Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
F
91
NAPOLI

597758
Racc. Vill. F. 91

CONSILIORVM,
ſiue Reſponſorum
IO. BAPTISTAE LADERCHII
IMOLEN. I. C. PRÆCLARISSIMI

Ac olim in ampliſs. Ferrarien. Gymnaſio Anteceſſoris celeberrimi ad primum Iuris Cæſarei locum horis Veſpertinis.

Sereniſsimorumq; Ducum ALPHONSI II. Ferrariæ, & CAESARIS Mutinæ à Conſilijs, & ſecretis intimi, ac primarij.

Liber Primus nunc Primùm in lucem emiſſus.

In quo eorum plurima, quæ in vtroq; foro verſantibus vtilia, ac perneceſſaria ſunt miro ordine, & ſummo ingenio quàm diligentèr pertractantur.

Summarijs vnicuiq; Conſilio adiectis, & Indice rerum, ac ſententiarum locupletiſsimo.

Cum Priuilegijs Summi Pontificis, Cæſareæ Maieſtatis, Senatusq; Veneti, & aliorum Principum.

DE CONSENSV SVPERIORVM.

(13)

Biblioteca Nazionale NAPOLI

FERRARIÆ, Anno Magni Iubilæi M. DC.
Apud Victorium Baldinum Typographum Cameralem.

Sumptibus Iuliani Caſsiani Bibliopolæ Mutinenſis.

TYPOGRAPHVS
LECTORI.

DEcreuerat Iuriſconſultiſs. Io. Bapt. Laderchius nulla edere volumina ſuorum Reſponſorum, niſi prius accurata, & diligenti manu recuderentur: vt quorum multa breuitemporis momento reddita eſſent, & ab eo qui non tantum conſulentium numero obruebatur, ſed etiam gratiſsimo publicè profitendi onere premebatur. Accedebat quòd recentiorum I. C. Reſponſa pleraque, poſtquàm hæc ſcripſerat de eadem materia prodierant, quæ vel pleniora aliquibus videri poſſent, vel ſuis aduerſari, ita vt ſatius fortaſſe fuiſſet hæc ſupreſsiſſe, aut ſaltem rationes quibus in ſententiam contrariam adducerentur confutaſſe. Cæterum cum ei non vacaret ob innumeras occupationes hæc præſtare, & à pleriſq; adfirmaretur è re ciuili futurum, vt qualiacunq; eſſent ederentur, quòd & Praxis, & Theoria in pleriſque Reſponſis coniungerentur, & multa non vulgaria in ijs tractarentur, & Ego operam meam in ijs edendis ponere pollicerer rationesq; multas, vt id permitteret adderem, peruici tandem, & iuris ſtudioſum amicum meum rogaui, vt aliquot ex multis Reſponſa ſeligeret, quod optimè præſtitit, & hæc ex primis Auctoris ſchædis excepta operis meis tradidit imprimenda, quæ etiam Lectoribus placitura credidit, cum præſeferant non mediocrem Auctoris eruditionem, acumen Ingenij, ac Iudicij aciem, & qui etiam plerunq; vtitur diſtinctionibus, vt materia clarior reddatur, & I.C. Reſponſa ſubtiliter explicat, & veriorem deligit opinionem. Si quid vtilitatis hinc percepturi ſunt qui forenſes tractant cauſas, & qui e ſubſellijs Iuriſprudentiam docent, vt magnam eſſe percepturos non dubito, mihi acceptū ferant, qui niſi Reſponſa hęc inuulgari curaſsem intra ſitum delituiſsent. Sanè ſi cognouero me rem gratam vobis feciſſe, propediem alia in lucem proferri curabo.

CONSILIORVM

Illuſtriſs. ac Celeberrimi I.C.

D. IO. BAPTISTAE LADERCHII

INITIA.

ADeò clara eſt	*Conſ. 118.*	*fol. 417*
Adeò difficilis	*41*	*167*
Adeò diligenter, & accuratè	*31*	*125*
Adeò diligenter, & doctè	*120*	*421*
Adeò eleganter	*35*	*137*
Adeò multa	*209*	*639*
Adeò planè	*207*	*636*
Aduerſus D. Ferrantem	*160*	*534*
Agit Illuſtriſſimus	*126*	*442*
Agitur cauſa	*71*	*260*
Antequàm aggrediar	*70*	*258*
Arbitror fideiuſſores	*198*	*623*
Arbitror Incolis	*61*	*235*
Arbitror permittendum	*202*	*629*
CAptura hæc	*148*	*513*
Caſus hic de quo agitur	*39*	*153*
Caſus hic propoſitus	*163*	*538*
Cauſa hæc Actia	*13*	*44*
Cauſa hæc Illuſtriſſimi	*190*	*605*
Certum eſt fructus	*165*	*543*
Certum eſt hanc eſſe	*176*	*563*
Certum eſt Magnificos	*62*	*237*
Cum aliàs in hac cauſa	*4*	*15*
Cum à multis	*25*	*97*
Cum certum ſit	*194*	*615*
Cum de ſola ſubſcriptione	*172*	*557*
Cum diligenter	*136*	*481*
Cum ex facto	*197*	*621*
Cum materia propoſita	*68*	*254*
Cum multa à preclariſſimis	*83*	*312*
Cum multa in hanc rem	*188*	*602*
Cum Species	*27*	*111*
Cum teſtamentum	*7*	*24*
Cum tractandum ſit	*Conſ. 121.*	*fol. 124*
Concluſi proximis diebus	*146*	*509*
Contendunt Doctores	*124*	*436*
Cupieram profectò	*52*	*199*
DEcreueram ex ordine	*142*	*497*
Dicebam aliàs	*84*	*315*
Difficillima eſt ea queſtio	*16*	*547*
Difficilima eſt illa queſtio	*193*	*612*
Difficilis eſt ea queſtio	*30*	*122*
Difficilis profectò	*96*	*348*
Dixi aliàs	*76*	*296*
Doctores noſtri confuſè	*6*	*21*
Doctores noſtri in materia	*1*	*2*
Doctores noſtri in queſtione	*119*	*419*
Dubitabile apud noſtros	*153*	*521*
Dubitarunt Doctores	*93*	*339*
Dubitationes propoſitæ	*208*	*638*
Dubium non eſt nullum hic	*49*	*193*
Dubium non eſt poſitam	*108*	*344*
Duo ſunt articuli	*101*	*371*
Duo ſunt capita	*80*	*306*
Duo ſunt quæ	*141*	*495*
Duo ſunt teſtamenta	*91*	*331*
ET ſi abundè	*127*	*448*
Et ſi Caſſadorus	*63*	*240*
Et ſi caſus preſens	*18*	*58*
Et ſi decreuiſſem	*138*	*488*
Et ſi D. Ioannes	*78*	*299*
Et ſi dubitationes ꝓpoſitæ à Mag.	*192*	*610*
Et ſi dubitatione, propoſitæ diſſoluta	*187*	*598*
Et ſi dubitationes propoſitæ in hac cauſa	*199*	*625*

Et ſi

Digitized by Google

Conſiliorum Initia.

Et ſi dubitationes ſint	Conſ. 204.	fol. 633
Et ſi ex his	186	597
Et ſi in foro	149	514
Et ſi non multum	69	256
Et ſi ſubtiles ſint	99	359
Et ſi ſuperuacaneum	133	470
Et ſi ſupponeremus	180	567
Ex duplici capite	185	592
Ex infraſcriptis	77	297
Excuſſit adeò egregiè	29	120
Exiſtimo Menzanium	201	628
Exiſtimo proculdubio	191	608
FRequens adeò eſt	88	328
Fui quandoquè interrogatus	183	582
HEreditatis curator	34	136
Huius Mag. D. cauſa	16	209
ILluſtriſs. & Doctiſs. Senator	123	429
In alienatione bonorum	179	566.
In cauſa hac Francorum	20	67
In cauſa hac Mutinenſi	33	132
In cauſa Illuſtriſſimi viri	94	340
In hac controuerſia	36	143
In hac iuris controuerſia	122	426
In hac materia an æſtimatio	65	241
In hac materia fideicommiſſorũ	72	270
In Priuilegijs	178	565
Iniuria eſt quoties	182	580
Inter has Illuſtres	170	552
Inueſtitura hæc	40	161
LEgitima olim	26	105
Licet dubitationes	111	400
MAteria hæc an procurator	11	40
Materia hæc eſt	16	51
Materia ſimulationis	75	294
Maxima eſt controuerſia	144	505
Mihi videtur	139	491
Mirum eſt quomodò	189	603
Multa concurrunt	206	635
Multa doctè	15	48
Multa quidem	43	177
Multa ſcripta ſunt	38	153
NEgari non poteſt	135	479
Nolo nunc excutere	150	516
Non debent Illuſtriſſimi Mutij	107	391
Non debet vexari	64	240
Non poſſunt hi minores	112	403
Non poteſt D. Paulus	86	320
Non poteſt Illuſtriſſima	Conſ. 74.	fol. 282
Nouum eſt hoc genus	203	631.
Nulla eſt Iuris queſtio	104	385
Nullum eſt dubium	154	524
OPinor ex his	145	506
Opinor in hac iuris cõtrouerſia	67	248
Opinor in ſpecie	66	244
PActum de non appellando	143	501
Petit ſoror	47	187
Potior eſt cauſa	106	390
Præceptum non poteſt	140	493
Præfari libet	11	55.
Preſens facti ſpecies	58	214
Priuandi ſunt	110	399
Pronuntiandũ eſt ab Illuſt. conſ.	132	465
Pronuntiandũ eſt Mag. hanc D.	57	211
Propoſita hæc quæſtio	2	8
Propoſita ſpecies duo hẽt capita	158	531
Propoſita ſpẽs tres hẽt difficultates.	60	226
Propoſitum eſſe remedium	85	318
QVàmuis articulus	125	438
Quàmuis caſus hic	53	201
Quãuis dubitationes per Mag.	162	537
Quãuis dubitationes propoſitæ	131	463
Quàmuis excellentiſſimus	22	71
Quàmuis multum Magnificus	48	189
Quàmuis non ignorem	117	415
Quàmuis non oportet	114	408
Quàmuis propoſita ſpecies	37	150
Quàmuis Rumus	19	62
Quàmuis verba	166	546
Quando mulier	81	309
Quæſtio eſt inter D. Camillum	8	26
Quæſtio hæc an comes	100	365
Quæſtio hæc an conditio	50	195
Quæſtio hæc an & quando	9	31
Quæſtio hæc an legatarius	23	75
Quæſtio hæc an reductioni	97	351
Quæſtio hæc duo habet capita	155	526
Quæſtio hæc non caret difficultate, & eo	171	555
Quæſtio hæc non caret difficultate quia	45	180
Quæſtio hæc propoſita	93	355
Quæſtio propoſita	42	170
Quidam arbitrati ſunt	173	559
Quoniam ad duas difficultates	79	302

† 2 Quoniam

Conſiliorum Initia.

Quoniam adeò diligenter	*Conſ.129.*	*fol.457*
Quoniam alij duo	3	11
Quoniam anguſtia temporis	113	404
Quoniam audio	205	634
Quoniam cauſa agitur	5	18
Quoniam cauſa hęc	128	454
Quoniã Clariſſimus Iudex à Procuratore.	55	207
Q̃m Clariſs. Iudex in tres partes	181	568
Quoniam duo grauiſſimi	54	202
Quoniam ego non vidi	195	617
Quoniã & Excellentiſſimus	156	527
Quoniam & me premit	152	520
Quoniam & terremotus	168	548
Quoniam exaduerſo	159	532
Quoniam in præſenti ſpecie	82	310
Q̃m intra duarũ horarũ ſpatiũ	174	559
Quoniam nuntius vrget	200	627
Q̃m materia hęc an per fideicomiſ.	73	276
Quoniam materia hæc difficilis	164	540
Quoniam multa in hac cauſa	28	116
Quoniam multa in hanc rem	115	410
Quoniam ob anguſtiam temporis	169	550
Quoniam petijſti à me	89	329
Quoniam quotidianæ lectiones	196	619
Quoniam vt aliàs	157	529
Quoties agitur	90	331
Quoties tertius	21	69
Receptiſſimum eſt	*Conſ.51.*	*fol.197*
Rectiſſimè retulit	184	587
Res hæc iudicio meo	44	178
Res hæc mihi	14	47
Scripſere in hac cauſa	137	484
Scripſerem hac facti ſpecie	147	510
Scripſerunt multi	32	130
Scripſi aliàs in hac cã, & ex illis	116	412
Scripſi aliàs in hac cauſa, ſed qa	102	378
Scripſi paucis ante diebus	46	181
Scripſit egregie	105	388
Sententia hæc	12	42
Sententia lata	175	561
Si conuentio exhibita	151	518
Si diligenter	10	37
Si recte	24	83
Si velim ea omnia	134	477
Si velim inficiari	177	564
Si volumus hic tractare	59	222
Statuto Scardiani	87	322
Statutum quo aduerſarius	210	641
Trita eſt hæc materia	161	535
Veriſſima eſt Angeli deciſio	109	397
Viri plerique	92	335
Vt plenè intelligamus	95	343
Vt quæſtio propoſita	103	380
Vt tota hæc res clarè liqueat	130	459

Digitized by Google

IN OPTATISSIMA EDITIONE RESPONSORVM ILL.[MI] D. D. IO. BAPTISTÆ LADERCHII IMOLEN. I. C. CLARISSIMI.

Carmen

BENEDICTI LABADINI Mutineñ.

PER varios vitæ curſus, varioſq; recurſus,
Queis rapimur, celeram ceù rotat vnda ratem,
Conſilijs opus eſt, hinc quæ velut anchora ſiſtant,
Inde regant dubio lintea noſtra mari:
Conſilia ecce adſunt longo euigilata labore,
Quæ tardæ noctes, quæ peperere dies.
Maximus hæc Orbi Vir donat, & abdita iuris
Pandit, & omnigenas pectore fundit opes;
Fortunate Orbis tanta diteſcere gaza
Qui potes, & Croeſos & ſuperare Midas.

Eiuſdem.

SVNT Conſultores ſpecioſo nomine onuſti,
At rebus vacui, quos fuge, ſi ipſe ſapis,
Hæreſcas ſolidis, ſolida iſta volumina; nocte
Atq; die hæc verſes, ſpe potiora dabunt;
Spes ſit vaſta licèt, fructus tamen omnia vincet
Vota; IMOLA eſt author, cætera noſſe potes.

Andreæ Carandini I. C. Mutineñ.

TAM doctè & fidè leges exponit, & aptat
Caſibus ambiguis Author vtraſq; ſuis,
Vt, ſi fata ſinant Authores viuere, mentem
Lucidiùs nequeant expoſuiſſe ſuam;
Ac illi inuideant, poſtquàm breuioribus octo
Sparſa recollegit iura voluminibus;
Nin mihi IOHANNES erit ampliùs, Oedipus ille
Ille mihi gemini iuris vt Author erit.

Bartholomei Carandini I. C. Mutineñ.

REDDITA ſunt iterum nobis reſponſa Sibillæ,
Iam, me qui doceas, tu mihi ſolus eris;
Solus eris cunctis, poſtquàm quæ conſulis, hæc ſunt
Deducta ex primis tàm benè principijs;
Vt meritò clamet qui poſtulat, omnibus ecce,
(Res noua) Iudicibus impero Conſilijs.

Thomæ Furnij I. C. Mutineñ.

DOGMATA qui legũ tibi praua, lector, ad artem,
Auxilium ad lites, ad fora quæris iter,
Hæc tria mirifico tibi pandit acumina præſens
Auctor, in his legum tradita conſilijs.
Præſtitit ille nouum ſi lector acumen, & artem,
Hoc modò plenum artis quàm fore credis opus?
O quantùm implicitas varijs hic litibus omnes
Iuuerit, à placido ſi Ioue nomen habet.
Siq; FORO eſt natus, nutritus, & auctus in vno;
O quàm ſecurum per fora pandet iter.

Eiuſdem.

DVM ſophiã & praxim ſitit orbis anhelus, & artem,
Ardet & his pleno tingere labra lacu,
Tu lacus hic ſophiæ tu Praxeos, vnus & Artis
Plenus, & ambroſiæ ductile flumen aquæ:
Flumen inauratum, quod ſæpe repoſta per alnum
Accipis ALPHONSI pectora nuda Duce,
Porrigis: en legum naſcentis in vbere lympha
Tingere labra, tuo mergere & ora lacu,
Confugit ille ad te, irriguos & labra per hauſtus
Mulcet, & à prima liberat ora ſiti.
Aſt alia & maior ſitis inde renaſcitur, illam
Quo fugat, hanc ipſo ſurgere fonte videt.
Nam ſemel ille tui delibans pocula fontis,
Fontis inexpletam contrahit ore ſitim.

Flaminij Maſellij Philoſophiæ ac Medicinæ profeſſoris Mutineñ.

PRINCIPIBVS placeas vt conſultiſſime rerum
Conſulis, hinc orbi conſuluiſſe paras;
Sic primùm inciſa veteres firmo ære tabellæ
Principibus, toti poſt data iura gregi.
Inuenit Solon leges èn nube relinquens,
Qui facias notas, Solon & alter eris;
Vtilis inuentor, mage qui celata recluſit,
Condere ſi minus eſt, quàm bona detegere.

Si te

Eiuſdem.

SI te habuit, potuit cui tutò credere Princeps,
In quo etiam tutò credat & Orbis habet;
En tua ſunt totum latè vulgata per orbem
Scripta, ulli nunquam non celebranda viro:
Per te iterum ſurgens Imolenſis gloria priſci
Pertinget rapidi Solis vtrunq; latus:
Fœlices ambo; famam incipit ille, perennem
In longam victor perficis ipſe diem.

Alberti Manzolij Mutineñ.

ARTE alius, natura alius, valet alter & vſu;
Hac tria iuncta ſimul fata negare ſolent.
Sed tua dum legimus præclara volumina legum,
Clamamus, tibi nil fata LADERCHE negant.
Depreſſi gemerent igitur ſub pondere rates,
Si tibi vel ſimplex laus tribuenda foret.
At tu cùm triplicem laudis mereare coronam,
Quis, licèt inſignis, tale ſubiret onus?
Ergo tua hinc pateant virtutis lumina, quam ſi
Quis celebrat, maior laudibus illa micat.

Alberti Turricellæ Friniancñ. I. C.

IMOLA Tartagni genitrix tumefacta ſuperbum
Iamdudum potuit tollere ad aſtra caput;
Nec ſibi læta ſatis tanto, fœcunda, LADERCHI,
Te parit, vt gemino poſſit honore frui.
Præſcia venturi tenerum Ferraria alumnum
Te recipit, placido te fouet inq; ſinu;
Teq; hilari egregijs vultu virtutibus ornat,
Te doctum varijs moribus & decorat;
Gloria cui maior? certè vtraq; digna trophæo eſt,
Naſci illa, hæc nunq̃ dat tibi poſſe mori.

Eiuſdem.

SI penetras ſecreta Ducum, ſi grandia tractas
Conſilio atq; geris ſeria cuncta tuo,
Poſtulat hoc (mirum nihil eſt) tua magna LADERCHI,
Fama, fides grauitas, gratia, ſplendor, honos,
Ingenium, probitas, virtus, reſponſa, lepores,
Eloquium, mores, laus, documenta, labor;
Principibus placuiſſe, vrbes componere, magnum eſt,
Sunt tamen hæc humeris pondera parua tuis.

Eiuſdem.

VIVERE qui tandem, vt fas eſt, exoptat honeſtè,
Et dare ius, læſo nemine, cuiq; ſuum,
Hæc reſponſa legat lites poſt mille peractas
Edita, in æternos continuanda dies.
Legum aperit nodos, pugnantia iura LADERCHVS
Conciliat, ſchola quod Praxis & ipſa capit.
Hoc duce tutus erit Iudex, Actorq; Reuſq;,
Hoc duce terrarum tutior Orbis erit.

Galeatij Gualengi Nobil. Ferrarieñ.

SI magni leges Orbis moderantur habenas,
Et decorant decori quicquid in orbe nitet.
Tu qui conſilijs leges moderaris, & ornas,
Quod decus in terris quod moderamen eris?

Aloyſij Caballij Veronæ I. C. Ferrarieñ.

VIRIBVS ingenij præſtans LADERCHIVS, atq;
Conſilio magnus, clarus & eloquio
En ſua promit reſponſa, imò oracula, vt illa
Singula quæ quis habet, publica quiſq; habeat,
Hæc hilari, lector, vultu accipe, fronte ſerena,
Nunc facilè his lectis iure peritus eris,
Quæ ſua vix noſtros egreſſa eſt gloria fines,
Nunc vſq; ad Gangem, atq; ibit ad vſq; Tagum,
Imola ſed certat ſua quòd ſit gloria tanta
Nanq; ipſa hunc genuit, ingeniumq; dedit,
Quòdq; ſua hæc ſit vult Ferraria, nanq; ab alumno
Hæc eſt in proprio gloria parta ſolo;
Iuppiter at litem hanc ſolio ſic fatus ab alto
Dirimit, hoc recto ſchemate iudicij,
Gloria non tantum Vrbi hæc ſit communis vtriq;,
Sed toto Orbe micet, ſydera & alta petat,
Sit Ducis ALPHONSI Automedon, Palinurus, Apollo,
Omnia & is ſolus, qui omnia ſolus agat.

Mutij Carandini Mutineñ. Philoſophiæ alumni.

SEDVLA ceu varios æſtiuo in tempore flores
Carpit apis, dulces mox paritura fauos,
Sic variata legens immenſa volumina legum
Iohannes, fœlix Imola quem peperit,
Conſilia hæc fecit, reddens mel legibus hauſtum,
Queis ſua poſt tenebras vita perennis erit.
Quiq; tibi Eſtenſis ſoli Dux inclyte ſemper
Conſuluit, cui nunc conſulat Orbis erit.

Io. Ludouici Paſini I. C. de Montefauſtino.

INCLYTA quantùm alijs Magni pietate vel armis
Præſtat ATESTINI gloria Principibus;
Tantùm alijs, cui tota ingens eſt credita ab Illo
Curarum moles, præſtat & ipſe Viris:
Scilicèt illius hinc decoratur nomine, quo non
Maior mortali eſt editus ex vtero;
Nam, ſi quid ſcriptis, ſi dictis credimus, Illo
Maiorem nuſquàm ſæcla tulere virum.

INDEX
NOTABILIVM.

ABESSE quis dicatur. 15 n.3.f.49.
Abſenti, an, & quando per notarium poſſit acquiri. 75.n.3.f.294.
Abſenti, an irreuocabiliter acquirere poſſit notarius. 76.n.1.f.296.
Abſenti ex cauſa rationabili, q procuratorē reliquit, qui mortuus eſt, conceditur reſtitutio. 94.n.7.f.342.
Abſentis bonis quando Curator decerni poſſit, & quomodo, & quis decernendus. 47.n.4.f.187.
Abſolutio à iuramento parte non citata conceditur. 139.n.8.f.492.
Abſolutione à iuramento non petita, non rectè agitur. 13.n.6.f.46.
Abſurdi vitandi cauſa aliquando inducitur fideicommiſſum. 72.n.22.f.275.
Abaſiua ex inaeſtitura an, & quando agi poſſit contra tertium poſſeſſorem. 106.n.2.f.390.
Acceſſio, an, & quando ſit acceſſioni, & officiam officio. 90.n.13.f.363.
Acceſſoria cadunt, ſi inſtrumentum principale non valet. 79.n.5.f.303.
Acceſſoria per venditorem ennunciata integrè ſunt praſtanda. 130.n.2.f.460.
Acceſſorium ſubſequutum, declarat principalis diſpoſitio. 24.n.2.f.83.
Accreſcendi iuri locus eſt, quando plures inſolidum ſunt inueſtiti. 40.n.11.f.164.
Accreſcendi iure, efficacius eſt ſucceſſorium edictum, vbi is, qui in alterius locum ſubingreditur, ſit in eodem gradu, in quo ſunt inſtituti, & ex propria perſona ſuccedat. 48.n.4.f.190.
Accreſcendi ius prohiberi non poteſt in hereditate. 72.n.11.f.273
Accreſcit hereditas habenti legitimam, etiam inuito. 27.n.3.f.111.
Acquirens primus an, & quibus caſibus præiudicare non poſſit ijs, pro quibus eſt ſtipulatus. 1.n.6.f.3.
Actio intentata ob clauſulas ſalutares, ex narratione cognoſci poteſt. 85.n.1.f.318.
Actio non oritur, vbi ſtipulatio non ſubeſt, vt in litteris miſſiuis. 101.n.4.f.372.
Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorē. 104.n.3.f.386.
Actio vigore clauſularū ſalutarium, intentata intelligitur, quæ aptior eſt. 131.n.1.f.464.
Actiones plures an, & quando liceat vni contra alterum cumulare. & n.4. 91.n.1.f.339.
Actiones an confundantur aditione hereditatis, ſine inuentario. 138.n.1.f.487.
Actionem negocio congruentem intentare creditur, qui inſtrumentum exhibet. 178.n.6.f.455.
Actionem tutelæ non tollit quinquennale ſilentium. 160.n.5.f.535.
Actor poteſt expedire ea quæ exigunt ſpeciale mandatum. 143.n.2.f.503.
Actor ſeu Procurator conſtitutus à tutore, ſi res nō ſit integra durat poſt eius mortem. 149.n.4.f.515.
Actoris mentem in libello quantum fieri poteſt ad iuuamus. Item, & Rei in exceptionibus 113.n.6.f.425
Actum &c verbum, in teſtamento perfectionem illius arguit. 157.n.4.f.530.
Actus proximus quis dicatur. 209.n.3.f.640.
Accurſ. diſtinctio in l. procurator. de procur. probatur. 36.n.1.f.144
Adæquatorum natura explicatur. 107.n.5.f.391.
Ad habendum &c clauſula in inſtrumento feudali, ſeu emphytheutico, vel alio appoſita, an mutet illius naturam, & quid importet. 1.n.2.4.& ſeq.f.2.
Adhærentes non comprehenduntur pace inter Ciuitates inita. 20.n.8.f.67.
Actio quando præambulum determinet 32.n.6.f.131.
Adiens ex ſecundo teſtamento, cum poſſet adire ex primo licèt addat clauſulam, omni meliori modo non ſuſtinetur aditio. 8.n.7.f.27.
Adimpleuiſſe pro ſua parte probare debet qui vult vti beneficio illius. 8.n.18.f.30.
Adire pupilli hereditatem, & paternam repudiare an, & quādo poſſit ſubſtitutus pupillo. 60.n.12.f.230.
Aditio hereditatis non inducitur per deſcriptionem bonorum. item nec per clauiam acceptationem. Item nec per viſionem teſtamenti, & illius mercedis ſolutionem. 3.n.5.f.11.
Aditio ex actibus dubijs quāmuis aptis ad illam inducendum, non dicitur inducta. 3.n.6.f.12.

Adi-

Digitized by Google

I N D E X.

Aditio non eſt neceſſaria ei, qui ex aliqua parte inſtitutus eſt, ſi eueniat conditio, ſub qua eſt inſtitutus. 87.n.25.f.328.

Aditione hereditatis non confirmantur quæ à lege prohibentur, vt probibitio legitimæ, & Trebellianæ. 102.n.19.f.377.

Adminiſtrator, cui eſt cõceſſum, quòd faciat quicquid ei placuerit, poteſt alienare. 76.n.4.f.296.

Adoptionis ex cauſa donata, cauſa non ſecuta condici poſſunt. 172.n.2.f.557.

Aduocatus an, & quando non teneatur, niſi in quantũ poteſt. 30.n.1.& ſeq.f.127.

Aedicta, an veniant legis appellatione. 195.n.4.f.612.

Aenormiſſima læſio dicitur in totum. 97.n.9.f.354.

Aenormiſſimo læſio, quæ dicatur. 129.n.4.f.458

Aequitas non ſeruatur Iudeis, ſed iuris rigor. 97.n.5.f.353.

Aeſtimatas res vxor in ſubſidium poteſt vindicare. 65.n.2.f.242.

Aeſtimatio fructuum non creſcit, nec decreſcit, vbi ex obligatione debentur. 25.n.22.f.103.

Aeſtimatio rei, an, & quando transferat periculum in illam accipientem. & per totum. 62.n.1.f.241.

Aeſtimatio in remedio l.2.C de reſc. vend. fieri debet inſpecto tempore venditionis. 129.n.1.f.457.

Aeſtimatio rei non fit hoc modo, tanti valet hæc, quæ eſt eiuſdem qualitatis, ergo & illa. 129.n.1.f.457.

Aeſtimatio melloramentorum quomodo facienda. 144.n.1.f.504.

Aeſtimationem non recipit legatum factum ſub conditione, ſi nubet. 27.n.7.f.112.

Aeſtimationem recipit ſpes, quæ habet cauſam de præterito. 28.n.12.f.119.

Aeſtimationes præſentes, non futuras continere debet inuentarium heredis. 25.n.21.f.103.

Aeſtimatur dubius euentus. 22.n.8.f.74.

Aeſtimatur, & venditur ſpes incerta, & ſic dubius euentus. 27.n.9.f.114.

Aeſtimatur etiam ſpes, & creditum conditionale. 125.n.7.f.440.

Aetas minor, quo ad alios, non probatur datione curatoris. 108.n.2.f.394.

Aetate minori non probata, ceſſat reſtitutio ob illam petita. 108.n.3.f.395.

Aetatis alicuius annus, an, & quando habeatur pro impleto. 176.n.3.f.563.

Affictus, ſeù penſia domus ſer conſtituta, iuſta credenda eſt. 70.n.1.f.258.

Affines futuri non comprehenduntur in inſtrumento pacis. 77.n.8.f.298.

Affinitas quomodo probari debeat per teſtes, cum explicatione perſonarum, & quando ſoluta dicatur n.2. 77.n.1.f.297.

Agens ex numeratione, an obtineat confeſſione probatam. 113.n.5.f.405.

Agnata dicitur filia, & dum viuit agnationem conſeruat. 29.n.3.f.121.

Agnati, & cognati quomodo vocabantur olim, & hodie vocentur ad ſucceſſiones. 54.n.1.& ſeq.f.202

Agnationis ratio non egreditur perſonas nominatas. 73.n.7.f.151.

Agnatorum, & Cognatorum differentiæ in ſuccedendo ſecundum diuerſa tempora conſideratur, & per totum. 54.n.2.f.203.

Agnatorum mentio an, & quando fieri debeat in legitimatione. 123.n.9.f.433.

Alcia. in l.1. de verb. ſigni. deceptus, dum voluit cũ ſatis apertè locutum in contractibus, qui verbo maſculino, vſus fuit pro fæminino. 9.n.8.f.33.

Alciat. parum conſtans in materia legitimationis per ſubſequens. 24.n.42.f.91.

Alcia. parum conſtans. 41.n.12.f.128.

Alc. reſponſ. 494. Rui. & Pariſ. damnantur. 72.n.2.f.271.

Alcia. reſponſ. 63. declaratur. 74.n.11.f.287.

Alc. diſtinctio facta in reſponſ. 293. reprobata. 109.n.4.f.398.

Alc. reſp. 462. declaratur. 202.n.3.f.630.

Alere nurum indotatam, an teneatur ſocer, ſi filius, eo inuito nupſerit. 117.n.1.& ſeq.f.415.

Alere tenetur pater filium, & ſi indignam duxiſſet vxorem. 117.in fi.f.416.

Alex. conſ. 106. lib. 4. impugnatur. 1.n.24.f.9.

Alex conſ. 112. in 3. declaratur. 8.n.6.f.27.

Alex. in l ſed & ſi §. liberos. de in ius voc. declaratur. 9.n.17.f.36.

Alex. conſ. 2. in pri reprehenditur. 23.n.13.f.77.

Alex. & alij, qui exigunt citationem in legitimatione, reprehenduntur. 23.n.21.f.80.

Alex. conſ. 5. in 7. notatur. 24.n.36.f.88.

Alex. notatur de inconſtantia, in materia legitimationis per ſubſequens. 24.n.40.f.90.

Alex. conſ. 66. in 3. defenditur in parte, & in parte reprehenditur. 50.n.2.f.196.

Alex. conſ. 55. in 2. declaratur. 60.n.1.f.228.

Alex. in l fi. C. de edic. diu. ad toll. declaratur. 67.n.10.f.240.

Alex. conſ. 93. in 2. declaratur. 103.n.2.f.381.

Alex. conſ. 38. in 6. & Rui. conſ. 142. in 2. rationes diſſoluuntur. 174.n.3.f.561.

Alienandi poteſtas data cenſetur (ex verbis, & quicquid placuerit faciendum in clauſula, ad habendũ &c. poſitis.) in inſtrumẽto emphytheutico. 1.n.5.f.3

Alienandi licentia in emphytheuſi conceſſa, requiſito domino, oſtendit emphytheuſim ab initio factam eſſe alienabilem. 1.n.15.& ſeq.f.5.

Alienãdi licẽtia in cõtractu emphytheutico, ſeu feudali nõ extẽditur ad perſonas prohibitas. 1.n.9.f.6.

Alienantis rem feudalem ſciam, an & quando probare teneatur dominus directi 105.n.3.f.388.

Alienare, an, & quando poſſint inuicem emphytheutę, abſq; licentia Domini. 40.n.10.f.164.

Alienare inter ſe poſſint emphytheutę, quis adſit pactũ in inueſtitura de non alienando domino irrequiſito. 40.n.14.f.165.

Alienare põt adminiſtrator, ſi ei cõceſſũ ſit, vt quicqd ei placuerit faciat. 76.n.4.f.296.

Alienare prohibitus pœnam non incurrit, ſi eũ heredẽ inſtituas, q ab inteſtõ ei ſucceſſurus erat. 92.n.5.f.336

Alienare non poteſt filius meliora pro ſua legitima. 120.n.1.f.421.

Alienari an, et quando poſſit emphytheuſis in p̃iudiciũ comprehenſorum in inueſtitura. 1.n.1.f.2.

Alienari qui permittit rem fideicommiſſo ſubiectam, an precium amittat. 73.n.5.f.277.

Alienata imputantur in legitimam, etiam ſi alienatio in familiam permiſſa fuiſſet. 120.n.3.f.422.

Alienata legitimę imputãtur, vbi alienatio ſit ſimplex ſecus ſi alia res ſit ſubrogata. 125.n.2.f.439.

Alienata titulo lucratiuo, an vxor inops poſſit reuocare, vt quarta ſibi debita ſuppleatur. 167.n.1.f.547.

Alie-

Digitized by Google

Alienatio facta per paratum ecmittere delictum emptori bonæfidei valet, nec reuocatur, vt facta in fraudem fiſci. Secus ſi fiat. tit. Incratino, vel aliàs emptor ſit fraudis particeps, & tunc precium fiſcus emptori reſtituit, & quid quando venditor iam deliquit, n. 2. & quid quando ſecuta eſt interdictio adminiſtrationis Reo, vel ipſo iure inducta bonorum publicatio. n. 3. 6. n. 1 f. 21.

Alienatio, vt ſit nulla, vti in fraudem fiſci facta, requiritur, quod Reus legitimè ſit condemnatus, nec ſufficit ſi in contumaciam, quando emptor ante conſumaciam acquiſiuit. 6. n. 4. f. 22.

Alienatio non dicitur prohibita, vt emptor rem reſtituere teneatur, ſi fiat ante delictum, quàmuis per rixoſum, & malè moratum. 6. n. 11 f. 24

Alienatio ſi vſufructuario probibeatur, Proprietas relicta cenſetur. 80. n. 6. f. 307.

Alienatione facta cum pacto redimendi, ſi intra terminum retro ematur, res reuertitur ad eandem naturã. 40. n. 17. f. 165.

Alienatione mulieri per ſtatutum probibita, non intelligitur de ea, quæ ſit in filios. 66. n. 3. f. 244.

Alienatione etiam in familiam permiſſa, imputantur alienata filio in legitimam. 120. n. 3. f 422.

Alienationem inutilem à principio reddit prohibitio alienationis. 150. n. 7 f 517.

Alienationem probare videtur accipiens precium Rei venditæ. 160. n. 1 f. 534.

Alienationi conſentiens, etiam ex poſt, ſibi præiudicat. 66. n. 22. f. 247.

Alienationis prohibitio reſtringitur ad conditionem, de qua in fideicommiſſo principali. 5. n. 1. f. 18.

Alienationis probibitio, an & quando inducat fideicõmiſſum. 5. n. 3. f. 18.

Alienationis probibitioni ratio adiecta à teſtatore quid operetur. 5. n. 6. f 19.

Alienationis probibitionis effectus diuerſus, quando concipitur in perſonam, & quando in rẽ. 5. n. 9. f 19.

Alienationis in materia non venit vſusfructus conſtitutio, in materia ſtricta. 64. n. 1 f. 240.

Alienationis verbo in diuiſione enunciato inſtitutionẽ contineri, quomodo intelligatur. 73. n. 8. f. 278

Alienationis prohibitio inducit fideicommiſſum. 80. n. 3. f. 306.

Alienationis ex probibitione, an & quando ſurgat fideicommiſſum abſolutum. 92. n. 1 f. 335.

Alienationis probibitio, etiam verbis amplis facta non comprehendit quartum gradum. 92. n. 2. f. 335.

Alijs, dictionis, effectus. 120. n. 11. f. 423.

Alimenta qua actione petat filius naturalis. 163. n. 1. & ſeq. f. 538.

Aliqua, dictio, ad minimam partem referri poteſt. 33. n. 6. f. 134.

Aliquis, dictio, omnia continet, nihilq; excludit. 121. n. 5. f. 425.

Alterius res pignorari non poteſt. 89. n. 1 f 329.

Aluarot. diſtinctio in legitimatione per ſubſequens de conceptione, & natiuitate, reprobata. 24. n. 51. f. 91.

Ambigua diſpoſitio declaratur per clauſulas exequtiuas. 1. n. 7. f. 3.

Ambo, dictio verificatur in vno, ob rationis identitatẽ. 10. n. 13. f. 40.

Ambo, dictio, non operatur in ſubſtitutione, quãdo vtroque caſu eſt eadem ratio, & idem effectus. 31. n. 13. f. 129.

Amittitur, quando poſſeſſio, ſecuta apprehenſione per alium. 95. n 8. f. 344.

Amittitur ne Priuilegium, quod quis habet ex adæquatione alteri facta. 107. n. 10 f. 393.

Amoris cauſa quis excuſatur. 197. n. 3. f. 622.

Ampliant diſpoſitionem principalem, verba ẽs exequutiua, quæ illi repugnant, ſi alias nihil operarentur. 1. n. 10. f 4.

Ancb. conſ. 390. reprobatur. 10. n. 7 f. 39.

Anch. conſ. 125. tuetur. 42. n. 14. f. 175.

Ancb. c. canonum ſtatuta. de conſti. notatur. 24. n. 7. f. 204.

Anch. conſ 356. & Fulg. conſ. 49. reprebenduntur. 72. n. 3. f. 271.

Aug. in §. ſed & aliud. auth. qui. mo. na. effic. legi. ſnĩa diſcutitur. 24. n. 60. f. 95.

Ang. conſ 93. improbatur. 31. n. 10. f. 128.

Ang. conſ. 93. reprebenditur. item Anch. conſ. 356. et Fulg. conſ. 49. 72. n. 3. f. 271.

Ang. in l 1. C. de actio. & obl. declaratur. 96. n. 3. f. 341.

Ang. conſ. 23. reprebenditur. 103. n. 4 f. 381.

Ang. conſ 159 & Bal. in l. & heredi. §. nos aũt. de pact. } cõprobatur. 109. n. 1. f. 397

Ang. in l. ità §. qui ſuſpectam. ad trebell declaratur. 111. n. 3 f. 401.

Animum ab initio probat declaratio ſecuta. 3. n. 7 f. 12

Anonæ vrgens caritas vbi adeſt, prohiberi põt fructuũ extractio alias conceſſa. 71. n. 14 f. 269.

Annonæ Præfecti cogere poſſunt omnes, qui rem venalem expoſuerunt, illam vendere, maximè eſculẽta, & opulenta. 181. n. 23. f. 575.

Annorum quinquaginta tempus habet pro antiquo Romanum Auditorium. 10. n. 1 f. 38.

Annorum quinquaginta tempus dicitur antiquum. 127 n 8. f. 452.

Annus ætatis alicuius cęptus, an & quando habeatur pro impleto. 167 n. 3. f. 563.

Annuo in legato capacitatem legatarij ſingulis annis ſpectamus. 104 n. 1 f. 385.

Annuum legatum, in quibus æquiparatur legato vſuſfructus. 104. n. 4. f. 386.

Annuus redditus, an & quando inter immobilia computetur. 104. n. 2 f. 385.

Antiquum tempus poteſt dici, ſi extat ad annos ſexaginta. 10. n. 1. f. 38.

Antiquum dicitur tempus annorum quinquaginta. 127 n. 8. f. 452.

Appellans Iuri ad ſui fauorem introducto renunciare poteſt, niſi alterius partis interſit. 4 n. 2. f. 15.

Appellante tertio. non habet locum titulus. ne lic. tert. prouoca. 21. n. 1. f. 69.

Appellare, & cauſam appellationis proſequi, an, & quando poſſit procurator, mortuo Domino. 11. n. 1 f. 40.

Appellare non poteſt indiſtinctè procurator ad lites præſentes, & futuras. 55 n 3. f. 207.

Appellare non eſt permiſſum ei, cui ſententia præiudicat, abſq; eo, q citatus fuerit, niſi & Reo principali permittatur. 69. n 2 f. 257.

Appellare non poſſe tertium, quando principali denegatur appellatio, quomodo intelligatur. 175. n. 6. f 562.

Appellari quãdo nõ põt à primo Iudice, ſeù reductio peti, ità nec ab eo, qui in eius locum ſubrogatus eſt. 13. n 1. f. 44.

Appellari an, & quando poſſit à ſententia ſecunda, ſi non appellatus à prima. 93. n. 7. f. 340.

Appellari an.& quomodo poſſit à Iudice,qui denegauit reductionem ad arbitrium boni viri, & per totum,& quod ſemel tantum n.6. 98.n.1. f.355.
Appellari non poteſt ab actu,qui ſit cum iuriſdictione. 98.n.5.f.356.
Appellari quando poſſit,non obſtante pacto de non appellando. 143.n.1.f.501.
Appellati intereſſe conſideratur, vt cauſa coram maiore tribunali agatur. 4.n.6 f.16.
Appellatio deſeritur vbi procurator.qui appellauit,nō habet mandatum ad proſequendum. 11.n.4.f.42.
Appellatio tertij deuoluitur ad Iudicem ſuperiorem, & ideo ad Conſilium Iuſtitiæ Ferrariæ. 21.n.2 f.69.
Appellatio quando ex forma ſtatuti denegatur à duabus conformibus, an ſufficiat ſi in parte ſint conformes. 83.n.8.f.314.
Appellatio non interpoſita iuxta formam ſtatuti, nil operatur. 108.n.1 f.394.
Ab Appellatione excluſus, dicitur etiam excluſus à proſequutione. 11.n.5 f.42.
Appellationem admittens Iudex,ſi & inquantum, illi deſerre dicitur. 4 f 2 f.17.
Appellationi renunciare non poteſt appellans ſi alterius interſit. 4.n.4.f.15.
Appellationi vbi detulit Iudex à quo.ſiuè illa ſit iuſtificata,ſiue non: non eſt competens, & niſi volente Iudice ad quem. 4.n.11.f.17.
Appellationi principalis appellantis poteſt adhærere tertius,vel illam proſequi, vel ipſe appellare. 21.n.3.f.70.
Appellationis cauſa,an dicatur connexa cauſæ principali. 55.n.4 f.208.
Appellatum benè vbi eſt pronunciatum. Iudex ad quē cauſam in meritis cognoſcit. Si autem malè Iudici à quo remittit. 4.n.1.& ſeq f.15.
Aqua,vt reſtagnetur,ſi quis facit opus,contra facientē reſiſti poteſt. 545.n.4.f.509.
Aquæ ſeruitutibus in præſcribendis, requiritur probatio ſcientiæ, & patientiæ inferiorum, & bonæ fidei ſuperiorum. 146 n.1 f.509.
Aquæ ducendæ ſeruitutem,quam præbeat natura loci, & quod diuerſum eſt,vbi eſt opus manu factum. 146.n.2 f.509.
Aquæductus veteres reſtituere cogi poſſunt ſuperiores vicini,ab inferioribus, vt aquæ ſolitum curſum retineant. 146.n.5 f.510.
Arbiter elligi non poteſt, vt teneatur ſequi conſilium alterius. 79.n.1.& 2 f.302.
Arbitrandi facultas cum rem reſpicit,quanto tempore duret. 101 n.11.f.375.
Arbitrator prius conueniendus eſt,quàm ad reductionem confugiatur,vbi agitur propter dolum. 97.n.7 f.354.
Arbitrator debet iura partium diſcutere, vt laudum valeat. 98.n 9.f.358.
Arbitratoris ex dolo,vbi læſio prouenit,reductio conceditur,& tunc non inſpicimus modica, an magna illa ſit,& quòd non ſufficiat allegare dolum.n.3.& quomodo probandus.n.6. 97.n.2 f.351.
Arbitratoris loco non dicitur ſubrogatus iudex, corā quo petitur reductio laudi ad arbitrium boni viri. 98.n.3.f.356.
Arbitratoris dolus quomodo iuſtificandus in iudicio reductionis. 98.n.11.f.359.
Arbitri, vt tertium aſſumant in caſu diſcordiæ ad eorū libitū, cōpromitti non poteſt. 115.n.4.f.411.
Arbitri permutationem, compromiſſum nouum cenſetur. 115.n.7.f.412.
Arbitri de facto pronūciare nō poſſūt. 151.n.3.f.519.
Arbitrio cuius ſi quid relinquatur,an dicatur pura diſpoſitio. 25.n.8.f.100.
Arbores non cæduas incidens,dicitur dare operam Rei illicitæ. 206.n.1.f.635.
Arbitris ſententia iniuſta,vbi de iure tantum iudicare tenebatur, eſt nulla ipſo iure. 79 n.8.f.304.
Areti Feli.& Dec.in c.dilecto.de teſtib.declarantur. 4.n.4.f.15.
Argumentum procedit à legis diſpoſitione, ad diſpoſitionem teſtatoris. 24.n.23.f.87.
Argumentum rectè procedit de perſona ad rem. 37 n.11.f.153.
Argumentum capi non debet ex eo,quod non eſt, ſed potius ex eo quod eſt. 74.n.2.f.286.
Argumentum non valet,erat olim hæc conſuetudo, ergo,& hodie,in his quæ mutantur. 79.n 2 f.302.
Argumentum à maioritate rationis non procedit in lege pœnali,& corrigente. 199.n.2.f.626.
Arr.Pinel. in oppugnandis veterum opinionibus eſſe nimis audacem. 9.n.9.f.33.
Articulatè loqui qūo quis dicatur. 39.n.6 f.159.
Artifices differunt à mercatoribus,& qui ij ſint. 121.n.7.f.425.
Aſſertio per venditorem facta in inſtrumento,cum ligat, vt empti actione teneatur. 130.n.3.f.460.
Aſſertioni Principis ſtatur,quo ad eius ſubditos. 145.n.2.f.506.
Aſſocians delinquentem poſt delictum an, & quando puniri poſſit. 156.n.4.f.621.
Atramenti diuerſitas in ſcriptura arguit ſuſpicionem falſitatis. 91.n.8.f.334.
Attentatio ipſa,nedum contrauentio obeſt in materia. l.ſi quis maior. 62.n.1.f.237.
Auarus rerum ſuarum curam habet,quaſi propriæ, illis autem vtitur quaſi alienæ ſint. 181.n.18 f.181.
Auctoritas quæ,& quorum,& quando,& ex cuius tēporis curſu præſumatur interuenire. 116.n.4 f.414.
Argumentum eiuſdem naturæ eſſe debet,cuius eſt principale. 20.n.10.f.68.
Augumentum,& detrimentū poſt mortē teſtōris contingens,heredis eſt,non legatarij,& quid quo ad fideicommiſſarium. 25.n.17.f.102.
Augmentum bonorum,an fideicommiſſario tantum,an autem,& filio grauato proſit. 125.n.3.f.439.
Autem.& ſiuaūt,dictiones diuerſæ. 60.n.15.f.233.
Auth.de teſta.imperfectis.in quibus caſibus locum habeat. 22.n.3.f.71.
Auth.de conſangui.& vter.fratr.intellectus. 54.n.5.f.204.
Auth.nouo.C.de pœn.iud.qui malè iudic. intellectus. 101.n.7 f 373.
Auus nō pōt hæditatē pupillo delatā adire.79.n.4.294
Auus neptem ex filio dotare tenetur,& quando. 119.n.2.f 419.
Auxilium præſtans delinquenti,& quando eadem pœna puniatur. 194.n.5.f.616.

B

BAL.Conſ 452.lib.5.declaratur. 1.n.21.f.7.
Bal.conſ.434.in pri.interpretatur,& defenditur. 14.n.4 f.48.

Digitized by Google

I N D E X.

Bal.conſ.207.lib.2.declaratur. 19.n.9.f.64.
Bal.conſ.367.in 5.notatur. 24.n.6.f.84.
Bal.conſ.367.in 5.declaratur aliâs de inconſtantia notatur. 24.n.41.f.90.
Bal.in c.naturales.ſi de feud.fuer. contro. communiter reprobatus. 24.n.52.f.92.
Bal. Nouell.de dot.par.6. priuil.7.& Dec.conſ.277. } *impugnantur, & illis reſpondetur, & n.12.* 35.n.10.f.141.
Bal.conſ.91.in 3 fallitur. 42.n.9.f.173.
Bal.in l.1.de cond.& inſtit.declaratur. 58.nu.17.f.216.
Bal.doctr.in l.quidam.C.de iur. deliberandi impugnatur. 60.n.16.f.233.
Bal.dictum in l.quamuis.C.de tranſact.an,& quomodo procedat. 84.n.8.f.317.
Bal.in l.fin.§.filium. de leg.ſecund. declaratur. 92.n.16.f.338.
Bald.conſ.496.in quarto declarâtur,& in parte reprobatur. 103.n.14.f.384.
Bal.in l.heredi.§.nos autem. de pact. comprobatur. 109.n.1.f.397.
Bal.in l heredi.§.nos autem.de pact.declaratur. 164.n.8.f.541.
Bal.in l.à procedente.C.de dilat. declaratur. 184.n.9.f.588.
Banna,ne frumenta exportentur, extra iuriſdictionem, quando valida ſint 71.n.5.f.265.
Banniendus de proximo, quando habeatur pro bannito. 196.n.3.f.260.
Bannito rogati reſtituere hereditatem,ſi reſtitutus fuerit, & illi ſi ſine liberis deceſſerit ſubſtituti, ſuccedunt ex ſubſtitutione,etiam ſi moriatur ante reſtitutionem. 3.n.12.f.13.
Bannito Domino,an procuratoris mandatum extinguatur. 94.n.2.f.341.
Bannitum poſſe repudiare hereditatem,ſibi delatam uoluerunt plerique. 36.n.22.f.148.
Bannitus dicitur mortuus. 12.n.5.f.43.
Bannitum toleratum, an quis impunè occidere poſſit. 205.n.1.f.634.
Bannitus ſeù deportatus,ſi ex forma ſtatuti omnia Iura Ciuitatis amittat, an eius filij poſſint ex perſona patris ſuccedere. 48.n.9.f.192.
Bannitus,in fiſcum,non in alium,ius ſuum transfundit, & vide n.14. 48.n.11.f.192.
Bannitus, quando dicatur notoriè condemnatus. 204.n.2.f.633.
Banno lite pendente ſecuto,extinguitur mandatum procuræ. 12.n.5.f.43.
Bar.in l.ſi quis libellus.C.de appell.comprobatur. 4.n.6.f.16.
Bart.l.4.de alim. & cib. leg. loquitur aduerſus verba textus. 32.n.5.f.131.
Bar.& ſequacium diſtinctio,in l procurator,qui pro euictione.de procurat.non approbatur. 36.n.2.f.143.
Bar.ſententia.in l.omnes populi.de iuſt.& iur.reprobata.& nu 8. 42.n.2.f.171.
Bart.ſententia. in l. 1.de iure codicill. hodiè receptior eſt. 59.n.12.f.225.
Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres. de verb.oblig.q.8.declaratur,& num.ſeqq. 73.n.4.f.277.
Bart.doctr.in l quandiu.de acquir. hered.declaratur. 92.n.19.f.339.
*Bar.ſententia.in l.2.de le.2.improbatur.*98.n.1.f.355.
Bart.in l.naturalit.§.ſed ſi facio de præſ. uer. declaratur, & quando locus ſit pœnitentiæ in contractibus innominatis. 101.n.8.f.373.
Bar.in l.illicitas §.ne potentiores. ff.de off. præſid. declaratur. 208.n.3.f.638.
Belo.conſ.9.declaratur. 111.n.3.f.401.
Beneficio quod quis nõ conueniatur, niſi in quantũ poteſt, an renunciari poſſit. 30.n.8.f.123.
Beneficio ceſſionis bonorum renunciatur cum iuramento. 30.n.8.f.123.
Beneficio. l. ſi quis maior. non iuuatur, qui primo peccat. 143.n.3.f.501.
Beneficium,ne quis conueniatur, niſi in quantum põt, quando non habeat locum. 30.n.1.& ſeq. f.123.
Beneficium Principis contra eum interpretatur. 121.n.2.f.424.
Beneficium.l.fi.C.de ędi. di.competit fideicommiſſario. 156.n.3.f.528.
Beneplacitum morte concedentis,quando extinguatur. 121.n.8.f.425.
Bero.conſ.38.in 2.& Soc iu.conſ.97.in 4. } *confutantur.* 33.n.7.f.134.
Bero.q 104.reprobatur. 58.n.22.f.28.
Bero.q.104.reprehenditur. 59.n.9.f.223.
Bero.conſ.155 lib 2.reprehenditur. 60.n.4.f.228.
Bero.conſ.57.in 2 improbatur. 67.n.14.f.251.
Bero.in c.item cum quis de reſtit.ſpol.loqui contra communem. 133.n.9.f.476.
Bertr.in articulo,an attendatur proximitas teſtatoris, an granati,inconſtans. 45.n.9.f.183.
Bertach.de Gabell.par.7.n.11.declaratur. 103.n.12.f.384.
Beſtijs locatis, ſub conutione de totidem reddendis, quæ tantidem æſtimentur; An inducatur tranſlatio periculi omnis. 65.per totum f.241.
Blaſphemans maxima percitus ira, an poſſit puniri, & quando,& qua pœna. 195.n.1.f.618.
Bona in cauſam iudicati capta ad haſtam venduntur, nec creditores cogi poſſunt illa emere. 101.n.6.f.372.
Bona fides quo tẽpore requiratur,vt quis faciat fructus ſuos. 165.n.6.f.544.
Bonæ exiſtimationis quis eſſe præſumitur. 187.n.15.f.586.
Bonifaciana ex Bulla legitimati ſunt capaces emphytheuſis Eccleſiæ. 19.n.1.& ſeq.62.
Bonon ſtatutum quomo.& qual.foren.declaratur. 104.n.15.& 8.f.385.
Bonon.ſtatutũ.Quod forenſibus idem ius,&c. pertinet etiam ad deciſoria. 104.n.10.f.387.
Bononiæ ſtatutum de contract.minor.declaratur. 116.n.1.& ſeq f.413.
Bonus vir appellatur in iure Index. 98.n.2.f.355.
Bonus, an quis præſumatur in alterius præiudicium. 183.n.13.f.585.
Borgni. auctoritas leuis, & impugnatur in ſuo trac. de vſuf.n.107.illiq; reſpondetur. 111.n.3.f.400.
Boſs.de conſ n.24 improbatur. 192.n.2.f.610.
Brixelli ſtatutũ in materia reſtitutionis in integrum. & de appell.declaratur. 308.n.5.& ſeq. f.395.
Brun conſ 80.fallitur. 21.n.24.f.7.
Bulla Pij pp. 4.non obeſt legitimatis. 23.n.23.f.81.
Bulla Pauli Papæ 2. de alienat.rerum Eccl.habet locũ in hoſpitalibus. 172.n.3.f.567.

Burſat.conſ.8.impugnatur. 2.n.5.f.9.
Burſat.conſ.8.impugnatur. 158.n.3.531.
Butr.notatur de inconſtantia, in materia legitimationis per ſubſequens. 24.n.39.f.90.

C

CAccialup.in conſ.9.inter conſ Soc.in 4. opinio in materia cautionis per vſufructuarium præſtādæ verior dicitur. 114.n 6.f.410.
Cacher.dec.16.declaratur & nu.ſeq. 1.n.13.f 5.
Caducitati,quando non ſit locus, factæ alienatione rei emphytheuticæ. 135.n.8 f 487.
Cancelaſſe de partium conſenſu,notario in margine ſcripturæ aſſerenti non creditur. 91.n 5.f 333.
Canones ſi debito tempore non ſoluerit emphytheuta, à domino expelli poteſt. 105.n.1.f.388.
Capacitas ſubſequnta, an & quando ſufficiat in perſona.quæ ſuccedere debet,ſtante ſtatuto forenſes excludente. 74 n.26.f.291.
Cap.ſi pater.de teſta.in 6.declaratur. 2 n.1.& ſeq.f.8.
Cap.vt delictus de app.procedit etiam cauſa ſuſpicionis ceſſante, vt quia alter ſit ſubrogatus loco Iudicis, à quo,diſſentiente eo,contra quem eſt appellatum,cū eius interſit vt minus fatigetur in iudiciys. num. 6. 4.n.3.f.15.
Cap.dilecto.de teſtibus declaratur. 4.n.5.f.16.
Cap.cordi.de appel declaratur. 4.n.10.f.17.
Cap.potuit.de loca.declaratur. 16.n 6.f.52.
Cap.tanta qui filij ſint legit.declaratur. 24 n.10. f 85.
Cap.Rainutius.de teſta.diſpoſitio,vt probabilis defenditur. 26.n.7.f.107.
Cap.ſi.de frigid.& malefic.intellectus. 81.n.2. f.309.
Cap.reintegranda remedium,quando non datur. 86. n.1.& ſeq.f.320.
Cap.Rainaldus.de teſtam.intellectus. 87.n.3. f.322.
C.per venerabilem.qui fil.ſint legit.intellectus. 100. n.7.f.368.
C.ad noſtram.de emp.& vendit.intellectus. 132. n.3 f.466.
C.de bir.12.diſtinc.intellectur. 137.n.10.f.488.
C.non minus.de immunit.Eccleſ.intellect. 145. n 4.f.508.
C.ſi quis viduam.50.diſtinct.declaratur. 190. n.2 f.606.
Captura pro debito ciuili facta in domo eſt nulla, etiā ſi fiat aduerſus ſuſpectum,& quamuis adſit iuramentum in obligatione.n.3. 148.n.1.f.513.
Cariorem rem reddit frequentia,& concurſus hominū, ac ius auiamenti. 70 n.2.f.258.
Caritas anonæ,vbi vrget non obtinet fructuum extractionis conceſſio. 71.n.14.f.269.
Carnium minutatim vēditarum ad Gabellam, an teneātur clerici. 103.n.13.f.384.
Carceratus, qui carceres effregit,& effugit, qua pœna puniatur,& quando pœna capitali. 201.n.1. f.628.
Carceratus,qui carceres effregit, non tamen euaſit, an puniatur,& quomodo. 201.n.2.f.629.
Carceratus ſi inſtruxit alium carceratum, nè delictum fateatur, an vlli pœnæ ſit obnoxius. 203.n.1. f.631.
Caſſad.dec.de app.& Benint.dec.pri. } dicentes Dominum reſtitui aduerſus negligentiam procuratoris,quando non eſt ſoluendo, declarantur. 63 n.1.f.240.
Caſtitatis conditio appoſita legato quid operetur. 185.n.5.f.594.
Caſtr.diſtinctio, & ſequac. volentium vbi agitur de transmiſſione dotis, inſpici verba ſtatuti excludētis fœminas,an loquatur de dotatis,an mandet dotari reprobatur. 25.n.6.f.98.
Caſtr.in l.Titio.§.Titio.de condit.& demonſt.reprobatur. 28 n.3.f.116.
Caſtr.contrarietas notatur in materia, quando legatū dotis ſit purum,vel ſub conditione. 28.n.4.f.117.
Caſtr.conſ 210.in pri.damnatur. 35.n.14.f.142.
Caſtr.diſtinctio in l.Titio centum §.Titio.de condit.& demonſt.ab aliquibus probata. 60.n.2.f.227.
Caſtr.in l ſi.C.de vſu.rei ind.& Fab in § aliæ.inſti.de ſatiſd. } declarantur. 69. nu.3 f.257.
Caſtr.ſententia.in l.cum res. C. de probat.& l.contractus.C.de fid.inſtr.comprobatur. 84.n.9.f.317.
Caſtr.conſ.405.in pri.declaratur. 111.n.3.f.401.
Caſtr.conſ.338.in pri. & Dec.conſ.325. declarantur. 159.n.2 f.533.
Cauere quomodo debeat vſufructuarius de vtēdo &c. 114.n.5.f.410.
Cauſa liquidationis,an ſit eadem cum principali. 15 n.2.f.49.
Cauſa non debet reſtringere legatum,ſed potius ampliare,in gratiam legatarij. 32.n.2.f.130.
Cauſa ciuilis à criminali quomodo ſeparetur. 124. n 1 f.436.
Cauſa ſi qua extat, quæ delictum excludit. vt criminis ſuſpicio vitetur;ex ea admittitur excuſatio. 119. n.1 f.625.
Cautio de non offendendo aliquem, intelligitur quoad perſonam, & diſtinguitur ſecundum verba. 200.n.1.f.627.
Cautio de non offendendo à quo præſtari debeat, & an etiam pro altero,& pro quo ſit præſtanda.nu.ſeq. 208.n.1.f.638.
Cauſæ expreſſio,quando non ſit neceſſaria in prohibitione alienationis. 150.n.4.f.517.
Cautio iuratoria.an & quando ſufficiat per vſufructuarium præſtari. 114.n.7.f.410.
Cautione,an ſit liberatur vſufructuarius, ſi teſtator iuſſerit,vt herer pro eo caueat. 114.n.1.& ſeq. f.408.
Cautioni.quando locus ſit in legatis,vbi ſperatur,quòd locus futurus ſit falcidiæ,vbi conditio euenerit. 27.n.9.f.114.
Cedendo actioni liberatur procurator,qui Domino ſoluendo,non exſtante erat liberatus. 36. n.16.f.146.
Cedi poteſt ius detrahendi trebellianam. 26.n.12 f.108.
Cedi poteſt Rei vendicatio, & an dominium vtile. 106.n.5.f.390.
Ceph.conſ.104.reprehenditur. 14.n.3.f.47.
Ceph.varius in materia legitimationis,per ſubſequens. 24.n.48 f.91.
Ceph.conſ.533 reprehenditur. 38.n.9.f.156.
Ceph.in articulo, an attendatur proximitas teſtatoris, an grauati inconſtans. 45.n.9.f.183.
Ceph.conſ.13.reprehenditur. 74 n.3.f.288.
Ceph.conſ.272.improbatur. 101.n.3.f.371.

Ceph.conſ.14.improbatur. 133.n.5.f.471.
Ceſenæ ſtatutum, quòd bona emphitheutica in dotem dari poſſint declaratur. 152.n.6.f.521.
Ceſſionario, quando opponi poſſit exceptio compenſationis. 109.n.1.f.397.
Ceſſioni bonorum renunciatur cum iuramento. 30.n.12.f.124.
Ceſſioni bonorum, nec etiam per pactum iuratum poteſt renunciari. 148.n.3.f.513.
Citari non poteſt procurator, vbi mandatum accepit. 15.n.7.f.49.
Citari an poſſint minores, & Pupilli, & quando valeat citatio. 175.n.9.f.562.
Citatio non debet fieri domi, antequàm ſit diſcuſſum, an citandus perſonaliter reperiatur. 15.n.8.f.49.
Citatio in legitimatione per ſubſequens, non eſt neceſſaria. 24.n.56.f.93.
Citatio viuo delinquente facta non ſufficit, vt pœna transeat ad heredes. 34.n.4.f.137.
Citationem ſubſtitutorum non eſſe neceſſariam in legitimatione probatur, contra eos, qui aliud dixerunt. 35.n.21.f.80.
Citatio ad ſententiam, vbi agatur de pluribus cauſis debet illas continere. 93.n.3.f.339.
Citatio certa eſſe debet, & clare. 93.n.6.340.
Citatio, an requiratur in laudi prolatione, ad illius validitatem. 98.n.8.f.358.
Citatio an, & quando ſit neceſſaria, vt emptor rei emphytheuticæ expelli poſſit. 105.n.6.f.389.
Citationibus duabus opus eſt ad audiendum ſententiã; vbi duæ ſunt cauſæ, & quid ſi vnicus eſt proceſſus continens plures cauſas n.5. 93.n.3.f.339.
Citationis ex defectu apparens nullitas nunquàm cenſetur ſublata. 93.n.8.f.340.
Ciues qui dicantur, propriè. 61.n.3.f.235.
Ciues qui dicantur, & qui non, quo ad immunitates, & onera. 74.n.5.f.284.
Ciuilis cauſe à criminali quomodo ſeparetur. 124.n.1.f.436.
Ciuilitatem originis non amittit mulier alibi nupta. 104.n.6.f.386.
Ciuis originarius non comprehenditur ſtatuto excludẽte forenſem, & quid ſi ſtatutum vocat ciuem; & quid ſi excludit non ſubiectum.n.3.& quid ſi requirit, quòd ſit ſubiectus ſtatutis, & ordinamentis.nu.5 & quid ſi exigit, vt onera ſuſtineantur.num.6. 52.n.1.f.199.
Ciuis non dicitur, qui onere non ſuſtinet. 52.n.2.f.199.
Ciuis appellatione, an contineatur mulier alibi nupta. 74.n.5.f.283.
Ciuis originarius, qui in aliam Prouinciam transfert domiſilium, originem deſerere dicitur, & an, & quando in foro originis conueniri poſſit. 74.n.7.f.286.
Ciuis originarius alibi degens per longum tempus, & immobilia acquirens, videtur depoſuiſſe animũ redeundi ad patriam. 74.n.12.f.287.
Ciuitas aliquando accipitur pro comitatu. 15.n.5.f.49.
Ciuitates perpetuam habentes iuriſdictionem omnia poſſunt in eorum territorio, quæ Imperator in orbe Romano. 71.n.2.f.263.
Ciuitatis Dominę ius potius attenditur, quàm commune, ſtatuto loci non diſponente. 108.n.7.f.396.
Ciuium priuilegijs, vt fruantur, ſi ſcholaribus eſt conceſſum, ſi quid poſtea ciuibus concedatur, & ad illos porrigetur. 24.n.16.f.86.
Ciuium nomen eſt collectiuum, & ſub ſe continet etiã futuros. 125.n.5.f.425.
Clar.in pract.cri.quæſt.90.reprobatur. 194.n.5.f.616.
Clandeſtina matrimonia contrahentes dicuntur infames. 185.n.4.f.594.
Clandeſtinum matrimonium quale dicatur. 187.n.4.f.600.
Clandeſtinum matrimonium non probatur per teſtes nõ maiores omni exceptione. 187.n.3.f.600.
Clauium acceptatio non inducit aditionem. 3.n.5.f.11.
Clauſula ad habendum, &c.in inſtrumento feudali, ſeù emphytheutico, vel alio, appoſita, non mutat illius naturam, ſed contra, n.4. quod mutet, alienationemque permittat, & in diuiſionis inſtrumento poſita inducat fideicommiſſi renunciationem, diſpoſitionemque declaret.n 7. 1.n.2.f.2.
Clauſulis exequutiuis declaratur ambigua diſpoſitio. 1.n.7.f.3.
Clauſulæ inſtrumentorũ an innouent, & ex illis mutetur natura inſtrumenti principalis, cum diſtinctione an reſpiciant exequutionem, vel diſpoſitionem. 1.n.3.f.2.
Clauſula exequutiua, vbi à partibus ſunt additę operãtur, & diſponunt. 1.n.12.f.4.
Clauſulæ in inſtrumentis, an ſint exequutiuæ, an diſponant, quomodo cognoſcatur. 1.n.14.f.5.
Clauſulæ quando referantur ad quantitatem, & quando ad tempus. 28.n.8.f.118.
Clauſulæ codicillaris vis explicatur. 41.n.6.f.167.
Clauſula omni meliori modo, quando non operetur, & de eius ui, & effectu. 8.n.7.f.27.
Clauſula codicillaris, quando facit, vt reciproca contineat fideicommiſſarium. 10.n.9.f.39.
Clauſula promiſſionis de rato, in inſtrumento pacis, non extenditur ad non exiſtentes, tunc in rerum natura 20.n.7.f.62.
Clauſula iubens, & mandans legatarium eſſe contentũ, & e.adiecta legato filijs facte, operatur, vt relictum dici debeat factum pro legitima. 25.n.3.f.97.
Clauſula, iubens, & mandans quid importet legato filię adiectę. 27.n.8.f.114.
Clauſula conſtituti, appoſita in inſtrumento; facit ceſſare beneficium, ne quis conueniatur, niſi in quantum poſſis. 30.n.7.123.
Clauſulæ omni ll.iuris auxilio.in renunciatione appoſita, quid operetur. 30.n.11.f.124.
Clauſula non obſtante, quòd non requiratur in reſcripto contra ius. 38.n.11.f.157.
Clauſula codicillaris operatur, vt in reciproca contineatur fideicommiſſaria; maximè ſi futurum tempus reſpiciat, non tamen eſt ſatis, quòd tractus temporis ſit in prima ſubſtitutione: ſed debet eſſe in ea ipſa, quæ dicitur fideicommiſſaria. 58.n.5.f.213.
Clauſula codicillaris non operatur quo ad fideicommiſſum, niſi concurrat mens teſtatoris, & plura de ea n. ſeqq. 58.n.32.f.219.
Clauſula codicillaris, in teſtamentis hominis illiterati non inducit fideicommiſſum, & plura de ea. 58.n.35.f.221.
Clauſulæ codicillaris non habita in conſideratione, quãuis concepta per verba futuri temporis, vt inducat

Digitized by Google

ſideicommiſſum, à quàm plurimis. 58.n.36. f.221.

Clanſula codicillaris uon inducit ſideicommiſſum, vbi nō adſunt verba tractū tpis habētiu. 59.u 7.f 223.

Clauſula codicillaris, au & quando iuducat ſideicommiſſum. 59 u.10 f.223.

Clauſula, vulgariter pupillariter, & per ſideicommiſſum, quid operetur in pupillari ſubſtitutione. 60.u.8.f.228.

Clanſula quæ omnia &c. facit contractum iudiuiduū. 62.n.12 f.238.

Clauſulæ geuerules, quæ de ſtilo notariorum adijciūtur nihil regulariter operantur, & exempla diuerſa afferuntur. Sed tandem vide pulehram diſtinctionem inferius.n.ſeqq & n.21. 73.n 12.f.279.

Clauſulæ adiectæ à uotario contructui, ſecundum eius naturam, & vt faciliorem præbeunt exequutionem, præſumuntur uddita, de conſenſu purtium. 73.n.13.f.279.

Clauſulæ inſtrumenti, quæ uon exequutionem, ſed factū ipſum iuſpiciunt, preſumuntur ſcriptæ de partium conſenſu, & idem vbi reſpiciunt ſolemnitates.n.ſeq. 73.n.15 f.280.

Clauſulæ in ſubſtuntialibus iuſtrumenti per uotarium uddi non poſſunt. 73.n.17.f.280.

Clauſulæ, quæ uddi poſſint à notario, & quid operentur iu contractibus. 73.n.18 f 280.

Clauſulæ inſtrumentorum uihil faciunt, quando operarent contru mentem veriſſimilem contrahentium. 73.u.21.f.281.

Clanſulæ dodicilluris effectus abſtruſi non operantur teſtotore imperito exiſtente. 92.n.17 f.338.

Clanſulæ ſola facti veritate inſpectu effectus. 123. n.1.f.429.

Clauſulæ ex certu ſcientia, et de plenitudine poteſtatis, non operuntur, quando Princeps uon fuit informatus. 123.u.9.f.434.

Clauſulæ, ex contrahentium voluntate præſumuntur uppoſitæ, vbi ex ſono verborum coutrahens intelligit vim illurum. 129.n.7.f.459.

Clauſula, vt inſtrumentum extendi poſſit ud conſilium ſapientis quid operetur. 73.u.14.f.280.

Clauſulas tendentes non ſolum ad uctus confirmationem ſed uouum quid inducentes notarius iuſtrumēto addere uon poteſt. 73.u.21 f 281.

Clauſulu extrema in teſtamento, refertur ad omnia bona, de quibus iu diuerſis ſubſtitutionibus. 80. u.11 f.308.

Cluuſula renuuciationis omni iuris uuxilio, quid operetur. 83.n.7.f.313.

Clanſula codicillaris vulgarem trahi ud ſideicommiſſariam, ſed vide nu.17. vbi etiam plura de illa. 92.u.7.f.336.

Clanſula omni meliori modo, & iuramentum, operātur, vt compromiſſo comprehendantur res iudicatæ. 97.n.8 f 354.

Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, quid operetur. 122.u.4.f.427.

Clauſulo petens &c. in libello appoſitu, quundo uon operetur vt variari poſſit circu actioucm. 129. n.8 f.459.

Clauſnla codicillaris habet effectus ſuos in teſtamentis imperfectis, inter liberos, in quibus etiam ſubintelligitur. 175.u.5.f.530.

Clem.vlt.de procurat.declaratur. 149.n.5 f.515.

Clem.Romaui.de iurein.intellectus. 100.n.7.f.368.

Clerici qui facti ſunt poſt ſtatutum, nè ſolutio probetur per teſtes, an eo comprehendantur. 42. n.12 f.174.

Clerici, au comprehendantur ſtatutis, mandantibus, nè ſtotutu proſint uon ſubditis. 74.n.14.f.288.

Clerici vbi vendunt, an ementes gabellam ſoluere teneantur. 103.u.5.f.382.

Cleriei, an teneantur ad Gabellam earnium minututim emptarum. 103.u.13 f.103.

Clerici teneutur ad impenſas, quæ ſiunt, vt ager territorij, iu quo boua poſſident redigatur ad culturam. 145.n.1.f.506.

Clericis ius quæſitum ex longiſſima obſeruuntia, non poteſt auferre Princeps. 103.n 11 f.384.

Clerici beneficium immuuitatis conceſſum, porrigitur ad famulos. 103.n.15.f.385.

Cleritorum mentio ſi fiat iu ſtatuto, illius diſpoſitio non valet, etiam ſi ſit houeſtu, & æquiſſima. 103. n.14.f.384.

Clericorum immunitus, au & quando eos iuuet, vbi tractatur de opera illis proficua. 145.u.3.f.506.

Clericos quando ligent ſtatuta laieorum, & quando nō. 103.n.1.& ſeq.f.380.

Clericus etiam beneficiatus matrimonium contrahit. 24.n.62.f.96.

Clericus, & eccleſia an teueantur facere iuſinuationē inſtrumentorum à ſtatuto requiſitam. 103. n.3.f.381.

Clericus non continetur ſtatuto de ſolutione Gabellarū diſponente. 103 u.7 f.382.

Conceptionis, an Natiuitatis non eſſe habendam rationem iu legitimatis per ſubſequens matrimonium. 24.n.51 f.91.

Conceſſio in emphytheuſim quando dicatur perpetua, & quando temporalis. 137.u.9.f.331.

Conceſſio vno, reliqua etiam conceſſa cenſentur, ex quibus peruenitur ad illud. 90.n.1.f.331.

Conciliatio teſtium, quando fieri uon poſſit. 181. n.2 f.569.

Coucordandi quando ſint teſtes diuerſa deponentes. 82.n.3.& ſeq f.310.

Coucordia non ſit iuter teſtem, & partis intentionem. 84.n.2.f.216.

Coucubina quæ filium deſerit iiſdem ſubdita eſt pœnis, quibus & vxor. 187.n.7.f.601.

Concubinatus non præſumitur, ſed matrimonium. 23.n.11.f.76.

Concubinæ, quæ appellatæ per Cunones. 23. n.12 f.77.

Condemnari non poteſt Reus in cauſa criminali, niſi ſit confeſſus, vel conuictus. 184.n.12.f.589.

Conditio primæ ſubſtitutioni adiecta, ſi eſt fauorabilis ſubſtituto, non expectatur, vt ſecundæ ſubſtitutioni ſiot locus. 3.n.13.f 14.

Conditio quando per procuratorem impleri non poſſit. 8.u.18.f.30.

Conditio formam habet. 8.u.17.f.30.

Conditio uon uubendi uppoſita vxori iu legato vſusfructus, minuit illius æſtimationem. 27.u.6.f.112.

Conditio quundo habeatur pro impleta per lupſum triēnij. 28.u.10 f.118.

Conditio impediens matrimonium à lege reijcitur, quo ad virgines, non quo ad viduus. 29.n.1 f.120.

Conditio viduitatis vni legato adiecta, au & quando in altero cenſeatur repetita. 50.n.1.f.195.

Conditio, ſi extabit, vel ſi vixerit, in ſubſtitutione dicitur

Digitized by Google

tur Tacitè ineſſe, & expreſſa non debet aliquid operari. 60.n.18.f.233.
Conditio adiecta in perſona Inſtituti, an, & quando ſatis ſit, quòd impleatur in perſona ſubſtituti. 60.n.20.f.234.
Conditio, ſi filios non habuerit. appoſita in ſubſtitutione turpis dicitur, & à iure reprobata, & teſtamentum vitiat. 87.n.5 f.327.
Conditio an cenſeatur remiſſa, legata re, quæ prius ſub conditione fuerat promiſſa. 127.n.12.f 453.
Conditio ſi ſine filijs. l. cum auus licèt regulariter ſub intelligatur, ceſſat vbi ſit adiectum maſculis, nec ēt intelligitur in eo, quod plus eſt relictum vni, quam alteri filio. 135.n.2.f 479.
Conditio tacita. l. cum auus. non habet tantam vim, quantam expreſſa, nec tranſmiſſionem operatur. 142.n.2.f.500.
Conditio in rem ſcripta datur contra quemcunque ſucceſſorem, pro legitima, & pro alimentis. 163.n.5.f.539.
Conditio caſtitatis appoſita legato quid operetur. 185.n.5.f.594.
Conditio viduitatis quando per heredem remitti non poſſit. 185.n.7.f.59ſ.
Conditio viduitatis, quando in relicto cenſeatur repetita. 186.n.2.f.597.
Conditio viduitatis, quando in concubina reiiciatur. 187.n.9 f.601.
Conditionale creditum, & ſpes æſtimantur. 115.n.7 f.440.
Conditionalis creditor, dr creditor; non is cui ſub conditione legatum eſt. 42.n,5.f.172.
Conditionem, ſi ſine filijs &c. faciunt deficere naturales filij. 23.n.2 f.75.
Conditionem non inducit dies incertus in gratiam filiorum. 28.n.2 f.116.
Conditionis euentus tempus, licèt in vltimis voluntatibus, ſpectetur. In contractibus eſt ſecus, quia in illis tempus contractus, & conditio deficiens retrotrahitur. & ratio differentiæ adducitur. 42.n 4.f.171.
Conditionis repetitio, quando fiat. 50.n.1, f.196.
Conditionis repetitio fit quoties eadem viget ratio. 186.n.3 f 597.
Conductore damnum patiente in bonis conductis, quando illud ad fructus, non ad penſionem referendum ſit. 14.n.1.f 47.
Conditionalia, an contineantur in ceſſione iurium. 133.n.5.f 471.
Codicillari clauſula vulgaris, an trahatur ad fideicommiſſariam. 92.n.7.& 17.f.336.
Codici laris clauſula, quando operetur vt reciproca cōtineat fideicomm. ſſariam. 10 n.9 f.39.
Codicillaris clauſula non habet effectum, quando ſubſtitutio reciproca eſt æqualis. 58.n.39.f.221.
Codicillaris clauſula uis explicatur. 41.n.6. f.167.
Codicillaris clauſula operatur, vt in reciproca contineatur fideicommiſſaria, maximè ſi futurum tempus reſpiciat, & quomodo tractus temporis debeat ineſſe. 58.n.5.& 14 f.215..
Codicillaris clauſula non operatur quo ad fideicommiſſum, niſi concurrat mens teſtatoris. 58.n.32. f.220.
Codicillaris clauſula concepta per verbum, non valebit. nō trahit reciprocam ad fideicommiſſum, quàmuis videatur reſpicere futurum tempus, & declaratur. 85 n.34 f.220.
Codicillaris clauſula in teſtamento hominis illiterati non inducit fideicommiſſum. 58.n.35.f.221.
Codicillaris clauſula non habita in conſideratione à pluribus, vt inducat fideicommiſſum, quàmuis per verba futuri temporis concepta. 58 n.36.f.221.
Codicillaris clauſula inducit fideicommiſſum in reciproca, quando illa fit in codicillis, ſi adſunt verba futuri temporis. 58.n.37.f.221.
Codicillaris clauſula non inducit fideicommiſſum, vbi non adſunt verba habentia tractum temporis. 59.n.7.f.223.
Codicillaris clauſula non operatur quo ad effectus abſtruſos, teſtatore imperito exiſtente. 92.n.17. f.338.
Codicillaris clauſula habet effectus ſuos in teſtamentis imperfectis inter liberos, in quibus etiam ſubintelligitur. 157 n.5.f.530.
Codicilli aliquando docent fideicommiſſum ex teſtamēto inſurgere. 72.n.24 f.275.
Codicillis adiri poteſt hereditas, vt valeat ſaltem in vim fideicommiſſi. 67.n.22 f.254.
Collectiuo nomine vocati quando pro virili ſuccedant. 18.n.1 f.58.
Coloni ſi bona conducant ab eo. qui poſſeſſionem apprehendidit, ingreſſus ille habet vim traditionis. 95.n.9 f.345.
Colonos non comprehendit priuilegium Domino conceſſum. 71.n.8.f 266.
Cæpol. conſ. 57. improbatur. 183.n.8 f.583.
Cognati futuri non comprehenduntur in pace inita, & n. ſeqq. 20.n.5 f.67.
Cognati, & agnati quomodo vocabantur, olim, & hodie vocentur ad ſucceſſiones. 54.n 1.& ſeq f.202.
Communes opiniones non conſtituuntur. ex his, quæ obiter. ſed quæ conſtanter Doctores dicunt. 183.n.10 f 585.
Communis opinio, quòd valeat teſtamentum factū ad interrogationem, impugnatur, & contrariam veriorem eſſe oſtenditur. 39.n.2 f 159.
Communem opinionem, quòd valeat teſtamentum ad interrogationem per verbū. ſic, factum, non eſſe veram. 39.n.2.f.157.
Confeſſio eſt accipienda cum ſua qualitate. 17.n.1.f 55.
Confeſſio diuidi pōt, & acceptari pars, quæ adiuuatur præſumptione. 67.n 7.f.248.
Confeſſio tacita ſurgens ex alicuius dicto, ſaltem transfert onus probandi in aduerſarium. 67.n.8. f..248.
Confeſſio iudicialis habet exequutionem paratam. 69.n.1.f.257.
Confeſſio præſumitur in fraudem inter perſonas, quibus mutua donatio eſt prohibita. 75.n.5 f.295.
Confeſſio extra iudicium probata per vnum teſtem; nec ſemiplenam inducit probationem. 84.n.1.f.315.
Confeſſio mutui præteriti non transfert onus probandi in Reum. 113.n.8.f.406.
Confeſſio, qua enunciatur cauſa præterita, probat cauſam contra confitentem. 113.n 9.f.406.
Confeſſio curatoris non obeſt minori. 128.n.4.f.455.
Confeſſio de dote recepta conſtante matrimonio, an & quando dici poſſit ſimulata. 139.n.1.f.491.

Con-

fideicommiſſum, à quàm plurimis. 58.n.36. f.221.

Clauſula codicillaris non inducit fideicommiſſum. vbi nõ adſunt verba tractũ tpis habẽtia. 59.n 7 f 223.

Clauſula codicillaris, an & quando inducat fideicommiſſum. 59 n.10 f.223.

Clauſula, vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſam, quid operetur in pupillari ſubſtitutione. 60 n.8.f.228.

Clauſula quæ omnia &c. facit contractum indiuiduũ. 62.n.12 f.238.

Clauſulæ generales, quæ de ſtila notariorum adijciũtur nihil regulariter operantur, & exempla diuerſa afferuntur. Sed tandem vide pulchram diſtinctionem inferias.n.ſeqq & n.21. 73.n 12.f.279.

Clauſulæ adiectæ à notario contractui, ſecundam eius naturam, & vt faciliorem prebeant exequutionem, præſumuntur additæ, de conſenſu partium. 73.n.13.f.279.

Clauſulæ inſtrumenti, quæ non exequutionem, ſed factũ ipſum inſpiciunt, preſumuntur ſcriptæ de partium conſenſu, & idem vbi reſpiciunt ſolemnitates.n.ſeq. 73.n.15 f.280.

Clauſulæ in ſubſtantialibus inſtrumenti per notariam addi non poſſunt. 73.n.17.f.280.

Clauſulæ, quæ addi poſſint à notario, & quid operentur in contractibus. 73.n.18 f 280.

Clauſulæ inſtrumentorum nihil faciunt, quando operarent contra mentem veriſſimilem contrahentium. 73.n.21.f.281.

Clauſulæ dodicillaris effectus abſtruſi non operantur teſtatore imperito exiſtente. 92.n.17.f.338.

Clauſulæ ſola facti veritate inſpecta effectus. 123. n.1.f.429.

Clauſulæ ex certa ſcientia, et de plenitudine poteſtatis, non operantur, quando Princeps non fuit informatus. 123.n.9.f.434.

Clauſulæ, ex contrahentium volantate præſumantur appoſitæ, vbi ex ſono verborum contrahens intelligit vim illarum. 129.n.7.f.459.

Clauſula, vt inſtrumentum extendi poſſit ad conſilium ſapientis quid operetur. 73.a.14.f.280.

Clauſalas tendentes non ſolum ad actus confirmationem ſed nonum quid inducentes notarius inſtrumẽto addere non poteſt. 73.n.21 f.281.

Clauſula extrema in teſtamento, refertur ad omnia bona, de quibus in diuerſis ſubſtitutionibus. 80. n.11 f.308.

Clauſula renunciationis omni iuris auxilio, quid operetur. 83.n.7.f.313.

Clauſula codicillaris vulgarem trahi ad fideicommiſſariam, ſed vide nu. 17. vbi etiam plura de illa. 92.n.7.f.336.

Clauſula omni meliori modo, & iuramentum, operãtur, vt compromiſſo comprehendantur res iudicatæ. 97.n.8 f 354.

Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, quid operetur. 122.n.4.f.427.

Clauſula petens &c. in libello appoſita, quando non operetur. vt variari poſſit circa actionem. 129. n.8 f.459.

Clauſula codicillaris habet effectus ſuos in teſtamentis imperfectis, inter liberos, in quibus etiam ſubintelligitur. 175.n.5.f.530.

Clem.vlt.de procurat.declaratur. 149.n.5 f.515.

Clem.Romani.de iurein.intellectus. 100.n.7.f.368.

Clerici qui facti ſunt poſt ſtatutum, nè ſolutia probetur per teſtes, an eo comprehendantur. 42. n.12 f 174.

Clerici, an comprehendantur ſtatatis, mandantibus, nè ſtatuta proſiat non ſubditis. 74.n.14.f.288.

Clerici vbi vendunt, an ementes gabellam ſoluere teneantur. 103.a.5.f.382.

Clerici, an teneantur ad Gabellam carnium minutatim emptarum. 103.n.13 f.103.

Clerici tenentur ad impenſas, quæ fiunt, vt ager territorij, in quo bona poſſident redigatur ad calturam. 145.n.1.f.506.

Clericis ius quæſitum ex longiſſima obſeruantia, non poteſt auferre Princeps. 103.n.11 f.384.

Clerici beneficium immunitatis conceſſum, porrigitur ad famalos. 103.n.15.f.385.

Cleritorum mentio ſi fiat in ſtatuto, illius diſpoſitio non valet, etiam ſi ſit honeſta, & æquiſſima. 103. n.14.f.384.

Clericorum immunitas, an & quando eas iuuet, vbi tractatur de opera illis proficua. 145.a.3.f.506.

Clericos quando ligent ſtatuta laicorum, & quando nõ. 103.n.1.& ſeq.f.380.

Clericus etiam beneficiatus matrimonium contrahit. 24.n.62.f.96.

Clericus, & eccleſia an teneantur facere inſinuationẽ inſtrumentorum à ſtatuto requiſitam. 103. n.3.f.381.

Clericas non continetur ſtatuta de ſolutione Gabellarũ diſponente. 103 n.7 f.382.

Conceptianis, an Natiuitatis non eſſe habendam rationem in legitimatis per ſubſequens matrimonium. 24.n.51 f.91.

Conceſſio in emphytheuſim quando dicatur perpetua, & quando temporalis. 137.n.9.f 331.

Conceſſo vno, reliqua etiam conceſſa cenſentur, ex quibus peruenitur ad illud. 90.n.1.f.331.

Conciliatio teſtium, quando fieri non poſſit. 181. n.2 f.569.

Concordandi quando ſint teſtes diuerſa deponentes. 82.n.3.& ſeq f.310.

Concordia non fit iater teſtem, & partis intentionem. 84.n.2.f.216.

Concubina, quæ filium deſerit ijſdem ſubdita eſt pœnis, quibus & vxor. 187.n 7.f.601.

Concubinatus non præſumitur, ſed matrimonium. 23.a.11.f.76.

Concubinæ, quæ appellatæ per Canones. 23. n.12 f.77.

Condemnari non poteſt Reus in cauſa criminali, niſi ſit confeſſus, vel conuictus. 184.n.12.f.589.

Conditio primæ ſubſtitutioni adiecta, ſi eſt fauorabilis ſabſtituto, non expectatur, vt ſecundæ ſubſtitutioni fiat locus. 3.n.13.f 14.

Conditio quando per procuratorem impleri non poſſit. 8.a.18.f.30.

Conditio formam habet. 8.n.17.f.30.

Conditio non nubendi appoſita vxori in legato vſusfructus, minuit illius æſtimationem. 27.n.6.f.112.

Conditio quando habeatur pro impleta per lapſum triẽnij. 28.n.10 f.118.

Conditio impediens matrimonium à lege reijcitur, quoad virgines, non quoad viduas. 29.n.1 f.120.

Conditio viduitatis vni legato adiecta, an & quando in altero cenſeatur repetita. 50.n.1.f.195.

Conditio, ſi ex nubit, vel ſi vixerit, in ſubſtitutione dicitur

I N D E X.

tur Tacitè ineſſe,& expreſſa non debet aliquid operari. 60.n.18.f.233.
Conditio adiecta in perſona Inſtituti, an, & quando ſatis ſit, quòd impleatur in perſona ſubſtituti. 60.n.20.f.234.
Conditio, ſi filios non habuerit, appoſita in ſubſtitutione turpis dicitur,& à iure reprobatur, & teſtamentum vitiat. 87.n.5 f.327.
Conditio an ſenſeatur remiſſa, legata re, quæ prius ſub conditione fuerat promiſſa. 127.n.12.f 453.
Conditio ſi ſine filijs . l. cum auus licèt regulariter ſub intelligatur, ceſſat vbi ſit adiectum maſculis, nec et intelligitur in eo, quod plus eſt relictum vni, quam alteri filio. 135.n.2.f 479.
Conditio tacita . l. cum auus. non habet tantam vim, quantam expreſſa, nec tranſmiſſionem operatur. 142.n.2.f.500.
Conditio in rem ſcripta datur contra quemcunque ſucceſſorem, pro legitima, & pro alimentis. 163. n.5.f.539.
Conditio caſtitatis appoſita legato quid operetur. 185.n.5.f.594.
Conditio viduitatis quando per heredem remitti non poſſit. 185.n.7.f.591.
Conditio viduitatis, quando in relicto cenſeatur repetita. 186.n.2.f.597.
Conditio viduitatis, quando in concubina reiciatur. 187.n.9 f.601.
Conditionale creditum,& ſpes æſtimantur. 125. n.7 f.440.
Conditionalis creditor, dr creditor; non is cui ſub conditione legatum eſt. 42.n,5.f.172.
Conditionem, ſi ſine filijs & c. faciunt deſiſere naturales filij. 23.n.2.f.75.
Conditionem non inducit dies incertus in gratiam filiorum. 28.n.2 f.116.
Conditionis euentus tempus, licèt in vltimis voluntatibus, ſpectetur. In contractibus eſt ſecus, quia in illis tempus contractus, & conditio deſiſiens retrotrahitur. & ratio differentiæ adducitur. 42.n.4.f.171.
Conditionis repetitio, quando fiat. 50.n.1. f.196.
Conditionis repetitio fit quoties eadem viget ratio. 186.n.3 f 597.
Conductore damnum patiente in bonis conductis, quando illud ad fructus, non ad penſionem referendum ſit. 14.n.1.f 47.
Conditionalia, an contineantur in ceſſione iurium. 133.n.5.f 471.
Codicillari clauſula vulgaris, an trahatur ad fideicommiſſariam. 92.n.7.& 17.f.336.
Codisi laris clauſula, quando operetur vt reciproca cõtineat fideicomm. ſſariam. 10.n.9 f.39.
Codicillaris clauſula non habet effectum, quando ſubſtitutio reciproca eſt æqualis. 58.n.39.f.221.
Codicillaris clauſula nis explicatur. 41.n.6. f.167.
Codicillaris clauſula operatur, vt in reciproca contineatur fideicommiſſaria, maximè ſi futurum tempus reſpiciat, & quomodo tractus temporis debeat ineſſe. 58.n.5.& 14 f.215..
Codicillaris clauſula non operatur quo ad fideicommiſſum, niſi concurrat mens teſtatoris. 58.n.32. f.220.
Codicillaris clauſula concepta per verbum, non valebit. nõ trahit reciprocam ad fideicommiſſum, quàmuis videatur reſpicere futurum tempus, & declaratur. 85 n.34 f.220.
Codicillaris clauſula in teſtamento hominis illiterati non inducit fideicommiſſum. 58.n.35.f.221.
Codicillaris clauſula non habita in conſideratione à plurimis, vt inducat fideicommiſſum, quàmuis per verba futuri temporis concepta. 58 n.36.f.221.
Codicillaris clauſula inducit fideicommiſſum in reciproca, quando illa fit in codicillis, ſi adſunt verba futuri temporis. 58.n.37.f.221.
Codicillaris clauſula non inducit fideicommiſſum, vbi non adſunt verba habentia tractum temporis. 59.n.7.f.223.
Codicillaris clauſula non operatur quo ad effectus abſtruſos, teſtatore imperito exiſtente. 92.n.17. f.338.
Codicillaris clauſula habet effectus ſuos in teſtamentis imperfectis inter liberos, in quibus etiam ſubintelligitur. 157 n.5.f.530.
Codicilli aliquando docent fideicommiſſum ex teſtamẽto inſurgere. 72.n.24 f.275.
Codicillis adiri poteſt hereditas, vt valeat ſaltem in vim fideicommiſſi. 67.n.22.f.254.
Collectiuo nomine vocati quando pro virili ſuccedant. 18.n.1 f.58.
Coloni ſi bona conducant ab eo, qui poſſeſſionem apprehendidit, ingreſſus ille habet vim traditionis. 95.n.9 f.345.
Colonos non comprehendit priuilegium Domino conceſſum. 71.n.8.f 266.
Cæpol. conſ. 57. improbatur. 183.n.8 f.583.
Cognati futuri non comprehenduntur in pace inita, & n. ſeqq. 20.n.5 f.67.
Cognati,& agnati quomodo vocabantur, olim,& hodie vocentur ad ſucceſſiones. 54 n 1.& ſeq f.202.
Communes opiniones non conſtituuntur. ex his, quæ obiter. ſed quæ conſtanter Doctores dicunt. 183.n.10 f 585.
Communis opinio, quòd valeat teſtamentum factũ ad interrogationem, impugnatur, & contrariam veriorem eſſe oſtenditur. 39.n.2 f 159.
Communem opinionem, quòd valeat teſtamentum ad interrogationem per verbũ, ſic, factum, non eſſe veram. 39.n.2.f.157.
Confeſſio eſt accipienda cum ſua qualitate. 17. n.1 .f 55.
Confeſſio diuidi põt, & acceptari pars, quæ adiuuatur præſumptione. 67.n 7.f.248.
Confeſſio tacita ſurgens ex alicuius dicto, ſaltem transfert onus probandi in aduerſarium. 67.n.8. f..248.
Confeſſio iudicialis habet executionem paratam. 69.n. 1.f.257.
Confeſſio præſumitur in fraudem inter perſonas, quibus mutua donatio eſt prohibita. 75.n.5 f.295.
Confeſſio extra iudicium probata per vnum teſtem; nec ſemiplenam inducit probationem. 84. n.1.f.315.
Confeſſio mutui præteriti non transfert onus probandi in Reum. 113.n.8.f.406.
Confeſſio, quæ enunciatur cauſa præterita, probat cauſam contra confitentem. 113.n 9.f.406.
Confeſſio curatoris non obeſt minori. 128.n.4.f.455.
Confeſſio de dote recepta conſtante matrimonio, an & quando dici poſſit ſimulata. 139.n.1.f.491.

Con-

Digitized by Google

I N D E X.

Confeſſio tutricis non affert prærudicium pupillo. 155.n 3.f.526.

Confeſſio extraiudicialis parte preſente, vel abſente facta, an, & quando, & quid operetur. 168.n.1. f.548.

Confeſſio ſecuta torturam indebite illatam, non lædit Reum. 184 n.2 f.587.

Confeſſio metu tormentorum extorta non nocet. & nec pariter ratificatio. 184.n.4.f.587.

Confeſſio etiam extraiudicialis, ſi plenè probata ſit obligat confitentem. 140.n.1.f.493.

Confeſſio emiſſa in tortura, & etiam ratificata, ſine iudicijs nihil valet. 191.n 2 f.608.

Confeſſio etiam vltro emiſſa non ſufficit ad condemnationem, niſi ſit perſeuerans. 191 n.3.f.608.

Confeſſio ſola, abſque perſeuerãtia, vt plenum paret præiudicium eſt fienda coram Iudice pro tribunali ſedente. 191.n 4 f.609.

Confeſſio Rei per eum reuocata non ſufficit ad condemnandum, niſi cogatur perſeuerare. 191.n.5. f.609.

Confeſſio metu extorta quid, & quando operetur. 191.n.7.f.609.

Com. à Bero. conſ. 96. & 143. in 2. defenditur. 54 n.2 f.203.

Comes Palatinus filium proprium, an & quando poſſit legitimare. 76.n.2.f.296.

Comes Palatinus, an poſſit legitimare in terris Eccleſiæ &, è, conuerſo. 100.n.1. & ſeq f.365.

Comites, & alij qui perpetui Domini ſunt, omnia poſſunt in ſuo territorio, quæ Imperator in orbe Romano. 71.n.1.f.260.

Cõparatio inepta eſſet ſi fieret de perſonis non eiuſdem generis. 87.n.23.f.327.

Compendioſa dicitur ſubſtitutio, ſi ſine filijs, aliàs ſubſtitutiones apta comprehendere. 3.n.9 f.12

Compẽdiuſa ſubſtitutio ex clauſula codicillari trahitur ad fideicommiſſum. 58.n 27.f.218.

Compendioſa dicitur ſubſtitutio facta ſiuta linea. 72.n.4.f.271.

Compenſare ſua credita tenetur heres inſtitutus pro omni debito &c. 141.n.7.f.497.

Compenſari non poteſt, niſi reſiduum offeratur. 164.n.10 f.542.

Compenſatio an. & quando opponi poſſit poſt ſententiã. 109.n 3.f 397.

Compenſatio ipſo iure, quando fieri dicatur, & quando non. 164 n.2.f 540.

Compenſatio non inducitur ex eo, quod quis fiat creditor ſui debitoris, donec ipſe declaret in quam cauſam cõpenſare vellit. 164.n.4.f 541.

Compenſatio non inducitur, ſeu præſumitur ex tacita uoluntate debitoris, ſed expreſſa requiritur, in quam cauſam. 164.n.5.f.541.

Compenſatio regulariter non fit ipſo iure, ſed requiritur factum hominis, & quando fiat ipſo iure. 164. n 6 f.541.

Compenſatio, an & quando contra ceſſionarium, vel cũ qui habet nomen obligatum opponi poſſit. 164. n 7.f.541.

Compenſationis exceptio contra ceſſionarium, quando opponi poſſit. 109.n.1 .f.397.

Compenſationis exceptio, an opponatur de debito iuraſo ad debitum iuratum. 109.n.5.398.

Complices qui dicantur in inſtrumento pacis. 77. n.3 f 297.

Compromiſiſſe in alium intelliguntur, qui coram eo procedunt, & ab ipſo laudum ferri patiuntur. 13. n.2.f.44.

Compromiſſo comprehenduntur etiam res iudicata, ſtãte iuramento, & clauſula, omni meliori modo. 97.n.8 f.354.

Compromiſſo ſi appoſita ſint verba, ſenza farne motto, nè darne conto alle parti, quid importent. 98. n.10.f.358.

Compromiſſum factum in aliquem, vt laudum proferat ſecundum conſilium conſultoris aſſumendi, non valet. 79.n.7.f.302.

Compromiſſum factum per mulierem, ſinè ſolemnitatibus de quibus in ſtatuto, etiam ſi in cõmodum illius ceſſerit, dicitur nullum. 115.n.1 f.410.

Compromiſſum nouum cenſetur, per mutationem arbitri. 115.n.7 f.412.

Compromiſſum ſolui morte vnius ex compromittentibus, quod dicitur, an habeat locum in arbitratore. 151.n.2.f.518.

Compromiſſum potius in arbitros, quàm arbitratores factum in dubio cenſetur. 151.n.4 f.519.

Compromiſſum primum, per ſecundum cenſetur ſublatum. 151.n.5 f.519.

Compromittentium altero mortuo, laudum eſt nullum. 115.n.5.f 411.

Compromitti non poteſt, vt tertius aſſumatur per arbitros ad eorum libitum in euentum diſcordiæ ipſorũ. 115 n.4.f.411.

Confesſione, an probetur pecuniæ numeratio. 113. n.4.f.405.

Confeſſione probata, an obtineat ex numeratione agẽs. 113 n.5.f.405.

Confesſionis Rei ratificatio, quando dicatur legitima. 184.n 5.f.588.

Confeſſo etiam Reo terminus eſt præfigendus, vt ſuam probare poſſit innocentiam. 184 n.7.f.588.

Confirmatio legis ſecuta, intelligi debet. prout illa lex vſu fuerat recepta prius. 77.n 6 f.298.

Congrua, an dicatur dos, vbi pater filiam dotet, non ſit ſubtilis inquiſitio modo dolus abſit. 35.n.4.f.138.

Cangrua, vt dos dicatur quid conſiderandum. 127.n.7.f.451.

Connexa quæ dicantur, & correſpectiua. 143.n.8. f.502.

Coniecturis ex quibus filij poſiti in conditione cenſeantur vocati. 49.n.3.f.194.

Coniecturis detegitur ſimulatio contractus. 75. n 1.f.294.

Coniecturis, ex quibus, præſumatur contractum eſſe vſurarium. 132.n.5.f.469.

Coniugis impotẽtia vbi allegatur, vt matrimonium diſſoluatur, quid agendum. 81.n.1.f.309.

Conſanguineo fratri, an vterq; coniunctus præferatur, & caſus diuerſi, ſecundum varietatem ſtatutorũ proponuntur. 54.n.3.& ſeq.f.202.

Conſenſum arguuns liberi actus. 17.n.3.f.56.

Conſenſus, vel auctoritas quæ, quorum, & quando, & ex cuius temporis curſu præſumatur interueniſſe. 116 n.4.f.414.

Conſenſus ſuperueniens retrotrahi non poteſt in præiudicium iuris alteri quæſiti. 185.n.9.f.596.

Conſentiens alienationi, etiam ex poſt, ſibi præiudicat. 66.n.22.f.247.

Conſentiens donationi rei ſuæ, precium an, & quando non repetat. 73.n.7.f.278.

Con-

Digitized by Google

I N D E X.

Conſilium ſapientis eligentes, illud ſequi tenentur. 79.n.9 f.304.

Conſuetudinem atteſtanti Doctori creditur, ſaltem, vt onus probandi contrarium transferatur in aduerſarium. 202.n.4.f.630.

Conſuetudo facit, vt verba, quæ natura ſua non diſponunt, vim diſponendi recipiant. 1.n.17.f.6.

Conſuetudo conſideratur in materia alienationis confirmandæ. 40.n.15.f.165.

Conſuetudo dicitur interpres conceſſionum, & priuilegiorum, & ex ea ſubſequuta mens contrahentium declaratur. 61.n.7.f.236.

Conſuetudo talis erat olim, ergo, & hodiè, non valet argumentum. 79.n.1.f.302.

Conſtituit, verbum eſt directum. 2.n 8.f.10.

Conſtitutum in inſtrumento appoſitum, an & quando tollat ſimulationis præſumptionem. 75.n 2.f.294.

Conſumi quando dicatur pecunia ex comixtione. 165.n.9.f.545.

Contiguorum appellatione, quæ veniant. 78.n.8.301.

Contractibus in innominatir locus eſt pœnitentiæ. 84.n.5 f.316.

Contractibus in innominatis, quando locus ſit pœnitentiæ. 101.n.8.f.373.

Contractui verbum appoſitum, quod propriè, & impropriè capi poteſt, propriè accipitur. 9.n.5 f.33.

Contractui, aut in totum ſtandum eſt, aut in totum ab eo recedendum. 62.n.11.f.238.

Contractu in emphytheutico mens maximè ſpectatus. 40.n.6.f.163.

Contractus ſic interpretandi ſunt, ne inuicem sepugnent. 1.n.18.f.6.

Contractus ſi non denuncientur Gabellarijs Ferrariæ, vt ſoluatur Gabella ſunt ipſo iure nulli. 8.n.9. f.28.

Contractus non recipiunt extenſiuam interpretationē. 9.n.4.f 33.

Contractus tempus ſpectatur, non quo conditio euenit, licèt ſecus in vltimis voluntatibus. 42.n.4. f.171.

Contractus pars quoties reſcinditus, licet ei, contra quē comiſſum eſt secedere à toto contractu. 62. n.10.f.238.

Contractus minoris nullus ob omiſſas ſolemnitates ſtatuti, an confirmetur, ex.l.ſi.C.ſi mai fac. 66. n.19 f.247.

Contractus probatur per confeſſionem, & per teſtes. 83.n.5.f.314.

Contractus innominatus dicitur pactum nudum, ſi habet mutuum factum, vel eſt correſpectiuum. 84.n.7.f.317.

Contractus in ſcriptis, quando dicatur. 84.n.10. f.318.

Contractus mentionem vbi facit ſtatutum, non trahitur ad vltimam voluntatem. 104 n.9. f.387.

Contractus ſimulatio, an, & quando ex modicitate pretij, & pacto de retrouendendo præſumatur. 132. n.1.& ſeq f.465.

Contractus ex quibus coniecturis præſumatur vſurarius. 132.n.5 f.469

Contractus minoris inobſeruatis ſolemnitatibus factus, qui ex ſtatuto præſumitur doloſus, non confirmatur ſilentio. 139.n.4.492.

Contractus emptionem, & venditionem continens, dicitur potius conuentio quædam, quàm emptio, & locatio. 143.n 5.f.501.

Contractus dicitur licitus, ſi locatus res, & tradduntur alia quædam æſtimata, vt poſtea redantus. 189.n.3.f.604.

Contractus præſumitus illicitus, quoties pacta cedunt comodo emptoris, & damno venditoris. 210. n 4.f.641.

Contractuum Gabella, non iure eſt introducta, & de iure ad eam, nec clerici, nec laici tenentur. 103.n.6.f.382.

Contractuum natusam, partes verbis ſuis mutare non poſſunt. 113.n.10.f.407.

Contrahens cum inſtitore, ſi præponens abſit, ipſius inſtitoris contemplatione, contraxiſſe præſumitur. 36.n.7.f.145.

Contrahere probibitus, nec diſtrahit, & è conuerſo contrahere qui poteſt &c. 66.n.13.f.245.

Contradictor legitimus quis dicatur in terminis. l.ſi.C. de edict.di. 67.n.10.f.149.

Contradictos legitimus in Remed.l.ſi.C.de adic. di. admittitur ad impugnandum legitimationem. 123. n.4.f.431.

Contradictore comparente in materia.l.ſi. C.de edic.di. apparentia ſola non attenditus, ſed veritas exactius inquiri ſolet. 67.n.8.f.250.

Contradictores legitimi dicuntur ex vi inueſtituræ feudalia poſſidentes. 122.n.7 f.227.

Contradictores legitimi qui ſint in remedio.l.ſi C. de adic.di. 123.n.10.f.435.

Contsactus ex quibus non dicatur perfectus. 184. n.9.f.317.

Contrauentio non ſolum, ſed & ipſa attentatio obeſt in materia.l.ſi quis maior.C.de tranſac 62.n.1.f.237.

Contumaci ſolum nocet ſententia lata in contumaciam. 12.n.7.f.44.

Contumacia venditoris ſuper delicto, non facit ius contra emptorem, qui ante contumaciam acquiſiuit. 6.n.4 f.22.

Contumax verus minor non reſtituitur. 112. n.1.f 403.

Copula, & ſolet ampliare. 137.n.4.f 485.

Corn.conſ.47.damnatus. 50.n.3.f.196.

Correctoria, & pœnalia non admittum extenſionem, et quando. 199.n.2.f.626.

Corn.conſ.202.in 2.declaratus. 24.n.10 f.287.

Correlatiuo in vno lex corrigens, ad alterum trahitur, ſi eadem ſit ratio. 96.n.5.f.347.

Correſpectiua, & connexa, quę dicantur. 143. n.8.f.502.

Corsigens lex in vno ex correlatiuis ad alterum trahitur, ſi eadem ſit ratio. 96.n.5.f.349.

Corrumpere iudicem dicitur, qui ei dat, vt pro ſe ſententiam ferat, etiam in bona cauſa, & idem ſi alteri, vt à Iudice impetret. 101.n.5 f.372.

Corrumpere Iudicem, an liceat, vbi adeſt pęna ſanguinis. 203 n.3 f.632.

Conuentio ad heredes porrigitur, licèt eorum nulla mētio ſit. 151.n.1.f.518.

Conuentio intelligitur, ſecundum natusam contractus. 189.n.6.f.605.

Conuentionalis pœna, non facit ceſſare pęnam legis in contractu emphytheutico. 158. n.1.f.531.

Con-

I N D E X.

Connentione initainter duas Ciuitates de non receptãdic rebellibus, continentur etiam futuri rebellec. 11.n.20.f.68.
Conuentionic nouæ præſumptio ex quaſi poſſeſſione, & longiſſima præſtatione inſurgit. 71.n 12 f 268.
Couaru. de ſponſ. § 8 c.8. declaratur. 100.n.8 f.368.
Crauettæ conſ pro gener. notatur. 1.n.22 f.7.
Crau. conſ 669 reprehenditur. 23.n.22 f.80.
Crau. conſ.142. & ſeq declaratur. 27 n.14.f.115.
Crau conſ 22. in pri. notatur. 58.n.31 f.219.
Crauet. Curt. iun. Grat. & alij notantur. 58.n.33. f.220.
Crau. conſ.26 reprobatur. 66.n.12.f.245.
Crau. conſ.113 declaratur. 111 n 3.f.401.
Crau conſ 205. improbacur. 193.n.2 f.613.
Creditor, qui habec obligata bona debitoris ſui, poteſt & eo inuito, deducere contra tertium idem ius, quod poſſet ipſe. 8.n.19.f.30.
Creditor non cogitur, quàmuic poſſit, pignus iuſta æſtimatione accipere. 101.n.6 f 372.
Creditor ſecundus an. & quando habeat plus iuric in exigendo debitore, quam haberet primuc. 164 n.11 f.542.
Creditor qui pacitur de proprietate pignoric debitorẽ diſputare an. & quando ſibi præiudicet. 175. n.1 f.561.
Creditorec fraudare non dicitur pater, qui in gratiam filiorum non acquirit. 36.n.18. & ſeq.f.147.
Creditorec non poſſunt cogi tenere bona in cauſam iudicati capta. 101.n 6.f.372.
Creditori quando non competat electio in quam cauſã vellis accipere. 140.n.5.f.561.
Creditoris fauore fructibuc augetur hereditas, quicqd ſit quoad legatarium. 8.n 1. & 2.f.26.
Creditorum priuatorum iure. an ſit potior iuc fiſci in materia renocationis in fraudem &c. 36.n.23 f.149.
Creditum cuiuc fidei aliquid eſt, non poteſt is contra tenorem litterarum aliquid referre. 101.n.10. f.374.
Criminali à cauſa, quomodo ciuilic ſeparetur. 124. n.1.f.436.
Criminalis cauſa dicitur quoties pœna corporalic adijcitur, etiam ſi concurrat pecuniaria. 142 n.3. f.427.
Crott. conſ.341. reprehenditur. 183.n.12.f 585.
Culpa accipitur pro negligentia, & deſidia. 99. n.3 f. 60.
Culpa inhabitantium, an furtum factum præſumatur. 154 n.3.f.524
Cum, dictio, coniungit acceſſorium, non principale. 78.n.7 f 301.
Cumulatio actionum, an & quando fieri poſſit. 93.n.1.f.339.
Cura in decernenda, non inſpicitur quis ſit magis idoneus ſed an ic, cui danda eſt ſit idoneuc. 47. n.7.f.189.
Curator bonis abſentis quis conſtituenduc, an nominati à ſorore, an proximiorec cognati, & n.4. 47. n.1 f.187.
Curator, & tutor eodem modo non conſtituuntur. 47.n.3 f 187.
Curator ad lites præſentec, & futuras, quando appellationem proſequi non poſſit. 55.n.2 f.207.
Curatoris datione non probatur minor ætas, quo ad alioc. 108.n.2.f.394.
Curatoris confeſſio minori non obeſt. 128.n.4. f.455.
Curæ, & Tutelæ differentia. 43.n.3 f.187.
Cur. iu. varius in materia legitimationis per ſubſequẽc. 24 n.50.f 91.
Curt. ſen. doctrina in conſ. vlt. vt falſa reprobatur. 125.n.4 f.439.
Cuſtodiam tenetur præſtare textor, qui telam texendã conduxit. 154 n.1.f.542.

D

DAMNVM *quando conductor patitur in bonis conductis, de quo, & remiſſione facienda cum locatore conuenit, quando referendum ſit ad fructuc, non ad penſionem, latè tractatur.* 14.n 1.f.47.
Damnum quando quis habet in conſequentiam is conqueri non debet. 24 n 33.f.88.
Dare ſe velle, qui dixit, non intelligitur velle occidere. 194.n.1.f.613.
Debita ſoluere non tenetur vſufructuarius bonorum mobilium, & immobilium. 165.n.2.f.546.
Debiti iurati ad debitum iuratum, an detur compenſatio. 109.n.5 f 398.
Debitor ex qua cauſa ſoluiſſe præſumatur. 162. n.1.f.537.
Debitor, qui eſt ex lege, intelligitur legare in eam cauſam. 163.n.3 f.539.
Debitor pro alio ſoluens, an perimat ipſo iure actionem contra ſe competentem. 164.n.3 f 540.
Debitore in exigendo, quando creditor ſecundus habeat pluc iuric, quàm haberet primus. 164. n.11 f.542.
Debitoris ſui iuc, quando poſſic creditor, etiam eo inuito deducere contra tertium. 8.n.9.f 30.
Debitorum nomina continentur in tacita hyppotheca. 131.n.1 f 464.
Debitorum nomina non continentur legato facto de bonis mobilibus. & immobilibus. 166.n 1 f.546.
Dec. conſ.500. reprehenditur. 1.n 7 f.3.
Dec. Alc. Tiraq. } *Qui dixerunc maſculinum in contractibus concipere fœmininum fuiſſe deceptos.* 9.n 8 f.33.
Dec. conſ.277. impugnatur, & illi reſpondetur. 35. n.10 f.141.
Dec. conſ.114. vafrum. 74.n.14 f.288.
Declarandi, ſeù arbitrandi facultas cum rem reſpicit quanto tempore duret. 101.n.11.f.375.
Declaratio ſecuta probat animum ab initio. 3.n.7.f.12
Declaratio præcedere debet in vita delinquentis etiam ſi pœna ipſo iure ſit comiſſa. 34.n 4.f.136.
Declaratiua facti, an, & quando præcedere debeat, vbi pœna ipſo iure imponitur, & quando non requiratur. 8 n.13 f.29.
Decoctio alteriuc ſocij, an faciat deficere ſocietatem. 70.n.5.f 259.
Decoctione fama alicuiuc lædi dicitur. 101. n.16 f.376.
Decretum Sereniſſimi Ferrariæ Ducic circa ratihabitionem inſtrumenti pacis, & allegationem nouæ cauſæ, declaratur. 77 n.5.f.297.
ad Defeaſionem ſui, qui occidiſſe dum fatetur ſe feciſſe allegat, capitaliter puniri non poteſt. 194.n.1. f.610.
Defeaſio oĩs venit nomine protectionic. 101.n.8.f.373.
Defeaſiones Reo non ſunt denegandæ, & infrà. 184.n.6.f.588.

De-

I N D E X.

Defenſionibus proprijs, quis renunciare non poteſt. 184.n.8 f.588.

Defuncti contra factum, an, & quando poſſit venire heres. 138.n.1.f 488.

Delicta, quæ adminiſtrationem præcedunt, non excludunt quem ab adminiſtratione. 47.n.6. f 188.

Delicta capiuntur in mitiori interpretatione. 194 n.2 f.615.

Delicti excuſatio admittitur vt vitetur ſuſpicio criminis, ſi qua extat cauſa delictum excludens. 199. n 1 f.625.

Delictio comiſſo, quando fideicommiſſarij, & vocati per teſtatorem admittuntur. 184.n 20 f.591

Delictum niſi præcedat, alienatio non dicitur prohibita vt emptor rem reſtituere teneatur. 6 n 11 f.24.

Delictum patris in quibus filijs noceat. 38.n.12. f.192.

Delictum qui prohibere potuit, an teneatur. 181 n.16 f.573.

Delictum vt excludatur capitur interpretatio. 181. n.26 f.576.

Delictum præſumitur niſi probetur. 183.n 6 f.583.

Delictum, quando ex ſententia probetur. 184.f.14. 590.

Delictum quale dicatur leue. 209 n 1.f 639.

Delictum ne quis confiteatur ſi alter carceratus inſtruxerit, an vlli pœnæ ſit obnoxius. 203. n.1.f.631.

Delinquente mortuo ante litem conteſtatam, extinguitur actio perſonalis quæ ad pœnam ruptæ pacis competebat. 34.n.1.f 136.

Delinquentem denunciare nemo compellitur. 196. n.2.f.620.

Delinquentem poſt delictum aſſocians, an, & quando puniri poſſit. 196.n.4 f.621.

Denunciare delinquentem nemo compellitur. 196. n 2.f 620.

Denunciatio, quando debeat præcedere mandatum. & fieri re integra. 206 n.3 f.616.

Denunciatio, an, & quando fieri debeat per emphyteutam in alienatione rei emphyteuticæ. 100. n.4.& 6.f 51.

Denunciatione contractus non facta Gabellarijs Ferrariæ, Ius aliquod ex eo contrahentibus non competit & contractus redditur ipſo iure nullus, quod opponi poteſt per quemcunque intereſſe habentem, nu.12. nec iuramentum in eo appoſitum ſuſtinet, n.4. 8.n.9 f 28.

Deportatus ſeu Bannitus ſi ex forma Statuti omnia iura Ciuitatis amittat an eius filij poſſint ex perſona patris ſuccedere. 48.n 9 f.192.

Depoſita pecunia vbi quis ſit vſus. Depoſitum in mutuum transfertur. 113.n.11.f.417.

Depoſiti vbi agitur, an, & quando opponi poſſit exceptia non numeratæ pecuniæ. 113. n 10.f.406.

Depoſitum non præſumit lex, ſed potius mutuum, vbi pecunia numeretur. 113.n 1.& ſeq. f.404.

Depoſitum vbi eius terminus egreditur, an habeat priuilegia. 13.n 10 f. 07.

Deſcendentes quando veniant appellatione venientiũ ab inteſtato. 87.n.23.f.326

Deſcendentes, quando non veniant nomine filiorum. 92.n.18.f.338.

Deſcendentium mentio habita à teſtatore in prohibitione alienationis plus operatur, quàm ſi de familia fuiſſet locutus, vt duret prohibicio. Sed ſunt qui contra tenent, n.8. 5 n.5.f.19.

Deſcendentium nomen, an nomine familiæ, latius, & vſque ad quem gradum porrigatur in fideicommiſſo. 92.n.2 f 335

Deſcendentium verbo, mares, & fœminæ ſignificantur 102.n 1.f 378

Deſcendentium appellatione cum fœminæ comprehendantur, non debet reſtringi oratio ad maſculos tantum, quàm is fuerit dictum filijs, & deſcendentibus 102 n.2.f 378.

Deſcendentium ſeù liberorum, aut filiorum maſculorũ appellatione, qui contineantur in diſpoſitionibus. 153.n.1 f 521.

Detractio trebellianæ prohiberi non poteſt filijs primi gradus. 101 n.18 f.377.

Dicere, eſt actio inherens perſonæ, & quæ per alium non poteſt explicari. 8.n 17 f.30.

Dictio ambo, verificatur in vno, ob identitatem rationis 10.n.13.f.40.

Dictio iiſdem duobus generibus adiecta, vtrumque extraneat. 24 n.9 f.85.

Dictio præſertim probat idem eſſe, & ſi aliquid aliud eſſet dictum. 28.n.9.f.118.

Dictio, omnes aliquando vni tantum conuenit. 31.n f.127.

Dictio, ambo, non operatur in ſubſtitutione. quando vtroque caſu eſt eadem ratio, & idem effectus. 31.n.13 f 129.

Dictio aliqua ad minimam partem referri poteſt. 33 n.6 f 134.

Dictio, & aliquando non implicat, ſed potius ſe tum fert emphaſim quandam, & nil operatur. 36 n.13 f 146.

Dictio ſuus, p enunque idem valet, quod illius. 36.n 15 f.146.

Dictio, propinquis, fœminas comprehendit. 37. n.7 f 152.

Dictio ſimiliter, retinet qualitates ſuperiores. 37. n 4.f.150.

Dictio inſolidum, & verba cum omni eo, & tota, idem important. 40.n.5.f.163.

Dictio ſinguli, & dictia, quilibet, eiuſdem ſunt naturæ. 40.n 8 f.163.

Dictio, omnes, quandoque accipitur pro ſingulis. 40.n.9 f 163.

Dictio, vſque, in emphytheuſi inducit ius accreſcendi. 40.n.11 f 164.

Dictia totum facit, vt licèt regulariter legans fundum non videatur legaſſe partem ſocij, tamen ſi fuerit additum totum, vel omnem fundum contrarium ſic dicendum. 53.n.5 f.201.

Dictia (ſin autem) aduerſatur præcedentibus. 60. n.15.f 233.

Dictio, niſi, inducit conditionem. 74.n.26. f 291.

Dictio, cum coniungit acceſſorium, non principale. 78.n 7.f.301.

Dictio in, aliquando ponitur pro apud, ſeù propè. 82.n 4.f.311.

Dictio, inſuper, habet naturam repetitionis. 100. n.6.f.367.

Dictio præſertim alterum etiam caſum includit. 100.n 7.f.368.

Digitized by Google

Dictio, & auget. 102.n.3.f.378.
Dictio ſibi, quid importet. 45.a.13.f.189.
Dictio aliquis, omnia continet, nihilque excludit. 1?1.n.5.f.425.
Dictio, quos, quando reſoluatur in ſingularitates; & ea dictione quando & fœminæ comprehendantur. n.15. 72.n.14.f.274.
Dictio, proximiori, quomodo intelligatur. 120. n.5.f.422.
Dictio omnes, in ſubſtitutione, etiam ad remota capitula refertur. 72.n.18.f.274.
Dictio quæ omnia, facit ea contineri, quæ aliàs non continerentur. 80.n.12.f.308.
Dictio, talis eſt demonſtratiua, & vt aliquid operetur habet quandam reſtrictionem. 87.n.23.f.326
Dictio, niſi coniuncta verbo futuri temporis, conditionem inducit. 8.n.15.f.29.
Dictiones, tunc & eo caſu, extenſionem non impediũt, niſi addita ſit taxatiua. 31.n.14.f.129
Dictiones, autem, & ſin autem diuerſæ. 60.n.15. f.233.
Dictiones, ita vt, nondum inducunt. 62.n.8.f.2?7.
Dictiones, vt ſupra, repetunt omnes diſpoſitiones, cum ſuis qualitatibus, & omnia, quæ in alijs teſtamenti partibus diſpoſita ſunt. n.19 72.n.17.f.274
Dictionis perpetuò vis. 1.n.11.f.4.
Dictionis, liberè, uis, & ſignificatus. 38.n.3. f.?3.
Dictionis tunc vis, & effectus. 49.n.2.f.193.
Dictionis ipſa vis. 49.n.3.f.159.
Dictionis, qui natura eſt, vt reſtringatur ad ſuperius nominatos. 58.n.10.f.215.
Dictionis, quos natura eſt, vt referat eos tantum, de quibus ſupra actum eſt. 59.n.1. f.212.
Dictionis, perpetuò, uis. 92.n.2.f.335
Dictionis poſt, vis in ſubſtitutione. 92.n.6.12. & ſeq.f.336.
Dictionis, quicunque, vis. 107.n.6.f.392.
Dictionis alys effectus. 120.n.11.f.423.
Dies potius quàm conditio adiecta cenſetur legato filiæ impuberis. 25.n.4.f.98.
Dies ſi additus ſit exequutioni, non ſubſtantiæ legati, illud purum dicitur, non conditionale. 25. n.4.f.98.
Dies, quando adiectus eſt exequutioni, non ſubſtantiæ legati, an & quando faciat, quòd legatum dici debeat conditionale. 60.n.6.f.228.
Directa in dubio cenſenda eſt ſubſtitutio, dummodo verbis & perſonis conueniat. 2.n.3.f.9.
Directa ſunt verbum conſtituit, & verbum heredes. 2.n.8.f.10
Directum eſt verbum, inſtituo, & non inflectitur. 9?.n.8.f.336.
Diſpenſatus, quando quis non dicatur, ſed legitimatus. 170.n.1.f.552.
Diſponendi, verbum pertinet etiam ad actus viuentiũ. 133.n.8.f.472.
Diſpoſitio ambigua declaratur per clauſulas exequutiuas, vt in clauſula, Ad habendum &c. cuius natura & vis late explicatur. 1.n.7.f.3.
Diſpoſitio principalis declarat ſubſequentem acceſſoriam. 24.n.2.f.83.
Diſpoſitio, quæ ſemel in filijs locum habuit, non extenditur poſt ad nepotes, quàmuis cum filijs vocatos. 59.n.3.f.222.
Diſpoſitio ex ratione extenditur ità demum, quando lex effectum reſpicit, nec verborum multam habuit rationem. 87.n.10.f.323.
Diſpoſitione in generali non comprehenduntur fideicõmiſſo ſubiecta. 73.n.9.f.278.
Diſpoſitiones & legata, vel augentur, vel minuuntur propter ea, quæ adijciuntur, & exempla afferuntur. & n.7. 78.n.3.f.299.
Diſſipare fructus non dicitur, qui in proprios vſus conuertit, & quid ſit diſſipatio. 161.n.2.f.536.
Diuerſitas aliqua teſtium, etiam in ipſo facto non vitiat 82.n.3.f.310.
Diuidentes emphytheaſim cum clauſula, Ad habendũ, non poſſunt alienationem per alterum ex ipſis factã reſcindere. 1.n.9.f.4.
Diuidere an, & quando poſſint emphytheutæ inter ſe, res emphytheuticas, Domino irrequiſito, vbi diſtinguitur de antiqua, & de noua emphytheaſi. 16.n.8.f.54.
Diuidere, an poſſint emphytheutæ, ſine licentia Domini. 40.n.10.f.164.
Diuidere quis non cogitur, ſed à toto contractu recedere poteſt, vbi in eum commiſſum eſt. 62. n.10.f.238.
Diuiſio litès contineat poteſtatem alienandi, cum conſtitutione procuratoris in rem ſuam, non operatur renunciationem fideicommiſſi, vbi diuidẽtes illud ignorauerunt. 73.n.4.f.277.
Diuiſione, ex quibus fideicommiſſo non cenſeatur renũciatam. 73.n.1. & ſeq.f.276.
Diuiſionis ex inſtrumento, quando inſurgat fideicommiſſi renunciatio. 101.n.17.f.376.
Ex quibus non cenſeatur per diuiſionem renunciatum fideicommiſſo. 73.n.1.f.276.
Doctor, qui lucratur ex officio aduocationis tenetur inſolidum. 30.n.3. f.123.
Doctor, qui non, vt Doctor, vel Aduocatus conuenitur, ſed, vt quilibet alius poſſeſſor non habet beneficium, vt non teneatur niſi inquantum poſſit. 30.n.6. f.123.
Doctorem non teneri, niſi inquantum facere poteſt, opinio controuerſa, vſus tamen recepit eum teneri: & in omnem caſum diſtinguendum eſt, n. in milite, & nu ſeq. 30.n.1.f.122.
Doctores, qui reſponderunt legitimatos per ſubſequens, non eſſe verè legitimos, ad id moti fuerunt pecuniæ ſtudio allecti. 24.n.11. f.11
Doctori legenti magis creditur, quàm conſulenti. 35.n.13.f.142.
Doctori vni de conſuetudine atteſtanti, an credatur. 141.n.2.f.495.
Doctoribus inuicem contradicentibus, ea ſententia accipi ſolet, quæ diſtinguit. 100. n.5.f.365.
Doctorum numerus, & multitudo cedit Imperatoris auctoritati. 24.n.5. f.84.
Doctorum relata vt cauſæ ſeruiant, & quæ nullo delectu transferuntur, non ſunt multifacienda, ſed tantum ea ſunt plectenda, quæ principaliter ab eis tractantur. 42.n.15.f.176.
Dolum, an ſufficiat allegare in læſione, & quomodo is ſit probandus. 97.n.3.& 6. f.353.

Dolus

I N D E X.

Dolus vbi interuenerit ex parte promittentis, vt quia ſcires ſe tunc non eſſe ſoluendo, is non iuuatur beneficio, vt non teneatur, niſi in quantum poteſt. 30.n.4.f.123.

Dolus in muliere vel minore contrahente vbi adeſt, nõ iuuantur ſtatuto prohibente contractum abſque certis ſolemnitatibus. & n ſeq. 57.n 6 f 212.

Dolus etiam in contractu, eſt delictum, & minor non excuſatur. 57.n.7.f.212.

Dolus vbi allegatur ad reductionem obtinendam arbitrator prius conueniendus eſt. 97.n 7.f.354.

Dolus arbitratoris quomodo iuſtificandus in Iudicio reductionis. 98.n.11.f.359.

Dolus minoris ei nocet, vt non reſtituatur. 112. n.1.f.403.

Dolus tantum excluſus in approbatione. 160. n.6 f.535.

Domicilium mariti de tempore matrimonij, non mortis vxoris attenditur. 42.n.6.f.172.

Domicilium, an, & quando attendatur, non origo. 74.n.5.f 284.

Domini ſubditos ſuos cogere poſſunt, ne alibi molant, quàm in ſuis molendinis. 71.n.5 f.264.

Domini priuilegium ad ſuos colonos extendi non poteſt 71.n.8 f 266.

Dominium venditoris pro emptorem negari poteſt. 75.n.6.f 295.

Dominium vtile, an cedi poßit. 106 n.5.f.390.

Dominus, an. & quando præferendus ſit, vel non ab emphytheuta in alienatione meliorationum, & iuris ſui. 16 n.6.f 52.

Dominus directi, an, & quando teneatur probare ſcientiam alienantis rem feudalem. 105 n.3.f.388.

Domo habitationis teſtatoris legata, quæ veniat. 78.n.1 f.299.

in Domo captura facta pro debito ciuili eſt nulla. 148.n.1.& 3.f.513.

Domus vna, pariete interiecto, in duas diuiditur. 78 n.5 f.300.

Domus duæ quominus dicantur oſtium intermedium non prohibet. 78.n.5.f.300.

Domus accedit prædio, vt digniori, & maiori. 78.n.8 f.301.

Donandi pactum an pariat actionem. 172. n 1.f.557.

Donare non poteſt minor. 139.n.2.f.491.

Donari, vel aliàs relinqui, an poſſit emphytheuſis, ſinè conſenſu domini. 137.n.7. f.486.

Donata non præſumuntur precioſa data à ſponſo ſponſæ. 118.n.1.& ſeq f.417.

Donata ex cauſa adoptionis cauſa non ſecuta condici poſſunt. 172.n.8.f.557.

Donata ſub modo, vel conditione legibus interdictis repeti poſſunt. 172.n.3.f.557.

Donatarius plus diligitur, quàm legatarius. 41. n 5 f.167.

Donatio per patrem filio facta ex cauſa emancipationis, non valet ſi emancipatio non ſubſiſtat, vti ex falſa cauſa, &c. 8.n.4.f.26.

Donatio ſimulata dici poteſt, vbi donans remaneat in poſſeſſione, & de bonis donatis diſponat. 8. n.20.f.30.

Donatio latam recipit interpretationem, & in ea maſculinum concipit fœmininum. 9.n.16.f.36.

Donatio, natis poſtea filijs, reuocatur etiam ſi intra dimidiam bonorum ſit 41 n.4.f.167.

Donatio, quæ reſpicit merita de futuro, an dicatur remuneratoria. 101.n.15.f.376.

Donatio, quæ reſpicit merita de futuro inſinuationem requirit. 101.n.15.f.376.

Donatio non præſumitur in dubio. 118. n.2.f.417.

Donatio quæ non exigat præſentiam, & acceptationẽ. 131.n.1 f.464.

Donationem reuocat legitimatus poſt eam. 23. n.19.f.79.

Donationi rei ſuæ conſentiens, an, & quando precium repetat. 73.n.7.f.278.

Dormiens, an & quando excuſetur. 154. n.4.f 525.

Dos filiæ à patre in teſtamento relicta, an ad heredes tranſmittatur, ſtante ſtatuto Bagnacaballi, mandante, quòd filiæ dotentur. 25 n.1 f.97.

Dos deſtinata dicitur dos, etiam matrimonio non ſecuto ſecundum communem vſum. 25.n.4. f.98.

Dos eſt loco legitimæ, quando eſt relicta pro omni iure, quoad filia habet. 25.n 4.f.98.

Dos, an ſuccedat loco legitimæ, ſtante ſtatuto excludente, & n ſeq. 25.n.5.f.98.

Dos dicitur reſeruata, quaſi portio eius ſucceſſionis, quę deferrebatur ab inteſtato. 25.n,16 f.102.

Dos, an dicatur congrua, quando quæritur, ſi pater dotauit, non eſt facienda ſubtilis inquiſitio, ſed ſufficit dolum abeſſe. 35.n.4 f.138.

Dos, an decens dicatur, attenditur tempus dotationis, & n.7.9.& 15. 35.n.5 f.139.

Dos liberè datur, nec poteſt reuocari, etiam ſi ad patrem ex ſtipulatione reuerſura eſſet, nec minus, ſemel conſtituta. 35 n.8 f 141.

Dos an dicatur congrua, mos regionis inſpiciendus eſt. 35.n.11.f.141.

Dos propriè dicitur conſtante matrimonio. 56. n.2 f.209.

Dos ſpeciale habet priuilegium vt à minore, vel pupillo. ſeu eorum adminiſtratoribus in rebus immobilibus conſtitui poſſit decreto. 66.n.6 f.244.

Dos reſtituenda, & conſtituenda pari gaudent priuilegio, vt in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quæ alienari poſſunt, ex cauſa huiuſmodi. 66.n.16.f.246.

Dos data nepti, an, & quando imputetur filio in legitima, & per totum. 119.n.1.f.419

Dos, vt preſtetur duplicata, propter matrimonium retardatum, non eſt vſu receptum. 126.n.8.f.447.

Dos, an ſit conſtituenda pro modo legitimæ, an patris facultatum & iuxta conditionem coniugum & conſuetudinem. 127.n.1 f 448.

Dos arbitranda eſt, vt ſit vna æqualis cæteris ſororibus, & quid conſiderandum pro illius congruitate. 127.n.7 f.451.

Dos ad matrimoniũ carnale refertur. 152.n.3 f.520.

Dotare tenentur agnati fœminam viuentem tempore matrimonij ſtante ſtatuto illam excludente, nec de aliqua dotis conſtitutione diſponente. 25.n.14. f.102.

Dotare, an, & quando teneatur Auus neptem ex filio 119.n.2 f 419.

Dotari in plus, an plus filia ſecundi matrimonij, ſtante ſtatuto Mediolani. 147.n.3.f.512.

b 2 Do-

I N D E X.

Dictio,& auget. 102.n.3.f.378.
Dictio ſibi,quid impartet. 45.n.13 f.189.
Dictio aliquis,omnia continet,nihilque excludit. 121.n.5 f 425.
Dictio,quos,quando reſoluatur in ſingularitates, & ea dictione quando & fœminę comprehendantur.n.15 72.n 14.f 274.
Dictio,proximiori,quomodo intelligatur. 120. n.5 f.422.
Dictia omnes,in ſubſtitutione,etiam ad remota capitula refertur. 72.n.18 f 274.
Dictio quæ omnia,facit ea contineri, quæ aliàs non continerentur. 80 n.12 f.308.
Dictio,talis eſt demonſtratiua , & vt aliquid operetur habet quandam reſtrictionem. 87 n.23 f.326
Dictio,niſi coniuncta verbo futuri temporis,conditionem inducit. 8.n.15 f.29.
Dictiones,tunc & eo caſu,extenſionem non impediũt, niſi addita ſit taxatiua. 31.n.14 f.129
Dictiones,autem,& ſin autem diuerſæ. 60.n.15. f.233.
Dictiones,ita vt.nondum inducunt. 62.n 8 f 217.
Dictiones, vt ſupra,repetunt omnes diſpoſitiones , cum ſuis qualitatibus , & omnia , quæ in alijs teſtamenti partibus diſpoſita ſunt.n.19 72.n.17.f 274
Dictionis perpetuò vis. 1.n 11.f 4.
Dictionis,liberè,vis,& ſignificatus. 38.n 3. f.53.
Dictionis tunc.vis,& effectus. 49.n.2 f 193.
Dictionis,ipſa vis. 49.n 3.f.159.
Dictionis,qui.natura eſt,vt reſtringatur ad ſuperius nominatos. 58.n.10.f.215.
Dictionis,quos,natura eſt,vt referat eos tantum,de quibus ſupra actum eſt. 59.n.1. f 222.
Dictionis,perpetuò,vis. 92.n.2.f.335
Dictionis poſt,vis in ſubſtitutione. 92.n 6.12. & ſeq f.336.
Dictionis,quicunque,vis. 107.n.6.f.392.
Dictionis alius effectus. 120.n.11 f.423.
Dies potius quam conditio adiecta cenſetur legato filiæ impuberis. 25.n.4 f.98.
Dies ſi additus ſit exequutioni, non ſubſtantiæ legati, illud purum dicitur,non conditionale. 25 n.4.f.98.
Dies, quando adiectus eſt exequutioni , non ſubſtantiæ legati,an & quando faciat , quòd legatum dici debeat conditionale. 60.n 6 f 228.
Directa in dubio cenſenda eſt ſubſtitutio,dummodo verbis & perſonis conueniat. 2.n.3.f.9.
Directa ſuns verbum conſtituit, & verbum heredes. 2.n 8.f.10
Directum eſt verbum,inſtituo,& non inflectitur. 9 ..n 8.f.336.
Diſpenſatus,quando quis non dicatur,ſed legitimatus. 170.n.1.f.552.
Diſponendi,verbum pertinet etiam ad actus viuentiũ. 133.n 8 f.472
Diſpoſitio ambigua declaratur per clauſulas exequutiuas,vt eſt clauſula, Ad habendum &c.cuius natura & vis latè explicatur. 1.n.7 f 3.
Diſpoſitio principalis declarat ſubſequentem acceſſoriam. 24.n.2.f.83.
Diſpoſitio,quæ ſemel in filijs locum habuit,non extenditur poſt ad nepotes, quàmuis cum filijs vocatos. 59.n,3 f 222.
Diſpoſitio ex ratione extenditur ità demum, quando lex effectum reſpicit , nec verborum multam habuit rationem. 87.n.10.f.323.
Diſpoſitione in generali non comprehenduntur fideicõmiſſo ſubiecta. 73.n.9.f.278.
Diſpoſitiones & legata, vel augentur , vel minuuntur propter ea,quæ adijciuntur,& exempla afferuntur. & n.7. 78.n.3.f 299.
Diſſipare fructus non dicitur,qui in proprios vſus conuertit,& quid ſit diſſipatio. 161.n.2.f.536.
Diuerſitas aliqua teſtium,etiam in ipſo facto non vitiat 82.n 3 f 310.
Diuidentes emphytheuſim cum clauſula, Ad habendũ, non poſſunt alienationem per alterum,ex ipſis factã reſcindere. 1.n.9.f.4.
Diuidere an, & quando poſſint emphyteutę inter ſe, res emphyteuticas,Domino irrequiſito,vbi diſtinguitur de antiqua,& de noua emphytheuſi. 16 n 8.f.54.
Diuidere,an poſſint emphyteutæ,ſine licentia Domini. 40.n.10 f.164.
Diuidere quis non cogitur,ſed à toto contractu recedere poteſt,vbi in eum commiſſum eſt. 62, n 10.f.238.
Diuiſia licèt contineat poteſtatem alienandi , cum conſtitutione procuratoris in rem ſuam,non operatur renunciationem fideicommiſſi,vbi diuidẽtes illud ignorauerunt. 73.n.4.f.277.
Diuiſione.ex quibus fideicommiſſo non cenſeatur renũciatum. 73.n.1 & ſeq.f.276.
Diuiſionis ex inſtrumento, quando inſurgat fideicommiſſi renunciatio. 101.n 17 f.376.
Ex quibus non cenſeatur per diuiſionem renunciatum fideicommiſſo. 73.n.1.f.276.
Doctor,qui lucratur ex officio aduocationis tenetur in ſolidum. 30.n.3. f.123.
Doctor,qui non, vt Doctor.vel Aduocatus conuenitur, ſed,vt quilibet alius poſſeſſor non habet beneficium, vt non teneatur niſi inquantum poſſit. 30.n 6. f.123.
Doctorem non teneri, niſi inquantum facere poteſt,opinio controuerſa. vſus tamen recepit eum teneri: & in omnem caſum diſtinguendum eſt.vt in milite , & nu ſeq. 30.n.1.f.122.
Doctores , qui reſponderunt legitimatos per ſubſequens , non eſſe verè legitimos, ad id moti fuerunt pecuniæ ſtudio allecti. 24.n.11. f 11.
Doctori legenti magis creditur,quàm conſulenti. 35.n.13.f.142.
Doctori vni de conſuetudine atteſtanti,an credatur. 141.n.2.f 495.
Doctoribus inuicem contradicentibus, ea ſententia accipi ſolet,quæ diſtinguit. 100. n 1.f.365.
Doctorum numerus, & multitudo cedit Imperatoris auctoritati. 24.n.5. f.84.
Doctorum relata vt cauſæ ſeruiant,& quæ nullo delectu transferuntur,non ſunt multifacienda,ſed tantum ea ſunt plectenda , quæ principaliter ab eis tractantur. 42.n.15.f.176.
Dolum , an ſufficiat allegare in læſione , & quomodo is ſit probandus. 97.n.3.& 6. f.353.

Dolus

I N D E X.

Dolus vbi interuenerit ex parte promittentis, vt quia ſciret ſe tunc non eſſe ſoluendo, is non iuuatur beneficio, vt non teneatur, niſi in quantum poteſt. 30.n.4.f.123.

Dolus in muliere, vel minore contrahente vbi adeſt, nõ iuuantur ſtatuto prohibente contractum abſque certis ſolemnitatibus. & n ſeq. 57.n 6.f 212.

Dolus etiam in contractu, eſt delictum, & minor non excuſatur. 57.n.7.f.212.

Dolus vbi allegatur ad reductionem obtinendam arbitrator prius conueniendus eſt. 97.n 7.f.354.

Dolus arbitratoris quomodo iuſtificandus in Iudicio reductionis. 98.n.11.f.359.

Dolus minoris ei nocet, vt non reſtituatur. 112. n.1.f.403.

Dolus tantum excluſus in approbatione. 160. n.6 f.531.

Domicilium mariti de tempore matrimonij, non mortis vxoris attenditur. 42.n.6.f.172.

Domicilium, an, & quando attendatur, non origo. 74.n.5.f 284.

Domini ſubditos ſuos cogere poſſunt, ne alibi nulant, quàm in ſuis molendinis. 71.n.5 f.264.

Domini priuilegium ad ſuos colonos extendi non poteſt 71.n.8 f 266.

Dominium venditoris pro emptorem negari poteſt. 75.n.6.f 295.

Dominium vtile, an cedi poßit. 106 n.5.f.390.

Dominus, an, & quando præferendus ſit, vel non ab emphytheuta in alienatione meliorationum, & iuris ſui. 16 n.6.f 52.

Dominus directi, an, & quando teneatur probare ſcientiam alienantis rem feudalem. 105 n.3.f.388.

Domo habitationis teſtatoris legata, quæ veniat. 78.n.1 f.299.

in Domo captura facta pro debito ciuili eſt nulla. 148.n.1.& 3.f.513.

Domus vna, pariete interiecto, in duas diuiditur. 78 n.5 f.300.

Domus duæ quominus dicantur oſtium intermedium non prohibet. 78.n.5.f.300.

Domus accedit prædio, vt digniori, & maiori. 78.n.8 f.301.

Donandi pactum, an pariat actionem. 172. n 1.f.557.

Donare non poteſt minor. 139.n.2.f.491.

Donari, vel aliàs relinqui, an poſſit emphytheuſis, ſinè conſenſu domini. 137.n.7. f.486.

Donata non præſumuntur precioſa data à ſponſo ſponſæ. 118.n.1.& ſeq f.417.

Donata ex cauſa adoptionis cauſa non ſecuta condici poſſunt. 172.n.8.f.557.

Donata ſub modo, vel conditione legibus interdictis repeti poſſunt. 172.n.3.f.557.

Donatarius plus diligitur, quàm legatarius. 41. n 5 f.167.

Donatio per patrem filio facta ex cauſa emancipationis, non valet ſi emancipatio non ſubſiſtat, vti ex falſa cauſa, &c. 8.n.4.f.26.

Donatio ſimulata dici poteſt, vbi donans remaneat in poſſeſſione, & de bonis donatis diſponat. 8. n.20.f.30.

Donatio latam recipit interpretationem, & in ea maſculinum concipit fæmininum. 9.n.16.f.36.

Donatio, natis poſtea filijs, reuocatur etiam ſi intra dimidiam bonorum ſit 41 n.4.f.167.

Donatio, quæ reſpicit merita de futuro, an dicatur remuneratoria. 101.n.15.f.376.

Donatio, quæ reſpicit merita de futuro inſinuationem requirit. 101.n.15.f.376.

Donatio non præſumitur in dubio. 118. n.2.f.417.

Donatio quæ non exigat præſentiam, & acceptationẽ. 131.n.1 f.464.

Donationem reuocat legitimatus poſt eam. 23. n.19.f.79.

Donationi rei ſuæ conſentiens, an, & quando precium repetat. 73.n.7.f.278.

Dormiens, an & quando excuſetur. 154. n.4.f 525.

Dos filiæ à patre in teſtamento relicta, an ad heredes tranſmittatur, ſtante ſtatuto Bagnacaballi, mandante, quòd filiæ dotentur. 25 n.1 f.97.

Dos deſtinata dicitur dos, etiam matrimonio non ſecuto ſecundum communem vſum. 25.n.4. f.98.

Dos eſt loco legitimæ, quando eſt relicta pro omni iure, quoad filia habet. 25.n.4.f.98.

Dos, an ſuccedat loco legitimæ, ſtante ſtatuto excludente, & n ſeq. 25.n.5.f.98.

Dos dicitur reſeruata, quaſi portio eius ſucceſſionis, quę deferrebatur ab inteſtato. 25.n,16 f.102.

Dos, an dicatur congrua, quando quæritur, ſi pater dotauit, non eſt facienda ſubtilis inquiſitio, ſed ſufficit dolum abeſſe. 35.n.4 f.138.

Dos, an decens dicatur, attenditur tempus dotationis, & n.7.9.& 15. 35.n.5 f.139.

Dos liberè datur, nec p[…]t[…]ſt reuocari, etiam ſi ad patrem ex ſtipulatione reuerſura eſſet, nec minus, ſemel conſtituta. 35 n.8 f 141.

Dos an dicatur congrua, mos regionis inſpiciendus eſt. 35.n.11.f.141.

Dos propriè dicitur conſtante matrimonio. 56. n.2 f.209.

Dos ſpeciale habet priuilegium vt à minore, vel pupillo, ſeu eorum adminiſtratoribus in rebus immobilibus conſtitui poſſit decreto. 66.n.6 f.244.

Dos reſtituenda, & conſtituenda pari gaudent priuilegio, vt in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quæ alienari poſſunt, ex cauſa huiuſmodi. 66.n.16.f.246.

Dos data nepti, an, & quando imputetur filio in legitima, & per totum. 119.n.1.f.419

Dos, vt præſtetur duplicata, propter matrimonium retardatum, non eſt vſu receptum. 126.n.8.f.447.

Dos, an ſit conſtituenda pro modo legitimæ, an patris facultatum & iuxta conditionem coniugum & conſuetudinem. 127.n 1 f 448.

Dos arbitranda eſt, vt ſit vna æqualis cæteris ſororibus, & quid conſiderandum pro illius congruitate. 127.n.7 f.451.

Dos ad matrimoniũ carnale refertur. 152.n.3 f.520.

Dotare tenentur agnati fœminam viuentem tempore matrimonij ſtante ſtatuto illam excludente, nec de aliqua dotis conſtitutione diſponente. 25.n.14. f.102.

Dotare, an, & quando teneatur Auus neptem ex filio 119.n.2 f 419.

Dotari in plus, an plus filia ſecundi matrimonij, ſtante ſtatuto Mediolani. 147.n.3.f.512.

Digitized by Google

Dotari, an poſſint puellæ, quæ religioni velint initiari, pro exequutore relictos in teſtamento, vt dotent puellas maritandas. 171.n 1.f.555.

Dotatam indecenter ſe fuiſſe filia à patre quando conqueri non poſſit. 126.n 1.f.443.

Dotationem congruam reſcindere, difficilius eſt, quàm teſtamentariam diſpoſitionem, quæ nondum effectum habuit moderari. 35.n 3.f.138.

in Dote data, an & quando ſatis ſit inſtituere filiam, vt excludatur iure dicendi nullum teſtamentum. 51.n.1 f 197

Dote in conſtituenda facilius minor decipi poteſt, quã in reſtituenda. 66.n.15.f 246.

Dote promiſſa, vt renunciet dotata hereditati paternæ: non facta renunciatione, reſſoluitur promiſſio. 127.n.11.f.453.

Dotem ſibi relictam tranſmittit filia, ſi heres in mora fuerint. 25.n 3.f.98.

Dotem, an efferre poſſint ſorori fratres antè aditam hereditatem, ſtante ſtatuto, quòd dotata non ſuccedat. 25.n.7.f.99.

Dotem petere poteſt fœmina, quæ cœlibem vitam ducere intendit, ſi ex ſtatuto ſibi de dote prouideatur. 25 n 7.f.99.

Dotem non confert filia, quæ patris hereditate abſtinet. 51.n.1.f.198.

Dotem niſi mulier indotata det, ſi vnde conſtituat habet, Vir expellere poteſt. 117.n.3 f.416.

Dotem dans, an intelligatur donaſſe. 127.n 11.f 453.

Dotem nondum ſolutam, an vxor ſoluto matrimonio cõſequatur à patre, vel eius heredibus; ſeu à viro. 131, n.1.f 463.

Dotem, an, & quando amittat Vidua ob ſtuprum. 193.n 1.f 612.

Doti onus iniungi non poteſt per patrem etiam ſtante ſtatuto, quòd filia ſit contenta dote. 25.n.11. f.101.

Dotis lucri pactum, ſi vxor moriatur, porrigitur ad ingreſſum monaſterij. 24 n.25.f.87.

Dotis legatum, an dicatur purum, an conditionale, & an, & quando tranſmittatur ex coniecturis. 25.n.2 f.97.

Dotis legatum iure inſtitutionis factum, dicitur purũ. 25.n.4.f 98.

Dotis de tranſmiſſione vbi agitur non eſſe veram Caſtr. diſtinctionem, an ſtatutum loquatur de dotatis, an mandet dotari. 25 n.6.f.98.

Dotis legatum tranſmittit filia, etiam ſi non nubat. 25.n.9.f.100.

Dotis legatum filiæ cum nubet, an, & quando dicatur purum, ac tranſmiſſibile. 27.n.8.f.113.

Dotis relictum factum iure inſtitutionis, dicitur purũ, non conditionale, & ſtatim peti poteſt, & n.4. 28.n.1.f.116.

Dotis in lucro, quod marito defertur, ſpectatur tempus matrimonij, non mortis; & attenditur ſtatutum tũc vigens, non quod de nouo conditum fuit, & rationibus contra tenentium reſpondetur, num.8. & ſeqq. & oſtenditur receptior ſententia num.13. & Caſus diſtinguuntur in hac materia ſecundum verba ſtatutorum, & ſtipulationes num.16. 42. n.1.f.170.

Dotis lucrum, an & quando dicatur legale, an conuentionale. 42.n.11.f.174.

Dotis legatum filiæ factum cum nubet, an, & quando dicatur conditionale, nec tranſmittatur. 60. n.1.f.226.

Dotis ob reſtitutionem alienare poteſt pupillus, ſaltem adhibitis ſolemnitatibus iuris communis. 66. n.4.f.244.

Dotis cauſam non continet ſtatutum generaliter loquẽs 66.n.5 f.244.

Dotis de contractu agens ſtatutum, procedit etiam in diſtractu. 66.n.13.f.245.

Dotis in conſtitutione enormiſſima læſio, quando dicatur. 126.n.4.f.444.

Dotis confeſſio conſtante matrimonio, an & quando dici poſſit ſimulata. 139.n.1.f.491.

Dubia verba vſus ſubſequens declarat. 40. n 16.f.165.

Dubium iuris in Iudicio etiam ſummarijſſimo eſt diffiniendum. 133.n.21.f.476.

Dubius euentus, & ſpes in certa æſtimantur, & venduntur. 27.n.9 f.114.

Duces, & alij qui perpetui Domini ſunt, omnia poſsũt in ſuo Territorio, quæ Imperator poteſt in orbe Romano. 71.n.1.f.260.

Duces Ferrariæ habent omnia iura, quæ habent Principes ſupremi, & Reges. 107.n.3.f.391.

Duplici priuilegio, vti poſſumus. 107.n.14.f.394.

E

EBRIETAS *eſt multiplex, & quæ, & qualis proſit ad lenimentum pœnæ.* 207 n.1.f.636.

Eccleſia, an ſit capax relicti de re emphytheutica. 141.n.1.f.495.

Eccleſia, & clerici an teneantur facere inſinuationem inſtrumentorum à ſtatuto requiſitam. 13.n.3. f.381.

Eccleſiaſticos teneri ad impenſas, quæ fiunt, vt Ager territorij in quo bona poſſident redigatur ad culturam. 145.n.1.f.506.

Eccleſiæ in Terris, an Comes Palatinus legitimare poſſit, &, è, conuerſa. 100.n.1. & ſeq.f.365.

Eccleſiæ libertatem, quando lędere dicantur ſtatuta, & quando clericus non ligent. 103.n.1. & ſeq 380.

Eccleſię res de conſuetudine non ſubhaſtantur. 116.n.2.f 413.

Eccleſiæ vbi agitur de pręiudicio, quanto tempore præſumatur auctoritas. 116.n.4. f.414.

Edicta, ne extra iuriſdictionem frumenta exportari poſſint, quando ſint valida. 71.n.5 f.265

Effectu non ſecuto, an tractatus puniatur. 209. n.4.f.640.

Electio in quam cauſam vellit accipere, quando non cõpetat creditori. 140.n.5.f.493.

Eludi non dicitur lex, vbi eligitur via permiſſa. 87.n.19 f 326.

Emancipatio de filio legitimè facta, non facit eum in patriam redire poteſtatem abſq; adoptione, etiam ſi velit emancipationi renunciare. 8.n.3.f.26.

Emancipatione non ſubſiſtente corruit donatio eius cauſa filio facta. 8.n.4.& ſeq.f.26.

Emancipatum ſe aſſerens, infert patriam poteſtatem præceſſiſſe. 67.n.6.f.248.

Ema-

Digitized by Google

Emanuel Coſt. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum, reprobatur. 23.n.3.f.75.

Ementes à clericis, an gabellam ſoluere teneantur. 103 n.5.f 382

Emere bona in cauſam iudicati capta creditores cogi non poſſunt. 101.n 6.f.372.

Emphytheuſi accepta pro ſe, & filijs fœminæ non continentur 9.n 9.f.34.

Emphytheuſi conceſſo Vniuerſitati, & hominibus, ac ſingulis perſonis pro ſe, & heredibus &c. Qui comprehendantur, & pro qua parte, & quomodo inueſtiti cenſeantur Vniuerſitas, & homines. n. 3. & ſeqq. 40.n.1 f.161.

Emphytheuſis conceſſa ſingulis, aſſignatis terminis, & ad habendum vſq; ad dictum terminum; habet locũ ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi, ob dictam particulam, vſque. 40 n.12.f.164.

Emphytheuſi conceſſa, cum pacto nè liceat inueſtitis alienare irrequiſito Domino. Pactum non ligat comprehenſos in ea. 40.n.14.f 165.

Emphytheuſi conceſſa pro ſe, filijs, & deſcendentibus, an filia comprehenſa dicatur. 102.n.1.f 378.

Emphytheuſi conceſſa pro heredibus, & deſcẽdentibus, an duo concurrere debeant, quòd ſint heredes, & deſcendentes. 137.n.2.f.485.

Emphytheuſi finita, an & quando pactum rei liberandæ, & oneri eximendæ cenſeatur ſublatum. 158.n.4 f.531.

Emphytheuſis, an & quando poſſit alienari in præiudicium eorum, qui ſunt comprehenſi in inueſtitura, & per totum. 1.n.1.f.2.

Emphytheuſis natura, an, & quando mutetur ex clauſulis in inſtrumento appoſitis. 1.n.3.& ſeqq.f.2.

Emphytheuſis, & Feudum } An alienari poſſit, inſpiciũtur verba quibus alienatio conceditur an ſint ampliora quam feudi qualitas, an reſtricta, & exempla afferuntur, & n.20. 1.n.18.f 6.

Emphytheuſis dicitur ab initio facta alienabilis vbi eſt data licentia alienandi requiſito Domino, ità vt poſſit alienari etiam in præiudicium vocatorum in ea. 1.n.15.f.5.

Emphytheuſis conceſſa pro ſe, & filijs &c cum licẽtia alienandi, vel pro ſe, & quibus dederit, & æquiparatur, & tunc poteſt alienari citra Domini requiſitionem. 1 n.16.f.5.

Emphytheuſis meliorationum vendendarum forma. 16.n.2.f.51.

Emphytheuſis Eccleſiæ, ex forma Bullæ Bonifacianæ, redigitur ad naturam patrimonialium. 19.n.2.f.62.

Emphytheuſis Eccleſiæ regulariter, extraneus eſt incapax. 19.n.4.f.63.

Emphytheuſis Eccleſiaſtica comprehendit legitimatos per ſubſequens matrimonium. 24.n.3 f 83.

Emphytheuſis ità conceſſa vt non nuptæ ſuccedant, et poſt nuptum minimè, interpretatur. 29.n.1.f.120.

Emphytheuſis in contractu, mens maximè ſpectatur. 40.n 6 f.263.

Emphytheuſis in contractu, quoties contrahentes vtuntur dictionibus diſtribuentibus, puta inueſtio Titiũ, & Caium, & eorum quemlibet, inueſtitura cẽſetur inſolidum. 40 n 7.f.163.

Emphytheuſis qui diſpoſitionem habet, intelligitur ſi expreſſè diſponat. 73.n.9.f.278.

Empytheuſis etiam heredes extraneos continet, vbi loca ſterilia à principio conceſſa fuerint. 137.n.1 f 484.

Emphytheuſis antiquæ forma mutari non poteſt in præiudicium comprehenſorum. 137.n.3.f.485.

Emphytheuſis an, & quando hereditaria ſit præſumenda. 137.n.5.f 485.

Emphytheuſis, vel feudum, quando in præiudicium cõprehenſorum alienetur. 137.n.6 f.485.

Emphytheuſis conceſſio, quando dicatur perpetua, quãdo temporalis. 137.n 9.f.487.

Emphytheuta pro duos menſes tantum tenetur expectare Dominum à die requiſitionis in venditione meliorationum. 16.n.3.f.51.

Emphyteuta an poſſit transferre meliorationes in aliũ, vbi non agitur de prælatione, abſq; denunciatione, vt ſi permutet, vel donet; & quid quò ad ſui iuris tranſlationem, n.6. & infrà. 16.n.5.f.51.

Emphyteuta nouus, an, & quando poſſit propria auctoritate apprehendere poſſeſſionem rei emphyteuticæ. 16.n.6.f 53.

Emphytheuta non ſoluit quinquageſimam Domino, ob alienationem meliorationum, ſed ob iuris emphytheutici tranſportationem, & inferius. 16 n 6 f.52.

Emphytheuta in tranſlatione iuris ſui emphytheutici, quouis titulo faciat, debet denunciare Domino, qui non poteſt contradicere, ſi alienatio non fiat in prohibitum. 16.n 7 f 54.

Emphytheuta, an nouus an qui alienat habeat interpellare dominum. 16.in fi.f.54.

Emphytheuta canonem non ſoluens, aut debito tempore non petens inueſtituram expelli poteſt à Domino, etiam propria auctoritate, quod habet locum etiam in tertio poſſeſſore cauſam, ab emphytheuta habente n.2. & declaratur n.4. & ſeq. 105 n 1.f.388.

Emphytheuta inueſtitus ab Eccleſia de re, quæ ceciderat in comiſſum, ob alienationem factam, vti de re propria an ſit potior tertio poſſeſſore. 106.n.1.f.390.

Emphytheutæ duo ſi diuidant emphytheuſim, cũ clauſula ad habendum &c. non poterit alter reſcindere alienationem alterius. 1.n.9.f.4.

Emphytheutæ, an, & quando diuidere inter ſe bona emphytheutica. 16.n.7.f.54.

Emphytheutæ, an, & quando inuicem alienare poſſint, ſinè licentia Domini directi. 40.n.10 f.164.

Emphytheutæ, quando inſolidum ſunt inueſtiti habent ius accreſcendi. 40.n.11.f.164.

Emphytheutæ, qui exteris vendiderunt, & poſtea emunt ab illis, an, & quando teneantur accipere inueſtituram à Domino. 40.n.17.f.165.

Emphytheutica res, vt in comiſſum cadat per alienationem requiritur tradditio. 105.n.5.f.389.

Emphytheutica bona, an comprehendantur in legato vſusfructus bonorum. 110.n.2.f 399.

Emphytheutica bona non veniunt appellatione hereditariorum. 152.n.4.f.520.

Emphytheutica bona non poſſunt tranſmitti in nõ comprehenſos in inueſtitura. 152 n.5.f.521.

Emphytheuticæ rei emptor, vt expelli poſſit, an et quãda citatio ſit neceſſaria. 105.n.6.f.389.

Emphytheuticæ rei alienatione ſequuta, quando caducitati non ſit locus 137.n.8.f.487.

Emphytheuticæ rei legatum, ſeu inſtitutio ad fauorem Eccleſiæ, an valeat. 141.n.1.f.495.

Emphytheuticum Ius, & meliorationes ſunt diuerſa. 16.n.1 f.51.

Emphytheaſim Eccleſiæ acquirere qui dicantur prohibiti. 19.n.3.f.63.

Emphytheaſim donari, & legari poſſe ſinè conſenſu Domini, quomodo intelligendum, & quid etiam per viã inſtitutionis. 17.n.7 f 486.

Emptio continet etiam qualitatem expreſſam in contractu quæ eſt præſtanda. 130.n.2.f 459

Emptionem non probant teſtes deponentes, quòd fuerunt partes concordes, niſi nominatim precium, & alia referantur. 84.n 3.f.316.

Emptor bonorum in fraudem fiſci venditorum etiam fraudis particeps, aliam pœnam non incurrit quàm ad rei reſtitutionem teneatur, & latè probatur num. ſeqq. 6.n.5.f.12.

Emptor poteſt negare venditorem eſſe dominum. 75.n.6.f.295.

Emptor rei emphytheuticę, vt expelli poſſit, an & quãdo ſit neceſſaria citatio. 105.n.6 f 389.

Enunciata per venditorem in inſtrumento venditionis integrè ſunt præſtanda. 130.n.2.f.460.

Enunciatiua verba probant contra tertium in antiquis, maximè vbi agitur de probanda morte. 10.n.2.f.38.

Enunciatiuis verbis Principis creditur. 107.n.2. f.391.

Enunciatiuis verbis in cauſa dotis adhibetur fides. 126.n.5.f.445.

Epiſcopus ſatis eſt, quòd ſit per ſubſequens legitimatus. 14.n.19 f 86.

Epiſcopus, an poſſit eſſe exequutor teſtamenti Iudęi. 128 n.3 f.455.

Epiſtola, an, & quando non obliget. 102.n.1 f.371.

Equites ab Imperatore, & Regibus creantur in alio territorio, & aliæ conferuntur dignitates. 100. n.4 f 366.

Eſtenſis Familiæ immunitas dicitur naturaliter ampliſſima. 107.n.1 f 391.

Et, dictio, aliquando non implicat, ſed potius affert emphaſim quandam, & nihil operatur. 36 n 13. f.146.

Et, dictio auget. 102.n.3 f.378.

Et, copula ampliare ſolet. 137.n.4.f.485.

Euentus dubius, & ſpes incerta æſtimantur, & venduntur. 27.n.9 f.114.

Exceptio regulam non extendit, nec facit comprehendi caſus qui aliàs non comprehendebuntur, & exempla plura afferuntur. 66.n.1.f 145.

Exceptio porrigitur ad alias ſpecies eandem rationem habentes, & eſt regulare in ſtatuto corrigente ius cõmune, & caſus excipiente. 66 n.14.f.246.

Exceptio, quæ regulariter opponi non poteſt, aliquando admittitur ex cauſa. 93.in fi f.340.

Exceptio compenſationis contra ceſſionarium, ita demũ opponi poteſt, ſi lis cum eo non ſit conteſtata. 109.n.1.f.397.

Exceptio peremptoria non poteſt opponi poſt ſententiam. 109.n.2 f.397

Exceptio compenſationis, an opponatur de debito iurato, ad debitum iuratum. 109.n.5.f.398.

Exceptio an formaliter, & expreſſim opponi debeat, an ſufficiat ſi narretur factum. 113.n.2.f 404.

Exceptio generalis procedit parte non opponente, ſicut, & libellus. 113.n.2.f.404.

Exceptio non numeratæ pecuniæ, quomodo proponenda, & quibus verbis oppoſita cenſeatur. 113. n.3 f.405.

Exceptio non numeratæ pecuniæ, an & quando opponi poſſit, vbi agitur de depoſito. 113.n.10 f.406

Exceptio audiri non debet, impedit proceſſum. 133 n.14.f.475.

Exceptio rei finitæ in quolibet Iudicio opponi poteſt, licèt requirat altiorem indaginem. 133.n.16 f.475.

Exceptio periurij, quando cenſeatur remiſſa, et quid operatur exceptio periurij. 143.n.13.f.503.

Exceptio compenſationis denunciatione, vel litis conteſtatione aufertur debitori. 164 n.9.f.542.

Exceptionem requirere altiorem indaginem in Iudicio ſummario reiici, quomodo intelligen. 133.n.7.f.475

Exceptiones, quę in iudicio ſummario admitti debeũt, & quid de iuris dubij. 123.n.5.f.431.

Exceptiones iuris non ſunt reſeruandæ, vbi agitur corũ viris doctiſſimis; vt quæ requirere dicantur altiorem indaginem. 123.n.5 f.431.

Excipiendi ius, an tranſmittatur. 126.n.9.f.448.

Excedere mandatum, quando dicatur procurator. 90.n.3 f.331.

Excuſatio delicti admittitur, vt ſuſpicio criminis vitetur; ſi qua extat cauſa delictum excludens. 199. n.1.f.625.

Excluſa filia ab inteſtato, à legitimę etiam petitione repellitur. 127.n.3.f.449.

Exęquatio quo ad expreſſa tantum procedere debet. 71.n.8.f.266.

Exæquatio, ex quibus verbis inducatur. 107. n.7.f.392.

Exęquationis vis attenditur etiam, vbi legis fictio, non rationis paritas operatur. 24.n.57 f 94.

Exequatorum in vno, quod eſt ſtatutum, ad alterũ porrigitur, maximè in interpretatione teſtamentorum, & inferius plura exempla afferuntur, & vide n.57. 24.n.14 f.85.

Exequutionem ſententiæ an, & quando poſſit petere procurator. 11 n 2.f.41.

Exequutores relicti in teſtamento, vt doteat puellas maritandas, non poſſunt eas dotare, quæ religioni velint initiari. 171 n.1.f.555.

Exheredans filios non comprehendit filias. 9. n.2.f.32.

Exheredationis forma non eſt immutanda in teſtamẽto inter liberos. 22.n.2.& ſeq.f.71.

Expelli, vt poſſit emptor rei emphytheuticæ, an, & quũdo citatio ſit neceſſaria. 105.n.6.f.389.

Expreſſio nominis proprij nihil operatur, ſi præcedunt nomina appellatiua, & ſequantur propria. 18.n 4 f.59.

Expreſſio vnius, ex regalibus in inueſtitura, facit, vt in clauſula generali, quæ ſubſequitur cętera comprehenſa ſint. 71.n.4 f 264.

Si Extabunt verba, aliquando non interpretantur ſi ſuperſtites erant, ſed ſi ſuperſtites erunt. 60.n 14 f.233.

Extendi non dicitur ſtatutum ad caſum, ex ratione in eo comprehenſum. 66.n.17.f.246

Extendi, an poſſit inſtrumentum ad conſilium ſapiẽtis, ſi in eo non ſit dictum. 73.n.14.f.280.

Extenditur ſubſtitutio de caſu ad caſum, ſi id ratio ſuadeat, & exempla afferantur. 3.n.14.f.14.

Extenditur ſubſtitutio de caſu ad caſum, vbi ſubſit eadem ratio, & quid de perſona ad perſonam. 31.n 9 & 13.f.128.

Extenditur ſubſtitutio de caſu ad caſum, vbi ſubſit eadem

Digitized by Google

dem ratio. 72.n.7.f.272.
Extenditur ex ratione diſpoſitio, ita demum, quādo lex effectum reſpicit, nec verborum mulum habuit rationem. 87 n.10 f.323.
Extenſio vbi eſt excluſa, maſculinum non concipit fœmininum. 9.n.5.f.33.
Extenſio non fit in ſtatuto de vno caſu ad alium ex ratione in vno caſu extante. 37.n.7.f 152.
Extenſio non eſt facienda in ſtatutis, ob æqualem rationem. 37.n.10 f.152.
Extenſio non fit, vbi ſtatuti verba aliquatenus repugnant. 87.n.11.f.323
Extenſio legis non fit ad alios caſus, vbi ratione frequentiæ aliquid diſponit. 87.n.17.f.325.
Extenſio, quando fiat de caſu ad caſum in ſtatutis. 96.n.4 f 349.
Extenſio non ſemper fit de vno actu indiuiduo, ad ulterum, ſed totum à ratione pendet. 96.n.7.f 350
Extenſio nunquàm fit in correctorijs, & lex eſt ex terrore potius, quàm ex ratione dicta. 199.n.2.f.626.
Extenſionem impediunt verba, & non aliter, nec alia modo. 19.n.13 f.66.

F

FACVLTAS retrouendendi quandocunque, tollitur triginta annis. 129.n.6 f.458.
Falcidiam retinet filius, ſicut trebellianam patre etiam inuito. 26.n.18 f.109.
Falſi tenetur notarius teſtamentum non ſcribens, vt debet, nec rem, vt geſta eſt. 36 n.9.f.160.
Falſi à pena, vt notarius excuſetur, cum incontinenti addidiſſe præſumitur inſtrumento, non, vt illud probet. 91.n 6.f.333.
Falſi ſuſpicionem præ ſe fert teſtium varietas. 181.n.1.f.568.
Falſi crimens cęteris famam hominis grauius labefactat maximè quo ad notarios. n.5. 182.n.2.f.580.
Falſitas teſtis in extraneis, an, & quando dicto principali obſit. 188.n.1 f.602.
Falſitatis ſuſpicionem in ſcriptura arguit atramenti diuerſitas. 91.n 7 f.334.
Falſum licèt teſtis dicat extra articulos, non læditur tamen eius teſtimonium. 82.n.5.f.311.
Falſis teſtis in vno, quando in omnibus dicatur falſus. 188.n.2 f.602.
Fama alicuius læditur, ſi bona ſua publice ad haſtā veudantur, & ſi quis decoxit. 101.n.16 f.376
Fama quomodo probetur. 181.n.14.f.573
Fama, uil carius, & precioſus eſt homini. 182.n.4 f.580.
Fama bona quomodo probetur. 187.n.2.f 599.
Famæ bonæ probatio iudicia perimit. 181.n.15.f.573.
Familiæ nomina, an latius ſit nomen, deſcendentium. 5.n.8.f.19.
Familiæ nomen, an, deſcendentium, nomine latius, & vſque ad quem gradum porrigatur in fideicommiſſo. 92.n.2.f.335.
Familiæ ſuæ de facto, magiſtratum teneri, non porrigitur ad pœnam criminalem. 181.n.30.f.578.
Famulos clerici comprehendit beneficium immunitatis illi conceſſum. 103.n.15.f.385.
Fauorabile dicitur reſcriptum, quo res ad priſtinum ſtatum reducitur. 38.n.10.f.156.
Fauorabilis quàmuis ſit materia, tamen vbi agitur de alterius præiudicio, ſtricta capitur interpretatio. 87.n.6.f.322.
Fauorem certæ perſonæ, vbi ſtatutum reſpicit, illa deficiente, ceſſat diſpoſitio. 87.n.21 f.326.
Federic. conſ. 281. declaratur, & improbatur. 83.n.3.f.313.
Fœmina tunc venit appellatione maſculorum, quando propria verborum ſignificatio comprehendit maſculum remotiorem natum ex fœmina. 9.n.17.f.37.
Fęminas à ſtatuto excluſas dotare tenentur agnati, quamuis de dotis conſtitutione non diſponat ſtatutum. 25 n.14 f.102.
Fœminas comprehendit dictio, propinquis. 37.n.7.f.152.
Fęminę ab inteſtato excluſæ à ſtatuto non cenſentur vocatæ à teſtatore in fideicommiſſo familiæ relicto. 5.n.2.f.18.
Fœminæ tunc comprehenduntur maſculis vocatis, quādo emphytheuſis incipit à fœmina. 9.n.15 f.35.
Fęminæ comprehenduntur in ſubſtitutione ſub dictione, quos. 72.n.15.f.274.
Fœminæ veniunt, inueſtitura facta filijs, & heredibus. 102.n.4.f.378.
Fęminino contrarium eſt nomen maſculinum. 9.n.3.f.32.
Fęmininum non comprehenditur à maſculino in cōtractibus. 9.n.1.f.131.
Fęnerator præſumitur rem valentem centum, quingentis minori ęſtimaſſe, & contra hos ſemper fit interpretatio. 97.n.6 f.354
Ferrariæ ſtatutum diſponens in exterum non tranſire bona immobilia declaratur. 52 n.3.f.200.
Ferrariæ ſtatutum in materia ſucceſſionum ciuium declaratur. 52 n 8 f.200.
Ferrariæ ſtatutum de obligatione mulierum cum ſolēnitatibus declaratur. 57.n.6 f.212.
Ferrariæ ſtatutum de compromiſſis, & reductione loquentia, non comprehendunt caſum, quando Arbitri ferunt laudum de conſilio alterius. 79.n.9.f.304.
Ferrariæ ſtatuto ſtante, per quod denegatur reductio laudi ad arbitrium boni viri an, huiuſmodi reductioni ſit locus. 97.n.4 f 353.
Ferrariæ ex permiſſione quadam Sereniſſimi Ducis, ſubditi ſui legitimati a Com. Palatino, ſuccedere poſſunt. 100 n.11.f.370.
Ferrariæ Ciuitas in aliquibus conſideratur vt propria Sereniſſimi Ducis, ob ſupremam eius auctoritatem. 100.n 12.f.370.
Ferrariæ ſtatuti, de vſibus intellectus. 106.n.3.f.390.
Ferrariæ Duces habent omnia Iura, quæ habent Principes ſupremi, & Reges. 107.n 3.f.391.
Ferrariæ ſtatutum exigens ſolemnitates in muliere compromittente declaratur. 115.n.2.f 411.
Ferrarię ſtatutum intra quantum tempus &c. de dote loquens declaratur. 126.n 2 f.443.
Ferrarię ſtatuta, Quòd filia ſit contenta &c. & intra quantum tempus &c. declarantur. 127.n.3.f.449.
Ferrariæ ſtatutum de dote duplicata præſtanda non eſt vſu receptum, & de eius intellectu. 127.n.4. & ſeq.f.450.

Ferrariæ ſtatutum de bonis ingredientium monaſteriũ, an trahatur ad bona in ſpe uiuentium. 133.n.1. f.470.
Ferrariæ ſtatuti. Quod poſſeſſio &c. remedium competit heredi in re certa inſtituto. 133 n.11.f 474.
Ferrariæ ſtatutum de contract.minor.declaratur. 139.n.3 f 491.
Ferrariæ ſtatutum, Quòd quis non capiatur in apotheca declaratur. 148.n.4 f.513.
Ferrariæ ſtatutum in materia exhibitionis ſcripturæ declaratur. 155.n.2.f.526.
Ferrariæ ſtatutum requirens honeſtatem mulieris, in materia raptus, declaratur.n.14.& per totum. f.586.
Ferrariæ ſtatutum de ferente opem delinquenti declaratur. 190.n.3.f.606.
Ferret conſ.34.& Rui.conſ.144.in 5.reprobantur. 117.n.1.f.415.
Ferrett.conſ.49.& conſ.86.declaratur. 187.n.1. f.598.
Fetus. & vituli non veniunt appellatione recollectus. 71 n.13.f.268.
Fetus fetuum, an & quando teneatur reſtituere malæ fidei poſſeſſor, & per totum. 99.n.7.f 362.
Feudalium bonorum immiſſioni non eſt locus, vbi conſtat heredem illorum eſſe incapacem. 122.n.5 f.428
Feudatarij, ſcilicet. Duces, Comites, Marchiones, ac alij qui perpetui Domini ſunt, quàmuis alij ſupremi Principi ſubijciantur, omnia poſſunt in ſuo territorio, quæ Imperator in orbe Romano; & diuerſi in ſpecie ennunciantur cum facultatibus, nec refert quo nomine illi inſigniti ſint. n 3. 71.n 1.260
Feudi natura, an, & quando mutetur ex clauſulis in inſtrumento appoſitis. 1.n.3.& ſeqq.f 2.
Feudi proprietas non tam eſt inſpicienda, quam verba inueſtituræ. 1.n.4.f.3.
Feudi qui diſpoſitionem habet, intelligitur ſi in ſpecie diſponat. 73 n.9.f.278.
Feudo an, & quando priuetur filius, cuius pater ex fratricidio fuit condemnatus. 184.n.17.f.590.
Feudorum iuri, an, & quando Princeps derogare poteſt. 123.n 8.f.434.
Feudum } Acquirens, an, & quibus caſibus
Emphytheuſim } præiudicare non poſſit ijs, pro quibus eſt ſtipulatus. 1.n 6.f 3.
Feudum, quod in quoſcunque poteſt alienari, tranſit et in legitimatos. 19.n.10.f 65.
Feudum Terræ Corrigij dicitur familiare, non hereditarium. 123.n.7.f.433.
Feudum, vel emphytheuſis, quando in præiudicium cõprehenſorum alienetur. 137.n.6 f 485.
Feudum etiam hereditarium defertur filio etiam ſi heres eſſe non poſſit. 184.n.18 f.591
Fictum ad cuſum in diſpoſitione legis trahuntur verba, vbi ſit par ratio. 24.n.24 f.87.
Fidei cuius aliquid creditum eſt, non poteſt is contra tenorem ipſarum litterarum aliquid refferre. 101.n.10 f.374.
Fideicommiſſaria aliquando dicitur ſubſtitutio, quoad inſtitutum: & vulgaris quo ad inſtitutum. 3.n.10. f.12
Fideicommiſſaria in ſubſtitutione, pluralitas reſoluitur in ſingularitates. 10.n.5 f 39.
Fideicommiſſaria omni tempore eſt ſubſtitutio verbis communibus facta, ſi frater ſuperſit. 31.n.15. f.129.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio, an, et quando contineatur in reciproca. 58.n.1. & ſeq f.214.
Fideicõmiſſaria iudicari ſolet ſubſtitutio facta per verba tractum temporis ſignificantia. 92.n.6 f.336.
Fideicommiſſaria, an efficiatur vulgaris ſubſtitutio, ex clauſula codicillari. 92.n.7.& 17.f.336
Fideicommiſſaria ſubſtitutione extincta, an, & quando filius ſubintret locum patris. 92.n.19.f.339.
Fideicommiſſariam etiam continet ſubſtitutio facta per hæc verba, & eo præmortuo, &c. 80.n.1.f.306.
Fideicommiſſarij in gratiam non tenetur heres negotiari, aut lucrari. 25.n.18 f.103.
Fideicommiſſarij & vocati per teſtatorem, & quando delicto commiſſo admittuntur. 184.n.20.f.591.
Fideicommiſſario agenti ſufficit probare gradum diſtinctè, & alteri dicenti ex tare proximiorem incumbit onus probationis. 5.n.11 f.20.
Fideicommiſſario agenti contra heredem, ſufficit probare, quòd bona petita fuerint per teſtatorem poſſeſſa. 10.n 11.f.40.
Fideicommiſſario tantum, an autem, & filio grauato proſit augmentum bonorum, & quòd etiam filio in ſua legitima, & n.9. 125.n.3.f.439.
Fideicommiſſario, quando competat beneficium l.fi. C. de edic.diui. 141.n.8 f.497.
Fideicommiſſario competit beneficium l.fin.C.de edic. di. 156.n.3.f.528.
Fideicommiſſarius ineptè agit, non facta reſtitutione. 3.n.2.f.11.
Fideicommiſſarius conditionalis dicitur in ſpe. 28.n.13.f.119.
Fideicommiſſarius, qui ſine inuentario ſit heres poteſt reuocare alienata. 138.n.3.f.489.
Fideicommiſſarius poteſt vendere ſpem, quam habet in fideicommiſſo reſtituendo. 28.n.12.f 119.
Fideicommiſſarius non dicitur heres vniuerſaliter inſtitutus. 90.n.9.f.336
Fideicommiſſi renunciationem, an inducat clauſula, ad habendum in inſtrumento diuiſionis poſita. 1.n 4.f 2.
Fideicommiſſi ſcientia an præſumatur ex ſcientia teſtamenti. 73.n 2 f.276.
Fideicommiſſi renunciatio non inducitur per diuiſionẽ, vbi diuidentes exigunt ſolemnitates, vt renuncient, & quid alienatione ſecuta n.11. 73.n.3.f.277.
Fideicommiſſi bona pater ſi diſſipat, an caueat filio, an bona reſtituat. 85.n.4 f 319.
Fideicommiſſi renunciatio, ex quibus clauſulis inſtrumenti diuiſionis inſurgat. 101.n 17 f 376.
Fideicommiſſi ſucceſſio regulatur ex forma ſucceſſionis ab inteſtato. 120.n.4 f.412.
Fideicommiſſo familiæ relicto non veniunt fœminæ ab inteſtato à ſtatuto excluſæ. 5 n.2 f.18.
Fideicommiſſo ſubiecta dicuntur prædia ex pecunia hereditaria empta. 25.n 24 f.104.
Fideicommiſſo teſtatori ſucceditur, vt eidem ab inteſtato ſuccederetur. 45.n.6.f.182.
Fideicommiſſo ſubiecta res, legari poteſt. 53. n.1 f.201.
Fideicommiſſo ſubiecta bona, an veniant legato vſufructu bonorum. 53.n.2.f.201.
Fideicommiſſo, ex quibus per diuiſionem renunciatum non cenſeatur: 73.n.1.& ſeq.f.276.
Fideicommiſſo rem ſubiectam, qui alienari permittit, precium, an amittant. 73.n.5 f.277.

Fidei-

Fideicommiſſo ſubiecta non comprehenduntur in generali diſpoſitione,& idem in feudo, & emphytheuſi. 73.n.9.f.278.

Fideicommiſſo ſubiecta, vbi reperiuntur bona vendita bono, emptio reſſoluitur. 84.n.4.f.316.

Fideicommiſſo ſubſtituti non dicantur filij, ſi in inſtitutione facta de patre in eadem periodo ſint vocati. 92.n.10.f.337.

Fideicommiſſo ſubiecta comprehenduntur in vſufructu bonorum ſuorum per teſtatorem relicto. 110.n.2.f.399.

Fideicommiſſo bona ſubiecta dicuntur eſſe teſtatoris. 111.n.1.& ſeq.f.400.

Fideicommiſſo, an, & quando ſubiecta cenſeantur prælegata. 120.n.10.f.423.

Fideicommiſſo, an, & quando prælegata cenſeantur ſubiecta. 120.n.10.f.423.

Fideicommiſſo ſtrictiſſimo, vbi teſtator ſubijcit eius bona, poſiti in conditione dicuntur vocati. 150.n.2.f.517.

Fideicommiſſorum ſucceſſio regulatur, vt ea, quæ fit ab inteſtato. 120.n.4.f.422.

Fideicommiſſum particulare ab vniuerſali naturam, et declarationem recipit. 5.n.1.f.18.

Fideicommiſſum factum, ſi Titius ſine liberis deceſſerit ceſſat ſi is cum liberis decedat. 5.n.1.f.18.

Fideicommiſſum, an & quando inducatur ex prohibitione alienationis, ſecundum communem. 5.n.3.f.18.

Fideicommiſſum ex prohibitione inductum, non protrahitur vltra quartum gradum, ſi vlterius non ſe extendit prohibitio. 5.n.10.f.20.

Fideicommiſſum etiam conditionale tranſmittitur ad filios, quando ipſi ſunt in aliqua parte teſtamenti vocati. 10.n.10.f.39.

Fideicommiſſum in vna re, ad aliam non porrigitur. 19.n.12.f.66.

Fideicommiſſum poſt mortem relictum, qui ſtatim reſtituit non dicitur fraudare creditores. 36.n.21.f.148.

Fideicommiſſum reciprocum, an & quando inductum cenſeatur ex ſubſtitutione facta vltimo, & in tota hereditate. 49.n.1.f.193.

Fideicommiſſum non debet eſſe inutile, vt ſi alter det alteri, quantum habuit ipſe. 58.f.215.

Fideicommiſſum non inducit clauſula codicillaris in teſtamento huiuſmodi illiterati. 58.n.35.f.221.

Fideicommiſſum non extare in dubio pro poſſeſſore eſt pronunciandum. 58.n.38.f.221.

Fideicommiſſum, vt inductum non cenſeatur conſideratur ſi inæqualitas ſurgere poſſit, inter eos, quos teſtator æqualiter amauit. 59.n.6.f.223.

Fideicommiſſum, an inducant verba, in ſtirpes, & non in capita. 59.n.8.f.223.

Fideicommiſſum, an & quando ex clauſula codicillari inducatur. 59.n.10.f.223.

Fideicommiſſum reciprocum inductum cenſetur inter poſitos in conditione. 169.n.2.f.550. 69.n.1.f.256.

Fideicommiſſum aliquando inducitur, vbi non eſſet, ratione vitandi abſurdi. 72.n.22.f.275.

Fideicommiſſum reciprocum inter omnes inducitur, vbi nouiſſimus ſit grauatus reſtituere totam hereditatem. 72.n.23.f.275.

Fideicommiſſum aliquando ex codicillis inſurgit, quamuis ex teſtamento inductum non cenſeatur. 27.n.24.f.275.

Fideicommiſſum, quando inſurgat ex alienationis prohibitione. 72.n.24.f.275.

Fideicommiſſum inducit prohibitio alienationis. 80.n.3.f.306.

Fideicommiſſum abſolutum, an ſurgat ex prohibitione alienationis, & quanda.n.3. 92.n.1.f.335.

Fideicommiſſum conditionale donari, & vendi poteſt. 133.n.4.f.471.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, niſi ex coniecturis, & aliquæ ennunciantur, & reiciuntur. 142.n.6.f.498.

Fideiuſſor iudicatum ſolui non impedit exequutionem, nec appellat, & ſententia contra eum abſq; nouo proceſſu exequitur, & vna cum principali cenſetur condemnatus, & habetur pro iudicialiter confeſſo.

Fideiuſſor ſoluens non liberat principalem ipſo iure. 164.n.1.f.540.

Fideiuſſor qui promiſit, quòd alius non diſcedet à domo per ſententiam liberatur. 198.n.4.f.624.

Fideiuſſor de præſentando liberatur, ſi reus fugiat, poſtquàm Iudici fuit præſentatus. 98.n.2.f.925.

Fideiuſſor, qui promiſit nè alius è domo diſcederet, non tenetur, ſi is diſceſſit citatus à Iudice, etiam ſi poſtea non reuertatur: & nec ſi illi alius locus ſit deputatus.n.3. 198.n.1.f.623.

Fideiuſſor, an, & quando liceat appellare pro intereſſe ſuo. 69.n.3.f.257.

Fidei notario ſuſpecto non eſt adhibenda in releuatione inſtrumenti, & quando non adhibeatur inſtrumento 91.n.3.& ſeq.f.332.

Filia dotem ſibi relictam tranſmittit, ſi heres in mora fuerint. 25.n.4.f.98.

Filia legatum dotis tranſmittit, etiam ſi non nubat. 25.n.9.f.100.

Filia an, & quando habeatur pro extranea, ſtante ſtatuto illam excludente. 28.n.3.f.116.

Filia dotata, ſtante ſtatuto Ferrariæ, eam excludente, &c. non dicitur extranea, reiecta opinione Caſtren. maximè cum non excludat expreſſim a legitima, & præcipuè vbi extranei ſunt inſtituti. 28.n.4.f.117.

Filia dicitur agnata, & dum viuit, familiam conſeruat. 29.n.3.f.121.

Filia quando dicatur congruè dotata, vt à petitione ſupplementi excludatur. 35.n.4.f.138.

Filia, quæ patris hereditate abſtinet non confert dotem. 51.n.3.f.198.

Filia quando tranſmittat legatum dotis, ſibi factum, cũ nubat. 60.n.1.f.226.

Filia ab inteſtato excluſa à ſtatuto, non poteſt petere legitimam ex teſtamento. 60.n.3.f.227.

Filia in dote inſtituta, ei non dato coherede, dicitur heres vniuerſalis, non obſtante etiam clauſula iubeus, & mandans &c. 72.n.10.f.273.

Filia, an comprehenſa ſit in inueſtitura facta pro ſe, filijs, & deſcendentibus. 102.n.f.378.

Filia conquæri non poteſt quaſi à patre fuerit indecenter dotata, niſi ſe læſam enormiſſimè probet, quod procedit etiam poſt mortem patris, maximè vbi ſtatutum excludit, & illa renunciat. num.ſeq. 126.1.f.443.

Filia excluſa ab inteſtato repellitur etiam à petitione legitimæ. 127.n.3.f.449.

Filia ſecundi matrimonij, an in dotatione poſſit meliorari ſtante ſtatuto Mediolani. 147.n.3.f.512.

Digitized by Google

I N D E X.

Filiam ab hereditate patris excludens ſtatutum, non excludit ab hereditate fratris. 37.n.8.f.152.

Filiam inſtituere in dote data, an & quando, ſatis ſit, vt excludatur iure dicendi nullum teſtamentum. 51.n.1.f.197.

Filiarum appellatione regulariter neptes continentur, fallit tamen in caſibus enunciatis. 135 n.3.f.480.

Filiæ quando augeant legitimam in gratiam maſculorũ 8.n.21.f.30.

Filiæ onus in dote per patrem iniungi non poteſt ſtante etiam ſtatuto, quòd filia dote ſit contenta. 25. n.10.f.101.

Filiæ à ſtatuto excluſæ, & in teſtamento præteritæ, pupillariter poteſt ſubſtitui. 60.n.8.f.228.

Filiæ à ſtatuto excluſæ, an dicantur in numero liberorũ, vt augeant legitimam, & quibus caſibus. 125 n.1.f.438.

Filiæ excluſæ, an & quando faciant partem. 127 n.10.f.452.

Filiæ ſubſtitutum non excludunt, ſi dictum ſit, ſi ſinè maſculis deceſſerit, cum ipſæ excluſæ ſint. 136. n.1.f.481.

Filiarum appellatione, an, & quando neptes contineantur. 136 n.6.f.483.

Filiæ volenti ingredi monaſterium, an idem ſolui debeat ac ſi nupſiſſet. 152.n.2.f.520.

Filij in contractibus non continentur liberorum appellatione. 9 n.9.f.34.

Filij naturales faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs &c. 23 n.2.f.75.

Filij, vt naturales dicantur, non ſpurij ſufficit, vt ex ſoluto, & ſoluta nati ſint. 23.n.8. f.76.

Filij ex matrimonio putatiuo nati, dicuntur de legitimo matrimonio. 23.n.16.f.79.

Filij nati ex matrimonio, vel ex eo legitimati, non deferunt. 24.n.1.f.83.

Filij clerici in minoribus conſtituti legitimantur per ſubſequens matrimonium. 24.n.26. f.96.

Filij, inter quos diuiſum eſt patrimonium, detrahunt duas quartas. 26 n.17.f.109.

Filij in conditione poſiti, ex coniecturis cenſentur vocati. 26.n.19.f.110.

Filij vbi ſuperſunt, vxoris inſtitutio in vſufructu, non dato coherede, non trahitur ad vniuerſam hereditatem. 27 n.2.f.111.

Filij legitima, an augeatur, aucto patrimonio patris. 35.n.6.f.139.

Filij ſororis, an ſuccedãt cum patruo in bonis patrui præ-defuncti, ſtante ſtatuto Rauennæ. 37.n.1. f.150.

Filij in parentum locum ſuccedunt, etiam vltra pronepotes, in fideicommiſſis, vbi ſumus in deſcẽdentibus. 45.n.16.f.184.

Filij banniti, ſeu deportati, an ex perſona patris ſuccedere poſſint. 48.n.9.f.192.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, & grauati, vt fideicommiſſum reciprocum ſit inductum, ex coniecturis quæ enunciantur. 49.n.3.f.154.

Filij ſequuntur originem patris, non auiæ, ſeu matris. 52.n.8.f.200.

Filij vocati cum patre, dicuntur vocati ordine ſucceſſiuo quando non ſunt nati, nec concepti caſu ſubſtitutionis euenientę. 58.n.18.f.216.

Filij, quando in vno gradu ſubſtitutionis ſunt vocati, & nepotes in altero, reciprocæ non poteſt eſſe locus. 58.n.20.f.217.

Filij teſtamentum non valet, quàmuis communi opinione emancipati. 67.n.19.f.253.

Filij locum parentis non ingrediuntur, vbi non agitur de hereditate patrui, ſed vlterioris agnati. Nec etiam vbi proximior, ſit vocatus. 91. n.1.f.331.

Filij dicentur per fideicommiſſum ſubſtituti patri, ſi in inſtitutione de patre facta, ipſi in eadem periodo ſint vocati. 92 n.10.f.337.

Filijs, & heredibus facta inueſtitura, venient etiam fęminæ propter verbum, heres, quod extendit verbũ, filijs, præcedens. 102.n.4.f.378.

Filij in legitima quando mobilia, & ſe mouentia non imputentur ex verbis teſtamenti. 125 n.10.f.441.

Filij ſi conſentiant matri ſecundo nubenti, videntur renunciaſſe pœnis in eorum gratiam introductis. 127.n.6.f.450.

Filij vbi proprijs nominibus vocantur, tunc nepotes nõ veniunt. 142.n.2.f.498.

Filij poſiti in conditione ex coniecturis cenſentur vocati & coniecturæ ennumerantur. 150 n.1.f.516.

Filij poſiti in conditione, quando dicantur vocati. 169.n.5.f.552.

Filijs primi gradus prohibita detractio trebellianæ tenet ſi concurrat omiſſio inuentarij. 8 n.22.f.40.

Filijs an prohiberi poſſit trebelliana. 26.n.9 & 11.f.107.

Filijs quando obſit renunciatio hereditatis facta per matrem. 48.n.7.f.191.

Filijs, an, & quando noceat delictum patris. 48. n.12.f.192.

Filius primi gradus non poteſt prohiberi detractio trebellianæ. 101.n.18.f.377.

Filius ſecundi matrimonij, an, & quando mater plus relinquere poſſit, quam primi. 147.n.1.f.511.

Filio non adimitur, per teſtamentum imperfectum, quod in ſolemni fuerat ſibi relictum. 12.n.5.f.72.

Filio quandoque ſatius eſſe detrahere potius falcidiã, quàm Trebellianam. 26.n.5.f.107.

Filio imputatur, quod habet ex bonis patris, vel ab inteſtato, vel ex teſtamento, vel alio quouis modo, dummodo non habeat contra eius voluntatem. 28. n.7.f.118.

Filio ab inteſtato, abſque fratribus decedenti, ſuccedit mater, quę ſecundum nupſit, in vſufructu, & proprietate. 33.n.1.f.132.

Filio, cum familias, contrahens, tenetur contemplatione patris contraxiſſe. 36 n.6.f.145.

Filio poſt mortem patris legitimatio debetur legitima. 57.n.4.f.211.

Filio familias, an, & quando currat præſcriptio. 75.n.11.f.296.

Filio ius quęſitum, ex ſtipulatione paterna poteſt pater reuocare, antequàm ille acceptet. 76.n.3.f.296.

Filio, an caueat, an bona reſtituat pater, ſi bona fideicõmiſſi diſſipat. 85.n.4.f.319.

Filio, & nepote inſtituto, an ſimul an vnus poſt alterũ vocati cenſeantur quæſtio diſputabilis. 92. n.12.f.337.

Filio naturali pater pro libito relinquere poteſt. 100.n.6.f.367.

Filio, an, & quando imputetur in legitimam dos nepti data. 119.n.1.& ſeq.f.419.

Filio

I N D E X.

Filio in legitimam imputantur per eum alienata etiam ſi eſſet ei permiſſa alienatio in familiam. 120. n.3 f.422.

Filio naturali pro alimentis, quæ actio competat. 163.n.1.ſ 538.

Filiorum appellatione, An, & quando veniant fœminę 9.n.1.& ſeq.f.31.

Filiorum de ſucceſſione ex pluribus teſtamentis, vbi agitur, attenditur fauorabilior voluntas. 22.n.5.ſ.72

Filiorum appellatione, naturales continentur. 23 n.6 ſ 75.

Filiorum, verbo, continetur monaſterium. 24 n.17. & *ſi dictum ſit ex ſuo corpore.* n.ſeq.ſ.86.

Filiorum appellatione, etiam ſi fuerit additum ex ſuo corpore, veniunt nepotes. 24.n.26 f.87.

Filiorum ex legitimo matrimonio natorum appellatione, veniunt nati ex matrimonio opinatitio. 24. n.31 ſ 88.

Filiorum appellatione continentur nepotes in vltima voluntate, vbi diſpoſitio eſt collocata in euentum incertum. 58.n.3 ſ.215

Filiorum verbo, quando additur aliquis terminus diſcretiuus, non veniunt nepotes, & exempla afferuntur. 58 n.15 ſ 216.

Filiorum nomine, quando non veniunt nepotes, vel deſcendentes. 92.n 18 f.338.

Filiorum non nepotum in dubio teſtatorem ſenſiſſe præſumitur, & potius de iam natis, quàm de naſcituris. 135.n.2.ſ.479.

Filiorum nomen quando non porrigatur ad nepotes. 136.n.7 ſ.483.

Filiorum appellatione non veniunt nepotes in reciproca ſubſtitutione. 142.n.1 f.498.

Filiorum maſculorum appellatione, qui contineantur in diſpoſitionibus. 153.n:1.ſ.521.

Filiorum appellatione, quando contineantur nepotes. 174.n.1.f.559.

Filios ſimpliciter legitimos, & naturales appellari; vel ex legitimo matrimonio natos, longè differt. 24 n.55.f.910.

Filios eorum, quos inſtituit, non præſumitur teſtatorem depelle voluiſſe. 58.n.8.ſ.215.

Filius, qui uti vult ſtipulatione paterna in emphytheuſi etiam pro ſe accepta, tenetur probare eam in totũ, & cum qualitate alienandi, vbi eſt appoſita. 1.n.23.ſ.7.

Filius, qui emancipationi renunciat, non ideo redit in patriam poteſtatem. 8.n.3.ſ.26.

Filius inſtitutus, vt legitimatus, niſi de legitimatione conſtet, non ſuccedit. 8.n.5.f.27.

Filius fratris, an, & quando contineatur appellatione proximiorum facta, vna cum patruo. 24.n.27.ſ.87.

Filius heres vniuerſalis grauatus ſingulari fideicõmiſſo, retinet falcidiam aduerſus patris prohibitionem, ſicut & trebellianam. 26.n.18.f.109.

Filius in ſucceſſione, patris locum regulariter ingreditur, quod diſtinguendo declaratur. nu.3. *& effectus ponuntur.* 48.n 1.f.190.

Filius fratris, non ex ſua tantum perſona, ſed & patris, ſuccedit, & exempla afferuntur. 48.n.8.f.191.

Filius purè grauatus, licèt regulariter detrahat tãtum vnam quartam; Tamen ſi filia iam habuit dotem, quæ loco legitimæ ſubrogatur, Detrahet etiam trebellianam. 51.n.2.f.198.

Filius familias teſtari non valet. 67.n.2.f.248.

Filius præſumitur in patris poteſtate ad infringendum eius diſpoſitionem. 67.n.2.f.248.

Filius qui ſe pro libero geſſit annis decem, liberat ſe patria poteſtate annis triginta etiam cum mala fide. 67.n 9 f.249.

Filius præſumitur eſſe in poteſtate, viuente patre. 67.n 5.ſ 248.

Filius heres præſumitur teſtamentum patris ignorare. 73.n.1.f.276.

Filius an, & quando ſubintret locum patris extincta fideicommiſſaria ſubſtitutione. 92.n.19 f.339.

Filius, & filia ſi concurrant in emphytheuſi conceſſa pro filijs, & deſcendentibus ille erit præferendus. 102.n.5 f.378.

Filius à patre ali debet, etiam ſi indignam vxorem duxiſſet. 117.in fi.f 416

Filius pro ſua legitima, meliora alienare non poteſt. 120.n.1.f 421.

Filius non detrahit trebellianam concurrentibus prohibitione patris, & omiſſione inuentarij. 120. n.2 f.422.

Filius petens ſupplementum legitimæ habet hypothecã in bonis patris. 163.n.4.f 539.

Filius quando dicatur grauatus, ſub duabus conditionibus. 169 n.1 f.550.

Filius maſculus, ex nepte non debet eſſe melioris conditionis matre. 174 n.2.f.560.

Filius, an & quando priuetur feudo, cuius pater, ex fratricidio ſuit condemnatus. 184.n.17.f.190.

Filius impubes cui teſtator in teſtamento conſuluit, an fauori ſuo poſſit renunciare. 185.n.8 ſ 596.

Filium in maiori portione, quàm ei naturaliter debeatur, inſtitutum, & reſtituere rogatum poſt tantum tẽporis, intra quantum & legitimam, & eius fructus poſſit percipere, teneri ſequi iudicium teſtatoris, latè probetur, & eſt noua ſententia, aduerſus Bart. & alios. 26 n.2.f.105.

Filium vnam tantum quartam de iure ciuili detrahere poſſe probatur. Secus de iure Pontificio hodiè paſſim ſeruatur. n.ſeq. & n 9. 26 n.4.f.105

Filium duas quartas detrahere, etiam aduerſus expreſſam patris voluntatem receptum eſt in Ciuitate Ferrariæ. 26.n.12.f.108.

Filium offendit mater, quæ ſecundo nubit. 33. n.9.f.134.

Filium eſſe legitimatum non creditur patri aſſerenti in teſtamento. 67 n.18.f.251.

Filium eſſe, qui fuit legitimatus non creditur patri aſſerenti, in teſtamento. 122.n.2.f.426.

Finire non poteſt, quod non habet initium. 72.n.1. ſ.270.

Fiſci in fraudem, an & quando dicatur facta alienatio, & reuocari poſſit. 6.n.1.& ſeq f.21.

Fiſci acquiſitio, quæ ex delicto deſcendit lucroſa dicitur 6.n.2 ſ 21.

Fiſci ius quando allegari poſſit. 8.n.12.f.28

Fiſci in præiudicium, an liceat repudiare hereditatem. 36.n.17.f.146.

Fiſci cauſa, an ſit potior priuatorum creditorum in eo, quod ſpectat ad fraudem. 36.n.23 f.149.

Fiſcus tenetur reſtituere precium bonorum in fraudem alienatorum emptori, & fraudis participi ſi extet. 6.n.6.f.22.

Fiſcus habet priuilegium, vt cauſam cœptam trahat ad ſuum forum. 22.n.6 ſ.43.

Forenſes poſſunt acquirere, non obſtante ſtatuto loci, bona, q̃ prouenerũt, ab alijs forenſibus. 64.n.4.ſ.241

I N D E X.

Forenſis dicitur, qui venit dr ſoris. 74. n.4.ſ.283.

Forenſis appellatione, an contineatur mulier alibi nupta. 74 n 4 ſ 283.

Forenſis quis poteſt eſſe, & onera perſonalia ſuſtinere, & n ſeq. 74.n.21.ſ 289

Forenſis, vt habilis ſit ad ſuccedendum, ſtante ſtatuto Forenſes excludente, an ei ſufficit habilitas ſubſecuta. 27.n 26.ſ.291.

Forma, quæ dicatur in teſtamentis. 68.n.6. ſ.255.

Forma vbi deficit in teſtamentis, per teſtes coadiuuari non poteſt. 68.n.6.ſ.255.

Forma ſtatuti non ſeruata, quicquid geſtum eſt nullum dicitur. 184.n.10.ſ.587.

Formam habet conditio. 8.n.17.ſ 30.

Fornicatio quando potius præſumatur, quàm matrimonium. 185.n.2.ſ.593.

Forum ſortiri, & ſtatuto ligari à pari procedunt. 74.n.16.ſ.284.

Frater vtrinque coniunctus, conſanguineo non præfertur, & latiſſimè probatur nu.ſeq.caſus tamen diuerſi ſecundum varietatem ſtatutorum Italiæ proponũtur n.6.& ſeq. 54.n.3.ſ.203.

Fratres, an poßint ante aditam hereditatem ſorori dotẽ afferre, ſtante ſtatuto, quòd filia dotata non ſuccedat. 25.n.7.ſ 99.

Fratris filius continetur appellatione proximiorum per teſtatorem facta, ſi agatur de caſu, in quo ſecundum legem is cum patruo ſuccederet. 24. n.27.ſ.87.

Fratris ab hereditate non excludit fœminam ſtatutum, licèt excludat ab hereditate patris. 37. n.8.ſ.152.

Fratris filius, an, & quando ex perſona patris ſuccedat 48.n.8.ſ.191.

Fratris filius, an, & quando cum patruo ſuccedat. 120.n.6 ſ.422.

Fratrum appellatione non comprehenduntur ſorores, ſi ſtatuto excluduntur. 9.n.14 ſ 35.

Fraudare creditores non dicitur, qui ſtatim fideicõmiſſum reſtituit. 36.n 21 ſ.148.

Fraudis ſuſpicio in non acquirendo quando ceſſet, quámuis id fiſco, vel aliter præiudicet & nu.20. 36. n.18 ſ 146.

Fratres quomodo conſideretur in alienationibus factis, vt illæ renocari poßint. 6 n.1.& ſeq ſ.21.

Fraus ex his quæ ſequuntur detegi ſolet in cõtractibus. 75.n 5 ſ.295.

Fraus dicitur duplex ex euentu, & ex conſilio. 85.n.3 ſ.319.

Fructibus fundi legatis, an in præiudicium legatarij fraus alienetur. 104.n.3 ſ.385.

Fructibus alicuius fundi legatis, non dicitur vſusfructus conſtitutus. 104.n.3 ſ.386.

Fructus percepti poſt aditam hereditatem etiam cum beneficio inuentarij illam augent, ad beneficiũ Creditorum & quid quo ad legatarios n.2. vbi adducũtur rationes differentiæ. 8.n.1 ſ 26.

Fructus in hereditate reperti ſi caſu aliquo pereant, tenetur heres tantundem refundere fideicommiſſario. 25.n.18 ſ 103.

Fructus vbi ex obligatione debentur non creſcit, nec decreſcit eorum æſtimatio. 25 n 22.ſ.104.

Fructus quomodo obligati cenſentur cum fundo. 89.n.2.ſ.330.

Fructus percipiendi qui ſint, & quomodo in iure accipiantur, & per totum. 99.n.1.ſ.360.

Fructus fructuum, an, & quando debeantur per malæ fidei poſſeſſorem, & n.ſeq. 99.n.7.ſ.362.

Fructus fundi ſunt obligati iure taciti pignoris propenſione. 140.n.4.ſ 494.

Fructus, an, & quando compenſentur in precio meliorationum. 151.n.6.ſ.519.

Fructus diſſipare quis dicatur. 161.n.2.ſ.536.

Fructus qui ex molendinis percipiuntur dicuntur induſtriales. 165.n.1.ſ.543.

Fructus quos ſuos faciat bonæ fidei poſſeſſor. 165 n 2 ſ.543.

Fructus ſuos, vt quis faciat quo tempore bona fides requiratur. 165.n.6.ſ.544.

Fructus induſtriales quos percepit bonę fidei poſſeſſor, non tenetur reſtituere, etiam ſi locupletior ſit factus. 163.n.7.ſ.544.

Fructuum nudam perceptionem habens, in poſſeßione defenditur. 43.n.3.ſ.178.

Fructuum extractionis conceßio non obtinet vbi vrget Annonæ caritas. 71.n.14.ſ.269.

Fructuum mentio. an, & quando non ſit neceſſaria in ſententia condemnatoria. 99.n.9.ſ.362.

Fructuum vſuræ debentur in mala fidei poßeſſore. 99.n.14.ſ.364.

Frumenta ne extra iuriſdictionem exportentur, an edicti ſtatui poßit. 71.n.5.ſ.265

Frumento teſtatoris legato, quod veniat. 53. n.6 ſ.202.

Fulg.conſ.31 improbatur. 18.n.5.ſ.59.

Fulg.in conſ.96.reprobatur. 27.n.13 ſ 115.

Fulg.conſ.conſ.49.declaratur. 31 n.10. ſ.128.

Fulg.conſ.49 & Anch.conſ.356.reprehenduntur. 71 n.3 ſ.271.

Fundo obligato etiam fructus tacitè obligati cenſentur. 89 n 2.ſ 330.

Fundum, ſi locatur cum inſtrumento æſtimato, ea lege, vt reddatur æſtimatio, dicitur contractus locationis, habens admixtam venditionem, quæ ſecundum naturam venditionis indicabitur. 189.n 1 ſ.604.

Fundum trahit ad ſe ędificium. 78.n.8 ſ.301.

Furnis alienis ne ſubditi vtantur, prohibere poſſunt Domini. 71.n.5 ſ.265.

Furtum, an præſumatur factum ex leuiſſima culpa eius qui cuſtodire debet, an ex culpa ſimpliciter. 154.n.2.ſ.254.

Furtum, an culpa inhabitantium præſumatur factum, & quis probare debeat culpam adeſſe, vel abeſſe. 154.n.31.ſ.524.

Futura etiam, & quæ non ſunt adhuc in rerum natura obligari poſſunt. 89.n 2 & ſeq ſ.330.

Futura etiam comprehendit generalis hypotheca, & quando. 109.n.6 ſ.398.

Futuras perſonas non comprehendit oratio indefinita, etiam in teſtamentis. 20.n.3.ſ.67.

Futuræ hereditates veniunt nomine ſpei. 133. n.3.ſ 470.

Futuri temporis verba vbi ſunt in clauſula codicillari, quid operentur. 58.n.36 ſ.221.

Futurum tempus non continent verba præſentis temporis, in contractibus. 20.n.1 ſ.67.

Futurum non comprehenditur, quando cauſa non eſt ad futurum iam ordinata. 20.n.6.ſ.67.

Futurũ verba reſpicientia, nõ diſponũt. 101.n.2.ſ 371.

G A.

I N D E X.

G

GAbella ſolui debet de contractu geſto inter patrem & filium emancipatum, & de denunciatione facienda Gabellarijs, ſecundum ſtatuta Ferrariæ, n ſeq. 8 n.8.f.28.

Gabella, quæ non ex communi iure, ſed ex ſtatutis oritur dicitur odioſa, & contra eam in dubio ſit interpretatio. 38.n.7.f.155.

Gabella contractuum, moribus, non iure eſt introducta, & de iure ad eam, nec clerici, nec laici tenentur. 103.n.6.f.383.

Gabellam an ſoluere teneantur ementes à clericis, & quid ſtante ſtatuto.n.8.& ſeqq. 103. n.5.f.382.

Gabellam non ſoluit emptor emens ab illo, cui permiſſum eſt vendere à ſtatuto, ſine Gabella. 103. n.10.f.383.

Gabellam carnium minutatim emptarum, an clerici ſoluere teneantur. 103.n.13.f.384.

Gabellarum de ſolutione ſi ſtatutum diſponit, clericus non tenetur. 103.n.7.f.382.

Gabellæ, & vectigalia, an dicantur munus ordinarium. 38 n 5 f.154.

Gabr.conſ.95.reprehenditur. 3.n.11 f.13.

Gabr.conſ 93.errores duo deteguntur. 26.n.6. f.107.

Gabr.conſ 125.& Menoch.conſ.87.reprobantur. 73.n.6.f.277.

Gabr.conſ.36.reprehenditur. 116.n.4 f.414.

Gabr.conſ.6.non probatur. 54.n.8.f.206.

Gabr.conſ.56.improbatur. 173.n.1.f.558.

Gail.lib.1.c.29.de pac.pub.deceptum. 6.n.2.f.21.

Geminatio verborum quando, & quomodo conſideretur. 24.n.54 f.92.

Geminia.conſil.83.declaratur, & improbatur. 83.n.2.f.312.

Generalia verba declarantur, & reſtringuntur ex forma adiecta. 87.n.24.f 327.

Generalia verba non inducunt obligationem & exempla afferunt. 101.n.2.3.& 8.f.371

Generalis clauſula ad ea refferri non ſolet, quæ habent ſpecialem prouiſionem. 107 n.8.& 12. f.392.

Genitiuum Dominium propriè ſignificat. 111. n.1 f 400.

Genus, an reſtringatur, ſi ei ſpecies adiungatur. 102.n.7 f.379.

Genus quando non reſtringatur ex ſpecierum enumeratione. 107.n.9.f.393.

Genus, quando ſpecies extendat. 107.n.11.f.394.

Gloſ.in l.Lucius.de hered.inſtit. non procedit ex coniecturis. 26.n.19.f.110.

Gloſ.in auth.ex teſtamento.C. de ſec.nup.reprobatur. 33.n.1.f.132.

Gloſ.intellectus. ad l.patrem.quæ in fraun.cred.damnatur, & tex.ille declaratur. 36.n.19.f.147.

Gozadi.conſ.96.declaratur. 12.n.4.f.43.

Gozad.in articulo, an attendatur proximitas teſtatoris, an grauati, inconſtans. 45.n.9.f.186.

Gradum diſtinctè probari ſufficit agenti ad fideicommiſſum, & alteri dicenti extare proximiorem incumbit onus probationis. 5.n.11.f.20.

Gradum quartum non comprehendit alienationis prohibitio, etiam verbis amplis facta. 92.n.2.f.335.

Gradus non datur inter fratrem conſanguineum, & vtrinque coniunctum. 54.n.7 f.20⁶.

Gradus affinitatis quomodo per teſtes probari debeāt. 77.n.1.f.297.

Gratia, quæ dat ius, lite iam mota, non iuuat. 106. n.7.f.390.

Grat.Crauc.Cur.iun.& alij notantur. 58.n.33. f.220.

Grauari non poſſunt, qui non ſunt honorati, 59. n 4.f.222.

Grauati inter ſe dicunt liberi, & deſcendentes, ſi poſt mortem ſunt ſubſtituti. 80.n.4.f.306.

Grauatus ſub duabus conditionibus, quando dicatur filius. 169.n.1.f.550.

Guid.pap.ſing.708.declaratur. 111.n.3 f.401.

H

HAbere, vel habere poſſe paria ſunt, item vel cogere poſſe ad exhibendum. 155. n.1 f.126.

Habilitas, & capacitas ſubſequuta.an, & quando ſufficiat in perſona, quæ ſuccedere debet, ſtante ſtatuto Forenſes excludente. 74.n.26.f.291.

Habitantes alibi non continentur ſtatuto de ſuſtinentibus onera. 52.n.6.f.200.

Habitare in domo, & ea aliquando vti, ſunt diuerſa. 78.n.5 f.300.

Habitationis legatum relictum Viduæ, an debeatur, ſi nubat. 56.n.1.& ſi dictum ſit, in caſa mia, de qua domo debeat intelligi.

Hebræi tenentur ſequi leges municipales Chriſtianorū, quibus ſubiecti ſunt. 155.n.3 f.411.

Hercula.c.40 in tract.de caut.de non offend.damnatur 34.n.2 f.136.

Heredem non mitti in poſſeſſionem, teſtamēto in aliqua ſui parte vitiato, quomodo intelligatur. 67 n.1. f.248.

Heredem eum inſtituendo, qui ei ab inteſtato ſuccederet, non comittit pœnam alienare prohibitus. 92.n.5.f.336.

Heredes, verbum eſt directum. 2.n.8.f 10.

Heredes ex quibus coniecturis dicantur potius fiduciarij, quàm veri. 3 n.8.f.12.

Heredes nominatim vocati, in viriles ſuccedunt. 18.n.7.f.59.

Heredes, an, & quando tangat pœna per defunctum incurſa. 34.n.2 f.136.

Heredes qui contra præceptum teſtatoris moleſtiam eius vxori intulerunt priuandi ſunt hereditate. 110.f.1.f.399

Heres extranei, quando in emphytheuſi comprehenſi cenſeantur. 137.n.1 f.484.

Heredes non comprehendit promiſſio de compromittendo. 151.n 2.f.518.

Heredi facultas data vtrum malit, non perimitur litis conteſtatione. 7.n.3.f.25.

Heredi incapaci, vt ſpurio non competit remedium l ſi. C.de edic.di. 122.n.1 f 426.

Herede ſcripto legitimato, ſi opponatur legitimationem non valere, an & quando impediatur miſſio. 133.n.18.f.475.

Heredis eſt augmentum, & detrimentū omne, poſt mortem teſtatoris contingens in hereditate etiam ſi ex cauſa de p̄terito, non legatarij. Quo aūt ad fideicommiſſarium eſt cōe vtrinſq; ſecundū receptiorē ſniam, ſed vide declarationem.n.22. 25.n.17 f.102.

Digitized by Google

Heredis inſtitutionem non comprehendit verbum lego. 87.n.2.f.322.
Heredis de re, ac de propria teſtator diſponere poteſt. 111.n.2.f.400.
Hereditaria, an, & quando cenſenda ſit emphytheuſis. 137.n.5.f.485.
Hereditas non adita non tranſmittitur. 3.n.4.f.11.
Hereditas ſatis lucroſa probatur, eo quod, eſt, qui eam petat. 22.n.9.f.74.
Hereditas accreſcit habenti legitimam, etiam inuito. 27.n.3.f.111.
Hereditas, an repudiari poſſit in præiudicium fiſci, ſeù creditorum. 36.n.17.f.146.
Hereditas adiri non poteſt cùm dubitatur, an venter ſit plenus. 47.n.3.f.186.
Hereditas pupilli coniuncta paternæ tranſit ad quemcunque heredem, ad quam paterna peruenit. 60.n.19.f.234.
Hereditas adiri poteſt in Codicillis, vt valeat ſaltem in vim fideicommiſſi. 67.n.22.f.254.
Hereditas præſumitur non ſoluendo, ſtante inuentario. 138.n.5.f.490.
Hereditas ſimpliciter adita, an rei vindicatio confundatur. 138.n.2.f.489.
Hereditatem, an augeant ad beneficium creditorum, fructus poſt eam percepti. 8.n.1. & quid, quo ad legatarios. n.1.f.26.
Hereditatem ſibi delatam repudiare poteſt bannitus. 36.n.22.f.148.
Hereditatem patris, & pupilli lex habeat pro vna. 60.n.12.f.231.
Hereditatem pupilli adire, & paternam repudiare, an, & quando poſſit ſubſtitutus pupillo. 60.n.12.f.230
Hereditatis aditio non inducitur per deſcriptionem bonorum per clauium acceptationem, nec per teſtamẽti inſpectionem. 3.n.5.f.11.
Hereditatis renunciatio facta per matrem, quando filijs obſit. 48.n.7.f.191.
Hereditatis aditio ei non eſt neceſſaria, qui ex aliqua parte inſtitutus eſt, ſi eueniat conditio ſub qua eſt inſtitutus. 87.n.25.f.328.
Hereditatis aditione non confirmantur, quæ à lege prohibentur, vt prohibitio legitimæ, & Trebellianæ. 101.n.19.f.377.
Heres ſoluens mercedem teſtamenti non cenſetur adire. 3.n.5.f.11.
Heres non tenetur negotiari, nec lucrari in gratiam fideicommiſſarij. 25.n.18.f.103.
Heres ex fructibus tenetur tantundem refundere fideicommiſſario, ſi fructus in hereditate reperti caſu aliquo pereant, & procedit etiam in filijs primi gradus 25.n.19.f.103.
Heres grauatus tenetur, ſi non ſolemne inuentarium conficere, ſaltem craſſius bona hereditaria deſcribere. 25.n.20.f.103.
Heres, vt conueniri poſſit pro delicto defuncti, quando criminaliter agitur, Reus debet eſſe, aut confeſſus, aut conuictus. 34.n.4.f.137.
Heres grauatus, an obligetur inuentario conficiendo, & nu.3. 57.n.11.f.212.
Heres grauatus, ſi ſponte inuentarium conficit, ſi fuit in dolo, pœnam incurrit. 57.n.12.f.212.
Heres pupilli à patre inſtituti, & alteri pupillo ſubſtituti, quàmuis præmoriatur ante alterum inſtitutum, ſuccedit etiam in dicta pupillari, & per totum. 60.n.9.f.229.
Heres, aut totam voluntatem teſtatoris probare debet, aut totam improbare. 60.n.11.f.229.
Heres ſcriptus in teſtamento filij non obtinet contra pupillariter ſubſtitutum in teſtamento patris, niſi conſtet de lapſu 14. annorum à die paterni teſtamenti. 67.n.16.f.252.
Heres, obiecta ſibi incapacitate, ſe capacem eſſe poteſt probare per teſtes in iudicio ſummario, cum teſtamẽto probari id neque at. 68.n.7.f.256.
Heres præſumitur à teſtatore quantominus poteſt grauatus. 78.n.4.f.300.
Heres, vt valde non grauatur potius ferenda eſt ſuperfluitas. 78.n.7.f.301.
Heres cum verè dominus ſit, non poteſt dici habere bona hereditaria obligata. 89.n.23.f.327.
Heres vniuerſaliter inſtitutus non dicitur fideicommiſſarius. 92.n.9.f.336.
Heres adeundo hereditatem non dicitur infirmare, quæ à lege prohibentur, vt legitimæ, vel Trebellianæ prohibitio. 101.n.19.f.377.
Heres verbum extendit, verbum, filijs, præcedens. 102.n.4.f.378.
Heres, an in præiudicium legatarij cui fructus ſunt legati fundum alienet. 104.n.3.f.385.
Heres, an dicatur purus, an conditionalis, qui inſtitutus eſt vſufructu finito. 134.n.1.f.477.
Heres proprietarius admittitur in totum, in ea parte, cuius vſufructuarius eſt incapax. 134.n.5.f.478.
Heres, an, & quando poſſit venire contra diſpoſitionem defuncti. 138.n.1.f.488.
Heres ſimpliciter, citrà beneficium inuentarij, legata præſtare debet. 141.n.5.f.496.
Heres grauatus ſub conditione imputat fructus interim perceptos ei, quod à teſtatore ſibi debitum erat. 141.n.6.f.496.
Heres, qui inſtitutus fuit pro omni debito, & c. adeundo tenetur credita ſua compenſare, & voluntati teſtatoris parere. 141.n.7.f.497.
Heres vniuerſalis dicitur, inſtitutus pleno iure in vita. 156.n.2.f.528.
Heres, an, & quando remittere poſſit conditionem viduitatis. 185.n.7.f.595.
Hypothecaria tacita continentur etiam nomina debitorum, vt in expreſſa. 131.n.1.f.464.
Hypothecaria non competit filio naturali pro alimentis contra Durant. niſi fundo in cauſam præciſam deſtinato, & quod remedium ſibi concedatur. 163.n.1.f.538.
Homicida non tenetur de pace rupta, vbi eam ignoret. 77.n.4.f.297.
Homicidij mandatum non inducitur per verba, dagli, niſi ſequatur ratihabitio. 181.n.27.f.577.
Homicidio ſequuto eum, qui operam dat rei illicitæ teneri pœna ordinaria, quomodo intelligatur. 181.n.28.f.577.
Homicidium regulariter reputatur inter actus momentaneos. 181.n.31.f.578.
Homines ſinguli, & Vniuerſitas ipſa, ſunt quid diuerſum. 40.n.2.f.162.

Ho-

I N D E X.

Homines loci ij dicuntur,qui & originem ex eo loco.& domicilium ibi habent. 61.n.1.f.235.
Honeſta non dicitur mulier, quæ clam matrimonium contrahit. 185.n.3.f.593.
Honeſtatem,ſeu inhoneſtatem, an fiſcus, an inquiſitus de raptu probare habeant, ſtante ſtatuto loquente de muliere honeſta. 183.n.1.f.582.
Homod conſ.10.declaratur. 1.n.18.f.6.
Honorati qui non ſunt,grauari nequeunt. 59.n.4.f.222.
Honoris nomen capitur pro premio,& emolumento. 22.n.10.f.74.
Hoſpitalium bonorum in alienatione, requiritur eadem ſolemnitas,quæ in bonis Eccleſiarum. 179.n.1.f.566.

I

IAS. à contrarietate defenditur in illo articulo, an proximitas teſtatoris,an grauati 45.n.11.f.183.
Iaſ.& Tiraq. } aſſerentes quaſi poſſeſſionem ſui iuris in poſſeſſorio liberare filium à probatione emancipationis deceptos fuiſſe. 67.n.20.f.253.
Ignorantia teſtamenti præſumitur in filijs heredibus. 73.n.1.f.276.
Ignorantia quando non excuſet. 75.n.10.f.296.
Ignorantia an allegari poſſit à tertio, qui habuit cauſã ab emphytheuta qui non ſoluerat canones,& inueſtituram non acceperat. 105.n.2.f.388.
Ignorantia in venditore non excuſat,ſed in emptore. 130.n.7.f.462.
Ignorantia,quando dicatur inexcuſabilis. 182.n.9.f.581.
Iiſdem dictio duplex genus ſupponens, vtrumque exequat. 24.n.9.f.85.
Illicitæ rei dans operam an & quando videatur obligatus ad id,quod præter eius propoſitum euenit. 190.n.4.f.607.
Illicitus præſumitur contractus quoties pacta cadunt comodo emptoris,& damno venditoris. 210.n.4.f.941.
Immobilibus,an, & quando computetur redditus annuus. 104.n.2.f.385.
Immunitas Sereniß. Familiæ Eſtenſis,ampliſſima naturaliter. 107.n.1.f.391.
Immunitas conceſſa communitati,& hominibus Lugi, vt poſſint vendere, & emere inter ſe de ſuis redditibus,an intelligatur,vt non ſemel tantum,ſed & plures facere poſſint,abſque ſolutione Gabellæ. 121.n.1.f.424.
Immunitas ad heredes non tranſit, quando eſt conceſſa perſonæ propter res. 121.n.5.f.424
Immunitas conceſſa Rei,ad connexa etiam porrigitur. 121.n.8.f.425.
Immunitas clericorum,an & quando eos iuuet quando tractatur de opera illis proficua. 145.n.3.f.507.
Immunitatum,quæ conceduntur diuerſæ formæ & effectus,& quando comprehendantur etiam munera ordinaria,& Gabellæ.n.2.& infrà per totum. 38.n.1.f.153.
Imperator.& Reges } in alieno territorio creant Equites,& alias conferunt dignitates. 100.n.3.f.366.
Imperatoris auctoritas potior eſt,quàm Doctorum numerus,& multitudo. 24.n.5.f.84.
Impotentia cõiugis vbi allegatur,vt matrimonium diſſoluatur quid agendum. 81.n.1.f.307.
In,dictio,aliquando ponitur pro apud,ſeu propè. 82.n.4.f.311.
Incapacitas heredi agenti,ex remed.l.fi.C.de ędic.diu. obijci poteſt. 68.n.7.f.256.
Incertæ perſonæ legatum non valet. 128.n.1.f.454.
Incolæ poſſunt recedere ex loco,in quo domicilium habent,& migrare in aliena ſede. 61.n.2.f.235
Incolę loci, non veniunt appellatione hominum loci. 61.n.2.f.235.
Incolæ loci, an, & quando pro ciuibus habeantur, vt participent de rebus communibus. 61.n.4.f.235.
Indefinita oratio non trahitur ad futuras perſonas,etiã in teſtamentis, maximè quando diſpoſitio initio eſt perfecta,non ambulatoria. 20.n.3.f.67.
Indefinita non tantum valet, vt vniuerſalis, vbi non eſt eadem ratio. 20.n.4.f.67.
Indicium quod dicatur legitimum. 192.n.3.f.611.
Indiuidua quando dicatur conuentio.& n.9. 143.n.7.f.502.
In indiuiduis ſolidum neceſſario conceſſum intelligitur 40.n.3.f.163.
Indiuiduo in actu peccans tenetur inſolidum ad pœnã, etiam ſi alij ſocij non obligentur. 62.n.3.f.237
Indiuiduo ab actu ad alterum non ſemper fit extenſio. 96.n.7.f.350.
Indiuiduum eſt parere tranſactioni. 62.n.6.f.237.
Indiuiduum contractum,reddit iuramentum. 62.n.7.f.237.
Inęqualitas magna vbi adeſt inter liberos,non valet teſtamentum imperfectum. 22.n.4.f.72.
Inęqualitate inſurgente inter eos, quos teſtator æqualiter amauit, non fit interpretatio pro fideicommiſſo. 59.n.6.f.223.
Inferiores vicini ſuperiores cogere poſſunt, vt aquęductus veteres reſtituant,& curent, vt aquę ſolitũ curſum retineant. 145.n.5.f.510.
Infinitatem eſſe euitandam,quomodo intelligatur. 99.n.15.f.364.
Inignum vbi eſt laudum,nullum dicitur. 115.n.6.f.412.
Initium quod non habet,finire non poteſt. 72.n.1.f.270.
Iniuria alicui in ſcriptura illata,vt in ſupplicatione, & precibus Principi porrectis,grauior dicitur. 182.n.7.f.581.
Iniuriari aliquem,quando quis dicatur, & ex loco, & perſona atrox iniuria efficitur.n.3.& ſeq. 182.n.1.f.580.
Innocentia, vt probari poſſit terminus eſt pręfigendus Reo etiam confeſſo. 184.n.7.f.588.
Inno.ſententia in c.Raynucius. de teſta. probabilis defenditur. 26.n.8.f.107.
Inno in c.ex parte decani.de reſcript declaratur. 12.n.4.f.43.
Inſinuationem requirit donatio, quæ reſpicit merita de futuro. 101.n.13.f.376
Inſinuationem inſtrumentorum ex forma ſtatuti requiſitum,an teneatur facere clericus,& Eccleſia. 103.n.3.f.382.
Inſinuationi inductę ex l.data. C.de donat. renunciari poteſt. 83.n.7.f.314.
Inſolidum,dictio,& verba,cum omni eo, & toto, idem importanc. 40.n.5.f.163.
Inſolidum cenſetur inueſtire dominus,vbi vtitur dictionibus diſtribuentibus,puta inueſtio,& cuius,& eorum quemlibet. 40.n.7.f.163

I N D E X.

Inſtituere filiam in dote datu an & quando ſatis ſit, vt excludatur iure dicendi nullum teſtamentum. 51 n.1.f.197.

Inſtituo, verbum, eſt directum, & non inflectitur. 92.n.8.f.336.

Inſtituta filia in dote etiam ſi illam habuerit non dato coherede ſuccedit in vniuerſum. 72.n 10.f.273.

Inſtituti in perſona adiecta conditio, an, & quando ſatis ſit, quod impleatur in perſona ſubſtituti. 60 n 20 f.234.

Inſtitutis filius, & nepotibus filijs non adeuntibus, nepotes ex vulgari admittuntur. 59.n.2 f.222.

Inſtitutio facta per patrem de filio legitimato, non valet niſi verè ſit legitimatus, & tūc facta de filio vti emancipato. 8.n.5.f.27.

Inſtitutio vxoris in vſufructu non dato coherede, non trahitur ad vniuerſam hereditatem, vbi filij ſuperſunt. 27.n.2 f 111.

Inſtitutio non poteſt eſſe ex die, vel in diem. 28 n.1 f.116.

Inſtitutio an, verbo, alienationis contineatur. 73. n.8.f.278.

Inſtitutio, & legatum differunt inter ſe & exempla adducuntur & n 20. 87.n.15 f 324

Inſtituto facta de patre, ſi in eodem periodo ſunt filij vocati non dicentur ſubſtituti per fideicommiſſum. 92 n 10.f.337.

Inſtitutio vbi eſt puru certum eſt filiorum appellatione non contineri nepotes. 142 n 3 f.498.

Inſtitutione non poteſt eſſe latior ſubſtitutio. 142. n.5.f 498.

Inſtitutione in omnibus bonis facta, an veniant bona fideicommiſſo ſubiecta, vt heres ad precium teneatur 73.n.8.f 278.

Inſtitutionem heredis non comprehendit verbum lego. 87.n.2.f 322.

Inſtitutio filio, & nepote: an ſimul, an vnus poſt alterū vocati cenſeantur, quæſtio diſputabilis. 92. n.1 2.f.337.

Inſtitutus in vſufructu nullo dato coherede cenſetur heres vniuerſalis, & grauatus reſtituere fideicommiſſario. 3.n.1.f.11.

Inſtitutus in re certa, non detrahit Trebellianam, niſi non adſit coheres vniuerſalis num.6. 26. n.15 f.109.

Inſtitutus poſt mortem vſufructuarij cenſetur inſtitutus in proprietate, ex coniecturis, quæ adducuntur. 27.n.4 f.112.

Inſtitutus in vſufructu, an & quando cenſeatur etiam in proprietate. & n.3. 57.n.1.f.211.

Inſtitutus prædilectus, in ſubſtitutione potior eſſe debet 72.n 23 f.275.

Inſtitutus heres vniuerſalis, non dicitur fideicommiſſarius. 92.n 9.f.3 6.

Inſtitutus finito vſufructu, an dicatur heres purus, an conditionalis. 134.n 1.f.377

Inſtitutus pleno iure in vſu, dicitur heres vniuerſalis. 156.n..f 528.

Inſtrumenti natura an & quando mutetur ex clauſula. Ad habendum, & ſimilibus in eo poſitis. 1. n.2.& ſeq.f 2.

Inſtrumenti beneficio qui vult vti, probare debet ſe adimpleuiſſe ex parte ſua. 8.n.18.f.30

Inſtrumenti ſe fide vbi dubitatur, denuo illud deſcribendum eſt ex protbocolo cum omnibus cancellatis, & interlineaturis, prout iacet. 91.n.2 f.332.

Inſtrumento quando fides adhibeatur, vel minimè obin terlineaturas, & cancellationes, in poſſeſſorio, & petitorio iudicio. 91.n.4.f.332.

Inſtrumento non vt illud probet ſed, vt excuſetur notariatus à falſo, præſumitur ipſe incontinenti addidiſſe. 91.n.6.f.333.

Inſtrumentorum clauſulæ, an ſint exequutiuæ, an diſpoſitiuæ, quomodo cognoſcatur. 1. n.14.f.5.

Inſtrumentorum clauſulæ quæ de ſtylo apponi ſolent, an & quando operentur. 73.n.12.& ſeq f.279.

Inſtrumentorum inſinuationem à ſtatuto requiſitam, an facere teneant clerici, & Eccleſia. 103. n.3.f.381.

Inſtrumentum principale vbi non valet. pactum etiam iuramento vallatum de non opponendo de nullitate non tenet. 79.n.5 f.303.

Inſtrumentum in publicum redigi non poteſt, vbi ſcriptura eſt interlineatu, & exempla aufferuntur. 91 n.7 f.333.

Inſtrumentum emptionem, & locationem, ac alia continens dicitur quædam conuentio potius, quàm emptio & locatio. 143.n.5.f.501.

Inſuper, dictio, habet naturam repetitionis. 100. n 6 f 367.

Intellectus ad.c ſi pater de teſta in 6. 2 n.1.& ſeq f 8.

Intellectus c. vt debitus de appell. 4.n.3. f.15.

Intellectus ad.c.ſi quis viduam.50.diſtin. 190. n.2.f.606.

Intellectus ad c.dilecto de teſti. 4.n.5.f.16.

Intellectus ad cap.cordi.de appellat. 4. n.10.f.16.

Intellectus ad l.in fraudem de iur fiſc. 6. n.5 f 22.

Intellectus ad l.qui in contractibus.C.de iur.fiſc. 6.n.8.f.23.

Intellectus ad l facultas.C.de iur.fiſc. 6.n 9.f.23

Intellectus ad l.ei qui.C de reſcin.ven. 6. n.10 f.23.

Intellectus ad l.aufertur.§.1.de iur.fiſc. 6. n.11 f.23.

Intellectus ad l.fin C.de iu emphyth. 16 n.1.& ſeq.f 51.

Intellectus ad cap.potuit.de loca. 16. n.6 f 52.

Intellectus ad.§.adeo de loca & conduct. 16. n 6 f 52.

Intellectus ad l Lucius §.Lucius titius.de leg.2. 18.n 3 f.59.

Intellectus, & concordia ad tex.in l.Turpia.§.fi.de leg. 1.& ad l.ſiue de duo reis. 18.f.12.f.60.

Intellectus ad tex.in l.ita liber.§.fi de ſtatu lib. 18 f 61.

Intellectus ad tex.in l.qui pecuniam.de ſtatu lib. 18.n.14.f.61.

Intellectus ad l.fin C.de impub.& al.ſubſt.& l.ſi pater. ac l.qui complures, de vulg.& pupill. 18. n.15.f.62.

Intellectus ad l.hac conſultiſſima.C.de teſta. 22. n.7 f.73.

Intellectus ad.§.ſi quis.l.ex facto.ad Trebell. & l.cum pater.§.nolo.de leg.2. 23. n.4 f.75.

In-

I N D E X.

Intellectus ad l.ſi.de iu.delib. 23.n.6.f.75.
Intellectus ad l.generaliter.§.cum autem. de condi. & demonſt. 23.n.7.f 76.
Intellectus ad cap.is qui.34.diſtinct. 23.n.12. f.77.
Intellectus ad l.filium.de his,qui ſunt ſui.vel al.iu. 23.n.15.f.78.
Intellectus ad.§ fin.inſti.de nupt. 24.n.5. f.84.
Intellectus ad.l.cum quis.C de natur.lib. 24.n.5. & 7 f.84.
Intellectus ad cap tanta qui fil ſint legit. 24. n.10 f.85.
Intellectus ad § ſi.auth de trien.& ſemiß. & §. ſi quis igitur.ut lib.de cet. 24.n.61.f.96.
Intellectus ad l.iubemus C.ad Trebell.& differentia inter textum ibi,& in l papinianus §. vnde ſi quis. de inoff teſt n.4. 26 n.3.f.105.
Intellectus ad tex.in § ſine nobis.in auth. de heredi. & falc. 26.n.10.f.108.
Intellectus.l.in lege falcidia.ad legem falcid. 27. n.4 f 114.
Intellectus ad §.quia verò hactenus.auth.de nupt. 27.n.9 f.114.
Intellectus.l.hac edictali.C.de ſecun nupt. 27. n.10.f.114.
Intellectus.§ quia verò hactenus.auth.de nupt. 28.n.14.f.119.
Intellectus,& concordia ad l pen de iur. dot. l. ſed hoc ita.de re iud.& l.ſicus.d.tit. 30.n.5.f.123
Intellectus.l.alia.§.eleganter.ſolu matri. 30 n.9. f 123.
Intellectus ad l ſi habitatio §.ſed ſi ſic.de vſu, & Sali. 32.n.4.f.131.
Intellectus ad.§ optimum auth.de non ellig.ſec.nub. 33.n.2.f.133.
Intellectus ad §.hinc nos.in Nouell.de nupt. 33. n.3 & 5 f.133.
Intellectus ad l.procurator.de procur. 36.n.4. f.144.
Intellectus ad.l.cum poſt.§.1.de admin.tut.& n.9. 36.n.5 f.144.
Intellectus ad l.cum quidam.de iur.fiſc. 36.n.18. f.147.
Intellectus ad l.patrem.quæ in fraud.credit. 36. n 18.& ſeq f.147.
Intellectus ad l in fraudem. de iur.fiſc. & n.21. 36.n.18.f.146.
Intellectus.l.iubemus.C.de teſta. 39.n.2. f.158.
Intellectus ad l.heredes palam.de teſta. 39.n.2. f.157.
Intellectus ad tex.in l.hac conſultiſſima.§.at cum humana.C.qui teſta fac poſs. 39.n.3.f.158
Intellectus.l.diſcretis.C.qui teſta fac.poſſ. 39. n.8 f 159
Intellectus.l.qui graui.& l.is qui.de iur.codicill. 41 n.5 f 167.
Intellectus.l.tractabatur.de milit.teſta. 41.n.10. f.170.
Intellectus ad l.penult.C.de vſur & l.eos §.1.eod.tit. 42.n.10 f.173.
Intellectus ad l.defuncta.§.ſi.de vſufruct.Vſusfructus certa partis an conſtitui poſſit. 44.n.2.f.179.
Intellectus ad l.cum ita.§.in fideicommiſſo de leg 2.& infra,intellectus cõtrarij confutantur. 45.n.2.f.180
Intellectus.l.peto.§.fratre.de leg.2. 45.n 4. f 181.
Intellectus.Soc.iun ad tex in l.peto.§ frater. de leg.2. confutatus. 45 n.5 f.181.
Intellectus ad tex.in l.1.§.pregnantem de vent.in poſſ. mitt. 46.n.2.f.186.
Intellect.ad Nouell.de conſang.& vter.fratr. 54.f.204.
Intellectus ad.l.ſi frater.C.de fideicommiſſ. 58. n.25.f 218.
Intellectus ad.l.ex his.C.quam dies leg.ced. 60. n.7.f.228.
Intellectus ad.l.qui patri.de acquir.hered. & in l.quidam elogio.C.de iu.delib. 60 n.10 f.229
Intellectus.l.pri.de æſtima.actio. 65 n.3 f.242.
Intellect.ad l.penult.§ ſi mancipia.ſolu.matri. 65. n.4.f.243.
Intellectus.§.aliud quoque.in auth.vt cum de app. 66.n.18 f.247.
Intellectus ad.l ſi.de edict.di.ad toll. 62.n.1. f 248.
Intellectus ad tex.in l.Titio.vſufr.de condem. & dem. 72.n.6 f.271.
Intellectus ad. l.aſſumptio.ad municip & l.originariè. C.de incol. 74.n.7.f 286.
Intellectus ad tex.in l.ſi.de vſufr. earum rerum. 80.n.1.f 306.
Intellectus ad tex.l.qui fructus.de vſufruct.legat. 80.n.7.f.307.
Intellectus cap.ſin.de frig.& malef. 81. n.2.f.309.
Intellectus.ad l.Imperator.ad Trebell. 85.n.3. f.319.
Intellectus ad cap Raynaldus.de teſta. 87.n.3. f 322.
Intellectus ad l ſin.C.de indic.vid.tollen. 96.n.6 f.349.
Intellectus ad l.caterum.de rei vindic. 99. n.4.f.361.
Intellectus ad l.præterea. de rei vindic. & l. cum fundus ſi cert.pet. 99.n.5.f.361.
Intellectus ad l.æquis.de vſur. 99.n.10.f.363.
Intellectus ad l.apud.de manumiß.vindic. 100. n.2.f.366.
Intellectus ad tex.in cap.per venerabilem. qui fil. ſint legit. 100.n.7.f.368.
Intellectus ad Clement.Romani de iureiur. 100. n 7.f.368.
Intellectus ad auth.nouo.C.de pæn.iud.qui ma. 101. n.7.f.373.
Intellectus.l.quoties.C.de rei vindic. 106.n.4 f.393.
Intellectus.l.poſt legatum.§.cœti.de his quibus,vt indig. 112.n.4.f.403.
Intellectus.l.tribus.de vſufruct.earum rerum. 114.n.2 f.408.
Intellectus.l.hos.§.1.de vſufruct.earum rerum. 114.n.3.f.409.
Intellectus.l.ſi eum ante.C.de donat.ante nup. 118.n.3.f.417.
Intellectus.leg.dedit.de collat.bon. 119. n.3.f 419.
Intellectus ad l.etiam.§ ſin.de bo.liber. 125 n.5. f.439.
Intellectus ad l.ſi patronum.§.ſi.de bo.lib.& n.8. 125.n 6.f.439.

I N D E X.

Intellectus.l.ſi venditor.de act.empt. 130. n.9 f.462.

Intellectus.cap.noſtram.de emp.& vend. 132. n.3 f 466.

Intellectus ad l.cum anus de condi. & demonſtr. 136 n.3 f 482.

Intellectus ad cap de ijs.12 diſtinct. 137. n.10 f 488

Intellectus.l.domus de leg.pri. 144.n.3.f.505.

Intellectus.cap.non minus.de immunit.Eccleſ. 145 n 4 f.507.

Intellectus l in ſumma.§.apud namuſam.de aq.plu.arc. 146.n.3 f.509.

Intellectus ad Clement vlt.de procur. 149. n.5.f.515.

Intellectus ad l.bonę fidei.de acq.rer.dom.& l.fructus. de vſur. 165.n.3 f.544.

Intellectus.l.ſequitur.§ lana.de vſucap. 165. n.4 f.544.

Intellectus ad l ſequitur.§ fructus.de vſucap. 165. n.5.f 544.

Intellectus ad ſtatutum Ferrariæ, quòd filia ſit contenta. 170.n.6.f.544.

Integra.vtres eſſe deſinat non faciunt præparatoria. 101.n.12.f.375.

Interdictum quorum bonorum an competat contra Iudicem, qui poſſeſſionem auocauit. 74 n.3. f.283.

Interpretatio extenſiua non habet locum in contractibus. 9.n.4.f.33.

Interpretatio latior, & benignior fit in teſtatoris, quàm in legis diſpoſitione. 24.n 24.f.87.

Interpretatio nulla certior, aut melior eſſe poteſt ea, quæ ex lege ipſa deprehenditur. 24.n.29.f.87

Interpretatio benignior fit in vltima voluntate, quàm in contractu. 74 n.37 f.89.

Interpretatio ſtricta capitur, vbi agitur de alterius pręiudicio, quàmuis materia ſit fauorabilis. 87. n.6.f 322.

Interpretatio ea capitur, quæ delictum excludit. 181.n.26 f 576.

Interpretatio mitior ſemper capitur in delictis. 194 n.2 f.615.

Interpretationibus varijs in ſe veris, quæ dantur ad vnam legem, diuerſæ quæſtiones deciduntur.

Inuentarij confectio, non eſt actus, quo quis obligetur, ſed potius commodum conſequatur. 57. n.10 f n.212.

Inuentarij confectio, heredi quid proficiat. 138. n.4.f.490.

Inuentario bona deſcribere omittens vſufructuarius quam pœnam incurrat. 57 n.5.f.212.

Inuentario conficiendo, an obligetur heres grauatus. 57.n.11.f.213.

Inuentario non confecto amittitur trebelliana. 57. n.12 f.213.

Inuentario ſtante hereditas præſumitur non ſoluendo. 138.n.4.f.490.

Inuentarium ſi non ſolemne ſaltem deſcriptionem eruſ- ſam facere tenetur heres grauatus. 25.n.20. f.103.

Inuentarium heredis continere debet æſtimationes mobilium præſentes, non futuras, & ad dicta precia tenentur heredes, non ad futura. 25.21.f.103.

Inuentarium duplex, & ad duplicem effectum conſideratur in herede. 37.n.14.f.313.

Inueſtitis pluribus in ſolidum, locus eſt iuri accreſcendi 40.n.11.f.164.

Inueſtitura cenſetur facta in ſolidum, quoties contrahentes vtuntur dictionibus diſtribuentibus, puta inueſtio Titium, & Caium, & eorum quemlibet. 40.n.7 f.163.

Inueſtitura in qua fit expreſſio vnius ex regalibus, & ſubſequitur clauſula generalis, dicitur cętera comprehendere. 71 n.4.f.264.

Inueſtitura facta pro ſe, filijs, & deſcendentibus, an filia dicatur comprehenſa. 102.n.1.f.378.

Inueſtituram à Domino an, & quando teneantur accipere emphytheutæ qui exteris vendiderunt, & poſtea ab illis emunt. 40.n.17.f.165.

Inueſtituram ſi non petierit debito tẽpore emphytheuta expelli poteſt à Domino. 105.n.1.& ſeq. f.388.

Inueſtituræ antiquæ forma mutari non poteſt in præiudicium comprehenſorum. 137 n.3.f.485.

Inueſtitus ab Eccleſia de re, quæ ęciderat in commiſ- ſum ob alienationem factam, vti de re propria, an ſit potior tertio poſſeſſore. 106.n.1.f.390

Inueſtitura ex abuſiua, an, & quando agi poſſis contra tertium poſſeſſorem. 106.n.2.f.390.

Inueſtitura ex ſecunda, non tollitur ius quæſitum alteri ex prima. 106.n.6.f.390.

Io.Baptiſta ratio in tract.de compromiſs.ad finem.nu. 19.improbatur. 98.n.4.f.356.

Ipſa, dictionis vis. 49 n.3 f.195.

Ipſe, nomen, denotat perſonalitatem. 8.n.17.f.30

Ita, vt, dictiones, modum inducunt. 62.n.8. f.237.

Iubens, & mandans &c.clauſula legato edicta quid importet. 27.n 8.f.113.

Iubens, & mandans &c.clauſula legato dotis, filiæ adiecta, refertur ad quantitatem, non ad tempus. 28.n.8.f 118.

Iudęi teſtamenti, an Epiſcopus exequutor eſſe poſſit. 128.n.3.f.455.

Iudęis non ſeruatur æquitas, ſed iuris rigor. 97. n.5.f.353.

Iudęis pietatis fauor non prodeſt. 128. n.2 f.454.

Iudęorum iuramentum non confirmat actus, quos lex ciuilis prohibet. 115.n.4.f.411.

Iudex ad quem ſi pronunciat bene appellatum, cauſam in meritis cognoſcere debet ſin minus Iudici à quo remittere, per.cap.vt debitus.de appell. & n.7. 4.n.1.f.15.

Iudex à quo ſi appellationi detulit, ſiue ſit iuſtificata appellatio, ſiue non, non eſt competens, niſi volente Iudice ad quem. 4.n.11 f.17.

Iudex admittens appellationem, ſi, & inquantum: illi defferre dicitur. 4.n.12.f.17.

Iudex à quo cognoſcit cauſam principalem, quando Iudex ad quem pronũciauit malè appellatum per.cap. vt debitus de appell quod tamen procedit ſi is contra quem eſt appellatum conſentiat, & nam aliàs. 4.n.8 f.16.

Iudex ad quem procedit in neg.principali, etiam nolente appellatore, ſi appellatus conſentiat, vt per illum Iudicem renocetur grauamen illatum. 4.n.9.f.16.

Iudex in vno iudicio non poteſt procedere, vt delegatus, & vt ordinarius 93.n.2.f.332.

Iudex appellatur in iure bonus vir. 98.n.2.f.355.

Iudex

Digitized by Google

INDEX.

Index, coram quo petitur reductio laudi non dicitur ſubrogatus loco arbitratoris. 98.n.3.f.356.

Iudex, qui poteſt iniuriam ſibi illatam per viam iuris vl iſci, non creditur ſe velle conuertere ad verbera, & neces 181.n.17.f.573.

Iudex qui iuris ordinem contemnit iniuſtè agit, & quã do. 181.n.25.f.576.

Iudicati in cauſam bona capta creditores emere cogi nõ poſſunt, ſed illa ad baſtam venduntur. 101. n.6.f.372.

Iudicem corrumpere dicitur, qui ei dat. vt pro ſe ſententiam ferat, etiam in bona cauſa & idem ſi alteri, vt à Iudice impetret, & pactio ſuperinde facta actionẽ non parit: & an datum repeti poſſit. n.7. 101. n.5.f.372.

Iudici officium ſuum exercenti reſiſti non poteſt, quàmuis iniuſtè agat, dummodo damnum non ſit irreparabile. 181.n.24.f.576.

Iudicibus ſupremis de ſententiam mentionem facientibus credendum eſt. 86.n.6.f.321.

Iudicio in ſummario, nedum tempus litis motæ inſpicitur, ſed oportet poſſeſſionem perſeuerare lite pendente. 95.n.10.f.345.

Iudicio in ſummario, quę exceptiones admitti debeant. 123.n.5.f.431.

Iudicium incipi non poteſt à procuratore in his, quæ ſunt grauis præiudicij, vbi Dominus adeſt. 15. n.1.f.49.

Iuramenti aſſolutione non petita, non rectè agitur. 13.n.6.f.46.

Iuramenti abſolutio conceditur parte non citata. 139.n.8.f.492.

Iuramenta non obligatur pupillus, etiam pubertati proximus. 66.n.18.f.247.

Iuramento, an, & quando deroget ſtatutum, & quando illi poſſit renunciari. 83.n.1.& ſeq.f.312.

Iuramento, an, & quando ſtatuto renunciari poſſint, quando dicitur illud continere publicam vtilitatem. 83.n.6.f.314.

Iuramentum non ſanat vitium, quando poſt contractũ requiritur ſolemnitas pro illius validitate. 8.n.14.f.29.

Iuramentum, an confirmet renunciationem priuilegij, ne quis conueniatur. 30.n.10.f.124.

Iuramentum reddit contractum indiuiduum. 62.n.7.f.237.

Iuramentum non extenditur, vt validet nullitatem ex deffectu iuriſdictionis. 79.n.4.f.303.

Iuramentum cui ſolemnitati non derroget. 83. n.5.f.313.

Iuramentum, & clauſula omni meliori modo operãtur, vt compromiſſo comprehendantur res iudicatæ. 97.n.8.f.354.

Iuramentum Iudeorum non confirmat actus, quos lex Ciuilis probibet. 115.n.4.f.411.

Iuramentum non impedit, vbi agitur de repetitione allegando ſimulationem. 139.n.6.f.492.

Iuramentum interpoſitum ſuper contractu, in quo ſunt multæ res, & obligationes eſt vnicum. 143. n.9.f.502.

Iure accreſcendi, quando ſit potentior ſubſtitutio. 10.n.6.f.39.

Iure accreſcendi efficacius eſt ſucceſſorium edictum, & quando. 48.n.4.f.190.

Iure ſuo, qui vtitur altri non infert iniuriam. 24. n.34.f.88.

Iure etiam tertio quæſiſo, ſi adſit pleniſſima reſtitutio, omnia in priſtinum reſtituuntur. 94. n.4.f.341.

Iurati debiti ad iuratum, an datur compenſatio. 109.n.5.f.398.

Iuratoriam cautionem an, & quando ſufficiat vſufructuario præſtare. 114.n.7.f.410.

Iuri accreſcendi locus eſt, quando plures inſolidum sũt inueſtiti. 40.n.11.f.164.

Iuri pendenti ex contractu conditionali, derogari n n. poteſt vti quęſito ſpe probabili. 42.n.7.f.172.

Iuri quæſito ex ſola ſpe non ſolet Princeps derrogare in legitimatione. 29.n.11.f.118.

Iuri in ſpe renunciatio, maximè cum iuramento. an. & quando valeat. 133.n.6.f.472.

Iuriſdictio voluntaria vbiq; exercetur, & illius exercitium maioribus magiſtratibus conceditur. 100.n.2.f.366.

Iuriſdictionẽ ſi Dominus in loco Vaſſalli exercere vellet, cum turbare diceretur. 71.n.14.f.269.

Iuriſdictionis voluntariæ, non contentioſæ, dicitur legitimatio. 100.n.2.f.366.

Iuris dubium in Iudicio etiam ſummariſſimo eſt diffiniendum. 133.n.1.f.476.

Iuris patronatus eſt capax legitimatus. 19.n.5. f.63.

Iuris præſumptio, quando ſufficiant. 155.n.4. f.527.

Iurium in Ceſſione, an conditionalia contineantur.

Ius accreſcendi probiberi non poteſt. 72.n.11. f.273.

Ius idem ſeruatur in ſucceſſione teſtamentaria, quod in legitima. 23.n.20.f.79.

Ius quæſitum filij ex ſtipulatione paterna, poteſt pater reuocare, antequam ille acceptet. 76. n.3.f.296.

Ius quæſitum clericis ex longiſſima obſeruantia. Princeps auferre non poteſt. 103.n.11.f.384

Ius quæſitum alicui ex prima inueſtitura, non tollitur per ſecundam alteri factam. 106.n.6.f.390.

Ius in ſpe babere dicitur, qui ab inteſtato ſuccedere poteſt. 133.n.2.f.470.

Ius ſuperueniens ex gratia, litè iam motæ non adiuuat. 106.n.6.f.390.

Ius tertij, quando allegari poſſit, & num. 18. 8. n.12.f.28.

Iuſta vxor, quæ dicatur, & pariter quod dicatur iuſtũ matrimonium. 23.n.11.f.76.

L

LAVDEMIVM, an, & quando debeatur, ſi emphytheutæ inter ſe diuidant, vbi diſtinguitur, de antiqua, & de noua. 16.n.9.f.54.

Laudi reductio ad arbitrium boni viri, quando peti poſſit renunciari. 13.n.4.f.46.

Laudi reductioni ad arbitrium boni viri, an, & quomodo renunciari poſſit, 97.n.1.& ſeq.f.351.

Laudi in prolatione, an requiratur citatio ad illius validitatem. 98.n.8.f.358.

Laudum, ſi duo ferri patiantur ab aliquo, intelliguntur in eum compromiſiſſe. 13.n.2.f.44.

Laudum arbitris iniuſtum, vbi de iure tantum tenebatur Iudicare eſt nullum. 79.n.8.f.304.

Laudum, altero compromittentium mortuo, latum, eſt nullum. 115.n.5.f.411.

Laudum

I N D E X.

Laudum vbi appareat iniquum dicitur nullum. 115 ſ n.6 ſ 212
Legandi verbum comprehendit heredis inſtitutionem. 8. n.2.f.322.
L alia §.eleganter ſol.matr intellectus 30.n 9 f.121.
L.apud.de manumiſſ vindic.intellectus 100.n.2 f 366
L.aſſumptio ad municip.intellectus. 74.n.7 f 286.
L.aufertur.§ 1.de iu fiſc declaratur. 6 n.10 ſ.23
*L.bonæ fidei de acq.re dom intellectus.*165.n.3 f.143
L.cæterum.de rei vendic intellectus. 99.n 4 f.361.
L.cum Auus diſpoſitio,an,& quando procedat etiam in ſubſtitutione vulgari. 10.n 8 ſ 39.
L.cum Auus conditio,ſi ſinè filiis,licèt regulariter ſub intelligatur;ceſſat vbi ſit adiectum,maſculis nec ēe intelligitur in eo quod vni plus,quàm alteri filio relictum eſt. 135 n.2.f 479.
L.cū Auut.de cond & dem intellectus. 136 n.3.ſ.482
L.cum Auus.tacita conditio non habet tantam vim,quā tam expreſſam.nec tranſmiſſionem operatur. 142.n 7 f 500
L.cū poſt § 1.de adminiſt tut.intellectus. 36.n.5 f.144
L tribus de vſufr.ear rer.intellectus 114.n.2 f.408.
L.turpia.§.fi.de leg 1.intellectus,& cōcordia ad l fine. de duo.rei. 18.n 11.f.60
L hos.§.1.de vſufr.ear rer intellectus. 114 n.3 f.409
L.veteri definiri debet actus connexus ei, qui tempore illius geſtus eſt, licèt ipſe poſt legem nouam ſequatur. 42.n.7 f 173.
Lege facultatem teſtandi reſtringente, verba ſtrictè capiuntur. 87.n.7 f 323.
Legem diſponentem de caſu frequenti, ad eum qui rarò accidit,referri,quomodo itelligatur. 87.n.10 f.325.
LL.veteres an & quando attendantur,& non nouæ,& plura exempla & caſus afferuntur,& n.ſeqq. 42.n.2.f.171.
Legis à diſpoſitione, ad teſtatoris, argumētum procedit 2 n 23 f.87.
Legis nulla maior interpretatio poteſt eſſe ea,quæ ex lege ipſa deprehenditur. 24.n 29 f.87.
Legis antiquæ pœna quando per legem nouam ſublata cenſeatur. 193.n.3.f.618.
Legis appellatione,an veniant edicta. 195.n.1 f.619.
Legis ſcientia ſufficit,etiam intra tempus præfixum in ea vt obliget. 77 n.6 f.298.
Lex vbi requirit certam qualitatem in homine, vt is ſit idoneus,illa vere vt propriè ineſſe dēt. 23.n.20.86.
Lex vel Statutum de poſſeſſione loquens intelligi debet de ciuili, non de naturali tantum, vt in vſufructuario. 64.n.6.f.241.
Lex vbi aliquid generaliter vetat,& in quibuſdam caſibus tantum permittit,non creditur aſſerenti,ſe eſſe in caſu permiſſo. 67.n 11.f 250.
Lex quotiens aliquem non admittit,niſi habeat certam qualitatem illa primo probari debet 42.n.2.f.281.
Lex poſterior à priori diſtinguitur,& ſic fit conciliatio. 77.n.7 f.298.
Lex quoties frequentiæ aliquid conſtituit, ad alios caſu non porrigitur. 87.n.17.f.325.
Lex eludi non dicitur,vbi eligitur via promiſſa. 81 n.19 f.326
Lex corrigens in vno ex correlatiuis,ad alterum trahitur,eadem ſubſit ratio. 96.f.5.348.
L.x ſi prohibeat aliquid,id aditione hereditatis non cōfirmatur. 101.n.19 f 377.
Lex agens de contractu,an trahatur ad diſtractum. 116.n.2.f.413.
Lex non tenet,niſi ſit recepta. 191.n 2 f.618.
Legari poteſt res fideicōmiſſo ſubiecta. 53.n.1 f.211.
Legari poteſt res ſubiecta fideicōmiſſo. 110.n.3 f.399.
Legaſſe,an videa ē qs ius tm̄ quod hēt in re. 7 n.5.f.25.
Legaſſe quis cenſetur ius quod habet, niſi aliter conſtet de mente legantis. 53 n.4.f 201.
Legata benignam, non ſtrictam accipiunt interpretationem. 9.n.2 f 32.
Legata pleniùs interpretantur,ex coniunctione,& charitate legatarij & maximè legatum habitationis. 56 n.3.f 202.
Legata domo habitationis teſtatoris,intelligitur ſolum legata pars domus per eum inhabitata. 87.n 1.f.299
Legata augentur vel minuuntur propter ea quæ adijciuntur,& afferuntur exempla. 78.n.3 f.299.
Legata verba in pſtua cōtinere non dēnt. 78.n.3 f 300.
Legata integra præſtare debet heres ſimpliciter ſine beneficio inuentarij. 141.n.5 f 496.
Legata bona quando dicantur eſſe in obligatione. 159.n 3.f.533.
Legatarij nominibus proprijs vocati, omnes æqualiter ſuccedunt, Non tamen procedit,quando in diuerſis orationibus ſunt vocati,n.ſeq.Itē quādo procedit nomen appellatiuum,& in alijs caſibus num 10. 18.n.8.f.59.
Legatarij in præiudicium, an alienetur fundus, cuius fructus ſunt legati. 1 4 n.3.f.385.
Legatarium contentum eſſe debere adiecta clauſula, iubens, & mandans oſtendit relictum fuiſſe pro legitima. 25 n.3 f.97.
Legatarius,ex teſtamento habet exequutionē paratā, pro conſequutionem ſui legati. 7.n.1 f.24.
Legatarius quando dicatur vſufruct. 43.n.1 f.177.
Legati per agnitionem non renunciatur ſupplemento legitimæ. 177.n.9 f.452.
Legatis 200.ſuper certo fundo,pecunia dicitur eſſe in obligatione,fundum in ſolutione,& etiam euicto fundo debetur.num.4. 7.n 2.f 24.
Legato fundo alieno,per teſtatorem ſcienter, intelligitur grauatus heres,vt redimat & idem ſi ignorauit, quando legatur perſonæ coniunctæ. 7.n.4.f 25.
Legato,ſi fuerit additum q legatarius vtatur, & fruatur donec vixeris,an & quando vſusfructus ſolū, an & quando & proprietas comprehendatur,& nu.6. 32.n.1.f.130.
Legato vni adiecta conditio viduitatis, an in altero intelligitur repetita. 50.n.1.f.195.
Legato vſufructu bonorum an veniant bona ſubiecta fideicommiſſo,& emphytheutica. 53.n.2.& 3. f.201.
Legato frumento teſtatoris quid ueniat. 53.n.6 f.202.
Legato habitationis relicto, per hæc verba, in caſa mia,debet intelligi de domo in qua teſtator inhabitabat. 56.n.6.f.210.
Legato vſufructu omnium rerum in domo exiſtentium, excepto argento,quæ non comprehendantur. 79.n.2 f.299.
Legato in annuo capacitatem legatarij ſingulis annis ſpectamus. 104.n.1 f.385.
Legato facto de re promiſſa prius ſub conditione;an cōditio cenſeatur remiſſa. 127.n.12.f.153.
Legato certæ ſummæ ex certo loco facto, an & quando toto debeatur,ſi tota ſumma non ſit in loco. 159.f.532.
Legato oppoſita conditio caſtitatis quid operetur. 185.n.5.f.594.

Le

Digitized by Google

I N D E X.

Legato immobilium; an & quando pecuniæ non contineantur. 171.n.3.f.556.

Legatum, vt valeat præſumitur teſtatorem potius ab herede pupilli, quàm à ſuo relinquere voluiſſe. 2.n.11.f.10.

Legatum alieni factum per teſtatorem, à ſubſtituto pupillo, fauore legatarij relictum per teſtatorem cenſetur. 2.n.12.f.10

Legatum pro dote an dicatur ſub conditione, an in diẽ, & quòd in diem & ideo, vt purum tranſmittatur, maximè concurrentibus coniecturis, quarum multæ proponuntur.n.ſeq. 25.n.2.f.97.

Legatum dotis iure inſtitutionis factum dicitur purũ. 25 n.4.f.98.

Legatum ſub condiſione, ſi nubet, vt conditionale non recipit æſtimationem. 72.n.7.f.117

Legatum dotis filiæ, cum nubet, an & quando dicatur purum. & quando conditionale. 27 n.8.f.113.

Legatum ſi ſit plus nouercæ, quàm filijs prioris matrimonij, ex diſpoſitione. l. hac edictali retinet ipſa vſque ad legitimam illorum, quàm integra non fuerit relicta, & quando ſecus. 27.n.14.f.115.

Legatum filio dicitur purum, quando eſt factum iure inſtitutionis. 20.n.1.f.116.

Legatum per patrem factum filiabus, quæ nuptæ non fuerint, capit æquè virgines, ac viduas. 29.n.9.f.120.

Legatum non reſtringit cauſa ſed potius ampliat in gratiam legatarij. 32.n.2.f.130

Legatum declaratur, vt accipiatur, quod minus. 32.n.7.f.131.

Legatum habitationis verbis prægnantibus, ad ogni ſuo biſogno, &c Viduæ factum, debetur, etiam ſi nubat, vna cum viro, & infrà. 56.n.1.f.209.

Legatum non ideò alteratur, ſeu minuitur, ſi adiectum ſit pro neceſſitate legatarij, quia & ſi nulla ſubſit neceſſitas legatum conſequitur. 56.n.4.f.209

Legatum factum mulieri, cum hoc, quòd communicet eum heredibus vſumfructum ſuarum dotium interpretatur. 56.n.5.f.210.

Legatum dotis factum filiæ cum nubet, dicitur conditionale. potius quàm in diem, nec tranſmittitur, ſtante ſtatuto excludente expreſsè à legitima.n.3. 60.n.1.f.226.

Legatum factum, vt quid expediatur, non debetur, donec venerit tempus aptum expeditioni. 60.n.3.f.227.

Legatum, quando illi adiecta eſt dies, potius executioni, quàm ſubſtantiæ, dicitur in diem, & tranſmittitur, quod non procedit quando dies eſt incerta vt in legato facto cum nubat. 60.n.6.f.228.

Legatum quod minimum eſt in dubio præſumitur. 78.n.4.f.300.

Legatum, & inſtitutio differunt inter ſe, & afferuntur exempla. 87.n.15.& 20.f.324.

Legatum magnum ſi in margine ſcripturæ teſtamenti ſit additum, reddit teſtamentum ſuſpectum. 91.n.7.f.333.

Legatum annuum in quibus æquiparetur legato vſusfructus. 104.n.4.f.386

Legatum perſona incerta non valet. 128.n.2.f.454.

Legatum annuum ab vſufructuario ſoluendum eſt. 228.n.3.f.455.

Legitimam quando filiæ augeant in gratiam maſculorum, plures caſus adducuntur. 8.n.21.f.30.

Legitima verbis etiam ampliſſimis non comprehẽditur ſub ſtatuto excludente fœminas. 25.n.13.f.101.

Legitima quæ. & quanta olim. & hodie, & quomodo relinquenda, & plura de ea, & n.ſeq. 26.n.1.f.105.

Legitima filio inter viuos aſſignata à patre, aucto patrimonio non augetur vbi aſſignatio valuerit, nec à patre reuocari poteſt, ſecundum receptiorem. 36.n.6.f.130.

Legitima filij, ſi ex ſtatuto publicetur, illud non procedit, vbi nepotes ſubſint. 48.n.5.f.190.

Legitima debetur filio poſt mortem patris legitimato. 57.n.4.f.211.

Legitima filij, an & quando imputetur dos nepti data. 119.n.1.& ſeq.f.419.

Legitima pro ſua filias meliora alienare non poteſt. 120.n.1.f.421.

Legitima quanta ſit taxanda, & an ſemis, an tertia extantibus tribus filijs maſculis, & duabus fœminis, à ſtatuto excluſis, & opiniones plures referuntur. 126.n.6.f.446.

Legitima debetur etiam filio legitimato, & illius ſupplementum. 170.n.2.f.553.

Legitimam non retinet mater tranſiens ad ſecunda vota, ex ſubſtitutione verbis communibus concepta. 2.n.9.f.10.

Legitimam, an filius reſtituere rogatus in fructibus teneatur retinere. 26.n.2.f.105.

Legitimam tantum detrahit filius reſtituere rogatus de iure ciuili. 26.n.4.f.106.

Legitimam habenti reliqua hereditas accreſcit, etiam eo inuito. 27.n.3.f.111.

Legitimam in bonis filij vnici ex primo matrimonio, an petere poſſit mater, ad ſecundas nuptias tranſiẽs, & quid de bonis paternis, & de aliunde quæſitis. 33.n.4.& 11.f.133.

Legitimam, vt conſequatur filius melior alienare nõ poteſt. 120.n.1.f.421.

Legitimam ad fauorem liberorum, an, & quando augeant filiæ a ſtatuto excluſæ. 120.n.1.f.438.

Legitimam non petunt filiæ ab inteſtato excluſæ. 127.n.3.f.447.

Legitimæ bene cenſetur relictum factum cum clauſula iuben. & mandans &c. 25.n.3.f.93.

Legitimæ loco eſt dos, quando relinquitur pro omni iure, quod filia habet. 25.n.4.f.98.

Legitimæ non imputantur filijs id, quod auocatur ex remedio.l.hac edict.C.de ſec. nupt. imputatur tamẽ qđ relictum eſt. 27.n.12.f.114.

Legitimæ onus adiectum filius ſuſtinere debet, ſi hereditatem paternam agnoſcere vellit. 27.n.14.f.115.

Legitimæ filiorum ratio habenda, in materia.l. hac edictali.C.de ſec.nupt. quando non capitur contra voluntatem teſtatoris, quamuis præter. 28.n.6.f.118.

Legitimę imputantur alienata per filium, etiam ſi fuerit permiſſa alienatio in familiam. 120.n.3.f.422

Legitimæ imputatur alienata, vbi alienatio ſit ſimplex, ſecus ſi alia res ſit ſubrogata. 125.n.2.f.439.

Legitimæ filij, an, & quando ex verbis teſtamenti non imputentur mobilia, & ſe mouentia. 125.n.10.f.441.

Legitimæ expreſsè renunciari debet, nec ſufficit agnitio legati, & teſtamenti paterni. 126.n.7.f.446.

Legitimæ pro modo, an dos conſtitui debeat, an ſecundũ facultates patris, & ſeu cõſuetudinẽ 127.n.5.f.448

Legitimæ ſupplemento non renunciatur per agnitionẽ legati,

legati.& niſi expreſſum ſit. 127.n.9 f.452.
Legitimę ſupplementum filius petens habet hypothecã in bonis patris. 163.n.4 f.539.
Legitimæ ſupplementum petens, non dicitur venire cõtra teſtamentum. 170.n.5.f.554.
Legitimanda primo eſt perſona etiam in iudicio ſummario, vbi inhabilitas opponitur. 133 n.12.f.474
Legitimandi poteſtas eſt ex reſeruatis Imperatori. 71 n.4 f.265.
Legitimanti qualitates omnes ſunt narrandæ, quæ cum difficiliorem reddidiſſent, maximè quo ad feuda. 123.n.7 f.432.
Legitimantur per ſubſequens matrimonium etiam filij clerici in minoribus conſtituti. 24 n.26.f 96.
Legitimare filium ſuum poteſt Co.Palatinus, vbi eſt expreſſum in priuilegio. 76.n.2 f.296.
Legitimare, an poſſit Comes Palatinus in terris Eccleſię & è conuerſo, & per totum, & caſus diſtinguntur.n.10. 100.n.1 f.365.
Legitimati ex reſcripto, an & quando ex verbis contineantur in inueſtitura ſeù excludantur. 19.n 6.f 64
Legitimati non comprehenduntur, ſub diſpoſitione de legitimè natis. 19.n.7.f 64.
Legitimati ſubſtitutum excludunt, & faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs &c & n.9 etiam non obſtãte Bulla Pij IV num.22. 23.n.1.f 75.
Legitimati per ſubſequens motrimonium, comprehenduntur in diſpoſitione loquente, de natis ex legitimo matrimonio. 23.n 16.f 78
Legitimati excludunt ſubſtitutum in materia l. cum auus. & l.cum acutiſſimi, & etiam in materio.l.ſi vnquàm num.19. 23.n.18.f 79.
Legitimati per ſubſequens matrimonium veniunt in diſpoſitione loquente de legitimis, & noturalibus ex legitimo matrimonio natis, dicunturq; verè, & propriè legitimi. 24.n 1.f.83.
Legitimati veniunt in quacunque diſpoſitione, ſeu conditione, in qua de legitimè natis agitur, & faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs ex legitimo matrimonio natis &c. & exequantur à lege verè legitimis, & num 57. 24 n.15 f.85.
Legitimati per ſubſequens, an propriè dicantur legitimi alia diſtinctio, an fuerint verè naturales, nec ne. 24 n.53.f 92.
Legitimati Ferrarię à Comite Palatino ſuccedunt. 100 n.10 f.369.
Legitimati inſtituto: an competat remedium l.fin. C.de ędic.di. 123.n.2 f.430.
Legitimatio eſt beneficium, ac donum Principis. 23.n.12.f 80.
Legitimatio ex vi legis ad originem retrofertur. 24.n.11 f.85.
Legitimotio, quæ fit ex vi legis dicitur ceteris fauorabilior. 24 n.15.f 86.
Legitimatio, an & quando trahatur retro in præiudicium alterius. 24.n.58 f.94.
Legitimatio per ſubſequens an locum habeat ſi mulier ſit vilis, & quid ſi erat Ancilla. 24 n.60 f.95.
Legitimatio ſi fiat non ſolet Princeps de facili derogare iuri quæſito etiam ſpe ſola, vt ſi adſit ſubſtitutus poſt mortem 28.n.12 f.119.
Legitimatio dicitur voluntaria, non contentioſa iuriſdictionis. 100 n.2 f 366.
Legitimatio, quo ad perſonam, quicquid ſit quo ad bona valet in alieno Territorio. 100.n.1.f.336.
Legitimotio differt à iure ſuccedendi. 100.n 9.f.369.
Legitimatione non apparente, corruit legitimatio facta de filio, vt legitimato. 8.n.5.f.27.
Legitimationem ad impugnandam admittitur contradictor legitimus in remed.l.fi.C.de ędic.diui. 123 n.4 f 431.
Legitimationi, an ſit neceſſaria citatio ſubſtitutorum, de quorum pręiudicio agitur. 23.n 21.f.80.
Legitimationi per ſubſequens matrimonium non eſt neceſſaria citatio. 24.n.56.f.93.
in Legitimationibus habilitantibus ad feuda de iure, & ſuperextansia aguatorum fienda eſt mencio, & quomodo. 123.n.9.f. 433.
Legitimationis per ſubſequens natura eſt, vt trahatur retro in alterius damnum. 24 n.35.f.88.
Legitimatis per ſubſequens ineſt qualitas adiecta diſpoſitioni, quod ſint procreati ex legitimo matrimonio. 24.n.5.f.84.
Legitimatis per ſubſequens maximè lex fauet, quia fuerunt in cauſa, vt alij legitimè naſcerentur. 24.n.8.f.84.
legitimato poſt mortem patris debetur legitima. 57.n.4 f.211.
legitimato heredi ſcripto ſi opponatur legitimationem non valere. An, & quando impediatur imiſſio. 133.n 18 f.475.
legitimatio etiam filio eſt debita legitima, & legitimæ ſupplementum. 170 n.2 f.553.
legitimatorum per ſubſequens veriſſimile eſt habitam rõnem in emphytheuſi Eccleſiaſtica. 24.n.3.f.83.
legitimatos per ſubſequens comprehendit.l.ſi vnquàm C.de renoc donat. 24.n.9.f 85.
legitimatos per ſubſequens pręſumitur teſtatorem diligere, ac ſi ante matrimonium nati eſſent. 24.n 34.f.88.
legitimatos per ſubſequens, contineri in inueſtituris feudalibus, & teſtamentis, de filijs ex legitimo matrimonio natis loquentibus. Qui tenuerunt, citantur & contrarium tenentes reffelluntur. 24.n.38.f.89.
legitimatum, an comprehendat ſtatutum agẽs de filio nato ex legitimo matrimonio, & idem eſt in hominis diſpoſitione. 24 n.21 f 86
legitimatum eſſe filium, non creditur patri aſſerenti in teſtamento, & ideo ceſſat beneficium.l.fi.C.de ęd.di. ad fauorem huiuſmodi filij. 67.n 12 f 251.
legitimatum eſſe filium, non creditur patri in teſtamento aſſerenti. 122.n 2.f 426.
legitimatus eſt capax emphytheuſis Eccleſię in terminis indulti Bonifaciani, nec comprehenditur inter perſonas à iure prohibitas n.ſeq. 19.n.2.f 62.
legitmotus dicitur incapax emphytheuſis Eccleſiæ, nõ prohibitus. 19.n.4.f 63.
legitimatus à Principe laico, ſuccedit etiam in iure patronatus. 19.n.5.f.63
legitimatus, an contineatur ſub ſtatuto excludente fœminas. 19.n.8 f 64.
legitimatus capax eſt feudi, quod alienari poteſt ĩ quoſcunque. 19.n.10.f.65.
legitimatus deſinit eſſe turpis perſona. 19 n.11 f.65.
legitimatus à Principe, vel alio poteſtatem habente dicitur verè, & propriè legitimus, & id probatur infra. 23.n.9.f 76.
legitimatus poſt donationem, eam reuocat. 29. n.19 f.79.
legitimatus bis poteſt fauorabiliore uti legitimotione. 107.n.13.f.394.
legitimatus quis, non diſpenſatus dicitur, quàmuis nec

feudo,

Digitized by Google

ad ſeuda, nec ad fideicommiſſa ſit vocatus. 170. n.1.f.552.

legitimatus ita, vt ſuccedat ex teſtamento, & ab inteſtato, non contra teſtamentum, an petat ſupplementum legitimæ. 170.n.4.f.553.

legitimatus. quando venire poſſit contra teſtamentum. 170.n.4.f.554.

legitimi contradictores, qui ſint in remedio. l.fi.C. de ædic. di. per legitimatum inſtitutum intentato. 123.n.10.f.434.

legitimitas quid ſit, & vnde introducta, & nu. ſeqq. 23.n.10.f.76.

legitimus, vbi teſtator appellat, quos intelligemus. 23.n.14.f.78.

legitimus, quod quis modo dicatur, & modo non, monſtrum eſſet. 22.n.24.f.86.

legitimus præſumitur filius. 67.n.4.f.248.

læſio vbi prouenit ex dolo arbitratoris reductio conceditur, nec inſpicitur, an modica, an magna illa ſit. 97.n.2.f.351.

læſio enormiſſima dicitur in totum. 79.n.9.f.354

læſio immodica, quæ dicatur in laudo. 98.n.5.f.357.

læſio docenda eſt, vt reſtitutio Minori concedatur. 108.n.4.f.395.

læſio enormiſſima dicitur in dotis conſtitutione, vbi dimidiam longe excedit, & exempla afferuntur. 126.n.4.f.444.

læſio enormiſſima, quæ dicatur. 129.n.4.f.458.

læſio, quæ requiratur ad præſumendum ſimulationem, ſtante pacto de retrouendendo. 132.n.1.f.465.

læſione in probanda, inſpici debet præciſè ipſum venditionis momentum. 129.n.1.f.457.

læſionis ratio, an, & quando habeatur in ſponſionibus. 88.n.2.f.329.

leue delictum, quale dicatur. 209.n.1.f.634.

libelli porrecti, & proceſſus formati, ex quibus noſcantur eſſe plures, & diuerſi. 93.n.2.f.339.

libello vbi additæ ſunt clauſulæ generales, ſat eſt ſi ex narratione actio colligatur. 85.n.1.f.318.

libellus, an ſit neceſſarius, quando duo contendunt poſſidere. 95.n.2.f.343.

liberatio principalis ipſo iure non ſequitur, ex ſolutione per fideiuſſorem. 164.n.1.f.540.

liberè, dictionis vis, & ſignificatus. 38. n.3.f.153.

liberorum appellatione non continentur filij in contractibus. 9.n.9.f.34.

liberorum appellationem, qui contineantur in diſpoſitionibus. 153.n.1.f.521.

libertati Eccleſiæ, quando ſtatuta lædere dicantur, & quando clericos ligent. 103.n.1.& ſeq.380.

licentia alienandi in feudo, ſeu emphytheuſi, non porrigitur ad perſonas prohibitas, & inſpici debent verba, quibus illa conceditur. 1.n.19.& ſeq.f.6.

licentia alienandi, quando potentior natura feudi. 1.n.20.f.7.

licentia Domini, an, & quando requiratur in alienatione emphytheuſis. 137.n.6.f.468.

linea alterius finita, ſi quis ſit ſubſtitutus, an ſubſtitutio deficiat in linea principium non habuit. 72.n.1.f.270.

linea fœminina filiorum, non patris, dicuntur neptes. 135.n.4.f.480.

linea maſculina deficiente, ſi dictum ſit, idem eſt, ac ſi ſine maſculis deceſſerint. 136.n.2.f.481.

liquidationis cauſa, an dicatur eadem cum principali, an diuerſa. 15.n.2.f.49.

litteras alicuius ſi quis habeat penes ſe, non ideo infertur, quòd illi à ſcribente traditæ fuerint. 101.n.13.f.375.

litteras ſcribens non obligatur, niſi eas miſerit. 101.n.14.f.375.

litteræ miſſiuæ, an, & quando non obligent. 101 n.1.f.371.

litis conteſtatione non perimitur facultas heredi, dandi vtrum malit, in vltima voluntate, licet ſecus in cõtractu. 7.n.3.f.25.

l.cum ita. § in fideicommiſſo. de leg. 2. intellectus. 45.n.2.f.180.

l.cum pater. §. volo. de leg. 2. intellectus. 23.n.4.f.75.

l.cum quidam. de iur. fiſc. intellectus. 36.n.18.f.147.

l.cum quis. C. de natur. liber. intellectus. 24.n.5. & 7.f.84.

l.dedit. de collat. bo. intellectus. 119.n.3.f.419.

l.defuncta. ñ. fi. de vſufr. intellectus. 44.n.2.f.179.

l.diſcretis. C qui teſta. fac. poſſ. intellectus. 39. n.8.f.159.

l.domus. de leg. 1. intellectus. 145.n.3.f.505.

l.ei qui. C. de reſcin. vend. declaratur. 6.n.10.f.23.

l.equis. de vſur. intellectus. 99.n.10.f.363.

l.etiam. §. fi. de bon. libert. intellectus. 125.n.5.f.439

l.ex facto. §. ſi quis. ad trebell. intellectus. 23. n.4.f.75.

l.ex his. C. quan. dies lega. ced. intellectus. 60. n.7.f.228.

l.facultas. C. de iur. fiſc. declaratur. 6.n.9.f.23.

l.filium de his qui ſunt ſui. vel alie. iu. intellectus. 23.n.15.f.78.

l.fi. C. de iu. emph. declaratur. 16.n.1.& ſeq.f.51

l.fi. C. de impub. & al. ſubſt. intellectus. 18. n.15.f.62.

l.fi. C fam. ercisc. non eſt correcta, quo ad rationem inæqualitatis liberorum. 22.n.3.f.71.

l.fi. C. de ædic. di. remedium non competit heredibus ſcriptis, cum dubitatur, an venter ſit plenus. 46. n.3.f.186.

l.fi. C. ſi maior factus &c. An & quando comprehẽdat contractum minoris nullum ob omiſſas ſolemnitates ſtatuti, & illum confirmet, & an habeat locum, quando minor ſolus contraxit. num.21. 66.n.19. f.247.

l.fi. C. ſi mai. fact. diſpoſitio habet locum, etiam ſi minor ipſe, vel pupillus non alienauerit, ſed tutor ſolus. 66.n.21.f.247.

l.fi. C. de ædic. di. ad toll. intellectus. 67.n.1.f.248.

l.fi. C de ædic. di. beneficium non habet heres inſtitutus ab eo, qui in teſtamento filium nominat, quem nec inſtituit, nec exheredauit. 67.n.3.f.248.

l.fi. C. de ædic. di. adn. in materia an titia teſtamenti teſtibus adiuuari poſſint. 68.n.1.f.254.

l.fi de vſufr. ear. rer. intellectus. 80.n.5.f.306.

l.fi. C. de indic. uid. toll. intellectus. 96.n.6.f.349.

l.fi C. ſi mai. fact. quando habeat locum. 116. n.3.f.413.

l.fi. C. de ædic. di. ad. remedium cui non concedatur. 122.n.1.& 3.f.226.

l.fi. C. de ædic. di. remedium an competat legitimato inſtituto. 123.n.2.f.430.

l.fi. C. de ædic. di. in remedio qui ſint legitimi contradictores. 123.n.10.f.435.

l.fi. C. de ædic. di. ad. quando competat fideicommiſſario 141.n.8.f.497.

l fi.

Digitized by Google

I N D E X.

l.ſi.C.de ędic.di beneficium competit fideicommiſſario 156.n 3.f.528.
l.fructus.de vſur.intellectus. 165.n.3.f.543.
l.generaliter.§.cum autem de condi.& dem.intellect. 23 n 7.f.76.
l.hac conſultiſſima §.ex imperfecto.non habet locum inter liberos gradus imparis.& in exheredatione, ac vbi magna oriatur inter fratres inæqualitas, & in alijs caſibus inſertis. 22.n.3.f 71.
l.hac conſultiſſima §.ex imperfecto.C.de teſtam.habet locum quoties magna non exoriatur inæqualitas inter fratres. 22.n.3.f 71.
l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.de teſta. an locũ habeat quoties teſtamentum ſolemne præceſſit. 22.n.6.f.72.
l.hac conſultiſſima C.de teſta.intellectus. 22. n.7 f.73.
l.hac conſultiſſima §.at cum humana.C.qui teſta. fac. poſſ.intellectus. 79.n.3 f.158.
l.hac conſultiſſima.C.de teſta.probat diuerſa eſſe inſtitutio,& legatum. 87.n.14.f.324
l.hac edictali.C.de ſec.nupt.diſpoſitio non procedit fauore filiarum, vbi extat ſtatutum excludens fœminas fauore agnatorum, maximè ſi fuerit additum à ſtatuto, quòd illæ ſint contentæ,&c. 27 n. 1. f.111.
l.hac edictali.C de ſec.nupt intellectus,vt legata conditionalia filijs primi matrimonij facta æſtimentur. 27.n.10.f.114.
l.hac ędictali.C.de ſec.nupt remedio,quod aduocatur p filios,in legitimam non imputatur.& iſtud intelligitur quando nihil fuit filijs relictum. 27.n.12 f.114.
l.hac ędictali.C.de ſec.nupt.ſenſus,& intellectus. 28 n.14.f.119.
l.hac ędictali habet locum etiam in legato vſusfructus. 174 n.2 f 511.
l.heredes palam.de teſtam.intellectus. 39.n.2 f.157.
l.Imperator.ad trebell.remedium competit ob magnam negligentiam etiam ſine dolo, ſufficitq; culpa in omittendo. 85 n.2.f.318.
l.Imperator.ad trebell.intellectus. 85.n.3.f 319.
l in fraudem.de iur fiſc.declaratur. 6.n.5 f.22.
l.in fraudem.de iure fiſc.intellectus. 36.n.18.21. & 23.f.146.
l.in lege falcidia.ad leg falcid.intellectus. 27. n.9 f.114.
l.in ſumma §.apud namuſam.de aq.pl.arc.intellectus. 145.n.3.f.509.
l.ita liber § ſi.de ſtat.lib.intellectus. 18.n.13.f.61.
l.iubemus.C.de trebellia intellectus. 26. n.3 f.105.
l.iubemus C.de teſtam.intellectus 39.n.2.f.158.
l.Lucius.§.Lucius titius.de leg.2.intellectus. 18. n.3.f.59.
l.originariè.C.de incol intellectus. 74.n.7.f.286.
l.patrem.quæ in fraud.credit.intellectus. 36.n.18 & ſeq f 147.
l.penult.de iur.dot.l.ſed hoc ita de re ind & l.ſi cui eo. d.tit.intellectus,& concordia. 30.n.5 f 123
l.penul.C.de vſur.intellectus. 42 n.10. f.173.
l.penul.§.ſi mancipia ſolu.matr.intellectus. 65. n.4.f.243.
l.pcto.§.fratre.de leg.2.intellectus. 45 n 4 f.181.
l.1.§.pugnantem.de vent.in poſſeſſ.mitten.intellectus. 46 n 2 f 186.
l.pri.de eſtima.act.intellectus. 65.n.3. f.242.
l.poſt legatum.§ actui.de his quibus, vt indi.intellectus 112.n 4 f.403.
l.procurator.de procurat.intellectus. 36. n.4 f.144.
l.quidam elogio.C.de iur.deliber.intellectus. 60. n.10.f.229.
l.qui fructus.de vſufruct.leg.intellectus. 80.n.7. f.307.
l.qui graui.de iur.codicill.intellectus. 41. n.5 f.167.
l.qui in contractibus.C.de iur.fiſc.declaratur. 6 n.8.f 23.
l.qui patri de acq.hered.intellectus. 60. n.10.f.229.
l qui pecuniam.de ſtatu.lib.intellectus. 18.n.13. & 14 f.61.
l.quod autem.& ll.ſeqq.de in diem adiect.declarantur. 62.n.10 f.238.
l.quoties.C.de rei vindicat.intellectus. 106.n.4.f.390.
l.2.C de reſcind.vend.remedio, vt ſit locus ſtante iuramento requiritur læſio enormiſſima. 129. n.3.f 458.
l.Seius ad treb.declaratur. 3.n.8.f.12.
l.ſequitur.§.lana.de vſucap.intellectus. 165.n.4. f.544.
l.ſequitur §.ſi uctus.de vſucap.intellectus. 165. n.5.f.544.
l.ſi cum ante.C.de donat.ante nupt.intellectus. 118.n.3.f.417.
l.ſi frater.C.de fideicommiſſ.intellectus. 58.n.25 f.218.
l ſi habitatio.§.ſed ſi ſic de vſu,& habit.intellectus. 32.n.4.f.131.
l ſi pater.& l.qui complures.de vulgar.intellectus. 18.n.15.f.62.
l.ſi patronum.§.ſi.de bon.libert.intellectus. 125. n 6 f 439.
l.ſi quis maior in materia,non ſolum obeſt contractio, ſed etiam ipſa attentatio. 62.n.1.f.237.
l.ſi quis maior.beneficio non adiuuatur, qui primo peccat.de ea plura.n.6.& ſeq. 143.n.3.f.501.
l.ſiue.de duo.rei.intellectus,& concordia. ad l.turpia. §.ſi.de leg.1. 18.n.11.f.60.
l.ſi venditor.de act.emp intellectus. 130.n 9 f.462.
l ſi vnquàm.C.de reuoc.donat.comprehendit etiam legitimatos per ſubſequens. 24.n.9.f 85.
l.titio vſufruct.de condit.& demonſtr.intellectus. 72.n.6.f.271.
litis denunciatio minori facta non obeſt illi. 175. n.3 f.562.
locandi, verbum. aliquando ob ſubiectam materiam trahitur ad venditionem. 189.n.2 f.604.
locatio rei facta per emptorem venditori cum pacto de retrouendendo, addita modicitate precij arguit contractum vſurarium. 132.n.4 f.469
locatis Beſtijs ſub conuentione de totidem reddendis, quæ tantidem æſtimentur. An inducatur tranſlatio periculi omnis. 65.per totum f.241.
locato fundo cum inſtrumento æſtimato, qualis contractus dicatur. 189.n.1.f.604.
locum patris in ſucceſſione regulariter ingreditur filius 48.n.1.& declaratur diſtinguendo. n.3.f.190.

lo-

Digitized by Google

I N D E X.

Locum parentis, quando non ingrediantur filij. 91. n.1 f.331.

Locupletem quem eſſe factum aſſerenti incumbit probatio. 165.n.8 f.545.

Loqui articulatè quis dicatur. 39.n.4.& 6.f.158.

Lucroſa dicitur acquiſitio fiſci, quæ ex delicta deſcendit. 6.n.2.f.21.

Lucrum dotis debetur ſecundum tempus matrimonij, non mortis & ſtatutum tunc vigens attenditur. 42.n.1.& ſeq f.170.

Lucrum dotis, an & quando dicatur legale, an conditionale. 41.n.11.f.174

Ludus ſponſionum, quando licitus, & quando læſionis ratio in eo habeatur. 88.n 1.& ſeq.f.328.

Lugi Terræ immunitas conceſſa declaratur. 121. n.1 f.424.

M

Magiſtratum teneri de facto ſuæ familiæ non porrigitur ad pœnam criminalẽ. 181.n.30.f.578

Malefidei ſuſpicio diluitur per poſſeſſionem longiſſimam. 75.n.7.f.295.

Malæfidei poſſeſſor ſi prætermiſit agros ſtercorare, puta irrigare, & cætera munera obire, quæ ſunt diligentis patris familias, ad quid teneatur. 99.n.6.f.361.

Mandatum quando requiritur ex forma ſtatuti, illud expreſſum eſſe debet, non tacitum, ſeu præſumptum, & præſumptiones nonnullæ taciti mandati proponũtur, & reijciuntur.n.ſeq. 12 n.1 f.42.

Mandatum procuræ extinguitur per mortem ciuilẽ, vt per bannum. 12.n.5.f.43

Mandatum generale habens ad omnes cauſas, in quibus conueniri non poſſit. 15.n 6 f.49.

Mandatum non probatur ex ſola productione iurium ſed requiritur probatio, quòd fuerint tradita producenti à Domino. 15.n.9.f.50

Mandatum præſumptum non ſufficit ſtante ſtatuto Ferrariæ. 15.n.11.f.50.

Mandatum excedere quando dicatur procurator. 90 n.3.f.331.

Mandatum procuræ, etiam lite conteſtata, extinguitur per deportationem, & condemnationem principalis, ſeu procuratoris, & maximè lata ſententia.n.6. 94 n.1.f.341.

Mandatum durat etiam poſt mortem, quando res non eſt integra. 149.n.1 f.514.

Mandatum ad homicidium, non inducitur per verba dagli, niſi ſequatur ratificatio. 181.n.27.f.577.

Mantuæ ſtatuta de modo procedendi &c. & de tormentis declarantur. 184.n.11.f.589.

Marchiones, & alij qui perpetui Domini ſunt, omnia poſſunt in ſua territorio, quæ poteſt Imperator in orbe Romano. 71.n.1.f.160.

Malæfidei præſumptio ſpacio triginta annorum tollitur. 76.n.5 f.297.

Mantic. de coniect. vlt. voluntat. lib.5.tit.2. notatur. 55.n.11 f.225.

Maritus non cenſetur prohibitus vxorem inſtituere, ſtante ſtatuto diſponente, quòd illi legare poſſit, vſq; ad certam ſummam, & n.8. Vti nec donare poſt n.9. nec confiteri dotem habuiſſe.nu.12. & quid in alijs caſibus n.ſeq. 87.n.1.f.322.

Marito, an noceat in bonis dotalibus, ſententia lata contra vxorem. 180.n.1 f.567.

Maior pars hominum in alienatione rei Eccleſiæ quõo inſpiciatur. 179.n.2.f.566.

Maſculinum in contractibus non concipere fœmininum clarè probatur, & communis opinio tuetur, & per totum conſ. Quod accidit quandoque, & in vltimis voluntatibus, n.2. & procedit communis opinio, etiam ſi ſubſequatur verbum, quod de per ſe maſculos & fœminas eſſet complexum.n.10. & etiam in pactis reſpicientibus ſucceſſionem.n.12. maximè ſi fuerit dictum de filijs legitimis, & naturalibus.n.13. et eo magis vbi verſamur in materia differenti, vt quia extet ſtatutum excluſiuum fœminarum. n.14. Non procedit regula quando de fœminæ hereditate, ſeu bonis tractatur, vt in emphytheuſi ab ea incipiente.nu.15. Itẽ vbi ſequi poſſet abſurdũ.n.17. 9.n.1.f.91.

Maſculinum nomen, contrarium eſt fœminino. 9. n.3 f.32.

Maſculinum non comprehendit fœmininum in teſtamẽto, ſi teſtator prætulerit maſculos fœminis. 9. n.15 f.36.

Maſculinum in tranſactione non concipit fœmininum, et procedit tàm in contractibus bonæfidei, quàm ſtricti iuris. 9.n.16.f.36.

Maſculina linea deficiente, ſi dictum ſit, idem eſt, ac ſi ſine maſculis deceſſerint. 136.n.2.f.481.

Maſculis, verbum poſitum in vna parte teſtamenti, in alijs repetitum cenſetur. 72.n.18.f.274

Mater, an & quando excludatur, ſubſtitutione facta filios intra pubertatẽ mortuo. 2 n.14.& p 10 f.8.

Mater excluditur, ſi frater pupilli ſit ſubſtitutus. 2. n 4 f 9.

Mater tranſiens ad ſecunda vota ex ſubſtitutione verbis communibus concepta, non retinet legitimam. 2.n 9.f.10.

Mater excluditur per tacitam pupillarem, cum ſibi fuit legatus vſuſfructus, donec vitam vidualem &c. 31.n.2.f.125.

Mater, nec legitimam, nec Trebellianam conſequi põt, ſtante expreſſa pupillari. 31.n 86.f.130.

Mater, quæ ſecundo nupſit ſuccedit filio, ab inteſtato, abſque fratribus decedẽte, tam in proprietate, quàm vſufructu. 33.n.1.f.131.

Mater tranſiens ad ſecunda vota ſuccedit filio ex teſtamento, etiam fratribus extantibus. 33.n.3.f.133.

Mater ad ſecundas nuptias conuolans, an legitimam in bonis filij vnici ex primo matrimonio, ſeu ſupplemẽtum illius, petere poſſit, contra teſtamentum, & qđ de bonis paternis, & de aliunde q̃ſitit. 33.n.4 f 133

Mater ſecunda nubens, offendit filium prioris matrimonij. 33.n 9 f.134.

Mater an filia ab inteſtato ſuccedat, ſi ad ſecundas trãſit nuptias, & filius ſit conqueſtus. 33.n 9 f.134.

Mater an, quando, & quõo plus poſſit relinquere filijs, ſecundi matrimonij, q̃ primi, & quando cenſeatur relictũ in fraudem, ex coniecturis. 147.n.1 f.511.

Matre ſuperextante ſubſtitutio verbis cõibus facta, eſt omni tempore fideicommiſſaria. 31.n.15 f 129.

Matre excluſa ſtante patruo per ſtatutum, excluſio non procedit in patruo magno. 37.n.11.f 152.

Matrem excludit vulgaris ſubſtitutio, ſiue tacita ſit, ſiue expreſſa. 31.n.3 f.126.

Matrem excludens ſtatutum, ſtante patruo, non habet locum in patruo magno. 87.n.5 f 322.

Matri præfertur ſubſtitutus filio impuberi, ſtante ſtatuto, quod vxor non poſſit ſuccedere viro. 2 n.6 f.10.

Matri ſecundo nubenti vbi filij conſentiunt, videntur renunciaſſe pœnis in eorum gratiam introductis. 127.n.6.f.450.

I N D E X.

Matrimonia clandeſtina contrahentes dicuntur infames. 185.n.4.f.594.

Matrimonij in probatione teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, & plura reiciuntur, in materia probationis matrimonij. 185 n.1.f.592.

Matrimonio ex putatiuo nati dicuntur verè de legitimo matrimonio. 23.n.16 f.79.

Matrimonio ex legitimo procreati dicunti qui ex eo p ſubſequens ſunt legitimati. 24.n.5.f.84.

Matrimonio natos filios, procreatos, vel progenitos idẽ importat. 24 n 13.f.85.

Matrimonio ex opinatitio nati, veniũt appellatione filiorum ex legitimo matrimonio. 24 n.31.f.88.

Matrimonio opinatitio nati, ex adulterino, nõ autem legitimo nati dicuntur. 24 n.32.f.88.

Matrimonium metu contractum, eſt nullum, & qualis metus requiratur, per totum. 17.n.f.55.

Matrimonium quando, & ex quibus dicatur metu contractum, & quando non. 17.n.2 f.56.

Matrimonium contrahi poteſt ſub conditione, ſi puella, ſit virgo. 17.n.3.f.56.

Matrimonium, vt diſſoluatur, teſtes requiruntur omni exceptione maiores. 17.n.5.f.57.

Matrimonium quod iuſtum, & quod iniuſtum, & plura de eo antiquitus. 23.n.11 f.76.

Matrimonium per ſubſequens legitimati comprehendũtur in diſpoſitione loquente de natis ex legitimo matrimonio. 23.n.16.f.78.

Matrimonium per ſubſequens natis lex fauet, quia fuerunt in cauſa vt alij legitimè naſcerentur. 24. n.8.f.84.

Matrimonium opinatitium dicitur adulterinum. 24. n.23.f.88.

Matrimonium nullum eſſe quando ab altero coniugum allegatur, ob alterius impotentiam, quid agendũ ſit. 81.n.1.f.309.

Matrimonium, ex quibus concubinæ per teſtatorem in teſtamento probibitum dici poſſit, vt molumentis ei relictis in caſu matrimonij priuata cenſeatur. 186. n.1.f.597.

Matrimonium clandeſtinum nequaquam probatur per teſtes non maiores omni exceptione. 187.n.3.f.600.

Matrimonium quale dicatur clandeſtinum. 187. n.4.f.600.

Matrimonium clandeſtinum licitum eſt ex cauſa. 187.n.5 f.600.

Matris ex perſona quando ſuccedant nepotes. 86. n.6.f.290.

Matris renunciatio hereditatis quando filijs obſit. 48. n.7.f.191.

Matheſil.notab.19.declaratur. 67 n.15 f.151.

Mediolani ſtatuto ſtante, an filia ſecundi matrimonij poſſit meliorari in dotatione. 147.n.3.f.512.

Meliorationes licet in ſñia non ſint ſeruatæ, tamen in exequutione deduci poterunt. 151.n 7.f.519

Meliorationum emphytheuſis vendendarum, forma. 16.n.2 f.51.

Meliorationum æſtimatio quomodo facienda. 144. n.1.f.504.

Menoc.conſ.116 malè allegat Doct. 24.n. 49.f.91.

Menoch.conſ.87.& Gabr.conſ.125.reprobantur. 73. n.6 f.277.

Menoc.conſ.11.reprehenditur. 87.n.13.f.323.

Mentem teſtatoris lex examinat, nec imputat ei, quòd apertius non dixerit. 9.n.6.f.33.

Mens maximè ſpectatur in contractu emphyteutico. 40.n.6 f.163.

Mens attenditur, non natura verborum in ſubſtitutionibus. 72.n.5.f.271.

Mercatores ab artificibus differunt, & qui ij ſint. 121 n.7 f 425.

Meretricem rapiens excuſatur à pæna raptus. 183. n.3 f.383.

Meretrix ex quibus probetur. 183.n.4.f.583

Merzar.de fideicommiſſ.quæſt.12.reprehenditur. 92.n.15.f.337.

Metu contractum matrimonium eſt nullum, & qualis metus requiratur. 17.n.1.f.55.

Metus ſuſpicio an, & quando pro metu habeatur. 17 n.4.f.57.

Milles ita demum fruitur beneficio, ne conueniatur, vltra quod facere poſſit, ſi in Caſtris contraxerit, & alias diſtinguitur, ſi ex cauſa militiæ. 30.n.2.f.122

Milites noſtri temporis, an habeant priuilegium militię conceſſum. 178.n.2.f.566.

Militum in teſtamento, quæ, & quando indulgeantur. 178.n.1.f.565.

Minor, & mulier non iuuantur ſtatuto prohibente contractum abſq; certis ſolemnitatibus, vbi ſint in dolo. 57 n 6.f.212.

Minor, minori iure communi bona propria obligare poteſt. 66.n.1.f.244.

Minor ſine ſolemnitate alienat, vbi teſtator diſponit. 66.n.8.f.245.

Minor facilius in dote conſtituenda, quàm reſtituenda decipi poteſt. 66.n.15.f.246

Minor non reſtituitur ſi eſt in dolo vero Item ſi eſt verus contumax, & diſtinguitur de dolo in cõmittendo, & in ommittendo n.2. 112.n.1.f.403.

Minor committens aduerſus teſtatoris præceptum non reſtituitur. 112.n.3.f 403.

Minor non habet maiorem obligatũ ex contractu, niſi, & ipſe promiſſis ſteterit. 126.n.6.f.447

Minor donare non poteſt. 139.n.2.f.491.

Minor qui contractũ tutoris confirmat, non videtur audiendus ſi vellet eum doli arguere. 160 n.4.f.534.

Minor ad decurionatũ promoueri nõ põt. 176.n 2.563

Minorem ſine ſolemnitate adeuntẽ afficit ſtatutum, quoties non adeat poſtea ſolemniter. 3.n.3.f.11.

Minorem comprehendit ſtatutum, ꝙ mulier cenſeatur omnia bona in dotem dediſſe. 66.n.10.f.245.

Minores non reſtituuntur ad lucrum, quod ex mora alterius perciperent. 127.n.6.f.451.

Minores, & pupilli, an, & quando citari poſſint. 175.n.5.f.562.

Minores ad Reipublicæ adminiſtrationem admitti non poſſunt. 176.n.1 f.563.

Minori, an, & quæ præſcriptio currat. 75.n.8 f.295.

Minori rem valentem centum quingentis ęſtimaſſe ſęuerarorem præſumitur. 97.n.6.f.354.

Minori ętate non probata, ceſſat reſtitutio ob illam petita. 108.n.3.f.395.

Minori, vt concedatur reſtitutio, eſt probanda læſio. 108 n.4.f.395.

Minori denunciatio litis facta non officit. 175. n.3.f.562.

Minori non obeſt curatoris confeſſio. 128. n.4.f.455.

Minoris contractus nullus ob omiſſas ſolemnitates ſtatuti, an confirmetur ex l.ſi.C.ſi ma.fact. 66. n.19 f.247.

Mi-

INDEX.

Minoris ſcientia requiritur, vt habeat locum.l.fin.C.ſi mai.fact. 86.n.3 f.329.

Minoris contractus inobſeruatibus ſolemnitatibus factus, qui ex ſtatuto præſumitur doloſus, non confirmatur ſilentio. 139.n.4.f 492.

Minorum Res de conſuetudine non ſubbaſtantur. 116.n.2.f.413.

Miſſiuæ litteræ, an, & quando non obligent. 101 n.1.f.371.

Mixta cauſa, quæ dicatur. 114.n.1.f.436.

Mobilia, & ſe mouentia, quando ex verbis teſtamenti non imputentur in legitima filij. 125 n.10 f.441

Modum inducunt dictiones, ita, vt. 62.n.8 f.237.

Modus eſt indiuiduus. 62.n.9.f.237.

Molendini in ſuis Domini ſubditos cogere poſſunt, vt molant, & non alibi, & ne frumenta extra iuriſdictionem exportentur.n.6 & quid in alijs edictis, vbi diſtinguitur quando vtilitas eſt publica. & quando ad Dominum, & eius fiſcum indiſtinctè refertur. 71.n.5 f.264.

Molendinorum fructus induſtriales dicuntur. 165.n 1.f.543.

Monaſterium verbo filiorum continetur, etiam ſi dictũ ſit, ex ſuo corpore &c.n.ſeq. 24.n.17.f.86.

Monaſterium ingrediens poteſt donare cauſa mortis omnia bona præſentia, & futura. 133.n.7.f.472.

Monaſterium ſi filia ingredi velleт, an idem ſolui debeat ac ſi nupſiſſet, & quid ponderatis verbis teſtamenti 152.n.1.f.520.

Moniales in Ciuitate Ferrariæ. ex vi ſtatuti excluduntur etiam quoad bona futura. 74 n 27.f.293.

Mora quando ex die appoſita incurratur 143.n.2.501

Mora purgari poteſt intra modicum, quoties pœna ex maleficio committitur. 197.n.2.f.612.

Moriatur, verbum in ſubſtitutionibus eſt commune. 2.n 2.f 8.

Mors, ſola fama, probatur. 10.n.2 f.38.

Mors ciuilis naturali æquipollet, vbi tractatur de ingreſſu filij, in locum patris. & vide n.13.48 n.2.f.190.

Morte ciuili extinguitur mandatum procuræ. 12.n.5 f.43.

Morte delinquentis ante litem cõteſtatam extinguitur actio perſonalis, quæ ad pœnam ruptæ pacis competebat. 34 n.1.f 136.

Morte finiri ſocietatem, quõ intelligatur.70 n.7.f.259

Morte procuratoris, vel Domini extinguitur mandatũ. 94.n.2.f.341.

Morte concedentis quando extinguatur beneplacitum. 111.n.9.f.425.

Mortis conditio, quæ tacitè ineſt in ſubſtitutione, nil operatur. 60.n.18.f.233.

Mortis cauſa donare poteſt ingrediens Monaſterium omnia bona præſentia, & futura. 133.n 7.f.472.

Mortuo compromittentium altero, laudum latum eſt nullum. 115.n.5.f.411.

Mulier, quæ clam matrimonium contrahit non dicitur proba, & honeſta. 185.n.3 f.593

Mulier quando ventris nomine in poſſeſſionem mitti debeat. 46.n.1.f.185.

Mulier alibi nupta, an dicatur ſubdita. 52.n.6.f.200.

Mulier, & minor non iuuantur ſtatuto prohibente contractum abſque certis ſolemnitatibus, vbi ſint dolo. 57.n.6.f.212.

Mulier alienare prohibita per ſtatutum, nõ intelligitur de alienatione in filios. 66.n.3 f.244.

Mulier alibi nupta, an contineatur appellatione forenſis à ſtatuto. 74.n.4 f.283.

Mulier alibi nupta, an & in quibus retineat ciuilitatẽ. 74 n.5 f.284.

Mulier alibi nupta, an dicatur ſubiecta. 74.n.6. & inferius f.285.

Mulier alibi nupta, poſſidens bona in loco originis, an vt ciuis ſtatuto ligetur. 74.n.9.f.286.

Mulier alibi nupta, an ligetur ſtatutis nouis, & quid de veteribus. 74 n.15.& 16.f.288.

Mulier alibi nupta, an comprehendatur ſtatuto, vt onera ſuſtineantur requirente. 74.n.18.f.289.

Mulier vidua onera perſonalia fert in domicilio viri. 74.n.25.f.299.

Mulier alibi nupta non amittit ciuilitatem originis. 104.n.6.f.386.

Mulierem indotatam vbi vir duxit, eam expellere põt niſi det dotem, ſi vnde conſtituat habet. 117.n.3.f.416.

Mulieres etiam onera perſonalia ſuſtinere. 74.n.27.f.191.

Mulieri legatum factum, cum hoc, quòd communicet cũ heredibus vſumfructum ſuarum dotium interpretatur. 56.n.5 f.210.

Mulieri parcitur ſi ius ſtatuti ignorauit.66.n.20.247.

Munera ordinaria quando comprehendantur Immunitate alicui per Principem conceſſa. 38.n.1 f.153.

Munera ordinaria quæ dicantur, & quæ realia, & perſonalia.n.6. 38.n.5 f.154.

Munus ordinarium, an dicantur Gabellæ, & vectigalia 38.n.5.f.154.

Mutinæ ſtatuto, Neſaren.acquir.immobil.non continetur annui redditus. 104.n.7 f.386.

Mutinæ ſtatutum de non alienando in non ſubditũ declaratur. 104.n.9.f.387.

Mutinenſe ſtatutum mandans ne vir vxori relinquat vltra certam ſummam, an habeat locum è conuerſo, & an dicatur fauorabile, an correctorium, exorbitãs vel limitans. 96.n.1.& ſeq.f.348

Mutui præteriti confeſſio non transfert onus probandi in Reum. 133.n.8.f.406.

Mutuum potius, quam depoſitum contrahi lex p̃ſumit, vbi pecunia numeretur. 113.n.1 f 404

Mutuum dici debet vbi depoſita pecunia quis vtitur. 113.n 11 f.407.

Mutuum, an fieri poſſit ea lege, vt ſoluas mihi tot, quæ cedant in deminutionem eius, quod mihi ab alio debetur, & quando. 189.n.7.f.605.

N

NATT.in §.ex imperfecto.l. hac conſultiſſima.C.de teſta.notatur. 22 n 2 f.71.

Natt. ſibi contrarius in materia legitimationis per ſubſequens. 24 n.47 f.91

Natt conſ 602.reprehenditur. 24.n.57 f.93.

Natt.conſ 607.dictum nimis frigidum. 31.n 6.f.127.

Natt.conſ.139.reprehenditur. 38.n.8 f.156.

Natiuitatis, an Conceptionis non eſſe habendam rationem in legitimatis per ſubſequens matrimonium. 24.n.52 f.91.

Naturales continentur appellatione filiorum. 23.n.6.f.75.

Naturales filij, vt dicantur, ſufficit, quòd ſint nati ex ſoluto, & ſoluta. 23 n.8.f.76.

I N D E X.

Naturali filio pater pro libito relinquere poteſt. 100 n.6.f.367.

Neceſſitatis cauſa legatum relictum quomodo intelligitur. 56.n.4.f 209.

Negatio quando ſufficiat abſq; probatione. 133.n.13.f.475.

Negatiua præpoſita verbo, poteſt omnem adimit potētiam, & actum penitus extinguit. 8.n.11.f 28.

Negatiuè concepta oratio licet ſit ſoluta, habetur pro coniuncta. 74.n.20 f 289.

Negatiuè vbi eſt concepta oratio, omnia concurrere debent, ne ſit locus pœnæ. 74 n.20 f 289.

Negligentia procuratoris dicitur propria Domini, ſi eſt ipſe præſens. 63.n.4.f 240.

Negligentia & diffidia idem quod culpa aliquando. 99 n.3.f.360.

Nepos ex fratre coniunctur, vbi dictum ſit pro ſe. fratre, & nepote. 102.n.3 f 378.

Nepos quando cum patruo non ſuccedat. 120.n 7 422

Nepos, an patris perſonam ingrediatur in diſpoſitionibus. 129 n.6 f.422.

Nepote cum filio inſtituto, an ſimul, an vnus poſt alterum vocati cenſeantur quæſtio diſputabilis. 92.n.12.f.337.

Nepotes in portione patris tantum vocati cenſentur ſtipulatione p patri duobus filijs facta. 10.n.6 f.39.

Nepotes quando veniant appellatione filiorum, etiam ſi additum ſit, ex ſuo corpore nati, in teſtatoris diſpoſitione. 42.n.26.f.87.

Nepotes ex filio, an & quando in locum patrum ſuccedant. 48.n 3 f.190.

Nepotes ex filia quando ex perſona matris ſuccedant. 48 n.6 f 190.

Nepotes continentur appellatione filiorum in vltima voluntate, vbi diſpoſitio eſt collata in euentum incertum. 58.n.3.f.215.

Nepotes ex perſona Aui naſci dicūtur. 58.n 4 f 215.

Nepotes quando non veniant appellatione filiorum. 58.n.15 f.216.

Nepotes ſi cū filijs inſtituantur, iſtis non adeuntibus illi ex vulgari admittuntur. 59.n.2 f 222.

Nepotes non comprehendit diſpoſitio, quæ in filijs locū habuit. 59.n.3 f 222.

Nepotes, vel deſcendentes quando non veniant nomine filiorum. 92.n.18 f 338

Nepotes non veniunt appellatione filiorum in reciproca ſubſtitutione. 142.n.1.f.498

Nepotes quando contineantur, filiarum appellatione. 174.n.1 f.560.

Neptem ex filio an, & quando Auus dotare teneatur. 119.n.2.f.419.

Neptes, an, & quando contineantur filiarum appellatione. 135.n 3.f.480

Neptes dicuntur linea fœminina filiorum, non patris. 135 n 4.f.480.

Neptes appellatione filiarum contineri in diſpoſitione collata in euentum incertum quomodo intelligatur. 136.n.6 f.483.

Neptis dos data, an & quando filio imputetur in legitima. 119.n.1.& ſeq.f.419

Nic. Arelat. in l. generaliter. C. de ſecund. nup. declaratur. 33.n 10 f.138.

Niſi, dictio, coniuncta verbo futuri temporis conditionem inducit. 8.n.15.f 29.

Niſi, dictio, conditionem inducit. 74.n.26.f.291.

Nobilis pro viro ſtat præſumptio. 181.n.22 f.574.

Nomen, ipſe, denotat perſonalitatem. 8.n.17.f.30.

Nomina debitorum non continentur legato facto de bonis mobilibus, & immobilibus. 166.n.1 f.546.

Nomine proprio vocati ſuccedunt in viriles. 18.n 7.f.59.

Nominis proprij expſſio nihil facit, ſi pcedant nomina appellatiua, & ſequantur propria. 18.n.4.f.59.

Non numeratæ pecuniæ exceptio quomodo proponēda ſit. 113.n.3.f.405.

Non obſtante, clauſula, quando non requiratur in reſcripto contra ius. 38.n.11.f.157

Notariatus officium, licèt ſit vile, tamen dignitatē habere dicitur. 182.n.6 f.581

Notarij inſcitia, vbi in verbis apparet, & ſequatur abſurda interpretatio, illa nihil operātur, & notarij adiectio nō vitiat diſpoſitionē. n 16. 58.n.11.f.216.

Notario ſuſpecto in relenatione inſtrumenti non eſt adhibenda fides. 91.n 3.f.332

Notario atteſtanti in margine ſcripturæ, ſe cancellaſſe de partium conſenſu, non creditur. 91.n.5.f.333.

Notariorum clauſulæ, quæ de ſtylo apponuntur quid operentur. 73.n.12.& ſeq f.179.

Notarium incontinenti addidiſſe præſumitur ad eū excuſandum à falſo, non autem quo ad probationem ex inſtrumento faciendam. 91.n.6.f.333.

Notarius teſtamentum non ſcribens, vt debet punitur de falſo. 39.n 9.f.160.

Notarius debet eſſe rogatus à teſtatore, vt valeat teſtamentum, nec ſufficit tacita rogatio ex reſponſione per, ſic. 39.n 10 f.560.

Notarius debet eſſe rogatus, & adhibitus à teſtatore. 39.n.11 f.191.

Notarius non poteſt extendere inſtrumentum ad conſilium ſapientis, niſi ſit dictum. 73.n.14.f.280.

Notarius, q̄ addere poſſit inſtrumento. 75.n.18.f.280.

Notarius, an poſſit addere clauſulas poſt traditum partibus inſtrumentum. 73.n.19.f.281.

Notarius an, & quando abſenti acquirere poſſit. 75.n.3.f.294.

Notarius, an acquirere poſſit irreuocabiliter abſenti, & non exigatur ratihabitio. n. 5. 76.n.1.f.296.

Notoria nullitas nunquàm per ſtatutum reiecta intelligitur. 79.n.3.f.303.

Nouæ conuentionis pſumptio inſurgit ex quaſi poſſeſſione, & longiſſima præſtatione. 71.n 12.f.268.

Nouell. de non ellig. ſec. nub. in §. cum igitur. correctam per aliam Nouell. de nupt. §. hinc nos. 33.n.8.f.134.

Nouell de conſangui. & vter. fratr. intellectus. 54.n.5.f. 204.

Nouercæ à relicto ſibi facto ea in vita viduali &c. per priuignam, cui minus relictum fuerat, adempto, cū reddantur ad æqualitatem ambo, conditia viduitatis, vti quę non ineſt relicto. 27.n.11 f.114.

Nouercæ ſi plus relinquatur, quàm filius prioris matrimonij ex diſpoſitione. l. hac ędictali. retinet vſq; ad legitimam illorum, quàmuis illa integra non fuerit relicta, niſi fuerit addita clauſula, nè plus petant. 27.n.14 f.115.

Nullitas contractus ipſo iure ex quibus verbis elicitur. 8.n.10.f.28.

Nullitas apparens ex defectu citationis, nunquàm intelligitur ſublata. 93.n.8 f.440.

Nullitatem notoriam extra effectu iuriſdictionis nunq̄ reiicere intelligitur ſtatutum. 79.n.2.f.303.

Nullitatem ex defectu iuriſdictionis non validat iuramentum. 79.n.4.f.303.

Nullum

I N D E X.

Nullum dicitur laudum, vbi eſt iniquũ. 115.n.6.f.412
Numeratam non fuiſſe pecuniam quis, & quando probare debeat an Actor, an Reus. 113.n.7.f.406.
Numeratio pecuniæ, an ex confeſſione probetur. 113.n.4.f.405.
Nurum indotatam, an Socer alere teneatur, ſi filius eo inuito nupſerit. 117.n.1.f.415.

O

OBLIGARI poſſunt, quæ non ſunt in rerum natura. 89.n 2.f.330.
Obligatio præſumitur ex longiſſima præſtatione. 71.n.12.f.268.
Obligatio vna quoties continet plures pactiones, illæ habentur pro vna. 143.n.10.f.503.
Obligatione in generali, quæ non continebantur veniũt vbi ſpecies vna exprimitur. 128.n.6.f.455.
Obligato fundo, & fructus cenſentur obligati. 89.n.2.f.330.
Obſeruandum non eſt, non obſeruanti. 143.n.1.f.501.
Obſeruantia ſubſecuta mentem, Priuilegiumq; Principis declarat. 107.n.15.f.394.
Obſtetrices atteſtari ventrem eſſe plenum, vel quòd ipſam mulierem prægnantem paria ſunt. 46 n 4.f.186
Occidiſſe qui fatetur, ſed ad ſui defenſionem capitaliter puniri non poteſt. 192.n.4 f.610.
Oldrad.conſ.21.non habet locum ex coniecturis. 26.n.19.f.110.
Oldrad.conſ.142.declaratur, & impugnatur. nu. 4. & ſeq. 31 n 2.f.125.
Oldr.conſ.21.ex coniecturis non procedit. 49.n.4 195
Oldr.conſ. 197. declaratur. 336.n.8.f.462.
Omnes, dictio, & vni tantum conuenit. 31.n.5.f.127.
Omnes, dictio, quandoque accipitur pro ſingulis. 40.n.9 f.263.
Omnes, dictio, in ſubſtientione etiam ad remota capitula refertur. 72.n.18 f 274.
Opem ferens delinquenti, an & quando eadem pœna ſit puniendus, & quando mitiori. 190.n.1 f.605.
Opem præſtaas delinquenti quomodo puniatur. 194.n.3 f 615.
Operam dans rei illicitæ, an, & quando videatur obligatus ad id, quod præter eius propoſitum euenit. 190.n.4.f 607
Opponere licet de iure tertij, etiam ante declarationem vbi illud ius excludit ipſo iure. 8.n.13.f 29.
Oratio in definita non trahitur ad futuras perſonas, etiam in teſtamentis. 20.n.3.f.67.
Oratio indefinita non valet tantum, vt vniuerſalis, vbi non eſt eadem ratio. 20.n.4.f.67.
Oratio indefinita ad hominẽ prolata habet vim vniuerſalis ex humanitate. 41.n.7 f 168.
Oratio negatione concepta licet ſit ſoluta, habetur pro coniuncta. 74.n.20 f 289.
Originarij alibi habitantes non ſunt propriè Ciues, ſi tamen in Metropoli Ciuitate degunt eiſdem emolumentis quibus alij Ciues fruuntur. 61.n.3.f.235.
Originarij noui loci, an participes eſſe debeant honorũ, & honorum loci. 61 n.6.f 236.
Originarius ciuis non comprehenditur ſtatuto excludẽte forenſem, & quid ſi ſtatutum vocat Ciuem, quid ſi excludit non ſubiectum, quid ſi requirit, quòd ſit ſubiectus ſtatutis, & ordinamentis, & quid ſi exigit vt onera ſuſtineantur. 52.n.1.& ſeq.f.192.
Originarius alibi habitans, an dicatur verè ciuis. 74 n.5.f.284.
Originarius alibi habitans, an ligetur ſtatutis nouis. 74.n.15 f. 288.
Originem ex quibus deſeri dicatur. 74.n.12 f 287.
Originis ciuilitatem non amittit mulier alibi nupta. 104.n 6 f.386.
Oſtium in pariete intermedio exiſtẽs non prohibet quo minus duæ domus dicantur. 78.n.6 f.300.

P

PACTVM cui eſt vtile illi imputatur, ſi non curauit vt legem apertius diceret. 9.n.11.f.34.
Pace non cenſentur contenti agnati, & cognati, qui poſtea ſint nati. 20.n.1.& ſeq.f.67.
Pace inita inter Ciuitates, adherentes earum non comprehenduntur. 20.n.8 f.67.
Pace ſimpliciter facta, vtrinq; coniuncti non intelliguntur comprehenſi. 20.n.9.f.68.
Pace non comprehenditur futuri affines 77.n.8 f 298
Pace inita cũ promiſſione de rato, ſi lapſum ſit decẽniũ à die promiſſionis de rato, & ſequatur offenſio, non tenetur promiſſor. 77.n.9 f 298.
Pace inita, & quando Rebelles in patriam redeunt, conceſſa reſtitutio, trahitur ad quaſcunq; ſnias latas cõtra eos, ẽt in gratiam creditorum. 94 n.1.f.340
Paci pœnam adijcere poteſt procurator ſimpliciter ad eam in eamdam conſtitutus. 90.n.2.f 331.
Pacis in inſtrumẽto q cõplices dicãtur. 77 n.3 f 297
Pacis ruptæ non tenetur qui cũ ignorat. 77.n.4.f.297.
Pacta vulgari ſermone conſcripta ſimplicius, & craſſius ſunt interpretanda. 14 n.2.f 47.
Papa eodẽ modo loquitur de legitimatis per ſubſeqnẽs, & de legitime natis. 24 0.12.f 85.
Papa in c.Rainutius.de teſta defenditur.20 n.7.f.107
Pacti verba ſecundum ius commune ſunt interpretanda. 144.n.4.f.505.
Pactiones plures pro vna habentur, ſi continentur vna obligatione. 143.n.10 f.503
Pactũ ẽt reſpiciens ſucceſſiones conceptũ verbis maſculini generis, non cõprehendit fœminas. 9.n.12.f.35.
Pactum de lucro dotis ſi vxor moriatur, porrigitur ad ingreſſum Monaſterij. 24.n 25 f 87.
Pactum ne liceat alienare irrequiſito domino, in emphytheuſi appoſitum, non ligat comprehenſos in tali ſtitura, ne alienent inter ſe. 42.n.14 f.165
Pactum de redimendo operatur, quòd ſi intra terminũ res retroematur reuertitur ad eandem naturam. 40.n.17.f.165.
Pactum etiam iuramento vallatum de non opponendo de nullitate inſtrumenti, eſt nullum, ſi inſtrumentum principale non valet. 79 n.5 f.303.
Pactum de non petendo reductionem in compromiſſo, de iure communi reductionis ius non tollit, maximè ſi ſit factum compromiſſum de iure tantum. n.7. 79.n.6.f.304.
Pactum nudum, ſi habet mutuum factum, vel eſt correſpectiuum, tunc dicitur contractus innominatus. 84 n.7 f.317.
Pactum de retrouendendo dicitur pars precij, & eo additò res minoris æſtimatur. 129.n.5 f.458.
Pactum de redimendo, ſi non ſit liberum præſumitur ſimulatio. 132.n.2.f.466.
Pactum, vel contra proferentem interpretatur, vel ſecũdum ius commune. 141.n.4.f.496.
Pactum de non appellando, quando non obſit. 143. n.1.f.501.

Pactum rei liberandę, an & quando emphytheuſi finita cenſeatur ſublutum. 158.n.7.f.531.
Pactum de donando, an variat actionē 172 a.1.f. 557.
Parentes quarè inter liberos citra ſolemnitates teſtari poſſunt. 22 n.1.f.70.
Parentis locum, quando non ingrediantur filij. 91.n.1 f.331.
Pariſ.conſ.26.in 4 reprehenditur. 171.n.2 f.555.
Pars tum venit aliquando totius appellatione. 78.n.4 f.300,
Pars partem quādo ad ſe habere dicatur. 78.n.5.f.300
Partes fiunt tm̄, vt cuique nomini collectiuo rata aſſignatur in contractibus. 40.n.9 f.163.
§ adeo. de loca. & conduct. declaratur. 16.n 6 f.52.
§.ſi iuſti. de nupt. intellectus. 24.n.5.f.84.
§.ſi auth de triea. & ſemiſſ. & § ſiquis igitur. vt lib. de cæter. intellectus. 24.n 61.f.96.
§ hac nobis auth. de hered. & falc. intellectus. 26.n 10 f.108.
§.quia verò hactenus auth. de nupt. intellect. 27. n.9.f 114.
§ quia verò, vero hactenus. in auth. de nup. intellectus. 28 n.14 f.119.
§.optimum. in auth. de non ellig ſec. nub intellectus. 33.n.2.f.133.
§.hinc nos. in Nouell. de nupt. intellectus. 33.n.3.& 5.f.133.
§.cum igitur auth de non ellig.ſec.nuben. correctus. 33.n 8 f.134.
§.aliud quoq; auth. vt cum de app. intellectus. 66. n.18.f 247.
Pater, qui ſtipulatur pro filio, An cenſeatur ſtipulaſſe, vt filio, an etiam, vt heredi. 1.n.8.f.3.
Pater ſi ſtipuletur duobus filijs, nepotes ſunt vocati ſinguli in portione tantum patris. 10.n.6.f.39.
Pater non acquirendo in gratiam filiorum, quamuis dāno fiſci cedat, in illius fraudem facere non videtur. 36.n.18 f 147.
Pater ſuam poſteritatem, alienæ ſoboli præferre præſumitur, 41.n.2.f.167.
Pater gratia filij quærit opes. 41.n.3.f.167.
Pater bannitus ſeu deportatus, quid adimat liberis, & quid minimè, & in quibus patris delictum illis noceat. 48.n.12 f.192.
Pater poteſt renocare ius quæſitum filio ex propria ſtipulatione antequam ille acceptet. 76.n 3.f 296.
Pater qui bona fideicommiſſi diſſipat, an caueat filio, an bona reſtituat. 85 n 4 f.319.
Pater, qui filium legitimare curauit, etiam ſi Index fuiſſe incompetens, lapſo decennio, non poteſt venire contra factum ſuum. 100.n 5.f.366.
Pater filio naturali, pro libito, relinquere poteſt. 100.n.6.f.367.
Pater filium alere debet, & ſi indignam vxorem duxiſſet. 17 in ſi.f 416
Pater ex lege obligatur filio ad alimēta. 163.n.2.f.539
Patri in teſtamento aſſerenti legitimatum eſſe filiū non creditur. 122 n 2.f.426.
Patriæ poteſtati quanto tempore præſcribatur. 67.n.9.f.250.
Patrimonio ſuo quis ob vnam ſimplicem voculam non eſt priuandus, ſed ex ſolidis legum rationibus. 24.n.1.f.83.
Patris originem, non Auiæ, ſeu matris ſuſtinent filij. 52.n 6 f.210.
Patris locum, an & quando ſubintret filius, extincta fideicommiſſaria ſubſtitutione. 93.n.19.f.339.
Patris perſonam, an ingrediatur nepos in diſpoſitionibus. 120.n.6.f.422.
Patrui prædefuncti in bonis ſuccedunt filij ſororis, cum patruo. 37.n.1.f.150.
Patruo ſtante, ſtatutum matrem excludens, non habet locum in patruo magno. 87.n.5.f.322.
Patruus cum nepote, quando inſimul ſuccedant. 120 n.6.f.422.
Pauli Papę II. Bulla de alienat. rer. Eccl habet locum in hoſpitalibus. 179 n.3 f.567.
Pax inter Principes, & Populos, ſocios futuros etiam continet, & rationes diuerſitatis à pace priuatorum adduntur. 20 n.10.f 68.
Peccans in actu indiuiduo tenetur inſolidum ad penā, ſeu ad id, quod intereſt, etiam ſi alij ſocij non obligentur. 62.n.3.f 237.
Pecunia legata ſuper certo fundo dicitur eſſe in obligatione, fundus aūt in ſolutione. 7.n.2 f.25.
Pecunia ex hereditaria Prædia empta, ſunt ſubiecta fideicommiſſo, & reſtituenda qualia ſunt. 25.n.24. f.104.
Pecunia depoſita vbi quis ſit vſus. Depoſitum in mutuum transfertur. 113 n.11.f.407
Pecunia quando comixtione dicatur conſumi. 165. n 8.f.545.
Pecunia vbi datur in negociationem ſub certo lucro, periculū eſt dantis, non accipientis. 189.n.5.f.604.
Pecuniam non eſſe numeratum, quis probare debeat, & quando, an Actor, an Reus. 113.n.7 f.406
Pecuniæ non numeratæ exceptio quomodo proponenda ſit. 113.n.3.f.405.
Pecuniæ numeratio, an ex confeſſione probetur. 113.n.4.f.405.
Pecuniæ, an & quando legato immobilium non contineantur. 17 .n 3 f.556
Pęna quibus in caſibus, & quæ infligatur aduerſus vendentes, & ementes Res fiſcales, à fiſco, quæſitas. 6.n.8.f.23.
Pœna, an & quando ad heredes tranſeat. & num 4. 34.n.2.f 136.
Pœna, an & quando ipſo Iure debeatur, vel cōmittatur 34.n.3.f 136.
Pœna etiam ſi ipſo iure comiſſa fuerit declaratoria opus eſt, in vita delinquentis, vt illa ad heredes tranſeat. 34 n.4.f.136.
Pœna comittitur in totum, ſi vno capitulo tantum contrafiat, vbi adeſt clauſula in inſtrumento, Quę omnia &c. 62.n.12.f.238.
Pœna corporalis vbi adijcitur, etiam ſi concurrat pecuniaria, cauſa dicitur criminalis. 124 n.3.f.437.
Pœna remittitur ob actum contrariū. 127.n.5.f 410.
Pœna conuentionalis non facit ceſſare pœnam legis in contractu emphytheutico. 158.n.1.f 531.
Pęna ordinaria teneri eum qui operam dat Rei illicitæ ſecuto homicidio, quō intelligatur. 181.n.29 f.577.
Pœna eadem quando teneatur opem ferens delinquenti 190.n.1.f.605.
Pœna poſterioris legis, an & quando pœnam antiquæ tollat. 195 n.3.f.618.
Pœnam non incurrit emptor bonorum in fraudem fiſci alienatorum. 6.n.6.f.22.
Pœnam omnem refundis, qui peccat in actu indiuiduo, etiam ſi alij ſocij non obligentur. 62.n.3.& ſeq.237.
Pœnam, an & quando notariatus inſtrumento addere poſſit. 73.n.18 f.280.

I N D E X.

Pœnam adijcere poteſt procurator paci, etiam ſi ſimpliciter ad eam incumdam ſit conſtitutus .90.n.2.331
Pœnam non comittit alienare prohibitus, ſi heredem inſtituat eum, qui ab inteſtato ei ſucceſſurus erat. 92.n.5 f.336.
Pœnam ſtipulationis non committit Reus, qui ex loco ſibi deſtinato abijt, moxque reuerſus eſt. 197. n.1.f.621.
Pœnæ reſpectu, non intereſt inter contractum ſimulatũ, & fuctum in fraudem. 6 n.10 f.23.
Pœnæ locus eſt, niſi omnia contenta in oratione negatiuè concepta concurrant. 74.n.20.f.289
Pœnæ adiectio facit contractum indiuiduum. 143. n 9 f 502.
Pœnitentiæ locus eſt in contractu promiſſionis de vendendo. 84.n.5.f 316.
Pœnitentiæ quando locus ſit in contractibus innominatis. 101.n 8.f 373
Peregrini roligionis cauſa teſtari poßunt absque ſolemnitatibus. 178.n.3 f.566.
Peremptoria exceptio poſt ſententiam non poteſt opponi. 109.n.2.f 397.
Perfectus ex quibus non dicatur contractus. 84. n.9.f.317.
Periculi appellatio non refertur naturaliter ad caſum fortuitum, ſed ad cuſtodiam ipſam. 65.n.3.f.242.
Penſio ter conſtituta iuſta eſt credenda. 70.n.1.f.258.
Periculum in accipientem, an & quando transferat rei æſtimatio. 65.n.1 f 241.
Periurij, qui agunt abſq; eo, quòd petierint abſolutionem à iuramento, ſunt repellendi à iudicio. 13.n.6 f.46.
Periurij exceptio, quando cenſeatur remiſſa, & quid operetur hæc remiſſio. 143.n.13 f.503.
Periurus in vna cauſa non repellitur ab agendo in altera, & quando repellatur ab excipiendo. num.11. 143.n.4.f.501.
Permiſſo in caſu ſe eſſe aſſerenti, quando non credatur. 67.n.11 f.251.
Permiſſo vno, reliqua etiam conceſſa cenſentur, ex quibus peruenitur ad illud. 90 n.1.f.331.
Perpetua quando dicatur emphytheuſis, & quando tẽporalis. 137.n.9.f 487.
Perpetuò, dictionis vis. 1 n.11.f.4.
Perpetuò, dictionis. vis. 92.n.2.f.335.
Perſonalis actio non tranſit in ſingularem ſucceſſorem. 104.n.3 f 386.
Perſonæ quando eſt conceſſa immunitas propter res ad heredes non tranſit. 121.n.4.f.424.
Peruſij ſtatuta de dote filiæ, ſeu ſorori delinquenda, & de vltimis volunt, obſeruan. declarantur. 35. n.1.& 2.f.137.
Petitorio poſſeſſorium cumulari poteſt, ſtante clauſula ſola facti veritate inſpecta. 123.n.1 f.429.
Petr. de Bellapert Bal. Salic. & Iaſ. in l. fi. C. de iur. emphy. & Imo. in c. potuit de loca. opinio reprobata, dũ voluerunt, vltra duos menſes à die requiſitionis, expectari per alios duos menſes Dominum directum ſi vellit emerè. 16.n.4.f.51.
Pietatis fauor non prodeſt Iudæis. 28.n.2 f.454.
Pignori dari non poteſt res alterius. 89.n.1 f.329.
Pignori obligantur, quæ non ſunt in rerum natura. 89.n.3.f.330.
Pij Papæ 4. Bullam non obeſſe legitimatis. 23. n.23 f.81.
Plura quoties vna vox comprehendere poteſt ſimul, illa comprehendit, licet magis proprium ſit vnum, quàm aliud. 23.n.17 f 79.
Pluralitas non reſoluitur in ſingularitates in vulgari ſubſtitutione, ſecus in fideicommiſſaria. nu.5.& primum dictum de vulgari limitatur quando ſubſtitutio eſt diſiunctiua, n.6.& n.13. 10.n.4 f 38.
Pluralitas in ſingularitates reſſoluitur in pupillari, fallit, vt ibi. 31.n.7.f.127.
Poſiti in conditione ex coniecturis cenſentur vocati. 26.n.19.f.110.
Poſiti in conditione, ex coniecturis cenſentur vocoti, & coniecturæ ennumerantur. 150.n.1.f.516.
Poſiti in conditione quando dicantur vocati. 169. n.5.f.551.
Port. conſ. 65. notatur. 40.n 13.f.165.
Port in articulo, an attendatur proximitas teſtatoris, an grauati inconſtans. 45 n.9.f 183.
Poſitionibus. vt ſimpliciter reſpondcatur ſtãte ſtatuto, poterit tamen addi certa qualitas, vbi agitur in foro Eccleſiaſtico. 17.n 2.f. 56.
Poſſeſſio, verbum à lege prolatum, intelligitur propriè de ciuili, non de naturali. 64.n.6.f.241.
Poſſeſſio quaſi ſui iuris non liberat filium à probatione emancipationis. 67 n.16 f.252.
Poſſeſſio quaſi, cui repugnat primus hominis ſtatus, nõ releuat quem onere probandi. 67 n 18 f.253.
Poſſeſſio vbi à Iudice auocata ſit, an detur contra eum interdictum quorum bonorum. 74.n.3.f.283.
Poſſeſſio longiſſima tollit malæ fidei ſuſpicionem. 75.n 7.f.295.
Poſſeſſio etiam iniuſta, & ſtatus præſens attenditur, in iudicio ſummario. 95.n.4 f.343.
Poſſeſſio, an & quando amittatur, ſecuta apprehenſione per alium. & nu ſeq. 95.n 8.f.344.
Poſſeſſio feudalium bonorum non conceditur, vbi conſtat heredem eſſe incapacem. 122.n.5.f 428.
Poſſeſſionem teſtatoris ſufficit probare fideicommiſſario agenti contra heredem. 10.n 11.f.40.
Poſſeſſionem ſui iuris, vt filius acquirat, quæ requiruntur. 67.ñ.17 f.252.
Poſſeſſionem vbi quis apprehendit ſi coloni bona ab eo conducant, ingreſſus ille habet uim traditionis. 95.n.9.f.345.
Poſſeſſionis recuperandæ remedium non datur contra poſſeſſionem titulo, & bona fide. 86.n.1 f 320.
Poſſeſſionis translatio, an impediatur, ſtante ſtatuto ne poſſeſſiones alienentur in non ſubditum. 133.n.20.f 476.
Poſſeſſor malæ fidei ſi prætermiſit agros ſtercorare prata irrigare, & cætera munera obire, quæ ſunt diligentis patris familias, non excuſatur a fructibus percipiendis, & ad quid teneatur. 99 n.6 f.361.
Poſſeſſor malæ fidei, an & quando teneatur ad fructus fructuum. 99 n.7.f 362.
Poſſeſſor malæ fidei tenetur ad vſuras fructuum. 99.n.14 f.364.
Poſſeſſor bonæ fidei quos fructus ſuos facit. 165.n.2. f 543.
Poſſeſſorio in iudicio ſummario, attenditur etiam iniuſta poſſeſſio, & ſtatus præſens num.6. nec attenditur etiam ciuilis, & naturalis, ſed actualis, vbi de actuali ſuit dictum n.11. 95.n.4.f.343.
Poſſeſſori non aufert ius præceptum per alterum factũ, ne ipſe moleſtetur. 95 n.7 f 344.
Poſſeſſorio in iudicio ſummario, nedum tempus litis motæ inſpicitur, ſed oportet poſſeſſionem perſeuerare lite pendente. 95.n.10 f.345.

Poſſeſ-

Digitized by Google

INDEX.

Poſſeſſorio in remedio non fit reſtitutio. vbi tractatur de locis munitis, quorum difficilis eſſet recuperatio. 122.n.6 f.228.

Poſſeſſorium iudicium ſummarium plerunque locum habet lite iam mota, & alio iudicio incohato. 95.n 5.f.344.

Poſſeſſorium cum petitorio cumulari poteſt ſtante clauſula ſola facti veritate, & c. de cuius vi plura. 123.n.1.f.429.

Poſſidens, qui timet ſe turbari, poteſt implorare iudicis officium, ſine libello, vt fiat præceptum nè turbetur, & idem ſi iam iniuriam acceperat.n.2.95.n.1.343

Poſſidentes feudalia ex vi inueſtituræ dicuntur legitimi contradictores. 122 n.7 f.428.

Poſſidere quando duo contendunt quomodo procedendum, & an ſit neceſſarius libellus, & quando. & nu. ſeq. 95.n 2 f.343.

Poſt, dictionis ius in ſubſtitutione. 92.n.6.12.& ſeq. f.336.

Poſteriora lex à priori diſtinguitur, & ſic fit conciliatio. 77 n.7 f 298.

Poſteriora ſicut è præcedentibus, ita priora ex poſterioribus declarantur. & n.7. 107.n.2.f.378.

Poſthumi natiuitatis ſpes vbi deficit, ſiue viuo, ſiue mortuo teſtatore. vulgaris tacita intrat. 31.n.5.f.126.

Poſthumi natiuitate teſtamento rupto, an legata conſeruentur. 41.n.1.f.167.

Poſthumo ſubſtitutus, ſuccedit ſi ille natus hereditatẽ non adiuit. 72.n.1 f.270.

Probare diſtinctè gradum ſufficit agenti ad fideicommiſſum, & alteri dicenti extare proximiorem, incũbit onus probationis. 5.n.11.f.20.

Probare debet adimpleuiſſe ex parte ſua, qui vult vti beneficio inſtrumenti, & quando tertius poſſit opponere. 8.n.18.f.30.

Probant plenè teſtes vbi in facto conueniunt, licet in coherentiis ſint diuerſi. 82.n.2.f.310.

Probandi onus non tollit quaſi poſſeſſio, cui repugnat primus hominis ſtatus, etiam in poſſeſſorio, quando incidenter res tractatur. 67.n.18.f.253.

Probandi onus transfert in aduerſarium, confeſſio tacita ex alicuius dictio ſurgens. 67.n.8.f.249.

Probatio incumbit aſſerenti quem factum eſſe locupletem. 165.n.1 f.545.

Probationem nec ſemiplenam inducit confeſſio extraiudicium per vnum teſtem probata. 84 n.1 f.315.

Probationes plenæ in iudicio, vbi tractatur de vera probatione fieri debent. 133.n.15 f.475.

Probationes plenæ, & integræ eſſe debent in cauſa ardua. 185.n.2.f.592.

Probationis inter domeſticos non ità exacta exiguntur 82 n.6.f.511.

Probent, vt teſtes, quomodo depoſitio eorum coniungatur. 82.n.7.f.312.

Præambulum quando per adiectionem determinetur. 32 n.6.f.131.

Præcedentia ſicut declarant poſteriora, ità, è, conuerſo. 102 n.2.& 7.f.378.

Præcedit vbi terminus vnus, & ſequitur alter, qui ſub eo contineatur, hic reſtringit primum. 32.n.4 f.131

Præceptum, vt valeat ſaltem in vim citationis, & litis pendentiam inducat, non debet eſſe vagum, & incertum, & quis terminus ſit cõparitioni.95.n.12.347.

Præceptum poſſeſſori factum ne alterum moleſtet illi ius non aufert. 95.n.7.f.344.

Præceptum tunc tranſire poteſt in iudicatum, cum ſit lite iam cœpta, & vt firmum maneat neceſſè eſt accuſare contumaciam non comparentis. 95.n.13.f.347.

Præfecti annonæ cogere poſſunt omnes, qui rem venalẽ expoſuerunt, illam vendere, maximè eſculenta, & poculenta. 182.n 23 f.575.

Præiudicium quando alicui fit in conſequentiam, is conqueri non debet. 24.n.33.f.88.

Prælegata, an & quando fideicommiſſo cenſeantur ſubiecta. 120.n.10 f 423.

Preparatoria non faciunt, vt deſinat res eſſe integra. 12.n.12.f.375.

Præpoſitus parum conſtans in materia legitimationis per ſubſequens. 24.n 43.91.

Præcedentia declarant ſubſequentia. 78 n.7.f.301.

Præſcribatur quanto tempore patriæ poteſtati. 67.n.9.f.250.

Præſcribatur ne iure petendi ſupplementum legitimæ. 127.n.7 f.451.

Preſcribitur remedio reintegrandæ ſpacio triginta ann. 86.n.5.f.320.

Præſcriptio quę & quando currat contra minores. 75.n.8 f 295.

Præſcriptio, an & quando currat contra filium familias. 75.n.11.f.296.

Præſcriptioni. quando non requiratur ſcientia. 116.n.5.f 414.

Præſentis temporis verba non trahuntur ad futurum in contractibus. 20.n 1 f.67.

Præſertim, dictio probat idem eſſe. & ſi aliquid aliud eſſet dictum. 28.n 9.f.118.

Præſertim, dictio, alterum etiam caſum includit. 100.n.7.f.368.

Preſumatur quando auctoritatem, vel conſenſum præceſſiſſe. 116.n.4.f.414.

Præſumptio nouæ conuentionis, & obligationis, ex qua ſi poſſeſſione, & longiſſima preſtatione inſurgit. 71.n.12.f 268

Preſumptio quæ oritur ex miſſione in remed l.fin. C.de edic.di tanti eſt, quòd reddit miſſum tutum in petitorio, niſi actor infringat ius eius. 67 n.20.f.253

Præſumptio iuris ſufficit, vbi dictũ ſit. ſi repereris &c. 155.n.4.f.527.

Preteritę filię, an pater pupillariter ſubſtituere poſſit. 60 n.9 f.229.

Præteritio filij, quæ apparet ex lectura teſtamenti, quale vitium dicatur. 68.n.5.f.255.

Precij pars dicitur pactum de retrouendendo, eo.n.addito, res minoris ęſtimatur. 129.n.5.f.458.

Precij exiguitas ſola, & pactum de retrouendendo non probant contractum vſurarium. 129.n.6.f.459.

Precio renunciare non videtur qui probat venditionẽ. 160.n.3.f.534.

Precioſa à ſponſo ſponſæ data, donata non pręſumuntur. & quę precioſa dicantur. 118.n.1.& ſeq f 417.

Precium, an recuperet emptor, fraudis particeps, quando bona dicuntur in fraudem fiſci alienata. 6 n.2.& ſeq f.21.

Precium rei fideicommiſſo ſubiectæ alienatę in ſubſidiũ petitur. 73.n.5 f.277.

Precium, an amittat, qui rem fideicommiſſo ſubiectam alienari permittit, & n.ſeq.& quid vbi, & alienationi, & donationi conſenſit n.7. 73 n.5 f.277.

Precium, an, & quando repetat conſentiens donationi rei ſuę. 73.n.7 f.278.

precium rei venditæ accipiens alienationem probare videtur.

I N D E X.

videtur. 160.n.1.f.534.

Princeps ex cauſa aduerſus ſententias iuris ſolemnitatibus obſeruatis latas quandoque reſtituit. 96. n.5 f.342.

Princeps ius quæſitum Clericis ex longiſſima obſeruãtia auferre non poteſt. 103.n.11.f.584.

Princeps iuri feudorum, an & quando derogare nõ poſſit. 123.n.8.f.433.

Principi qui habet legitimam inueſtituram magis tribuendum eſt, quàm ei, qui ſe intruſit. 71.n.2 f.261.

Principibus potius, quàm præſidibus ſimiles ſunt Duces Comites, Marchiones, & alij qui perpetui Domini ſunt, quàmuis alij ſupremo Principi ſubijciantur. 71.n.1.f.260.

Principis verbis, & enunciatiuis creditur. 107. n.2.f.341.

Principis beneficium contra eum interpretatur. 121.n.2 f.424.

Principis aſſertioni ſtatur, quo ad ſubditos eius. 145. n.1 f 506.

Priuatio ſupponit habitum. 67.n.8 f.248.

Priuigna ceſſat etiam quo ad Nouercam. 27.n.11. f.114.

Priuilegiato ne conueniatur vltra quantum poteſt bona auferuntur, & adiudicantur creditori, qui ipſi prouidet de alimentis. 50.n.13 f 124.

Priuilegiatus non poteſt vti priuilegio. contra ſimile priuilegium habentem. 66.n.2.f.244.

Priuilegio ne quis conueniatur, niſi inquantum poteſt quando locus non ſit. 30.n.1.& ſeq f.125

Priuilegio tranſmiſſionis vtens non potens vti alio iure quam eius, qui tranſmiſit. 48.n.10.f.192

Priuilegio duplici vti poſſumus. 107.n.14.f 39.

Priuilegiorum immunitatum, quæ conceduntur diuerſa formulæ, & effectus, & quando comprehendãtur etiam munera ordinaria. 38.n.1.f.153

Priuilegium vſus eſt fidiſſimus interpres, quoties de illorum interpretatione diſſeritur. 107.n.15.f.394.

Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quàm poſſit, ceſſat ſi interuenit dolus ex parte promittentis, item vt n.6.& 7. 30 n 4.f.123.

Priuilegium, vt aliquid operetur latius interpretatur. 38.n.4.f.154.

Priuilegium Domini ad ſuos colonos extendi nõ poteſt. 71.n.8 f.266.

Priuilegium, quod quis ex ſe habet, an amittatur ex adæquatione facta alteri. 107 f 10.f.394

Proclama, vel ſtatutum auferens quandam liberam adminiſtrationem, licet non in totum, dicitur odioſum, & reſtringi debet. 64.n.2 f 241.

Proclamata, ne frumenta extra iuriſdictionem exportentur, quando ſint valida. 71.n 5 f.265.

Procurator quædam implere non poteſt pro plurimi, vt quando conditio in facto conſiſtit. 8.n 17.f.30

Procurator, an, & quando poſſit appellare, & quando cauſam appellationis proſequi, etiam mortuo Domino, diſtinguendo caſus, oſtenditur. 11.n.1.f 40.

Procurator, an, & quando poſſit petere executionẽ ſententiæ. 11.n.2.f.41.

Procurator in cauſa principali, reuocatus cenſetur per conſtitutionem alterius procuratoris in cauſa appellationis. 11.n 3.f.41.

Procurator quando præſumatur habere mandatum per productionem iurium in cauſa, & ex alijs. 12. n.1.& ſeq.f.42.

Procurator generaliter conſtitutus ad omnes cauſas abſente Domino non poteſt citari in cauſis, in quibus non poterat conueniri Dominus ratione loci, quia ibi non habebat domicilium tempore motæ litis. 15.n.6 f.49.

Procurator non debet citari, ſed dominus quàmuis abſit, ſed ſit in loco certo non valdè remoto. 15. n.4 f.49.

Procurator, qui mandatum non acceptauit, citari non poteſt. 15.n.7 f 49

Procurator habens mandatum præſumptum, non habet legitimam poteſtatem; ſtante ſtatuto Ferrariæ. 11.n.15.f.50.

Procuratorio nomine, rem geſtam, in dubio interpretamur. 36 n 10.f.145.

Procurator quamuis nominatim ſe ipſum obliget, adhuc non dicitur nomine ſuo obligatus, ſecus ſi etiam ſuos heredes obligaſſet, vel alias verba ſint valdè præciſa. n. ſeq 36.n.11.f.145.

Procurator qui obligationem ſuſcepit nomine procuratorio tantum, an teneatur nomine proprio, & n ſeq. 36.n.1.f 143.

Procurator proprio nomine cenſetur obligatus, ſi in inſtrumento obligauit ſuos heredes, vel alias ſi adſint verba preciſa. 36 n 12 f 145.

Procurator ita concipiens obligationem, obligã tutti li ſuoi beni, intelligitur de bonis principalis. 36. n.14.f.146.

Procurator vbi Dominus non eſt ſoluendo, licèt ſit obligatus, liberatur, ſi actione cedat. 36.n.16 f.146.

Procurator ad lites præſentes. & futuras indiſtinctè nõ poteſt appellare, & quando. 55.n.1 f.207.

Procurator ad lites, finito mandato nil agit, etiã ſi ignoret mandati reuocationem, cuius tamen certioratio requiritur in aduerſario, vt eum afficiat. 55.n.4. f.208.

Procurator ad pacem ineundam, pœnam adijcere põt. 90.n.2.f.331.

Procurator quando dicatur excedere mandatum. 90. n.3.f 531.

Procurator durat etiam poſt mortem, quando res non eſt integra. 149.n.1.f.514.

Procurator inuito Domino non poteſt mutari, poſt litẽ conteſtatam. 149.n 3 f.515

Procurator, ſeu Actor conſtitutus à Tutore, ſi res non ſit integra, durat poſt eius mortem. 149.n.4.f.515.

Procuratorem non habentem mandatum, admittens, et cum eo litigans, videtur illum, vt talem admittere, & in eum transfertur onus probandi, quod non ſit procurator. 12.n.2.f 43.

Procuratoris nomen quoties obligationi inſeritur, etiã ſi, & proprium additum ſit, ſemper procuratorio nomine obligatio ſuſcepta dicitur. 36.n.8.f.145.

Procuratoris aduerſus negligentiam, an & quando Domino concedatur reſtitutio in integrum. 63. n.1 f.240.

Procuræ mandatum, etiam lite conteſtata extinguitur per deportationem, & condemnationem principalis ſeu procuratoris. 94.n.1.f.340.

Prohibere qui potuit delictum, an teneatur, & nu.32. 181.n.16 f.573.

Prohibiti, qui dicantur acquirere, cum fiunt alienationes emphytheuſis Eccleſiæ. 19 n.3.f.63

Prohibitio alienationis. operatur prohibitionem retractionis Trebellianicæ. 5 n 16.f 15.

Prohibitio alienationis reſtringitur ad conditionem, de qua principali fideicommiſſo. 5.n.1.f.18.

Digitized by Google

INDEX.

Prohibitio alienationis, an, & quando inducat fideicõmiſſum. 5.n.3.f.18.

Prohibitio Trebellianæ filijs primi gradus, an teneat, ſi concurrat etiam omiſſio inuentarij. 8.n.22.f.30.

Prohibitio ne frumentum poſſint exportari extra iuriſdictionem, quando valida ſit. 71.n.5.f.265.

Prohibitio ceſſat ſi non naſcatur is, cuius fauore facta fuit. 72.n.12.f.273.

Prohibitio alienationis quando fideicommiſſum inducat. 75.n.25.f.275.

Prohibitio alienationis fideicommiſſum inducit. 80.n.3.f.306.

Prohibitio alienationis non tenet in liberis primi gradus, maximè ſi ea reſultare dicatur ex alienationis prohibitione. 77.n.26.f.328.

Prohibitio alienationis etiam verbis amplis facta, non comprehendit quartum gradum, & num.4. 92.n.2.f.335.

Prohibitio expreſſa reddit à principio alienationem inutilem. 150.n.3.f.517.

Prohibitio vbi adeſt expreſſa alienationis, vindicanti bona fideicommiſſo ſubiecta, non eſt neceſſe probare ſcientiam fideicommiſſi in alienante, & emente. 150.n.6.f.518.

Prohibitione alienationis, an ſurgat fideicommiſſum abſolutum, & quando. 92.n.1.f.335.

Prohibitione alienationis, quando non ſit neceſſaria cauſa expreſſio. 150.n.3.f.517.

Prohibitioni alienationis ratio adiecta à teſtatore quid operetur. 5.n.6.f.19.

Prohibitionis alienationis effectus diuerſus, quando cõcipitur in perſonam, & quando in rem. 5.n.9.f.19.

Prohibitus alienare pœnam non committit eum heredem inſtituendo, qui ei ab inteſtato ſuccederet. 92.n.5.f.336.

Promiſſio de non offendendo eſt indiuidua, & qui offendit ſolus totum pœnam ſoluit. 62.n.4.f.237.

Promiſſio, vt vendas vel de vendendo, vt des, dicitur contractus innominatus, in quo eſt locus pœnitentiæ, & ſufficit præſtare intereſſe. & n.ſeq. 84.n.5.f.316.

Promiſſio dotis facta, vt dotata renunciet hereditati paternæ, renunciatione non facta, reſoluitur promiſſio. 127.n.11.f.453.

Promiſſio, ſeu pactum de donando, an pariat actionem. 172.n.1.f.557.

Promittere factum alienum nemo tenetur. 208.n.3.f.6.8.

Propinquis dictio, fœminas comprehendit. 37.n.7.f.152.

Propinquiores verbum æquè mares, ac fœminas cõprehendit. 37.n.6.f.151.

Proprietas nuda Peritorum, arbitrio æſtimatur. 27.n.5.f.112.

Proprietas an & quando cenſeatur legata, an autem ſolus vſusfructus. 32.n.1 & ſeq.f.130.

Proprietas relicta cenſetur, ſi vſufructuario alienatio prohibeatur. 80.n.6.f.307.

Proprietatis ius, an & quando cenſeatur in vſufructu inſtitutus. 57.n.1.f.211.

Proprietarius efficitur, vſufructuarius ſi ei fiat ſubſtitutio. 80.n.5.f.306.

Proprietatem transferre videtur, qui vſumfructum cõſtituit addito, vt non alienetur. 126.n.9.f.448.

Proprij nominis expreſſio nil operatur, ſi præcedãt nomina appellatiua, & ſequãtur propria. 18.n.4.f.59.

Proprio nomine vocati in viriles ſuccedũt. 18.n.8.59.

Proteſtatio in illatione iniuriæ facta, quòd iuris ſui tuendi gratia &c. dicitur contraria facto, & non admittitur præcipuè, ſi crimen obiectum non ſit probatum. 182.n.10.f.587.

Proteſtatio Iudicum, quando infertur tortura, quod nõ de confeſſis, at conuictis &c. an, & quid operetur. 191.n.6.f.609.

Protectionis nomine venit omnis defenſio. 101.n.9.f.374.

ex Prothocolo deſcribendum eſt inſtrumentum cum omnibus cancellatis, & interlineaturis, prout iacet, ſi de eius fide dubitatur. 91.n.2.f.332.

Proximiores grauati, an teſtatoris quando intelligentur vocati. 153.n.4.f.480

Proximiori, dictio, quo intelligatur. 120.n.5.f.422.

Proximitas teſtatoris in fideicommiſſis, non autẽ grauati conſideratur ſecundum veriorem, & receptiorem declaratur. n.12. non procedere, vbi tractatur de grauati deſcendentibus. Finita autem linea vnius ex deſcendentibus, tunc ad alios ex diuerſis lineis deuoluitur. 45.n.1.f.180.

Proximitas quo ad ſtipitem, non quo ad nouiſſimũ, qui deceſſit, attenditur in emphytheuſi. 45.n.8.f.182.

Proximitas grauati quando attendenda, et regulariter attenditur proximitas teſtatoris. 136.n.5.f.482.

Proximitas in fideicommiſſo quomodo attendatur. 184.n.19.f.591.

Proximus vltus quis dicatur. 209.n.3.f.640.

Publica vtilitas quomodo conſideretur in legibus principaliter, & ſecundario, vt ei renunciari poſſit, vel minimè. 83.n.6.f.314.

Pupillarem tacitam tunc continent verba communia in præiudicium matris, vbi alias ſequeretur abſurdum; & maximè vbi adſit clauſula codicillaris. 2.n.10.f.10.

Pupillarem etiam conſequitur heres ſubſtituti pupillo, qui patris hereditatem adiuit. 60.n.10.f.229.

Pupillari in ſubſtitutione pluralitas reſoluitur in ſingularitates. 31.n.7.f.1.7

Pupillari expreſſa examinante, mater nec legitimam, nec Trebellianam conſequitur. 31.n.10.f.130

Pupillari in ſubſtitutione, inſpicitur affectio teſtatoris, non pupilli. 45.n.10.f.183.

Pupillaris tacita excludit matrem, cum ſibi fuit legatus vſusfructus, donec vitam vidualem &c. 31.n.1.f.125.

Pupillaris ſubſtitutio compendioſa, an & quando trahatur ad vniuerſa bona pupilli. 90.n.8.f.228.

Pupilli hereditas coniuncta paternæ, tranſit ad quemcunque heredem, ad quem paterna peruenit. 60.n.19.f.234.

Pupilli, & Minores, an, & quando citari poſſint. 175.n.5.f.562.

Pupilli pecunias tutor ad honeſtum lucrum collocare tenetur, & quando excuſetur. 177.n.1.f.569.

Pupillo ſubſtitutus an, & quando pupilli hereditatem adire poſſit, & paternam repudiare, vel è contra. 60.n.12.f.230.

Pupillo an, & quando denunciari poſſit. 175.n.5.562

Pupillus licet non poſſit alienare niſi adhibitis certis ſolemnitatibus, ex forma ſtatuti, non comprehenditur alienatio in fauorem matris ob dotis reſtitutionem, maximè quando fuit in teſtamento relicta. n.7. 66.n.4.f.244.

Pupillus etiam pubertati proximus non obligatur iuramento. 66.n.18.f.247

Pura

Digitized by Google

I N D E X.

Putum, an dicatur diſpoſitio, vbi quid arbitrio alicuius relinquatur. 25.n.8 f.100.

Q

QVALITAS certa in homine, vt is ſit idoneus vbi à lege requiritur, illa verè, & propriè ineſſe debet, & idem eſt in hominis diſpoſitione & dantur exempla. 24.n.20.f.86.

Qualitas, vbi in actu requiritur, ſatis eſt, vt inſit tempore illo, quo de diſpoſitione agitur, & dantur exẽpla. 29.n.4.f.121.

Qualitas à lege requiſita probari debet ab eo, qui ſe admitti petit, ad actum. 74 n.2.f.282.

Qualitas vbi exprimitur venditioni, illa præſtanda eſt aut precium diminuendum. 130.n.1 f.459.

Qualitatem eandem habet homo ſiue de legis, ſiue de hominis actu agatur. 24.n.22.f.86.

Qualitates omnes ſunt narrandæ legitimanti, quę cum difficiliorem reddidiſſent. 123.n.7.f.432.

Qualitatis, quæ ineſt à natura non præſumitur mutatio, nec illa eget probatione.n.7. 183.n.2.f.587.

Quarta, vt ſuppleatur, an vxor inops poſſit reuocare alienatam titulo lucratiuo per virum. 167.n.1.f 547.

Quartas duas detrahunt filij, inter quos diuiſum eſt patrimonium. 26.n 17 f.109.

Quæ omnia, & ſingula &c. clauſula facit contractum indiuiduum. 62.n.12 f.238

Quæ omnia, verba faciunt ea contineri, quæ alias non continerentur. 80.n.12.f.308.

Quæſtio voluntatis, quæ dicatur. 23.n 5.f.75.

Qui, relatiui natura eſt, vt reſtringatur ad ſuperius nominatos. 58.n.10.f.215.

Quicunq; dictionis, vis. 107.n.6 f.392.

Quilibet, dictio, & ſinguli, eiuſdem ſunt naturæ. 40.n.8.f.163.

Quinquageſima, quando ſoluatur Domino, per emphyteutam ob alienationem. 16.n.5.f.51.

Quinquenale ſilentium non tollit actionem tutelæ, & quomodo intelligatur. 160.n.5.f.535.

Quiſquis, verbo, à teſtatore prolato comprehenditur heres non heres heredis. 60.n.17.f.233.

Quos, relatiui ea eſt natura, vt referat eos tantum, de quibus ſupra actum eſt. 59.n.1.f.222.

Quos, dictio, quando reſſoluatur in ſingularitates. 72 n.14.f.274.

R

RAPIENS meretricem, à pœna raptus excuſatur. 183.n.3.f.583.

Rapta de muliere loquens ſtatutum, intelligitur de honeſta. 183.n.16.f.586.

Raptæ virginitas, an per eam ſit probanda. 183.n.5.f.583.

Ratihabitio non poteſt induci abſq; omnium geſtorum ſcientia. 12.n.3.f.43.

Ratihabitio requirit ſciam geſtorum. 15.n.10.f.50.

Ratihabitio ex curſu temporis quantumuis longiſſimi non præſumitur. 71.n.7.f.265.

Ratihabitio, vt valeat neceſſe eſt omnia eſſe in integro. 75.n.5.f.295.

Ratio poſita à teſtatore in prohibitione alienationis facta heredi nominatim, vt quia volo &c. ampliat, & extendit prohibitionem etiam ad perſonas non nominatas, vſque ad quartum gradum, Non tamen in infinitum, niſi illa eſſet realis, & in genere liberis, ſeu deſcendentibus facta. n.7. 6.n.5.f.19.

Ratio agnationis coſeruandę nõ egreditur perſonas nominatas. 37.n.7.f.152.

Ratio quando dicatur perpetua, & quando impulſiua. 96.n.2.f.348.

Ratio vna, quando eſt ſcripta in ſtatuto, aut vna tãtum reddi poteſt, etiam in materia correctoria fit extẽſio de propria ſignificatione ad alterã, ſi eadem ratio ſubſit. 133.n.9.f.473.

Ratione extenditur diſpoſitio ita demum quando lex effectum reſpicit, nec verborum multam habuit rationem. 87.n.20.323.

Rationis ex paritate non extenduntur ſtatuta. 37.n.10.f.152.

Rebellibus de non receptandis, inita conuentione inter Ciuitates, conueniuntur etiam futuri Rebelli. 20 n.11.f.69.

Rebus conceſſa immunitas, ad connexa etiam porrigitur. 121.n.8.f.425.

Receptari non debere Rebelles ſi ſit inter duas Ciuitates conuentum, de futuris etiam cenſetur conuẽtum. 20.n.11.f.69.

Receptaturum qui promittit delinquentem, an & quo teneatur. 194.n.3.f.615.

Reciproca ſubſtitutio continet fideicommiſſariam, quãdo eſt adita clauſula codicillaris, & ſubſunt verba tractum temporis ſignificantia. 10.n.9.f.39.

Reciproca ſubſtitutio ſi fiat in codicillis continet fideicommiſſariam. 58.n.6.215.

Reciproca in ſubſtitutione quid importent illa verba, in ſtirpes, & non in capita. 58.n.19 f 217.

Reciproca ſubſtitatio vbi eſt æqualis, non habet effectũ clauſula codicillaris. 58.n.39 f.221

Reciproca ſubſtitutio non poteſt complecti patrem, & filium inſtitutos in gradu inæquali, & quando abſurdum ſequeretur. 59.n.5.f.223.

Reciproca in ſubſtitutione, filiorum nomen non comprehendis nepotes. 142.n.1.f.498.

Reciprocam referri ad filios, & nepotes impoſſibile eſt, quando filij in vno gradu ſubſtitutionis ſunt vocati, & nepotes in altero. 58.n.20 f.217.

Reciprocum fideicommiſſum an, & quando inductum cenſeatur ex ſubſtitutione facta vltimo, & in tota hereditate. 49.n 1 f.123.

Reciprocum inducitur fideicommiſſum inter omnes, vbi nouiſſimus ſit grauatus totam reſtituere hereditatem. 72.n.23.f.275.

Reciprocum fideicommiſſum inductum cenſetur inter poſitos in conditione. 169.n.2 f.550

Recollectus appellatione, non veniunt vituli, & fetus. 71.n.13.f.268.

Recuperandæ poſſeſſionis remedium non datur contra poſſidentem titulo, & bona fide. 86.n.1.f.320

Recurſus ad ſuperiorem permittitur, vbi denegata eſt eſt reductio laudi. 98.n.7 f.358.

Redditus annuus an, & quando inter immobilia cõputetur. 104.n.2.f.385.

Reductio laudi ad arbitrium boni viri quando peti non poſſit, & an, & quando illi poſſit renunciare. 13 n.4 f.46.

Reductio an peti poſſit ad arbitrium boni viri, ſtante pacto de illa non petenda. 79.n.6.f 304.

Reductio ad arbitrium boni ſi ſit conceſſa, an appellari poſſit, & quomodo. 98 n.1.& ſeq.f 355

Reductione laudi denegata, admittitur recurſus ad ſuperiorem. 98.n.7.f.358.

Reductioni ad arbitrium boni viri an, & quomodo poſſit

I N D E X.

Probibitio alienationis,an,& quando inducat fideicōmiſum. 5.n.3.f.18.

Probibitio Trebellianæ filijs primi gradus,an teneat, ſi concurrat etiam omiſſio inuentarij. 8.n.22.f.30.

Probibitio ne frumenta poſſint exportari extra iuriſdictionem,quando valida ſit.. 71.n 5.f.205.

Probibitio ceſſat ſi non naſcatur it, cuius fauore facta fuit. 72 n 12 f.273.

Probibitio alienationis quando fideicommiſſum inducat. 75.n.25.f.275.

Probibitio alienationis fideicommiſſum inducit. 80.n 3.f.306.

Probibitio alienationis non tenet in liberis primi gradus, maximè ſi ea reſultare dicatur ex alienationis probibitione. 77.n.26 f.328.

Probibitio alienationis,etiam verbis amplis facta,non comprehendit quartum gradum,& num.4. 92 n.2 f.335.

Probibitio expreſſa reddit à principio alienationem inutilem. 150.n.3.f.517.

Probibitio vbi adeſt expreſſa alienationis, vindicanti bona fideicommiſſo ſubiecta, non eſt neceſſe probare ſcientiam fideicommiſſi in alienante,& emente. 150.n.6.f.518.

Probibitione alienationis,an ſurgat fideicommiſſum abſolutum,& quando. 92,n 1 f 335.

Probibitione alienationis,quando non ſit neceſſaria cauſæ expreſſio. 150.n.3 f.517.

Probibitioni alienationis ratio adiecta à teſtatore quid operetur. 5.n.6.f.19.

Probibitionis alienationis effectus diuerſus,quando cōcipitur in perſonam,& quando in rem. 5.n.9 f.19.

Probibitus alienare pœnam non comittit eum beredem inſtituendo,qui ei ab inteſtato ſuccederet. 92. n.5.f.336.

Promiſſio de non offendenda eſt indiuidua,& qui offendit ſolus totam pœnam ſoluit. 62.n 4.f.237.

Promiſſio,vt vendas vel de vendendo, vt des, dicitur contractus innominatus,in quo eſt locus pœnitentiæ, & ſufficit præſtare intereſſe.& n.ſeq. 84 n.5.f.316.

Promiſſio dotis facta vt dotata renunciet bereditati paternæ,renunciatione non facta,reſoluitur promiſſio. 127.n.11.f.453.

Promiſſio,ſeu pactum de donando,an pariat actionem. 172 n.1.f.557.

Promittere factum alienum nemo tenetur. 208.n.3 f.6 8.

Propinquis dictio,fœminas comprehendit. 37. n.7.f.152.

Propinquiores verbum æquè mares ac fœminas cōprehendit. 37.n.6.f.151.

Proprietas nuda Peritorum arbitrio æſtimatur. 27. n.5.f.112.

Proprietas an & quando cenſeatur legata,an autem ſolus vſusfructus. 32.n 1 & ſeq.f.130.

Proprietas relicta cenſetur, ſi vſufructuario alienatio probibeatur. 80.n 6 f 307.

Proprietarius,an & quando cenſeatur in vſufructu inſtitutus. 57.n.1.f.211.

Proprietarius efficitur,vſufructuarius ſi ei fiat ſubſtitutio. 80.n.5.f.306.

Proprietatem transferre videtur,qui vſumfructum cōſtituit addito,vt non alienetur. 126.n.9.f.448.

Proprij nominis expſſio nil operatur,ſi præcedūt nomina appellatiua,& ſequātur propria. 18.n.4 f.59.

Proprio nomine vocati in viriles ſuccedūt. 18.n.8.59.

Proteſtatio in illatione iniuriæ facta,quòd iuris ſui tuēdi gratia &c.dicitur contraria facto,& non admittitur præcipuè,ſi crimen obiectum non ſit probatum. 182.n.10.f.587.

Proteſtatio Iudicum, quando infertur tortura,quod nō de confeſſis,at conuictis &c.an,& quid operetur. 191.n.6 f.609.

Protectionis nomine venit omnis defenſio. 101.n.9 f.374.

ex Prothocolo deſcribendum eſt inſtrumentum cum omnibus cancellatis,& interlineaturis,prout iacet, ſi de eius fide dubitatur. 91.n.2.f.332.

Proximiores grauati,an teſtatoris quando intelligentur vocati. 153 n.4.f.480

Proximiori,dictio,quō intelligatur. 120.n.5.f.422.

Proximitas teſtatoris in fideicommiſſis,non autē grauati conſideratur ſecundum veriorem, & receptiorem declaratur. n.12.non procedere, vbi tractatur de grauati deſcendentibus.Finita autem linea vnius ex deſcendentibus,tunc ad alios ex diuerſis lineis deuoluitur. 45.n.1.f.180.

Proximitas quo ad ſtipitem,non quo ad nouiſſimū, qui deceſſit,attenditur in emphytheuſi. 45 n.8 f 182.

Proximitas grauati quando attendenda,et regulariter attenditur proximitas teſtatoris. 136.n.5.f.482.

Proximitas in fideicommiſſo quomodo attendatur. 184.n.19.f.591.

Proximus actus quis dicatur. 209.n.3.f.640.

Publica vtilitas quomodo conſideretur in legibus principaliter,& ſecundario, vt ei renunciari poſſit, vel minimè. 83.n.6 f.314.

Pupillarem tacitam tunc continent verba communia in præiudicium matris,vbi alias ſequeretur abſurdum, & maximè vbi adſit clauſula codicillaris. 2. n.10.f.10.

Pupillarem etiam conſequitur heres ſubſtituti pupillo, qui patris hereditatem adiuit. 60.n.10 f.229.

Pupillari in ſubſtitutione pluralitas reſoluitur in ſingularitatet. 31.n.7 f.1.7

Pupillari expreſſa examinante, mater nec legitimam, nec Trebellianam conſequitur. 31.n.16.f.130

Pupillari in ſubſtitutione,inſpicitur affectio teſtatoris, non pupilli. 45.n.10.f 183.

Pupillaris tacita excludit matrem,cum ſibi fuit legatus vſusfructus,donec vitam vidualem &c. 31.n.1. f.125.

Pupillaris ſubſtitutio compendioſa,an & quando trahatur ad vniuerſa bona pupilli. 90.n 8.f.328.

Pupilli hereditas coniuncta paternæ, tranſit ad quemcunque heredem,ad quem paterna peruenit. 60.n.19.f.234.

Pupilli,& Minores,an,& quando citari poſſint. 175.n.5 f.562.

Pupilli pecunias tutor ad honeſtum lucrum collocare tenetur,& quando excuſetur. 177.n.1.f.569.

Pupillo ſubſtitutus an,& quando pupilli hereditatem adire poſſit,& paternam repudiare,vel è contra. 60.n.12.f.230.

Pupillo an,& quando denunciari poſſit. 175.n.5.562

Pupillus licet non poſſit alienare niſi adhibitis certis ſolemnitatibus,ex forma ſtatuti, non comprehenditur alienatio in fauorem matris ob dotis reſtitutionem, maximè quando fuit in teſtamento relicta. n.7. 66.n.4.f.244.

Pupillus etiam pubertati proximus non obligatur iuramento. 66.n.18.f.247

Pura

Digitized by Google

I N D E X.

Tum, an dicatur diſpoſitio, vbi quid arbitrio alicuius relinquatur. 25.n.8 f.100.

Q

Q*VALITAS certa in homine, vt is ſit idoneus vbi à lege requiritur, illa verè, & propriè ineſſe debet, & idem eſt in hominis diſpoſitione & dantur exempla.* 24.n.20.f.86.

Qualitas, vbi in actu requiritur, ſatis eſt, vt inſit tempore illo, quo de diſpoſitione agitur, & dantur exēpla. 29.n.4.f.121.

Qualitas à lege requiſita probari debet ab eo, qui ſe admitti petit, ad actum. 74 n.2.f.282.

Qualitas vbi exprimitur venditioni, illa præſtanda eſt aut precium diminuendum. 130.n.1 f.459.

Qualitatem eandem habet homo ſiue de legis, ſiue de hominis actu agitur. 24.n.22.f.86.

Qualitates omnes ſunt narrandæ legitimanti, quę cum difficiliorem reddidiſſent. 123.n.7.f 432.

Qualitatis, qua ineſt à natura non præſumitur mutatio, nec illa eget probatione.n.7. 183.n.2.f.587.

Quarta, vt ſuppleatur, an vxor inops poſſit reuocare alienata titulo lucratiuo per virum. 167.n.1.f 547.

Quartas duas detrahunt filij, inter quos diuiſum eſt patrimonium. 26.n 17 f.109.

Quæ omnia, & ſingula &c. clauſula facit contractum indiuiduum. 62.n.12 f.238

Quæ omnia, verba faciunt ea contineri, quæ alias non continerentur. 80.n.12.f.308.

Quæſtio voluntatis, quæ dicatur. 23.n 5.f.75.

Qui, relatiui natura eſt, vt reſtringatur ad ſuperius nominatos. 58.n.10.f.215.

Quicunq; dictionis, vis. 107.n.6 f.392.

Quilibet, dictio, & ſinguli, eiuſdem ſunt naturæ. 40. n.8.f.163.

Quinquageſima, quando ſoluatur Domino, per emphytheutam ob alienationem. 16.n.5.f.51.

Quinquenale ſilentium non tollit actionem tutelæ, & quomodo intelligatur. 160.n.5.f.535.

Quiſquis, verbo, à teſtatore prolato comprehenditur heres non heres heredis. 60.n.17.f.233.

Quos, relatiui ea eſt natura, vt referat eos tantum, de quibus ſupra actum eſt. 59.n.1.f.222.

Quos, dictio, quando reſſoluatur in ſingularitates. 72 n.14.f.274.

R

R*APIENS meretricem, à pęna raptus excuſatur.* 183.n.3.f.583.

Rapta de muliere loquens ſtatutum, intelligitur de honeſta. 183.n.16.f.586.

Raptæ virginitas, an per eam ſit probanda. 183. n.5.f.583.

Ratihabitio non poteſt induci abſq; omnium geſtorum ſcientia. 12.n.3.f.43.

Ratihabitio requirit ſciam geſtorum. 15.n.10.f.50.

Ratihabitio excurſu temporis quantumuis longiſſimi non pręſumitur. 71.n.7.f.265.

Ratihabitio, vt valeat neceſſe eſt omnia eſſe in integro. 75.n.5.f.295.

Ratio poſita à teſtatore in prohibitione alienationis facta heredi nominatim, vt quia volo &c. ampliat, & extendit prohibitionem etiam ad perſonas non nominatas, vſque ad quartum gradum, Non tamen in infinitum, niſi illa eſſet realis, & in genere liberis, ſeu deſcendentibus facta. n.7. 6.n.5.f.19.

Ratio agnationis conſeruandę nō egreditur perſonas nominatas. 37.n.7.f.151.

Ratio quando dicatur perpetua, & quando impulſiua. 96.n.2.f.348.

Ratio vna, quando eſt ſcripta in ſtatuto, aut vna tātum reddi poteſt, etiam in materia correctoria ſit extēſio de propria ſignificatione ad alterā, ſi eadem ratio ſubſit. 133.n.9.f.473.

Ratione extenditur diſpoſitio ita demum quando lex effectum reſpicit, nec verborum multam habuit rationem. 87.n.10.323.

Rationis ex paritate non extenduntur ſtatuta. 37. n.10.f.152.

Rebellibus de non receptandis, inita conuentione inter Ciuitates, conueniuntur etiam futuri Rebelli. 20 n.11.f.69.

Rebus conceſſa immunitas, ad connexa etiam porrigitur. 121.n.8.f.425.

Receptari non debere Rebelles ſi ſit inter duas Ciuitates conuentum, de futuris etiam cenſetur conuētum. 20.n.11.f.69.

Receptaturum qui promittit delinquentem, an & qño teneatur. 194.n.3.f.615.

Reciproca ſubſtitutio continet fideicommiſſariam, quādo eſt addita clauſula codicillaris, & ſubſunt verba ex tractum temporis ſignificantia. 10.n.9.f.39.

Reciproca ſubſtitutio ſi fiat in codicillis continet fideicommiſſariam. 58.n.6.215.

Reciproca in ſubſtitutione quid importent illa verba, in ſtirpes, & non in capita. 58.n.19 f.227.

Reciproca ſubſtitutio vbi eſt æqualis, non habet effectū clauſula codicillaris. 58.n.39 f.221

Reciproca ſubſtitutio non poteſt complecti patrem, & filium inſtitutos in gradu inæquali, & quando abſurdum ſequeretur. 59.n.5 f.223.

Reciproca in ſubſtitutione, filiorum nomen non comprehendit nepotes. 142.n.1.f.498.

Reciprocam referri ad filios, & nepotes impoſſibile eſt, quando filij in vno gradu ſubſtitutionis ſunt vocati, & nepotes in altero. 58.n.20 f.217.

Reciprocum fideicommiſſum an, & quando inductum cenſeatur ex ſubſtitutione facta vltimo, & in tota hereditate. 49.n 1 f.193.

Reciprocum inducitur fideicommiſſum inter omnes, vbi nouiſſimus ſit grauatus totam reſtituere hereditatem. 72.n.23.f.275.

Reciprocum fideicommiſſum inductum cenſeri inter poſitos in conditione. 169.n.2 f.550

Recollectus appellatione, non veniunt vituli, & fętus. 71.n.13.f.268.

Recuperandæ poſſeſſionis remedium non datur contra poſſidentem titulo, & bona fide. 86.n.1.f.320

Recurſus ad ſuperiorem permittitur, vbi denegata eſt eſt reductio laudi. 98.n.7 f.358.

Redditus annuus an, & quando inter immobilia cōputetur. 104.n.2.f.385.

Reductio laudi ad arbitrium boni viri quando peti non poſſit, & an, & quando illi poſſit renunciari. 13 n.4 f.46.

Reductio an peti poſſit ad arbitrium boni viri, ſtante pacto de illa non petenda. 79.n.6.f 304.

Reductio ad arbitrium boni ſi ſit conceſſa, an appellari poſſit, & quomodo. 98 n.1.& ſeq.f 355

Reductione laudi denegata, admittitur recurſus ad ſuperiorem. 98.n.7.f.358.

Reductioni ad arbitrium boni viri an, & quomodo poſ-
ſit

Digitized by Google

ſit reounciari, & per totum. 97.n.1.f.351.
Reductioaum petentes aute abſolutionem a iuramento, dicuntur periurij, &, vt tales, repellendi ſunt à Iudicio. 16.n.6.f.40.
Reges in alieno territorio erant equites, & alias conferunt digaitates. 100.n.3.f.366.
Regulam non extendit exceptio, & afferuntur exempla. 66.n.9.f.245.
Rei veadicatio cedi poteſt, & aa, & quando etiam Dominum vtile. 106.n.5.f.390.
Rei non exceptionibus, ſicut actoris in libello meatem, quantum fieri poteſt adiuuamus. 113.a.6.f.405.
Rei dicto poſteriori in ſortura ſtandum eſt, maximè, ſi ad defenſam. 191.n.4.f.612
de Re iudicata cognoſceadi intelligitur data poteſtas in reſcripto continente, quod fiat inſtitia. 184 n.15.f.590.
Rei vindicatio non confuaditur per aditionem hereditatis etiam, ſinè inuentario. 138.n.2.489.
Relatio licet quandoque ad proxima fiat, aliquando et ad remotiora trahitur. 72.n.16.f.274.
Relatio facta cenſetur cum ſuis qualitatibus. 142.n.4.f.498.
Relatiui, quos, natura eſt, vt referat eos tantum, de quibus ſupra actum eſt. 59 n.1.f.222
Remedio in poſſeſſorio non fit reſtitutio, vbi tractatur de locis munitis, quorum difficilis eſſet recuperatio. 122.n.6.f.428.
Remedio altero intentato, an & quando alteri renunciatum cenſeatur. 160.n.2.f.534.
Remedinm l. fin. C. de ędic. di non competis heredibus ſcriptis, cum dubitatur, an venter ſit plenus, quia tunc hereditas non poteſt adiri. 46.n.3.f.186.
Remedium l. Imperator. ad Trebellian. competit ob magnam negligentiam, etiam ſinè dolo, ſufficitq; culpa in omittendo. 85.n.2.f.318.
Remedium l. fi. C de ędic. di. noa competit heredi incapaci, vt ſpurio, & quid ſi exhibet legitimatioaē n.3. 122.n.1 f.416.
Remedium l fi. C. de ędic. di. ad. an competat legitimato inſtituto. 123.a.2.f.430.
Remedium l fi. C. de ędie. di. inteatans, quid probare debeat, vt obtiaeat. 123.n.6.f.432.
Remedium reſciſionis contractus, ob læſionem ceſſat ſtāte iuramento, niſi læſio ſit ænormiſſima. 129.n.3.f.458.
Remedium ſtatuti Ferrariæ Quod Poſſeſſio &c. competit heredi in re certa inſtituto. 133.n.11.f.474
Remiſſio in contractibus vſualibus fieri debet quando penſio correſponaet fructibus. 210 n.3.f.641.
Remuneratoria an dicatur donatio, quæ reſpicit merita de futuro. 101.n.15.a 376.
Renunciare, an, & quando poſſit appellnos iuri ad ſui fauorem introducto. 4.a.2 f.15.
Renunciare precio aon videtur qui venditionem probat. 160.n.3.f.534.
Renunciare quis aon poteſt proprys defenſionibus. 184.n.8.f.588.
Renunciari, aa, & quomodo poſſit reductioni ad arbitrium boni viri in compromiſſo. 13.n.5.f.46.
Renunciari, aa, & per quos poſſit beneficio, vt quis non teneatur, niſi quantum poſſit. 30.n.8.f.123.
Renunciari, an poſſit inſinuationi inducta ex l. data. C. de donat. 83.n.7.f.314.
Renunciari, an, & quomodo poſſit reductioni laudi ad arbitrium boni viri. 97.n.1.& ſeq f 351
Renunciari expreſſè debet legitima, nec ſufficit tacita renunciatio per agnitioaem legati, & teſtameati paterni. 126.n.7 f.447.
Renunciari non poteſt ceſſioni bonorum, etiam per pactum. 148.n.3.f.513.
Renunciatio generalis, an ſufficiat ex clauſula omni ll. auxilio &c. vel ex illa omnia, & ſingula attendere. 30.n.11.f.114.
Renunciatio omni iuris auxilio facta quid importet. 83.n.4.f.313.
Renunciatio fideicommiſſi ex quibus clauſulis inſtrumenti diuiſionis inſurgat. 101.n.17.f.376.
Renunciatio cum ſit ſtricti iuris non extenditur. 127.n.13.f.453.
Renunciatio iuri in ſpe maximè cum iuramento, an, & quando valeat. 133.n.6.f.472.
Renunciatum fideicommiſſo ex quibus non cenſeatur, per diuiſionem. 73.n.1.& ſeq.276.
Renunciatum quando cenſeatur alteri remedio, altero intentato. 160.a.2.f.534.
Reo alienante, lata iam ſententia, ob legitimas delicti probationes, Res uindicari poteſt, alienatione nullu exiſtente. 6.a.4.f.22.
Reo noa ſunt deaegandæ defenſiones. 184.n.6.f.588
Reum inſtruentes ad tacendum veritatem, nulli pœnæ obligantur. 196.a 3 f.620.
Repeti poteſt datum Iudici, vt pro ſe ſententiam ferat. 101.n.7 f.372.
Repetitio conditionis fit, quoties eadem viget ratio. 186 a.3 f.597.
Repetitioais vbi eadem eſt ratio, ſemper ea habet locū. 50.n.1 f.195.
Repudiare poteſt bannitus hereditatem ſibi delatam. 36.n.22.f.148.
Res ſubiectę reſtitutioni, quando vindicantur etiam viuo alienante. 150.n.5.f.517.
Res iudicatæ comprehenduntur compromiſſo, ſtante iuramento, & clauſula omni meliori modo. 97 n.8.f.354.
Reſcriptum, quo res ad priſtinum ſtatum reducitur eſt fauorabile. 38.n 10.f 156.
Reſcriptum ſi contineat, quòd fiat Iuſtitia. His verbis intelligitur data poteſtas, de re iudicata cognoſcendi. 184.n.15.f.590.
Reſcriptum ex precibus declaratur. 111.n.3 f.424.
Reſoluitur promiſſio dotis facta, vt dotata renunciet hereditati paternæ, non facta renunciatione. 127.n.11.f.453.
Reſtituere poſt mortem rogatus, poteſt ante reſtituere. 36.n.21.f.148.
Reſtituis ex cauſa Princeps aduerſus ſenteatias, iuris ſolemnitatibus ſeruatis latas. 94.a.5.f.342.
Reſtitutio facilius conceditur propter dolum, quam negligentiam procuratoris. 63.n.2.f.240.
Reſtitutio, an, & quando detur Domino, propter aegligentiam, & dolum procuratoris, & quando denegetur, & n.preced. 63.a.3.f.24.
Reſtitutio, quæ fit à Principe inita pace, & quando rebelles in patriam redeunt, Trahitur ad quaſcunque ſententias coatra eos latas, etiam in gratiam creditorum. 94.n.1.f.340.
Reſtitutio, an & quando neceſſaria ob non petitam inueſtituram debito tempore, & ob alienationem factam. 105.n.3.f.388.
Reſtitutio ob minorem ętatem petita, ea noa probata, ceſſat. 108.n.3.f.395.

Reſti-

Digitized by Google

I N D E X.

Reſtitutio, vt minori concedatur, de læſione docendum eſt, quod procedit, ſiuè ſit minor actor, ſiuè Reus. 108.n.4.f.395.

Reſtitutio non conceditur minori ſi eſt in dolo. 112. n.1 f.423.

Reſtitutione non facta, ineptè agit fideicommiſſarius. 3 n.2.f.11.

Reſtitutione pleniſſima exiſtente, omnia in priſtinum reſtituuntur etiam ſi ius ſit quæſitum tertio. 96. n.2 f.341.

Retroemendi quandocunque facultas tollitur triginta annis. 129.n.6 f.458.

Retrutrahi non poteſt conſenſus ſuperueniens in præiudicium iuris alteri quæſiti. 185.n.9.f 596.

Reuocatu mandato, nil agit procurator ad lites, etiam ſi reuocationem ignores, in aduerſario tum requiritur certioratiu. 55.n.4 f.308.

Rimin.conſil.8.improbatur. 24.n.61 f.96.

Rimi.conſ 434 improbatur. 74.n 22 f.289.

Rimi.in conſ.106.reprobatur. 97.n.10 f.354.

Rimi.inn conſ 9.& Ceph.conſ 272.improbantur. 101.n.3.f.371.

Rimi.conſ.431 improbatur. 124.n 6.437.

Rolan.conſ.vltimo.lib.2.reſpondetur. 24.n.59. f.95.

Rolan.in artic.an attendatur proximitas teſtatoris, an grauati inconſtans. 45.n.9.f.183

Rom.in l.qui patri.de acquir.hered.damnatur. 60. n.13.f.232.

Roſell in Tract.de legiti.declaratur. 24. n.44 f.91.

Rub 110.& alia conſ.declarantur. 1.n.18.f.6.

Rubr.nigrum declarat. 37.n.3.f.150.

Rui.conſ.169 n.12.in pri.notatur. 1.n.22.f.7

Ruin.conſ.105.& 109.in 3.reprehenditur. 19. n.1.f.62.

Rui.in l.Gallus.de lib.& poſthum.notatur. 24. n.13 f.85.

Rui varius in materia legitimationis per ſubſequens. 24.n 46 f.92.

Ruin.conſ.92 lib.3.& Soc.in.conſ.12.lib.4. } improbatur. 24. n.55 f 93.

Rui.conſ.104.& 110.in 3.rationes confutantur. 31. n.8.127.

Rui notatur de contrarietate. 31.n.11.f.128.

Ruin.
Rolan.
Gozad.
Bertr.
Port.
Ceph.
Soci.
} in artienlo, an attendatur proximitas Teſtatoris, an grauati, inconſtantes. 45.n.9.f.183.

Ruin.ſententia in conſil.28.in 3. confutatur. 54 n.4.f 203.

Rui.conſ.63.in pri.& Natt.conſ.162 } confutantur. 66. n 21.f.247.

Ruin.conſil.129.in ſecundo.declaratur. 67. n.21.f.253.

Ruin.conſ.144.in 2.Bart.in rectè citat. 73.n.5. f.277.

Ruin. Menoch.& Gabr.in eorum conſ. reprobantur. 73 n.6.f.277.

Rui.conſ.49 in 3.Corn.conſ.202.in 2.declarantur. 74.n 10 f.287.

Rui.conſ.55.in 2.declaratur.& damnatur.nu ſeq. 99 n.11.f.363.

Rui.conſ.25.in pri.70.& 206.in 2.& 150.in 3.declaratur. 11.n.3 f.400.

Ruin.conſ.144 in 5.& Ferret.conſ.34.reprobantur. 117 n.1.f 415.

Rui.con.14.in pri.notatur. 144.n.2 f 504.

Rui.rationes in conſ.142 in 2.diſſoluuntur. 174. n.3.f.561.

S

SAPIENTIS ad conſilium, an extendi poſſit inſtrumentum, ſi in eo non ſit dictum. 73.n.14. f 280.

Sapientis conſilium eligentes, illud ſequi tenentur. 79.n 9 f 304.

Sard.in Tract.de legiti.reprehenditur. 24.n.43. f.91.

Satiſdatio ſufficit, vbi quis ex perſona ſua non ſit idoneus ad ſufficientiam. 47.n.5 f.188.

Saxoli Domini Poteſtas quanta ſit. 71.n.4. f.263.

Saxoli ſtatutum de non alienando in non ſubditos declaratur. 134 n.3 f.477.

Scandiani ſtatutum limitans legatum vxoris declaratur. 87.n.22.f.326.

Scandiani ſtatutum de dote conſtituenda declaratur. 127.n.2 f.449.

Scholaribus indultum, vt fruantur ciuium priuilegijs, extenditur etiam ad priuilegia poſtea conceſſa. 24.n.16 f.86.

Scientia omnium requiritur in eo, qui ratum debet habere. 15.n.10.f.50.

Scientia quando præſumatur. 75.n.9. f.295.

Scientia legis ſufficit, vt illa obliget. 77.n.6. f.298.

Scientia minoris requiritur, vt habeat locum.l.fin. C.ſi mai.fact. 86.n.3 f 320.

Scientia, quando non requiratur in præſcriptione. 116.n.5.f.414.

Scientiam alienantis rem feudalem, an, & quando Dominus directi probare teneatur. 105.n.3. f.338.

Scientiam fideicommiſſi, quando non oporteat probare vindicantem bona alienata. 150.n.6. f.518.

Sclopi ſunt armorum genus fallax. 192.n.5.f.612.

Scribens litteras non obligatur, niſi eas miſerit. 101. n.14 f.325.

Scribentem litteras tradidiſſe illi, qui eas habet penes ſe, non infertur. 101 n.13. f.375.

in Scriptis quando dicatur contractum fieri. 84. n.10.f.318.

Scriptura vbi eſt interlineata non poteſt inſtrumentum in publicum redigi. 91.n.7. f.333.

Sententia lata contra contumacem virtute ſtatuti, non facit ius contra emptorem, qui ante contumaciam acquiſiuit. 6 n 4.f.12.

Sententia declaratoria an, & quando præcedere debeat vbi pęna ipſo iure imponitur. 8.n.13.f.29.

Sententia latu in contumaciam, ſolum contumaci nocet. 12.n.7.f 44.

Sñia quoties alieni vindicat ex natura cauſæ abſq eo quod citatus fuerit, tunc illi non eſt permiſſum appellare, niſi, & reo principali ſit cõceſſũ. 69.n.2.f 259.

Semper,& in perpetuum. verba non mutant naturam prohibitionis alienationis. 5.n.4.f.19.

Sententia lata contra principalem mandatur exequutioni contra fideiuſſorem iudicatum ſolui abſque nouo proceſſu. 69.n.1.f.216.

Sentẽtia arbitris iniuſta, vbi de iure tantum tenebatur iudicare, eſt nulla. 79.n.7.f.364.

Sententia quãmuis nulla vſucapioni cauſam præbit. 68.n.6 f.321.

Sententia à ſecunda, an, & quando appellare poſſit, ſi non appellatur à prima. 93.n.7 f.349.

Sententia, quæ condemnat ad fructus percipiendos, quomodo intelligatur. 99.n.2.f.360.

Sententia condemnatoria, an debeat mẽtionem fructuũ facere de neceſſitate. 99.n.9 f.362.

Sententia ea accipi ſolet, quæ diſtinguit, vbi Doctores inuicem contradicunt. 100.n.1.f.365.

Sententia inter alios lata quando obſit. 175.n.2 f.561.

Sententia lata contra vxorem non poteſt mandari exequutioni in bonis dotalibus, per maritum poſſeſſis, & ſi ipſe ſciuerit cauſam agi. 180. n.1.f.567.

Sententia in cauſa criminali lata, eſt nulla, vbi Iudex reiicit Reum petentem defenſiones. 184.n.13. f.590.

Sententia lata contra vnum principaliter de crimine, an alij cuius ſecundario intereſt noceat. 184. n.16.f.590

Sentẽtiam ad audiendum duabus citationibus opus eſt vbi duæ ſunt cauſæ. 93 n.3.f 339.

Sententia verba capi debent ſecundum iuris interpretationem. 99.n.1.f.362.

Sententiæ quæ dicantur indiuiduæ. 173. n.1.f 558.

Sententiæ, an & quando dicantur conformes, ſi qua in parte, aut ſumma diſcordent. 173.n.1. f.558.

Sententia ex præcedentibus diſtinguantur. 78. n.7.f.301.

Sequeſtrationi quando locus ſit. 161 n.1.f.535.

Seruitutem aquæ ducendæ, quam præſtat natura loci, & quod diuerſum eſt vbi eſt opus manufactum. 145.n.2.f.509.

Seruitutibus aquæ in præſcribendis, requiritur probatio ſcientiæ, & patientiæ inferiorum, & bonæ fidei ſuperiorum. 146.n.1.f.509.

Sibi, dictio, quid importet. 45.n.13. f.184.

Sic, vox prolata à teſtatore, an dicatur articulata, & an non, & quando ſufficiat pro validitate teſtamẽti facti ad interrogationem. 39.n.5 f.158.

Silua. us conſ.1.reprehenditur. 61.n.5.f.236.

Similiter, dictio, retinet qualitates ſuperiores. 37. n 4 f.150.

Simulata præſumitur donatio, vbi donans remaneat in poſſeſſione, & diſponat de bonis donatis. 8. n.20 f.30.

Simulata, an, & quando dici poſſit confeſſio dotis conſtante matrimonio. 139.n.2.f.491.

Simulatio contractus ex coniecturis arguitur, & plures hic enumerantur, & per totum. 75.n.1.294.

Simulatio mutui ad depoſitum vnde probetur. 113. n.10.f.406.

Simulatio, an præſumitur, ſi cum pacto de retrouendẽdo concurrat iniuſtitia precij, & quæ læſio requiratur per totum. 132.n.1.f.465.

Simulatio licet quandoque opponi non poſſit, iſtud non procedit vbi quis ſoluat, ac poſt repetere nollit. 139.n.5.f.492.

Simulatio opponi poteſt contractui dotis recepta. 139 n.9.f.492.

Simulatio opponi poteſt obtenta abſolucione à iuramento. 139.n.7.f.492.

Simulationis præſumptionem, an, & quando tollat conſtitutum in inſtrumentum appoſitum. 75. n.2.f.294.

Singulares teſtes quando ſint coniungendi, & quando probent. 140.n.1.f.493.

Singularitas teſtium obeſt, quando non agimus de probando quid in genere, & quando non obſit. 181. n.3.f.569.

Sin autem. dictio, aduerſatur præcedentibus, & differt à dictione autem. 60.n.15.f 233.

Singuli de vniuerſitate, & vniuerſitas ipſa, differunt inter ſe. 40.n.2 f.162

Singuli, dictio, & quilibet eiuſdem ſunt naturæ. 40. n.8.f.163.

Sit, verbum importat canonem latæ ſententiæ. 8. n.10.f.28.

Socer habet beneficium, ne conueniatur, niſi in quantũ poteſt, & quando. 30.n 5.f.123.

Socer an teneatur nurum in dotatam alerere, ſi filius eo inuito nupſerit. 117.n.1.& ſeq.f.415.

Societas vbi alter nihil ponit nulla dicitur. 70. n.3.f.258.

Societas rectè iniri poteſt ſuper capitale medicamentorum. 70.n.4.f.258.

Societas cum heredibus renouatur etiam pupillis. 70 n.8.f.259.

Societatem egeſtate diſſolui, quomodo intelligatur. 70. n.5.f.259.

Societatem morte finiri quomodo intelligatur. 70 n.7.f.259.

Societati, an liceat à principio certam deſinere lucrorũ quantitatem. 70.n.6.f.259.

Soc.iun.conſ.130.reprobatur. 8.n.14.f.29

Soc.iun.conſ.89.in 3.declaratur. 59.n.8.f.223.

Soc.conſ.28.l.2.comprobatur. 24.n.5.f.48.

Soc.de citat.artic.3.declaratur. 15.n.1.f.49.

Soc.iu.conſ.17 l.n.1 1.in 2.reprehenditur. 18.n.6.f.59

Soc.iun.conſi.97.in 4.confutatur. 33.n.7. f.134.

Soc.conſ.20.in 4.loquitur contra communem. 39. n.7.f.159.

Soc.in. & Torniell. } *intellectus ad l.cum in.§.in fideicommiſſo. de leg.2.exploſus.* 45.n.3.f.180.

Soc. & ſequacium intellectus, ad d.l.minus verus. 45.n.4.f.180.

Soci.in articulo, an attendatur proximitas teſtatoris, an grauati inconſtans. 45.n.9.f.183.

Soci.conſil.6.in 3.reprehenditur. 58.n.28. f.218.

Soci.iun.conſil.89.in 3.damnatur. 58.n.21. f.217.

Socin.iun.conſil.75.in pri.non approbatur. 74. n.3.f.283.

Soc.conſ.271.in 2.habet contra ſe communem opinionem. 108.n.8.f.396.

Soci.iun.conſil.126.in pri.improbatur. 136. n.1.f.481.

Solem-

Solemnitas eadem requiritur in alienatione bonorum hoſpitalium.quę in bonis Eccleſiarum,quando aucto ritate Epiſcopali conſtructa ſunt. 179.n.1. 566.
Solemnitates vbi requiruntur in renunciatione,diuidẽtes non cenſentur renunciaſſe fideicommiſſo. 73.n 3.f 277.
Solidum in indiuiduis neceſſario conceſſum intelligitur 40 n.4 f.163.
Soluens mercedem inſtrumenti .non dicitur illud ratũ habere,niſi conſtet eius celebratum. 3.n 4.f.11.
Soluens pro alio non permittit ipſo iure actionem ,contra ſe competentem , licèt ſecus ſi facit de conſenſu ſuę creditoris. 164.n 3.f 540.
Solutio quando ſorti,non ei.quod intereſt imputari debeat. 162.n.1 f.537.
Solutio facta præſumitur pro eo debito,quod habet exequutionem paratam,& proprio,et in grauiorem cauſam. 162 n.2 f.537.
Sorores non comprehenduntur appellatione fratrum, ſi ſtatuto excludantur. 9.n.14.f.35.
Specium ex ennumeratione,quando genus non reſtringatur. 107.n.9.f 392.
Species,in ſubſtitutione,continentur ſub indiuiduo expreſſo. 3.n.12.f.13.
Species quando à genere extendantur. 107.n.11 f 393.
Spei ius habere dicitur,qui ab inteſtato ſuccedere põt. 133.n.2 f.470.
Spes nomine veniunt futuræ hereditates. 133. n.3 f.420.
Spes ſubſtitutionis æſtimatur: 22.n.8.f.74.
Spes incerta æſtimatur,& venditur,& ſic dubius euentus. 27.n.9.f.114.
Spes,quæ originem habet ex cauſa de præterito,eſt cõſiderabilis,& plura de illa,& æſtimationem recipit, ac vendi poteſt.n.12. 28.n.11.f.118.
Spes etiam,& creditum conditionale æſtimatur. 123 n.7 f 443.
Spoliato a iudice non datur remedium.c.reintegranda. 86.n 4 f 320.
Sponſæ,quæ a ſponſo data ſunt, ſi precioſa ſint non intelligi donata . etiam ſi dictum ſit,per verbum,dono,et quæ dicantur precioſa.nu.4. 118.n.1. f.417.
Sponſio quando vtilis,& licita ſit,& quando ſecus. 88.n.1 f.328.
Spurio,vt incapaci non competit remedium.l.ſi.C.de edic diu. 122.n.1.f.426
Statuta ob æqualem rationem non extenduntur. 37. n.10 f.152.
Statuta requirentia certas ſolemnitates in cõtractibus, non habent locum in obligatione neceſſaria,vel à lege inducta. 57.n.9.f.212.
Statuta ciuitatis attendnntur,non ius commune, vbi agitur de ſuccedendo. 74.n.1.f.282.
Statuta Ferrariæ de ſucceſſionibus quo ad non Ciues et Forenſes declarantur, & num.ſeqq. 74.n 4.f.282.
Statuta Caſtri Noui,de compromiſſis &c.declarantur. 79 n.9 f 304.
Statuta quando extendantur de caſu ad caſum. 96. n.4.f.349.
Statuta quando dicantur contra libertatem Eccleſiæ, & quando non ligent Clericos,& quando,& quibus caſibus eos etiam comprehendant, & per totum. 103.n.1 f.380.
Statuta Mantuę de modo procedendi &c.& de tormentis.&c.declarantur. 184.n.3.f.589
Statuta Ferrariæ quòd filia ſit contenta &c. & intra quantum tempus &c.declarantur. 127.n.3. f.449.
Statuti corrigentis ius commune,exceptio latè interpretari debet. 66.n.14.f.246.
Statuti ius mulieri ignoranti parcitur. 66.n.20. f.247.
Statutis de ſucceſſione agnatorum ſeu proximiorum,ſecundum diuerſas partes Italiæ ſtantibus,an,& quãdo frater vtrinq; coniunctus, excludat conſanguineum. 54 n.6.& ſeq f.204.
Statutis nouis non ligatur originarius,qui alibi habitat nec nupta extra Territorium ,& quid in veteribus n.16. 74.n.15 f 288.
Statuti Ferrariæ de bo.ingred.monaſt.vſus eſt receptiſſimus. 74 n.29.f.293.
Statuti verba vbi aliquatenus repugnent.non fit extẽſio ad caſum,qui ſub illis comprehendi poſſet. 87. n.11 f 323.
Statuti effectus inſpiciendus eſt,non cum quo loquatur vt cerni poſſit,an illud ſit contra libertatem Eccleſię 103.n.9.f.383.
Statuti diſpoſitio non valet, vbi expreſſè de clerico mẽtio fiat,etiam ſi illa honeſta,& æquiſſima eſſet. 103.n.14 f 384.
Statuti Ferrariæ de vſibus.intellectus. 106.n.3. f.390.
Statuti verba pœnam imponenti ſunt conſideranda, an cauſa dicatur ciuilis,an criminalis. 124.n.4. f.473.
Statuti forma non ſeruata quicquid geſtum eſt nullum dicitur. 184.n.10.f.589.
Statuto extante,quòd vxor non poſſit ſuccedere ſubſtitutus filio impuberi matri pfertur. 2 n.6 f. 10.
Statuto Ferrarię extante,filię augent legitimam in gratiam maſculorum. 8.n.21.f.30.
Statuto ſtante,quòd maritus vxori legare poſſit vſq; ad certam ſummam,non cenſebitur prohibitus illa inſtituere.87.n.1.& 8.& nec donare n 9.nec autem con ſiteri habuiſſe n.12.f.322.
Statuto,vt ſimpliciter reſpondeatur poſitionibus, nõ obſtante,poteſt addi certa qualitas , vbi cauſa agitur in foro Eccleſiaſtico. 17.n.2.f 56.
Statuto ſtante fœminas excludente, an dos filiæ teſtamento a patre relicta tranſmittatur. 23.n.1. f.97.
Statuto ſtante,ne quid contra teſtamentum petatur, nõ eſt locus tranſmiſſioni dotis filiæ. 23.n.9. f.101.
Statuto etiam ſtante,quòd filia ſit contenta dote,pater non poteſt dotis filiæ onus iniungere. 25. n 10.f.101.
Statuto ſtante fœminas excludente nec de dotis conſtitutione diſponente,illas nihilominus agnati dotare tenentur. 25 n 14.f.102.
Statuto ſtante,quòd fœminæ ſint excluſæ fauore agnatorum diſpoſitio.l.hac edictali C.de ſec.nupt.non procedit fauore filiarum maximè ſi dicatur, quòd filia ſit contenta. 27.n.1. f.113.
Statuto Ferrariæ ſtante,quod excludit filiam dotatam, an illa dicatur extranea. 28.n.3. f.116.
Statuto ſtante, quòd non liceat probare per teſtes ſolu-

Digitized by Google

tionem, An comprehendantur qui ſoluerant, ante ſtatutum, & poſt Clerici facti ſunt. 42.n.12. f.174.

Statuto ſubiectus non dicitur, qui forum in loco non ſortitur. 52.n.4.f.200.

Statuto prohibente contractum abſq; certis ſolemnitatibus, non iuuantur mulier, aut minor ſi ſint in dolo. 57.n.6.f.212.

Statuto loci non obſtante, forenſes acquirere poſſunt bona, quæ prouenerunt ab alijs forenſibus. 64.n.4.f.241.

Statuto, an ligetur vt ciuis, mulier alibi nupta poſſidēs bona in loco originis. 74.n.9.f.286.

Statuto ligari, & forum ſentiri, à pari procedunt. 74.n.16.f.289.

Statuto requirente, vt onera ſuſtineantur an comprehēdatur alibi nupta. 74.n.18.f.289.

Statuto ſtante forenſes excludente, an proſit habilitas ſubſequuta. 74.n.26.f.291.

Statuto an, & quando iuramento renunciari poſſit. 83.n.6.f.314.

Statuto ſtante, quòd non appelletur à duabus conformibus, ſufficit eas in parte tantum eſſe conformes, vt quo ad eam appellatio denegetur. 83.n.8.f.314.

Statuto diſponente, quòd aſcendens de tertia parte bonorum ſuorum diſponere poſſit, & reliquæ duæ applicentur venientibus ab inteſtato, interpretatur, id eſt ad deſcendentes. 87.n.23.f.326.

Statuto Ferrariæ ſtante, per quod denegatur reductio laudi ad arbitrium boni viri, huiuſmodi reductioni non eſt locus. 97.n.4.f.353.

Statuto de ſolutione Gabellarum diſponente, non continetur clericus. 103.n.7.f.382.

Statuto ſi permittatur aliquem vendere ſine Gabella, emptor ad eam non tenetur. 103.n.10.f.383.

Statuto Mutinæ nè Forenſes acquirant immobilia, nō continentur annui redditus, nec vſuſfruct. 104.n.7.f.386.

Statuto non ſeruato in appellatione interpoſita, illa nil operatur. 108.n.1.f.394.

Statuto loci deficiente, prius ad ſtatuta Ciuitatis Dominæ confugiendum eſt, quàm ad ius commune, & ſi eo ſtatuto diſponatur, quòd in non diſpoſitis per eū recurratur ad ius commune ciuile. 108.n.7.f.396.

Statuto Bon. de contractibus minor. &c. an caſus dotis ſit comprehenſus, & ſtatutum illud declaratur. num. ſeqq. 116.n.1.f.413.

Statuta filias excludente, an illæ dicantur in numero liberorum, vt augeant legitimam, & quibus caſibus. 125.n.1.f.438.

Statuto quando tacitè derogari videatur. 127.n.4.f.450.

Statuto ſtante nè poſſeſſiones alienentur in non ſubditum, an impediatur poſſeſſionis translatio. 133.n.10.f.476.

Statuto de raptu, loquente de muliere honeſta, an raptor, an fiſcus inhoneſtatem, vel honeſtatem probare teneantur. 187.n.1.& ſeq.f.582.

Statuto Mediolani ſtante, an filia ſecundi matrimonij in dotatione poſſit meliorari. 147.n.3.f.512.

Statutorum confirmatio non trahitur ad ſtatuta inualida. 179.n.1.f.567.

Statutum afficit minorem ſine ſolemnitate adeuntem, quoties non adeat poſt ea ſolemniter. 3.n.3.f.11.

Statutum, an trahatur ad caſum iuratum. 8.n.13.f.29.

Statutum Ferrariæ, quòd non præiudicet alienatio &c. declaratur. 8.n.14.f.29.

Statutum Ferrariæ circa publicationem, ſeu denunciationem donationum, declaratur, & quòd non poſſint publicari per procuratorem. 8.n.16.f.29.

Statutum addens iuri communi, dicitur addere pro forma. 8.n.17.f.30.

Statutum vbi requirit mandatum, illud debet eſſe expreſſum, non tacitum, ſeu præſumptum. 12.n.1.f.42.

Statutum Ferrarienſe de compromiſſo, & eius forma, loquens, declaratur. 13.n.3.f.45.

Statutum Ferrariæ 142.l.2. iuncto alio 139. comprehēdit etiam bona Eccleſiæ, & declarantur. 19.n.8.f.64.

Statutum agens de filio nato ex legitimo matrimonio, non comprehendit legitimatum. 24.n.21.f.86.

Statuto ſtante, quòd filia dotata non ſuccedat, poſſunt fratres ante aditam hereditatem offerre dotem ſorori, nec exigitur, vt tempus mortis expectetur. 15.n.7.f.99.

Statutum Bagnacaballi circa dotationem, & excluſionem filiarum interpretatur. 25.n.12.f.101.

Statutum, quòd filia ſit conteata &c. differt à ſtatuto ne quid contra teſtamentum petatur. 25.n.11.f.101.

Statutum verbis, & ampliſſimis fœminam excludens, non comprehendit legitimam. 25.n.13.f.101

Statutum Ferrariæ non obſtat quin dos relicta filiæ trāſmittatur, & tractatur de eius interpretatione.

Statutum, quòd mandet dotari, vel dicat, dotata ſit, non facit, vt ex eo appareat quando filia habeatur pro extranea, & quando legatum illi relictum, ſit conditionale, reiecta diſtinctione Caſtr. 28.n.3.f.116.

Statutum Ferrariæ de ſucceſſ. ab inteſt. declaratur, & aliud, quòd filia &c.n.5. 28.n.5.f.117.

Statutum excludens nuptam extra Territorium, non operatur, niſi nupta ſit, cum hereditas defertur. 29.n.4.f.122.

Statutum excludens matrem ſtante patruo non procedit, in patruo magno. 37.n.11.f.152.

Statuta Peruſij, de dote filiæ, ſeu ſorori relinquenda, & illius ſupplemento loquentia: Interpretantur. 35.n.1.f.137.

Statutum Peruſij, de vlt. voluns. obſeruandis declaratur. 35.n.2.f.138.

Statutum Rauennæ, quod nemo audeat &c. declaratur & alia etiam, & n.6. 73.n.2.f.150.

Statutum habens rationem agnationis in vno caſu, non extenditur ad alium. 37.n.7.f.152.

Statutum excludens filiam ab hereditate patris, nō excludit ab hereditate fratris, & ſi frater nil aliud habeat in bonis. 37.n.8.f.152.

Statutum Rauennæ diſponens de bonis emphyteuticis in ſucceſſione, non debet extendi ad bona libera. 37.n.9.f.152.

Statutum etiam fauorabile reſtringi debet in præiudicium tertij. 37.n.11.f.152.

Statutum vigens tēpore matrimonij contracti, non mortis attēditur in delatione lucri dotis. 42.n.1.& ſeq.170

Statutum Ferrariæ diſponens in exterum non tranſire bona immobilia declaratur. 52.n.3.f.200.

Sta-

I N D E X.

Statutum loquens de ſuſtinentibus onera, non continet habitantes alibi. 52.n.6.f.200.

Statutum de ſucceſſione, loquens ex teſtamento, vel ab inteſtato facto vel non facto teſtamento comprehẽdit caſum ſucceſſionis, etiam contra teſtamentum. 52.n.7 f.200.

Statutum Ferrariæ in materia ſucceſſionum Ciuium declaratur & originem patris, non Auiæ ſeu matris ſequuntur filij 52.n.8 f.200.

Statutum Ferrariæ de obligatione mulierum cum ſolẽnitatibus declaratur, & n.9. 57.n.6.f.212.

Statutum auferens quendam liberam adminiſtrationẽ, licet non in totum, dicitur odioſum, & debet reſtringi. 64.n.2.f.241.

Statutum Bononiæ de contract. minorum &c. requirẽs in illis certam ſolemnitatem, non habet locum, vbi minores inter ſe contrahunt, & declaratur. n.4. & 18. 66.n.1.f.24.

Statutum quo prohibetur ne mulier obligetur, recipit interpretationem, modo non cum alio minore contrahat. 66.n.1 f.244

Statutum prohibens alienationem Mulieri, non intelligitur de alienatione in filios. 66.n.3 f.244.

Statutum generaliter loquens, non continet cauſam dotis. 66.n.5 f.244.

Statutum, quod mulier cenſeatur omnia bona in dotem dediſſe, comprehendit minorem. 66.n.10 f.245.

Statutum diſponens de contractu dotis, procedit etiam in diſtractu. 66.n.13 f.245.

Statutum non dicitur extendi ad caſum ex ratione in eo comprehenſum. 66.n.17.f.246

Statutum Bonon. de contract. minorum &c. Comprehendit æquè pupillos, ac minores. 66.n.18. f.246.

Statutum Ferrariæ quòd poſſ. def. contra. &c. operatur, vt plenius audiatur heres ab inteſtato contradictor in terminis l. fin C. de edict. di. 67.n.10. f.249.

Statutum vbi requirit qualitatem, vt quis admittatur illa ante omnia probari debet. 74 n.2.f 282.

Statutum de Forenſe loquens, an, & quando contineat mulierem alibi nuptam. 74 n 4 f.283.

Statutum agens de Ciue, continet alibi nuptam, onera loci ſuſtinentem, aliàs ſecus, & infrà declaratur. 74.n 5.f.284.

Statutum loquens de ſubiecto, mulierem alibi nuptam non comprehendit, & n.10. 74 n.6.f.285.

Statutum excludens fœminas ligat etiam non ſubditas 74.n.10.f.287.

Statutum mandans ne ſtatuta proſint non ſubditis, an comprehendat clericos. 74.n.14 f.288.

Statutum domicilij præfertur ſtatuto originis in nupta. 74 n.17.f.289.

Statutum Ferrariæ, quòd non fiat tranſlatio rerum immobilium &c. declaratur. & nu 23. *& an ſufficiat quem eſſe habilem ad onera ſuſtinendum num.* 24. *et an, & quando pro ſit habilitas ſubſequuta. num* 26. *& idem ſtatutum declaratur in verſic. declarantes.* nu.28. 74.n.19.f.289.

Statutum Ferrariæ, quibus caſibus Forenſes &c. declaratur. 74 n 23 f.290.

Statutum nunquàm reijcere intelligitur nullitatem notoriam ex defectu iuriſdictionis. 79 n.3.f.303.

Statuta Ferrariæ de compromiſſis, & reductione loquẽtia, non comprehendunt caſum quando arbitri ferũt laudum de conſilio alterius. 79 n.9.f.304.

Statutum ſimpliciter loquens non comprehendit actum iuramento confirmatum, & an deroget iuramento, & an & quando ei poſſit renunciari per totum. 83.n.1 f.312.

Statutum quòd contractus præcisè obſeruentur, non intelligitur, vbi non interuenit ſtipulatio, & vt correctorium ſtrictè intelligi debet. 84.n.6.f.316.

Statutum excludens matrem, ſtante patruo, non habet locum in patruo magno. 87.n.5 f.322.

Statutum prohibens teſtari, non porrigitur ad donationem cauſa mortis. 87.n.8 f.323.

Statutum vbi reſpicit fauorem perſonæ certæ, cuius gratia editum eſt, illa deficiente, ceſſat eius diſpoſitio. 87.n.21 f.326.

Statutum Scandiani limitans legatum vxoris. declaratur. 87.n.21.f.326.

Statutum Mutinæ mandans nè vir vxori relinquat amplius mille libris, an habet locum è conuerſo, & per totum. & quod dicatur fauorabile. num. 2. *& an correctorium, exorbitans, vel limitans. n.* 3. 96. n.1.f.348.

Statutum Bonon. quom. & qualiter Forenſ declaratur, & n 5. *& n.*8. 104 n.1.f.385.

Statutum Mutinæ de non alienando in non ſubditum declaratur. 104 n.9.f.387.

Statutum loquens de contractu, non trahitur ad vltimã voluntatem. 104.n.9.f.387

Statutum Bonon. Quod Forenſibus idem ius &c. pertinet etiam ad deciſoria. 104.n.10 f 387.

Statutum Brixelli in materia reſtitutionis in integrum declaratur. 108 n 5.f.395

Statutum Brixelli de appellat. declaratur: 108. n.6 f.395.

Statutum fori delegantis, non delegati attenditur in ordinatorijs. 108 n.8 f.396.

Statutum fauore alicuius editum, an, & quando cõtra eum retorqueri poſſit. 115.n.1.f 411.

Statutum Ferrariæ exigent ſolemnitates in muliere cõpromittente declaratur. 115.n 2 f.411.

Statutum, vel lex agens de contractu, an trahatur ad diſtractum. 116 n.3 f 413.

Statutum Ferrariæ intra quantum &c. de dote loquens declaratur. 126.n.2 f 443.

Statutum Scandiani, de dote conſtituenda, declaratur. 127.n.2.f 449.

Statutum Ferrariæ, de dote duplicata præſtanda, nõ eſt vſu receptum, & de eius intellectu. a. ſeq. 127. n.4.f.450.

Statutum Ferrariæ de bonis ingredientium Monaſterium, non trahatur ad bona in ſpe viuentium. 133 n.1 f.470.

Statutum, an, & quando extendatur de propria ſignificatione ad latam. 133.n.9 f.473.

Statutum vigens tempore, quo defertur hereditas attẽditur. 133.n.10.474.

Statutum quo bona in non ſubiectos alienari prohibitũ eſt valere. 134.n 2.f 477.

Statutum Saxoli, de non alienando, in non ſubditos declaratur. 134.n.3 f 477.

Statutum Ferrariæ de contractibus minorum declaratur. 139.n.3.f.491.

Statutum in caſu exæquato recipit interpretationem à iure communi. 148.n.2.f 513.

Statutum Ferrariæ, quòd quis non capiatur in apotheca declaratur. 148.n.4.f 513.

Statutum Ceſenæ, quòd bona emphytheutica in dotem dari poſſint declaratur. 152.n.6.f.521.
Statutum Ferrariæ in materia exhibitionis ſcripturæ declaratur. 155.n.2.f.526.
Statutum quando requirit teſtes bonæ, ſeu optimæ conditionis, vel omni exceptione maiores, an hæc qualitas ſit probanda. 183.n.9.584
Statutum recipit interpretationem à iure communi. 183.n.11.f.585.
Statutum Ferrariæ requirens honeſtatem mulieris in materia raptus declaratur, & ſupra, & per totum. 183.n.14.f.586.
Statutum de muliere rapta diſponens, intelligitur de honeſta. 183 n 15.f.586.
Statutum Ferrariæ de ferente opem delinquenti declaratur. 190 n 3 f 606.
Stipulatio facta per patrem filio, an cenſeatur facta, vt filio, an vt heredi, opinio controuerſa. & quando adſunt coniecturæ ſequenda eſt illa quod fuerit facta, vt heredi. 1.n 8 f 3.
Stipulatio eſt iuris ſtrictiſſimi, etiam vbi de pace agitur 20.n 2 f.67.
Stipulatio inducit naturam contractus, cui adheret. 34.n.2.f.136.
Stipulatio vbi non ſubeſt, vt in litteris miſſiuis, actio non oritur. 101.n 4.f.372.
Stipulatione facta per patrem duobus filijs nepotes sũt vocati in portione tantum patris. 10.n.6.f.39.
Subdita, an dicatur alibi nupta. 52.n 6.f 200.
Subditos, an Domini cogere poſſint, nè alibi molant, q̃ in ſuis molendinis. 71.n.5.f.264.
Subhaſtationes rerum minorum non fiunt de conſuetudine, & idem de rebus Eccleſiæ. 116 n 2.f.413.
Subiectus quis dicatur, & nu 8.10. & ſeq. 74.n.6.f.285.
Subrogatur res vna loco alterius in vniuerſalibus. 120.n.9.f.423.
Subrogatus Iudex habet eandem auctoritatem, quam habebat is, in cuius locum ſubrogatus fuit. 13.n.1.f.44.
Subſtituere pupillare poteſt pater filiæ à ſtatuto excluſæ, & in teſtamento præteritæ. 60.n.9.f.229.
Subſtituere ſuperſtitem, vel ſi extabit, aut ſuperſtes erit paria ſunt. 60.n.14.f.233.
Subſtituo verbum eſt commune. 58.n.1.f.214.
Subſtituo verbum, directum eſſe, plures contendunt. 58.n.12.f.216.
Subſtituti plures, ex quibus partibus ſuccedant. 18 n.11.f.60.
Subſtituti in perſona, an & quando ſatis ſit, quòd impleatur conditio in perſona inſtituti adiecta. 60.n.20 f.234.
Subſtituti qui dicantur potius vulgariter alijs, quàm per fideicommiſſum inter ſe. 72.n.20.f.274.
Subſtituti ſi ſint poſt mortem liberi, vel deſcendentes, ipſi etiam dicuntur inter ſe grauati vſufructuario. 80 n 4.f.306.
Subſtituti non dicuntur filij per fideicommiſſũ ſi in inſtitutione facta de patre, et eodem periodo ſint vocati. 92.n.10.f.337.
Subſtitutio facta filio intra pubertatem mortuo, an, & quando matrem excludat. & per totum conſil. 2.n.1 f.8.
Subſtitutio in dubio directa cenſenſa eſt dummodo verbis, & perſonis conueniat. 1.n.3.f.9.
Subſtitutio verbis communibus concepta intra pubertatem valet, vt pupillaris, & an, & quando etiã mater excludatur ſi extet. 2.n.4.f.9.
Subſtitutio facta in tota hereditate, an & quando inducat reciprocum fideicommiſſum. 169.n 3.f.551.
Subſtitutio vbi in priori parte teſtamenti valet, vt pupillaris, & ex ea mater excluditur. Ità dicendũ eſt in ſequenti parte fieri debere, vt vna determinatio, &c. 2.n.7.f.10.
Subſtitutio facta ſi ſine filijs &c. dicitur compendioſa, & taliter apta alias ſubſtitutiones continere, ac ſi ſpecialiter, & nominatim concepta eſſent. 3.n.9 f.12.
Subſtitutio facta fideicommiß. ſi ſine liberis, quo ad ſubſtitutum dicitur vulgaris. & fideicommiß. quo ad Inſtitutum, quod declaratur, & num. ſeqq. 3.n.10.f.12.
Subſtitutio facta, ſi Titio heres deceſſerit, comprehẽdit omnem caſum. quo heres non ſit. 3.n.12.f.13.
Subſtitutio in qua indiuiduum vnum exprimitur continet vniuerſas ſpecies, & exempla afferuntur. 3.n.12.f.13.
Subſtitutio extenditur, & trahitur de caſu ad caſum, ſi id ratio ſuadeat, & adducuntur exempla. 3.n.14.f.14.
Subſtitutio facta Titio de Sempronio ſi extabit, & ſi non extabit de Gaio, an comprehendat caſum, vt Gaius ſuccedat per fideicommiſſum Sempronio, qui ſuperſtes fuit, poſtea deceſſit & num 12.10.n.3.f.38.
Subſtitutio vulgaris facta pluribus ſimpliciter, ſi habe res non euenit, extinguitur ſi vnus adeat. 10.n.4.f.38.
Subſtitutio facta alicui, ſi non viuet, procedit, ſi viuet, & poſtea moriatur. 10.n 12.f.40.
Subſtitutio ſi nollit, trahitur ad caſum impotentiæ. 24.n.28 f 87.
Subſtitutia ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, trahitur ad legitimatos 24.n 30.f 87.
Subſtitutio vulgaris, ſiue tacita ſit, ſiue expreßa matrẽ excludit. 31.n.3 f 126.
Subſtitutio in caſum ſi liberi naſcantur, an habeat locũ illis natis, & facta, ſi naſcantur, an illis non natis, et n ſeq. 31.n.4.f 126.
Subſtitutio vulgaris tacita intrat, ſiue viuo teſtatore, ſiue mortuo deficiat ſpes natiuitatis poſthumi. 31.n.5 f.126.
Subſtitutio an, & quando extendatur de caſu ad caſũ, vbi eſt eadem ratio, & quid de perſona, ad perſonã, nu.13. 31.n.9.f.128.
Subſtitutio verbis communibus facta. an ſi mater ſupſit, ſit omni tempore fideicommißaria. 31.n.15 f.129.
Subſtitutio vbi ſit in vſufructu præſumitur error. et imperitia. 32.n.8.f 132.
Subſtitutio quando dicatur facta in tota hereditate. 49.n.3.f.195.
Subſtitutio fideicommißaria continetur in reciproca, quando verba conueniunt. 58.n.1 f.214.
Subſtitutio prima ex altera declaratur. 58.n.2. & 14.f.214.
Subſtitutio reciproca, ſi fiat in codicillis continet fideicommiſſarium. 58.n.6 f.215.
Subſtitutio reciproca ſecundum communem opinionẽ

non

Digitized by Google

non continet fideicommiſſum, & plura inferius per totum de eius interpretatione, niſi iuncta ſit cum cõpendioſa. n. 29. 58. n 7 f. 215.

Subſtitutio reciproca non continet fideicommiſſum, ẽt ſi adſit clauſula codicillaris. 58. n. 24. f. 218.

Subſtitutio dicitur vulgaris non fideicommiſſaria, quãuis teſtator varios gradus in ſubſtitutione complectatur. 58. n. 23. f. 218.

Confirmari dicitur, quod ſuam retinet ſubſtantiam. 58. n. 26. f. 216.

Subſtitutio compendioſa, ex clauſula codicillari trahitur ad fideicommiſſum. 58. n. 27 f. 218.

Subſtitutio vulgaris tantum, dicitur ſic concepta, Gaium inſtituo, eiq; Sempronium ſubſtituo, uti verbo communi facta. & eſt veriſſima opinio, ſi non ſint addita verba tractum temporis denotantia, vel niſi ex certis coniecturis aliud poſſit probari. 58. n. 30 f 219.

Subſtitutio verborum non refertur ad fideicommiſſum propter clauſulam codicillarem. 58. n. 33. f. 220.

Subſtitutio reciproca vbi eſt æqualis, non habet effectũ clauſula codicillaris. 58. n. 39. f. 221.

Subſtitutio reciproca non poteſt comprehendere patrẽ ut filium inſtitutos in gradu inæquali, & quando abſurdum ſequeretur. 59. n. 5. f. 223.

Subſtitutio compendioſa pupillaris, an, & quando trahatur ad vniuerſa bona pupilli. 60. n. 7. f 228

Subſtitutio facta de aliquo, linea alterius finita, deficit ſi linea nullum habuit principium, ſed vide infra. 72. n. 1 f. 270.

Subſtitutio facta his qui naſcentur, procedit etiam ijs non natis, & quid facta poſthumo, & n. 9. 72. n. 1. f. 270.

Subſtitutio facta finita linea eſt compendioſa. 27. n. 4. f. 271.

Subſtitutio in vnum caſum concepta, ad alium porrigitur, vbi ſubſit eadem ratio, & exempla afferuntur. 72 n 7. f. 272.

Subſtitutio facta alieni per hęc verba. & eo præmortuo &c continet vulgarem, & fideicommiſſariam. 80. n. 1. f. 306.

Subſtitutio qualis procedit, talis etiam ſubſequitur. 80 n. 2. f. 306.

Subſtitutio ſi fiat vſufructuario, ille efficitur proprietarius 80. n. 5 f. 306.

Subſtitutio aliquando poteſt eſſe inualida Titio viuente, & eo mortuo reſurgere. 80. n. 9. f. 307.

Subſtitutio, quòd in omnibus bonis facta dicatur, quõ videndum. 80. n. 10 f. 308.

Subſtitutio facta per verba tractum temporis ſignificantia fideicommiſſaria indicari ſolet. 92. n. 6 f. 336.

Subſtitutio vulgaris, an trahatur ad fideicommiſſariã ex clauſula codicilari. 92. n. 7. & 17. f. 336.

Subſtitutio facta his uerbis, Titium inſtituo, Gaium ſubſtituo, dicitur vulgaris. 92. n. 11. f. 337.

Subſtitutio facta ex conſilio Galli, & ſi filius me viuo morietur, comprehendit tantum caſum, quo pater adire non poſſit. 92. n. 13. f. 337.

Subſtitutio fideicommiſſaria extincta, an & quando filius ſubintret locum patris. 92. n. 19. f. 339.

Subſtitutio non poteſt eſſe latior inſtitutione. 142. n. 5. f. 498.

Subſtitutio facta dicitur in tota hereditate, vbi dicitur. ſic, ſubſtituo heredem vniuerſalem. 169 n. 4. f 552.

Subſtitutione in fideicommiſſaria pluralitas reſoluitur in ſingularitates. 10. n. 5 f. 39.

Subſtitutione in pupillari pluralitas reſſoluitur in ſingularitates. 31. n. 7. f. 127.

Subſtitutione in reciproca quid importent illa verba, in ſtirpes, & non in capita. 58. n. 19. f. 217.

Subſtitutione in reciproca filiorum nomen non comprehendit nepotes. 142 n. 1. f. 498.

Subſtitutiones ſeparatæ, ſeparatam habent naturam. 58. n. 14. f. 216.

Subſtitutiones in contractibus fieri poſſunt. 9. n. 17 f. 37.

Subſtitutioni ſecundæ non fit locus, niſi euenerit conditio primæ quando huiuſmodi conditio eſt adiecta fauore Inſtituti, ſecus ſi fauore ſubſtituti. 3. n 13 f 14.

Subſtitutioni vulgari aliquando ſubintelligitur conditio l cum auus. 10. n. 8. f. 39.

Subſtitutioni tacitè ineſt conditio, ſi ex tabis, vel ſi vixerit, & expreſſa non operatur. 90 n 18. f. 233.

Subſtitutioni reciprocæ non eſt locus, vbi filij in vno ſubſtitutionis gradu ſunt vocati, & nepotes in altero. 58. n. 20. f. 217.

Subſtitutioni conditio appoſita, ſi filios nõ habuerit turpis dicitur, & à iure reprobata, & teſtamentum vitiat. 87. n. 25 f. 327.

Subſtitutionis factæ, ſi capax erit, effectus declaratur. 3 n. 12. f. 13.

Subſtitutionis ius quando ſit potentius iure accreſcendi. 10. n. 6. f 39.

Subſtitutionis ſpes æſtimatur. 22. n 8. f 74.

Subſtitutionis pupillaris in euerſionem, nõ præſumitur pro teſtamento, ſed probanda eſt legitima ætas teſtatoris. 67. n. 16. f 252.

Subſtitutionis verba de Titio. poſt Gaium plerunq; ad ordinem potius, quàm ad tractum temporis referuntur. 92. n. 14 f 337.

Subſtitutorum citatio, de quorum præiudicio agitur, an ſit neceſſaria in legitimatione. 23. n. 21. f 80.

Subſtitutum, an excludant legitimati, & faciant deficere conditionem, ſi ſine filijs &c. etiam non obſtante Bulla Pij IIII. 23 n. 1. 9. & 23. f. 75.

Subſtitutum non excludunt filię, ſi dictum ſit ſine maſculis. 136. n 1. f 481.

Subſtitutus filio impuberi, matri præfertur, ſtante ſtatuto, quòd vxor non poſſit ſuccedere viro. 2. n 6 f. 10.

Subſtitutus ſi ſit de liberis, excludit inſtitutos, etiam inuicem ſubſtitutos. 10. n 6. f. 39.

Subſtitutus pupillo, an, & quando pupilli hereditatem adire poſſit, & paternam repudiare, vel è contra, diſtinguendo pulchrè declaratur, & n. ſeq. 60. n. 12. f 230.

Subſtitutus potius cenſetur, qui in inſtitutione eſt prędilectus. 72. n. 21 f 275.

Succedunt omnes pro virili, qui nomine collectiuo ſunt inſtituti, fallit tamen, vt ibi. 18 n. 1. f. 58

Succedunt æqualiter vocati nomine proprio, cũ vocatis nomine appellatiuo, fallit, vt ibi et n. ſeq. 18. n. 2. 58.

Succedunt omnes in viriles, vocati nomine proprio. 18. n. 7 f 59.

I N D E X.

Succedunt filij ſororis cum patruo in bonis patrui prædefuncti. 37.n.1.f.150.

Succeſſorem in vniuerſalem tranſit impetratio reſcripti etiam ſi res ſit integra. 86.a 6 f.320.

Succeſſorem in ſingularem non tranſit actio perſonalis 104 a.3 f 386.

Succeſſio teſtamentaria interpretationem capit à legitima. 23 n.20 f 79.

Succeſſio in ſtirpes prouenit ex repreſentatione. 45.n 17 f.184.

Succeſſio in fideicommiſſis regulatur ex forma ſucceſſionis ab inteſtato. 120.n.4.f.422.

Succeſſionis in materia ius ſingulare Ciuitati, non commune attenditur. 74 n.1.f 282.

Succeſſionum in hereditatibus modus, & forma, quibus vocabantur Agnati, Cognati, & alij vtrinſq; ſexus ſecundum iura antiqua, ac demum conſtitutiones Iuſtiniani, ac ſtatuta Italiæ hodiè vigentia explicatur. 54 n.1 f.202.

Summaria vbi eſt cognitio, Res, ſola fide oculata non ex teſtium auditu eſt, expedienda. 68.n.3.f.255.

Summario in iudicio poſſeſſorio, quæ poſſeſſio attendatur. & an illud iudicium habeat locum lite iam motu, & alio iudicio incboato. 95.n.4.& ſeq f 343.

Summario in iudicia, nedum tempus litis motæ inſpicitur, ſed oportet poſſeſſionem perſeuerare lite pendente. 95.a.10.f 345.

Summario in Iudicio, quæ exceptiones admitti debeãt. 123 n.5 f.431.

Summario in Iudicio reiici exceptiones requirentes altiorem indaginem, quomodo intelligatur. 133. n.17 f.475.

Summario etiam in Iudicio iuris dubium eſt diffiniendum. 133 n.21.f.476

Supplementi à petitione, vt filia excludatur quando dicatur competenter dotata. 53 n 4.f.138.

Supplementum legitimæ in bonis patris filius petens, habet hypothecam in bonis patris. 163.a.4.f 539.

Supplementum legitimæ debetur etiam filio legitimato. 170.n.2.f.553.

Supplementum legitimæ petens non dicitur venire contra teſtamentum. 170.n.5.f.555.

Suppleri non poteſt aliquid in teſtamentis, ex quo diſpoſitiones teſtatorum immutentur. 24.a 4.f 84.

Superfluitas ne inducatur impropriè potius aliquid eſt interpretandum. 78 n.3.f.300.

Superfluitas potius ferenda eſt, quàm, vt heres valdè grauetur. 78.n.7.f.301.

Superiorem dicitur non recognoſcere, qui leges pro libito condit ac in ſuo principatu omnia facit, quæ Summi Principes. 21.n.1.f.261.

Suus, dictio, plerunque idem valet, quod illius. 36. n.15.f.146.

T

vt TACEAT veritatem Reus, ſi quis inſtruit nulli pœnæ obligatur. 196.n.3.f.620.

Talis, dictio, eſt demonſtratiua, & vt aliquid operetur habet quandam reſtrictionem. 87.n.23.f.326.

Tentans ſimpliciter teſtes, vt falſum deponant, an pœnã incurrat, non ſecuto effectu. 209.n.2 f.639

Totam, dictio, facit, vt licet regulare legans fundum, non videatur legaſſe partem ſocij, tamen ſi fuerit additum totum, vel omnem fundum, contrarium ſit dicendum. 53.n.5. f.201.

Tempus annorum quinquaginta dicitur antiquum. 123.n.8.f.452.

Terminus vnus vbi præcedit, & ſequitur alter, qui ſub eo continetur, hic reſtringit primum. 32.n 4 f.131.

Terminus vnus vbi alteri adæquatur, omnia iura tranſeunt ab eo, cui adæquatur, in adæquatum. 107. n.4.f.391.

Territorio in alieno valet legitimatio quo ad perſonam, quicquid ſit quo ad bona. 100.n.5.f.366.

Tertij appellatio deuoluitur ad eundem maiorem Iudicem, ad quem deuoluta eſſet appellatio principalis, ſi illi appellare licuiſſet. 21 n 2.f.69.

Tertio ſimulationem alleganti, non obeſt conſtitutum in inſtrumento appoſitum. 75.n.2.f.294.

Tertio poſſeſſore, an ſit potior inueſtitus ab Eccleſia de re, quæ ceciderat in comiſſum ob alienationem factã, vti de re propria. 106.n.1 f 390

Tertium appellare non poſſe, vbi appellatio denegatur principali, quomodo intelligatur. 175.n 6.f.562.

Tertius quando poſſit ius alterius deducere. 8. n 19.f.30.

Tertius vbi appellat, non habet locum Titulus Ne lie. ter.pro. 21.n.1.f.67.

Tertius poteſt vel appellare, vel appellationem principalis appellantis proſequi, vel ei adherere. 21. n.3.f 70.

Tertius poteſt citari in ſecunda, vel tertia inſtantia, coram Iudice, à quo non admittitur appellatio, ſi ſua putet intereſſe, quamuis in prima non fuiſſet citatus. 21 n.4.f 70.

Tertius qui cauſam habet ab emphyteuta, an ignorantiam allegare poſſit, ob non ſolutionem canonum. 105 n.2.f.388

Tertius opponere non poteſt ius quæſitum ex præſcriptione. 124.n ſi f.438

Teſtamenta non poſſunt ſuppleri, vt teſtatorum diſpoſitiones immutentur. 24.n 37.f 89.

Teſtamenta benigniorem recipiunt interpretationem, quàm contractus. 24.a.4 f.89.

Teſtamentaria ſucceſſio interpretationem capit à legitima. 23.n 20.f.79.

Teſtamenti vna pars, alteram declarat. 45.n.15. f 184.

Teſtamenti vitium quod dicatur accidens, & quod viſibile. 68.n.1.f.254.

Teſtamenti ignorantia præſumitur in filijs heredibus. 73 n 1.f.276.

Teſtamenti ignorantia, quando præſumatur, & quid de fideicommiſſo data ſcientia præſumpta teſtamenti. n.2. 73.n.2.f.276.

Teſtamenti de fide vbi dubitatur, denuò illud deſcribendum eſt ex prothocolo cum omnibus cancellatis, & interlineaturis prout iacet. 91.n 2.f.332

Teſtamenti expreſſa, & certa approbatio requiritur, vt filius dicatur acquieſcere prohibitioni legitimæ, ſeu Trebellianæ in eo enunciatæ. 101.n.19. f.377.

Teſtamenti verba ab vſu interpretationem recipiunt. 11 n.1.f 400.

in Teſtamentis inſpicimus tempus euenientis conditionis, non in contractibus, & ratio differentiæ. 42. n.5 f.172.

Teſtamenta ex ſecundo adiens, cum adire poſſet ex primo, non ſubſtinetur etiam ſi addita ſit clauſula, omni meliori modo. 8.n.7.f.27.

Teſtamento imperfecto, non adimitur filio, quod ei in ſolemni

lemni fuerat relictum. 22.n 5.f.72.

Teſtamento rupto natiuitate poſthumi ignoranter præteriti, ex clauſula codicillari etiam in fatarum conceptu legata non conſeruantur, & per totum maximè vbi hereditas eſt valde legatis onerata n.8. quamuis etiam Teſtator dia poſtea vixerit. n.10. 41. n.1.f.167.

Teſtamento militis, quæ indulgeantur, & quando. 178 n.1.f.565.

Teſtamentorum in materia, latior, & benignior ſit interpretatio, quàm in legis diſpoſitione. 24.n 24. f.87.

Teſtamentorum vitia in iudicio ſummario l. ſi. C. de ed. diu. An teſtibus adiuuari poſſint, & infrà. 68. n.1.f.254.

Teſtamentum habet exequationem paratam etiam fauore legatarij. 7.n.1.f.24.

Teſtamentum minus ſolemne, & perfectum valet inter liberos quia, illi etiam ab inteſtato ſucceſſuri sũt, & hac eſt vera ratio. 22 n 1 f.70

Teſtamentum imperfectum non valet, vbi ſit magna inæqualitas, inter liberos, & in alijs caſibus ennumeratis. 22 n.4 f.72.

Teſtatorem noluiſſe naturales excludere ſubſtitutum, ex quibus colligatur. 23.n 5 f.75.

Teſtamentum interrogante aliquo à teſtatore factum, qui reſpondit, ſic, an valeat. 39 n.1.f 157.

Teſtamentum non valet quoties teſtator aliundè interrogatur, vel inſtruitur. 30.n.11 f.161.

Teſtamentum ex vltima voluntate non inſurgit. 41.n.10.f.169.

Teſtamentum ſecundum legem veterem factum, valet, & ſi teſtator non ſit mortuus, quando lex noua superuenit. 42.n.3 f.171.

Teſtamentum, an nullum dicere poſſit filia inſtituta in dote data. 51.n.1 f.197.

Teſtamentum, vt heres mittatur in poſſeſſionem, non debet eſſe vitiatum, quod intelligitur de vitio, tam in ſcripturæ, quàm diſpoſitionis, & n.13. 62 n.1. f.248.

Teſtamentum eſt nullum, in quo nominatur filius, qui nec inſtituitur, nec exhæredatur. 67.n.3.f.249.

Teſtamentum, vt habeat exequationem paratam debet eſſe tale, vt index nullam de eo habeat dubitationem 67.n.8.f.250.

Teſtamentum non ſolum in fauorem heredis, ſed & contra eum, facit notoriam probationem. 67. n.10.f.251.

Teſtamentum filij, quamuis communi opinione emancipati, non valet. 67.n.19.f 253.

Teſtamentum perfectum vt reuocetur per minus perfectum, quodlibet indicium ſufficit inter heredes legitimos. 67.n.25.f.254.

Teſtamentum licet teſtibus poſſit impugnari, non tamē poteſt adiuuari in remedio l. ſi. C. de edic. di. 68. n.4. & ſeq f.255.

Teſtamētum in quo teſtator appellat ſe filiumfamilias non poteſt iuuari teſtibus, in iudicio ſummario. 68.n.6.f.255.

Teſtamentum ſi de falſitate arguat minor, an reſtituatur, an à Principe obtineat excuſationem, vt relictũ conſequatur. 112.n 4.f.403.

Teſtamentum, in quo ſit vitium viſibile non poteſt teſtibus, aut ſcriptura adiuuari in remed. l. ſi. C. de edi. diu. 113.n.3.f.430.

Teſtamentum, quod nec lectum, nec publicatum fuit, an valeat inter liberos. 156.n 1.f.527.

Teſtamentum quo ad voluntatem imperfectum inter liberos, an valeat. 157.n f 529.

Teſtamentum, quando dicatur imperfectum quo ad voluntatem, & quando quoad ſolemnitatem. 157. n.2.f.529.

Teſtamentum inter liberos valet, vbi dum notarius iā diſpoſita in ſcriptis redigeret, teſtator defectus ſit. 157 n 3.f.530.

Teſtari qui vult, neceſſe, eſt, vt articulatè loqui poſſit. 39.n.4.f.158.

Teſtari prohibens ſtatutum non porrigitur ad donationem cauſa mortis. 87.n.9.f.323.

Teſtari poſſunt Peregrini, abſque ſolemnitatibus religionis cauſa. 178.n.3.f 566.

Teſtator alicui relinquens à ſubſtituto pupillo, dicitur in illius fauorem diſponere. 2.n.12.f.10.

Teſtator in ſubſtitutionibus aliquibus dicitur habere rationem effectus potius quàm modi. 3.n.12 f.13.

Teſtator, qui ſcienter legauit fundum alienum, intelligitur grauaſſe heredem, vt redimat, & quid ubi ignorauit. 7.n.5 f.25.

Teſtator vbi legitimos vocat, quos intelligemus. 23.n.14.f 78.

Teſtator præſumitur eandem affectionem habere ad filios per matrimonium ſubſequens legitimatos, at ad legitimos. 24 n 34 f.88.

Teſtator heredem nuncupare tenetur in teſtamento. 39.n.2.f.157.

Teſtator non præſumitur depellere filios eorum, quos inſtituit a portione patris. 58 n.8 f.215.

Teſtator præſumitur grauare heredem quantominus. 78.n.4.f 300.

Teſtator ſi eſt imperitus clauſula codicillaris non operatur quo ad effectus abſtruſos. 92.n.17.f.338.

Teſtator de re heredis aquè, ac de propria diſponit. 111.n.2.f.400.

Teſtator fideiubere non poteſt pro vſufructuario, de vtēdo, & fruendo &c quæ cautio per teſtatorem non poteſt remitti licet remittat illam de legato reſtituendo, & affertur ratio differentiæ. 114.n 4 f.409.

Teſtator aduerſus ſtatutum diſponere non poteſt. 134.n.6 f 478.

Teſtatore diſponēte, minor ſine ſolemnitatibus alienat. 66.n.8.f.245.

Teſtatore iubente, vt heres caueat pro vſufructuario, an cenſeatur is d cautione liberatus. 114.n.1. & ſeq f.408.

Teſtatore prohibente nè inferratur moleſtia vſufructuariæ quomodo intelligatur huiuſmodi præceptum. 134.n.6.f 478.

Teſtatorem in dubio, de filijs ſuis, non de nepotibus ſenſiſſe præſumitur, & potius de iam natis, quam de naſcituris. 135 n 1.f 479.

Teſtatores plerumque fauent ijs, quos minus diligere deberent. 9.n.17.f 37.

Teſtatori nunquam lex imputat, quòd apertius non dixerit, ſed mentem examinat. 9.n 6 f.33

Teſtatori recedit ar ex fideicommiſſo, ſicut eidem ab inteſtato ſuccederetur. 45.n.6.f.182.

Teſtatoris diſpoſitione, ad legis, argumentum procedit. 24.n.23.f 87.

Teſtatoris diſpoſitio interpretationem à lege mutuatur etiam vbi aliquatenus verba repugnent. 24. n.57 f 93.

Teſtatoris proximitas in fideicommiſſis conſideratur, non

nòn grauati. 45.n.1.& declaratur.12 f 180.
Teſtatoris (aſſerentis in teſtamento, ſe filium familias) diſpoſitio non valet. 67.n 2.f.248
Teſtatoris voluntas ex præcedenti teſtamento, licet nullo declaratur. 78 n 9 f.302.
Teſtatoris contra præceptum, qui vxori moleſtiam intulit, hereditate priuatur. 110.n.1.f.399.
Teſtatoris, & ia eius dominio dicuntur eſſe bona fideicommiſſo ſubiecta, de quibus diſponere poteſt, & comprobatur in ſpecie, de qua agitur.n,4. 111. n.1.f.400.
Teſtatoris aduerſus præceptum comittens minor non reſtituitur. 112.n.3.f.403.
Teſtatoris proximitas regulariter atteaditur. 136 n.5 f.482.
Teſte falſo vtent, pena ordinaria ſtatuti Ferrariæ, an, & quando teneatur. 188.n.3.f 603.
Teſtes omni exceptione maiores requiruntur, ad diſſoluendum matrimonium. 17.n 5 f.57.
Teſtes inueriſſimilia deponentes ſunt ſuſpecti de falſo. 39 n 9.f.160.
Teſtes recognoſcentes manum ſi non viderunt ſcribere ſemiplenè probant. 41.n.9.f.169.
Teſtes non ſunt adhibendi, vbi eſt ſummaria cognitio. 68.n.3.f.255.
Teſtet ad impediendam miſſionem l.fi.C.de ędic. di li cet admittuntur, non tamen ad adiuuandam. 68. n.4.f.255.
Teſtes quomodo probare habeant gradus affinitatis. 77.n.1.f.297.
Teſtes vbi in facto conueniunt, licèt in coherentijs di diuerſi ſint, pleniſſimè probant, niſi ipſi teſtes ſint ſuſpecti.n.8. 82.n.2.f.310.
Teſtes non probant emptionem, niſi nominatim preciũ, & alia referant, quamuis deponant partes fuiſſe concordes. 84 n.3 f.316.
Teſtes ſingulares, quando ſint coniungendi. 140 n.2.f 494.
Teſtes duo ſaltem, in delictis concordare debent. 181. n.2.f.565.
Teſtes qui iurarunt deponere veritatem ſuper tota cauſa, in adiunctis falſi, in totum repelluntur. 181. n.5.f.570.
Teſtes examinati parte non citata non probant. 181. n 6.f.571.
Teſtes viles, pauperes, & varij nullatenus probant. 181 n.10 f.572.
Teſtes rogati de formalitate, ſi variè deponant, nihil probant. 181.n.11.f.572.
Teſtes ſi dicunt ſe referre verba formalia, ſi diſcordant in cortice verborum nil probant. 182.n.12 f 581.
Teſtes ſingulares, quando iunguntur. 182.n.8. f.381.
Teſtes debent eſſe omni exceptione maiores in probatione matrimonij. 185.n.1.f.592.
Teſtes tentans, vt falſum deponant, an penam incurrat non ſecuto effectu. 209.n.2 f.639.
Teſtibus deponentibus de his, quæ ſunt iuris non creditur. 78.n.8 f.301.
Teſtibus ſingularibus, ſi iungantur adminicula, illi plenè probant. 140.n.3.f.494.
Teſtibus fides adimitur, ob variationes. 181. n.4.f.570.
Teſtibus periuris in criminalibus impoſſibile eſt, vt fides adhibeatur. 181.n.7.f.571.
Teſtibus non idoneis fidem adhiberi, vbi alia deficiant probationes quomodo intelligendum. 181. n.8 f.571.
Teſtibus minus idoneis, vt credatur, oportet probare veritatem aliunde haberi non potuiſſe. 181. n.9 f.572.
Teſtibus affirmantibus potius, quàm negantibus fidem adhiberi, non procedit, vbi negatiua eſt coarctata. 181.n 20.f 574.
Teſtibus, an adiuuari poſſint vitia teſtamentorum in materia l.fi.C.de ędic.diu.ad.toll.68.num.1.& ſeq. f,254.
Teſtis vbi alteri pugnare videtur, ſit conciliatio, vt probent, qummodo non inſurgat actuum multiplicatio, & quomodo. 82.n.1 f.310.
Teſtis licèt falſum, quid dicat extra articulos, tamen teſtimonium eius non lęditur. 82.n.5 f.311.
Teſtis ſi intentioni partis aduerſetur, cum ea non conciliatur. 84.n.2 f.316.
Teſtis mortuus in cauſa matrimoniali, quando habeatur pro conteſte. 187.n.1.f.598.
Teſtis dictum valet, quàmuis ſit falſum in his, quæ extranea ſunt ad cauſam, & ipſe extra ordinem punitur, fallit niſi iuraſſet deponere veritatem ſuper his, de quibus interrogabitur, vel ſuper tota cauſa. 188.n.1 f 602.
Teſtis falſus in pertinentibus ad negocium, dicitur falſus in toto dicto, & quomodo puniatur, & quando res dicatur ad negocium pertinere. 178.a.2 f.602.
Teſtis, & notarius, qui ſcripſit, ſi non concordant neutrĩ ſtatur. 181.n.13.f.572
Teſtis pro fiſco receptus, contra eum plenè probat. 181.n.19 f.572.
Teſtium diuerſitas aliquo, & in ipſo facto, non vitiat. 82.n.3.f.310.
Teſtium depoſitio quomodo coniungatur, vt probent. 82.n.7.f.312.
Teſtium varietas præ ſe fert falſi ſuſpicionem. 181. n.1.f 568.
Teſtium conciliatio, quando non poſſis fieri. 181. n.2.f.565.
Teſtium ſingularitas quando obſit, & quando non. 181.n.3.f 569.
Teſtium qualitas, à ſtatuto requiſita quod ſint bonæ, ſeu optimæ, vel omni exceptione maiores, an & quã do ſit probanda. 183.9.f 584
Text.in l.Seius.ad Trebell.declaratur. 3.n.8. f 12.
Text.in l.in fraudem.de Iure fiſci declaratur. 6.n.6. f 22.
Tex.in l.qui in contractibus.C.de iure fiſci declaratur. 6.n.8.f 23.
Tex.in l facultas.C.de iura fiſci declaratur. 6. n.9 f.23.
Tex.in l.aufertur.§.1.de iur.fiſc. declaratur in l.Ordine. §. in fraudem ad munic. in l.ei qui. C. de reſcin. vend. in l.ſenatus.de contr.empt. 6.n.10 f.23.
Tex.in l.in ratione.ad l.Falcid.hodiè correctus, & eius intellectus. 8.n.2.f 26
Tex.in l.fi.C.de iur.emphyth.declaratur, & per totum conſil. 16.n.1.f.51.
Tex.in §.ex imperfecto.l.hac conſultiſſima. C.de teſta. an, & quando habeat locum, quoties teſtamentũ ſolemne præceſſit. 22.n.6.f 72
Tex.in l.cum quis.C.de nat.lib.declaratur. 24. n.7.f.84.

Tex.

Digitized by Google

I N D E X.

Tex.in l.ſi frater.C.de fideicomm. optimè declaratur, & Accurſ.ibi.reprehenditur. 58 n.25.f.218
Tex.in l.alia.§.elegantis.ſolut.matrim.declaratur. 30.n.9 f.123.
Tex in Nouell. de non ellig.ſec.nub.§.optimum interpretatur. 33.n.2.f.133.
Tex.in §.hinc nos.in Nouell.de nupt. declaratur. 33.n.5 f.133.
Tex.in l.diſcretis.C.qui Teſta.fac.poſſ.declaratur. 39.n.8.f.159.
Text in cap.1.de nat.ſucc.ſen.declaratur. 48.n.7. f.182.
Tex.difficiles.in l.qui patri.de acquir.hered.& in l.quidam elogio.C.de iur.delib.dilucidantur. 60. n.10.f.229.
Tex.in l.1.de eſt.act.declaratur. 65.n 3.f.242.
Tex.in l.pen.§.ſi mancipia.ſol.matr.declaratur. 65. n.4.f.243.
• *Tex.in cap.ſi de frig,& malefic.declaratur.* 81. n.2 f.309.
Tex.in l.Imperator.ad trebell declaratur. 85. n.3.f.319.
Tex.in l.hac conſultiſſima C.de teſta.probat diuerſa eſſe inſtitutio,& legatum. 87.n.4.f.324.
Tex.in cap.Raynaldus.de teſta.declaratur. 87. n.3.f 322.
Textor qui telam texendam conduxit tenetur preſtare cuſtodiam.& an ipſe ſuam diligentiam,an Dominus Culpam probare teneantur,& per totum. 154 n.1.f.524.
Tiraq.de retract.lib.1 §.1.gloſ.9. qui voluit cum ſatis apertè loq in contractibus,qui nititur regula, quòd maſculinum concipiat fœmininum. 9.n.8. f.33.
Tiraq in l.ſi vnquàm C.de reuoc.donat. & Alex.conſ. 2 in pri.reprehenduntur.
Titulus etiam putatiuus aptus eſt ad preſcriptionē cauſandam. 86.n.6.f.321
Totius appellatione in legato,non continetur pars, quæ eſt alterius naturæ. 78 n.4.f.300.
Tortura non debet inferri illi,qui membri debilitate patitur,cum vitę periculo. 184.n.1.f.587.
Tortura, vt Reo inferratur donec fateatur,ſi Princeps comittat,eſt contra regulas iuris. 184.n.3.f.587.
Tortura,vt ex dicto vnius teſtis inferri poſſit,ille debet eſſe omni exceptione maior. 171.n.1.f 608.
in Tortura dicto poſteriori,ſtandum eſt,maximè ſi ad defenſam. 192.n.4 f.611.
Tractatus de dare,non trahitur ad homicidium. 194 n.4.f.616.
Tractatus,an puniatur non ſecuto effectu. 209. n.4.f.640.
Tractatio facta an,& quando dicatur, & quando contractus perfectus. 84.n 1.& ſeq.f.315.
Traditio requiritur, vt res emphytheutica cadat in cōmiſſum per alienationem. 105.n.5.n.389.
Tranſactio dicitur contractus oneroſus. 9.n.16.f.36.
Tranſactionem non ſeruans,ea niti non poteſt. 62 n.2.f.237.
Tranſactioni parere,indiuiduum eſt. 62.n.6. f.237.
Tranſmiſſio non fit hereditatis non aditæ. 3.n.4 f.11:
Tranſmiſſio legati dotis facti filij cum nubet, quando locum non habeat. 60.n.1.f.226.
Tranſmiſſionem non operatur tacita conditia.l.cū anus 142.n.7.f.500.
Tranſmiſſionis dotis filiæ in teſtamento à patre relictæ, an ſit locus,ſtante ſtatuto fœminas excludente. 25.n.1.f.97.
Tranſmiſſionis in relicto dotis locum eſſe.etiam ſi ſtatutum ſimpliciter fœminas excludat, quid ſi fuit dictum ne quid contra teſtamentum petatur.n.11. 25.n.8 f.99.
Tranſmiſſioni dotis filiæ non eſt locus,ſtante ſtatuto,ne quid contra teſtamentum petatur. 25.n.9 f.101.
Tranſmiſſioni,an, & quando locus ſit in legato dotis filiæ cum nubet facto. 27.n.8.f.113.
Tranſmiſſionis vtens priuilegio,non poteſt vti alio iure quam eius,qui tranſmiſit. 28.n.10 f.192
Tranſmittatur ne ius excipiendo. 126.n 9.f.448.
Tranſmittatur,quando fideicommiſſum conditionale. 142.n.6.f 498.
Tranſmittit filia legatum dotis, etiam ſi non nubat. 25.n.9.f.100.
Tranſmittitur fideicommiſſum conditionale ad filios, quando ipſi ſunt in aliqua parte teſtamenti vocati. 10.n.10.f.39.
Trebelliana cenſetur prohibita.ſi dictum ſit de tota,& integra hereditate reſtituenda. 3.n.15.f.15.
Trebelliana amittitur inuentario non confecta. 57. n.12 f.212.
Trebellianam non detrahit filius reſtituere rogatus, de iure ciuili,ſed ſolum legitimam. 26.n.4 f.106.
Trebellianam non detrahit inſtitutus in re certa. 26.n.15.f.109.
Trebellianæ detrahendæ ius cedi poteſt,et generalis ceſſio ſufficit,nec ſpecialis requiritur.num.14. 26. n.3.f.108.
Trebellianæ detractio, an à patre filijs prohiberi poſſit latiſſimè enucleatur,& affirmatiua approbatur. nu. 10. 26.n.9.f 107.
Trebellianę detractionem filijs prohiberi non poſſe receptum eſt in Ciuitate Ferrarię. 26.n 12.f.108.
Trebellianæ prohibitio non tenet in liberis primi gradus, maximè ſi ea reſultare dicatur ex alienationis prohibitione. 87.n.26 f.328.
Trebellianæ detractio non poteſt prohiberi liberis primi gradus, & in omnem caſum requiritur ſpecialis prohibitia. 101.n.18 f.377
Trebellianæ prohibitio filijs primi gradus, an valeat, ſi concurrat etiam ommiſſio Inuentarij. 8. n.22.f.31.
Trebellianam etiam detrahit filius purè grauatus, & quando. 51.n.2.f.198.
Trebellianam non detrahit filius concurrentibus prohibitione patris,& omiſſione inuentarij, 120. n.2.f.422.
Tunc,& eo caſu,dictiones extenſionem non impediunt, niſi addita ſit taxatiua. 31.n.14.f.129
Tunc,dictionis,vis,& effectus. 49.n.2. f.193.
Turbari ſi poſſidens timet,poteſt implorare iudicis officium,vt fiat præceptum,ne turbetur. 95.n.1. f.343.
Turpis dicitur conditio appoſita in ſubſtitutione, ſi filios non habuerit, & teſtamentum vitiat, vti à iure reprobata. 87.n.25.f.327
Turpis cauſa obligationem non inducit. 101. n.4.f.372.
Tutelæ actionem non tollit quinquennale ſilentium. 160.n.5.f.535.

Tutor

Tutor legitimus vbi adeſt, non eſt locus datino. 47.n.2 f 187

Tutor, & Curator eodem modo non conſtituuntur. 47.n.3 f.186.

Tutor etiam finita tutela connexa expedit. 149. n.2.f.515.

Tutor, an, & quando poſſit appellationem interponere, & eam proſequi. 55.n.5.f.208.

Tutor pecunias ad honeſtum lucrum collocare tenetur & quando ad id obligetur, quando etiam excuſetur, ut mora ſibi imputari non poſſit. 177.n 1.f.564.

Tutorem dans filijs, maſculis tantum dare dicitur, & non nepotibus. 9.n.2 f.32.

Tutoris in datione quid ſpectandum. 47.n.8.f 189.

Tutoris confeſſio non affert præiudicium pupillo. 155.n.3.f.526.

Tribon. diſpoſitio in §. optimum. nutiæ. de non ellig. ſec. nub. Gregoriæ fauorabilis. 33.n.2.f.133.

Triennij per lapſum, quando conditio habeatur pro impleta. 28 n.10 f.118.

V

VALENT. forſter. de ſucceſſ. lib. ex. coning. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. reprehenditur. 23.n.12 f.77.

Valor apotheca creſcit ex frequentia, & concurſu hominum in illa. 70.n 2.f.258.

Varietas teſtium falſi ſuſpicionem præ ſe fert. 181. n.1 f.568.

Vaſſallum iniuria turbare diceretur Dominus, ſi iuriſdictionem in Territorio ipſius vellet exercere. 71.n.4 f.269.

Vectigalia & Gabellæ, an dicantur munus ordinariũ. 38.n.5.f.154.

Vectigalia, quæ non ex communi iure, ſed ex ſtatuto oriuntur dicuntur odioſa, & contra ea in dubio fit interpretatio. 38.n.7.f.155.

Venandi ius competit omnimoda iuriſdictione conceſſa. 71.n.10.f.267.

Venandi certo tempore prohibitio dicitur ob publicam vtilitatem, 71.n.11.267.

Venatio ſubditis, an per Dominos prohiberi poſſit, & n. ſeq. 71.n.9.f.267.

Vendere qui promiſit bono iure, ſi bona reperiantur fideicommiſſo ſubiecta, quæ alienari nequeunt, ob deffi cientiam conditionis, reſoluitur emptio, nec iuuat licentia alienandi à Principe impetrata. 84. n.4 f 316.

Vendere rem venalem expoſitam cogere poſſunt Annonæ Præfecti. 181.n.23 f.575.

Venditio potius ad menſuram, quàm ad corpus facta cenſetur. 130.n.4.f 460.

Venditio quando ad corpus, & quando ad menſuram facta dicatur. 130.n.4 f 460.

Venditionem, qui probat non videtur renunciare precio. 160.n.3.f.534

Venditioni vbi qualitas exprimitur, illa præſtanda eſt, aut precium diminuendum, etiam ſi ad corpus facta fuerit. & n.5. 130.n.1.f.459.

Venditionis in materia non venit vſusfructus conſtitutio, in materia ſtricta. 64 n.1.f.240.

Venditionis verbo quoties ſubiungitur alienatio, ea ad actus inter viuos reſtringitur. 141.n.3 f 495.

Venditor integrè præſtare debet, quæ enunciat in neceſſorijs. 130.n.2 f.460.

Venditor ex aſſertione per eum facta in inſtrumento tenetur empti actione. 130.n.3.f.460.

Venditor non excuſatur prætextu ignorantiæ. 130. n.7.f.462.

Venditorem probè ſcire qualitatem, & quantitatem rei ſuæ præſumitur. 130.n.6 f.462.

Venditur, & æſtimatur ſpes incerta, & ſic dubius euentus. 27.n.9.f.114.

Ventrem eſſe plenum pariaſunt, quòd obſtetrices atteſtentur, vel mulier ipſa prægnans. 46.n.4 f.186.

Ventris nominis, quando mulier in poſſeſſionem mitti debeat. 64.n.1.f 185.

Verba etiam exequutoria, quæ repugnant diſpoſitioni principali, eam ampliant, ſi alias nihil operarentur. 1.n.10.f 4.

Verba, quæ ſui natura non diſponunt, ex conſuetudine vim diſponendi recipiunt. 1.n.17.f.6.

Verba contractus interpretanda ſunt, ne inuicem repugnent. 1.n.18.f.6.

Verba, ſemper, & in perpetuum, non mutant naturam prohibitionis alienationis. 5.n 4.f.19.

Verba interpretantur contra eum, qui potuit apertè legem dicere. 9.n.3.f.33.

Verba contra proferentem interpretantur in contractibus, & etiam contra eum, cui pactum vtile eſt ſi non curauit, quòd proferens legẽ apertius diceret. n.11. 9.n 7.f.33.

Verba proferre ille intelligitur, cuius intereſt verba eſſe prolata, non is, cuius intereſt eſſe omiſſa. 9. n.11.f.35.

Verba ennunciatiua probant contra tertium in antiqs, præſertim ſi agatur de probanda morte. 10. n.2.f.38.

Verba, ſi non erit in rerum natura. in ſubſtitutione, interpretantur ideſt, quandocunque morietur. 10. n.3 f.38.

Verba, & non aliter, nec alio modo, impediunt omnem extenſionem, & certam formam præſcribunt quæ impleri debet. 19.n.13 f.66.

Verba præſentis temporis, in contractibus non trahũtur ad futurum. 20.n.1.f.67.

Verba natos, vel procreatos ex matrimonio non differunt, contra Ruin. 24.n.13 f 85.

Verba cum omni eo, & toto, & dictio, in ſolidum idem importunt. 40.n.5 f 163.

Verba illa, ordine ſucceſſiuo. in teſtamento quid important. 45.n.14 f.184.

Verba, bona ſua. à teſtatore prolata, probant de vniuerſo patrimonio teſtatorem ſenſiſſe. 49 n.3. f.195.

Verba extrema in medium influunt, & vniuerſali adiectione coercentur. 50.n.4 f.196.

Verba vſq; in præſentem diem, in renunciatione, ſeu tranſactione appoſita, quid importent vbi de vſufructu legato agitur. 50.n.5 f 197.

Verba propriè, & in ſenſu efficaciori ſunt capienda. 58 n.13.f.216.

Verba in ſtirpes, & non in capita, in reciproca declarantur, vt debent ſubſtitutio dici vulgaris in eo caſu, & de intellectu dictorum verborum infra. 58. n.19.f 217.

Verba in ſtirpes, & non in capita, an inducant fideicommiſſum. 59.n 8.f.223.

Verba ſi extabunt, aliquando non interpretantur, ideſt ſi superuinent; Sed ſi maſculi erunt, vt ſi fuerit dictum ſubſtituo maſculos, ſi extabunt ſin autem fœminas. 60.n.14.f.233

Verba

Verba vniuerſalia referuntur ad ſimilia expreſſis. 73.n.10.f.278.
Verba præcedentia, ſequentia vniuerſalia reſtringunt. 73.n.10.f.278.
Verba ſtrictè capiuntur in lege reſtringente facultatẽ teſtandi. 87.n.7.f.322
Verba generalia declarantur, & reſtringuntur, ex forma adiecta. 87.n.24.f.327.
Verba ſubſtitutionis de Titio poſt Gaium, plerũq; ad ordinem potius, quàm ad tractum temporis referũtur. 91.n.14.f.337.
Verba, ſenza farne motto, ne darne conto alle parti, in compromiſſo poſita quid operentur. 98.n.10.f.358.
Verba dicuntur ſatis operari, ſi dubium tollunt. 98.n.10.f.359.
Verba auditorum more dicta non obligant. 101.n.1 & ſeq.f.371.
Verba in futurum relata non diſponunt, & generalia obligationem non inducunt, & afferuntur exempla, & n.3. vbi quod ſpeciale in donatione; & quid in cõtractibus innominatis, dabo, vt facias num.8. 101.n.2.f.371.
Verba, in gradu, quid operentur in teſtamento. 120.n.8.f.422.
Verba eodem modo, vel iuxta præteritum, reſoluuntur, ideſt quia mos ità fuit. 121.n.6.f.425.
Verba in dubio ad teſtatorem referuntur. 136.n.4.f.481.
Verba, vel contra proferentem interpretantur, vel ſecũdum ius commune. 141.n.4.f.496.
Verba pacti ſecundum ius commune ſunt interpretanda. 144.n.4.f.505.
Verba, Actum &c. in teſtamento perfectionem illius arguunt. 157.n.4.f.530.
Verbis ex quibus inducatur exæquatio. 107.n.7.f.393.
Verbis Principis, etiam ennunciatiuis creditur. 107.n.2.f.391.
Verbis ennunciatiuis in cauſa dotis fides adhibetur. 126.n.5.f.445.
Verbo, quiſquis, à teſtatore prolato comprehenditur heres ſcriptus, non heres heredis. 60.n.14.f.233
Verborum geminatio quando, & quomodo cõſideretur. 24.n.54.f.92.
Verborum illorum, eo premortuo, vel poſt mortem, vis. 80.n.1.f.306.
Verbum, ſit, importat Canonem latæ ſententiæ. 8.n.10.f.28.
Verbum moriatur in ſubſtitutionibus eſt commune. 2.n.2.f.8.
Verbum quod propriè, & impropriè accipi poteſt, in cõtractu propriè accipitur. 9.n.5.f.33.
Verbum, ſpectet, & pertineat ad quodcunque ius referri poteſt. 32.n.3.f.131.
Verbum idem ſæpiſſime ſtat diuerſo modo in vna oratione, vt ad diuerſas perſonas refertur, & vt ratio ipſa ſuadet. 37.n.5.f.151.
Verbum propinquiores, comprehendit æquè maſculos, & fœminas. 37.n.6.f.151.
Verbum, in materia ſtricta, quoties poteſt accipi in ſpecie, & in genere, accipitur potius in genere. 87.n.4.f.322.
Verbum quod per prius ad vnũ, per poſterius ad aliud, referri poteſt, in ſtatuto fauorabili, accipitur per prius. 87.n.8.f.323.
Veteres leges, an, & quando attendantur, & non nouæ, & exempla plura afferuntur. 42.n.3.f.171.
Via non dicitur publica, eo quòd per illam omnes longo tempore commearint, & quomodo hoc ſit probandum, & quæ publica dicatur. 124.n.7.f.437.
Vidua ſequitur domicilium ſui uiri, in quo non dicitur forenſis. 64.n.3.f.241.
Vidua ſuſtinet onera perſonalia in domicilio uiri. 74.n.25.f.290.
Viduam ob ſtuprum, an & quando amittat dotem. 193.n.1.f.612.
Viduæ veniunt appellatione non nuptarum. 29.n.2.f.120.
Vidua, quæ matrimonium contrahit conſequitur legatum factum his, quæ nubent. 29.n.4.f.121.
Viduæ legatum habitationis factum, an debeatur ſi nubat. 56.n.1.f.209.
Viduitas, quando à teſtatore cenſeatur indicta. 185.n.6.f.595.
Viduitas ex quibus per teſtatorem cenſeatur indicta. 187.n.1.f.600.
Viduitatis conditio vni legato adiecta, an & quando in altero cenſeantur repetita. 50.n.1.f.195.
Viduitatis conditio, an, & quando per heredem remitti non poſſit. 185.n.7.f.595.
Viduitatis conditio, quando in relicto cenſeatur repetita. 186.n.2.f.597.
Viduitatis conditio, an, & quando cenſeatur repetita. 187.n.8.f.601.
Viduitatis conditio, an, & quando in concubina reiciatur. 187.n.9.f.601.
Vindicationi rerum ſubiectarum fideicommiſſo, quãdo ſit locus, etiam viro alienante. 150.n.5.f.517.
Vir bonus in iure appellatur Iudex. 98.n.2.f.355.
Viro ſi prohibitum ſit ex ſtatuto, ne vxori relinquat, an id ſeruatur è contra. 96.n.1.f.348.
Virginem ſe aſſerenti, quando fuit cognita, puellæ creditur. 17.n.4.56.
Virginitas rapta, an per eam ſit probanda. 183.n.5.f.583.
Viſibile vitium in materia l. fin. C. de ædic. diui. dicitur quod extrinſecus ex iuris præſumptione, & regula colligi poteſt, licet oculis non inſpiciatur. 67.n.13.f.251.
Viſibile, & euidens vitium, quod ſit in teſtamentis. 68.n.2.f.254.
Vitia diſpoſitionis, & ſcripturæ exæquantur in materia l. fi. C. de ædic. di. 67.n.1.f.248.
Vitium in materia l. fi. C. de ædic. di. dicitur viſibile etiã ſi oculis non inſpiciatur, & quõ. 63.n.13.f.251.
Vitium euidens in teſtamento quod dicatur, & quod uiſibile. n.2. & 5. 68.n.1.f.254.
Viſuli, & fœtus non veniunt recollectus appellatione. 71.n.13.f.268.
in Vniuerſalibus ſubrogatur res vna loco alterius. 120.n.9.f.423.
Vniuerſitas aliud eſt, aliud ſinguli, & particulares homines, & plures rationes, & caſus differentiæ afferũtur. 40.n.2.f.162.
Vniuerſitas ſemper eadem eſt, nec vnquàm moritur, & ſufficit vnum ſupereſſe. 40.n.12.f.164.
Vniuerſitate, & hominibus, ac ſingulis conceſſa emphytheuſi. Qui comprehendantur, & pro qua parte. 40.n.1. & 3.f.161.
Vtens teſte falſo pęna ordinaria ſtatuti Ferrariæ, an, & quando teneatur. 188.n.3.f.603.

Vti frui impediens, ſolus omnem pœnam refundit. 62 n. 5 f. 237.

Vtilitas publica quomodo conſideretur in legibus principaliter, & ſecundariò, vt ei renunciari poſſit, vel minimè. 83. n. 6 f. 314

Vt ſupra dictiones, in ſubſtitutionibus, & vltimis voluntatibus repetunt omnia, quæ in alijs teſtamenti partibus diſpoſita ſunt. 72. n. 17. & 19. f. 274.

Vocati nomine nomine collectiuo, an & quando in ciuilem ſuccedant. 18 n. 1. f. 58.

Vocati nomine proprio in viriles ſuccedunt. 18. n. 7 f. 59.

Voluntas ſolemnis per minus ſolemnem nõ ſubrogatur 22. n. 0 f. 72.

Voluntas nuda, non inducit vltimam diſpoſitionem. 41. n. 1 f. 169.

Voluntas teſtatoris ex præcedenti teſtamento, licet nullo deprehenditur. 78 n. 9 f. 302.

Voluntatis quæſtio, quæ dicatur. 23. n. 5 f. 75.

Vox vna quoties poteſt plura ſimul comprehendere, illa comprehendit, licèt magis proprium ſit vnum, q̃ aliud. 23. n. 17 f. 79.

Vox, ſic, prolata à teſtatore, an dicatur articulata, vt ſufficiat pro validitate teſtamenti facti ad interrogationem. 39 n. 5. f. 158.

Vſque, dictio, in emphyteuſi inducit ius accreſcendi. 40. n. 11 f. 164.

Vſucapio triennij, quo ad fructus quando locum habeat. 165. n. 10 f 546.

Vſucapioni cauſam præbet ſententia, quàmuis nulla. 86. n. 6 f 321.

Vſufructu bonorum legato, venit etiam bonorum ſubiectorum fideicommiſſo: & quid de bonis emphyteuticis. n. 13. 53. n 2 f. 201.

Vſufructu inſtitutus, an, & quando cenſeatur etiam in proprietate. 57 n. 1. f. 211

Vſufructu omnium rerum in domo exiſtentium legato, excepto argento, quæ etiam non comprehendantur. 78 n. 2. f. 299.

Vſufructu bonorum per teſtatorem relicto, comprehenduntur etiam bona fideicommiſſo ſubiecta, & quid de emphyteuticis. 110. n. 2 f. 399

Vſufructu finito, verba, quomodo declarentur. 134. n. 1 f. 477.

Vſufructu finito inſtitutus, an dicatur heres purus, an conditionalis. 134 n. 1 477.

Vſufructuarij poſt mortem inſtitutus, cẽſetur inſtitutus in proprietate, ex coniecturis. 27. n. 4 f. 114.

Vſufructuario ſi fiat ſubſtitutio, ille efficitur proprietarius. n 8. 80. n. 5. f. 306

Vſufructuario ſi prohibeatur alienatio, proprietas legata cenſetur, idem ſi prohibita ſit detractio trebellianica. 80. n 6. f. 307.

Vſufructuario competit ſolutio legati annui. 128. n. 5. f. 455.

Vſufructuario exiſtente incapace, admittitur in totum heres proprietarius. 134. n. 5. 478

Vſufructuario ſi mandet teſtator ne moleſtia inferratur, quomodo intelligi debeat. 134. n. 6. f 478.

Vſufructuarium præſtare cautionem iuratoriam, an, & quando ſufficiat. 114 n. 7 f. 410.

Vſufructuarium quem eſſe, non proprietarium, ex quibus elliciatur. 57. n. 2 f. 211.

Vſufructuarius inſtitutus, alio coherede non exiſtente, cenſetur heres vniuerſalis. 3. n. 1. f. 11.

Vſufructuarius omittens bona in inuentario deſcribere quam pœnam incurrat, & quòd ex delicto teneatur. n. 8. 57. n 5. f. 212.

Vſufructuarius non dicitur poſſidere rem ſimpliciter, ſed illud ius vſusfructus. 64. n. 5. f. 241.

Vſusfructuarius, an ſit liberatus cautione, ſi teſtator iuſſerit, vt heres pro eo caueat, & quod non, & qua actione ipſe conueniri poſſit. n. 3. 114. n 1 f. 408

Vſufructuarius quomodo cauere debeat quo ad mobilia & immobilia reſpectiuè. 114. n 5 f. 410.

Vſufructui vbi ſit ſubſtitutio, præſumitur error, & imperitia. 32. n. 8 f. 132.

Vſumfructum qui conſtituit in aliquem, adito, vt non alienetur, proprietatem in eum transfert. 126. n 9 f. 448

Vſusfructus æſtimatio minuitur, ſi addita ſit conditio nõ nubendi. 27 n. 6 f. 112.

Vſusfructus quando ſolum legatus cenſeatur, & quando etiam proprietas ſub onere fideicommiſſi. 32. n. 1. & ſeq f. 130.

Vſusfructus ex quibus verbis cenſeatur conſtitutus, & quando certa quantitas eſt præfinita puta centum ducatorum. n. 2. & conſ ſeq. 43. n. 1. f. 177.

Vſusfructus cenſetur conſtitutus ex hic ponderatis, & quibus verbis cenſeatur legatus. 44 n. 1 f 178.

Vſusfructus conſtitutio non venit appellatione venditionis, vel alienationis, in materia ſtrictiſſimè interpretanda. 64. n 1 f. 240.

Vſusfructus conſtitutus non dicitur legatis fructibus alicuius fundi. 104 n 3 f. 386.

Vſusfructus legato, in quibus legatum annuum æquiparetur. 104 n. 4 f 386.

Vſusfructus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & heredis cenſetur relictus per teſtatorem, ſi dicat in bonis ſuis. 111. n. 1 & ſeq f 4 0.

Vſusfructus pro parte finiri poteſt. 134. n. 4. f. 478

Vſuram non ſapit contractus, quo datur pecunia alicui vt negocietur, nec additur clauſula, vt ea ſit ſibi quocunq; caſu incolumis. 189. n 4 f 604.

Vſuram dicitur admittere, qui lucrum certum vult percipere, & periculum omne à ſe auertit & dantur exẽpla. 210 n. 2. f. 641.

Vſurarium dici contractum, vbi in ſocietate definitur certa quantitas à principio, quomodo intelligatur. 70. n. 6 f. 159.

Vſurarium contractum arguit locatio rei facta pro emptore venditori, cum pacto de retrouendendo addita precij modicitate. 132. n. 4. f. 469.

Vſurarius licèt heredem non poſſit inſtituere, poteſt cauſa mortis donare. 87 n. 25 f. 4.

Vſurarius contractus non comprehenditur ſub diſpoſitione ſtatuti. 210. n. 1. f. 641

Vſurarius contractus non probatur ex ſola exiguitate precij, & pacto de retrouendendo ſed alia requiruntur. 129 n. 9. f. 459.

Vſuræ fructuum debentur in malæ fidei poſſeſſore. 99. n. 14. f. 364.

Vſus ſubſequens verba dubia declarat. 40. n. 16. f. 165

Vſus dicitur fidiſſimus interpres conceſſionum, & priuilegiorum, & ex eo ſubſequuto mens contrahentiũ declaratur. 61. n. 7. f. 236.

Vſus eſt fidiſſimus interpres priuilegiorum, quoties de illorum interpretatione diſſeritur. 107. n. 15. f. 394.

Vulgarem, & fideicommiſſariam continet ſubſtitutio facta per hæc verba, & eo præmortuo &c. 80. n. 1 f. 306.

Vul-

I N D E X.

Vulgari ſubſtitutioni aliquando ſubintelligitur conditio.l.cum auus. 10.n.8 f.39.
Vulgari ſermone conſcripta pacta ſimplicius, & craſſius ſunt interpretanda, 14.n.2.f.47.
Vulgaris aliquando dicitur ſubſtitutio, quo ad ſubſtitutum, & fideicommiſſaria, quo ad inſtitutum. 3 n.10 f.12.
Vulgaris ſubſtitutio facta pluribus ſimpliciter, ſi heredes non erunt, extinguitur ſi vnus adeat. 10. n.4.f.38.
Vulgaris tacita intrat, ſiue viuo teſtatore, ſiuè mortuo, deficiat ſpes natiuitatis poſthumi. 31.n.5.f.126.
Vulgaris dicitur ſubſtitutio non fideicommiſſaria, quãuis teſtator varios gradus in ſubſtitutione complectatur. 58.n.23.f.218.
Vulgaris tantum dicitur ſubſtitutio hoc modo concepta Gaium inſtituo, eique Sempronium ſubſtituo, & qd ſi adſint coniecturæ. 58.n.30 f.219.
Vulgaris ſubſtitutio, an trahatur ad fideicommiſſariam ex clauſula codicillari. 92.n.7.& 17.f.336.
Vulgaris dicitur ſubſtitutio his verbis facta Titium inſtituo, Gaium ſubſtituo. 92.n.11.f.337.
Vulgariter potius alijs, quàm per fideicommiſſum inter ſe, quando ſubſtituti aliqui dicantur. 72. n.20 f.274.
Vxor iuſta, & iniuſta, quæ dicatur. 23.n.11.f.76.
Vxor ſequitur domicilium viri, in quo non dicitur forẽſis, etiam ſi ſit vidua, & etiam ſi tranſeat ad ſecunda vota. 64.n.3.f.241.
Vxor in ſubſidium poteſt vendicare etiam res æſtimatas. 65.n.2.f.242.
Vxor, an cenſeatur prohibita relinquere viro, ſi vno ex ſtatuto prohibitum ſit relinquere vxori vltra certã ſummam. 96.n.1.f.348.
Vxor ſoluto matrimonio, an, & quando agere poſſit pro dote nondum ſoluta aduerſus patrem, vel eius heredes, an teneatur agere contra virũ. 131.n.1 f.463.
Vxor inops, an reuocare poſſit alienata titulo lucratiuo à viro, vt quarta ſibi debita ſuppleatur, & quomodo id intelligatur, vt ſic alienata veniant in computationem.n.2. 167.n 1.f.547.
Vxorem qui vilem ducit, charitatis opus exercet. 24. n.60 f.95.
Vxorem inſtituere non cenſetur prohibitus maritus, ſtãte ſtatuto diſponente, quòd illi legari poſſit vſque ad certam ſummam. 87.nu.1.& 8.vti nec donare nu.9. nec confiteri dotem habuiſſe. n.12.& ſeq.f.322.
Vxori vſusfructus relicti, æſtimatio minuitur, ſi addita ſit conditio non nubendi. 27.n.6 f.112.
Vxori teſtatoris, ſi contra eius præceptum heres moleſtiam intulit hereditate priuatur. 110.n.1.f.399.
Vxoris domicilium temporis matrimonij attenditur, quàmuis vir poſt matrimonium mutauerit. 42. n.6 f.172.
Vxoris inſtitutio facta in vſufructu, non dato coherede, non trahitur ad vniuerſam hereditatem, vbi filij ſuperſunt. 27.n.2 f.111.
*ZABAREL.conſ.135.comprobatur.*74.n.18.f.289.

F I N I S.

IO. BAPTISTAE
LADERCHII IMOLENSIS
CLARISSIMI I. C.
CONSILIORVM.
SIVE
RESPONSORVM.
Liber Primus.

ARGVMENTVM.

QVÒD, in præiudicium comprehenſorum in inueſtitura, poſsint bona emphytheutica alienari ſtante conceſsione facta pro ſe & filijs, cũ clauſula Ad habendũ &c. & pacto de non alienando ſine licentia Domini, &c. eo recuſante quòd alienatio fieri poſsit per acquirentem, filios & nepotes cuicunque &c. pulchrè demonſtratur, & plura de clauſula, Ad habendum, & illius vi adducuntur.

SVMMARIVM.

1 EMPHYTHEVSIS, *An & quando poſſit alienari in præiudicium eorum, qui ſunt comprehenſi in inueſtitura & per totum.*

2 *Clauſula, Ad habendum &c. in instrumento feudali ſeu emphytheutico, vel alio, appoſita, non mutat illius naturam, ſed contra, n. 14. quod muset, alienationemq́ permittat & in diuiſionis instrumento poſita inducat fideicommiſſi renunciationem, diſpoſitionemq́ declaret, nu. 7.*

3 *Clauſulæ instrumentorum an innouent, & ex illis mutetur natura instrumenti principalis, cum distinctione, an reſpiciant exequutionem, vel diſpoſitionem.*

5 *Alienandi poteſtas data cenſetur ex verbis, & quicquid placuerit faciendum, in clauſula, Ad habendum &c. poſitis. in instrumento emphytheutico.*

6 *Feudum Emphytheuſim* } *Acquirens, An & quibus caſibus præiudicare non poſſit ijs, pro quibus eſt ſtipulatus.*

7 *Diſpoſitio ambigua declaratur per clauſulas exequutiuas, vt de clauſula, Ad habendum &c. cuius natura & vis, latè explicatur.*

8 *Stipulatio facta per patrem filio, an cenſeatur facta vt filio, an vt heredi, opinio controuerſa, & quando adſunt coniecturæ ſequenda eſt illa, quòd fuerit facta vt heredi.*

9 *Emphytheuta duo ſi diuidant emphytheuſim, cum clauſula, Ad habendum &c. non poterit alter reſcindere alienationem alterius.*

10 *Verba etiam exequutiua, quæ repugnant diſpoſitioni principali, eam ampliant, ſi alias nihil operarentur.*

11 *Dictionis, perpetuò, vis.*

12 *Clauſula exequutiuæ, vbi a partibus ſunt additæ, operantur & diſponunt.*

13 *Cacher. deciſ. 164. declaratur. & nu. ſeq.*

14 *Clauſulæ in instrumentis, an ſint exequutiuæ, an diſponant, quomodo cognoſcatur.*

15. *Emphytheuſis dicitur ab initio facta alienabilis, vbi eſt data licentia alienandi requiſito Domino, ità vt poſſit alienari etiam in præiudicium vocatorum in ea.*

16 *Emphytheuſis conceſſa pro ſe & filijs &c. cum licentia alienandi, vel pro ſe & quibus dederit, æquiparatur, & tunc poteſt alienari citra Domini requiſitionem.*

17 *Conſuetudo facit, vt verba, quæ natura ſua non diſponunt, vim diſponendi recipiant.*

18 *Emphytheuſis & Feudum* } *An alienari poſſit, inſpiciuntur verba, quibus alienatio conceditur.*

A

Digitized by Google

ditur, an ſint ampliora, quam feudi qualitas,
an reſtricta, & exempla afferuntur & num.20.
Rub.110. & alia conſ. declarantur.
19 *Alienandi licentia in contractu emphytheutico ſeu*
feudali no extenditur ad perſonas prohibitas.
20 *Licentia alienãdi quando potentior natura feudi.*
21 *Bald. conſilium 452. lib. . declaratur.*
22 *Crauetta conſil pro gener. notatur.*
Rub. conſ 69 nu.12. in pri notatur.
23 *Filius qui niti vult ſtipulatione paterna in emphy*
theuſi, etiam pro ſe accepta, tenetur præſtare
eam in totum, & cum qualitate alienandi vbi
eſt appoſita.
24 *Alex. conſil. 106. lib. 4. impugnatur.*

CONSILIVM I.

Adſit D. O. M.

DOCTORES noſtri in materia propoſita adeò confuſè loquuntur, vt difficile ſit, ex eorum dictis certam conſtituere regulã; vt qui pro eorũ arbitrio modò vnam, modò alteram opinionem ſecuti ſunt, Nunc clauſulas inſtrumẽtorum extollunt, Nunc eaſdem in nullo habent numero, vt, qui noſtrorum interpretum operoſa monumenta verſabit, facilè inueniet. Ego quid in tanta rerum obſcuritate ſentiam, vbi dixero, Illuſtris, & doctiſſimus Iudex pro ſua integritate quod æquum arbitrabitur iudicabit. Conceſſa eſt emphytheuſis ab Epiſcopo Mutinæ Bartholomęo, ſtipulanti pro ſe, & filijs legitimis & naturalibus, vſque in tertiam generationem. Mox, poſt rerum ipſarum deſcriptionẽ, addita hæc clauſula, Ad habendum, tenendum, poſſidendum, & quicquid dicto emphytheutæ, ſuiſq; filijs & nepotibus perpetuò placuerit faciendum, Iure Epiſcopatus ſaluo, & ſaluis conditionibus infraſcriptis. Subiecta eſt poſtea pactio, vt non liceat emphytheutis vendere abſq; licentia Epiſcopi, cui volenti emere teneantur vendere precio arbitrio boni viri definiendo, &, quo item re
cuſante, poſſint ipſe, filij, & nepotes vendere
cuiq; emere volenti, præterq̃ venerabili lo-
co &c. iure capſoldi ſemper ſaluo in ipſis alie
1 nationibus. † Quæritur an poſſit alienari
hæc emphytheuſis in præiudicium eorum
qui comprehenſi ſunt in inueſtitura. Et ſunt
2 qui dixerũt † ex clauſula hmõi Ad habendũ
&c. non immutari naturam emphytheuſeos
vel feudi. eo q, illa, vt poſita in parte reſpi
cient eexequutionem nihil innouet. Cache.
deciſ. 164. per tot. qui citat Dec. conſ. 193. &
conſ. 239. n. 8. Rub. conſ. 110. Crau. in rñ. pro
Gen. nu. 293. & ſeqq Zaſ. de feud. degen. nu.
26. & Bald. quem ait in terminis noſtris rem
finire, in conſ. 452. in 5. Addo Pariſ. conſ. 23.
n. 42. in pri. Menoc. conſ. 61. in pri. qui vtitur
3 autoritate Calc. in conſ. 51. † & fuit perpetua
ferè Dec. animaduerſio ſeparantis partem
exequutionis, à parte diſpoſitionis d. conſil.
239. conſ. 305. ad fi conſ 413. conſ. 470. cõſi.
521. & l. non omnis. ſi cert. pet. quibus in lo-
cis cõcludit donationem cauſa mortis trãſ-
fundi in donationẽ inter viuos, ſi in parte diſ
poſitionis dictum ſit, ne reuocetur, nõ etiam
ſi in clauſulis exequutiuis, & ſecuti ſunt Pa-
riſ. conſ. 16. n. 13. in 2. Cur. iu. conſ. 55. Gra. rñ.
121. n. 19. in pri. & Menoc. conſ. 84. nu. 45. &
alij multi. ſuitq́, opinio Alex. in l. quæ dotis.
n. 11. ſolut. matr. Clauſula itaq́, noſtra quæ
non videtur reſpicere diſpoſitionem, nõ mu-
tabit naturã huius emphytheuſeos quæ eſt
familiaris & gentilitia propter illa verba ꝓ
ſe & filijs &c. Licẽtia item alienandi parum
prodeſſe videtur, cum expreſſum dici poſſit
quòd tacitè ineſſet, vt in terminis inueſtitu-
rę Abbatię Nonantulanæ non longè ab hac
noſtra diſſimili, reſpõdit Alex. cõſ. 106. in 4.
Horum tamen auctoritas tanti apud me
non eſt, quin contrariam ſententiam vti ma
4 gis veram in hac ſpecie, non ſequar. † Addu
cor autem ex infraſcriptis.

Primo, quia ſecundum receptiorẽ Doctorum ſententiam, non eſt verum clauſulam Ad habendum &c. non immutare naturam diſpoſitionis: Etenim omnes concludũt poſt Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in q. 8. de verb. obl. ex hmõi clauſula diuiſioni inſerta, intelligi renunciatum fideicommiſſo, ſaltem vbi alienatio ſecuta ſit. Ange. ibi. n. 12. Alex. n. 30. Iaſ. n. 83. Crot. n. 133. Claud. colum. 9. Alc. n. 28. Rip. n. 83. & ſunt innumera Doctorum. conſ. quorum multa recenſent Rol. cõſ. 34. in pri. & ipſemet Menoc. & Cach. ille cõſil. 87. hic in dec. 112. n. 17. qui refert hanc eſſe crebriorem ſententiam, vt ex clauſulis poſitis in inſtrumento diuiſionis renunciatum ſit fideicommiſſo, & multo plures congererem, tam ex veteribus, quàm ex nouis, niſi id nimis notum eſſet. Si ergò clauſula Ad habendum &c. quam præ cæteris pendunt, ſic efficax eſt, vt diuiſionem, quæ nihil commune habet cum renunciatione fideicommiſſi, transferat in aliam prorſùs naturam, ità vt renunciatio inducatur; quomodo hi DD. in ſpecie noſtra eam negligunt? planè difficilius eſt transducere diuiſionem in naturam

renun-

Digitized by Google

renunciationis, quæ ab ea eſt diuerſiſſima quàm addere qualitatem vnam feudo, ex qua tamen feudum eſſe non deſinat. Si quidem alia ſunt feuda familiaria ſeu ex pacto & prouidentia, alia hereditaria, alia quę degenerant à propria natura, & alia alterius generis: eſtq; tritiſſimum apud noſtros non tam inſpici oportere feudi proprietatem, q̃ verba inueſtituræ c. 1. de duob. fratr. Caſtr. conſi. 176. in pri. Cur. conſ. 49. Iaſ. conſ. 180. in 2. Brun. conſi. 39. Dec. conſ. 680. Soc. iun. conſ. 77. num. 13. in pri. qui alios citant, & alij paſſim. Non intelligo planè cur DD. in illa materia diuiſionis efferant huiuſmodi clauſulam, & eandẽ nihili faciant in hac noſtra, nec vlla ratio recta reddi poteſt; & Crau. in illo ſuo reſponſo pro Gen. qui tot inculcat vt faſtidio ſit lectori, callidè nullã fecit mentionem huius vulgatiſſimæ cõcluſionis; profectò ità vſu venit vt dum vnam ſententiam noſtri tuentur, ea mittant quib⁹ illa oppugnari poſſit. Et tolerabilius eſſet in diuiſione clauſulam hanc poſthabere vti ſuperfluam & exprimentem id quod tacitè ineſt, quia titulus diuiſionis transfert dominiũ, quod clauſula ipſa ſonat, quàm in feudo in quo aliquid ſignificare poteſt, qđ eius naturæ non conuenit, & patebit ex infradicendis. Nec obijciat quis in noſtra clauſula nullam fieri mentionẽ alienationis, quia

5 verius eſt † illis verbis (& quicquid placuerit faciendum) datam eſſe poteſtatem alienandi Rui. conſ. 133. in 2. Rol. d. conſ. 34. & hic certũ eſt partes de alienatione ſenſiſſe, quia referunt ſe ad conditiones infraſcriptas, in quibus de illa agitur, & relatum eſt in referente l. aſſe toto. de her. inſt. & ex hac clauſula induci renunciationem fideicommiſſi tradit Alex. conſi. 62. in 7.

6 † Secundò is q̃ acquirit primitus feudũ vel emphytheuſim pro ſe & filijs &c. ex opinione quorundam non poteſt ijs, pro quib⁹ eſt ſtipulat⁹ p̃iudicare, alienando ea, ex aliorum poteſt, vt per Clar. de emphy. q. 16. qui ẽnumerat Doctores vtriuſq; partis, & poſteriorem ſentẽtiam ſequitur, & quæ vera eſt, niſi nomina propria filiorũ ſint inſerta in inueſtitura, Caſtr. conſ. 353. in ant. & cõſ. 217. in 2. in nou. Barb. conſ. 66. in 4. qui idem putat ſi pater ſtipulatus ſit, non Notarius. Si itaq; apud noſtros id dubium eſt, certè addita illa clauſula Ad habedum &c. res erit clara & poterit primus inueſtitus pro libito de emphytheuſi diſponere, Nam receptiſſimũ eſt, etiam ſi demus hanc clauſulam eſſe exe-

7 cutiuam, ex illa † declarari diſpoſitionem. ſic ĩ clauſulis executiuis Iaſ. d. §. duo fratres. nu. 37. vbi & Rip. nu. 84. Aret. conſ. pen. col. pen. in prin. Dec. conſi. 423. Cur. ſen. cõſ. 49. nu. 52. & Iun. conſ. 3. num. 4. Alc. reſpõſ. 270. Grat. reſpõſ. 8. in 2. Menoch. d. cõſ. 87. n. 41. Bec. conſ. 87. nu. 50. Cacher. dec. 161. & alij ſexcentis in locis. Et in terminis quòd clauſula Ad habendum, declaret diſpoſitionem ambiguam trad. Soc. conſi. 9. nu. 34. & ſeqq. in pri. qui cum verba aliqua contractus cõuenirent pignori, aliqua dominio, ob clauſulam Ad habendum &c. reſpõdit de dominio potius accipienda quàm de pignore; & in ſimili ſpecie idem probat Soc. cõſ. 25. nu. 25. in fin. lib. 1. Pariſ. etiam conſ. 64. in pri. ex ea clauſula conijcit venditionem factam eſſe ad menſuram, & ſi in eodem caſu Dec. conſ. 500. cõtrarium ſolus aduerſus multos, qui ſecus retulerant Duci Mantuæ, nimis ſubtiliter, ne dicam vafrè reſponderit; & idẽ Par. alibi cõſ. 33. nu. 20. in 3. inter cætera pẽdit huiuſmodi clauſulam, vt probet donatũ eſſe filio, non iure peculij traditum, & ex eadem vẽditionem eſſe potius, quam feudum arguit Soc. iu. conſ. 102. nu. 32. in 2. ſic & ęſtimationem rei dotalis ad dominium pertinere declarat clauſula Ad habẽdum &c. & ſi ſoleat etiam fieri vt ſciatur precium Rol. conſ. 64. in 4. licèt hac ratione, quæ potiſſima erat non ſit vſus. & Gra. reſponſ. 9. num. 136. in pri. ex licentia alienandi arguit eſſe donationem & non feudum. & Corn. conſil. 51. nu. 11. in 3. ex eadem clauſula oẽ ius ab emphytheuta tranſlatum, non quod habet. Si ergò prim⁹ inueſtitus ob huiuſmodi clauſulam poterit de emphytheuſi diſponere, in hoc noſtro caſu, idem & de poſterioribus dicendum eſt, quia verba ſic habent, dicto liuellario, ſuiſq; filijs & nepotibus vt placuerit faciendum &c. & ſic tam poſterioribus, quàm primo datur eadem facultas diſponẽdi. Sicut itaq; primus, vt probaui, alienare poteſt, ita & alij, vt vna determinatio ęqualiter determinet iuxta l. iam hoc. de vulga. qualitas enim communicata priori inueſtito influit in poſteriores.

8 Tertiò dubium eſt apud noſtros, an † pater qui ſtipulatur filio, ſtipuletur vt filio, an vt heredi l. ſi tibi. §. pactus. vbi gloſ. de pact. Bar. l. vt iuriſiurãdi. §. ſi liberi. de oper. liber. vterq; Imol. lat. in l. quod dicitur de verbor. obl. & quamuis receptius ſit patrem ſtipulari potius vt filio, quàm vt heredi, vt per Iaſ. d. l. quod dicitur nu. 26. & per alios paſſim, tamẽ Galli ad Alex. conſ. 22. nu. 13. in 5. referunt per Senatum fuiſſe iudicatum patrẽ intelligi ſtipulari filijs vt heredibus, ita vt negari non poſſit, controuerſam eſſe hanc opinionem. Si itaq; nonnullæ coniecturæ ſuadeant patrem ſtipulatum eſſe pro filijs vt

pro heredibus, minus receptam opinionem
ſequemur, & in terminis ità arguit Corn.
conſ.173.num.17.in 2. In caſu eius quidam
emerat pro ſe & heredibus rem emphytheu
ticam vſq; in tertiam generationem de con
ſenſu Prælati, mox inueſtituram acceperat
pro ſe & filijs, addideratq; Ad habendum &
quicquid dictis ſuis heredibus placuerit fa-
ciendum: Reſpondit ob ſtipulationem præ-
cedentem, & verbum heredibus poſitum in
clauſula Ad habēdum, cenſeri patrem filijs
ſtipulatum vt heredibus, addit num.20. ex
clauſula prædicta non eſſe datam poteſtatē
alienandi, habet tamèn pro abſoluto, ſi da-
ta fuiſſet, vt eſt in caſu noſtro, alienari poſſe
in præiudicium comprehenſorum, vt nu. 9.
& 10.& num.20. Si ergò alienari poteſt em-
phytheuſis, non eſt pater ſtipulatus filijs vt
filijs, quia eis non facilè præiudicaret: ſed
potius vt heredibus, qui cum cogantur ha-
bere ratum factum defuncti l.cum à matre.
C.de re.vind. non poterunt alienationem
reſcindere, facit ergò huiuſmodi clauſula,
in qua data eſt licentia alienandi, vt interp̄-
temur emphytheuſim eſſe mixtam, & filios
illam habere non poſſe, niſi ſint heredes, &
ideò teneri ſtare alienationi, ſicq; vitabitur
perplexitas, nam & ſi videatur emphytheu-
ſis ex pacto & prouidentia, ob illa, verba pro
ſe & filijs, tamen poſteriora illa Ad habendū
&c. faciunt vt potius ſit hereditaria.

Quartò propius noſtros terminos ſunt q̄
putēt ex hac clauſula Ad habēdū &c. feudi
naturā mutari, nec diſtinguunt an ſit poſita
in vna, vel in altera parte Caſtr. conſil. 256.
num.4.in pri.Homod. conſ. 10. num. 5. qui
malè in contrarium citatur à Rub. cōſ.110.
& ab alijs vt dicam, poſt, Soc.d.conſ.25.nu.
25.in pri.& conſil.266.num.38. in 2. vbi ex
hac clauſula feudum ſubijci publicationi
reſpondit. Brun.conſ.38.qui non vtitur di
ſtinctione ea, an ſit in parte executionis vel
non. vt nec Dec.conſi.614.& conſ.680.nec
Rim.conſ.18.num.9.qui liberam eſſe cōceſ-
ſionem non autem feudum putat, ſi additū
ſit, vt poſſit quis facere vt ſuus exigit appeti-
tus. nec Bero.conſ.77.num.17. & nu.45. in
pri.qui feudum fieri putat hereditariū, nec.
Nat.conſ.505.nume. 36. & in terminis ipſis
Gozad.conſ.25.num.15.& 16.qui ſi dictum
ſit in inueſtitura, ne pater, filij, nepotes alie
nēt niſi domino requiſito, à contrario ſenſu
(habita, ſ.ab eo licētia) emphytheuſim alie-
nabilem conſtituit; Nec deſunt qui eiuſdē
ſunt opinionis, vt infrà dicā dum Alex. cōſ.
9 106.reſpondebo. Sic etiam † ſi duo emphy-
theuſim diuidant cū clauſula Ad habendū
&c. Non poterit alter reſcindere alienatio-
nem alterius vt per Alex.conſ.186.cōſ.189.
in 2.& conſ.8. in v.Soc.conſ. 3. num. 24. in
3. qui exęquat diuiſionem & inueſtituram.
Capr.conſ.82.nu.10.11.Bero. conſ. 93. nu.
32.33.in pri.nec diſſentit Caſtr. cōſ.416. in
fi. in pri. Et huius rei ratio eſt efficaciſſima,
10 quia † verba etiàm executiua, quę repugnāt
diſpoſitioni principali, eā ampliant ſi aliàs
nihil operarentur, vt paſſim à noſtris rece-
ptum eſt. Iaſ.§. duo fratres.nu.73. vbi &
Rip.num.83.Grat.reſponſ.9.num.142.& re-
ſponſ.17.num.44.in pri.Soc.iu.conſ.93. nu.
25.in 3.qui teſtatur hanc reſponſionem eſſe
fidelem, & multi ex recentioribus ſequūtur,
quos prudens omitto, & mutant etiàm di-
ſpoſitionem ſi ei aduerſentur, ſic non obſcu-
rè Dec.conſ.2.in fin.Rip.d.num.83. Bellon.
conſ.6.nu.10.Rim.conſ.388.Soc.iun.d.cōſ.
93.Menoch.d.conſ.87. cum pleriſque alijs.
Idq; confirmari poteſt, ex eorum ſententia,
qui putant ob clauſulam de non reuocādo
donationem cauſa mortis fieri inter viuos,
quæ fuit Ang.conſ.254.Rom.conſ.513. Ca
ſtr.conſ.98.& 99.in ant.Aret.conſ.74.Alex.
conſ.14.in pri.Boer. dec. 353. cum alijs qui
citari poſſent. Iuuat autèm hanc interpre-
11 tationem dictio † perpetuò poſita in dicta
clauſula, quę facit vt res naturaliter non trā
ſitoria ad extraneos trāſeat, Soc.conſ. 266.
nu.37.in 2.Rim.conſ.389.in fi.Bero.cōſ.63.
nu.9.in 3.Crot.conſ.318.

Quintò etiam ſi admitteremus clauſulas
executiuas nil operari, tamèn hoc non ha-
12 bet locum † quando illæ continent diſpoſi-
tionem, ità vt clarum ſit, illas à partibus ad-
ditas eſſe non à Notario, ſic Ang.d.cōſi.254.
qui ait clauſulam executiuam, quæ à con-
trahentibus adijciatur, habere vim pacti, &
Dec.ipsè valdè infenſus his clauſulis, in cō-
ſil.485.reſpondit quòd ſi in executiua clau-
ſula dicat, Recognoſcētes iure antiqui feu-
di, antiquum erit feudum, erantq; ibi ver-
ba Feudatarij non Principis, ad quē ſpectat
naturam feudi conſtituere, & in d.cōſ.423.
q licèt clauſula ſit executiua, tamèn ſi in ea
aliquid diſponitur erit diſponens, & idē re-
ſponderunt Gozad.conſ. 60. nu. 61.& Soc.
iu.d.conſ.93.num.33.Bec.conſ.87.num.49.
quarè cum hic certum ſit clauſulam hāc nō
eſſe notarij, ſed partium, vt probant illa ver
ba Iure Epiſcopatus ſemper ſaluo, ſaluiſquè
conditionibus infraſcriptis, quæ non ſūt de
eius formula; erit diſponens potius quàm
exequēs; & ex ſimili reſeruatione ſic arguit
Nat.conſ.644.nu.5. qui ait. Si quis inueſti-
uerit aliquem cum clauſula Ad habendum
&c. ità vt ipſe & ſui inter ſe poſſint diſpone-
re, modò ij in quos alienabitur iure fęudi te

neant,

qeant, in ceteris intelligi datam poteſtatem
liberè diſponendi,eo iure ſeruato; excluſio
enim vnius eſt incluſio aliorũ,vt ille inquit,
Quo circa & hic(modò ius Eccleſię excipia
tur,& alienandi licentia petita ſit)in cęteris
inueſtitus liberè diſponet, & ideò rectè Gal
li reprendunt Dec.cõſ.413.num.8.dum pu-
tat clauſulam eam,vt vtatur fruaẽ reſeruato
homagio & fidelitate,eſſe executiuam & nõ
diſponentem, tales enim reſeruationes po-
tius tribuendæ ſunt contrahentibus, quàm
Notario.

Sextò (quod magis eſt) opinor poſſe dici
abſolutè clauſulam hanc,Ad habendum in
hoc inſtrumento haberi pro diſponente.
13 Etenim & ſi Cacher. † ex capite ſuo diſtin-
guat in dicta deciſ. 164. quòd illa ità demũ
ſit diſponens,ſi pręcedat rem de qua ſit inue
ſtitura, tamèn ſi is intelligit de inueſtituris
conceptis ſecundum ſtylum noſtrum, malè
loquitur, neq; enim video quid interſit, an
quis inueſtiat pro ſe & liberis ad alienãdum
de fundo,vel pro ſe & liberis de fundo ad a-
lienandum, nam ſiue plures res addantur
inueſtituræ, ſiuè vna tantum, vel clauſula
ipſa remotior ſit vel ꝓpinquior,quò ad ſub-
ſtantiam ipſam nihil refert:quandoquidem
qualitas, quæ huius clauſulæ virtute,feudo
daẽ, in illud æquè influit ſiuè antè ſiuè poſt
poſita ſit. Verùm ſi rectè aduertamus, agit
is de inueſtitura concepta diuerſò modo à
noſtris: etenim clauſula illa quam conſide-
rat, De quibus quidem Caſtro & bonis in-
feudatis Princeps ſe deueſtit &c. eſt clauſu-
la quæ ſubſequitur diſpoſitionem principa-
lem,in qua continetur vis inueſtituræ,vt ꝓ-
bat etiam illud verbum infeudatis;ſolent.n.
Notarij poſtquam naturam contractus, ab-
ſoluerunt, vti huiuſmodi clauſula, quæ eſt
ſimilis illi,qua ſæpè vtuntur noſtri,Quas q;-
dem res &c. Et ꝙ in noſtro inſtrumẽto clau-
ſula hæc ſit diſponens, probatur efficaciſſi-
mè ex eadem ratione, qua adducitur Cach.
14 dum ait,† clauſulam hanc ideò executiuam
eſſe,quia poſita eſt inter alias executiuas,nã
& ipſe hic dicam eſſe diſponentem, quia po
nitur inter alias diſponentes,ſi quidem diſ-
poſitiua eſt illa, quæ præcedit, in qua inue-
ſtitur Bartholomeus, & diſpoſitiuæ etiã quę
ſequunẽ Quas res &c.:& nomine liuelli &c.
Acto per pactum &c.Quomodo.n.clauſula
Ad habendum &c. poteſt eſſe inter executi
uas, ſi nondum diſpoſitio perfecta eſt, nec
expreſſum quid pro recognitione ſoluẽdũ?
ſi itaq; d.deciſ. 164.vera eſt,& diſtinguimus
an clauſula hęc ſit inter executiuas,an inter
diſponentes, iam vicimus. Executiuę clau-
ſulæ in inſtrumento hoc incipiunt ibi, Quæ
omnia & ſingula ſupraſcripta. Quinimò
Cur.iu.d.conſ.3. reſpondit clauſulas execu-
tiuas eſſe,quæ ipſam reſpiciunt executionẽ,
qualis eſt iubens & mandans &c. & conſti-
tutionem procuratorum adſcribit clauſulis
diſponentibus, non executiuis: & tamen,
certũ eſt eam reſpicere magis executionem
quàm hanc noſtram.

Septimò, data eſt licentia alienandi re-
15 q̃ſito Ep̃o,& ideò† emphytheuſis hæc ab ini
tio facta eſt alienabilis, & in terminis quod
vbi data eſt hæc poteſtas, poſſit alienari em
phytheuſis in præiudicium vocatorum vſq;
in certam generationem conſuluerunt Gõ-
zad.d.conſ.25.num.15.& 16. in cuius inue-
ſtitura verba erant concepta vt hic, & Rui.
conſ.165.& conſ.213.num.6.in pri.& reſpõ-
det Alex.in d.conſ.106.& optima eſt ea ani
maduerſio,quę fuit etiàm Gozad.vbi ſupra,
quòd ab initio trãſit ius emphytheuſeos ad
filios cum hac qualitate, vt alienari poſſit:
namq; cum nondum ius ſit quæſitum filijs
antè contractum, licentia data in eodẽ in-
ſtrumento eis pręiudicat,vt per Rui.d.conſ.
165.num.11.& d.conſ.213. num.7. & idem
probat Pariſ.conſ.71.num.45.in tertio, qui
de clauſula, quibus dederit. Præterèa in in-
ueſtitura hac, licentia alienandi eſt multo
amplior quã in ea, cuius meminerũt Alexã.
d.conſ.106.& Rui.d.conſ. 213. quia additũ
eſt hic, ꝙ Epiſcopo recuſante emere, liceat
vendere cuicunq; emere volenti,præterquã
prohibitis; eſt itaq; expreſſim actum inter
partes, vt Eccleſia requiſita alienari poſſit,
quo caſu nec Alex.nec vllus alius loquitur.
Nec ſcio ego quomodo clarius contrahẽtes
loqui potuiſſent, eſt enim pactum hoc exp̃ſ-
ſum de alienando habita licentia,ſicut ergò
ſi dictum eſſet à principio pro ſe & filijs cum
pacto alienãdi requiſito domino,vel Ad ha-
bendum & alienandum requiſito domino,
nemo negaret alienari poſſe, & cõſentit Ca
cher.d.deciſ.164.Ita quoq; idem eſt dicẽdũ,
etiam ſi pactum hoc in altera inſtrumẽti par
te poſitum ſit: quia non eſt vis an clauſula
ponatur in prima,an in poſteriori parte,ſed
an ſit diſponens vel exequẽs, Permittit Epi
ſcopus vt alienari poſſit ſe requiſito; facta
ergo requiſitione alienatio permiſſa eſt, ſe-
cundum naturam emphytheuſeos, quæ eſt
vt præcedente licentia domini, illa ſit ꝑpe-
tua l.vlt.C.de iure emphy.c.potuit.d' locat.
16 Verèq; non video quid referat,an † quis det
licentiam alienandi, vel vtatur verbis qui-
bus dederit; & tamèn reſpõſũ eſt ſi emphy-
theuſis concedatur pro ſe& quibus dederit,
illam eſſe alienabilem citra domini requiſi-
tionem Caſtr.conſ.84.num.11.in pri. Alex.

conſ.228.in ſexto.Cra.cõſ.256. Rip. reſpõſ.
137.Rol.multos citans conſ.96.num. 34. in
pri.& conſ.79.num.25.in 2.& conſ.55. in 3.
vbi de communi, & ſicut licentia alienãdi
data per illa verba, quibus dederit, reſtringi
tur, non etiam aufertur, ſi additum ſit cum
conſenſu tamen Monaſterij, & vt ne in per-
ſonas prohibitas poſſit fieri alienatio Dec.
conſ.171.ità quoq; licentia reſtringetur, qñ
data eſt per alia verba, attamen nõ omninò
adimetur. & Alex.conſ.173.num.6. in 2. ex
licentia data verbis etiam ſtrictioribus quã
hic factum ſit ab Abbate Nonantulano, cõ-
cludit permitti alienationem domino irre-
quiſito. Amplius ſi dictum ſit, ſi legitimam
cauſam habenti dederis, non requiritur do-
minus, Cur.iun.conſ.1.Cra.conſ. 92. nu. 6.
quod tamen non facilè admiſerim: & idem
Cur.cõſ.130.in illis verbis, quibus legitimè
dederis, contra melius reſpondit. Si ergo
clauſula Ad habendum &c. ſola ſufficeret, ſi
item ſola hæc licentia: Profectò, ſi duo hæc
in vnum coniungamus, res erit extrà omnẽ
dubitationem. Accedit his, obſeruantia ſe-
cuta, & conſuetudo alienandi huiuſmodi
bona vt de ea aliqui deponunt in proceſſu,
& multa ſunt exhibita inſtrumenta, in qui-
bus alienationes multæ harum rerum conti
nentur, vt mihi ſuppoſitum eſt; namq; hu-
iuſmodi obſeruantia interpretata eſt has in
ueſtituras, nec ab ijs facilè recedẽdum eſt,
quæ certam interpretationem habuerunt l.
17 minimè. de legi. nam † conſuetudo facit, vt
verba quæ natura ſua non diſponunt, vim
diſponendi recipiant Cæp.conſ.25.in fin.&
in hac materia confirmandæ alienationis
conſiderant plerunq; DD. conſuetudinem
Feli.c.in præſentia. num. 27. de probat.Go-
zad.conſ.75.num.15.Cur.iu.cõſ. 171. Pariſ.
conſ.13.num.25.in 2.& alij, alijs in locis.

Non obſtant nunc, quæ in contrarium ſu
pra attulimus: quibus & ſi ex ſuperioribus
reſpõſum ſit, tamèn vt adhùc clarior ſit res,
aliquot caſus diſtinguam.

18 Aut † ergò verba quibus alienatio conce-
ditur adeò prægnantia ſunt, vt naturę feudi
prorſus repugnent, & tunc non attendimus
qualitates feudi expreſſas: exempli gratia ſi
feudum datum eſt, vt paternum antiquum
gentile & nobile, eo pacto vt vendi & quo-
cũq; titulo alienari poſſit, præpollet ius alie-
nandi naturę feudi, ſic Bal.cõſ. 56.in 3.Soc.
conſ.252.nu.19.in 2.d. conſ. 266. Goz. cõſ.
8.nu.24.Pariſ.conſ. 23. numer. 40. in pri. &
multa ſunt ſimilia.

Aut verò verba ex quibus conceditũ alie-
natio ſunt reſtricta, illa verò quibus feudum
deſcribitur ampla & qualitas feudi præua-
lebit, ità procedit conſ. Rub. 110. in ſuo
enim caſu feudum erat conceſſum vt pater-
num auitum, & nobile, indè additum ad
faciendum quicquid voluerit ſinè contradi
ctione Principis; Reſpondit caſum eſſe ma-
ximè dubium, ſuperare tamèn qualitates
feudi, quia verba quibus conceditur alie-
natio de ſolo Principis præiudicio cõmodè
intelligi poſſunt, & hoc etiam admittit Ca-
cher.d.deciſ.164.num.5.& non haberet du-
bium ſi diceretur ſaluis ſemper præmiſſis, vt
in ſimili caſu trad.Pariſ.conſ.70.num. 13. &
ſeqq.in 3.Calc.tamèn conſ.51.quem Rube.
citat, non loquitur hoc caſu, ſed quando em
phytheuſis eſt conceſſa ſimpliciter pro ſe &
filijs & quibus dederit, & concludit quidem
peti debere licentiam, at ea negata permit-
tit alienationẽ etiàm in pręiudicium filiorũ
quod non eſt in caſu Rub. Bellon. etiam ci-
tatus à Cachet. conſ. 33. non agit de feudo
cuius qualitates expreſſę eſſent nominatim,
& ideò eius auctoritas nõ conuenit huic ca-
ſui, & falſa etiam eſt, & ſi in caſu Rim.in cõſ.
298. verba exprimentia feudum erant ſimi-
lia rectè reſpondit, ſin minus malè, ille tñ
non ſatis ſibi conſtat. Veram enim eſſe hãc
ſententiam probat iuris regula, contractus
aliaſq; diſpoſitiones ſic interpretãdas, ne in
uicem repugnent. Soc.iun.d.conſ.102.nu.
34.in 2.Bero. conſ.56.nu. 33. in pri.& plura
cõgerit Crau.in d.reſpõſ.pro Gen.vbi ſupra
Verè tamen vt iam attigi conſ.Hom. citatũ
à Rub. aduerſatur, quia ſupponit, clauſu-
lã vt poſſit facere quicquid velit, mutare na
turam feudi recti, vt num. 5. etenim quæ di-
cuntur ab eo num 3. & 4. ſunt in rationibus
dubitandi; vt ex principio & fine conſilij ſa-
tis conſtat. Et ſubijciebatur ibi in inueſti-
turis, vt feudum tranſiret ad maſculos & fę-
minas, quod eſt contra naturam recti feudi,
& ſi ille vult vt illis verbis muteẽ natura feu
di in ſuo caſu, multò magis in noſtro idem
dicendum eſt. Quare & Rub. ineptè vſus
eſt auctoritate Homod.& alij multi poſt eũ.
præterèa in eo caſu clauſula illa etiã ſi mu-
taſſet naturam feudi, tamẽ nihil mirum eſt,
quoniam fęmina non facile ex ea vocari po
tuiſſet, cum non ſequitur, data eſt licentia
alienandi, ergò & in fęminam alienabitur,
vt reſpondit Dec.conſ.193.colum. pen. qui
19 agit de clauſula quibus dederit, Nam † licen
tia alienandi non porrigitur ad perſonas ꝓ-
hibitas Rui.conſ.143. nu. 11. in pri. & ideò
etiam ſi Homo. in caſu ſuo dixiſſet non mu-
tari naturam feudi, nihilominus non rectè
arguerent DD. ex eo. ſic & in noſtro caſu re
ctè quis poteſtatem alienandi non porriget
vltra tertiam generationem, quia cum em-
phytheuſis

phytheuſis non extendaẽ vlterius, nec alie-
natio, alioqui inſurgeret pplexitas de qua
Rub.d.conſ.110. & ꝙ huiuſmodi licentia re
ſtringatur intra tertiam generationem ſcri-
bit Bald. conſ.70. in 2. ſed hoc non pertinet
ad agnatos, ſed ad Epiſcopum qui poteſt dũ
inueſtit aliũ vel alienationi conſentit ſequi
legem latam in ipſo inſtrumento.

20 Aut verò † feudum ſimpliciter datum eſt
pro ſe & filijs cum licentia alienandi: & tũc
potentior eſt facultas alienandi, quàm ipſa
feudi vel emphytheuſis cõſtitutio, & in hoc
tertio caſu procedunt quæ ſupra diximus.
talis enim eſt noſtra inueſtitura & in his ter
minis nullus eſt qui contradicat. nec Bald.
21 † d.conſ.452.in 5.cui, vt ſacræ Anchoræ, hæ-
rent Cra. & Cacher. iuuat eorum ſententiã:
imò (pace eorum dixerim) contra probat, &
22 mirum eſt † Cra. virum accuratiſſimũ opina
tum eſſe ex eo conſ. generi ſui cauſæ, tãtum
patrocinium cõparare: etenim in caſu Bal.
pater & filius æquè ſtipulati erant, nõ etiam
pater pro filijs ſtipulatus vt hic, & additum
erat vt pars præmorientis deueniret ad ſup-
ſtitem reſpondit ex clauſula Ad habẽdum
&c. & ex illis verbis, ſaluo quòd non poſſint
vendere ſinè licentia, non intelligi deroga-
tum pactis, & prima ratio eſt quia pactum
iuris adcreſcendi, erat clarũ, & ideò ex ver-
bis illis nõ tam certis, ei nõ debet derogari,
ex his quę paulò ante dixim⁹ Altera eſt qua
nititur Bal. quia filius ex proprio pacto non
ex paterno ſe tuebatur, etenim cũ expreſſim
cautum eſſet, vt vno mortuo res in alterum
recideret, filius hoc pacto vtebatur, ſubijcit
Bald. ſi talis pactio non fuiſſet addita, aliena
tionem fuiſſe legitimam, atque inueſtituræ
renouationem. Si ergò filius non fuiſſet ſti-
pulatus, ſi pactum non fuiſſet additum, alie-
natio ſecundum Bal. valuiſſet. Cum itaq; in
propoſita ſpecie nec pactum huiuſmodi le-
gatur, ſaltem in prima inueſtitura quæ ſola
attendi debet Caſtr.conſ.44. conſ. 142. cõſ.
191. in 2. cum ſimm. ex ſententia Bal. alie-
natio valebit; & longè hæc differunt ex pro
pria ſtipulatione ſe tueri quæ firma eſt, & ex
paterna habente coniunctam facultatẽ alie
nandi, quæ præſumitur addita in gratiã ac-
quirentis potius, quàm filiorum, qui fortaſſe
23 nondum erant in rerum natura. Sed & † fi-
lius, qui niti vult ſtipulatione paterna, tene-
tur eam probare in totum, & cum illa quali
tate alienandi, quæ ei coniuncta eſt l. cum
quæritur. de adm.tut. cum ſimm. ſecus autẽ
quando proprio contractu ſubnixus eſt, vt
Bal. loquitur. etenim cum pater & filius ni-
tantur vterq; proprio contractu, licẽtia qui-
dem vtriq; data intelligitur reſpectũ domi-
ni; inter ſe autem nihil illi egerunt ex quo
dici poſſit, ꝙ vnus conſenſerit vt alter alie-
net, meritò itaq; filius ſe defendit. Pactum
vt de vno in alterum emphytheuſis veniat
præſumitur non tam initum inter dominũ
& emphytheutas, quàm etiam inter ſe ip-
ſos, Facultas alienãdi vtrumq; reſpicit, quò
ad dominum, inter ſe nil operatur, ne pactũ
iuris adcreſcendi verbis expſſis conceptum
ex ea ſublatum dici poſſit, & in terminis ꝙ
huiuſmodi clauſula ad dominum tantum
referatur ſcribit Rui. cõſ. 169. nu. 12. in pri.
& licèt paulò poſt ſubdat, ꝙ expreſſio huius
licentiæ vt facta per modum qui ineſt, nihil
operetur, tamen ſi generaliter eum intelli-
gamus, non erit verum, vt cõſtat ex pdictis,
agit tamen ille de duobus emphytheutis,
quorum vterq; principaliter ſtipulat⁹ erat,
& vult quòd licentia alienandi poſita in in-
ueſtitura nõ porrigatur ad ipſos inter ſe, qđ
nec etiam facilè admiſerim, quia eſt contra
mentem Bal.d.conſ.452. qui conſiderat pa-
ctum de quo ibi, & illo in primis nititur; &
eſt contra ea, quæ deduxi latè ſupra, & deci
pitur Rui. dum putat expreſſionem nil ope-
rari; quia ſi non fieret vlla expreſſio pſume-
remus patrẽ voluiſſe emphytheuſim ex pa-
cto & prouidentia conſtituere, quæ præſum-
ptio ceſſat adiecto pacto, vt liceat alienare;
quia cum emphytheuſis natura ſua ſit alie-
nabilis accedente conſenſu domini d. l. vlt.
d.c. potuit, ſatis apparet & patrem & domi-
num voluiſſe addita alienationis licentiæ
conſeruare talem naturam; quod & Rui. ip
ſe alibi faſſus eſt d.conſ.165. & d. conſ. 213
Et quicquid ſit certum eſt Rui. non loqui in
ſtipulatione paterna, ſed in ppria duorum
emphytheutarum qui eſt caſus longè diuer
ſus, vt ſupra dictum eſt.
24 Nõ obſtat cõſilium Alex. † 106. in 4. nam
& ſi ex ſuperioribus ſatis reſponſum ſit, ad-
do tamèn ꝙ deciſ. Spec. & Io.And. ob quam
fatetur ſe ita reſpondiſſe, communiter im-
probata eſt, vt ex Rol.d.conſ.55.in 3. & plu-
res ego alias congeſſi, quos non refero, quia
non oportet. & Bru.conſ 80. qui opinionem
Spec. & Io.And. dicit communem, fallitur.
& Gozad.conſ.4.num.29. & Affl.dec.307. &
alij qui ſequuntur Alex.d.conſ.106. loquun
tur contra communem, ſed nec negãt, quin
impetrata licentia ſit locus alienationi, &
Bru. etiam d. conſ. 80. agit de licentia domi-
ni data tempore alienationis non inſerta in
ueſtituræ, & ſi obiter citet Alex.conſ.106. &
ideò ſi falſa eſt deciſ. ob quam ſic reſpondit,
Alex. falſa eſt etiam eius concluſio. Prætè-
rea non video cur ille velit expreſſionem li-
centiæ quaſi eo modo factam; quo ineſt, ni-
hil

hil agere. Etenim ſi ſimpliciter dictum ſit in inueſtitura, vt liceat alienare, ſecundum aliquos intelligetur requiſito tamèn domino, quaſi pactum interpretandum ſit pro natura contractus, ſecundum alios vt aliquid operetur, nõ erit neceſſaria, requiſitio Clar. quæſt. 13. ver. ſed pone de emphy. Si verò dictũ ſit ne liceat alienare domino irrequiſito, quidam excludunt omnem alienationẽ, quidam eam tantùm, quę prohibita ſit Sall. l. ea lege. num. 17. C. de condit. ob cauſ. Rip. d. §. duo fratres. num. 87. Ceſ. conſ. 257. Si ergò concipiatur pactum, vt requiſito domino liceat alienare cuicunq; emere volenti, quale eſt noſtrum, ceſſant omnes dubitationes, quia fuit intentionis partium, vt facta requiſitione domini, libera eſſet alienatio. Sic & DD. vt iam retuli, in emphytheuſi ꝓ te & quibus dederis, controuertunt, alij licẽtiam domini deſiderant, alij contra; Omnes tamèn conſentiunt illam poſſe alienari domino permittente. Bero. conſ. 54. nume. 20. in pri. Si dicatur pro te & quibus dederis, domino tamèn requiſito, non ideò minus libera erit alienatio præcedente ipſa requiſitione, tãtum (additis illis verbis) dominus ſibi cauebit vt cæteris præferatur, Nàm ꝙ quis obligatus ſit ad petendam licentiam vt vendat, vel ſinè ea vendere poſſit, non facit re ipſa, magis vel minus alienabilem emphytheuſim; Et ex his patet non eſſe verum, expreſſionem hanc eſſe inutilem.

Deniq; Alex. d. conſ. 106. non agit de caſu, in quo verbis expreſſis permiſſa eſſet alienatio, vt ſit in hoc noſtro.

Concludo itaque emphytheuſim de qua tractatur eſſe alienabilem, Et ità fuit iudicatum,

ARGVMENTVM.

Svbstitvtio quando verbis cõibus, & quando directis facta dicatur, & quando Tacita Pupillaris matrem excludat latè explicatur.

SVMMARIVM.

1 Svbstitvtio *facta filio intra pubertatem mortuo, an & quando matrem excludat. & per totum Conſil.*

2 *Verbum moriatur in ſubſtitutionibus eſt cõmune.*

3 *Subſtitutio in dubio directa cenſcenda eſt dumodo verbis & perſonis conueniat.*

4 *Subſtitutio verbis cõmunibus concepta intra pubertatem valet vt pupillaris, & an, & quando etiam mater excludatur ſi extet.*

5 *Burſat. Conſ. 8. impugnatur.*

6 *Statuto extante quòd vxor non poſſit ſuccedere viro, ſubſtitutus filio impuberi matri ꝑfertur.*

7 *Subſtitutio vbi in priori parte Teſtamenti valet vt pupillaris, & ex ea mater excluditur. Ità dicendum eſt in ſequenti parte fieri debere, vt vna determinatio &c.*

8 *Directa ſunt verbum conſtituit, & verbum heredes.*

9 *Mater tranſiens ad ſecunda vota ex ſubſtitutione verbis cõmunibus concepta, non retinet legitimam.*

10 *Pupillarem tacitam tunc continent verba communia in præiudiciũ matris, vbi alias ſequeretur abſurdum; & maximè vbi adſit clauſula codicillaris.*

11 *Legatum, vt valeat præſumitur Teſtatorem potius ab hærede pupilli, quàm à ſuo relinquere voluiſſe.*

12 *Teſtator alicui relinquens à ſubſtituto pupillo, dicitur in illius fauorem diſponere.*

CONSILIVM II.

PRoposita hæc queſtio, an ſubſtitutio concepta his verbis Deficientibus aũt filijs meis & filiabus abſque maſculis legitimis ſubſtituo & conſtituo heredes meos &c. excludat matrem ſuperſtitem filio vnico intra pubertatem mortuo, difficilem non habet explicationem. Nam & ſi Doct. noſtri tam in l. Centurio. de vulg. quàm in l. pręcib. C. eo. & alibi ſępe legendo & conſulendo diſputent, nunquid huiuſmodi ſubſtitutio verbis cõmunibꝰ cõcepta matrem excludat, filio intra pubertatem mortuo, tamen potior eſt apud me illorum ſententia, qui matrem excludi putant, & in pꝛ̃ſenti etiã ſpetie, ex aliquibꝰ, res ipſa ſat clara poteſt reddi, vt ex infraſcriptis patebit: Probatur autem opinio contra matrem primo ex. c. ſi pater de teſtam. in 6. vbi eſt casꝰ in terminis, namq; pater illic inſtituit filiũ & filiam, & ſi vterq; ſine liberis moreretẽ pauperes heredes inſtituit; poſteriorem hãc ſubſtitutionẽ vt directã accipit Sum. Põt. & matrem putat excludi. In prioribus ſubſtitutionibus verba erant huiuſmodi, filius moriatur filiæ meæ, vel filia moriatur filio meo. Poſterioris nõ eſt expreſſa certa formula; at dubio procul verba communia omnino fuerũt, alioqui poſt pubertatem inutilis fuiſſet ſubſtitutio, quia directo poſt eam ætatem ſubſtitui nõ poteſt l. verbis de vulg. §. extraneo Inſtit. eo. Sed & priores ſubſtitutiones verbis communibus concipiunẽ, cum ver-
2 bum † Moriatur, commune ſit non directũ; ex ſententia Bar. in d. l. Centurio. in fi. vt de-

clarat

clarat Sfor.Odd. par.4. in verb. moriatur in
tract.compend. & ex eo Tex.id clarè depræ-
hendi poteſt, etſi Bar. aliter videatur ſenti-
re. Si enim verbum Moriatur directum eſ-
ſet, fruſtra Pontifex dixiſſet. Cum ſubſti-
tutiones factæ de filio ad filiam, & cõtra, de
bent intelligi pupillares, nam ſi ex natura
verborum ſunt tales, quid egemus interprę
tatione? Rurſus ſi verbum, moriatur, dire-
ctum eſt, illo non debuit vti teſtator in ſub-
ſtitutione pauperum vt ſupra dixi vt nec
Põt. eo vſum eſſe ait. (Addit ille) Cum ſem℘
ea ſit interprętatio, capienda (dummodo
verbis & perſonis conueniat) vt ſubſti-
3 tutio † directa intelligatur potius quam
obliqua. Si ſubſtitutio fuiſſet directa in eo
caſu, fruſtra Pont. vſus eſſet hac regula, quia
in certis non eſt locus declarationi. Si dire-
cta eſt ſubſtitutio & verbis directis cõcepta,
nonne ineptum eſt, ſi dicamus directã ſub-
ſtitutionẽ directam eſſe intelligamus? Om-
ninò ergò euincitur ſubſtitutiones, de qui-
bus ibi ità fuiſſe conceptas vt in vtrumque
ſenſum recte accipi poſſent, vt directæ & vt
obliquæ. & Põt. eas ex regula illa vt directa
in dubio ſit ſubſtitutio, vt directas capit.
Quocirca ex eo Tex. in quo mater legitimã
ac Trebellianicam vindicabat clarè conſti
tutum eſt eã excludi. Et ille ſolus ita decla-
ratus hanc quæſtionem finit. Neq; ob. quod
reſpondit idem Sfor.d.trac.par. 5. ideo Põt.
ibi ſanxiſſe vt mater excluderetur quia ex
verborum & perſonarum qualitate mens te
ſtantis apparebat: Qm̃ verius eſt, verba de
quibus ibi ad vtramq; ſubſtitutionem perti
nere potuiſſe, & directam & obliquam, & ex
qualitate perſonarum, quia ſcilicet erant fi-
lij impuberes, & verborum quia communia
erant S. Pontif. interpratatum eſſe vt ſnbſti
tutio eſſet potius directa quam obliqua vt
dixi. Præterea ſi, quoties verba conueniũt,
& qualitas perſonarum ſuadet, interpręta-
tione fit, vt ſubſtitutio ſit directa, profectò
negari non poteſt verba communia æquè
ad directam atq; ad obliquam trahi: & ideo
viget regula de qua ibi, & contra ipſam ma-
trem de qua in eo caſu: Et hoc argumentũ
eſt ſolidiſſimum.

Secundò pro hac ſententia ſtat traditio
4 omnium communis, quòd ſubſtitutio † con-
cepta verbis cõmunibus, intra pubertatem,
valet vt pupillaris, & qui volunt ab hac rece
dere ob matris fauorem debent aliqua ra-
tione efficaci moueri, quæ nuſquàm extat,
iſte enim fauor quem magnifaciunt, apud
veteres. I. C. non attenditur. Nam in l.Lu-
cius de vulg. Si duo impuberes inuicem ſub
ſtituantur, mater non ſuccedit ſed ſubſtitu-
tutus, & ſic ſubſtitutio pupillaris contenta.
in reciproca, quæ communibus verbis cõci-
pitur excludit matrem, & tamen pupillaris
quæ reciprocæ ineſt habet eandem vim cũ
ea quæ vulgari clauditur l.iam hoc de vulg.
ibi qnod ius ad tertium quoq; genus ſubſti-
tutionis tractum eſt. Scilicet vt ſicut pu-
pillaris ineſt vulgari, cõceptæ illis verbis. Si
heres non erit & vulgaris pupillari quæ fit
ijs verbis ſi heres erit, ita quoq; idem ſit in re
ciproca. Sic & in l.Scæuola ad Trebell. cõ-
tra matrẽ fit interpretatio, vt diſpoſitio di-
recta quæ in Codicillis relata eſt, iure fidei-
commiſſi valeat, materq; obligatur ad reſti-
tuendum contra vim verborum & iuris re-
gulas, In Pãdect.n.Flor. nõ legit̃ frater (vt in
vulgatis Codic.) ſed mater qnamuis id pa-
rum referat quia filius charior teſtatori eſſe
debet quã vxor, Et Doct. omnes in hac ma-
teria volunt matrem excludi ſi frater pupil-
li ſit ſubſtitutus Bar.d.l.precib.n. 14. Cagn.
num. 224. Rip.d.l.Centurio, nu. 137. Crau.
conſ. 141. cũ ſimil. & idem Bar. in l.qui duos
§.cum bello de reb. dub. fauorabiliorẽ eſſe
fratrem pupilli, ipſa matre, reſpondit. Et
hanc ſententiam pleriq; ſecuti ſunt, quos re
cenſet idem Sfor.d.par. v. vbi teſtatur hanc
opin. eſſe magis communem, & quãuis Burſ.
5 † conſ.8. enumeratis Doct. ſeriatim, conclu-
dat opinionem quod mater nõ excludatur
eſſe magis communem vt per eum, tamen
multi ſunt qui non rectè ab eo allegantur: &
quod magis eſt ex ipſo Catalogo Doct. con-
ſtat rẽ aliter habere, Etenim dum vndecim
ex Doct. qui contra tenent vult aggregare
ijs qui matrẽ adiuuẽt longè fallitur, Quo-
niam etſi Doct. ij. dicant magis communẽ
eſſe opin. quæ matri fauet, tamen cum ipſi
contra teneant, non ſunt ponendi in nume-
ro eorum, qui ſtant pro matre vt ille facit, &
hanc opin. latè defendit Cef. conſ. 524. cõ-
tra Decia. conſ. 82. num. 9. in 3. & multis ra-
tionibus adducitur. Nec video quid ℘ ma-
tre ipſa allegari poſſit, nam d. §. cum bello
quo Bar. & alij adducuntur, nihil facit neq;
enim matris fauore p̃ſumitur pater ibi mor
tuus, ſed generale id eſt vt pater filio puberi
prçſumatur prçmori d.l.qui duos §.fi. vbi eſt
caſus, & idem Bar.d. §. cum bello, fauorem
matris explodit vt nulla lege ſuffultũ, quod
& nos ſupra diximus & in l.fi.C. de inſtit. &
ſub. mater cum filio inſtituta erat & ob
hanc vnã rationem Papin. ad eam filij here-
ditatem deferri voluit, ſi enim ſuæ ſubſtan-
tiæ, inquit partem ei dereliquit, quanto ma
gis luctuoſam hereditatem filij ad matrem
venire curauit? ex mente itaq; teſtatoris il-
lic ſuccedit pupillo, quod in noſtra quç-
ſtione,

Digitized by Google

hil agere. Etenim ſi ſimpliciter dictum ſit in inueſtitura, vt liceat alienare, ſecundum aliquos intelligetur requiſito tamèn domino, quaſi pactum interpretandum ſit pro natura contractus, ſecundum alios vt aliquid operetur, nō erit neceſſaria, requiſitio Clar. quæſt. 13. ver. ſed pone de emphy. Si verò dictū ſit ne liceat alienare domino irrequiſito, quidam excludunt omnem alienationē, quidam eam tantùm, quę prohibita ſit Sall. l. ea lege. num. 17. C. de condit. ob cauſ. Rip. d. §. duo fratres. num. 87. Ceſ. conſ. 257. Si ergò concipiatur pactum, vt requiſito domino liceat alienare cuicunq; emere volenti, quale eſt noſtrum, ceſſant omnes dubitationes, quia fuit intentionis partium, vt facta requiſitione domini, libera eſſet alienatio. Sic & DD. vt iam retuli, in emphytheuſi pro te & quibus dederis, controuertunt, alij licētiam domini deſiderant, alij contra; Omnes tamèn conſentiunt illam poſſe alienari domino permittente. *Bero.* conſ. 54. nume. 20. in pri. Si dicatur pro te & quibus dederis, domino tamèn requiſito, non ideò minus libera erit alienatio præcedente ipſa requiſitione, tātum (additis illis verbis) dominus ſibi cauebit vt cæteris præferatur, Nàm quod quis obligatus ſit ad petendam licentiam vt vendat, vel ſinè ea vendere poſſit, non facit re ipſa, magis vel minus alienabilem emphytheuſim; Et ex his patet non eſſe verum, expreſſionem hanc eſſe inutilem.

Deniq; Alex. d. conſ. 106. non agit de caſu, in quo verbis expreſſis permiſſa eſſet alienatio, vt ſit in hoc noſtro.

Concludo itaque emphytheuſim de qua tractatur eſſe alienabilem, Et ità fuit iudicatum.

ARGVMENTVM.

Svbstitvtio quando verbis cōibus, & quando directis facta dicatur, & quando Tacita Pupillatis matrem excludat latè explicatur.

SVMMARIVM.

1 Svbstitvtio *facta filio intra pubertatem mortuo, an & quando matrem excludat. & per totum Conſil.*

2 *Verbum moriatur in ſubſtitutionibus eſt cōmune.*

3 *Subſtitutio in dubio directa cenſenda eſt dumodo verbis & perſonis conueniat.*

4 *Subſtitutio verbis cōmunibus concepta intra pubertatem valet vt pupillaris, & an, & quando etiam mater excludatur ſi extet.*

5 *Burſat. Conſ. 8. impugnatur.*

6 *Statuto extante quòd vxor non poſſit ſuccedere viro, ſubſtitutus filio impuberi matri præfertur.*

7 *Subſtitutio vbi in priori parte Teſtamenti valet vt pupillaris, & ex ea mater excluditur. Ità dicendum eſt in ſequenti parte fieri debere, vt vna determinatio &c.*

8 *Directa ſunt verbum conſtituit, & verbum heredes.*

9 *Mater tranſiens ad ſecunda vota ex ſubſtitutione verbis cōmunibus concepta, non retinet legitimam.*

10 *Pupillarem tacitam tunc continent verba communia in præiudiciū matris, vbi alias ſequeretur abſurdum; & maximè vbi adſit clauſula codicillaris.*

11 *Legatum, vt valeat præſumitur Teſtatorem potius ab hærede pupilli, quàm à ſuo relinquere voluiſſe.*

12 *Teſtator alicui relinquens à ſubſtituto pupillo, dicitur in illius fauorem diſponere.*

CONSILIVM II.

Proposita hæc queſtio, an ſubſtitutio concepta his verbis Deficientibus aūt filijs meis & filiabus abſque maſculis legitimis ſubſtituo & conſtituo heredes meos &c. excludat matrem ſuperſtitem filio vnico intra pubertatem mortuo, difficilem non habet explicationem. Nam & ſi Doct. noſtri tam in l. Centurio. de vulg. quàm in l. precib. C. eo. & alibi ſępe legendo & conſulendo diſputent, nunquid huiuſmodi ſubſtitutio verbis cōmunibus cōcepta matrem excludat, filio intra pubertatem mortuo, tamen potior eſt apud me illorum ſententia, qui matrem excludi putant, & in præſenti etiā ſpetie, ex aliquibus, res ipſa ſat clara poteſt reddi, vt ex infraſcriptis patebit: Probatur autem opinio contra matrem primo ex. c. ſi pater de teſtam. in 6. vbi eſt caſus in terminis, namq; pater illic inſtituit filiū & filiam, & ſi vterq; ſine liberis moreretur pauperes heredes inſtituit; poſteriorem hāc ſubſtitutionē vt directā accipit Sum. Pōt. & matrem putat excludi. In prioribus ſubſtitutionibus verba erant huiuſmodi, filius moriatur filiæ meæ, vel filia moriatur filio meo. Poſterioris nō eſt expreſſa certa formula; at dubio procul verba communia omnino fuerūt, alioqui poſt pubertatem inutilis fuiſſet ſubſtitutio, quia directo poſt eam ætatem ſubſtitui nō poteſt l. verbis de vulg. §. extraneo Inſtit. eo. Sed & priores ſubſtitutiones verbis communibus concipiunt, cum ver-
2 bum † Moriatur, commune ſit non directū, ex ſententia Bar. in d. l. Centurio. in fi. vt de-

clarat

Digitized by Google

clarat Sfor.Odd. par.4. in verb. moriatur in
tract.compend. & ex eo Tex.id clarè depræ-
hendi poteſt, etſi Bar. aliter videatur ſenti-
re. Si enim verbum Moriatur directum eſ-
ſet, fruſtra Pontifex dixiſſet. Cum ſubſti-
tutiones factæ de filio ad filiam, & cõtra, de
bent intelligi pupillares, nam ſi ex natura
verborum ſunt tales, quid egemus interprę
tatione? Rurſus ſi verbum, moriatur, dire-
ctum eſt, illo non debuit vti teſtator in ſub-
ſtitutione pauperum vt ſupra dixi vt nec
Põt. eo vſum eſſe ait. (Addit ille) Cum ſem ꝑ
ea ſit interprętatio, capienda (dummodo
verbis & perſonis conueniat) vt ſubſti-
3 tutio † directa intelligatur potius quam
obliqua. Si ſubſtitutio fuiſſet directa in eo
caſu, fruſtra Pont.vſus eſſet hac regula, quia
in certis non eſt locus declarationi. Si dire-
cta eſt ſubſtitutio & verbis directis cõcepta,
nonne ineptum eſt, ſi dicamus directã ſub-
ſtitutionẽ directam eſſe intelligamus? Om-
ninò ergò euincitur ſubſtitutiones, de qui-
bus ibi ità fuiſſe conceptas vt in vtrumque
ſenſum recte accipi poſſent, vt directæ & vt
obliquæ. & Põt. eas ex regula illa vt directa
in dubio ſit ſubſtitutio, vt directas capit.
Quocirca ex eo Tex. in quo mater legitimã
ac Trebellianicam vindicabat clarè conſti
tutum eſt eã excludi. Et ille ſolus ita decla-
ratus hanc quæſtionem finit. Neq; ob. quod
reſpondit idem Sfor.d.trac.par. 5. ideo Põt.
ibi ſanxiſſe vt mater excluderetur quia ex
verborum & perſonarum qualitate mens te
ſtantis apparebat: Qm̃ verius eſt, verba de
quibus ibi ad vtramq; ſubſtitutionem perti
nere potuiſſe, & directam & obliquam, & ex
qualitate perſonarum, quia ſcilicet erant fi-
lij impuberes, & verborum quia communia
erant S. Pontif. interprætatum eſſe vt ſnbſti
tutio eſſet potius directa quam obliqua vt
dixi. Præterea ſi, quoties verba conueniũt,
& qualitas perſonarum ſuadet, interprętą-
tione fit, vt ſubſtitutio ſit directa, profectò
negarì non poteſt verba communia æquè
ad directam atq; ad obliquam trahi: & ideo
viget regula de qua ibi, & contra ipſam ma-
trem de qua in eo caſu: Et hoc argumentũ
eſt ſolidiſſimum.

Secundò pro hac ſententia ſtat traditio
4 omnium commùnis, quòd ſubſtitutio † con-
cepta verbis cõmunibus, intra pubertatem,
valet vt pupillaris, & qui volunt ab hac rece
dere ob matris fauorem debent aliqua ra-
tione efficaci moueri, quæ nuſquàm extat,
iſte enim fauor quem magnifaciunt, apud
veteres. I. C. non attenditur. Nam in l.Lu-
cius de vulg. Si duo impuberes inuicem ſub
ſtituantur, mater non ſuccedit ſed ſubſtitu-
tutus, & ſic ſubſtitutio pupillaris contenta.
in reciproca, quæ communibus verbis cõci-
pitur excludit matrem, & tamen pupillaris
quæ reciprocæ ineſt habet eandem vim cũ
ea quæ vulgari clauditur l.iam hoc de vulg.
ibi qnod ius ad tertium quoq; genus ſubſti-
tutionis tractum eſt. Scilicet vt ſicut pu-
pillaris ineſt vulgari, cõceptæ illis verbis. Si
heres non erit & vulgaris pupillari quæ fit
ijs verbis ſi heres erit, ita quoq; idem ſit in re
ciproca. Sic & in l.Scæuola ad Trebell.cõ-
tra matrẽ fit interpretatio, vt diſpoſitio di-
recta quæ in Codicillis relata eſt, iure fidei-
commiſſi valeat, materq; obligatur ad reſti-
tuendum contra vim verborum & iuris re-
gulas, In Pãdect.n.Flor.nõ legit̃ frater (vt in
vulgatis Codic.) ſed mater qnamuis id pa-
rum referat quia filius charior teſtatori eſſe
debet quã vxor, Et Doct.omnes in hac ma-
teria volunt matrem excludi ſi frater pupil-
li ſit ſubſtitutus Bar.d.l.precib.n. 14. Cagn.
num. 224. Rip.d.l.Centurio, nu. 137. Crau.
conſ. 141. cũ ſimil. & idem Bar.in l.qui duos
§.cum bello de reb. dub. fauorabiliorẽ eſſe
fratrem pupilli, ipſa matre, reſpondit. Et
hanc ſententiam pleriq; ſecuti ſunt, quos re
cenſet idem Sfor.d.par. v. vbi teſtatur hanc
opin.eſſe magis communem, & quãuis Burſ.
5 † conſ.8. enumeratis Doct. ſeriatim, conclu-
dat opinionem quod mater nõ excludatur
eſſe magis communem vt per eum, tamen
multi ſunt qui non rectè ab eo allegantur: &
quod magis eſt ex ipſo Catalogo Doct.con-
ſtat rẽ aliter habere, Etenim dum vndecim
ex Doct. qui contra tenent vult aggregare
ijs qui matrẽ adiuuẽt longè fallitur, Quo-
niam etſi Doct. ij. dicant magis communẽ
eſſe opin. quæ matri fauet, tamen cum ipſi
contra teneant, non ſunt ponendi in nume-
ro eorum, qui ſtant pro matre vt ille facit, &
hanc opin. latè defendit Cef. conſ. 524. cõ-
tra Decia.conſ.82.num.9. in 3. & multis ra-
tionibus adducitur. Nec video quid ꝑ ma-
tre ipſa allegari poſſit, nam d. §. cum bello
quo Bar. & alij adducuntur, nihil facit neq;
enim matris fauore ꝓſumitur pater ibi mor
tuus, ſed generale id eſt vt pater filio puberi
prę̨ſumatur premori d.l.qui duos §.fi. vbi eſt
caſus, & idem Bar.d. §. cum bello, fauorem
matris explodit vt nulla lege ſuffultũ, quod
& nos ſupra diximus & in l.fi.C. de inſtit. &
ſub. mater cum filio inſtituta erat & ob
hanc vnã rationem Papin. ad eam filij here-
ditatem deferri voluit, ſi enim ſuæ ſubſtan-
tiæ, inquit partem ei dereliquit, quanto ma
gis luctuoſam hereditatem filij ad matrem
venire curauit? ex mente itaq; teſtatoris il-
lic ſuccedit pupillo, quod in noſtra quę-
ſtione,

ſtione, non rectè dici poteſt, quia is ſubſti-
tutum matri prætulit, neq; enim diſputam⁹
an quando mater eſt coheres ſubſtitutio ſit
fideicommiſſaria, ſed generaliter id quęti-
mus, Quocirca ego vt dicam ſyncerè, ſem-
per contra matrem iudicarem. Sed in pro-
poſita ſpetie ex his quæ ſequuntur opin. hęc
6 eſt indubia. Primò quia, ex ſtatuto † quod
exhibetur, vxor nō poteſt ſuccedere viro, &
ideo non pręſumitur quod vir voluerit ex ꝑ
ſona filij bona illa ad eam peruenire, quæ is
non poterat relinquere, nam & fuerē qui ēt
ſi expreſſim ſubſtituiſſet vxorem filio, nolue
runt ſubſtitutionem valere vti in fraudem
ſtatuti factam, vt per Iaſ. l. ſi is qui num. 7. de
vulg. Petr. pec. lib. 4. c. 6. de teſta. coniug. Se-
cundo quia filijs filię ſunt ſubſtitutæ, quo ca
ſu ſubſtitutio ipſa valet vti pupillaris ob ꝓ-
ſumptam mentem teſtantis, vt dixi ſupra, ſi
7 cut ergo† in priori parte teſtamēti mater ex
cluditur, & ſubſtitutio ipſa exit in pupilla-
rem, ita & in ſequenti, vt eadem ſubſtitutio
æqualem habeat determinationem. l. iā hoc
iure de vulg. l. quamuis C. eo & ita arguit
Ruin. conſ. 99. nu. 10. in 2. Tertiò verba in
hoc teſtamento ſunt potius directa, q̃ com-
munia, ibi ſubſtituit & conſtituit heredes
8 ſuos, nam † verbum conſtituit directum eſt
d. l. pręcibus, ibi, eos habeat heredes, quos
pater ei conſtitui: item & verbum, heredes,
pariter eſt directum, & ideo ſumus extra om
nem dubitationem, nam etſi dictum ſit ſub-
ſtituo heredem, verbum commune declara-
tur à directo & ſubſtitutio directa eſt Bar. d.
l. Cent. nu. 43. vbi Alex. clare nu. 95. Bal. d. l.
precibus num. 43. Ruin. d. conſ. 99. d. nu. 10.
Ceſ. d. conſ. 524. num. 78. quāto magis cum
dicatur ſubſtituit & conſtituit? & ita ſenſit
apertè Oldr. conſ. 125.

Quartò Teſtator grauat heredes, vt dent
ſocero ſuo finito vſufr. relicto vxori aureos
mille, quos ipſa ab eo poſſit petere. Si fini-
to vſufructu, ergo ēt ſi nupſerit, nam ſuperi⁹
voluit vt ea nubēte finirē vſusfruct⁹. Atqui
9 certum eſt † matrem tranſeuntem ad ſecun
da vota ex ſubſtitutione concepta verbis
cōibus nō poſſe retinere legitimā Rol. alios
10 citās cōſ. 69. n. 32. in pri. ne † ergo dicam⁹ te-
ſtōrē qui voluit licere vxori ad ſecūda vota
tranſire & mille conſequi ſuccedere pupil-
lo, cuius hereditate indigna eſt, verba com-
munia pupillarem continebunt.

Quintò ſi clauſula codicillaris ex ſtylo
notarij addi poteſt huic teſtamento vt fieri
ſolet, res eſt indubia vt cōcludit Ceſ. d. cōſ.
524. num. 82. Et hæc de ſubſtitutione.

Quo verò ad aureos mille, & res non ca-
ret difficultate, nam cum concluſum ſit ſub-
ſtitutos vocari ex pupillari, videretur rectè
relinqui ab eis vxori, etiā ſi ab ipſo marito
non poſſet, vt per Rui. conſ. 44. nu. 12. & 13.
in 2. Ceſal. conſ. 62. num. 15. Et hæc eſſet
ſexta ratio ex qua ſubſtitutionem potius pu
pillarem quàm fideicommiſſariam dicere-
11 mus, nam† vt valeat legatū, teſtōr potius ab
herede pupilli, quàm a ſuo præſumitur vo-
luiſſe relinquere. Verum propter verba ſta-
tuti vniuerſalia, quibus cautum eſt, ne quo-
quomodo vir aliquid de bonis ſuis vxori
relinquat, non facilè hoc admiſerim qui. n.
12 † à ſubſtituto pupilli relinquit, dicitur diſpo
nere in fauorem vxoris, quod non eſt ꝑmiſ-
ſum. Sed neq; hæc ratio caret difficultate, ſi
mater inteſtato impuberi ſucceſſura erat,
quia tunc non videtur fieri fraus ſtatuto, q̃
fuit ſententia. Alb. in tract. de ſtatut. lib. 2.
q. 112. & Com. in d. l. ſi is qui; vbi & Alexan.
Sap. in Rubr. C. de impub. nu. 11. & alios re-
cenſet Lanc. Gal. in coment. edito in con-
ſuetudinem prohibētem relinqui vxori ver.
legare. q. 5. num. 4. & ſeqq. & ideo quò ad au
reos mille amplius deliberandum eſt. Et
ita ſentio.

ARGVMENTVM.

INSTITVTVM in vſufructu abſq; alio co-
herede, cenſeri in vniuerſum, Aditionem
hereditatis non cenſeri factam in caſu de
quo agitur ex pluribus, quæ reiciuntur, &
in præſenti caſu Heredes potius fiducia-
rios quàm veros dici, Subſtitutionemq; fa
ctam de Titio bannito ſi reſtituatur, & eo
ſine liberis decedente, ꝙ primo Instituti
vel eorum filij ſint ſubſtituti, comprehēde-
re virumq; caſum, vel ꝙ Titius fuerit reſti-
tutus, & ſine liberis deceſſerit, vel ꝙ viuēs
non fuerit capax effectus, latè oſtenditur,
& ſubtilia quædam in materia ſubſtitutio-
num adducuntur, & declarantur.

SVMMARIVM.

1 INSTITVTVS *in vſufructu nullo dato cohere-
de cenſetur heres vniuerſalis, & grauatus re-
ſtituere fideicommiſſario.*
2 *Bal. in c. in præſentia de proba. reprobatur.*
3 *Minorem ſine ſolemnitate adeuntem afficit Sta-
tutum, quoties non adeat poſtea ſolemniter.*
4 *Hereditas non adita non tranſmittitur.*
5 *Aditio hereditatis non inducitur per deſcriptio-
nem bonorum, item nec per clauium accepta-
tionem. Item nec per viſionem Teſtamenti, &
illius mercedis ſolutionem.*
6 *Aditio ex actibus dubijs quàmuis aptis ad illam
inducendum, non dicitur inducta.*
7 *Declaratio ſequuta probat animum ab initio.*
8 *Heredes ex quibus coniecturis dicātur potius fidu
ciarij.*

ciary, quàm veri.

9 *Subſtitutio facta ſi ſine filijs &c. dicitur Compendioſa, & taliter apta alias ſubſtitutiones continere, ac ſi ſpecialiter & nominatim conceptę eſſent.*

10 *Subſtitutio facta fideicommiß. ſi ſine liberis, quo ad ſubſtitutum, dicitur vulgaris, & fideicommiß. quo ad Inſtitutum, quod declaratur & numero ſeqq.*

11 *Gabr. conſ. 9c. reprehenditur.*

12 *Subſtitutio, in qua indiuiduum vnũ exprimitur, continet vniuerſas ſpecies, & exempla afferuntur.*

Bannito Rogati reſtituere hereditatẽ, ſi reſtitutus fuerit, & illi, ſi ſine liberis deceſſerit, ſubſtitutis, ſuccedunt ex ſubſtitutione, etiam ſi moriatur ante reſtitutionem.

13 *Subſtitutioni ſecundæ non fit locus, niſi euenerit conditio primæ quando huiuſmodi conditio eſt adiecta fauore Inſtituti, ſecus ſi fauore ſubſtituti.*

14 *Subſtitutio extenditur, & trahitur de caſu ad caſum, ſi id ratio ſuadeat, & adducuntur exempla.*

15 *Trebellianica cenſetur prohibita, ſi dictum ſit de tota, & integra hereditate reſtituenda.*

16 *Prohibitio alienationis, operatur prohibitionem detractionis Trebellianicæ.*

CONSILIVM III.

QVONIAM alij duo Aduocati ſcripſerunt in hac cauſa, Ego ea tantùm addam, quę ab ipſis prętermiſſa sũt, & maximè ad rem facere videntur.

Primò ergo conſidero, quòd & ſi demus Ioſeph ſuperuixiſſe vxori Martini, tamen ineptè agitur; ſi quidem cum ea eſſet inſti-
1 tuta † in vſufructu, nullo dato coherede, cenſetur heres in vniuerſum, & grauata hereditatem ex fideicommiſſo reſtituere. DD. l. extraneum. C. de hered. inſtituen. cum vulg. Nec ipſe ſubſtitutus vxori poſt mortem, poteſt ſuccedere iure directo, vt prætenditur. Alexan. conſil. 111. & conſi. 162. præcipuè num. 6. in ſecundo. cum ſexcentis, ſed heredes vxoris habẽt deductionem Trebellianæ, vt ibi, & per Ruin. conſil. 36. num. quinto. in ſecundo. & cæteros paſſim. At heres tunc eſt directus, quoties vxor eſt legataria, non inſtituta vniuerſaliter, & ita tradũt hoc caſu Doct. in l. filius. de lib. & poſth. Quare, cum nulla ſit facta reſtitutio, ineptè vt dixi agitur. Caſtren. l. reſtituta. ad Treb.
2 † Secundo Ioſeph hic minor non adiuit ſolemniter, iuxta formam Statuti, vt oportebat. & quamuis dici ſoleat neminem poſ-
3 ſe allegare Statutum contra † minorem. Caſtren. conſil. 91. in pri. cum alijs de quibus Tiraq. gloſ. 8. num. 78. de leg. connub. tamen id procederet, quoties ille in præſens ſolemniter aditionem confirmaret: alioqui Statutum inducit formam aditionis, qua non ſeruata actus eſt nullus, ità conciliando opin. declarat Brun. de forma. artic. de pot. & offec. for. pag. 55. colu. ſecunda. verſ. & hæc ampliatio. quod cum non ſit factum, ruit ipſa aditio.

Tertio non apparet, quòd Martinus adiuerit, ideoque Ioſeph, etſi eius heres eſſet, rectè hereditatem Aliprandi non petit, cum
4 non adita † non tranſmittatur. §. in nouiſſimo. C. de cadu. Toll. trad. omnes in l. 1. C. de his, qui an. aper. tab. Nec quicquam faciunt aliqui actus ex aduerſo allegati, quia facilis eſt reſponſio. Primus enim de deſcriptione eſt geſtus (ſi modo geſtus eſt) ab vxore, quã non cõſtat à Martino in id miſſam, nec alius poteſt alium obligare hereditati. l. quin aliena. in prin. de acquir. hered. Et quàmuis ipſe Martinus ſoluerit mercedem inſtrumenti huic notario, quaſi deſcript. ratam haberet, tamen id nihil refert, quia conſtare oportet prius, an eius nomine facta ſit, quod eſt in controuerſia l. ſi ego de neg. geſt. Rurſus etſi ipſe Martinus hanc deſcript. fieri curaſſet,
5 non tamen † inducitur ob id aditio. Ruin. conſil. 213. in prin. in 3. vbi in terminis poſt Saly. quem citat. Secundus actus de clauiũ acceptatione, pariter nil operatur, quia fuit eadem vxor quæ accepit, nec vſquam in proceſſu conſtat, quòd fuerint apud Martinum. Quocirca non facilè video, quomodo ex actu vxoris vir poſſit obligari hereditati, & æri alieno. Præterea clauium acceptio non inducit aditionem, ſed cuſtodiam. l. ſi pro herede. in prin. de acquir. hered. Et ob id Caſtr. ibi nu. 3. inquit, quòd ſi ſcriptus heres claudat hoſtia domuum hereditariarum, & claues apud ſe habeat, non cenſetur adire. Tertius actus, quòd ſoluerit mercedem teſtamenti notario, vt deponit D. Camillus, pariter non adiuuat, nam præterquã quod eſt Teſtis vnicus, reſpondetur ex tali actu non induci aditionem, quia inſpectio teſtamenti eſt actus præparatorius ad adeũdum, nõ autem operatur aditionem. l. ariſto. l. ſeq. de acquir. hered. vbi Bald. Imol. & alij, & declarat Bart. l. gerit. num. 19. d. tit. Cum itaq; petitio teſtamenti, vt poſſit inſpici, non inducat aditionem, nec etiam ſolutio, quæ ſit notario, cum ille non teneatur exhibere, nõ recepta mercede. l. ſi librarius. vbi Cagnol. nu. 49.

Digitized by Google

nu.49.de reg. iur. qui multos citat. Et pro-
fectò vix eſt, vt ante inſpectionem teſtamen
ti aditio inſurgat, cum plerumq; neſciat he-
res qualis ſit inſtitutio, quod neceſſum eſt l.
heres.de acqu.hered.nec refert, quod teſtatoris
debitum ſolutum videatur, ex quo is teneba
tur ſoluere mercedem pro matrice, nam etſi
id verum ſit, tñ cum heres non poſſit ſolutio
nem recuſare, ſi vult inſpicere teſtamentum,
ex huiuſmodi actu, quem gerit inuitus, non
debet induci aditio, vt in impenſis funeris
d.l.pro herede & trad.Bart.d.l.gerit.n.25.q-
nimò etſi ſumptus fuiſſet voluntarius, tamẽ
cum fuerit modicus, quo ad portionem Te-
ſtatoris, nullius eſt animaduerſionis, vt in
terminis ſcribit Natt.conſ.448.nu.10.

Quod de veſte pellicea dicebatur, retor-
queri poteſt, quia vt idem Teſtis ſubijcit, id-
eò eam tranſmittere paratus erat, quòd nil
de ſuo vellet, quare potius diſponebat de
re hereditaria, vt ſe abdicaret, quam vt ſe
immiſceret.

Illud etiam, quod de ſacco rerum mobi-
lium adferebatur, contra facit, quia ſi lega-
tur teſtimonium pag.49.& 50.conſtat ſatis,
quòd claues erant penes Ioannem, quòdq;
eas tranſmiſit Alphonſo, quòdq; res illæ da-
tæ ſunt, non vt induceretur aditio, ſed ne Al
phonſus in heredes ipſos (vt erat natura fe-
rox, & immanis) ſæuiret. Et ita patet here
ditatẽ ex his actibus non poſſe dici aditam.

Quartò, etiam ſi hi actus eſſent apti ad in
ducendam aditionem, quod nullo modo eſ-
ſe iam probauimus, tamen cum dubij illi ſal
6 tem dici poſſint, ea † non eſt inducta Bald.
conſ.224.in 2.Rom.conſ.154.Crat.reſp.63.
nu.13.& reſponſ.140.nu.7.in 2.Natt.d.con-
ſil.448.nu.10.& ſeqq. & eſt text.d.l.pro here
de.§.ſi quid.ibi, quaſi heres, & illic poſt Bart.
tradunt cæteri.

Et tanto magis, quia noſtri Teſtes depo-
nunt, quòd Martinus dicebat, ſe nolle immi
ſcere huic hereditati plenę rixarum, quod nil
ex ea volebat percipere, & ſimilia, de quibus
7 in proceſſu. Hæc.n.declaratio † ſecuta, pro-
bat qualis animus eius initio eſſet, vt eſt cõ-
ſilium Bal.17.nu.2.in 3.

Quinto ipſimet Teſtes deponunt Ioannẽ
omnia geſſiſſe ſolum, eumq; vt heredem ha-
bitum ab omnibus, Martinum nunquàm in
terfuiſſe negotijs hereditarijs, nunquàm ali
quid tractaſſe. Quocirca mirum eſt, quo-
modo nunc iſte Ioſeph in aditione ipſa glo-
rietur.

Sextò, quæ de Martino dicta ſunt, alia etiã
rõne, ſuaderi poſſunt, quia, vt ipſe reor, &
res ipſa indicauit: Hi heredes erant potius fi
8 duciarij, † & quibus rerum tutela commiſ-
ſa erat, donec Alphonſus capax fieret, q̃ ve-
ri, & proprij, vt eſt tex.in l.Seius ad S.C.Tre-
bell.nam concurrunt ea, de quibus ibi, quod pa
ter conſeretq; reſtitutionem hereditatis in gra-
tiam filij in euentum incertum, cum erit ca-
pax: quòd de tota hereditate diſponit: quòd
inſtituit amicos: quæ tria faciunt, vt cenſea-
tur commiſſa rerum tutela pro filio, non pro
prietas tranſlata: quaſi pater eorum fidem
elegerit, vt ibi declarant Caſtr. & alij. Et id
ita eſſe exitus comprobauit, ſi quidem petẽ-
ti Alphonſo omnia tranſmittebantur, vt te-
ſtes dicunt. Quare cum nullum commodum
relaturus eſſet Martinus, viuente Alphonſo,
eſſetq; ille infirmus, & curarum fugax, ne-
mo crediderit eum voluiſſe hereditatem adi
re. Hæc cum ita ſint, manifeſtum eſt Ioſeph
hũc ſine actione agere, & ideo repellendum
eſſe à iudicio.l.ſi pupilli.§.item quęritur. de
neg.geſt.cum vulg. quòd ſi id de Ioſeph dici
mus, multo magis idem dicimus de hac mu
liere, cuius nomine, vt acta probant, nouiſſi-
mè comparuit procurator aduerſarius: neq;
enim ſcimus quæ ſit, neque vnde ſit.

Verum etſi admitteremus hereditatẽ eſſe
aditam à Martino, adhuc Ioſeph eſt excludẽ
dus, cum ex ſubſtitutione vocatus ſit Ioan-
nes, ſi Alphonſus ſinè filijs deceſſiſſet. Vt id
pateat, latius res deducenda eſt. Primò ergò
ſciendum eſt, ſecundùm omnes, hanc ſubſti-
9 tutionem ſi ſine filijs † deceſſerit eſſe cõpen-
dioſam, quæ apta ſit continere alias ſubſtitu
tiones, vt per Bar.l.centurio.num.32 verſ.2.
opp.de vulg.& pupill. & per omnes. in l.pre-
cibus.C.eo.Couar.c.Raynutius.§.9.n.2.ver.
11.de teſta. & alios in locis inferius allegan
dis. & q̃ idẽ operatur, ac ſi ſubſtitutiones ip-
ſę ſpecialiter, & nominatim conceptę eſſent,
vt per DD.ibi, & per Bal.conſ.151.& conſil.
137.in 4.Caſtr.conſ.86.in pri. Dec.cõſ.416.
10 n.5. Subſtitutio autem huiuſmodi, † quæ fit
fideicommiſſario, dicitur vulgaris, quò ad
ipſum ſubſtitutum, & fideicommiſſaria,
quo ad inſtitutum: vt ſi inſtituo Titium, &
grauo, vt reſtituat Seio: & Seio, ſi ſinè liberis
deceſſerit, ſubſtituo Gaium: Gaius dicitur
vulgariter ſubſtitutus Seio: ideſt ſi ei nõ erit
hereditas reſtituta: quo verò ad Titium, ſuc-
cedet ex fideicommiſſo: & ſic vulgaris non
deficit, ob aditionem primi. ità declarãt Ca-
ſtren.conſ.152.in pri.Comen.in eo caſu cõſ.
122.Corn.conſ.35.n.19.in 2. Curt.iu.conſi.
83.Bertran.conſ.23.in 3. Pariſ.latè conſ.73.
nu.31.& num.48.in 3.Socin.iu.conſi.42. nu.
16.conſ.94.num.30.conſ.100.num.32. & cõ
ſil.114.num.14.in pri.conſ.181.in 2.Alciat.
reſp.508.num.4.& multi alij citari poſſent;
& fuit dictum Bart. communiter receptum
in l.

in l. quamdiu. de acquir. hered. Guid. pp. deciſ. 550. Et id eſt certiſſimum quia, vt in hereditatibus, ita & in legatis, & in fideicõmiſſis locum habet ſubſtitutio vulgaris l. vt heredibus de leg. 2. Et ex his patet Gabriel.
11 † conſ. 95. nimis temerè auſum recedere ab hac probatiſſima ſententia, quaſi ſubſtitutio huiuſmodi ſit anormala, & ex capite Doc. cõ ficta, Nã pro ea ſtat authoritas Iurecoſſ. nec ille conferendus eſt veteribus, & recentibus magiſtris, qui hanc doct. per manus tradide rũt, & Doct. quos is citat nihil repugnãt, ſed potius fauent, vt ſi legantur videri poterit. Nunc ad rẽ propius. Inſtituti ſunt Martin⁹, & Ioannes, ea lege, vt ſi reſtitutus ſit Alfonſus hereditatem ei reſtituant, & ſi Alſonſus ſinè liberis deceſſerit ijdem, vel filij eorũ ſint ſubſtituti, ſenſus eſt ſi reſtitutus ſit, hoc eſt ſi Alfonſus factus erit capax, quia quoties in
12 huiuſmodi ſubſtitutione † vnum indiuiduũ exprimitur vniuerſa ſpecies comprenſa eſt text. eſt clarus in l. ſi. C. de inſt. & ſubſ. Et ob id Bal. l. humanitatis C. d' imp. & al. ſub. vult, vt ſi ſubſtituat̃ alicui, ſi decedat in furore, in quo nunc eſt, ſubſtitutio locum habeat, & ſi alio furoris genere ſit corrept⁹, & eum ſequũ tur Alex. l. 1. num. 11. & Iaſ. num. 25. de vulg. & pupill. Sed & fortius voluit Bart. in l. ex facto num. 29. co. vt ſubſtitutio concepta in caſum furoris comprendat caſum, quo ſubſtitutus ſurdus, aut mutus fiat. Et ratio eſt, quia in huiuſmodi conditionibus Teſtator dicitur habere rationem effectus potius, q̃ modi, vt eſt tex. aureus in l. mulier. §. Braſidas ad S. C. Treb. & poſt Bar. & al. trad. Soc. l. Gallus §. & quid ſi, n. 6. de lib. & poſth. Soc. Iun. conſ. 100. num. 24. In 3. & id omnes admittunt. Hincq; ſi aliter quàm per reſtitutionem Principis fuiſſet factus capax Alfonſ⁹, dubio procul erat locus ſubſtitutioni. Concipiamus itaq; verba, q̃ cõtinent indiuiduũ; ſecundum ſpeciem ipſam hoc modo, Etſi filius meus factus erit capax, rogo &c. Subijcit Teſtator (etſi deceſſerit ſinè liberis) Cõcipiamus vulgarem in forma propria, ideſt ſi heres non erit, quia ut dixi paria ſunt, vel cõ pendio verborum, vel nominatim vulgariter ſubſtituere: ſenſus erit planiſſimus, Si capax erit rogo &c. Si autem heres non erit, hoc eſt, vel quia non poſſit, ut potè non factus capax, uel præmortuus, uel quia nolit, tum Ioannem, & Martinum ſubſtituo: Nam ſubſtitutio vulgaris utrunque caſum continet, ſi non poterit, uel noluerit l. cum proponas C. de heredi. inſtit. Bar. & ceteri d. l. 1. de uulg. & ſecundum hanc interpretationem, non eſt diſputandum de conditione illa, quòd non fuerit reſtitutus, quia prouiſum eſt etiam in caſum; quo non reſtitueretur, & heres non eſſet. Et hæc eſt uera, & propria interpretatio hui⁹ teſtamẽti. Quòd ſi quis uelit Teſtatorem de ſola principis reſtitutione ſenſiſſe, adhuc idem eſt, quia illa uerba, ſi deceſſerit intellguntur, tam ante reſtitutionem, quàm poſt, cùm uulgarem cõ tineant, omnem caſum, quo heres non ſit cõ prendentem.

Nec dicat quis repetendam eſſe dictionẽ reſtitutus, hoc modo, etſi reſtitutus, & adita hereditate deceſſerit: Nam id nimis abſonũ eſt, & contra deciſ. de quibus ſupra, ſi enim compendioſa continet uulgarẽ naturaliter, quomodo uolumus ex repetitione huiuſmodi illam tollere? Quid ſi fuiſſet reſtitutus Alfonſus, & morte præuentus non potuiſſet adire, uel noluiſſet? an excluſi fuiſſent ſubſtituti? certè iam eueniſſet conditio reſtitutionis Principis, & ideò uideretur loc⁹ ſubſtitutioni, ut per Corn. conſ. 276. num. 18. in 3. Quòd ſi hoc caſu non adita hereditate ſubſtituti eſſent heredes, & uulgaris comprenderet caſum, uel quia nolit, uel quia non poſſit, cur non & ante reſtitutionẽ. Præterèa, quòd ſubſtitutio huiuſmodi non poſſit intelligi poſt reſtitutam hereditatem Alfonſo, probat communis deciſ. Bar. in d. l. q̃diu; dum dicta de ſubſtitutione pupillari, extendit ad fideicommiſſariam, ut ſi quis dicat inſtituo Gaium, & ei ſi ſine liberis deceſſerit ſubſtituo Sempronium, & Sempronio ſi ſine liberis deceſſerit Seium. Sanè enim ſecundum uim uerborum, Seius non uidetur uocatus, niſi poſtquàm ad Semproniũ hereditas peruenerit, tamen ſi moriatur ille ante Seium, Gaius ui uulgaris hereditatem reſtituet, & ita Bartolum declarant Caſtr. d. conſ. 152. & alij de quib⁹ ſupra & præſertim Soc. iun. d. conſ. 42. num. 16. Et illa eſt ratio dubitandi, quia primus ſubſtitutus ita demum videtur, grauatus, ſi ad eum hereditas peruenerit, vt arguit Corn. d. conſ. 35. num. 19. qui ea ratione non attenta contrarium reſpondet, vt ibi. Et ex his patet ſubſtitutionem vulgarem comprendere vtrunque caſum, ſiuè decedat Alfonſus ſine liberis ante reſtitutionẽ Principis, ſiuè poſt, nõdum hereditatem conſecutus: Si. n. grauauit filium ipſum, vt reſtitueret hereditatem ſubſtitutis, ſi ad eum hereditas perueniſſet: quanto magis voluit ſubſtitutionem habere locũ, ſi non perueniſſet? ità arguũt Roman. conſ. 480. n. 2. verſ. ſed nulla Dec. cõſ. 227. in fi. Soc. iu. cõſ. 106. n. 20. & cõſ. 114. n. 26. in pri. Sed libet ẽt deciſiones aliquas vltrà prędictas adferre, q̃ caſũ noſtrũ definiãt. Hanc ergo ſentẽtiam cõfirmat deciſ. cuiuſ-

B dam

dã inter cõſ.Ang.cõſ. 204.quã is probat con ſil.ſeq.vbi concludiť,ꝙ ſi pater inſtituat filiũ legitimatũ, & ei ſubſtituerit locũ quendam Pium:Si filius nõ ſuccedat,quia legitimatio ſit nulla,vocabiť ſubſtitutus ex vulgari,q̃ in eſt compẽdioſę. Planè is pater ſm verba nõ vocabat locum Pium, niſi filius legitimatus ſuccederet,quem oĩnò ſucceſſurũ credebat, attamen vulgaris hẽt ſuam vim. Demus ergo ꝙ Aliprand⁹ teſtator voluerit ſubſtitue re filio reſtituto ſm verba: profectò vulgaris effectũ ſuum retinere dẽt,ẽt ſi nõ ſit reſtitut⁹. Ang.probant Soc.iu.d.cõſ. 106.n.23.in pri. Alciat.rñſ.485.& l. cohęredi in pri.de vulg. & alij etiam.

Secũdò facit d.cõſ.Cur.iu.83.nu.2.vbi ẽt ſi in ſubſtitutione dictum ſit, ſi Theodora he res foret,ei ſubſtituo &c.vult hẽre locũ vul garẽ, & interpretatur illa verba.i.ſi hereditas ei delata eſſet, ꝙ ſi ibi Cur. aduerſus ꝓprie tatẽ verborũ concludit vulgarẽ operari,mul tò maximè hic vbi nihil huiuſmodi legitur; ſic ẽt Bal.cõſ.170. q̃dam in 5.rñdit,ꝙ cũ vul garis ſubſtitutio regulariter cõprẽdatur in compendioſa, illa verba,ſi heres deçederet, ei ſubſtituo, ipſam non excludunt, quia de bẽt intelligi, heres,ſcilicet ſcriptus,vel inſti tut⁹,nõ aũt heres,ideſt adita hrẽditate. Si er go Doct.hi,vbi verba videnť omnino expri mere caſum aditę hrẽditatis, nolunt vulgarẽ reijci, caſus hic eſt extra omnẽ difficultatẽ.

Tertiò,Quod magis ẽ,etſi dicerem⁹ ſubſti tutionẽ conceptã ſub cõditione,q̃ nõ euenis ſet,eò ꝙ Alfonſus nõ fuiſſet reſtitut⁹, adhuc pro Ioãne ꝓnuntiãdũ eſt:Licet.n.dici ſoleat
13 nõ eſſe locũ huiuſmodi ſecundæ†ſubſtitutio ni, niſi primę cõditio euenerit, vt docet idẽ Caſtr.d.conſ.152.& ſequunť oẽs,imò quidã volũt,vt eueniat cõditio vtriuſq;, vt per Ga briel.d.cõſ.95. quod eſt falſum, tñ hoc cõę dictum eſt verũ, quoties cõditio ſit adiecta ĩ fauorem inſtituti, puta ſi ſinẽ liberis deceſſe rit,ſubſtituo Gaiũ, vt.n.plati ſunt filij ab in teſtato primo ſubſtituto, gl.l.Lucius.de he red.inſtit.ità & ſecũdo. Et ita loquunť Caſt. & alij, & ſic ꝓcedit cõſ.Oldrad.21. Sed vbi cõditio reſpiciat fauorẽ primi ſubſtituti, tũ inſtitutus nõ põt allegare,ꝙ non euenerit cõ ditio, q̃ erat adita, vt potius excluderet eũ ab hereditate,q̃ vt vocaret,ità Alc.reſponſ. 547.vbi domina Blaſia,de qua ibi,nõ poteſt allegare,ꝙ non euenerit conditio nõ adſcri pta in fauorem eius, & rñſ.570. n.5. At cõdi tio reſtitutionis eſt addita hic, vt excludanť inſtituti,& admittatur Alfonſus, Et ſi ergo hęc conditio defecerit, nihil eis prodeſt.

Quartò, & vltimo quãuis admitteremus hãc eſſe conditionẽ reſpicientẽ cõmodũ in-

ſtitutorũ, nihilominus cum ſit eadẽ rõ, ſiuè Alfonſus reſtituať,ſiue minus,imo maior,vt
14 dictum eſt,extenſio † fieri dẽret de vno caſu ad alterum. Et in his ꝓprijs terminis allego Soc.iu.d.conſ.114.d.n.26.vbi ſubſtitutionẽ conceptã verbis expſſis poſt deuolutã hrẽdi tatẽ, trahit ad caſum,quo deuoluta nõ ſit,vt ꝑ eum.Et generale eſt,vt in ſubſtitutionib⁹ verba trahanť de caſu ad caſum,ſi id rõ ſua deat,& multę ſunt deciſ.in hãc rem. Fulgoſ. d.l.ſi.C. de inſtit. & ſubſt. ꝙ ſi quis inſtituat fratrem,etſi non viuat,ſubſtituat ei,erit loc⁹ ſubſtitutioni,ſi viuat,modo ante aditã here ditatem decedat, quia paria ſunt nõ viuere, vel nõ eſſe heredem,& cõſ.15.ꝙ ſi ſubſtitutũ ſit alicui, ſi intra viginti annos moriať, erit locus ſubſtitutioni etſi poſt dictum tempus mortuus ſit, modo inteſtatus decedat, quia rõ fuit ſm eum,vt eſſet in ętate,in qua poſſet diſponere, & ideo cum nõ ſit teſtatus, viget eodem ratio. Sic & Caſtr.conſ.287.in 2.ꝙ ſi quis ità ſubſtituat, ſi filij extantes tempore mortis deceſſerint,ſubſtituiſſe intelligiť etiã ſi pmortui ſint,quia eſt eadem rõ,& cõſ.236. in antiq.quod eſt.conſ.86.in pri.in nouis, ꝙ ſubſtitutio facta in caſum mortis ꝑtinet ad ca ſum repudiationis,& idem voluit Grat. rñſ. 124.in 2.Alex.conſ.130.in 2. ꝙ ſi decedenti cum filiabus,eas,& ſuas filias teſtator ſubſti tuit,ſiliç Teſtatoris ſuccedent, ẽt ſi inſtitut⁹ nullas reliquerit filias,& idem in caſu ferè ſi mili reſpond.Iaſ.conſ.203.in 2.idem Alexã. conſ. 100. in 4. ſubſtitutionem, ſi pręsbiter non erit,porrigit ad caſum,ſi liberos non ha buerit, & eum ſequuntur Cur.Iun. d.conſil. 83.Cap.conſ.44.num.9.quòd ſi quis ſubſti tuat, ſi habuerit filios,eis etiam nõ natis ſub ſtituiſſe dicitur,Soc.conſ.30.in 3.quòd ſub ſtitutio,ſi ad ſecũda vota vxor tranſiuerit,in caſu mortis locum habet,probat Soc.nepos conſ.106.num.12.in pri.Corn.conſ.226. in 2.ꝙ ſubſtitutio,ſi nõ viueret,porrigitur ad ca ſum,quo viuet,& adita hereditate decedet, Ruin.conſ.170.& conſ.183. in 2. quòd ſub ſtitutio facta filijs pdecedentib⁹ teſtatori,ex mẽte prȩſumpta habet locum, ſi poſtea mo riantur, Curt.iun.d.conſ.83.num. 5. quòd ſi facta ſit ſubſtitutio, ſi decederet poſt mortẽ heredis,trahitur ad caſum,quo prędecedat, & ſubſtitutio,ſi dceſſerit nupta,ad caſũ,quo innupta, Pariſ.conſ.20.in 3. porrexit ſubſti tutionem ſi filius eſſet inobediens, ad ca ſum, quo patri prædecederet, Grat.reſpon. 125.in 2. quòd ſi ita dictum ſit,filiam meam infantem inſtituo, & ſi in ea ætate deceſ ſerit, ſubſtituo, erit locus ſubſtitutioni, ſi in vndecimo anno, & ſic extra infantiam mortua ſit, & reſponſ. 132. eod. & alij innume-

innumeri adferri poſſent. Quod ſi Doct.ſę-
piſſimè extendūt ſubſtitutiones ad alios ca-
ſus longè diuerſos,ob rationis paritatē,ſanè
cum hic ſit maior ratio, multo magis debe-
ret extendi.Sed nos ſumus in tuto cū vulga-
ris ſubſtitutio comprehendat oēs caſus,tàm
antè,quàm poſt reſtitutionem. Si.n.decedit
Alfonſus non reſtitutus illa habet locū, q̃a
non poteſt eſſe heres,ſi poſt reſtitutionē, q̃a
non vult,vel quia non poſſit,vt morte p̄uen-
tus, Si adita hereditate eſt loc⁹ fideicōmiſſa
riæ.Et hęc eſt germana,& vera Interp̄tatio.
Nec dicatur locum ſaltem eſſe detractio-
ni Trebellianę ex perſona Martini, q̄ñqui-
15 dem illa cenſetur ſublata,† ex illis verbis to
tam,& integrā,vt de cōi trad.nouiſſimè Ga-
briel. cęteros allegās in id.lib.4.tit. ad S. C.
Trebellia.conclu.5.& 6.quinimo vltra p̄di-
16 cta verba adeſt et p̄hibitio† alienationis, q̄
tantundem operatur,vt per eundē Gabriel.
concl.9.eo.tit. multo magis hoc efficiēt hæc
duo ſimul iuncta.Et hęc opinor tam vera,q̄
quæ veriſſima,quæ eo maxime obtinere de-
bēt,q̃a vt dixi Martino, & Ioāni erat cōmiſ-
ſa rerū tutela poti⁹, q̄ hereditas ipſa relicta.

ARGVMENTVM.

Materia .c. vt debitus de appellat.latiſſi-
mè tractatur,Quādo fuit appellatum ab in
terlocutoria, Quis Iudex in negatio p̄nci
pali competens dicatur.

SVMMARIVM.

1 IVDEX *ad quem ſi pronunciat bene appellatum, cauſam in meritis cognoſcere debet ſin minus Iudici à quo remittere,per.c.vt debitus. de appell.& num.7.*

2 *Appellans Iuri ad ſui fauorem introducto renunciare poteſt, niſi alterius partis interſit.*

3 *C.vt debitus de appell. procedit etiam cauſa ſuſpicionis ceſſante,vt quia alter ſit ſubrogatus loco Iudicis à quo,diſſentiente eo, cōtra quem eſt appellatum, cum eius interſit vt minus fatigetur in iudicijs num.6.*

4 *Appellationi renunciare non poteſt appellans ſi alterius interſit.*

Areti. Feli. & Dec. in c.dilecto de Teſtib. declarantur.

5 *C.dilecto de Teſtibus declaratur.*

6 *Bart.in l.ſi quis libellus C.de appell. comprobatur.*

8 *Iudex à quo cognoſcit cauſam principalē, quando Iudex ad quem pronunciauit malè appellatum per.c.vt debitus de app. qđ tamen procedit ſi is cōtra quē eſt appellatum cōſentiat,& nā aliàs.*

9 *Iudex ad quē procedit in neg.principali, etiā nolente appellatore,ſi appellatus conſentiat vt per illum Iudicem reuocetur grauamen illatum.*

10 *Cap.cordi de appellat. declaratur.*

11 *Iudex à quo ſi appellationi detulit, ſiue ſit iuſtificata appellatio,ſiue nō,nō eſt competēs, niſi volente Iudice ad quem.*

12 *Appellationem admittens Iudex ſi et inquantum, illi deferre dicitur.*

CONSILIVM IIII.

CVM alias in hac cauſa ſcriberem, colligebā ſarcinas Romā profecturus, & ideò excluſus tempore, nō potui propoſitam quæſtionē lati⁹ excutere: nūc aliquāto plus ocij nactus, de tota re plenius diſſeram.

Arbitror cauſam hanc remittēdā nō eſſe ad Iudicē à quo,ſed corā Illuſtre Conſ. definiendā, quod vt facilius pateat, aliquot caſus diſtinguā in hac materia interlocutorię.

Primus eſt,q̄ñ Iudex ad quem,pronuncia
uit malè iudicatū & benè appellatū, & tunc
1 certū eſt cauſam ab eo†cognoſci debere,nō
ad Iudicē à quo remitti.Sic exp̄ſſim cōſtituit
Pōt,in c.vt debitus,de appell.cuius hęc ver-
ba ſunt.Etſi minus rōnabiliter eū appellaſſe
cōſtiterit, illū ad inferiorē remittat,& in ex-
penſis condēnet alteri parti. Alioquin, hoc
eſt ſi appellatio erit rōnabilis,ipſe procedet.
Sm̄ hæc cū ſn̄tia Illuſtr. Cōſ. infringat ſentē
tiam Iudicis appellationū, non dēt remitti
ad eū,à quo rectè appellatū eſt.Nec dicať re
miſſionē hāc introductā eſſe in fauorem ap-
pellātis,q volens ei renūciare pōt Abb.c.in-
terpoſita.§.ille.n.4.de appell.vbi & Imo.n.5.
& Pręp.n.5.9.Fall.Nā r̄ndeo hoc verum eſſe,
2 niſi † alterius partis interſit,& ità p̄citati lo-
quūtur,& dicā infra, at multum intereſt ma
gnificæ Palmirolę, cauſam tractari coram
Conſ. vt inferius ſubijciam, ergò.
Nō obſtat ſi quis obijciat nō procedere.c.
3 vt debit⁹,q̄ñ † ceſſat cauſa ſuſpicionis, vt q̃a
alter ſit ſubrogatus in locū eius, qui iudica-
uit.qđ hic factū eſt,vt per Dec.ibi n.25. qui
id habuit à Feli.in c.dilecto,de teſtib.& in.c.
olim n. 10. de except. qui tñ poſteriore loco
vtiť dictione fortè, quaſi non oīno id p̄bet:
Nā r̄ndeo hāc declarationē intelligi,ſi is cō-
tra quem eſt appellatū conſentiat,vt p Bar.
d.l.eius in fi.de app.rec. & ideò Dec.ac Feli.
dicūt appellātem debere remitti ad Iudicē,
q̄ verba videnť exigere conſenſum eius,con
tra quē appellatū eſt:Alioqui ſi id eſſet in po
teſtate appellantis,fruſtra hi Doct. cōſidera
rent,cauſam ſuſpicionis ceſſare, cū & ea du-
rāte,idē appellāti licere dēret,quoties vellet
fauori ſuo renunciare, qđ tñ ſecus eſſe appa
ret ex altera cōi opinione,q̄ hēt, appellantē
4 non poſſe † renunciare appellationi ſi alte-
rius interſit Imol.d.c.interpoſita.§.ille.nu.4.

& 5.de app. vbi & cęteri oēs idē putāt. Aret.
l.1.§.1.de app. recip. & hāc eſſe mentē Aret.
in d.c.dilecto,à quo & Feli.& Dec.ſuam de-
clarationē acceperūt,manifeſtè patet.dū.n.
dixiſſet in d.c.ideò cauſam remitti, quia ceſ
ſat cauſa ſuſpicionis, ſubijcit ex Bart.d.l.ei⁹
appellatū poſſe petere, vt cauſa cognoſcat̃
corā Iudice ad quem,apertè indicās ꝓcede-
re dicta ſuperius, ità demū ſi velit appellat⁹,
& ideò pleriq; Doct.in d.c.dilecto,dicūt cau
ſam remiſſam fuiſſe ibi,de cōſenſu partium
ſic Inn.Io.And,Butr.Imol.Bellam.& alij qui
5 dam. Verè tñ rō remiſſionis in d.c.dilecto †
ex ipſo textu deſumi pōt.Etenim Præpoſit⁹
ille ideò appellauerat, ꝙ cum vellet, vno ex
Iudicib⁹ remoto,vt eum adhiberet in teſtē,
alios duos tm̄ in cauſa progredi,oēs ſimul ꝓ
ceſſerāt,& Pōt. qui remittit cauſam ad prio-
res Iudices alio ſubrogato, ſatisfacit appel-
lanti,qui id petebat,illo itaq; caſu nō deuol
uit totū negociū ad ſupiorem, quia eſſet cō
tra mentē eius,q ideò appellauit,vt aut duo
ſoli procederēt, aut expectarent ſubrogatio
nem, nō ut negocium ad ſupiorem deuolue
ret: & ideò cū Pōt.eius petitioni ſatisfecerit
& grauamen illatū reuocauerit, nihil mirū
eſt,ſi cauſa remiſſa ſit ad priores Iudices,qui
appellātem non alia in re lęſerāt,q̄ dum oēs
ſimul progrediendo,alterū exconiudicib⁹ à
teſtimonio dicendo pro eo,arcebāt. Suſpen
ſio.n.poſſeſſionis alias iuſta fuiſſet, vt p Inn.
& Io.And.ibi.Eſt itaque ſpecies d.c.dilecto,
Singularis,in qua & ſatisfit petitioni appel-
lātis,& reuocat̃ grauamē,dū alter ſubrogat̃,
& ſuſpenſione remiſſa, q̄ alias legitima fuiſ-
ſet,vt dixi, de integro cauſa tractat̃. Ex qb⁹
ſatis manifeſtū eſt, aut declarationē Feli. &
Dec.reſtringendā eſſe ad terminos eius De-
cretalis,aut ſaltē accipiendā, ſi cōſenſus ap-
pellati acceſſerit,qñ eius interſit.& hoc iudi
cio meo caret oī dubitatione. Quòd autē in
hac materia dicat̃ intereſſe appellati,vt cau
ſa corā maiore Tribunali agat̃, eſt in termi-
6 nis deciſ.Bar.† in l.ſi qs libellos.C.de appel.
quā ſequunt̃ Aret.l.1.§.1.à quib.appell. non
lic.& Barb.c.ex parte 2.n.34.đ reſcr.& q̄uis
pleriq; improbēt d.deciſ. ꝙ dicāt nō intereſ-
ſe appellati redire adIudicē à quo,Imol.d.§.
ille.n.5.vbi & Præp.n.9.Feli.d.c.ex parte, &
ſi q ſunt alij,Tñ oēs admittūt, ꝙ ſi eius inter
ſit,loc⁹ ſit deciſioni Bar.dū illā ideò reijciūt,
qa putāt non intereſſe, vt Imol.d.n.5. & alij
vbi ſupra,& ita defendit Dec.Bar.d.l.ſi quis
in d.c.ex parte,qui & ſi fallit̃,dū appellati in
tereſſe putat,qa ita velit, (vt.n.verè fatear,
huiuſmodi intereſſe minus frigidū eſt,qđ ēt
Galli recentes ibi notāt) ſanè tñ ſi alias eius
intereſſe poſſit,veriſſima eſt tūc deciſ.Bar.vt
7 puta ſi minus ille fruſtrādus † ſit in iudicijs,
vt ibi p eoſdem Gallos, & idem aptè ſenſit
Abb.d.c.accepta,q putat rediri ad primū Iu
dicem,ſi cauſa citius expediēda ſit,ſi ergò in
longius protrahi poſſet, aliud apertè ſentit,
q̄ rō mirè hic conuenit, cū corā Illuſtre cōſ.
cauſa prius terminari debeat, q̄ corā Iudice
à quo, pp appellationē q̄ illic pmiſſa eſt, &
hic negata,ideòq; nemo nō videt,multū hic
intereſſe dñæ Palmirolæ. Et niſi fallor hæc
fuit mens Bar. duo intereſſe prudenter cōſi-
derantis,q̄uis Doct.dum verba eius parū ac
curatè ꝑpendunt, anſam illū reprehēden di
q̄ſierint. Et vbi poſſit aliquatenus intereſſe
appellati,nemo eſt,q neget verā eſſe Bar. de
ciſ.vt Peruſ.d.§.ille.nu.15.& alij oēs conſen
tiunt. Sicut ēt ſi pars adprobauerit appella-
tionem vel Iudex, adhùc Bar. deciſ. recepta
eſt,vt p eūdem Peruſ.ibi.n. 11. q̄ declaratio
& hic mirè quadrat,qñquidem & pars & Iu
dex appellationem probarunt,dum ſup de-
uolutione non eſt diſputatum,vt in proceſſ.
Alter eſt caſus, qñ pronunciatū eſt benè
iudicatū, & malè appellatū: & tunc cauſa re
8 dit ad Iudicē † à quo d.c.vt debitus,qđ tñ &
ipſum ꝓcedit, ſi is contra quē appellatū eſt
conſentiat, Bar.l.intra.de minor.& latius d.
l.eius in fi. quē Aret.ſequit̃ d.c.dilecto. in fi.
de teſtib.Butr.d.c.vt debitus nu.23. qui con
ſenſum ſolius appellati putat ſufficere,nō iu
ſtificata appellatiōe, & idē repetit ibi Imol.
n.14.& rō eſt vt dicunt Bar.& Aret.quia ap-
pellās id agit, vt cauſa ad Iudicē ad quem,
deuoluat, & ideò non pōt inuito eo, contra
quem appellatum eſt,redire ad Iudicem pri
mum,quem ante recuſauit.Et probat̃ horū,
ſententia ex opinione illa magis recepta, ꝙ
ſi is contra quem appellat̃,conſentiat, vt ab
9 Iudice ad quē † reuocet̃ grauamen illatum à
primo Iudice, ille in principali negocio pro
cedet ēt nolente appellatore Inn.c. cordi.n.
5.de app.in 6.vbi & Arch.nu.5.Io.And.col.
5.ver.remittat.Anch.nu.7.ver.dec.no.Fran.
nu.9.Abb.d.c.vt debitus nu.35.vbi & Henr.
Bo.num.29. Bellam. nu.46. qui refert Hoſt.
Card.Goff.& Compoſt.Butr.num.22.Imol.
nu.14.Fran.nu.49.Præpoſ.nu.28.& cōem eſ
ſe hanc opinionem refert illic Dec. nu. 25.
licèt ipſe contradicat, & putet ſi non vt Iu-
dex appellationis procedat, non poſſe iuriſ-
dictionem prorogari altera parte inuita,ſed
ſcire debuit eū,qui appellat, eligere Iudicē
ad quē,& in eū oīno cōſentire,vt trad.Bar.d.
l.eius,& ideò cōſens⁹ eius cōtra quē ꝓuoca-
tū eſt,ex poſt ſufficit, & ita ēt ſenſerūt Doct.
dum dicunt d. c. cordi.non habere locum,
qñ Iuriſdictio nō poteſt à partibus ꝓrogari
Imol.d.c.vt debitus num. 14. & alij omnes.

Nec

Nec obſtat tex.in d. c. cordi, vbi dicitur, de
partium voluntate omiſſo, quia vt pręcitati
10 DD.tradunt ſubintelligitur,†maximè,vt ſit
eius conſtitutionis ſenſus,articulum appel-
lationis omitti,maximè ſi vterq; conſentiat,
at non negari conſenſum eius,contra quem
appellatur, eſſe ſatis. Ipſe tamèn opinor re
ctè dictum,exigi conſenſum partium, quia
Pont. ſupponit, conſenſum appellantis in-
teruenire. Si enim Iudex ad quem, anteq̃
ad vlteriora progrediat̃,reuocare debet gra-
uamẽ illatum appellanti, cui dubium, eum
non poſſe diſſentire, qui ideò prouocauit,vt
îndemnitati ſuæ conſuleretur? neque enim
ferendus eſſet,ſi vellet ſuper appellatione ꝓ
nunciari, cum alia via ei ſuccurſum ſit. Re-
ctè ergò Põt.de partiũ voluntate,dixit, ſi ve
ritatem inſpicias;vtraque enim pars re ipſa
conſentit: Rectè Doctores ſolius appellati
conſenſum ſufficere opinantur; quia ab eo
totum pendet. Si enim conſentit ipſe,vt o-
miſſo articulo appellationis, ſuccurratur ap
pellãti & in negotio principali procedat̃, ap
pellans non poteſt conqueri,vt optimè mo-
nent præcitati. DD. Sed & ſi opinionẽ De-
cij probaremus;ea nos adiuuat,quandoqui-
dem in caſu noſtro, Illuſtre Conſ. procedit
vt Iudex appellationis, dum reuocat graua-
men illatum partibus à Iudicibus primis,
vt per Fran.d.c.cordi.num. 9. Sicq; fieri põt
etiam ſecũdum Dec.prorogatio Iuriſdictio-
nis,Itaq; ẽt ſi hic pronunciatum fuiſſet,Iudi
cem appellationũ bene iudicaſſe, poſſet ma
gnifica Palmirola, cõtra quam appellatum
eſt,cogere appellantem,vt coràm Iudice ad
quem,ius ſuum deducat,vt ex Bart. & Aret.
probaui ſupra,quãto magis cum malè eum
iudicaſſe fuerit pronunciatum? Quòd ſi ſen-
tentiam Vicarij conſideremus, idẽ dici po-
teſt: quia aut illam conſideramus vt refor-
matam, & cum magnif.Palmirola ſit appel
lans, nõ debet trahi ad eum. d.c.vt debitus,
aut verò vt confirmatam: & idem.

11 Tertius eſt caſus, Quando Iudex appella
tioni detulit,†& hoc caſu neutra partiũ põt
redire ad Iudicem à quo, ſiuè appellatio ſit
juſtificata, ſiuè non, niſi volente Iudice ad
quem, in cuius arbitrio eſt,& remiſſio,& co
gnitio,& hæc omnium eſt ſententia cõcors,
ꝑ tex.in c.cũ appellationib⁹, de appell.in 6.
ſic Io.And.d.c.vt debitus col.5.ver.remittat
Butr.num.22.qui num.27.ſubdit, tunc eſſe
opus remiſſione verbali.Henr.Bo. nu. 26. &
num.33.Bellam.num.35.Abb.d.§.ille.nu. 4.
vbi & Butr.& Imol.num.2. & nu. 5. qui hoc
admittit indiſtinctè,ſi præſentata ſit appel-
latio, Præp.num.7.verſ.decimò.& eſt Deciſ.
Rot.49.de app. quæ iuxtà editionem veterẽ
eſt in no.363. plus.n.poteſt Iudicis delatio,
quàm conſenſus appellati,Gem.d.c.cum ap
pellationibus.§.poſt hoc. Quarè cum Dñs
12 Vicarius admiſerit hic appellationem, ſi &
in quantum, † nullus eſt locus dubitationi,
quin Illuſtre Conſiliũ ſit Iudex legitimus ne
gocij principalis, nàm tunc eſſe delatum ap
pellationi receptiſſimum eſt,Imo.d.c, ut de-
bitus nu.13.14. Peruſ.c.ſępè,nu. 4. co.& d.
c.cũ appellationibus.ad ſi.Feli.c.cum cõtin-
gat num.13.de off.deleg. Rom. conſ. 501.&
ſæpè alibi DD. Alios pleroſq; caſus cõgerit
Præp.d.c.vt debitus. nu.28.& d.§.ille. nu. 7.
quos recenſere non eſt præſentis inſtituti,
Cũ itaq; in ſingulis quibuſq; caſibus ſuperi⁹
ennumeratis,Illuſtre Cõſiliũ ſit Iudex com-
petens, tanto magis omnibus ſimul concur-
rentibus.

Accedit etiam quòd ad Iudicem appella
tionum cauſa redire non poteſt, quia malè
iudicauit d.c.vt debitus, item nec ad Vica-
rium,quia & eius ſententia.vt dixi,reforma
ta eſt, & ſolum Cõſ. Iuſtitiæ rectè iudicauit,
Et videtur nimis indecorum,vt cauſa,q̃ per
uenit ad ſupremum Tribunal Ciuitatis,qua
le eſt Conſiliũ Iuſtitiæ,reuertatur ad Iudices
inferiores: & ideo Romanũ Auditoriũ pru-
denter obſeruat,propter eius auctoritatem,
& quia putat non poſſe alibi diligentius ex-
cuti iura partiũ, vt nullo caſu fiat remiſſio,
Aegid.dec.37.Feli.c. olim. de except. & hu-
iuſmodi conſuetudo laudanda eſt,vt quę eã
habet rationem,vt celerius lites expediãtur
vt per Aedig.d.deciſ. Et ideò etiam ſi verſa
remur in caſu dubio, adhùc Illuſtre Cõſiliũ
deberet iudicare, ne partes diuturnitate li-
tium fatigentur, & vt cauſa ipſa diligẽtius
examinetur. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

FIDEICOMMISSVM ſingulare declara
tionem accipere ab vniuerſali, Et non ſucce-
dere fęminas à ſtatuto ab inteſtato excluſas
in fideicommiſſo familiæ relicto, demonſtra-
tur. Et q̃d operetur prohibitio alienationis, Et
qñ,& q̃uo ſe extẽdat vltra quartum gradum,
& inducat fideicommiſſum oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 FIDEICOMMISSVM *particulare ab vniuerſali naturam, & declarationem recipit.*
2 *Fęmine ab inteſtato excluſæ à ſtatuto non cenſentur vocatæ à Teſtatore in fideicommiſſo familiæ relicto.*
3 *Fideicommiſſum an & quando inducatur ex prohibitione alienationis,ſecundum communem.*
4 *Verba,ſemper,& in perpetuum,non mutant naturam prohibitionis alienationis.*

5 *Deſcendentium mentio habita à Teſtatore in p̄hibitione alienationis plus operatur, quàm ſi de familia fuiſſet locutus, vt duret prohibitio. Sed ſunt qui contra tenent num. 8.*

6 *Ratio poſita à Teſtatore in prohibitione alienationis facta heredi nominatim, vt quia volo &c. ampliat, & extendit prohibitionẽ etiam ad p̄ſonas non nominatas, vſq; ad quartum gradũ, Non tamen in infinitum, niſi illa eſſet realis, & in genere liberis, ſeu deſcendentibus facta n. 7.*

9 *Prohibitionis alienationis effectus diuerſus, quãdo concipitur in perſonam, & quando in rem.*

10 *Fideicõmiſſum ex prohibitione inductum, non protrahitur vltra quartum gradum, ſi vlterius non ſe extendit prohibitio.*

11 *Probare diſtinctè gradum ſufficit agenti ad fideicõmiſſum & alteri dicẽti extare proximiorẽ, incumbit onus probationis.*

CONSILIVM V.

QVONIAM cauſa agitur corã viro doctiſſimo, vt potero breuius, quæ ad rem faciũt proponam, & dubitationes ſubtiliter excitatas diſſoluam.

Conſidero primo, quòd hoc fideicõmiſſum ſingulare, de quo ſit quęſtio pendet ex ead. conditione, ex qua ſubſtitutio vniuerſalis, hoc eſt ſi Ludouicus ſinè liberis deceſſerit, vt in teſtamento, quare cum is reliquerit filios, vt ex arbore agnationis ex aduerſo exhibita, deficit fideicõmiſsũ, ſi quod hic extare ſupponeremus, iuxta vulg. conſilium Oldrad. cum ſimm. Quòd autem pẽdeat à ſubſtitutione vniuerſali, probatur. Primò ex conſ. Dec. 636. num. 7. & 8. vbi tradit, quòd ſi pręceſſit fideicõmiſſum ſub tali conditione ſi ſinè liberis &c. inde ſequatur ampliſſima prohibitio alienationis, reſtringitur tamen ad conditionem, de qua in eo fideicommiſſo, vt latè per eum, ꝙ ſi ibi aduerſus vim verborum ſit reſtrictio diſpoſitionis vniuerſalis, per alteram vniuerſalem, multò magis
1 particulare † fideicõmiſſum ab vniuerſali naturã, & declarationẽ recipit, & in his terminis, ità conſuluit Gab. conſ. 132. q. 4. ſed caſus noſter longè clarior eſt, ſi quidem poſt inſtitutionem, & fideicõmiſſum particulare, ſubijcit, & ſi dictus Ludouicus ſinè filijs, &c. & ob id, clauſula hæc refertur ad præcedentes. Confirmatur, quia poſt D. Luciã, & Viridem filias, ſubſtituit Petrum Iacobũ in oĩbus, & ſingulis bonis ſuæ hereditatis, & ſic in ipsà domo, & parte pręadij, quas ob id ĩferius eximit ab obligatione ſoluẽdi annis ſingulis quandã quantitatẽ, vt in teſtamento ipſo. Si ergo domus hæc, & pars p̄dij continentur in ſubſtitutione, & ipſa non potuit habere locum, quia Ludouic⁹ habuit filios, fruſtrà nũc tractam⁹ de fideicõmiſſo.

Secundò accedit huiuſmodi ratio. Aut dicimus, ꝙ fideicõmiſſum eſt inductũ in dicta domo, & parte pręadij inter eos de familia, vt ex aduerſo prætendit, quo caſu gradatim vocantur proximiores, qui inteſtato ſuccedunt. l. cum ita. §. in fideicõmiſſo de leg. 2. Dec. conſ. 38. ad fi. & tunc impoſſibile eſt, ꝙ domus, & pręadia etiã ſi euenerit cõditio ſubſtitutionis, eo quòd Ludouicus nullos reliq̃rit filios, tranſeant à Dominis Lucia, & Viride ad ſubſtitutos, vt exigit teſtator, quia il
2 lę non vocabantur † ad fideicõmiſſum relictum familię, cum ab inteſtato ſint excluſæ à ſtatuto, vt per Soc. conſ. 43. in 3. Dec. 377. num. 9. nam & ſtante Statuto hoc, non intelligũtur vocatæ. Ancha. l. tres fratres de pac. Curt. iu. conſ. 116. num. 9. in fi. vbi id hẽt pro abſoluto, & loquitur in hac materia. Aut verò dicimus, quòd eueniẽte ſubſtitutione domus, & pręadium peruentura erant ad dictas Dominas Luciam, & Viridem, & tùnc neceſſe eſt fateamur, quòd fideicõmiſſum illud ſingulare penderet à conditione appoſita in vniuerſali, & per ſe nõ ſubſiſteret, cùm alioqui excluſæ fuiſſent filię, quas tamen eſſe vocatas etiam ad hęc bona manifeſtè patet. Quarè vt diſpoſitio teſtatoris poſſit habere locum, & ſecundùm eius intentionem, à primis ad ſecundos ſubſtitutos deferant dicta bona, neceſſe eſt, vt fideicõmiſſum particulare pẽdeat ab ipſo vniuerſali, & hoc deficiẽte illud etiam deficiat. Et quæſo, diligenter ratio hæc attendatur, deſumpta ex viſceribus ipſius teſtamenti. Quod ſi id ita eſt, ceſſat omnis diſputatio, q͛a vt euanuit vniuerſale fideicõmiſſum, ità, & particulare. Sed & ſi admitteremus clauſulam illam per ſe ſubſiſtere, & aliam naturã habere, tamen adhuc facilè Reuerẽdarum Monialium cauſa defendi poteſt ex ſeqq.

Primò enim aduerto, quòd ſecundũ opin. receptiores, nullum ex verbis de quibus in teſtamẽto inducitur abſolutum fideicõmiſſum. Hæc enim eſt ſententia receptiſſima;
3 vt † quoties prohibitio alienationis pręcedens nulla eſt, quia nuda, & ſequatur cauſa, vel per modũ rationis, vel diſpoſitionis, vel ennũtiationis, non inducatur fideicõmiſsũ pręciſum, & abſolutum, ſed in caſum alienationis tantùm, aliud ſi ipſa valida ſit, vt quia dictum ſit, veto alienari extra familiam; vt per Alexand. l. qui Romę. §. coheredes de verb. obl. & addatur clauſula, quia volo &c. ita Soc. cõſ. 227. vbi latiſſimè & cõſ. 281. in 2. & conſ. 43. in 3. Dec. conſ. 218. cõſ. 287. & conſ.

& conſ.377. & 422. nu.7.vbi de communi,
qui licet quandoq; variauerit,tamen verba
erant valde ampla,& fatetur ēt ſe conſulere
cōtra comm.opin.vt cōſ.23.in fi.& 481.Go-
zad.conſ.52.num. 5. Cur. in. qui multoties
hanc opin.vt communem inculcat conſ.22.
num.19.& 20.conſ.43.nu.10.conſ.161.nu.
12.& 13.conſ.167.& conſ.218. in 3. Sylua.
conſ.6.num.26.qui de communi. Soc.iu.cō
ſil.112.num.4.in pri.conſ.163.nu.8. 97. nu.
51.conſ.170.nu.48.in 2.conſ.122.num. 16.
in 3.& conſ.10.num.10.in 4. Celſ. conſ. 20.
num.41.& conſ.81.num.4.Alba.qui de ma-
gis communi conſ.54.& nouiſſimè Octa. in
deciſ.50.vbi latè, Quare cū in hoc teſtamē-
to prohibitio eſſet nuda, quia ſimpliciter di
citur,ꝙ filius non poſſit alienare, verba illa
ſequentia, & ꝙ dimidia &c. illam reddūt va
lidam,non autem fideicōmiſſum inducunt;
& in terminis noſtris, eſt dictum conſilium
Cur.167.in cuius theſi hæc verba erant, he-
redes, & ſucceſſores ſui nullo vnquàm tem-
pore poſſint alienare,ſed penès ipſos,& eius
heredes continuè perſeuerent,& tñ conclu-
dit non eſſe abſolutum fideicōmiſſum, Et ꝙ
nil referat, an verba ſubijciantur per modū
cauſæ,vel diſpoſitionis,probant Rui.cōſ.28.
nu.15.in 3. vbi citat textum in l. pater. §. fi-
liam de leg. 3, ex quo id probat, & in eius
caſu erant verba ampliora, omnimodo ſer-
uari debere,ſemper & in perpetuum, & cōſ.
89.num.14.in 2.vbi alios cit.& Gabri.conſ.
132.q.9.in prin.& eſt ratio,quia ſatis eſt, vt
veſtiāt nudam prohibitionem,& quia vt di-
cit Rui. vbi ſupra, diſpoſitio ſubſequens eſt
& ipſa conditionalis,ſicut & prohibitio præ
cedens,quinimò,& ipſe Rui.voluit,vt nec ſi
prohibitio validà ſit, ex cauſa generali ſub-
iecta,præciſum fideicommiſſum inducat. ut
d.conſ.89.& alibi ſępè, & multi eand.opin.
ſequuntur.Hęc cum ità ſint,& verſemur nos
in ſimplici prohibitione de non alienando,
quæ non egreditur quartum gradū, vt aliàs
dixi,& eſt text.in Nou.de reſtit.fid.& omnes
admittunt paſſim,non eſt tractādū hic de yl
lo fideicōmiſſo. Neq; ob. ꝙ dictum ſit ſem-
4 per, & in perpetuum &c. quia hæc verba †
non mutant naturam prohibitionis, vt ad-
monent Soc.d.conſ.227.non vno in loco,&
Dec.d.conſ.218.num.16.Bero.conſ.65. nu.
104.in pri.& eſt tex.clarus in d.Nou.in prin.
& per totum. Verba ſunt huiuſmodi ſecū-
dum vulgatam editionem, quia volo ma-
nere per omnia, & perpetuari in mea fami-
lia, & nunquam egredi de meo nominę, &
tamen prohibitio non trahitur vltra quartū
gradum, & ità declarant Iacob. Beluis. Bar.
5 & Ang.ibi,etſi aliud putent,ſi non familię,†
ſed deſcendentium ſit habita mentio à Te-
ſtatore,Alex.conſ.56.pri.vol.& cōſ.59. in 3.
Iaſ.l.filiusf.§.Diui.num.155.de leg.1.& cōſ.
4.num.3.in pri.& alij paſſim. Sed tamen lō
quunť omnes, vbi prohibitio non eſt perſo-
nalis,ſed dictum eſt prohibeo liberos,vel he
redes alienare, quia volo ꝙ perpetuò apud
deſcēdentes,&c.namq; verbū deſcendentes
ſm̄ eos eſt latius verbo familiæ, & verba,
vt etiam ego aduerto compręhendunt oēs
heredes, quare nil mirum ſi tum in infinitū
duret prohibitio. At vbi perſonæ aliquę a-
lienare ſunt prohibitę,vt eſt caſus Iuſt. in d.
Nou.tum non egreditur quartum gradū. Et
ratio eſt,quia huiuſmodi prohibitio regula-
riter facta vni,nō trahitur ad alium, vt poſt
Bar.in 10.q.d.§.Diui.omnes cōcludunt. Et
ideo eſt ſatis, vt cauſa ſubiecta extendat ip-
ſam prohibitionem ad quartum gradū vſq;,
6 quoniam ratio illa, † quia volo &c. vti ge-
neralis ampliat quidem præceptum teſtato
ris, & facit, vt etiam perſonæ nominatim
non prohibitæ contineanť, Rom.conſ. 457.
Caſ.conſ.302.n.3.in pri.qđ eſt in antiq.234
Iaſ.d.§.Diui.num.152.& cōſ.23. in 3. Corn.
conſ.38.nu.9.in pri.Cur.iun.d.cōſ.43.n.11.
Pariſ.conſ.88.num.23.conſ.92.nu.51. in 2.
conſ.7.num.18.conſ.52.num. 35. & nu. 50.
conſ.53.num.22.in 3. qui multos citat. At
7 verò † non conuenit,vt non ſolum extēdat,
& veſtiat nudam prohibitionem, ſed & eā
vltra quartum gradum in infinitum protra-
hat,& ideò Iac.Beluis.rectè concipiebat for
mulam,veto liberos,& ſucceſſores &c. quia
liberorum appellatio omnes poteſt comprę
hendere,vt eſt text. in l.liberorum, de verb.
ſig.& in hoc caſu loquitur Cur. iu.conſ. 88.
vbi & Beluis. citat, Et putarim ego non eſſe
ſatis, vt nomen deſcendētium adderetur in
ratione prohibitionis niſi, & illa eſſet conce
pta vt ſupra, non aūt perſonalis,etſi Bar. d.
Nou. & alij putent eſſe latius nomen deſcen
dentium,quàm familiæ,ut & Soc.iu.cōſ.43.
num.3.in 3.& conſ.51.num.4.& num.42. in
8 4.quod † ut ridiculum meritò improbatur à
Gallis ad Alex.d.conſ.56.& Couar. lib.3.n.
4.cap.5.uariar.reſſ.& huius etiam ſententiæ
fuit Soc.d.conſ.251.nu. 3. uerſ. ſecundo dū
referendo Theſim Iuſt.in d.Nou.loco fami-
lię ſubrogat deſcendentes. Sed quicquid
ſit nos ſumus extra hanc difficultatem,quia
in hoc teſtamento non extat nomen deſcen
dentium, ſed familiæ,qui erunt (inquit) de
domo, & parentela Macrorum, quæ uerba
idem ſignificant,quòd nomen,familia, ut ꝑ
Rub.Alex.alios citātem l.Gallus. §. quidam
num.90.de lib.& poſth.
9 Ego tamen diſtinguerem,ut dixi, ꝙ aut †
prohibi-

ꝓhibitio eſt perſonalis, ut in d.Non.Iuſt.in
qua ille Hierius,& is qui ex teſtamēto ei ſuc
ceſſurꝰ erat,alienare prohibebātur, & tunc
non extenditur ultra quartum gradum, qa
non conſtat de enixa uoluntate teſtatoris,
eo ꝙ non concepit prohibitionem in rem:
aut Teſtator uetuit liberos, & heredes alie-
nare,uel alijs uerbis uſus eſt prægnantibus,
quæ inferāt prohibitionem in rem, ſubiecta
(poſt) cauſa,qa uolo ꝑpetuò in familia, uel
apud deſcēdētes meos manere, & ſecꝰ eſt,vt
etiā vr̄ declarare Rui. cōſ. 127. per tot. in 2.
Soc.iu.conſ.13.num.22.& in fi.in 4.& Bero.
conſ.84.num.38.45.& 47.qui & ipſe uult ob
uerba ampla prohibitionem perſonalē non
inducere fideicōmiſſum, ſiuè dictum ſit, ut
maneat res in familia,ſiuè apud deſcenden-
tes. Perſonalis autem eſt omnino huius te
ſtamēti prohibitio, & ideo non poteſt egre-
di ultra quartum gradum.

Secundò(quòd magis eſt) etiam ſi admit
teremus,ut hic, fideicōmiſſum inductū eſſet,
10 adhuc nō protraherei̅ † ultra dictum gradū,
quia cum ex prohibitione alienationis oria
tur;ut ipſa non excedit,quæ principalis eſt,
ita nec fideicōmiſſum, quod eſt acceſſoriū,
ut in terminis conſuluit Soc.d.conſ.43.n. 5.
& 11. uerſ. ex quibus. Et quàmuis in caſu
eius non legeretur uerbum perpetuo, tamē
huiuſmodi prohibitionis ratio,& natura nō
immutatur eo addito,ut dixi, & idem ſenſit
Dec.conſ.48.nu.2.qui uult oriri fideicōmiſ-
ſum ex prohibitione cum cauſa,licet fatea̅
in fi. conſilij communem eſſe in contrariū,
& in noſtris terminis fusè Soc.iu. conſ.140.
num.10.in 3.in cuius caſu erant hæc verba,
perpetuo,aliquo modo, vel tempore, & no-
men deſcendentium, & tamen non vult, vt
extēdatur fideicōmiſſum vltra quartam ge-
nerationem, nec etiam erat prohibitio per-
ſonalis,ſed relata ad filios,nepotes,& deſcē
dentes,vt num. 2. ꝙ ſi in eo caſu ità cōſuluit
ille, certè noſter nullam habebit difficulta-
tem, & idem voluit Alc.reſponſ.*96*. nu. 15.
Si ergo quādo & fideicōmiſſum inſurgit ex
prohibitione,non trahitur vltra quartū gra
dum,multo minus quando eſt ſola prohibi-
tio, ex qua oriatur fideicōmiſſum in caſum
alienationis tantum. Quòd ſi vnquàm ve-
ra fuit hæc opinio,in caſu hoc eſt veriſſima,
quandoquidem bis in hoc teſtamēto verba
hęc, ſemper,& in ꝑpetuum, inferius reſtrin
guntur ad certum gradum,& ſaltem quartū
non exeunt,vult enim teſtator,ꝙ Petrus Ia-
cobus frater,& eius filij ſemper,& in perpe-
tuum ſoluant lib.20. ſing.an.pro anima, &
tamen illi filij non erant perpetuam vitam
acturi, & nomen filiorum ad ſummum
nō egredi̅ nepotes l.iuſta.de verb.ſig.Sic &
infra, ſubijcitur,domum,ac partem prædij,
ſemper, & in perpetuū debere eſſe libera ab
hac ſolutione,& tamen illa non erat duratu
ra poſt tertiam generationem,quia alij ſuc-
ceſſores non erant grauati, & verba illa ſem
per, & in perpetuum rediguntur ad vitā eo-
rum,qui sūt onerati l.1.de iur.dot. cū ſimm.
& ſcripſi alias, latè. Et ex his facilè tollun
tur ea de quibus in dub.nam Dec.conſ.5*16*
num.*16*.citat Alex.d.conſ. *56*. qui loquitur
in caſu Iac.Beluis.ſic etiam Opiz. d.§. Diui.
num.1*79*.& Crot.nu.174. & Loaz. nu.187.
quinimò Crot. etſi nomen deſcendentium
adda̅,inclinat in eād. ſn̄iā, & refert Iulianū
Coccapanum Bononiæ in publica diſpu-
tatione hāc opin.tutatum eſſe, Paris. etiam
conſ.72.num.5.in 4. declarat nomen deſcē
dentiū, & in eodē vim conſtituit Durand.
tit.8.cau.2.ſolus eſt Rip.d.§. Diui. nu. 112.
q̨ diſſentit, & citat Soc. in conſ.40.inter cō
ſilia Curt. Sed tamen Soc.ibi non dicit, ꝙ
verbum perpetuò exeat quartum gradum,
& quamuis id admitteretur, poſſet proce-
dere, quando ex prohibitione alienationis
induceretur præciſum, & abſolutum fidei-
cōmiſſum,qui non eſt caſus pręſens, quàm-
uis, & tunc veriorem opinor ſententiam,
quam ſupra retuli.

Et ex his patet manifeſtè,Reuerēdas has
moniales abſolui debere, nec oporteret vl-
tra progredi. Sed vt vndiq; ius ipſarū cla-
reat, dico etiam hūc,Actorem nihil probaſ-
ſe. Etenim licèt verum ſit,ſatis eſſe proba-
11 re † gradum, & alteri dicenti, extare proxi-
miorem,onus probationis incumbere, vt ꝑ
Alex.l.is poteſt num.15.qui refert.Comenſ.
qui tamen in meo lib. hoc non dicit: Tamē
illa deciſio vera eſt, quādo gradus diſtinctè
probatus eſt, & ità loquitur ipſe Comenſ.
conſ.43.& alij multi relati à Tiraq.§.1. glo.
1.nu.*6*.de retrac.& in terminis ſic declarant
Dec.conſ.321.aliàs 322. & Alc. reg. 1. præ-
ſum.28.nu. 7. de præſ. quos ſequitur Tiraq.
vbi ſupra,nu.*9*. Et hæc ſatis, quæ rogo dili-
genter,vt conſueuit conſideret Clariſſimus
& Excellentiſſimus D.Iudex.

ARGVMENTVM.

ALIENATIO quando dicatur facta in frau
dem fiſci, & quando teneatur emptor ad
rei reſtitutionem, ac quibus caſibus ꝑtium
amittat,& quòd in quocunq; caſu aliā pœ
nam non incurrat, apertè demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 ALIENATIO *facta per paratum comittere*
facinus, emptori bonæfidei, valet, nec reuo-
catur,

catur,vt facta in fraudem fiſci, Secus ſi fiat tit, lucratiuo,vel aliàs emptor ſit fraudis particeps, & tunc precium fiſcus emptori reſtituit, & qd quando venditor iam deliquit num. 2. & quid quādo ſequuta eſt interdictio adminiſtrationis Reo,vel ipſo Iure inducta bonorū publicatio n.3

2 Gail.lib.1.c.29.de pac.pub.deceptum.

4 Alienatio vt ſit nulla,vti in fraudem fiſci facta, requiritur, qd Reus legitimè ſit condemnatus, nec ſufficit ſi in contumaciam, quando emptor ante contumaciam acquiſiuit,

5 Emptor bonorum in fraudem fiſci venditorū etiā fraudis particeps, aliam pœnam non incurrit, quàm ad res reſtitutionē teneatur, & latè probatur. num.ſeqq.

6 Tex.in l.infraudem, de Iure fiſci declaratur,

7 Fiſcus tenetur reſtituere precium bonorū in fraudem alienatorum emptori, & fraudis participi ſi extet.

8 Tex.in l.qui in contractibus C, de Iure fiſci declaratur,

Pena quibus in caſibus & qua infligatur aduerſus vendentes, & ementes Res fiſcales, & fiſco quęſitas.

9 Tex.in l.facultas.C. de iure fiſci declaratur.

10 Tex.in l. aufertur §. 1.de Iur.fiſc. declaratur in l. Ordine §.in fraudē.ad munic. in l.ei qui. C. de reſcin.vend.in l.ſenatus.de contr.empt.

11 Alienatio non dicitur prohibita vt emptor rem reſtituere teneatur ſi fiat ante delictum, quàm nus per rixoſum, & malè moratum.

CONSILIVM VI.

DOCTORES noſtri confusè tractant materiam hāc alienationum,quæ fiūt in fraudem Fiſci,& ideò ego vt facilius intelligatur, aliquot caſus diſtinctè explicabo,

1 Primus eſt quando alienās† ſolus,eſt fraudis particeps nondum tamen deliquit, ſed paratus iam comittere aliquod facinus,vēdit emptori bona fide ementi, & tunc certū eſt alienationem valere, nec eam reuocari, vt factam in fraudem fiſci, vt declarat Bar. quem alij ſequuntur in l. poſt contractū nu, 3.de donat. niſi enim emptor ſit fraudis particeps non eſt locus reuocatoriæ l. ait ꝑtor. §.ſi quis,quæ in frau.cred.ſecus eſt ſi alienatio fiat lucroſo titulo,nam reuocatio fit,& ſi accipiens non fuerit fraudis particeps, l.qđ autem.§.ſimili.eo.l.pen.C.de his q̄ in fraud. cred. Si autem fuerit fraudis particeps,tum reuocationi locus eſt, Sed an precium à Fiſco reddi debeat emptori, non ſatis certum eſt. Planè tamen cum Fiſcus lucroſam cauſam habeat, receptius videtur, vt precium ab eo ſit reſtituendum emptori, vt dicam mox,

2 Alter eſt, quando † iam quis deliquit, & alienat.& hic etiam valent alienationes d.l, poſt contractum, cum ſimm. Sed reuocātur vt in fraudem factæ,vt per Bart.ibi num.12, & hoc etiam caſu tenetur Fiſcus refundere precium emptori licet is fraudem participauerit, etenim etſi creditor q̄ cauſam habet oneroſam non reddit precium. l. ſi debitor, cum ſimm,quæ in frau.cred.aliud tamen eſt in Fiſco, cuius acquiſitio,quæ ex delicto deſcendit lucroſa dicitur, ita Cy, in l. pen. C, ad l.Iul.ma, vbi & Alb, idem Alb,d.l.ſi debitor.& l.commiſſa.de public.Imol.d.l.poſt cōtractum.num.1.Rom.nu.3,& ibidem Raph, & Put. in hanc ſententiam citantur ab Alc, num.36.Io.Ann.num,319.Alex. & Barb. in add. ad d.l. ſi debitor, & hūc etiam inclinat Boſſ.de pub, bona n.45.qui tamen num.60, titubat,& pro hac ſententia eſt textus in l. 1, §.ſi quis in fraudem, ſi in fraud.patr,ibi maximè quia non dolo emptoris, illa enim dictio maximè implicat etiam caſum, in quo emptor eſſe doloſus, vt tradunt Doctores in l.qui ſe patris, C, vnd. lib. ex quibus patet And.Gail.lib.1.cap.29.de pac.pub, deceptū eſſe,dum habuit pro abſoluto, vt is qui fraudis eſt particeps non recuperet precium vt & conſt. Reg.d.l.poſt contractum. num. 19, rationes enim quas adfert habent locum in caſu ſequenti,& Sali.in l.ſi quis.num.6.ver. non ob.diſtinguit & ipſe inter Fiſcū & creditorem ex cauſa oneroſa in ſimili caſu, vt per eum, & l. ſi fundum.C. de euict. quam allegant agit de eo,qui ſciens emit fundum alięnum, quod ſecus eſt hic,quia dominium nō eſt Fiſci,& ibi concurrit dominus habens & ipſe cauſam oneroſam & ſi in d.l.ſi debitor. non excluditur emptor à precio, quia creditor & ipſe habet cauſam oneroſam, profectò in Fiſco aliud eſt dicendum,cuius cauſa in pœnis eſt lucratiua,vt ſupra dictum eſt,l. apud.§,auctoris, dedol. except.

3 Tertius eſt,quando poſt delictum,vel † adminiſtratione reo interdictum eſt,vel ipſo iure bonorum publicatio inducta, (hos enim duos caſus exæquat Bar.d.l. poſt contractū. num.12.& tum etiam pleriq; volunt eſſe locum reſtitutioni precij ſic Cy.& Alb,d.l,pe. qui agūt de crimine læſæ maieſtatis, in quo ipſo iure adminiſtratio interdicit̄, idē Alb. d.l.commiſſa, vbi quando ipſo iure facta eſt publicatio,& Imo.Ro.Put.Raph.Alexan, & Barb. in locis paulò antè citatis in hoc caſu intelligit Alc.d.l.poſt contractum. num. 20. quod ſi ità eſt, communis videretur opinio, vt

Digitized by Google

vt etſi publicatio ipſo iure facta eſſet, nihilo
minus fiſcus redderet prçcium, quia hi duo
caſus à Bar. exæquantur d.l.poſt contractũ,
& Pic.ibi nu.69.& 70.refert, ꝙ cum hi ſiei fa
ctum incidiſſet Mediolani, vbi ex decrto fit
confiſcatio ipſo iure, ſolus dicebat precium
non debere reſtitui, alijs tamen diſſentienti
bus, & licèt ĩ ſuo caſu emptor non eſſet frau
dis particeps, res tamen indicat hòc eſſe iu-
ris controuerſi. Planè Gem.c.eum ſecundũ,
num.5.Anch.num.1.Franc.paulò poſt prin.
ſecuti Io.And.ibi, tenent hoc caſu nullũ red
di precium etiam ſi res per multos empto-
res ambulauerit, & idem vult Siman in ſua
inſtit.tit.de hæret.num.58.& horum opinio
verior eſt, quam communem dixit Clar.q.
78.ver.cæterũ, in prac. & quã ẽt viſus eſt ꝓ-
baſſe Boſſ.de pub.bon.nu.77.qui citat Doc.
d.c.cum ſecundũ, & certè ſi ipſo iure ſecuta
eſt publicatio, & dominium fiſco acquiſitũ,
non video cur fiſcus precium teneatur red-
dere, dum rem ſuam recuperat rei vindica-
tione propoſita, vt docet Pic.num.100. Sic
in crimine læſæ maieſtatis prohibita eſt alie
natio l.ex iudiciorum, de accuſ.l.vlt.C.ad l.
Iul.ma. & tamen tantũ adminiſtratione in-
terdictum eſt reo, & ſi fiſcꝰ precium reſtitue-
re deberet, iam valida eſſet alienatio, quod
non eſt dicendum vt per Ang.l.ſi quis.nu.3.
C.de bo.proſcr. vbi dicit & ipſe, alienationẽ
nullam, quoties confiſcatio facta eſt ipſo iu-
re, vt & Sali. ibidem num.7.& tradunt Bar.
& cęteri d.l.poſt contractum.

4 Hæc autem vera ſunt, † quando Reus iam
legitimè condemnatus eſt, vt loquitur d.
l.poſt contractum. At uerò ſi tanquàm
contumax pro confeſſo habitus, & con-
demnatus vt talis, ſecus eſt: quia ſen-
tentia lata contra contumacem virtute
Statuti non facit aliquod ius contra em-
ptorem, qui ante contumaciam acquiſi-
uit, vt in terminis probat Alc.d.l.poſt cõtra-
ctum num.30.& 31.& idem ſentit reg.3.prę-
ſump.22.de præſum At ſi poſt cõtumaciam
acquiſiuerit, erit locꝰ reuocationi, vt ꝑ Alc.
q'.num.30. ex cuius dictis conſtat alienatio-
ne[illegible]n valere licet reuocetur. Et ſecundum
hæc, quartũ caſum conſtituemus, vt ſcilicet
Si qu[illegible]s alienet poſtquam ut contumax exu
lat & p[illegible]ro confeſſo habetur virtute Statuti,
alienati[illegible] valeat, & ſit opus actione reuoca-
toria; Fi[illegible]ſcus enim non perinde ius ſuum
ex huiuſm[illegible]di ſententijs tueri debet, atq; ſi
legitimis pro[illegible]bationibus præcedentibus la-
tæ eſſent, Sanè [illegible]q; antè contumaciam Alc.o-
pinio non videt[illegible]r vllam habere dubitatio-
nem, ficta enim, [illegible]ſeu tacita confeſſio, quæ ſe
quitur, non debet [illegible]lus operari quàm vera,

quæ ſecundum Alc.ibi num.33. non præiu-
dicat emptori, niſi alijs adminiculis ſuffulta
ſit.

Quintus eſt quando reus alienat lata iam
ſententia ob legitimas delicti probationes,
& omnes conueniunt alienationem tũc eſſe
nullã, & rẽ vindicari, ita Bar.d.l.poſt contra
ctum num.15.quem alij ſequuntur. Sunt hi
omnes caſus, quibus Doctores noſtri expli-
cant materiam alienationis in fiſci fraudẽ
factæ: & ea tradunt, quæ ſupra attigimus.
At quòd emptor etiã ſi fraudis ſit particeps
5 in duplum † teneatur, nemo eſt, qui in locis
præcitatis dixerit, & eſt textus in l.in frau-
dem, de iure fiſc. quo loci Paul.I.C.reſpõdit
in fraudem fiſci non ſolum per donationẽ,
ſed quocunq; modo res alienatæ ſint, eas re-
6 uocari, quorum † verborum eſt ſenſus, vt ẽt
ſi quis habeat titulum oneroſum, adhuc ei
res auferatur à fiſco, & dubium erat an ex
quo fiſcus habet titulum lucroſum, alter o-
neroſum, eſſet locus reuocationi, & exęquat
I.C.fiſcum priuato, etiam ſi cauſa eius ſit lu-
cratiua: quod ego plenius probaui diebus
proximis in cauſa Mantuana, quòd ſi nõ ſo-
lum reuocaretur alienatio, ſed & præterea
pœna infligeretur, fruſtrà I.C.quæreret, an
res reuocaretur, cui enim dubium id eſſe po
teſt, ſi & pœna is qui emit plectendus eſt? In
l.fi.de req.re.curãdum inquit I.C. ne medio
tempore ſoluatur, ne fuga eius inſtruatur.
de pœna nullum verbum. Hinc Cœp.conſ.
17.num.39. crim. reſpondit alienationẽ re-
uocari ſi facta ſit in fraudem fiſci, & emptor
fuerit particeps fraudis, nil đ pęna, ſic Dec.
conſ.235.num.2.in fi.Cur.iu. conſ.252.nu.
15.Nat.conſ.212.& conſ.549.Euer. conſil.
194.Alb.conſ.7.nu.34.Burſ. conſ.14.nu.3.
conſil.43.num.5.Panc.conſ.163.& aiij paſ-
ſim, qui de reuocatione tantum non de pœ-
na, & Siman.d.tit.9.num.55.56.& ſeqq.ex-
æquat nominatim alienationes factas ĩ frau
dem fiſci, illis quæ in fraudem priuatorum
fiunt, Alij verò vt dixi, magis fauent priua-
tis, qui uolunt fiſcum teneri ad reſtitutionẽ
precij: Certè nullus eſt qui diſſentiat ſi pre-
7 cium † extet, vel ex eo aliqua res meliorata
ſit, fiſcum teneri illud reſtituere etiam ei q
fraudem participauerit d.l.ſi debitor. iun. l.
ſeq.Sim.d.num.55.Burſ.d.conſ.14.& d. cõſ.
43. quòd ſi pœna vlla inferri poſſet, nulla ra
tione compelli deberet fiſcus ad reſtituẽdũ
precium emptori, vt admittunt etiam ij, qui
fiſco fauent, quando extat, & vt alij plures
non tam erga fiſcum affecti, etiam ſi non ex-
tet. Sed vt opinor, qui duplum inferri de-
bere fiſco ab emptore putant, adducuntur
ex deciſ.Bar. Ang. Plat.& Luc. Pen.in l. qui

in

in contractibus.C.de iu.fiſc,quo loci hi om-
nes dicunt recipientes ceſſiones fictas,& p-
miſſiones, ac venditiones,teneri in pœnam
dupli, & nominatim Plat. & Pen. agunt de
ceſſionibus,ac promiſſionibus, quas aliqui
recipiunt à delinquentibus, vel delinquere
volentibus. Atqui horum deciſ. nihil obeſ
ſe opinor. Et vt id facilius appareat, expen
demus ea loca vndè illi eas confirmant.

Primò ergò quod attinet ad d.l.qui in cō-
8 tractibus,† vbi quadrupli redhibitione tenē
tur,q ſe fraudibus interuerſorum implicāt,
eſt aduertendum, eam conſtitutionem loq
de qſitis,& incorporatis fiſco,vt ijdē Doc.&
fatentur Bal. qualia non ſunt ea, quorum
fiſcus poſſeſſionem non adprehendit,l.facul
tas,d.tit. l.vlt.C.de bon.vacant.& incorpor.

Secundò,& hoc maximè cōſiderare opor
tet,quòd ibi tractatur de adminiſtratore re-
rum fiſcalium,qui illic appellatur interuer-
ſor,vt declarant gloſ.& Pen.& Cuiac.ibidē,
& alibi, dicitur euerſor,l.2.C.de Palat. ſacr.
larg.& idem probatur in l.1.C.de his,qui ex
pub.rat.quo loci ſcriptum eſt, fœnerantes pe
cunias à tabularijs, arcarijs, & exactoribus,
teneri in quadruplum, erant hi omnes pa-
trimonij fiſcalis adminiſtratores, vt ſub tit.
C.de ſuſcept.& arcar. Cū itaq; Doct. præci-
tati pœnam quadrupli conſtituant,ſi qui in
fraudem fiſci ſuper rebus incorporatis con-
traxerint,intelligi debēt, modò cum officia
li ipſius fiſci,vt loquūtur eæ conſtitutiones;
vulgatum eſt enim,dictum Doctoris accipiē
dum eſſe ſecundum l. quam allegat. Sic &
9 d.l.facultas,† quæ iubet inferri alterum tan
tum multę nominæ quantum ablatum fuit,
quam ijdem Doct.& ibi,& d.l.qui in contra
ctibus,conſiderant,agit de rebus,quarū con
trouerſia iam pendebat,& eſt conſtitutio ę-
quiſſima,quæ vt minus fiſco vtilis,in vſu eſ-
ſe deſijt. Aequitati enim conuenit,vt poſt-
quam fiſcus benignè cum reis agit, vt quo-
rum bona, nec adprehēdit, nec incorporat,
ita quoq; & rei ſi ſubtrahant ipſas res,alterū
tantum pœnę nomine inferant. At nemo
dixerit fraudem ſimplicem in rei alienatio-
ne adhibitam huic pœnæ ſubiacere,quādo-
quidem in hac materia fiſcus vix priuato
exæquatur, d.l.in fraudem. Accedit quòd
in d.l. infertur duplum rerum, quæ ſubripi
poſſunt,hoc eſt mobiliū,vt probatur ex ver-
bo,ſubtractum,de quo ibi,quod Penn.expo
nit, furatum; rei enim immobilis non fit fur
tum.§.quod autem,de vſucap.Quin & Imp.
ille fuit valdè mitis,& clemens;ſiquidem cū
in furto rei priuatæ pœna ſit dupli, & præte
rea condictione res petatur,§.ex maleficijs,
de act.contentus is fuit,vt duplo ineſſet res.

Ignouit enim vel agnatis vel alijs, qui dum
querunt ſe à fiſco excludi, bona occultant
nondum incorporata, & rigorem potius tē-
perauit, ac leniuit. Hodie, vt dixi, non vti-
mur hac pœna, quia vix aliqua fiſci præten
ſione apparente, bona omnia minutim de-
ſcribuntur, & plerunque etiam arcariorum
cuſtodiæ committuntur. Sed neque his ll.
mentio vlla fit precij, vt dici poſſit eas perti-
nere ad venditiones. Illæ itaque Doctorum
deciſ.reſtringi debent ad caſus legum earū,
ex quibus deſumptæ ſunt; quando ſcilicet
aliquis ſimulatam vēditionem concipit,vel
aliam promiſſionem, vel cum officiali fiſci,
vel de re iam controuerſa,non etiam quan-
do precium, aut verè promittitur,aut nume
ratur, hæc enim eſt legitima alienatio, etſi
10 reuocationi ſit locus. Sic etiam textus in†l.
aufertur.§.1.de iu. fi. qui & rem in fraudem
fiſci ſuſceptam, & alterum tantum reſtitue-
re cogitur, nō agit de emptore, quod vel ex
eo patet,quòd ſolus emptor plecteretur, dū
& rem emptam, & eius precium reſtitueret,
venditori autem eſſet impune,quare de alia
fraude locus ille accipiendus eſt, cuius pę-
na vtrumq; teneat,& eum qui dedit,dum rē
traditam amittit,& qui accipit, dum alterū
tantum infert,& ita par eſt vtriuſq; pęna,&
pōt deſumi exemplum ex l.ordine.§.in frau
dem, ad munic. vbi qui in fraudem ciuiliū
munerum per tacitā fidem prædia accipit,
tenetur alterum tantum dare fiſco, cui & p-
dia vindicantur. Secundum quæ,eſt æqua-
lis vtriuſque pęna & dantis in fraudem, &
accipientis. Sed & ſi precium datum eſſet;
hoc caſu emptor amitteret quidem qđ de-
diſſet,at non alterum tantum inferret,vt eſt
textus in l.ei qui.C.de reſcin.vend. vbi exp̄ſ
ſim dicitur, emptorem conſcium fraudis,
multandum eſſe precio dato, quod vendi-
tor ſcilicet,fiſco dabit,non ipſe; alioqui ma
lè Imp.dixiſſet,quod dederit, & in duplum
ille teneretur,venditor in ſimplum: qđ non
conuenit, vt in ſimili eſt textus in l.ſenatus.
de contr.empt.& in l.fi.de dam.inf.vbi & vē
ditor,& emptor eadem pęna adficiuntur,vt
declarant Acc.& Alber.d. l. ſenatus, Bar. &
alij d.l.fi, qui dicunt, quòd ſi emptor ſoluit
precium,retinet rem venditam,& alterū tan
tum infert in ærarium, & venditor ipſe,
precium,quod accepit, reddit emptori, idē
quoque cōſtitutum eſt in l.fi.C. de litig. vbi
qui emit rem litigioſam, infert precium in
fiſcum,& venditor alterum tantum. Si ergo
ij, qui in fraudem fiſcalium munerum alie-
nant,non alia pęna adficiuntur,quàm vt vē
ditor rem, emptor verò precium perdat, ut
Bar.Bal.Alber.& alij tradd. d.l.ſi qui, certè
qui

qui ſimplieiter in fraudem fiſci alienāt hac pęna puniri non debent, & ideò, vt retuli ſupra, pleriq; voluerunt, vt fiſcus teneretur precium refundere: quaſi non videatur ęquum vt qui precium numerauit & ſi in fraudem emerit illud amittat, cum vix id receptum ſit inter priuatos, quorum cauſa eſt pariter oneroſa. d. l. ſi debitor, quę in fr. cred. Hincque ſi precium extet, conſentiunt omnes fiſcum ad reſtitutionem eius teneri, vt dixi ſuperius, quo non reſtituente concludunt emptorem ipſum regredi ad venditorem gloſ. d. l. ſi debitor, vbi Bar. & Salic. poſt Cy. & alios in l. 1. C. de præſcr. trig. ann. Quarè certum eſt in alienatione facta in fraudē fiſci non aliam pœnam ſubire ementem, q̃ vt rem reſtituat, quam emit. Idem quoque receptum eſt in confeſſionibus ſimulatis in fraudem fiſci, vt ſi maritus dotem habuiſſe cōfeſſus ſit etenim ſi confeſſio ſit facta poſt accuſationem, quo tempore in fraudem fieri eam, lex præſumit, non aliam dabit pęnā mulier quàm vt inſtrumēto fides nō habeatur d. l. ſi quis, in prin. vbi Bal. in prin. Ang. n. 2. Sali. num. 2. nec intereſt inter contractum ſimulatum, & factum in fraudem quod ad pœnam attinet, vt poſt Bar. & alios tradit Picus d. l. poſt cōtractum, num. 50. Et ex his omnibus cōcludo, quòd D. Hannibal Pius, Eques, nō poſſet ad ſummum teneri, niſi ad reſtitutionem rei cum fructibus. Sed in ꝓpoſito verius eſt eum poſſe retinere partem rei pro qua precium ſolutum eſt, Etenim mihi ſupponitur, quòd D. Franciſcus Pius non cōmiſit homicidium, cuius cauſa poſt rē vēditam condemnatus fuit: & quàmuis is ex contumacia pro conuicto ſit propter ſtatutum, tamen dixi ſupra huiuſmodi ſententiā non obeſſe emptori, Nec refert, quòd non fuerit ſolutum precium, & quò ad inſtrumētum videatur venditio ipſa fuiſſe ſimulata, namque res vendita verè fuit ſecundū conuentiones, de quibus in quodam chyrographo vt mihi aſſeritur, & ideò licuit D. Equiti obſeruare pactiones ipſi Domino Franciſco, ſaltem donec condemnatus fuit, ut eſt textus in l. teo. de ſolut. vbi dicitur debitorē poſſe ſoluere accuſato & liberari: quod procedit licèt debitor ſciat accuſationem iam fuiſſe inſtitutam, ut per Caſtr. ibi, & alios ſimiles contextus citat illic Accur. & tradit Boſſ. tit. debit. an. delinq. ſolu. poſſ.

11 Addo his, quòd ſi venditio eſt facta † antè contractum capitale crimen, illa valet d. l. poſt contractū. l. res uxoris. C. de donat. int. vir. & ux. cum ſimm. nec reuocari poteſt etiā ſi poſtea multa delicta perpetrauerit D. Franciſcus, etenim cum ille eſſet rixoſus & malè moratus, cogitare potuit facilè euenire vt delinqueret, eiuſque bona in fiſcum tranſirent, & ideò licuit ei illa vendere nec vllus eſt locus reuocationi, ut in terminis tradit Alc. d. l. poſt contractū. nu. 37. Non fuit igitū alienatio facta in fraudē quò ad delictū iam præteritum, quia nullum erat, vt ſupponitū, nec quò ad futura de quibus in genere cogitare potuit, quia ut dixi non eſt huiuſmodi alienatio prohibita, maximè etiam quia illa longo poſt tempore ſuperuenerunt, & ideo ceſſat ſuſpicio fraudis. Quomodocunq; autem res ſe habeat, quia cum acta nō viderim, nihil certò affirmare poſſum, explorati iuris eſt, nullum eſſe locum pœnæ, ſed fiſcū poſſe tantum conſequi quantum ſua interſit, Dominum Equitem non emiſſe rem de qua agitur. Habenda autem erit ratio, quòd ex Statuto Carpi dimidia pœna adplicatur heredibus occiſi, & ideo tanto minus intererit fiſci. Et ita iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

Legata pecunia ſuper fundo certo, illa dicitur in obligatione, & fundus in ſolutione; & quando debeatur legatum etiam fundo euicto.

SVMMARIVM.

1 Testamentvm *habet executionem paratā etiam fauore legatarij.*

Legatis 200. ſuper certo fundo, pecunia dicitur eſſe in obligatione, fundum in ſolutione, & etiam euicto fundo debetur nu. 4.

3 *Litis conteſtatione non permitur facultas heredi, dandi vtrum malit, in vltima voluntate, licèt ſecus in contractu.*

4 *Legato fundo alieno, per Teſtatorem ſcienter, intelligitur grauatus heres, vt redimat, & idem ſi ignorauit, quando legatur perſonæ coniuncta.*

CONSILIVM VII.

1 CVm Teſtamentum habeat executionem † paratam etiā in fauorem legatarij in re legata, vt eſt Tex. in auct. De heredi. & Falci. §. ſi quis aūt non, & §. illud verſ. initium vbi gloſ. & Ang. Alex. & Iaſ. l. fin. C. de edict. D. Adria. tol. & verba illius ſint manifeſta, nulla in præſenti cauſa quo ad hoc ſupereſt dubitatio. Namq; relicta † ſunt ducēta au-
2 ri, in & ſuper bonis Teſtatricis ſitis in Territorio Finali, ex quibus verbis conſtat, pecu-

niam eſſe in obligatione, fundum verò in ſolutione, l. ſi quis ſtipulatus ſit decem, de ſolut. & ibi Bart. Ang. Com. Caſtr. & cęteri;quod maximè habet locum,quãdo quantitas ipſa coniungitur verbo diſpoſitiuo, & corpora verbo executiuo, vt per Rui.conſil. 65. num.8.in 2. & facultas hæc (vtrum malint) dandi heredibus,per conteſtationem
3 litis † pręrepta non eſt, cum debeatur ex vltima voluntate, vt per Bar.& alios, l.ſi quando, §. 1. de leg. 1. licèt ſit aliud ſi ex contractu, d. leg. ſi quis ſtipulatus ſit decem.

Etquãuis loca hæc euinci poſſent, aut fortè iam euicta ſint heredibus, tamen non ideò minus debitum eſt legatum,quia,vt dixi,pecunia eſt in obligatione, illa autem in ſolu-
4 tione, quæ ſi ſolui non poſſunt, ipſa†tamen pecunia omnino ſoluẽda eſt,l. ſtichum, aut, de verb.oblig.l.3.§.qui ſtichũ,de eo,ꝗ certo loco,l. ſi in emptione, §. ſi emptio,de cõtra. empt.Imò verò, & ſi ſola hæc loca eſſent in
5 obligatione † quòd ea prçcisè legata eſſent, quemadmodũ non ſunt,volẽte Teſtatrice, cum ſint certa ſpecies, vt per Bar.in d.l.ſi qs ita, idem foret; quoniam ſciebat Teſtatrix illa eſſe fideicommiſſo ſubiecta, & ad ſe pertinere, vt conſtat ex teſtamento Filippi Magni, cuius ea heres erat; Et qui ſciens rem alienam legat, intelligitur grauare heredẽ, vt redimat eam, §. non ſolum,Inſtit. de leg. Quin & ſi admitteremus illam ignoraſſe, tamen cum legatum relictum ſit perſonæ coniunctæ, nihil refert, ſciuerit, an ignorauerit, vt eſt tex. clarus, in l.cum alienam, C.de legat. Nec obſtat ſi quis dicat videri eam legaſſe ius, quòd habet, quo caſu, ſi illud ſit periturum morte, inutile ſit legatũ, l. quòd in rerum, §.primo, de legat. primo; Nam certa eſt mens Teſtantis,quoniam voluit omninò ea ducenta auri præſtari, & tũc regula non procedit, vt pulchrè conſuluit Alex.conſ.9.nu. 6. in 2. Si enim ducenta ex his bonis dãda ſunt, neceſsè eſt, quòd Teſtatrix non cogitauerit de iure ſuo tantum. Ex quibus omnibus certum ſit heredes eſſe condemnandos iuxta petita. Hæcque nunç ſatis.

ARGVMENTVM.

Frvctvs poſt hereditatis aditionem perceptos, eam augere ad beneficium creditorum, & donationem per patrem filijs factam ex cauſa emãcipationis inualidæ, nõ nullis concurrentibus, & alijs non obſtantibus, nullam eſſe demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 Frvctvs percepti poſt aditam hereditatem, etiam cum beneficio inuentarij, illam augent, ad beneficium Creditorũ,& quid quo ad legatarios,n. 2. vbi adducuntur rationes differẽtiæ.

2 Tex.ĩ l.in ratione,ad l.Falcid.hodiè correctus,& eius intellectus.

3 Emancipatio de filio legitimè facta, non facit eum in patriam redire poteſtatem abſque adoptione, etiã ſi velit emancipationi renunciare.

4 Donatio per patrem filio facta ex cauſa emancipationis, non valet, ſi emancipatio non ſubſiſtat; vti ex falſa cauſa,&c.

5 Inſtitutio facta per patrem de filio legitimato,non valet, niſi verè ſit legitimatus, & idem facta de filio vti emancipato.

6 Alex. Conſ,112. in 3. declaratur.

7 Clauſula omni meliori modo,quãdo non operetur, & de eius vi, & effectu.

8 Gabella ſolui debet de contractu geſto inter patrẽ, & filium emancipatum, & de denunciatione facienda Gabellarijs,ſecundum ſtatuta Ferrariæ, num.ſeq.

9 Denunciatione contractus non facta Gabellarijs Ferrariæ, Ius aliquod ex eo contrahentibus nõ cõpetit, & cõtractus redditur ipſo Iure nullus, quod opponi poteſt ꝑ quẽcunq; intereſſe habentem,n.12.nec iuramentum in eo appoſitum ſuſtinet, num.14.

10 Verbum,ſit,importat Canonem latæ ſententiæ.

11 Negatiua prępoſita verbo, poteſt,omnẽ adimit potentiam,& actum penitus extinguit.

12 Ius Tertij quando allegari poſſit,& num.18.

13 Declaratiua facti,an,& quãdo præcedere debeat, vbi pœna ipſo Iure imponitur, & quando non requiratur.

14 Iuramentum non ſanat vitium,quando poſt cõtractum requiritur ſolẽnitas pro illius validitate. Soc.iun.conſ.130.reprobatur.

15 Dictio,Niſi,coniuncta verbo futuri temporis,conditionem inducit.

16 Statutum Ferrariæ circa publicationem, ſeu denũciationem donationum, declaratur, & ꝙ non poſſint publicari per procuratorem.

17 Conditio quãdo per procuratorẽ impleri nõ poſſit.

18 Probare debet adimpleuiſſe ex parte ſua, qui vult vti beneficio inſtrumenti, & quando Tertius poſſit opponere.

19 Creditor, ꝗ habet obligata bona debitoris ſui, põt, etiam eo inuito, deducere contra Tertiũ idem Ius,quod poſſet ipſe.

20 Donatio ſimulata dici poteſt, vbi donãs remaneat in poſſeſſione,& de bonis donatis diſponat.

21 Legitimam quando filiæ augeant in gratiam maſculorum,plures caſus adducuntur.

22 Trebelliana prohibitio filijs primi gradus, An valeat,ſi concurrat etiam ommiſſio Inuentarij.

CONSILIVM VIII.

QVAESTIO eſt inter D. Ca-
millum, & Cęſarẽ Paſqua-
1 letos, An fructus† adita he-
reditate pcepti, eã augeãt,
ità vt heres cum beneficio
inuentarij, qui eos pcepit,
teneatur tantundem refundere creditorib⁹
hereditarijs. Et arbitror augeri, ex infra-
ſcriptis.

Primò, ex textu in l. item non ſolùm, de
pet.her.vbi ea, quæ ex hereditate ei accedũt
poſt aditionem, illam augent; quæ extrinſe
cus autem veniunt, perſonę poſſeſſoris quæ-
runtur, & fructus ipſi, vt qui ex hereditate
proueniunt, illam impinguant, vt ibi; Si er-
gò fructus hi augent hereditatem, & heredi-
tatis petitione comprenduntur, certè cum
heres cum beneficio inuentarij teneatur iu-
xtà uires hereditatis, non poteſt dubitari,
quin & hi fructus veniant in computationẽ,
ſic & in l.ſi poſt. C. eod, dicitur, fructibus au
geri hereditatem, cum ab eo poſſidetur, à
quo peti poteſt.

Secũdò, idem probat l.vlt.§.& ſi p̃fatam,
C.de iur.deliber, quo loci ſcribit Imperator
eatenus heredes teneri, quatenus res ſubſtã-
tię ad eos deuolutæ, valeant; at fructus ſunt
ex ſubſtantia ad eos deuoluta, ergò; Et hoc
ipſum confirmatur ea ratione, quòd inuen-
tarium illa de cauſa. ab Iuſtiniano inuentũ
eſt, vt heredes, citra damni timorem, adire
poſſint, non etiam, vt lucrentur, vt ibi exp̃ſ-
ſum eſt, & in §.licentia, ea. l. At verò, ſi fru
ctus eius lucro cederent, inuentarium ad-
uerſus omnem ęquitatem obeſſet creditori-
bus, qui antiquiſſimo iure totum perſequi
poterant, & heredibus prodeſſet, ergò, & hęc
eſt ratio ſolida.

Tertiò, hanc opinionem nominatim ſecu
ti ſunt Guid.Pa.de inuent.nu.17.& Bologn.
conſ.43.qui in computanda hereditate hos
fructus comprendit, vt tanto pinguior ſit hę
reditas in fauorem creditorũ, vt per eum in
2.par.in fi.conſ.& nouiſſimè ẽt Phanu.de in
uent.eandem probat, par.3.nu.36.licèt non
ſat firmis rõnibus adducatur; Neq; obſtat, ꝙ
2 reſponſum ſit † in l.in rõne, in prin. & §.dili-
genter, ad l.falc.omne cõmodum & lucrum,
item & damnum cedere heredi, poſt mortẽ
teſtatoris, inſpiciq; tempus mortis in ęſtima
tione hereditatis ineũda; Nam præterquàm
Bar.ibi tenet eam l.eſſe correctam, quem a-
lij crebrius aduerſus Caſtr.ſequuntur, vt p
Alex.ibi; Reſpondeo aliam eſſe rationem
in legatis, aliam in creditis; In illis tempus
mortis ſpectamus, quia eatenus præſtantur,
ẽt antiquo iure, quatenus uires hereditatis
patiuntur, l.in rõne.§.quod vulgo, ad l.falc.
l.1.§.pen.Si cui plusq̃, l.1.§.deniq; ad Treb.
ideoq; non multum refert, ſi commodum, &
incommodum accedens, ad heredem perti-
neat. In his verò, quæ inſolidum heredẽ obli
gant, ſiuè ſoluendo ſit hereditas, ſiue non, a-
lia eſt ratio. Etenim cum inuentarium in-
terim eximat heredem obligatione ſolidi,
æquum eſt, vt ſaltem quatenus locupletior
fit, poſtea reſurgat obligatio; In legatis nul-
lum eſt heredis periculum certũ; Eſt in cre-
ditis; & fauorabilius eſt inuentarium here-
di in creditis, quàm in legatis, quæ & citrà
beneficium eius non debentur, niſi pro viri-
bus hereditatis; Sic & qui, quatenus facere
poteſt condemnatur, ſi ad pinguiorem fortu
nam perueniat ſolidum refundet.l.quod no
mine, vbi glo. & Caſtr.de cond.indeb.& eſt
tex.in l.1, in §.cũ aũt.C.de re.vx.act. Vnde ip
ſo iure obligatus eſt heres in ſolidum, licèt
exceptio inuentarij moderetur executionẽ,
Rol.conſ.28.in pri. Et ſi communem opinio
nem ſequimur, vt d.§.diligenter, ſit correct⁹,
qui hẽt incommodum.ſ.legatarius, reb⁹ ca-
ſu peremptis, habere etiam debet cõmodũ,
vt poſt Imol.trad.Alex.d.§.in fi.idem itàque
erit in creditore, qui ſi ob res peremptas in-
tegro credito fraudatur, ijs etiam auctis, de
bebit in totum ſubleuari.

Et hęc de prima quęſtione.

Subit nunc altera; An donatio collata
à D.Iulio in eius filios, valeat. Et exiſtimo
ex infraſcriptis eam non valere.

Primò, conſidero, ꝙ D.Iulius, anteq̃ dona
ret, iam emancipauerat ipſos filios, vt extat
inſtr̃m emancipationis, paucis antè diebus
confectũ, qđ exhibitum eſt: & q̃ emãcipatio
3 † cum proceſſiſſet coràm iudice ordinario,
valida fuerat, l.pen.l.fi.C.de emanc.lib.§. p̃-
tereà, quib.mod.ius patr.pot.ſol.& ob id al-
tera emancipatio, q̃ ſecuta eſt, non valuit, ẽt
ſi pater, & filij inſtrumẽtũ primũ caſſauerint,
quia filius, qui patriam poteſtatem exiuit,
in eandem non põt redire, & ſi mille interce
derent conuentiones, ſed adoptione op⁹ eſt,
l.qui liberatus, vbi eſt tex.clarus, de adopt.
& in terminis tradit Corn.cõſ.228.n.7. in 4.
qui ait, filium emancipationi renunciantẽ,
nõ ideò redire in patriam poteſtatẽ; Tẽpore
itaq; donationis, filij erant iam emancipati,
& ſecunda emãcipatio, cuius cauſa donauit
eis pater, nõ tenuit; Hęc cũ ità ſint, donatio
4 & ipſa cõcidere dẽt; Etenim cũ pater† donet
eis, vt emancipatis ex ſecundo inſtrumẽto,
ex quo verè nõ ſunt emãcipati, donatio ipſa
nõ ſubſiſtit, vti ex falſa cauſa p̃diẽs, ſic ĩ ſimi
libus terminis Caſt.& Iaſ.l.cã quam.in prin.
C.de

5 C,de fideic. ſcribunt,ſi pater † inſtituit filiũ
legitimatum, qui talis non eſſet,inſtitutio-
nem non valere, & eſt conſilium Dec. 320.
qui alibi viſus eſt dubitaſſe conſ. 176. vbi ta
men Addẽs veram dicit opinionem Caſtr.
quam etiam ſecuti ſunt alibi Iaſ. conſ. 127.
in 4.Ruin.conſ.63.in 2.Ceph. conſ.437.nu.
83.Cauſa enim donandi eſt ipſa emancipa-
tio, vt ex proęmio inſtrumenti patet,in quo
dicitur, quod ideò pater emancipat, vt filij
regere,& gubernare poſſint bona ipſa, ſolet
enim cognoſci cauſa ex his, quæ in præfa-
tione dicuntur,l.fin.de hered.inſtit. & niſi e-
mancipati eſſent, pater non donaſſet eis,
qui nec bona potuiſſent adminiſtrare;Et qđ
ſi emancipatio non valet, donatio & ipſa ſit
nulla, ſentit apertè Corn.conſil. 238. in 3.
vbi defendit donationem, quia dicit vale-
re emancipationem; Et quamuis ibi filius
eſſet in poteſtate, nec donatio inter patrẽ,
& filium hunc ſubſiſtat, l. frater à fratre.
de cond.ind. tamen Corn.in fi.conſ. tenet,
quòd illa donatio petatur ab heredibus do-
nantis, propterea, quòd valuit emancipa-
tio, innuens quòd aliàs morte non fuiſſet
confirmata, et in terminis,quòd ſi non va-
let emancipatio, nec ipſa etiam diſpoſitio
ſubſiſtat, eſt conſ. Ang. 93.num.3.& 4. vbi
concludit,eum,qui inſtituit filium,ut eman
cipatum cum non eſſet, fruſtra inſtituiſſe.
Præterea D. Ceſar non poteſt dicere ſe eſſe
emancipatum, nam primam emancipa-
tionem caſſauit,addito iureiurando,& ideò
non poteſt illa niti, quia eſſet periurus, al-
tera verò non valet, vt dixi, & ideò per-
indè eſt quò ad eum, ac ſi eſſet in pote-
ſtate, filio autem tali Dominus Iulius do-
nare noluit.

Nec obſtat clauſula,omni meliori modo,
de qua in inſtrumẽto,ex qua Alex. cõſ. 112.
6 in 3. † ſuſtinuit donationem, licèt emanci-
patio non ualeret,quę videtur deciſio in ter
minis; Nam reſpondeo, quòd caſus Alex.
longè diuerſus eſt ab hoc noſtro; Illic enim
adſignatio facta fuerat in pręmium emanci
pationis,& omni meliori modo, vt imputa-
retur in legitimam; Reſpondit Alex.etiam
ſi emancipatio ſit nulla, adſignationem va-
lere, quæ & filio in poteſtate rectè fit ex ea
cauſa, ſed & morte ẽt erat confirmata: Illa
itaq; diſpoſitio æquè conueniebat ſuo, &
emancipato, nec apparebat illum patrem
ſoli emancipato donare voluiſſe; Dona[t]io-
nis, de qua tractamus, non eſt capax filius
in poteſtate, & certum eſt Dominum Iuliũ
voluiſſe donare emancipatis; nam primò
emancipauit vtrumq; filium, & ſic cõſtat,
quòd noluit illos eſſe in poteſtate, mox in
ſecũdo inſtrumento dixit, quòd ommiſerat
donationem, quam ipſe intendebat facere
dictis filijs, hoc eſt emancipatis, & iterũ eos
emancipat,vt tanquàm talibus donet; Eni-
xè itaq; apparet hic, patrem voluiſſe ſolis
emãcipatis donare; qđ nõ erat in caſu Alex.
At certum eſt clauſulam, omni meliori mo-
7 do, non operari † præter voluntatem diſpo-
nẽtis,vt tradũt Soc.in cõſ.91.n.26.ĩ 3.Siluã.
conſ.97.nu.27.Curt.in conſ. 199.n.20.Dec.
conſ.316.inter conſſ. eiuſdem,in d.caſu, in
quo etiam alibi idem Cur. conſuluit, vt &
alij inter conſſ.vlt.volunt.tom.1.conſ. 70. &
ſeqq. Cum itaq; D. Iulius donare velit filijs
emancipatis ex ſecũdo inſtrumento,& emã-
cipatio non valeat, donatio item cadet.

Nec dicatur,ꝙ hęc clauſula,omni meliori
modo ſaltẽ debet operari, vt donatio valeat
ex prima emãcipatione,q̃ valida erat; Quia
reſpondeo,ꝙ cum partes illã caſſauerint, cõ-
ſequitur illius non eſſe habendam rõnem,&
ſuccedit regula, ꝙ potui nolui,&c.& eſt in
terminis conſ.Pet.Anch.357.qui reſpondit,
ꝙ ſi quis poſſit adire ex primo teſtamento,&
adeat ex ſecundo, adita clauſula,omni me-
liori modo,non ſuſtinetur aditio, quia ſe re-
tulit adiens ad ſecundum teſtamentum; cũ
itaq; Dominus Iulius neceſſariò ſe retule-
rit ad ſecundam emancipationem, eo quòd
primam caſſauit, donatio non valet, Anch.
autem ſecuti ſunt Deci.conſ. 14. Feli.c.cum
ſuper,num. 12.de off. deleg.Galiaul. l. 1. §. ſi
quis ità nu. 26.vbi & Nig. nu. 45. & Bologn.
nu. 130.Nec longè abeſt quod ſcribit Non.
conſ. 5. nu.6. Filium,qui dicit ſe nolle adire
omni meliori modo, nõ rectè repudiare, qa
in ſuis non eſt aditio,ſed immixtio, & idem
eſt in iuramento, quod habet uim eiuſdem
clauſulæ,Rom.conſ.517.nu.24.conſ.520.in
fin.vbi Mand.lat.& no.Ang.conſ. 94. in fin.
Ceph.conſ. 495.ubi,quòd adſignatio pecu-
lij non transfertur in donationem virtute iu
ramenti;Fateor,quòd ſi D.Iulius donaſſet e-
mãcipatis ſimpliciter, addita hac clauſula,
nec primam emancipationem aboleuiſſet,
ſuſtineretur donatio virtute ipſius; At cum
donet emancipatis nixus emancipatione
nulla, huiuſmodi clauſula nihil operari po-
teſt, quæ,quod ipſo iure non ſubſiſtit, non
confirmat, Caſtr.conſ. 11. in 3. Arct. conſil.
17. cum ſim. Ex altera etiam ratione con-
ſtat eum noluiſſe donare ui primæ emanci-
pationis, ne ſolueret gabellam, vt dicam
mox, quarè voluntas penitus deficit, Conſ.
itaq; Alexan. 112. nihil obeſt, imò ve-
rò ſi quis rectè aduertat, potius facit; nam
donatio ibi valet, quia non conſtabat
patrem nolle donare filio in poteſtate,

quod ſecus eſt hic. Sentit ergo Alexand. quòd ſi pater voluiſſet donare tantum emancipato, donatio non valuiſſet; Neque obſtat quòd hęc donatio ſit mera, & ſimplex, & quòd verba illa, in præmium emancipationis, non addant cauſam, vt Alexan. d. conſ. & conſ. 21. & alibi ſæpè Doct. Nam & ſi id ità eſſe demus, nihil facit, nam hęc donatio, licet pura, & ſimplex, collata eſt in filios vt emancipatos, non vt in eos, qui ſunt in poteſtate; quare cum emancipatio, vi cuius facta eſt, ſit nulla, ſic & donatio.

Secundò accedit, quòd donatio hęc non fuit denunciata Publicanis, quod tamen neceſſum erat, quia cum filij emancipati,
8 ſint vt extranei, ex contractu geſto † inter eos, & patrem, ſolui debet gabella, vt poſt alios concludit Alc. l. in ſuis. num. 13. de lib. & poſth. q exęquat eos, q non ſunt ſui, extraneis; Quinimò non defuere, qui idem opinati ſunt etiam in ſuis, Bar. l. 1. C. de impon. lucrat. deſcrip. & hoc fuit in cauſa, vt pater, & filij infirmarent primam emancipationem veriti, ne onere gabellæ ſubiacerent, ſi donaretur in prǽmium primæ emancipationis. Denunciatione au-
9 tem contractus ommiſſa, † nullum ius competit, vt ſunt Statuta gabellarum clara, quæ hodiè non refricantur in dubium, propter proclama Sereniſſimi Ducis non multo anteà editum, quo cautum eſt, vt niſi denunciauerint contrahentes, omni iure cadant. Et verba ipſorum Statutorum inducunt nullitatem actus ipſo iure, nam ſunt hæc; Et contractus, & inſtrumentum ſit inefficax, & nullius valoris, nec ex eo ius agendi, vel excipiendi poſſit competere cō-
10 trahentibus. Verbum enim (ſit) eſt † Canon latæ ſententiæ, gloſ. in l. ammiſſione, §. qui deficiunt, verbo, relegati, de cap. minu. cum alijs, de quibus latè Tiraq. l. ſi vnquā. ver. reuertatur. num. 180. C. de reuoc. don. Quod etiam confirmatur verbis ſequētib⁹, nullius valoris, quæ & ipſa nullum actū reddunt ipſo iure, Iaſ. l. vniuerſa. num. 14. C. de præc. Imp. offer. & in verbis, nullius momēti, quæ eiuſdem ſunt ſignificationis. Hoc ex multis probat Tiraq. d. ver. reuertatur, num. 97. ad quem me refero: & in noſtris terminis eſt tex. quem ille non allegat, in l. 1. §. quod meus. de ſtip. ſer. & geminatio etiam hęc, ſit inefficax, & nullius valoris, idem operaretur etiam ſi ſingula non ſufficerent, Bal. de pac. conſt. ver. hoc quod nos. Rom. ſing. 3. cū pluribus cōgeſtis à Tiraq. vbi ſupra, nu. 56. Additur, nec ex eo ius competere poſſit; Et ne-
11 gatio illa † prępoſita verbo, poteſt, omnem adimit potentiam, & actū penitus extinguit, vt notant omnes, in l. pri. in prin. de ver. obl. Soc. nu. 1. Iaſ. nū. 2. Cro. nu. 1. Gali. n. 7. Alc. nu. 5. Nig. nu. 10. Rip. nu. 3. Soc. iun. nu. 7. & in terminis, quòd his verbis tollatur omnis obligatio, tradit Bart. in l. cum lex. nu. 6. de fideiuſ. Bal. l. non dubium. nu. 29. C. de legib. Aret. conſ. 20. nu. 3. ver. item ſtatutum; Quo circà Soc. iun. in conſ. 130. in 3. ſatis ineptè dubitauit, an ex hoc ſtatuto nullitas induceretur ipſo iure, an ope exceptionis, id enim tā certum eſt, vt nihil certius. Quarè cū hic contractus, vt dixi, non fuerit denunciatus Publicano, D. Cæſar eo niti non poteſt. Ne-
12 que obſtat, quòd ius fiſci allegari † non poſſit antè ſententiam ab eo latam, iuxta vulg. gl. l. his conſequenter, fam. ercifc. Quia reſpondeo. Primò eam glo. non procedere, quoties opponentis interſit, ut tradit in terminis Eugub. cōſ. 100. nu. 17. Quarè cum D. Camilli interſit, qui ſi donatio nō valet, hēt bona D. Iulij obligata, & meliorem cauſam D. Ceſare, talis allegatio ei permittenda eſt. Secūdò reſpondeo d. gl. non procedere, quoties act⁹ eſt ipſo iure nullus, ità illa loquitur, & ſic eā declarat ibi Bar. qui infert ad deciſ. caſus noſtri; Ait enim, quòd ſi ſtet ſtatutum, vt inſtrumenta inſinuentur, quod ipſo iure infringat actum, vt quia dicat, non habeat ius petendi, poterit obijci ius fiſci, & eſt deciſ. pluſquàm in terminis; Nam ſtatutum hoc tollit non tantum ius agendi, ſed & excipiēdi contrahentibus, & tetigit idem Bar. in l. ſi ita quis, §. ea lege, num. 6. de verb. oblig. vbi & Iaſ. num. 40. diſtinguit, an ipſo iure contractus ſit nullus, an exigatur ſententia. Et quamuis Bar. in d. l. vniuerſa, differre putet, an ſolemnitas adhibenda ſit in ipſo cōtractu, an poſt, vt primo caſu actus ſit ipſo iure nullus, non altero, quem ibi omnes ſequuntur, & maximè Iaſ. tamen quando verba adduntur, quę ipſo iure infirmant diſpoſitionem, qualia hic eſſe probauimus, ſecus eſt, vt dixi, & tradit Ceph. conſ. 171. & hoc eſt quod vulgo traditur, licere cuiq; opponere ius tertij ipſo iure excludens, modo is non contradicat, Bar. l. 2. nu. 1. & ibi Soc. num. 10. de excep. re. iud. Tertiò reſpondeo, & hoc adimit omnem dubitationem, quòd non tractamus nunc de iure fiſci, quia, quòd contractus ſit nullius momenti, nil ad fiſcum, ſed ità conſtitutum eſt in pœnam contrahentium, & ideò ſi is cuius intereſt, opponit, non deducit ius fiſci, ſed proprium, Rectè ergò D. Camillus excipit, nullum tibi ius agendi, vel excipiendi ex donatione poteſt competere, & ſic hypothecam ſuam defendit,

quia

quia intereſt eius. Neque obſtat, quòd hic
13 non pręceſſerit declaratoria, † cùm tamen
etiàm ſi pęna ipſo iure imponatur, prius debeat declarari eueniſſe factum, vt declarant
omnes in l.ſi q̃s maior.C.de tranſ.Feli.alios
citans in.c.Rodulphus, num.15.de reſcript.
& c.cũ nõ ab homine, n.10. de iudi.& in his
noſtris terminis tradit Soc.in d.conſ.130.n.
29.qui vnicam hanc rationem magni facit.
Nam facilis eſt reſponſio, & miror Soc. iun.
I. C. grauiſſimum tantùm extuliſſe hanc argumentationem; ſi quidèm quandò ius tertij excludit ipſo iure, etiam antè declarationem licèt illud obijcere, vt tradit Bar.in l.
fi.in fi.de cond.ſi. cau.vbi Fulg. dictum Bar.
dicit notandum, & expræſſius ponit Aret.
in l.cum ſeruum, nu.3. ver. quarta, C.de ſer.
fug. Quarè etiam ſi declaratoria non præcedat, nihil id refert, nec mirum, quia ſi iudex coram quo exceptio proponitur, illam
admittet, conſequentèr etiàm ſuper facto
declarabit, iuxtà trad. à Bart. in l. à precedente, C.de ſer.cum ſim. Secundò reſpondeo, quòd hic non exigitur vlla declaratio,
quia ſumus in his, quæ ſinè vlla iudicis opera ſortiuntur effectum; namq́; quòd nõ poſſit agi, nec excipi, ipſo iure ſinè vllo iudicis
facto naſcitur; & fuit hæc diſtinctio Gem.
in c.fœlicis.de pęn. in 6.qui inquit, quòd in
his, quæ non egent executione, non requiritur declaratio, licèt aliud ſit, ſi iudicis facto
ſit opus, vt in bonorum ablatione, idem voluit Bal.in l.ei qui.§.fi.ad fin.de cond. inſtit.
& in l.3. §.quod autem, quod quiſque iur. &
idem putant Iaſ.Rim.Cur.iun.Iacop.& Zaſ.
ibi, & tradit Dec.cõſ.145.& conſ. 327. & eſt
de mente Feli.d.c.Rodulphus, num. 39. qui
reſpondit Anch.conſ.189.& nimis abſurdũ
eſſet, vt cum ſtatutum inducat ipſo iure nullitatem contractus, non liceret excipere, niſi
fiſcus declararet, qui facilè tergiuerſando
aliorum ius eluderet. Declaratoria eſt opꝰ,
vbi de executione tractatur, non etiàm ſi naſcatur effectus ipſo iure, vt per Alexan.conſ.
103. num. 17. in pri. Et hoc opinor ego veriſſimum.

Non obſtat etiàm, ꝙ ſtatutum regulariter
non trahatur ad contractum iuratum, qualis eſt donatio, glo.c.cũ non deceat, de elect.
in 6.Rom.ſing.7.vbi nouiſſimè Alex.cõſ.27.
in pri.Ruin.conſ.100.in 3.Pariſ.qui commu
nem dicit, conſ.16.in 2.Rom.conſ.517.in fi.
qui in terminis de ſtatuto, vt Publicanis denuncietur contractus, quem ſequitur Soc.
iun. d.conſ.130. Nam reſpondeo, ꝙ Iudices
claudunt aures huiuſmodi allegationibus,
aliàs verò non fieret denunciatio vllius contractus, quia partes perpetuò adderẽt iuramentum, & Sereniſſimi Principis noſtri reditus nimis imminuerentur. Prætereà verius eſt, quòd quandò aliqua ſolemnitas debet interuenire poſt contractum, iuramentũ
14 † non ſanet vitium, niſi interuenerit, ità in
terminis tradit Federicus, conſ. 281. quem
ſequuntur Soc.conſ.77.conſ.80.conſ.81. in
pri.Aret.conſ.2.conſ.77.Corn.conſ.186. in
2.Cur.iun.conſ.47.& cõſ.141. Crot.l.nemo
poteſt, nu.40.de leg.1.Butr.c.cum cõtingat,
nu.14. Imol. nu.79.de iureiu.Alciat.reſpon.
305.Ceſ.conſ.118.& in terminis Statuti huius noſtri Ferrariæ, ſic conſuluit Ang.conſil.
94.num.8.verſ.videndum, & Ang. ibi refert
verba Statuti, qualia & hodie sũt, vt videre
eſt ĩ relatione facti, & multò maior eſt Ang.
auctoritas, quàm Soc.iun. Et ex his optimè
conſtat hanc donationem eſſe nullam propter eius denunciationẽ ommiſſam, & Domino Camillo licere hanc nullitatem obijcere Domino Cæſari.

Tertiò, quod magis eſt, etiàm ſi fuiſſet valida, illa non debet obeſſe Domino Camillo, eo quòd non fuit inſinuata ſecundũ formam Statuti, ſub Rub. Quòd non præiud.
alienatio, quo expreſſim cauetur, vt ſi quisfecerit donationem bonorum ſuorum, moxq́;
illa obligauerit in aliquo contractu, nullum
præiudicium generetur ei, cui bona obligauit, ſi modò eorum poſſeſſionem tempore cõtractus videbatur habere, niſi eam fecerit legi, & publicari in maiori, & generali conſilio; Aduerto quòd ſtatutum vult à donante impleri hanc conditionem, vt legi faciat
inſtrumentum, niſi fecerit (inquit) quæ di-
15 ctio (niſi †) coniuncta verbo futuri temporis, conditionem inducit, Bar.l.pri. num.10.
de cond.& dem.Aret.l.ventre, num.6.de acquir.hered.Dec.c.prætereà.2. in fin. de app.
Hincq́; cum donator ipſe legi non fecerit inſtrumentum, perindè eſt ac ſi cõditio impleta non fuerit, quę debet impleri in ſpecie, &
formaliter, l.qui heredi, l.meuius. de cõd.&
demons. Nec dicatur D.Cęſarem feciſſe publicari, vt in inſtrumento, quod exhibetur,
quod ſufficere videĩ ex ipſo Statuto, vt ibi,
16 vel ille &c. Nam reſpondeo, † quòd certum
eſt ex prima parte Statuti eſſe iniunctũ onꝰ
publicationis donatori, & quamuis ſubijciatur illa clauſula, vel ille &c. tamẽ hic eſt ſenſus, vt cum donator publicauerit, ipſe, vel
donatarius proteſtetur, & qui donatarius debet & is oſtendere inſtrumentum, & legi facere, vt in Statuto ſequitur. Præterea & ſecundo reſpondeo, & hæc eſt mera veritas, ꝙ
non fuit ſatis Domino Cæſari, quòd procurator eius publicauerit donationem, ſed ipſemet hoc facere debuerat; Etenim quotiès

17 conditio † in facto conſiſtit, illa non poteſt impleri per alium, l.ſi.de cond.inſt.l.fideicõmiſſa.§.ſi.de leg.3.l.ſi ſtatulibera.§.ſi.l.ſtichũ. §.ſi. de ſtatu lib.& quoties ex facto ipſo non ſurgit aliquod opus manens, id certum eſt, glo.ſi.l.Arethuſa.de ſta. hom.vbi Bar.& alij, Imol.d.l.ſi.num.3.Atq; ex eo, quòd donatarius,vel donator dicant,& proteſtentur, nullum opus exurgit,quod maneat, & poſſit oculis cerni,ergò D.Cęſar per procuratorem hoc munus implere non potuit. Confirmatur hæc reſponſio ex verbis ſtatuti, § & dixerit ipſe,vel ille § nam pronomen (ipſe) denotat perſonalitatem,vt tradit Bal.cõſ.304. in 5.cum alijs relatis à Tiraq. de retr. conu. §. 1. glo. 6. num. 25. & in terminis Nat. conſ.163.num.8.vbi exęquat duo hæc, manibus tuis facias,& ipſe facias,& Nat. ſequitur Cef.conſ.353. nu.27. qui alios citat Dicere etiam, eſt actio inhęrens perſonæ, & q̃ per alium non poteſt explicari; nam nihil aliud eſt,quàm verbotenus pronunciare, & ore proprio proferre,l.ea quę,de contr.emp. l.ſciendum.§.dictum,de ędil.edict. Nec caret hoc ſumma ratione,ſiquidem cum ſtatutum exigat hanc publicationem,ne fraudẽtur contrahentes cum ijs, qui tales faciũt alienationes,dum putant eos,qui bona detinent eſſe veros Dominos, rectiſſimè ſancitũ eſt, vt ijdem qui donant, publicent inſtrumentum, vt videntes homines, qui non ſolent verſari quotidie in foro coram Prętore, & teſtibus, intelligant agi de re aliqua magni ponderis; quòd non tam facilè euenit, ſi forenſes procuratores ij ſint, qui hũc actũ expediant. Tertiò etiam reſpondeo,quòd ꝓ forma inductum eſt, vt vel donator, vel donatarius legi faciant inſtrumentum,nam & conditio formam habet,Feli.c.cum dilecta, num. 6. de reſcrip.cum alijs relatis à Rolan. conſ.49.num.5.in 3.& quoties Statutum aliquid addit iuri communi, illud eſt pro forma,Anch.conſ. 242. in fin. Deci. conſ. 262. Cra.conſ.182.nu.10.Cach.deciſ.165.n.11. cum ſim. Quare cum forma non ſit ſeruata, quia nec donans, nec donatarius legi fecerunt inſtrumentum,quò ad Dominum Camillum actus eſt nullus,Bal. conſ. 11.in pri. conſ.58.conſ.149,in 2.Anch.conſ.35.& Cach.d.deciſ.165.& ideò Dominus Cęſar fruſtrà nititur hoc inſtrumento.

Quartò donatio facta eſt cum conditionibus, & pactis inter patrem, & filios conuentis,vt in inſtrumento, Si ergò Dominus

18 Cæſar vult † vti beneficio donationis,probare debet ſe impleuiſſe quod ei erat iniunctũ, neq; enim aliter poteſt ius ſuũ ex inſtrumẽto deducere,l.Iulian⁹.§.offerri.de act. empt. d.l.ſi quis maior,vbi omnes, C. de trãſ.cum alijs ſexcentis. Nec obijciatur quòd hoc habeat locum ita demum,ſi uelit is cui promiſſum eſt, quia ut mittam, quòd pleriq; volũt ipſo iure defici actione eum,qui cõtrauenit, iuxta opinionẽ Fulg. ĩ l.licet, C.de collat.& tradũt omnes in d.l.ſi quis maior,in illis uerbis,mox deputabuntur; Reſpondeo Dominum Camillum, qui habet obligata bona

19 Domini Iulij poſſe,† eo etiam inuito, deducere contra Dominum Cęſarem idem ius, quod ipſe poſſet, vt eſt ſingularis deciſ. Caſtren.in d.l.cum ſeruum,nu.2. C.de ſer.fug. Iuuat & illa regula, vt quando intereſt alicuius,is poſſit excipere de iure tertij,Abb. cõſ. 64.num.3. Quarè cum Dominus Cęſar nõ ſoluerit quingenta auri Dominę Laurę,quę in donatione promiſit, imò negauerit ſe ei quicquã debere, & illam per multos annos litigare coegerit,ut ſunt acta publica, omni ſuo iure cecidit, & hoc ſolum fundamẽtum ſufficeret ad eum excludendum.

20 Vltimo dici poſſet hanc donationem † fuiſſe ſimulatam,cum ipſe D. Iulius ſemper manſerit in poſſeſſione, & de bonis donatis pro libito diſpoſuerit,vt in terminis in donatione patris in filium,conſuluit lat.Pariſ.cõſil.53.in pri.vbi concludit,quòd ſi emãcipatio vti ſimulata non ualuit, nec donatio, & num.42.& 43.reſpondet illi regulæ, ſi nõ valet quod ago &c. ad quem me refero. Et ex his reſponſum eſt omnibus dubitationibus. Concludo itaq; Dominum Cæſarem vti obligatum ex perſona patris, cuius eſt heres, non poſſe quidquam conſequi à Domino Camillo,cum habeat multa bona patris.

Et hæc cum ita ſint, non eſt opus ingredi alterum caput dubiorum, an Dominus Iulius fuerit heres D. Scipionis prædefuncti; In quo tamẽ illud non ommittam, quòd cũ Dominus Iulius alienauerit bona donata Scipioni,qui eſt actus,qui non poteſt fieri citrà ius heredis, cenſetur eum adiuiſſe, l.pro herede.de acqu. hered. & in totum ſuccedit pater filio,excluſo fratre,ex Statuto noſtro, vt aliàs conſului,& exhibebuntur allegationes,ſi opus fuerit.

Quod item ſubijcit legitimam eſſe tertiã, non ſemiſſem,falſum eſt,quia ut nunc omittam multa, quæ alias à me in hac quęſtione congeſta ſunt, aliquot caſus pono, quibus certum eſt filias augere legitimam in gratiã

21 maſculorum. †

Primus eſt quandò filię in gratiam maſculorum excluſæ ſunt; tum enim computãtur in numero in fauorem ipſorum,Bru.art. 13.q.3.num.44. quòd ſtant.maſc. qui ait ſic fuiſſe iudicatum, Soc.iun.conſ.25.nũm. 15.

in

in pri.Pariſ.conſ.36.nu.29.in 2.Alc. reſpon. 479.num.11.Boſſ.de bon.prob.num.2, in fi. & nouiſ. Ceſ.conſ.245.At Statutum noſtrũ excludit fęminas, vt bona in agnatione maneant,ergo.

Alter eſt, ſi dos ſit omninò dãda filiabus, Caſtr.conſ.286.in pri.Ceſ. d. conſ. 245. nu. 30. At Statuto noſtro dos danda eſt,ergò.

Terti° eſt, ſi excluſio ſit temporalis,Ruin. conſ.36.num.12.in 3. Deci,conſ.605.n.16. quod & noſtro Statuto conuenit excludenti donec extiterint deſcendentes, nõ autem perpetuò,& multæ ſunt filiæ, quæ petierunt ſupplementum.

Quartus eſt,ſi in teſtamento filiæ ſint vocatæ, Caſtr.conſ.52. in pri. Soc. in terminis Statuti Ferrariæ conſ.75.num.5.in 3. Ruin. cõſ.118.num.24. cum ſim. Dominus autem Zanonus filias inſtituit in ſuo teſtamento, Quare certum eſt legitimam eſſe ſemiſſem.

22 De Trebelliana, an prohibitio † patris teneat, nolo quid quam nunc tractare, eò q alias amplexus ſum opinionẽ,de qua in dubijs,vt prohibitio non teneat,ſi concurrant omiſſio inuentarij, & prohibitio,à qua non recederem, quamuis non ignorem nouiſſimè contrariam ſecutos fuiſſe Phanut. de inuent.par.7.num.37.Panci.conſ.98. num.29. Ceſ.conſ.715.num.12.& Rim.iun. conſ.9.

Quod attinet àd res ommiſſas in inuent. non eſt quòd multis dicam, qñquidem certum ſit,omnia in illud referri debere cũ ſuis qualitatibus,ita vt ij,quorum intereſt,certi eſſe poſſint,Abb.conſ.73.in 2.cum ſimil. relatis paſſim,

Nec fraude caret, qui bona libera refert in inuentarium,vti ſubiecta fideicommiſſo, quia hoc eſt contrà formam inuentarij, in quo omnia hereditaria debent ſcribi,

De meliorationibus factis per D.Agamẽnonem, me refero ad teſtes, q plenè de his deponunt. Et debet etiam adſignari terminus D.Camillo ad probandum meliorationes,quas ipſe fecit,& quas Dominus Iulius, qui articulus pendebat coràm Illuſtri Conſilio,& tum apparebit hereditatem D. Iulij eſſe locupletem.

Et ex his omnes dubitationes ſunt ſublatæ.

ARGVMENTVM.

STANTE pácto in Tranſactione, Quòd Titio ſinè filijs decedente, bona ad Sempronium reuertantur, deficit conditio, ſi extent ſolùm fœminæ, quia in contractibus maſculinum non concipit fœmininum; vt latiſsimè oſtenditur.

SVMMARIVM.

MASCVLINVM in contractibus non concipe-
1 *re fæmininum clarè probatur, & communis opinio tuetur, & per totum Conſ. Quod accidit quandoque, & in vltimis voluntatibus, nu.2.& procedit communis opinio, etiã ſi ſubſequatur verbũ, quod de per ſe maſculos,& fæminas eſſet complexum, nu.10.& etiam in pactis reſpicientibus ſucceſſionem,num.12. maximè ſi fuerit dictum de filijs legitimis, & naturalibus, nu.13. & eo magis vbi verſamur in materia differrenti, vt quia extet ſtatutum excluſiuum fæminarum, nu.14.Nõ procedit regula quãdo de fæmina hereditate,ſeu bonis tractatur, vt in emphytheuſi ab ea incipiente,nu.15. Item vbi ſequi poſſet abſurdum,num.17.*
Maſculinum nomen, Contrarium eſt fæminino.
3 *Interpretatio extenſiua non habet locum in con-*
4 *tractibus.*
Verbum quod propriè, & impropriè accipi poteſt,
5 *in contractu propriè accipitur.*
Teſtatori nunquàm lex imputat, quòd apertius
6 *non dixerit, ſed mentem examinat.*
Verba contra proferentem interpretantur in con-
7 *tractibus, & etiam contrà eum, cui pactum vtile eſt, ſi non curauit,quòd proferens legem, apertius diceret, num.11.*
Dec. Alc. Tiraq. — *Qui dixerunt maſculinum in contracti*
8 *bus concipere fæmininum, fuiſſe deceptos.*
Arr.Pinel.in oppugnandis veterum opinionibus
9 *eſſe nimis audacem.*
Maſculinum in Tranſactione non concipit fæmi
16 *ninum, & procedit tàm in contractibus bonæ fidei, quàm ſtricti Iuris.*
Alex. in l. ſed & ſi, §.liberos. de in ius voc. de-
17 *claratur.*

CONSILIVM IX.

QVAESTIO hæc, an, & quãdo in iure noſtro maſculinũ concipiat fœmininum, in varijs locis, à noſtris tractata eſt, & tam variè, vt non facilè ſcias,quid conſtituẽdum ſit; Ego quod attinet ad propoſitam facti ſpeciem,quid ſentiam,vt potero breuibus explicabo; Et arbitror ex infraſcriptis, filias,de quibus agitur, non comprendi illa conditione, Si ſinè filijs deceſſerit.

Primò,quia receptiſſima eſt omnium ſententia, vt in contractibus (in his nos nunc
1 verſamur) † maſculinum non concipiat fœmininum, vt fuit memorabile dictum Guido.Suzar, relatum ab Archid. c. ſi quis ſuadente

Digitized by Google

dente,num.3.17.q.4.qui illa vtitur ratione,
quòd cautum non reperitur iure, vt hoc ca-
ſu maſculinum concipiat fœmininũ, Quod
vt prodiens ex ore viri maximę auctorita-
tis,valdè conſiderandum eſt;Et id puto ego
veriſſimum, Namq; ſi percurram⁹ loca I. C.
quibus Doct. hanc concluſionem probant,
maſculinum concipere fœmininum, non
facilè vlla inueniemus, quæ de contractib⁹
agant, ſed omnia ferè pertinent ad vltimas
volũtates; In l.ſeruis legatis,de leg.3.Mode
ſtin.ait,legatis ſeruis etiam ancillas deberi,
quidam putant, quaſi cõmune nomen vtrũ-
que ſexum contineat, Ecce vt de legato a-
git,& parcè,quidam putant; quaſi non om-
nium ſit hæc ſententia, & idem repetit ipſe-
met in l.inter.§.fin. de verb. ſign. quæ ex eo-
dem lib.9.different. deſumpta eſt,ex quo, &
d. l. ſeruis. Commune autem nomen vocat,
quia nomen, filia,& ipſum exit in tertio ca-
ſu numeri pluratiui, in is, & filijs,à filius,&
à filia deſcendit, vt rectè Alciat. declarat in
d.l.inter, & Chariſ. Grammat. refert ex Pli-
nio,veteres in teſtamẽtis, ad tollendum am
biguitatem, dicere cępiſſe, filiabus, pręter
vſum latinæ rationis,vt è noſtris admonuit
Othoman. in lexic. de ver. iur. ſi enim certũ
fuiſſet apud eos, maſculino fœmininum in
teſtamentis contineri, fruſtrà aduerſus lati
ni ſermonis regulam, filiabus,pro filijs,dice
re cœpiſſent; Sed & in l.equis, 11.de vſur. e-
quis ꝓ equabus vtitur I.C.& ideo rectè An-
char.conſ.95.num.5.dixit verbum, propin-
quioribus, comprendere maſculos, ac fę-
minas,quia datiuus communis ſit vtriſque,
ſic & l.Lucius.§.quæſitum.& l.legatis.§.fi. &
l.qui duos.de leg.3.de vltima volũtate agũt,
& in d.l.qui duos dicitur,ſeruorum appella-
tione, ſeruæ plerunque continentur, ideo
quòd ſemper ſexus maſculinus (inquit)fœ-
mininum continet,ſi plerunque, ergo id nõ
eſt perpetuum, Et quamuis addatur,ſemp,
id ſignificat I. C. ſemper, vbi de compren-
ſione tractatur, maſculino contineri fœmi-
ninum, Non autem è contrario.l.ſi ita ſcri-
ptum de leg. 2. non etiam quòd perpetuò
maſculino contineatur fœmininum, quia
hoc eſt falſum, vt patebit ex ſequentibus,
& cum agatur illic de vltima voluntate, re-
gula quæ ſubſequitur,quia plerunque ſeruo
rum appellatione ſeruę ſignificantur,& ipſa
ad vltimam volũtatem referenda eſt; Quin
2 & † in teſtamento maſculinum quandoque
non continet fœmininum,vt.l. Herennius,
de verb.ſign.vbi ſi quis filio, filijſue det tuto
rem,maſculis tantùm dediſſe videtur, quaſi
inquit,cum ſingularis caſus,filio,ad maſcu-
lum pertineat,& filijs,de eodem accipiendũ
ſit; ſecundum hæc, filio dans Tutorem,non
dat filiæ; Sed cum ſit maſculinum,facit,vt
filijs, quod eſt commune, de maſculo tãtum
intelligi poſſit, niſi fortè teſtator plenius li-
beris omnibus conſulere voluerit, vt ſubij-
cit ibi I.C.& huius rei ea eſt ratio,quia in da
tione tutorum ſtrictam verbi rationem ſeq-
mur,l.quòd ſi nepotes de teſtam.tut.vbi qui
dat tutorem filijs, non prouidet nepotibus,
quia alitèr, inquit, filij, alitèr nepotes ap-
pellantur; quòd ſi filijs tutorem teſtator de-
diſſet, tum & filiæ quoque comprenderen-
tur,l.ſi quis filiabus,de Teſtam.tut.quia ver-
bum filijs,commune eſt,vt dixi;Et qui filios
ſuos teſtamento exheredat, filias non com-
prendit, l. 1.§.& ſi incertum,de vent.in poſſ.
mitt.non alia profectò ratione, quàm quòd
in materia hac odioſa attendimus verbi ꝓ-
prietatem; Sic & controuerſia fuit inter La-
beonem, & Proculum, An his verbis, quiſ-
quis mihi ali⁹ filij, filiuſue heres ſit,filia quo
que comprenderetur,Ille figuram verborũ,
hic mentem teſtantis pendebat, l.quiſquis,
de ver. ſign. vt hinc etiam manifeſtum fiat
apud veteres I.C. id fuiſſe controuerſum, et
in vltima voluntate; Non eſt ergò ſatis, q̃d
diſpoſitiones pertineant ad teſtamenta, niſi
& benignè,& latè interpretandæ ſint,vt exẽ
plo exheredationis comprobaui; Nec dica-
tur legata,in quibus loquuntur leges pręal-
legatæ, accipi ſtrictè, vt contrà communẽ
hanc opinionem, quod in contractibus ma
ſculino fęmininum non contineatur,arguit
Dec.l.fœminæ, nu.106. de reg.iur. quia con
trarium uerius eſt,ut probant Nat. cõſ. 626.
& Manti. de coniect. ult. uolunt. lib. 7. c. 1.
qui omnium latiſſimè rem hanc tractat, &
concludit in legatis fieri benignam inter-
pretationem; Non alia itaque ratione ma-
ſculinum in ultima uoluntate comprendit
fœmininum, quàm ea, quòd materia eſt fa
uorabilis; Quare cum contractus ſtrictè in
terpretentur, & quatenùs proprietas ipſa
uerborum exigit, l. quidquid adſtrigendæ,
de uęr. oblig. regula ea, quam fauor teſta-
menti admittit, excludetur à rigore con-
tractus.
3 Secundo certum eſt, † nomen maſculinũ
eſſe contrarium fœminino, l. pueri appella-
tio, de uerb. ſign. ut ergò fœmina maſculo
nomine ſignificetur, eſt potius ex benigna
interpretatione, quàm ex proprietate, &
ideo cum in contractibus rigorem uerborũ
inſpiciamus, maſculinum non concipiet
fœmininum.
Tertiò conſentiunt omnes, quòd maſcu
lino continetur fœmininum per extenſio-
nem, nõ autem propriè, alioqui ſi propriè,
ſemper

Digitized by Google

ſemper contineretur, ut arguit Cur. Iun.
Auth. Præterea, num. 31. C. vnde uir. &
ux. & hanc eſſe ſententiam receptiſſimã no-
uiſſimè teſtatur Decian. conſ. 7. num.44. in
pri. & conſ. 74. num.7. in 3. & Manti. d. tit.
pri. num. 19. & latius lib. 11.tit.14.num.12.
Ceph.conſ.306.nu. 33. qui innumeros pro-
pè congerunt, & hanc extenſionem uocat
I. C. iuſtam interp̃tationem, l. iuſta, de uerb.
ſign. quæ tota ſcilicet à ratione pendet, ut
declarat Coraſ. l. liberos, num.4. de ſenat. Si
itaque contrahens utitur maſculino nomi-
ne, dum uult comprehendere fœmininum,
certè loquitur ambiguè, non enim ſcire fa-
cilè poſſumus, an propriè loqui, an impro-
priè uoluerit, & ideò ſuccedit regula, l. ue-
teribus, de pact. ut uerba interprætemur cõ
tra eum, qui potuit apertè legem dicere, &
ita pulchrè ſcribit Rom. l. ſed & ſi. §. liberos,
num. 7. de in ius. uoc. potuit, inquit, eſſe du-
bium, an qui accepit emphytheuſim pro fi-
lijs, de filiabus ſenſerit. Nam pro fœmina fa
cit, quòd æquè coniuncta eſt; pro maſculo,
quòd ſolus conſeruat paternam imaginem,
& ideo uerba interprætantur contra eum, q
potuit legem apertius dicere, d. l. ueteribus.
4 Accedit & regula altera, quòd † interp̃ęta-
tio extenſiua non habet locum in contracti-
bus, Alex. conſ. 113. num. 8. in 2. Barb. cõſ.
50. col. pen. in 2. Com. conſ. 166. qui hoc
admittit in contractibus ſtricti iuris, (qualis
eſt tranſactio, de qua nunc agimus) Bal. &
Sali. l. ſub prætextu, C. de tranſact. Caſtr. l.
in ſententia, de cond. ind. Dec. conſil. 204.
Crot. conſ. 297. num. 4. Bero. c. in præſen-
tia, num.406. de probat. Nat. conſ.676. nu.
31. Rolan. conſ.93. nu. 14. in 2. In contractu
5 enim † verbum, quod poteſt accipi propriè,
& impropriè, capitur propriè, vt Crauet. cõ-
ſil.964. nu. 16. & in diſpoſitionibus, in quib⁹
interpretatio, vel extẽſio excluſa eſt, maſcu
linum non concipit fœmininum, Alex. cõſ.
45. num.2. li.7. Corn, conſ. 14. in 2. & idem
Corn. conſ. 13. nu.6. eod. lib. in quacunq; ma
teria ſtricta idem cõcludit, quod, an verum
ſit nunc non diſputo.
Quarto, ſi hæc regula in contractibus re-
ciperetur, cõfunderemus hominum cõmer-
cia; Qui enim equum emit, & de equa ſen
ſiſſe videretur, & qui ſeruum, de ancilla, vt
in legatis creditur, quo nihil abſurdius eſ-
ſet, & qui ſibi, aut filio ſtipulatur, & filiam
comprehenderet, contra, l. cum qui, §. qui ſi-
bi, de verb. obli. & qui hominem ſtipulatur,
quamuis hominis appellatione, & fœmina
ſignificetur, l. hominis, de verb. ſig. maſculũ
ſtipulatus intelligitur in ſenſu potiori, l. 2. §.
1. de verb. oblig. l. ſi ſtipulatus ſim, §. 1. l. qui
hominem, in prin. & §. 1. de ſolut. Nec mirũ
quòd aliud in teſtamẽtis obſeruemus, aliud
in contractibus; In illis enim teſtator ſolus
6 loquitur, cui † nuſquam lex imputat, quòd
apertius non dixerit, mentemque tantum
examinat, l. vnum. §. vlt. de leg. 2. l. Labeo, de
ſuppel. leg. cum ſimil. In his verò verba ſpe
ctamus, l. Labeo, de contrahend. emp. Excu
ſatur teſtator, qui plerunque morbo turba-
tus eſt, quique cum rem ſuam tantùm agat,
7 rudius, ac craſſius ſolet loqui; At in† con-
tractibus, in quibus alteri alterum licet de-
cipere, l. in cauſæ, 2. §. fi. de minor. l. item ſi. §.
fin. Locat. imputandum eſt ei, qui minus cer
tam legem dixit; Deceptus eſt enim iuſtè
ab alio, qui obſcuris verbis contentus fuit,
quòd ſciret interpretationem factam iri, cõ
tra eum, Summa itaq; ratione Archid. Vir
magnæ auctoritatis dixit, non eſſe iure cau-
tum, quòd maſculinum in contractibus fœ
mininum comprehenderet, In his enim alia
regula uiget, vt verba obſcura interp̃temur
contra eum qui debuit legem dicere clari⁹,
Nemo verò ibit inficias, obſcurè loqui eum,
qui maſculino verbo vtitur, cum fœminam
ſignificare vult, quia, vt dixi, repugnat uis
verbi, & ad extenſionem confugiẽdum eſt,
Et ideo fœmininum non comprehendetur
8 maſculino; Decepti itaq; ſunt Dec. † d. l. 2. de
reg. iu. nu. 108. Alc. l. 1. de ver. ſig. & Tiraq. li.
1. de retr. §. 1. gloſ. 9. num. 210. qui dixerunt,
eum ſatis apertè loqui in contractu, qui re-
gula nititur, quæ eſt, vt maſculinum conci-
piat fœmininum, ſi quidem illa habet locũ
in vltima voluntate, & contractus ipſi ha-
bent regulam magis propriam, vt verba am
bigua interpretentur contra proferentem;
Et negari non poteſt in ancipiti non eſſe, an
qui ita locutus ſit, de maſculo tantum, vt
propria verbi ſignificatio ſuadet, ſenſerit,
an de fœmina, vt impropria; Et cum hæc
ſcripſiſſem, reperi Zuc. in l. fin. num. 73. C. de
edi. diu. Adr. toll. in hanc ſententiam Dec. re
ſpondiſſe, nec in tanta ſcribẽtium mole aliũ
vidi; Neque obeſt tex. in l. in conuentioni-
9 bus, de verb. ſign. quo adductus Pinel. † vir
in oppugnãdis veterum opinionibus nimis
audax, in l. 3. num. 33. C. de bo. mat. deſiuit
à communi ſententia, ſecutus Couar. ſuum
Hiſpanum. lib. 2. reſolu. c. 18. Nã reſpondeo,
cum textum loqui cum mens certa eſt, & ita
declarat in terminis Dec. in l. ſemper in ſti-
pulationibus, de reg. iur. & ſunt cõſ. Bal. 180.
in fi. in 2. & conſ. 411. num. 2. in 5. & ita etiã
reſponderi poteſt alijs. ll. mentem contrahẽ-
tium extollentibus, quas congerit Dec. d. l.
ſemper in ſtipulationibus; At certè in caſu
dubio non recedimus a regula d. l. veterib⁹;

Con-

Confirmatur autem reſponſio Zuc. ex doct. Bart. in l. Liberorum, num. 10. de verb. ſign. vbi concludit, filij appellatione, nepotem contineri impropriè, & per extenſionem, & num. 8. concludit in contractibus id non ꝓcedere, in quib⁹ ſequimur, d. l. veteribus; Ita verò ſe habet nomen filij ad nepotem, atque ad filiam, vt eſt tex. clarus d. l. iuſta, de verb. ſign. Et ex hac doctrina Bart. quæ receptiſſima eſt, concludimus, præualere in contractibus reg. d. l. veteribus, vt propria, & ſpecialis interpretationi, quæ procedit ab extẽſione, & ſi illa fiat ſecundùm regulam, ſiquidẽ regula eſt, quòd appellatione filij, nepotes ſignificantur, l. filij. de verb. ſign. & hæc animaduerſio adfert multũ lucis materię huic tam perplexæ, & vt ſupra dixi, magna oriretur commerciorum confuſio, & plerumque traheremus in contractum ea, de quibus partes non conſenſiſſent; Ex his autem, comprobata eſt opinio communis, vt qui in contractu vtitur voce maſculina, non comprehendat fœminam, à qua pauci quidam imprudenter diſceſſerunt, Dec. Alc. & Tiraq. vbi ſupra, ac alij quidam, quorũ rationes ſupra confutatæ ſunt; Communem hanc opinionem ſecuti ſunt innumeri, quos congerit Tiraq. vbi ſupra, num. 183. Ego aliquot hic referam; In emphytheuſi accepta pro ſe, & filijs, in qua ſuccedunt etiam filiæ, & ſic eſt materia indifferens Bero. qui de communi, d. c. in præſentia, nu. 40. de probat. Filiæ non continentur, Guid. Suz. l. quicunque, C. de ſer. fugit. relatus ab Archid. d. c. ſuadente, Henric. Boich. c. mulieres, num. 15. de ſent. excõ. Com. d. conſ. 166. Rom. conſ. 35. Imol. cõſ. 38. nu. 2. & d. l. ita, de leg. 2. & c. potuit, num. 69. de loca. vbi & Barb. in fi. Alex. conſ. 61. in pri. Rim. conſ. 121. nu. 4. Purpur. conſ. 484. nu. 12. Iaſ. l. ſi quis, nu. 23. de iuriſ. omn. iud. & d. l. veteribus, lect. 2. n. 193. C. de iur. emphyt. Dec. conſ. 567. Cur. Iun. conſ. 181. & conſ. 321. latè Marſ. ſing. 191. Bero. conſil. 104. num. 2. in pri. d. c. in preſentia, & q. 18. Rip. l. ex facto. §. ſi quis, nu. 59. ad S. C. Treb. Rub. conſ. 22. Zuc. d. l. fin. nu. 72. Rol. pleniſſimè, conſ. 93. in 2. Ceph. cõſ. 11. Ferr. cõſ. 103. num. 9. Loaz. l. filiusfam. §. Diui. num. 68. de leg. pri. Adducuntur autem Doct. aliqui ex his rationib⁹, quas ſupra attuli, vt apud eos videre eſt, qui etiam alibi ſępe in alia materia, vtuntur hac regula, quòd in contractib⁹ maſculinum non concipiat fœmininũ, Alexan. conſ. 113. in 2. qui reſpondit in inſtrumento induciarum, ſub maſculino fęminas non comprehendi, conſ. 204. num. 9. eo. vbi quòd communis opinio eſt, ne in contractu maſculinum comprendat fœmininum, Corn. conſ. 76. num. 17. in pri. conſ. 166. nu. 32. in 2. conſ. 211. nu. 2. in 3. qui vult, vt verbo, infraſcriptorum non veniat Camera, de qua tamen inſerius in inſtrumento fiebat mentio, qđ nihilomin⁹ ego non puto verũ, quia repugnat mens contrahentium, & ratio loquendi, Cro. conſ. 1. num. 30. conſ. 159. num. 27. conſ. 232. num. 29. conſ. 297. nu. 4. vbi ſeparat contractus à legatis, Barb. conſ. 15. colum. pe. conſ. 63. colum. 6. in pri. conſil. 56. col. pen. conſ. 57. col. 5. in 2. conſ. 66. colu. antepen. conſ. 39. col. antepen. in 3. conſil. 7. colum. vlt. in 4. Soc. cõſ. 42. num. 13. in 4. Iaſ. conſ. 115. num. 5. in pri. Dec. conſ. 201. Mar. d. ſing. 191. Bertr. conſ. 46. num. 9. in pri. Ex quibus omnibus certum eſt in cõtractibus, ſub maſculino fœmininum non contineri;

10 Idque adeo verum eſt, vt ſi † ſubſequatur dictionem, filijs, vox, quæ ſola maſculos, & fœminas complexa eſſet, adhuc idem cõſtituatur, vt puta, ſi dictum ſit, filijs, & deſcendentibus; Nam & ſi deſcendentium appellatione contineantur filiæ, tamen propter pręcedentem dictionem, filijs, aliud erit, Rim. cõſ. 179. Cur. iun. conſ. 321. latè Ceph. d. cõſ. 11. in fi. Et ſi aliter videantur ſenſiſſe Cro. cõſ. 165. & Alex. l. ſed ſi hac. §. Liberos, de in ius voc. Cui reſpondet Rim. d. conſ. 179. & eius opinio optimè ꝓbatur ex. d. l. Herennius de ver. ſign. & ex conſ. Bal. 459. num. 3. in 5. Nũc ad propoſitam ſpeciem accedamus. Et ex multis opinor hic in illa conditione (ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerint) non contineri filias.

Primò. Quia, vt dixi, in contractibus, in quibus nunc ſumus, maſculinum nõ comprendit fœmininum, Et hæc eſt communis opinio, à qua in iudicando non eſt recedendum.

Secundò. Quia verba (ſine filijs) ſunt adiecta in fauorem renunciantis; Namque, quòd renunciatio eſſet pura, & ſine vlla cõditione, cedebat commodo Iſnardorum fratrum, qui agebant contra Iacobum, quòd aliqua adijceretur conditio, commodo ipſius Iacobi, & ideò cum conditio huiuſmodi ab eo pręſumatur adiecta, quoniam ei eſt fauorabilis, contra eum in re ambigua fit interpretatio, d. l. veteribus.

Tertiò. Excipiunt reæ conuentæ, quòd verbo, filiorum, & ipſæ continentur; At ambiguum eſt, an contrahentes id voluerint, ergo nõ rectè probatur exceptio, & ideò excludi debent, ita Alber. d. l. veteribus, nu. 2. qui inquit, proferentem dici, & eũ, qui agit, & qui excipit.

11 Quartò. Imputatur ei, † cui pactum vtile eſt, etiam ſi is verba non protulerit, ſi non

curauit,

curauit, vt proferẽs legem apertius diceret;
Nam ſit interpretatio contra eum, cuius cõ-
modo cedit, quiſq; ſuerit prolator; Alber.
d.l.veteribus, Iaſ. pulchrè conſ. 39. in pri. &
eſt ratio, quia is cenſetur addidiſſe pactio-
nem, cui fauet, gloſ.l.cum manu, de contra-
hend. empt. Bal. & Caſtr. d.l. veterib⁹, & Bar.
& Ang. idẽ, re ipſa, vidẽtur ſentire, ut Fulg.
ibi admonet, qui volunt, vt in dubio fiat in-
terpretatio contra eum, pro quo profertur
pactum; Ille enim, vt dixi, intelligitur ver-
ba proferre, cuius intereſt verba eſſe prola-
ta, non is, cuius intereſt eſſe ommiſſa, vt in
terminis, Bal. conſ. 410. in pri. quod eſt repe-
titum conſ. 407. in 5. vbi ità infert ex. d.l. ve-
teribus; Et Ang. Caſtr. & Iac. de S. Georg. ad
fi. dicunt in d.l. quòd ſi neſcitur, a quo fuerit
adiecta pactio, vt quia notarius dixerit, de-
uenerunt ad tranſactionem, pactis infraſcri
ptis, fit interpretatio cõtra eum, qui nititur
pactione; Et ſi quis dicat horum deciſionẽ
conuenire caſui noſtro, nõ multum moror,
Verius tamen eſt hic, ipſum Iacobum verba
ipſa, ſi ſine filijs, protuliſſe, quia Iſnardi tra
dunt, & deſignant bona eidem, qui ſe ob-
ligat, reſtituere, ſi ſine filijs deceſſerit, & i-
deo & ille ſolus iurat ſe pariturũ contractui,
Alij autem non iurant; Et in terminis, quòd
quando aliquis promittit reſtituere bona al
teri, ſi ſine filijs deceſſerit, filiæ non comprẽ-
dantur, conſuluit Corn. conſ. 171. in 3. qui
inquit, quòd promittẽs debuit legem aper-
tius dicere; Et conſideret quæſo Illuſtris D.
Iudex, hanc eſſe meram veritatem, vt Iaco-
bus ſit ille, qui promittit reddere bona con
ſignata, ſi ſine filijs deceſſerit, quod pactum
eſt ſtipulatione ſubſequenti confirmatum,
iuxta l. iuriſgentium, §. quod ferè, de Pact. &
12 in his terminis, in pactis † reſpicientibus ſuc
ceſſionem initis in contractu matrimonia-
li, habemus deciſ. Nat. conſ. 676. Rol. cõſ. 54.
in 3. Ceph. conſ. 312. & Decian. reſponſ. 7. in
pri. qui omnes in eademcauſa conſulti re-
ſponderunt, pactum conceptum verbis ma-
ſculini generis, non trahi ad fœminas; Et,
quòd magis eſt, illi contrahentes vſi fuerãt
nomine, deſcendentium, in vna parte cõtra-
ctus, quod commune eſt maribus, & fœmi-
nis; & tamen quia in altera dixerant, filius,
concludunt, non comprendi filias, eo quòd
in contractibus maſculinum non concipit
fœmininum, & ſic in materia ſucceſſionis in
ſpecie magis dubitabili habemus auctorita
tem quatuor celebrium Doctorum, quorum
tres iam fato functi ſunt.

Quintò, Non ſolum, filijs, dictum eſt, ſed
13 aditum, legitimis, & naturalibus, † quo ca-
ſu fœminæ excluduntur, Ceph. d. conſ. 312.
nu. 110. Decia. reſponſ. 74. nu. 9. in 3. q. alios
citant.

Sextò; Sumus in materia differenti, quia
in hereditatibus maſculi excludunt fœmi-
nas, ex ſtatuto noſtro, & tunc receptiſſimum
14 eſt † maſculino fœmininum non contineri,
Fulg. cõſ. 34. qui inquit fratrum appellatio
ne non comprendi ſorores, ſi ſtatuto exclu-
dãtur, quæ fuit deciſ. Anch. in l. tres fratres,
de pact. cuius noſtri paſſim meminerunt. Ca
ſtr. conſ. 409. in 2. quod conſilium in omniũ
ore verſatur, & eſt 79. in antiq. Barb. in ter-
minis noſtris, in d. cõſ. 4. colum. ante pen. in
2. Corn. conſ. 124. per tot. in 2. ubi idem pu-
tat, ſi diſponens vſus ſit verbo, liberorum, &
conſ. 138. num. 4. eo. & in terminis noſtris in
materia renunciationis cõſ. 74. num. 17. 18.
in pri. vbi ait, ſi quis renunciauerit hçredita
ti, ſi is, cui renunciatur ſinè filijs deceſſerit,
comprendi eos tantum, qui excludunt renũ
ciantem, & ſic eſt deciſ. in terminis, Soc. d.
conſ. 42. nu. 13. conſ. 73. nu. 13. in 4. qui vult,
d. conſ. 42. vt ſi pater ſtipulatus ſit dotem no
mine communium filiorum, non compren-
dantur filiæ, ſtatuto excluſæ, licèt in huiuſ-
modi dotis ſtipulatione, ſi ſtatutum non ex-
taret, fortaſsè ſatis eſſet filias ſupereſſe, vt
eſt conſ. Ang. 118. qui voluit, vt ſi quis ſtipu
letur dotem ſoluto matrimonio ſine filijs, fi-
lia etiam comprendatur, & idem reſpondit
in caſu nõ abſimili Iaſ. conſ. 115. ad fi. in pri.
Quod ſi uerum eſt, ea ratione poteſt defen-
di, quia cum agatur de patrimonio fœminç,
æquum eſt, ut & ſexus fœmineus includatᷓ,
ſicut & quando emphyteuſis incipit à fœ-
15 mina, † tunc maſculinum cõprehendit fœ-
mininum, Iaſ. d. §. liberos, Gozad. conſ. 71.
num. 6. Cur. iun. conſ. 181. Bero. conſ. 120.
nu. 50. in 2. qui agit de pactis matrimoniali-
bus, & multa poſſent congeri; De ſtipulatio
ne tamen dotis dubitauit Corn. conſ. 1. in
prin. in 2. Rim. etiam conſ. 36. quòd filiorum
appellatione non continentur fœminæ, ſtã-
te ſtatuto excludente fœminas, & conſ. 173.
num. 7. quòd verbum, propinquiores, in ma
teria retractus non cõprehendit fçminas, &
conſ. 186. Idem putat in verbo, liberis; Nam
in conditione, ſi ſine liberis, concludit fœ-
minam excludi ab emphytheuſi propter le-
gem Moiſis prçferentũ maſculum, (agebat
de cauſa Hæbrç) Dec. conſ. 299. num. 11. &
conſ. 495. & conſ. 514. vbi tamen non ſat ve-
rè loquitur, quia tractat de hereditate fçmi-
næ; Alius quidam inter conſſ. Calca. cõſ. 47.
& Calca. conſ. ſeq. Cro. conſ. 104. Rim. cõſ.
37. & conſ. 62. vbi vult idem, & ſi quis voce,
proximiorum, vtatur, Alb. cõſ. 19. Socin. iu.
conſ. 168. nu. 63. & 69. in 2, alios multos re-
fert.

Digitized by Google

fert, Brun.art.5.q.12.quod ſtāt.maſc. & ego
poſſem plures ex recentioribus; Sed nihil
opus eſt; Ita quoque, ſi teſtator prætulerit in
teſtamento maſculos, fœminis, vt quo ad
eum ſit materia differens, maſculinum non
cōprehendet fœmininum, Corn. conſ. 138.
num.4.in pri.conſ.101.conſ.162. conſ.275.
in 4.Ruin.conſ.143.num.14. in 2. Et ratio
eſt efficaciſſima, quia inſpicimus mentem
diſponentis, quem non eſt veriſimile fœmi-
nas vocaſſe, quæ ſibi non ſucceſſiſſent, Soc.
conſ.33.num.3.in 4.cum ſim.& is intelligit,
ſe cōformare ſtatuto.ad tradita in l.heredes
mei,§.cum ita,ad Treb.&ideò Corn.cōſ.83.
in pri.prudenter reſpondit, quòd ſi poſt cō-
ditum teſtamentum, edatur ſtatutum exclu
dens fœminas,attendemus tempus teſtamē
ti in interpretandis verbis teſtatoris, nō au-
tem delatæ hereditatis; Et quamuis mate-
ria, de qua ageretur, non pertineret ad ſuc-
ceſſionem, tamen ex ſtatuto argueremus
mentem diſponentis, & ita facit in materia
retractus, Rimin.d.conſ.173.num.7. Quare
cum fœminę, de quibus agitur, non eſſent
ſucceſſurę inteſtato ipſi Iacobo,ſed exclude
rentur ab ipſis Iſnardis, vt dixi in prioribus
ſcriptis, illæ non erant poſitæ in conditione,
ſi ſine filijs, ſed maſculi tantum; His ità de-
ductis,facilè tolluntur,quæ in contrariū fue
runt propoſita.

Non obſtat ergo primò, quòd regula illa,
vt in contractibus maſculinum non conci-
piat fœmininum, habet locum in contra-
ctibus onerosis, vt per Corn. conſ. 177. per
16 totum in 4. Quia reſpondeo, † tranſactio-
nem eſse contractum oneroſum, neque
enim tranſactio valet, niſi aliquid datum
ſit, l. Tranſactio, C. de Tranſact. Neque
obeſt quicquam, quòd tranſactio poſſit dici
fauorabilis, Crau. conſ. 294. num. 8. quia
reſpondeo Crau. ibi loqui de tranſactione,
ex qua ſcādalis occurrebatur, qualis hęc nō
eſt; Quin nec facilè admitterem in caſu
Crau.maſculino concipi fœmininum, quia
in inducijs,q̃ fiunt, vt obuiam eatur rixis,&
ſunt ſpeties trāſactionis, maſculino fœmini
num non continetur, vt eſt conſ. Alex. 113.
in 2. cuius memini ſupra. Et quicquid ſit
in tranſactione reſpiciente cauſam publicā,
certè in ſimplici, ex qua priuati homines à
lite recedunt,fit eà interpretatio,quæ in pa-
ctis ipſis,vt in l.ſi de certa, C.de Trāſact. vbi
generalia verba tranſactionis non egrediun
tur ſpetiem, de qua inter partes agebāt, qđ
& in pacto receptum eſt,l.ſemper, §.Lucius,
de pact.& Doct. arguunt à Tranſactione ad
pactum ibi,vt Iaſ. & Cur.iun.in prin. Quin
in hoc potius, quàm in illa latiorem interp-
tationem quidam recipiunt,vt per gl.quam
ſequuntur non nulli in d.l.ſi de certa; Et cer
tum eſt,Tranſactionem eſſe ſtricti iuris,vt di
xi ſupra; Et quamuis ſecundum aliquos idē
iudicemus de tranſactione, quod de cōtra-
ctu, ſuper quo interponitur, Bar.l.ſub præ-
textu,num.6. C. de tranſact. Tamen ſecūdū
alios remanet ſtricti iuris,Iaſ.l.qui Romę, §.
Seia,in fi.de verb.oblig. & quicquid ſit tam
in cōtractibus bonæ fidei,quàm ſtricti iuris,
maſculinum non concipit fœmininum, qa
regula d.l.veteribus, habet locum in vtroq;
genere contractuum, & nominatim in ea fit
mentio venditionis,& locationis, quæ ſunt
bonæ fidei, §. actionum de action. Quin in
donatione,quæ latam recipit interpretatio-
nem,c.cū dilecti,de donat.& in qua maſculi
num concipit fœmininum, vt per Iaſ. d.l.ſi
quis id, num. 23. Dec.d.l.2. nu.107. Decia.
reſponſ.41. num.113. in pri. aliqui diſſenſe-
runt,vt Corn.conſ.199.nu.54.in 2.quale au
tem id ſit,certè in tranſactione priuatorum,
quæ eſt iuris ſtricti,procedit regula,d.l.vete-
ribus; & Corn.conſ. 177. in 4. de quo in du-
bijs, loquitur de beneficio Principis, quod
latiſſimè contra eum interpretatur, l.vlt. de
conſtit. princip. & rōni ipſe adhæret, fateāq;
ſecus eſſe in contractibus oneroſis; Quin &
ſi in beneficio ageretur de præiudicio tertij,
maſculino non contineret fœmininū, Dec.
cōſ.453.qui reſpondit priuilegium, quo da-
tum eſt Comiti, vt poſſit reſtituere natalib⁹
filios, non trahi ad filias, cuius opinionē di-
cūt communem Adden.ibi, & quæ aliorum
auctoritate poſſet comprobari; Tranſactio-
nem verò eſſe contractum oneroſum, nemo
eſt,qui dubitet,quia,vt dixi, non valeret,ni-
ſi quid datum eſſet, vel promiſſum.

Non obſtat, quòd ita demum maſculinū
contineat fœmininum, ſi interpretatio ten-
dat contra eum,qui verbis nititur,quia & ſi
id verum ſit,iam docui reum eſſe illum, qui
exceptionem ſuam cōfirmat ex pacto, quod
ab eo quoque adiectum eſſe cenſetur; Acce-
dit, quòd & aliæ etiam rationes adferūtur,
ex quibus in contractibus maſculino fœmi-
ninum nō ſignificatur, illa præſertim, quòd
non recipiunt latam interpretationem, vt
retuli ſuperius, nec repeto.

Minus obſtat, quòd,vbi abſurdum aliqđ
emergere poſſit,maſculino continetur fęmi
ninum, Alex. d.§. Liberos. Abſurdum aūt
eſſet, cum teſtator vxori nominatim proui-
derit,ommiſiſſe eum filias; Nam,ſi rectè cō-
ſiderentur verba Alex, nihil iuuant reum;
17 Etenim concludit Alex. † quòd ſi emphy-
theuſim quis ſtipulatus eſt pro ſe,& filijs, nō
continentur filiæ, eo quòd in contractibus
maſculino

maſculino, fœmininum non cõtinetur, ſubijcit, aliud eſſe, ſi pro ſe, & liberis, ut e.ſ. abſur dum emergat, quòd nepos ex filia comprehendatur, & non ipſa filia; Nam nepos ex filia vti maſculus, venit ex vi verbi, liberorum, non veniret autem filia; Ex cuius verbis, id optimè deprehenditur, vt quando ꝓpria verborum ſignificatio comprehendit maſculum remotiorem natum ex fœmina, & ipſa quoque comprehendit debeat; Verũ quòd ſi teſtator prouidet nominatim in diſpoſitione ſeparata alicui perſonæ, quam mi nus fortè diligere deberet, ideo dicamus, verbo, quod trahitur impropriè ad fœmini num, contineri fęminas, nemo eſt qui dicat; Alioqui ſi ita argueremus, Teſtator reliquit huic minus dilecto, ergo & alteri magis dile cto, Omnis teſtantium mens euerteretur, & ideò rectè Craue. conſil. 98. & conſil. 161. & Menoc. conſ. 85. num. 120. fallacem eſſe hãc argumentationem probant; In caſu Alex. verbo, liberorum, continetur nepos ex filia, ergo & filia; In noſtro, contrahens prouidit vxori in pacto ſeparato, ergo verbo, filijs, ſignificauit filias magis dilectas, non rectè cõ ſequitur; Plerũq; enim diſponentes fauent ipſis, quos minus diligere deberent, & eario res omittunt; Sic etiam filij poſiti in conditione non dicuntur vocati, gloſ. l. Lucius, de hered. inſtit. & tamen ſubſtitutus, qui eſt remotior ex teſtamẽto vocatur; Nec valet hoc argumentum, ſi ſubſtitutus (qui eſt, puta, extraneus) eſt uocatus, ergo filij ipſi cariores magis vocati erunt; Ita & hic non ſequitur; Vxori prouiſum eſt, ergo & filias in cõditione poſitas dicemus; Et maximè, quia adhuc abſurdum non tolleretur, ſiquidem ſemper magis dilecta erit Vxor, cui verbis expreſſis conſultum eſt, quàm fuerint ipſæ filiæ, quæ tantum in cõditione poſitæ ſunt, vt ꝑ Alex. conſ. 38. nu. 10. in 6. Secundo etiam reſpondeo, quòd filiæ ex ſtatuto excluduntur ab agnatis, & ideo filiorum appellatione non cenſentur in conditione poſitæ, vt ſupra deduxi latiſſimè.

Vltimo, non obſtat; Quòd in contractibꝰ non ſoleant fieri ſubſtitutiones, Menoc. qui alios refert d. cõſ. 38. n. 28. Nã rideo, nullam hic eſſe ſubſtitutionem, nec de vlla ſubſtitutioni tractari; tñ in tranſactione conuẽtum eſt, vt Iacobo ſine filijs decedẽte, bona ei tradita ab Ilnardis, ad eoſdem reuertãtur, quæ eſt pactio, ex qua non ſubſtitutio inducitur, ſed tranſactio ipſa generaliter concepta reſtringitur; Sic quottidie fiunt renũtiationes hæreditatũ à filiabus certis caſibus, & in em phyteuſi, & alijs contractibus hanc plerũq; adijcimus conditionem, vt mortuo emphytheuta ſinè filijs, res ad dñm reuertatur; Et hęc, vt notiſſima ꝑtereo; Quinimo, & in contractibus fieri poſſunt ſubſtitutiones, l. quoties, C. de donat. quæ ſub. mo. & contra Menoc. in eodẽ caſu latiſſimè reſpondit Decia. reſponſ. 41. nume. 17. in pri. De qua re, cum non pertineat ad præſentem ſpeciem, non diſputo; Et ex his omnes dubitationes ſublatæ ſunt. Concludo itaq; reum conuentum eſſe condemnandum iuxta petita; Et ità ipſa iudicarem.

ARGVMENTVM.

SVBTILIS materia ſubſtitutionum tractatur. An, & quando pluralitas reſoluatur in ſingularitates, & quo caſu fideicommiſſum tranſmittatur ad filios.

SVMMARIVM.

1 *ANTIQVVM tempus poteſt dici, ſi extat ad annos ſexaginta.*

2 *Enunciatiua verba probant contra Tertium in antiquis, maximè vbi agitur de probanda morte.*

3 *Subſtitutio facta Titio de Sempronio ſi extabit, et ſi nõ extabit de Gaio, an comprehendat caſum vt Gaius ſuccedat per fideicommiſſum Sempronio, qui ſuperſtes fuit, poſtea deceſſit, & nu. 12.*

4 *Pluralitas non reſoluitur in ſingularitates in vulgari ſubſtitutione, ſecus in fideicõmiſſaria, n. 5. & primum dictum de vulgari limitatur quando ſubſtitutio eſt diſiunctiua, nu. 6. & nu. 13.*

6 *Subſtitutionis Ius quando ſit potentius iure accreſcendi.*

7 *Anch. conſ. 390. reprobatur.*

8 *L. cum Auus, diſpoſitio, an & quando procedat etiam in ſubſtitutione vulgari.*

9 *Reciproca ſubſtitutio cõtinet fideicommiſſariam, quando eſt adita clauſula codicellaris, & ſubſunt verba tractum temporis ſignificantia.*

10 *Fideicommiſſum etiam conditionale tranſmittitur ad filios, quando ipſi ſunt in aliqua parte teſtamenti vocati.*

11 *Fideicommiſſario agenti contra hęredem, ſufficit probare quòd bona petita, fuerint per teſtatorẽ poſſeſſa.*

CONSILIVM X.

SI diligenter inſpiciantur verba teſtamẽti, nullum dubiũ eſt, D. Ludouicum actorem ex perſona D. Eleonoræ vocari ad hæc bona, vt ſubiecta fideicommiſſo D. Caprilij. Etenim Franciſco filio, ſi D. Flora non ſuperſteſſet, ſubſtitutæ ſunt filiæ, ſi extarent, ſin minus, maſculi, & fœminæ dictarum filiarum

liarum, vt cantant verba teſtamenti. At ve-
rò D. Floram prædeceſſiſſe Franciſco apertè
deprehenditur ex inueſtitura, de qua in ,pc.
car. 7. ex qua cognoſcitur ad Sororem Ga-
brielã, quæ dum in ſæculo eſſet, vocabatur,
D. Franciſca; perueniſſe partem hereditatis
D. Alexandri Patris; Quod euenire non po-
tuit, niſi, (vt ibidem narratur) D. Flora præ-
deceſſiſſet. Et hæc non ſunt verba ennuntia-
tiua, vt ſupponitur in dubijs, ſed talia, ſinè
quibus, nec inueſtitura, nec ea, de quibus
in inſtrumento illo, fieri poterant, niſi veri-
tas fuiſſet, quæ narratur. Et maximè hæc
vera ſunt, quia Matthæus patruus, qui e-
rat inueſtitus, ſucceſſiſſet ab inteſtato Dño
Alexandro fratri, niſi ex eius teſtamento
excluſus eſſet, iuxta diſpoſitionem Statuti
Ferrariæ.

Conuenit hoc etiam ordini naturali, vt
præmoriantur matres filiabus, iuxta illud,
ordine turbato ſuccedis Bul. &c. Verſamur
1 etiam in antiquis, cum ſexaginta anni, † &
ampliùs exceſſerint, qui, habita ratione uitę
huius ætatis, poſſunt dici tempus antiquũ,
cum pauci admodum tandiù uiuant, ut de
tanto tempore rectè deponere poſſint, & Au
ditorium Rom. obſeruat, ut tẽpus ann. quin
quaginta, habeatur pro antiquo, & ità re-
fert ſe uidiſſe iudicatum, Romul. in l. ſcien-
dum, num. 124. in fin. de uerb. oblig. & Soci.
conſil. 89. num. 7. in pri. refert multos Doct.
ità conſuluiſſe, qui habet pro abſoluto, ut
tempus ann. 60. ſit antiquum; & ob id etiam
ſi uerba illa eſſent ennuntiatiua, probarent
2 † contrà tertium, ſecundum pleroſq;, Alexã.
conſil. 15. num. 3. in 5. Iaſ. conſ. 65. in 3. Dec.
conſil. 13. num. 8. & idem ſentiunt Soc. conſ.
187. num. 17. in 2. & Corn. conſil. 247. num.
22. in ſecund. & id non habet dubium, cùm
agatur de morte, quæ ſola fama probari ſo
let, ut per Bald. conſil. 398 in ſecund. Crau.
conſil. 127. cum alijs; Et etiam in rebus gra
uioribus, & arduis receptum eſt, talia uer-
ba inducere ſemiplenam probationem, ut
per Crauet. qui conciliat opin. in tract. de
antiqu. temp. par. pri. num 72. Quo circà re
ctè probatum eſt D. Floram præmortuam
fuiſſe.

Sed, & ſi diceremus eam fuiſſe ſuperſti-
tem, non multum moror, quia non ob id
minus uocatæ ſunt filiæ, pro qua re ego alle
go in terminis Rom. conſil. 56. ubi inquit, ꝙ
3 ſi ita facta ſit ſubſtitutio, † & D. Gulielmum
filiis ſuis ſubſtituit, ſi tunc extabit, ſi autem
non erit in rerum natura Gulielmus, ſubſti-
tuit Marcobinum, Ille habebit locum, etiã
ſi Gulielmus ſuperuixerit, & hęreditatem
adiuerit, eique Marcobinus ex fideicommiſ-
ſo ſuccedet; & ratio eſt, quia illa uerba, ſi
non erit in rerum natura, non referuntur ad
tempus mortis, quaſi repetita ſit dictio, tũc,
in ſequenti ſubſtitutione, ſed generaliter in
telliguntur, ſi nõ erit in rerum natura, ideſt,
quandocunque morietur; Quod ſi in caſu
Rom. ubi eſt dictio, tunc, in prima parte, nõ
reſtringitur ſequens ſubſtitutio, multò mi-
nùs hic, ubi ipſa non eſt; Sic etiam Corn.
conſi. 226. num. 3. uerſ. ſed his non obſt. in 4.
reſpondit, illa uerba, ſi non uiuet, cùm non
ſint relata ad certum tempus, inducere com
pendioſam, hoc eſt, quãdocunq; deceſſerit,
quæ habent eundem ſenſum cum his, ſi non
extat, cum præcedat, ſi extat uiua, & ſuper-
ſtes, & ſequatur, ſi non extat. l. uiua, & ſuper-
ſtes, hoc eſt, quandocunq; decedat; & Rom.
in d. conſ. 56. ſecuti ſunt Soc. in l. pri. nu: 14.
uerſ 3. limit. de uulg. & pup & ibidem Iaſ. n.
27. & in l. cum proponas, num. 10. C. de hæ-
red. inſt. Dec. conſil. 227. num. 6. Pariſ. conſi.
70. num. 29. in 2. Curt. iun. conſil. 83. num. 6.
qui tamen omnes corruptè allegant d. con-
ſilium. Et in hoc caſu (quicquid aliàs dici
poſſit ex his, quæ ſcribit Soc. iun. conſil. 180.
in 2.) certè nulla ſubeſt difficultas, nè filias
ipſas a patris hereditate excludamus, con-
tra l. cum auus, de cond. & demon. & l. cum
acutiſſimi, C. de fideicommiſſ. Et ob fauorẽ
cauſæ piæ, Caſcan. conſil. 103. & ſeq & Ro-
ſel. conſil. 105. & Franc. de Cap. conſil. 107.
& ſeq. inter dicta conſ. Calc. reſponderunt,
illa uerba, nòn extantibus, continere com-
pendioſam, etiam contrà filias, quod magis
eſt. Sed quicquid ſit in eo caſu, certè in hoc
noſtro omnis æquitas ita ſuadet. Præterea
certum eſt, quòd hæc uerba, ſi extat uiua, cõ
tinent uulgarem, & exprimunt caſum, ſi he-
res eſſe poterit Domina Flora, l. fi. C. de inſt.
& ſubſt. & trahuntur ad alium caſum, ſi no-
luerit, ut ibi declarat Bar. Sed & Fulg. ibidẽ
uult, ut ſubſtitutio facta fratri ſi non uiuet
locum habeat ſi uiuat, & poſt moriatur. Si
cut & Rui. conſil. 170. & conſil. 183. in ſecũd.
ſi dictum ſit ſi filij prædeceſſerint uoluit ſub-
ſtitutionem habere locum etiam ſi poſt mo-
rerentur.

Aut ergo Domina Flora adiuit, & ſic ceſ-
ſat ſubſtitutio uulgaris, l. poſt aditam, C. de
impub. & al ſub. & Domina Eleonora, ut ne
ptis, pro tertia ſuccedit, cuius eſt hæres Ra-
ſorius.

Aut uerò non adiuit, & ex uulgari ipſa
uocata eſt, quo fit, ut omninò ad actorem
deuoluatur hæreditas. Non obſtat etiam,
quòd defecerit conditio, quia ita demum
uocatur Eleonora, ſi omnes filię deceſſerint,
quarum duas cõſtat ſuperuixiſſe, Eliſabeth,

ac

ac Franciſcam. Etenim uulgaris ſubſtitutio
facta pluribus ſimpliciter, ſi heredes non e-
runt, extinguitur, ſi vnus adeat, nec plurali
4 tas† reſoluitur in ſingularitates, & Bar. in l. 1.
num. 48. de vulg. & pupil. vbi & Soc. num. 51
idem Bar. in l. hæredes mei, §. cùm ità. vbi &
alij, ad Trebel. & paſſim; & in terminis ipſis
ità reſpondit Anch. conſ. 390. Nam reſpon-
deo multis modis.

Primò, quòd ſi intelligamus illa verba
poſteriora, & ſi non extant dictæ filiæ fœmi
næ, hoc eſt, vel etiam adita hæreditate mo-
riantur, ut ex Rom. dicto conſilio 56. ſupra
docui, hæc Domina Eleonora non tantum
vocatur ad tertiam partem, ſed ad vniuerſũ;
quia cum fuerit ſubſtituta omnibus, & illæ
ſinè filijs deceſſerint, omnem etiam heredi-
tatem conſequetur, & ob id in libello dictũ
eſt, ſaltẽ tertia, quaſi quòd ſi in toto aliqua
poſſet eſſe dubitatio, in tertia nulla ſubſit.
Et ſecundum hanc interpretationem Dña
Eleonora, quæ mortua eſt poſt omnes, ad to
tam hereditatem D. Alexandri vocaretur.
Et non abhorret hoc à mente teſtatoris, quẽ
veriſimile eſt voluiſſe præferre deſcenden-
tes extraneis, d. l. cum auus.

Secundò, reſpondeo, quòd hic non tracta
tur de vulgari, in qua loquuntur Doct. præ-
allegati, ſed de fideicommiſſaria, quia Fran-
ciſcus ſuperuixit D. Floræ, & fuit heres, &
5 in hac, † pluralitas reſoluitur in ſingularita-
tes; tex. eſt in l. Lucius, §. Caio, ad Trebel. &
tradunt Bar. & omnes in d. §. cum ita. Crau.
conſ. 109. & Doct. paſſim.

Tertiò, rñdeo, quod etſi ageremus de vul
gari ſubſtitutione, adhuc non eſt excluſa D.
6 Eleonora; Nam illa communis opinio † ha-
bet locum, qñ ſubſtitutus eſt quis omnibus
inſtitutis, puta inſtituo Caium, Seium, ac Sẽ
pronium, & ſi hæredes non eunt, ſubſtituo
Meuium; hic. n. Meuius non magis eſt ſubſti
tutus uni, quàm alij; At verò vbi pater filias
inſtituit, ac eorum filios ſubſtituit, intelligi-
tur cuilibet filiæ proprios filios ſubſtituiſſe,
& ob id non poteſt dici, quòd vnus ſubſtitu-
tus datus ſit omnibus; hæc eſt deciſio Alexã-
dri conſ. 167. nu. 10. in 5. & confirmatur ex au
thoritate Bar. in l. ſi mihi. de verb. oblig. vo-
lentis, vt ſi pater ſtipuletur duobus filijs, ne-
potes ſint vocati ſinguli, in portionem tan-
tum patris, & ità ex eo dicto arguunt Doct.
Alex. conſ. 204. in 2. Rui. conſ. 115. nu. 12. &
conſ. 145. n. 5. in 3. & alibi. & eſt conſ. Crau.
130. vbi & ipſe idem concludit. Quinimò
Grat. reſpõ. 132. in 2. voluit quòd dictio am-
bo, in vno verificetur ſi ita ratio ſuadeat. quo
circa dubitandum non eſt, filias vocatas eſſe
ad partem ſuar. matrum.

Si ergò ſubſtitutio hæc eſt potius diſtri-
butiua, quàm coniunctiua, ſumus extra illã
deciſionem; Si. n. quælibet filia ſuum habet
ſubſtitutum, potentius eſt ius ſubſtitutionis
quàm ius accreſcẽdi, l. 2. §. ſi duobus, de bo.
poſſ. ſecund. tab. Iaſ. latè, poſt alios, in l. re cõ
iuncti, num. 154. de leg. 3. qui concludit non
ſolum ſubſtitutionem expreſſam, ſed & taci
tam tollere ius accreſcendi. Intelligetur er-
go hæc ſubſtitutio, vt filiabus, quæ non exta
bunt, hoc eſt heredes non erunt, filij ſui ſint
ſubſtituti.

Et id confirmatur, quia ſicut prædilexit
teſtator in illa parte filiam, ita neptẽ, ut latè
probat Soc. d. l. cum auus, nu. 39. Soc. iun. cõ
ſil. 126. num. 29. in pri. Ruin. conſil. 159. nu.
6. in 2. Si. n. Heliſabeth in tertia parte præ-
lata eſt, cur non & eius filiæ? Et huc tendit
etiam exceptio, quæ proponitur a Docto. dũ
volunt, vt ſi ſubſtitutus ſit de liberis, inſtitu-
ti etiam ſi ſint inuicem ſubſtituti, ab eo ex-
cludantur, vt Alexan. poſt Imol. in d. §. cum
ita, num. 16. Nec mirum, quia in ſubſtitu-
tione reciproca, quæ contineat etiam fidei-
commiſſariam, ſubintelligitur inter libe-
ros, conditio, de qua in l. cum auus, vt ex So
cin. docui. Sicut ergò in illa tacitè ineſt, niſi
is, cui ſubſtituitur, ſinè filijs moriatur, ita &
in ſequenti ſubſtitutione, cũ vna pars teſta-
menti, alteram declaret, l. ſed vtrum, de pe-
tit hered.

7 Et ex his conſtat Anchar. malè † conſu-
luiſſe, vt expreſſim etiam deducitur ex con-
ſil. Soc. iun. 70. in 3. dum declarat conſ. Ang.
306. & ex additionibus, ad Alexan. conſ. 36.
in 3. vbi conſideratur, quòd inſurgeret ma-
gna iniquitas, ſi filij præmortuæ excluderen
tur, & ob id Anch. & ipſe, ex alijs, conſulta-
tionem ſuam confirmauit, cuius non inter-
erat, quò ad deciſ. principalem, an neptis eſ-
ſet excluſa, vel non.

Quartò, reſpondeo (& hæc animaduerſio
omnem eximit ſcrupulum) quòd licet ad-
mitteremus neptes eſſe vulgariter ſubſtitu-
tas, adhuc ſubintelligitur conditio dictæ. l.
cum auus; Et ſi enim (ſecundum commu-
8 nem ſententiam.) ea lex non procedat in †
vulgari, vt per Socin. ibi. nume. 18. Secus
tamen eſt, quando illa ineſt compendioſæ
ſubſtitutioni, tunc enim ſicut fideicommiſ
ſaria intelligitur ſub conditione, ſi ſinè libe
ris, ita, & vulgaris, hæc eſt deciſ. ſingularis,
Soc. in d. l. cum anus, num. 19. Sed certè hic
eſt caſus præſens, ergò. Namq; dicitur in te
ſtamento, & eas ſibi inuicem ſubſtituit, ſi ex
tant d. filiæ fœminæ, certè hæc ſubſtitutio eſt
reciproca, q̃ continet fideicõmiſſariam, q̃uis
enim dubium ſit apud noſtros, an reciproca

9 † quando clauſula Codicillaris additta eſt teſtamento, contineat fideicommiſſariam, & quidam putent contineri, quidam nõ, qui dam diſtinguant, an clauſula illa ſit concepta in futurũ, an minus, vt latè alias ſcripſi, nihilominus certa, ac conſtans omnium eſt ſententia, illam contineri, ſi qua verba ſubſint, quæ tractum temporis ſignificẽt, vt per Socin. conſil. 12. nu. 16. in 3. qualia hic ſunt; dicitur enim & eas inuicem ſubſtituit ſi extant dictæ filiæ, ſi extant, vel antè, vel poſt aditam hereditatem, hoc eſt, ſi heres nõ erit, vel erit, & deceſſerit, Sicut ergo ſi D. Eliſabeth fuiſſet hęres, Eleonota excludebat alias ſorores ex d. l. cum auus, ita quoque, ſi heres non fuit, vt in terminis tradit Soci. d. num. 19. dum exæquat conditionem expreſſam, & à lege ſubintellectam, & tantò magis hoc verum eſt, ob clauſulam codicillarẽ cõceptam etiam in futurum, vt per Rip. in l. Lucius, de vulg. & pup. Quarè conſtat Anchar. conſ nil obeſſe.

Quintò, reſpondeo, quòd cum D. Eliſabeth fuerit ſubſtituta Franciſco, ſi deceſſerit ſinè filijs, ea moriens fideicommiſſum etiã
10 conditionale tranſmiſit. † Et ſi enim regulariter talis tranſmiſſio non obtineat, vt per gloſ. in l. pri. C. de his, qui ant. ap. tab. & per omnes in l. cum filio, de leg. pri. tamen quandò filij ſunt in aliqua parte teſtamenti vocati, ſecus eſt, vt per Bald. in d. l. pri. & l. ſi pater, quæſt. 4. C. de inſt. & ſubſt. & ita declarant Nat. conſil. 551. & Ceph. conſ. 283. num. 24. Quinimò voluerunt quidam, ſat eſſe, vt in conditione filij ſint poſiti, Ceph. conſi. 16. Ego tamen contrà reſpondi alias. Et ex his tollitur obiectum, quòd D. Eleonora non ſit vocata.

Extremum illud eſt, an probatum rectè ſit, bona, quæ petuntur, fuiſſe D. Alexandri, & opinor eſſe. Etenim ſi conſideramus verſari nos in re ſat antiqua, his probationibus contenti erimus. Primò enim extat ęſtimũ Ioannis patris, quod probat contra eũ, Doc. in l. decem, de verb. oblig. & D. Lucretia poſſidebat ſextam partem pro indiuiſo dictæ poſſeſſionis poſitæ ad æſtimum Ioannis, vt ex collatione quantitatum apparet. Secundò idem probat liber Illuſt. Contrarior. ex quo deducitur, partem poſſeſſionis eius, quę a Matthæo, ac Alexandro fratribus detinebatur perueniſſe ad Dominam Lucretiam. Tertiò extat diuiſio Capriliorum, in qua fit mentio huius prædij, della Stellata. Quartò extat altera diuiſio Capriliorum, & Ferrarij, in qua partiuntur hanc ipſam poſſeſſionem.

Nec ob. quòd dominium Alexandri non videatur probatum, vt ſolet exigi, Bald. conſil. 3. in 4. Nat. conſ. 400. Nam reſpon. quòd imò rectè probatum eſt, nam Matthæus Alexander, ac Troilus fratres recognoſcebant ab Illuſtribus Cõtrarijs hanc poſſeſſionem, & eam mox recognouit D. Lucretia, nõ alia ratione, quam quòd ſucceſſiſſet Alexandro patri, & ideo non poteſt negare patrem fuiſſe dominum. Secundò reſp. quòd deciſ. Bal. habet locum contra tertium poſſeſſorẽ, non
11 autem contra † heredem, qualis erat D. Lucretia, & nunc eſt Troilus, qui in locum eius ſucceſſit, ut per Nat. d. conſ. 400. & idem probant Alexander conſ. 187. in fin. in 5. Pariſ. conſ. 48. num. 16. in 3. & alij; nam datur fideicommiſſaria hereditatis petitio cõtra tales, qui non poſſunt habere plus iuris eo, cui ſucceſſerunt. Corn. conſ. 304. nu. 20. in 3. Aret. c. in præſentia, num. 4. de prob. cum alijs, qui agunt de eo, qui cauſam mediatam ab hęrede habuerat, quod magis eſt. Satis eſt ergò probaſſe, quòd D. Alexander poſſederit. Et ex his omnibus tolluntur obiectiones. Concludo igitur Reum eſſe condemnandum iuta petita.

ARGVMENTVM.

Prosecvtio cauſæ appellationis facta per procuratorem, qui appellauit, An, & quãdo ſit nulla, ob defectum pr̃ãtis quo ad proſequutionem, & cauſa deſerta dici debeat.

SVMMARIVM.

1 *Procvrator, an, & quando poſſit appellare, et quando cauſam appellationis proſequi, etiã mortuo Domino, diſtinguendo caſus, oſtenditur.*
2 *Procurator, an, & quando poſſit petere executionẽ ſententiæ.*
3 *Procurator in cauſa principali, reuocatus cenſetur per conſtitutionem alterius procuratoris in cauſa appellationis.*
4 *Appellatio deſeritur vbi procurator, qui appellauit, non habet mandatum ad proſequendum.*
5 *Ab appellatione excluſus, dicitur etiam excluſus à proſecutione.*

CONSILIVM XI.

1 MAteria hæc, an procurator † poſſit appellare, & proſequi appellationis cauſã, diffuſè a noſtris tractata eſt, ſed tñ non ſat rectè ex corũ diſtinctionibus percipitur. Ego, quantum in me erit, curabo, vt res hæc illuſtrior, & certior appareat. Si mandatum ſi ſimplex ad certam cauſam, poterit tamen procu-

procurator appellare, & tenebitur, textus
eſt in l.inuitus. C.de procuratoribus, quem
ómnes ſic interpretantur; Si tamen vellet
proſequi, non poſſet, quicquid Plac. anti-
quus interpres voluerit, cõtra quem eſt cõis
opinio, vt per Bal.Sali.Caſtr.ac cæteros ibi,
& ꝑ Ang.Aret.in l.fin. an ꝑ al. cau. app.& ꝑ
Capr. latè reg.65.& per Sign. int. conſ. feu.
conſ.20.qui & ipſe communem dicit; Et eſt
ratio, quia ſecundum Doctores, mandatum
trahitur ad appellationem, quaſi ſit appen-
dix primæ cauſæ, non ad proſecutionem,
quæ eſt diuerſa cauſa, vt per Sali.d. l. nu. 6.
qui ait, mãdatum durare ad appellationem
vſque, & per Caſtr.n.5. qui proſecutionẽ ab
appellatione ſeparat. Et quamuis ciuili iu-
re, communis hęc opinio non probetur, & i-
deo Ana. Palcentini ſententiam verã eſſe, vt
Deus Deus eſt, diceret, referente Ang. d.l.fi.
Tamen hodie Pontificio iure definitum id
eſt, c.non iniuſtè, de procur. vbi etiam Abb.
hoc ipſum adnotauit, nu 5.Concludunt ita
que omnes, procuratorem datum ad vnam
cauſam, virtute mandati poſſe appellare;
Sed certè alia etiam ratione poteſt appella-
re procurator, quia.ſ.factus eſt dominus li-
tis, vt eſt tex.clarus in l.ab executore.§.fi. de
app. cuius miror Doct. non meminiſſe, d.l.
inuitus. Inquit enim ibi Iureconſultus, poſ
ſe procuratorem victum appellare per aliũ,
quia lite conteſtata, dominus effectus eſt;
Ecce quòd ille non hæret mandato, ſed con
teſtationi, namque virtute mandati alium
nõ poſſet ſubſtituere ad appellandũ, l.quod-
quis, C.de procur. Sed quicquid ſit, quò ad
appellationem interponendam, omnes con
ueniunt. Et ex his puto ipſe, ꝙ non virtute
mandati, ſi fuiſſet ad hanc cauſam reſtrictũ,
ſed conteſtationis, pręſens mandatũ defen-
di poſſet; Nam ſi ad mandatum confugim⁹,
cùm, quo ad appellationem, cauſa adhuc ſit
integra, mandatum eſſet extinctum, ex regu
la.l.mandatum.C.man. Nec inueni aliquẽ,
qui in terminis definiat, procuratorem ap-
pellare poſſe poſt mortem domini, quaſi res
integra non ſit; Quòd ſi ad illam rationem
confugimus, de qua ſupra, aliud conſtitue-
mus; Si enim poſt conteſtationem cum eo,
lis rectè peragitur, mortuo etiam domino, l.
ſi defunct⁹, de procur. l.nulla, vbi omnes, C.
eo.tit.Bertr.conſ.53.in 3.ita quoque, & ipſe
ea omnia obibit, quę ab hoc dominio inſtã-
tiæ proueniunt; & in terminis, quod ex domi
nio hoc, appellatio cõfirmetur, tradit Caſtr.
d.§.fi.& d.l.fi.qui pulchrè; Fateor tamen, ꝙ
& hoc quodãmodò pendet ex mandato, cũ
appellatio fiat coram iudice, ꝗ tulit ſenten-
tiam, & quodammodò ad primum Iudicem
ſpectet; vt per Caſtr.d.l.inuitus, nu.4.& per
Ana.d.c.iniuſtè, num.4. vbi hanc rationem
in terminis adfert, dicitque appellationem
finem eſſe primæ cauſæ. Hincque datus ad
audiendam ſententiam duntaxat, poterit
appellare, quaſi id connexum ſit, ſecundum
deciſ. Rot. 2. de procur. in antiquior. quam
Feli.ſecutus eſt, c.cum olim, nu.11.de off.de-
leg. Alibi tamen Ro.in ant.dec.2.de procur.
ob dictionem, duntaxat, ſecus voluit, & idẽ
eſſe ex mente Doct. etiam ſi hæc dictio non
ſit adiecta mandato, tradit Abb.d.c.non in-
iuſtè, in fine, adeo in re eadem controuer-
tunt noſtri; Si tamen dictum ſit in mandato
ad comparẽdum in cauſa, appellabitur, Ca-
ſtr.conſ.236.in ſecundo.

Quòd ſi mandatum ſit generale, & ad li-
tes futuras, vel ſit inſerta clauſula, ad proſe
quendũ, tum cõueniunt omnes poſt Bar.d.l.
inuit⁹, vt liceat procuratori proſequi, quod
etiam tradunt Doct. in d.l.fi. an per al. & eſt
deciſ.Ro.2.& 19.de procurat.in nou. ſecun-
dum nouam editionem, Alex.conſ.36.nu.9.
in 2.deciſ.Tholoſ.156.Rui.cõſ.80.in 5. Rol.
conſ.43.in pri. Proſecutio autem hæc, non
ſumit robur ex dominio inſtantiæ, ſed ex
mandato ipſo; & ideò morte domini expi-
rat poteſtas hæc: Id autem ita eſſe indè pro-
batur, quòd dominium inſtantiæ non du-
rat finita cauſa prima, vt eſt deciſ. Bar.in l.ſi
procurator, num.2.de procur. & in l.hoc iu-
re, num.5. de ſolutio. vbi inquit, procurato-
2 rem † non poſſe petere executionem ſenten-
tiæ, quia mandatum eſt finitum, niſi alias
haberet generale mandatum ad lites, & tra-
dit Rom.ſing.645. Et id etiam deciſum eſt
apud Rot.d.deciſ.2.& deciſ.25.de procur.in
Ant. vbi dicitur, quòd ſi dominus conſtituat
procuratorem in cauſa appellationis, eo ip-
3 ſo reuocatur † is, qui fuit procurator in
principali, & ſententia cum hoc lata, nul-
la eſt.

Quòd ſi conteſtationis primę litis virtus
adhuc duraret, non eſſet locus reuocatio-
ni, l.poſt litem, de procur.& non vi genera
lis mandati, vt Doct. aiunt, ſed dominij ip-
ſius, proſecutio fieret, quòd illi negãt; hinc-
que Gui. Pap.Sing.610. dixit, procuratorẽ
cauſæ principalis poſt litẽ conteſtatam non
poſſe ſubſtituere in cauſa appellationis,
quia diuerſa ſit inſtantia, in qua nullum
ius adhuc ei eſt quæſitum; Cuius deciſio
multum ad rem noſtram facit; probat enim
rem dici adhuc integrã, & idem repetit q̃ſt.
111. in tract. de app. Si itaq; tota hæc res
pendet ex mandato conſequitur, vt cum res
integra ſit, quò ad proſecutionẽ illud morte
ſoluatur; namque alia, eſt inſtantia primæ

cauſæ, alia ſecundæ, vt dixi ſuprà, & tradit in terminis Caſtr.conſ.12.num.15.in pri. & hanc rationem adferunt omnes, d.l.inuitus, & d.c.non iniuſtè, vbi Abb.in fin. c. Licet enim in pleriſque, principalis cauſa, & appellationis, videatur eadem, Alex.conſ.96, in ſecundo, Doct. l.ità demum, C. de procur. Tamen in propoſito non eſt de appendicibus primæ, ſed eſt diuerſa cauſa, vt tradit Caſtr.d.l.inuitus, num.5. & eſt ex mente omnium ibi, qui dicunt, quò ad hoc, cauſas eſſe diuerſas, vt per Sali.ibidem.

Sicut ergo, & expreſsè, & tacitè hic procurator reuocatur, quia ſcilicet res eſt integra, ità quoque & mandatum morte extinguitur, non ſecus, quàm ſi alius procurator ab eo, qui litem primam egit, virtute mãdati generalis, mortuo domino vellet appellare. Nam quò ad proſecutionem, ille eſt tanquàm extraneus, nec habet vllum ius aliundè, quam ex mandato. Quare obtinet regula, quod mandatum propter mortem, re integra expirat.

4 Ex quibus concludo appellationem † eſſe deſertam ex hoc capite, cum procurator nõ haberet mandatum ad proſequendum.

Quò verò ad proſecutionem Principalis, mihi videtur res extra omnem difficultatẽ; namq́ue nullibi probatum video intereſſe proſequẽtis, quod in primis neceſſum erat, l.1.§.1.de app.Fulg.conſ.165.& conſ.169.

Secundo, quia ſi proſecutio procuratoris nulla eſt, conſequenter & ipſius; quia nemo poteſt proſequi appellationem deſertam, & ideò Are.c.veniens, col.4.de teſti.ſupponit, quòd appellatio deberet eſſe valida, quò ad appellantem, vt alius poſſet proſequi.

Tertiò, cum de ſententia is certior factus
ſit, & lapſum ſit ei tempus ad appellandum,
non video, quomodo velit proſequi, nam ab
5 † appellatione excluſus, eſt etiàm excluſus
à proſecutione, glo.c.vt circà, ver.adhærentes, de elec.in 6.Bald.auth.ſed hodie, quæſt. vlt.C.de app. Si enim quò ad eum ſententia in iudicatum iam trãſiuit, quomodo poteſt alterius appellationem proſequi? cui enim currit terminus ad appellandum, ſi non appellat, is ſentẽtiæ dicitur acquieſcere, & ſententia, quò ad ipſum, tranſit in iudicatum. Alex.conſ.136.nu.3.in 2.cum vulg. Non poteſt itaq; ſemel ab eo probatum, mox improbare, c.quod ſemel, de reg.iur.in 6.nihil ergò amplius debet conſequi ex hac proſecutione, quàm poſſet ſinè ea, quod etiam Aret, vbi ſuprà, in caſu magis dubio ſcripſit. Ex quibus omnibus puto pronunciandum eſſe appellationem deſertam.

ARGVMENTVM.

QVOD vbi ex forma ſtatuti requiritur, mandatum, nõ ſufficiat præſumptum, oſtẽditur, & plurès præſumptiones in caſu, de quo agitur, reijciuntur. Cauſamquè pendentem cum ſilio, ſi ipſe bannatur, proſequendã eſſe cum fiſco, alias omnia ſecuta nulla extare demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 MANDATVM *quandò requiritur ex forma ſtatuti, illud expreſſum eſſe debet, non tacitum, ſeu præſumptum, & præſumptiones nonnulla taciti mandati proponuntur, & reyciuntur, num. ſeqq.*

2 *Procuratorem non habentem mandatum, admittens, & cum eo litigans, videtur illum, vt talẽ admittere, & in eum transfertur onus probandi, quòd non ſit procurator.*

3 *Ratihabitio non poteſt induci abſq; omnium geſtorum ſcientia.*

4 *Innoc. in c, exparte decani, de reſcript. declaratur.*

5 *Mandatum procuræ extinguitur per mortem ciuilem, vt per bannum.*

6 *Fiſcus habet priuilegium, vt cauſam cęptam trahat ad ſuum forum.*

7 *Sententia lata in contumaciam, ſolum contumaci nocet,*

CONSILIVM XII.

SENTENTIA hęc quò ad Herculem nulla eſt, & ideò fiſco non nocet. Neq; obſtant multę præſumptiones, quæ conſiderantur ad inducendum eius mandatum; Namque ex ſtatuto ſub Rub.16.lib.2.exigitur, vt mandatum referatur in actis, alias verò vltrà non poſſit procedi, & vt in eo, Secũdò quia quotiès ex ſtatuto requiritur mãda-
1 tum, † illud debet eſſe expreſſum, vt actus va
leat, non autem tacitum, ſeu præſumptum, Bal.l.ſi vxorem, num.3.C.de cond.inſ. Iaſ.l. licet, num.10.ver.nono, C. de procur. idem Bal.l.2.§.voluntate, ſolut.matr.& eum ſequũtur omnes, vt per Rip.num.3, & in terminis tradit Gui.pap.deciſ.40, Quin & præſumptiones ipſæ non concludunt.

Nam prima nihil operatur, niſi appareat, quòd inſtrumenta ad cauſam facientia ſint tradita procuratori ab ipſo Domino, Rom. conſ.446.& ſing.643.quod maximè hic obtinet, quia verius eſt, tradita fuiſſe inſtrumẽta ab alijs fratribus, quorum mandata exhibentur, & Neuiz.conſ.19.& dec. Peruſ.110,

loquuntur,

loquuntur, quandò non poteſt præſumi pro curatorem aliundè inſtrumenta habuiſſe, quàm ab eo, cuius mandatum non apparet, qui non eſt caſus præſens.

Secunda etiam non eſt attendenda, quia Soc. in reg. 212. & Neuiz. conſ. 19. & alij, de quibus in dubijs, loquũtur de eo, qui litigat
2 cùm procuratore non habente † mandatum, dicuntque, quòd ex quo nihil opponit contrà eum, videtur ipſum vt procuratorem admittere, & in quaſi poſſeſſione officij illum conſtituere, ita vt transferatur onus probandi in eum, ſi poſthac velit negare, quòd admiſſus ab eo, nõ eſſet procurator, vt p Alex. poſt alios, in d. l. licet, nu. 5. C. de procur. At quòd is pro quo egit, non poſſit dicere illum non fuiſſe ſuum procuratorem, eſt alia quæſtio, pendens ex memorabili dicto Innoc. in c. ex parte Decani, de reſcr. quod latè examinat Alex. poſt Imol. in l. ſæpè, num. 87. & ſeq. de re iud. & alibi ſæpè Doctores. Quocirca cùm nuſquàm probetur D. Herculem ſciuiſſe à principio acta iudicij, vt exigit Inno. vbi ſupra, licèt Doct. non putent hoc ſufficere, non poteſt mandatum induci, nec etiam ra-
3 tihabitio † antea geſtorum, ex quo tempore ſcire aliquid cœpit, niſi illa omnia ſciuiſſet, Caſtr. conſ. 350. in ant. quod eſt 12. in no. in 3. vbi Adden. conſ. 465. in pri. conſ. 382. in 2. Rui. conſ. 63. num. 23. in 2. Cra. conſ. 197. in fi. cum ſim. & notificatio ſententiæ, quæ allegatur, non infert ſcientiam in actibus præcedentibus,

Tertia item reijcitur, vt pendens ex dicto
4 Innoc. † de quo ſuprà, quod vel communiter improbatur, vt per Alex. conſ. 80. nu. 14. & d. l. ſæpè, vel procedit in certis caſibus, de quibus Alex. vbi ſupra; & maximè quandò agens habet ſaltem aliquod mandatum, licèt non comprendens actum, qui geritur, vt Adden. ad Alex. d. conſ. 80. qui multos citat.

Quarta, quòd procurator impenderit in copias ꝓceſſuum, quam Rot. dec. 9. de cau. poſſ. & propr. in ant. Cur. conſ. 77. num. 23. Neuiz. d. conſ. 19. & alij conſiderant, nec ipſa ad rem facit, quia non conſtat eũ de ſuo impendiſſe, vt Doct. exigunt; & præſumitur, quòd alij litigatores curauerint deſcriptionem actorum, & ſoluerint, & Doct. præcitati, & Caſſa d. dec. 3. de procur. & alij loquunt in quæſtione illa, an mandatum præſumatur ex temporis antiquitate, concurrente ſolutione procuratoris, qui non eſt caſus noſter.

Quinta, quòd in ſententia, à qua Hercules non appellauit, fiat mentio procuratoris, & ipſa non ſubſiſtit; nàm quatènus vera ſit Gozad, ſententia in conſ. 96. num. 13. volentis, quòd is, cui intimatur ſententia, in qua procuratoris fit mentio, præſumat mandaſſe, de quo nunc nõ diſputo, illa procedit, quandò longum tempus poſt ſententiã lapſum eſt: & Ita loquitur Gozad. vt num. 16. ad fi. qui non eſt caſus præſens, & facilè etiã confutari poſſet hoc caſu Gozad. ſed nihil adtinet,

Vltima etiam non debet mouere, quia non ſumus in caſu Gozad. d. conſ. 96. num. 15. ex mandato enim producto à Cremonio apparet Herculem nõ conſtituiſſe illum ꝓcuratorem, & ideò ceſſat præſumptio, Caſtr. conſ. 81. in 2. Alex. conſ. 50. num. 2. in 5. cum ſimm. Ex quibus cõſtat, quò ad D. Herculẽ, ſententiam eſſe nullam, etiam ſi non eſſet opus mandato expreſſo, vt certè eſt, ob ſtatutum noſtrum. Et hæc de prima parte dubiorum, quæ ſuperuacuò adtigi, quia quatenus aliquod mandatum extitiſſet, illud eſt finitum, vt mox dicam.

Adgredior nunc alteram partem dubiorum, in qua tractatur, an inſtantia tranſeat in fiſcum, & dico in caſu propoſito rem eſſe extrà omnem difficultatem. Etenim cùm iſti fratres Pellicciarij fuerint banniti lite
5 pendente, mandatum † eorum fuit finitum, quod ob ciuilem mortem extinguitur, Doctores de. vlt. de procur. vbi Zab. q. 14. Alc. reſponſ. 125. Mortuus eſt autem bannitus, quò ad ſtatum Sereniſſimi Ducis noſtri, vt per Alex. conſ. 23. conſ. 26. cõſ. 75. in pri. Iaſ. poſt Caſtr. l. 1. C. de her. inſtit. Rui. conſ. 49. in 4. conſ. 26. in 5. cum alijs relatis apud Decia. conſ. 80. nu. 38. in 3. & in terminis eſt decif. Aret. in §. ꝓterea. 2. ſub nu. 37. de excepr. quem ſequitur Vãt. de null. ex def. inh. man. num. 176. qui dicunt, quòd ſi quis lite pendente banniatur, mandatum definit, & hoc eſt ex mente Bal. in ver. ſententiæ, num. 1. de pa. conſtan. & id ſolet euenire aliàs mutato ſtatu litigantis in deterius, Soc. iun, conſ. 38. num. 18. in 4. qui alios citat; Quare fruſtrà hic diſputamus, an inſtantia in Fiſcum tranſeat, quia etſi admittamus, vt ne tranſeat, ſententia tamèn ferri non debuit contrà ꝓcuratorem, qui mandato carebat.

Secundò, altera etiam ratione Fiſcus rectè obijcit nullitatem, quia etiam ſi verum eſſet in fiſcum transferri iudicium, & inſtantiam tranſire, tamèn deberet tũc citari ꝓcurator fiſci, & cauſa agitari cùm eo, quia
6 habet ille hoc priuilegium, vt cauſam † cœptam trahat ad ſuum forum, & eſt cõmunis opin. vt adteſtatur Cagn. in l. venditor, nu. 17. de iudic. Quarè cum nec coràm Iudice, apud quem cauſa agebatur, nec coràm Dominis factoribus fuerit citatus fiſcus, cuius intereſſe

Digitized by Google

Intereſſe cœperat poſt bannum, ſententia
nulla fuit, nec ei vllum adtulit præiudiciū;
& Doctores, qui tenent, quòd inſtantia in
fiſcū tranſeat ſecuto banno, vt Iac. de Aret.
Rom. num. 13. Duar. in l. ſi conſtante, §. fin.
ſolut. matr. Dec. in c. quia. num. 10. de iud.
ſupponunt, quòd Fiſcus debeat conueniri,
& expiret iudicium quò ad vxorem, de qua
in d. §. fin. non etiam quò ad fiſcum. Et certè
probat ille textus, quòd vbi quis amiſit bo-
na, de quibus litigabatur, iudicium, ſaltem
quò ad eum, expirat, & ſic mandatum finit;
Malè ergò poſt bannum citatus fuit procu-
rator Pelliciariorum, & aut debuit inchoa-
ri nouum iudicium contra fiſcum, ſecūdum
eos, qui dicunt inſtantiam non transferri
in eum, aut ſaltem citari, ſi actor volebat vl
terius pergere, ſecundum alios, qui putant
transferri, quorum neutrum hic factum eſt.
Quò verò ad alias duas rationes, de qui-
bus in dubijs, non intelligo quid ad rem fa-
7 ciant; Nam & ſi verum ſit, ſententiam † latā
ex contumacia obeſſe tantum contumaci,
non autem alteri, ad Bar. in l. eius qui, de iu.
fiſc. & in l. cum filiusfamilias, de verb. obl. ta
men hoc nihil huc pertinet; Fateor enim,
quòd ſententia confiſcationis etiam ſi lata
eſſet ex legitimis probationibus, non obeſt
Arcagis, l. ſæpe. de re iud. cum ſim. & Bar. &
alij loquuntur, quandò pater pro filio tene-
tur ſoluere, ſi maleficium fecerit, & q̄runt,
an ſententia lata ex contumacia filij, ei ob-
ſit, qui non eſt caſus præſens: nam certum
eſt ſententiam de maleficio latam, non ob-
eſſe Arzagis ius fideicommiſſi deducētibus;
At tota hæc res cùm fiſco tractanda eſt, qui
non fuit adhuc victus ab eis, cùm ſententia
lata in eorum fauorem nulla ſit, & ſi volunt
auocare bona a fiſco, non poſſunt niti ſentē-
tia nulla; Nō poterit tamen fiſcus obijcere,
quòd ſententia publicationis tollat ius fi-
deicommiſſi; tùm quia fortè de hoc cogni-
tum non eſt; tùm etiam quia res inter alios
acta eſſet; Et hæc de prima ratione.
Altera, & ipſa nil concludit; Siquidem
nullum ius quæri potuit ex ſententia prima,
à qua pendebat appellatio tempore banni,
quæ extinguit iudicatum, l. 1. §. vlt. ad Tur-
pil. &, vt dixi, aut nunc cauſa appellationis
tractanda eſt de integro cùm fiſco, ſecūdum
eos, qui nolunt inſtantiam in eum tranſire,
aut ſaltem repetenda omnia acta geſta poſt
bannum, eo citato coram iudice appellatio-
nis, ſecundum alios. Et ideò hæ duæ poſtre-
mæ rationes ommitti rectè poterant.
Concludo ergò ſententiamlatam contra
Pellicciarios, non obeſſe fiſco,

ARGVMENTVM.

Statvtvm Ferratiæ de compromiſsis lo-
quens declaratur, & quando in terminis
eiuſdē ſtatuti Reductio laudi ad arbitrium
boni viri peti non poſsit, oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 *Appellari quando non poteſt à primo Iu-
dice, ſeu reductio peti, ità nec ab eo, qui in eius
locum ſubrogatus eſt.*
2 *Laudum, ſi duo ferri patiantur ab aliquo, intelli-
guntur in eum compromiſiſſe.*
3 *Statutum Ferrarienſe de compromiſſo, & eius for
ma, loquens, declaratur.*
4 *Reductio laudi ad arbitrium boni viri quando pe
ti non poſſit, & an, & quādo illi poſſit renun-
ciari.*
5 *Renunciari an & quomodo poſſit reductioni ad ar
bitrium boni viri in compromiſſo.*
6 *Reductionum petentes ante abſolutionem à iura-
mēto, dicuntur periuri, &, vt tales, repellendi
ſunt à Iudicio.*

CONSILIVM XIII.

CAvsa hęc Actia cum Nur-
ſinis, modicā, iudicio meo,
habet difficultatē; Et ſi mul
ta vtrinq; ſcripta ſint, ego
ea tantum proponam, quæ
ad rem maximè faciant, &
ex quibus excitatæ dubitationes diluantur.
Primò, conſidero, quòd Magnificus Cre-
mona, loco Domini Blaſij arbitri, ſubrogat⁹
eſt ab Illuſtriſſimo Cōſ. Principis, cum eadē
authoritate, de conſenſu partium, vt eſt
expreſſum in decreto, de quo in proceſſu, &
1 ideo ſicut † à ſententia Domini Blaſij nulla
poterat peti reductio, vt dicam poſt, ita nec
a Domino Cremona in locum eius ſubroga
to, hæc eſt in terminis deciſ. Alex. in cōſ. 20.
n. 11. in 4. qui vult, vt ſicut nō pōt peti redu
ctio, vel appellari à ſententia lata a primo,
ita nec ab eo, qui in eius locum ſubrogatus
eſt; Quarè cùm partes ipſæ, vel Illuſtriſſimū
Conſilium detulerit, de earum conſenſu,
eandem authoritatem Cremonæ, quam ha-
bebat Dominus Blaſius, nulla ſupereſt dif-
ficultas.
Præterea, dum ipſi litigatores aſſentiunt
decreto, & pergunt in iudicio coram Domi
no Cremona, videntur prorogare compro-
miſſum in perſonam eius, cum omnib⁹ qua-
litatibus; & ob id Ang. in l. ſciendū, de verb.
oblig. cuius docto. crebro meminerunt, vo-
2 luit, vt ſi duo † patiantur ferri laudum ab
aliquo, intelligantur in eum compromiſiſſe,

Et id eſt regulare, vt partes poſſint vnum in locum alterius ſubrogare,& ſemper videtur idem iudicium, & idem compromiſſum, l. proponebatur, de iud.Feli.c.cauſam,in pri. de teſti. & eſt vulg. regula vt ſubrogatum ſapiat, & ſit eius naturæ, cuius eſt id,in cuius locum ſubrogatur,l.ſi eum, §.qui iniuria rum,ff.ſi quis caution. Quarè certum eſt, cùm ex decreto Conſilij, tùm ex conſenſu partium, Dominum Cremonam habuiſſe parem authoritatem cum primò, & ob id ceſſant ea, de quibus in prima dubiorũ parte, quòd ſecundus arbitrator non a partibꝰ, ſed à Conſilio ſit ſubrogatus; Verius enim eſt, & conſenſum partium interueniſſe, qui ſolus ſatis fuiſſet,ſed viſum eſt commodius, vt & Principis decretum interponeretur. Videndũ eſt ergò qualis fuerit authoritas Domini Blaſij, ſimul enim, & de authoritate Domini Cremonæ apparebit. Et (dubio procul) erat ille arbitrator, à cuius ſententia nulla poterat peti reductio,vt ſtatuto noſtro expreſsè cautum eſt.

Nec obſtat, quòd nõ videatur ſeruata forma ſtatuti in ipſo compromiſſo faciendo, namque verius eſt ſeruatam eſſe. Id autem vt intelligatur, agendum eſt de illius inter-
3 pretatione. † Tres habet, vt ita dicam, formas,ſtatutum in compromiſſis coniunctorum. Prima eſt, vt fiat compromiſſum ſicut partes voluerint; Alia, vt ſi diſcordent,fiat de iure, & facto, in illos tres, de quibus in ipſo, & hæ duæ pertinent ad compromiſſũ, quod fit coacte,in hac expreſſim ſublata eſt reductio, & appellatio, vt in verſ. ſtatuentes, in illa pariter, licet non ità clarè; Nam ſi in quocumque compromiſſo etiam extraiudiciali tollitur reductio inter coniunctos, vt in fi. ſtatuti, multò magis id dicendũ eſt in eo, quod fit coram iudice, & ſicut illic intelligitur,quòd renunciatum ſit reductioni, vt in verſiculo, quò ad effectum, & executionem laudi, de quibus in fi. & ſi nihil dictum ſit, ita quoq; & hic idem eſſe debet,vt quoties coniũcti coram iudice compromittunt, intelligantur compromittere iuxtà formam ſtatuti in ea parte, in qua tollit reductionem. Tertia eſt, quæ pertinet ad cõpromiſſa voluntaria,tam in iudicio facta, q̃ extrà, de qua in fi. Tria ergò, quò ad coniunctos, diſponuntur; Vt compromittant cogente Iudice, prout conuenerint; Vt ſi diſſentiant, eligantur illi tres; Vt ſi non inuiti, ſed volentes,etiam extra iudicium,nec ſeruent formam ſtatuti, non tamen petere poſſint reductionem. Poſtremò additur,vt quæ dicuntur de effectu, & executione dicti laudi, habeant locum in extraneis, modò ſecundum formam ſtatuti compromiſerint, quòd ſi non ſit ſeruata forma ſtatuti, ſecus eſt; hincq; infert Clariſſimus Dominus Iudex, quòd cùm illi tres non fuerint electi, vt eſt forma ſtatuti,ſit locus reductioni;Sed ipſe aliter ſentio.

Etenim, ſi referimus verba illa vltima,ſecundum formam præſentis ſtatuti, ad formas ſuperius expreſſas, certè non eſt intelligendum de forma, quæ præſcribitur, quandò Iudex eligit ſed quandò partes ipſæ conueniunt, & referunt ſe in compromiſſo ad ſtatutum, voluntque, vt diſpoſita in eo, ad ſuum compromiſſum trahantur; Et quòd id ita ſit,manifeſtè patet, q̃a forma ſequẽs, de eligendis illis tribus, ſeruanda eſt,quandò partes diſſentiunt; At ſi extranei diſcordent, iam non eſt tractandum de compromiſſo,ad quod cogi nequeunt. Et conſuetudo ipſa ſic interpretata eſt, vt quoties fiat compromiſſum in aliquem, his verbis, iuxta formam ſtatuti,ſemper omnia ſeruentur, quæ dicuntur quandò illi tres eliguntur, & ſtatutum etiam vetus, quod & ipſum agebat, de compromiſſis iudicialibus coniunctorum, ſemper interpretatum eſt, quò ad extraneos, ſecundum ſupradicta, dummodò compromiſiſſent iuxta formam ſtatuti, & hoc eſſet, vt ſolebat dicere Bal. reuangare mundum. Erit ergò firma conuentio partium relata ad ſtatutum ipſum; aliàs verò numquàm extranei poſſent compromittere ſecundum formam ſtatuti, quæ eſt,vt iudex cogat partes ad dandum confidentes, & vt in illo, quod nullo modo conuenit extraneis,qui nunquàm ad iudiciale compromiſſum veniunt.

Præterea,& ſecundò, reſpondeo, quòd in ſtatuto, præter formam eligẽdorum arbitrorum, de quibus ſupra, eſt & alia,vt compromittatur de iure, & de facto, cum alijs clauſulis, de quibus in ſtatuto, & hæc eſt vera, & propria forma compromiſſo à ſtatuto attributa; Quandò ergò in fine dicitur,quòd compromiſſum coniunctorum habeat eundem effectum,licet non ſit ſeruata forma ſtatuti,non de prioribus illis accipiendum eſt, ſed de hac poſtrema, & eſt ſenſus, etiam ſi non ſit compromiſſum de iure, & de facto, & vt in ſtatuto, tamen laudum pleniſſimam obtineat firmitatem; Nam ſi eſt factum cũ promiſſum extra iudicium, ſi pro libito voluntatis, cui dubium eſt, non fuiſſe ſeruatã illam formam eligendorum confidentium? certè illa verba, etiam ſi non eſſet ſeruata forma,non ſunt conditionalia, nec ponunt formam eſſe,vel non eſſe ſeruatam, cum tamen,ſi pro arbitrio electus eſt,puta vnus ſolus,

lus, certum ſit non eſſe ſeruatam: Quare, vt aliquem ſenſum habeant, neceſsè eſt intelligamus, etiam ſi ſeruata non eſſet forma, hoc eſt, etſi non ſit compromiſſum de iure, & de facto; aliàs verò ita ſcribendum erat, etiam ſi forma non ſit ſeruata. Et hic ſenſus, iudicio meo, eſt aptiſſimus, & etiam vſu comprobatus; nam notarij in omnibus inſtrumentis compromiſſarijs, referunt hanc clauſulam, ſecundum formam ſtatuti, ad hanc formam, de iure, & de facto. Verba itaque inferiora, quæ ſequuntur, declaranda ſunt ex præcedentibus, & erit ſenſus, vt quandò extranei compromiſerint iuxtà formam ſtatuti, hoc eſt de iure, & de facto, ſeruentur eadem inter eos, quę & inter cõiunctos. Hęc voluit Latius explicare, vt conſtet nos verſari in terminis ſtatuti, & non eſſe locum deuolutioni.

Tertiò, reſpondeo, quòd etſi admitteremus (quod falſum eſt) ita demum ſublatã eſſe reductionem, quandò illi tres eligũtur, tamen nos ſummus extra omnem dubitationem; Nam Illuſtriſſimum Conſilium confirmauit authoritate Ducali, & compromiſsũ, & laudum ferendum, ſtatuto, cœteriſque contrarijs non attentis; & ideo ſi ſtatutum aliquo modo derogaret, nihilominùs cum acceſſerit authoritas Principis confirmãtis omne sclauſulas, de quibus in compromiſſo, nullus relinquitur locus diſputationi, l. 2. C. de quan. decre. op. noneſt, & vbi Sereniſſimus Dux ſuam impartitur authoritatem, nunquàm controuertimus, & maximè, quia ita conuentum eſt in compromiſso, vt impetraretur decretum pro confirmatione compromiſſi, ad omnem bonum finem.

Qnartò, multum etiam confert pactum de non appellando, cum iuramento, de quo in ipſo compromiſſo. Etenim licèt per nullam cautelam verborum ſoleat renuntiari reductioni, vt per Gabr. de arbi. concl. 3. in ſuis comm. opin. Tamen illud eſt, quia lex non arbitratur, vt quis fuiſſet renuntiaturus, ſi credidiſſet laudum iniquiſſimũ
4 ferri debuiſſe; At verò † quoties lex ipſa vult, vt etiam, ſi ſubſit euidens iniquitas, & notoria nullitas, non ſit locus appellationi, tunc & reductioni renũtiabitur; ceſſat enim prædicta ratio, & ob id reſpondit Abb. conſ. 31. in 2. quòd ſi ſtatutum tollit appellationem, non tamen tollet reductionem, ſi lęſio ſit euidens, quia non eſt credendum, quòd ſtatuentes voluerint fauere iniquitati; ſentit ergò Abb. quòd ſi ſtatutum expreſsè ſuſtuliſſet appellationem, etiam data euidẽti iniquitate, non fuiſſet locus reductioni; At multò magis id eſt dicendum hic, quia partes renuntiauerunt, & appellationi & reductioni, & idem tradit Zaſ. conſ. 12. numero 54. in 2.

Quintò (quod magis eſt) in terminis etiam iuris communis, iſti Nurſini ſunt exclu
5 ſi à reductione; Etenim † cum illi renuntiauerint, etiam ex capite læſionis enormiſſimæ, vt in ipſo compromiſſo verbis apertis exprimitur, verius eſt eam amplius non cõpetere; pacto enim renuntiari illi poteſt, ſi nominatim dicatur, vt eſt decis. Feder. cõſ. 125. Io. And. ad ſpec. de arb. §. fi. ĩ additione, in verbo, viri, Bal. l. ſi procurator, nu. 2. de cõd. ind. Imol. qui omnium pleniſſime examinat, & reſpondet obiectis, in c. quintaualis, num. 61. per to. de iureiur. Rom. conſil. 9. Caſt. conſ. 259. nu. 3. in pri. & idem ſentit conſ. 255. num. 2. in 2. & alij etiam citantur à Gabr. vbi ſupra, num. 39. qui num. 46. dicit hanc opin. magis communem, & But. Abb. & alij d. c. quintaualis, & cæteri ferè omnes conſentiunt, quando dolus ex propoſito non ineſt, qui nec etiam allegatus fuit ex aduerſo in appellatione, ſeu reductionis petitione, nec præſumitur, vt per Federi. d. conſ. 125. Corn. cõſ. 221. in 4. quod ſaltem verum eſt, quandò de enormiſſima læſione in compromiſſo eſt facta mentio, vt per Bap. à ſanto Blaſio lib. 7. q. 15, col. pen. in fi. de arbit.

Sextò iſti ſunt periuri, quia non petierũt
6 ſe abſolui à iuramento, & ideo † ſunt repellendi à Iudicio, vt in terminis reductionis ſcribit Federi. d. conſ. 125. Anchar. relatus ab Imol. d. c. quintaualis. Rom. in Rubr. de arbi. num. 58. & d. conſ. 9. Corn. d. conſ. 221. & plenius Grat. reſpon. 30. num. 15. in pri. vbi multas profert rationes, & alij addi poſſent; & cum in periurium inciderint, non eſt amplius locus abſolutioni, Craue. conſ. 6. num. 93.

Poſtremò non ommitto, quòd cum oppoſitum ſit èx parte Accij, appellationem non deuoluere, tàm virtute ſtatuti, quàm pacti, debuerunt Nurſini intrà terminum decem dierum præfinitum ex ſtatuto de appellationibus, ſaltèm ſummatim probare, quòd sũt in tali caſu, in quo ſit locus reductioni, cùm habeant regulam contrà ſe ob renuntiationem, vt eſt not. dictum Ang. in l. ſciendum, verſic. 2. caſu, de appell. recip. & ideo cum nil probauerint, eſt pronuntiandum non eſſe recipiendam appellationem. Et hæc ſatis.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Remissionem damni conuenram inter locatorem & conductorem in caſu,de quò agitur, intelligi debere ví fiat, etiam ſi Conductor vltra damnum,percipiat tot fructus, ex quibus integram penſionem poſſit ſoluere, perpulchrè oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Damnvm *quando conductor patitur in bonis conductis, de quo,& remiſſione facienda cum locatore conuenit, quando referendum ſit ad fructus, non ad penſionem,latè tractatur.*

2 *Pacta vulgari ſermone conſcripta ſimplicius, & craſſius ſunt interpretanda.*

3 *Ceph. Conſ. 104. reprehenditur.*

4 *Bal. Conſ. 434. in pri. interpretatur, & defenditur.*

5 *Soci. Conſ. 28. lib. 2. comprobatur.*

CONSILIVM XIIII.

Res hæc mihi omni dubitatione carere videtur:& ideò paucis agam. Damnum,† de quo a cōtrahentibus inita eſt conuentio,referendū eſt ad fructus, non ad penſionem, ex infraſcriptis.

1

Primò,quia præfinitur terminus octo dierum conductori ad denuntiationem damni, cuius inire æſtimationem duo periti debēt; Atqui ſi damnum referretur ad penſionem, illi non poſſent æſtimare, quia eſſet habenda ratio fructuum percipiendorum, qui tūc incerti ſunt, & oporteret differre relationē, donec illi eſſent percepti, vt conſtaret,quāti æſtimarētur, & ſciri poſſet, quam penſionis partem illi conficerent; Sed hoc longè alienum eſt à mente contrahentium, qui, poſt illatum damnum, volunt eligi peritos, ergò, &c.

Secundò, quia debet eſſe in facultate locatoris, an malit remittere penſionem, an locationem prorogare per alium annum,vt in inſtrumento; verùm ſi attenderemus dānum, quò ad penſionem, non facilè eſſet locus huic pactioni, quia neceſsè eſſet expectare finem, & meſſis, & vindemiæ,vt dixi, & interim conductor deberet fructus percipere nomine ſuo:quod eſt aduerſus omnem æquitatem, & non veriſimile, ergò. Id ità eſſe conſtat, quia, ſi non poteſt ſequi declaratio locatoris, niſi fructibus perceptis, interim conductor perſeuerat, & nomine proprio fruitur, quia neſciri poteſt, an damnū excedat quantitatem vigintiquinque,de quibus in inſtrumento; At quis credat colonū vri opera ſua, & labore in quærendis fructibus alij mox reddendis, ſi ei videbitur?Rurſus,qui veriſimile ſit velle locatorem confidere conductori, qui prolibito poſſet fructus aliquos occultare, vt locus eſſet remiſſioni?

Tertiò, quia nulla erat electio perirorum facienda pro æſtimatione damni, quoniam ſi fructus omnes ſunt inſpiciendi,non eſt neceſſaria eius æſtimatio, ſed ipſi fructus ſunt æſtimandi: ex quorum æſtimatione damnū eſſet poſtea certum; At verba non patiuntur hunc ſenſum, quæ ſunt huiuſmodi (Il qual danno debbia eſſere eſtimato) ergo.

2 Quartò, quia pactiones† hæ ſunt vulgari ſermone conſcriptæ, ob idq; interpretandæ ſunt ſimpliciùs, & craſſiùs, Alex,conſ.9. num.4. in pri. cum ſimilib. Et idcò referendæ ſunt ad damnum, de quo, ſecundum cōmunem vſum, veriſimile eſt intellexiſſe cōtrahentes. At certum eſt,communi vſu, illud dici damnum, quod ſi non afficit penſionem, fructus tamèn ipſos imminuit, ergò. Et in terminis locationis, damnum ſic intelligunt, Rui. conſ.81. in pri. & Ceph.conſil. 257.& in ſpecie hac,de qua agimus,eſt cōſ. latiſſimum Soci.iun. 78. in 2. vbi multis rationibus probat huiuſmodi conuentionem ſermone Italico ſcriptam, intelligi de damno reſpicienre fructus,non aurèm penſionē.

Nec obſtat, quòd hæc interpretatio non conueniat menti contrahentium, quia ſupra oſtendi, non ita eſſe, & operatur pactū, vt non poſſit peti remiſſio, quoriès damnum fructuum nō excedit vigintiquinque, quòd ſecùs eſt, ſi exceſſerit; & locator voluit ſibi conſulere, dùm curauit in electione ipſius ſitum eſſe, an malit prorogare locationem, an penſionem pro rata remittere. Si enim damnum erit graue, tamèn poterit prorogare, ſi leue, remittere.

3 Non obſtat conſ. Ceph.† 104. quia dùm is vult, vt damnum accipiatur ſecundū ius commune, non ſecundùm vſum vulgi, malè loquitur, & contra Rui.d.conſ. 81. & idē Ceph. conſ. 257. aliud reſpondit in pactis, quæ de notabili damno agebant. Rurſus in eo caſu verba erānt latina, & faciliùs ex vſu peritorum accipere interpretationē poterant,quàm in noſtro, in quo cùm ſint Italica, craſſiùs, & rudiùs intelligi debent, vt dixi,Tertiò, ibi non cōſtabat partes à cōmuni Iure voluiſſe recedere, quia de notabili damno mentionem faciebant, quod de dāno vltra dimidiam accipi poteſt; At hic manifeſtè apparet, cū de damno vigintiquinq; aureorum meminerint contrahentes, eos voluiſſe

voluiſſe recedere à communi iure,& eius diſpoſitionem corrigere: Et ideò huiuſmodi conuentio, vt iuris communis correctoria, ab eo non debet recipere interpretationem, vt de ſtatuto correctorio ſcribit Bal. l.maximum vitium,C.de lib.præterit. & hoc ſentit expreſsè Bal.cõſ.434.in pri.dum, in hac materia locationis,recedit a iure communi, & vult eſſe locum remiſſioni pro rata fructuũ non perceptorum, etiam ſi ſint intrà dimidium pẽſionis, & ſi ille caſus eſſet difficilior, quia ibi dicebatur, ſi contingerit conductorem non poſſe percipere fruges; & ſic indefinitè,& ob id videbatur intelligendum de dimidia portione, iuxta ius commune, & tamen ſecus ſtatuit, ob ambiguitatem pacti, quod etiam de parte minima poterat interpretari; quanto magis ergò recedemus nos a iure communi, cùm expreſſa ſit quantitas certa, & modica.

Nec obſtant aliquæ animaduerſiones cõ
4 trà hoc Bal. † conſ. Nam dùm primò dicitur ibi fuiſſe in arbitrio conductoris, aut ſoluere penſionem, aut retinere fructus; hic autẽ eſſe in facultate locatoris, an velit accipere mercedem, vel prorogare locationem; Non video quid referat; & conductor, & locator ſunt correlatiua, l.fi.C.de ind.vid.tollẽd.

Minùs obſtat ſecundò, quòd ibi nulla mẽtio damni facta eſſet, vt hic, Quia uis non eſt in verbis, ſed in interpretatione pacti, quod Bal. interpretatur contrà ius commune, vt & nos faciendum aſſerimus.

Non obſtat tertiò, quòd ibi conuenerint contrahentes; Nam non ita eſt; ſi quidem conductor nil volebat ſoluere, locator autẽ ratam petebat, & Bal. ex æquitate inclinat in partem locatoris, quaſi mero iure aliud poſſet dici, vt per eum.

Non obſtat quartò, quòd illic mens contrahẽtium alio modo ſe haberet, quàm hic: quia id non refert: & ſatis eſt, quòd illa iuri communi non præſumitur conformis, ſecundum Bal. &, vt docui ſuprà, longè certior eſt hic mens partium, à iure communi recedere volentium.

Non obeſt vltimò, quòd Bal. loquatur cõtrà communem opinionem, quia id falſum eſt; nam communis opinio quidem habet, vt fiat remiſſio, ſi damnum excedat dimidiã penſionis: at vbi ſpeciale pactum, de remiſſione diſponens, ſcriptum eſt, illud interpretamur ex mente partium, non ex iure communi, ſecundum tradita ſupra, & idem voluit Bal.conſ.329.in 3.dum concludit, quòd & ſi quis habeat tot fructus, vt poſſit ſoluere integram penſionem, tamen ſit locus remiſſioni pro rata damni, quò ad reditus non perceptos, vt antè num. 1. verſ. quid plura? & in fi.conſ. Et ità nõ redigit ille pactum ad iuris communis diſpoſitionem, ſed per ſe illud interpretatur,

5 Quarè concludo Soci. † d. conſ. 78. rectè conſuluiſſe, & in damni huius æſtimatione habendam rationem fructuum, non autem penſionis.

ARGVMENTVM.

IVDICIVM, & acta facta in caſu, de quo agitur, vii cum minus legitimo procuratore, vt oſtenditur ex pluribus, non valere probatur.

SVMMARIVM.

1 PROCVRATOR *non poteſt incipere iudicium in his. qua ſunt grauis praiudicij, vbi Dominus abeſt.*

Soci. de citat. artic. 1. nu. 5. declaratur.

2 *Liquidationis cauſa an dicatur eadem cum principali, an diuerſa.*

4 *Procurator non debet citari, ſed dominus quàmuis abſit, ſed ſit in loco certo non valdè remoto.*

5 *Ciuitas aliquando accipitur pro comitatu.*

6 *Procurator generaliter cõſtitutus ad omnes cauſas abſente Domino non poteſt citari in cauſis, in quibus non poterat conueniri Dominus ratione loci, quia ibi non habebat domicilium tempore mota litis.*

7 *Procurator, qui mandatum non acceptauit, citari non poteſt.*

8 *Citatio non debet fieri domi, antequàm ſit diſcuſſum, an citandus perſonaliter reperiatur.*

9 *Mandatum non probatur ex ſola productione iuriũ, ſed requiritur probatio, quod fuerint tradita producenti à Domino.*

10 *Ratihabitio requirit ſcientiam geſtorum.*

11 *Procurator habens mandatum praſumptum, non habet legitimam poteſtatem, ſtante ſtatuto Ferraria.*

CONSILIVM XV.

MVLTA doctè, & ſubtiliter ſcripſit Magnificus Painettus olim diſcipulus meꝰ accutiſſimus, & ideo ipſe ero breuior; Concurro & ego in eius ſententiã, quòd omnia acta ſint nulla, tanquàm geſta à minus legitimo Procuratore, ex infraſcriptis,

Primò, quia video ex proceſſu, quòd tempore motæ litis Magnificus Pendaſius habebat domicilium hic, vt in proceſſu car. 6. vbi nuntius refert ſe citaſſe eum domi bis. At

vbi

1 vbi dominus adeſt, †non licet incipere iudi
cium à procuratore, in his, quæ ſunt grauis
præiudicij, vt Alex. Iaſ.& Cur.iun.tradunt,
poſt alios,in l.3.C.de procur.Bar.l.quamuis,
de dam.infect.Abb.c.cauſam,nu.11.de dol.
& contum. & alibi paſſim ſcriptũ eſt; Atqui
cauſa hæc,eſt ardua, & grauis, vt conſtat ex
condemnatione, ergò.

Nec dicatur,hanc eſſe eãdem litem cũ ea,
ſuper qua lata erat ſententia,quaſi cauſa li-
2 quidationis ſit † eadem, cum principali,Af-
flict.deciſ.35.& deciſ.114.& ideo durare pri
mum mandatum;Quia,ſi id verũ eſt, D.Cõ-
ſtantinus nullo modo fuit ꝓcurator;etenim
quo tempore Pendaſius conſtituit Maluitiũ
ꝓcuratorẽ ad cauſas,à quo fuit D.Conſtan
tinus poſtea ſubſtitutus,litis huius erat Dñs
per conteſtationem Contulus,& ideo, in ge
nerali illo mandato,comprehendi non pote
rat, quia nec ſpetialiter reuocari potuiſſet
procurator.l.poſt litẽ, de ꝓcuratori, cũ ſim.
Mortuo ergo Contulo,oportebat cõſtituere
de integro procuratorem,quod cum nuſquã
factum ſit, acta ſunt nulla. Quòd ſi dicamus
cauſam liquidationis eſſe diuerſam, vt verè
eſt,quia habet ſuam inſtantiam, & ſuos ter-
minos,& recipit omnes legitimas exceptio-
nes,vt poſt Galles,de liquid.in ſuo Trac. de
form.ca.n.3.ſcribit Menoch.remed.4.n.71.
de adipiſ.poſſeſ.& ideo cõtineri potuiſſe ſub
mandato ad cauſas futuras, Vigent ea,quæ
ſuperius dicta ſunt,quòd cum dominus eſſet
præſens, non poterat inchoari iudicium à
procuratore.

Secundo,& ſi demus eum Ferraria abfuiſ-
ſe, & commoratum eſſe Adriani, vt pariter
ex proceſſu videtur colligi, & credo, ꝙ verè
ità eſſet, adhuc idem opinor.Namq; etſi quã
dò dñs abeſt;poſſit incipere iudicium à pro-
curatore, vt tradunt oẽs, d.l.3.& alibi ſępè.
3 Tamen in aliquibꝰ caſibus†id non obtinet.

Primus eſt, qñ eſt certum, quo in loco ſit
dñs,ſi modò is locus non ſit valdè remotus,
ità Imol.c.fin.de eo,qui mit.in poſ.vbi inqt,
eum abeſſe,qui eſt in prouincia,ſi difficile ſit
eum perquirere,quo caſu dicit opinionem,
Bar.in l.4.§.prętor ait,de dam.infect.ęquio-
rem, & idem ſentit conſ. 105. in pri. & cla-
rius Zabarell.clem.cauſam,§.quod ſi fortè,
nu.4.de elect. Quo circà cum locus domici-
lij Magnif. Pendaſij certus eſſet,ac nõ valdè
4 remotus,debuerat†ipſe citari:& hoc,ex mẽ-
te doctorũ,deducit Vantius,de nullit.ex de-
fect.citat.nu.84.dum inquit,facta ſuper hoc
diligentia debita,reperiri nõ poſſet,& Suar.
in d.l.3.idem expreſſim dicit,& optima rõne
conſtitutum ità eſt,quia cum ſit inter Docto
res controuerſia,an abeſſe dicatur,qui eſt in
prouincia,vel non, & pleriq; dicant,eum nõ
abeſſe, vt per Bellam.c.cauſam,nu.7.de dol.
& contum.hęc eſt veluti harum opinionum
conciliatio,vt, aut locus ſit certus, nec diffi-
cilis citatio,& non dicatͬ abeſſe,aut incertꝰ,
& ſit ſecus. Sic etiam,ſi quęrimus qñ citatio
domi fieri poſſit, diſtinguimus, an certũ ſit,
in quo loco citandus degat,& an in remoto,
vel propinquo,vt per Zabarel.d.c.fin.ꝗ pul-
chrè,eumque etiam alij ſecuti ſunt.

Secũdus eſt,quando eſt in comitatu, quia
5 ciuitas † in hac materia accipitur pro comi-
tatu,Roma.conſ.454.nu.6.& in eodem caſu
Abb.conſ.43.nu.3.in 2. At Adriani, Prętor
Ferrarię, vt notum eſt, Iuriſdictionem exer
cet, ergò, &c.

Tertius eſt, quãdo procurator non eſt cõ-
ſtitutus nominatim ad cauſam agitandã,ſed
6 habet generale † mandatum,Bal.conſ.167.
in prin.in 3.qui inquit, ꝙ verba illa genera-
lia, ad omnes cauſas, rediguntur ad intelle-
ctum iuris,hoc eſt,ad omnes cauſas,in qbus
dñs poterat cõueniri, ſed vtiq; D.Pendaſius
non poterat conueniri hic, tempore motę li
tis,quia verè, hic nullũ habebat domiciliũ,
ergo; Et ità põt intelligi Maria. de citation.
artic.5.nu.5.Et q̃uis Caſtr.d.l.3.& Zabarel.
d.c.fi. dixerint mandatum eſſe legitimũ, qñ
eſt generale,ad omnes cauſas, & tunc poſſe
citari procuratorẽ,tamen intelligendi ſunt,
qñ dñs in eo foro citari potuiſſet,& in his ter
minis loquuntur, nam anteq̃ citatio domi
fiat; prius conuenitur procurator,vt conclu
dunt oẽs,d.§.prętor.& d.c.cauſam:& ſat eſt,
ꝙ habeat mandatum ad cauſas: At verò qñ
dñs ibi non poſſet conueniri,neq; etiam pro
curator poterit, niſi ſpetiale mandatum ha-
beat, vt dicit Bal.

Quartus eſt, qñ res eſt magni præiudicij,
Nam tunc non dr̃ abeſſe,qũ eſt intrà prouin
ciam,Zabarel.d.c.fi.cuiꝰ meminit Alex.d.§.
pręter ait,nu.3.& ſaltem verũ eſt,vbi non ſit
inueſtigatio eius difficilis, vt ſupra attigi.

Quintus eſt,ſi procurator,non acceptauit
7 †mandatum,vt per Bal.Salyc.Corn.& Alex.
d.l.3.in prin.Guid. Pap.ſing.370.ſed nuſquã
apparet,D.Conſtantinũ ſcientiam habuiſſe
ſubſtitutionis D.Maluitij: ergo non conſtat
de acceptatione.

Sextus eſt, qñ nõ pręceſſit diſcuſſio, abeſ-
ſet,an non, dñs;ſed ex abrupto, procurator,
nulla pręuia cognitione,citatus eſt,ſic ẽt do
8 mi nõ poteſt citari,† niſi prius diſcuſſum ſit,
an ꝑſonaliter reperiatur,vt omnium eſſe cõ-
cluſionem tradit Rom.conſil.454. num.4. &
idem vult Abb.conſ.84.nu.1.in 2.& ommiſ-
ſio huius inquiſitionis, reddit proceſſum
nullum, vt colligitur ex traditis à Bart.

d.§.prętor, num. 5. & 6. Et ex his omnibus; patet, acta eſſe nulla, vti geſta præter iuris ordinem, quia debuerat citari prius ipſe Pendaſius, qui etſi aliquando fuerit citatus domi, ad reſpondendum capitulis, tamen illæ citationes fuerunt nullæ, quoniam citã dus erat, ubi commorabat: Comẽ.conſ. 146. in prin. Fulg. conſil. 76. & Bar. ac cęteri d.§. prętor, & Abb. ac alij, d.c. cauſam.

Neque obſtat, quòd D. Conſtantinus ꝓtulerit proceſſum, & inſtrumenta ad cauſam facientia, quæ res mandatum arguit, Rom. cõſ. 446. & ſing. 643. vbi multa nouiſſimi: Ne uiz. in his ferè terminis, cõſ. 19. cum vulg. Quia reſpondeo, quòd imò verius eſt, ſolã inſtrumentorum ad cauſam facientium pro
9 ductionem, non probare † mandatum, ſed eſſe neceſsè, probari traditionẽ eorũ iuriũ ſibi factam à Domino, vt Rom. concludit vbi ſupra, alio qui non admittitur producẽs, niſi caueat de rato, vt per eum; Talis enim productio reddit ſolummodò dubium, an mandatum habeat, vt, poſt alios plures, declarat Feli. c. eorum, num. 9. de off. deleg.

Minus obſtat, quòd hæc productio videatur inducere ratihabitionem hactenus geſtorum, quia hoc procedere poſſet, vt dixi, probata traditione. Quinimò & ſi probaretur huiuſmodi traditio, adhuc non conſiſterent acta prius geſta, quaſi ratum habuiſſet Dominus; vt enim ratihabitio antea geſto-
10 rum inducat, † oportet, quòd in ſpetie habeatur ſcientia illorum, quò fit, vt & ſi (qđ magis eſt) mandatum expreſſum feciſſet D. Pendaſius Conſtantino, non tamen potuiſſet induci ratihabitio, non probata ſcientia actorum præcedentium, ita in terminis tradit Alex. conſ. 112. in fi. in 5. quæ res ꝓba, quòd etiam ſi ex productione iurium poſſet inferri ad mandatum, illud haberet locum in geſtis poſt, non antè; Nec mirum, quia regularè eſt, vt qui ratũ habere debet, ſciat omnia in indiuiduo, quæ rata habenda sũt: ita Caſtr. cõſ. 350. in antiq. quod eſt in nou. 12. in 3. & cõſ. 465. in pri. & cõſ. 382. in 2. Ruf. cõſ. 63. num. 23. in pri. Crau. cõſ. 197. in fi. cum alijs relatis ab Adden. ad dictum conſil. 12. Cum itaque pars non probauerit, quòd Pendaſius haberet ſcientiam actorum iam geſtorum, traditio ſcripturarum potuiſſet fortè inducere mandatum ad futura, non autem confirmare præterita; Et profectò valdè veriſimile eſt, quòd D. Pendaſius nullam habuerit ſcientiam huius litis, quia nihil pro eius parte video probatum, cum tamen certiſſimum ſit, quòd multa poterãt deduci, ex quibus imminuta fuiſſet quantitas, de qua in ſententia.

Accedit his, quòd & ex mandato pſumpto, ſtante ſtatuto noſtro, non habet † pro-
11 curator legitimam poteſtatem, quia cũ ſub Rubrica lib. 2. c. 16. cautum ſit, vt legitimũ mandatum producatur, de mandato expſſo accipitur, nec fictum, aut præſumptum ſufficit, vt in terminis docet Guid. Pap. q. 40. & conſ. 74. in priu. Si itaq; mandatum præſumptum non ſufficit; nec ex ipſa ſcripturarum traditione, D. Conſtantinus legitimus procurator eſſet conſtitutus. Et quàmuis indecorum videatur, ſententiam ampliſſimi ordinis veſtri, nullam pronuntiare, tamẽ re vera non ita eſt, quandoquidem hoc vitium mandati, potius eſt, ex cauſa partis, quę debuit cauere, qui cum ageret: Solent enim ampliſſimi Iudices merita cauſarũ excutere; & hæc, vt certa, & nullam habentia dubitationẽ, poſt habere. Et æquius eſt, ac honeſtius pronuntiare acta nulla, vt locus ſit veritati, quàm ſub huiuſmodi prætextu, cum ad ſoluendum adigere, quem certum ſit non eſſe obligatum.

ARGVMENTVM.

De intellectu, l. fi. C. de iur emph. latè tractatur, circa alienationes diuerſas melioramẽtorum; & iuris emphytheutici.

SVMMARIVM.

1 Emphytheuticum Ius, & meliorationes ſunt diuerſa.

Tex. in l. fin. C. de iur. emphit. declaratur, & per totum Conſ.

2 Meliorationũ emphytheuſis vendendarũ, forma.

4 Petr. de Bellaport. Bal. Salicet. & Iaſ. in l. fi. C. de iur. emphy. & Imo. in c. potuit de loca. opinio reprobata, dum voluerunt, vltra duos menſes à die requiſitionis, expectari per alios duos mẽſes Dominum directum, ſi vellit emerè.

5 Emphytheuta an poſſit trãsferre meliorationes in alium, vbi non agitur de prælatione, abſq; denuntiatione, vt ſi permutet, vel donet; & quid quo ad ſui iuris tranſlationem, n. 6. & infrà,

6 Emphytheuta non ſoluit quinquageſimam Domino, ob alienationẽ meliorationum, ſed ob iuris emphytheutici tranſportationem, & infertur.

7 Emphytheuta in tranſlatione iuris ſui emphytheutici, quouis titulo faciat, debet denuntiare Domino, qui non poteſt contradicere, ſi alienatio non fiat in prohibitum.

8 Diuidere, an, & quando poſſint emphytheuta inter ſe, res emphytheuticas, Domino irrequiſito, vbi diſtinguitur de antiqua, & de noua emphytheuſi.

9 Laudemium, an & quando debeatur, ſi emphytheuta inter ſe diuidant, vbi diſtinguitur, de antiqua, & de noua.

CON.

Digitized by Google

CONSILIVM XVI.

MATERIA hæc eſt valdè dif
ficilis, & malè a Doct. no-
ſtris explicata,& ideo quod
ipſe ſentiam primum dicã;
Inde ſecutus receptiores,ac
veriores traditiones, quid
in re propria conſtituendum ſit aperiam.

Primo ergo, ſciendum eſt;Iuſtin.in l.fi.C.
de iur.emph.præſcribere legem emphytheu
tæ, quando vult alienare meliorationes,vel
ius ſuum in alium transferre; & hæc duo vti
1 diuerſa† ponuntur in tota ea conſtitutione,
ibi, emponemata alienare, vel ius emphy-
theuticum in alium transferre; & inferius,
meliorationes ſuas alijs vendere, vel ius em
phytheuticum transferre; & rurſus duobus
alijs in locis. Aliud ergo eſt vendere melio
rationes, aliud ius ſuum transferre: non ſe-
cus, ac ſi dixiſſet Iuſtin. meliorationes, aut
ius ſuum vendere: Forma autem melioratio
2 num † vendendarum, eſt,vt primo dominus
requiratur, qui,ſi emere velit,cęteris præfe-
rendus eſt, quaſi lex æquiſſimum putet,.vt,
pro meliorationibus, non cogatur dominus
nouum habere emphytheutam,ſi is,vtile ſi-
bi exiſtimet, emere meliorationes; qui ſi in-
tra duos menſes nõ deliberet;pro libito, eas
diſtrahet emphytheuta , nec alij duo men-
3 ſes expectabuntur, vt crediderẽ † Pet. Bel-
lap.Bal.num.15.Salic.num.16.Iaſ. num.23.
d.l.fi.& Imo.c.potuit,num.11.in fi. de Loca.
Sunt enim tantùm duo menſes,tam in alie-
natione meliorationis, quam iuris emphy-
theutici tranſpoſitione, vt probatur in verſ.
neceſſitatem,d.l.fi. vbi dicitur,dominum co
gi, ſi melioratio vendatur ſecundum præfa-
tum modum, vel ius emphytheuticum trãſ-
feratur; accipere emphytheutam: & idem
eſt repetitum in verſ. ſi autem nouum, vbi
Imp. ſub vnica clauſula, & meliorationum
venditionem, & iuris tranſlationem,com-
prehendit; & duorum menſium, de quibus
ſupra, meminit: deliberabit ergò dominus,
intra duos menſes, an emere velit,& an em
phytheuta nominatus idoneus ſit, nec duo
menſes præſtituentur, vt deliberet., & alij
duo, vt inquirat in conditionẽ emphytheu-
tæ, vt præfati Doct.crediderunt. Nec quẽ-
quam moueat,quòd in verſ. ſinaũt nouum,
dicatur,poſt atteſtationem,duos menſes ex-
pectandos; tàm in alienatione melioratio-
num, quàm exphytheutici iuris tranſlatio-
ne: quia atteſtatio intelligenda eſt, de qua
ſupra egit Iuſtin. his verbis, Diſponimus do
mino atteſtationem tranſmitti, quę verba
licèt de melioratione agatur, tamen ad ius
etiam emphyteuticum pertinere conſtat;ex
d.verſ. Sinaũt nouum; Eſtq; ſenſus, vt poſt
ipſam atteſtationem,debeat intra duos mẽ-
ſes inducere dominus emphytheutam no-
uum,in poſſeſſionẽ;alioqui, veteri liceat,im
punè,ius ſuum transferre:Fit ergò denuntia
tio in venditione meliorationum, vt delibe
ret dominus, an velit emere, & inquirat in
conditionẽ noui emphytheutæ: In tranſla-
tione autem iuris emphythentici; vt tãtum
inquirat,non etiam, vt pro ſe accipiat;vt di
cam mox; & hæc eſt mera veritas.

Ex his autem primo redditur falſa deciſ.
Bal.in d.l.fi.in ſecunda lec.in prin.quòd em
phytheuta poſſit vẽdere meliorationes ſuas
irrequiſito domino,modò excipiat vtile do-
minium,nam exprçſsè cautum eſt ab Impe-
ratore, vt dominus ſit requirendus,& ob id
Iaſ.meritò reprehendit Bal.ibi nu. 8. vbi ta-
men citat Imo.vt opinionis Bal. ſequacem,
quem ego non reperi: nihilominus Iaſ. nõ
ità diſtinguit,vt nos diſtinguimus. Secun-
do infertur, quòd ſi velit emphytheuta
transferre, alio genere contractus,meliora-
tiones ſuas,in alium;in quo non agatur de p̃
4 latione, nulla ſit † neceſſaria denuntiatio;
vt quia permutet,vel donet;neque enim vbi
de alio cõtractu,quàm venditionis, agatur;
video Iuſtin.vbi de meliorationibus agit,ex
quirere denuntiationem: & in his terminis
vera erit ſententia Bal.niſi fortè dicamus,&
hic neceſſariam eſſe denuntiationem,vt do-
minus inquirat in conditionẽ emphytheu-
tæ, quod & ſi verbis legis,non ſit expreſſum;
æquiſſimum tamen videtur. Tertio inferẽ,
quòd poterit inducere emptorem emphy-
theuta,in poſſeſſionem, lapſis duobus menſi
bus;nec recurrendum erit ad dominum,qui
inducat, ſufficit enim ei denuntiaſſe, ac per
duos menſes expectaſſe;nam, & ceſſant om-
nes rationes,quas Doct.conſiderant in iuris
emphytheutici tranſlatione; manebit enim
primus emphytheuta obligatus domino, &
ſoluet canonem; ipſe etiam emptor non po-
terit negare rem eſſe emphytheuticam,cum
meliorationes emerit ſoli emphytheutici;q̃,
ceſſante emphytheuta ipſo,in ſolutione Ca-
nonis,ad dominum deuoluentur;Bal.l.Sena
tus in prin.de leg.1.Quarto deducitur;nõ de
prehendi ex ea conſtitutione; quinqua-
5 geſimam,† quæ domino debetur,eſſe ſoluen
dam, ob talium meliorationũ alienationẽ;
quia verè quando Iuſtin.agit de illa ſoluen-
da,loquitur de iuris emphytheutici tranſpo
ſitione;uultque,vt domin⁹,ſi velit emere me
liorationes,emat eo p̃cio,quo vendi alij poſ-
ſint; nec dicitur, deducta quinquageſima:
Et æquum,id eſſe videtur, nã cum pertineãt

Digitized by Google

ad emphytheutam, vt qui eas, ſuo ære, comparauerit, nihil domino ſolui debeat; ne cõditio emphytheutæ deterior reddatur, & vt pronior ſit ad meliorationes faciendas: & idem videretur conſtituendum in emptore, qui velit poſteà reuendere; ſecundum quæ, erit caſus ſingularis, quo emphytheuta vendet, nec quinquageſima debebitur. Et ex his apparet; conſuetudinem, quæ paſſim inoleuit de illa ſoluenda, nullo Cæſarei iuris adminiculo, videri ſubnixam.

6 Quò verò ad tranſlationem iuris emphytheutici; † debet emphytheuta, quocunque contractꝰ genere, illud diſtrahere velit, denuntiare domino, qui dummodo fiat alienatio in perſonas nõ prohibitas, & idoneas; non poterit contradicere; nec petere, vt in ſe dictum ius transferratur, quaſi alijs præferẽdus ſit. Quòd autem denuntiatio ſit neceſſaria, probant ea verba d.l. in princ. minimè licere emphytheutæ, ſine conſenſu domini, meliorationes ſuas alijs uendere, uel ius emphytheuticum trãsferre; ubi licèt duo hæc, ut diuerſa ponantur, utroque tamẽ caſu, Iuſtin. exigit denuntiationem; Quòd autem teneatur dominus conſentire iuris translationi; probat uerſ. neceſſitatem; ibi, non contradicere, ſed nouũ &c. & id optimè congruit, ſi enim pariter idoneum ſubroget emphytheuta, cur nõ poterit ſe eximere oneri contractꝰ, & amico, uel conſanguineo, gratificari? ſic etiam euenit in feudo, in quo uaſalus, alium ęque idoneum, poteſt in locum ſuum ſubſtituere; §. ſimiliter, §. profecto de leg. Cõr. & dixi alias latè, ſatis ergo ſit domino, quòd hoc amplius habeat in emphytheuſi, quàm in feudo; ut præcedere debeat interpellatio, & duo menſes expectari, quibus inquirere poſſit, in conditionem morti emphytheutæ. Et hæc interpretatio, ut æqua eſt, ita etiam uerbis ipſius conſtitutionis aptiſſimè conducitur; neq; enim ullibi Iuſtin. conſiderat prælationem; quando de translatione iuris emphytheutici agit. Et ex his primo deprehenditur, quòd emphytheuta modò denuntiet, poterit lapſis duobus menſibus, cuicumq; idoneo, uendere ius ſuum, nec dominus præferretur, quia prælatio, de qua in d.l. pertinet, ut dixi, ad uenditionem meliorationum; & id probant uerba ea, non cõtradicere, de quibus in d. uerſ. ſin autem; ſi enim interpellatus, poſſet ꝓ ſe emere: poſſet etiam contradicere, ne in nouum emphytheutam transferretur: Nec dicatur, verba hæc, ſic accipienda eſſe, quãdo iam lapſi sũt duo menſes, vt & de meliorationibus dictũ erat; Quia ſi diligenter conſideretur; nõ egit Iuſtin. in princ. de duobus menſibus præfiniendis, quando transfertur ius, ſed tantum inferius, in verſ. ſin autem nouum: interpellatur autem dominus hoc caſu, vt contractui ſubſcribat, vtque nouum emphytheutam in poſſeſſionem inducat; non autem, vt pro ſe emat: Et huius rei, ea poteſt eſſe ratio, quòd nõ videatur cogendus emphytheuta, ſi velit diſſoluere contractum proprium; ius ſuum in dominum transferre: cum non cedat id, domini incõmodo, qui æqualem per omnia eſt habiturus emphytheutam: & diuerſa eſt ratio in meliorationibus; quandoquidem in his, creatur novꝰ emphytheuta, qui licèt ſubijciatur legibus emphytheuſeos, adeò vt ſi fortè non ſoluatur Canon a primario emphytheuta, meliorationes domino applicentur, vt attigi: tamen negari non poteſt, quin & ipſe ſit emphytheuta, qui tenebitur, ſi velit vendere alij meliorationes, domino denuntiare: quare eſt viſum congruere, vt hoc caſu dominus præferatur, ne duos cogatur habere emphytheutas, qui vnum tãtum habebat. Cæterum, vbi de transferendo iure agitur non poteſt cõqueri dominus: cum æquè idoneum emphytheutam, & vnicum habeat: Alias diuerſitatis rationes ſtudioſi excogitare poterunt.

Non ignoro Greg. ix. in c. potuit de locat. videri aliter ſenſiſſe, ſed aut ille ſecutus eſt traditiones Doct. communes, vt pleriq; alibi Pontifices; aut (quod magis probo) voluit domino denuntiari, an emere vellet; quia vna cum iuris ſui translatione, vendebantur ab emphytheuta illo, meliorationes: confirmatur mea hæc ſententia in. §. adeò de locat. & cond. vbi Iuſtin. conſtituit, non licere domino auferre ementi ab emphytheuta, fundum emphytheuticum, ſi enim neceſſaria eſſet denuntiatio, an ille emere vellet, an minus: certè, aut ſi emeret præriperet fundum emere volenti, aut ſi nollet, iam ex eius conſenſu venderetur; nullumque dubium eſſet, non poſſe retrahi: quare, potius facto ſuo, quàm legis auctoritate, excluderetur; cũ tamen Iuſtin. contra, ibi, apertè definiat; dũ ait, non poſſe auferri, emptori, fundum: ſenſus eſt enim, vt quando velit emphytheuta ius ſuum alteri vendere, modò is dominum interpellet, vt contractui ſubſcribat, emptoremque in poſſeſſionẽ inducat; non poſſe impediri contractum: aliàs verò ſi is potuit emere, nec voluit, non aufert emptori, eo quòd lex vetet, ſed quia ipſe conſenſit alienari. Secundo hinc deſumitur, ſi emphytheuta, vel donet, vel permutet, vel diuidat, vel cuiuſcunq; generis ineat contractum, de iure emphytheutico; pręcedere debere denuntiationem; alioqui eum iure ſuo cadere;

Digitized by Google

vt eſt tex.clarus in d.l.in fi. & mirum eſt,quo modo Doct. tam ſupine errauerint, hac in re; qui ideo putant,non oportere denuntiaſſe,quia ceſſat arbitrium offerrendi, quaſi verò Imp. inea l.adigat emphytheutas,vt interrogent dominos, an ſibi donari velint, vel ſecum permutari; non etiam, vt diligenter, conditionem nominati emphytheutę explorēt;Certum ſit itaque, neceſſariò præcedere debere interpellationem, in quacunq; alienatione: quicquid malè ſcripſerint multi in d. l. & Aret.conſ. 41. Id enim tam apertè exprimitur d.conſtitutione, vt nihil aptius. Tertiò ex his conſuliſ domino ipſi; ne cogatur litigare de canone,cum ſecundo emphytheuta,nec de laudatiuo; ille enim nō aliter conſentiet alienationi,quàm ſoluta quinquageſima:& re,à ſecundo emphytheuta, in emphytheuſim accepta: alioqui actio perſonalis, quæ primum conſtringebat, ſecundum non teneret: & ita dominus, tam quò ad canonis, obligationem; quam, quò ad cæteras, quæ inſtrumento comprehenſæ eſſent, periclitaretur: vt tradd. omnes, poſt Bar. in d. l.fi. & Aret. d. conſil. 41. & paſſim. Huic rei,vt Doct.occurrant;nam & ipſi, magnum domini periculum,hac in re verſari fatētur; dicunt,quòd nō inducetur acquiſitor in poſſeſſionem, poſt contractum;niſi prius denuntieſ domino:Fulg.d.l.fi. vbi, & Sali. nu. 5. & Iaſ.n.69.Imol.l.ſi domus,§.fi.de leg. 1.Ana.c. potuit,nu. 25.de loca.& eſt de mente oium, qui exigunt traditionem rei,vt locus ſit pœnæ,d.l.fi.Sed profectò hoc non facilè admitti debet: Nam denuntiatio hæc ſecunda,nūquā poterit extorqueri,ex verbis, d.conſtitutionis: in qua Imp.ſub eadem clauſula definit,denuntiari debere domino, venditionē meliorationum, & iuris trāſlationem; & inde in verſ.neceſſitatem,compellit eum,conſentire venditioni, aut tranſlationi: mox in verſ. ſin autem nouum; lapſis duobus menſibus,concedit emphytheutæ, vt vel vendat, vel transferrat: ſemper autem agit Iuſtin.de eadem denuntiatione,quę præcedit,nō quę ſubſequitur contractum. Præterea fragile eſt remedium hoc Doct. & domini rationes conturbari poterunt, namq; poſt ipſam, puta venditionem,ſoluto precio;ſtatim nouus emptor,auctoritate ſua,rem inuadet: quod per iuris diſpoſitionem, ſecūdum multos, ei permiſſum eſt:Abb.Imo.Caſtr.in l.ſi ex ſtipulatione,de acquir.poſſ.Ang.l.eum, q de fur. quod tamen plerią; alij, in d. l.ſi ex ſtipulatione negant; vel ſaltem ob clauſulam vſitatam;ſcilicet,dedit,& vendidit; in qua re omnes conſentiunt:Alb.d.l. ſi ex ſtipulatione, vbi & Comen. nu.2.& Iaſ.num.4. Bal.l. nec ex vera,num.4.C.de acqui. poſſ. quę tamen clauſula venditorem non facit incidere in pœnam:vt per Aret.d.conſ.41. Vel præcedēti tit.nixus,iniuſtè etiam occupabit:quod ſi euenerit,quòmodo conſuletur domino? Nō poterit agere contra emphytheutā,qui non inducit in poſſeſſionem; quiq; omni dolo carere poteſt; Nouus autem poſſeſſor non facilè poterit deijci, quia omnes difficultates occurrent, quas Doct.ipſi conſiderant, vbi poſſeſſio à venditore tradita eſſet; Plana ergo & facilis via eſt;quæ ab ipſo Iuſtin.cōmonſtrata eſt;vt denuntiatio ipſa,omnem alienationis contractum præcedat.Quare niſi hęc obſeruata ſint;emphytheuta iure ſuo decidet;vt in poſtrema parte,eius conſtitutionis diſertè expreſſum eſt. Et cautelę illę, quę adhiberi ſolent; obtenta licentia,& non aliter; ac ſimiles; parum ponderis habent, & repugnant verbis apertiſſimis,d.conſtitutionis.Sinaũt inquit Imp.aliter fuerit verſatus; iure emphytheutico cadat: Et hæc mea declaratio,eſt tam vera, quàm quæ veriſſima; ſed & quorundam Doct. magni nominis auctoritate communita eſt; qui quod ad hanc rem attinet,d. conſtitutionem rectè intellexerunt.Cin.ibi ad fi. qui inquit,etiam in donatione, debere pręcedere denūtiationem; quia lex vult, vt ſecundus approbetur à domino,non ab emphytheuta;quod Iuſtin. ipſe explicauit,illis verbis,non contradicere, ſed nouum: hoc etiam trad.Alb.ibidem nu. 2.dum ait,non ceſſare rationem requirendi conſenſus in donatione: idem etiam voluit Butr.d.c.potuit nu.14. qui in ea quęſtione; An emphytheuta donare poſſit,ita cōmodè opiniones conciliat,vt ſi agatur de denūtiatione, an dominus ſibi donari velit,ea nō ſit neceſſaria: ſi ut conſentiat, ſecus: & idē probat Imo.ſub num. 11. qui & Zab. ibi nu. 12. ita ſenſiſſe putat,quin & Iaſ.ipſe d.l.fi.nu.66. qui particulas d.l.accōmodat donationi, exigit,ut dominus,ab initio interpelletur, ut cognoſcat,an idoneus,ſit donatarius, mirūque immodum in ſua interpretatione ſibi placet, & num.67. & 69. concludit, hoc eſſe ex mēte oīum Doct. quamuis paulò infra,in verſ.bene,parum memor,aut potius imprudenter,exigat denuntiationem, poſt ipſum contractū,anteq̄ tradatur poſſeſſio.Sit ergò concluſum emphytheutā debere dño denūtiare,anteq; ineatur contractus,quicūq; ille ſit,aliàs verò,eum cadere à iure ſuo; ſiue de meliorationum alienatione,ſiue de iuris emphytheutici tranſlatione agatur. Hæc volui fuſius tractare,vt alij cōſiderēt, an Doct. hac in re, tam negligenter verſati ſint, vt ipſe opinor, non autem, quia velim conſu-

lendo ab Ipſis recedere, qui ſciam, apud Iu-
dices, parum fœliciter tentari, de nouis opi
nionibus comprobandis.

Nunc ad quęſtionem propoſitam acceda
m⁹; quæ eſt An emphytheutę poſſint diuide-
7 re † inter ſe, domino irrequiſito, res emphy-
theuticas; Et certè, ſecũdum pręfatas decla-
tiones, videretur neceſſaria denuntiatio, cũ
in qualibet alienatione exigatur; Nihilo-
minus aliquot caſus diſtinguendi ſunt; Aut
emphytheuſis eſt antiqua, & familiaris, &
diuiſio permiſſa eſt, etiam ſi in totum res vni
adiudicetur, & poſſeſſio transferatur; quia
eſt potius renuntiatio, quàm alienatio, nam
& iure accreſcendi ad emphytheutam de-
uoluitur, & ceſſant omnes rationes, quę alie
nationem prohibent; quia nec canonem ne
gare poterit, nec dominij quæſtionem refri-
care: quinquageſima etiam non debet, cum
8 inueſtitura ſit † cõprehenſus: ita Bal. & Caſtr,
l. voluntas, C, de fideic. Aret. l. qui Romæ, §.
duo fratres, num, 28. Iaſ. nu. 77. Alc. qui pul-
chrè num. 45. Rui. conſ. 11. latè & conſ. 63.
in pri. idem Iaſ. d. l. fi. nu. 116. Dec. conſ. 263,
in fi. & hoc caſu loquitur Frid, cõſ. 228. vt ꝓ
bãt eius rationes; quæ ſunt hæ, quòd emphy
theuſis non confertur in extraneum; quòd
quilibet in ſolidum ad canonem obligaba-
tur; quòd poteſt inuito domino renuntiare
iuri in parte obueniente; aliàs intelligẽdum
eſſet, ęquis portionibus, factam fuiſſe diuiſio
nem; ſic & Cor. conſ. 24. nu. 16. in 2. agit de
paterna. Aut verò emphytheuſis eſt noua,
& Doct. diſſentiunt; ſed verior eſt opinio, vt
irrequiſito domino, in diuiſione, tota vni ad
iudicari non poſſit; quia concurrunt rõnes,
quæ inhibent alienationẽ; neque enim obli
gatus eſt ad ſolutionem canonis, Is, cui alte-
rius pars obuenit, & eſt veluti extraneus: ſin
autem æquis portionibus diuidatur, ſecus
eſt: ità tenent Fulg. l. cum hi, §. ſi vni de tran-
ſact. dum ait, quòd ratio allata à Bar. conclu
dit in vaſalis, ob indiuiduam fidelitatis obli
gationem, nõ in emphytheutis, & Caſtr. ibi,
dum conſiderat, quòd portio vnius ſuccedit
loco portionis alterius, & in d. §. duo fratres,
num. 4. Iaſ. ibidem d. num. 77. Alc. d. nu. 45.
idem Iaſ. num. 114. & ſeqq. d. l. fi. & idem ſen-
tit Alex. d. l. ſi dom⁹, §. fi. dum improbat Bar,
qui volebat, vt emphytheutæ alienarent in-
ter ſe, nam inquit, ꝙ alter pro parte empta
non eſt obligatus; quæ ratio uiget in diuiſio
ne hac, ſi tota vni adſignetur, in qua tamen
ceſſat ratio oblationis, vt per eũ, Feli, c. quæ
in eccleſiarum, num. 92, de conſtit. & ſi quæ-
dam de oblatione precij, Rui. conſ. 48. nu. 5,
& conſ. 159. per totum, in pri. qui tamen in
ſuo caſu conatur euitare hanc opinionem,
quia vterq; confeſſus erat, bona eſſe Eccle-
ſiæ; & ſe obligauerat in ſolidum ad canonẽ,
ſed puto, quòd non rectè, quia negari nõ po
teſt alienationem veram interuenire, in qua
domini conſenſus exquirendus eſt, vt dixi
ſupra. Gozad, conſ, 20. num. 9, Beltr. conſil,
112. in fi. in pri. & conſil. 78. num. 4. vbi pul-
chrè in 4. Aufr. deciſ. cap. Thol. 75. Zuccar,
l. fi. num. 34. C, de edic. D. Had. Toll, Ceph.
conſ, 195, num. 27. vbi hanc diſtinctionẽ di-
cit veriorem, & crebriorem; quicquid dicat
Gabr. conſ. 84. nu. 6. Et cum hęc ſit commu-
nis opinio, eſſet ſequẽda, & hi Comites, qui
in diuiſione totam rem emphytheuticam
vni aſſignarunt, à, iure ſuo cecidiſſe videnť;
cum noua ſit emphytheuſis. Sed quia alij
diſſentiunt, vt dixi, vt Cro. d. §. duo fratres,
num. 136. vbi & Rip. num. 86. & Soc. iun. nu.
135. in fi. & Bolog. num. 181. cum quibuſdã
alijs, quo ommitto; Dico, quòd & ſi ſequa-
mur horum ſententiam, adhuc hi Comites
iure ſuo ceciderunt; Aut enim hæremus opi
nioni de qua ſupra, quòd in quacunq; alie-
natione iuris emphytheutici, ſit neceſſa-
rius domini conſenſus, & idem erit in per-
mutatione, & diuiſione; cum non debeat
emphytheuta ad vllum contractum proſili-
re, domino inconſulto; Aut verò aliorum
opinionem ſequi malumus, qui traditionẽ
exigunt, vt pœna, d, l. fi. habeat locum: & ad-
huc res domino applicanda eſt, ſi quidẽ vo-
lunt omnes, vt antequàm is, qui cum permu
tatum eſt, aut diuiſum, inducatur in poſſeſ-
ſionem; dominus reddi certior debeat, vt ei⁹
opera poſſeſſionem ingrediatur: ità in termi
nis diuiſionis, trad. Guid. Pad. conſ. 46. n. 3.
Rui. conſ. 47. in 5. & Ceph. d. conſ. 189. num.
25. & eſt ex mente omniũ Doct. qui nũquàm
permittunt trãsferri dominium, aut poſſeſ
ſionem, in alterum, non requiſito domino;
nec vllus eſt, qui diſſentiat. Quare cum hi
Comites, non ſolum diuiſerint, ſed & alter
conſtituerit ſe pro altero poſſidere, vt in in-
ſtrumento, inconſultò domino, res tradita
dicitur: & pęna caducitatis commiſſa: ſm
cõem Doct. ſentẽtiã, vt per Tiraq. de Conſt.
limit. 26. nu. 5. & 6. & per Clar. de emphyt.
quęſt. 13. Et hæc tanto maximè obtinent, ſi
corporalis poſſeſſio appręhenſa eſt ab eo, cui
obtigit res; Pręterea non eſt petita inueſti-
tura ob diuiſionem ipſam, ſed ob tempus fi-
nitum; nec ipſe Co, Nicolaus, qui adſigna-
uit partem ſuam alteri fratri; vt debuerat, &
exigunt Doct. fuit is, qui interpellauit domi
nũ, vt nouum ſuſciperet emphytheutam; ſed
alter; nec ille eius nomine: nec eſt, etiam in-
terpellatio facta in forma debita, vt induca
tur in poſſeſſionẽ, ſoluatur quinquageſima,

& alia

& ali a ſeruentur, quæ ſunt neceſſaria. Accedit his, quòd hęc diuiſio nõ caret ſuſpicione fraudis, quia prius monachi fuerunt requiſiti, an vellẽt emere, quaſi ſparẽt, Comites, ipſos non empturos eſſe, & ob id, alteri in alterum, transferri permiſſum iri. Concludo itaq; ex prędictis, Com. Nicolaũ iure ſuo cecidiſſe; Sed quia inhumanũ, ac durũ videri ſolet, ſi pœna caducitatis alicui infligatũ, & mitiorẽ partẽ ſeq ſolita eſt Eccleſia, q̃ ęquitatis eſt amãtiſſima; Poterunt Reuer. Patres, ſi eis libeat, benignè cum his Comitibus agere, acceptoq; laudatiuo, inueſtitionẽ facere; nam ex tali diuiſione, in qua res tota vni adſignatur quando emphytheuſis eſt noua, illud deberi certũ eſt: Ita in terminis tradit, Pract. Pap. in forma libelli pro hered. vel re ſing. diuid. verb. domum num. 4. Guid. Pap. d. conſil. 46. in princ. Bert. conſil. 112. in pri. conſil. 310. in 2. conſil. 78. in 4. Aufrer. d. deciſ. 75. Zucc. d. l. fi. num. 34. Rip. d. §. duo fratres, num. 87. Soc. iu. conſil. 70. num. 13. in 3. Redoa. de reb. Eccl. non alien. pag. 286. nu. 26. & nouiſſimè Gabr. d. conſ. 84. & reſpondẽt hi Doct. doctrinæ Bar. ĩ l. & ideo, de cõd. furt. quam communem dicit Iaſ. d. l. fi. num. 47. vt non procedat, quãdo vni tota aſſignatur, vt per Bertr. dd. conſil. & ratio efficaciſſima eſt, quia nemo poteſt inficiari, quin hæc ſit, quo ad partem, altera noua acquiſitio, cum eſſent inueſtiti fratres ęquis partibus, non inſolidum, ergo eſt dominij noua tranſlatio, & neceſſario etiam debetũ, laudemium, & ſi aliter ſenſerit Rui. d. conſ. 159. in cuius tamẽ caſu multa cõcurrebant, quæ in noſtro non ſunt. Et ità Iuris eſſe opinor,

ARGVMENTVM.

Qvòd matrimonium non dicatur metu cõtractum, ſed validum fuerit, in caſu, de quo agitur.

SVMMARIVM.

1 Matrimonivm *metu contractum, eſt nullum; & qualis metus requiratur, per totum.*
2 *Statuto, vt ſimpliciter reſpondeatur poſitionibus, non obſtante, poteſt addi certa qualitas, vbi cauſa agitur in foro Eccleſiaſtico.*
3 *Matrimonium contrahi poteſt ſub conditione, ſi Puella, ſit virgo.*
4 *Virginem ſe aſſerenti, quando fuit cognita, Puellæ creditur.*
5 *Teſtes omni exceptione maiores requiruntur, ad diſſoluendum matrimonium.*

CONSILIVM XVII.

Praeſari libet in hac cauſa, quòd mala mens aduerſariorum erga hanc adoleſcentulam manifeſta eſt; Ideoq́ue non multum habẽda eſt fides teſtibus, quos produxerẽ; Siquidem, vt eam traducerent; conati ſunt probare, inter eam, & D. Hippolytum Belloncinum amicitiam non ſat honeſtam, interceſſiſſe, quod tamen falſum eſſe manifeſtum eſt, ex depoſitione ſuorũmet teſtium; Quartus, enim, & quintus, qui plenè contra eos probant, Rom. conſ. 104. aliter deponunt. Quin, & de Virginitate, ſtat Cæſaris confeſſio, dum eam deſpondit, quę & coràm patre fuit repetita, vt idem quart[us] teſtis deponit; & eò magis eſt veriſimilis, quòd cum ea, iuris præſumptio concurrit, Abb. c. 1. num. 5. de Adul.

Nunc ad rem propiùs accedo. Certiſſimũ
1 eſt, ſi matrimonium metu † contractum ſit, nullum eſſe, c. cum locum, c. veniens, de ſpõſ. & communem eſſe opinionem refert Boer. conſil. 20. & Couar. c. 3. §. 5. de ſpon. Non tamen quilibet metus nuptias dirimit, ſed ſi in conſtantem virum cadat, l. metum, quod met. cau. c. 1, de his quæ met. cau. cum alijs, de quibus Dec. & Cagnol. l. in omnibus, de reg. iu. & Doct. l. interpoſitas, C. de tranſ. & paſſim. Hincq́ue ſummus Pontifex, in d. c. veniens, reſcripſit matrimonium eſſe validum, licèt pater quendam cum filia deprehenſum, ad deſponſationem compuliſſet, modò metus in virum conſtantem non cecidiſſet: quæ res planè indicat, non continuò matrimonium diſſolui, ſi vis adhibita ſit, niſi illa in conſtantem virum cecidiſſet. Et ideò attentè legendi ſunt, qui dicunt, noctu depręhenſum, præſumi coactum à patre, Alex. Neu. inter conſil. Alex. conſil. 99. in 3. quod eſt 12. in ſuis, & Boſſ. de plur. viol. nu. 80. & ſeq. Nam (vt ex eo textu liquet) non ſequitur, depręhenſus eſt noctu, & coactus, ergo matrimonium nullum eſt, ſed metus debet eſſe ſufficiens.

Videndum eſt itaq́ue, an metus oppoſit[us] in pręſenti iudicio ſit probatus, & an talis, qui impediat matrimonium. Et opinor nõ eſſe; Suppono autem primo, quòd de matrimonio nullum eſt dubium, ſiquidem ipſe Cæſar faſſus eſt, reſpondendo poſitioni 47. ſe Dominam Agnetem per verba de præſenti deſponſaſſe, in executionem verborum, à Parocho cõceptorum, quibus Eccleſia vtitur in matrimònijs contrahendis: qua confeſſione, nulla eſt certior probatio, l. generalitèr,

Digitized by Google

litèr, C.de non nu. pec. Et tamen debuerat
is, ſi res ità ſe habebat, de metu aliquid tum
addere; quandoquidem confeſſio fuiſſet ac-
cipienda cum qualitate, vt in terminis ma-
trimonij talis, reſpondet Alexan. conſil. 80.
nu. 5. in 7. Nec quidquam oberat ſtatutum
2 noſtrum, mandans† vt ſimplicitèr reſpõden-
tur poſitioni; quia in foro Eccleſiaſtico non
ſeruatur. c. Eccleſia, cum ibi not. de conſtit.
Sed certè veritas ipſa vel inuito erupit.

Prętereà huic confeſſioni accedunt, teſtes
examinati pro puella, qui omnes de matri-
monio deponunt; inter quos Parochus ipſe;
qui narrat ſe, iuxtà morem Eccleſiæ, interro
gaſſe vtrumque; Quod ergò pertinet ad ma
trimonium, de eo non eſt dubitandum.

Nunc agam de metu, qui obijcitur; & cer
tè, aut nullum, aut ſaltem vanum fuiſſe
exiſtimo.

Primo ergo conſidero, quòd quando de-
pręhenſus eſt, nemo, præter patrem puellæ,
ſtabat armatus; & tantùm pugiunculo, & ta
men, ab accidentibus communitèr, ſi vo-
luiſſet compellere Cæſarem ad matrimoniũ
contrahendum, ſocios aduocaſſet, ergò;
Nec obſtat, quòd ipſum gladiolum ſtrinxe-
rit, quia non in Cæſarem, ſed in vxorẽ ſuam
ſtrinxit, vt deponit D. Simon, qui & ipſe ad-
erat, & licèt videatur alitèr retuliſſe Illuſtri
Comiti Herculi Rangonio, & Comiti Alua
roto, nihilominùs non ità eſt, quia nihil ad-
firmat; Sed, & dictum eius extraiuditiale,
non detraheret iuditiali, Alc. reg. 2. prę́ſ. 29.
de præſump. Rursùs, ſi timuiſſet initio, ta-
men cauſa metus deſijt, quia alij ſuperuene-
runt, nec vlla impreſſio, poſt, facta eſt; Quin
& ipſe Cęſar faſſus eſt, ſe nõ timuiſſe Patrẽ,
ſed Andream coquum: vt refert idem quar-
tus teſtis. Quare, ſi armatum gladiolo Pa-
trem, non timuit, ſed Andream inermem,
Timor iſte eſt vanus; nec cadens in conſtan
tem virum. Secundo, quia ipſe Cæſar fuit
is, vt deponit Petrus Andreas; & dicunt ẽt
Teſtes, qui mandauit, vt vocaretur Paro-
chus noſter, vt poſſet contrahi matrimoniũ,
ità enim ſibi narratum ab ipſo, interrogatꝰ,
refert idem Petrus Andreas: qui cum ab eo
ſit productus, plenè etiam probat contrà eũ,
Rom. d. Conſil. 104. cum ſimilibus: At certè
hic iuſſus fuit liber, quoniam non debebat,
ſi is nolebat contrahere, curare vt Parochus
accerſeretur. Rurſùs dicunt teſtes noſtri
omnes, & aliqui ex ſuis; Andręam co-
quum dixiſſe, Cæſar, ſi huius adoleſcentu-
læ pudicitiam delibaſti, deſponſanda tibi
eſt: ſin minùs, abi: fores enim patent; Et ta-
men is Virginem tunc fuiſſe, ſponte confeſ-
ſus eſt: An non poterat inficiari, ſi ducere
eam nolebat? vel ſub ea conditione contra-
3 here, ſi Virgo † eſſet? Ità enim contrahen-
do, ſibi conſulebat. Doct. poſt glo. c. 1. de
ſponſ. Aret. conſ. 82. Profectò hi liberi actꝰ,
& aſſertiones, conſenſum arguunt: vt trad.
Rui, conſil. 122, in 4. quia in actu deſponſa
tionis nullus metus eſt illatus, nulla in eum
minacia edita verba, vt conſtat ex teſtibus
noſtris; qui deponunt, fores adapertas fuiſ-
ſe, & illum potuiſſe abire, ſi voluiſſet; Et
ideo ex quo permanſit, dicitur ſponte con-
ſenſiſſe, glo. c. ad id de ſpon. Rip. reſpon.
105. & in ſimili caſu trad. idem Alci. reſpõ.
5. qui ambo pro matrimonio reſponde-
runt, vt & Cępo. conſil. 2. præſ. octaua, Ciui-
lium. Quarto. Multum mouet, quòd hic
iuuenis, cum in tempus ipſum deſponſatio-
nis, adueniſſet Magiſter Philippus, quando
iam nullus adſtabat armatus, nihil de me-
tu proteſtatus eſt; quod & ipſum, liberi con-
ſenſus, maximum eſt argumentum, vt per
Crau. conſil. 174. num. 6. & in terminis his,
neceſſariam eſſe proteſtationem; reſpondẽt
Alexan. conſil. 146. in 5. Iac. Heinrich. conſ.
8. nu. 6. in 2. Facile enim poterat dicere, ſe
metu cogi. At verè non timebat arma, ſed
patrem, quem ſciebat non eſſe æquo animo
laturum, ſi pauperem adoleſcentulam du-
ceret in vxorem: & iccirco de patre tãtum,
tum meminit, & cum abiret, monuit ne
hoc, patri indicarent; Itaq; is conſentiebat,
licet patrem formidaret, alioqui, cur, non
dixiſſet aliquid de metu? & tantò magis hoc
manifeſtum eſt, quia ſuperuenerunt Paro-
chus, D. Lucretia, & quidam ſutor, iamq;
nullum imminebat periculum, nemo arma
tus erat, & fores erant apertę; & tamen ni-
hil dixit Cæſar, nihil proteſtatus eſt, vt ne-
ceſse erat, Iaſ. l. qui in aliena, §. fi. num. 46.
de acqu. hered. Couar. c. 3. §. 5. in fi. de ſpon.
Rim. iun. conſil. 67. in ter matrim. Addo Bal.
conſil. 165. in 2. Quinto, quia promiſſio p̄-
ceſſerat, vt idem quartus teſtis deponit, qui
refert Cæſarem ità confeſſum: quod ei ple-
nè præiudicat, licèt ſit confeſſio facta abſẽ-
te parte: vt per Dec. in terminis, conſil. 163,
& Rip. reſpon. 71. Accedit, quòd puellam
deperibat, vt ipſe fatetur, & ex eo grauida
erat, quas duas cõiecturas, perpendit Cępo.
conſil. 2. ciui. Item, & quòd pœná vitabat.
quia cum Virginem ſtupraſſet, pœnis Ec-
cleſiaſticis ſubiacebat: de quibus, c. 1. & 2.
de adul. Pariſ. conſil. 160. in 4. Caſſ. conſil. 40.
quę habent locum, etiam ſtante noſtro ſta-
tuto. Alex. conſil. 129. in 6. Bero. d. conſi. 84.
& in terminis conſiderat hanc coniecturam
Rip. d. reſpon. 71. Et quòd virgo eſſet, ſtatur
4 † eius aſſertioni, Doct. d. c. 1. Alex. d. conſil.
129.

Digitized by Google

129. Sexto, in caſu ſtrictiori ità conſuluerunt Alex.d.reſpon.5. Rip.reſp.105.in eodē caſu,& ità iudicatum fuerat à primo iudice; vt patet ex d.reſpō.Alci.Sic, & Neuiz.conſ. 46.& 47.vbi in fi.inquit, quòd & ſi extrema fuiſſent meticuloſa,tamen ſat eſt mediū fuiſſe liberum: Et ſi videantur, qui contra matrimonium reſponderunt, ſemper atrocem metum conſiderant, & magnum armorum terrorem, & plerumque etiam vulnera, nullusque eſt,qui metus huic ſimilis, rationē habeat. Nam in caſu Alexan.Neu.in quo etiā conſuluit Alexan.conſil.98.in 3. Inſultus cū armis, Clamor in cubiculo, Verba, Ne me occidite, Proteſtatiò, quòd inuitus deſponderat, Nox, & multorum inuaſio,concurrebant; ipſeque decapillatus exijt, & armati oſtium cuſtodiebant. Quare, ſi his conſiſtis, vix audet contra matrimonium reſpondere, quid in caſu hoc, in quo nihil horum eſt, dicemus? Sic & in caſu Alex. cōſ. 156. in 5. Terror armorum, Verba, te occidemus, ni deſpondeas; Minę ab illo illatæ, qui conſueuerat exequi,& vulnera, Quę omnia hic deſunt. Pariter, & in caſu Barb. in conſil.53.in primo, Adſtabant affines armati: Capilli fuerant lacerati adoleſcentulo: Dicta fuerant verba ab homine haſtato, Stà forte, & erant perſonę minabundę.Idē, & in caſu Pariſ.conſil. 53.in 4.Nam tres armati erant, Pater ſponſæ terribilis, Adoleſcens palidus,ac tremens, Proteſtatio,quòd yi contrahebat, Verba,te interficiam, antequàm ab eas, & alia. Laborat tamēn Pariſ.vt contrà matrimonium reſpondeat; Sic & in Conſil.68.eo. Iuuentus fuit vulneratus iuuenis, & Conſil. 58. Teſtes depoſuerant, quòd parati erant cogere, Corn.etiàm in cō ſil.41.in 2. loquitur quando plures cū armis coierant, & quando ijdem prohibebant,nè exiret iuuenis, & ſemper arma habebant in promptu, quibus in principio eum valde terruerant. Rim. itèm Conſil.15. perpēdit vulnera; Et ſi verba, quę dicta fuerant iuueni, poſt; dicta eſſent antè, reſpondiſſet pro matrimonio; Multi etiàm adſtabant, vt nu. 24. Effectum conſiderat,ità vt,ſi attētè legatur, eius conſilium, potiùs cauſam hanc iuuet. Sic & Mart. Gar. conſil. 15. num.26.inter matri. Quando inuitam quis retinebat puellam in turri: Barb, ibidē cōſi. 64. Quando proteſtatio ſubſecuta eſt,& fama, quòd metu, Oſtium clauſum, Duo, qui cuſtodiebant; Tremor, Pallor, quòd inter ſpondendum, anulus ei manu deciderat, ac alia: Roſel. conſil.43. inter matrimon. quandò Verba minatoria, Perſonę faciles ad vulnerandum, & alia, & in eodem caſu reſpon. Cępo. conſil,4. ciui. qui in conſil. 2. pro matrimonio reſpondit. Oldr.etiam cōſ. 35. agit de manifeſta violentia, vt & Rim. in d.conſil.67. inter matrimo. in cauſa Cattiuellę, vt videri poteſt.

Ex quibus patet,neminem in ſimili caſu, contra matrimonium reſpondiſſe; Et profectò, ego plurimi facio,quòd in tot reſponſis, nemo tàm leuis metus rationem habuerit. Et quamuis non ignorem plerumque doctores arguere, quòd ſuſpicio metus, habetur pro metu,vt per Alex.Neu.d.conſ.99. & alibi; Tamen id habet locum, quando concurrunt ea, quę poſt illi diligenter expēdunt, Debet enim eſſe talis ſuſpicio, quę eadat in conſtantem virum, vt trad.Prępoſ. in c.cum locum, de ſpon. & illa debet oriri ex cauſis iuſtis, non autem quęlibet leuis ſufficit. Iuſtæ autem erunt, Quandò quis non poteſt vlla ratione ſibi conſulere, Et videt eos ad offendendum accinctos, qui ſolent exequi. Nam tum dicūt Doct. non eſſe expectandum, quòd quis percutiatur; At in propoſito nihil erat, quod metueret Cæſar, ſi ſe adoleſcentem conſtantem præſtitiſſet. Quin & ſi aliquem metum initio illatum diceremus, quando ſcilicet pater puellæ eduxit gladium, ſanè vbi deſponſata eſt,eadem cauſa non durabat, cum ſuperueniſſent duo alij, & Parochus, & magiſter Philippus,qui bus ille poterat rem narrare. Quò fit,vt cauſa metus non duraret, ſicut exigitur: vt per Rol.latè conſil.2.& conſil. 95. In pri. & Alb. conſil.77.& Soc.iun.conſil.77.nu.52. in pri. Et ſi videātur conſultationes Doctorum,nemo contrà matrimonium rèſpondit hoc caſu, quando nulla arma eſſent tempore contractus, & alij, qui antè non aderant,acceſſiſſent, à quibus timendum non erat. Illud etiam animaduerſione dignum eſt, quòd pater exiuit ad vocandum magiſtrum Philippum in teſtem, quo tempore nullus aderat, qui impediret Cæſarem, ſi voluiſſet recedere, nam vt dixi, Andręas inermis erat, & D. Simo nunquam illi interminatus fuerat,ſed potius eum (teſtibus etiàm aduerſariorum fatentibus) tuebatur, qui fit, vt videamur eſſe extra omnem dubitationem, Septimo,
5 ad diſſoluendum † matrimonium exigitur teſtes omni exceptione maiores: licèt aliud ſit, ſi de eius fauore agatur. Nat.latè conſil. 577. ſed nullus eſt, qui de actu ipſo hic deponat, cum tantum ſe à patre puellæ aliqua accepiſſe narrent, quod ſatis non eſt, vt per Alci.d.reſpon.5. & verè, ſi teſtes ſinguli aduerſariorum excutiantur, nemo eſt, qui aliquid probet. Nam primus nihil, quod ad rem faciat, deponit, ſed tantum refert, quæ

quæ ſe audiuiſſe dicit;ſed diuersè ab alijs, Secundus, quòd pater puellę ei rem ordinę narrauit, mox ei dixit, eas ad dicendum teſtimonium, quòd profectò non eſt veriſimile, vt quis laboret contra ſuum cõmodum. Aduerſatur etiam Tertio, Teſtis, Addit Zaninellum fuiſſe amaſium puellę, & tamèn is examinatus, negat, nec ſacratiſſimam ſumpſit euchariſtiã. Tertius, Secundò,& Quarto contrarius eſt; Quartus cum noſtris cõuenit, qui addit, quòd Cæſar non patrem puellę, ſed Andræam, qui, vt dixi;inermis erat, metuit: idque maximi eſt momenti, ſi enim gladio educto non timuerat, quomodo veriſimile eſt inermem timeat? & ſi id verum, quomodo hic metus dicitur cadere in conſtantem virum? Quintus, Sextus, & Septimus nihil deponunt; vt nec Octauus, & Nonus. Nam dicunt, Quòd alta voce cũ puella loquebatur, Quòd illa volebat oſtiũ claudi, & ipſe recuſauit, & ſimilia. Ex quibus patet pro matrimonio iudicandum eſſe.

ARGVMENTVM.

AN & quando in viriles ſuccedant à Teſtatore diuerſimodè vocati, clarè demonſtratur; & in hac materia plures Textus examinantur.

SVMMARIVM.

1 SVCCEDVNT *omnes pro virili, qui nomine collectiuo ſunt Inſtituti, fallit tamen vt ibi.*
2 *Succedunt æqualiter vocati nomine proprio, cum vocatis nomine appellatiuo, fallit vt ibi & nume. ſeqq.*
3 *Intellectus ad l.Lucius, §.Lucius titius, de leg.2.*
4 *Expreſſio nominis proprij nihil operatur, ſi præcedant nomina appellatiua, & ſequantur propria.*
5 *Fulgoſ. Conſil. 31. improbatur.*
6 *Soci. iun. Conſil. 171. num.11.in 2.reprehenditur.*
7 *Succedunt omnes in viriles, vocati nomine proprio.*
8 *Legatarij nominibus proprijs vocati, omnes ęqualiter ſuccedunt, Non tamen procedit, quando in diuerſis orationibus ſunt vocati, num.ſeq. Item quando præcedit nomen appellatiuum, et in alijs caſibus, num. 10.*
11 *Subſtituti plures, ex quibus partibus ſuccedant.*
12 *Intellectus, & concordia ad Tex.in l.Turpia,§.fi. de leg.1.& ad.l.ſiue, de duo.reis.*
13 *Intellectus ad Tex. in l.ità liber, §. fi. de ſtatu lib.*
14 *Intellectus ad Tex.in l,qui pecuniam, de ſtatu lib.*
15 *Intellectus ad l.fi.C.de impub.& al.ſubſt.& l.ſi pater, ac l. qui complures, de vulg. & pupill.*

CONSILIVM XVIII.

ET ſi caſus pręſens non videatur habere magnam difficultatẽ, Tamen vt materia hęc, quæ difficilis eſt, rectè intelligatur, duxi me facturum eſſe operę precium, ſi pleniore ſtylo eam declararem.

Primus eſt caſus, quando aliqui nomine
1 collectiuo† inſtituuntur, vt fratres, filios, co-
gnatos,&c.& tũ omnes pro virili ſuccedunt,
l.vnum, §.ergo,l.cum pater,§.hereditatem,
de leg. 2. Bal.conſil.340.in 5.& hoc non habet dubium. Fallit tamen ſi ſint ex diuerſis patribus, vt ſi quis plures filios ex duobus fratribus inſtituerit, per hæc verba, nepotes meos filios Appollonij, & Hieronymi, inſtituo: nam duo erunt ſemiſſes, vt latè Conſuluit Soc.iun. conſil. 104. in pri. per totum.

Secundus eſt, quando quidam nominibus proprijs, quidam appellatiuis: & tunc,
2 vocati † nomine proprio, ſuccedunt æquali-
ter, cum vocatis nomine appellatiuo: l. ſi qs Attio. de vſuf.accre.l.interdũ, de heredibus inſt. l. Sempronius, §. fi. de vſufr. leg. Corn. conſil.201. in 3.Dec.conſi.320.& conſ.382. in eodem caſu, in quo & Rui. conſil. 91.nu. 8.in 3.idem Dec.conſil.597.in fi.Cro.conſil. 32.& in eadem ſpetie Rui.conſil.154.in pri. Quod tamen non habet locum ſi dictum ſit, æquè heredes ſunto, puta Primus,& fratris filij,æquè heredes ſunto: illa.n.dictio,æquè, afficit non ſolum fratris filios, ſed & Primũ, & in viriles diuidetur hereditas.Tex.eſt,in l. interdum,de hered. inſtit.qui ſecũdum Imo. procedit, etiam ſi teſtator vſus eſſet duabus orationibus: Primus heres eſto, fratris filij æquè heredes ſunto: quem ſeq. Alex. conſ. 55.n.3.in 4. & fuit etiam ſententia Comen. in l.Titius,d.tit. & ſi Caſtr. d.l.interdum diſſentiat; & idem eſt, nõ ſolum ſi verbo, ęquè, ſed & ſimili, ſit vſus teſtator: vt eſt conſ.Soc. 108. in 3.vbi, cum dictum eſſet, vt Thomas cum filijs, & hered. Franciſci communicare deberet, cuius,& ipſe erat filius, & heres;reſpondit ęquis portionibus ſalarium inter fratres diuidendum.Secundo non obtinet regula,ſi contraria appareat mens teſtatoris,l.Lucius, §.Lucius Titius,de leg.2. vbi ſi teſtator dixerit prædium meum dari volo libertatis, libertabuſque meis,& quos hoc teſtamẽto manumiſi, & Seiæ alumnæ, ità ne de familia exeat:Reſpõd.I.C.Seiam vocari in virilem, ex perſpicua mente teſtatoris,cum tamen,ſecundum prædicta,ſolam dimidiã habere debuiſſet, ſed id ita cautum eſt, quia ratio illa nè de familia, &c.hoc dictat;Imol.

poſt

poſt alios,l.ſi liber, §.Titius, de hered.inſtit.
Caſtr. l.ſi pater de vulg.vbi & Alex.Omnes,
l.fi.C.de impo. vbi Cur. iun.num. 14.Imo.ta
men in d.§.Lucius num.50.de lib.& poſt.ali-
ter eũ tex.interpretatur,nempè, vt liberti in
quartã,libertæ in quartã,manumiſſi teſtamẽ
to,in quartam, Seia in quartam, ſuccedãt,&
idem voluit Rub.l.Gallus, §. quidam nu.50.
d.tit.de lib.& poſt.Rom.cõſ.99.inquit,Quòd
virilem liberti, virilem Seia, quæ fuit gloſ-
ſę interpretatio,in d. §. Lucius. Ego tamen
3 † arbitror quod verus ſenſus eius loci ſit, vt
Seiam eſſe libertam dicamus, vt rectè ſenſit
Comen. ibi, & quòd ideo, in viriles fiat di-
ſtributio, quia nomen collectiuum libertorũ
& libertarũ, hoc ſuadet. Legauerat ille teſta
tor libertis, & libertab⁹, at quia omnes quot
quot habebat, his verbis erant comprehen-
ſi, volebat autem ille, vt certi tantùm liber-
ti, legatũ haberent, addidit & quos &c. non
ſec⁹,ac ſi dixiſſet,videlicet, manumiſſis teſta
mẽto,& Seiæ libertæ meæ alumnæ, & cũ ità
interpretatus eſſem, comperi Soc.iun.conſ.
104.in pri. eãdem declarationem probaſſe,
ex quo ſenſu inferi,quòd ſi præcedant nomi
na appellatiua,& ſequanĩ propria;vt demõ-
ſtrẽt quæ perſonę aſcriberent ſub illo appel
4 latiuo:expſſio†nominis proprij nihil operaĩ,
vt p Soc.d.cõſ.108.& in his terminis conſu-
luerunt Dec. d.conſil. 320. & conſil. 382. &
Rui.d.conſil.91.& Cur.iun.conſil. 245. Ter-
tiò non procedit,quando is, qui nomine pro
prio appellatur,tãquam caput expreſſus eſt,
vt per Dec.conſil.122.qui in iure patronat⁹,
relicto Bartholomeo, & fratrib⁹,ac Theſau-
rario:reſpondit duas voces cõſtitutas; alterã
Bartholomei,& fratrũ,alteram Theſaurarij;
quod etiam retulit, c.paſtoralis, de offi. de-
leg. aliàs verò,tres eſſent voces Abb.cõſ.57.
in pri.Rom.d.conſil.99.Rui.conſil.50. nu. 5.
in 4.Silu.de benef.par.2.quęſt.17.Simile eſt
quod Bar.refert ĩ l.ſi ſeruus cõmunis,de ſtip.
ſeru.Titius, & ſocij promittũt &c. de qua re
Dec.d.conſil.122.Soc.d.conſil.108. Quartò
pariter non recipitur regula hæc, quando
expreſſi nomino collectiuo, non ſunt in rerũ
natura, vt ſi quis leget Titio filio, & poſt-
humo, nam ſi plures filij nati ſint, omnes vo
cantur in viriles,l.ſiquidam, §.ſi tibi de reb⁹
dub. Cuius rei ea eſt ratio, ſecundum Doct.
d.l. fi. quod teſtator veriſimiliter credidit v-
num tantum naſciturũ, quòd ſi crediſſet
plures naſcituros,omnes ęqualiter vocaſſet.
Ego opinor certam poſſe adferri rationem,
in d.§.ſi tibi, quia ſcilicet poſthumorum ap
pellatio, tantum poteſt, quantum nominis
proprij expręſſio, neque enim poteſt teſta-
tor vti nominibus, quæ non ſunt: & perin-
de eſt, ac ſi ille dixiſſet, & his qui naſcen-
tur, vt poſt Com.trad.Soc.iun.d.conſil.104.
5 nu. 9. in pri. Ex quibus † arbitror non rectè
conſuluiſſe Fulg.conſil.31. dum voluit, vt ſi
relictũ ſit Bartholomeo, & alijs filijs Pauli:
Bartholomeus dimidiam, ceteri filij alterã
dimidiã habeant;propter copulam &: Neq;
enim video quomodo reſponderi poſſit, d.§.
ſi tibi;nec ſcio cur Bartholomeus ſolus, tãtã
partem habere debeat; Et quamuis dicat
6 † Soc. iun.conſil.171.num.11.in 2.quòd ille
textus nõ habet locũ ſi plurali, numero vſus
ſit teſtator, & poſthumis dixerit; Tamen id
omni ratione caret: quãdoquidem ſi lex vo-
cat quemque ad virilem, quando poſthu-
mo dictum eſt, & ſic de vno expreſſit teſta-
tor; multo magis, quando poſthumis dixe-
rit,quo nomine, plures ſignificãtur, & malè
illic reſpondit Soc. namq; Dauid, & filij in
viriles vocabantur,tum quia Dauid,& ipſe,
erat in numero filiorum, iuxta dicta ſupra
ad §.Lucius, tum quia,alij filij non erant na-
ti, nec nominatim vocari poterant. Hæc
tamẽ exceptio non procedet, quando emer-
geret abſurdum aliquod, vt ſi quis duos fra-
tres,& eorum filios, qui naſcentur ſubſtitue
ret: nã ſi pater,qui prædilectus eſt, ſolam di-
midiam habet, ità & filij, qui eo mortuo in
ei⁹ locũ ſuccedũt.Bart.d.l.quidã.Cur.d.l.fi.n.
14.quorũ deciſio,veriſſima eſt,ſi admittim⁹,
q; vocati ſint filij, poſt eorũ patrẽ, & nõ vnà
cũ ipſo,de qua re latius agũt Doct.d.§.quidã.
7 Tertius eſt caſus † quando omnes, nomi-
ne proprio,vocati ſunt: & tum in viriles ſuc
cedunt, quia id poteſt ipſa perſonarum enu
meratio, l.ſi hẽdes nominatim, de leg.1.Tex
eſt,in l.ita liber.de ſtatulib.& hoc tradd.om
nes in l.turpia, §.fi.de leg.1.d.l.ſi heredes, l.
quoties, & l.ſeq.ad Treb. l. 1. & d.l.fi. C. de
imp.l.ſiue,de duo.re. Dec.d.conſil.320.& d.
conſil. 382. & hoc aliqui adſcribunt copu-
læ, quæ æqualiter diuidit, l.reos, §.cum ta-
bulis de duo.re. Com.d.l.interdum, & d.l.ſi
pater de vulg.& d.l.turpia, Iaſ.d.l.fi.in 2.ca-
ſu,Dec.num.8.& conſil.236. Et hoc non ſo-
lum in inſtitutione,ſed etiã,quod magis eſt,
in ſubſtitutione, procedit; & ſi inſtituti,
ex diſparibus partibus, proprijs nominibus
ſubſtituuntur, ſuccedent viriliter,quia plus
poteſt expreſſio nominũ,quàm pręſumptio,
vt ſubſtitutio declaretur ab inſtitutione,
Iaſ. & Dec.vbi ſupra. Cur.ibidem, num.14.
Quocirca, cum in propria ſpecie, vocati
8 ſint legatarij,nominibus proprijs,† cum co-
pula, quę ſi non eſſet addita, ſubintelligere-
tur, omnes æqualiter ſuccedunt,& cum ſint
quatuor, in quatuor etiam partes,legitimè,
res diuidentur: duas habebunt Io. Antoni⁹,
& Anni-

& Annibal; & duas Io. & Io. Baptiſta, & pro
hac re eſt, ferè in terminis, deciſ. Bal. in conſ.
243. lib. 2. in pri. ibi quidam inſtituerat Mar
garinam, & Ioannam ex Baldino, Io. filium
ex Ioanna, & reſpondit Bal. omnes ſuccede-
re in viriles, quia omnes vna oratione cõpre
henſi ſunt: qui, eſt caſus noſter, & in ipſis met
noſtris terminis eſt clar. deciſ. Corn. in con-
ſil. 72. in 2. vult enim, vt ſi nominibus pro-
prijs vocati ſint fratres, & fratrum filij, quòd
omnes ſuccedant æqualiter, ob huiuſmodi
expreſſionem: & loquitur in caſu magis du-
bio, nempè quando illi filij, cum patruis
ab inteſtato ſucceſſiſſent in ſtirpes, ſi, n. quã-
do teſtator videri deberet ſe cõformare di-
ſpoſitioni iuris communis, ob vim eius ex-
preſſionis, recedimus ab hac præſumptione:
quanto magis quando non ſuccederẽt ſimul
ab inteſtato, vt eſt caſus hic? nam Io. Anto
nius, & Annibal ſunt in gradu inferiori, nec
tractatur de hereditate patrui, vt poſſint in-
gredi locum patris, §. cum filius, de her. quæ
ab. in. Dec. conſ. 1. cum vulg. & Gorn. ſecuti
ſunt Dur. de ar. teſt. tit. 4. Caut. 3. qui dicit
ob id, addi debere à teſtatore, ĩ ſtirpes, & nõ
in capita, & Præceptor meus D. Io. Ronch. d.
§. cum tabulis, n. 39. vbi totidem verbis idẽ
repetit. Et Soc. iun. d. conſil. 104. num. 21.
qui licet in ſuo caſu velit, quòd non ſucce-
dant in capita, tamen ità tenet, quia non e-
rant vocati nominibus proprijs, nam hoc
caſu ſubſcribit Corn. ſiuè ab inteſtato, ſiuè
non, ſucceſſuri eſſent inſtituti; & ſi nominum
propriorũ adiectio, facit, vt dixi, vt ſubſtitu
tio non declaretur ex inſtitutione, certè mul
tò magis operari debet, quando nihil in con
trarium viget. Quinimo tanta eſt efficacia
huius expreſſionis, vt inclinet Soc. l. vtrum
de reb. dub. eius habendam potius rationem
q̃ verborũ ipſorũ. Proponit ille huiuſmodi
queſtionẽ, Inſtituit teſtator quatuor fratres
patrueles, & tres filios ex alio fratre patrue-
le, & nomine proprio queq;, mox addidit, &
quilibet pro quinta parte: querit quomodò
hereditas diuidatur: & arguit, quòd tres fi-
lij vocentur in vnam partem, & fratres in
quatuor, vt in quinq; partes, iuxta verba, ſuc
cedatur; mox ſubijcit, quòd in capita fieri
debeat diuiſio, quaſi erratum ſit, in quinta,
cum dici deberet, in ſeptima, & tandem reli
quit cogitandum, ſi ergo in eo caſu, dubitat
Soc. in quo verba erãt quodammodo certa,
pp expreſſionem nominum, planè in hoc
noſtro, nulla poterit eſſe dubitatio, cum ni-
hil additum ſit: quod expreſſioni huic detra
here poſſit. Et ex his clare liquet, hos lega
9 tarios vocari in viriles. Non procedit † ta-
men regula hec, quando in diuerſis oratio-
nibus poſiti ſunt, l. ſi liber. §. Titius. vbi Ac-
cur. l. Titius, l. item quod. §. pe. de hered. inſt.
Bal. d. conſil. 243. Dec. d. conſil. 597. Salic. d.
l. fi. colum. vlt. vbi & alij. Secundo non ha-
10 bet locum, quando precedit † nomen appel
latiuũ, d. l. ſi ſeruus communis, & trad. Iaſ.
poſt cet. d. l. fi. in 3. caſu. Tertio non proce-
dit, quãdo ex onere iniuncto cõſtare poteſt,
aliam fuiſſe mentem teſtantis, d. l. quoties, l.
vtrum, de re. dub. Corn. d. l. 1. C. de imp. Sa-
lic. vbi ſupra, qui tamen loquitur in ſubſtitu
tione, nec video ego quomodo ex onere ad-
iuncto poſſit immutari diſpoſitio præcedẽs.
Quarto non procedit etiam ſi demonſtra-
tionis gratia addita ſint nomina ipſa, vt in
caſu Dec. d. conſ. 320. cũ al. de quibus ſupra.

Quartus eſt caſus, quando agimus de ſub
11 ſtitutione, † vel de aliquo grauamine iniun-
cto heredibus inſtitutis, qui eſt valdè dif-
ficilis, ob ll. ipſas que adeo pugnare inuicẽ
videntur, vt vix poſſint conciliari. Ego, vt
res ipſa clarior ſit, aliquot caſus diſtinguam.
Primus eſt quando heredes, qui inſtituti
ſunt, ſubſtituit teſtator; & tunc ex quibus
partibus inſtituti ſunt, ex ijſdem ſubſtituti
intelligũtur, d. l. pri. C. de imp. & hoc non ha
bet dubium, ſi vt heredes ſint ſubſtituti: ve-
rùm ſi nominib⁹ proprijs, in viriles vocabũ-
tur, vt attigi, ſupra, & eſt tex. in l. nonnumq̃
ad Treb. ex quo, in hãc ſententiam adducũ-
tur Doct. Ipſe id verum puto, ſi heredum
nomen, additum non ſit nominibus ꝓprijs,
vt innuit I.C. d. l. ibi, ſi non ſub appellatione
heredum, ſed proprijs nominibus, & dicã in
fra: Secũdus eſt, ſi in ſubſtitutione addantur
aliqui, qui non erant inſtituti, & hoc caſu, in
ſtituti, ex partibus hereditarijs; ceteri, ex vi-
rilibus, ſuccedẽt; & fient duo ſemiſſes, vt per
Salic. d. l. fi. colum. vlt. quod tamen non pro-
cedit ſi addatur dictio, quiſquis, d. l. fi. quam
conciliauit Mar. Silim. cum d. l. ſi quis Titio,
dum à quibuſdam interrogatus, poſtquam
D. Dominici religionem profeſſus erat, re-
ſpondit, diſtributiuum, quiſquis, tollere om
nem difficultatem. Tertius, quando, illi qui-
bus reſtituẽdum eſt, dare & ipſi, heredibus,
æquis portionibus, dãmnati ſunt; ex hac. n.
datione adiuncta, intelligimus teſtatorem
heredes ſuos voluiſſe in viriles obligari. Sed
quia multi ſunt Text. vt admonui, qui vñr
contrarij, & implacabiles, vt ꝑ Iaſ. d. l. turpia
d. §. fi. & per D. Roncheg. d. l. ſiue, qui putat
veteres. I.C. diſſenſiſſe in hac re, vt per eum
latiſſime; neceſſè eſt, quadã, pro vera eorũ
interpretatione aſſequenda, fuſius diſſerere.
12 Primus ergo eſt † Tex. in d. l. turpia, §. fi. vbi
Pomp. I. C. in hæc verba loquitur, ſi pars
heredũ nominata ſit in legando, viriles par-
tes

tes heredes debent, ſi vero omnes, heredita-
rias. Contrarium è diametro videtur re-
ſpondiſſe Paul. in d.l. Siue, in hęc verba, ſiue
a certis perſonis heredum nominatim lega-
tum ſit, ſiue ab omnibus, excepto aliquo;
Atilicinus, Sabinus, Caſſius pro heredita-
rijs partibus totum eos legatum debituros
aiunt: quia hereditas eos obligat, idem
eſt, cum omnes heredes nominantur. Doct.
vt cõcilient duo hæc reſponſa: nominatim,
duobus modis accipiunt, vt legatum ſit d. l.
ſiue nominatim, hoc eſt nominibus appel-
latiuis, in d. §. fi. nominibus proprijs, ſed hãc
communem interpretationem rectè Iaſ. reij
cit, d. §. fi. qui alteram quandam minus pro-
babilem adfert, vt apud eũ videre eſt, alias
multas retulit D. Ronchegallus. d. l. ſiue, ſed
ità, vt nullam probauerit. Ego opinor anti
nomiam hanc non eſſe implacabilem, ſi dili
gentius attendamus. Dico ergò, quòd aut
aliqui heredes nominantur proprijs nomi-
nibus addita qualitate heredum, putà, Ga-
ius, Seius, & Sempronius heredes mei dan-
to centum: & tum pro hereditarijs portioni
bus obligantur: aut prætermittitur huiuſ-
modi qualitas heredum, ſolaq; hæc nomina
propria adijciuntur, & pro virilibus. Textus
itaque in. §. fi. ſic interpretandus eſt, ſi pars
heredum nominata ſit in legando nomini-
bus proprijs, non addita heredum qualita-
te, viriles partes debentur: ſi verò omnes no
minati ſint, nominibus quidem proprijs, qa
vt dicam mox intelliguntur grauati, vt here
des, hereditariæ. At verò in l. ſiuè, vocati e-
rant nominibus quidem proprijs, ſed addi-
ta heredum qualitate, quod vel ex ijs verbis
deprehenditur, quia hereditas eos obligat:
quorum eſt ſenſus, vi ipſius hereditatis obli
gantur, non etiam expręſſionis proprij no-
minis; & ideo cum vt heredes grauati ſint,
iuxta hereditarias portiones tenebuntur;
Hoc ipſum probant vltima verba eiuſdem,
l. Idem eſt, cum omnes heredes nominãtur,
hoc enim caſu, quando omnes nominati
ſunt, intelliguntur grauati, vt heredes, non
vt ſinguli in viriles, vt addam paulò poſt;
Ennumeratio ergò perſonarum facit, vt æ-
qualiter obligati ſint, qui nominantur, d. l.
ſi heredes nominatim, de leg. 1. qualitas aũt
heredum addita indicat teſtatorem voluiſ-
ſe eos, quos appellabat grauari, vt heredes.
Et hanc interpretationem probat optimè,
13 Tex. † in l. ita liber. §. fi. de ſtatulib. vbi dici-
tur, quòd ſi duntaxat nomina heredum in
teſtamento poſita ſunt, viriles partes debẽ-
tur: ſi verò dictum ſi heredibus dederit, he-
reditariæ; nomina heredum duntaxat, hoc
eſt, ſola ꝑ ſe, & ſine vlla adiectione, alioqui
dictio illa, duntaxat, fruſtra eſſet addita, niſi
ſi aliquid ſignificare illa I.C. voluiſſet, & eſt
d.l. eiuſdem Pomp. & ex eodem libro 8. ad
Sabinum deſumpta, ex quo, & d.l. Turpia,
& idem etiam deducitur, ex d.l. nõnumquã,
ibi, ſi non ſub appellatione heredum, ſed
proprijs nominibus fideicõmiſſũ relinquatẽ.
Nec huic declarationi obſtat. l. ſi quis teſta-
mento. de ſtatu lib. quia, vt rectè aduertit
Cur. iun. d. l. fin. rationes erant ſupputan-
dæ quidem cum aliquibus; at reliquor. ſo-
lutio erat in hereditate, nec dixerat teſtator
vt quib⁹ redderet rationẽm, ijſdem reliqua
perſolueret. Minus ob. l. qui pecuniam co.
de ſtatulib. quia intelligo eos nominatos cũ
qualitate heredum, vt probant ea verba, ſi
quidam ex hereditate, & illa, ſi heredibus
nominatis, & quia Paul. citat Iulianum cu-
ius reſponſum extat, vt puto, in l. qui com-
plures de vulg. vbi ille tractat, quando ter-
ti⁹ admiſcetur heredibus, & ſupponit cohe-
redes ſubſtitutos cũ qualitatè hac, heredũ,
& vt ita opiner; facit dictio, Titius, quę le-
gitur, in d. l. qui pecuniam. cuius Titij nulla
ſuperius facta erat mẽtio, ſed videtur. Paul.
ex Iul. vbi ſupra eam deſumpſiſſe. Quare cũ
Paul. ſe referat ad Iulianũ, in eadem ſpecie
accipiendus eſt. Et ſecundum hanc meam
interpretationem temperare oportet dicta
ſuperius, vt. ſi ità demum vocati nominibus
proprijs in ſubſtitutione, vel in legato ha-
beant, vel obligentur pro virilibus, quãdo
nudum & ſimplex nomen proprium poſitũ
eſt. Verèq; nulla legum verba violantur,
nulla diuinatio recipitur, ſi ità intelligamus
reſponſa prædicta, in quibus conciliandis,
& interpretandis laborant noſtri, tum in d.
l. fi. C. de imp. tum alibi. Quoniam verò di-
xi, quando omnes nominantur cenſeri, vt
heredes grauatos, ne hoc videatur carere
ratione, dico ità conſtitutum, quia videtur
tunc teſtator reſpexiſſe hereditatem, quaſi
ex quibus partibus ſcripti ſunt ex ijſdem, &
grauati: non enim maior affectio eius appa
ret magis erga vnum quàm aliũm. At verò
quando aliquos tantum nominat, videtur
reſpicere potius perſonas, quàm hereditatẽ,
cum alios grauat. alios omittit, & ideo fit
diuiſio iuxta numerum perſonarũ non here
ditatis. Et certè ſecundum ſtrictam latini
ſermonis rationem ille locus, in §. fi. videtur
habere hunc ſenſum, quia eadem eſt nomi-
natio ĩ primo quę, & in altero caſu, & idẽ eſ
ſet, vt opinor, ſi aliqui eſſent nominati pro-
prijs nominibus, quidam appellatiuis mo-
dò ab omnibus eſſet relictum, vt eſt tex. in d.
14 l. † qui pecuniam, in uerſ. ſi quidam, ibi. n.
quia omnes erant in conditione, licèt quidã

F nomini-

Digitized by Google

nominibus proprijs appellabantur, hereditariæ portionis ratio habita eſt, & dictio, quibus, in eo tex. referenda eſt ad verbum heredibus, ita vt intelligamus omnes poſitos in conditione, & quoſdam nominatos, illa aũt verba, dabit his pro hereditarijs portionib⁹, hunc habebunt ſenſum, his, ſcilicet nominatis etiam dabit: quaſi voluerit I. C. tollere dubitationem, quæ inſurgebat ex nominatione, & oſtendere eam nil operari vbi omnes heredes grauati ſint. Et ita hac in re difficili ſentio. Quod verò attinet ad dictã l. ſi. aliqua etiam poſſunt conſiderari ſcitu nõ indigna. Sunt aliquę ll. quę videntur ei contrariæ. l. ſi pater, de vulg. cum ſimm. & l. qui complures, eo. nam in l. ſi pater, nominatus habet dimidiam, ceteri non nominati alteram dimidiam, in l. qui complures, idem videtur cautum quo ad nominatum, quod in d. l. ſi. ſed non nominati habẽt hereditarias, in illa l. in hac autem viriles: Doct. multa dicunt in his locis, vt apud eos videre eſt. Ego ita rẽ declaro, in l. ſi pater, ſi facta eſſet ſubſtitutio hoc modo, quiſquis mihi erit heres, & Titius, filio meo heredes ſunto: & tunc. l. fin. dubio procul corrigeret, d. l. videtq; verifimile, ſic conceptam fuiſſe ſubſtitutionem, quia appendix eſt Labeonis, interpoſita reſpõſo Vlp. agẽti de ſubſtitutione facta his verbis, vt ex l. præcedenti, & ſubſeq. deprehẽditur Sed vt euitetur correctio, vel alijs verbis cõcipienda eſt ſubſtitutio, vel ſi retinere velis verbum, quiſquis, dicendum erit, duas illic fuiſſe orationes, & ita dictum, Quiſquis mihi heres erit, filio meo heres eſto: Titius filio meo heres eſto, tunc enim rectè reſponſum eſt, fieri duos ſemiſſes: in d. l. qui complures, Coheredes, vt exiſtimo, proprijs nominibus vocabantur, & ob id Titius in virilem ſuccedit, id ita eſſe probat, d. l. qui pecuniam, ibi, ſi heredibus nominatis extraneus iunct⁹ ſit, quę vt dixi coniungenda eſt huic: ipſi autẽ coheredes inter ſe pro hereditarijs portionibus ſuccedunt, quia hoc nominatim dictũ erat, idem tamen eſſet, ſi vt heredes ſubſtituti eſſent, vel ſi omnes, vt dixi ſupra de l. ſi. ob dictionem quiſquis, & quia vnico verbo concepta eſt ſubſtitutio, æqualis inter heredes, & extraneum fit diuiſio. Arbitror autem, quòd coheredes inter ſe ſuccedant pro hereditarijs partibus, vt rectè ſenſit Bart. Et tres trientes illic facti ſunt, quia, vt puto, æquis portionibus alij duo erant inſtituti, neque enim probabile eſt, ob dictionem, quiſquis, ſublatam eſſe iuris regulam, quæ vocat ſubſtitutos ad partes, in quibus ſunt inſtituti: quare ſi ex diſparibus partib⁹ fuiſſent inſtituti, diſpares etiam partes in ſubſtitutione habuiſſent inter ſe, licet tertius adiectus virilem. Hæc ego probabo, donec meliora inuenerint alij doctiores.

ARGVMENTVM.

LEGITIMATVM ſuccedere in emphytheuſi Eccleſiæ, in terminis Bullæ Bonifacianæ, ex cuius forma talis emphytheuſis redigitur ad naturam patrimonialium, apertè demõſtratur, contra Rui.

SVMMARIVM.

1 *Rvi. Conſil. 105. & 109. in 3. reprehenditur.*
2 *Legitimatus eſt capax emphytheuſis Eccleſiæ in terminis indulti Bonifaciani, nec cõprehenditur inter perſonas à iure prohibitas, num. ſeqq.*
3 *Prohibiti, qui dicantur acquirere, cum ſunt alienationes emphytheuſis Eccleſiæ.*
4 *Emphytheuſis Eccleſiæ regulariter, extraneus eſt incapax.*
5 *Legitimatus à Principe laico, ſuccedit etiam in iure patronatus.*
6 *Legitimati ex reſcripto, An & quando ex verbis contineantur in inueſtitura, ſeu excludantur.*
7 *Legitimati non comprehenduntur, ſub diſpoſitione de legitimè natis.*
8 *Statutum Ferrariæ 142. l. 2. iuncto alio 139. comprehendit etiam bona Eccleſiæ, & declaratur.*
9 *Bal. Conſil. 207. lib. 2. declaratur.*
10 *Feudum, quod in quoſcunque poteſt alienari, tranſit etiam in legitimatos.*
11 *Legitimatus deſinit eſſe turpis perſona.*
12 *Fideicommiſſum in vna re, ad aliam non porrigitur.*
13 *Verba, & non aliter, nec alio modo, impediunt omnem extenſionem, & certam formam præſcribunt, quæ impleri debet.*

CONSILIVM XIX.

1 QVAMVIS Rui. † conſ. 105. & conſil. 109. in 3. reſponderit in terminis indulti Bonifaciani, filium legitimatum non eſſe capacem emphytheuſeos Eccleſiaſticæ; tamen dubio procul aliter reſpondere oportuit, nimiſq; audax fuit dum ita reſpondit, ſed multa plerunq; ſolet, pro acumine ingenij Doctor ille ſubtilis audere. Quocirca ipſe contrariam ſententiam veram eſſe facilè commonſtrauero.

2 Primò itaq; animaduerto, quòd, ex forma Bullæ, emphytheuſis Eccleſiæ redigitur ad naturam rerum patrimonialium, & ſubiacet

iacet

iacet quibuſque legitimis diſpoſitionibus, vt in Bulla ipſa; Atqui legitimatus ſuccedit, eſtq; capax hereditatis, ac iuſtus filius, Nou.quib.mo.nat.eff.ſu.§.quoniam,& quib. mo.nat. eff. leg. §. ſit igitur, ibi, à legitimis nil differentes, ergò. Nec dicatur, Summum Pontificem de his non ſenſiſſe, quaſi Eccleſia tales horreat, vt per Rui.dd.conſ.qui pẽdit, conſtitutum nominatim in Bulla eſſe, nè bona huius generis in perſonas prohibitas transferantur, quales eſſe legitimatos putat.

Quia reſpõdetur Primò, legitimatum nõ adnumerari prohibitis, quicquid is dicat, cum Doct.in alienationibus rer.huiuſmodi
3 eos dicãt prohibitos,† qui aliquibus priuilegijs fruuntur, quales ſunt clerici, Milites, Potentes, Minores, Eccleſiæ, & id genus, vt per Iaſ. l. vlt. num. 90. C. de iur. emphy. & nouiſſimè, per Clar. queſt. 22. lib.4. ſent. & traditum eſt per omnes, in c.potuit, de loca. At legitimati non ſunt per ſe tales: quin ſępiſſimè in legitimationib. cum ijs diſpenſatur expreſſim, quo ad hanc emphytheuſim; quod nuſquàm fieri videmus in perſonis prohibitis; Legitimatus itaque eſt potiùs appellandus incapax emphytheuſeos, quàm perſona prohibita. Sed non ſequitur, incapax eſt, ergo excluſus à Bulla, quia, cum inſtar patrimonialium ſit emphytheuſis; ſi-
4 cut & extraneus, † qui regulariter eſt incapax emphytheuſeos Eccleſiæ, Imo.l.ex fratre, num. 14. de her. inſt. Alex. conſil.23.in pri. conſil.9. conſil. 38. in 2. conſil. 89. in 4. & alibi ſœpè, vi Bullæ ſuccedit: ita & legitimatus. Malè ergo Rui.legitimatum adnumerauit prohibitis, cum ſit potiùs inter incapaces. Si itaq; ex diſpenſatione Bullæ, omnibus relinqui poteſt, preterquàm prohibitis, ſanè & legitimato: Nec quidquam refert, quòd Eccleſia horreat tales, quia attẽdimus naturam indultam his bonis, vt ad quoſcunque transferrantur, etiam contrà verba inueſtiturarum, & tangam infrà.

Secundò: ego perpendo clauſulam Bullę conſultò prætermiſſam à Rui. vt inſeruiret cauſæ; Quòd ſi quis poſſeſſor deceſſerit, ei ſuccedat quilibet, qui communi iure eidem inteſtato ſuccederet; Verùm legitimatus, patri inteſtatò ſuccedit, ergò ſub illa dictione vniuerſali, quilibet, continebitur. Sed & hæc pars Bullæ ampliat præcedentia; Si enim inueſtit⁹ decedat relicto herede minore filio, vel aliàs priuilegiario; hi nõ excludentur ab emphytheuſi, quia, communi iure, patri heredes ſunt, & ita licèt adnumerẽtur inter prohibitos, tamen quia hæc alienatio ſit potiùs vi legis, quàm hominis, probata eſt à Pontifice, & quotidie videmus bona hęc tranſire ad fœminas; ex diſpoſitione parentũ, qñuis inter prohibitos illæ ſint, vt per Iaſ.d.l.2. num. 92. & ſeq. quod obtinet, etſi non ſint comprehenſæ in inueſtitura. Sic & aliàs, res, quæ alienari non poteſt, tranſit in eum, qui inteſtato ſuccedit, ad tradd. in l.filiusf. §. Diui, de leg.1. Sicut ergo, D. Alexander legitimatus, erat ſucceſſurus patri, abſque teſtamento: ità etiam ex teſtamento ſuccedet. Et ex his apparet non eſſe veram hãc argumentationẽ; Bulla non vult, vt tranſeat ad prohibitos, ſed hic talis eſt; ergo non tranſit; quia intelligitur, niſi ab inteſtato eſſent ſucceſſuri communi iure.

Tertiò: Regula eſt tritiſſima; neminẽ partim teſtatum, & partim inteſtatum poſſe mori, l.ius noſtrum, de regu.iur. At, ſecundum hæc, ſecùs eſſet, quia in emphytheuſi, quę tamen proprium eſt patrimonium, neminem haberet heredem, quod valdè abſurdũ eſt, ergò: & in terminis, quòd ſucceſſio, in his bonis emphytheuticis, regulam ſumat ab alijs bonis patrimonialibus, tradit Anch.cõſ. 125. ad fi.& conſil.433. in prin. & idem ſenſit, Soc. iu.conſil.72.num.22.in pri.& conſi. 79. num. 17.in 4.

Quartò, ſi admittamus legitimatum eſſe inter perſonas prohibitas, certè alienatio, quæ fit aduerſus Bullam, in cauſa eſt, vt emphytheuſis ad Eccleſiam reuertatur; cũ res emphytheutica alienata in caſu non permiſſo, redeat ad dominum, l.fi.C.de iu.emphy. Quare cum D. Andreas heredem inſtituerit filium legitimatum, iſque & hereditatẽ apprehenderit, ac poſſeſſionem bonorum omnium: res ad Eccleſiam pertineret, non ad comprehenſos in inueſtitura, quia alienatio vnius obeſt alijs, qui inueſtitura continentur, & rem deuoluit ad dominum, d. l.fi. Non video ergò: qua ratione hi actores ius prætendant, cum non ad eos, ſed ad Eccleſiam, tota hæc res pertineret, quæ poſtea teneret inueſtire aliũ vi Bullę. Satis eſt itaq;, ſi nunc dicatur, veſtra non intereſt, quia res ad Eccleſiam deuoluta eſt.

5 Quintò, legitimatus, etiam † à Principe laico, ſuccedit ex teſtamento, & ab inteſtato in iure patronatus, quod eſt quid ſpirituale, ea ſcilicèt ratione, quia heres eſt; quantò magis ergò in huiuſmodi emphytheuſi? ità Bal.conſil.372.& 374. in pri. qui tamen in conſil.373.eo. ſi modò eius eſt, nõ definit, Præp. Alex.c.lege, num. 7. diſt. 10. qui vtitur ea ratione, quòd ius patronatus tranſit ad quoſque laicos, Cur.ver.competens; num. 8.de iu.patro. Lamb.art.29.2.

quæſt.prin.2. par.lib.1. ꝑ tot. eod. tract. qui
inter cæteras rationes vt tur ea, nè quis
decedat partim teſtatus, & partim inteſta-
tus. Si itaq; legitimatus ab Imperatore ſuc
cedit in iure patronat⁹ ſpirituali,eo quòd il-
lud ad heredes extraneos tranſeat; idem di-
cendum eſt multò maximè in emphytheuſi
Eccleſiæ. Nec ob.quòd Eccleſia de talibus
non videatur ſenſiſſe ob eius dignitatem, vt
per Rui.conſil.36.num.7.in pri.d.conſi.105.
num.10.& d.conſil.109.num.14.quia hac
6 in re diſtinguendum eſt; Aut Eccleſia † cō-
cedit emphytheuſim pro ſe,& filijs legitimè
natis, & tum non continentur legitimati
ex reſcripto, & ità intelligitur Bal.in l.gene
raliter, §.cum autem, num. 2. C. de inſt. &
ſub. quod vel ea ratio indicat,quam adfert,
quia, inquit, non ſunt legitimè nati,& Bal.
& alios ibi, ſic intelligit Lamb.vbi ſuprà,n.
35.& idem ſentit Alex.conſil.128.n.7.in pri.
7 Nec mirum, quia legitimati † non compre-
henduntur ſub diſpoſitione, de natis legiti-
mè, Bal.l.Gallus.§.ſi eius,in fi.de lib.& poſt.
Alex.d.§. cum autem, in fi.cum ſimm. Aut
verò pro filijs, & idem,eſt ſecundum com-
munem ſententiam, de qua ſupra, quia Ec-
cleſia, vt dictum eſt, non præſumitur cogi-
tare ob eius dignitatem, de talibus: quāuis
idem Rui. conſil.72. num.16.in 2.exiſtimet
de hac re multa dici poſſe. Et certè cum ho-
die legitimati reſtituantur ad honores, & di
gnitates ceſſat huiuſmodi ratio, Alex.conſi.
2.num. 58. in pri.cum al. de quibus nouiſſi-
mè, Rol. conſil.67.nu.39. in 3. Et ideò de-
fendi poſſet generaliter legitimatum ſucce-
dere in emphytheuſi Eccleſiæ; Nam ratio
altera, quòd Eccleſia non cogitet de his, q
cum peccato ſuſcepti ſunt, vera non eſt, cū
legitimati per ſubſeq. matrimonium,qui cū
peccato concepti, & nati ſunt, ſuccedant,
vt per Imo.l.quod dicitur, de verb.obl.Rui.
conſil.211.in pri.cum al. Si enim eſt reſtitu-
tus natalib. & macula quæuis aboſita, iam
de peccato agendum non eſt, ſaltem vbi Pō
tifex reſtituerit. Aut verò hæc emphytheu-
ſis eſt inſtar patrimonialium,& ad quoſcun-
que heredes,ac alios tranſire poteſt,& ceſſat
ratio cogitatæ nobilitatis, quia plerunque,
ſucceſſores ſingulares non ſunt eiuſdem am
plitudinis, ac dignitatis,cuius auctores ipſi.
Quarè cum hæc noſtra ob vim Bullæ tran-
ſeat ad omnes, legitimatus non eſt exclus⁹.
Sextò, legitimati de patris voluntate et
ſuccedunt excluſis agnatis, vt ſub ſtatuto,
8 † 142.lib.2.non poſſunt ergò ſe prætendere
ſucceſſores agentes hi. Nec dicāt diſpoſitio-
nem ſtatuti nō pertinere ad bona Eccleſiæ,
quia inter ipſos laicos ſecus eſt, ut in ſtatu-
to 139.ad fi.ibi, tam in bonis prophanis, q
Eccleſiaſticis. Sicut ergò agnati aduerſus
Bullam excludunt fœminas, licèt in inueſti
tura vocentur, ità & legitimatus,& illos, &
has; & quòd fœminæ,etiam vocatæ in inue-
ſtituris,excludantur ab agnatis,conſuluit la
tè Rim.conſil.523. per tot. in terminis Bullæ
noſtræ, quicquid contra rñderit Rui.conſil.
98.& conſil.109.in 3.& idem in caſu non ab
ſimili concluſit Anch.d.conſil.125.in fi. qui
quo ad vtile dominium, ſubijcit bona hęc
ſtatuto, vt & d.conſil.433.quem ſeqq.Alex.
conſil.9.num.3.in 5.& conſil. 27. num. 5. in
6.& Soc.conſil.99.in prin.in pri. Rui. conſil.
168.num.10.in pri.& Alb.conſil.28.num.6.
Et in propoſito hoc non eſt diſputandū, an
legitimatus contineatur ſub ſtatuto exclu-
dente fœminas, qua in re Doct.noſtri diſſi-
dent, vt conſtat ex citatis per Tiraq.l. ſi vn-
quam, num.82.& num.98. ver.ſuſceperit li-
beros,C.de re.don. nam ſi ex.d. ſtatuto 142.
excludūtur agnati, multò magis fęminę, ex
reg.ſi uinco vincentē te, &c. l.de acceſſioni-
bus, de diu.præſ. Et ſi id obtinet, non ob-
ſtantib. inueſtituris in bonis Eccleſiaſticis,
iam ſtatutum habilem reddit, quò ad vti-
le dominium, ipſum legitimatum. Quo-
circà Eccleſia ſola poſſet conqueri, & ideo
cum D. Alexander iam fuerit inueſtitus, &
admiſſus ad bona hæc, neſcio, qua ratione
hæc contra eum obijciant, & hoc illud eſt,
quod in dubijs attigit Clariſſ. Iudex, vbi Ec
cleſia probet legitimationem, non eſſe di-
ſputandum. Si enim inueſtiuit, ſi bona
poſſidere paſſa eſt, non debent hi actores eū
vexare, & idem probatur ex ſtatuto, Quòd
fœmina ſit contēta de eo &c.in quo dicitur,
aduerſus legitimatos de conſenſu patrum,
filias non poſſe petere ſupplementum,etiam
ſi bona recognoſcantur ab Eccleſijs, & alijs
locijs pijs.
9 Septimò facit conſ. Bal. † 207.nu.5.in.2.
quod Rui.malè citat in ſuam ſententiam;
nam vbi feudū ſit merè hereditarium, vult,
vt etiam ad ſpurium tranſire poſſit,quamuis
ſit aliud in feudo hereditario ſecundū quid,
vt per eum; ſed hæc emphytheuſis eſt here-
ditaria ſimpliciter,vt per Rim.alios citantē,
d.conſil.523.num.8. quicquid Rui.dicat, d.
conſil.num.11. ergò. Certè enim ex forma
Bullę emphytheuſis trāſit cum vniuerſitate,
vt dictum eſt, quod in ſuo feudo Bal. negat
ibidē. Prætere a agit Bal.de ſpurio, ſed aliud
putat in legitimato, num.6. ibi, niſi ſit legi-
timatus per Principem. Et quamuis exiſti-
met Rui.vbi ſupra.Bal.ſenſiſſe, quòd legiti-
matus non ſit turpis perſona, non autem,q
ſit vocatus ad feudum, tamen res verè ali-
ter

ter licet. Nam, inquit ille, non eſt cogitatũ de ſpurio, quia turpis eſt perſona, niſi ſit legitimatus;tunc enim deſinit turpitudo; Si ergò turpis non eſt, cur de eo, ceſſante ratione infamiæ, cogitatum non eſt? Nec ob. c. naturales, quod allegat Rui. quia illud loquitur in feudo ſimplici, at Bal.in feudo pro ſe, & heredibus quibus vellet relinquere; quæ verba non referuntur quidem ad ſpurium, ob eius turpitudinem, ſed ad legitimatum, qui infamis eſſe deſijt; & hæc eſt verè mens Bal. licèt Dec. & ipſe conſil. 171. in ſimili caſu, errorem Rui.ſecutus ſit, quod illa verba euincunt,quia non ideo repellitur, quòd non ſit capax, ſed quoniam de tam turpi perſona non fuit cogitatum;&
10 in terminis, quòd feudum, quod † alienari poteſt in quoſcunque, tranſeat etiam ad legitimatos, reſpondit idem Rui. parum ſibi conſtans, conſil. vlt. num.7. in 5.& adducitur auctoritate Soc. in l.Gallus, §. etiam ſi parente, de lib. & poſth. qui voluit,vt ex illis verb. quibuſcunque heredibus, filij legitimati vocati ſint; Et quam idem Rui. d. conſil. 105. num. 12. vel improbare conatus eſt, vel aliter tueri; ſed non ſatis rectè: cum etſi ad filios ſolos referantur, tamen de capacibus debuiſſet intelligi; Et ideò, vel ad inſtitutum filium in re certa, vel ad legatarium, vt ait Arct. ibi, vel ad ſuos & emãcipatos, vel ad legitimè natos, & ex matrimonio ſubſequenti legitimatos,referri potuiſſent: & ſaltem de naturalibus non videbatur ſenſum, quos tamen ipſe Soc. contineri voluit. Idque ea ratione, quia inter filios omnes,feudum alienabile factum erat, ob dictionem, quibuſcunque.

Vltimo, in terminis Bullę noſtrę, aduers⁹ Rui. ſtat auctoritas Anch. conſil.427. nu. 4. vbi vult, vt legitimatus ſuccedat iuxta tenorem Bullæ, quotiès ſtipulatio ſubſecuta eſt, quamuis aliud putet, ſi præceſſit, quaſi apoſtolicum indultum ei non deroget; At verò in propoſito, longè poſt, hæc emphytheuſis conceſſa eſt, ergo. Quinimò idem puto,& ſi ante, qm̃ vult S. P, vt nõ obſtantibus pactis, & ſtipulationibus, quę in filios concepta ſint, ad extraneos quoſcunq; bona hæc transferantur, & ſubiecta ſint cuiq; diſpoſitioni, & vt in ea. Et profectò, niſi Bulla pertineret ad iam conceſſa, parũ Ferrarienſi Populo profuiſſet; & in ipſa hoc expreſſum eſt, ibi, teneni; vel recognoſcunt. Viget itaq; eadem ratio, quòd inſtar patrimonialium ſit emphytheuſis Eccleſię, ſiuè poſt, ſiuè ante ſit conceſſa; & ideo eandem habet naturam, quam & bona cętera hereditaria,vt per Rim.conſil.245. num. 11. 12. & ſeqq. Et quàmuis idem Anch. conſ.241. num. 5. videat ſibi contrarius, tamen ſi rectè inſpiciat, aliud eſt; nam ſupponit, illic bona emphytheutica deferri ex inueſtitura; non ex diſpoſitione poſſeſſoris, & inquit, de legitimatis a principio non videri cogitatũ: quod & ipſe fateor; At cum hodiè non deferantur ex inueſtitura, ſed potiùs ex voluntate diſponentis, & ſi ab initio non ſit cogitatum de legitimatis, tamen ob ampliſs. poteſtatem datam poſt,ex Bulla,in quoſcunq; alienandi, ſecus eſt. Initio quidem cogitatum fuerat, vt ſecundum tenorem inueſtituræ deferrentur hæc bona; ſed placuit S. P. ſtrictas inueſtituras extendere, & bona Eccleſiaſtica ad patrimonialium naturam traducere. Hanc etiam ſententiam ſecuti ſũt, Affli. Dec.386. qui refert ita iudicatum, & agit de legitimato à Principe ſeculari, Alci. reſp. 39. qui reſpondet obiectis, & Addens ad conſil.Alex.60.in 2.litera.b.vbi inquit,legitimatos ſuccedere in emphytheuſi Eccleſiaſtica, ſi illa ſit hereditaria, vel conſenſus domini accedat:quorum vtrumque, hoc loco viget; & idem improbat conſil.Dec.171. & ait,eum malè conſuluiſſe in emphytheuſi, quæ naturam hereditariæ habeat, vt etiam Alci.d.reſpon. 39. quamuis obitèr retulerit alibi,conſ.Dec.prædictum, reſp. 254. in fin.

Confirmaturq; hæc ſententia,ex his, quæ ſcribit Guid.Pap.qſt.59.in fi.& conſ.18.qui inquit in Regno Galliæ legitimatos in feudo ſuccedere, quia feuda ſunt redacta ad naturam allodialium, & eum ſecuti ſunt Guil. Bened.in c. Rainut. verb. & vxorem,n.182. & Boer. Deciſ. 123. num.2. & ſeqq.& eſt ex mente Caſſan.conſil.8.nu.17. & ſeqq. & Salic.in auc.item ſiquis,num.4.C.de nat.lib. q. ait attendendum eſſe tenorem inueſtituræ feudalis; nam ſi poteſt alienare Vaſſallus in quemcunque, legitimatus erit capax,vt per eum; Et ex his non debuit dubitaſſe de hac re Rim.conſ.553.cum ſat clara ſit. Etenim,
11 vt inquit Alci.d.reſp.39.legitimat⁹ † deſinit eſſe turpis perſona;quod etiam tradidit Bal. conſ.146.in pri.Pariſ.conſ.58.num.45. in 4. & alij poſſunt adferri. Sic etiam Gozad. conſ.25.nu.16.reſpondit, data facultate plena, alienandi feudum, poſſe transferri illud in legitimatum. Quinimò Bal.in c. in præſentia,num.24.de probat. voluit, vt filius naturalis, qui in alijs bonis patri inteſtato ſuccedat, admittatur etiam ad propriam emphytheuſim Eccleſiaſticam; cuius dictum & ſi in naturali mero non procedat, ſaltem obtinebit in legitimato. Ex quib. omnib⁹ apparet communem opin. eſſe contrà Rui.

Poſtremò etiam, conſidero nos eſſe extra

omnem controuerſiam, vt dixi, cum Eccle-
ſia illum iam admiſerit, ad trad. per Salic.
d. auc. item, num. 4. Hoc enim in eius gra-
tiam eſt conſtitutum. Item & quia eſt legi-
timatus D. Alexander ab habente poteſtatē
ad hoc, vt probant illa verba ſeuda, &c. &
illa, ad maiores act⁹ &c. vt, in terminis priui
legij ſimilis, conſuluit idem Rui. cōſ. 164. n.
5. & 6. in pri. Licet etiam in hoc noſtro res
ſit manifeſtior, ibi, Eccleſiaſtica voluntate.
Et ideo cum nominatim D. Alexander ad
Eccleſiaſtica ſit legitimatus, inanis videtur
hæc diſputatio; cum Doct. omnes ſupponāt,
tunc admitti legitimatum: vt per Dec. d. §.
cum autem, in fi. Rui. d. conſil. 164. & paſ-
ſim. Quinetiam ſufficit, ſi ad quæcun-
que bona legitimetur, vt per Rui. conſ. 47.
num. 5. qui conſiderat illam dictionem vni-
uerſalem, quæcunque. Nec obſt. quòd ſit
legitimatus poſt mortem patris, quia data
eſt ei poteſtas in teſtamento, vt ſe faceret le
gitimari d. auc. itē ſiquis Bar. l. Gallus, §. &
quid ſi, num. 14. vbi & cæteri. Et ex his ab-
ſoluta eſt prima pars dubiorum. Ex quib⁹
ſat patet, non eſſe inquirendum, an ſpurius
ſit Dominus Alexander; an naturalis: maxi
mè quia ob nominationē patris, ille eſt con-
ſtitutus in quaſi poſſeſſione, quòd ſit natura-
lis, vt ex teſtamento, & legitimatione cōſtat:
Nam patris nominatio conſtituit filium in
hac quaſi poſſeſſione, Feli. c. per tuas, de pro-
bat. & ſcripſi alias copioſè.

Aggredior nunc alteram partem, in qua
pariter opinor eum eſſe abſoluendum; &, iu
dicio meo, eſt hic caſus extra omnem cōtro
uerſiam; nec vidi vnquàm iuditium adeò te
merè agitatum. Namq; in teſtamento ſub-
12 iecta eſt fideicommiſſo, † ſola poſſeſſio acqui
ſita à Nigriſolis, vt in eo cernere eſt; reli-
qua bona liberè relicta, nec vlli obnoxia o-
neri. Qui itaque vult arguere, Teſtator no
luit poſſeſſionem ſubiectam fideicommiſſo
peruenire ad legitimatos, ergò nec bona
alia, quæ alicuius fidei non commiſit: fatuè
admodùm loquitur, cum potiùs è contrario
arguendum ſit; ſi illam reſtitutioni ſubiecit,
alia omnia ſinè vllo onere reliquit, ergò ex
ſeparatis nō eſt inferendum, l. Papin. de mi-
nor. Nec vſquàm, in vniuerſo iuris ciuilis
corpore, fideicommiſſum in vna re, ad alte-
ram porrigitur.

Si verò ad codicillos recurrimus, non in-
telligo quomodo fideicommiſſum hoc loco
ingeramus. Nam quò ad D. Bernardum,
& D. Alphonſum, nullibi eorum video factā
mentionem: quare fruſtrà hanc litē inſtitue
runt. Quò verò ad D. Antonium, agnoſco
poſſeſſionem hanc illi relictam, vbi vſusfr.
vxoris ſit finitus, & non aliter, inquit, nec
alio modo. Nec video ipſe, qua ratione
confugiamus ad extenſionem caſus, ad ca-
ſum; ex mente veriſimili teſtantis id enim
eſt maximè periculoſum, cū in contrarium
ſit reg. vt vbi ſubſtitutio non loquitur, nec
nos eam porrigamus, vt ſcripſi alias in l. cō-
modiſſimè, de lib. & poſth. & in plerîſque
conſſ. quandoquidem præciſa eſt voluntas
teſtatoris; & non aliter, nec alio modo, ait;
quid clarius? quid manifeſtius? Mandat
teſtator nè prædium perueniat ad D. Anto-
nium, niſi finito vſufructu; & nos cōtrà eius
mentem, illud ei deferre volumus? In in-
certis, non certis coniectamur, l. ille, aut. §.
13 1. de leg. 3. Et profectò verba illa, † non ali
ter, nec alio modo, impediūt omnem extē-
ſionem, & præſcribunt formam certam, quę
ad vnguem debet impleri, Bal. poſt gloſ. in
l. ſi quidem, C. de excep. Alex. conſ. 3. num.
4. in pri. Soc. conſ. 251. nu. 4. in 2. & in his
terminis ità arguit Soc. iun. conſ. 181. num.
5. in pri. Nec conſequitur, arcet legitima-
tos a fideicommiſſo, ergò prædium hoc non
poteſt eſſe penès D. Alexandrum; quia illud
procedet, quando fideicommiſſi caſus eue-
nerit; interim verò alienatio permiſſa eſt,
l. fi. §. ſin autem ſub cōditione, C. com. de leg.
Et ſicut Dominus Andreas potuiſſet in quę
cunq; poſſeſſionem hanc transferre, & aliū
in ea heredem ſibi inſtituere, neſcio cur nō
licuerit eidem, relinquere illam D. Alexan-
dro, qui, non ex diſpoſitione D. Virgilij, ſed
patris ſui, ipſum nunc habet. Et hæc apud
me tam certa ſunt, quàm quæ certiſſ. & ideo
ne videar nodum quærere in ſcyrpo, finem
ſcribendi faciam.

ARGVMENTVM.

PACE inita inter priuatos, nō contineri fu-
turos Cognatos, licet ſecus in Pace publi-
ca, quæ continet etiam ſocios futuros, &
afferuntur rationes differentiæ.

SVMMARIVM.

1 VERBA *præſentis temporis, in contractibus non trahuntur ad futurum.*
2 *Stipulatio eſt iuris ſtrictiſſimi, etiam vbi de pace agitur.*
3 *Indefinita oratio non trahitur ad futuras perſonas, etiam in teſtamentis, maximè quando diſpoſitio initio eſt perfecta, non ambulatoria.*
4 *Oratio indefinita non valet tantum, vt vniuerſalis, vbi non eſt eadem ratio.*
5 *Cognati futuri non comprehenduntur in pace inita & num. ſeqq.*

6 Futu-

6 *Futurū non comprehenditur, quando cauſa nō eſt ad futurum iam ordinata.*
7 *Clauſula promiſſionis de rato, in inſtrumēto pacis, non extenditur ad non exiſtentes tunc in rerū natura.*
8 *Pace inita inter Ciuitates, adherentes earum non comprehenduntur.*
9 *Pace ſimpliciter facta, vtrinq; coniuncti non intelliguntur comprehenſi.*
10 *Pax inter Principes, & Populos, ſocios futuros etiam continet, & rationes diuerſitatis à pace priuatorum adducuntur.*
11 *Conuentione inita inter duas Ciuitates de non receptandis rebellibus, continentur etiam futuri rebelles.*

CONSILIVM XX.

IN cauſa hac Francorum, in
qua quęritur, an pax cenſea
tur rupta, propter homici-
dium cōmiſſum: Exiſtimo
non eſſe ruptam, ex his, quę
mox ſubijciam.

Primo, ex regula, quæ habet, in contracti
1 bus verba præſentis temporis, † non trahi
ad futurum, l. ſi ſtipulatus fuerim, §. 1. l. ſi à
colono. de verb. obl. pulchrè Petr. Bellap,
quęſt. 123. & q̄ſt. 278. & qui regulæ innitū,
ſatis ſuam confirmat opinionem, l. omnis, de
reg. iur. & præſertim cum tractemus de ſtipu
2 latione, quę eſt iuris † ſtrictiſſimi, l. quicquid,
de verb. obl. etiam ſi de pace agamus, vt per
Bal. conſ. 195. num. 8. in 2. Arct. l. qui Ro-
mæ, §. Chriſogonus, in fin. de verb. obl. Dec.
conſ. 506. ad fi. Rui. conſ. 103. in 3. Port. cōſi.
176. num. 31. cum ſimm. Quarè cum regu-
lariter nō ſit recedendum à proprietate ver-
borum, l. non aliter, de leg. 3. multò minus in
odioſis, & pœnalibus, id habebit locum.

Secundo, indefinita oratio non trahitur
3 ad futuras perſonas, † etiam in teſtamentis,
l. qui filiab⁹, vbi eſt textus, de leg. 1. & tradit
Rui. conſ. 30. & conſ. 81. in 2. ergò minus in
contractibus, in quibus interpretatio fit an
guſtior: & id certum eſt, quando diſpoſitio
initio eſt perfecta, non autem ambulatoria,
hoc enim caſu ſatis eſt naſci antè mortem,
l. ſi cognatis, de reb. dub. & ibi latè Soc. & il-
le textus loquitur de cognatis, & eſt in mate
ria teſtamenti. Et ideò cum hic ſimpliciter
dictum ſit, agnati & cognati, abſque ulla di-
ctione vniuerſali, poſt pacem nati non con-
tinebuntur.

Tertio, vbi non eſt eadem ratio, indefini-
ta non tantum valet, vt oratio vniuerſalis,
4 † Bar. l. ſi pluribus, de leg. 2. Rui. conſ. 64. &
conſ. 82. in 3. Aret. conſ. 39. cum ſimm. §.
vtique alia eſt ratio in cognatis iam natis,
qui poterant eſſe prompti ad offendendum,
ex odio iam ob vulnera excitato, alia in his,
q, multis poſt annis, naſci poterant, quiq; iā,
inita pace animo pacatiore futuri erant: er-
go. Sic & in d. l. qui filiabus, poſthumæ nō
continentur, quia lex non præſumit, teſtato
rem eſſe æquè affectum erga natas, ac eas,
quæ naſcentur, vt per Caſtr. & alios ibi.

Quartò, quia mens contrahentium val-
5 dè repugnat. Si enim cognati † futuri com-
prehendantur, fieri facilè poſſet, vt pluri-
mæ familiæ, de quibus initio paciſcentes,
nec cogitauerunt, nec poterant cogitare, cō
tineantur, & adeò pax hæc ſerperet, vt om-
nes ferè ex populo complecteretur, quo nil
abſurdius. Quocirca cum mens ipſa impri
mis attendatur, l. ſemper, de reg. iu. cū ſimm.
videtur omnis difficultas ſublata. Et profe-
cto nemo dicet, voluiſſe contrahentes, futu-
ras omnes cognationes, cōplecti, & ſub pę-
na obligare. quando enim cauſa non eſt ad
6 futurum † iam ordinata, futurum non com
prehēditur, vt per Caſtr. l. damni, §. ſi is qui,
de damn. inf. & hoc eſt ex mēte Petr. Bellap.
quæſt. 120. & d. quæſt. 123.
7 Quinto, hoc ſuadet clauſula de rato, † ſi
quidem, cum ineuntes pacem promittāt, q̄
agnati & cognati ratum habebunt, videtur
ſe retuliſſe ad eos, qui tum habere poterāt,
non qui poſſent poſt centum annos, quod ex
eo confirmatur, quia in principio explican-
tur tantum nati, ibi, Baptiſtæ quondam Do
minici, vndè hi tantū continentur. Et cer
tè abſurdum eſſet, vt, cum multæ mulieres
in alienis familijs nubere poſſint, cognatos
futuros contineri diceremus: etiā ſi fortè eſ-
ſent magis affecti ergà familiam alteram, q̄
ergà eum, qui cum affinitatem contraxiſ-
ſent, maximè cum iniquum ſit, vt in pœnā
incidāt hi, qui pacē, diuinaci, nō coniectura
aſſequi potuerunt, quod tamē eſſet, tametſi
nondum habuiſſent ratum, vt plenè defen-
dit, Marſ. conſ. 9. per tot.

Sexto, inita pace inter aliquas Ciuitates
8 adhærentes † earum non ſunt comprehenſi,
niſi exprimantur; & ideò conſueuit Eccle-
ſia Romana nominatim eos complecti, c. ad
Apoſtolicæ, vbi Io. And. n. 2. Anch. 11. Gem.
10. Franc, 5. de re. iud. lib. 6. Abb. pul-
chrè, c. 1. num. 29. de poſt. prælat. Barb. conſ.
62. col. 4. in 3. & idem voluit Ang. rectè
conſideratus, l. quæ religioſis, de re. iud. &
eſt etiam ex mēte Caſt. in l. bonorum, nu. 5.
rem rat. hab. dum exigit ratihabitionem, &
tradit latè Corſ. de priui. pa. nu. 16. & Nou.
in ſua prac. ad fi. num. 51. & conuenit ratio-
ni, ne fortè vnus in clientelam recipiat

hoſtes

hoſtes alterius, quod non licet, Bal. conſil. 369.in pri. Si ergò adhærentes non continẽtur, qui tunc ſunt, & de quibus veriſimile eſt, partes cogitaſſe, non alia ratione,quàm quòd pax eſt ſtricti iuris, vt per Ang.d.l. quę religioſis, & per cęteros vbi ſupra,multò minus cognati, quorum non poterat facilè haberi ratio vlla.

Septimo,in terminis habemus deciſ. Bal. in c.inquiſitioni, de appell. quem ſequitur Iaſ. in l.ſi ità ſtipulatus, §. eum ſtipulamur, de verb. obl. Marſ. in §. aggredior, num.47. in pract. Nec obſtat, quòd is agat de pace concepta purè:quia omnis pax eſt huiuſmodi, & ſemper tacitè ineſt conditio, ſi offenſa ſequatur, & ideò non poteſt dici minus conditionalis illa Bald. quàm noſtra. Sic etiam idem Bal. in §. Imperialis, num. 11. de pac. conſt. voluit, vt ſi qua Ciuitas intra territorium earum vrbium, quæ commodo pacis fruuntur, erigeretur, non tamèn illa priuilegijs Imperialibus gauderet,ſic & Caſtr. conſ. 295. in pri. reſpondit eum, qui defenſionem ſuſcepiſſet pro terris alterius,non teneri defendere terras poſt acquiſitas. Et Corn.conſ.167.in 3. quòd ſi promiſſum eſt, quòd puberes ex vniuerſitate non offendẽt, intelligitur de puberibus tunc, non de futuris: & eas addit rationes, quòd ſermo præſens non trahitur ad futurum, & quòd materia eſt pœnalis, & tamèn in caſu Corn. poterant facilè partes cogitaſſe, quòd impuberes adoleſcerent. Ang. etiam in conſ. 390. ſi in pace conuentum eſſet, vt adhærentes intra certum diem declararentur, noluit eos, qui,pacis tempore, non erant,poſſe declarari, & licèt loquatur ille in caſu, in quo veriſimile erat non eſſe actum de tali adhęrente, tamèn ſupponit tantùm comprehenſos,qui belli tempore adhærebant.

Octauo,faciunt omnia hæc tantò magis, quia,tempore pacis, non erat contractũ matrimonium inter parentes inquiſiti, & ideò non eſt veriſimile, quòd voluerint comprehendi cognatos, qui naſcerentur illinc poſt multos annos.

Vltimo, quia illi qui tẽpore pacis vtrin-
9 que ſunt coniuncti, † non intelliguntur cõprehenſi, facta ſimpliciter pace, vt per Soc. iun. conſ. 103.in 3.multo minus ergò,ſi poſt eueniat caſus, vt,ab vtroque latere,contineri queant, itaque cum,quò ad Francos,eſſet cognatus Bartholomeus, & quò ad Martinos pariter cognatus factus ſit, caſus mixt⁹, qui tempore inſtrumenti non continebatur, vt in terminis per Soc.iun. d. conſ. profectò hodiè contineri non poterit.

Et cum hæc ità ſint, Non obſtat deciſ.Io. And. ad Spe.de treg. & pac, quã ſecuti ſunt Caſtr.l.qui ædificium, de ſeruit. Alex. conſ. 178.in 2. Iaſ. conſ. 170. in 2. nàm in d. §. cũ ſtipulamur indeciſam quęſtionem relinqt. Barb.conſ.38.in fi.in pri.& Rip.l. 1. de pign. & in Rub.de damn. inf. Quoniam eſt caſus omnino diuerſus. Etenim ſi quis pacem habet eum Rege, & is ampliet † Regnum; cui
10 dubium, quòd augmentum debet eſſe eiuſdem naturæ, cuius eſt principale? l. etiam, C.de iu.dot. cum alijs de quibus Pariſ.conſ. 195. in pri. namq; cum ſemper ſit idem Regnum, pax etiam non eſt violanda; quia ſi caput pacificum eſt, & membra eſſe debẽt. Quòd ſi nõ vt Rex, ſubditos acquireret, qui ſuis legibus viuerent, iuxta doctr.Bar.in l.ſi conuenerit,§.ſi nuda, de pign.act.aliud dicẽdum eſſet, vt per Alb. de ſtatut. quęſt. 131. dum ſe refert ad l.de quibus,de legi.vbi nu. 164.diſtinguit, iuxta dictum,§.ſi nuda, quarè cum cognati, qui poſtèa emergunt,non tranſeant in familiam alienam,nec vt membrum dici,capitis, poſſint;ſed per ſe cenſeantur: dictum Io.And. ad rem noſtram non ꝑtinet. Et hæc ratio diuerſitatis eſt attendenda.

Secundo ẽt reſpondeo, quòd ex alio quæſtio eius, ab hac noſtra diſſidet. Nam agit ille quando duo populi pacem iniuerunt,in qua,cum principaliter bonum publicũ verſetur ob tranquillitatem,& ſecuritatem omnium latior ſit interpretatio, & multa conceduntur, quæ alias permiſſa non eſſent, vt per Dec. conſ. 520. & per No. d. pract. in fi.num.75.& ideò non eſt arguendum ad pacem priuatorum,in qua non eſt tanta ratio, Ob ciuiles enim diſſenſiones læditur quidẽ ſœpè Reſpub. non tamen principaliter in eius exitium contenditur, l. ſi quis ingenuã, §. in ciuilibus, de capt. ex quo textu Doct. inferunt ad Statutum puniens turbantẽ ſtatũ Ciuitatis, & ad multa ſimilia,vt ꝑ Alexã. ad Bar.ibi. Mirum itaq; non debet eſſe ſi aliud ſit in pace priuatorum, de qua Bal. d. c.inquiſitioni, aliud Principum, de qua Io. And. vbi ſupra, & maximè quia ſemper ſũt ijdem Reges,& ijdem Populi,idemq; Imperium, & Regnum, l. cum proponebatur de Iudic.

Tertia etiam poteſt excogitari differẽtię ratio, quòd Princeps cui accedunt adhærẽtes, vel ſubditi, poteſt eos cõpellere ad pacis obſeruationem, & ideò ſi ipſi violant eã, videtur totum tribui illi, iuxta regulam, l. culpa caret,vbi Dec.& Cagn.de reg.iu.non ità in priuatis,qui non poſſunt cognatis ſuis imperare, & iccircò cum non ſit eadem ratio, nec idem ius.

Quartò

Quartò item dici poteſt, quòd Princeps recipiens aliquos in clientela, eorum ſtatũ debet conſeruare, l. nõ dubito, de capt. hincquè pacis fędere illi dicuntur comprehenſi, cum ex quo fęderati incipiunt eſſe, omninò etiam defendendi ſint: quarè in pace Principum ampliorem ac latiòrem capimus interpretationem, vt ſocij futuri contineantur, ne, ſi aliter conſtituamus, auferatur etiam aduerſus omnẽ æquitatẽ libertas Principibus nouos ſocios aſſumendi. Et hac ratione impulſus, Liu. lib. pri. tertia Dec. voluit Saguntinos, quos Romani, poſt fędus ictum cum Carthaginenſib⁹, ſocios aſſumpſerant, pace comprehendi. At ſecus in propoſito: neque enim iure aliquo, qui prius pacti sũt, tenentur defendere futuros cognatos: ius clientelę cogit Principes, non priuatos. Et ex his conſtat Bal. & Io. And. vtrumq; in ſua ſpecie rectè ſenſiſſe.

Non obſtat conſ. Ang. 261. volentis in mutuo ſœdere inter duas Ciuitates de non receptandis rebellibus, contineri & eos, qui in poſterum rebellant: Quoniam reſpondeo, quòd ratio ipſa hoc ſuadet, ſiquidem cum illa pactio ideò inita ſit, vt quieti publicę cõſulatur, & ne vna alterius rebelles, protegat, non magis poteſt intelligi de præſentibus, quàm de futuris, quoniam æquè comprehendere videtur, illos atq; hos, & ſermo indefinitus ad futurum trahitur, ſi eadem ſit ratio. Et profectò non alia de cauſa de Rebellibus actum eſt, quàm vt ſe abſtinerent ciues à Rebellione, cum ſcirent tutum non eſſe acceſſum ad alienas Vrbes. In cognatis autem poſt natis diuerſum eſt ius, cum, vt dixi, maior ſit ratio in his, qui pacis tempore viuebant. Loquitur etiam Ang. in pace publica, hincq; ex iam dictis nihil obeſt. Et ex his arbitror Frãcum iuſtiſſimam cauſam fouere, & eo maximè, quia Iudex ſententiam tulit non viſo inſtrumento, & abſq; eo, quòd ſe de facto informaret, vt oportuerat.

ARGVMENTVM.

Appellationem Tertij cõmittendam eſſe Iudici ſuperiori, ad quem regulariter deuoluitur quęcunque appellatio.

SVMMARIVM.

1 Tertivs *vbi appellat, non habet locum Titulus, Ne lic. ter. pro.*

2 *Appellatio Tertij deuoluitur ad Iudicem ſuperiorem, & ideo ad Conſilium Iuſtitiæ Ferrariæ.*

3 *Tertius poteſt vel appellare, vel appellationem principalis appellantis proſeq, vel ei adherere.*

4 *Tertius poteſt citari in ſecunda, vel tertia inſtantia, coram Iudice, à quo non admittitur appellatio, ſi ſua putet intereſſe, quamuis in prima non fuiſſet citatus.*

CONSILIVM XXI.

Qvoties Tertius eſt, qui
1 appellat † non habet locum titulus, ne lice. ter. pr. vt per Inno. c. cum ſuper. de re iud. Bar. l. a ſententia, num. 8. de appella. & Feli. d. c. cum ſuper, num. 11. & late Por. qui multos allegat conſil. 172. num. 12. & Anch. in ſua quęſt. 44. lib. 2. & faciunt tradita à Van. tit. quis poſſit dice. de nullit. num. 15. & per Couarr. c. 15. ad fi. prac. quęſt. Sed tamen hoc nõ eſt pſentis inſpectionis, quia coram Iudice appellationis de hoc eſſet diſputandum: Clariſſimi autem Conſiliarij ſolent demandare cauſarum cognitionem cum ea clauſula, quaten⁹ deuoluant, & negocium ipſum ad Iudicem delegatum reijcere. Nunc itaque tantùm quæri oportet, coram quo Iudice debeat cõmitti cauſa D. Ioannis. Et dubium non eſt, delegãdum eſſe Illuſtri Conſilio Iuſtitiæ: Etenim ſi cauſa ipſa, quę initio natura ſua erat ordinaria, ob finitam Magnif. Mirolij præturam non fuiſſet effecta delegata, D. Io. nũc appellans non poſſet prouocare alios Iudices, quàm Conſilium ipſum; ergò, & idẽ erit ſeruandum, cum Princeps eos debeat dare Iudices, ad quos ordinario iure prouocaretur. Quòd autem, ſi cauſa manſiſſet ordinaria, Illuſtre Conſilium fuiſſet Iudex, probatur manifeſtè, quia quoties tertius appellat,
2 † debet prouocare Iudicem ſuperiorem, cũ de hac appellatione idem iudicetur, quod de appellatione ipſius principalis, ſi ei appellare licuiſſet; Sicut ergo D. Camillus, niſi conformitas repugnaſſet, poterat ad Conſilium prouocare, ſic, & D. Io. & hoc tradũt nominatim Inno. d. c. cum ſuper, & Bart. d. l. à ſententia, num. 6. qui inquit, quòd Tertius habebit hoc commodum, vt cauſa ad Iudicem ſuperiorem deuoluat, & probat Imo. ibi num. 19. Et id ea euincitur ratione, quia hæc appellatio eſt Iudicialis, & impoſsibile eſt, quòd Iudex minor de illa cognoſcat, quia omnes appellationes iudiciales deuoluunt ad maiores, l. eos, C. de app. cum vulgaribus. Hincq; Card. in clem. prima in prin. de re. iud. inquit, quòd tertius nõ poſſet agere principaliter de re, coram iudice ſuperiore, quàmuis appellando poſſit. Quò fit, vt cum Iudex appellationum primarum nõ habeat ſuperius Tribunal, quàm Conſilium

ipſum,

Ipſum : omnimodo cauſæ huius cognitio, ad illud ſpectet : alioqui inferiores Iudices tractarent cauſam maiorum, quod non conuenit. Secunda eſt efficaciſſima ratio, quòd
3 Tertius poteſt vel appellare, † vel proſequi appellationem principalis appellantis, vel ei adhęrere, vt per Abb. ac alios, in d.c. cum ſuper, vbi Feli. nu. 11. Caſtren. l. ab executore, §. alio. in fin. de app. eſtq; tritiſſimum: Sed ſi D. Camillus, ex ſtatuto, non fuiſſet impeditus, appellabat ad Conſilium, & tum, vel D. Io. adhęrere poterat, vel proſequi, ergò idem eſt in ſua appellatione, quia Doct. paria hæc iudicant. Et, ex hac animaduerſione refellitur etiam ratio aduerſarij, quòd iniquum videatur, D. Cæſarem vinci poſſe vnica ſententia: nam & ſecundum prædicta idē eueniſſet in proſecutione, vel adhęſione, quod tamen nemo negat. Rurſus & ex alio etiam tollitur hoc obiectum, quia & D. Cæſar ſi voluiſſet, poterat in ſecunda,
4 vel Tertia inſtantia † citare D. Io. pro ſuo intereſſe, vt per Old. conſ. 255. num. 4. & 5. & per Nat. conſ. 99. qui concludit, vniuerſitatem poſſe citari in ſecunda inſtantia, coram Iudice à quo appellari nequeat, ſi ſua putet intereſſe; quamuis in prima citata non fuiſſet. Vt ergò D. Cæſari licuiſſet, ſic & D. Io. permiſſum eſt, vt æqualitas ſeruetur, vt per Nat. d. conſ. 99. num. 2. Tertiò quia regulariter conceditur appellatio Tertio, ſi ſua putet intereſſe, quòd ſententia lata ſit contra alium, vt eſt Tex. d. l. à ſententia, & d.c. cum ſuper, ſed quis audiet appellantem, an inferiores iudices? Faciamus, vt dixi, cauſam eſſe ordinariam, & nunc D. Io. velle appellare a ſententia Iudicis primarum appellationum, velim mihi dicāt aduerſarij, ad quē debeat prouocare, an ad Prætorem, qui eſt inferior, an ad eundem iudicē, qui tulit ſententiam? certè neutrum audebunt aſſerere: ergo ad Conſilium, quia nullum aliud eſt Tribunal Ferrariæ, coram quo appellari poſſit. Quare cum, vt iam dixi, delegatio hæc non immutet naturam cauſæ ipſius: Neceſſum eſt Principem eum dare Iudicem, ad quem ordinario iure cauſa deuoluebat, coram quo D. Ioannes omne ius ſuum deducet, vt per Grat. reſpon. 16. in fi. in 2. Et ex his, arbitror non eſſe differendam commiſſionem cauſæ. Quòd ſi libeat etiā Clariſſ. & Excellentiſſ. Dominis eam committere, quatenus deuoluiſſet ad Conſiliū iure ordinario, niſi cauſa fuiſſet delegata, nō detrectо, & erit conſultum vtrique parti; Concedāt ergo, ꝙ liceat appellare, perinde ac ſi cauſa eſſet ordinaria, & ſe liberabunt à moleſtia partium, nec cuiq; fiet iniuria. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR materia Teſtamenti imperfecti inter liberos, & reprehenditur in pleriſq; conſ. Zuniæ, pro vxori.

SVMMARIVM.

1 TESTAMENTVM *minus ſolemne, & perfectum, valet inter liberos, quia, illi etiam ab inteſtato ſucceſſuri ſunt, & hæc eſt vera ratio.*
2 *Natt. in §. ex imperfecto, l. hac conſultiſſima, C. de Teſta. notatur.*
3 *L. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, non habet locum inter liberos gradus imparis, & in exheredatione, ac vbi magna oritur inter fratres inæqualitas, & in alijs caſibus inſertis.*
4 *Teſtamentum imperfectum non valet, vbi ſit magna inæqualitas, inter liberos, & in alijs caſibus ennumeratis.*
5 *Teſtamento imperfecto, non adimitur filio, quod ei in ſolemni fuerat relictum.*
6 *Tex. in §. ex imperfecto, l. hac conſultiſſima, C. de teſta. an & quando habeat locum, quoties teſtamentum ſolemne præceſſit.*
7 *Intellectus ad l. hac conſultiſſima, C. de Teſta.*
8 *Spes ſubſtitutionis æſtimatur.*
9 *Hereditas ſatis lucroſa probatur, eo quòd, eſt, qui eam petat.*
10 *Honoris nomen capitur pro præmio, & emolumento.*

CONSILIVM XXII.

QVAMVIS Excellentiſſimus Fontanellius olim auditor meus acutiſſimus, & alij viri celeberrimi difficultates appoſitas adeò excuſſerint, vt nulla ampliùs dubitatio ſupereſſe videatur, ipſe tamen aliqua addā, quibus, priorum conſultorum ſententiam confirmabo.

1 Sciendum itaq; eſt, † conſtitutum fuiſſe, vt citra ſolemnitates, parentes inter liberos teſtentur, quia hi etiam inteſtato ſucceſſuri ſunt, vt probatur expreſſè, ex l. fin. C. fam. erci. ibi, ex quolibet venientes gradu, cum pares videantur eſſe, &c. & ibi, quos prętor ad ſucceſſionē vocat &c. Exigit itaque Conſtantinus, cuius ea eſt conſtitutio, vt ad inteſtati ſucceſſionē vocentur, ſi imperfecta voluntas obſeruati debeat, cuius rei eſt ratio, quòd cum omnino peruentura ſit hereditas ad eos, quælibet diſpoſitio ſufficere debet; ſicut etiā, in l. 1. C. de his, qui ſib. in teſt. adſcr. emancipatus filius, qui iuſtus ſucceſ-

ſor

Digitized by Google

ſor futurus erat, ſe heredem citrà vllam pœnam ſcribit in teſtamento; Et hanc rationem, prçter alios, in l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſta. perpendit Rom. con ſil. 306. num. 4. & clariùs deducitur, ex l. 1. C. Theo. lib. 2. tit. 24. ex qua videtur deſumpta d. l. fin. vbi ità ſcriptum eſt; Licet etenim ſub teſtamenti vocabulo cœptæ voluntates, cũ nondum perfectæ ſint, neq; appellari aliter vllo modo poſſint, cuanuiſſe videatur, tamẽ diſpoſitiones vltimæ coloratam iuris imagi nem referentes, iuſtius in ſe legum procliuẽ fauorem debent prouocare: quamobrem cum filijs, vel nepotibus ciuili iure, vel auxilio prætoris, vt ſuis hæredibus, defuncti ſucceſſio deferatur, etiam ſi incœptum, nec impletum ſit teſtamentum, placet voluntatem conſiderari, ac obſecundari, vt lites dirimantur &c. Ecce, vt ratio, ob quam remittitur iuris ſolemnitas, nõ alia eſt, quàm ea, de qua ſupra. Et hæc. l. fi. eſt prima in hâc rem edita conſtitutio. Poſteà Theod. d. l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſta. diſpoſitionem hanc ad omnes liberos, & ad parentes vtriuſq; ſexus extendit, quod & Iuſtin. in No. de teſta. imp. admonuit; Etſi in C. Theo. in No. tit. 9. non legantur illa ver ba, vtriuſque ſexus, quæ vel à librarijs omiſſa ſunt, vel à Iuſtin. addita, vt parentum nomen, tam ad mares, quàm ad fœminas pertinere, in d. l. ſignificaret. Poſtremò ipſe Iuſtin. hæc omnia moderatus eſt d. Nou. ꝗ homines indulgentia legis ab uterentur, ſanxitq; vt non omne teſtamentum, ſeù nõ omnis vltima voluntas obtineret, ſed in qua manu patris, parentum nomina, & vnciæ in ſcriptæ eſſent, & alia quædam obſeruarẽtur, de quibus ibi: ſemper tamen agunt Theodoſius, & Iuſtin. de his liberis, qui inteſtato ſuccederẽt, nec Cõſtantini legẽ quò ad hoc extendunt. Et ex, his ſat apparet hanc veram, ſolidamq; eſſet rationẽ, quicquid ſcrip
2 ſerit † Nat. d. §. ex imperfecto, num. 30. & ſeqq. & conſil. 423. & conſil. 622. qui tamen alibi conſil. 122. num. 2. & 3. & ipſe eandem probauit; Quamuis enim ob reuerentiam paternam lex adducta ſit, vt d. No. de teſt. imp. in prio. quam Nat. perpendit: Nihilominus, id eſt permiſſum, quia filij erant inteſtato ſucceſſuri; & ob id Iuſtin. non egit de exheredatione, ſed de inſtitutione d. loco. nec credendum eſt, homines, quorũ obſcuritas illic damnatur, exauditos fuiſſe, ſi non apertè, ac verbis certis, liberos exheredaſſent, cum nec Conſtantinus, nec Theodoſius veterem formam exheredationis immutaſſent, ſed inſtitutionem tantùm libero parentum arbitrio permiſiſſent. Ex qua re ſit, vt Corn. ac Nat. d. §. ex imperfecto malè ſenſerint, dum voluerunt, vt ea diſpoſitio etiam ad exheredationem pertineret, quod meritò ab alijs damnatum refert Alexãdri. conſ. 6. ad fi. Itidem Nat. deceptus eſt dum
3 num. 107. d. §. & d. conſ. 423. num 4. voluit, † vt liberi gradus inæqualis inſtitui poſſent, & melior eſt Curt. iun. ſententia; nam probatur optimè, d. l. fi. quæ nuſquàm correcta eſt, nec à Theod. nec à Iuſtin. quò ad rationem, de qua ſupra, vt d. No. de teſt. imp. vbi Iuſti. antiquas Conſtanti. & Theod. refert conſtitutiones, & illas moderatur; & correctio legum ſemper euitanda eſt, Nec obſt. quòd hodie, ex teſtamẽto ſuccedatur, olim etiam ab inteſtato; quia hæc eſt expreſſa Iuſtin. ſanctio, qui voluit, vt ſcriptura, de qua ibi, vim teſtamenti, licet imperfecti, obtineret; ſed tamen lex corrigens, retinet terminos correctæ, quando ſcilicet inſtituti ſint ſucceſſuri inteſtato, quod apertè voluit, aut Irn. aut quiſquis alius, dum ſubiecit auct. ſi modò, d. l. fin. & Socin. iun. conſ. 147. num. 34. in 2. Ex hac ratione pariter deducitur, quicquid nõnulli ſcripſerint, veriſſimam eſſe ſententiam communem, vt d. §. ex imperfecto locum habeat, quotiès magna non exoriatur inæqualitas inter fratres: ſiquidem, quod in gratiam filiorum eſt conſtitutum, non debet in eorũ odiũ conuerti, vt quod ab inteſtato habituri eſſent, imperfecto teſtamento illis auferatur: quod & Iuſtin. d. No. ſubindicat, dũ inquit, vncias, in quibus ſcripſit heredes, &c. & infrà, etiam rerum diuiſionem facere, aut certis rebus inſtitutiones ſtatuere, &c. quaſi dicat, etiam ſi velit ad ſingularum rerum diuiſionem inter filios deuenire. Quòd ſi quis obſtinatè defendere conetur d. Nou. de teſtamen. imp. habere locum etiam inter liberos gradus imparis, & in exheredatione; is etiam admittat neceſsè eſt, vt hoc procedat in teſtamento iuxtà eam formam condito: non etiam ad quælibet imperfecta teſtamenta trahendum eſt. Quod & inde poterit ſuaderi, quòd legata extraneis relicta in tali teſtamento valent: quod nec Conſtãtinus, nec Theodoſius probarunt. Sed teſtamentum de quo agitur, non huius eſt generis.

His ità propoſitis ad quæſtionem pſæſentem aggredior, Dicoq; ex multis, teſtamentum hoc non conſiſtere.

Primò quia, præter quòd hæ filiæ non ſuccedebant patri inteſtato, ut oporteret, magna inæqualitas eſt inter has inſtitutas. Nã Deodatæ nepti relicta ſunt mille, & ducenta auri; Martha verò heres vniuerſalis ſcripta eſt, quæ tamen & ipſa tantundem dotis nomine

nomine iam conſecuta erat: ità ut dici poſ-
ſit, vt id omne, quod ex teſtamẽto percipit
filia, præcipuum habeat; Ex qua re magna
inducitur inæqualitas, quicquid ſcripſerit
Excell. Zunth. pro vxore, nu. 836. Et quòd
4 vbi ſit tanta † inæqualitas, teſtamentum im
perfectum non valeat, latè defendit, Soc. iu.
d. conſ. 147. nu. 35. & nu 42. in 2. & conſ. 189.
nu. 85. eo. qui communem dicit.

Secundò, quotiès teſtamento primo, fili⁹
5 vnus honoratus eſt, altero † minùs ſolemni,
talis honor non tollitur, auct. hoc inter. C.
de teſta. & latè ſcribit Rom. conſi. 179. num.
16. quem ſeqq. Iaſ. d. auct. hoc inter. Grat. re-
ſpon. 103. num. 18. in 2. Socin. iun. conſ. 127.
num. 8. in pri. Alexandri. conſil. 164. & multi
addi poſſent. Sed certè ſubſtitutia eſt ne-
ptis in primo teſtamento ſolemni fratribus
teſtatoris, vt ſupponitur, ergò in ſecũdo im-
perfecto talis ſubſtitutio non potuit reuoca
ri. Et tantò magis, quia cum, vt arbitror,
(non enim vidi teſtamentum) clauſula vul-
garis tabellionum ſcripta ſit in ipſo, vulga
ritèr pupillariter &c. ex quo inſtituti nolue
runt eſſe hæredes, neptis dicitur vocari di-
recto ex primo teſtamento, cum vulgaris v-
trumq; caſum contineat, ſi non poſſit, uel no
lit eſſe hæres, l. 3. C. de hære. inſt. & ideò hic
caſus tanquàm teſtamento ſolemni compre
henſus, minùs ſolemni diſpoſitione non po-
tuit immutari.

Tertiò, quotiès agitur de ſucceſſione fi-
liorum ex pluribus teſtamentis; attenditur
fauorabilior voluntas, Omnes d. auct. hoc
inter. Rõm. conſil. 179. & conſil. 385. Alexan.
conſil. 163. num. 8. in 7. Dec. conſil. 105. con
ſil. 631. Rom. conſil. 331. Soc. conſil. 3. nu. 11.
in 3. Alexandri. d. conſ. 6. Pariſ. conſil. 24. nu.
13. & conſil. 34. num. 45. in 2. Corn. conſil. 31
in 2. in fi. Cra. conſ. 143. num. 7. & conſ. 152.
nume. 13. Bapt. de. ſ. Blaſ. inter vlt. vol. conſil.
148 & alij pleriq; paſſim: At neutra eſt hic
magis fauorabilis vna non altera; quia
primum teſtamentum tuetur neptem, alterũ
filiam, ergo ſolemnius attenditur: & in ter-
minis, quòd vbi agatur de odio vnius filij in
ſtituti in primo teſtamento, cui minus ſit re
lictum in ſecundo, non reuocetur primum
trad. Pariſ. conſ. 35. num. 25. 30. & 31. in 2. &
in caſu ſtrictiore, idem ſēdit Rom. conſ. 110.
nu. 12. & 13. vbi voluit, vt ſi duo filij vniuerſa
liter ſint inſtituti perfectò teſtamento & vni
relicta legitima, non valeat ſecũdum imper
fectum, quo oẽs æqualiter inſtituantur, &
eiuſdem ſententiæ eſt Rui. conſ. 9. nu. 5. & 6.
in 2. & caſus Soc. iun. d. conſ. 127. num. 18. in
pri. longè diuerſus eſt, nam filijs ipſis in ſecũ
da diſpoſitione minus ſolemni æqualiter cõ
ſulebatur, dum onus fideicommiſſi, quod eis
imminebat ſublatum erat, & nepotes, qui e-
rant in ſequenti gradu, non ſunt digni eodẽ
fauore, quo filij: & ideo nil mirum ſi codicil-
lis fideicommiſſum tolli potuit, quod regula
re eſt. l. cum quis. §. ſecum, de leg. 3. l. Scæuo-
la, ad Trebel. Prætereа mira æqualitas eſt in
eo caſu, at hic magna diſparitas, ergò.

Quartò, pleriq; exiſtimarunt §. ex imper
6 fecto non habere locum, † quotiès teſtamẽ-
tum ſolemne p̃ceſſerit, Alb. d. auct. hoc inter
n. 1. in fi. & clarius d. § ſi quis aũt. d. l. hac con
ſultiſſima. Fulg. §. ſi quis aũt. n. 3. vbi & Iaſ. n.
2. in fi. idem Fulg. conſ. 41. conſ. 90. Comen.
conſil. 113. nu. 2. in fi. & Corn. d. auct. hoc in-
ter. & conſ. 31. in fi. in 4. qui etiam in cõſi. 21.
eo. non audet recedere ab hac opin. ſed illi
rationi potiſſimum innititur, quòd in caſu
eius ageretur de interpretatione, nõ autem
reuocatione teſtamenti, vt nu. 15. & ideo vti
tur illis verb. attentari poſſet; & certè durat
ibi primum teſtamẽtum, quod in codicillis
reformatum eſt, vt per Ceph. conſ. 73. & fuit
ſententia, Cyn. d. auct. hoc inter. Oldr. conſ.
119. & Io. And. ad Spec. de inſtr. edit. §. com-
pendioſè. num. 31. in add. quid ſi aliquis. in
fi. quem ſecuti ſunt alij quoque, vt Anch. ca.
cum eſſes, nu. 22. vbi & Imo. nu. 30. de teſta.
Soc. conſil. 163. in 2. Barb. conſil. 32. colum.
7. in 4. Rui. d. conſ. 9. nu. 16. & 17. & Soc. iun.
conſil. 64. num. 11. in 4. & Nat. d. §. ex imper-
fecto. nu. 217. vbi hoc recipit, ſi extranei in-
ſtituti ſint vnà cum filijs in primo teſtamen
to; qui eſt caſus noſter; Et horum celebriũ
Doct. maior eſt auctoritas, quàm relatorum
ex aduerſo, num. 593.

Sed & rationes etiã ſunt optimæ. Etenim
regula eſt, vt ſolemnis voluntas per minùs
ſolemnem non abrogetur, l. heredes palam.
§. ſi quid poſt. de teſta. quæ non procedit;
vbi fauorabilior ſit cauſa eorum, qui in po-
ſteriori teſtamento ſcripti ſunt, modò quin-
que teſtes adhibeãtur, d. §. ſi quis autem, vbi
minùs ſolemnis diſpoſitio, quæ faueat his,
qui inteſtato ſuccedunt, præualet perfectæ,
in qua prorsùs extranei inſtituebantur. At
verò, non video alium Text. ex quo perfecti
teſtamenti abrogatio ſit permiſſa, & §. ex im
perfecto. non habet operari contrà regulas
iuris, cum ceſſet ratio, ob quam legum lato
res adducti ſunt, de qua ſupra. Et ob id Co-
men. in rep. l. ſi filius. num. 41. de lib. & poſt.
voluit, vt ſi in primo teſtamento ſcriptus ſit
vnus ex legitimis heredibus, illud non tolla
tur minùs ſolemni, in quo oẽs ſint inſtituti,
& fuit ſententia Franc. Tig. in d. §. ſi quis au
tẽ. vbi Alex. eum ſequitur, & citat Com. vbi
ſupra, & videtur improbare nominatim cõſ.
Caſtr,

Digitized by Google

Caſtr. 364.in ant. qđ eſt 327.in pri.in no. & pleniùs idem Alex.d.l.ſi filius,colum. 3. ver. cogitabam,& Rui.d.conſil.9.num. 16.& cōſ. 1.num. 16. & 17. in 2. vbi etiam loquitur in caſu magis dubio, & idem ſentit Arer. d. §. ſi quis autem. dum ob paritatem perſonarũ conſtituit primum non tolli à ſecundo, & Com.ſecutus eſt ẽt Alexādri conſil.164.n.4. Et quàmuis magna ſit poteſtas, & ampla, quam lex parentibus indulſit, dum teſtãtur inter liberos; ſanè tamen id obtinet, quãdo voluntas eorũ non fuit ante clarè, & apertè demonſtrata: quod optimè probant tam d. l.ſi.quàm d.No.de teſta.imp. quo loco refert Iuſtin.homines ità abuſos eſſe legum priuilegio, vt non interprete, ſed diuinatore opus haberent. Quis enim credat legitimã, iuſtam, & perfectam voluntatem talibus cō iecturis, ac diuinationibus tolli potuiſſe? & hoc etiã ſat clarè deprehẽditur ex d. No. de teſt. imp. §. ſi quidem. ex quo deſumpta eſt auct.hoc inter; Namq; vult Iuſtin. vt Teſtamentum conditum inter liberos, ſecundùm ſolemnitatem de qua ibi, non tollatur per ſecundum, niſi cor..m ſeptem teſtibus fuerit reuocatum. Nec dicat quis in ſecundo non fuiſſe inſtitutos liberos, ſed extraneos, tum quia Tex. generalis eſt, tum quia in ſuperioribus agit de inſtitutione filiorum, quos etiam in ſecundo teſtamẽto inſtitutos fuiſſe oportet ſecundùm regulas iuris; Nec ob.ratio Nat.d.§. ex imperfecto. num. 216. qui, per interpretationẽ paſſiuam, trahit,d. §.ad caſum hunc: quoniam ex præcedentibus reſponſum eſt; nec ferri debet, vt teſtamentum iuſtum, ac ſolemne per imperfectũ infirmetur, quicquid dixerit Corn.d.conſil. 21.num.14. Sed & d.l.hac conſultiſſima.manifeſtè probat hanc ſententiam. Namque
7 † Theod.illic docet formam teſtamenti conficiendi inter extraneos, & liberos: illi ſolẽni teſtamento, hi etiam imperfecto inſtitui poſſunt; & hæc ad §. ſiquis autem. vſque; Mox agit de modo reuocationis, & diſtinguit, an in primo teſtamento ſint inſtituti venientes ab inteſtato, an minùs. Si modus conficiendi teſtamentum reſpicit liberos,& extraneos, cur non itidem & reuocandi? Alioqui Theod.mancus fuiſſet in dicta conſtitutione. & hoc etiam apertè probat illa dictio, autem: quaſi dixerit hactenus de cōfectione teſtamenti inter extraneos, & liberos,nunc de reuocatione, quod etiam ſuadet generalitas tex.ſimpliciter vocantis ſuccedẽtes ab inteſtato, quales etiam ſunt filij. & hoc expreſſim confirmat Harm. Græcus magnæ auctoritatis interpres, lib.5.tit.10.c. de teſt.imp.vbi heredes ab inteſtato;inquit, ex teſtamento imperfecto ſuccedunt. & ibidem ſentit apertè fuiſſe in facultate filiorũ, an vellent obſeruare tale teſtamẽtum, dum dicit; Quoniam enim teſtamẽtum quod ad cætera irritum, nè in legatis quidem poſſunt id labefactare; Cuius verba mirum in modum confirmant ſententiam exiſtimãtium tale teſtm̃ obtinere, ſi liberis vtile ſit, eoſque ad hereditarias portiones vocet,quę ab inteſtato illis delatæ eſſent. Vt non immeritò Fulg.Com.& alij perpenderint hanc conſtitutionem. Et ex his defendi poteſt generaliter hęc ſententia, vt §. ex imperfecto. non procedat, quotiès ſolemne teſtamentũ præceſſerit, quicquid ſcripſerint Iaſ.conſil. 223.in 2.& Boer. dec. 240. & alij quidam, eritque id regulare in omnibus, qui inteſtato ſuccedunt, vt primum ſolemne, minùs iuſto teſtamẽto non infirmetur; & vbi in primo ſint extranei inſtituti,erit ſatis aliquẽ ex his, qui poſſint ab inteſtato ſuccedere,in ſecundo heredẽ facere,licèt alius ſit ęquè proxim s. & ſi aliud ſit,vbi & in primo proximi ſint inſtituti.Bal.conſi.292.in pri.An autem ſatis ſit in ſecundo teſtamẽto obſeruare ſolẽnitates Iuris Canonici,etiã ſi clericus ſit,qui teſtetur, & fratrem inſtituat, Bal.conſ.448. num.3.eo.lib.quòd non; alibi conſil.284.in fi.in 3.q ſic;q alibi cōſ.306.eo.dubitat,& eſt materia,c.cũ eſſes,& c.relatum,de teſta. Et certè in caſu præſenti nulla prorſus difficultas ſubeſt. Etenim conſidero in priore teſtamẽto inſtitutos fuiſſe fratres teſtatoris, ac ſubſtitutam neptem; at in ſequenti ſola filia honorabili titulo decoratã eſt, nep i vix dos relicta;nam bona materna ex diſpoſitione iuris conſequi poterat; nec vllus Doctor hoc caſu repugnat:Si in ſecundo teſtamento ex æquo neptis, ac filia inſtituerẽtur, tractari fortè poſſet de reuocatione primi. At cum ſola filia ſit heres, quomodo, quæſo, fauorabile eſt teſtamentum omnibus liberis? vigent & hic illæ rationes, de quibus Oldr.& al. quòd priuilegiarius non vtitur priuilegio contrà eum, qui pari priuilegio fruitur;quod in ſpecie cōſiderat Corn.d.cōſil. 21. num. 11. qui inquit, minus ſolemni,nō tolli perfectum teſtamẽtum, vbi vnus ex filijs magis honoretur. & profectò, vt dixi, non reperietur aliquis in terminis, qui contradicat, vt interim omittam teſtamentum, de quo agitur innumeris expoſitum eſſe obiectionibus.

Nec alicuius ſunt momenti illa ducenta auri, quæ ampliùs legato primo,ei in ſecundo teſtamento relicta ſunt. Nam verius eſt, etiam initio illi vtilius fuiſſe prius teſtamentum, cum ſubſtituta eſſet heredibus primis,

ac ſpes illa multò pluris æſtimari deberet,vt
& res ipſa commonſtrauit,cum regulare ſit,
8 vt † ſpes ęſtimetur, l.ſi ſeruus in prin.de cõd.
fur.l.nec emptio.de cõtra emp.l.nã hoc modo.de her.vel ac.ven.l.locum,§.condẽnatio, de tab.exh. Dubius enim euent⁹ æſtimatur, l.propter, fam.erc.l.1.§. ſi heres, vbi Doct. ad Treb. & nemo dixerit non valuiſſe pluris talem ſpem ducentis auri.

Non ob. quòd non ſit probata inæqualitas ex ſecundo teſtamento ſurgens: quia ſe ipſam prodit: ſi quidem filia, quæ iam dotata eſt, vt ſupponitur ex aduerſo in theſi, & mille auri conſequuta eſt,inſtituitur: & præter dotẽ, titulo inſtitutionis vniuerſalis honoratã: nepti relinquitur dos ſola; ꝙ ſi pater inteſtatus obijſſet, dos fuerat conferenda, ſi æqualiter cum nepte ſuccedere voluiſſet, l.filiæ dotem, l.filiæ licèt, C.de collat. itã vt iniurioſa inæqualitas manifeſta ſit: ſiquidẽ vbi libranda eſt æqualitas, metiri neceſsè eſt, quod ab inteſtato deferri deberet,& ob id reſponſum eſt,inęqualitatem magnam eſſe, quando filius vnus in ſola legitima inſtituatur, vt concludit Couar.in cap. Raynuti⁹,§.1.nu. 3.de teſta.vbi multos citat;At verò hic filia, & dote quæ loco legitimæ eſt,& hereditate honorata eſt.

Accedit, quòd, vt rectè attigit Clariſs. Fontanellius,relictũ dotis eſt conditionale, vbi dies nuptiarũ legati ſubſtantiam reſpiciat, vt hic, Bal.conſ.285.num.4. in 3. Soc. conſ.92.num.8. in pri. Crau.conſil.101.nu. 1. Couarr. c. nos quidem, ver. Tertiò de teſtam.

Non ob. etiam, quòd primum Teſtamẽtum ſit minùs fauorabile nepti,& filiæ, cum ĩ eo fratres ſint inſtituti: Quia & ipſe fateor non dici abſolutè hoc teſtamentum inter liberos; ſed cum ſolemne ſit, ac magis fauorabile nepti, vt dictum eſt, non potuit tam imperfecto teſtamẽto reuocari, in quo euidens inæqualitas inter neptem, ac filiam inducta eſt; nam, vt ſupra dixi, §.ex imperfecto, non procedit hoc caſu. Vereq́ue cum in ſecundo teſtamento, nepti ſola mille & ducenta auri relicta ſint:filia & hereditatem cõſequuta ſit, & onere conferendi dotem leuata: nemo non videt maximam,& minimè ferendam inæqualitatem ſuboriri.

Nec dicatur æs alienum grande immine-
9 re: quia ſatis lucroſa † probatur hereditas,
cum illi multũ inhiet aduerſaria, l.3.in prin. ad l.Falc.l.libertus, qui ſoluendo, de bo.lib. vbi eſt Tex. clarus; & præſumitur etiam heredi vniuerſali plus relictum, cum hereditates non modò honeſto titulo, ſed & pleniore honore deferantur, l. filium, §. ſed &
10 ſi portio, de leg.præſt. † Honoris enim nomen illic capitur pro præmio, & emolumento, vt & alibi: Quod vel præcedentia illa verba indicant, non modò honeſto titulo; Cætera,ex ipſo D. Fontanellio petenda sũt.

Et ex his, vt arbitror, non ſolùm dubitationes ſublatæ ſunt; ſed etiã reſponſum multis, quæ Excellentiſſ. Zũtha in ſuo elaborato Reſpon. congeſſit; quàmuis per occupationes plurimas illud vix deguſtare potuerim; & cui, vt arbitror, reſponſum eſt ab eodem D. Fontanellio, & ab alijs, quorum etiam ſcripta non potui nunc perquirere, cum quotidie me vrgeant literæ expetentium conſultationem. Et hæc ſufficiant.

ARGVMENTVM.

Qvòd legitimati ex reſcripto,habeantur pro verè legitimis, & excludant ſubſtitutum, faciantque deficere conditionem, ſi ſine filijs &c. latiſsimè probatur.

SVMMARIVM.

1 Legitimati *ſubſtitutum excludunt, & faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs &c. & num.9. etiam non obſtante Bulla Pij Quarti, num. 23.*

2 *Filij naturales faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs &c.*

3 *Emanuel Coſt.in l.Gallus,§.& quid ſi tantum, reprobatur.*

4 *Intellectus ad §.ſi quis, l. ex facto, ad Trebell. & l.cum pater,§.nolo de leg. 2.*

5 *Voluntatis quæſtio, quæ dicatur.*

6 *Filiorum appellatione, naturales continentur. Intellectus ad l.fi.de iu.deliber.*

7 *Intellectus ad l.generaliter,§. cum autem,de condi. & dem.*

8 *Naturales filij, vt dicantur, ſufficit, quòd ſint nati ex ſoluto, & ſoluta.*

9 *Legitimatus à Principe, vel alio poteſtatem habẽte dicitur verè, & propriè legitimus, & id probatur infra.*

10 *Legitimitas quid ſit, & vnde introducta & nu. ſeqq.*

11 *Vxor iuſta, & iniuſta, quæ dicatur. Matrimonium quod iuſtum, & quod iniuſtum, & plura de eo, antiquitus.*

12 *Intellectus ad.c.is qui 34. diſtinct. Valent.forſter. de ſucceſſ.lib.ex.coniug.in Tract. de ſucceſſ.ab inteſt. reprehenditur.*

13 *Tiraq. in l.ſi vnquàm,C.de reuoc.donat.& Alex. Conſil. 2. in pri. reprehenduntur.*

14 *Teſtator vbi legitimos vocat, quos intelligemus.*

15 *Intellectus ad. l. filium, de his, qui ſunt ſui. vel al. iu.*

16 *Legi-*

16 *Legitimati per ſubſequens matrimonium, comprehenduntur in diſpoſitione loquente, de natis ex legitimo matrimonio.*

17 *Vox vna quoties poteſt plura ſimul comprehendere, illa comprehendit, licèt magis proprium ſit vnum, quàm aliud.*

18 *Legitimati excludunt ſubſtitutum in materia, l. cum auus, & l. cum acutiſſimi, & etiam in materia, l. ſi vnquàm, num. 19.*

20 *Ius idem ſeruatur in ſucceſſione Teſtamentaria, quod in legitima.*

21 *Citationem ſubſtitutorum non eſſe neceſſariã in legitimatione probatur, contra eos, qui aliud dixerunt.*

22 *Cran. conſil. 669. reprehenditur.*

CONSILIVM XXIII.

QVAESTIO hæc, An legitimat⁹ ſubſtitutum excludat, quãdo filij legitimi, & naturales ſunt poſiti in conditione, antiquis temporibus diſputata fuit Bononiæ, & veteres, ac recentiores Doct. eandem in pleriſq; locis exagitant. & legendo, & conſulẽdo: Et cuilibet Doctori etiam mediocriter erudito facile eſſet, longas allegationum ſeries contexere, & plures occupare paginas: Ego quò breuius potero rem ipſam declarare conabor, & quid in propoſita ſpecie ſententiam explicabo.

1 Et opinior hos duos filios † qui plenè natalibus ſunt reſtituti a Com. palatino Pontificiam, & Imperialem auctoritatem habente, efficere vt deficiat conditio, de qua in teſtamento aui, ſi ſine filijs naturalibus, & legitimis. Et enim cum, vt ſupponitur, nati ſint ex ſoluto & ſoluta, & ſic verè ſint naturales, item verè legitimi propter legitimationem, vt dicam poſt, res eſt extra omnem diſputationem, & ità in terminis trad. Soc. l. Gall⁹, §. ſi eius, num. 5. de lib. & poſth. qui hoc, vt in dubitatum ſupponit. Et ea poteſt ratione
2 confirmari, quòd & naturales † filij faciunt deficere cõditionem eam ſi ſine liberis, l. ex facto, §. ſi quis, ad S. C. Treb. quæ eſt cõmunis ſententia, vt per Alex. ibi num. 6. Od. Sf. par. 6. ver. an naturales in tract. de compẽd. & per Emã. Coſt. d. l. Gallus, §. & quid ſi nu.
3 70. & licèt † ipſe recedat ab hac opin. communi, num. 72. attamen potior eſt apud me veterum Patrum auctoritas, q̃ iſtius Luſitani. Nec vera eſt interpretatio, quam ille adfert ibi, dum vult ex d. §. ſi quis, deſumi regulam, quòd naturalis non excludat ſubſtitutum. Et enim ſi diligenter aduertimus,
4 contraria regula ſat rectè ex eo † loco elicitur. Papin. l. cum pater, §. uolo, de leg. 2. quę ex lib. 8. reſponſ. decerpta eſt, & cuius meminit Vlp. d. §. ſi quis libertinum eundemq; cõlibertum naturalem, ſcripſit efficere, vt deficiat conditio. Huius dictum videtur reprehendere Vlp. qui ſubijcit, d. §. ſi quis. Mihi autem quòd ad liberos naturales adtinet &c. quæ verba indicant Vlp. a Papin. diſſentire: quem & ſcimus notas in eundem ſcripſiſſe, l. 1. §. ſed neq;, C. de vet. iu. enuc. Inueſtigandum eſt autem, cur Vlp. Papin. reprehendat. Ego exiſtimo Papinianum ſenſiſſe, vt niſi manifeſta eſſet teſtantis voluntas, naturalis non excluderet ſubſtitutum, quod ex d. §. volo. Sat facilè conijcio. Ait enim Papin. ibi; collibertum patris, eundemq; filium ex volũtate excludere ſubſtitutionem. Voluntas autem inde apparuit, quòd ad legatum naturalis in ea ſpecie vocabatur. Namq; ſi teſtator eum iam honorauerat in parte legati, ſat certũ eſſe poterat & in conditione eum potuiſſe, Si itaq; tam clara non fuiſſet voluntas, ex ſententia Papin. naturalis non excluſiſſet ſubſtitutionẽ, quaſi non vi verborũ, ſed ex mente tantùm excluderet. Vlp. cõtra ſtatuit, vt. ſ. ſi teſtõr dixerit, ſine liberis, verba huiuſmodi ex, ſignificatiõe ſua, apta ſint excludere ſubſtitutũ, ſed ſit q̃ſtio voluntatis, an excludere voluerit, an non, Quę
5 ſtio enim † voluntatis eſt, quando verba id ſignificant, de quo eſt quæſtio, ſed non adeo certa ſint, quin de mente ipſa dubium oriri non poſſit. Quæſtionem hanc voluntatis diſſoluemus ex dignitate, uirum etenim inſignem de naturalibus non ſenſiſſe arbitrabimur: & ex voluntate, ſi fortè vel in alia parte teſtamẽti vocauit teſtator, vel excluſit naturales: vel ex conditione fideicommittentis, ſi ſit talis, vt ne ſit ei dedecori naturales filios habere heredes. Docet quaſdam notas quibus aperiamus quæſtionem voluntatis: at non inficiatur, niſi alia mens teſtatoris appareat, naturalem efficere, vt conditio deficiat, quinimò hoc ſatis indicare videtur, dum ex dignitate excludi naturalem dicit, Si enim teſtator non erit inſignis, eũ de naturalibus ſenſiſſe accipiemus, quin & ſi inſignis ſit, & in aliqua parte teſtamẽti eós vocarit, vel eius ſit conditionis, qui tales nõ abhorrueret, Quarè in dubio naturales excludent ſubſtitutum.

6 Nam & filiorum † appellatione naturales continentur, l. Lucius, §. Dãmæ, de leg. 2. l. vlt. de iu. delib. quo loco Treb. ait, filij appellatione libertinum contineri, nec diſſentit Lab. licet credat eo loco de iuſto accipiendum, quaſi generaliter aliud eſſe poſſit. Eo autẽ loco de iuſto accipiebat Lab. vt puto

propter ea verba, ſi in tutelam ſuam: filius
enim naturalis verè non eſt ſub tutela eo
iure. Lab. Trebatij ſententiam probat, ſi de
tali filio ſenſerit teſtator: vt mens, & volun-
tas teſtantis potior ſit proprietate illorũ ver
borum, Qui in tutelam ſuam: quæ eſt ve-
ra eius, l. declaratio. Neq; obſtat ꝙ dum
Iuſtin.in l. generaliter, §. cũ aũt, C. de inſtit.
& ſubſt.ad naturales filios porrigit, l.cũ auus,
de condit.& dem.in tacita ſeu pręſumpta cõ
ditione iuſtam tantum ſobolem recipit: Nã
vt omittam multas reſponſiones quas Doct.
tam ibi, quàm in d.§.ſi quis,& d.l. cum auus,
7 adferunt: Ipſe † reſpond. prudenter Iuſtin.
ita cauiſſe, quia, an naturales excludãt ſub-
ſtitutum. eſt quęſtio voluntatis, & quando-
que excludunt, quandoque non, quod in iu
ſtis filijs non ita eſt, quos & lex ipſa, & votũ
parentum ad hereditatem perpetuò vocant.
Rurſus filiorum iuſtorum proxima eſt cauſa
in ſucceſſione, & hi omnes antecedunt: at
non ita in naturalibus, quos alij plerique
excludunt No. quib. mo. ſu. §. diſcretis. cur
ergo Iuſtin. conditionem ſubintelligat, quę
plerunq; nullius ſit momenti? & hæ ſunt ra-
tiones ſolidiores, ac meliores, q̃ quę à Doct.
adferunt: faceſſat ergo iſte Eman.& ſit vera
concluſio, quod naturalis excludit ſubſtitu
tum. Quòd verò hi filij ſint naturales, dubi
tandum non eſt, quia etſi mulier, ex qua na
ti ſunt, non fuiſſet retenta domi in figura
concubinæ, vt ciuili iure exigitur, tamen
ſecundùm canones Pontificios, qui hac in
re paſſim, pręſertim verò Bononię obſeruã-
di ſunt, ſufficit vt ex ſoluto & ſoluta ſint ge-
niti, Bero.conſil. 165. in 2. Port. conſil. 105.
num.40. Couar.2.par.2.par.c.8. §. quartus,
de ſponſal. & lat. probat Franc. Sarm.lib.1.
c.7.ſelect.interpr. Sunt item legitimi, quia
eſſe legitimum eſt effectus iuris ciuilis,& põt
Princeps, vel qui ab eo auctoritatem habet,
indulgere hoc ius cuicunq; velit, vt latè di-
cam in ſequẽti membro. Quare cum ſint do
nati iure ſuorum, & antiquę legitimitati re-
ſtituti à Comite Palatino, qui & Pontificia,
& Imperiali auctoritate vſus eſt, nõ eſt dubi
tandum eos eſſe legitimos. Sed vt maniſe-
ſtius pateat vera eſſe, quæ hactenus retuli-
mus, & illam quoq; diſputationem inibimꝰ,
An ſpurius legitimatus excludat ſubſtitu-
tũ, quæ vt dixi, à noſtris ſœpius tractata eſt.
9 Et exiſtimo verius eſſe, vt excludat.†Pri-
mò, quia legitimatus dicitur verè & propriè
legitimus Bar.l.ſi is, qui pro empt. num.29.
de vſucap. & innumeri Doctor. quorum
infra mentionẽ faciam ſequũtur hanc opin.
quæ veriſſima eſt, & ſi quidam contradixe-
rint ea ratione vſi, quòd Princeps nõ poteſt
diſpenſare ſuper matrimonio, quæ ſat ina-
nis eſt. Et ideò Soc.d.l.Gallus.§.ſi eius, nu.5.
diſtinguebat inter legitimitatem, quę primo
illo & fęlici ſæculo vigebat, & eam quæ ex
matrimonio poſtea cępit: vt legitimatus ſit
legitimus illa prima legitimitate, non hac
poſteriore. Ego planius, ac melius rem de-
10 claro, dicoq; nihil aliud eſſe apud noſtros † le
gitimum eſſe quàm habere ius ſuccedendi,
& cæteris beneficijs fruẽdi, quæ filijs ex ma
trimonio iuſto natis competunt. Non eſt ſa-
tis naſci ex matrimonio, niſi illud iuſtũ ſit,
hoc eſt ſolemni ritu & inter Ro. ciues cõtra-
ctũ. Et ſicut lex ciuilis nõ omnibus natis ex
matrimonio tale ius tribuit, ita & illis q nõ
ſunt nati ex matrimonio tribuere põt. Exem
11 plo res manifeſta fiet. † Iuſta vxor eſt & iniu
ſta, l.ſi vxor.ad l.Iul. de adult. Iniuſtã vxorẽ
voco, q̃ vxor eſt, non cõcubina, & quę in ma
trimonio eſt, licet minus iuſto. Si Senator
libertinam ducat, non eſt matrimonium iu-
ſtum, nec iuſti filij ex eo naſcuntur, l.lege Iu
lia. de ri. nup. at matrimonium eſt, l. 1. vn.
vir & vx. vbi I. C. ait, nil capi poſſe, propter
matrimonium iniuſtum. Si enim dubiũ fuit
an hæc vxor ſuccederet viro, certè quale
quale matrimoniũ inter eos fuit, & in l.pe.§.
fi.ad muncip. mulieres, inquit I.C. quæ ſe in
illegitimum matrimonium dederũt, fungũ
tur muneribus vnde ortæ ſunt, non vbi ſunt
mariti. eſt ergo matrimonium inter hos, &
tale quod nõ diſſoluitur, & ideo in l.fi. C. de
nup. diſputatũ eſſe refert Iuſtin. an ſi fiat Se-
nator qui libertinam duxerat, matrimoniũ
ſoluatur, quaſi is qui contraxerat matrimo-
nium iuſtum, quod poſtea iniuſtum eſſe cę-
perat maiori fauore dignꝰ eſſet eo, qui à prin
cipio illegitimè nupſerat: & tamen conſti-
tuit non diſſolui. ſic & amiſſa dignitate ſe-
natoria libertina vxor eſſe incipit, ſcilicet iu
ſta, quæ ante iniuſta fuerat, l.ſi quis ſenato-
rio, de ri. nup. & ſi filiusfam. ſine iuſſu pa-
tris vxorem ducat, illa iniuſta eſt vxor, non
tamen concubina, d.l.ſi vxor, §.ſi minor. vbi
eã à concubina ſeparat, & quæ, patris cõſen-
ſu accedente, iuſta eſſe incipiet, vt ibi: Et q̃-
uis poſtea filius non poſſit eam accuſare iu-
re mariti ob adulterium ante admiſſum, nõ
tamen ideo minus vxor ante fuit; ſed matri-
monium iuſtum ſuperueniens, primũ illud
iniuſtum abolet, ac facit, vt vxor non videa
tur fuiſſe: quo tamen manente iure viri ac-
cuſari poterat, d.l.ſi vxor.in prin. quod non
intellexerunt Ræuar. lib. 5. c. 16. varior. &
Cuiac. lib. 3. c. 5. obſerua. qui tamen alibi
cap. 16. lib. 6. rectius ſenſit. Huius matri-
monij eſt etiam exemplum, in l. in conſue-
tudine de ri. nup. vbi lex ait matrimonium
præſumi

præſumi, non concubinatum, in ingenua, vt vitetur pœna ſtupri, de qua, in l. ſtuprum, ad l. Iul. de adul. nam huiuſmodi matrimonium iniuſtum erat, l. in concubinatu, de concub. vt potè nō contractum ritè iux. l. pe. de don. in. vi. & vx. vbi refert Scæuola, in nuptijs celebrandis ſponſam aqua & igni acceptā fuiſſe, & licèt poſtea hęc celebritas omitti potuerit, tamen vicinorū ſuorū, vel amicorū fides neceſſaria erat, ad firmandum matrimonium, l. ſi vicinis, l. donationes, C. de donat. an. nup. Libertini, etiam latinæ cōditionis, nō habebant filios iuſtos, & tamen inter eos erat matrimonium, Vlp. tit. 3. de lat. vbi, & Cuiac. l. 1. in prin. C. de lat. lib. toll. Non ergo ex quocunque matrimonio iuſti filij naſcebantur, ſed ex eo tantùm, quod ſolemniter initum erat: Alia, etiam ſi matrimonia eſſent, quæ diſſolui non poterant, vt per Ræu. d. c. 16. nō tamē huius erāt effectus; Has vxores, ex quibus filij illegitimi naſcebantur, ex iuris ci. diſpoſitione, concubinas appellarūt

12 Patres in Cōcilio Toloſano, vt in c. is qui † 34. diſtin. & Iſidor. c. Chriſtiano, ead. diſtin. quam rem Forſt. de ſucc. lib. extra coniug. malè intellexit, dū aduerſus Euangelium, eos permiſiſſe concubinatum opinatur, quæ aſſertio falſiſſima eſt, neq; n. illos patres, qui diuino afflati numine Concilio ſubſcripſerunt, in errorem hunc incidiſſe vir Chriſtian⁹ ſuſpicari debet. Sicut ergo lex aliquibus matrimonijs dabat ius ſucceſſionum, aliquibus autem negabat: ſic & alijs modis vtebatur in dando: eodem iure libertinorum conditionem lex extollebat ſi ius aureorum anulorum eis concederet. Caſtr. in Rub. C. de iu. au. ann. imago hæc erat ingenuitatis, nō verus ſtatus: hunc autem natalium reſtitutio plenè impertiebatur, l. 2. C. de iu. au. ann. l. 2. C. ad l. Viſel. l. ſed ſi hac, §. patrimonium de in ius vo. l. vlt. C. de bo. libert. Et ideo Paul. & Vlp. in l. pe. & vl. de iu. au. an. libertinū, qui nactus ſit ius aureorū anulorū, dixerunt intelligi ingenuum, vel haberi pro ingenuo, eum verò, qui natalibus ſit reſtitutus I. C. ingenuum ſimpliciter appellant, l. 2. l. fi. de nat. reſtit. l. pe. C. de bo. libert. non alia ratione, quam quòd Princeps ijs natalibus eum reſtituit, in quibus homines initio naſcebantur, non in quibus natus eſt, d. l. 2. ſicut ergo hanc ingenuitatem largiuntur Principes, ſic & legitimatem, in qua homines antiquitus naſcebantur, §. palam. quib⁹ mo. nat. effic. ſu. & ſicut manumiſſio dicitur ſeruum regenerare, & libertinum reſtitutio natalium, in Nou. vt lib. de cet. vbi Cuiac. ſic & legitimatio, nam maculam ſeruitutis, delet manumiſſio, & labem ſpurietatis legitimatio, & ob id rectè Iuſtin. duo hæc exæquat, in No. quibus mo. ſu. & quibus mo. legit. in princ. Et aliquibus matrimonijs lex legitimitatem filijs concedit, in alijs negat. Sed & alios habet modos, quibus iura legitimorum indulget. legitimitas itaq. non eſt effectus matrimonij, ſed legis, quæ vt vult legitimum facit, & idem, multis citatis, probat Tiraq. l. ſi vnquàm verb. ſuſceperit liberos, n. 92. C. de reuoc. do. Teſtator ergo, qui ſic loquitur, ſi ſine filijs legitimis &c. non magis eos reſpicit, qui legitimi ſunt ex matrimonio; quàm aliūdè; & præſertim ſi ex Principis beneficio, q. nihil à legitimis ex matrimonio differunt, §. ſit igitur, quibus mo. nat. effic. legit. §. illud, §. ſit igit. quib⁹ mo. nat. eff. ſu. Naturę, inq. & ingenuitati antiquę, & iuri legitimorum reſtituūtur, quare valdè ſūt decepti, qui legitimatum putarunt eſſe fictū

13 legitimum, pro quorum ſententia Tiraq. † in d. l. verb. ſuſceperit, num. 96. peſſimè citat d. l. 2. C. ad l. Viſel. parum memor, aliud eſſe iure anulorum donari, aliud reſtitui natalibus, & dixi ſupra, in qua re deceptus eſt &t Alex. cōſ. 2. n. 12. in pri. qui ab eo cui donatū eſt ius aureorū anulorū arguit ad legitimationem, ſi legitimitas hodiè eſt legis donū, non naturę, ſi lex ipſa defert hoc iuſtis nuptijs, vt legitimos filios educant: nimis acerbi ſunt, qui eius auctoritatem, ſic reſtringūt; vt nolint alijs etiam modis inducere veram legitimitatem, & hæc eſt probabilior declaratio, quàm illa Plumb. cuius paſſim Doct. meminerunt, & alia diſtinguentium inter legitimationē, in genere, & antiquā, & eā q. ſurgit ex matrimonio, vt Barb. d. l. cū acutiſſimi, n. 279. Soc. d. §. ſi eius, n. 5. Zuc. l. poſthumo. in prel. n. 14. C. de bo. poſ. cōt. tab. Nat. l. hac cōſultiſſima, §. ex impfecto, n. 91. & ſeqq. C. de teſta. & aliorū quos omitto. Naturales item dicunt tales filij inſpecta verborū proprietate, nā filij nomē eſt naturale, l. tutelas, §. ex nouis, dē ca. mi. l. lex naturę, de ſta. hom. & lex deferens matris hereditatem filijs, ſpurios comprehendit, §. nouiſſimè, de S. C. Orfit. qui etiam inofficioſum eiuſdē teſtamētū dicunt, l. ſi ſuſpecta, §. de inofficioſo de inoff. tes. quoſq; ſāguinis ratio vocat, l. hac parte. vn. cogn. Non dico eos naturales ſecundùm legis ciuilis diſpoſitionem, quæ naturales à ſpurijs ſeparat, ſed ſecundùm naturam, quę primis rerum initijs filios omnes eiuſdem nominis edebat, Bal. conſil. 435. in 3. Ius ciuile naturalitatē eā obſcurauit, dum ſpurios noluit patrib⁹ ſuccedere, nec ius agnationis eis indulſit, d. l. hac parte, §. vulgo iſtit. de ſucc. cogna. at cum Princeps tenebras, quas lex obduxit huic naturalitati, diſſipet, & eam ad

primæuum ius redigit, ij rectè naturales di-
cūtur, vt pulchrè declarat Caſtr. d.§. ſi quis,
num. 4. & conſil. 30. in prin. & eſſe ex mente
Doct. fatetur Bero. conſil. 80. num. 18. in 2.
Si naturalem itaq; capimus, vt eſt nomen na
turæ, parum intereſt, an ex matrimonio ſit
natus, an ex alio complexu: Si vt legis, tā-
tūdem: quia Princeps hunc filium, legitima
ſeu ciuili naturalitate donat. Verba itaq;
teſtatoris conueniunt, quādoquidem hic fi
lius eſt naturalis & legitimus, æquè, ac na-
tus ex matrimonio, & ita eleganter conclu-
dit Aret. d.l. Gallus, §. ſi eius, num. 42. col. 4.
in fi. Neq; ob. id, quod quidam, impugnan-
tes ſententiam communem, dicunt, verba
14 teſtatoris † de illo accipienda, qui iure ordi-
nario legitimus eſt, & non ex priuilegio, &
qui ex matrimonio naturaliter, non ex lege
ciuiliter, vt arguit Rui. d. §. ſi eius, num.
66. & alij paſſim, ex l. fi. C. de his, qui ve. ęt.
Nam præter reſponſum ipſiuſmet Rui. ibi,
dico ego, quòd ſicut ingenuorum appella-
tione ij etiam continentur, qui natalibus
reſtituti ſunt, gl. in inſt. de inge. in prin. d.l. 2.
de nat. reſt. d.l. vlt. C. de bo. lib. licèt ex priui
legio Principis ingenuitatis iura obtinue-
rint: ita & legitimorum nomine ij ſignifica-
būtur, qui à Principe iura legitimorum ob-
tinuerunt. Quare cum verba ipſa conueniāt
legitimis ex reſcripto æquè, ac legitimis ex
matrimonio, teſtator vtroſq; complecti vo-
luiſſe exiſtimabitur, nam legitimus eſt no-
men generis, complectens omnes eos, qui
iura legitimorum habent, vndecūq; habeāt.
Neq; ob. d.l. fi. quoniam legitima ætas non
eſt, quam Princeps indulget, ſed in quibuſ-
dam vice legitimæ tantùm fungitur: quo-
modo, n. qui, propter ętatem, imbecilla eſt
mente, fragiliq; iudicio, ex indulto Princi-
pis meliorem aſſequetur prudentiam? ob
idque, nec ei licet obligare, aut alienare bo-
na immobilia, l. pe. C. eo. Qui aliquid fa-
ciendum confert, cùm quis legitimæ ætatis
fuerit, naturalem non commentitiam æta-
tem mente gerit. Qui legitimorum memi-
nit, & legitimatos comprehendit, nihil à le
15 gitimis differentes. Non obſtat etiam, l. † fi
lium, de his qui ſunt ſu. vel al. iur. Nam prę-
ter reſponſiones, de quibus Alex. d. conſil. 2.
& Nat. d. §. ex imperfecto: Dico ego, ꝙ Vlp.
in d.l. non vult declarare, quis ſit iuſtus fili⁹,
ſed tantùm docere, quomodo probeť filius,
& eum pro filio habendum putat, qui ex ui-
ro & vxore natus ſit: id ità eſſe indicant, quæ
ille addit, dum vult eū qui natus ſit uiro ab-
ſente nō haberi pro filio, nec item eum, qui
dum vir erat valetudinarius. Et hoc illud
eſt, quod dicitur alibi, nuptias parentem de-
monſtrare, l. quia ſemper de in ius vo. idem
& hoc argumēto probať, ꝙ iure Pōtif. & na-
turales, filiorū nomine continenť, vt dixi, &
adoptiui, & ipſi sūt filij: lex hoc indulget nu-
ptijs, vt ex eis nati pro veris filijs ſint, & ha-
beanť, at non ideo minus alij quoq; filij eſſe
poſſunt, qui & ipſi iuſti ſint & legitimi.

Non obſtat, quòd ſecundum communē
vſum loquendi, alio nomine legitimos, alio
legitimatos appellemus, Imo. d.§. ſi quis ro-
gatus, num. 17. Caſtr. d.l. fi. nu. 5. C. de his,
qui ve. Nam vltra reſpōſionem, Alex. d. con
ſil. 2. num. 17. Soc. d.§. ſi eius, nu. 5. dico ego,
ꝙ ſicut legitimati per ſubſequens matrimo-
nium comprehenduntur his verbis, l. cum,
quis, C. de nat. lib. & §. tanta, qui fil. ſint
leg. & omnes conueniunt: nec iſte cōmunis
vſus quidquàm prohibet, ita quoque idem
hic dicendum eſt. Et ratio illa eſt in prom
ptu, quòd qui dicit legitimatum, non vult
negare eum eſſe legitimum, ſed legitimita-
tē ſignificat, quæ naſcitur ex legitimatione
& qui dicit legitimum omnem legitimitatē
complectitur. Et videmus vſu receptum,
vt ſi quis rogetur, an ille filius ſit legitimus,
reſpondeatur, eſt legitimatus, vel eſt legiti-
mus ex reſcripto Principis. Optimum ta-
mē erit, ad tollendam hanc dubitationem,
probare, quòd Bononiæ legitimati appel-
lantur legitimi, quod facilè factu puto, quia
alias in ea ciuitate cōſultum eſt, quòd in ſta
tuto illic vigente, vt maſculi excludant fœ-
minas contineťur legitimatus, vt per Cro. cō
ſil. 360. in 3. & per Bero. conſil. 174. in 2. qui
refert eſſe pronunciatum pro legitimato, &
quam ſentētiam ſeq. Mont. ad ſtatutum ip-
ſum de ſucc. liber. in additione ſua, & ſi id
probabitur, euitabimus auctoritatē Gra. re-
ſpon. 29. num. 44. in 2. qui dicit, quòd legiti-
matus debet probare, quòd talis vſus non
vigeat in ciuitate, quod tamen eſt contra
mentem aliorum Doctorum.

Secundò pro hac ſententia facit, ꝙ legiti-
matus eſt adęquatus legitimo, & ab eo nihil
penitus differt, d. §. ſit igitur, teſtator ergò,
qui de legitimo loquutus eſt, de hoc quoq;
ſenſiſſe, per interpretationem paſſiuam, cre-
ditur, l. 1. §. lex Falcidia, ad l. Falc. Rui. in his
terminis conſil. 161. num. 10. in 2. conſi. 86.
num. 10. in 3. Barb. l. cum acutiſſimi, num.
16 223. C. de fideic. Ceph. conſil. 117. nu. 21.
Ita quoq; qui dixit ſine filijs natis ex matri-
monio, † ob hanc exequationē, eos compre-
hendit, qui ex matrimonio ſunt legitimati,
Dec. cōſ. 155. cōſ. 622. Rim. cōſ. 226. & cōſi.
454. cum alijs multis quos alias congeſſi ad
uerſus, Cra. conſil. 675. Ceph. conſil. 276.
Rim. iun. conſil. 222. & Paſeth. conſil. 98.

qui

qui omnes in eadem cauſa conſulti ſunt, &
contra quorũ conſulta, fuit pro cõſilio meo
bis & conformiter iudicatum. Idem euenit,
ob eandem rationem, in his filijs, qui ex pu
tatiuo matrimonio nati ſunt. Dec. conſil.
153. num.4. Soc. iun. conſil. 39. num. 31. &
32. & conſil. 63. in 3. Rip. reſpon. 217. quos
ego aliàs defendi à Cur. iun. conſil. 64. qui
nimis audacter Decium impugnare niſus
eſt. Cũ itaq; in hac materia habeamus deci
ſiones, quibus probatur extẽdi diſpoſitionẽ
teſtatoris ad caſum exæquatum, res videtur
eſſe extra dubitationem, cùm certum ſit le-
gitimatum exæquari legitimo.

Tertiò, nemo negabit, quin verbum le-
gitimus, & ſi fortè ſignificantius referretur
ad natum ex matrimonio, poſſit etiam perti
nere ad legitimatum: nam vox, legitimati,
barbara eſt, nec legitur in toto iuris ciuilis
corpore, in quo tales ſemper legitimi vocã-
tur, in d. No. quibus mo. nat. eff. leg. & quib⁹
17 mo. eff. ſu. & paſſim. At quoties una vox †
poteſt plura ſimul comprehendere, illa com
prehendit, licet magis proprium ſit vnum, q̃
aliud: idq; in materia etiam odioſa, l. cum
lege, vbi Aret. de teſtam. Quare cũ teſtator
his verbis vtitur, ſi ſine filijs legitimis, ad le-
gitimatos etiam, verba eius porrigemus,
quod etiam Barb. ſenſit, d. l. cum acutiſſimi,
num. 280.

18 Quartò in materia † d. l. cum auus, & d. l.
cum acutiſſimi, communis eſt ſententia; ꝙ
legitimati excludant ſubſtitutum, Tiraq.
dd. verbis, ſuſceperit liberos, num. 84. ergò,
& idem dicendum, quando teſtator vſus eſt
illis verbis, legitimis, & naturalibus: quaſi
expreſſerit id, quod tacitè inerat. Idẽ quo-
19 que euenit in materia † d. l. ſi vnquàm, nam
ſpurius natus poſt donationem, indequè le-
gitimatus eam reuocat, Dec. conſi. 366. Rip.
d. l. ſi vnquàm, num. 30. Pariſ. conſil. 72. nu.
24. in 2. Gab. Rom. de donat. concl. 2. num.
58. quod non alia ratione fit, quàm, quòd
Donator eandem videtur habere affectionẽ
erga hunc filium legitimatum, quam habet
erga iuſtum. Pariter ergo, qui ſubſtituit fi-
lio ſuo, ſi ſine liberis naturalibus, & legiti-
mis deceſſerit, cenſetur, & de legitimatis ſẽ
ſiſſe, cum præſumatur, & ſe iuri cõmuni cõ-
formare, vt in his terminis arguit Rui. d. §.
& quid ſi, nu. 54. & habere eandem affectio-
nem ad legitimatum, vt per Anch. cõſ. 225.
expreſſio ergò eius, quod ineſt, non debet o-
perari contrarium effectum.

20 Quintò accedit, ꝙ in ſucceſſione † teſta-
mẽtaria idem ius obſeruamus, quod in legi
tima, & illa ab hac, interpretationem capit.
Bar. & all. l. heredes mei, §. cum ita, ad S.
C. Treb. & ita arguũt Doct. paſſim. In fidei-
cõmiſſo filius ingreditur locum patris, ſi &
ab inteſtato ingrediatur, iuxta con. Dec. pri
mum, cum ſimm. Appellatione filiorum ne-
potes ſignificanĩ in teſtamẽtis, quãdo ab in-
teſtato filius & nepos ſimul ſuccederẽt, Cur.
iun. conſil. 57. cum ſimm. quæ aliàs congeſſi.
At hic filius legitimat⁹ patri ſuccederet vnà
cum alijs filijs legitimis, ſi extarent. Alex. d.
conſil. 2. num. 12. ergò, & vt illi facerent, &
ipſe faciet deficere conditionem. Et ſentẽ-
tiam hãc plerique ſequuti ſunt, Iac. ab Aret.
quem refert, & ſeq. Io. And. ad ſpec. de ſucc.
ab int. in vlt. add. ad fi. qui tamen ponebat
quæſtionem, quando dictum erat, ſi ſine li-
beris. Bal. d. l. Gallus, §. ſi eius, in fin. vbi &
Aret. num. 42. colum. 4. in fin. Soc. nu. 5. Rui.
nu. 25. Alb. d. §. cum autem, vbi & Alexã.
qui de communi, Iaſ. num. 6. Imo. d. l. ex fa-
cto, d. §. ſi quis, num. 17. qui de communi, &
Caſtr. ibidem num. 4. Rip. num. 15. licet ipſe
Imo. attento communi vſu, aliud putet. d.
num. 17. & l. ex facto, num. 14. de vulg. at ego
reſpondi ſupra, Aret. d. l. ex facto, nu. 9. quod
eſt communis, Iaſ. d. l. Gallus, §. & quid, num.
138. & Rui. num. 198. Galiau. num. 87. Alc.
2. lec. num. 78. But. c. per venerabilẽ, nu. 17.
qui fil. ſint leg. & ibi latiſſimè Præp. Alex. à
num. 101. ad nu. 107. Anch. c. canonum ſta-
tuta, col. 104. ver. Quæro, quid ſi ſtatutũ lo
quatur de filijs legitimis. de cõſtit. Barb. d. l.
cũ acutiſſimi, n. 257. Durãt. tit. 5. caut. 15. de
ar. te. Od. Sfor. i tract. cõpẽd. par. 6. art. 4. pag.
209. & alij, etiam multi citari poſſent, qui in
ſuis commentarijs, & tractatibus hanc ſen-
tentiam ſequuti ſunt, quam item pleriq; cõ
ſulendo probarunt, Bal. conſil. 16. in 4. An-
char. d. conſil. 225. Com. lat. conſ. 168. Caſtr.
d. conſil. 30. qui, quod magis eſt, agit de di-
ſpenſato, & conſil. 461. num. 4. & 5. in pri.
Alex. fuſiſſimè omnium, d. conſ. 2. in pri. vbi
de communi, num. 13. Cor. conſil. 177. in fi.
in prin. Bolog. conſil. 58. num. 29. Cur. conſi.
35. num. 10. Soc. cõnſil. 251. num. 11. in 2.
Gozad. conſil. 25. num. 3. conſil. 29. num. 19.
Dec. conſil. 258. & conſil. 265. num. 6. & con
ſil. ſeq. nu 4. Cur. iun. conſil. 221. qui ambo,
de communi, Rim. conſil. 28. & conſil. 226.
Rui. conſil. 76. nu. 10. & 11. & conſi. 87. num.
13. in 3. Pariſ. conſ. 13. nu. 39. in 2. & conſi.
63. num. 10. in 4. & Angu. conſi. 74. lib. 6. vlt.
voluntat. Soc. iu. cõſil. 77. nu. 7. in 2. Roland.
pleniſſimè, conſil. 67. per to. & conſ. 83. nu.
19. in 3. Non. conſil. 69. Decia. reſpon. 3. nu.
89. in pri. & latiſſimè, reſponſ. 42. num. 14.
eo. & Menoc. in eodem caſu, conſil. 266. per
to. Burſ. conſil. 76. & Berret. nouiſſimè, con-
ſil. 31. qui diligenter excutit articulum, & hi
Doct.

Doct. relati alios citant, qui apud eos vide-
ri poſſunt. Quare certum eſt hanc eſſe rece
ptiſſimam ſententiam, quæ & veriſſ. eſt, vt
conſtat ex rationibus quas paulò ſupra retu
21 li. At quoniam † plurimi Doct. exiſtimarũt
hanc ſententiam tantùm procedere ſi citati
fuerint ſubſtituti de quorum pręiudicio agi
tur. Alex. ſecum quodammodo pugnans cõ-
ſil. 25. conſil. 67. conſil. 94. in pri. Cro. con-
ſil. 269. in 2. Neuiz. conſil, 99. num. 20. Sil. cõ
ſil. 45. Burſ. qui multos refert cõnſil. 1, num.
30. in pri. & alij addi poſſent, Neceſſe eſt in-
quirere, an Doct. iſti rectè loquãtur. Et opi-
nor eos ſic reſpondiſſe, vt cauſæ potius faue-
rent, quàm quòd ita verè ſenſerint ex infra
ſcriptis. Primò, quia veteres illi Doct. qui
primò hanc quęſtionem excuſſerunt, & po-
ſteriores, qui eos ſunt ſecuti, nullam faciũt
de citatione mentionem, & Tiraq. dd. verb.
ſuſceperit liberos, qui ſolet eſſe accuratiſſi-
mus in recenſendis auctoribus, teſtatur nul-
lum ex ijs, qui putarunt excludi ſubſtitutũ
exigere citationem, & idem quoq; confir-
mant, Soc. d. conſil. 251. num. 10. licèt ipſe
contra teneat, & Rui. d. §. ſi eius. num. 75. Pla
nèq; ita res habet, quandoquidem eas ad-
dunt rationes, quòd legitimatus nihil à legi
timo differt, & quòd eſt verè legitimus, quæ
concludunt ex propria verborum ſignifica-
tione comprehendi legitimatum, illis ver-
bis, ſine filijs legitimis, & naturalibus. Et
velim mihi dicant Alex. & alij, qui exigunt
citationem, quid illa poſſit operari. Etenim
ſi verbis teſtatoris apprehẽditur legitimus,
quaſi de eo ſenſerit teſtator, fruſtrà ingeri-
mus citationem: ſin minus, nunquid ipſa
efficiet vt comprehendatur? planè ſi Prin-
ceps non aliter legitimat, quàm præuia ci-
tatione: poteſtas, & iudicium Principis ex-
cludit ſubſtitutum, non mens teſtatoris: &
idem Princeps hoc ipſum præſtabit diſpen-
ſando, neq; minus ſuccedet diſpenſatus, q̃
plenè legitimatus: ſicut etiam videmus, ꝙ
contra teſtamentum legitimant plerunque
Principes, ẽt quando concepta eſt ſubſtitu-
to illis verbis, ſi ſine legitimè natis. Aut er
ga verba ſufficiunt, & ſuperuacua eſt cita-
tio, aut non ſufficiunt, & fruſtrà adhibetur.
22 Eſtq; ridicula, Cra. † reſponſio in conſi. 669.
num. 7. qui dum Rui. reprehendit, deq; illo
miratur neceſſariam dicit citationem, pro-
pter limitationes, quas habet regula: qua-
ſi verò, vbi Princeps legitimauerit, non poſ-
ſit ſubſtitutus in iudicio, quod agitabitur,
deducere contra legitimatum exceptiones,
& limitationes contra regulam: legitimatio
enim non eſt iudicium, ſed beneficium, ac
donum Principis, Bal. conſil. 119. num. 4.
in 5. qui voluit licere Principi, ob hanc ra-
tionem legitimare ante aditam hereditatẽ,
ſine citatione. rectius Alcia. d. §. & quid ſi,
num. 79. in 2. lect. dixit non inquiri in volũ
tatem teſtatoris, in actu legitimandi, ſed po-
ſtea in iudicio, & ideo nec ſubſtitutum cita-
tari, & ſic declarat Anch. d. conſil. 225. &
Alex. d. conſil. 67. & d. conſil. 94. Et hæc
opin. probatur grauiſſimorum virorum au-
ctoritate, Comen. d. conſil. 168. num. 4. &
5. qui concludit legitimatum ſuccedere in
feudo ad quod legitimi, & naturales voca-
bantur, etiam ſi non præceſſerit citatio, & eã
adfert rationem, quòd ille verbis huiuſmo-
di comprehenditur, & quòd Princeps non
derogat iuri alterius, ſed purificat conditio
nem. Sic etiam ſubijcit Comen. euenit in
ſubſtitutione, ſi ſine filijs legitimis, & natu-
ralibus, quæ deficit vbi quis legitimetur. ec
ce vt Comen. nominatim reijcit citationem
alia addit ille, quę apud eum videri poterũt.
Caſtr. & ipſe d. conſil. 461. num. 4. in pri. in
caſu non abſimili vult legitimatum ſuccede
re in feudo, & ſi nulla citatio præcedat, quia
inquit non præiudicat legitimans, ſed qui
conceſſit, dum vſus eſt verbis, quæ compre-
hendunt legitimatum, dixitq; pro legitimis
& naturalibus: addit amplius, etiam ſi, qui
legitimat non haberet poteſtatem legitimã
di ad feuda idem eſſe dicendũ, eo ꝙ legitima
tus ſit naturalis & legitimus: de quali inue-
ſtitura loquitur, Alb. d. §. cum autẽ. dum prę-
iudicium ſubſtituti non conſiderat. Aret. ẽt
d. §. ſi eius, num. 42. 4. colum. in fi. dum reſpõ
det rationi illi, quòd Princeps in dubio non
præiudicat, ait quòd nullum ius aufertur
ſubſtituto, qui tali caſu non fuit vocatus, ſi
nullum ius aufertur, nec citatio etiam neceſ
ſaria eſt. Idem quoque alibi in d. l. ex facto,
nu. 12. de vulg. dicit talem legitimationem
procedere ex tacita voluntate teſtatoris, &
ideo non eſſe opus citatione, & eum ſeqq.
Soc. d. §. ſi eius, num. 5. & conſil. 226. num. 6.
in 2. Rui. d. §. ſi eius, num. 64. & d. §. & quid ſi
tantum, num. 198. vbi & Iaſ. num. 139. & Ga
liau. n. 87. idem volunt, & idem ſentit Anch.
d, conſil. 225. dum ait auum habere eandem
affectionem erga legitimatum, quam habet
ergà legitimum, vt & ſupra dixi, & quàm-
uis Soc. d. num. 5. velit reſpondere alteri ra-
tioni, Aret. dicatq; quòd imò Princeps præ-
iudicat, vt qui facit deficere conditionem;
tamen vt rectè replicat Rui. d. num. 64. factũ
Principis non ordinatur ad excluſionẽ ſub-
ſtituti, l. ſi vehenda, §. 1. ad l. Rh. de iac. Prin-
ceps enim verè ſuam exercet poteſtatem, &
beneficium impertitur petenti, nec decla-
rat, an ex vi teſtamenti legitimatus exclu-
dat

dat ſubſtitutum vel non, ſed totam rem diſpoſitioni iuris relinquit, nec deſideratur, vt voluntas teſtatoris deprehendatur ex verbis diſponentibus, vt falsò reſpondit Rui: ſibi vt plerunq; ſolet contrarius, conſil. 173. in 2. ſed ſufficit, vt de ea aliquo modo appareat, vt in his ferè terminis trad. Cra. pri. par. nu. 21. de ant. temp. & potior eſt auctoritas, Aret. Soc. & eiuſdem Rui. legentis, q̄ Ruini ſolius conſulentis. Sed & Alex. qui in d. cõſ. 67. & d. conſi. 94. exigit citationem, d. conſi. 2. num. 13. apertè fatetur, quòd communis opin. procedit quando filius eſt legitimatus ſimpliciter, nec conſtat quòd Comes voluerit præiudicare ſubſtituto: Verba eius ſunt, præterea dato, quòd vera non eſſet communis, procederet quando ſuperior legitimaſſet ſimpliciter; & ſic vult, ꝙ Doct. loquantur in legitimatione ſimplici, & ob id Addens ad Alex. d. conſil. 64. iure eum reῄendit. Eſtque hæc mera veritas, quia Doct. omnes exæquant hos caſus, ſi teſtator dixerit ſine filijs, vel ſine filijs legitimis & naturalibus, Bal. d. §. ſi eius, vbi & cęt. Sicut ergo legitimatus excludit primo caſu, quando filij tãtum ſunt poſiti in conditione, nec citatio exigitur: ita quoque, & quando additum eſt legitimi, & eandem ſententiam tuentur Od. Sfor. d. par. vlt. lim, 2. pag. 209. Angui. d. conſil. 74. Decia. d. reſpon. 42. Menoc. d. conſil. 266. Bero. d. conſil. 31. licèt non citent eos, quos ego retuli, nec diſſentit Ceph. d. conſil. 117. num. 21. Et certè ſi communis opin. ea ratione ſubnixa eſt, quòd legitimatus eſt verè legitimus, & verbis teſtamẽti cõprehenditur; non intelligo quamobrẽ Doct. inculcent citationem, vt enim dixi ſi cõprehenſus eſt, non eget citatione: ſin minus, citatio non facit, vt comprehendatur: vt etiã agnouit, Franc. Sarm. c. 8. lib. 2. ſelect. interp. Et ſi citatio non eſt neceſſaria in legitimatione naturalis, vt admittit Soc. d. §. ſi eius. non alia ratione, q̄ quòd teſtator illis verbis, legitimis & naturalibus, eum complexus eſt; ita quoq; idem euenire debet in legitimatione ſpurij ob eandem rationem, quia ſcilicet eſt & ipſe legitimus & naturalis: & maximè quia cum hodie paſſim ſpurij legitimentur, tam à Principibus, quàm ab eorum Comitibus, potuit facilè teſtator de hmôi legitimatione ſuſpicari, ac vti verbis, quæ illum excluderent, ſi ei libuiſſet. Alioqui cum ſpurij ſint legitimi & naturales tempore euenientis conditionis; ſatis mente, & verbis teſtatoris ſignificant. Hæc ego latius deduxi, vt apparerent Magnificos DD. Cæſarem, & Auguſtinum Graffios, qui naturales erant, non ſpurij bonam age-

23 re cauſam. Neque illis obeſt Bulla † Pij Quarti an. 1565. qua cauit ne legitimati cõtra teſtamẽta ſuccedant: quia nos hic dicimus ſubeſſe voluntatem teſtatoris, vt latè ſupra deductum eſt. Et in terminis huius Bullę in cauſa Nobilium de Armis ita reſpõdit, Decia. reſpon. 38. nu. 22. in 3. & certè verba Bullæ hac in re ſatis clara ſunt. Quòd ſi illi virtute legitimationis ſuccedere vellent in aliquo fideicõmiſſo, ĩ quo legitimè nati, vel ex matrimonio vocarentur, tũc Bulla eis obſtaret, nec legitimatio, quę & huc porrigitur propter ampla eius verba illos adiuuaret: tunc enim & citatio neceſſaria fuiſſet, & cauſę cognitio, quia Comes cõtra teſtamẽtũ legitimaſſet: & S. Pont. talem poteſtatem ei adimit d. Bulla. Et ita alias contra conſil. Ceph. 186. num. 71. fuit hic ab ampliſſimo Conſilio Iuſtitię iudicatũ me cauſam agẽte. Et n. cum in legitimatione Co. Io. Baptiſtæ nulla eſſet facta mentio fideicõmiſſi, & ille vellet ſuccedere, tã in fideicõmiſſo, quod cõceptum erat verbis illis, de legitimo matrimonio natis: quàm in altero, in quo dicebatur, ſi ſine filijs legitimis & naturalibus: Excellentiſſimi Conſiliarij eum à primo reppulerũt, nõ ab altero, quaſi ꝙ ſpurius ipſo iure fiat capax fideicõmiſſi ſimilis ſequuta legitimatione, ex mente teſtatoris, etiam ſi is, qui eum legitimat neſciuerit ſubeſſe fideicõmiſſum: quod propter eas fit rationes quas ego ſupra latius adtuli. Hæcque addita ſint, vt certiorem, ac iuſtiorem horum fratrũ cauſam probem: Si enim ſpurij legitimati secũdum communem ſententiam, nouis argumentis à me comprobatam, excludunt ſubſtitutionem: Multo maximè naturales, quales ipſi ſunt. Et hoc, meum eſt de huiuſmodi iuris controuerſia iudicium.

ARGVMENTVM.

De legitimatione per ſubſequens matrimonium, & eius vi pleniſsimè Tractatur; Quòdquè taliter legitimati habeantur pro verè, & propriè legitimis, & vt tales, faciant defficere condinonem, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio natis, à teſtatore appoſitam, clarè demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Legitimati per ſubſequens matrimonium, veniunt in diſpoſitione loquente de legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio natis, dicunturq; verè & propriè legitimi.*

2 *Diſpoſitio principalis declarat ſubſequentem acceſſoriam.*

3 Emphy-

3 *Emphytheuſis Eccleſiaſtica comprehendit legitimatos per ſubſequens matrimonium.*

4 *Supleri non poteſt aliquid in Teſtamentis, ex quo diſpoſitiones teſtatorum immutentur.*

5 *Legitimatis per ſubſequens ineſt qualitas adiecta diſpoſitioni, quòd ſint procreati ex legitimo matrimonio.*

6 *Bal. Conſ. 367. in 5. notatur.*

7 *Tex. in l. cum quis, C. de nat. lib. declaratur.*

8 *Legitimatis per ſubſequens maxime lex ſauet, quia fuerunt in cauſa, vt alij legitimè naſcerentur.*

9 *L. ſi vnquàm, C. de reuoc. donat. comprehendit & legitimatos per ſubſequens.*

10 *Cap. tanta, qui filij ſint leg. declaratur.*

11 *Doctores qui reſponderunt legitimatos per ſubſequens, non eſſe verè legitimos, ad id moti fuerunt pecuniæ ſtudio allecti.*

12 *Papa eodem modo loquitur de legitimatis per ſubſequens, & de legitimè natis.*

13 *Rui. in l. Gallus, de lib. & poſth. notatur.*
Verba natos, vel procreatos ex matrimonio non differunt, contra Rui.

14 *Exequatorum in vno, quod eſt ſtatutum, ad alterum porrigitur, maximè in interpretatione Teſtamentorum, & inferius plura exempla afferuntur, & vide num. 57.*

15 *Legitimati veniunt in quaecunque diſpoſitione, ſeu conditione, in qua de legitimè natis agitur, & faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs ex legitimo matrimonio natis &c. & exequãtur à lege verè legitimis, & num. 57.*

16 *Scholaribus indultum, vt fruantur ciuium priuilegijs, extenditur etiam ad priuilegia poſtea conceſſa.*

17 *Monaſterium verbo filiorum continetur, etiam ſi dictum ſit, ex ſuo corpore &c. num. ſeq.*

19 *Epiſcopus ſatis eſt, quòd ſit per ſubſequens legitimatus.*

20 *Qualitas certa in homine, vt is ſit idoneus, vbi à lege requiritur, illa verè, & propriè ineſſe debet, & idem eſt in hominis diſpoſitione, & dontur exempla.*

21 *Legitimatum an comprehendat, ſtatutum agens de filio nato ex legitimo matrimonio, & idem eſt in hominis diſpoſitione.*

22 *Legitimus quod quis modò dicatur, & modò non, monſtrum eſſet.*

23 *Argumentum procedit à legis diſpoſitione, ad diſpoſitionem teſtatoris.*

24 *Interpretatio latior, & benignior fit in Teſtatoris, quàm in legis diſpoſitione.*

25 *Dotis lucri pactum, ſi vxor moriatur, porrigitur ad ingreſſum monaſterij.*

26 *Filiorum appellatione, etiam ſi fuerit additum ex ſuo corpore, veniunt nepotes.*

27 *Fratris filius continetur appellatione proximiorum per Teſtatorem facta, ſi agatur de caſu in quo ſecundùm legem, is cum patruo ſuccederet.*

28 *Subſtitutio ſi nollit, trahitur ad caſum impotẽtiæ.*

29 *Legis nulla maior interpretatio poteſt eſſe ea, quæ ex lege ipſa deprehenditur.*

30 *Subſtitutio ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, trahitur ad legitimatos.*

31 *Filiorum ex legitimo matrimonio natorum appellatione, veniunt nati ex matrimonio opinatiuo.*

32 *Matrimonio opinotitio nati, ex adulterino, non autem legitimo nati dicuntur.*

33 *Præiudicium quãdo alicui fit in conſequentiam, is conqueri non debet.*

34 *Legitimatos per ſubſequens præſumitur Teſtatorẽ diligere, ac ſi antè matrimonium nati eſſent.*

35 *Legitimationis per ſubſequens natura eſt, vt trahatur retro in alterius damnum.*

36 *Alex. Conſil. 5. in 7. notatur.*

28 *Legitimatos per ſubſequens, contineri in inueſtituris feudalibus, & teſtamentis, de filijs ex legitimo matrimonio natis loquentibus. Qui tenuerunt, citantur & contrarium tenentes reffelluntur.*

39 *Butr. notatur de inconſtantia, in materia legitimotionis per ſubſequens.*

40 *Alex. notatur de inconſtantia, in materia legitimationis per ſubſequens.*

41 *Bal. Conſil. 367. in 5. declaratur aliàs de in inconſtantia notatur.*

42 *Alciat. parum conſtans in materia legitimationis per ſubſequens.*

43 *Præpoſitus parum conſtans in materia legitimationis per ſubſequens.*

44 *Roſell. in Tract. de legiti. declaratur.*

45 *Sard. in Tract. de legiti. reprehenditur.*

46 *Rui. varius in materia legitimationis per ſubſequens.*

47 *Natt. ſibi contrarius in materia legitimationis per ſubſequens.*

48 *Ceph. varius in materia legitimationis per ſubſequens.*

40 *Menoch. Conſil. 116. malè allegat Doctores.*

50 *Curt. iu. varius in materia legitimationis per ſubſequens.*

51 *Aluarot. diſtinctio in legitimatione per ſubſequens de conceptione, & natiuitate, reprobata.*

52 *Bal. in c. naturales ſi de feud. fuer. contro. communiter reprobatus.*

53 *Legitimati per ſubſequens an propriè dicantur legitimi alia diſtinctio; an fuerint verè naturales, nec ne.*

54 *Geminotio verborum quando, & quomodo conſideretur.*

55 *Rui. Conſil. 92. lib. 3. & Soci. iu. Conſ. 12. lib. 4.* } *improbantur.*

56 *Citatio in legitimatione per ſubſequens, non eſt neceſſaria.*

57 Natt.

57 *Natt. Conſil. 602. reprehenditur.*
58 *Legitimatio, an & quando trahatur retro in præiudicium alterius.*
59 *Rol. Conſil. vltimo, lib. 2. reſpondetur.*
60 *Legitimatio per ſubſequens, an locum habeat ſi mulier ſit vilis, & quid ſi erat Ancilla.*
61 *Rimi. Conſil. 8. improbatur.*
62 *Clericus etiam beneficiatus matrimonium contrahit.*

CONSILIVM XXIV.

SI rectè, diligenterque verba
teſtatoris, de quibus intèr
hos Nobiles ſit controuer-
ſia, perpendantur, non erit
anxiè laborandum in præ-
ſentis facti definitione.
Etenim verè hîc non verſamur in ea diffi-
cultate, de qua Bald. conſ. 36. in 5. Alexan.
cõſ. 5. in 7. & Dec. conſ. 155. An ſ. qui per
matrimonium ſubſequens legitimi fiunt, in
ea diſpoſitione comprehenſi ſint, in qua de
legitimè, vel de legitimo matrimonio natis
agatur. Namque in vtriſq; teſtamentis, quę
1 exhibita ſunt, dicitur ſimplicitèr, † legiti-
mis, & naturalibus ex legitimo matrimo-
nio; quæ verba æquè conueniunt ijs, qui ab
initio ex legitimo matrimonio naſcuntur,
ac ijs, qui poſt ex eodem legitimi fiunt; cum
hic terminus legitimus, ſit generalis; vt per
Dec. conſil. 399. Quemadmodùm enim is
rectè loquitur, qui dicit, ſinè filijs legitimis,
& naturalibus ex reſcripto, cùm de legiti-
matis per Principem intelligat; ità & is, qui
de legitimis, & naturalibus ex matrimonio,
cùm vel de ità natis, vel per matrimonium
natalibus reſtitutis, ſentiat; horumq; ver-
borum ille erit ſenſus, legitimati per reſcri-
ptum, vel oblationem curiæ, vel nomina-
tionem teſtamentariam, vel alitèr ab hoc
fideicommiſſo excluſi ſint, ſoliq; legitimi ex
matrimonio admittantur; Nec poterant
mehercule teſtatores hi aptiùs, & planiùs,
diſponere, cùm, qui per matrimonium legi-
timatus eſt, propriè naturalis, & ex matri-
monio legitimus dicatur. Neque enim exi-
gunt illi, vt ſint nati, vel deſcendant ex ma
trimonio, ſed vt ex matrimonio ſint legiti-
mi, quæ qualitas ineſt filijs per matrimoniũ
ſubſequens natalibus reſtitutis, & ità hos
appellat Iuſtin. in auct. quib. mo. nat. eff. ſu.
§ legitimi; nam ità inſcribitur Rub. quib.
mod. nat. eff. leg. & in tex. dicitur, iura legi-
tima ex matrimonio, & ità eſt ibi dictio, ex,
quam tantoperè extollunt aduerſarij Aduo
cati in quæſtione principali, de qua infrà,
quam tamen ipſe nihilifacio, qui ſciam,
non ob vnam talem voculam patrimonio
ſuo quem eſſe priuandum, ſed ex ſolidis le-
gum rationibus; & alibi etiã Iuſtinianus ità
locutus eſt. Hincq; cùm verba conueniant,
& lex ipſa ſuadeat, quæ intèr filios natos ex
matrimonio, vel ex eo legitimatos nullum
diſcrimen conſtituit, l. cùm quis, C. de nat.
lib. auth. quibus mod. nat. eff. legit. in prin. &
quibus modis nat. eff. ſui. §. reliqui, & c.
tanta, qui filijs ſint legit. teſtatoris diſpoſi-
tio ita erit accipienda, nè à proprietate re-
cedamus, l. non alitèr, de leg. 3. vtq; commu
ni iuri conueniant, l. heredes mei. §. cùm ità,
ad treb. Et ſi rem ità intelligimus, ceſſant
omnes rationes Baldi, Alex. & ſequacium,
eo quòd nullũ hoc caſu natiuitatis primor-
dium teſtator ipſe reſpexit, ſatiſq; illi fuit,
modò filij eſſent naturales, & ex matrimo-
nio legitimi, nec ſe ad initium natiuitatis
magis quàm ad aliud tempus retulit: ſufficit
ergò, vt legitimitatem ex matrimonio ſint
aſſecuti, quam eis lex indulget, d. c. tanta,
qui filij ſint legit. & eſt vera, ac propria legi-
timitas, vt omnes illic trad. & declarat Butr.
in c. per venerabilem, num. 16. eo. tit. qui fi-
lij ſint legit. Quocircà ſi non ſunt nati le-
gitimi, vt ex aduerſò ſupponitur, ſat eſt, vt
ſaltèm ex matrimonio ſint tales. Et hęc eſt
ſolidiſſima ratio, cui nunquàm reſponſum
eſt. Nam Doctores citati pendunt verbum,
natos, aut, procreatos, & ſimilia, vt Bal. &
Alex. vbi ſuprà, & alij paſſim, & dictionem,
&, quæ ponitur inter diuerſa, & alia, quæ
hic non concurrunt. Etſi opinio Bal. valdè
dubia eſt, vbi id ſit expreſſum, imò falſa, vt
dicã poſt, quantò minùs illa obtinere pote-
rit, vbi natiuitatem, aut originem teſtator
non reſpexit, ſed ſolam legitimitatẽ ex ma-
trimonio? Sic & in inueſtitura, quæ exhi-
bita eſt, ſimplicitèr dicitur, legitimis deſcẽ
2 dentibus, in principali diſpoſitione, † quæ
declarat ſubſequentem acceſſoriam. l. ſi ſer-
uus, in fi. de leg. 1. cùm ſimilibus, & verba
etiàm inferiora conueniunt, ibi, cauſam ha-
bentibus à legitimè deſcendentibus; nam
hi filij cauſam habent à Domino Paulo, qui
legitimè deſcenderat; Et ita verbis inueſti
turæ comprehenſi ſunt hi legitimati: maxi-
3 mè cùm emphytheuſis Eccleſiaſtica ſit, † in
qua veriſimile eſt habitam fuiſſe rationem
talium, Anch. conſil. 241. num. 4. Rui. conſ.
105. num. 10. in 3. & ea poſſit alienari, iuxta
formam inueſtiturę ipſius; Et certè in his
terminis nemo eſt, qui contradicat; Etenim
cum verba conueniant, eo quòd tales filij
dicuntur legitimi ex matrimonio, vt dixi,
conueniet etiàm diſpoſitio: ideoque non de
beret vlteriùs diſputari de hac re. Nec di-
catur

ratur addi debere verbum, natis, in ſubſtitutione, vt dicamus, filios legitimos, & naturales ex legitimo matrimonio natos, ſicut etiam alibi ſupplet glo. in l. Gallus, §. ſi eius. de lib. & poſthum. vt per Rim. iun. conſil. 222. & Ceph. conſil. 276. qui pluriès in hac cauſa conſuluerunt; Quia reſpondeo, non poſſe aliquid ſuppleri in te-
4 ſtamentis, † ex quo diſpoſitiones teſtatorum immuttentur, maximè quando oratio ipſa perfecta eſt, nec vlla eget ſubauditione. ſi ergò ex verbis ipſis hi filij non ſunt excluſi, & oratio eſt clara, impoſſibile eſt, vt addamus verbum aliquod, ex quo excludantur; & ſuppletio glo. in d. §. eſt ex natura rei, & ex ſubiecta materia, quia nurus erat pregnans, vt ibi dicitur. Et ex his manifeſtum eſt rem eſſe certam, quoniam teſtatores non retulerunt ſe ad legitimitatem coniunctam natiui tati, ſed ad eam, quę ex matrimonio deſcendat, qualis hæc noſtra eſt; ſunt enim hi filij naturales & legitimi ex ipſo matrimonio. & in proprijs terminis ità declarat Rui. in d. §. ſi eius, nu. 95. & ſeqq. qui longè poſtquàm hæc ſcripſeram, in lucem venit.

Libet tamē excutere articulum ipsū principalem, qui ab aduerſarijs in diſputationē reuocatur, vt veritas ipſa vndique clarior emergat.

Supponamus ergò teſtatores verbis illis vſos eſſe, de legitimo matrimonio natis. Et adhuc dubiò procul exiſtimo, & ex matrimonio ſubſequenti legitimatos contineri. Et quoniam non ignoro quæſtionem hāc eſſe iuris controuerſi, & quæ vtrinq; multos habet adſertores: optimum eſt non tàm ex Doct. commentarijs, quàm ex legibus, & rationibus in veritatem ipſam inquirere, vt ſciamus, quibus Doctoribus magis hęrendum ſit, & quæ opin. ſequenda.

Primò itaq; dico, qualitatem hanc, vt ſint procreati ex matrimonio legitimo, ineſ-
5 ſe † ità legitimatis; ſi igitur verba conueniūt, item & diſpoſitio, l. 4. §. totiès, de dam. inf. Idq; fit manifeſtum ex d. l. cùm quis, in fi. C. de natur. lib. Sed qui, inquit Imperator, ex iiſdem matrimonijs procreati ſint, ſimili perfruantur fortuna; Ecce vt hic Imperator hos legitimatos appellat procreatos ex matrimonio, vtiturq; dictione, ex, quæ cauſam immediatam ſignificat, vt pendunt Aduocati contrarij. textus ergo hic apertè rem definit; Eodem modo Imp. locutus eſt etiā in §. fi. de nupt. Quod, & alijs liberis, qui poſtea ex eodem matrimonio fuerint procreati, noſtra induſſit conſtitutio. Agnoſce hîc dictionem, x, & verba, procreatos, & ex eodem matrimonio, quæ verba ſuppo nunt natos antè, dici & ipſos ex matrimonio procreatos. Quarè ſi tales hi ſunt, & diſpoſitiones teſtatorum ex reſpōſis Iuriſcōſ. interpretationem mutuantur, l. ſi ita, in fin. de manum. teſt. & dicam infrà, potior eſt Imperatoris auctoritas, quàm Doctorū nu-
6 merus, & multitudo. Et ſi Bal. in d. † conſ. 367. vbi de procreatis ex legitimo matrimonio reſpondit, hos duos locos non oſcitantèr legiſſet, aut fideliter conſiderare voluiſſet, nunquàm tàm temerè auſus eſſet reſpondere, ſi modò ità reſpondit, vt allegatur, de qua re infra: ſunt enim adeò aperti, vt nulla ſuperſit dubitatio.

Non obſtant aliquę reſponſiones, quæ ex aduerſò proponuntur; nam dùm dicitur pri-
7 mo, quòd is tex. † habet locum in hereditate patris tantùm: Reſpondeo hoc nihili eſſe, quia conſidero ipſe illa verba, cùm ex iiſdē matrimonijs, ex quibus apparet inditā his filijs hanc qualitatem, vt ex matrimonio ſint procreati. & ideo cùm lex eos tali appellatione dignata ſit, teſtator & ipſe idem ſenſiſſe creditur, qui ſe legi conformat, vt dicam infra. Præterea hoc magnum eſſet mōſtrum, vt hi filij dicerentur procreati ex matrimonio, quandò tractatur de ſucceſſione patris, non aliorum, quia hæc eſt qualitas indiuidua: vt eſt tex. in c. per venerabilem, qui filij ſint leg. & ratio etiam Imperatoris eſt generalis, quia, inquit, cùm ex matrimonijs iiſdem ſint procreati &c. vnde non debet reſtringi. ſicut enim filij nati poſt tale matrimonium, vt legitimè procreati ſuccedunt in quacunque diſpoſitione agente de natis legitimè, quia dicuntur habere hanc qualitatem, ità quoque in his, qui ante nati ſunt, idem cenſendum eſt, cùm dicantur eodem modo ex matrimonio procreati. Secundò, reſpondeo veriùs eſſe, vt d. l. cū quis, ex mente Doctorum omnium, intelligatur de quacunque ſucceſſione; ita tradit in terminis Tiraq. q. 34. num. 38. de iur. primog. vbi vult legitimatum ex matrimonio, præferri nato poſt matrimonium, & citat d. l. cùm quis; & tamèn bona, quæ primogenitis ſunt debita, non à patre, ſed à Principe deferuntur, & paſſim Doct. citant d. l. generaliter, vt dicam infra, nec ſe ad paterna bona referunt. Et profectò ſicut nati poſt matrimonium excludunt hunc ſubſtitutum, nec is tùm conqueri poteſt: nulla etiam ratio ſuadet, vt diuerſum ſit, vbi alij non ſint
8 nati, cùm magis † faueat lex primò natis, quàm poſt, illi enim, vt inquit Tex. in cauſa fuerunt, vt alij legitimè naſcerentur, l. nuper, C. eod. de nat. lib. omnes enim dicūtur ſecuto matrimonio ex eo nati, Cyn. in d. l. nuper

9 nuper; ſic & verba illa, l. ſi vnquàm † C. de re uoc. don. (liberos ſuſceperit) intelliguntur de his legitimatis, quaſi tùm dicantur ſuſcepti. Tiraq. in d. l. ver. ſuſceperit, n. 71. & 72.

Non obſtat altera reſponſio Rim. quòd illa verba non referantur ad natos antè; merum enim commẽtũ id eſt; nam ſi ex iiſdem matrimonijs nati dicuntur, non poteſt intelligi de vno genere filiorum tantum, cum illa dictio, iiſdem, ſupponat duplex genus, & vtrumq; exæquet, & ſtructura orationis adeò manifeſta eſt, vt qui primoribus labris latinas literas deguſtarit, dubitare non debeat. & ob id non induco alitèr. Id etiàm, vt arbitror, viderẽ contrariæ factionis Doctores, qui hunc textum, vt ſcopulum refugerunt, nè illo impacti, ſiſtere iter cogerentur. Contrà verò multi ex noſtris hunc tex. allegarunt, vt per Tiraq. d. q. 34. & in terminis per Salic. in l. ſi totas, C. de inoff. don. nã cùm ea lex concedat reuocationem donationis filijs ex legitimo matrimonio, inquit ille, & legitimatos noſtros contineri, & citat d. l. cùm quis. & ſic vult, quòd & ſi tractetur ibi de præiudicio alterius, quàm patris, illa lex operetur, licèt dictum ſit, ex legitimo matrimonio; eſtque hæc deciſio notabilis, & pulchra; Eundem etiam tex. in quæſtione noſtra citant & Pet. Ang. conſi. 74. & alij, de quibus infra.

Confirmatur & hęc declaratio ex Pontifi-
10 cia conſtitutione. c. tanta, † qui filij ſint legit. coniungendo rubrum nigro, ex no. in l. Imperator, de in di. add. & in rub. ſi cert. peta. Etenim inter eos, qui ſunt legitimi, & de quibus agit Pontifex ſub eo titulo, hi quoq; enumerentur. poſt contractum, inquit, matrimonium legitimi habeantur, qđ verbum in hac materia veram, & propriam notat legitimitatem, d. c. tanta, & c. 2. eod. Bar. in l. ſi is qui. num. 29. de vſucap. Ang. in l. 3. de iniuſt. rup. & irr. teſt. Crot. in d. l. Gallꝰ, §. & quid ſi tantum. num. 168. Idcircò cùm vtroque iure hi tales ſint, fruſtrà Doctores,
11 † aliter reſponderunt.

Nec dicatur, tex. in d. c. tãta. probare quidem hos eſſe legitimos, ſed non legitimè natos, quia reſpondeo ex vi legis retrò ferri ad originem legitimationem ipſam, vt omnes dicunt in §. & quid ſi tantùm. l. Gallus. & communem in hac ſpecie dicit Sil. Ald. §. ſi. de nup. & mox addam; Vbi enim ſecutum eſt matrimonium, & hi filij dicuntur legitimè nati, vt dixi ſuprà. & ſicut affectio dignã vxoris nomine cõcubinam efficiebat, vt eſt tex. in d. l. cum quis. ſic & filij ex matrimonio procreati dicuntur, vbi nuptiæ celebra-
12 tæ ſint. Et ideo Summi Pontifices † ſub dicto tit. qui filij ſint legit. eodem modo loquuntur de legitimè natis, & de legitimatis ex matrimonio ſubſequenti, vt in rubrica ipſa, in c. per tuas, in c. peruenit, in d. c. tanta, iuncto c. 2. & per to. quaſi inter hos nulla ſit differẽtia; & ità in terminis tradit Curt. Sen. conſil. 73. num. 20. verſ. quartò me mouet. vbi ait tales filios legitimatos eſſe vera, & originali legitimitate.

13 Non obſtat etiam, quòd Rui. † conſtituat differentiam inter verbum procreatos, & verbum, natos, nam præter quòd eſt cõtrà Bal. d. conſil. 367. qui agit de verbo, procreati, & alios, de quibus infra, inepta certè eſt huiuſmodi diſtinctio, quia procreari ex matrimonio & naſci ex matrimonio nõ differunt, vt nemini, non patet; & Iuſtin. d. l. cum quis. & d. l. nuper. modò, editi ſunt, modò, nati ſunt, modò procreati, vel progeniti ſunt, ait, vt apud eum videre eſt. Quare hic Text. ineuitabilis eſt, quicquid Rui. dicat.

Secundò conſidero per omnia hos filios eſſe exęquatos his, qui ex iuſtis nuptijs ſunt procreati, d. §. relliqui. d. l. cùm quis. d. c. tanta. cùm ſim. etenim, vt dixi, ex quo matrimonium ſecutum eſt, lex præſumit eam ab initio vxorem fuiſſe, hocq; nomine dignã, d. l. cum quis. & ab eo tempore matrimoniũ inducit, & fingit, & ob id lex tales ex matrimonio natos appellat, vt quæ, aut velit hos eſſe omninò tales, vt dixi, aut ſaltèm per omnia exæquari cùm legitimè natis; Atqui,
14 quod eſt † ſtatutum in vno exæquatorum ad alterum porrigitur, l. prima cùm not. de leg. pri. quod ex interpretatione paſſiua in teſtamẽtarijs diſpoſitionibus receptiſſimum eſt, l. pri. §. lex falcidia. ad l. fal. ergò & hi filij in teſtamentis itidem, vt nati legitimè com-
15 prehendentur. Hinc † ſi ità fuerit concepta ſubſtitutio, ſi ſinè filijs ex legitimo matrimonio natis deceſſerit &c. ſi Princeps naturalẽ legitimauerit, ita vt veniat in quacunque diſpoſitione, ſeu conditione, in qua de legitimè natis agatur, ille faciet diſpoſitionem deficere, & verba teſtatoris ad eum per interpretationem paſſiuam trahẽtur ob ipſius exæquationis vim, & poteſtatem, Soc. conſil. 63. num. 22. in 3. vbi, relatis deciſ. Bal. Butr. ac aliorum, qui conſiderant naſultatem verã, reſpondit eſſe ſatis, vt à Principe ſit inducta exæquatio, Ruin. conſ. 161. nu. 10. in 2. & conſ. 86. nu. 10. & conſ. 87. nu. 14. & cõſ. 94. nu. 10 in 2. Collegium Patauinum inter conſilia Mant. conſ. 191. num. 63. & conſ. 3. inter conſilia ad vlt. vol. & Pariſ. ac alij

in id referri poſſent; & declarat in ſpecie
Dec.conſ.357.ad fi. vbi diſtinguit inter vo-
luntatem teſtantis, quæ poſſit verbis aptari,
& expreſſam prohibitionem. Quarè cùm
hic Teſtator non prohibuerit, quin legitima
ti per matrimonium ſuccedant: ex iuris in-
terpretatione illi intelliguntur vocati, qui
in omnibus, & per omnia ſint legitimè na-
tis exæquati, d.l.cùm quis.d.l.nuper.cùm ſi-
mil. Nam ſi, vt dixi, hoc eſt in legitimatis
ex hominis diſpoſitione, quando videntur
repugnare verba, quia teſtator vocauit legi
timè natos, multò magis erit in his, qui ex
vi legis fiunt legitimi, cùm ea legitimatio
cęteris ſit fauorabilior. Tiraq.d.q.34.de iur.
primig. & paſſim; & ideò Abb.in c.lator, nu.
9. qui filij ſint legit. ſi Princeps, inquit, per
reſcriptum legitimat ad feudum, multò ma-
gis lex per matrimoniũ. Demus ergò, quòd
hi ex legitimo matrimonio non ſint nati, qđ
tamen falſum eſt, at certè ſunt per omnia
exæquati, & ideò ſi non vt tales propriè,
ſaltèm, vt qui exæquantur in omnibus, eo-
16 dem iure vti debent; Quemadmodùm & †
ſi ſcholaribus indultum ſit, vt in omnibus,
& per omnia ciuium fruantur priuilegijs, ſi
quid poſteà his conceſſum erit, ad illos quo
que porrigetur, non vt ad verè ciues, ſed vt
ad exæquatos, vt per Alex.poſt cæteros in l.
1.num.9.de leg.1. Et hæc eſt ratio admo-
dùm efficax: quia eſt imputandum teſtatori,
qui cùm ſciat factam exæquationem inter
hos filios, non arcet expreſsè illos à ſua ſuc-
ceſſione ſi nolit illius eſſe capaces. Ità quoq;
& monaſterium verbo, filiorum, ob exęqua
17 tionem, continetur, nam † ſi dictum ſit, ſub-
ſtituo ſi ſinè filijs &c.& heres grauatus ingre
diatur monaſterium, dicitur cùm filijs de-
ceſſiſſe. Doctores in c.in præſentia. de pro-
bat. Alex.conſil.121.in 2. & conſil. 35. in 3.
18 Quinimò ſi dictum ſit ex † ſuo corpore deſcẽ
dentibus, idem eſt, vt per Bart.conſil.pri.&
Bal.d.c.in præſentia, num.9. quia, inquit, ex
iuris interpretatione monaſterium tale eſt;
Et ideò dici debuit, ex ſuo corpore deſcen-
dentibus, non ſecundùm iuris interpreta-
tionem. ſequitur Alex. dictis conſil. Et quã-
uis non ignorem latiſſimam eſſe quæſtionẽ,
an Princeps legitimare poſſit in præiudiciũ
ſubſtitutorum, & an monaſterium habeatur
loco filij: interim ſit ſatis, quòd illi, qui tenẽt
dictas opiniones conſiderant vim, & naturã
exæquationis. Quarè cùm ſecundùm om-
nes, tales legitimati ſint loco filiorum nato
rum ex legitimo matrimonio, & illis exæ-
quati, nullum eſt dubium his verbis eos eſ-
ſe comprehenſos.

Tertiò faciunt, c.cùm in cunctis.& c.inno
tuit. de elect. cum ibi traditis à Doctorib⁹;
19 vbi concludunt omnes † ſatis eſſe, vt Epiſco-
pus, quem lex eſſe iuſſit de legitimo natum
matrimonio, ſit ex ſubſequentibus nuptijs
legitimorum ius conſecutus.

Et quamuis non ignorem Alex. in d.cõſi.
5.& alios reſpondere, mitiùs agi cum lege,
quàm cum homine, l.celſus, de arbitr.tamẽ
hoc nihil facit.

Reſpondeo enim primò, quòd in hac ma
20 teria contrarium veriùs eſt, quoniam, † vbi
lex certam qualitatem in homine exigit, vt
is idoneus ſit ad actum, illa debet verè, ac
propriè ineſſe, vt ſi dicatur, Cùm ad iuſtam
ætatem peruenerit, nam accipiendum erit
de naturali, non priuilegiaria, l. fin. vbi eſt
caſus, C. de his, qui ven. æt.imp. Vel morte
donationes confirmentur; non enim erit ſa-
tis mori ciuilitèr. l. ſed & ſi.in prin. de don.
int.vir.& vx.l.res, quæ. C.eod.cùm ſimilib⁹.
Quod & in hominis diſpoſitione ſimilitèr
eſt receptum; nam ſi quis poſt mortem roge
tur reſtituere, deportatio nõ ſufficiet, l.cùm
pater, §.hereditatem, de leg.2. Ità & Statutũ
21 † agens de filio nato ex legitimo matrimo-
nio, non comprehendet legitimatum, ab eo
nihil differentem. d.auct. quib. mod.nat.eff.
leg.§.ſit igitur.vt tradit latiſſimè Curt.d.cõſ.
73.in 3.dubitatione, nu.24.verſ.& licèt ſint
iſta. qui in hoc non habet contradictorem;
Et tamèn ſtatutum eſt lex, l.omnes. de iuſt.
& iur.& idem eſt in hominis teſtamento.l.ge
neralitèr, §.cùm autèm. vbi omnes, C. de
inſt.& ſubſt. plenè Alex. conſil.2.in princ.in
ſecundo. diſtinguunt enim, an dictum ſit à
teſtatore de filijs legitimis, & naturalibus:
an de natis ex legitimo matrimonio. Bal. in
d. l. Gallus, d. §. ſi eius, & idem eſt in ſta-
tuto, & teſtamento. Quare cùm Pontifex,
in d.c.cùm in cunctis, exigat qualitatẽ eam,
vt qui eligitur Epiſcopus, ſit ex legitimo ma
trimonio, ſi is, qui ex ſubſequenti matrimo
nio legitimus factus eſt, non habet hãc qua
litatem, ab Epiſcopatu eſſet repellendus.
Et ob id cùm in Epiſcopum aſſumi poſſit,
vti hac præditus qualitate, vt omnes tra-
dunt in d.c.innotuit, quod monſtrum erit,
22 † vt idem homo habeat, ſi de legis actu fiat
diſputatio vnam: ſi de hominis, alteram
qualitatem? Equidem natura non patitur,
vt idemmet homo diuerſæ ſit conditionis.l.
eum qui. de vſucap.l.vbi repugnantia.de re
gu. iur.& in hac materia eſt tex.in d.c.per ve
nerabilem.& ſupra attigi.

Secundò reſpondeo, eodem modo acci-
piendas eſſe diſpoſitiones legis, & teſtatoris,
cùm

Digitized by Google

23 cùm † ab vna ad alteram arguamus, l.ſeruus hac. de manum. d.l.ſi ita, de manum. vind. l. cùm quidam. C. de verb. ſign. vbi Caſtr. Bal. conſil. 2. num. 3. in pri. Alex. conſil. 185. nu. 6. in 2. Iaſ. l. non ſolum. §. morte, nu. 45. de op. no. nunc. & l. ità ſtipulatus, nu. 17. de ver. ob. Dec. l. ea demum, C. de collat. & conſil.
24 227. num. 8. quinimò † latior, & benignior eſt interpretatio in materia teſtamentorũ, & vltimarũ. voluntatum, vt in terminis trad. idem Alex. in d.l. ità ſtipulatus, num. 17. & ſeq. Iaſ. Euerar. latè in loco à lege ad teſtatorem. & ſi quando teſtamenta ipſa interpretamur ſecundum ll. nunc maximè cum hi teſtatores exceperint tantùm caſum monaſterij, vt dicam infrà.

Nec his repugnant traditiones Imo. in d. l. Gallus, §. & quid ſi tantùm. num. 36. & in d. §. lex falcidia. ſed imò potiùs faciunt, ſi quidem in diſpoſitione legis verba trahũtur ad caſum fictum, vbi ſit par ratio, quod etiã in diſpoſitione hominis recipi dicit Imol. ſi idem ſequatur effectus, quod non aliud eſt, quàm ſi dixiſſet, ſi ſit eadem ratio.

25 Hinc † pactum de dotis lucro, ſi vxor moriatur, porrigitur ad ingreſſum monaſterij, §. detrahantur, in auct. de nupt. §. ſi verò, vbi. Ang. in auct. de ſanct. epiſc. & tamen agitur de conditione voluntaria, nec ingreſſus eſt verè mors, ſed fictè, habens tamen eundem effectum, Bal. & Cyn. in l. Deo, §. pri. C. de Epiſc. & Cler. cũ ſim. & latè declarat Croc. d. §. & quid ſi; num. 11.

26 Sic etiam ſi † teſtator vocet filios, nepotes continebuntur eo caſu, quo lex ab inteſtato eos vocaſſet, Aret. conſil. 145. Ceph. latè cõſil. 16. cùm innumeris alias à me congeſtis. Idem ſi dicat ſinè filijs ex ſuo corpore natis, nam & nepotes ex legis interpretatione pro talibus habentur, Bal. in l. pri. num. 3. C. de cond. inſt. & conſ. 13. in 3.

27 Idem vſu venit † Vocatis à teſtatore proximioribus, nam & fratris filius continebitur, ſi agatur de caſu, in quo, ſecundùm legem, is cùm patruo ſuccederet, Bal. conſil. 477. in 3. Alex. conſil 88. in pri. conſil. 124. in 7. Iaſ. conſil. 159. in 4. Alciat. reſpon. 670. quicquid ſcripſerit Nat. conſil. 624.

28 Hinc etiam fit, vt † ſubſtitutio in caſum, ſi nolit, trahatur ad caſum, ſi non poſſit, l. 3. C. de hered. inſt. cum ſim. Multaq; alia congeri poſſent, ex quibus appareret etiam ſi de præiudicio alterius agatur, teſtamenta ca-
29 pere interpretationem à legibus. Nec † vlla certior, aut melior interpretatio eſſe poteſt ea, quæ ex lege ipſa deprehenditur; ſic Bar. l. ſi filiabus, de teſta. tutela, ſic alij docent. & in hac materia noſtra, nè videar euagari, idẽ
30 obſeruatur. hincq; † ſubſtitutio, ſi ſinè filijs legitimis, & naturalibus &c. trahitur ad legitimatos, ſiuè fictè, ſiuè verè ſint legitimi, l. generaliter, §. cum autem, vbi omnes, C. de inſt. & ſub. & ità diſpoſitio, quæ de caſu vero, & proprio poteſt accipi, etiam minùs proprium comprehendit, propter exæquationem, quam lex inter filios hos induxit, etiam ſi verba ſecundùm ſenſum potiorem fortè non conueniant; Ex quo enim lex legitimatos habet pro legitimis, & naturalibus, teſtatoris verba huc porriguntur; nam & ſi videretur accipiendum de legitimis, & naturalibus ſecundùm naturam, iux. d. l. ſi. C. de his, qui ven. ætat. tamèn legitimati etiam continentur, qui per legem his exæquati ſunt, vt hanc rationem conſiderat Ang. in ſua diſputatione, incip. Nobilis. & Barb. in l. cum acutiſſimi. num. 223. verſ. nec obſtat ſtatutum. C. de fideicom. & nouiſſimè Ceph. conſ. 117. nu. 21.

Idem igitur & hic erit, quoniam legitimati per matrimonium, ſaltem ſunt prorsùs ſimiles legitime natis. Et hęc eſt ſolidiſſima argumentatio. ſicut enim, qui vocat in teſtamento legitimos, & naturales ob exæquationem aduersùs vim propriam, ac ſtrictam verborum & legitimatos vocare intelligitur: cur non idem in hoc caſu conſtituimus, vt qui vocat ex matrimonio legitimo natos, & noſtros legitimatos comprehendat? Namq; vt legitimati ex reſcripto poſſunt ex legis benignitate dici legitimi, & naturales, ità & legitimati ex matrimonio dici poſſunt ex eodem legitimè nati, vt dixi ſuprà.

Nec dicatur verba illa, filijs legitimis, & naturalibus magis conuenire legitimatis ex reſcripto, quàm hæc, legitimè natis, legitimatis ex matrimonio: quia id falſum eſt, cũ ſecundum veritatem naturæ, legitimati illi non ſint filij, l. filium, vbi Bal. de his, qui. ſ. ſui, vel al. iu. ſed vt lex eos appellat legitimos, ità & hos legitimè natos; Par ergò eſt vtrobiq; ratio, inſpecta legis diſpoſitione, & ſi illi ſunt verè legitimi & naturales, non tamen alia ratione ſunt, quàm quòd lex eis indulget hãc qualitatem, quod etiam idem eſt in his noſtris. Imò verò verba illa, legitimè natis, magis conueniunt legitim. tis ex matrimonio, quàm illa, legitimis, & naturalibus, legitimatis ex reſcripto. Illi. n. reputantur ſemper, & ab initio fuiſſe nati ex legitimo matrimonio, hi verò ex tempore reſcripti ſunt legitimi, vt declarat nouiſſimè Bolog. in l. ſi is qui, pro emp. nu. 245. qui ait,

dici legitimatos noſtros natos legitimè, & num.252.de vſucap.

Sed & adhuc propiùs in eadem materia legitimationis à lege ad teſtatorem arguunt Dec.conſil.153.num.4.& Soc.iun. conſi.39. & conſil.63.num.31.& 32.in 3.qui dicunt
31 verba illa teſtatoris, † ſi deceſſerit ſinè filijs ex legitimo matrimonio natis, trahi ad eos, qui ex matrimonio opinatitio nati ſint, ex quo communi iure ſunt tales, & teſtatoris actus interpretationem à lege ſumit, & ſequitur Rip. reſponſ. 217. circa. vbi pulchrè.

Quare ſi in his terminis legitimationis habemus deciſiones claras celebrium Doctorum, vt verba teſtatorum ſecundum legem accipiantur, & mihi concedit Alexan. d. conſil. 5. in diſpoſitione legis hunc legitimatum eſſe legitimè natum: non video, cur non idem ſit in diſpoſitionibus hominum. Et ob id rectè à lege ad teſtatorem in his terminis argumentantur alibi Dec. conſil. 155. & alij plerique, vt & Anch.conſil. 255. num. 4. vbi ait, largam, & plenam interpretationem in teſtamentis habere locum. Et profectò deciſio hæc horum trium celebrium Doctorum multùm adiuuat hāc cauſam, cùm & idem, ob ſimilem rationem, hic dicendum ſit; quia lex legitimatos per matrimonium, pro legitime natis accipit. Imò verò, ſi quis acutiùs inſpiciat, non inficiabitur potiorem noſtram eſſe cauſam,
32 verè enim † filij illi ex matrimonio opinatitio, ex matrimonio adulterino, non autem legitimo nati dicuntur, vt per Cap. conſil. 116. num. 5. nec inter eos coniuges vllum fuit matrimonium, at in hoc caſu, & lex præſumit ab initio fuiſſe, & ſaltem ex poſt ſubſecutum eſt.

Et ex his ità deductis tollitur id, quod in ſecunda reſponſione ad d. cap. cum in cunctis. dicebat idem Alexan. d. conſil. 5. de præiudicio alterius; nam & hi Doctores agunt de fideicommiſſo, voluntque, vt hi filij excludant ſubſtitutum, eo quòd lex habet eos pro natis ex legitimo matrimonio, vt dixi. Neque enim oportet recedere ab interpretatione legis, propterea quòd alij poſſit afferri damnum, ſed adhuc verba ſũt ex iuris diſpoſitione interpretanda; Et ideò ſubſtitutio, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus deceſſerit, deficit propter legitimatum, ſecundum communem opinionem ob exæquationem, de qua in d. §. ſit igitur licentia, in d. auct. vt docent omnes in d. §. cùm autem. & alibi paſſim, & dixi paulò antè: nec reſtringitur verborum illorum ſenſus ad natos ex matrimonio, ob ſubſtituti præiudicium, tum quia is, cui in
33 conſequentiam fit præiudicium, † non debet conqueri, Curt. iun. conſil. 1. num. 2. & conſil. 152. num. 19. Caſtr. conſ. 481. num. 4. in ſecundo, tùm maximè quia hoc præiudicium fit ex mente ipſius teſtatoris,
34 † qui ſecuto matrimonio præſumitur eandem affectionem habere ad filios ità legitimatos, vt per Anchar. conſil. 223. Præp. in d. cap. per venerabilem, num. 102. verſic. & veriſimile eſt. Tiraq. in d. ver. ſuſceperit, n. 86. d. l. ſi vnquam. & in legitimatione ex reſcripto dixi ſupra, ex Soc. Rui. & alijs; Et cùm eſſet in facultate Domini Pauli aliam vxorem ducere, & ſubſtituto afferre præiudicium, multò magis ei permittendum eſt, vt concubinam deſpondeat, & multa peccata hoc matrimonio deleat, vt per Sarmi. lib. primo, cap. 7. ſelect. interp. Et enim potiùs lex dicit præiudicare, quàm matrimonium contrahens, cùm qui iure ſuo vtitur, alteri non inferat iniuriam, præcipuè cùm, vt dixi, credendum ſit teſtatorē de his ſenſiſſe, vt exæquatis.

Secundò, reſpondeo, quòd an agatur de præiudicio ſubſtituti, an minùs, eſt id, de quo quæritur; Nos enim dicimus hos filios eſſe vocatos, & non intereſſe ſubſtituti, non ſecùs ac ſi extarent nati ex legitimo matrimonio; & ideò non potuit ſumi ab Alexand. pro reſponſione idipſum, de quo controuertitur, hincque Butr. in c. lator, num. 9. qui filij ſint legitimi, ſi (inquit) ad Epiſcopatum admittuntur, ergò & multò magis ad feudum, ſicque faciliùs putat ad feuda, quàm ad ordines legitimari, & duriùs agi cum lege, quàm cum homine hac in re, quicquid & is alibi ſenſerit.

Tertiò reſpondeò, quòd & ſi hîc aliquo modo poſſet conſiderari præiudicium
35 ſubſtituti, † natura huius legitimationis eſt, vt trahatur retrò in alterius damnum, vt per Sal. in d. l. ſi totas. Bald. in cap. innotuit, Tiraq. d. ver. ſuſceperit. num. 71. & in terminis ipſe Alexand. in l. ex facto, §. ex facto. num. 18. ad Trebell. arguit ad feudum. ex d. cap. cùm in cunctis. & tamen certum eſt agi de præiudicio inueſtiti in ipſo feudo. Sed Alexand. ibi ſyncerè, & ex animo ex d. cap. cum in cunctis. arguit, nec legem ab hominis diſpoſitione ſeiunxit; idemq; ex Dec. Soc. iun. & Rip. docui paulò ſuprà.

Quartò, reſpondeo, quòd quicquid
36 dicat Alex. d. conſil. 5. † verba illa, nati ex legiti-

legitimo matrimonio, non excludunt legi-
timatos noſtros, qui & ipſi, vt dixi ſupra,
ſic appellari poſſunt, ſatiſque eſt his verbis
excluſas eſſe legitimationes emptitias, vel
gratioſas, vt in terminis declarant recen-
tiores Galli ad Alexan.dict.conſil.5.qui pul-
chrè.

Et ex his optime conſtat ex traditis in d.
c.cùm in cunctis.& in cap.innotuit, probari
hanc ſententiam,nec obeſſe, quæ Alexã. aut
alij contra proferunt.

Sed præterquàm, quòd ex his legibus, &
canonibus apparet opinionem hanc eſſe ve-
riſſimam, & Doctores, qui contra tenent,
euertere diſpoſitionem Pontificiam,& Impe
rialem: puto etiam illã eſſe receptiorem. Et
quamuis ſciam agi cauſam coràm doctiſſi-
mo Iudice, qui ſolet hęrere potius textui, q̃
Doctoribus, tamen, ne & nos numero Do-
ctorum deſtituti videamur, eos hic recenſe-
bo,quos mihi videre contigit.

Primò autem vnum ſupponam, eos om-
nes, qui tenent hos legitimatos ſuccedere
in feudo, & ſi inueſtitura ſit concepta de le-
gitime natis, aggregandos eſſe illis, qui ſe-
37 quuntur noſtram ſententiam, tùm quia † be-
nignior ſit interpretatio in vltima volunta-
te, quàm in contractu, l. in teſtamentis, de
reg.iur. Præpoſ.in hac materia, in d. cap. per
venerabilem.num.102.verſic. ſed negando.
Rub.in d.l.Gallus.§.quidam.num. 162. tùm
quia ipſemet Alex.in d.conſ.5.dicit hanc q̃-
ſtionem definiri ex traditis a Bald.in §.natu-
rales. ſi de feud.fue.contr.& ſeq.Rui.conſil.
92.num.13.in 3.& Meno ch.in conſil.16.nu.
3.in hac materia fatetur valere argumẽtum
a feudo ad teſtamentum: imò verò cum, vt
dixi,benignior,ac fauorabilior ſit interpreta
tio vltimæ voluntatis,quàm contractus; qui
putãt hũc legitimatum ſuccedere in feudo,
quoquo modo verba inueſtituræ concepta
ſint, videntur habere id pro abſoluto in te-
ſtamentis.& ideo Butr.d. c. per venerab. nu.
17. inquit, ꝙ licet legitimatus non excludat
inueſtitum in feudo,excludit tamen ſubſti-
tutum in materia fideicommiſſi, quarè illi,
qui tenent contrà Bald. d.loco huic parti ag
gregabuntur.

38 Hanc opinionẽ ergò ſequuti † ſunt, Imol.
in c.innotuit.nu.13.de elect.qui agit de Sta-
tuto, & de ſubſtitutione; Caſtr.conſ.180. nu.
5.in pri.qui generaliter ſcribit hos legitima-
tos dici legitime natos,& in l.ſi ità quis. §. fi.
de leg.2. vbi agit de Statuto vocãte legitime
natum:& Statutum,ac teſtatorem exæquar,
in hac materia;Idem in d.l.fi.nu.6.C. de his,
qui ven.ætat.imp.Abb.in d.c.tanta.nu.8.vbi
improbat Bald.in d.c.naturales. ex d. c. cum
in cũctis.& d.c.innotuit.vbi n.17. idẽ tenet,
& c.cũ Vintoniẽſis.nu.9.de elect.Iſer.qui lo-
quit̃ in verbis ſtrictioribus,in d.c.naturales,
nu.7.etſi malè Alex.d.cõſ.5.eũ trahat in ſuas
partes, vt rectè admonuit Alciat. reſp. 501.
& ſeqq.Afflict.in 5.not.n.11.& Laud. ibidẽ,
& idẽ Afflict.lib.3.cõſt.rub.19.in fi.Iaſ.conſi.
168.n.6.in 4.Rim.conſ.78.n.14.vbi teſtatur
ſe vidiſſe alterum conſil.Alexan. manuſcri-
ptum contra d.conſil.5.& Rimin.iu.ibi citat
Dec.d.conſ.155. & illa ſubſtitutio erat con-
cepta per formulam magis dubiã, quia poſt
legitime natos,vocabantur legitimati, vt cõ
ſiderat Dec.d.conſ.155. & tamen ille adhuc
idem tenet.Idem.Rim.conſ.226.per tot. vbi
etiam agit de caſu magis dubio,nã erant ver
ba illa,ſine filijs legitimis,& naturalibus, &
ex legitimo matrimonio natis, appoſita in
contractu,in quo ſit ſtrictior interpretatio,l.
quicquid,de verb.oblig. & tñ concludit im-
pletam eſſe conditionem,& ſequitur ibi Ri-
min.iu.& pleniùs idẽ Rim.in d.caſu,cõſ.454.
Dec.d.conſ.155.& cõſ.624.& in d. c.cùm in
cunctis.nu.11.Nicol.Vbal. de ſucceſ. ab int.
par.pri.n.65.vbi dicit Bal.in d.ca.naturales,
cõiter improbatum;Ant.Trig.ſing.35.vbi re
fert Præp.dicentem in d. c. naturales. quòd
cõiter teneтur cõtra Bal. & teſtatur etiã Hie-
ron.Sicu.ità conſuluiſſe.Marſ. ſing. 242. vbi
ſequitur conſ.Dec.155.Boer.deciſ.159 nu.4
vbi dicit,appellatione legitime nati,in mate
ria ſtricta hunc legitimatum comprehendi,
& citat Dec.d.conſ.155.Pariſ.conſ.13.n.40.
& conſ.15.nu.7.in 2.qui ſequitur Dec.& di-
cit contineri ſub Statuto agente de legitime
nato, & ſuccedere in fideicommiſſo, & ſi nõ
addat verba ſubſtitutionis;Rip.in rub.ſi cer
pet.nu.3.& in l.ex facto.§.ſi quis.num.47. ad
ad Treb.vbi de ſubſtitutione,& ꝙ cõis eſt cõ
tra Bal.in d.c.naturales.& in d.l. ſi vnquàm.
q.32.Tiraq.de iur.primig.q.34. n.54. vbi de
feudo,& addit Bald.d.conſil.367.dubitare,
quaſi ea non ſit certa eius opinio,& q.37.nu.
57.vbi,ꝙ in materia ſtricta venit appellatio-
ne legitime nati,Clauaſ.in ſum.in verbo, le-
gitimatio,num.3.dum ait Bal.in d.c.natura-
les: communiter improbatum; Guil.Pern.
conſ.10.num.5.inter conſil.feud.qui ſequi-
tur Iſern.& num.17.vbi, quòd hi legitimati,
dicuntur legitime nati.Hier. Schu. conſil. 1.
num.97.vbi dicit in feudo,& ſubſtitutione,
& quibuſuis diſpoſitionibus hòs comprehen
di, & ſi de legitimè natis facta ſit mentio,
contra Bald. & addit, quotidie ſic conſuli,
& iudicari, Siluan.conſ.3.num.22.&nume.
49. vbi, quòd magis communis eſt contrà
Bald.d.conſ.367.Couar.cap.8.§.2. num. 30.
ſecund.par.de ſponſal.Viu.lib.pri. com. opi.

num.123.Due.reg.250.ampl.6.& 9.vbi tàm
in feudo , quàm in ſubſtitutione improbat
Bald. & ſentit communem eſſe contrà eum ;
Ant.Gabr.de legit.concl.pri.num. 33. & nu.
56. vbi dicit magis communem eſſe contrà
Bal.d.conſ.367.Xuar.in verbo legitimatus.
nu.224. in ſuo Theſ. qui de communi. Clar.
in §.feudum.quæſt.82.in fi.vbi de communi
contrà Bald.Aſcan.Clem.de patr.pot. ca. 5.
num.57.Galli pulchrè ad Alexan.d.conſi.5.
qui dicunt non eſſe verba teſtatorum Iudai-
cè interpretanda,& eſſe ſatis,quòd legitima
ti per reſcriptum , ac alijs modis , excludan-
tur,vt retuli ſupra. & nouiſſimè ità conſulue
runt latè Pet.Ant.Anguis.d.conſ.74.vbi re-
ſpondet Ruin.in conſ.92.in 3.& alijs,&Burſ.
conſ.10.num.9.vbi ait non debere conſidera
ri geminationem in feudo,& conſil. 1. num.
28.vbi de ſubſtitutione,& de magis commu
ni,& latiſſime conſil.17.& conſil.ſeq.vbi re-
ſtatur hanc opinionem magis communem,
& maximè nu.10. & in his locis citat Mich.
Graſ.in com.op.& Ioan.Tho. Mari. de feud.
vt per eum,Sfort.Odo.in tract.de comp.ſub-
ſti.art.vltim.verb.an legitimati, qui latè ex-
cutit,& affirmat ſic ſſe iudicandum; Et ſecū
dùm hæc,ſi ineatur numerus Doctorum , sūt
plures,qui fauent legitimato. Alij etiam ad-
ferri poſſunt,qui ſimpliciter Dec.d. cōſ.155.
ſecuti ſunt,Cot.in memor.verb. legitimatus
excludit.Blanc.q.3.num.3.de compro.Bertr.
l.hac edictali,num.5.C.de ſec.nup. Addens
ad Abb. d.c.tanta.vbi inquit, quòd legitima
tus ex eo.cap.excludit ſubſtitutum , & citat
d.conſ.Dec.& idem ad Abb.d.cap.cum Vin
tonienſis.Soc.etiam ſen.in d.§.ſi eius. eſt hu-
ius ſententiæ,dum vult legitimatum a Papa
comprehendi ſub diſpoſitione legitimè na-
ti, quia diſpenſar ſuper radice matrimonij :
quare cum multo magis ipſa lex id faciat in
caſu hoc,indubium eſt,ex mente eius , & in
noſtro legitimato idem conſtituendum eſſe,
& Bero. ſequitur in d.cap.in præſentia.num.
337.idem etiam ſentit Cur.d.conſi.73.num.
19.& 20.dum ait, legitimatos per ſubſequēs
matrimonium per omnia , & quò ad omnia
eſt legitimos , & nume. 24. videtur diſtin-
guere inter legitimatos ex reſcripto, & hos ,
ſi diſpoſitio agat de legitime natis . Bologn.
& ipſe d.l.ſi is qui. dicit hos legitimatos ap-
pellari legitimè natos ſecundùm Doct.com-
muniter;quòd ſi hi addantur prioribus, lon-
gè amplior erit numerus ; Nam contrà ſtant
pauci, quia omnes ferè,& aliquandò in no-
ſtras partes tranſierunt, ſibique fuerunt con
39 trarij, Butr.† enim , qui inter primarios eſt ,
certè vt parum conſtans vtrinque citatur, &
verè is in d.cap.innotuit,nu.18.ait, legitima

tum in materia ſtricta,vt in ſtatuto,contine-
ri appellatione nati legitimè ; Et licet ſe re-
mittat ad tradita,in d.cap.per venerabilem.
vbi num. 17. contra tenet in ſubſtitutione ,
tamen num. 16. quò ad ſtatuta idem putat ,
vt & in d.cap.tanta.nu.13.vbi ſe refert etiam
ad ſe ipſum,in d.ca.innotuit.& in d.ca.lator,
num.9. ſi Princeps , inquit , & retuli ſupra ,
legitimat ad feudum , multò magis lex per
matrimonium , qui ſubdit , ſi ad Epiſcopa
tum,multò maximè ad feudum ; ſicque exę-
quat legem ,Principi, & feudum,Epiſcopa-
tui ; Quarè dubium non eſt Butr. fauiſſe
quandoque legimato. idem in d.cap.tanta .
num.3.dubitauit , an contineretur Statuto ,
quod mentionem faceret de legitimo , & in
d.cap.per venerabilem.num.16.contineri a-
pertè definiuit, etiam ſi mentionem faceret
legitimè nati,vt d.num.16. Quare ſi in ſtatu
to tali is comprehenditur,quod etiam ille te
auit d.cap.innotuit. multò magis in teſtamē
to : nam aut ſtatuta ſunt æqualia vltimis vo-
luntatibus,vt communem eſſe opinionem re
fert Iaſ.d.§.morte.nume.45. aut certè latior
ſit interpretatio in his : vt per Alex. in termi
nis,d.l.ita ſtipulatus.num.17. & ob id , ſi hic
legitimatus continetur in ſtatuto, in quo di-
tur de nato legitimè , & in materia ſtricta ,
multò magis in teſtamento,& ita Butr.in no
ſtras partes vocatur,qui ſi d.nu.16.vult ad-
mitti legitimatū in ſtatuto multò magis de-
40 buit admiſiſſe in teſtō.Alex.ēt†contrarius ſi-
bi fuit,ut ex Rim.docui,& admonui ēt ſupra
eum in d.§.ex facto.arguere ex d.c.cū in cun
ctis.ad feudum,propterea non multi facien-
dū eſt,d.conſ.5. ſiquidem , vt docet Alc. lib.
ult.cap.ult.Parerg.in lib.6.& 7. Alex. multa
41 ſunt conſ.quæ ſatiùs eſſet ſuppreſſiſſe,Bal.†&
ipſe,ſi rectè conſideretur,d.conſ.367.eo caſu
loquitur , quo teſtator deficientibus legiti-
mis ex matrimonio procreatis,uocauerat le-
gitimatos,& ob hanc rationem tenet cōtra ;
nam ea rēlata, ſubdit, & hæc eſt ueritas,qua
ſi nihil ante definiuiſſet. Hincq; idem Bald.
conſ.319. in 4. clarè noſtram ſententiam ſe-
quitur,nam dicit n.1. quòd hæc legitimatio
excludit ſubſtitutum,quia eſt efficaciſſima ,
naturam imitàtur,& originem trahit ex ma-
trimonio,& citat,d.l.cum quis.& nu. 3. cùm
liberi , ait ſint cauſa matrimonij , quia pro-
pter hos,deuenitur ad illud,illi prerogatiua,
& fauoribus matrimonij gaudere debent; &
ideo excludetur ſubſtitutus,ſicut quādo ma-
trimoniū eſt cauſa liberorū,filij legitimè na-
ti excludunt,d.l.cum quis. certè hæ rationes
concludunt , ſiue dictum ſit , legitimis,& na
turalibus , ſiue de legitimo matrimonio na-
tis;& credendum eſt Bald. de hoc poſterio re
caſu

caſu locutū, quia primus nullam habet du-
bitationē, quando & legitimati ex reſcripto
42 excludere poſſunt, vt dixi. Alciat. † etiam li-
cet reſp. 666. ſecutus ſit ſimpliciter Alex. d.
conſ. 5. tamen in reſp. 501. pleniùs, & acu-
tiùs articulum examinauit, & omnes Alex.
rationes confutauit, & alibi l. ex facto, num.
14. de vulg. relato. conſ. Alex. 5. dixit contra
rium crebriore calculo probatum eſſe, itá,
vt hæc ſit vera opin. Alci. qui tamen lib. 3. de
ver. ſign. diſtinctionem quandam commen-
tus eſt, an ab extraneo eſſet relictum, an ab
aſcendente, quæ meritò improbata eſt à Co
uar. vbi ſup. cum non conueniat tales legiti
matos partim eſſe legitimos, partim non, &
forte magis conuenir altera diſtinctio, de
qua ſupra.
43 Præpoſ. † & ipſe in d. c. naturales dixit Do
cto. Pótificij iur. tenere, cótra Bal. ibi, & ipſe
eos ſeq. q. cquid alibi ſcripſerit. Roſell. quoq;
44 † de cauſa fin. legit. in ſuo tract. nu. 5. inquit,
quòd quando ſtatutum diſponit idē, quod
ius commune, legitimatus hic continetur
in eo, appellatione legitime nati, quare ſi
comprehēditur ſtauto multò magis & teſta-
méto, vt dixi ſup. conſequitur ergo, vt cū in
hoc caſu teſtator diſponat in materia ſucceſ
ſionis in qua lex hos legitimatos exæquauit
legitime natis, Roſell. & ipſe, aut nobis cō
ſentiat, aut ſibi ſit contrarius, dum putat ſe-
cùs in ſubſtitutione. quinimò generaliter ve
rum eſt, in quacunq; materia ſtatuti legiti-
tos hos contineri, vt dictum eſt. Ex qua re
45 & Sard. † 4. q. prin. q. 3. de eff. legit. malè lo-
quitur, dum vult, vt ſtaturo non comprehē-
dantur quaſi ad caſum fictum non porrigat.
46 Ruin. etiam, † qui in d. conſil. 92. conſu-
luit contra in conſ. 78. num. 12. eod. vol. 3. nō
modicum nobis fauet, dùm inquit hunc le-
gitimatum contineri appellatione legitime
nati, & loquitur de ſubſtitutione.
47 Sic & Natt. † licet in conſ. 602. & conſil.
624. ſit nobis contrarius, tamen in cōſ. 121.
num. 13. ſtat à nobis, & latiùs in l. hac conſul
tiſſima, §. ex imperfecto, nu. 96. & 97. C. qui
teſt. fa. poſſ. vbi inquit quicquid eſt ſtatutū
in filijs legitime natis, intelligi etiam ſtatu-
tum in his legitimatis, additque, quòd act⁹
verus, & fictus exæquantur, vt & ſupra ego
dixi, & reſpōd. d. l. filium. de his qui ſ. ſui vel
al. iu. num. 99. & 100.
48 Sic & Ceph. † varius eſt; nam in hac cau
ſa conſil. 276. conſuluit pro actore; in conſi.
autem 239. tenet pro legitimato, ſaltem vbi
verba non geminentur, qui eſt caſus hic, vt
dicam infra, & idem latè probat conſi. 111.
num. 4. vbi citat Dec. d. conſil. 155. & alibi
conſ. 541. relatis argumentis ijs, quæ cōfu-
tare nixus eſt d. conſ. 276. hanc ſententiam
confirmat.
Soc. iun. & ipſe non eſt auſus ſequi Alex.
dd. conſil. 39. & 63. in 3. quamuis iam ſenex,
& quandò parum accurate ſcribebat, vt ci⁹
reſponſa indicant, opinionem mutauerit, vt
in conſil. 12. in 4.
49 Menoch. † & ipſe conſil. 16. num. 6. & nu.
19. contra legitimatum reſpondit, vbi tamē
multos citat, qui nihil faciunt nam Bald. &
Soc. in d. l. Gallus, §. ſi eius, Cald. in conſil. 1.
qui filij ſint legi. Imo. d. l. ex facto, d. §. ſi quis,
num. 17. Crot. conſil. 113. & Grat. reſpon. 29.
in 2. loquuntur de legitimato ꝑ reſcriptum.
Sed & idem conſil. 18. num. 16. ſecutus eſt
Dec. in d. c. cùm in cunctis, & d. conſ. 155.
Ex quibus apparet paucos admodum eſ-
ſe, qui ſyncerè, & conſtanter contra legiti-
matum reſponderint; Et ob id Rol. conſil.
100. in 2. non valdè repugnat, quin commu-
nis opinio ſit pro legitimato, licet addat alte
ram melioribus rationibus communitam:
quod falſum eſt. Et multi a lij. qui citantur,
obitèr mentionem faciunt conſil. Alexan. vt
Gozad. conſil. 25. qui arguendo, non deci-
50 dendo allegat, & Curt. † iun. conſil. 64. num.
12. qui allegat d. conſ. 5. quia aliquid confe-
rebat ad caſum ſuum, ſed verè agebat is, de
natis in matrimonio putatiuo; qua tamen
in re Dec. Soc. & Rip. habet contradictores,
& ipſemet Curt. iun. in conſil. 27. & conſ. 52.
filios in tali matrimonio natos admittit ad
feuda, & idem conſ. 136. in feudo auito, &
nobili admittit legitimatos ex matrimonio,
& citat Iſer. in d. c. naturales, vt appareat eū
egiſſe de feudo, in quo nati ex legitimo ma-
trimonio vocarentur; tum ex eo, quòd citat
Iſern. cum ex natura, & qualitate feudi. ſic
& de quibuſdam alijs dici poſſet, Marzar. ét
in epit. q. 30. nihil reſoluit, & in ſua formu-
la addit, ita vt legitimati ꝑ ſubſequens ma-
trimonium non contineantur.
Quocircà ex Rol. d. conſil. 100. Bero. conſ.
167. in 2. qui tamen d. c. in præſentia, aliud
ſenſiſſe viſus eſt. Mant. conſil. 38. in 2. & ex
alijs nonnullis non poteſt conſtitui, vt præ-
tenditur, communis opinio; plures enim,
qui citantur, aut ſunt ſibi contrarij, aut ex
ſuis traditionibus falsò loqui conuincūtur,
vt ex prædictis conſtat. Et profectò verior,
receptior, & æquior eſt ſententia fauēs ma-
trimonio, pro quo etiam in dubio ſolet iudi
cari, & ſi communis opin. eſſet in contrariū,
Abb. c. fi. de iudic. cum alijs, de quibus Burſ.
d. conſil. 18. num. 10.
51 Sed quia non ignoro Aluar. diſtinxiſſe †
in d. c. naturales, cuius diſtinctione vtuntur
aduerſarij, addam quò ad hoc aliqua,
& mox

Digitized by Google

& mox obiecta alia tollam.

Aluar. ergò ſeparat conceptionem à natiuitate, vultq; illegitime conceptos poſſe naſci legitime, & tanquàm tales vocari; vt & Rui. qui Aluar. non meminit, d. §. ſi eius, nu. 97. ſed fuit diſtinctio hæc Bal. ipſius, in d. c. naturales, qui inquit, initium natiuitatis, vel conceptionis inſpiciendum, vt erit magis vtile filijs; ſed certè impoſſibile eſt conceptos illegitime, dici legitime natos, vt Bal. tradit in l. benigniùs, de legibus, & in l. paulus, de ſtat. hom. & per Curt. d. conſ. 73. in 3. dubio, & multi addi poſſent. præterea
52 cùm hæc declaratio ſit Bal. † in d. c. qui communiter eſt improbatus, vt dixi, non eſt, q; vlterius reijciatur. vereque non video, cur, ſi matrimonium abolet maculam cõceptionis, non item & natiuitatis, præſertim cùm Aluar. agat de legitime deſcendentibus, quę verba æquè reſpiciũt initium conceptionis, ac natiuitatis, vt cuilibet videre eſt.

Rurſus dicit Bal. initium conceptionis, ſi id vtile ſit filijs, inſpiciendum. Si ergò aliquis ſit legitime conceptus, inde illegitimè naſcatur, vt quia ambo coniuges, qui erant in figura matrimonij putatiui, cognouerũt ante natiuitatẽ errorẽ ipſum, & bona fides deſijt, tamen comprehenditur illis verbis legitimè nati, non alia ratione, quàm quòd lex fingit eum, qui legitimè conceptus eſt, eſſe natum legitimè, d. l. nuper. Certè idem & hic conſtituendum eſt, cum ſecuto matrimonio eadem lex diſponat, vt hi filij ex legitimo matrimonio dicantur procreati.

Quòd ſi qua eſſet hîc adhibenda diſtin-
53 ctio, ea fortè recipienda eſſet, vt, † aut loquamur in propriè naturali, & tunc ſubſequens matrimonium indulget hanc qualitatem filijs, vt ſint legitimè nati; aut in eo, qui non ſit natus ex concubina, & tunc ſecùs. Et in hunc modum diſtinxerunt, licèt non multùm clarè, Bal. conſil. 129. num. 3. in 3. vbi tamen in feudo non admittit hunc legitimatum, quando dictum eſt, vt non tranſeat niſi ad legitimè genitum, & ſic addita dictione taxatiua. Aleiat. qui apertè declarat d. lib. 3. pag. 139. de verb. ſig. & Rip. in d. l. ex facto, d. §. ſi quis, d. num. 47. & Igne. in l. neceſſarios, §. non alias, par. 2. nu. 143. & 144. inter repet. & in ſuis lect. num. 634. & 635. ad ſilan. Et ſi horũ diſtinctionem ſequamur, quæ plures habet auctores, & præ ſe fert etiam quandam æquitatem, & ſi in his teſtamentis dictum eſſet, de natis ex legitimo matrimonio, verſamur in tuto: quia eſt caſus noſter. Sed certè ego indiſtinctè ſequor ſententiam, quam ſuprà defendi, quia huiuſmodi diſtinctio eſt ex capite Doctorũ, non etiam ex mente Canonis ſimpliciter totam hanc vim ſecuto matrimonio deferẽtis, & ità Docto. ſenſerunt, vt per Couar. d. c. 8. §. 2. num. 4. plane ſi ſpurij vere eſſent, nec inter virum & mulierem matrimonium tempore copulæ poſſet ſubſiſtere, non abnuerim hoc caſu illam procedere; cum æquum ſit tãtam non eſſe vim matrimonij, quod poſt ſequatur, Bero. conſ. 116. in 5. Couar. vbi ſup. num. 16. & alij paſſim. Cæterum ſi cui illa placeat, non multum laboro, cùm præſentẽ cauſam plurimum adiuuet.

Non obſtant nunc ea, quæ adferũntur.

Et primò non obſtat, quòd vbi vſus ſit teſtator verbis geminatis, ſubſtitutus excludatur ſecundùm Butr. in d. c. per venerabilem, num. 17. quoniam reſpondeo hîc nullam eſ-
54 ſe verborum † geminationem, vt Doctores allegati conſiderant; nam in illis caſib⁹ ità erat concepta ſubſtitutio, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio natis, quod non ita eſt hic; Dicitur. n. ſimpliciter, legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio, vt initio aduerti, & ideò hæ deciſiones non vrgent; Et quamuis teſtator multoties dixerit, legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio, nunquàm tamen addidit, natis: Et crebra verborum repetitio ſub formula huiuſmodi, nihil aliud operatur, quàm vt ſubſtitutionem ſequentem declaret eſſe ſimilem præcedenti. Alioqui ſequeretur, eum, qui ſubſtitueret pluribus in eodem teſtamento ſeparatim ſub ijs verbis, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, arcere legitimatos ab hereditate, & immutare propriam ſignificationem verborum, quod nemo dixerit. Fuit ergò mens horum teſtatorum, vt ſinguli gradus ſubſtitutionũ acciperentur de filijs legitimis, & naturalibus ex matrimonio, non autem vt ex tali repetitione immutaretur natura diſpoſitionis, & ij non eſſent comprehenſi, qui ex lege cõprehendi deberent.

Secundò etiàm reſpondeo, quòd quamuis hic eſſent mille geminationes, & repetitiones, tamen procedunt ea, quæ dixi, quia veriſſimum eſt verba teſtatoris intelligi ſecũdùm legem, ſecundùm quam diſponens de filio ex legitimo matrimonio æque comprehendit hunc legitimatum: & ob id Doctores, qui hanc opinionem ſecuti ſunt, verborum geminationem omnes contempſere, vt ex Rim. docui ſupra conſil. 226. & conſil. 54. & nouiſſimè declarant Galli ad d. conſil. 5. Alex. & Anguis. & Burſ. in conſ. præcitatis, & Bal. in d. conſ. 367. hoc non attigit, & Dec. d. conſ. 155. addidit alteram rationem, de qua Bal. & tantùm obiter mentionem fecit.

huius

Digitized by Google

huius rei, ob idq́ue eius auctoritas non attē
ditur, vt per Burſ. d. conſ. 18. & alibi. Sed &
Butr. ipſe d.c. per venerabilem. Tractabat
quæſtionem hanc vnà cum ea de legitima-
to per reſcriptum, & ſupra nu. 16. dixerat,
quod in ſtatuto, in quo fiebat mentio legi-
timi, is non continebatur, & diſputauerat ēt
de legitimato noſtro; quarè licet addat poſt,
fortiùs vbi verba duplicata eſsēt, ſenſus eſt,
quòd tunc erit res minùs dubia: ſi tamē ille
ſupra tenuiſſet legitimatum in ſubſtitutio-
nē venire appellatione legitimè nati, non
hæc addidiſſet, tota eſt vis ergo in prima
quæſtione, & ideo Rui. d. §. ſi eius. qui citat
Butr. nume. 88. huius geminationis nullam
habuit rationem, ſed vix auſus eſt affirmare,
quòd Butr. ſit in contraria opinione, vt per
eum, & certè quoties repetit homo, ex legi-
timo matrimonio natos, totiès etiam lex in-
ijcit ex matrimonio legitimatos.

Præterea neſcio ego, quomodo hîc vim
geminationis hi Doctores ingerant, qui .n.
dicit, natos ex legitimo matrimonio, dicit
etiam, legitimos, & naturales, & ideò eſt po-
tiùs inculcatio verborum, cùm nemo poſſit
eſſe natus legitimè ex matrimonio, qui non
ſit etiā legitimus, & naturalis, & ob id expreſ
ſio eius, quod tacitè ineſt, nil operatur, l. 3.
de leg. 1. & ita arguit Bart. in materia ſubſti-
tutionis, d. conſ. 1. in caſu magis dubio, ſola
ergò vis eſt in natiuitate, nō in geminatione.

55 Nec obſtat, quod dicunt Rui. † d. conſil.
92. & Soc. d. conſ. 12. num. 16. quòd illa ver-
ba, ex legitimo matrimonio natis, otioſa eſ-
ſent, quoniam id eſt falſiſſimum, nam ſi di-
ctum eſſet ſimpliciter, ſine filijs legitimis, &
naturalibus, quilibet legitimatus exclude-
ret ſubſtitutum, d. §. cùm autem. At uerba
poſteriora excludunt oēs legitimatos pręter
hos noſtros, vt per Gallos ad d. conſ. 5. Alex.
& ita reſpondit Anguiſ. in d. conſil. 74. quem
vidi poſtquàm hæc ſcripſeram. Et quàmuis
56 addat illic Rui. citationem † eſſe neceſſariā
in legitimatione, id tamen nihil eſt, quia ci-
tatio non poteſt facere, vt id contineatur in
teſtamento quod verè non continetur; Aut
ergo illis verbis legitimati ſunt incluſi, & ci-
tatio omiſſa non adimit: aut non, & ſi adhi-
bita ſit, non addit; Vnde certum eſt citatio-
nem hic non debere ingeri, quia ſi prima il-
la verba non ſufficerent ad excluſionem legi
timati ex reſcripto, ſaltem facta citatione is
admitteretur, quod non conuenit, & hac ra
tione, vtitur ipſe Rui. d. §. ſi eius. num. 77.

Pręterea poſſem facilè probare neceſſariā
non eſſe citationem in tali legitimatione, &
multos aduocare in hanc rem; ſed quia de
auct. Rui. in conſ. agitur, eiuſdem Rui. au-
ctoritate vtar in lecturis; is enim in d. §. & q. d
ſi tantum. num. 190. optima ratione probat
nulla citatione eſſe opus, & ſua ipſiuſmet
conſſ. reprehendit, & idem eſſe ex mēte om-
nium refert Tiraq. d. verb. ſuſceperit liberos.
n 86. in fi. quod & Rui. cōfirmat, d. §. eius. d. n.
77. & ſcripſi aliâs. Quare nihil nos adigit ad
excluſionē horum legitimatorū, eſtq; ſatis,
vt alij legitimati excludātur, & vt hac in re
legis ſequamur interpretationem. Et cùm
tales legitimati, appellatione legitime na-
torum veniat, fruſtrà inculcatur geminatio,
nam ſi continentur illis verbis, ex legitimo
matrimonio natis, vt dixi, multò magis, &
illis, legitimis, & naturalibus; quarè Rui. &
alij malè. Sunt enim legitimi, & naturales,
& ex legitimo matrimonio procreati, d. l. cū
quis. & dixi ſuprà.

Sed certè hæc omnia ſuperuacuo dicta
ſunt, quia non ſumus hîc in ea difficultate,
an & quatenus geminatio operetur, eo qđ
nulla ſubeſt verborum geminatio, ſed neceſ
ſaria prorſus ad explicandas ſubſtitutiones
omnes repetitio, quæ non poteſt augere, vt
tradit Iaſ. in l. penul. ad fi. C. de pact.

Non obſtat, quòd regula illa, vt Teſtato-
ris diſpoſitio mutuetur interpretationem à
lege; habeat locum vbi verba nō repugnēt;
57 vt reſpondit Nat. † d. conſilio 602. quia id
frigidum nimis eſt. Nam is pro reſponſio-
ne adſumit id, de quo diſputatur. Conten-
dimus enim, an ex his verbis, ex legitimo
matrimonio natis excludatur legitimatus
hic, & is ait, verba repugnant. Quin & re-
gula illa habet locum, etiam ſi verba aliqua
tenùs repugnent; Namq́; ſi certa ſint, non
egemus interpretatione; Hinc, vt ſuprà di-
xi, ſi Teſtator meminerit filiorum, & nepo-
tes continebuntur, ſi lex eo caſu hos illis ex-
æquet, & tamen alia eſt filiorum, alia nepo-
tum appellatio, §. fin. qui tut. da. peſ. idem,
ſi dixerit, de filijs ex ſuo corpore natis, Bal.
in d. l. prima, de cond. inſt. ex eadem ratio-
ne conditio, ſi ſinè filijs, &c. non excludit
monaſterium, d.c. in pręſentia. & verba, ſi
noluerit, ſi non poterit, contrà propriam na
turam extenduntur, l. prima. de vulg. & pup.
& ideò verius eſt, quicquid Natt. illic dicat,
ſi proximior vocatus ſit, & fratris filium cō-
prehendi, vt dixi ſupra, nam l. ſi libertus. §.
primo. de bon. lib. loquitur ſecundùm ius
Digeſtorum, ex quo fratris filius cum pa-
truo non ſuccedebat. Ex iure autem nouiſ-
ſimo ſecùs. præterea agebatur illic de here-
ditate ad quam nec hodie vocaretur ex No.
Iuſtin. de her. ab int. Et alia multa poſſent
adferri; ſed in tèrminis legitimationis ha-
bemus conſilia Dec. Soc. iun. & Rip. de qui

bus

Digitized by Google

bus ſuprà, qui volunt natos in figura matrimonij excludere ſubſtitutum, non alia ratione, quàm quod lex ipſa habet eos pro natis ex matrimonio: & quod magis eſt, hîc penitus verba repugnant, quia non ſunt nati ex legitimo matrimonio, ſed potius adulterino, vt dixi ſupra.

Secundò, reſpon. quòd hîc nõ recedimus à verbis, quia lex hos filios ex matrimonio procreatos vocat, d. l. cùm quis. Et id etiam valdè conuenit menti teſtatoris; ſi enim Dominus Paulus à principio hanc vxorem duxiſſet, & liberes ex ea ſuſcepiſſet, illi ſuccederent; ſi item poſt matrimonium cõtractũ cum concubina, aliqui nati eſſent, & illi ẽt ad hoc fideicommiſſum vocarentur: qua ratione ergò hos legitimatos excludimus? & veriſimile eſt ſolos eos, qui gratioſè legitimantur, repelli, vt dixi ſupra.

Tertiò reſpondeo, quòd in caſu hoc, nullum eſt verbum reſpiciens natiuitatem: & ideò ſumus extrà deciſionem Nat. & aliorũ.

Non obſtat etiam, quòd addit Nat. dicto conſ. exæquationis vim noſt attendi, vbi legis fictio, nõ rationis paritas operetur; Quia reſpondeo hoc ex capite ſuo dici, non ratione, aut auctoritate probari: & loquitur contra tex. in d. l. pri. §. lex falcidia. ad falc. vbi Iuris legem porrigit ad teſtamenta, quę ex legis fictione ſuſtinentur, & Imol. ac Alexã. ibi, concludunt paſſiuam eam interpretationem trahi ad caſum fictum, & multa poſſunt deſumi, ex d. l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. & ex alijs locis: & in terminis legitimationis, eſt illa communis opinio, in d. §. cùm autem. quòd legitimatus, qui naturaliter non eſt legitimus, ſed vi legis, excludit ſubſtitutum. nam, ſi bos filios naturaliter natos ex matrimonio non poſſumus appellare, aliud certè eſt ob legis diſpoſitionem, vt trad. idẽ Nat. d. §. ex imperfecto. d. q. 17. & ſic cum inter hos filios communi iure exæquatio inducta ſit, ſiuè hi legitimati ſint verè legitimi, ſiuè fictè, natura exæquationis facit, vt diſpoſita de illis, ad hos trahantur, vt poſt eos de quibus ante, in terminis trad. Bru. art. 12. num. 71. quòd ſtant.

Secundò, reſpondeo eandem eſſe rationẽ in noſtris legitimatis, & natis ex matrimonio, quia in vniuerſum ſimili fortuna perfruuntur, d. l. cum quis. & licèt teſtator vocet natos ex legitimo matrimonio, non dicitur excludere eos, qui à lege sũt his exæquati, & habentur pro talibus, cum vterque caſus eundem habet effectum. l. Deo nobis. C. de Epiſc. & Cler. & dixi ſuprà. Qui enim mentionem facit de filijs natis ex legitimo matrimonio, cenſetur imitari legem, quæ talibus verbis hos legitimatos complectitur. Ex qua ratione infertur, quòd & ſi uerba aliquatenus repugnarent, quod certè nõ eſt, tamen ob exæquationem hi legitimati comprehenſi eſſent.

Non obſtat, ꝙ legitimatio non trahatur
58 retrò in præiudicium alterius, † Ioan. And. in reg. ſinè culpa, in Mercur. qui vult legitimatum ex ſubſequenti matrimonio nõ poſſe pręferri primogenito, cùm alijs de quibus latè Tiraq. q. 34. num. 4. de iur. primig.

Nam reſpondeo primò, non licere arguere ex illa deciſione Ioann. Andr. quia multi contradicunt, & communem eſſe opinionẽ in contrarium teſtantur nouiſſimè Vaſq. de ſucceſs. prog. lib. 1. §. 2. num. 89. & Burſ. dicto conſil. 18. num. 14.

Prętereà & ſecundò reſpondeo, non rectè deduci argumentationem ab ea materia ad noſtram, quia ibi contentio eſt inter filios diuerſi matrimonij: quandoquidem procedit ea diſputatio, vbi pater, ſuſcepto filio ex concubina, alteram ducit vxorem, ex qua naſcitur filius primogenitus, & mox vxore mortua, ducit concubinam: iniquum enim videtur, vt ex hoc ſecundo matrimonio auferatur ius quæſitum alteri filio, qui natus eſt primogenitus. Sicut enim pater non poteſt auferre tale ius, alteram vxorem ducẽs, ità nec ſi concubinam, nè videatur eludere primam vxorem, quæ illi nupſit ea ſpe, vt filius ſuus primogenitus ſuccederet. Sed in ſubſtitutione hac ſecus eſt, quia ſicut grauatus poteſt, ſi vxorem alteram duxerit, excludere ſubſtitutum, ſic & ſi concubinam.

Tertiò, reſpondeo regulare eſſe, vt in hoc genere legitimationis retrotrahamus, Bald. in l. 1. ad fi. C. de inoff. don. Sal. in d. l. ſi rotas. Couar. in d. c. 8. num. 28. cum alijs.

Quartò, reſpondeo, quòd vbi caſus vnus eſt exæquatus alteri, non diſputamus an actus trahatur retrò, an minus; ſed diſpoſitionem ad vtrumq; porrigimus: ſic etiam ſi ſit concepta ſubſtitutio, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus; eſt ſatis, ꝙ legitimi ſint aliquandò ex reſcripto, nec exigimus, ꝙ initio, & ab origine fuerint, d. §. cùm autem. & dixi ſuprà, & ſic declarant Anch. d. conſi. 225. num. 4. Aret. d. §. ſi eius. in fin. & Soc. ibidem, nume. 5. verſ. ſed contra hanc. Ita quoque & hoc loco ſat eſt, vt quandò heres grauatus moritur, habeat filios legitime natos, quales hi ſunt poſt matrimonium, & nihil retrò trahimus. & optima eſt hæc argumentatio ex ſimilitudine legitimatorum ex reſcripto.

Quintò, reſpondeo, quòd qui ponit in cõditione filios ex legitimo matrimonio natos, & hos etiam ponere intelligitur, cùm &

lex

lex hos ità appellet, d.l.cùm quis, & dixi ſup. ſicut euenit poſitis in conditione filijs legitimis, & naturalibus: nam & ſi teſtator videretur intelligendus de naturaliter legitimis, tamen & de legitimis ciuiliter ſenſiſſe creditur quia verba conueniunt, vt idem Aret. & Soc.d.§.ſi eius, & alibi ſæpè Doct. Nec mens teſtantis repugnat, qui, ſi voluit excludi ſubſtitutum, natis alijs filijs ex concubina poſt matrimonium, ſimili ratione & ijs nō natis. Non tractatur ergò hic de præiudicio, ſed de interpretanda voluntate teſtantis, quæ legi conformis fuiſſe creditur. Et ex illis etiam, quæ ſuprà dicta ſunt, dum reſponderem ad rationes Alex. tolli poteſt hoc obiectum.

59 Nō obſtat, ꝙ de legitima ætate dicit Rol. †d. cōſ. vlt. nam id eſt contra ipſius conſultationem, & potius adiuuat hanc cauſam. Videmus enim in ea re, legem, teſtantiſque diſpoſitionem eſſe pares, vt per Doctores, maximè Caſtr. in d.l.ſi.C.de his, qui ven. ęt. imp. nam ſiuè in lege, ſiuè in teſtamento, ętatis legitimæ fiat mentio, de naturali eſt accipiendum: Eccè quomodò non ſeparatur à diſpoſitione legis, hominum voluntas; Cur ergò non idem in hoc caſu conſtituemus?

Altera etiam de cauſa id non obeſt, quòniam alia eſt ratio in ætate naturæ, alia in legis. Etenim vbi lex mandat, vt quis fiat, puta, ſacerdos, decurio, vel conſul, cum ad legitimam ętatem peruenerit, vel teſtator iubet, vt ei reſtituatur, quis non videt & legē, & teſtatorem ſenſiſſe de tali ętate, quæ eum reddat prudentem, induſtriumque? quod non præſtat ciuilis impetratio: Indulget.n. veniam Princeps ætatis, non autem tribuit homini iudicium illud, quod lex, & teſtator deſiderant. Nil mirum itaque, ſi non ſit ſatis maiorem factum eſſe ex principali indulto. At nos loquimur in materia, in qua per legem facta eſt exæquatio, & in qua, naturalis, ciuiliſque legitimitas pares ſunt; & ideò nec de ætate, nec de alijs huiuſmodi arguēdum fuit, quæ non ſunt exæquata. Nullam autem proferēt Doctores hi, quotquot ſint, argumentationem, vel in hac materia, vel in ſimili in qua ſit facta exæquatio. Nō obſtat, quòd teſtatores hi noluerit monaſteriū eſſe loco filij, vt in poſtrema parte teſtamētorū diſpoſitū eſt; quia conuerto huiuſmodi argumentum, nam ex hac ratione deducitur, quòd illi volebant verba ipſorum recipere interpretationem à lege: & quia ſciebāt monaſterium eſſe loco filij, nec tam facilè excludi illis verbis, ex legitimo matrimonio, ipſimet declarauerunt. In cæteris ergò lex operabitur, & exæquatio habebit locum: quia cum illi excluſerint legis interpretationem in caſu vno tantùm, in cæteris incluſiſſe videntur, & iuri ſe conformaſſe, l.cum prętor. de iud. & ex his omnibus optimè defenſa eſt opinio, quæ fauet legitimato.

60 Poſtremum illud, quòd inter impares † ſit matrimonium contractum, quaſi Dominus Paulus ex nobiliori eſſet familia quàm ipſa vxor, non multum facit, & ideo breui expedietur. Etſi enim hoc caſu quidam conſuluerint, filios non legitimari ex ſubſequēti matrimonio, vt Soc.iun.conſ.52.in 1.qui, quod magis eſt, communem dicit, & à qua in iudicando non ſit recedendum, & fuit dictum Ang. in §. ſed & aliud. in auct. quibus mod. nat. eff. leg. quod à nemine improbatum eſſe, & obſeruari ex facto tradit Ruin. conſil.211.n.5.& 6.lib.1.& idem latè defendit Rimin. iun. conſ.80. inter matr. vt mirū non ſit, ſi nunc in hac cauſa idem repetat: Tamēn hoc nihil obeſt prædictis.

Namque reſpondeo, quòd poſſet hęc opinio procedere, vbi mulier meretrix duceretur; at hic eſt probatum Dominam Lauram in ſchemate concubinæ retentam, quo caſu habet locum legitimatio, & ſi mulier ſit vilis.

Rursùs verum nō eſt Dominam Lauram eſſe adeò ignobilē, vt prætenditur; ſed multi teſtes examinati eam dicūt natam eſſe ex familia ſatis honeſta, nec exigitur, vt vir, & vxor ſint paris nobilitatis.

Præterea, ſi dictum Ang. verum eſſet, illud ciuili iure obtineret, at ſecundūm canones aliud eſt; & charitatis opus exercet, qui talem ducit, c. inter opera. de ſponſ. Caſtr. conſil. 428. num. 1. verſic. ſecundo, in 2. & per Ruin. d. conſil. 211. qui ſubdit in terris Eccleſiæ, qualis hæc eſt, ad ſucceſſionem quoque trahi huiuſmodi legitimationem; & hanc opinionem ſequitur Abb. in c. tanta. num. 14. quam etiam latè defendunt Due. d. reg. 350. limit. 8.& Oſaſ.deciſ.154. & Sarm.lib.1.cap.7.ſelect.interp. Burſ.d.cōſil.10. num.9. & Menoch. d. conſil. 18. Imò verò & in terris Imperij eadem opinio ſeruari debet, Bald. in l. Paulus. de ſtat. hom. Caſtr. d. conſil. 429. Alexan. in d. l. ex facto. §. ſi quis. nu. 19. ad treb. Iaſ. in d.§.cum autem num.9. d. l. generaliter. Aret. in d.§. fin. de nupt. & multi citantur apud Due. & Oſaſ. vbi ſuprà. & cùm ad feuda admittatur hic legitimatus, quæ ab Imperatore ſecundūm ipſius conſuetudines deferuntur, ex cōmuni ſententia, vt per Iaſ.d. conſil. 168. nu. 18.& per Dec.d.conſil. 155.num.4.cum alijs de quibus ſuprà, res omni difficultate caret etiam ſecundum ius ciuile, quicquid dixerit Curt. iun. conſil. 137. poſt Ang. in conſ. 29.

Et

Et hæc ſententia optimè confirmatur per tex. clarum in §. fin. in auct. de trien. & ſem. vbi ſi dominus ex ancilla ſua liberos ſuſceperit, eamque liberam factam vxorem duxerit, filij legitimi fiunt, & tamen inter liberæ conditionis, ac ſeruilis homines eſt maxima inæqualitas, & inter Dominum, & ancillam; Idemque repetitum eſt in auct. vt lib. de cæt. §. ſi quis igitur.

61 Nec obſtat reſponſio Rim.† d. conſil. 8. quòd ſcilicèt tales filij ex ſententia Iuſtin. in dd. locis ſoli patri legitimi fiant: nam id falſum eſt, quia ille exæquat hanc legitimationem cæteris; Et inuenerunt, inquit, quidam dubitationem in his, qui libertabus coniunguntur, quæ tamen ſat ſublata erat, ex quo nuptiæ inter dominum, & libertam permittebantur: Ecce ergò, vt Imperator exiſtimauit in d. l. cùm quis. & in alijs locis, in quibus talis legitimatio inducitur, definitam hanc rem, & ideo ſi ciuili iure hi legitimati omnibus fiunt legitimi, multò magis idem & in his noſtris dicendum eſt; & in terminis Rim. damnat Menoch. d. conſil. 18. qui tamen longè poſtquàm hęc ſcripſeram, editus eſt, & reſpondet non valere argumentum de legitimatione ex reſcripto, ad hanc noſtram; Sed vt dixi, reſponſio ex ipſo Iuſtin. deſumi poteſt. Et hanc eſſe meram veritatem euinco, hoc argumento; Honeſtam matrem fam. & nobilem non licet habere in concubinam, vt dicit tex. not. in l. in concubinatu. de concub. & glo. in l. 1. in princ. verſ. quid matrem. eod. non temerè ergò continget filios legitimari per matrimoniũ ſubſequens; Namq; pauperes homines non facilè habent concubinas; nobiles verò ſibi pares vix habere poſſunt; Et ità legitimatio hæc, de qua totiès ſe Iuſtin. commendat, aut nunquam, aut raró proderit; qđ abſurdum eſſe nemo non intelligit. Et iure etiam ciuili hanc opin. procedere idem Ang. ſibi hac in re, contrarius quandoque opinatus eſt. Nam in §. fin. quibus modis nat. eff. legit. num. 20. etiam vulgò conceptos legitimari voluit. Et in §. quia verò. 1. in auct. vt lic. mat. & au. & idem ſequitur Bal. in l. eam quàm. num. 43. C. de fideicom. & l. ſi qua. num. 3. C. ad orfic. Iaſ. quoq; in conſil. 234. colum. vlt. in 2. hanc opinionem contrà Ang. ſecutus eſt, & alij, quos & ipſe referrem, niſi à præallegatis relati eſſent. Verùm cum iure canonico id exploratum ſit, vt per glo. in c. non omnis. verſic. conſtituente. 22. q. 2. & per Fab. in §. fin. de nupt. & omniũ canoniſtarum opinionem dicat Ang. Clauas. in Sum. Ang. in ver. filius. num. 11. & probẽt oẽs ſuperius relati, non progrediar vlteriùs.

Nec video, cùm hic ſit matrimonium, & filij poſt nati ſint legitimi, ac nobiles, cur non idem, & in iam natis ſit dicendum. d. l. cùm quis, d. l. nuper. & prius dixi, & tradit Tiraq. c. 15. num. 23. de nobilit. & Soc. in d. conſil. 52. loquitur ſecundùm ius Ciuile, vt ibi num. 3. & 4. vbi ad illud refert ſe nominatim, & ideò nos non oppugnat, qui Pontificio nitimur, quamuis & eo iure, vt dixi, cõtrarium ſit veriùs. Sic etiam alij ferè omnes, qui hanc opinionem ſequuntur, ſe ad ius ciuile retulerunt, & ideò rem dubiam non faciunt, maximè cùm nos ſimus in terris Eccleſiæ.

Non obſtat poſtremò, quòd Dominus Paulus eſſet Clericus in minoribus & beneficiatus, quia verius eſt & huiuſmodi filios legitimari ex matrimonio ſubſequenti. Bal. in d. §. naturales. num. 9. Alex. in d. l. in con-

62 cubinatu. Nam etiam ſi clericus† ſit beneficiatus, à matrimonio non repellitur, licèt non poſſit poſtea frui beneficio. c. 1. 2. & 3. de cler. coniug. Et in clerico huiuſmodi beneficiato hoc tradit Couar. d. 2. par. d. cap. 8. num. 5. quicquid Bar. in d. l. in concubinatu. contra dixerit, ſed & in caſu hoc id non obſtat, quia tempore natiuitatis vtriuſque filij Dominus Paulus non erat beneficiatus, vt ex proceſſu ipſo manifeſtè colligitur, quo caſu certum eſt filios legitimos effici, vt per Oſaſ. d. deciſ. 154. & Sarm. d. lib. 1. c. 5. qui ſatis putat, ſi clericus induxerit in animum abijciendi clericatum, & beneficium, vt Dominum Paulum abieciſſe hîc manifeſtũ eſt, qui iam beneficio renunciauerat, vt ex proceſſu.

Et ex his omnibus manifeſtum ſit hos nobiles Reos abſoluendos eſſe; Pro quibus etiã in dubio pronunciandum eſſet, vt dixi, & quia Rei, & poſſeſſores ſunt, & ideo fauorabiliores, & quia ſemel iam fuit iudicatum, & ſententia habet præſumptionem pro ſe, nec dici poteſt eũ malè iudicaſſe, qui hanc opin. ſecutus eſt, ll. rationibus. & auctoritatibus, optimè confirmatam. Et ità iudicaturum D. Iudicem confido. Prout poſteà ſic iudicauit.

ARGVMENTVM.

STANTE ſtatuto Bagnacaballi diſponente circa dotationem fœminarũ, & illas excludente. Dotem filiæ relictam ad ipſius heredes tranſmitti oſtenditur. Et plura pulchra in materia Trãſmiſsionis Dotis, Legitimę, & ſimilium ſtatutorum deducuntur. Augumentumq; rei hereditariæ adheredem non ad legatarios ſpectare oſtẽditur, & quò ad fideicõmiſſarios, vt in conſ. diſtinguitur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Dos filiæ à patre in teſtamento relicta, An ad heredes tranſmittatur, ſtante ſtatuto Bagnaballi, mandante, quòd filiæ dotentur.

2 Legatum pro dote, an dicatur ſub conditione, an in diem, & quòd in diem & ideo, vt purum tranſmittatur, maximè concurrentibus coniecturis, quarum multa proponuntur, nu. ſeqq.

3 Clauſula iubens, & mandans legatarium eſſe contentum &c. adiecta legato filiis facto, operatur, vt relictum dici debeat factum pro legitima.

4 Dos deſtinata dicitur dos, etiam matrimonio non ſequuto ſecundum communem vſum.

5 Dos an ſuccedat loco legitimæ, ſtante ſtatuto excludente, & num. ſeqq.

6 Caſtren. diſtinctio, & ſequac. volentium vbi agitur de tranſmiſſione dotis, inſpici verba ſtatuti excludentis fœminas, an loquatur de dotatis, an mandet dotari reprobatur.

7 Statuto ſtante quòd filia dotata non ſuccedat, poſſunt fratres ante aditam hereditatem offerre dotem ſorori, nec exigitur, vt tempus mortis expectetur.

8 Tranſmiſſioni in relicto dotis locum eſſe, etiam ſi ſtatutum ſimpliciter fœminas excludat, quid ſi fuit dictum ne quid contra teſtamentum petatur num. 11.

9 Filia legatum dotis tranſmittit, etiam ſi non nubat.

10 Doti onus iniungi non poteſt per patrem etiam ſtante ſtatuto quòd filia ſit contenta dote.

12 Statutum Bagnacaballi circa dotationem, & excluſionem filiarum interpretatur.

13 Legitima verbis etiam ampliſſimis non comprehenditur ſub ſtatuto excludente fœminas.

14 Dotare tenentur agnati fœminam viuentem tempore matrimonij ſtante ſtatuto illam excludente, nec de aliqua dotis conſtitutione diſponente.

15 Statutum Ferrariæ non obſtat quin dos relicta filiæ tranſmittatur; & tractatur de eius interpretatione.

16 Dos dicitur reſeruata, quaſi portio eius ſucceſſionis, quæ deferrebatur ab inteſtato.

17 Heredis eſt augumentum, & detrimentum omne, poſt mortem Teſtatoris contingens in hereditate etiam ſi ex cauſa de præterito, non legatarij. Quo autem ad fideicommiſſarium eſt commune vtrumq; ſecundum receptiorem ſententiam, ſed vide declarationem, num. 23.

18 Heres non tenetur negotiari, nec lucrari in gratiam fideicommiſſarij.

19 Heres ex fructibus tenetur tantundem refundere fideicommiſſario, ſi fructus in hereditate reperti caſu aliquo pereant, & procedit etiam in filiis primi gradus.

20 Heres grauatus tenetur, ſi non ſolemne inuentarium conficere, ſaltem craſſius bona hereditaria deſcribere.

21 Inuentarium heredis continere debet æſtimationes mobilium præſentes, non futuras; & ad dicta precia tenentur heredes, non ad futura.

22 Fructus vbi ex obligatione debentur non creſcit, nec decreſcit eorum æſtimatio.

24 Fideicommiſſo ſubiecta dicuntur prædia ex pecunia hereditaria empta.

CONSILIVM XXV.

Cvm à multis grauiſſimis I.C. queſtiones hæ tractatæ ſint, & doctiſſimus Arbiter, qui omnium ſcripta, vt ſolet, ſcrutari voluit, ſubtiliſſimas excitauerit dubitationes, operæprecium me facturum exiſtimaui, ſi diligentius totam hanc rem excuterem.

Primum eſt caput, An ſtante ſtatuto Bagnacaballi excludente fœminas, dos filiæ
1 Teſtamento à patre relicta ad heredes† trãſmittatur; Qua in re, quot ſunt capita, tot etiam ſententię. Ipſe tamen ex multis in ſpecie propoſita in eam adducor opinionem, vt tranſmiſſa fuerit.

2 Primò, quia ſi rectè attendamus, legatũ † hoc purum eſt potius, quàm conditionale, & ideò non eſt locus dubitationi. Etenim quamuis dubitetur, an legatum pro dote ſit ſub conditione, an in diem, vt per omnes in l. Titio centum. §. Titio genero. de conditio. & demonſtratio. & per Ang. conſ. 124. & conſil. 392. & ſeq. & per Bal. nou. latè par. 6. pri. 76. de do. & purum eſſe multi exiſtimàuerint, & conſuluit Franc. Alb. cõſ. 52. inter conſ. ad vlt. volu. tamen etiam ſi ſequamur opin. eorum, qui putant legatum eſſe conditionale, aliquot exceptiones proponũtur, quarum nonnullę hîc poſſunt aptari.

Prima eſt, quæ fuit Anch. in conſil. 232. quandò pater iuſſit, nè amplius peteret; Nã ex hoc iuſſu infertur, vt interim dos peti poſſit, ideòque tranſmittatur, vt ille concludit; quæ & hic poteſt conuenire, nam addita eſt
3 clauſula, †Iubens, & mãdans &c. quæ eiuſdẽ eſt efficaciæ, & hanc Gram. conſ. 57. nu. 11. ciui. & Anch. Reg. q. 51. in 2. parte, ſecuti sũt; Et ipſe ea ratione confirmo, q; cùm pater iubet, ne filia amplius petat, videtur fateri, ſe relinquere id, ad quod tenebatur, & ſic iure legitimę; & ideò in extraneis, quib⁹ nihil dare tenemur, numq̃ talis clauſula adijcitur. Quarè cùm dicãt omnes poſt Bar. d. §. Titio,

in hac materia mentem in primis inſpicien-
dam,certè cùm pater pro legitima relinque
re cogitauerit,relictum erit eiuſdem naturę,
& conditionis,& hęc Anchar.animaduerſio
ità confirmata,veriſſima mihi videtur.Sic &
Soc.conſ.30.nu.3.in pri.voluit, vt ſi ſtatutũ
mandet dotari,vetetque ne occaſione legiti
mæ peti aliquid poſſit,dos legitimę loco ſub
rogata intelligatur ob ipſam prohibitionẽ.
Et profectò clauſula ea,iubens &c. non ad
aliud, quam ad legitimam pertinere poteſt.

Altera eſt, vbi, ſecundùm vſum commu-
4 nem, dos deſtinata dicitur dos, † nec matri-
monio opus eſt, vt dos fiat, quę fuit Bart. in
d.§.Titio,& conſ.200.Soc.conſ.92.nu. 8. in
pri.& cuius etiam meminit Conar.5.nos qui
dem.nu.11.verſ. Quarto.de teſta. ſed vulgò
notum eſt,in quocunq; loco dotem appella-
ri, quod teſtamento filiæ relictum eſt, ergò:
ita Anch.dicto conſ. 232. & tradunt omnes
in Rub.ſolu.matri.in q.ea, an dos deſtinata
dicatur dos;& de hoc vſu arbiter ſe poteſt in
ſtruere,& credo eſſe notorium.

Tertia eſt,quia ſi fieri poſſit,in gratiam fi-
liæ impuberis, capimus interpretationem,
vt Teſtator potius diem, quam conditionẽ
induxerit;ita in ſpetie reſpondit Caſtr.conſ.
125.col.2.ibi,tum quia & ſi in eadem,in pri.
& ſeq.Gram.conſ.146.nu.3.ciui.& charitas
patris ſola inducit præſumptionem,vt lega
tum pro matrimonio ſit purũ, idem Gram.
conſ.57.nu.9. Sic & qualitatem perſonę cõ-
ſiderat Soc.d.conſ.92.d.nu.8. & facit tex. in
d.l.Seius,vbi ob pręſumptum amorem filij,
verba,quæ ſecundùm proprietatem ad con-
ditionem referenda erant,ſignificant diem.
Et commoda videtur hæc interpretatio in
hoc teſtamento,quia in parte inferiori,dùm
mortuis filijs maſculis legat teſtator alia ter
centa auri pro dote, addit illa verba, cùm
nupſerit;& tamen, vt arbitror, etiam nuptis
debita ſtatim fuiſſent, quia auget pater do-
tem,eo quòd filij mortui ſint,quorum cauſa
minorem cõſtituerat, quæ ratio viget etiam
in nuptis, cùm ergà has pariter affectus præ-
ſumatur, ac erga nõdùm matrimonio copu
latas.Sicut ergò in hac parte teſtamenti ver
ba huiuſmodi non operantur, vt legatum
ſit conditionale,ità nec in prima,cùm regu-
lariter vna pars ab altera declaretur, l. ſed
vtrum,de pet.hered. Crau.in terminis conſ.
103.nu.2.verſ.Tertiò, & verſ.quartò eſt. Nã
cum aliæ filiæ nuptę dotẽ ſint conſecutę, nõ
videtur ęquum, vt hęc moriens, nihil tranſ-
mittat, cum æqualitas inter liberos ſeruãda
ſit,& idem ſentit Crau.vbi ſup.

Quarta exceptio eſt, qñ filia in dote inſti
tuta eſt vt hic,Iure inſtitutionis, ꝓ dotibus
ſuis ſeptingenta &c. & hoc ſenſerũt Anch d.
cõſ.232.&Gram.d.conſ.56.n. 10.Soc.iu.cõſ.
134.nu.21.in pri.Et ratio eſt,quia inſtitutio
non fit ex die,vel ad diem,ſed remouet̃ dies,
l.hereditas.de hered.inſti.Filia ergò non põt
eſſe inſtituta ex die nuptiarum, & ità in hac
ſpecie arguit Alber.in l.qm̃.nu.4.C.de inoff.
teſta.& in terminis Statuti Ferrariæ ſic rñdit
Soc.conſ.75.nu.3.& 4.in 3.qui voluit, vt qñ
filia in dote inſtituta eſt, non dicatur exclu-
ſa,etiam ſi ſtet ſtatutum,vt ſit contenta dote
ſibi relicta, nec vltrà petere poſſit,& eum ſe-
quitur Porti.Imol.conſ.97.nu.5.ſed & Alex.
conſ.131.in pri.ſcripſit filiam excluſam,mo-
dò inſtituta ſit,ex potentia ſuitatis tranſmit
tere,quẽ ſeq.Iaſ.conſ.105.nu.12.& cõſ.171.
nu.15.in 4.& confirmat̃ ex opin.Salic.quam
multi ſecuti ſunt,in auct.nouiſſima in fin.C.
de inoff. teſt. ꝙ filia excluſa ab inteſtato in
dotibus ſuis inſtituta petit ſupplementũ. de
quibus Tiraq.de iu.primig.q.15.nu.8. eam
tamen reprehendit Alex.l.Gallus.§.& quid.
nu.17.de lib.& poſth.

Quinta eſt non longè diſſimilis à prima,
qñ dos pro omni iure,quod filia habet,data
eſt;nam legitimę loco eſt.Caſtr.conſ.372.in
fi.in pri.Craue.conſ.84.num.5. & ideo illius
quoq; naturam habebit, & ad heredes filiæ
tranſmittet̃, vt per Caſtrẽ.d.conſ.Simile eſt
quod inquit Addens ad Alex. conſ.77.in 5.
vt qñ loco legitimę dos relicta eſt,illa tranſ-
mittatur.Sed cùm hoc loco addita ſit clauſu
la,Iubens &c.& dictum infra,ſtare tacitam,
& contentam, idem eſt; Quia hæc verba sũt
eiuſdem efficaciæ,cùm illis, pro omni iure,
imò,vt ſuprà attigi etiam,maioris.

Sexta eſt ſi heredes in mora fuiſſent, vt
per Ang. conſ. 349. quam non proſequor,
quia non ponitur quicquàm de hac re in fa-
cto; Aliæ etiam ex Doctoribus colligi poſ-
ſunt, quæ ad rem noſtram non pertinent;
Vt, ſi dies nuptiarum executioni, non ſub-
ſtantiæ legati additus ſit, Bald. conſil. 285.
nu.4.in 3.Soc.d.conſ.92.Craue.d.conſ.101.
Couar.vbi ſuprà,verſ.Tertiò;Vel dictum ſit,
nubere poſſit, Bal. conſil.249. in 4.Gram. d.
cõſ.146.n.3.Couar.ibidẽ,verſ.ſecũdò;Vel ſi
occaſione dotis Bal.cõſ.237.n.4.ĩ pri.Gram.
deci.59.Et ꝑdictis in vnũ concurrentibus nõ
videret̃ diſputandũ de illa qõne.An ſtãte ſta
5 tuto excludẽte,dos ſuccedat loco legitimę †
q̃ difficillima eſt; Tamẽ, vt vndiq; appareat
veriorem eſſe opinionem eorum,qui ſcripſe
runt & hîc locũ eſſe tranſmiſſioni: & hãc ex-
plicare nõ grauabor. Dico ergò,ꝙ diſtinctio
6 † Caſtr.an ſtatutũ agat de dotata, an mãdet
dotari,minùs vera eſt; quãuis eã & ipſe mul-
toties inculcet, d.§.Titio.l.qm̃ in prioribus.
C. de

C.de inoff.teſtamen.conſil.275. conſil. 323.
in fi.in pri.conſil.6. conſil.7. conſil.9. conſil.
16. conſil.67. conſil.96. conſil. 222. & conſ.
340.in 2.vbi vult conditionalem eſſe diſpo-
ſitionem, & conſil.233.in anti. vbi latè, qđ
in no.ego non reperi,& eſt relatum in tertio
volu. & eſt conſil.25. Et multi eandem etiã
ſequantur, Corne. conſil. 162. in 2. qui ta-
mẽ refert ſe pro vtraque parte conſuluiſſe,
conſil.40. nu.13.& 14.in 3.vbi Raphael.Flo
ria. Caſtr. & alios conſuluiſſe partim pro v-
na, partim pro altera parte teſtatur,vt & cõ
ſil.32.in 4.vbi enumerat conſultores. Alexã.
conſil. 179.num.10.in 5. Soc.conſil.288.nu.
27.in 2. conſil.75.num.8.& num.11.in 3.cõ-
ſil.127.num.6.in 4. Rui.conſil.27. num. 20.
& 21.vbi inclinat in hanc diſtinctionem, &
conſil.152.in 5. & Cap.conſil.72.qui tamen
auctorem tacet Brun.art. 11.q. 2.num. 18.
quòd ſtanti. maſcul. Deci.conſil. 106. & l. ſi
pater,in fi.C.de inſtitutio.& ſubſti. Pariſ.cõ-
ſil.25.conſil.54.in 2.conſil. 110.in 3. Aemil.
Ferret.conſil.1.num.18.Ceph.conſil.56.nu.
30.qui idem ſentit conſil.22.in terminis ſta-
tuti Ferrar. & Bagnac,dum citat Dec.d.con
ſi.106.licet in caſu ipſius alia etiam ratione
vtatur. Ancha. Reg.d.q.51.num.11. Vaſq.
auc.nouiſſima,nu.239.C.de inoff. teſta.

Nam Alex. qui ĩ id à multis citatur conſi.
13.in 3. non omnino probat Caſtren. ſed &
eum & Baldum ſimpliciter refert in l. ſanci-
mus.C.de nupt.ità vt neſcias vtrum probet.
Etenim ſi diligentius inquirimus in hanc
diſtinctionem Caſtren.ea omni prorſus. ca
ret ratione, namque dum ille inquit filiam
excludi non ob dotem, ſed ob maſculos ſu-
perſtites, ſi ſtatutum dicat,nõ ſuccedat,ſed
dotetur,frigida nimis eſt iſthæc argumenta-
tio; quandoquidem & ſi ſtatutum dicat, do
tatæ non ſuccedant, ſtantibus agnatis:non
ob dotem, ſed ob agnationem excluſę erũt;
nam fauor maſculorum in hoc ſtatuto prin-
cipaliter penditur, Deci. poſt alios.l.venia.
C.de in ius vocan. Hincque plures volue-
runt, vt licèt ſtatutum dicat, quòd dotata
7 † non ſuccedat, ſit ſatis fratribus antè aditã
hereditatem offerre dotem ſorori, nec exiga
tur, vt dotata ſit mortis tempore,Roma. cõ-
ſil.442.Corn.conſil.75.num.14. in pri. Rui.
conſil.65. num.5. in 3. Soc. conſil. 42. in 4.
Cur.iun.conſi. 10.ad fi.verſic.vel aliter,Soc.
iun.conſil.2.num.16.in pri. cum alijs, quos
citaui in Rub.ſolu.matr.dùm publicè defen
derem ſententiam Rom.

Præterea faciamus,mulier nupta ſit tem-
pore teſtamenti, certè ſi verba inſpicimus
ſtatuti, illa poterit impunè præteriri; nam
dotata eſt, dos ergò non eſt loco legitimæ;
Quid item, ſi dotata ſit, ſed pater ſibi ſtipu-
latus eſt? ſanè ſtatutum ſat habet eam eſſe
dotatam, & ideò vr̃.permiſiſſe patri,vt dotet
ſecundum iuris communis diſpoſitionem,ſi
cut & qnandò mandat dotem conſtitui, ſic
iſti intelligunt: Quarè idem prorſus ſemper
videtur.ſi hanc ſequimur diſtinctionem, vt
ſcilicèt dos hæc debeatur, vt dos, non vt le-
gitima. Et vt ingenuè fatear, non intelli-
go, quæ nam ſit differentia,an ſtatutum ex-
cludat dotatam,vel excludat,& mandet do
tari; ſicut enim in hoc vltimo caſu dotem in
terpretamur de ea, quæ in tempus nuptiarũ
conſtituitur, ita & idem in primo dicendũ
eſt,dotata,ſcilicet tempore matrimonij, nõ
ſuccedat. Et profectò ſi rationem,& mẽtem
ſtatuti, non autem ſuperſtitioſas Doctorum
argutias attendimus, is verus, proprius, ac
germanus eſt ſenſus,vt vtroque caſu idem ſi
gnificetur, nempè, quòd dos fuerit reſerua-
ta fœminis pro ea portione, quam ius com-
mune eis deferebat,quaſi non aliter eas ex-
cludi voluerint ſtatuentes, quàm ſi partem
hanc, quam dotẽ illi appellarunt, non vt
proprietatem dotis deſignarent,ſed quia re-
gulariter nubere conſueuerint, accepiſſent:
& hoc ſentit Abb.conſil.92. num. 3. in 2. &
ideò etiam non nubentibus portio hæc de-
bita eſt,vt in terminis tradit Bald.l.pactum.
quæſt.20.nu.15.C.de colla. qui inquit, eam
fœminam, quæ nubere nolit, ſed cælibem
ducere vitam, poſſe ex hoc ſtatuto dotem
petere, non vt dotem veram, ſed vt quã-
titatem, quaſi ſtatuentes dotis verbo cer-
tam ſummam conſtituerint, & ſequitur Ale
xan. conſil. 121. num.3.in 6. Hocque illud
eſt, quod Anchar. ſcribit dicto conſil. 232.
intentionem ſtatuti fuiſſe, vt non actu, ſed
habitu dotes haberent hæ fœminæ, & vo-
lentes, quandocunque peterent. Ideòque
multò plures etiam in ſtatuto,quod ſimplici
8 ter excludat,locum eſſe tranſmiſſioni † in re
licto dotis,voluerunt,quos omnes recenſere
nimis longum foret; Aliquot tamen aduo-
care me non pigebit; Omnium autem pri-
mus hanc opinionem tutatus eſt Ricar. Ma-
lum.in quadam diſputatione,in qua ſuppo-
nit,ꝙ ſtatutum mandabat, vt dotaretur, &
quam hodie relatam habemus apud Io.An-
dręam ad ſpecul. in Rub. de ſta. mona. &
Alb. d. l. quoniam in prioribus, & q. 104.
lib. pri. de ſtatu. qui eum ſeq. & eiuſdem
ſententiæ fuerunt Bald. l. ſançimus. C. de
nupt. & l. fin. nu. 3. C. de do. pro.vbi, quòd
etiam ſi ſtatutum penitus excludat, tamen
pater non poteſt dotem ſibi ſtipulari, &
conſil. 69.in pri. quod eſt repetitum. conſil.
421.in 3. vbi ſiuè ſtatutum dicat, dotata,

Digitized by Google

ſiuè, ſi dotata erit, non ſuccedat,non diſtinguit, putatque tranſmitti, & conſil. 184. in primo, vbi agit de ſtatuto mandante, vt arbitrio propinquorum dotentur, & Barth. de capit. inter conſilia Bald. conſil. 414. & Bald. conſil. ſeq. in 3. & conſil. 117. in 4. qui de ſtatuto, quòd filiæ non ſuccedant, ſed dote ſint contentæ, vel dotentur arbitrio propinquorum, & ita in caſu ſtrictiore; & idem ſentit conſil. 49. in 2. vbi voluit, vt ſi fratres remittant ſtipulationem patris de dote ſorori, eam imputet in legitimam; & latè, & pulchrè in conſil. 410. num. 4. in 4. vbi ait huiuſmodi ſtatutum non debere intelligi, vt morientes non tranſmittant, nè legitimam in totum ſublatam dicamus; Et quàmuis Sim. de præ. in tract. de interp. vlt. volun. lib. 3. dub. 1. ſo. 4. nu. 14. dicat, vbi quid arbitrio alicuius commiſſum ſit, puram dici diſpoſitionē, ex Ana. conſil. 19. num. 13. Tamen non video cur cum dos accedat matrimonio. l. ſi pater. de iu. do. l. pro oneribus. C. eo. arbitrium etiam nō poſſit intelligi datū ſub ea conditione, ſi nuptiæ ſequantur: ſed certè ſolus legitimæ fauor in cauſa fuit, vt dotem arbitrio propinquorum commiſſam, pro iure legitimæ, Bal. & alij acciperent; Idque ex eo apparet, quòd Bald. in aliquibus conſſ. ſuperius citatis, idem vult, etiam ſi non agat de ſtatuto committente rem arbitrio propinquorum. Fulgo. etiam cōnſ. 40. inquit æquius eſſe, vt ſit locus tranſmiſſioni, etiam, ſi non nubant;

9 † Quid enim, ſubijcit, ſi eis expediat viros non ducere? quid ſi cælibem vitam diligant? Roma. conſil. 64. qui hanc ſententiam ſequitur manifeſtè, dùm ait filiam in caſu ſuo fuiſſe excluſam à petitione legitimæ in fin. conſil. Caſtren. idem ſecum pugnans in cōſil. 113. in ant. quod eſt. 43. in 2. in nouis, in fi. vbi immemor ſuæ diſtinctionis, inquit, filiam excluſam eſſe ob dotem, Salic. d. l. quoniam. qui dicit, ſi alimenta relicta ſint, interim quidem non poſſe peti, ſed quantitatem non perire; vt ſit ſenſus, differri, non tolli legitimam hoc ſtatuto. Abb. latè. d. conſil. 92. in 2. Alexan. conſ. 69. in pri. qui vult, vt portio præſeruata à ſtatuto ſit loco legitimæ, & latè conſ. 55. ad finem, in 2. & conſi. 211. nu. 7. in 7. qui æquius putat, nè omnis legitima tollatur, contra Bar. d. §. Titio. & conſ. 169. num. 6. In 6. vbi diſtinguit, an ſtatutum dicat, vt dote contenta ſit, vel, nè quid petat; Et ait dari condictionem ex ſtatuto tranſmiſſibilem; & conſil. 209. num. 22. eo. Capr. conſil. 88. in prin. latè Calcane. conſil. 11. num. 28. qui loquitur de ſtatuto huic noſtro ſimili, quod mandabat, vt dote qualicunque filię contentæ eſſent; & nu. 17. & 31. addit eam ſuccedere loco legitimę; Soc. d. conſ. 30. in prin. & num. 3. in prin. dùm vult dotem ſubrogari loco legitimæ, ſiuè ſtatutum dicat, vt dotata non ſuccedat, ſiuè ſimpliciter excludat; & conſi. 150. nu. 2. eod. dum totam legitimam hoc ſtatuto non auferri exiſtimat; Corne. conſ. 115. num. 4. in 3. qui & ipſe ſubrogationem in vtroque ſtatuto parem opinatur, & idem vult conſil. 40. nu. 13. in 3. ſi rationem eam ſpectes, quam adfert, iniquum eſſe, vt dote, & ſucceſſione mulier careat; Et clariùs conſil. 32. in 4. vbi diſtinctionem Caſtr. non ſupponit pro conſtanti, & addit num. 6. in ſtatuto ſimpliciter excludente, onus quò ad legitimam non tenere; Iaſ. l. ſi pater, num. 11. C. de inſti. & ſubſti. Bertran. conſil. 161. in 3. qui multos refert conſuluiſſe; Rui. conſil. 26. num. 17. in 3. qui ait dotem præſeruatam eſſe loco legitimæ, & conſil. 60. eo. dùm concludit ex Caſtren. conſi. 165. in pri. talem dotem in omnibus haberi pro legitima, pręterquam in his, in quibus manifeſtè non differunt; Et reſpondet, quòd deciſio Bar. dicto. §. Titio. habet locum ob verba ſtatuti valdè ampla; Rimin. conſil. 157. num. 8. & latius conſil. 337. vbi citat dictum conſilium Caſtren. 113. Deci. conſil. 106. per tot. licet enim ſub num. 3. non improbet diſtinctionem Caſtren. tamen multas profert rationes, quę idem concludunt in ſtatuto ſimpliciter excludente, tùm in argumentis, tùm in reſponſionibus ad Bar. dicto §. Titio. Eas autem hîc tranſcribere non vacat, cum apud eum legi poſſint, qui etiam citat Caſtren. dicto conſil. 113. Ami. conſil. 30. qui ſcribit filiam poſſe, ſi poſt patrem decedat, de dote diſponere, licèt ſtatutum excludat ſimpliciter. Affli. latè Rub. 23. num. 42. lib. 3. de conſti. vbi multos recenſet; Campe. de do. par. 4. q. 26. qui, quòd ſtatutum non omninò tollit legitimam, ſed ſubrogat dotem eius loco; Boer. deciſ. 104. Gram. deciſ. 57. num. 24. Paris. conſil. 68. num. pri. in 2. qui ait competere condictionem ex ſtatuto; Et multos citat Alben. conſil. 13. num. 2. Bero. conſil. 155. num. 44. vbi de communi, in 2. Xuar. in declara. l. Regni. limi. 2. Galli ad Alexā. conſil. 75. in pri. dum aiunt ęquius eſſe, & crebriùs, vt legitima non tollatur in totum; & latè omnium tuetur hanc opinionem Loffre. conſil. 26. per totum, qui ex multis improbat diſtinct. Caſtren. & optimis adducitur rationibus, quę apud eum legi poſſunt; Et videat, quęſo, Clariſſimus Dominus Arbiter Ceph. conſil. 56. num. 34. nam & ſi

prius

priùs viſus ſit dictam Caſtren. diſtinctionem ſequi, ibi tamen ſubijcit Bart. non rectè loqui, quia legitima integra periret, muliere non nubente; & idem conſil. 256. num. 3. & 6. concludit fœminam excluſam habere debere legitimam tranſmiſſibilem.

Ex quibus omnibus manifeſtum eſt, hãc opinionem eſſe plurium auctoritate commu nitam; & ideò ſæpè Doctores dubitauerunt de Caſtr. diſtinctione, vt Corn. conſil. 48. num. 15. & conſil. 91. in fin. in 2. qui dicit articulum dubium, Soc. dicto conſil. 288. num. 27. qui multa poſſe hincindè adferri notat; Et probatur hæc ſententia ratione manifeſtiſſima; Nam maxima eſt quæſtio, an legitima tolli poſſit ſtatuto in totum, de qua Alcia. reg. 1. præ. 8. vbi Add. de præſ. Couar. cap. 8. num. 4. de ſponſa. & Doctores in locis præcitatis; Si ergò id eſt dubium, quando conſtat, quòd expreſſim ſtatutum vult auferre legitimam, non video ipſe, qua ratione Caſtren. & ſequaces auſi ſint affirmare, quòd ſtatutum reſeruans dotem, voluerit tollere prorſus legitimam. In Ancipiti eſt, an reſeruet dotem, vt habentem naturam legitimæ, an vt dotem pu ram, & in nobis ſitum videtur, vtram capiamus interpretationem; Certè omnis æquitas ſuadet, vt intelligamus huic doti ineſſe naturam legitimæ, nè conſtituamus, vt quod ſtatutum vix expreſsè poteſt diſponere tacitè induxerit; Et ità arguit Salic. in auct. nouiſſ. num. 12. verſ. decimò. C. de inoff. teſta.

Procederet itaque opinio contraria, quãdò nominatim excluderentur filiæ à legitima, vt eſt conſil. Alexan. 36. in 7. vbi Galli ad eum ſic declarant; Et ità etiam conſuluit Io. Ludo. Lamber. conſil. 75. ad vltim. volunt. Item & quandò verba eſſent ampla, nè quid contra teſtamentum patris dicere poſſint, vt loquitur Bar. dicto. §. Titio. & quem ſic intelligunt Imol. ibi. Areti. conſil. 43. in fi. vbi ſequitur Butrig. & addit rationem; Alexan. dicto conſil. 55. num. 8. in 2. & conſil. 209. num. 20. in 6. Capr. dicto conſil. 88. Dec. dicto conſil. 106. num. 4. verſic. quintò; Rui. dicto conſil. 60. num. 11. in 3. vbi perpendit illam dictionem, aliquid, & alij quidam ex præcitatis. Et hæc exceptio multùm confert in propoſito, ob ea, quę tradit Butrig. dicta. l. quoniam. vbi vult, vt ſi

10 ſtet ſtatutum, vt filia ſit contenta dote, † nihilominus pater non poſſit vllum adijcere onus, aut conditionem doti, & eum ſequuntur ibi Bald. & ipſe Caſtren. parum ſibi conſtans, & alij item multi ex ſupradictis. Nam paria eſſe viderentur, quòd ſtatutum dicat, ſit dote contenta, vel nil. contrà teſtamentum petere poſſit, vt per Bal. auc. res quæ. nu. 16. C. commu. de lega. qui inquit, quod ſi ſtatutum mandat, vt dote filia ſit contenta, intelligitur de quacunque, & eum ſequuntur Caſtren. ibi. num. 8. Alexan. d. conſil. 121. num. 2. & conſil. 38. nu. 2. in 4. qđ eſt inter conſilia Curtij, Iaſ. conſil. 221. in 2. Curt. conſil. 80. nu. 4. licèt Bal. non meminerit; Soc. dicto conſil. 288. nu. 18. Corne. conſil. 316. num. 27. in prim. Rui. conſil. 51. num. 14. in 3. Natt. conſil. 201. in fi. & alij paſſim. Et tamen, vt videmus, non ità eſt, quia, ſtante ſtatuto, nè

11 quid contra Teſtamentum petatur, † non eſt locus tranſmiſſioni; quod tamen ſecus eſt in ſtatuto, quòd contenta &c. vt in terminis, poſt Butr. & alios, de quibus ante, tradunt Alex. dd. conſil. 55. num. 8. in 2. & 209. num. 20. in 6. & Rimi. d. conſ. 337.

Quare infero ad interpretationem ſtatu-

12 ti noſtri, † in quo dicitur, prout fuerit per parentes quomodocunque, & qualitercunque relictum, habeant. nam verbum illud, qualitercunque, non excludit tranſmiſſionem, cùm, vt dixi, paria ſint dicere, ſit con tenta dote, vel qualicunque dote: minus verò alterũ, quomodocunque, Sed eſt ſenſus, qualis qualis dos, ſiuè parua ſit, ſiuè magna, ſiuè congrua, ſiuè non, & quomodocunq; relicta, vel in teſtamento, vel in codicillis, vel in alia vltima voluntate, vel iure inſtitutionis, vel legati, vel fideicommiſſi, eam filiæ habeant. Et hæc interpretatio eò magis capienda eſt, quia tractamus de ſtatuto concernente legitimam iure naturæ debitã, & quia etiam verba non repugnant, & in fortioribus terminis ſic declarat Alex. dicto conſil. 7. num. 7. in 2. poſt Bal. Salic. & alios, quos allegat, & id generaliter verum eſt,

13 vt in verbis etiam ampliſſimis, † non comprehendatur legitima, Docto. l. ſi quandò. §. 2, C. de inoffic. teſta. ſic & Caſtr. d. l. quoniam. in prin. verba illa, & plus petere non poſſit, ad quantitatem retulit, vt & Areti. dicto conſil. 43. in cuius caſu hæc verba erant, nihil aliud poſſit peti, vel intentari; Et quamuis in fine conſil. ex capite ſuo velit excogitare differentiam inter caſum Bar. & ſuum, quia dos non ſit ſine matrimonio, tamen, vt ex Imol. & alijs dixi ſuprà, vis non eſt in verbo, dotis, ſed in illa clauſula, nè quid contrà Teſtamentum &c. & poſſet id ex multis confirmari, quæ nunc referre non eſt opus. Sicut ergò licèt ille plus petat, qui antè tempus petit. §. plus, de actio. tamen ex illis verbis, plus petere, nõ impedit tranſmiſſio, Ità quoq; & hic idẽ dicendũ eſt.

Præterea vltra prædicta, quòd ſit locus tranſ
miſſioni in ſtatuto excludente, ex illa etiam
ratione ſuadetur, quòd ſi de dotis conſtitu-
tione in eo nulla fieret mentio, tamen agna
14 ti dotare tenerentur † viuentem fœminam
tempore matrimonij, Bal. l.fin. num.3.verſ.
Sed pone.C.de dot.pro.Nat. c. quamuis. in
prin.num.4.de pact.Rui.alios citans, conſil.
27.num.11.in 3. & conſ. 152. num. 10. in 5.
Nat.d.conſil.201.in fi. Vt ergò ſtatutum ali
quid operetur, dum dotem filiæ dari vult, di
cendum eſt efficaciùs, & firmiùs illam debe-
ri: ſi non reſpectu quantitatis, vt per Rui. d.
conſ.27.num.11. ſaltem ratione tranſmiſſio
nis; cùm ſtatutum velit, vt dotem habeant,
Caſtr.l.ſi ſocer.in fi.prin.ſol.matr. Alex.d.cō
ſil.7.in 2.in fi.& hoc illud eſt quod ſupra di-
ximus, condictionem ex ſtatuto tranſmitti.
Et certè hæc eſt mens ſtatuti noſtri, habeāt,
inquit, relictum quomodocunque. Nam, ſi
debent habere, erit omninò locus tranſmiſ
ſioni; habeant qualecunque illud ſit, quod
relinquitur, nec eis auferri poſſit; At quo-
modò habere poterunt niſi tranſmittatur?
Quocirca hæc verba nos multum adiuuant,
ſi hanc ſequimur interpretationem, quæ &
æqua eſt, & ſecundum ordinem ſtatuti; nam
ſi pater moriatur inteſtatus, dotandę ſunt
filiæ legitimè, vt in prima parte; ſin autem te
ſtetur, contentæ eſſe debent eo, quod relin-
quitur, illudq; habere; Profectò.n.dictio illa,
habeant, non caret emphaſi.
15 Minus obſtat ſtatutum Ferrariæ, † Quòd
filia ſit contenta &c. quia imò facit; nam
ſi dicamus eo excluſum eſſe ius petendi ſup-
plementum, de qua re aliàs latè diſſerui, ſa-
nè tamen non eſt prohibita tranſmiſſio, vt in
terminis ſtatuti huius conſuluit Soc. dicto
conſil.30.nu.3.in pri. qui perpendit illa ver-
ba, occaſione legitimæ, vt & Alb. dicto cōſ.
23. Et quia etiam non perpetuò, ſed tempo-
raliter excluſæ ſunt fœminæ eo ſtatuto, vt
per eundem Soci.d.conſil.75.in 3. Et eſt tri-
tiſſimum longè hæc inter ſe differre, an ad
tempus, an perpetuò illæ excludantur, vt
ſcripſi aliàs latè, & eſt conſilium Soci.iun.1.
in 1. Et in terminis tranſmiſſionis ita diſtin
guit Bal.d. conſ. 69. & conſ. 421. in 3. quod
eſt idem.

Non obſtat etiam ſtatutum, intrà quan-
tū tēpus res &c. quia ad illud recurri nō po-
teſt, cum conſtet ex prædictis, ſtatuto Ba-
gnacaballi diſpoſitum, vt mulieres relictum
à patre habeant, illudque tranſmittere poſ-
ſint, vt iam dixi.

Et meritò à Clariſſimo Arbitro de hoc no
ſtro nulla habita eſt mentio. Et ſi quo mo-
do agi de illo hic poſſet, eſſemus in ſtatuto, q.
filia ſit contenta, &c. ex quo potius concedi-
tur tranſmiſſio, quàm tollatur; & in terminis
extat deciſ. Alexan. in d.conſ.55. in 2. in e-
ius caſu duo erant ſtatuta, vt hic Ferrariæ;
alterum, quod mandabat fratribus, vt dota-
rent ſorores; alterum, quod filiabus, vt con
tentæ eſſent eo, quod pater eis reliquiſſet; &
concludit eſſe locum tranſmiſſioni. Illud
etiam non prætaribo, ſtatutum Bagnacabal
li excludere fœminas temporaliter, vt pro-
bant verba illa, vſque ad quartum gradū,
ob dictionem, vſque; & ideò facilius habe
re locum tranſmiſſionem, vt dixi ſupra, &
conſuluit Cap. cōſ.76.& vidi iudicatū hic in
petitione ſupplemēti de qua in dicto ſtatu-
to, quòd filia &c. in quo leguntur ea ver-
ba, (donec erunt aliqui de deſcend.) Et cer
tum eſt nō tolli ſuitatem his ſtatutis, ſed dif-
ferri, vt per Brun.art.11.q.9.nu.94. d.tracta.
qui tamen latè diſputat, an tranſmittatur
ius dicendi nullum, qui nō eſt caſus noſter,
cum aliud ſit impugnare teſtamētum; aliud
niti ex eo. Confirmat etiam hanc opinio-
16 nem, ſententia eorum, qui dicunt, dotem †
reſeruatam eſſe, quaſi portionem eius ſuc-
ceſſionis, quæ ab inteſtato deferebatur; Nā
ſicut tranſmiſſio in ſuis, quò ad eam, habet
locum, ita & quò ad dotem idem dicēdum
eſt. Fuit hæc declaratio Comen.conſ.125.
Butr.conſ.39.Rui.conſil.27.num.9. & 11. in
3.Soc.d.conſil.150.num.12.& d.conſil.288.
num.19.

Quare concludo locum eſſe tranſmiſſio-
ni; Et ipſe ita iudicarem, eo quòd certè exi-
ſtimem ſtatuentes diſtuliſſe quidem petitio-
nem dotis in diem nuptiarum, & legitimæ
quantitatem minuiſſe, at non ideo illā peni
tus tollere voluiſſe; & hoc illud eſt, qđ qui-
dam ex noſtris dixerunt, dotem hanc reti-
nere naturam legitimæ, Corn.conſil.107.in
fi.in 2. Calca.d.conſi.11.num.17.& 31.Rui.
dicto conſil.60. & Ancha. dicto conſil. 132.
qui inquit, habitu, non actu has fœminas
habere dotes. Et ex his expeditum eſt pri-
mum caput dubiorum.

Quod verò pertinet ad alterum, cuius ſci-
licet temporis precij habeatur ratio, an mor
tis, an quo rubia vendita eſt, an reſtitutio-
nis fideicommiſſi, qua in res tres Doctores,
qui ſcripſerē tres etiam opiniones ample-
xantur: Exiſtimo rem poſſe facilè definiri,
ſi regulas iuris obſeruemus. Sciendum ita-
17 que eſt, quòd omne † augmentum, & detri-
mentum poſt mortem teſtatoris, pertinet ad
heredem, nec legatarios ipſos contingit,
vt eſt tex.in l.in ratione, in prin.& l.in quan-
titate. ad l.falci.quod habet locum etiam ſi
augmentum deſcendat ex cauſa de præteri-

to, vt

Digitized by Google

to, vt eſt tex. in l. ſerui. d. tit. ad l. falci. & de-
clarant Caſtr. & Alexan. d. l. in ratione. & eſt
deciſ. Afflict. 382. quam tamẽ rem ipſe aliàs
latiùs declaraui, & nunc omitto. Si hanc
eandem regulam ſequimur inter heredem,
& fideicommiſſarium, vt voluit Comen. in l.
deducta. §. antè diem. ad trebel. vt refert etiã
Alex. ibi, num. 4. res caret difficultate; quia ſi
cut ſi rubia perijſſet, cedebat damno here-
dis, ità etiam incrementum precij eidem
proderit. l. ſecundùm naturã. de reg. iur. quæ
regula in hac materia ſpectatur, l. ſi is, qui
quadringenta. eod. tit. ad Treb. Secundùm
hæc itaque inſpicimus tempus mortis, & in-
imus computationẽ totius patrimonij, nec
incrementa, aut imminutiones poſt conſi-
deramus. Si verò aliud ſit conſtituendum
inter heredem, ac fideicommiſſarium, vt ſci
licet periculum, & commodum ſit commu-
ne vtriuſque, quæ videtur receptior opinio,
dicto. §. ante diem. vbi Alexan. adhuc idem
18 eſt. Namq; ſcio ipſe, quòd heres † non te-
netur negotiari, & aliquid lucrari in gratiã
fideicommiſſarij, vt tradunt omnes dicto. §.
ante diem. vbi Ang. latè, nec eſſe procura-
tor eius, vt eſt in his terminis pulcher tex. in
l. poſtulante. §. ſed in huiuſmodi. in fin. ad
Trebel.

Si itaque tutores, pro commodo pupillo
rum diſtulerunt venditionem Rubiæ, tota
hæc eſt vtilitas eorum propria, nec in fidei-
commiſſarium debet redundare. Poterant
enim illi adita hereditate ſtatim vẽdere Ru-
biam æſtimatione communi, vt eis permit-
tebatur. l. mulier. §. ſed enim. ad Trebel. quo
caſu ſolum illud precium reſtituendum eſ-
ſet. Quarè ſi illi protraxerunt venditionem
periculò ſuo, ſi quid etiam lucri ſuperfuit,
eorum erit. Idque eò magis, quia ſi Rubia
19 ipſa caſu aliquo perijſſet, † ex fructibus tan-
tundem refundere tenebantur, vt eſt caſus
mirabilis, in d. l. ſi is, qui quadraginta. quæ
aliàs incipit, ſcribit Celſus, & ibi tradunt
Bar. Ang. Caſtr. Alexan. & alij. eamq; legẽ
prædicat ſingularem Rom. ſing. 265. & cuius
deciſ. obtinet etiam in liberis primi gradus,
vt per Rip. poſt Com. Imol. & Alexan. l. in fi-
deicommiſſaria. num. 34. ad Trebel. & ſeq.
Add. ad dictum ſingu. Roma. 265. Quo fit,
vt quemadmodum licebat tutoribus mox
diſtrahere Rubiam tempore perituram; nè
tantundem ex fructibus redderent, quia d. l.
ſi is qui. procedit etiam in huiuſmodi reb⁹,
vt per Cõmen. qui eam legit cũm l. Baliſta.
ita quoq;, ſi hoc periculi ſubierunt, lucrum
ad eos defereudum erit.

Accedit his, quòd ſi initiò vendita eſſet
Rubia, tutores locaſſent pecuniam merca-
tioni, vt tenentur, Soci. latè conſil. 2. & lu-
crum fuiſſet pupillorũ, d. §. antè diem. verſic.
cùm autem. Quare idem dicendum eſt, ſi
quodammodò negotiati ſunt, dum in longã
diem traxerê venditionem.

Confirmatur hæc mea ſententia, quia, vt
20 notum eſt, tenentur heredes † grauati, ſi non
inuentarium ſolemne conficere, ſaltèm craſ
ſiùs, rudiùſque ſingulatim bona omnia de-
ſcribere, Bar. & Caſtr. l. cum tale. §. 1. de con-
dit. & demon. Caſtr. idem conſil. 212. in pri.
Pariſ. conſil. 79. nu. 17. in 2. cum alijs de qui-
bus Phan. par. 2. num. 24. de iureiur. qui ſic
diſtinguit; Atqui in Inuentario referuntur
æſtimationes rerum mobilium præſentes,
21 † non futuræ, vt per Nat. conſil. 574. in prin.
& per Rolan. conſil. 37. in fi. in 2. qui alios re
ferunt, & ad precia illa tenentur heredes,
non ad futura, quaſi commodum, & dam-
num poſt æſtimationem ad eos pertineat: er
gò. & ideo Galiau. l. centurio. num. 216. de
vulg. inſtruit ſubſtitutum, vt curet æſtima-
tionem horum fructuum redigi in Inuenta-
rium; Idem quoque in fructuario obſerua-
tur, vt ineatur æſtimatio tempore conſigna-
tionis, §. finitur. vbi glo. de vſufr. Alex. conſil.
58. in 3. & ſcripſi alias latè, & attigit etiam
vnus ex Aduocatis aduerſarijs, dum exclu-
dit tempus reſtitutionis. Accedit prædictis,
& altera regula, ꝙ vbi fructus ex obligatio- 22
ne debentur, æſtimatio eorum non creſcit,
nec decreſcit, l. hominem. mand. l. fundum
Cornelia. de nouat. & per hanc regulam ità
in terminis noſtris trad. Rip. d. l. centurio. nu.
40. verſ. not. tamen. qui inquit, quando agi-
tur de æſtimatione fructuum, qui in heredi
tate inuenti ſunt, mortis tempus inſpicien-
dum, & precium illud ſubſtituto refunden-
dum eſſe; Et fortè non eſt deciſio alterius
Docto. ità in terminis in hac materia. & con
ferunt ea, quæ trad. à Bar. Bal. Caſtr. Alexã.
& alij, in l. diuortio. §. ob donationes. ſolut.
matrim. & l. vinum. poſt gloſ. ſi cert. pet. qui
volunt eam æſtimationem fructuum debe-
ri, quæ ſit tempore natæ obligationis, vbi il-
li verè ab aliquo percipiantur; nam aditio-
nis tempore heres obligatur. l. apud. §. fin. ex
quibus cau. in poſſ. ſed vbi deciſio eſt in ſpe
tie, non videtur laborandum.

Non obſtat nunc, quòd precium loco rei
ſuccedat, quia & id fateor ipſe, & eſt vulga-
tiſſimum in vniuerſalibus. l. ſi rem. de petit.
heredi. l. Imperator. §. fin. de leg. 2. ſed dico id
referẽdum ad tempus, quo heres obligatur,
hoc eſt mortis, quia ſtatim lex æſtimat, &
precium illud non imminuitur, ſed ſiuè ex-
tet, ſiuè non, reſtitui debet, vt dictum eſt;
Precium itaque tempore venditionis ſub-
rogatur

Digitized by Google

rogatur in locum Rubiæ, relata tamen ęſtimatione retrorſus, ſicut etiam, ſi minoris illa vendita eſſet, non fuiſſet imminutum precium illud relatum in inuentarium.

Minùs obſtat conſil. Craue. 316. ex quo putauit idem Aduocatus aduerſarius rem definiri, dùm ille ait, rerum tempore periturarum precium imputari in Trebellianā: quia & ipſe idem conſtituo; At non dicit Craue. cuius temporis habeatur ratio, qđ nunc quęrimus; & ob id meritò eruditiſſimus Arbiter hanc deciſionem inſuper habuit.

Poſtremo illud addo, quòd heredes pupilli, ex mente teſtatoris, tenebantur reſtituere non eandem Rubiam, quæ tandiu non poterat ſeruari, ſed vel aliam, vel precium, ſicque illi erant debitores generis, ideoque periculum, & vtilitas ad eos pertinebat, vt eſt tex. clarus d.l. in ratione. in prin. & §. diligenter. vbi Caſtr. & Alexan. poſt alios, qui diſtinguunt, an heres teneatur ad ſpeciem, vel ad genus ſubalternum, vel generaliſſimum, vt per eos, & in genere generaliſſimo incrementa, & imminutiones cedunt damno, & lucro heredum. Et in hac re nō diſtinguerem inter legatarios, & fideicom-
23 miſſarios † vniuerſales, cùm non poſſit efficax reddi ratio differentiæ, & l. mulier. §. ſed enim. intelligetur de ſeruis, & alijs ſpeciebus hereditarijs, quarum periculum commune eſt heredum, & fideicommiſſariorum, vt & legatariorum, vel ſi de rebus perituris accipiatur, vt Doct. apertè ſentiunt, culpa verſabitur circa æſtimationem; ſi non ex tēpore vendiderit; Quò verò ad ipſam rem, ſemper de caſu tenebitur; Et communis ſenſus, de quo Alexand. ad dictum. §. antè diem. non repugnat huic diſtinctioni; quia, vt tradit idem Alexan. ibi in fi. res, quæ ſunt ſub fideicommiſſo, vtique pereunt communi periculo; At quæ in genere debentur, nō dicūtur propriè eſſe ſub fideicommiſſo, quia caſus non liberat heredem, qui ſi non eam rem, ſaltem precium reddere tenetur, & ob id regula de debitore generis, in hoc etiam caſu debebit obſeruari. Et id exiſtimo tàm verum, quàm quod veriſſimum.

Quò verò ad prædia empta ex pecunia
24 hereditaria, † puto illa eſſe ſubiecta fideicōmiſſo, & qualia ſunt reſtituenda, vt ſūt conſilia Iaſ. 231. in 2. & Alcia. 569. quibus non repugnat Rui. conſil. 97. in 5. & facultas alienandi data Tutoribus, non extenditur ad euerſionem fideicommiſſi; ſed cùm libera ſit, & ampla, permittit, vt quam velint rem alienare illi poſſint, etiam ſi melior ſit, & ſinè ſolemnitatibus iuris, & ſtatutorum, vt eſt gło. in l. prędium. vbi Salic. C. quan. decre. op. & plenè tradit Alex. conſ. 62. in 2. Quarè conſcientia repugnante nihilquò ad hūc articulum ſcribere decreui.

Cætera autem ſuprà concluſa de iure arbitror procedere, & ſi ego eſſem Arbiter, ſecundùm ea dicerem ſententiam.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de legitima, & Trebelliana ſecundum diuerſa iura, quæ recitantur; & an illas duas quartas filij detrahere poſſint, & quo iure. Anquè Trebellianæ & Falcidiæ detractio filijs prohiberi poſsit latiſſimè explicatur.

SVMMARIVM.

1 Legitima *qua, & quanta olim, & hodie, & quomodo relinquenda, & plura de ea; & num. ſeqq.*

2 *Filium in maiori portione, quàm ei naturaliter debeatur, institutum, & reſtituere rogatum post tantum temporis, intra quantum & legitimam, & eius fructus poſsit percipere; teneri ſequi iudicium Teſtatoris, latè probatur, & eſt noua ſententia, aduerſus Bart. & alios.*

3 *Intellectus ad l. Iubemus. C. ad Trebell. & differentia inter textum ibi, & in l. papinianus. §. vnde ſi quis. de inoff. teſt. nu. 4.*

4 *Filium vnam tantum quartam de iure ciuili detrahere poſſe probatur. Secus de iure Pontificio hodiè paſſim ſeruatur num. ſeqq. & num. 9.*

5 *Filio quandoque ſatius eſſe detrahere potius falcidiam, quàm [illegible] legitimam.*

6 *Gabr. Conſ. 93. errores duo deteguntur.*

7 *Papa in c. Rainucius. de Teſtam. deffenditur.*

8 *Innoc. ſententia in c. Rainucius. de teſta. probabilis defenditur.*

9 *Trebellianæ detractio, an à patre filijs prohiberi poſſit latiſſimè enucleatur, & affirmatiua approbatur num. 11.*

10 *Intellectus ad tex. in § ſine nobis. in auth. de heredi. & falc.*

12 *Filium duas quartas detrahere, etiam aduerſus expreſſam patris voluntatem receptum eſt in Ciuitate Ferrariæ.*

13 *Trebelliana detrahenda ius cedi poteſt, & generalis ceſſio ſufficit, nec ſpecialis requiritur nu. 14.*

15 *Institutus in re certa, nō detrahit Trebellianam, niſi non adſit coheres vniuerſalis. nu. 16.*

17 *Filij, inter quos diuiſum eſt patrimonium detrahunt duas quartas.*

18 *Filius heres vniuerſalis grauatus ſingulari fideicōmiſſo, retinet falcidiam aduerſus patris prohibitionem, ſicut & Trebellianam.*

19 *Filij ī cōditione poſiti, ex cōiecturis cēſētur vocati.*

CON-

CONSILIVM XXVI.

1 LEGITIMA olim † appellata eſt quarta partis legitimæ.§.ſed hæc. inſt.de inoff. te.& quarta debitæ portionis.l.papinianus. §.quoniã. in p. eod. & quarta pars partis ab inteſtato debitæ, & ſeu legitima portio.l.parentibus.l.quæ nuper.C.eo.naturale debitum alibi vocat Iuſtin.l.ſcimus.§.illud.d.ti.& debitum ſimpliciter in No.de tri.& ſem.Dioclet. & Maxim. plenius debitum bonorum ſubdium,in l.ſi totas.C.de inoffic. do. Incertum eſt autem quo iure legitima hæc ad quartam partem redacta ſit, Cuiac. lib.2.c.21.& lib. 14.c.14.obſeru. & alibi legi Gliciæ id acceptum fert, cuius mentio eſt in inſcriptione.l.4.de inoff.te.alij verò aliter putant. Nouiſſimo iure aucta eſt hæc portio eſtque vel triens,vel ſemis, vel dodrans, vt d.No.de tri.& ſem. Pandectar.tempore, ſi filio quid minus legitima relictum fuiſſet, locus erat querelę, niſi additũ eſſet, vt boni viri arbitratu repleretur,quę hodie ceſſat fit què ipſo iure repletio d.§.ſed hæc.l.omnimodo.d.l.ſcimus.C.de inoff.te.quòd ſi filius tit. inſtitutionis aliquid accepiſſet alijs fratrib⁹ vna cum eo inſtitutis ceſſabat querela, & quod deerat ſupplebatur, Paul.lib.4. titu.4. ſent.ſin autem extranei eſſent inſtituti aliud obſeruatum opinor, exemplo patroni,qui ſi ex minore portione debita inſtitutus fuiſſet, petebat bonorum poſſeſſionem contra tabulas.l.3.§.totiens. de bo. lib. & ſubindicare id videt d.l.omnimodo.§.& hæc. ibi hereditat. hodie & patronus ipſe petit ſupplementum ex conſtitutione Iuſtin. cuius mentio fit, de ſucc.lib.§.ſed noſtra.& ſępe alibi,quæ in Codice noſtro non eſt, vt nec pleræque aliæ. eius aliquot capita congeſſit Cont.C.de bo. libert.

Satis ętiam olim fuit ad excludendam querelam quocunque titulo filio reliquiſſe, d.l.omnimodo.§.igitur inſtit. eo. Nec conditiones, aut grauamina, quæ ipſam legitimam videbantur minuere lex reijciebat, l. Papin.§.vnde ſi quis d.tit. hodie honorabili inſtitutionis titulo relinquenda.§.aliud. in no. vt cum de app. & grauamen omne reijciendum eſt l.quoniam.in prioribus. C. de inoff.te.

Planè tamen adhuc non erat ſatis conſultum filijs,patres.n.plerunque eos in proprietate nuda inſtituebant, & vxores, aut alios in vſufr.omn.bo.l.vxori meæ.de vſufr. leg. l. tutores nominatos.C.de exc.tut. ideoque interim filij periclitabantur, & huic malo remedium prudenter adhibuit Iuſtin. cum legitimam pleno iure deberi ſanxit,hoc eſt & eius vſumfr.d.No. de tri. & ſem. §. prohibemus. & eſt relatum in auct. nouiſſima. C. de inoff.te. refert autem Iuſtin.id habuiſſe iuris prætextum,quæ res probat ſi filius quartam teſtamento accepiſſet, queri non potuiſſe,ẽt ſi in præſens ea non frueretur. Idq; me cogit dubitare de his,quæ ſcribunt Bar. & alij d.§.vnde ſi quis.dum putant id quod ibi cautũ eſt, vt is cui ſextans debetur ſi in ſemiſſe inſtitutus ſit rogatuſquè eundem poſt decẽniũ reſtituere,non poſſit vti querela cum tãto tempore legitimã eiuſq; fructus coactur⁹ ſit, eſſe correctum.vereor.n.ne verum nõ ſit, quandoquidem d.l.quoniam.non agitur de ĩſtituto in vniuerſa hereditate, ſed de eo cui tantum portio debita relinquebatur,aut minus, vt rectè monuit Fulg. d. §. vnde ſiquis. quod videtur probari, ex d. §.prohibemus. dum Iuſtin.ibi apertè fatetur filium qui inſtitutus erat in proprietate omni remedio fuiſſe deſtitutum. Quid.n.lex repleat habẽti plus ipſa legitima? Quocirca non eſſet
2 multum difficile ſi quis tueri vellet † filium inſtitutum in maiore portione, quàm ei natura debeatur,& rogatum reſtituere poſt tãtum temporis, intra quantum & legitimam & eius fructus poſſit cogere,debere ſequi teſtatoris iudicium, vt d.§.vnde ſi quis.neque
3 oberit quicquàm l.iubemus. C.ad†Trebell. quia eſt ibi caſus ſingularis, quando frater alteri fratri, aut pater filio reſtituere rogaẽ æquum enim putauit Zeno Imp. vt his duobus caſibus quadrans deduceretur ex corporibus hereditarijs, vt facilius fratres filijque in officio contin erẽtur, ſi ſperarent quadrantem integrum è lege ad eos rediturum eſſe.quibus etiam conſuluit,dum eoſdem onere ſatiſdandi leuauit, vt quos onerabat. dum ex corporibus hereditatis quadrãtem deduci conſtituebat,eoſdem etiam ſubleuaret, quos obligatione ſatiſdandi eximebat. Quocirca rectè ibi cautũ eſt, ne conſtitutio ea caſus in ea relatos egrederẽ, & ſi poſtea obtinuerit, vt generaliter definierint D. D. ex ipſa, filijs non imputari fructus in trebellianam quomodocunq; grauat ſint. Eſtque hæc melior interpretatio quàm Accur. ſit in d. §. vnde. diſtinguentis certum tempus ab incerto: ſiquidem cum Trebelliana eo iure prohiberi nõ poſſet, parum intereſt, tempus certum eſſet, an incertum, cum filius omnino habiturus eſſet Treb. etiam ſi ſtatim obijſſet eius enim petendæ ius in heredes trãſmittitur.l.quanquàm.C.ad l.falc. Eſt quidẽ
4 † differentia inter d.§.vnde. & d.l.iubemus. quia illic filius non eſt ex parte debita inſtitutus

tutus, & ideo ne ſit locus querelę tempus de
bet eſſe certum, vt ſuppleri poſſit, hic verò
ex aſſe inſtitutus eſt, quo caſu Trebellianã
omnino retinet. Secundum hæc ſi hodie
filius inſtituatur in minore portione, quàm
ſit legitima, tanto tempore ei præſtituto,
vt ex fructibus eam ſupplere poſſit, cogetur
parere diſpoſitioni patris, nec vllo remedio
iuuabitur.non obſtat d.l. quoniã. qua omne
grauamen reijcitur,quoniam ea l. & d.l.om-
nimodo procedunt, quando querela pote-
rat proponi cõtra teſtamentũ,vt quia alicui
eſſet relicta legitima, ſub conditione, vel
cum alio grauamine; quibus caſibus quere-
la proponebatur, quaſi minus relictum eſ-
ſet,vt d.l.ll.at verò inſtitutus cum quartam,
vel ex l.falc.vel ex S.C.Treb.omnimodo eſ-
ſet habiturus,non poterat inofficioſũ dicere
teſtamentum,vt eſt caſus clarus,in d.l.Papi-
nianus.in §. quarta. & ſcribit etiam Paul. d.
tit.4.in hæc verba. filius ex aſſe heres inſtitu
tus inofficioſum dicere non poteſt, etiam ſi
hereditas ſit exhauſta, cum apud eum quar-
ta,aut l.falc.aut S.C.Pegaſ.beneficio, ſit re
manſura. Conſtitutiones itaq; Iuſtin. præ-
dictæ non pertinent ad hunc caſum, in quo
ceſſat querela. minus proderit huic filio d.l.
ſcimus.§.repletionem. quæ tantum mandat
vt ſi filius habeat minus legitima ob caſum
ſuperuenientem, fiat repletio ex beneficio
d.conſtitutionis.itē l.nõ iubemus. non egre-
ditur caſus ſuos, vt expreſſim dicitur in fin.
eius.& paulò ſupra diximus,& ideo ad hunc
non eſt trahenda. Pariter & No.de tri.& ſe.
nihil facit,agit enim de filio ĩ nuda proprie-
tate inſtituto,imò verò hanc noſtram ſenten
tiam potius confirmat. Si enim, vt Iuſtin.
ibi faſſus eſt,filius inſtitutꝰ in proprietate co
gebatur parere teſtamẽto, oportuitq; nouũ
ei ex d.No. parare ſubſidium, conſequitur
vt conſtitutiones præcedentes eum non ad-
iuuarent, nec omnia grauamina in eius gra
tiam ex ijs reijcerentur: quæ animaduerſio,
vt noua eſt, ita & veriſſima. Si ergo filio cõ
ſultum ſit, vt quia & legitimam & fructus e-
ius commodè habere poſſit, non eſt confu-
giendum ad hanc Nou. quæ alio caſu filio
prouidet: omni itaque præſidio filius deſti-
tutus cogetur legitimã,& eius fructus ex he-
reditarijs fructibus cogere. Scio noſtram
hanc ſententiam eſſe nouam, & communi-
bus placitis aduerſari,at non ideò ſpernẽda
cum firmiſſimis argumentis ſubnixa ſit.
Quòd ſi non filius inſtitutus eſſet, ſed extra-
neus, à quo relicta eſſet hereditas filio poſt
aliquod temporis interuallum, tum ex bene
ficio d. l. quoniam. fini quartæ tempus abij-
ciebatur, vt nominatim tradit Iuſtinia.
d. l. ſcimus.§. cum autem, nec mirum, quia
filius præteritus iure veteri poterat dicere te
ſtamentũ nullũ,argumẽto l.ita tñ.§.qui roga
tus.ad S.C.Treb.niſi forte in rem filij ſic eſ-
ſet a patre prouiſum l.ſi emancipatus filius.
ij.de bo.po.con.tab.& huc cõferũt l.1 fideic.
§.cum Pollidius.de vſu. l.multi. de lib. & po.
l.ſeius.ad S.C.Treb. vt ergo teſtamẽtum va-
leat,tempus,ac dilationem reijcit ibi Iuſtin.
qua in re parentum cauſam meliorem, filio-
rum deteriorem, reddit: quibus multò vti-
lius erat proponere querelã, vel nullum di-
cere teſtamẽtum,& ab inteſtato ſuccedere.
Sed viſum fuit æquum Iuſtin. vt ſœpe alias,
teſtantiũ volũtates tueri, in qua re fuit quã
doque nimius. hodie tamen d.§. cum autẽ.
non procedit ſecundum Doct. quia, vt dixi
ſupra, filius omninò eſt in legitima inſtituẽ-
dus,& ita multæ conſtitutiones tanta diligẽ
tia elaboratę vnico verbulo ferè ſublatę ſũt
in d.§.aliud. Et hæc in legitima & iure an-
tiquo & nouo obtinebant. Si autem filius
inſtitutus eſſet & rogatus hereditatem reſti
tuere,ſi ſine liberis moreretur,vel hereditas
exhauſta legatis, dubitatum eſt, apud no-
ſtros, an filius duas quartas retineat,legiti-
mã, & Falc.& Doct. ipſe diffident. Ego ſcio
vnam tantum potuiſſe detrahi, & hanc ſen-
tentiam eſſe veriſſimã probatur ex.d.§.quar-
ta. ex d.§.vnde. in quibus locis falcidia vice
legitimæ eſt, & in l. 1.§.pe. ſi cui pluſq̃ per l.
fal. vbi patronus ex l. papia. partem debitã
retinet, non ex falc.& ſic vnam tantùm ha-
bet portionem. Idem etiam probant l. filiũ.
C.fam. erc. dum filius ibi cogitur reſtituere
quod ſupra quartam habet,& d.l.Iubemus.
quæ conſtituit, vt filij quartam deducant ex
corporibus hereditarijs, & dodrantem red-
dant: nimis enim deridiculum eſt,quod qui
dam è noſtris interpretantur,dodrantem de
ducta.ſ.legitima: quo nihil magis alienum
eſt a mente & verbis Imp. Huc etiam con-
ferunt d. l. quanquam.C.ad l. falc. dum pa-
ter ibi beneficium.l.falc. ad heredem tranſ-
mittit non ẽt legitimam, & l.ſeq.dum de ſal-
cidia tantũ, non de legitima ſit ibi mentio.
Sed & Iuſtin.in No.de hered. & falc. in §. 1.
deſcendentibus quartã vnam tantum adpli
cat, quam tamen non amittunt,etiam ſi te-
ſtatoris nou impleant voluntatem, quod ſe-
cus in quarta extraneorum,vt ibi,&idem in
no.de reſtitu.& ea quæ par. §. quamobrem.
ſolam legitimam deſert filio rogato reſti-
tuere hereditatem alteri, vt merito iure
ciuili videatur ſatis clarum: quod euincunt
apertè verba Pauli ſuperius relata, quibus
docemur filium inſtitutum, & rogatum re-
ſtituere nõ poſſe proponere querelam,quòd
habeat

Digitized by Google

habeat quartam ex l.fal.vel ex S. C. Pegaſ.
vnica ergo tantùm ſufficit.Indubitatum eſt
igitur ci.iu.vnam tantùm quartam detrahi.
Erit autem hodie filio commodius deduce-
re lègitimam,quę auctior eſt:Sicuti & patro
nus inſtitutus beneficio cõſtitutionis Iuſtin.
de iure patronatus nunc vtitur, quæ amplio
rem defert ei portionem. l.falcidia . olim le-
gis Papiæ vtebatur, quæ & ipſa erat vtilior
d.l.1.§.pe.Si cui pluſq; per l.falc. Euenire ta
5 men quandoque poſſet vt † filio ſatius eſſet
quartam deducere , vt quia aliunde quam
ex teſtamẽto quædam ex paternis bonis ha-
beret,quæ legitimæ non autem Trebell.im-
putari poſſunt,vt per Doct.l.in quartam . ad
l.falc.vbi Rip. nu.74. & nu.131. Et ex his,
6 duo errores Gabr. † conſ.93. nu.8. deteguñt
primus eſt dũ putat in l. iubemus.non fuiſſe
tractatũ de legitima , quod filius adeũdo ad
probaſſet teſtamentum,quaſi ſi voluiſſet ab-
ſtinere legitimam conſequi potuiſſet:verius
enim eſt cum inſtitutus eſſet, nullo alio re-
medio fuiſſe eum ſubnixum quàm vt quar-
tam Trebellianam retineret, qua vna con-
tentus eſſe debuit. Alter eſt non minus inſi
gnis,dum ait filium in minore parte inſtitu-
tum potuiſſe in d.l. iubemus. querelam pro-
ponere: ſiquidem vt ex Pau.docui ſup. age-
batis potius ad ſupplementum, cum fratres
cũ eo inſtituti eſſent.ſic fit vt dum veterũ tra
ditiones oppugnamus parum firma quan-
doque ſint, quæ nos ipſi proponimus. Hæc
autem ſententia; vt vna tantum quarta iure
ciuili deducatur, eſt veriſſ.& à pleriſque iur.
ciuilis interpretibus adprobata, quorũ mul-
ti Pontificem nominatim erroris inſimulãt,
qui in c.Rainut.de teſtam.duarum quartarũ
detractionẽ filio permiſerit, vt & Fulg. d. l.
7 quanquàm, & alij paſſim reff. † Parcius autẽ
& modeſtius de Pontifice dici debuit, cum
ſi quis hic error fuerit,à noſtris potius duxe-
rit initium. Accur.enim d.l.quanquã.duas
quartas detrahi à filio putauit ſi ſub condi-
tione rogatus eſſet hereditatem reſtituere:
vnam ſi pure:& hanc opin. ſecutus eſt Inno.
3.d.ca. Rainut. ſub quo vixit Accurſ. quem
veriſimileque eſt ex aliorum ſcriptis, vt ſup.
diſtinxiſſe, vt plerunque ſolet: & Fulg. d.l.
Quanquàm adfirmat hanc opin. inualuiſſe
quo tempore conſtitutio illa exijt.Quin pro
8 babilior videtur Innoc.† ſententia,qui dum
agit de filio qui rogatus ſit reſtituere heredi
tatem ſub conditione,non negat idem iuris
eſſe ſi rogetur, vt ſtatim reſtituat ,quin poti⁹
vtroque caſu idem ſentit, dum Trebellianã
à filio retineri ſcribit, vt ab extraneo, nam
& hæc ratio pariter uiget in eo,qui ſit graua
tus purè: quocirca aut error hic eſt noſtris
communis cum Innoc.aut grauius ipſi pec-
cauerunt. Nec defuerẽ ex nob. qui diſtin-
ctionem Accur puri & conditionalis fideicõ
miſſi, vt commentitiam reiecerint, & vtro-
que caſu idem arbitrati ſint oportere conſti
tui. Ciuilis diſpoſitio magis conuenit iuris
rationibus, & principijs: Pontificia beni-
gnior & humanior eſt. Et enim cum lex falc.
ideo inuenta ſit, vt commodo eius allecti
heredes adirent.Inſtit.de l.falc. in prin.ſatis
conſtat noluiſſe eius legiſlatorem ijs proſpi-
cere,quibus legitima deberetur, quæ æqua
erat portio. Nimis enim in his ille coercuiſ
ſet liberam legandi poteſtatem lege 12.tab.
datam, ſi legi Gliciæ falcidiam coniũxiſſet.
At Innoc. Pontifex legitimam, vt iure quo-
dam naturæ debitam, noluit eſſe impedimẽ
to filijs quominus detraherent quartam, ꝙ
inſtitutis ciuili iure delata eſt, ſed potius, vt
illam vt filij,hanc verò, vt inſtituti caperẽt.
9 Et Pontificia † hæc diſpoſitio hodiè paſſim
recepta eſt,& iam diuturno vſu confirmata,
vt nec in foro Cæſaris de ea dubitetur:& fe-
rè vbique locorum filij duas quartas dedu-
cunt. Cæterum ſi pater vetuerit, ne filius
deducat Trebellianam, cõtrouerſiſſimũ eſt
apud noſtros iuris interpretes,an adhuc ab
eo detrahi poſſit: & communem opin.eſſe le
gimus modo vnam modò alteram: ita veri-
tas ipſa multorũ auctoritate obruitur. Ego
dicam paucis quid ſentiam. Pandectar.iu-
re Falcidia prohiberi non potuit per teſtato
rem l.quod bonis.§.1.& §.vlt.l.Seius.ad l.fal
cid.§.hanc nob. in Nou.de her. & Falc. &.n.
cum ob vtilitate publicam lata fuerit, vt te-
ſtantium diſpoſitiones ratæ eſſent l.vel nẽga
re.quemad.teſt.ap.placuit priuatorum cau-
tione iuri publico non derogari, d. §.1.l.ne-
mo.de leg.pri.idque ius probatum eſt ab Iu-
ſtin.in l.pe.C.ad l. falc. In Trebelliana null⁹
eſt locus in iu. ciu.ex quo apertè deprehẽda
tur eam non potuiſſe prohiberi;nam d.l.ſi vt
allegas.ex qua Doct.confirmant eam inuito
teſtatore fuiſſe detractam: agit de filia fratri
bus ſuis rogata reſtituere,qui eſt caſus d.l.iu
bemus.& eſt etiam diuerſa ratio in hac quar
ta atque in falc.ſiquidem fideicommiſſarius
cogit heredem adire,quod non eſt permiſſũ
legatarijs l.ſi quis omiſſa. ſi quis om. ca. teſt.
Arbitror tamen idem iuris fuiſſe in vtraque,
vt ſubindicare videtur.§. ſed quia. de fideic.
hered.& l.1.§.inde Neratius. ad S. C. Treb.
vbi etiam ſi teſtator iuſſerit ne Trebelliana
deducatur, heres dicitur exercere liberalita
tem, & quàmuis cogeretur heres adire à fi-
deicommiſſario,tamen hoc procedebat,vbi
ille hereditatem,vt ſuſpectam recuſaret: at
verò ſi is paratus eſſet adire, omnino quartã
habere

Digitized by Google

habere debuit, vt aliquo hereditatis cõmo-
do frueretur d. §. ſed quia. in prin. Hodie ex
d. Iuſtin. No. de her. & falc. aliud iuris obti-
10 net d. §. † hinc nob. vſque. ad §. non autem. &
licèt ſciam pleroſque è noſtris contendere,
vt locus hic de ſola falc. diſponat, tamen ve-
rius eſt & ad Trebellianam pertinere, vt
probāt verba poſteriora. §. ſi verò expreſſim,
ex quibus conſtat Iuſtin. ſe referre ad ordi-
nem ſuccedendi poſitum in §. 1. ſupra in quo
fideicommiſſarij vniuerſales legatarios an-
tecedunt, & idem repetit totidem verbis d.
§. ſi verò. vbi fideicõmiſſariorum priùs, mox
legatariorum meminit, cum ſi de fideicom-
miſſarijs ſingularibus ſenſiſſet, poſtponi po-
tius debuiſſent, vt obſeruatum videmus in
d. §. 1. Accedit quòd cum Iuſtin. initio eius
No. vtramque quartam complectatur nõ ſit
credendum in ſequenti parte eum ſolũ Falc.
comprehendere voluiſſe, præſertim quia, vt
iam dixi, difficilius prohiberi hæc debuit.
Quare veriſſ. eſt licere hodie teſtatori & Tre
bell. detractionem vetare: ceſſat enim ratio
vtilitatis publicæ, cum nunquàm ſit defu-
turus, qui adeat, ac teſtatoris impleat volun
tatem. Sed an idem quoque in filijs obti-
neat? magna eſt inter Doctor. noſtros
controuerſia, & multi vnam, multi item alte
ram dicunt communem eſſe opin. Ipſe opi-
11 nor † rem eſſe adeò manifeſtam, vt ne ſit lo-
cus diſputationi, etenim cum iam definitum
ſit filios vnam tantum quartam detrahere
potuiſſe, certum etiam eſſe incipit d. l. iube-
bus. ex qua ij, qui putant Trebell. non poſſe
prohiberi argumenta ſua firmiora ducunt,
ad rem non facere: quia inſtituto filio Tre-
bell. loco legitimæ ſubrogata eſt d. §. vnde
ſi quis. quam inuitis parentibus filij conſe-
quuntur: ideoque nil mirum eſt, ſi nequeat
prohiberi. Præterea d. l. iubemus. vt dixi re
ſtricta eſt ad duos caſus, ſi fili9 fratri ſcilicèt,
aut liberis proprijs rogetur reſtituere: nec ad
omnes alios porrigẽda eſt. Tertio detrahit,
quartam filius, vt inſtitutus, & veluti extra-
neus. d. c. Rainutius. frui ergo debet eodem
iure cum extraneis. Quarto poteſt pater legi
timam ſolam ei relinquere, in cæteris bonis
alium inſtituere heredem: cur non & vetare
ne deducat Trebellianam, cum & magno
beneficio adficiat filium, qui interim fruct9
capiet? Eluderent facilè parentes ſcita le-
gum, dum alios inſtituerent: cederetque id
detrimento filiorum. Quintò eueniret quã-
doque, vt pater de nulla ferè bonorum ſuo-
rum parte diſponere poſſet, ſi fortè legitima
eſſet dodrans, vt eſt quandoque d. No. de tri.
& ſem. quod nimis durum eſt. Quocirca nul
lo iure ſuffulta eſt eorum ſententia, qui pu-
tant non poſſe prohiberi filijs deductionem
Trebellianæ. At quoniam in foro noſtro,
12 † vt & in pleriſq; alijs receptum eſt, vt duas
quartas detrahant filij aduerſus expreſſam
patris voluntatem: quæſitum eſt an in pro-
poſito caſu idem ſit obſeruandum, & puto eſ
ſe, quàmuis ex ſubtiliſſ. dubitationibus cla-
riſſimorũ virorum res dubia reddi videatur.
Id autem manifeſtum fiet, vbi nihil obeſſe
docuero, quæ obijciuntur. Non obſtat ergò
primo, ꝙ Magnif. D. Lauræ non videatur ceſ
ſum ius deducendæ Trebellianæ, quòd in in
ſtrumentis nulla huius rei mentio fiat: quia
reſpond. verius eſſe, vt tale ius ceſſum dici
13 debeat. Namque certum eſt ius† detrahen
dæ Trebellianę cedi poſſe, vt in ter. trad. Bal.
conſ. 498. num. 2. in pri. ſeq. Iaſ conſil. 114 in
4. Quarè cum Folliani tranſtulerint heredi-
tatem cum omnibus iuribus Bernardini in
Dominum Paulum, cuius eſt heres Magnifi
ca hæc Domina: ſi ius detrahendi Trebel-
lianam erat penes Bernardinum, vt erat, vt
dicam mox, tranſijt in Follianos eius here-
des d. l. quanquam. C. ad l. Falc. Pariſ. conſil.
45. & conſil. 47. in 2. conſil. 43. num. 5. in 3.
Nat. conſil. 220. & ab eis in D. Lauram, cui
hereditas ceſſa eſt. Sic & Furnij tranſtule-
runt omnia, & quęcunque iura competen-
tia in poſſeſſione Vergeneſij, ergò & Trebel.
quę ipſis debebatur in eadem, pręſertim cũ
D. Alphonſus elegiſſet Trebellianã in dicta
poſſeſſione. Certum eſt itaque ius petendæ
Trebellianę ceſſum eſſe, neq; enim ſpecialis
14 ceſſio exigitur, ſed ſufficit † generalis Iaſ. cõ
ſil. 43. colum. penul. in 3. ita & beneficium cõ
petens Eccleſię; nè contra eam deducatur
Trebelliana tranſit in ceſſionarium, vt no-
uiſſimè reſpondit Burſ. conſil. 55. num. 33. &
ſicut tranſmittitur hoc ius d. l. quanquam.
ita & ceditur l. principalibus. de adm. tu. qui
nimò, & ſi ſubhęreret perſonæ, adhuc cum
Magnifica hęc Domina excipiat aduerſus
petentes, etiam ſine vlla ceſſione pręuia, au
diri deberet, ius enim excipiendi ſine ceſſio-
ne tranſit, vt poſt Imol. trad. Alex. l. in ratio-
ne. §. quod vulgo. num. 18. ad l. falc. Et hoc
perpetuum eſt, vt etiam excipiens de iure
tertij excludat actorem Bart. l. 3. de except.
Quocirca hæc domina & ſi nulla ceſſione ni
teretur, cum tamen illa obijciat Trebellia-
nam deducendam eſſe, & hanc partem non
ſubijci fideicommiſſo, quaſi ipſo iure ſit reſe
cata d. l. lineam, ad l. falc. rectiſſime ſe tueret,
quanto magis cum ceſſio ipſa acceſſerit, &
tradẽtibus heredib9 bona, & ius hereditatis
in hanc dominam peruenerint? Quarè ni-
hil obſtat primum hoc obiectum.

Alterum etiam facilè tollitur: nam etſi
verum

Digitized by Google

15 verum ſit † inſtitutum ex e certa non detra-
here Trebell. Bald. l. filium . num. 27.
C. famil. erc. qui illic ait ſe pluries ita
conſuluiſſe , vt conſil. 281. in pri. conſil.
9. in 2. conſil. 221. in 5. cuius dictum pleri-
que ex noſtris ſecuti ſunt, Alexan. d. §. quod
vulgo. num. 9. Iaſ. l. Lucius. num. 25 de vulg.
& auct. res quæ num. 3. C. comm. de lega.
Guid. Pap. deciſ. 466. Caſſan. cõſ. 19. nu. 41.
Bertr. conſ. 127. n. 14. in 5. conſ. 131. nu. 19.
in 7. Fabi. auct. nouiſſima. q. prin. 24. C. de in-
off. te. Pariſ. conſ. 17. n. 26. cõſ. 18. n. 104. con-
ſil. 52. num. 32. in 2. Soc. iun. conſil. 122. per
to. in pri. vbi lat. examinat , & dicit commu-
nem Cra. conſil. 19. num. 15. conſil. 186. con-
ſil. 348. conſil. 510. Couar. c. Rainutius. §. 1.
num. 10. de teſta. Ceph. conſil. 153. num. 65.
nouiſſimè Manti. lib. 7. tit. 11. nu. 5. de conie.
vlt. vol. Et ſi (inquam) verum ſit inſtitutum
in re certa non detrahere Treb. a qua opin.
diſſentit Cur. iun. conſil. 160. tamen in pro-
poſito noſtro nihil id obeſt . etenim manife
16 ſtum eſt cum filijs Philippi non ſit datus † co
heres vniuerſalis eos itelligi inſtitutos ex aſ-
ſe iux. legis diſpoſitionem. l. 1. §. ſi quis ex fũ-
do. l. ex facto. de her. inſt. quod etiam verba
ipſa teſtamenti euidenter probant. & ideò
ſumus extra deciſ. Bald. in l. filium. C. famil.
erciſc. quæ procedit , quia heres vniuerſalis
detrahit quartam inſtituto in re certa , quã
ideò ille alteri non poteſt detrahere . d. l. ex
facto. l. lex falc. §. nunquam. ad l. falc. & ſcri-
bit Soc. iun. d. conſil. 122. in prin. & in termi-
17 nis, quòd filij † inter quos diuiſum eſt patri-
monium, vt hic, detrahãt duas quartas trad.
Cap. conſil. 33. dum ibi aliter ideò putat, q̃a
ſuberat ſtatutum ſecus diſponens, & idẽ ſup
ponit Bertr. conſi. 106. in 3. qui ait doctr. Bal.
non procedere in filijs inſtitutis vniuerſali-
ter, & rogatis reſtituere res certas. Sic & Pa-
ris. d. conſil. 17. num. 26. agit de filio in re cer
ta inſtituto, qui non ſuſtinebat onera heredi
taria . quare Bald. auctoritas à pleriſq; lau-
data non pertinet ad ſpeciem propoſitam .
Opportunius hic dubitari poteſt, an filius he
18 res † vniuerſalis , qui grauatus eſt ſingulari
fideicommiſſo ; falc. retinere poſſit aduersꝰ
patris prohibitionem , quod apud noſtros
eſt valde controuerſum. Sed & in huiuſmo-
di quæſtionẽ generaliter verius eſſe puto, &
receptius, vt retinere poſſit, & in hac noſtra
ſpecie ex aliquibus rationibus veriſſimum.
Quòd ergò filius etiam inuito patre dedu-
cat falc. æquè, vt Treb. & inter eas nulla ſit
adhibenda diſtinctio, probatur auctoritate
multorũ. gl. vlt. d. l. iubemus. dũ citat. l. qđ bo
nis. §. quod auus. ad l. Falc. & dicit non impu
tari i fructus, id quod ſupereſt. & eam Doct.
omnes ſeqq. & Bald. ibi num. 6. dicit filium
grauatum ſub conditione detrahere duas
quartas, legitimam, & Trebell. & ſubdit idẽ
eſſe in falc. eſt & altera gl. in d. l. quod bonis.
§. fructus . quæ vult filios non imputare fru-
ctus in falc. vt nec in Treb. ſic ẽt d. l. iubemꝰ.
q̃ loquitur de Trebelliana extẽdit ẽt ad Fal
cidiã, & Ang. d. §. fructꝰ. apertè ſequitur eam
gl. qui Ang. malè in d. l. iubemus. citat eã pro
cõtraria opin. vt admonet ibi Caſtren. nu. 3.
& eandem opin. ſeqq. Pariſ. conſil. 43. num.
26. vbi quòd communis, vt nec falc. nec Tre
bell. prohiberi poſſit & num. 69. in 3. vbi, ait
de fideicommiſſo particulari duas quartas
deduci. Alb. conſil. 7. Butrig. late conſi. 154.
p to. ad vlt. vol. Polit. d. l. filiũ. n. 140. C. fam.
erc. quibus addſitur Capr. & Bertran. pau-
lò ante citati , qui omnes præferendi ſunt
Fulg. in d. l. quanquàm. Soc. iun. conſil. 136.
num. 8. in pri. Rub. in eodem caſu conſi. 75.
Rui. conſil. 163. num. 14. in 2. & conſi. 89. nu.
6. in 3. numero , & auctoritate inferioribus ,
glo. enim ipſa præcellit cæteris , præſertim
cum alij eam ſequantur, & in practica hanc
opin. obſeruandã eſſe aduerſus Raph. admo-
net Corn. d. l. quamquàm. in fi. quod eſt val-
dè notãdum, & confirmatur hec opin. ex eo.
quod dum Doct. quærunt an filius amittat
Treb. ob non confectionem inuentarij ci-
tant d. Nou. de her. & falc. in qua agitur de
falc. apertè ſignificantes filium detrahere
hanc quartam . Sed & validis argumentis
non caret hæc ſententia, & enim eadem ra-
tio eſt in falc. quæ in Treb. nempe fauor filio
rum, & ideò debet & idem iuris eſſe . Nec
obſtat , quod obijcit Alex. d. §. quod vulgo.
nempè Trebellianæ appellationẽ non conti
neri falc. & ideò non licere ab illa ad hanc
argumentari etiam ſi ratio eadẽ ſubſit : quia
reſpondeo Imp. in d. l. iubemꝰ. vſum eſſe no-
mine falcidiæ , quod cum magis propriè ſi-
gnificet quartã q̃ ex relictis ſingularibus de-
trahitur, nõ repugnat verbi ſignificatio quo
minus eam diſpoſitionem ad falc. porriga-
mus . Secundò , quia antiquo iure duæ hæ
quartæ exæquatæ ſunt : & ideo diſpoſitio
Zenonis de qua in d. l. iubemus. licèt agat de
Treb. referenda eſt etiam ad falc. ſic paſſim
arguunt noſtri , Rom. conſil. 206. cum alijs
de quibus Rolan. conſil. 9. in 4. & Euer. in lo-
co à falc. ad Treb. & Nat. conſil. 518. & ideò
Mattheſ. in d. l. filium. colum. penul. dicebat,
quòd lex loquens de Treb. trahitur ad falc.
& è contrario : quod & ad teſtatorem porri-
gebat . Sed vt primum eſt verum, ita & ſe-
cundum valdè dubium, vt dicam poſt . Alia
etiã ratione tolli poteſt hæc difficultas quia
ſcilicet fideicommiſſum de quo agimus eſt

potius vniuerſale, quàm particulare, namq; etſi filij in hoc teſtamento ſint poſiti in conditione ibi ſine filijs, & deſcend. maſculis, ta
19 men ex coniecturis vocati ſunt, † quæ multę hic concurrunt; qualitas maſculinitatis, ꝓhibitio alienationis, excluſio fęminarum in perpetuũ, digreſſio ad plures ſubſtitutiones, grauamen eis illatũ, vt monaſterium non ſit loco filij, vt nati ſint ex legitimo matrimonio, pœna adiecta ſi contrauenerint: quæ omnes in vnum congeſtæ faciunt, vt gl. l. Lucius. de her. inſt. non procedat, vt ſunt loca notiſſima à me alias congeſta, quibus nunc addo Crau. conſil. 367. nu. 9. conſil. 584. nu. 3. conſil. 663. num. 6. & ſeqq. & conſil. 935. Burſ. conſil. 202. & Mant. lib. 11. tit. 3. de coniect. vlt. vol. apud quos hæ, & aliæ coniecturæ referuntur, & concurrentib⁹ tot coniecturis non habet locum conſil. Oldr. 21. de quo in dub. vt per Crau. conſil. 98. conſil. 306. & latius dd. conſſ. 663. & 935. & Burſ. d. conſil. 202. qui multis modis reſpondent: & ego alias fusè ſcripſi. Sed & illi, qui vocantur ad bona immobilia, & ſi cõtrauenerit priuati ſunt, pro heredib⁹ habiti ſunt à teſtatore, dum quos eis ſubſtituit appellant heredes, vt in ver. & ipſa bona, & ideo non ſingulares ſed vniuerſales erunt fideicommiſſarij, vt in terminis trad. Pariſ. d. conſil. 43. in addit. qui alias etiam rationes perpendit huic noſtro caſui accommodatiſſ. ad quem me refero. Accedit his, quòd Treb. tantum in hoc teſtamento prohibita eſt, quæ prohibitio non operatur ſecundum communẽ vſum in hac ciuitate receptum, vt ſupra dixi, cum ſimus in filijs primi gradus, & teſtator prohibens Trebel. non intelligitur prohibuiſſe falc. Iaſ. l. Marcellus. num. 49. ad S.C. Treb. quare filius merito eam detrahet Bero. conſil. 76. in fi. in 2. cum alijs, de quibus ſuprà.

Non obſtat, quòd pater voluerit bona immobilia manere in agnatione, & conſequenter etiam ex eis non detrahi Trebell. ſed ex alijs: Caſtren. conſil. 64. in 2. Rub. conſ. 143. Nat. conſil. 321. quia reſpond. nulla alia ſuperfuiſſe bona, ex quibus Trebell. deduci potuerit, & ideo huiuſmodi prohibitio non debet attendi. Soc. iun. conſi. 170. num. 40. in 2. alioqui pater facilè eluderet diſpoſitionem d. l. iubemus. Parati autem ſumus compenſare, quicquid ad nos peruenit in legitimã & Treb. quodq; deeſt repleri petimus.

Poſtremum illud non obſtat, quòd non liceat huic Magnif. Dominæ vti iuræ ceſſo: propter ſtatutum Ferra. quia ceſſio facta eſt ex cauſa tranſactionis, & quidem onéroſa, vt legere eſt in ipſis inſtrumentis, qui eſt caſus ſtatuto ipſo exceptus. Ideoque Clariſſimi Conſiliarij rectiſſimè detulerunt eidem Dñę legitimã in ſua ſententia propter hoc ius ceſſum. Semel ergò probata ſententia non debet in diſquiſitionem reuocari. Et ex his ſublatæ ſunt omnes dubitationes.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de materia l. hac ædictali. C. de ſec. nupt. an illa procedat filiarum fauore, vbi extat ſtatutum illas excludens. de inſtitutione vxoris in vſufructu, an & quãdo trahatur ad totam hereditatem. De legato dotis filiæ ſi nubet, an dicatur purum, an conditionale, & in pluribus declaratur Tex. in d. l. hac ædictali.

SVMMARIVM.

1 L. Hac *adictali. C. de ſec. nupt. diſpoſitio non procedit fauore filiarum, vbi extat ſtatutum excludens fœminas fauore agnatorum, maximè ſi fuerit additum à ſtatuto, quòd illæ ſint contentæ &c.*

2 *Inſtitutio vxoris in vſufructu, non dato coherede, non trahitur ad vniuerſam hereditatem, vbi filij ſuperſunt.*

3 *Legitimam habenti reliqua hereditas accreſcit, etiam eo inuito.*

4 *Inſtitutus poſt mortem vſufructuarij, cenſetur inſtitutus in proprietate, ex coniecturis, quæ adducuntur.*

5 *Proprietas nuda Peritorum, arbitrio æſtimatur.*

6 *Conditio non nubendi appoſita vxori in legato vſusfructus, minuit illius æſtimationem.*

7 *Legatum ſub conditione, ſi nubet, vt conditionale non recipit æſtimationem.*

8 *Dotis legatum filiæ cum nubet, an & quando dicatum purum, ac tranſmiſſibile.*

9 *Spes incerta æſtimatur, & venditur, & ſic dubius euentus.*

10 *L. hac adictali. C. de ſec. nupt. intellectus, vt legata conditionalia filijs primi matrimonij facta æſtimentur.*

11 *Nouercę à relicto ſibi facto ea in vita viduali &c. per priuignam, cui minus relictum fuerat, adempto, cum reddantur ad æqualitatem ambo, conditio viduitatis, uti quæ non ineſt relicto. Priuignæ ceſſat etiam quo ad Nouercam.*

12 *L. Hac ædictali. C. de ſec. nupt. Remedio, quod aduocatur per filios, in legitimam non imputatur, & illud intelligitur quando nihil fuit filijs relictum.*

13 *Fulgoſ. in Conſil. 96. reprobatur.*

14 *Nouerca ſi plus relinquatur, quàm filijs prioris matrimonij ex diſpoſitione l. hac ædictali. retinet vſq; ad legitimam illorum, quàmuis illa integra non fuerit relicta, niſi fuerit addita clauſula, nè plus petant.*

CON-

CONSILIVM XXVII.

CVM ſpecies propoſita mul-
ta habeat capita, ipſe,vt cō
modius omnia explicētur,
diuidam in tres partes. Pri-
mo enim quæram, an poſſit
eſſe locus l. hac ędictali. C.
de ſec.nupt. Secundo an quatenus eſſe poſ-
ſit,Priuigna dicatur habere minus, an plus,
vt conſtet quid conſtituendum. Tertio ſi
admittamus d.l.eſſe locum,quid debeat ha-
bere Nouerca.

Et quo ad primum exiſtimo l. hac ędi-
ctali. non eſſe in propoſito conſiderandam,
1 cum ſtet † ſtatutum , vt ſtantibus maſcu-
lis &c. ſic Ang.§. optime. in no. de nu-
pt.Corn.conſil.82.nu.8.in 3.Iaſ.l.ſi is.qui nu
me.190.de vſucap.Brun.in tract.quòd ſtant.
maſc.art.12.q.9.in fi.Rip.l.fœminæ. q. 8. C.
de ſecu.nupt.& quamuis non ignorem alios
diſſentire,vt Bertr.d.l.hac ędictali.in fi.tamē
rationes quæ adferuntur pro hac parte ſunt
efficaces: Inter cæteras ea eſt, Quòd non
debet imputari patri, cur ſit teſtatus. l.poſt-
humus. de inoffic. teſt.ſicut ergò,ſi ille inte-
ſtatus mortuus eſſet,vtiq; filiæ non ſucceſſiſ-
ſent; ſed agnati, hoc eſt Iacobus Anaſtaſius
eius conſobrinus, ita quoq; non debēt nūc
conqueri, quòd ſit factum teſtamentum, &
ità in materia legitimæ, ſœpè arguūt Doct.
vt filia, cui illa ab inteſtato nō eſt debita,eā
nec facto teſtamento petat. Alexan.l.Gal-
lus.§.& quid. de lib.& poſth. & alias multos
congeſſi; Probatur etiam hæc opinio,ex d.
l.in verſ.ità tamen.vbi agit Imp.de filijs,qui
bus legitima relinquenda eſt, quales nō sūt
tales fœminæ; Et quicquid ſit,certè vbi cū
ſtatuto,quòd ſtant. maſcu. concurrit alterū
ſtatutum,quòd filia ſit contenta,vt hic:Fer-
rariæ ceſſat diſpoſitio,l.hac ędictali. ità Bal.
qui non habet contradictorem conſil. 444.
in 2.eum ſequitur Ruin.conſil.59.num.2.in
3.agit Bald. de ſtatuto, ne filia poſſit venire
contra patris teſtamentum, & eiuſdem eſt
efficaciæ hoc noſtrum, vt filia ſit contenta.
Bal.ipſe auth.res,quæ.num.16.C.comm. de
leg.quem Caſtren.ibi num.8.ſequitur, vt &
Alexan.conſi.121.nu.2.& conſil.83.num.2.
in 4.Iaſ.conſil.221.in 2. Cur. conſil. 80. nu.
4.Soc.conſil.288.num.28.in 2,Corn. conſil.
316.num.27.in pri. Rui.conſil.51.num.14.
in 3.Nat.conſil.201.in fi.qui omnes volunt,
vt ſi dicatur ſit contēta filia dote, intelligāt
de qualicunque. Quarè cum hæc priuigna
ſtantibus agnatis non poſſit venire contra
teſtamentum, non habebit locum. l. hac ę-
dictali. Nec obſtat, quòd ſtatutum illud,
quòd filia &c.procedat vbi ſuperſint aſcēdē
tes,vel deſcendentes:quia id verum eſt quo
ad ſupplementum legitimæ a cuius petitio-
ne excluduntur, dum illi ſuperſtites ſint: at
verò ſi non agatur de ſupplemento, non
poſſunt venire contra teſtamentum ſi alij a-
gnati ſuperſint, hincque, modo habeant
dotem æqualem legitimæ non poterunt te-
ſtamentum reſcindere: tantum ergò opera
tur ſtatutum,vt petant ſupplementum filiæ
finita linea aſcendentium, & deſcendentiū:
Vrget ergò adhuc Bald. deciſio. Et hæc
quo ad primum.

Quod ſi admittamus poſſe,his non obſtā-
tibus, implorari beneficium huius l. adhuc
arbitror (& hoc eſt ſecundum caput) eſſe
plus relictum Priuignæ, quàm Nouercæ,et-
enim ſi diligenter conſideramus, hæc nil a-
liud habet, quàm vſumfructum tenuem,ac
multis conditionibus ſuppoſitum. Et li-
cèt non ignorem maximam eſſe controuer-
ſiam apud noſtros; an quando quis eſt inſti-
tutus in vſufructu nullo dato coherede, in-
telligatur etiam inſtitutus in proprietate: ta
2 men ſi filij ſuperſint, non videtur † dubitādū
talem inſtitutionem non eſſe trahendam ad
vniuerſum in gratiam vxoris; vt per Alexā.
l.filius.num.4.de lib.& poſth.& conſi.58.nu.
3.in 3.Corn.l.extraneum.vbi refert Io.And.
ad ſpec.C.de hered.inſtit.& Pic.l.Titia.§.Ti
tia.num.102.& 103.de leg.2.ſi enim ſit inter
pretatio in gratiam filiorum, vt vſufructus
plerunque ad alimenta redigatur, quanto
magis in propoſito mentem teſtantis ſeque-
mur,qui de ſolo vſufructu egit? & ideò cū ſi-
mus hic in caſu,in quo filiæ non ſunt extra-
neę,ſed eis legitima debetur,cum nec aſcen
dentes,nec deſcendentes ſuperſint, vt ex ſta
tuto. Quòd filia &c.res ſat clara eſt.Nec ob-
ſtat, quod vxor per ius accreſcendi totum
ad ſe trahat, ne decedat teſtator partim te-
ſtatus.& partim inteſtatus. l. ius noſtrum de
reg.iur.quia cum filiæ, vt inſtitutæ in legiti-
ma poſſint amoto die nuptiarum ſtatim eā
petere, vt infra dicam,illæ ſi hodie non ha-
bent ius hereditatis,poſt habiturę ſunt,cum
3 habenti legitimam † etiam inuito reliqua
hereditas accreſcat l.1.vbi Iaſ. num. 11. de
acquir.hered.Doct.omnes l.3.C. de impub.
Alex.l.quia poterat num.10.ad Treb. Rip.l.
1.num.157.de vulg.Bald.conſil.29.in 4.Ca-
ſtren.conſil.296.num.2.In 2. Aret. cōſ. 159.
in dub. 12. Quo fit, vt cum iuris diſpoſitio
non deferat neceſſario hoc caſu proprie-
tatem vſufructuariæ, non ſit ſequenda opi-
nio contraria. Quod ſi dicamus proprieta-

tem eſſe in pendenti, quæ fuit opinio quorũ-
dam, certè hoc nihil refert, cum idem ſit ho-
die nudam proprietatem habere, aut ꝙ vſu
fructu finito ad has priuignas illa ſpectet;
ſemper enim eodem precio vſusfructus ven
di poterit, cum illa nullius ſit futura emolu-
menti, donec vſufructus extinctus ſit. verè
tamen in hac ſpecie arbitror teſtatorem nõ
aliud voluiſſe diſponere, quàm arcere filias ĩ
terim à perceptione vſufructus, non autem
eas inſtituiſſe conditionaliter, vt Bald. Aret.
& Caſtren. voluerunt, quos refert Pariſ. & la
tè probat conſil. 97. per totum in 2. qui ſic
4 interpretatur illa verba poſt mortem. † Et
profectò tot coniecturæ hîc concurrunt, ac
teſtatoris verba adeo ſuadent, vt nullus ſit
locus dubitationi. Primò enim conſidero,
quòd quãdo egit de impenſa funeris, inquit,
vt placuerit infraſcriptis ſuis heredibus: ꝙ ſi
vſusfructuaria heres ſola eſſet, cur numero
plurali vteretur? nec dicat quis, potuiſſe prę
mori vſufructuariam, quia ſcimus teſtatores
non ſolere à ſubſtitutis, ſed à primo herede
incipere: nec etiam exiſtimare eos quos in-
ſtituunt præmorituros; ob idque in ſequenti
diſpoſitione ſolius vſusfructuarię meminit,
à qua iuſſit ſolui ex vſufructu lib. 400. ſic &
ab infraſcriptis heredibus voluit quotãnis
ad aram corporis Chriſti cereum accendi
expen. hereditatis: non dixit ex ſolo vſu-
fructu; & inferiꝰ ne moleſtetur in vſufructu,
quem ei reliquit, quid clarius? Secundo vr-
get coniectura deſumpta ex verbis, ſeruãdo
vitam vidualem, quam in terminis pendit
Ruin. conſil. 51. nu. 17. & conſil. 206. nu. 23.
in 3. Tertio quia vetuit ne vexaretur in vſu-
fructu, vt arguit Dec. conſil. 279. num. 3. ver-
ſic. 6. Ceph. conſil. 37. num. 23. Quarto, quia
abſoluta eſt à reddenda ratione adminiſtra-
tionis vſufructus, vt animaduertit idẽ Ceph.
d. conſil. nu. 33. Nec obſtat conſilium Soc.
iun. 99. num. 21. in pri. dum putat hanc qua-
litatem non cõuenire fructuarijs, qui faciũt
fructus ſuos; nam vt notum eſt, conficiunt
inuentarium, ac cauent de vtendo arbitrio
boni viri iuxta l. 1. C. de vſufruct. idq; factũ
eſt, vt illa poſſet liberè vti vſufructu, deque il
lo diſponere, & nominatim etiam vſufructꝰ
meminit teſtator in hac abſolutione, nõ au-
tem verbo hereditatis vſus eſt. Quinto ma
xima eſt coniectura, quia ſperabat ipſe Te-
ſtator, ſe liberos maſculos ſuſcepturum, &
eos inſtituit, vt eſt legere in teſtamento, at ſi
vxor fuiſſet hęres vniuerſalis, illi fuiſſent p̃-
teriti, tanquàm poſt mortem matris inſtitu-
ti l. ſi pater. C. de inſtit. & ſubſtit. ergò eos in
proprietate inſtitutos fateamur æquius eſt,
quàm vt dicamus illa verba poſt mortẽ tolli
è medio, quo ad legitimam ſolam. iuxta l.
quoniam. & l. omnimodò. C. de inoff. teſtamẽ
to. quare cum filiæ ſint ſubrogatæ loco ma-
ſculorum, idem quoque fatendum erit. Se-
cundum hæc priuigna habet proprietatem
nudam, quæ arbitrio peritorum æſtimanda
5 eſt, † Bald. conſil. 103. in pri. & aureos mille-
nos, & alimenta; quæ omnia ſuperant vſum
fructum relictũ nouercæ, cui eſt etiam addi-
6 ta conditio, ne nubat, † quæ dura, & aſpera
eſt in mulieribus, maximè Iuuenibus, l. 2. C.
de ind. uid. toll. quia communiter mulieres
magnopere cupiunt nubere. Corn. conſil.
258. num. 10. in 4. & conſil. 166. num. 10. in
pri. & quæ ſic minuit æſtimationem, vt ne-
ſciam quanti cenſeri poſſit: quis enim emet
talem vſufructum, aut quomodo illum cõ-
putabimus? nam l. hereditatum. ad l. falcid.
qua ſolemus vti in his æſtimationibus, non
poteſt hic conuenire, quia non tantum ad-
dita eſt conditio donec vixerit, ſed ſi vitam
viduam ſeruauerit, quæ nullam habet prę̃fi
nitionẽ, vt in terminis tradit Emil. conſi. 18.
ob idq; rectè D. Cremona, & alij Doct. dixe-
runt examinati, ſatius eſſe mulieres habere
aliquid modicum ſine conditione non nu-
bendi, quàm aliquid magnum cum ea. Et
ex his certiſſimum eſt, non eſſe hic tractan-
dum de l. hac ędictali, quia cũ priuigna mul
to plus habeat, quàm nouerca, remedium
eius l. non poteſt habere locum. Et hæc de
ſecundo.

Tertium eſt caput, ſi demus eſſe amplius
relictum Nouercæ, quaſi ea ſit heres vniuer-
ſalis, vt inquiramus quid habeat priuigna,
quò tantundem ſaltem, & nouerca conſe-
quatur.

Et dicitur ex aduerſo alimenta ſolum eſ-
ſe relicta priuignę, cum legatum dotis mille
auri (ſic illi appellant) ſit conditionale ſi
7 nubet, † iux. trad. à Barr. l. Titio centum. §.
Titio genero. de condit. & demonſ. conditio
autem nil ponit, l. cum ad p̃ſens. ſi cert. pet.
& ſpes huiuſmodi nullam recipit ęſtimatio-
nem, vt per Ang. & Caſtren. l. cum Titio. ad
l. falc. Sed certè verius eſt, & alimenta, &
mille auri, vt quæ purè ſint relicta deberi no
uercæ, nec non etiam quanti vendi poſſet
ſpes ſubſtitutionum, quæ ex teſtamento ip-
ſo vim, ac robur ſumit, quibus omnibus ſo
lutis libenter vſufructu cedet ipſa nouer-
ca. Diligenter tamen conſiderent Clariſſ.
DD. Iudices ne dum conſtituant locum eſſe
l. hac ędictali non multum refraganti D. Iu-
lia, quaſi id ei commodo futurum ſit, vt quę
ſi res ad æqualitatem redigatur ſit id totum
liberè habitura, adferant ingens prę̃iuditiũ
filiæ infanti ex ſecundis nupt. dum lucrum
appli-

applicatur filijs ex primo matrimonio,& durior conditio illius reddatur, quæ volui dixiſſe, ne dum Nouerca ipſa capiat, filiæ depereat; Sed quicquid ſit; Dico ipſe nullum eſſe dubium relictum hoc pro dote † eſſe purum,ac tranſmiſſibile,etenim licèt aliqui voluerint illud eſſe conditionale, ac mortua filia, vti caducum apud heredes manere, tamen quibuſdam caſibus non procedit eorũ opinio.Primus eſt,ſi filia ſit in dote inſtituta, vt hic; nam tum tranſmittitur, ſic Anchar. conſil.232. in princ. Gram. conſil. 57. num. 10.ciuil.& rationem adfert Albericus,l.quoniam, nume. 4. C. de inoffic. teſt. ne ſcilicet ex die inſtituta videatur, aduerſus iuris diſpoſitionem. l. hereditas ex die.de hered.inſtit. & in terminis Statuti Ferrariæ eſt conſilium Soc. 67. in 3. volentis, vt quoties filia in dote inſtituta ſit, eam tranſmittat non obſtante ſtatuto, quòd filia ſit contenta &c. & ſeq. Port.Imol.conſ.97.num.5.nec mirum id eſt, quandoquidem filia ſcripta in Teſtamento ex potẽtia ſuitatis tranſmittit,vt per Alexan.conſ.131.in pri. quem pleriq; ſequuti ſunt. Secũdus eſt, vbi dos relinquatur pro legitima, & omni iure, vt & hic, Caſtren.cõſil.372. in fin. in pri. qui vult, vt licèt data ſit dos filiæ, cui non debeatur adhuc legitima, quæ debita eſt mortis tempore, tamen talis dos ſuccedat loco legitimæ: ſed huic filiæ legitima eſt debita, cum nullus ſuperſit ex deſcendentibus teſtatoris, vt ex Statuto Ferrariæ, quòd filia, &c.& ob id dos eſt eius loco ſubrogata, Crau. conſil. 88. num. 5. & apertè tradit Addens ad Alexand.conſi.77. in 5. Ita quoque quando ſtatutũ vult, vt dos relinquatur occaſione legitimæ, illa eſt trãſmiſſibilis, vt in terminis Statuti Ferrariæ, reſpond. Soc. conſ.30.num. 3. in pri.& Abb. conſil. 23. Quanto magis ergò cum & teſtamentum concurrat? Tertius eſt, quando ex communi vſu, dos deſtinata in teſtamento, dos appellatur, vt tradit Bart. d.§. Titio, & ſeq. Couar. cap. nos quidem. verſic. 4. nume. 11. de teſt. at notorium eſt; paſſim dici dotatas eſſe, vel dotem habere filias,quibus teſtamento relicta eſt. Anchar.dicto conſil. 232. Doct. omnes in Rub. ſolut. matrim. in quæſt. de dote.deſtinata, vbi dixi, ergò. Quartus eſt,quando teſtator vetuit,ne vltra peteret, Anchar. dicto conſilio 232. Gram. dicto conſil 57.num. 11. Anchar.Regi.quæſtione 51. in 2. par. his autem verbis concepta eſt ea clauſula, de qua in teſtamento,ergo. Quintus eſt, quando tempus nuptiarum eſt adiectum, executioni, non autem natiuitati legati; nam tum non eſt neceſſe contrahere matrimonium, ſed ſatis eſt,vt ætatis ſit nubilis ea, cui dos relicta eſt, quaſi nuptiæ ad potentiam, non ad actum referãtur. Bal. conſ.285.num.4.in 3.qui in terminis definit caſum hunc. Soc. conſ.92.n.8.in pri.Craue. conſ. 101. Couar.d.cap.nos quidẽ verſ. 3. ſed hic dicitur, dandos,& ſoluendos,quæ uerba reſpiciunt executionẽ: Quare cum certũ ſit hanc priuignã fuiſſe nubilem tpe mortis teſtatoris,legatũ hoc ei debebatur,illudq; poterat exigere: q̃uis neſcio cuius opera adoleſcẽtula hęc hactenus diſtulerit matrimoniũ, ne videretur habere hos mille aureos, & ut Nouercam facilius multaret. Nec id caret ratione,quia & ſi dies nuptiarum non ſit additus executioni, ſed ipſi legato idem eſt. Quid enim ſi filia velit cęlibem degere vitã, nec nuptias appetat? ſanè illa dote non priuabitur. Bal.l.pactum. quæſt.20.num.15.C. de Collat. Alexand. conſil.121.num.3. in 6. & in terminis tradit Fulg.conſ.40. non ignoro pleroſq; & ſi verba addita ſint executioni aliter ſenſiſſe, quor.opin. & ego quandoque ſecutus ſum,ſed & hanc rationem ceteris volui coniunxiſſe, cũ hic tractetur de filia, quæ eſt oĩno inſtituẽda;propter ea quę dicit Soc. d. cõſ. 92.vbi vult q̃d hoc caſu ſit potius admonitio, q̃ cõditio, quod maximè obtinere dẽt ſi filia ſit nubilis. Ex quibus oĩbus patet relictũ hoc fuiſſe purũ,ac tpe mortis teſtatoris peti potuiſſe. Ex in gratiã filiarũ debem⁹ interpretari, vt dies incertus nõ inducat cõditionẽ,text. eſt in l. Seius. & ibi not. oẽs ad Treb.& in his terminis Caſtren. cõſ. 125. in pri.Grã.conſ.46.n.3.ciuil.Nec obſtat clauſula illa iubens,&c.quaſi plus petat,q̃ ante ipſ petit, §. plus autem.de act namq; ſi ſecundũ ſupraſcripta, legatũ eſt purũ,& ſtatim poteſt peti,vel ſaltè cum hæc Priuigna eſſet nubilis qñ teſtator deceſſit, & illa petere potuerit, non dicitur plus petere. & hæc eſt mera veritas. quid.n. ſi nubere nolit? vt dixi. Secũdo reſpondeo, q̃ clauſula hæc refertur ad quantitatem, non autẽ ad tempus. ob idq; ſi illa deceſſiſſet,heres eius ſtatim petere potuiſſet, & hic eſt ſenſus, vt quando petierit dotẽ, ne plus,q̃ ei relictum ſit petat; Quod & videtur voluiſſe Anchar. d.conſ.232. Tertio reſpon. hanc clauſulam hodie nil operari,vt quæ addita erat in gratiam filiorũ maſculorũ, quos inſtituit, ſperans eos ſe ſuſcepturum, qui cũ nati non ſint,non operatur effectum,ob quẽ addita fuit, vt ſcilicet excluderet filias perpetuò a dote materna, & à ſupplemento legitimæ. Quocircà Nouerca, prætextu huius clauſulæ, non pôt prohibere quominus Priuigna petat, cũ in gratiã ipſius appoſita non ſit: illi ſuccurſum eſt inferius, dum abſoluta eſt à reddenda ratione. Ex his concludo legatum

gatum hoc, ſeu relictum, vel uerius inſtitu-
tionem eſſe puram, & ob id tantundem, &
Dom. Iuliæ refudendum eſſe. Omitto nunc,
quòd indiſt inctè tenent multi, legatum do-
tis eſſe purum, quos ipſe alias congeſſi, ſed
non recenſentur, quia non expedit, & ſunt
profectò multò plures eis, qui contra opina-
ti ſunt. Alimenta deberi non eſt, quòd pro-
bē, cū aduerſarij non grauatè id concedant.

Nunc aliqua de ſpe ſubſtitutionis, & li-
cèt aduocati aduerſarij hanc ſpem nihili fa-
cerent, quaſi ea nullius precij ſit, tamen non
9 eſt tam facilè contemnenda † cū in pleriſq;
locis, I.C. eius meminerint. in l. ſi ſeruus. in
princ. de cond. fur. vbi ſi pendente cōditio-
ne iudicatur, iudex æſtimabit quanti empto
rem inuenerit, & l. nam hoc modo. de here.
vel act. vend. ſi qua ſit hereditas, inquit, eſt
tibi empta, ipſum enim incertum venditur,
vt in retibus, & l. locum. §. condemnatio, de
tab. exh. vbi ſi quis tabulas non exhibear,
habetur ratio totius legati conditionalis, ac
ſi purum eſſet, quod magis eſt, & regulariter
dubius euentus æſtimatur l. propter. famil.
erciſc. l. 1. § ſi heres. vbi Doct. ad Trebell. &
ſpei venditio eſt, l. nec emptio. de contrah.
empt. l. ſi iactum. de act. empt. l. ſpem. C. de
donat. ob idque ſi legata ſub cōditione reli
cta ſint, ſpereturque locum eſſe falcidiæ ſi cō
ditio euenerit, cautionibus res expeditur, l.
in l. falcidia non habetur. ad l. falcid. &
qua muis in ea materia non fiat æſtimatio in
certi, tamen non id euenit, quia nō recipiat
æſtimationem, imò id habet I.C. pro abſolu
tn, ſed quia nimis differretur legatorum pu-
rorum præſtatio, ſi eſſet quærendus emptor,
cum tales poſſint eſſe conditiones, quæ non
facilem habeant æſtimationem, & ideo, ſi
non ita ſit, poterit æſtimari, vt Comenſ. trad.
d. l. cum Titio. Verè enim is, cui purè lega-
tum eſt, ex quo cauet ſe reſtituturum, ſi quid
plus acceperit iuxta titulum, ſi cui plus,
quàm per l. falcid. non debet expectare euē
tum aliquem, aut inueſtigare emptorem. to-
tum id itaque factum eſt, vt celerius res ex-
pediatur. hincque I.C. in l. in quantitate. §.
magna, verſ. ſed & ſi. inquit, ſi ſub conditio
ne & purè legatum ſit, magis in vſu eſt, vt
purè legata integrè ſoluantur, caueatur au-
tem, quod amplius acceptum ſit, redditum
iri. ecce, vt eſſe in vſu, non tamen negauit,
quin poſſit recurri ad æſtimationem. ſed cū
vt dixi, in ea materia ſit à Prætore inuenta
cautio, vt d. tit. ſi cui pluſquam. nil mirum,
ſi ad eam confugiendum eſt. & talem ſpem
eſſe æſtimabilem, trad. Alexan. d. l. cum Ti-
tio. verſ. ideò. Quòd ſi libeat Priuignæ; ut
non æſtimetur hic dubius euentus, caueat ſe
reſtituturam eueniente cōditione, vel quòd
nubat, vel præmoriatur Nouercæ, tantundē,
quantum accipiet: & non inuiti prætermit-
temus talem æſtimationem. quòd ſi cauere
non poſſet, recurreretur neceſſariò ad ęſtima
tionem dubij euentus, vt per Ang. Imol. &
Hercul. d. l. cum Titio. in pri. ſolu. gloſſ. Nec
obſtat ſi dicatur attendi debere tempus mor
tis, vt ſciamus quid habere ipſa Nouerca
poſſit, §. quia verò hactenus in Nou. de nupt.
quia ſenſus eius loci eſt, dum viuit, is qui de
dit, non eſſe locum. l. hac ædictali. vt per
gloſ. ibi. non tamen dicit Imp. vt re ipſa ha-
bere debeat Priuigna, quaſi q̃ ſi ei ſub con-
ditione relictum ſit, non dicatur habere ali-
quid, nam certè habet, vel legatum, vel he-
reditatem conditionalem. Iccircò cum in d.
l. hac odictali. conſtitutum ſit, vt Nouerca
tantum habeat, quantum Priuigna, & ipſa
quoque legata conditionalia conſequitur.
10 † Ex teſtamento enim illa pendent, &, cum
conditio eueniet, dicetur rectè ei relictum
eſſe, aliàs verò ſequeretur, quòd ſi vtrique,
Priuignæ ſcilicet, & Nouercæ eſſet ſub con-
ditione legatū, nihil relictū eſſe diceremus,
quò nil abſurdius. & ex his concludo, & ali-
menta, & mille aureos, & quanti valet ſpes
ſubſtitutionis eſſe Nouercæ concedenda:
quod & ei vtilius erit, ſi quidem, cum æqua-
litas debeat eſſe in totum inter Nouercam,
& Priuignam. habebit hæc etiam ſi nnpſe-
11 rit, † ſicut, & priuigna habitura eſt, ut per
Bert. conſilio 286. in fin. in 2. Nec obijciat
quis legitimam non venire in computatio-
nem eius, quod relictum eſt, quaſi præcipua
ſit filiæ, namque contrarium verius eſt, in
præſenti caſu: nec DD. exaduerſo allegati
contradicunt. Regula quidem hæc vera eſt,
vt id, quod auocatur remedio, l. hac odicta-
12 li † non imputetur in legitimam gloſ. & Bal.
d. l. num. 20. Bald. conſil. 401. in fi. in 2. idem
conſil. 22. in 5. Homod. in conſ. 177. Ang. §.
optimè in auth. de nup. Caſtren. conſil. 348.
conſil. 462. in 2. Corn. conſil. 309. in 3. Curt.
conſil. 78. num. 4. Dec. conſil. 246. num. 5. Ri-
pa l. in quartam. in fin. Bero. q. 119. Crau.
conſil. 194. & alij, quos citat Anton. Gabr.
de ſec. nupt vbi ſupra num. 60. Non tamen
vllus horum dicit, vt quod relictum eſt, non
imputetur. nec id ſine ratione, quia agunt
illi de caſibus, in quibus nil relictū erat, ſed
ex d. l. auocabatur. quod inde conſtat, quia
tractant de duobus remedijs, hoc eſt, de que
rela dot. inoff. & de l. hac edictali, vt Bart.
& Bald. l. 1. C. de inoff. dot. Soc. conſil. 35.
in fin. in 3. Curt. dicto conſilio 78. & ſi lo-
cus eſt querele, certè oportet ſupponere,
quòd nil eſſet relictum, quia lex ſuppleret,

Digitized by Google

vbi aliquid teſtamento relinqueretur.l.om-
nimodò.C. de inoff. teſtamento. Quòd au-
tem ſit vocanda legitima in computationẽ
probat manifeſtè,d.l.hac ędictali. in verſic.
ita tamen. quo loco cautum eſt filijs eſſe re-
linquendam omninò legitimam, quaſi ſit
ſenſus, vt filij quibus æquanda eſt Nouerca
ſaltem habeant legitimam, & ita intelligũt
Alb. & Petr. Bellaper.ibidem.ſolus eſt Fulg.
13 † in conſil.96.qui auſus eſt affirmare,vt quã-
do relicta eſt ſola legitima Priuignę,nil poſ-
ſit Nouercę legari. Sed Doct. quos ille alle
gat non ſic loqq.& ipſemet in d.l.hac ędicta
li fatetur contrarium iure verius eſſe, & Ber
tr.conſil.102.in 3. & ipſe aſſerit Fulg.non ha
bere, qui eum ſequatur, & ob id idem Ber-
tr. d. ver. ità tamen.num.28.& ſeq.& conſil.
10.in pri.& d.conſil.286.in 2. & d.conſ.102.
in 3.improbat Fulg. Hæcq; opin. confirma
tur efficaciſſimè ex altera communi ſenten-
tia, qua conſtitutum eſt, ſi priuignæ vnicus
numus relinquatur, id totum, quod ad legi
14 timam † vſque, lex ſupplet, prodeſſe Nouer
cæ, eamq; tantumdem poſſe capere.Bald.d.
l.nu.8.& 9.Anan. conſil.67. vbi Bolog. Cor.
conſil.82.num.4.in 3. Aret.l. ex facto.num.
15.de vulg. Alexan.conſil.158. in 5. Caſtr.
in conſi.51.Bertr. dd. conſil. 10. conſil. 286.
& conſil.102. Dec.l.humanitatis. nu. 7. C.
de impub.& alijs ſubſt.Boer.deciſ.201.ad fi.
qui refer arreſtum ita latum Rui. conſil. 72.
nu.11.in 2.Rub.conſi.115. vbi de cõi.Crau.
conſil.142.num. 5.qui licet in prin.dixiſſet
legitimã prius deduci,de hmõi ſupplemẽto,
intelligi debet, quando nil eſſet relictum, &
conſil.193.num. 12.vbi citat etiam Arelat.
reſpon. 3.& quod ſubdit non per omnia ad
æqualitatem redigi Nouercam, cum Priui-
gna, quia prius deducitur legitima,obtinet,
quando nihil relinquebatur, de quo caſu
non multo ante egerat. & idem Crau.conſ.
ſeq. fateor inquit, quòd Nouerca capit ad
quantitatem legitimæ concurrentem, & in
prin.conſil.non imputatur, inquit, in legiti-
mam,quia capit contra expreſſam teſtatoris
voluntatem, ſi ergò contra, ſecus. Et hanc
eſſe communem opin.refert nouiſſimè.Ant.
Gabr.d.concluſ.4.n.32.de ſec.nupt.Quare
ſi quando tacita eſt voluntas teſtatoris, imò
quodammodo repugnans, Nouerca ca-
pit fini legitimæ multo magis, vbi volun-
tas ſit expręſſa, & id eſt indubitatum
quoties non additur clauſula, ne plus pe-
tat. Bertr. d. verſic. ità tamen num. 9. Rui.
conſi.48.num.10.in 5.Boer.dicta deciſ.201.
in fi. Crau.d. conſil.193. num.12.quę licèt
hic addita ſit, vel non operatur, cum here-
des maſculi non ſuperſint, vel ſaltem non
poteſt prohibere ad concurrentem quanti-
tatem mille aureorum: quoniam id, quod
dicunt Doct.pręalleg.procedit, quo ad id,
quod lex ſupplet, quod ob talem clauſulam
non accreſcit,non etiam quo ad id,quod eſt
relictum. Sed & multi ſunt,qui volunt id,
quod auocatur imputari in legitimã, quos
recenſet idem Gabr.vbi ſupra num. 60. qui
ſi addantur ſuperius enumeratis,non tãtum
hęc opin. erit receptior,ſed & receptiſſima.
Ex quibus patet Fulg.d. conſil. 96. malè lo-
quutum. Quod ſi vbi ſola legitima relinqui-
tur,perinde eſſet, ac ſi nihil relictum eſſet, iã
oporteret confugere ad gloſ. in ver. diuidi.
d.l.hac ędictali, ſecundum quam æqualis fit
diuiſio,vbi nihil relinquitur, vt in terminis
per Bertr. in conſil. pręallegatis. Accedit
his, quòd quoties Priuigna auocat, vt vni-
uerſale, fit imputatio in legitimam eius, qđ
auocatur,vt per Bald.d.l.num.21.qui eſt ca-
ſus pręſens,nam ſi demus vſufructuariam eſ
ſe heredem, ei auferretur hereditas. Fuit
etiam multorum opin.vt ſemper fieret ęqua
lis diuiſio inter Nouercam,& Priuignam,ſi-
uè multum, ſiue parum relictum eſſet Priui
gnæ, & ita quidam atteſtati ſunt obſeruari,
de quibus Gabr. vbi ſupra nu. 56. & Neuiz.
conſil.84. auſus eſt affirmare hanc eſſe com-
munem opin. quæ tamen mihi non placet.
Et ex his fit manifeſtum meliorem futuram
conditionem Nouercæ,ſi locus ſit,l.hac ędi-
ctali, quandoquidem ea, & mille aureos, &
alimenta, & precium ſpei, aut tertiam
partem hereditatis, ſit habitura, ac libera-
ta à conditione de non nubendo. Etenim
quanti ęſtimetur vſufruct.ei relictus cum ta
li onere,non facilè ſciri poteſt, vt dixi ſupra
Conſiderent tamen Clariſs. Domini ne dũ
Nouercæ fauent, filiam eius iniuria adfi-
ciant.

Poſtremum illud non omitto priuignam
hanc quę venit contra teſtamẽtũ non debe
re frui beneficio ſubſtitutionum, cum non
congruat, vt habeat remedium, l. hac ędi-
ctali. & vtatur teſtamento, vt in terminis
conſuluit Amic.conſil.3.ſic etiam ſi onus ſit
adiectum legitimæ, ſi filius velit agnoſcere
hereditatem paternam, id æquo animo fer
rè debet: & ob id exempli gratia, ſi ſit diſpo
ſitum,ne alienet legitimam ſub pœna priua
tionis totius hereditatis, alienans in pęnam
incidet Caſtr.conſil. 77. in pri. Rui. conſil.
136.num.13.in 2.& clarè Opizo l.filiusfam.
§.Diui num.45. de leg. 1. & Alciat.poſt Lu-
douic.Silu.reſpon.497.ſi enim vult filius to-
tam hereditatem, & tale onus ſubire debet
ita Soc.iun.conſil.122.in pri.Boer.deciſ.87.
Ant. Gabr.de legit.cõcluſ.1.n.59. quàmuis
ſi ſolam

ſi ſolam legitimam velit accipere nullum onus teneat, nec adiens filius teſtamentum quo ad hoc confirmare intelligatur, ſed quoniam nos ex prædictis ſumus extra omnem difficultatem, ideò aliter non inſiſto, Et hæc in hac cauſa ſatis.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR materia præcedentis Conſilij.

SVMMARIVM.

1 *DOTIS relictum factum iure inſtitutionis, dicitur purum, non conditionale, & ſtatim peti poteſt, & num. 4.*

Inſtitutio non poteſt eſſe ex die, vel in diem.

2 *Conditionem non inducit dies incertus in gratiã filiorum.*

3 *Caſtr. in l. Titio. §. Titio. de condit. & demonſt. reprobatur.*

Filia dotata, ſtante ſtatuto Ferrariæ eam excludente &c. non dicitur extranea, reiecta opinione Caſtren. maximè cum non excludat expreſſim à legitima, & præcipuè vbi extranei ſunt inſtituti.

Statutum Ferrariæ de ſucceſſ. ab inteſt. declaratur & aliud quòd filia &c. num. 5.

6 *Legitimæ filiorum ratio habenda, in materia, l. hac ędictali. C. de ſec. nupt. quando non capitur contra voluntatem Teſtatoris, quàmuis præter.*

7 *Filio imputatur, quod hãbet ex bonis patris, vel ab inteſtato, vel ex teſtamento, vel alio quauis modo, dumodo non habeat contra eius voluntatem.*

8 *Clauſulæ quando referantur ad quantitatem, & quando ad tempus.*

9 *Dictio præſertim probat idem eſſe, & ſi aliquid aliud eſſet dictum.*

10 *Conditio quando habeatur pro impleta per lapſũ trienny.*

11 *Spes quæ originem habet ex cauſa de præterito, eſt conſiderabilis, & plura de illa, & æſtimationẽ recipit, ac vendi poteſt nu. 12.*

Legitimatio ſi fiat non ſolet Princeps de facili derogare iuri quęſito etiam ſpe ſola, vt ſi adſit ſubſtitutus poſt mortem.

13 *Fideicommiſſarius conditionalis dicitur in ſpe.*

L. hac ędictali, C. de ſec. nupt. ſenſus, & intellectus.

CONSILIVM XXVIII.

QVONIAM multa in hac cauſa ſcripſi aliàs nunc breuior ero, & duos articulos propoſitos excutiam, Illud tamen primũ admoneo, licet in hac diſputatione ſupponam nouercam eſſe heredem, nó tamen me diſſentire à prioribus ſcriptis, quibus probaui eam ſimplicem vſufructuariam.

Dico ergò legatum hoc eſſe purum, quia præter multas exceptiones à regula, de quibus ante egi, illa eſt efficaciſſima, quòd filia
1 hæc habet † iure inſtitutionis mille auri, & inſtitutio non poteſt eſſe ex die vel in diem l. hereditas. de hered. inſt. Alber. l. quoniam. nu. 4. C. de inoff. teſt. Anch. conſ. 232. Gram. conſ. 57. ſub n. 10. ciuil. & in Statuto hoc noſtro eſt deciſ. Soc. conſ. 75. nu. 3. & 4. in 3. & maximè id verum eſt, quia reliquit pater pro legitima, & omni portione, Galli. ad Alexan. conſ. 77. in 5. & quamuis dixerit dotari velle filiam, non tamen verbum dotandi prohibet, quin ſtatim peti dos poſſit, tum quia ex communi vſu dos dicitur ante matrimonium, Bart. l. Titio centum. §. Titio. genero de cond. & demonſt. vbi tradit ea, quæ dixit de legato conditionali non habere locum inſpecto cõmuni vſu, & de hoc omnes teſtantur in Rub. ſolut. matrim. tum quia ſi relinquit pro legitima, dos hæc recipit eius naturam, & profectò dies incertus in gratiã
2 filiorum non debet inducere † conditionẽ, tex. eſt in l. Scius. ad Trebell. & in terminis huius legati, ſic arguunt Caſtr. conſ. 125. in pri. Gram. conſ. 146. nu. 3. ciuil. & hæc ſi ſupponamus filiam hanc extraneam, Sed videamus vtrum ſit extranea: & putant aduerſarij eam eſſe, quia ſtatutum de ſucc. ab inteſtat. filiam excludit à ſucceſſione mandatq;
3 eam dotari † iux. deciſionem Caſtren. in d. l. Titio. d. §. Titio. quam multis conſilijs etiã inculcauit. Cæterum primo reſpondere poſſum eam non eſſe veram, & crebrius receptum eſſe, vt non diſtinguatur, an ſtatutum mandet dotari, vel dicat dotata ſit, & Caſtr. ſibi contrarius hanc opinionem ſecutus eſt conſ. 113. in antiq. quod eſt 43. in 2. & ſi videbitur Clariſ. viris ego oſtendam ex doctorũ enumeratione rem ita eſſe, & nouiſſimè, idem probant Loff. conſ. 26. qui reſpondet rationibus Caſtr. & Ceph. conſ. 56. Secũdo reſpondeo, quòd opiniones hæ conciliantur vt aut ſtatutum excludat expreſſim à legitima, aut minus, primo caſu extranea ſit filia, non altero Galli. ad Alexand. conſ. 36. in 7. Lud. Lamber. conſ. 75. ad vlt. vol. at ſtatutũ

noſtrum

Digitized by Google

noſtrum non excludit in niſi ad certum tempus, vt in ſtat. q filia &c. ergò. Et hæc eſt veriſſima conciliatio, quia ſi quãdo expreſſim ſtatutum tollit legitimam plerique nolunt id valere; certè vbi verba ſtatuti nõ ſint præciſa, interpretabimur portionem reſeruatam eſſe loco legitimæ, vt dixi ante. Secundo non procedit deciſ. Caſtr. inſtitutis extraneis, quia tum filiæ ſunt ſuæ, vt per eũdem conſ. 196. conſ. 275, num. 3. in pri. & conſil. 276. in fi. in 2. vbi agit de vxore inſtituta, vt hic Alex. conſ. 69. in pri. qui loquitur in terminis ſtatuti Ferr. Dec. conſ. 297. cõſ. 285. & cõſ. 505. vbi multos citat Galiau, l. Gallus. §. & quid ſi. nu. 54. de lib. & poſt, Rui. nu. 159. & alij addi poſſent: & qui cõtra putant dicunt hanc opinionem æquiorem, vt per Brun. artic. 10. num. 44. quòd ſtantibus maſc. Alexã. d. §. & ſi quid. ſiqui tamen inquit alteram eſſe veriorem, quia filiæ non ad commodum proprium, ſed agnatorum impugnarent teſtamentum, qui ob id aliud putat in emancipatis, & idem etiam ſentit Caſtr. in conſil. 223. num. 2. in fi. in pri, vbi tamen vult, vt ſi filiæ non habeant commodum, ſed agnati, aliud ſit, qua in re ſibi contrarius eſt,

Quocirca vbi filiæ ipſæ vtilitatem percipiant, non agnati, ſecus eſt, & ita in hoc ſtatuto noſtro arguit Soc. conſ. 30. num. 39. in pri. qui etiam ſubijcit, nu. 42. vbi pater alios inſtituat, quàm vocatos a ſtatuto non habere bona libera, quo ad filiam,

4 Tertio reſpondeo, Quòd cum filia ſit† inſtituta, etiam ſi extranea foret, legatum ſaltem eſſet in diem non conditionale, & tranſmitteretur, Alexan. conſ. 131. in pri, Soc. d. conſ. 30. Iaſ. l. ſi emancipati. C. de collat. & alibi ſœpè recentiores, & ipſemet Caſtren. in terminis ſui ſtatuti, & in relicto dotis, vbi nulla eſſet inſtitutio, idem voluit. cõſ. 52. in pri. & conſ. 286. eo. dum cõcludit, vt mater, quę filiæ relinquit, etiam ſi non teneretur quicquid relinquere, intelligatur etiam pro legitima reliquiſſe, & illud relictum, vt legitima accipiatur. conciliet ſecum Caſtr. qui poteſt.

Quarto reſpondeo, Quòd vbi filiæ excluſæ ſint temporaliter, non dicuntur extraneæ Alexã. in conſ. 36. n. 12. in 3. Dec. conſ. 607. num. 15. & 16. & iam hic euenit caſus, quia nulli ſuperſunt aſcendentes, aut deſcendentes, quo caſu pater filiæ huic tenebatur legitimam relinquere, & ideò dici nequit legatum relictum pro legitima, & iure inſtitutionis eſſe conditionale, in legitimam enim imputatur iuxta tradd. in l. in quartam. ad l. falcid. & ſi non ſit ſatis, repletur,

Quinto reſpondeo Caſtr. ſententiam non eſſe veram attento communi vſu, vt declarat ipſemet Bar. vbi ſupra, & alios citaui in prioribus ſcriptis,

Vltimo reſpondeo, & hoc ammouet omnem dubitationem, quòd cum nos ſimus
5 nunc in ſtatuto, quòd filia. † non in illo de ſucc. ab inteſt. res clara eſt, ſecundum deciſ. Caſtr, qui vult, vt quoties dicatur dotata nõ ſuccedat, legatum ſit loco legitimæ, nam vt pater excludat filiam a legitima, neceſſe eſt aliquid det, promittat, vel relinquat, vt ſtatuto diſpoſitum eſt, & in terminis huius ſtatuti habemus deciſ. Soc. d. conſ. 75. nu. 8. & 9. qui inquit, quòd ex quo ſtatutũ dari. promitti, aut relinqui vult, ſuccedit deciſio Caſtren. d. §. Titio, & hæc ſola auctoritas defert victoriam: ſed etiam verſamur in caſu clariſſimo, quandoquidem hic neceſsè erat relinquere omnem legitimam, cum ſoli ſuperſint agnati, vt eodem ſtatuto cautum eſt, & hoc idem apertè vult Caſtren. conſil. 222. num. 5. in 2. poſt Ang. quem citat Caſtren. conſ. 77. num. 7.

Et quamuis alter aduerſariorum diſtingueret inter legatum, & legitimam, quaſi legatum eſſet quidem conditionale, ſed filia petere legitimam poſſet, tamen videat ille qualis ſit hæc ſua declaratio, Nam ſi legatũ ipſum eſt legitima, vt dicit ipſe Caſtr. & loco legitimæ præſeruatum, non poteſt habere alteram legitimam a legato ſeparatam, alias ſequeretur, quòd filia tanquam præterita hoc caſu poſſet dicere teſtamentum nullum, cum ei legitima integra debeatur, agnatis tantùm ſuperſtitibus, & ob id ſit inſtituẽda, aut exheredanda, erit itaq; legatum purum, & pars legitimæ, & iure inſtitutionis debitum. Soc. d. conſ. 30. num. 3. Anchar. d. conſ. 232. & clarè admodum Abb. conſ. 92. num. 3. verſ. ſecunda. in pri. vbi ait, quòd ex quo ſtatutum iubet, ne petat plus, quàm relictum eſt, à contrario diſponit, vt ſtatim peti poſſit, maximè cum de alimentis non prouiderit, vt nec ſtatutum noſtrum. & ex hac declaratione infero relictum hoc eſſe purum, cum ex ſtatuti neceſſitate pater ei teneretur relinquere, & hęc vt abſoluta, ita & vera ſunt.

Non obſtat id, quod dicebatur ſi legatum hoc ſit purum, illud eſſe ex diſpoſitione legis nõ ex voluntate teſtatoris. Quia reſpondeo nuſquam in teſtamento prohibitum eſſe, ne filia ante nuptias petat, ſed video dotem iure inſtitutionis relictam, vel eam dotatam, & ideò cum ſtatutum velit, vt dos hæc ſit loco legitimę teſtator prçſumitur idem voluiſſe, vt ĩ terminis, l. hac ędictali. arguit. Berãd. ver. ita tamen. num. 11. & tradd. alij quòs citaui

taui

taui ante, in quæſtione ſupplementi legiti-
6 mę: ſatis enim eſt, quòd non ſit contra † vo-
luntatem etiam ſi ſit pręter, quod eſt magis,
vt ille ait, & eo maximè quia reliquit teſta-
tor dotem pro legitima, vt probat illa clau-
ſula, iubens, &c. & eſt deciſ. Bal. in fortiorib⁹
terminis, in l. ſi adulta, C. de her. act. Caſtrē.
d. conſ. 222. num. 3. nam ſi pro legitima, & ꝓ
portione ſibi iure debita relictum eſt, intelli
gendum id eſt ſecũdum naturam legitimę,
quæ purè debetur, & non ſecus eſt, quàm ſi
dies non eſſet additus, d. l. quoniam. in fi. vbi
dicitur ita res procedit, quaſi nil eorum ad-
ditum eſſet: cui legi teſtator ſe conformaſſe
pręſumitur, ex quo non proceſſit vltra prohi
bendo. Et ita hęc filia habet ex teſtamento
dotem ſuam purè. quocirca res clara eſt.
Nã cum in materia, l. hac edictali. imputetur
7 † filiæ id, quod habet ex bonis patris vel ab
inteſtato, vel ex teſtamento, vel alio quocũ-
que modo, dum non habeat contra eius vo-
luntatem. vt per Bertr. d. l. nu. 64. multo ma-
gis id, quod ex ipſo teſtamento: oportuiſſet
ergo eum nominatim prohibuiſſe ne peteret
ante nuptias.

Non obſtat clauſula prædicta, Iubẽs &c.
8 quia illa refertur ad quantitatem, † non ad
tempus, vt probant verba expreſſa pro om-
ni portione; & hęc interpretatio capienda
eſt, ne dicamus voluiſſe teſtatorem facere,
quod ei non licebat, ac impugnare propriũ
teſtamentum, dum hoc modo filię eſſent pręter-
ritę aduerſus tex. in l. 3. de milit. teſt. quo
cautum eſt neminem pręſumi viam eligere,
qua iudiciũ proprium ſubuertatur, & quòd
tales clauſulæ referantur ad quantitatẽ non
ad tempus; eſt deciſ. Butrig. in l. quoniam. C.
de inoff. teſt. vbi Bald. Sali. Aret. Caſtr. & Iaſ.
idem Caſtr. d. conſil. 222. num. 4. vbi refert
Ang. idem probaſſe Alexan. conſi. 209. num.
20. in 6. Rim. conſ. 337. & Iaſ. d. l. quoniam.
in prin. qui dicit hac in materia non vale-
re argumentum de re ad tempus, & alij cita-
ri poſſent, & in terminis ꝙ vbi filiæ debetur
legitima, vt hic, ſi relinquatur pro dote, vel
pro ipſa maritandá, cẽſeatur teſtator noluiſ
ſe adijcere conditionem, nec tempus, eſt de-
ciſ. Caſtr. d. §. Titio. nu. 8. ver. circa ſecundũ.
& idem ſubijcit in ver. circa tertium. in fin.
Dos ergò hæc & ſtatim poteſt peti, & eſt trãſ
miſſibilis. Nec dicatur videri ex alio patrem
diſtuliſſe, quia interim filiam ali iuſſit. Abb.
d. conſ. 92. Nam reſpondeo id eſſe intelligen
dum, niſi illa petierit ſuam dotem loco legi
timæ ſubrogatam: ſed & Abb. ibi contrariũ
potius vult, ait enim, pręſertim cum pater ni
9 hil dixit de alimentis, illa enim dictio † præ-
ſertim, probat idem eſſe, & ſi aliquid aliud eſ
ſet dictum. Quin & ſi dies additus eſſet, &
dictum, ne ante peteret, adhuc fieret interꝑ-
tatio, vt relictum eſſet, in diem non condi-
tionale, ne videretur pater voluiſſe contra
ſtatutum prorſus diſponere, quaſi dilata eſ-
ſet exactio non obligatio, idq; vt minus vio-
laretur ſtatuti diſpoſitio. Et hęc de legato
hoc dotis. Illud poſtremo non omitto, cum
jam lapſum ſit quinquenium à die mortis te
ſtatoris, nec filia hæc, quæ tunc pubes erat
10 nupſerit, videri culpa ſua defectam † condi-
tionem, cum triennium implemento huius
conditionis præſtitutum ſit Bar. Bald. & Io.
Plat. l. meminimus. §. ad filiorum. C. quãdo.
& quibus quart. pars. Caſtr. l. hæc conditio.
de cond. & demonſtr. vbi & Soc. alios citat,
& addit, quòd in praxi hæc opinio ſeruare-
tur. perindè itaq; eſt, ac ſi conditio impleta
eſſet. l. in iure. de condit. & demonſtr. & ideo
Nouerca mille conſequi deberet.

Nunc aliqua de ſpe, quam habet filia ex
ſubſtitutionibus. Et profectò negandum
non eſt hanc ſpem eſſe probabilem, & à lege
conſideratam, cum innitatur cauſa de præ-
terito. Et quoniam tractatus hic ſpei latus
eſt, & de ea fusè agit Tiraq. gloſ. 2. num. 26.
& ſeqq. de leg. conn. nolo ipſe omne ſpei
genus nunc recenſere, cum alia ſit adeò cer-
ta, vt pro re ipſa habeatur; alia ita incerta,
vt ſomnium vigilantium meritò appellari
poſſit; alia autem modici momenti: ſed eam
tantum ſpem conſiderabo, quæ ad rem no-
ſtram pertinet, Alij verò ſolidum, ſubſtan-
ſtantiam, firmum, & rem intrudant. dico er-
11 gò, quòd hęc ſpes † quæ originem habet ex
cauſa de præterito, eſt apud noſtros conſide
rabilis. hincque ſi fiat legitimatio Princeps
non derogat facilè iuri quæſito mihi ex te-
ſtamẽto alicui⁹ ſpe ſola, vt quia ſim ſubſtitu-
tus poſt mortem alij, vt tradd. omnes, in d. §.
& quid ſi tantum. & ſunt innumera reſponſa
noſtrorum Ang. conſ. 264. Alex. cõſ. 67. n. 6.
in pri. conſil. 187. num. 12. & 13. & conſ. ſeq.
in 2. Soc. iun. qui pulchrè conſil. 52. num. 6.
in 4. Paris. conſil. primo, num. 43. qui mul-
tos citat in 2. Crau. conſil. 135. qui exigit ple
nitudinẽ poteſtatis, & eſt deciſio Ped. 179.
vbi alij citantur, quinimò Sarni. cap. 8. nu.
18, lib. pri. ſelect. quęſt. noluit vt princeps ta
lè ius vllo modo poſſet tollere etiam ex ſu-
prema poteſtate, & in proprijs terminis ità
tradit Bart. l. is poteſt. num. 10. & ibi omnes
ſeqq. de acquir. hered. dicũt enim hanc ſpẽ,
quam habet quis ex teſtamẽto mortui, eſſe
probabilem, & à iure ipſo conſideratam, idẽ
eſt traditum, in l. 1. & fin. C. de pact. & alibi
ſœpe, & de ſimili ſpe fieri debet mentio etiã
in impetratione ſecũdi beneficij licèt aliud
ſit

ſit in mere conditionali, & quæ non pēdeat
ex cauſa de præſenti, vel de præterito. Rom.
conſil. 256. & ita diſtinguit Caſſador. ſuper
reg. cancelar. deciſ. 24. Gomes. de non toll.
iur. quæſ. quæſt. 4. Rebuff. de non toll. d. iur.
gloſ. 6. in praxi ver. tertio, & Gigaſ. qui dicit
communem reſponſo. 18. num. 13. & Pariſ.
Staphil. Bertr. & alios addunt Nouiſſ. ad. d.
conſil. Rom. 256. & quòd hęc ſpes non tantū
12 conſideranda ſit, ſed recipiat ęſtimationē, †
ac vendi poſſit in aperto eſt, ita enim in ter-
minis ſcribūt Iaſ. d. l. pri. n. vbi refert, Cuma
conſuluiſſe fideicommiſſarium poſſe vende
re ſpem, quam habet in fidei commiſſo reſti
tuēdo ei poſt mortem alterius, & ſeqq. Rim.
in prin. Cagnol. num. 86. idem Cagnol. d. l.
fin. num. 40. & num. 283. & l. 2. num. 39. vbi
dicit communiter teneri, & num. 41. C. de
pact. inter empt. & vend. vbi addit, quòd vē
ditio, vel ceſſio non oberit grauato, ſi prius
moriatur fideicommiſſarius Alcia. l. condi-
tionales. de verb. ſignif. qui idem vult, in d. l.
fin. num. 7. & Fulg. etiam conſil. 100. reſpon-
dit donari poſſe tale fideicommiſſum, modo
donans ſuperuiuat, & ſi male eum reprehen
derit Cagnol. d. l. 2. d. num. 41 qui putat eum
idem velle etiam ſi præmoriatur donator,
nō enim ita eſt, & de ſimili ſpe arguit Tiraq.
vbi ſupra num. 39. & 41. qui tamen, quòd mi
rum eſt, neminem citat ex prædictis. & Me-
noch. conſil. 36. num. 23. & Ceph. conſi. 228.
num. 32. qui ait idem iudicari de hac ſpe,
quod de iure p̄ſenti. quibus conferūt tradd.
ab Aret. conſil. 7. ver. ſed dicendum, & Ferr.
conſil. 136. num. 5. & ſeqq. Et ex his Bart. d.
l. is poteſt. inferebat quòd ſi extaret ſtatutū,
vt inſtrumenta inſinuarentur, quæ contine-
rent æſtimationem decem lib. & vltra, fidei-
13 commiſſarius † hic conditionalis teneretur
ad inſinuandum, quia, inquit, ſpes ea poteſt
excedere. & ſeqq. Aret. Alexan. & Iaſ. eumq;
ab impugnatione Ro. tuentur, qui tamen nō
dicebat hanc ſpem non eſſe æſtimabilem,
ſed alijs vtebatur rationibus. & ideò cū ha-
beamus in hac ſpe deciſiones in terminis nō
video cur inanem, vanam & fragilem eam
dicant aduerſarij, Et quod dicitur in mate-
ria. d. l. hac ędictali. ſpem non conſiderari, id
conſtanter nego, quia vult Imperator, vt vn
decumq; inducatur æqualitas inter Nouer-
cam, & Priuignam, & ſi Priuigna vult aufer
re Nouercæ quod amplius habet, illa itē iu-
re communicabit, cum nemo negare poſſit
ſubſtitutiones etiam conditionales pendere
ex teſtamēto, & ius hoc ortum eſſe mortis tē
pore quale quale illud ſit. Quinimò & con-
ditionalium diſpoſitionum habetur ratio in
hoc tractatu, & ideò ſi relinquat vſusfruc⁹
recurrim⁹ ad l. hereditatū, ad l. falc. & fit ęſti
matio, vt ſciamus an Priuignus, an Nouer-
ca plus habeat, Alber. d. l. hac ędictali. & eſt
conſil. Crau. 194. num. 5. nec video ipſe cur
aliter conſtituamus, quandoquidem ſeque-
retur, vt poſſet decem relinquere purè filiæ
purè, & totam hereditatem Nouercę ſub cō
ditione, quæ veriſimiliter exiſteret, ſicq; le-
gis diſpoſitio eluderetur. Non obſtat deciſ.
Ang. & Caſtrē. l. cum Titio. ad l. falcid. quia
reſpondi aliàs in ea materia rem expediri
cautionibus. l. in lege. eod. titu. ſi cui plusq̃
per l. falcid. conſultius enim viſum eſt confu
gere ad cautiones, vt rectè omnibus proſpe-
ctum ſit: quia vt dicunt illi vnus multum, a-
lius parū daret Ang. tamen ipſemet in prin.
d. l. Imol. Alexan. & Herc. dicunt, quòd ſi le-
gatarius dare ſatis non poſſit, recurreretur
ad ęſtimationem, & ita ſupponunt ſpem ęſti
mabilem, & inferius Caſtren. ſubijcit, cadit
melius æſtimatio iuſta in legato annuo, q̃
in conditionali, ita vt potius difficilem, q̃
impoſſibilem æſtimationem ſubindicet, &
cum in ſpe fideicommiſſi nos habeamus cla
ras deciſiones, vt ſupra retuli, non eſt vltra
laborandum. Non obſtat, q̄ hæc ſpes non
ex teſtamento dicatur, ſed ex natura reli-
cti, Aretinus d. l. is poteſt. num. 2. & ob id nō
videatur tātundem imputandum Priuignę,
quia & ſi id ita eſſet, quod tamē Aret. negat,
qui illud dixit opponendo non decidendo,
non facilè ſcio quid referat, modo occaſio-
ne teſtamēti Priuigna id conſequatur, vt ſu-
perius docui. Non obſtat & ille. §. quia verò
hactenus. in Nouell. de nupt. in quo dicitur
tempus mortis inſpici, vt ſciatur an plus, an
minus habeat Nouerca, vel Priuigna, quaſi
ex hoc excludantur diſpoſitiones conditio-
nales. Nam reſpondeo, quòd & ſi admitte-
remus, vt ille locus habeat ſenſum, qui præ-
tenditur ex aduerſo, tamen id nil referret,
eum qui habet ſpem talem dicatur habere
æſtimationem, vt dictum eſt, ſed certè alius
14 eſt ſenſus, † vt docet gloſ. in verbo homines,
vt ſcilicet non inſpiciamus, quod datum eſt,
dum viueret vitricus, aut Nouerca, quia poſ
ſunt illi vel reuocare, vel fortuna, aut caſus
datum interuertere, antequam moriantur,
ſed tempus mortis, quia quod tunc penes vi
tricum, vel Nouercam erit, permāſurum eſt,
non ſecus ac ſi dicat diſpoſitio, l. hac ędicta-
li. ſuſpenditur in tempus mortis. Quinimò
ſi alterius tranſlationis verba cōſideramus,
ea etiam ad relicta conditionalia pertinent.
Tēpus mortis (inquit Haloāder) conſiderā
dum, & reſultans inde proportio ſumenda
eſt, reiectisq; in illam oculis id, quod ſtatuū
tranſcendit detrahere, ecce, vt ait, reſultās
inde

inde proportio, quaſi ſenſus ſit, vt non Inſpi-
ciamus tantùm id, quod ſolidum eſt, vt dicũt
aduerſarij, ſed proportionem reſultantem,
vndecunque illa inſurgat, additur relectis I
eam oculis, certè ſi præſentia metimur tan-
tum, & ſolida, non videor cur tantam oculo
rum aciem exigat Iuſtin. At voluit is ſubti-
liſſimè omnia examinari, & æqua lance tru-
tinari, vt ęqualis eſſet ęqualitas inter Nouer
cam, ſeu vitricum, & filios. Quarè cum &
ſi (Quod certum non eſt) hæc dos eſſet con
ditionalis, filia tamen interim dicatur dota-
ta, eo quòd ſit dos ei teſtamẽto deſtinata, vt
eſt comm. opinio doct. in Rub. ſolu. matr. vbi
Niconit. citat innumeros, num. 147. nihil re
pugnaret, cur & Nouercæ tantundem non
deberetur, iam enim vt dixi Priuigna eſt do
tata, & quoties velit nubere habet vnde vi-
ro dotem tradat, ſicque & hoc etiam erit il-
lud ſolidum, & illa ſubſtantia aduerſariorũ,
cum ſit dos deſtinata teſtamẽto, quæ dotis
eſt ſpecies; Subſtituta etiam eſt in præſens
filia, & hoc eſt ius quod competit, & ex teſta
mẽto licèt in futurum euentũ executio dila
ta ſit, ſimile item ius applicetur Nouercæ,
vt idem & ipſa habeat ſecũdũ diſpoſitionẽ,
d.l. hac ędictali, & quod magis eſt, arbitror
& hunc caſum verbis eius conſtitutionis ve
rè comprehenſum eſſe, nam dum in princi-
pio eius dicitur, vt non poſſit dotem dare, ni
ſi & tantundem filiæ detur, certè ſub verbis
generalibus continebitur, quando vitricus
dotem conſtituerit Nouercæ, cum nubet, &
ideo in filia, idem æquè dicendum eſt ex ſu-
pradictis, ne ſi aliter dicamus, eludatur diſ-
poſitio legis. Quarè concludo, aut æſtiman-
dã hanc ſpem, aut pronunciandũ, vt quãtum
hęc filia percipiet ex teſtamẽto, tantum No-
uercæ refundatur. In materia enim hac nõ
conſideramus modum relicti, ſed quis plus
habeat, vt probant verba generalia. d.l. Et
ſi hęc latius attigi quam voluiſſem Illuſtr. Iu
dices mihi ignoſcant: qui coactus ſum re-
ſpondere obiectis qualiacunque eſſent.

ARGVMENTVM.

VIDVAS comprehendi in emphytheuſi cõ-
ceſſa nõ nuptis, cum addiectione, ità quod
nuptæ non ſuccedant poſt nuptum, clarè
demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 CONDITIO *impediens matrimonium à lege reiicitur, quo ad virgines, non quo ad viduas. Emphytheuſis ità conceſſa, vt non nuptæ ſuccedãt, & poſt nuptum minimè, interpretatur.*

2 *Viduæ veniunt appellatione non nuptarum.*

3 *Filia dicitur agnata, & dum viuit, familiam conſeruat.*

4 *Qualitas, vbi in actu requiritur, ſatis eſt vt inſit tempore illo, quo de diſpoſitione agitur, & dantur exempla.*

CONSILIVM XXIX.

EXCVSSIT adeò egregiè Ex-
cell. Maluaticeus dubitatio-
nem propoſitam, vt mihi ſatis
fuiſſet tantum ſubſcribere: ſed
ne videar non delibaſſe ſaltẽ,
difficultatem ipſam; addam ali
qua ex quibus eius ſentẽtia confirmabitur.
Conſidero itaq; primo, quòd emphytheuſis
hæc eſt conceſſa non nuptis, & ita, quòd nu-
ptæ non ſuccedant poſt nuptum. Si accipi
mus non nuptas Virgines ipſas, dicamuſque
illas poſt matrimonium non poſſe retinere:
1 certè conditio hęc † vt matrimonium impe
diens ab lege ipſa reijcitur, l. ſed ſi hoc. §. vl.
l. ſeq. l. cũ tale. §. pręſcriptum. l. cum ita. l. ſeq.
& l. muliere. de cond. & demonſ. & nihilomi-
nus illæ etiam nuptę admittuntur auct. cui.
& l. ſeq. C. de ind. vid. toll. & per to. ergo ſatiˀ
eſt, vt de viduis intelligamus in quibus con
ditio prohibens matrimonium non damna
tur, d. auct. cui ita. cum vulg. nam ſi de virgi
nibus intelligimus, aduerſus mentem conce
dentis, conditione reiecta non nubendi, em
phytheuſis in alienam familiam tranſibit:
quod non eſt in viduis. Quarè vt conditio
operetur de viduis actum putabimus. Secũ-
do non nuptæ vocantur ad emphytheuſim:
2 at appellatione non † nuptarum veniunt ẽt
viduę, vt diſputauit latè Iac. Butrig. q. 7. qui
eſt apud me manuſcriptus, vbi etiam in ſpe-
cie magis dubia loquit, quęrit .n. an ſi pater
legauerit filiabus, quę nuptę non fuerint, &
habeat virgines, viduas, ac nuptas, viduę
ſuccedant: & poſt multa concludit, quòd
ſic, & eum ſecuti ſunt Caſtren. conſil. 108.
in pri. & Io. Gar. in Rub. C. de ſec. nup. nu. 5.
Quocirca cum non nuptę uocentur hic, &
ſecundum veritatem vidua non ſit nupta, vt
eſt tex. iun. gloſ. in l. 1. C. vnde vir & vx. vbi
Rom. Alexan. l. ſed hoc. quam legit cum l.
non tantum. num. 17. de re iud. & conſi. 207.
in 6. vbi lat. & alibi Docto. certè negari ne-
quit, viduas eſſe comprehenſas: cum in cõ-
tractibus verba ſtrictè accipiantur, l. quic-
quid. de uerb. ob. Et verba illa, poſt nuptũ,
ęquè conueniunt viduis, cum admittantur
quidem dum ſunt innuptę, matrimonio au-
tem ſecuto excludantur. Sed & ratio ipſa
qua concedentem adductum pręſumitur,
non

Digitized by Google

non repugnat. voluit enim ut, nubentibus fœminis, rediret ad ſe emphytheuſis, ne ad alienas familias perueniret, & ne fortè naſcentibus liberis, ea in longiſſ. tempora perpetuaret: ſed dum ipſe viuerent, illas excludi, quod & hoc caſu agnoſcimus. Si. n. nubat hæc mulier excluſa eſt: ſin abſtineat nuptijs, ea mortua emphytheuſis ad Eccleſiam redibit, non ſecus ac ſi perpetuò ſuiſſet innupta, & interim in agnatione dicitur eſ-
3 ſe, quia filia† agnata eſt, ac dum viuit familiam conſeruat.§. 1.Inſtit. de leg.agn. ſucc.l. lege.C.de leg.her.Soc.conſil. 227. in.2.Rui. conſil.153.num 9.in 2.Dec.conſi.287.nu.1. Sinautē liberos haberet,an illi admitti poſſent, nunc non definio: & rationes allegatæ aduerſantur: ſed aliunde ius eorum defendi poſſet, & præſertim, ex eo, quòd hæc mulier non contra ſecit.

4 Tertio, quoties qualitas aliqua† exigitur in actu, eſt ſatis, vt inſit tempore illo, quo de diſpoſitione agitur, l.in delictis.§.ſi extrane⁹. de noxal.l.2.de au.& arg.leg.& lat.Bart. l.ex facto.de vulg. Hincq; ſi legetur cognatis, ij erunt comprehenſi, qui mortis tempore cognati ſunt, l.ſi cognatis.de reb.dub.Rom.cōſi.134.num.5.ſi filiabus, etiam poſthumæ veniunt poſt teſtamentum natæ, vt per Alexā. ac Iaſ.poſt cæt.in l.qui filiabus.de leg.1. & ſi dotata a ſtatuto excludatur, oportet eam eſſe dotatam excluſionis tempore.Bar.cōſ.31. Cur.conſil.18.& conſil.27. Dec.l. fin. in fin. prin.ſi cer.pe.& conſil. 24. cum ſimm. Sic ēt ſtatutum excludens nuptam extra territorium, non operatur, niſi nupta ſit, cum hereditas deſertur.Bald.l.ſi matre.C.de ſu.&leg. imò nec obeſt, & ſi poſtquàm agnouit relictum nubat, vt reſpondit Soc.conſil.81. per to.in 3.Caſtren. conſi.184.in 2.pariter & ſtatutum quod excludit, maſculis ſtantib⁹ exigit, vt tpe mortis ſuperſint, Bal.auc.ſed & C. de ſec.nup.& lat.Soc.iu.cōſ.114.n.1.& ſeq.ī 2.licèt ſit ſecus, ſi excluſæ, ſint per dictiones, quādiu vel donec, vt per eundē Soc.cōſ.1.in pri.&in terminis, ꝙ ſtatutū excludēs nuptā, non excludat eam, quæ vidua ſit, tempore ſucceſſionis, trad.Bru.in ſuo tract.quòd ſtan. maſ.ar.6.q.20.num.287. idque confirmatur ex his, quæ trad.Caſtren.d.conſil. 308. dum vult, vt relictum his quæ nubent, debeatur etiam viduis, quæ matrimonium contrahāt, quaſi & ipſæ innuptarum nomine contineātur: namque ſi viduas appellamus, quæ nūquàm habuerunt virum, vt eſt tex. in l. malum.§.viduas.de verb. ſign. multo magis innuptas appellabimus, quæ virum nunc non habēt, ſed ante habuerunt, & idem cum Caſtren.reſpond.Imol. conſil. 113. in ſi. Quocirca cum nuptæ in præſenti caſu excludantur, profectò vidua hæc, quæ nupta non eſt, non poteſt dici incluſa, q ratio eſt efficaciſſ. Verèque cum cauſa excluſionis, ſint nuptiæ, illis ceſſantibus, ea quoque debet ceſſare. Rui.conſil.122.in 2. Dec.conſil.456.& lat.Tiraq.in tract.ceſſ.ca.ver.odij, num.190. Et illa verba poſt nuptum, quæ videntur excitare difficultatem. non obb. quia intelliguntur poſt nuptum, vbi ſcilicet nubēt, vel poſtquàm acquiſiuerunt emphytheuſim, vel poſtquam delata eſt: vt ſit ſenſus, nuptæ, tempore caſus euenientis, non ſuccedant, item & eæ quę ſunt innuptæ, poſt nuptum non retineant, de hoc enim dubitari poterat, vt per Caſtren.& Soc.dd.conſſ.Vel & ſecundo poſſunt accipi & id etiam eſt veriſſ. vt nihil addant, ſed inculcent ac ingeminent, quod ante expręſſum erat: hoc ſenſu, ita quòd, nuptę non ſuccedant, nec ſuccedere poſſint poſt nuptum, id eſt, cum nuptæ ſunt: neq; enim iſta verba, poſt nuptum, addunt nouum caſum, vt ſcilicet poſtquàm nuptæ ſint nō ſuccedant, quaſi conditio ſemel impleta ſit, ad tradd.in l.ſi quis ità.C.de inſt.& ſubſt. Et id apparet ex eo, quòd eſt vnica clauſula, & quę coniunctim legitur: dicendū enim fuiſſet nuptæ non ſuccedant: item nec poſt nuptum, ſi duo eſſent caſus. Sed non vt nouus eſſet caſus, verùm vt quæ ante dictæ erāt clarius & expręſſius apparerent, hęc addita ſunt. Tertio hæc verba poſt nuptum interpretantur, poſt nuptum durantem tempore euenientis conditionis: nam cum, vt dixi, inſpiciamus hoc tempus, & ſit ſatis, tum ineſſe qualitatem: quæ ante nupta eſt, non contrauenit, nec poteſt dici excluſa, ab eo, quod nondum erat delatum: l.is qui. de acquir. hered. & ideò ſi non duret nuptus illa non poteſt dici excluſa. Ita etiam heres inſtitut⁹, ſi ſit incapax medio tempore, inter teſtamentum, & mortem, ſuccedit; modo ſit capax tempore mortis: §.in extraneis. Inſt. de her.qual. & diff. & de ſtatuto excludente nuptam, ſupra ex Bru. feci mentionem, non habet enim locum niſi duret. Ex quibus omnibus cum & verba, & ratio id ſuadeant; accedo in ſententiam Excellen. D. Conſultoris. Et hæc nunc ſufficiant, cum lectionibus quottidianis, ac multis alijs negocijs impedito plurima ſcribendi ocium non fiat.

ARGVMENTVM.

An & quando Doctori, & ſimilibus cōpetat Priuilegium, ne teneantur niſi in quantum poſſunt, & an procedat renunciatio latè diſcutitur.

L SVM-

SVMMARIVM.

1 DOCTOREM *non teneri, niſi in quantum facere poteſt, opinio controuerſa, vſus tamen receptit eum teneri: & in omnem caſum diſtinguendum eſt, vt in milite, & nu. ſeqq.*

2 *Miles ita demũ fruitur beneficio, ne conueniatur, vltra quod facere poſſit, ſi in caſtris contraxerit, & aliàs diſtinguitur, ſi ex cauſa militia.*

3 *Doctor qui lucratur ex officio aduocationis tenetur inſolidum.*

4 *Priuilegium, ne quis conueniatur vltra quàm poſſit, ceſſat ſi interuenit dolus ex parte promittentis. item vt nu. 6. & 7.*

5 *Intellectus, & concordia ad l. pen. de iur. dot. l. ſed hoc ita. de re iud. & l. ſicut. d. tit.*

6 *Doctor, qui non vt Doctor, vel Aduocatus conuenitur, ſed vt quilibet alius poſſeſſor non habet beneficium, vt non teneatur niſi inquantum poſſit.*

7 *Clauſula conſtituti, appoſita in inſtrumento; facit ceßare beneficium, nequis conueniatur niſi in quantum poſſit.*

8 *Renuntiari an, & per quos poſſit beneficio, vt quis non teneatur, niſi quantum poſſit.*

9 *Tex. in l. alia. §. elegantis. ſolut. matrim. declaratur.*

10 *Iuramentum an confirmet renunciationem priuilegij ne quis conueniatur.*

11 *Renunciatio generalis, an ſufficiat ex clauſula omni ll. auxilio &c. vel ex illa omnia, & ſingula attendere.*

12 *Ceſſioni bonorum renunciatur cum iuramento.*

13 *Priuilegiato ne conueniatur vltra quantum poteſt bona auferuntur, & ad iudicantur creditori, qui ipſi prouidet de alimentis.*

CONSILIVM XXX.

DIFFICILIS eſt ea quæſtio, an Doctor poſſit renunciare priuilegio, vt ne teneatur niſi quatenus facere poſſit, & à noſtris malè declarata, vel quia nunquàm Doctor vllus tali beneficio, vti voluit, vel quia nullus eſt locus iuris, ex quo poſſent illi, huiuſmodi ſententiam tutò confirmare. Ego quia facti qualitatem non teneo, & de iure tantùm conſultus ſum, plenius diſſeram, vt quiſquis ille ſit, qui de hac re iudicaturus eſt, quid ſit conſtituendum intelligat.

Primo ergo ſcire oportet, quòd & ſi cre-
1 brius videatur † receptum; vt aduocatus nõ teneatur niſi quatenus facere poteſt, quidã tamen magni nominis Docto. diſſenſerunt Guid. Suzar. relatus ab Alb. in l. miles. de re iud. vbi eum ſequitur idem Alb. in l. aduocati. C. de aduo. di. iud. Odoffr. d. l. miles. vbi & Zaſ. num. 8. dicit ridiculum eſſe, vt vmbratilis & legitima militia, coæquetur armatę, ac pugnaci; & in hanc ſententiam inclinat ibidẽ Rip. quam & Cotær. ſequitur lib. 2. cap. 33. in fi. de priui. mil. nec diſſentit Ang. in d. l. miles. qui ait idẽ in aduocatis, quia facit pro nobis; quaſi mero iure aliud ſit, & confirmatur optimè ex d. l. miles. & ex l. item miles. eo. de re iud. vbi milites, qui ſub armata militia, ſtipendia meruerunt, hoc beneficio fruũtur: & ita l. C. armatam militiam, non otioſam perpendit. Sed quoniam in foro, difficilè eſt, & ſi rationes validæ ſint, receptas opin. labefacere, demus tale priuilegium Doctori competere, & hæc dicta ſint, vt exceptiones quas ſubijciam, facilius admittantur. Prima ergo eſt, vt quicquid ſit de iure, hæc opin. non ſeruetur, nec moribus ſit recepta, ita atteſtatur Alber. inſignis practicus, in d. l. miles. quem ibi ſeqq. Rip. & Zaſ. & idẽ confirmat etiam eo loco Caſtren. nec ingredior eam diſputationem, an credatur Doctori atteſtanti de conſuetudine, vel ex huiuſmodi adſertione onus probãdi reijciatur in aduerſarium; de qua varijs in locis agitur: quia duo veteres Doct. & duo recentes ſic aſſerunt, nec vni ſed quattuor credemus. Sic etiam de iure ſocero priuilegium hoc competit, & ſi alio iure vtamur, vt dicam infrà. Altera eſt, quòd ita demum fruatur miles
2 hoc priuilegio, ſi in caſtris † contraxerit, quę fuit gloſ. Dy. Iaco. de Aret. Bar. & Alber. d. l. miles. quos refert ibi Rip. num. 3. & idem ſequitur Coter. d. c. 33. in prin. & quamuis Comen. Beſut. Iaſ. Rip. ac alij quidam diſſentiãt tamen maioris auctoritatis ſunt gloſ. & Bar. ſoli, quàm hi omnes, & eo magis cum celeberrimi alij Docto. idem probent. Si id eſt in milite in Doctore etiam non ſecus cõſtituemus, vt ſcilicet habeat hoc priuilegiũ quando ex cauſa aduocationis contraxerit, quòd ſi cui libeat ſequi ſententiam Comen qui loqui videtur generaliter; nihil moror, modò is mihi cencedat, non in omnibus contractibus militem vti hoc priuilegio, ſed in his, qui ad rem militarem ſpectant, vbicũque geſti ſint: nam ratio publicæ vtilitatis ob quam eis talia ſunt indulta priuilegia in his obtinet. Si enim vt patriam tuerentur æs alienum contraxerunt, digni ſunt ne fame pereant: quòd ſi ſe debitis implicent, vt luxurientur, & vt ſint quotidie in patinis, ac vitam perditam ducant, an lex tales priuilegio dignabitur? Conciliabuntur ergo opin. vt pro contractibus vbique geſtis, modo ex cauſa militiæ geſti ſint, milites habeant

pri-

priuilegium,non ex alia cauſa:vt non ſit ne-
ceſſe in caſtris contraxiſſe,ſed ob rem milita
rem. Et hoc ipſum erit in aduocato, vt ſi
ex cauſa aduocationis cōtraxerit,ei ſuccur-
ratur, non aliter: alioqui ſi paſſim hęc priui
legia indulgemus, perditi homines legum
benignitate abuterentur, ſic & maritus non
alias habet priuilegium, quàm ſi matrimo-
nio conſtante contrahat.Bar. l.maritum. in
3 fi.ſolu.matrim. Tertia eſt, ſi lucratur† ex of-
ficio aduocationis, nam tunc in ſolidum te-
netur Caſtren.in d.l.maritum.num.8. Soc.
d.l.miles.num.5.qui addit & hoc amplius,ſi
peritus ſit,præſumi eum poſſe viuere ex quæ
ſtu. Mainer.l.in omnibus.num.14.de reg.iu.
ſic & maritus, cui ob reuerentiam competit
hoc beneficium in ſolidum damnatur, ſi ſit
artifex & poſſit victum ſibi comparare, l.ſi
maritus.iun.gloſ.& ibi ſeqq.omnes ſol. mat.
4 Quarta eſt quoties dolus † ex parte promit-
tentis interueniſſet, quia ſciret ſe tunc non
eſſe ſoluendo,l.penul.de iu.do.Alexan. l. nō
tantum.num.14.de re iud.& Docto. paſſim;
nam dolus aufert priuilegium hoc: vt ibi,&
quamuis idem Alexan.poſt Imol.& cęt. val-
dè laboret,vt reſpond. d.l. penul. quæ vide-
tur eſſe contraria,l.ſed hoc ita.de re iudic.&
ſupponere dolum admiſſum, non impedire
hoc beneficium matrimonio conſtante, &
Duar.l.ex diuerſo ſol. matrim. ac Connan.
lib.8.cap.9.num.8.in comm.iur.ci. idem fru
ſtra tentauerint,tamen qui diligenter atten
5 derit,expeditam habebit ſolutionem, † So-
cer ex iuris æquitate habet beneficium hoc
cōtra generum petentem dotem d.l.ex di-
uerſo.in prin.& l.ſicut.d.ti.de re iud. at ex v-
ſu ei tale beneficium adimitur,& hoc eſt qđ
ſubijcit I.C.d.l.ſicut.in fi.ibi ſed alio iure vti
mur,quorū verbor.eſt ſenſus,vt licèt de iure
tale beneficiū ſocero cōpetat nihilo ſecius
ex vſu ei denegetur.addit Pomp.in l.ſeq.hūc
vſum obtinere ſol.matrim. I.C. in d.l.penu.
vſu poſthabito, tractat quid iuris ſit hac in
re, & concludit beneficium dari ſocero, &
conſtante, & ſoluto matrimonio, & iuris
diſpoſitionem temperat, niſi dolus interue-
nerit,& quàmuis hanc exceptionem addat
in caſu ſolu.matrim.tamen non negat, & eā
habere locum conſtante eo, ſed eſt ſenſus,
quid ſi genero inſidiari voluit? planè tunc
ceſſabit beneficium, & de dolo agi poterit,
quaſi dicat, non ſolum non fruetur priuile-
gio, ſed & actione famoſa diſtringetur, at
ſi contra ſocerum, qui dolum adhibuiſſet
conſtante matrimonio ageretur; doli actio
intendi non poſſet cum ſit parentis loco, l.
quia parentis.ſolu.matrim.iun.l.non debet.
de do.& hæc eſt differentia careret tamen,&
ipſe priuilegio,l.etiam.§.1.d.tit. ſol.matrim.
l.ſed hoc ita.§.fi.l.ſi rerum.de re iud. hæcque
eſt vera harum.ll.conciliatio. ex qua cōmu-
nis opin.redditur vera, vt ceſſet hoc benefi-
cium ob doli admiſſionem. Quinta eſt, quo
6 ties conuenitur aduocatus,† non vt aduoca
tus,ſed vt poſſeſſor quilibet alius:nam & hic
non eſt locus beneficio, vt ſi agatur aliqua
actione in rem, qua fundus puta aliquis pe-
tatur vel ſibi obligatus eſſe dicatur, ita pul-
chr docet Iaſ.in l.ſi conſtante.num.119.ſo.
matrim.qui concludit quòd quoties in libel
lo,aut in proceſſu, non eſt neceſſe deducere
cauſam dotis,vel vti nomine mariti, non eſt
locus huic priuilegio, quaſi vt extraneus tū
cōueniat,& idē a ptè ſentiūt Bal.Ro.& Imol.
n.9.in l.ſi filio.2.ſo.matr.q admittūt, ꝙ ſi nec
ī libello, nec in proc.ſit faciēda mētio dotis,
vel mariti,ceſſet priuilegiū & eſt rō, quia tūc
vt merus poſſeſſor rei, cōuētus eſt, nec perſo
na ipſa cui beneficium conceſſum eſt, vllo
modo inſpicitur. Sexta eſt,ſi in inſtrumen-
7 to ſit addita clauſula conſtituti, † quę regu-
lariter ſolet adſcribi, & quæ ſi prætermiſſa
ſit poteſt a notario ſuppleri iux.plenè tradd.
à Tiraq.in ſuo tract.de conſt.vlt. lim.hęc. n.
facit ceſſare hoc beneficium, non ſecus, ac
rei traditio,vt eſt deciſ.Bal.in d.l.ſi filio. quā
Ang.Imol.Caſtr.& Rom. ibi ſeqq. & Main.
d. l. in omnibus. num.19. Septima eſt, ſi
petens ſit æquè inops. nam tunc eius cauſa
eſt potior. Guil.Cun.d.l.ſi quis. crediderit.
de pact.vbi Bald.ſeq.& Alb. qui refert Aud.
Piſ.fuiſſe eiuſdem ſententiæ, & Caſtr.ibidē.
Bar.poſt Iac.de Are.d.l.maritum.in fin.Fab.
Plat.Ang.& Iaſ.d.§.item ſi. Quocirca ſi pe-
tens ſit eiuſdem conditionis ceſſat priuile-
8 gium. Octaua eſt, ſi huic beneficio ſit † re-
nunciatum,quæ tamen non caret aliqua du
bitatione, & ideò plenius eſt examinanda.
Beneficium hoc quibuſdam competit ob re
uerentiam quandam. quæ etiam bonis mo-
ribus coniuncta eſt,& hoc caſu non valet re
9 nunciatio Tex.eſt l.alia. † §. eleganter. ſolu.
matrim.qui & ſi de marito agat,tamen extē-
ditur ad Patronum, parentem, & alios,qui-
bus debetur reuerentia; iuri enim reueren-
tiali non renunciatur,l. fin. C. de bo. lib. &
per Doct.l.pe.C.de pact.& gloſ. quæ in d.l.ſi
quis. de pact. dicit non poſſe renunciari pri-
uilegio ratione perſonæ indulto, ſic intelli-
genda eſt,dum citat d. §.eleganter. vt eam
declarant ibi Bal.Ang. & Caſtren. & idem
ſeqq.Alb. & Ang.l.pactū.de pact.idem Alb.
l.ſunt qui.de re iu.quod ēt ſentit Odoff.d.l.ſi
quis.dum ponit exēplum in marito & Bal.l.
quod nomine.de cōd.ind. qui quærit an ma
ritus, qui integram dotem promittit per ſti-

pulationem renunciet beneficio, & reſpon-
det, quòd fortè ſic, quia fortior eſt ſtipula-
tio ipſo pacto: tamen concludit contra ob
d.§. eleganter. & Comen. d. l. alia. dum in
quit non tenere renunciationem, eò quòd
ineſt turpitudo, & Rom. ibidem. colum. pen.
verſ. primus. Aret. num. 2. poſt Bald. & Imol.
Alexan. l. ſi conuenerit. num. 10. vbi Zaſ. id
apertè trad. de re iud. & Alc. d. c. cum cōtin-
gat. num. 25. vbi ait. §. eleganter procedere
inter eas perſonas in quibus iure naturali
amor mutuus eſt conſeruandus. Et Imol.
ibi n. 32. ideo non tenere pactum dicit in d.
§. quia eſt contra bonos mores, & ſic Matth.
Bru. 4. q. prin. q. 20. n. 8. de ceſſio. bon. Et hu-
iuſmodi renunciatio nec iureiurando confir
10 matur, † vt per gloſ. & Bar. d. §. eleganter. &
ſi contra ſcripſerit Iaco. Butrig. in tract. renū
ciat. 10. beneficio. & alij putent neceſſariam
eſſe abſolutionem, vt in deciſ. Tholoſ. 259.
Qua in re ego, ſi veræ ſunt traditiones com-
munes ſepararem ius Pōtificium à Ciuili &
arbitrarer, quòd iu. Pontificio valeret renū-
ciatio, quia poteſt ſeruari, iuſiurandum abſ-
que interitu ſalutis æternæ, modo enim iu-
ramentum non ſit contra ius naturale, vel
diuinum, aut Pontificium, ligare debet; vt
per Bald. l. ſi quis inquilinos. §. pri. de leg. 1.
& l. pact. n. nu n. 14. C. de colla. quem ſeqq.
multi & præſertim Imol. ca. cum contingat.
nu. 35. de iureiur. & ſi diſſentiant Alc. ibi nu.
74. & Didac. c. qu muis. init. ſecundæ par.
num. 1. ver. hinc conſtat. de pact. qui tamē di
cit communem eſſe in contrarium, num. 4.
æquius enim & honeſtius eſt, vt qui promi-
ſit dato iureiurando integram dotē, vel dare
vel reddere; obſeruet, & religionis iuri pa-
reat, quàm vt morum iuris ci. habeat ratio-
nem. & hanc opin. ſentit Alex. d. §. elegāter,
dum ſe remittit ad loca, in quibus fit hęc di-
ſtinctio morum ci. & naturalium: & ſi Bart.
ibi, cōtra putet, quia multi Doct. iuris ci. nō
probant hanc differentiam morum, quæ re-
ceptiſſima eſt apud Pontificios interpretes,
totaque res inde penderet, an illi mores ſint
naturales, an ci. in quâ re eſt etiam diſſenſio
inter noſtros. Sed quicquid ſit hac in re nō
multum propoſito noſtro conducit. Datur
etiam hoc priuilegium ob vtilitatem publi-
cam, vt militi ita & aduocato. Main. d. l. in oī
bus, nu. 12. nec vlla habetur hic ratio reue-
rentiæ bonis moribus coniunctæ: & renun-
ciationem etiam ſi non iuretur puto validā,
quicquid malè ſcribat Alex. d. §. eleganter,
num. 16. & hanc opi. ſecuti ſunt Iac. de Aret.
d. l. ſi quis, de pact. quē refert Alber. ibi, qui
dicebat, aliam eſſe rationem in viro, aliam
in cęteris; & ſi Alexan. vbi ſupra aliam opin.
ei in quadam additione adſcribat, & alij ſu-
perius citati, qui non valere putant renun-
ciationē; ſi ob reuerentiam concedatur pri-
uilegium; inter quos etiam ipſe Alexan. d. l. ſi
conuenerit, & hanc ſententiam ſeq. Alb. d.
l. pactum. de pact. dum inquit eum qui li-
beram habet adminiſtrationem bonorum,
poſſe iuri ſuo renunciare, modo id non ſit cō
tra bonos mores, & vt dixi eſt ex omniū ſen-
tentia, qui reuerentiam conſiderant, quādo
nolunt poſſe renunciari. Et hoc etiam con
firmatur ex ſententia lata in prætorio Gra-
natenſi, cuius meminit Couar. d. init. ſecun-
dæ par. num. 4. ad fin. qua declaratum eſt, no
bilem potuiſſe renunciare priuilegio, ne ob
æs alienum in carcerem detruderetur: quam
multis rationibus ille defendit: inter cæte-
ras ea eſt, huic noſtro negocio appoſitiſſima
ver. quintò. qua diſtinguit in terminis, an
priuilegium hoc ſit conceſſum ex cauſa re-
uerentiæ ductæ à bonis moribus, vel ex alia,
vt in nobilibus. & militibus. Quòd ſi iuramē
tum acceſſerit, res eſt extra oēm diſputatio-
nem, quia primarius eſt fauor priuatus; pu-
blicus autem ſecundarius: quo caſu iura-
mentum confirmat obligationē, vt per Bar.
l. ſi quis. pro eo. num. 5. de fideiuſſ. & eſt tex.
& illic tradd. omnes in d. c. cum contingat.
& trad. in ter. Corn. conſil. 214. num. 8. in fin.
in 2. qui vult poſſe renunciari priuilegijs cō-
ceſſis ordini militum. & quò ad has perſo-
nas veriſſima erit deciſ. Butrig. de qua ſu-
pra.
11 Et ſufficit renūciatio generalis † ex illa clau
ſula omni ll. auxilio. vel ex illa, omnia, & ſin
gula attēdere, vt in his terminis ſcribit Cor.
conſil. 128. num. 6. & 7. in 3. quem ſeqq. Go-
zad. conſil. 69. num. 20. & conſil. 88. num. 19.
& Rol. de luc. do. q. 42. num. 13. nam iuramē
tum habet etiam, hac in re vim ſpecialis cō-
ſenſus, vt per Palat. c. per veſtras. §. 16. num.
22. de donat. int. ui. Sic etiam ceſſioni bono-
12 rum † renunciatur cum iuramento. Fred. cō
ſil. 60. Imol. d. c. cum contingat. nu. 83. Cap.
Tho. deciſ. 61. Abb. conſi. 41. in 2. Aret. §. fin.
de act. Soc. de citat. art. 17. num. 18. Rip. l. ob-
ligatione. num. 32. de pigno. Neuiza. conſil.
59. nu. 6. & alij poſſent addi. Et ex his om-
nibus quicunque is ſit, qui iudicare debet,
poterit diligenter perpendere, an exceptio-
nes de quibus ſupra conueniant huic facto,
& an inſtrumentum ſit iuratum, & pro-
nunciare, vt iuris erit. Ego enim qui de iu-
re conſultus ſum, non facilè ſcire poſſum,
an omnia, an aliqua tantùm concurrant.
13 Illud tamen non omiſerim, † quòd ſi eſſem
in caſu, in quo priuilegium hoc compete-
ret, adiudicari deberet res in ſolutum cre-

ditori,

ditori, qui ipſe refunderet quatenus alimentis deeſſet, ex ipſa re, vt eſt ſing. deciſ. Bal. in l. 2. num. 3. C. quod cum eo. Et ita iuris eſſe puto.

ARGVMENTVM.

MATREM ex teſtamento, in quo conſultum fuit, excludi per tacitam pupillarem cõcluditur, & plura de ſubſtitutione poſthumo facta in caſum natiuitatis, an habeat locum, eo non nato, & è conuerſo; deducuntur, & Conſil. Oldradi 142. declaratur & reprobatur.

SVMMARIVM.

1 *MATER excluditur per tacitam pupillarem, eum ſibi fuit legatus vſusfructus, donec vitam vidualem &c.*

2 *Oldrad. Conſil. 142. declaratur, & impugnatur nu. 4. & ſeq.*

3 *Subſtitutio vulgaris, ſiuè tacita ſit, ſiuè expreſſa, natum excludit.*

4 *Subſtitutio in caſum ſi liberi naſcantur, an habeat locum illis natis, & facta, ſi naſcantur, an illis non natis, & nu. ſeqq.*

5 *Vulgaris tacita intrat; ſiuè viuo teſtore, ſiuè mortuo; deficiat ſpes natiuitatis poſthumi.*

6 *Natt. Conſ. 607. dictum nimis frigidum.*

7 *Pluralitas in ſingularitates reſoluitur in pupillari, fallit vt ibi.*

8 *Rui. Conſ. 104. & 110. in 3. rationes confutantur.*

9 *Subſtitutio an, & quando extendatur de caſu ad caſum, vbi eſt eadem ratio, & quid de perſona, ad perſonam, num. 13.*

10 *Fulgoſ. Conſ. 49. declaratur.*

11 *Rui. notatur de contrarietate.*

12 *Alcia. parum conſtans.*

14 *Dictiones, tunc, & eo caſu, extenſionem non impediunt, niſi addita ſit taxatiua.*

15 *Subſtitutio verbis communibus facta, an ſi mater ſuperſit, ſit omni tempore fideicommiſſaria.*

16 *Mater, nec legitimam, nec Trebellianam conſequi poteſt, ſtante expreſſa pupillari.*

CONSILIVM XXXI.

ADEÒ diligentèr, & accuratè, excuſſit omnia Excellens D. Franciſcus Abbatius, mihi vti frater honorãdus, vt in re propoſita pauca addere poſſim: Tamen, vt difficultates prægustaſſe videar: q̃ſtionẽ ipſam ſatis ab eo illuſtratã, illuſtriorem adhuc, & clariorem, quantum potero, reddere conabor.

Et quoniam Clariſſimus D. Iudex in ſuis ſubtiliſſ. dubitationibus omnem quæſtionis, & cauſæ ſtatum, conſtituit in conſil. Oldr. 142. Videndum primò eſt, an caſus noſter ſit illi, de quo in d. conſil. ſimilis; indè quatenus ſit; an vera ſit deciſ. Oldr.

Et quò ad primum arbitror caſum hunc longè diſſimilem. Primò, quia ex mente teſtatoris hæc mater eſt† excluſa ab hereditate pupilli, cum ei reliquerit vſumfruct. do-
1 nec vitam viduam &c. ſi enim non vult eam nubentem frui, multò minùs vult proprietatem ad eam deferri, & ità in materia tacitæ pupillaris arguit Bald. in l. precibus. nu. 13. C. de impub. & ſeq. Alexan. in l. 2. nu. 32. ver. fortius, de vulg. & pupil. & ibi Alci. nu. 37. in fin. teſtatur crebrius receptum. Volunt enim hi Docto. vt licèt pupillaris tacita non excludat matrem, ſed ea inteſtato filio ſuccedat, tamen aliud ſit ſtante legato, de quo ſuprà. Ita quoq; & hic dicemus, ut quamuis caſus ommiſſus non intelligatur comprehenſus ex mente, & coniecturis contra matrem, ut per Oldr. d. conſ aliud ſit ubi appareat uoluntas teſtantis, & hoc ſentir ipſe Oldrad. in fin. dum citat l. fin. C. de inſtir. & ſubſtit. ex qua deſumit coniecturam non habere locum cõtra matrem; nam ea lex non procedit in caſu de quo ſupra, ſicut ẽt aliis ſequimur mentem teſtatoris etiam tacitam contra matrem, Bald. conſ. 26. nu. 3. & conſ. 417. in 3. qui alibi conſil. 17. in 2. ex repetitione pupillaris expreſſę matrem excludit, & ſecundum hæc Oldrad. in d. conſi. 142. adiuuat potius, quàm vt obſit.

2 Secundò conſidero, ꝙ in d. conſ. † ſi poſthumus vnus natus eſſet, vniuerſaliter inſtituebatur; ſi duo, ambo æqualiter: ſi poſthuma ea ſola heres erat: ſi poſthumus, & poſthuma hæc tantum dotabatur, ille ſolus erat heres: In hoc caſu nulla eſt addita ſubſtitutio, & ideò videt̃ ſenſiſſe, vt quãdo ſolus poſthum⁹ vel cum poſthuma naſceretur, eſſet locus ſuceeſſioni ab inteſtato, quod & ex eo manifeſtum eſt, quia in ſubſtitutione inferiori, non comprehendit poſthumam, ſed ſorores proprias: ſicut ergò ſi nati eſſent poſthumus, & poſthuma; nõ eſt veriſimile, voluiſſe teſtatorẽ, eſſe locũ ſubſtitutioni, ne poſthuma filia ſit excluſa, & ſorores ſint ſubſtitutæ, ità quoq; idem videtur dicendum, caſu quo ſolus poſthumus naſceretur, quaſi teſtator voluerit tantum prouidere, natis pluribus poſthumis; & hoc eſt, quod air Old. teſtatorẽ concèpiſſe ſubſtitutionẽ in caſum plurium. Sed in ſpecie hac non repugnat volũtas, nec aliquo modo conijcimus teſtatorem noluiſſe ſubſtituere non nato poſthumo, imò potiùs, vt patebit infra mens eius fuiſſe præſumitur, & hunc caſum complecti.

Tertiò accedit, & hoc tollit omnem dubitationē, quòd verba teſtamēti huius ſunt manifeſta, & non verſamur in ſolis coniecturis: Namq; & ſi ſubſtitutio ita concepta ſit; & ambo hoc eſt filius natus, & poſthum⁹ deceſſerint &c. nihilominus certum eſt coniunctam reſolui in diſiunctam, quia ſubdit, ſubſtituo omnes ipſas teſtatoris filias. & etiā poſthumam, vel poſthumas ſi vna, vel plures naſcētur, namq; ſi poſthuma, vel poſthumæ ſubſtituunī, & debet habere locum ſubſtitutio ſi vxor grauida filiam vnam, vel plures pepererit, certè illa fit ſoli filio nato non poſthumo. Quocirca impoſſibile eſt, ſi poſthumæ ſint ſubſtitutę, vt illa dictio, ambo, retineat naturam propriam. Sed totum hoc ex ſtylo notarij pendet; niſi dicamus hunc teſtatorem cogitaſſe, quòd vxor ſua eſſet paritura ſaltem tres poſthumos, vnum maſculū, & duas fęminas quæ ſubſtitutę eſſent ambobus filijs decedētibus. quod vt inſolitū nō eſt pręſumendū vllo modo. Cum ergò poſthumæ ſubſtitutæ ſint, & hæc ſubſtitutio ad ſolum natum neceſſariò referēda ſit, fruſtrà hîc ingeruntur conſſ. Old. ac aliorum, qui in his terminis non loqq. Sic ergò interpretabimur verba, vt teſtator non ſit ſibi cōtrari⁹: Et caſu quo Flaminius, & poſthumus, ſi tamen maſculus erit, ambo decederent &c. hoc eſt, ſi erit maſculus, tum ſi ambo at ſi fœmina: tum ſatis erit Flaminium decedere ſinè filijs: quaſi teſtator exegerit tantum hanc conditionem, vbi maſculus eſſet nat⁹, & exiſtimauerit, ſi fœmina nata eſſet, ſubſtitutionem habere locum in Flaminio ſolo. Et hæc eſt vera, & germana interpretatio, ac conſona mēti, & verbis, nè alioqui emergat abſurdum de quo ſuprà.

Quartò in hoc teſtamēto legitur ea clauſula vulgariter pupillariter, & per fidei. quæ non eſt apud Oldrad. et ex ea intelligimus ſubſtitutionem factam eſſe maſculis, ſi heredes non erunt; hoc eſt, vel nolent, vel nō poterunt. quia vulgaris habet duos hos caſus: vel ſi erunt, & in pupillari ætate deceſſerint: in non nato habuit locum vulgaris: in nato pupillaris: qui enim natus non eſt, heres eſſe non potuit, & ex vulgari habuit ſubſtitutos: & quòd hic caſus ſi non naſcetur, ſit vn⁹ ex illis, quos conſideramus in capite impotentiæ eſt Tex. clarus in d. l. fi. & declarat ibi Bar. num. 3. & ſeqq. alij. & vulgaris ſiuè expſ-
3 ſa, ſiuè tacita excludit † matrem, vt per eundem Bar. in l. 1. num. 42. de vulg. vbi Rip. nu. 175. hoc dicit indubitatum, & tradd. cætt. poſt ipſum Bar. d. l. fi.

Quintò Oldr. agit de poſthumis ſolis; at hic, iam alter filius erat natus, quæ res, vt inferi⁹ patebit, eſt alicui⁹ animaduerſionis.

Sextò in caſu Oldr. mater ab inteſtato excludebat ſubſtitutos, & hæc eſt cæteris efficacior ratio, vt trad. Gozad. conſ. 67. num. 13. at hic ſecus eſt, quia ſola non ſuccederet. Quædam alia potuiſſem addere, ex quibus diuerſitas inter noſtrum, & Oldr. caſum detegeretur, ſed hęc vt inſigniora ſelegi. Quo fit vt non facilè ex d. conſil. 142. ad præſentē controuerſiam argui poſſit l. Papinianus. de minor. Et ex his certum eſt, quòd nō oporteret ingredi alterum caput, an vera ſit d. deciſ.

Cæterum, vt magis clareat ius ſubſtitutorum, & id abſoluemus. Dico ergò, quòd ſi generaliter accipiatur conſilium Oldr. nec reſtringatur ad terminos, eos de quibus ſu-
4 pra; falſum † eſt, quod ex eo paſſim colligunt noſtri, quòd ſcilicèt ſubſtitutio in caſum ſi liberi naſcantur, nō habeat locum illis natis. Etenim contrarium, vt verius receptiſſ. eſt, & de hac re eſt caſus in d. l. fin. C. de inſtit. & ſubſt. vbi ſi quis ſubſtituat poſthumo ſi non naſcetur, in eum etiam caſum ſubſtituiſſe dicitur, quo natus erit: ſic & è conuerſo, qui ſubſtituit, ſi naſcetur, comprehendit caſum, ſi natus non erit: & ita arguit Bart. in d. l. 1. num. 33. de vulg. & ſeqq. Alexan. num. 33. & Iaſ. num. 59. qui communem eſſe dicit opin. vt ſiuè viuo teſtatore, ſiuè mortuo deficiat
5 ſpes natiuitatis poſthumi, ex vulgari † tacita ſuccedatur. Polit. num. 177. Zaſ. nu. 19. & Alber. in rub. d. tit. de vulg. nu. 25. vbi ponit queſtionem ī terminis, & latè examinat, & eſt deciſ. Bald. in d. l. fin. num. 1. de qua Iaſ. d. l. 1. num. 28. & idem ſentit conſil. 439. & 440. in 2. Alexan. conſi. 188. num. 5. in 2. qui tamen aliud in ſuo caſu conſuluit, dum non natis nec filio, nec filia, ſubſtitutum nō admittit: eum tamen reprehendit Rui. l. Gallus. §. & quid. num. 61. de lib. & poſth. Fulg. conſil. 89. in prin. Calc. conſil. 103. ad fi. Roſel. d. caſu conſi. 105. inter conſſ. ipſius Corn. lat. conſil. 239. in 2. per to. Cur. ſen. conſi. 51. n. 28. & 29. Iaſ. cōſil. 148. verſ. quintò. in pri. & conſil. 203. in 2. vbi improbant Oldrad. in conſil. 177. Cur. iun. conſil. 83. num. 5. qui citat Barb. in 5. Rainutius. de teſta. Pariſ. conſ. 70. num. 20. in 2. Soc. iun. conſi. 42. num. 35. & conſil. 106. nu. 14. in pri. Alc. reſpon. 250. num. 6. 7. & ſeqq. Bologn. conſil. 9. vbi hoc ait etiam contra matrem procedere; Celſ. conſil. 20. nu. 52. & conſil. 41. num. 8. & multos congerit Tiraq. in l. ſi vnquàm num. 50. C. de reuoc. donat. qui num. 51. dicit hanc eſſe communem ſententiam. Itaq; ſi ſubſtitutio facta poſthumis ſi naſcentur, & deceſſerint; habet locum eis non natis ob eiuſdem

volun-

Digitized by Google

volũtatis præſumptionem, quia paria ſunt
mori, ſine liberis, & non naſci: certè & hic
idem dicemus, cum, effectu inſpecto, am-
bo ſinè filijs deceſſerint.l.ſi mulier. ad S. C.
Trebell.l.ſi mater.C.de inſt.& ſubſt. cũ alijs,
& Alexan.conſil. 100.in 4. qui voluit,vt ſub-
ſtitutio ſi præsbiter non erit, intelligatur ſi
liberos non habuerit ob paritatem rationis,
& ſeqq.alij. huicq; interpretationi non re-
pugnat etiam proprietas ſermonis, vt per
Caſtr.conſ.287.in fi.in 2.qui vult dictionem
omnes,vni etiam conuenire,& quoties eadẽ
eſt rõ, in vtroque caſu,id eſt abſolutiſſ.vt eſt
conſ. Fulg.15.vbi reſpondit,quòd ſi teſtator
ſubſtituiſſet ſi omnes filij deceſſiſſent ante vi
ginti annos,& teſtamentum non feciſſent,
erit locus ſubſtitutioni ẽt vno poſt viginti
annos mortuo, quia par eſt vtrobiq; ratio.
Hæc cum ita ſint conſequitur, vt Oldrad.lo
quatur contra hanc opin.communem: nam
& ſi Teſtator dicat, ſi naſcetur filius, lex ad
alium caſum porrigit ſubſtitutionẽ hoc eſt ſi
non naſcetur, & huic rationi non reſpondit
Rui.in conſil. 104.conſi.172.in 2. & cõſ.110.
6 in 3.quæ potiſſ.eſt, & quàmuis Nat. conſil. †
667.num. 14.qui & ipſe Oldr.ſecutus eſt, ſo-
lus omnium quos mihi videre contigit; re-
ſpondeat,in caſu Bar.cogitatum eſſe de nati
uitate vnius, hic autem de morte plurium,
quorum natiuitas copulatè exigitur: tamen
frigida nimis eſt hæc reſponſio: quia ſi quã-
do Teſtator, ait naſcetur, lex ſubintelligit,
vel non naſcetur: conditio illa, ſi deceſſerit,
quæ applicatur natiuitati concidit, & pro
non appoſita habetur, vbi natus non ſit fi-
lius: ſicut etiam quando dictum eſt ſi naſce-
tur,& in pupillari ætate &c.verba hæc poſte
riora non prohibent, quin ſubſtitutus non
admittatur,non nato filio: & fortè Nat.qua
ſi non ſat probaret ſuam conſultationẽ;eam
noluit edere viuens,& ſi vt ex ea conijcim⁹,
longè antequam ederentur reſponſa eius cõ
poſita eſſet, viuebat. n. adhuc Alc. quem is
appellat I.C. tempeſtatis ſuæ ornatiſſ. & ſci-
mus eo mortuo Nat.reſpõda ſua inuulgaſſe.
Eſt ergò conſilium illud inter ea,quæ ab eo-
dem auctore improbata ſunt, vt & alia quæ
poſt mortem Nat.edita conſpicimus,in qui-
bus doctrinam, & ſtudium, ac ſynceritatem
deſideramus. Quod etiam eueniſſe Soc. &
Alexan. conqueritur Alc. ſolidiſſima eſt er-
gò hæc ratio contra Oldr.& ſequaces. Secũ-
da eſt ratio, quia in pupillari ſubſtitutione
7 pluralitas reſoluitur ĩ ſingularitates; vt poſt
Bar.tradd.omnes in l.heredes mei. §. cũ ità.
ad S.C.Treb.& id perpetuum eſt, niſi ſubſti
tutus ſit de liberis,& vel coheres,vel in con-
ditione poſitus,vt poſt alios concludit Zan-
ch.d.§.cum ita.num.1071.& mater ipſa non
impedit hanc reſolutionem,niſi ſit & ipſa co
heres,vel poſita in conditione,vt per eundẽ
Zanch.num. 967. & in noſtris terminis hoc
eſſe ex mente omnium Docto. ſcribit Corn.
in conſil.276.num. 12.in 3.vbi conſuluit pro
ſubſtitutis contra matrem, & ſi poſthumus
natus non eſſet: & eſt conſil.Bald.39. in pri.
vbi concepta erat ſubſtitutio ſi nata & poſt
huma morerentur, & tamen concludit eſſe
locum ſubſtitutioni ẽt non nato poſthumo.
Quarè Dec.conſ.211.in fi.& Cra. conſ.306.
num.5.qui ſimpliciter affirmant ex Old.plu-
ralitatem fauore matris non reſolui,non re-
ctè loqq. quia & alia debent concurrere, ſe-
cundum opin.omnium,in d.§. cum ita. & in
l.penul C.de impub.& al. ſub.
8 Nec obſtat reſponſio Ruin.d. † conſ.104.
num.9.& 110.num.9. in 3.& alibi,qui putat
aliud eſſe,vbi ſit ſubſtitutio iam natis,aliud
vbi poſthumis: quia inquit, vbi poſthum⁹
& natus inſtituuntur duæ ſunt conditiones,
vna ſi plures extabunt, & altera ſi omnes de
ceſſerint ſine filijs: nec poteſt ſingularitas re
ſolui, quia deficit prima conditio cum vnus
ſolus ſuperfuerit: Namq; ſi quis rectè ad-
uertat, hæc leuia ſunt,nec ſoluunt obiectũ;
nam verum non eſt teſtatorem præcisè adie
ciſſe illam primam conditionem, ſi plures
extabunt: quinimò vt ſupra dixi verba illa
ſi naſcetur continent, & alterum caſum, ſi
natus non erit: & ob id non dicitur defeciſ
ſe cõditio ſubſtitutionis nõ nato filio,ſed ad
huc illa habet effectum ſuum, quaſi plurali-
tas ſit conſiderabilis,eo tãtùm caſu,quo nat⁹
ſit poſthumus,& ex his tollitur quod ex Bal.
in l.quamuis.C.de imp.pro Rui. adfert Nat.
d.conſ.667.nam loquitur Bal. in reciproca,
quæ exigit potentiam,& æqualitatem ab ini
tio: alias ſi vnus eſt pubes,alter impubes,nõ
continebitur pupillaris;vt per Bal.ex eo tex.
Viget ergò argumentum hoc & Ruin.in ſua
ſubtilitate confunditur: & iccircò ipſemet
Rui.in d.§.& quid ſi. num.63. & ſeqq. nomi-
natim improbat Old.qui certè deceptus eſt
in illa ratione; qui non viuit non moritur;
lex enim non tam ſuperſtitioſa eſt,ſiquidem
vt dixi, qui ventri ſubſtituit, ſi naſcatur, &
decedat; complectitur caſum,quo natus nõ
ſit; licèt inſpecta verbi proprietate nõ dica-
tur decedere. Reſoluitur ergò pluralitas in
ſingularitates, vt ſubſtituti admittãtur, etſi
vnus ſolus ſecundùm veritatem, ſinè filijs
deceſſerit; & id etiam conuenit quodammo
do verbis, quia, qui non eſt natus,ſine libe
ris deceſſiſſe largè dicitur, & verè magis re-
pugnant verba d.§.cum ita.quàm hic. ibi.n.
vnus reliquerat filios, & ſubſtitutus admit-
titur

tltur,quàmuis dictum eſſet ſi vterque ſine fi-
lijs.&c.rectius ergo Soc.iu.conſil.150.num.
12,in 2.dixit non reſolui ſingularitatem vbi
facta ſit relatio ad maſculos in genere, ſed ſi
ad certas perſonas.Tertia eſt ratio,quia ſub
9 ſtitutio regulariter † extenditur de caſu ad
caſum, vbi ſit eadem ratio,tunc enim non
habet locum vulgare illud dictum vbi non
loquitur ſubſtitutio &c.de quo Io. Andr. ad
Spec.de teſta.ver.occurrit. Oldr.conſi.21.
& cæt. paſſim;& id eſt certum in conditione
actui neceſſaria,vt eſt Tex.in d.l.Gallus.d.§.
& quid ſi.vbi Bar.latè declarat, & ſeqq. alij,
quin & in conditione voluntaria idẽ ſœpius
reſponſum eſt à noſtris,vt refert Merzar.cõ-
ſil.6.& ſcripſi in l. commodiſſimè. de lib. &
poſth.Doct.n.hac in re modo hęrent verbis,
modo voluntatem reginam eſſe in conditio
nibus exclamant,vt pecuniæ ſtudium ſuadę
bat. Sed nunc nos receptiſſima ſequimur,
& ideò cum hæ conditiones ſi naſcetur, & ſi
deceſſerint, ſint neceſſariæ; quia ſubſtitutio
non poteſt habere locum niſi naſcatur,& de
ceſſerint,fit extenſio ad alium caſum,etiam
ſi non ſit natus, & Rui.in d.conſil.110.in 3.
vt hanc rationem effugeret nu.9.diſtinguit,
quòd aut agitur de conditione neceſſaria,vt
ſi deceſſerit in pupill.& extenditur etiam cõ
tra matrem; aut de voluntaria, vt quando
mors plurium eſt poſita in conditione in
ſubſtitutione vnius tantum & ſecus eſt. Sed
hęc falſa ſunt,primo enim quò ad conditio-
nem natiuitatis,certum eſt ſubſtitutionẽ ex
tendi ad caſum ſi non naſcetur, vt dictũ eſt:
ſecundo nõ eſt verum poſitam eſſe mortem
plurium in conditione in ſubſtitutione fa-
cta vni: nam ſi eſt facta ſubſtitutio duobus,
ſi poſthumus natus ſit, tum mortis conditio
refertur ad vtrumque; ſin autem non naſca-
tur,non poteſt dici poſita in cõditione mors
eius, qui non naſcitur; quando, vt dixi, lex
interpretatur,vt teſtator,qui ſubſtituit ei, q
naſcetur, comprehendat & caſum, quando
non erit natus: ſi ergo vult,vt vocetur ſubſti
tutus poſthumo non nato,ergò & eo nõ mo-
riente. Tertio & ſi mors plurium eſſet in cõ
ditione; tamen, vt dixi, fit reſolutio in ſin-
gularitates, & ob id Rui.d.§. & quid. ex hac
ratione, quòd ſubſtitutio facta vno caſu cõ-
tra matrem,extẽdatur ad alterum,iux.deciſ.
Bar.in l.2.nu.33.ver.vlterius q̃ro. de vulg.te
nuit contra Old. Et certè eſt argumentum
ſolidum,ſi.n. Teſtator excludit matrem à lu
ctuoſa hereditate filiorũ, ſi duo ſine liberis
in pupill.ætate deceſſerint,cur non, & ſi vnꝰ
ſolus decederet? & ita arguit Soc.iu.d.con-
ſil.106.num.20.& conſi.114.num.26.in pri.
Et ex his omnibus improbatum eſt conſil.
Oldrad. Nunc videamus an deciſ. quæ ad
eius opin.confirmandam citantur, aliquid
conferant: Fuerẽ.n.ex noſtris,qui noluerũt
extendi ſubſtitutionem ad alium caſum. Et
opinor, ſi veræ ſunt, eas nihil obeſſe.
10 Non obſtat ergò primo conſil. † Fulg.49.
vbi reſpondit, ſi mater ſit ſubſtituta poſthu-
mis natis, eam non intelligi ſubſtitutam ſi
non naſcentur: nam ſi rectè conſideretur,po
tius facit contra Oldra.ibi.n.excluditur ma
ter,quia vt ait Fulg.nu.4. non eſt eadẽ ratio
in caſu omiſſo:ſubſtituit.n.Teſtator vxorem
filijs qui naſcentur, vt eam excitaret ad ge-
nerationem, nec eam tantopere amauit; ſi
ſterilis eſſet:admittit tamen ille,vt vbi ſit ea-
dem ratio habeat locum d.l.fin.C.de inſt.&
ſub.& ita etiam defendit Fulg.Soc.iun.con-
ſil.42.num.34.in pri. & proprias rationes in
eo caſu concurrere adnotat etiam Tiraq. d.
ver.libertis.d.num.50, ſic & Anchar. conſil.
356.qui in dicto caſu conſuluit num. 3. ne-
gat extenſioni eſſe locum,quaſi non conue-
niat æquitati, nec bonis moribus, nec ll. &
ſtatutis,vt frater excludatur, ſed & Anchar.
damnatus eſt nominatim à Rui.d.§.& quid.
num.60.a Poli.d.l.1.de vulg.nu.177.ab Alc.
lib.3,de verbor.ſignifi.num.27.& 28. qui ait
rationes quę per Anchar.& Fulg.adferũtur,
adeò leues eſſe, vt ceu folia farfari difflari
poſſint,& à Soc.iun.d.conſil.109.nu.19. vbi
refert etiam Cur. ſen. & ego in d. l. commo-
diſſimè alios retuli, à quibus reprobantur.
Non obſtat conſil.Ang.93.quia vt ex po-
ſtrema eius parte deprehẽditur, ille fluctuat
& recti conſciẽtia territus,non audet reſpon
dere contra ſubſtitutos,vt per Alc.vbi ſupra
adeò vt Soc.iun.conſil.90.num.24.conſi.94.
num 48.in pri.dixerit illud conſil.facere cõ-
tra Oldr.
Non obſtat conſil.Homod. 199. quia ille
non ſat ſe explicat,ſed vim in eo conſtituit,
an tacita vulgaris matrem excludat,an non,
quarè cum certiſſ.ſit excludere d.l.fin. C. de
inſtit.& ſubſtit. Homod.potius ſtat à nobis.
Aliæ etiam deciſ.vt Anan.conſil.66. & Dec.
conſil.315.& conſi.ſeq.& ſimiles,ſuas habẽt
rationes ſi veræ ſunt, & Oldra. conſilium ex
illis non confirmatur, Quòd ſi etiam dili-
genter ſupputemus, pauci ſunt qui eum ſe-
11 quantur. Nam Rui.† fuit ſibi contrarius,vt
dixi,& in d.§.& quid ſi. Old. reprehendit,vt
& conſil.176.in fin,in 2.& conſil.172. eo. in-
12 clinat potius contra, ſic & Alc. † d. lib. 3. de
verb.ſignific.& d.l.commodiſſimè. num.32.
cum improbat, etſi in conſil.492. tranſierit
in eius partes, ſed in eadem cauſa contra-
rium reſponderunt Dec.d.conſ.277.Soc.d.
conſ.181.Berp.conſ.102, in 2.& Alc.idem d.
re-

reſpō. 250. probat Decia.d. conſ. 227. & re-
ſpon.489. num. 12.vbi etiam Oldrad. repre-
hēdit, & reſpō. 575. Caſtren.etiam qui con-
ſil.219.in pri.ſimpliciter eum ſecutus eſt,ali
bi conſil. 394. num. 4. reſpondit locum eſſe
ſubſtitutioni ēt non nato poſthumo, quaſi
tum conditio, vt impoſſibilis habeatur pro
non adiecta: & conſil.287.in 2. extēdit ſub-
ſtitutionem conceptam in caſum, in quo fi-
lij extantes tempore mortis ſuæ deceſſerint:
ad alterum, ſi ante decedant, nec mortis
tempore ſuperſint: & inquit menti potius,
quàm cortici verborum ſtandum eſſe, & vti-
tur auctoritatè Io.And.vt per eum: Alij etiā
vel impugnant Oldr.vt Soc.iu.d. conſ. 181.
nu.57.in 2.qui alios citat, Celſ.d.conſil. 41.
dum nil reſpondet, ei quem tamen allegat
in rationibus dubitandi. Galli ad Alexan.
conſil.pri.in pri.& conſ. 109.in 7.Zanch.d.§.
cum ita.num. 1051.Polit.d.l. 1. d. num. 177.
& 184. Gozad.d.conſ.67.Vel dubium, illud
dictum, fatentur; vt Aret. l. placet. de lib.&
poſth. vel contrarium apertè reſpondent,
vt Bald.d.conſ.39.& conſil.408.in 2.vbi ſup
ponit locum eſſe ſubſtitutioni nō nato poſt-
humo. Ang. conſ. 148. colum. 2. ver. item
dictis. vbi ſi ſubſtitutio facta ſit natis, &
poſthumis, ea locum habet, & ſi nemo ſit
natus: idem Aret. l. ſi mater. §. 1.de vulg.
Corn. dicto conſil. 276. quem ſeqq. Rip.
d.l. 1. num. 168. Soc.iun. d. conſil.42. num.
25.Alc.d.reſpon.250.num.7.& 8.Celſ.d.cō-
ſil.20.& Zāc.vbi ſupra, & nemo eſt, qui Cor.
impugnet, & congeſſi multas deciſ.veterū &
recentiorū in d.l.cōmodiſſimè, quę hūc trāſ-
ferri poſſent ad impugnationem. Oldrad. &
nonnullas referunt Pariſ.conſ.70. in 2. Soc.
iun.dd.conſſ. 106.& 114. quæ ex eis peti po-
terūt. Et ex his, patet Old.eſſe a pluribꝰ reie-
ctum, quam admiſſum; Nam Alb.d.l.preci
bus.num.44.refert tantum dicta illius, eo ta
men tacito, & in rub. de vulg.ſentit contra-
rium, & Bru.quòd ſtan.ma. ar. 12. num. 184.
non examinat ſed eſt merus relator. Quo-
circa & ſi eſſemꝰ in caſu eius, adhuc pro ſub
ſtitutis omnino eſſet pronunciandum, ob ra-
tiones & auctoritates, de quibus ſupra, & ꝑ-
fectò in his ſubſtitutionibus directis, fit ex-
tēſio de caſu ad caſū, quicquid ſit in obliqs,
vt per Soc.iu.conſ.90.& cōſ. 100.n.27.& 29.
in 3.& per Alc.d.reſpon. 492. quod & in in-
flexis recipitur à Dec.conſ.494.& alibi ſępè
modo tamen non fiat extenſio de perſona,
ad perſonam, vt per eum: quàmuis, & in extē
13 ſione de perſona, ad perſonam, † vbi ſubſit
eadem ratio, pleriq; idem voluerint; de qui-
bus Ceph.cōſ.252.& Menoch.conſ.97.n.92.
quod an verum ſit non eſt præſentis inſtituti
diſſerere. Abſoluta ſunt iam duo capita.
Nunc aliqua obiecta, quæ ex dubijs eliciun-
tur diluam; etſi ex prædictis, ſatis factum eis
abundè putem.

Non obſtāt ergo primo conſil.Ang.80.&
109.& 330.& Dec.594.ac Soc.iun. 158. nu.
53.& 54.quia conſſ.Ang.procedunt niſi con
ditio eueniat in perſona vltimi, vt ipſe de-
clarat in dd.conſſ.præterquam.in conſil. 80.
vbi alijs rationibus mouetur. & conſſ. Dec.
& Soc. declaranda ſunt iux. tradd. a Corn.
conſ.93.in 2. & conſ. 283. in pri. per to. & à
Rip.d.§ cum ita.num. 136. & ſeqq. vbi in ea
materia, teſtatur, quæ ſit communis opin. q̄
tamen omnia conſſ. ſunt extra terminos no-
ſtros, quia vt ſupra declaraui, vel pluralitas
reſoluitur in ſingularitates, vel non multūre
pugnat proprietas loquendi, vt vtrūq; ſaltē
effectu inſpecto ſine liberis deceſſiſſe dicamꝰ;
& in terminis quòd dictio ambo nil opere-
tur, quando in vtroq; caſu eſt eadem ratio,
& idem effectus, eſt conſ.Com. 132.num.4.&
ſi ex præcedd. ſat reſponſum ſit.

Non obſtāt illæ dictiones, tunc & eo caſu,
14 quia † verius eſt non impediri extenſionem
ex illis, niſi addita ſit taxatiua: quicquid ſcri
pſerint Ro.conſ. 131. Anchar. conſ. 356. ac
Dec.& Soc.de quibus in dub, quia in cōtra-
rium eſt communis opin. vt conſtat ex rela-
tis apud Marzar.epit.de fideicom. q.24.con
ſil.5.pag.49.& conſ.6.pag.57.& Cra.int. cō.
eiuſdem poſt d.conſ. 6. pag. 78. & eſt deciſ.
Caſſad. de teſta. i. qui refert in Auditorio
Romano ſic iudicatum, cuius & illi memine
runt: & ego plures quandoq; aggregaui. &
certè verba huiuſmodi, non aliud operari
poſſunt, quàm vt eueniente caſu, vel expreſ
ſo, vel cōprehēſo, ſit locus ſubſtitutioni, & in
ſimili caſu in quo mater erat ſuperſtes Alc.
reſpon.550.num.3.& 4. reſpondit, ex his di-
ctionibus tunc, & eo caſu &c. non impediri
extenſionem, qui etiam addit, quòd quate-
nus deciſ.Anch.& Rom.reciperetur, illa nō
habet locum, vbi perſonæ magis dilectæ ex-
cluderentur: qui eſt caſus noſter, quia filias
ꝑtulit in ſubſtitutione teſtator, ipſi matri, q̄
excluderentur, ſecundam hanc interpreta-
tionem: & eſt pulchrum conſ.Fulg.46. nu.2.
cuius miror non eſſe factam mentionem à
prællegatis: in quo ille non harum dictio-
num tunc, & eo caſu rationem habet, ſed ſo-
lius taxatiuæ, vt per eum. Et tantò magis
ꝓcedit opin. hæc in propoſito, quia vt dixi,
effectu inſpecto, ambo ſinè filijs deceſſerunt.

15 Non obſtat, quòd ſubſtitutio † facta ver-
bis communibus, ſi mater ſupoſit, ſit omni
tempore fideicommiſſaria. Bart. l. centurio.
num.28. cum al. de quibus in dubijs, quia
com-

communis opin.eſt in oppoſitum, vt ꝑ Soc. iun.conſ.134.in pri.Rolan.conſ.69.in pri. & atteſtatur Viu.opin.334.in ſuis communib⁹ eſtque indubitatum. ſtante clauſula vulga. pup.& per fid.vt per Dec.l.precibus. nu. 20. C.de impub.

Quare cum agatur hic de pupil.expreſſa, mater, nec † legitimã, nec Trebell.conſequi poteſt.l.Papinianus.§.ſed nec impuberis.de inoff.teſt.& eſt opin.receptiſſ.& ideò non inſiſto,& dicunt Doct.patrem diſponere poſſe de legitima ſubſtituendo pupillariter; non autem per fideicommiſſum.

Ex his omnibus ſublatæ ſunt dubitationes propoſitæ per Magnif. D. Iudicem.

ARGVMENTVM.

Vsvmfrvctvm duntaxat, non etiam proprietatem cenſeri legatam in præſenti facti ſpecie demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Legato, ſi fuerit additum, quòd legatarius vtatur, & fruatur donec vixerit, an & quando vſusfructus ſolum, an & quando & proprietas comprehendatur, & num.6.*

2 *Cauſa non debet reſtringere legatum, ſed potius ampliare, in gratiam legatarij.*

3 *Verbum, ſpectet, & pertineat ad quodcunq; ius referri poteſt.*

4 *Præcedit vbi terminus vnus, & ſequitur alter, qui ſub eo contineatur, hic reſtringit primum.*

5 *Bart. l. 4. de alim. & cib. leg. loquitur aduerſus verba textus.*

7 *Legatum declaratur, vt accipiatur, quod minus.*

8 *Subſtitutio vbi ſit in vſufructu præſumitur error, & imperitia.*

CONSILIVM XXXII.

SCripſerunt multi præclariſſ. I. C. hanc in rem, & dubitationes propoſitas acutiſſimè diſſoluerunt: & inter cæteros, Magnificus D. Bertacciolus, mihi vti pater honorandus, pleniſſimo ſtylo omnia excuſſit: adeò vt, mihi videatur prærepta occaſio aliquid addendi: Tamen ne videar Excellentiſſ.D.Mattheo Fabrio, cui ſummopè eu pio, deeſſe; nonnulla, quę, niſi fallor, in arcem cauſæ inuadunt, & à prioribus ſunt ꝑtermiſſa, adijcere decreui. Tota difficultas inde pendet, an D.Maria ſit proprietaria, an vſufructuaria quò ad terras de quib⁹ agitur. Oritur autem dubitatio ex verbis infraſer. Hoc tamen declarato, eo quia dd. terræ ſunt maioris preeij (has terras reliquerat teſtator pro lib. 574. ex cauſa dotis eidē dominæ) dictis lib.574.mādauit & reliquit, omne illud plus, ſpectare eidem Dominæ,
1 † vtendum & fruendum, donec ipſa vixerit, vidualiter tamen, ſe gerendo more vſufructuarię: Et eam eſſe proprietariam aſſerunt aduerſarij per Tex. quem illi putant definire quęſtionem in ipſiſſ. terminis in l.ſpecies. de au.& arg.leg.vbi cum Teſtator quaſdam argenti ſpecies legaſſet Seię, ea lege, vt cum moreretur vernis reſtitueret, & addidiſſet, quarum rerum vſusfr.dū viues tibi ſufficiet, reſpondit I. C. proprietatem legatam; addito onere fideicommiſſi: & planè hoc reſponſum videtur aptiſſ.quandoquidem,& hic D. Maria videtur grauata reſtituere, dum ſubiectum eſt i teſtamēto, vt poſt mortē D.Mariæ hæ terrę perueniant ad heredem ſcriptū. ſimiles ſunt deciſiones in l. cum hi. §. ſi vni. de tranſ. in l.fi.de vſufr.ea. re. in l.4.vbi Bar. & al. & l.penul. de ali. & cib.lega.in l.donationes.§.ſpecies.de donat.& alibi.& notę sūt deciſ.Docto.quæ occurrunt paſſim, de fundo relicto ad alimenta, & ad vſumfruct. de quibus Iaſ.d.§.ſi vni, & gloſ.& Doct. in l. Titia.§.fi.de leg.2. & latè recēſent priores conſultores. Sed ipſe arbitror ſi diligenter res attendatur, hæc nihil obeſſe, & Dominam Mariam eſſe tantum vſufructuariam, & ſi valdè laborauerint, qui antea conſuluerūt; vt huic obiecto ſatis facerent. Vt ergò tota hæc res plenè intelligatur, ita diſtinguendū eſt.

Aut res legantur, inde per modū enunciationis additur, ſufficiet tibi vſusfruct⁹ earū: & ex his verbis non immutatur legatum: videtur enim hæc quædam cauſa de futuro, q̄ non reſtringit præcedentem diſpoſitionem, vt per Bart.d.l.4.in fin. Aut legantur,& additur cauſa legati, & idem eſt; & ita procedunt d.l.4.& l.penult.§.1.de ali.& cib.&c. vbi fundus relinquitur, vt habeat, vnde vi-
2 uat legatarius, & eſt ratio, quia cauſa † non debet reſtringere legatum, ſed potius ampliare in gratiam legatarij Bart.d.l.4.in fi.& conſentiunt omnes. Aut verò relinquitur fundus ad alimenta, vel ad vſumfruct. & adhuc idem iuris eſt, quia modus, qui inducitur ex his verbis, non debet obeſſe legatario l.Titio.§.1.de cond. & demonſt. Bart. & Alb.d.l.4.Alb.poſt Dy.l.Lucius.de alim.leg. Ang.d.l.cum hi.§.ſi vni.& poſſent citari plurimi,& in his terminis procedunt d.l. Titia. d.§.

Digitized by Google

d.§.ſi.& ſimiles. Et ſi nos in aliquo caſu horũ
eſſemus, vt aduerſarij ſupponunt, & vt etiã
priores conſultores nõ grauatè admiſiſſe vi-
dentur, oporteret cõfugere ad reſponſiones
quas illi adtulerunt, & quas, & ipſe vt iuri
conſonas probo. Sed certè præſens caſus
longè diuerſus eſt: neque enim verba conce
pta ſunt ſecundùm ſupraſcriptas diſtinctio-
nes, ſed aliter, vt retuli, voluit ſpectare vten-
dum & fruendum, inquit teſtator: conſide-
ro, quòd hic non eſt modus, non cauſa, non
enunciatio ſimplex, ſed qualitas & ſubſtan-
tia & quiditas ipſius iuris: paria enim ſunt
relinquere vſumfruct. fundi, vel relinque
re fundum vtendum fruendum, nõ dico ad
vtendũ, vel mandare vt ſpectet vtendus fruẽ
dus. Et enim uis huius locutionis eſt, vt in-
dat naturam & quiditatem rei, de qua agit̃,
& in his terminis eſt Tex. clarus in l. Arbori-
bus.§.vſus fructus.de vſufr. vbi I.C. rem fruẽ
dam concedere inquit, cum de ſolo vſufruc.
ſentit, ſic & locare opus faciendum, l. ea le-
ge.§.1.loca. fundum colẽdũ. l. qui fundũ.eo.
& multa ſunt exempla in l. plenũ.§. operas.
de vſu & hab. & paſſim ita loquuntur noſtri.

Erir itaque ſenſus, vt ſpectet illud plus v-
tendum fruendum: ita vt hæc verba poſte-
riora qualificent illud verbum ſpectet, ſitq;
qualitas quædam inhęrens & inſeparabilis:
ſpectet quidem, ſed vtendum & fruendum,
nõ ſecus quam ſi dixiſſet, ſpectet iure vſus fr.
3 Et verbum ſpectandi ad ius.† quodcunque
referri poteſt, ita vt rectè dicatur rem ſpe-
ctare ad aliquem iure dominij vel quaſi, poſ
ſeſſionis, vel quaſi, vel alio iure, vt latè dedu
xit Dominus Bertacciolus. & hoc de verbo
pertinendi quod idem eſt cum verbo ſpectã
di, vt per Iaſ. l. naturaliter.§.nihil. num. 185.
de acq. poſſ. reſpondit in caſu ſtrictiore Ale
xan. conſil. 98. in prin. & per to. in 5.

4 Secundò conſidero, quòd quoties† præce
dit terminus unus, & ſequitur alter, qui
ſub eo contineatur; hic reſtringit primum: vt
eſt tex. clarus in hac materia i l. ſi habitatio.
§. ſed ſi ſic. de vſu & hab. vbi ſi relinquitur
vſusfruct. habitandi cauſa; legatum de ſola
habitatione intelligitur: cuius rei ea eſt rõ,
quòd vſusfruc. continet ſub ſe, vſum & habi
tationem. Inſtit. de vſu & hab. in prin. l. 2. in
Pand. eo. ideoque cum dicitur vſumfru. ha-
bitandi cauſa, intelligimus de vſufru. ſolam
habitationem continente; quaſi nomen il-
lud vſusfruc. ex hac adiectione reſtringatur.
Sic & verbum, ſpectandi, quod eſt genera-
le, & plenum, hoc caſu ad vſumfruct. ſolum,
referendum eſt, ob adiectionem ſubſequen
tem, vtendum & fruendum. non ita eſt quan
do relinquitur aliqua ſpecies, deinde addi-
tur, vel modus, vel cauſa, vt ſi dictum ſit, lego
fundum, vt ſe alat, vel ad alimẽta: nam cum
fundi appellatione ſignificetur dominium,
& vſusfruct. l. ſi alij. de vſufruct. leg. Bal. conſ.
59. in 5. additio modi & cauſæ, nõ poteſt im-
mutare ſignificationem, quod & d. l. ſi alij.
optimè probatur, in qua legatũ vſusfru. non
facit, vt is, cui fundus erat relictus, ſolã pro-
5 prietatem habeat: Non ignoro Bar.† in d. l.
4. aliter interpretari. d.§. ſi ſic. Sed ridiculũ
eſt, pleniorem dicere habitationẽ ipſo vſuf.
vt rectiſſimè admonuit Fulg. d. l. ſi habitatio.
& loquitur Bart. aduerſus clara verba d. §.
& hanc differẽtiam. inter legatum proprieta
tis & vſusfru. agnoſcit Ang. conſil. 338. in fi.
vbi clarè inter vtrumque diſtinguit.

Tertio, quòd in hoc caſu de ſolo vſufru.
intelligendum ſit, probo auctoritate Goffr.
antiquiſſ. Doct. in d. l. 4. de ali. leg. vbi ita di-
6 ſtinguit, †aut in adiectione deſcribitur quid
de præambulo habeatur, & præambulum ꝑ
eam determinatur: aut in adiectione deſcri
bitur qualiter habeatur & idem: & in hoc
mẽbro citat d.§. ſed ſi ſic. aut vt aliquid inde
contingat, vt ſe paſcat, vt emat caligas, &
præambulum non reſtringitur. Hæc illæ.
atqui nos verſamur in primis duobus mem-
bris: nam verba hæc, vtendum & fruendũ,
denotant quid & quale, non autem habent,
nec cauſam, nec modum: & ideo ſumus ex
tra dubitationem. Addit & alteram diſtin
ctionem, quæ mirè & ipſa conuenit huic
noſtro caſui: aut, inquit, præambulum eſt
longè remotum ab adiectione, vt ſi dicatur
lego vineam, vt te alas, & proprietas legata
eſt, quia præambulum, ideſt legatum vineę
eſt valdè diuerſum ab alimentis, nec facilè
fit tranſmutatio de vno ad alterum. Aut le
gatur vſusfruct. habitandi cauſa, & tunc,
quia eſt maior vicinitas inter vſumfr. & ha-
bitationẽ vtraq; enim eſt ſeruitus ꝑſonalis
facilius fit tranſmutatio: & hanc diſtinctio-
nem probat Fulg. d. l. ſi habitatio. ad fi. & eſt
ex mẽte Imol. in d.§. ſpecies. At hoc caſu ver-
bum, ſpectandi, habet affinitatem, cum illis
verbis, vtendum fruendum, quia rectè dici-
mus, rem ad aliquem ſpectare iure vſusfru-
ctus, & ideò fit reſtrictio ex adiectione: & rẽ
ſpectare iure vſusfruct. tantùm intelligim⁹.
Et ita ex his, declarationibus illuſtratur ſpe
cies propoſita, & in his terminis defendi poſ
ſent Addentes ad Alexan. conſ. 223. in 2. qui
aliter loqq. contra communem.

Accedunt multa, quæ hanc interpreta-
7 tionem ſuadent, & primò, quia in legatis †
ſemper accipitur, quod minus eſt. l. num-
mis. de leg. 3. Dec. & Cagn. in l. ſemper in ob
ſcuris. & l. in teſtamẽtis. de reg. iu. & in vxore,

cit

eſt Tex.clarus in l.qui concubinam. §.1. de
leg. 3. & tradd. Caſtren. conſil.416. in 2.
Dec. conſil. 92. num. 3. verſic. 3. coadiuua-
tur,& verſ.non obſtat.Cra.reſpon.87, num,
17.in 2.cum alijs, quę citari poſſent;& maxi
mè id ohtinet quando vxor fuit alias hono-
rata.Cra.conſil,25.num. 24. & ob id cū ver-
ba hæc, vtendum fruendum,commodè reci
piant hanc interpretationem , vt ad ſolum
vſumfruct. referantur, vt dixi; ea tanto ma-
gis capienda eſt,quando & in re obſcura idē
conſtitueretur. Secundò,quia verba illa,ſe
gerēdo more vſufructuariæ, exprimunt ius,
quod ipſa debet habere in his terris, nō ſec⁹
ac ſi Teſtator dixiſſet, vtendum fruendū mo
rè vſufructuariæ,& vt decet fructuariam:re-
ſpiciunt. n. veritatem, non ſimilitudinem.
Nam proprietarius non debet vti re, morè
fructuarij, ſed vt dominus, & poſterior hæc
adiectio influit in præcedentia, & ea decla-
rat.l.nam quod.§.ſi.de pe.leg.cum al.de qui-
bus Dec.d.conſil.92. & ſcripſi aliàs latè, &
in his terminis eſt conſi.Soc.102.num.10. in
3.vbi vult,ut ſi relicta ſint quędam ad gaudi
mentum; inde additum, ueto heredem mcū
uenire contra legatum uſusfr. non proprie-
tas, ſed uſusfruct.tantum, ſit legatus, & idē
rñdit Bello.cōſ.6.n.5.ubi ſimilia uerba erāt,
dixerat.n.teſtator,per modum uſusfru. Ter-
tio,quia D.Benedicta, quæ ſubſtituitur poſt
mortem vxoris vocata eſt his verbis ſit & eſ-
ſe debeat etiam vſufructuaria, & illa dictio,
ēt, implicat,quòd Domina Maria & ipſa,pa
riter ſolum vſumfruct. haberet,vt rectè pro-
bant Domini primi Conſultores.

Non obſtat,quòd ſubſtitutio facta,videa-
tur inducere, vt proprietas ſit legata.d. l. ſi.
de uſufruct.earum rerum.quia ibi non uſuſ-
fruct. ſed res erat relicta;ubi.n.ſit ſubſtitutio
8 † in uſufruct. potius error præſumitur & im-
peritia l.qui fructus.de uſufruct. leg. nec iu-
re ſubſtitutionis;ſed conſolidationis,uſus fr.
redit ad heredes, ut eſt Tex.in terminis no-
ſtris.in l.generali.§.1.eo.de uſufruct.leg.Sed
& ſubſtitutio congruit in propoſito, tū quia
quò ad lib.574. ipſa uxor erat proprietaria,
tum quia iniunctum eſt onus ſubſtitutis, ut
reddant dictam quantitatem;antequàm ip-
ſas terras conſequantur. Et ex his omnib⁹
concludo uſumfruct. ſolum D.Mariæ in illo
pluri relictum eſſe, & ideò proprietatem eſſe
in hereditate Baptiſtæ,& filios eius, ut here-
des eſſe obligatos ex perſona eiuſdem.Et cū
arbitrer in hoc primo capite rē eſſe claram
ex ſupraſcriptis,ſatis erit in ſeq.an hoc lega
tum temporale ſit an conditionale priorum
conſulentium ſentētiam ſola ſubſcriptione
comprobaſſe,& me retuliſſe ad Ceph.conſi.
158.ubi pleniſſimè articulum examinat, &
concludit legatum ſimile non ui ſubſtitutio
nis, ſed conſolidationis ad heredem tranſi-
re, & alios etiam retulit Magnificus D. Ber-
tacciolus. Et ità iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

MATREM, quæ ad ſecunda nota tranſiuit, non poſſe petere ſupplementum legitimæ in bonis filij, ſi minus ſit ei relictum, pro oī eo, & toto: &c. apertè demonſtratur. & diuerſa iura in materia ſucceſsionis matris ſecundo nuptæ in bonis filiorum explanantur.

SVMMARIVM.

1 *MATER quæ ſecundo nupſit ſuccedit filio, ab inteſtato, abſque fratribus decedente, tam in proprietate, quàm vſufructu.*
Gloſ.in auth.ex teſtamento. C. de ſec. nup. reprobatur.
2 *Tex.in Nouell.de non ellig. ſec.nub. §.optimum interpretatur.*
3 *Mater tranſiens ad ſecunda vota ſuccedit filio ex teſtamento, etiam fratribus extantibus.*
4 *Mater ad ſecundas nuptias conuolans, an legitimam in bonis filij vnici ex primo matrimonio, ſeu ſupplementum illius, petere poſſit, contra Teſtamentum, & quid de bonis paternis, & de aliunde quęſitis. nu. 11.*
5 *Text. in §. hinc nos. in Nouell. de nupt. declaratur.*
6 *Dictio aliqua, ad minimam partem referri pōt.*
7 *Bero. Conſil. 38. in 2. & Soc. iun. Conſil. 97. in 4.* } *confutantur.*
8 *Nouell. de non ellig. ſec. nub. in §. cum igitur: correctam per aliam Nouell. de nupt. §. hinc nos.*
9 *Mater ſecundo nubens, offendit filium prioris matrimonij.*
10 *Nec. Arelat. in l. generaliter. C. de ſecund. nup. declaratur.*

CONSILIVM XXXIII.

IN cauſa hac Mūtinenſi, dili-
genter ab vtraque parte ſcri
ptum eſt: & qui matrem tuē
tur, multa ꝓ illa proponūt;
& qui eam oppugnant, pari-
ter multa: Ipſe tamen ve-
riorem eſſe eam opin. arbitror, quæ excludit
matrem a ſupplemēto legitimæ. Et vt res
rectè intelligatur aliquot caſus diſtinguo.
Primus eſt quando filius decedit inteſtatus
1 nullis † relictis fratribus; & mater, quæ ſe-
cundo nupſit ei tunc ſuccedet, tā in proprie-
tate, quàm in uſufruct. quicquid malè ſcrip-
ſerit

ſerit gl. in auct.ex teſtamento.C.de ſec.nup. contra quam eſt communis opin.vt per multos relatos apud Gabr. de ſec. nup. concl. 3. num. 29. in ſuis communibus opin. Cuius rei ea eſt ratio, vt rectè inquit Bal.d.auct.nu. 3.quia filius talem iniuriam matri, quæ nupſerat remiſiſſe videtur, dum nullo modo viuens conqueſtus eſt.

Planè tamen, ſi verum eſt, quod extat in
2 No.de non † elig.ſec.nub.§. optimum. vt leges veteres, in quarum acerbitatem Iuſtin. inuehitur matrib⁹ præferrēt cognatos remotos in ſucceſſione filiorum ſinè poſteritate decedentiū: res dubitatione non caret. Si.n. à cognatis excludebatur mater, profectò ēt ſi vnicus erat ille filius, qui mortu⁹ erat, ipſa nō ſuccedebat. Quarè cū ea No.correcta ſit per poſteriorem No. de nup. vt dicam poſt, & reditum ad ius antiquum; planè cognati etiam hodie matres excluderent. Sed vt dicam liberè, non video qua ratione Iuſtin. leges veteres criminatus ſit: quandoquidem in l.fœminæ.in fi.C. de ſec. nup. nominatim cautum eſt, vt mater, ſi filij omnes deceſſerint, pleno iure habeat ſucceſſionem: non autem vt agnatis, vel cognatis deferatur, vt Is ait. Fortaſsè Tribon.vt Gregoriæ ſupplicanti faueret, tam inclementer ſe geſſit erga antiquos legum latores. Si enim aduerſus omne ius faſque, cum filiæ eſſet ius quæſitū, tam ex d.l.fœminæ. quàm ex l.mater. C. ad Tertill.in eius gratiam eas abrogauit, & pleno iure matri hereditatem detulit: quid mirum; ſi emendicata criminatione cauſam ſuam tutari voluit? Quòd ſi Tribon. vera dicit, verſ.quòd ſi verò.d.l.fœminæ. referetur ad ea, quæ à uiro in vxorem collata erūt, quod vel illa verba, quoquo modo, indicāt, quæ cōpendioſè explicant omnes rationes in princ.l.ennumeratas, & videtur etiam deprehendi ex conſtitutione ea, quæ extat lib. 3.tit. 8.C. Theod. ſicque diſtinguetur inter bona, quæ à viro ad vxorem peruenerint, quæ, vel nulla ſuſcepta prole, vel poſtea moriente mater binuba pleno iure retinebit: & ſucceſſionem, quæ à filijs prouenit in qua cognati præferentur matri, quæ filios offendit. Et in hanc ſententiam potius inclino, vt auctoritatem Trib. quanto magis licet, vt noſtrum eſt, tueamur. Quòd ſi in teſtamento ſcripta fuiſſet heres, vt puto, ea ſuccedebat, vbi nulli filij ſupereſſent, quia tū remiſſa videbatur iniuria: Idq; confirmatur quando Iuſtin.ipſe addidit conſtitutioni illi, vt nec ex teſtamēto caperet, quia vt adtigi, in ea tātum de ſucceſſione inteſtati agebatur, vt ſi conferanī ea conſtō, q̄ eſt d.C.Theod.& noſtra, facilè patebit. Sed quicquid id ſit, certum eſt communem eſſe opin. contra glo. & nobis id eſt ſatis, & ſi ad rem ipſam magis illuſtrandam hæc retuliſſe voluimus.

Secundus eſt caſus quando filius teſtatur
3 † ſuperſtitibus fratribus ex primo matrimonio; & ſecundum ius vetus non repellebatur mater ab hereditate ex teſtamēto delata, nam vt dixi in C.Theod. tam in d.l.fęminæ.q̄ in l.Mater.q eſt tit.5.l.7.de ſola inteſtati ſucceſſione cauebatur: & Iuſtin. vtroq; loco teſtamētariam addidit clarè d.l.fœminæ.& l.mater. C.ad Tertill.illis verbis, vel derelicta, quæ de ſuo adſcripta ſunt. Mox idem Iuſtin. in Nou. de non elig. ſec.nub. in gratiam Gregoriæ has omnes ll.abrogauit, quibus hereditates filiorum matribus binubis auferebantur, & quàmuis in ea matrem ad ſolam tantum inteſtati ſucceſſionem admittat, idem tamen, & in teſtamentaria dicendum eſt; abſurdum enim eſſet eam matrem, quæ inteſtato ſuccedebat, non potuiſſe inſtitui. Sed & paulo poſt ipſe met Iuſt. in No.de nup.§.hinc nos. hoc expreſsè ſtatuit in hæc verba, ſi igitur legitimè filius teſtatus fuerit, & relinquat matri ſubſtantiā, ſiuè partem eius aliquam, hanc illa accipiat per ſcripturam, quia vbiq; cuſtodire moriētium volumus voluntates: certum ergò eſt, quòd & ſi ſuperſint filij prioris matrimonij mater ex teſtamēto vnius eorum ſuccedet, tam in paternis bonis, quàm in aliunde quęſitis. quod in d.l.fœminæ. prohibebatur, licèt in d.l.mater.fieret diſtinctio inter paterna, & aliundè quęſita. Correctæ itaq; ſunt hæ duæ ll. in cauſa teſtati, & poteſt mater ad ſecundas progreſſa nuptias capere quicquid ei ab vno ex filijs relictum erit, fratribus eius contradicere non valentibus, vt inquit Iuſtin. d.§. hinc nos. qui contradicebant ante, & bonorum paternorum proprietatem ſibi vindicabant, vt dicta l. fœminæ.

Tertius eſt, quando mater filium habet
4 vnicum, † qui teſtatur: & ſi velit eam inſtituere, vel aliter ei relinquere, nullum eſt dubium id licerè, vt dictum eſt in caſu præcedenti. Verùm ſi nolit matrem ex bonis ſuis ne legitimam quidem cōſequi, an id ei permiſſum ſit, non eſt citra controuerſiam. Et hic eſt caſus de quo nunc agitur. Siquidem mater petit ſupplementum legitimæ, heredes autem filij excipiunt, quòd non poteſt, ſed tenetur ſtare teſtamento, in quo prohibita eſt, ne amplius petat. Ego quid ſentiam explicabo. Et opinor matrem non poſſe petere ex infraſcriptis. Primo ex
5 d.§.hinc † nos. verſ.ſi igitur. qui diſſoluit q̄ſtionem: verba ſunt, ſi igitur legitimè filius

teſtatus fuerit, & relinquat matri ſubſtan-
tiam, ſiuè partem aliquam. Conſidero, ꝙ
Iuſtin.ait, ſi relinquat. quæ res ſignificat, in
filij poteſtate id ſitum eſſe. Si. n. relinquere
teneretur, Iuſtin. id præcepiſſet. idem ꝓbat
6 dictio † aliquam. quæ ad minimam partem
referri poteſt: glo.in clem. 1. ver. aut earum
parte.de for. cõp. cum alijs pluribus relatis
apud Tiraq. in l.ſi vnquàm. in verb. omnia,
vel partem.nu. 14. cum ſeqq. C.de reuo.don.
Addit Iuſtin. hanc illa accipiat per ſcriptu-
ram, non ſecus ac ſi dicat, concedimus, vt
accipere poſſit partem ei relictam. Hoc ip-
ſum clarius confirmant verba ſeqq. quibus
mandat ratas eſſe filiorum voluntates, & ma
trem vult poſſe capere inſtitutionem, ac le-
gatum, ſicut extraneus quilibet. Si. n. exæ-
quata eſt mater extraneo, certè nec vlla ei
legitima debita eſt, & hoc etiam viſus eſt ſen
tire Conſt.Harm.lib.4.in 7. c.de hereditate,
vbi No.eam interpretans ſic inquit, neq;. n.
ſumus prohibituri quominus de rebus, iam
à ſe partis teſtentur, & pro arbitratu ſuo ſta-
tuant. quibus verbis oſtendit datam filio
poteſtatem matri relinquendi, non impoſitã
neceſſitatem.

Neq; obſtat, quòd illa No.agat de caſu,
in quo alij fratres superſint, vt probant ver
ba ea, fratribus contradicere non valentib⁹,
quia reſpondeo ſenſum eſſe, quòd & ſi fra-
tres ſuperſint, qui ex d.l. omnem auocabãt
proprietatem in bonis paternis, nõ ideò mi-
nus firma ſit filij diſpoſitio. Quòd autem id
ita ſit, inde patet, quia quò ad bona aliun
de quęſita nil refert, ſuperſint alij fratres,
an non, quaſi hoc dixerit Iuſtin. liberè in ma
tres binubas conferant hereditates filij, etiã
fratribus inuitis, quos nolumus paternorũ
bonorum proprietatem reuocare: Neque
obſtat.§. cum igitur. in No. de non elig. ſec.
nub. Nam certum eſt eam eſſe correctam,
neq; enim probare poſſum reſponſionem Be
7 ro. † conſil.38.in 2.& Soc.iun.conſi.97.in 4.
qui dicunt hanc conſtitutionem loqui, quan
do nondum mater ad ſecundas nuptias tran
ſierat: repugnat. n. verbis eius in d. §. hinc
nos.in fin. veniat (inquit) mater ad eius here
ditatem, ſiuè iam venerit ad ſecundas nu-
ptias, ſiuè poſtea veniat. Quòd autem cor
recta ſit, probatur Primo, ex d.§.hinc nos. in
quo dicitur No.de non elig.ſec. nub. habere
locum in nuptijs præteritis: illam verò de
nup.in futuris. Si ergò ad præterita perti-
net, nihil ex ea deducere poſſumus ad deci
ſionem futurorum. Secundo ex §.ingratitu-
dinem.ver. Et hæc.d.No.de nup. vbi Iuſtin.
idem repetit. Tertio ex d.Nou.in fin. vbi hęc
verba habentur. Sic igitur præſens lex fu-
turo tempori ſanciens, & omnia penè de ſe-
cundis nuptijs pronuncians, ac priora priori
bus nuptijs ſeruans, & quæ ab ea diſpoſita
ſunt futuris explanans, & nouam introdu-
cens vtilitatem, cæteris conſtitutionibus va
cantibus, & hac vna pro caſibus cunctis, in
futurum ſufficiente. profectò nõ video quo
modo clarius Iuſtin.Nou.eam corrigere po-
tuiſſet: nec mirũ qñ in Gregoriæ cuiuſdã gra
tiam, edita erat, & tribus poſt menſibus, aut
ad ſummum anno & tribus menſibus in No.
de nup. idem Iuſtin.ad vetera redijt, & pœ-
nas conſtitutas contra ſecundo nubentes,
quas magnificis & ſpecioſis verb. damnaue
rat, renouauit. ſcilicet fuit ſatis Tribon. Gre
goriæ illi ſauiſſe. Et Bero. ac Soc.iu. in cõſ.
præallegatis rectius ita reſpondiſſent.

Secũdo pro hac ſentẽtia vtor hac ratione:
9 certũ eſt, ꝙ mater † quæ nubit, offendit filium
d.Nou.de nup.§.ſoluto.§.ſin autem. verſ. nos
autem miramur. vbi id expręſſum eſt, atqui
ſi filius teneretur relinquere legitimam ma-
tri, non poſſet illatam ſibi iniuriam vlciſci,
ergò. Profectò. n. ſi mater curam eius abie-
cit, & nouum maritum prædilexit, non eſt
digna eodẽ honore, quo mater, quæ habuit
perpetuam curam filij, nec ſe ſecundis nu-
ptijs funeſtauit. ideoq; licèt vir poſſit remit-
tere pœnas vxori ſecundo nubenti in bo-
nis ſuis, non tamen in bonis ipſorum filiorũ
vt per Garr.in rub.C.de ſec.nup. num. 114.
& 115. quin nec in bonis proprijs pœnas re-
mitti poſſe in ꝑiudiciũ filiorũ, nouiſſimè de-
fendit Valent.Forſt.vir plurimę eruditionis
pag.298.& ſeq.ĩ Tract.de ſucceſſ. ab inteſta.
Tertio non deſunt auctoritates hanc opin.
confirmantium Bald.conſil. 49. in 5. vbi in-
quit non deberi legitimam matri ſecundo
nubenti, cum ſuccedat, vt quilibet extra-
neus: & refert ſe ad tradd. in dicta auct.
in quo loco agit de caſu in quo mater vni-
cũ filium habebat, vt nu.3.& ſic definit aper
tè hunc caſum. Caſtrẽ. conſ.213. in pri. qui
& ipſe ait, quòd ſi tempore teſtamẽti mater
erat nupta, nulla ei legitima debetur, quan-
do nec inteſtato ſuccedit, & quàmuis quan
do filius eſt vnicus, illa ſuccedat inteſtato,
& ſic videatur ceſſare ratio Caſtren. tamen,
vt dixi, hoc eſt ob præſumptam remiſſionẽ
iniuriæ: cęterum ſi filius conqueſtus eſſet,
ac proteſtatus ſe nolle ei iniuriã remittere,
tunc nec inteſtato ſuccederet; vt rectè depre
hẽditur ex verbis Bald.d.auct.ex teſtamẽto.
Alexan.conſil.63.num.2.in 5. & Dec.conſil.
206.num.4.qui dicunt, quòd filius non con
querens, videtur iniuriam remittere, quod
etiam ſeq.Rip.l.fin.C.de re. don. q.61. num.
204.& multi addi poſſent, & in terminis ita
de-

Digitized by Google

definit Gar. in d. auct. ex teſtamẽto. nu. 29. in fin. & num. 36. qui vult, hoc caſu, matrem te-
10 neri ſtare teſtamẽto. Nec verũ eſt Nic. † Arelat. in l. generaliter. num. 106. & ſeqq. cõtradicere: quia aliqui caſus diſtinguendi ſunt: Primus eſt an mater poſſit petere ſupplemẽtũ, & hunc non attigit Arelat. qui eſt noſter. Secundus eſt, ſi filius ſolam legitimam matri reliq̃rit, extraneũ inſtituerit, moxq; ſinè liberis deceſſerit, ĩ quo proprietas accreſcit matri, quaſi cauſa ſublata odij, de qua Gar. d. auct. ex teſtamento. nu. 79. & hanc etiam non examinat Arelat. ſed tantùm, quia eam multum conuenire putat quæſtioni à ſe propoſitæ, reſpondet rationibus Garron. Tertius eſt, quãdo agitur de lucris nuptialibus, quæ eſt quæſtio propria Arelat. in qua impugnat Garronis rationes. Hæ duæ poſteriores quæſtiones, nil commune habent cum noſtra. nãq; in his caſibus mater habet volũtatem viri expreſſam, à qua lex recedit ſauore liberorum, & relictum pleno iure redigit ad ſolum vſumfruct. quocirca ſi vera eſt Arelat. ſententia, ceſſante cauſa, hoc eſt, mortuis liberis, ceſſabit & eius diſpoſitio, & perinde erit, ac ſi initio nulli filij ſuperfuiſſent: quaſi lex nolit, vt filius poſſit immutare diſpoſitionem paternam in odium matris, & eidẽ extraneum pręferre: quod tamen non à me ideò dictum eſt, vt ſubſcribam Arelat. ſed vt oſtendam, etiam ſi vera ſit eius ſententia, nihil nobis obeſſe: Tractamus enim nos caſum quo mater non innititur diſpoſitione mariti, & ſic facilius eſt filio diſponere, cum ſit æquè liber dominus, & paternorum, & ſuorum bonorum, & hanc differentiã agnouit Arelat. ipſe d. num. 113. in fin. vt apud eũ videre eſt. Quocirca in terminis noſtris nõ video, qui contradicat Garroni. Quinimò eum ſecutus eſt Ferron. de teſta. lib. 2. tit. 5. §. 11. in conſuet. Aruer. Itaq; cum prædictis accedant, Bero. d. conſil. 38. & Soc. iun. conſil. 97. eſt omnino amplectenda hæc opin. lege, ratione, & auctoritatibus confirmata. Neq; obſtat deciſ. Bald. in d. auct. ex teſtamẽto. quòd mater rogata pauperib⁹ reſtituere, legitimam retineat, vt per eum, quia vt rectè admonuit Garr. ibi, tunc non detrahitur contra voluntatem filij, quod ſecus eſt, quãdo mandauit ne plus peteret, vt per eum, & ita etiam eſt intelligendus Bal. conſi. 314. in 4. dum inquit ſucceſſio eius vadit ſecundum teſtamentũ ſalua legitima matri debita, hoc eſt, niſi prohibita eſſet plus petere.
11 Sed an hæc † ſentẽtia habeat locum tam in bonis paternis, quàm aliundè quæſitis? & Bald. conſil. 340. in 4. reſpondit matrem nõ habere legitimam in paternis, nec poſſe vti præteritã à filio impugnare teſtamentum eius: ſed in alijs contra. & idem voluit Car. d. auct. num. 29. in fi. quorum opin. ſi vera ſit quatenus relictum matri non ſufficiat pro legitima ſibi debita in bonis aliundè quæſitis, locus eſſet ſupplemento. Cæterum crediderim verius non eſſe adhibendam hanc diſtinctionem in cauſa teſtati. Etenim in d. §. hinc nos. in quo Iuſtin. ſic diſtinxit, agitur de cauſa inteſtati tantum, & eſt ratio diuerſitatis quod quando filius moritur inteſtatus, ſi habet bona paterna, in illis mater pleno iure non ſuccedit, quoniam licèt ille non conquerendo remiſerit iniuriam ꝓpriam, non tamen remittere potuit iniuriã qua pariter & ipſe adfectus eſt: ideòque in paternis mater nõ ſuccedit, quòd duret cauſa excluſionis: non ita in quæſitis aliundè, quoniam vt dixi remiſſa iniuria cenſetur. Quòd ſi filius teſtetur, & matrem excludat, quaſi tunc in pœnam iniuriæ priuata ſit, non habebit legitimam. Et hęc ſententia efficaciter probatur. d. §. hinc nos. ver. ſi igitur. vbi Iuſtin. liberam poteſtatem filio dat diſponendi, tam quò ad bona paterna, quàm quò ad aliundè quæſita: alias verò ſequeretur, vt mater impunè tranſiret ad ſecundas nuptias, ſi filius paterna bona non haberet: quod, vt dixi, abſurdum eſt ne mater, quæ, filios aſpernata, virum ſuperinducit, ſimili fruatur fortuna, cum ea, quæ, vitam cęlibem degens ad ſenectam vſque in educandis, ac regendis liberis conſtanter perſeuerauit: & hoc idem ſentiunt Gar. d. Rub. C. de ſec. nup. num. 114. & Forſt. vbi ſupra dum volunt non licere patri remittere pœnas quò ad bona aliundè quęſita filio. ſi. n. in teſtamẽto filius matrem nõ poteſt punire, nulla in eam pœna quo ad hęc bona conſtituitur: quod eſt abſurdum.

Ex qua ratione infero etiam, quòd non debebitur legitima, in vſufructu, matri, in bonis paternis, quicquid diſtinxerit Gar. vbi ſupra. Et Bald. d. conſil. 340. hanc ſententiam probat, dum ait matrem ſuccedere, vt quemlibet extraneum, & ſubijcit, & poſito, quòd in aliquo ſuccederet quò ad vſum fruct. ac ſi dixiſſet, dato non conceſſo. Ex quibus omnibus arbitror rectiſſimè conſultum per excellentem D. Iulium Cæſarem Caſtaldum.

ARGVMENTVM.

Poenam pacis ruptæ non deberi per heredes delinquentis, eo mortuo ante litem conteſtatam.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 Morte *delinquentis ante litem conteſtatam extinguitur actio perſonalis, quæ ad pœnam ruptæ pacis competebat.*

2 *Hercula. c. 40. in tract. de caut. de non offend. damnatur.*

Pœna, an & quando ad heredes tranſeat, & num. 4.

3 *Pœna, an & quando ipſo Iure debeatur, vel committatur.*

4 *Declaratio præcedere debet in vita delinquentis, etiam ſi pœna ipſo iure ſit comiſſa.*

CONSILIVM XXXIV.

HEREDITATIS Curator
fruſtra conuenitur. Etenim
cum Petrus Marcus delin-
quens obierit ante litẽ con-
teſt. actio pœnalis, quæ cõ-
petebat ad pœnam ruptæ
1 pacis, morte † eius extincta eſt, vt & cætera
delicta ſoluuntur, vt eſt Tex. in l. 1. C. ex del.
defunct. l. defuncto. de pub. iud. & multa con
gerit Oct. Cach. deciſ. 152. & multo plura Se
baſt. Med. in tract. ſuo mors om. ſol. conc. 32.
& pulchre declarat Gomez. de delict. cap. 1.
num. 85. qui poſt alios diſtinguit, an actio
ſit perſecutoria rei familiaris, an ad vindi-
ctam pertineat, ad quem me refero.

Neq; obſtat, quòd pœna, quæ oritur ex
conuentione tranſeat ad heredes, vt & con-
2 uentio ipſa, vt in his terminis ſcribit Herc. †
ca. 40. in tract. de caut. de non off. quia is ma
lè loquitur, & contra Bart. quem citat in l.
1. de pri. del. & Ang. in §. non autẽ. de perpet.
& temp. act. illi enim contra concludunt in
contractibus ſtricti iuris, in quibus delictum
non purgatur ex natura contractus, vt per
Bar. d. l. num. 3. vt in ſtipulatione, de qua nos
agimus eſt Text. in l. dolo. C. de inut. ſtip. &
trad. idem Bar. poſt gl. in l. & elegãter in pri.
num. 8. de do. & hoc probat manifeſtè Text.
in l. ſi eum. §. qui iniuriarũ. ſi quis caut. vbi
ſtipulatio, quæ accedit act. iniuriarum eius
naturam imitatur, & cum ea morte ſolui-
tur, vt ibi declarat Iaſ. in prin. & Cacher.
d. deciſ. 152. eſtque perpetuum, vt ſtipulatio
induat naturam contractus cui adhęret l. ſi
ſtipulatus. de vſur. lat. Iaſ. & al. in rub. de ver-
bor. oblig. ſicur ergò in eo caſu actioni in-
iuriarum morte ſublata iniuriarum, perit
& ſtipulatio, ita & hic extincto morte deli-
cto homicidij, ac pacis ruptæ, non poteſt tra
ctari, de pœna quæ eis accedit: Et in termi
nis, quòd hæc duo delicta, etiam ſimul iun-
cta, non ſint ex ijs, propter quæ agi poſſit cõ-
tra heredes; eſt deciſ. Bero. conſi. 214. nu. 41.
in pri. quanto magis hic, vbi offenſio eſt le-
uiuſcula? Quarè Hercul. ſinè lege, ac ra-
tione, & auctoritate loquitur.

3 Neque mouet, quòd pœna † quæ oritur
ex conuentione dicatur ipſo iure committi
Tiraq. in l. ſi vnquàm. verſ. reuertatur. nu.
256. C. de reuoc. don. & ideo ad heredes
tranſeat l. commiſſa. de public. nam & id
falſum eſt. etenim Caſtren. & Iaſ. l. ad diẽ.
de verborum oblig. quos citat Tiraqu. non
dicunt pœnam, quæ oritur ex conuentione
ipſo iure committi; imò Iaſ. nume. 4. exæ-
quat pœnam legis, & hominis: tantum illi
notant ex eo Text. quòd ſi Iudex alicui
mandat ſub pœna centum, vt quid faciat,
eſt comminatio de puniendo: ſi partes ſic
conueniunt, eſt impoſitio pœnæ, vt per
eos in prin. cœterum, quòd pœna ſit ipſo
iure commiſſa, non dicunt, nec verum eſt,
& Tiraq. rectè ait, pœnam ipſo iure debe-
ri, non committi, quæ longè diuerſa ſunt;
nam ex omnibus contractibus actio ipſo
iure datur, non tamen ipſo iure naſcitur
condemnatio, hoc ſignificar Tiraqu. poſſe
agi ad pœnam abſque eo, quòd contrafa-
ciens condemnetur, quod non euenit in
præcepto Iudicis, vt per Caſtren. & Iaſ.
vbi ſupra quarè Magnificus Dominus Iu-
dex diligenter aduertat.

Præterea nec pœnę, quæ ipſo iure com
4 mittuntur, ad heredes † tranſeunt, niſi
iam ſecuta fuerit declaratio in vita delin-
quentis, vt in terminis tradd. Iaſ. conſil.
46. in fin. in 3. Cur. conſil. 59. qui loqui-
tur in decreto D. Med. in quo erant hæc
verba, ipſo iure & facto, & idem vult
Dec. conſil. 145. & conſil. 327. & ita in-
telligitur gloſ. in l. 3. quod quiſque iur.
quam Bald. nominatim ſic declarat, dum
ait eam non habere locum, quando Iu-
dicis miniſterio, ſeu declaratione opus
eſt. & quando pœna non habet executio-
nem ipſo iure, ſed factum aliquod exigit,
tunc eſt opus declaratoria. Bald. l. quę ſub
conditione. §. fin. de cond. inſt. Gemin.
cap. fœlicis. de pœn. in 6. & ita poſt Iaſ.
declarant Cur. iun. d. gloſ. in d. l. 3. & Ia-
cop. & Zaſ. nec ob. dicta l. commiſſa.
quia loquitur de re, cuius dominium fiſco
ipſo iure propter commiſſum quæritur; &
qui manet dominus etiam mortuo, qui de-
liquit, at in pœna aliud eſt. l. fraudari.
l. fin. §. penult. de public. & multa alia
poſſent addi quæ omitto.

Con-

Digitized by Google

Concludo ergò, quòd etiam ſi ipſo iure pœna eſſet commiſſa precedere debebat declaratoria in uita delinquentis, & hoc fundamentum dicit Marmoreum Cur.d.conſ. 59. ſecundum cuius conſilium alias fuit iudicatum in hac ciuitate, ut refert precept. meus Dominus Roncheg.in l.2.num. 44. de duobus re. licèt is pro acumine ingenij ſui diſſentiat. Et quod dicitur in dub.non mutari qualitatem obligationis mutatione perſonę.l.2.§.ex his.de uerb.oblig.l.creditores. C.de pact.non habet locum in delicto, nec in pœna ſurgēte ex eo, ex p̄dictis.& illi Tex. loquuntur in contractu.& Rip. in l. fi. q. fin. n.236. de quo in dub. & ipſe diſtinguit, an obligatio oriatur ex delicto, vel ex cōtractu: nam ſi violata eſt fides hoc eſt non eſt paritum contractui: & heres conuenit, & conuenitur: ſi verò commiſſa eſt ingratitudo, ſecus & vt per eum. Non obſtat etiam quòd fuerit citatus ter hic reus antequam morereť; quia non citatio, ſed conteſtatio facit tranſire actionem pœnalem ad heredes. Et Moron.in q.24.num.9. de treu. & pac.de quo in dub.& ipſe tenet, quòd pœna contra heredem non tranſeat, qui licèt agat de inquiſitione formata debet tñ intelligi, & ſecuta lit. cōteſtatione, vt in terminis poſt alios trad. Aret.d.§.non autē.n.9.Concludo itaq; hereditatem iacentem non teneri ad hanc pœnam, quinimò quando criminaliter agitur, vt hic, reus debet eſſe, aut confeſſus, aut conuictus antequam moriatur, vt heres cōueniri poſſit.latè Cacher.dec.149.per to.

Illud item accedit, ex quo omnis dubitatio, tolliť, quòd Petrus erat coniunctior Annio Franco, quam Lucæ Colæ: ſiquidem filij Balducij, & Antonij Franco erant conſobrini, vt nati ex fratre, & ſorore, & hoc non eſt ius adfinitatis, vt ſupponitur in dub. ſed cognationis, quod durat perpetuo, quarè filij Balducij comprehenduntur, vt cognati, in latere Francorum, quod tanto magis verum eſt, quia Balducius pater nominatim Francis adgregatur. Et hæc ſola ratio ſufficit, & conſideret D.Iudex aliud eſſe affinitatem aliud cognationem.

Cauſa etiam noua, quę regulariter pręſumitur, multum facit ad euitandam pœnam de qua re aliàs latè ſcripſi, & deciſſ. ſunt notiſſ.Abſoluendus eſt itaq; curator hereditatis ab hoc iudicio.

ARGVMENTVM.

STATVTA Peruſij In materia dotationis filiarum, & ſupplementi legitimę declarantur, & quod tempus inſpici debeat vbi quęritur, an dos ſit congrua oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 STATVTA Peruſii, de dote filia, ſeu ſorori relinquenda, & illius ſupplemento loquentia; interpretantur.

2 Statutum Peruſii, de vlt.volunt. obſeruādis declaratur.

3 Dotationem congruam reſcindere, difficilius eſt, quàm teſtamentariam diſpoſitionem, quæ nondum effectum habuit moderari.

4 Dos an dicatur congrua, quando quæritur, ſi pater dotauit, non eſt facienda ſubtilis inquiſitio, ſed ſufficit dolum abeſſe.

5 Dos an decens dicatur, attenditur tempus dotationis, & num.7.9.& 15.

6 Legitima filio inter viuos aſſignata à patre, aucto patrimonio nō augetur, vbi aſſignatio valuerit, nec à patre reuocari poteſt, ſecundū receptiorē.

8 Dos liberè datur, nec poteſt reuocari, etiam ſi ad patrem ex ſtipulatione reuerſura eſſet, nec minui, ſemel conſtituta.

10 Bal.Nouell.de dot.par.6.priuil.17.& Dec.Conſil.277. impugnantur, & illis reſpondetur, & n.12.

11 Dos an dicatur congrua, mos regionis inſpiciēdus eſt.

13 Doctori legent magis creditur, quàm conſulenti.

14 Caſtr.Conſil.210.in pri.damnatur.

CONSILIVM XXXV.

ADEò eleganter, & egregiè diſſeruit Excellentiſſ. Iumagiolius mihi, vti frater obſeruandus, de propoſita hac ſpecie, vt nihil addi poſſe videatur: Tamen vt conſulenti morem geram, exiſtimaui operæ precium me facturum, ſi animi mei ſententiam explicarem. Duo habet capita pręſens quęſtio primum, an ſtātibus ſtatutis de quibus in Themate, peti poſſit ſupplementū à filia dotata a patre. Alterum quod tempus inſpiciendum ſit, an mortis, an dotationis, vt ſciatur, an dos ſit cōgrua, & quale ſupplementum debeatur: Primum, vt abſolutum ſupponitur, à Clariſſ.D.Iudice, qui ſubtiliſſ. dubitationes excitauit; Secūdum in diſquiſitionem reuocatur.

Ipſe verò non exiſtimo apertè his ſtatutis definitum eſſe, vt filia à patre dotata poſſit huiuſmodi ſupplementum petere: Namque
1 †§.ille item ſi quis.in fi.vbi in hæc verba ſcriptum eſt, ſi minus congruè fuiſſet dotata, debeat ſuppleri congrua dos; vt infra ponitur. §. ſequ. vbi poſtea declaratur dotem legitima minorem eſſe non debere, iudicio meo ad caſum noſtrum non pertinet.

Digitized by Google

Dicitur. n. ibi, quòd non dotatæ ſuccedunt
perſonis de quibus in d. §. at verò filiæ non
dotatę parentibus non ſuccedunt, ſed fra-
tres ab hereditate eorum illas excludunt, vt
in §. item ſi aliquis, ergò. Quod etiam con
firmatur ex verbis poſterioribus, dum dici-
tur, eam eſſe dotatam cui teſtamẽto &c. nã
vbi pater moritur, licèt filijs excludere ip-
ſas fœminas; modò congruam dotem con-
ſtituant. Senſus eſt itaq; eius ſtatuti, vt ſi do
tatę non ſint à fratribus, quando agitur de
patrum ſucceſſione: vel à matribus & auijs,
de quibus in d. ſtatuto ſuccedant; vel ſi mi-
nus congruè dotatæ ſint valeant petere ſup
plementum: at verò ille §. non agit de patris
dotatione. Præterea ſi quis vellet, quod cer
tè verum non eſt, verbis generalibus, conti
neri patrem, verba illa, dummodo congruè
ſit dotata, quò ad eum non inferrent, quòd
legitima integra danda eſſet, cum pater cõ-
gruè dicatur dotare licèt min⁹ legitima det:
Caſtr. conſi. 275. in pri. & latè diſſeram poſt.
Sicq; verbum congruè ob rationis diuerſita
tem vno modo quò ad patrem, alio quo ad
cæteros interpretaretur iux. trad. in l. 2. de
off. proc. & leg. Subſequitur §. item ſi aliquis.
quem acutiſſ. Iudex perpendit. Et compe-
tenter dotata intelligatur, ſi legitimam de-
bitam, non autem minorem quantitatem
conſecuta ſit, inquit ſtatutum. Atqui neq;
hoc loco definitur præſens quæſtio: nam tra
ctatur illic, quando pater filiam non dota-
uit, ſed fratres volunt eam ab hereditate
excludere: neceſſe. n. habent legitimam ſal-
tem adſignare, & poſſunt etiam propinqui
maiorem dotem conſtituere. Neq; id ratio
ne caret, tum quia legitima ipſa poſt mortẽ
patris debita eſt, tum quia fratribus nõ idẽ
eſt indulgendum, quod patribus, qui ſolẽt
filiabus ſuis prudenter conſulere, vt per Ca-
ſtren. d. conſ. 275. vbi ita diſtinguit, & infrà
patebit clarius.
2 Extat & alterum ſtatutum † de vltimis vo-
lunt. obſeru. Sed neque illud hunc caſum fi-
nit. Primo enim capite mandat, vt filię quæ
decenter dotatæ ſint inter viuos, obſeruent
paternas diſpoſitiones: ſed quæ ſit dos com
petens non exprimitur ibi; Altero verò per-
mittit, vt ſi minus competenter in vltima
voluntate dotatæ ſint, petant ſupplemẽtũ;
vt dictum fuit in d. §. item ſi aliquis. Sed ne-
que hic dicitur, quæ dos ſit congrua, vt ex-
cludat à ſupplemẽto; & quæ ita tenuis, vt ad
mittat. Fateor equidem, ſi pater minus cõ-
gruè dotet, poſſe peti ſupplemẽtum: at quòd
non minus legitima dare is poſſit, ibi nõ eſt
definitum. Quarè cum congrua dos illa ſit,
præſertim in patre, quæ etiam ſit minor legi
tima, vt dicam, ſat eſt decenter dotatas eſſe
filias, vt à petitione ſupplemẽti excludãtur.
Rurſus aduertendum eſt, quòd ſupplementi
petitio conceditur, vbi dos in vltima volun-
tate relicta ſit (ſic. n. poſterior ſtatuti pars lo-
quitur) at verò vbi inter viuos data ſit, ſta-
tutum nihil diſponit, & ideò ab vno ad alte
rum caſum argui nõ debet, cum ſit ratio in-
æqualis. Etenim cum filia ex teſtamẽto do
tem conſequitur, iam legitima certa eſt, &
ius efficax eam petendi: at verò vbi viuens
dotat, nihil eſt, quod patri imputetur, ſi ad
vnguem, & præcisè legitimam non dedit,
cum ipſe non poſſet facilè conijcere quanta
3 futura eſſet mortis tempore: Difficilius † ita-
que eſt congruam dotationem reſcindere,
quam teſtamentariã diſpoſitionem, quę nõ-
dum effectum habuit, moderari: ad tradd.
in l. patre furioſo. de his qui ſunt. in l. plurib⁹.
§. & ſi placeat. de ver. obl. & alibi paſſim, &
in terminis ſic diſtinguir Alc. reg. 1. præ. 2. in
fi. Et ex his infertur in his ſtatutis nullibi
cautum eſſe, vt filia à patre inter viuos dota-
ta poſſit petere ſupplementum: quàmuis cla
riſſimus Iudex, hoc vt certum ſuppoſuerit,
in ſuis dubitationibus. Quærendum ergò
eſt primò, quomodo filia dicatur competẽ-
ter dotata, vt excludatur à petitione ſupple
menti. Et quamuis quæſtio hęc ſępius agi-
tata fuerit à noſtris tamen receptiſſ. eſt ſen-
4 tentia, vbi pater filiam dotet, † ſubtilem in-
quiſitionem non debere fieri, ſed, modò do
lus abſit, dotationem non oportere infringi:
hoc eſt conſilium Caſtr. 275. de quo ſupra,
quod ſecuti ſunt Docto. paſſim Alexan. con-
ſil. 33. in 4. qui alibi conſil. 69. in pri. ſimplici
ter admittit ſtantib⁹ filijs dotẽ poſſe eſſe mi-
norem legitima. Soc. conſil. 288. num. 21.
in 2. & conſil. 75. num. 10. & 11. in 3. Cur con
ſil. 27. num. 38. & conſil. 73. num. 31. & conſ.
80. in fi. Corn. conſil. 107. in fi. in 2. & conſil.
115. ad fin. in 3. vbi inquit diſtinguendum eſ
ſe inter dotationem patris, & fratrum, quia
ille vniuerſam hereditatem poteſt auferre,
excepta legitima; quod his non licèt. Affiir.
conſt. in aliquibus. num. 73. lib. 2. Conſtit.
Neap. Iaſ. conſil. 231. num. 4. in 2. & conſil.
133. in 4. & l. voluntatis. C. de fideico. Dec.
conſil. 26. per to. conſil. 35. num. 5. conſil. 89.
num. 4. & conſil. 180. & conſil. ſeq. & conſil.
203. num. 6. & conſil. 505. num. 4. Rui. conſil.
52. num. 13. in 2. vbi ait dotem à patre con-
ſtitutam dici congruam, & conſil. 27. nu. 13.
in fin. & conſil. 56. num. 15. in 3. vbi reſpõdet
conſil. Dec. 277. alias. 276. & verè Dec. dum
ibi expendit in fin. conſil. Caſtr. fallitur, dum
putat eius deciſionem non procedere, quan
do agitur de excluſione filiæ: nam Caſtr. ex-
preſſim

preſſim tractat hunc caſum, & cæteri, qui illum ſequuntur: idem Rui.conſil.152.num.12.in 5.vbi inquit non eſſe ſatis probare, ꝙ dos non ſit æqualis legitimæ, quando de cõſtitutione paterna agitur, ſed aliundè incõgruitatem docendam eſſe. Bru.art.9.nu.33. quòd ſtantibus ma. Rim.conſil.40.num.20. vbi conſiderat, quòd ſtatutum non præfinie bat quantitatem dotis quò ad patrem, licèt quò ad alios diſponeret, vt eſſet æqualis legitimæ.conſil.332.conſi.339.nu.26.vbi etiam diſtinguit inter patrem, & alios dotantes.Paris.conſil.106.nu.50.in pri.Gram. dec. 101. num.71.vbi & is diſtinguit.Cur.iun. conſil. 10.in fin.& auctores, quæ num.6.C.cõmu.de leg.Rub.Alexan.conſil.163.num.3.qui, ſtante ſtatuto, quòd dotata nõ ſuccedat, ait eſſe communem opinionem, vt pater non teneatur dare dotem pro portione legitimę: Bero. conſil.49.num.20.in pri.& conſil.39.nu. 16. in 2.Caſſ.de ſucceſſ.fœm.mar.§.12.num. 19. & ſeqq.pag.mihi 266.in conſuet.Burg.Soc. iu.conſ.72.in 3 & conſ.61.in 4. Alc. reſpon. 252.& d.reg.1.præ.2.in fin.Alb.conſil.c.Iac. Aemil.conſil.pri.Por.conſil.116.num.15.Tiraq.in præf.l.ſi vnquam.nu.36.C.de re. don. Ceph.conſil.280.num.28.& nouiſſimè. Menoc.lib.2.cen.2.cap.140.de arb.iud.Et ipſemet Caſtr.conſil.403.in 2.idem reſpondit: & alij eo non citato idem voluerunt Corn. conſil.210.in fin.in pri.Soc.conſil.30. nu. 4. in pri. Cur.conſil.44.num.27.Pariſ. conſil. 26.num.88.in 3. Alb.fusè conſil.23.Ceph. conſil.95.& ante omnes Bald.conſil.325.nu. 3.in 3.qui ait, ſi ſtet ſtatutum, vt dotata non ſuccedat, eſſe ſatis, vt a patre dotetur, pro quo præſumitur, nec de modo inquirẽdum, & alibi conſil. 198.& ſeq.in 5.ita demum petitionẽ ſupplementi concedit filię, quam pater dotauerit ſi exceſſus ſit magn⁹, vt ſi quinque pro decem vel centum pro mille. Et ex his patet, cum in propoſita ſpecie ſupponatur nullum fuiſſe dolũ patris, in dotatione: qui, inſpecto matrimonij tempore, filiam cõgruè dotauit, non eſſe nunc de ſupplemento tractandum, ad quod ſi quę admitti poſſent, illę eſſent, quę minus congruam dotem, à patribus accepiſſent, hoc eſt in quarum dotiũ conſtitutione dolus fuiſſet adhibitus iuris præſumptione. Et tanto magis hæc verà ſunt ſi verba ſtatuti inſpiciantur; Si, inquit, in vita patris dotatæ fuerint competenter: neque.n.exigit, vt mortis tempore decenter dotatę ſint, ſed ſatis eſt eas ſemel fuiſſe dotatas: ſic etiam Corn.conſil.1.num.17.in 4. in ſtrictiore caſu, idem rñdit, in ſtatuto Florentino, in quo erant verba illa, reperiãtur fuiſſe dotatæ, nam ſemel repertas eſſe ſat eſt, ſecundum eum: quàmuis Caſtr.iiſdem verbis innixus, in eodem vel ſimili ſtatuto, ſecus reſponderit conſil. 210. in pri. tantum eſt inter noſtros quandoq; diſſidium. Nec obſtãt verba illa inferiora, præterquàm ſi eſſet minus dotata competenter &c. quę ſubtiliter Dominus Iudex perpendit: Nam reſpond. illic agi, vt iam dictum eſt, de dote in vltima voluntate relicta; Valeat, inquit ſtatutum, diſpoſitio, in qua ſit relicta dos, præterꝙ &c. hoc eſt, ſi minus congruè in dicta diſpoſitione dotata ſit. Verùm, vt dixi, longè alia ratio eſt in dote inter uiuos data: & ideo ſtatutum cum de hac ageret, retulit ſe ad prętеritum. Secundo etiam reſpond, quòd cum communis opin. ſit, vt filia a ſtatuto excluſa ſimpliciter, ſemper dicatur congruè dotata a patre, modo is in dolo non fuerit, nec oporteat eſſe æqualem legitimę, vt dictum eſt, & trad.Rui.d.conſi.56.num.12.in 3. nunquàm eſt locus petitioni ſupplemẽti non probato dolo, & quando ſtatutum dicit ſi congruè non fuerit dotata a patre, non ſecus eſt, ꝙ ſi dixiſſet, ſi ex nimio exceſſu dolus paternus in dotatione præſumetur. Et in terminis noſtris eſt dec.Ancha.Reg. cuius etiam meminit Meno.vbi ſupra q.51.nu.11.in pri.par.q agit de ſtatuto Regij, excludente filias legitimè dotatas, namq; vbi pater dotaſſet, eas intelligi dotatas legitimè reſpondit. & generaliter ea eſt competenter dotata, cui arbitrio boni uiri dos conſtituta eſt: Cor.conſ. 202.in 2.& certiſſ.eſt dotis congruitatem in ſpici tempore matrimonij, non mortis, ut ꝑ Alexan.dicto conſil.33.in fin. in 4. & dicam infra. Quarè cum hæc filia non poſſit dicere ſe dotatam incongruè ſecundum ea, quæ proponuntur; non eſt vllo modo agendum de ſupplemẽto. Et hęc opinor eſſe veriſſima, ex quibus res adeo clara redditur, vt non videatur alterum caput excutiendum: Nihilo minus, ut ſi fieri poteſt ea illuſtrior fiat, me nõ pigebit illud quoq; in diſquiſitionem reuocare.

Aggredior itaq; nunc ſecundum quęſtionis caput. Et opinor dotis congruitatem inſpiciendam, tempore quo pater eam conſtituit, ſi uiuens filiam dotet, & quatenus ad aliquod ſupplemẽtum agi poſſit, habẽdam eſſe rationem legitimę, quę tum deberetur, nec dotem augeri auctis facultatibus: iuxta
5 diſtinctionem de qua infra. Quòd an† dos decens ſit attẽdatur tempus dotationis, probatur ex receptiore illa ſententia, quòd legi
6 tima adſignata filio inter uiuos † aucto patrimonio non augetur, & ex qua Clariſſ. Iudex contrarium adſtruit, dum fretus auctoritate quorundam putat receptius eſſe, ut augeatur.

augeatur. Profectò enim ſi paulò diligen-
tius ſcrutemur Doct. ipſos; pauci admodũ
à Butrig. diſſentiunt, qui in l. pactum quod.
C. de collat. omnium primus legitimam nõ
creſcere conſtituit, & omnes ferè, quos mi-
hi videre contigit, probant; ſi adſignatio ip-
ſa valeat, nec a patre poſſit reuocari: Bald. l.
quàmuis. in fin. C. de fideicomm. vbi ſi filius
ſit emancipatus, vel dationi iuramentum
acceſſerit, ſequitur Butrig. & l. fin. §. & cum.
de exec. re. iud. vbi ait à patre poſſe cogi fi-
lium, vt paciſcatur ſe non amplius petiturũ,
cum ſit perceptio, quę tempus præuenit, &
in l. ſi ſucceſſione. C. de re. his. quæ in fr. vbi
refert Butrig. ſimpliciter, & idem ſenſit in l.
quanquàm. C. ad l. falc. dum in ſtatuto publi
cante legitimam, voluit attendi tempus de-
licti, & in l. 2. de adop. vbi idem repetijt, dum
què etiam dixit, in aſſignationè quartæ, quæ
datur emancipato, attendi tempus emanci
pationis, & Bald. in c. cum M. Ferr. num. 15.
quem Docto. in contrarium citant, non de-
finit apertè, ſed ex eo Tex. colligit argumen
tum. & in d. l. pactum. improbat Butrig. ob l.
ſi quando. §. 1. C. de inoff. te. ſed loquitur is
Tex. quando filius minus legitima accepit,
vt ibi patet, & putauit Bald. non valere pa-
ctionem, ex eo Tex. & ideò in d. §. aliud exiſti
mat ſi iuramentum datum fuerit, Ange. l. ſi
proponas. §. 1. de inoff. teſt. & l. ſi non mortis.
eo. & l. ſtipulatio hoc modo. num. 4. de verb.
oblig. Imol. ibi, num. 5. & Rom. num. 23. qui
inquit tempus dationis, ſubrogari in locum
temporis mortis. idem Ang. l. cum quo. §. fin.
& ibidem Imol. & Alexan. ad l. Falc. & Alex.
l. illud. num. 6. C. de collat. & conſil. 29. num.
6. in 3. vbi ex auctoritate. Butrig. reſpondit, fi
liam, quæ bonis paternis renunciauit, non
poſſe, creſcentibus patris facultatibus, pete-
re, vt ſua dos ita augeatur, vt ſit ęqualis doti
ſororum, & conſil. 180. in 5. vbi etiam citat
Ang. Imol. & Rom. pro Butrig. & addit eius
opinionem maximè procedere, vbi iuratum
ſit: & idem replicat conſil. 181. eo. quaſi pro
comperto habeat Alex. ſi valeat adſignatio
ſtandum Butrig. licèt aliqui dubitent, an va
leat, & ideo dixit, maximè; Barb. d. c. cum M.
num. 160. Fab. auct. nouiſſima. num. 87. C. de
inoff. teſt. Cur. conſil. vlt. Iaſ. conſil. 104. num.
2. in 4. vbi teſtatur hanc opin. communiorẽ,
& diligentius ibi excuſſit, nam citat Imol. &
Rom. pro hac ſententia, vt verè citandi sũt,
in alijs autem locis ineptè pro contraria, vt
d. auct. nouiſſima. num. 9. & l. quod ſeruius.
num. 12. de cond. ob cau. vbi tamen inclinat
in hanc: & quos etiam malè citauerũt Cro.
in l. frater à fratre. num. 41. de cond. ind. &
Rui. §. & quid ſi l. Gallus. num. 184. de lib. &
poſt. & Couarr. c. quàmuis. §. 1. num. 3. par. 3.
de pact. Verè enim, vt dixi ſeqq. Butrig. quẽ
etiam ſecuti ſunt Dec. conſil. 616. nu. 6. Rui.
d. num. 174. Geor. Nat. d. c. quàmuis. nu. 16.
vbi de communi. Laur. Pala. in tract. quòd
ſtant. num. 131. & 132. Rip. reſpon. 84. qui
& ipſe communem dicit, Galli ad d. conſil.
Alexan. 180. qui & crebriorem, & ſi pactum
valeat, ac veriorem aſſerunt. Nat. conſi. 548.
nu. 17. Xuar. qui omnium optimè examinat.
l. quoniam. quarta lim. C. de inoff. teſt. in de-
claratione legis Regni, qui omnino vidẽdus
eſt, nam & ipſe probat communem eſſe con-
tra Bald. d. c. cum M. Iac. Heinr. in conſil. ſuo
primo valdè prolixo. num. 661. vbi citat Bu
trig. Bald. Ang. & Imo. Ex quibus fit certum,
hanc opin. & numero & põdere Doct. pręfe
rendam eſſe. Sed & ſi quis vellet ſequi alio
7 rum ſententiam, tamen aliud in dote † con-
ſtituendum eſt, etiam ex mente eorum, qui
contradixerunt: Nam Caſtr. & Alexan. l. in
ratione. in fin. prin. ideo legitimam augeri
putant quaſi datio videatur collata in tem-
pus mortis, quando ſimpliciter adſignatur
legitima, cum eo tempore illa debeatur.
Quarè ſi adſignatio ſit pura, & liberè filius
poſſit diſponere; ſecus innuunt. ita quoque
Cy. l. vlt. num. 7. C. de pact. in q. militis adſi-
gnantis Nepoti quintam partem, diſtinguit,
an dixerit partem bonorum; an hereditatis,
vt mutetur, vel non, adſignatio; ob augmen
tum ſuperueniens: Sic & clarius Caccial. d.
l. frater. num. 100. dum dixit ſi reuocari po-
teſt adſignatio, mortis tempus, ſin minus, da
tionis, inſpiciendum eſt, & Rip. d. ca. cum M.
nu. 38. qui ideò contradicit Butrig. quia pu-
tat adſignationem legitimæ reuocabilem eſ
ſe, & Cro. d. l. frater. d. nu. 41. ſi quod datum
eſt, nõ poſſit imminui facultatibus deminu-
tis, ſequitur Butri. licèt in legitima ſecus cõ-
ſtituat: & Polit. l. filium quem. nu. 161. dum
inquit aliud eſſe ſi legitima adſignata ſit, a-
liud ſi bona, quæ in eam imputẽtur, & Fran.
d. c. quàmuis, ſi datio valeat, ſtat cum Butri.
& Couar. c. Rainutius. §. 1. nu. 8. & d. c. q̃uis.
num. pri. §. 2. par. 3. communem dicit eſſe, vt
non augeatur ſi pactio ſit valida, & hoc in-
nuit Vaſq. d. l. ſi quando. num. 17. dum ait fi-
lium non excludi pacto, nam ſentit illud eſ-
ſe inefficax; & expſſius Lup. in c. per ueſtras
3. nota. §. 23. de do. int. ui. & vx. num. 2. qui ta-
men ſentit valere, dum citat Nat. d. c. q̃uis.
Guil. Bened. in d. c. Rainutius. num. 220. di-
ſtinguit inter neceſſariam, & voluntariã adſi
gnationem; in hac enim tantum, non in illa,
eſſe locum augumẽto conſtituit: & eiuſdem
ſententię eſt Mant. in d. auct. nouiſſima. q. 5.
qui etiam addit legitimam non augeri, ſi in
teſta-

Digitized by Google

teſtamento poſt adſignationem relicta ſit.
Et quæ omnes rationes aliud eſſe dicendũ
in dote euincunt: quandoquidem Dos non
confertur in tempus mortis, ſed liberè da-
8 tur † nec poteſt reuocari; etiam ſi ex ſti-
pulatione ad patrẽ reuerſura eſſet, auct. ſed
quàmuis. C. de re. vx. ac. latè Dec. conſ. 35. &
maxime ſtante cõſuetudine Martini de qua
in l. dos à patre. C. ſolut. matr. & eius conſti-
tutio valet, & eſt ex cauſa neceſſaria iux. l. q.
liberos. de ri. nup. & eſt deciſ. Ped. 167. nu. 6.
vbi latiſſ. & non imminuitur, vbi ſemel ſit
conſtituta, & quamuis Ceph. cõſ. 165. aliud
dixerit, ob d. auct ſed quamuis. citans in hãc
rem Soc. conſil. 100. num. 9. in 3. tamen falli-
tur, quia ille eſt caſus ſpecialis, vt per Fab. d.
auct. nouiſſima. num. 88. Etenim cum dos
ad patrem reuertitur, & eius vnita eſt patri-
monio, non ſecus ferè eſt, quam ſi data non
eſſet: at verò vbi non omnimodò ad eum
reuerſura eſt, ſed filia de ea poteſt diſpone-
re, ſecus eſt: quia ſemel datam non reuocat
pater: vt non immeritò dixerit Boer. deciſ.
62. nunquàm vidiſſe ſimilem reuocationẽ.
Hincque multi Docto. hanc opin. quò ad do
tem ſecuti ſunt, ac nominatim inter legiti-
mam, & ipſam dotem, aliqui diſtinxerunt.
9 Et Bald. † auct. res quæ. num. 16. tempus do
tationis inſpiciendum eſſe voluit, quo ſat
eſt dotatam fuiſſe congruè: & ibidem Caſtr.
num. 8. qui caſum ſuperuenientem creſcen-
tium facultatum negligendum ducit. Alex.
d. conſil. 33. in fin. in 4. Laur. Pal. d. num. 132.
Bru. art. 9. num. 40. quòd ſtant. maſc. qui ſepa
rat dotem à legitima. Corn. dicto conſ. 107.
num. 16. in 2. Boer. d. deciſ. 62. qui refert a-
pud Gallos literas denegari. Caſſan. d. §. 12.
nu. 23. vbi impugnat Bal. No. Rui. d. §. & q. d
ſi tantum. num. 184. & d. conſil. 56. in 3. qui-
bus in locis, & ipſe conſtituit diſcrimen in-
ter legitimam, ac dotem, & eum ſeq. Gram.
deciſ. 101. num. 70. Crau. conſil. 11. num. 14.
qui tamen imprudens citat Bald. No. & Ca-
ſtren. pro hac ſententia, qui contra dicunt,
& hoc etiam eſt ex mẽte Pala. Ruu. in Rub.
de donat. inter vir. & vx. §. 46. ad fin. dum ci-
tat Laur. Palat. vbi ſupra. & late Cot. in ſuis
Memor. ver. Dos. Anch. Reg. d. q. 51. & Me-
noc. d. cap. 149. Quocirca cum plurimi in-
diſtinctè teneant legitimam non augeri, ali-
qui verò rationes adferant, ex quibus in do-
te ſecus tacitè conſtituunt: & multi etiam
expreſſim concludant dotem nõ augeri cre-
ſcente patrimonio: non videtur dubitandũ
hoc caſu de congruitate dotis.
10 Et licèt Bald. No. † par. 6. pri. 17. num. 4. &
Dec. dicto conſil. 277. contra ſenſerint freti
auctoritate Caſtren. conſil. 265. tamen illo-
rum rationes facile cadunt. Nam dum No.
conſiderat qualitatem congruitatis debere
ineſſe tempore mortis: reſpondeo quòd in-
eſt: quę enim fuit initio dotata congrue, ad-
huc pariter congrue dotata eſt, inſpecto tẽ-
pore matrimonij; quod in dote attenditur.
Sicut enim ſi patrimonium imminuit, dotis
congruitas non immutatur, ita quoq; nec
ſi creſcat. Et niſi ita ſit, non poſſet matri-
monij tempore, dos congrua conſtitui; ſed
res tota ab euentu penderet, quod eſt ridi-
culum: neceſſe enim eſt, vt dos, quæ in con-
trahendo matrimonio datur; ſecundum il-
lud tempus, ſuam habeat dimenſionem. l.
quæro. de iu. do. & ideo paragium nuptiarũ,
tempore inſpicitur. Gram. conſi. 145. num. 6.
& alibi ſœpe reſponſum eſt. & conſil. Caſtrẽ.
265. eſt in alio caſu, vt per Rui. d. conſil. 56.
per Catt. Cot. d. ver. Dos. & cõſtat ex p̃dictis.
Quò verò ad Dec. non eſt, quòd multum di-
cam, cum is conſultationem ſuam cõfirmet
ex opinionibus a ſe ipſo confutatis, tam in
conſil. 26. quàm in alijs ſuperius citatis. Nã
dum num. 2. ex Salic. ſtatuit dotem debere
æqualem eſſe legitimæ; falſum eſt, ſaltem
quando pater viuens dotat. Quinimò ge-
11 neraliter verius eſt, morem regionis † inſpi-
ciẽdum eſſe, vbi de cõgruitate dotis agitur.
Soc. d. conſil. 288. Cor. conſil. 48. conſil. 91.
conſil. 107. conſil. 111. conſil. 202. in 2. d. con
ſil. 115. in 3. & alibi. Dec. d. conſil. 26. Bru. d.
ar. 9. num. 35. & Lup. cap. per veſtras. §. 22. in
prin de don. inter vir. & vxor. nouiſſime Me-
noc. d. cap. 149, ſublata itaque hac ratione
conſilium eius ruit: cum ſi non petit ſupple-
mentum ea, quæ dotatur tempore mortis;
multo minus, quæ ante dotata erat. Rurſus
12 argumentum Dec † eſt ineptum alia ra-
tione. Vbi enim in vita pater tradit filiæ
dotem congruam, dum nubit paterno fungi
tur officio, & ſe æquum præbet: & ideo ex
euentu futuro legitima dotatio non debet
reſcindi: àt verò vbi in morte, ſecus eſt, cum
iam certa ſit legitima, quæ non eſt facile au-
ferẽda filiæ, & ob id recte Alc. d. præ. 2. Dec.
damnabat. & ſanè diſtinguendum eſt inter
hereditatem futuram, & iam delatam, vt p
Gall. ad Alex. d. conſil. 29. qui citant Ancha.
Corn. Iaſ. & alios. Præterea non reſpondet
Dec. rationibus, quas excitauerat pro dubi-
tatione, dum enim dicit dotis congruitatem
ſpectari dum datur, ſi res in eodem ſtatu ma
neant: falſum eſt. quia ſatis eſt, vt pro modo
facultatum, & ſecundum morem regionis,
illa ſit conſtituta; & habita ratione legiti-
mæ, quæ tum deberetur, ſi tamen ex legiti-
ma dotem metiri volumus. Sic & alterã
ratio augmenti, & imminutionis ab eo non

tolli-

tollitur,dum dicit eam eſſe veram,rebus ſtā-
tibus, non autem ſuperueniente excluſione.
Excluſio.n.ineſt tempore dotationis , licèt
non habeat effectum niſi poſt mortē.Nec vi-
deo ipſe cur ob excluſionem hanc,filiæ pro-
ſit incrementum , & non obſit imminutio,
Reſponſio etiam adlata conſil.Caſtren. fal-
ſa eſt , & contra eius mentē & verba,& ideò
Rui.d.conſil.56.nominatim Dec. argumēta
improbauit,& cum etiam Alc.vbi ſupra , &
Gram.d.deciſ.101.& Anch.d.q.51. damna-
uerunt,verèq; non ſubſiſtit eius conſultatio,
Auctoritas etiam Caſtr.in conſil.210. in pri,
mouere non debet,cum in d.auct.res ꝙ dixe
rit ſpectandum tempus dationis, & magis
13 credatur Docto. † legenti , quàm conſulen-
ti,vt per Cra.de ant. temp. par.1.num.56. ſi
enim inſpicitur tempus dotationis, non aūt
excluſionis,non ſatis percipio quid referat ,
auctæ ſint facultates dum excluditur ; quaſi
verò dos,quæ congrua fuit,vbi data eſt,deſi
nat eſſe: Aut enim verum non eſt inſpici cō-
gruitatem quando dos datur: aut impoſſibi
le,vt tempus excluſionis immutet ; nam cō-
gruitas penderetur in ipſa excluſione, nō in
datione,interimq; eſſet in pendenti . Sed &
14 rationes † Caſtr. ſunt valdè leues : quod.n.
ait immunitatem conceſſam ob pauperta-
tem, ſuperuenientibus diuitijs euaneſcere ;
nihil facit ; nam ceſſante cauſa immunita-
tis temporalis , illa etiam ceſſat : Verùm do
tatio,quæ ſemel fuit decens, ab euentu non
corrumpitur .

Non obſtat, quòd ſpectemus patrimoniū
binubi,tempore mortis.l.ſi conſtante. C. de
don.an. nu. nam conuerto hoc argumentū.
ſiquidem , id habet locum in diſpoſitionib⁹,
quæ reuocabiles ſunt, non in alijs,vt eſt gl.
in §.quia verò hacten⁹.in No. de nup. Et dos
eſt ex illis, quæ non poſſunt reuocari . Illud
item , quòd ſi pater leget pro dote centum ,
moxq; dum locat filiam, det quinquaginta,
altera quinquaginta ea petat , vt per Bart.l.
Mutius.de leg.2.nihili eſt,quia totum id pē-
det ex voluntate patris , qui non mutato le-
gato moritur , & iccircò cenſetur velle dotē
augeri . Ex quibus palam fit,ſententiam al
teram pluribus auctoritatibus,ac meliorib⁹
rationibus , fultam eſſe. Concludo itaque
ob ſuperuenientes facultates, non immuta-
ri dotationem , quæ legitima erat . Et ideò
15 † in terminis noſtris reſponſum eſt,non tem
pus mortis,ſed dationis ſpectari, vbi de ſup-
plemento tractetur . Cor.d.conſil. pri. num.
17.in 4.& Soc.iun.conſil.61.num.8.ver.ſecū
do.in 4.qui ſubſcribit conſil.Taurel.& aper-
tè caſum hunc finit. Et ex his omnibus,du
bitationes ſublatæ ſunt. Libet tamen , vt
res ipſa magis eluceat, ſigillatim rſidere.

Non obſtat ergò primò d.conſil.Caſtren.
210. quia legendo contrarium voluit in d.
auct. res quæ.& ſupra etiam reſponſum eſt .
Minus obſtat alterum conſi.265.quia vt re-
ctè admonuit Rui.d.conſi.56.in eo caſu filia
nondum,tempore mortis dotata fuerat , &
ideò iam legitima deberi cœperat ; nos au-
tem agimus de illa.cui data erat dos a patre
viuo. De conſil. Dec. 177. ſatis dictum eſt
ſupra . Et verè cum filia, quæ dotem con-
gruam accepit a ſtatuto excludatur ; licèt
excluſio non habeat effectum , niſi poſt mor
tem , tamen iam ex tempore dotis conſtitu-
tæ inheſit illi hæc qualitas ; ſicut enim quia
fœmina nata eſt, eſt incapax ſucceſſionis in
teſtatorū, ſic & quia dotata; nam dotis con-
gruitas non deſinit auctis facultatibus , vt
nec imminutis : Semper autem eam in cō-
ſtitutione ſpectamus : quod etiam ſenſit Pa-
ris.conſil. 16.num.80. in 2. dum vel tempus
matrimonij,vel mortis attendi dixit:ſi enim
viuus pater dotat, nuptiarum: ſi moriens,ip
ſius mortis inſpiciemus . Soc.verò con. 100.
in 3.num.9. non eſt multi faciendum, quia
obiter attigit ; quod inde patet , quia citat
Alexan.conſil.32.alias eſt 33.in 4. vbi tenet
ſpectandum eſſe tempus dotis conſtitutæ,vt
etiam ſupra dixi .

Non obſtat, quòd in legitima conſidere-
tur tempus mortis , aucto patrimonio, quia
contraria opin. verior eſt , ac receptior , &
ideò conuerto argu. Secundo reſpond. non
valere in propoſito argumentationē à legi-
tima ad dotē:quia hæc ex neceſſitate,nā pa-
ter cogitur dotare filium.l.qui liberos.de ri.
nup. Illa ex voluntate adſignatur à patre vi-
uo; cum non debeatur niſi mortis tempore :
Aliæ etiam vigent differentiæ, vt demon-
ſtraui ſuperius.

Nō obſtāt verba ſtatuti,ibi,niſi eſſent do-
tatæ &c.quia illic agit̄ de dote relicta ī teſta-
mēto qđ adita hr̄ditate confirmat̄.l.ſi nemo.
de teſt.tu.& aliud eſt ī hr̄ditate futura, aliud
in iam adita , aliter etiam ſupra rn̄ſum eſt .

Quò verò ad deciſ. Gram. 101. & conſſ.
Rui.& aliorum: Certum eſt,illa ad rem mul
tum conferre , & præſentem controuerſiam
finire : quandoquidem & hic contenditur ,
an ſupplementum deberi poſſit ex ſtatutis :
& ſupra oſtēdi verius eſſe,vt ne debeatur: &
quatenus deberetur,ad tēpus conſtitutionis
dotis recurrendū eſt,vt ſupra declaraui . Ex
quibus omnibus arbitror non eſſe locum pe
titioni ſupplementi. Et quæſo doctiſſ. Iudex
hęc omnia diligenter ſcrutetur:quia ſat ſcio
illum in hanc ſententiam facillimè deſcen-
ſurum eſſe .

ARGV-

ARGVMENTVM.

PROCVRATOR An & quãdo de ſuo teneatur latè explicatur, & an poſsit hereditas repudiari, vt in fraudem fiſci, ſeu Creditorum dici non poſsit. & in his plures textus enucleantur.

SVMMARIVM.

1 *PROCVRATOR qui obligationem ſuſcepit nomine procuratorio tantum, an teneatur nomine proprio, & num. ſeqq.*

2 *Bart. & ſequacium diſtinctio, in l. procurator, qui pro euictione. de procurat. non approbatur.*

3 *Accurſ. diſtinctio in l. procurator. de procur. probatur.*

4 *Intellectus ad l. procurator. de procur.*

5 *Intellectus ad l. cum poſt. §. 1. de admin. tut. & nume. 9.*

6 *Filio, cum, familias, contrahens, cenetur contemplatione patris contraxiſſe.*

7 *Contrahens cum inſtitore, ſi præponens abſit, ipſius inſtitoris contemplatione, contraxiſſe præſumitur.*

8 *Procuratoris nomen quoties obligationi inſeritur, etiam ſi, & proprium additum ſit, ſemper procuratorio nomine obligatio ſuſcepta dicitur.*

10 *Procuratorio nomine, rem geſtam, in dubio interpretamur.*

11 *Procurator quãuis nominatim ſe ipſum obliget, adhuc non dicitur nomine ſuo obligatus, ſecus ſi ẽt ſuos heredes obligaſſet, vel aliàs verba ſint valdè preciſa, num. ſeq.*

13 *Dictio, &, aliquando non implicat, ſed potius ſecum fert emphaſim quandam, & nil operatur.*

14 *Procurator ita concipiens obligationem, obliga tutti li ſuoi beni, intelligitur de bonis principalis.*

15 *Dictio, ſuus, plerunque idem valet, quod illius.*

16 *Procurator vbi Dominus non eſt ſoluendo, licèt ſit obligatus, liberatur, ſi actione cedat.*

17 *Hereditas, an repudiari poſſit in præiudicium fiſci, ſeu creditorum.*

18 *Intellectus ad l. in fraudem. de iur. fiſc. & num. 21. & 23.*

Fraudis ſuſpicio in non acquirendo quando ceſſet, quàmuis id fiſco, vel aliter præiudicet. & n. 20.

19 *Gloſ. intellectus ad l. patrem, quæ in fraud. cred. dãnatur, & tex. ille declaratur.*

21 *Fraudare creditores non dicitur, qui ſtatim fideicommiſſum reſtituit.*

Reſtituere poſt mortem rogatus, poteſt ante reſtituere.

22 *Bannitum poſſe repudiare hereditatem ſibi delatam voluerunt plerię.*

CONSILIVM XXXVI.

IN hac controuerſia, an & qñ procurator finito officio teneatur, & an, vel proprio, vel procuratorio nomine cõtraxiſſe dicatur; Doct. noſtri varijs modis diſtinguũt, nec tamen ſatis ſe explicant, & materiam hanc difficilem appellat Soc. in conſil. 154. in 2. qui omnibus latius diſſerit de tota hac re. Ego eum caſum tantum explicabo, qui ſpeciei propoſitæ magis conuenire videbitur,
1 hoc eſt, quando procurator † obligationem ſuſcipit nomine procuratorio tantum. Et cõtendunt Docto. an ipſe teneatur nomine ꝓ-
2 prio. Bar. † in l. procurator, qui pro euictione. de procurat. diſtinguit an actus ſit obligatorius vtrinq;, an ex vna parte tãtum, primo caſu non tenetur nomine ſuo, altero tenetur, & opin. Bar. pleriq; ſecuti ſunt, vt Caſtren. ibi & l. vlt. de inſtit. Salic. l. ei qui. C. qđ cum eo. qui tamen Bar non meminit, niſi q̃dam, vt ſuſpicor, deſint. Aret. conſil. 29. Paris. cõſ. 78. n. 39. & 40. in pri. & cõem dicit ac refert Rip. Iaſ. & Imo. in l. 4. de re iud. Gab. Eugub. conſil. 71. nu. 1. qui latè rem tractat. Sed hæc diſtinctiò non eſt firmis rationibus communita, cum ſemper directa actio procuratori quæratur, etiam ſi contractus non pariat obligationem mutuam, vt rectè ſenſit Fulg. d. l. procurator. ideoque ſi hæc ratio tãti eſſet, vt procurator obligaretur, fruſtra diſtingueremus. Præterea aut ei ſufficit procuratorio nomine contrahere ad euitandũ onus propriæ obligationis, aut non; ſi ſufficit, non eſt confugiendum ad diſtinctionẽ Bar. cum, quoties nomine procuratorio gerit, videatur proteſtari ſe nolle obligare: ſin minus, perpetuo obligabitur ſuo nomine. Altera fuit ſententia Iac. de Aret. noluit. n. ipſe eum qui contraxit vti procurator, teneri ſuo nomine, quã & multi probarunt. Bal. d. l. procurator. vbi & Alber. qui addit, quòd quaſi omnes Moderni ſequũtur Iac. de Aret. & hanc opin. contra Bar. communem eſſe teſtatur Siluan. conſil. 8. vbi fuſè examinat. Neq; obſtare videtur. l. ſeruum Titij. mand. quia, vt rectè reſpondet Alber. d. l. procurator. non probatur ibi. procuratorem teneri de euictione, ſed tantum ad non mouendam controuerſiam, imò nec ad rem tradendã, vt idem ait. in l. 1. num. 9. eo. tit. mand. & dicam infra. Nec etiam l. ſolutum. §. per liberam. de pig. act. quia reſponderi poteſt, quòd ibi nomine proprio contraxerat, non procuratorio, & ita quidã reſpõdent. Tertia fuit opin. Accur. primo omnium diſtinguentis,

inter

Inter neceſſarium adminiſtratorem,& volũtarium in d.l.procurator. & alibi ſœpè. quã ſeqq. Bald.l.vlt.ſi quis caut.& Fulg.d.l. procurator,vbi eam ſubtiliter defendit, & alij quos omitto.
3 Et hanc opinor ego cæteris veriorem, licèt minus communis videatur; ſiquidem certiſſimis I.C. reſponſis confirmata eſt. Primo enim eam probat d.l.procura-
4 tor. † in qua dubitandum non eſt, eum qui promiſerat,vt procuratorem promiſiſſe. Si enim etiam proprio nomine obligationis vinculum ſuſcepiſſet, fruſtra I.C.quæreret, an finito officio teneretur; namq; & eo durãte, & finito, illum ęquè obligari certum eſt, cum officij finis non debeat mutare obligationem propriam: quarè cum I.C.dubitet, an ſi gerere negotia deſierit, amplius ſit obligatus,conſequens eſt,vt de ea obligatione quæratur, quæ ex ratione officij pendebat. Sed & ea verba,pro Domino,&c. manifeſtę oſtendunt, eum promiſiſſe vti procuratorẽ, vt per Bart.l.1.§.nunciatio.nu.17. de op.no. nunc. & enim ſi ſe nomine proprio obligaſſet,non procuratio,non diceretur verè,& ꝓprie pro domino promiſiſſe. Senſus ergo eſt, quòd qui vti procurator nomine alieno obligationem ſuſcepit,non debet onus recuſare. Et hoc idem probant euidenter verba illa, Prætoris auxilio non releuabitur, quæ, ſi ad propriam obligationem referantur, frigida ſunt, & nullam habent rationem: quoniam releuat Prætor eos, qui alieno nomine contraxerunt, non etiam eos, qui proprio,vt eſt
5 Tex.in † l.cum poſt §.1.de ad.tut.vbi curatori,qui egreſſus eſt officium,Prętor nõ ſubuenit. egreſſus autem erat,nõ quia proprio nomine dotẽ promiſiſſet, vt ibi expreſſum eſt, non vt de ſuo, inquit dotem daret, & ille patruus,& curator,ſed quia ampliorem conſtituerat,quàm patrimonium adultę exigeret. nec quicquàm faciunt ea verba, fidẽ ſuam adſtrinxit,namque nihil aliud ſignificant,ꝗ procuratoris munus impleuit:vt procurator ſe obligauit: qui dicitur fidem ſuam adſtringere, dum ipſe promittit, & quodammodo fide ſua eſſe iubet. Secundo cum ſœpè decretũ ſit,ne tutores cõueniantur ſi ſint adulti annos vigitiquinq; egreſſi l.1.C.quãdo ex fac. tut. hoc indicar ipſo iure eos fuiſſe obligatos,alioqui nõ erar opus decreto,quo eximerentur. Tertio idem probat l.illud.de euict.vbi ſi tutor nomine pupilli vendat,& ſic tutorio nomine Bar.d.§.nunciatio.nu.16. vtiliter agitur cõtra pupillum, & ſic directò obligatur tutor,& vt ibi intelligitur, in parte quæ verſa non eſt in rem pupilli,prius conuenitur tutor, ſi ſoluendo ſit,ſin minus, pupillus, quia non malè, inquit I.C.cum tutoribus contrahitur: quæ ratio uiget etiam in procuratore; nam ſi tutor cõuenitur vbi ſoluendo ſit,quando nomine pupilli cõtraxit, non alia ratione, quàm quòd ipſe eſt obligatus, idem & in procuratore fateri oportet. Quartò eſt Tex. clarus, quem miror Doctо. non conſideraſſe in l.ſed & ſi quis.§.1. de inſtit.vbi expreſſim dicitur inſtitorem ipſum obligari: Eſt & alter Tex.in l.ſed Iulianus.§. interdum.ad S.C.Maced.vbi filiusfam.inſtitor opponit excep. Macedon. ſi conuenlatur: quæ res probat & inſtitorem ex ſuo contractu conueniri.& mirum eſt Doct hęc duo loca non aduertiſſe: & in procuratore eſt reſponſum Papin.l.in eum.co.de inſtit. vbi dicitur dominum vtili actione conueniri, etiã ſi procurator ſit ſoluendo: quaſi certum ſit, directam dari in procuratorem. & ideo idẽ Papin.alibi relatus ab Vlp.in l.Iulianus.§.ſi procurator. de act.empt.dubitauir, an ſi procurator vendiderit, dominus conueniri poſſit, quæ dubitatio eſſet inepta, ſi procurator non connueniretur. hinc etiam dominus inuito procuratore non agit, contra venditorẽ, de euictione licèt actione cedere cogatur. l. poſſeſſio. de acquir.poſſ. niſi fortè aliter rem ſuam ſeruare non poſſit l.1.& ſeq. de inſtit. Vtilis autem actio hæc, quæ contra dominũ datur, neg.geſt.dici poteſt, quia contrahens cum procuratore mandatum domini ſecutus dicitur, l.liberto.l.idem.§. idem Papin. lib.3.de neg.geſt.& ſic intelligimus. l. ſi mutuam.& ſimiles.C.de exerc. Et d.§. per liberam.& ipſe tam certò euincit rem ita eſſe, vt qui dubitet parum accuratè pendat.nam diſertè ibi dicitur, procuratorem pigneraticia teneri,qui tex.anſam dedit Bar.vr diſtinguerer,vt ſupra retuli. quod etiam tam manifeſtò deprehẽditur ex l.cum venditore.C. vbi cauſ. fiſc. vt qui aliter interpretetur violet verba legis. Hũc etiam pertinet d.l.ſeruum Titij. in qua procurator, nec de euictione tenetur,nec etiam ad tradendum, vt probãt ea verba,concedendam vindicationem, qa ignarus vendidit: & ob id ei poſſidenti ſuccurreretur ſi poſſideret, at verò cum vterq; in d.l.ſit in pari cauſa; potior eſt cõditio emptoris poſſidentis. Additur & l. Papin. de public.vbi re euicta etiam à domino conuenitur procurator, qui vendidit. Et ratio ſat euidens adferri poteſt, quia ſcilicèt cũ quis contrahit vt procurator, promittitq; ſe ſoluturũ certam ſummam,obligatio heret perſonæ procuratoris, cui conſultum eſt actione mandati contra dominum,& explicatio nominis officij non facit, vt contrahens cũ procuratore illum non habeat obligatum, ſed acquirit actionem procurator aduerſus domi-

minum. & hoc eſt quod dicitur. d.l. procu-
rator. eum qui ſuſcepit obligationem fruſtra
onus recuſare: quæ verba hoc ſignificant,
eum qui ſe obligauit, quia ei mandatũ erat,
non rectè recuſare onus: ſequitur enim pro-
curator fidem domini, & agit contraria mã
dati contra eum. Et ex his conſtat, ſenten-
tiam Accur. cęteris eſſe veriorem, ſecundũ
quam videretur Dominus Vincentius tene
ri fiſco Mantuæ, quàmuis vt procurator cõ-
traxiſſet. Volui autem plenius diſſerere de
tota hac materia, quia plerunq; occurrit, &
Docto. noſtri, vt ex prędictis apparet, obſcu-
rè, & inuolutè, eam tractant. Cęterum
quamcunq; opinionem harũ ſequamur, ſec⁹
eſſe arbitror. Sed vt ſpeciem hanc facilius
explicare valeamus, prius inquirendũ eſt, an
nomine ſuo, an procuratorio, ſe obligauerit
Dominus Vincentius. & certum eſt ex infra
ſcriptis eũ procuratorio nomine ſe obligaſ-
ſe. Primo quia cum ipſe eſſet filiusfamilias,
qui nihil in bonis habebat, prçſumendũ eſt,
6 fiſci procuratorẽ contemplatione patris † cõ
traxiſſe: ſicut alias præſumimus, eum qui cõ
7 trahit † cum inſtitore, ipſius contemplatio-
ne: contraxiſſe, ſi præponens abſit, vt eſt cõſ.
Caſtr. 149. in ant. quod eſt 20. in no. in 2. &
huius conſ. meminit. Caſtren. in l. 1. §. exerci
tor. de exerc. & in terminis, quòd quando qs
contrahit cum filiofam. cenſeatur contraxiſ
ſe patris contemplatione. trad. Paris. cõſ. 94.
num. 36. in pri. Secundo quia exprimitur
nomen procuratoris in ipſo inſtrumento, &
copia mandati exhibetur, & enim quoties
8 † procuratoris nomen obligationi inſerit̃, ēt
ſi & proprium additum ſit, ſemper procura-
torio nomine obligatio ſuſcepta dicit̃, ſiuè
propriũ præcedat, ſiuè ſequatur, vt poſt Bar.
declarant Iaſ. d. §. nunciatio. nu. 4. Rui. num.
36. Alciat. num. 23. quorum maior eſt aucto
ritas, quàm Boer. aliud dicentis in dec. 273.
vbi fusè hanc materiam examinat. & idem
etiam ſentit Ang. in d. l. ſi pupilli. §. 1. num. 4.
9 & probatur expreſsè in d. l. cum poſt † §. 1.
ibi, patruus, & curator. nam verbum, patru⁹,
nõ facit, vt procuratorio nomine obligatio
inducat̃, vt probant ea verba, mouet ꝙ nõ,
vt de ſuo dotem daret. quorum eſt ſenſus, vt
tanquàm curator potius promiſerit de re a-
dultæ, quàm vt patruus de ſuo. Sic & in l. vl
tima. de inſtit. ſecũdum communem ſenſũ,
inſtitor proprio nomine obligatus non eſt,
& tamen dictum erat, Octauius Terminalis
rem agens, & ſic vtrumq; nomen, proprium,
& officij, expreſſum: ſed & ſi inſtitor eſſet
ibi, etiam ipſe obligatus. non ideò minus in
ſtitorio nomine negotiũ geſtum diceretur
ſecundum omnes. Tertio, in dubio interp-
10 tamur † rem geſtam nomine procuratorio,
etiam ſi ſimpliciter procurator contraxerit
vt poſt Bart. tradd. omnes in l. poſt dotem. ſo.
matrim. Cro. conſil. 335. num. 24. & plenè,
Alc. reg. 2. præſ. 24. de præſum. quæ regula li-
cèt habeat locum quò ad mãdantem, & mã-
datarium Alexan. d. l. poſt dotem. num. 14. ta
men quando contrahens ſcit procurato-
rem habere mãdatum, & quo ad eum opera-
tur Alc. plenè d. præſ. 24. num. 5. & ſeqq. quã-
to magis ergò hic dicemus rem geſtam pro-
curatorio nomine, cũ id expreſſũ ſit? Quar-
11 to etiam ſi procurator † nominatim ſe ipſum
obliget, adhuc ꝓcuratorio nomine obliga-
tio contrahi dicit̃, nec ipſe nomine ſuo dici-
tur obligatus, nec finito officio conuenitur
ſecundum eos qui ſeqq. communem opin.
Bal. conſil. 2. in 5. qui ait, ſi fanticellus obli-
get ſe ſimpliciter, eum nomine proprio tene
ri, aliud apertè indicans, ſi officij nomen ad-
didiſſet. Sic & Ange. d. l. procurator. vult vt
inſtitores, qui ſe ipſos obligant inſtitorio no
mine, non teneantur functi officio. quod ali-
bi repetit idem Ang. in l. 1. §. eſt aũt. de exer.
in l. 4. de re iud. in l. eandem, vbi & Imol. de
duobus re. & in l. cum te. in fi. C. ſi cer. pet.
quæ loca congerit Dominus Roncheg. in d.
l. eandem. num. 170. & eſt in terminis conſi.
Dec. 510. quod uidendum eſt. Si ergo etiã
ſi procurator nomine ſuo ſe obliget, tamen
vt procurator tantum contraxiſſe dicitur:
quanto maximè cum in his inſtrumentis D.
Vincentius nuſquàm ſe ipſum obligauerit,
vt mox probabimus dicemus eum procura-
torio nomine fideiuſſiſſe?

12 Fateor, † quòd ſi non tantum ſe, ſed here-
des obligaſſet, aliud cõſtitueremus, quia tũc
nimis certa eſt mens eius, ſe nomine etiã pro
prio obligare volentis. Corn. conſil. 6. nu. 6.
in 2. Rim. conſil. 157. Gram. conſil. 17. ciuil.
Gozad. conſil. 78. num. 9. cum alijs, quæ cita
ri poſſent. Idem ſi verba ſint valdè præciſa
vt in caſu Soc. iu. conſ. 27. n. 8. in 2. qui reſpõ-
dit Oratorem Regis Francorum proprio no
mine fuiſſe obligatum, quia dixerat ponete
à mio conto, ſed & alia concurrebant ibi, vt
per eum: vt & in caſu alterius Soc. in d. conſ.
154. vbi ille dixerat, pro ſe, quæ apud eum vi
deri poſſunt.

At verò quoties aliquo modo verba tra-
hi poſſint ad obligationem procuratoriam,
omnes conſentiunt eam tantum ineſſe, & eſt
pulchrum conſil. Cor. 129. num. 6. & 9. in 4.
qui etiam ſi in ſuo caſu mentio heredum fa-
cta eſſet, tentat tamen obligationem reſtrin
gere ad nomen procuratoriũ. Quintò & ma
gis in ſpecie, verba inſtrumentorum, quę ex-
hibentur rectè perpenſa, hoc idem manife-

N ſtè

ſtè probant,ſunt autem hæc. Preſenta il Si-
gnor Caualiere, il Signor Vicenzo Paniz-
za, & come Procuratore di ſuo Padre,come
p mãdato &c.fede del qual'è nella filza &c,
14 licèt.n.illa dictio,& † videatur implicare, vt
etiam nomine ſuo teneatur, tamẽ re uera a-
liud eſt. nã oportebat ſcribere,in ſuo nome
& come Procuratore, ſi & ipſe obligari de-
buiſſet proprio nomine, nec rectè ob dictio-
nem, &, id ſubintelligitur: Sed potius eam
capimus interpretationem, vt dictio hęc ſe-
cum ferat quandam emphaſim, qua ſignifi-
cetur qualitas,quæ debeat conſiderari, vt ſi
quis dicat exhibeo tibi hunc hominem, &
vti amicum meum: nam his verbis admone
tur is,cui exhibetur homo,vt licèt eum non
cognoſcat,ei tamẽ præſto ſit ob amicitiam,
qua commẽdanti coniungitur,& multa poſ-
ſent exempla adferri. Sic & in propoſito cũ
Dominus Vincentius eſſet filiusfam.& nihil
haberet in bonis,exhibitor eius dixit,ſignor
Vicenzo Panizza,& come Procuratore; nõ
ſecus, ac ſi dixiſſet,exhibeo D. Vincentium
& vt procuratorem, non vt D. Vincentium
filiumfam. ſic etiam ſi quis dicat promitto,
& vti procurator; ſignificat ſe nolle obligari
nomine ſuo, ac ſi dixiſſet promitto ſicut is q
ſum procurator,vt ſi in d.l.fin. de inſtit. ſcri-
ptum eſſet Octauius Terminalis, & vti pro-
curator.interptaremur,& non vti Octauius,
& optimè facit.l.ſi ita.§.Chryſog.de ver. ob.
vbi I.C.ſemel dicit,libertus Zoſas rem agẽs,
& ſemel,Zoſas libertus, & rem agens, quaſi
idẽ ſit, ſiue quis omittat, ſiue addat copulã.
Et cum,vt dixi, verba etiam violenter torq-
ri debeant, vt ad procuratorium tantum no
men referantur, in præſenti ſpecie non vide
tur dubitandum.

Neq; obſtat,quòd infra dicatur ſotto obli
gatione di tutti i ſuoi beni,quia verba huiuſ
modi ad bona patris pertinent, tum ex pro-
prietate, tũ etiam ex ratione efficaciſſima.
15 Dictio enim †,ſuis, apud I.C.non ſemper ha
bet reciprocationem, ſed & plerunq; idem
valet quòd, illius, vt qui dicit bona ſua,
ſignificet non tantum bona propria,ſed alte
rius,vt eſt Tex.in l.debitor.ad S.C.Treb.vbi
I.C. ad tollendam hãc ambiguitatem expo-
nit, id eſt, teſtatoris,& ita trad.Alc.lib.5.Pa
rerg.cap.20.& ob id Doct.in l.poſt mortem.
C.de fidei.dubitant,an dictio,ſuam, referãt
ad heredem,an ad fideicommiſſarium, vt p
Salic.ibi. Ratio autem eſt, quia cum vti p
curator ſe obligauerit, debet quod ſequitur
intelligi, de bonis patris,tum quia hypothe
ca perſonali obligationi accedit, tũ quia,
vbi ſemel quis procuratorio nomine actum
cœpit, qualitas hæc, pro repetita habetur
in cęteris,vt per Bar.Alex.& alios d.§.Chry-
ſogonus.Additur his, q cum D. Vincentius
det poteſtatẽ obligandi, & vendendi bona
feudalia, & licentiam petendi, neceſſe eſt,
vt id geſtum dicamus procuratorio nomine:
qñquidem ſi proprio interpretaremur,actus
non conſiſteret;neque enim is erat dominus
feudaliũ.Sed & hoc eſſet contra mentẽ pro-
curatoris fiſci, cuius intereſt habere obliga-
ta bona patris, non autem filijfam. qui tum
erat pauper; & ideo clarum eſt verba illa,
ſuoi beni, intelligi de bonis patris. Et hanc
eſſe opinor meram veritatem.

Hæc cum ita ſint, in tuto eſt D. Vincen-
tius,quamcunque ex prædictis opinionibus
ſequamur. Si enim Bar. probamus, verſa-
mur in caſu, in quo non naſcitur obligatio
vtrinq;.& in obligatione verbali, quòd pro-
curator finito officio non teneatur,eſt deciſ.
Bald.in l.ſi quis.C.quod cum eo.& Sali. in l.
ei qui.eo.quos ſeq.Pariſ.d.conſil. 78. nu. 42.
in pri. Si vero Iac.Are. ſequi volumus, nul-
lum ſubeſt dubium, ait enim generaliter p-
curatorem non teneri officio finito. Quia
etiam etiam ſi gloſ.amplectimur, quæ,vt di-
xi,minus communis eſt, & in foro ſolemus
attendere communes ſententias; adhuc idẽ
iuris eſt: quia cum dominus ſoluẽdo nõ ſit,
16 † ideoq; inanis futura ſit actio mandãti;pro-
curator liberatur,ſi actione cedat, vt eſt do-
ctrina Bart.in d.l.procurator.& ſeq.Rui.cõſ.
94.in pri.qui eum defendit à Caſtr.& Pariſ.
d.conſil.78.d.num.42. qui tamen corruptus
eſt in meo codice. deeſt enim negatio. nam
legendum eſt ſoluendo non ſit.neq; id ratio-
ne caret. Si.n. procurator cedere cogitur
actione domino,& ſic nihil vtilitatis habere
poteſt, ita quoq; conuenit,vt ſaltem, vbi do-
minus non eſt ſoluendo liberetur, ſi actione
cedat. Et ex his abſolutus eſt primus arti-
culus,an Dominus Vincẽtius de ſuo teneat.

Agamus nunc de altero, an quatenus
de ſuo teneretur, ei licuerit repudiare here-
17. ditatem † in præiudicium fiſci creditoris.Et
certè non caret res hæc difficultate ob Tex.
in l.in fraudem.de iu.fi. vbi dicitur fraudem
conſiderari quo ad fiſcum,ſi nõ acquiratur:
& maxime quia diſtinctio adhibita à Clariſ.
D. Aduocato non ſatis ſubſiſtere videtur.At
tamen exiſtimo nullam hic fraudem ſubeſ-
ſe, & Dominum Vincentium rectè delatam
hereditatem repudiaſſe, nec poſſe fiſcum re-
uocare, quod legitimè geſtum eſt. Et quò
ad d.l.in fraudem.multis modis reſpond. ex
18 mente Docto. Primo,quòd illa † l.procedit,
quando quis deſinit acquirere, cum iam cœ
piſſet, vt in eo, qui omittit poſſeſſionem ne
vſucapiat. ita Io.Annib. Can. in l. poſt con-

tra-

tractum.num.325.de dona. Secundo, quòd verbum, quęratur, referamus ad eum, in quē transfertur res, non ad eum, qui non acquirit ſic Alc.li.3.c.19.Parerg. Sed quoniam hę reſpōſiones nō ſatis mihi probantur, & repugnant menti aliorum Docto. Ego Tertio reſpond.& eſt veriſſ.reſponſio, quòd ea l.non procedit quando pater non acquirit in gratiam filiorum, quos fiſco ex debita pietate præfert, hic eſt Tex clarus in l.cum quidam. eo.de iu.fi. vbi ſi pater emancipat filium, vt adeat hereditatem, nō videtur facere in fraudem fiſci, eo quòd non acquirat. Ratio dubitandi erat, quia in quærendis fit fraus fiſco d.l.in fraudem. quod eſt cōtra regulam l. qui autem. quæ in fraud.cre.& l.non fraudātur. de reg.iu.ratio decidendi eſt, quia id agit pater, vt filius quærat: & id pietati paternæ condonandum eſt. Et pro hac germana harum duarum legum conciliatione allego Tex. in l.patrem.quæ in fr.cr.vbi Papin. reſpondit, patrem qui reſtituit ante diem hereditatem filio, non fraudare creditores: Nec dicatur eum Tex.loqui de priuato, non de fiſco, quia, habemus.d.l.cum quidam. quæ nominatim agit de fiſco. quinimò d.l.patrem. tractat de iure iam quæſito patri, nam ibi adiuerat hereditatem, & poterat retinere Trebellianam & ſic & reſtituendo ante tempus, & non deducendo Treb. deminuit patrimonium: & nihilominus prudentiſſimus Papin. reſpondit, non fraudari creditores: & huius rei eſt ratio, vt ille ait, quia pater plenam fidem, & debitam pietatem exhibitionis ſequitur. Plenam fidem, dum totam hereditatem reſtituit, l.ſi ſponſus.§.ſi quis rogatus.de don.int. vi.& vx.l.1.C.ad l.falc. Debitam verò pietatatē exhibitionis, dum ante tempus reddit, vt filij ſe ipſos eorūq, familias ſuſtineāt; exhibitionem refero ad alimenta, ex vſu I.C.l.1.in prin.de off.præf.vrb.l.vlt.de in rem verſ. l.ſi quis.in prin.de lib.agn l.1.§.ſi pup.de tut. & rat.diſtr.ceſſat itaq; fraudis ſuſpicio, quoties pater filijs ſuis conſulit, & lex interpretatur id ex pietate, & non ex fraude geſtum. & hæc eſt clara & inſignis declaratio. & ne auctoritate carcamus, in terminis, ita declarat Zaſ.in d.l.patrem.& dicit eſſe proprium ſenſum eius loci, qui etiam addit in fin.quòd fideicommiſſum tam pinguem naturam habet & tanta in eo habetur ratio fidei, vt ceſſet ſuſpicio fraudis, quod probari poteſt ex l.debitorem.quæ ſeq.d.l.patrem.quę agit de extraneo, & tamen dicitur ceſſare fraudē, quia fideliter facit, cum totum fideicommiſſum reſtituit.

19 Non ignoro gl.† duobus modis d.l.patrē. interpretari, Primo vt tp̄s adiectū fuerit in gratiam filij; altero vt pater die præſenti eſſet grauatus reſtituere. Sed neuter mihi probatur: namq; ſi tempus adiectum eſſet gratia fideicommiſſarij, fructus quoq, ad eum pertinuiſſent l.in fideicommiſſi.§.cum Pollidius. de vſu.l.cū ex filio.de vulg.& pupill.l.ſi ita.§. Pegaſus.de leg.2.l.Sei⁹.ad S.C.Treb.& ideò fruſtra Excell.ingenij Papin. dubitaret, an fraus facta eſſet creditoribus, cum pater debitor conſeruare teneretur fructus filio. Et ſi die præſenti reſtituere is fuiſſet rogatus, fideicommiſſum nō valeret l.cum filio.de leg. pri.quod ibi Fulg.etiam animaduertit. Bar. itaq; putat fideicommiſſum fuiſſe relictum in diem mortis, non ex voluntate, ſed ex neceſſitate, eo quòd, vt dixi, filio in poteſtatę relinqui non poſſet: & ideò ex mente eius nō fit fra⁹ creditoribus, quia Teſtator volebat, vt quàmprimum filio reſtitueretur, licèt ex quadam neceſſitate diſtuliſſet. verùm poterat mater rogare patrem, vt filium emanciparet, ſi non vt ſecundùm vulgarē formulā cogeretur.l.filiusfam.§.ſecundùm. de.leg. 1. ſaltem vt extra ordinem l.ſi cui legatum. de condit.& demonſt. Rurſus Bar. interpretatio eidē difficultati ſubijcitur, de qua ſupra. nam ſi matris voluntas fuiſſet, vt die pręſenti reſtitueretur, fructus quoq; in cauſam fideicommiſſi veniebant. vt dixi. Sed & tertio non conſtat filium de quo ibi fuiſſe in poteſtate tēpore teſtamēti: imò potius contrarium uidetur probari, dum ait Papin. ſoluto poteſtate, ſimpliciter: quæ verba tēpori teſtamēti rectè conueniunt: alioqui dicēdum fuerat, quem emancipauit: & ſi Fulg.aliter ſenſit ibi, nihil tamē allegat. Eſt & quartus eiuſdē Fulg.ſenſus, vt mater, verbo, mortis, emancipationem quoq; ſignificauerit.l.mulier.ad S.C.Tręb.l.ſi ita.quando di. leg. ced. at, ſi id ita eſſet, cui dubium nō fraudari creditores, ſi pater obſequitur teſtatrici, & ſecūdùm eius diſpoſitionem filio reſtituit? Si tamen demus ſingulas has interp̄tationes veras eſſe, nihil moror: quandoquidem, vt inquit Zaſ. & ea quam ſuperius adtuli eſt veriſſ.& ſolēt noſtri Docto.ex varijs interpretationibus ad vnam l.in ſe veris decidere multas quęſtiones, & ſi ergò verę ſint glo.Bar. & Fulg. interp̄tationes nō ideò minus vera eſt mea & Zaſ.

Quinimò, in ſpecie propoſita dicere poſſumus, Dominum Vincentium eſſe ſecutum mentem teſtatoris, quoniam cautum eſt Teſtamēto nè bona obligētur, alioqui in ſequētem gradum transferantur, vt maneant in familia: quarè pater, qui repudiat, nè ſi adit bona incipiant eſſe obligata, & committat in voluntatē teſtatoris, dicitur ſequi mentē

N 2 eius:

eius : & ſic Bart. interpretatio ad dictã l.
patrem . caſui etiam noſtro conueniret ,
quod tamen ſuperuacuò additum eſt , quia
verè pietas paterna excludit fraudem , vt
docui paulò ſuprà .

Nil mirum itaq; eſt ſi in l. cum quidam .
pater emancipando filium , vt heredita-
20 tem ſibi quærat , † non dicitur fraudare cre
ditores , namq; potius filio ſuo conſulit ,
& pro pietate ſua eum fiſco præfert , &
hoc videtur ſenſiſſe Cuiac. lib. 8. capit. 9.
obſeru. etſi non ſatis ſe explicet , & Zaſ.
ante eum attigit lib. 1. antino. iur. neu-
ter tamen recordatus eſt dictę l. patrem ,
ex qua res tota illuſtrari poterat ; namque
ſi non fit fraus quando pater iam adiuit
hereditatem , & quartam ſibi quæſitam
reddit , ac hereditatem ante tempus reſti-
tuit , quod eſt deminuere patrimonium, ex-
cuſat enim eum paterna pietas , & fidei ra-
tio , vt dicta l. patrem , quam ob id ſin-
gularem , & menti tenendam , dicit Iaſ.
§. item ſi quis in fraudem . num. 127. de
actio. quanto minus is fraudabit , qui cum
nondum aliquid quæſiſſet Filium ſuum
emancipat , vt ſibi ipſi hereditatem acqui-
rat ? vt dicta l. cum quidam . & ob id me-
ritò teſtatur Alber. dicta l. patrem . fuiſſe
ex facto determinatum , vt ſi pater dum
filium emancipat remittit ei partem vſuſ-
fruct. quem habebat in bonis aduentitijs ,
creditores eam non poſſent reuocare , &
ſeq. Rolan. quæſt. 40. num. 12. de lucr.
do.

Præterea & ſecundò dici poteſt , quòd
21 dicta l. in fraudem , † non habeat locum
in fideicommiſſo , quod poſt mortem ſuam
relinquitur , quia licèt quis illud ſtatim reſti
tuat , non dicitur tamẽ fraudare creditores ,
ſed iudicio defuncti ſatisfacere hic eſt tex.
in dicta l. poſt mortem . C. de fideicomm.
iun. dicta l. patrem . dicitur enim in dicta l.
poſt mortem . quòd qui rogatus eſt reſtitue-
re poſt mortem , interim poteſt ſatisface-
re defuncti iudicio , id eſt reſtituere here-
ditatem . Cuius rei eſt ratio , quòd qui
aliquem grauat , vt poſt mortem ſuam re-
ſtituat , cenſetur etiam voluiſſe , vt & an-
te mortem reſtitueret , l. vxorem . §. Scęuo-
la . de leg. 3. & in terminis ita declarant
dicta l. poſt mortem . & dicta l. patrem .
poſt Bald. in dicta l. poſt mortem. num. 3.
Salic. num. 9. licèt non meminerit dicta
l. patrem . Fulg. num. 7. qui dicit eſſe ca-
ſum in dicta l. patrem . in quo rogatus re-
ſtituere poſt mortem , ex iudicio teſtatoris
ante poteſt reſtituere , & Fulg. ſubſcribit
Caſtren. num. 2. Corn. num. 4. 6. & 7.
Iaſ. num. 2. licèt num. 4. ex ſententia Bar.
& Bald. ac aliorum aliter dicat tenendum,
parum tamen conſideratè : nam idem in l.
ſtipulatio iſta . §. inter. in fin. de verbor.
oblig. & rectius ex dicta l. patrem . decla-
rat dicta l. poſt mortem . Sicar. etiam d. l.
poſt mortem ſeq. Baldum & explicat dictã
l. patrem. & eundem Bald. ac Fulg. ſeqq.
Rom. l. ſed & ſi alio . num. 31. vbi latè .
ad S. C. Treb. & dicto §. inter certam . &
ibidem Alex. nu. 4. qui dicit eſſe meram
veritatem. Alc. d. §. inter. nu. 24. & 25. qui no
minatim addit , id adeò eſſe verum , vt reſti-
tutio non poſſit dici facta in fraudem credi-
torum , & citat dictam l. patrem . Amplius
Bald. in Rubr. C. de re. his quæ in fra. nu. 7.
verſic. rurſus . voluit vt diſpoſitio de qua in
d. l. patrem . tota pendeat à patris benepla-
cito . & infert ad quæſtionem de matre ,
quæ reliquerit poſt mortem viri filio com-
muni . & concludit , quòd ſi creditores pa-
tris , volunt occupare bona fideicommiſſa-
ria, ei licebit filio reſtituere, & eum ſeqq. Iaſ.
d. §. item ſi quis. d. l. poſt mortem. & d. §. inter
certam . & Rol. d. q. 40. num. 11. Cum itaq;
ex prædictis appareat , eum qui rogatus eſt
reſtituere poſt mortẽ, non dici fraudare cre-
ditores etiam ſi in vita reſtituit , quaſi ple-
nius voluntati teſtatoris ſatisfaciat, vt dicit
Alex. d. §. inter. num. 4. quem legit cum §. ſi
quis dolum. multo minus fraudabuntur , ſi
nondum ius vllum debitori ſit quæſitum .
idq; conuenit interpretationi Bar. d. l. patrẽ.
ac aliorum , qui putant illic reſtitutam eſſe
hereditatem ex iudicio teſtatoris, & hæc eſt
vera, & ſingularis reſtrictio, ad d. l. in fraudẽ.
& in fideicommiſſis tanto maximè recipien
da eſt, quæ pinguem habent naturam , & ex
fide & æquitate pendent, vt in inſtit. de lega.
§. 1. & de fideicomm. her. in prin. & ideo qui
præſtat fideicommiſſum integrũ, cum quar-
tam retinere poſſit , dicitur fideliter facere
d. l. debitorem, quæ in fr. cre. nam & ſi credi-
tores damnũ, ferant ille tamen fraudare nõ
dicitur, ſed fidẽ ſuam liberare, & dixi ſupra .
Quinetiam ſi ſequeremur ſententiam Bar. in
d. l. poſt mortem . qui voluit fideicommiſſa-
rium ibi non habere ius ex S. C. Treb. ſed ex
donatione, adhuc in cauſa filij. ſecus eſſet: pie-
tas . n. paterna hoc facit. ita in terminis rñd,
Ceph. conſ. 472. nu. 69. & nu. 76. vbi ſic intel
ligit Bald. qui aduerſari Bar. videbatur in d.
Rub. C. de re. his quæ in fr. cre. Et in iure
adeundi , vt dixi , id tanto magis procedit ,
quia non eſt in bonis l. precia . ad l. falc.
vt eſt fideicommiſſum ante reſtitutionem ,
& ideò pleriq; ex noſtris reſponderũt banni
22 tum † poſſe repudiare hereditatẽ ſibi delatã,
Dec.

Google

Dec. conſil.442.in qua cauſa,& Rui. conſil. 23. & 25. in quinto, & Rim. conſil.243. conſuluerunt, & alibi Dec. conſil.438. & conſil. 445. & Rim. conſil. 136.num.17. nec defuerunt etiam, qui voluerunt. d. l. qui autem. habere locum in fiſco, vt Nell. in ſuo tract. Ban. quæſt. 30. prima par. ſec. temp. cuius meminerunt Dec. & Rim. vbi ſupra, & Boſ. de public. bo. num. 29. qui non ſatis ſe expli cat, & videtur inclinare cum Nell. vbi ſupra. vt dicta l. qui autem. habeat locum etiam in fiſco, & vt verè dicam, non eſſet ponere os
3 in cœlum, ſi diceremus † in l. in fraudem. nihil eſſe ſpeciale in fiſco, & credo id veriſſ. maximè, quia communis ſententia eſt, quòd quando tractatur de lucro odioſo in quo Docto. d. l. accipiunt potior ſit cauſa priuati, quàm fiſci, ex l. non puto. de iu. fi. quam ſic illi interpretantur in l. pri. ſolut. matrim. ſi ergò in priuatorum cauſa, non attendimus fraudem, etiam ſi quis obueniens lucrum non accipiat, cur non idem & in fiſco, cuius cauſa, ſaltem vbi de delicto agitur, durior eſt? fruſtra igitur Accur. & Bar. diſtinguunt an quis ſit condemnatus, & tūc procedat l. in fraudem. an minus, & tunc l. cum quidam. quia etiam in condemnato non eſt habenda ratio, quòd is lucrum repudiet, cum nec in priuato id obſeruetur. nec temerè inducendum eſt diſcrimen inter priuatos, & fiſcum, qui ſolet vti iure priuati, niſi aliter lege cautum ſit. & dicta l. in fraudem. intelligenda eſt de lucro, quod in materia interdicti fraudatorij etiā in priuatis conſideratur, hoc eſt, intrinſeco & circa rem non autem extrinſeco, vt eſt Text. clarus in l. ait Prætor. §. penul. iun. gloſſ. quæ in fraud. cred. & ibi Zaſ. ponit exemplum, de eo qui emit rem viginti, quam vendere poterat quadraginta.

Et hūc eſſe verum ſenſum dictę l. in fraudem. ſatis inde probatur, quòd I. C. ibi videtur potius velle communicare ius priuati fiſco, quàm aliquid nouum in eius gratiam conſtituere. Non ſolum inquit, reuocantur res alienatæ in fraudem per donationem, ſed alio titulo quaſi id apertè diceret, fiſcus cuius cauſa odioſa eſt, videretur vti debere reuocatoria tantum in donatione, ſed vtetur etiam in contractu oneroſo: amplius & in quærendis: & ſic I. C. gradatim progreditur à donatione ad contractum oneroſum, & ab hoc ad lucrum, & communicat in his omnibus cauſis priuati ius, fiſco: alioqui abſurdiſſ. eſt, ſi potior eſt cauſa fiſci in materia reuocationis, quàm priuati, ita locutum eſſe Paulum, vt videmus: Cui enim dubium, quòd fiſcus vti poterat iure priuati, ſi & maiora habebat in eam rem priuilegia? & credo hanc eſſe meram veritatem. Et probatur hæc interpretatio ex l. ſi paterna. C. de reuoc. his quæ in fr. vbi gloſſ. in ver. priuatis, vult, vt fiſcus in ea materia vtatur priuilegio in cauſa principali tantum, quam nominatim ibi ſeq. Salic. & alij etiam omnes probare videntur, dum tacitè cum ea tranſeunt. dicitur enim ibi quòd ſi filius abſtinet ſe ab hereditate patris, non fraudat creditores, addo ex gloſſ. nec fiſcum, niſi in cauſa primipili, & ſic ibi eſt deciſ. in terminis noſtris, & quàmuis hæc declaratio noua ſit, tamen cum verbis conueniat, & regulæ iuris, vt fiſcus non vtatur priuilegio niſi nominatim expreſſum ſit l. ſecunda. C. de pri. fiſ. & confirmata ſit auctoritate gloſſ. & Sali. ac aliorum in dicta l. ſi paterna. & ex communi interpretatione ad dictā l. non puto. ea amplectenda eſt. nec ſcio quomodo Docto. qui aliter putant, his rationibus reſpondere poſſint.

Confirmatur etiam ſenſus hic ad dicta l. in fraudem. ex ſing. deciſ. Salic. in l. ignoti. num. 3. in fin. C. de re. dona. qui vult ſi Eccleſia vna repudiet legatum, non poſſe alteram conqueri, quaſi eius fraudandæ gratia id factum ſit, & citat dictam l. qui autem. nam ſi dicta l. habet locum in cauſa pia, cuius tot tantique ſunt fauores, non video cur non & in cauſa fiſci locum habere debeat.

Concludo itaque ex omnibus prædictis licuiſſe Domino Vincentio repudiare hereditatem ſibi delatam, nec dici poſſe fiſco vllam fraudem eſſe factam. Et ita iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR de interpretatione ſtatutorum Rauennæ, illuſque in materia ſucceſſionis, diſponens de bonis emphytheuticis, non extendi ad bona libera deſcenditur.

SVMMARIVM.

1 Filii ſororis, an ſuccedant cum patruo in bonis patrui prædefuncti, ſtante ſtatuto Rauennæ.

2 Statutum Rauennæ, Quod nemo audeat &c. declaratur, & alia etiam, & num. 6.

3 *Rubrica nigrum declarat.*
4 *Dictio ſimiliter, retinet qualitates ſuperiores.*
5 *Verbum idem ſæpiſſimè ſtat diuerſo modo in vna oratione, vt ad diuerſas perſonas refertur, & vt ratio ipſa ſuadet.*
6 *Verbum, propinquiores, comprehendit æquè maſculos, & fœminas.*
7 *Agnationis ratio non egreditur perſonas nominatas.*
8 *Statutum excludens filiam ab hereditate patris, non excludit ab hereditate fratris, & ſi frater nil aliud habeat in bonis.*
9 *Statutum Rauennæ diſponens de bonis emphytheuticis in ſucceſſione, non debet extendi ad bona libera.*
10 *Extenſio non eſt facienda in ſtatutis, ob æqualem rationem.*
11 *Statutum excludens matrem, ſtante patruo nō procedit, in patruo magno.*

CONSILIVM XXXVII.

QVAMVIS propoſita ſpecies difficultate non careat, tamen arbitror verius eſſe, vt filij D. Mariæ admittantur ad hereditatem Apollinaris patrui vna cum D. Ioan. Baptiſta eorum patruo. Et quoniam inſpecto communi iure hoc eſt certiſſ. in Nou. vt fra. fil. in auct. ceſſante. C. de legi. her. viden-
1 dum eſt an ſtatutum † Rauennæ ſub Rub. q nemo audeat &c. in fin. quo expreſſim cautū eſt, vt ſorores non ſuccedant fratribus, obſit his filijs. Si enim excluſa erat eorum mater, multo magis & ipſi l. ſi viua. C. de bon. mat. maximè cum ex eius perſona admittā tur, dicta auct. ceſſante. Et opinor ex infraſcriptis non obeſſe.
2 Primo quia illud † agit de bonis emphytheuticis, vt ex Rubrica ipſa manifeſtè probatū, quòd nemo audeat ſe inueſtiri facere vel innouari de bonis emphytheuticis &c.
3 ex qua † nigrū ipſum interpretamur l. Imperatores. de in d. add. & eſt glo. in l. 1. C. de capit. ciu. lib. 11. & tradd. omnes in l. 1. ſi cer. pet. Rom. conſil. 16. nu. 4. conſil. 104. in prin. conſil. 120. ſecundo dub. Alexan. conſil. 70. in 7. & clarè Soc. conſil. 30. num. 30. verſ. ſupereſt ergo. & conſi. 150. num. 32. in pri. Bru. art. 8. q. 20. in tracta. quòd ſtant. & alibi paſſim. Quare cum Rubrica ipſa reſtricta ſit ad bona emphytheutica, nigrum quoq; ad illa referri oportet: & tanto magis, quia in ver. volumus. expreſſim ſtatutum ipſum meminit bonorum emphytheuticorum. & inferius in altero verſ. qui videbatur generalis ſubditur, & ſimiliter ſorores, &c. illa. n. verba,
4 & ſimiliter, † retinent qualitates ſuperiores, vt eſt glo. in l. cum hi. §. ſi vni. de tranſ. Bal. cō ſil. 94. in 3. alioqui inepta eſſet comparatio ſtatuentium, ſi diceremus dotatæ non ſuccedāt in bonis emphytheuticis, niſi vt in alijs bonis ab inteſtato vocentur: & ſimiliter ſorores non ſuccedant in bonis quibuſcunq; ab inteſtatò: ſanè id eſſet nimis abſurdum cō parare ſucceſſionem bonorum omnium ſucceſſioni emphytheuticorum.

Præterea cum ſtatutum aliud ſub Rubrica de ſucceſ. fil. in bo. parentum. nō diſponat aliquid de bonis fratrum, vtique dicendum eſt hanc non fuiſſe ſtatuentium mentem, vt ſoror excluderetur, nam ſi hoc voluiſſet, expreſiſſet, poſtquàm egerat de bonis patrum, neq; enim alter locus erat aptior, aut cōgruē tior. non expreſſit. ergo l. unic. §. ſi autem. C. de cad. to. & idem eſt in alijs Rubricis de huiuſmodi ſucceſſionibus loquentibus, quæ nunquàm excludunt ſororem, ergò caſus omiſſus erit ſecundùm iuris cōmunis diſpoſitionem definiendus. l. commodiſſimè. de lib. & poſth. cum ſim.

Accedit quia, ſi intelligeremus verſ. hunc fin. loqui de bonis alijs, q̄ emphytheuticis, multa verba ſuperfluerent contra l. ſi quādo. de leg. pri. Dec. in cap. paſtoralis. in princ. de app. illa. n. verba quæ ſunt in poſtrema parte ſtatuti, filiæ, & patres, aut inania ſunt, & nullum habent ſenſum, aut omnino referūtur ad verſ. volumus, in quo nominatim agitur de ſolis emphytheuticis. ſicut ergo quando ſtatutum meminit in fine filiarum & patrū, neceſſario refertur ad bona emphytheutica; ita idem dicere oportet quò ad ſorores poſitas in eadem clauſula, & ſub eadem exceptione, vt exceptio ipſa ſit de regula iuxta tradd. in l. pri. de reg. iu. & ita iudicio meo interpretabimur hoc ſtatutum in verſic. volumus, vt conſtituat regulam hanc, vt patre diſponente filia non ſuccedat, niſi prout ei videbitur, nimirum ſcilicèt, quia præſumptio eſt pro patre, vt rectè & condecenter prouideat filiæ, iux. conſil. Caſtr. 275. in pri. quē ſequitur Dec. conſil. 26. & 276. & alibi ſœpè Docto. Voluerunt tamen ſtatuentes hoc caſu, vt pater filias competenter dotet in alijs tamen bonis allodialibus; vt ego opinor; & hæc interpretatio neceſſaria eſt, quia ſtatutum hoc initio verſ. volumus, excludit filias dotatas, & indotatas à bonis emphytheuticis. in fine autem mandat, vt dotentur à patribus, qūo quæſo hęc conueniunt, vt indotatæ excludantur, & debeant dotari? intelligemus ergo, eas indotatas quo ad emphytheutica, quæ tamen dotari debeant quo ad allo-

allodialia, & ſic declarabimus, dummodo
filiæ ſint condecenter dotatæ in alijs bonis
non emphytheuticis, nam ſi legitima reſer-
uata eis a ſtatuto de ſuc.fil.nõ ſufficiat, quia
aliquando dos debet eſſe maior legitima
inſpecto more regionis. Corn.conſil.48.cõ
ſil.91.conſil,107.conſil.111.conſil.202.ĩn 2.
Dec. conſil. 26. & tunc amplior dos conſti-
tuenda erit. ꝗ ſi bona alia non ſupereſſent,
tum omnino ad hæc confugiendum eſſet, ne
fœminæ eſſent penitus indotatę, qui tamen
caſus ſtatuto comprehenſus expreſſim non
eſt. Vel ſi hęc interpretatio non placeat,
dicemus, quòd indotatæ, ſcilicèt tẽpore ſuc-
ceſſionis excludantur, modo tamẽ congruẽ-
ter dotentur, vt voluerint ſtatuentes tollere
difficultatem eam, quam alicubi attingunt
Docto. an liceat maſculis, indotatas fœmi-
nas excludere, modo offeratur dos; de qua
Rom.conſil.442.vtram autem interpretatio
nem probemus, non refert; quia ſemper de
emphytheuticis poſtremus hic verſic.omni-
modo accipitur. Mihi tamen prior ſenſ⁹ ma
gis placet, quia ſi ſtatutũ voluiſſet quòd bo-
na emphytheutica quo ad parẽtes, & filias,
eſſent eiuſdem naturæ cum alijs, non erat a-
gendum de aliqua dotatione, cum ſatis filia
bus ſuccurrebatur altero ſtatuto quo legiti-
ma eis relinquitur, vt ſub rub. dę ſucceſſ. fil.
Rurſus non video quomodo altera interpre
tatio poſſit conuenire, quia ſi excluduntur
filiæ etiam indotatæ ab his bonis, quando
agitur de hereditate patrum; verba illa dũ-
modo ſint condecenter dotatæ per patres,
poſita in fine, repugnant; & ſtatutum ſibi cõ
trarium eſſet, quia prius diſponeret, vt in-
dotatæ excluderentur, mox vt tempore ſuc-
ceſſionis deberent eſſe dotatæ, neq; .n. verba
ſequẽtia, vel dotentur, poſſunt referri ad pa-
trem iam mortuum, quò circa, neceſſe eſt, vt
intelligam⁹ indotatas in bonis emphytheu-
ticis excludi ab hereditate patrum, modò ta
men in alijs bonis ſint condecẽter dotatæ,
& hæc de patre. Quò verò ad fratres, exiſti-
mo illa verba, condecẽter dotẽtur, pertinere
etiam ad emphytheutica, ne æqua ſit fratrũ
erga ſorores poteſtas, & patrum erga filias.
5 nec mirum, quia idem verbum † ſępiſſ.
ſtat diuerſo modo in vna oratione, pro vt ad
diuerſas perſonas refertur l.2.de off procõſ.
& leg.vbi gl.& vt ſuadet ratio ipſa, vt tradd.
omnes in l.iam hoc iure.de vulg. & l. quàm-
uis.C.de impub. & al. poterunt ergo patres
ſi dotent in allodialibus, excludere ab em-
phytheuticis, at verò fratres, ſi velint exclu-
dere ſorores ab hereditate, debebũt dotare
condecẽter, in omnibus bonis, tam allodia-
libus, quam emphytheuticis fratris defun-
cti. & ſecundum hanc interpretationem ſta-
tutum haberet magnam rationem, & eſſet
conforme alijs ſtatutis Italicis, in quib⁹ ma-
ior poteſtas indulgetur patribus in filias, q̃
fratrib⁹ in ſorores. nec arbitror aliter poſſe
intelligi hoc ſtatutũ; cum verba illa dictę fi-
liæ, & patres, omnino euincant, vt verſ. & ſi-
militer, referatur ad bona emphytheutica,
cum patrum & filiarum mentio ſit facta in
parte ſtatuti, in qua de ſolis emphytheuticis
nominatim diſpoſitũ eſt, & ſi exceptio quo
ad patres debet eſſe de regula, ideſt referri
ad emphytheutica: ita quoq; & quò ad fra-
tres, poſitos ſub eadem ferè clauſula: & prę-
ſertim ſtantibus illis verbis, & ſimiliter, quæ
indicant ſtatuẽtes retinere eandem ſpeciẽ,
& profectò impoſſibile eſt, niſi expungamus
aliqua verba ex hoc verſiculo, vt referatur
ad omnia bona. & vt hanc noſtram interpre
tationem, vt verſic. finalis agat ſolum de em
phytheuticis, uiti alicuius celebris authori-
tate communiamus, quando hic mos inole-
uit, vt maior fides adhibeatur deciſioni ali-
cuius, quam rationi, ita hoc ipſum ſtatutum
conſulendo interpretatus eſt Anchar.conſi.
125.& conſil. 433. Et in ſpecie, quòd hoc
ſtatutum tam in prin. verſ. volumus. quàm in
verſic. & ſimiliter. intelligatur de bonis em-
phytheuticis tantum, eſt conſil. Soc. iun. 71.
num. 32. in pri. qui conſuluit ſuper caſu, de
quo etiam Doct. primarij Italiæ conſulti
ſunt.

Secundo, quia alia ſtatuta ſub Rub. quòd
poſſeſſiones. & ſub Rub. de ſucceſſione filio-
rũ. & ſub Rub. in quibus caſibus. nuſquàm
diſponunt ſororem excludi à fratre, quando
agitur de hereditate fratris: & ideò caſus o-
miſſus ſecundùm communis iur. diſpoſitio-
nem definiendus eſt, l. commodiſſimè. de lib.
& poſth. cum ſimm.

Primum illud conſtituit, vt deficientib⁹
aſcendentibus, & deſcendentibus poſſeſſio-
6 nes redeant ad propinquiores, † quod verbũ
comprehendit æquè mares, ac fœminas, vt
eſt deciſ. Bald. in conſil. 331. num. 4. & in hoc
ſtatuto met ita conſuluerũt Dec. conſ. 527.
num. 3. & Pariſ. conſil. 20. num. 29. & 30. in 2.
licèt in quæſtione principali diſſentiant: qa
Dec. ſupponit agi de filia, quæ ſuccedat in
locum matris. Pariſ. verò cõtra. & ideò vide-
tur definite præſentem controuerſiam in fa
uorem D. Marię ſeu filiorum eius, dum non
conſtituit differentiam inter maſculos, & fę-
minas. Alterum præfert in hereditate pa-
terna filios maſculos, filiabus; at vltra non
7 progreditur; & ratio agnationis † non egre-
ditur perſonas nominatas; vt eſt dec. Iacop.
Rim. conſil. 223. & Virg. Silu. in conſil. ſequ.

quod

quod eſt 224.& Io.Ma.Rim.conſil. 376. qui
omnes de hoc ſtatuto de ſucceſſione Filiorũ
&c.in cauſa Rauennate reſponderunt,& ge
neraliter proditum eſt, vt licèt ſtatutum ha
beat rationem agnationis in vno caſu, non
fiat extenſio ad alium. Soc.iun. conſil.6.nu.
20.in pri.Pariſ.conſil.23.num.29.in 2.qui in
quit hoc caſu ſtatutum dici potius in fauo-
rem aliquarum perſonarum, q̃ agnationis.

Vltimum verò & ipſum ad fœminas per-
tinet, vt indicant ea verba, proximioribus
ꝓpinquis,vt expreſsè in hoc ſtatuto ſcripſit
Pariſ. conſil.22.num.53.in 2.qui inquit nul-
lam habitam rationem agnationis in eo, &
fœminas vocatas eſſe,ob dictionem, propin
quis, modo ſint intra quartum gradum; &
ſecundùm illud conſil.fuit iudicatum,vt ip-
ſe refert conſil.23.num.32.eo.& ſi contra cõ
ſuluiſſent Soc.iun.conſil.23.in pri.Dec.con-
ſil.466.& Gozad.conſil.35. & profectò cum
mater excludatur à legitima, vbi ſoror ſup-
ſit, æquè ac ſi frater ſupereſſet,vt in eo, con-
ſequens eſt,vt ſuperet omnes alios agnatos,
ſi.n.vinco vincentem te &c. l. de acceſſioni-
bus de diu.& temp.pręſ.cum ſimm.nullibiq;
expreſſum eſt, vt fratres excludant ſorores,
præterquàm in hereditate patris, ſub dicto
ſtatuto de ſucc.filiorum: Quarè ius cõmu-
ne obſeruandum erit, nec diſpoſitio exten-
denda, quaſi in cęteris caſibus nullam agna
tionis rationem ſtatuentes habuerint. Dec.
conſil.563. ad fin.eſt enim receptiſſ. vt ſtatu-
8 tum excludens †filiam ab hereditate patris,
non excludat eam ab hereditate fratris,etiã
ſi nil aliud haberet in bonis ipſe frater, vt
plenè conſuluit Corn.conſil.305. in 4. ꝑ to:
& multi addi poſſent. Sed ſatis ſit allegaſſe
Iaſ.in l. 1.§.veteres.de acq.poſſ.qui num. 26.
ꝗ multis relatis teſtatur hanc eſſe cõmunẽ
opin.& ab ea non eſſe recedendum in iudicã
do: & Idem repetit Bru. in ſuo tract. ꝗ ſtant.
maſc.art.8.q.18.num.80. Et ex his patet ſta
tuta potius prodeſſe,quàm obeſſe huic ſoro-
ri, ſeu ipſius filijs. Et ſecundùm hæc non
oporteret inquirere, an ob rationem liceat
9 extẽdere ſtatutum† diſponens de bonis em-
phytheuticis ad bona libera, quia ſtatuen-
tes nõ fuerunt adducti hac ratione, vt ſupra
concluſum eſt. Cęterum & ſi daremus agna
tionis habitam fuiſſe ab eis rationem, ta-
men ob id non eſt locus extenſioni.

Primo,quia non eſt par ratio in bonis em
phytheuticis, & liberis. ſi quidem cum ſta-
tutum hoc tendat ad præiudicium Eccleſię,
vt aduerſus formam inueſtituræ diſponant
laici de re ab ea recognita, æquum fuit, vt
ſaltem ſucceſſio ab inteſtato reſtringeretur
in aliquibus caſibus ad maſculos,nam cum
ſecundum communem ſententiam emphy-
theuſis Eccleſiaſtica non tranſeat ad fœmi-
nas, quando pater pro ſe, & filijs ſtipulatus
eſt,vt latè trad.Didac.lib.2.cap.18.variarũ
reſolut. congruebat, ne filiæ aduerſus te-
norem pactorum cum maſculis admitteren-
tur. voluit itaq; ſtatutum,vt allas non ſucce
derent, quàm ſi pater eas expreſsè vocaſſet,
& ſatis ei fuit, ſi concederet, vt poſſet teſta-
mẽto de huiuſmodi rebus diſponere.

Accedit, quòd cum filiæ ad alienas mi-
grent familias, Eccleſia cogeretur habere
vaſallos eos, quos nunquàm cogitauit:quo
circa non fuit indiſtinctè permittendum, vt
fœminæ cum maſculis ſuccederent.

Secundo,& ſi eadem ratio eſſet in emphy
theuſi, & bonis liberis, tamen cum certum
ſit ſtatutũ, de quo agitur,loqui de bonis em-
10 phytheuticis tantum:non eſt facienda †extẽ
ſio ob æqualem rationem, quia in his ſtatu-
tis caſus omiſſus habetur pro omiſſo, nec
ex paritate rationis extenditur, vt per Bald.
conſil.295.in 2.& l.quod verò.de ll.& eſt cõſ.
Ang. 210. quod fuit Collegij Peruſ. in quo
reſponſum eſt,vt ſi patruus excludat matrẽ,
non tamen ſororem. & hoc conſil. plerique
omnes ſeqq. Anch.c.canonum ſtatuta.col.
120.verſ. inter ſtatuta. de conſtit.Aret.conſ.
127.conſil.158. Alexan.conſil.17.in fi.in 2.
Rui.conſil.16.conſil.39.conſil.42. conſil.43.
& conſil. 110.in 3. Dec.conſi.71.conſ.377.
in fin.conſil.451.in fi.conſil.589. nu.5. Soc.
iun.conſil.10.num.23.conſil.30.num. 60. in
pri.& in ſimilibus caſibus multi reſponderũt
Alexan.conſil.45.in fin.in 7. Corn.conſ.12.
& conſil.341. num. 5.& 6. in pri. conſil. 98.
in 2.conſil.90.num.12.conſil.97.in 3.conſil.
169.num.3.conſi.307.in 4. Dec.conſil.333.
num. 2.& 3. & conſil.346.num.6.vbi quòd
ratio agnationis non egreditur perſonas no
minatas. d.conſil.451.nu.6.& 7.conſil.553.
conſil. 569. num. 1. vbi alios citat. conſil.
589. num. 2, conſil. 625. num. 2. 3. 4. con-
ſil.679.num.5.& conſil.688.Ruin.conſil. 22.
num.7.conſil. 24. num.3.conſi.25. d. conſil.
37. in 3.& Soc. iun. conſil. 30. num. 20.
& num.26.in pri.conſil.10.num.23.in 4. Pa-
riſ.conſil.54.num.4.in 2.conſil.47.num.77.
& ſeqq.conſil.49.num.64.num.69. num. 72.
in 3.Rub.conſil.94.ad fin.& conſil. 118. vbi
latè, & innumeri poſſent adferri. Sed erit
ſatis allegare communem deciſ. Docto. in l.
1.C.de ſucceſſ.edi. quòd ſtatutum excludẽs
11 †matrem ſtante patruo, non procedit in pa
truo magno, & eſt ratio, quia etiam ſi hoc
ſtatutum ſit fauorabile, reſtringi debet, in
præiudicium Tertij. vt per Rui.d.conſi. 24.
num.6.in 3. Huius autem deciſ.meminerũt

Doct.

Digitized by Google

Doct.multis in locis nunc Dec.ſolum allega bo in conſil.288.num.9.& 10.& conſil. 461. nu.2.& d.conſ.589. Quocirca & ſi daremus eandem vigere rationem agnationis in vtro que genere bonorum, & emphytheuticorũ, & liberorum, nihilominus non eſt extendẽda hæc municipalis diſpoſitio ad iuris communis correctionem. Vt enim non ſit extẽſio de perſona ad perſonam; ita nec de re ad rem; cum à perſona ad rem valeat argumentũ.l.q. furere.vbi Bald.& Alb.de ſta. hom. & ita arguit Caſtren.in ſimili ſtatuto conſ. 32. num.2.in 2. & in terminis,eſt deciſ. Bald. in conſil.104.factum.in 2.vbi concludit,quòd ſi ſtatutum diſponat,vt in patrimonio ſuccedant proximiores maſculi ex parte patris; in matrimonio proximiores maſculi ex latere materno; illud non pertinebit ad bona tertij generis, quæ peruenerint ad defunctũ aliunde: quia inquit caſus omiſſus diſpoſitioni iur. communis ſubijcitur, ecce vt ratio agnationis non operatur,vt ſtatutum ad alia bona, quàm expreſſa porrigatur.

Et ideò, cum vt dictum eſt, municipalis hæc lex agat de bonis emphytheuticis ſolũ, non eſt trahenda ad libera. Et ita iuris eſſe opinor in hac controuerſia.

CONSILIVM XXXVIII.

MVLTA ſcripta ſunt hinc inde, tàm pro publicanis, q̃ pro Ill. D. Lucretia à duobꝰ aduocatis celebribus, & vterq; cauſam ſuam acutè,& eleganter defendit. Ego in tanta difficultate dicam quod ſentiam. Et opinor illuſtrem D. Lucretiam habere cauſam meliorem, & abſoluendam eſſe. Et vt veritas ipſa magis appareat in materia hac immunitatis aliquot caſus diſtinguẽdi ſunt.

Primus eſt, quando conceditur immuni-
1 tas † à muneribus publicis, vel ciuilibus. &
à perſonalibus, & patrimonialibus extraordinarijs excuſatur,qui tale habet priuilegiũ l.cui muneris.de mu.& ho.l.hi qui muneris. l.in honoribus. §. q muneris. de vac. & exc. mun.vbi eſt caſus clarus. & idem eſt repetitum in l.3.C.de mun.patr.l.1.C.de vac.pub. mun. Idq; obtinet etiam ſi dictum ſit ab omni munere.l.negociatores.l.eos. C.de excuſ. mun.vel ab vniuerſis muneribus.l.j.C.de excuſ. artific. eaq; eſt ratio, quia cum à patrimonialibus ordinarijs nemo ſit immunis. l. 1.& 2.C.de quibus mu.vel præſtat.l.1. C. de imm.ne.conc.l.vacuatis.C.de decur.l.immunitates.C.de agr.& cenſi.l.ab his.in pand.de vac.mu. præſumitur Principem de his tantũ ſenſiſſe, cum reſcripta quibus quis eximitur patrimonialibus,præſumâtur elicita per obreptionem.d.l.vacuatis.l.in fraudem. C. de anno.cum ſimm.

Alter eſt, quando conceditur à muneribꝰ perſonalibus, & patrimonialibus. & quidã putant eam ad patrimonialia extraordinaria tantum porrigi.Luc.Pen.l.medicos.C.de prof.& med. alij ad omnia.quorum opin. eſt receptior Bar.& Plat.d.l.medicos.

Tertius eſt, quando alia verba geminata, ac ampliora in priuilegio poſita ſunt, &
2 tum opinor † non eſſe dubitandum quin cõ
prehendantur etiam ordinaria. & in caſu hoc noſtro id puto certiſſimum cõſidero pri. illa verba libera & ampla immunitã, quibꝰ ſignificatur plena immunitas, at plena immunitas etiam patrimonialla munera continet l.etiam.C.de muner.patrimo.ergo. & in
3 terminis, quòd † verbum liberè eximat quẽ
à Gabellis eſt conſi.Rui.100.in pri.qui vult vt ſi cui permiſſum ſit,vt liberè exportet rẽ, poſſit exportare ſinè Gabella:quanto magis ſi concedatur immunitas libera? ſic legationem liberam dicimus, quando quis pro libito redire poteſt l.qui libera.vbi Bud. de leg. liberam adminiſtrationem latam, & amplã. l.procurator cui. de proc.liberum arbitriũ, quod

ARGVMENTVM.

ILLVSTREM Dominam Clientem, ſtante ſua immunitate à Sereniſsimo D. Duce, ſibi conceſſa, cuius verba inſeruntur. Non teneri ad ſolutionem Gabellæ Publicanis,defenditur.

SVMMARIVM.

1 IMMVNITATVM *quæ conceduntur diuerſæ formæ, & effectus, & quando comprehendantur etiam munera ordinaria, & Gabella nu.2. & infrà per totum.*

3 *Liberè,Dictionis vis, & ſignificatus.*

4 *Priuilegium, vt aliquid operetur latius interpretatur.*

5 *Gabellæ, & vectigalia, an dicantur munus ordinarium.*

Munera ordinaria quæ dicantur,& quæ realia, & perſonalia nu.6.

7 *Gabella quæ non ex communi iure, ſed ex ſtatutis oritur dicitur odioſa,& contra eam in dubio ſit interpretatio.*

8 *Natt.Conſil.139.reprehenditur.*

9 *Cepha.Conſil.553. reprehenditur.*

10 *Reſcriptum, quo res ad priſtinum ſtatum reducitur eſt fauorabile.*

11 *Clauſula non obſtante, quòd non requiratur in reſcripto contra Ius.*

quod non moderatur iudiciũ boni viri, Bal,
conſi.379.in 3.liber ſtylus, ideſt nullis regu-
lis cõſtrictus, l, 1.C.de ſacr.Eccl. Secũdo, ac-
cedũt illa verba, & da tutte le grauezze me-
re, & miſte, q̃ hoc ſonãt, ab oĩbus munerib⁹
perſonalibus, & patrimonialibus, hæc enim
mera ſunt, & ſic nominatim facta eſt mentio
patrimonialium, & omnium, ergò tam extra
ordinariorum, quam ordinariorum. Ter-
tio ſubequuntur, & poſteriora illa, ſolite, &
inſolite. munera patrimonialia ſolita ſunt
ordinaria, inſolita ſunt extraordinaria, ergò
vtrumq; genus comprehenſum eſt. Quar-
to illuſtri perſonæ data eſt hæc immunitas,
quæ à patrimonialibus extraordinarijs ſunt
immunes.l.vltima. C.de excuſ. mun. vbi eſt
4 caſus. vt ergò † priuilegium aliquid operetur,
etiam ad ordinaria porrigendum eſt. ſic etiã
ſi concedatur immunitas militi, qui ex legis
diſpoſitione à multis eſt immunis, plenius eã
Principis indulgẽtiã interpretabimur, vt eſt
Tex.iun.gl.i l.pen.§.duo.de vac.mun. & cum
hęc mulier onera perſonalia non poſſit ſuſti-
nere ex cauſa huius molẽdini.l.1.C. de mul.
& in quo loco. tãto magis debemus interpre
tari priuilegium de munere patrimoniali,
nè alioqui ſit ferè nullus momenti.

Quinto facit l.ſunt munera.eo. vbi à mu-
neribus, quæ rei cohærent excuſatur quis
indulto Principis: cum itaq; hic verſemur in
beneficio, & non in reſcripto, & dictum ſit
de munerib⁹ meris, & mixtis, certiſſ. eſt Prin
cipẽ ſenſiſſe etiam de ordinarijs, quia & mi-
xta ordinaria ſunt.l.vltima. p to. & §.mixta.
de mu.& hon. procedunt ergò, dicta ſuperius
quãdo vel perſonalium, vel ciuilium ſeu pu-
blicorum munerum immunitas ſimpliciter
data eſt, non autem quando expreſſa ſunt
patrimonialia pſonalia, & mixta, vt hic ſub
illis verbis mere, & miſte, & hic eſt Text. in
d.l.vlt.§.ſiuè autem. vbi I.C. ait ſiuè perſona-
lium duntaxat, ſiuè etiam ciuilium munerũ
immunitas alicui concedatur, neq; ab anno
na &c. quorum verborum ſenſus eſt immu-
nitas data pro perſonalibus non trahitur ad
ordinaria: idem ſi pro ciuilibus: at verò vbi,
& perſonalia, & patrimonialia, & mixta ex-
plicantur, non eſt dubitandum omne genus
munerum contineri, quia præter perſonalia
& realia, & mixta nullum aliud ſupereſt. &
ſicut lex ipſa hac diſtinctione omne genus
munerum abſoluit, ita & Princeps. & in for-
tioribus terminis habemus auctoritatẽ Ac-
cur.in d.l.3. vbi exæquat immunitatem pa-
trimonialiũ, vel alicuius eorum, vt ſcilicèt
tantum valeat generalis ennumeratio, quo
ad omnia, quantum ſpecialis, quò ad munus
expreſſum. & in proprijs terminis eſt conſi,

Bald.401.ſuper facto. num. 2. in 5. vbi cum
conceſſio immunitatis reſpiceret munera
realia, ac perſonalia dicit ideo Gabellas nõ
fuiſſe comprehenſas, quia exceptio addita
declarabat contrahentes ſenſiſſe de muneri
bus, quæ per libram indicerentur, quales nõ
ſunt Gabellæ. Si ergò non fuiſſet addita hu
iuſmodi exceptio, certè res non habebat dif
ficultatem, & ſub immunitate munerum
realium, ac perſonalium comprehendi Ga-
bellam pro indubitato habet Rim. iun.con-
ſil.434.num.6.& nu. 11.qui agit de immuni-
tate conceſſa bonificatoribus, vt per eum.
Sextò ego conſidero nullibi probari Gabel-
5 las † eſſe munus propriè ordinarium, & ſi
quandoq; Docto.noſtri, vt refert Dec.conſi.
48.illas inter ordinaria numerent. Et enim
& ſi à Principe ſolo indicantur, l.1.& per to,
C.no. vect. inſt.non p. ſicut munera ordina-
ria.l.1.C.de vac.pub.mun.tamen non habẽt
qualitatem eam quam lex deſiderat in ordi-
narijs, vt ſcilicèt, & præſtatio ſit certa, & ab
omnibus neceſſariò ſint ſoluẽda. Talia ſunt
tributa, quæ indicuntur tam prædijs, quam
perſonis, & à quibus nemo excuſatur d. l. 1.
C.de imm.ne.conc.cum ſimm. Namque ne-
mo poteſt facere quominus ea ſoluat, & sũt
reditus certi, & ordinarij. Et vectigalia exi
guntur ex rebus, & mercibus quæ euehũtur,
& inuehuntur, & ex earum venditionibus,
& ideò appellantur etiã portoria. l. cum in
plures.§.pe.loca.l.3.C.de vect.& com. & ali-
bi ſœpè. & ideò non ſunt tam certa, vt tribu
ta ipſa, quæ indiſtinctè ab omnibus deben
tur, qui prędia poſſident: Vectigalia ex mer
catione principaliter.l.omniũ.C.eo.quę qñ-
que frequẽs eſt qñq; minus, & euitari poſsũt
à multis qui non mercantur, tributa nullus
poſſeſſor effugit. Sed & vectigalia potius pẽ
dent ex conſuetudine, quam ex lege, & con
ſtitutione.l.ſi publicanus.§.vlt.l. licitario. §.
earum.de public. ideoq; in l.ex præſtatione.
C.eod.octauas more ſolito inquit, & in d. l.
omnium. quæ inferri fiſco moris eſt, & in l.
vlt.C.vectig.noua. contra antiquam conſue
tudinem. Quarè certum eſt vectigalia non
eſſe ex muneribus, quæ ordinaria veteres eſ-
ſe dixerunt. Hincq; veterani, qui eximun-
tur vectigalibus, munera ordinaria ſuſtinẽt.
l.1.C.de veteran.nec in nundinis, inquit, ve
ctigalibus hoc eſt ijs, qui vectigalia exigunt
dare quidquam debebit ob venditionem vl
lam proponendam. Et infra, publicani, vt
adſolent agentibus id eſt negociatoribus ſu
perpellere a veteranis arceantur, & adhuc
clarius paulopoſt, Fiſco noſtro interdicim⁹,
vt nullũ omnino inquietet ex his: ſed liceat
eis emere & vendere, optimis negocijs pe-
cuniam

euniam tractare, & mercimonia agitare, & in fin. nullo onere deportorio eos adfici. Ex quibus conſtat faciliorem eſſe remiſſionem vectigalium, quam numerum ordinariorum. Neq; his obſtat, quòd à militib' ſolui vectigalia alibi legamus. l. 3. C. de vectig. quia locus ille accipitur de his, qui nō ſunt adhuc veterani l. vlt. C. de his. qui non tripl. ſti. militares etiam perſonas in d. l. ex præſtatione alias præter veteranos accipimus. Nō obſtat etiam l. 2. in pand. de veter. quam non video conciliatam ab vllo cum d. l. 1. C. eod. etſi Accur. id polliceatur d. l. 2. quia vectigalia intelligo ibi pro tributis, quæ ex prędio debentur, quod indicant verba, quæ ſeqq. & patrimoniorum onera ſolemnia, & vectig. & eſt uis in verbo ſolemnia, quia ſordida, & extraordinaria ſecluduntur. Quòd autē vectigalia ex prædijs deberētur eſt tex. in l. 2. §. ſi quid. de her. vel ac. ven. & in l. cum ſeruus. §. heres. de leg. 1. & in l. Imp. de pupil. & explicat Cuiac. lib. 7. cap. 4. obſeru. vbi inter cętt. enumerat ſcripturam hoc eſt vectigal quod è paſcuis percipitur, & decumam, quæ ex frugibus, vt per Hoto. de ver. iur. ver. vectigal. Si ergò quidam eximantur vectigalibus, nullus autem oneri canonico, ſatis patet fauorabilius eſſe munus ordinarium ipſis vectigalibus. ſic & Eccleſiaſticæ perſonæ non ſubeunt onus Gabellarum. c. quāquam. de cenſ. & oneribus ordinarijs non eximūtur l. placet. l. ſacroſancta. C. de ſacroſ. Eccl. nec dicatur Gabellam imponi perſonæ nō reb'. & perſonas clericorum non ſubijci laicis: quia non ideò minus Gabella eſt onus patrimoniale, vt & capitatio, quæ perſonis imponitur d. l. ſacroſancta. Alb. l. ſi. in ſi. de mun. &
6 hon. neque. n. † in onorib. ſpectamus indicta ſint perſonis, an rebus, ſed an ſollicitudine ac diligentia opus ſit in expediendo munere, an pecunia. primo enim caſu illa dicimus perſonalia, altero realia d. l. ſi. in prin. & §. patrimoniorum de mun. & hon. à tributis, hoc eſt ab oneribus, quæ prędijs indicuntur non ſunt immunes Eccleſiæ d. l. ſacroſancta. quia verè, ac propriè ordinaria ſunt, ſed à Gabellis, quæ non omnino talia ſunt. Septimo immunitas hæc conceſſa eſt verbis ampliſſ. gratias conceſſiones facultates integrè, ac in omnibus, & per omnia adprobamus inquit Decretum, quę arguunt enixam & deliberatam mentem Principis: verba. n. hæc vniuerſalia omnes caſus complectūtur, vt per Crau. conſil. 294. cum vulgarib. Octauo tractamus de Gabella, quæ communi iuri repugnat, neq; enim vſquàm cautum eſt, vt ex venditione frumentorum, quæ ex prædijs proprijs percipiuntur ſolui quidquā debeat, & tamen onus decimæ, quæ ſoluitur graue eſt.

7 Et ideò cum Gabella † hæc non ex communi iure, ſed ex ſtatutis oriať dicitur odioſa, & contra eam in dubio ſit interpretatio, Bald. conſil. 237. ad fin. in 3. & conſil. 229. in 5. vbi dicit ſtatuta Gabellarum eſſe amara contra omnem æquitatem. Abb. conſil. 69. per to. in pri. qui Gabellas, & ipſe vocat odioſas, aitque in ijs verſari lucrum fiſci, & ideo fieri contra eum interpretationem iux. l. non puto. de iu. fiſ. ſic & Anch. conſil. 264. Gabellas iuri contrarias odioſas dicit, & Ang. conſ. 9. qui interpretatur ſtatutum cōtra publicanos. & Cor. conſil. 199. num. 17. in pri. vbi, quòd in dubio ſit interpretatio contra Gabellam, vt odioſam quod & ad collectas trahit, & conſil. 153. in prin. qui illam interpretationem vocat fauorabilem, quæ Gabellam excludit: & ſi in caſu ſuo ob verba nimis certa Gabellæ fauet, & conſil. 181. num. 16. in 3. vbi reſpondet cuidam extollenti fauorem Gabellarū, eo quòd ex earum reditibus itinera tuta, & pacata reddantur, & Magiſtratus conſtituantur, dicitque non ideò minus Gabellam eſſe rem odioſā, vt per eum. Dec. conſil. 48. num. 5. vbi quòd ea interpretatio eſt fauorabilis, quæ reducit cauſam ad ius commune, & tollit ſtatutum priuatum, & agit de immunitate conceſſa, quam ideò dicit eſſe ampliandam, & idem alibi conſi. 457. num. 7. generaliter eſſe odioſam Gabellam vult, & Bar. in l. ſi pupill. ad l. fal. & Aret. in l. ſi. C. de pac. ſcripſerunt ſi vna qualitas ſuadeat Gabellam deberi, alia verò non, præualere eam, quæ eſt contra Gabellam: & multa poſſent ſimilia congeri. Nec quidquam obeſt, quòd tales Gabellæ indicuntur ob vtilitatem publicam, quia ſatis communis lex huic vtilitati prouidit, q̃ & ipſa indixit vectigalia, & cum in terminis ſtatutorum habeamus deciſ. claras res non eſt in diſputationem reuocanda. Non obſtat nunc, quæ aduerſus Ill. hanc Dominam obijciuntur.

Et primo non obſtat, quod non ſit facta mentio ordinariorum, & extraordin. munerum. Bar. l. 2. de iur. imm. Cæp. caut. 63. cum ſim. quia reſpondi ſupra his verbis comprehendi munera ordinaria, & extraordinaria, neq; etiam verum eſt talia munera debere exprimi nominatim, nec Bar. nec alius quiſquam id deſiderat. Bar. n. in d. l. 2. num. 4. in hæc verba loquitur, debet concedi ſpecialiter, & diſtinctè, vt fiat mentio de mun. realibus, & perſonalibus ordinarijs, vel extraordinarijs, nam ſi concederetur immmunitas à muneribus ſimpliciter, non porrigeretur

ad

ad patrimonialia ecce, vt Bar. agit de immunitate ſimpliciter conceſſa, quid ſi dictum a muneribus meris, & mixtis? quid ſi ampla immunitas, & libera data ab omnibus oneribus, certè Bar. non dicit conceſſionem hāc de perſonalibus tantum accipiendam eſſe. Sic & cętera eius loca debent intelligi. ſic Barb.conſil.26.2.colum.in 2.ſic alij citati in
8 dub. ſolus eſt Nat. † in conſil. 139. num. 10. qui immunitatem generaliter conceſſam ab muneribus realibus perſonalibus, & mixtis ſcribit trahi ad extraordinaria tantum. Sed ſinè lege, & ratione loquitur, quia Tex. in l.in honorib.§.qui muneris.de vac. mu. & alij ſimiles agunt de immunitate conceſſa ſimpliciter quò ad munera, vt dixi ſupra. & profectò eum is, qui publici muneris vacationem habet, excuſetur ab extraordinarijs d.l.1,C.de vac.pub.mu. non eſt credendum verba illa perſonalia realia, & mixta pertinere ad extraordinaria tantum, quæ ſatis cōtinebantur in ſimplici conceſſione immunitatis, præſertim cum in quaq; materia non recedamus à verborum proprietate etiam ſi odioſa ſit, & pœnalis.l.cum lege.de teſta. cū ſimm. Et longè maxima differentia eſt inter hæc. nam ſi Princeps alicui concedit immunitatem videtur ſe referre ad munera pſonalia, quia & perſonam explicat, tibi putà immunitatem munerum indulgeo, illa dictio tibi moderatur conceſſionem. At ſi dictum ſit tibi, ac rebus, & prędijs ſuis publicorum munerum immunitatem concedo, non facilè intra meram perſonalium, & extraordinariorū immunitatem cōſtringemus, nec vlla eſt lex, quæ hoc dicat: Quanto magis ergò vbi verba erunt ampliora? Et quòd immunitas de qua in iure noſtro ſola reſpiciant perſonalia, inde patet, quòd ratione perſonæ conceditur, vt quia illuſtris, decurio, Medicus, Doctor, Philoſophus, Palatinus & ſimiles, qui dignitate fulgent l.maximarum,C.de excuſ.mun.ſi.n.propter dignitatem, quæ perſonæ hęret immunitas conceditur non debet trahi ad patrimonium. Verùm, ſi patrimonio quoq; indulta ſit, valebit. d. l. ſunt munera. & omnia onera complectetur.

Neq; obſtat, quòd cum Gabellæ vtilitatē publicam reſpiciant Bald. c.1. §.ſi quis. per triginta.ſi de feu.fu.contr.int.do.& agn. verba ſtrictè interpretentur, quòd ſit credendū noluiſſe Principem eas remittere: Nam reſpond. quòd cum beneficio Principis munera ipſa ordinaria remittantur.d.l.ſunt munera.& his verbis comprehenſa ſint, vt dixi: nō debemus à proprietate verborum vniuerſalium recedere. Quin & Nat.ipſemet d.conſi.139.ſatis putat eſſe, ſi dictum ſit ordinarijs & extraord. nec Gabellarum vlla ſit facta mentio, cur non idem quęſo ſi Princeps exemplo I.C.complexus eſt munera, bis verbis perſonalibus realibus, & mixtis? certè hæc eſt abſoluta munerum diuiſio tam ordinariorum, quam extraordinariorum, & idcò ſecutus auctoritatem I.C. non poteſt errare. Et ſi quando aliàs dubitari poſſet, verè in propria ſpecie ſumus extra omnem dubitationem tum ob illa verba, libera & ampla, tum quia immunitas datur illuſtri perſonæ, quæ non ſuſtinet, nec perſonalia, nec extraordinaria.d.l.ſi.C. de excuſ. mun. vt ergò aliquid operetur neceſſe eſt, vt ad ordinaria illam referamus. Accedit, quòd concedit molendinum cum immunitate ab omnibus oneribus, at Illu. hæc Matrona nullam aliam poteſt habere immunitatem propter molendinum, quam vt ſi Gabellis eximatur: ergò, & ſi fortè aliquam habere poſſet, illa tam modica eſſet, ac tam tenuis, vt nec tanto Principe digna, nec tali matrona: interpretabimur ergò immunitatem ,p qualitate perſonarum.l.plenū.§.equitij. de vſu, & hab. Et hoc euincunt verba illa, toties inculcata, libera & ampla.

Non obſtat, quòd munus Gabellæ nō ſit neq; reale, neq; perſonale, neq; mixtū onus, ſed accedat tantū contractui, vt quædā ſo-
9 lemnitas. Ceph. † conſil.553.in cauſa Illu. Muſtiorum, vt puto: nam reſpond. Ceph.loqui contra omnes, & contra I.C.in d.l.fin.de mun.& hon.qui omne genus munerum diuidit in patrimonialia, perſonalia, & mixta, & in d.l.1.C. de veter. Conſt. Imp. benignè interrogat veteranos à quibus muneribus velint excuſari, & mox illos eximit Gabellis: nec ſcio ego quo alio nomine Gabellæ appellent, quàm onerum, quæ triplicis ſūt generis, eſſetq. hoc arguere I.C.in d.l.ſi.imperfectæ diuiſionis: quocirca Ceph. ratio non conuenit iuri.

Nō obſtat, quòd reſcripta quibus Gabellis eximuntur priuati, obreptitia præſumantur; l.omnium.C.de vectig.l.fin.C.ſi con.ius vel vt.pub. Nam reſpond.primo, quòd hoc procedit quando Gabellæ ſunt indictæ ſecundum ius commune, ſecus autem ſi cōtra illud, vt eſt caſus præſens, & ratio eſt, quia re-
10 ſcriptum† quo res ad priſtinum ſtatum reducitur eſt fauorabile Dec.d.conſil.48. & facilius tollitur ius ſpeciale, quàm commune, vt per Salic.in d.l.fin.nu.4.C.ſi con.ius.vbi conſiderat, quòd facilè res in antiquam cauſam redit.

Eſt.n.ſatis hoc caſu, vt Princeps ſciat ſe reſcribere cōtra ſtatutū, etiam ſi clauſulam

non

Digitized by Google

non obſtante, non addat. Et ſtatuta Gabellarum ſunt notoria.

Secundò reſpond. quòd cum decretum ſit formandum, quo hæc immunitas concędatur, vt iã mandarat Sereniſſimus Dux Hercules, & reſcriptum additum precibus non ſit reſcriptum ſimplex, ſed decretum cęteratum, res non habet dubium, quia omnes clauſulæ intelliguntur appoſitę, quæ validam reddunt conceſſionem. Docto. l. Gallus. §. idem credendum. de lib. & poſth. & hic eſt ſtylus Cancellariæ, qui eſt certiſſimus.

Tertiò reſpond., quòd cum Princeps hic
11 non reſcribat, † ſed priuilegium concedat,
non eſt opus clauſula, non obſtante, etiam
ſi priuilegium ſit contra ius, ita plenè Felin. in cap. nonnulli n. 11. de reſcr. quod procedit etiam ſi priuilegium ſit contra res publicas, vt ibi per eum num. 12. ver. limita ſecundo hanc quartam.

Quartò reſpond. quòd etiam ſi verſaremur in reſcripto, adhuc non egeremus clauſula, non obſtãte, quia ſi petitur immunitas plena, & libera ab oneribus meris, ac mixtis, ſatis ſcit Princeps ſe reſcribere contra ius, quo immunitas huiuſmodi denegata eſt, & hoc eſt ſatis, vt per Feli. in c. cum inter. in prin. de excep. qui dicit hanc eſſe communem ſententiam.

ARGVMENTVM.

Testamentvm factum per reſponſionẽ ad interrogata, per verbum, ſic, concurrentibus maximè his, de quibus in præſenti facti ſpecie non valere oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Testamentvm *interrogante aliquo à teſtatore factum, qui reſpondit, ſic, an valeat.*
2 *Intellectus ad l. heredes palam, de Teſta.*
Communis opinio, quòd valeat Teſtamentum factum ad interrogationem impugnatur, & contrariam veriorem eſſe oſtenditur.
3 *Intellectus ad tex. in l. hac conſultiſſima. §. at cum humana. C. qui teſta. fac. poſſ.*
4 *Teſtari qui vult, neceſſe, eſt vt articulatè loqui poſſit.*
5 *Sic, vox prolata à Teſtatore, an dicatur articulata, & an nõ, & quando ſufficiat pro validitate Teſtamenti facti ad interrogationem.*
6 *Articulatè loqui quomodo quis dicatur.*
7 *Soci. conſil. 20. in quarto. loquitur contra communem.*
8 *Text. in l. diſcretis. C. qui Teſta. fac. poſſ. declaratur.*
9 *Notarius Teſtamentum non ſcribens, vt debet, punitur de falſo.*
10 *Notarius debet eſſe rogatus à Teſtatore, vt valeat teſtamentum, nec ſufficit tacita rogatio ex reſponſione per, ſic.*
11 *Teſtamentum non valet quoties Teſtator aliundè interrogatur, vel inſtruitur.*

CONSILIVM XXXIX.

Casvs hic, de quo agitur, rarò contingit, & ideo pauci Docto. illum attigerunt. Ego tum quia Dominus Iudex olim acutiſſimus meus diſcipulus, excitauit ſubtiliſſimas dubitationes, tum quia pulcher eſt, eum diligenter examinabõ.

Et quoniam opinor teſtamentum hoc nullo modo valere, vt veritas ipſa manifeſtior ſit, tractabo prius, an teſtamentum ali
1 quo † interrogãte factum à teſtatore, qui tãtum reſpondit, ſic, valeat. Et quàmuis non ignorem communem eſſe ſententiam, illud valere, vt tradd. omnes in l. iubemus. C. de teſtam. & ſunt innumera propè Doctor. conſſ. in hanc rem, & pariter ſciam in iudicando non eſſe recedendum à cõi, nec velim, vt Dominus Iudex præceptoris opin. ſequatur: nihilominus, vt intelligat, ab hac communi facilè recedendum eſſe, quoties aliqua cauſa ſubſit, placet primum oſtendere illam eſſe falſam.

Primò ergò, quòd vera non ſit proba-
2 tur † ex l. heredes palam. de teſtam. heredes, inquit text. palam ita vt exaudiri poſſit, nuncupandi ſunt. Planè heredes nuncupare nihil aliud eſt, quàm nomina illorum exprimere, quia & omnem ſuam voluntatem teſtator coram teſtibus nuncupare tenetur, inſt. de teſta. in fin. & ſua voluntate inquit Imp. corã eis nuncupata, q̃ verba poſita per ablatiuos abſolutos conditionem important. l. a teſtatore. de cond. & demon. Docto. in rubr. ſolu. matrim. vbi dixi, conditio autem inducit formam ſpecificam, l. męuius. de condit. & demonſtr. quæ omnino impleri debet, vt d. l. & l. qui per ſalutem. de iureiur. cum ſimm. Et hoc idem conſtitutum eſt, l. hac conſultiſſima. §. per nũcupationem. C. de teſtam. non aliter, inquit, teſtamẽta per nũcupationẽ valere ſancim⁹, quàm ſi teſtes teſtatoris voluntatem audierint. Si ergo teſtator heredes nuncupare debet, ac ſuam voluntatem explicare: quomodo vnum, ſic, tanto muneri defungendo ſufficiet?

Secundo hoc probat ineuitabiliter text.

ln l.Iubemus. C.eo.de teſta.vbi Imp. nomi-
natim iubet, vt teſtator nuncupet here-
dum nomina: inde addit, ſi nomen here-
dum non fuerit voce coram teſtibus nuncu-
patum, hoc teſtamentum ſtare minimè pa-
timur. profectò non video, qua ratione Do
cto.aduerſus tam manifeſta Imp. verba au-
deant conſtituere, vt reſponſio facta verbo,
ſic, hanc obſeruationem tot verbis incul-
catam repræſentet.addit Tex.vel in totum,
ſi tota heredũ nomina fuerint prætermiſſa,
vel in eius inſtitutione,cuius nomen lingua
teſtatoris non ſignificauit. certè nil clarius,
aut expreſſius.&.n.licèt verbum,ſic, mẽtem
teſtatoris aperiat, tamen hoc non ſufficit,
neque enim dubium eſt,quin voluntas teſta
toris ibi appareret, cum ſcripta eſſent nomi
na heredum, vel alio modo demonſtrata:
alioqui lex indubia eſſet, quod non conue-
nit: ſed præſcribitur forma teſtandi.

Tertio idem probatur in ver. oportet. ea-
dem l.vbi dicitur oportet.aut litteris,aut vo
ce teſtatoris heredum nomina manifeſtari,
planè ſi verbum, ſic, ſufficit, iam nomina
non manifeſtabuntur. Et hoc adhuc cla-
rius explicatur, in ver. quemadmodum.vbi
dicitur neceſſe eſſe teſtatorẽ uoce exprime
re heredum nomina in teſtamẽto ſinè ſcrip-
tura confecto: quæ verba nullam recipiunt
gloſſam Doct.

Quarto accedit, quòd forma hęc eſt in-
troducta ob euitandam falſitatem, vt in fin.
d.l.at cui dubium difficilius eſſe, vt falſitas
exul fiat, vt cum Imp. loquar, ſi teſtator
nomina heredum ſingulatim nuncupet, q̃
ſi monoſyllabo illo, ſic, rem abſoluat.

Quinto,quòd omiſſio illius formæ vitia-
ret teſtamentum, & ſi aliam omnem ſolem-
nem obſeruationem haberet,eſt Tex.in No.
vt ſponſ. larg. §. quia verò. vbi Imp. Iuſtin.
eo ꝙ multa teſtamẽta in ſcriptis infirmabã-
tur, redit ad priſcam obſeruationem. quarè
cũ in teſtamẽto nuncupatiuo l. iubemus. nõ
ſit mutata,auct.& eo nõ obſeruato.quæ ſub-
ſequitur, vbi Docto. certo certius eſt here-
dum nomina debere exprimi.

Vltimo, idem efficaciter probatur, quia
tempore Pandectar.verb.quibuſdam ſolem-
nibus inſtitutio concipiebatur. l. quoniam
indignum.C.de teſta. & licèt Imp.ibi tollat
hãc ſolẽnitatẽ, tñ inquit, ſed quibuſlibet for
mata ſẽtẽtijs inſtitutio, vel ĩ quolibet loquẽ
di gñre valeat. ex quibꝰ verbis cõſtat teſtato
rem adhuc inſtitutionem formare debere,et
ſi verbis illis ſolemnibus vti nõ cogatur. qđ
etiam probatur ibi,nec neceſſaria ſunt mo-
mẽta verborum,quæ fortè ſeminecis, & bal
butiens lingua profudit. quaſi non vnicum
verbũ, ſic,ſed plura lingua balbutiens effun
dere debeat.Et ꝓfectò hęc eſt mera veritas,
quã ex antiquis agnouerũt quidam. Iac. de
Aret.relatꝰ à multis.d.l.iubemꝰ.à Goff. & Al
be.d.l.heredes.& ex poſteriooribꝰ agnouerũt.
Iaſ.d.l.iubemus. qui opin. contra communẽ
dicit veriorem, & de qua etiam dubitauit
Corn.conſ.1.in 4.& ex nouiſſimis.Soc.iu.cõ.
183.n.26.in 2.vbi dicit gl.nõ eſſe veram, &
Clar.§.teſtamentum. q. 37. qui & ipſe ait è
R.p. futurum,ſi Cæſar lege lata huiuſmodi
teſtamẽta fieri vetaret. & plenè Xuar. all. i.
n.26. vbi ait Doct. nouã legem ſtatuere con
tra d.l.iubemus.nullus tamẽ horum, tam va
lidè oppugnat communem, vt nos fecimus.
Neq; obſtat,Tex.in l.hac conſultiſſima. §.at
3 cum humana.C.qui teſt.fac.poſſ.Nam†prę-
ter, quòd loquitur in teſtamento cæci, in
quo ſuperſtitioſa quędam obſeruatio deſide
ratur,vt ibi,non dicitur illic, quòd teſtamẽ-
tum valeat teſtatore,ſic,reſpondẽte, ſed po-
tius contrarium,namq; verba eius legis ſũt,
elogium ipſe ſuum profiteatur agnoſcere,&
quæ lecta ſunt ex animi ſui pręceſſiſſe ſentẽ-
tia. concredita eſt ibi voluntas primum alij
ſcribenda, dictante dubio procul teſtatore,
mox eodem loco lecta eſt, & teſtator agno-
uit eam, non verbo, ſic, ſed pluribus verbis
exprimẽtibus illud teſtamẽtum à ſe condi-
tum, non aliquo interrogãte, q̃uis credide-
rim nil referre,ſed ipſo ſpontè profitente.Et
ideo Accur.non dixit,quicquid poſtea Doc.
finxerint,valere teſtamẽtum,quod à verbo,
ſic,pẽdeat,ſed tantum, quòd ſi ipſe verbis a-
gnoſcere profiteatur?qui eum citet d.§.at cũ
humana.videĩ exigere verba certa iux. text.
in l.nõ ſolũ §.liberationis.vbi Bar.de lib.leg.
& ex his patet verius eſſe teſtamẽtũ ex inter
rogatione,& reſpõſ.per verbum,ſic,conſtãs,
iure non eſſe validum. Sed qm̃,vt dixi Do-
cto.aliter ſentiunt, admiſſa illorum opin.ad
huc puto hoc noſtrum teſtamẽtum nõ ſubſi
4 ſtere.Primo,quia q̃ vult teſtari† neceſſe eſt,
vt articulatè loqui poſſit,ita habeĩ in d.l. iu-
bemus. loqui autẽ articulatè dicitur is, qui
põt exprimere nomina heredum,vt ibi clarè
probatur,ſi quidem cum ſuperius Imp.dixiſ
ſet heredum nomina ſcribere,aut nuncupa-
re,ſubijcit, ſi ènim talis eſt, qui neq; ſeribe-
re, neq; articulatè loqui põt. ecce vt here-
dũ nuncupationi applicat,loqui articulatè,
at hic Iulius nullam vocem articulatè profe
rebat,vt omnes conueniunt: ergo. Nec di-
catur, quòd ille ſaltem reſponderet,ſic,quæ
5 vox † articulata eſt, vt per Alex.conſ. 12. in
pri.& Soc.conſi.20.in 4. quorum etiam me-
minit Menoch. conſil. 45. namque, & ſi
hoc ego non inficier, tamen quicquid ſcrip-
ſerit

ſerit Soc. dicto conſ. 20. non ideo admittò
valere teſtamentum, nimis enim audacter il-
le defendit dictum teſtamentum, quod &
Galli Alexan. obijciunt. dicto conſ. 12. &
conſ. 33. in 3. etenim non video ego vllibi
cautum in iure, vt is, qui tantum profert,
ſic, &, non, poſſit teſtari, quando nullum
aliud verbum articulatè pronunciat. Nam-
que Docto. omnes, qui agunt de teſtamen-
to condito ad interrogationem, ſemper ſup
ponunt, quòd teſtator non tantum, ſic,
proferre poſſet, ſed & alia verba, imò in
caſibus, in quibus illi conſuluerunt, aliorum
etiam verborum ab eo prolatorũ memine-
rẽ. Alexan. dicto conſ. 33. num. 5. dum ait
Teſtes depoſuiſſe, quòd cum difficultate lo-
queretur. Soc. d. conſ. 229. nu. 5. Rui. con
ſil. 12. num. 9. in 2. & clarè conſ. 8. num. 7.
in 3. vbi in terminis declarat eſſe mentem
Docto. vt teſtamentum valeat, quando te-
ſtator reſpondit, ſic, dummodo, & alia ver-
ba proferre poſſet, quod latiſſimè deducit
Plot. conſ. 168. num. 4. ad vltimas volunta-
tes, quod eſt etiam ex mẽte omnium, qui vo
lunt, vt gl. in d. l. iubemus. vera ſit modo te
ſtatoris ordinatio pręceſſerit. Corn. conſ. 73.
nu. 12. conſ. 103. in fi. conſ. 232. & conſ. 319.
num. 13. in pri. & poſſent alij plures citari,
quos omitto, & eorũ aliqui habentur apud
Clar. dicta quæſt. 37. & Crau. conſ. 117. &
alibi.

Quarè cum teſtator hic non poſſet nomi-
nare heredes articulatè, hoc eſt, intelligi-
6 biliter, articulatè † enim plerique, ita inter
pretantur. Bald. conſ. 55. in 5. Rom. conſ.
306. Alexan. dicto conſ. 33. Corn. conſ.
261. num. 24. in 4. & d. l. Iubemus. Rui. di-
cto conſ. 8. num. 7. cum alijs: Neſcio quo-
modo hoc teſtamentum poſſit ſubſiſtere. &
7 Soc. † dicto conſ. 20. loquitur contra com-
munem ſententiam. nemo enim eſt, qui di-
cat vno monoſyllabo expediri teſtamẽtum
poſſe, quando teſtator nullam aliam vocem
proferre poteſt. Sicut etiam quando dici-
mus nutu fideicommiſſum relinqui, non de
èo intelligimus, qui loqui non poteſt. l. nu-
tu. de leg. 3. cum ſimm. & ideo Salic. in di-
cta l. iubemus. rectiſſimè dixit omnes eſſe
concordes, vt ſi non poterat articulatè lo-
qui teſtator, licèt dixerit, ſic, teſtamentum
non valeat, qui ẽt ſi ponat hoc in membro
quando non pręcedit ſcriptura, tamen hoc
ideo facit, quia certum eſt, quòd quando
pręcedit ſcriptura teſtator, qui eam dictat
loqui poteſt, aliàs verò ſi ſeorſum à notario
ſcripta eſſet, perinde eſſet, ac ſi non præ-
cederet. & quòd hic Iulius non poſſet ex-
primere nomen heredum probant Teſtes
aduerſariorum, qui dicunt, quòd Paulum
Aemilium referebat inarticulatis illis voci-
bus pa, mi: quas nec Oedipus intellexiſſet.
hi enim ſunt, de quibus agit I. C. in l. la-
beo. in fi. de ſup. leg. niſi eos, inquit, qui
loqui non poſſunt conatu ipſo, & ſono quo
dam ΚΑΙ ΤΗ ΑΝΑΡΘΡΩ ΦΩΝΗ ideſt voce inar-
ticulata dicere exiſtimamus, & certè tales
poſſe teſtari non obſeruata forma l. diſcre-
tis. C. qui teſt. fac. poſſ. nemo eſt, qui re-
cipiat.

8 Neque obſtat Tex. in dicta † l. diſcretis
ibi, penitus præpedita. &c. cuius meminit
Soc. dicto conſ. 20. in fi. quia reſpond. dici
penitus præpeditam, quando non loquitur
articulatè, vt probatur eodem Text. nam
ſupra poſuerat caſum Imper. quando quis
erat ſurdus, ſed articulatè loquebatur: po-
ſtea verò ponit, quando aures habet aper-
tas, at linguam penitus præpeditam, hoc
eſt, quæ articulatè non proferat, vt caſus ſit
oppoſitus. licèt enim, quis cum difficultate
loquatur, hoc eſt, tardiſſimè, & balbutiẽter,
non eſt tamen excluſus à teſtando, vt in mu
taſtro ſcribunt Rom. & Corn. d. l. diſcretis.
Præterea ſi quis vellet obſtinare ſequi. Soc.
d. conſ. 20. reſpon. etiam aliter, quòd in caſu
ſuo ille teſtator exprimebat, ſic, &, non,
apertè & clarè, quod ſecus eſt hic: nam Te-
ſtes exaĩati dicunt, ꝙ duo hæc monoſylla-
ba Iulius nõ explicabat rectè, ſed nutu quo-
dam, & conatu vocem comitabatur: ita vt
ex his coniunctis ſimul aſſequerentur eius
mentem: erat itaq; hæc vox inarticulata po
tius, quæ nil operatur, ita in terminis reſpõ-
dit Aret. conſ. 71. num. 1. in fi. & 2. vbi ait, ꝙ
illud, ſic, prolatum non poterat rectè ſcri-
bi, vt per eum, & quòd ideo erat vox in-
articulata, & quàmuis ille paulopoſt conſi-
deret nutum, nil refert, quia tractabatur in
caſu eius de fideicommiſſo, quod nutu relin-
qui poteſt, vt in prin. conſ. qui non eſt caſus
noſter, & id ita eſſe patet, quia primus teſtis
examinatus ex aduerſo fatetur, ꝙ niſi ha-
buiſſet ancillam quandam interpretarẽ non
intellexiſſet aliqua verba Iulij: non ergo lo-
quebatur articulatè. & licèt iſti boni Te-
ſtes deinde exaĩati audeant aſſerere, quòd
Iulius diceret meſſer ſi di gratia, tamen eis
non eſt credendum: & tanto magis, quia
habemus etiam in hoc caſu paternum te-
ſtimonium, quo nullum firmius poſſumus
excogitare. quòd loquela carebat: quòd
etiam ex decreto Iudicis, & ex alijs teſti-
bus, ac inſtrumentis ſatis ſuperque pro-
batum eſt: vt meritò Teſtes illi, qui eum
potuiſſe loqui dicunt aduerſentur patri,
ac iudici, & inſtrumentis.

Rurſus negari non poteſt quin iſte Iulius non eſſet fatuus, quod nō erat in caſu Soc. & quàmuis nolim affirmare ex hoc ſolo eũ non potuiſſe teſtari, ſi obſeruaſſet formam de qua in l.diſcretis. ſanè tamen negari non poteſt, quin & hæc amentia multum conferat infirmando teſtamento: quandoquidem vulgo appellabatur Giulio Matto:vt dicunt teſtes: quod eſt maximum amentiæ argumentum. Et certè etiam ſi alia hic non cõcurrerent, ex his quę hactenus retuli, iudicarem contra teſtamentum.

Secundò facit, quia notarius non ſcripſit 9. teſtamentum, † vt debuerat, nec rem, vt geſta eſt: & ideò in crimen falſi incurrit d.l. Iubemus. & quàmuis non ignorem excuſandũ notarium, qui ſcripſit teſtatorẽ heredes nominaſſe, qui tantum reſponderat, ſic, quaſi hæc æquipolleant, vt per Corn.d.conſ.261. tamen illud procedit, quando teſtator poterat loqui articulate, & quando certum erat valere teſtamentum: at ſecus, vbi aliqua poterat ſubeſſe dubitatio, tunc enim notarius falſi punitur, vt in terminis trad. Boſ.nu.54. & ſeqq. ſub tit. de falſ. & præſertim cum hoc caſu multæ ſint coniecturæ contra notariũ, quem cum ſciret qualis conditionis eſſet Iulius, & qui ſi vellet ſcribere omnia, ab alijs prius, quàm à teſtatore intelligere deberet, oportuit rem, vt geſta erat ſcribere. Sed & Teſtes teſtamento contradicunt, dum atteſtātur ſeriem Rogitus Facti diuerſam ab ipſo teſtamento, vt per Soc.d.conſil. 229. nu. 5.& 6. vbi ait hāc diuerſitatem non eſſe floccipendendam. & in caſu minus dubio, falsũ eſſe teſtamētum, reſpondit Corn. conſ. 149. nu.5. in 3 vbi vult, quòd ſi notarius in inſtrumento addiderit iura, & actiones, quæ tamen inerant etiam ſi teſtator ea non expreſſiſſet, totum teſtamentum vitietur. & certum eſt hoc eſſe maius peccatum, ſcribere teſtamētum vnius, qui aut nullo modo loquitur aut inarticulatè, non ſecus, ac ſi eſſet & diſertus, & eloquens. excuſari poſſet, quando teſtator articulatè locutus eſſet, vt p Boſſ. vbi ſupra, ſed hic nullus eſt prætextus, & Teſtes ipſi in referendis quibuſdam vocibus diſſident, ſtin Guttin, & alijs, quæ miſſa facio, nè videar velle contra notarium nimis vrgere.

Tertiò non valet hoc teſtamentum, quia nuſquàm notarius fuit à teſtatore rogatus, imò nec poterat: quod tamen neceſſe eſt. Alexan. conſil. 38. in fin. in 7. Rub. conſil. 35. Crau.d.conſil. 117. & alibi ſœpè Docto. nec ſufficit tacita rogatio inſurgens ex reſponſione per ſic, vt per Menoch. conſi. 45. nu. 17.

His ita ſuppoſitis facilè tolluntur ea de quibus in dub. Nam quod attinet ad primã declarationem in qua dicitur communem opinionem, de qua in d.l. Iubemus. habere locum, quando teſtator loquitur articulatè reſpond. id eſſe quidem verum, ſed D. Iuliũ non dici locutum eſſe articulatè, cum heredum nomina exprimere non poſſet, vt ſupra dixi. Secundo reſpondeo, quòd non ſolum non poterat loqui articulatè, quò ad teſtandum, ſed nec vllum verbum intelligibile ꝓferre. Et hoc adeò conſonum eſt rationi, vt nulla ſuperſit dubitatio. concludunt omnes, quòd vocem, ſic, non proferebat, vt alij, indè addunt, quòd dixit San Guttin, qua anta cù, di gaſſa. certè ſi hoc verum eſt, conſequitur neceſſariò, vt verbum, ſi, potuerit apertè exprimere, quando alia verba ſuperiora, quę multo difficilius explicantur exprimebat: at conueniunt Teſtes, quòd non rectè proferebat, ſi, ergò aut verum non eſt alia verba eũ protuliſſe, aut dicere oportuit, quòd rectè proferret, ſi, quia fieri nequit, vt explicans verba pluribus ſyllabis conſtātia, vnum monoſyllabum non exprimat. & ideò magis credendum eſt Teſtibus D. Iuniperæ, quibus etiam paternum teſtimoniũ, & alia inſtrumenta adminiculantur, quæ tollunt præſumptionẽ naturæ, de qua in dub. & hæc inueriſimilitudo fortiſs. eſt argumẽtũ, quòd Teſtes falſo deponant quorum aliqui audẽt aſſerere, quòd quilibet Iulium intellexiſſet, & ẽt piſciculi, alij quòd eũ intelligebant ob frequentem cum eo conſuetudinem, & 9 Teſtes dicẽtes inueriſimilia falſi ſint trad. latè Tiraq. in præf.l.ſi vnq̃. in præf. n.44. C. de reuoc.don. Addo his, quòd vt ſubijcitur in dub. Iulius voci nutum coniungebat: at nuſquàm probatum eſt, quòd nuda vocis probatio, ſinè nutu fuiſſet intelligibilis, imò contrarium potius probatur ex multis Teſtibus aduerſariorum: ex primo, ſolito parlar, & cenni. ex ſecundo, comprendeua dal ſuon della voce, & dal geſto del capo. & ex alijs quos omitto. nè ergo teſtamentum hoc à nutu etiam pendere dicamus, contra d.l. diſcretis. nullum erit. & oportuiſſet probare, q voces illæ abſq; nutu erant intelligibiles, qd nec factum eſt, nec fieri poterat, quia vt colligitur ex teſtibus aduerſariorum iſte potius blatterabat, quàm loqueretur.

Non obſtat etiam, quòd Iulius non eſſet in articulo mortis conſtitutus, ſed ſanę mentis: quia contrarium deponunt Teſtes D. Iuniperę, quibus etiam accedunt aliqua inſtrumēta, in quibus dicitur ei decerni curatorẽ, vt non ſanæ mentis. nec illa correctio, quatenus facta eſſet, dum legebatur teſtaẽmtũ, aliquid facit, quia fatui quandoq; inſerunt quædam, quæ vidẽtur prodire ab homine ſa

no

ho Corn.d.conſil.73.in pri.& quotidiè id vi dem⁹ euenire.Et hęc de prima declaratione.

Quò verò ad alteram, quòd ſcilicet hoc loco p̄ordinatio teſtatoris interueniat, quo caſu omnes admittunt poſſe fieri teſtamẽtũ per interpretationem. reſpond. falſum hoc eſſe: quia cum hic Teſtator non explicaret heredum nomina, vt omnes fatentur, impoſſibile eſt, quòd præceſſerit ordinatio, ſed fateamur oportet notarium ab aliquo inſtructum ex heredibus, ſubmiſſumq;, vt ipſum teſtatorem interrogaret: quarè verſamur in ea limitatione, quòd quãdo teſtator interro
11 gatur ab aliquo † ex heredibus, vel notarius inſtruitur, teſtamentum non valet, quæ fuit opin.Alb.Papiẽ. hodiè receptiſſ. de qua Ro. Soc.& alij in locis ante citatis, & idem Soc. in ter.conſil. 92.num.17. 18. in 3.& non fuit adhibitus notarius ab hoc teſtatore, ſed ſe ingeſſit, quod reddit teſtamentum nullum. Cor.d.conſil.73.num.12.in pri.Soc.iun. cõſ. 144.num.56.& d.conſil.183.d.num.26.in 2. vbi citat multos, & plurimos ego aliàs congeſſi quos omitto, & quam latius probarem ſi oporteret,& declarat Crau.d. conſil. 117. dum conſiderat, quòd teſtator ipſe notariũ, & Teſtes rogauerit, quorum neutrum hic verè interuenit:licèt quidam quò ad Teſtes dicant neſcio quid. Et hæc de ſecunda declaratione.

Tertia pariter nihil obſtat, quia non conſtat legitimè, quòd voluerit teſtari, nam ẽt ſi digito oſtenderet ſe velle ſcribere, & vocaret pa mi: non video quomodo dici poſſit, quòd vellet teſtari: præter quòd Teſtes, qui hęc deponunt ſunt multum ſuſpecti, dum aſſerere audent, quòd ab omnibus potuiſſet intelligi, qui non fuiſſent ignorantes: cum tamen primus ille Teſtis fateatur ſe eguiſſe interprete, & alij multi, quòd proferebat plura, quæ non intelligebantur, & quòd ex verbis intellectis, ob frequentem cum eo cõſuetudinem, aſſequebantur vim aliorum. Quarè concludo hoc teſtamentum eſſe nullum. & ità iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

SINDICO Vniuerſitatis, & hominum, ac ſingularum perſonarum Bagnariæ pro ſe, & heredibus, emphytheuſi conceſſa. omnibus inſolidum illam conceſſam intelligi, & alienationem inter eos permiſſam demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 EMPHYTHEVSI *conceſſa Vniuerſitati, & hominibus, ac ſingulis perſonis, pro ſe, & heredibus &c. Qui comprehendantur, & pro qua parte, & quomodo inueſtiti cenſeantur Vniuerſitas, & homines.num.3.& ſeqq.*

2 *Vniuerſitas aliud eſt, aliud ſinguli, & particulares homines, & plures rationes, & caſus diſerentiæ afferuntur.*

3 *In indiuiduis ſolidum neceſſariò conceſſum intelligitur.*

5 *Dictio, inſolidum, & verba, cum omni eo, & toto, idem important.*

6 *Emphytheuſis in contractu, mens maximè ſpectatur.*

7 *Emphytheuſis in contractu, quoties contrahentes vtuntur dictionibus diſtribuentibus, puta inueſtio Titium, & Gaium, & eorum quemlibet. inueſtitura cenſetur inſolidum.*

8 *Dictio, ſinguli, & dictio, quilibet, eiuſdem ſunt naturæ.*

9 *Dictio, omnes, quandoque accipitur pro ſingulis.*

10 *Emphytheutæ, an & quando inuicem alienare poſſint, ſinè licentia Domini directi.*

11 *Inueſtitis pluribus in ſolidum, locus eſt iuri accreſcendi.*

12 *Emphytheuſi conceſſa ſingulis, aſſignatis terminis, & ad habendum vſq; ad dictum terminum; habet locum ius accreſcendi, ſeu non decreſcendi, ob dictam particulam, vſq;.*

Vniuerſitas ſemper eadem eſt, nec vnquàm moritur, & ſufficit vnum ſupereſſe.

13 *Port.Conſ.65. notatur.*

14 *Emphytheuſi conceſſa, cum pacto nè liceat inueſtitis alienare irrequiſito Domino. Pactum non ligat comprehenſos in ea.*

15 *Conſuetudo conſideratur in materia alienationis confirmandæ.*

16 *Vſus ſubſequens verba dubia declarat.*

17 *Alienatione facta cum pacto redimendi, ſi intra terminum retro ematur, res reuertitur ad eãdem naturam.*

Emphytheutæ, qui exteris vendiderunt, & poſtea emunt ab illis, an, & quando teneantur accipere inueſtituram à Domino.

CONSILIVM XL.

INVESTITVRA hæc diligenter conſideranda † eſt,
1 ſi volumus germanam eius interpretationem adſequi: ſuper ea fuit olim cõſultus Port. & reſpondit, vt in cõſil. 65. at nòn declarauit, cuius eſſet effectus conceptio verborum, quæ in ea extat. De-

dit & conceſſit Benedicto ſyndico,& procu-
ratori vniuerſitatis, & hominũ, & ſingularũ
perſonarũ pro ſe,& nomine uniuerſitatis, &
hominum,& ſingularum perſonarum prędi
ctarum, & omnium, & ſingularum perſona-
rum poſſidentium in d. Caſtro, & ipſorum
heredum,& deſcendentium, conducenti lo
cum, vbi eſt Caſtrum, ipſum Caſtrum cum
terris &c. & cum omni eo,& toto quod com
prehenditur in territorio Bagnariæ. Egò
qui video ſolutionem propoſitarum quęſtio
num hinc pendere, exiſtimaui diligentius
de tota hac re diſſerendum. Conſidero er-
gò, quòd hîc inueſtita eſt vniuerſitas, ſunt in
ueſtiti ſinguli, item & ſinguli poſſeſſores,
& deſcendentes. Et vt opinor ſumma ratio-
ne id factum eſt. Namq; aliud eſt vniuerſi-
a tas,† aliud ſinguli.l.in tantum. §. vniuerſita-
tis.de re.di.l.ſed & ſi.§.qui manumittitur. de
in ius voc.cum ſimm.Corn.conſi.130.in pri.
Dec.conſil.221.Crau.conſil.454. Bertr.con
ſil.42.num.7.in 4.conſil.192.num.4. in 9. ſic
& aliud eſt ius quod competit vniuerſitati,
aliud quod ſingulis. Vniuerſitas, itaque ui
huius inueſtituræ ius proprium habet, item
& ſinguli. Et ius vniuerſitatis non pertinet
ad ſingulares,nec econtrario. Et ob id ple-
riq, in varijs ſpeciebus reſponderunt hac ſo-
la regula innixi. Bal. conſil.283.in pri.con-
ſuluit,ſi ſinguli bannitos recepient, vniuerſi
tatẽ non teneri,quia ſcientia ſingulorum nõ
eſt vniuerſitatis. Anch.conſil.204.cum Pã-
noniæ rex, & R. p. Venetorum pacem iniuiſ
ſent,ea lege,vt nè illa ſe immiſceret,nec per
ſe,nec per alios in terris Regis, quòd nobilis
Venetus poteſt in Magiſtratum eligi,& R.p.
huic electioni conſentire: quia R.p. non di-
cebat ſe ingerere, ſed ille priuat⁹.Caſtr.cõſ.
423.n.1.& 2. in pri.ꝙ trãſactio vniuerſitatis
non obeſt ſingulis.Quod in cauſa fuit, vt in
tranſactione an.1252.inter epũm, & vniuer
ſitatẽ,& vniuerſitas, & ſinguli interuenerint
idẽ cõſ.104.in 2.ꝙ aliud eſt delictũ vniuerſi-
tatis,aliud ſingulorum,& Rui.conſi.97.in 5.
& alij paſſim.& eſt celebre cõſ.Aret.165.ex-
cuſantis R.p.Florentinam, eo ꝙ quo tpe cõ-
ſpiratum eſt aduerſus Laurentium Medicẽ,
& Iulianus frater eius crudeliter trucidatus,
ꝗdam ex Populo ſuſpẽdiſſent Archiepiſco-
pum, & Cardinalem cępiſſent, ob quæ cri-
mina ea à Sixto Põt. ĩterdicto ſubiecta erat.
Iaſ.conſi.140.in 4. quòd ſinguli homines nõ
poſſunt renunciare iuri vniuerſitatis.& Cur.
iun.conſil.216.& conſi.273.vt nec vniuerſi-
tas iuri ſingulorum. Crau.conſil.45.Soc.cõ-
ſil.95. num. 13. in 3. quòd alia eſt promiſſio
ſingulorum alia vniuerſitatis. Corn.conſil.
293.num.11.in 3.quòd aliud eſt compromiſ
ſum vniuerſitatis, aliud ſingulorum.Dec.cõ
ſil.61.num.3.quòd alia eſt liberatio, quæ fit
vniuerſitati, alia,quæ ſingulis. & conſi. 486.
quòd ſtatutum in vniuerſitate, non trahitur
ad particulares.Bertr.conſil.242. in 6. quòd
aliud eſt debitum vniuerſitatis aliud ſingu-
lorum. Celſ.conſil.34.Veg.conſil.59.nu.20.
Nat.conſil.150.Panc.conſil.128.& eſt Text.
in l. ſicut.§.ſi quid vni. quòd cuius. vn. & ibi
poſt.al.Caſtr.Crot.conſil.42.nu.9.ꝙ alimen
ta debita ex iure patronatus vniuerſitatis
non dantur ſingularibus.Bero.conſil.19. nu.
3. in pri. quòd reſcriptum impetratum ad-
uerſus ſingulos non complectitur vniuerſita
tem,& conſil.92.eo.ꝙ ex iuramento ſyndici
non ligatur vniuerſitas, ſed illi ſoli,qui cum
eo iurarunt, & quòd decima debita a ſingu-
lis non dicitur deberi ab vniuerſitate.conſil.
8.in 3.in eodem caſu.Crau.conſi.643.quòd
alia eſt patientia ſingulorum, alia vniuerſi-
tatis,& conſil.826. quòd alia eſt cauſa ſingu
lorum,alia vniuerſitatis.quòdq; vniuerſitas
non allegat nullitatem in cauſa ſingulorum.
Ceph.conſil.568.in ſi.quòd priuilegium da-
tum vniuerſitati non porrigitur ad ſingulos,
& mandatum ordinis non eſt mãdatum ſin-
gulorum, nec vnius conuentus ipſius ordi-
nis Tho.Faſt. deciſ.23. & mandatum ſingu-
lorum,non eſt mãdatum vniuerſitatis. Cur.
iun.conſil.174.num.36.& ob id rectè in hoc
mandato,& vniuerſitas,& ſinguli recenſen-
tur,& Summi Pont. quandoq; ita locuti sũt
vniuerſaliter ſinguli, & ſingulariter vniuerſi
c.2.de ſupp.negl.præla.in 6.& ſinguli, & vni
uerſi.c.nimis. i. de exceſſ.præl.c.generali. de
elec.in 6.& quidam è noſtris adnotarunt, &
innumera ſimilia citari poſſent, quæ cã bre-
uitatis miſſa facio. Quarè cum contrahen
tes in hoc inſtrumento voluerint hanc em-
phytheuſim,& ad vniuerſitatem, & ad ſingu
los pertinere,merito vtroſq; complexi ſunt.
vt ſcilicèt Bagnarienſes commodum cape-
re poſſent,vt vniuerſi,& ius etiam proprium
haberent,vt ſinguli. Si dictum eſſet nomi-
ne communis,& hominum. ſola vniuerſitas
ius haberet.Menoc.conſil.80.in prin. vbi idẽ
conſtituit,etſi additum eſſet præſentium, &
futurorum,at cum ſubiectum ſit, & ſingula-
rum perſonarum,Bagnarienſibus, etiam vt
ſingulis prouiſum eſt. Et in his terminis.
Rui.conſ.130.in 5.in vẽditione Caſtri Gual-
terij,reſpondit homines vniuerſitatis nõ poſ
ſe teſtimonium dicere,quia & vniuerſitas,&
ſinguli vendiderant, & ſic erat cauſa eorum
propria.

Et eſt ſimilis inueſtitura facta ab Abbate
Nonantulano vniuerſitati,& ſingulis, cuius
meminit Rui.conſil.175. in pri.qui vult, ꝙ
cum

eum Nonãtulana vniuerſitas donaſſet quaſ
dã terras inueſtitura ea cõprehẽſas, nõ ſit de
rogatum iuri ſingulorum, pp donationem il
lius, niſi & hi conſenſiſſent, vt nu. 16. & nu.
22. & in huiuſmodi obligatione cõſuluit Ber
tr. conſil. 178. num. 10. qui & ipſe vult vni-
uerſitatem, tunc non poſſe imminuere ius
eorum, qui non conſentiunt. Et vidi ipſe,
& hanc, & alias ſimiles inueſtituras. Bagna-
rienſes ergò habent ius, vt vniuerſi, & vt ſin
guli. quod etiam euincunt illa verba, here-
dum, ac deſcendentium: vniuerſitas. n. non
habet heredes: & ſic arguit Bertr. d. conſil.
242. in 6. & Nat. conſil. 489. num. 18.

Sed vt, qđ hactenus tractaui, apud me certũ
eſt, nec alij, qui rectè velit iudicare põt veni
re in dubiũ, ita & illud quod ſequit̃ difficul-
3 tate non caret, pro qua. ſ. parte, † & quomo
do vniuerſitas, & ſinguli inueſtiti dicantur:
quod à Portio in ſuo illo conſ. 65. declarari
voluiſſem, vt ex quo, ſolutio quæſtionum fe-
rè omnium pendet. Opinor vniuerſitatem
inſolidum inueſtitam eſſe de tota curia Ba-
gnaria, & bonis intra eam ſitis.

Primo ex doctrina Bart. in l. 4. §. actor. nu.
9. & 10. de re iud. quam ſeqq. Com. Beſut.
Alexan. Iaſ. & alij ibi, & Bald. l. 1. ver. quòd ſi
nemo. quod cuiuſque vn. quòd ſi actor vni-
uerſitatis obligat vniuerſitatem, & ſingula-
res perſonas, vniuerſitas in ſolidum tenetur,
ſinguli autem in viriles. addit Bart. bona ta-
men ſingulorum eſſe in ſolidum obligata,
cuius opin. eſt receptior, etſi Alexan. du-
bitet, Iaſ. q. illam improbare nitatur, quam
defendit Rip. num. 43. Sicut ergò in obliga-
tione non ſit diuiſio iux. l. Reos §. cum tabu-
lis. vt vniuerſitas, & ſinguli æquis portionib⁹
teneantur, ita quoque & hic inueſtitura ad
vniuerſitatem referenda erit in ſolidum.

Secundo, quia inueſtitura ipſa comprehẽ
dit indiuidua, vt Caſtrum, Curiam, & Iura.
4 atqui in indiuiduis † ſolidum neceſſariò con
ceſſum intelligitur. Bald. c. 1. ad fin. de duob⁹
fr. de no. benef. inu. Cro. latè. l. re coniuncti.
nu. 145. de leg. 1. Cur. in tract. feud. Zaſ. l. ſi
mihi. num. 9. de uerb. obl. & paſſim Docto.

Tertio ob illa verba, cum omni eo, & toto.
5 &c. quæ † idẽ poſſunt, quòd dictio inſolidũ.

Quarto, quia in cõtractu hoc emphytheu
6 ſeos, mentem † maximè ſpectamus, vt & in
alijs. l. in conuentionibus. de uerb. ſign. Alc.
in hac materia. d. l. ſi matri. num. 25. Rom. cõ
ſil. 19. Rui. conſil. 169. in pri. Atqui ſi homi-
nes ſingulos, pro dimidia, & uniuerſitatem
pro alia dimidia inueſtitos diceremus,
pars uniuerſitatis non poſſet redire ad Ec-
cleſiam, donec unus ex ea ſupereſſet. l. ſicut.
in fin. quod cuiuſq; un. & tradd. Bald. l. uni.
num. 30. C. quando non pet. par. Aret. d. l. ſi
matri. num. 3. vbi & Iaſ. nu. 12. at verò pars
ſingulorum, ſi in virilem eos inueſtitos ad-
mittamus, iux. doctr. Bar. in d. §. actor. finien
te eorum linea reuerteretur: & eadem em-
phytheuſis diuerſam haberet naturam, qđ
abſurdum eſt. quarè vniuerſitatem inſolidũ
inueſtitam dicemus.

Quinimò, & ſingulos homines verius eſt
inſolidum eſſe inueſtitos; namq; præter ra-
tiones ſuperius adlatas, quas omnes ferè, &
hic conueniunt. conſidero quòd quoties in
7 contractu emphytheuſeos † contrahentes
vtuntur dictionibus diſtribuentibus, putà,
inueſtio Titium, & Gaium, & eorum quem-
libet. cenſentùr inueſtire inſolidum. Iaſ. d. l. ſi
mihi. num. 10. Alc. num. 25. Cur. vbi ſupra.
Alexan. conſil. 30. in prĩ. conſil. 22. & conſil.
119. in 5. Soc. conſil. 50. in pri. & conſil. 3. &
conſil. 66. num. 14. in 3. Cor. conſil. 165. in 2.
Cur. conſil. 49. Dec. conſil. 326. cum ſimm.
8 atqui dictio, ſinguli, & dictio, † quilibet, eiuſ-
dem ſunt naturæ, & pariter tribuunt actum
vtriq; inſolidum, vt probat Tiraq. §. 31. in fi.
de retr. lign. & ſeq. D. M. Ronch. d. §. cum ta-
bulis. num. 74. & num. 88. ergo, & dictiones
illæ poſitæ in inſtrumento, omnium, & ſingu
larum perſonarum, id optimè euincũt: qua
rum eſt ſenſus. omnium, ſimul, & collectim:
& ſingularum, ideſt cuiuſlibet pro ſe. vt de-
clarat Bald. conſil. 461. num. 6. in pri. quin &
9 dictionem, † omnes, quandoq; accipimus p
ſingulis, vt Pariſ. conſil. 91. in 4. qui ait licen-
tiã paſcendi datã omnibus in ſentẽtia, intel
ligi datam ſingulis. qui tamen ſubdit hoc eſ
ſe certius, ſi dictum, omnibus, & ſingulis, &
ideò rectẽ Bar. in d. §. actor. dixit ſingulares
perſonas, non ſingulas.

Itaq; ſecundùm vim verborum, vniuerſi-
tas ĩueſtita eſt de tota re, & omnes homines
de tota, & ſinguli de tota; at concurſu tamẽ
partes faciunt inter ſe. l. coniunctim. de leg.
3. & declarat Bald. in d. l. vni. num. 27. & ſeq.
C. quando non pet. Partes autem ſi iuris in
terpretationem ſequimur, erunt hæ: vniuer
ſitas habebit dimidiam, & omnes homines
alteram dimidiam: ſic enim diſpoſitiones,
huiuſmodi accipimus, & vtriq; nomini col-
lectiuo portionem dimidiam adtribuimus,
vt latè conſuluit. Soc. iun. conſil. 104. in pri.
per to. quod pleriq; inductum putant ppter
copulam, &, d. §. cum tabulis. Corn. l. inter
dum. de her. inſt. l. ſi pater. de vulg. l. Turpia.
§. fi. de le. 2. Iaſ. l. fi. in ſecũdo caſu. C. de imp.
vbi & Dec. n. 8. idẽ cõſ. 236. n. 3. & alij paſſim.
Prima dimidia erit penes vniuerſitatem, &
ab ea retinebitur: altera autem diuidenda
erit inter ſingulos homines per çs & libram,
vt

vt ĩ terminis tradd.Bal.d.l.j.d.ver.q ſi nemo.
quod cuiuſq; vn.& Rip.d.§.actor. n. 43. Sed
licèt hæc interpretatio iuri conueniat:exiſti
mo tamen Bagnarienſes initio dimidiam
hanc non adſignaſſe ipſis hominibus , quòd
fortè opinati ſint omnes homines, & vniuer
ſitatem idem ſignificare, tantumq; inter ſin-
gulos homines bona emphytheutica diuiſiſ
ſe,quòd parum intereſſe crediderint, an ſin-
guli homines emphytheuſim haberent , vt
homines vniuerſitatis, vel vt omnium homi
nũ numero cõprehenſi, quomodocunq; aũt
diuiſio hæc facta ſit,parũ quo ad hoc refert :
quia in ea inueſtiti ſunt nominatim & ij , q
poſſiderent, & quidem inſolidum , vt dixi.
Ex his autem intelligimus, Bagnarienſes
diuerſo iure niti . vniuerſitas certum habet
ius ex inueſtitura, item & omnes homines
collectim,& ſinguli per ſe: & hi tanquàm ex
vniuerſitate , & tanquàm ex numero homi-
num,& tanquàm poſſeſſores ſi bona poſſidẽt
inueſtitura comprehenduntur:efficacius ta-
men ex perſona propria , & ex ſtipulatione
proprij procuratoris:neq; enim ſyndicus,vt
ſyndicus tantum ſtipulatus eſt, quo caſu ius
eſſet magis propriè vniuerſitatis , vt p Dec.
cõſi.667. in fi.vbi ponit formam huiuſmodi
ſtipulationis, ſed ẽt , vt procurator ſingulo-
rum,& ideò ann.1252.vt dixi,fuit tranſactũ
cum vniuerſitate , & cum ſingulis:& vniuer-
ſitas ipſa, & ſinguli litigabant cũ Reuerend.
Epiſcopo,vt eſt relatum in ipſo inſtrumẽto.
Nũc ad propoſitas q̃ſtiones adgrediamur.
Prima eſt, an Bagnarienſes inter ſe alienare
poſſint abſque licentia Reuerendiſſimi Epi-
ſcopi Imolen.quã latè tractauit Por.d.cõ.65.
Ego opinor ſi generaliter quęramus,an em-
10 phytheutæ † inuicem alienent , vix defendi
poſſe ſententiam eorum , qui id adfirmant .
Et.n.in emphytheuſi , in qua ius adcreſcẽdi
locum non habeat,verius puto inter ſe alie-
nare non poſſe emphytheutas . Illæ enim
rationes concurrunt,quas Docto.ipſi conſi-
derant . Ille.n.qui pro parte tantum inue-
ſtit⁹ eſt,nec in altera parte vllum ius habet ,
non'eſt obligatus ad canonis ſolutionem ,
quia perſonalis actio , qua primus emphy-
theuta tenebatur,non conſtringit emptorẽ
Bar.l.fi. num. 1. C. de iu.emphy. vbi & cętt.
Aret.conſ.41.cum ſimm.item & quò ad alte
ram partem eſt loco extranei,adeò,vt etiam
propter diuiſionem laudatiuum debeatur,
Prac.Pap.in for.lib.pro hered. vt re. ſing. di.
verbo domũ.n.4.Gui.Pap.cõſ.46.ĩ pri.Bertr.
cõſ.112.in pri.cõſ.310.ĩ 2.cõſ.78.ĩ 4.Aufrer.
dec.75.Zuc.l.fi.n.34.C.de ed.d.Adr. Rip.l.q.
Romæ.§.duo fratres.n.87.de ver.ob.Soc. iu.
cõſ.70.n.13.in 3.Redoa.de reb.Eccl. non al.
pag.206.n.26.Eugu.cõſ.84.Et ob has rõnes
pleriq; ſcripſerũt,nec diuidere poſſe emphy
theutas inter ſe,dño irrequiſito.Fulg.l.cũ hi.
§.ſi vni.de trãſ. dũ ob indiuiduam fidelitatis
obligationẽ,id concedit Vaſallis,nõ emphy
theutis.Caſtr.ibidẽ,dũ vnã portionẽ,ait ſuc-
cedere loco alterius.apertè indicãs ex his,q
diuidentes inſolidum ius haberent:quod re
petit d.§.duo fratres . vbi & Iaſ. num. 77. &
Alexan.num.45.idem Iaſ.d.l. fin. num. 114.
& ſeqq.Alexan.l.ſi domus.§.fi.de le.2.qui no
minatim Bar.damnat. Feli.c. quæ in Eccle-
ſiarum.num.92.de conſti. Rui.conſil.48.nu.
21.&conſ.159.per to.in pri.Gozad.conſ.20.
num. 9. Bertr. d. conſ. 112. in fin. & d. conſ.
78.num.4.Zuc.d.l.fi.d.num.34. Ceph. conſ.
195.vbi de communi . quòd ſi in diuiſione
hæc opin.eſt communis,profectò in alio alie
nationis genere minus dubitandũ eſt, quid
quid aliqui ſcripſerint ; quorũ opinio ita de-
mum vera eſt,ſi inter emphytheutas, ſit loc⁹
iuri adcreſcendi.Bald. & Caſtr. l. voluntas .
C.de fideicomm.Aret.d.§.duo fratres.num.
28.Iaſ.num.77.Alc.qui pulchrè.nu.45.Rui.
conſ.11.latè,& conſ.63.in pri.Dec.cõſ.263.
& alij multi poſſent citari,& hoc caſu loqui-
tur Frid.conſ.228.vt probant rationes eius,
& ita pleriq; declarant opin.Bar.in d. §. duo
fratres . quę aliquando citatur,vt cõmunis.
Quarè ſi in hac inueſtitura Bagnarienſium
non eſſet locus iuri adcreſcendi , ego non fa
cilè ſubſcriberem Port.Verùm cum , vt iam
docui,& vniuerſitas,& omnes homines col-
11 lectim,& ſinguli † in ſolidũ ſint inueſtiti,cer-
tum eſt eſſe locum iuri adcreſcendi. Anch.
conſ.245.num.3. Corn.conſ.165.num.1.&
ſeqq.in 2. Soc. conſ.50.nu.3.in pri. Dec.cõſ.
326. & alibi ſœpè Docto. & adtigi ſupra de
dictione,quilibet. Sed & alia etiam ratio-
ne locus eſt iuri adcreſcendi,quia ſcilicèt cõ
ceſſa eſt emphytheuſis,renouanda ſingulis
ann.ſexaginta nouem,& ad habendum vſq;
ad dictum terminum, vt in clauſula illa in-
ſtrumenti, ad habendum tenẽdum &c. nam
Bar.d.l.ſi mihi. ob hanc particulam,vſq;, vo
luit induci ius adcreſcendi,ſeu non decreſcẽ
di,vbi & alij eum ſeqq. & in terminis ita re-
ſpondit Rui.conſil.169.num. 1.in pri.qui vo
luit,ſi dictum ſit,vſq; ad viginti nouem ann.
actum cenſeri,vt ad quemlibet emphytheu-
ſis in ſolidum pertineat. Ex multis itaque
manifeſta fit mẽs Reuerendiſſimi Epiſcopi
multum benignè agentis,cum Bagnarienſi-
bus:Nam primò inſtituit vniuerſitatem,quę
12 † ſemper eadẽ eſt,nec moritur.d.l. propone-
batur Bald.conſ.159.in 3.Nat.conſ.459.nu.
15.Siluan.latè conſ.1. & ex qua ſufficit vnũ
ſupereſſe,vt emphytheuſim retineat. d. l. ſi-
cut.

Digitized by Google

eut. & dixi ſupra, mox & omnes homines, inde ſingulos, poſtremò heredes, & deſcendentes, vt hac ſua benignitate non ſolum oſtenderet ſe velle, vt in Bagnarienſibus per petuò manerent hæc bona, ſed etiam, vt inter ſe quocunq; modò alienarent, vti comprehenſos in inueſtitura. Si ſola vniuerſitas, inueſtita fuiſſet, ea non potuiſſet irrequiſito domino in ſingulos transferre, quidquid ſcripſerit Port.d.conſ.65.num.36.quia vt di xi, aliud vniuerſitas, aliud ſinguli:& ideò, vt hoc ei permitteretur,& ſinguli comprehenſi ſunt. Et hoc etiam tranſlatum eſt ad poſte ros ſingulorũ, qui vt cauſam habentes à primo ex familia eorum inueſtito, & ipſi inter ſe iure non decreſcendi vtuntur: quæ eſt receptis. Bart.& aliorum ſententia in d.l. ſi mihi.de ver.ob.concludentium in emphytheu ſi paterna, & antiqua locum eſſe huic iuri non decreſcendi.

Non obſtat, quòd in inueſtitura ipſa ſit addita pactio, nè irrequiſito Epiſcopo liceat Bagnarienſibus alienare, quia reſpond.

14 quòd pactum† huiuſmodi non ligat eos, qui inueſtitura comprehenſi ſunt, & inter quos alienatio iure permiſſa eſt. hęc eſt deciſ. Sali. in l.ea lege.num.17.C.de cond.ob cau. quã ſeqq.noſtri paſſim.Iaſ.d.§.duo fratres. num. 77.& ibidem Rip.num.87.& Bolog.nu.187. Ceph.cõſ.104.& conſ.257.& alij, quos omit to. Et idem voluit Gozad.non citato Salic. in conſ.20.num.12.qui inquit, quòd ſi emphyteutis iuſſum eſt, nè alienent ſub certa pœna, illi tamen impunè inter ſe alienabũt. & ante Salic. idem dixit Bal.cõſ.498. in pri. Et in hac ſpecie res certa eſt, quia dicitur in pacto, quòd nõ liceat alienare alicui Comiti, aut Capitaneo: ſanè enim ſi Comites, aut Cap. aliqui eſſẽt inter ſingulos homines Bagnariæ, illi iam comprehenderentur inueſtitura, & Reuerendiſſimus Epiſcopus eis iam ꝓ uidiſſet, ergò ſicut exceptio omnino referenda eſt ad extraneos, ita & prohibitio, quæ ab ipſa declaratur l.nunquid.§. ſi. de pe.leg. Dec.& Cagn.in l.1.de reg.iu.

Non obſtãt, quædam verba addita in Inſtrumento tranſactionis ann. 1252. quibus cauetur, vt Bagnarienſes pro bonis emptis petant renouationem, & ſoluant, ſi enim inueſtitura ab ijs petenda eſt, videtur quòd, & licentia ſit neceſſaria, qui enim renouandi ſunt cenſentur extranei. Nam reſpondeo pactionem hanc intelligi debere, quando illi emunt ab alijs, qui non ſunt comprehenſi inueſtitura generali. Et enim cum euenire poſſit, vt aliqua bona alienentur ex licentia Epiſcopi in exteros, ſi illa ad Bagnarienſes reuertantur, opus eſt quandoq; renouatione, vt dicam in ſeq. capite. Et huiuſmodi emptionis, paulò infrà in eodem inſtrumento ſit mentio, ibi, ab aliquibus foren ſibus poſſeſſiones emerint. Conuenit autem hæc interpretatio ſupradictis: nam concluſimus Bagnarienſes inueſtitos eſſe inſolidũ: quam & vſus fidiſſ. interpres conuentionum adprobauit: nec mutanda ſunt, quæ veteri obſeruantia confirmata ſunt, l.minimè.de l.l. & in hac materia alienationis confirmandæ

15 Doctor. noſtri plerunque† conſuetudinem conſiderant. Felin.ca.in præſentia. num.27. de probat. Gozad. conſ. 75. num.15. Cur. iun. conſil. 171. Pariſ. conſ. 13. num. 25. in 2.Nat.conſ.325.& ab vſu Doct. noſtri ſœpiſſimè interpretationes capiunt. Bart. conſ. 59. nu. 3. reſpondit ſi Spoletani quibuſdam permiſerint, vt Caſtrum edificarent, ſe enim eos, vt Ciues Spoleti tractatnros, non poſſe illis collectas indicere, niſi ab initio cœperint, quaſi ſecuta obſeruantia probet verba fuiſſe addita in gratiam ędificantium, licèt ſecũdum proprietatem eorum collectarum indictio fieri poſſet. quamuis ergò verba du

16 bia dici poſſent; tamen vſus † ſubſequens eã declarauit Caſtr. etiam conſ. 313. nu. 2. in pri. ſi priuilegium conceſſum Caſtellionẽ ſibus à Florentinis aliam acceperit interpretationem per annos decem, quam habere debuiſſet; ab ea non eſſe recedendum. Soc. conſ.111.num.4. in pri. ex vſu declarari priuilegium, nec opus eiſe præſcriptione.& idẽ Nat. conſ. 406. & nouiſſimè fuit iudicatum per Senatũ Subalpinum talem vſum omnino debere obſeruari. Cacher. deciſ. 136. idq; perpetuum eſt in qualibet diſpoſitione Caſtren.conſ.347.in ſi.in pri. qui ait ex vſu ſubſecuto mentem contrahentium declarari. conſ.363.eo vbi de tranſactione. Bal. conſ. 245.in 3.Rom.cõſ.271.n 4.qui de venditione Soc.cõ.25.n.25.in pri. de cõſtitutione dotis Corn.conſ.178.n.9.in 4.qui de laudo. & in terminis noſtris in inueſtitura Idem Soc. conſ.145.in pri. qui interpretatur inueſtituram, quã habet Hoſtellatum ab Illuſtribus Strotijs, cõtra proprietatẽ verborũ propter vſum ſubſecutum, licèt eius interpretatio ſit parum æqua, vt ipſemet fatetur, nec exigunt hi DD. longiſſimam conſuetudinem, nec præſcriptionem, & declarant Aret.conſ. 11.nu.5.Crau.conſ.111.& conſ. 211. Quarè cum nos verſemur in vſu antiquiſſimo res eſt extra dubitationem.

Altera eſt quæſtio, An ſi Bagnarienſes recuperant ab exteris res eis venditas, tenean tur accipere inueſtituram ab Reuerendiſſimo Epiſcopo. Et hac in re aliquot caſus di

17 ſtinguo. Primus eſt ſi alienatio † facta ſit cũ pacto

pacto de redimenda re intra certum temp⁹; & quoties illa pendente termino retro empta ſit, reuertitur ad eandem naturam Bar. l. vbi autem. §. ſed & Marcellus. de in d, add. l. 3. quibus mo. pig. vel hy. ſol. l. in diem. de acqu. plu. ar. Ro. l. ſequitur. §. labeo. de vſuc. Præp. cap. 1. quid iur. ſit ſi Vaſ. poſt ali. Dec. conſ. 53. idem Dec. in pulchro caſu conſ. 88. & conſ. 238. Soc. iun. conſ. 20. in pri. Cagno. l. 2. num. 177. & num. 254. C. de pac. int. emp.

Sin autẽ iam ſit lapſus terminus, & hic eſt alter caſus, incipit eſſe alio iure apud redimentem. l. ſiuè à me. ad l. falc. & ibi Bar. & al. Imol. & Alexan. d. §. Idem labeo. idem Alex. l. ſi in ſulam. num. 7. de ver. ob. Bal. & cęt. d. c. 1. quid iur. & ideò tunc inueſtitura petenda eſt a recuperante, vel ab eius heredibus, nec ex generali inueſtitura, ſe tueri poteſt: & ei⁹ factum heredes præſtare tenentur, l. cum à matre. C. de re. vind. ¶ Terti⁹ eſt caſus, quãdo alij Bagnarienſes emunt rem ab ipſis exteris: & tum diſtinguendum eſt, Aut enim emptores conſenſerunt ab initio, vel poſtea alienationi, & tũc, & ipſi debẽt accipere nouam inueſtituram, quia ex conſenſu iuri ſuo præiudicauerunt, l. ſi fundum per fideicommiſſum. de leg. 1. cum infinitis relatis apud Tiraq. glo. 1. num. 133. & ſeqq. de retr. exteri enim, etiam ſi habeant domicilium Bagnariæ, nõ ſunt capaces horum bonorum, Bertr. d. conſ. 142. num. 6. in 6. Aut verò nunquam cõſenſerũt, & cũ alienatio vnius, alteri non obeſt, qui habet ius ſuum proprium, vt dixi ſuprà: quod enim conceſſum eſt ſingulis, vt ſingulis, alienari non poteſt, niſi omnes conſentiant glo. c. cum omnes. de conſtit. & ibi latè Feli. nu. 15. & ius vniuerſitatis non põt lædi ex facto ſingulorũ, vt cõſuluerũt Oldr. cõſ. 65. & Cra. cõſ. 21. & alibi paſſim Docto. poſſetq; eorũ, qui alienarũt linea finita, reuocari alienatio, vt fit in emphytheuſi, in qua ſit locus iuri non decreſcendi. Alexan. conſ. 106. in 4. Grat. reſpõ. 22. in pri. Soc. cõſ. 112. in 2. Cur. iun. conſ. 171. & eſt concors omniũ ſnĩa. Et ideò ſi, vel vniuerſitas emeret, vel aliq ex ſingulis, qui alienationi non conſenſiſſent, inueſtitura non eſſet petenda, nec excludendi eſſent ab hoc iure deſcendentes vẽditorum, dummodo non eſſent eorum heredes, ſed iure proprio niterentur, quod vt ſinguli habent ex inueſtitura, l. 3. vbi Bar. de interd. & releg. Caſtren. conſ. 70. in pri. Menoc. in terminis. d. conſ. 80. num. 72. Et hanc interpretationẽ ſecutæ videnĩ partes in d. tranſactione anni 1252. dum nominatim cauerunt, nè ementes à Forenſibus decimam ſoluerent, quaſi verò arbitrarentur hos Bagnarienſes emptores, qui iure proprio fulti erãt, eo quòd alienationi non conſenſiſſent, tractari debere atquè ſi res ipſa nũquàm alienata fuiſſet in exteros. Et tanto maximè hoc ẽt hodie ſeruandum eſt, quia, vt audio, hactenus etiam generaliter ſeruatum fuit, licèt fortè aliquè, vt cautius agerent, inueſtiturã acceperint, illi non poſſunt alijs præiudicare. Exiſtimarim tamen ipſos venditores non poſſe vti hoc beneficio, nec heredes eorum iuxta ſuperius dicta.

De caducitatibus non eſt, quòd loquar, tum quia Eccleſia, quæ eſt cultrix æquitatis, illas abhorret, vt per Soc. conſ. 99. num. 1. in pri. & Reuerendiſſimus præſens Epiſcopus ſolet benignè agere cum ſuis Vaſallis. tum quia ij qui adminiſtrabant bona vniuerſitatis, quo tẽpore data eſt occaſio tractãdi de caducitatibus non ſunt amplius in officio, quo caſu vniuerſitas ex eorum negligẽte non tenetur. vt in terminis trad. Soc. iun. conſ. 115. num. 20. in 2. tum quia eſſet locus reſtitutioni in int. Fulg. conſ. 7. cum ſimm. tum maximè, quia penſiones, quæ debebantur, poſt caducitatem allegatam receptæ ſunt, & lib. etiam centum pro renouatione: tunc enim proteſtatio, vt contraria facto nihil operatur, Clar. latè de emphy. quæſt. 10. Et ex his reſponſum eſt omnibus dubitationibus excitatis. & ita iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

LEGATA non conſeruari, ex clauſula codicillari, etiam in futurum concepta, Teſtamento natiuitate poſthumi ignoranter præteriti rupto. Tuetur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamento rupto natiuitate poſthumi ignoranter præteriti, ex clauſula codicillari etiam in futurum concepta legata non conſeruantur, & per totum. maximè vbi hereditas eſt valde legatis onerata nu. 8. quamuis etiam Teſtator diu poſtea vixerit num. 10.*

2 *Pater ſuam poſteritatem, aliena ſoboli præferre præſumitur.*

3 *Pater gratia filij quęrit opes.*

4 *Donatio, natis poſtea filijs, reuocatur, etiam ſi intra dimidiam bonorum ſit.*

5 *Donatarius plus diligitur, quàm legatarius.*

6 *Clauſula codicillaris vis explicatur.*

7 *Oratio indefinita ad homine prolata habet vim vniuerſalis ex humanitate.*

9 *Teſtes recognoſcentes manum ſi non viderunt ſcribere ſemiplenè probant.*

11 *Voluntas nuda, non inducit vltimam diſpoſitionẽ.*

CON-

CONSILIVM XLI.

ADEò difficilis arduaq́ue eſt
1 hæc queſtio,†an,rupto teſta
mento natiuitate poſthumi
ignorãter præteriti, ex clau
ſula codicillari,quæ & in fu
rurum quoq; concepta ſit,
legata conſeruentur,vt vix Doct.ſciant vtrã
harum opinionum probent.Ipſe tamen ſem
per exiſtimaoi æquiorem,receptioremq́;, &
veriorem eſſe opin.eam,ſi veriſimile ſit,teſtõ
rẽ,ſi ſe liberos ſuſcepturũ cogitaſſet, legata
nõ relicturũ,qa magna ſint illa ẽt non eſſe ꝓ
ſtanda. Et pto hac ſententia facit,& eſt effi
2 caciſſima argumentatio,quòd pater†præſu-
mitur ſuam poſteritatem alienæ ſoboli præ
ferre.l.cum auus.de cond.& de.l.cum acu-
tiſſimi.C.de fideicom.l.pen.de iu. cod. & in
legato eſt tex.in l.generaliter.§.cum autem.
in fi.C.de inſt. & ſubſt.nec eſt credendum il
3 lum voluiſſe filiũ ipſum, cuius gratia † opes
q̃ric.l.ſcripto.vn.lib.ab hereditate ſibi quo-
dammodo debita.l.in ſuis.de lib. & poſthu.
excludere:& arcere à ſacris paternis.Poſsẽ-
q́ue in hanc rem multa hûc transferre.

Secundò, quia idem videmus in donatio
ne,in qua eſt ius queſitum donatario ex cõ-
4 tractu:ea†enim natis poſtea filijs,reuocatur
l.ſi vnquàm.C.de re. don. & ſi intra dimidiã
bonorum ſit,vt per Tiraq.d.l.ver.omnia.nu.
24.qui dicit opin.hanc crebrius receptam.
Quòd nõ alia ſit ratione,quàm eo quòd lex
preſumit neminem fuiſſe donaturum,ſi quo
quomodo ſe filios aliqñ habiturũ putaſſet.
Quanto magis ergò hoc in vltima volunta-
te recipiendum eſtècum negari non poſſit,
5 quin magis diligatur † donatarius,cui a vi-
uente datur,quò tempore adhuc frui donãs
poſſet,quàm legatarius,cui tũc relinquitur,
quando amplius retinere nõ licèt.l.1. C. de
ſac.Ecel.l.illa.cum gl.de her.inſt.cum ſim.

Tertiò conſidero.l.ſi quis cum.& l. ab in-
teſtato.de codic.quas pro ſe aduocant con-
trariæ opin.adſertores.Et.n.ſi dictũ ſit in co
dicillis, qſquis mihi heres erit legatadato,
vel gñaliter relicta fideicõmiſſa ab eo qui
inteſtati ſuccedat:dubitant ibi I. C. an poſt
humus cõprehendatur, quaſi non ſit exiſti-
mandũ de eo ſenſiſſe teſtatorem:ideoq; con
tineri rñdent,quia generalia, & ampla ſint
verba:inuiti ferè id concedunt,ne filius one
ribus grauetur:vbi ergò nulla ſermonis ra-
tio nos adigat, tantæ impietatis patrem nõ
arguemus,vt chariſſimo filio excluſo,extra
neis hereditatem eius deferamus: ob clau-
ſulam codicillarem ex qua mens teſtantis
non tam clare deprchenditur.

Qnartò adducor,ex l.qui graui.& l. is q.
de iu.cod.in quibus,ſentẽtia mea,caſus hic
apertiſſimè definitur. Namq; pater cum fi-
liuui vnicum haberet, alios ſe non ſperaret
ſuſcepturũ, codicillis ab eo legata reliquit;
natus eſt poſthumus quæſitum an,& ipſe ex
æquo legatum præſtet,rñſum eſt,non tene-
ri.eccè qũo filius, de quo pater non cogita-
bat,grauatus non eſt,nec ad legata tenetur:
& tamen ob æquallitatem ſeruandàm inter
fratres aliud videbatur.imò verò in d.l.is q.
dicit I.C.ſi quid ſit,quod pro parte nequeat
præſtari,neutrum eſſe obligatum,& ità po-
tius legatum eſt inutile, quàm ut grauetur
is,de quo non ſenſit teſtator,fideicommiſſa
enim & legata ab his tantum debentur, de
quibus ille coniectabatur,& Bal.conſ. 156.
in 2.rectè dixit clauſulam codic.non referri
ad eos,de quibus teſtatot non ſenſerat.Quã
to minus ergò hic,vbi nec ratio equalitatis,
nec aliud quicquàm ſuadet?

Quintò conſidero,quòd Doct.ipſi,qui cõ
trà putant,non fat rectè vim huius clauſulę
6 excutiunt. Nam † quando teſtõr condito te
ſtamento addit ſi non valet &c. id tantum
agit,vt bona ſua inteſtatis omninò conſer-
uet,etiam ſi quo caſu hereditas ad inteſtato
ſuccedentes perueniret: deq́; his ſentit qui
nunc ſunt,quos vtiq; minus diligit,q̃ inſti-
tutos,& legatarios,quando de illis non fa-
cit mentionem, & eſt hic verus, & german'
ſenſus eius clauſulæ,ac teſtatoris menti val
dè cõgruẽs vt dixi aliàs:cęterũ,ꝗ ſi naſcãtur
filij, quorũ amor præcipuus eſt,voluerit eos
ad legata obligari,nemo ſani iudicij vir di-
xerit,operatur.n.ea clauſula rebus ità ſtanti
bus.l.quod ſeruius.de condic.ob ca. & qñ,
qui ab inteſtato ſucceſſerint,ſuot eiuſdẽ co-
gnationis cuius erant,qui tempore teſtamẽ
ti ſucceſſiſſent,non naio filio, qnaſi eo nato
mens deficiat,& legata,ab his relicta,ab eo
repetita non ſint.l.cum pater.§.cum exiſti-
maret.l.Celſus §.vlt.de leg.2.l.pri.§.vl.eo.3.

Sextò regu.eſt vt qui non honoratur non
grauetur.l.ab eo.C.de fideicomm.& in ter-
minis, ꝗ a filio præterito nihil poſſit relin-
qui,eſt tex.in l.ex filio.de leg.3.quod nõ pro
cedit, vbi quis ſcienter eſt præteritus. auct.
ex cauſa.C.de lib.præ.ergò in cæteris caſib'
reg.habebit locum.l.præcipimus.C.de app.
idq; Bal.ſuboſcurè ſenſit.conſ.424.in 4.

Septimò,ſi veta eſſet opin.contraria,&pa
ter vnum inſtitueret filiũ, indè pdſthumus
naſcetetur partem ſuam cogeretur reſtitue
re,legitima tantum retẽta,at hec abſurdum
eſt.l.3.C.de inoff.teſta.Bal.d.conſi.156.Soc.
iu.conſ.153.in 2.ergo.

Vltimò mouet, quòd videmns parentes
omnes

omnes bonos non auferrè hereditatē ſuam
filijs,& tanto eſſe meliores,quanto chariorē
habeant ſobolem propriam , cui neque Dei
Eccleſiā præferrè debent auctore D.Augu-
ſtino 17.q.4. Quocirca generaliter idē opi-
pinandum eſt,valet.n.argumentū ab eo,qđ
fit regulariter.l.certi.§.ſi nūmos ſi cert.pe.&
ibi latè Iaſ.Et profectò valdè miror,vt Do-
cto.noſtri voluerint ignarum teſtatorē , qui
vt plurimum quid loquatur non intelligit,
hac formulæ conceptione liberos ſuos a bo
nis proprijs depellere : cū nos, qui quotidiè
in id incumbimus,& iuriſcōſ. volumina tra
ctamus,ſenſum eius vix aſſequamur.Et q̄uis
nolim nunc ingredi q.illam,an clauſula co-
dicillaris intelligatur a notario non a teſta-
tore adiecta,vt Bar.in l.1.de iu.co.opinatur,
quem multi probant in varijs locis, etſi alij
item multi reprehendant : tamen hoc mihi
compertiſſimum eſt , ſimplicis ingenij virū
abſtruſam,& nobis ferè occultam clauſulæ
huius vim neſciuiſſe:& ſi tunc ei,quis dixiſ-
ſet,bono pater,his verbis filijs tuis,qui na-
ſcentur hereditatem aufers:dum eos legatis
oneras,ſubiratus reſpondiſſet, at non mētis
meæ eſt,nolo enim alios filijs meis preferre.
l.tale pactum.in fi.de pac.l.Titius.§.Lucius.
de lib.& poſt.& ita ēt conſiderant.Bertr.cō-
ſil.71.in 3.& Rip.in d.l.ſi vnquàm. q.21.&
Alex.conſ.112.qui ait patrē niſi maxim⁹ ſit
iureconſ.ſcire hoc non potuiſſe . Quod etiā
tanto magis verum eſt,quia plerunq; nota-
rij tales clauſulas,pro arbitrio adijciunt.vt
per Rui.alios citantem.conſ.25.in 2.&vt ait
Cag.d.auc.ex cauſa.n.145.vix vnus de mil-
le intelligit ſenſum huius clauſulæ.

Quibus ità propoſitis facilè tolluntur rō
nes Alex.& aliorū,verèq; miratus ſū Alexā.
qui perpetu⁹ eſt æquitatis amator, & doctri
næ Bar.mirificè tenax,a ſe ipſo hac in re de-
ſciuiſſe,etſi & is aliquando in partes noſtras
tranſiuerit,vt conſ.41.nu.6.in pri.

Neque enim obſtat,quòd ſaltem in gene
re de liberis cogitauerit,dum addit,non va
lebit: quia, vt rectè Aret.conſ.93. & conſil.
vlt.Soc.conſ.93.in 4.Alc.reſpon.527.Rip.d.
l.ſi vnquàm.d.q.& alij innumeri reſpondēt,
non omninò id infertur:poteſt.n.eſſe, quòd
& alijs modis deficiat teſtamentum,vt ſi he
res præmoriatur,ſi fiat incapax, ſi nolit, aut
non poſſit adire:& his caſibus æquitas ſua-
det, vt legata conſeruentur . Quarè de his
tantum putabimus teſtatorem ſenſiſſe:præ-
7 ſertim cum indefinita† hæc oratio ab homi
ne prolata per interpretationem, ex huma-
nitate,vniuerſalis habeat vim. l.ſi ſeruitus.
de ſer.vr.præ.Bar.l.ſi pluribus ī prin.de le.2.
Dec.qui communem dicit in l.1.nu.12.de
reg.iu.& in ter.trad.Rui.conſ.2.& conſ.6.in
3.& q̄uis.Fulg.in d.l.ſi ſeruus.& in l.ſi ſcrui-
tus.& in l.iuriſg.§.ſed ſi fraudandi.de pac.di
xerit indefinitam orationem negatiuè con-
ceptam ſimilem eſſe vniuerſali, tamen hoc
verum eſt,niſi maior ratio ſit in vno caſu, q̄
in alio,vt per Bar.d.l.ſi pluribus.& l.omnes.
q.6.de iuſt.& iu.Rui.ubi ſupra.Cagn.l. 1.n.
10.de reg.iur.& ideò Galli in addit.ad Ale-
xan.conſ.30.in 3.exigunt certiſſimas conie-
cturas huius cogitationis.

Addo ēt,fateamus,ꝙ cogitare potuerit ,
fateantur & illi ꝙ non potuerit:vtrumq;.n.
poteſt eſſe verum: quid dicemus?ſanè in re-
ambigua pro filijs capienda eſt interpreta-
tio.d.l.cum auus.d.l.cū acutiſs. Si.n.aduers⁹
verba teſtator. ibi vocant filios I. C. tanto
magis, vbi illa non repugnent nos vocabi-
mus:alioqui ſi diceremus teſtatorē ob hæc
verba filios excludere voluiſſe , illud etiam
diceremus, patrem non eſſe patrem, ſed ſui
ipſius inimicum : cum parentes non minus
diligant filios,quam ſe ipſos.l.iſti.quod me.
ca.de qua res alias dixi multa.Ideoq; in am
biguo id quod benignius eſt ſequi debem⁹.
l.benignius.de ll. l. ſemper in dubijs. de re-
gu.iu.quodq́; æquius,& tutius eſt. l.ea quæ.
§.in re dubia.eo.& id quod veriſimile eſt vo
luiſſe teſtātem.l.cum in teſtamento. de reb.
dub.d.l.tale.cum infinitis.quæ aggregat Ti
raq.in præf.d.l.ſi vnq̄.nu.56.nec.n.clauſula
hæc codicillaris ampliat, aut extendit volū
tatē.Bald.conſ.319.in 5.Dec.in l.precib. C.
de imp.& al.ſub. & conſ.205.& conſil. 248.
& conſ.287.& conſ.291. Concludamus er-
gò in hoc generali ſermone,ea non compre
hendi,de quibus credendum eſt non cogi-
tatum.l.obligatione. de pign. Minus etiam
obſt.d.l.ſi quis.& d.l.ab inteſtato.de iu.cod.
quia , vt dixi , adiuuant hanc ſententiam .
Quibus etiam poteſt reſpond. quòd ibi te-
ſtator cogitauit de poſthumo, vt verba in-
dicant, non hic, ex quo eum præterijt,& ità
reſpond.Rui.d.conſ.1.& conſ.6.in 3.& ante
eum.Bar.conſ.210.& cōſ.235.& alij paſſim.

Quò fit, vt ipſe omnino putem hāc opin.
amplectendam , & ſecundum eam in praxī
pronunciandum, quam etiam pleriq; ſecuti
ſunt , quos nominatim citat Tiraq.in d.l. ſi
vnquàm.ver.donatione largitus. num. 263.
& 265.& nolo ego hùc transferre: nè nimis
onerem D.Iudicem, & multis argumentis
probat eandem Rui.dd.conſſ.& præter eos.
de quibus Tiraq.hoc tenent Bal.conſ.14.in
3.Alc.d.reſpon.527.Rip.reſpon.128.Socin.
iu.d.conſ.153.&conſ.29.in 2.Cag.in d.auc.
ex cauſa.nu.142.qui dicit poſt Aret.omnes
veros ll. interpretes . hanc ſententiam pro-
baſſe ,

baſſe, & ab Excellentiſſimis viris ſe vidiſſe
iudicatum, quod, & Iaſ. & Cur. in d. auc. affir
mant. & Alc. d. reſpon. 527. Teſtatur ſe nunq̃
potuiſſe obtinere pro legatarijs. Et hęc o-
pin. humaniſs. eſt & hodiè receptiſs. vt per
Rub. dd. conſſ. Cag. vbi ſupra. & quam etiam
Rip. d. quæſt. 21. l. ſi vnquàm. & l. centurio.
nu. 84. amplexus eſt, & æquam, ac commu-
nem appellat, & item alij, quos prudens
omitto.

Sed & ſi contrariam opin. ſequeremur, ta
men in ſpecie propoſita illa obtinere nõ po-
8 teſt. Quotiens enim † totum ferè patrimo-
nium filio adimitur, tum teſtamentum e-
uerſum eſt. atqui ſi hic valeret, filia legiti-
mam tantum haberet: quia & legata hæc
præſtare, & ex fideicommiſſo hereditatem
reſtituere compelleretur: ergò. & quòd hoc
caſu Alex. & veterum ſententia non ſit reci-
pienda conſtat ex Bar. l. filio. de intu. teſt. & l.
qui iure. de mil. teſt. Bald. conſil. 239. in 3. &
l. Titius. de lib. & poſt. & l. Titia. de inoff. teſt.
Ang. in §. ſiue. nu. 18. in Auth. vt cum de ap-
pel. cogn. & l. vxorem. de man. teſt. Caſtren. l.
ſicut. C. de mil. teſt. Aret. d. l. Titius. & d. conſ.
93. & conſil. vlt. Soc. d. conſil. 93. in 4. Caſtr.
& Corn. d. auc. vbi & Iaſ. num. 6. Corn. conſ.
194. in 3. Barb. l. cum acutiſſimi. num. 91. C.
de fideic. Cro. qui opin. Alexan. ſequitur cõ-
ſil. 66. num. 23. Bertr. conſil. 225. in 2. Alc. d.
reſpon. 527. Rub. conſil. 112. & conſil. 125.
qui vnà cum Aret. ait ſomnia eſſe vigilantiũ
eorum, qui contrà putent. Imò & hæc ipſa
legata, vt ex teſtibus conſtat, dimidiam ex-
cedunt, & ſunt meliora, ac precioſiora cęte-
ris rebus hereditarijs, & ideò & ſi de illis tan
tum tractaretur, nullum eſſet dubium. Sed
cum Doct. relicta omnia in vnum conferãt,
dum illorum æſtimationem ineunt, & por-
tionis filio obuenientis, res ipſa clarior eſt,
& manifeſtior; imò etſi ſint longè minoris ę-
ſtimationis adhuc idem putat Alciat. reg. 1.
præſ. 3. de præſ.

Non obſtat, q diù hic Teſtator ſuperuixe-
rit, & tamen non mutauerit voluntatẽ, quo
caſu Alexan. d. auc. ex cauſa. & alij quidam
dicunt videri teſtatorem voluiſſe, vt ab inte
ſtato legata debeantur: Nam duobus mo-
dis reſpond. Primò, quòd imò is volunta-
tis ſuæ talia dedit indicia, vt conſtet eum cũ
eo teſtamẽto noluiſſe decedere. namque di-
xit ſœpius ſe velle teſtari, vt dicunt Teſtes,
& cum iam moreretur mandauit, vt voca-
retur notarius, vt deponit D. Thomas Bõdi-
narius, cui eo maior fides habenda eſt, q cõ
trà ſe deponit vxor enim eius in teſtamẽto
eſt inſtituta, ſed & exempla quædam teſta-
menti ille iam conſcripſerat, vt ijdem Te-
9 ſtes dicunt. Et licèt non viderint † eum
ſcribere, & ideo ipſis non omninò fides ha-
beatur, Gramm. Dec. 84. ſemiplenè ſaltem
probant, vt per Rui. pulchrè conſil. 35. nu. 8.
& conſil. 46. num. 9. in 4. & valdè veriſimile
eſt, quando exempla hæc erant inter ſcriptu
ras defuncti, & is eo erat animo, vt aliter te-
ſtaretur. Satiſq; eſt indicijs quibuſdam mu-
tationem voluntatis ſubindicare. l. Tribun⁹.
§. 1. de mil. teſt. cum ſim.

10 Prætereà, & ſecundò reſpond. q etſi † Te-
ſtator viuat diutius, nec mutet, tamen non
ideò videtur velle decedere cum eo teſtamẽ
to. verior enim receptiorq; eſt ſententia con
tra aſſerentium. nam plures numero, & au-
ctoritate ſuperiores illam ſecuti ſunt. Bart.
conſil. 210. num. 1. & conſil. 235. num. 2. Bal.
conſil. 239. in 3. Ang. l. idemque. & l. ſi filiusf.
de teſt. mil. & l. 1. de cod. & l. 1. C. eo. & conſil.
108. vbi declarationem exigit perſeuerãtis
animi. & conſil. 363. Aret. d. conſil. 93. & cõſ.
vlt. Soc. d. conſil. 93. qui refert Sanſeuerina-
tem ità conſuluiſſe Corn. conſil. 195. in pri.
Iaſ. d. auct. ex cauſa. num. 6. Bertr. conſil. 270.
in pri. Bened. d. c. Rainutius. ver. in eodem te
ſtamento. i. num. 232. Rip. q. 42. in fi. d. l. ſi vn-
quàm. Rub. d. conſil. 125. vbi communem di
cit. Cagn. d. auc. ex cauſa. Soc. iu. conſil. 153.
lib. 2. qui refert Camillum Ragnolum, qui
fuiſſet ętatis noſtrę I. C. non incelebris,
niſi à fide Catholica deſciuiſſet, ità reſpon-
diſſe, & recentiores Galli ad Alexãn. d. conſ.
30. Probatur autem efficaciſſimè per Text.
in d. l. idemque. vbi habetur, quòd ſi miles
ignorans vxorem prægnantem militari iure
teſtatus ſit, & naſcatur filius, eo adhuc viuẽ
te: teſtamentum nullum eſt, niſi cum eo ma-
luit decedere. eccè quòd exigitur, vt quis
expreſſim confirmet, quod ruptum eſt, nec
ſufficit taciturnitas, ac ſilentium. & ideò ex
eo Text. meritò. Ang. quæſtionem noſtram
ibi definit. Eſt & hoc ex mente Dy. Alber.
& Raph. Com. ibidem & in d. l. ſi filiusf. qui
intelligunt illud verbum maluit, declaran-
do, & ideò & ipſi adnumerabuntur eis, qui
ſeqq. hanc opin. verèque nullus Docto. eſt,
qui repugnet huic interpretationi. Præſu-
mitur enim, quòd pater ius filij durare ſciat,
vt per Bald. d. conſil. 239. & Aret. d. conſ. 93.
& conſil. vlt. & Soc. d. conſil. 93.

Prętereà cum, vt ſuprà probaui, pater, qui
ità eſt teſtatus, non cogitauerit de liberis, &
ideo eos non grauauerit, nõ video ipſe quo-
modo ex hoc ſilentio poſſit induci graua-
men, etiam ſi pater ità vellet, quia ex nu-
11 da † voluntate non inſurgit vltima diſpoſi-
tio, imò & in milite factum deſideratur, l.
in fraudem. §. primo. de mil. teſt.

Namq; ſi ab initio non eſt cogitatũ, nõnè uidet Teſtator omninò ſublatũ, teſtũ nec ex ſilentio poſſe illud induci, quod mente non agitauit? Nec dicat quis ex taciturnitate deſumi præſumptionem, ſaltem, quòd prius de poſthumis ſenſum ſit, ex quo aliter uõ declarat; quia reſpond. potius contrà putandum: ſi enim uoluiſſet filium excluſum, poſteà declaraſſet. Tacitam autem uoluntatem in dubio ſemper pro filio interpretabimur, ex his, quę ſuprà dixi. Nec ſententia contraria aliqua I.C. auctoritate fulcitur, nã Tex. in l. tractabatur. de mil. teſt. quo Doc. nituntur, nihil facit, & præter reſponſ. Aret. & cæt. dico ipſe ex eo alteram opin. potius confirmari. Reſponſum enim ibi eſt, Paganum, qui reliquit ſeruo libertatem mortuo herede inſtituto; ſi teſtamentum irritum non confirmet, uideri inteſtatum decedere uoluiſſe: quod & hic dicimus: ex quo enim pater non aliud facit, credendum eſt eum uoluiſſe hereditatem filio ſuo ab inteſtato deferri. Et Cur. iu. d. auct. & alij etiam reſtrictionem hanc dixerunt ambiguam, etſi idem Curt. conſil. 150. eam ſequatur, alij tamen contra ſentiunt, & ipſemet, ut iam retuli legendo dubitauit. Quòd ſi quis adhuc obſtinatus contrariam ſententiam mordicus arripiat. reſpond. illam non procedere, ubi tota ferè hereditas auferretur, qui eſt caſus noſter: ità diſtinguendo declarauit Iac. Bel. in diſputatione, quæ eſt ſub tit. C. de inoff. teſt. quem reff. & ſeqq. Cor. dicto conſil. 195. & Alexan. conſil. 31. in 3. neque enim præſumendum eſt patrem uoluiſſe filium in tantum onerare.

Secundo reſpond. quòd illa poſſet habere locum in Doctore, qui ll. & uarietatem opin. optimè calleat, ut per Caſtren. conſil. 200. in fi. in pri. & cõſ. 15. in 2. Ridiculum. n. eſt opinari ignarum hominem uoluiſſe legata confirmare, & ab omni ęquitate alienũ, Et ità Iudicem quemque bonę conſcientiæ iudicaturum puto: uerèque non aliter ipſe pronunciarem, & ita Mediolani iudicatum fuiſſe refert. Clar. uer. teſtamentum. q. 48. qui dicit opin. hanc eſſe amplectendam ſiuè legata ſint magna, ſiuè parua, & ſiuè teſtator de liberis cogitauerit, ſiuè minus.

CONSILIVM XXXIX.

STATVTVM vigens tempore contractus matrimonij, non autem mortis, attẽdi in lucris dotalibus, latè defenditur; & demum caſus plures diſtinguuntur in hac ſpecie iuxta verba ſtatutorum, & partium ſtipulationes.

SVMMARIVM.

1 DOTIS in lucro, quod marito defertur, ſpectatur tempus matrimonij, non mortis; & attenditur ſtatutum tunc vigens, non quod de nouo conditum fuit, & rationibus contra tenentium reſpondetur, num. 8. & ſeqq. & oſtenditur receptior ſententia. num. 13. & Caſus diſtinguuntur in hac materia ſecundum verba ſtatutorum, & ſtipulationes. num. 16.

2 Bar. ſententia in l. omnes populi, de iuſt. & iur. reprobata, & nu. 8.

LL. veteres, an & quando attendantur, & non nouæ, & plura exempla, & caſus afferuntur, & num. ſeqq.

3 Teſtamentum ſecundùm legem veterem factum, valet, & ſi teſtator non ſit mortuus, quando lex noua ſuperuenit.

4 Conditionis euentus tempus, licèt in vltimis voluntatibus, ſpectetur. In contractibus eſt ſecus, quia in illis, tempus contractus, & conditio deficiens retrotrahitur, & ratio nouæ differentiæ adducitur.

6 Domicilium mariti de tempore matrimonij, non non mortis vxoris attenditur.

7 Iuri pendenti ex contractu conditionali, derogari non poteſt, vti quęſito ſpe probabili.

9 Bal. Conſ. 91. in 3. fallitur.

10 Intellectus ad l. penult. C. de vſur. & l. eos. §. 1. eod. tit.

11 Lucrum dotis, an & quando dicatur legale, an cõditionale.

12 Statuto ſtante, quòd non liceat probare per Teſtes ſolutionem, An comprehendantur, qui ſoluerant, ante ſtatutum, & poſt Clerici facti ſunt.

14 Anch. Conſil. 125. tuetur.

15 Doctorum relata, vt cauſa ſeruiant, & quæ nullo delectu transferũtur, non ſunt multifacienda, ſed tantum ea ſunt pendenda, quæ principaliter ab eis tractantur.

CONSILIVM XLII.

QVAESTIO propoſita, magna non caret difficultate, quia Docto. ipſi multis rationibus vſi, inuicem diſſentiunt, & vtraque factio communem opin. ſibi vindicat. Ego eos ſequor, qui putant in dela-
1 tione lucri, ſpectandum tempus † matrimo-
nij, non autem mortis; ita vt maritus lucrũ illud habeat, quod redit ad eum ex vetere ſtatuto, quod vigebat quando vxorem duxit, non ex recenti; quod poſtea editum eſt. Et in hãc ſẽtẽtiã adducor ex infraſcriptis. Primò.

Primò, quia id ex natura legis eſt, vt ad
futura non ad præterita referatur l. leges. C.
de legibus. cuius rei ea eſt ratio, quòd non
ſunt culpandi, qui ſecundùm eas leges pa-
cti ſunt, quæ tum vigebant cum contra-
herent, & ob id Iuſtin. in No. de nup. §. duo.
in hac noſtra materia. prius ſancita, inquit,
valeant ſecundùm propria tempora, non
habentia vllam ex pręſenti lege nouitatem:
ſed ex legibus præteritis lucra, & ſucceſſio-
nes deferantur: nullus enim, ſubdit, incul
pabit eos, qui iam latis legibus vſi ſunt.
agit Iuſtin. de lucris dotalibus, & ea vult
ex lege vetere non ex noua deferri. nec di-
catur, ꝙ q̃a nominatim ita is cauerit, ideò
legem veterem attendi, quia reſpond. quòd
ſi in hac materia lucrorũ deberemus ſpecta-
re ſecundùm regulas iuris tempus mortis,
2 vt falsò credidit Bart. † l. omnes populi. nu.
44. de iuſt. & iur. Iuſtin. ſuarum conſtitutio
num mirus amator, noluiſſet eis adimere
vires illas, quas ipſæ iuris regulæ tribuebãt.

Sed & ratio expreſſa ab eo, hoc optimè
confirmat; neque enim, inquit, culpandus
eſt, qui lege vſus eſt, quæ cum contraxit vi-
gebat: quæ ratio cum legi inſerta ſit, ad ſi-
miles caſus explicandos adſerri poteſt. l. adi
gere. §. quamuis. de iu. patron. & ea vſus eſt
alibi idem Iuſtin. in No. vt fac. no. conſt.
Erit, inquit, abſurdum, vt rectè factum
mutetur, ex eo, quod nondum factum eſt.
3 tractat autem illic de teſtamento: † quod
factum erat ſecundùm leges veteres, vult-
que illud valere; etiam ſi nondum mortuus
ſit teſtator, quando lex noua ſuperuenit.
Et quàmuis Ang. ibi, & in No. vt cum de
appel. intelligat eam conſtitutionem, ſi te-
ſtator tandiù non ſuperuixit, vt mutare po
tuerit teſtamentum, tamen verius eſt, vt e-
tiam ſi ſuperuixerit adhuc ei ſit locus, vt re
ctius ſenſerunt Abb. cap. fin. num. 11. de con
ſtitut. Caſtren. l. Iubemus. C. de teſta. Ad-
dens ad Dec. dicto cap. fin. & Cniac. in di-
cta No. vt fact. no. conſt. quòd ſi in teſtamẽ-
tis, quæ viuo teſtatore nullius momenti sũt
attendimus leges veteres, vt vitemus ab-
ſurdum de quo Iuſtin. ibi: quanto magis in
actu immutabili, qualis eſt contractus, idẽ
obſeruandum erit? ſic & in No. hæc conſti.
interp. in §. illud. cum cauiſſet, nè religio-
nem profeſſi; de rebus ſuis diſponerent, du-
bitatumque eſſet, an ante eam legem pro-
feſſi poſſent diſponere, addidit liberam
eis eſſe diſpoſitionem, quia præuidere non
potuerunt futuram legem. Si in actu inte-
gro, & qui poſt legem ſequi debet, is non
vult vllum fieri præiudicium alijs, quid di-
cemus in iure iam quæſito antę legem? Qui
contraxerunt matrimonium iux. legem ve-
terem non ſunt culpandi, nec eorum pactio
nes, aut adquiſitiones ex lege noua teme-
re mutari debent, pręſertim cum lucrum hu
iuſmodi deferatur propter onera matrimo-
nij, vt dicam poſt, quorum bona pars immi-
nes ſub diem nuptiarum. Idem Iuſtin. ſan-
xit, vt No. de duo. re. reſpiceret futura, nè
obligatio contracta immutaretur, quod ex-
preſſit in alia No. conſt. quæ ex adſcript. vbi
edixit, nè antea nati eius conſtitutionis be-
neficio fruantur, quia inquit dominis non
non eſt inferendum præiudicium, & tamen
in l. vltima. C. de agric. cenſ. de qua illic
agit Iuſtin. conceperat verba in præteritũ,
hoc modo, ſi qui adſcriptitiæ conditionis
vxores ſibi coniunxerunt, vel coniunxerint
& prolem, quæ ex his cognoſcitur procrea-
ta. Quorum verborum occaſione iam nati
præripiebant libertatem, quod Iuſtin. vt ini
quum explodit, vultque, vt dicta l. fin. ad
poſtea natos tantum referatur, nè dominis
ius ſuum depereat, qua ratione adductus
etiam Anaſt. Impe. in l. penult. C. de decu-
rio abrogat l. præcedentem Zenonis, qua
priuilegia curialibus conceſſa ſuſtulerat ad-
uerſus iuris diſpoſitionem, & enim, vt ille
ait, lex dat formam futuris negocijs, nõ prę
teritis, & Iuſtin. in l. [illegible] C. de lat. lib. toll. li-
cèt conſtitueret, quid iuris obſeruari debe-
ret in bonis libertorum, & eorum ſucceſſio-
nibus, ad futuros inquit libertos; non ad
præſentes hæc conſtitutio pertineat: nec vl
lam habet rationem, quòd hereditates de-
ferendæ eſſent poſt illam. quod ſi in heredi-
tatibus, in quibus tempus euenientis con-
ditionis ſpectatur; priores leges Iuſtin. ſeq-
tur, multo maximè id obtinebit in contra-
ctibus, in quibus initium inſ[illegible]icere debem⁹,
vt dicam infra. Idem quoq; in l. vni. §. ſi. C. de
re. vx. ac. mandat, vt ea l. locum habeat in
dotibus datis, & promiſſis poſt eam, licèt
ante datarum, vel promiſſarum reſtitutio fie
ri poſſet poſt d. conſtitutionem. Et Sum. etiã
Pont. in c. 2. de conſt. ſecutus iur. ci. regulas,
noluit leges retroferri, nè quis damno adfi-
ciatur, & multa alia loca omitto, quibus ca-
uetur, vt leges ad futurum trahantur non
in præteritum. Quarè cum in præſenti ca-
ſu inferretur præiudicium mulieri, ſi ſtatutũ
nouum, quo lucrum dotale augetur, atten-
deremus, ſtandum eſt veteri, ex quo ius ei
iam quęſitum erat.

4 Secundo in contractibus † ſpectatur tem
pus quo contrahimus, non, quo conditio
euenit, licèt ſecus ſit in vltimis voluntatib⁹.
l. ſi filiusſ. de ver. ob. l. quæ legata. l. nõ omne.
§. 4. de reg. iur. Soc. conſ. 41. in 4. Neguſ. 2.

mem.5.par. prin. de pign. Quarè ſtatutum,
quod contractus tempore vigebat, attendi
debet: & quatenus ſtatuta noua poſſent per
tinere ad caſus præteritos,id obtineret in vl
timis voluntatibus,ſi modò conditio eueni-
ret poſt eorum editionem,non autem in cõ-
tractibus, in quibus ea ad initium referri de
bet: leges.n.poſteriores à prioribus interpre
tationem recipiunt.l.ſed & poſteriores.de ll.
l.ſciendum.vbi Docto.qui ſatisd.cog. quarè
cum natura contractuum ſit,vt eorum prin-
cipium conſideremus;ſi leges aliquę deberẽt
retroferri,illę non comprehenderent cõtra-
ctus, ſed tñ vltimas voluntates. Et ob id re
ctè Ign.in l. 1.§.ſerui. nu.51. ad Silan. rñdit,
mulierem ex conſuetudine Gallica lucrari
tertiam partem creditorum conditionaliũ,
ſi ex contractu pendeant, non ſi ex vltima
voluntate; hac regula innixus, ꝙ conditio
deficiẽs poſt mortem iu contractibus retro-
trahitur,lexq; fingit viuo marito quæſitum
vxori,quod ſecus eſt in vltimis voluntatibꝰ.
Et ideò cum lucrum,de quo agitur delatum
ſit ex ſtipulatione, mortis conditio, quę eue
nit,referenda eſt ad initium contractus; &
lucrum ex veteri lege,quæ tunc vigebat,par
tiendum: & hęc ſolidiſſima eſt ratio.Cur au
tem in vltima voluntate inſpiciamus tempꝰ
conditionis euenientis,in contractu autem
non ita,varias rationes proponunt Doct. tã
in d.l.ſi filiusf.q̃ in l.ſi is qui.ꝓ emp. in mate
ria fictionis trãſlatiuę,vt apud eos videre eſt.

Ego illam ſcio optimam, † quam illi præ-
5 termiſerunt,quòd ex contractu conditiona
li ius æquè adquiritur,atq; ex puro,eſtq; ille
contractus ita perfectus,vt purus, in ſpecie
tamen & natura ſua; quod ſecus eſt in lega-
to. Qui emit ſub conditione;vti emptor,rẽ
traditam poſſidet, fructus capit,periculum
ſubit detrimenti, & ad heredes ſuos trãſmit
tit obligationem.l.neceſſariò.§.quod ſi pen-
dente.de peri.& com.re. vend. At legatarius
cõditionalis,nullũ hẽt ius, nec ex legato poſ
ſidere,nec fructꝰ capit interim põt,qa res le
gata eſt hr̃ditatis.l.nõ ideò.de re.vid.l. & ꝑꝑ
§.res q̃.fa.erc.l. 1.§.ſerui.ad S.C.Silan.in he-
reditate aliud obſeruatur, quia nullus eſt,
cui obuentiones hereditatis cõditionalis de
ferantur; & idcirco eueniẽte conditione ad
heredem omnia tranſeunt; qui fingitur adi-
uiſſe tempore mortis,l.heres quandoque.de
acq.her.l.omnia. de reg. iur.d. partim, quis
decedat teſtatꝰ, partim nõ.l.ius noſtrũ.ne ti.

Et ob id creditor conditionalis, creditor
eſt, non is cui ſub conditione legatum eſt.l.
in fraudem qui & à quibus. l.is cui. de act.
& ob. l. creditores. i. de verbor. ſignif. & in
contractibus conditio retro trahitur.d.§.qđ
ſi pendente. quaſi inquit I.C.contracta em
ptione in præteritum. l. potiorum. qui pot.
in pig. cum enim,ait Gaius, conditio ſemel
extitit, perinde habetur, ac ſi illo tempore,
quo ſtipulatio interpoſita eſt, ſinè conditio-
ne facta eſſet. Ex hac etiam differentia,alij
ſurgunt effectus, quos omitto: hunc,qui ad
retractionem conditionis pertinet libenter
retuli, quia propoſito caſui conducit; nam
cum ꝑꝑ mortem vxoris cõditio euenerit,ex
qua lucrum defertur, illa retro ferri debet.
& perinde eſt,ac ſi ſtipulatio pura fuiſſet, vt
lucrum,ſi quod eſt,obuenire dicatur,potius
ex ſtipulatione, quàm ex morte.

Tertio, ſi vir mutauerit domicilium poſt
matrimonium,nihilominus moriente vxore
6 attenditur † domicilium temporis matrimo
nij, vt ſcribunt Iuris Pontificij interpretes.
in cap.2.de ſponſ. Addens ad Alexan.conſ.
100.c. in 3.& multos refert.Rol.qui commu
nem dicit in quęſt.21.de luc.do.idque ea ra-
tione, quia vxori eſt ius quęſitum, quod au-
ferri non debet. Atqui & hęc eadem ratio
viget in præſenti ſpecie, & valet argumen-
tum de loco, ad tempus: & ita in hac mate
ria noſtra arguit Feli. d.cap.1.num. 31. ad-
dunt. Butr. & Abb.ibi in fi. ideo attendi pri
mum domicilium, quia inſpicimus tempus
obligationis contractę non euenientis con-
ditionis,quę & ipſa ratio in propoſito uiget.
& confirmata eſt ex prædictis.

Quarto ius pendens ex diſpoſitione cõdi-
tionali dicitur quæſitum ſpe probabili, &
7 ideò † à pleriſq; ſcriptum eſt, huic non poſſe
facilè derogari Ang.conſ.246. Aret.conſ.7.
Alex.conſ.67.num.6.in pri.conſ. 187.nu.12.
& 13.& conſ.ſeq.in 2.Soc.iun.conſ.12.nu.6.
in 4.Cra.cõſ.135.Gomeſ.in reg.de nõ toll.
iu.quæ.q.4.Rebuf.d.tit.gloſ.6. in prax. Gig.
reſpõ.18.qui alios citat.& eſt deciſ.Ped.179.
quod maximè procedit ſi ex contractu pen-
deat,vt attigi.ſupra.Cũ itaq;,hoc ius,tãtę ſit
cõſiderationis,dicẽdũ non eſt,ꝙ ſuperueniẽ-
ti lege auferať.nã vt ſupra attigi,Iuſt.plerun
que cauit nè lex in ꝑteritũ referri debeat,vt
nè ius alterius lædeť.Satis eſt ergo,vt futura
reſpiciat,Et.n.cũ alia ſit rõ futurorũ, alia ꝑ-
teritorũ,lex dẽt retinere ſuã naturã, q̃ eſt, vt
ad futura tñ porrigať, quã rõnem hac in re
adfert Feli.poſt al.d.c.fi.de cõſt. Hincq; Bar.
quẽ alij ſeqq.in l.illicitas.in prin.de off.pręſ.
definit,vt ſi ſtet lex, qua alienationes mino-
rũ factę reſcinduntť; ea ẽt futuras contineat,
ob eandem rationem. & Bart. meminerunt
Feli. vbi ſupra, & alij, alijs in locis: Qua-
re cum in ſpecie noſtra referre ſtatutum ad
dotes iam datas; ſit tollere ius quæſitum,
ex contractu, & violare iuris regulas;

quibus cautum eſt, vt in contractibus initiũ ſpectemus,& vt conditio retrotrahatur,& lucrum metiamur,ex oneribus,quæ matrimonij tempore impendent; futura tantum non præterita comprehendi debebunt: & ob id Alber.& Fulg.d.l.leges. num. 6. & num. 10. concludunt,nunquam attendi legem nouã, quando tractatur de obligatione oriente ex facto antiquo.Sic etiam Innoc.in cap.ſtatuimus.de maior.& ob.d.capit.quo cauetur, vt maiores ordine præferantur minoribus,etiã ſi ſint poſteriores tempore; noluit referri ad eos,qui recepti ſunt ad uacaturas auctoritate Papæ,iux.c.hi qui.de præb.in 6.quia.ſ.eis ſit ius q̃ſitum.& ſeqq.Doct.paſſim.Sic & Gemin.in ca.deteſtanda.extr. de conceſſ. pręb. ex eo. c. deducit ius quæſitum noua lege nõ tolli,& reſpond.l.pen.C.de vſu. vt per eum.

Quintò quoties actus qui ſequitur poſt legem nouã,eſt connexus ei, qui geſtus eſt tẽpore veteris, definiri debet ſecundum veterem.hæc eſt gloſ. in Cle. 1.de teſtam. quam ſeqq.Abb.d.c.fin.num. 11.& alij poſt eum.& Bellam.ibi. num. 2. ex Calder. trad. quòd ſi actus, qui ſequitur legem nouam vitiat alterum,qui præceſſit, lex vetus attenditur.cum itaq; in ſpecie hac ſi mortem ſpectemus, ſtipulatio concepta ſub antiqua lege corrumpatur, nouam legem huc non trahemus. & hac ratione in terminis noſtris vſus eſt Cro.in d.l.omnes populi.num. 132.

8 Hæc cum ita ſint, facilè tolluntur † rationes,quibus aliqui adducti contra ſenſerunt.

Non obſtat ergo primo, ꝙ quoties ex his quę eueniunt poſt legem nouam adquiritur exceptio aliqua,eam moderemur ex lege noua.l.pen.C.de vſur.quę fuit ratio Bar.d.l.omnes pop. num. 44. & num.47. Quia reſpõd. ꝙ Bar.ſupponit lucrum deferri ab ipſa morte,& ab eadem naſci exceptionem,quod falſum eſt: quia mors vtiq; implet conditionẽ, at ex ſtipulatione lucrũ datur: Sicut.n.ſupra dixi,euentus conditionis facit, vt obligatio videatur purè fuiſſe contracta ab ipſo initio reſpondeo etiam Bar. non loqui, vt dicam poſt, quando ſtipulatio interpoſita eſt.

Neq; obſtat,ꝙ debeat attẽdi tempus eue-
9 nientis conditionis; vt Bald. † arguit conſil. 91.in 3.quia is fallitur,ſiquidem illud procedit in vltima voluntate,non in contractibus & de illa ll.citatæ à Bald.loquuntur.l. 1.§.ſerui.ad Silan.l. 1.de reg. cat. & ſupra dictũ eſt, & rectè Bald.fuit reprehenſus ab illo Docto. contra quem inuehitur. conſil. 477. in 4. & ipſemet ſatis indicat, quantum dubitaret, dum conſil.90. eod. dicit caſum difficilem, nec reſoluit.& conſilia multa eius in eadem theſi leguntur, quæ non omnino conueniũt. d.conſil.90.& d.conſil.91.d.conſil.477.& cõſi.443.in 2.in quo omnia plenius exequitur.

10 Non obſtat.d.l.penul.C.de vſur.† Nam reſpondent Docto.ad eam,ꝙ ibi Iuſtin. expreſſit tempus præteritum. ſed reſponſio hęc mihi non probatur, quia idem Iuſtin.in l. eos. §. 1.eod.tit.qua vſuras eſt moderatus,non refert ſe ad tempus præteritum, & ideo quidã iuxta naturam legis d.conſtitutionem ad futuras tantum vſuras porrigebant, quorum prauam interpretationẽ is reijcit, in d. l. pe. Altero etiam modo reſpondent,ꝙ vſura, vti iniqua,& odioſa,reſtringi debuit. Gem.d.c. deteſtanda. Sed neq; id mihi probatut,qm̃ Iuſtin. legitimas vſuras ſuis legibus probauit, & exigi voluit: & cum ante maiores lex permitteret; quod legitimè factum erat,iniquũ,ac odioſum non facilè dici debet. Ego veram puto reſponſionem, ꝙ non ſolum ſtipulatio vſuræ, ſed etiam eius receptio, erat inhibita,quia Iuſtin.veterem duram,& grauiſſimam vſurarum molem,vt ille inquit ad mediocritatem redigere voluerat. Si quis, ait d.l.eos. contra modũ huius cõſtitutionis fecerit, de ſuperfluo non habeat actionem; ſed & ſi acceperit, in ſortem hoc imputare compelletur. Quidam, vt dixi, qui Iuſtin. de futura ſtipulatione loqui animaduerterant; Non licere ſtipulari, inquit, arguebãt ex eo, ꝙ vti ſtipulatio præterita non improbaretur, ita vt nec acceptio ex ea pendens. Horum interpretationem vocat Iuſtin. prauam.d.l.penul.vultq; omnem omnino acceptionem intelligi prohibitam; cuius rei ea eſt ratio,quia cum actus hic, qui improbatus eſt, ſequatur poſt legẽ nouam, ſub ea etiam comprehendi debet; & tanto magis, quia viget eadẽ ratio,nè moles nimía vſurarum, à lege probetur. Dum vetuit Iuſtin. acceptionẽ,& curſum etiam vſurarum inhibuit, quòd apertè indicat illis verb. in d. l. penul. ſcilicèt eius temporis, quod ante eam fluxit conſtitutionem. Quarè.d.l.penul.quæ agit de actu improbato à lege, non eſt trahenda ad ſtatutum noſtrum, quo perceptio lucri non improbatur.

Accedit his,ꝙ vt ſupra dixi, lucri huius, quantitatem metimur,ex oneribus,quæ maxima inſtant in ipſo nuptiarum die, & ideò etiam in matrimonio momentaneo ſtatutũ habet locum.Bald.l.non tantum.C.de lega. & cõſ. 184.& conſil. 194.in 3. & ꝙ pp onera hoc ſtatutum editum ſit, communiter recipiunt Docto.vt per Alexan. l. ſi donaturus. de cond.cau.dat.qui alios citat; cum itaque onera ſuſcepta tempore præterito, ſint potiſſima huius lucri cauſa; iniquũ eſſet, vt illud metiremur ex nouo ſtatuto,quod præterito-

rum rationem habere non poteſt. Qui ma-
trimonium contrahent in futurum pro mo-
do lucri impendent, qui iam impenderunt
allecti quantitate lucri, quod tum lex defere
bat, an ob ſtatutum nouum ſua ſpe fruſtra-
buntur? ſolida eſt hęc reſponſio, & quæ ſco-
pum quæſtionis adtingit.

Non obſtat alterum argumentum, quo
11 vtuntur aduerſarij, quòd hoc lucrum † dica-
tur potius legale, quam conuentionale, Bal.
§. vlt. de inue. de re al. fa. Docto. in auct. præte
rea. C. vn. uir & vx. quaſi ſtatutũ facilius ſta-
tuto tollatur, quàm conuentio, & pactũ; vt
in terminis ſcribit Bald. d. conſil. 94. Nam
reſpond. ꝙ argumentum hoc non procedit
in ſpecie noſtra, in qua ex primo ſtatuto nul
lum defertur lucrum, ſed ius tantum ſtipula
tionis, & pacti, conſideratẽ. nam cum ſuperſit
filia, ex primo matrimonio, quo caſu lucrũ
ſtatuti veteris ceſſat, ius commune eſt obſer
uandum, ad quod ſtipulatio ipſa recurrit,
propter ea verba inſtrumenti, cui vel quib⁹
ius, & caſus dederit: Præterea, & ſecundo
etiam ſi tractaremus hic, de lucro deferẽdo,
adhuc argumentum hoc non ſubſiſtit. licèt
enim lucrum hoc legale dici poſſit, negari
tamen non poteſt, quin diſpoſitio ſtatuti nõ
ſit deducta in contractũ, ita vt is, qui cõuenit
vi pacti, aut ſtipulationis, obligatus ſit pare
re ſtatuto, & ideo nouum ſtatutum non ſolũ
vetus tolleret, ſed & ſtipulationem partium,
quod non licèt, & ita in terminis noſtris re-
ſpondit idem Bald. conſil. 31. in 3. vinculum
legis cõfirmatũ eſt vinculo ſtipulationis, ꝗ-
nimo interueniẽte ſtipulatione lucrũ dicetur
potius conuentionale, quia prouiſio homi-
nis facit ceſſare prouiſionem legis quando
vtraq; ad idem tendit. l. fin. C. de pact. conu.
nam lucrum tale hoc caſu dicitur magis de
ferri ex pacto, quàm ex ſtatuto, vt in ſimilib⁹
ter. tradd. Ang. conſil. 31. & Aret. conſil. 147.
& Dec. in noſtris proprijs auct. præterea. nu.
11. C. vnde vir & vxor.

Tertio, & ſi demus lucrum eſſe merè legi-
timum, tamen non ideò ſequitur, vt ſtatuen
tes ei derogare voluerint. Non inficior eos
potuiſſe ſi ſtatutum in præteritum retuliſſẽt,
ſed adſero noluiſſe, quia lex non comprehẽ-
dit actus præteritos, contra mentem cõtra-
hentiũ. qui lucrum menſi ſunt ex ſtatuto, qđ
vigebat tempore contractus matrimonij, &
eſſet contra mẽtem eorum ſi noui ſtatuti diſ
poſitio obſeruaretur, de qua non cogitarũt.

Item non obſtat, ꝙ lex noua comprehen-
dat actum futurum, qui cauſam habeat de
præterito; Clem. vt hi qui. de ęt. & qual.
vbi gloſſ. ver. impoſterum: Ea cautum eſt
vt nè vocẽ habeat in capitulo, qui non fue-
rit promotus ad ordines, & tamẽ comprehẽ-
dit, qui iam beneficiati erant; Nam re-
ſpond. ꝙ Dare vocem eſt actus ſeparatus à
collatione beneficij, quæ præceſſerat, & ex
ſe perfectus; & ideo cum lex noua qualitatẽ
eam exigat, vt ſit promotus, qui det vocem,
ſeruanda eſt: ſic etiam paulo ante dicebam⁹
ad l. pe. C. de vſur. inhibitam eſſe receptionẽ
vſurarum centeſimarum, & quæ receptio cũ
& ipſa ſit actus diuerſus a ſtipulatione, noua
lege comprehenditur. atqui in ſpecie noſtra
non prohibetur uiro quominus illud, ipſum
deinceps ſtipuletur, quia ſtatutum nouum
Mutinæ exhibitum non habet clauſulam,
qua huiuſmodi conuẽtiones infringat, ideo
què non comprehendit dotem iam datam.
Alia quædam argumenta vti remotiora præ
termitto.

Non obſtant etiam deciſſ. aliquæ, quibus
hanc ſententiam confirmant Docto. Non
obſtat ergo primo deciſ. Io. Cald. in q. inci-
piẽte, ſtatuto Ciuitatis. de qua Soc. iu. conſ.
21. in pri. & Ceph. qui in hoc caſu contrariũ
conſuluit, conſil. 644. num. 36. vt ſtante ſta tu
12 to, nè liceat † probare per Teſtes, non præiu-
dicetur his, qui clerici poſt facti ſint, qui an-
te ſtatutum ſoluerant: & ſic probatio nõ re-
gitur a ſtatuto veteri, cuius tẽpore facta fue
rat ſolutio. Namq; vt omittam, quòd pleri-
rique contradicunt, quia iniectum eſt vincu
lum ante clericatum; vt in non ab ſimili quę
ſtione conſiderat Tiraq. de iur. primig. q. 43.
vbi multos, vt ſolet congerit, & ꝙ ſit ſatis nõ
reddi deteriorem conditionem Clerici pro-
pter Clericatum Caſtr. cõſil. 304. in pri. Lap.
all. 9. ad fin. Reſpond. ꝙ probatio, eſt actus
ſeparatus à ſolutione, & de qua incipit tra-
ctari tempore Clericatus, & ideo nihil mirũ
ſi ſtatus etiam præſens inſpici poſſit. at in ꝓ-
poſita ſpecie euẽtus conditionis puram red-
dit obligationem, & ei eſt adeò connexus, vt
ſeparari non poſſit. Sic & ſi ſolutio fiat poſt
ſtatutum nouum, illa probabitur ſecundùm
formam eius. l. Teſtium. C. de teſtib. non
alia profectò ratione, quàm quòd ſolutio eſt
actus ſeparatus ab ipſo contractu, & habet
ſuã perfectionẽ ex ſe. & ita reſpondet Dec.
in cap. Eccleſia S. M. de conſtit. vbi, vt euitet
rationem illam de iniectione vinculi ante
Clericatum, dicit probationem eſſe actum,
qui incipit in iudicio, & cui nullum potuit
inijci vinculum. Ego tamen video. in d. l. te
ſtium. probationem, quæ ſolutionem de prę
terito reſpicit ſecundùm veterem legem fie-
ri poſſe, quaſi facultas probandi naſcatur cũ
ipſa ſolutione; & ideò verè iniectum eſt vin
culum, & probabilior eſt altera opin. ſed quid
quid ſit ſi Cald. deciſio falſa non eſt, ſaltem,
diuer-

Digitized by Google

diuerſa eſt à caſu noſtro, in quo euentus cō-
ditionis inſeparabiliter connexus eſt ſtipu-
lationi,quam puram reddit. Sic etiam in q.
quam tractant Doct.in d.l.leges. C. de ll. de
bannitis,vt.ſ.attendatur vltimum ſtatutum,
quo augetur quantitas: idem dicendum eſt,
quia actus ſolutionis fit poſt ſtatutum, & id-
eò quamuis banniti tempore primi ſtatuti
poſſent rebanniri ſolutis quinquaginta:poſt
ſecundùm ſoluent centum ; eo ꝙ attenditur
tempus ſolutionis, quæ eſt quid diuerſum à
delicto. Zab.d.cap.fin.q.4.de conſt.qui etiã
ſubdit ſtatuētes poſſe reuocare immunitatē
conceſsã bannitis,ꝙ ſecus eſt in caſu noſtro.

Secundò non obſtat deciſ.Bald.in d.l.om
nes populi. num. 14.volentis ſtatutum,vt do
tata non ſuccedat, trahi ad eam, quæ iam
dotata eſſet: Quia cum huiuſmodi ſtatutũ
pertineat ad ſucceſſiones, in quibus attendi
tur tempus mortis,ſatis eſt qualitatem dota
tionis tunc ineſſe iux.ea, quæ dixi ſuperius;
nam & ſtatuta potius exęquantur vltimę vo
luntati,quàm contractui Rom.conſi.123. in
pri.dub.& conſil.399.vbi Mandos: neque.n.
retro trahitur vlla conditio ibi,vt hic:neque
eſt vlla connexitas inter dotationem, & ſuc
ceſſionem. Præterea ſicut ſtatuētes poſſunt
excludere omnes fœminas iam natas,reſer-
uata eis portione quadam: cur non & dota-
tas, quibus dos relinquitur loco legitimæ?
nam ratio agnationis conſeruandę,qua ſta-
tuētes adducuntur,æquè viget in iam dota-
rata, atq; in ea,quæ nondum dotem accepe
rit. quin etiam fuerē, qui ſatis eſſe putarint,
vt qualitas dotationis ſuperueniat poſt de-
latam hereditatem modo adita non ſit. Ro.
conſil.442. Corn.conſil.75.num. 14. in pri.
Rui.conſil.65.in 3. Soc.conſil.42.in 4.Cur.
iun.conſil.10. Soc.iun.conſil.2.in pri.Alc.l.
ex facto. num.7.de vulg. Alias deciſ.à ma-
teria noſtra magis alienas,quas Docto. nul-
lo delectu inculcant non excutio.

Confirmata eſt ex his opinio, quàm ſe-
quor,& ſublatę argumentationes,q̃ pro alte
13 ra proponuntur. Sed & receptior † etiam eſt
hæc noſtra,nam eam ſecuti ſunt. Ruin. d. l.
omnes.num.95.& ſi Rol.q.93. nu. 4. de Luc.
do.eum citet cum Bar.Imol.d.c.fin.num. 14.
ver.tertia. & ibidem Feli. non longè à prin.
Alex.ad Bar. d.l.omnes. Lanc. Dec. ibidem
column. 10. dum ſe ad Imol. & Feli. refert,
Tiraq.d.q.43.nu.19.qui eorum.deciſ.refert,
& auct.Iac.Butr.confirmat. Cro. d.l.omnes.
num.132. Bologn.num.169. Fanut. gl. 10.
num.79.de Luc.do.vbi reſpond.Ang.in con
ſil.382.& alijs. & ſic ſunt nouem Docto. qui
ſtant pro hac ſententia, qui omnes præter
Alexan. & Tiraq. ex profeſſo tractant quæ-
ſtionem. Nec diſſentit Barb. d.c. fin. nu. 47.
Alteram verò ex ſeqq.ſoli Bar.d.l.omnes, &
Cacc.num.152.Bal.conſſ. ante citatis Ang.
conſil.382.& Rol.d.q.93. nam cęteri, qui in
hanc rem ab eo citantur,aut id non dicunt,
aut obiter referunt Bar.vt conſultationi eo-
rum ſeruiant.

Eos ego ſigillatim recenſebo. Anchar.
† conſil.125. non tractat hanc quæſtionem,
14 ſed agit de ſtatuto, in quo nominatim dero
gabatur iuri,quòd filiæ habebant ex emphy
theuſi, vt num.3.ver.quinto.& licèt dicat ta
le ſtatutum comprehendere etiam inueſtitu
ras præteritas,aduerſus alium Docto.cui re-
ſpondet,tamen habet in ſuo caſu rationem
certam, quia.ſ. vigore quorundam pactorũ
antiquorum bona emphytheutica redacta
erant ad naturam allodialium,vt num. 4. &
ideò nil mirum ſi nouo ſtatuto comprehen-
debant, quia nullum ius certum quæſitum
erat filiabus.ſubijcit.Anch.in fin.conſ.quòd
etiam ſi pacta illa antiqua ceſſarent, idem
iuris eſſet, quia ius filiarum oritur poſt mor-
tem patris argumento eorum, q̃ notat Bart.
d.l.oēs. populi. ꝙ autē ius filiarũ naſcat̃ poſt
mortē probat ille.nu.7.citat ergo.Bar.ad ꝓ-
bandum,quòd quando ius oritur poſt ſtatu-
tum nouum,eo comprehenditur,at non diſ-
putat,an in caſu ſtipulationis dotis oriatur,
vel non. & ideo non facit ad rem. Et Anch.
rectè defendi poteſt,quia ibi pater,qui ſtipu
latus eſt pro filiabus cenſetur noluiſſe illis
adquirere aliquod ius,niſi poſt mortē ſuam,
iux.no.in l.Gallus.§.1.de lib. & poſth. vt per
eum num.7.& ſic nullum ius habebant filiæ
in vita patris, nec conditio eueniens retro
trahi poterat, qui eſt caſus longè diuerſus.
Caſtr.etiam conſil.192. in pri. non loquitur
in noſtris terminis. erat ſtatutum Florentiæ
præſcribens certam formam lucro ditali.
Si prædecederet vxor ſine liberos, ex eo ma
trimonio vir lucretur dotem: ità primum
ſtatutum,quo non derogatur.l.hac ędictali.
C de ſec.nup.additum eſt ſeq.ſtatuto, vt to-
tum eſſet dos, quod datum eſſet: his verbis
concludit Caſtr.derogari. d. l. hac ędictali.
rationibus, de quibus ibi. mox in fin. conſ.
quærit, an additio referatur ad dotes iam
datas,& ſic an d.l.hac ędict.intelligatur cor-
recta in præiudicium filiorum primi matri-
monij, & concludit,quòd ſic: & eſt ratio ſe-
cundùm eum, quia filijs eſt quæſitum ius ex
ſtatuto primo poſt mortem tñ matris, quo
tēpore additio noua habet effectum, vt quæ
nō tollat ius natum,ſed futurum impediat,
at in ſpecie noſtra eſt quæſitum ius filiæ, ex
ſtipulatione eorũ, qui dotem dederunt, de
dequa Caſtren. nullam facit mentionem.

Conſi-

Digitized by Google

Conſiderat is, ius incertum ex ſolo ſtatuto
pendens & quod non poteſt oriri, niſi poſt
mortem, quando iam ſtatutum nouum ſu-
peruenit.& longè aliud eſt, nouo ſtatuto iu-
ri incerto pendenti, ex altero ſtatuto addere
nouam formam: aliud conuentiones, & pa-
cta tollere: & facilius admitti poteſt conſ.
Caſtr. quia ſtatuta illa tractabant de ſucceſ-
ſione dotis, vt in prin. conſ. & ius ſuccedendi
metimur, ex tempore euenîẽtis conditionis,
vt dixi ſupra, & ſm hæc defendi pôt Decia.
reſpon. 2. num. 103. in 2. qui in ſubſtitutione
ſcribit decreta noua Ducum Parmæ, quibus
forenſibus adquiri immobilia cauebatur, ꝑ-
iudicare ſubſtituto conditionali, inſpicim⁹
enim tempus conditionis, quo forenſes red
diti ſunt incapaces: nimis tamen generali-
ter is de iure cõditionali loquitur, & aliquæ
deciſ. ab eo citatę improbantur. in ſimili ẽt
quæſtione reſpondit Rui. conſil. 49. n. 11. in
3. ſuper eodẽ ſtatuto Parmę, vt nupta nõ ſuc
cedat, eam quæ tempore ſtatuti nupta eſſet
non ſuccedere, quàmuis ille conſilium ſuũ
ea potiſſimũ ratione confirmet, quòd verbũ,
nupta, ſit præteriti temporis, & ſic ſtatutum
nominatim comprehendat præterita, quod
autem Bar. alleget in d. l. omnes populi. cum
quo dicat communiter Docto. tranſire, non
eſt valdè conſiderandum, quia ab eo id obi-
ter enunciatur. Non caret tamẽ magna du-
bitatione deciſ. illius, quia negari non pôt
grauiſſ. ea lege adferri præiudicium iam
nuptis, quę peregrinos maritos reieciſſent, ſi
tale decretum promulgatum iri eſſent ſuſpi
catæ. Soc. iun. conſil. 21. in pri. non exami-
nat quæſtionem noſtram, & ſi veriorem di-
cat opin. Bart. quàm Imol. quia illa conſulta
tioni ſuæ ſeruiebat: & rectè fundat ſe ſuper
ratione ſtatuti Piſani: quod cum minueret
donaria data vxoribus, propter paupertatẽ
contractam ex Bello, quo populus ille, per
aliquot annos continenter adflictus erat à
R. p. Florentina; referebatur potius in prę te-
ritũ, q̃ in futurũ, & optimè cõſuluit, vt puto.

15 Nec ſunt multi facienda † quæ Docto. ip-
ſi, vt cauſę ſeruiant plerunq; in vſus ſuos nul
lo delectu transferunt, tantumq; ea penden-
da, quæ principaliter ab eis tractantur. Cyn.
in l. 1. in fin. C. de re. vx. ac. nil definit, ſolùm
dicit, videtur attendi debere primum ſtatu-
tũ, ſed eſt contra, quod dixi, d. l. leges. in qua
ille tantum ponit exemplum de bannito, qđ
eſt quodammodo argumentum contra, ſed
nõ deciſio quæſtionis. Matth. no. 73. & Guil.
de ſuc. reg. quos citat Ceph. d. cõſ. 644. nihil
faciunt, ille. n. nè verbum quidem facit hac
de re, ſed Addens ad eum tantum citat Bal.
d. conſil. 477. & Feli. d. c. ſi. hic verò, quòd per
mortem defertur lucrum ex ſtatuto, vel ex
pacto. nil planè aliud. Pauci itaq; ſtant pro
opin. Bar. Bal. Ang. & Caccial. locis ante ci-
tatis. de Bald. iam dixi, quòd quodammodo
variat. Ang. dubiam & obſcuram quæſtio-
nem fatetur, & ea vtitur ratione, quòd ſtatu
tum dat formã liberationi futuræ, quæ falſa
eſt. Siquidem non ſolum liberaret, ſed extin
gueret obligationem quęſitam ex ſtipula-
tione, & exemplum petitum, ex Cyn. de ban
nito non facit ad rem. nam banniti ante ſta
tutum nouum ideo ligantur ſtatuto veteri,
quia præſcribit formam ſolutioni futuræ, &
immutat eam, quæ primo ſtatuto data erat,
nec poteſt id trahi ad bannitos futuros, nè
via delictis aperiatur. Caccial. Bart. ſimplici
ter ſequitur, nec examinat eius dicta.

Et ex his defenditur opin. contra Bart.
Ego tamen ad tollendam omnem dubita-
16 tionem conſtituo aliquos caſus. † Primus
eſt, quando dos data eſt citra ſtipulationẽ,
& tempore quo data eſt vigebat vnum ſtatu
tum, tempore ſoluti matrimonij, uiget alte-
rum: & ſi huiuſmodi ſtatuta deferunt par-
tem dotis, vt ſucceſſionem, ſeu hereditatem
tunc nouum erit ſeruandum; quia in heredi
tate ſpectamus tẽpus, quo defertur, vt ſupra
dictum eſt, & lex poteſt moderari ſucceſſio-
nes futuras, & in hoc caſu procedere poteſt
d. conſi. Caſtren. 192. Et idem erit ſiuè lex
inducat ſtipulationẽ in contractu dotis, iux.
l. 1. C. de re. vx. act. ſiuè partes ipſæ ſtipulenẽ,
q a ſtipulatio induet naturam vltimæ volũ-
tatis. l. 1. §. ſi quis ſub conditione. vt leg. no.
cau. & ſcripſi latè in Rub. de verb. obl. Alter
eſt, quando deferunt partem dotis vti lucrũ.
& tunc, aut interponitur ſtipulatio à contra-
hentibus, qua idem lucrum in conuentionẽ
deducunt: & nouum ſtatutum non debet de
rogare iuri quæſito ex ſtipulatione cõditio-
nali, cum vinculo legis, accedat, & vincu-
lum hominis: quæ duo ſimul vnita fortius li
gant. & Bald. & Ang. qui in hoc caſu contra
conſuluerunt in locis præcitatis malè dixe-
runt, & rationes eorum ſunt falſæ, vt ſupra
dixi. Aut ſtipulatio eſt tantum pręſumpta,
vel ſubintellecta ex ꝓuiſione. d. l. 1. C. de re.
vx. ac. & tum illa, vt accedens legi, & ex lege
pendens, naturam legis vindicat: Si itaque
ſtatutum vetus nouo tollitur, ipſa etiam ſti-
pulatio concidit, vt illi adiuncta. Et Bart.
qui ſtipulationis expreſſę meminit. d. l. om-
nes populi. in his terminis accipi poterit. Et
uis in eo eſt, an ſtatutum vet⁹ nouo tollatur,
quam rem Docto. exagitant. Et ſi quis velit
Bart. ſequi in d. l. oẽs populi. nõ multum con
tendam, quia non pertinet eius deciſ. ad ca
ſum noſtrum.

Ego

Ego tamen contrariam ſententiam verio rem exiſtimo,quia lucrum defertur propter onera matrimonij, quæ maxima impēdent nuptiarum tempore, nec ſtatutum ſuperueniens debet præiudicare contrahentibus,vt dixi ſupra,qui non ſunt damnandi ſi freti veteris legis ope contraxerunt. Tertius eſt, quando partes ipſæ retulerunt vetus ſtatutū in ſtipulationem, & hic caſus certus eſt, & nullum habet contradictorem, nam ſtatutū ſequens non poteſt derogare iuri iam quæſito,& in his terminis eſt d.conſ. Bald. 31. cui nemo contradicit. quarè cum nos verſemur in hac ſpecie, res eſt extra omnem dubitationem.

Et licèt ſtatutum nouum vtatur illis verbis, data dos, vel promiſſa, tamen præter quòd ea referuntur ad tempus exactionis, ſeu reſtitutionis futuræ, ideò etiam poſita ſunt, vt omnem dotis ſpeciem complecterētur, Dos enim aut data eſt, aut promiſſa, vt tradd.omnes in Rub.ſolut.matr. & ſolet dubitari, an ſtatutum de dote data,habeat locum in promiſſa,vt ibi dixi poſt cęt.ſtatuentes ergo, vt omnem eximerent ambiguitatē vtrumq; dotis genus diſcretis verbis expręſſerunt.

Cōcludo itaq; potiorem eſſe priuignę cauſam,quàm uitrici,& D.Lanfrancum Corteſium nihil lucrari.

ARGVMENTVM.

VSVMFRVCTVM cenſeri inductū in caſu de quo agitur; & Clientem in poſſeſsione illius manutenendam defenditur.

SVMMARIVM.

1 *VSVSFRVCTVS ex quibus verbis cenſeatur conſtitutus, & quando certa quantitas eſt præfinita puta centum ducatorum. nu. 2. & Conſ. ſeq.*

3 *Fructuum nudam perceptionem habens,in poſſeſſione defenditur.*

CONSILIVM XLIII.

MVLTA quidem ſcripta ſunt in hac re, ſed vt arbitror,ius Mag. D. Fuluiæ nondū claruit. Ego itaq; paucis veritatē aperiā, & q̄ ex aduerſo obijciuntur,nihil obeſſe cōmonſtrabo. Dico ergo, quòd illis verbis Conſignauit,Dedit, Deputauit, ac Dimiſit annuum prouentum,reditum, & fructus annuos intelligitur conſtitut⁹ vſusfruct. Dominę Fuluiæ, vt eſt Tex.in l.ſi quis ita.de vſufr.
vbi qui legat fructus annuos fundi Corneliū
vſumfruct. conſtituiſſe dicitur, idem repeti-
tum eſt,in l.cum ita.de vſufru.leg. & hoc cer
1 tum eſt, vbi fructus non debeant † capi de
manu proprietarij.glo.d.l.ſi quis ita. vbi Al-
ber.Ang.&Caſtr.Bar.latè.l.fundi.in prin.de
vſufruct.leg.Caſtr.conſil.442.in pri. Rui.cō-
ſil.4.num.12.in 3.Pariſ.conſil.74.nu.47.in 3.
Quòd aūt verba hic relata ſint ad D. Fuluiā
ſatis conſtat, vt ibi. della qual'entrata eſſa
ne poſſa diſporre, come di ſua. Si.n. vult
D. Mattheus, vt illa pro arbitrio diſponat,
vt de re propria, videtur ſimul etiam conce
dere, vt ipſa percipiat: alioqui non dicere-
tur de hoc reditu, vt de re ſua diſponere.
Hoc ipſum cōfirmat ius optionis ei datum.
Si.n. capere deberet de manu alterius, inuti
lis eſſet electio, quia haberet actionē cōtra
quęcūq; bona, quod ei vtilius eſſet. Sed vti-
que voluit D. Mattheus, vt D.Fuluia elige-
retur,vt ipſa fructus poſſet ſpontè percipere.
Et hæc etiam verba innuunt vſumfruct. eſſe
conſtitutum, vt in terminis per Soc.iu.conſ.
85.num.13.& conſil.88.num.3.in pri.Sed &
ſi non eſſent relata verba ad D. Fuluiam,
tamen cum, nec ad proprietarium, ſed im-
perſonaliter proferantur, idem eſt, vt per
Bar.d. l.fundi. Nec dicatur nos verſari in
actibus inter viuos, non autem in vltima vo
luntate, vt ſunt auctoritates præallegatæ,
quia vſusfruct. eodem modo conſtituitur in
ter viuos, quo & teſtamēto. §.vſusf.de vſufr.
Et in terminis, quòd idem ſit, & eodem mo
do diſtinguatur in conſtitutione vſusfr. tam
inter viuos, quàm in vltima voluntate.eſt de
ciſ.Bar.in l.cotem.§.qui maximos.nu.10. de
publica. & idem Bar.q.4.quæ incipit Publi-
canus.num.15.vbi ait nil referre, an dictum
ſit fructus, vſusfruct. reditus, & prouentus:
an vna tantum ex his vocibus vſus fuerit cō
ſtituens. Hæc cum ita ſint, certum eſt Do-
minam Fuluiam non ſolum habere hypo-
thecam, ſed ius vtendi bonis electis, & ideò
illa etiam naturaliter poſſidere. l. naturali-
ter. de acqu. poſſ.& locare poteſt.l.arborib⁹.
§. vſufructuarius. de vſufruct. & interdictis
experiri, ſi in poſſeſſione turbetur.l.3.§.vnde
vi.de vi arm.l.fi.vti poſſ.cum ſimm.

Nec obſtat, quòd videatur certa quanti-
2 tas † præfinita aureorum centum, quo caſu
ius vſusfruct. conſtitutum non cenſetur.l.de
functa.§.Sempronio. de vſufruct. nam rñd.

Primo, quòd vbi verba dirigantur ad fru
ctuarium, hoc nil refert, vt expreſſim trad.
Bar.d.l.fundi.in prin.

Secundo reſpond.quòd ſemper vſusfruc.

intel-

intelligitur cõſtitutus his verbis quemcũq; alloquamur, vt ex multis probat Goffr. antiquus Docto. d.l.fundi. qui latè diſputat.

Tertio reſpond. non eſſe præfinitam hic vllam quantitatẽ, nam eſt conſtitutus vſuſfruct. D. Fuluiæ, vt decenter viuere poſſit, ita tamen, vt hi reditus ſaltem ad centum perueniant: quaſi arbitratus ſit vir dedecori ſibi futurum, ſi minus impenderet in victũ, quàm centum, quòd ſi ampliori ſumma egeret, & illa permiſſa eſt, vt ibi, che poſſa viuere conuenientemẽte, ſed & ille Tex. d. §. Sẽpronio. loquitur quãdo quota fructuũ eſt relicta, & ita declarat Bar. d. §. qui maximos. num. 10. qui non eſt caſus præſens. Quinetiam ſi daremus non eſſe cõſtitutum vſumfruct. ſed nudam perceptionem fructuum, adhuc ipſa D. Fuluia debet eſſe in poſſeſſione cũ aliàs locauerit, & pẽſiones perceperit,
3 nam † & habenti nudam perceptionem fructuum officio iudicis cõſulitur, ac is in poſſeſſione defenditur. l. Aquilius. vbi Bart. & alij. de donat. idem Bar. in terminis. d. §. qui maximos. num. 12. qui vult, vt ſi non ſit emptus fructus, vel vſusfruct. ſed tantum nuda perceptio data, competãt eadem remedia, quæ fructuario dari ſolent. Quocirca qualecunque ſit ius hoc in Dominam hanc tranſlatũ, pronunciandum eſt eam poſſe in ſua poſſeſſione perſeuerare: quandoquidem non de hypothecaria hic tractamus, ſed de iure vero, & particulari eidem acquiſito. Quę omnia ſi ante adducta eſſent, non fuiſſet lata ſẽtentia contra eam. Et ex his tolluntur ea, quę de hypothecaria pręter rem hûc ingeruntur, quia non eſt hîc tractandum de hypotheca, ſed de iure proprio, quod in hanc Magnif. D. tranſlatum eſt, vt dixi.

Minus obſtat, quòd pro primo anno diſpoſitio ſit pura pro ſeqq. conditionalis, qa quicquid ſit in legato, in ſtipulationibus, ſecus eſt. l. ſenatus. §. fin. de don. ca. mor. l. ſi Stichum. §. 1. de verb. oblig. & hoc eſt tritiſſimũ.

Et hęc omnia eo maximè vera ſunt, quia mens partiũ talis videtur initio fuiſſe ex eo, quod ſecutum eſt. l. quędam. de re. vindic. cum ſimm.

ARGVMENTVM.

Est materia præcedentis Conſil.

SVMMARIVM.

1 Vsvsfrvctvs *cenſetur conſtitutus ex hic ponderatis, & quibus verbis cenſeatur legatus.*
2 *Intellectus ad l. defuncta. §. fin. de vſuſfruct.*
Vſusfructus certæ partis, an conſistui poſſit.

CONSILIVM XLIV.

Res hęc iudicio meo eſt extra omnem dubitationem. Et enim certum eſt, quòd verba illa, aſſigno annuum prouentum reditum, & fructus annuos, inducunt con-
1 ſtitutionem vſusfruct. † vt per Bart. l. fundi. de vſufruct. leg. cum alijs ante citatis, nihil enim refert leget quis vſumfruct. an fructũ l. per ſeruum. §. 1. de vſu & hab. l. qui fructus. de vſufruct. leg. vbi teſtator legauerat fruct⁹ prędiorum vxori numero plurali, & tamen eſt legatum vſusfruct. idemque eſt ſi dictum ſit, fructus, qui ſingulis annis ex fundo percipientur, vt trad. Goffr. in d. l. fundi. num. 38. & 39. quod etiam Bar. ibidem. n. 2. & Lanc. Dec. probant.

Et hoc indubitatum eſt, quoties verba relata ſunt ad legatarium, vel imperſonaliter prolata, vt dixi aliàs, & poſt eos, quos tũc citaui idem confirmant, Bald. d. l. ſi quis ita. de vſufruct. Alber. d. l. fundi. vbi, & Lanc. Dec. & Conn. in comm. iur. ci. lib. 4. cap. 3. num. 4. cum alijs, qui recenſeri poſſent. At verò in propoſito non ſolum verba ſunt relata ad vxorem, ſed etiam additum eſt, che ſe ne poſſa valere, come d'entrata propria: quod indicat eam habere facultatem capiẽdi auctoritate ſua, quę confertur, vel tacitè, vel expreſsè. l. non dubium. cum no. C. de lega. & tanto magis, quia datum eſt eidem ius optionis, & poteſt eligere vſumfruct. in bonis, quę placeant illi.

Nec obſtat, quòd verba hęc aliud operari videantur, nempè, vt illa lucretur donationis prop. nup. fructus, quos aliter non habuiſſet Bald. conſil. 118. in 4. & enim non agitur hic de donatione huiuſmodi, ſed potius de ſponſ[illegible]litio, vel nuptalitio, de quo ſit mẽtio, in l. inter. de verb. ſignif. in l. 1. l cum in te. l. ſi cõſentiẽte. C. de don. an. nup. & in terminis eſt. Tex. in l. ſi ante. eo. & hęc eſt vxoris, vel heredum eius, nec redit ad virum. Azo. in ſum. d. ti. in fin. Sali. in Rubr. Bal. l. cum te. eo. & ita donata adeo ſunt vxoris, vt viro in dotem dari poſſint. d. l. 2. l. generaliter. vbi Bald. & al. C. de ſec. nup. Donatio autem propter nuptias multa exigit, quę hîc non concurrunt, de quibus. l. fin. & auct. dos data. C. eo. de don. an. nup. Alc. reſpon. 103. cum alijs, & certè mirum eſt quomodo hic iniecta ſit mentio donationis propter nuptias cũ qualitas indita, vt poſſit diſponere vxor, cogat nos fateri, aliud genus donationis eſſe. Verba ergo hæc addita ſunt ad maiorem declarationem, quinimò etſi hæc eſſet dona

tio

tio propter nuptias, tamen eſſet conſtitutus vſusfruct. hac donatione, & eueniente caſu lucrata eſſet eum vxor, vt aliam donationem propter nuptias, & verba hęc, che ſe ne vaglia &c. declarant ex verb. præcedd. vſumfruct. eſſe conſtitutum, & inducunt etiam, vt hæc domina lucretur fructus tam conſtante, quàm ſoluto matrim. neq; id eſt inſolens, vt ex vna clauſula ob cum verborum duo, aut plures inſurgant effectus.

Nec verum eſt fuiſſe conſtitutam penſionem centum, vt in dub. ſed prouentum annuum, vel reditum, vel fructus annuos, ex quibus ſaltem centum redigantur: quod nõ ſecus eſt, q̃ ſi dictum eſſet, volo vt ex vſufr. quem tibi conſtituo, ſaltem centum percipias. penſiones enim pecuniariæ alijs verb. indicuntur, vt rectè admonuit Doctiſſ. vir dubitando contra aduerſarios. Ex quibus etiam tollitur id, quod nulla appareat lex, aut deciſ. qua cauſum ſit ex his verb. aſſigno vxori reditum centum ſuper bonis cum facultate eligendi, quę velis, conſtitui vſumf. neq; enim talis eſt conceptio, ſed potius huiuſmodi, aſſigno Vxori prouentum, & reditũ annuum, vel fructus annuos; ita vt ſaltem centum percipiat, ex qua, vt dixi, vſusfruct. conſtituitur, redactus tamen ad certam ſummam, vt eſt Tex. in l. generali. §. vxori. de vſufruct. leg. vbi Teſtator legauerat vſumfruct. vxori, inde adiecerat eodem teſtamento, vt quadringentis contenta eſſet, & I.C. reſpõd. non eſſe ſublatum legatum vſusfruct. ſed ad certam ſummam redactum, & reliqua inferenda eſſe heredibus, & adhuc clarius, in d.l. §. heredis. vbi ſi teſtator iuſſit aſſignari prædia reditum efficientia annua dccc̃, vt vſumfruct. haberet, reſpond. I. C. eſſe vſumfruct. vt illic. Bar. & alij dicunt, quæ res probat expreſſionem quantitatis non immutare naturam vſusfruct. nec profectò uideo, cur non poſſit vſusfruct. reſtringi ad certam quantitatem, hoc modo, conſtituo tibi vſumfruct. fundi, ita tamen, vt centum tantum inde percipias, vel conſtituo tibi vſumfru. ſuper bonis meis, cum facultate eligendi locum vbi velis, dummodo non vltra centum capias. Certè .n. ex mẽte. I.C. vbi ſupra & Doc. omnium eſt conſtitutus vſusfruct. his verb. nec vllus contradicit.

2 Non obſtat. l. defuncta. † §. fin. de vſufr. ex qua videtur concludi, non poſſe vſumfruct. certę partis conſtitui. nam multis modis reſpond. Primò, quòd quoties verba diriguntur ad legatariũ, nõ inſpicimus, an partis, an totius vſusf. legatus ſit, vt per Bar. d.l. fundi. aliàs ſequeretur uſũfr. partis fundi non poſſe conſtitui, quo nil abſurdius. l. vſusfruc. & ab. de vſufruct. l. 1. §. ſi vſusfr. ad l. falc.

Secundo reſpõd. ꝙ ibi Teſtator vſus erat verb. his, do lego, quod ex redactu, hoc eſt, quod heres redegerit. ita Goffr. d.l. fundi. nu. 21. qui in terminis. tunc enim penſio quędã videtur conſtituta, non autem ius aliquod.

Tertio reſpond. ꝙ ibi vſusfruct. non erat generalis omnium rerum legatus, qualis eſt propria huius ſeruitutis natura. l. arbores. §. 1. eo. de vſufruct. ſed holeris, & porcinæ tantum, & ideo nihil mirum, ſi vſusfru. non eſt, qui in vna fructuum ſpecie nõ conſtituitur, & hæc eſt optima reſponſio, quæ fuit Fulg. in d. §. fin. & eam latè probat Conn. d. cap. 3. num. 4. etſi eum non citet. Quarè cum omnium fructuum ius tranſlatum ſit in hanc Dominam, nihil obeſt. d. §. fin.

Quarto reſpond. ꝙ etiam ſecundum communem opin. illc. §. procedit, quando verba ſunt ambigua, nè fortè inducatur communio inter legatariũ, & heredem, vt per Art. Pin. l. 1. 2. par. num. 14. C. de bo. ma. at in caſu noſtro verba ſunt certa, & ampla, & conſtat inductam eſſe communionem.

Quinto reſpond. ꝙ legatum hoc talem iã habuit viuente viro interpretationem, & ideo cum ab executione mens declaretur. l. quædam. de re. vind. non debet nunc mutari ab herede, quod ipſe conſtituens paſſus eſt.

Neq; obſtat, ꝙ non interſit huius mulieris an pecunia, an fructus ſoluantur: quia hoc falſum eſt, cum fructus ſint in obligatione, & ſolutione, vt per Bar. d.l. fundi. num. 3. & multum referat, an ipſa iure ſuo, an de manu alterius capiat. Nec facilè etiam concedimus ſola centum poſſe hanc Dominam percipere, ſed eam rem ſuo loco tractabim⁹.

Non obſtat, ꝙ fundus electus maiorem ferat reditum, & ideo videatur habere locum. d.l. defuncta. §. fi. quia reſponſum iam eſt: & miror quomodo ſupponatur, ex electione mutari naturam legati: diſpoſitio .n. non põt inuerti, quicquid poſtea ſequat̃, ſed retinet formam, quam primo initio ſumpſit. Deniq; & ſi admitteremus, quod certè nullo modo admittendum eſt, non eſſe hic vſumfruct. cõſtitutum; nihilominus nemo negabit permiſſum eſſe huic Dominæ, vt illa poſſit percipere fructus, qui ſaltem centum efficiant: & cum verba ſint relata ad ipſam Dominam, propria auctoritate capiet, vt eſt tex. in l. idẽ. eſt. vſufru. quem. ca. vbi is, cui relicta eſt uindemia, cauet de utendo, & ſic non capit de manu heredis, ut latè declarat Goffr. d.l. fundi. nu. 4. & nu. 11. Ex quibus concludo malè iudicatum, & hanc magn. Dominam defendendam eſſe in ſua poſſeſſione.

ARGVMENTVM.

DEFENDITVR, & verior, ac receptior probatur opinio, quòd in fideicommiſsis attendatur proximitas Teſtatoris, non grauati.

SVMMARIVM.

1 *PROXIMITAS Teſtatoris in fideicommiſſis, non autem grauati conſideratur, ſecundum veriorem, & receptiorem, declaratur num. 12. non procedere, vbi tractatur de grauatis deſcẽdentibus. Finita autem linea vnius ex deſcẽdentibus, tunc ad alios ex diuerſis lineis deuoluitur.*

2 *Intellectus ad l. cum ita. §. in fideicommiſſo. de leg. 2. & infra, intellectus contrarij confutantur.*

3 *Soc. iun. & Torniell.* } *intellectus ad l. cum ita. §. in fideicõmiſſo de leg. 2. exploſus.*

4 *Soci. & ſequaciũ intellectus ad d. l. minus verus.*

5 *Intellectus Soc. iun. ad tex. in l. peto. §. frater. de leg. 2. confutatus.*

6 *Fideicommiſſo Teſtatori ſucceditur, vt eidem ab inteſtato ſuccederetur.*

7 *Tex. in c. 1. de nat. ſucc. feud. declaratur.*

8 *Proximitas quo ad ſtipitem, non quo ad nouiſſimũ, qui deceſſit, attenditur in emphytheuſi.*

9 *Rui. Rolan. Gozad. Bertr. Port. Ceph. Soci.* } *in articulo an attendatur proximitas Teſtatoris, an grauati, inconſtantes.*

10 *Pupillari in ſubſtitutione, inſpicitur affectio teſtatoris, non pupilli.*

11 *Iaſ. à contrarietate defenditur in illo articulo, an proximitas teſtatoris, an grauati.*

14 *Verba illa, ordine ſucceſſiuo, in teſtamento quid importent.*

15 *Teſtamenti vna pars, alteram declarat.*

16 *Filij in parentum locum ſuccedunt, etiam vltra pronepotes, in fideicommiſſis, vbi ſumus in deſcendentibus.*

17 *Succeſſio in ſtirpes prouenit ex repreſentatione.*

CONSILIVM XLV.

QVAESTIO hæc non caret difficultate; quia ſi inſpiciamus proximitatem grauati; Ill. Co. Scipio, ac cæteri ex familia Sacrata; qui ſũt in eodem gradu cum eo, excluduntur ab hoc fideicommiſſo, quoniam Comm. Io. Baptiſta, & Pompeus ſunt proximiores, Com. P. Mario ſin autem attendamus proximitatem teſtatoris, tum illi vnà cum his vocari poterunt, vt ex infra dicendis patebit. Articulus autem ille, cuius proximitas inſpicienda ſit, an teſtatoris, an grauati; adeò difficilis eſt, in eoq; enucleando ſic laborant Docto. vt neſcias facilè vtram opin. probes. Ego tamen ſemper opinatus
1 ſum eam eſſe veriorem, & receptiorem, †quę proximitatem teſtatoris conſiderat. Ea autem probatur manifeſtiſſimè, in l. cum ita. §. in fideicommiſſ. de leg. 2. cuius hæc ver-
2 ba ſunt: † in fideicommiſſo, quod familiæ relinquitur, hi ad petitionem eius admitti poſſunt, qui nominati ſunt, aut poſt eos omnes extinctos, qui ex nomine defuncti fuerint, eo tempore, quo Teſtator moreretur, & qui ex his primo gradu procreati ſint. Ecce, vt primo vocantur nominati, & his extinctis, ij qui erant ex familia cum teſtator mortuus eſt, & ex his, ſcilicet de familia proximiores. ſi habetur ratio mortis teſtatoris, vt ſciamus, qui ſuccedant, non video quomodo inſpiciatur perſona nominatorum; dicendum enim erat, & his extinctis eorum proximiores. Et quòd de proximitate teſtatoris intelligatur ille locus; probat certiſſima hæc ratio. Si enim nominati poſt mortem teſtatoris ſuſcepiſſent filios, conſequeretur, vt qui proximi erant nominatis, quando ille mortuus eſt, prȩferrentur his filijs, qui quo tempore conditio eueniret, eſſent parẽtibus proprijs proximiores: quo nil planè abſurdius. Nec interpretationes quibus adiuuatur opin. contraria poſſunt ſuſtineri. Nã prima illa, & qui ex his, id eſt, nominatis,
3 quam ſecuti ſunt Soc. † iun. conſil. 126. nu. 26. in pri. & Torni. l. heredes mei. §. cum ita. nu. 85. ad S. C. Treb. falſa eſt: nam uerba illa omnia ſuperfluerent, qui ex nomine defuncti fuerint: Et ſatis eſſet dixiſſe, aut poſt eos omnes extinctos, qui ex his tempore mortis teſtatoris primo gradu procreati ſunt. Sed voluit I. C. conſtituere differentiam inter ꝓximos nominatis, ac proximos teſtatori, & vocauit hos, illis verbis, qui ex nomine, & illis, & qui ex his, quibus reſtrinxit generalem illam clauſulam, qui ex nomine. & certè ſecundum hanc interpretationem. I. C. videretur exigere duas qualitates, vt diuerſas, quòd eſſent ex agnatione tẽpore mortis, & ex nominatis deſcenderent: cum tamẽ prima neceſſariò accedat, ſi ſunt nati ex nominatis: quomodo enim non erunt ex fami
4 lia? † Altera verò, quæ fuit Soc. in conſil. 249. num. 21. in 2. & conſil. 86. num. 11. in 3. & conſil. 73. num. 13. in 4. & quam alij etiam ſecuti ſunt, minus vera eſt. Is ſic ordinat Tex. vt primo nominati, inde proximiores,

mox

mox qui ex his procreantur. Sed ſi ita eſſe
admittamus, non tamen de proximioribus
nominaris intelligendum eſſe probat Soc.&
vt ante dixi, cum mortis teſtatoris tempus
conſideretur, de eius temporis proximitate
etiam accipiendũ erit.Præterea alia quoque
ratione reijcitur hic ſenſus. ſequeretur enim
ſecundum verba I. C. vt filij cũ parentibus
ſuccederent. Verba enim hæc ſunt, & poſt
eos extinctos, qui ex nomine defuncti fue-
runt, & qui ex his procreati ſunt. nam copu
la videretur æquè cõiungere. Non definiret
etiam I. C.quando vocat agnatos,an omnes
an proximi tantũ ſuccedanr,quod non con-
uenit. Sed & caſum inueriſimilem lex conti
neret, quòd omnes nominati extincti eſsẽt,
quòd proximiores eorum vixiſſent tempore
mortis teſtatoris, & hi liberos etiã ante mor
tem eius ſuſcepiſſent: quæ omnia non facilè
contingunt. quinimò & ſequens gradus, ſe-
cundum hanc interpretationem,eſſet iam in
lucem eductus, & ſi primus tantũ ſuccedat.
eſſet enim ſenſus, qui primo gradu, non ſe-
quenti, procreatus eſt, is vocatur.

Tertia alia Soc. interpretatio in dd. locis
dum coniungit glo. Tex.cæteris eſt deterior
nam, & ſi filius fratris cum patruo admitta-
tur,vt is ait, id ea ratione fit,quia in his fidei
commiſſis filij locũ parentum ingredi ſolẽt,
vt infra dicam,& inductionẽ Soc.damnat in
terminis Alexandrin.l.gallus §.quidã. n.80.
de lib.& poſt. Quarè veriſs & planiſs. eſt in-
terpretatio prima;& ea eſt ex mẽte Dy.Alb.
Bal.& Comen. qui verba illa ex his, referũt
ad familiam: quod etiam probat Accur. in
ver. ex his. in ſecũda interpretatione, quam
cõmuniter eſſe receptã teſtatur Couarr.c.38
col.10.pract.quæſt.& Alc.d.§.cũ ita.n.7. Ac-
cur.Bar.Bal.Oldr. Alb. Raph. & Caſtr. citat
huius interpretationis ſectatores, qui ẽt no-
minatim damnat Soc.d.cõſ.249.& ſequitur.
Rip.l.ex facto.n.7.in prin.ad Treb.& Alexã-
drin.d.§.quidã.d.n.80. Nec video quid obij-
ci poſſit aduerſus hunc ſenſum, qui ẽt proba
bilior eo eſt, quem ponit Couarr.d.c.38.qui
interpretatur illa verba, ex his, id eſt,proxi-
mioribus teſtatori. Namq́ue prius.I.C.fami
liam vocauerat, proximiores nõ addiderat:
poſterius verò ſe explicat,vt dictum eſt. Hic
tamẽ ſenſus Couar. effectu inſpecto idẽ pro-
bat cum hoc noſtro. Non obſtat, quòd & ſi
tẽpus mortis teſtatoris inſpiciamus,non cõ-
tinuò ſequitur,habendam rationẽ proximi-
tatis eiuſdẽ temporis,quaſi poſſit intelligi in
ſpiciendũ eſſe tps mortis,vt ſciamus.qui ſint
de familia, ſed tñ proximiores ex nomina-
tis admittãtur,quæ fuit rñſio Soc.iu.d. conſ.
126.n.43.& Rol.conſ.100.n.23.in pri. Quo-
niã,vt ante dixi, ſi intelligamus I.C. de pro-
ximitate nominatorũ, plura verba ſuꝑfluũt.
Sed & latini ſermonis ratio, cuius veteres il
li iuris prudd.obſeruantiſs.fuerunt,valdè re
pugnat: Ita enim eſſet coordinandus tex. ad
mittuntur ad petitionẽ fideicommiſſi nomi-
nati, & poſt eos extinctos, qui ex nomine de
functi fuerint, modo ſcilicet ex nominatis
deſcẽdant,&qui ex his ſcilicet deſcẽdẽtibus
ex nominatis primo gradu sũt.Dura,& aſpe
ra nimis nec phraſi I.C.accõmoda cõtextus
ſeries. Quarè ſubſiſtit interpretatio noſtra.
Nec obſtat, ꝙ Torn.d.§. cũ ita, ſecundũ eam
arbitretur ſuperfluũ eſſe illud verbũ,procrea
ti, quaſi ſatis fuiſſet dixiſſe, & qui ex his pri-
mo gradu ſunt. Nã & ſi demus ita eſſe, nõ tñ
minus elegãs locutio eſt,& qui ex his primo
gradu ꝓcreati, vel nati sũt; q̃ ea, & q ex his
primo gradu sũt.Et ſi vellemus a ſingulis lo
cis.I.C. verba q̃ redundant, ſi ſenſũ tm̃ ſpe-
ctemus reſecare,iam eis adimimus gratiam,
venuſtatẽ ac ornatũ: illosq; nimis arctis vin
culis coercemus; quaſi verò ruditer, & ſine
vllą eloquẽtia,de iure ipſi tñderẽt, leuis ita-
que eſt hæc obiectio Torn. Alia ẽt ratione
ſenſus Doct.contradicentiũ euertitur. Nãq;
certum eſt vocari prius nominatos, certum
itẽ eſt vnũquemq; ex his præferri aliorũ pro
ximioribus,vt euincunt illa verba, aut poſt
eos oẽs extinctos.ſenſus.n.eſt,nominatos ita
vocari,vt donec aliquis eorũ ſuperſit,is pręfe-
ratur deſcẽdentibus, qui ita demũ vocan-
tur,ſi oẽs extincti ſunt,vt inquit Tex. ꝙ ſi ita
eſt, I.C.vocare debuerat deſcẽdentes ex eo
nominato,qui nouiſſimus moreretur,cum is
ſolus eſſet grauatus: quarè ſi ſequeremur ho
rũ Doc.interpretationẽ, nõ attẽderetur pro
ximitas grauati, cũ poſt oẽs extinctos æquè
vocarentur deſcẽdẽtes ex primo mortuis,ac
ex hoc vltimo;qui ſolus grauatus eſt. impoſ-
ſibile itaq; eſt, vt proximitas grauati conſi-
deretur in illo rñ. q̃uis Doct. aliqui hoc tex.
potiſſimùm vſi ſint. Confirmata eſt ergo hęc
ſententia ex d.§.in fideicommiſſo.

Secundò eandẽ confirmat Tex.in l. peto,
§.fratre.eo. de leg 2. vbi ſi heres grauatus a-
lienet domũ, quæ in familia debebat perma
nere. qui ex familia ſunt, admittũtur ad pe-
titionẽ fideicõmiſſi, & ſi non ſint eiusdẽ gra-
dus; proximus quiſq;, inquit, ecce, vt non
habeẽ ratio proximiorũ heredis, ſed vniuer-
ſæ familiæ,ex qua proximiores vocantur.Et
Soc.iu.d.cõſ.126. nõ euaſit hũc Tex. & Rol.
eo prudentior, d.conſil. 100.eũ non adtulit,
qui videret non poſſe reſponderi commodè.
5 Quod enim inquit Soc. tex. hunc † intelligi
de familia teſtatoris, quia nemo ante admiſ
ſus erat, & de teſtatoris manu capiebatur.

domus, falſum eſt; & contra Text. quoniam imo heres inſtitutus adiuerat, ac domũ alienauerat. vt illic dicitur, ꝙ ſi proximitas heredis attẽdi debuiſſet, eius proximiorũ erat mentio facienda. Et cum Soc. met probè intelligeret, reſponſionem hanc eſſe falſam: ad alterã confugit, vt ſcilicet illic intelligamus de proximitate heredis. Sed, præterq̃ quòd hæc interpretatio eſt contra mentem Doct. in d. §. repugnat ẽt verbis Tex. ſiquidem vocantur oẽs ad fideicommiſſum, qui ſunt de familia Teſtatoris, & ex his proximiores petunt. Sicut ergò intelligimus familiam vocari quò ad teſtatorem, vt verba probant, & trad. Bat. ibi: ita quoq; & de illiuſmet proximitate, accipiendum eſt, nam oẽs qui in familia teſtatoris fuerunt, petunt, & ex his qui proximi. Idẽ probat poſtrema pars Tex. iun. gl. & communi Doct. interpretatione, dum familiam illam dicunt vocatam, quæ erat tempore teſtamenti, quaſi omnino teſtatoris non autem heredis habeatur ratio.

Tertio probatur hæc opi. ex l. fi. C. de ver. ſig. vbi Imp. conſiderat gradus ex perſona teſtatoris. Nec obſtat, ꝙ intelligẽda ſit ea conſtitutio, antoq̃ aliquis ad fideicõmiſſum ſit vocatus: vt ex Soc. iu. d. cõſ. 126. n. 46. & Rol. d. conſ. 100. n. 24. quia, præterq̃ quòd uerba ſunt generalia, hoc ſentit apertè Bal. ibi quẽ ſeq. Iaſ. dum allegat d. §. in fideicõmiſſo. Minus obeſt altera eiuſdẽ Soc. reſponſio, quòd gradatim vocentur perſonæ quæ enumerantur, niſi proximiores grauato ſuperſint: quia id verum erit, quando & illi erunt ex mente Teſtatoris ſibi proximiores, vt dicam infra: ſi tamen gener puta grauati, & teſtatoris cõcurrent, nemo dixerit, hunc poſtponi, quando lex manifeſtè eum familiæ teſtatoris aggregat, ex qua ille alter non eſt.

Quartò facit, quia in fideicõmiſſo ſuccedítur teſtatori l. coheredi §. cũ filiæ. de vulg. quarè & eius proximitas ſpectanda eſt. Et huic rationi non obb. rñſ. Soc. d. conſil. 126. nã dum primo dicit fideicommiſſariũ ſuccedere grauato in bonis, licèt ex diſpoſitione ſuccedat teſtatori, nihil video quod adiuuet: nã ſi ex teſtamento ei ſucceditur, bona ẽt ſũt eius, & in dominium fideicommiſſarii tranſeũt ob ipſius diſpoſitionẽ. l. vlt. §. ſed noſtra. C. comm. de leg. quocirca perſona grauati nihil facit, Neq; congruum eſt, vt vni ſuccedatur ex proximitate alterius, cũ quiſq; ſucceſſionẽ ſuam ex ſe ipſo metiatur: & hoc il-
6 lud eſt quod dicitur ſuccedi † in fideicõmiſſo teſtatori, vt eidẽ ab inteſtato ſuccederetur Dec. conſ. 186. & conſ. 305. Alb. conſ. 81. n. 13. cũ alijs. Secũda etiam rñ. vt diſtinguamus, an cauſa ſucceſſionis ſit proxima an remota, eo qđ, e manu alterius fideicommiſſũ capiatur, quæ fuit ẽt Soc. in d. conſ. 249. & alibi, vera non eſt: quia cum ſemper teſtatori vtroq; caſu ſuccedatur, potior debet eſſe cauſa eius, qui illi inteſtato ſuccederet, ne, dum teſtatur, regulas ſucceſſionis vitiaſſe videatur, iux trad. in d. §. cum ita. Veriſimile enim eſt teſtatorẽ eum prætuliſſe, qui ſibi eſt proximior, nec dẽt conſiderari grauatus, à quo nil capit fideicõmiſſarius, & cuiꝰ velle, aut nolle, nihil facit, vt trad. Port. conſil. 55. nu. 85. in his terminis. Multæ aliæ rationes adferri poſſent, ſed his vt præcipuis ero contentus. Non obſtant multa quæ à Soc. iun. d. conſ. 126. opponuntur: & Primo non obſtat, quod teſtator ſe iuri conformare dicaẽ, quia hoc verum eſt quidem, ſed quò ad ſe, præſumitur enim eũ vocaſſe, qui ſibi inteſtato ſuccederet, & ita loquitur Bar. d. §. cũ ita. n. 4. & dixi ante, & ex hac rñſione corruunt ſequentia fundamẽta Soc. Secudo nõ obſtat c. 1.
7 de nat. ſucc. feu. † Nã rñd. hoc eſſe ex natura feudi mera, vt per Rip. d. l. ex facto. n. 7. & per Alex. d. §. quidã n. 85. Præterea illud obtinet vt diuiſionis cum n. a principio vni lineę ſit adſignatum feudũ, in ea etiã conſetuandum eſt, quaſi cæteri conſenſerint, vt in illa eſſet linea, & ob id ſi vt paternũ fuit in ſucceſſione cõſeruatũ, ſecus eſt: & ita in terminis declarat Rui. cõſ. 142. n. 17. in 3. qui id cõfirmat auctoritate Butr. & aliorũ idem vult Soc. iu. cõſ. 72. n. 29. ſic & Bald. in quodã conſ. ꝙ nõ
8 reperi, rñdit † in emphyteuſi præferri proximiorẽ ſtipiti, non ei qui nouiſſimus deceſſit. huius conſ. meminerunt Corn. conſ. 190. in pri. & conſ. 42. in 4. Tiraq. §. 11. gl. 1. n. 17. de retr. lign. Denique hic Tex. nihil oppugnat, quia, vt infra dicã, non eſt iniquum, vt qui ſunt ex linea eius, cui feudum datũ eſt, præferantur alijs, etiã primo inueſtito coniunctioribus; Aliis argumẽtis Soc. d. conſ. 249. rñdent Rui. conſ. 142. & Alex. d. §. quidã. Et hanc opin. plures ẽt ſecuti ſunt: Bar. d. §. cũ ita. n. 4. & d. §. fratre. dũ præfert familiã teſtatoris & l. ſi cognatis. de reb. dub. Aret. conſil. 145. dũ conſiderat perſonã grauantis, vt ſciatur, an filius locũ patris ingrediaẽ. Alex. cõſ. 4. n. 12. in 4. dũ in eadẽ qõne, & ipſe perſonã teſtatoris contẽplatur: idẽ conſ. 26. n. 7. in 3. vbi Addens ad eũ: & ſic cõl. 30. n. 5. in 2. rñdit fratrẽ vtrinq; coniunctũ non præferri alteri fratri, quia tractabatur de fideicommiſſo patris: ſicq; non inſpicit perſonã fratris grauati morientis. & idẽ defendit Bero. conſ. 145. in 2. per to. & in vniuerſũ hanc ſentẽtiã probat latè Iaſ. conſ. 215. in 2. & cõſ. 159. in 4. & cõſ. 128. n. 2. & 3. co. vbi inquit ad fideicõmiſſum admitti eũ, qui teſtatori ĩteſtato ſucceſſiſſet,

& Dec.

Digitized by Google

& Dec.cõſ.546.Idem Dec. conſil. 1.latè.qui
imprudentẽ appellat Cõſultorem eum, qui
proximitatem grauati conſiderabat; & fuit
ſm hoc Conſiliũ eius, ab Auditorio Roma-
no iudicatum, vt ipſe refert in l.2.num.6. C.
de ſuc.ed.& conſil.408.& conſil.417.num.6.
eandem ſententiam probat conſil.79. nu. 1.
ver.& pro ſundamento,& conſil.217.per to.
& conſil.305.vbi quòd frater vtrinque con-
iunctus non præfertur conſanguineo in fi-
deicommiſſo, quia ſucceditur teſtatori; q̃-
uis contrarium reſponderit Rui.conſil.166.
num.6.in 2.Cur.iun.& ipſe conſi.75.num.8.
in q.an filius locum patris iniret,ad proximi
tatem teſtatoris ſe refert. & conſil.161.vt &
Pariſ.conſil.42.num. 25. in 3. & indiſtinctè
conſil.3.num.41.conſil.38.nu.15. cõſil. 39.
num.12.in 2.& conſil.83.num.14.eo.vbi ta-
men ineptè citat Soc.d.conſi.249. Hanc ſen
tentiam & ſecuti ſunt alij vt Cro. l.filiusf. §.
Diui.num.159.quęſt.4.de leg.2.Alexan.tam
legendo in d.§.quidam num.87.vbi de com
muni, quàm conſulendo in conſi.82.& con-
ſil.126.& ſi alibi cauſæ inſeruiens conſil.36.
Soc.ſecutus ſit,& eius conſi.ſubſcripſit Cro.
eius pręceptor in conſil. 39. & eſt editum
hodiè inter conſſ.propria num.9. immemor
& ipſe quid in lecturis tenuiſſet. Rip. d.l.ex
facto.num.7.Accoromb.d.§.cum ita.nu.40.
vbi & ipſe de communi. Alc.d.§.in fideicõ-
miſſo.vbi appellat contradicentes milites le
uis armaturę,& reſpon.561.num.7.vbi dicit
communem & veriſs. quicquid Soc. conſu-
luerit, & citat aliquos ex veteribus, de qui-
bus ante Zucc.l.fi.num.85.C.de ed. Di Ha.
Cra.conſi.43. Couar.lat.d.cap.38.per to.vbi
ex multis illam confirmat.

Ex quibus omnibus patet ab hac opin.
quæ validiſſ. rationibus, & plurimorum au-
ctoritate communita eſt, non eſſe receden-
dum. Et qui alteram ſecuti ſunt non ſibi fa
cilè conſtant, ſed pro tempore in noſtram
9 etiam deſultant, vt Rui.† qui licèt in multis
locis ſecutus ſit Soc.tamen in conſil.8.num.
9.in pri.& conſil.198.num. 9. in 2. ſtat à no-
ſtris, & conſi.142.in 3.vbi rationes Soc.con
futat.& conſil.127.eo.vbi teſtatorem expen
dit,& Soc.iun.conſil.168.num. 17. in 2.vbi
inquit ſeruari ordinem in fideicõmiſſo, qui
ſeruatur etiam quò ad teſtatorẽ in ſucceſſio
ne inteſtati,& alibi nihil certi conſtituit,cõ-
ſil.116.num.9.in 3.ſic & Rol.conſil.70.num.
73.in 3.vbi ait opin. Soc.in l.ſi cognatis cõ-
muniter reprobari. Gozad.etiam conſ.67.
num.8.idem ſequitur,& ſi conſil.4. num.17.
contra.Bertr.etiam qui conſil.300.in 3.Soc.
probat,plerunque contra eum reſpondit, vt
refert.Por.conſil.55.num.85.qui huic opin.
adheret, quàmuis & ipſe in conſ.122.& ſeq.
in Soc.partes tranſeat.Ceph.item conſi.16.
& conſil.183.num.16.ſibi contrarius tuetur
noſtros, quos in conſil.46.num.25.oppugna
uerat, citat autem imprudenter pro nobis
Soc. Quinimo & Soc. ipſe qui huius opin.
anteſignanus eſt,non ſemper in eadem ſen-
tentia perſtitit: nam in conſil.6. ad fin. in 3.
conſiderat voluntatem fideicommittentis,
& quòd ei ſucceditur quemadmodum inte-
ſtato ſuccederetur: & in conſil.33.num.3.in
4.vbi pariter perpendit ordinem, qui obſer-
uaretur in ſucceſſione teſtatoris non graua-
ti. Et ex his apertè conſtat Docto. qui pro
hac opin.adducuntur parum ſibi conſtitiſſe.
Butr.etiam qui citatur in conſil.47. nihil fa-
cit, quia communi iure non vocabatur ille
Thomaſinus cum alio ad ſucceſſionem teſta
toris,vt conſtat ex facto ipſo. Rom.item cõ-
ſil. 22. quod ex aduerſo allegatur eſt extra
terminos propoſitæ quęſtionis,quia emphy-
theuſis ea erat finita, & dominus non tene-
batur inueſtire ex tenore inueſtiturę, cõclu-
dit ille, proximiorem ei, in cuius perſona fi-
nita eſt,admittendum,& rectè,quia nullum
ius ex inueſtitura poſſunt prætendere agna-
ti primi iueſtiti, & ex æquitate lex vult, vt
proximior vltimi inueſtiatur. Sequenda ita
que eſt altera, vt verior & receptior. Et pro-
10 fectò ſi in † pupillari ſubſtitutione plerique
voluerunt inſpici affectionem teſtatoris, ità
vt ex eius perſona non etiam pupilli metia-
mur ius ſuccedẽdi. Aret.Iaſ.Rip.& Alc.l.Lu
cius.de vulg. idẽ Rip.& Alc.l.re coniũcti.de
leg.3.qui de cõmuni,ille n.216.hic in fi. vbi
& Bolog.num.399.poſt Cro.nu.136. Alexã.
d.conſi.126.qui & ipſe communem teſtatur
Gra.reſpon.18.in 2.vbi de communi. Cra.
conſ.43.num.1.Couar.d. c. 38. non longè à
prin.& ante hos oẽs Bal.cõſ.418.in 5. quãto
magis in fideicõmiſſaria;illa.n.defert heredi
tatem pupilli, eſtq; eius teſtm̃,hęc verò ipſi⁹
teſtatoris.Non ignoro Marzar.in epit.q.16.
& q.35.& in conſ.1.ſecutũ eſſe Soc.ſed illius
auctoritas modica eſt.Scio ẽt Soc.iu.d.conſ.
126.cauſatũ eſſe q̃ Iaſ.ſit ſibi contrarius. ſed
11 certè † nõ ita eſt,q̃uis & Rol.d.cõſ.100. idem
affirmet,nã Iaſ.conſ.84. in pri.loquitur qñ te
ſtator nominatim ſubſtituerat proximiorẽ
decedẽti.vt & Pariſ.cõſ.30.n.50.in 2. Cur.ẽt
ab illis citatus in cõſ.178.nõ agit de fideicõ-
miſſaria,ſed de pupillari:quicquid aduerſus
Bar.in d.l.re cõiũcti ſcripſerit in cõſ.125.vbi
voluit in fideicommiſſaria ſubſtitutione prę
ferri vtrinq; coniunctũ conſanguineo fratri.
malè.n.ſẽſit.Quocirca ego intrepidè proxi
mitatem teſtatoris obſeruarem.

Hęc tamen declaratio non eſt perpetua,

12 ſed iudicio meo ſic diſtinguendum eſt, aut †
tractatur de deſcendentibus grauati, & hu-
ius proximitas inſpicietur, quia vt ipſe præ-
latus eſt; ſic & eius liberi. l. cum auus. de
cōd.& demon.l.cum acutiſſimi.C.de fideic.
& in his terminis reſponderunt Soc. dicto
conſil.249.& conſil.73.in quarto. Corn.cō-
ſil.97. num. 21. in pri.& conſil.22. in ſecun-
do.& conſil.230. num. 10. in tertio. Ruin.
conſil.117.num.25.conſil.159.& conſi.291.
in ſecundo.& conſil.123.eo. dixit hunc ca-
ſum eſſe clarum, quando agitur de deſcen-
dentibus. Soc.etiam iun. dicto conſil. 126.
conſuluit in hac ſpecie, & alij multi relati
apud Tiraq.d.§.11.d. gl.1.n.20.& Zanch.d.
l.heredes mei.d.§. cum ita.nu. 11 14. & hæc
eſt de ciſ.Bald. d. §. in fideicommiſſo vbi in-
quit proximiores,& ex eis deſcendentes vo-
cari ad fideicōmiſſa quaſi in his proximitas
grauari attendatur, & idem apertè probat
13 Caſtren.nu. 3. ibi. vbi verò finita eſt linea †
vnius ex deſcendentibus, & tum fideicom-
miſſum deuoluitur ad oēs,qui ſunt ex diuer-
ſis lineis & æqualiter diuiditur,vt eſt Tex.in
dicto cap.1.de nat. ſuc. feu. in fi. & hoc ſatis
ſentit Anchar. conſil. 82. in fin. qui voluit,
vt donec extant deſcendentes admiſſorum
ad fideicommiſſum non fiat digreſſio ad a-
lias lineas, indicans apertè aliud eſſe, vbi
illi deficiant.

Et id æquitati, ac menti teſtantis opti-
mè conuenit,quandoquidem ille,vbi ſit fini
ta vnius linea, ex æquo intelligitur vocare
alios, quos ēt in inſtitutione pariter voca-
uerat; iux.Tex.in l.qui liberis.§. fin. de vulg.
cum ſimm. nec arbitrandum eſt, vt volue-
rit præferre illum, qui fortè ſit proximior
grauato, ex vna tantum linea; & quem po-
tius caſus vocaret, quàm teſtatoris electio:
qui præſumitur ſuos deſcendentes æquali-
ter diligere. Eſt aūt hęc ſpecies noſtra; qñ
ſemota perſona alterius Co. Io. Baptiſtę, de
quo nunc nolo tractare, is enim cæteris po-
tior eſſet,vt qui eſt ex deſcendentibus,linea
Co. Antonij finita eſt & fideicommiſſum
deuoluitur ad lineas aliorum quatuor fra-
trum ex æquis portionibus. Sicut enim de
ſcendentes ſubſtituit ſingulos ſuis parenti-
bus; ità quoque & omnes vocauit ad partē
vnius lineæ deficientis.

Aduertendum tamen eſt, quòd in pręſen
ti teſtamēto nō eſt expreſſa hæc ſubſtitutio,
qua vocentur alij deſcendentes in partem
eius, qui cum liberis deceſſerit, qui poſtea
ſine filijs mortui ſint: Deprehenditur tamen
ex eo, Quòd filias decedentium ſine liberis
voluit dotari, quaſi patres illarum nihil eis
poſſent relinquere; Quòd finita linea alios
ſubſtituit; Quòd alienationem vetuit. Et
ex alijs, quæ fideicōmiſſum inducunt: quæ
tamen omnia, vt notiſſima prætermitto.

Adiuuant hanc cōcluſionem aliquot ver-
ba teſtamenti, quia ſcilicèt in vna parte il-
lius ordine ſucceſſiuo, ſibi ſubſtituit; il-
la enim dictio, ſibi, probat eum voluiſſe, vt
ij,qui ſibi inteſtato ſuccederēt, ad fideicom-
miſſum quoq́ue vocarentur: nam illa verba,
14 † ordine ſucceſſiuo, hunc habent ſenſum,
vt vocent eum, qui proximus ſit,ac inteſta-
to ſuccederet, vt ex multis probat Marz. in
15 Epit. quæſt. 16.ad quem me refero. † Vna.n.
pars teſtamenti alteram declarat l. qui filia-
bus.de leg.1.l.ſed vtrum.de pet.her.cū vulg.
Nec dicatur iux. hanc declarationem præfe
rendos eſſe dd.Comm.Io.Baptiſtam & Pom
peium; quaſi hi tertio gradu, at verò Illuſt.
Com. Scipio, ac fratres, quarto, coniungā
tur Co. Franciſco; de cuius hereditate agi-
tur: Nam verius eſt eos ingredi in locum
Co.Iulij patris, & ob repręſentationem in
pari gradu conſtitui. Certum enim eſt in-
ter deſcendentes perpetuam eſſe hanc regu
16 lam,vt † filij in parentum locum ſuccedant,
etiam vltra pronepotes, quicquid nonnulli
ſcripſerint. tex.eſt clarus in §.item vetuſtas.
in fin.de leg.agn.ſucc.vbi Imp. pronepotes,
& alias deinceps perſonas, vocat ad ſuc-
ceſſionem,in ſtirpes,& non in capita;vt vtra
q́ue progenies, inquit, ſine vlla deminutio
17 ne, portionem conſequatur, † nam ſucceſ-
ſio in ſtirpes prouenit ex repręſentatione, vt
eſt Tex. in §. cum filius. d. tit. Idem etiam
probat Tex.in auc.in ſucceſſione.C.de ſu. &
legi.vbi nepotes,& alij vlteriores in ſtirpem
ſuccedunt defuncto.& lat.Pariſ.conſ.92.nu.
67.& ſeqq. in 2. & hanc opin. ex multis de-
fendit Gomez.To.1.c.1.in fi.& eandem ſeq.
Couar. dicto cap.38.verſic.nono.num.5.qui
& eam trahit ad fideicommiſ. etſi Gomez.
mentionem non faciat, & alij apud eos rela
ti ſunt.

Et hæc opin.ſummam habet æquitatem,
nè deſcendentes ex altero filio ab heredita-
te excludantur, ſoliq́ue alij vno puta gradu
proximiores totum vindicent. Quòd ſi illa
verba, ordine ſucceſſiuo, non porriguntur
ad hunc caſum, quia vt dixi,non eſt expreſ
ſa hęc ſubſtitutio in teſtamento, idem eſt,
quia teſtator intelligitur ſe cōformare cum
iur. diſpoſitione, & eos ex fideicommiſſo
inuitare, qui illi inteſtato ſuccederent, vt
ſuprà attigi.

Et ex his omnibus concludo hoc fidei-
commiſſum finita linea Co.Antonij ad alias
ex æquo in ſtirpes, ſcilicèt & non in capita
deuolutum.

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

ILLVSTRISSIMAM Mulierem ſe prægnantem aſſerentem in poſſeſsionẽ ventris nomine eſſe mittendam probatur.

SVMMARIVM.

1 MVLIER *quando ventris nomine in poſſeſſionem mitti debeat.*

2 *Intellectus ad Tex. in l. 1. §. pregnantem. de vent. in poſſ. mitt.*

3 *Remedium l. fin. C. de edi. di. non cõpetit heredibus ſcriptis, cum dubitatur, an venter ſit plenus, quia tunc hereditas non poteſt adiri.*

4 *Ventrem eſſe plenum paria ſunt quòd obſtetrices atteſtentur, vel mulier ipſa pregnans.*

CONSILIVM XLVI.

SCRIPSI paucis ante diebus quid ſentirem in cauſa Illuſtriſſ. D. Eleonoræ Picæ, cum nondum vidiſſem, qđ obſtetrices retuliſſent: Nũc plenius rem tractabo, & oſtendam eam ventris nomine in poſſeſſionem mittendam eſſe.

1 Primò itaq́ue conſidero, mulierem † mitti debere in poſſeſſionem, ſi liquidò non conſtet eam per calumniam petere: nam & ſi illa per calumniam petat, niſi id manifeſtum ſit, venter mittitur in poſſeſſionem. l. 1. §. per calumniam. Si mul. ven. nom. vbi I. C. ait eam per calumniam fuiſſe videri in poſſeſſione, quæ ſciens prudenſq́ue ſe non eſſe prægnantem voluit poſſeſſionem ingredi. & idem habetur in l. 1. in §. ſi ea. de vẽt. in p. mitten. ſi, inquit, manifeſta calumnia videbitur, nihil noui decernet: Si dubitari de re poterit, ventrem in poſſeſſionem mitti oportet. ſubijcit, niſi manifeſta ſit calumniatrix mulier, debere eam decretum eligere, & vbi omnino, hoc eſt, aliquo modo iuſtè dubitari poterit, an ex eo prægnans ſit: decreto tuenda eſt. & eadem. l. §. fi. Et ſi ſciens prudenſq́ue, inquit, ſe prægnantem non eſſe conſumpſerit, de ſuo conſumpſiſſe lab. ait. mittitur ergò in poſſeſſionem, & calumniatrix modo calumnia non ſit certa: alioqui quomodo conſumet? Et idem ait in filio nato petente Carbonianam bo. poſſ. Idem I. C. in l. 3. §. cauſæ. de Carbon. edi. Si manifeſta, inquit, calumnia appareret, non daretur bon. poſſ. & infra. ſi abſolutam cauſam Prętor inuenerit, euidenterq́ue probatur filium non eſſe, negare debet ei bon. poſſeſſionem. ſi ambiguam vel modicum pro puero facientem, vt non videatur euidenter filius non eſſe, dabit ei Carb. bon. poſſeſſionem, & quod in filio nato conſtituitur, idem, & in ventre procedit d. l. 1. §. & generaliter. de vẽ. in po. mit. vbi etiam dicitur fauorabiliorem eſſe cauſam partus, quàm pueri iã nati. quarè ſi quid aliter eſſet conſtituendum cederet id totum commodo ventris.

Ex his manifeſtò deprehendimus, quòd qui uult excludere ventrem à poſſeſſione, debet euidenter probare mulierem non eſſe prægnantem, vt abſoluta ſit cauſa, & apertè conſtet Prætori, rem ita habere dict. §. cauſæ. Ei verò qui petit ventri poſſeſſionem, ſufficit, ſi calumniam ſuam tegat, etiam ſi calumniator eſſet, ac modicũ quid pro ventre faciens probet, cauſamq́ue aliquatenus reddat ambiguam: nam venter mittendus erit in poſſeſſionem. Et ratio eſt euidentiſſima: maluerunt enim prudenter. I. C. ſub incerto ventrem ali etiam de alieno, quàm necari nondum natum, qui naſci poſſet. dicta l. 1. §. 1. verſic. ſed & ſi ſub. & §. ſed & ſi quis. & l. 1. C. de Carb. ed. & ideò vbi ſpes aliqua ſubſit poſſe eum qui editur, ſuum eſſe, alitur venter. §. totiens. & ſeqq. vſque ad. §. rectiſſimè. d. l. 1. & mira eſt humanitas legum erga ventrem. partus enim non tantum parenti, ſed etiam R. p. naſcitur. d. §. & generaliter. Hæc cum ita ſint, facilè intelligimus quid conſtituendum ſit in præſenti cauſa.

Primò enim certum eſt Illuſtriſſimæ huius Dominæ nullam euidentem eſſe calumniam.

Secundò non apparere liquidò eam non eſſe prægnantem.

Tertiò ambiguam ſaltem eſſe cauſam, & potius debere Prætoris animum pendere in fauorem ventris. Id ità eſſe patet ex relatione ipſarum obſtetricum, quæ dicunt eſſe difficilè iudicare vtrum Illuſtriſſima hæc adoleſcentula ſit grauida, vel minus: & eam poſſe grauidam eſſe, vel non eſſe.

Addunt prima ſe neſcire cognoſcere, altera pariter ſe non habere iudicium. Tertia non poſſe iudicari, quia vterus ſit nimis recens. Quarta, quòd non poteſt adfirmari, quod oculis non cernitur. In ſumma nulla eſt, quæ audeat diffiteri illam eſſe grauidam, & ideò verſamur in poſitio-

nibus I.C.vt in cauſa ambigua & modicum
pro ventre faciente danda ſit poſſeſſio, & vt
in incerto alatur. nimis enim inhumanum
foret,vt,cum grauida eſſe poſſit nobiliſſ.hęc
adoleſcentula,venter non aleretur. Acce-
dit, quòd hæ obſtetrices miſſæ ſunt ab Illu-
ſtriſſima Comitiſſa Mirandulæ Curatrice fi
liorum, qui ſe ex teſtamento heredes prætē-
dunt.Quòd ſi hæ ambigunt,quas plurimum
fauere eis à quibus miſſæ ſunt, iuſtè ſuſpicã
dum eſt; profectò D. Iudex animaduertere
poteſt Dominam hãc in eo eſſe ſtatu, vt iſtæ
obſtetrices auſæ non fuerint adfirmare eam
non eſſe prægnantem, quòd hoc nimis im-
pudens eis videretur. Et quidquid ſit, ſatis
nobis eſt,quòd dubitent, an ſit prægnans, &
& cauſam reddant ambiguam. niſi enim ab
ſolutum, ac euidens ſit mulierem non eſſe
prægnantem datur poſſeſſio ventri.facilis.n.
eſt prætor huic poſſeſſioni dandæ.d.l.1.§.1.ſi
mul.ealum.

Neque his obſtat Tex.in d.l.1.§.prægnan
2 tem. cuius verba in dub.recenſentur:quia †
procedit quo ad veritatem dationis bo.poſ-
ſeſſionis:ſi enim prægnans non eſt,non valet
datio,non autem quo ad hoc,vt debeat con
ſtare mulierem eſſe prægnantem,vt ſit locus
miſſioni. & ita declarant Alber.& Goffr. ibi
& eſt ex mente gloſ.quæ ait verè,vel quò ad
opinionem,vt ſufficiat mulierem opinari ſe
grauidam: quod tamē intelligo quò ad miſ
ſionem in poſſeſſionem,& quo ad effectus de
quibus in d.l.d.§.fi. & in d.l.1.§.intereſſe. Si
mul.ven.no.& idem vult Bar.dum no.ibi de
cretum iudicis eſſe nullum ſi deficiat ius ex
petentis:decernit enim prętor poſſeſſionem,
at decretum nullum detegitur apparente ca
lumnia mulieris. Sit ergo pregnant,mulier
vel dubitetur, poſſitque eſſe vel non eſſe, eſt
locꝰ dationi poſſeſſionis, & ita trad. Alber.
in Rub.de ven.in poſſ. vbi inquit, ꝙ mulier
debet eſſe pręgnans,vel hoc dicere veroſimi
liter. & ſubijcit,quòd in dubio venter in poſ
ſeſſionem mittitur,quòd etiam ſentit Goffr.
ibi num.3. qui vult, vt ſi mota controuerſia
non appareat calumnia,eſſe locum miſſioni.
item,quòd calumnia excuſetur iuramento,
& vt per eum, & in terminis videtur Tex. in
d.l.1.ſi mul.vē.no.in poſ.calu. &c. Quarè cū
hæc ita ſint,danda eſt poſſeſſio ventri in hac
ambiguitate cauſæ. Præterea ex alio capi-
te heredes ſcripti non poſſunt habere bene-
ficium.l.vlt.C.de edi.D.Andr. toll. Et enim
3 cum dubitetur † an venter ſit plenus adiri
hereditas non poteſt.l.cum quidam. §.quod
dicitur. cum ſimm.de acq.her.Ign.l.3. §.vlt.
ver.& ſi aliud.nu.2. & ſeqq.ad Silan. & ideo
nec remedium.d.l.competit, cum heredita-
tis aditio debeat pręcedere,vt tradd.poſt al.
Zucc.d.l.fi.num. 161.& Menoc.rem.4. num.
676.de adip.poſ.Nec dicatur ſatis eſſe,vt pe
tatur immiſſio ex d.l.quaſi tunc & aditio in-
telligatur ſecuta:vt per Menoc.vbi ſupra,q.a
reſpondeo id procedere, quando ſumus in
caſu,in quo adiri poteſt: at verò quando nō
poteſt adiri, ſecus eſt. & in terminis, quòd
quando exceptio, quæ opponitur contra he
redem ſcriptum, quòd adire non poſſit,non
requirat altiorem indaginem, de ea debeat
cognoſci antequàm fiat miſſio tradd. Alex.
Iaſ.& Iacob.a S.Ge.in l.2.C.eo.de ed.D.Ad.
toll.qui poſt cett. concludunt exceptionem
falſitatis non impedire aditionem apparen-
tem,eo quòd exigat altam & longam inqui-
ſitionem. in qua re tamen Cyn. & quidam
alij diſſentiunt, putantque illam perpetuo
impediri. Sed quidquid ſit quò ad hoc,cer-
tè quotiens cognitio ipſa eſt ſummaria po-
teſtque breui expediri, vt hæc noſtra, exce-
ceptio oppoſita debet prius excuti,& exami
nari,& in noſtriſmet terminis hoc apertè ſē-
ſit gloſ.in d.l.2. dum citat d.l.3. §.cauſæ. ad
Carbon.& alias ll.ſimm. non ſecus, ac ſi di-
xiſſet,cū cauſa edicti Carboniani ſit ſumma
ria, (talis eſt & cauſa ventris,vt dixi)cogno
ſcēdum eſt prius de huiuſmodi exceptione,
quę altam quęſtionem non habet, quàm he
res in poſſeſſionem mittatur, & idem etiam
ſentit Iaſ.l.1.num.2. C. de carb. ed.vbi exæ-
quat l.fin.& materiam carbon. vt per eum.
Quòd autem ambiguitas hæc tanta ſit, vt
heredes ſcripti iuſtè debeant dubitare, an
adire poſſint.eſt Tex.clarus iun. interpreta-
tione Caſtren.in d.§.dicitur. vbi expreſſim,
ait I.C.putari mulierem eſſe prægnantem, ſi
ipſa hoc dicat. & Caſtr.ibi num.3.paria eſſe
dicit, quò ad impediendam aditionem, ꝙ
4 vel ipſa, vel obſtetrices † teſtētur ventrem
plenum, vel fama ſit,& deciſ.Caſtren. con-
firmatur auctoritate gl. 1. in l. illud. ſi pars
her.pe. vbi exæquat dictum ipſius mulieris,
vel obſtetricum & ſeq.Ang.ibi. & idem vult
Alexan.d.§.quod dicitur.ſi non concurrant
in contrarium fama,& dictum obſtetricum,
quod hic non eſt, & hoc caſu adiuuatur etiã
iur. præſumptione hæc adſertio, quia & vir
huius Dominæ erat iuuenis, & erant ſpon-
ſi.ſi enim lex timet regulariter de turbatione
ſanguinis intra annum luctus,ſaltem ad tres
aut quattuor mēſes,vt per Bal.in l. decreto.
C.ex quibꝰ.cau.infa. irrog.certè in hac ſpe-
cie multo magis præſumemus pręgnantiãm
tum ob ætatem, tum ob multas alias qua-
litates,quæ concurrunt. At in præſenti ca-
ſu

Digitized by Google

ſu non ſolum Illuſtriſſima hæc adoleſcentu-la aſſerit ſe prægnantem, ſed & eius adſertio confirmatur ex relatione obſtetricum, quæ non audent inficiari eam eſſe grauidã, fatenturq́ue fieri poſſe,vt ſit,vel ne ſit. Nec dicatur verba hæc videri nimis generalia, quaſi de quacunque muliere idem dici poſſit,vt in dub.obijcitur.nam reſpond.obſtetrices loqui de hac Illuſtriſſima Domina,& referunt etiam quædam indicia: vt inter cætera,tumorem mammillarum, & alia. & ità ſenſiſſe ipſas obſtetrices certum eſt: quia dicunt iudicium hoc eſſe difficile:& vna ex eis addit rationem, quòd ſcilicèt nimis recens ſit vterus: quarè ambiguitas eſt, & iudicij difficultas quò ad ipſam hanc Dominam, quod in mulieribus pleriſq; alijs nõ eueniet. Minus obſtat,quòd dicant ſe neſcire iudicare, & quòd ideò multò minus Iudex id ſcire poſſit:quia & ipſe id fateor,& nemo ibit inficias:atqui ſaltẽ ſcire dẽt Iudex in cauſa ambigua fauendum ventri,& heredem ſcriptũ non poſſe vti beneficio.l.fin. iux. dicta ſuperius. Deniq; tenetur parte petente iterum inſtrui,& alias mittere obſtetrices, quibus facilius erit iudicare, eò quòd iam venter erit tumidior & indicia certiora,& ita in noſtris terminis eſſe faciendum ſcribunt Bart. & Ang.in l.arbitro.qui ſatiſd.cog. ille nu. 4. hic 8. qui dicunt Iudicem teneri corrigere errorem obſtetricum circa ventris inſpectionem,& idem volunt Alber.Bal.Caſt. Alexan.Iaſ.Iac.a S.G.& alij omnes ibi, inſerentes ad alios peritos. Quarè,ſi Dominus Iudex dubitat, alias mittere debet obſtetrices, quæ certius ei referant: quod facilius erit ipſis,quia vt dixi progrediente tempore venter ſit tumidior,& ſigna prægnationis vrgentiora, interim etiam poterit Illuſtriſſima Domina Eleonora, ſi res ita ſit,probare famam de ſua prægnatione, & examinare Teſtes, qui rei veritatem doceant. Et ex his omnibus concludo, aut pro ventre pronunciandum, aut quatenus D. Iudex inſtructior eſſe velit,alias obſtetrices mittendas, quæ ventrem iterum inſpiciant.

ARGVMENTVM.

Cvratores bonis abſentis decernendos eſſe Cognatos proximiores idoneos, quàmuis alij eſſent magis idonei, in præſenti facti ſpecie probatur.

SVMMARIVM.

1 Cvrator *bonis abſentis quis conſtituendus,an nominati à ſorore, an proximiores cognati, & num. 4.*

2 *Tutor legitimus vbi adeſt,non eſt locus datiuo.*

3 *Curator, & Tutor eodem modo non conſtituuntur.*

Cura, & Tutelæ differentia.

4 *Abſentis bonis quando Curator decerni poſſit,& quomodo,& quis decernendus.*

5 *Satiſdatio ſufficit, vbi quis ex perſona ſua non ſit idoneus ad ſufficientiam.*

6 *Delicta, quæ adminiſtrationem præcedunt, non excludunt quem ab adminiſtrationem.*

7 *Cura in decernenda, non inſpicitur quis ſit magis idoneus,ſed an is,cui danda eſt ſit idoneus.*

8 *Tutoris in datione quid ſpectandum.*

CONSILIVM XLVII.

1 Petiit ſoror decerni curatorem bonis fratris abſentis † Virũ, vel Socerum alterius fratris nuper defuncti. Petunt, & proximi Cognati ſe ipſos decerni:quæritur quis pręferendus ſit. Si Tutelæ ordinem in huiuſmodi cura ſequeremur, vt videntur ſupponere, qui pro Cognatis ſcripſerunt, nullam haberet hęc facti ſpecies dubitationẽ; ſi quidem certiſſimum eſt vbi legitimus ſit

2 †Tutor,non eſſe locum datiuo,imò,nec eius dationem valere, vt eſt textus clarus in l. ſi ſororis.C.q dari tut.vel cur.poſſ.&ibi tradd. Bald.& Sali.& ideò cum mulier hæc licèt agnata,non poſſit eſſe curatrix l.1.C.quando. mul.off.Cognati,ex lege vocarẽtur,ad quos deficientibus agnatis Tutela & antiquitus, ex multorum ſententia redibat l.pen.de leg. tut.Bar.& Alb.l.1.eod.& ex omnium,hodie redit auth. ſicut. C.eod.Bart.& alij d.l. 1. & d.l.pen.nulloq́ue impedimento eis eſſet ipſa fœmina, cum non dedeceat Tutelam eſſe penes agnatum remotiorẽ re manente herèditate proximiori agnatæ d.l. 1.§. 1. de leg. tut.& ſœpè alibi.

3 Verùm Cura† non ſubſequitur Tutelam, neq; eodem modo Curatores quo Tutores conſtituuntur, nec argumentum à Tutela ad curam in hac materia procedit: ſi quidẽ Tutores à lege conſtituti ſunt,Curatores autem ab Iudicibus dantur: illi legitimi ſunt, hi tantum datiui, niſi quis furioſus ſit, vel prodigus.de curat.in prin.& §.1.in inſtit.plenè Alexan.conſil.221. num. 5. in 6. aliundè itaq; Cognatorum ius tueri oportet. Quarè vt intelligamus,quid in ſpecie hac dubiã cõſtituendum ſit,materiam ipſam latius explicabo. Certum eſt,abſentis bonis conſtitui

4 poſſe curatorem, † ſi de eius vita dubitetur. l.ab hoſtibus. in prin.& ibi Bart. & alij. ex quibus

quibus ca. maio.l.muto.§.vltimo. de tut.l. ſi diu. & l.ſeq.de priu.cred. l. 2. de curat. bon. dan.l.1.in fin. vbi text. clarus. de muner. & hon. Datur autem hic curator ex inquiſitione Iudicis.Bald.conſil.172.in 2. & totidē verbis Fulg. conſil. 113. eſt enim ferè idem conſil. Alexan. d. conſil. 221. & ſœpè alibi Doct. Ideoque cum tota res pendeat ab inquiſitione, neque ſoror, neque cognati legitimo iure nitantur, quærendum tanrum eſt, quem Iudex eligere debeat. & arbitror præferendos eſſe cognatos ex infraſcriptis.

Primò, quia eorum intereſt, vti vocatorum poſt mortem abſentis ex fideicommiſſo, quod in cauſa eſt, vt ipſi citari debeant in huius curatoris conſtitutione l.1.§.denuntiari. de ventr.in poſſ.mitt.& licèt ipſa quoque ſoror citari debeat, vti ſperans fratris inteſtati ſucceſſionem l.1.§.quoties.eo. Bal. l.coheredibus. C.fam. erc. & cōſ. 172. in 2. Ang.conſil.193.in fin.Soc.conſil.234.nu. 2. in 2. Cra. conſil.651.& conſil.740.tamen ipſa non poteſt eſſe curatrix.Alexan. d. conſil. 221.num.7.licèt matri id permiſſum ſit.Bal. conſil.90.in 2. habent ergò cognati æqualē ſpem ſuccedendi, & ſexu præualent, ideoq; potior eſt eorum cauſa. non inficior ſororē petere poſſe vti coniunctam.Ang. conſ.103. num. 2. Alexan. conſil. 4. in 2. at & cognati vti ſubſtituti petere poſſunt, cum eorum interſit. & ſicut Iudex non tenetur ſequi nominationem matris, quæ legitima eſt tutrix auth. Matri.d.tit.quando mul. Bald. conſil. 460.in 3.multo minus ſororis. & tanto magis cum ea nominet virum, vel alterum, cuius opera ipſa vtatur, & ſic id agat, vt cura à qua lex eam repellit, per indirectum in eam recidat. At quod recta prohibetur, indirectè etiam prohibitū eſt l. oratio. de ſpōſ. cum ſimm.

Secundò cum hi cognati non ſolum ſint ſubſtituti, ſed & proximiores maſculi, & apti ad curam ſuſcipiendam, ij cęteris præferri debent, vt duplici iure ſuffulti. in No.de cōſ. & vter.fra.nec indecorum eſt, Iudicem ſubſequi legis diſpoſitionem: & ob id licèt hodiè Iudices dent furioſis & prodigis curatores ex inquiſitione, nec legitimi tutores eis ſint ipſo iure §.1.inſtit.de cur. fur. tamen ſi legitimi ſunt idonei, præferuntur, & eos Pręter eligit l.ſępè.de cur.fur.etenī ęquū eſt, vt qui habent ſpem ſucceſſionis adminiſtrationem rerum ſuſcipiant: cum hæc ſit potiſſima cauſa tutelarum deferendarum l. 3. de leg.tut.inſt.de leg. patr.tut.in fi. quia inquit Iuſtin.vbi eſt emolumentum ſucceſſionis, & ibi onus curæ eſſe debet.

Vltimo ne deciſione careamus ità in terminis reſpondir Dec.conſil.575. nu.3. nam in eo caſu quidam prætendens ſucceſſionē ſe ipſum nominauerat in curatorem & conſuluit ſi alias ſit idoneus, Iudicem ei adminiſtrationem decernere debere, & mulier etiam in dicto caſu cōcurrebat, & vt ait Dec. ad tutelam adſpirabat, vt & hæc ſoror, licèt ſupponat perſonam mariti & fratris. coniūcta autem omnino debuit eſſe illa mulier, quàmuis Dec.non dicat, cum ſoli coniuncti ſint qui huiuſmodi curatores petant. Bald. conſil. 170. in 2.Alexan.d.conſil.221.& alibi Doct. Si itaque hi cognati aliàs ſunt idonei præferri debent alijs omnibus, quorum nullo modo intereſſe poteſt. Eſſet enim iniquum, vt ij tot iuribus ſuffulti à cura excluderentur.

Sed quid ſi petiti à ſorore ſint magis idonei? an hi præferri debent? & opinor non eſſe pręferendos. namque in huiuſmodi adminiſtratoribus id pręcipuè ſpectamus, vt ſint locupletes l.2.§.non ſolum.ver.Idoneos. ad S.C.Treb. vbi ignoſcitur matri, quæ locupletes petit licet minus moratos, & quod magis eſt tractatur ibi & de tutoribus, in q. bus non tam facultates, quàm vitę inſtitutum, & morum probitas inſpici ſolet.l.ſcire. §. cum reliquis. de tut. & cur. dat. & ſi non
5 eſſent hi facultatibus idonei, oblata † ſatiſdatio idem præſtare poſſet, cum paria ſint tutorem eſſe locupletem, vel idoneè cauere Bald.l.mulier.num.2.C.de iu.do.quarè cum offerant fideiuſſores idoneos non debent vllo modo repelli. fateor tamē, quòd ſi cognati hi nunc eſſent malis moribus, vt prodigi, vel inimici abſentis, non ſufficeret ſatiſdatio, quæ non mutat malum animum adminiſtratoris l.quia ſatiſdatio de ſuſpe. tut. & eſt gloſſ.no.in l.tres tutores.§. vlt. de admin. tut.at etiam ſi pręteritis annis aliquid admiſiſſent, non ideò tamen ſunt minus idonei. l. 3.§.nunc videamus.de ſuſp. tut. quo loci reſponſum eſt, eum qui ante ſuſceptam tutelā expilauit bona pupilli non remoueri, vt ſuſpectum, eo quòd delictum pręceſſerit tutelam, & quàmuis Imol.conſil.78. putet eum Tex.non procedere vbi agatur de tutela decernenda, ſed vbi iam decreta ſit, quaſi difficilius quis remoueatur poſtquàm iam admiſſus eſt: tamen ille Tex.ägit de eo, qui malè verſatus fuerat in re pupilli, non etiam in re propria. rurſus quicquid dicat Imol. certum eſt fuiſſe datum eum tutorem, qui iā deliquerat, vt apertè ibi dicitur, & ideò ne-
6 ceſſariò infertur huiuſmodi † delicta, quæ pręceſſerunt, adminiſtrationem, non excludere aliquem à tutela, ſiuè cura ſuſcipiēda.

Et quicquid ſit, obiectiones propoſitę aduerſus

uerſus cognatos leuiores ſunt: nec repellunt eos ab hac cura; cum abſentis bona nunq̃ deminuerint, nec vt mihi proponiť res ſuas hodiè malè adminiſtrent. Nec in decernē-
7 da cura † inſpicimus quis ſit magis idoneus, ſed an is cui danda eſt ſit idoneus: aliàs verò facilè detruderentur ij ad quos è lege redit cura, ſi alter aptior peteret: nemo enim tam idoneus eſt, quin alius magis idoneus reperiatur, quod nullo modo ferendum eſt: cum ſit ſatis quem eſſe idoneum etiam ſi eo ſit alter magis idoneus. Quinetiam receptum eſt, vt prodigi quandoque dentur tutores, vt ſi pater ſciens eos elegerit l. in confirmando. cum duabus ll. ſeqq. de cōfir. tut. & lat. ſcribit Aret. in l. is cui. column. 2. de teſtam. non temerè tñ ſequetur Prætor voluntatem patris. l. 3. §. quamuis. de ad. tu. Et eſt ſatis, vt qui adminiſtrationem ſuſcipit, habeatur pro bono viro & frugi, etiam ſi alij ſint eo frugaliores, ac probiores. ſi itaq; hi cognati ſint tales, nihil refert, quòd petiti à ſorore fortè ſint magis idonei, quia non ideò ius cognatorũ perire debet, dummodo huic oneri ferendo alias ſufficiant. Sola ſatiſdatio in cauſa eſt, vt vbi omnes apti ſunt, decernatur adminiſtratio ſatiſdanti. auc. ſicut. C. de legit. tut. l. non omnium. C. de tut. vel cur. qui non ſatiſd. & collatio perſonę adminiſtratorum fit poſtquàm iam electi ſunt, potius, quàm ante l. quòd ſi plures. de teſta. tut. & ſolent quidam eligi, quibus poſtea nō facilè adminiſtratio committitur. l. teſtamē to datos. §. non omnino. eo. tit. Si itaque hi cognati ſunt probi viri, etiam ſi non eſſent adeò induſtrij, & negocioſi, vt ſunt nominati à ſorore, non ſunt tamen repellendi. Quin
8 & in decretione tutorum, † in quibus magis elucere debet probitas, non deſideramus tã exactos mores: tantumq; inſpicimus, vt modeſti ſint, vt liberos habeant, vt ne ſint vagi, vt ne egeni, ſed ſint locupletes, & q norint pueros educare & ſuam ament patriam. ſic Harmenop. lib. 5. titu. 11. in prin. in promp. iur. ciu. & Theoph. de ſatiſd. tut. in prin. & §. ſed & his. de Atilia. tut & Ant. Aug. qui eos refert lib. ſing. de excuſ. tũt. d. l. ſcire. Si ergo in ipſis tutoribus, qui perſonæ pupilli dãtur potius, quàm rebus. l. 1. de tut. ſpectamus tãtum ea, de quibus ſuprà, certè in huiuſmodi adminiſtratoribus, qui curant ſola bona, nō fiet tàm diligens inueſtigatio.

Accedit omnibus prędictis, quòd ius ipſorum cognatorum eſt firmius, & ſi enim ſoror ſuccedere poſſit ab inteſtato, tamen poteſt & non ſuccedere, frater enim fortaſſe teſtabitur aliumque inſtituet: & ſic eius ſpes eſt incerta: at verò firmiſſimum eſt ius ſubſtitutionis, quo nitũtur cognati, quodq; nulla poteſt ratione ſubuerti. l. ſi. teſtamentum. C. de teſtam. & paſſim traditum eſt. Hi itaq; ſi curatores decernantur non tàm aliena curant, quàm ſua. Illi verò, qui nominantur à ſorore adminiſtrarent bona potius ſubſtitutorum, quàm ſororis, & ideò cognati ipſi præferendi ſunt. & ita iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

Filivs an & quando intret in locum patris in ſucceſsionibus, & quando delictũ patris ſibi noceat, diſtinguendo pulchrè demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Filivs in ſucceſſione, patris locũ regulariter ingreditur, quod diſtinguendo declaratur n. 3. & effectus ponuntur.*

2 *Mors Ciuilis naturali æquipollet, vbi tractatur de ingreſſu filij, in locum patris. & vide nu. 13.*

4 *Accreſcendi iure, efficacius eſt ſucceſſorium edictum, vbi is, qui in alterius locum ſubingreditur, ſit in eodem gradu, in quo ſunt inſtituti, & ex propria perſona ſuccedat.*

5 *Legitima filij, ſi ex ſtatuto publicetur, illud non procedit, vbi nepotes ſubſint.*

6 *Nepotes ex filia quando ex perſona matris ſuccedant.*

7 *Matris renunciatio hereditatis quando filijs obſit.*

8 *Filius fratris, non ex ſua tantùm perſona, ſed & patris, ſuccedit, & exempla afferuntur.*

9 *Deportatus, ſeu Bannitus, ſi ex forma ſtatuti omnia iura Ciuitatis amittat, an eius filij poſſint ex perſona patris ſuccedere.*

10 *Tranſmiſſionis vtens priuilegio, non poteſt vti alio iure, quàm eius, qui tranſmiſit.*

11 *Bannitus, in fiſcum, non in alium, ius ſuum transfundit, & vide nu. 14.*

12 *Pater bannitus ſeu deportatus, quid adimat liberis; & quid minimè, & in quibus patris delictum illis noceat.*

15 *Ang. in Nouell. de hered. ab inteſt. declaratur.*

CONSILIVM XLVIII.

QVamvis multum Magnificus & Excellent. D. Fuluius Paccianus adeò acutè, ac diligenter excuſſerit theſim propoſitam, vt opera mea inanis videri poſſit, pręſertim cum duo primarij I. C. eius conſultationem firmiſs. argumentis communiuerint: Nihilominus, vt eidem D. Fuluio, cui

cui maximè cupio, quemque vnice diligo,
aliqua ex parte, ſatis faciam; vtque amoris
erga ſe mei, quale quale hoc teſtimonium
habeat: decreui & ipſe poſt alios quædam
in hanc rem ſcribere.

Difficul tas huius rei inde pendet, quia re
1 gulariter in † ſucceſſione patrui filius ingre-
ditur locum patris, & vnà cum patruis vo-
catur; auc. poſt fratres. C. de leg. her. §. reli-
quũ. in No. de hered. ab int. & in No. vt fra-
trum fil. in prin. ac alibi, & licèt dicatur hũc
D. Nicolaum Albertum non cõſtituiſſe gra-
dum, cum deportatus fuerit iux. diſpoſitio-
nem ſtatuti Mutinæ, quod omnis iuris ex-
pertem, eum facit: ſanè tamen ſundamen-
tum hoc, cui potiſſimum innixi ſunt DD.
Conſultores non prorſus ſtabile videri põt,
2 cum in hac materia in qua tractatur de† in-
greſſu filij in locum patris mors ciu. æquipol
leat naturali l. Gallus. §. & quid ſi tantum. de
lib. & poſth. & ibi latè per omnes l. ſi qua pę
na. de his qui ſunt. ſ. vel al. iu. & in terminis
huius ſtatuti eſt conſil. Alexan. 75. in pri.
Nec dicatur hæc habere locum in deſcendẽ
tibus non autem tranſuerſalibus; quia Doc.
ipſi dum agunt de hoc ingreſſu, congerunt ſi
mul, & nepotes, & fratrum filios; & hos vi-
dentur æquare. Bar. l. 1. §. ſi ſit. de coll. do. vbi
citat d. auc. poſt fratres. & d. §. reliquum. &
alij paſſim.

Alterum item ſundamentum, vt filius
tantum percipiat, quantum habiturus erat
pater, non videtur ſat ſolidum, quia ſi mors
ciuilis, naturali æquanda eſt; non inſpici-
mus tempus incapacitatis, ſed cum primũ,
quis locum amittit, ſubrogatur alius, quaſi
fingatur mortuus ea hora; vt de lege Corn.
dici ſolet à Doct. in l. ſi is qui pro. de vſucap.
Et hęc, ſententia mea, reddunt hanc quęſtio
nem dubiam, ac difficilem: & ideò diligen-
ter materia hæc declaranda eſt, Dico ergò,
quòd in vniuerſo iure noſtro (quod ad rem
hanc attinet) † triplex genus perſonarum
3 in locum alterius ſuccedentium conſiderari
poteſt: Nepotes ex filio, Fratrum filij, & Ne
potes ex filia: Nepotes ex filio, ſuccedunt in
locum patrum, quoties primum gradum ob
tinere incipiunt, vt quia patres aui poteſta
tem exierint §. ſui. de her. qua. & diff. §. ita de
mum. de her. quæ ab int. l. poſthumorum. de
iniu. rup. teſt. hi ex perſona ſua ſuccedunt,
nec aliquid pater in eos tranſmittit, ſed ha-
bent nepotes, à lege hanc qualitatem ſuita-
tis, quam ille nullo modo auferre eis poteſt:
& ideò quoties de ſucceſſione horũ agitur,
non inſpicimus qualitates patrum, ſed pro-
prias, quaſi iure ſuo, & ex perſona ſua, ſucce-
dant; Bar. d. §. ſi ſit. l. 1. §. ſi ſit filius. de con-
iung. cum em. lib. & l. 2. vbi etiam Bald. Sa-
lyc. & al. C. de lib. præt. qui dicunt nepotes
ſuccedere priuatiuè non ex tranſmiſſione, &
multa in id citari poſſunt, & ob id Salic. in
auc. nouiſs. C. de inoff. te. voluit, vt legitima
nepotum quãdoq; in bonis aui, non triens,
ſit, ſed ſemis, quaſi illorum non patris ſo-
na inſpiceretur, & eum ſecuti ſunt Iaſ. ibi
num. 51. Fab. num. 47. in fin. Vaſq. num. 199.
lib. 2. par. 4. §. 20. requiſ. 42. de ſucceſ. creat.
Coraſi. l. filiarum. num. 81. C. fam. erc. & Ale-
xan. conſil. 43. in 2. Hinc etiam ſi quis deceſ-
4 ſerit relictis duobus filijs † & vno nepote ex
altero eorum, ſi pater hereditatem repudiet,
nepos cum altero filio ad hereditatem aui
vocabitur; & potentius erit edictum ſucceſ
ſorium hoc caſu, quàm ius accreſcendi: non
alia. ſ. ratione quam, quòd nepos iure ſuo ſuc
cedit, nec quicquàm a patre ſuo mutuatur,
& ob id nihil obeſt ei, illi⁹ repudiatio. ita in
terminis tradd. Cur. iun. & Sap. in l. 1. C. quã
do non pet. part. ille nu. 15. hic num. 41. vbi
hanc adfert rationem, quòd nepos ſuccedit
ex ſua perſona, quæ deciſ. multum confert
ad huius rei cognitionem, & ex eo poteſt cõ
5 firmari, quia † ſucceſſorium edictum effi-
cacius eſt iure accreſcendi, vbi is, qui in alte
rius locum ſubingreditur ſit in eodem gra-
du, in quo ſunt inſtituti, & ex perſona ꝑpria
ſuccedat. hæc eſt in deciſ. Bald. quam ſeqq.
Alexan. & Iaſ. in d. l. 1. nu. 15. vbi Dec. in ter-
minis ita declarat in prima lect. num. 11. In
hoc primo genere non ſpectamus parentes,
vt dixi, ſed omne ius metimur ex perſona
nepotum, & hac ratione Bal. Alber. & Fulg.
in d. l. ſi qua pęna. rectè ſcripſerunt, ſi ſtet ſta
tutum vt legitima filij publicetur, illi non eſ
ſe locum vbi nepotes ſubſint, quaſi cum in
locũ filij ſucceſſerint, iuré quodam proprio
in bonis aui legitimam illi prætendant, & vt
Alber. ait filij eſſe incipiant, In nepotibus
6 verò ex filia, † & ſi non ignorem Doct. diſſi-
dere, mihi tamen magis placet opin. Salic.
in l. pactum. quod dotali. num. 6. verſ. in con
trarium. C. de pact. qui inquit eos ex perſo-
na matris ſuccedere, quando concurrunt cũ
auunculis. Id autem facilè probatur, ſi dili
gentius inſpiciamus. Sciendum ergo eſt,
vetuſto iure, hos nepotes auo materno non
ſucceſſiſſe, ſed agnatos omnes eis prælatos,
ita vt in ordine cognatorum vocarentur. §.
item vetuſtas. de her. q. ab int. Inde verò
DD. P. P. P. vt ibi dicit̃ hoc eſt Valẽt. Theod.
& Arc. hos nepotes ad duas partes eius, qđ
filia fuiſſet habitura, ſi filij extarent, admiſe
runt. Quòd ſi defunctus nullos habuiſſet fi
lios, agnati in falcidiam quandam: nepotes
in dodrantem ſuccedebant, vt per Iuſti. d. §.

quod

quod etiã clarius apparet in C. Theod. lib.
5.tit.1.l.ſi defunctus.quæ eſt relata in noſtrũ.
Codicem,ſed deminutè ſub tit.de ſu. & leg.
quia ab Iuſtin.in l.fi.d.tit.correcta eſt.Et hoc
eſt quod ille ait d.§. item vetuſtas.neq; inſe-
ri eam ex C.Theod. permiſimus. Hodie ve-
rò,exæquati ſunt nepotes,ex maſculis,& fę-
minis;in No.de tri.& ſem.§.neq;.& in d. No.
de her.ab int.§.1.vbi dicitur,in parentis lo-
cum eos ſuccedere. Hæc cum ita ſint con-
ſtat ibi non aliquo iure ſuitatis,aut alio, ip-
ſos ingredi locum,ſed quia,id æquum puta-
uit Iuſtin. Quare non minus ex perſona ma
tris ſuccedent quàm ex propria,quoties con
7 current cum auunculis: † ob id renunciatio
matris eis oberit,vt in terminis trad.Dec.in
l.pactum.num.18.in fin.C de colla.& d. l. 1.
d.num.11. habent enim hoc beneficium ad
uerſus.ll.antiquas ex quadam æquitate.

Tertium eſt genus,quod maximè ad rem
8 noſtram pertinet,filiorum fratris. & puto †
& hos non ex ſua tantum,ſed & patrum per
ſona ſuccedere, & ideò ſi pater ſit incapax,
filij etiam repellendi erunt. Adducor in
hanc ſententiam primo ex deciſ.Salic. in d.
auct. poſt fratres. qui vult, vt ſi quis de-
ceſſerit relictis duobus fratribus, quotum al
ter adierit hereditatem, alter verò, ea non
adita, filio ſuperſtite deceſſerit, nõ poſſit hic
filius ex perſona ſua cõcurrere cum patruo,
non alia.ſ.ratione, quàm quòd non poteſt
vti iure patris,quod ab eo quodãmodo repu
diatum eſt,& Salic.ſeq. ibidẽ Corn. & Dec.
conſil.1.num.8.& conſil.87.num.3.Iaſ.conſ.
37.nu.3.inter conſſ.Rub.& fuit deciſ.Alber.
in auc.ceſſante.in fin.d.tit.cuius miror Dec.
& Iaſ. non meminiſſe. Namque ſi filij ex ꝑ-
ſona ſua ſuccederent patre mortuo heredi-
tatem iure proprio adirent. Secundò idem
probatur ex altera deciſ.Sali.in d. auct. poſt
fratres n.3.dum quęrit,an ſi ſoror & filij duo
rum fratrum ſuperſint,atq; illa repudiat he-
reditatem alterius fratris, filius repudiantis
ſuccedat cum filijs fratrum, ratio enim du-
bitandi eſt, quia hi nituntur iure proprio
& patrum, ille verò tantum proprio,& licèt
concludat ex aliquibus rationibus eos ſuc-
cedere æqualiter,tamen non vult, vt in ius
patris ſucceſſerint,quinimò Cor.ibi, ob hãc
rationem impugnat Salic.quia.ſ. illi filij fra
trum repræſentẽt patrem,hic autem nõ, ma
nifeſtum itaque eſt ius horum filiorum pen-
dere ex perſona patrum. Tertio,quia Iuſti.
hos ait in iura parentum ſuccedere, non ſe-
cus,ac ſi diceret,in ius patris ingredi, & ex
eodem metiri capacitatem; ita ille in d.§. re
liquum. in fi. quod de nepotibus ex filio nõ
facilè inueneris, cum neceſſe ſit iura patris
extingui,vt illi in eius locum ſuccedant d.l.
Gallus.§.nunc de lege.d.§.ita demum. cum
alijs,de quibus ſupra,& ob id lex ait nepotes
ſuccedere in partem patris & ſucceſſionẽ nõ
eſſe inter ſuos. l.1.§.ſi filius. & §.ſciendum.
de ſu.& leg. & dicunt Doct.ſuitatẽ eſſe qua-
litatem inhęrentem, ac inſeparabilem, in l.
is poteſt.de acq.her.in l.qui ſe patris. C. vn.
lib.& Tiraq.q.40.num.121. de iu. primi. ſic
& alias videmus aliquem ingredi in alteri⁹
locum,& ex iure quod accipit à perſona, cu
ius locum ingreditur alium excludere Bart.
l.1.§.qui habebat.n.4. de bo. poſſ.cont.tab.
Quarto,quia certum eſt ex priuilegio id eſſe
conſtitutum, vt in d. §. reliquum. & atti-
git alter ſubſcribentium: at minus cõmune
ius corrigitur, ſi dicamus hos filios inniti iu
re paterno,non autem proprio: ergo.Et pro
fectò cum, vt dictum eſt, ſit in facultate pa-
tris auferre tale ius,impoſſibile eſt, vt ex ſe
ipſis tantum, illud habeant. Succedent ita
que ex perſona quidem propria, ſed ex iure
paterno:& ob id,tantum habent filij hi,quã-
tum in patris hereditate inueniũt,vt per Sa
lic. d. auc. poſt fratres, qui vult vbi patri ſit
delata hereditas.ita demum, eos cũ patruis
concurrere,ſi ad eos, tranſmiſerit ius delibe
randi.iux.l.cum antiquioribus.C.de iu.deli
ber.& in terminis,quòd in hac ſucceſſione fi
lij repręſentent patrem, ac ex perſona eius,
fiant capaces, allego Bal.in d.auc. ceſſante.
num.2.& 3.qui diſtinguit,an ui filij ex priui-
legio ſuccedant,de quo in d.§.reliquum. an
ui ipſius naturæ. primo enim caſu veniunt
ex perſona patris,& eius vice funguntur, vt
ille ait,non autem altero,& ita ſenſit & Cor
ne.illic in fi.&idem etiam in multis locis ibi
dem affirmat Salic.& maximè nu.2.& 3.vbi
ait tã ex natura ſubrogationis, quàm priui-
legij eos ſuccedere,& Fulgoſ.nu.4.qui vult,
vt non tantum ſuccedant in gradu patris,
ſed in qualitate perſonæ,quia inquit, pater
hoc ius tranſmittit ad filios. ſicque apertè
Fulg.definit,vt illi ſuccedant iure tranſmiſ-
ſionis: quod ſecus eſt in nepotibus, & hanc
ſpem etiam pręmoriẽs,ſubdit, ad filium trãſ
mittit,quarè diuerſa multum eſt hæc ſucceſ
ſio ab illa de qua primo loco egimus. Sic
etiam in alijs caſibus nepotes ingrediuntur
gradum paternum ex iure tranſmiſſionis l.
in quibus.C.de ſec.nup.iun.No.de non elig.
ſec.nub.§.proſpeximus.ibi & moriens tranſ-
mittit ad ſuos heredes, ſi qui ex lege vocan-
tur.& §.ſeq.& No.de nup.§.venient.& §.qm.
Aret.conſ.40.Tertio dub.Dec. conſ. 87. qui
ex dd. iuribus concludunt tranſmitti à pa-
tre in filium proprietatem,quę reſeruatur in
bonis iterum nubentis, & ideò is etiam eli-

git

git ſi plures habeat filios, cui ex illis velit il-
lud lucrum deferri, vt per Bal. ac Salic. d. l. in
quibus. ſecundum vnum ſenſum, & ſicut in
quit Bal. mirabile eſt, vt pater eligat cũ non
dum ius habeat, ſi & mirabilis etiam erit
tranſmiſſio.

His ſic declaratis nunc applico diſtinctio
nem caſui propoſito, dicoq́ue D. Io. non poſ
ſe concurrere cum patruis; nam cum D. Ni
colaus Albertus pater eius deportatus ſit, &
ob Statutum Mutinæ, vt ſupponitur, omnia
iura quo ad eam Ciuitatem amiſerit: fieri
9 non poteſt, † vt tranſmiſerit in eum ius, qđ
10 ipſe amiſerat. ſiquidẽ † vbi quis vtitur priuile
gio trãſmiſſionis, non alio iure vti põt, q̃ eius
qui tranſmittit, vt in terminis tradd. Bald. &
Salic. d. l. 2. C. de lib. præt. ille num. 4. hic 3.
Extincto itaq; hoc iure ſuccedendi non po-
tuit D. Nicolaus Albertus tribuere filio qđ
ipſe perdidit: & cum perſona eius in hac
ſucceſſione ex ſupradictis omnino ſit conſi-
deranda, manifeſtum eſt illius incapacitatẽ
impedimẽto eſſe quominus D. Io. cũ patruis
concurrat, vt qui non habet qualitatem à le
ge requiſitam. Si enim pater vel repudian
do, vel non adeundo priuat filios hoc benefi
cio, vt dictum eſt, multo magis delinquẽdo,
cũ hoc caſu omnis ſucceſſionis expers fiat,
& omnia iura propter delictum amittat. l. tu
telas de cap. demi. l. hi quorum. l. capitis. de
ſu. & leg. Hincq́ue cum tempore delatæ he
reditatis D. Ioanni, bannitus eſſet D. Alber
tus, & iam amiſiſſet ius omne, non põteſt, vt
dixi, ingredi locum patris, qui nullus eſt, nec
vti iure quod in eum tranſmiſſum non eſt,
ſed ex banno ipſo extinctum, ſiquidem ban-
11 nitus † in fiſcum non in alium ius ſuum trãſ-
fundit l. actione. §. publicatiõe. pro Soc. Bar.
l. vlt. de duo. re. & l. ſi debitori deportatio. de
fidei. & l. quoties. vbi Alexan. ad eum de no-
uat. & alibi ſœpe Doct. de quibus Boſ. de pu-
blic. bon. num. 13. Quare cum priuilegiũ,
quod pater habet à lege, vt filium, loco ſui
ipſius ponat; & in eum naturalem quandam
qualitatẽ tranſmittat, fiſco deferri nequeat,
extinguatur neceſſe eſt: nec poterit filius vti
iure paterno, ſed tantum proprio, & in ter-
12 minis † quòd pater deportatus nil tranſmit-
tat in filios, eſt tex. in l. eum qui. de interd. &
releg. vbi dicitur, eum, qui ciuitatem amiſit,
adimere liberis, id omne, quod ab ipſo ad
eos perventurum erat, vt hereditatem, liber
tos, & ſi quid aliud poſſit reperiri; quæ verò à
genere, à ciuitate, à rerum natura tribueren
tur, ea manere incolumia, & ideo iura liber-
torũ ſalua ſunt filijs damnato patre l. iura.
de iu. pat. & in his & ſimilibus delictum pa-
tris, eis non nocet, l. emancipatum. §. ſed ſi
pater. de ſenat. l. adoptiuum §. 1. de i ius voc.
l. Diui. §. fi. de iu. patr. hæc enim iura ex facto
patris, non ex eius perſona lex filijs adplica
cat Iaſ. d. §. 1. quem legit, cum l. 2 §. patronũ.
de in ius voc. & ideo eis nullo modo auferri
poſſunt. at ſecus in hoc iure noſtro, vt ſupra
dixi: & iccirco ſi non inueniatur in patre, in
filium tranſire non poterit, vt trad. Bal. in d.
l. emancipatum. §. ſed & ſi pater. num. 2. Et
hoc arbitror ego tam verum, quam quod ve
riſſimum.

Non obſtãt nunc ea, quæ adferebantur
ex d. l. ſi qua pœna. & ex d. §. & quid ſi tantũ.
quia illa obtinent in nepotibus, qui iure pro
prio, & ex perſona ſua non patris ſuccedũt,
vt declaraui: at ſecus in fratrum filijs, qui &
ipſi licèt locum patris ingrediantur, tamen
id eſt ſi pater in eos tale ius trãſmiſerit, nõ au
tem ſi delinquendo, aut alia ratione priuaue
rit. & Bar. in d. §. ſi ſit. licèt obiter alleget d. §.
reliquum. nihil tamen conſtituit nomina-
tim in filijs fratrum. & in d. l. 2. C. de lib. pręt.
tantum de nepotibus facit mentionem. Alij
etiam vt Dec. d. conſil. 1. Cra. conſil. 67. cum
ali. de quibus. Gabriel. de fidei. conc. 4. n. 11.
nihil tale attingunt, vt apud eos cernere eſt.
ſed tantum, quòd in ſucceſſione aui & pa-
trui filius locum patris ingreditur: non ta-
men dicunt, quòd eodem modo.

Non obſtat, quòd mors ci. æquetur natu-
13 rali, † quia quicquid ſit quò ad hoc, qđ non
eſt ſatis expeditum, vt per Cro. d. §. & quid ſi
tantum. num. 12. vbi latè, certè, in hoc caſu,
aliud eſt: quoniam mors naturalis non ex-
tinguit ius paternum, ſed in filios transfert,
non autem hæc ciuilis, quæ id quod poteſt
defert fiſco, cętera autem penitus delet &
cõſumit, vt trad. Iaſ. poſt alios in l. ſi quis mi-
hi. §. ſeruus. in fi. de acq. her. Quinimò volue-
runt pleriq;, vt ius quod in fiſcum etiam trãſ
fertur, extinctum ſit, dum concludunt quòd
14 ſi † is qui in teſtamento inſtitutus erat, poſt
mortem teſtatoris bannitus ſit, ius adeundi
illi quæſitum ad fiſcum non tranſit per Tex.
in l. 1. §. filio mortis. & §. capitis. ad Tertyll.
vbi dicitur ius legitimum extingui ipſo iu-
re, vt docet idem Iaſ. poſt Arct. d. §. ſeruis. qui
non diſtinguit, an delata eſſet hereditas tem
pore deportationis, an non. Sed quicquid
ſit quo ad iura, quæ fiſco applicari poſſunt,
certè, quò ad alia, nemo vnꝰ diſcrepat, quin
penitus extinguantur. Ex quibus rectè in-
ferri poteſt d. §. reliquum. intelligi debere
iux. dicta ſuperius vt. ſ. filij tantum capiant,
quantum pater accepturus erat, niſi ius ipſiꝰ
extinctum eſſet: eo enim perempto, nihil ac
cipient, vt nec ipſe accipere potuiſſet. Quòd
ſi verbis etiam tenaciter hęreat quis, ex illis
depre-

deprehendi poterit, vt nihil capiant, quãdo nec pater capere poterat, vt ſubſcribentium alter aduertit: prima tamen declaratio verior eſt. Sic etiam ſublatum eſt, quod Ang.
15 † dicebat d. No. de her. ab int. in prin. quòd quoties quis non ex delicto ſuo, ſed alia ex cauſa à ſucceſſione excluditur: ita & filius eius; quaſi à contrario aliud ſit, ſi ob delictũ. Certè enim Ang. regulam vniuerſalem concipit, non autem prçcisè agit de filijs fratrum: & eſt ſenſus, ſemper excludi filiũ, vbi pater, alia ex cauſa, quàm delicti excludatᷣ: at è contrario non ſequitur, delictum eius nunquàm nocere filio, vt ex prçdictis conſtat, & hæc eſt mens Ang. clara. Et ex his cõcurro, & ipſe in ſententiam nobilis D. Fuluij, ac ſubſcribentium.

ARGVMENTVM.

Reciprocvm fideicommiſſum inductũ cẽſeri ex ſubſtitntione facta in caſu de quo agitur defenditur.

SVMMARIVM.

1 Fideicommissvm *reciprocum, an & quãdo inductum cenſeatur ex ſubſtitutione facta vltimo, & in tota hereditate.*
2 *Dictionis, tunc, vis, & effectus.*
3 *Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, & grauati, vt fideicommiſſum reciprocum ſit inductum, ex coniecturis quæ enunciantur.*
4 *Oldrad. Conſ. 21. ex coniecturis non procedit.*

CONSILIVM XLIX.

Dvbivm non eſt nullũ hic ſubeſſe fideicõmiſſum vi ſubſtitutionis illius; Inſtituit Guidonem, & Io. eius filios, & ſi alter morietur, alterũ ſubſtituit &c. Etenim cum ſubintelligatur conditio. l. cũ auus. de cond. & dem. & ambo cum filijs deceſſerint, euanuit ſubſtitutio iux. vulg. Oldr. conſ. 21. quod a Docto. vbiq; probatum eſt. Cçterum ſi diligentius aduertatur, ac totus teſtamenti tenor perlegatur, fideicommiſsũ non difficulter deprehendi poterit.

Primo itaq; conſiderandum eſt, ſi eueniſſet caſus, vt vnus ſinè maſculis eſſet mortuus quid ad Marcum filium, & nouiſſimè ad Monachos eſſet peruenturum. Si.n. tñ partem prçmorientis reſponderint: primum erit abſurdum, ꝙ Teſtator, pro portione grauauerit alterum, & pro portione non, cuius tamẽ rei nulla ratio adferri poteſt. Quinimò cũ ſolꝰ agnationis fauor in cauſa fuerit fideicõmitendi, videtur hoc pertinere, tã ad partem ſibi directo relictam, quàm per fideicommiſſum quçſitam. Rurſus cum fructus bonorum ſuorum teſtator voluerit poſtq̃ defecerit linea diſtribui, nõ video qua ratione poſſit intelligi de parte eius, qui ſine filijs moriatur, cum verba repugnẽt. Quarè ſi ex his inferri põt eſſe hic fideicommiſſum ẽt in parte eius, qui habeat maſculos, certum eſt non pendere fideicõmiſſum à prima illa ſubſtitutione. Quærẽdũ eſt itaq; potius an ob ſubſtitutionẽ vltimam, ſit inductum reciprocũ fideicommiſſum inter deſcẽdentes. Et hçc eſt materia tritiſſ. ſed in qua Doct. noſtri inuicẽ diſſident, & q̃ eſt iuris controuerſi. Ipſe qm̃ nolo latius excutere in prçſenti difficiles haſce quçſtiones, aliquot capita proponam, ex quibus poterit omnis contentio dirimi.

1 Primum eſt, ſi ſubſtitutio† facta ſit vltimo & in tota hereditate: & tum oẽs conſentiũt reciprocũ fideicõmiſsũ induci in. l. vel ſingulis, de vulg. in l. heredes. ĩ §. cũ ita. ad Treb. & fusè per Alb. cõſ. 31. & poſſent citari multi.

Alterum quando non nominatim nouiſſimo, eſt ſubſtitutum, ſed poſt mortem omnium in tota tñ hereditate, & hic Docto. pugnant, & vtraq; factio communem opin. ſibi vindicat, vt ex Pariſ. conſ. 43. in 2. & d. conſil. Alb. 31. & ex Zanc. in d. §. cum ita. nu. 550. & 551. Paris. pro fideicommiſſo cum alijs. Alba verò contra reſpondit, & ſuos habet quos ſequatur. Videamus nos in vtro horum caſuum ſimus.

Etenim ſi in primo, res caret dubitatione, ſi in altero, difficilior eſt: Et puto defendi poſſe nos eſſe in primo. Namq; Guidoni, & Io. ſeu maſculinæ eorum lineæ ſubſtitutus eſt Marcus: eoq; deficiẽte Monachi vocantur. ſi ergò hic ſucceſſiſſet, dubio procul vniuerſam hereditatem moriens eis reſtituiſſet. Idem ergò eſt dicendum de vltimo maſculo qui moriatur: quia quo modo Marcus erat ſubſtitutus eodem, & cæteri. Illa enim verba deficientibus maſculis &c. tantum valẽt, quantum ſi dictum eſſet maſculus nouiſſimꝰ reſtituat. Et id etiam confirmatur ex dictio
2 ne, tunc, † quæ prohibet pluralitatem reſolui in ſingularitates, & efficit vt vltimus ſit grauatus, vt per Ceph. cõſ. *166*. n. 21. & 22.

Et ex his tollitur, quod dici poſſet voluiſſe quidem teſtatorẽ omnia bona maſculis deficientibus peruenire ad Monachos, ſed tñ non eſſe vltimum grauatum, vt per Caſt. l. ſi duos. de vulg. & Alex. cõſ. *9*1. n. 4. in pri. & Rui. conſ. 134. in 3. Soc. iu. cõſ. 174. in 2. ꝙ volũt, vt hereditas vltimo deficiẽte perueniat quidẽ ad ſubſtitutũ, ſed ꝙ quilibet reſtituat: vt ſcilicet interim partes cæteræ, quæ non peruenerunt ad nouiſſ. ſint in ſuſpenſo, & tñ

demmum reſtituantur cum ille moriatur, vt & Alb.d.conſ. 31. Nam hoc caſu certum eſt teſtatorẽ aliquo caſu voluiſſe bona vniuerſa eſſe penes vnum, vt in ſubſtitutione Marci dictum eſt: ergo, & in cæteris idem dicendũ eſt, cum & dictio, tũc, id ſuadeat, & vna ſubſtitutio alteram declaret. Nec obſtat, ſi quis dicat non eſſe factam ſubſtitutionem de tota hereditate. qm̃ inferius rñdeo. Itaq; ſi eſſemus in hoc capite, res ſat clara eſſet. Sed & ſi in altero ſimus, adhuc puto fideicommiſſũ extare. Siquidem & ſi diceremus verã eſſe opin. Alb. & ſequacium. ex coniecturis ab ea receditur, quæ multę hic concurrunt. Duo ſunt capita teſtamẽti, Primum inſtitutionẽ, & ſubſtitutionẽ cõtinet, quo ad Guid. & Io. Secũdum, quò ad Marchum & Monachos. Ibi.n. & deficiente linea &c. ſubſtitutio primæ contraria ſurgit. illa.n. erat ſi ſine filijs: hæc maſculis deficientibus, hoc eſt natis, & mox mortuis, vt ſit ſenſus, ſi ſine filijs vnus, alterũ ſubſtituo, ſi cũ filijs, & deficiãt, Marcũ.

Prima † ergo ſit coniectura, ꝙ maſculi prę lati ſunt fœminis, noluit.n. has ſuccedere illis viuentibus, & hanc conſiderant in his terminis. Cur.iu.conſ. 3.nu.7. & conſ. 111.n.10. Cra.cõſ. 113.n.2. & cõſ. 130.n.2. & Soc.iu.cõſil. 151.in fin.in 2. & conſ. 110. num. 23.in 3. vbi idem putat etiam ſtante ſtatuto, ꝙ maſculi &c. & conſ. 145.nu.37.eo. & verum eſt, qñ non vocantur ex teſtamento, vt ex ſtatuto Decia conſi.42.int.conſſ. Port.

Secunda eſt, ꝙ etiam eueniente caſu vltimę ſubſtitutionis, qua bona Monachis deferebantur, voluit tm̃ dotari fœminas, ſicque extraneos ꝑtulit ipſis, ergo multo magis deſcendentes ipſos, & hanc etiam perpendunt Cur.iu.conſ.43.nu.8. Bero.conſ. 105.num.2. & per to.in 2. vbi latè. & Cra.d.conſi. 103. n. 4. & profectò concurrentibus qualitate maſculinitatis, & excluſione filiarum, verius eſt poſitos in conditione vocatos eſſe, & ideò etiam grauari poſſe Cagno.l. 1.num.53. ver. procedit. C.de pact. Rip. d.l. centurio. num. 164. de vulg. Grib.conſil.40.int.conſil. Port. nec dicatur tacitam hanc conditionem, quę ex d.l. cum auus. ſurgit, non eſſe adeo validã, vt inducat vocationẽ. Soc.iu.conſ. 164.in 2. qm̃ inferiora verba hoc euincũt neceſſariò.

Tertia eſt. quia plures gradus ſuoſtitutionũ hic leguntur, quã pariter Soc. d. cõſ. 110. plurimi facit, & iuncta cum alijs eſt efficax, vt per Rip.l.centurio.n. 165. de vulg. hincq; in conditione d.l. cum auus. fœminę non cõprehendentur, ſed ſolum maſculi, quod etiã ꝓcederet ſtante ſtatuto, ꝙ maſc. &c Soc.ibi. nu.75. & in ſtrictioribus terminis reſponderunt multi, de quibus. Gra. rñ.53.in 2. in fin.

Quarta eſt ex ipſo teſtamẽto, quia in parte Marci ſubſtituit Teſtator ſuos deſcẽdẽtes in infinitum, ergo & idem credendum in partibus aliorum, ne dicamus eũ fuiſſe quodammodo ſibi contrarium, quaſi voluerit q̃dam bona in familia conſeruari, q̃dã aũt nõ.

Quinta eſt deſumpta ex codicillis, in quibus ẽt ſi qua bona eſſent quæſita ea volebat apud ſuos poſteros ꝑmanere: ſicq; enixè cõſtat de volũtate huiꝰ volẽtis fideicõmittere.

Sexta eſt, quę deprehenditur ex legato relicto omni anno ipſis Monachis D. Dominici, dum ſi bona Porupti ab aquis inundẽtur noluit heredes teneri, alioqui ſecꝰ, & idẽ cõfirmatur paulò infra, ex legato Mariæ. Nam heredes omnes ſunt grauati in infinitum, ergo & vocati, vt ꝑ Cra. & Soc. iu. vbi ſupra poſt Bar.l.cẽturio. de vulg. & Rip.lat. n. 166. Suppoſuit ẽt Teſtator, dum voluit legatum deberi, non habita relatione horum bonorũ, ꝙ deberent eſſe apud heredes grauatos, quod non aliter poteſt euenire, q̃ ex ſubſtitutione, ſm̃ prædicta. conferunt etiam illa verba, quibus vtitur in legato vxoris, dum ei vult ab heredibus reddi victum.

Vltima eſſet, ſi in teſtamẽto, quod reuocatum eſt fideicõmiſſum induxiſſet. ex eo. n. declaratur teſtantis voluntas, vt per Cra. d. conſ. 113.n.6. Et ꝙ ex coniecturis recedatur ab ea communi opin. de qua ſupra in 2. capite poſt prællegatos tradd. Zanch. d. §. cum ita. nu. 551. & Couarr. c. Rainutius. §. 8. nu. 4. dum citat conſ. Cra. 113. & has ferè omnes coniecturas in ſimili ſubſtitutione perpendunt Grib. d. conſ. 40. Zab. conſ. 41. Decia. d. conſil. 42. & lat. Port. conſil. 43. qui aduerſus. Torn. poſt cęt. ſcribit, q̃uis etiam cõſ. Torn. 43. non repugnet omninò prællegatis, & inter alias conſiderant & ipſi onus anniuerſarij iniunctum heredibus, & caſus, de quo illi conſulti fuerẽ difficilior erat, vt conſtat ex d. conſ. 40. in prin. & alię ẽt rationes ex Cra. Soc. iun. & cęt. in locis pręcitatis deduci poſſunt, quas omitto. Et hæc opinio habet hic locum, quia ẽt ſubeſt perſona, quę ex veriſimili mẽte Teſtãtis excludit Monachos, quo caſu pleriq; volũt tacitũ fideicõmiſſũ cẽſeri inductũ, & cõem opin. teſtatᷣ Couarr. vbi ſupra, quãuis ex his, q̃ ponit Zãc. n. 56. & ſeqq. difficilè ſcitu ſit, q̃ nã ſit cõis: qñ Doct. modo hãc, modo illam cõem dicũt, prout auri cupido ſuadebat, ſicut ẽt idem dici poſſet, quia agitᷣ de deſcẽdentibus, ex his, q̃ trad. Ceph. d. cõſ. 166. n. 32. Sed ſtãtibus cõiecturis de qbꝰ ſupra nemo diſcrepat, & ex his ẽt tolluntur, q̃ trad. Soc. d. §. cum ita. quẽ ſeq. Rui. cõſ. 96. & 180. in 2. & 134. in 3. ꝙ qñ filij ſunt in conditione per ſubſtitutionẽ vlt. factã nõ indu-

catur

catur reciprocà quibus etiam reſpond.Cur.
iun. conſil. 43. & alibi. Non obſtat, ſi
quis dicat in tota hereditate non videri ſub
ſtitutum,& ideò nos eſſe extra propoſitas cõ
cluſiones: qm̃ verius eſt imò de tota heredi-
tate hic agi. Namq; cum voluerit fœminas
dotari ſolummodo,reliqua hereditas ad Mo
nachos debebit peruenire.

Secundo,quia vt dixi in tota hereditate
Marcus fuit ſubſtitutus,cui Monachi pote-
rant ſuccedere:ergo & illi in tota.

Tertio quia non ſimpliciter dictum eſt he
reditatem,ſeu bona, ſed additum bonorum
ſuorum, quæ dictio probat de vniuerſo ſen-
ſiſſe teſtatorem, vt per Soc.iu.d.cõſ.110.nu.
32.& cõſ.145.nu.42.in 2. vbi hoc habet pro
indubitato,& in d.§.cum ita.num.18. quam
uis dubitauerit Rip.d.§. cum ita. Et tanto
magis hæc vera ſunt, quia pleriq; putant eſ-
ſe ſatis, ꝙ ſubſtitutio ſit indefinita, nec exi-
gunt vniuerſalem,prout ſe cõſuluiſſe, & ob-
tinuiſſe refert Cur.iu.in l.pe.n.13.C.de imp.
& al.ſubſt. & verè ſic conſuluit fusè in conſ.
43.& conſ.139.& alibi.& Soc.iun.cõſ.96.in
3.& in al. conſ. Et probatur euidentiſſimè.
in l.Titia.§.Seia.vbi nulla eſt dictio vniuerſa
lis. Et quãuis rñdeant nonnulli poſt gl.ibi,alie
nationis prohibitionẽ fuiſſe cauſam fideicõ
miſſi inducendi:tñ falſiſſ.eſt rñſio:qm̃ I.C.in-
nititur ſolum rõni illi,ꝙ vltimus erat graua-
tus,vt manifeſtum eſt, & prohibitio vẽditio
nis recenſetur,quia ſic euenerat,non autem
vlla eſt uis in ea.conſiderat.n. ꝙ ex quo vlti-
mus eſt grauatus duo inſurgunt gradus ſub
ſtitutionis, ſicq; ex vltima parte non ex pri-
ma I. C. fideicommiſſum colligit.

Quarto,quia inferius dictũ eſt,bona ipſa.
Nã dictio, ipſa, habet emphaſim, ac ſi dixiſ
ſit illa met,quę meis heredibus reliqui, vt p
Nat.poſt al.cõſ.163. & ſeqq. ¶ Et ex his nõ
obſtat cõſ.Old.21.qm̃ non quęrimus hic de
prima ſubſtitutione, ſed an ex vltima tacitũ
inſurgat fideicõmiſſum,ſicq; rñdet Soc.d.cõ
ſil.151.& Old.non diſputauit de hac ſubſti-
tutione, quãuis,& in eius caſu eſſet,nec à Doc.
allegatur quo ad hoc, ſed quo ad primũ ca-
put,vt nec ẽt Pariſ.conſ.14.in 3.neq;.n.vlti-
mam ſubſtitutionẽ excutit.Et eſt vulgatũ ẽt
4 recedi † ab eo conſ.Old.ex coniecturis, vt p
Dec.cõſ.270.in fi.& cõſ.477.in fi. Cur.iu.cõ
ſi.121.& Cra.conſ.98.q̃ multæ hic ſunt.Sed
& illud conſiliũ non habet locum qñ dictũ
eſt,deficientibus.&c.Dec.cõſ.585.& cõſ.594.
Vereq; tot concurrentibus dicẽdum eſt ma-
ſculos eſſe reciprocè vocatos. Et ſi quis etiã
velit alias reſpoſ.ad conſil.Oldr.adeat Port.
d.cõſ.44.in fi.qui multas adfert.Et profectò
cum certum ſit voluiſſe. Teſtatorem bona
maſculis deficientibus ad Monachos perue
nire, nunq̃ fideicõmiſſum excludi poſſe arbi
tror. Et hæc nunc ſufficiant.Potuiſſem & ali
quot alia loca & veterum,& recentior. con-
gerere,ſed id à me præſtabitur aliàs,quando
ſcribam latius.

ARGVMENTVM.

CONDITIONEM viduitatis primo legato
appoſitam,in ſecundo cenſeri repetitam in
caſu præſenti oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 CONDITIO *viduitatis vni legato adiecta,an & quando in altero cenſeatur repetita.*
2 *Alex.cõſ.66.in 3. defenditur in parte,& in parte reprehenditur.*
3 *Corn.Conſ.47.damnatur.*
4 *Verba extrema in medium influunt.& vniuerſali adiectione coercentur.*
5 *Verba vſq; in præſentem diem,in renunciatione ſeu transactione appoſita, quid importent vbi de vſufructu legato agitur.*

CONSILIVM L.

QVAESTIO hęc,an conditio
viduitatis adiecta vni lega-
to,in altero intelligatur re-
petita,ſępè à noſtris agitata
eſt. Dicam ipſe quid ſentiã
in propoſito, & ex his, quæ
ſubiecero diſſoluentur,dubitationes propo-
1 ſitæ. Exiſtimo † in legato vſuſf.repetitam eſſe
conditionem viduitatis.

Primò quia, quoties eadem eſt ratio repe
titionis, ſemp illa habet locũ; eſt deciſ.Bal.
in cõſ.153.nu.2.in 5.Imo.in l.a uia.de cõd.&
de.vbi ex mẽte ait fieri repetitionẽ.Alex.cõ-
ſi.47.n.3.in 5.qui loqq. qñ orationes ſunt di-
uerſæ.Dec.cõſ.190.n.3.ver.7.Neuiz. cõſ. 72.
n.18.Anch.Reg.q.53.n.5.deciſ.Ped.52.n.5.
quod obtinet ẽt ſi agatur de diuerſitate pſo-
narũ,vt p Caſt. cõſ.60.nu.8.& multa poſſent
citari. Atqui eadẽ eſt rõ hic imò maior,quia
ſi non vult vxorẽ habere vſũf.mille auri, niſi
vidua maneat;multo minus oĩum bonorum
ſuorũ,ergo.Nec dicatur relictã eſſe proprieta
tẽ dictorũ mille,non ẽt ſolum vſum fr.& ideò
rõnẽ non concludere, q̃a re ipſa dicitur reli-
ctus ſolus vſusfruct cum de proprietate non
poſſit diſponere,vt in ipſo teſtõ;quod ẽt pro-
batur in ea parte,in qua vult,vt donec emat
fundus, ei in annos ſexaginta auri ſoluãtur.
Si.n.nõ vult,vt habeat hęc ſexaginta, niſi vi
dua ſit, quanto minus hereditatẽ toti⁹ vſũf.
Et hęc eſt ratio valdè efficax. & cũ in termi-
nis noſtris adtulit Caſtr.cõſ.11.in fi.in 2.qui
quò ad hoc non hẽt contradictorem, ſic &

Bal.l.precibus.n.13. C.de imp.ſi decem vxo
ri teſtator reliquerit,ſi nubat; indeq; ſi heres
nõ erit,eam filio ſubſtituerit,arbitratus eſt,
ſi nubat non vocari eam ex tacita pupillari,
nè cum decem ei relicta tñ ſint conſequatur
totũ:& cũ ſecutus eſt Alex.l.2.n.32. de vulg.

Secũdo conſidero, ꝙ diſpoſitio hęc vſuſf.
continetur ſub eodẽ contextu ſub quo & le
gatum mille auri.Nam à principio legati il-
lius ad hoc vſq;,ſemꝑ continuato ſermone,
Teſtator progreditur:& qñ addit eã diſpõnẽ,
& in caſo che l'vltimo mio herede di detti
ſcudi mille &c.complectitur tàm mille auri,
ꝗ vniuerſa alia bona:quarè cum ſubijcit,Et
& in caſo che Giacoma mia Conſorte &c.ſi-
cut quò ad illa mille dẽt eſſe vidua, ita etiã
quò ad vſumf.vt comprehenſa ſub eadẽ ora
tione ęqualiter determinent̃.l.iã hoc.de vul.

Tertio & adhuc clarius hoc probatur ex-
ꝓſsè,illis verbis,& dopo la ſua morte,vada à
gli heredi di mio fratello, al modo hò ſopra
detto,ſotto il legato del fide cõmeſſo:etenim
verba illa,al modo ſopradetto,repetunt om-
nẽ qualitatẽ ac conditionem,vt per Aret.cõ
ſil.21.Dec.cõſ.292.n.6.Pariſ.cõſ.19.n.68. cõ
ſi.75.n.10.cõſ.80.n.48.in 2.Alc. rñ. 529.n.6.
cum al. Sicut ergo legatum mille auri defe-
rebatur heredibus fratris eo ꝑmortuo,ſi ipſa
nupſiſſet, vt dicitur in ſuperiore parte teſta-
menti: ita quoq; idem eſt dicendum hîc.

Quartò,quia in terminis ẽt ſi hæc non cõ
currant, & agatur de diuerſa oratione, nec
addita ſit vlla dictio repetens, habemus de-
ciſ.Caſt ꝙ repetitio conditionis fiat,in d.cõ-
ſi.11.quem ſecuti ſunt Rui.cõſ.84.n.9. in 2.
Io.Gar.in Rub.C.de ſec.nup.nu.101.& d.de
ciſ.Ped.52.n.5.& malè reprehẽſus eſt à Nat.
conſ.459.nu.6.vt mox dicam.& idem etiam
voluit Bero.conſi.32.n.6.in 2.licèt Caſtr.nõ
meminerit.Nec obſtãt ea,quæ tradd.Bart.&
Alex.l.in repetendis. de leg. 3.& idem Bart.
conſ.27.conſ. 39.& conſ. incip. Teſtator qđ
editum nõ eſt, illud tñ ad verbum refert Io.
Gar vbi ſupra n.102.& ſeqq.Bal.l.fi. in fi.C.
de ind.vid.toll.& Soc.cõſ.10.n.26.ĩ pri.Cãp.
in trac.dot.q.60.quia Caſtr. ipſe in conſ.88.
ver.tertiò in pri. rñdet,ac diſtinguit,ꝙ aut re
petitio eſt vniformis,& non procedit hęc do
ctr.Bar.aut minus,& vera eſt, & hoc idẽ ſen-
ſit Nat.d.cõſ.459.ver.6.& idẽ trãd.Bolog. ad
Ana.cõſ.8.Bero.d.cõſ.32.n.6.& ita concilat
opin.Garr.d.Rub.n.104.in fi.,qui ait ſic poſ-
ſe dicta Doct.ad concordiam redigi. & verè
ſic loquitur Bar.d.l.in repetendis.& alibi. Et
hic eſt caſus præſens,quia repetitio eſt vni-
formis:ſicut.n.ſi nubat extinguitur legatum
mille auri in futurum,ità & vſusfr. & exẽplũ
Bar.eſt,qñ relinquitur vſuſ.ſub conditione
inde verò panni,& huiuſmodi:nam ſtatim li
beratur heres datis pannis, eſtque legatum
momentaneum dicit Bar.d. conſ. Teſtator;
quarè ſi ſit ſucceſſiuum,ſecus eſt:non ignoro
tñ Comen.non probare deci.Bar.in d.l.in re
petendis. vt apud eum videre eſt, ſed & ſi eã
ſequamur non obſtat.Et ſm hec poſſunt de-
2 clarari multa Doct.rñſa,nam Alex.† cõſ.66.
in 3.qui rñdit conditionem viduitatis nõ in-
telligi repetitam in ſeq.legato,defendi põt,
qñ altera conditio adiecta erat, vt is ait ſub
n.3.quod tñ non placet Rui.cõſ.64.in fi.in 2.
Idem tñ quod Alex.conſuluit Ana.d.conſ.8.
in fi.& in ſimili caſu Ang.cõſ.294.nu.6.dum
quęrit an conditio teſtamẽti in codicillis ſit
repetita,quorum tñ cõſultationes in propo-
ſito nihil conducunt, quia noluit hic Teſtõr
ſatis eſſe,ꝙ vidua eſſet,vt haberet vſumf.niſi
etiam mortuus eſſet heres inſtitutus, vt con-
ſtat ex pręd ictis.Alia tñ ratione poſſet repre-
hendi Alex.quia agit de legato trãſlato,quo
caſu,verius eſt,repeti conditionẽ,vt ꝑ Dec.
d.cõſ.292.n.3.ver.3.& ver.4.Sic & Com.cõſ.
22.rectè dicet,qñ repetitio non fieret ex pro
ximis, ſed ex remotis, vt is inquit ver.item.
& qñ etiam ratio diuerſum ſuaderet, vt ſub
3 nu.2.malè tñ is rñdit conſ.†47.qui licèt vta-
tur auctoritate Bart.d.l. in repetendis, ab eo
tñ,vt dixi improbata,nihilominus non apta
tur caſui eius, quandoquidem Bar.ita conci
pit;lego vſumſ.donec caſtè &c. Item pãnos,
&c.ſicq; relictum proprietatis poſtponit,qđ
non eſt in caſu Com. in quo præponitur: In
hac ẽt ſpecie rñdit Gr.rñ.18.nu.35. in 2. qui
tractat qſtionẽ qñ poſt multa capitula vxori
iterũ legabat̃, de cuius tñ deciſione dubito.

¶ Quintò, quia in fine quando.ſ.inſtitu-
tio explicita eſt,repetijt teſtator cõditionem
viduitatis, nam & ob id ad media porri-
4 gitur, quia † extrema influunt in medium
Capr.d.conſ.60.n.10.Non obſtãt illa verba,
Intendendo,che tutti i ſopradetti legati &c.
de quibus in dub. quia non poſſunt referri
ad legatum vſuſ. vt probãt verba inferiora
teſtare, donare, & farne quello à lei parerà,
vſuſfr.n.morte finit̃.§.finit̃.de vſufr. Et certũ
eſt, verba vniuerſalia,adiectione coercẽri.l.
gñali.§.vxori.vbi Bar.de vſufr.leg.cũ vul.Ex
quare cõuerto argumẽtum,nã ſi nõ põt hẽre
alia legata libera, ꝗ ea de quibus diſponere
põt:euincitur,vt legatũ vſuſ.ſubiaceat cõdi
tioni viduitatis;cũ de illo minimè valeat diſ
ponere.Et ex his cõcludo repetitũ eſſe cõdi-
tionẽ viduitatis in legato vſuſfr, Verè tñ, vt
rectiſſ.attigit clariſſ.Prętor non oportebat in
gredi hãc difficultatẽ,qñ verba trãſactionis
ſunt prægnãtia & ampla,vt ibi pro oĩ & toto
eo.&c. & ibi conſequi poſſet &c.Nã referun-

tur

tur ad futurũ,& cõprehendunt legatũ vſusf. Neq; id habet dubium, quia nominatim in tranſactionem ipſam relatum eſt initio, vbi totus Tenor teſtaměti pertinens ad ipſam D.Iacobam inſeritur. Et Bar.in §.duo fratres.in q.6.& alij poſt eum hoc habent ꝓ abſoluto,vbi ſit facta mentio teſtamenti. Si enim legatum hoc expreſſum eſt, quomodo
5 non etiam tranſactione comprehenſum? Nec verba illa,vſq; in præſentem diem, † reſtringunt, iux.conſi.Dec.86.num.4.quia referuntur ad aliam cauſam, quam teſtamenti.Eſtque ſenſus,remittit,tam virtute d. Teſtamenti, quàm alia cauſa, quæ excogitari poſſet vſque in præſentem diem:non tamen ſi cauſæ teſtaměti reſpiciunt futurum, ideò ob hæc verba reſtringuntur:quia de illis ſpecialiter actum erat l.doli.de ver.ob.Pręterea cauſa hæc vſusfr.excogitari poterat die præſenti,nõ vt ille deberetur,ſed vt remitti poſſet: & ideò ſumus extra caſum Dec. in quo dicebatur ius quod habent in præſentẽ diẽ, vt per Ang.quem citat conſil.387. colum.2. non renunciat,itaq́, D.Iacoba iuri quod cõpetat in præſentem diem,ſed iuri quod procedat ex cauſa,quæ excogitari poſſit die pręſenti. Poterat autem cauſa vſusf.excogitari eo tpe,vt dictum eſt.Et certè tranſactio ipſa ideò clara eſt,vt me pudeat vlterius iſiſtere.

ARGVMENTVM.

DISCVTITVR de veritate illius ſententię, an ſatis ſit inſtituere filiam in dote data, vt excludatur iure dicendi nullum teſtamẽtum. & tandem diſtinguendum eſſe, vt in conſil. demonſtratur: & filiam dotatam, quàmuis fideicommiſſo oneratã etiam trebellian. detrahere poſſe probatur.

SVMMARIVM.

1 FILIAM *inſtituere in dote dota, an & quando, ſatis ſit; vt excludatur iure dicendi nullum teſtamentum.*

2 *Filius purè grauatus, licèt regulariter detrahat tantum vnam quartam; Tamen ſi filia iam habuit dotem, quæ loco legitimæ ſubrogatur, Detrahet etiam Trebellianam.*

CONSILIVM LI.

1 RECEPTISS. eſt, vt ſatis ſit patri inſtituere † filiam in dote data,vt excludatur iure dicẽdi nullum teſtm̃,quę fuit ſnĩa gl.in l.3.§.ſed vtrũ. de min.quam ſeqq.ibi Odofr.& Simil.ac Rain.vt Alb.refert Bar. nu. 7. Bal.l.quoniam Nouella.nu.8.C.de inoff. teſ. vbi & Salic.& Caſtr. qui etſi dicat id eſſe dubium,addit tamen Doct. probare gl. Ang. l. 2.§.1.ſo.ma.dum vtile ait eſſe conſil.gl.in d. §.ſed vtrum. vt inſtituatur in duodecim imperialibus.Imol.l.ſuus.num.5.de hered.inſt. qui communem eſſe gl.ſententiam dicit, licèt eius conſilium commendet.& Iaſ.in auc. nouiſſima.num.46. teſtatur nullum eſſe dubiũ quin gloſſa ſit frequentius probata, & eam item ſeqq.Ana.nu.8.Butr.num.26.Imo. nu.9.in c.Rainutius.de teſta.& ſecundùm eã plerią; ex noſtris ex facto conſulti reſponderunt.Alex.conſil.176.nu.13.in 5.Iaſ.cõſ. 25. nu.3.in pri.& alij,quos non refero. Sunt tamen,& qui contrariam ſententiam tuẽtur. Az. in ſum. C.de lib.pręt.nu.9.Iac. de Ra. vt eum citat Alber. d. §. ſed vtrum. & ipſemet Alb.qui addit & conſilium inane videri, cũ filia in tam modico inſtituta potius legati iure,q̃ inſtitutionis habeat.& tandem putat excludi quidem filiam querela, non iure dicendi nullum.Fulg.d.§.ſed vtrum. Gouean. l.pater.ad l.falc.& hanc eſſe veriorem de rigore iuris reſpond. Bal. conſil. 109. in pri. & conſil.461. in 5.qui ait patrem non poſſe teſtari de huiuſmodi dote,quia eſt extra bona ipſius. & conſil. 59. in 2. idem confirmat, ſi dos ad eum nõ ſit reditura,& Ang.in d.l.pater. idem ſentire videtur, dum vult ſi in vno nummo filia inſtituatur, dotem legitimæ imputari, aliud innuens, ſi in dote tantum inſtituta,ſit & opin.glo.dubiam dicit Caſtr. d.l.quoniam.& Zab.d.c.Rainut.quòd quidã ſeqq.glo. quidam verò impugnant. Et certè opin.hęc ſolidiſſ.rationibus nititur.

Primo ex Text. in l. etiam ſi. de inoff. teſt. vbi ſi quis proponat querelam cõtra filiam, ei dotem non aufert reſciſſo teſtamento, quia vt inquit gl.ibi, dos ex teſtamento non pendet, ſed ex contractu inter viuos, & idẽ ſenſus eſt ſi vulgatam lectionem ſequamur. Si ergo dos debita eſt ex contractu, nec ex inſtitutione defertur, conſequens eſt,vt pater,qui filiam in dote inſtituit, nihil ei relinquat: & hoc eſt, quod trad. Bald. dicto conſil. 461. non valere inſtitutionem, quia dotem non habet filia beneficio teſtatoris.

Secundo ex l.pater. de euict. vbi dicitur dotem eſſe filię non patris:tantumq́ue poſſe dici eam eſſe patris ob ſpem qñq; eam recipiendi. at cum pater de hac ſpe prorſus decidat, filia dotem iure ſuo vindicabit. Et ſœpè reſponſum eſt dotem non eſſe in bonis patris, ſed filiæ. d.§. ſed vtrum. l. filium. de collat. l. 1. §. vlti. de collat. do. & in alijs locis inferius allegandis.

Tertio ex l.vlt.de coll.do.vbi filia, q̃ patris hr̃ditate abſtinet,nõ cõfert dotẽ:q a eſt, ĩq̃t, ęris alieni loco,& abſceſſit è bonis paternis: quo modo ergò pater rectè inſtituet filiã in re, q̃ non ſit ipſius? & idem probatur l.pe.eo.

Quarto.l.pater.ad l.falc.vbi eſt tex.clar. ſi pater non petijt dotem, & moritur, & ſic omnis ſpes eius recuperandæ perijt, filia iure ſuo eam habebit,nec in falc.imputat, q a in bonis patris non inuenit. Si ergo filia iure ſuo habet dotẽ,ſi in bonis paternis nõ eſt, certè inſtitutio valere non poterit.& no. ibi Bart. quem cett.ſeqq.ea quæ ex teſtamento non capiuntur in falc.non imputari, ſecundùm quæ dos ex teſtamento non capietur.

Quinto ex l.a filia.ad Treb. quo loci dicitur filiam rogatam reſtituere, quod ad eam ex bonis patris peruenit,non teneri reddere dotem,quia non ſit in hereditate: ſi Dos nõ eſt in hereditate;pater ergo,qui filiam inſtituit in ea tantum; nihil ei hereditarium relinquit: & ideo dicitur præterita.

Sexto ex altera communi opin.quòd pater non poteſt ſubſtituere in dote, quando actio eſt quæſita filiæ.Bar.l.vlt. §. fidei. aliàs §.filię.de leg.2.Franc.quidam int. conſſ.Bal. conſil.281.& Bal.conſil.ſeq.in 2.vbi reſpondit valere ſubſtitutionem dotis legatæ, non autem iam datæ, & quæ exiuit patrimoniũ patris, cuius rei eſt ratio quod pater non poteſt immutare ius quæſitum filiæ ex ſtipulatione.l. quoties. ſolut. matrim. item quia ad filiam actio ſpectat.l.1.§.videamus. C.de re. vx. ac. ſic etiam filia poteſt abſtinere ab hereditate patris & retinere dotem d. l. vlt. quod non liceret, ſi dos eſſet quid hereditarium, cum nõ permittatur habere hereditatem partim, partimque repudiare l.1.de acquir.hered.l.3.C.de imp. Filia etiam dicitur habere dotem à lege non à patre.l.ſi adrogato. de adop. l. qui liberos. de ri. nup. Et ex his patet poſteriorem hanc ſententiam eſſe veriſſ.& ideo amplectendam,& ſi minus communis ſit. Neque obſtat, quòd dos legitimæ imputetur d.l. quoniam. ſiquidem ratio hęc fragilis eſt, quia non ſequitur ob id, ꝙ inſtitutio valeat,vt rectè ſcribit Fulg. d. §. ſed vtrum. Ego aliter etiam rñd. dotem imputari in legitimam d.l. qm̃. ad excludendum quærelam, quia cum teſtamentum in quo filius exheredatus eſt valeat,niſi querela reſcindatur;ęquum viſum fuit Iuſt. vt dos querelam excluderet,quę loco legitimæ eſt, at vbi filia eſt præterita, ipſo iure nullũ eſt teſtm̃.l.inter.de lib.& poſth. Doct.l.poſthumo. C.de bo.po.conſ.tab. & ideo etiam ſi fiat imputatio nõ tamen teſtm̃ valet, quod ritè factum non eſt. ſicut ergo ſi præterita ſit, non ſuſtinetur teſtamentum, eo quòd in legitimam dos imputetur, ita quoque idem etiam vbi non ritè inſtituatur, & pro præterita eam habeamus teſtamentum legitimè factum ſuſtinetur, ſi filia legitimam habeat dotis titulo, non etiam ſi minus legitimè factum ſit.

Fœdere tamen diſtinctionis hæ duæ opin.cõciliari poſſunt, vt aut adhuc matrimonium cõſtet, & ſequamur minus communem, aut iam ſolutum ſit tempore teſtamenti,doſque exacta & ſit locus communi; quia pater tũc dominus eſt, & ſi dotẽ filiæ ſeruare teneatur Auc.ſed quàmuis.C.de re. vx. ac. & hæc diſtinctio fuit ex mente Bald. in d. §. ſed vtrũ. dum citat l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ſol. mat. vbi pater dotem exegerat cum moreretur. & nominatim ita diſtinguit Bero.in d.c.Rainutius.nu.135.(& notum eſt eam opin.quę conciliat ceteris eſſe præferẽdam) qui idem vult, & ſi nondum ſit axacta dos, quod ipſe non facilè admiſerim, quia mortuo patre dos redit ad filiam quaſi proprium patrimonium.§.& hoc.C.de re.vx.ac.Conciliationis huius ea eſt ratio,quòd conſtante matrimonio dos eſt in bonis viri l.doce.C.de re.vind. l.quamuis.de iu.do.& vbi ſolut.matrimonio dos incipiat eſſe vxoris, naturaliter in eius dominio fuiſſe dicitur dum matrimonium, conſtitit l.in rebus.C.eo.Cuiac.c.22.lib. 10. obſeru.& omnes ll.quas ſupra citaui loquuntur quando dote nondum exàcta pater mortuus fuerat,vt d.l.etiam.d.l.filium.d.l.pater. d.l.vlt.d.l.a filia.

Confirmatur hæc diſtinctio, ex eo, quod gl.ponit,in l.dotem dedit.de colla.bo. quod ſi ſolutum morte vxoris ſit matrimonium pater confert dotem filiæ ſuæ fratribus; ſecus autem ſi conſtet d.l.filium. vbi Bar. eandem glo.probat & ſeq. alij. & nouiſſimè idẽ ſcribit Cuiac.trac.4. ad Afric.paulò ante finem. ſic etiam quod de ſubſtitutione dixi ſupra, huc confert,vt & id quod trad.Salic. d.l. quoniam nouella. dum conſiderat ſpem dotis recuperandæ, & communionem actionis. & enim cum mortuo patre hæc duo extinguantur,inſtitutio incipit eſſe rei propriæ & non valet. Et hanc diſtinctionem veriſſ. ego puto. Quarè concludo teſtamentum hoc,in quo filia eſt præterita eſſe nullum. Verùm & ſi id ita ſit parum prodeſſe videtur filiæ præteritæ,cum ob clauſulam codicillarem ea teneatur reſtituere hereditatem ſorori ſuæ,q̃ inſtituta eſt, auc.ex cauſa C. de lib. præt.vbi nouiſſimè Cagn.num.105. Dec.cõſil.320. & eſt omnium ferè concors opin. vt
2 quando filius purè grauatus eſt detrahat † vna tantum quartam d.l.quanquàm. d.cap.

Rai-

Digitized by Google

Rainutius & paſſim. Iu præſenti tamen ſpecie aliter conſtituendum opinor: quia ceſſat ratio, ob quam Doct. negant eſſe locum detractioni duarum quartarum, quæ eſt ea; quòd duæ cauſæ lucratiuæ, eodem tempore non concurrunt, & quòd vna nõ poteſt euelli ex corpore alterius. & enim cum multò ante dos data ſit, ceſſat hæc ratio: ſiquidem legitima, cuius loco dos ſubrogatur d.l. quoniam. dicitur eſſe iam detracta, ſolaq; Treb. in ipſa reſtitctione deducetur. & ita in terminis cnncludit Pe. in d. l. quanquàm. ait enim filiam dotatam, quæ in vno nummo inſtituta ſit, habere quod ſibi naturæ iure debetur: & ſi grauata ſit, vel fideicommiſſo vniuerſali, vel legatis poſſe Trebell. aut falcid. detrahere: non tamen inquit habebit duas quartas iure detràctionis, quia dos iam exierat patrimonium, ſed computationis: & idẽ tenuerunt ibi Iac. de Ra. & Cy. qui eum refert, & Fulg. num. 4. & Caſtr. qui addit hoc eſſe verum de rigore iur. ci. vt dotata duas quartas habeat, quod & Corn. ijs relatis adprobat. & huic opin. ſubſcribit Bald. in l. iubemus. nu. 6. C. ad S. C. Trebell. ita, ut non ſit dubitandum illam eſſe veriſſimam, vt quę tantorum patrum ſuffragijs confirmata ſit. Filia ergo præterita adibit hereditatem ab inteſtato, & cum eã reſtituet, deducet Treb. & interim eſſe debebit in poſſeſſione totius portionis ſuæ, quia fideicommiſſarius debet capere de manu heredis. l. filiam. vbi eſt caſus. & ibi no. omnes ad S.C. Treb.

Et ita iuris eſſe cenſeo. Optimum autem eſſet ad euitandas lites, quæ inter coniunctos plerunque ſolent excitare diſcordias, vt hæ duæ ſorores honeſta tranſactione controuerſiam terminarent: quod inſtituta ſoror lęto animo accipere deberet, vt quæ maiorem partem hereditatis latura ſit: cum tamẽ omnis æquitas ſuaderet, vt æqualiter ſuccederent patri.

ARGVMENTVM.

Tractatur de interpretatione ſtatuti Ferratiæ, in materia ſucceſsionum, & qui Ciues ſint, ut ſuccedant, & qui non, explanatur.

SVMMARIVM.

1 Civis *originarius non comprehenditur ſtatuto excludente forenſem, & quid ſi ſtatutum vocat ciuem; & quid ſi excludit non ſubiectum nu. 3. & quid ſi requirit quòd ſit ſubiectus ſtatutis, et ordinamentis. num. 5. & quid ſi exigit vt onera ſuſtineantur. num. 6.*

2 *Ciuis non dicitur qui onera non ſuſtinet.*

3 *Statutum Ferrariæ diſponens in exterum non tranſire bona immobilia, declaratur.*

4 *Statuto ſubiectus non dicitur, qui forum in loco non ſortitur.*

5 *Subdita an dicatur alibi nupta.*

6 *Statutum loquens de ſuſtinentibus onera, non continet habitantes alibi.*

7 *Statutum de ſucceſſione loquens, ex teſtamento, vel ab inteſtato, facto, vel non facto teſtamento. comprehendit caſum ſucceſſionis, etiam contra teſtamentum.*

8 *Statutum Ferrariæ in materiâ ſucceſſionum Ciuium declaratur. & originem Patris, non Auiæ, ſeu Matris ſequuntur filij.*

CONSILIVM LII.

CVPIEBAM profectò ſtrenui Capitanei Alexan. precibus ſatisfacere, tum eius cauſa, tum quia pleriq; mihi familiariſſimi id ipſum à me miris modis efflagitabant: ſed quantomagis propoſitam ſpeciem conſiderabam, tanto plura me à ſcribendo deterrebant, vt & aliquando eos admonui, qui me de hac re rogabant. Proximis diebus fuit, qui a me peteret, vt animi mei ſententiam dicerem, etſi nec Ceph. nec Rimin. qui pro eo ſcripſerunt adſentirer. & ego cum primum potui arrepto calamo dictaui, quæ ſequuntur.

Arbitror proculdubio Magnificam Dominam Lauram eſſe penitus excluſam ab hereditate filij ſui; vtque id clarius ſit, diſtinguam aliquos caſus, omiſſa allegationum multitudine.

Primus eſt, quando ſtatutum excludit fo-
1 renſem, & tum ciuis † originarius eo nõ comprehenditur ſecundum Bar. ſentsutiam, quę receptiſs. eſt in l. vlt. §. ijdem reſcripſerunt. ad munic. Forenſis enim dicitur qui venit de foris qualis non eſt originarius. Alexan. conſil. 120. in 7. & ideo ſi Statutum Ferrarię de forenſi ageret, & Domina Laura eſſet originaria, non excluderetur. Secundus eſt quando ſtatutum vocat ciuem, & tunc mulier, & ſi nupta ſit debet ea ſuſtinere onera, quibus non auocetur à maritalibus obſequijs: ſi vult ſuccedere, neque enim dicitur
2 ciuis, † qui onera non ſuſtinet Bald. l. ſi non ſpeciali. C. de teſta. Soc. Rub. ſolut. matrim. num. 27. Ceph. conſil. 246. nu. 19. ita in ter. Rui. conſil. 112. nu. 10. verſ. ſimiliter. in 5. & in ſtat. Ferr. idem ſentit Cnr. conſil. 27. num. 26. & nouiſſimè reſpondit Rol. conſil. 79. nu. 43. in 3. Quarè & ſi fateremur D. Lauram ci-

uem

uem eſſe, tamen cum non ſuſtinuerit onera, non ſuccedit.

3 Tertius eſt, ſi ſtatuto non ſubiectus exclu datur. & tum qui non ſortitur forum in loco ſtatuti, vt non ſubiectus repellitur. glo. c. ſtatutum. §. ſi verò de reſcrip. in 6. Bal. in ter. in l. 2. num. 7. C. vt in poſſ. leg. conſil. 311. nu. 2. in pri. conſil. 226. num. 1. in 5. Homo. con ſil. 167. num. 17. & in ſimili ſtatuto Caſtren. conſil. 89. in 2. quem ſeqq. Dec. conſil. 661. in ſtatuto Regij, & in hoc Ferrar. Rui. conſi. 200. num. 14. in 2. & alij etiã, vt Cro. l. filiusfamil. §. Diui. n. 79. de leg. 1. Alex. conſi. 181. nu. 10. in 7. qui id habet pro veriſſimo, ſi nõ poſſit quis compelli in loco ad munera perſonalia, vt eſt caſus præſens, cum D. Laura non ſortiatur forum Ferr. & ſunt multi, qui

4 negant alibi nuptam † dici ſubditam, quorum plerique citant Caſtr. d. conſil. 89 Ferr. conſil. 29. Alc. reſpon. 323. Tiraq. l. 1. gloſſ. 1. num. 37. de ll. conn. Ceph. conſil. 53. conſil. 161. num. 9. & d. conſil 246. num. 14. & num. 17. Anch. reg. q 9. in prima par. Gher. Maz. conſil. 86. iun Rim. conſil. 15. nec deſunt rationes, quas ſoleo ego præter alios adferre. Si ergo mulier nõ eſt ſubiecta interim dum eſt in matrimonio, multo minus ſi nupta eſſe deſierit.

Quartus eſt, quando ſtatutum non ſolum vult, vt quis ſit ſubiectus, ſed addit, vt ſtatu-

5 tis, † & ordinamentis ſubiectus ſit, quale eſt Ferrarienſe, & tum multo maximè habitans extra iuriſdictionem Principis ſtatuentis exclusus eſt Bald. in rub. C. ſi a non comp. iud. Soc. conſil. 271. num. 9. in 2. conſil. 79. num. 11. in 4. Rui. d. conſil. 200. num. 13. Alber. horum primus. quæſt. 10. lib. 2. de ſtatu. præfertur enim domicilium origini Bal. conſil. 139 in 5. Bero. conſil. 154. num. 15. in 2.

6 Vltimus eſt, ſi exigat ſtatutum, vt † onera ſuſtineantur, vt & in hoc ſtatuto, & cum in onerum ſuſtentatione verſetur factum, non continebitur, qui alibi habitat. Zab. conſil. 135. quem ſeq. Feli. in proœm. Greg. nu. 41. &c. ſuper eo. num. 2. de teſti. vbi declarationem. Zab. ſingularem appellat. & cap. 1. nu. 3. de ſponſ. Cur. iun. l. cum quædam. de iur. omn. iud.

Si in ſingulo caſuum prænarratorum. D. Laura excluditur, multo maximè cum omnes in vnum concurrant excludi debebit. Et ideò qui ante conſuluerunt territi difficultate ſtatuti, illud euadere conati ſunt, ſed fruſtra. Nam Ceph. dum putat ſucceſſionem contra teſtamentum eo non contineri, labitur, vt probant illa verba ex Teſtamento, vel ab inteſtato, facto, vel non facto

7 teſtamento, ſiquidẽ querela propoſita † ſucceditur ab inteſtato contra voluntatem, eſt enim duplex ſuccedendi genus ex teſtamento, & ab inteſtato. l. 1. 2. & 3. de pet. her. §. ſunt autem. de bo. poſſ. & vtraq; ſubdiuiditur in eam, quæ eſt ex voluntate, & eam quæ eſt cõtra voluntatem, vt in terminis declarat Iaſ. conſil. 202. in 2. & adeò ampla ſunt verba ſtatuti, vt non recipiant hanc interpretationẽ.

Minus etiam prodeſt, quod ſubijcit idem

8 Ceph. excipi caſum ſtatuto. † quo quis velit ſuccedere deſcendenti, quaſi tunc ſatis ſit eum eſſe natum ex ciuibus originarijs, etiam ſi non habeat qualitates ſuperiores, vt in ver. declarantes. in ſi. Nam vt omittam, quæ ab alijs dicta ſunt, quæ vt ingenuè dicam mihi non placent, non video quomodo hæc Domina poſſit dici nata ex ciue originario, licèt ex auia Ferrarienſi nata ſit. ſiquidem cum quò ad originem ipſam auia imo nec mater ſit alicuius conſiderationis, quia filij ſequuntur paternam non maternam originem, l. 1. ad municip. illa nõ poteſt dici ciuis Ferrarienſis. Qui natus eſt ex patre ciue originario cum patris originẽ ſequatur. Ferrarienſis eſt l. adſumptio. §. 1. ad munic. & ideo nil mirum ſi ſuccedere poſſit, vt ciuis: Qui ex matre, non eſt originarius in loco matris. & ſi mater ipſa alibi nupta non ſuccedit, vt concludunt multi ex præallegatis, quomodo filij ex ea nati poterunt ſuccedere? Rurſus etiam ſi admitteremus natam ex matre Ferrarienſi eſſe capacem, certè hoc intelligeretur de bonis maternis non aliorũ, ne exteri ſint eiuſdem conditionis cum ciuibus onera ſuſtinentibus, at extendere uelle ſtatutum ad auiam, nimis abſurdum eſt. ſiquidem D. Laura non dicitur vere nata ex ciue originario, quia eius mater non erat originaria Ferr. licèt etiam matris ſuæ originem ſecuta eſſet: quod tamen nullo modo dicendum eſt, quia non matris, ſed patris originem ſequebatur, vt dixi. quarè certum eſt eam non dici natam ex ciue originario, ſed ex ea, quæ nata erat ex ciue originario, & cuius origo non poterat transferri in filiã & multò minus in neptem. Quæ tam certa ſunt, vt mirum ſit dubitatum fuiſſe.

Quod Rim. ait de vſufruct. legitimę nimis à vero alienum eſt, quia ſtatutum vnum ab altero diſtinguitur, & generale à ſpeciali. l. doli. de ver. ob. ſtat ſtatutum, vt mater filio in legitima ſuccedat, ſtat alterum, vt in extérum nullo modo tranſeant bona immobilia quis dubitabit, & matrem exteram excludi? nota hæc ſunt, & nõ deſigno loca, nec video cur ita reſponderit.

Quædam alia mitto, vt minus ad rem facientia.

A R-

ARGVMENTVM.

Legatvm rei ſubiectæ fideicommiſſo in caſu de quo agitur ſubſiſtere probatur.

SVMMARIVM.

1 Fideicommisso *ſubiecta res, legari poteſt.*

2 *Vſufructu bonorum legato, venit etiam bonorum ſubiectorum fideicommiſſo: & quid de bonis emphytheuticis. nu. 3.*

4 *Legaſſe quis cenſetur ius quod habet, niſi aliter cõſtet de mente legantis.*

5 *Dictio totum, facit vt licèt regulariter legans fundum non videatur legaſſe partem ſocij, tamen ſi fuerit additum totum, vel omnem fundum contrarium ſit dicendum.*

6 *Frumento Teſtatoris legato, quod veniat.*

CONSILIVM LIII.

Qvamvis caſus hic de quo quæritur, non careat dubitatione tamen quoniam rogor, vt dicam animi mei sẽtentiam, perinde, ac ſi iudicaturus eſſem; paucis quid ſentiam explicabo; Et ſi vt liberè dicam, opinio altera, quam nolo ſequi, ſuas & multas habeat rationes. Arbitror ipſe partem domus fideicommiſſo ſubiectam comprehẽdi legato domus:

1 Adducor primo, quia certum eſt, rem † fideicommiſſo ſubiectam poſſe legari tex. eſt clarus in l. cum pater. §. cum pater. de leg. 2. vbi dicit I.C. quòd ſi legatarius non poterit habere rem, conſequetur æſtimationem, & ſic non ſumus in materia, in qua incidat qs in pœnam ob alienationem.

Secundo quia habemus in terminis multorum Docto. deciſ. quòd legans vſumfruct.
2 † bonorum ſuorum, & bona ſubiecta fideicommiſſo comprehendit: ita Soc. iun. conſi. 68. per to. in 4. qui refert tres alios ita conſuluiſſe. Alc. d. caſu reſpon. 611. Bellon. conſi. 9. Alb. conſil. 73. qui latè. & In ſtrictioribus terminis eſt conſi. Rui. 150. in 3. vbi in mandato teſtatoris ne vxor moleſtaretur, cui erat relictus vſusfruct. bonorum ſuorum quocunque modo poſſeſſorum, reſpondit eos in pœnam incidiſſe, qui intulerant moleſtiam
3 vxori frui volenti bonis † emphytheuticis: & tamen ſi verbum, ſuorum, excluſiſſet emphytheutica, ſecus fuiſſet reſpondendum nã verba illa, quocunq; poſſeſſorum, non poterant augere ſignificationem verbi eius l. generali. §. vxori. de vſufruct. leg. & licèt quidã Borg. de vſufruct. pag. 291. diſſenſerit, tamen longè fallitur, & contra, eodemmet referente, Auditorium Florẽtinum iudicauit, vt & Bononienſe referente Benint. deciſ. vlt. qui dicit Soc. iun. contra conſuluiſſe, cuius conſ. eſt 58. in 3. Verè enim & bona ſubiecta fideicommiſſo rectè dicuntur ſua, quia ſunt in dominio teſtantis.

Scio Ruin. conſil. 206. in 2. contra ſenſiſſe, & quoſdam alios, ſed apud me potior eſt auctoritas illorum quos retuli.

Tertio, quoties apparere poteſt teſtatorẽ ſenſiſſe de re ſubiecta fideicommiſſo, conſentiunt omnes illam comprehendi, ſicut etiã
4 licèt regulariter † quis legaſſe cenſeatur ius quod habet, tamen ſecus conſtituitur, ſi aliã fuiſſe mentem teſtatoris cõſtet; vt plenè ſcribit Alexan. conſil. 9. num. 16. in 2. At hic Teſtator dixit, la ſua caſa & bottega, nella qual di preſente ſtà & habita & eſercita l'arte di merciaria & di ſeta d. teſtatore. & enim cum ille habitaret, tam in parte ſubiecta fideicommiſſo, quàm in libera, vtraque pars verbis comprehenditur. Si enim verba id ſuadent, non ſolum ius quod quis habet, ſed & ipſa res, legata intelligitur; Iaſ. l. quod in rerum. §. 1. in fi. de leg. 1. & dixi ex Alexan. ſupra. & idem magis probat onus adiectum, che detti ſuoi fratelli ſtiano, & habitino in detta caſa, & bottega. Si enim legata non eſt pars ſubiecta fideicommiſſo, quomodo illi habitabunt in d. domo, & taberna? planè vt habitatio reſpicit vniuerſam domum, ita & tota comprehendi debet: alias verò non ſatisfieret menti teſtantis, & ita arguit Alex. d. conſil. 9.

Quarto legatum fit à ſciente rem ſubiectam fideicommiſſo, & coniunctæ perſonæ, & ideò plenius interpretari debet l. cum alienã. C. de leg. latè Crau. conſ. 299. & Rol. conſil. 16. num. 30. in 3. in pulchro caſu reſpondit.

Quinto idem probat alienationis prohibitio vetat enim ne domus, aut taberna alienentur, vt maneant in familia at præceptũ hoc vtramq; partem reſpicit, cum vt mihi relatum eſt non poſſint diuidi commodè: mens ergo eius fuit, vt redimeretur, pars ſubiecta fideicommiſſo, & in agnatione permaneret. relicta etiam habitatio duorum cubiculorum in doma infraſcripta, adiuuat hãc interpretatione.

Quare concludo legato contineri partem domus, quæ reſtituenda eſt. ex teſtamento D. Bernardi. De mercibus idem ſentio, quia
5 verba ſunt clara, tutte le robe, nã † licèt regulariter legans fundum, non videatur legaſſe

partem

Digitized by Google

partē ſoc ij, aliud tñ eſt ſi teſtator dixerit om nē, vel totum fundum, vt Iaſ. poſt al. trad. in l. ſerui. §. cum fundus. n. 24. de leg. 1. & quam-uis addantur illa verba, di d. teſtatore, tamen vt iam dixi, quæ ſubiiciuntur fidęicommiſſo ſunt in dominio heredis grauari. Et hoc etiam probatur illis verbis con tutti i crediti ſi ritrouaua &c. quæ non pertinent ad ius dominij, illa enim verba per cauſā &c. ęquè conueniunt proprijs teſtatoris, ac fideicommiſſo obnoxijs plures etiam ex rationibus allatis ſuprà, hûc transferri poſſunt, quibus & ea addi poteſt, quòd pars mercium & creditorum, quæ fideicommiſſo ſubiecta eſt nō eſt tam magnæ ęſtimationis, vt non ſit veriſimile teſtatorem noluiſſe de illa ſentire. Alia poſſem addere, ſed nil eſt opus.

6 Quod attinet ad frumentum † relictum in cauſam piam, etſi & hæc res aliquam habeat dubitationem ex his, quæ paſſim tradd. Doct. in fauorem cauſarum piarum, & maximè in d. l. çum alienam. C. de leg. & alibi, vt refert Tiraq. de pri. ca. piæ. pri. 66. tamē in propoſito caſu arbitror nō deberi illam partem frumenti, quæ ex decimatione collecta in horreis conductis repoſita erat.

Primo enim conſidero, quòd frumentum huiuſmodi erat commune ſibi cum alio, vt mihi ſupponitur, item quòd horrea in quibus reponebatur præterquòd erant conducta, non poterāt etiam alia ratione dici ſua, quia communiter conducebantur: & ideò frumentum hoc non erat in horreis teſtatoris.

Secundo quòd mandauit, vt ſi frumentū non eſſet in horreo, tum dimidia pars fructuum, qui percipientur primo anno, poſt eius mortem, diſtribuantur: id enim indicat eum ſenſiſſe de fructibus, qui citra penſionis ſolutionem habeantur; alias verò, ſi & ij qui ex decimatione percipiuntur, comprehenſi eſſent, impenſæ deducerentur, quia fructus illi verè ſunt, qui ſuperſunt deducta impenſa. l. fructus. ſolut. matrim. cum vulg. & ita eueniret abſurdum, quia ſi ſuperfuiſſent fruct⁹ ex decima percepti, tempore mortis; impenſa non fuiſſet deducta, quæ deducenda fuerat alio caſu, nè ergo inęqualiter determinemus, neutro horum caſuum hi fructus erunt comprehenſi.

Tertio mihi ſupponitur, quòd frumentū hoc decimale voluit vendere, quæ res indicat eum non ſenſiſſe de illo.

Quarto cum tempore teſtamenti non cogitaret de morte, erat enim ſanus, & conductio decimæ triennio tantum duraret, non eſt veriſimile, quòd voluerit diſtribui pro eius anima illud frumentum, quod dubio procul credebat ſe non eſſe habiturum, quando moreretur. Et hęc ſatis.

ARGVMENTVM.

PLVRA in materia ſucceſsionum ab inteſtato, ſecūdū iura diuerſa proponuntur, & in caſu de quo quęritur Fratrem vtrinque coniunctum non pręferri conſanguineo tantum, rationibus, & auctoritatibus probatur.

SVMMARIVM.

1 *SVCCESSIONVM in hereditatibus forma, & modus, quibus reſpectiuè vocabantur Agnati, Cognati, & alij vtriuſque ſexus, ſecundum iura antiqua, ac demum conſtitutiones Iuſtiniani, & ſtatuta Italiæ hodiè vigentia explicantur.*

2 *Agnatorum, & Cognatorum differentia in ſuccedendo ſecundum diuerſa tempora conſiderātur, & per totum.*

Com. à Bero. Conſil. 96. & 143. in 2. defenditur.

3 *Frater vtrinque coniunctus, conſanguineo non præfertur, & latiſſimè probatur num. ſeqq. caſus tamen diuerſi ſecūdum varietatem ſtatutorum Italiæ proponuntur num. 6. & ſeqq.*

4 *Rui. ſententia in Conſi. 28. in 3. confutatur.*

5 *Intellect. ad Nouell. de conſang. & vter. fratr.*

7 *Anchar. cap. canonum ſtatuta. de conſti. notatur.*

8 *Gabr. Conſ. 6. non probatur.*

CONSILIVM LIV.

QVONIAM duo grauiſſ. I. C. in hac difficili cauſa ſcripſerunt, & Excell. Menochius latiſſimè rem tractauit, ego, vt breuius potero, quid ſentiam, explicabo; Vt autem quęſtio propoſita faciſius diſſoluatur, neceſſe eſt intelligere quid in huiuſmodi ſucceſſionibus veteres obſeruarent: Quæ res ab alijs, aut omiſſa eſt, aut ſuppoſita vt certa, & clara, & tamen, iudicio meo, eſt ferè incognita.

1 † Antiquiſſima lex 12. tab. agnatos proximos ad ſucceſſionem inteſtato morientiū ſuis deficientibus vocabat, his verbis, agnatus proximus familiā habeto. l. ſi quis poſthumos. in fin. de lib. & poſth. l. pronunciatio. de ver. & re. ſign. Inſt. de leg. agn. ſucc. Inter agnatos autem non obſeruabatur ſexus differentia, ſed mares, & fœminæ, ſi erant in gradu pari, æqualiter vocabātur. l. lege duodecim. de legit. her. §. quod vero. verſ. & hæc. eo. de legi. agn. ſucc. ſubijt media iuris prudentia,

dentia, quæ omnes fœminas excluſit præ-
ter ſorores, quibus iure conſanguinitatis
fratrum heteditates habere ꝑmiſit, d.l.lege
duodecim.d.§. qđ verò.Inde Iuſt. & ad l.12.
tab. ſucceſſiones ipſas retraxit, & omnium
primus cognationis rationem ci. iure habe-
ri voluit,ita tamen, vt non tanqnam cogna
ti ſuccederent, ſed vt in ius agnatorum trã-
ſlati; conſtituit enim vt frater, & ſoror vte-
rini cum fratribus conſanguineis vocaren-
tur, & filij ſororis germanæ, & vterinæ, qui
omnes erant cognati, l.fi.§.ſed nec fratrem.
C.com.de ſucc.d.l.lege.C.de leg.her.

Cęteri omues cognati à iure ciuili nõ co-
gnoſcebantur, adeò vt nec inter matrem, &
filios ſucceſſio eſſet ex l.12.tab.Inſt. de S. C.
Tert.in princ.donec Prętores,cognationis li
nea proximitatis nomine introducta,ꝑ bon.
poſſ.vndè cogn.eos adiuuare inſtituerunt,d.
§.quod verò,ver.media,& vbi ſupra de S.C.
Tert.& eſt Tex.in l.1.in prin.vnd.cogn.

Poſtea verò Leo, & Anth. omnium primi
aliquam cognationis rationem habere cępe
runt,ſiquidem in l.quęcumq;.C.de bon.quę
lib. quęſita filijs in poteſtate aſcendentium
conſtitutis,voluerunt prius deferri vtrinque
coniunctis, quàm conſanguinis,& hos imi-
tatus Iuſtin. veterum legum nouator in reb.
linea materna quacumque occaſione quęſi-
tis idem ſanxit.l.fi.C. comm. de ſucc. & ſen-
ſim progrediens, in quacunque ſucceſſione
inter fratres, cognationis magnam haberi
voluit rationem, & coniunctos vtrinq; ſolis
conſanguineis,vel ſolis vterinis præferri, in
No.de cõſ.& vter.fr.nec ſe continuit, donec
vetere iure abrogato, parem agnationis, &
coguationis cauſam eſſe conſtituit in No.de
her. ab int. qua omnem agnationis, & co-
gñationis differentiam ſuſtulit. Hactenus iu
ris noſtri diſpoſitiones.Ex his autem intelli
2 gimus rectè Comen. † ſenſiſſe,Nou.de conſ.
& vt.frat.fuiſſe editam ante conſtitutionem
de ſucceſſ.hered. ab int. & malè reprehensũ
à Bero.conſ.96.& conſil.143.in 2.

Succedentibus temporibus per vniuersã
ferè Italiam hęc Iuſtin. Nou. correcta eſt,
& ad agnatos ſolos, cognatis excluſis, ius
ſuccedẽdi retranſlatum,nec ad hos omnes,
ſed ad ſolos maſculos,quæ res inſtitutum eſt
Longobardorum, vt per Alber.auth.itaque
num.6.C.comm.de ſucceſſ.

Videamus nnm inter ipſos fratres adhuc
3 maneat cognatio ità,vt vtrinq;† coniunctus
præferatur conſanguineo. Et arbitror non
manere, aut ſaltem nullum habere effectũ;
Primò, quia certum eſt iure ciuili apud vete
res, conſanguineum, & vtrinq; coniunctum
ęqualiter ſucceſſiſſe, quia cum cognati tunc
excluderentur, vinculum cognationis non
poterat aliquid momenti adferre, vt trad.
Bal.quem alij ſeq.in l.1.C.de legit.her. Tota
res ergo pendebat ex agnatione. Quarè
cum hodiè ex ſtatutis ſoli agnati vocentur,
cognatis excluſis,res ad vetus hoc ius ciuile
redigitur,& ſolius agnationis,non etiam co-
gnationis ratio habenda eſt.

4 Nec obſtat reſpon.Rui. † in conſil. 28.nu.
11.in 3.dicentis hanc rationem Bal.eſſe qui
dem validam, ſed nil conferre, quia tempo-
re illo non inducebatur ll.correctio, cum nõ
vocarentur cognati, quòd hodiè eſt ſecùs,
quia corrigeretur ius nouum, Iuſtin.in nou.
de conſ. & vt. fra. Qm̃ pręter reſponſiones
Alb. in conſil. 81.& aliorum infra citando-
rum, ego reſpondeo Rui. manifeſtè labi, dũ
ſupponit nullo iure cognatos fuiſſe admiſ-
ſos; ſi quidem, vt iam docui, Prætores con-
tra ius ciuile vocabant ipſos fratres ad bo.
poſſeſſionem vn.cogn.& eſt tex.in l.hac par-
te,vnd.cogn. Coniuncti ergò vtrinq; & ciui
li iure,& Prętorio muniebantur; conſangui-
nei ſolo ciuili;nuſquam tamen vinculum co
gnationis aliquid addebat agnationi, non
alia ratione, quàm ea, quòd agnationis qua
litas ſola deferebat legitimis heredibus ip-
ſam ſucceſſionẽ ex lege, & beneficium Præ-
toris illis iure ciuili ſuccedentibus nihil im-
mutabat, ſic & quando hodiè ex lege muni-
cipali fratres ſuccedunt, cognationis ratio,
quam introduxit Iuſtin. nihil poteſt prodeſ
ſe, cum ex ſtatuto ipſo ſoli agnationi, abie-
cta prorſus cognatione, omne ius ſucceden-
di reſeruetur, & ſatis eſt eos, qui volnnt ſuc-
cedere, habere qualitatem ſubſtantialem,
nec refert, an vni inſit per vnam, alij per plu
res rationes,vt in hac materia,in alio tamen
propoſitio ſubtiliter arguit Bald.conſil.100.
in pri.quod eſt repetitum.conſi. 419. in 3. &
idem tradd.Caſtren.conſi.83.in pri.& Alex.
qui meminit d.conſil.Bal.conſil.166.in 5. &
dicit Caſtr. non attendi duplicitatem vin-
culi, quando inre antiquo ſuccedit; ſed qui
gradus ſit prior; & in caſu non abſimili idẽ
vult Gozad.conſi.19.num.20.qui conſuluit
cum Ruin.conſil.32.in 3.contra Dec.conſil.
334.& cum Bald.& Alexan.ſentit Corn.con
ſil.336.num.6.in pri.Potiores fuiſſent vtrin-
que coniuncti in bonorum poſſeſſione vn.
cogn. ipſis conſanguineis antiquo tempore:
potiores ẽt eſſent hodiè communi iure; ſed
ſi ex municipali ſuccedãt, quo ſola agnatio
vocatur, cognationis vinculum nulla eſt
dignum conſideratione,ſicut nec olim, ſi ex
ci. iu. ſuccedebant,Prętoris diſpoſitio atten
debatur; Alioqui cognatio,quæ ſublata eſt
ex ſtatuto aduerſus mentem ſtatuentium
præ-

Digitized by Google

præualeret, Iura ergo hæc agnationis, & cō
gnationis ſeparatim,non autem mixtim cō-
ſiderabantur; & hoc apertè ſenſit Iuſtin. d.
5 Nou. † de conſ.& vt.in prin.dum ait,veteres
dixiſſe quidem nobis agnatiuas, & cognati-
uas ſucceſſiones,non etiam ſpeciem ſibi pro
poſitam definiuiſſe,hoc eſt mixturæ agnatio
nis, cognationiſque nullam habuiſſe ratio-
nem. Abſurdum enim eſſet exiſtimare, qđ
quando coniuncti vtrinq; concurrebant cū
ſolis conſanguineis, ex l. 12. tab, hereditas
non deferretur; Et quamuis id non probe
tur,ex d.l.1.C.de leg.her.quia illic tractatur
de ſucceſſione ſororum, quæ & iure conſan-
guinitatis ciu.lege.& iure proximitatis Prę-
toria ſuccedebant, vt dixi, & eſt tex.in l. 3.
C.eo.vbi eſt caſus: tamen id manifeſtè pro-
batur, ex d.l.quęcunq;, in qua primùm mix
turæ huius habita ratio eſt. Si enim ita nō
cauiſſent illi Impp. ad omnes fratres æquali
ter bona fuiſſent delata, quod & Iuſtin.ſen-
ſit d.l.ſi.C.com. de ſucc. & d. No. de vter. &
conſ.fr.ver.plurima.

Hinc fit, vt cum ſtatutum hodiè ſolos vo
cet agnatos, cognatio. Iuſtin.poſthabenda
ſit, vt ſicut correctum eſt ius Prætorium, ità
& nouum ciuile, quò ad hanc partem ſubla
tum dicatur. Si enim quando Prætores co-
gnatos vocabant, nihil proderat vinculum
cognationis, multo minus nunc prodeſſe de
bebit, quando eſt extinctum, ex l. munici-
pali.

Confirmatur id,& ſecundo quia agnatus
conſanguineus ex, ſtatuto excludit matrem
tanquàm agnatus,vt expreſsè eo cautū eſt,
ſi ergo mater excluſa eſt,à qua vinculum co
gnationis inter fratres naſcitur, & quæ eſt
ipſa radix, & fundamentum; certè frater ip
ſe nihil poteſt à Matre mutuari, quæ nihil
habet; & ità in ſimili arguit Soc.cōſ. 89. nu.
5.in 4.dum vult,vt frater excludens matrē,
pariter & fratrem vterinum excludat, qui
ab ea ius habet, l. ſi viua.C.de bo. ma.

Tertio ſtatuti ratio eſt, vt bona conſeruē-
tur in agnatione, vt eo nominatim cauetur:
at hæc ratio viget in conſanguineo, ergo &
quamuis alter ſolus poſſet agnationem con
ſeruare,tamen non conſeruaret,vt cognat⁹,
ſed vt agnatus, quia ſtatutum non vult bo-
na tranſire ad cognatos. Quocircà cum ſit
æquè agnatus conſanguineus,ac ipſe vtrin-
que coniunctus, nullum eſt inter eos conſti-
tuendum diſcrimen; Id ità eſſe patet, quia
lex 12.tab.vocabat agnatum proximum, &
tamen vterq; ſuccedebat.

Quarto in feudis conſanguineus,& vtrin
que coniunctus inſimul vocantur cap. 1. de
ſucc.fra. & gra. vbi Docto.Bald.& alij.d.l.1.
Alex.conſ.9.in fi.in 5.vbi Addens multos cō
gerit, & ea eſt ratio, quia feudales conſtitu-
tiones nullam habent cognationis rationē,
vt ibi. Quarè ſicut illic non attenditur in-
ter ipſos agnatos vinculum cognationis, cū
tamen ex communi iure ſecus videretur cō-
ſtituendum, quod deberet interpretari feu-
dale,vt ſcilicet intelligeretur,quādo agnati,
& cognati ſeparatim, non mixtim cēſentur,
quia ius feudorum capit interpretationem
à ciuili, c.1.vbi Bal.& alij de feud. cogn. Ità
quoq; idem obſeruandum eſt in propoſito,
vt cum ſit ſublata ex ſtatuto cognatio, non
debeamus illud ex communi iure interpre-
tari in caſu mixto, & idem in emphytheuſi,
quæ merum eſt inuentum iur. ciuil.latè con
ſuluit.Curt.iun.conſil.78.

Nec obſtat reſponſ.Rui.in d.conſi.28.nu.
13. Vt enim rectè docuit Alb.d. conſil. 81.
& Bero.d.conſil.143. parum refert,an in vni
uerſum ſit ſublata cognatio,vt in feudis, an
quibuſdam caſibus,vt in ſtatuto,quia vbi ca
ſus comprehenſi euenerint, de cognatione
non ſecùs iudicabitur; quàm ſi eſſet penitus
extincta; quandoquidem ſtantibus agnatis
in ſtatuto enumeratis, ij ſunt prorsùs ex-
cluſi.

Quinto ſtatutum ipſum vocat agnatos
priores in gradu; At ſecundùm omnes con-
iunctus vtrinque non præcedit gradu conſā
guineum, ergo non poteſt ſuccedere,cū non
habeat qualitates requiſitas, & ità in termi-
nis ſentit Pariſ. qui contra conſanguineum
conſuluit.conſil.59.num.18.in 3.dum vult,
vt ſi vocatus ſit proximior, ſuccedat vtrinq;
coniunctus, non autem ſi gradus fuerit ha-
bita ratio. Et quod ſit aliud vocare proxi-
miores, aliud priores in gradu, eſt in termi-
nis conſ.Caſtr.376.in 2. Et ex his, quid ſē-
6 tiendum ſit in hac ſpecie ſatis patet. † Nihi-
lominus, ego ad pleniorem rei notitiam ali-
quot caſus proponam.

Primus eſt quando ſtatutum vocaret pro
ximiores ſimpliciter. Et tunc, vt iuri com-
muni conforme, ex illo caperet interpreta-
tionem, & vtrinq; coniuncti excluderent v-
terinos, vel conſanguineos tantum; & hic
caſus non habet dubium.

Alter eſt, quando proximior agnatus vo-
catur, & tunc Anch.c.canonum.colum.87.
ver.prędicta de conſti.voluit vtrinq; coniun
7 ctum vocari, & eum quidam ſecuti ſunt, †
ſed fallitur: quia ille non dicitur agnatus
proximior; Eſt enim proximior quidem,
quia duplici vinculo tenetur, ſed non eſt a-
gnatus proximior, quia in agnatione ipſa,
quæ à virili tantum ſexu deſcendit, de leg.
agn. ſuc. in princ. non habet maiorem con-
iun-

iunctionem, vt per Bero.conſil.144. in 2.&
in hoc caſu conſuluerunt Soc.iun.conſil.24.
in 4. & Alci. cõſ.711. & in illis ſtatutis dice-
batur ſecundùm iur. ci. ordinem, & tamen
concludunt pro conſanguineo, vt per eos,
& hoc etiam videtur recipiendum, & ſi a-
gnatorum tantum habita ſit conſideratio.
nec ſint expreſſim excluſi cognati, vt in do-
natione collata in agnatos, latè probat Soc.
conſil.67.in 3.ex quo enim agnati vocãtur,
eſt ſatis, vt ea qualitas ſubſit, vt poſt aliquos
ab eo citatos trad. Steph. Pheder. de interp.
iur. par. 2. pag. 42. quem ſeq. Addens ad
Alexan. conſil. 9. in fin. in 6. Et verè cum
in agnatis gradus attendatur. l.2. §. heredi-
tas de ſu. & legi. ſtatutum vocans proximio
rem, de gradu ſenſiſſe videtur. Cum itaque
congrediuntur conſang. & vtrinq; coniun-
ctus, & ex ſtatuto volunt ſuccedere, vterque
par eſt in qualitate agnationis, quæ à ſtatu-
to requiritur, ſi tamen ſtatutum de quo An-
char. non excluſiſſet cognatos, poſſet fortè
defendi eius deci.vt per Bero.conſil. 96. nu.
15.in 2.& conſil. 143. in fi. eo. lib. de qua re
tamen infrà, & in his terminis etiam rectè
loqui poteſt. Pariſ.d.conſil.59.& Rom.con-
ſil. 125. num. 16. quia in ſtatuto Rauennę,
de quo agebatur ſolius agnationis rõ non
habebatur, vt nu. 18. & ſcripſi alias latè de
dicto ſtatuto, quamuis etiam in dicto caſu
contra Pariſ. & Rim.ſcripſerit Bero.dicto cõ
ſil. 144.in 2.

Tertius eſt, quando ſtatutum inter ipſos
agnatos reſeruat ius ſuccedendi ſecundum
ius commune, vt eſt in ſtatuto Ferrariæ, &
hic ſi ſoli ſint agnati, obſeruabitur ius com-
mune: ſin cum fœminis excluſis concur-
rant vterque frater: & agatur de ſucceſſio-
ne fratris, vt potuiſſet euenire hæc dubita-
tio in ſtatuto noſtro, niſi nominatim cau-
tum eſſet, putarem, quod frater vtrinque
coniunctus ſuam haberet portionem, quia
quo ad ſuum fratrem defunctum ius com-
mune ſeruatur. Quò verò ad fœminas ex-
cluſas, diuiderentur æqualiter inter con-
ſanguineos, & vtrinque coniunctos earum
portiones: quia pariter ab vtriſque exclu-
duntur, & quilibet excludere debet ad com
modum ſuum.

Quartus eſt, quando fratres vocantur ſim
pliciter, excluſis ſororibus, & matre, &
tunc vtrinq; coniunctus, & conſanguineus
ſuccedent, excluſo vterino, Soc.conſil.89.
in 4. Bald.conſil.205.in 4. qui vult, vt con
ſanguineus excludat matrem, Impium ta-
men videtur, vt excludat vterinum in bonis
maternis, & ſi idem in quodam ſtatuto Mu-
tinę trad. Rim. conſil.251. & Bald. in alio ſi-
mili conſi.30.in fi.in pri.& contrarium reſpõ
dit Caſtr.conſi.361. in ant. quod eſt, in nou.
28.in 3.& in auct.itaque. C. com. de ſucc. &
Calc.conſi.11.num.13.& Corn.conſil.69.&
conſi.269 num.7.& conſi.311.in prin.in 4.&
Brun.art.8.quęſt.15.nu.55.quod ſtant.maſc.
Crot.conſil.63.Rub.conſil.145.num.6. Ga-
br. conſi.6.num.5.& idem aduerſus Alexan.
defendit Addens conſi.144. in 6. & tantò ve
rius, quantò clarius erat ſtatutum de quo il
le conſultus eſt, in quo nominatim bona à
Matre prouenientia excipiebantur, & Alex.
nimis ſophiſticè ſtatuti verba ĩuertit. Quin
etiam Soc.in ſimili caſu eandem ęquitatem
ſecutus eſt conſi.84.in pri. ſed nolo nunc de
finire, nam Roſel.de ſucc.ab inteſt.reprobat
d.conſi.Caſtren.& alij etiam addi poſſent vl
trà Soc.dicto conſi.69.Puto autem ſororem
vtrinque coniunctam à ſolo conſanguineo
excludi, & ſi aliter viſus ſit ſenſiſſe Fnlg.con
ſil. 84. qui tamen id apertè definit in bonis
maternis tantum, de quibus in eodem caſu
reſpondit Caſtren. conſil. 291. in ſecundo.
ſupponens in paternis excludi ſororem, qui-
bus, & ipſe aſſentior ex prædictis, & con-
tra Fulg. reſponderunt in ſimili caſu Rom.
conſil. 411. & Cap. conſil. 8. qui tamen de
paternis bonis intelligi debet, ex Caſtren.
conſil. 296. num. 2. in pri. & conferunt ra-
tiones Bald. in dicto conſil. 205. dum vult,
vt conſanguineus excludat matrem, quæ
penitus aduerſantur Fulg. Bald. tamen, &
Soc. non definiunt apertè caſum, quando
ipſi fratres conſanguineus, & Vterinus con
currunt: Sed idem ipſe puto, ob excluſio-
nem cognatorum, quia ſtatutum duo indu-
cit, dum excludit cognatos, & vocat agna-
tos: quos ſat eſt habere qualitatem ſtatuti
ſubſtantialem, vt ex Bald. ſupra deduxi,
Vterinus autem frater alijs deficientibus
ex ſtatuto non vocabitur, quia non veram
agnationem habet, ſed commentitiam à
Iuſtin. ei indultam, vt per Bald. dicto con-
ſil. 30. num. 4.in pri. & conſil. 75.in fin.in 4.
quicquid malè reſponderit Soc. conſil. 1. in
pri.Ratio enim agnationis in eo nulla eſt, &
contrariũ trad. idem. Soc. conſil. 241. nu.9.
in ſecundo. vbi refert ſe iudicaſſe, conſu-
luiſſe, ac vidiſſe iudicatum. Sicut etiam, ſi
ex ſtatuto ſoror excludat matrem: de con-
ſanguinea, non vterina accipiemus, & ſi
aliter velit idemmet Soc. conſil. 304. in ſe-
cundo. quod eſt repetitum conſil.25. in 3. &
multi Docto. ab eo relati contra conſulue-
runt; & idem Soc. dicto conſil.241.num. 9.
in ſecundo. voluit vt ſtatutum, vt filij exclu
dant filias, intelligatur de fratribus vtrinq;
coniunctis non vterinis.

Quintus, eſt qñ vocantur vtrinq; coniuncti, vel cõſanguinei tm̄: & p̄lati cenſentur tū ex ordine ipſi vtrinq; coniuncti, tū quia diſiuncta idem ſuadet. Alex.d. conſ. 5. Soc. iun. conſil. 50. in 4. Bero.d. caſu conſil. 145. in 2.

Vltimus eſt caſus, quando ſtatutum non de proximo, ſed de priore in gradu facit mentionem: qui eſt noſter, & in quo citaui ſuperius deciſ. & nemo eſt, qui contradicat, nam inter conſanguineum, & vtrinque coniunctum non datur gradus, vt per Bald. auth. ceſſ. C. de ſu. & leg. & quamuis Rui. conſ. 167. nu. 11. in 2. excogitauerit quendam gradum impropriū, in his tñ ſtatutum debet accipi propriè l. 3. §. hæc verba de ver. ſign. & loquitur ille in alia materia, & poſſet id eſſe verum quando, gradus, nomen referretur ad ius: vt pari gradu, id eſt pari iure. Bal. conſil. 229. in ſubſcriptione in 3.

Et ex his conſtat caſum noſtrum eſſe extra omnem difficultatem. Quin & ſi nos verſaremur in alijs caſibus, in quibus diximus cognationem eſſe excluſam, & idem dicendum eſſet, ob rationes præcedentes, quæ ex intimis ll. ſenſibus erutæ ſunt: & quia etiam multò plures hanc opin. ſecuti ſunt, alijs etiam adducti rationibus, quas apud eos cernere eſt, & quas accuratè deſcripſit Excellentiſſimus Menoch. Huius ſententiæ fuerunt multi Doctores relati à Socin. dicto conſil. 89. qui conſuluerunt contra Anchar. in dicto capit. canonum. quorum nomina ipſe recenſet, addens plures Ferrar. & Patauinos idem ſenſiſſe. Rom. dicto conſil. 411. Capr. dicto conſil. 8. Soc. conſil. vlti. in fin. in ſecundo, quod eſt repetitum conſil. 25. in quarto. Rimin. conſil. 187. Crot. l. re coniuncti. num. 6. de leg. tertio. Roſell. de ſucceſſ. ab inteſta. num. 108. & num. 167. Ioa. à Pra. pariter telatus à Brun. loco infraſcripto. Alcia. lib. 1. num. 37. de verb. ſignific. & dicto conſi. 711. vbi ꝙ magis cõis, Rip. l. ex facto. num. 98. de vulga. Bero. d. conſi. 96. d. conſ. 143. d. conſil. 144. in 2. Socin. iu. conſil. 24. in quarto. qui & ipſe de communi. Steph. Phed. vbi ſupra de interpret. iur. Alb. fusè conſil. 81. Petr. de Barbo. conſil. 137. ad vltim. volun. Galli. ad Alexan. conſil. 9. in fin. in quinto. Mant. conſil. 86. in pri. Gabr. dicto conſil. 6. † qui tamen mihi non probatur
8 in ſua diſtinctione, dum putat agnatis vocatis, non intelligi cognationem ſublatam, quod & Bero. ſenſit, vt ſupra attigi. Nam verius eſt ex incluſione agnatorum, excluſos cenſeri cognatos, vt ſubtiliter probat Bald. dicto conſil. 205. in 4. & hi omnes, principaliter de hoc articulo diſputant. Alij enim qui citantur, aut non agunt de his terminis, aut obiter referunt alios, vt Iaſ. conſil. 67. in tertio. & l. tres fratres. num. 18. de pact. qui Rom. citat dicto conſil. 411. & multò pauciores ſunt, qui contra putant, vt ex collatione poteſt liquidè apparere. Hi ſunt Anchar. dicto cap. canonum. Brun. art. 13. num. 64. quod ſtant. Laur. in dicto tracta. num. 163. vbi refert ſe arguiſſe contrà Roſel. Patauij. Rui. dicto conſil. 28. Pariſ. dicto conſil. 59. qui tamen non tractat propriè hanc quæſtionem, vt nec Rimin. dicto conſil. 125. vt ſupra dixi, nam Barb. conſil. 40. in ſecundo. Soc. conſil. 252. num. 17. in ſecundo. Dec. conſil. 444. & conſil. 484. & Port. conſil. 6. non excutiunt rem, ſed, vt moris eſt conſulentium, quaſi per tranſennam citant Anch. dicto cap. canonum. Conſil. Fulg. 84. quòd mirè extollit Rui. dicto conſil. 28. vel intelligendum eſt iuxta dicta ſuperius, vel falſum eſt, vel certè ad rem noſtram non pertinet, quia non conſtabat eo caſu apertè ſtatuentes voluiſſe fauere penitus agnationi, & cognatos excludere, & vbi Fulg. in fi. cõſ. huius rationis meminiſſet, quam in eo ſtatuto tacitè ineſſe putat, ad bona materna ſe confert, quæ dicto ſtatuto non contineri ait, de qua re ſupra. Quarè hoc Fulg. conſilium non adeò iuuat aduerſarios; ſuperat itaque numerus auctorū noſtrorū. Rationes etiam noſtræ ſunt validiſſimæ, aduerſariorum valdè leues, & quibus re ipſa ex pręcedd. reſponſum eſt.

Illud non omittam, ꝙ ea, in qua tantum ſibi placent, quòd ſtatuta interpretari debent ſecundum ius commune, & vt minùs corrigāt, (in qua diluenda multum ſe exercet D. Menoch. & acutè, ac ſubtiliter rñdet) euerti etiam poteſt ex d. conſil. Bald. 205. cuius hęc ſunt verba in ſimili ſtatuto. Statutum in materia, & forma patiēte, ad ius cõe redigit; ſecus in materia, & forma non cõſonantibꝰ iuri cõi, ſed in virtute aduerſatiua formatis. & citat in terminis. c. 1. de feu. cogn. vbi licèt dicat̄ in caſibus iure feudali non deciſis ad ciu. recurrendum; tamen in materia cognationis, id non obſeruatur, quia feudum in agnatione eſt fundatum, excluſa prorſus cognatione, vt ſuperius dictum eſt.

Poſſem exemplis multis exornare auctoritatem Bald. ſed nolo eſſe longior. Concludo ergo fratrem conſanguineum admittēdum eſſe cum fratre vtrinq; coniuncto in hoc ſtatuto Mutinæ. Quæ de quodam ſtylo, & obſeruantia in contrarium proponuntur, ſatis ſublata ſunt ex ſcriptis à primis Conſultoribus; & ſi quando opus erit, non me pigebit addere aliqua. Hæc nunc ſatis.

A R-

ARGVMENTVM.

An & quando procurator, ſeu curator ad li tes poſitſ,ſeu teneatur appellare,& appella tionis cauſam proſequi, & quid de Tutore & Curatore ad negotia. deciatatur.

SVMMARIVM.

1 Procvrator *ad lites præſentes, & futuras indiſtinctè non poteſt appellare, & quando.*

2 *Curator ad lites præſentes, & futuras, quando appellationem proſequi non poſſit.*

4 *Procurator ad lites, finito mandato nil agit, etiã ſi ignoret mandati reuocationem, cuius tamen certioratio requiritur in aduerſario, vt eum afficiat.*

5 *Tutor, an & quando poſſit appellationem interponere, & eam proſequi.*

CONSILIVM LV.

Qvoniam Clariſſimus Iudex a procuratore, ad Curatorem arguit, ego eius veſtigia ſequutus, quid in procuratore ſentiam, primũ explicabo, mox ad curatorẽ inferã. Quò ad primũ illud,de quo in dubijs, ꝙ procurator datus ad lites p̃ſentes, & futuras poſſit appellare, & proſequi vt ꝑ Doct. l. inuitus.C.de procurato.& cap. non iniuſtè extra. eo. & ipſe idem fateor, ſed ta-
1 men neq; hoc eſt verum indiſtinctè. † Si enim moriatur Dominus ante proſecutionem,quia res eſt integra, quò ad inſtantiam appellationis, mandatum erit finitum, nec procurator admittetur ad proſecutionem: quia vis dominij quæſiti ex litis conteſtatione non egreditur primam cauſam. Bart. l. procurator, num. 2. de procurato. & l. hoc iure. num. 5. de ſolut. & ob id, nec in cauſa appellationis poteſt ſubſtituere. Guid. Pap. ſing. 610. & quæſt. 111. in tracta. de appella. alia enim eſt inſtantia principalis cauſæ, alia appellationis, & in terminis, hoc tradit Caſtren. conſil. 12. num. 15. in pri. qui ait procuratorem, primæ cauſæ non poſſe appellationem proſequi, eò quod ſint cauſæ diuerſæ, quam rationem adferũt omnes. d.l.inuitus. vbi Caſtren. num. 5. & Sali. num. 15. & dicto cap. non iniuſtè, vbi Abb. in fin. operatur ergò dominium quæſitum ex inſtantia, vt appellare poſſit, non etiam proſequi. l. ab executore. §. fin. de appellatio. & ibi Caſtren. idem Caſtr. l. fi. an per al.

Et ob id exigunt Docto. mandatum ad lites præſentes, & futuras, vt poſt Bart. tradunt omnes. d. l. inuitus. & d. l. fin. Rot. deciſ. 2. & 19. de procura. in no. deciſ. Tholo. 156. Alexan. conſil. 36. num. 9. in ſecundo. Rui. conſil. 80. in 5. cum ſimilibus, quaſi pro indubitato ſupponant cauſam appellationis eſſe nouam.

Appellatio enim finis eſt primæ cauſæ, vt per Caſtren. d. l. inuitus. num. 4. & Anan. d. cap. non iniuſtè. num. 4. Hincque ſi moriatur Dominus antequàm procurator proſecutus ſit, non poterit amplius proſequi, quia res dicitur integra, quò ad proſecutionem, & re integra mandatum morte expirat. l. mandatum. C. manda. non ſecus, ac ſi Dominus nouum mandatum faceret procuratori ad proſequendum, & ante proſecutionem decederet. Et ità me aduocato aliàs iudicatum fuit.

2 Ex his infero, quòd curator † datus ad lites præſentes,& futuras non poteſt proſequi appellationem etiam, quòd magis eſt, interpoſitam tempore minoris ætatis, vbi adultus factus ſit maior, quia cauſa appellationis, in hac materia dicitur noua, & diuerſa à prima, & finita eſt cura, & auctoritas ætate maiori, nec ad non connexa trahi poteſt, vt etiam dicam infrà. Quarè cum, & appellatio, & proſecutio ſint factæ poſt vigeſimum quintum annum, res ipſa eſt extra dubitationem, & ſecundum hęc prima ratio poteſt conuerti,vt ſicut procurator non proſequitur finito mandato, ita nec curator finita cura.

Quo verò ad alteram rationem, quòd
3 procurator † ignorans mandati reuocationem poteſt expedire negotia. l. inter cauſas. mand. cum ſimilibus. reſpond. ſecus eſſe in procuratore ad lites, hic enim finito mandato nihil agit. l. de qua re. §. cum abſentem. de iudic. Bart. l. ſi procuratorem. de procurato. Abb. cap. mandato. num. 6. extra. eo. qui dicunr, acta omnia geſta à procuratore eſſe nulla, vbi mortuus ſit Dominus re integra.

Sed & ſi expreſsè reuocaucrit Dominus procuratorem, tamen niſi de hac reuocatione reddidiſſet aduerſarium certiorem, ea nil reuocanti prodeſſet, ſed omnia acta quo ad commodum eius eſſent nulla, Feli. cap. ex parte Decani. num. 24. de reſcripti. poſt alios ab eo citatos. Ideòque ſiuè dicamus hanc eſſe tacitam reuocationem,

vt verè eſt, ſiuè eam exæquemus expreſſę. nil refert: quia cum appellatio tendat ad commodum reuocantis, ſemper nulla erit proſecutio.

Tertium de l. fin. §. fin. de appellatio. vbi ſecundum intellectum Bart. tutor finito officio cogitur proſequi appellationem, petente eo, cum quo litigatur: quaſi multò magis hoc verum ſit petente ipſo adulto: nihil obſtat, ſi rectè res aduertatur. Quarè, vt omnis difficultas tollatur, ego aliquot caſus proponam, ex quibns veritas apparebit.

4 Aut † ergò Tutor interpoſuit appellationem, & eam proſecutus eſt intra pubertatem, & tum etiam poſteà cauſam defendere debet. l. 1. & ibi per omnes. C. vt cau. poſt pub. ad. tut. quod tamen verum eſt, niſi reddiderit rationem adminiſtrationis, vt ibi. & l. ità autem. §. fin. de admin. tut. & l. tutor. de appellatio. ſi tamen velit adultus cauſam ſuam proſequi, non denegabitur ei, nec poterit aduerſarius, tunc cogere tutorem, vt perſiſtat in lite, vt eſt text. in d. l. fin. §. fin. verior enim eſt interpretatio. Rapha. Matheſ. & Ang. Areti. ad eum locum interpretatione Bar. & aliorum, vt latè probat idem Ang. & certè verba Tex. non conueniunt declarationi Bart. vt facilè apparet, cuique paulò attentius conſideranti. Sed quia hic non eſt caſus præſens non inſiſto.

Aut verò appellauit intra pubertatē, ſed vult poſt appellationē proſequi, & ſic finita tutela, & tunc non pōt, quia vt dixi proſecutio non eſt de connexis, ſed præbet initium nouo iudicio, & nouæ inſtantiæ. ita probat Text. in l. negotiorum. §. fin. vbi eſt caſus pręciſus. & ſi Docto. illic non viderint. Curator, inquit, aduersùs tutoris heredes, iudicio expertus, appellationem interpoſuit, cum iuuenis maior factus eſſet deſijt exęqui appellationem, hoc eſt non eſt proſecutus. quæſitum, an curator poſſit conueniri, quaſi paſſus ſit appellationem deſeri. reſpondit Scæu. iuuenem debere litem exęqui ad ſe pertinentem, ſecundum ea, quæ proponuntur, non ſecus, ac ſi dicat, cum cura finita ſit, proſecutio pertinet ad ipſum iuuenem; quæ enim dicuntur ibi à Docto. quod ille curator reddiderat rationes, & ideò nō tenebatur proſequi litem, vera quidem ſunt, ſed non conueniunt illi Text. in quo Scæu. reſpond. ſecundum ea, quæ proponuntur: & tamen de rationum redditione nihil fuerat propoſitum. vera ergò interpretatio eſt, vt diſtinguamus, an proſecutio facta ſit in minori ætate, & tum quia cauſa dicitur cępta, curator non poteſt non adeſſe illi, dicto tit vt cau. poſt pub. aut nulla præceſſerit proſecutio, & tum quia iudicium non dicitur cęptum, nullam habet ille auctoritatem. Et licèt hic Tex. coram doctiſſimo Viro, coram quo hæc cauſa tractatur, ſufficere videatur: tamen quando ad ea deuenimus tempora, vt neceſſe ſit potius ſequi gregem Doctorum, quàm ad nouas confugere, licèt veriſſimas interpretationes, omiſſo hoc Tex. qui communiter non declaratur hoc modo, allego Text. in l. Tutores. §. Tutores pubere. de admi. tuto. vbi inquit Iuriſconſultus, Tutorem teneri cauſam appellationis iam inchoatam, poſt finitam tutelam proſequi, à contrario ergò, ſi nondum ſit inchoata ſecus eſt. & ità eum Text. declarat in terminis. ibi Rapha. Comm. qui citat in ſimi. dictam l. inuitus. Nec mirum id eſt, quia cauſa appellationis non dicitur connexa cauſæ principali, ſed diuerſa, & ſeparata, vt per glo. & Docto. d. l. inuitus. & trad. clarè Bellame. dicto cap. non iniuſtè. ſexta oppoſitione, vbi opponit, quòd appellans debeat proſequi, quaſi inchoauerit negotium, & reſpondet ſecus eſſe, quia cauſa appęllationis non eſt connexa, vt per eum, at ſi non eſt de connexis finitum eſt etiam officium, nec tutor vllam habet poteſtatem, vt eſt deciſ. Fr. Ma. 99. in a. par. quem ſequitur Borgni. de tut. num. 330. vbi ait non poſſe tutorem finita tutela agere, nec conueniri.

Hincque ſi cauerit pro pupillo, quòd ſiſtet in iudicio, & ante cęptam litem is maior factus ſit, non tenebitur ſuſcipere iuditium. l. Tutor pro pupillo. eo. de adm. tuto. & ſi fideiuſſerit, tamen, cum non ſit lis inchoata antè finitam tutelam, non debet amplius vexari. Quòd ſi hæc procedunt in curatore habente ampliſſimam adminiſtrationem, multò magis in hoc curatore ad lites, qui eſt ſimilis procuratori, vt ſupponitur in dubijs, & qui non ſolum proſecutus eſt, ſed etiam appellauit poſt vigeſimum quintum annum. Sicut enim curator datus vni liti, non durat in cauſa appellationis, quæ diuerſa eſt, vt per Bald. conſil. 172. in fin. in 2. ità curator datus ad lites præſentes, & futuras non proſequitur appellationem finita cura, quia vt dixi cauſa hæc non eſt principali connexa. Et ità in ſimili conſuluit Fulgo. quem alij etiam ſequuti ſunt in conſil. 182. vbi vult actorem decretum finita tutela poſſe in iuditio per-

ſiſtere

ſiſtere ſi lis ſit conteſtata, non aliter, & arguit à Tutore ad ipſum, vultq; re integra, finita tutela nec actorem, nec tutorem poſſe quicquàm agere, & vt per eum. ſunt autem inſertæ in conſilio allegationes alterius Doctoris valdè ſubtiles, & ſecundum illud conſilium iudicauit Magnificum Cōſilium Iuſtitiæ me aduocato. Et ex his opinor omnes dubitationes ſublatas eſſe.

ARGVMENTVM.

LEGATVM factum Nepti Viduæ de habitatione domus in caſu, de quo agitur deberi etiam ſi nubat.

SVMMARIVM.

1 *Legatum habitationis verbis pregnantibus, ad ogni ſuo biſogno, &c. Viduæ factum, debetur, etiam ſi nubat, vna cum viro, & infrà.*

2 *Dos propriè dicitur conſtante matrimonio.*

3 *Legata plenius interpretantur, ex coniunctione, & charitate legatarij, & maximè legatū habitationis.*

4 *Legatum non ideò alteratur, ſeu minuitur, ſi adiectum ſit pro neceſſitate legatarij, quia & ſi nulla ſubſit neceſſitas legatum conſequitur.*

5 *Legatum factum mulieri, cum hoc quòd communicet cum heredibus vſumfructum ſuarum dotium interpretatur.*

6 *Legato habitationis relicto, per hæc verba, in caſa mia, debet intelligi de domo in qua Teſtator inhabitabat.*

CONSILIVM LVI.

HVIVS Magnificæ D. cauſa quo iuſtior, ita & æquior, ac teſtatoris menti magis conſona mihi videtur. Ani
1 maduerto enim legati† verba ſatis ampla, & prægnantia eſſe, ibi, poſſa hauer ſempre in ogni ſua occaſione, & biſogno, quæ verba hoc important, vt omni tempore, & omni caſu habitationem conſequi valeat, l. 1. §. 1. de flum. Doct. l. 1. ſol. matr. dū declarāt verba illa d. l. ſemp, & vbiq; Ro. cōſ. 407. nu. 4. & ideò ſiuè marito copulata, ſiuè matrimonij expers reperiatē percipere dēt hanc commoditatem.

Secundo id magis ſuadetur, ſi proprietatem verborum ſpectemus, nam dum teſtator grauat eam conferre vſumfructum dotium ſuarum, manifeſtè patet eum ſenſiſſe de tempore matrimonij, cum illo tempore
2 verè, & propriè dicatur dos, † quæ deſeruit oneribus eiuſdem. l. 3. §. toties. de fund. do. l. pro oneribus. C. de iu. dot. Doctores in Rub. ſol. matr.

Tertio cum teſtator ſuperius diſpoſuerit, quòd ante nuptias, hæc domina manere deberet ſub cuſtodia, & adminiſtratione heredum ſuorum, & in hoc legato expreſsè illud cōmittat liberæ voluntati ipſiùs, certè nihil aliud conſiderauit teſtator, quàm caſū, vel matrimonij ipſius, vel viduitatis, & id videtur inuere ea verba occaſione, & biſogno, ſi ſingula ſingulis applicemus, ut uidelicèt uerbum illud, occaſionis, intelligamus de tēpore matrimonij, aliud uerò, neceſſitatis, intelligamus de tempore, quo vidua erit, & maiori neceſſitate ſubijcietur. Et tantomagis hęc procedere debent in caſu noſtro, nam etiam ſi legatum hoc interpretaremur de tempore uiduitatis, & contigeret ex poſt ipſam uiduam ſecundo nubere, tū adhuc cū uiro deberet habitationem conſequi, ut eſt tex. clarus. in l. 4. in fin. ff. de uſu. & habita. nō ergo ſecus dicendum eſt in primo matrimonio, ne dicamus, uel teſtatorem uoluiſſe cōſtituere differentiam, inter primum, & ſequens matrimonium, uel uoluiſſe inducere conditionem uxori diuertendi à uiro cōtra. l. ſed neq;. ff. eod. Bald. d. l. 4. qui dicit, quod matrimonium ſubſequens ampliat legatum pręcedēs.

Accedat quod ſicut aliàs ex cōiunctione,
3 † & charitate legatarij plenius interpretamur legata. l. aurelius. §. titius. ibi, propter naturalem effectum. ff. de lib. leg. l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ibi legatarij charitas, & dignitas. de leg. 1. latiſſimè Natt. conſil. 626. Cephal. conſil. 81. num. 16. & conſil. 144. num. 24. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. quęſt. 99. n. 15. ita & multò magis id procedit in legatis habitationum, vt in l. 3. & 4. & ſeqq. ff. de vſu. & habi. & pulchrè declarat Reuard. l. in teſtamentis. de reg. iu. qui eam legem iungit. l. 5. de vſu & habita. at in propoſito teſtator hic ſummè diligebat neptem, & huic optimè cō ſultum volebat, & illa huius erat dignitatis, vt meritò deberetur ei huiuſmodi habitatio, ergò.

Quarto (& hic tolluntur non nulla de q-
4 bus in dubijs) adiectio hæc†, neceſſitatis, nō minuit, aut alterat legatum. l. pen. de alim. & cib. leg. Bald. conſil. 235. in pri. & in eod. teſt. Anch. conſil. 21. in t. conſil. Calder. tit. de teſtmēto. Corn. qui citat Bal. non tū numerum conſil. in conſil. 187. num. 9. & 10. vol. 2. qui dicunt verba hæc, pro neceſſitatibus, inferre demonſtrationem quandam, & denotare cauſam impulſiuam, & non finalem, & ideò verba illa non inferunt aliquam conditionem prout dicebatur in dubijs, cum & ſi

Digitized by Google

nulla adſit neceſſitas, nihilominus poſſit legatarius declarare ſe velle legatum, vt dicũt Doct. pręcit. & illud verbum, occaſionis, tollit omnem dubitationem, cum teſtator ſe non reſtrinxerit ad neceſſitatem, ſed vlteri⁹ id commiſerit liberę voluntati huius dominæ, nè contingeret diſceptari, quo tempore indigeret, nec nè.

Neque obſtat, quod verba ſint perſonalia, & ideò reſtringantur ad illam tantum. prout in dubijs, nam id non refert, cum vt prædixi legatum habitationis non ita anguſtè interpretari debeat, vt patet in d.l.4.& 5. ſupra cit. & id tanto minus fieri debet, in viro & vxore, qui tam arcta neceſſitudine copulantur, vt inquit tex. in d.l.4. ibi nè matrimonio ei carendum foret, quod ad omnia legata huiuſmodi extendit I.C. in l. ceterarum. eod. tit. & in ſtipulationibus, quæ ſtrictiſſimè interpretantur verba perſonalia, vxorem quoq; in hac ſpecie comprehẽdunt, l. ſi ſtipulatus fuero. ff. de verb. oblig. & in precario pulcher eſt tex. l. pen. de precar. Quinimò Archid. cap. ſicut viri. nu. 2. 40. diſtinc. voluit, vt ſi quis ſtipuletur ſibi alimenta, debeant etiam ei pręſtari pro vxore.

Quo verò ad illa verba, communicando
5 † l'vſufrutto, reſpondetur ea non obſtare, tũ quòd rectè etiam cadere poſſit communicatio conſtante matrimonio, & modus hic adimpleri poſſit, vt per Caſtr. in terminis conſ. 463. num. 2. verſ. non obſtat ſi dicatur. vol. 2. tum quòd licèt modùs adimpleri nõ poſſet, tamen legatum debetur, quoniam teſtator voluit legatariam conſequi aliquod cõmodum vltra grauamen modi. Bar. l. codicillis. num. 1. de leg. 2. Bero. conſi. 28. num. 46. in 2. Sed & præterea, verba illa ad alium finem adiecta fuerunt, nempè, vt ex hoc legato habitationis cum heredibus ſuis non videantur legata alimenta, prout fuiſſent legata abſque illa expreſſione, vt per Bald. l. fin. nu. 8. C. de ind. vid. toll. ſequitur Cremenſ. ſing. 66. Cępol. de ſeruit. vrba. pręedio. cap. 6. nu. 7. Addo quod nec locus eſt collationi dotis, niſi quando ipſa vellet viuere vna cum heredibus, vt expreſſim teſtator diſponit, & ideò ſi ſeparatim habitare velit, ſuccedit alia diſpoſitio teſtatoris.

Quò verò ad illa verba, quãto ſia per vſo di lei, & ſua famiglia, reſpondetur, quòd ſub illis verbis, di lei, ſatis expreſſum fuit de ipſo marito, quia promiſcuus debet eſſe vs⁹ viri, & vxoris, vt in d.l.5. & l. cęterarum allegatis.

Quò ad vltimum aduertendum eſt, quòd quoties teſtator non ſenſit de certa domo, procedunt quæ dicuntur in dub. ſed in caſu noſtro manifeſtè apparet illum ſenſiſſe de domo, in qua ipſe habitabat, ex illis verbis,
6 in caſa mia, † non ſecus, ac ſi dixiſſet in domo, in qua habito, & ideò Comenſ. in terminis. in l. ſi domus. nu. 1. de leg. 1. reprehendit Bald. qui tenebat, quod relicta habitatione vxori, ipſa non poſſet petere habitationem in domo, quam inhabitabat teſtator, quia imò, inquit ipſe, præſumitur ꝗ teſtator eãdem habitationem conſeruare voluerit, ſequitur Iaſ. ibi nu. 6. qui dicit diligenter penſandas eſſe qualitates domus, & dignitatem legatariæ, & in terminis trad. Gabriel. conſ. 98. num. 4. & num. 14. vbi legatum factum vxori de rebus domus ſuæ, intelligit de domo ſuę habitationis. Bero. quoq; quęſt. 101. num. 2. & 5. voluit vt ſi teſtator reliquerit alimenta in domo, intelligatur de domo habitationis ſenſiſſe, nec poſſit heres aliam domum præſtare, faciunt not. per Canoniſt. c. indicante. de teſt. & ſequitur Capr. reg. 113. num. 9. quòd ſi teſtator reliquit Eccleſiæ Sãctæ Mariæ, & plures adſint illius nominis, nec appareat de qua ſenſerit, intelligitur in dubio de illa, ad quam ſępius accedebat, & in qua conuerſabatur.

Quod fortius procedere debet in caſu noſtro, in quo apparet teſtatorem ſenſiſſe de domo ampla, & in qua commodè habitarent heredes, & neptis ipſa, ſiuè ſimul, ſiuè ſeparatim, vt oſtendunt verba legati, quæ dubio procul ad aliam domum aptari nõ poſſunt.

Et ex his concludo legatum deberi.

ARGVMENTVM.

VXOREM in vſufructu inſtitutam, in caſu de quo agitur non conſequi proprietatem, quàmuis filio poſt mortem ipſius de herede ſit prouiſum, demonſtratur. & plura de inuentario per vſufructuarium, & heredem diuerſimodè faciendo, & de pœna res aliquas deſcribere omittentis explicantur.

SVMMARIVM.

1 INSTITVTVS *in vſufructu, an & quando cenſeatur etiam in proprietate. & nu. 3.*

2 Vſufructuarium quem eſſe, non proprietarium, ex quibus elliciatur.

4 Legitima debetur filio poſt mortem patris legitimato.

5 Vſufructuarius omittens bona in inuentario deſcribere, quam pœnam incurrat, & quòd ex delicto teneatur. nu. 8.

6 Statutum Ferrariæ de obligatione mulierum cum ſolemnitatibus declaratur, & nu. 9.

Dolus

Dolus in muliere, vel minore contrahente vbi adeſt, non iuuantur ſtatuto prohibente contractũ abſque certis ſolemnitatibus. & num. ſeq.

7 *Dolus etiam in contractu, eſt delictum, & minor non excuſatur.*

9 *Statuta requirentia certas ſolemnitates in contractibus, non habent locum in obligatione neceſſaria, vel à lege inducta.*

10 *Inuentarij confectio, non eſt actus, quo quis obligetur, ſed potius commodum conſequatur.*

11 *Heres grauatus, an obligetur inuentario conficiẽdo. & nu. 3.*

12 *Heres grauatus, ſi ſponte inuentarium conficit, ſi fuit in dolo, pœnam incurrit.*

Trebelliana amittitur inuentario non confecto.

14 *Inuentarium duplex, & ad duplicem effectum cõſideratur in herede.*

CONSILIVM LVII.

PRONVNCIANDVM eſt Magnificam hanc Dominam incidiſſe in pœnas legimas, eo quod plurima bona in inuentarium non retulerit, quod iure cautum eſſe latè probauit Magnificus D. primus aduocatus, ad cuius allegationes, & doctas, & ſubtiles me refero.

Neque obſtant nonnulla, quæ nouiſſimè Excellentiſſimus Iudex obijcit, & ſi illa adeò acuta ſint, vt me prima facie dubium, & ancipitem reddiderint. Si quis. n. penitius inſpiciat nõ difficilis eſt horũ oĩum diſſolutio.

Primo cõſtituẽdũ eſt, an hæc, q̃ eſt inſtitu
ta in vſuf. alio poſt mortẽ inſtituto hr̃de mu-
1 lier ſit fructuaria † tm̃, an heres vniuerſa-
lis. Et licèt non ignorem quæſtionem hanc eſſe iuris controuerſi, multi enim eius ſunt opinionis, vt ex inſtitutione huiuſmodi deferatur vſusfructus tantum, non etiam proprietas, quæ fuit Imol. in l. filius à patre. n. 6. verſ. ſecundo caſu. vbi Aret. latè colum. vlti. de lib. & poſthum. Corn. l. extraneum. 2. nu. 24. C. de hered. inſt. vbi ait hoc conuenire menti teſtantis. prout etiam aduertit Ang. l. miles, ita. in prin. de mil. teſt. Pic. in l. titia. §. titia. num. 104. de leg. 2. Rui. conſil. 51. per to. vbi reſpondet omnibus, quæ in contrarium citari poſſunt, & conſil. 54. num. 17. in 2. vbi declarat quomodo procedat conſ. Alexan. 162. in 2. qui tenet contrarium, & dicit opin. hanc eſſe receptiorem, & conſ. 206. nu. 22. in eo. volum. Galli ad Alexan. d. conſil. 162. Bero. conſil. 63. num. 8. in 2. qui & ipſe de communi. Couar. cap. 2. lib. 2. var. reſol. & alij etiam addi poſſent.

Nihilominus quicquid ſit, quãdo mulier eſt inſtituta ſimpliciter in vſufructu, & alius poſt mortem eius, qui caſus, vt dixi, controuerſus eſt, certè quando alia concurrunt, res eſt extra omnem dubitationem. At in propoſita ſpecie ſatis aperta eſt mens teſtato
2 ris. namq́ue †, decedente Antonio eius filio,
voluit reſeruari omnes fructus, & reditus hereditatis ſuæ dictæ mulieri: quæ verba euincunt illam eſſe fructuariam. ſiquidem ſi eſſet hęres, inanis eſſet huiuſmodi reſeruatio, voluit autem Teſtator, vt non ſolum ſit vſufructuaria viuente Antonio, ſed & poſt eius mortem: ne fortè quis crederet eam tunc fieri & proprietariam, de qua re dubitari potuiſſet, argumento eorum, quæ dicuntur in d. §. titia. quod vxor alimentaria in vita filiorum, incipit habere vſumfructũ ijs mortuis. hoc ipſum probant inferiora verba, quibus diſponitur, vt ea nupta Antonius cum impleuerit annum 25. cum ea vti, & frui poſſit bonis hereditatis, namq́ue hoc ad fructuarium ſpectat.

Tertio accedit, quòd veriſimilè non eſt voluiſſe teſtatorem, ſi mulier hæc poſt eius mortem ſtatim nupſiſſet, poſſe in præiudiciũ filij quartam deducere, ad quem bona eius pertinere voluit.

Quartò facit, quòd huic filio pater reliquit mulierem hanc tutricem, ac curatricẽ, & eam liberauit à reddenda ratione: atqui ſi ille non eſt inſtitutus in proprietate, nulla interim poterat habere bona quorum ea reciperet adminiſtrationem, vt ergò verba hæc aliquid operentur neceſſe eſt dicamus illam eſſe fructuariam, & hunc proprietariũ, ita, vt filius aliquid habeat, quod eius curæ commiſſum eſſe dicatur.

Vltimo additur, quòd filius eſt inſtitutꝰ,
3 † cui pure legitima debetur ſublata mortis
conditione. l. quoniam. l. omnino. C. de inof. teſt. & ſic datus eſt coheres in vita, ceſſatq́ue abſurdum illud, nè quis decedat partim teſtatus, & partim inteſtatus, qua ratione mouentur, qui contra tenent, & in his terminis ego ſemper in foro obtinui. & hanc opinionem ſeqq. Caſtr. conſil. 459. in 2. Alexan. d. l. filius. num. 4. & d. l. extraneum num. 8. & 9. vbi & Iaſ. num. 6. & Corn. nu. 23. & Iacob. num. 3. & 4. Pic. d. §. titia. num. 103. Galli ad d. conſil. Alexan. 162. & Couar. d. cap. 2. lib. 2. var. reſol. qui & alios quoq; citant.

Nec obijciat quis hunc filium fuiſſe naturalem, quia ſecuta legitimatione poſt mortem, perindè eſt, ac ſi initio fuiſſet legitimꝰ,
4 eiq; debetur † legitima, pares enim ſunt legi
timationes, quæ in vita patris fiunt, & quæ illo mortuo, de illius voluntate, vt poſt Bar. tradd. omnęs. in l. Gallus. §. & quid ſi. de lib.

& poſt-

Digitized by Google

& poſth.& ideò locum hic habet præcedens
Doctorum declaratio.

Et ex his omnibus defendi rectè poteſt,
quod hæc mulier ſit vſufructuaria.

5 Quòcirca conſequitur † vt cum res mul-
tas in inuentarium non retulerit, aut inferre
duplum teneatur, ex mitiori opin. quam am
plectitur. Borgnin. in ſuo tract. de vſuf. num.
143. aut vſumfructum amittat, quod alij vo
luerunt. Cra. conſ. 300. nu. 4. Nat. conſ. 477.
num. 11.

Neque obſtat, quod in dubijs ſupponitur
mulierem non poſſe obligari propter ſtatu-
6 tum † noſtrum, ibi præiudicium quale, qua-
le generetur &c. nam reſponſio facilis eſt.
neque enim procedit huius ſtatuti diſpoſitio
quoties mulier ſit in dolo. deceptis enim &
non decipientibus iura ſubueniunt. l. 2. §. ver
ba. l. ſi decipiendi. ad S.C. Velle: & in termi-
nis ſtatuti eſt conſ. Ang. 160. num. 5. & in for
tiori caſu latè conſuluit Ruin. conſ. 97. in 5.
vbi voluit minorẽ, qui adminiſtrauit bona,
& non conſcripſit libros rationum obligari
ob dolum pręſumptum non obſtante ſtatu-
to, qui multas rationes adfert.

Et hic caſus eſt multo clarior quia agitur
de dolo apertiſſimo, cum omiſerit res magni
momenti.

7 Secundo reſpondeo, quòd cum dolus †
etiam in contractu admiſſus ſit delictum. l. ſi
ex cauſa. §. nunc videndum. de mino. l. 1. §. ſi
apud. depoſ. l. 1. §. nunc tractemus. ver. planè.
de tut. & rat. diſt. ſtatutum in delictis non ex-
cuſat. Iaſ. l. ſi vnus. §. pactus. num. 33. de pact.
cum ſimm. ſic & in dolo admiſſo in contra-
ctu minori non ſuccurritur. d. §. nunc viden-
dum. vbi eſt caſus. & cum mulier non excu-
ſetur à conficiẽdo inuentario ex iuris diſpo-
ſitione iux. doctrinam. Bal. in l. fi. in prin. nu.
6. C. de iu. delib. quam ſeqq. omnes ibi, & in
l. iuris ignorantiam. C. qui adm. nimis incon
gruum foret, vt ſtatutum quo mulierum fra
gilitati proſpicitur, vt in proęmio expręſsũ
eſt, malitiam, ac dolum earum adiuuaret
contra. l. in fundo. de rei vend. cum ſimm. id-
eòque ſępius obtinui, vt in pęnis legitimis
ſtatutum non proſit mulieribus, vt ſi intra
annum non petierint tutorem filijs, ſi plus
dederint in dotem ſecundo viro, quàm vni
ex liberis primi matrimonij, & in ſimilibus
caſibus, in quibus ſcio excellentiſſimum
virum pluries iudicaſſe.

Quarè cum hæc mulier grauiſſimè deli-
querit, ei parcendum non eſt, & in terminis,
8 quòd qui non † deſcribit omnia in inuenta-
rio dicatur teneri ex delicto, eſt conſi. Fulg.
24. vbi pulchrè.

Tertio reſpondeo, quòd cum hæc mulier
cogi poſſet ad inuentarium faciendum, vt in
dubijs admittitur, nulla debuit ſolemnitas
adhiberi, ex his quas exigit ſtatutum, quia
9 tritiſſimum eſt huiuſmodi ſtatutum † nõ ha-
bere locum in obligatione neceſſaria, vel q̃
à lege inducitur. Caſtren. conſil. 183. in pri.
Barb. conſil. 39. in 3. dub. in 3. Soci. conſ. 80.
in 3. Rui. in hoc ſtatuto Ferrariæ. conſil. 61.
in 3. Rim. conſil. 597. vbi ait poſſe omitti has
ſolemnitates, quando mulier cogi poteſt ad
actum, & faciunt, quæ latè trad. Rom. conſil.
219. & conſil. 394.

10 Vltimo reſpondeo, quòd confectio † in-
uentarij non eſt actus, ex quo mulier oblige
tur, ſed potius ex eo poteſt conſequi cõmo-
dum, tàm contra creditores, & legatarios,
quàm ipſum heredem, nè contra eam iure-
tur in litem, iux. tradd. à Plot. in l. ſi quando.
§. 26. num. 7. C. vn. vir. & ideò cum actus hic
tendat principaliter in eius commodum, nõ
debet attendi, quòd propter eius dolum in
conſequẽtiam poſſit obligari. l. ſi quis. ſi cer.
pe. & facit tex. in l. tutor rer. vbi Bar. de adm.
tuto. & imputatur ei, quæ deliquit, & res he-
reditarias occultauit.

Verùm & ſi demus hanc mulierem eſſe
heredem vniuerſalem, qđ eſt ſecundum ca-
put dubiorum, adhuc arbitror eam eſſe pu-
niendam. Et quoniam doctores hac in re ſa
tis confusè loquuntur, ego diſtinctè rem ex-
11 plicabo. Cum quærimus, an heres † graua-
tus obligetur inuẽtario conficiendo, duplex
occurrit opin. altera Caſtr. in l. cum tale. §. 1.
de cond. & demon. qui putat ſufficere ſolam
deſcriptionem, quam nonnulli ſequuntur.
altera Alberici ibi, quòd teneatur ad confi-
ciendum inuentarium, quæ & ipſa ſuos ha-
bet ſequaces, vt Octau. Cacher. in ſua de-
ciſ. 147. num. 23. qui tenet contra Caſtren.
& alios citat, quem tamen nouiſſimè impro
bat Rol. de inuent. quęſt. 19. num. 3. qui cum
ab eo reprehenſus eſſet, quòd in conſil. 27.
in pri. defendiſſet non amitti Trebel. ob non
confectum inuentarium cum non ſat com-
modè poſſet conſultationem ſuam tueri, ſa-
tis honori ſuo proſpectũ credidit ſi Cacher.
opin. de alia re confutaſſet. Sed veterum
opin. rectè defenditur, quicquid hi recẽtio-
res ſcribant: quorum apud me non eſt tan-
ta auctoritas, vt eorum dicta putem ſinè vllo
delectu ſequenda.

12 Aut ergo heres grauatus ſponte † inuenta
rium conficit: & tunc cum vt heres id faciat,
locum habent omnes leges, quæ de inuenta
rio heredis agunt, & ideo aduerſus fideicõ-
miſſariũ non detrahet Trebellianam, ſi fuit
in dolo, aut pœna dupli coercebitur: nam
tex. in Nou. de hered. & falc. locum habet in
hu-

huiuſmodi inuentario agitur enim ibi non ſolum de fideicommiſſis ſingularibus, quod tenentes contrarium putant, ſed etiam de vniuerſalibus, ut in.§.ſi quis autem. iunc.§. etenim.& in §.ſi verò non.iunc.§.ſeq.& falcidiæ nomine Iuſtinian⁹ hoc vltimo loco Trebellianam quoq; ſignificat, dum conſtituit non eſſe locum falcidiæ, ſed ſecundùm ordinem ſupraſcriptum hereditatem deferri fideicommiſſarijs. intelligo enim primo vniuerſalibus,mox ſingularibus, quod eſt argumentum efficaciſſimum, cuius miror à noſtris nullibi, quod ſciam, fieri mentionem. quocirca verior erit, vt & receptior opin. eorum. qui tenent amitti Trebellianam nõ confecto inuentario, quos congerit Cache. d.deciſ.147.probaꝰ enim efficaciter eo loco. Et ſi Caſt.de inuentario hoc loqueretur.d.l. cum tale.§. 1. putaretque heredem illud nõ conficientem, non amittere Trebellianam erraret. & ne in ipſis terminis auctoritate careamus, ita reſpondit Fulg. d. conſil. 24. & multa poſſent adferri conſilia eorum,qui defendunt Trebellianam amitti, quæ conſulto prætereo cum videri poſſint apud Rolan. dicto conſil.27.& Cacher.d.deciſ.147.

13 Aut verò heres nullum facit† inuentariũ, & tunc aut fideicommiſſarius non contradicit, & procedit diſputatio. de qua Cache. & Rolan.an.ſ.amittatur Trebelliana,an nõ, non confecto inuentario: Aut inſtat, vt inuentarium conficiatur, & ſi heres nolit, vt quia dicat ſe non teneri, velitque ſubire periculum amittendæ Trebellianæ, cogi non poteſt ad obſeruationem, de qua in d.l.ſi.C. de iu. delib. ſed tantum tenebitur inuenta-

14 rium † ſeu deſcriptionem facere, quatenus eſt caput reddendę rationis, ſicut & alij adminiſtratores tenentur, & huius inuentarij omiſſio non tollit beneficium Trebellianæ, vt rectè ait Caſtren. d.§. 1.qui non diſputat an ob omiſſionem alterius inuentarij Trebelliana amitti debeat, & hæc non ſat rectè aſſecuti ſunt Rolan. & Cacher. in locis de quibus ſuprà.

Alterum inuentarium fit ab inuito petente fideicommiſſario;Alterum ab herede volente, Primum pertinet ad redditionem rationum:Secundum præber beneficia de quibus in d.l. fin. & hæc eſt diſtinc. Caſtren. in d.l.cum tale.d.§. 1. modo rectè intelligatur, ait enim inuentarium de quo in d.l.fin.introductum eſſe in gratiam heredis, & ideo eum cogi non poſſe ad eius confectionem, at verò hoc alterum in gratiam fideicommiſſarij, ob idq; compelli heredem poſſe.

His ita declaratis, tolluntur omnes dubitationes. quandoquidem cum mulier, hæc vti heres inuentarium fecerit, vt in eo dicitur,illa ſe obligauit omnibus pœnis, quæ ad heredis inuentarium pertinent, & eſt in electione fideicommiſſariorum vtram pœnam inferri velint,an.ſ.vt amittat Trebellianam, an vt duplum refundat. Fulg.d.conſ.24.qui in his terminis loquitur.

Quinimò etiã ſi dici poſſet hanc mulierẽ non feciſſe inuentarium vt heredem, nec ad illud faciendum fuiſſe obligatam,adhuc ea teneretur ſtare inuentario, & contra eam operaretur non ſecus, ac ſi ſolemne fuiſſet, vt trad.Bald.conſil.221.in 4.quod conſ. fuit etiam Ang. & eſt relatum inter conſil. Alex. ſub num.70.in 4.& ſeqq. hi doctores de muliere alimentaria,quam certum eſt non teneri ad alicuius inuentarij confectionem. hic tamen non eſt caſus præſens: quandoquidẽ ſiuè fecerit vt fructuaria, ſiuè vt heres, habemus deciſiones in terminis, quibus probatur eam eſſe puniendam iuxta dicta ſuperius: & neceſſe eſt, vt altero horum modorum illa inuentarium fecerit.

Et ità iuris eſſe opinor,rogoque Excellẽtiſſimũ Dominum Iudicem, vt attentè, vt ſolet, omnia hæc perpendat, agnoſcet.n. ea iuri valdè conſentientia.

ARGVMENTVM.

Ex verbis, de quibus in præſenti facti ſpecie, & ſubſtitutione reciproca in Teſtamento appoſita, quamuis addita ſit clauſula codicilaris, non induci fideicommiſſum clarè demonſtratur, & plura ad declarandam vim clauſulæ codicillaris adducuntur,& de illa circa diuerſa tractatur.

SVMMARIVM.

1 Svbstitvtio *fideicommiſſaria continetur in reciproca, quando verba conueniunt, ſed infrà.*

2 *Subſtitutio prima, ex altera declaratur, ſed infrà num.14.*

3 *Filiorum appellatione continentur nepotes in vltima voluntate, vbi diſpoſitio eſt collata in euentum incertum.*

4 *Nepotes etiam ex perſona Aui naſci dicuntur.*

5 *Codicillaris clauſula operatur, vt in reciproca cõtineatur fideicommiſſaria, maximè ſi futurũ tempus reſpiciat, Non tamen eſt ſatis,quòd tractus temporis ſit in prima ſubſtitutione,ſed debet eſſe in ea ipſa, quæ dicitur fideicommiſſaria. num.14.*

6 *Subſtitutio reciproca, ſi fiat in codicillis continet fideicommiſſariam.*

7 *Subſtitutio reciproca, ſecundum communem opinionem*

nienem non continet fideicommiſſum, & plura inferius per tetum de eius interpretatione, niſi iuncta ſit cum compendioſa num.29.

8 *Teſtator non præſumitur depellere filios eorum, quos inſtituit à portione patris.*

9 *Fideicommiſſum non debet eſſe inutile, vt ſi alter det alteri, quantum habuit ipſe.*

10 *Qui, relatiui natura eſt, vt reſtringatur ad ſuperius nominatos.*

11 *Notarij inſcitia, vbi in verbis apparet, & ſequatur abſurda interpretatio, illa nihil operantur, & notarij adiectio, non vitiat diſpoſitionem num.16.*

12 *Subſtituo verbum, directum eſſe, plures contendunt.*

13 *Verba propriè, & in ſenſu efficaciori ſunt capienda.*

14 *Subſtitutiones ſeparatæ, ſeparatam habent naturam.*

15 *Filiorum verbo, quando additur aliquis terminus diſcretiuus, non veniunt nepotes, & exempla afferuntur.*

17 *Bald.in l.1.de cond.& inſtit.declaratur.*

18 *Filij vocati cum patre, dicuntur vocari ordine ſucceſſiuo, quando non ſunt nati, nec concepti caſu ſubſtitutionis eueniente.*

19 *Verba in ſtirpes, & non in capita, in reciproca declarantur, vt debeat ſubſtitutio dici vulgaris in eo caſu, & de intellectu dictorum verborum infrà.*

20 *Reciprocam referri ad filios, & nepotes impoſſibile eſt, quando filij in vno gradu ſubſtitutionis ſũt vocati, & nepotes in altero.*

21 *Soci.iun.Conſi.89.in 3.damnatur.*

22 *Bero.quæſt.104.reprobatur.*

23 *Vulgaris dicitur ſubſtitutio non fideicommiſſaria, quàmuis Teſtator varios gradus in ſubſtitutione complectatur.*

24 *Subſtitutio reciproca non continet fideicommiſſũ, etiam ſi adſit clauſula codicillaris.*

25 *Tex.in l.ſi frater.C.de fideicomm.optimè declaratur, & Accurſ.ibi reprehenditur.*

26 *Confirmari dicitur, quod ſuam retinet ſubſtantiam.*

27 *Subſtitutio compendioſa, ex clauſula codicillari trahitur ad fideicommiſſum.*

38 *Soci.conſi.6.in 3.reprehenditur.*

30 *Subſtitutio vulgaris tantum, dicitur ſic concepta, Gaium inſtituo, eiq́ Sempronium ſubſtituo, vti verbo communi facta, & eſt veriſſima opinio, ſi non ſint addita verba tractum temporis denotantia, vel niſi ex certis coniecturis aliud poſſit probari.*

31 *Cra.Conſil.22.in pri.notatur.*

32 *Clauſula codillaris non operatur quo ad fideicommiſſum, niſi concurrat mens Teſtatoris, & plura de ea num.ſeqq.*

33 *Subſtituo verbum non refertur ad fideicommiſſũ propter clauſulam codicillarem, quaſi ea mentem Teſtatoris tantum declaret.*

Curt.iu.Craue.Grat.& alij, notantur.

34 *Codicillaris clauſula concepta per verbum, non valebit, non trahit reciprocam ad fideicommiſſum, quàmuis videatur reſpicere futurum tẽpus, & declaratur.*

35 *Clauſula codicillaris, in teſtamentis hominis illiterati non inducit fideicommiſſum, & plura de ea.*

36 *Clauſula codicillaris non habita in conſideratione, quàmuis concepta per verba futuri temporis, vt inducat fideicommiſſum, à quam plurimis.*

37 *Codicillaris clauſula inducit fideicommiſſum in reciproca, quando illa fit in codicillis, ſi adſunt verba futuri temporis.*

38 *Fideicommiſſum non extare in dubio pro Poſſeſſore eſt pronunciandum.*

39 *Codicillaris clauſula non habet effectum, quando ſubſtitutio reciproca eſt æqualis.*

CONSILIVM LVIII.

PRAESENS facti ſpecies difficultate non caret: Agitur enim de mente teſtatoris interpretanda, in qua plerunque viri Doctiſſimi falluntur, dum per ſubtilitatem nimiam illam volunt, & extendere, & cohibere, vt per Bald.l.precibus.nu.13.C. de impub. Et ſi qñ incidit controuerſia ex ſe dubia, hæc ſanè ob varietatem opinionum maiorem incipit habere dubitationem. Quarè, & ſi ipſe aliàs conſueuerim, omiſſa in vtranque partem diſputatione, breuiter, & ſyncerè quid ſentiam, explicare, volui nũc aliorum ferè omnium morem ſequi. Quæritur an hoc caſu reciproca contineat fideicommiſſaria, & quòd contineat primo facit
1 † quoniam verba optimè conueniunt, ibi, quos inuicem ſubſtituit, Nam verbum ſubſtituo commune eſt, aptum vtrique ſubſtitutioni l. nam hoc iure. de vulg. & pupil. & tradunt Bart.& cęteri.in l.centurio.d.titulo. Quarè cum à verbis mens deprehendatur. l.labeo.de ſupp.leg.& hodiè ſit abolita omnis ſolemnitas verborum.l.quoniam. C. de teſta.l.2.C.commu.de leg. videretur fideicõmiſſum contineri.

Secundò quia vulgatiſſima eſt iuris regula ex pręcedentibus ſequentia declarari. l. ſi
2 ſeruus.§.fin.de leg. pri. Et primam † ſubſtitutionẽ ex altera.l.1.C.de inſt.& ſubſt.Bar.l. vlt.ad Trebel.Rui.cõſil.3.& conſil.168.in 2. Soc. iun. conſil. 66. in 3. cum ſimm. Atqui ſubſtitutio præcedens eſt fideicommiſſaria, quia poſt mortem Domini Ioannis filij ſunt ſub-

ſubſtituti: Ergò & ſubſequens.

Tertiò hoc ſuadent verba illa, In ſtirpes, & non in capita, quæ hoc ſenſu videntur accipienda, vt nepotes etiam ipſi ſint ſubſtituti,& debeant inuicem ſuccedere per fideicōmiſſum in ſtirpes.

Quartò idem probare videntur illa alia verba, Omnes filios maſculos, quia in vlti-
3 ma voluntate† ſi collata ſit diſpoſitio in euētum incertum, filiorum appellatione continentur nepotes. l. Gallus. §. inſtituens. Vbi omnes de lib.& poſthum. Nec videntur obeſſe, quæ ſequuntur ibi, dicti Ioannis, & Do-
4 minæ Chryſeidis, quia & nepotes † dicuntur naſci ex corpore Aui.l.1.& ibi Bal. & alij C.de condi.in ſer.cum ſimm.

Quintò quia, quicquid ſit vbi ſimpliciter facta eſt ſubſtitutio reciproca in teſtamento, ſaltem vbi adiecta ſit clauſula codicilla-
5 ris, † in ea fideicommiſſum quoque continetur.l.ſi frater.vbi Caſtren. Rapha.& Cor.C. de fideicomm. & latè hoc tradunt Soc.conſil.6.in 3.Pariſ.conſil.41.in 2.qui videtur teſtari de communi. Craue.conſi.22.& conſil. 210. Cur. iun. conſil. 48. & conſil. 139. Gallia.d.l.centurio.num.299.Idem enim eſt ſubſtituere in codicillis,vel clauſulam codicillarem adijcere. Fulgo.conſil.43. ſicut er-
6 gò fatentur omnes, ſi reciproca fiat † in codicillis, fideicommiſſum ea cōtineri.l.ſeguola ad Treb.Bar.Ang.& Imol.l.huius.de vulg. ità & hoc caſu.

Sextò ſaltem hoc videtur recipiendum, quando clauſula hæc futurum tempus reſpicit, vt hic. ſic enim conciliando opiniones diſtinguunt Rip.d.l.Lucius.num.44.& Cag. l.precibus. num. 198.C. de impub. & eſt de mente Grat.reſpon.8. in 2.& communem citat Soc.iun.conſil. 166. in 2.& obiter ità diſtinxit idem conſil. 100.num.14.in 3.

His tamen minimè obſtantibus contrariam ſententiam, vt veriorem amplector. Probatur autem ſolidiſſimo fundamento,
7 quia reciproca ſubſtitutio ſecundum † communem opinionem, non continet fideicommiſſum,vt per Bart.& cęteros in d.l.Lucius. & l.in teſtamento.C.de mil.teſta.& Iaſ.conſ. 134.in pri.qui ait neminem ab ea diſſentire: communem etiam dicunt Pariſ.conſil.82.in 2. Gozad.conſil.80.num.4. Bertran.conſil. 297.in pri.qui temerarium ait, ſi quis ab ea in iudicando recedat,in conſil.82. in altera parte prima.& Iaſ.multos citat in d.l.Luci⁹. qui licèt aliqua in contrarium adferat, tam ibi,quàm in d.l.in teſtamento. Tamen Vaſqui. nouiſſimè de infor.ſubſt.lib.2.§.11.n.9. reſpondet omnibus eius rationibus, & concludit à veterum probatiſſima ſententia, nō eſſe recedendum, quam innumeri, varijs in locis, ſequuntur, quos ipſe in gratiam breuitatis omitto.

Secundò adducor vrgentiſſima coniectura. Namque ſi fideicommiſſum hîc eſſe diceremus inter filios D. Ioannis, & Dominæ Chryſeidis, qui inſtituti ſunt, conſequeretur,vt etiam ſi vnus ex filijs liberos ſuſcepiſſet,hereditatem tamen fratri reſtituere,illis excluſis, fuiſſet coactus:quia tacita illa legis conditio, de qua in l.cum auus. de condi.& demon.& l.cum acutiſſimi.C.de fideicomm. non habet locum in extraneis,quales hi ſūt, vt per glo.& Docto.vtrobique. Sed hoc ab-
8 ſurdum eſt, vt teſtator filios † eorum, quos inſtituebat, à patris portione voluerit depelli, gloſſ. in d.l. cum acutiſſimi. quæ communis eſt, nec vlla ratio poterat eum permouere,ergò. Nec obijciat quis filios etiam filiorum eſſe ſubſtitutos patribus,& ideò ceſſare hanc obiectionem, quia inferius reſpondebo,& oſtendam, quòd quatenus vocati ſint, eſt ſubſtitutio vulgaris, non fideicommiſſaria.
9 Tertiò quia, Inutile foret † prorſus hoc fideicommiſſum, nam ex quò nullum huic ſubſtitutioni tempus adiectum eſt, ſtatim cogeretur alteri alter reſtituere,& tantū daret quantum caperet, & in terminis ità arguit Aret. in l. ſi plures. de vulg. & ſequitur Dec.l.in teſtamento.num.5.C.de mil. teſt.& Rip.d.l.Lucius.num. 41. nec dicatur conditionem mortis ſubintelligendam eſſe,vt per Alexan.conſil.209.in 6. quia vel malè loquitur,vt docet Rui.conſil.7.num.12.in pri.vel procedit eius deciſio,quando ſubſtitutio eſt inter liberos,in qua ineſt tacita conditio,de qua in dicta l.cum auus.aut eſt expreſſim addita clauſula vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum,vt declarat Soc.iun.d.conſil. 100.num.50.in 3.qui ſic Alex. intelligit, in cuius caſu addita erat huiuſmodi clauſula. Quarè non eſt capienda interpretatio hîc, ex qua nullus actus inſurgat, vt eueniret, ſi fideicommiſſum hac reciproca contineretur.

Quarto, & vltimò ex verbis teſtamēti res clara redditur. Nam poſtquàm teſtator filios omnes ſubſtituit, ſubijcit, quos dictorū D.Ioannis,& Dominę Chryſeidis filios inuicem ſubſtituit, æqualiter, & ęquis portionibus,in ſtirpes,& non in capita. Conſidero, quòd hęc ſubſtitutio eſt relata ad ſolos filios
10 inſtitutos,vt indicat illud relatiuum,quos, † cuius natura eſt, vt reſtringatur ad proximè nominatos.l.1.vbi Bar.C.de ſum.tri.l. ea tamen. de leg. 3. ſi ergò in inſtitutione ſoli filij comprehendebantur, idem erit in ſubſtitutione,

tione, & verba illa inferiora, in ſtirpes,
non poſſunt inducere ſubſtitutionem cōtra
naturam orationis,ſed potius, vt infra dicā,
vel, vt ineptè adſcripta, nil operabuntur;
vel illam habebūt interpretationem de qua
infrà. Præterea, & ſi diceremus ex illis in-
cludi nepotes,tamen non video qui nam sū-
ſus poſſit inſurgere. nam nepotes inuicem
inter ſe nō ſunt ſubſtituti,quia cum honora
ti non ſint, grauari nec poſſunt.l.ab eo. C.de
fideicomm. Nec etiam ſunt ſubſtituti filijs,
quia inuicem non eſſent ſubſtituti, vt exi-
gunt verba. Satius, ergo eſt, vt eſſe hęc ad
11 dita ex notarij inſcitia † dicamus, & nil ope
rari, quia quoquo nos vertamus, abſurda
eſt interpretatio, vt in his verbis concludit
Cur.iun.conſil.43.circa fi. Et cū hæc ſint re-
ceptiſſima tantum ſupereſt,vt contraria diſ-
ſoluantur.

Non obſtat ergò primò, quòd verbū ſub-
12 ſtituo † ſit commune, quia imò plerique ex
recentioribus illud eſſe directum affirmant
Alci.in Rub.de vulg.num.10.Vig.§.qua ra
tione.num.18.de pupil.& ipſe aliàs latè de-
fendi.

Secundò reſpondeo, quòd licèt verbum
hoc commune ſit, tamen in reciproca non
continetur fideicommiſſaria, quia verba de
13 bent accipi propriè † & in ſenſu efficaciori,
l.2.§.qui in perpetuum. ſi ag.vect.l.hoc lega-
tum.de leg.3.& tradit Soc.in l.1.de vulg.nu.
2.Et ſubſtitutio ſemper iudicatur potius di-
recta, quàm inflexa.cap.ſi pater.de teſta. in
6.& dixi in d.l.centurio. Et formula huiuſ-
modi, directis, non obliquis ſubſtitutionib⁹
à I. C. attributa eſt.d.l.iam hoc iure.de
vulg. & dicam poſt.

Nō obſtat ſecūdò, ꝗ ex altera ſubſtitutio
14 ne altera declaretur,quia imò ſęparatę† ſub
ſtitutiones, ſęparatam quoque naturam ha
bent. Alexan. conſil.18. in 7. Roma.con-
ſil.503.& tradit Rui.in conſil. 92. num. 7. in
2.& conſil.19.num.11.in 3.qui Alex.& alios
citat,& Docto. paſſim.

Tertiò non obſtant verba illa, in ſtirpes,
& non in capita. Quia reſpondeo primo,&
ſupra attigi, quòd illa ſunt inepta, & à rudi
Tabellione inſerta: Namque cum filij tan-
tum ſint ſubſtituti, inter eos datur omninò
ſucceſſio in capita ſolum, verè enim filij nō
nepotes ſunt vocati. Siquidem quotiès ter
15 minus aliquis diſcretiuus additur verbo† fi-
liorum, tum nepotes non ſignificantur Bal.
conſil. 167. in 4. Sicut etiam quando dici-
mus filios ſuos,non intelligimus nepotes. l.
cum pater.§.hereditatem. vbi gloſ. de leg.2.
Soc.d.§.inſtituens.in fi.Deci.conſi.465.Nat.
conſil.164.num.31. Quarè cum dictum ſit
in ſubſtitutione, tàm natos, quàm naſcitu-
ros ex eo Domino Ioāne, & Domina Chry-
ſeide, quæ verba cauſam proximam notāt.
l.ex hoc. de iuſ.& iu.maximè ob ſequentia,
d.D.Ioannis vxore, & natos, de nepotibus
non intelligemus. Indicat enim ſe ſenſiſſe
de his, qui ex eo matrimonio naſcerentur,
ex quo eos, qui iam nati erant inſtituit, nè
eadem determinatio ad diuerſa referatur.
d.l.iam hoc iure. Et in terminis,quòd vbi di
citur filium, qui naſcetur ex eo, non com-
prehendatur nepos, eſt tex. & ibi Bar. in §.
idem credendum.l.Gallus.de liber.& poſth.
& plenius idem Bar.in d.§.inſtituens. vbi, &
Imo.& per Soc.in his terminis conſil.104.in
prin.in 3. Et ideò adiectio illa Tabellionis,
16 † non vitiat ipſam diſpoſitionem. Bal.l.Im
perator.de ſta.hom.plenè Cagno.in l. libra-
rius.de reg.iur.

17 Nec obſtat deciſio Bald.† in d.l.1.de con-
di.inſt. quia illa non habet locum in diſpoſi
tione,ſed in conditione,vt pulchrè declarat
idem Bald.conſil.13.in 3.& latè per Soc.cō-
ſil.73.num.19.in 4.& in terminis noſtris di-
cto conſil. 104.vbi cum teſtator inſtituiſſet
omnes, & quoſcunque filios natos, & naſci-
turos ex ſe,& ex quacunq; vxore, reſpondit
nepotes nō comprehendi, vt per eum, quod
ſaltem verum eſt, vbi verbum,filij, ad extra
neos relatum ſit, vt per eundem Bald.conſi.
487.in 2.vel filij,ac nepotes eodem tempore
viuant,vt hic. Imol.d.§.inſtituens,nu.48.&
dixi alias: Præterea & ſi in prima ſubſtitu-
tione ipſos nepotes comprehenſos eſſe dica
mus,adhuc nullum ſubeſt fideicommiſſum.
Si enim filiorum appellatione nepotes com
prehendimus, illi aut ſimul cum eorum pa-
tribus ſucceſſiſſent iuxta communem Doct.
ſententiam in d.l.gallus.§. quidem; qui vo-
lunt vbi non ſimus inter deſcendentes, qui-
bus ex Aquilij formula conſulitur, patrem,
& filios vnà vocari aduerſus Bar.ibi. aut ve-
rò (quod verius eſt) ordine ſucceſſiuo, eos
vocatos dicimus, cum nec nati, nec conce-
18 pti † eſſent quando caſus ſubſtitutionis eue-
nit,vt per Alexan.conſil.13.in 4.Corn.conſ.
23.num.12.in pri.qui dicunt inſpici tempus
euenientis conditionis, vt ſimul vocari poſ-
ſint, cum alijs relatis à Rub.d.§.quidam.nu
me. 16. Et vtrum horum accipiamus, res
caret difficultate. Namque ſi dicimus ſub-
ſtitutos eſſe cum patribus, verba inferiora,
quos inuicem ſubſtituit, hunc haberent ſen
ſum, quos filios, & nepotes inuicem ſubſti-
tuit,ex quibus verb.ſi fideicommiſſum indu
ctum eſſe intelligimus,vt ex aduerſo ſuppo-
nitur,ſubſtituti erunt inuicem nepotes cum
filijs,adeò vt ſi moriatur vnus ex filijs,etiam

ſi filios habuerit, debeant & alij filij,& nepotes ei ſuccedere ob reciprocam, quæ omnes vocat æqualiter, quod planè abſurdum eſt, cum ſit æquum,vt qui liberos reliquit, alios in ſua portione non habeat heredes cum illis.

Rurſus, quod magis eſt, inane eſſet fideicommiſſum, quia purum,& tantum vnus daret, quantum acciperet. nam nulla adiecta eſt conditio, vt dixi prius.

Tertiò non conueniunt verba ſequentia, in ſtirpes, & nõ in capita,quia imò cum omnes inuicem ſint ſubſtituti, ſaltem filij in capita ſuccedere inuicem potuiſſent, quod tamen verba negant,dum in ſtirpes, & non in capita ſucceſſionem conſtituunt. Si verò dicimus (quod verius eſt) nepotes ordine ſucceſſiuo vocatos,tunc etiam non eſt tractãdum de fideicommiſſo,quia quo ad primam ſubſtitutionem hic erit ſenſus, vt D. Ioanni ſint ſubſtituti filij, vel ſi ipſi non erunt heredes, nepotes per vulgarem, iuxta not.in d. §. quidam;quò verò ad alteram reciprocam interpretabimur, quos inuicem ſubſtituit, in
19 ſtirpes,† & non in capita,vt ſit vulgaris inter ipſos filios,& ipſos etiam nepotes. Inuicem erant ſubſtituti filij, & nepotes, nepotes autem intelligebantur vocati per vulgarem, ſi filij non ſucceſſiſſent,at ſi alij filij,vno aut repudiante, aut nolente adire, ſuperfuiſſent, non erat diſpoſitum;addidit reciprocam, vt ſcilicèt inuicẽ vulgariter ipſi filij ſuccedãt, quod etiam ad nepotes protraxit Teſtator, per ea verba, in ſtirpes,& non in capita, vt ſcilicet & ipſi nepotes inuicem ſint ſubſtituti vulgariter, & ſic verba hæc inferiora referentur ad duas ſubſtitutiones filiorum,& nepotum,ordine ſucceſſiuo factas,& verba, in ſtirpes,ad ſolos nepotes pertinebunt, qui tamen nunquàm inuicem ſuccedent, niſi ex prima ſubſtitutione vocentur,vt in terminis tradit.Alexan.conſi.24.in 3.vbi Addens, & Rui.conſil. 114.in prin. in ſecundo.

De fideicommiſſo autem tractari non poteſt, tum quia ſicut nepotes vulgariter tantum ſunt ſubſtituti filijs, ita & ipſi filij, & nepotes inuicem,vt prima ſubſtitutio declaret ſequentes, vt in hac materia arguit Soc. dicto.§.quidam. num. 10.tum quia, vt dixi, fideicommiſſum eſſet inane, & vnus tantum daret, quantum acciperet, cum nulla verba ſint in teſtamento, quæ habeant tractum tẽporis, illa enim,in ſtirpes, & non in capita, non eum habent ſenſum, vt filij ſint grauati reſtituere nepotibus,vt ex aduerſo ſupponitur,ſed reſpiciunt tantum nepotes ipſos inuicem. etenim cum filij in vno gradu ſubſtitutionis vocentur, nepotes in altero,impoſſibi
20 bile eſt, quòd reciproca † ſubſtitutio referatur ad filios,& nepotes, quaſi nepotes filijs, & filij nepotibus ſint inuicem ſubſtituti. vt in terminis arguit Soc.iun.dicto conſil. 106. num.42. & 43.in tertio. Et ex his conſtat, quòd & ſi nepotes hic vocari admittamus, neque enim multum moror, tamen non ideò fideicommiſſum inducitur. Sed erit ſenſus primæ ſubſtitutionis,vt ſi aliquis ex filijs præmoriatur non adita hereditate, tunc in locum eius nepotes ſuccedant, in ſtirpes tamen, ità vt mortuo Domino Ioanne, & ipſi fideicommiſſum conſequantur. Alterius autem ſubſtitutionis, vt pariter inuicem ſuccedant vulgariter in ſtirpes, & non in capita. Alius etiam poteſt eſſe ſenſus dictorum verborum,in ſtirpes,& non in capita, vt inuicẽ dicantur ſubſtituti filij cum nepotibus, vt.ſ. ſit reciproca hoc modo, quia vni filio alius, & eius filij ſint ſubſtituti,& è conuerſo,vt in terminis declarant Soc. conſil.69.nu. 2.3.& 4.in 3.Dec.conſi.465.nu.15.& Soc.iun. conſil.81.num.12.in 3.& ſecundum hanc interpretationem erit etiam vulgaris, quia nulla ſunt verba, quę habeant tractum temporis, ex quibus poſſit inferri ad fideicommiſſariã. Et ex his certum eſt,quòd ſi nepotes eſſe vocatos admitteremus,tamen non ſequitur, q fideicommiſſum reciprocum ſit inter ipſos, ſed erunt tãtum vulgariter ſubſtituti,ex his, quæ ſuperius deducta ſunt, & inferius etiam ſubijcientur.

Nec obſtãt aliquæ deciſiones,quæ in contrarium poſſent citari. & primò non obſtat deciſio Rui.conſil. 130. num. 3. in 3. vbi ille propter verba hęc,in ſtirpes, dicit vocari nepotes. Nam reſpon. quòd ibi erat ſubſtitutio compendioſa,ſi decederent ſinè filijs maſculis in infinitum,& erat prohibita alienatio,ac alia concurrebant,quæ ille cõſiderat.

21 Non obſtat etiam conſ.Soc.† in.89. num. 15.in 3.vbi cum teſtator dixiſſet, Sixtum, & Franciſcum inſtituit, ſubiecit, & ipſos inuicem ſubſtituit in ſtirpes, & non in capita in infinitum. Nam reſpondeo, primò, q is perperam cõſuluit,nam illa verba,& ipſos,quæ ſunt perſonalia reſtringebant ſubſtitutionẽ ad filios nominatos,& ſic ocioſa erant ſequẽtia,in ſtirpes, & non in capita,vt per Cur.d. conſil.42.& ob id rectè Soc.num.20.d.conſ. non audet omnino affirmare,quòd per fideicommiſſum nepotes ibi eſſent vocati.

Secundò reſpondeo,quòd in eo caſu erãt illæ dictiones,in infinitum,quę oſtendebant euixam mentem teſtatoris,vt conſiderat ipſe Soc.num.17.& quæ habent tractum in futurum,

Digitized by Google

turũ m,quod non eſt in noſtra ſpecie.
22 Nõ obſtat etiam,ꝙ à Bero.† diffinitum eſt
q.104.vbi cũ quis Caiũ inſtituiſſet, & filios
eius maſculos in capita,& non in ſtirpes ſub
ſtituiſſet.reſpondit ob illa verba,quæ plures
gradus continent,induci fideicommiſſum.
Nam reſpon. quòd is malè loquitur, quia &
ſi teſtator cõplexus ſit varios gradus in ſub-
ſtitutione, & ſic deſcendentes omnes ſubſti-
23 tuerit,tamen eſt vulgaris,† non fideicommiſ
ſaria:vt concludunt Docto.communiter, in
d.l.Gallus.d.§.quidam.& latè tradit nouiſſi-
mè Menoch.conſ.85.num.60.& ſequen.vbi
hanc opinionem multis rationibus confir-
mat,& inferius ego dicam,& ideò in caſu Be
ro.erat vulgaris non fideicommiſſaria,& ob
id cum agnoſceret ille, quòd falſa erat ſua
aſſertio, confugit ad aliam rationem. nu. 6.
nempè, quòd clauſula vulgariter pupillari-
ter, & per fideicommiſſum, poſita in vltima
parte teſtamenti,erat referẽda ad hanc ſub-
ſtitutionem,vt per eum,alioqui,vt dixi, peſ-
ſimè reſpondiſſet,quia verius eſt,& ſi deſcen
dentes, vel liberi abſq; tractu temporis ſint
ſubſtituti,eſſe ſolam vulg. vt per Soc. Deci.
Rui.& aliòs inferius citandos. Præterea Be
ro. imprudenter loquitur, quia verba dice-
bant in capita,& non in ſtirpes,ſicque exclu
debantur nepotes, & mirum eſt cum ità de
ſipuiſſe niſi mendum ſit in codice. Minùs
obſtat conſilium Pariſ.36.num. 3.& 4. in 2.
quia,vt ex principio conſil.patet,non ſolùm
filij,ſed & liberi, ſeu deſcendentes erant vo-
cati, quibus optimè conueniunt verba illa,
in ſtirpes.

Vltimo non obſtat,quòd clauſula codicil
24 laris † porrigat reciprocam ad fideicommiſ
ſum,vt per Soc.& alios,de quibus ſupra, &
verè tota hinc pendet huius conſultationis
difficultas. Quia reſpondeo ipſe, contrariũ
eſſe verius.Sed vt magis veritas ipſa eluceat,
de hac re latius differendum eſt. Planiſſi-
ma, & certiſſima eſt concluſio in reciproca
non contineri fideicommiſſariam, vt dixi
prius. Soc.in dicto conſil.6. hoc non habe-
re locum ait addita clauſula codicillari, &
citat Fulgo.& Corn.in d.l.ſi frater. Sed cer
25 tè ille † tex.quo ipſi adducuntur, nihil pro-
bat: tantum ibi dicitur,quòd ex ſubſtitutio
ne pupillari,hereditas non defertur,mortuo
poſt pubertatem filio. Sed ſi verbis fideicõ
miſſi confirmata eſt (ſcilicet hereditas ipſa)
rectè fideicommiſſum petitur: Neq; enim,
verbum; confirmata,referendum eſt ad ſub
ſtitutionem pupillarem; ſed ad hereditatẽ:
& hoc probat regula, quæ habet, ad proxi-
ma debere fieri relationem. l.ſi idem. in fin.
de iur.omn.iud.& quia hęc loquendi formu
la, confirmare ſubſtitutionem pupillarẽ ver
bis fideicommiſſi, eſt abſurda nimis, Illud
26 enim dicitur confirmari, † quod ſuam reti-
net ſubſtantiam.l.ſi donatæ. §.primo. de do-
na.inter vir.& vxo.& tradunt Bart.& cęteri.
l.moræ.de iur.omn.iud.& pulchrè Rui.conſ.
12.num.18. in 3. ſed hic pupillaris in fidei-
commiſſariam conuerteretur. at verò con-
firmare hereditatem rectè, & latinè dicimꝰ.
Quarè Accur. illic malè interpretatus eſt:
quia ibi definitur tantum ſi fideicommiſſum
relictum eſt, illud deberi.

Rursùs & ſi Accurſianam expoſitionem
recipimus, Tamen ille text. nihil adhuc pro
bat. Etenim ſubſtitutio ibi concepta erat,
ſi ſinè liberis deceſſiſſet, vt dicitur, illic, &
addita erant verba, intra pubertatem, quo
caſu certum eſt, illam eſſe pupillarem, vt
per gloſſ. & Docto.in l. precibus. C. de im-
pub.& dixi in l.centurio. ſubijcit tex.ſi con-
firmata ſit ſubſtitutio verbis fideicommiſſi,
& fideicommiſſum deberi, hoc eſt ſi ſubſti-
tutio facta ſit ſinè temporis præfinitione, vt
rectè idem Fulg. ibi intelligit, & conceptio
erit talis, ſi heres erit, & ſinè liberis deceſſe-
rit, vel etiam ſi adiecta ſit dictio, quandò-
cunque, vt per glo.vlt. ibi. Quam Bart.Bal.
Alb. & Saly. probant, & ſecundùm has in-
terpretationes non agit ea conſtitutio de re
27 ciproca,ſed de compendioſa,quæ † certè ex
clauſula codicillari trahitur ad fideicõmiſ-
ſum,vt l.ſcęuola. ad Trebell.Bald. & Ang.l.
verbis. de vulga. & Iaſ. l. eam quam. C. de
fideicomm. Rip. d.l.centurio. num.88.De-
ci. poſt cęteros. l.precibus. num. 18. C. de
impub. & ita Caſtren. illum tex. intelligit.
Ex ea ergò conſtitutione probabitur dire-
ctam pupillarem inflecti ob dictionem, quã-
docunq;: vel ſi ſinè temporis præfinitione,
ſub conditione,ſi ſinè liberis morietur, ſcri-
pta fuerit, vel ſi dictum ſit, cum deceſſerit,
ſemper enim de mente conſtat; non autem
aliquid quo ad reciprocam deſumetur.
28 Quò fit, vt Soc. temerè † nimis,in d. con-
ſi.6.has Docto.deciſiones in ſuam opinionẽ
detorſerit. Ibi enim de reciproca nullõ mo
dõ fit mentio ſecundum eos. Nec video ip-
ſe quomodo ſupponat is factam eſſe ſubſti-
tutionem huiuſmodi inter eos fratres, cum
text. tantum de pupillari loquatur, & ideò
cò de vera, & expreſſa generaliter, & tacita
ſpecialiter, qualis eſt contenta in recipro-
ca, ſecundùm communem ſententiam, vt
per Bart. in d. l. Lucius, & paſſim, niſi for-
tè aliquis Socino reuelauerit vtrũq; fratrẽ
fuiſſe impuberem,& ambos inuicem ſubſti-
tutos,

tutos.nullam ergò habet is pro ſe auctorita-
tem.

Quòd ſi ei concedamus ibidem factam
fuiſſe reciprocam, tamen adhuc nihil pro-
baris tex.quia ſiuè Fulg.& Corn.ſequamur,
ſiuè gloſſ. & cęteros, ſemper reciproca erit
29 coniuncta cum compendioſa,quo caſu† cer-
tum eſt ea contineri fideicommiſſariam.
Bart. d. l. centurio. & alij poſt eum. Ang.
conſil.151. & conſil. 307. Caſtren. l.ſecun-
da.C.de impub. Soc.conſil.269.in ſecundo.
Areti.conſil.37. Anan.conſil.46. Dec.con
ſil.86.& conſil.318.& conſil.205.& l. in Te-
ſtamento.num.3.C.de mil.teſta. Pariſ.con-
ſil.41.in ſecundo. Itaque non ob recipro-
cam, ſed ob compendioſam ineſt fideicom-
miſſaria in d. l. ſi frater. Ex quibus conſtat
Soc. loqui ſinè aliqua auctoritate.

Ideòque plerique indiſtinctè ſcripſerunt,
30 ſi ita quis ſubſtituat,† Gaium inſtituo,eique
Sempronium ſubſtituo, vulgarem tantum
comprehēdi,non fideicommiſſariam. Com.
d.l.Gallus.§. quidam. num. 8. & 9. & l. cum
ità §.in fideicommiſſo.num.4.verſic.item vi-
diſtis.de leg.2.& conſil.119. Caſtren.conſi.
159. num. 1. & num. 4. in pri. & conſil. 351.
num.5.& conſil.434.in ſecundo. Corn.con
ſil. 17.num. 1.in quarto. Areti. dicto §. qui-
dam.num.7.verſic.aduertè. Vbi in terminis
agit de ſubſtitutione verbo communi facta.
& ibidem Alexan.idem conſil. 22. per tot.&
conſil.24.num.4.in tertio.& conſil. 13. in 4.
Ant.Prat.conſil. 14.inter conſilia. Alexan.di
cto libro. Soc. conſil. 113. num. 2.in pri,&
conſil. 12.num.15.in 3.& conſil.73.num.17.
verſ. aliquando.in quarto. Deci. conſil.95.
conſil.205.num.5.conſil.228.num.ſecundo.
conſil.248.& conſil.384. Ruin.conſi.92.nu.
5.& conſil.96.num. 10.& conſil.99. num.13.
& conſil.100.num.3.& conſil. 102.num.8. &
conſil.114.in prin.in ſecundo. Vbi optimis
rationibus hanc ſententiam probat.& dicto
conſil.19.in 3. Pariſ.conſil. 39. in 3. per to-
tum. & latè Menoch. qui reſpondet omni-
bus obiectis d.conſil.85.num.74.& ſeqq.vbi
ſingulos caſus examinat, vt per eum. Et
quæ veriſſima eſt ſecūdùm omnes,ſi qua ver
ba non adijciantur tractum temporis deno-
tantia, vt nulla hic eſſe ſuperius probaui.
Craue.conſil.22.& conſil.131.Soc.iun.dicto
conſil.81.& conſil. 136.in tertio. cum alijs,
de quibus per eos,& per Couar.in cap.Ray-
nutius.§.2.ad finem. de teſt.vel niſi ex conie
cturis certis aliud probari poſſit, vt quia a-
gnationis rationem habuerit teſtator Ruin.
conſil.164.num.8.& 9.in tertio. Docto. er-
gò omnes ſupponunt talem ſubſtitutionem
eſſe vulgarem, & credendum eſt, plurimos
ex eis conſuluiſſe de teſtamentis, in quibus
codicillaris clauſula adſcripta foret:quādo-
quidem hodie nemo vnus illam prætermit-
tit. Propterea Soc.ipſe dicto §.quidam.in fi.
non eſt auſus hoc caſu tantum tribuere clau
ſulæ codicillari, ſed cogitandum dixit. Et
idem Soc.dicto conſil.12.num.16. in tertio.
conſiderauit huius clauſulæ vim, vbi ſubſti-
tutio tractum temporis haberet.& quamuis
Alci.dicto.§.quidam.nu. 29. & nonnulli alij
recentiores hanc clauſulam,in hac verborū
formula perpenderint,tamen non alium ci-
tant,quàm Soci.dicto conſil.6. cui ſupra re-
ſponſum eſt,& quem Alc.idem reſponſ.548.
improbat,& Galia.etiam.d.l.centurio. alle-
gat.Soc.conſil.12.in 3.& conſil. 94. in quar-
to, qui de compendioſa tractat, & ideò ad
rem non facit.

Verèque clauſula ea non poteſt hoc indu
cere,vt infrà apparebit. Neque obſtat,quod
ſicut Ioannes eſt ſubſtitutus per fideicom-
miſſum,& filij etiam intelligantur ſubſtituti
eodem modo,vt arguit Soc.dicto.§.quidam.
num.10. Nam reſpondeo, quòd non eſt ſa-
31 tis † quòd tractus temporis ſit in prima ſub-
ſtitutione, ſed oportet, quòd ſit in ea ipſa,
quam volumus eſſe fideicommiſſariam, quic-
quid malè dixerit Craue.dicto conſil.22.nu.
7.qui melius locutus eſt dicto conſi.131.nu.
4.& idem voluerunt Alexan.dicto conſi. 13.
nu.7.& Soc.in eodem caſu dicto conſil. 113.
num.14. Rub.dicto.§.quidam.num.70.Me-
noch.dicto conſil.85.num. 84. qui nomina-
tim.num.97.improbat Craue.in vtroq; con-
ſilio allegato. Quo fit, vt quamuis admitte
remus ſubſtitutos eſſe nepotes, id ad vulga-
rem ſit referendum, non ad fideicommiſſa-
riam, ex prædictis.

Secundò reſpondeo,quòd & ſi probemus
d.conſil. 6. Soc. (qui tamen ſinè auctoritate
loquitur)illud procedit vbi ſubſtitutio reci-
proca pupillarem quoque contineat, qui
non eſt caſus præſens, in quo extraneis eſt
ſubſtitutum. Eſtque inter hęc magna diuer
ſitas, Namque vbi pupillaris ineſt,conſtat
Teſtatorem de ſecundo caſu cogitaſſe, hoc
eſt quando hereditas fuerit adita, & ideo nō
eſt tam mirum ſi ob clauſulam codicillarem
caſus comprehenſus extendatur,ac porriga
tur vltra pubertatem. Sed quòd illa, ex ſe,
& vi ſua, nouum addat caſum, ſi reciproca
vulgarem ſolam contineat, hoc Soc.non di
xit: idque diligenter conſiderandum eſt, quia
ſecundum eum tex.in dicta.l.ſi frater. loqui-
tur in his terminis, quando ſcilicet Teſtator
pupillariter, & vulgariter ſubſtituerat, ſic
etiam Soc. iun. dicto conſil. 66. in ſecundo.
& Grāt.dicto. reſpon. 8. in ſecundo. qui re-

ſpondet in filijs.quod ſi generaliter,id intel-
ligit,malè ſentit, vt dicam infra, & Cagno.
in l.precibus.num. 198. in fin. relata diſtin-
ctione illa, an clauſula ſit concepta per ver-
ba præſentis,vel futuri temporis,& ſubſtitu-
tio,inquit, non refertur ad tempus puberta-
tis ab ipſo initio: & ſic intelligit diſtinctio-
nem procedere, quando pupillaris vulgari
coniuncta eſt.& cum hęc ſcripſiſſem compe-
ri Dominũ Simo. Prætum,qui eſt vnus ex iu
dicibus,ita declaraſſe in ſuo conſil.31. num.
7. & nullus ferè eſt, qui non loquatur in his
terminis,quando de reciproca agitur, quod
à Rip.Cur.iun. & à Galia. conſiderari opor-
tuerat; Et profectò nulla eſt efficax ratio,
ob quam dicendum ſit ſubſtitutionem hãc,
vel eam,de qua in dicto.§.quidam. trahi ad
fideicommiſſum.

32 Namque certiſſimum eſt clauſulam † hãc
non operari niſi mens Teſtatoris concurrat,
vt per Bart.l.1.queſt.4.de iur.cod.& pulchrè
per Bald.in conſil.292. in pri. & conſil. 170.
in fin.in quinto. Et ideò quicquid ex Teſta
mento debebatur,conſeruat ab inteſtato. l.
ex ea.in fin.de teſtam.plenè Cra. dicto con-
ſil.710.& in pulchro caſu tradit Alex. l. cer-
ti. C. de teſt. mil. Atqui ſi quis reciprocam
ſubſtitutionem ità concipiat, Vos inuicem
ſubſtituo,vulgariter tantum ſubſtituit ſecũ-
dum omnes, & eius mens talis à iure præſu-
mitur: ergò ex clauſula codicillari alius ca-
ſus non continebitur,cum ex ea talis exten-
ſio non inſurgat. Soc.conſil.76.in fi.in ter-
tio. Nec dicatur ſaltem ex ea mentem de-
33 clarari,† quaſi tunc verbum, ſubſtituo, ad fi
deicommiſſum referatur,vt per Cur.iun. di-
cto conſil.48.& Crau.dicto conſil.22.& Gra.
dicto reſpon.8.& alios, de quibus ſuprà.

Quoniam reſpondeo, hanc non eſſe verã
declarationem: ſi quidem cum Teſtator hac
formula vtatur, vos inuicem ſubſtituo, iam
lex interpretatur vulgariter ſolum ſubſtitui;
nec id eò tantùm fit,quòd in dubio ſubſtitu-
tio directa ſit potius,quàm obliqua.ca.ſi pa-
ter.de teſta.in 6. cum ſimilibus, vt falſo opi-
natur Gra.dicto reſpon. 8. Sed quia lex vo-
luit conuenire hanc conceptionem vulgari
tantum,& pupillari,quę ſunt verę,& proprię
ſubſtitutiones.d.l.iam hoc iure.de vulg.Bar.
d.l.Lucius.num.20. Caſtren.dicta l.2. C.de
impub. & qui ea vtitur, his tantum caſibus
ſubſtitutionem velle concipere creditur.

Quarè clauſula codicillaris contra eius
naturam mentem extenderet, & ſubſtitutio
ni vulgari,quæ habet locum,non adita here
ditate adijceret fideicommiſſariam, quæ im
propria eſt, & prorſus diuerſa, nec contine-
tur reciproca,niſi ea cum compendioſa con-
iungatur,vt probatum fuit,& profectò quã-
do nullus ſubeſt temporis tractus,impoſſibi-
le videtur,quòd fideicommiſſaria continea-
tur reciproca: quia (vt dixi) tantum vnus da
ret, quantum caperet alius. quod aduertiſſe
oportuit Grat.& qui contra ſenſerunt. Neq;
34 verò dicat quis verba illa,ſi non valebit,†vt
reſpicientia futurum tempus hoc operari,
vt per Rip. d. l. Lucius. cum alijs, de quibus
ſupra. Quia reſpondeo,quòd huiuſmodi di
ctiones referri debent ad diſpoſita in ipſo te
ſtamento,vt dixi,ſi non valet, vel non vale-
bit,ſcilicèt id,quod diſpoſitum eſt, quarè cũ
ex ea formula,inuicem ſubſtituo, nunquàm
fideicommiſſaria inducatur ex ſe, nulla ra-
tione fieri poteſt, vt referantur ad id, quod
ordinatum non fuit: Etenim hoc non eſſet
declarare, ſed addere nouam ſubſtitutionẽ
re ipſa. Nec video ipſe cur ſi Teſtator ità
ſenſiſſet,non dixiſſet hoc in loco ſuo, & pro-
prio,quaſi verò,dum mentis eius declaratio
nem in poſtrema Teſtamenti reijcit, nos in
tantam conijcere voluerit dubitationem.
Rurſus quando Doctor. vim huius clauſulæ
conſiderant, ſemper ei coniugunt mentem
expreſſam Teſtantium, quæ ex verbis liqui-
do colligatur, vt quia dixerint, quandocun
que deceſſerit,heres eſto.verba enim hęc ad
omne tempus æquè referuntur. Sic Bald.
& Ang.dicta l.verbis. ſic cęteri, qui ſemper
de compendioſa locuti ſunt.

Verùm quòd quando mens ambigua eſt,
& magis ad directas,quam inflexas ſubſtitu
tiones verba pertinent, ex interpretatione
iuris,iſta clauſula inducat fideicommiſſum,
nemo dixit,nec vlla ratione probari poteſt:
& hoc eſt,de quo nunc diſſerimus, Vellem-
que, quòd Grat.& Cur.id probaſſent alicu-
ius auctoritate.

Fateor tamen quòd Cur. conſultatio de-
fendi poteſt, quia in ſua ſubſtitutione erant
aliqua verba tractum tẽporis ſignificãtia. Ia
cobum, & Bertholagiam, & poſt eos ſubſti-
tuo,dixerat ille Teſtator,quæ verba pendit.
Cur.num.quarto, & ſexto, vbi enim tractus
temporis eſt a Teſtatore conſideratus,veriſi
mile eſt eum de fideicommiſſo ſenſiſſe, &
clauſula codicillaris,id indicat, vt Cur. ipſe
in fin.dicit, & eodem modo poſſet intelligi.
Cra.dicto conſil. 22. qui num. 7. conſiderat
tractum temporis, & infrà citat Curt.dicto
conſ.48.Gallia.verò.dicta.l.centurio. Rip.d.
l. Lucius. num. 44. Soc. iun. dicto conſil.
166.Pariſ.dicto conſil.41.num.53.aut loqq.
quando eſt coniuucta pupillaris reciprocæ,
aut ſaltem in eo caſu intelligi poſſunt, dum
ferè omnes citant Soc.dicto conſil.6.
Quocirca in mera vulgari contenta in reci-
proca,

proca,aut nullus eſt,qui contradicat,aut ad
modum pauci. Bellon.conſil.58.num.4.agit
de compendioſa. Zanch.in §.cum ita.nu.3.
refert ſimpliciter Soc.d.conſil.6.& ideò non
ſunt adnumerandi his, qui tenent contra no
ſtram ſententiam.

Secundò ipſe animaduerto,quòd uis hu-
ius clauſulæ nobis, qui quotidiæ iuris volu-
mina verſamur, ferè incognita eſt, & de ea
in auth.ex cauſa.C.de lib.pręt.in l.prima.de
iure codi.& alibi Doctor.ſœpè diſputant,in
variaſq́ue ſcinduntur factiones. Quomodò
ergò rudem & imperitum Teſtatorem illius
ſenſum aſſecutum dicemus? & in terminis,
quòd in illiterato homine non habeat effe-
35 ctus hos ita abſtruſos,talis clauſula.† allego
Bertran.conſil.71.in fi.in 3.Rip.l.ſi vnquàm.
quęſt.21.C.de reuocan.dona.& Rub.conſil.
112.

Et hoc eſt etiam ex mente Caſtren. in
conſil.200.in fin.in pri.& conſil.15. in 2.vbi
perpendit Doctorem fuiſſe,qui Teſtamentũ
condiderat. Et hûc confert diſtinctio.Soc.
in conſil.93.num.27.in 4. Galia.in l.ſecun-
da.de verb.oblig.quam probant Rip.d.l.cẽ-
turio.num.84.& Cephal.alios citans conſil.
210.num.48.quod talis clauſula non traha-
tur ad ea,quæ ſonus verborum expreſſim nõ
indicat, & ſi ex mente Teſtatoris illa adijci
velimus,contra Bart.in d.l.prima.de iur.co-
di. Cęterum quòd hic Teſtator vbi lectum
eſt teſtamentum vel intellexerit,vel intelli-
gere potuerit reciprocam in fideicommiſſa-
riam conuerti, nemo ſanus arbitrabitur, &
ideò Dec.in hac reciproca ſubſtitutione,vel
36 ſimili:nunquàm huius clauſulæ † voluit ha-
bere rationem,nec legendo,nec conſulẽdo.
vt in d.l.precibus.num.18. & ibi eum ſequi-
tur Cur.num.38.& dicto.conſil.205.& dicto
conſil.248.& conſil.277.conſi.288.cõſ.292.
conſil.384.conſil. 394. conſil.431.in quibus
locis adducitur optimis rationibus: ſiuè per
verba præſentis temporis,ſiuè per verba fu-
turi cõcepta ſit,& idem etiam defendit Rui.
conſil.159.nu.23.in ſecundo.& Dec.ſequun
tur Rip.d.l.centurio.dicto.num.84.& l.here
des mei.§.fin.nu.9.ad Trebel.vbi non diſtin-
guit,an ſit concepta per verba præſentis,vel
futuri temporis.Et Cur.iun.conſil.139.in fi.
qui aliud putat concurrentibus nõnullis cõ
iecturis.Neuiz.conſil.53.per tot. Alb.conſi.
29.num.9.Soc.iun.conſil.180.num.77.in 2.
& conſi.33.num.31.in 3. Alcia.dicto reſpõ.
548. qui in noſtram ſententiam inclinat, &
Petr.Ant.Ang.conſil.38.& conſil.72.per tot.
ad vlt. vol. vbi ſubtiliter hãc ſententiam ab
obiectis tutatur. Bologn.d.l.centurio.num.
265.vbi ità demum,vult clauſulam codicil-
larem operari, quando conſtat de enixa mẽ
te teſtatoris,vt quia verbis directis vſus ſit in
ſubſtitutione facta poſt pubertatẽ.Et ita plu
res habet hæc opinio, quàm altera: quæ poſ-
37 ſet procedere ſi reciproca † fieret in codicil-
lis.Bart.d.l.Lucius.colum.penul.Areti.dicto
conſil 37.num.7.Bertran.conſi.21.num.2.in
pri.& tradunt omnes in locis præcitatis: tũc
enim de mente conſtat: cum in codicillis di
rectò ſubſtitui non poſſit,ſicuti cum ex clau
ſula codicillari compendioſa in fideicõmiſ-
ſum conuertitur,vt ſupra dictum eſt.At quã-
do in teſtamento clauſula codicillaris adijci
tur,ex quo reciproca valet iure directo, nec
mens certa eſt, aliud dicendum eſt. & Fulg.
in d.conſi.loquitur.de compendioſa,& ideò
nihil obſtat:nulliuſq́ue Doct.auctoritate ful
citur opinio contradicentium. Illud tamen
quod de reciproca ĩ codicillis facta dicitur,
intelligendum eſt ſi qua verba tractum tem
poris ſignificent; Alioqui vel pubertate ex-
piraret,ſi pupillo fiat:vt in d.l.ſi frater.& latè
Iaſ.qui communem dicit.in l.ſi Titio.§. ſicu-
ti.de leg.1.vel fideicommiſſum eſſet purum,
& tum incideremus in argumentationem.
Aret.d.l.ſi plures. de qua ſupra,quicquid di-
xerit Rip.d.l.Lucius.

Tertiò reſpõdeo, quod nemo inficiabitur
ſaltem eſſe dubium,an ex iſta clauſula fidei-
38 commiſſum inducatur,† & ideò pro poſſeſſo
re ſemper contra fideicommiſſarium pronũ
ciandum eſt.Alc.reſpon.98.num.14.reſpon.
484.reſpon.522.num.31.reſpond.528.& re-
ſpon.540.cum ſimilibus.

Quartò (& adhuc magis in ſpecie reſpon-
deo)quicquid ſit in alijs caſibus,hîc certè nõ
poteſt talis clauſula quicquàm inducere.Nã
q́ue mens Teſtatoris omnino deficit, quem
non eſt veriſſimile voluiſſe, ſi aliquis ex filijs
ipſis liberos ſuſcepiſſet, cogi cæteris reſtitue
re,ipſis excluſis,vtq́ue melioris eſſet cõditio
nis,qui nouiſſimus decederet, quàm alij, vt
ſupra dixi: ſanèq́ue à communiter acciden-
tibus, quod argumentum etiam in Teſtamẽ
torum interpretatione à noſtris attẽditur,vt
per Iaſ. l. certi. §.ſi nummos. ſi cer.pet.& per
Euer. in loco à ſoli.videmus quando fiũt hu
iuſmodi fideicommiſſa adijci conditionem
ſi ſine liberis.

Præſertimq́ue hoc recipiendum eſt, quia
inſtituti ſunt in partes æquas, vnuſq́ue tan-
tum fuiſſet accepturus, quãtum daturus, vt
latè docui. Et in terminis quòd hęc clauſu
la codicillaris non habeat effectum,quando
ſubſtitutio huiuſmodi eſt æqualis,eſt text.in
l.ab omnibus.§.ſi Titius.de leg.primo. & ibi
dem Bart. hoc expreſsè adnotat. Plane-
q́ue ſola hæc ratio ſufficeret,cum non appa-

reat aliquo modo voluiſſe Teſtatorem in tẽpus mortis differri, vt ſuprà dixi.

Quarè concludo Illuſtrem Dominam Iuliam Ream abſoluendam eſſe à petitis per Illuſtres Actores Ziliolos: & ita iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR de materia præcedentis conſil. De clauſula ſcilicèt codicillari, & quòd ex ea non inducatur fideicommiſſum in caſu, de quo agitur probatur.

SVMMARIVM.

1 RELATIVI, *quos, natura eſt, vt referat eos tantum, de quibus ſupra actum eſt.*
2 *Inſtitutis filijs, & nepotibus, filijs non adeuntibus, nepotes ex vulgari admittuntur.*
3 *Diſpoſitio, quæ ſemel in filijs locum habuit, non extenditur poſt ad nepotes, quàmuis cum filijs vocatos.*
4 *Grauari non poſſunt, qui non ſunt honorati.*
5 *Reciproca ſubſtitutio non poteſt complecti patrem, & filium inſtitutos in gradu inæquali, & quando abſurdum ſequeretur.*
6 *Fideicommiſſum vt inductum non cenſeatur conſideratur ſi inæqualitas ſurgere poſſit, inter eos, quos teſtator æqualiter amauit.*
7 *Clauſula codicillaris non inducit fideicommiſſum, vbi non adſunt verba tractum temporis habentia.*
8 *Soci. iun. Conſil. 89. in 3. declaratur.*
Verba in ſtirpes, & non in capita, an inducant fideicommiſſum.
9 *Bero. quæſt. 104. reprehenditur.*
10. *Clauſula codicillaris, an & quando inducat fideicommiſſum.*
11 *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 5. tit. 2. notatur.*
12 *Bart. ſententia in l. 1. de iure codicill. hodiè receptior eſt.*

CONSILIVM LIX.

SI velimus hic tractare de ſubſtitutione fideicommiſſaria quo ad nepotes, qui vidẽtur vocari illis verbis, in ſtirpes & non in capita, quæ poſita sũt in ſubſtitutione reciproca: neceſſe eſt, vt & eos inſtitutos eſſe dicam⁹:
1 ob relatiuum, quos, † cuius natura eſt, vt
referat eos tantum de quibus ſupra actum
eſt l. omnes. de iuſt. & iu. l. 1. C. de ſum. trin. cũ
ſirmm. Quos inuicem ſubſtituit in ſtirpes, &
non in capita, ideſt quos filios, & nepotes.
Nepotes autem eſſe comprehenſos fatentur
aduerſarij, agunt enim filij D. Alphonſi, qui
fuit prior inſtitutus, vna cũ eorum patruis,
ex teſtamento. Videndum itaque eſt ſi fateamur
nepotes vocari in reciproca, quomodo
hæc inſtitutio filiorum, & nepotum intel-
4 ligatur. Et certum eſt nepotes † vocari patri
bus ex vulgari ſubſtitutione, namq́;, cum ſi
vocati ſint, nomine filiorum vocentur: diſpo
3 ſitio, † quæ ſemel in filijs locum habuit, non
extenditur poſt ad nepotes Bart. l. liberorum.
de verb. ſign. Imol. & alij. l. Gallus. §. inſtituens. de lib. & poſt. Alexan. conſil. 37. in 6. Soc. d. l. Gallus. §. quidam. num. 4. Cur. iun. conſil. 22. nu. 12. quod ſaltem verum eſt, vbi nepotes nondum ſunt nati. Alexa. conſi. 13. in 4. Corn. conſil. 23. in pri. Deci. conſil. 245. Alexan. d. §. quidam. num. 42. & dixi in prioribus allegationibus. eſt itaq; quo ad patrẽ, & eius filios vulgaris, cõcepta in ſubſtitutione facta D. Io. Ziliolo: filij enim vocantur tãtum ſi pater non adeat, & optimè conueniũt ſecundum hanc interpretationem verba illa, in ſtirpes, & nõ in capita: quia ſi pater premortuus ſit D. Io. vel alias non adiuerit, eius filij cum patruis ſuccederent in ſtirpes, nec huiuſmodi verba, in ſtirpes, & nõ in capita, erunt ocioſa. Et ſi teſtamentum habet hunc ſenſum, nemo dicet quòd teſtator voluerit hac reciproca ſubſtitutione fideicommiſſariam contineri: nam abſurdum eueniret maximum, ſi quidem ſi omnes tres filij ſucceſſiſſent D. Ioanni, & vnus poſtea mortuus eſſet nepotibus relictis, alij duo filij ſucceſſiſſent fratri ijs excluſis: quia cum verſemur in extraneis non ſubintelligitur conditio. l. cum auus. de cond. & demonſ. atqui non eſt veriſimile teſtatorẽ voluiſſe, vt pars hereditatis, quæ iam adquiſita erat patri, auferatur eius filijs, & patruis accedat, ergò. Si enim vocauit hos nepotes non adeunte eorum patre, & eos æqualiter tunc dilexit cum filijs, nulla ratio ſubeſt, ob quam eos excludat poſt aditionem patris. Humaniuſque eſt hic ex reciproca non inducere fideicommiſſum, ne filij a parentis hereditate arceantur. Et hanc interpretationem adprobarunt hi nobiles: quandoquidem mortuo Domino Alphonſo cum liberis, ij benignè ꝑmiſerunt, vt portio hereditatis hui⁹ teſtatoris, quę ei obuenerat eſſet apud filios illius; nec eam ex fideicõmiſſo vindicarunt. Nec dicatur hos nepotes ipſi patri ſubſtitutos ex reciproca; quia id falſum eſt, ſunt enim vocati patre non adeũte, & quo ad eos ſubſtitutio reciproca hoc tantum caſu habere poteſt locum, non etiam ſi
4 pater adiuerit: quia cum non ſint honorati,
vbi pater adeat, nec grauari poſſunt. Rui. in
terminis. conſil. 114. in 2. Ber. conſi. 66. nu. 9.

in 2.

in 2. quod ſummā rationem habet, quia cū
pater & filius ſint inſtituti in gradu inæquà-
5 li,ſubſtitutio†reciproca eos non poteſt com
plecti.vt per Soc.iun.conſil. 100.num.42. in
3. qui id dicit impoſſibile: namq́ue etſi eos
complecteretur,tamen alij quoq́; patrui ſuc
cederent eorum patri, cum reciprocæ ſubſti
tutionis verba eos comprehendant. Idemq́;
eſſet ſi nepotes in eodem gradu cum patre in
ſtitutos admitteremus,quoniam pater & ei⁹
filij eſsēt quidem ſubſtituti alijs,& alij ipſis,
non tamen pater & filij inuicem: vt per Soc.
conſil. 115.in pri.& conſil. 104.num.2. verſi.
capio.i 3.& in his terminis,id eſt certiſſimū,
quia illa verba,in ſtirpes,& non in capita,q-
bus vocantur nepotes,non conueniunt quo
ad patres ſuos,quibus in capita ſuccedunt,
ſed quo ad patruos, Quòd & ſi eos cum alijs
ſubſtitutos pariter admitterem⁹, quod à ver
bis eſt alienum, adhuc ſoli non ſuccederent
patri,ſed cum patruis, ob reciprocam ſubſti
tutionem,quę omnes ęquè reſpicit,quod &
ipſum eſſet abſurdum,vt bereditas ſemel ad
quiſita nepotibus, deferretur patruis, dū ad
hnc aliqui ex ijs ſupereſſent. Quare cum ę-
qualiter filios teſtator dilexerit, & nepotes
etiam vocauerit, patribus nō ſuccedentib⁹:
impium eſt,& menti eius valde repugnat,vt
fideicommiſſum inducatur,ex quo maxima
6 inæqualitas† ſurgere poſſit inter eos,quos ę-
qualiter amauit. & in hanc rem poſſent mul
ta transferri pertinentia ad æqualitatem cō
ſtituendam, quæ prætermitto. Et hęc ſola
ratio euincit ex clauſula codicillari non poſ
ſe fideicommiſſum inſurgere,cum ſit tale, vt
ſi teſtator fuiſſet interrogat⁹ nemo auſus ſit
adfirmare illud ſcripturum fuiſſe. Et certè
nulla poteſt adferri iudicio meo congrua re
ſponſio.

Secundo multum adiuuat hanc ſenten-
tiam, quòd in ſubſtitutione reciproca nullū
eſt verbum tractum temporis ſignificans: nā
ea verba, in ſtirpes,& non in capita,tantum
operantur,vt ſi patres non adiuerint,filij eo-
rum ex vulgari ſuccedant,vt dixi,non autē,
vt fideicommiſſum inducant.ſi enim ſoli fi-
lij ſupereſſent tempore euenientis caſus,cer
tè illis non poſſent cōuenire verba huiuſmo
di, & ſic nihil eſſet, ex quo tractus temporis
inſurgeret,ſi id ita eſt,conſequitur,vt clauſu
7 la codicillaris non † poſſit fideicommiſſum
inducere, quod non poteſt fieri niſi aliqua
verba ſubſint, quæ tractum habeant tempo-
ris.l.in teſtamento.C.de mil.teſt.cum ſimm.
Allegabatur ex aduerſo deciſ.Soc.iun.conſ.
8 89.†i 3.quaſi cōſuluiſſet ex his verbis, in ſtir
pes,& non in capita, fideicommiſſum indu-
ci:ſed reſpōdi & verè,in eius caſu addita ver
ba in infinitum, quæ ille pendit num. 14. &
num. 17. Sed & Soc.peſſimè reſpondit: tum
quia ex dictione, ipſos, quæ eſt perſonalis.
Nat.conſi. 163.num.3.ſubſtitutio ſatis reſtri
cta erat ad filios nominatim vocatos: tū quia
cum alij deſcendentes non eſſent honorati,
non poterant in ſubſtitutione grauari. l. ab
eo.C.de fidei.& noſtri varijs in locis.& idem
Soc.vt puto coactus ab ipſa veritate, ſubdit
num.20.& ſi quis velit non eſſe locum fidei-
commiſſo, quia de Carolo etiam Malateſta
non fit mentio in teſtamento. videbat.n. ſe
nimis audacter pro fideicōmiſſo arguiſſe, &
vt pęnitens aliam adgreditur viam. Addeba
9 tur Bero.† quæſt. 104.at is nimis ineptè ex a-
lijs verbis conijcit fideicommiſſum ſubeſſe,
nam teſtator ille dixerat in capita, & non in
ſtirpes, quę verba excludunt fideicōmiſſum,
cum ad filios ſolos reſtringantur. Sed & in
eo caſu erat clauſula vulg.pup.& per fideicō
miſſum,& ideò nil cum noſtro commune ha
bet. Confugiebatur tandem ad clauſulam
10 † codicillarem, quam tanti eſſe momenti pu
tāt, vt & fideicommiſſum, & mortis tempus
ſola induceret. Atqui vt reſpondebam nemi
nem puto eſſe,qui hoc dicat. Namq́ue ſi te
ſtator in ipſamet ſubſtitutione dixiſſet,quos
inuicem ſubſtituit vulgariter pupillariter,&
per fideicommiſſum, adhuc fideicommiſsū
eſſet inutile,quicquid dixerit Alexan.conſi.
208.in 6.quem nominatim reprehēdit Rui.
conſil.7.in 3.qui etiam conſil. 131.d.lib. idē
repetit,& alibi:eſtq́ue ex mēte omnium, qui
dicunt in reciproca ſubſtitutione ideò non
cōtineri fideicommiſſum,quia inutile eſſet,
etiam ſi exprimeretur.Aret.l.ſi plures.nu. 6.
de vulg.Dec.l.in teſtamento.nu.5.C.de mil.
teſt.& multi poſſent citari. Non video,quòd
clauſula codicillaris maiorem habeat vim,
quam ipſa verba ore teſtatoris expreſſa, nec
vllus eſt qui id dicere audeat.& in terminis,
quòd clauſula codicillaris nō inducat fidei-
commiſſum inter inſtitutos ęqualiter,ſine tē
poris adiectione:eſt deci.Bar.recepta in l.ab
omnibus.§.1.in fi.de leg.1.& in extraneis, id
nullum habet dubium, licèt inter deſcendē
tes, inter quos ſubintelligitur conditio. d.
l.cum auus.aliud dici poſſet.vt per Bero.con
ſil.94.num.9.in 2.& in hoc caſu fortaſſe Ale
xan.d. conſi. 208. defendi poterit, quem ſic
nominatim declarat Soc.iun.conſil. 100.nu.
45.in 5. Et in noſtris terminis nullus eſt,qui
contradicat. Recenſeamus Docto.qui ex ad
uerſo citanī,& alios etiam,& id ità eſſe appa
rebit. Soc.omnium primus conſ.6.in 3. ob
clauſulam codicillarem extēdit reciprocā,
cui pupillaris coniuncta ſit, ad fideicommiſ
ſariam: at vbi ſola vulgaris inſit contra po-
tius

Digitized by Google

tius ſentire videtur: adſinitas eſt inter pupillarem. & fideicommiſſariam: vulgaris autẽ ei aduerſatur, & ſunt qui vtantur hac cõcordia, vt docui in prioribus allegationib⁹. Omnes ergò, qui citant Soc.d.conſil.6.vel Fulg. & Cor.l.ſi frater. C.de fideicom. quorum auctoritate is adducitur, aut ſic debent intelligi, aut ſi in alijs terminis reſponderunt, ſinè auctoritate loquuntur. Fateor, quòd Galia. omnium primus.l.centurio.num.300.devulga.cõcepit formulam hãc, Titium inſtituo, Gaiũ ei ſubſtituo.& exiſtimauit verbo, ſubſtituo, vulgarem, & fideicommiſſariã ineſſe. & citat Fulg.& Corne.vbi ſupra, qui, vt dixi non agunt de hoc caſu. at demus veram eſſe Gallia. ſententiam, ſanè illic non eſt fideicõmiſſum reciprocum, & ideò poteſt intelligi Titius grauatus reſtituere Gaio, cum primũ adiuerit. Alc.l.verb.de vulgari. tractat de cõpendioſa, & nu.35. in teſtamento inter liberos non vult clauſulam codicillarem conceptam vt ſupra, inducere fideicommiſſum. & d.§.quidam nu.18.ait verbum, ſubſtituo, inflecti addito tempore, vel clauſula codicillari, at non dicit ex clauſula hac mortem ſubintelligi, & cõcipit ſubſtitutionem vulgarẽ, vt Gallia. non reciprocam. & Rub.ibi.n.21. & ipſe agit de formula eadem, Titium inſtituo, Gaium ei ſubſtituo, & ſequitur Galia. ex auctoritate Soc.Fulg.& Corn. verum mortẽ non addit. Neuiz. conſil.53.proponit talem ſubſtitutionem, & ſi Hieronymus moriatur ſinè filijs, ei ſubſtituo Frãciſcum, & latè diſputat, an valeat huiuſmodi ſubſtitutio, qua ſi verbum, ſubſtituo, ſit directum: dicitq; rẽ dubiam, & ſe ſuaſiſſe partibus, vt concordarent. quæſtio eius eſt, an verbum, ſubſtituo, inflectatur ob codicillarem clauſulam, & tamen nominatim erat facta mortis mẽtio, & vt hinc appareat Doct. dubitare, etiã ſi mortis mentio facta eſſet: nam conſilium Neuiz. totum huc pertinet. Gra.reſpon.8. in 2. conſuluit quidem in reciproca, ſed inter filios, & citat Raph.& Corn.d.l.ſi frater.& Soc.d.cõſil.6.& ideò debet intelligi, quando pupillaris vulgari erat coniuncta, aut inerat ſaltem conditio.d.l.cum auus.ſi ſinè liberis, quæ habet tractum temporis, & ſic reciproca continet compendioſam, ſed & in caſu eius prohibita erat alienatio, vt num.5.& additum, vt poſt mortem filiorum tota hereditas perueniret ad alios, vt num.20.quæ ſunt potiſſimè rationes. Gra.& ille tandem in fine reſponſi fatetur propter has cõiecturas reciprocę ineſſe fideicommiſſariam: quare nihil ad rẽ noſtram. Soc.iun.conſil.166.in 2.& ipſe de reciproca inter filios, & citat eoſdem, quos Gra. & nominatim perpendit cõditionem. d.l.cũ auus. quarè licèt communem dicat opinionẽ, vt in ſuo caſu clauſula codicillaris includat fideicommiſſum, nihil ad nos. Pariſ.cõſ. 41.in 2.allegari non debuit: quia coniuncta erat reciproca cõpendioſæ, & ex multis verbis fideicommiſſum inductum eſſe probat, & ſubſtitutio facta erat in codicillis, vt num. 52.quo caſu nũquàm iure directo valere potuit, & ideò locus eſt.l.Scæuolæ.ad S.C.Trebell.& num.53.citat Soc.d.conſil.6.Fulg. & Cor.d.l.ſi frater.Cur.iun.conſi.139.tenet potius cum Dec.in fi.conſil.& dictũ erat in ſuo caſu, vnus alteri ſuccedat, & multa concurrebant, vt per eum. Sed & in ſimili caſu contra reſpondit Ruin.conſi.159.num.13.& nu.23. in ſecundo. Cra.in conſi.22.proponit huiuſmodi ſubſtitutionem, inſtituit Beatricem, & ei ſubſtituit ſuos, & concludit talem ſubſtitutionem eſſe illi ſimilem, qua familiam ſubſtituimus, in qua vnus cẽſetur eſſe grauatus alteri reſtituere, ſecundum eum: & dicit Crau. inflecti ex clauſula codicillari hanç ſubſtitutionem, quæ poterat eſſe directa: nihil ergò de reciproca, tantum de fideicommiſſo relicto familię, quod habet tractum temporis, ſecundum eum, vt num.6.qui licèt reprobetur ab Addente ad Dec.conſi.205. & alibi, & à Menoch.conſil.85.num.97.& à ſe ipſo conſ. 131.num.4.vbi vult, quod verba tractum tẽporis denotantia ſint in ſecunda ſubſtitutione: tamẽ non multum nunc moror.& ex Doctr. Rui.qui optimè diſtinguit in d.§. quidã. nu.52.& ſeqq.ſatis conſtat Cra.decipi. Por. conſil.122.de compendioſa tractat, vt & Bello.conſil.58.& Burſ.conſi.71.num.11.Rip.in l.Lucius.nu.44.citat Fulg.& Corn.d.l. ſi frater.& ideò intelligendus eſt, ſecũdum eos, & quod agat de caſu, in quo ſit cõiuncta pupillaris vulgari, probatur manifeſtè, dum citat Imol.in ſeq.limitatione, num.46.qui dum dicit clauſula vulg. pup. & per fideicommiſſum comprehendi fideicommiſſum: loquitur quando pupillaris eſt coniuncta vulg. vt per eum ibi.num.12.& idem ſentit Alex.nu. 19.& in terminis Soc. d.conſil.6.poſtquam multis probauit pupillarem cõuerti in fideicommiſſariam ob clauſulam codicillarem, ſi non valet, vel non valebit. nume.8.proponit hanc difficultatem, quòd ſtatim adueniente pubertate fideicommiſſaria locũ habere incipiat, & fideicommiſſum non differatur in in tempus mortis, & reſpondet ob conditionem ſubintellectã ex d.l.cum auus. eam ceſſare. Secũdùm Soc.ergò huius ſententiæ auctorem, ita demum codicillaris clauſula inflectit directam ſubſtitutionẽ, ſi tempus mortis lex ipſa ſupleat.

Præterea Rip.concipit clauſulam codicillarem

larem in forma ampliori ſi omnia,& ſingula
contenta in teſtamento non valent, nec va-
lebunt,&c.& vult quod verbum,valebit, im
portet tractum tẽporis ex Fulg.d.l.ſi frater.
quod tamẽ nõ eſt ex mente Fulg.qui intelli-
gitur, quando ſubſtitutio reciproca eſt con-
firmata verbo,fideicommiſſi,vt quia dictum
quod valeat in vim fideicommiſſi, & Corn.
ſic eum declarat.Sed & Rip.non dicit,quòd
verbum,valebit,inducat mortis cõditionẽ,
ſed tñ, quòd habet tractum in futurum, &
eſt ſenſus, quòd ſi vulgaris extinguatur per
aditionem,ſubſtitutio valebit, vt fideicom-
miſſum; ſcilicèt ſi fideicommiſſo locus eſſe
poſſit, vt quia inæqualiter ſint ſubſtituti fi-
deicommiſſarij. vt ex Aret.& alijs retuli ſu-
pra, neque enim, vt dicebam,clauſula codi
cillaris poteſt operari pluſquam ſi fideicom-
miſſum expreſſim ĩductũ eſſet,quo caſu mor
tis conditio non ſubintelligitur,vt ſupra re-
tuli,& Rip.loqueretur contra Soc. conſil. 6.
qui vt auctor fuit huius ſententiæ, ita etiam
declarauit quomodo procedat.Cagn. l.pre-
cibus.num. 198.C.de impub.& al.ſub. citat
diſtinctionem Rip.in l.Lucius.& ideò intelli
gendus eſt,ſecundùm eum.Pancirolus.conſ.
168.& ipſe agit de liberis,& vtitur auctorita
te.Fulg.Corn.& aliorum. & multa vigebant
in eo caſu,& num.6. defendit conditionem,
ſi ſine liberis deceſſerit,ſubintelligi in ſua re
ciproca: apertè ſentiens clauſulam codicil-
larem nihil profuturam fuiſſe, ſinè hac con-
ditione.Manti.lib.5.tit.2.num.12.de conie.
vlt.volu. tandem confugit ad auctoritatem
Fulg.& Cor.& Soc.d. conſil.6.& concludit
ex ſententia Soc. ſubſtitutionem habere lo-
cum poſt mortem filij ſine liberis decedẽtis,
& ſic reciprocam ponit,cui inſit compendio
ſa,& citat etiam Soc.conſil.94.num. 2. in 4.
qui de cõpẽdioſa expreſſim agit.& lib. 7. tit.
4.ex eorundem auctoritate tenet cõtra Dec.
11 vnum tãtum ex capite † ſuo dicit d.tit.2.nu.
4.quod eſt valdè abſonum, vulgarem in co-
dicillis trahi ad fideicommiſſariam, cum di-
recto valere non poſſit, vt in pupillari reſpõ-
ſum eſt.d.l.Scęuola.atqui ſi his verbis conci
pitur vulgaris, ſi heres non erit: quomodo
vult Mantica, vt inducat fideicommiſſum?
planè vulgaris, ſic ĩterpretabitur vt heredes
ab inteſtato reſtituãt hereditatem inſtituto:
etſi ipſe nollit,aut nõ poſſit eã accipe, ſubſti
tuto vulgariter:nõ aũt,ꝗ ſi inſtitutus fideicõ
miſſũ adeptus ſit, illud conſequatᷣ ſubſtitut⁹
tãtũ.Quod in hereditate ipſa operatura erat
ſubſtitutio vulg.operabitur in fideicommiſ-
ſo,nam & in fideicommiſſis eſt locus ſubſti-
tutioni vulgari.l.vt heredibus.de leg.2.Soc.
iun.conſi.122.num.36.in 3.cum alijs paſſim
relatis,ſed miſſum Manticam faciamus.Sa-
tis iam docuimus nullum eſſe Doctorẽ, qui
in reciproca,cui nõ ſit adiectus tractus tẽpo-
ris,aut in qua ex ui legis nõ ſubintelligatur,
dicat propter clauſulam codicillarem conti
neri fideicõmiſſum, neq; id mirum eſt: quia
huiuſmodi clauſula poteſt Inflectere dire-
ctas diſpoſitiones, at non addere nouas qua
litates;ſatis ſit, quod reciproca, quæ directa
eſt,inflectatur,addita clauſula,quando.ſ.ma
teria eſt diſpoſita, vt quia in paribus partib⁹
inſtituti inuicem ſubſtituti sũt,vel quia ſub-
intelligitur conditio.ex d.l.cũ auus.vel quia
expreſſa eſt à teſtatore. Verum quòd,his de
ficientibus,hęc clauſula,& inflectat verba,&
eis ſpiritum vitæ inſufflet non reperio, qui
ſcribat,& ideò veriſſima ſunt,quę dixi prius.

Tertium eſt fundamentum,quòd clauſu-
la codicillaris non operetur, quando effect⁹
ita ſunt abſtruſi, vt teſtator eos ex ſono ver-
borũ non facile intelligat. Soc. cõſ.93.n.27.
in quarto.Rip.d.l.cent. num. 84.Ceph.alios
citãs cõſ.210.atqui nemo non videt abſtruſiſ
ſimum eſſe hũc effectum,de quo agitur,quan
do nos, qui quotidie in libris legum euoluẽ-
dis laboramus, vix ſcirè poſſumus, quid ſit
conſtituẽdum,& coniectura eſt apud me cer
tiſſ.vt cum teſtator illis verbis,quos inuicem
ſubſtituit, nullam fecerit mentionem fidei-
commiſſi,nec inſerta ſit clauſula illa, vulga.
pup.& per fideicommiſſum, vt moris eſt no-
tariorũ, noluerit etiam fideicommittere. &
clauſula codicillaris addita poſt à notario,
ex vſu quodam,non debet inuertere diſpoſi
tionem teſtantis, & paruifacerem iñ re tan-
ta hanc clauſulam,quæ eſt potius adſcriben
da ſtylo notarij,quàm teſtatoris diſpoſitioni:
12 ex ſententia.Bar.† l.1.de iur.cod. quæ hodiè
fortè receptior eſt, ſunt enim pleriq; ex recẽ
tioribus, qui eum ſequuntur. Coniecturę
conſideratæ ex aduerſo nullius ſunt momen
ti.Namq́ue hic nulla ratio agnationis habi-
ta eſt,cum ſubſtitutio non egrediatur nepo-
tes,& quia vbi ſemel patres ſucceſſerint, illi
ſunt excluſi,& bona à patribus alienari poſ-
ſunt,tantum pręlati maſculi fœminis in ſub
ſtitutione.

Altera, quòd cum priores ſubſtitutiones
ſint fideicommiſſariæ,idem quoq; de hac no
ſtra dicendum ſit,inanis eſt,quia illę habent
verba clara,at hæc ita concepta eſt, vt fidei-
commiſſaria eſſe non poſſit, vt dictum eſt.

Vltima, quòd ſi grauauit valdè dilectos,
multo magis,& minus dilectos.l.publius.de
cond.& demonſt.non eſt apta ad inducendũ
fideicommiſſum.l.Lucius.iunc.gl.de heredi.
inſt.cum ſimm. Et ſi ex his coniecturis lice-
ret extendi fideicommiſſa, nullum eſſet
teſta-

teſtamentum ſinè fideicommiſſo, & ideò verius eſt, vt verba ipſius ſubſtitutionis attendi debeant iuxta regulam eam, caſus omiſſus habeſ pro omiſſo. & vbi ſubſtitutio nõ loq̃tur, nec nos, In cæteris me refero ad ea, quæ ſcripſi ante. Interim tamen non poſſum non deplorare infelicia, hæc tempora, quibus in dies noui eduntur libri. Soc. in dicto conſil. 6. tentauit primus extendere pupillarem, ex clauſula codicilari ad fideicommiſſariam; fuerẽ, qui eum acriter reprehenderint, vt per Anguiſ. conſ. 38. & conſ. 72. ad vlt. vol. Iun. Galia. hoc porrexit ad illam ſubſtitutionem, Gaium inſtituo, & ei ſubſtituo Seium, & ſunt qui eius ſententiam probatint: Manzi. ſolam vulgarem inſiectit; ita omnia ſunt in incerto. Sed hæc hactenus.

ARGVMENTVM.

Legatvm dotis filiæ, cũ nubet, vti cõditionale, non tranſmitti, ſtante ſtatuto Ceſenæ, Subſtitutionem pupillarem in re particulari redigi ad vniuerſum patrimonium. Et Pupillum alteri pupillo ſubſtitutum, quàmuis prædecedat tranſmittere ſuam pupillarem ſubſtitutionem ad heredem ſuum, in caſu de quo agitur dilucidè oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 *Legatvm dotis factũ filia cum nubet, dicitur conditionale, potius quàm in diem, nec tranſmittitur, ſtante ſtatuto excludente expreſſe à legitima, num. 3.*

2 *Caſtr. diſtinctio in l. Titio centum, §. Titio, de Condit. & demonſt. ab aliquibus probata.*

3 *Filia ab inteſtato excluſa à ſtatuto, non poteſt petere legitimam ex Teſtamento.*

4 *Bero. Conſ. 155. lib. 2. reprehenditur.*

5 *Alex. Conſ. 55. in 2. declaratur.*

6 *Legatum, quando illi adiecta eſt dies, potius executioni, quàm ſubſtantia, dicitur in diẽ, & trãſmittitur, quod non procedit quando dies eſt incerta, vt in legato facta cum nubat, num. 7.*

7 *Intellectus ad l. ex his, C. quam dies leg. ced.*
Subſtitutio compendioſa pupillaris an, & quando Trahatur ad vniuerſa bona pupilli.

8 *Filia à ſtatuto excluſa, & in teſtamento præterita, pupillariter poteſt ſubſtitui.*

9 *Heres pupilli à patre inſtituti, & alteri pupillo ſubſtituti, quàmuis præmortui ante alterum inſtitutum, ſuccedit etiam in d. pupillari, & per totum Conſ. præcipuè, num. 58.*

10 *Tex. difficiles, in l. qui patri. de acquir. hered. & in l. quidam elogio. C. de iur. delib. dilucidantur.*

11 *Heres aut totam voluntatem Teſtatoris probare debet, aut totam improbare.*

12 *Subſtitutus pupillo, an, & quando pupilli hereditatem adire poſſit, & paternam repudiare, vel è contra, diſtinguendo pulchrè declaratur, & num. ſeqq.*

13 *Rom. in l. qui patri, de acquir. hered. damnatur.*

14 *Subſtituere ſuperſtitem, vel ſi extabit, aut ſuperſtites erit, paria ſunt.*
Verba ſi extabunt, aliquando non interpretãtur, ideſt ſi ſuperuiuent; Sed ſi maſculi erunt, vt ſi fuerit dictum ſubſtituo maſculos, ſi extabũt ſin autem fœminas.

15 *Dictio (ſin autem) aduerſatur præcedentibus.*

16 *Bal. doctrina in l. quidam, C. de iur. deliberandi impugnatur.*

17 *Verbo, quiſquis, à Teſtatore prolato comprehẽditur heres ſcriptus, non heres heredis.*

18 *Conditio, ſi extabit vel ſi vixerit, in ſubſtitutione dicitur Tacitè ineſſe, & expreſſa non debet aliquid operari.*

19 *Pupilli hereditas coniuncta paternæ, tranſit ad quemcunque heredem, ad quem paterna peruenit.*

20 *Conditio adiecta in perſona Inſtituti; an, & quãdo ſatis ſit, quòd impleatur in perſona ſubſtituti.*

CONSILIVM LX.

Propoſita ſpecies tres habet difficultates, quas ſingulas, vt potero breuius, explicabo.

Prima eſt, an octingenta relicta Leonidę, in diem, vel ſub conditione, relicta ſint.

Altera, an ſubſtitutio pupillaris ad rem, particularem redigatur, an ad vniuerſum patrimonium Leonidæ porrigi debeat.

Tertia, an poſthumus ei ſubſtitut⁹, qui antè illam deceſſit, ſubſtitutionem ad heredẽ ſuum tranſmiſerit, quæ & obſcura eſt, &, vt noſtri dicunt ex ſummis apicibus iuris declaranda.

1 Arbitror relictum eſſe conditionale † potius quàm in diem. Et hoc non habet dubium, ſi cui placeat ſequi diſtinctionem Caſtren. in l. Titio centum. §. Titio. de cond. & demon. vt ſi ſtatutum mandet dotari fœminas, vt mandat Statutum Cæſenæ, in ſecunda parte, huiuſmodi relicta, cum nubet, non tranſmittantur, quaſi conditionalia, quia hæ

hæ fœminæ dicuntur etiam excluſæ à legiti
ma, vt per eum. Et idem ſępè alibi repe-
tijt Caſtren. in l. quoniam in prioribus. C. de
inoff. teſt. conſ. 275. conſ. 323. in fi. in pri. con
ſil. 6. conſil. 9. conſil. 16. conſil. 67. conſil. 96. in
2. & conſil. 25. in 3. quod eſt in ant. 233. & cũ
plerique alij ſecuti ſunt. Alexan. conſ. 15. in
3. conſ. 179. nu. 10. in 5. conſ. 36. in 7. Corn.
conſ. 162. in 2. conſ. 40. num. 13. & 14. in 3. cõ
ſil. 32. in 4. Soc. conſ. 288. num. 27. in 2. conſi.
75. num. 8. & num. 11. in 3. conſ. 127. num. 6.
in 4. Rui. conſ. 27. num. 20. 21. conſil. 152. in
5. Capr. qui tamen Caſtren. non meminit.
conſ. 72. Bru. art. 11. q. 2. num. 28. quòd ſtant.
maſc. Dec. conſil. 106. & l. ſi pater. C. de inſt.
& ſub. Pariſ. conſ. 25. conſ. 54. in 2. conſ. 110.
in 3. Aemil. conſ. 2. num. 18. Vaſq. auth. nouiſ
ſimã. num. 239. C. de inoff. teſt. Ceph. cõſ. 56.
num. 30. Anchar. Reg. quæſt. 51. nu. 11. Crau.
qui alios citat, conſ. 778. num. 4. Menoch. cõ
ſil. 82. & poſſem alios congerere, ſed non eſt
opus. Nec mirum id eſt, quia cum hæ præ-
teriri poſſint impunè, vt tradd. omnes in l.
Gallus. §. & quid ſi. de lib. & poſt. vbi Bal. nu.
2. Caſtren. num. 7. Aret. num. 2. Alexan. num.
16. Iaſ. num. 58. Rui. num. 151. cum alijs mul
tis, qui à recentioribus paſſim citantur: de
huiuſmodi relicto non ſecus iudicãdum vi-
detur, quàm ſi eſſent penitus extraneæ; quare
cum pendente conditione moriuntur, nil
tranſmittunt, ſecundum Caſtren. d. conſil.
323. in fi. & d. conſ. 6. vbi ait hanc filiam non
poſſe teſtari de dote, & per Alexan. d. conſil.
36. Nec obſtat, ſi quis dicat Statutum in pri-
ma parte excludere fœminam, ſi dotata ſit,
quæ eſt altera pars diſtinctionis Caſtren. vt
debeat tunc eſſe dotata tempore quo ab he-
reditate excluditur, quo caſu tranſmittitur
dos, vt per eum d. §. Titio, Nam reſpondeo,
quòd contrarium hic verius eſt: Siquidem
dotata quidem eſt à teſtatore, ſed ſi nubet,
quod ei licuit propter alteram partem ſtatu
ti, qua mandatur, vt dotari debeat. Tractat
Caſtren. de ſtatuto ſolo, quod exigit ſimpli-
citer, vt fœmina ſit dotata, quodque non ha
bet alterum membrum, quo mandetur, vt
debeat dotari, quale eſt noſtrum. Etenim
hoc caſu Teſtator poteſt ſe conformare ſta-
tuto, & in tempus nuptiarum relinquere do
tem, ſicut ſtatutum ipſum vult quantitatem
eius declarari, cum fœmina erit nubilis; vt
poſſit poſtea nuptui tradi. Si itaque teſtator
idem præſtat, quod ſtatutum, non debet ei
obeſſe, quòd ſit teſtatus, l. poſthumus. de in-
off. teſt. Bald. d. §. & quid ſi. num. 2. Rui. num.
185. & alibi ſępè Doct. Sicut fœmina, ſi nul
lum ſubſit teſtamentum, non habet dotem
niſi nubat: ſic etiam facto teſtamẽto, eodem
iure vti debet, & quantitas expreſſa teſtamẽ-
to cedit loco declarationis faciendæ ab inte
ſtato per conſanguineos. Eſtque hæc veri-
2 tas, quia receptiſſimum eſt, † vt fœminæ ab
inteſtato excluſæ nullam poſſint prætende-
re legitimam ex teſtamento, vt fuſe trad. Ti
raq. de iu. primig. quęſt. 53. num. 22. & quæſt.
56. vt taceam alios recentiores. Interpreta
mur itaque teſtamentum ex ſtatuto ipſo, &
teſtatoris diſpoſitionem, ex illo moderamur,
Sed quia alias conſulendo non ſum ſecutus
prædictam Caſtr. deciſ. dico, quòd in præſen
ti ſpecie adhuc res eſt certiſſima, quia in hoc
ſtatuto fœmina excluſa eſt à legitima, & ab
omni ſucceſſione vniuerſali, nec vllum po-
teſt habere regreſſum ad bona maſculorum,
vt in ipſo ſtatuto, ſola dote contenta eſſe
debet, nec poteſt conqueri, quòd ei condi-
tio nuptiarum adijciatur, cùm dos ſinè ma-
trimonio eſſe non poſſit. l. 3. de iu. do. l. vlt. C.
de don. ante nup. cũ vulg. & quandò ſtatutũ
vtitur verbis amplis, quibus caueatur ne mu
lier aliquid contrà teſtamentum petat, vt
hic ſunt ampliſſima, certum eſt nõ poſſe tra-
ctari de tranſmiſſione relicti, ſecundùm Bar.
in d. §. Titio, quem ſic intelligunt Imol. ibi,
Aret. conſ. 43. ad fin. Alexan. conſ. 55. num. 8.
in 2. conſ. 209. num. 20. in 6. Capr. conſil. 88.
Dec. d. conſ. 106. Rui. conſ. 66. num. 11. in 3.
3 Et idem eſt, ſi ſtatutum à legitima † exclu
dat, vt & in caſu noſtro. Galli ad Alex. con-
ſil. 36. in 7. Io. Lud. Lamb. inter conſ. ad vlti.
volun. conſ. 75. Si enim ſtatutum tollit legi
timam, cui dubium doti poſſe adijci condi-
tionem, quæ ei naturaliter ineſt, ſcilicèt, ſi
nuptiæ ſequantur? Etenim cùm relictum eſt,
vt quid expediatur, deberi nõ poteſt, donec
venerit tempus aptum expeditioni. l. nec ſe-
mel. §. quòd ſi. l. pe. quan. di. leg. Caſtr. in his
terminis d. conſ. 323. in fin. Quod maximè
hic recipiendum eſt, vbi Teſtator illis ver-
bis, cum nupſerit, addidit, & nuptui trade-
tur.

Non obſtat, quòd dos ſit relicta iure inſti-
tutionis, quo caſu videtur eſſe ſuſpenſa tan-
tùm in diem. Anch. conſ. 232. Bero. cõſ. 155.
num. 44. in ſecundo, vbi alios citat. Namque
reſponſio facilis eſt; In conſil. enim Anchar.
dictum erat, dotauit, & inſtituit heredem,
quæ verborum geminatio, Anchar. mouit,
vt conſiderat etiam Soc. iun. conſil. 134.
num. 25. in pri. qui tamen loquitur ſecundũ
ius commune, non ſecundùm ſtatutum; Sed
& in caſu Anch. dicitur ſimpliciter, pro dote,
hic autem legimus verba, cùm nubet, quæ
deſiderant nuptias ipſas. l. ſancimus. C. de
nup. & ſentit Anch. quòd ſi dictum eſſet, in-
ſtituit pro dote, nec additum, dotauit, aliter
eſſet

eſſet conſtituendum, Bero. verò d. conſi. 155.
4 † loquitur ſine ratione, & auctoritate, nam
Bart. quem is citat, in l. qui negationem. §. fi.
de ad. tu. ſe remittit ad trad. ab eo in d. §. Ti-
tio, vbi filiam apertè excludit. Alex. conſ. 13.
in 3. refert ſimpliciter diſtinctionem Caſtr.
5 de qua ſupra. in conſil. † 55. num. 8. in 2. ni-
hil agit de inſtitutione, ſed tantùm tenet in
ſuo caſu tranſmitti relictum, quia putat, q
ſtatutum illud ſuum non permitteret poſſe
adijci à patre diem, aut conditionem doti,
quod hic non eſt. Rurſus Alex. ibi dum re-
fert ſtatuta, ponit verba illa, quæ ſunt in ſta-
tuto hoc noſtro, mandat dotari, & tamen nũ
quam eorum vim expendit, nec meminit di-
ſtinctionis Caſtren. quam alibi ſecutus eſt,
vt ſeruiret cauſæ. Etenim cum ſtatutum il-
lud excluderet filiam ab inteſtato: iuxtà di-
ctam diſtinctionem, à legitima quoq; exclu-
ſa erat, ſecundùm trad. ſuperius, & ob id Ale
xan. nihil de illo ſtatuto dixit.
Minus obſtat, quòd dies videatur potius
adiectum executioni, quàm ſubſtantiæ lega
ti, dicitur enim, danda cum nubet, quo caſu
6 in diem, non conditionale eſſe ſolet, † & ideò
tranſmittitur. l. ex his. C. quan. d. leg. ce. Bal.
in terminis, conſ. 285. in 3. Soc. conſil. 92. nu.
8. in pri. Crau. conſil. 101. Couar. c. nos qui-
dem. verſ. 3. de teſtam. Menoch. d. conſil. 60.
num. 38. & nouiſſ. Decia. reſp. 5. num. 4. in 3.
vbi alios citat; Quia reſpondeo verius eſſe,
7 vt quando dies incertus † adijcitur executio
ni, ſit conditio, non dies: ſic in terminis no-
ſtris tradd. Ang. Alex. & Aquen. in l. Seius ſa
tur. ad S.C. Treb. Mant. de coniectu. vlt. vol.
lib. 11. tit. 18. nu. 1. & eſt receptiſſ. ſententia,
vt dies penitus incertus, qualis eſt nuptiarũ,
licèt addatur executioni, reddat legatũ con
ditionale. Bar. & alij in l. ſi ſic. §. 2. de leg. 1. &
l. quibus. §. quidam. de cond. & dem. Alexan.
d. conſil. 55. in prin. & latius d. conſ. 36. in 7.
vbi dixerat teſtator, quas dari voluit cũ nu-
bet, & concludit eſſe conditionale, & Galli
ibi teſtantur de communi.
Nec obſtat. d. l. ex his. quia, vt dicunt Do-
cto. ibi, legitimæ ætatis tempus certum eſt;
at nuptiarum dies incerta, vt etiam trad. Sa-
lic. ibi, & l. 1. §. ſin autem aliquid. C. de cad.
toll. poſt alios ante citatos. Dici etiam poſ-
ſet, quòd illa l. loquitur quandò dies incert⁹
adijcitur diſpoſitioni puræ iam perfectæ, &
in alia oratione; at ſecus vbi iſeritur ipſimet
diſpoſitioni puræ, vt hic vbi dictum eſt, lego
decẽ danda cũ nupſerit, nam verba illa: dan
da, pendent à verbo, lego, & verè in d. l. ex
his. eſt clauſula ſeparata, & ità in terminis
declarat ibi Bald. diſtinguens, an vna ſit ora
tio, an duæ, vt per eum, pro qua diſtinctio-
ne adfero etiam Ang. conſil. 392. & 393. vbi
voluit, quòd ſi teſtator in vna oratione reli-
querit tercenta, inde in altera addat, illa vel
le præſtari in auxilium nuptus, & amore dei,
legatum non ſit conditionale. Et Docto.
præallegati, ſi volunt idem conſtitui in ea-
dem oratione, loquuntur contrà communẽ,
nec ex d. l. ex his, adiuuantur. Nec video,
quid referat, an dicamus, lego decem cum
nubet, vel decem danda cum nubet; & cum
habeamus communem opin. quòd dies in-
certa adiecta executioni, qualis eſt nuptia-
rum, reddat legatum conditionale, parum
curandum eſt, quòd aliqui conſuluerint cõ-
trarium; quin & Soc. ipſe d. conſil. 92. vt eui
taret hanc opin. communem, confugit ad
eam rationem, quòd pater tenebatur inſti-
tuere illam filiam, & ob id vult, quòd verba,
cũ peruenerit ad nuptias, potius denotent
quandam admonitionem, quàm conditio-
nem; qui non eſt caſus noſter, in quo filia po
teſt impunè præteriri, virtute ſtatuti, & eſt
penitus extranea. Et ex his prima quęſtio ſit
expedita.
8 Succedit nunc altera, an ſubſtitutio † con
pendioſa, de qua in teſtamento, trahatur ad
vniuerſa bona pupillæ, & ſic etiam ad ma-
terna, eo quòd ei inſit pupillaris. Et opinor
dubio procul trahi, eſt tex. clar⁹ in cap. ſi pa-
ter, de teſtam. in 6. vbi teſtator filiam impu-
berem in re certa inſtituerat, & filium pari-
ter impuberem in vniuerſum, eoſque inui-
cem, ſi ſinè liberis decederent, ſubſtituerat,
& vtraque ſubſtitutio, tàm filij, quàm filię
eſt vniuerſalis, & ita ex eo Tex. concludunt
Doct. paſſim, diſtinguentes, an verba relata
ſint ad perſonam, vt hic relata ſunt, an ad rẽ,
vt primo caſu ſit vniuerſalis, altero particu-
laris; & ſi non deſint, qui & hoc caſu putent
eam eſſe vniuerſalem, vt per Alexan. in l. cẽ-
turio. num. 89. de vulg. poſt Imol. & ibi Rip.
num. 95. & num. 153. Ceph. num. 717. qui a-
lios citant, Soc. latè conſ. 117. in 4. & tradit
Sfor. Od. in trac. compend. par. 5. pag. 167. in
6. limit. ad quem me refero; & vbi poſita ſit
clauſula illa, vt in hoc teſtamento, vulgari-
ter, pupillariter, & per fideicõmiſſum, dubi-
tandum non eſt. Corn. conſil. 35. num. 10. in
2. Rip. d. l. centurio. nu. 154. qui loquuntur,
quandò etiam verba ſunt relata ad rem cer-
tam, nam cum mens teſtatoris declaretur ex
illis verbis, vulg. pup. & per fideicommiſſ. ex-
plicatio rei certę nihil facit, vt eſt tex. in l. co
heredi. §. fin. de vulg. vbi expreſſim reſponsũ
eſt, ſubſtitutionem pupillarem trahi ad vni-
uerſum, etiam ſi quis ſit ſubſtitutus ex re cer
ta. ab inſtitutione enim ad ſubſtitutionem
arguit I.C. Et eſt conſil. Sociu. 95. in pri. qui
defen-

deſcendit, quòd ob ea tantùm verba, ſi in pupillari ætate, pupillaris, quæ ineſt compendioſæ, porrigatur ad omnia bona pupilli, vt per eum. Nec obeſt, ſi quis dicat filiam hic non eſſe inſtitutam, ſi relictum pro dote, dicimus conditionale, & ideò nec ei ſubſtitui poſſe; quia reſpondeo Primò, quòd imò & hic inſtituta eſt in alimẽtis, vt in teſtamẽto.

Secundò, quòd nil refert, quò ad ſubſtitutionem pupillarem, quòd filia non ſit inſtituta, quandoquidèm & exheredatæ ſubſtitui poteſt pupillariter. §. non ſolùm. inſt. de pup. ſubſtitutione; Sic etiàm & ſi filia ſtatu-
9 to excluſa ſit, † & teſtamento præterita, eidẽ ſubſtituere poteſt pater, vt in terminis trad. Rip. & Alc. l. 2. de vulg. hic num. 52. ille 21. Quare etiam ſi filiam hanc præteritam eſſe fateremur, ſubſtitutio ipſa pupillaris non id eo minus traheretur ad vniuerſum. Et id eſt indubitatum.

Subit tertia quæſtio, pertinens ad tranſmiſſionem. Et opinor heredem filij, qui inſtitutus erat à patre, & deceſſit ante neptẽ, ſuccedere in hereditate pupillari, text. eſt, quem Doct. noſtri dicunt ſingularem, in l.
10 qui patri, † de acquir. her. vbi habetur, quòd heres ſubſtituti pupillo, qui patris hereditatem adiuit, conſequitur etiam pupillarem, & ſi ſubſtitutus ſit præmortuus pupillo. Sed quando hæc l. difficilis eſt. & dura, vt noſtri dicunt, Bald. conſil. 9. in 2. Com. d. l. in fin. & huius quęſtionis definitio tota pendet ex ea, operę precium me facturum puto, ſi eam declarauero.

Sunt duæ ll. in corpore iuris ciuilis ſolæ, ad hanc rem pertinentes, & hęc ipſa, & l. quidam elogio. C. de iu. delib. quam, vt ſimilem citant Doct. Verùm ſi quis penitius inſpexerit, fortaſſe aliud rectius opinabitur. Proponuntur duæ quæſtiones in d. l. quidam. vtramq; dicit Iuſtin. apud veteres fuiſſe ambiguam, & gloriatur ſe omnem tollere dubitationem. Prima eſt, an ſi quis ex aliquot vncijs primo, mox ex alteris, inde ex alijs, fuerit heres inſtitutus, poſſit vnam inſtitutionem admittere, & alteram reſpuere; Altera, an ſi filius impubes, & extraneus inſtituti fuerint, & extraneus filius pupillariter ſubſtitutus, & pupillus, ac extraneus hereditatem adierint, illeque intrà pubertatem deceſſerit, hic eius hereditatem poſſit repudiare. In vtraque Iuſtin. conſtituit, aut totum admittendum eſſe, aut totum repudiãdum. Hæ duæ quæſtiones, quas in difficili fuiſſe Iuſtin. ait, ſi Doct. declarationem ſequimur, in aperto erant, & earum prima, ex ipſiſmet iuris regulis definita. Quis neſcit neminem poſſe decedere partim teſtatum, partim inteſtatum? l. ius noſtrum. de regul. iur. cur ergò Iuſtin. dicit veteres de hoc dubitaſſe? Innumera ſunt loca Pandectarum, quibus hæc regula iuris recenſetur; Et hoc ſoli militi permiſſum eſſe I. C. dicunt, & in l. 2. de acquir. hered. Vlp. idem ponit, quod Iuſtin. in d. l. quidam. ſi communem ſequimur declarationem; imò verò, (quod magis eſt) & in Pandectis erat definita ſpecies multò dubitabilior, vt ſcilicet etiam ſi vna inſtitutionum eſſe conditionalis, adhuc vnica aditio ſufficeret, totamque deferret hereditatem heredi ſoli inſtituto, l. cùm heres. §. fin. & l. ſeq. eo. de acquir. hered. Bardus itàque Iuſtin. eſt, ſi, vt putant Doct. id fuiſſe in ambiguo refert, quod iuris erat exploratiſſimi; Pariter, ſi in l. qui patri, erat deciſa altera quæſtio, & quidem ex regula iuris, quia, qui heres eſt patri deber eſſe, & pupillo propter ius adcreſcendi, quo duæ hæ hereditates coniunguntur, vt I. C. ait, quomodo Iuſtin. controuerſiam hanc ex regula iuris deciſam dicit fuiſſe ambiguam apud veteres? Ego itaque aliter rem declaro, quod eo facio libentius, quia declaratio hæc mea magis confirmat opin. multorum Doct. quos ego ſequi volo, vt magis communem, & veriorem in propoſita quæſtione diſſoluenda.

Dico ergo, quòd d. l. quidã. in prima quæſtione non eſt accipienda generaliter, vt verba indicare videntur, ſed reſtringenda ad eum caſum, quo inſtitutus haberet ſubſtitutum vulgarem in aliqua earum inſtitutionum, vt ſcilicet Iuſtin. ibi vtramque ſubſtitutionem comprehendat, vulg. & pup. vt innuunt ea verba, ſimilique modo, & vt illa ratio euincit, quòd alias ea fuiſſet indubitatiſſ. apud antiquos, contra id quod ipſe Iuſtin. adſerit. Et eſt ſubtilis quæſtio. Etenim ſi quis ita inſtituat, ex quatuor vncijs Titius heres eſto, item ex tribus, & ex alijs etiam quinq, heres eſto, & ſi ex his quinque heres non erit Caius ex eiſdem heres eſto: videbatur permittendum eſſe heredi, vt vncias quinque omitteret, quæ cum ſubſtituto deferrentur, ſi is adibat teſtatus decedebat teſtator, nec iuris regula vitiabatur. Contra tamen Iuſtinian. conſtituit ea ratio-
11 ne, quòd heres † aut totam voluntatem teſtatoris probare, aut totam debet improbare. l. ſi patroni. §. qui fideicommiſſum. ver. quod ergo. ad Treb. & l. quæſitum. de acquir. hered. vbi Aret. Ruin. l. ſi filius. num. ſecundo. de vulg. qui citat. Tex. qui optimè probat in l. ita tamen. §. qui ſuſpectã. ad S. C. Treb. & hoc ſignificat Iuſtin. in fi. dũ

ait,vt vel omnia admittantur, vel omnia re
pudientur. Eſt ergo alia ratio l. quidam.
alia.l.qui patri.
Sed & caſus hic primus eſt definitus in
Pand.in l.ſi ſolus. in prin.de adq.her.Verum
vel alij I. C.diſſentiebant, quorum reſponſa
Tribon.non attexuit Pand.vel verba illa, q̃
reſpiciũt ſubſtitutionem, addita ſunt à com
pilatoribus, vt plerunque aliàs. Quidquid
autem ſit, certum eſt hunc caſum eſſe in diſ-
ſimili,quia datio ſubſtituti vulgaris efficere
poſſe videbatur,vt inſtituto liceret repudia-
re eam hereditatis partem,in qua ei vulgari
ter ſubſtituebatur, ſicut & vulgaris ſubſtitu
tio multos alios habet effectus in iure no-
ſtro, vt faciat heredem de neceſſario volun-
tarium, vt extinguat ſuitatem,& ſimiles d.l.
ſi filius.de vulg.l.Iul.de adquir.her. & tradd.
Bart.& alij.l.1.de vulg. in enarratione mul-
torum effectuum huius ſubſtitutionis. Et
niſi extarent d.l.ſi ſolus.& d. l. quidam. for-
taſſe multi hoc admitterent:quaſi voluntati
teſtatoris congruum. Et hæc de prima quę
ſtione.
Sic etiam, & alteram accipio in ea tantũ
ſpecie, quam ponit Iuſtin. in qua nullam a-
liam habet in iure d. l. quidam. l. ſimilem.
Varijs in locis tractatum eſt,an ſubſtitutus †
pupillo adire poſſit hereditatem pupilli, &
12 repudiare paternã, vel è cõuerſo. Ego diſtin
guam caſus ad rem noſtram pertinentes. Si
pater vnum filium impub. exheredauit,& al
terum ſibi heredem inſtituit, impuberique
ſubſtituit. heres inſtitutus non poteſt repu-
diare paternam, & adire pupillarem, quia
impugnaret iudicium defuncti,quod non li
cet.indignus enim eſt, vt qui deſtituit ſupre-
mas defuncti preces aliquid ex eius volunta
te conſequatur.l.ſi patroni. §. qui fideicom-
miſſum.ad S.C.Treb.aliud verò,ſi habeat al
terum coheredem: licebit enim ei hoc caſu
repudiare paternam,& retinere pupillarem,
quia cum teſtator hic habeat heredem, ip-
ſius teſtamentũ non dicitur repudiatione al
terius impugnari:hic eſt Tex.in l.quæſitum.
de adquir.her.quem præter quòd Doct. om-
nes ibi de filio impubere exheredato acci-
piunt, ego ex multis in libro, quem contra
Baldui. ſcripſi,probaui veram eſſe hanc Do
cto. interpretationem,quę huc transferre ni
hil eſt opus. Quòd ſi pupillus,& ipſe inſtitu
tus ſit,non poteſt ei ſubſtitutus hereditatem
paternam repudiare, & pupillarem accipe-
re, quia iunctæ cęperunt eſſe per aditionem.
hic eſt Tex.in l.ſed ſi plures. §. filio imp. ver.
idemq́ue de vulg. qui ſic conciliatur cum d.
l.quæſitum. alioqui hæc antinomia eſſet im-
placabilis.
Duo itaq́ue ſunt hi caſus, in quibus ſub-
ſtitut⁹ incipit à repudiatione paternæ, & cõ-
cluditur, quòd ſi eſt exheredatus filius non
poteſt reſpuere pupillarem,niſi habeat cohe
redẽ, ex cuius aditione tab. pupillares con-
firmentur d.l.quæſitum. ſin autem filius, &
ipſe eſt inſtitutus,& adiuit,non poteſt eidem
ſubſtitutus, & coheres repudiare heredita-
tem pupillarem, etſi paternã repudiauerit.
Eſt & tertius in d.§.filiorum. quando ſcili-
cet filius impubes eſt ex aſſe inſtitutus, & ei
ſubſtitutus quis eſt, quo non eſt permiſſa he
reditatis vnius adquiſitio, alterius repudia
tio,vt ibi.
Quartus eſt quando filius vnus impubes,
alter pubes fuerunt inſtituti, & pubes pa-
tri fratriq́ue heres neceſſarius extitit ipſo iu
re:nam pater,quem heredem ſibi neceſſariũ,
eum, & filio ſuo facit d.l.ſed ſi plures.§.quos
poſſum. de vulg.& ſi velit filius,qui heres ex
titit recuſare paternam hereditatem, impe-
trareq́ue ſeparationem bonorum paterno-
rum,& pupillarium, vt legata debeantur ex
ſecundis tab.tantum, nec fiat contributio
bonorum, ẽt paternorum,hoc ei permitten-
tendum eſt;hic eſt Tex.in d.l.ſi filius. de vul-
ga. quem Docto. varijs modis interpretan-
tur, multa dementes,multa addentes. Et ſic
contributio bonorum,quæ aliàs fieri ſolet l.
1.§.quod vulgo.ad l.falc.ex æquitate præto-
ria euitatur, nec enim iuſtè faceret prætor,
ſi,cum ea propoſitum ſit liberos ab oneribus
non ſponte ſuſceptis liberare, hunc filium
à fraterna hereditate arceret. Præſertim
cum remotis quoq́ue ſecũdis tab. ab inte-
ſtato fratri ſucceſſiſſet. Nec auerſatur hic
Tex.dicto.§.filio, quia ibi inſtitutus erat ex-
traneus,nec etiam d.l.quæſitum.& ſi Docto.
in his duobus reſponſis conciliandis valdè
laborent: quia negat ibi Vlp. licere filio re-
pudiare hereditatem paternã ipſo iure, hoc
eſt,ſine prætoris auxilio,at hic Papin. hoc ei
cõcedit, implorata prius ęquitate prætoria,
quæ eſt vera,ac pura horum locorum conci-
liatio: aliàs verò oporteret ſuponere datum
hic coheredem extraneum,iux.diſtinctionẽ
Mar.d.l.q̃ſitũ.quæ fuit ſententia Aret.in d.l.
Quintus eſt, quando extraneus fuit inſti-
tutus ſolus,& pupillo exheredato ſubſtitut⁹,
& patris hereditatem adiuit; nam pupillarẽ
prætermittere non poteſt, hic eſt Tex. in d.l.
qui patri.qui licet generaliter loquatur,& à
Doct.intelligatur etiam in inſtituto,qui adi
uerit, ipſe tamen puto rectius eſſe, vt vel de
exheredato accipiatur, vel de inſtituto, qui
non adiuerit.

Et

Et vtor duabus rationibus:altera eſt , quòd adita hereditate ius adcreſcēdi extinguitur, & ideò Docto.territi hac difficultate dicunt hoc ius adcreſcendi eſſe irregulare, & quod in toto iur.ci.corpore alibi non reperiatur. Altera eſt efficaciſſima, cuius etiā ſuprà memini,quod Iuſtin.in d.l.quidam . definit hūc caſum,quando pupillus eſt inſtitutus ex parte,& ſubſtitutus ex parte: & vterque adijt,& dicit quæſtionem huiuſmodi apud veteres fuiſſe in difficili. Si.n.in l.qui patri.definita eſſet, & quidem ex regula iuris, vt dictū eſt, quomodo Iuſtin. tantam nob. difficultatem ingereret ? Caſus ergò à Iuſtiniano tractatus, qui erit ſextus, nil habet cōmune cum l.qui patri. in qua agitur de iure adcreſcendi vero,& proprio,non irregulari,vt quidam dixerunt.ſed particularem habet rationem, ne qui probauit iudicium patris , idem improbet. l. qui patri. procedit ſecundùm terminos iuris, nec tam rigida eſt,vt Com. ibi ait,nec ex iuris apicibus,vt Bald. d.conſil. 9. ait,pendet. Quod,vt intelligamus, ſciendū eſt,quòd ille,qui pupillo ſubſtitutus eſt,ſi intra pubertatem deceſſerit,dicitur ſub conditione ſubſtitutus , & ſi pupillus eſt exheredatus, & decedit intra pubertatem, pupilli hereditas adcreſcit ei, qui adiuit hereditatē paternam: quia cum lex has duas hereditates pro vna habeat, eo quòd ex vno teſtamēto deſcendunt,vt per Imol.d.l.qui patri . nu. 4.& Caſtren.num.4. Rom.nu.7. alteram habere, alteram repudiare non licèt: perindequè eſt,ac ſi hereditas pupilli ſit pars hereditatis paternæ,vt per Imol.vbi ſupra , & ideo iure adcreſcendi adquiritur ſubſtituto,ſicut ſi pars hereditatis paternæ,ſub conditione, ei relicta eſſet,vt Comenſ.ait d.l.qui patri.in prin.eſtque id ex ſententia Bar.in l.fin.nu. 7. de adquir. hered. qui eaſdem reg. conſtituit in materia iuris adcreſcendi in ſola hereditate patris,& in eademet pupillari, vt per eū quem cett.ſeqq. & dicam poſt. eſtque id verum,ac proprium ius adcreſcendi, quia nunquàm hereditas pupilli adita fuit. Idem eſt ſi fuerit pupillus inſtitutus, ſed non adiuerit hereditatem patris, eo enim mortuo intra pubertatem adcreſcit ſubſtituto, & coheredi eius hereditas,vt quidem pupilli,ſed etiam, vt pars hereditatis paternæ. Etenim cum ſubſtitutio pupillaris non ex lege pendeat,ſed ex moribus.l.2.de vulg.l.C.quantū potuerūt, iuris regulas in ea retinent,quam licèt, vt pupilli hereditatem deferāt,volunt tamen, vt in pleriſq; perinde ſit, ac ſi,vt patris deferretur. Sed licèt admiſerim d.l. qui patri.habere locum in inſtituto,qui non adiuerit,verius tamen eſt,eam pertinere potius ad exheredatū, qui patri, inquit, heres extitit:nullus ergo alius erat heres , & infra idē repetit; nam qui heres extiterit,& cuicunq; patris heredi : de vno ſolo patris herede lex meminit:ergò impubes fuerat exheredatus. Quòd ſi quis quærat cur Quæſtio propoſita à Iuſtin.d.l. quidam fuerit in ambiguo apud antiquos,reſpondebo id eo eueniſſe,quia cū pupillus adijſſet hereditatem paternam, videbatur , quòd ſicut ſuus coheres non tenebatur agnoſcere portionem aditam à pupillo , quæ niſi facta eſſet ſubſtitutio pertinuiſſet ad heredes legitimos,ita quoque idem ei eſſet permittendum , etiam ſi ſubſtitutus eſſet, quaſi hereditas pupillaris ſequi deberet naturam paternæ , cum qua confuſa erat, quæ fuit efficaciſſima ratio dubitandi . ceſſabat & ratio ne quis decederet partim teſtatus , partim inteſtatus , quia vterque inſtitutus adierat . Viſum tamen aliter fuit Iuſtinian. per rationem de qua ſupra . Et hæc eſt pura , & germana declaratio harum legum , quas Doctor. noſtri confundunt. Hæc latius deduxi, non vt ex declarationibus meis conſtituam nouas poſitiones in explicatione ſpeciei propoſitæ. Scio enim Iudices in cauſis definiendis à Docto. noſtrorum traditionibus non recedere. Sed vt veritas ipſa è tenebris eruta illuſtrior ſit, vtque opinio eorum Doctorum , quam amplecti voſo,& quæ diſtinctionibus meis conuenit, probabilior appareat .

Sed iā ad rē noſtrā propius accedamus.Si filiā hanc dicimus præteritā,verſamur in terminis dictę.l.qui patri . quia hereditas Leonides pupillę deferebatur pupillo,ſi vixiſſet, ex iure adcreſcendi : cum paternam hereditatem , in qua inſtituta non erat , non adiuiſſet , vt dicitur in d. l. nam ſiuè filiam præteritam dicamus , ſiuè exheredatam,ſiuè inſtitutam:modo non adiuerit: idem eſt : præſertim cum præteritio habeatur pro exheredatione.§.vlti. Inſti.de exh. lib. ex eo , quòd auus non tenebatur eam inſtituere,vel exheredare ſtante, ſtatuto Ca ſenæ,vt dixi ſuprà.

Quòd autem d.l.habeat propriè locum in eo, qui non adiuit:eſt ſententia gl.ibi, quam omnes probant,& ſi velint, quòd idem ſit, ſi adiuerit, quòd verò in exheredato, ſeu in non inſtituto; plerique etiam ſunt , qui hoc dicunt in d. l. qui patri. Imol. num. 5. Caſtren. num. 7. & d.l.quidam. in fin. Com. num.9.Rom. nu.7. & idem ſentiunt omnes, qui dicunt rationem l. qui patri . totam pendere, non ex vnione iuris adcreſcendi, ſed ex obligatione , quæ naſcitur pp pater-

næ hereditatis aditionẽ, quos refert, ac ſeq. Zanc.in l.heredes.§.cum ita. n. 292.ad S.C. Treb.& trad.Caſtr.conſ.322. ver. ſed & tertio.in pri.& quæ eſt veriſſ.ſententia, & ex verbis ipſis.d.l.qui patri.manifeſtiſſimè probatᷓ, ex quibus dici poteſt hanc opin.eſſe non ſolum veram, ſed etiam communem, pauci.n. diſſentiunt, ſoli .ſ.Ang.& Alex.d.l.qui patri. vt eos refert Gab.lib.4.de her. inſt. concl. 4. num.51.comm.concl.Et ex his infero, quòd cum Leonidas auus ſubſtituerit poſtumum, qui natus eſt, & adiuit patris hereditatem, & ſi is præmortuus fuerit, eius tamen heres non ſolum poteſt, ſed imò cogitur adire hereditatem Leonides, quæ impubes deceſſit, vt clare, & apertè dicitur in d.l.qui patri. ex aditione.n.paternę hereditatis, quis obligatur & ad pupillarem adeundam, vt ſunt verba eius.l.& hoc etiam.Doct.omnes recipiũt, & hanc conſiderant rationem.Bal.ibi.ꝗ ſpes ſubſtitutionis pupillaris tranſmittitur, quia ſi ſubſtitutus viueret ipſe cogeretur adire, & idem repetit in d.l.quidã. n.18. dum ait hãc aditionem habere uim adtrahentem. Imol. n.4.d.l.qui patri.Caſtr.n.4.Cor.n.9.& Text. adeò clarus eſt, vt non ſit dubitandum, Qui patri, inquit, heres extitit, ſi idẽ filio impub. ſubſtitutus eſt, non poteſt hereditatem eius prætermittere.Quod ſic recipiendum eſt, &t ſi viuo pupillo mortuꝰ erit, deinde pupillus impubes deceſſerit, nam is, qui heres extiterit patri, ſupple, pupillo quoq; heres neceſſariò erit: nam ſi ipſum inuitum obligat, ſupple, aditio, cõiungi eam hereditati paternę, &, adcreſcendi iure, adquiri cuicunq; patris heredi exiſtimandum eſt. ecce, vt aditio hereditatis paternæ inducit ius adcreſcendi, & coniungit vtramq; hereditatem, cuius ea eſt natura, vt cuicunq; heredi etiam inuito partes deficientis deferat.l.ſi ex pluribus, de ſu. & leg.l.qui ex duab.§.vlt.de adq. her.cũ ſim. Et in his terminis quęſtionẽ hanc definiunt Ang.d.l.qui patri.num.12.quem ſeqq.Imol. num.5.Caſtr.nu.8.Alex.nu.11.Cro.l.re coniuncti.nu. 22. de leg. 3. & quàmuis agant de caſu, in quo pupilla erat inſtituta in re certa, tamen ſupra docui. d.l.qui patri.habere locum, etiam in exheredata, & pręterita.Dici etiam poſſet hanc pupillam eſſe inſtitutam, in alimentis, vt in teſtamento, & idem quod Ang.tenet etiam Bal.d.conſil.9. in ſecundo. ſeq.Gab.d.concl.2.num.43. & num. 55. qui tamen caſus potius pertineret ad l.quidam. ſed nil hoc refert, quandoquidẽ, & in ea oẽs Doct. putant eſſe locum tranſmiſſioni, ſiuè ea perueniat ex iure adcreſcendi, de quo in d.l.qui patri.ſiuè aliundè. Et omnes hi Doćto.agunt de caſu, in quo mater ſupererat, vt immeritò idem Bald.dubitarit.in l. quidam elogio. num. 21. an ea.l.procedat matre ſuperſtite: quis enim dubitet, ob fauorem matris, non debere impediri obligationem, quę naſcitur ex paternæ hereditatis aditione? etenim pupillaris expreſſa eſt, conſtat teſtatorem voluiſſe matri præiudicare l. Pap. §. ſed nec impuberis.de inoff.te.& ideò ſicut fauor matris non impedit ius adcreſcendi in hereditate patris; & ſi filius inſtitutus, qui coheredem habet decedat non adita hereditate, mater non vocatᷓ, ſed coheret, ita quoq; idem dicẽdum eſt in iure adcreſcendi, quod lex in his hereditatibus paterna, & pupillari induxit, quia valet hoc argumentum, vt dixi ſupra, & addam mox, & fatuum eſſet, vt matris fauor extingueret obligationem, quæ naſcitur ex aditione: quia, ſic, & pupillarem expreſſam euerteret, quod eſt contra omnia iura, & ideò rectè Docto.omnes pręcitati nullam habent rationem matris, & idem vult, & Caſtren.in conſil. 114.nu. 5. in pri.vbi lætitiam matrem pupilli excludi putat, ex d.l.qui patri. & ſi in ſuo caſu malè ne-
13 get eam non habere locum. Et Rom. † qui ĩ d.l.qui patri.aliter tenere viſus eſt, fallitur, & eius opin.auctoritate.Doct.ante citatorũ, & ratione de qua ſupra reijcitur. Quãuis, vt verè dicam, puto Rom.corruptum, qui licèt videatur, ſi verba ſpectes, concludere cum Bald. tamen re ipſa concludit cum Ang. nã dum dicit, quòd in dicta l. ſucceditur non ex iure adcreſcendi, quę eſt tacita voluntas, quæ fuit ratio Bald.d.l.quidam. ſed ex ſubſtitutione, quæ expreſſa eſt. Quis non videt ex hoc argumento matrem excludi, cui præiudicat volũtas expreſſa, ſi non tacita. Quarè nil nos mouere debet, quòd hic mater ſuperſit, & maximè, quia ſat apparet, ex teſtamẽto nõ fuiſſe teſtatorem affectum erga nurum ſuam, cum educari voluerit neptem penes vxorẽ, & quia veritus eſt nè fortè lex obſiſteret, reliquit ei alimenta ſi alibi habitaret, nõ tamen matris, vt debuerat, meminit: apud quam eam alendam eſſe ſuſpicabatur.

Magis vrgere videntur, illa verba teſtamenti, ſubſtituit filium, ſeu filios maſculos eiuſdem teſtatoris, ſi extabunt, nam cũ filius mortuus ſit ante ipſam Leonidam: ſubſtitutionis conditio videtur defeciſſe, neque enim extitit tempore mortis illius, & ſic mater ab inteſtato ei ſuccedere debet.

Et hoc, vt audio, eſt potiſſimum fundamẽtum, quo aduerſarij mouentur, pro qua recitari poteſt. Bald. d.l. quidam. num. 22. vbi vult

Digitized by Google

vult,quòd d.l.qui patri. non habeat locum,
ſi dicatur ſubſtituo ſuperſtitem, ſic enim ve
rè legendum eſt, quicquid dicat Zanc. d. §.
cum ita.4. par. num. 402. Sed & regulariter
fauorabilior eſt cauſa pupilli, vt habeat he-
redem,q̄ matris,vt admittatur,vt eſt caſus.ī
c.ſi pr̄.de teſt.in 6. Et huius magnā auctorita
tē dicit Ale.in d.l.qui patri.n.13. & cuius di
ctū, licèt de eo dubitet aliquaten⁹,ibi defen
dit, & conferunt hûc multa, quæ citantur à
Zanc. d. §. cum ita.num.140.& ſeq.d.par.4.
ſecundum nouam editionem. Paria enim
14 ſunt, ſubſtituere† ſuperſtitem,vel ſi extabit,
aut ſuperſtes erit. Alexan.conſil.109.num.
6.in 7. Zanc. vbi ſupra. nu. 142. & in 3. par.
nu.16. cum ſimm. At hęc tanti non ſunt, vt
me adducant à ſententia quam ſequor.

Primò itaque reſpond. quòd verba hæc ſi
extabunt,in hoc teſtamento ſignificant, nō
ſi ſuperuiuent,ſed ſi maſculi erunt,vt ſit ſen-
ſus,ſubſtituit filium,vel filios maſculos,ſi ex
tabunt,hoc eſt,ſi erunt maſculi: ſinautem fi-
lias fœminas naſcituras. Confirmatur hęc
interpretatio, q̄a in ſeq.parte, vbi de filiab⁹
agit,non dicit teſtator,ſi extabunt,& tamen
certum eſt eum magis dilexiſſe maſculos, q̄
fœminas,quas non inſtituit,ſi ergo nulla eſt
addita conditio filiabus,præter natiuitatis,
cur maſculis additam dicamus? Nec dica-
tur ex dictione,ſinautem,intelligi repetitam
eandem conditionem,ſi extabunt fœminæ,
& ſic eas non eſſe melioris conditionis, vt
trad.Bar.in dictione,autem.l.omnes populi.
nu.10.de iuſt.& iu.cum alijs, quæ citari poſ-
15 ſent: quia reſpond. quòd dictio, † ſinautem,
tantum aduerſatur præcedd. l. ſi ita ſcriptū.
in prin.de lib.& poſt.Bart. l.in repetendis.in
fin. de leg.3. ſinautem,hoc eſt,ſi filiæ naſcen
tur, ita quòd non maſculi. verum quòd ſub-
audiatur,& ſi ipſę fœminæ extabūt, recti ſer
monis ratio nō patitur: & aliud eſt in dictio
ne autem,de qua Bar.aliud in dict.ſinautem,
quæ tantum ſeparat, ſic etiam in inſtitutio-
ne,dixit teſtator, ſi pariet filium maſculum,
& vna pars teſtamenti alteram declarat. l.
ſed virum.de pet. her.

Secundo reſpond.quòd verba hæc ſi exta
bunt, vt exprimentia id, quod tacitè ineſt
nil operantur, quis enim neſcit nō ſubſtitui
mortuos,ſed ſuperſtites? & ideò in ſeq.ſub-
ſtitutione non debent repeti. l. ſi in diem. §.
fi.de cond.& dem.Rom.in terminis. cōſ.56.
num.3.

16 Tertiò reſpond. quòd Bald. † malè loqui-
tur, & mouetur falſa ratione, & miror Ale-
xan. in d.l. qui patri non eſſe auſum eius au-
ctoritatem cōuellere,cum eiuſdem rationē,
& ipſe repellat,& ab alijs reiectam agnoſcat
num.15. Si Teſtator dixiſſet quiſquis mihi
heres erit,ſit heres filio meo impuberi:faten
tur omnes eſſe locum d.l.qui patri.& nihilo-
minus verba hęc,quiſquis &c.inducunt con
ditionem. l. qui liberis. in princ. de vulg. &
tradd.in d.l.§. hæc.verba.Imo.Aret.Alexan.
& alij. addit Imol.conditionem implendam
præcisè,& in forma.l.Mæuius. l.qui heredi.
de cond.& dem. ideoq; omnes ibi dicunt, ꝙ
quando teſtator, vtitur his verbis, quiſquis
17 &c.comprehenditur† heres ſcriptus,non he
res heredis,vt ibi definit I. C. & Alex.conſil.
36.num.14.& 15.in 3.reſpond.propter talia
verba ſubſtitutionem reddi conditionalem,
nec tranſmitti.

Si ergò propter hæc verba,quæ inducunt
conditionem, & quæ demonſtrant certam
perſonam quę ſunt duæ rationes, quibus ad
ducitur Bal.d.l.quidam.non excluditur diſ-
poſitio.d.l.qui patri.vt Imol.ibi num.5. Ale-
xan.num.15.& omnes qui eam.l.interpretā-
tur,vbi etiam ipſemet.Bal.ſibi de more con-
trarius, dum tenet cum ſol.gl.quòd.d.§.hęc
verba.non procedat in materia. l. qui patri.
Caſtren.etiam d.§.nu.4.& nemo eſt, qui diſ-
ſētiat.Multo minus excludetur,ex verbis il-
lis, ſubſtituo ſuperuiuentem. Eſt enim ca-
ſus Doct.longò fortior.nam illa verba,quiſ-
quis mihi &c.vt dixi,ſunt conditionalia, &
referuntur ad ſcriptum heredem, & dum ex
cludunt heredem heredis,vt qui non veniat
ex iudicio teſtatoris,vt d.§.hæc verba,impe-
diunt tranſmiſſionem, quod nō ita eſt in his
verbis, ſuperſtitem ſubſtituo,quæ non exclu
dūt omnino heredes ſuperſtitum,vt ex mul-
tis probat.Zanc.d.§.cum ita.4. par. nu. 139.

Quarè cum Bald.& ſibi ſit contrarius, &
moueatur ratione,quam omnes improbant,
eius auctoritas non eſt magnifacienda, & in
terminis contra eum tenent Caſtren.d.l.qui
patri.in fin.& Com. ibi idem videtur ſentire
licèt adeò ſit corruptus, vt non poſſit in-
telligi,Cro.d.l.re cōiuncti.n.117.& Zanc. d.
§.cum ita.n.220.dum Alex.rn̄d.vultq; paria
eſſe aliquem ſubſtituere nominatim, vel ad-
dere dictionem ſuperſtitem. Et ratio illa eſt
18 efficaciſſ.ꝙ cōditio,†ſi extabit,vel, ſi vixerit,
ineſt tacitè,& exprẽſſa non dēt aliquid ope-
rari,& ita in hac conditione trad.Rip. in d.l.
3.n.7.de leg.3.Dec.cōſ.2.n.4.Bal.Caſt.& Iaſ.
n.16.in l.ſi deceſſerit.in pri.qui ſat.cog. ſic ēt
Rui.cōſ.83.n.8.in 2.& Soc.iu.cōſ.90.n.25.in
pri. ī eodē caſu rn̄d.ꝙ ſi dictū ſit, & ſi moriaē
poſt meos filios,idem eſt,& ſi ante,quia con
ditio mortis, quæ tacitè ineſt nil operatur,&
in terminis noſtris, ꝙ verbum,ſuperſtes,non
impediat ius adcreſcendi trad. Par.conſ.76.
num.13.in 2.

Præterea, quod magis eſt, dico quòd etiã
ſi hic aliquam conditionem admitteremus
impleta fuit, quia filius extitit tempore quo
nata eſt obligatio, de qua in d.l.qui patri. cũ
primum enim pupillus adiuit paternam he-
reditatem coniuncta eſt eidem pupillaris, &
19 ea, propter hanc coniunctionem, tranſit† ad
quemcunq; heredem, ad quem paterna per-
uenit. Et quòd ſatis ſit, quòd conditio im-
pleatur tempore aditionis paternæ, probo
manifeſtè, per d.§.hæc verba. iuncta Docto.
omnium interpretatione, de qua, & ibi, & in
d.l.qui patri. illa verba, quiſquis mihi heres
erit ſit heres filio meo impuberi, ſignificant,
ſi mihi erit heres, ſi ex teſtamẽto erit, vt d. §.
hæc verba.glo.l.ſi in teſtamento.Si quis om.
cau.teſt.& tamen ſatis eſt, vt impleatur con-
ditio tempore quo ſucceditur teſtatori, vt.ſ.
ſubſtitutus ei, ſit heres, & ex teſtamento: nec
attendimus, quòd quando moritur pupillns
ille ſit iam mortuus, ſed heres ex perſona
eius ſuccedit, & ſic illa conditio, quæ cohe-
ret perſonæ heredis.vt ſit ſcriptus, & quę prę
ciſè impleri debet, vt dixi, non excludit here
dem heredis, ita quoque, & idem multo ma-
ximè hic dicendum eſt, vt.ſ.ſit ſatis ſuperfuiſ
ſe pupillum, & paternam hereditatem adi-
uiſſe, licèt pupillæ ſit præmortuus: & enim
cum ille obligatus ſit adire etiam pupilla-
rem, obligatio hæc ad heredem tranſmitti-
tur, nec ex eius morte extingui poteſt obli-
gatio iã nata, vt dicitur. d.l.qui patri.& hęc
eſt ratio nullã habens reſponſionem, & con-
firmari poteſt ex his, quæ trad.Cra. l.cum fi-
lio.num.261.de leg. 1. Siquidem certum eſt
patrem ſubſtituentem filio impuheri, velle
obligare ſubſtitutum, & eius heredem ad
adeũdam hereditatẽ pupillarem. d.l.qui pa
tri.d.l.quidã. quis ergo ex his voculis, ſi ex-
tabunt, tam conſtantem, & apertam patris
voluntatem audebit inuertere? Si, vt Cra.
ibi ait, dictio, inſraſcriptus, quæ ad certam
perſonam reſtricta eſt, non impedit tranſmiſ
ſionem, quia illud legatum eſt natura ſua
tranſmiſſibile, ita quoque, & hic multo mi-
nus verba, ſi extabit, naſcẽtem obligationẽ,
ex quo paternæ hereditatis aditio impe-
dier. Et hoc arbitror ipſe tam certum, vt
non poſſim non mirari, quòd vt audio Doct.
alicuius nominis contra reſponderint in prę
ſenti ſpecie.

Vltimo reſpond. quòd in hac materia ar-
guimus de paterna hereditate ad pupillarẽ,
vt dixi. ſupra, & ideò inſero, quòd etiam ſi
20 conditio † eſſet adiecta in perſona inſtituti,
ſatis eſſet, quòd impleretur in perſona ſubſti
tuti, vt eſt deciſ.Caſtren.in l.qui ex duabus.
de adquir.hered.qui inquit, quòd ſi quis pu-
rè, ſit ex parte inſtitutus, & ex parte ſub
conditione, ſi nauis, puta, ex Aſia venerit: &
ſi non venerit, ei ſit ſubſtitutus Gaius, heres
heredis veniente conditione ſuccedet, & ſic
conditio addita perſonæ heredis non impe-
dit quominus heres heredis ſuccedat, vt me
ritò, & hic ſit ſatis conditionem illam, ſi im-
pubes deceſſerit, impleri poſt mortem ſubſti
tuti, quod & Caſtren. ſentit ibi in fin.dum ci
tat.d.l.qui patri.& clarè trad.ibi Imo.qui pu
tat, quòd etiam ſi deficeret conditio. d.l. qui
patri. procederet non vi ſubſtitutionis, quia
conditio defeciſſet, ſed iuris adcreſcendi, ea-
què eſt ratio, quia cum duæ hæ hereditates
habeantur pro vna: aut iure adcreſcendi, ſi
conditio ceſſet, aut iure ſubſtitutionis, ſi eue
niat: eſt locus ſucceſſioni. quarè etiam ſi di-
ctum eſſet ſubſtituo Gaium filio meo impu-
beri, ſi intra pubertatem deceſſerit, & nauis,
ex Aſia venerit: heres ſubſtituti veniente cõ
ditione ſuccederet ex ſubſtitutione: ea defi
ciente, ex iure adcreſcendi: quod tamen, ef-
fectu inſpecto, eſt ferè idem, vt per Alexan.
d.l.qui patri. num.12. etenim cum tempore
aditionis paternę, vtraque hereditas coniũ-
gatur, & pro vna habeatur. d.l.qui patri. ijſ-
dem regulis ſubijcitur ſubſtitutio pupilla-
ris, quibus & paterna ſubijceretur.

Et hoc apertè ponit Aret. l.cum heres. §.
qui ex parte.eo.de adquir.hered.qui inquit,
ſi euenerit conditio inſtituti, & ſic adiuerit
hereditatem, etiam ſi poſt deficiat conditio,
in ſubſtituto adhuc adcreſcet hereditas de-
ficiens, & citat d.l. qui patri. quarè cum fili9
adiuerit, & ſic quo ad eum aditio paternę he
reditatis non fuerit ob aliquam conditionẽ
ſuſpenſa, parum refert, quòd tempore quo
moritur pupilla non extet, & ſic tacita illa
conditio deficiat, quia hereditas pupillaris
iam coniuncta, vi legis paternæ, eandem co
mitatur, & idem ſeruandum eſt, in his duab9
hereditatibus, quod ſeruaretur in ſola pater
na, quæ dicitur eſſe eadem non diuerſa here
ditas, vt docet etiam Cuiac.lib.12.obſ. cap.
11.& ego ſupra latè deduxi.

Et ex his concludo heredis pupilli cauſã
potiorem eſſe, & omnia bona pupillę ad eũ
pertinere. Et idem iuris eſſet, ſi quis defen-
dere vellet legatum octingentorum eſſe
potius in diem, quàm conditionale, vt fuit
quorundam ſententia, quia ex d. l. qui pa-
tri. & d.l.quidam. non tantum bona mater-
na, ſed & quidquid ab auo conſecuta eſſet
hęc neptis, ad heredem filij pertinerent. Et
ita iuris eſſe opinor.

AR-

ARGVMENTVM.

INCOLAS Centi: Originarios alibi, non tamē in Metropoli, habitantes: & originarios nouos etiam habitantes: non debere participes eſſe bonorum communium loci, apertè demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 HOMINES *loci ij dicuntur, qui & originem ex eo loco, & domicilium ibi habent.*
2 *Incolæ loci, non veniunt appellatione hominum loci.*
3 *Originarij alibi habitantes nō ſunt propriè Ciues, ſi tamen in Metropoli Ciuitate degunt eiſdem emolumentis quibus alij Ciues fruuntur.*
4 *Incolæ loci, an & quando pro Ciuibus habeantur, vt participent de rebus communibus.*
5 *Siluanus conſi.pri.reprehenditur.*
6 *Originarij noui loci, an participes eſſe debeant honorum, & bonorum loci.*
7 *Vſus dicitur fidiſſimus interpres conceſſionum, & & priuilegiorum, & ex eo ſubſequuto mens cōtrahentium declaratur.*

CONSILIVM LXI.

ARBITROR incolis non eſſe
communicanda bona, quæ
inter homines Centi diui-
duntur, ex infraſcriptis.
Primò, quia verba inſtru
mentorum eos non compre
prehēdunt: ſi quidem Syndicus conſtitutus
eſt, ab hominibus Centi, & hominibus Cē-
1 ti ſtipulatus eſt. At verò homines † Centi
ij dicuntur, qui & originem ex eo loco, & do
micilium ibi habent, l. 1. in fi. & ibi declarat
Bar. de tut. & cur. dat. ab his &c. qui eiuſdem
ſunt Prouinciæ, vel ibi domicilium habent
inquit textus. Prouinciæ ergo illi ſunt, qui
originarij ſunt, hoc eſt, qui non tantum ha-
bent domicilium, ſed & originem ducunt
2 ex loco. Quarè cum incolæ † non trahant
originem ex Cento, ſed tantum habitēt, ver
bis non comprehenduntur, & hanc commu
nem opinionem eſſe dicit Rip. in Rub. ſolut.
matrim. num. 7. & declarat Bolog. ibi nu. 92.
& ità ſœpè à noſtris reſponſum eſt, à Bar. cō-
ſil. 42. Bald. conſil. 139. in quinto: Aret. con-
ſil. 77. Alexan. conſil. 41. in prin. in quinto.
& cōſil. 100. in ſexto. & ratio etiam reddi po-
teſt ſatis efficax, etenim cum incolæ poſſint
recedere ex loco, in quo domicilium habēt,
& migrare in alienas ſedes. l. nihil eſt. l. inco-
la iam. ad munic. & de incol. l. 1. C. de incol.
l. 10. ipſi tantiſper habitarent, dum commo-
do fruerentur, mox verò adueniente tempo
re alterius diuiſionis recederent, quod valdè
iniquum eſſet. cum non conueniat, vt quem
ſequuntur commoda, eundem non ſequan-
tur incommoda. l. nihil tam. de reg. iu.
Multò minus comprehenduntur origina
3 rij † alibi habitantes, quia non ſunt Ciues
propriè cum præcipuis Ciuitatis non fruan
tur, nec honores, aut magiſtratus gerāt, Bal.
l. quod fauore. de ll. vbi ait eſſe de eſſentia Ci
uis, vt munera ſubeat in patria. idem l. ſi non
ſpeciali. C. de teſtam. & conſil. 456. num. 6. in
pri. Butr. conſil. 21. Barb. conſil. 2. colum. 1. in
fin. Soc. d. Rub. ſolut. matr. num. 27. Soc. nep.
num. 36. Bolog. num. 95. Affl. deciſ. 384. Rui.
conſil. 100. num. 6. conſil. 112. num. 10. in 5.
& hanc eſſe communem opinionem teſtatur
Boſſ. de Prin. num. 326. Cum itaq; Origina
rij iſti alibi domicilium habeant, nec in pa-
tria muneribus ijs fungantur, quibus alij Ci
ues, certum eſt eos non haberi pro hominib⁹
Centi, Si qui tamen in Metropoli Ciuita-
te degerent, ijſdem emolumētis, quibus alij
Ciues Centenſes fruerentur. Sic enim in
decus, & honorem Metropoleos receptū eſt
Soc. d. Rub. ſolu. matrim. nu. 23. & ſcripſi ego
aliàs. Et in hac re ſic fuit olim conſtitutum
per Sereniſſimum Ducem HERCVLEM, quò
ad terras Malafictus, vt ī cap. pri. c. 6. in proc.
qui inſcribitur contra excluſos &c. in quo
tamen additum eſt, vt hi debeant ſuſtinere
onera, ob terras quas poſſident, ad quod, iu-
xtà ſupradicta, iure non tenebantur.
4 Non obſtat, quòd incolę † habeantur pro
Ciuibus l. Ciuis. C. de incol. vbi glo. latiſſimè
Sylu. conſil. 1. vbi in terminis ob hanc ratio-
nem conſuluit debere eos eſſe participes re-
rum communium, quæ diuidantur, vt eſt ca
ſus præſens. Nam reſpondeo primò, ꝙ hoc
poſſet procedere, quando inueſtiti non eſsēt
homines Centi, quibus verbis Ciues tātùm
originarij ſignificantur, vt dixi.
Secundo reſpondeo, quòd quatenus hoc
verum eſſet, recipitur, quando ipſi gerūt ho-
nores, & magiſtratus, & onera ſubeunt. ità
in terminis Rui. d. conſil. 100. num. 6. at cer-
tum eſt, Centi incolas non fungi magiſtratu
aliquo, nec eſſe participes honorum, vt ſunt
Ciues antiqui: ergò. & quatenus vera eſsēt
ea, quæ ponit Sylua. d. conſil. 1. haberent lo-
cum in incolis, qui eſſent penitus æqualis cō
ditionis cum originarijs.
Tertiò reſpondeo aliam eſſe rationem in
incolis, aliam in originarijs, ſi quidem, vt di
xi, incola poteſt recedere, ac aliò transferre
domicilium, ſeque eximere oneribus incola
tus, quod originario non eſt permiſſum. l. aſ-
ſumptio. §. 1. ad mun. l. origine. & l. ſeq. de mu
nic.

nic.& orig.lib. 10.C.item ſi in loco originis, & domicilij munus indiceretur incolæ, potior eſſet cauſa originis.l.liber°. §. pſcriptio ad munic.l.1.vbi gloſſ.C.eo. & ideò incola non eſt ſimpliciter Ciuis loci, in quo habitat, vt eſt originarius: quarè verba de hoc ſolo intelligenda ſunt.

Quartò reſpondeo, incolas haberi pro Ciuibus, & hominibus loci, in quo habent domicilium, volentibus ſcilicèt ipſis originarijs, qui cogere eos poſſunt ad ſubeunda munera propter incolatum, vt dixi. At verò, quòd incolę poſſint compellere originarios, vt honores ipſis deferant, vt bona vniuerſitatis cum eis communicent, nuſquàm ſcriptũ eſt, & ob id Rui. dicto conſil. 100. rectè diſtin

5 guebat incolas, ab incolis. Quarè Sylua. † dicto conſi.pri. grauiſſimè fallitur, dum vult incolas agere poſſe cõtra originarios, vt eis bona Vniuerſitatis communicẽt, ſicut enim Ciuitas non compellitur aliquem eligere in Ciuem ſi nolit.l.Ciues. dict. tit. de incol. ità nec magiſtratus ſuos conferre incolis: quod, vt puto, veriſſimum eſt.

Accedit his, Vetus conſuetudo, quę & inſtrumentis, & ſententijs comprobata eſt, & à qua non eſt recedendum.l.minimè.de ll.& de ea plura ſcripſit Excellentiſſimus Dominus Aduocatus, ad quem me refero, & delirat Sylua. dicto conſil. pri. dum putat non poſſe induci hanc præſumptionem, ſiuè conſuetudinem niſi Ciues prius ſe oppoſuerint incolis petentibus ſe recipi ad honores, & commoda: nam falſum eſt, eos vllum ius habere hæc petendi, quicquid ille dicat, nec vllus eſt, qui adfirmet, incolas haberi pro Ciuibus, ſi nolint originarij. Si ergò ex iuris diſpoſitione incolæ, & alibi habitantes, qui muneribus Centi, non funguntur, non debent admitti ad participationem terrarum communium, certè cum antiquiſſimus vſus accedat, omnis ceſſat dubitatio, ſtandũ eſt enim antiquo vſui, ſententijs etiam confirmato.

Difficilius eſt aliud membrũ, ſi qui.ſ.ſint

6 originarij, noui † tamen, & qui non ſint deſcendentes antiquorum, qui inueſtiti ſunt: etenim ex regulis iuris hi ſunt de hominibus Centi, deq́ue Vniuerſitate, & ideò, cum eis verba conuenire videantur, non tam facilè excludi debent. Planè tamen arbitror, & hos nullum ius habere.

Primò quia, neq́ue hi ad honores Centi admittuntur, nec magiſtratus vllos gerunt, ex Statuto dicti loci, & ob id repelluntur iuxtà ſuperius dicta.

Secundò quia, nec conſuetudo hos admiſit, ſed eos tantum, qui trahunt originem à

7 primis inueſtitis, & vſus† eſt fidiſſimus interpres conceſſionum, & ità ſæpè arguunt noſtri, ſic Bar.conſi.59.num.3. reſpondit ſi Spoletani quibuſdam permiſerint, vt Caſtrum ædificarent, ſe enim eos, vt Ciues Spoleti tractaturos, non poſſe illis collectas indicere, niſi ab initio cœperint, quaſi ſequuta obſeruãtia probet verba fuiſſe addita in gratiam ædificantium, licèt ſecundùm proprietatem eorum, collectarum indictio fieri poſſet: Licèt ergò originarij iſti verbis contineantur, tamen vſus ſubſequens eos excluſit. Caſtrẽ. etiam conſil.313.nu.2. in pri. ſi priuilegium conceſſum Caſtellionenſibus à Florentinis, aliam acceperit interpretationem, per annos decem, quàm habere debuiſſet, ab ea non eſſe recedendum.Soc.conſil. 111. num. 4.in pri.ex vſu declarari priuilegium, nec opus eſſe præſcriptione, & idem Nat. conſil. 406. Et nouiſſimè fuit iudicatum per Senatum Subalpinum talem vſum omninò debere obſeruari Cacher.deciſ.136. idq́ue perpetuum eſt in qualibet diſpoſitione, Caſtrenſ. conſil.947.in fin.in pri. qui ait ex vſu ſubſequuto mentẽ contrahentium declarari, cõſil.363.eo. vbi de tranſactione. Bald. conſil. 245. in tertio. Rom. cõſ.271.n.4. qui ambo de venditione, Soc.conſil.25.num.25.in pri. de cõſtitutione dotis. Corn.conſil.178.num. 9.in quarto. qui de laudo, & in terminis noſtris in inueſtitura, idem Soc. conſil. 145. in pri. qui interpretatur inueſtituram, quam habet Hoſtellatum ab Illuſtribus Strozijs, contra proprietatem verborum, propter vſum ſubſequutum, licèt eius interpretatio ſit parum æqua, vt ipſemet fatetur; nec exigunt hi Doctores longiſſimam conſuetudinem, nec præſcriptionem, & declarant Aret.conſ. 11.num.5.& Crau.conſil.111.& conſil.211. in fi. Quarè cum nos verſemur in vſu antiquiſſimo, res eſt extrà dubitationem, & hoc vltimum argumentum excludit etiam incolas, & originarios alibi habitantes, qui & alijs particularibus rationibus repelluntur. In cæteris me refero ad alios, qui ante ſcripſerunt.

ARGVMENTVM.

CONTRAVENIENTEM vnum ex pluribus, in materia.l.ſi quis maior.C.de trãſact. ſolum pœnam totam incurrere, & plura in materia d.l.& actus indiuidui, qui dicantur declaratur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *L. ſi quis maior in materia, non ſolam obeſt contrauentio, ſed etiam ipſa attentatio.*
2 *Tranſactionem non ſeruans, ea niti non poteſt.*
3 *Peccans in actu indiuiduo, tenetur inſolidum ad pœnam, ſeu ad id, quod intereſt, etiam ſi alij ſocij non obligentur.*
4 *Promiſſio de non offendendo eſt indiuidua, & qui offendit, ſolus totam pœnam ſoluit.*
5 *Vti frui impediens, ſolus omnem pœnam refundit.*
6 *Indiuiduum eſt parere tranſactioni.*
7 *Iuramentum reddit contractum indiuiduum.*
8 *Dictiones, ita vt, modum inducunt.*
9 *Modus eſt indiuiduus.*
10 *L. quod autem. & ll. ſeqq. de in diem adiect. declarantur.*
Diuidere quis non cogitur, ſed à toto contractu recedere poteſt, vbi in eum commiſſum eſt.
11 *Contractui, aut in totum ſtandum eſt, aut in totũ ab eo recedendum.*
12 *Pœna committitur in totum, ſi vno capitulo tantum contrafiat, vbi adeſt clauſula in inſtrumento, Quæ omnia &c.*

CONSILIVM LXII.

CERTVM eſt Magnificos Al
uarotos non poſſe vti tran-
ſactione, cùm ipſi eam non
obſeruauerint, vt ex dedu-
ctis in proceſſu ſatis appa-
1 ret. In materia enim † l. ſi
quis maior. C. de tranſ. non ſolùm contrauē-
tio obeſt, ſed etiam ipſa attentatio, Bal. c. ex
tenore. de reſcr. Rub. conſil. 30. & ideò ſat eſt
ſupplicare Principi, etiam ſi quis non vtatur
reſcripto, vt receptum eſſe aduerſùs Caſtrē.
teſtantur plerique in d. l. ſi quis. vbi Aquen.
Quòd verò, qui non obſeruat tranſactio-
2 nem † ea niti nõ poſſit, tàm manifeſtum eſt,
vt nulla egeat probatione, l. cùm proponas.
C. de pact. cap. 3. de iureiu. Alexan. conſi. 49.
in 2. Corn. conſil. 247. in 3. Crau. conſil. 151.
vbi latè.

Obijcitur, vt audio, quò ad Dominũ Paulum, ac Dominum Iulium, nullam ſubeſſe contrauentionem, & ideò quò ad eos non videri diſputandum. Sed & aduerſus hos multa alia obijciuntur, vt latiſſimè deduxit Excellentiſſimus Dominus Aduocatus, quæ iure tranſactionis eos depellunt, & veriùs etiã eſt D. Comitis fratris factum eis obeſſe, reoſque tutos eſſe, tàm aduerſùs heredem Domini Comitis, quàm etiam aduerſùs alios.

Et primò, quò ad heredem D. Comitis,
non eſt dubium eum teneri inſolidùm, ob
patris ſui contrauentionem, debereq; refun
dere id omne, quod D. Paulus eis auferre
3 poſſit; Etenim omnes admittunt, eum, † qui
peccat in actu indiuiduo, teneri inſolidum
ad pœnam, ſeù ad id, quod intereſt, etiam ſi
alij ſocij non obligentur, ità Bar. l. 4. §. Cato.
num. 6. in 6. oppoſit. vbi Ang. & cæteri omnes
cum ſequuntur, & latiſſimè traditur in
Tract. indiui. qui ementito nomine Caballini
circunfertur, in tertia par. num. 150. At
verò promiſſio de non impediendo in vſufru
ctu, de qua in inſtrumēto, indiuidua eſt, Alb.
d. §. Cato. num. 35. Bolog. num. 110. ergò, ſic
4 & promiſſio † de non offendendo indiuidua
eſt, & qui offendit, ſolus totam pœnam ſol-
uit, Bar. d. §. Cato. num. 32. Ang. nu. 15. Imol.
num. 39. Aret. num. 32. Iaſ. num. 54. & 55. &
eſt communis opinio, vt illic tradunt multi
ex recentioribus. Et in terminis, quòd im-
5 pediens vti frui, † ſolus omnem pœnam re-
fundat, traditum eſt in d. tertia. par. nu. 262.
d. tract. de indiui. Quarè, cùm Dominus Co
mes contrafecerit, heres eius tenetur inſoli-
dum, æquè, ac ipſe tenebatur, l. 1. C. vt act. ab
her. & in her. l. 1. §. ex his. de verb. obl.
Eſt & hic altera indiuiduitas, videlicèt, ip
6 ſum parere tranſactioni; † Hoc enim indiui-
duum eſt, vt, poſt Ang. tenet Zaſ. d. §. Cato.
num. 79. & eſt tex. in l. 5. §. vlt. de verb. ob. vbi
idem Ang. notat, & maximè, cum iuramen-
7 tum † additum ſit tranſactioni, quod & eam
facit indiuiduam, Iaſ. l. ſcire. num. 6. de verb.
oblig. & paſſim DD. & in terminis, quòd iu-
ramentum reddat contractum indiuiduum,
quò ad commiſſionem pœnæ, eſt conſilium.
Iaſ. 134. num. 3. & 4. in quarto.
Eſt & tertia, quia ſcilicèt promiſſio eſt
ſub modo, ità vt (inquiunt partes) eius vita
8 durante, quæ dictiones, † ita vt, modum in-
ducunt, Bar. l. quibus. §. Thermus. num. 4. de
9 cond. & demõſtr. qui modus eſt † indiuidu⁹,
l. liberto. §. Lucius. de ann. leg. l. rogo. de fid.
hered. per quas ità concludit Soc. d. §. Thermus.
num. 10. ideoque tantò magis, qui peccauit,
concurrentibus tot indiuiduitatibus, inſolidum obligatur. Secundùm hæc heres Domini Comitis obligatus eſt præſtare heredibus Dominæ Conſtantiæ quanti eorum intereſt non ſtari tranſactioni, ſiquidē pœna non parentium contractui, eſt, vt ille reſcindatur, & partes ipſæ redeant in priſtinum. d. l. cùm proponas. d. l. ſi quis maior. Et profectò, quò ad D. Comitem, non video vllum dubitationi eſſe locum, quominùs non teneatur inſolidùm ob contrauentionē propriam, & curare debeat, vt res ad eum ſtatũ reuertatur, in quo erat antè tranſactionem; Ampliùs, quia ex d. l. ſi quis maior, qui peccat, non ſolum cadit commodo contractus,

ſed

Digitized by Google

ſed & antiquo iure ſuo: cogeretur refundere
quicquid iuris Aluarotti fratres eius habe-
bant, ſi modò vllum habebant in rebus, de
quibus eſt controuerſia.

Altera etiam via parata eſſet contrà eum,
etiam ſi contractus eſſet diuiduus; Poſſent
enim Rei excipere, aut abſtine, aut totam pę
nam ſolue. Caball.d.tract.nu.384. ſed quia,
ſi deſiſteret, non conſuleretur plenè Reis, &
ſumus etiam in actu indiuiduo, nõ eſt, quòd
vltrà progrediar.

Hæc de ipſo Domino Comite; Nunc de
alijs; Et arbitror, nec eos poſſe vti benefi-
cio huius tranſactionis.

Primò, quia promiſerunt ſoluere Domi-
næ Medeæ ſorori ipſorum, aureos mille pro
Domina Conſtantia, quos fuiſſe ſolutos nuſ
q̃ apparet; & tñ, qui vult agere, ex cõtractu,
probare debet impleuiſſe priùs ex ſua parte,
l. Iulianus. §. offerri. de act. empt. cùm ſim.

Secundò, quia quoties contractus pars re
ſcinditur, licet ei, contrà quem commiſſum
eſt, recedere à toto contractu, nè cogatur di
10 uidere.l.quod autem.† §.vltimo.& ll.ſeqq.de
in di.addic. Illic enim reſponſum eſt, ſi tres
vẽdiderint cùm pacto addictionis in diem,
ſi duo tantum addixerint, addictionem non
valere, & totam rem eſſe eius, non alia ratio
ne, quàm nè contractus diuidatur, l. ſi quis
aliam.de ſolut. Sic & in l. ſi duos. de contr.
empt. ſi duo ſerui ſint venditi vno precio, nõ
valet emptio, niſi vterque tradatur, & in l.fi-
ſtulas.§.qui fundum. eod. qui vendidit fun-
dum, vt, ſoluta pecunia, traditio eius fieret,
ſi decedat duobus heredibus relictis, & vnus
velit obſeruare pro parte ſua, non poteſt;
quia, inquit I.C. æs alienum ità contractum
diuidi non poteſt. Et in l.in executione. §.
ſi ità.de verbo.obl. ſi vnus ex promiſſoribus
non det fundum, non prodeſt, alterum dare
velle; quia contractus integrè implẽdus eſt;
Huc etiam cõferunt tex.in l.tutor.§.1.de mi
nor.& l.ſi id quod.§.ſi ex decẽ. de donat. int.
vi.& vx.& alij multi. Et ex his I. C. reſpon-
ſis, plerunque noſtri reſponderunt in varijs
11 caſibus; aut in totum † ſtandum eſſe contra-
ctui, aut in totum eſſe recedendum, Bal.con-
ſil.32.& conſil.34.in ſecundo.qui conſuluit,
ſi quis duorum pupillorum nomine rem ven
diderit, vnuſque eorum tãtùm ratũ habeat,
non poſſe illum pro virili ſua petere preciũ;
& tribus vtitur rationibus; Prima eſt, quia
emptor non emiſſet, niſi totam rem fuiſſet
habiturus; Altera, quia emptio non adfert
tantam vtilitatem in parte, reſpectu partis,
quantam in toto, reſpectu totius; Tertia nè
inuitus incidat in communionem. Quæ &
omnes hîc concurrunt; Nam & veriſimile
eſt Dominam Conſtantiam non fuiſſe tran-
ſacturam, niſi credidiſſet cõtractum integrè
obſeruatum iri; & tranſactio non adfert per
partes eam vtilitatem, quã tota, & integra;
ſiquidem is, qui tranſigit, ab omni lite vult
recedere, & longè maius cõmodum eſt om-
nibus litibus eximi, reſpectu omnium, quàm
vna, aut altera reſpectu illarum, ſi aliç poſtea
durent; & habere res, de quibus in tranſactio
ne communes cum alijs fratribus Domini
Comitis. Bar.etiam, quem Doctores alij ſe-
quuntur in conſil. 195. reſpondit eum, qui
promiſit reuendere duobus, non teneri vni
tãtùm reuendere, nè contractus diuiſio fiat;
& latiſſimè.Soc.conſil.16.in 4.Rui.conſi.82.
in pri.Cagn.l.2.C.de pact.int.empt.& vend.
quæſt. 20. & in conductione, idem ab Imol.
reſponſum eſt conſi.39.& Alexan.conſ.143.
in 7.ſi vnius rei alienatio nõ valeat, ſcripſit,
alienationem omnium eſſe nullam; Et in
noſtris terminis eſt conſil. Com. 179. qui in
tranſactione ſcripſit, eam plenè obſeruan-
dam, alioqui eſſe locum pœnæ inſolidum,
quia indiuidua eſt, & in eius caſu plures ꝓ-
miſerant, vt hic, & in ipſiſmet terminis no-
ſtris, quòd, qui eſt impeditus, poſſit volens, à
tota tranſactione recedere, trad.Cabal.in d.
tract.d.3.par.num.406.& num.437. & num.
458.quia, inquit, non cogitur diuidere pro-
miſſionem, & citat d.l.ſi quis aliam.& ibi tra
ctat aliquas quæſtiones huic noſtræ ſimiles;
& eſt ratio, quia nemo eſt cogendus partim
redire ad ius vetus, partim nouo vti, quod ex
tranſactione quęſitum ſit, vt dicto num.406.
vbi optimè, nè fiat diuiſio contractus, vt etiã
in terminis d.l.ſi quis maior. cõſiderat Rim.
conſil.419.num.24.

Tertiò, quia ex verbis ipſius tranſactionis
conſtat manifeſtiſſimè, partes voluiſſe eam
integrè, & in totum obſeruari, quo caſu de il
la, vt de re indiuidua iudicamus, nec partim
poteſt obſeruari, partim non, inuito eo, cuius
intereſt, l.Lucius.de act. empt. Verba autem
ſunt. Quæ omnia, & ſingula, partes ipſę pro-
miſerunt attendere, & obſeruare, &c. & ob
hanc clauſulam trad.Spæc.§.ſequitur. num.
12 39.de arb.pœnam † adiectam compromiſſo,
quod habet plura capitula, in totum cõmit-
ti, ſi in vno contrafiat; ſequitur Aret.l.5.§.ſi
ſortem.num.13.de verbo.oblig. Et valet ar-
gumentum de compromiſſo ad tranſactio-
nem, vt latiſſimè probat Dec.l.trãſactionis,
nu.2.C.de tranſ. & alibi ſœpè DD. & in ter-
minis, quòd quando in compromiſſo pluriũ,
dictum eſt, vt de omnibus ſimul pronuncie-
tur, cõtrauentio vnius obſit alij, ſcribit Imo.
d.§.ſi fortem. Videntur enim partes voluiſ-
ſe, vt integrè pareatur ſententiæ, Sic & Ca-
ſtren.

ſtren.conſil.188. in ant. quod eſt 176. in no. in ſecundo.reſpōdit,ſtante huiuſmodi clauſula,ſi non obſeruetut vnum capitulum,cætera etiam dici inobſeruata, quia cum oratio ſumatur ex vniuerſo, verum ſit, ſi in vna peccetur,dici in totum peccatum eſſe, l.ſi is qui.§.cū ità.de reb.dub.& idem voluit Brun. conſil.48.num. 2. quod & ſenſit Dec. conſil. 421.num.4. & in materia d. l. ſi quis maior. eſt indubitatum, in qua ſufficit in minimo contrafacere,vt per Cagn.ibi nu.195. quod & in alijs etiam caſibus,in quibus de implemento agitur, crebriùs receptum eſt, Alex. d.l.ī executione.§. pen.de verb.obl.vbi quis denario vno non ſoluto, in pœnam incidit, & ſequuntur alij d.l.5.d.§.ſi ſortem. Clauſula enim hęc operatur,vt omnia capitula ſint pro vno,vt eſt ſingularis deciſio Zab. in d.c.3.quam ibi Feli. ſequitur, de iureiu. & facit contractum indiuiduum,vt dixi. Bolog.d.§. Cato.num.398.& accedente iuramento nō videtur eſſe locus dubitationi. Alex. conſil. 17.num.6.in 3.Iaſ.qui pulchrè. d. conſ.134. num.4. in quarto. & in terminis. d. l. ſi quis maior.Corn.conſil.25.num.9.in 2. vbi pendit clauſulam hanc.

Neq́ue habet res hæc aliquid iniquitatis, quia alij,qui non peccarunt conſequi poſsūt ab eo, qui contrauenit, quanti eorum intereſt,l.2.in fi.& l.ſeq.d.§. Cato.d. §. ſi ſortem. de verb.obl.

Præterea non verſamur hic in rigore d.l. ſi quis maior. ſecundum quam obtineri difficilè eſſe ſcripſerunt quandoq́; noſtri; quia non agimus de infligendis pœnis,de quibus in ea,ſed D.Comitem repellimus, vt contra uentorem, contrà alios excipimus, non eſſe nos cogendos ad obſeruationem tranſactionis,quæ pro parte violata eſt,quia habēt ius ſuum incolume, perindè, ac ſi tranſactum non eſſet, poſſuntq́ue vti pacto,de quo in trāſactione, quo nominatim cautum eſt, vt, ſi aliqua de cauſa Aluarotti non valeant conſequi bona conſignata., vel eorum partem aliquam,nullum ſit factum præiudicium iuribus eorum; fauemus itaq́ue reo,cuius cauſa regulariter eſt fauorabilis, l. fauorabiliores.de reg.iu. Agentes iure ſuo non detrudimus,quibus conſultum eſt, ſi contra D. Comitem agant, quatenus eorum interſit; vel priſtinis actionibus contra heredes D.Conſtantiæ vtantur, quæ ſummam habent æquitatem;neq́ue enim is,qui contrauenit, impunè abibit: nec D. Conſtantia cogetur ſtare tranſactioni iam violatæ, contra iuris rationem, & alijs, qui obſeruauerunt ſuccurſum erit.

Et his ità deductis, diſpenſatio Principis nihil obeſt Reis,cum illa debeat prodeſſe, ſi pars promiſſa obſeruet,non etiam ſi contrafaciat,nè quis ex eo nitatur,quod impugnauit, aduerſus omnes iuris regulas. Illuſtre Conſilium itaq́ue, aut debet pronunciare diſpenſationem Principis non attendendā, aut remittere partes ad Iudices, qui de poſſeſſorio cognouerunt, iuxta l.nulli.C. de iudi. coram quibus non diſputabitur de Principis reſcripto, nè diſpoſitio eius in diſquiſitionem reuocetur; ſed an Aluarotti paruerint tranſactioni, an minùs; Et an vnius cōtrauentio alijs obſit, & partim ad actiones priſtinas redeundum ſit, partim nouo iure vtendum,iuxta latè deducta ſuperius: Non enim vlla ratio permittit,vt Rei, qui nō obijciunt ampliùs contrà Principis reſcriptum, ſed alijs iuribus vtuntur,appellatione cadāt in cauſa tanti ponderis,quæ cæteris omnib⁹ in leuioribus conceſſa eſt. Quod ſi velint ipſi Excellentiſſimi uiri cauſam hanc definire,eos rogo,vt diligenter, & accuratè, vt ſolent, omnia rimentur, nè dum corticem diſpenſationis Principis tantum inſpiciunt, ſuo iure optimo Rei ipſi deijciantur. Et hæc addita ſint aliorum doctiſſimis allegationibus, qui cauſam hanc, dum Romæ eſſem, egregiè tutati ſunt, quæ ſatis ſufficere puto ad adprobandam bonam cauſam noſtram Illuſtribus,& Clariſſimis viris, quorum iudicio mea hæc dicta ſubijciuntur.

ARGVMENTVM.

RESTITVTIO aduerſus negligentiam procuratoris, an,& quando Domino concedatur; diſtinguendo oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 CASSAD. *deciſ.5.de appellat.& Benintend.deciſ.pri.* } *dicentes Dominum reſtitui aduerſus negligentiam procuratoris quando non eſt ſoluendo, declarantur.*

2 *Reſtitutio facilius conceditur propter dolum, quā negligentiam procuratoris.*

3 *Reſtitutio, an & quando detur Domino, propter negligentiam,& dolum procuratoris,& quando denegetur,& num. præced.*

4 *Negligentia procuratoris dicitur propria Domini, ſi eſt ipſe præſens.*

CONSILIVM LXIII.

1 ET SI Caſſad. † deciſ. 5. de app.
& Benint.dec. 26. concludant
dominum in integrum reſti-
tui, aduerſus negligentiam
procuratoris, quando non eſt
ſoluendo, tamen hæc ſenren-
tia generaliter accepta, non eſt vera.

Primò ergò procedit in minore, in quo
eſt ſpeciale, vr ei ſuccurratur, quando pro-
curator non eſt ſoluendo, tex.eſt clarus. in l.
cum mandato.de mino. & in l. properandū.
§.fi.C.de iud. quod ſi in minore ita ſpeciali-
ter conſtitutum eſt, ius ſingulare hoc non
porrigitur ad maiores, ſic & in Eccleſia re-
ſcripſit Sum.Pōt.in c.cum veniſſent. de reſt.
in int. ibique Zabar. not. hoc eſſe in priuile-
gium Eccleſiæ.

Secundò poteſt habere locum eorum ſen
tentia, ſi procurator fuerit in dolo, nam faci
2 lius † contra dolum, quàm negligentiam da
tur reſtitutio, ſic poſt glo.declarat Abb.d.c.
cum veniſſent.num. 19. & ita loquitur gloſſ.
in l.Arbitro.§.ſi dolo.de dolo. & in l. vlti. in
prin. de eo per quē fac. & Caſſad. & Benint.
qui has glo.citant, ſic declarandi ſunt, iuxta
Doctrinam Bar.in l.non ſolum.§.ſi liberatio
nis.de lib.lega.& idem tradit Bar.l.3.§.ſi pro
curator.ſi quis ius dicen.& Bal.in Aut.hodiè
in prin.de appell.& eſt in terminis dec. Rot.
27.de app.in ant.

3 Tertiò † licèt vera eſſet perpetuò, tamen
vbi ſententiæ habuit ſcientiam dominus, ne
gligentia ſua ei obeſt, quia debuit is appella
re.Fely.cap. 1.num.7.vt lit. non cont. At hic
eſt caſus noſter ergò.

Quartò, quoties aduerſarius tractat de
damno vitando, non datur contra illum re-
ſtitutio, etiam ſi, quod magis eſt, procurator
fuerit in dolo.Soc.qui com.dicit d. l.fin. Sed
Illuſtres hi Comites, vtique iacturam maxi-
mam facerent, & Malauoltius locupletare-
tur, ergò.

4 Quintò, ſi dominus † præſens ſit, procura-
ris negligentia dicitur eius propria, nec ei
ſuccurritur. Oldr.conſil. 157.& in terminis
Alexan.conſil.95.in ſecundo.vbi pulchrè, &
fuit ſententia Com.in l. 1.§. fi. quan.app.ſit.
poſt glo.ibi, & in d.Aut hodiè.

Sextò ſi is fuerit in culpa malæ electio-
nis.Cœpo. caut.57. Cæterum nemo neſcit
Dominum Hippolitum Beltramum, qui
prius erat procurator non eſſe comparandū
huic nouo, ergò.

Septimò, quia conſultum eſt alia via pe
tentibus, licèt enim prima ſententia ſit pro
nunciata nulla, tamen quò ad merita, ius eo
rum eſt illibatum, poſſuntque iterum agere,
& iccircò impoſſibile eſt, vt in ſubſidium re-
ſtituantur, cum vbi remedium ordinarium
eſt, ceſſet extraordinarium.l.in cauſæ de mi-
nor.& Caſſad.ac Benint.loquuntur quando,
ob appellationem deſertam, ius perijr in to-
tum, nec vllo modò paſſis conſuli poteſt.

Nec obſtat, dum dicitur Malauoltium
fuiſſe orbatum oculis, quia hoc verum non
eſt, & quotidiè is adibat omnia Tribunalia
Ciuitatis, erarque ſolertiſſimus litigator, &
ideò, quàmuis fortè lippus eſſet, ei ob talem
morbum non poteſt indulgeri reſtitutio, cū
negotijs ſuis ſupereſſet, textus eſt in l.quæſi-
tum de re iudi. cum ſimilibus. Ex quibus
manifeſtum eſt non debere reſtitui Malauol
tios.

ARGVMENTVM.

ACQVISITIO vſusfructus facta per mu-
lierem non ſubditam, non cenſetur prohi-
bita, propter Proclamata, quòd forenſes
non poſsint bona in Territorio emere, ſeu
poſsidere, maximè ſi ſit vidua.

SVMMARIVM.

1 VSVSFRVCTVS *conſtitutio non venit appel-
latione uenditionis, vel alienationis, in materia
ſtrictiſſimè interpretanda.*
2 *Proclama, vel ſtatutum auferens quandam liberā
adminiſtrationem, licet non in totum, dici-
tur odioſum, & reſtringi debet.*
3 *Vxor ſequitur domiciliū viri, in quo non dicitur
forenſis, etiam ſi ſit vidua, & etiam ſi tranſeat
ad ſecunda vota.*
4 *Forenſes poſſunt acquirere, non obſtante ſtatuto lo
ci, bona quæ prouenerunt, ab alijs forenſibus.*
5 *Vſufructuarius non dicitur poſſidere rem ſimplici-
ter, ſed illud ius vſusfructus.*
6 *Lex vel ſtatutum de poſſeſſione loquens, intelligi debet
de ciuili, non de naturali tantum, vt in vſufructuario.*

CONSILIVM LXIV.

NON debet vexari Domina
Iulia in vſufructu de quo a-
gitur. Etenim appellatio-
ne venditionis, vel aliena-
tionis, de qua loquitur pro-
clama, non venit conſtitu-
tio vſusfructus, † vt declarat Bald.l.fi.num.
primo.& ibi Saly.& Caſtr.num. 3. Alberi.&
alij.C.de reb.alie.non alie. gloſſ.& Ang.in l.
benignius.ff.de legi.Iaſ.§.item. ſi quis. n.25.
de

Digitized by Google

de actio. Aret. conſil. 125. num. 3. Dec. conſil. 645. Comenſ. conſil. 76. num. 5. Alexan. conſil. 41. num. 5. & 7. volu. 6. Bertrand. conſil. 1. num. 29. in pri. qui omnes concludunt, quòd in materia ſtrictè interpretanda, prout ſunt ſtatuta huiuſmodi, & Decreta: Appellatione alienationis, non venit pignoris, vel vſusfructus conſtitutio. hinc dicebat Bald. cap. 1. §. aut ſi libellario. num. 6. quibus mo. feud. amitt. quòd alienatio, vel conſtitutio vſusfructus dicitur impropriè alienatio, qđ etiam dicit in d. l. fi. de rebus alie. non alien. num. 4. & idem ſentit in auth. hoc ius nu. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ. dum appellat illam quandam alienationem, & certè cùm Pro-
2 clama auferat † quandam bonorum liberam adminiſtrationem (licèt non in totum) dicitur odioſum, & reſtringi debet, vt per Fulg. conſil. 215. num. 3. Barb. conſil. 43. colum. 9. & 10. volu. 1. & tradunt Doctores locis præcitatis. Cephal. qui alios refert conſil. 12. num. 3.

Secundo, quia vxor hæc non dicitur forẽ-
3 ſis, cùm ſequatur † domicilium viri, etiam ſi ſit vidua. l. filij. §. vidua. ff. ad muni. & in fortioribus terminis tradit Soci. conſil. 81. in prin. volu. 3. vbi vult illud procedere etiam ſi vidua tranſeat ad ſecunda vota, vt adhuc ex priuilegio mariti poſſit talia bona retinere non obſtante ſtatuto, & eum refert, ac ſequitur Plot. inter conſil. crimi. diuerſ. conſil. 108. num. 116.

Tertio ſuppoſita etiam alienatione, quã nullibi video. Cũ bona iſta prouenerint ab alijs Forenſibus, tanquàm ſemel effecta alienabilia, denuò alienari poſſunt in Forenſes,
4 † nec hi cõprehendi debent ſtatuto, vel proclamate, pro ut ità in terminis ſtatuti Mantuani reſpondit Rip. reſpon. 81. num. 13. & eum ſequitur, licèt ſub alio num. eum citet, Plot. loco præcitato. num. 17. qui in ſtatuto Nouarienſi ità conſuluit, & in ſtatuto Parmę tradit Cephal. conſil. 13. num. 8. Burſat. conſ. 8. num. 27.

Quarto, ſi medullitus ipſum proclama intelligere velimus, conſtat non cecidiſſe hanc rem in fiſcum; nam loquitur de alienante rẽ, vel faciente contractum, ex quo ſequatur poſſeſſionis tranſlatio, ſed vſufructuarius nõ
5 dicitur † poſſidere rem ſimpliciter, ſed illud ius vſusfructus. l. neque. & ibi Bar. Bal. Saly. C. de vſufr. ſentit Tiraqu. de conſt. 13. ampl. num. 5. ergò.

6 Rurſus proclama hoc loquens † de poſſeſſione, non debet intelligi de poſſeſſione hac ſola naturali, quam habet fructuarius, ſed de ciuili, & naturali ſimul; quia verbum poſſidere, & poſſeſſio intelligitur, propriè de ciuili. l. ſtipulatio iſta. §. hæc quoq; & ibi glo. & Bar. Alex. & Iaſ. n. 3. ff. de verb. oblig. & Rom. in l. 3. §. ex pluribus. nu. 4. ff. de acq. poſſ. vbi dicit verba legis intelligi de ciuili poſſeſſione non naturali, ex quo ſequitur proclama hoc nõ cõprehendere vſusfructus conſtitutionẽ.

Vltimo in dubio pronunciandum eſt, nõ eſſe locum caducitati ob alienationem, vt per deciſ. Peruſ. 85. in fi. par. 2. quanto magis igitur in re tam clara. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Conventio de reddendis totidem beſtijs locatis, quę tantidem æſtimantur, non inducere tranſlationem omnis periculi demonſtratur, & pulchra in hac materia, quando ęſtimatio transferat periculum in accipientem traduntur, ac plures text. declarãtur.

SVMMARIVM.

1 Aestimatio *rei, an, & quando transferat periculum in illum accipientem, & per totum.*
2 *Vxor in ſubſidium poteſt vendicare etiam res ęſtimatas.*
3 *Tex. in l. 1. de æſt. act. declaratur.*
4 *Tex. in l. pen. §. ſi mancipia. ſol. matr. declaratur.*

CONSILIVM LXV.

1 IN hac materia, an æſtimatio transferat periculum in accipientem rem aliquam † nõ ſat certa eſt, ac conſtans Doctorũ noſtrorum diſtinctio, & ideò ipſe quod ſentiam de hac re, diſſeram, relatis tamen aliorum opinionibus. Bar. in l. ſi vt certo. §. nunc videndũ. Cõmo. diſtinguebat, aut agitur de contractu, ex quo dominium tranſfertur, & æſtimatio inducit emptionem, & conſequenter periculum transfert, ita procedunt. l. æſtimatis. & l. æſtimatæ. ſol. ma. l. quoties. l. cum dotem. C. de iu. do. aut vero nõ eſt contractus habilis ad dominij tranſlationẽ, & æſtimatio operatur, vt qui ex natura negotij leuis culpæ nomine tenebatur, leuiſſimæ teneri incipiat, qui verò leuiſſimæ, etiam caſus, & periculi. d. §. nunc videndum iuncta gl. l. 1. de æſti. actio. & huic opinioni ſubſcripſit plerią; Bal. l. 1. n. 4. & 5. vbi late. C. Commo. & ibidẽ Sali. nu. 6. qui repetit ea, quę dixerat in d. §. nunc videndũ. vbi vnum adit, vt. ſi æſtimatio non transferat casũ, qñ res ęquè pętura erat apud dñm, vt ſi equus locatus, aut cõmodatus, ob vitiatum iecur perierit. Albe. l. tertia. §. commodatum. loca. & §. quod ve-

rò. vbi tamen alijs etiam modis diſtinguit.
Fulg. d. l. 1. de æſt.ac.qui neſcit tamen ſe ex
plicare ob.l.ſi gratuitam.§.ſi margaritas. de
præſcr. ver. Caſtren. d. §. nunc viden. Imol.
qui dicit communem.cap.1.de cōmo. Rom.
conſil.314. Alexan.conſil.99.in 5.& conſil.
156.in 6.Soc.conſil.289.in 2.& reg.116.pri-
ma.fall. Iaſ.latè.§.actionum.num. 79. de a-
ctio. cum alijs, quæ citari poſſent. Alij ta-
men in contractibus, ex quibus Dominium
non transfertur, putant æſtimationem non
aliud operari, quam vt rei precium ſciatur,
vt Pe.& Cy.d.l.prima.C. commo. vbi etiam
Alber.Abb.dicto cap.primo.de commo. Et
hæc poſterior ſententia mihi magis placet,
ſed vtramq; diſtinctionem valdè oppugnat
text.in d.l.3.loca.vbi in locatione æſtimatio
inducit emptionem. Et ideo, vt res tota ex
reſponſis prudentum reddatur clarior, ipſe
latius explicabo. Sciendum itaque eſt, ęſti
mationem in contractu, etiam naturaliter
transferrente dominium, non inducere ve-
ram emptionem, & propriam, ſed iurecon-
ſultos eam appellare venditionem ex cauſa,
vt eſt textus clarus in l.quoties. de iu.do.vbi
non ſimplicem, ſed dotis cauſa vēditionem
vocat, veram tamen venditionem dicunt,
quò ad periculi tranſlationem, vt l.plerum-
que.§.ſi ante.eo.tit. ſicque Bald. conſil. 276.
in 3.debet intelligi,& ideò gl.in d.l.quoties.
C.de iu.do. exiſtimauit poſſe virum reddere
vxori, ſoluto matrimonio, res æſtimatas, mo
do eſſent eiuſdem precij, quam tamen illic
Bal.damnat,& contra eam videtur commu-
nis opinio.d.l.ęſtimatis.& latè explicat Soc.
conſil.57.in pri.per totum, vbi conſiderat ſe
ptem caſus in hac materia, vt per eum. Sed
certè defendi poſſet opin.glo.ex iuris ſubtili
tate, quia nullus eſt iureconſulti locus, quo
contrarium rectè probetur, ſed nolo nunc rē
hanc ingredi. Certè conſentiens omnium
2 opinio eſt, vxorem poſſe † in ſubſidium vin-
dicare etiam res æſtimatas.l.in rebus.vbi gl.
C.de iu.do. cum alijs. de quibus nouiſſimi,
ad Cremen.ſing.19. Supponamus tamen in
contractu habili, veram venditionem ex æ-
ſtimatione perfici. Videamus autem, quid in
cęteris contractibus, ex quibus non transfer
tur dominium:& certè æſtimatio in his non
facit emptionem ſecundum omnes. Tu verò
ſic diſtinguas, aut de ſola æſtimatione reddē
da actū eſt,& inducitur emptio, hic eſt text.
in l.ſi vt certo. §. commodum. commo. vbi
inquit iureconſultus, eum omne periculum
ſubire, qui ęſtimationem daturum recepit,
ibi.n.nō de ſpecie reddenda actum eſt, & ſic
non ſtatur in finibus contractus, vt dicitur
in l.Lucius.in l.dies.§.1.ff.depoſ. ita etiā pro-
cedit d.l.3.loca.vbi fundus locatus eſt, vt in
ſtrumentum haberet æſtimatum, ſicq; ſub lo
catione illud non fuit comprehenſum, vt in-
dicant verba illa, ſicuti fieret, cum quid æſti
matum in dotem darē, ſicut.n.in contractu
dotis, æſtimationis eſt debitor, ita & in d.lo-
co,& hoc ſenſerunt Bar.in d.§.commodatū.
dum dixit illic fuiſſe emptionem Bal.& Sali.
d.l.3.& d.l.1.C.commo. dum dicunt traditū
inſtrumentū fuiſſe in libertatē habendi, hoc
eſt, vt liberè de illo diſponeretur, quāuis alij
quidā exiſtimauerint, ſic ibi caueri, quia ſit
acceſſorium, vel inſtrumentum, vt Anch.cō-
ſil.72.& alij vbi ſupra. Aut vero ſpecies red-
denda eſt, quę ęſtimata fuit, vt eſt regulari-
ter, ſi aliud non ſit dictum, ſed tātum ęſtima-
mata ſit: & hoc caſu non immutatur natura
contractus ob ęſtimationē ipſam, hic eſt ca-
ſus in d.l.ſi gratuita. §. 1. de pręſcr.ver.vbi ſi
margarita ęſtimata dentur, ita vt ea, vel eius
precium reddantur, diſtinguit iureconſult⁹,
cuius cauſa contractus initus ſit,& ex hac di
ſtinctione moderatur ęſtimationem.

Nec obſtat.l.1.de ęſt.ac.vbi dicit Iurecōſ.
ꝙ ęſtimatio transfert periculum, quia nec illa
3 lex oppugnet.d.l.ſi gratuitā † intelligendum
eſt de cuſtodia, vt ſit ſenſus, ꝙ ęſtimatio trāſ
fert periculum cuſtodię in accipientē, iuxt.
tamen diſtinctionem.d.l.ſi gratuitam. Nam
æſtimatio ibi eſt ea, quæ mutat contractum,
qui vel mandatum fuiſſet, vel conductio, vel
venditio & ideo cum illa nouum genus con
tractus inducat. operatur ēt ea, quę ſunt de
natura illius, & hęc eſt veriſſima interpreta-
tio illius reſpōſi, in quo noſtri valdè laborāt,
q̄ fuit Azo.ibi.& Accur.in d.§.commodatū.
licèt aliter ſenſerint Bar.& alij, de quib⁹ Iaſ.
§.actionū.nu.79.de act.periculi.n.appellatio
non refertur naturaliter ad caſum fortuitū,
ſed ad cuſtodiā ipſam,& diligentiam.l.litis.
§.ſi pecunię.de neg.geſ.l.1.§.ſœpè euenit.de
poſ.in quo loco, paria ſunt ſuſcipere pericu-
lum rei depoſitę,& ſe illigare eius periculo,
vel exactiſſimam diligentiā promittere;& ſu
ſceptio periculi nō includit caſum. vt eſt exē
plū in locatione, q̄ fit auerſione; hoc eſt ī ea,
in qua à ſe periculum auertitur, & in condu
ctorem trāsfertur.l.opus. ff. loca. vt declarat
Aug.li.3.c.6.emend.qui rectius ſenſit Alc.in
in lib.6.C.28.Parerg.ſi tñ naturaliter contra
ctus leuiſſimę culpę obligaret, tum ſuſceptio
periculi neceſſariò ad caſum pertineret.arg.
tex.in l.itē q̄ritur.§.ſi gemmę.loca.& eorum,
q̄ traduntur de ęſtimatione dotis, vbi ſup. At
certè, ꝙ ęſtimatio transferat periculū aliud,
q̄ illud quod cōtractus per ſe habet, nullibi
expręſſum eſt. Hincq́. ſi conuentū ſit de red-
denda ſpecie tantidē ęſtimata, poſtq̄ iā trāſ-
latum

Digitized by Google

latum eſt dominium, neq; hęc cõuentio mutat naturã contractus, ſed adhuc periculum ſubit is, qui prius obligabatur, hic eſt text.
4 in l.penult.§.ſi mancipia.† ſolut.matr. quem malè intellexit Caſtren.in dicta l.æſtimatis. qui voluit ibi verbum, periculi, ad culpam leuiſſimam referri, quod tamen probabile non eſt, cum iniquum ſit, vt lucretur partus vir, ex eo quòd leuiſſimę culpę teneatur. Sed vt dixi ſenſus eſt, vt promiſſio illa (tantidem æſtimata reddam) obliget prę̨ciſè virũ, qui ante etiam omne periculum ſubiturus erat, eſtque ſimilis text. in l. ſi mancipia. de iu.do.& ideo ſi dictum fuiſſet poſt æſtimationem, ſi extabunt reddam, fructus partuſue vxoris erunt, quia periculum eius eſt, hic eſt caſus in l. 1.C.ſolu.matrim.quam Accur.potuit conciliare cum d.§.mancipia.& idem ſi non ſub conditione verba fuiſſent cõcepta, non tamen additum eſſet, tantidem ęſtimata l.cum poſt.§.cum res.de iu.do. tenebitur, tamen vir culpæ leuis, & latæ, vt in cõtractu dotis regulare eſt, l.in rebus dotalibus.de iu. do.l.etiam.§.1.ſolut.matrim.cum alijs. Sic etiam ſi fundus inęſtimatus datus ſit, & poſt fiat ęſtimatio, non ideo minus fundus dotalis erit. Bald.l.ex conuentione.de pac. Aret. conſi.84.num.primo.confert etiam multum textus in d.§.cum rę̨s. vbi cum naturam explicaret æſtimationis Iuriſconſultus, quę nõ inducat emptionem: ſumma, inquit, declaratur, non venditio contrahitur, ſic & d. l. ſi cũ inter.C.de iu.dot.& l.vlt. de pac. dot. eſtque ſenſus, vt ęſtimatio eo fiat, vt appareat quid prę̨ſtandum re perempta, culpa.l.eius, qui ad cuſtodiam tenetur, vt per Corn.conſi.15. num.3.in ſecundo. Rubr. qui plenè conſ. 5. num.2.& per totum, at verò, quòd ęſtimatio immutet naturam contractus, nuſquam dixerunt Iureconſulti, ſic & in l.ſeruo.fam.erciſ. ęſtimatio ipſa non inducit emptionem, nec transfert periculum vllum, ſed tantùm ſummam declarat, etſi aliam rationem, ibi Docto.afferant, vt per Alexan.conſi.120.nu. 3.in 6. Ex quibus omnibus concludo, quòd cum hæ beſtię locatę ſint, vt expreſsè cantat inſtrumentum, conuentio illa de totidem reddendis, quæ tantidem æſtimentur, non inducit tranſlationem periculi omnis, nec locationis naturam immutat. Et hęc ſatis.

ARGVMENTVM.

INTERPRETATVR Statutum Bonon. de contract. minorum &c. vt etiam ex eo Pupillus ex cauſa dotis maternæ reſtituendæ; poſsit contrahere, & immobilia aſsignare; & plura in materia Minorum, Dotium, ſtatutorum, & exceptionum in illis exiſtentium explicantur.

SVMMARIVM.

1 STATVTVM Bononia de contract. minorum &c. requirens in illis certam ſolemnitatem, nõ habet locum, vbi minores inter ſe contrahunt, & declaratur num.14.& 18.

2 Priuilegiatus non poteſt vti priuilegio, contra ſimile priuilegium habentem.

3 Statutum prohibens alienationem Mulieri, non intelligitur de alienatione in filios.

4 Pupillus licet non poſſit alienare niſi adhibitis certis ſolemnitatibus, ex forma ſtatuti: non comprehenditur alienatio in fauorem matris ob dotis reſtitutionem, maximè quando fuit in teſtamento relicta num.7.

5 Statutum generaliter loquens, nõ continet cauſam dotis.

6 Dos ſpeciale habet priuilegium, vt à minore, vel pupillo, ſeu eorum adminiſtratoribus in rebus immobilibus conſtitui poſſit cum decreto.

8 Minor ſine ſolemnitate alienat, vbi teſtator diſponit.

9 Exceptio regulam non extendit, nec facit comprehendi caſus, qui aliàs non comprehendebãtur; & exempla plura afferuntur.

10 Statutũ, quod mulier cenſeatur omnia bona in dotem dediſſe, comprehendit minorem.

12 Cran.conſil.26.reprobatur.

13 Statutum diſponens de contractu dotis, procedit etiam in diſtractu.

14 Exceptio porrigitur ad alias ſpecies eandem rõnẽ habentes, & eſt regulare in ſtatuto corrigente ius commune, & caſus excipiente.

15 Minor facilius in dote conſtituenda, quàm reſtituenda decipi poteſt.

16 Dos reſtituenda, & conſtituenda pari gaudent priuilegio, vt in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quæ alienari poſſunt, ex cauſa huiuſmodi.

17 Statutum non dicitur extendi ad caſum ex ratione in eo comprehenſum.

18 Statutum Bonon.de contract.minorum &c. Comprehendit æquè pupillos, ac minores.

19 L.fin.C.ſi maior factus &c. An & quando comprehendat contractum minoris nullum ob omiſſas ſolemnitates ſtatuti, & illum confirmet; & an habeat locum, quando minor ſolus contraxit num.21.

20 Mulieri parcitur ſi ius ſtatuti ignorauit.

21 Rui.conſi.63.in pri.& Nati.conſil.162. } confutantur.

22 Conſentiens alienationi, etiam ex poſt, ſibi præiudicat.

CONSILIVM LXVI.

OPINOR in ſpecie propoſita Magnificam Dominam Antoniam abſoluendam eſſe à petitis,ac Magnificum actorem multandum expenſis, vt temerè litigantem. Etenim illa habet inſtrumentum pro ſe, pro quo præſumitur. l.cum precibus.C.de prob. cap. cum Ioannes. de fid.inſtrum.cum ſimilibus.

1 Sed quia obijcitur Statutum Bonon. † de contract.min. quaſi non interuenerit in hoc contractu decretum Illuſtr. Dominorum Antianorum, & ob id non licuerit tutori filij infantis adiudicare in ſolutum in dotis reſtitutione prædium dictæ Dominæ Antoniæ matri: ex multis hanc diſpoſitionem nihil obeſſe comprobabo.

Primò, quia & hæc Domina erat minor tempore contractus, vt inſtrumento enunciatum eſt, quo dicitur eam eſſe natam annum vigeſimum ſecundum, quarè ſicut cõmuni iure minor obligat minori alij bona propria, vt eſt text. notab. in l.prima.§. fin. iunctis legibus. ſequentibus. de rebus eorũ. vbi Iuriſconſ diſtinguit, an contrahat minor cum maiore, an cum fiſco vel minore; ità quoq; Statutum, quo prohibetur,ne minor obligetur,recipit hanc interpretationẽ, modo non cum alio minore contrahat, ſicut & lex communis.l.ſecunda.C. de noxal. l.prima.§.lex falcidia.vbi Alexan.num.7.ad l. falcid. & Doctores paſſim. Eſtque huius

2 rei ratio,quia priuilegiarius † non poteſt vti priuilegio contra habentem ſimile priuilegium.l.verum.in fin.de minor. Bart.& alij in auct. quas actiones. C.de ſacroſanct. Eccleſ. & in terminis eſt conſil.Bald.372.num. 2. in ſecundo. vbi concludit conſiſtere alienationem rei pupilli, ſi contraxerit cum Eccleſia, quæ pupillo & ipſa comparatur, quod eò magis recipiendum eſt, quia obſeruatæ fuerunt ex parte pupilli ſolemnitates, tam iuris communis,quàm Statuti, excepto dicto decreto Antianorum, & eſt contractus geſtus inter matrem,& filium.

3 Sicut enim ſi Statutum † prohibet aliena re mulieri, non intelligitur de alienatione quam fecerit in filios,vt per Bald.conſi.407. in ſecundo. & conſil.37.in tertio. Soc. iun. conſil. 18.num.35. in tertio. qui alios citat. Crau.conſil.3.& in terminis, in conſtitutione dotis,eſt conſil.Ceph. 109. vbi voluit, vt non obſtante Statuto Ferrariæ mater citrà ſolemnitates poſſit conſtituere dotem filiæ:

4 ità quoque idem videtur in filio pupillo, † vt licèt non poſſit alienare, non tamen comprehendatur alienatio, quæ fieret in matrem ob reſtitutionem dotis,ſaltem quando ſolemnitates adhibitæ ſunt, quæ communi iure deſiderantur. Et profectò ſi aliter conſtitueretur, fieret fraus Dominæ Antoniæ, quæ, ſi pecunia fuiſſet ei reddita, emiſſet aliud prædium eiuſdem precij, quod & ipſum ob incrementum, quod ex diuturnitate temporis acceſſit, tantidem æſtimaretur, nam & eius curator ad id obligabatur. l. ità autem.de adm.tut.

5 Secundò, quia Statutum, † quod generaliter loquitur, non continet cauſam dotis,vt ſi iubeat, nè in exteros alienetur Butr. de Statuto Bonon.conſi.35. Curt.latiſſimè conſil. 27. Doctores omnes in l. filiusfamilias.§.diui.vbi Crot.num. 70. & Ferd. Loaz. num. 156. de leg. primo. vbi de communi. Plo.inter conſil.crimin.lib.primi. conſ. 108. num. 21. & quamuis non ignorem, in ſimili Statuto huic noſtro, Doctores controuertere,vt per Dec.conſil.5. & conſil. 302. vbi de Statuto Ferrariæ, ne mulier obligetur &c. & Ruin.conſil. 194. & 195.in pri. qui contrà reſpondit in dicto caſu, & conſil. 137. eod. vbi conſuluit in hoc Statuto Bonon. & alibi paſſim per multos, quos recenſent Tiraqu. §.primo.gloſ. 14.num.96.& ſeqq.de retr. lignag.Cagnol.in l.prima. n. 16. de regu. iur. Couar.lib.3.cap.18.var.reſol. & Rim. iu. ad conſil.Rimin.229.tamen etiam ſi ſequamur opinionem Dec. ac ſequacium in caſu præſenti res eſt in tuto.

6 Etenim dos † ſpeciale hoc habet priuilegium, vt à minore, vel pupillo, ſeu eorum adminiſtratoribus in rebus immobilibus, conſtitui poſſit cum decreto. l. ſiue generalis. & l.ſeqq.de iur.dot. l.prima. vbi Saly. & Caſtren.C.ſi aduer.don.l.lex quæ. C. de admin.tut.vbi Bart.ac alij, & ibi gloſſ.ſecunda. adnotat, id ſpeciale in dote. Bald. conſil. 108.in primo.

Quarè ſi ſequimur ſententiam Dec. qui voluit tum demum dotem Statuto non contineri, quando in re de qua agitur habet priuilegium,illa in hoc noſtro caſu obtinet, quandoquidem, vt dixi, in hac materia eſt indultum ei à iure priuilegium, & ob id Statutum prohibens, nè poſſit alienari etiam cum decreto à minore res immobilis, non obſeruatis quibuſdam alijs ſolemnitatibus, interpretabitur, præterquàm, ſi ex cauſa dotis alienet.

Et

Et in propoſito res videtur carere difficul-
7 tate, quia in teſtamento † dos relicta eſt, quo caſu etiam ſinè decreto conſtitui poterat, vt in terminis tradit dicta glo. ſecunda. dicta. l. lex quæ. Accedit, quòd tacitè permiſit teſtator, vt res immobilis adiudicaretur in cauſam huius dotis, cum mandauerit, vt aurei centum Dominæ Antoniæ legati ſoluerentur ex reditibus hereditatis, videtur enim fateri, ſe non habere pecuniam, vnde poſſit ſatisfieri ipſi Dominæ, & quoties Teſtator diſponit, nulla eſt neceſſaria ſo-
8 lemnitas in alienatione rei minoris, † vt eſt text. in l. magis. §. ſi fundus. & §. ſi pupillus. de rebus eorum. Nec dicatur Statutum excepiſſe caſus quoſdam dotis, inter quos non eſt hic noſter, quia clariſſima ex inferioribus reſponſio apparebit: interim autem reſpondeo, Quòd exceptio non extendit re-
9 gulam, † nec facit, vt caſus qui aliàs non comprehendebatur, ſit comprehenſus. l. generali. §. vxori. de vſufruct. lega. cum ſimilibus, hincque Alexan. conſi. 28. in pri. reſpondit eum qui ſuſcepiſſet caſus fortuitos, præter bellum, ac peſtem, non teneri ob ſiccitatem extraordinariam, ac inſolitam, quia exceptio non ampliat regulam, idem conſil. 106. in quinto. conſuluit, quòd Statutum, vt creditores, qui non comparent dum res ſubhaſtatur, vlterius audiri non debeant, non extenditur ad creditores conditionales, ob exceptionem inferiorem, exceptis mulieribus conſtante matrimonio, ſic & conſil. 186. in ſexto. voluit liberationẽ generalem vi exceptionis non ampliari, & in Statuto Bonon. de compromiſſ. conſil. 65. in ſeptimo. reſpondit quòd licèt eo excipiãtur tres caſus, in quibus coniuncti non tenentur compromittere, tamen in regula nõ continetur caſus, qui ſecundum eum aliàs non fuiſſet comprehenſus. Barb. etiam conſil. 23. in quarto. ſi Statutum prohibet vxori in vltima voluntate virum donare, addatque, poſſit tamen ſi non habeat deſcendentes relinquere, dixit ex hac exceptione non impediri quò minus vir vxori leget. Caſtrẽ. item conſi. 406. dub. 4. in pri. reſpondit eum, qui donauit Caſtrum, & excepit aliqua, quæ erant meri Imperij, non ideò cætera intelligi donaſſe. Ruin. quoque conſil. 119. num. 9. in ſecundo. ſi teſtator prohibuit alienationem præterquàm ex cauſa neceſſitatis reſpondit alienationem legalem ab inteſtato non eſſe prohibitam vi exceptionis, Et propius terminos noſtros, idem conſil. 61. num. 9. in tertio. reſpondit, quòd Statutum excipiens aliquot caſus in quibus poſſit obligari mulier. non facit, vt caſus dotis naturaliter regula non apprehenſus, vi exceptionis contineatur. & Doctores paſſim ex hac doctrina varias quæſtiones definiuerunt. Homod. conſil. 8. Aret. conſil. 143. Socin. conſil. 47. num. 3. in pri. Corn. conſil. 57. in pri. & 158. in ſecundo. & alibi, vt infrà, Bologn. conſil. 31. Dec. conſil. 40. num. 4. & dicto conſi. 302. Quò circa cum, vt dixi, dotis cauſa non comprehendatur ſub regula, exceptio ſubſequens non poteſt operari, vt comprehenſa ſit. Sic etiam ſi ſit Statutum,
10 † vt mulier contrahens matrimonium bona etiam immobilia in dotem dediſſe intelligatur, minor erit comprehenſa. Bald. conſil. 194. & conſil. 200. in ſecundo. nam crebrius receptum eſt in obligatione legali minorem haberi pro maiore. Iaſ. in l. ſi conſtante. nu. 211. ſolut. matrimo. poſt alios, imò verò Tiraqu. de legibus conn. gloſſ. 8. num. 198. intellexit dicto conſil. Bald. etiam de iure communi, vt minor, ſinè decreto poſſit in immobilibus conſtituere dotem, quando pari nupſerit.

Tertiò conſidero, quòd ſi diligenter aduertatur Statutum, amouet omnem dubi-
11 tationem in exceptione, † ibi, excipimus etiam inſtrumenta dotium datarum, promiſſarum, & confeſſatarum, vel contractus ipſarum, qui & quæ poſſint fieri à quocunque, ſinè ſolemnitate præſentis Statuti. Nam hic apparet caſum dotis exceptum eſſe.

Nec obijciat, quis verba hæc non pertinere ad dotis reſtitutionem, vt videtur tacitè ſenſiſſe Crot. in hoc Statuto Bonon. conſi.
12 † 26. qui affirmat adiudicationem rei immobilis factam à tutore in cauſam dotis reſtituendæ non valere, ob ſolemnitates dicti Statuti non obſeruatas. Nam reſpondeo, quòd imò contrarium eſt verius cum Statu-
13 tum agens † de contractu dotis procedat etiam in diſtractu, vt per Tiraq. alios recenſentem gloſſ. 5. num. 5. de legibus conn. ſicut ergò, qui non poteſt contrahere, nec etiam diſtrahit, ita quoque qui poteſt ſe obligare dotem accipiendo, ſic & illam reſtituendo, cum eadem ſolemnitas exigatur in diſtractu, quæ in contractu. l. ſi ad reſoluendam. C. de præd. mino. Bald. in l. præſes. C. de tranſact. eſſet enim abſurdum, vt fundus æſtimatus traderetur doti minori, nec is eum reddere poſſet ſeruatis ſolemnitatibus, quæ exiguntur in alienatione rerum immobilium.

Præterea altera quoque ratione probatur minorem poſſe dotem in re immobili reſtituere: etenim cum caſus ſit exceptus dotis

Digitized by Google

14 datæ, vel promiſſæ, hæc exceptio† porrigitur
ad alias ſpecies eandem rationem habẽtes,
hæc eſt doctrina Abb. receptiſſima in c. cum
dilecta. num. 6. de confirm. vti. vel inut. cap.
ad audientiam de cler. non reſid. & c. inter
alia. num. 15. de imm. Eccl. Corſ. ver. Statutũ
num. 4. in ſingg. Et regulare eſt, vt quando
ſtatutum corrigit ius commune, ſi excipiat
aliquos caſus, eiuſmodi exceptio latè inter-
pretari debeat, vt eſt deciſio Com. conſil. 30.
num. 4. & conſil. 135. in fin. quem ſequitur.
Curt. iu. conſi. 7. atqui Statutum hoc in alie-
natione minorum corrigit ius commune, in
exceptione redit ad illud, exceptio ergò la-
tè accipienda eſt, quocirca comprehende-
tur caſus reſtitutionis dotis, qui habet ean-
dem rationem, quinimò eſt maior ratio in
15 reſtitutione, põt enim minor † facilè à prin-
cipio decipi dum ei dos datur minor, quam
par ſit, vel is fatetur ſe accepiſſe dotem, quã
fortè non recepit, quod non tam facilè eue-
nire poterit, quando dotem iam acceptam
reddit, & præſertim vbi agatur de illa, ad
quam pater obligatus erat.

Tertia accedit ratio, quòd eundem habet
16 fauorem dos † dum conſtituitur, & dum red
ditur, etiam in materia alienationis: hincq́;
ſicut licet alienare bona ſubiecta fideicom-
miſſo ob dotis conſtitutionem, ſic & ob reſti
tutionem, doctores in auct. res, quæ. C. com.
de leg. & in l. filius familias. §. diui. de leg. pri
mo. Alexan. conſil. 63. in 4. quod eſt etiam a-
pud Anan. conſil. 61. Soc. conſil. 23. in 3. Iaſ.
conſil. 157. in 2. Ruin. conſil. 89. & conſil.
199. in ſecundo. Dec. conſil. 376. Rub. conſi.
78. latè Roland. conſil. 85. in pri. & Couar.
cap. 6. lib. 3. var. reſol. & nouiſſimè. Menoch.
de arbitr. iud. lib. 2. ca. 182. ad fin. Si ergò mi-
nor põt obligare bona dum accipit dotem,
ſic & dum reddit dotem ſe obligat: cum in
hac materia paria ſint alienare, & obligare.
Rui. dicto conſil. 61.

Sed & ſtatutũ gñrale eſt de dote data, nec di
ſtinguit, an minor det, vel accipiat, an res
mobilis ſit, an immobilis, & Ruin. d. conſil.
157. intelligit hoc Statutum habere locum,
quando minor rem immobilem alia ex cau-
ſa, quàm dotis, dederit, quarè quod eſt con-
ſtitutum in datione trahitur etiam ad reſti-
tutionem, quæ ei eſt exęquata, vt per Alexa.
dicto conſil. 67. in fin. nam ſtatutum in alte-
ro exæquatorum porrigitur ad alterum, glo.
in cap. ſi poſtquàm. §. 1. & §. fin. de elect. in 6.
cum ſimilibus. Et certè nullum eſt dubium
talem caſum ex ratione comprehenſum eſ-
ſe, & ità non dicitur hæc † extenſio, ſed poti⁹
17 comprehenſio, vt per Bald. in l. omnes popu-
li. num. 25. de iuſt. & iur. & in l. de quibus. nu.
35. de legib. & alibi ſœpè. & in terminis hu-
ius Statuti, quòd exceptio contineat caſum
ſimilem, eſt reſp. Grat. 46. nu. 18. in pri. Nec
dicat quis particulam hanc pertinere ad mi
nores, nõ autem ad pupillos, vt ſubindicare
videntur verba ſubſequentia, (dumtamen
18 minores † adulti iurent) quaſi hęc exceptio,
quæ ſequitur declaret præcedentem. l. nam
quod liquidè. in fin. de pen. leg. nam reſpon-
deo ſecus eſſe, vt ſi paulò attentius conſide-
retur deprehendi poteſt. Regula præfer-
tur, quòd minores non poſſint, ſe obli-
gare per ſe, vel per tutores, aut curatores,
niſi obſeruatis ſolemnitatibus Statuti.

Additur exceptio contractuum dotis, qui
fieri poſſint à quocunque, quæ eſt contra re-
gulam, cum hęc ſit natura exceptionis, vt eſt
tex. in l. prima. vbi doctores, de reg. iur. Bald.
in l. in his. de legibus. Curt. conſil. 64. num. 5.
eſt ergò ſenſus, minor non poteſt obligari ꝑ
ſe, nec per tutorem, ſi pupillus eſt, nec per cu
ratorem, ſi adultus, præterquàm ex cauſa do
tis, ob hanc enim quicunque, hoc eſt, tam pu
pillus per tutorem, quàm adultus per ſe, vel
per curatorem obligabitur, nam dictio hæc,
quicunque, quæ & vniuerſalis eſt, & poſita
in exceptione, opponitur regulæ: ſicut ergò
hæc de minore, & pupillo, ità & illa: aliàs ve-
rò duo emergerent abſurda, quòd vniuerſa-
lis dictio reſtringeretur, & exceptio officium
ſuum perderet. Et quod ſequitur, dumta-
men minores adulti &c. eſt altera exceptio,
quæ reſpicit dictionem, quicunque, quaten⁹
adultum includerat, vult enim Statutum, vt
adultus legitimè obligetur iurando, ſicut &
communi iure maior reputatur ſi iurauerit.
auct. ſacramenta puberum. C. ſi ad. vend. vt
in terminis huius Statuti tradit Ruin. dicto
conſil. 137. num. 4. Quò fit, vt ſi adultus cum
ſuo curatore contraxerit, & cum decreto,
quando res ſit immobilis non exiſtimem iu
ramento opus eſſe ex diſpoſitione ſtatuti, ni-
ſi diceremus voluiſſe, quò ad minores, ſta-
tuentes addere ſolemnitatibus iuramẽtum
etiam hoc caſu: ſed quoquo modo intelliga-
mus nil refert, dum id conſtituamus in exce
ptione ipſa comprehendi pupillum, iuxtà ꝓ-
dicta, vt & ſuprà in ver. tutor. vbi tutorem
opponit adulto, qualitas ergò iuramenti re-
ſpicit exceptionem, quatenus in ea compre
hendebantur adulti, nam cum dictum eſſet,
à quocunque, ſcilicet, minore, additum eſt
dummodò adulti iurent, ſicq́ue additur for-
ma adultis nõ etiam impuberibus, & dictio
illa, quicunque, qua tam impubes, quàm ad
ultus continebatur, reſtricta eſt ad adultos
in

Digitized by Google

in iuramento, nec mirum, quia pupillus etiã
proximus pubertati non obligatur iuramen
to ſecundum plurimos, vt per Iaſ. in d.auct.
ſacramenta.num.21.& ſeqq. Et hæc inter-
pretatio, vt veriſſima eſt, & verbis Statuti ap
primè conducit, ità quoque regulis iuris cõ
uenit, aliàs enim ſequeretur, quòd ſtatutum
rediens in exceptione principali ad ius com
mune, corrigeret ſe incontinenti, contra l.
nam ad ea.de cond.& demonſtr. & exceptio
vitiaret regulam, eamque nimis reſtringe-
ret. Et in terminis ſtrictioribus allego tex.
in §.aliud quoque. in No.vt.cum de app.co-
gno.vbi Imperator conſtituit non liceret fi-
lios præterire, inde excipit, niſi ingrati com-
probentur, hæc enim exceptio non reſtrin-
git, nec declarat regulam præcedentem, vt
intelligatur de filijs tantum, qui ingrati eſſe
poſſunt, ſed & de poſthumis infantibus, ac
alijs ingratitudinis prorſus expertibus acci-
pietur, & qualitas ingratitudinis aptabitur
his tantum, quibus conuenire poteſt; & eſt
ſingularis declaratio, quæ ex hoc tex.colligi
tur ab Imol.ad d.l.nam quod liquide. in l.fi-
lio præterito.num. 26. de iniu. rup. & irr. &
eum ſequitur Corn.conſil. 195. num. 10. in
pri.& conſil.225.nu.9.in 3.& in auct.ex cau-
ſa.num.11.verſ.nec obſtat quarta. C. de lib.
præt. Sed certè caſus hic longe clarior eſt,
quia ponitur prius regula, tam minoris adul
ti, quàm pupilli, additur exceptio, quò ad do
tem in quocunque, hoc eſt, tam impubere.
quàm adulto, reſtrictio ergò alia ne tollat p̃-
cedentem generalem, & ne corrigat etiam
ius commune, ad adultos tãtum pertinebit,
vt etiã cauſa dotis fauorabilior ſit, pro qua
in dubio eſt reſpondendum. l. in ambiguis.
de reb.dum.cum ſexcentis. Quarè certum
eſt ſtatutum quò ad pupillos rem remittere
ad ius commune, obſeruatis tamen alijs ſo-
lemnitatibus quò ad teſtes, de quibus infrà,
& quas hic video obſeruatas.

Concludo itàque clauſulam hanc, dum
tamen iurent &c.non impedire, quominus
exceptio præcedens comprehendat impu-
beres.

Quartò principaliter alia etiam via de-
fendi poteſt præſens adiudicatio, namque,
& ſi fateremur in dotis reſtitutione neceſſa-
riam eſſe ſolemnitatem, de qua in dicto Sta-
tuto, nihilominus cum hic actor excedat
nunc annum trigeſimum tertium confirma
ta eſt hæc alienatio.ex l.fin.C. ſi maior. fac.
Neque hic verſamur in illa controuerſia, an
19 contractus† minoris nullus, ob ſolemnitates
Statuti prætermiſſas, confirmetur ex d.l.fi.in
qua doctores varij fuerunt, namque in Sta-
tuto hoc non leguntur verba illa, vt iuramẽ
tum prę́ſumatur dolo extortum, neque hic
eſt enormis lęſio, qualia erant in caſu Rom.
conſil.54.Barb.conſil.42.in pri.& conſil. 72.
in 3.& Curt.iun.conſil.50. & conſil. 51. qui
voluerunt ob hæc non confirmari alienatio
nem, in qua tamen re Ruin.conſil. 141. in 4.
& Pariſ.conſil.49.in pri.Ceph.conſil. 51.nu.
30.& Menoch.15.rem. num. 180. de recup.
diſſenſerẽ. Quarè nihil repugnat quin ha-
beat locum d.l.fi.& maximè cum nullus do-
lus etiam prę́ſumptus conſiderari poſſit ex
parte D. Antoniæ, quæ tum erat minor, &
20 cui vt mulieri parcitur, † ſi ius ſtatuti ignora
uit.l.error.de iur.& fac.igno.cum vulg. & in
terminis per Ruin.conſil.141.num.7.in 4.&
quia etiam decretum omnem tollit fraudis
ſuſpicionem l.prima.vbi glo.& Bar.C.de p̃d.
decur.lib.10.ſi enim lex dicta procedit quã-
do nullum decretum interpoſitum eſt, quan
to magis hic, vbi minor cum minore ex cau
ſa dotis adhibitis ſolemnitatibus iuris com-
munis, ac alijs multis ſtatuti contraxit?

Nec obſtat ſi quis dicat eam l.fin.non ha-
21 bere locum quando tutor ſolus † contraxit,
vt per Rui.conſi.63.in pri.& Natt.conſ.162.
num. 17. nam verius eſt illam procedere, li-
cèt ſolus tutor vendiderit, vt eſt tex.in l.2.d.
tit.ſi maio.fact.& hoc eſt ex mente glo.in ver
bo, minor d.l.fin.in prin.& in fi.quæ vult, vt
ſi tutor alienauit rem pupilli, vt ſuã, habeat
locum titulus ſi quis ignor. rem min. apertè
indicans aliud eſſe, quando alienatio fiat de
re pupilli. Quod etiã probatur, quia aliàs ea
conſtitutio Iuſtinian.quę vult confirmari ſi-
lentio quinquennali alienationem, eſſet im-
perfecta, vt non comprehẽdens caſum hũc,
& ob id Bar.ibi rectè intellexit idẽ eſſe quan
do minor vendit, vel alius eo ſciente, nec di
ſtinguit, modò minor ſciat: nec mirum, quia
22 conſentiens † alienationi etiam ex poſt, ſibi
præiudicat, vt per Caſtren. in l. ſi fundũ per
fideicommiſſum.num.4.de leg.primo. & eſt
doctrina Bar.receptiſſima in l.quæ dotis.nu.
23.ſolut.matrim.Corn.conſ.41.num. 11. in
3. ex qua declaratione tollitur animaduer-
ſio Ruin.dicto conſil.63.num.2.dum allegat
Bar.in l.quo enim.rem rat.hab. qui vult exi-
gi aliquem actum, vt ratihabitio inducatur,
agit enim Bar. ibi de actione perſonali, non
de iure reali, in hoc enim ſolus cõſenſus ſuf-
ficit, item de actu diſformi non vniformi, vt
per eum in d.l.quæ dotis.num. 21. & nu. 24.
& in terminis ita etiam declarat Menoch.lo
co prę́allegato num.173.qui Bar. & Salic.al
legat.

Sed & fortè hic aliquis actus eſt ſubſecu-
tus, vt ſi minori reddita eſt adminiſtrationis
ratio, & is ex inuentario cognouit hoc præ-
dium

dium fuiſſe paternum, moxque diſtractum, & ex alijs etiam id forſan deprehendi poterit, quæ ſcire curabunt Aduocati Excellentiſſimi, ac periti procuratores Bonon.

ARGVMENTVM.

HEREDEM ſcriptum in Teſtamento filij familias aſſerentis ſe emancipatum non gaudere beneficio.l.fin.C.de edict.di.apertę demonſtratur. & plura pulchra, in materia. d. l.fin.explanantur.

SVMMARIVM.

1 INTELLECTVS *ad. l.fin. C. de edict. di. ad toll.*

Teſtamentum, vt heres mittatur in poſſeſſionem, non debet eſſe vitiatum, quod intelligitur de vitio, tam ſcriptura, quàm diſpoſitionis, & nu.13.

2 *Teſtatoris (aſſerentis in Teſtamento, ſe filium familias) diſpoſitio non valet.*

3 *L.fi. C.de edict.di.beneficium non habet heres inſtitutus ab eo, qui in Teſtamento filium nominat, quem nec inſtituit, nec exheredauit.*

4 *Legitimus præſumitur filius.*

5 *Filius præſumitur eſſe in poteſtate, viuente patre.*

6 *Emancipatum ſe aſſerens, infert patriam poteſtatem præceſſiſſe.*

7 *Confeſſio diuidi poteſt, & acceptari pars, qua adiuuatur præſumptione.*

8 *Confeſſio tacita ſurgens ex alicuius dicto, ſaltem transfert onus probandi in aduerſarium.*

Priuatio ſupponit habitum.

9 *Filius, qui ſe pro libero geſſit annis decem, liberat ſe patria poteſtate annis triginta etiam cum mala fide.*

10 *Statutum Ferrariæ, quòd poſſ.def.conten.&c. operatur, vt plenius audiatur heres ab inteſtato contradictor, in terminis.l.fi.C.de edict.di.*

Contradictor legitimus quis dicatur in terminis. l.fi.C.de edict.di.

Alex.in l.fin.C.de edict. diu. ad toll.declaratur.

11 *Lex vbi aliquid generaliter vetat, & in quibuſdam caſibus tantum permittit, non creditur aſſerenti, ſe eſſe in caſu permiſſo.*

12 *Legitimatum eſſe filium, non creditur patri aſſerenti in teſtamento, & ideo ceſſat beneficium l.fin.C.de edi.di.ad fauorem huiuſmodi filij.*

13 *Vitium in materia.l.fi.C.de ed.di. dicitur viſibile etiam ſi oculis non inſpiciatur, & quomodo.*

14 *Bero.Conſil.57.in ſecundo.improbatur.*

15 *Matheſil.notab.19.declaratur.*

16 *Heres ſcriptus in teſtamento filij, non obtinet contra pupillariter ſubſtitutum in teſtamento patris, niſi conſtet de lapſu 14. annorum à die paterni teſtamenti.*

17 *Poſſeſſionem ſui iuris, ut filius acquirat, qua requiruntur.*

18 *Probandi onus non tollit quaſi poſſeſſio, cui repugnat primus hominis ſtatus, etiam in poſſeſſorio, quando incidenter res tractatur.*

19 *Teſtamentum filij, quamuis communi opinione emancipati, non ualet.*

20 *Iaſ.& Tiraq.* { *aſſerentes quaſi poſſeſſionem ſui iuris in poſſeſſorio liberare filium à probatione emancipationis deceptos fuiſſe.*

21 *Rui.conſil.129.in ſecundo.declaratur.*

22 *Hereditas adiri poteſt in Codicillis, ut ualeat ſaltem in uim fideicommiſſi.*

23 *Teſtamentum perfectum ut reuocetur per minus perfectum, quodlibet indicium ſufficit inter heredes legitimos.*

CONSILIVM LXVII.

OPINOR in hac iuris controuerſia, heredem ſcriptũ non poſſe immitti in poſſeſſionẽ ex beneficio l.fi.C. de edict. D. Had. Et quia interpretes tàm antiqui, quàm recẽtiores ibi, non attingunt hunc caſum, ego plenè diſſeram.

Primò ergo conſidero, quòd quoties teſta
mentum in aliqua ſuæ formę parte vitiatũ
eſt, non eſt locus immiſſioni; ſic expreſſim ca
uet ea conſtitutio, ibi, quacunque ſuę formæ
&c. Hæc.n.verba non ſolum pertinent ad
1 vitium ſcripturæ, † ſed & diſpoſitionis: illud
enim explicatur ibi, non abolitum &c. &
ibi, ex quacunque ſuæ formæ &c. nam forma ſignificanter refertur ad ipſam diſpoſitionem, vt quòd filius inſtituatur, vel exheredetur. Inſt.de exh.lib.in pri.l.inter cętera. de lib.& poſthu.& alia obſeruentur, quę lex iubet.glo.Bar.& al.l.nemo.vbi & Iaſ. num. 17. de leg.1. Et DD. ipſi in propoſita materia exæquant vitia hæc, diſpoſitionis, & ſcripturę, voluntque vtroque pariter impediri miſſionem, vitium apparens, diſpoſitionis rectè Caſtren.appellat.d.l.fin.num.5. Atqui hoc teſtamentum laborat huiuſmodi vitio, quia
2 teſtator † ſe nominat filium D.Hieronymi,
eumq; inſtituit in tribus ſolidis, & ità ſe prodit filiumfam. qui teſtari nequit l. qui in poteſtate.de teſta.l.ſenium.C.qui teſt.fac.poſſ. ergo. Nec dicatur, ꝙ etſi ſe nominet filium; non tamen ſequitur eum eſſe in poteſtate, quia poſſet eſſe naturalis: nam reſpondetur. quòd quicquid ſit, quando quærimus in alia materia, an præſumatur filius legitimus, an naturalis, certè in hac habemus deciſiones claras, & apertas, ideòque vagari non oportet. Sic enim video arguere Doctores, filius hic habet patrem ergò teſtamentũ non valet.

let.ita Corn. conſil. 204. in 3. qui reſpondit
teſtamentum filiæ, cuius pater viginti ante
annos ab hoſtibus captus erat, nullum habe
re effectum, quaſi pater adhuc viuere præſu-
meretur, & eam eſſe ſub poteſtate. & addit
conſi.Bar.42.habere locum, quando non cõ
ſtat de vita patris. Sic & Bertr.conſil.4.nu.
6.in ſecundo. ſi ex teſtamento, inquit, appa
ret patrem viuere, illud eſt nullum, quia fili⁹
præſumitur in poteſtate, & eodem modo ar-
guit in contractu conſil.40.in fi.in 3.& conſ.
195.in pri. ait quòd ſi filius patrẽ ſubſtituit,
nullum eſt teſtamentum ob pręſumptam po
teſtatem.Caſtren.etiam conſi.101.in ſecun-
do.voluit, vt ſi pater, & fili⁹ vnà mortui ſint,
heres ſcriptus in teſtamento patris non poſ-
ſit ex eo agere, niſi probet patrem prædeceſ-
ſiſſe, & eſt ratio, quia in poteſtate præſumitr.
Hincque Bart.& cæteri omnes.d.l.fi. conclu
3 dunt, ſi pater † teſtamento filium nominet,
nec aut exheredet, aut inſtituat, non eſſe lo-
cum immiſſioni, quaſi vitium ex ipſo teſta-
mento appareat, nullus autem eſt, qui dicat
patrem dixiſſe, filiũ meum in poteſtate, ſed
ex ſola nominatione arguunt vitium formę,
& ità in terminis argumentatur Bero. conſi.
118.num.36.in ſecundo. qui nullum eſſe te-
ſtamentum vult, eo quòd pater filiam ſuam
nominaſſet, nec inſtituiſſet, aut exheredaſ-
ſet, nec res hæc ratione caret, quia etſi quan-
do generaliter quæritur, an quis ſit filiusfa.
an paterf.aſſerenti incumbat probatio, vt d.
conſil.Bart.42.tamen vbi conſtat patrem vi-
4 uere, ſecus eſt, quia quilibet præſumitur † le-
gitimus, & ideò in poteſtate, vt eſt tex.clarus
in cap.accedens.de purg. cano. & ibi Abba.
num.2.& plenè trad.Galiau.nu.161.in Rub.
de verb. oblig. & idem vult in his terminis.
Curt.iun.l.ſi emancipati.C.de coll.dum con
ciliando opiniones, ait filium præſumi legiti
mum, quando eſt in quaſi poſſeſſione filiatio
nis. Et in hoc teſtamento res eſt clara, quia
patri, vt dixi, iure inſtitutionis relinquit, qui
titulus conuenit patri legitimo tantum, vt
& in filia, cui iure legitimæ pater reliquerit,
ſcribit Alc.reg.2.præſ.2.in fin. de præſumpt.
& Reſp.270. vbi etiam voluit generaliter p̃-
5 ſumi † filium eſſe in poteſtate, quod, & pleri-
que alij ſecuti ſunt. & Dec.ipſe, qui in l.ſi e-
mancipati.C.de collat.contradixit, hanc o-
pin.ſeq.conſil.54.num.2.vbi vult, quòd ſi qs
probetur filius, præſumatur legitimitas.

Et profectò, ſi certũ ſit patrem viuere, re-
ceptiſſima eſt ſentẽtia, filium pręſumi in po
teſtate, vt eſt glo.not.in l.ſed & ſi. de acquir.
hered.& eam ſequũtur ibi Bar.oppoſ.2. Bal.
in prin.Ang.qui declarat eam gloſſ.& infert
ex ipſa in l.heres.cod.Imol.num.2.qui tamẽ
ex alijs damnat cautelam Ang. inſtruentis
cauſidicum, vt opponat in fine litis aliquem
eſſe filiumfamilias.Raph.num.8.qui de gloſ.
dubitat quò ad pręſumptionem illam, quod
quis viuat annos cẽtum: at vbi manifeſtum
ſit viuere patrem, id habet pro abſoluto Ca-
ſtren.§.1.qui tamen & ipſe ex alijs damnat
Ang.Aret.num.3. qui latè inquirit in eundẽ
Ang.& Alexan.nu.6. qui refert fideliter Do
ctores communiter cum gloſ.tranſire, & ob
id Bald.conſil.420.nu.4.in 5. ſcripſit, filium
præſumi legitimum, ſi pater eum filium ap-
pellauerit. Et Dec.ipſemet, hoc idem viſus
eſt ſenſiſſe in d.l.ſi emancipati.num.3.ver.nõ
obſtat ratio Angeli, & multos alios recentio
res poſſem in hanc rem congerere: ſed cum
extent deciſiones in terminis, & gloſſ. ac tot
Doctorum veterum, & primariorũ accedat
auctoritas, nolo ſolem facibus illuſtrare. Ac-
cedit his, quòd Dominus Cæſar his verbis
vtitur, reputãdo, che ancora ch'egli non ſia
emancipato eſpreſſamente, hauendo nondi
meno habitato ſeparatamente da diece, vẽ-
ti, & trenta anni &c. quibus indicat ſe talem
eſſe, qui egeat emancipatione, qui enim di-
6 cit ſe emancipatum † probat patriam pote-
ſtatem præceſſiſſe, vt per Dec. d.l. ſi emanci-
pati.num.3.& ex inſtrumento emancipatio-
nis probatur patria poteſtas Bald. l.non po-
teſt.de adopt. Alexan.conſil.80.nu.11. in 7.
cum ſimm.

Nec obſtat, ſi quis dicat verba hęc ad aliũ
finem prolata non inducere probationem
patrię poteſtatis l.legata inutiliter.de leg. 1.
quia reſpondeo, quòd cum ſe neget emanci-
patum expreſsè, etſi addat ſe reputare, quòd
tacitè ſit emancipatus, tamen ſcinditur hæc
confeſſio: prima pars acceptari poteſt, &
altera refelli, ſi quidem ſtat præſumptio, ꝙ
duret patria poteſtas, cum emancipatio, vt
quæ ſit quid facti, nõ præſumatur l.in bello.
§.facti. de capti. & receptiſſimum eſt diuidi
7 poſſe confeſſionem, † & acceptari eam tantũ
partem, quæ adiuuetur præſumptione, vt eſt
doctrina Bar.in l.Aurelius.§.idem quęſijt.de
liber.leg.quam ſequuntur Iaſ. l.vt vim num.
13.de iuſt.iur.& Soc.l.1.num. 10. de vulg. &
multi addi poſſent.

Secundò reſpondeo, quòd regulariter ex
priuatione ſupponitur habitus. l.Manumiſ-
ſio.de iu.& iu.& ideò, qui ſe allegat emanci-
patum, pręſumitur fuiſſe in poteſtate, & taci
8 ta hęc confeſſio, † quę hinc ſurgit, ſaltẽ trãſ-
fert onus probandi in aduerſarium, vt decla
rat Zaſ.l.decem.nu.17.& 18. de verb. oblig.
quamuis aliud ſit in excipiente, vel replican
te in iudicio, vt tradunt omnes d. l. Decem.
& l.non vtique. de excep.& c.cum venerabi
lis.

lis.extra eo. Et hoc eſt,quod dicit Bal.l.mo neor.C.ſi ſer. exp. nos cogi apparentiam ſequi: & eum, qui petijt licentiam tranſeundi ad aliud monaſterium prǽſumi fuiſſe Monachum:apparentiam enim ſequimur, donec contra probatum ſit.& in terminis, quòd filius qui dicit ſe habere patrem, & allegat ſe emancipatum, fateatur ſe in poteſtate,& teneatur probare emãcipationem, eſt deciſio Caſtren.in l.Titia.num. 2. ſolut. matr. Hoc tamen fundamentum ſuperuacuò adieci, quia ſat eſt confirmata intentio noſtra ex prǽcedentibus. Verèque cum pars aduerſa non neget Dominum Cęſarem natum eſſe ex matrimonio,res omni caret dubitatione, vt quidam recentiores dicunt in d.l.ſi emancipati,inter quos Curt.iun.num.5.& Bolog. num. 10.licèt enim oretenus audiam negari patriam poteſtatem, in actis tamen non eſt auſa pars aduerſa inficiari matrimonium, quo caſu nullus eſt, qui diſſentiat prǽſumi filium in poteſtate. & ex his patet inferri ad ad nullitatẽ teſtamenti ex iuris prǽſumptione,& tutum eſſe excipiẽtem,niſi contra probetur. Sic & Gozad.conſil.21.num.17. verſic.ſecundo.reſpondit, quòd ſi pater legauit bis mille Io.filio prò alimentis, eumque ſubſtituit,ſi ſinè filijs legitimis moreretur, non habebit ille beneficium l.fin.quaſi ex lectione teſtamenti conſtet eum eſſe ſpurium,tùm ob legatum alimentorum, tum quia alios tã tùm nominauit legitimos, & naturales, & ita ex prǽſumptione deprehendit vitium.

Tertio facit,quòd teſtamẽtum,vt habeat executionem paratam debet eſſe tale, vt Iudex nullam de eius validitate habeat dubitationem,vt tradunt omnes d.l.fin. at nemo dicet teſtamentum hoc tale eſſe,cum prǽferat filiumſ. teſtatorem, & pater in eo ſit inſtitutus, & cogatur ſuſpicari iudex patriam poteſtatem, & fluctuare: ergo; & maximè cum comparente contradictore ſola apparentia non attendatur,ſed exactius ſoleat veritas inquiri,vt poſt Zuce.tradit Menoch. remed.4.num.692.de adipiſc.poſſeſſ.Quinimò videtur ex teſtamento probari manifeſtè,quòd Dominus Cæſar non exierit poteſtatem patris, inquit enim ſe reputare, cum habitauerit decem,viginti,& triginta annos extra lares paternos, ſibi licere teſtari. at verò non id ſequitur ex aſſumptis: quoniam ſeparata habitatio non poteſt inducere prǽſũptionem veræ emancipationis, iuxtà tradita in l.poſt mortem. de adoption.& quam, ſi præceſſiſſe negat ipſe teſtator, non poſſumus reccurrere ad prǽſumptionem,quæ in incertis non autem certis habet locum,nulla etiã præſcriptio patriæ poteſtatis ex ſeparata habitatione inducitur, niſi & bona fides accedat,vt eſt glo.vlt.in l.2.C. de long. tem. præſcrip.hic verò mala apparet, dum fatetur ſe non fuiſſe emancipatum,nam ſi ſe pro homine ſui iuris gerebat, ſciebat ſe talem non eſſe.

9 Et quamuis filius † ſe liberet patria poteſtate annis 30. etiam ſi ſit in mala fide, tamen non currunt,niſi cum quis ſe pro libero decem annis geſſerit: & ita labi debent anni quadraginta ſic Saly.in d.l.2.in fi.iunctis his quæ ipſe tradit in l.licet,num.15.C.de acqu. poſſ.& iun.glo.l.3.§.ſi ſeruus.vbi & Doct. in pand.eo.Quocirca cum tantum ann.30.meminerit teſtator,& ſi daremus vera eſſe, quæ loquitur,nihilominus non inducitur ob id, facultas teſtandi, nec elidıtur patria poteſtas, tam ex cõfeſſione,quàm ex præſumptione emergens.ideoque nullo pacto notorium illud,quod exigunt Docto. inſurgere poteſt ex hoc teſtamento.

Quartò facit,quia Dominus Hieronym. pater eſt legitimus heres,eique poſſeſſionem

10 defert ſtatutum, † quòd poſſ. def. contin. in her.tanquàm ab inteſtato ſuccedenti, & ideo, qui vult ei poſſeſſionem auferre, debet habere ius ſuum in promptu. Etenim licèt teſtamentum prima figura conſiſteret,tamẽ cum agatur de auferenda poſſeſſione continuata per Statutum:plenius excutienda eſt, vt in filio videmus, qui eſt legitimus contradictor ſtante ſtatuto, vt eſt deciſio Bald. in conſil.141.num.6.& plenius conſ.181.num. primo.& tritiſſimum eſt inter contradictorẽ legitimum,& heredem, cauſas miſſionis plenè ventilari,vt eſt textus in d.l.fi. ver. ſin autem.de ed.di. Nec mirum id eſt, quia Aut heres ſcriptus vult vti beneficio ſtatuti,& neneſſe eſt probet ſe verum heredem, vt Bald. d.conſi.181.ad fi.& latius d.conſil.141.nu.3. & 4. vbi inquit, quòd ſtatutum loquitur de vero herede exiſtente,non de abuſiuo, & prima facie tantum,& conſil.330.& 331.eod. lib. 1. vbi vult poſſeſſorium ſtatuti eſſe mixtum,& reſpicere cauſam proprietatis,& Bal. in his locis ſequit Tiraq.in tract.le mort.&c. ſecunda declarat. ſecundæ part. Aut vult vti beneficio l.fin.& tùm heres legitimus, vt poſſidens,contradictor eſt,vt ex Bald. docui ſupra.& tradit Tiraq.ſecunda par.7.declaratione.in d.tract.le mort.&c.vbi extendit dictum conſilium Bald. 181.ad quemque heredem legitimum. Neq; his repugnant tradita ab Alex.num.23. in d.l.fi.dum ait filium, allegantem ſe eſſe heredem,legitimum non eſſe contradictorem:quia non loquitur quãdo vigeat ſtatutum quòd poſſeſſio defuncti continuetur in heredem. Sed & hic verſamur in tuto,quoniam hæc Magnif.Domina

expreſſim implorat beneficium Statuti, & deducit etiam aliquatenus dominium, ibi, vt eam recognoſcant in dominam, & patronam &c. vt in proceſſ. ca. 8. & ideò plenè quærendum eſt, an ſit heres. Et tanto maximè, quia nō exhibetur teſtamentum carens omni ſuſpicione, vt ſupra oſtendi, ſed quod prima figura, ſe nullum prodit ex iam dictis.

Quinto facit, quia non tantum ex iuris p̄ſumptione deprehenditur vitium diſpoſitionis, ſed ipſomet teſtamento, quod vt in heredis fauorem, ita contra eum parat notoriam probationem Bero. conſil. 60. in 2. Namque clarum eſt, q̇ Dominus Cęſar non alia ratione prætendit ſe poſſe teſtari, quam ea, quòd habitauerit per multos annos ſeorſum a patre, vt expreſsè ſcriptum eſt in teſtamento.

11 Atqui quoties lex † aliquid generaliter vetat, & in quibuſdam tantum caſibus permittit, nunquam habetur fides dicenti ſe eſſe in caſu permiſſo. l. ſi fortè. vbi Bart. de Caſtren. pec. & in terminis. l. fi. eſt deciſio Grati in Reſpon. vlt. in pri. qui ait, quòd ſi teſtator inſtituit filium ſuum legitimatum, non erit locus

12 remedio d. l. fin. quia non creditur patri † dicenti filium ſuum legitimatum, & in eodem caſu idem reſpondit Pariſ. conſi. 11. num. 10. in ſecundo. qui & ipſe inquit, quòd ex quo teſtator in teſtamento appellauit heredem legitimatū, exoritur vitium viſibile, quo impeditur immiſſio. planè hæ duæ deciſiones, nullum habent contradictorem; quin & ex

13 ijſdem deducitur vitium illud dici viſibile † in hac materia, quod oculis non inſpicitur, ſed extrinſecus ex iuris præſumptione, & regula colligi poteſt. Namque, qui inſtituit filium legitimatum, facit quod iuri conuenit, nec diſpoſitio illa apparenter poteſt dici nulla: nihilomin⁹, quia, vt dixi, lex prohibet, nè filius ſpurius inſtituatur, & qui dicit legitimatum, tacitè fatetur eum fuiſſe incapacem lex reijcit hanc diſpoſitionē, quaſi pręſumat teſtatorem voluiſſe facere fraudem legi, & teſtari in caſu prohibito. Et hæc duo conſilia definiunt præſentem quæſtionem. nam ſi cut ibi non creditur patri, ſic etiam hic, ſi D. Cæſar dicit ſe emancipatum, lex ipſa præſumit hanc aſſertionem ſuſpectam, quaſi velit ille euitare iuris diſpoſitionem, qua generaliter cautum eſt, ne filijfamilias teſtentur, ex quo enim ſe dicit exiſſe poteſtatem patris, neceſſariò etiam ſe filiūfamilias fuiſſe agnoſcit: quarè durat iuris præſumptione patria poteſtas, & lex habet eum pro filiofam. cedere enim debet nuda teſtatoris aſſertio liquidiſſimæ legis præſumptioni, & ideò rectè dixit Pariſ. d. conſil. num. 15. eum qui habet cōtra ſe pręſumptionem non poſſe vti remedio d. l. fin. cuius deciſio confirmatur auctoritate Corn. Bertr. & Caſtren. in locis antè allega-

14 tis. Et Bero. † qui aliter ſenſit in conſil. 57. num. 40. in ſecundo. malè loquitur, & ſinè ratione, & auctoritate: nam Bart. quem allegat in d. l. fin. C. de edi. nihil dicit in hanc rē: ſed ſolet ille Doctor conſulendo plerunque, aut allegare Doctores confusè, aut aliquem ex eis, qui nihil dicit, quò ad rem ipſam. & hoc eſt regulare, vt is, qui nititur præſumptione, leuetur onere probandi Bar. l. in illa. num. 7. de verb. oblig. Quarè cum præter adlatas rationes ſtet pro Magnifico Flaſco auctoritas Grat. & Pariſ. virorum non contemnendorum, & qui in ipſiſmet terminis non habent cōtradictorem, non facilè tueri ſe poteſt aduerſaria. Quāmuis enim Bero. d. conſil. 57. & conſil. 172. in ſecundo. & Rui. conſil. 87. in 3. & Soc. iun. conſil. 97. num. 46. in ſecundo. contra Pariſ. & Grat. reſponderint, vbi ſit p̄latum inſtrumentum legitimationis, tamen nos tractamus ſolam aſſertionem non communitam aliquo inſtrumento emancipationis. Sed & Rui. ſibi contrarius conſil. 28. in 5. in cauſa, quæ agebatur Ferrariæ, reſpōdit contra legitimatum in remedio prædictæ l. fi. etſi prolata eſſet legitimatio, & ego proximis diebus eum ſecutus ſum, in cauſa Illuſt. DD. Corigij, & meo conſilio, vt audiui ſubſcripſit Collegium Patauinum. Sed nunc nō excutio. Quod ſi Pariſ. & Gra. in materia legitimationis, cōtra heredem reſponderunt: non video cur in emancipatione idem dicēdum nō ſit, cum habeamus deciſiones in ſpecie, quòd non creditur filio dicenti ſe emancipatum Alberi. l. Iulianus. ad S. C. Maced. & præſertim ſi velit confirmare actum à lege inhibitum Caſtren. conſil. 175. in 2. Soc. conſil. 23. nu. 13. in 4. qui addit idem eſſe, etſi pater vnà cum filio atteſtatus ſit. Et ex his ſublatum eſt, quod dicebatur à Clariſſimo Domino Iudice actum tolerari pro tūc, iux. no.

15 Matth. † 19. vbi recentiores multa addunt, quia cū in ipſis terminis nos habeamus deciſiones in contrarium, vt dixi, ideò generales regulæ non attēduntur, vt per Neuiz. in Sylua lib. 5. num. 72.

Sed & ſecundo reſponderi poteſt, quòd in hoc iudicio noſtro tractatur poſſeſſorium ſtatuti, in quo veritas heredis, non figura introſpicitur, vt deduxi. Quod etſi ad l. fi. confugeretur, idem eſſet, cum heres ab inteſtato ſit contradictor legitimus, & ventilanda ſint iura partium, iuxtà ſuperius concluſa.

Tertiò reſpondetur, quòd Matth. & alij, vel loquuntur in Iudice, pro quo pręſumitur l. 1. de off. præf. præt. & qui tenetur, ſi velit vt ſententia valeat, explicare illam qualitatē,

vt

vt filiumfamiliàs teſtari in Caſtrẽſibus, quæ ſunt exempla Matth.vel in parte, quæ & ipſa obſeruarit formam legis, vt in appellatio ne ab executione, nam cum lex iubeat, vt cauſa exceſſus in ea exprimatur: ſi expreſſa ſit, valere interim debet appellatio, quæ habet formam ſuam,& ſine qua reijceretur;At verò nuſquam lege cautum eſt, vt ſi filius emancipatus teſtetur,non valeat teſtamentũ, niſi emancipationem in teſtamento profeſſus ſit,& iccircò in caſibus,de quibus illi Doctores, expreſſio propter legẽ neceſſaria eſt, ob idq; aliquatenus adiuuandus eſt actus, in noſtro autem voluntaria. Sed & in illis terminis lex quidem tolerat eum libellum appellationis, antequam tamen Iudex à quo ei deferat ſummatim cognoſcit de cauſæ expreſſæ veritate. Aret. l. ſciendum. de app.reci.& vbi ea admiſſa ſit,non lęditur ius partis, quia nil ea pendente nouari poteſt, At hic magna fieret nouatio, ſi ab Domino Hieronymo transferretur poſſeſſio in heredem ſcriptam, ſuccurritur autem appellãti, ne ius ſuum reiecta appellatione deperea, cum non alia via poſſit reparari: hic verò ad aliud iudicium confugi poteſt,cum teſtamẽtum nõ habeat requiſita a lege in hoc remedio.l.ſi.

Eſſetque contra regulas iuris, vt altero crederetur in alterius præiudicium, vt per Rom. conſil. 208. qui inquit, liberto, qui nõ poteſt citare patronum,niſi ex certa cauſa,non credi,ſi is illam ſubeſſe alleget,ſed Iudicem antequàm decernat citationem in veritatem inquirere.& in hac materia teſtamẽtorum,quòd non pręſumatur pro actu in pręiudicium alterius etiam ſi habeat formam debitam, eſt conſilium Bal. quod incipit ex parte contingente, in quo voluit,vt ſi exhi-
16 beatur teſtamentum filij,heres † in eo ſcriptus non poſſit obtinere contra ſubſtitutum pupillariter in teſtamento patris, niſi manifeſtè conſtet à die confecti teſtamenti pater ni lapſos eſſe annos quattuordecim,ita vt filius teſtamenti factionem haberet: quaſi nõ præſumatur pro teſtamento, ſi ſubſtitutus alleget filium minorem,& non potuiſſe teſtari in euerſionem ſubſtitutionis, & Bald.ſecuti ſunt Soc.conſil.89.in pri.Dec.cap.in præſentia.num.50.de probat.Caccialu,l.precibus. num.83.C.de impub.vbi & Cur.iun. num.2. Alc.reg.1.præſ.14.num.7.de præſump. quòd ſi ità ſenſit Bald.in teſtamento quod omni ſuſpicione careat,quid nos dicemus in hoc noſtro,in quo fraudem, ac dolum ſtatim ſobolet Iudex,tùm ob nimiam diligentiam, gloſ. l.ſi quis ſub conditione.de cond.inſt.tùm ob clauſulas,& verba inuſitata.l.qui teſtamentum. & l. cum tacitum. de probat. illæ enim expreſſiones, quaſi Caſtrenſium,& aduentitiorum,illud reputare ſe emancipatum,& ſimilia, non poſſunt non inijcere ſcrupulum Iudici legenti. Exempla, quæ adferuntur exheredationis,& præteritionis, quæ valent cauſa expreſſa a teſtatore, nihil conferunt, quia ſi filius,aut exheredetur, aut prætereatur,addita cauſa,teſtamentum valet, cũ forma legis ſeruata ſit,vt per Bald. conſil. 89.in quinto. nec aliter eo caſu pater teſtari põt: at hic expreſſio emancipationis non eſt pro forma,nec vllo legis adiumento fulta eſt. cõſtituit lex, vt teſtamentum valeret forma illa obſeruata, ob idque interim eſt locus miſſioni.l.2.C.eod. de ed.D.H.At in propoſito, nuſquam tale quid cautum eſt. Et ex his manifeſtiſſimum fit non poſſe heredem ſcriptam,vti beneficio.d.l.ſi.

Nũc aliqua obiecta tollã.Non obſtat,igitur,ꝙ aliquæ coniecturæ ſtent pro aſſertione teſtatoris,quòd reputet ſe emancipatum,vt quia contraxit,hereditatem adiuit,ac bona quædam poſſedit,quaſi d.l.ſi fortè. tum non procedat. Alexan.conſi.18.in 3.nam & ſi demus vera hæc eſſe, tamen non inferunt ad poſſeſſionem ſui iuris,quandoquidem, & filiusfam.contrahit.l.filiusfam.de act. & obligat.& addit hereditatem patre recuſante. l. fin.§.fin autem.C.de bo.quæ lib. & de volun tate patris poſſidet. l. cum oportet. §. fin autem.dicto tit.

Secundo reſpondetur,quòd hi actus ſnnt nimis recentes,exigitur enim, quòd geſſerit ſe quis ſaltem decennio pro homine libero,
17 vt acquiratſquaſi poſſeſſionem,vt eſt tex.clarus.in l.3.§.ſi ſeruus.de acq.poſſ.& in eo, qui ſit in mala fide, hoc eſt abſolutiſſimum, vt ſcribunt Bar.Imol.Aret.Alexan.Iaſ.& alij,in l.1.§.per ſeruum.eo.de acquir.poſſ. quarè cũ actus allegati geſti ſint paulò antequam moreretur D.Cæſar,non poſſunt eum conſtituere,in quaſi poſſeſſione ſui iuris,qui ſciebat ſe non eſſe emancipatum.

Tertio reſpondetur, quòd poſſeſſio ſui iuris non liberat filium à probatione emancipationis,vt eſt deciſ.Alexan.in d.l.Titia.nu. 5.ſolut.matrim.Iaſ.in l.ſi prius.num. 44. poſt Bart.num.17.& ſeqq. de op. no. nun. & d.l.ſi emancipati.nu.2.& multi addi poſſent. Neque obſtat, quòd doctrina hæc habeat locũ in petitorio,non in poſſeſſorio.iux.glo.in d.l. 2.C.de edi.cuius meminerunt Iaſ.in l.1.n.3. C.qui teſt.fac.poſſ.& Tiraq.glo.8.num.157. de ll.conn.reſpond.enim gloſſ. eam loqui in ſeruo.qui ſi ſe pro libero gerit,cui non repugnat primæuus ſtatus. potuit enim naſci liber.at in eo,qui ſe vult liberare a patris poteſtate.

ſtate,ſecus eſt:nám ſtatus natiuitatis ei rectè opponitur, cum omnino ſit natus in poteſtate.l.nam ciuium.l.item in poteſtate, de his q ſunt ſui,vel alie.iu.ſuccedit itaq; reg.de qua Bar.d.l.ſi prius.dicto num.17.vt quaſi poſſeſſio, cui repugnat primus hominis ſtatus
18 non leuet † quem onere probandi, quæ non ſolum habet locum in iudicio petitorio, quã do principaliter de hoc diſputatur, ſed etiã in poſſeſſorio, quando obiter: vt eſt elegans deciſio Bald.in dicta l.Titia.verſic.ſecundo. caſu. vbi inquit,quòd & ſi res incidenter tractetur quaſi poſſeſſio non leuat onere probãdi, quando repugnat primo ſtatui, & habet contra ſe præcedentem neceſſariam veritatem: vt propriè eſt, quando filius ſe dicit emancipatum, vt ibi tradit Caſtren. & ſupra retuli.& Bald. ſequitur ibidem Imol. ſolumque hæc quaſi poſſeſſio reddit habilem filiũ ad conſiſtendum in iudicio, & patrem cogit ad agendum, nè filius diù gerens ſe pro homine ſui iuris ius efficacius quærat, vt per Caſtren.dicta l.Titia.dicto num.ſecundo.rectè ergò Bald. in l.ſecunda.ad ſ. C. de teſta. dixit, quòd licèt communi opinione filius
19 ſit emancipatus, teſtamentum eius † non valet.& eum ſecuti ſunt Alexan.l.prima. num. 5. C. de teſtam. & conſil. 147.num. 17. in 7. Dec.d.l.ſi emancipati. num. 4. vbi clarè. & Cagn.num.85.Cot.Memo. inci. opin. communis Cephal.conſil.256.num. 16. qui conſuluit in Statuto Ferrariæ diſponente de filiofamil.teſtante. & Viuius opin.121. in pri.
20 par.& decepti ſunt † Iaſ.in d. l. prima. de teſtam.& Tiraq.d.gl.8.num. 157 dum dicunt hoc procedere in petitorio: ſi enim ex præſumptione patriæ poteſtatis transfertur onus probandi in petitorio aduerſus allegatã quaſi poſſeſſionem, quanto magis in poſſeſſorio ipſo,in quo plus operari debet ipſa præſumptio? verius ergò eſt,vt diſtinguatur inter filiumfamilias,& ſeruum,vt ſuprà retuli: quandoquidem, qui in iudicio poſſeſſorio obtinuit in hac l.ſi.tutior eſt in petitorio, ob præſumptionem ortam ex ipſa miſſione,quç tanti eſt, vt reddat ipſum ſecurum, niſi actor infringat ius eius,vt per Zucc.poſt alios d. l. fin.num.367.ridiculum autem eſſet, vt iuris præſumptio, quæ in iudicio illo ſummario nil profuit, tantum poſtea valeret,vt reo nõ probante reuocaretur miſſio iam facta, & ſi non potuit impedire, quominùs mitteretur: iam miſſum depelleret contra omnes iuris regulas. Quarè etſi admitteremus hic eſſe aliqua geſta inferentia ad poſſeſſionem ſui iuris: ea nihil obſunt patri,contra quem valere poſſet quaſi poſſeſſio cum titulo decem, aut viginti annorum,vt per Cag.d.l.ſi emancipati.num.84.aut quadraginta, ſi ſinè titulo,& cum mala fide,vt dictum eſt:& tãto minus,cum & dominium hic ſit admixtum poſſeſſioni,vt dictum eſt.

Quartò reſpondetur,quòd in materia dictç l.fin.inſpiciendum eſt, an Teſtamentum prima figura conſiſtat: at vbi vacillet,& aliquod vitium diſpoſitionis legenti ſe ſe offerat,nõ poteſt fieri immiſio, quia deeſt vnum ex requiſitis. Etenim cum ſoli Teſtamento, quod prima facie valeat, lex indulſerit executionem. cætera autèm inſtrumenta tali priuilegio non dignetur.l.minor. de mino. Bald.l.ita pudor. C.de adul. Ami. conſil. 133.fieri nequit, vt id teſtamento tribuant, quod illa non habent. quare cum ad alias ſcripturas recurritur,impoſſibile eſt,vt ſummaria cognitio locum habeat, ſed plenius res diſputantur. Sanèque ſi forma legis hçc eſt,vt teſtamentum non ſit vitiatum: vbi vitium ſubſit,non poteſt habere locum diſpoſitio.l.quarta.§ docere.ne quis eum qui.cum vulg. Non obſtat conſil.Ruin.129.in ſecundo.quod ex aduerſo allegatur, & in quo ſtatus cauſæ adeo conſtituitur, vt alia fundamenta parum firma eſſe non inuitus agnoſcat aduerſarius. Nam reſpondeo Primò, quòd ea Ruin. conſultatio, ſi vera eſt, adiuuat partes noſtras. Nam in fine conſil. inquit,quòd ibi filij mittuntur in poſſeſſionem etſi Fiſcus eorum non intereſſe alleget, quia teſtamentum viſibili vitio non laborabat. Sentit † itaque apertè, vbi vitium 21
pateat,ſecus eſſe:qui eſt caſus præſens,vt deduxi. & ratio eſt in promptu, quia etſi contradictor non poſſideret, tamen ipſe Iudex non debet hoc caſu mittere in poſſeſſionem, cum requiſita non concurrant. vt per Zucc. dicta.l.fin.num.336.verſi. ampliatur tertio. multo minus ergò in præiudicium poſſidentis, & legitimi contradictoris, qualis eſt heres legitimus, ſtante Statuto quo poſſeſſio continuatur: vt dixi ſuperius. hic enim tueri poteſt ſuam poſſeſſionem, & allegare nullitatem Teſtamenti, vt poſt Caſtren. declarat Alexan.dicta.l.fin.nume. 23.verſic.addit etiam vnum. & eſt ſententia receptiſſima, quarè difficultas redigitur ad tractata antea, an vitium hoc ſit viſibile, an minus.

Secundo reſpondeo, non obeſſe dictum conſilium, quia non eſt vllibi probatum extare agnatos vllos, q hoc teſtamento inſtituti ſint. ità vt poſſit dicere ſcripta heres, non intereſſe Domini Hieronymi, cum ad eum non ſit peruentura hereditas,eo q fili⁹ f. teſtari poſſit inter agnatos,nam cum hoc ſit

quod facti, & fundamentum eius probari de
buerat l.ei qui.cum vulg.de probat.

Tertiò reſpondetur ſubſtitutionem eam,
quæ ad agnatos pertinet,fuiſſe reuocatamin
codicillis, & certum eſt ademptionem here
22 ditatis poſſe fieri† in codicillis, ità vt valeat
ſaltemin vim fideicommiſſi.l.Paulo.§.1.l.cũ
quis.§.Seiam.de leg.3.l.Alumnæ.§.qui filias.
de adi.leg.eſtque tex.clarus in l.2.C.de codi
cill.vbi omnes.& tradunt Bald.n.4.& Corn.
in prin.in l.hereditas.C.de his quibus.vt in-
dig.& tãtò maximè, quia reuocatio prodeſt
patri,qui inteſtato ſuccedit, namque quod-
libet inditium ſufficit inter heredes legiti-
mos,vt reuocetur prima ſolemnis diſpoſitio
23 per † minus perfectam.Bar.l.militis.§.vetera
nus.de mil.teſt.& latè Alexan.conſil.104.n.
3.in 2.& addere poſſem plurimos.Si ergò nõ
poſſent ipſi agnati obtinere contrà patrem,
ſtante reuocatione,quæ allegatur: multò mi
nimè ipſa Magnif. Domina poterit ſe tueri
hac ſubſtitutione. Quòd ſi quis dicat agna
tos poſſe adire hereditatem ipſo iure, & ſi te
neantur poſt reſtituere patri.l.hereditas. C.
de his quibus, vt ind. Reſpondeo, ſat eſ-
ſe Domino Hieronymo, quòd ius tertij non
ſit penitus excludẽs iuris ipſius,cum, effectu
inſpecto, ad eum hereditas ſit peruentura,
quod non erat in caſu Rui. quia Fiſcus non
erat penitus excluſus. Quinimò & ſi Domi
nus Hieronymus contenderet cũ ipſis agna
tis, adhuc videretur contradictor, quia he-
res legitimus,vt dicto conſil. Bald. 141. Et
quicquid eſſet in agnatis certè nemò nega-
uerit,quò ad hanc Dominam,Patrem rectiſ
ſimè ſe tueri,& contradicere;tum quia à le-
ge ab inteſtato,tum quia ex Codicillis adiu
uatur. Ex quibus concludo conſi.Rui.pro-
deſſe potius,quàm obeſſe.

Et ex his in fallor,ipſa luce clarius eſt Ma
gnificam hanc Dominam non poſſe obtine-
re, & ſententiam Magnif. Roncaleæ confir-
mandã eſſe. Nec aliter facturum confido
Doctiſſimum,& integerrimum Iudicem,qui
& ipſe,ſi vt ſolet,candidè,& ſyncerè hæc le-
gerit fatebitur ſcio, me omnẽ exemiſſe ſcru-
pulum.

ARGVMENTVM.

Vitivm, quod ineſt teſtamento, dum teſta
tor ſe filiumfamilias fatetur, dici euidens;
nec coadiuuari poſſe per teſtes ſub prætex-
tu emancipationis ſequutæ; in materia ſum
marij poſſeſſorij. l.fin.C.de ed.di.latè proba
tur.

SVMMARIVM.

1 Vitivm euidens in teſtamento quod dicatur, & quod viſibile nu.2.& 5.

Teſtamentorum vitia in iudicio ſummario.l.fi.C. de edic.di. An teſtibus adiuuari poſſint, & infrà.

2 Viſibile, & euidens vitium, quod ſit in teſtamẽtis.

3 Summaria vbi eſt cognitio, Res, ſola fide oculata, non ex teſtium auditu eſt, expedienda.

4 Teſtes ad impediendam miſſionem. l. fi. C.de edic. di.licet admittantur, non tamẽ ad adiuuãdã.

5 Præteritio filij, quæ apparet ex lectura teſtamenti, quale vitium dicatur.

6 Teſtamentum in quo teſtator appellat ſe filiumfamilias non poteſt iuuari teſtibus, in iudicio ſummario.

7 Incapacitas heredi agenti ex remed.l.fi.C.de edic. di.obijci poteſt.

CONSILIVM LXIX.

Cvm materia propoſita ſpar-
ſim à Doct. noſtris tractata
ſit,ego ſecutus capita dubi-
tationum,eam ex ordine ex
cutiam. Vt ergò intelliga-
mꝰ, an vitia teſtamẽti, in iu-
dicio ſummario.l.fi.C.de ed.D.Had.toll. te-
ſtibus adiuuari poſſint: eorum naturã,& ſpe-
1 cies conſideremus. Vitium † euidens eſt,quo
ties teſtamenta forma carent, vt ſi non ſint
adhibiti teſtes, ſi dies,vel indictio deſint: &
hoc caſu apud omnes in confeſſo eſt teſtimo
nijs illa non adiuuari,vt eſt deci.Bal.l.fi.nu.
12.C.de fideic.& id habet locum non ſolum
in iudicio poſſeſſorio, ſed & petitorio, quia
cum non fuerit ſeruata forma,quam lex ad-
hibet conficiendis teſtamentis, illa non va-
lent. Et hoc vitiũ poteſt dici vitium ſcriptu-
ræ,quia nõ eſt ſolemnis,& probans,& diſpo-
ſitionis,quia imperfecta eſt,& nulla. Euidẽs
2 item,ac viſibile † vitium eſt, ſi teſtamentum
ſit abolitum,vel cancellatum, aut raſum, &
hic etiam non eſt locus examini teſtium,
quibus ſcriptura adiuuetur in iudicio ſum-
mario,in plenario autẽ ſecus,ita idem Bald.
d.n.12.d.l.fi. qui ſic intelligit Butrig. in auc.
ſi quis in aliquo.C. de eden. & idem & trad.
omnes in d.l.fi.C.de ed.D.Had.vbi Zucc.nu.
326.ſecundum editionem nouam, qui alios
citant, ſicq; declarandus eſt idem Bal.in l.ſi
veritas.nu.4.C. de fideic. dum agit de admi-
niculo abraſionis, vt. ſ. loquatur in iudicio
pleno,non in ſummario,etſi Iaſ.malè eum re
prehendat in d.l.fi.n.19.qui putat omnia lo-
qui de ſummario.

Ratio aũt huius rei,eſt,quia cum ſumma-
ria

Digitized by Google

3 riæ † ſit cognitio, res ſola fide oculata expe-
dienda eſt,nõ ex auditu teſtium, vt pulchrè
trad.Bald.l.1.C.vt in poſſ.leg.num.2.no. in-
quit, quòd ſummaria cognitio procedit ocu
lata fide,nõ ex auditu teſtium.deinde ex re-
gula generali infert ad vnum exemplum,ſci
licet quando ſcriptura eſt cancellata,& Bal.
ſeqq.Feli.c.ex litteris.num.15. de fi, inſtr. &
c.ſicut.num.3.de re iud. Et alij paſſim, & idẽ
Bal.in terminis.conſil.444.num.3.in pri.vbi
ait ex oculata fide,non ex auditu in hoc iu-
dicio rem tractari, quia ſubſtantia conſiſtit
in ſcriptura. Hincque ſi quis velit examina-
re Teſtes,ac probare, quòd teſtator eum he-
redem nuncupatus ſit,quia deficit notoriũ,
quod oritur ex ſcriptura,non eſt locus immiſ
ſioni,ſed prius confugiẽdum eſt ad remediũ.
l.publicati. C.de teſta. vt poſt Bart. conclu-
dunt omnes d.l.fin.

Secunda eſt ratio, cur in ſummarijs non
adiuuentur ſcripturæ teſtibus; nè oporteat
conſtari litem,& iudicio ferè ordinario rem
protrahere,vt per Matthæſ. no.5. vbi multa
addunt recentiores.

Tertia eſt magis propria huic noſtro ne-
gocio,quam adtulit Cur.iun.d.l.fin. num. 5.
datur,inquit,executio teſtamento contra re
gulas iuris,quia minus ſuſpecta eſt probatio
quæ fit ex teſtamẽto,ea quæ teſtibus,& ideò
4 licèt,ſubijcit,admittantur Teſtes † ſecundũ
ius commune ad impediendam executionẽ
hanc extraordinariam,non tamen contra il
lud admittendi erunt ad eam iuuandam, vt
quæ ex ſolo teſtamento vim capere habeat.
5 Tertium eſt vitium † quod Doct.quando-
que ſimpliciter appellant viſibile,quandoq;
viſibili exæquant, vt ſi præteritio ex lectio-
ne teſtamenti apertè colligatur, vt quia me-
minerit filij in eo pater,nec eum,aut exhere
dauerit,aut inſtituerit Zucc. d.l.num.75. ſe-
cundum editionem veterem.ver. competen
ti,ſi viſibiliter,inquit,cõſtat de p̃teritione fi-
lij.Cur.ibidem.num.1.ſi eſſet vitium viſibile
præteritionis, & alij adferri poſſent. rectius
cæteris Caſtren.num.5. appellat vitium ap-
pares diſpoſitionis. Et hoc illud eſt,de quo
nunc agimus:nam cum legatur in teſtamen-
6 to D.Cæſarem eſſe filiumf. † apertè conſtat
illud non valere ſecundum iuris præſumptio
nem:videndum ergo,an poſſit iuuari teſtib⁹.
Et dubio procul opinor non poſſe. Et in hãc
ſnĩam adducor ex infraſcriptis.

Primò,ex verb.d.l.fi.ibi, ſi quis inſtitutus
iudici cõpetenti teſtamentũ oſtenderit non
abolitum,non cancellatum,neq; ex quacun
que ſuæ formæ parte vitiatum,ſed qđ prima
figura &c.hic .n.Imp.conſiderat,& vitiũ ſcri
pturæ,ibi non abolitum &c.& diſpoſitionis,
ſuę formæ &c. nam forma propriè reſpicit
ibi diſpoſitionem,puta ꝙ ſit præteritus filius
cum de forma ſit,vt inſtituatur.l.inter cæte-
ra.de lib.& poſth.inſt.de exh.lib.in pri.q̃uis,
& ad ſcripturam formæ verbum pertineat,
vt,ꝙ habeat ſeptẽ teſtes, iux.tradd. à gl. Bar.
& al.in l.nemo vbi Iaſ.n.17.de leg.1.certè tñ
ſignificantius forma pertinet ad diſpoſitio-
nẽ,vt per eundẽ Iaſ.ibi n.14. quarè cũ teſta-
mentum, de quo agitur non habeat ſuã for-
mam,cum ſit factum à filiof.l.qui in poteſta-
te.de teſta. idq; vitium oculis ſubiectum ſit,
cum ſe talem teſtator fateatur,non habet re
quiſita à lege,vt forma.ſ.ſit integra,& perfe-
cta.Et in terminis,ꝙ verba de quibus ſupra,
cum ſeqq. accipiantur de vitio inuiſibili,qđ
tñ ex ipſo teſtamẽto appareat:eſt deciſ.Cor.
in l.1.C.eo.ti.de ed.D.H.qui inquit, ꝙ ſi præ
teritio in teſtamento probetur,non eſt locus
immiſſioni,eo ꝙ,ſubijcit,non habet heres te
ſtamentũ qđ prima figura ſinè oĩ vitupera-
tione appareat.Etenim cũ teſtamentũ exhi-
bitũ iudici non eſt in forma perfecta, neceſ-
ſe eſt eius animus titubet, neq;.n. põt p̃ſumi
pro ſcriptura,in qua pateat vitiũ Bal.l.ſi poſt
diuiſionem.in prin.C.de iur.& f. ignor.

Secundo facit deciſ.Bar.in d.l.fi.n.15.vbi
ponit differentias inter interdictũ, quo bon.
& illud remediũ,& inter cæt.hanc addit,ꝙ in
d.l.fi.non põt veritas probari, niſi per eandẽ
ſcripturã,& ꝙ ſit miſſio ex notorio, qđ inſur-
git ex inſpectione teſtamẽti, & ſi aliud in eo
interdicto.Conſidero,ꝙ Bar. non agit magis
de vno vitio,q̃ de alio:ſed generaliter, inqt,
veritas dẽt probari per ſcripturã,q̃ faciat no
toriũ,atq;hoc teſtamentũ,& ſimilia,q̃ habẽt
vitia inuiſibilia, q̃ tñ legantur in eis,non fa-
ciunt dubio procul hoc notoriũ: ergò. & idẽ
vult apertè Bal.d.l.1. in hęc verba, miſſio p̃-
cedit ex figura teſtamẽti viſibilis,& ideò per
inuiſibile non iuſtificatur,nec impugnatur.

Tertio hoc idem probat Caſtr.d.l.d.nu.5.
dũ exæquat vitiũ ſcripturæ, & diſpoſitionis,
& vtrumq; vocat apparens,& ex vtroq; dicit
impediri miſſionẽ ęqualiter.nã ſens⁹ eſt nuſ-
q̃ tractandũ de immiſſione,vbi hæc vitia ſub
ſint:quaſi tales ſcripturę non ſint ex illis,quę
habeant fauorabilem,& extraordinariam il
lam executionem.

Quarto huc confert rõ Cur.iu. de qua ſu-
pra,dũ reddit rõnẽ cur admittãtur Teſtes ad
impugnandũ teſtamentũ:iuxt.tradd.à Doct.
in l.2.C.d.ti.de ed.D.nõ ad adiuuandũ,q.a.ſ.
illud ſit ex reg.iur.hoc aũt contra eas: quaſi
nõ ſit conueniẽs,vt qñ heres hẽt hoc priuile-
giũ,vt teſtamẽtũ habeat executionẽ paratã,
dẽat ẽt poſſe teſtimonijs hãc executionẽ cõi
re.Sic & ratio illa Bal.quia in ſummarijs exi

Digitized by Google

gitur oculata probatio conuenit: ſi enim ad Teſtes recurrimus, quomodo erit oculata? non repugnat & illa Matthęſ.nè lit.cōt.fiat, & iudiciū ſummariū mutetur in ordinariū.

Quinto conſidero, quòd ſi in his vitijs inuiſibilibus, quę transfuſa ſunt in naturam viſibiliū, Teſtes admitteremus, inanis ferè eſſet Doct.traditio, quia heres ſcriptus poſſet velle probare filium præteriri legitimè potuiſſe, vt quia eſſet naturalis, aut emancipatus, vel quia ita cum patre eſſet pactus; & tamen Doct.ipſi habent pro comperto, vt ſimile teſtamentum non habeat executionem, de qua in d.l.fi. Et præter Cur.iu.vbi ſup. hoc etiam apertè ſentit Zucc.d.nu.75. qui poſtq̃ dixit vitium præteritionis eſſe viſibile, ſi mētio filij facta ſit in teſtamēto, ſubdit an autē tale vitium adiuuetur teſtibus dicam infrà. n.274. vbi agit de vitio verè viſibili, & putat non poſſe, ſentit itaq; idem eſſe in vtroq; genere vitiorum, dum remittit ſe ad eum locū, in quo licèt de vno agat, indicat ſe velle, & alterum complecti, quaſi nullum adhibendū ſit diſcrimen, nam viget ea ratio, ꝙ non pōt dici teſtamentū eſſe liquidū, & ideò, nec habere paratam executionē, vt per Gra. rñ. fi. n.27. in pri. Et ex his tollūtur omnia, de quibus in dub. Nam dum dicitur aliam eſſe rationem in vitio oculato, aliam in hoc, id verum non eſſe ex prędictis conſtat: cum imò rationes ſingulæ conueniant, & huic vitio.

Non obſtat ſecundo, ꝙ ſicut impugnari pōt teſtamentum teſtibus, ita & adiuuari, quia iam ex Cur. ſuprà rñſum eſt, ſiquidem cum hoc habeat beneficium heres, vt executio ſit parata, hoc etiam onere grauandus eſt, vt nō aliundè probet, q̃ ex ipſo teſtamento: proba

7 tiones.n.† teſtium tale priuilegium non hñt.

Minus obſtat rñ.Gr.vlt.in pri.& conſ. Pariſ.11.in 2.quo loco videntur admittere, vt coadiuuetur teſtamentū teſtibus, quia certè nō ita eſt; illi.n.agunt de herede, qui dicebāt incapax, voluntq;, vt poſſit probare ſe eſſe capacem, & habilem: idq; eo ꝙ in quocunque iudicio perſona eſt legitimanda plenè, vt ipſi dicunt, ille n.39. hic n.11. alias verò cū poſſit obijci incapacitas heredi in remedio hoc Bald.d.l.fin.num.32.verſ. 2. conſideret. ſi is non admitteretur ad probādam capacitatē teſtib⁹, iam detruderetur beneficio.d.l. quia capacitas non pōt ex teſtamēto probari, At ſecus eſt quò ad vitium, quod ineſt perſonæ teſtatoris, quia hoc non pōt obijci regulariter, niſi ex ſcriptura appareat.d.l.2.C.eod. illud verò indiſtinctè, & ſiuè incontinenti, ſiuè minus. Nec dicatur, ꝙ & vitium perſonæ teſtatoris opponitur ſi in promptu ſit probatio teſtium, quo caſu, & heres ipſe vtetur teſtib⁹ quia rñ.ꝙ tum ille nō coadiuuabit vitium viſibile, ſed inuiſum. Et hæc eſt mera veritas.

Præterea, & ſecundo rñd.ꝙ in caſu illorū, ſi terminus adſignetur, non poterit dici iudicium illud ſummarium, ſed plenarium, cum admittant, vt in eo poſſit diſputari de iurib⁹ legitimationis eodem modo, ac ſi principaliter de ea tractaretur: quod ſummario iudicio non conuenit. Ex quibus omnibus concludo non eſſe admittēdas poſitiones vllas; & tanto maximè, quia hoc, an D Cæſar eſſet emancipatus requirit altiorem indaginē, & reſpicit petitorium, vt per Dec.in ſimili. d. l. fi.nu.36.in fi. Et ita abſq; dubio iudicarem.

ARGVMENTVM.

Fideiussori iudicatum ſolui non eſſe permiſſum appellationem à ſentētia lata contra Reum principalem.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor iudicatum ſolui non impedit exequutionē, nec appellat, & ſententia contra eum abſq; nouo proceſſu exequitur, & vna cum principali cenſetur condemnatus, & habetur pro iudicialiter confeſſo.*

2 *Appellare non eſt permiſſum ei, cui ſententia præiudicat, abſq; eo, quòd citatus fuerit. niſi & Reo principali permittatur.*

3 *Caſtr. in l.fi.C.de vſu.rei iud. & Fab, in §.aliç.inſti.de ſatiſd.* } *declarantur.*

CONSILIVM LXIX.

ET ſi non multum ad rem faciat inquirere nūc, an D. Raynald. vti fideiuſſor iudicatum ſolui admittatur ad appellandū pro ſuo intereſſe, quia nondum tractatur de fructibus, quos ille reſtituere promiſit, & qui erunt prius liquidandi in executione. Tamē ad omnem tollendā dubitationem, ſcribā aliqua de hoc articulo. Dico ergo, ꝙ appellatio ēt ex hoc capite nō poteſt admitti, quia fideiuſſor iudicatū ſolui

1 non impedit executionē; † probatur aūt primò hæc ſententia per tex.in l.fi. C. de vſu re. iud. vbi Imperator refert, ꝙ ſtatim fiebat iure veteri executio contra fideiuſſorē hunc, & ipſe indulget quadrimeſtri tempus, vt eodē quo Reus fruatur beneficio, ſi.n.executio ab eo non pōt impediri; ergò nec appellari, qa quò ad ſe ſuſpenderet executionem.

Secundo, quia certiſſimum eſt ſentētiam latā contra principalem mandari executioni contra fideiuſſorem, abſq; nouo proceſſu, vt poſt Bar.cōcludunt cæteri in l.pri.iud.ſol. Bal.& alij in d.l.fi. Doct.in ca.pri.de iniur.in 6. & alibi paſſim, & communem dicit Iaſ. in

.in l.duobus.§.ergò ſi quis.de iureiura.Guid.
Pap. quæſt. 26. Ruin. conſil. 98. in quinto.
Et huius rei eſt ratio,ne lis ex lite ſeratur, &
res in infinitum procedat. Cyn. in d. l. fin.
num.3. Bart.in d.l.prima.num.2. atqui ſi ei
appellatio permiſſa eſſet, vtique tolleretur
hæc ratio,quia ſecundus,& tertius fideiuſſor
& alij deinceps appellarent, ergò.

Tertio, quia huiuſmodi fideiuſſor cenſe-
tur condemnatus vnà cum principali, gloſ.
magna.in dicto cap.primo. Bal.in l.fideiuſ-
ſor.§.in fideiuſſorem. num. 3. qui ſatiſd. cog.
vbi ait, ꝙ & ipſe condemnatus cenſetur
vt perſona acceſſoria,& coherens & idem re
petit in d.l.duobus.§.igitur.vbi addit, quòd
vtriq;, hoc eſt, tam reo,quàm fideiuſſori cur
rit quadrimeſtre eodem momento,& in d. l.
fi.num.5.certè enim ſi ipſi currit eodem mo-
do tempus, quia habetur pro condemnato,
ei omnino eſt appellatio denegata,quæ ſi il-
li cócederetur non curreret tempus eodem
modo. Et ſi lex fingit eum condemnatum,
ſicut principali non licèt bis prouocare, ità
nec ei, cui imputandum eſt, qui in ſecunda
inſtantia fideiuſſit, & dicam poſt.

Quarto, quia fideiuſſor iudicatum ſolui
habetur pro confeſſo iudicialiter, at confeſ-
ſio hæc habet executionem paratam. l. tale.
§.primo.de pact.l.prima.C.de conf.& hac ra
tione vtuntur Bart.in d.l.prima.num.2. in fi.
Bald.in dicto.§.igitur.in fin.Anchar.in dicto
cap.primo. num.5. dum concludunt contra
fideiuſſorem hunc executionem fieri abſque
nouo proceſſu.

2 Quinto,quoties†ſententia,ex natura cau
ſæ alicui præiudicat abſque eo, ꝙ citatus
fuerit in iudicio,vel ſciuerit cauſam agi, tūc
illi non eſt permiſſum appellare, niſi & reo
principali ſit conceſſum, ita latè ex multis
definit Couar.cap. 16. pract. quæſt. num. 3.
Pinel.de bo.mater.pag.381.ſed hic eſt caſus
præſens,quia fideiuſſor iudicatum ſolui non
eſt citandus in iudicio,nec refert ſciuerit,an
ignorauerit,nam ſemper ei ſententia præiu-
dicat. Bald.conſil.46.in fin.in 3.& in dicto.
§.igitur. Ang. in l.in cognitione. in fin. ad
Syllan.Alexan.conſil. 156.in ſecundo. & ali
bi ſæpè Doct.& hoc iure in foro vtimur. Si-
cut ergò Dominæ Iuliæ non licet amplius
appellare, ita nec eius fideiuſſori, qui debet
ſubſequi naturam cauſæ principalis.Et hæc
eſt mera veritas. Et ex his non obſtat deci-
3 ſio Caſtren.† in d.l.fin.C.de vſu. rei iudic. &
Fab.in §.aliæ, de ſatiſd. quia fateor, ꝙ fide-
iuſſori licèt appellare pro intereſſe ſuo,quan
do principalis appellationem omitteret, nè
ſit occaſio colludendi Reo cum Actore. Sed
vbi defenſa eſt cauſa per legitimas inſtātias,
abſit,vt lis iam ſopita reſtauranda ſit. Et ità
intelligendi ſunt Caſtren.& Fab. dum citāt.
l.à ſententia.de app.vt ſcilicèt ita demum fi-
deiuſſor pro ſuo intereſſe appellet, quando
Reus & ipſe poſſet appellare:nocet enim il-
li ſententia ex natura cauſæ,nec id iniquum
eſt, quia is poterit in executione,ſi quam ha
bebit exceptionem,illam proponere, & iure
proprio ſe tueri, ſed vbi appellare interdictū
eſt Reo,non licebit fideiuſſori appellare,qui
eſt perſona acceſſoria, & habetur pro con-
demnato cum ipſo principali,ne ſit in facul-
tate eius reuocare in diſputationem ſenten-
tiam,quæ tranſiuit in iudicatum, & cuius ſo
la executio eſt expectanda, aliàs verò & ipſi
Reo prodeſſet ſententia ferenda,parumque
iuuaret actorem viciſſe, & duas ſententias
conformes obtinuiſſe, ſi de eadem cauſa ſæ-
pius eſſet cognoſcendum, quòd ſi quam ille
habeat exceptionem ex perſona ſua, illam
poterit proponere in iudicio ſummario exe-
cutionis, vt per Bar.in d.l.prima. & per alios
vbi ſupra. Et ꝙ ita ſint intelligendi Caſtr.
& Fab.conſtat ex allegatione d.l. a ſentētia.
in cuius materia conſtitutum eſt eum non
poſſe appellare, cui etiam ignoranti nocet
ſententia ex natura cauſæ,vt prædictum eſt.
Denique illud non omitto, ꝙ hęc appella-
tio vt fideiuſſoris non facit nunc ad rē, quia
nondum de fructibus diſputamus,pro quib⁹
ille promiſit,ſed volui hęc pauca ſcribere,vt
conſtet etiam ex hoc capite appellationem
reijciendam eſſe.

ARGVMENTVM.

CONTRACTVM ſocietatis. de quo agitur non eſſe vſurarium, ſed validum, & executioni demandandum probatur.

SVMMARIVM.

1 PENSIO *ter conſtituta iuſta eſt credenda.*
2 *Cariorem rem reddit frequentia,& concurſus hominum,ac ius auiamenti.*
3 *Societas vbi alter nihil ponit nulla dicitur.*
4 *Societas rectè iniri poteſt ſuper capitale medicamentorum.*
5 *Societatem egeſtate diſolui:quomodo intelligatur.*
6 *Vſurarium dici contractum, vbi in ſocietate definitur certa quantitas à principio.quomodo intelligatur.*
7 *Societatem morte finiri quomodo intelligatur.*
8 *Societas cum heredibus renouatur etiam pupillis.*

CONSILIVM LXX.

ANTEQVAM adgrediar ſolu
tionem dubitationum ſub-
tiliter excitatarum : aliqua
præfari decreui, vt liquidò
cõſtet, Reos iniuſtè conque
ri, nec debuiſſe verſutijs, &
cauillis, remorari creditores legitimè pe-
tentes.

Primo ergò conſiderandum eſt, Dominũ
Nicolaum locaſſe aromatariam cum inſtru-
mentis, & medicaminibus ſingulo anno duc.
200. vt conſtat ex inſtrumento, in proc.c.
76. geſto cum Sighitio, in quo etiam narra-
tur, prius locatam eam fuiſſe tantidem alte-
ri. Relocata eſt Parolario, ſub eadem annua
penſione, vt inſtrumento in proc. car. 54. Ex
aromatariæ vſu, & exercitio, ſecundum hæc,
Dominus Nicolaus quot annis percipiebat
aureos ducẽtum: quæ penſio iuſta credenda
1 eſt, poſtquàm † ter eſt conſtituta. At ſecun
dum conuenta in inſtrumento, ex quo nunc
agitur, non percipiebat aureos cẽtum, & tri-
ginta quinque, plus minꝰ pro ipſa apotheca
videlicet li. 142. ſuppoſito ꝙ pro dimidia eiꝰ
ſoluerentur vſus nomine lib. 71. vt in inſtru-
mẽto, & pro libris 3744. ſi fingamꝰ octo pro
ſingulis centum fuiſſe ſoluenda, li. 300. plus
minus, quæ conſtituunt ſummam librarum
442. quibus ſi addantur aurei 25. tanti enim
æſtimo redditum aureorum quingentorum,
qui promiſſi ſunt, erit ſumma librarum 542.
quæ efficit aureos centum, & triginta quin-
que, vel circa. Si ergò D. Nicolaus, conuer
tendo locationem in venditionem, cauſam
propriam lædit, dum minus è re vendita ca-
pit, quàm ex locata, conſequitur, vt inſtru-
mentum hoc valdè vtile emptori, nullo mo-
do videri poſſit ſuſpectum. Solent enim, qui
illicitè contrahunt, & lucro inhiant, condi-
tionem ſuorum debitorum duriorem redde
re, non leuiorem. Et hæc ſola animaduer-
ſio, vt omnem fraudis ſuſpicionẽ eliminat,
ità etiam integritatem, & bonitatem vtriuſ-
que Pignæ luculentiſſimè probat. neque. n.
temerè manibus Clariſſimi Ioa. Baptiſtæ Pi-
gnæ Principi noſtro tam chari, iniuriam fie-
ri facilè patiar. Eſt capitale venditum au-
reorum ferè bis mille: an iniquum, vt cum a-
potheca venderetur, cęteris, vt notum eſt ce
lebrior ob frequentem concurſum, haberet
venditor ſeptem pro ſingulis centum? profe
ctò frequentia, & concurſus hominum, ca-
2 riorem reddit ipſam rem † l. medicus. de ope.
lib. & ius auiamenti eſt apud noſtros conſi-
derabile, vt per Ceph. conſ. 328. in quo caſu,
& ego conſului. Forma ergò contractus na
turaliter iuſta, & legitima eſt, vtilis emptori,
& venditori damnoſa.

Nunc diſſoluamus obiecta.

Non obſtat ergò, quòd Domini Pignę ni-
hil videantur contuliſſe in ſocietatem, & id-
3 cò nulla ſit ſocietas † l. ſocietas. vbi gloſ. l. ve-
rum. §. fin. pro Soc. Cro. conſil. 308. nam & ſi
ex ſupradictis ſatis reſponſum ſit, adhuc ta-
men magis in ſpecie reſpondeo, ſatis conſta-
re ex inſtrumentis, eos contuliſſe totam eam
pecuniam. namq; lib. 3744. erant pro precio
medicamentorum, quæ erant vendita prius,
cum ipſa Taberna locaretur, & quæ erant
reſtituenda à Parolarijs, vt in ipſo locatio-
nis inſtrumento, & præter quòd illa, aut lo-
co eorum alia extare præſumebantur: in ip-
ſo inſtrumento venditionis id ſatis clarè pa
tet, ibi pro precio ſimplicium Apothecæ præ
dictæ, & ſumma ratione hoc precium expo-
nitur mercationi, quia medicamenta huiuſ-
modi ea erant, quibus exerceri poterat ars
Aromatarij, & vnde lucrum prouenire: pre-
cium domus, ac inſtrumentorum tabernæ
mercationi non fuit poſitum, vt omninò le-
gitimus eſſet contractus: nam certum eſt ſu
4 per capitale † medicamentorum rectè iniri
ſocietatem, vt de Aromatarijs reſpondit Be
ro. conſil. 161. num. 19. in pri. Illi aurei ducẽ
tum, ij ſunt, qui erant in inſtrumento loca-
tionis promiſſi, quos accepiſſe faſſi ſunt Pa-
rolarij, quæ tanta ſumma non eſt, vt non ſit
veriſimile, eam in promptu fuiſſe.

Præterea & ſecundo reſpondeo, quòd nõ
ſolũ Magiſter Iulius pater, ſed & Dominus
Antonius Maria filius obligantur, & quidẽ
vterque in ſolidum: atqui notum eſt, D. An-
tonium Mariam, & tum fuiſſe, & nunc eſſe
Medicum primarium, & cuius opera multi
vtebantur, & ſi coniugamus Medicũ Aroma
topolæ, facilè etiam coniectabimur lucri
quantitatem, dum vnus imperat ægrotanti-
bus medicamina, alter autem pręber, quæ
res bonam fidem Dominorum Pignarum
arguit, & tãto magis, quia cum exerceretur
tunc ars ipſa à Mag. Iulio, & taberna aper-
ta eſſet, vt & poſtea ſemper fuit, quiſq; crede
re poterat, ea extare medicamenta, quæ ne-
gociationi huius explicandæ parari ſolent.

Tertio reſpondeo, quòd ſi quid tũ defuiſ-
ſet, vel poſteà deeſſe cœperit, id fuit culpa
Mag. Iulij, qui cum deberet, ex precio me
dicamentorum venditorum, alia reparare,
in vſum familiæ illud conuertebat, & ideò
etiam ad lucrum, ex lucro obligaretur. l. ſo-
cium, qui. in prin. pro ſoc. vbi eſt caſus.

Quarto reſpondeo nuſquàm cautum eſ-
ſe, quòd cum paupere non poſſit iniri ſocie-
tas, quicquid dicatur in dubijs: namq; verũ
qui-

5 qu idem eſt, diſſolui ſocietatem † egeſtate l.
ſoci etatem. pro ſoc. quæ etiam debet eſſe e-
geſtas inſignis, vt quia ſocij bona venierint
§. item ſi. de ſociet. vel qnia is decoxerit, vt
per Rui.conſil.90. in pri. à quo tamen in eo-
dem caſu diſſentit Pariſ. conſil. 82. num.41.
in pri. qui opinatur, non ſufficere decoctio-
nem. Atqui ab initio ēt cum valdè egeno re-
ctè inimus ſocietatē d.§. item ſi quis. vbi ait
Iuſtin. nouam poſſe iniri ſocietatem cum eo,
qui bonis ceſſerit. Sed & hic non verſamur
in decoctione, de qua Rui. d.conſil.90. neq;
enim decoxerat Mag. Iulius, ſed exercebat
negociationem aromatum. eſt etiam D.An
tonius Maria obligatus in ſolidum, qui vt di
xi, facilè curare poterat, vt pater, vel alius
exerceret artem Aromatarij, quia non ſolū
per nos ipſos, ſed & per alios etiam negocia-
tionibus incūbimus. l. de illo. §. 1. cum ll. ſeq.
pro ſoc. Debuerunt autem D.D. Pignæ cre-
dere, cum habere peculium quaſi Caſtrenſe
cum vt dixi, ſit ex medicis primarijs.

Quinto reſpondeo, nos verſari extra om-
nem dubitationem, cum ipſimet Parolarij
promiſerint ſe exercituros hanc pecuniam:
namq́ue ceſſat præſumptio. l. qui cum alio.
de reg. iu. quoties is, qui cum contrahitur
aliquid adfirmat, nec ei falſa adſeueratio
debet prodeſſe Alex. latiſſimè conſi.60.in 5.
Dec. conſil. 19. cum ſimm.

Non obſtat, quòd nō ſufficiat ſoluere pro
mercatione, niſi vera ſit mercatio ad Bar. l. is
qui. §. pen. de leg. præſt. quia negamus non
eſſe hic veram mercationem: cum Magiſter
Iulius verè artem aromatarij exerceret, & ei
eſſet filius Medicus, & data eſſent medica-
menta, vt ſupra dictum eſt.

Non obſtat, quòd non liceat definire cer-
tam quantitatem lucrorum à principio, alio
6 qui contractus ſit † vſurarins Dec. conſ. 116.
num.7. conſil. 119. & conſil. 183. in fin. Bero.
conſil. 178. num. 21. & 22. in pri. quia reſpon
deo, imò verius eſſe, vt huiuſmodi conuen-
tio non reddat contractum vſurarium, ſi mo
do lucra tanta percipiantur, ità in terminis
ſcribit idem Dec. conſil. 111. ad fi. quem ſe-
qnuntur ibi Add. nec diſſentit Crau. cōſ. 189
num. 8. dum ait, ſi exactio omittatur, nihil
obeſſe conuentionem, & clarius Pariſ. conſi.
60. num. 29. in pri. & Couar. c. 4. num. 6. lib. 3.
var. res. cum alijs multis, qui citari poſſunt.
quarè etiam ſi hic eſſet caſus noſter, facilè
huiuſmodi conuentionem defenderemus, &
cōſuetudine etiam quadam roboratam. Sed
quod magis eſt, nos extra hunc caſum ver-
ſamur, quia non eſt verum, certam quanti-
tatem initio taxatam fuiſſe, ſed potius pactū
additum fuit ad commodum Parolariorū.
Si quidem expreſſim cautum eſt, vt ſi lucra
exceſſerint octo pro ſingulis centum, illud
plus cedat vtilitati ipſorum. nuſquàm autē
dictum, vt ſi lucra non aſcenderint ad octo,
non debeant Domini Pignæ eſſe contenti il
la minore quantitate, ſi excedunt octo, ce-
dunt commodo Parolariorum, ſi non aſcen-
dunt ad octo, relinquitur caſus diſpoſitioni
iuris cōmunis, vt fiat æqualis diuiſio. Quod
& ex ſequenti pactione confirmatur, dum &
dimidiam damni ſubire promittunt: vt me-
ritò in Parolarios illud Euāgelicum torque
ri poſſit, de bono opere lapidamus te. pa-
ctionem enim inſtam in eorum fauorem, vt
vſurariam obiiciunt Dominis Pignis. Nec
quicquàm facit, quòd ob paupertatem ſuā
Magnif. Iulius, quid modicum lucratus ſit:
quia ſatis ſupra reſponſum eſt, & teſtes eius
deponunt, lucra ipſa in vſum eius proprium
fuiſſe conuerſa.

Minus etiam obſtat, quòd rationes non
fuerint ſupputatæ inter hos ſocios, quia Do
mini Pignæ bona fide acceperunt quicquid
eis ſolutum eſt, vt qui veriſimiliter credere
poſſent maiora etiam eſſe lucra ipſis octo:
qui caſus nominatim inſtrumento compre-
henſus erat.

Non obſtat vltimo, quòd ſocietas morte
7 ſoluta ſit † anno 1570. l. actionem. §. morte.
pro ſoc. §. ſoluitur. inſt. eod. namq;, & huic
obiecto, quod cæteris videtur vrgentius; re-
ſpondeo Primo, quòd cum ſocietas contra-
cta fuerit etiam cum ipſo D.Antonio Maria
in ſolidum, qui adhuc viuit, morte alterius
ſocij non fuit ſoluta, ſic in terminis reſpon-
det Crau. conſ. 875. num. 12.

Secundo reſpondeo, quòd cum in inſtru-
mento Parolarij promiſerint pro ſe, & here-
dibus, & iurauerint: ſocietas tranſit ad here
des Fab. dicto §. ſoluitur. Soc. conſil. 160. nu.
2. Capic. deciſ. 174. num. 6. Crau. qui hanc
opinionem dicit veriorem dicto conſil. 875.
vbi reprehendit Corn. conſil. 121. in pri. qui
aliter conſuluit.

Tertio reſpondeo ſocietatem ipſam vide
ri renouatam, cū ſoluta ſint lucra poſt mor-
tem Mag. Iulij: nam, & cum heredibus re-
8 nouatur † ſocietas, etiam ſi pupilli ſint Dec.
conſil. 548. Pariſ. d. conſil. 82. num. 35. conſi.
84. num. 3. conſil. 86. num. 2. conſil. 87 nu. 3.
eo. lib. pri. quod maximè hic procedit, quia
publicè exercebatur ars aromatarij in taber
na vendita, & Dom. Pigna dum uiueret, bo-
na fide percipiebat lucra, & multo magis e-
ius heredes. Quarè concludo, Parolarios cō-
demnandos eſſe, iuxta tenorem inſtrumen-
ti. Et ex his ſoluta ſunt omnes dubitationes.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de Poteſtate Illuſtriſsimi Domini Saxoli,& confutantur quærelæ Mutinenſium aduerſus ipſum Sereniſsimo Ferrariæ Duci Propoſitæ.

SVMMARIVM.

1 Fevdatarii, *ſcilicet. Duces, Comes, Marchiones, ac alÿ qui perpetui Domini ſunt, q̃uis alÿ ſupremo Principi ſubÿciantur, omnia poſſunt in ſuo territorio, quæ Imperator in orbe Romano; & diuerſi in ſpecie enunciantur cum facultatibus, nec refert quo nomine illi inſignati ſint. num. 3.*

2 *Principi qui habet legitimam inueſtituram magis tribuendum eſt, quàm ei, qui ſe intruſit.*

4 *Saxoli Domini Poteſtas quanta ſit.*

5 *Molendinis in ſuis Domini ſubditos cogere poſſũt vt molant, & non alibi, & ne frumenta extrà iurisdictionem exportentur. num. 6. & quid in alÿs adictis, vbi diſtinguitur quando vtilitas eſt publica, & quando ad Dominum, & eius fiſcum indiſtinctè refertur.*

7 *Ratihabitio excurſu temporis quantumuis longiſſimi non præſumitur.*

8 *Priuilegium Domini ad ſuos colonos extendi non poteſt.*

9 *Venatio ſubditis, an per Dominos prohiberi poſſit, & num ſeq.*

10 *Venandi ius competit omnimoda iurisdictione conceſſa.*

11 *Venandi certo tempore prohibitio dicitur ob publicam vtilitatem.*

12 *Præſumptio noua conuentionis, & obligationis, ex quaſi poſſeſſione, & longiſſima præſtatione inſurgit.*

13 *Recollectus appellatione, non veniunt vituli, & fætus.*

14 *Exportatione fructuum conceſſa, id non obtinet quotiens aliud exigat vrgens anona caritas.*

CONSILIVM LXXI.

Agitvr cauſa inter Illuſtriſſimum Dominum Saxoli, & Multum Illuſtrem Vniuerſitatem Mutinenſium, ob aliquot querelas Sereniſſimo Duci propoſitas ab ipſis Mutinenſibus, qui putant nõ licere dicto Illuſtriſſimo Domino edicta quędã proponere, quaſi ſint aduerſus cõuentiones initas inter nobiles Pios, & Sereniſſimum Ducem Ferrariæ. Ego ſingulas querelas diligenter excutiam, oſtendamque dicto Illu-
ſtriſſimo Domino ſic edicere licuiſſe. Vt id
autem planum fiat, commodiſſimum eſt in
vniuerſum explicare quanta ſit poteſtas feu
datariorum, qui ex inueſtitura perpetuam
habent iurisdictionem. Dico itaqoe, quòd
licèt nonnulli contradixerint, receptiſſima
eſt ſententia, Duces, Comites, Marchiones,
ac alios huius generis, qui perpetui Domini
ſunt, etiam ſi alij ſupremo Principi ſubijciã-
tur, omnia poſſe in ſuo territorio, quæ Impe
1 rator poteſt in orbe Romano, † & ob id tra-
dit Bald. in l. receptitia. in princ. C. de conſt.
pec. hos potius eſſe ſimiles Principibus, quã
præſidibus, & l. donationes. C. de donat. in-
ter vir. & vxor. multorum Ducum, ac Mar-
chionum contractus habere vim legis, &
idem de Ducis Mediolani ſumma poteſta-
te conſil. 248. conſil. 262. conſil. 267. nu. 9. in
ſecundo conſil. 44. nu. 5. conſil. 447. in quin-
to. qui generaliter addit Principes Lombar
diæ de vſuali conſuetudine vti clauſula, de
plenitudine poteſtatis, & idem conſil. 195.
in ſecundo. refert, q Marchio Mantuæ, vt
habens regalia, poteſt auertere flumen pa-
di, & conſil. 355. in 3. q pari gradu ambulat
Cæſaris, & Ducis Mediolani conceſſio, &
quòd l. benè à Zenone. C. de quad. præſcrip.
in eo habet locum, vt & Fulg. conſil. 20. &
Soc. iun. in conſilio de quo infrà. & hoc in
Duce eodem, & generaliter in Marchioni-
bus, & Comitibus, voluit Caſtren. conſil.
34. num. 4. in ſecundo. qui diſtinguit inter
Dominos perpetuos, ac Magiſtratus tempo
rales; hincq́ue rectè Rom. conſil. 59. aduer-
ſus Abb. conſil. 61. in pri. reſpondit Pandul-
phum Malateſtam, & iure, & ex vſu habere
Imperium, & idem in ipſomet Domino atte
ſtatur Corn. conſil. 127. in prin. in ſecundo.
qui tamen ſub num. 57. addubitat, eo quòd
eſſet Vicarius Eccleſiæ, ſic Ang. conſi. 217.
quòd Comes Virtutum fungitur vice Prin-
cipis in ſua ditione, & Zab. conſilio 85. cum
aſſeruiſſet Sum. Pont. poſſe inſtingere con-
tractum initum inter Bononienſes, & Sere-
niſſimum Dominum Nicolaum, Marchio-
nem Eſtenſem, ſubdit, idem in alio Domi-
no inferiore, vt contractus ſubditorum diſ-
ſoluat, pariter & Anan. conſil. 81. vbi & Bo-
log. quòd Dux Aſtenſis habet eandem pote
ſtatem, quam Rex, idq́ue vt notorium ſup-
ponit in eodem Brun. conſil. 3. num. 7. Anto.
Graſ. & ipſe inter conſilia Calc. conſilio 67.
num. 2. & 3. quòd Dux Mediolani, & cæ-
teri Vicarij largo modo dicuntur Princi-
pes in ſuo Territorio, & Com. conſilio 158.
nume. ſecun. in Domino Veronæ, cui co-
gnomento Canis, notorium eſſe tales habe-
re Principis poteſtatem, itaque ſeruari. &

conſi-

conſi. 162. ꝙ hi Vicarij non præſidibus, ſed
feudatarijs æquiparãtur, agit autem de Ma-
lateſtis. Alexan conſil. primo. num. 29. in 5.
ꝙ Dux Ferrariæ derogat legi, vt Marchio-
nes, & Comites, & conſil. 15. eod. ꝙ Clem.
pri. de prob. habet locum in Marchione Mã-
tuæ, qui ſi de facto non recognoſcit ſuperio-
rem, eſt vt Pontifex, & Imperator in ſuo Mar
chionatu, & conſil. 30. eod. & conſil. 11. in 7.
ſummum Imperium tribuit Duci Mediola-
ni, vt & Barb. conſil. 34. columu. antepenult.
num. 24. in ſecundo. Alexan. idem conſ. 107.
in 6. ꝙ fit plena interpretatio in donatione
Domini Britanniæ, vt Principis. Soc. conſ.
153. num. 22. in ſecundo. ꝙ Marchio Man-
tuæ neminem recognoſcit, & conſil. 66. nu.
13. in tertio. ꝙ habet in ſuo Territorio po-
teſtatem Imperialem, & idem eſt in Comiti-
bus, qui tamen conſil. 188. in ſecundo. de D.
Fanentiæ aliquatenus dubitauit Calc. conſ.
2. nu. 18. quòd crimen læſæ maieſtatis com-
mittitur in Ducem Sabaudiæ, qui ſuperiorẽ
recognoſcit, quod & aduerſus Iacobũ Zilio
lum reſpondit Barb. conſil. 70. in 4. ꝓ Mar-
chiõne Ferrariæ, & ſubijcit Calcan. ita con-
ſtitutum, eo quia Duces & Marchiones, &
Comites in terris ſuis loco Imperatoris ha-
bentur, & conſil. 7. ꝙ hi poſſunt ſtatuta con-
dere, & conſil. 26. nu. 9. & 10. quòd ſicut non
currit inſtantia coram Imperatore, ita nec
coram Domino habente regalia. Corn. con
ſi. 200. in pri. in Comite Pitiliani, quòd cum
habeat perpetuam iuriſdictionem, ſimilis eſt
Imperatori, & ſi infra, ꝙ in multis Impera-
torem ſuperat. & conſ. 299. in pri. quòd. l. be
ne à Zenone. habet locum in donatione fa-
cta à Domino Iulio Cæſare Varano, quoniã
& ſi hi Domini recognoſcãt ſuperiorem, ha-
bent iura Principis, & conſil. 178. in 3. ꝙ de
facto obſeruatur, vt tales Domini habeant
plenitudinem poteſtatis, & cõſ. 315. in prin.
eo. quòd poſſunt ea, quæ Imperator ipſe. Fel.
in c. cum a nobis. de teſtibus, ꝙ Dux Ferra-
riæ Dei, & Apoſtolicę Sedis gratia, non reco
gnoſcit ſuperiorem, ex cuius dicto intelligi-
mus eum dici in propoſito non recognoſce-
rem ſuperiorem, qui leges pro libito condit,
ac in ſuo Principatu omnia facit, quæ Sum-
mi Principes, & ſic eſt intelligendus Alexã.
conſil. 2. num. 9. in pri. dum ait, non recogno-
ſcentes ſuperiorem exercere, quæ ſunt Prin-
cipi reſeruata, ob idque Cur. conſil. 65. num.
quinto. inquit Ducem Mediolani non reco-
gnoſcere ſuperiorem, quia vtitur propria iu
riſdictione, & nu. 14. quòd gerit ſe pro Prin-
cipe libero. & conſi. 48. num. 21. & 22. ꝙ aut
nõ recognoſcit ſuperiorem, aut vt Princeps
perpetuus habet in ſuos ſubditos iura Impe
rij, vt & conſil. 16. num. 3. conſil. 73. num. 28.
Paria enim ſunt apud noſtros, aut non reco-
gnoſcere ſuperiorem, aut habere ius Impe-
rij, & conſi. 49. num. 50. vbi de eodem Duce,
& infert ad alios Dominos perpetuos. Iaſ.
conſil. 235. in ſecundo. ꝙ Marchio Montiſ-
ferrati, vt Vicarius poteſt omnia, quæ Impe-
rator, & conſil. pri. in tertio. idem de Duce
Mediolani, vt & conſil. 136. num. 4. & conſil.
101. in 4. vbi ꝙ concedit immunitatem, &
in l. ex hoc iure. nu. 25. de iuſt. & iur. ꝙ Dux
Sabaudiæ idem poteſt, ꝙ Imperator. Dec.
conſil. 191. in princ. idem de Duce Medio-
lani, & conſil. 403. vbi ex Caſtrenſ. di-
ſtinguit inter Dominos perpetuos, & Magi-
ſtratus temporales, & in cap. paſtoralis. colu.
2. de appell. ꝙ non recognoſcentes ſuperio-
rem vtuntur clauſula, appellatione remota,
& idem ſi recognoſcunt, modò habeant di-
gnitatem perpetuam Brun. conſi. 19. num. 4.
qui & ipſe de Duce Mediolani, & conſil. 45.
de ipſomet (erat tum Rex Galliæ) ꝙ licèt
ſit infeudatus ab Imperatore, omnia poteſt
in ſuo Ducatu, & ita obſeruatur, ex cuius di
cto conſtat malè reſpondiſſe Soc. ſibi contra
rium in conſil. 27. in tertio. qui voluit aſſer-
tioni Ducis Mediolani, ꝙ acceperit inue-
ſtituram, non ſtari, & Ang. dicto cõſ. 217. ac
Caſtren. dicto conſ. 34. intelligit in Duce nõ
inueſtito. Et verè magis ego tribuo Princi
2 pi, qui legitimam habet inueſtiturã, ꝙ̃ ei, ꝙ
ſe intruſit, idẽ Bru. art. 13. q. 2. n. 13. 14. & 15.
ꝙ ſtãt. maſc. ꝙ Comites licet ſint inueſtiti, &
vniuerſaliter Dñm recognoſcant particula
rẽ, tñ habent in ſubditos iuriſdictionem, ac
Statuta condũt, quæ portio ſunt iuris ciui-
lis, & hanc opinionem dicit communem ad
uerſus Alexan. in l. ſtipulatio. iſta. nu. 13. de
verb. obliga. Rimin. etiam conſ. 213. ꝙ Dux
Ferrariæ obtinet iura Principum, ac leges
condit, & conſi. 279. n. 9. quòd Principes no-
ſtri temporis, & ſi Dominum recognoſcant,
ea tamen poſſunt, quæ ſupremi. Bertr. conſil.
42. in pri. quòd Delfinus in Delfinatu eſt, vt
Imperator, & conſil. 202. d. lib. vbi de eodem
& conſil. 371. in ſecundo. ꝙ Principes non
recognoſcentes ſuperiorem, pares ſunt Im-
peratori, ex Caſtren. dicto conſi. 34. ut appa
reat eum comparare tales his, qui perpetuã
habeant dignitatem, & alibi conſ. 156. in 3.
idem ait de quodam Comite. Rui. conſ. 21.
nu. primo. in pri. quòd Dux Ferrariæ ſaltem
de facto eſt ſupremus inter ſuos, vt & Dux
Mediolani. num. 13. quodq; vtitur clauſula
de plenitudine poteſtatis, conſ. 126. num. 2.
in quinto, & idem repetit conſil. 175. nu. 22.
in pri. vbi agit de confirmatione donationis
factæ à Nonantulanis Magnanino, & conſi.

187.

187.nu.8.in ſecundo. quòd Comites in ſuo territorio ſunt Principes poſſuntque confirmare aduerſus iuris diſpoſitionem actus, vt & conſil.200.num.3.eod.vbi addit ſtandum eſſe aſſertioni Ducis Ferrariæ,& conſil. 134. num.8.9.in quinto,& conſil.130.num.18.& ſeqq.eod.quòd tales Comites reuocant priuilegium conceſſum ſubdito, & improbat Felin.in cap.nouit.de iud.diſtinguentem inter Principem, ac inferiores, quia, inquit, sũt vt Imperator in ſuis terris, ex dicto conſ.Caſtren.& ex alijs. Parpal.in l.placet.num.30. C.de Sacroſan.Eccleſ.qui inquit Principes, & Vicarios habere iura Imperij. Pariſ.conſ. pri.num.25.in pri.de Duce Mediolani, ac alijs habentibus iuriſdictionem perpetuam, & conſil.69.num.3.in pri.qui de Marchione Mantuæ, & alijs ſimilibus, & vt habeant iura Imperij,& de Marchione Montisfer. cõſ. 17.num.4 eod.& de Duce Sabaudiæ, vt tollat appellationem conſil.118.num pri. eod. Curt.iun.conſil.pri.num.29.qui & ſi agat de Duce Mediolani inueſtito, idem tamen putat in cæteris Comitibus perpetuam habentibus dignitatem, & conſil. 100. vbi de illomet Duce, & cònſil. 61. de Aloyſio Gonzaghio Domino Caſtri Gifredi, ipſe tamen Curt.conſil.157. quodammodo inconſtans ferè adhæſit Felyn. in cap. quæ in Eccleſiarum.nu.33.de conſtit. qui non omnino probat Caſtren.in dicto conſil. 34. & Duci Mediolani ita demum tribuit ſummum Imperium, ſi dictum ſit in inueſtitura, vt poſſit idẽ quòd Imperator, vel ſi de facto non recognoſcat, Alexãdri. conſil.154.q Dux Sabaudiæ reſtituit bannitum ab bona alienata. Rip.in l.nemo poteſt.num.16. & 17. de leg. pri. qui conciliat opiniones, diſtinguendo inter habentes adminiſtrationem temporalem, ac dignitatem perpetuam,& reſp.171.in fi.vbi de Duce Mediolani.Soc.iun.conſil.92. in 2. vbi de Duce Mediolani, ac alijs Ducibus,& conſil.3.num.18. in 3. vbi de eodem Duce, & de Marchione Montisf. & ait in donatione facta ab hoc habere locum ius accreſcendi, vt & in Imperiali, & conſil.33. in 3. quòd Dominus Luzariç inueſtitus ab Imperatore omnia poteſt, quæ Imperator, & conſil.98. num.20. in d. lib. hoc pro abſoluto habet in quibuſdam Comitibus infeudatis à Duce Noſtro, quando ſaltem Imperium merum,& mixtum ſunt trãslata cum iuriſdictione omnimoda, vt num.23.vbi refert, ſe conſuluiſſe pro Illuſtriſſimo Domino Saxoli,& cõſ.105. in 3.nu.17. vbi quòd Princeps Matelicæ eſt vt Imper. in ſuo Principatu, & q op. Caſtrẽ. eſt communis, & etiam refert ſe reſpondiſſe pro Domino Saxoli, & conſil.126.in eo.vol. vbi cõſuluit pro Domino Scandiani, & meminit dict.conſil.pro dicto Domino Saxoli, quod nos infrà allegabimus,& atteſtatur opinionem Caſtren.dicto conſil.34. communem,& conſil.pri.num.65.in quarto. vbi de Marchione Soraneæ, & de Duce Mantuæ conſil.4.num.18.vt & conſil.60.num.18.eo. & de Duce Mediolani conſil.17.nu.9.& 10. eo, vt & conſi.65.in 3.& conſil.76.in quarto. de Duce Noſtro, licèt addat in feudo eius non habere locum ius accreſcendi, quod falſum eſſe, ego aliàs latè probaui, non ignoro eundem Soc.conſil.69.num.41.& 42.in pri. in donatione Ducis Vrbini videri exigere inſinuationem, quia ſuperiorẽ recognoſcit, ſed tamen non ſiſtit pedes,& Oldrad. conſil. 231. in Rege Aragonum contra reſpondit, qui tamen Sum.Pont.recognoſcebat.Marc. deci.delphi.362.par.2.vbi de Rege Gallorũ Duce Mediolani,& offerente ſe paratum accipere inueſtituram,& de Marchionibus, & Comitibus perpetuis, vt habeant iura Imperij Natt.conſil.160.num.pri.& num.37.quòd hi Principes inferiores habent iura Imperij, & immunitatem concedunt, qui in Marchione Montisf.reſpondit conſil.310.& conſil.185.quòd Dominus cui ſunt conceſſa reſeruata Principi, cogit ſubditos ad cuſtodias, & conſil. 367. vbi de eodem Marchione Montisſer. quòd vtitur plenitudine poteſtatis, ac alienat ſubditis iuuitis, & cõſ. 487. num.9.quòd habet iura Imperij,& num. 38. quòd ſtatur ei dicenti ſe imponere collectã ex neceſſitate, vt & dicto conſi.367.num.16. & dicto conſil.608.num.7.quòd à ſententijs dicti Marchionis nõ appellatur, quia habet iura Imperij licèt recognoſcat ſuperiorem, cum tamen dicto conſil.160.dixiſſet non recognoſcere, ſed declaratur id iuxta p̃dicta, & idem Natt.conſil.402.cum niſus eſſet affirmare, quòd Dux Mantuæ non poſſit legare filio ſpurio, quaſi non haberet plenitudinẽ poteſtatis,& improbaſſet Caſtren.dicto conſil.34.ſub num. 19.& ſeqq.contrà aſſeruit, ac aliud eſſe vſu receptum docet,& ob id recti Bertr.conſil.86.& conſil.227. in tertio.reſpõdit Renatum, vt Regem Siciliæ,& Comitem Forcalqueri potuiſſe legare filio ſpurio, idẽ Natt.conſil.501.quòd Princeps Achaiæ poteſt ea in ſuo Territorio, quæ Imperator in vniuerſo,& conſil.631.num.13.quòd feudatarij Imperatoris, vel de iure, vel de conſuetudine habent regalia.Crau.conſil.135. nu. 2.vbi agit de decreto Marchionali, ac multos citat, vt & Zuccar.in Rubr. C. qui admi. nu.29.vbi diſtinguit inter inueſtitos, ac eos, qui recognoſcunt ſuperiorem, nec habẽt aliquam inueſtituram.Bero.conſi.74.in pri.qui

de

Digitized by Google

de Duce Mediolani, & Ferrariæ, quòd leges condunt, & iura Imperij obtinent. Roland. conſil.86.num.16. in pri. vbi quòd inferiores Domini tollunt appellationem, vt Imperator, ac multos in id citat,& conſilio 88. co. vbi extollit poteſtatem Ducis Mediolani, & conſil. 76. in ſecundo. quòd Comites perpetui, vt habentes iura Imperij concedunt immunitatem, ac innumeros propè congerit, & conſil.91.num.16.eod.& communem eſſe Caſt. ſententiam. dicto conſilio 34. aſſerit. idem Roland. conſi.primo, num. 49.& ſeqq. in tertio. Ceph.etiam conſil.58. num.68. qui vult Comites quoſdam infeudatos à Marchione Montisf. poſſe indicere onera ſubditis ob bellum, & certè niſi in inueſtitura ordinaria tantum poteſtas data ſit, id eſt veriſſimum, vt in deciſ. Pedem. 139. num. 16. & deciſ. 101.num.9. vbi pendit illa verba, ſaluo iure ſuperioritatis,& concludit poſt Alexand. conſilio 50.Comites Creſcentini infeudatos à Duce Sabaudiæ non poſſe criminoſis pœnas remittere, quod in dies facit Illuſtriſſimus Dominus Saxoli.Et quòd dicitur de huiuſmodi Comitibus habet locum, etiam in Ciuitatibus, quæ perpetuam habeant iuriſdictionem. Bald. in l. bene à Zenone.C.de quadr.præſcrip. Abba. conſil.20.in ſecundo. & de Venetijs Iaſ.conſil.70.num.4. in tertio. de ipſis, ac Florentia Curt. dicto conſil.49.& de eadem Florentia Rom. conſil. 310. Dec. conſilio 352.& conſil.357.& Bero. conſil. 140. num. 25. in tertio.& de Luca idem Dec. conſil. 403.& Ange. conſilio 139. pares iudicat Principes, & has Ciuitates. Ex his omnibus apertè conſtat Dominos, qui perpetuum habent Imperium, poſſe in ſuo Territorio eadem face-
3 re, quæ Imperator, neque enim refert † quo nomine illi inſigniti ſint, Regis,Ducis,Marchionis, vel Comitis, ſed natura, & conditio poteſtatis attenditur, vt per Bald. conſilio 328. in pri. & Nat. conſilio 608. ob idque additio ad deciſ. cap.Toloſ. 286. æquales putat Pontificem, Imperatorem, & eos qui in ſuo Territorio vice Principis funguntur.

His ita in vniuerſum declaratis inquiramus nunc in poteſtatem Illuſtriſſimi Domi-
4 ni Saxoli: † ea enim cognita facilè intelligemus iure, an iniuria, Mutinenſes conquerantur. Et certum eſt hunc Illuſtriſſimum Dominum habere in Territorio Saxoli omne ius ſupremum; ac ea quæ Principi reſeruari ſolent, in eum fuiſſe penitus tranſlata, idque ſiuè permutationem, quam Illuſtriſſimi Pij contraxerunt cum Sereniſſimo Duce noſtro ſolam inſpiciamus, ſiuè illam vires, & robur ſumere ex inueſtitura Carpi dicamus, ad quam in dictæ permutationis inſtrumento partes ipſæ ſe retulerunt. Etenim Imperator tranſtulit omnem auctoritatem, merum,& mixtum Imperium,ac omnem iuriſdictionem, & quæcunque vectigalia in ipſos Illuſtr. Pios, vt verba inueſtituræ ipſius optimè probant, & alibi in ea dicitur, omnem iuriſdictionem meri, ac mixti Imperij, plenamque, & omnimodam poteſtatem, cũ pleno iure. &c. & vim ſimilium verborum pendit Caſtren. in dicto conſil. 34. in inueſtitura Ducis Mediolani, ſic & verbum, omnimodam poteſtatem, in alijs inueſtituris cõſiderat Iaſ. conſil. 171. in ſecundo. & Dec. dicto conſil. 197. nume.2. in fin. & in terminis in inueſtitura Carpi collata in Illuſtriſſ. Pios eſt conſil. Rui. 83. num.2.& 3.in tertio. cuius auctoritas eò magis adiuuat, quòd nõ conſuluit in gratiam eorum, ſed pro quodã priuato, & quòd etiam conatur euertere legitimationem ab Illuſtriſſ. Domino Marco Pio factam,& multis quidem rationibus, habet tamen pro abſoluto, quòd ille Dominus in ſuo territorio poſſit legitimare, nec audet eius conuellere auctoritatem,& id ob verba illa, de quibus ſuprà. Quod ſi Illuſtr. hi Domini poterant reſtituere natalibus: ergò habebant ius ſupremorum Principum, quandoquidem talis legitimandi poteſtas eſt ex reſeruatis Imperatori, in ſignum ſpecialis priuilegij,ac dignitatis, vt eſt tex.in cap. per venerabilem, vbi Abb. num. 10. qui fil. ſint leg. & hoc eſt tritiſſimum, & arguit Ruin. in dicto conſil.83. a poteſtate Ducis Mediolani, ad illam, quam habebant Illuſtriſſ. Pij Carpi: & hos Dominos quò ad id pares iudicat. Si itaq; ius Imperij ſupremi erat tum penes hos Illuſtr. Dominos, ita & hodie eſt in terra Saxoli, ſic enim in permutatione cautum eſt, ita vt, inquit, Magnificus Dominus Gibertus in locis permutatis, & in feudum conceſſis, illud pingue, & honorabile ius habeat, quod hactenus habuit,& habet in terris Carpi,& Soleriæ, quæ verba pariter ſunt repetita in inueſtitura, ſi enim illud ius debent habere in Territorio Saxolēſi, quod ante in Carpenſi, ſanè conſtat illos fungi vice Principum, nam & ſi illi ſint feudatarij Sereniſſimi Ducis noſtri, ſunt tamen cum hac qualitate,vt retineant illud ius pingue, & honorabile, hoc eſt, vt ſicut omnia olim poterant,quæ ſupremi Principes, ita & hodie poſſint, modo non violetur ius feudi. Confirmatum eſt itaq; ius Illuſt. D. Saxoli, ex inueſtitura Carpi, iuncta permutatione, Saxoli, cui acceſſit inueſtitura eiuſdem Sereniſſimi Ducis, quæ ſi legantur diligenter, ap-

pate-

Digitized by Google

parebit profectò hæc ſuprema iura fuiſſe
translata in Illuſtres hos Dominos à Sere-
niſſimo Duce noſtro. namq́ue enarratis plu-
rimis, quæ reſeruata ſunt Principi: ſubditur,
& cum omnibus iuribus ad præfata quali-
tercunque ſpectantibus, & quemadmodum
ipſe Sereniſſimus Dux noſter hactenus ha-
buit, ac de iure quoquo modo habere poſ-
ſet. Quò circa cum certum ſit Sereniſſimum
Ducem noſtrum. vt ſupremum Principem,
omnia potuiſſe facere in Territorio Saxoli,
ante Permutationem, quæ poteſt Impera-
tor in ſuo Imperio, vt ſupra dixi, nihil vi-
deo, cur non & idem Domino Saxoli per-
miſſum ſit. Et hæc verba, aut his certè æ-
qualia, in inueſtitura Ducis Mediolani, vt
dixi, excutit Caſtren. in dicto conſilio 34.
ad fin. Quod ſi, vt iam diximus, Comites
perpetui omnes habent ius Imperij, quan-
to maximè Illuſtr. hic Dominus, qui tam
ex inueſtitura Imperiali, quàm Sereniſſimi
Ducis noſtri ius ſuum meritur? planè, quid
repugnet non video. Et ob id Soc. iunior.
conſilio 76. ia tertio. hoc habet pro abſo-
luto, & conſiderat tam inueſtituram Impe-
ratoris, quàm Domini Ducis, & latiſſimè
quanta ſit huius Illuſtriſſimi Domini pote-
ſtas expendit, licèt non ità clarè deducat,
nec prædictis vtatur efficaciſſimis rationi-
bus. Et profectò ſi expreſſio vnius ex rega-
libus, facit,vt in clauſula generali, quæ ſub-
ſequitur, cætera comprehenſu ſint. Ca-
ſtren. conſilio 63. in pri. Rom. conſilio 271.
cum alijs. in hac inueſtitura,& permutatio-
ne multo magis continebuntur, in qua, &
regalia plurima expreſſa ſunt,& addita clau
ſula, qua Illuſtriſſ. Dominus Saxoli in lo-
cum Sereniſſimi Ducis noſtri ſubrogatus
eſt. Subſequuntur, & illa verba, ceſſit, tran-
ſtulit, ac mandauit omnia ſingula, & quæ-
cunque iura &c. quæ eius ſunt naturæ; vt ac-
cipientem ſufficiant in locum transferen-
tis, vt latè in terminis inueſtituræ probat
Corn. conſil. 321. num. 8. in 4.

His ita deductis, excutiamus nunc ſingu-
las querelas Mutinenſium.

Primaria eſt, quòd prohibet colonis eo-
rum, ac alijs, ne eant molitum frumenta ex-
tra Territorium Saxoli, hoc enim non lice-
re aduerſus antiquiſſimam eorum liberta-
tem dicunt. Quæſtio eſt tritiſſima apud no-
5 ſtros, an Domini † poſſint cogere ſubditos,
ne alibi molant, quàm in ſuis Molendinis,
In quà variè reſponſum eſt. Ego & ſi illa
non multum ad rem præſentem ſpectet, ut
tamen facilius noſtra quæſtio definiatur, di-
cam quid mihi videatur. Et eſt receptior
ſententia, quicquid nonnulli dixerint, poſ-
ſe fieri hanc prohibitionem. ita enim con-
ſuluerunt Bald. conſilio 11. inter conſilia
Anch. Cald. Anch. Laur. de Pin. conſilio
21. de conſtit. inter conſilia Cald. qui, quod
magis eſt, hòc etiam poſſe fieri contrà Ec-
cleſiam contendunt, ſed quo ad ſubditos,
id habent pro indubitato, & idem ſentiunt
ipſemet Anchar. conſilio 155. & in capit. ca-
nonum ſtatuta. quæ. princ. 51. colum. 48.
de conſt. & Colleg. Bonon. conſilio 12. in-
ter conſilia eiuſdem, & Alexan. conſil. 211.
in fin. in ſecundo. Felin. in ca. cum omnes.
num. 5. de conſtit. Iaſ. in l. quominus. num,
55. de flum. qui aliud putat in Eccleſia, &
in eodem caſu aduerſus Soc. conſilio 272.
in ſecundo. reſpondit Rimin. conſilio 181.
in Comitibus Rangonijs à Domino Duce
noſtro inueſtitis, Et ſi conſiderentur, quæ
ex aduerſo citantur à noſtris, ſunt extra pro-
poſitos terminos. nam conſil. Anch. 298.
procedit, quia illi ſubditi ſciente, ac patien
te illa Vniuerſitate per tempus immemoria-
le tenuerant Molendina in flumine publi-
co, ac ius ſibi quæſiuerãt, ideoq́ue iniquum
erat, vt per impoſitionem noui oneris, dam-
num ingens eis inferretur. & hæc eſt potiſſi-
ma ratio Anch. ſic & conſil. Homod. 71. in-
ter conſilia Bald. & conſil. ſeq. Bald. in pri.
quæ corruptè ſub alijs numeris allegantur à
Boer. deciſ. 125. & à Couar. regula poſſeſſor.
ſecunda relect. §. quarto. nihil faciunt. So-
lus eſt Socin. in dicto conſilio 272. quem ſe-
quuntur Couar & Boer. vbi ſupra, ac etiam
Nat. conſil. 106. & ſeq. & conſ. 227. & Crau.
part. vlt. de antiqui. temp. n. 235. qui tamẽ
non loquitur in caſu hoc. nam perpendit il-
le, quòd iuriſdictio erat penes ſingulos Do-
minos inſolidum, quòdq́ue aliqui contradi-
cebant, quaſi putet ſi omnes conſenſiſſent,
aliud futurum. & iccircò Rimin. dicto con-
ſil. 181. rectius reſpondit. & licèt addat Soc.
quòd recognoſcentes ſuperiorem non ſta-
tuunt contra legem, tamen non reſpondet
his, quæ dubitationis gratia attulerat. & ve-
rius, ac receptius eſt, vt ſupra dictum eſt, hu-
iuſmodi Comites poſſe, etiã ſi recognoſcant
ſuperiorem, ſtatuere contrà ius. alioqui ſi ve
ra eſſet Soc. deciſio, nullus ferè Princeps eſ-
ſet Princeps, cum omnes aliquem recogno-
ſcant in Dominum. & declaraui ego ſuprà,
quomodo hoc ſit intelligendum. Et indubi-
tatum id eſt in Domino Saxoli, vt ex con-
iunctione inueſtiturarum ſuprà probaui. &
ſicut nemo dixerit, non potuiſſe Sereniſſi-
mum Ducem ita prohibere, ita nec de hoc
Illuſt. Domino dicendum eſt. Quòd ſi vera
etiam ſit opinio Soc. certè illa non recipitur
quando nominatim Molendina conceſſa
ſunt,

ſunt, vt hic tam in inueſtitura Carpi, quàm Saxoli: ita in furnis reſpondit Iaſ. conſil. 161. in ſecundo. quem ſequitur Crau. vbi ſupra num. 134. & veriſſimum putat, quando Princeps concedens habebat tale ius: quod in Imperatore, ac Duce Noſtro nemo negauerit. & id etiam probant Guid. Pap. deciſ. 298. & Natt. dicto conſil. 227. & in terminis noſtris, quando eſt facta permutatio, cum Principe, qui tale ius haberet, quod liceat idem illi, qui loco ipſius ſucceſſit, eſt conſil. Bertr. 182. in pri. Quarè etiam ſi hic Illuſtr. Dominus edicto ſuo caueret, vt ſubditi ipſi⁹ ad ſua molendina tantum molerent, eſſet illi id concedendum. ſed certè, vt dixi, non eſt hic caſus præſens, ſiquidem non adigit colonos Mutinenſium, vt molant ad ſua molendina, ſed vetat nè extra iuriſdictionem, quæ valdè ſterilis eſt, frumenta aduerſus vtilitatem publicam exportentur.

Et vbi commodum non refertur in Dominum, omnes fatentur, hęc edicta eſſe valida, quæ fuit diſtinctio Bald. in conſil. 494. in 5. quam ſequuntur Natt. dictis conſſ. 206. & 227. Iac. in inueſtitura feud. in verb. & cum molendinis. Crau. dicto nu. 234. & 235. ſentitq́ue apertiſſimè Soc. dicto conſil. 272. num. 5. & quamuis non ignorem Boer. dicta deciſ. 25. & Couar. dicto. §. quarto. diſſentire a Bald. certè quando vtilitas, nec vt fiſcalis, nec vt patrimonialis ad eum pertinet, nullus eſt in vniuerſa Doctorum ſchola, qui cōtradicat, nam & inferiores Domini ex cauſa ſtatuunt contra ius. Alexan. conſil. 106. in ſecundo. atqui, quòd non exportentur frumenta, publicè intereſt, vt per Cald. dicto conſil. 21. Quinimo etiam ſi vtilitas referatur ad Dominum indiſtinctè, modo non inferatur graue præiudicium ſubditis, valet hæc prohibitio, vt conciliando opiniones probat nouiſſimè Oſaſ. deciſ. ped. 17. cum multis ſuperius citatis, qui tamen videntur velle, vt contra laicos indiſtinctè valeat prohibitio; ſed tantum in Eccleſia attendatur, valdè lædat, an minus: quod item ſenſerunt Rimin. dicto conſil. 181. & alij ante citati, ſed hic non eſt probatum, quòd graude inferatur præiudicium ſubditis, nec quòd Dominus ipſe vllum percipiat commodum, ergò.

Præterea quādo ex huiuſmodi edicto nullum infertur damnum alijs ſubditis poſſidētibus molendina in iuriſdictione, ſed ceſſat lucrum eorum, qui non ſunt ſubditi, quia ſcilicet illi, qui molebant ad eorum molendina extra iuriſdictionem, timentes edictum molere deſinunt, & vt ſubditi Domino ſuo parent: certum eſt prohibitionem eſſe validam. ita in terminis tradit Crau. dicta par. vlt. nume. 250. & idem videtur ſenſiſſe Oſaſ. dicta deciſ. 17. & hic eſt caſus præſens, quia molendina, ad quæ vetantur ſubditi molere ſunt Ciuium Mutinenſium, & extra iuriſdictionem Illuſtriſſimi Domini Saxoli. Quarè nulla ratione poſſent iſti conqueri. nimis enim benignè agit Illuſtriſſimus Dominus, qui, cum pro iure ſuo cogere poſſet ſubditos ſuos, vt molerent ad ſua ipſius molendina: ſatis habet, ne frumentum exportetur, permittitq́;, vt in alijs molendinis, quæ ſunt intra iuriſdictionem molant pro libito.

Verè q́ue nil æquius, nil humanius, perindè enim eſt, ac ſi vetaret, nè frumentum extra iuriſdictionem ipſius exportetur, quod
6 permiſſum eſt, † tam iure, quàm conſuetudine: nec dici poteſt, tale edictum proponi in odium, aut fraudem alicuius, quo caſu fortè non valeret, vt per Rip. reſpon. 88. in fin. qui tamen citat Anchar. quem ego ante declaraui, ſed quicquid ſit, hic non eſt caſus præſens.

Non obſtat, quòd Mutinenſes, immunitatis cuiuſdam prætextu, ſe tueantur: quaſi ſi id liceat Illuſtriſſimo Domino Saxoli, vt Domino perpetuo, non tamen contra ſe ipſos. nam litteræ Sereniſs. Marchionis Leonelli, quæ ſunt relatæ in libelium quendam prouis. Mutinæ pag. 113. de quo in actis. quibus niuentur, ex multis ad rem non faciunt; etenim ſi attentè conſiderentur, conſtat Marchionem ipſum non vt ſuperiorem Illuſtr. Galaſſij Pij, ita ſcripſiſſe, ſed vt Dominum, coram quo ob eius præeminens Imperium ille deduxerat ius ſuum, nè ſcilicèt videretur Mutinenſes ſubditos ipſius malè habere, parumq́uè ipſum reuereri, neq́ue enim Sereniſs. Marchio Leonellus erat tum Piorum ſuperior Dominus, ſed longè poſt natum eſt tale ius, & hoc probant verba illa con dargli libero arbitrio di pigliar ogni cautela, & obligatione neceſſaria da Galaſſo, di attendere &c. ſi enim illæ litteræ potuiſſent obligare Galaſſium, fruſtrà permiſſio hæc exigebatur. Et cum nullibi appareat, quòd ille ſe obligauerit, cōſtat non fuiſſe habitam ratam eam determinationem: nam ratihabitio ex curſu temporis quan-
7 tumuis longhiſſimi non præſumitur, † ſed neceſſe eſt probare actus, ex quibus illa inducta ſit, & ita intelligendi ſunt. Gozad. conſil. 11. num. 10. & 16. Dec. conſil. 298. num. ſecundo. Soc. iun. conſil. 139. in fi. in tertio. cum ſimilibus. At hic contra probatum eſt

Illuſtriſſimum Dominum Saxoli fuiſſe, ac eſſe in quaſi poſſeſſione edicendi, prohibendi, ac alia faciendi aduerſus tenorem illarum litterarum. ſed neque etiam conſtitit Mutinenſes approbaſſe tales litteras, vt exigebatur. & in terminis priuilegijs eſt conſil. Alexandri. 50. num. 3. Quinimò, & ſi illæ litteræ fuiſſent approbatæ, ac ſecuta ratihabitio; tamen ad rem non facerent, quia ita habent verba, i Cittadini Modoneſi debbano eſſer eſenti da Argini, & da ogni altra grauezza, ſanè enim hæc inhibitio, ne quis eat molitũ extra Territorium, non ligat Ciues Mutinẽſes non ſubditos, qui extra iuriſdictionem Saxoli molunt, & qui pro libito id poſſunt facere, non obſtante edicto hoc. Quòd verò additur, & coſi etiam i ſuoi mezadri quãto ſia per le poſſeſſioni de detti Cittadini, cò pertinet, vt ſi fortè grauarentur tanquàm coloni, id non liceat: ſi enim imponeretur aliquod grauamen ruſticis, quod reſpiceret culturam agrorum, fortè ſub ijs verbis includeretur, & conqueri poſſent, ſi immutaretur antiquiſſima conſuetudo. Sed, quod magis eſt, quatenus tamen comprehenderentur ſub hac prohibitione de non molendo, non poſſent ſe tueri illis litteris, quandoquidem dicitur, da Argini, & da ogni altra grauezza che s'imponeſſe, quanto ſia per le poſſeſſioni: non autem agitur de edictis, quæ proponerentur ob vtilitatem publicam, & ex cauſa, quæ non reſpiceret prædia ipſa: nam clauſula illa in fine poſita determinat præcedentia, nec ad alia grauamina diuerſa porrigi deber. cap. ſecundo requiris. de appell. & ſcripſi aliàs latè.

At certè edicere, nè quis molat extra Territorium, non eſt imponere grauamen aliquod prædijs Mutinenſium, ergò. Quod autem ita ſit, vt ſcilicet eximãtur oneribus, quæ ob prædia indicta ſint, probanr illa verba, che ſiano eſtimati à Modona, quorum eſt ſenſus, vt cum ferant onera Mutinæ, alibi ad eadẽ non cogantur. non eximuntur autem iuriſdictioni, ac edictis Illuſtriſſimi Domini Saxoli. Nam & ſi verba immunitatum eſſent multò generaliora, & poſſet etiã videri illa pertinere aliquo modo ad præſentem caſum; adhuc colonis, non liceret conqueri ob hanc prohibitionem: tum quia illa reſpicit vtilitatem publicam, tum quia leuiſſimum eſt hoc onus, & nullius momenti. ita in terminis declarat Rimin. dicto conſi. 181. ad fin. qui agit de immunitate ampliſſima, vt etiam patet ex dicto conſil. Socin. 272. in eodem caſu, non video enim quod damnum futurum ſit hiſce colonis, ſi intra Territorium Saxoli, frumentum molant.

Præterea, qui conqueruntur debuiſſent probare, quòd tempore illarum litterarum, erant cenſiti, ac allibrati, cum ſit qualitas requiſita, vt ſint immunes. l. tertia. vbi Doctor. §. docere, ne quis eum, qui in ius voca. cum vulga. quod nuſquam factum video. Sed certè licèt hæc omnia vera ſint, tamen non egemus his declarationibus, cum notiſſimum ſit litteras has non fuiſſe probatas, quia inter Sereniſſimum Ducem Herculem, ac Illuſtr. Pios longè poſt noua fœdera ſunt conſtituta, vt d. libro. pag. 153. inter quæ eſt capitulum vnum ad pag. 156. quo conſulitur ſubditis Sereniſſimi Ducis, & ad hæc pacta puto ſe retulere contrahentes, tam in inueſtitura, quàm in permutatione. Denique, & ſi mille immunitates habuiſſent, tam Ciues Mutinæ, quàm eorum coloni, inſtrumentum inueſtituræ tollit omnem ambiguitatem, namque verba hæc ſunt, Quòd ciuibus Mutinenſibus bona immobilia poſſidentibus ſeruentur capitula, & exemptiones, quæ Mutinenſibus in terra Soleriæ in immobilibus iuribus &c. ecce quòd de colonis, quò ad has villas ſeparatas nihil: exæquãtur ergò ciues tantum ciuibus. & ideò non
8 poteſt extendi priuilegium † Dominorum ad ſuos colonos. Soc. conſil. 279. num. 6. in ſecundo. Iaſ. conſil. 20. in pri. Rip. reſpon. 68. & cum titulo oneroſo Illuſtr. Pij feudum hoc habeant, quod omiſſum eſt, habetur pro omiſſo. l. quicquid aſtringendæ. de verborum obligat. ſed & hæc immunitas reſtricta eſt, ad iura immobilia, vt dicit inueſtitura: at ſi fiat edictum, vt omnes molant in Territorio, certè nullo modo violatur immunitas agrorum: & hoc eſt adeò verum, vt nil verius. Et ſi enim Mutinenſes poſſidentes in Territorio Soleriæ fuiſſent cumulati multis exemptionibus, tamen illæ non ſunt tranſlatæ in hos, qui poſſident in villis ſeparatis: ſed exæquatio procedit quò ad expreſſa tantum. Roman. conſil. 167. num. 12. Iaſ. conſil. 118. column. quarta. verſic. non obſtat primum in pri. Pariſ. conſil. 49. num. 86. in tertio. Nec obijciat quis, quòd ſi coloni non ſint immunes deterior ſit conditio dominorum, & eorum priuilegia quodammodo violentur, vt voluerunt probare Mutinenſes teſtibus: nam hoc non attenditur. Bald. conſil. 496. in quarto. Iaſ. dicto conſil. 20. Rip. dicto reſpon. 68. qui volunt ementem ab Eccleſia, ac eius colonum non eſſe immunem, licèt in diſpendium clericorum vergat, & nota eſt quæſtio ementium ſal ab Eccleſia, de qua Bart. & alij,

in

in l.licitatio.§.fin.de publica. Quare iſta toties decantata immunitas, vel nulla eſt, vel ad rem noſtram non pertinet.ego ſolum Mutinenſes fuiſſe immunes video,quò ad extractionem fructuum,vt ſuprà dixi;nullam aliã agnoſco certam immunitatem, & hæc etiã, vt infrà,reſtricta eſt ex inueſtitura:concludo ergò, quòd attinet ad querelam hãc, fruſtrà Mutinenſes obniti.

Altera eſt, quòd Illuſtr. Dominus Saxoli edicto vetuit,ne quis audeat ſtirpes, aut arbuſta,vel vepres euellere,vt feræ facilius, ſe abdant latebris, nec inſidijs omnium ſint expoſitæ:etenim conqueruntur,eo quòd,vt dicũt aquarum curſus vepretis retardatur, & campi ea ex cauſa fiunt ſteriliores. querela hæc diſplicet valdè Illuſtriſs. huic Domino quia Mutinenſes ius venationis, qua nihil ſolet eſſe nobilibus delectabilius, ei volunt adimere. Et quamuis non ignorem pleroſ-
9 que ex noſtris diſputaſſe, an venatio † poſſit prohiberi ſubditis per Dominos, tamen ex prædictis conſtat ab Illuſtriſſimo Domino Saxoli poſſe. namq́ue cum debeat habere illud ius pingue,quod Carpi,& ſit ſubrogatus loco Sereniſſimi Ducis noſtri, ſicut videmus edicta hmôi & a Principe noſtro, & ab alijs principib. paſſim in toto ſuo Dominio proponi,ita quoq; idem huic Domino permittẽdum eſt. & in terminis,quòd,conceſſa omni
10 moda iuriſdictione,†ius etiam venandi competat:eſt conſil.Dec.197.nume.2.at hic non tantum iuriſdictio omnimoda conceſſa eſt, ſed etiam ceſſa omnia iura, & facta vniuerſalis ſubrogatio.Et licèt non ignorem a pleriſque ſcriptum eſſe venationes non poſſe prohiberi per Principes.Iaſ.conſil.119.in quarto.Dec.dicto conſil.197.Natt.conſil.335.tamen longè aliter vſus obtinet, & multi etiã aliter reſponderunt Bertr.conſil.125.in ſecũdo. Dec.conſil.271.& conſil.ſeqq.vbi conſuluit Ducem Methinę poſſe prohibere Marchioni Tariſę,nè piſcaretur, nè vè in littore ſuo retia exſiccaret, & in eodem caſu ide m reſpondit Ruin.conſil.28.num. 12.in pri. & idem videtur probare.Natta conſil.522.nu. 22.& ſeqq.qui ex Iſern.cap. primo. §. nemo retia.de pa.tenen.docet ius venandi ita quæri priuilegio, vt præſcriptione. Sed etiam multi ex teſtibus noſtris probant hunc Illuſtr. Dñm fuiſſe in quaſi poſſeſſione talem inciſionem prohibendi ab antiquiſſimo tempore,quo caſu nemo eſt,qui diſcrepet.oportuiſſet enim prius Mutinenſes reclamare,nè acquieuiſſe viderentur,vt poſt multos,quos citat,concludit Rolan.in conſil.22.in ſecundo. ad quem me refero. Rurſus hæc prohi-
11 bito † eſt facta ob publicam vtilitatem, vt ſcilicèt maior ſit vbertas ferarum in Territorio,& ideò valet,ita enim in caſu non abſimili reſpondit Natt.conſil. 604. qui voluit tenere prohibitionem, nè quis dum altiſſimæ vigent niues,venetur lepores,nè vè perdices capiat. Id enim ait ad publicam vtilitatem pertinere. Quocirca non video, qua ratione non ſit concedendum Illuſtriſs. Domino Saxoli,vt edicat,nè vepreta cędantur, vt ferę luſtris abditæ Venatorum oculos fallant, hoc enim non eſt venationem prohibere, ſed feris ipſis ſua luſtra, intra quæ lateant conſeruare.

Neque obſtat, quòd Mutinenſes dicant prædia ſua,aquarum fluxu retardato,minus feracia eſſe, nec permitti Illuſtriſſimo Domino Saxoli,vt illa grauamine aliquo afficiat. Nam reſpõdeo proclama nõ eſſe præciſum, ſed ne venia non impetrata incidant, & ideò cum facilè adire poſſint Dominum, qui id, ſi ita erit, conceſſurus eſt, non intelligo, quale onus hoc ſit.Certè non omnia vepreta aquarum curſum remorantur,non quæ retardant ſemper damnum inferunt.

Secundò etiam reſpondeo, nuſquàm iuriſdictionem illius eſſe coercitam,adeò, vt quatenus aliquod damnum ciuibus iſtis inferretur, non ita poſſit edicere, quandoquidem omnes principes talia proponunt edicta, nã litteræ illæ Marchionis Leonelli,vt ſupra docui, nil conferunt, & hoc etiam tale grauamen non eſt, vt eis comprehendi queat.Scimus enim multos nobiles eſſe in dominijs Principum immunes ab omnibus oneribus, habenteſque priuilegia ampliſſimis uerbis concepta, qui tamen non tendunt aduerſus eorum edicta, quaſi grauentur. grauamina enim, ac onera, de quibus in hiſce priuilegijs,ſunt ea, quæ ordinariè indicuntur,quæuè maioris ſunt momenti, & id eſt ueriſſimum. Et cum id notorium ſit paſſim edictis prohiberi, ne quis uenetur, neque hoc diffiteantur Mutinenſes, ita quoque reliqua ad uenationem ſpectantia concedi debent.l.ſecund. de iuriſd. omn. iudic. cum uulg.

Tertia eſt querela, quò ad operas, quas dicunt exigi plures, quàm par ſit a colonis Mutinenſium, eo quòd cogant eos multoties ad uehendos lapides, ac calcem, cum tamẽ in annos ſingulos bis tantum compelli poſſint, iuxta tenorem dictarum litterarũ Marchionis Leonelli. Sed iam reſpondi litteras eas non eſſe confirmatas, & quatenus ętiam id admitteremus, cum noſtri teſtes omnes probent Illuſtr. Dominum Sa-

xoli eſſe longhiſſimo tempore in quaſi poſ-
ſione exigendi plures operas, ab illis receſ-
ſum eſſet: & ex huiuſmodi præſtatione, alte
rius conuentionis præſumptio inſurgeret.
12 † Cor. conſil. 24. num. 20. in quarto. Brun. cõ-
ſil. 95. Bero. in terminis conſil. 105. nume-
ro 29. 30. in pri, & tritiſſimum eſt, ex lon-
giſſima præſtatione præſumi obligationem.
l. ſi certis annis. C. de pact. l. cum de in rem
verſo. de vſu. & latè ſcripſi aliàs in cauſa Il-
luſtr. Comitis Nicolai Taſſonij, cum Comi-
te Biſmantuæ. Non ſunt hæc grauamina
certa, de quibus illæ litteræ agunt, ſed to-
tum cuidam conſuetudini tribuendum eſt,
ex qua Domini a ſubditis aliquandò ope-
ras exigunt, vt vſus probat. Deni que quò
ad colonos, vt dictum eſt, nulla immunitas
inſtrumento permutationis, vel inueſtitu-
ræ excepta eſt, & ideò antiquiſſimo vſui ſtã-
dum eſt.

Quarta, quò ad vitulos, nec ipſa iure
ſubnixa eſt. Egitque adhuc benignè Illu-
ſtriſſimus hic Dominus cum Mutinenſib.
dum vitulas tantum colonorum exportari
vetuit cum, & quo ad vitulos Dominorum
idem ipſi liceat. & quamuis illi proferant
quædam capitula, ac litteras; tamen inue-
ſtituræ ipſi, vt poſteriori, & habenti cauſam
oneroſam ſtandum eſt, nec poſſet Princeps
(abſolutam, ac ſupremam excipio poteſta-
tem) eius tenorem inuertere, cum ille ſuo
contractu ligetur. l. digna vox. C. de legi-
bus. & ſcripſi aliàs latè. Expendamus ita-
que verba inueſtituræ, in libello ad pag.
173. Mutinenſes, qui habebunt poſſeſſiones
in dictis locis non poſſint extra eas condu-
cere recollectus ſuos abſque licentia ipſius
Domini Giberti, aut ſuorum, quæ tamen eis
gratis dari debeat per totum menſem Septẽ
bris, quantum eſt pro frumento: pro vuis au
tem, & alijs per totum menſem Octobris: ip-
ſis verò menſibus elapſis conduci non poſ-
ſint.

Conſidero primò, quòd appellatione re-
13 collectus † non veniunt vituli, cum huiuſ-
modi dictio, licèt barbara, deriuetur a col
lectione, nec aliquis rectè dicatur recolli-
gere vitulos, ſed frumentum, & ſimilia:
ſic & vulgo ricolta appellamus, cum fru-
mentum, & alia huiuſmodi generis ſignifi-
camus. Hoc etiam probant verba illa, per
totum menſem Septembris pro frumen-
to, pro vuis autem, & quæ ſequuntur:
agunt enim contrahentes de fructibus, qui
exportantur, poſtquàm collecti ſunt in-
tra illos menſes; at vituli non habent cer
ta tempora, intra quæ poſſint exportari,
de his ergo, & alijs fœtibus ſenſum non
eſt.

Tertiò multum faciunt, & illa, pro fru-
mento, vuis & alijs, nam indicatur his, quid
recollectus appellatione ſignificetur: hæ e-
nim adiectiones rem declarant. l. vltima.
§. cui dulcia. de trit. vin. & ol. leg. & dictio,
alijs, refertur ad ſimilia. gloſſ. in l. ſi fugi-
tiui. C. de ſer. fug. & eſt ſenſus, vt frumen-
tum, quod prius metitur, Septemb. menſe:
vuæ autem, & alij fructus, qui poſt coligi
ſolent, Oct. exportentur: de fœtibus nullum
verbum, ſic & inferius bis, dicti fructus, hoc
eſt frumentum, vuæ, ac ſimilia: quarè nuſ-
quàm de fœtibus. Ob idque poteſt Illuſtr.
Dominus Saxoli exceptis fructibus de qui-
bus ſuprà, denegare Mutinenſibus nè vitu-
los extra iuriſdictionem ducant, cum, vt di-
xi, in omnibus, quæ non ſunt ei expreſſè
inueſtitura inhibita, Sereniſſimum Domi-
num referat, ac pingue ius illud habeat,
quod in Terra Carpi ſolitus erat habere.
Sed & quò ad colonos hoc adeò certum eſt,
non tantum quò ad vitulos, ſed & quò ad
fructus omnes, vt non ſit dubitandum. ni-
hil aliud itaque reſpondebo, ſed ſolum inue
ſtituræ ipſius verba ſubijciam. Pro parte ve-
rò laboratorum, etiam ſi ſint, inquit, debi-
tores patroni non poſſint extra iuriſdictio-
nem conducere. quid clarius? quid manife
ſtius? Quæ autem dicta ſunt de vitulis, ea-
dem ad faſces quoque transferri poſſunt:
quandoquidem & hi non ſunt ex fructibus,
de quibus agitur in inueſtitura: cum, nec
ad Septembr. aut Octob. Menſes pertineat,
nec habeant qualitates de quibus ſuprà,
& quò ad colonos ex prædictis res pariter
certa eſt.

Et ex his concludo Illuſtriſſimum Domi-
num Saxoli, tam contrà Dominos, quàm
colonos hac etiam in re obtinere debere,
Sed quoniam incidimus in mentionem ver
borum horum inueſtituræ, libet excutere ſe-
quentem particulam, (& vbi dicti fructus,)
quoniam hoc anno aduerſus verba hæc coa
ctus fuit Illuſtr. Dominus Saxoli facere co-
piam Mutinenſibus exportandi frumenta,
etiam ſi ille, his opus haberet: Conſidero
itaque permiſſum eſſe his Ciuibus, vt in-
trà menſem Octobr. fructus ſuos Mutinam
ferant, eo autem lapſo non poſſunt extra iu
riſdictionem eos exportare. Subijcitur hæc
exceptio, & ubi dicti fructus erunt neceſſa-
rij pro dictis locis, & incolis eorum, habeant
ipſi Ciues eos fructus uendere eo precio,
quo.

quo valerent in foro Muti næ. Et eſt ſenſus,
vt quoties Illnſt. Dominus Saxoli indigebit
his fructibus, etiam ſi in tẽpore, quo expor-
tari poſſunt, illi eos non poſſint exportare,
ſed vendere teneantur. Quòd autem ſic in-
telligi debeat: probatur primò, quia aliàs
verba eſſenr eluſoria aduerſus. l. ſi quando.
de leg. primo. & tradita à Bal. in rub. C. de
contr. empt. quæſt. 9. cum alijs. Etenim ſi cau
tum eſt, vt non poſſint exportari extra iuriſ-
dictionem, certè ſiuè egeant ſubditi, ſiuè mi
nus, in dicto Territorio fructus illi vẽdi om-
nino debent: & ſola hæc prohibitio, nè ex-
portent, habebat id adnexum, vt illic vende
re tenerentur, nec ſpecialiter id cauendum
erat eo caſu, quo exportari nõ poſſunt. Qua-
rè, vt pactio aliquid operetur neceſſe eſt ita
interpretari.

Secundò, quia ſi id vtile eſſet Illuſt. Domi
no Saxoli. vbi lapſus eſſet octob. ſi viliori pre
cio venderenetur Mntinæ, q̃ ibi, poſſet dice-
re ſubditos ipſius egere, vt vilius emerent: ſi
verò cariori, non allegaret inopiam, nec di-
ceret ſe illis opus babere, ſed tantum eme-
ret precio communi, quoties enim non in-
diget, non eſt recurrendum ad precium Mu
tinæ, quo nil abſurdius, ergò.

Tertiò, quia hęc interpretatio magis iuri
conuenit; nam ſemper caſus publicæ neceſ-
ſitatis intelligitur exceptus, licèt enim quis
teneatur concedere alteri, vt exportet fru-
14 ctus, tamen id nou òbtinet † quoties aliud
exigat vrgens annonæ caritas. Dyn. in l. ſi
ex toto. vbi oẽs. de leg. pri Curt. iu. conſ. 61.
Aim. de rem. peſt. concl. pen. n. 181. & ſeqq. &
Alba latè conſ. pri. per totũ, & vbi verba nõ
ſint ampla, ac generalia, puta vt nulla cauſa
etiã grauis, & inſolita. nemo diſcrepat. Alex.
conſ. 30. in 5. Barb. conſ. 26. in ſecundo. Pariſ.
conſ. 68. in pri. Rolan. conſ. 5. in pri. Cephal.
conſ. 58. cum alijs à me aliàs congeſtis. Cre-
dendum eſt itaq;, vt contrahentes ad tollen
dam oẽm dubitationem hanc exceptionem
addiderint, & vt ſe iuris diſpoſitioni confir-
marent: ſecundum quam pacta intelligi de
bent. Et hæc eſt veriſſima huius exceptiouis
interpretatio, ſecundũ quam pronunciandũ
eſt nunquàm licerè Mutinẽſibus exportare
frumenta, vuas, ac legumina, vbi Saxolẽſes
illis indigeant, & ex his certum eſt pactio-
nes initas inter Sereniſs. Ducem, & Nobiles
Pios inſtrumẽto inueſtituræ fuiſſe reſtrictas.

Quinta eſt querela, quòd compelluntur
coloni, vt eãt ad emporium Formiginis. ſed
& hęc minus iuſta eſt ex prædictis. nã cum
poſſit Illuſtr. Dñs Saxoli ea, quę potuiſſet
Dux Sereniſſimus, & vt perpetuam habens
dignitatem, edicta etiam contra ius propo-
nere valeat, idque ob publicam vtilitatem
decernatur; non video qua ratione conque-
ri audeant. Sed & ex teſtibus conſtat Illuſt.
hunc Dñm eſſe in quaſi poſſeſſione ita edicẽ
di, ac Mutinenſes, & colonos nunq̃ antea cõ
tradixiſſe, & ideò nunc minus audiendi sũt.

Vltima querela, vt qui vſurpant ius aquę
ducendę puniantur Mutinę, etiam ſi delin-
quant in Territorio Saxoli: pariter non eſt
legitima, quoniam cum Saxolum ſit prorsùs
ſeparatum à iuriſdictione Mutine, ac etiam
Illuſt. hic Dominus habeat in dicto loco ius
pingue, quod ipſe habebat Carpi, & Sere-
niſſimus Dux Saxoli: condemnationes, &
pœnarum illationes ſpectant ad eum. Idque
adeò verum eſt, vt nõ uideã qua ratione ve
lint exercere Mutinẽſes huiuſmodi iuriſdi-
ctionẽ, qñ & ſi Principes ſupremi idẽ facere
vellẽt dicerẽtur iniuria turbare vaſſallũ. ita
in terminis tradunt Bal. in l. pri. quęſ. 43. de
rerũ diuiſ. Curt. iun. conſilio ſec. Nat. con-
ſilio 408. & Zuccar. dicta rubr. C. qui adm.
num. 29. qui etiam agunt de caſu magis du-
bio. licèt ergo demus Mutinẽſes habere ius
aquę deriuandę ex Situla: nihilominus iu-
riſdictio ipſa eſt Domini Saxoli, Bart. in l.
ſecunda. de re. diu. ſicut etiam quamuis ipſi
habeant Dominium ſuorum prędiorum, iu-
riſdictionem tamen non habent. Ex quibus
omnibus patet ſilentium imponendum Mu
tinenſibus, in gratiam Illu. Domini Saxoli.
Et hęc hactenus.

ARGVMENTVM.

QVOD aliud ſit tractari de ſubſtitutione ex-
tendenda, & aliud de noua inducenda, de-
monſtratur: & quòd extendi poſsit ex ra-
tionis identitate oſtenditur, & fideicommiſ-
ſum in caſu de quo quæritur indnctum eſſe
probatur.

SVMMARIVM.

1 *SVBSTITVTIO facta de aliquo, linea alterius finita, deficit ſi linea nullum habuit principiũ, ſed vide infrà.*

2 *Subſtitutio facta is, qui naſcentur, procedit etiam ijs non natis, & quid facta poſthumo, & num. 9*

3 *Ang. conſ. 93. reprehenditur. item Anchar. conſil. 316. & Fulgoſ. conſ. 49.*

4 *Subſtitutio facta finita linea eſt compendioſa.*

5 *Alcia. reſponſ. 494. Rui. & Pariſ. damnantur.*

6 *Intellectus ad tex. in l. Titio. vſuf. de cond. & dem.*

7 *Subſtitutio in vnum caſum concepta, ad alium porrigitur, vbi ſubſit eadem ratio, & exempla afferuntur, ſecus vbi non extenditur ſubſtitutio, ſed noua inſurgeret. num 8.*

Filia

Digitized by Google

10 Filia in dote inſtituta, ei non dato coherede, dicitur heres vniuerſalis; non obſtante etiam clauſula, iubens, & mandans, &c.

11 Ius accreſcendi prohiberi non poteſt in hereditate.

12 Prohibitio ceſſat ſi non naſcatur is; cuius fauore facta fuit.

13 Clauſula fideicommiſſi in fine poſita refertur ad omnes ſuperius inſtitutos.

14 Dictio, quot, quando reſoluatur in ſingularitates; & ea dictione, quando & fœmina comprehendantur. num. 15.

16 Relatio licet quandoq; ad proxima fiat, aliquando etiam ad remotiora trahitur.

17 Dictiones, vt ſupra, repetunt omnes diſpoſitiones, cum ſuis qualitatibus, & omnia, quæ in alijs teſtamenti partibus diſpoſita ſunt. num. 19.

18 Dictio, omnes, in ſubſtitutione, etiam ad remota capitula refertur.

20 Vulgariter potius alijs, quàm per fideicommiſſum inter ſe, quando ſubſtituti aliqui dicantur.

21 Inſtitutus prædilectus, in ſubſtitutione potior eſſe debet.

22 Abſurdi vitandi cauſa aliquando inducitur fideicommiſſum.

23 Fideicommiſſum reciprocum inter omnes inducitur, vbi nouiſſimus ſit grauatus reſtituere totam hereditatem.

24 Fideicommiſſum aliquando ex codicillis inſurgit, quamuis ex Teſtamento inductum non cenſeatur.

25 Prohibitio alienationis quando fideicommiſſum inducat.

CONSILIVM LXXII.

IN hac materia fideicommiſſorum Doctor. variè loquuntur. modòque mentem extollunt, & deprimũt verba: modò verbis adeò herent, vt nullã mentis habeant rationem. Hincq; ſubortæ ſunt, regulæ contrariæ, vbi non loquitur ſubſtitutio, nec nos eam trahere ad eum caſum debemus, Oldr. conſil. 21. & ſi teſtator interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet &c. l. tale. vbi glo. in fin. de pact. & ideò vix eſt, vt certis regulis concludamus hanc rem. Ipſe tamen ſequar veriora, & in hoc teſtamento, quid iuris eſſe opiner, ſyncerè, & candidè reſpondebo.

Inſtituit teſtator filios, qui naſcentur, & deſcendentes in infinitum inuicem ſubſtituit: mox ſubſtitutionem filiarum his verbis concepit, & linea maſculina teſtatoris finita, & in totum deficiente: ſubſtituit, & inſtituit filias fœminas dictorum deſcendentiũ, & Dominã Margaritã, & Paulã filias ſuas, & alias adiecit diſpoſitiones de quibus infrà,

Primum exoritur dubium, quia ſubſtitutio hæc videtur nõ habuiſſe locum, eo quod nulli ſunt nati filij, neque enim finire poteſt,
1 † quod non habet initium l. Titio. vſuſfr. de cond. & demonſt. & in his terminis conſuluerunt in eadem cauſa Ruin. conſil. 4. in 3. Pariſ. conſil. 74. in 3. & Alcia. reſpond. 494 qui volunt, vt ſi quis ſit alij ſubſtitutus finita linea maſculina illius: deficiat ſubſtitutio, ſi nullum principium ipſa habuerit. vt eſt conſil. Oldr. 177. vbi concludit eum, qui ſubſtitutus eſt filio nato, non ſuccedere, ſi natus non ſit: cuius conſil. & illi meminerũt, & alij ſæpè. Si itaque cadit ſubſtitutio filiarum, non videtur tractandum hic de aliquo fideicommiſſo, cum prima ſublata, aliæ etiam omnes corruant: vt dicto conſil. Oldrad. 21. & alibi paſſim. Sed tamen contra ſentio ex infraſcriptis.

Primò, quia receptiſſ. eſt, vt qui ſubſti-
2 tuit his qui naſcentur, † caſum etiam eum comprehendat, quo nati non ſint: ſicut & ſubſtituens poſthumo, in eum caſum ſubſtituiſſe intelligitur, quo natus hereditatem non adiuerit, vt eſt tex. clarus in l. fin. C. de inſtitut. & ſubſtit. neque enim vlla ratio diuerſitatis adferri poteſt, quàmuis enim Soc. l. prima. num. 14. limit. 8. de vulg. dicat caſum hunc, ſi naſcatur, eſſe voluntarium. ſcilicèt quo ad caput impotentiæ, vt per Rip. ibi num. 96. tamen nemo negabit eſſe neceſſarium, quò ad caput voluntatis, cum non poſſit velle, niſi natus ſit, quare ſicut caſus neceſſarius, ſi non naſcitur, in capite impotentiæ, trahitur ad caſum voluntatis. ita & è conuerſo.

Et ob id in l. qui ventri. de vent. inſ. rectè dixit I. C. eum, qui poſthumo ſubſtitutus ſit, iure ventrem cuſtodire, quaſi eius interſit ne naſcatur, quia ex tacita vulgari ſuccederet, vt & in l. ab exheredati. § fi. de leg. pri. quòd ſi à poſthumo legatum ſit, ſi heres erit: legata debebuntur à ſubſtitutis, eo non nato. & in terminis, q; ſubſtitutio facta his, qui naſcentur porrigatur ad caſum, quo nati non ſint, tradd. Bart. in d. l. prima. num. 33. Alex. num. 33. Iaſ. num. 59. qui communiorem, vt ſiuè mortuo teſtatore, ſiuè poſt, deficiat ſpes natiuitatis poſthumi, ex vulgari tacita ſuccedatur. Polit. num. 177. Zaſ. num. 29. Alber. in Rub. dicto tit. de vulg. num. 25. vbi latiſſimè. Bald. d. l. fin. nu. pri. C. de inſtit. & ſubſtit. & conſil. 39. in pri. qui idem ſentit conſ. 439. & conſ. 440. in 2. Fulg. conſ. 89. in pri. Calc. conſi. 103. ad fin. Roſel. dicto caſu. conſ. 105. Int. conſ. eiuſdem. Alexan. conſ. 188. in ſecũdo. Corn. Iat. conſ. 239. & conſil. 266. in ſecũdo. per tot. Barba. cap. Raynutius. nume. 49.

ver.

ver.pone.de teſta.Curt.ſeni.conſ.51.nu.28.
& 29.Iaſ.conſ.148.verſ.quinto.& conſ. 203.
in ſecundo.qui nominatim improbant Old.
dicto conſ.177.Soc.conſ.72.in tertio. Curt.
iun.conſ.83.num.5.& ſeqq.Bologn.conſil.9.
Pariſ.conſ.70.num.19.in ſecundo. Soc. iun.
conſi.42.num.35.conſil.94.num.46.& conſ.
106.num.14.in pri.Alc.reſponſ.250.num.7.
& ſeqq.Celſ.conſil.20.num.52.& conſil.41.
num.8.& Merz.de fideicom.quæſt.13.& cóſ.
pri.in prin.Tiraq. qui alios etiam congerit,
& communem dicit in l.ſi vnquam.num.50.
C.de reuoc.don.qui tamen multos ex præal
legatis omittit. Si itaque,ſecundum hæc,
ſubſtituens ijs qui naſcentur, & non natos
comprehendit: nulla ratione fieri poteſt, vt
ſubſtituens finita linea, non comprehendat
caſum,quo non inceperit,quia ſicut non po
teſt finire,quod non incipit,ita nec mori,qđ
natum non ſit.

Ex qua re infero Ang. in conſil. 93. malò
† conſuluiſſe,dum reſpondit, ſi teſtator poſt-
3 humâm inſtituiſſet caſu, quo naſceretur, &
Sempronium cum ea: non eſſe locum ſubſti
tutioni Sempronij ſi nata non ſit. namq; lo-
quitur is contra deciſ.precedentem: Sic &
Anch.conſ.356.& Fulg.conſil.49.qui in eo-
dem caſu conſuluerunt, ſi generaliter acci-
piantur,peſſimè reſponderunt dum volunt,
vt ſi mater ſubſtituta ſit poſthumis natis.nõ
tamen ſuccedat eis non natis.& nominatim
Anch.damnatus eſt à Curt.conſil.75. num.
14.in fi.à Ruin.in l.Gallus.§.& quid ſi. num.
60.de lib.& poſth.à Poli.d. l.prima. de vulg.
num.177.ab Alc.lib.3.de ver.ſig.num.27.&
28.qui ait rationes Anch.adeò leues eſſe, vt
ceu folia farfari difflari poſſint.& d. reſpon.
250.à Soc.iun.d.conſil.106.num.19.vbi ref.
Cur.ſen.& Ang.atque Anch.reſpondiſſe ad-
uerſus eũ. communem ſententiam ſeu con-
cluſionem teſtatur Barb. dicto cap. Raynu-
tius.dicto num.49.verſ.& per conſequens,&
eundem Ang.improbant Imol.dicto.c.Ray-
nutius.num.78.& Alexan. dicta.l.prima.nu.
11.licèt. Imol.non citet numerum conſilij.
Anch.tamen defendunt idem Alex. d.num.
11.& Iaſ. d.l. 1. num. 30. Aret. l. quam diu.
de acquir.hered. quia in caſu illo agebatur,
de excluſione perſonę magis dilectæ,tunc.n.
non fit extẽſio,vt eſt doctrina.Bar.in l.ſi ma-
ter.§.primo.de vulga. ſic & Fulg.tuetur Soc.
iu.conſil.42.num.34.in primo. & particula-
res rationes concurrere in eo caſu adnotat
Tiraq.dicto ver.libertis.dicto num.50.qui ta
men num.ſeq.conſtituit Ang.& Anch. inter
eos, qui locuti ſunt contra communem.

Et ob hanc rationem proximis diebus re
ſpondi & ipſe contra Oldrad. conſil. 142.
& oſtẽdi quicquid dicat Burſ.in conſ. 19.de
ciſ.eius non eſſe veram,nec communiter re-
ceptam.

Confirmo & ſecũdò,quia ſubſtitutio hęc,
4 finita linea,† eſt compendioſa, continet.n.
vulg. pupill.& fideicommiſſariam:cum poſ-
ſit finire ante aditam hereditatẽ, & poſt, in-
tra,vel vltra pubertatem: & ita habet tractũ
temporis, vt exigunt omnes in illa ſubſtitu-
tione.l.centurio.de vulg.& in l.precibus. C.
eod.& indubitatum eſt compendioſæ vulga
rem ineſſe,vt trad.Bar.d.l.centurio.num.32.
& ideò cum vulgaris contineat caſum ſi he-
res eſſe nolet,vel non poterit,iux.text.in l.cũ
proponas.C.de hered.inſt. planè conſtat, ſi
linea non incipiat, & heres eſſe non poſſit,
locum eſſe ſubſtitutioni, & hæc eſt ratio effi-
caciſſ.

Tertiò, accedit doctrina Bar.in l. quãdiu.
de acquir.heredit. quæ receptiſſima eſt, vbi
vult, vt ſublato gradu medio,ſuccedat vlti-
mus:& ideò in dicto caſu Ruin.Pariſ & Alc.
& ſi linea eius Dionyſij non incepiſſet,tamẽ
ſubſtitut⁹ ſuccedebat Dionyſio,ſublato gra
du lineæ,quod Rui.& Pariſ.diſſimulant.& la-
5 borat valdè Alc.dicto reſpon. † 494. qui, vt
puto, poſt eos ſcripſit, quando iam dubia e-
rant excitata, vt tollat hoc obiectum, ſed &
eius reſponſiones non quadrant,nam prima
illa.quòd repugnat uis verbi, quia non finit
quod non habuit initium: inepta eſt;ſiquidẽ
& idem dici poſſet,quando ſubſtituitur,ſi na
ſcetur,& decedet.nam vt dicebat Oldrad.d.
conſil. 177. qui non eſt natus non moritur,
& tamen ſupra concluſi contra eum.

Et certè in ſubſtitutionibus his non attẽ-
dimus naturam verborum, ſed mentem; &
ideo ſubſtitutio,ſi heres non erit,vel eſſe no-
luerit &c.trahitur ad caſum,ſi heres erit, &
heres eſſe non poterit, vt docet Bart. quem
ſeqq.alij.dicta.l.prima.de vulg.num.14. ſic,
& finita linea,ſubſtitutio habet locum ea nõ
6 incipiente.& tex.† in l.Titio.vſusfruct.de cõ
dit.& demonſt.in quo dicitur,id quod nõ in
cipit non deſinere: non debet allegari in ma
teria ſubſtitutionis,vt in terminis trad.Imo.
in l.pater Seuerinam.in prin. de cond. & de-
monſtr.& Soc.d.l.prima.nume.14.de vulga.
ſed & ille tex.particularem habet rationem;
quia noluit teſtator, vt ſeruo dareť libertas,
niſi ſeruiret Titio,quaſi ab ea ſeruitute liber
tatem demereri deberet,& ideò ſi vſusfruct⁹
non incipit,nec libertas danda eſt,quia ceſ-
ſat cauſa, & ita Alc. etiam declarat reſpon.
499.in tertio. & ſi ita intelligatur iniqua nõ
eſt ea deciſio,vt conqueritur ibi Imol.qui a-
pertè damnat.I.C.nec eſt contra mentem,vt
inquit ibidem Comen. nec quilibet contra-
rium

ſium diceret,vt ait Alber.& ideo alibi. I. C. in l.3. §. primo. reſpondit deſinere vſumfru. qui nunquàm cœpit. quarè hic ſolus text. non debuit mouere. Rui.Pariſ.& Alc. Aliç, etiam reſponſiones. Alci.facilè refelluntur, ſed quia illæ ad præſentem controuerſiam non attinent,non immoror:neque enim hic poteſt tolli gradus medius, qui nullus eſt, de qua re is latiſſimè agit.

Quartò,idem confirmant innumeræ ferè deciſ.Doct.quibus probatur ſubſtitutionem
7 † conceptam in vnum caſum ad alterũ porrigendam eſſe, vbi eadem ratio ſubſit: quæ eſt doctrina multorum, in dicto. §. & quid ſi tñ. & quia plures ego aliàs cõſulendo cõgeſſi, aliquos vltra eos hic afferre cõtentus ero. Bald.ergò In conſ.122.& conſ.128.in pri.reſpondit, ſi inſtitutus ſit quem mater pepererit:eum contineri,qui ventre exſecto prodierit.& idem putat Ang.conſ.51. ad fi.dum in caſu ſuo aliter reſpondit, quia illi poſthumo non ſubſtituerat teſtator. Rom. conſil. 56. quòd ſubſtitutio, ſi non viueret, porrigitur ad caſum,quo viuet,ac adita hereditate decedet. Curt.conſ.51.num.28. quòd ſubſtitutio facta poſthumo non deficit nata poſthuma, & conſ.75.in fin.quòd ſi fratres teſtator ſubſtituerit:ad filios fratrum ex mente trahetur diſpoſitio.Calc. conſ.103. quæ ſeq. alij in conſ. ſeqq. quòd verba illa, non extantibus, ad caſum trahuntur quo quandocunque moriatur ſubſtitutus. Iaſ.conſ. 220. in 2. quòd ſi ſubſtituat teſtator, ſi cũ filio inſtituto morietur, qui in pupilari ætate decedat, vel poſt:eſt locus ſubſtitutioni illo præmortuo ante teſtatorem: etſi aliud ibi concludat, quia ſpecialiter in eum caſum proui debatur.Rui.conſ.170. & conſ.183. in ſecũdo. quòd ſubſtitutio facta filijs præcedentibus teſtatori:ex mente præſumpta habet locum ſi poſtea moriantur,etſi Dec.conſ.394. & Bero.conſ.63. in ſecundo. in eodem caſu contrarium reſponderint. & certè diuerſa eſt ratio, an filij præmoriantur, quo caſu teſtator,ſibi prouidit:an ſuperuiuant, quia nõ videtur hoc caſu eos voluiſſe fideicommiſſo grauare. planè ſi non adiuiſſent hereditatẽ, ſubſcriberem Ruin. quia ſubſtitutio expreſſa in vnum caſum impotẽtiæ, trahitur ad cã ſum voluntatis,& ita tenent Imo.& Alexan. quos refert,& ſequitur Iaſ. d. l. cum proponas.num.9.C.de her.inſt.Dec.conſ.427. per totum, quòd ſubſtitutio, ſi ſine filijs deceſſerit,ex mente præſumpta,trahitur ad caſum, ſi cum filijs, & in eodem caſu plenè cõſuluit Soc.iun.conſ.42. in pri.& in ſimili Rim.conſi.106.idem Dec.conſ.338.num.30.ſubſtitutionem factam decedentib⁹, porrigit ad nõ natos,qui caſus huic noſtro valdè affinis eſt. Alios & poſſem adferre ex recentioribus; ſed hæc ſatis.& quàmuis Doct.plerunq; etiã contra ſubſtitutionem reſponderint, tamen vt plurimum loquũtur in caſibus,in quibus non extenderetur ſubſtitutio,ſed noua inſur
8 geret,† vt eſt dicto conſ.Oldr.21.nam ſi quis filio ſubſtituerit, ſi ſine filijs deceſſerit, non trahitur prouiſio ad caſum, quo ipſi filij poſtea ſine filijs morerentur,nam hic inducere mus,& vocationem nepotum,& eorum grauamen,& eadem ratione in infinitum extenderemus ſubſtitutiones,& Bald.in conſi. 57. in ſecundo. ſic intelligendus eſt, quaſi illa verba, antequàm procreẽtur ex ea filij, accipiantur pro illis, ſi ſine filijs,quamuis ille aliter ſentire videatur ibi, maxime quia deceſſit relicto filio,ob dictionem,maxime,ſed verè id dixit,vt facilius defenderet caſum,qui euenerat,& in hoc caſu reſponderunt Iaſ. cõſil.228.in ſecundo.& conſ.66.in tertio.quàmuis ob alias rõnes impugnari poſſint. d. cõſſ. Dec.conſ.63.conſ.218.conſ.288. conſ.292. conſ.377.& conſ. 636. & alibi. quàmuis & hæc omnia conſſ. ex alijs rationibus dubia ſint,quia conſtabat de enixa voluntate teſtatoris volentis vt bona in agnatione manerent. & ideo Ruin. contra Dec. dicto conſil. 218.reſpondit conſ.143.in ſecundo. & contra Dec.fuiſſe iudicatum refert. Alc. reſpõſ. 561.nam ex coniecturis, & mente recedim⁹ à dicto conſ.Oldr.vt per eundem Dec. conſ. 477.qui agit de caſu,in quo non tam de voluntate teſtatoris apparebat,vt in caſibus pcedentibus,& idem per Cur.iun. conſ. 122. Bero.conſ.80.in ſecundo.Craue.conſ. 98. & conſ.vlt.& per alios paſſim,ſed quicquid ſit, certè in ſimplici caſu Oldr. hoc eſt veriſſ. & eſt perpetua regula,vt ſi vnus grauat⁹ ſit, ad alium etiam idem grauamen non transferatur.verùm de caſu, ad caſum extenditur ſubſtitutio,& omnes conueniunt,quando conditio reſpicit perſonam inſtituti, vt per Soc. d.l.prima.nu.14.de vulg.vel quando habuit rationem teſtator potius effectũ:quàm modi. vt per eundem Soc.poſt Bart.& alios. d. §.& quid ſi.num.6.& per Soc.iun.conſ.100.num. 24.in tertio. quæ omnia hic concurrunt, qa conditio reſpicit inſtitutos, & veriſſimile eſt teſtatorem non curaſſe de modo, dum illi non ſuccederent.

Et in his terminis ſunt conſſ. Dec. 227. Soc.iun.181.in ſecundo.& Bero.102.in ſecũdo.qui omnes de eodem teſtamento conſulti ſunt;erat ſubſtitutio concepta,ſi filij, & nepotes decederent, & deficerent: & conclu-
9 dunt ei locum eſſe,& ſi nulli nati ſint,†quàmuis non decedat, qui non naſcitur. & licèt Rui.

Rui.conſ.175.in ſecundo. & Alc.reſpõ.492. in eodem caſu contra reſponderit: tamen ſi quis conferat conſ. agnoſcet ſolidiores, & æquiores eſſe rationes Dec.Socin.& Bero.& auſus eſt Soc.dicere, quod valdè mirabatur aliquem dubitare.& Dec.Soc.& Bero. ſequitur Merz.d.queſt.13.refertque Alc.ſibi contrarium,vt verè eſt.dicto reſpon.250.vbi exæquat,duos hos caſus, non naſci,aut natum decedere,& reſpon.575.ſequitur Dec. dicto conſ.228.& reſponſ.487.in prin.489. nume. 13.499.num. 3. &594.& pro eis fuit iudicatum,vt conſtat ex conſ.Soc.iun.182.qui reſpondet dubitationibus excitatis in cauſa appellationis interpoſitę à Reis, quæ tamen non pertinebant ad fideicommiſſum, ſed ad quaſdam ſententias, & an fructus percepti deberent reſtitui, quaſi iudex ille rem haberet pro clara. inter cæteras rations illam adferunt, quòd verbum,deficere,pertinet ad non natos, quę & hic conuenit: nam verbũ, finita,refertur ad caſum quo linea principiũ habuerit,verbum,deficiente,ad caſum,quo non inceperit: & illa copula,&,reſoluitur in diſiunctam,vt per Dec.d. cõſ.92.nu. quarto. & Soc.dicto conſ.num.32.& in illo caſu erãt illa verba, tunc & eo caſu, quę in hoc teſtamento non ſunt.

Et ex his patet has filias eſſe inſtitutas, & ſi linea teſtatoris non habuerit initium,quicquid Rui.Pariſ.& Alc.malè ſcripſerint in locis antedictis.

Quintò,caſus noſter ex alio eſt clar[us],quia ſi dicimus filias non eſſe inſtitutas ex hoc capite,quaſi linea non inceperit, quod falſum
10 eſt:tamen cum nullus ſit datus coheres† non natis maſculis,& in dotibus ſuis in hoc teſtamento inſtitutæ ſint,eis totũ accreſcit, quaſi in re certa inſtitutis.l.prima.§.ſi ex fundo.de hered.inſti.Alexan. in terminis dicto conſil. 188.nu.7. in ſecundo. & hoc procedit etiam ſi dotes viuentibus traditæ eſſent, vt eſt dec. Caſt.in dicto conſ.86.num.3.quem ſequitur Rip.in l.reconiuncti.nu.89.de leg. tertio.

Nec obſtat, quòd ius accreſcendi videatur prohibitum, propter clauſulam illam,iubens,& mandans &c. quia reſpondeo.

Pimo,quòd ſecundum opinionẽ receptio
11 rem iuſ accreſcendi non poteſt prohiberi † in hereditate,vt per Cro.d.l.re cõiuncti. nu. 61.Dec.in Rub.quando non pet.num.3.Cagno.in l.prima.num. 33. C. eod. qui omnes teſtantur de communi, & eſt in his terminis conſ.Ang.148.

12 Secundo reſpõdeo, quòd hęc prohibitio† intelligitur facta in gratiam maſculorum, q cum non ſint nati,illa debet ceſſare,vt eſt de ciſio Bald.in l.quoties.§.ſi duo de hered.inſt. qui refert,ſe ita conſuluiſſe,& eſt conſ. 389. in quarto.vbi plenè excutit.& Ang.in l.pen. ad fin.de iniu. rup. iri. Iaſ. dicta.l.re coniuncti.num.198.

Nec obſtat doctrina Bar.in dicto.§ ſi duo. qui vult,vt quando quis poſthumũ inſtituit, nec,eo non nato,aliter ſibi conſuluit:prohibitio intelligatur facta in gratiam heredum legitimorum, & idem reſpondit conſ. 156. nam reſpondeo, quòd ea eſt improbata ab Imol.ibi & a Fran.in cap.ſi pater.num.32.de teſta.& quatenus vera eſſet, cum hæ filiæ ab inteſtato patri ſuccedant,non debet prohibitio operari contra eas: ſed interpretabimur,vt cauſa teſtati præualeat,tamquàm fauorabilior,vt per Ang.dicta.l.penult. nu.11. per Salic.d.l.quoties.num.13. & in caſu hoc caret res omni dubitatione, quia mandauit teſtator in codicillis, vt inſtitutio filiarum, maneret,ademitque onus eis impoſitum, vt dicam poſt.

Quæ cum ità ſint, apparet adhuc vigere inſtitutionem filiarum,& eas iure accreſcendi totum ad ſe trahere,ita vt portiones accedant cum ſuo onere.l.prima.§.in his. de cad tollen.Soc.lat. l.quæ cond. de cõditio & demonſtrat.& hoc vt certiſſ.ſupponit Caſtren. dicto conſ.86. dum inquit quomodo ſequuntur ſubſtitutiones procedant.

Vltimo corroboratur hęc ſententia,quòd ſcilicèt inſtitutio filiarum habeat effectum, quia teſtamentum cõfectum eſt anno 1556. & codicilli anno 1562. poſt quos ſtatim defunctus eſt:& tamen, cum videret nullum eſſe natum maſculum,confirmauit inſtitutionem filiarum: quæ res indicat eum voluiſſe illas inſtituere,etiam ſi linea maſculina non inciperet,& conſiderandum eſt,quod prudẽter admodum confirmata eſt inſtitutio filiarum tantum,non nepotum,non filiorũ: quaſi cum videret teſtator,ſe nullos hactenus ſuſcepiſſe filios,exiſtimaret imminente iã morte ad ſolas filias confugiendum. Et hęc vna ratio ſufficere poſſet: alioqui neceſſe eſſet fateri, & hanc confirmationem fuiſſe inutilẽ, quod nullo modo ferendum eſt.

Concludo ergò in hoc primo capite validiſſimam eſſe inſtitutionem.

Alterum ſubſequitur dubium,an hæ filiæ inuicem per fideicommiſſum ſubſtitutę ſint, ita vt Domina Paula ſuccedat Dominæ Margaritæ,quæ ſinè liberis deceſſit. Et opinor ex infraſcriptis ſuccedere.

Primò,quia ſi diligenter attendimus, ex verbis ipſis fideicommiſſum apertè deprehẽditur. Et enim inſtituit filias,& pręmortuarum, vel quandocunque decedentium liberos,& his non extantibus, aut deficientibus alios

alios ſuperſtites, & proximiores, donec ali-
quis de linea ſupererit. conſidero, quòd ſi di
cimus hic inter deſcendentes eſſe inductum
fideicõmiſſum: ſubiecta hæc clauſula, quos
omnes inuicem ſubſtituit, vt ſuprà in ſtirpes
ſemper, & non in capita, ordine ſucceſſiuo.
13 tamquàm poſita in fine,† refertur ad omnes
inſtitutos, de quibus ſupra. vt eſt text. clarus.
in l. coheredi. §. qui patrem. de vulg. vbi teſta
tor patrem, & filium inſtituerat, & reliquis
coheredibus datis, ita ſcripſerat: hos omnes
inuicem ſubſtituo. reſpondit I. C. ſubſtitu-
tionem ad omnes referendam, præter patrẽ,
& filium: propter ſpecialem inter eos proui-
ſionem. ecce vt ſubſtitutio, quæ vltimo loco
ponitur, pertinet ad eos, quibus nõ erat pro
uiſum, & ideò cum filiæ non eſſent inuicem
ſubſtitutæ ſuperius, clauſula hæc ad eas por
rigetur, & tanto magis id verum eſt, quia
niſi ex ea inducamus hanc ſubſtitutio-
nem ſuperuacua eſt, ſi deſcendentes ipſi in-
uicem ſubſtituti erant, & proximiores proxi
mioribus, per fideicommiſſum, vt videntur
inferre verba. quarè, vt aliquid operetur hęc
clauſula, & ſuam retineat naturam, ſuperio
ra omnia cõplectendo; ita interpretabimur.
eritque ſenſus, quos. ſ. filios, & deſcendentes
inuicẽ ſubſtituo &c. in ſtirpes &c. vt hęc ver
ba, in ſtirpes, ad deſcendẽtes referantur, non
14 ad filias, illa. n. dictio, † quos, reſoluitur in ſin
gularitates, & reſpicit diuerſos effectus, vt in
terminis ſubſtitutionis vltimo loco poſitæ,
ſcribit Pariſ. dicto conſil. 70. nu. 23. 24. & 25.
in ſecũdo. & quamuis dictum ſit ſimpliciter,
15 quos, genere maſculino,† tamen & fœminæ
comprehenduntur, vt latè probat Alex. con
ſil. 66. num. 2. in ſecundo. quod eſt conſi. huic
caſui noſtro apriſſimum: ibi. n. ex multis oſtẽ
dit ſubſtitutionẽ vltimo loco factam ad om
nes inſtitutos pertinere. confirmo hoc ex il-
lis verbis, ſubſtituit vt ſupra in ſtirpes &c. nã
vt arbitror, illæ dictiones, vt ſupra, non refe-
runtur ad ſubſtitutionem illam deſcenden-
tium inuicem: tum quia relatio eſſet ſuper-
flua, tum quia in ipſa leguntur verba, in ſtir
pes &c. ordine ſucceſſiuo, & alia: ſed veriꝰ re
ferri debent ad præcedẽtem inſtitutionem,
& ſubſtitutionem maſculorum, & ex linea
maſculina deſcendentium: in qua verbis am
pliſſimis, & prægnantiſſimis, inductum eſt fi
deicõmiſſum: voluit enim notarius, ſub hoc
compendio, omnes qualitates in illa parte
teſtamenti poſitas, hic pro repertis haberi.
16 & hic eſt veriſſimus ſenſus. licèt. n. relatio † ad
proxima quandoq; fiat; tamen vbi commo-
dè etiam ad remotiora poteſt trahi clauſula,
& ad illa debet referri. Iaſ. l. prima. num. 8. C.
de lib. præt. ſed neq; hic ad remota referimꝰ,
ſed ad proximum caput præcedentis ſubſti-
tutionis, quaſi voluerit tabellio formulam fi
deicommiſſi, qua prius fuerat vſus, hoc loco
replicare, vt iam dixi. Sicut ergò in illo prę
cedenti capite Teſtator omnes, tam filios, q̃
deſcendentes ex eis, ordine ſucceſſiuo ſubſti
tuerat, vt ibi, quos omnes, & ſingulos, ita &
hic idem dicendum eſt: quia dictiones, vt ſu-
17 pra, † repetunt omnes diſpoſitiones, cum
ſuis qualitatibus. Bart. l. prima. §. dein-
de de poſtul. & in materia ſubſtitutionis,
quòd fiat relatio ad omnia præcedentia
ſunt conſſ. Anchar 68. vbi voluit dictionem,
18 omnes, † non referri ſolum ad proximum ca
pitulum, ſed & ad remota. Rom. conſ. 480.
& Dec. conſil. 79. & ideò idem. Dec. ſœpè re-
ſpõdit verbum maſculis, poſitum, in vna par
te teſtamenti in alijs repetitum cenſeri. con
ſil. 15. conſil. 480. conſil. 495. conſil. 541. &
conſi. 567. & multi ex recentioribus ſequun
tur. & in terminis, quòd hæ dictiones, vt ſu-
pra, repetant in ſubſtitutionibus, & alijs vlti
mis voluntatibus omnia, quæ in alijs teſta-
19 menti partibus diſpoſita ſunt; † conſuluerũt.
Dec. conſil. 384. num. 6. verſic. 3. Pariſ. conſil.
19. num. 68. & propius conſil. 75. num. 10. in
ſecundo. Alc reſpon. 529. & multa ſunt cõſſ.
Dec. in verb. ſupraſcripti, ſupradicti, & ſimili
bus, ac Rui. & aliorum, quæ nũc miſſa facio,
& aliqua refert Cra. conſil. 98. num. 11. & in
verb. eodẽ modo. eſt conſi. Aret. 155. in prin.
ſicut ergò, filij ipſi in prima inſtitutione inui
cem erant ſubſtituti, ita & in ſecunda, & ip-
ſæ filiæ.

Et tanto magis hæc animaduerſio proce-
dit, quia, ſi diligenter attendimus, non eſt in
ductum fideicommiſſum inter omnes de li-
nea. video. n. filias inſtitutas, & quandocun-
que decedentium deſcendentes, & eis non
extantibus, vel quandocunq; deficientibus,
alios ſuperuenientes proximiores: at quod
hi poſteriores inuicem ſubſtituti ſint, clarè
non legitur in teſtamento, & ob id dicuntur
20 potius † ſubſtituti vulgariter alijs, quam per
fideicommiſſum inter ſe: vt per Caſtr. conſil.
434. in ſecundo. Soc. conſil. 104. num. 10. in
tertio. Rui. conſil. 100. num. 3. in 2. Cra. cõſ.
161. num. 7. & multos aliàs congeſſi, & ideò
ſi relatio fieret ad proximè præcedentia, illa
non eſſet vera, quando, vt dixi, non legitur
clarè talis ſubſtitutio in ea parte teſtamen-
ti.

Secundò mouet, quia ſubſtitutio hęc, filia
rum inter ſe, deprehenditur clarè ex mente,
namq;, vt diceb[illegible]m inſtitutæ ſunt filię, item.
& neptes, & ipſis quandocunque decedenti-
bus filij, & deſcendentes ſubſtituti, & eis nõ
extantibus, alij ſuperuiuentes, & proximio-
res

res deſcẽdẽtes a dicta linea, & hic caſus eue
nit: quia nulli extant filij Dominæ Margari
tæ. ſicut ergò ex verbis prædictus apertè con
ſtat filios Dominæ Pauiæ,ſi quos haberet,eſ
ſe ſubſtitutos Dominæ Margaritæ, quia filij
proprij,ei ſunt ſubſtituti,& illis non extanti
b⁹,alij de linea fœminina proximiores, qua
les eſſent filij Dominæ Paulæ: multo magis
ipſam ſubſtitutam dicemus. alioqui ſeque-
retur abſurdum maximum,quòd filij Domi
næ Paulæ, qui minus dilecti ſunt, matri ma-
gis dilectæ præferrentur, quod nullo modo
21 dicendum eſt: quia cum prædilecta † ſit in
inſtitutione, potior etiam eſſe debet in ſub-
ſtitutione,vt per Crau.conſil.326.num.5. &
eſt in his terminis conſ.Cap.123.in pri.dub.
& Dec.conſil.433.num.17.& alij poſſent ad
duci,& eſt tritiſſ.neptem non debere eſſe me
lioris cõditionis ipſa filia.l.ſi viua.C.de bon.
ma.&, huius abſurdi euitãdi cauſa, verba ac
cipiũtur impropriè, vt per Alc. d.l.Gallus.
§.nunc de lege.& conferunt.trad.à Cra.con
ſil.62.num.8.& alibi,& in terminis, quòd ra
22 tione vitandi abſurdi † inducatur fideicom-
miſſum,vbi non eſſet.latè ſcrib. Grat. reſpõ.
4.num.42.& ſeqq.in ſecundo.& maximè q̃a
non repugnant hoc loco prorſus: nam ſubſti
tuti ſunt ſuperuiuentes proximiores, qua-
les ſunt ipſæ filiæ,& licèt additum ſit,deſcen
dentes ab ipſa linea: & illæ non dicantur ꝓ-
priè deſcendere a linea, tamen de illis idem
debet iudicari, qđ de ipſis deſcendentibus,
vt eſt deciſ.Caſtre.in l.maritus. C.de procu.
& lat.trad. Alexan.conſil.53.in ſexto. & q̃-
uis Iaſ.in dicto §.nunc de lege.improbet hãc
deciſ.quia ſecundum eam melioris eſſet con
ditionis neptis ex filio,quam ipſa filia,& ſe-
quitur Alc.ibi.& ego latè alias deduxi:tamẽ
ratio Iaſ.adiuuat hanc declarationem, quia
& filia ipſa, & neptis,quælibet in ſuis caſib⁹
admittetur, & hæc eſt ratio ſolidiſs.

Tertio facit,quia vltimo loco vocata sũt
quędam loca pia, deficiente linea fœmini-
nina,in tota hereditate:communis enim opi
nio eſt,quod vbi nouiſs.grauatus eſt reſtitue
23 re totam hereditatem; inducitur reciprocũ†
fideicommiſſum inter omnes,vt eſt text.in l.
Titia.§.Seia.de leg.2 & trad.Doctor. in l.vel
ſingulis.in l.pater.de vulg. & pup. in l.here-
des mei.§.cum ita ad Treb.& eſt latum conſ.
Alb.31.& multa poſſent allegari, quòd autẽ
vltimus ſit grauatus hic, patet, tum quia, vt
dixi,proximiores proximioribus ſunt ſubſti
tuti,tum quia id manifeſtiſſimè cognoſcitur
ex codicillis, quibus grauauit teſtator eos,
quos vltimo loco ſubſtituerat, relaxare qua
tenus opus ſit omnia bona ſua ei,quinouiſs.
ex ſua linea deceſſerit, ex his enim ſupponit
ea omnia debuiſſe eſſe penes ipſum, & ideò
diſponit nè petantur ab illo. quarè cum Do
mina Paula filia, ſit nunc ſola ex linea teſta-
toris, fateri neceſſe eſt omnia bona ad ipsã
peruenire debere,vt verba codicillorum ſuũ
effectum habere poſſint. nam etſi in teſtamẽ
to nõ eſſet inductum fideicommiſſum,quod
tamen ex prædictis ſecus eſſe liquet,ex codi-
24 cillis ipſis neceſſariò inſurgit, † vt eſt conſil.
Rim.225.qui in ſtrictiore caſu voluit, quod
ex quibuſdam verbis poſitis in codicillis in-
duceretur fideicommiſſum, quamuis dici
ci potuiſſet ſolum teſtamentum non ſuffi-
cere.

Vltimo accedit, quòd verbis prægnanti-
bus alienatio prohibita eſt, & licèt dubium
ſit an ex ſimplici prohibitione alienationis
25 inducatur fideicommiſſum,† vt per Doct. in
l.filiusfamilias.§.diui.vbi Rip.ad fin. de leg.
pri.tamen nos ſumus extra omnem difficul-
tatem,tum quia verba ſunt clara,vt ibi, quo
niam diſpoſuit, & voluit &c. tum quia iam
ſecuta eſt contrauentio, cum fuerit inſtitut⁹
maritus,qui ab inteſtato non ſuccedebat,vt
per Dec.conſil.23. & alibi per Docto.in ſex-
centis locis.

Concludo itaque in hoc ſecundo dubio
pro ipſa Domina Paula,& exiſtimo hoc eſſe
clariſſimum.

ARGVMENTVM.

Ex diuiſionis inſtrumento, de quo agitur, & alijs in eo contentis, non cenſeri renunciatum fideicommiſſo plenè defenditur.

SVMMARIVM.

1 *Ex quibus non cenſeatur per diuiſionem renunciatum fideicommiſſo.*

2 *Teſtamenti ignorantia, quando præſumatur, & quid de fideicommiſſo data ſcientia præſumpta teſtamenti num.2.*

3 *Fideicommiſſi renunciatio non inducitur per diuiſionem, vbi diuidentes exigunt ſolemnitates, vt renuncient, & quid alienatione ſequuta numero 11.*

4 *Diuiſio licèt contineat poteſtatem alienandi, cum conſtitutione procuratoris in rem ſuam; non operatur renunciationem fideicommiſſi, vbi diuidentes illud ignorauerunt.*

Bart.in l.qui Roma.§.duo fratres.de verb.obligat. quaſt.8.declaratur, & num.ſeqq.

5 *Rui.conſil.144.in ſecundo.Bart.non rectè citat.*

Prętium an amittat, qui rem fideicommiſſo ſubiectam alienari permittit, & num.ſeqq.& quid vbi & alienationi, & donationi conſenſit nu.7

Rui.

6 Ruin.Menoch. & Gabr.in eorum Conſ. reprobantur.

8 Alienationis verbo in diuiſione enunciato inſtitutionem contineri, quomodo intelligatur.

9 Fideicommiſſo ſubiecta non comprehenduntur in generali diſpoſitione; & idem in feudo, & emphytheuſi.

10 Verba præcedentia, ſequentia vniuerſalia reſtringunt.

12 Clauſulæ generales, quæ de ſtilo notariorum adijciuntur nihil regulariter operantur, & exempla diuerſa afferuntur. Sed tandem vide pulchrã diſtinctionem inferius nu. ſeqq. & nu. 21.

13 Clauſulæ adiecta à notario contractus, ſecundum eius naturam, & vt faciliorem præbeant exequutionem, præſumuntur addita de conſenſu partium.

14 Notarius non poteſt extendere Inſtrumentum ad conſilium ſapientis, niſi ſit dictum.

15 Clauſulæ inſtrumenti, quæ non exequutionem, ſed factum ipſum reſpiciunt, præſumuntur ſcripta de partium conſenſu, & idem vbi reſpiciunt ſolemnitates num. ſeqq.

17 Clauſulæ in ſubſtantialibus inſtrumenti per notarium addi non poſſunt.

18 Clauſulæ, quæ addi poſſint à notario, & quid operentur in contractibus.

19 Notarius, an poſſit addere clauſulas poſt traditum partibus inſtrumentum.

20 Clauſulas tendentes non ſolum ad actus confirmationem, sed nouum quid inducentes notarius inſtrumento addere non poteſt.

CONSILIVM LXXIII.

QVONIAM materia hæc, an per diuiſionem renuntietur fideicommiſſo: tritiſſima eſt, & à Doctoribus ſœpius agitata, & in qua poteſt quilibet Doctor etiam mediocriter eruditus dilatare fimbrias. Ego ea tantum attingam, q̃ ad rẽ noſtram maximè pertinebunt. Primo itaque oſtendam, ex nonnullis, nos uerſari in caſu claro, nec fideicommiſſo renunciatum eſſe, mox quid in ea quæſtione ſentiam, paucis explicabo.

Quod autem nulla hic ſubſit renuntiatio fideicommiſſi ſuadent infraſcripta.

1 Primò, quia † nulla probata eſt ſcientia teſtamenti, & cum hæ filiæ eſſent, præſumitur in eis ignorantia. Bart. communiter receptus in l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 13. de verb. oblig. & tanto magis, quia, vt deponunt aliqui teſtes, teſtamentum ſemper fuit penes notariam, nec vllum eius exemplum partibus datum, vt confirmat Dominus Auguſtinus notarij ipſius filius, qui ait poſt mortem Dominæ Margaritæ, illud inſtante Domino Iacobo inſcripſiſſe, quod etiam vltim⁹ teſtis fatetur, addidit Dominus Hieronym⁹ Bergamus, eundem Dominum Iacobum dixiſſe, quod neq; ipſe, neq; eius vxor viderant vnquam prædictum teſtamentum. Si itaq; Magnificæ hæ Dominæ nunquam viderunt teſtamentum, ignorantia earum, non ſolum præſumitur, ſed & probata eſt.

Secundo, quia, & ſi habuiſſent aliquã ſciẽtiam teſtamenti, tamen quod attinet ad fi-
2 deicommiſſum † illud prorſus ignorabant: vt deponit Dominus Santes Riccius, qui ait audiuiſſe Dominum Iacobum dicentẽ, mio ſuocero hà laſciata la robba libera da fideicommiſſo, alle figliuole, quod & Bergamus, Zaualeus, & Natalinus, & Bancius pariter deponunt, qui affirmant Dominum Iacobũ idem ſœpius dixiſſe, nec non & Dominam Margaritam, & Paulam, & ideò, vbi non eſt fideicommiſſi ſcientia, ibi nec eius remiſſio, aut renũtiatio eſſe poteſt, nemo enim remittit ius, quod ignorat. l. mater. de inoff. teſta. Bart. communiter receptus. d. §. duo fratres. in quinta quæſt. Neque obſtat, quòd in diuiſione facta ſit mentio teſtamenti, quia non ideò ob id præſumitur fideicommiſſi ſcientia, vt in terminis tradunt. Rom. conſi. 403. num. 14. Soc. iun. conſil. 108. num. 4. in ſecundo. Crau. conſil. 193. num. 8. vbi ait ſciẽtiam præſumptam, quæ oritur ex nominatione teſtamenti, non ſufficere inducendæ renuntiationi, & nouiſſimè idem conſuluit. Dec. conſil. 111. num. 20.

Tertiò poſt mortem teſtatoris filiæ ipſæ diuiſerunt bona hereditaria, per earum maritos, & de diuiſione conſcriptum eſt Chyrographum, in quo nullæ clauſulæ leguntur; quæ inferrè poſſint ad remiſſionem fideicõmiſſi, vt teſtantur ipſæ notarius, & aliquot alij teſtes, qui dicunt per annos ſeptem bona pro diuiſo fuiſſe poſſeſſa, ante inſtrumentum diuiſionis, ſicut ergò in ea diuiſione nõ fuit renunciatum fideicommiſſo: ita neq; in hac: quia, vt notarius ait, Chyrographum à partibus ei datum eſt, vt ex eo inſtrumẽtum conficeretur, &, vt duò alij teſtes addunt, tẽpore celebrationis notarius illud Chyrographum habebat in manu, dum explicaret diuiſionis tenorẽ: indicat. n. hoc qualis fuerit mens partium, quia præcedentia declarant ſequentia. l. Titia. §. idem reſpondit de verb. oblig.

Quartò notarius deponit nil actum tempore inſtrumenti de fideicommiſſo, quod & alij confirmant: nihil item ante; quarè cum ipſe addiderit has clauſulas prægnantes, vti

ad

ad diuiſionem pertinentes, & de ſtylo ſuo, non debemus eas extendere ad renunciationem; contra mentem, & ipſius, & partium.

Quinto impoſſibile eſt hic renunciationem vllam conſiderari, quia diuidentes sũt mulieres, quæ nec renunciare poterant, niſi ſolemniter ex ſtat. de indem. mul. quarè cum licentia obtenta ab Illuſtr. Iudice 12. ſapientum, & decretum de quo in inſtrumento, nõ poſſint pertinere ad fideicommiſſum, cuius nulla facta eſt mentio; renunciatio ipſa eſſet nulla. & in terminis, quòd non inducatur
3 † renunciatio vbi diuidentes exigant ſolemnitates vt renuntient. eſt conſ. Bal. 434. in tertio. Caſtren. conſ. 188. in fin. num. 1. in ſecundo. Barb. conſ. 48. colum. 5. in pri. Tobi. Non. conſ. 42. n. 19.

Quæ cum ita ſint, nõ eſſet neceſſe aliquid diſputare, de quæſtione illa, an per diuiſionem cum amplis clauſulis renunciẽ fideicõmiſſo. Tamen, vt conſtet Magnificam Dominam Paulam debere multò facilius obtinere, addam non nulla: Dico ergò, quod licèt Doctores. in dicto. §. duo fratres velint,
4 vbi ſit data poteſtas † alienandi cum conſtitutione procuratoris in rem ſuam, emptorẽ rei fideicommiſſo ſubiectæ eſſe ſecurum, vt per Bar. in quæſtio. 8. Quem cæteri ferè omnes ſeqqu. nihilominus id non procedit, quando diuidentes ignorauerunt ſubiacere fideicommiſſum, qui eſt caſus præſens, vt dixi. & hoc caſu vera eſt ſententia. Arct. dicto. §. duo fratres. qui Bar. reprehendit, vt per Socin. iun. ibi. num. 129. & idem probat Ripa. num. 84. ſaltem quando res non eſt empta ab aliquo, qui confiſus ſit, eo quòd vidit poteſtatem alienandi datam inſtrumento, & idem ſentiunt. Corn. conſ. 339. in pri. Deci. conſ. 287. Ruin. conſil. 119. num. 21. conſil. 144. nu. 19. in ſecundo.

Secundo non habet locũ. Bar. opinio quò ad precium, quia & ſi quis permittat rem fideicommiſſo ſubiectam alienari, nõ amittit precium, vt per Bar. dicta quæſtione octaua. quem alij omnes probant, & idem tradit ipſemet. l. ſi fundum. num. 2. de leg. primo. & ſi
5 Rui. dicto conſil. † 144. num. 19. auſus ſit affirmare. Bart. nihil de precio ſtatuiſſe. quod eſt contra omnium traditiones in dicta quæſtio. 8. & contra Corn. dicto conſ. 339. Alexã. conſil. 8. in quinto. & Curt. iun. conſil. 23. nu. 8. & alios paſſim, & quamuis ille in dicta l. ſi fundum. in prin. videatur diſtinguere inter alienationem factam nomine proprio, & nomine conſentientis: tamen num. 2. in precio idẽ ſtatuit. rurſus Bar. ibi in diſtinctione ſua, quando fideicommiſſum eſt conditionale; ſupponit non eſſe illatum præiudicium, vt l. quæ dotis. num. 14. verſic. ſi verò erat mea in ſpe. ſol. mat. quare, & ſi diceremus ob inſtitutionem mariti, alienationem ſecutã eſſe: iuxta conſ. Soc. 43. num. 6. in 4. & Pariſ. conſ. 71. num. 16. in 3. cum ſimm. tamen adhuc precium deberetur. Quinimò cum res ſit penes heredem, ea deberet reddi: cum ad precium agatur in ſubſidium, vt per Cur. iun. d. conſil. 23. num. 7. vbi pulchrè. Alc. d. §. duo fratres. num. 31. & reſponſ. 561. in fi. & reſpõ. 577. qui ait heredem eſſe loco defuncti, ita vt ſicut ab hoc peti poterat, ità & ab illo.

Neque obſtat, quòd quidam non deberi precium exiſtimarunt, vbi alienans illud nõ
6 ſit conſequutus, vt ſentit † Ruin. dicto conſil. 144. & clarius. 152. colum. penult. in fin. in ſecundo. Menoch. conſil. 87. nume. 53. Gabr. Eng. conſil. 125. num. 15. nam id falſum eſt, ſi enim qui conſentit alienationi nõ renunciat precio, vt dixi: non eſt temerè cõſtituendum diſcrimen inter alienationem, quæ ſit titulo oneroſo, & eam quæ lucroſa: alioqui eſſet in facultatem alienantis precio defraudare eum, qui alienationi conſentit: quod eſt abſurdum.

Et eſt ſatis, vt is habeat facultatem alienandi, nè renunciationes, quæ ſtricti iuris ſunt, extendamus etiam ad precium; contra. l. ſi cum aurum. de ſolut. cum ſimm. & ideò rectius ſenſerunt. Cur. & Alc. cum quibus eſt communis ſententia, vt per Cepha. conſ. 371. num. 25.

Non obſtat, quòd dicta lex ſi fundum. procedat, quando alienatio ex cauſa neceſſaria ſit, vt per Menoch. dicto conſil. 87. nume. 55. nam declaratio Bart. ad eam. l. communiter recepta eſt. cum omnes in dicta quæſtio. octaua. ſupponant locum eſſe repetitioni precij. diſtinguunt quidem aliqui Doctores, an conſentiat quis, vt res vendatur nomine ſuo, an vendentis, vt per Imol. dicta l. ſi fundum. per Alexan. dicta. l. quæ dotis. nume. 22. & 25. vt primò caſu precium reſtitui poſſit; non ſecundo: in qua re alij diſſentiunt, vt Bal. l. mater. num. 10. C. de rei vendi. & idem Alexan. Iaſ. Deci. & Alc. qui de communi, poſt multos ex veteribus. in l. ſi cum. ſi. cert. petat. vbi Dec. reſpondit rationibus. Imol. & in dicta l. quæ dotis. Doct. ſeqq. Bart. vt per Bologn. ibi. num. 113. ſed, etiam ſi opinionem minus communem ſequeremur, hic non eſt caſus noſter: quia non eſt expreſſim conſenſum, vt ſiat alienatio nomine vendentis, & ideò

eum renunciare precio ſit magni pręiudicij: interpretabimur, ex ſententia alienandi, eius petitioni non derogatum: quod eſt ex mente omnium in dicta quæſtione octaua.

Neque obſtat, ſi quis remiſſum precium, hic dicat, ob illam dictionem, ad donãdum, vt per Socin. dicto conſil. 43. num. 19. vbi tamen id non firmat Gra. reſponſo 60. nume.
7 21. in pri. quia reſpondeo conſentientem † donanti rem ſuam non repetere precium, quando donationi conſentit: præcisè ita loquitur. l. in ædibus §. penultimo. de dona. at quando non ſolum donationis, ſed & venditionis, & aliarum alienationum facta eſt mentio, tunc conſtat eum, qui conſentit, nõ eſſe adeo liberalem, vt precium remittat, & ideò ſicut ex venditione debebitur preciũ, ita ex donatione; quia vna pars alteram declarat. Bar. l. prima. de rebus dub. vt dicam infra, & coniectura quæuis capienda eſt potius, quàm donationis. Crau. conſil. 77. cum ſumm. erit itaque ſatis, vt conſenſus operetur quò ad rem, nec eum ad precium extendemus.

Secundò reſpondeò, quòd reg. dictæ l. in ædibus procedit in re, quæ ſit in dominio cõſentiẽtis, quò tempore conſentit. aliud verò eſt in re debita ſub conditione. Bart. dicta l. ſi fundum. num. primo. & dicta l. quæ dotis. num. 14.

Tertiò reſpondeo, ꝙ in hoc caſu res eſt clara, quia mulier hæc donare non poterat, niſi Iudex auctoraretur, qui cum nullam fideicommiſſi notitiam habuerit, non poteſt dici cauſa cognita decreuiſſe. Denique cũ donatio hæc attribuatur conſentienti. dicta l. in ædibus. dicto §. penult. ex eius parte requirebatur inſinuatio, vt eſt ſingularis deciſ. Bald. in l. ſi liquet. C. de inoff. donat. vbi concludit, quòd quando quis conſentit, vt res ſua donetur, inſinuari debet donatio nomine conſentientis, non donantis. ſequitur Aret. conſil. 128. num. 7. quod cum factum non ſit, conſenſus huiuſmodi parum operaretur.

Quartò etiam dici poteſt, & hoc confirmar ſententiam. Cur. & Alcia. ſimili licentia non comprehendi inſtitutionem huiuſmodi: & ſi enim admittamus veram eſſe opinionem eorum, qui dixerunt alienatio-
8 nis verbo contineri † inſtitutionem, quos referunt. Soc. dicto conſil. 43. & Pariſ. dicto cõſil. 71. tamen illud verum erit, quando nominatim, & in ſpecie de illis bonis diſpoſitum ſit teſtamento; quia conſtabit teſtatorem voluiſſe vti facultate ſibi conceſſa. at verò, quando inſtitutio eſt concepta indiſtinctè in bonis ſuis, non conſtat, an voluerit bona ipſa eximere vinculo fideicommiſſi, vt heres ad precium teneretur, & ideò locus erit regulæ, vt in generali diſpoſitione non compre-
9 hendantur † ſubiecta fideicommiſſo. l. codicillis. § inſtitutio. vbi Bart. de leg. ſecundo. Caſtren. conſil. 347. in fin. in pri. Dec. qui in terminis. conſil. 378. num. primo. cum alijs de quibus. Rolan. conſil. 71. num. 26. in ſecundo. Cephal. dicto conſil. 371. addo. Ruin. conſil. 206. num. 14. & 15. in ſecundo. Soc. iun. conſil. 58. in tertio. ſic etiam, quando de feudo, vel emphytheuſi poteſt diſponi, intelligimus, ſi in ſpecie diſponatur. Bar. l. vt iuriſiurandi. § ſi liberi. de iu. pa. dum filiam admittit ad emphytheuſim, quaſi pater in inſtitutione de ea nihil diſpoſuerit. Alexan. conſil. 22. num. 14. in quinto. & clarius. conſil. 91. nu. 10. in fi. eo. & in bonis ad naturam patrimonialium redactis. Aret. conſil. 53. Corn. conſil. 165. num. 21. in ſecũdo. & latè. Soc. iun. conſil. 72. num. 47. in ſecundo. Quarè cum in propoſita ſpecie non legatur in teſtamento particularis diſpoſitio bonorum ſubiectorum fideicommiſſo, nõ eſt eſt facilè admittendum hanc Magnificam Dominam vti voluiſſe facultate alienandi. Et ſecundùm hanc diſtinctionem conciliabuntur opin. Doctor. quorum aliqui negant inſtitutionem permiſſam hac clauſula, aliqui verò affirmant. Et tanto magis in hoc caſu noſtro, id recipiendum eſt, quia clauſula concipitur ad vendẽdum, alienandum, & quicquid &c. namque cum præceſſerit mentio venditionis, quæ eſt actus inter viuos, ver-
10 ba ſeqq. etſi vtia, † reſtringuntur ab illa ad ſimiles alienationes, ita Bald. conſil. 308. nu. 3. in tertio. vbi ait ſi ſtatutum prohibeat acquiri per contractum, vel alio modo, non cõprehendi vltimam voluntatem. Fulg. etiam conſil. 215. reſpondit, ſi ſtatutum vetet, nè legetur, aut aliquo modo relinquatur, poſteriora verba reſtringi ad titulum ſingularem. Sic & Corn. conſil. 96. num. 15. in pri. verbũ, alienationis, ob verbum, venditionis, & permutationis, reſtringit. & in verbis ampliſſ. eſt. conſil. Rui. in terminis 116. num. 15. in 2. verba erant. Non poſſint vendere, alienare, vel donare, per viam cõpromiſſi, vel aliquo alio titulo, iure, vel cauſa in alium transferre. & concludit inſtitutionem non contineri.

Et huius rei ea eſt rõ, quia verba vniuerſalia referuntur ad ſimilia expreſſis. Oldr. conſil. 297. num. 4. quem ſeqq. Rui. conſil. 68. nu. 11. in pri. Zab. pulchrè. conſil. 103. Roma.

conſil.

conſil. 180.& conſ.273. cum pluribus, quos
omitto.

Cum itaque ſpecies alienationis, quæ ex
primuntur,ſint actus inter viuos:excluſa erit
inſtitutio.

Quartò,etſi Doct.omnes in d. §. duo fra-
tres.d.quæſt.8.admittant,quòd ſequuta alie
11 natione † remiſſum intelligatur fideicom-
miſſum:tamen hoc non caret apud me maxi
ma dubitatione,ſiquidem ipſemet.Bar.in d.
l.ſi fundum.cum quo plures alij conueniũt,
diſtinguit inter fideicommiſſum purum, &
conditionale,vultque vt conſentiens aliena
tioni rei ſubiectæ fideicommiſſo conditiona
li,ſibi non præiudicet.quod etiam repetit.d.
l.quæ dotis.num.14.& miror,quòd Doct.nõ
faciant mentionem huius doctrinæ.Bart. in
dicta.quæſt.8.& ideò ſi volumus, vt ſecũ pu-
gnet.Bart.dicemus ſaltem quò ad precium,
eſſe locum repetitioni, quocunque modo ſe
cuta ſit alienatio,ſiuè per donationem, ſiuè
per vltimam voluntatem, ſiuè aliter.

Quintò,& vltimo,verius eſt has clauſulas
12 † nihil regulariter operari,vt adiectas de ſty
lo notariorum,ſecundùm doctrinam. Bar.in
l.1.quæſt.6.de iu.cod.quem plerique ſequu-
ti ſunt,quos refert.Tiraq.in præf.l.ſi vnq̃.nu.
126.C.de reu.don.quibus etiam multo plu-
res addi poſſunt in vnum congeſti a me, ſed
eos hic non deſcribo. nè nimis onerem
Clariſs. Iudices nimia lectione Tiraq. ſatia-
tos.& ob hanc rẽ Doct.ex facto conſulti, ple
runque has clauſulas paruifaciunt. Caſtrẽ.
conſil.177.num.primo.in pri.vbi clauſulam
in alijs bonis,nihil operari dicit,vti de ſtylo
additam.Card.conſi.120. qui idem ait de re
nunciationibus generalibus,quem ſeq.Soc.
conſil.103.num.2.in tertio. qui agit de ca-
ſu,in quo iuratum erat.Alex.conſ.141.in fi.
in pri.vbi de clauſula, ſanus mente.Barb.cõ
ſi.52.num.24.in 4.inter conſſ.eiuſdem Alex.
in clauſula, ſinè filijs legitimis,arguit errorẽ
notarij,quaſi ſtylum ſolum illi ſequantur,vt
& Dec.conſ.399.Barb. idem de clauſulis re-
nunciationum. & de his, quæ in compromiſ
ſis.conſ.42.colum.8.in prin.in pri. dicto con
ſil.48.colum.7.vbi de clauſula poſita in diui
ſione,cedens omne ius, &c. quòd non indu-
cit remiſſionem.eo.conſ.34.de clauſula,exi-
gentibus meritis,poſita in legitimatione,cõ
ſil.43.colum.7.de iuramento. conſ.52.colu.
3.nu.18.in ſecũdo.de clauſula. priuilegio fo
ri. conſil.80. colu. 5. in 3. de clauſula omni
meliori modo, poſita in donatione, & con-
ſil.52. in quarto.de clauſula. ponens. Soc.
conſ.150.num.8.in ſecundo.de clauſula vul
gariter,pupilariter,& per fideicommiſſum,
& conſ.259.num.25.eod. de clauſula.non vi
dolo,de qua.& Ruin.conſ.135.nu.17.in pri.
& Soc.iu.conſ.116.num.21.in ſecundo.Cor.
conſ.189.num.11.in pri.de clauſula, dedit,
& donauit id quod plus eſt. Deci. conſ.521.
nu.15.de clauſula, attendere, & obſeruare,
poſita in donatione. Paleo.conſ.3.num.4.in
ter conſſ. Cur. vbi de generalibus renuncia-
tionibus.de clauſula, in alijs ſuis bonis,& de
illa,heredibus ſuis,vbi verbũ,ſuis, adſcribit
notario.Cur.ipſe,vel poti⁹.Barb.cõſ.66. vbi
de iiſdẽ renũciationib⁹,de clã,ſi nõ valet iu-
re donationis,& de illa,inſtituit &c. Rim.cõ
ſil.73.num.55. de clauſulis poſitis in immu-
nitatibus.Gozad.conſ.80.de clauſula in do-
natione,promiſit non contrauenire.Cur. iu.
conſ.101.num.10. de clauſula ad cogitata,
& incogitata.Celſ.conſ.51.num.6.de clauſu
la omologationis laudi. Sylua. conſ.81. nu.
25.de clauſula. vbicunque ſint, & eſſe repe-
riantur.Pariſ.conſ.73.num.72.in pri.& con-
ſil.19.nu.20.in tertio. de clauſula, omni me
liori modo.& conſ.74.num.69.in 3. de clau-
ſula, dedit,& trad.in creatione executor.So
cin.iun.conſ.158.nu.18.in ſecundo. de verb.
illis, & ſucceſſores, & alibi ſœpè Doctor.
in varijs caſib⁹ clauſulas ipſas nihili faciũt,
vt per Menoch. conſ. 37. Sed quoniam ſi
hanc rem ita indiſtinctè intelligeremus,ho-
minum voluntates plerunque non haberent
exitũ,dum modò verba notarijs,modò par-
tibus applicaremus, mihi placet, vt Bart. &
aliorum ſententiam intra quoſdam cancel-
los reſtringamus. Sic itaque diſtinguendũ
13 eſt.Aut clãæ eæ,quæ adijciũtur contractui ſe-
ius naturam non immutant, ſed potius faci
liorem præbent executionem: & tunc licèt
ſint verba notarij,præſumuntur tamen addi
ta de conſenſu partium, quæ ipſum rogare
cenſentur,vt addat clauſulas ſolitas. Bald. l.
vlt.C.de fideiuſs.cum ſimm.de quibus.Dec.
l.ſemper in ſtip.de regu.iuris. & ideò multæ
clauſulæ inſeruntur inſtrumentis,quæ dicũ-
tur executiuę,vt in vẽditione, clauſula illa,
ad habendum &c.de qua Cur.iu. conſ.131.
num.6. Quarè ſi quis hoc caſu vellet dice-
re clauſulas non eſſe adſcriptas ex mente
partium,non eſt audiendus. Sunt enim de
natura actus, & in his terminis eſt cõſ. Alex.
28.n.4.& ſeqq.in ſecundo. vbi Addens ſubij
cit has clauſulas declarare quidem, nihil
autem nouum inducere, & plenius trad.
Euer. conſil.26. per to. qui pulchrè, idem
arbitrarer in clauſulis renunciationum, &
ceſſionum. quæ additę ſunt, vt actum con-
firment, nec obligationem ipſam variant,
& in his rectè reſpondet Menoch.dicto con-

ſil. 37. nume. 29. & 30. quod ſi obligationem augeant, aliud puto, niſi addita ſit clauſula, vt extendatur inſtrumentum ad ſenſum ſapientis, ſic interpretor Bald. in Rubr. C. de reuocan. his, quæ in frau. nu. 19. ideò non debuit reprehendi à Felin. in cap. ex literis. nume. 13. de fide. inſtrument. & Iaſ. in l. prima. §. ſi procurator. nu. 18. Si quis ius dicen. non obtemperauerit. & quem Bal. malè intellexit Menoch. dicto conſil. 37. nu.
14 32. qui credidit eum concedere † notario, vt extendat, ſi ſapiens ſit, & ſi non ſit dictum quicquàm, de ſenſu ſapientis: hoc enim falſum eſt: quia Bald. verè loquitur, quandò eſt addita clauſula, vt ad ſenſum ſapientis, & hoc caſu permittit notario, vt ſi peritus ſit, & ſapiẽs, ipſemet addat clauſulas ex formulario; planè tamen facultas hæc tanti nõ eſt, vt vel factum, vel eius ſubſtantialia mutentur. Imol. l. Illa inſtitutio. de hered. inſti. Guliel. cap. Raynutius. verbo. condidit pri. num. 13. de teſt. imò, nec fortè, ob eius vim, quidam caſus inueriſimiles comprehẽdi poterunt, quicquid Bero. conſil. 16. nu. 20. in 2. Et hic eſt primus caſus.

Aut verò verba illa, ſeu clauſulæ, non exe
15 cutionem, † ſed factum ipſum reſpiciunt, & eius qualitatem explicant: & tunc idem eſt: quia præſumimus notarium ſcripſiſſe factũ, vt verè ſe habet. ita intelliguntur dicta à Bal. l. mater. num. 6. C. de rei vendicat. & alibi ſœpè. vt per Curt. conſil. 49. num. 75. Rui. conſil. 159. num. 15. in tertio. Grat. reſpon. 112. num. 17. in ſecundo. & per cęt. paſſim. exempla Baldi ſunt, ſi ſcriptum ſit, ratum habuit ex certa ſcientia, vel conſenſit. de quare, & Rom. conſil. 179. num. 6. Et hic eſt ſecundus caſus, meritò itaque reprehenſus eſt Bal. in l. quoties. C. de hered. inſt. à Saly. ibi, qui dicebat verbum, inſtituit, ad legatum referri debere, quaſi ex ſtylo notarij additum, & enim, cum ad factum ipſum pertineat, falſi tenetur notarius, vt per Salyc.

Tertius eſt, quando clauſulæ reſpiciunt
16 ſolemnitates † actuum, & tunc quoque notarius rectè eas addijcit. Clau. l. ſecunda. in ſi. prin. ſolut. matrim. Purpur. l. certi. §. ſi nummos. num. 31. ſi cer. pet.

17 Quartus eſt, vbi agimus de † ſubſtantialibus, & tum nihil ei addere permittitur, niſi dictum ſit, etiam ſi cõſuetudo aliter vigeat: addens tamen à falsò excuſabitur. Claud. dicta. l. ſecunda. & Crau. conſil. 75. num. 4. qui ob conſuetudinem notariorum defendit notarium à pœna falſi.

Quintus eſt, quando clauſulæ ipſæ, vel aliquid adijciunt, quod
18 † non eſt quidem præter naturam contractus, ſed neque etiam ſemper ineſt, vt eſt clauſula conſtituti: vel quando actum ſuſtinent alio modo, ex mente tamen diſponentis præſumpta, vt eſt clauſula codicillaris: & ſi conſuetudo eſt variabilis, non licèt notario addere, ſi vniformis, ſecus. Gra. reſpon. 102. num. 6. in pri. cum alijs, de quibus Tiraq. in tract. de conſtitut. in fin. idem eſt, quando clauſulæ ipſæ rarò adſcribuntur. Corn. conſil. 194. num. 8. in tertio. Iaſ. dicto. §. ſi nummos. num. 26. vel quando eſt conſuetudo eius notarij ſolius, vel ignota partibus. Barb. cap. quod tranſlationem num. 26. de officio leg. capit. Raynaldus. colum. 109. de teſta. conſil. 6. colum. vlt. & conſil. 54. colum. penult. in tertio. Purpur. dicto §. ſi nummos. num. 34. & l. cunctos. num. 101. C. de ſumm. trini. Guliel. dicto cap. Raynutius. dd. verbis, teſtamento reliquit. num. 53. Eugub. conſil. 58. num. 50. & 51. quandoque tamen licèt conſuetudo ſit vniformis, nõ ideò notarius addet, vt quia id quod additur ſit variabile, vt de pœna reſpond. Alexan. dicto conſi. 28. quæ licèt, ex conſuetudine, in omnibus inſtrumentis adſcribatur: tamen quia modo maior, modo minor eſt, notarius addere non poterit. ſeq. Purp. dicto. §. ſi nummos. num. 28 aliud eſſet, ſi pœna ſemper eſſet eadem, & vniformis. Menoc. qui ita opin. conciliat. dicto conſil. 37. num. 66. Et ex his infero malè conſuluiſſe eos, qui ſequuti Bar. dicta. l. prima. dicta quæſt. 6. qui tamen non dicit id, ad quod citatur, clauſulã codicillarem abijciunt: cum vniformis ſit hæc totius Europæ omnium notariorum cõſuetudo, idem etiam dici poteſt, de clauſula conſtituti, in his locis, in quibus conſuetudo eſt vniformis: ob eam enim cenſetur hæc clauſula de naturalibus contractus, vt per Menoch. dicto conſil. 37. num. 40. tendit enim ad executionem, quòd ſi pacta ſint extranea, & quæ ſubſtantiam alterent, licèt cõſuetudo vigeat in loco, notari᷒ ea non addet, vt in emptione annui cẽſus trad. Dida. lib. 1. cap. 15. nu. 9. var. reſo. qui ait notarium non poſſe addere clauſulam eam, quòd ſi fiat redemptio redituum eius anni, cenſus pro rata ſoluatur, ſi modo contrarium iure cautum ſit, vt aliqui opinati ſunt. quòd ſi & pactio iuri conueniat, & conſuetudine ſit recepta, ſecus opinor, quicquid ille dixerit, qui meritò notatus eſt à Menoch. dicto conſil. 37. num. 73. Planè tamen ſi velimus, vt hæ clauſulę operentur effectus quoſdã abſtruſos, & vix pitis I. C. cognitos: nullo modo audiẽdi ſumus: ſed hoc caſu teſtatoris expreſſio ſpecialis deſideraretur, vt rectè docuit, de clauſula

ſula codicillari. Cur.iun.auct.ex cauſa.nu. 74.C.de lib.pręt.neque enim,vt ille ait,man darum illud generale, quod præſumitur ha bere notarius, vt addat ſolitas clauſulas, ſufficit, nec abſimile eſt, quod trad.Feli. c.cũ M. num. 7. de conſt.dum ait in rogationem ſimplicem, quam notario facimus, non venire ſubſtantialia, & ideò diebus proximis reſpondi clauſulam codicillarem non conuertere ſubſtitutionem vulgarem in fideicõmiſſariã, & in his terminis eſt pulcherrimũ. conſ.Aret.vlt.qđ iure extollit.Bertr.cõſ.170. in pri.& cõſ.71.n.8.& 9.in 3.An aũt id ſit per miſſũ notario, poſtq̃ ab eo traditũ eſt inſtru
19 mentum † partibus,dubitabile eſt: pleriq; enim id negant. Bald.in Rub.C.de fidec.inſtru.num.22.Barb.conſil.9.in quarto.conſil. 27.int.conſil.Calca.Purpur.d.§.ſi nummos. Guil.cap.Rainut.ver.teſtamento.nu.53.de teſta.quos damnat.Menoch.dicto conſi.37. num.74.quem ſequor: ne ſit in poteſtate no tarij, facto ſuo, partes ipſas decipere.

Addo egò,quòd etſi clauſula codicillaris adijciatur de voluntate expreſſa teſtantis, qui ſit ignarus, non habebit hos effectus ſingulares,& incognitos.Caſtren.conſi.200.in fin.in pri.& conſil.15.in ſecundo.Soc.conſil. 93.num.27.in quarto.Barb. dicto conſil. 27. num.10.Aret.dicto conſil.vlt.qui refert, ſibi id in facto accidiſſe.Cagn. d. auct. ex cauſa. num. 145.vbi & Bologn.qui idem admittit, etſi dictum ſit, facias teſtamentum cum for tioribus clauſulis. Non.conſil.20.nume. 5. Anch. Reg.quæſt.11. num.12.& ſeqq.in ſecunda.par.& quęſt.ſeq.num.19.

Poſtremus eſt caſus, quando clauſulæ nõ
20 ſolum addunt † aliquid tendens ad confirmationem actus ex mente diſponentium, ſed inuertunt, ac mutant naturam ipſius, & nouum quidpiam inducũt,vt ſunt clauſulę, ad habendum &c. & ſimiles, appoſitæ in diuiſione: & tunc certum eſt notarium illas addere non poſſe,niſi à partibus ſit rogatus, ſiquidem inſurgeret maximum earum præiudicium, ſi ex illis fideicommiſſis renunciatũ eſſe diceremus,& hoc caſu nemo eſt veterũ, qui audeat tantum deferre notario,vt ei per mittat talem additionem. ſolus Menoch. dicto conſil.37.num.99.id auſus eſt, qui hoc tribuit conſuetudini.Sed vt iam attigi, clauſulæ,quæ adimunt ius contrahentium,& inuertunt naturam actuum, non ſunt temerè à notarijs inferendæ inſtrumentis, quando nec eæ, quæ augent obligationem addi poſſunt,non præcedente clauſula,vt ad ſenſum ſapientis,iux. dicta ſuperius, & in terminis ita declarat Couarr.poſt aliquos ab eo citatos,in Rub.de teſtamen.ſecunda par.nu.14. Et ſi conſtaret Dominum Bonauenturam, ex ſuo capite has clauſulas addidiſſe, poſtquàm inſtrumentum erat iam confectum, res eſſet extra omnem dubitationem.

Cęterum,& ſi demus, has clauſulas fuiſſe lectas tempore inſtrumenti,adhuc idem opinor ex infraſcriptis.

Primò, quia hæ clauſulæ adiectæ ſunt ex
21 quadam conſuetudine † notariorum Ferrarienſium,qui eas diuiſionibus adſcribunt, & ideò non debent operari contra mentem partium. non dico eas non eſſe additas de earum voluntate, vt Bart. dicta l. prima. de iu. codicill. & qui eum ſeqq. Sed nego eas inducere renunciationem,quia conſuetudo tales clauſulas adijcit diuiſioni,vt diuiſioni, non autem ex eis infertur ad renunciationem: ſtandum ergò eſt intra terminos conſuetudinis.

Secundò, quando clauſulæ ipſæ non ſunt huius naturæ, vt effectum ſuum ſtatim exerant auditoribus, eorumquè auribus repræſentent, verius eſt, vt nihil operentur, quæ fuit diſtinctio.Galiau.in l.prima.nume. 6.de verbor.obligat.quem ſeq. Couar. dicta Rubr.de teſtam.par.ſecunda.num.14. Ant. Gabr.de conſuetud.lib.6.concl.4. num.5. & Ceph.dicto conſil.94.num.33. At, quòd illa clauſula, ad habendum &c.& ſimiles repræſentent auribus renunciationem fideicommiſſi,nemo dicet,ergò.

Et Doctor. noſtri diſputant inter ſe,de vi, & efficacia harum clauſularum, & inuicem contradicunt; & ideò in contrahentibus ipſis,qui plerunque ſunt ignari,nemo prudens audebit affirmare,quòd intellexerint renunciationẽ inſurgere, ex his clauſulis: vt enim rectè dicebat Ang.conſil.254.num.5.verba, quæ iuris effectum habent,in ſenſum imperiti non cadunt. Et hoc indubitatum eſt in mulieribus, quibus iuris ignorantiam condonamus.Corn.conſil.126.num.8. in pri. & quæ debent certiorari,vt eis inferatur præiudicium. Soc.conſil.263.num. 14. in ſecundo.& in terminis, ita trad. Marſ.ſingu. 18. & conferunt tradd.paulò ſuprà, ex Caſtr. & alijs, quando contrahentes ſunt imperiti.

Tertiò, quando hæ clauſulæ operarentur contra mentem veriſimilẽ contrahentium, tunc nihil faciunt. Ruin.conſil.98.in fin.in pri. Rim.conſil.113.num.1.& num.33. Rip. l.centurio.num.83. de vulga. Galiau.dicta l. 1.num.6.de verborum obliga. atqui certum eſt, has Magnificas Dominas noluiſſe renũciare fideicommiſſo, tum quia illud ignorabant,tum quia ab Illuſt.Iudice 12.ſapp.non

impetrauerant facultatem renũciandi, nec Iudex, qui contractui præfuit, tale fideicommiſſum nouerat, ergò. Et ex his conſtat hãc Magnificam Dominam, non renunciaſſe fideicommiſſo, & rectiſſimè agere.

Poſſem etiam reſpondere ſigillatim aliquibus argumentis. Menoch. dicto conſi. 37. & dicto conſil. 87. ſed quia ſat ex præcedd. diſtinctionibus reſponſum eſt, nè ſim longior, his contentus ero.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR de interpretatione ſtatutorum diſponentium circa ſucceſsionem forenſium, vel aliàs non ſubditorum, & de alienatione in ſimiles perſonas prohibita.

SVMMARIVM.

1 SVCCESSIONIS *in materia ius ſingulare Ciuitatis, non commune attenditur.*

2 *Qualitas à lege requiſita probari debet ab eo, qui ſe admitti petit, ad actum.*

3 *Interdictum quorum bonorum, an competat cõtra Iudicem, qui poſſeſſionem auocauit.*

4 *Statutum de Forenſe loquens, an, & quando contineat mulierem alibi nuptam.*

Forenſis dicitur, qui venit de foris.

Statuta Ferrariæ de ſucceſſionibus, quò ad non Ciues, & Forenſes declarantur, & num. ſeqq.

5 *Statutum agens de Ciue, continet alibi nuptam, onera loci ſuſtinentẽ, aliàs ſecus, & infrà declaratur.*

Ciues qui dicantur, & qui non, quo ad immunitates, & onera.

6 *Statutum loquens de ſubiecto, mulierem alibi nuptam non comprehendit, & nu. 10.*

Subiectus quis dicatur. & nu. 8. 10. & ſeq.

7 *Ciuis originarius, qui in aliam Prouinciam transfert domicilium originem deſerere dicitur, & an, & quando in foro originis conueniri poſſit.*

9 *Mulier alibi nupta, poſſidens bona in loco originis, an vt ciuis ſtatuto ligetur.*

10 *Rui. conſil. 49. in 3. Corn. conſil. 202. in ſecundo declarantur.*

11 *Alc. reſponſ. 63. damnatur.*

12 *Ciuis originarius alibi degens per longum tẽpus, & immobilia acquirens, videtur depoſuiſſe animum redeundi in patriam.*

13 *Ceph. conſ. 13. reprehenditur.*

14 *Statutum mandans, ne ſtatuta proſint non ſubditis, an comprehendat clericos.*

15 *Statutis nouis non ligatur originarius, qui alibi habitat, nec nupta extra Territorium, & quid in veteribus numero 16.*

16 *Forum ſortiri, & ſtatuto ligari à pari procedunt.*

17 *Statutum domicilij præfertur ſtatuto originis in nupta.*

18 *Zabarel. conſ. 135. comprobatur.*

19 *Statutum Ferrariæ, quod nõ fiat tranſlatio rerum immobilium &c. declaratur, & num. 23. & an ſufficiat quem eſſe habilem ad onera ſuſtinendũ num. 24. & an, & quando proſit habilitas ſubſequuta. num. 26. & idem ſtatutum declaratur in verſic. declarantes. num. 28.*

20 *Pœnæ locus eſt, niſi omnia contenta in oratione negatiuè concepta concurrant.*

21 *Forẽſis quis poteſt eſſe, & onera perſonalia ſuſtinere, & num. ſeq.*

22 *Rimi. conſ. 434. improbatur.*

23 *Statutum Ferrariæ, quibus caſibus Forenſes &c. declaratur.*

25 *Vidua ſuſtinet onera perſonalia in domicilio viri.*

26 *Habilitas, & capacitas ſubſequuta, an, & quando ſufficiat in perſona, quæ ſuccedere debet, ſtante ſtatuto Forenſes excludente.*

27 *Mulieres etiam onera perſonalia ſuſtinere.*

29 *Statuti Ferrariæ de bo. ingred. monaſt. vſus eſt receptiſſimus.*

CONSILIVM LXXIV.

NON poteſt Illuſtr. Domina Laura, vllo modo ſuccedere Illuſtr.° Marchiori Contrario, & ideò fruſtra experitur. Etenim cum agatur, de ſuccedendo hic, ius ſin-
1 gulare ciuitatis, † non commune attenditur. l. ius ſingulare. de ll. l. omnes populi. de iuſ. & iur. Rom. conſil. 40. num. 4. cum enim ſtatutũ de eadem materia loquatur, ius commune videtur ſublatum. Alc. reſpon. 453. num. primo. prope fin. Quò circa cum habeamus ſtatutum, quo ijs qui non ſunt ſubiecti conſtitutionibus, & ordinibus noſtris, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato ſuccedant, neq; etiã poſſeſſionis ſint capaces: neceſſe eſt, vt qui vult, vel ſuccedere, vel poſſeſſionem cõſequi, plenè probet ſe habere has qualitates. quoties enim lex non admittit aliquem, niſi qua-
2 litas † quędam ei inſit, ea primitus probari debet, vt eſt doctri. Io. And. in cap. fin. de homic. in ſexto. cuius paſſim noſtri meminerũt & in his ferè terminis eſt conſil. Iaſ. 164. in ſecundo. vbi vult, vt ſi ſtatutum deferat ſucceſſionem alicui modo ſit ciuis, qualitas ciuilitatis omnino probari debeat: quam rem ex multis latè confirmat. & hoc etiam in iudicio poſſeſſorio obtinet, quando ſtatutum aliquem

quem reddit inhabilem, ĉt quo ad poſſeſſorium: quod fieri poteſt, vt concludunt omnes, in l.prima.§. ſi vir. de acquir. poſſ. & eſt conſil.Corn. 128.nu.7.in pri.& in terminis. quòd quando lex prohibet alicui acquiſitionem poſſeſſionis, niſi habeat talem qualitatem, ea debeat probari: trad. Abb. quæſt. 4.num.3.

Quarè ſi Illuſtr. Domina Laura vult admitti, oportet vt doceat ſe ſubiectam eſſe, vel onera ſuſtinere: nec debet niti iure ciuili Romanorum, quo vt proximior vinceret Illuſtr. Dominam Lucretiam, ſed ei velit nolit vtẽdum eſt iure noſtro municipali, quod ſolum hic ſeruatur, vti legis communis correctorium. Quinetiam ſi communi iure niti poſſet, ineptè confugeret ad interdictum, quorum bonorum, quo experiri velle videtur, quia illud † competit contra poſſidentẽ
3 pro herede, vel pro poſſeſſore. l. prima. cum not. C. quo bon. & hæc Domina non agit cõtra aliquem, ſed tantum Iudicem adit, quaſi contra eum reddatur hoc interdictum, & quamuis Soci.iun.de quo in dub. conſil. 75. in pri. viſus ſit affirmare, tale interdictum, dari contra Iudicem, qui poſſeſſionẽ auocauerit, qua in re non ſatis conſiſtit: tamen plerique alij Doct.de eadem re conſulti, huiuſmodi rationem poſthabuerunt, vt minus veram. Gozad.conſil.9.& 10.Grat.reſpon.9. & 10.in pri. Pariſ.conſil.22.& 23.in pri. Alc. reſpon.162.& reſpon.199. & nouiſſimè Rol. conſil.pri.in pri.qui in eod. caſu poſt multos ann.reſpondit, & qui num.15. & 62. fatetur illud non competere.

Et profectò nimis abſurdum eſt, vt dicamus interdictum quorum bon.in quo plenæ exiguntur probationes. Salic.dicta.l.prima. Menoch.in eod.remed.nu.96. de adipi.poſſ. dari contra Iudicem: cum tritiſſ. ſit omne iudicium conſiſtere ex tribus perſonis, & pluſquàm manifeſtum ſit, non poſſidere Iudicẽ pro herede, vel pro poſſeſſore: quod etiã ſortem animaduertens. Soc.dicto conſil.75.tandem voluit dari officium Iudicis loco interdicti huius: in qua re citat Bald.in cap. primo.de cont.int. maſ. & fœm. qui hoc in filia tantum admittit, ob vim ſuitatis, & Præpoſit.ac alij ibi eum ſeqq.quicquid malè ſcripſerit. Rolan.dicto conſil.primo.num.61.quæ ratio ceſſat in ſorore, nec vſquàm cautũ eſt communi iure, vt heres conſequi poſſit poſſeſſionem rerum hereditariarum, niſi agat contra poſſidentem pro herede, vel pro poſſeſſore: debuiſſetque Illuſtr. Domina Laura conuenire Illuſt. Dominam Lucretiam, quæ ſe dicit, vt heredem continuaſſe in poſſeſſione virtute ſtatuti, & ſic pro herede poſſidet.

Quæ tamen ſuperuacuò adieci, quia, vt dictum eſt, ſucceditur hic ſecundum ius municipale, non commune; & oportet veniẽtem ad nuptias indutum eſſe veſte nuptiali.

Videamus ergò, an Illuſt. hæc Domina habeat qualitates requiſitas à ſtatuto: Pro cuius rei declaratione tota hæc materia latius excutienda eſt, & diſtinguendi ſunt aliquot caſus.

Aut ergò ſtatutum loquitur de Forenſe, Aut de ciue, Aut de ſubiecto, Aut de ſubiecto ſtatutis, & oneribus, Aut de ſuſtinente onera.

4 Primò caſu quando agit de forenſe, † certum eſt mulierem alibi nuptam non cõtineri: quia non dicitur propriè forenſis, qui eſt veniens de foris, vt per Alexan.conſi.110.in ſeptimo.& ponitur in dub.in tertia ratione, & id eo maximè, quia fauore matrimonij in his, ob quæ ab obſequijs viro debitis non auocatur, ciuis eſſe non deſinit Bart.l. fi.§.ijdẽ reſcripſerunt ad munic. cum alijs pluribus relatis in dub.in loco ab auctoritate. Sed an ciuis originarius alibi habitans, nec ſuſtinẽs onera in patria tali ſtatuto comprehẽdatur, quaſi & ipſe ſit forenſis, vel ſaltem pro forenſi habeatur nolo latius tractare, quia non eſt præſentis inſpectionis, ſed ex infrà dicendis apparebit, & certè Ruin.conſil.200.in ſecundo.hunc dicit eſſe habendum pro forenſe.

Secundò caſu, quando ſtatutum agit de
5 ciue: † nupta alibi continebitur fauore matrimonij, ſi modo ſuſtineat in loco originis munera, ob q̃ viro obſequi non prohibetũ. Etenim ciuis ille eſt, qui onera ſuſtinet: quod eſt ſolum, & maximum ciuilitatis argumentum. vt eſt deciſ. Bald.in l. ſi non ſpeciali. C.de teſta.& quod non dicantur ciues. ij, qui onera non ſuſtinent, plerique etiam legendo, & conſulendo tenuerũt. Soc.in Rub. ſol.matrim.num.27.vbi de communi Socin. nepos.num.36.Bolog.nume.95. eſt enim de natura rei, vt eiuis onera debeat ſuſtinere Bald.l.quod fauore. nume. 9. C. de ll.idem dicta l. ſi non ſpeciali. vbi ciues ex honoribus, & oneribus cognoſci docet. Caſtr.l.huiuſmodi.§.legatũ.n.4.de leg.primo.Feli.cap. quoniam.nu.3.de off.ord.Bal.conſi.456.nu. 6.in pri.vbi ait ſtatutum, quod meminit ciuis, intelligi de habitante perpetuò. Butr.cõſil.21. Anchar. conſil.437. qui Ianuenſes in ſtatuto accipit pro habitantibus, & Dec. cũ ſequitur conſil.352.Aret.conſil.77. vbi & ipſe de oneribus. Barb.conſil.2.in fi.primę col. lib.3. Affl.latiſſimè deciſ.384. vbi ex multis probat originem deſeri ab eo, qui transfert aliò domicilium. Ruin.conſ.112.nu.10.in 5. Boer.deciſ.13.num.45.& deciſ.272. num. 2. Pariſ.

Pariſ.conſil.53.nu.90.in 3. Thomat.in tract. de collec.cap.308.num.1.Roland.conſil.79. num.29.in tertio.Ceph.conſi.169.num.5.& 6.& quamuis Alexan.in d.Rub.ſolut.matri. num.10. dicat hunc originarium eſſe ciuem propriè,ex Bart.in l.prima.num.17.ad municip.tamē contra eum eſt communis opin.vt ex prædictis conſtat:& ita atteſtatur Boſſ. de Princ.num.362.in fin.& Alexan.reſpondet. Rui.dicto conſil.112.& declarat Bart. in d.l. prima.debere interpretari de ciue immuni, qui habitet:originarius enim non habitans, vel onera non ſuſtinens, quia hæc pro eod. in hac materia capiuntur,nō eſt verus ciuis. Ceph.conſil.246.num.19. & verè in vniuerſo iuris ciuilis corpore,non cōſideratur vt ciuis, qui originarius eſt, & alibi habitat, nec in patria ſubit munera. Eſt enim municeps nomen generis,quod in ciues, & incolas diſtinguitur.gloſ.in Rub.de municip.lib.10.& l.ciues.C.de incol.& ibi Bart.eod.lib. Alber. in prin.Rub.de mune. & hono. idq́ue agunt I.C.& Imperatores,vt doceant ciues,& incolas ad munera obligari.

Neq́ue obſtat, quòd origo ſit immutabilis.l.aſſumptio.ad munic.l.fi.C. eod. de munic.nam reſpondeo, id verum fuiſſe apud veteres Rom. qui toti ferè orbi dominabātur, vt probat tex.in l.incola.i.ad munic. vbi dicitur incolā eſſe ſubiectū iuriſdictioni vtriuſque municipij,& in quo habitat,& vbi ciuis eſt.at cum hodiè,qui eſt in vna prouincia nō ſit alterius iuriſdictioni ſubditus,& ideò cogi non poſſit ad onera ſuſtinenda,dicitur deſeruiſſe patriam,ita Bald.in aut.ſed omnino num.13.in fi.C.ne vxo.pro mar.idem conſil. 139.verſ.præterea.in pri.Soc.conſi.79.nu.7. in 4.Bero.conſil.177.num.43. in pri. Cepha. conſil. 171. nume. 34. & dicto conſil. 246. Rolan.dicto conſil.79.num.32.& ideò Bulg. in d.Rub.ſolu.matrim.num.31.rectiſſimè dixit nō iudicari ciuem ciuitatis eum, qui ſub alio Principe degit, quia ſaltem de facto nō poteſt cōpelli ad onera, & ita reſtringit not. in d.l.aſſumptio.quod etiam trad.Socin.iun. conſil.37.num.13.in pri.vbi ait inanem reddi legis diſpoſitionem, quæ habet,originem non mutari: quia ſi originarius non poſſidet bona in patria, non poteſt compelli ad munera,& idem eſt de mente Ruin.conſil. 120. nu.9.in quarto.dum inquit talem ſe eximentem,quantum in ſe fuit, oneribus originis, non eſſe habendum pro ciue, quò ad ſua cōmoda,& latius.d.conſil.200.num.11.in ſecūdo.vbi ait talem,qui ſub alio Principe domicilium conſtituit, ex conſuetudine non poſſe cogi ad perſonalia. Verum etſi DD.hi dicant hunc de facto exemptum, ego tamē puto idem eſſe ex iur. diſpoſitione, & ob id rectè ſcripſit. Alber.quæſtio. 77. in prima par. de ſtatut. ciuem originarium, qui aliò domicilium transtulerat, ſi in patriam redeat, frui eadem immunitate, quæ eſt conceſſa forenſibus,ad habitandum venientibus,& ſi Bar.l.cum emancipatus.§. ſi pater. de bonorum poſſeſſ.cont.tab.aliud ſenſerit, ea ratione fretus, quod nemo ſe origini eximit: quē videtur ſequi.Alexan.conſil.34.num.3.in 5. namq́ue,ſi erat in alia prouincia, verior eſt: Alber. opin. eo quod eſt exemptus origini, cum ſubiectus non ſit amplius.ll.patriæ. Ex quibus certum eſt, ſi ſtatutum agat de ciue, non comprehendi originarium alibi onera ſubeuntem. Hæc tamen, ita generaliter cōfirmata,non procedunt in muliere alibi nupta, quæ in his, in quibus ab obſequijs viro præſtandis non abſtrahitur, retinet ciuilitatem.Bar.d.§. idem reſcripſerunt, quòd tamē ita demum habet locum,vt arbitror,ſi per ſe vel alium ſuſtineat onera in loco originis,vt per Rui.dicto conſil.112.num.10.verſi.ſimiliter. vbi ita declarat Doctrinam.Bar.in dicto §.idem reſcripſerunt. & ſequitur Rola. dicto cōſ.79.nu.49.& idem viſus eſt ſenſiſſe.Curt. in filia Vgucionis Contrarij nupta Marchioni Malaſpinæ:dum conſi.27.num.26. cōcludit eam eſſe capacem dotis in immobilibus, q̃a ſit originaria,& onera ſuſtineat: & enim cum ea nulla ſubeat onera cum ciuibus,ſtatutum non debet ei prodeſſe,quod illos tantum adiuuat,qui onera ſubeunt.Alber.quęſtio.9.ſecunda par.de ſtatu.Caſtren.l.omnes populi.in fin.de iuſt.& iu. Rom. conſil.223. Alexan.conſil.44.in quinto.Dec. conſ. 114. in prin.Soc.iun.conſ.49.num.2.& conſil.80. num.5.in quarto.& Rui.d.conſ.49.num.9.in tertio.de quo in dub.& quando Corn.in cōſ. 177.ad fi.in quarto.& Ruin. d. conſil. 149.& Alc.reſpon.63.num.5.dicunt hanc eſſe ciuē, debent intelligi,ſi in his in quibus à viro nō abſtrahitur onera ſubeat. Siquidem nupta, in non abſtrahentibus à marito, tractari debet vt cæteri ciues originarij alibi habitantes,qui ſi non ſubeunt onera, neq; etiam beneficio ſtatutorum fruuntur. Et ideò perinde ac ſi forenſes eſſent ad onera, quæ imponuntur perſonæ ob res, cogi non poſſunt.Caſtren.conſil.89.in pri.quem pleriq́ue ſequuntur, & ſi in dub.in arg.à ratione, contrarium ſupponatur. ex Plat. in l.1.nu.5.ver. quędā. qui hoc in libro meo non dicit:idq́ue nō caret ratione,quia quoties perſona conſideratur extra ſe,ideſt accidens in perſona,non ipſa perſona: attenditur domicilium,non origo.Caccial.poſt Bald.in l.pri. nu. 129.C. de ſum. Trin. qui ex hoc inferunt originarium

non

non poſſe cogi ad collectas ſeqq. Soc. conſil.
271. num. 9. in ſecundo. & conſi. 79. num. 29.
in quarto. & d. Ruhr. ſolut. matrim. num. 31.
Fely. cap. fin. num. 24. de for. comp. & Rui. d.
conſ. 120. in 4.

Et in ſpecie hac noſtra res eſſet extra om-
nem dubitationem, etiam ſi de ciue ſtatutũ
loqueretur.

Primò, quia extat hic diſpoſitio, nè qua
mulier nubat extra Territorium, aliàs ban-
niatur de ciuitate, & diſtrictu Ferr. vt libr. 3.
Rubr. 107. & in ſtatutis veteribus. pag. 162.
indigna enim eſt beneficio ſtatuti, quæ in il-
lud commiſit, l. auxilium. de minor. cũ ſimm.

Secundo, qnia talis mulier habetur hic ꝑ
forẽſe, vt in ſtat. vet. quibus caſibus for. pag.
78. & in no. pag. 3. Rubr. 6. vbi dicitur foren-
ſes, vel non ſuſtinẽtes onera in hac ciuitate,
non poſſe vti beneficio ſtatutorum.

Tertio, quia Domina hæc nupta eſſe de-
ſijt, & ſic ſublata eſt ratio, nè abſtrahatur à
viro, & ideò ſi dum erat in matrimonio excu
ſabatur, eo ſoluto huiuſmodi prætextus, vt
dicam infra, ceſſat, & in hoc ſtatuto Ferrariæ
eſt conſil. Alexan. 157. num. 13. in ſecundo.
dũ vult ad hoc, vt quis ſit ciuis, eum debere
poſſe cogi ad onera etiã perſonalia, quod vt
dixi impoſſibile eſt de hac Illuſtr. Domina.

Hic tamen caſus non eſt is, de quo nunc
agimus, quia ſtatutum noſtrum de ciue nõ
loquitur, ſed volui ex iam deductis probare,
quòd etſi eſſemus in huiuſmodi caſu Illuſtr.
hæc Domina nõ veniret, vt clarius appareat
in ſeqq. caſibus multo minus eam poſſe ob-
tinere.

Tertius eſt, quando ſtatutum ſimpliciter
6 loquitur de ſubiecto, † & tunc certiſſ. eſt mu
lierem alibi nuptam nõ comprehendi, quia
non dicitur ſubiecta, ſubiectus enim is pro-
priè eſt, qui forũ ſortitur in loco, vel qui ad
onera ſubeũda poteſt compelli, eo quòd ha-
bitat. gloſ. in cap. ſtatutum. §. cum verò de re
ſcrip. in 6. & glo. in clem. prima. verſic. ſubdi-
tus. de for. comp. quas Doct. ſeqq. paſſim, vt
per Tiraq. de retrac. §. 9. gloſſ. 2. num. 22. & in
terminis, quòd mulier nupta alibi, non dica
tur ſubdita. tradunt. Bald. l. 2. num. 7. C. vt in
poſſ. leg. & in hoc ipſo ſtatuto, quòd non fiat
alienatio. idem Bald. conſil. 411. nu. 2. in pri.
vbi ait eam eſſe ſubiectam iuriſdictioni do-
micilij, non originis, ſed viri, & conſil. 226.
num. 1. in 5. vbi dicit nuptam non ſubiacere
foro originis, quo ad perſonam Homod. con
ſil. 167. num. 17. quem licèt Brun. in quæſtio.
principali, an ſtatutum excludens à ſucceſ-
ſione liget perſonam alibi habitantẽ art. 6.
quæſt. 1. num. 26. quod ſtant. maſ. reprehen-
dat, tamen quò ad hoc, an dicatur ſubdita,
eum non improbat, ſed potius ſequitur: dum
pro veritate deciſionis refert ſe ad Caſtr. d.
conſil. 89. in 2. nec etiam eum impugnat Ma
ria. cap. fin. num. 52. de for. comp. qui corru-
ptè citatur in dub. negat quidem matrimo-
nio deleri originem, quod putabat Homod.
non aũt dicit nuptã eſſe ſubiectam, & conue
niunt hæc, vt quis ſit originarius, ſed nõ ſub-
iectus, vt quia nec foro, nec muneribus ad-
ſtringi poſſit. Alber. par. 2. quęſtio. 10. de ſtat.
qui nuptam alibi non ligari ſtatutis aſſerit,
quia non ſit ſubdita. Caſtren. dicto conſi. 89.
qui in terminis, & eum ſeqq. Dec. conſi. 661.
in ſtatuto Regij. Rui. in hoc noſtro. dicto con
ſil. 200. nu. 14. in ſecundo. Crot. d. l. filiusf. §.
diui. num. 79. de leg. primo. & Alexan. conſil.
211. num. 10. in ſeptimo. & ipſe fatetur. Ca-
ſtren. rectè loqui, quando non poteſt quis co
gi ad munera perſonalia, vt eſt caſus ꝑſens.
l. 1. C. de mul. & in quo. &c. lib. 10. & multi a-
lij ſunt, qui putant alibi nuptã non dici ſub-
ditam: quorum plerique ſeqq. Caſtren. dicto
conſil. 89. Ferrat. caut. 29. num. 4. Alc. reſpõ.
323. num. 4. Tiraq. l. prima. glo. prima. in pri-
ma par. num. 37. de legg. connub. Ceph. con
ſil. 53. num. 30. & 35. quòd tamen in dub. in
contrarium citatur, & conſil. 161. num. 9. vbi
cõcludit nuptam alibi, nullo modo dici ſub-
ditam, & conſil. 276. num. 14. & num. 17. vbi
diſtinguit, an ſtatutum de ciue, an de ſubdi-
to agat. Anch. Reg. quæſt. 9. num. 14. par. pri
ma. vbi latiſſimè, & refert fuiſſe iudicatum
Ferrar. per Conſilium Iuſtitiæ, ſecundum
d. conſil. Dec. 661. Gherar. Mazo. conſil. 86.
num. 13. Rim. iun. conſil 15. num. 70. & ſeqq.
nec id mirum eſt, quia hæc mulier alibi nu-
pta verè dicitur ſubdita in loco domicilij, vt
ex multis probat. Soc. conſil. 81. in 3.

Quarè cum ſtatutum noſtrum loquatur
de ſubiecto, conſequens eſt, vt alibi nupta
non contineatur. Cuius rei ea eſt ratio, qa
ſubditi ſunt ij, quibus onera indici poſſunt.
Bal. conſil. 445. num. 6. in 5. quod tamen in
dub. in ver. ratione. citatur in contrarium.
Soc. iun. conſil. 7. num. 12. in ſecundo cũ ple-
riſque alijs, qui congeri poſſent; at verò nu-
pta alibi non poteſt cogi ad onera perſona-
lia ſubeunda. nec de iure. d. l. pri C. de mul.
& in quo loco. nec de facto, vt dixi ſupra: &
ob id neque vllo modo dicitur ſubiecta. id-
eòque rectiſſimè. Soc. conſi. 35. in pri. conclu
dit Venetam, quæ nupſit Veneto habenti do
micilium Auenione, & Venetijs, non dici nu
ptam extra iuriſdictionem, eo quòd conſer-
uauerat Venetum domicilium, quaſi ſi origi
nem penitus deſeruiſſet non eſſet amplius de
iuriſdictione. & ſi rem ita intelligamus, ea,
quę de origine immutabili in dubijs obij-
ciun-

Digitized by Google

ciuntur facilè tolluntur.

Non obſtant ſubtiliſſima argumenta à lege, à ratione, & ab auctoritate: nam etſi ijs ex prædictis ſat reſponſum ſit; nihilomin⁹, vt res ipſa ſit clarior, iuuat ſigillatim obiectiones diſſoluere.

Non obſtat ergò Argumentum ſumptum à lege, per tex. in d. l. aſſumptio. ad munic. & in l. originariè. C. de incol. cum ſimm. in quibus dicitur, neminem originem ſuam poſſe mutare. quia reſpondeo dupliciter.

7 Primò, quòd imò quoties ciuis † originarius transfert domicilium in aliam prouinciam, dicitur originem deſerere. Bald. d. aut. ſed omnino. C. ne vx. pro mar. cum al. de quibus ſuprà, quin & Afflic. d. deciſ. 384. generaliter defendit originem deſeri poſſe, & ſi non in alienam prouinciam tranſmigretur: qui omnino videndus eſt.

Secundò reſpondeo, quòd ſaltem de facto, quis origini ſe eximit, quãdo enim quis eſt ſub alio præſide, non poteſt trahi ad originem inuitus, vt ex Bulgar. & Soc. iun. docui ſupra, & ſic non eſt vllo modo ſubiectus.

Tertiò reſpondeo, quòd & ſi admittamus aliò transferentem domicilium nõ dici mutare originem, quod ſecus eſt ex prædictis: Tamen non ideò minus deſinit eſſe ſubiectus: Idque ex eo patet, quòd non poteſt conueniri in loco originis, niſi ibi ſit. Bar. d. l. aſſumptio. §. filius. Caſtren. l. 2. §. legatis. vbi & Cur. iun. de iudic. omnes. l. heres. eo. tit. cum ſimm. exæquatur itaque hoc forum foro cõtractus, vt in terminis per Imol. dicto cap. ſi. num. 10. de fo. comp. Caſtr. l. 2. C. de iur. om. iud. ſicut ergò, qui ratione contractus conueniri poteſt, non eſt ſubditus. Bald. dicto conſ. 445. num. 4. Corn. conſ. 323. num. 3. in quarto. ita nec, qui ratione originis: & ideò mulier, quæ ſequitur forum viri, nec in loco originis conueniri poteſt, etiam ſi ibi inuenta ſit. l. cum quædam. vbi omnes. de iuriſd. om. iud. cum ſimm. multo minus dicetur ſubiecta, ſed perinde erit, ac ſi in totum ſuæ origini ſe exemiſſet.

Et licèt Docto. poſt Bar. in dicto. §. idem reſcripſerunt. dicant eam retinere leges patriæ in his, in quibus non abſtrahitur à viro: tamen non poteſt dici aliquo modo ſubiecta. Aliud eſt enim eſſe ciuem, & ob id retinere iura fauorabilia, vt volunt Docto. quorum bonam partem, vt ſolet, aduocat Tiraq. dicta l. nume. 37. vbi inquit, quod non deſinit eſſe ciuis, quò ad priuilegia, fauores, & cõmoda, ſeq. Cepha. conſil. 171. num. 30. aliud verò eſſe ſubiectum. Qualitas enim hæc ſub-
8 iectionis † exigit, vt quis pro libito iuſdicentis conueniri poſſit, & cogi ad munerum ſuſceptionem. Eatenus, fateor, retinetur ciuilitas ab origine proueniens per mulierem alibi nuptam, quatenus ei ſufficit, vt non dicatur forenſis. in quibus terminis loquit̃. Bart. dicto. §. idem reſcripſerunt. at omnis ſubiectio extinguitur, quia vt trad. ibidem Bart. nec ad munera, nec ad iudicia trahi poteſt in loco originis. quod & multo maximè hic dicendum eſt, quia imputatur Illuſtriſ. huic Dominæ, quæ voluit extra Dominium Sereniſſimi Ducis collocari, contra formam alterius ſtatuti de quo ſuprà.

Et ex his ſublatum eſt argumentum à lege ſumptum.

Secundò non obſtat argumentum à ratione, & pri. dum dicitur mulierem dici ciuem, quò ad munera, & priuilegia, quę in foro originis ſuſtinet. dicta l. prima. C. de mul. &c. qa & id ego libenter agnoſco, ea enim, quæ bona in patria ſua poſſidet, quò ad bona, originem retinet. vt per Bald. l. fœminæ. de ſenat. & d. l. cum quædam. & conſ. 308. num. 7. in 3. at hæc Illuſtr. Domina, neque bona aliqua retinuit, nec pro eis vlla onera ſuſtinuit. Præterea ſtatutum noſtrũ exigit, vt quis ſubeat etiam perſonalia, nec ſufficeret ſuſtinere realia, vt per Ruin. dicto. conſ. 200. & per alios. ſupra citatos, ergò. & ideò cum certum ſit hanc Dominam nihil tale vnquàm pręſtitiſſe, non videtur dubitandum.

Quòd ſubijcitur de collectis, ſeu de muneribus, quæ indicuntur perſonis pro rebus, iã ſublatum eſt, nam ex iuris diſpoſitione veri⁹ eſt originarios bona poſſidentes in patria ad ea iure cogi non poſſe, vt per Caſtr. in terminis. d. conſ. 89. & dixi ſupra.

Secundò non obſtat, quòd ſi hæc mulier poſſideret hic bona, vt ciuis, ſtatuto ligaret̃,
9 † nec poſſet alienare in forenſem, quodque a contrario idem dicendum ſit in eius gratiam.

Quia reſpondeo Primò hoc non eſſe tam facilè recipiendum. & contra in terminis conſuluerunt. Ceph. dicto conſi. 161. & Rim. dicto conſ. 15. qui concludunt hanc mulierẽ poſſe alienare in exterum, & ante eos idem latè conſuluit. Corn. conſ. 111. nu. 5. in 3. cuius illi non meminerunt.

Secundò reſpondeo, quòd ſi hic poſſediſſet bona Illuſt. hæc Domina, conſentientib⁹ magiſtratibus, nec eam ad onera cogentib⁹, cenſeretur quodammodo cum ea diſpenſatum, vt ciuis eſſet. vt per Plot. in terminis cõſil. 108. num. 102. in cri. volum. primo. in paruis, & ideò ſi ligata fuiſſet ſtatuto nihil id refert.

Tertiò reſpondeo, quòd cum hæc Domina Illuſtr. nulla bona retinuerit, non debet

argui ex eo, quod non eſt, ſed potius ex eo, quod eſt, vt ſcilicet ipſa non ſit ſubdita, nec ratione rerum, nec perſonæ.

Tertiò non obſtat, quòd hæc mulier non ſit foreſis, quia & ipſe hoc admitto, ſed nego eam dici ſubditam: Nec obſtat dictũ con ſil. Soc. 79. nume. 6. in quarto. nam in eo caſu multa concurrebant: quòd ille non deſeruerat originem, quòd habebat domicilium in ciuitate ſubdita, & quòd ſemper Piſis fuerat tractatus, vt Florentinus: quæ nulla in caſu noſtro conſiderari poſſunt; Non obſtat, etiam deci. Boer. 13. quia ille tractat de filio, qui ſit reuerſus ad originem patris, & ibi velit conſtituere domicilium, latèq; diſputat, an poſſit frui beneficijs loci eius, at hic caſus nihil commune habet cum noſtro; nõ enim quærimus, an Illuſtr. hæc Domina, ſi in futurum hic degat, poſſit frui beneficio ſtatutorũ noſtrorum: ſed an, dum haberet domicilium Bononiæ, ſubiecta diceretur. Rui. n. etiam. dicto conſ. 112. num. 10. in quinto. non obſtat, quia quærit ibi quis dicatur ciuis propriè, & concludit originariũ non eſſe ciuem talem, & licèt excipiat vxorem fauore viri, tamen non ideò ſequitur, vt dici poſſit ſubdita, vt mox dicam.

Quartò non obſtat, quod in dub. ſubijcitur, mulierem alibi nuptam, & ſubditam dici; ex ſuperioribus id enim eſt ſublatum, & addam etiam ad maiorem declarationem alia quædam.

Dico igitur, quòd etſi Docto. nonnulli dicant eam eſſe ſubiectam his ſtatutis, quæ nõ
10 abſtrahunt à viro.† Rui. conſil. 49. num. 9. in 3. Corn. conſ. 202. in ſecundo. Alc. reſpõ. 63. nihilominus ij rectè intelligẽdi ſunt, & enim aiunt hanc mulierem eſſe ſubiectam in aliquibus. quarè cum ſtatutum exigat ſubiectionem ſimplicem, non eſt ſatis, quòd ſit ſubiecta ſecundum quid, & maximè cum huiuſmodi ſubiectio reſpiciat etiam onera perſonalia, vt dictum eſt. Præterea cum nõ ſortiatur forum in loco, niſi ibi inueniatur: non poteſt etiam ligari ſtatutis, vt dicam in caſu ſequenti. nec ſcio imaginari quomodo dici poſſit ſubdita ea mulier, quæ non poteſt trahi, nec ad onera, nec ad iudicium in loco originis: quæ duo ſunt de eſſentia ſubiectionis. Et ideò Rui. in dicto conſ. 49. meritò damnatus eſt à Cepha. dicto conſ. 171. & Rim. dicto conſil. 15. Addo ego, quod Rui. loquitur in caſu, in quo ſiuè mulier illa ſubdita eſſet, ſiue non, nihil referebat: qualis etiam eſt caſus. Cor. dicto conſ. 202. ibi enim agunt de ſtatuto excludente fęminas, quod ſecundũ opin. veriorẽ ligat etiam non ſubditos, vt pulchrè docet Addens ad Alexan. conſil. 44. in 5. & Docto. præallegati, & ſi qui alij ſunt, ſemper loquuntur in caſibus, in quibus etiam non ſubditi ligantur ſtatutis. Sic & Saly. in l. 1. num. 15. qui concludit nuptam alibi excludi à ſtatuto præferente maſculos: ea ratione adducitur, quia, ſecundum eum, ſtatutum originis ex tacita voluntate defuncti ſeruatur etiam extra territorium: quod an verum ſit non diſputo. ideoq; Rui. dicto conſ. 49. paulò infra ſubdit. Et dato etiam, quòd ſubdita non eſſet &c. Quocirca cum nos habeamus deciſiones ĩ ſpecie, quòd mulier alibi nupta nõ dicatur ſubdita in materia ſtatuti huius, quod bona non alienentur in non ſubiectũ; parum curandum eſt de auctoritatibus, quę ſunt in diuerſis caſibus, nec iudicio meo ſubiectus dici poteſt, qui nõ eſt in totum ſubiectus. ſic & prouinciales appellat lex, non originarios, qui alibi munera ſubeunt, ſed qui domicilium habẽt in prouincia. l. prouinciales. de verb. ſig. quam legem ita interpretari ſoleo in dicta Rub. ſol. mat. merito ergò I. C. d. l. incola. ad munic. verbis his vſus eſt, iuriſdictioni in vtroque municipio ſubiectus, vt euidenter oſtenderet talem exigi ſubiectionem, quæ cogat hominem iuriſdictioni parere. Quarè cum, vt ſupra docui, mulier hæc nunquam ſortiatur forum in loco originis, imò nec alius etiam originarius, niſi ibi deprehenſi ſint, nemo dicet hos eſſe ſubditos. & ex his Rui. & Cor. reſpõſum eſt, Alc. etiam
11 dicto reſpõ. 63.† parum mouere debet, quia in pri. negat ſubditam, & imprudenter paulopoſt contradicit, quod eidem contigit in reſpõ. 499. num. 7. vbi, dum vult probare hãc dici ſubditam, citat Caſtre. dicto conſil. 89. quo loci aſſerit cõtrarium, ob idque modica eſt eius auctoritas, & maximè cum, vt ſupra retuli, alibi contrarium dixerit, & quicquid ſit, impoſſibile eſt, vt ſit ſimpliciter ſubiecta. nec Alcia. aut aliùs quiſquàm affirmare hoc auſus eſt; & ſi & ille, & alij de quibus ſupra, mulierem alibi nuptam obiter appellẽt ſubditam: nõ eſt mordicus verbum hoc accipiẽ. vt ſcilicet affirment eam verè, & propriè eſſe ſubditam, vt in ſtatuto noſtro deſideramus, ſed craſſius, & lati⁹ dictio illa accipiẽda eſt.

Et tanto magis, hæc omnia procedũt in noſtro caſu, quia hæc Illuſtr. Matrona ferè per vicẽnium vidua fuit, & ob id videtur de
12 poſuiſſe† animum redeundi in patriam, vt in terminis. tradd. Ceph. dicto conſ. 171. num. 34. & Rol. d. conſ. 79. num. 49. & maximè cũ acquiſierit immobilia in territorio Bononię ſi, ibique alia omnia geſſerit, ex quibus declarari poſſit animus perſeuerare volẽtis in domicilio viri, quod & ipſa fatetur, dum ait ſe nunquàm fuiſſe redituram, niſi frater vxo

rem

rem duxiſſet, vt honeſtè apud eum eſſe poſ-
ſet, hoc enim indicat, eam perpetuo abſutu-
ram. ſed & hæc excuſatio parum coloris ha
bet, vt enim conſtat ex proc. Illuſtr. Dominæ
Lucretiæ, multæ viduæ honeſtiſs. ac nobiliſſ.
vel apud fratres, vel ſolæ habitant, ſumma
cum honeſtate, & totius ciuitatis laude: &
deſertio hæc originis tanto magis confir-
matur, quia in vidua ceſſat ratio illa, nè auo-
cetur a ſeruitijs viri: ſiquidem eo mortuo re-
deundo ad patriam poteſt forum, quod ami
ſerat recuperare, vt per Caſtren. d.l. cũ quæ-
dam. vbi & Cagno. nu. 8. alios citat, & Curt.
iun. ibi num. 5. addit eam eſſe rationem recu
perationis, quia non auocatur amplius ab
obſequijs viro debitis. & profectò cum in do
micilio viri morari teneatur in eius gratiã, ſi
illo defuncto non redit in patriam, ei impu-
tandum eſt: quaſi dum in aliena prouintia
volens domiciliũ retinet, originẽ deſeruiſſe
intelligatur. iux. Bal. in d. aut. ſed omnino.

Non obſtat, quod additur, eam retinuiſ-
ſe hic dotem, quia id falſum eſt, & vidi ego
ampliſſimam renunciationem ipſius. ſed &
quatenus id eſſet verum, parum etiã ei pro-
deſſet, quia non ob id eſſiceretur ſubiecta,
ſecundum declarationem ſupradictam.

Minus ob. quòd etſi originarius alibi ha-
bitans, ob originem, dicatur ſecũdum quid
ſubiectus: videatur tamen id ſatis eſſe quan-
do de eo agimus, qui ex neceſſitate receſſit,
nempe ex cauſa matrimonij, vt trad. Bald.
d.l. cum quædam. num. 2. nam reſpondeo, ꝙ
voluntas, aut neceſſitas non facit quem ſu-
biectum, ſed hoc totum pendet, ex iuris di-
ſpoſitione, ex quo is ſubiectus creditur,
qui & munera obire, & foro adeſſe cogi po-
teſt, vt in terminis conſiderat Caſtr. d. conſi.
89. ad fin.

Rurſus, matrimonium non eſt actus neceſ
ſarius, ſed volũtarius, & poteſt quęlibet mu-
lier virum forenſem recuſare, nec Bald. d. l.
cum quædam. conſiderat neceſſitatem, hoc
modo; ſed neceſſitatem appellat legis diſpo
ſitionem, ſecundum quam mulier nupta co-
gitur ſortiri forum viri. Nec etiam quicquã
conferunt. tradd. a Soc. nu. 6. de quo in dub.
d.l. cum quædam. quia, & ſi dicat non muta-
ri originem per matrimonium, tamen non
ideò vult, vt nupta alibi dicatur ſubiecta, vt
latè ſuperius deductum eſt.

13 Non obſtat etiam conſ. Ceph. 13. † n. 45.
quia is non rectè loquitur: ſiquidem, cum in
ſuo caſu ſtatutum requireret habitationem,
quæ eſt facti: alibi nupta, quæ non habitat
excluſa eſt. Zab. conſ. 135. & dicam inferius.
& ratio illa deducta à neceſſitate, inanis eſt,
vt iam dixi, nec quiſquàm debet, neceſſita-
tis prætextu, violare velle legem municipa-
lem, per quam ad habitandum cogitur, &
maximè, quando eſt neceſſitas contra legẽ
ſibi à ſe ipſo voluntariè impoſita, vt eſt caſ.
noſter. iux. reg. quę habet non eſſe ſuccurren
dum ei, qui ſibi neceſſitatem impoſuit. l. ſi fi-
deiuſſor. §. pen. qui ſat. cog.

Et, nè in materia propoſita careamus au
ctoritate, eſt Deciſ. Bal. in l. de quibus. num.
14 26. de ll. qui vult, vt ſi ſtatutum mandet † nè
ſtatuta proſint non ſubiectis, non compre-
hendantur clerici, & eum ſequitur ibi. Iaſ.
nu. 11. & tamen hi non ſunt ſubiecti propter
huiuſmodi neceſſitatem. cap. at ſi clerici. de
iudic. & quamuis. Dec. conſil. 114. aliud vo-
luerit, quando ſtatutum agit. de his, qui
non obediunt prætori, cauillando hæc ver-
ba, cum alijs quibuſdã aduocatis: nihilomi-
nus actor ille, pro quo is conſuluit fuit coa
ctus renunciare liti, quæ agebatur coram ſe-
natu Mediolani, vt refert. Alc. reſpon. 534.
nume. 6. & eſt reſponſum illud Dec. nimis
ſubtile nè dicam vaſrum. & Caſtr. ab eo cita
tus. in conſ. 157. in ſecundo. aſſerit ſimplici-
ter, clericos poſſe vti beneficio ſtatutorum,
non tamen loquitur in caſu, in quo id ſolis
ſubiectis permiſſum ſit. & Anch. conſi. 61. ha
bet in ſuo caſu aliam rationem efficaciſſ. &
licèt adferat & hanc, quòd & clerici ſint de
iuriſdictione ſtatuentium in quibuſdam ca-
ſibus, tamen, vt puto, ob eam ſolam non ita
conſuluiſſet. ſed & perpendit clericos ſacra
facere, & onera cum laicis participare: quod
non eſt in nuptis extra territorium. addi poſ
ſet facilius excuſandos clericos, qui non ſo-
lum patriam non deſerunt, ſed & religionẽ
in ea profitentur, quod omnino neceſſe eſt,
quare mirum non eſſet, etiam ſi clerici dice
rentur quodammodo ſubiecti: quantum. n.
in ipſis eſt ſubiacent legibus, & cum laicis
munerum ſunt participes; non ita in mulie-
ribus, quæ cum non cogantur nubere foren-
ſibus, videntur hoc matrimonio euitare vel-
le onera originis.

Et ex his manifeſtiſſ. redditur mulierem
alibi nuptam non poſſe dici ſubiectam, ſunt-
que diſſolutæ omnes obiectiones, quæ ad ra
tionem hanc pertinent, & expeditus tertius
caſus, nunc quartum aggrediamur.

Quartus eſt, quando non ſolum ſtatutum
agit de ſubiecto, ſed & de ſubiecto ſtatutis,
& ordinibus quale hoc noſtrum eſt. Et tunc
res eſt extra omnem diſputationem poſita,
nec ſcio vllum, qui contradicat. Fatentur
15 enim omnes originarium, † qui alibi habi-
tat, non ligari ſtatutis nouis, vt eſt deciſ. Bal.
in Rubr. C. ſi à non cõpet. iud. Soc. conſ. 271.
nu. 9. ver. preterea. in ſecundo, vbi etiã addit
idem

idem eſſe in veteribus, quæ non inieeerunt
vinculum ante diſceſſum:& ſubijcit hoc eſ-
ſe quia deſinit eſſe ſubditus. idem Soc.con-
ſil.79.num.vndecimo. in quarto. Ruin. in
hoc ſtatuto.dicto conſil.200.nume. 13. & in
terminis, in nupta extra Territorium,eſt,de
eiſ.Alber.dicta quæſt.10.lib.ſecundo. & id-
eò cum ſtatuta noſtra omnia ſint edita non
multo ante, ſintque omnia noua,non video
quomodo hæc Illuſtr.Domina poſſit dici ſu-
biecta ſtatutis,& ordinibus. & quatenus e-
tiam vetera eſſent. ſtatutum exigit ſubiectio
nem in omnibus,ſtatutis, & ordinibus, tam
editis,quàm edendis. vt per Ruin.dicto con
ſil.200.& eſt notiſs. quia lex dat formam ne
gotijs futuris.l.leges.C.de ll.cum ſimm.qua-
re eum deficiat hæc qualitas,nullo modo au
diri debet.

16 Quinimò nec veteribus † alibi nupta liga
ri videtur, cum ſecundum omnes procedāt
à pari forum ſortiri,& ſtatutis ligari: quocir
ca cum nō ſortiatur forum in loco originis,
nec etiam videretur ſubdita ſtatutis, ſicut
de ciue originatio plerique dicunt, vt eate-
nus ligetur ſtatutis quatenus ſit in loco. Be-
ro.dicto conſil.173.num.46.in pri. Soci.iun.
dicto conſil.37.num.14.in pri. Ceph. conſil.
414.nume.49. & ideò Docto. præferunt ſta-
17 tutum domicilij.† ſtatuto originis in nupta:
Bald.conſil.139.in quinto. vbi vult,vt Peru-
ſina nupta Aſſiſij, quæ teſtetur Peruſij, ſecun
dum ſtatuta eius vrbis,minus rectè faciat, ſi
repugnet ſtatutum Aſſiſienſe. Berou. conſil.
154. nume. 15. in ſecundo. vbi idem,& ipſe
conſtituit in Veronenſi nupta Brixiæ.

Quare cum,vt dixi, ſtatutum noſtrùm nō
ſolum exigat,vt quis ſit ſubiectus, ſed etiam
vt ſtatutis,& ordinamentis, impoſſibile eſt,
vt hæc Illuſtr.Mattona ſit capax huius ſuc-
ceſſionis, quia nouis nullo modo ſubijci-
tur, imò nec veteribus ſecundùm præſcri-
pta.

Et hæc de quarto caſu.

Quintus & vltimus eſt, quando ſtatutum
requirit,vt onera ſuſtineantur,vtiturque ver
bis facti: & tunc nupta alibi à ſuccedendo
18 excluſa eſt, hoc eſt conſil.Zabar. 135.† qui,
quod plus eſt, conſuluit contra filiam, cui
magis debetur hereditas paterna, quàm ſo-
rori hereditas fratris: qui eſt caſus præſens,
& non inuenio aliquem,qui in ſpecie Zaba.
contradicat: quod in hac librorum ſilua ra-
rò accidit,imò verò ſeqq.eū Feli.in procem.
Gregor.num.41.& cap.ſuper eo.num. ſecun
do. de teſtib. vbi dicit hanc declarationem
ſingularem,& cap.pri.nu.31.de ſponſ. Curt.
iun.dicta l.cum quædam.nu.7. Tiraq. dicta
l.prima.num.37.& Anchar. dicta quæſtio.9.
Et hic eſt etiam caſus noſter: quia ſtatutum
noſtrum mandat, vt nè alienetur in non ſu-
ſtinentes onera.

Quod vt clarius pateat,libet latius diſſere
re de interpretatione huius ſtatuti, quod a
viris prudentibus ſumma prudentia compo
19 ſitum eſt.†

Concepta eſt Rub.in hæc verba,quod nō
fiat tranſla tio rerum immobiliū in forenſes,
vel non ſubiectos communi, vel non ſuſtinē
tes onera: quæ longè aliter habebāt in ſtatu
to veteri. conſidero ergò, quòd oratio hæc
negatiuè concepta eſt, nè alienetur in forē-
20 ſem, aut &c. aliàs pœnæ † illi ſit locus, de
qua in ſtatuto:at natura huius orationis eſt,
vt omnia debeant concurrere, ne ſit locus
pœnæ.l.is qui ſtipulatus fuerit decem.in fin.
de verb.obliga.l.ſi is qui ducenta.§.cum ita.
& ibi latè.Socin.de rebus dubijs. non eſt er-
gò ſatis, quem non eſſe forenſem, ſi ſit non
ſubiectus:non eſſe non ſubiectum, ſi non ſu-
ſtineat:& non eſſe non ſuſtinentem, ſi non
ſit non ſubiectus: ſed oportet, vt omnes hæ
qualitates concurrant, vt non ſit forenſis,
non ſit non ſubiectus, & non ſit non ſuſti-
nens: aliàs verò ſi vna qualitas ex his deſit,
alienatio non erit rata: quia verum erit a-
lienatum eſſe, vel in eum qui ſit forenſis,
vel in eum qui ſit non ſubiectus, vel non
ſuſtinens. & ſic cum oratio hæc ſit negatiuè
concepta, licèt ſit ſoluta, habetur tamen
pro coniuncta,non ſecus,quàm ſi dictum eſ-
ſet: alienetur in ciuem,& ſubiectum, & ſuſti
nentem:& hæc eſt germana,& vera interpre
tatio huius ſtatuti, quæ fortè hactenus non
fuit animaduerſa.

Et ſumma ratione ita conſtitutum eſt,
21 quia aliqui poſſunt eſſe forenſes, † & ſuſti-
nere onera perſonalia,vt hic ſunt multi: qui
tamen ſunt incapaces bonorum immobi-
lium. & ſcio ego vnum qui habitauerat hic
per annos 40. & ſoluerat capitationes non
potuiſſe ſuccedere in domuncula, & fuiſſe
contra eum iudicatum. aliqui etiam ſunt
ſubiecti,& non ſuſtinentes,vt in forenſibus,
qui hic conſtituerunt domicilium, & non-
dum ſunt recepti in ciuilitatem, vt neceſſe
eſt.Alexan. alios citans.dicto conſil.157.nu-
me.13.in ſecundo. vel in ciuibus,qui colle-
ctas non ſoluunt,quibus denegatur iuſtitia.
Si ergò debet omnino concurrere hæc qua-
litas,vt is,in quem fit tranſlatio,onera ſuſti-
neat,ſumus in terminis conſilij Zab.

22 Non ignoro Rim.† conſil.434. dubitaſſe,
an in ſtatuto Mantuæ, copula accipiatur,
pro diſiuncta,quaſi putet ſatis eſſe, vt quis

Digitized by Google

onera ſuſtineat,ſed prӕterquàm, quòd alius
ille eſt caſus,& nos ſumus in oratione conce
cepta negatiuè: habet Rimin.contra ſe Za-
bar. dicto conſil.135. Caſtren. dicto conſil.
89. Dec.dicto conſil.661.& Anchar. dicta.
quæſt.9.qui ambo, in ſtatuto Regij, exigunt
concurſum trium qualitatum, de quibus
in eo.

23 Prӕtereà extat alterum † ſtatutum quib⁹
caſ. forenſes &c. quò cautum eſt, vt non
habitans, ac non ſuſtinens onera realia, &
perſonalia, non poſſit vti ſtatutis deciſorijs:
quod declarat etiam prӕallegatum ſtatu-
tum,quod non fiat tranſlatio &c. dum copu
la vtitur:habitans enim idem eſt, quod ſub-
iectus,& perindè eſt, ac ſi dixiſſet ſubiectus,
& habitans:quinimò verbum,habitans, de-
ſignat ſubiectionem quandam primariam
qualis ea eſt,quӕ ex domicilio naſcitur,qua
ſi ſtatuentibus non ſit ſatis aliquem eſſe ali-
ter ſubiectum, quàm per domicilium.
Quocirca tanto verior apparet interpreta-
tio ad ſtatutum, quòd non fiat trãſlatio &c.
& certum ſit nos eſſe in caſu, in quo factum
& actualitatem ipſa lex deſiderauerit.

Secundo idem probatur ex eodem ſtatu-
to, quibus caſibus &c. dum cõſtituit regulã,
vt forenſis,vel non ſuſtinens onera non frua
tur beneficio ſtatutorum. ponunt enim ſta-
tuentes duo hӕc, forenſis,vel non ſuſtinens,
vt ſynonima, quaſi idem ſit eis eſſe foren-
ſem, & non ſuſtinere onera, & eſſe ciuem,
& ſuſtinere.& ita in terminis declarat.Ruin.
dicto conſil.200.num.12.& profectò, vt di-
xi ſupra, onerum ſuſceptio etiam communi
iure eſt efficaciſſimum ciuilitatis argumen-
tum. ſimilis etiam ſtatuti meminit.Rui.con-
ſil.47.in prin.in tertio. & ſecundum hanc a-
nimaduerſionem mulier alibi nupta dicere-
tur forenſis.nec procederet deciſ.Bart. dicto
§.idem reſcripſerunt. vt concludit etiã.Rui.
d.conſi.47. Et hӕc de quinto caſu.

Et ex his tolluntur ea, de quibus in
verſicu. quarto non dicitur impediri. vbi
ſupponitur exponi debere diſiunctam poſi-
tam inter forenſem, & non ſubiectum, pro
id eſt: quia diuerſa ſunt,nec vnum ſub alte-
ro continetur, quo caſu, nec Afflic. deciſ.
106.in fin.nec Cephal.conſil.53.num.72.lo-
quuntur,& vigent etiam rationes prӕallega
tӕ. non obſtat etiam dictũ conſil. Alexan.
157.nume. 13. quia imò facit, dum & ipſe
vult, vt onera realia, & perſonalia ſuſtinean
tur, licèt non exigat habitationem: qua in
re habemus nos ſtatutum, in quibus caſib⁹,
&c. aliter diſponens, vt retuli, nuſquàm ta-
men Alex. ait ſtatutum accipi diſiunctim.

Non obſtant nunc ea, quӕ circa onera di
cuntur. in dub. in verſic. quarto principali-
ter. facilis enim eſt reſponſio; Etenim dum
dicitur ſufficere, vt quis ſit habilis ad mune-
24 ra † ſubeunda, licèt actu non ſuſtineat, liben
tiſſimè admittimus: attamen non habitus
omnis ſufficit, ſed qui facilè ad actum dedu-
catur, & ideò omnes Docto. qui dicunt ſuffi-
cere habitum, loquuntur quando ille, qui
ſubire onera debet, compelli poteſt ad ſub-
eundum; ita Fulg. dicto conſil. 101. in fin. de
quo in dub. qui dum conſiderat eos origi-
narios, quos tantum abeſſe, non etiam origi
nem deſeruiſſe, refert: dicit cogi poſſe, vt ſub
eant. Soc. etiam. in dicta Rub. ſolut. matri-
mon. num. 33. ait eum, qui bona poſſidet, di
ci municipem habitu, quia cum bona ſint
obligata pro oneribus, cogi poterit: quę fuit
etiam deciſ. Caſtren. dicto conſil. 89. quem
ille citat. ſic & Alexan. dicto conſil. 157. di-
cto num. 13. dum vult eum, qui non habitat
poſſe cogi etiam ad perſonalia. ſic Soci. iun.
conſil. 18. num. 14. in tertio. qui dicit ſubie-
ctum ad onera cogi poſſe. ſic Dec. conſ. 284.
nu. 10. qui inquit cogetur ad ſuſtinendum,
& citat Caſtren. dicto conſil. 89. nec etiam
diſſentit. Zabar. dicto conſil. 135. Non exi-
go itaque ipſam ſuſceptionem onerum, vt
eſt infacto, ita vt ſi fortè aliquis ciuis non
ſubeat ſua munera perpetuò, ſtatim fit inca
pax: volo tamen, vt ij, de quibus agitur, ſint
tales, qui cogi poſſint: qui ſi recuſarent non
fruerentur beneficio ſtatutorum, quod hoc
caſu deſiderat factum, & actualitatem. Cę-
terum ex prӕdictis certum eſt alibi nuptam
non poſſe compelli, ſaltem quo ad perſona-
lia, quia ad ea tenetur in foro viri. d. l. prima.
C. de mul. &c. ergo, & in his terminis ſunt,
dd. conſſ. Zabar. 135. & Caſtren. 89. quӕ hac
in re neminem habent qui contradicat, &
quàmuis Alc. dicto conſil. 479. dicat, vt
ſupra relatum eſt, alibi nuptam eſſe ſubdi-
tam, qua in re imprudenter: citat Caſtren.
dicto conſil. 89. ſanè tamen non eſt ſubdita
quò ad onera huiuſmodi, quӕ ſtatuto indi-
cuntur.

Neque obſtat, quòd hӕc Illuſtr. Domina
eſſet vidua, & ideò ceſſet ratio, ne recedat à
25 viro: quia reſpondeo, & viduam ferre † per-
ſonalia onera in domicilio viri, vt per Ioan.
Plat. dicta l. pri. C. de mul. & in quo loc. per
Bart. dicto. §. idem reſcripſerunt, & per om-
nes. dicta. l. cum quӕdam. niſi fortè in patriã
redeat. & in vidua conſuluit. Zabar. dicto.
conſil. 135.

Secũdo rñd. qđ cũ degeret hęc Ill. Dña ſub
alio pſide, nõ poterat cogi, vt latè ſupra dedu
ctum

ctũ eſt, non defuere tñ, qui putarunt ex ſta-
tuto induci, vt quis non ſolum habitet, ſed
& actu ſuſtinere debeat onera, vt in ſtatuto
Ferrar. Anchar. conſil. 169. & in ſtatuto Re-
gij. Anchar. dicta quæſtio. 9.

Et ex his etiam tollitur, quòd inferius ſu-
bijcitur nuptam alibi eſſe habilem ad per-
ſonalia, quia cum habeamus. tex. clarum,
vt cogi poſſit ad ſola patrimonialia in foro
originis. d. l. 1. non eſt quicquàm temere affir
mandum de perſonalibus. Et hoc tam verũ
eſt, vt nemo ſit qui repugnet.

Non obſtat, quod ſequitur in dub. ſatis eſ
ſe, vt antequàm hæc Illuſt. Matrona petierit,
26 fecerit ſe allibrari, & ideò capacitas † ſubſe-
quuta ſanet vitium. Bald. cap. dudum. 2.
num. 27. de elec. Soc. iun. conſil. 18. num. 12.
in tertio. Alcia. reſp. 219. & clarius rñ. 211.
Nam reſpondeò, ita diſtinguendum eſſe: aut
tractamus de modo adiecto ciuilitatis priui
legio, & tunc ſit ſatis quandocunque imple-
uiſſe, ita Bald. dicto cap. dudum. & Alc. dicto
reſpon. 211. quod tamen non facilè admiſe-
rim, poſt aditionem. Anchar. dicto conſil.
169. Dec. dicto conſil. 661. Soc. iun. dicto
conſil. 18. num. 19. vbi vult, vt ante aditionẽ
fiat allibratio, niſi fortè ex verbis ſtatuti a-
liud deduceretur, vt in caſu. Soc. conſ. 19. in
tertio. Aut verò agimus, de ſtatuto ſimplici
ter diſponente, quòd non fiat alienatio in
non ſubeuntem onera, & tunc ſatis erit pro-
curaſſe habilitatem ante aditionem. Caſtrẽ.
conſil. 286. in ſecundo. Com. conſ. 85. Aut
verò vltra progreditur ſtatutum, & mandat
bona inferri fiſco, & tunc non prodeſt ſuper-
ueniens habilitas, etiam ſi millies offerret
inſtitutis ſe paratum onera ſuſtinere. Aret.
l. ſi ita quis. §. ea. lege colum. penult. verſi. ter-
tiò. de verb. obligat. Ruin. conſil. 139. num.
23. in quinto. quarè fiſcus inſtitutam exclu-
deret. Aut verò ſtatutum caſſat inſtitutionẽ,
& defert ius proximioribus, & idem eſt, vt
non ſufficiat ſuperueniens habilitas, & ita
in terminis ſtatuti Mantuæ. reſpondet Alc.
reſpon. 779. num. 41. vbi pulchrè. & in eodẽ
ſtatuto idem voluit. Soc. iun. dicto conſ. 49.
num. 9. in quarto. qui alios citat, & ideò cũ
ſtatutum Ferrar. & ipſo iure bona publicet,
& proximioribus etiam ius ſuum conſeruet:
allibratio ſubſequuta nil operatur, aliàs ve-
rò forenſes omnes inſtitui poſſent, & vali-
da fieret inſtitutio. impetrata ciuilitate.

Accedit his, quod in ſtatuto noſtro dici-
tur, niſi talis alienatio facta fuerit de conſe-
ſu Iudicis. 12. ſapp. & ipſorum ſapp. quæ ver-
ba inducunt conditionem. Bart. l. prima.
num. 10. de conditi. & demonſtrat. Dec. cap.
præterea. il 2. In princ. de appellati. Aret.
in terminis. l. ventre. num. 6. de acquir. here-
dit. at hæc conditio nuſquam impleta, eſt er
go. Et ex his ſunt ſublata, quæ de allibra-
tione ſequuta dicuntur.

Non obſtat, quod hæc mulier Illuſtr. one-
ra ſuſtinuiſſe dicatur, quia Illuſtres eius fra
tres ſuſtinebant. Soc. in dicta Rubr. ſolut.
matrim. num. 32. cum ſimm. quia id verum
eſſet, quando bona fuiſſent communia, vt
per Socin. ibidem. & per Cephal. dicto con-
ſil. 246. num. 31. cum alijs pluribus. vel quan
do nomine abſentis illi ſubſtinuiſſent, vt per
Ruin. dicto conſil. 200. in fin.

Præterea cum, ex diſpoſitione ſtatuti, ci-
uis non ſolum ad munera realia ſuſtinenda
teneatur, ſed etiam ad perſonalia, impoſſi-
bile eſt, quòd illi ſuſtinuerint hæc onera pro
hac Illuſtr. Domina, cum pro eorum perſo-
nis obligati eſſent.

Non obſtat, quòd mulier in hac ciuitate
onera perſonalia ex conſuetudine non ſuſti
neat, vt in dub. ſupponitur, quia conſuetu-
do hæc eſt mihi ignota: & hic ferunt onera
27 ſua perſonalia, & ipſæ † mulieres, etiam no-
biliſſimæ, ſicut proximis diebus ſeruatum
eſt in cauſa quorundam nobilium Confalo
neriorum, nam Illuſtriſſima Domina Eleo-
nora Pia, & Illuſtriſſima Domina Poliſena
Rangona, niſi fallor, delectæ ſunt, vt obſer-
uarent partum Illuſtris cuiuſdam mulieris,
quæ nupta erat vni ex eiſdem Confalone-
rijs. & hoc vnum eſt ex oneribus perſonali-
bus, quæ indicuntur mulieribus, vt per Pla.
dicta leg. prima. nume. 4. C. de mul. &
in quo lo. &c. ſed & alia multa munera ob-
eunt in hac vrbe Matronæ nobiliſſ. vt comi-
tari Sereniſſimam Duciſſam, excipere ho-
ſpitio alias Matronas, vt euenit quando v-
xorem duxit Sereniſſimus Dux noſter, & a-
lia multa facere, quæ nouit Clariſſimus
Iudex, & ſunt plurima, quæ ego non re-
cenſeo.

Et ex his reſponſum eſt omnibus argu-
mentis, quæ fiunt à lege, & à ratio-
ne.

Illud verò, quòd ab auctoritate poſtre-
mò loco adſertur, non eget alia reſponſione,
quia omnes ferè agunt de doctrina Bart. in
d. §. idem reſcripſerunt, nec vllus eſt, qui in
terminis noſtris diſſentiat.

Ex quibus omnibus concludo hanc Illu-
ſtriſſimam Dominam nullo modo poſſe dici
capacem. Etenim, ſi quando ſtatutum a-
git de ſubdito, mulier alibi nupta excludi-
tur, item quando de ſubiecto ſtatutis, &
quando de ſuſtinentibus onera: certè quan

do de ſuſtinentibus onera: certè quando omnes hæ qualitates concurrunt, res eſt extra omnem dubitationem, & maximè etiã accedẽte altero ſtatuto, quibus caſibus, &c. cuius ſuprà memini.

Nunc paucis agam de verſiculo declarantes, quod in prima parte dubiorum opponitur, & in quò, vt audio, magnam vim aduerſarij conſtituunt. & enim cum eo † diſponatur, vt nati extra ciuitatem ex ciuibus originarijs, ità demum ſint capaces, ſi ſe allibrari fecerint, & tempore acquiſitionis habitauerint: à contrario qui nati ſunt in ciuitate qualis eſt hæc Illuſt. Matrona, non egent habitatione, nec allibratione. Sed certè mirum eſt, quomodo tam tenaciter hęreant huic verſiculo, qui rectè intellectus potius aduerſatur, quàm vt proſit.

28 Vt ergo intelligamus, quid ſibi ſtatuentes velint: ego rem ipſam explicare paucis conabor.

Primò ergò ſciendum eſt, quod quando ſtatutum agit de natis ex originarijs, qui ſuccedere poſſunt, ijs obſeruatis de quibus in eo, nõ poteſt intelligi de alijs, quàm de ſolis filijs, qui ſequuntur originē patris, aut aui, ſi nati ſint eo viuo. dicta l. aſſumptio. §. filius. vbi Bart. & alij. Bald. conſil. 409. in quinto. & ob hanc originem cogi poſſunt ad munera ſubeunda, vt per eundem. Bart. ibi. alij autem deſcendentes maiorum ſuorum originem non ſequuntur, nè alioquin omnes ad agrum Damaſcenum reuocare oporteat in quo Adam creatum ferunt.

Secundò animaduertendum eſt, quòd quando ſtatutum loquitur de natis ex ciuibus originarijs, oportet ſupponere, quòd hi ciues ſuſtineant actu onera, vt quia habitent in ciuitate, & filij nati ſint extra eam: vel ſaltem habitu, vt quia ſint in loco, in quò poſſint compelli, alias verò ſi ipſi parentes eſſent incapaces, impoſſibile eſſet, quod nati ex ipſis ſuccederent.

Hæc cum ità ſint, infertur quod alij deſcendentes, exceptis filijs, vel nepotibus nõ poſſunt ſuccedere etiam ſi nati ſint ex ciuibus originarijs; quia ſuorum maiorum non ſequuntur originem, & ſic non ſubiecti ſunt, & comprehenduntur ſub ea regula, quod non ſubiectus non ſuccedat.

Et de his nullo modo intelligi poteſt ſtatutum. ſi enim hi inſtituerentur, cum inſtitutionis tempore, non ſint ſubiecti, non poſſent ob ſequutam allibrationem, vel habitationem, effici capaces, ſed nec ex ciuibus originarijs nati dicerentur; quia ſi filius ſequitur originem patris, natus ex eo ſequitur originem loci, in quò natus eſt, non autem loci, in quo auus: & ita non diceretur natus ex ciue originario, ſed ex ciue nato ex originario: & cum ſtatutum agat de natis ex originarijs, non poteſt accipi de his, qui ſequũtur originem patris, non aui: neceſſe eſt ergò, vt intelligamus de natis ex his, qui propriam habent originem, non paternam; & ſecundùm hæc ſic interpretabimur. Regula eſt poſita in ſtatuto, vt non ſubeictus non ſuccedat. additur exceptio, vt ſi filius natus ſit ex patre originario extra ciuitatem, quia dicitur ſubiectus ex eo, quod in loco originis paternæ ad munera vocari poteſt, vt per Bart. dicto. §. filius, non tamen ſuccedat, niſi ſe faciat allibrari, & tempore acquiſitionis habitet. & ita in his ſola ſubiectio non ſufficit, niſi & hæc alia acceſſerint. Idem dici poteſt de nato ex originario, qui habitet: & hic enim ſi alibi natus erit, eadem obire tenebitur. in his excluſus eſt omnis habitus, & ad actum ipſum redacta eſt res.

Et huiuſmodi interpretatio ſuadetur, quia addita ſunt hæc verba, ad tollendam omnem ambiguitatem, ſiquidem tales videbantur ſubiecti partim: & partim non: ſubiecti ob originem paternam; non ſubiecti ob propriam. & ob id ſtatutum rectiſſimè ità cauit.

Secundo, ſi extenderemus hunc verſiculum ad alibi nuptam, conſequeretur, vt nati ex ea ad hereditatem aſcendentium ex latere matris vocati eſſent, vt ſubijcitur in fin. verſiculi. nam aſcendentium, & deſcendentium appellatione veniunt fęminę: quò nihil abſurdius. nuſquam enim receptum eſt, vt hi filij ſuccedant in bonis auiæ, ſed ſemper habiti ſunt, vt exteri, & forenſes. quocirca neceſſe eſt, vt intelligamus de natis ex his, qui non deſeruerunt originem, ſed adhuc ſunt ſubiecti, aliàs verò ſicut ipſi patres ſuccedere non poſſent, nec etiam eorum filij: & hæc vt plana, ita etiam veriſſima eſt declaratio. Ciues originarij, qui alibi degunt, modo ratione originis ſubijciantur, ſuccedere poſſunt: nati ex eis, non ita: niſi ea obſeruent de quibus in ſtatuto.

Tertio, quia cum hoc ſtatutum editum ſit, vt ſubditi ſint locupletes, & vt onera ſubeant, ſi de non ſubiectis interpretaremur, hoc eſſet contra finalem rationem ſtatuti, namq; originarij alia adirent loca, & tamen ſubditorum priuilegijs fruerentur, quod nõ conuenit.

Quartò, quia inſurgeret correctio in eodem-

demmet capite, ſiquidem regula eſt, vt alienatio non fiat in non ſubiectum: & hoc eſſet contra ipſam regulam, quam tamen ſtatuentes voluerunt declarando potius ampliare, quam corrigere, vt indicat verbum declarantes.

Cum itaque, vt ſupra concluſum eſt, matrona hæc Illuſtr. non eſſet ſubiecta, nec ad munera cogi poſſet: exceptio huiuſmodi ad eam non eſt trahenda.

Concludo itaque potiora eſſe iura Illuſtr. Dominæ Lucretiæ, & pro ea pronunciandū in hoc poſſeſſorio: & enim cum ipſa habeat qualitates omnes à ſtatuto requiſitas, ei eſt relaxanda poſſeſſio, quia ius ſuum apparenter docet, vt eſt in terminis. decıſ. Tiraqu. in tract. le mort. &c. par. 6. in fin.

27 Quò verò ad ſtatutum. † de bon. in gred. mo. non eſt quod multa dicam, quia vſus eius eſt receptuſ. nec diſputare licèt valeat, an minus, tum ex forma ſtatutorum noſtrorum, tum quia inualuit conſuetudo, vt ſecundum eius tenorem, etiam ab Conſilio Iuſtitiæ quod eſt ſupremum tribunal, iudicetur.

Et de iure etiam facilè idem defendi poſſet, eo quòd ſtatutum concedit liberam teſtamenti factionem ingredientibus monaſterium, & nō differt executionem, poſt profeſſionem, ſed cum primū, quis diſpoſuit ingredi, applicat bona ven. ab inteſtato, quod non erat tempore Feli. vt in cap. in præſentia. num. 38. de probat. nec vllus eſt Doctor. qui agat de ſtatuto in quo data ſit facultas teſtandi, & inijciatur vinculum antè ingreſſum; nam hoc caſu verius eſt valere, ſicut dicimus de ſtatuto excludente fœminas. ob talem enim rationem, & moniales excluduntur de qua re ego alias latè tractaui.

Quò verò ad bona futura, idem eſt, etiam ſi in ſpe tantum competant. nec obſtat conſil. Anchar. 107. quia conſuluit is in ſtatuto veteri, in quo bona tantum præſentia continebantur, & negat tale ſtatutum debere extendi ad futura, ſentit itaque quod ſi in eo de futuris actum eſſet, ea fuiſſent comprehenſa. & ſic conſil. Anchar. potius facit.

Præterea cum hodie verba ſtatuti ſint clara, fruſtra laboramus, In ſtatuto vetuſto, de quo Anchar. nihil de ſpe. in veteri de ſpe ſimpliciter. in nouo de ſpe etiam in bonis viuentis. & ideò cum expreſſim agat de hac ſpe, fruſtra diſputatur, an poſſit deduci in diſpoſitione, & an ſit probabilis, vel minus.

Et hoc eſt fauorabile ipſis volentibus ingredi monaſteria, qui diſponere poſſunt tempore ingreſſus de omnibus ijs bonis, quæ ad ipſos viuentes peruentura erant, ſi non fuiſſent ingreſſi, quod non ſolet concedi.

Nec dicatur ſtatutum eſſe accipiendum de ſpe in bonis, puta, paternis, quæ ſolet dici probabilis, vt per Bart. l. is poteſt. num. de acq. hered. nam & ſtatutum generaliter loquitur, & debet etiam potius intelligi de ſpe in bonis proximiorum, quàm parentum. ſiquidem cum agat de ijs, qui teſtari poſſunt, & qualitas hæc non conueniat filijs fam. vt ſcripſi aliàs in hoc ſtatuto: ſpes ipſa, de qua in eo, erit potius de bonis aliorum proximiorum viuentium, quàm parentum.

Et cum hæc clara, & notoria ſint, nolo vlterius progredi, & ſi non ignorem aliquos I. C. Ferrarienſes, quædam in hoc ſtatuto commentos eſſe, quæ tamen non ſcripſerunt tempore huius noſtri recentiſs.

Quare arbitror hanc monialem, quæ eſt ingreſſa monaſterium poſt mortem patris, & non eſt teſtata, omnino eſſe excludendā, alioqui malè ageretur cum pleriſque familijs Ferrarienſium; quandoquidem omnia bona earum breui tempore monaſteria vendicarent. Hæcque ſatis.

ARGVMENTVM.

Contractvm de quo agitur ſimulatum extare, ex pluribus probatur, & per notarium non eſſe irreuocabiliter acquiſitum abſenti in caſu præſenti defenditur.

SVMMARIVM.

1 Simvlatio *contractus ex coniecturis arguitur, & plures hic ennunciantur, & per totum.*

2 *Simulationis præſumptionem, an & quando tollat conſtitutum in inſtrumentum oppoſitum.*

3 *Abſenti, an & quando per notarium poſſit acquiri.*

4 *Auus non poteſt hereditatem pupillo delatam adire.*

5 *Ratihabitio, vt valeat neceſſe eſt omnia eſſe in integro.*

6 *Emptor poteſt negare venditorem eſſe dominū.*

7 *Malæfidei ſuſpicio diluitur per poſſeſſionem longiſſimam.*

8 *Præſcriptio, quæ & quando currat contra minores.*
9 *Scientia quando præſumatur.*
10 *Ignorantia quando non excuſet.*
11 *Præſcriptio, an & quando currat contra filium familias.*

CONSILIVM LXXV.

MATERIA ſimulationis tritiſ
ſima eſt, & ideò ea tantum
ipſe attingam, quæ maximè
ad rē pertinere videbuntur.
Et quoniam vulgatiſſimum
eſt ex coniecturis argui ſi-
1 mulationem. † l.non omnes.§.a Barbaris.de
re milit.dubio procul opinor tales hic eſſe, vt
meritò illa probata dici poſſit.

Prima eſt coniectura, quòd non ſuberat
iuſta cauſa, ob quam dos materna filiabus
reſtitueretur. Etenim cum auus vſumfru-
ctum eius haberet, vt qui dotem receperat.l.
prima.C.de bon mat. nulla ſuadebat ratio,
vt eam redderet. Et quoties contrahitur,
nec ſubeſt cauſa, oritur ſimulationis pręſum
ptio maxima.

Secunda eſt, quia poſt huiuſmodi adiudi
cationem, Com.Borſius manſit in poſſeſſio-
ne bonorum, quæ res probat optimè ſimula
tionem.l.ſicut.§.ſuperuacuum.vbi Bart.qui-
bus modis pign.vel hyp.ſoluit. Dec.conſil.
235.conſil.463.& conſil.587.nu.8.qui mul-
tos citat. Nec obeſt, quòd conſtitutum ſimu
2 lationis præſumptionem † tollat.Alex.conſ.
28.in quinto.Pariſ.conſil.77.in tertio.cum ſi
mil. quoniam reſpond.multipliciter.primò,
quòd multi contrà tenent, vt Bart.& Fulg.d.
§.ſuperuacuum.& pleriq; alij, quos referūt.
Iaſ.conſil.36.in pri.Corn.conſil.137.nu. 11.
in 3. Tiraqu.de conſt. par.3.lim.7.qui dicit.
num.22.in praxi hanc opinionem ſeruari.&
indubitatam eſſe, ait quidam ad Rom.conſ.
246.

Secundò, quòd quando tertius allegat ſi-
mulationem, vt hic, non procedit concluſio
illa: quæ admitti tantum poſſet inter contra
hentes: ſic pulchrè diſtinxerunt. Bal.l. 1. C.
de.don.an.nup.idem & Saly.l.emptorem.C.
plus val.quod ag.Aret.conſ.65.nu.3.& cōſil.
96.num.5.Rui.conſil.64.num. 9. in quarto.
Soc.conſ.264.ver.ſed dicet in ſecundo.Cur.
iun.conſ.110.num.3.& idem ſentiunt. Bart.
conſ.65.num.5.& 6.dum diſtinguit inter cre
ditorem, & emptorem, & conſ.81.nu.3.Bald.
conſ.268.in quinto. Alc.l.poſt contractum.
num.30.de Donat. Idque confirmatur, quia
conſtitutum non amouet ſuſpicionem frau-
dis, & ſimulationis ſimul.Bald.l.illud.nu.11.
C.de ſacroſ. Eccl.Alexan.dicto conſil.28. &
conſil.57.num.3.in quinto. & vt dicam mox
fiebat fraus hic creditoribus.

Tertiò reſpon.quòd deciſio illa Doct.non
recipitur, quando aliæ coniecturæ vigent ꝑ-
ter hanc, vt per Comen.conſ.155.Rom.di-
cto conſ.246.quas hic ſubeſſe certiſſimū eſt,
vt ex deducendis apparebit.

Quartò reſpond. quòd conſtitutum hoc
loco, licèt etiam admitteremus contractum
validum, non operatur, quia etſi multi dixe-
rint per Notariū poſſe acquiri abſenti † abſq;
3 eo, quòd ratum habeat (quamuis ſit hoc iu-
ris valdè controuerſi, vt per Dec.l.contractꝰ.
de reg.iu.Alc.reſpon. 696. Cagn.l.vlt. num.
293. C.de Pact. qui communem dicunt opi
nionem contrariam, & quæ ſat confirmari
poſſet ex congeſtis à Tiraq.par.3.lim.30.per
totum.de conſt.quicquid ſcripſerit. Rolan.
conſil.19.in pri.) tamen id non habet locum
quando ipſe abſens vice verſa debet ſe obli
gare.Bar.l.hoc ei.§.eorum.num.4.de Adopt.
Alexandri.conſil.117.num. 5. Quarè cum
hic pupillæ obligatæ eſſent reddere terras
eis adiudicatas cum nuberent, vt in dicto in-
ſtrumento, & quodammodò emere diceren-
tur, cū ea bona pro dote caperent, & ita hinc
inde naſceretur obligatio: non potuit illis
quæri ius aliquod antè acceptationē: & hæc
eſt optima reſpōſio, & tanto magis quia dos
hæc non erat debita filiabus, niſi matris eſ-
ſent heredes, & notarius aliū hereditati obli
gare non poteſt.l.qui in aliena.in prin. l. pro
herede.in fin.de acq.hered.l.potuit.C.de iu.
delib.

Nec obſtat, quòd Com. Her.pater heredi
tatē adiuiſſet, vt in proceſſu.pag.25.quia adi
tio illa valida non fuit, tùm quia tanquam
pater, & legitimus adminiſtrator, & nomine
pupillarum adire debuerat. l. ſi infanti. vbi
Bald.& Saly.C.de iur.delib.tum quia, nō ad
patrem, ſed ad auum † ſpectabat aditio, cum
4 ipſe haberet filios ī poteſtate, vt probat tex.
d.l.ſi infanti.& ibi Bald.quæſt.4.qui in hanc
opinionem, quam vltimo loco refert, incli-
nat, & facit.l.quod ſcitis.§.fi.iuncta.l.ſeq. C.
de bon.q̄ lib.& eſſet ēt legitimus adminiſtra
tor, vt ī proceſſu.car.156.vbi Comes Borſius
vt legitimus adminiſtrator, & auus paternꝰ
comparet contra Lombardinos. & iccircò
quaſi hęc aditio eſſet inutilis.ann. MDXXXVI.
ipſæ filiæ per ſe adiuerunt.

Nec obeſt, quòd de anno 1536.ratam ha-
bere dationem in ſolutum viſæ ſint, quia nō
erat amplius res integra, cum pater, & filius
bona

bona ipſa iam alienaſſent:& vt ipſa ratihabi
5 tio † valeat neceſſe eſt omnia eſſe in integro.
Caſtrenſ.conſil.195.in ſecundo.Dec.conſil.
226.Caſſan.conſ.7.Alexandri.conſ.132.cũ
al.& de hac adiudicatione nulla mentio fa-
cta eſt in ipſa aditione,& ideò non poteſt di-
ci,quod rata habita ſit.

Tertia eſt coniectura,quia ſumus inter cõ
iunctos,& ità arguunt.Com.conſ.155.Rom.
d.conſil.246.Dec.dicto conſil.235.Bologn.
conſ.25.cum al.

Quarta eſt, confeſſio,quòd emptæ ſint Be
ſtiæ ex precio.D.Catherinæ,& donatio mul
torum capitum,de quibus in inſtrumẽto eo-
dem die confecto. Nam inter has perſonas,
quibus mutua donatio eſt prohibita,fraus p̃
ſumitur.l.ſi donatione.C.de Collation.Bart.
l.ſi fortè.de Caſtren.pecul. Soc. conſil. 129.
num.12.in quarto.Dec.conſil.543.num.14.
Bolog.dicto conſ.25.Alexan.dicto conſi.28.
nec profectò iuſta cauſa ſuberat,vel confitẽ-
di,vel donandi.

Quinta eſt,quòd paulò poſt Com.Hercu-
les renunciauit vſuifruct.bonorum adiudi-
catorum,& conſtituit adminiſtratorem.Co.
Borſium: namq́ue, quæſitus eſt color,vt per
cipere fructus is poſſet, neq; tamen credito-
res illos vindicarent.

Sexta eſt,quia,vt conſtat ex his,quæ ſunt
in proceſſu exhibita,grande æs alienum im-
minebat poſteaq́; multę ſunt lites cõtra Co.
Borſium inſtitutæ. Nam ex his, quæ ſeqqu.
fraus detegi ſolet.Bar.l.poſt contractum. de
don.vbi & cæteri.

Septima, quia ſemper Comes Borſius eo-
dem modo fructus cœpit, & bonis vſus eſt,
poſt hunc contractum, quo antè ideq́ue diù.
nam diuturna poſſeſſio, quę ſubſequitur,
præſtat magnum ſimulationis argumentum
Imol.conſil.55. Ruin.dicto conſ.64.

Vltima eſt,quòd quando anno 1537.Co.
Hercules promiſit dotem Illuſt.Actrici, con
uenerunt inuicem,vt ea cederet in maternã,
vel paternam legitimam, vt illi videretur.
Sed ſi adiudicatio vera fuiſſet,non erat con-
uentio neceſſaria, cum dos materna eſſet re-
ſtituta, imò nec aduerſus eam poterat quic-
quam conſtitui. Ex quibus planum fit con
tractum hunc fuiſſe fictitium,& verè cum,vt
dixi,initio nulla cauſa ſubeſſet contrahẽdi;
quia dos nondum erat reſtituenda, quia fi-
liæ erant infantes, quia vſusfruct. ad auum
pertinebat,nemo dixerit conuentionem illã
fuiſſe legitimam. Hæcq́ue, & ſi in terminis
communis iuris verſaremur: ſed tanto ma-
gis vera ſunt,quia extat ſtatutum.ſub.Rubr.
quòd non præiud.alienatio.pag.71.in antiq.
quo cautum eſt,vt alienatio facta ab eo, qui
retinuit,vel retinere viſus eſt poſſeſſionem,
non obſit ei, cui poſt bona ſua fuerunt obli-
gata. Ex illo.n.omnis dubitatio ſublata eſt,
& in ſimili ſtatuto reſpondet Iaſ.dicto conſi.
36. vt non immeritò adiudicatio hæc alias
fuerit ab Illuſtr. Conſ. reiecta, nec videò
ſanè quid adferri poſſit contra hoc ſtatutũ.

Quin & ſi verã fateremur, nihilominus in
rei vindicatione non poteſt Illuſtr. actrix ob
tinere,quia dominium non probauit.neq́ue
enim ſequitur Com.Borſius poſſedit:ergò do
minus eſt. & fundamentum eſt rei vindica-
tionis ipſum dominium.l.in rẽ. de rei vindi.
Nec obeſt, quòd Dominus Cœlius, & Bo-
iardus emerint ab ipſo Comite,quoniã non
ideò minus poſſunt negare eum eſſe Domi-
6 num † Docto.l cũ res.C.de prob.& l. ſi quis.
C.de loca.Bar.l.ſi rem.ſolu.mat.l.cõmodare.
còmm.Alex.conſ.12.& conſ.43.in quarto.
Negus.de pign.2.p.memb.3.nu.64. qui om-
nes volunt emptorem poſſe negare dominũ
eſſe illum, qui vendidit. Quocircà non po-
teſt hæc Illuſtr. Domina vincere, cum domi
nium non probauerit.¶ Obſtat etiam illi p̃-
ſcriptio,ſi quidem ab ann.1522. ad litẽ mo-
tam vſq; Dominus Iacobus poſſedit legiti-
mo titulo,& bona fide:qualis iure præſumi-
tur. Bart.l.Celſus.de vſur.cum al.quæ con-
gerit.Couar. reg. poſſeſſor ſecunda par. §. 8.
num.2.& quatenus(quod verum nõ eſt)ſub-
7 eſſet† aliqua male fidei ſuſpicio, diluta eſt p
poſſeſſionem longiſſimam.Alexan.conſ.6.in
pri.conſ.151.in ſecundo. Dec.conſ.267.cũ
al.de quibus,Couar.vbi ſupra. qui commu-
nem dicit.
8 Nec obſtat, quòd præſcriptio † non cur-
rat minori quia illud procedit, vel quando
quadriennium lapſum non eſt, vel quando
tractamus de præſcriptione decẽ,vel viginti
annorum.Bart.l.fin.in quibus cauſ.in int. re-
ſtit.nõ eſt neceſ.Balb.de præſ.prima.par.vlt.
par.ver.vigeſimus tertius.num.37.At hic nõ
vnum tantum, ſed plura quadriennia lapſa
ſunt,& præſcriptio eſt annorum 40. & am-
plius,ergò.

Nec obſtat ſi,ignorantię prætextu,velit ſe
tueri,nam in libello dicitur,quòd ipſa Illuſt.
Domina acceptauit hanc inſolutum datio-
9 nem.& ann.1536. adiuit. & ſcientia etiam †
præſumitur, non ignorantia, cum ſimus in
coniunctis.l.octaui.vnde cogn. Et in termi-
nis tradit.Alexan.conſil.163.num.6. in ſecũ
do.cum al.de quibus.Balb.4.par.4.par.prin.
quæſt.29.nu. 8. Alioqui ſi eam ignoraſſe di-
ceremus, cum ignoranti nõ quæratur ex cõ
tractu.l.1.vbi glo.C.de acq. poſſ. inſtrumen-
tum nil ei prodeſſet: ſed & ſi hoc admitta-
mus,quãdo eſt longiſſ. temporis præſcriptio
ignoran

10 ignorantia † non excuſat, vt hic. cœpit enim currere illa, cum primum annum duodecimum impleuit, & ità poſt alios, quos citat, fuſè. Couar. d. reg. poſſeſſor. ad fin. Et hęc item ratio repellit agentem.

Nec obeſt, quòd contrà ipſam in poteſta-
11 te patris conſtitutã non currat † præſcriptio. l. prima. cũ auth. ſeq. C. de bon. mat. quoniã. reſpon. illam regulam non habere locũ quãdo vſufructus non pertinet ad patrem. Bart. l. 3. §. vſuras de contr. & vt. ac. tu. Quocircà cum in dicto inſtrumento pater vſufructui ceſſiſſet filiabus, ei imputandum eſt, ſi non egit. Bart. dicto. §. vſuras. Cætera, quæ ex facto ipſo deſumi poſſunt, rectiſſ. perſtrinxit clarus procurator ex cuius inſtructione petenda ſunt. Et hæc nunc ſatis.

ARGVMENTVM.

Est In eadem cauſa, de qua in præcedenti.

SVMMARIVM.

1 NOTARIVS *an acquirere poſſit irreuocabiliter abſenti, & non exigatur ratihabitio. & nu me. 1.*

2 *Legitimare filium ſuum poteſt Co. Palatinus, vbi eſt expreſſum in priuilegio.*

3 *Pater poteſt reuocare Ius quæſitum filio ex propria ſtipulatione, antequàm ille acceptet.*

4 *Adminiſtrator, cui eſt conceſſum, quod faciat quicquid ei placuerit, poteſt alienare.*

5 *Malæfidei præſumptio ſpacio triginta annorum tollitur.*

CONSILIVM LXXVI.

DIXI alias, quòd ſi verum ſit notarium acquirere irreuocabili-
1 ter † (quod certè verum non eſt, quia Doctores citati à Cacher. in deciſ. 33. ferè omnes dicunt quidem notarium poſſe acquirere, at non dicunt non exigi ratihabitionem, vt nequeat reuocari) tamen id non obtinet in dominio. & poſſeſſione, vt conciliando opiniones diſtinguit idem Cacher. dicta deciſ. & fuit etiam opinio. Tiraq. de cõſt. Lim. 30. nu. 52. & Natt. conſil. 315. in prin & conſil. 645. num. 10. in quarto. & Couar. in Rubr. de teſt. alias citati. Et ideò cum nulla hic appareat ratihabitio, non video quomodo hæc domina poſſit agere rei vindicatione. Quinimò hic apparet de non ratificatione, vt ita dicã, nam aditio hereditatis eſt facta ab eis anno 1536. quaſi patris aditio nulla eſſet, & quando dos conſtituta fuit ei à patre, conuentum eſt, vt ea cederet in paternam, vel maternam legitimam: & ità prima illa conſignatio fuit ſpreta. Et profectò impoſſibile mihi videtur, vt huic Dominæ ignoranti ſit acquiſitũ dominium. Nec dicatur patrem fuiſſe legitimum adminiſtratorem, qui pro ea ratũ habuit, nam vt aliàs eſt dictum, imò auus erat adminiſtrator, & vt talis conſentiente Comite Hercule comparuit in iudicio. Nec obſtat, ſi quis obijciat Comitem Herculẽ fuiſſe naturalem: quia fuit à patre legitimatus, & quamuis multi teneant Comitem Palatinũ
2 non poſſe filium † ſuum reſtituere natalibus, vt per Deci. in ca. ex litteris. de probat. tamẽ in hoc priuilegio, id expreſſum eſt, quo caſu ſecùs eſt, vt per Addentem ad Alexan. conſ. penult. in quinto. qui hoc caſu, id habet pro abſoluto, quin & multi etiam tenent generaliter contrarium, quorum aliqui ab Iaſ. recẽſentur. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 112. de lib. & poſth. quibus addo Fulgoſ. in l. ſi conſul. de adopt. Bolognin. ad Anan. conſ. 29. Abb. in cap. per venerabilem. num. 12. qui fil. ſint legit. Alciat. in dicta l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 146. vbi dicit eſſe cõmunem, & habet pro claro, quando eſt expſſum in priuilegio, & alij etiam addi poſſent. Præterea, vt dixi alias, pater non poterat acquirere filiabus dotem maternam, niſi illæ adiuiſſent hereditatem, quod nuſquàm factum eſt, quia aditio illa, quam fecit tãquàm tutor, non valet, & oportebat in ea interuenire filias, etiam ſi rectè, & ritè adiuiſſet. l. pupillus. C. de iure delib. & alias ſcripſi.

Tertiò ius quæſitum ex ſtipulatione pro-
3 pria reuocat pater † antequam filius acceptarit. Natt. conſ. 226. & conſ. 475. & eſt ſẽtentia multorum, quòd emphytheuſis acquiſita à patre pro ſe, & filijs: poteſt alienari in præiudicium filiorum, antequàm ius ſit conſolidatum in perſona eorum.

Quartò quando ille ratum habuit hanc conſignationem, conſtituit patrem admini-
4 ſtratorem, his verbis: ad adminiſtrandum † & quicquid ei placuerit faciendum; quę verba dant facultatem alienandi. Bal. conſ. 89. num. 9. in pri. Alexan. conſil. 8. in tertio. conſil. 62. num. 4. in ſeptimo. Rui. conſil. 222. nu. 10. & 11. vbi pulchrè declarat. in pri. conſil. 219. nu. 20. in ſecundo. & quòd adminiſtrator, cui hæc poteſtas data eſt, poſſit alienare, modò non donet, eſt tex. clarus. in l. procurator. vbi Bar. de procurat. vt poſtea etiam alienatum eſt, quarè ſi volunt hæ filiæ vti approbatione patris, vtantur cum hac qualitate. Et hęc pactio etiam oſtendit noluiſſe auum

ac patrem acquiri filiabus irreuocabiliter,
ſed tantum eludere creditores, quod debet
multum mouere clariſſimos Iudices. Quò
circa hæc patris approbatio nil adiuuat, ſed
potius obeſt. Confugiendum ergò videtur
ad ſtipulationem notarij; at ex ea non tranſ
fertur dominium, licèt acquiratur actio. l. 3.
rem pup. ſal. ſo. & illa actio etiam eſt reuoca-
5 bilis † ſecundum veriorem ſententiam, cum
ſpeciale ſit in Eccleſia, vt nequeat reuoca-
ri. Iaſ. in l. qui Romæ. §. flauius. de verb. obli
gat. ꝙ ſi non ſola voluntate reuocari queat,
ſaltem translatione in alium, vt diſtinguen-
do conciliat. Couar dicta. rub. num. 13. verſ.
ex quibus. Et ſi quando pro hac ſententia
iudicandum fuit, nunc maximè iudicãdum
eſt, ſtãte poſſeſſione Rei annorum ferè quin-
quaginta, cũ iuſto titulo, & bona fide, quod
enim dicitur, eum ſibi cauiſſe: nil mirum, ob
multos creditores: nec in emptore poteſt fa
cilè præſumi mala fides, & maximè ſtante di
6 cta poſſeſſione, cum ſoli triginta † anni ſuffi-
ciant ad tollendam omnem malæ fidei præ-
ſumptionem, vt communem eſſe opinionẽ
teſtatur Couar. reg. poſſeſſor. ſecunda. par.
§. octauo. num. 3. de reg. iu. in ſexto. nec odio
ſa eſt hæc præſcriptio, & iniquitatis præſi-
dium, ſed bono publico introducta, vt decla
rat Bart. in l. naturaliter. de vſucap. Ex qui-
bus omnibus. omiſſis plurimis alijs funda-
mentis, de quibus in alijs ſcriptis, arbitror
abſoluendum eſſe Reum à petitis.

ARGVMENTVM.

Non poſſe agi ad pœnam pacis ruptæ in ca-
ſu, de quo agitur clarè oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Affinitas *quomodo probari debeat per te-
ſtes, cum explicatione perſonarum, & quando
ſoluta dicatur. num. 2.*
3 *Complices qui dicantur in inſtrumento pacis.*
4 *Homicida non tenetur de pace rupta, vbi eam i-
gnoret.*
5 *Decretum Sereniſſimi Ferrariæ Ducis circa rati-
habitionem inſtrumenti pacis, & allegationem
noua cauſæ, declaratur.*
6 *Legis ſcientia ſufficit, etiam intra tempus præfixũ
in ea, vt obliget.*
7 *Lex poſterior à priori diſtinguitur, & ſic fit conci
liatio.*
8 *Pace non comprehenduntur futuri affines.*
9 *Pace inita cum promiſſione de rato, ſi lapſum
ſit decennium à die promiſſionis de rato, &
ſequatur offenſio, non tenetur promiſſor.*

CONSILIVM LXXVII.

Ex infraſcriptis arbitror abſol-
uẽdos eſſe reos, de quibus agitũ.
Primò, quia non eſt proba-
tus certus gradus adfinitatis,
1 vt debuerat. † etſi enim teſtes
non teneantur explicare gra-
dus diſtinctè, & clarè, vt ſupponitũ in dubijs,
debent tamen recenſere perſonas ipſas, vt
iuris peritus ſcire poſſit quoto gradu diſtet
vnus ab altero, vt per Docto. in c. licet. de te
ſti. Aret. conſil. 37. Alexan. conſil. 82. in pri.
cum pluribus relatis à Tiraq. §. primo. gloſſ.
16. ꝑ totã. de retrac. lignag. & eſt plenum cõ-
ſil. Dec. 321. alias 322. At verò, ſi diligen-
ter pendantur teſtimonia, apparebit teſtes
non concludere, namque non ita rem nar-
rant, vt ſciri poſſit certus gradus: ergò. Et
tanto magis hæc vera ſunt, quia non ſunt
integri, ſed eorum fides ex multis imminui
tur, vt quia vel inimici, vel non confeſſi iux-
ta ritum Sanctæ Rom. Eccl.

Secũdò, quia etſi qua eſſet probata adfini
2 tas, tñ ea ſoluta eſt † mortè Comitiſſæ, cuius
cauſa introducta erat, & adfinitas ꝑſens ĩſpi-
cienda eſt, non ea quæ deſijt. l. cui eorũ. §. 1.
de poſt. & in his terminis multos citant Her
cul. de caut. de non offend. cap. 14. & Moron.
de pac. par. ſecunda. quæſt. 49.

Neque obſtat, quod hic, vt complex ſaltẽ
comprehenſus videatur, quia cum hæc ſit
qualitas allegata a Curia, debuit probari
Io. And. cap. primo. de homi. in ſexto. cũ ſim.
Rurſùs non videò quomodò poſſit ille dici
3 complex, † cum natus ſit longè poſt editam
pacem: & illi dicuntur verè complices, qui
tempore pacis adhærent, vt dicam infrà, de
adfinibus.

Tertiò, quia non eſt probatum, quòd ho-
4 micida † ſciret pacem hanc fuiſſe contractã:
quod eſt fundamentum fiſci: vbi enim igno
ret non tenetur, ita Grat. reſpon. 47. in fin. in
ſecundo. Nec obſtat, quòd litteræ Sereniſſi
mi Ducis Alphonſi obligent etiam eos, qui
ratum non habuerunt, quia non exigo rati-
habitionem, ſed ſaltem ſcientiam. Iniquiſſi-
mum enim eſt, vt ignorans committat pœ-
nam ab eo non promiſſam.

Quartò, quia inſtrumẽtũ hoc geſtum eſt,
ante annum 1531. quo editum eſt Decretũ
5 d. Sereniſſimi Ducis † diſponens, vt qui ratã
non habuerint pacem, pœnam offendendo
committant; & quod non liceat allegare, ex
cauſa noua, illatam eſſe iniuriam: & ideò nõ
tenentur hi rei, Nec obſtat, quòd eo cautum
ſit, vt inſtrumenta etiam anteriora eius for-
mæ ſubijciantur, quia rem hanc moderatus
eſt

eſt Sereniſſimus Dux Hercules litteris ſuis
ſcriptis anno 1538.quibus mandatur,vt in-
ſtrumenta tantum poſt celebrata, huius De
creti regulæ ſubiaceant. Nec aduerſantur
aliæ litteræ eiuſdẽ anni 1542. quibus iubet
decretum hoc integrè obſeruari, nam reſpõ
deò, quòd ſi illæ diligenter attendantur ni-
hil faciunt. Conſidero enim quod decretũ
Sereniſſimi Ducis Alphonſi peruenerat ad
notitiam Vicariæ,vt conſtat ex litteris Sere
niſſimi Ducis Herculis,quibus refert eam
cõqueſtam eſſe, quod nimis iniquum eſſet.
Ex hoc ſequitur,vt homines ipſos in vniuer
ſum ligaret,quidquid dicatur in dubijs: qa
ſufficit quod lex Principis ſciatur, vt obli-
6 get,†& ſi duo menſes non ſint lapſi.Bar.l.om
nes.num.37.de iuſt.& iu.Bald.l. leges.nu. 3.
C.de legi.Abb.cap.ſecundo.num.7. de con-
ſti.vbi & cęteri.Butr.& Dec.exceptis.& ĩ ter
minis huius decreti.Cephal.conſil.35.num.
46.vbi ſcientiam eius hoc modo arguit. Et
ob id cum Vicaria ſciret ſe ligatam,impetra
uit moderationem, de qua ſupra. Correctũ
eſt itaque decretum in ea parte, qua de in-
ſtrumentis antea celebratis agebat. Et hęc
correctio in alijs etiam locis obtinuit, vt de
Mutinenſibus atteſtatur.Cephal.vbi ſuprà.
Verùm cum nec ita correctum vſu rece-
ptum eſſet in dicta Vicaria,neceſsè fuit alijs
litteris mandare,vt obſeruaretur: quod fa-
ctum eſt anno 1542.Sed etſi in illis dicatur,
vt obſeruetur integrè,non tamen vult Sere-
niſſimus Princeps renouari illud decretum,
ſed ſatis integrè dicitur obſeruari,ſi ſeruetur
vt tunc erat,quia ſeruari non poteſt id,quod
iam ſublatum fuerat,quod autem id ita ſit,
probatur,tum quia Mutinę, & in alijs locis
iam erat receptum vſu cum illa correctione,
vt per Ceph.d.cõſ.35.nec ueriſimilè eſt Prin
cipem uelle ſuos ſubditos diuerſimodè vti
eodem decreto, & durius agere cũ Vicaria,
quam appellat fideliſſimam, quàm cũ alijs:
7 tùm quia lex poſterior † diſtinguitur à Prio
ri.l.ſciendum.qui ſatiſd.cog.iunc. auct. offe-
ratur.C.de lit.conteſt. & inſtrictionibus ter-
minis,ſic reſpondit.Rom.conſil.57.vbi con-
cludit quòd ſi facta ſit conſtitutio, vt liceat
Hebræis Fęnerari ſuper re mobili,non obſtã
te quacunque prohibitione, non erit ſubla-
ta reformatio,qua cauebatur,vt inſtrumen-
ta uſuraria non conficerent,ſed poterunt q-
dem Fęnerari, non tamen cum inſtrumẽto,
& duas adfert rationes.
Prima eſt,quia quo ad fieri poteſt vitan-
da eſt legum correctio.
Altera, quia vbi diſtinctio aliqua poſſit
adhiberi,quæ veterem nouæ legi conciliet,
non eſt prætermittenda. Et hæ rationes mi-
rè conueniunt hic;ſiquidem curandum eſt,
nè corrigantur litteræ anni 1538. & inter-
pretatio hæc eſt optima,vt decretum ſerue-
tur integrè,quatenus tùm vigebat;nec fuiſ-
ſet correctum. Sic & idem. Rom.conſi.322.
duas conſtitutiones conciliat, vbi Addens
alia loca citat,ſic Alexan.conſil.122.nu.10.
in quarto.& fusè.Barb.conſ.ſeqq.vbi multa
exempla ponit,quorum aliqua hic apprimè
conducunt,& Iaſ.in caſu magis dubio. con-
ſil.12.in tertio. & multi alij poſſent adferri.
Seruabitur itaque decretum integrè,quo
ad inſtrumenta poſteriora,non priora, quo-
niam in his ſpecialiter ſecus eſt conſtitutũ;
& hæc eſt mera veritas,quando quidem lit-
teræ illæ anni 1542. generales,nullo modo
derogant illis anni 1538.ſpecialibus.Angel.
conſil.355.cum ſimm.Dec.& Cagno.l.in to-
to.de reg.iu.nec contradicit. Homod.conſil.
87.nu.7.& 8.quia illud obtinet quando non
poteſt adhiberi diſtinctio aliqua, ex qua no
ua, & vetus diſpoſitio redigantur ad concor
diam,vt per Dec.l.pacta nouiſſima. nume.5.
C.de pac.& latius.conſi.195.qui alios citat.
Quintò quia hic, qui occidit,non erat ad
finis tempore inſtrumenti celebrati, & ideò
8 † eo non eſt comprehenſus,cum veriſimile
non ſit ineuntes pacem cogitaſſe de adfini-
bus futuris, vt latè aliàs probaui expluri-
bus,dum ſcriberem in quadam cauſa de Frã
cis;ad quæ me remitto.
Vltimo conſidero,quod vbi quis ratum non
9 habuit, † & lapſum eſt decennium à die pro
miſſionis de rato, quòd ſi is, pro quo promiſ
ſum eſt, offenderit, promiſſor non tenetur,
ſic in terminis trad.Bero.quæſ.73.qui etiam
agit de caſu ſtrictiore: quia ibi præſtitutus
erat terminus annorum quindecim, intrà
quem procuraretur ratihabitio. Quocirca
cum hic non tantum decennium, ſed & vi-
cennium, & amplius præterierit, rę eſt ex-
tra omnem difficultatem,ſtante declaratio-
ne decreti de qua ſupra.
Concludo itaque Reoſiſtos abſoluendos
à pœna pacis ruptæ:non obſtantibus dubi-
tationibus, quæ ſatis apparent ex præmiſſis
ſublatæ. quamuis eſſent pulchræ,& ſubtiles.
Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Legata domo habitationis teſtatricis, nõ venite niſi partem per ipſam inhabitatam abſque fundo defenditur.

SVMMARIVM.

1 LEGATA *domo habitationis teſtatoris, intelligitur ſolum legata pars domus per eum inhabitata.*

2 *Legato vſufructu omnium rerum in domo exiſtentium, excepto argento, quæ non comprehendantur.*

3 *Diſpoſitiones, & legata vel augentur, vel minuuntur propter ea, quæ adijciuntur, & exempla afferuntur. & num. 7.*

4 *Heres præſumitur à teſtatore quantominus poteſt grauatus.*

5 *Habitare in domo, & ea aliquando uti, ſunt diuerſa.*

6 *Oſtium in pariete intermedio exiſtens non prohibet quominus duę domus dicantur.*

7 *Dictio, cum, coniungit acceſſorium, non principale.*

8 *Contiguorum appellatione, quæ veniant.*

9 *Voluntas teſtatoris ex præcedenti teſtamento, licèt nullo, deprehenditur.*

CONSILIVM LXXVIII.

ETsi D. Ioan. diſcipulus meus adeò egregiè, & eleganter de tota hac ſpecie diſſeruerit, vt facilè agnoſcas qualis Iuriſcõ. futurus ſit, tam præclaro eius ingenij ſpecimine edito, poſſimq; me à ſcribendo continere: Tamen, vt illius reſponſo Doctoris quoq;, & pręceptoris accedat auctoritas, nõnulla & ipſe in medium adferre decreui. Animaduerto igitur
1 primo, legatam domum habitationis † ipſius
teſtatricis: quæ verba ſignificant domum, in qua illa morabatur cum ſua familia. Habitatio enim accipitur pro ipſo actu habitãdi. l. prima. §. habitare. de his, qui deiec. & tradit in terminis. Bald. conſil. 234. num. 5. & conſi. 242. num. 7. in pri. & conſil. 198. num. 3. in 2. Quare cum omnes teſtes, tam noſtri, quàm aduerſarij, vnanimes deponant, quòd Domina Beatrix partem vnam; alteram villicus inhabitabat: certè relicta eſt ea tantum, in qua ipſa larem conſtituerat. Nec obſtat, quòd vſa ſit verbo domus, quæ eſt quid vniuerſum conſtans ex pluribus partibus. l. Iulianus. §. fin. de act. empt. l. prædijs. §. balnea. de leg. 3. l. quod conclaue. de damn. inf. l. eum qui. de vſucap. quoniam reſpond. ob adiectionem illius qualitatis, habitationis, legatũ reſtringi. Sicut enim, qui legat partem domus, in qua moratur, ſi totam inhabitat, totam etiam relinquit. l. vxori. vbi eſt caſus. de leg. 3. & ita partis nomen, ob qualitatem eam adiectam ad totum porrigitur: è contrario, qui domũ habitationis legauit, de parte tantum ſenſiſſe intelligitur, ſi partem inhabitabat: vt idẽ ſit oppoſitum, in oppoſito, quod propoſitum in propoſito. l. fin. §. vltimo. de leg. 3. cum ſim. Nam & appellatione rei pars ſignificatur. l. appellatione rei. de verb. ſignif. Nec mirum, quia hoc regulare, vt his adiectionibus legata reſtringãtur; hinc, qui legat vſumfructum
2 omnium rerum, † quæ domi ſunt, excepto ar
gento, non videtur legaſſe vſumfructum venalium: quòd domi verè non ſint, ex quo amouenda ſunt. l. generali. §. vxori. & ibi Bart. de vſufruct. leg. Et ob id Dec. in conſil. 92. reſpondit eum, qui vxori ſuæ reliquerat omnes robbas, pannamenta linea, & lanea, & alias maſſaritias domus: licèt verbis vniuerſalibus vſus ſit: tamen noluiſſe, vt eos haberet pannos, qui extra domum eſſent, propter adiectionem, domus: & ita poſterior qualitas verba, quæ de toto vniuerſali intelligebantur, ad partem reuocat. Sed & Paril. conſil. 80. nu. 48. in ſecundo. conſuluit eum, qui multa, quæ domi erant, reliquit: nõ ampliaſſe legatum. ſi addiderit nolo quid ex his, quæ domi ſunt reſtitui, vt ſupra. quia dictiones hę, vt ſupra, impediunt ampliationẽ. Hocque perpetuum eſt, vt vel augeantur,
3 vel imminuantur diſpoſitiones † propter ea,
quæ adijciuntur. Et in terminis, vt qui legat omnes domos, quas habitat, de vna tantum intelligendus ſit, ſi in ea ſola moretur, & verba vniuerſalia, ad ſingularitatem redigantur. tradit Guliel. Ben. ver. domum. num. 37. in Repet. c. Raynutius. de teſtam. Quoties enim vna pars domus ad vnum vſum, altera ad alium deſtinatur: nunquam illius appellatione hæc continetur, etſi vnica ſit contignatio. vt poſt multos, quos allegat, concludit nouiſſimè. Pariſ. conſil. 80. nume. 8. in 2. & 9. Et in hoc caſu proprietas verborum, à qua non eſt recedendum. l. non aliter. de leg. tertio. ad hanc interpretationem nos adigit. Nemo enim audebit dicere partẽ eam, quã coloni habitabant, eſſe domum habitationis Dominæ Beatricis: alia enim eſt habitatio vnius, alia alterius. l. ſi nõ ſortem. §. libertus. de cond. indeb. l. tertia. § ex contrario. de acq. poſſ. Nota ergò hæc, habitationis, ſeparat, ac diſtinguit has partes inter ſe. vt in ſpecie concludit. Soc. iun. conſil. 159. num. 7. in ſecundo volum. præſertim cum teſtatrix eodem nomine vtranque non ſignificaret. Alexan. conſil. 204. num. 14. in ſexto. & facit tex. in l. cum de lanionis. §. cui fundum. de fund. inſtruc. vbi legans fundum inſtructum, & nominatim mancipia, nõ intelligitur legare cęteros ſeruos, etſi iſtrumẽto cõphẽderẽtur.

Secun-

Digitized by Google

Secundò mouet, quia in legatis, vt in quæque materna, verba non debent eſſe ſuperflua. l. ſi quando. de leg. pri. Sed dictio illa, habitationis, ſi vniuerſam domum legatam diceremus, nihil operaretur, ergò. imò verò fieret interpretatio contra verba, vt dixi, cum tñ potius aliquid impropriè ſit interpretandum, quàm vt inducatur ſuperfluitas. Crau. alios citans. conſil. 105. & conſil. 118. non ẽt à proprietate recedendum, quæ alicuius ſit momenti, & ſignificationis, vt hic.

Tertiò, quia heres præſumitur à teſtatore
4 grauatus † quanto minus poteſt. l. vnum ex. §. ſi rem. de leg. ſecundo. ex qua regula infertur in dubio legatum eſſe, quod eſt minimũ. l. nummis. de leg. tertio. cum alijs de quibus. Dec. & Cagn. in l. ſemper. & in l. in teſtamentis. de reg. iur. Dec. Idem conſil. 290. in fin. cũ alijs. & ĩ terminis, qđ appellatione totius in legato, pars quæ eſt alterius naturæ non contineatur, & pro herede fiat contra legatariũ interpretatio. tradit Corn. conſil. 203. in fin. in pri. volum. Et ideò domum habitationis, hic accipiemus pro parte, quæ habitabatur, non pro vniuerſitate ædium.

Quartò, multum vrget coniectura ea, ꝗ abſque hac domo non poteſt coli prædium, vt teſtes dicunt, & rei facies indicabit: neque enim veriſimilè eſt voluiſſe teſtatricem, tñ afferre incommodum heredi, & ita in ſpecie arguit. Bertran. conſil. 185. in fi. in pri. Imprudens enim planè fuiſſet conſilium teſtantis, ſi abſtuliſſet commoditatē agri colendi ſuis villicis: planeque ſi de hoc fuiſſet interrogata non aliter reſpondiſſet: quare ſubit reg. l. tale. §. fi. de pac. Hinc Caſtren. in l. ſi domus. in prin. de leg. primo. voluit, vt ſi pater, qui vnas tantum habet ædes, eas relinquat, potius legatum ſit deriſorium, quam aduerſus pietatem illæ filijs auferantur: cuius deciſio etſi in caſu ſuo vera non ſit, vt dicunt Alexa. & Iaſ. ibi, quia verborum ratio repugnat, tamen hic mirificè quadrat, quandoquidem germanam ſequimur proprietatem. Et ex his concludo, quòd cum pars domus tantũ habitaretur, ea ſolum legato comprehenſa eſt. Nec quicquam faciunt teſtimonia illa, quod vteretur aliquando hac parte, dum lauaret, dumque condita, ſeu ſapores faceret: quia aliud eſt vti aliquando, aliud habitare:
5 † nam habitatio exigit frequentiam, & perſeuerationem, vt propriè declarat Gugl. Bened. d. verſ. domum. nu. 38.

Et hæc ſi pars altera domus non fuiſſet in alium vſum comparata. Verum clarius, & certius hoc factum eſt. Si quidem non vna domus hæc erat, ſed duæ. Namq; tritum eſt diſtinctione, & facto patrisfam. domos conſtitui. l. quod in rerum. §. ſi quis. dicta. l. ſi domus. vbi Iaſ. latè. de leg. primo. Alexa. conſil. 169. & 171. in quinto. Et ideò vnæ ædes, pariete interiecto, binæ fiunt. l. ſi quis duas. §. 1. comm. præd. & tradunt Docto. in locis præcitatis. Quarè cum teſtes omnes dicant, prius cratitio, mox lapideo muro, domum diuiſam: nemo dixerit vnius appellatione alteram contineri, quia ſpecies nõ ineſt ſpeciei, nec vnum principale trahit alterum. l. ſi qd. §. inter. de leg. 3. §. ſi tamen. de rerum diuiſio. Imò verò ſi qua pars, acceſſionis vice, alij cedere debuiſſet, acceſſiſſet vrbana ad ruſticã, quia, ante, totũ ædificium erat ruſticum, vt ex inſtrumẽto dotis Dominæ Beatricis: fuitque, poſt, partim in vſum dominorum tranſlatum: nam res ad naturam ſuam facilè relabitur. l. ſi vnus. §. pactus. de pact. nec falsũ eſt, quod primordio veritatis adiuuatur. l. cum filius. §. heres. de leg. ſecundo.

Præterea, vt pars partem ad ſe trahat, & ſi eadem ſit contignatio, neceſſe eſt vt teſtator vtraque pariter vſus ſit, & vno nomine complexus. Anchar. conſil. 291. Alex. conſil. 204. in ſecundo. Verùm cum hic domus eſſet partim ruſtica, partim vrbana, & vt noſtri teſtes dicunt ipſa teſtatrix vtramque diuerſis appellationibus diſtingueret, quomodo eodem nomine continebitur? diuerſum eſt enim prædium vrbanum à ruſtico; illud dominus ad habitandum ſumit. l. plenum. de vſu & hab. hoc villici, & operæ ruſticæ incolunt. l. videamus. locat. l. vrbana. vbi Alci. de verb. ſign. & ex diuerſis non infertur. l. Papinianus de min. & in propoſito, ita arguit Pariſ. dicto conſil. 80. Et profectò nemo ſani iudicij vir aliter exiſtimabit: tum ob parietem interiectum, tum ob deſtinationem ipſam. Nec refert quicquàm ſi oſtium in muro fuiſſe admittamus, quod teſtes noſtri conſtanter negant: quoniam non ideò minus ædes ſunt ſeparatæ. Et Doctores aditum in id non perpendunt, ſed tñ quærunt vtri loco pars cedat. in l. prædijs. §. balneas. vbi Alber. de legat. 3. in l. olympico. de ſer. vrb. præd. & paſſim. Oſtium enim tale non prohibet quo
6 minus ſint duæ domus, † vt per Cæp. de ſerui. vrb. cap. 42. n. 5. Præſertim quia, & x i i i. ex teſtibus Arneti fatetur illud fuiſſe obturatum à Domina Beatricæ; quod manifeſtè ſeparationem euincit, etiam ſi is addat, & apertum. Obſtructio enim indicat, quòd vna domus eſſe poterat, ſinè altera.

Concludo itaque vrbanum tantum prædium legatum, non ruſticum. Nec quemquàm moueant verba illa, (cum ædificijs) quoniam intelliguntur de his, quæ in vſum domini tantum parata ſunt, vt gallinarium,

ac

ac palumbarium, & de puteo, & furno, quo-
rum vſus hodie citra controuerſiam erit cō-
7 munis. Dictio enim, cum, † coniungit ac-
ceſſorium, non principale, qualis eſt ruſtica
domus. l. ſi cui fundum. vbi Bart. de fund. in-
ſtruc. cum ſimil. Et ædificia debent intelli-
gi eiuſdem qualitatis: quia ex præcedenti-
bus diſtinguuntur ſequentia. l. heredes. §. ſed
ſi. de teſtamen. l. ſi ſeruus. §. fin. de leg. pri.
Et qualitas prior influit in poſteriora. l. fin.
§. fin. de vin. leg. vbi ſi quis vina græca leget,
& dulcia omnia, interpretamur vina potio-
nis cauſa parata, vt per Bar. ibi. & qui relin-
quit fundum inſtructum, & domum: de hac
inſtructa ſenſiſſe videtur. l. Sciæ. §. Gaio. de
fund. inſtruct. Hinc ſi lex prohibeat aliena-
re per contractum, vel alio modo: intelligi-
tur inter viuos, ob expreſſionem contractus.
Bald. conſil. 308. in 3. et ſi alienatio inhibea-
tur etiam iuramento dato, non cōtinebitur
vltima diſpoſitio, in qua iurari non conſue-
uit. Bald. idem conſil. 169. in quarto. Et in
legatis quod vbi ſpecies determinat verbū,
quo legatur, ab eo reſtringatur. eſt tex. in di-
cta. l. cum de lanionis. §. fin. & ideo domum
habitationis cum ædificijs ad vſum eius per
petuò deſtinatis intelligemus. Et ſi vo-
luiſſet vtrumque prædium legare clarius di-
xiſſet, vel totam domum, vel aliter. Nam
ſatis eſt, quod ſermo non ſit ſuperfluus, &
aliquid diſponat: quamuis etiam potius fe-
renda ſit ſuperfluitas, quàm vt heres valdè
grauetur. Caſtren. conſil. 221. column. ter-
tia. verſic. quæ autem. in pri. Crau. alios ci-
tans. conſil. 149. num. 15. Et cum hæc ſint
veriſſima, quærendum non eſſet quid con-
tiguorum appellatione veniat, quia ſi terræ
hæ dicerentur contiguæ, eſſent contiguæ ru
ſtico prædio, non vrbano: & ſi quod minus
non eſt legatum, nec quod maius: Tamen,
& de hac re aliqua dicam, quæ tamen ex ſe
adeo certa eſt, vt non egeat diſputatione.
Ac mirū eſt quomodo iſte bonus Arnetus,
iſtis ſuis contiguis, vniuerſam poſſeſſionem
vindicare audeat. ſiuè enim verba, ſiuè mē-
tem inſpiciamus, vtrumq́ue repugnat. Con
8 tiguum appellamus, † quod ſe contingit. c.
ſi ciuitas. vbi gloſſ. de ſenten. excommunic.
& ſenſus eſt. legata ædificia cum terrenis e-
iſdem, ſcilicèt, ædificijs contiguis. Nam vo
luit teſtatrix, vt haberet ædificia, & terrenū
contiguum.

Et hæc interpretatio ſuadetur, vt relatio
fiat ad proxima. l. ſi idem. in fin. de iuriſdict.
omn. iud. vtq́ue minus grauetur heres, & vt
minimum in re ambigua, ſi modo hæc ambi
gua eſt, ſequamur. l. ſemper in obſcuris. de
regu. iur. quod ſi velimus intelligere, eiſdem,
horto, corti, ac ædificijs, adhuc prædium
non venit, quia contiguum nō eſt. Fatentur
enim omnes Arneti teſtes terras ipſas ab his
omnibus fouea diſterminatas: qui & eam
adferunt rationem, quia in omnibus locis,
ita fieri conſueuit, vt terræ quæ coluntur, a
corte, viridario, & prædio vrbano, ac ruſti-
co, foſſatis diuidantur: quomodo ergo hæc
ſunt contigua? Et contiguum, eſt verbum
iuris, quod teſtes non percipiunt: quod vel
ex eo deprehenditur, quod vicinum, & con-
tiguum pro eodem capiunt decimus, & deci
mus ſextus. quæ tamen longè differunt in-
ter ſe. quare cum deponant de his, quæ ſunt
iuris, eis non creditur. Docto. l. prima. C. de
vſu. Alexan. conſil. 10. in pri.

Mens etiam ipſa certa eſt. Etenim ſi vo-
luiſſet legare poſſeſſionem; fundum, cum do
mo, dixiſſet, non contra: quia ſolum trahit
ad ſe ædificia. §. cum in ſolo. de rerum diuiſ.
& domus accedit prædio, vt digniori, & ma-
iori. l. quæ religionis. de rei vind. Imo & ſi
tantum fundum: adhuc domus debita fuiſ-
ſet. l. fundi. de verb. ſign. Et ſi quis percur-
rat omnia teſtamenta Ferrariæ, aut alibi cō-
fecta, nuſquam talem agnoſcet loquendi for
mulam, eorum, qui prædia legauerint: quarè
ſi teſtatrix legare voluiſſe ea, vt fieri conſue-
uit loquuta foret. l. prima. §. ſin autem ad. C.
de cad. tollen. Et valet argumentum ab eo,
quod fit regulariter. l. certi §. ſi nummos. vbi
latè. Iaſ. ſi cert. petat. Eſt enim hic ſermo
prępoſterus, domum cum poſſeſſione: quan-
to magis, cum terrenis contiguis, ſi fundum
ſeu poſſeſſionem ſignificamus?

Secūdò, quia repetēda eſt qualitas ea, ad
vſū Vrbani ꝑdij deſtinatis, ex his ꝗ ſup. dixi.

Tertiò, quia vniuerſum patrimonium hoc
legato abſorberetur. æquè enim contiguum
eſt prædium ſuperius inferiori, ac ædificijs
inferius. Fouea enim tantum ſeparantur:
quæ ſi contiguitatem non tollit inter ædes,
& terrena, minus tollet inter fundum, & fun
dum. Nec dicat quis, & præter foueam in
prædijs accedere diuerſitatem culturæ, quia
colonus vnus, fundum inferiorem, alter ſu-
periorem incolebat: nam & hic diuerſus e-
rat vſus. dominus enim domo, & cæteris,
quæ intra foueam erant vtebatur: quæ ve-
ro extra erant, colebat villicus. Rurſus tot
ſunt alia legata, vt ſi hoc ita interpretetur, ni
hil planè ſit reliquum heredi, quem vtiq́ue
magis dilexit. l. filium. §. ſed etſi. de leg. præſt.

Nec obſtat, quod aliqui teſtes deponant
Dominam Beatricem, quandoq́ue dixiſſe ſe
velle hoc prædium relinquere Arneto, quia

inter eos eſt maxima varietas, & verba huiuſmodi ſunt iactatoria, quæ nullam habent vim §. planè. de milit. teſta. & eorum arguitur mendacium ex altero teſtamento, paulo ante hoc condito, in quo aureos centum illi
9 legat; ex, quo voluntas † eius, licet nullũ ſit, declaratur. l. fin. de reb. eorum. Bald. l. de quibus. num. 17. de legib. cum ſim. Et ſolent plerumque domini, vt animos ſeruorum alliciant, vti erga eos blandĩs verbis: & certè, vt dictum eſt, ſi hac fuiſſet mente Domina Beatrix, & tabellioni dixiſſet, Io voglio laſciar à Gio. la poſſeſſione. &c. nunquam is verbis huiuſmodi, legatum hoc ſcripſiſſe. Et hæc ſola efficaciſſima coniectura ſufficeret. Fœnile etiam, quod in vſum Domini paratum erat: relictum eſt, non totum, quia vigent in eo rationes omnes prædictæ diuiſionis, de qua deponunt, & ſui, & noſtri teſtes: deſtinationis, veriſimilitudinis, ne res diuerſæ naturæ legata ſit, & nè nimis villico incommodetur. Fœnilia enim duo erant, ſub eadem tamen contignatione: Dominicum, & ruſticũ: vt deponunt teſtes. Quarè cenſeo, & reuocandam eſſe, ſeù temperandam ſententiam pro Arneto latam, & Dominam Blancam à petitis abſoluendam.

ARGVMENTVM.

COMPROMISSVM in caſu de quo agitur nullum extitiſſe, & in omnem euentum reductionem eſſe concedendam probatur.

SVMMARIVM.

1 COMPROMISSVM *factum in aliquem, vt laudum proferat ſecundum conſilium Conſultoris aſſumendi non valet.*
2 *Argumentum non valet, erat olim hæc conſuetudo, ergo, & hodie; in his quæ mutantur.*
3 *Statutum nunquàm reſcere intelligitur nullitatẽ notoriam, ex defectu iuriſdictionis.*
4 *Iuramentum non extenditur, vt validet nullitatem ex deffectu iuriſdictionis.*
5 *Pactum etiam iuramento vallatum de non opponendo de nullitate inſtrumenti, eſt nullum, ſi inſtrumentum principale non valet.*
6 *Pactum de non petendo reductionem in compromiſſo, de iure communi reductionis ius non tollit, maximè ſi ſit factum compromiſſum de iure tantum. num. 7.*
8 *Arbitri ſententia iniuſta, vbi de iure tantum iudicare tenebatur, eſt nulla ipſo iure.*
9 *Statuta Ferrariæ de compromiſſis, & reductione loquentia, non comprehendunt caſum, quando Arbitri ferunt laudum de conſilio alterius; & agitur de eorũdem ſtatutorum interpretatione.*
Statuta Caſtri Noui, de cõpromiſſis &c. declarãtur.

CONSILIVM LXXIX.

QVONIAM ad duas difficultates, quæſtio hæc redacta eſt: An compromiſſum hoc valeat; & an reductio, & nullitatis propoſitio debeãt admitti. Paucis rẽ declarabo. Quo ad primum certum eſt ipſum non vale
1 re, † quia vigent hic rationes, de quibus in d. l. item ſi vnus. §. ſed ſi in duos. de arb. puto inquit tale compromiſſum non valere; nam in aſſumendo poſſunt diſſentire. Et Summ. Pont. in cap. innotuit. eo. cum legali prouiſione ſtatutum ſit, vt compromiſſum de incerta perſona in arbitrum aſſumenda non valeat: mandamus &c. & Doct. vtrobiq; ita declarãt & facit, etiam tex. in l. ſi merces, & ibi Bart. locat. cũ tradd. per Cor. conſil. 50. in pri. & conſil. 110. in 3. Et huic argumento, nihil reſponſum eſt. Et quàmuis Innoc. velit poſſe compromitti in duos, quo ad actum electionis. d. cap. innotuit. tamen Imol. ibi. & alij diſſentiunt, & quatenus etiã verum ſit, habet locũ, quãdo ipſi ſtatim elegiſſent. vt per Abb. ibi verſi. quartus caſus, at hic facto proceſſu electio facta eſt, & ideò ſumus extra caſum. Inno. Cõſuetudo etiam de qua Io. And. nihil facit, quia intelligitur quò ad locum, in quo is erat Rim. conſ. 169. & in his quæ mutãtur
2 non valet † hoc argumentum, erat olim hęc conſuetudo: ergo, & hodie. l. ſiuè. C. de prob. maximè cum multa ann. curricula intercedant. Et hoc habet locum, ſiuè dictum ſit, poſſint eligere, ſiuè debeant, cum ſit eadem ratio incertitudinis. Alb. d. §. ſed ſi in fin. Etenim quod dicitur, Doc. plerunque agere de ſententijs latis, ſecundum conſilium ſapientis, nec tamen nominatim illos recenſerẽ. Rñdeo hoc intelligi, quando ex ſtatuto, vel aliter id eis licet: quia cũ de vno quęrimus, cætera ſupponuntur habilia. l. ſi quæramus. de teſtam. & magis in terminis, quòd non liceat compromittere in aliquem, vt ferat ſententiam ſecundum cõſilium alicuius, etiam nominati. allego. text. in dicta l. item ſi. in §. idem Pomponius per quem ita concludit. Bart. ibi. & in l. prima. §. ſi plures. nume. 15. de exer. vbi proponit quæſtionem, quando dictum eſt, ſm cõſilium ſapientis, vt hic. Bal. item in dicto §. idem Pomponius, q qñ ſecũdum conſilium ſapientis, & de iu. tm̃, non valet, ſi teneatur conſilium ſequi arbiter, quod hic eſt, vt infra dicã. Innoc. Abb. & cæt. in c.

ſi

ſi pro debilitate de offici. delegat. vbi Deci.
communem dicit. Bald.& Imol.l.illa inſti-
tutio.de hered.inſtitu. & ita conſuluerunt,
Angel.conſil.272.& Rimin.conſil.169. & di
cunt omnes hi Doctor. ex eo text. hoc pa-
ctum eſſe contra ſubſtantiam compromiſſi:
Et ideò non poteſt, ex iuramento actus con
ualeſcere.ad trad. per Bart. in l. ſi pro eo. de
fideiuſſ.cum ſimil. Namque cum ipſe tene-
tur ſequi conſilium, non poteſt eſſe arbiter,
vt illi dicunt. Et hic id certiſſimum eſt;
quia iuris ignari ſunt arbitri ipſi. Alexan-
der.l.ſi conuenerit.de re iudic. Butr.& Imo.
cap.cum olim de arbitris. Felyn.cap.ſuſci-
tatus.num.9.de reſcrip.& dicto cap.ſi pro de
bilitate.nume.7.quia etiam verba compro-
miſſi hoc euincunt, ibi, quibus arbitris pręę
dictæ partes dant auctoritatem ſentẽtiandi
de iure tantùm, ſecundum conſiliũ reporta-
dum à conſultore &c. Ecce, quòd hi arbi-
tri non habent poteſtatem vllam per ſe, &
infra promiſerunt ſtare, & obedire laudo ſe
cundum conſilium, ergò Alij parere non te-
nebantur. Et quàmuis dicatur, ſecundum
illud poſſit terminare, ſenſus eſt, quòd ſi vel-
lint laudare poſſint ſecũdum conſilium, ſed
non aliter, eſtque hic ſenſus clarus. & aper-
tus; quarè.§.idem. Pomponius.obſtat omni
no,& hoc argumentum eſt concludens: quia
arbitri non habebant ius laudandi, & Florẽ
tinum Auditorium non fuit electum, vt de
buerat: & licèt. Abba.dicto.§.ideò.dicat ex
conſuetudine fieri talia compromiſſa, tamẽ
is loquitur quando conſilium non artat, &
dicit ſe vidiſſe multa infirmari, & reſpondet
etiam, vt dixi, de Io.Andr.& quàmuis Com.
conſil.55. videatur cõtra ſenſiſſe, tamen gl.
quam allegat.dicta l. illa. inſtitutio improbatur;& idem Com.conſ.144.dixit poſſe du
bitari, & certè ſola huius ſentẽtia aduerſus.
tot, tantoſque nihil mouere debet: Et ſi ta-
lis conſuetudo viguiſſet in loco, pars allegaſ
ſet, quod nec facit, nec probat. Non obſtat
etiam, qui ſtatutum reijciat quaſcunque
nullitates, quia reſpondeo, vt infra dicam,
nos non verſari in ſtatuto. Item,& quòd ſta-
3 tutum † nunquàm intelligitur reijcere nulli
tatem notoriam, ex defectu iuriſdictionis.
Bart.l.prima.§.& parui. quòd vi, aut clam.
Alexan.& Iaſ.l.de pupillo.§.qui opus. de op.
noui nunc.& l.quarta.§.condemnatum. de
re iud.quod habet locum, & ſi ſtatutum dice
ret nulla exceptio nullitatis opponatur, vel,
nullo modo; vel alijs quibuſcunque verbis
generalibus vteretur, vt per Alexan. conſil.
77 in ſecundo. Dec.multos citantem con-
ſil.8.num.7.& Ruin.conſ.131. in quarto. &
per Doctor.alios paſſim, & profectò hoc ſta-
tutum eſſet nimis abſurdum, ſi non liceret
opponere exceptionẽ huiuſmodi, quia poſ-
ſent inueniri multi, qui ſententias dicerent,
nec eſſent arbitri. Nec obſtat, quòd iura-
uerint partes non dicere de nullitate. Quia
reſpondeo huiuſmodi pactionẽ, etiam iuriſ-
4 iurandi vinculo † obſtrictam, non extendi
ad nullitatem huiuſmodi, vt eſt deciſio An-
gel.in conſil.187.num.quarto.quem refert,
ac ſequitur.Cur.conſ.60.in fi.dicens ex mul
tis auctoritatibus, hoc poſſe confirmari: & in
terminis laudi, eſt deciſ. eiuſdem Angel. in
conſ.218.in fin.quem ſequitur. Perus in cap.
dilecto.num.122.de appell.& idem trad.An
gel.l.non enim.de iureiuran. Aret.conſ.68.
num.quinto.ad fin. Caſtren.l.vltim.C.de ar
bit. Anchar.in his terminis.conſil.207. nu.
9.Rom.conſil.115.in fin. Cor. latè.conſ. 38.
in tertio.per totum. Socin. qui Anchar.vbi
ſupra ſequitur. conſil.124.in fin. in pri. Go-
zad.conſil.72.qui alios citat, & in terminis.
Pariſ.conſil.45.num.28.29.& 37.& plerique
horum loquuntur etiam ſtante iuramento,
& innumeri addi poſſent, quos prudens o-
mitto.

Secundò reſpondeo, pactum hoc eſſe nul
5 lum, quia † ſi compromiſſum non valet, cæte-
ra etiam acceſſoria, cadunt Bart.l.tertia.§.ſi
ſeruus.de pecul. Bald.l.ſi abſentis.C.ſi cer.
pet.cum ſim.de quibus Tiraqu.de conſtit.3.
parte ſeptima.limit.& in compromiſſo.trad.
Rim.dicto conſ.169. idem Bald.qui de iura-
mento loquitur.in l.prima.num.quarto. C.
de inoff.don. quod non habet dubium impe
trata abſolutione, vt per Doctor. in cap. de-
bitores.de iureiuran.vbi Hoſt.& Abb.& ma-
ximè, quia tale compromiſſum, ẽt addito iu-
reiurando, non valet.Io.Bapt.cap.primo.lib.
ſeptimo.de arbitr.

Non obſtat etiam, quòd ipſa Domina He
liſabeth ratam habuerit hanc electionem,
quia reſpondeo hoc nuſquàm apparere; &
quatenus probaretur,

Secundò reſpondeo, ipſam non potuiſſe
illam confirmare, cum ſit mulier, & ideò in
compromiſſo adhibitæ ſunt ſolemnitates;
quæ neceſſarię erant, quia ſtatuti forma non
obſeruabatur.

Tertiò reſpondeo, quòd hæc electio, &
confirmatio debuit fieri ſtatim poſt compro
miſſum: vt per Imol.dicto cap.innotuit. co-
lum, penult.ad fin.vbi in terminis, & Abba.
ibi, quod ita Innoc.intelligit.

Vltimo, quòd & ſi fuiſſet rata habita ele-
ctio legitimè, compromiſſum valuiſſet, vt
nunc; non vt olim, & hæc ratihabitio non

traheretur ad pactiones, & iuſiurandum;
quæ non ſubſiſtebant,& ideò eſſemus in ter-
minis iuris communis, ſecundum quod li-
cèt appellare,& petere reductionem,quan-
do compromiſſum habet pœnam,nunquàm
enim omologatur. Salyc. l. ne in arbitris.
C. de arbitr. Iaſ. l. arbitro.qui ſatiſda. coga.
pariterq́ue, dici poſſet hanc ratihabitio-
nem non valere, vt ex multis concludit Pa-
riſ.conſil.24.num. 164. in ſecundo. Et hoc
certum eſt, ex quo compromiſſum de conſi
lio ſapientis non valet,quia nec poteſt con-
firmari. Et hæc de primo capite. Ex quibus
manifeſtè conſtat omnia eſſe nulla, & ideo
eſſe aperiendam viam Iuſtitiæ,vt hæc hone-
ſta mulier poſſit conſequi iuſtum rei ſuę pre
cium.

Et his, ſic deductis non oporteret ingredi
alteram quæſtionem: ſed vt omnia ſint cla-
riora, faciamus compromiſſum eſſe validũ,
an tunc erit locus reductioni? & eſſe exiſti-
mo; Etenim cum non ſimus in diſpoſitio-
ne ſtatutorum: ſed iuris communi, pactum
6 additum † non tollit ius reductionis: intelli-
gitur enim,ſi rectè iudicatum ſit, vt ex mul-
tis concludit.Socin.iun.conſil.48.nume.89.
in pri. qui vult ex his pactionibus non ex-
cludi enormem, læſionem,& hanc eſſe com-
munem is teſtatur:& ſat apparet ex multis,
quæ & ille,& Port.conclu.8.lib.quarto.con-
gerunt.

Secundo reſpondeo, & hæc eſt reſpon-
ſio efficaciſſima: quòd hæ renunciatinnes
operantur, quando compromiſſum eſt ſim-
plex: ſed vbi dictum ſit, vt de iure tan-
7 tum † iudicetur, non ita eſt: ſic in termi-
nis. tradit Fulgoſ. vir maximæ auctoritatis,
probatq́ue id ratione in conſilio 280. in
principio. qui non habet, (quod raro in
hac Silua librorum accidit) contradicto-
rem. Quarè cum nos iniquè iudicatum
dicamus, & res ita ſit, vt dicam poſt. Re-
ductio non eſt neganda: & certè ſaltem, an
rectè, an minus ſit iudicatum, res eſt an-
ceps, & ideo ſummus audiendi.

Sed & talia pacta hodie plerunque inſe-
runtur à notarijs, partibus non intelligen-
tibus, vt per Socin. dicto conſil. 48. nume.
49. & debuit hæc mulier reddi certa, vt
per ſtatut. de pact. de non appell. quod ita
intelligitur ex communi ſtylo notariorum,
etiam in caſu iurato. immo vero, & ex hoc
capite inſurgit nullitas, quia ſi arbiter, qui
de iure tantum poteſt iudicare,iniuſtam fe-
8 rat ſententiam, nulla eſt ipſo iure, † vt per
Bart. l. diem. §. ſtari. de arbitr. Aret.dicto
conſil. 86. cum alijs. de quibus Rip. qui
communem teſtatur. l. qui Romæ. §. duo
fratres. num. octauo. de verb. obliga. quo-
circa omnino quęrendum eſt; an rectè iu-
dicatum, quæ res facilè adducere debet cla
riſſimum Iudicem ad concedendam redu-
ctionem: ſi enim iuſtè, laudum poſſet va-
lere: ſin minus, aliud eſt. Non obſtat mo-
do, quòd ſtatuta repugnare videantur,quia
reſpondeo nos eſſe prorſus extra illorum di-
ſpoſitionem. Quod vt manifeſtum ſit,
Primò ego animaduerto, quòd ſtatuta hæc
9 † nunquam loquuntur, quando arbitri fe-
rant laudum de conſilio alterius: ſed ſem-
per, quando ipſimet dicant ſententiam, &
ideo caſus hic omiſſus, relinquitur diſpoſi-
ſitioni iuris communis. l.commodiſſimè.de
liber.& poſthum.& verba illa poſteriora ſta-
tuti, & omnia, & ſingula, intelligenda
ſunt, quando ipſi arbitri tulerunt laudum,
vt in toto eo ſtatuto ſemper ſupponitur,
nec mirum id eſt, tum quia tale compro-
miſſum non valet; tum quia verba non con-
ueniunt: nam ſtatuta negant reductionem
ab eo, quod arbitri laudauerint; at hoc ca-
ſu nullus arbiter laudat: quia eligentes cõ-
ſilium ſapientis tenebantur illud ſequi, cum
iuris ignari eſſent. Bart. l. ſi conuenerit.vbi.
& alij. de re iudic. Doctor. dicto cap. ſi pro
debilitate. de offic. deleg. quod etiam trad.
Cæpo. in cap. 199. vbi vult docere modum
renunciandi reductioni, quem tamen is im-
probat, & quæ caut. ex ſupraſcriptis etiam
vera non eſt; Et ita ipſi non poterant dice-
re ſententiam: Auditorium verò ipſum non
erat arbiter.

Quarè ſtatuti verba non conueniunt, &
ideo nec diſpoſitio. l. quarta. §. toties. de
damn. infect. Sed & ſi admitteremus ſtatu-
tum Ferrariæ complecti hunc caſum, ad
quem tamen, nec fune aliquo trahi poteſt;
adhue ſumus in tuto. Etenim cum ſtatu-
tum Caſtri Noui exigat compromiſſum in-
ter coniunctos in quarto gradu, ſecundum
ordinem decretorum, & noſtrum, ſecũdum
ius ciuile, alterum ab altero non poteſt re-
cipere interpretationem; namq́ue duo ſunt
caſus; vnus quando ſunt coniuncti in quar
to gradu, ſecundum ius ciuile, & tunc ſer-
uãtur omnia,quo ad effectum,& quo ad exe
cutionem; licèt nihil dictũ ſit de forma ſta-
tuti. Alter quando extranei ſunt, hoc eſt
non intra illum gradum, & tunc oportet, vt
dictum ſit,ſecundum formam ſtatuti,vt præ
dicta obtineant: vt in ſtatuto Ferrar. ad fin.
Sed cui dubium,hos litigatores hoc poſte-
riore caſu comprehendi: nam ſi omnes ex-
tranei ſunt;qui ſunt extra quartum gradum

de

Digitized by Google

de iure ciuili; cùm hi tales ſint, nihil meritò obijci poteſt. Et ſi enim, quo ad ſtatutum Caſtri Noui, coniuncti ſint; tamen cum quo ad noſtrum ſint extranei, ſi volunt vti beneficio huius; neceſſe eſt, vt tanquàm extranei vtantur, quia ſtatutũ non vult egredi quartum gradum. Et hæc adeò certa ſunt: vt mirari non deſinam, cur ſuphiſticis ſubtilitatibus in cõtrarium differeretur, & poſſem multis ſimil. hoc comprobare. Et tanto magis, quia hi compromittentes voluerunt, vt extranei compromittere, quod apparet, quia non ſubiecerunt ſe ſtatuto Caſtri Noui, & de iure tantum compromiſerunt; & adhibitis ſolemnitatibus, quę non exiguntur in terminis ſtatuti; quarè non licet eos nunc ſtatuto eo ligari; ob noſtrum Ferrar. contrà mẽtem eorũ apertiſs. Et ex his duo capita ſunt abſoluta. Tertium omitto: quòd ſententia lata ex conſilio ſapientis non tranſit in iudicatum, vt dixi prius: Et quia hoc pars aduerſa ſimpliciter fatebatur, non laboro: certè enim nunquàm excludi poſſumus à querela: quæ cum propoſita ſit, in reductione audiendi omnimo ſumus: Nunc vt malè iudicatum appareat, addam pauca: ſecutus Fulgoſ. in conſil. præallegato; qui vt locus ſit Nullitati, & ipſe rationibus comprobat, malè iudicatum: Et ita etiam fiet ſatis Docto. exigentibus, vt iudex ex officio de iniuſtitia quęrat: vt per Alexan. conſi. 139. in ſeptimo. Duo erant propoſita remedia, & reſciſſio ex l. ſecunda. C. de reſc. vend. vend. & nullitas, ob cauſam falſam, quia tanti eſtimatam dixerunt. & in vtroque certè hac mulier debebat obtinere: Nam quò ad primum conſtat ex teſtibus aduerſarij, quòd hodie prędium, de quo agitur, vendi poteſt vltra duplum, ſic enim deponũt teſtes examinati, vt in proceſſu conſtat etiam, quòd loca duplo ęſtimantur hodiè, & pluris, ex curſu temporum, vt ijdem dicunt.

Quarè ſi venditum fuit tunc 400. hodiè deberet valere tantum. 800. Ideoq; cum ęſtimetur 1400. læſio eſt manifeſtiſſima, prætertquàm, quòd inueriſimile eſt, tanti auctas ęſtimationes, ob tam modicum temporis ſpacium: & quamuis dicant illi teſtes de emptionibus, & meliorationibus Domini Paſquini: tamen de illis nuſquàm apparet. Imò multi ex noſtris deponunt rem eſſe deteriorem. Et hæc omnia latius, tunc deducentur, cum aperta erit Ianua veritati: Quò vero ad alterum de falſa cauſa. Et maximũ eſt erratum conſultorum, dum ſupponunt, quod confeſſio in re pendente à voluntate partium inducat diſpoſitionem, nam licèt hoc verum ſit, tamen poterat recipi, quò ad electionem: quæ erat factum Dominæ Heliſabeth: ſed in ęſtimatione ipſa aliud eſt; quã præceſſiſſe ipſa potuit credere, ſcire autẽ certè non. & licèt aſſeruerit ſe elegiſſe, hoc ideò fuit, quia cum crederet verè tanti prædium ęſtimatũ, nil referebat, nec nè, id affirmaret. Rurſus cauſa illa falſa, quæ reſpicit preciũ, quod eſt ſubſtantiale in venditione, vitiat contractum. l. ſi quis fundum. de contrahen. empt. & huic argumento non reſpondent, licèt illud proponant: Quod ſi etiam verſemur in cauſa impulſiua, vt illi ſupponunt: tamen cum illa non fuiſſet venditura, niſi tãti æſtimatum crediſſet, eo quod multo pluris valebat; contractus eſt nullus, vt per Bar. & cæteros. in l. demonſtratio. §. primo. de cõdit. & demon.

Ex quibus concludo, omnino eſſe ex religione Iudicis Clariſſimi, vt, vel laudum eſſe nullum pronunciet, vel reductionem permittat, quæ in caſu dubio nunquàm negãda eſt, vt per Alexan. dicto conſ. 139. cum ſimi. Rogo itaq;, nè duorum collegarum ſententia, præiudicium hac in res nobis faciat, quia dubio procul obtinebimus.

ARGVMENTVM.

Svbstitvtionem fideicommiſſariam factam cenſeri in teſtamẽto, de quo agitur: vſufructuariamq́ue cenſeri proprietariam, ex coniecturis, oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Svbstitvtio *facta alicui per hac verba, & eo præmortuo &c. continet vulgarem, & fideicommiſſariam.*

2 *Subſtitutio qualis præcedit, talis etiam ſubſequitur.*

3 *Prohibitio alienationis fideicommiſſum inducit.*

4 *Subſtituti ſi ſint poſt mortem liberi, vel deſcendentes, ipſi etiam dicuntur inter ſe grauati vſufructuario.*

5 *Vſufructuario ſi fiat ſubſtitutio, ille efficitur proprietarius. & num. 8.*

Intellectus ad tex. in l. fi. de vſufr. earum rerum.

6 *Vſufructuario ſi prohibeatur alienatio, proprietas legata cenſetur, idem ſi prohibita ſit detractio trebellianica.*

7 *Intellectus ad tex. in l. qui fructus. de vſufruct. legat.*

9 *Subſtitutio aliquando poteſt eſſe inualida Titio viuente, & eo mortuo reſurgere.*

10 *Subſtitutio quod in omnibus bonis facta dicatur, quomodo videndum.*

11 *Clauſula extrema in teſtamento, refertur ad om-*

*nia bona, de quibus in diuerſis ſubſtitutioni-
bus.*

*Dictio, quæ omnia, facit ea contineri, quæ aliàs nõ
continerentur.*

CONSILIVM LXXX.

DVo ſunt capita, quò ad hoc te
ſtamentum Co. Hieronymi,
quæ nunc excutienda ſunt.
Primum eſt, an bona relicta
Dominæ Angelæ ſubiaceant
fideicommiſſo. Alterum, an ea, in quibus
inſtitutus eſt Co. Io.

Et quò ad primum, exiſtimo dubio pro-
cul extare fideicommiſſum ex multis.

Primò, quia poſt mortem Dominæ Ange
læ ſubſtitutus eſt Co. Io. & ità quò ad eũ ſub-
ſtitutio viget: eſt additum, & eo præmortuo
filios: inſurgit per hæc verba duplex ſubſtitu
tio, prima vulgaris, interpretando ea verba.
& eo pręmortuo, hoc eſt, eo mortuo ante adi
tionẽ, ſubſtituit Dominæ Angelæ filios, hoc
ſenſu, ſi heres non erit Comes Io. ſubſtituo
filios. Altera fideicommiſſaria, ideſt ſi mo-
rietur poſt aditam hereditatem ſubſtituo ei
dem Com. filios, ſicq́ue filij ſubſtituuntur, tã
auiæ, quàm patri. & quòd ſubſtitutio huiuſ-
1 modi, ſubſtituo Gaium, & eo præmortuo, †
vel poſt mortem eius, contineat vulgarem,
& fideicommiſſariam, eſt certiſſimum, quia
illa verba præmortuo, vel, poſt mortem, ha-
bent hanc vim gl. l. in teſtamento. C. de mil.
teſt. quam probant Fulg. & Alber. ibi. Soc. in
terminis. conſ. 12. in tertio. Anan. conſ. 37.
Corn. conſ. 226. in quarto. Cur. iun. conſ. 86.
& conſ. 172. & in his terminis, ex multis, id
probat. Crau. conſ. 131. qui facta mentione
mortis, dicit communẽ eſſe opinionem cum
Caſtr. qui voluit induci fideicommiſſum. &
poſſent citari plurimi, quos aliàs congeſſi.
Idq́; obtinet etiam ſi verſemur in terminis,
in quibus ex neceſſitate nepotes ſint inſtituẽ
di, nè rumpatur teſtamẽtum. Rub. l. Gallus.
§. quidam. num. 17. de lib. & poſth. quàmuis
ſit verius noluiſſe teſtatorem hunc habere
aliquam rationem neceſſitatis, nam cum pa
ter iam eſſet inſtitutus, ſubſtitutio quò ad eũ
non erat neceſſaria, ſicq́ue cum ſubſtituẽdo
eum, non reſpexerit neceſſitatem; idẽ & de
filijs eſt dicendum. ita arguit. Dec. cõſ. 236.
non longè à prin.

Secundò, quia ſicut Comes Io. eſt ſubſti-
tutus per fideicommiſſum. Dominę Angelę,
ſic & filij Comiti Io. quoniam qualis præceſ
2 ſit, talis etiam ſubſequitur ſubſtitutio, † ita
in terminis arguunt Deci. dicto conſil. 236.
Crau. conſil. 22. & Socin. dicto. §. quidam. in
fin.

Tertiò, quoniam voluit bona ad Co. Ioa.
3 & eius filios peruenire integrè, † quæ ratio
inducit fideicommiſſum. ad tradd. in l. filius.
§. Diui. de leg. primo. quod in perſonis nomi
natis in teſtamẽto non habet dubium. licèt
plerique exiſtiment vniuerſaliter, ex huiuſ-
modi prohibitione, fideicommiſſum induci.
Pariſ. conſ. 90. conſ. 92. conſ. 93. in ſecundo.
Hincq́ue licèt ſi filijs alienatio inhibeatur,
nepotes non ſint comprehenſi: tamen aliud
eſt, ſi dicatur; quia voluit bona integrè ad
ſuos peruenire. Iaſ. poſt alios. d. §. Diui.

Quartò, probant idem verba illa, iure in-
ſtitutionis, & ſubſtitutionis, nam illis verbis
directa, & obliqua ſubſtitutio ſignificantur.
Bart. l. recuſare. §. ſi Titius. ad Trebell. cum
ſimm. vulgariter ergò, & per fideicõmiſſum
ſubſtituti ſunt filij patri, & D. Angelæ.

Vltimò, quia verbum filios eſt collectiuũ
plurium graduum: & quoties fit ſubſtitutio,
4 hoc modo, ſubſtituo poſt mortem † liberos,
vel deſcẽdentes, ipſi etiam ſunt inter ſe gra-
uati, vt tradd. Cra. dicto conſ. 22 & d. conſil.
131. & Soc. iun. conſ. 136. in tertio. & in ter-
minis, in verbo, filiorum, eſt deciſ. Curt. iun.
conſ. 22. Ex quibus cõſtat fideicommiſſum
eſſe hĩc, quò ad Com. Io. reſpectu D. Angelę.
& quò ad filios reſpectu patris, & auię: & ic-
circò cum pater deceſſerit ante diem fidei-
commiſſi cedentem, filij ipſi morienti Do-
minæ Angelæ ex fideicommiſſo ſuccedent,
iuxta tradd. à Bart. l. quàmdiù. de acq. hered.
ſublato enim vno gradu, alter ſubingreditur
l. 1. §. ſin autem. C. de cad. toll.

Nõ obſtat, quòd Domina Angela ſit fru-
ctuaria, & ideò ſubſtitutio ei facta non va-
leat, quoniam Com. Ioa. erat proprietarius,
quia reſpondeò hoc falſum eſſe.

5 Primò, quoties fit ſubſtitutio fructuario, †
tunc efficitur proprietarius. l. vltim. de vſu fr.
ea. re. vbi Alber & Fulgoſ. in terminis, & q̃-
uis diceretur eum textum habere locum,
quia ibi res relicta erat, indè dictum, vt vſus
eſſet legatarij: tamen idem eſt, quando vſuſ-
fructus rei eſſet relictus. vt per Alb. & Fulg.
ibi & Fulg. conſ. 13. ad fin. & Rom. conſ. 206.
ante num. 4. vbi in terminis hunc tex. ſic in-
telligit, & verè ille tex. optimè probat, nam
dicitur illic proprietatem eſſe legatam, quia
onus reſtitutionis iniunctum erat, nec Iure-
conſ. conſiderat an pecunia, an vſus fr. pecu-
niæ legatus eſſet: ſi ergò innitur rationi illi,
quòd pecunia erat reſtituenda, oportet fa-
teamur, quòd onus fideicommiſſi transfert
vſumfructum ad proprietatem, rectè ergò
Alb. & Fulg. ex eo tex. arguebant. Confirmo
hoc,

Digitized by Google

hoc, quoniam receptiſſima eſt ſententia, ſi
6 prohibeatur alienatio vſufructuario,† cen-
ſeri legatam proprietatem.l.proculus.de vſu
fruct.vbi Bar. in terminis infert ad vxorem,
cui à viro legatus ſit vſusfructus.Rüin.conſ.
17.num.13.in ſecundo.& conſil.160. in ter-
tio.Pariſ.conſil.71.in ſecundo. Ceph.conſil.
296. Sed qui ſubſtituit prohibet alienatio-
nem auc.res quæ.C.com.de leg.ergò. Acce-
dit, quòd hîc eſt prohibita detractio falci-
dię,& Trebellianæ, quod, & ipſum, eſt non
poſſe alienate,ergò.& quàmuis in contrariũ
citaretur Ceph.conſi.37.propè. fi.tamen eſt
potius pro nobis, quoniam teſtator ibi ſub
conditione prohibuerat Trebellianam de
trahi,quatenus de iure detrahi poſſet; & ſup
ponit Ceph aliud vbi ſimpliciter ſit prohi-
bita,vt hîc. Nam tunc quæ videntur addi-
ta,vt minuant,operantur augmentum. Pa-
riſ.d.conſil.41. Rurſus video in teſtamento
dictum,vt ſoluat pro parte legara & debita,
quod non pertinet ad vſufructuarium ſim-
plicem:quicquid malè ſcripſerit.Bar.l. fi. de
vſufr.leg.Dec.conſil.590. cum ſimm. Quare
ſi prohibitio facit tranſire vſumfructum in
proprietatem,multo maximè hoc erit in am
pliatione,ſic arguit Com.conſil.121. & cer-
rè ſi ſoluit ipſa pro parte legata,& debita,eſt
omnino proprietaria,quia non poſſet ſolue-
re niſi vſumfructum rerum, non autem pro-
prietatem,quod non eſt dicendum.

Non obſtat, tex.in l.qui fructus. de vſufr.
7 leg.† in quo tantopere ſibi placebat aduer-
ſarius,quia reſpondeo, eum teſtatorem im-
peritia lapſum,vt inquit iureconſ.aliud aũt,
ſi non per errorem ſic ſtatuerit. vt per gloſſ.
vlt.ibi.quam ſeqq.Alber.& Dy.nec Bar. diſ-
ſentit,ſed error iuris non pręſumitur.l.leges.
C.de legi.ergò.Et quòd ille tex.ſic accipien-
dus ſit,confirmatur ex d l.vlti. cum not. per
Alb.& Fulg.Secũdo.etſi verum eſſet,ex ſub-
ſtitutione,quæ ſit fructuario,non induci, vt
proprietas data ſit: quod tamen falſum eſt,
illud procederet in terminis eius tex. quan-
do ſcilicet certum eſſet,relictam fuiſſe alteri
proprietatem;nam heredes ibi erant in ſoli-
dum instituti,legatus erat vſusfruct. prædio
rum vxori, ſicque conſtabat proprietatem
datam eſſe heredibus,& in huiuſmodi caſu,
reſpond.Rui.conſil.51.in ſecundo. vbi inte-
gra proprietas erat relicta coheredi, & facta
ſubſtitutio in vſufruct. tantum: non ita hîc.
Nam Comes Io.eſt inſtitutus in dimidia vni
uerſaliter,Domina Angela in dimidia, quò
ad vſumfructum: proprietas huius dimidiæ
non eſt, ex verbis relicta, Com. quia iam in
plus, quàm in dimidia eſſet inſtitutus. Di-
citur,quòd per ius accreſcendi illam habet,
at reſpondeò, quòd imò accreſcit Dominæ
Angelæ, tum ob ſubſtitutionem, tũ ob alia,
de quibus ſupra. ſicque ſunt termini diſpa-
res,cum in d.l.qui fructus. proprietas omni-
no eſſet heredis: quod hoc loco negari põt,
cum proprietas verborum repugnet: illîc.n.
fuit nulla ſubſtitutio,quia de fructibus futu
ris teſtator ſenſerat,vt dicit tex.in fi.cum ta-
men hîc,non in fructibus, ſed in bonis facta
ſit ſubſtitutio,quæ bona non ſunt relicta Co
miti Ioa.in inſtitutione expreſſim, vt erat in
d.l.qui fruct⁹.& addita eſt dictio,omnia,quæ
ad ſolum vſumfructum ſalua recti ſermonis
ratione referri non poteſt. & in terminis, q
8 qui relinquit†vſumfructum, indè addit,quę
bona volo reſtitui Gaio, intelligatur relin-
quere etiam proprietatem,eſt tex. in l. codi-
cillis.in prin.de vſufruct.leg.vbi teſtator le-
gauerat habitationem domus,indè dixerat,
quam domum poſt mortem volo pertinere
ad R.P.& ait iureconſ.inductum eſſe fideicõ-
miſſum, ſicque is,cui erat habitatio relicta,
ob grauamen iniunctum,cenſetur proprieta
rius:quæ res confert ad ſupradicta;et ſi noli-
mus eum eſſe proprietarium, certè tamen fi
deicommiſſum habet locum:quod & hîc re-
ſpectu filiorum dicendum erit, vt cum vſum
fruct.voluerit teſtator eſſe Dominæ Angelę,
& bona peruenire ad filios,poſt mortem, fi-
deicommiſſum omnino inducatur, quo ad
eos:vt in hoc tex.quò ad R.P.Tertio,quia di
ci poſſet proprietatem eſſe in ſuſpenſo, nam
cum, vt dixi, in dimidia tantum ſit inſtitut⁹
Com.Ioa.& dictum ſit,bona D.Angelæ,poſt
mortem, debere peruenire ad Com. Io.aper
tè ſentit teſtator,proprietatem interim ei nõ
acquiſitam,nè dicamus eluſoriam eſſe diſpo
ſitionem:cum tamen hoc non ſit admitten-
dum,quãdo vt actus valeat verba ad impro-
prium trahimus.l.quoties.de rebus dub.quę
interpretatio reijcitur.in d.l.qui fructus,quo
niam,vt dixi,clarum erat totam proprietatẽ
pertinete ad heredes: & hoc eſt magis con-
gruum, quia cum in dimidia tantum inſti-
tuerit teſtator, alteram voluerit ad Com.Io.
peruenire poſt mortem,omnia rectè proce-
dent. Nam & ſubſtitutio valebit, & menti
eius ſatisfiet. & hæc ſi generaliter procede-
re velimus.d.l.contra dicta ſuperius.

Præterea,etſi admitteremus inutilem eſſe
ſubſtitutionem,quò ad Com.Io.quia cum is
haberet proprietatem ex teſtamento,non e-
gebat ſubſtitutione: certè quò ad filios ceſ-
9 ſat hæc ratio: & ideò licèt inualida † fuerit
quò ad patrem dũ vixit: eo mortuo, cur quo
ad filios non valeat,qui ex eo teſtamento nõ
ſunt proprietarij? ſanè nihil repugnat, & i-
nanis fuit hæc diſputatio,ſic & aliàs Docto.

vo-

volunt, quòd tacita pupillaris, viuente matre, ſit inualida, & ea mortua reſurgat. l. ſi. C. de inſt. & ſubſt. Nec dicatur eos eſſe proprietarios, vt heredes Com. Ioannis: quia hoc nihil refert, modo ex teſtamento non ſint heredes: potuiſſet enim is alios inſtituere. Deniq; etſi admitteremus in ſolo vſufructu factam ſubſtitutionem non valere, quò ad Com. Io. qui habuiſſet proprietatem: valeret quò ad eius filios, qui poſſent D. Angelæ ſuccedere: neq́ue hoc caſu conſolidaretur cum proprietate: nam hanc haberent heredes Comitis Io. illam verò ſubſtituti D. Angelę. Sed profectò ex præcedd. res adeò clara eſt, vt meritò non debuerit in controuerſiam deduci. Hæcq́ue de primo capite.

Quò verò ad alterum, quoniam ſcripſi ante, breui expediam. Primò itaq́ue illud conſiderandum eſt, quòd teſtatot inſtitutiones, & ſubſtitutiones abſoluit, vſque ibi, quæ omnia; nam in dimidia vna Dominam Angelam, in altera Com. Io. heredes inſtituit, & Dominæ Angelæ hunc ſubſtituit. Subijcit teſtator, quæ omnia bona iure inſtitutionis, & ſubſtitutionis, peruenire voluit. Dico, quod
10 hæç clauſula pertinet non tantum † ad bona relicta Dominæ Angelæ, ſed & Comi. Ioan.

Primò, quia ſi voluiſſet ſubſtituere tantũ in bonis illis. non erat neceſſe adijcere iliam clauſulam, quę omnia, nam poſt verbum, cõprehenſis, debuiſſet addere, & eo pręmortuo eius filios, tunc enim certum eſſet, quòd in his tantum bonis ſubſtituiſſet hoc modo: poſt mortem Dominæ Angelæ, ſubſtituit Com Ioannem, & eo præmortuo filios. Quarè cum teſtator poſt ſubſtitutionem Dominæ Angelæ, iterum ad omnia bona redeat, certum eſt eum voluiſſe ſubſtituere in omnibus bonis, & hæc ratio eſt diligenter attendenda.

Secundò, quia, dicit, quæ omnia bona iure inſtitutionis, & ſubſtitutionis, quorum eſt ſenſus, in quibus eſt inſtitutus, & ſubſtitutꝰ, & ita comprehenduntur, tam relicta Co. Io. quam D. Angelæ.

Tertiò, quia niſi ita intelligamus, omnia illa verba eſsent ocioſa, quæ omnia, vſq; ibi & eo præmortuo. Sed in teſtamentis nullum verbum debet ociari.

Quartò, quia pars vna teſtamenti alterã declarat. l. qui filiabus. de leg. 1. ſed ſupra dixit, in omnibus bonis, hîc, quæ omnia, ergò neceſſariò pars hæc ad priorem eſt referenda, cum nullibi de omnibus meminiſſet præterquàm eo loco.

Quintò, quoniam clauſula in fine poſita, refertur ad omnia præcedd. vt dixi in prioribus ſcriptis, & hoc eſt certiſſimum: & ideò ctum, vt dicam mox, nulla ratio ſuadeat, magis debere ad bona Dominæ Angelæ referri, quàm Comitis Io. non video cur hęc regula non habeat locum. & quòd clauſula extre
11 ma † referatur ad omnia bona, de quibus in diuerſis ſubſtitutionibus. trad. Alexan. conſil. *66*. num. 3. in ſecundo. qui videndus eſt, & inſtrictionibus terminis, ſic reſpondit Soci. iun. conſil. 139. in pri. qui voluit verbum, liquali, referri nõ tantum ad proxima, ſed ad omnia: &, quod magis eſt, idem putat etiã, ſi in diuerſis capitulis relictũ fuiſſet. Quantò autẽ magis hoc loco, vbi eſt dictio, vniuerſa
12 lis, quæ omnia, cuius natura eſt, † vt faciat ea contineri, quæ aliàs non comprehenderẽtur: & quòd quando eſt eadem ratio, & ſunt repetita illamet verba, vt hîc, quia dictũ eſt, in omnibus, indè ſubditum, quæ omnia bona, quæ eranr in inſtitutione intelligantur, repetita. trad. Rimin. conſil. 259. non longè à prin. & planè niſi, & bona Comitis Io. veniant in ſubſtitutione, velim mihi dicãt clariſſimi DD. quid ea dictio, omnia, ſit operatura, & poſſent multæ deciſ. adferri, in quibꝰ natura huius dictionis à Doct. noſtris expenditur, quas breuitatis cauſa omitto.

Sextò, quia negari non poteſt, quin hæc verba natura ſua poſſint comprehendere ẽt bona Co. Io. quia vniuerſalia ſunt: cum ergo eadem ſit ratio in omnibus, neſcio cur non contineantur, nam voluit teſtator maſculos tantum ſuccedere, ſicq; rationem habuit agnationis, quæ cum conueniat omni caſu; non eſt inducendum aliquod diſcrimen, ſi. n. adductus fuit teſtator ad ſubſtituẽdum, ob agnationem, debet hæc ratio ad vtrunq; genus bonorum referri.

Vltimò quia, ſi, vt dicunt aduerſarij, ſubſtitutio, quò ad Co. Io. eſt nulla, cum ille eſſet proprietarius, certè quò ad nepotes eſt efficax, nam voluit teſtator, vt bona, quę ꝑuenerant ad Co. Io. ad hos quoq́; peruenirẽt. At omnium proprietas erat ipſius, ſecundũ eos ergo, & filiorum nunc erit, & hanc fuiſſe menſem teſtatoris ipſe arbitror, cui verba ẽt conueniunt, q̃uis aduerſarij valdè admirarentur. Non ob. quod iuſſerit trebell. detrahi, quo ad bona D. Angelæ, quia rñdeo rationẽ illam, quoniam voluit omnia bona, intelligendam eſſe, vt dixi prius. Nam voluit eam detrahere, vt bona omnia peruenirent integrè ad Co. Io. & poſt mortem ad eius filios, hoc ſenſu, vt Co. Io. haberet integrè, hoc eſt, & ſibi relicta, & D. Angelæ, quæ mox ad filios peruenirent. Ex quibus concludo fideicommiſſum in vtroque caſu hîc eſſe, & certè arbitror, ità iudicandum.

ARGVMENTVM.

QVID ſeruãdum ſit vbi tractatur de diſſolutione matrimonij, ob alterius coniugis impotentiam.

SVMMARIVM.

1 MATRIMONIVM *nullum eſſe quando ab altero coniugum allegatur, ob alterius impotentiam, quid agendum ſit.*

2 *Tex. in cap. fi. de frig. & maleſic. declaratur.*

CONSILIVM LXXXI.

QVANDÒ mulier virum impotentem allegat, dicitq́ue matrimonium nullum eſſe,
1 † quid agendum ſit, vix ex canonibus Pontificijs, qui plurimi in hanc rem editi ſunt, & ex Doctor. declarationibus ſciri poteſt: res enim obſcura eſt, & ĩuoluta, vt trad. Abb. cap. primo. de frig. & mal. Ipſe tamen, vt potero diſtinctius, inherendo mẽti, & verbis Canonum, & traditionibus etiam Doct. rem explicabo. Si ergo talis contentio ſit inter virum mulieremq́ue: Aut ab initio poteſt per vera inditia impedimentum probari, puta quia ſit aridum membrum, vel ſectum, & tunc ſtatim, abſque cohabitatione triennij, fit ſeparatio. hic eſt tex. in cap. laudabilem. dicto. ti. de frig. & mal. vbi Abb. in pri. qui loquitur de naturali impedimento. Aut verò talis probatio fieri non poteſt, & tunc, aut cohabitauerunt per triennium, & ſi allegat ſe virginem mulier, velitq́; probare iuxta regulam. cap. propoſuiſti. & cap. cauſam matrimonij. de probat. illa admittitur. hic eſt tex. in cap. primo. d. tit. de frig. & mal. vbi Abb. num. primo. in fin.

2 Nec obſtat. tex. in cap. fin. eo. † quoniam ibi non conſtabat, quòd per triennium continuũ intra illos octo annos cohabitaſſent, nec id probatũ erat, vt ibi ſupponit. S. Pon. in fin. qui addit, ſi id conſtiterit ſeparationẽ induci: cohabitatio enim hęc ĩtroducta eſt, vt interim carnali operi inſtent, vt ſi fortè Deus ei concedat, vt matrimonium cõſumment, non fiat ſeparatio. dicto cap. laudabilem. dicto cap. fin. Sed quando vnà cohabitauerunt, fruſtrà tale fieret experimentum, ſed tunc potius idem adhibetur remedium, quod lapſo triennio adhiberetur. iux. ſupra. tradita. dicto cap. propoſuiſti. & dicto ca. cauſam. inſpicitur enim, an virgo ſit, additur manus ſeptima propinquorum, deliguntur Matronæ, & aliá id genus fiunt. Et iccirco cum in præſenti ſpecie, non tantum triennium cõtinuum, ſed & decennium, & amplius, hi cohabitauerint: ſi non potuit iſte Paganinus clauſtra virginea reſerare intra tantum tẽporis ſpacium, dum Iunior eſſet, nulla poteſt ratione triennium nunc ei præfiniri: meritò itaq́ue à nobis petitur, vt obſtetrices legantur, quæ inſpiciant. Hæcq́ue procederent, ſi Domina Iulia alterum virum peteret. Sed cum religionem illa velit profiteri tantominus cohabitatio, vel reſtitutio permitti debet, nè fortè iſte Paganinus aliquo medicamine vim coeundi iam diù extinctam reuocaſſet, talemq́ue facultatem profitendi religionem illi præriperet: hoc enim caſu, & ſi potentem ſe probet vir, licèt vxori dicere, Tecum nolo copulari. tex eſt clarus in ca. ex publico. de conuer. coniug. tradd. Inno. Abb. & Alij cap. ex parte. de reſt. ſpol. Quarè cum Domina Iulia, iam in actis dixerit, ſe velle profiteri religionem, non poteſt, nec cohabitationem impetrare Paganinus, nec etiam experiri quantum poſſit in Veneris muneribus obeundis.

ARGVMENTVM.

TESTES in caſu præſenti probare ſolutionem pecuniæ, docetur.

SVMMARIVM.

1 TESTIS *vbi alteri pugnare videtur, fit conciliatio, vt probent, dummodo non inſurgat actuũ multiplicatio, & quomodo.*

2 *Teſtes vbi in facto conueniunt, licèt in coherentijs diuerſi ſint, pleniſſimè probant. niſi ipſi teſtes ſint ſuſpecti. num. 8.*

3 *Teſtium diuerſitas aliqua, & in ipſo facto, non vitiat.*

4 *Dictio, in, aliquãdo ponitur pro apud, ſeu propè.*

5 *Teſtis licèt falſum, quid dicat extra articulos, tamen teſtimonium eius non læditur.*

6 *Probationis inter domeſticos non ità exacta exiguntur.*

7 *Teſtium depoſitio quomodo coniungatur, vt probent.*

CON-

CONSILIVM LXXXII.

QVONIAM in præſenti ſpecie,vt rectè,& ſubtiliter,pro more,attigit Magnificus,& Excellentiſſimus Iudex, tota: res pendet ex teſtibus Iccircò ego poſt Dominũ Riminaldum,qui & ipſe huic negocio egregiè ſtuduit, quædam ſubijciam: ex quibus dubia ſcitè propoſita diſſoluentur.

Sit ergò Primò concluſio hæc conſtans, quòd vbi vnus teſtis alteri repugnare vide-
1 tur, fit conciliatio, vt probent, † dummodò actuum multiplicatio non inſurgat, ità Bar. in l.Gallus.§.ille caſus in difficili.num. 3. de lib.& poſth.Alexan.poſt Imol.l.inter.§.1.nu. 11.ver.Imol.hĩc.de verb.obl.Fely.poſt Abb. cap.cum tu num.quarto.de teſtibus. & plura citat Cro. ad quem me refero, in tracta. ſuo de reſtib.num 331.& 332.& loquuntur. Doct. vbi varient teſtes in ipſo negocio principali,non etiam in adiunctis: (circunſtantias noſtri dicunr) vt ſi vnus domi rem geſtam,alter propè domum aſſerat, vt propriè loquitur.Bar.in d.§.ille.Rim.conſi.245.vnus antè bellum,alter poſt:idem Bar. l.inſulam. §.primo.ſolut.matrim.antè nuptias, & poſt, vt per eundem in l.ſecunda.§.creditum. vbi Caſtren.Alexa.Iaſ.& Dec.pleniſſimè, ſi cer. pet.hincq́ue no.Ang.reſpondit in conſ.175. num.5.in fin.ſi teſtes dicant vnus ante publicationẽ teſtamenti,alter poſt,coniungi hæc teſtimonia,vt probent.& poſſem, niſi breuitati ſtudeam, pronunciatum hoc Doct. multis exemplis illuſtrare. Si igitur, vbi repugnantia tradunt in cauſa ipſa tamen probant,quanto magis hic,vbi eſt quædam diuerſitas in acceſſorijs,fidem facient? Neq́ue ijs reſtringatur. conſil. Alexan. 53. num. 10. & 137.num.8.in 7.quia procedunt,vbi nulla poteſt fieri conciliatio: etenim in pri.caſu Alexan.vnus in teſtamenro dicebat adiectã clauſulam codicill.alter inficiabatur:& ideò ſe inuicem collidebant: in altero autem vnꝰ numerarionem factam teſtabatur menſe Septemb.alius Octobr.cùm tamen de eadem, vt Alex.ait ferrent reſtimonium:ideoq; ſuccedebat Reg. quam ex Virginis ſuſanæ exẽplo. Doctr.noſtri creberrimè inculcãt,& ita ſenſit idem Alex.conſil.142.nu.3.in ſecundo. & apertius. conſil. 236.in prin.in ſexto. Qua in re, vt verè fatear, lapſus videtur aduocatus alter. Sed vt infra patebit, nos in alio caſu verſamur.

Secundò alteram propono concluſionem indubitatam,& quæ præſentem controuerſiam finit,quòd vbi teſtes in facto cõueniũt, & ſi in cohęrentijs eius diuerſi ſint, pleniſſi-
2 mè probant.† Bar.l.eos.de falſ.Inno.c.fraternitatis.in prin.de heret.Spec.de teſt.§. 1. nu. 87.cum ſim.vt per Alexan.conſi.105. in pri. & conſil.24.num.50.& conſil.122.num.3.in ſecundo.Iaſ.conſil.41.nu.5.& conſil. 61. nu. 5.in pri.& l.ſecunda.num.18. C. de bo. poſſ. ſecundum tab. vbi multa. Imò,quod magis
3 eſt,diuerſitas aliqua † etiam in ipſo facto nõ vitiat.Butr.cap.ſecundo.de regular.Alexan. conſil.5.num.11.in pri.& conſil.42.num.50. in ſecundo. Dec.conſil.100.num.4.& 105. num.2.ver.uenio.& conſil.342.num. 6. & in dicto.§.creditum.num.7. & de hac variatione,quòd non vitiet.lat.Alexan.de Ne. conſ. 71.nume.9. qui tripliciter eam conſiderat. Quarè cum in numeratione pecuniæ conteſtes hi ſint, licèt dicat vnus præsbyterum illum fuiſſe in cubiculo, alter extrà deambulaſſe, nec minimum refert: cum in principali eos conueniſſe ſufficiat: quòd ſi quis, in hac quoque coherentia, ſuperſtitioſius, cõcordiam exigat,& illam adeſſe,ex aliquot auctoriratibus, comprobo. Finge,quæratur an Scius noctè hac domi fuerit, & deponat mulier acceſſi ad eum in lectulo iacentem, & cum eo erant duo alij, qui me accedẽtem non ſunt allocuti: alterq́ue ex his dicat, ſe mulierẽ in ipſo acceſſu, ita ĩterpellaſſe?an te pudet homines ſtratos in lecto conuenire? nunquid hæ diſcordia teſtimonia ipſa euertet? minime verò, & ità reſpondit ex facto.Alexan.dicto conſil.5.dicto nume. 10. in pri.qui duobus modis tollit difficulratem, vel quòd diuerſitas eſt ĩ acceſſorijs,vel quòd ita poteſt conciliari,quòd dixerit hic, & illa non audiuerit: addit ibidem,quòd ſi quis dixerit pileus,ſeù capitium erat in menſa,quæ alter appellet veſtem,cõiungentur, & idem Alexan.lat.in ſimilibus teſtimonijs.conſ.88. num.81.& ſeqq.in quinto.& conſil. 186. nu. 3.& 4.in ſeptimo.& in eodem etiam teſte.cõſil.185.num.4.in ſeprimo. Sed & Dec.in d. conſil. 100.nu. 4. affirmat non obeſſe ſi vnus dicat admiſſum facinus,cum vno ſocio: alter cum duobus: ſi hominem fuiſſe armatũ addat,alius dicat ſe non vidiſſe, & in idẽ in alijs diuerſitatibus tradit,vt per eum in toto illo cõſ.quod mirificè hĩc conuenit, & cõſ. 163.n.8.in fi. latiſſimè. multa mitto ſimilia ne ſim longior: ſed pulchrum Bald. conſ.nõ prætermittam 156.in 3.nouiſſ.vbi ait, quòd teſtes, qui ſunt in numeratione conteſtes,& varij in promiſſione facta eo tẽpore,probãt & tamen promiſſio ipſa magis ad factum ſpectat,quàm hic præſentia, vel abſentia iſtius præsbyteri. Quarè cum in propoſito & poſſit optimè fieri conciliatio fruſtrà fit uis in

diuerſitate, ſeu variatione. Nã præter ea, quę dixit Magnif. Rim.reſpondeo, verba illa, in quo Camerino, poſſe intelligi, ideſt propè dictum Camerinum, vt dixit in ter. Bar.d.§.ille caſus. vt ſit,in,pro,apud,ſeu,pro
4 pè,† vt idem ait.

Secundò ego reſpond. & hæc videtur aptiſſima conciliatio,quòd hic teſtis vidit ad eſſe vxorem Com.& Præsbyterum,ita vt ſtarent perindè, ac ſi mox mox exire vellet: qđ ex ſubſequentibus patet, dum ſubijcit, ſe illinc in aulam ſubduxiſſe. Namque ſi fortè ipſi conſediſſent, vel ſe non exituros eſſe aliquo indicio prodidiſſent, poterat ipſe teſtis in eodem loco eos latere,ſi paulo longius ſeceſſiſſet; & id expreſsè dicit alter teſtes in interrogationibus,vbi ait,quòd nũc antè, nũc retrò,cedebat vxor Illuſt. Com. Nil itaque mirum ſi teſtis alter cum præsbytero deambulauerit, quem ſe exitui adornantem hic viderat. Poteſt etiam eſſe, vt dum pecunia numeraretur hic pręsbyter modò ingrederetur modò exiret, quod veriſimile eſt, tùm ob intimam familiaritatem, tùm ob vo lucrem hominis naturam. Denique cum ex hac diuerſitate actus non multiplicentur,illa non obeſt,vt in ſecunda concluſione dixi,& præſertim cum non ſit in facto principali,vt paulo ſuprà declaratum eſt.

Tertia eſt concluſio, quæ & ipſa omnem tollit difficultatem, quòd licèt teſtis falſum
5 quid dicat extra articulos,† tñ teſtimonium eius non læditur. Bar.Bal.Saly.& alij.l. pen. ad fin.C.de tranſ. Bald.idem in Rub.de contr.inu. num.4. Alexan. lat.d.conſ.88.nu.13. in quinto.Rui.conſil.36.num.3.& conſil.41. num.2.in quarto.atqui, quòd iſte præsbyter eſſet intra,vel extrà cubiculum,non eſt ex articulis,ergò & ſi alter falsò loqueretur,nihil id nocere debet veritati facti principalis; in qua ambo conueniunt. Et hæc omnia procedunt, ſi legamus teſtimonium, vt iacet. Verum ſuſpicor ob vnius literulæ inuerſionem, ſubortam hanc controuerſiam. Namque cum ſcribendum eſſet à Tabellione CamarOno,ſcripſit CamarIno. Idque ex verbis ſubſeqq.teſtis deprehenditur. Etenim, vt dixi,ſi illa Illu.Domina erat in cubiculo, non debuit teſtis,ſe illinc in aulam propiere. Sed certò illa erat in Thalamo ipſo, vt alter teſtis deponit, & ideò cum parumper ibi ille fuiſſet,putà dum illa humeris ad eum conuerſis ambulabat,diſceſſit. Et ex hac declaratione ceſſant prorſus omnes diuerſitates, quæ facto mirum in modum congruit. Sublata itaq; hac difficultate, nunc paucis quàm veriſimilis hæc probatio ſit, demonſtremus.

Et primò certiſſimum eſt inter hos litigãtes arctiſſimam olim fuiſſe conſuetudinem, quod vel ex quarta poſitione Illuſtr.Com.ſit manifeſtum, dum aſſerit ſe mandaſſe Theſino,vt Domino Benedicto redderet illos aureos trecentum,quòd ſi Com. Nicolaus ſoli Bordocchio credebat tantam pecuniam,qđ mirum ſi & hic, è contrario illi fidem habebat? Non exiguntur ergò hic probationes admodum exactæ, ſed quales inter dome-
6 ſticos † ſolent.Bar.l.ſi quis.& ibidem plenè. Iaſ.de eden.Alexan.conſil.50.num.6. in pri. & conſil.24.num.5.& conſil.69.lat.in ſecundo. cum ſim. Quo ſit, vt cum veriſimilis ſit hæc probatio, vt mox dicam, non ſit anxia quædam, & ſuperſtitioſa nimis, concluſio perquirenda.

Veriſimilitudo autem ex his colligitur, Theſinus numerat Bordocchio, vt reddat Illuſtr.Com.nulla ſit poſt inueſtigatio à Theſino,an numerauerit:ſed anno proximo procuratur,vt terminus prorogetur:quis credat Illuſt.Com.petere prorogationem termini, ſi nondum fuerat pecuniam cõſecutus?Rurſus ſoluit ille ex hac cauſa aureos viginti Pẽdalex,cui etiam accepto fert hos trecentos, vt in inſtrumento, in quod referri aliquid contra ſe, nemo tam fatuus eſt,vt velit l.fin. C.ar.tu.& quis non ità concipiat animo,peruenifſe ad eum pecuniam,qui ſe fatetur iam dum abſoluit,eam accepiſſe? Verèque non poſſum adduci, vt credam virũ frugi in hos errores labi, cotrà.l.cum de indebito.de probat.nemo enim in re ſua negligens præſumitur.Bald.conſil.122.num.3.& 4.in tertio.

Accedunt his capita illa rationum, de quibus periti deponunt, in quibus horũ aureorum mentio nominatim facta erat,quib9 ſi adijciamus duos teſtes,quid obijciatur,nihil eſt reliquum. Quantam autem in probationibus vim habeant coniecturæ, ac præſumptiones,nemo eſt,qui neſciat.cap. quia. de præſ.l.3.in fin. de teſtib. cum ſim. Quarè eum maximæ hîc vigeant, & confirmentur diuturno etiam Ill.Co.ſilẽtio, hac in re multum faciunt.Crau.conſ.75.num.12.vbi lat. & vim vnius teſtis habent,vt eſt ſing.dictum Bal.in conſil.380.num.3.in quinto.

Neque obſtat, quòd alter ex teſtibus non exprimat, cui numeratio facta ſit, ſed dicat tantum ſe exiſtimaſſe,quòd eſſet Com.Nicolaus,quia tàm ex coniecturis pręcedẽtibus, quàm ex tota facti ſerie, & ex ſermone habito inter teſtes,& Bordocchium in itinere, & ex loco ipſo, & ex quibuſdam demonſtrationibus, vt putà quia gerebat pileum ſimilem illi,quo vtitur Illuſt.Com.adducitur Iudex, vt rem ità eſſe certiſſimè credat.

Præ-

Digitized by Google

Prætereà teſtis alter declarat apertè eum
fuiſſe Com.Nicolaum,& ideò alterius teſti-
7 monium reddit certum: † vt ſi aliàs vnus q.d
factum vno die affirmet, alter verò ſe memo
ria non tenere dicat tempus,tamen proba-
tio coniungitur,vt per Alex.conſ. 236. nu.4.
in ſexto.& conſ.185.nu.2.in 7.

Non obſtat etiam quòd variatio in circũ-
ſtantijs coherentialibus,vt ait Bal.in l.teſtiũ.
num.12.C.de teſtibus.obeſſe videatur,quia
hęc procederent,vel vbi locus,& tempus eſ-
ſent de ſubſtantia,vt per Alexan.dicto conſ.
236.& dicto conſil.185.Iaſ.dicta l.ſecunda:
vel ſi non poſſent facilè teſtimonia ad con-
cordiam redigi, vel ſi in facto ipſo diſſide-
rent,vt ſupra dixi.

Non obſtat pariter, quòd vbi teſtes ſunt
ſuſpecti,hæc variatio,etiam nõ reſpiciens rẽ
8 ipſam,fidem eorum labefactare † poſſit Bal.
dicta l.teſtium.num.14. Alexan.conſil. 154.
num.2.verſic.item dicit.in quinto.quoniam
reſpond.hos teſtes nõ eſſe vlla ratione ſuſpe-
ctos,quòd videam. at in caſu Alexan.ille ad
commodum ſuum deponebat,& ideò ſuſpi-
cio erat in promptu. Nec obſtat,quòd filius
Theſini arguat Bordocchium, quia ei non
creditur,& ſoli,& nõ idoneo,vt ex proceſſu.

Secũdò, item dico illa habere locum vbi
in interrogationibus,ita variarent,nõ ſi ſim-
pliciter,& candidè facti ſeriem per ſe propo
nant,& ità loquuntur.Alexan.& alij.& idem
Alex.conſil.153.tertia colum.ad fi. in quin-
to.Dec.cap.licet.num.12.de probat. & ideò
Bald.dicta l.teſtium.nu. 11. has appellat in-
terrogationes ad cautelam, quæ ſi factæ fuiſ
ſent, proculdubio hi teſtes conueniſſent in
vnum.

Tertio reſpon.poſſe hæc admitti,vbi com
modè non poſſint conciliari, vt ſi vnus eum
atra ueſte,alter alba dixerit indutũ, quẽad-
modum propriè Doctor. conſiderant. Sed
hic caſus longè diuerſus eſt,eo quòd aptè te
ſtimonia hæc conueniunt: ergò.

Quo verò ad pecuniam Vigarani, & ad
aureos ſeptuaginta, ea approbo, quæ alter
Magnificus aduocatus eleganter adtulit:ex
quibus conſtat Illuſtr. Com. Nicolaum fru-
ſtrà petere. Nec ei prodeſt illius præsbyte-
ri teſtimonium:cum qualis ille ſit,ſatis ſuper
que doceant acta. Et hæc ſufficiant.

ARGVMENTVM.

INSTRVMENTVM, de quo agitur vallidũ
eſſe,ſtante iuramento appoſito; Non obſtã
te ſtatuto Mutinæ defenditur.

SVMMARIVM.

1 STATVTVM *ſimpliciter loquens non compre-
hendit actum iuramento confirmatum, & an
deroget iuramento, & an, & quando ei poſſit re
nunciari per totum.*

2 *Gemini.conſ.83.declaratur, & improbatur.*

3 *Federic.conſ.281.declaratur, & improbatur.*

4 *Clauſula renunciationis omni iuris auxilio, quid
operetur.*

5 *Iuramentum cui ſolemnitati non derroget.*

6 *Vtilitas publica quomodo conſideretur in legibus,
principaliter, & ſecundariò, vt ei renunciari
poſſit, vel minimè.*

*Iuramento, an & quando ſtatuto renunciari poſ-
ſint, quando dicitur illud continere publicam
vtilitatem.*

7 *Inſinuationi inducta ex l.data.C.de donat.renun-
ciari poteſt.*

8 *Statuto ſtante, quòd non appelletur à duabus con-
formibus; ſuffiet eas in parte tantum eſſe con-
formes, vt quo ad eam appellatio denegetur.*

CONSILIVM LXXXIII.

CVM multa à præclariſſimis
Viris in hanc rem ſcripta
ſint, ipſe breuitati ſtudens,
quę mihi magis conferrè vi
debuntur proponam. Opi-
nor inſtrumentum de quò
ſit controuerſia,eſſe validum,& efficax, nec
Mutinenſe Statutum obeſſe.

Primò quia, cum illud ſit iureiurãdo mu-
nitum, lex municipalis ad ipſum non eſt
porrigenda: cum tritiſſimum ſit actum con
1 firmatum iuramento non comprehendi ſub
ſtatuto,quòd ſimpliciter loquitur † iux.gloſ.
in cap. cum non deceat de elect. in ſexto.
Alexan.conſil.27.in pri. & conſil. 38. in ter-
tio.cũ innumeris,de quibus Nouiſſ.ad Rom.
ſing.7.& Port.Imol.lib.3.concl.reg.29.Et in
terminis ferè ità conſuluerunt. idem Alexã.
conſil.125.num.12.in pri.& conſil.29.num.
16.in tertio. & Bertr.conſil.374.in pri.con-
ſil.66.conſil.174.conſil.227.conſil.234.con-
ſil.255.conſil.385.in ſecundo.& conſi.9.cõ-
ſil.19.conſil.61.conſil.230.conſil.238.conſi.
2 279.in tertio.

Nec obſtat deciſio † Gemin. in conſil.83.
quam aduerſarius Aduocatus obijciebat di
ſtinguentis inter iuramentum generale, &
confuſum,ac ſpeciale,& certum:quia reſpõ-
deo dictum eius ad præſentem ſpeciem non
pertinere. Illic enim ait Gemin.derogari cõ
uentioni iuramẽto munitæ per reſcriptum,
cum clauſula non obſtãte, & idem declarat

d. c.

dicto cap. cum non deceat. licèt iuriſiurandi ipſius mentio facta non ſit: quod longè diuerſum eſt. Siquidem cum ſublatum ſit principale, & acceſſorium tollitur, vt ille arguit. At verò hic nihil poteſt dici irritū, cum contractus iuriſiurādi religione colligatus, vt iam dixi, ſtatuto nō contineatur: nec vlla clauſula derogans ſit in eo.

Secundo reſpondeo Gemin. loqui in Sūmo Pontifice, qui habet ſupremam auctoritatem in abolendo iuramento, vt per Feli. multos citantem. cap conſtitutus. nu. 18. de reſcr. At laici ipſi, & ſi nominatim de iuramēto egiſſent, adhuc fruſtra obnitebantur, vt per Alexan. conſil. 59. in pri. & conſil. 38. in tertio. & Bero. conſil. 63. in pri. cum ſimm. Imò verò fuerē qui, nec per indirectum, id eis permiſſum putauerunt, vt puta ſi præſumantiuramentum dolo, vel metu extortum. Ruin. poſt alios. conſil. 135. in pri. Quare ſi diceremus hoc ſtatutum pertinere ad actū huiuſmodi, oporteret ſupponeremus, quòd ſaltem fingeret tale iuramentum dolo extortum ab aduerſario, quod nullo modo eſt dicendum.

Tertiò reſpondeo aſſertionem Gemin. non eſſe veram, quia generaliter illa gloſſ. in dicto capi. cum non deceat. probata eſt, ſiue iunctim, ſiue diſiunctim iuratum ſit, vt per Alexan. dicto conſil. 78. nume. ſexto. in tertio. & Imol. & Franc. dicto capi. cum non deceat. & ratio Geminiani falſa eſt: quia vitiato principali, durat acceſſorium, vt p Alexan. dicto conſil. 38. nume. 8. Nec video quid referat, quoquomodo iuratum ſit, cum ſemper iuriſiurandi vinculum æquè obliget. Et ideò Rot. in deciſ. 294. in no. quæ eſt ſecundum editionem recentem prima de iureiurando, aliud à Geminiano concludit. Alioqui, cum regulariter coniunctim iuretur in contractibus, parum valeret propoſitio illa, quòd ſtatutum non derogat iuramēto: & cum Docto. non aliud in ore habeant - quam laicos nihil aduerſus iuriſiurandi religionem decernere poſſe, longè tamen res aliter haberet, & hęc de Geminiano.

3 Non obſtat conſi.† Feder. 281. diſtinguentis, an ſolemnitas in actu, vel poſt interponatur, vt primò non altero caſu iuramentum confirmet: quod probant Corn. conſil. 186. in ſecundo. Aret. conſil. ſecundo. & conſ. 77. Soc. conſil. 77. & conſil. 80. in pri. Cra. conſil. 118. & Cepha. conſil. 118. Nam reſpondeo Feder. loqui, vbi is cui donatum erāt, curare habebat, vt donatio actis inſinuaretur: ex quo enim is nō paret Statuto, donator non poteſt dici periurus, cum iuramentum intelligatur, ſi donatarius, quod ſuum erat feciſſet. Et ideò culpam perpendit idem Feder. vbi ſupra. Sed cum in propoſito hoc munus ipſius Notarij eſſet præcipuum, aliud iuris erit, vt in terminis: tradit Rom. conſil. 517. Et ſi qua hic culpa contrahentium perpendi poſſet, ea communis eſt, nec à periurio excuſat. Et Imol. in capit. cum contingat. de iureiuran. ſic Feder. intelligit num. 74. ſic Alcia. reſpon. 54. eſtque ex mente Curt. iun. conſil. 141.

Secūdo rīdeo nō deeſſe multos, qui dicāt opinionē Feder. non eſſe à Docto. receptam, neq; illā probent, vt poſt Cor. tradit Neuiz. conſ. 10. & Alcia. dicto reſpon. 54. vbi latè, ac alios addere poſſem, ſed non expedit cum ex alijs, & dictis ſupra, & dicendis inferius res ſit clariſſima.

Tertiò reſpondeò, quod etſi veram fateamur. Feder. conſultationem, tamen ea non obtinet, vbi ſtatuto ſit renunciatum, ſic idem Feder. ibi. Soc. dd. conſil. 77. 80. & 81. in pri. & Doctor. omnes dicto. cap. cum contingat. ſufficitque generalis renunciatio,

4 quæ oritur ex † clauſula omni iuris auxilio competenti, & competituro, vt in terminis tradunt. Corn. conſil. 221. in pri. Ruin. conſil. 51. in pri. Soc. iun. dicto conſil. 130. Alcia. dicto reſponſ. 54. nam clauſula hæc trahitur etiam ad ius ſuperueniens, vt in caſu ſtrictiore concludunt Iaſ. in l. prima. C. de iur. emphythe. Gozad. conſil. 69. conſil. 87. conſil. 88. & Rolan. conſil. 113. in pri. qui dicunt, quod ob hanc clauſulam emphytheuta non petet remiſſionem à Domino, & ſi ob bellum multa paſſus ſit.

Quartò reſpondeo quod vbi renunciatio eſt ampla, & prægnans, ac vniuerſalis, vt hic, tunc nemo dubitat. Corn. conſil. 69. in quinto. conſil. 194. in tertio. & conſil. 54. in quarto. Bertr. conſ. 255. in quinto. & eſt ex mente eorum, quos ſupra adtuli.

Nec obſtat, quod ſolemnitas hæc vi-

5 deatur probatoria, cui † ſiue agatur de fauore publico, ſiue priuato, iuramentum non derogat, vt per Bart. l. ſi quis. de fide. Bald. & Socin. in hoc ſtatuto. hic conſil. 57. in pri. ille 411. in 3. Alcia. d. cap. cum contingat. de iureiur.

Nam reſpondeò primò, quod Bart. loquitur in ſolemnitate, quæ ob publicam vtilitatem eſt introducta, eſtque de ſubſtantia actus, vt in ſeptem teſtibus, qui ad teſtamenti perfectionem exiguntur, vt poſt alios: tradit R:p l. nemo. num. 27. & ſeq. de leg. primo. at verò abſque hac inſinuatione inſtrumenta valent initio, licèt poſt inſir-

mentur: nec illa ad publicam vtilitatem refertur, vt mox dicam: ergò. Nam iuramentum non poteſt immutare ſubſtantiam ipſam, licèt operetur, vt actus valeat omni meliori modo, vt per Bart. in l.cum pater. §. filius matrem.de leg. ſecundo. & dicta l.ſi quis. & Doctor. paſſim. & ideò quando ſolemnitas probatoria eſt de ſubſtantia, & ob publicam vtilitatem inſtituta, & ſine illa actus non ſubſiſtat, iuramentum non procedit, vt per Alexan. conſil. 95. in pri. in fin.

Secundò reſpondeo, quòd quicquid ſit de iure communi, vt Bart. ipſe loquitur, tamen ſtatutum aliquid conſtituens quò ad probationem, non continet diſpoſitionem, cui iuramentum adſiſtat. Pariſ. conſil. 16. in ſecundo.qui communem dicit, & ex prædictis conſtat.

Tertiò reſpondeo, quòd Bart.deciſio non habet locum, vbi ſtatuto ſit renunciatum, hoc enim fatentur Socin. dicto conſil. 97. Feder.dicto conſil.281.& alij.de quibus ſuprà.

Quartò reſpondeo, quòd Statutum non infirmat actum ob deficientem probatoriam ſolemnitatem, ſed ſimpliciter inſtrumentum caſſat: ergò non habet locum interueniente iuramento, quia hæc eſt perpetua regula, vt iuramentum confirmet actus nullos. Authent. Sacram. C. ſi ad. vend.Alexan.dicto conſil.38.& Doctor.vbique.

Quintò reſpondeo, ſtatutum non habere locum, vbi & vera eſſe, & obſeruatum iri iuratum eſt; promiſſorium, & aſſertorium iuramentum appellant. ſic Couar. capit. quamuis.§.ſexto.nume.ſexto. de pact. in ſexto.

Vltimò reſpondeo ex confeſſione, ac teſtibus, contractum hic probari: quod ſufficit Socin.dicto conſil.97.Alciat.dicto capit. cum contingat.dicto num. 153. ſed & dicto conſil.Bald.411.reſponderi poteſt, quòd ille putauit inſinuationem non tolli iureiurando, & ideò ſic conſuluit, & ità in terminis. Cor.conſil.221.in pri.

Non obſtat, quòd iuramento huic ſtatu-
6 to † renunciari non poſſit, quaſi vtilitatem publicam reſpiciat: quoniam reſpondeo verius eſſe, vt priuatam tantum. Nam licèt aliqui, vt Garz. de vlt.fin. voluerint perpetuò principalem eſſe vtilitatem publicam in legibus: Tamen verior eſt opinio communis, quæ ſeparat principalem à ſecundaria.

Nam principalis eſt quando, & intentione, & exequutione lex ad publicã refertur, vt ſi de tributis, collectis, vrbium deformatione, ac ſimilibus agatur, vt per Bald.dicto. capit.cum contingat.num.12. Secundaria eſt, vbi exequutio priuatam reſpicit perſonam, vt nè lites ſint diuturnæ, vt per Bald. ibidem, & in terminis declarat Couarr.dicto capit.quamuis.§.primo.num.ſexto.

Atqui in ſtatuto præſenti nullum agnoſcitur publicum commodum principaliter, & exequutio ipſa contingit priuatos, quibus iura ſua ſeruantur: ergò. & in altero ſtatuto Mutinenſi, idem ſcripſit Alexan.dicto conſ. 38.in 3.ad fin.

Secundo etiam reſpondeo, quòd omnes, qui rationem huius ſtatuti expendunt, eam ſumunt ex l.data.C.de donat.ſed ſecundum
7 communem opinionem inſinuationi, † ex ea inductæ renunciatur. Crau.conſil.118. Rolan. conſil.39.num.38.in pri. & per cæteros paſſim: Ergò etiam, & ſtatuto habenti eandem rationem. Nec obſtat dictum Bal. in §.ſi quis. per triginta. ſi de feu. fuer. cont. quia in eo ſtatuto inſtrumentum præſumebatur falſum, & ita diſpoſitum erat aduerſus falſum ſcribentes, & ad coercenda ſcelera principaliter: quarè nihil commune habet cum hoc noſtro, ex quo huiuſmodi præſumptio non deprebenditur.

Vltimo reſpondeo vſu receptum eſſe, vt inſtrumenta, non obſtante ſtatuto, non antè in acta publica referantur, quàm ſi quis velit illis vti: nã ſat eſt ea ſuiſſe inſinuata priuſquàm in iudicio exhibita ſint, quod hic factum eſt, vt ſupponitur. Et conſuetudinem hanc eſſe notoriam Mutinæ mihi pleriq; atteſtantur. Et ideò poſſunt Clariſſimi Viri, ſi libeat eis de illa extraiudicialiter etiam teſtes interrogare. Et hæc de ſtatuto primo.

Quò verò ad alteram nullitatem obiectã facilè rem expedio: quia illa ex duabus ſententijs conformibus iam ſublata eſt. Nam & primus, & ſecundus Iudex venditionem validam eſſe pronunciarunt: & confirmata eſt etiam nominatim prima ſententia per alteram, in partibus conformibus: quarè amplius de hoc quęrendum non eſt propter ſtatutum Mutinenſe.

8 Nam ſufficit ſententias † eſſe in aliqua parte conformes, vt quo ad eam appellatio denegetur. Dec.conſ.385.Soc.iun.in eodem caſu.conſil.18.in pri.& conſil. 74. in ſecundo. Crau.latè conſil.183.licèt ſi vna ſuper meritis altera, ſuper deſertione, vel deuolutione lata ſit, aliud receptum fuerit. Cor.cõſil.14.& conſil.38.in 4. Ceph.licèt eum non alleget.conſil.209.per tot. Et rectè ità iudi-

catum

catum fuit: nam cum frater is abeſſet, nec ex ſtylo de quò in proceſſu, nec ex iure citari debuit. Tiraq. latè de ll. conn. gloſſ. *6.* num. *6.* illum autem abſuiſſe decretum optimè probat. Alex.conſi.8o.in quinto.quem in terminis,ſic Alc.declarat reg. tertia præſ. decima.nu.quinto.& id maximè obtinet, cũ in inſtrumento ſic ennunciatum eſt.Rol.lat. conſ.*99*.in pri.Imòverò obſeruatam eſſe ſtatuti formam dici poteſt, ex quo frater vnus fuit adhibitus, vt ſub Rubr. de indem.mul. conſtituitur. Nec neceſſe erat alterum interuenire,cum de vno tantum,ſtatuto cautũ ſit. Et ex his ſublatæ ſunt omnes difficultates.

ARGVMENTVM.

CONTRACTVM de quo agitur ſolumódo tractatum fuiſſe,& non perfectum,oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 CONFESSIO *extra iudicium probata per vnum teſtem; nec ſemiplenam inducit probationem.*

2 *Teſtis ſi intentioni partis aduerſetur, cum ea non conciliatur.*

3 *Emptionem non probant teſtes deponentes, quòd fuerunt partes concordes, niſi nominatim precium,& alia referantur.*

4 *Vendere qui promiſit bono iure, ſi bona reperiantur fideicommiſſo ſubiecta, quæ alienari nequeunt, ob defficientiam conditionis, reſoluitur emptio; nec iuuat licentia alienandi à Principe impetrata.*

5 *Promiſſio, vt vendas; vel de vendendo, vt desdicitur contractus innominatus, in quo eſt locus pænitentiæ,& ſufficit præſtare intereſſe. & n.ſeq.*

6 *Statutum, quòd contractus præcisè obſeruentur, nõ intelligitur, vbi non interuenit ſtipulatio,& vt correctorium ſtrictè intelligi debet.*

7 *Pactum nudum, ſi habet mutuum factum, vel eſt correſpectiuum, tunc dicitur contractus innominatus.*

8 *Bal.dictum in l.quamuis.C.de tranſact.an,& quomodo procedat.*

9 *Contractus ex quibus non dicatur perfectus.*
Caſtr.ſententia in l.cum res.C.de probat. & l.contractus.C.de fid.Inſtrum.comprobatur.

10 *Contractus in ſcriptis, quando dicatur.*

CONSILIVM LXXXIV.

DICEBAM aliàs,& nunc deduco latiùs. Carrarios non poſſe vllo modo obtinere in hoc iudicio inſtituto contra Caballarium. Namq́ue certum eſt, quòd agunt ex emptione, vt in libello,& poſitionibus cernere eſt; quæ tamen nuſquam probata eſt, vt non inuitus etiam fatebatur Magnificus Aduocatus aduerſarius. Namq́ue primus teſtis ſolùm de confeſſione Caballarij deponit, quòd emiſſet. Verùm ex multis nil probat. Nam, & ſingularis eſt,
1 & affinis,& confeſſio † huiuſmodi extra iudicium probata per vnum teſtem, nec ſemiplenam inducit probationem: vt per Bart. & cæteros.in l.admonendi.nume. *36.* de iureiuran. item inferius addit idem teſtis, quòd cum conueniſſent Francum, is dixit non poſſe vendi rem, & ideò nec inſtrumentum cõfectũ hactenus fuit, ergò tractatio quędam: quia nondum plenè venditionis natura cognita erat, quod ex eo patet, quòd ſubdit illos iuiſſe Bononiam pro impetranda licentia vendendi: ex quibus verbis apparet, quòd non præceſſerat venditio, alioqui confirmatio eius petenda fuerat. Quod verò ſubijcit de aureis triginta quinque nullius eſt momenti, quia vt non creditur Domino Herculi deponenti, ita nec illius verba refe renti. Quo fit, vt hic teſtis videatur quidem ſemper de emptione deponere, nihil autèm concludat: & quatenus ad ſupplicationem, ait ſe neſcire, an Albertus illic præſens eſſet, cum de ea tractatum eſt: quarè ex huius dictis planè conſtitui non poteſt quicquam certi. Alij nulli deponunt de emptione, & iccirco, cum promiſſionem non deduxerint in proceſſu, licèt teſtes de illa agerent, Caballarius eſt abſoluendus.l.qui habebat. de inſtitu.& dixi alias plenius. Nec obeſt, quòd in libello, & in prima poſitione aliquid videatur dictũ, & quò ad promiſſionẽ, quia aduertendum eſt, quòd illi non innituntur aduerſarij, ſed ideò præfertur, vt ad emptionem, inferri poſſit. Quod ex eo appareт, quia ſecundus teſtis deponit de re geſta domi ſuæ, de qua in ſecunda poſitione, & non emptionem appellat, ſed promiſſionem. Verè ergò non eſt deducta vſquàm, nec allegata certa promiſſio, ſed confuſus quidam tractatus, & vagus, quem pars appellat conuentionem verbalem. Cęterùm etſi daremus ex promiſſione actum, adhuc non eſt locus petitis, cum vulgatum ſit, actore non probante Reum abſolui.l.qui accuſa

Digitized by Google

re.C. de eden. Quòd autem promiſſio hæc
non probetur: facilè patet. nam quò ad pri-
mum teſtem, is de emptione agit, nuſquàm
de promiſſione. Et iccircò cum aduerſetur
2 † intentioni partis, cum eo non conciliatur.
l.ſecunda.§.creditum. vbi Bart.& alii.ſi cer.
pet. hic ergò teſtis nocet magis, quàm pro
ſit. Secundus etiam potius contrarium in-
nuit, qui refert timuiſſe Albertum nè, ſi pe-
cuniam numeraret, ei poſt contendendum
eſſet. Profectò ſi certa, & firma fuiſſet pro-
miſſio, non debebat vereri. Tertius videtur
magis ad cauſam accedere, ſed ſi & is atten-
datur diligenter, non probat: Nam deponit,
quòd detrahebantur ex precio. lib. 220. ob
vſus, & ità dicebant Carrarij eſſe vſuales
terras. Quarè cum mox ſit detectum illas
non vſuales tantùm eſſe, ſed feudales; ità
quòd non ſexta, ſed tertia detrahi debeat,
ex precio, euanuit ipſa promiſſio: poterat e-
nim acquieuiſſe.lib.220. Caballarius, cre-
dens ſextam tantum imminuendam, at vbi
de tertia reſciuit, & ſe vaſſallum eſſe, non v-
ſuarium, intellexit, non video, quòd emere
ſe velle dixerit.

Præthereà iſte teſtis inferius rem detegit
(adeò facilè aliquãdo veritas erumpit inui
to), Siquidem ait partes nunquàm fuiſſe
concordes, antè impetratam licentiam à Ni
griſolo: quod arguit tractatum prius fuiſſe,
non concluſum: teſtimonium ergò illius an
tè licentiam obtentam concidet. Quæ ve-
rò ſubſequuta ſunt, etiam eodem teſte, non
inferunt promiſſionem, ſed potiùs emptio-
nem; nam dicit, quòd partes conuenerunt,
quòdque iuſſit is notario, vt ſcriberet inſtru-
mentum, illudque Franco oſtenderet. Sed
certè nondum erat emptio, cum ſi inſtrumẽ-
tum non placuiſſet Franco, illa conuentio
3 reſolueretur. Et illa verba, † quòd fuerunt
concordes, non probant emptionem, niſi
nominatim precium, & alia referantur. Ale-
xan.conſil.18.in prin.volu.primo. Et, quòd
perfectus non eſſet contractus patet ex eo,
quia in teſtamento apparuit ſubſtitutio, ob
quam ceſſatum eſt: quaſi ſcripturæ omnes
datæ eſſent notario, vt conſideraret; ſicut ip
ſemet teſtatur. Eſt etiam hic teſtis ſingula-
ris, & creditor, ac ſororius, intereſtque eius,
quòd contractus adimpleatur, quarè nulla
fides ei habenda eſt, & aduerſatur notarius
huic teſti in multis.

Primò dùm dicit, quòd Albertus eum de
inſtrumento alloquutus eſt, cum tamen ille
de ſe deponat. Item cum dixit de acquiſitio
ne futura non facta, vt is videtur ſupponere.

Tertiò, quia addit Caballarium ei dixiſ-
ſe, vt iura inſpiceret; aliter enim emere nole
bat, quam ſi bona eſſent: quod & partis con
feſſioni conuenit, ad poſitiones ſecundã, &
tertiã car.9. Sequentia etiam rem declarant
apertius, cum deponit, ob plures ſubortas
difficultates, Francum ſæpius aditum, & ſe
neſcire, an partes concluſiſſent, vt in inſtru-
mento, & quòd admonitus erat, vt videret
teſtamentum Dominæ Eleonoræ. Nam ſi
omnia fuiſſent concluſa, non aliud erat quę
rendum, quàm vt inſtrumentum fieret, ſed,
vt dixi, tractatio quædam hæc erat, nũquàm
conſummationẽ aliter acceptura, quàm ex
ipſo inſtrumento. Quò ad ſupplicationem
etiam, non conſtat de conſenſu Alberti, vt
nec quòd acquieuerit, ne ſexta detrahere-
tur, vt idem notarius in fine deponit. Ex
quibus omnibus fit manifeſtum nõ eſſe pro-
batam hanc promiſſionem, licèt ex ea actũ
diceretur, & ideò eſſe locum abſolutioni.

Verùm, etiam ſi demus illâm ex teſtibus
probari, quod nullo modo eſt dicendum,
Carrarij tamen obtinere non poſſunt.
Namque, vt dixi, & fatentur illi, pro-
miſerant bono iure vendere, & deficiente
4 huiuſmodi conditione † reſoluebatur em-
ptio.l.ſecunda.de in die. ad procul dubio au
tem defecit, cum bona ſubiecta fideicom-
miſſo alienari nequeant.l.filiusfam. §. Diui.
de leg.primo.& quàmuis obtinuerint à Prin
cipe diſpẽſationem, tamen hoc non eſt ven-
dere bono iure, ſecundùm naturam, ſed ex
accidenti, qui enim pactus eſt, vt vendatur
bono iure, ſenſiſſe intelligitur, de bono ſecũ
dum ſe, non autem veriſimilè eſt cogitaſ-
ſe de Principis diſpoſitione, quæ cum ab eo
ſolo pendeat reputatur impoſſibilis. l. apud
iul.§.conſtat.vbi Iaſo.poſt cæteros. nu. ſex-
to.de lega.primo.aliud eſt enim eſſe bonum
ius, aliud fieri bonum, & plerunque emere-
mus bono iure per ſe quædam, quæ nõ eme-
remus factitio.

Secundò, amota etiam, hac conditione:
non cogitur Caballarius ſtare promiſſioni,
5 ſed poteſt eum pœnitere, nam contractus, †
promitto, vt vendas, vel promitto vendere,
vt des, eſt innominatus in quo eſt locus pœ-
nitentię.l.ſi pecuniã.de cõd.ob cau.& in ter-
minis promiſſionis huius, hoc tradit. Corn.
conſ.300.in pri.Fab.de mont.quæſti.5.prin.
num.56.de empt.& vendi.Nec obſtat ſtatu-
tum, quòd cõtractus, & contrahendi promiſ
6 ſiones præciſè obſeruentur † car.87.Nã non
intelligitur de promiſſione citrà ſtipulatio-
nem: quod vt facilius appareat, ſuppono
vnum quod eſt veriſſimũ, eum qui vendere
promiſit communi iure liberari, ſi ſoluat
quòd

quod intereſt, nec pręcisè poſſe compelli ad
vendendum, licèt rem tradere poſſit: cum ta
men aliud ſit in eo, qui vendidit, qui, ſi rem
habet, ad tradendum cogitur: & ratio eſt, qa
qui promittit, vendendo ſatisfacit, quàmuis
non tradat, vt ait Bal. in l. fin. ad fi. C. de pac.
int. empt. ideòque cum in venditione ſit me
rũ factũ. l. cõſilio. de cur. fur. ſuccedit regula,
vt, quãti intereſt pſtando, liberetur. l. ſtipula-
tiones nõ diuidũtur. de ver. oblig. nec poſtea
ad tradendũ cogi poterit. & hanc diſtinctio-
nẽ inter vẽditionem, & promiſſionẽ, receptiſ
ſimam video: quicquid contra allegari poſ-
ſit. eam ſecuti ſunt Aret. conſil. 6. num. quin-
to. & conſ. 28. num. 2. Alexan. conſ. 212. nu.
14. & conſil. 232. in fin. in ſexto. Corn. con-
ſil. 4. num. 4. & conſil. 241 nu. 5. & conſ. 146.
num. 27. in pri. & conſil. 256. num. 9. in quar-
to. qui idem putat etiam ſi iuramentum in-
teruenerit. pulchrè Soc. 253. num. 6. & ſequ.
in ſecundo. & conſil. 16. ad fin. in quarto. Iaſ.
conſil. 117. num. primo. in pri. Fab. in d. trac.
de emp. dicta quæſt. quinta. in prin. num. 56.
Dec. latè conſil. 502. & ſeq. & in l. cum fun-
dus. §. ſeruum. §. ſi cer. pet. & fusè per Cagn.
poſt Gozad. l. ſecunda. C. de pac. inter empt.
qui tamen horum omnium non meminit.
Tiraq. de retrac. conſ. ad fin. num. 56. vt non
facilè intelligam cur aduerſarij alteram opi
nionem dicerent communem. Nam Curt.
iun. cõſ. 74. alio caſu loquitur, vbi ſcilicet,
qui promiſerat vendere, nõ integrè, ſed pro
parte tantùm implebat, & dicit indiuiduam
eſſe hanc obligationem, & idem etiam ſta-
tuentes ſciuerunt, qui ex ſola promiſſione
voluerunt quem cogi ad tradendum, quic-
quid communi iure cautum eſſet.

Hæc cum ita ſint. ſtatutum hoc, vt corre
ctorium, ſtrictè, & propriè intelligi debet: cũ
in legibus municipalibus, id ſit perpetuum.
l. tertia. §. hæc verba. ff. de neg. geſt. ex multis
itaque comprobo nos eſſe extrà diſpoſitio-
nem ſtatuti.

Primò, quia ſtatutum vtitur verbo, pro-
mittendi, quod ad ſtipulationem refertur. §.
ſi ita de inut. ſtip. Doct. in Rubr. de verb. obl.
& maximè cum in potiori ſenſu accipienda
ſint. l. prima. §. qui in perpetuum. ſi ager ve-
ctig. & ità declarat Excellẽtiſſimus Leonius
in dicta Rubr. ſed de ſtipulatione, hic verbũ
nullum, quia teſtes, qui de promiſſione depo
nunt non intelligunt de ipſa, vt per Iaſ. & eũ
dem Leonium in dicta Rubr. num. 62. vbi in
terminis, ergò. Nec dicatur, ex ratione ſta-
tuti, poſſe inſerri ad aliam promiſſionem,
q̃ careat ſtipulatione. l. ſcire. vbi Bal. de legi.
cũ ſim. quia rñdeo nullã eſſe promiſſionẽ, q̃
efficax ſit abſq; illa, q̃nquidẽ promiſſio de vẽ
dendo eſt contractus innominatus in quo
habet locum pœnitentia. d. l. ſi pecuniam. de
con. ob. cau. & ideò ſtatutum non poteſt in-
telligi de promiſſione huiuſmodi, cum id tã
tum conſtituar, vt qui poterat ſoluendo quã
ti intereſt liberari, teneatur ad rem ipſam.
Idque etiam nè nimis ius commune abroge
tur contra. l. præcipimus. C. de appell. quod
& rationi ſtatuti conuenit, qua dicitur ni-
mis indignum eſſe, neq; enim indignum eſt
recedere a contractu innominato, & iccircò
cum hic caſus a ſtatuto nõ cõprehẽdatur, li-
cuiſſet, Caballario quando inſtrumentum
conficiebatur, pœnitere, hodieque etiam
liceret.

Neq; obſtat, quòd ex pacto nudo oriatur
7 actio, † ſecundùm ius canonicum. cap. 1. ex
trà. de pac. & ideò cum ſimus in terris Eccle
ſię, ſtatutum etiam de pacto intelligi debeat.
Quia reſpondeo, quòd quandò pactum ha-
bet mutuum factum, vel eſt, vt dicunt, corre
ſpectiuum, non dicitur pactum, ſed contract⁹
innominatus. Eſtque in eo etiam pœniten-
tiæ locus, ità Iaſo. poſt cæt. in d. l. ſi pecuniam
in ſexta. & ſeptima limit. & quoniam hoc re
ceptiſſimum eſt, nõ laboro, & hoc trad. Cor.
d. conſil. 300. vt dixi, in pri. & quamuis non
ignorem. Bal. l. quamuis. C. de tranſa. voluiſ-
8 ſe, † vt in promiſſione de vendendo non ſit
locus pœnitentiæ, vt per Dec. conſil. 340. ta-
men reſpondeo Bal. loqui. vbi promiſſio fa-
cta ſit ob certam cauſam, vel ob conditionẽ,
ex quibus tamen ſubſtantia contractus pen-
deat, vt per eundem Bald. d. l. ſi pecuniam.
dùm allegat. l. cum te. C. de pac. int. empto. q̃
ità per glo. & Doct. intelligitur: & verba eius
hæc ſunt, tàm d. l. quamuis. quàm d. l. ſi pecu
niam. quæ Dec. ſuppreſſit, ſicque Iaſo. eum fi
delius refert d. l. ſi pecuniam. num. 12. Rur-
sùs Bald. malè, quia tex. in l. labeo ſcribit. de
contr. emp. quem ille citat, agit de venditio-
ne non autem promiſſione, vt facilè doctiſſi-
mi Iudices in reſponſis prudentum diù ver-
ſati intelligent, neque enim ij ſunt, qui maio
rem fidem. Bald. quàm Iureconſulto adhi-
beant, vt quidam non ſinè magno dedecore
ſolent, & illum textum in venditione intel-
lexerunt Bar. & alij. vt Alexa. & Iaſ. referunt
in l. ſi quis. de iureiur. & alij omnes verè ſic in
terpretantur. in l. iuriſgentium. §. quinimò.
de pac. in quæſtione illa, an pactum nouam
pariat, vel veterem formet actionem, quæ
omnia notiſſima ſunt doctiſſimis iudicibus.

Quintò, quia partes non habuerunt con-
9 tractum pro perfecto, ex quo † poſt multa ver
ba dixerunt notario, vt notam inſtrumenti
ſcriberet, & cogitaret rectè de iurib⁹: ex hoc
enim apparet, eas diſtuliſſe contractum, do-

nec inſtrumentum fieret,vt per Caſtren.in l.
cum res.C.de prob.& l.contractus.C.de fide
inſtrum.& l.qui bis.de verb.oblig. qui loqui
tur,quandò precium erat definitum , & loco
arrę denarius datus , & partes mutuas ſibi
manus porrexerant,additque ſi poſt hæc di-
ctum ſit,notarius vocetur , videri eas potius
tractaſſe,quàm concluſiſſe, vt per eum latè ,
& adducitur ipſe optima ratione, quia ſcili-
cet notarius non ſcribit primam conuentio
nem,quæ nec ab ipſo cōſideratur,ſed eam q̃
ſit coram eo,nec partes ſe feciſſe , ſed facere
velle dicunt,qui eſt caſus præſens,in quo ſer
Raynaldus non ſe referebat ad præteritum
contractum . & Caſtren.opinio. plerique ſe-
quuti ſunt in dicta.l.q bis.Iaſ.& Zaſ.qui hoc
veriſſimum dicunt:quicquid contrà illic ſen
ſerit Aret.Fulg.conſil.200.Soc. conſil.12. &
conſil.120.in quarto.Dec.conſil.11.& conſ.
159.Boer.deci.48.num.17.Alc.reſpon.157.
& l.pactum quod bona . C. de pac.vbi eos ,
qui contra dicunt ſcrupuloſiores appellat.
Vaſ.qui communem dicit.cap.28. contro. Il
luſtr.& quamuis Aret.in dicta l.qui bis.& cō
ſil.159.& Dec.dicto . conſil.340. & Cur.d.l.
pactum.dixerint contrà,verior eſt tamē Ca
ſtren.opinio.Etenim Aret. d.l.qui bis.Barb.
conſil.35.in tertio.& idem Dec.dicto conſil.
340.Grat.reſpon.107.in pri. ideò Caſtr. im-
probant,quòd nunquàm dicatur contractus
10 † in ſcriptis,niſi partes id agant, ex Salyc. &
alijs in authen.ſed nouo . C. ſi cert.pet. & ex
eodem . d.l. contractus . Sed debuerunt illi
animaduertere, Caſtren.non dixiſſe partes
voluiſſe contrahere in ſcriptis , ſed ſeparaſſe
caſum ſuum ab his contractibus , qui ideò
ſubdit, vbi confecta eſſet ſcriptura nihil ad-
di poſſe : cum tamèn aliud ſit quandò in ſcri
ptis contrahatur . Rursùs plerique volue-
runt contrahi in ſcriptis,ſiuè antè, ſiuè poſt
mentio fiat de ſcriptura,vt per Fab.de mon.
dicta quæſt.quinta.nume. mihi 76.quàmuis
huic rationi non multùm tribuam, ex ſuprà
dictis . & Cur. in Rubr. de conſuetud. co-
lumna ſecunda . non improbat Caſtren.
imò nec Aret.dicto conſil.159. qui ſupponit
eum rectè loqui in caſu dubio,& idem Dec.
dicta l.pactum . ſi dies alius inſeratur ab eo ,
quo conuentio facta eſt;hoc eſt dies,quo ſcri
bitur , nec de præcedenti concluſione vlla
mentio fiat;Caſtr.ſubſcribit.& ſi rectè etiam
conſideretur caſus. Dec.in dicto conſil. 340.
diuerſus eſt,quoniam illic promiſſio ſepara-
tim facta erat indeque de venditione tātùm
dubitabatur:& alijs etiam modis ille cona-
tur euadere Caſtren.dictum,qui licèt vt cau
ſæ inſeruiret tandèm illud improbet,tamen
ratio,quam ex Saly.& al.affert,vt dixi, ad tē
non facit: Idque conuenit, quandoquidem
plerunque contrahentes generales quaſdā
ineunt pactiones , in quibus facilè concor-
dant,& notarium idcircò vocari curāt . Sed
vbi exactè,& adamuſſim poſt expendantur,
eorum intentionem diſcordem fuiſſe facilè
apparet, quod ego non ſemel expertus ſum ,
& profectò hic opinio Caſtre.procedit,quia
ex multis conſtat partes cogitaſſe ſemper de
notario,& omnia ſuſpendiſſe , donec inſtru-
mētum conficeretur, vt ex ipſis teſtimonijs
deprehendi non incongruè pōt . Et ex his
omnibus,concludo Caballarium infantem
abſoluendum, & Carrarios , vt temerè liti-
gantes expenſis multandos .

ARGVMENTVM.

Locvm eſſe Remedio.l.Imperator. ad Tre-
bellia. probatur, & bona fideicommiſsi re-
ſtituenda, poſtpoſita cautione .

SVMMARIVM.

1 Actio *intentata ob clauſulas ſalutares,ex nar-*
ratione cognoſci poteſt .
2 *Remedium l. Imperator . ad Trebellian. competit*
ob magnam negligentiam,etiam ſinè dolo,ſuffi
citq́; culpa in omittendo .
3 *Tex.in l.Imperator.ad Trebell.declaratur .*
4 *Pater qui bona fideicommiſſi diſſipat, an caueat fi-*
lio,an bona reſtituat .

CONSILIVM LXXXV.

PRopositvm eſſe reme-
dium l.Imperator. ad Treb.
non eſt, quòd multis probē:
quia , ex ſuplicatione hoc
ipſum facilè deprehēditur ,
& ſat eſt,vt ex narratione a-
1 ctio † poſſit cognoſci. vbi additæ ſunt libello
clauſulæ ſalutares.Alex.conſ.61.nu.10.in 2.
Doct.in §.omnium. de act. maximè cum co-
ram Illuſtri Conſilio ſola facti veritate inſpe
cta procedatur:ad not.in c. dilecti. de Iudic.
cum ſim.

Videndum ergò tātum eſt,an illud cōue-
2 niat. † & ipſe cōuenire exiſtimo ; nam negli
gētiſſimum eſſe Dominum Bartholomeum
in rebus , de quibus agitur adminiſtrandis:
noſtri teſtes deponunt , & adeò rectè ipſam
rem explicant , vt nullus ſit dubitationi lo-
cus . Idem quoque Ludouicus pro eo exami
natus confirmat,dum ait bona eſſe in multo
deteriore ſtatu, quàm eſſent tempore loca-
tionis ,

Digitized by Google

tionis, quod paulo infra declarat apertius; cum ad tertiam partem hoc detrimentum iudicio ſuo refert. Neque alij hoc diffitentur, quorum nemo eſt, qui locum in præſens inſpexerit. Nimirum tales adhibere noluit, ſui conſcius. Ex hijsque diſſoluta eius negligentia arguitur, nam ſi breui ſpacio tertia pars abſorpta eſt, quid futurum putamus, ſi diutius prædium ille retinuerit? Nec verum eſt dolum exigi, vt ſit locus huic.l. vt ex aduerſo ſupponebatur, ſed culpa in omittendo ſufficit Bar.Bal.l.fin. C.de ſent.paſſ.Dyn. Ray.Imo.Caſtren.& Alexan. d.l Imperator. Iaſ.l.ſi conſtante. num. 195. ſolut. matrimo. Camp.de do.quæſti.43.licèt malè ab altero ex aduocatis incontrarium citaretur. Boer. Dec.61.num.14.Galli.conſ.par.§.22.num. 124. Ex quibus conſtat hanc eſſe communem opin.& Neguſ.in ſecunda part. 4.mem. num.14.de pign.& Socin.quæſt.34.num.16. in pri.non loquuntur in terminis.d.l.Imperator.ſed quando pater eſt adminiſtrator legitimus, de qua re agunt etiam Doct.in dicta. l.Imperator. Et ob id a Neguſ. citatur, idq; videre eſt apud eos ſi attentè legantur.

3 Nec obſtat tex.d.l.Imperator.† qui bis de fraude meminit, nã fraus eſt duplex ex euẽtu, & ex conſilio, vt per Ang. l.iuriſgentium. §.ſed ſi fraudandi.de pact.& Doct.de quibus ſupra. d.l.Imperator. vt etiã dici poteſt fraudem accipi pro damno, ſeu periculo, vt ex Seruio atteſtatur Alciat. l. aliud eſt fraus. de verbo.rſignif. Nec obſtat, quòd eandem adhibeat diligentiam, quam & in ſuis, locando,& paciſcendo, vti patrẽ fam. decet.

Nam reſpondeo locationes eſſe annuas aduerſus conſuetudinem omnium, vt inſtrumenta indicant, ſi exhibeantur, & perlegantur, & conductorum culpam illi imputandam. Deberet enim curare, vt rectè vterentur, aut eos expellere ad not. auct. qui rem.C.de ſacroſanct.Eccle.Sed & tueri domos, tegeterque, & vites, plantas, ac alia: ad dominum ſpectat non ad colonnm.

Non obſtat, quòd pater ſit diues, & ideò filio conſultum ſit, ſi ei obliget bona ſua. Nam reſpondeo quando tractamus de fideicommiſſo reſtituendo, non eſſe ſatis, quòd quis facultatibus idoneus ſit.l.prima.§.ſemper. vbi eſt text. apertus, vt leg. no. cau. & ideò in d.l.Imperator.diſponitur, vt quia locus non poteſt eſſe cautioni auferatur patri adminiſtratio, quod & illic ſupponatur non ſufficere obligationem cum hypotheca, & certè, quoad hoc, nulla ſubeſt difficultas: ſpeciale enim eſt, vt in vltima voluntate etiã diſtiſſimi fideiubeant.Cyn.l.prima.C.vt in poſ leg.Iaſ.l.prima.num.19.qui ſat. cog. & inter patrem, & filium ſufficere poſſet hypotheca, quando pater diſſiparet, & emancipaſſet tunc enim id ſpeciale eſt, vt l. filio. §. fin. vt leg. no. cau. vbi propter beneficia emancipationis ita res temperatur, & ideò l.Imperator. à contrario innuit eſſe locũ cautioni, vt ſi pater ſit diues, ibi, egenti fortè patri, quaſi illi bona reſtituat, & nihil cõſequatur, vbi alimentis non egeat. Difficilius eſt quod obijciebatur de ipſa cautione; quoniã,

4 vt verè fatear Doct. controuertũt:† & ſoleo ipſe, cum huius.l.remediũ.intẽto, cõcludere alternatim, vt vel adminiſtratio auferatur, vel ad cauẽdum compellatur. Aequitate tamen nunc ſub oculis poſita, & re ipſa diligẽter animaduerſa, Exiſtimo Illuſtris, & ampliſſimos Iudices ad ſedãdas rixas, & litium occaſionem adimendam, debere patrem cogere, vt filio reſtituat, namque pro hac ſentẽtia ſtant gloſ.Bar.Ang.Fulg.Caſtr. & Alexã. qui veriorem eam appellant.d.l.Imperator. & vbi Accurſij.& Bar.eſt auctoritas, non nimis religioſum eſt contra iudicare, vt Iaſ. & Dec.l.vt vim.de iuſt.& iur. Optima eſt etiam ratio.Fulg.dicentis nõ debere, ſe filium cautioni committere, quia cum ſperet hereditatem paternam, illa innanis futura eſſet ob confuſionem, quæ ex aditione fiet, nec eſſet ei conſultum in bonis fideicommiſſo ſubiectis, quod ſecus eſſet ablata adminiſtratione is.n. erit heres, & fideicommiſſum etiam integrum retinebit. Nec obſtat tex.dicta.l.Imperator. à cõtrario, quia ſatis fuit Iuriſconſ. adferre rationem patriæ poteſtatis, vt præcipuam, nõ tamen negauit, quin hæc quoque vigeret: & inter patrem, & filium emancipatum, tales cautiones recipiebantur.d.l.filio. quia iure illo patri non ſuccedebat.§.ſed hodie.de adop.& certè vtilius eſt filio, vt bona recipiat, quàm vt ei caueatur, & non eſt cogendus, vt inani cautioni ſe committat. Quarè cum etiam auctoritate, & ratione opinio hæc munita ſit, poſſunt facilè ampliſſimi viri, ſecundum eam pronunciare.

Et profectò, ſi aliàs vnquàm id licuit, hodie erit ſanctiſs. & honeſtiſs. Nam cum mẽſtrua alimenta debeat Dominus Bartholomeus filio, quæ, ſi aceruata computentur, abſumunt penſionem qua locatur prædium plus minus. Erit conſultum vtrique, nec in dies litigabitur, & quatenus rigor iuris repugnaret hoc planè ſuadet pacis, & concordię inter patrem, & filium tuendę ſtudium. Hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Cessare remedium recuperandæ in facto
de quo agitur.

SVMMARIVM.

1 Remedium. *recuperandæ ex cap. reintegranda non datur contra poſſidentem titulo, & bona fide.*
2 *Remedium capit. reintegranda non datur quoties quis culpa ſua cadit à poſſeſſione.*
3 *L. fin. C. ſi maior fac. non habet locum, niſi à principio interuenerit ſcientia minoris.*
4 *Remedium cap. reintegranda non datur ſpoliato à Iudice.*
5 *Remedio reintegrandæ præſcribitur ſaltem triginta annis.*
6 *Reſcripti impetratio, etiam ſi res ſit integra, tranſit in vniuerſalem ſucceſſorem.*

CONSILIVM LXXXVI.

NON poteſt Dominus Paulus
Antonius Cileſius, in præ-
ſenti remedio recuperandę,
vllo modo obtinere.
Primò, quia verius eſt il-
lud non dari contra poſſidē-
1 tem titulo, & bona fide, † ſaltem quando qs
cauſam non habet ab inuaſore, vt diſtinguē-
do conciliat opiniones. Cro. conſ. 47. nu. 20.
& conſ. 75. num. 9. & idem eſt de mente. Soc.
l. rem quæ. num. 12. & Alc. num. 8. de acquir.
poſſ. Menoch. tamen in ſuo tract. de recup.
poſſ. rem. is. nu. 80. defendit generaliter non
dari hoc remedium contra iuſtum poſſeſſo-
rem. Quare cum Reuerendus Dominus
Hercules Canalius emerit prędiolum, de
quo agitur, ab eo, qui erat in bona fide, ob
dationem in ſolutū, de qua in proceſſu car.
67. & D. Oddo ſit heres eius, & ideo, & ipſe
legitimus poſſeſſor, nullo modo proponi po-
tuit hoc remedium ab agente.
2 Secundò quoties, quis † culpa ſua cadit à
poſſeſſione, is non eſt redintegrandus, vt in
cap. reintegranda 3. q. 1. Et tradunt omnes.
in d. l. rē q̄. Sed Dominus Paulus Antonius,
cum ſuo Curatore, aſſenſit, vt fieret datio in
ſolutum, & ſatisfieret petenti, vt in proceſ-
ſu car. 58. ergò. & quatenus aliquam is præ-
tēderet læſionē: cum maior factus, per quin-
quennium tacuerit, non debet nunc audiri,
omnia enim confirmata cenſentur. l. prima.
per totum. C. ſi mai. fac. quæ confirmatio ha-
bet locum, ſiuè ius commune, ſiuè ſtatutum
inſpiciamus. Pariſ. latè. conſ. 49. Menoch. d.
rem. 15. num. 180. & 181. cum, vt inſtrumen-
to curę apparet, is conſenſerit ſatisfactioni
dotis, ob ea, quæ tradit Rui. conſil. 63. in pri.
qui vult. l. fi. d. tit. C. ſi maior. non habere lo-
3 cum, niſi a principio † interuenerit ſcientia
minoris, vt ex inſtrumento hoc interueniſſe
hic præſumitur. Nec dicatur aſſenſum fuiſ-
ſe interpoſitum, modo ſatisferet eis pro qui-
buſdam dotibus, vt ibi. Nam reſpondeo tot
bona ſupereſſe in hereditate, vt ſi dotes ſint
illi reſtituendę, poſſit eas conſequi ex ijs, vt
probāt teſtes examinati in præſenti iudicio.
Præterea ex quo poſt electus eſt æſtimator
huius prædioli, ab ipſo Curatore, vt in pro-
ceſſu car. *66.* & facta eſt adiudicatio per Il-
luſtre Conſilium purè, & ſinè vlla condi-
tione, omnia pleniſſimum habēt robur: qua-
ſi cognitum ſit, tot ſupereſſe bona, vt ex illis
potuerit dos materna deduci, neq; alio mo-
do poterat conſtitui res, cum debitum eſſet
certum, & omnino diſſoluendum eſſet.
Tertio & ſi admitteremus minorem hunc
4 fuſſe ſpoliatum, † tamē cum, auctore Iudice,
id factum ſit, non datur remedium reinte-
grandę. l. iuſte poſſidet. de aeq. poſſ. Iaſ. conſi.
38. ad finem in tertio. Dec. conſ. 125. & con-
ſil. 444. Menoch. rem. 7. quæſtione prima. de
recup. poſſ. cum ſimilibus. & eo maximè cū
Illuſtris Conſilij ſuprema ſit integritas, &
auctoritas.
Quarto excluditur agens præſcriptione,
ſi quidem à tempore adiudicationis, vel em-
ptionis. D. Herculis, ad litem motam vſque,
5 intercedūt anni 34. & certiſſimum eſt † huic
remedio reintegrandæ præſcribi ſaltem tri-
ginta annis. Abb. poſt cæteros. in cap. ſolici-
te. de reſt. ſpol. Alexan. conſil. 6. in tertio. &
conſil. 92. in quinto. Soci. d. l. rem quæ. num.
18. & ibidem Clau. nu. 7. Dec. conſil. 57. cōſ.
252. & conſil. 302. cum ſimilibus. Imò vero
probabilius eſt, ſufficere decem annos inter
præſentes, & viginti inter abſentes, vt per
Balb. parte quarta. quartæ quæſtionis prin-
cipalis. quæſt. 24. Rolan. conſil. 72. in pri. Me-
noch. vbi ſupra. num. 425. & poſt eos in ter-
minis allego Caſtren. conſil. 105. in pri. Qua-
re præſcriptionis exceptione omnino exclu-
ſus eſt.
Neque obſtat, quòd ſententia ſit nulla, eo
quòd mortuus eſſet Bartholomeus Cileſius,
contra quem impetratum fuerat reſcrip-
tum, & ideo Illuſtre Conſilium eſſet incom-
petens: Quia multis modis reſpondeo. Pri-
6 mo, quòd impetratio † reſcripti, & ſi res ſit
integra, tranſit in vniuerſalem ſucceſſorem,
qualis erat hic Paulus Antonius, vt tradunt
Abb. Imo. & alij. in cap. ſignificauit. de reſcr.

& eſt

Digitized by Google

& eſt conſi.Ferr.83. quare reſcriptum impetratum cõtra Bartholomeum, potuit produci contra eius heredem vniuerſalem: quamuis, quoniam res erat integra, non potuiſſet produci contra ſingularem ſucceſſorem, vt per Doctores vbi ſupra. Secundo reſpondeo, quòd ex quo Cileſius conſenſit, nec oppoſuit, quòd Illuſtre Conſilium eſſet in competens, intelligitur illud probaſſe: cum non ſolum iuriſdictionem habeat ex reſcripto, ſed & ordinariam, quo caſu eſt locus ꝓrogationi. Iaſ.l.ſi per errorem.num.9.verſiculo quinto.de iur.omn.iudic. Tertio reſpõdeo, quòd etiam ſi ſententia fuiſſet nulla, quam ex prædictis validam eſſe apparet, tamen illa prębet cauſam vſucapioni.gloſſ.eſt in cap.ſi ſacerdotes.16. quæſt. 3. nec mirum eſt, quia titulus putatiuus aptus eſt ad præſcriptionem cauſandam.l.celſus. & ibi latè. Bald.in pri.nota.de vſuc. Imò verò, nec titulus exigitur, quando pręſcriptio eſt tricennaria, qualis hæc, vt idem tradit dicto loco, ſed certe non eſt opus reeurrere ad præſcriptionem, cum ſententia ſit valida, & in iudicatũ tranſiuerit, & dicta in ſolutum datio. Et quãuis ſententia ipſa non producatur, tamen perinde eſt, ac ſi extaret, credendum eſt.n. ſupremis iudicibus, qui de ea mentionem faciunt in præmiſſa adiudicatione.l.prima. de off.præf.præt.Crau.ſecund.par. num. 21. de ant.temp.& cum talis in ſolutum datio non potuerit fieri non præuia ſententia, præſumuntur ex temporis diuturnitate omnia ſolemniter acta.l.qui in aliena.de acqu.hered. l.ſciendum.de verb.obl.& Doctores paſſim, ram legendo, quàm conſulendo: fuitquè æquior hæc ſententia, quia Illuſtre Conſilium videtur ſequutum voluntatem fratrum, qui dotem promiſerant ſorori: in inſtrumento enim cautum erat, vt, ſi interim venderetur prædiolum, dos ei redderetur, quaſi mallent illud, quàm alia bona vendere. Ex quibus omnibus exiſtimo Dominum Oddonem omnino eſſe abſoluendum à petitis. Et hæc nunc ſint ſatis.

ARGVMENTVM.

STANTE ſtatuto Scandiani prohibente legari vxori, niſi ad certam vſque ſummam, heredis inſtitutionem non cenſeri prohibitã, latè probatur, & plura pulchra in materia ſtatutorum extenſionis deducuntur.

SVMMARIVM.

1 MARITVS *non cenſetur prohibitus vxorem inſtituere, ſtante ſtatuto diſponente, quòd illi legare poſſit, vſque ad certam ſummam, & nu. 8. Vti nec donare poſt num. 9. nec confiteri dotem habuiſſe num. 12. & quid in alys caſibus. num. ſeq.*

2 *Legandi verbum non comprehendit heredis inſtitutionem.*

3 *Tex. in cap. Raynaldus. de teſta. declaratur.*

4 *Verbum, in materia ſtricta, quoties poteſt accipi in ſpecie, & in genere; accipitur potius in genere.*

5 *Statutum excludens matrem, ſtante patruo, non habet locum in patruo magno.*

6 *Fauorabilis quàmuis ſit materia, tamen vbi agitur de alterius praiudicio, ſtricta capitur interpretatio.*

7 *Verba ſtrictè capiuntur in lege reſtringente facultatem teſtandi.*

8 *Verbum quod per prius ad vnum, per poſterius ad aliud, referri poteſt: in ſtatuto fauorabili, accipitur per prius.*

9 *Statutum prohibens teſtari, non porrigitur ad donationem cauſa mortis.*

10 *Extenditur ex ratione diſpoſitio, ita demum, quãdo lex effectum reſpicit, nec verborum multam habuit rationem.*

11 *Statuti verba, vbi aliquatenus repugnent, non fit extenſio ad caſum, qui ſub illis comprehendi poſſet.*

13 *Menoch. conſil. 11. reprehenditur.*

14 *Tex. in l. hac conſultiſſima. C. de teſta. probat diuerſa eſſe; inſtitutio, & legatum.*

15 *Inſtitutio, & legatum differrunt inter ſe, & exempla adducuntur. & num. 20.*

16 *Legem diſponentem de caſu frequenti, ad eum qui raro accidit, referri, quomodo intelligatur.*

17 *Lex quoties ratione frequentia aliquid conſtituit, ad alios caſu non porrigitur.*

19 *Lex eludi non dicitur, vbi eligitur via promiſſa.*

21 *Statutum vbi reſpicit fauorem perſona certa, cuius gratia editum eſt: illa deficiente, ceſſat eius diſpoſitio.*

22 *Statutum Scandiani limitans legatum vxoris, declaratur.*

23 *Dictio, talis, eſt demonſtratiua, & vt aliquid operetur habet quandam reſtrinctionem.*

24 *Verba generalia declarantur, & reſtringuntur, ex forma adiecta.*

25 *Conditio, ſi filios non habuerit, appoſita in ſubſtitutione, turpis dicitur, & à iure reprobata, & teſtamentum vitiat.*

26 *Trebelliana prohibitio non tenet in liberis primi gradus, maximè ſi ea reſultare dicatur ex alienationis prohibitione.*

CON-

CONSILIVM LXXXVII.

STATVTO Scandiani cautū eſt, vt vir vxori legare poſſit; his verbis: Item in vltima voluntate poſſint legate eiſdem vxoribus, de bonis maritorū duplum donationis propter nup. extantibus liberis, vel nepotibus eorum, ſi verò tales deſcendentes non extiterint, poſſint legare vxoribus, tertiam partem omnium bonorum, & prædictæ donationes, atque legata ſint ſalua ipſis vxoribus, pro eiſque intelligantur expreſsè obligata eſſe omnia bona maritorū: quòd ſi vxori viduæ nihil relictum fuerit &c. Queritur, an verbo legandi, de quo in ſtatuto comprehendatur heredis inſtitutio. Qui articulus non caret difficultate, ob diuerſas Doct. ſententias. Ego quid ſentiam, vt potero breuius, explicabo.

Et arbitror ex infraſcriptis non prohibe-
1 ri † marito, quominus vxorem ſuam here-
dem inſtituat. Primò, quia verbum legādi,
2 † propriè ſumptum non comprehendit here
dis inſtitutionem, eſt enim legatum donatio teſtamēto relicta. l. legatum. de leg. 2. Inſtitutio autem heredis, eſt titulus vniuerſalis, applicans omne ius, quod defunctus tempore mortis habuit. l. hereditas. de verb. ſign. l. nihil. de reg. iu. Et ideò ſi quis percurrat vniuerſum corpus iur. Pontif. & Cæſarei, nuſq̄ inueniet, verbo legādi, ſignificari inſtitutio
3 nem; nam cap. Raynaldus. † de teſtam. vt do
cui. in l. Centurio. de vulg. nihil probat. Inſtitutio enim facta erat in eo teſtamento, ut ꝓbant illa verba, inſtitutio, legatio, & pœnæ adiectio: quæ relata ſunt ad partem relictam patruo; & ideò verbum, lego, non inducit ibi inſtitutionē, ſed ſupponitur eā legitimè conceptā fuiſſe: quod & indè probatur, quia ſupponit S. P. teſtamentum eſſe factum: in quo neceſſaria eſt heredis inſtitutio, & cum de vno quærimus cętera ſupponimus habilia l. ſi quæramus. de teſta. Non ignoro verbum, legandi, in l. 12. tab. acceptum fuiſſe, pro verbo, diſponēdi, ſiuè, deliberandi, in ea formula, vti quiſque legaſſit, ſuæ rei, ita ius eſto. de qua in l. verb. de verb. ſign. Inſt. de l. falcid. in prin. §. diſponat. in No. de nup. ſed hodiè reſtricta eſt hæc ſignificatio, vt docet. Bart. quē alij ſeqq. in l. 1. n. 4. de leg. pri, quod etiam vſus. I. C. probat, qui legati nomine vſquàm inſtitutionem vocant. Quare cum verba ſtatutorū interpretemur ex auctoritate ipſorū Iuriſprudentum, vt per Bart. l. omnes. nu. 59. de iuſt. & iu. ſicut verbum, lego, apud ipſos referter ad titulum ſingularem, ita quoque, & apud ſtatuentes.

Secundò, & ſi daremus verbo, legandi, inſtitutionem poſſe ſignificari, quod falsū eſt; tamen cum ſimus in materia correctoria, vt multi de hoc ſtatuto dicunt, vel ſaltem limitatoria, vt alij item multi, non erit compre-
4 henſa inſtitutio: quia quoties verbum † po-
teſt accipi in ſpecie, & in genere, in materia ſtricta accipitur potius in ſpecie. l. hoc legatum. cum ſimm. de leg. 2. & ita declarat Soc. in l. prima. num. primo. in additione. de vulg. & eſt tex. clarus. in l. filiusfam. in fi. de dona. vbi ſi pater permittit donare filio: mor. cauſa donare non permittit, quia verba in vera ſpecie intelliguntur, vt per Bar. & Caſtr. ibi. & in ſtatuto eſt deciſ. Bald. in, l. prima. C. de
5 ſucc. edi. qui voluit, vt ſtatutum † exclu-
dens matrem ſtante patruo, non habeat locum in patruo magno, qui tamen ſecundum eum eſt propriè patruus. & ſeqq. alij magis communiter, vt per Iaſ. Dec. & Cur. iun. ibi. & idem Bald. conſil. 256. in tertio. fatetur, quòd & ſi verba, & mens ſtatuti ſecus ſuadeant, tamen patruus magnus non excludit matrem, & Saly. d. l. 1. num. ſecundo. inquit, quòd ſtatutum eſt reſtringendum ad ſpeciē, quæ habet propriam formam, non etiam extendendū ad genus, cum ſit ſtricti iuris, & cōtra ius commune. Et ſi quis dicat hoc noſtrum ſtatutum eſſe fauorabile iuxt. Doctri. Bart. in l. prima. num. 32. C. de ſum. tri. & fid. Cath Salyc. ibi. num. vndecimo. Rom. conſil. 39. & aliorum quos omitto, pariter & illud eſt fauorabile, quia in eo agitur de conſeruāda agnatione, vt per Dec. poſt alios. l. ſecunda. C. de in ius voc. & per Bru. lat. art. 4. quòd ſtant. maſ. cum multis ſimm. Si ergò in dicto ſtatuto, verba capiuntur in ſpecie, non autem in genere, licèt eadem ratio ſubſit, vt arguunt contra communem. Iaſ. nume. 3. & Cur. iun. num. 3. ita quoque & in hoc noſtro. nec mirum, quia cum agatur de præiudicio
6 alterius, & ſi materia ſit fauorabilis, † ſtricta
debet eſſe interpretatio, vt in terminis declarant Rui. conſ. 24. num. 6. in tertio. & Soc. iu. in ſimili caſu. conſil. 6. num. 19. in pri. Quod euenit in propoſito, quia tractatur de præiudicio vxoris, quæ communi iure poteſt capere quicquid ei à viro relictum eſt. l. prima. C. de infir. pœ. cęlib. & in lege reſtringente facultatem teſtandi, quòd verba capiantur ſtri-
7 ctè, † eſt glo. in l. hac ędictali. in ver. aui. C. de
ſec. nup. quam pulchrè perpendit. Rui. conſ. 8. num. 5. & nu. 9. ver. & quamuis. in quinto. quæ vult, vt lex loquens de auo, procedat tātū mortuo filio, licèt ſit propriè auus, & illo viuente, & eam ſeqq. Doct. vt per Bertr. ibi.

verſ.

Digitized by Google

verſ. quam obſeruationem. num. 2. & eſt ea
lex in fauorem liberorũ introducta, & huic
noſtræ ſimillimam habet materiam. Si ergò
dum lex mandat, nè auus relinquat vxori
pluſquàm reliquerit vni ex nepotibus prio-
ris matrimonij. gloſſ. intelligit hoc proce-
dere, quando filius eſt mortuus, & verbum,
aui, reſtringit ad hunc caſum, quia agitur,
de auſerenda libertate teſtandi, vt ſentit
Ruin. dicto. conſil. 8. itidem & hoc caſu. &
multo magis, verbum, legandi, capietur, de
ipſo legato tantum. Etenim, aui, nomen ma-
gis propriè ſignificat auum, & ſi viuat ne-
pos, quàm verbum legandi, inſtitutionem,
confirmatur etiam hoc ipſum ex deci. Bald.
conſil. 298. num. 3. in ſecundo. vbi habet pro
8 abſoluto, vt ſtatutum, † prohibens teſtari, nõ
porrigatur ad donationem cauſa mortis, &
ſi illa ſit vltima voluntas, & Bal. idem voluit.
in l. hac conſultiſſima. num. 7. C. qui teſt. fa.
poſſ. & alij, relati à Nat. cõſ. 463. n. 18. quibus
addo Caſtren. conſil. 486. in ſecundo. vbi &
ipſe niſi verba fuiſſent generalia in eo ſtatu-
to idem ſequeretur, vt ſtatutum ſcilicet de
vltima voluntate non perueniat ad donatio
nem cauſa mortis.

Tertiò, nemo negabit verbum, legandi,
per prius referri ad legatum: per poſterius
ad inſtitetionem: at in ſtatuto, etiam fauo-
9 rabili verba debent accipi † per prius, vt tra
dit Bald. quem alij. ſeqq. dicta. l. prima. C. de
ſucc. ed. ergò. & Rom. conſil. 411. qui pul-
chrè. ſic in ſtatuto excludente filiam ab he-
reditate patris, accipimus hereditatem per
prius, hoc eſt, quæ ſit propriè, & immediatè
ipſius patris, & ideò non excludetur ab here
ditate fratris, in qua reperiat bona patris, li-
cèt eadem ratio ſubſit, & hereditas patris à
fratre adita dicatur ſaltem latè patris here
ditas. Iaſ. poſt al. l. prima. §. veteres. num. 20.
de acquir. poſſ.

Nec objiciat quis, quòd ſit eadem ratio in
inſtitutione, quæ in legato, & quòd ob id, ſit
producẽdum verbum, legati, ad eam. l. ſcire.
de ll. cum vulg. Nam ad hoc, in quo conſti-
tuunt omnem cardinem aduerſarij, reſpõd.
Primò, quòd & ſi eſſet eadem ratio, tamen
non fieret extenſio, cum agatur de præiudi-
cio alterius, vt ſupra dixi.

Secundo reſpondeo, quòd cum inſtitutio
verbo, legandi, verè hodiè non contineatur,
vt dictum eſt, non debet ex ratione extendi
ſtatutum ad id, quod verba non ſignificant.
Bald. conſil. 295. in ſecundo. alias verò, ſi ex
ratione extendimus, & donatio inter viuos
iuramento munita prohiberetur, in qua eſt
eadem ratio: quod falſum eſt, vt per Alexã.
conſil. 54. in ſecundo. Dec. conſil. 196. in fin.
Plot. conſil. 168. nu. 38. ad vlti. vol. vbi alios
citat. Vigent enim rationes allegatæ à Do-
ctor. etiam in contractu: nam, & moriens te-
ſtator poteſt allici blãditijs vxoris ad donã-
dum inter viuos. l. Seia. §. fin. de do. cau. mor.
quam rationem vigere in donatione, cauſa
mortis facta ſeparatim à teſtamento. trad.
Menoch. conſi. 11. num. 19. & mutui amoris
ſpoliatio in hac donatione multo maximè
vertitur: & bonis etiam deſcendentes pri-
uantur, quæ eſt tertia ratio, ex his quas Do-
ctor. conſiderant. Ad contractum inter vi-
uos ergò non pertinet ſtatutum, quia ita do-
10 mum † extenditur diſpoſitio ex ratione,
quando lex effectum reſpicit, nec verborum
multam habuit rationem, vt per Salyc. l. ſi
ſerui. num. 26. C. de noxal. & tradd. omnes in
l. Gallus. §. & quid ſi. de lib. & poſthu. & illic
I. C. mortis, nomẽ extẽdit ad deportationẽ,
emancipationem, & interdictionem aquæ
& ignis, quia lex, non verba, ſed effectũ atten
debat: at verò quoties effectus non eſt habi
ta ratio; verba ipſa ſequemur. Quod autem
hoc loco ſtatuentes effectum non conſidera
uerint, inde probatur, quia vt dictum eſt, po
teſt vir inter viuos donare vxori ſuæ, & de-
ſcendentes fraudare hereditate ſua. Si ita
que non eſt habita effectus ratio, ſequi de-
bemus proprietatem verborum, ſecundùm
quam, legati, nomine non comprehenditur
inſtitutio. Et in terminis huius ſtatuti, ꝙ
11 vbi verba † aliquatenus repugnent non fiat
extenſio ad caſum, qui ſub illis comprehen-
di poſſet, allego Alexan. conſil. 26. in ſecun-
12 do. qui vult, vt ſi ſtatutum † caueat, nè vir re-
linquat vxori, poſſit tamen ille confiteri ſe
dotem habuiſſe, quia confeſſio huiuſmodi,
quæ morte confirmatur, licèt ſit quaſi reli-
ctum, non tamen eſt propriè relictum. & ver
ba eius ſtatuti Parmenſis erant vniuerſalia
legare, vel quoquomodo relinquere, & tñ
quia, inquit, ſtatutum eſt exorbitans, ſtrictè
accipiendum eſt, de proprio relicto. Profe-
ctò ſi Alexan. eo caſu reſtringit ſtatutum vni
uerſaliter loquens, vt non contineat cõfeſſio
nẽ, in hoc noſtro multò minus legatum tra-
hetur ad inſtitutionem. & Alexandrum ſe-
quuti ſunt. Ruin. conſil. 44. num. 24. in ſecun
do. Dec. d. conſil. 196. Rip. l. ſecunda. nu. 14.
vbi & Alc. num. 15. de leg. 1. qui licèt repre-
hẽdãt. Dec. in donatione cauſa mortis, quæ
eſt relictum, tamen in confeſſione ab Alex.
13 non diſſentiunt. quem ſolus Menoch. † dicto
conſil. 11. num. 23. verſ. non obſtat ſextum.
viſus eſt velle carpere. Sed malè eum intel
lexit in donatione, cum de ſola confeſſione
agat, idem voluit Alexan. dicto conſi. 54. in
donatione, quæ morte confirmetur, eadem
addu-

adductus ratione. Sic & Barb.conſil.23. in
quarto. in Regij ſtatuto, voluit, vt prohibita
donatione in vltima voluntate, non ſit pro-
hibitum legatum, & tamen legatum ſignifi-
cantius continetur nomine, donationis, qđ
eſt poſitũ, vt genus in eius definitione, quam
inſtitutio verbo, legati. Deci. quoque con-
ſil.540.reſpondit, ſtatutum hoc non porrigi
ad ſponſam, cum de vxore mentionem fa-
cit:& tamen eadem eſt ratio in illa, ſed quia
ſtrictè interpretandum eſt huiuſmodi ſtatu-
tum, vt per Dec.ibi, ex Com.conſil. 30. non
ſit extenſio.& Ruin.dicto conſil. 44.conclu-
dit in eodem ſtatuto, quòd & ſi ipſe teſtator
non poſſit legare vxori, poterit tamen à ſub-
ſtitutio ſuo ei relinquere, quia cum de illo
non loquitur, non debet extendi.ſeq. Ceph.
conſ.60.num.4.Nec abſimile eſt, quod in eo
dem facto conſulti reſponderunt Nat.conſ.
463.& Ceph.conſil.59.& conſil. ſeq. vt licèt
vxor non poſſit, ex iudicio teſtatoris expreſ-
ſo, aliquid capere: poſſit tamen quod ei dela
tum erit, iure accreſcēdi, retinere.quin Alc.
in cap.primo.num.97.de præſcr. dubitauit,
an tale ſtatutum habeat locum in concubi-
na, & ſi admittat in ea maiorem eſſe ratio-
nem: quæ res indicat illud non temerè ex-
tendendum.

Tertiò etiam reſpondeo, quòd non valet
argumentum hoc, lex aliquid diſponit in
materia hereditatis, ergò & legati.multo mi
nus igitur valebit argumentum, quòd lex
loquens de legato, trahatur ad hereditatem.
Hinc Theod. in ſua No. 8. cuius bona pars
tranſlata eſt in Cod.noſtrum l.hac conſultiſ
14 ma.† C.de teſtamen.in hæc verba loquitur,
quoniam Græcè iam teſtari conceſſum eſt,
legata quoque, ac directas libertates liceat
Græcè in teſtamentis relinquere. Eccè, ꝙ
non fuit ſatis, permitti, vt Græcè teſtari, hoc
eſt, heredem inſtituere liceret, vt legare quis
poſſet, ſed oportuit nominatim eam legem
ad legata producere. Sic & Iuſtin.l.penult.
C. de his quibus, vt ind. orationem Diui
Marci, qua cauebatur, vt ſi clauſis tab. quis
decederet, hereditatã tranſmitteret:ad lega
ta, ac libertates protraxit, vtroq; horũ caſuũ
materia erat fauorabilis, & tñdiſpoſitio, quę
agebat de hr̃ditate, q̃ eſt quid magnam, non
ꝑtinebat ad legata: quanto minus diſpoſitio
cõtra ius commune, q̃ nominatim de legato
agit, non porrigetur ad inſtitutionem here-
dis? Idem vſu venit in hominis diſpoſitio-
15 na, nam ſi † teſtator heredem aliquem indi-
gnum appellauerit, hereditate, non tamē le
gato priuabitur: Tex.eſt, & ibi trad. Bart.in
l.cum quidam.de his quibus, vt ind. Ita quo
que & legata, ſuperuenientibus inimicitijs
inter legatariũ, & teſtatorē, reuocantur: qđ
ſecus eſt in hereditate. l. ex parte. de adim.
leg.& quàmuis non ignorem glo. eam adfer
re rationem, quòd teſtamentum non reuo-
catur abſque ſolemnitatibus, tamē falſa eſt:
quia ſi non reuocatur ipſo iure, ſaltem dari
debuiſſet doli exceptio, vt fit in legatis. l. 3.
in fin. eod.de adi.leg. ſed & Bart. ipſe. d.l.ex
parte.voluit, vt ſi heres inſtitutus graui iniu-
ria affecerit teſtatorem, vt indignus ab eius
hereditate repellaт̃, qđ ſi virũ non eſt, rõ illa
erit, ꝗa legatum, & inſtitutio ſunt diſpoſitio
nes ſeparatæ, & non debet perpetuò inferri
de vna ad alteram, & ideo rectè. Dec.cõſ.55.
in fi. reſpõd.quòd ſi ſtatuto hereditas delata
tranſmittatur, non tamen ad fideicommiſſũ
pertinebit:quia fideicommiſſum non eſt he-
reditas, & in alijs terminis, idem reſponde-
runt Com.conſil. 142.Butr.conſi.76.& Cur.
conſ.29.in fin.

Quarto reſpon. ꝙ ſi quis rectè aduertat,
non eſt verum eandem ſubeſſe rationem in
legato, & hereditatę. Et vt omittam ratio-
nes Fulg.in conſil.215.& Corn.in conſ.185.
qui in terminis huius ſtatuti conſuluerũt, q̃
apud eos videri poſſunt:Ego conſidero, ꝙ ti
tulus inſtitutionis eſt honorabilis, & ꝙ here
ditates pleniore honore, quàm legata defe-
runт̃.l.filium.§.ſed ſi portio.de leg.præ. & id-
eo ſtatutum, quod reddit vxorem legati in-
capacem, non debet trahi ad hereditatem,
quæ honorabilior eſt, nè tanta iniuria adfi-
ciatur. Sicut, & qui non poteſt teſtando he
redem inſtituere, nè eo fruatur honore; non
prohibetur donare cauſa mortis, in qua ta-
lis titulus non penditur, vt de vſurario rectè
tradd.Imol.& Rom.in l.tam is.in prin. de do
nat.ca.mor.qui volunt ideo vſurarium poſſe
cauſa mortis donare, non heredem inſtitue-
re;quia verſatur magnus honor in inſtitutio
ne, non in donatione, & attigit Menoch. di-
cto conſil. 11. num. 22. & latius ego deduxi
in d.l.2.de leg.primo. Nec id eſt inuſitatum,
vt qui non poſſunt legata capere, poſſint he-
redes inſtitui, vt iure veteri in poſthumo alie
no obſeruatum eſt, qui heres eſſe poterat, nõ
legatarius.§.poſthumo quoque.in prin.& in
fi.de leg.& è conuerſo, quibuſdam legari per
miſſum erat, qui non poterant heredes inſti-
tui, vt in ciuitatibus, quibus legari poterat.
l.ciuitatibus.de leg. primo.non autem here-
ditas dari.l.prima.de lib.vniu.Vlp.in ſuis in
ſtit.tit.22.§.nec mancipia. Hincque rectiſ-
ſimè factum eſt, vt ſi aliqui arceantur à ca-
piendo ex vltima voluntate, mentio fiat
hereditatis, legati, & fideicommiſſi.l.diuinã.
C.de heret.l.prima.l.fœminæ.l.hac ędictali.
C.de ſec.nup. & alibi ſœpe: Cum itaq; ſta-
tuen-

Digitized by Google

tuentes hîc de ſolo legato ſanxerint, eredẽ-
dum eſt illos noluiſſe honeſto inſtitutionis,
titulo vxorem defraudare. Illa etiam ra-
tio Corn. quòd frequentius viri legata relin
quant,quam hereditates vxoribus, non eſt
ſpernenda,quia ita docet experientia: & q̃-
16 uis dici ſoleat legem, † quæ diſponit de caſu
frequentiore, ad eum qui raro accidit refe-
rendam:Soc. iun.alios citans.conſil.8.num.
11.cum pluribus relatis a Tiraq. in ſuo trac.
de retr.§.20. num. 4. tamen id nihil obſtat:
quia ij Docto.loqq. quoties idem caſus rarò
euenit, vt quia prohibitum eſt homicidium
viro,& mulier,quæ non ſolet talia perpetra-
re occiderit,& vt apud eos videre eſt.at verò
quoties vnus caſus ratione vſus frequentio-
ris exprimitur, alter ab eo ſeparatus nullo
modo contineri poterit, quæ eſt ſpecies præ
ſens:& enim prohibito legato, ob frequen-
tiam; non erit prohibita inſtitutio , quæ eſt
quid diuerſum, & in qua non eſt eadem ra-
17 tio: quoties enim ratione frequentiæ † lex
aliquid conſtituit, ad alios caſus id non por
rigitur.l,iuſto.in prin.de vſuc. l. 2. in prin. &
ibi glo.in ver.contrahitur. de vſuc.pro emp.
l.certà.in fi.de prec.& tradd.Doct.de mutuo.
in l.certi. §.ſi nummos.& l.ſingularia. ſi cert.
pet.ſic etiam permiſſa donandi facultate ali
cui,nõ intelligetur de donatione cauſa mor
tis, vt dixi, quia ſecundum rationem Rom.
& Imo. in d.l.filiusf.frequẽtius donatur mor
tis cauſa, q̃ inter viuos, & ideo facilius per-
mittitur, vt quis donet inter viuos, q̃ mor-
tis cauſa, ſecundum eos: Et profectò quan
do lex innititur frequentia,& cauſa eius ali-
qd diſponit, ſi ea ceſſet,& diſpoſitio carebit
effectu,vt exemplo ll. coercentium frequen-
tiora delicta.l.aut facta.§.fin.de pœn. & alia-
rum probari poſſet.

Quartò hoc ſtatutum multo minus ad in
ſtitutionem porrigitur,ſi eorum opin.ſequi-
mur,qui dicunt illud eſſe odioſum,qui mul-
ti ſunt Bald.l.prima.num.18. C. de ſum. tri.
Fulg.conſ.215.Soc.conſ.74.num.4.in 3.Ce-
phal.conſ.408.num.94.

Quintò confirmatur hæc ſententia mul-
18 torum auctoritate eam ſequuti ſunt † Fulg.
d.conſ. 215. qui loquit in ſtatuto Vicentino
vtẽte verbis vniuerſalibus legari,aut aliquo
alio modo relinqui: & concludit ad inſtitu-
tionem nõ referri, & ſubſcribit Fulg. Raph.
Co.Cor.conſ.185.num.3.in pri.qui licèt di-
cat poſſe attentari,quòd ſtatutum non com
prehendat heredis inſtitutionem, & ſic non
videatur articulum definire, tamen opti-
mis utitur rationibus: de prima actum eſt: al
tera eſt, quia ſtatutum eſt magis conforme
iuri communi,ſi prohibet legatum,quod eſt
donatio,quæ inter vir.& vxo.non concedi-
tur. Ruin.in d.Rub.de leg.primo.num. 17.
dum attento communi vſu vult non cõpre-
hendi hoc ſtatuto inſtitutionem. nam non
ſolum communi vſu,verbum lego, non com
prehendit inſtitutionem,ſed nec ex proprie-
tate,quæ deſumitur ab ipſis I.C.qui ad lega-
tum illud perpetuo referunt. idem Rui.cõſi.
139.num.17.in quinto. vbi relatis ad vnguẽ
verb.Fulg.d.conſ.215.ſubijcit tale fundamẽ
tum eſſe firmiſſimum, & ſe adductũ propter
illud ad conſulendum. Dilec.de legat. caut.
44.Rip.d.l.centurio.num.99.de vulg. Ceph.
conſ.13.nu.18.vbi ſœpius vtitur auctoritate
Fulg.d.conſ.215.& eius rationibus, & ſi Me
noch dicto conſ.11.dicat Ceph.obiter dicti.
conſilij meminiſſe. obiter eius meminit,con
ſil.394.num.39.Tiraq.§.26.glo.prima. nu 4.
& 5.de retra.& alij multi, quos omitto.Fulg.
etiam nouiſſimè ſequutus eſt Rim.iun.conſ.
15.num.63.His addi poſſunt.Alexan. dicto.
conſi.26.Barb.d.conſ.23.Ruin. dicto conſil.
44.Ceph.dicto conſ.59.Nat.dicto conſ.463.
& alij qui volunt hoc ſtatutum non prohi-
bere donationem cauſa mortis, vt per Dec.
conſ.196.Tiraq.de ll.conn.gl.5.num.85.Co
uar.in rub.de teſt.num.11.qui & ſuos hẽt ſe-
quaces,vt per Menoc.d.conſ.11. & profectò
maior eſt auctoritas.Fulg. Co. & Cor.quàm
quorundam repett. Rubricam de leg. 1.Ni-
gr.num.37.Cra.nu. 191.Torn.num.21. Alu.
65.Soc.iun.num.115.Bolog.nu.113. qui ta-
men,aut corruptus eſt, aut imprudenter ait
Cor.determinare,ꝙ inſtitutio ſit prohibita.
Ale.d.l.verbis.de ver.ſig.& Plot.d. cõſ. 168.
& l.ſi quando.§.11.num.3.præſertim eum, &
ijs accedat auctoritas aliorum ſupra relato-
rum.& Alex.Barb.Ceph.& Nat.qui in ſimili
bus terminis conſuluerunt,vt deduxi.

Et rationes, quibus mouẽtur, qui contra
putant, facilè tolli poſſunt.nam prima illa,
quòd eadem ſit ratio in inſtitutione, quæ &
in legato,iam ſublata eſt. Altera verò, quòd
diſpoſitum in legato trahatur ad inſtitutio-
nem non eſt perpetuò vera,vt ex ſupradictis
conſtat: & in propoſito eſt diuerſa ratio, vt
probatum eſt, & quatenus etiam eſſet eadẽ,
ex quo materia eſt ſtricta,& tractatur de præ
iudicio alterius non eſt locus extenſioni.
Nec obſtat.d.§.ſed ſi portio.tũ quia illic diſ-
poſitio eſt ſimpliciter fauorabilis, vt eſt tex.
in l.prima.in prin.eo.de leg. præſt. tum quia
ille Text. procedit à, multo magis. Si enim
conſeruantur legata multo maximè heredi
tates,quæ honeſtiore,ac pleniore titulo de-
feruntur,vt in terminis declarat Iaſ.l.prima.
§.bonorum.in fin.ad S.C. Trebel. Non ob-
ſtat,quòd abſurdum poſſit emergere,niſi in

ſtitutio ſit comprehenſa ſtatuto , & quòd
eius diſpoſitio ſit futura eluſoria,vt p Crau.
& Socin.iun.vbi ſupra. Nam huic rationi ,
quam omnes maximi faciunt,& de qua lat.
Menoch. dicto conſil. 12. facilè reſponderi
poteſt. Et enim ſi ea vera eſt, in donatione
inter viuos procedet ſtatutum ; qñquidem
niſi ita ſit,fiet fraus diſpoſitioni eius,ſi vir v-
xori donauerit inter viuos: & tñ vt ſupra di-
ctũ eſt, fatentur omnes, quòd in huiuſmodi
donatione non eſt locus ſtatuto . Secundo
19 etiam reſpond.quòd non dicitur † eludi lex,
vbi eligitur via permiſſa.vt per Imo.& Rom.
d.l.tam is.in prin.& per Soc.iun. dicta l.ſecũ
da, num.26.& pulchrè confirmat Rui.dicto.
conſ.44.num.16.& idem ſenſit.Dec.d.conſi.
196.in fi.Nec obſtat reſponſ. Menoch.dicto
conſ.11.qui dicit horum deciſiones proce-
dere,quãdo eſt diuerſa ratio;nam nemo eſt ,
qui hoc dicat ex præcitatis.& Rom. quem is
allegat dicit potius contrarium,quia inquit
procedere reg.cum quid. quando diſpoſitio
nes ſunt eiuſdem iuris, & rationis:quod ſec⁹
eſt in donatione cauſa mortis,& teſtamẽto ,
vt is deducit,alterum enim eſt iuris publici,
& non requirit præſentiam partis:altera ſe-
cus,vt per eum:quæ rationes vigent in lega-
to, & inſtitutione † illud nutu relinquitur l.
20 nutu.de leg.3.in codicillis . l.2. C. comm.de
leg.coram quinq; teſtib.l.fi.in fi.C.de codic.
hæc fit in teſtamento ſolo, coram ſeptẽ teſti
bus, & ore proprio teſtatoris; vt interim ta-
ceam multas alias differentias.Rurſus, vt di
xi,ſi vera eſſet rõ Menoc.nec inter viuos do-
naret vxori maritus,etiam cum iuramento,
quod falſum eſſe,probatum eſt ſuperius . Et
ex his liquidò patet ueriorẽ eſſe opin. quòd
ſtatutum prohibens legari à viro vxori,non
comprehendat inſtitutionem . Sed caſus
noſter habet, præter ſupradictas generales
rationes, duas alias ſpeciales , quæ iudicio
meo tollunt omnem difficultatem . Prima
21 eſt,quòd hoc ſtatutum reſpicit † fauorẽ qua
rũdam perſonarum , quarum gratia editum
eſt ; & ideò illis deficientibus ceſſat eius diſ-
poſitio, vt per Rui.cõſ.174.nu.8. in pri. licèt
enim controuerſia ſit inter Docto. an huiuſ-
modi ſtatutum generaliter conceptum pro-
cedat, tàm extantibus liberis,quàm non, vt
per Soc.conſ.79.in 4.Dec.conſ.540.Alb.cõſ.
88.nihilominus vbi eorum eſt facta mentio,
conſentiunt omnes,illis deficientibus, non
eſſe locum eius diſpoſitioni . Dicitur aũt in
22 ſtatuto † extantibus liberis, vel nepotibus ,
hoc eſt,vt ipſe interpretor,filijs,alias verò,di
ctio, nepotibus, ſuperflua eſſet, & conuenit
interpretatio hæc, tũ quia genus accipitur
in ſpecie,quoties disiuncta ponitur inter ip-

ſum , & vnam ſpeciem . l. pediculis . §. ar-
gento . & ibi Bart.de aur. & argen.lega. tum
etiam,quia minus iuri communi derogatur,
q̃ ſi in infinitũ deſcendentes intelligamus ,
tum quia in his non eſt tanta ratio,cum ſint
remotiores,præter quòd uix poteſt euenire ,
vt pronepotes, nè cæteros deinceps dicam,
proauo ſuo, ſint ſuperſtites. Quòd ſi hæc in-
terpretatio vera eſt,vt ipſe opinor veriſs.po-
tuit hic teſtator liberè de omnibus bonis diſ
ponere, cum ſororem reliquerit,non autem
filios.Nec obſtant verba inferiora,ſi verò ta
les deſcendentes non extiterint, quaſi diſpo
natur,vt non extantibus vllis deſcendentib⁹
relinqui poſſit tertia,vt in ſtatuto ſequitῖ, nã
rñ.aliam eſſe mentem ſtatuentium,vt mani-
feſtè verba ipſa euincunt; eſt.n.ſenſus , ꝙ ſi
tales deſcendentes non ſuperſint,hoc eſt fi-
23 lij,vel nepotes,ſed alij.ſ.deſcẽdentes. inferio
res, relinqui poſſit tertia:illa.n.dictio,†tales,
eſt demonſtratiua.l.talis.de leg. 1.& quæ, vt
aliquid operetur, habet quandam reſtrictio
nẽ.Tales,hoc eſt,qui ſint in primo,vel in ſe-
cũdo gradu:nec dicatῖ generale eſſe ſtatutũ,
vbi tales non ſint, nec magis ad deſcẽdẽtes
alios, quàm ad venientes ab inteſtato perti-
tinere,quia rñd.quod cum ſtatutum hoc ſit
contra ius commune,dẽt ſtrictè accipi,vt di
ctum eſt,item ita interpretari, ne contineat
abſurdum . Sed ſi de omnibus ab inteſtato
venientibus intelligeremus, ſtatutum æquè
faueret tranſuerſalibus,ac deſcendentibus ,
quo nil iniquius , ergò . & in fortioribus ter-
minis in ſtatuto Taruiſij Caſtren.dicto con-
ſil.438.num.2.in ſecundo vult, vt ſi cautum
ſit, vt aſcendens de vna tertia diſponere poſ
ſit , reliquæ duæ applicentur venientibus
ab inteſtato, verba hæc,venientibus ab inte
ſtato , quæ ſunt generalia , reſtringantur ad
deſcendentes, quod & latius repetit conſil.
vlt.num.primo.in fin.eod.lib.conſiderat ille,
quod uerbum,aſcendens, non debet eſſe ſu-
peruacuum , & quòd maior eſt ratio in de-
ſcendentibus:ita quoque, & hic:nam illa di
ctio , tales , multam uim habet , ad deſignã
das perſonas ſuperius ennumeratas , & ad
reſtringendum ſtatutum ad deſcendentes ,
hoc ſenſu , ut ſi non ſint tales , hoc eſt , non
habeant qualitatem eam , ut filij ſint , uel
nepotes,tunc de tertia poſſit diſponere in v-
xorem teſtator . certè enim cum ſtatuentes
dicant,ſi tales deſcendentes, neceſſe eſt , ut
reſtringamus ad deſcendentes , hæc uerba ;
alioqui cui dubium, quòd ſi non ſunt ex de
ſcendentibus,ſed tranſuerſales, non poſſunt
eſſe tales ? Siquidem cum hæc dictio, talis,
ad qualitatem referatur , perindè eſt, ac ſi
ſtatuentes dixiſſent , ſi uerò deſcendentes
non

non erũt tales, hoc eſt filij, vel nepotes, oportet enim, vt cum quæritur de qualitate, ſupponamus perſonas eſſe eiuſdẽ generis: aliàs verò inepta eſſet comparatio. nihil .n. abſurdius, quàm ſi dicamus, ſi tales nõ extiterint deſcendentes, ſed alij ẽt tranſuerſales. ſiquidem certum eſt hos non eſſe tales, & nihil cõmune habere cum filijs, aut nepotibus. Hæc plenius deduxi, quia puto ſolidiſſima eſſe, & veriſſima, ac conuenire æquitati, nè tale ſtatutum amplietut, & aduerſus communis iuris reg. eadem ſit conditio deſcẽdentium, & aliorum tranſuerſalium. Secunda eſt ratio, quæ deſumitur ex ſtatuto ipſo inferius, ibi, & prædictæ donationes, ac legata ſint ſalua ipſis vxoribus pro eiſque intelligantur eſſe obligata omnia bona maritorum. Conſidero, quòd ſtatuentes voluerunt bona viri eſſe obligata pro legatis prædictis: quod eſt iuri cõmuni conforme. l. 1. C. com. de leg. ad hereditates ergò nõ transferemus etenim impoſſibile eſt, ꝙ heres, qui verè dominus eſt, habeat bona hereditaria ſibi obligata. l. neque pignus. de reg. iu. cum vulg. mirantur Bar. & alij. l. 1. de leg. 1. quomodo legatarius, qui à morte teſtatoris eſt dominus Rei legatæ habeat hypothecam, & rñdent hoc eſſe tolerãdum, quia tale dominium eſt de iure quodã ſpeciali, quid dicturi ſunt, ſi in herede, nos idem conſtituamus? qui non iure ſingulari, ſed cõmuni, dominus eſt, hereditate adita. l. cum heredes. de acq. poſſ. cum ſim. eſtq́; hoc inauditum, vt heres rem hereditariam ſibi habeat obligatam, qualitas ergo hæc declarat ſtatuentes de ſolis legatis ſenſiſſe, & verbum, legãdi, in propria, & ſtricta ſignificatione accepiſſe: ex forma .n. adiecta, generalia
24 verba † declarantur, & reſtringuntur. Bald. conſ. 169. in 4. Rui. conſ. 86. nu. 17. in 3. cum ſimm. Et hæc etiam ratio valdè efficax eſt, nam ſi aliter dicamus, ſequetur ſtatuentes voluiſſe inducere vnum impoſſibile, & iuris terminis repugnantiſſ. quod nemo ſani iudicij fatebitur. Et ex his omnibus concludo hunc teſtatorem, non obſtante ſtatuto Scandiani, vxorẽ ſuam inſtituere potuiſſe, ac bona cõtrouerſa ab ea legitimè poſſe retineri.

Succedit alter articulus an, ſi admittamꝰ bona hæc ſubiecta eſſe fideicõmiſſo D. Thomæ patris D. Alexandri teſtatoris: Magnifi. D. Iſabella vxor poſſit deducere Trebellianam ex perſona ipſius D. Alexandri ſiquidẽ aduerſaria ſoror id negat, tum quia filij nõ videntur fuiſſe inſtituti in teſtamento, ſed nepotes: tum quia illa videtur fuiſſe à patre prohibita, cum bona ſua alienari vetuerit. Sed certè verius eſt Treb. poſſe deduci, ſi demus in teſtamento D. Thomæ vllum eſſe fideicommiſſum, cuius conditio euenerit, quod tamen Magnif. D. Aduocati, D. Iſabellæ negant, & doctè, & ſubtiliter cõfirmat Doctiſſ. Caſtaldus in ſuo conſilio, ad quem in hoc articulo me refero, cum omnia adeò diligenter complexus ſit, vt nulla ſit opus additione. Quòd autem fuerit heres D. Alexander facilè probatur. nam quò ad fratrẽ prędefunctum ei, nulla eſt dubitatio, quia erat ei ſubſtitutus, ſi ſinè liberis decederet, quicaſus euenit, ſed & quò ad portionẽ ſuam certum eſt eum fuiſſe pariter heredem; ſiquidẽ, vterq; filius eſt inſtitutus in legitima, & ſunt inſtituti nepotes, qui naſcentur legitimè ex eis heredes vniuerſales. quòd ſi ſinè filijs ipſi filij deceſſerint, tunc ipſimet ſunt ſubſtituti, & ſic inſtituti ſunt, ſi filios non habuerint, q caſus euenit, nam alter antequam vxorem duceret mortuus eſt, alter verò ex ea, quam duxit poſt mortem patris nullos ſuſcepit liberos. Hęc cum ita ſint, dico ꝙ omninò illi fuerunt heredes, namq́; ſi conditio hæc, ſi ſinè liberis deceſſerint, vel filios non habue-
25 rint, † vt turpis, ac reprobata à iure, vt quæ auocat ab vxore ducenda, reijcitur, iux. tex. in l. conditiones. de cond. inſt. pro purè inſtitutis habentur, vt ibi: ſi verò vitiat teſtamentum, vt in turpi cõditione adiecta inſtitutioni filij ſcribunt Bal. l. ſi pater. nu. 5. & Iaſ. nu. 10. C. de cond. inſt. & Caſtr. d. l. conditiones, & in terminis huius conditionis, ſi deceſſerit filius, ſinè filijs. Soc. conſ. 98. num. 6. & 7. in 3. quem ſeq. Eman. l. cum tale. §. ſi arbitratu. in fi. prin. de condit. & demonſtr. & itidem fuerunt heredes, quia ſi vitiata eſt ſubſtitutio, ex inſtitutione omnem hereditatem iure accreſcendi ſunt conſequuti. Quòd autem hæc conditio fuerit turpis, inde probatur, ꝙ ſubſtituti erant, ſi ſinè filijs deceſſiſſent, & ſic ſi volebant eſſe heredes auertebantur à procreatione, quod eſt contra publicam vtilitatem, vt in terminis huius conditionis declarat Soc. qui fortè ſolus eſt d. conſ. 98. & inde probatur, quia cum hæc conditio ſit negatiua per cautionem Mutianam poſſet ſibi heres conſulere. l. Mutianæ. de cond. & dem. ꝙ ſi non admittitur, vt caueat ſe non ductarũ vxorẽ, quia eſt contra bonos mores: nã & ipſa conditio reprobata eſt, alioqui lex non ſuccurreret heredi ſcripto ſub conditione negatiua, & volenti cauere ſe pariturũ, quo nil abſurdius. Si verò cõditio hęc legitima dicitur, nec iure improbata, ſimiliter fuerunt heredes: nam, vt dixi, inſtituti ſunt purè in legitima, & ſubſtituti in reſiduo, ſi ſinè filijs deceſſiſſent: quæ conditio eueniſſe dicitur, quam

primum mortis tempore in eo fuerunt ſtatu, vt per rerum naturam liberos ſuſcipere non poſſent, vt eſt Tex. in l. ſi. de cōd. inſt. nec fuit neceſſaria aditio ex ſubſtitutione, ſed vbi cōditio ipſa euenit, mox heredes, iure accreſcēdi, in ſolidum eſſe cęperunt; vt eſt Tex. in l. ſi te ſolum. in l. ſi quis ita ſcripſerit. de her. inſt. & tradd. Bar. & al. l. planè. §. ſi coniunctim. de leg. 1. & hoc iudicio meo eſt indubitatum, cum nō ſit neceſſaria aditio ei, qui ex aliqua parte inſtitutus eſt, ſi eueniat conditio, ſub qua eſt ſubſtitut⁹. Quinimò ſi diceremus aditionem neceſſariam, quæ non poteſt fieri illo vltimo vitæ momento. l. ſi. vbi. gl. quando di. leg. ce. Adhuc D. Iſabella poſſet deducere Trebellianam vt heres, ex perſona viri, in eam. n. tranſmiſiſſet ius deliberandi, & ceſſaſſet vulg. ſubſtitutio, vt trad. Bar. in l. 1. nu. 20. de vulg. cuius opin. eſt communis. Sed nō proſequor, quia nihil attinet. Ex hoc ergò capite nō excluditur D. Iſabella à deductione Trebell. Minus verò ex altero: quia receptiſſ. eſt opin. vt per Gabr. lib. 3. com. opin. ad Treb. conc. 1. num. 7. & vidi ſemper ita ſeruari, quòd in liberis primi gradus non valeat
26 prohibitio † Trebellianæ, & poſſet plurimorum, tam antiquorum, quàm recentiorum auctoritate comprobari hæc ſententia: ſed non eſt mecum laborare vbi non expedit. Et certè in hoc caſu ſumus extra omnem dubitationem, quia nulla eſt ſpecialis Treb. ſed tantum alienationis prohibitio, quæ etiam aliqua non eſt munita pœna, niſi in caſum, quo quis a Principe impetret facultatem de alienando. Si enim plerique voluerunt in vniuerſum non valere prohibitionem Trebell. niſi illa verb. expreſſis concepta ſit, vt Gabr. vbi ſupra. concl. 2. certa in liberis primi gradus ſola alienationis prohibitio non ſufficit, vt in terminis concludit Rom. conſi. 206. num. quinto. in fin. vbi Mand. eum ſequitur, & dicit eſſe æquiſs. & ſunt item multi ex recentioribus, qui hoc habent pro indubitato, quos recenſere non expedit.

Et ex his concludo locum eſſe Trebellia. deductioni.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de ſponſionibus. & quæ licitæ, quæ illicitæ ſint explanatur.

SVMMARIVM.

1 Sponsio *quando vtilis, & licita ſit, & quando ſecus.*

2 *Læſionis ratio, an & quando habeatur in ſponſionibus.*

CONSILIVM LXXXVIII.

FReqvens adeò eſt hęc ſpōſionum materia, vt non videatur hodiè dubitandum illas eſſe vtiles, & licitas. Verùm quoniam conſulor, vt an iure fiant reſpondeam, non poſſum id muneris detrectare. Arbitror ergò hac in re ità diſtinguendum.
1 † Aut vnus tantum promittit, & ſi cauſa eſt inepta, reijcitur ſponſio, vt dabo decem, ſi canis latrauerit Bald. conſil. 477. in ſecundo. aut non eſt inepta, ſed vſitata, & ſecundum Doct. valet. l. ſi quis Titius. l. ſi ita quis. l. à Titio. de ver. ob. quorum opin. communis eſt, quaſi conditio cauſam habeat, vt illic tradd. & in l. filiusf. §. Diui. de lega. primo. Sed ego dubito, quia ſi conditiones hæ nullam ſunt allaturę vtilitatem ſtipulanti, cum euenerit, ſtipulatio, vt quæ ſine cauſa eſt, exceptione eliditur l. ſecunda. §. circa. de do. except. non video enim quid interſit, an purè decē ſtipuleris, ſine cauſa vlla, quo caſu obſtat exceptio, an conditionem adijcias, ex qua nullum poſſis referrè commodum, cū paria ſint, vel non addere cauſam, vel inefficacem. Et certè, ſi quis promittit, ſi Nauis ex aſia venerit, vel ſi capitolium aſcenderit: vbi hæ conditiones euenerunt, ſtipulatio ipſa eam habet vim, quam initio habuiſſet, ſi fuiſſet pura. l. fin. §. primo. de vulg. Dec. conſil. 551. cum ſimm. & id eo diuerſum ius non eſt conſtituendum.

Nec obſtant ll. prællegatæ, quia vel intelliguntur, quando illæ conditiones ſunt vtiles ſtipulanti, vt probari videtur ex dotis exemplo de quo dicta l. Titio. vel etiam datur exceptio, & hoc noa negant I. C. vel, & id magis probo, ſunt exempla, & formulæ quædam ſtipulationum, quibus, docendi gratia, illi vtebantur, quod poſſet ex pleriſque ſimilibus comprobari, quæ ad iuris effectum transferre non licet.

Aut verò mutua eſt ſponſio, quales ſunt eæ, quibus mercatores hodiè vtuntur, vt ſi cras pluet mihi decem dabis, ſin minus dabo tibi, & dubiò procul valet: nam in hac commodum vtrinque aduertitur: ſi enim non pluat, vinco, nec tibi quicquàm refundere cogor: quod & è contrario, ſi pluat, tibi accidit.

Et

Et eſt quidam fortunæ ludus, quem, nec leges,nec mores improbant:& huiuſmodi ſpõſiones validas eſſe,creberrimè receptum eſt, vt per Caſtr.Alex.Aret.Iaſ.& Zaſ.in d.l. à titio.Affl.deciſ.389.Dec.& Alexan.l. cum ad patris.ſi cert.pet.& idem Dec.conſil.115.Couar.reg.peccatum.par.ſecunda.§.quarto. in prin.de reg.iu.in ſexto.Strac.de ſponſ.4.par. in prin.Viu.lib.ſecundo.opin.211, Clar. in prac.ver.Ludus.verſ.quæro. Nec refert, an dentur initio centum ea lege,vt ſi conditio euenerit,centum & decem,reddantur,ſin minus nonaginta tantum: quia datio hæc non vitiat ſponſionem, ſed eſt veluti incitamentum ad ludendum,& redigit conuentionem ad æqualitatem, vt quia dans tutiorem partem ſorte eligit, ità interim commodo pecuniæ caret. Et tales ſponſiones ſæpiſſ.in curia Rom.fiunt Sede vacante,vt refert.Strac. dicto.trac.par.ſecunda. Planè ſi certus quodammodo euentus eſſet pro vno, pro altero
2 valdè incertus læſionis † ratio haberetur iuxta tradita ab eodem Str.4. par.verſi.quæro igitur.per to. nunquàm tamen contractus, ex forma ſua,eſſet illicitus.Mors etiam alterius legitima eſt conditio in ſponſione, vt ſi Imp.morietur,ſicut tradd.Doct. locis præallegatis. Non obſtat votum de captanda morte:quia præter reſponſionem Str.vbi ſupra, dici rectius poteſt tum demum conuentiones has quando in alterius mortem referuntur, improbari,cum & de bonis eius, vel hereditate pactum initur, ità loquitur. d.l. fin. Sed qui, inquit,ſi Imp.vel Vitius morietur &c.non promittit ſe de illorum bonis ſo luturum: ergò.

Non obſtat etiam,quòd omnis ſponſio, q̃ non fiat virtutis cauſa, videatur reiecta. l.tamen quibus. de aleat. ex qua ità ſenſerunt. Roſr.de lib.par.7 Rub. ante antep. & Az. in ſum. d. tit.nam ille Tex. procedit, quotiens ludus eſt,in quo aliquid operis exigatur: neque enim valet,niſi ad virtutem referatur: idque probat verbum,certamen,de quo d.l. vbi pro virtute, inquit,certamẽ non fit,non licet,nam qui certare vult,nõ vitiorum,cauſa: ſed virtutis,ludere debet. Ex eo itaque Tex.deducetur certamina non alias permitti,quàm ſi virtutis gratia ineantur:ſed de ludo fortunæ, in quo nullum certamen eſt,nulla ars, non loquitur I.C.& ità videntur acceptiſſe.Stra.& Couar. vbi ſupra, licèt non ità deducant.Iuſtin.tamen in conſtitutione quadam ſubtet. de relig. C.noluit vt ſolido amplius luderetur,& ſecundum Alc. lib.ſecundo.parer.verſic.luſus.& gloſſ.ibi, ludi, quorum meminit, ad virtutem pertinent, & conſuetudine vetuſtiſsimum aliud eſt receptum. Quædam tamen ſponſiones valuiſſe videntur, quæ nec à fortuna pendebant, nec ad virtutem prorſus referebantur, qualis eſt illa memorabilis, inter Cleopatram, & Antonium, quæ cum centies ſextertium, vna cęna abſumpturam dixiſſet,& vnionem alterum (duos gerebat per omne æuum maximos) abſorbuiſſet, victrix à Iudice ſponſionis pronunciata eſt, vt refert Plin.lib.9.cap. 35.Sed fortè dici poſſet magnorum Regum conuentionem de effuſa liberalitate,ac lautitia contendentium,ad exemplum non trahi. Et ex his ſponſionem hanc,quæ in Imp. mortem datis centum, vt vel centum & decem reddantur,vel nonaginta ſolum defendi poſſe Reor.

ARGVMENTVM.

Aotyra de pignoribus,& ſpeciali hypotheca.

SVMMARIVM.

1 Pignori *dari non poteſt res alterius.*
2 *Fundo obligato, etiam fructus tacitè obligati cenſentur.*
Fructus quomodo obligati cenſentur cum fundo.
3 *Pignori obligantur, quæ non ſunt in rerum natura.*

CONSILIVM LXXXIX.

Qvoniam petiſti à me vir Clariſs.,vt conciliarem ea, quæ a noſtris traduntur, de hypotheca ſpeciali, quaſi inuicem pugnare videãtur, id enim tibi gratiſs. fore aiebas:cum primum licuit,arrepto calamo,hęc pauca,vt tibi,cui plurimum debeo,ſatisface
1 rem,breui ſcribere volui. Res alterius † pignori dari non poteſt:quia ex pignore ius in re conſtituitur, quod ſoli domino permiſſũ eſt.l.rem alienam. vbi Accur. de con. em. & ità procedit tit.C.ſi res.al.pig. cum ſimm. Si tamẽ in bonis debitoris poſt obligationem illa eſſe incipiat,aut creditor ſciuit,& ſi poſſidet,ei datur retentio.l.1.in ſi.prin.de pign. aut non, & mero iure excluſus eſt, ſecũdum gloſſ.quam Bar. ibi ſequitur, quæ intelligit, difficilius dabitur, hoc eſt non dabitur: ſed tamen ex æquitate,& hoc caſu vtilis erit per

equatio.l.cum res .quem Tex.Bald.& Saly.
ibi commendant.C.ſi res. al. Si verò igno-
rabat,perpetuò aget vtiliter,vt per eandem.
gloſſ.& cæt.d.l.prima.ſub conditione tamen
ſemper aliena res obligabit pignori.l. ſi fun-
dus.§.aliena.cod. de pigno. Inſero nunc ad
ea,quæ non ſunt in rerum natura,vt fructus,
2 partus,& ſœtus. Si quis obligat † fundum,
fructus etiam tacitè ſunt obligati. l. tertia.
C.in quibus ca.pig.ta.quòd ſi nominatim &
eos oppigneret,aut pendent,vel ſati ſunt, &
ſi alienauerit fundum,fructus a bo.fi. poſſeſ-
ſore percepti erunt adhuc in cauſam pigno-
ris,quia cum ſati eſſent erant pars fundi, &
fundus cum ſua cauſa tranſit: aut verò non-
dum erant ſati:& quia quãdo à bo.fi.empto-
re percipiuntur, ſui fiunt, nec vnquàm fue-
runt in dominio debitoris, nõ erunt pignori
ob eam reg.quæ habet rem alienam &c. hic
eſt tex.iun.gloſſ.in dicta l.prima.§.cum præ-
diũ.in ver.nunquàm. cod. de pigno. & idem
eſt in partu,nam ſi cõceptus eſſet, licèt apud
alium naſcatur, tamen quia partus eſt por-
tio viſcerum, tranſit cum ſua cauſa.l.ſi cõue-
nerit.§.ſi fundus.de pign.act.l.potiorum.§. ſi
de futura.vbi gloſſ.qui pot.in pig.ſi verò an-
cilla,& conceperit,& pepererit apud alium,
tunc pignori non erit,per eandem reg.quòd
res aliena &c.neq;.n.fuit vnquàm in domi-
nio debitoris.l.Paulus.§.primo.de pign. glo.
dicto.§.ſi de futura. Diſtinctio itaq; Accur.
Saly.& Neguſ. huc pertinet,vt ſciamus,quã
do qui obligauit ancillam, pecora,& fundũ,
cum partu,fętibus,& fructibus,alienãdo:cre
ditoris cauſam deteriorem reddat,& an hæc
ſint pignori,vel non. Et ſemper ad regulam
eam recurrimus, de re aliena &c. cum fieri
nequeat,vt fructus, qui ab alio percipiũtur,
qui dominus eſt,ſint pignori, ob conuentio-
nem eius, qui dominus non erat. Quòd ſi,
qui fundum obligat cũ fructibus, aut ancil-
lam cum partu,qui ex ea naſcetur, non alie-
nauerit,tum non diſtinguitur,an conceptus
eſſet,an non, an ſati, vel ne: quia ex quo res
in dominium peruenit obligantis,vtilis inci
pit eſſe hypotheca:qui.n.obligat pignori fru
ctus,qui naſcentur, vel partum, intelligitur
adijcere conditionem,ſi nati erunt. l.inter-
dum.de verb.oblig.l.1.in fin.de condi.& de-
mon.& ideo ſicut legitima eſt conuentio rei
alienæ,ſub conditione,ſi mea erit.dicto. §.a-
liena.ità & huius.& ſic arguit.Fulg.in d. §. ſi
de futura. Hinc paſſim receptum eſt,vt quæ
nondum ſunt in rerum natura obligentur pi
3 gnori † indiſtinctè. Nam fructuarius obli-
gat uſumfruct.& obligatio manet,dum is vi
uat: nec fieri poteſt, vt omnes fructus eſſent
tunc ſati.l.ſi is qui.§.vſufructuarius. de pign.
Sic & gregem obligamus pignori, & fętus,
nec diſtinguitur.l.grege.in prin.cod. pariter
qui tabernam obligat, ſeu pignori dat mer-
ces omnes,& quæ ſunt,& quæ futuræ ſunt li-
cèt per annos mille viueret in hanc cauſam
deduxiſſe videtur.l.cum tabernam.eo. pẽſio
nes,quoq; futuræ pignori eſſe poſſunt.l.cum
conuenit.dicto.ti.& I.C.in l.debitorum.ibi,
generaliter de his, quæ naſcentur, aut para-
buntur, proponit formulam ſpecialis obliga
tionis. Sed & conueniri poteſt, vt pignori
ſint inuecta,& illata in fundum,vel domum,
nec refert,an conductor,vel inquilinus inue
hat, inferaturue quę tempore conuentionis
extabant,ſed dummodo inuecta ſint, pigno
ri erunt.l.ſecunda.l.licèt.in quibus ca. pign.
ta.alias verò,ſi quis à me conduceret domũ,
pacto,vt quę inueherentur pignori forent,ſi
quæ in rerum natura nondum ſunt, mihi
non obligarentur,malę mecum ageretur, ſi
is talia importaret. Verè tamen dubium nõ
eſt fructus omnes,qui pendente quinquen-
nio percipiantur,pignori eſſe.l.in prædijs. d.
tit.quod verum non eſſet,ſi deberent eſſe ſa-
ti: quia non omnes fructus eodem anno ſe-
minantur. Ex his autem poteris vir integer
rime cõciliationẽ ipſam deſumere. Et infer-
re ad pręſentem ſpeciem,in qua ſapones nuſ
quàm in alterius dominio, quàm debitoris
fuerunt: id enim ſat eſt ad confirmandam
pignoris conuentionem. Hæc habui, quæ
reſponderem.

ARGVMENTVM.

PROCVRATOREM in caſu præſenti non
cenſeri exceſsiſſe fines mandati defendi-
tur.

SVMMARIVM.

1 *Permiſſo vno, reliqua etiam conceſſa cen-
ſentur, ex quibus peruenitur ad illud.*

2 *Procurator ad pacem ineundam,pœnam adijcere
poteſt.*

3 *Procurator quando dicatur excedere mandatum.*

CON-

CONSILIVM XC.

QVOTIES agitur de hominis
diſpoſitione, ſi vnũ permiſ-
1 ſum eſt, † & reliqua etiam
conceſſa intelliguntur, ex
quibus facilius res expediri
poteſt: licèt in diſpoſitione
legis ea tantum permiſſa dicantur, quæ ne-
ceſſaria ſunt ad actum, ità diſtinguit Aret.c.
de teſtibus.de teſt.& eum reff. ac ſeqq. Iaſ. &
Dec.l.ſecunda.non longè à prin.de iur. om.
iud.& Dec.cap.præterea.num.6.verſ.ſecun-
da concluſio.de offic.deleg. Et ideò qui mã-
datum habet ad aliquid, cenſetur etiam poſ
ſe ea, ex quibus illud confirmatur. Hincq;
Abb.cap.ſecundo.de pręca.voluit, vt qui ha
2 bet mandatum, vt ineat † pacem, pœnam
quoque adijcere poſſit pro illius obſeruatio
ne: & cui mandatum eſt, vt vindicet, poterit
ad exhibẽdum agere: quàmuis hæc actio nõ
omninò ſit neceſſaria.l.ad rẽ. l. ad legatum.
de procurat. In propoſito cum data ſit facul-
tas Zaualeis, vt ſupplicarẽt pro confirmatio
ne contractus, potuerunt etiam petere, vt au
diẽtia denegaretur: maximè quia hoc tẽdit
ad confirmandum ipſum contractum, & eſt
quid illi inherens, adeò quòd qui petit vt cõ
firmetur contractus, & denegetur audientia:
non aliud petit, nec petere vnquàm intelligi
tur, quàm ſolum contractus confirmationẽ,
quæ ſiuè amplis clauſulis, ſiuè ſtrictis muni-
ta ſit, eſt ſemper eadem. l.fin. de fun. inſtru.
Quo fit, vt nullo modo egreſſi mandatum di
3 ci poſſint. Excedunt † qui aliud quid con-
ſtituunt, quod in diuerſam ſpeciem tranſeat,
vt ſi datus ad contrahendum bona obliget,
aliud eſt.n.contrahere, aliud hypothecam
conſtituere.l.prima.C.ſi res al.pign. da ſ.vbi
eſt tex.clarus. quàmuis & quandoq; hoc re-
cipiatur, nam cui mandatur, vt contrahat,
precium quoq; recipiet. Bart.l. filiæ. l. quod
ſeruus. de ſolut. cuius ſententiam defendit.
Str.de mer.tit.de mand.num.23. Et tãto ma-
gis hęc vera ſunt, quia in precibus talis clau
ſula ſolet adijci regulariter, & ea conceſſa cẽ
ſentur, quæ ſolent fieri.l.vel vniuerſorum.de
pig.ac. Dec.& Cagn.l.ſemper.in ſtipulatio-
nibus.de reg.iu. Deniq; hoc aduerſarijs ni-
hil obeſt: quia cum confirmatio peti potue-
rit, & obtẽta ſit, & de Principis poteſtate fru
ſtrà diſceptetur, nihil video, quod eorum
interſit, vt audientia denegetur, quando
certiſſimum eſt contractum non poſſe reſcin
di ob facultatem datam ſupplicandi pro cõ
firmatione. Quæ omnia eo maximè vera
ſunt, quia poteſtas hæc mutua erat, & ipſi
Sauenutij æquè potuiſſent ſupplicare, ac
Zaualei. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR de teſtamento in publicam formam reducto ſuſpecto, & quod ſit releuandum iuxta ſcripturam matricis.

SVMMARIVM.

1 FILII *locum parentis non ingrediuntur, vbi non agitur de hereditate patrui, ſed vlterioris agnati. Nec etiam vbi proximior, ſit vocatus.*

2 *Teſtamenti de fide vbi dubitatur, denuò illud deſcribendum eſt ex protocolo cum omnibus cancellatis, & interlineaturis, prout iacet.*

3 *Notatio ſuſpecto in releuatione inſtrumenti nõ eſt adhibenda fides.*

4 *Inſtrumẽto quando fides adhibeatur, vel minimè obinterlineaturas, & cancellationes, in poſſeſſorio, & petitorio iudicio.*

5 *Notario atteſtanti in margine ſcriptura, ſe cancellaſſe de partium conſenſu, non creditur.*

6 *Notarium incontinenti addidiſſe præſumitur ad eum excuſandum à falſo, non autem quo ad probationem ex inſtrumento faciendam.*

7 *Inſtrumentum in publicum redigi non poteſt, vbi ſcriptura eſt interlineata, & exemplo afferuntur.*

8 *Atramenti diuerſitas in ſcriptura arguit ſuſpicionem falſitatis.*

CONSILIVM XCI.

DVo ſunt teſtamẽta quibus ni-
tuntur aduerſarij, alterum D.
Alphonſi, alterum D. Io.Ga-
ſparis. de vtroq; agam ſigilla-
tim. Et quod attinet ad pri-
mum nullam video differentiam ſubeſſe. Si-
quidẽ certum eſt Dominum Iúlium eſſe pro
ximiorem Domino Alphonſo, aduerſarijs,
quos vno gradu præcedit, vt graduum figu-
ra exhibita oſtendit.

Neq; obſtat ſiquis dicat filios ingredi lo-
cum parentum auth. ceſſante. auc.poſt fra-
tres.C.de le.hered. quia reſpond. non agi hic
de hereditate patrui, imo nec patrui magni,
ſed vlterioris agnati, hoc eſt ſexto gradu di-
1 ſtantis, quo caſu certum eſt filios † non in-
gredi locum parẽtum Dec.cõſ.primo. Cur.
iun.conſil.58. Crau.conſil.67.num.3. conſil.
127.num.2.& alibi ſœpè Docto. Quinetiam
vbi priximior vocatus eſt, nec in hereditate
patrui filius locum patris ingreditur. Pariſ.
conſil.30.num.58.conſil.40.num.25.in ſecũ-
do. qui lat. quod tamen ſcio eſſe iuris contro
uerſi. ſed in caſu hoc res certa eſt ex pdictis,
& quia

& quia vocatur proximior, qui ab inteſtato
ſuccederet, qualis eſt ſolus Dominus Iulius
quinto gradu diſtans. Quarè quò ad teſta-
mentum Domini Alphonſi, res mihi ſat cer-
ta videtur, nec longa opus eſt diſputatione,
nec clauſula illa, declarans &c. quicquàm
obeſt, quia habuiſſet locum ſi plures tempo-
re mortis in gradu fuiſſent, vt probant illa
verba, ſi plures in vno &c. at verò cum ſolus
D. Iulius ſupereſſet in gradu proximo, aduer
ſarij, qui ſunt in remotiore ſunt excluſi. Dif-
ficilius eſt, quod proponitur ex teſtamento
Domini Io. Gaſparis: & enim poſt mortem
Domini Franciſci Marię, & Domini Iulij, vo
cantur eis, & cuilibet eorum proximiores, &
ideò cum aduerſarij proximiores ſint Domi
no Franciſco Mariæ, vt nemo negare poteſt,
ij ſoli, excluſo Domino Iulio, admitti viden
tur, & quamuis quidam Doctor. Bonon. con
tra conſuluerit, & non defuerint qui eum
ſequuti ſint, tamen non ſoleo ego ſubſcribe-
re aliorum ſententijs ſi iuri noſtro repugnẽt,
& profectò me à ſcribendo continuiſſem, ni-
ſi aliundè Domini Iulij ius tueri me poſſe eſ-
ſem arbitratus. Dico ergo teſtamentum ex-
hibitũ tale eſſe, vt nulla ei ſit habenda fides,
eſſeque denuò deſcribendum ex protocolo
5 † cum verbis inductis, & cancellatis, reiectis
additionibus, & interlineaturis. Quod ex in
fraſcriptis probo.

Primò, quia conſtat ex verbis notarij ha-
bitam eſſe relationem in quibuſdam clauſu
lis, ad teſtamentum Domini Alphonſi, vt ve
riſimilè ſit alterum voluiſſe alterius diſpoſi-
tionem ſubſequi. quocirca cum ſi attenda-
mus verba cancellata, teſtamentum Domi-
ni Io. Gaſparis conforme ſit teſtamento Do
mini Alphonſi: ſi ſuperaddita penitus diffor
me, dicendum eſt cancellata haberi debere
pro integris.

Secundò, quia teſtamentum ex aduerſo
exhibitum non concordat matrici, etiam ſi
verba ſuperaddita attendamus, vt ſi vtriuſq;
ſcripturæ fiat collatio apparebit: nam in ma-
trice legitur proximiorem dictorum heredũ
de agnatione ſua de Nigriſolis, & qui eſſet
eis, videlicèt cuilibet eorum, ſucceſſurus ab
inteſtato, maſculos legitimos, & naturales,
& in publico, notarius, ita ſcribit, proximio
rem, ſeù proximiores, qui eis, & cuilibet eo-
rum ſuccederet ab inteſtato ęqualiter in ſtir
pes, & non in capita, quæ verba longè ab il-
lis diuerſa ſunt, & ſententiàm mutant in ali-
quibus. & cũ notarius iſte ſuſpectus † ex hoc
arguatur, qui debuerat deſcribere inſtrumẽ
tũ, vt iacebat in protocolo, nihil addito, vel
detracto. Bellam. deciſ. 165. non eſt ei haben
da fides in cancellationibus, & interlineatũ
ris, quæ ſubſtantiam rei tangunt.

Tertiò inductiones, cancellationes, & ad-
ditiones, quæ ſunt in protocolo debent ha-
beri pro nõ adiectis, & priora verba, q̃ adhuc
legi, poſſunt ſuntq; de corpore inſtrumẽti, li
cèt ducto tranſuerſum calamo, cancellata,
retineri & ſola in publicam formam deſcri-
bi. Et. n. notarius non poteſt mutare teſta-
mentum in partibus ſubſtantialibus, & pro-
tocolorũ prima ſcriptura, non poſterior ob-
ſeruanda eſt, imo verò etiam ſi notarius atte
ſtetur, ſe cancellaſſe, & induxiſſe, ei non cre-
ditur, niſi verba addita ſint in corpore inſtru
menti, hoc eſt in lineis ipſis, & in eodem or-
dine, non autem in margine, vel deſuper, aut
ſubtus poſita, Bal. l. ſi vnus. num. 2. C. de teſt.
Vt autem plenè conſtet, quando habeatur
4 fides ſcripturæ † huiuſmodi, aliquos caſus di
ſtinguam.

Primus eſt, quando agiť poſſeſſorio, & prõ
tocolum habet cancellationes, vel alia vitia
viſibilia in loco ſupecto, & tum reijcitur, nec
locus eſt miſſioni. Bal. d. l. ſi vnus. d. num. 2. &
ibidem Fulg. Caſtren. num. 4. Alexan. num.
6. Corn. num. 9. Feli. cap. ex legitimis. nu. 15.
de fid. inſtrum. cum multis ſimm.

Secundus eſt, quando agitur petitorio, &
& tum ſi inſtrumentum habet cancellatio-
nes, vel raſuras, aut interlineationes, nec ei
fides habetur, nec penitus etiam tollitur, ſed
in veritatem ipſam Iudex inquirere tenetur,
vt per Doct. præallegatos in d. l. ſi vnus. & ibi
Bal. num. 1. ait interlinearem ſubſcriptionẽ
eſſe adeò ſuſpectam, vt ſit locus indagationi
veritatis, vbi reſpiciat ſubſtãtiam ipſam, &
plurimos ref. Rui. conſil. 215. nu. 15. in pri.
Bero. conſil. 90. nu. 14. in 3. Quare cum pro-
tocolum ex quo inſtrumentum, hoc deſcri-
ptũ eſt omnibus his vitijs laboret, quia in eo
ſunt additiones in margine, cancellationes,
ſupraſcriptiones, & barbariſmi, res valdè du
bia eſt, nec actores, qui eo nituntur intentio-
nem ſuam probant. Quinimo ſi uerum ama-
mus, potior eſt cauſa Domini Iulij, ſi origina
riam, & primam protocoli ſcripturam in-
ſpicimus. Et enim certum eſt, quòd in pro-
tocolo ipſo prius ſcriptum erat proximiorẽ
teſtatori ſuccedere debere, qualis eſt Domi
nus Iulius, & hic tenor à principio ſubſtitu-
tionis perpetuus erat ad finem vſq; teſtamẽ
ti, vt verba cancellata manifeſtè indicant:
in quibus ſemper proximitas teſtatoris ſpe-
ctatur, non autem heredis. Hæc ſcripta eſſe
ex voluntate teſtatoris certum eſt, quia nota
rius diuinare non poterat, quòd ille vellet
ſubſtituere proximiorem teſtatori, niſi expſ
ſiſſet: quod & clauſula illa, declarans &c. ſa
tis arguit, quandoquidem ſi proximitas te-
ſtatoris

ſtatoris ſpectatur, illa vt iacet in teſtamento ad quod refert ſe teſtator, deſcribenda erat ad verbum, ſi proximitas grauati, in multis mutanda. Si ergo prima ſcriptura præſumitur conſulto teſtatore confecta, cancellationes, & ſuperſcriptiones, quæ diſpoſitionem immutant contra voluntatem eius erunt, quia non præſumitur, quòd incontinenti totum tenorem teſtamẽti ſuſtulerit. l. nam ad ea. de condit. & demonſt. Et rem ita eſſe ex multis probatur. Primò ex deciſ. Silim. relata ab Io. And. ad Spæc. de inſtr. edit. §. oſtẽſo. in verbis. verior eſt, & incipit, dicit Rolan. vbi vult, quòd ſi notarius quædam cancellauerit in inſtrumento, & in margine adſcripſerit ſe cancellaſſe de partium cõſenſu,
5 nulla † ei fides habenda ſit, & eam plerique ex noſtris ſequuti ſunt Caſtren. conſil. 131. in ſecundo. Alexan. d. l. ſi vnus. vbi & Corn. & Iaſ. idem Alexan. conſil. 59. in ſecundo. cõſil. 104. num. 8. in ſeptimo. Rim. d. conſil. 215. & conſil. 68. num. 5. in quarto. qui de cõmuni. & idem etiam, non citato Silim. reſpõdit Ang. conſil. 306. num. 2. Si ergo quando notarius atteſtatur caſſationem factam de voluntate partium, ei non creditur, multomin⁹ eidem credendum erit, vbi & caſſat, & ſuper ſcribit, nec atteſtatur id factum de conſenſu teſtatoris.

Neque obſtat. quòd Bald. in l. labeo. § primo. num. primo. verſic. extra quæro. de pact. dicat non eſſe locum deciſ. Silim. quando cõſtat ſcripturam eſſe manu eiuſdem notarij, quaſi tunc ſolemnia inſtrumenti in ea ſint repetita, quia reſpond. Bal. reprobari ab Alexan. in dicta l. ſi vnus. nu. 6. qui Caſtr. auctoritate vtitur, & à Corn. & Rimin. ibidem. & ait Rim. quòd ſi vera eſſet opin. Bald. facilis eſſet locus fraudibus, quia multi manum notarij imittarentur, & contra Bald. eſſe communem opin. teſtatur. Ruin. dicto conſil. 68.

Secundo ego reſpond. quòd quatenus opin. Bal. vera eſſet, procedit quando additio nõ ſit ſuſpecta, & incontinẽti ſit appoſita, ſic idẽ Bald. in dicto cap. ex litteris. n. 4. de fi. inſtrum. Nec dicatur præſumi, quòd notarius
6 addiderit † verba incontinenti, quia reſpõd. hanc præſumptionem poſſe recipi quò ad excuſandum notarium à falſo, non autem quò ad probationem ex inſtrumento faciendam. ita Rim. dicto conſil. 68. num. 4. Et præſumptio hęc quatenus admittenda ſit procedit in cancellatione nuda, qua ſignificatur partes initio diſcordaſſe, vt per eundem Bal. conſil. 305. in quarto. Rurſus Doctri. Bald. dicto. §. primo. procedit quando caſſatio habet adnexam cauſam, vt quia dictum ſit caſſum de voluntate partium, vt ille loquitur, quem tamen valida ratione improbat Alex. dicto conſil. 104. nu. 8. at verò vbi inſtrumen-
7 tum eſt ſimpliciter cancellatum † ſcriptura ipſa dicitur iam vituperata, nec in publicam formam poteſt transferri, ſic declarat Alex. dicto conſil. 104. nu. 9. ſic etiã idẽ Alexan. conſil. 175. num. 2. in ſeptimo. Ruin. dicto conſil. 215. num. 17. poſt alios quos citat, concludunt ex huiuſmodi protocolo debere deſcribi inſtrumentum cum cancellationibus, & additionibus, quod, vt ille ſubdit nullam fidem faciet. Et ideò inoleuit praxis, vt notarij atteſtentur in fin. inſtrumenti, ſe ipſos feciſſe cancellationes Bar. l. 1. de his, quæ in teſt. delen. Caſtren. dicto conſi. 132. Alexan. dicta l. ſi vnus. nu. 81. Corn. nu. 11. Rim. num. 3. Iaſ. num. 3. Iaſ. num. 9. Abb. dicto cap. ex litteris. num. 3. & ibidem Imol. num. 5. idem Abb. conſi. 10. in pri. & alibi ſæpè Docto. Extant etiam multæ deciſ. quæ præſentem controuerſiam finire videntur. Anchara. conſil. 431. ſi legatum magnum ſit additum in margine, ait ſuſpectum eſſe teſtamentum ex interlineatura, nec legatum deberi. Caſtr. dicto conſil. 131. ver. ad aliud. Si verba liberorum, & deſcendentium cancellata ſint à notario, adhuc ea eſſe in publico inſtrumento deſcribenda, ex ijs autem induci reciprocam ſubſtitutionem, is putat, vt per eum. Idque nè ſit in facultate notarij veritatem ipſam corrumpere, vt etiam conſiderat Ang. dicto conſil. 306. & Caſtren. ſeq. Alexan. conſil. 14. nu. 17. in ſexto. licèt enim in caſu ſuo valere cancellationes dicat, tamen id ea ratione concludit, quia manifeſta erat ratio ibi, ex qua validæ erant, vt per eũ Rui. dicto conſil. 68. quòd verba illa, vel quãdocunque poſtea decederet addita in margine protocoli nullius ſunt momenti, & reſpõ. Caſtren. dicto conſi. 131. at nos ſumus extra hanc dubitationem. quia non ſolum ſunt in hoc protocolo verba ĩ margine ſed, & ſupra ſcriptiones, & cancellationes, & errores grãmaticales, qui inſurgũt ex mutatione ipſa, & hoc caſu certum eſt protocolum nullam fidem facere ſaltem, quo ad verba ſuperaddita, vt per Rui. dicto conſil. 215. num. 16. Soc. iun. conſi. 45. in prin. in tertio. quòd ſuſpectũ eſt inſtrumentum in quo notarius loco verbi, emptionum, repoſuerat acquiſitionum, excuſat autẽ Soc. notarium à falſo, eo quòd illa falſitas nemini nocebat, quoniam, vt puto, prior ſcriptura erat attendenda, non poſterior. Et in terminis noſtris eſt deciſ. Caſtrenſ. ſecundum quam aliàs Bononiæ iudicatúm fuit, vt referũt Doct. multi in dicta l. ſi vnus. Erat ſcriptum, Titius, in corpore protocoli; deletum eſt, & repoſitum, Sempronius.

Digitized by Google

nius. Iudleatum eſt pro Titio, cuius nomen primitus erat poſitum in protocolo, & Sempronlus excluſus ab hereditate, quia non habetur fides notario cancellanri, & hâc deciſ. ſeqq. ibi Alexan. num. 8. Corn. qui ponit caſum num. 15. Iaſ. num. 9. Quocirca cum in hoc teſtamento in omnibus locis prius ſcripti eſſent proximiores teſtaioris, & in inſtrumento exhibiio ſubrogatum ſir, proximiores grauari, ſtandum eſt primæ ſcripturæ, ſecundùm Caſtren. qui licèt in dicta l. ſi vnus in libris vulgatis non ponar hanc deciſ. tamen Doct. præcirati eam referunt, & debuit eſſe alia lectura, & quàmuis Corn. dicat ſup hac Theorica Doctor. cogitandum eſſe, eo quòd notarij ſolent facere multas cancellationes, & interlineaturas in inſtrumentis: ipſe tamen alibi conſil. 28. nu. 5. in pri. affirmat ſuſpectum eſſe protocolum, quando cancellationes ſunt in loco ſubſtantiali: hoc enim caſu præſumimus veriorem eſſe primam ſcripturam, quàm poſteriorem. Hincque cum omnes hæ additiones, & cancellationes reſpiciant ſubſtantiam ipſius teſtamenti, originaria ſcriptura attendi debet, non autē ſubditiria.

8 Adiuuant hæc, quòd vt audio, diuerſum † eſt atramentum, quo ſupraſcriptiones factæ ſunt, ab eo quo aliæ parres inſtrumenti, quæ ſuſpicio, & ipſa non eſt leuis. Anchar. dicto conſil. 431. & Cur. iun. conſil. 52. in fin. teſtamentum ſuſpectum reddi putat ex diuerſitate arramenti, etiam ſi ſit manus eiuſdem notarij, & ſeq. Gra. conſil. 134. num. 27. qui etiam reddit rationem huius dicti, & quàmuis Soc. conſil. 94. in pri. dixerit eſſe hanc leuem ſuſpicionem, tamen probabilis eſt, vt per Soc. iun. conſil. 41. in pri. eſtque in arbitrio Iudicis id poſitum, vt per Menoc. lib. 2. caſ. 187. nu. 39. de arb. iud. qui cum tor alia concurrant, arbitrari debet has cancellationes & ſupraſcriptiones eſſe reijciendas.

Quare concludo inſtrumentum, ex protocolo deſcribendum, iuxta priorem, ac originariam ſcripturam, non autem ſubditițiam, & cum Dominus Iulius ſir proximior teſtatori idem in hoc fideicommiſſo dicendum eſt, quod in altero diximus.

ARGVMENTVM.

Ex prohibitione alienationis non inſurgere fideicommiſſum abſolutum, nec quo ad hoc, clauſulam codicilarem operari, & in caſu præſenti, nec etiam ſi adſint aliqua verba, quæ videantur denoiare rractum tēporis, non eſſe locum alicui fideicommiſſo, ex pluribus docetur; filiorumque appellatione in hac facti ſpecie non venire deſcendenres. Ac filium in locum patris non ſubrogari, fideicommiſſo extincto, defenditur.

SVMMARIVM.

1 FIDEICOMMISSVM *abſolutum, an ſurgat ex prohibitione alienationis. & quando. nume. tertio.*

2 *Frohibitio alienationis, etiam verbis amplis facta, non comprehendit quartum gradum, & num. 4.*

3 *Prohibitus alienare pœnam non comittit, eum heredem inſtituendo, qui ei ab inteſtato ſuccederet.*

6 *Subſtitutio facta per verba tractum temporis ſignificantia fideicommiſſaria iudicari ſolet.*

7 *Clauſula codicillaris vulgarem trahit ad fidaicommiſſariam, ſed vido num. 17. vbi etiam plura de illa.*

8 *Directum eſt verbum, inſtituo, & non inflectitur.*

9 *Inſtitutus heres vniuerſalis, non dicitur fideicommiſſarius.*

10 *Inſtitutio facta de patre, ſi in eadem periodo ſint filij vocati non dicentur ſubſtituti per fideicommiſſum.*

11 *Subſtitutio facta his verbis, Titium inſtituo, Gaium ſubſtituo, dicitur vulgaris.*

12 *Inſtituto filio, & nepote; an ſimul, an vnus poſt alterum vocati cenſeantur, quæſtio diſputabilis.*

13 *Subſtitutio facta ex conſilio Galli, & ſi filius me viuo morietur, comprehendit tantum [illegible]um, quo pater adire non poſſit.*

14 *Verba ſubſtitutionis de Titio poſt Gaium, plerunque ad ordinem potius, quàm ad tractum temporis referuntur.*

15 *Merzar. de fideicommiſſ. quæſtio. 12. reprehenditur.*

16 *Bald. in l. fin. §. filium. de leg. ſecund. declaratur.*

18 *Filiorum nomine quando non veniant nepotes, vel deſcendentes.*

19 *Subſtitutio fideicommiſſaria extincta, an & quando filius ſubintret locum patris.*

Bart. doctr. in l. quandiù. de acquir. hered. declaratur.

CON-

CONSILIVM XCII.

VIri plerique conſultiſſimi
propoſitas quæſtiones, tàm
diligenter excuſſerunt, vt
ego, qui tantum ſubſcribe-
bere rogor, nihil ferè in prõ
ptu habeam, quod addere
pòſſim: ſed & feſtinatio nuncij tanta eſt, vt
nec legere mihi permittat aliorum ſcripta.
Attamen, vt ſaltem videar delibaſſe mate-
riam, & vt expetenti meam ſubſcriptionem
cumulatius ſatisfaciam: hæc qualiacunque
ſint ſcribere volui.

Prima eſt quæſtio, an ex prohibitione alie
1 nis ſurgat fideicommiſſum † abſolutum: &
aliorum ſententiam ſequutus arbitror non
ſurgere. Receptiſſima enim eſt opin. vt quo-
ties prohibitio alienationis eſt nuda, qualis
eſt hæc, moxq́ue cauſa addita in modum
rationis, vel diſpoſitionis, vel enunciationis
non inducatur ſimplex fideicommiſſum, li-
cèt ſit ſec⁹ ſi prohibitioni validę, cauſa poſt
adiecta ſit Alex. l. qui Romæ. §. coheredes. n.
4. Soc. in conſ. illo tritiſs. 227. in 2. conſil.
251. eo. lib. conſ. 43. in tertio. Dec. conſ. 218.
conſ. 287. conſ. 377. conſ. 422. vbi de commu
ni. & licèt quandoq́ue, Dec. variauerit, ſate-
tur tamen conſuluiſſe contra communem,
vt conſ. 23. in fin. conſ. 481. Gozad. conſi. 52.
num. 5. Cur. iu. qui hoc dictum, vt receptum
ſœpè inculcat conſ. 22. num. 19. conſ. 43. nu.
10. conſ. 161. num. 12. conſ. 167. & conſ. 218.
Sylua. conſ. 6. num. 16. Soc. iun. conſ. 112. nu.
4. in pri. conſ. 97. num. 51. conſ. 163. num. 8.
conſ. 150. num. 48. in ſecundo. conſ. 122. nu.
16. in tertio. conſ. 50. nu. 10. in quarto. Celſ.
conſ. 20. num. 41. conſ. 81. num. 4. Alb. qui de
magis communi. conſ. 54. & nouiſſimè Ca-
cher. deci. 50. vbi latiſſimè. nil referre autem
quomodo cauſa adijciatur, ſcribunt Rui. cõ
ſil. 28. num. 15. in 3. & Eugub. conſ. 132. quę-
ſtio. 9. in prin. cum itaq́ue fideicommiſſum
ſimplex nullum hîc ſit, fruſtrà actores nitun-
tur hoc capite. Nec obſtat glo. l. codicillis.
§. inſtituto. vbi & Imo. de leg. 2. quæ videtur
velle, vt fideicommiſſum reciprocum indu-
catur inter plures prohibitos alienare, nam
aut illa falſa eſt, vt tradd. omnes in d. §. Diui.
Bero. quæſt. 42. Menoc. conſ. 85. aut intelligi
tur in caſum cõtrauentionis, vt nominatim
trad. Dec. conſ. 377. num. 6. & probatur ex l.
cum pater. §. libertis. quam gloſſ. citat. ibi. n.
fideicommiſſum inducitur in caſum aliena-
tionis tantum. & dictum Doct. declaratur ex
2 l. quam allegat. Et quæ prohibitio non com
prehendit quartum gradum. iux. tex. in No.
de reſti. fideicomm. maximè quia perſonalis
eſt, dicitur enim in teſtamento infraſcriptus
heres meus, & infraſcripti heredes. Nec ob
ijciat quis dictionem perpetuò qua Illuſtris
teſtatrix vſa eſt, ex cuius ſignificatione qui-
dam extendunt prohibitionem etiam vltra
quartum gradum. Rip. l. filiusfam. §. diui. nu.
112. de leg. 1. namq́; horum ſententia eſt cõ-
tra Iuſtin. in d. No. quia volo, inquit, manere
per omnia, & perpetuari in mea familia, &
& nũquàm egredi de meo nomine, ecce ver-
ba multò ampliora. & rectius alij nullam ra
tionem huius verbi habuerunt. Soc. d. conſi.
227. non vno in loco. Dec. d. conſ. 218. num.
16. Bero. conſ. 65. num. 104. in pri. & alij paſ-
ſim, & multos recenſet Meno. cõſ. 85. n. 104.
Neq; enim dictio hæc extenditur vltra eos,
qui alienare prohibentur, vt eſt Tex. in d. §.
inſtituto. ibi per vniuerſum tempus.

Minus obſtat, quòd legamus nomen de-
ſcendentium in teſtamento, ibi & eorum de
ſcendentibus maſculis, vel infraſcriptis in-
ferius nominatis, & quòd deſcendentium
nomen porrigatur vltra quartum gradum.
Beluiſ. Bar. d. No. Alex. conſ. 56. in pri. conſil.
59. in tertio. Iaſ. d. §. diui. num. 155. & conſil.
4. num. 3. in pri. namq́ue, vt mittam ridiculũ
videri, vt deſcendentium nomen latius ſit
nomine familiæ, quo Iuſtin. vtitur dicto No.
vt rectè monent Galli ad Alex. dicto conſil.
56. Dec. dicto conſ. 441. & Couar. lib. 3. cap.
quinto. num. 4. var. reſol. & eſt ex mente Soc.
dicto conſ. 251. ver. ſecundò. reſpond. ſenten
tiam illorum poſſe procedere, quando prohi
3 bitio † complectitur omnes, vt quia dictum
ſit veto liberos, vel deſcendentes alienare,
quia volo perpetuò &c. ſic ex Belu. reſ. Bar. d.
No. at vbi perſonæ aliquæ alienare prohibẽ
tur, qui eſt caſus noſter, & vt eſt etiã ille Iu-
ſti. in d. No. non exit prohibitio quartum gra
dũ, eſt enim ſatis, vt ratio illa quia volo &c.
vt generalis, ampliet præceptum teſtatoris,
illudq́ue contra iur. regulas. Bar. dicto. §. di-
ui. quæſtio. decima. porrigat ad perſonas eo
nominatim non comprehenſas. Rom. conſi.
457. Caſtren. conſil. 302. num. 3. in pri. Iaſ. d.
§. diui. num. 152. conſ. 23. in tertio. Cor. conſ.
38. num. 9. in pri. Cur. iu. dicto conſ. 43. num.
11. Pariſ. conſ. 88. num. 23. conſ. 92. num. 51.
in 2. conſ. 52. num. 35. conſ. 53. num. 22. in 3.
qui alios citat: non conuenit autem, vt vltra
quartum gradum extendat prohibitionem.
Bero. conſ. 84. num. 38. & ſeqq. in 2. Soc. iun.
conſil. 13. num. 22. in quarto. Defenditur
ergo Beluiſ. ac aliorum ſententia, quando
prohibitio ipſa adficit deſcẽdẽtes, nec perſo
nalis eſt. quàmuis, vt verè dicam idem pu-
tẽ, ſi qs familiæ nominè vſus ſit ĩ prohibitio
ne ipſa, nec duo hęc nomina differre putem.

Secun-

Digitized by Google

Secundò reſpond. deſcendentium nomẽ
non eſſe poſitum in hac ſpecie abſolutè, ſed
additum, vel infraſcriptis inferius nomina-
tis, vt infra, modis tamen & formis infraſcri
ptis, at nuſquàm teſtatrix in hac prima inſti
tutione nominat vlteriores, quàm filios filio
rum; ergo deſcendentium nomen ipſamet
reſtrinxit. at Illuſtr. Domino Guido iunior
eſt in gradu remotiore, vt ex figura exhibita
patet. ergo neque etiam prohibitio illum
complecteretur, & Iuſtin. No. locum habe-
ret.

Secundo, quia etiam ſi fideicommiſſum,
ex hac prohibitione induci poſſet, quod ne-
mo admiſerit, illud ab ipſamet moderationẽ
4 acciperet, nec comprehenderet quartum †
gradum, vt in terminis conſuluit Soci. dicto
conſ. 43. num. 5. & num. 11. quod etiam ſen-
tit Dec. dicto cõſ. 481. num. 2. & apertiſſimè.
Soc. iun. conſ. 140. nu. 10. in 3. æquum enim
eſt, vt cum prohibitio, quę principalis eſt nõ
complectatur gradum quartum, nec etiam
fideicommiſſum, quarè cum Illuſt. Dominus
Guido non ſit talis, vt dixi. etiam ſi fideicom
miſſum hîc inductum foret, iam eſſet extin-
ctum, quia hæc prohibitio nõ ligat eum qui
eſt in quarto gradu, ſed tertio finitur, vt eſt
tex. in d. No. de reſt. fid. & ibi Bar. & Ang. qui
dicunt eum, qui eſt in quarta generatione
non eſſe comprehenſum. Sed certè nullum
hîc fideicommiſſum inductum eſt, & ideò
non egemus hac ratione.

Et ſi alienatio ſola prohibita eſt, Illu. Do-
mino Guido, & ſi ea contineretur, quod infi-
ciamur, non commiſiſſet pęnam † cum eam
5 heredem inſtituerit, quæ ei inteſtato ſucceſ-
ſura erat, vt eſt text. in §. nos igitur. d. No. de
reſt. fid. & trad. omnes in dicto. §. Diui. & mul
tos congerit Sylua. d. conſ. 6. Et hæc de pro
hibitione alienationis.

Altera ſubit quæſtio, an ex illis verbis, in
ſtituo mihi heredem vniuerſalem, ore meo
proprio nominando, Dominum Iacobum
de Galerate nepotem meũ, & poſt eum om-
nes eius Domini Iacobi iunioris filios ma-
ſculos, tam natos, quàm naſcituros de legiti
mo matrimonio ex eo, ſi de cætero naſci cõ-
tinget: vulgaris tantum ſubſtitutio nata ſit,
an & fideicommiſſaria. Dubium facit, quia
6 vbi legimus in ſubſtitutione verba † tractum
temporis ſignificantia, illa ſolet iudicari fi-
deicommiſſaria. Cra. conſ. 22. & conſ. 131.
Cur. iun. conſ. 48. Soc. iun. conſ. 81. num. 12.
in 3. & alibi ſæpè Docto. at hic extat illa di-
ctio, poſt, ex qua alios citans cõcludit Merz.
induci fideicommiſſariam in Epit. quæſt. 12.
& quidam nouiſſimi eum ſeq. & videntur in
his terminis ſic reſpondiſſe in eodem caſu.
Dec. conſ. 431. & Cur. iun. dicto conſil. 48.
7 Clauſula etiam eodicillaris vulgarem † tra-
hit ad fideicommiſſariam. Soc. conſ. 6. in 3.
Pariſ. conſ. 41. in ſecundo. Cra. dicto cõſ. 22.
conſ. 210. Cur. iun. dicto conſ. 48 Gal. l. centu
rio. num. 229. cum pleriſque alijs. Et licèt in
hoc teſtamento non legatur hæc clauſula,
tamẽ quia fortè addi poteſt ex ſtylo, & quia
etiam in teſtamento inter liberos ſubintelli-
gitur. l. coheredi. §. cum filiæ. in fin. de vulga.
nolui prætermittere hoc obiectum. Hæc ta-
men me non abducunt ab aliorum ſentẽtia,
qui putant ſolam vulgarem hîc inductam:
quam puto veriſs.

Primò enim conſidero verba teſtamenti
pertinere ad ſubſtitutionem directam: ſiqui-
8 dem verbum, inſtituo, † directum eſt, & non
inflectitur, vt poſt alios trad. Iaſ. in l. Gallus.
num. 30. in prin. & in huiuſmodi conceptio-
ne, Iacobum, & filios; conſentiunt omnes, ſal
tem quando verſàmur in ſuis, ſolam vulgarẽ
contineri. gloſſ. dicto. §. quidam. vbi Caſtren.
num. 1. Soc. num. 6. & conſi. 113. nu. 6. in pri.
Alcia. num. 17. & plerique alij, quos omitto.
Ruin. conſ. 96. in ſecundo. & multi poſſent ci
tari. & ideò cum teſtatrix hæc cogeretur in-
ſtituere eos, qui poſteriore gradu eſſent, nè
in locum proximiorum ſuccedentes rumpe-
rent teſtamentum, iux. Galli formulam com
munis hęc opin. nos adiuuat.

Secundò additur, heredem meum vniuer
ſalem, quæ verba cenſentur repttita ibi, om-
nes eius Iacobi filios, cum oratio ex ſolo ver
9 bo, inſtituo, pendeat. † at fideicommiſſarius
non eſt propriè heres vniuerſalis. l. ſi filius.
ad maced. tradd. omnes in l. prima. §. quam-
quam. ad S. C. Treb. & in terminis noſtris,
ſic arguit. Ruin. conſi. 99. num. 10. in ſecũdo.
cum itaque verba non conueniant fideicõ-
miſſo; de eo diſpoſitionẽ nõ ĩterpretabimur,
ſic etiam ex verbo, heredem, arguunt directã
ſubſtitutionem. Bar. l. centurio. num. 413. de
vulg. & Bal. l. precibus. num. 43.

Tertiò mouent me verba illa, ore proprio
nominando: ſolemnitas enim hæc exigitur
in inſtitutione heredis directi. l. iubemus. C.
de teſtam. non etiam fideicommiſſarij: fidei-
commiſſum enim non tam ex mente, quàm
ex verbis pendet. l. vnum ex familia. §. fin. l.
cum proponeretur. de leg. 2. & in terminis no
ſtris, fideicommiſſariam ſubſtitutionem ex-
cluſit. Alc. ex his verbis reſpon. 606. Nec ob-
ſtat, quòd & in ſeqq. inſtitutionibus, & ſub-
ſtitutionibus teſtatrix ijſdem verbis vſa ſit,
quia vtrunque verbum poſuit, inſtituo, &
ſubſtituo, & primum ad vulgarem referri po
teſt, alterum ad fideicommiſſariam.

Quartò, quia cũ Iacobus, & eius filij vna
verbo-

verborum periodo contineatur, vt ille heres
10 eſt directo, ita & hi eſſe debent † vt æqua ſit
omniũ determinatio.l.iam hoc iure.de vulg.
l.quamuis.C.eod.& in terminis hac ratione
vtitur.Ruin.d.conſi.99.nu.10.neq; enim fe-
rendum eſt, vt vnica verborum conceptio
ad quoſdam relata, inducat diuerſitatẽ ſub-
ſtitutionum, & ꝑfecto cum hęc omnia huc
concurrãt, quæ mox retuli, res mihi videtur
extra omnem dubitationem, & ſi.n.ſingula
fortè non ſufficerent, certè coniũcta reddũt
rem claram. Et ipſa etiam teſtatrix prudẽ-
ter vſa eſt verbo, ſubſtituo, & adiecit verba,
quæ tractum habent temporis, vbi de fidei-
commiſſo cogitauit, vt in ſeq.diſpoſitionib⁹.

Quintò, quia receptius eſt has ſubſtitutio
11 nes† ẽt ſi quis vtaĩ verbis cõib⁹. Titium inſti
tuo, Gaiũ ſubſtituo.eſſe vulgares tñ. q̃ fuit
ſnĩa.Com.d.§.quidã.n.8.& 9.& l.cum ita.§.ĩ
fideicommiſſo.n.4. ver. itẽ uidiſtis.de le.2.&
cõſ.119. & quã pleriq; contra Caſtr. in d. §.
quidã.ſequuti ſunt.Aret.ibi.n.7.Ale.con.22.
& conſ.24.in 3.& Ant.de Pr.inconſ.ſeq.Soc.
conſ.113.n.2.in pri.Cor.conſ.17.nu.1. in 4.
Dec.conſ.95.con.205.n.5.con.228.n.2.con.
248.& conſ.384.Rui.conſ.92.n.5.conſ.96.n.
10.conſ.99.n.13.conſ.100.n.3.con.102.n.8.
conſ.114.n.pri.in 2.Pariſ.conſ.39.in pri.Ca
ſtr.ſibi contrarius.conſ.159.n.1.& n.4. conſ.
352.n.5.conſ.434.in 2.qui in d.§.quidã. con
tra tenuit, & ſunt qui eũ ſequanĩ, quibus tñ
reſpond.Meno.nouiſſimè.conſ.85.& ego poſ
ſem alios congerere, qui Com.ſequunĩ quin
Decia. ipſe, qui in eadem cauſa contra Me-
noc.r̃ndit.conſ.41.in pri.vbi plures inſtituã-
tur per copulam, &, vt in caſu noſtro, conce
dit ſolum vulgarem induci, vt nu.91.

Non obſtãt illa verba, poſt eum &c. quæ
ſola poſſũt excitare difficultatem, quia, ſi q̧s
diligenter aduertat, ea fuerunt addita non
imperitè. Etenim magna fuit quæſtio inter
Doct.in d.§.quidam.an pater, qui inſtituit fi
12 lium, & nepotẽ iam natum, † intelligatur vo
caſſe vnum poſt alterũ, an ſimul.Iac. ab Are.
eos vnà vocari arbitratus eſt, & eius opin.
multi egregij.Doct.in d.§.quidam.dixerunt
de iuris ſubtilitate veriorẽ, vt Aret.n.7.& va
lidis r̃onibus munita.n.vt Alb.n.9.ver.3.quę
ritur, & eam Alc.in lect.barbara.n.44.ꝓbat.
& Fort.n.14.& Galia. cõem opin. cõtra Iac.
ait non eſſe bene fundatam.& Iaſ.quæſtionẽ
eſſe diſputabilem. & Soc.iu.articulũ eſſe dif
ficilem, & vtramq; opin.ſuſtineri poſſe.vt er-
gò teſtatrix dubitationẽ hanc tolleret dixit
poſt eum, vt ſcilicet filij, non ex inſtitutio-
ne cum Domino Iacobo ſuccederent, ſed
ex ſubſtitutione poſt eũ, & tritum eſt, verba,
quæ amouent dubitationem, ſatis operari.
Abb.c.certificari.col.pe.de ſepul.Gem.ca. ſi
papa.de pri.nu.6.cum ſimm. aptè ergò teſta
trix hæc addidit. Pręterea, & ſecundo, ſub-
13 ſtitutio, quæ fit ex conſilio Galli †, & ſi filius
me viuo morietur &c. comprehendit tantũ
caſum quo pater adire non poſſit, vt docet
Rui.poſt alios d.§.quidam.nu.11.qui inquit
ꝙ patre repudiente, non ſuccederet filius.
at verba, poſt eum, vt generalia, poſſunt com
prehendere caſum etiam quo pater nolit eſ-
ſe heres. poſt eũ ſit heres nepos, hoc eſt, ſiuè
pater præmoriatur, ſiuè nolit eſſe heres. Ter-
tio reſpond. quòd verba hæc in huiuſmo-
14 di ſubſtitutione referunĩ † ad ordinẽ potius,
quàm ad tractum temporis.Rim.conſil.182.
qui de verbo ſucceſſiuè, & eſt caſus ſuus nõ
longè ab hoc noſtro abſimilis.Rui. d. conſil.
99.nu.10.qui ꝙ verba, poſt eam, notant gra
dum ſequentem.Alc.d.§.quidam.nu.22.qui
ſi dictum ſit filium, & deinde nepotem here-
dem inſtituo: ſola vulgaris eſt. Alb. adhuc
clarius.conſ.29.nu.8.in cuius ſpecie legebãt
dictiones, poſt, &, ſucceſſiuè: & tamẽ conclu
dit ſolam vulgarem induci, & optimis addu
citur rationibus: nullus tamen attigit præce
dentes, & verè cum illa verba, ordine ſuc-
ceſſiuo, & ſucceſſiuè, tendant huc, vt ordi-
nem graduum cõſtituant vt ꝑ oẽs in d.§.qui
dam.Dec.conſ.384.& alibi ſœpè Doct. non
video cur non & hæc, poſt eum, idem debeãt
ſignificare, alioqui ſi, poſt eum, accipimus.i.
poſt aditam hereditatẽ, ex ui verborum ſta-
tim reſtitutioni eſſet locus, nec mors debe-
ret expectari, quæ ex his verbis neceſſariò
nõ infertur, qđ ſanè eſſet abſurdiſſimum, nã
filius cogeretur ſtatim reſtituere nepoti, & ĩ
hoc caſu ex ꝑdictis nemo iure dubitauerit.

Nec obſtãt anctoritates citatæ a Merz. d.
15 q.12.eas.n.non ſat † accuratè ille conſidera-
uit, & eſt mos multorum recentiorum, vt ſi-
nè vllo delectu infarciant allegationes qui-
bus ſatius eſſet, ſe ab ſcribendo continere.
Ruin. ergò conſil. 99. vt iam retuli, probat
contra Anna. & ipſe conſil. 37. in noſtram
ſententiam inclinat, dum ideò ex illis ver-
bis colligit fideicommiſſariam, quia in a-
lia parte teſtamenti prouiſum erat in caſum
Galli. ſi ergò nuſq̃ ſic prouidiſſet teſtator,
verba hæc ad vulg. de qua Gallus agit, ille
retuliſſet, & ita in terminis declarat Anan.
Purp.cõſ.139.n.55.qui & ipſe in caſu in quo
dictũ erat, eo pręde functo, ad vulgarẽ propẽ
det.Alc.r̃n.201.nõ loquitur qñ ſui ſunt inſti
tuti, ſed extranei, & ideò nõ facit ad rẽ. ſicut
nec cõſ.Mazo.144.int.conſ.Soc.iu.in 3.qui
agit de cõtractu, ĩ quo ſtatim alteri ius q̃riĩ.
Soli itaq; ſuperſunt ex citatis a Merz.Deci.
cõſ.431.& Cur.iu.in eo.caſu.cõſ. 48. q̧ verè
in his terminis r̃nderũt.ſed Cur.alijs ẽt r̃oni-
bus mouetur, vt apud eũ videre eſt, ea maxi-

mè,ꝙ nomen filiorũ colligat plures gradus, quod non eſt hic recipiendũ,vt dicã poſt,& quidquid ſit non conſiderãt rõnes quas ego ſupra adtuli,q̃ ſunt efficaciſſimæ,& illorũ auctoritas tanti nõ eſt,vt alijs ante relatis pferãtur.Nec quidq̃ facit dec.Bal.in l. fi.§.filiũ.
16 de leg.2.† dicentis, poſt eũ, interpretari poſt mortẽ eius,quia ille loquitur de fideicõmiſſo,& certũ eſt,ꝙ ſi quis rogatur alij poſt ſe reſtituere,nõ pôt intelligi,niſi poſt aditã hereditatẽ,ſed & ĩ d.§.filiũ.dr̃ cõtẽti ſitis viuẽtes, poſt vos reſtituatis.verbũ illud viuentes, qđ apponiẽ,in cã eſt, vt verba, poſt eũ ad mortẽ referanẽ, Merz.itaq; deceptus eſt,in d.q.12.

Non ob.ꝙ clauſula codicillaris, ſoleat in-
17 flectere directas† ſubſtitutiones.Soc.d.cõ.6. cũ alijs ante allegatis:nã rñd.hoc nõ hẽre locũ in vulgari. & Soc. ibi agit de reciproca, cui ineſt pupillaris, quæ aliquam hẽt adfinitatẽ cũ fideicõmiſſaria,qñ vtraq; hẽt locum poſt aditã hereditatẽ,ſic Simo.præ.cõſ.31.n.7.Tex.ẽt in l.ſi frater.C. de fideic. quo Fulg. & Corn. citati à Soc. adducunẽ.agit de ſola pup.neq; tñ ꝓbat. Ex ſubſtitutione pup. ĩqt hereditas nõ defertur, mortuo poſt pubertatẽ filio;ſed ſi verbis fideicõmiſſi cõfirmata ſit, rectè hereditas petitur, hoc eſt,ſi ſinè tꝑis ꝑfinitione,vt Fulg. declarat ibi,concepta ſit. Dicebaẽ,ſi ſinè liberis intra pubertatẽ, tollãtur verba,intra pubertatẽ, & erit cõfirmata verb.fideicõmiſſi, ſm eũ: vel ſi addaẽ dictio, qñcũq; vt per gl.vlt.ibi,vel,vt ego puto,ſi dicatur,ſi intra pubertatẽ,vel poſtea, ex quib᷒ oĩbus formulis cõpẽdioſa fit,quã certum eſt clauſula codicillari inflecti.Bal.& Ang.l.verbis.de vulg.Rip.d.l.cẽturio.n.88. & in cõpẽdioſa.Caſ.intelligit d.l.ſi frater.quare nõ ſat rectè.Soc.d.cõſ.6.cuius opi.etſi vera eſſet nõ obeſt nobis:in caſu.n.noſtro agim᷒, de vulg. q̃ fideicõmiſſariæ prorſus opponiẽ,ſic & Soc. iu.cõſ.66.in 2.Gra.rñ.8.Cagn.l.ꝑcib. n.198. C.de imp.& alij pleriq; qui hãc clauſulã conſiderãt ĩ ſola pupillari accipiẽdi ſũt.Galiau, oĩum prim᷒,ni fallor,in d.l.cẽturio.n.299.ex hac formula,Titiũ iſtituo,Gaiũ ei ſubſtituo, ex ui clæ cod.fideicõmiſſariã elicuit,at in caſu hoc verba ſũt oĩno directa,& ſum᷒ in cõſ. Galli.& cõtra Galia.pleriq; tenẽt Dec.l.ꝑcib᷒.n.14.vbi & Cur.iu.n.38.cõſ.205.cõſ.248. cõſ.277.cõſ.288.cõſ.292.cõſ.384.cõ.394.& d.cõſ.431.Rip.d.l.cẽt.n.84.l.hr̃des mei. §. fi. n.9.ad Treb.Cur.iu.cõſ.139.ĩ fi.Neui.cõ 53. dũ ĩ ſola cõpẽdioſa vim clæ expẽdit. Purp.latè.cõſ.30.cõ.139.& cõ.216.Alc.rñ.548.Soc. iu.cõſ.180.n.77.in 2.cõ.33.n.31.in 3.Alb.d. cõſ.29.Angui.cõſ.38.& cõſ.72.ad vl.vol.Bolog.d.l.cent.n.165.Et optimis rõnibus hi adducunẽ,illa aũt potiſſimũ,ꝙ cla hęc nõ extẽdit,ſed cõfirmat diſpõnẽ teſtãris.Bal.cõ.292 in pri.cõſ.170.ĩ 5.Alex.l.certi.C.de nul. teſt. Soc.conſ.76.in fi.in 3.Cra.d.cõſ.210. Et mõſtrũ videreẽ,vt vnicũ hoc verbũ, inſtituo, in conceptione nr̃a induceret inſtõnẽ in pſona Iacobi,& ſubſtitutiones duas cõtrarias in pſonis filiorũ,ſi Iacobus heres nõ erit,vel erit, & qñcunq; deceſſerit.Sũt hęc cõmenta poti᷒ Doct.vt clıẽtibus corradãt pecunias, q̃ ſolidæ,& æq̃ iuris interptationes.Accedit his,ꝙ effect᷒ hi, q tã abſtruſi ſũt, vt vix peritiſſimis I.C.exeranẽ, non ſurgũt,vbi teſtõr ſit impit᷒ Bertr.conſ.71.in fi.in 3.Rip.l.ſi vnq̃.q.21.C. de re.don.& eſt ex mẽte Caſt.con.200.ĩ fi. in pri.& conſ.15.ĩ 2.vbi aduertit Doct. fuiſſe q teſtatus eſt,& cõfert huc diſtinctio.Soc.con. 93.nu.27.in 4.& Gali.in l.2.de ver ob.quam probãt.Rip.d.l.cẽt.n.84.& Ceph.cõſ. 210.n. 84.vt talis cla nõ trahaẽ ad ea, q̃ ipſe verborũ ſonus ſtatim nõ ꝓdat.Alia plura poſsẽ addere,ſed hęc ſatis.Cõcludo itaq; ſolã vulgarẽ cõtineri ĩ hac parte teſtĩ, idq; puto veriſs. Tertia eſt q̃ſtio, an filiorũ nomine cõtineanẽ nepotes, vel deſcẽdẽtes. Et facilis eſt huius diſſolutio:qa ex multis cõſtat non cõtineri. Primò,qa inſtituit filios,tã natos,q̃ naſcituros,at nõ apparet vllos nepotes tũ tꝑis natos fuiſſe; ſicut ergò in natis filij tm̃ cõphẽdunẽ, ita & ĩ naſcituris,vt ſit ęqualis đterminatio. Secũdò,qa quoties addiẽ aliqua nota diſcernẽs,vel vt ait Bal.con.167.in 4.terminus aliquis diſcretiuus, filiorũ nomẽ nõ extẽdiẽ ad nepotes. at hic dr̃, D. Iacobi,& natos ex eo, ergò.Sic & qui filios ſuos inſtituit,non cõplectit nepotes.l.cũ pr̃.§.hr̃ditatẽ.de le.2.Soc.d. l.Gallus.§.iſtituẽs.ĩ fi.Dec.cõ.465.Nat.conſ. 164.n.31.& in terminis,ꝙ qñ dr̃ filius qui naſceẽ ex eo,non contineaẽ nepos,Trad.Bar.d. l.Gallus.§ idẽ credẽdũ.& d.§.inſtituens. vbi Imo.idẽ Bar.conſ.132.Soc.con.194. in prin. in 3.Dec.conſ.203.Tiraq.q.40.nu.51. de iu. primi.Nec ob.dec.Bal.in l.1.C.de cond.inſt. volẽtis, vt illis uerbis,ſinè filijs ex ſuo corpore natis,cõphẽdanẽ nepotes,qa illa vera eſſe ꝑt ſi agaẽ de cõditione non aũt de diſpoſitione.Bal.idẽ conſ.13.in 3.lat.Soc.conſ.73.nu. 19.in 4.Tertiò,ubi diſpoſitio ſortiẽ effectũ in filijs,illa non hẽt locũ ĩ nepotib᷒,ut poſt Bar. ĩ l.liberorũ.de uer.ſig.ſcribũt.Soc.d.con.104. & conſ.73.n.19.uer.4.in 4.Cor.conſ.307. n. 17.in pri.conſ.199.n.34.in 7.Rui.conſ. 163. n.11.in 3.Dec.con.95.co.pe.& con.291.n.8. Goz.cõ.36.n.6.Soc.iu.cõ.149.in 2.cõ.100.ĩ 3.Alb.cõſ.60.& innumeri citari poſsẽt.Ridiculũq; mihi uideẽ,ut ex duob᷒ his verbis,iſtituo filios,aduerſarij putẽt naſci ſubſtitutionẽ uulg.& fideicommiſſariã,& in filijs,& ĩ nepotib᷒.Quartò,quia a pte poſuit teſtatrix filios filiorũ in conditione ĩ parte altera teſtamenti,ꝙ ſciret ſe filiorũ nomine eos non eſſe

com-

Digitized by Google

complexã in ipſa inſtitutione. Quinto, quia relata eſt diſpoſitio ad ꝑſonas certas, quo caſu filiorũ nomẽ non continet nepotes, ut latè trad. addens ad Alexan. conſ. 1. in pri.

18 Vltima eſt quæſtio, an extincta † ſubſtitutione fideicommiſſaria, quatenus talem ſubſtitutionẽ hic admitteremus in perſona deſcendentium Domini Iacobi, deſcendentes ex filiabus in locum matrum ſubrogentur, iuxta no. per Bar. in l. quandiu. de adqui. her. Et nullum eſt dubium non ſubrogari, quia cum filijs deceſſerunt, & ſic aliæ ſubſtitutiones cecidere. Oldr. conſil. 21. cum ſim. dẽt. n. euenire conditio in perſona priorum, vt ſit locus deciſ. Bar. d. l. quandiu. Caſtren. conſil. 152. in pri. Alex. d. conſil. pri. in pri. Rui. conſil. 128. in 3. cum alijs relatis à Rol. conſ. 57. nu. 57. in 3. & à Nat. qui cũ eo conſuluit cõſi. *676.* & *678.* & alij citari poſſent.

Secundo, quia vltima ſubſtitutio eſt facta nominatim ibi, ipſi tali decedenti, & tũc ceſſat doctr. Bar. d. l. quandiu. Ruin. d. conſil. *99.* nume. 15. Alias reſponſiones peti poſſunt ex conſſ. Doctor. Excellentiſſ. qui in hac cum ſcripſere. Ego qui breuitati ſtudeo, &, vt dixi, ſubſcriptionem, non plenum conſilium abſoluo, is debeo eſſe contentus.

ARGVMENTVM.

TRACTATVR de cumulatione actionũ, & qñ, vnico extante proceſſu, plures cauſæ cõtineantur, & de citatione ad ſententiam clarè facienda, ac nullitate ex defectu huiuſmodi citationis oriente.

SVMMARIVM.

1 ACTIONES *plures an, & quando liceat vni contra alterum cumulare. & nu. 4.*

2 *Libelli porrectis, & proceſſus formatis, ex quibus noſcantur eſſe plures, & diuerſi.*

3 *Citationibus duabus opus eſt ad audiendum ſententiam, vbi duæ ſunt cauſæ. & quid ſi vnicus eſt proceſſus continens plures cauſas num. 5.*

5 *Citatio ad ſententiam vbi agitur de pluribus cauſis debet illas continere.*

6 *Citatio certa eſſe debet, & clara.*

7 *Appellari an, & quando poſſit à ſententia ſecunda, ſi non appellatur à prima.*

8 *Nullitas apparens ex defectu citationis, nunquàm intelligitur ſublata.*

CONSILIVM XCIII.

D[VBITARVNT] Docto. noſtri, an vni liceat cumulare plures
1 actiones † cõtra alterũ. & Bar. ĩ l. edita. n. 17. de edẽ. vt eũ cõiter Doc. intelligunt, exiſtimauit licerè: diuerſis tñ libellis, non in vno. alij tamen contra, quorum opinio receptior eſt, qui tñ, & ipſi dicũt, re ipſa, plures quidẽ eſſe libellos, ſed vnum tm̃ iudicium, vt poſt Dec. tradd. Cagn. ibi n. 250. Bolog. n. 215. verſ. vel tertiò. & cęteri oẽs. Verùm licèt ita ſit, nihilo minus in pręſenti ſpecie non eſt vnicus libel-
2 lus † ſed duo, ac duo ẽt proceſſus vt ex infraſcriptis patet.

Primò. quia cauſa legati prius cępta eſt, & pro ea obtentę preces, vt ſummariè procederẽt, & ideò delegata eſt: cauſa verò inſtrumẽti nulla ſupplicatione adiuta eſt, at ꝙ Iudex ĩ vno iudicio procedat vt ordinariꝰ, & vt delegatus, fieri non põt, quia poteſtates repugnãt c. ſanè. de off. del. neceſſe eſt ergò, vt ſint duo iudicia alterũ vt iudicis delegati, alterum vt ordinarij.

Secundò. duo ꝑcepta facta ſunt, & duo termini adſignati, vt in proceſſu, & pleraque acta ſunt modo in vna, modo ĩ altera cauſa, & icc irco vnum non põt eſſe iudicium, ita in terminis Purpur. d. l. edita. n. 259. qui inquit, ꝙ data diuerſitate libelli, ſequitur diuerſa litiſconteſtatio, & cõſequenter diuerſa inſtantia, ergò & diuerſæ ſententiæ ferri dẽnt. Et Doct. præcitati, ac alij qui volunt, vt plures actiones proponi poſſint in vno libello, ſupponũt, ꝙ vnicus ſit terminus, vnicũ iudiciũ, & vnicus proceſſus: quod hic non fuit obſeruatũ, & ita in terminis declarat Caſtr. in cõſ. 164. n. 2. & 3. in pri. de quo in dub. qui inqt, ꝙ qñ eſt vnica proſequtio pluriũ petitionũ, eſt vnum iudiciũ, non ſi plures, vt hic. & ſubdit ibi Caſtrẽ. ꝙ qñ cauſę non fuerunt ſimul agitatæ, nõ põt ferri vna ſ̃nia ſuper oĩbus, q̃ eſt caſus ꝑſens: quia, vt dixi, diuiſim actũ eſt, & duo adſignati termini, & oppoſitæ exceptiones diuerſis diebus. Et ob id, cũ duæ eſ-
3 ſent cauſæ, duabus ẽt citationibus † erat opꝰ qñ Iudex volebat pronunciare, vna. n. ſola diceretur incerta, & obſcura: cũ neſcire poſſit citatꝰ de qua cã ſenſum ſit l. duo ſunt Titij. de te. tut. & lat. deduxit Clarus Albin. in ſua elegãti inſtructione, & fusè Tiraq. de retr. tit. 1. §. 8. num. 5.

Tertio. quod dicitur plures actiones ex diuerſis cauſis natas in vno libello poſſe acu-
4 mulari, procedit † ſi pars non opponat. Aret. pulchrè. l. in duobꝰ. §. j. col. 3. ver. ſi aũt plures obligationes. de duo re. Purp. d. l. edita. n. 261. & ideò ſi actor vno libello, & iudicio, volebat actiones cõiũgere, nõ poterat parte inuita, q̃ ẽt aliqñ oppoſuit, qñ audiuit fieri mentionẽ duarũ cauſarum, vt in proc. c. 47. quare pars aduerſa rectè duo iudicia inſtituit, vt euitaret hanc oppoſitionem, q̃ non debet nunc confugere ad vnitatem, quæ nulla ſubeſt.

Quarto, quod magis eſt, ẽt ſi vnus eſſet ꝓ-
5 ceſſus, adhuc citatio legitima † non fuit. Et enim licèt plures actiones, ex diuerſis cauſis

in vno libello dic̄tetur, & plura iudiciaria re
digantur ad vnum, cauſæ tamen plures non
fiunt vna, ſed perinde manēt plures, atq̄ue ſi
diuerſi eſſent libelli, imo verò, & libelli ipſi
ſunt ſecundum veritatē plures, q̄uis vna tm̄
ſit cauſa, & ſtante ſtatuto, ꝙ pro libello ſolua
tur gabella; ſoluetur vt pro multis, non ēt vt
pro vno Ro.cōſ.240.ver.Tertio.Alex.d.l.edi
ta.nu.17.18.Dec.n.71.& Cag.n.252. vbi de
cōi.& poſt cæt.trad.Alex.Iaſ.& alij.l.ſcire.de
ver.obl.vbi Zaſ.n.6.Quocirca qui vult rectè
agitare proceſſum in hoc iudicio, nō dēt dice
re in p̄ſenti cauſa, ſed in p̄ſentibꝰ cauſis: licèt
vno tm̄ proceſſu, vel vno tm̄ iudicio cōprehē
ſæ ſint, ita deducitur ex Caſt.d.cōſ.164.dum
citat Bar.in l.accipiētis.in fi.de aut.tut.cuius
hęc ſunt verba, præſento me in quolibet ter
mino, quē hic habeo: id eſt in oībus cauſis; li-
cèt.n.Bart.ibi agat de pluribus cauſis, & di-
uerſis terminis, qui verè eſt caſus nr̄, vt dixi,
(& illa dec.Bar. docet qūo agitandū, qn̄ ſunt
diuerſæ cauſæ) tn̄ ex quo Caſt. eū citat qn̄ in
vno libello plures actiones cumulantur, indi
cat idē & hoc caſu tunc eſſe obſeruādū: nec
immeritò quia, vt dixi, ſm veritatē plures ſūt
cauſæ, & plures libelli, & in citatione id cer-
6 tum eſt, quia dēt eſſe clara † in indiuiduo; nō
non confuſa, & in genere, vt trad.Barb.cōſ.8.
col.pe.n.17.in pri.& q̄ non ſolum debet cōti
nere cauſam, ſed & cauſam cauſæ. Vant. de
null.ex def.cit.n.54.Hoc poſtremū tn̄ addidi
ſuperuacuo, q a hic ſunt plures libelli, & plu
res litis cōteſtationes, vt dictū eſt. Hęc cū ita
ſint, facilè tollūtea, de quibꝰ in dubijs. Primò
7 .n.nō ob.ꝙ nō poſſit † appellari à ſecūda ſnīa,
qn̄ nec à prima, quia hoc falſum eſt niſi ſecū
da ſit executio primæ ita loquit̄ Bal. de quo
in dub.ī l.ſi cū.§ hæc aūt.quod me.ca. & late.
Fel.c.quò ad conſultationē.n.12.& 13. de re
iud. ſed certè ſnīa lata ſup deuolutione non
eſt executio primæ ſnīæ, ergò. Secūdo rn̄d.nō
eſſe verū, ꝙ nō poſſit dici de nullitate primæ
ſnīæ, qn̄ nullitas ipſa eſt notoria, & apparet
ex actis, p̄ſertim ſi oritur ex defectu citatio-
8 nis, † nec quicq̄ facit dec.Dec.in c.ex parte.
n.6.ver.octauo.de off. del.volentis poſſe tol-
li ſtatuto citationem dummodo nō reſpiciat
ius naturale, & defenſionē: quia nūquàm in-
telligitur excluſa exceptio, qua dicitur actū
non eſſe actum, vt eſt notiſs.deciſ. Bar.in l.1.
§.& parui.quod vi aut cl. Et citatio eſt adeò
neceſſaria in prolatione ſententiæ, vt nec
partes ei renunciare poſſint, vt per Van. de
nullit.ex def.cit.num.10.qui alios citat, qui
etiam ſubdit paria eſſe non citari, vel minus
legitimè. Et ideò cū citatio hæc, vt ſuperius
docui, nulla fuerit, certū eſt licere Battaino
hanc nullitatem allegare. Nec obeſt limita-
tio.Dec.in d.ver.octauo. quia quatenus illa
vera ſit, habet locum, quando eſt concluſum
in cauſa, & renunciatum probationibus, ad-
eò, vt certum ſit partem nolle amplius vti vl
la defenſione, & ita is loquitur: at verò in fo
ro noſtro nunquàm concluditur in cauſa, &
ad ſententiam vſq; proferri poſſunt ſcriptu-
ræ, & ideò deciſ.Dec.non habet locum, & in
terminis ita declarat Iaſ.dictum Bartoli.in l.
2.§.quod de frumentaria.de ad.re.ad ciu.p-
ti.in l.ſi quis arbitratu.num.23.de ver.oblig.
Et tāto magis hoc verum eſt, quia nullo mo
do amplius ſuccurri poſſet Battaino. hoc.n.
caſu ſolet ēt aliq̄d cōcedi, qđ alias negaret̄,
vt trad.Rip.poſt al.in l.4.§.condemnatū.nu.
21.de re iudi.vbi vult, quòd exceptio nulli-
tatis, quæ ſi requirit altiorem indaginem nō
poteſt opponi contra tres conformes, rectè
opponatur ſi executio retractari non poſſet.

ARGVMENTVM.

PROBATVR, reſtitutionem in integrum aduerſus ſententiam concedendam eſſe in caſu de quo agitur.

SVMMARIVM.

1 RESTITVTIO *quæ ſit à Principe inita pace, & quando rebelles in patriam redeunt, Trahitur ad quaſcunque ſententias contra eos latas, etiam in gratiam creditorum.*

2 *Mandatum procura, etiam lite conteſtata, extinguitur per deportationem, & cōdemnationem principalis, ſeu procuratoris, & maximè lata ſententia. nu.6.*

3 *Ang. in l.1.C.de actio.& oblig. declaratur.*

4 *Reſtitutione pleniſſ.ma exiſtente, omnia in priſtinum reſtituuntur, etiā ſi ius quæſitum ſit tertio.*

5 *Princeps ex cauſa aduerſus ſententias, iuris ſolemnitatibus obſeruatis, latas reſtituit quando.ij.*

7 *Reſtitutio conceditur abſenti ex cauſa rationabili, ſi procuratorem reliquit, qui mortuus eſt.*

CONSILIVM XCIV.

IN cauſa Illuſtriſ. Viri principalis mei, non dubito quin reſtitutio petita à Sereniſ. Duce, debeat impetrari. Quod, vt manifeſtum ſit, diuido in capita duo præſentem diſputationem.

Alterum eſt, an aduerſus ſententiam ipſam, quaſi non poſſit obeſſe.

Alterum, an ſaltem ad appellandum, concedenda ſit.

Et quo ad vtrunque caput, exiſtimo optimo iure ab Illuſt.hoc Dn̄o reſtitutionē peti.

1 Adducor primò, qm̄ reſtitutio, † quæ fit à
Principe, inita pace, & quando rebelles in
pa-

patriam redeunt, trahenda eſt ad quaſcun-
que ſententias latas contrà eos, etiam in gra
tiam creditornm; ità pulchrè dicit Bal. ſub
titulo de pac.conſt.in verbo ſententia quo-
que, & eum ſequitur Boſſi. de reſtitut. quæ
fiunt à Principe. in fin. Vult enim Bal. dicto
loco, vt ſententia lata contrà rebellem, ſeù
bannitum non teneat; quarè tantò faciliùs
reſtitutio ipſa ei proderit; Cuius rei ea eſt
ratio, quòd tales, nec habent tutum acceſ-
ſum.l.de etate. ad Trebell.cap.accedens. ij,
ut lite non conteſt. nec procuratorem, qui
eos audentèr tueatur, ut rectè Bal. adnotat;
item, & quia ſunt loco mortuorum.l.1.in fi.
de bon.poſſ.cont.tab.l.ex facto. §. ex facto.
ad Trebell. cum ſimil.

Nec dicatur Illuſtriſſimum eius patrem
procuratorē habuiſſe, à quo defenſus ſit, quũ
uerius eſt, extinctũ fuiſſe † mandatũ, ēt lite cõ
teſtata, per deportationē, & condemnationē
ſubſecutam, ità Aretin. in §. præterea, 2. de
excep. quem ſequitur Vant. de nullita. ex de
fe.inha. num. 176. qui non poſſunt intelligi
ante conteſtationem, quoniam.ll.ab eis alle
gatæ, poſt eam loquuntur; Et hoc eſt regula
re, vt per mortem ciuilem mandatum finia-
tur. Docto.in clem.fi.vbi Zab.q.14. de pro-
curato. Alcia.reſpon.125.

Neq́ue his obſtat, quòd Areti. & alij agãt
de procuratore, non de domino, quoniam
idem eſt vtroque caſu, vt per Bald.in l. vel e-
xilio. de procurato, iunctis not. in dicta cle-
men.fin.per Imol.& Zaba.in fin. Idq́ue con-
firmatur efficaciſſima ratione; quando enim
procurator neminem habet dominũ, quem
repręſentet, tunc etiam poſt conteſtatam
litem extinguitur mandatum, ità pulchrè.
Bald. ferè in his terminis.in l.prima.C.de a-
ctio.& oblig.Feli.cap.relatum.ff.de offi.dele-
ga.num.3.& c.quoniam. vt lite non conteſt.
Socin.conſil.60.num.10.& conſi.87.in prin.
in pri.& in terminis. Iaſ.qui omnium fuſiſſi-
mè explicat, in conſil.138.in quarto. Atqui
hoc caſu procurator non dominum repre-
ſentare poterat, cùm quò ad Dominium Se
reniſſimi Ducis mortuus foret. Alexan.con-
ſil.23.& conſil.26.& conſil.75. in pri. Ruin.
conſil.49.in quarto.vbi latè.& conſ.26.in 5.
Iaſon poſt Caſtren.l.1. C.de her. inſtit. cum
ſimi. Non item fiſcum, quia inſtantia in eum
non tranſit, ſed iudicium expirat.l. ſi conſtã-
te.§.fin.ſolut.matrim.Bald.in terminis.dicto
ver. ſententiæ. Boſſ.de fiſco, & pri.num. 44.
cum alijs, quæ varijs locis Doct.congerunt:
Mãdatum ergò extinctum fuit: & hęc ratio
eſt, quamobrem. in d.clem.fi.etiam poſt li-
tem conteſtatam, perit mandatum, vt nomi
natim docet Iaſ.conſil.138.præallegato. Ve-
rèq; quoties procurator non repręſentat ali
quem, non durat mandatum.

Neq́ue his repugnat Ang.deciſio.in d.l.1.
3 C.de actio.& obli. loquitur enim † is in pro-
curatore in rem ſuam, vt expreſſim deſumi-
tur ex verbis eius; quem ſcimus non eſſe pro
priè procuratorem, & idem Ang. in diſputa
tione quadam, referentibus. Soci.& Iaſ. vbi
ſuprà, in procuratore ſimplici aliud ſenſit, &
Florentiæ obtinuit. Præterea etiam in procu
ratore in rem ſuam, veriùs eſt mandatum ex
tingui, vt per Iaſ.ĩ l.eius.§.1.limi.5.ſi cer.pet.

Minus obſtat Doctri.Iaſ.d.l.§. quas verò.
nu.9. quoniam is loquitur, quando fiſcus, vt
heres iam apprehendit bona, qui ſunt caſus
lõgè diuerſi. Oportebat ergò, cum iudicium
expiraſſet, vt actores agerent nouo iudicio
contrà procuratorem fiſci, qui bona poſſide
bat, vt per Bald.& Boſſ. non autem in eodem
perſiſterēt, ciuilitèr mortuo Illuſt.D.eius pa
tre, quod etiam latè comprobat Imo. in cõſ.
35.de confiſcatione facta Ferrariæ. Ex qui-
bus apparet non fuiſſe cauſam defenſam, cũ
nullus etiam procurator eſſet; & maximè q̃a
Raſorius erat ſyndic⁹ fiſci, qui tacebat ſciẽs
durare ius ſuum, etſi Illuſtri. pater, nunc vita
functus, eſſet condemnatus, fiſco.n.ſentẽtia
hæc nõ erat obfutura. Quantum aũt id cõfe-
rat petitioni Illuſt. principalis noſtri, nemo
non videt.

Secundò, quia, vt ſciunt Excell. Dñi Iudi
4 ces, reſtitutio eſt pleniſſima, † quo caſu om-
nia in priſtinũ reſtituuntur, etiam ſi ius ſit q̃
ſitum tertio. Imo. in c. quia diligentia. de ele-
ctio. Ale.l.Gallus.§.& q̃d ſi. vbi Galia. Crot.
& Rui.cõem teſtantur de lib.& poſt. p̃ſertim
cũ id accedat principali diſpoſitioni. Inn. c.
2.de vo.Rui.d.§.& quid ſi.n.180. Et idem in
alijs reſtitutionibus plenarjs obſeruatũ eſt.
Co. Virtutum, & D. Franciſci de Carraria.
Bal.cõ.145.in 2.Iulij ſecundi, qñ Bentiuolos
reuocauit. Rui.conſ.21.in 5. Marchionis Mã
tuæ de quodam bannito. Rimi.cõſ.66.& Ca
roli quinti, qñ Franciſco Sfortiæ indulſit.
Boſſ.d.tit.de reſti.quod admittendũ eſt, ſaltē
vbi ius agentiũ nõ perit, vt hic. Rui.d.cõſ.21.

Neq; obſtat, q ex reſtitutione mandatum
videatur confirmari, quaſi Iure poſtliminij;
Quia illa damnoſa non debet eſſe, & ea con-
ceſſa, reſcinduntur geſta tempore belli, vt p
Bal.d.ver.ſñiæ.per Boſſ.d.tit.& mox addam.

Tertiò, quia nemo diffitebitur, pendente
bello ſegnius cauſam ipſam defenſã fuiſſe:
ſcimus.n.rebelles dici hoſtes Ciuitatis, vt la
tè per Bart.in ver.rebellando. in extraua. ad
repr.ſolereq; ſubditos charos, quales meritò
ſunt noſtrates, infenſos eſſe hoſtibus Princi-
pis: Ideò ſaltē ex huiuſmodi cauſa concedi

Digitized by Google

hæc reſtitutio debet, vt per Bar. in tracta. de
Tirann.q.7.Rui.cõ.48.in 4.Imò verò dici poſ
ſet propter hanc inimicitiã, quæ ſuperuenit
inter Illuſt.Dñm patrem, & ſingulos noſtra-
tes, reuocatũ eſſe mandatũ.l.aut inimicitiæ.
de proc.Bar.l.ſi cũ Cornelius.de ſol.cũ ſimil.
Sanè hoc verùm erit, nõ ea diligentia vſum
procuratorem, qua antea vtebatur: Quod ſi
5 Princeps,† ex cauſa, aduerſus ſententias la-
tas, obſeruatis omnibus iuris ſolemnitatib⁹,
qñq; reſtituit, auct.q́ ſupplicatio. C. de prec.
imp.off.Abb.cõſ.84.lib. 1.& cõſ.77. in 2. qd
mirũ, ſi ex tot cauſis petat nũc Illuſtr. Dñs à
Clem.Principe reſtitutionẽ? Hęc de primo.

Quò verò ad alterum, Primum animad-
uerto, quòd ſi demus mãdatum propter vim
litis cõteſtationis duraſſe in prima cauſa, ſal
6 tèm lata† ſnĩa expirauit eſt, quod ex eo pro-
batur, ꝙ procurator ad vnam litẽ non appel
lat.l.inuitus.vbi Iaſ.C.de procura.c.nõ iniu-
ſtè.vbi Doct.eo.tit.Alex.conſ.95.in ſecũdo.
Quare cùm, quò ad appellandum à ſenten-
tia, conteſtatio litis non confirmaſſet man-
datum, & generale illud, quia quò ad appel-
lationem res erat integra, eſſet reuocatum
per mortem ciuilem, vt omnes hoc caſu ad-
mittunt: fit manifeſtum appellationem in-
terpoſitam fuiſſe ab eo, qui non habebat mã
datum, cum effectus conteſtationis huc ne-
queat porrigi. Et ideò nè diù litibus vexe-
mur, vtq́ue circuitus euitetur, ęquum eſt Se-
reniſſimum Principem, iure hoc ſuadente,
ad appellandum reſtituere.

Secundò, quia etiam in abſente ex cauſa
neceſſaria nõ fauorabili, qualis hæc eſt, Bal.
l.ab eo.C.quomodò, & qu.Iud.conceditur re
7 ſtitutio, † quotiès is procuratorem relique-
rat, qui mortuus eſt.l.ſi.vbi Bar.de in integr.
reſti.l.Papinianus.exuli, vbi gloſſ.de mino.l.
ſed & ſi.§. 1.& ibi Alber.l.ſi qua.vbi text.cla-
rus.iun.glo.ex quibus ca.ma. Idem ergò, &
hic dicendum eſt, quia procurator cauſam
plenè non defendit. Neq́ue enim is obliga
tur, quia ſuum munus optimè præſtitit ap-
pellando, nam proſequi ad finem vſque non
tenebatur, Docto.in dicta l.inuitus.Feli.poſt
Abb.capit.primo. vt lit.non cont. & idcircò
Domino Conſultum non eſt, quia nulla fuit
procuratoris culpa, quod in cauſa eſt, vt in
ſubſidium, cum & ipſe Illuſtriſſimus Pater
non fuerit negligens, quia ſententiam latã
eſſe, & appellationem interpoſitam, ignora-
uit, ei ſuccurrendum ſit, & ita ſentit Feli. di-
cto cap.primo. num. 7. dum vult Dominum
culpa vacantem, cui nõ ſit ius aduerſus pro-
curatorem, appellare poſſe. Et quid quęſo
ageret is Illuſtriſſimus Dominus? conſtitu-
tus ab eo erat procurator, is appellauit, &
cum non teneretur, proſequutus eſt, ipſe per
ſe non poterat adeſſe, nec nouũ procuratorẽ
cõſtituere dẽbat, vt i terminis cõcludit. Rui.
cõſ.76. n. 18. in 5. Sed & qđ magis eſt, nihil
eorum, quæ facta erant, ſciebat. Certè ſi hæc
omnia non adducunt Principem ad reſtitu-
tionem, nullo poterit poſthac caſu illa impe
trari; cùm tamen ſępiſſimè conſtitutum ſit,
vt ſiuè abſens ex neceſſaria cauſa habuerit
procuratorem, ſiuè non, reſtituatur, verba
ſunt Iureconſu. dicta.l.ſed etſi.§.penultimo,
& vltimo. Et ſi ſœpè hoc factum eſt. om-
nis ratio etiam ſuadet, vt nunc fiat, cùm ius
agentium, ob id non pereat, & iniquum
ſit, vt cùm alterius iniuria locupletentur, vt
per Feli.dicto loco. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Explicatvr materia poſſeſſorij ſummarij, & actualis poſſeſsionis.

SVMMARIVM.

1 Possidens, *qui timet ſe turbari, poteſt implorare iudicis officium, ſinè libello, vt fiat præceptum, nè turbetur, & idem ſi iam iniuriam acceperat. num. 2.*

2 *Poſſidere quando duo contendunt quomodo procedendum, & an ſit neceſſarius libellus, & quando, & num. ſeqq.*

4 *Poſſeſſorio in iudicio ſummario, attenditur etiam iniuſta poſſeſſio, & ſtatus præſens num. 6. nec attenditur etiam ciuilis, & naturalis, ſed actualis, vbi de actuali fuit dictum num. 11.*

5 *Poſſeſſorium iudicium ſummarium plerunque locum habet lite iam mota, & alio iudicio inchoato.*

7 *Poſſeſſori non aufert ius præceptum per alterum factum, ne ipſe moleſtetur.*

8 *Poſſeſſio, an & quando amittatur, ſequuta apprehẽſione per alium. & num. ſeqq.*

9 *Coloni ſi bona conducant ab eo, qui poſſeſſionem apprehendidit, ingreſſus ille habet vim traditionis.*

10 *Poſſeſſorio in iudicio ſummario, nedum tempus litis motæ inſpicitur, ſed oportet poſſeſſionem perſeuerare lite pendente.*

12 *Præceptum, vt valeat ſaltem in vim citationis, & litis pendentiam inducat, non debet eſſe vagũ, & incertum, & quis terminus ſit comparitioni.*

13 *Præceptum tunc tranſire poteſt in iudicatum, cũ ſit lite iam cœpta, & vt firmum maneat neceſſè eſt accuſare contumaciam non comparentis.*

CON-

CONSILIVM XCV.

VT plenè intelligamus mate
riam hanc ſummarij poſſeſ-
ſorij,vtq; liquidò appareat,
quis potior ſit ĩ hoc iudicio:
de tota hac relatius diſſerã.
Diſtinguendi ſunt ergò ali-
qui caſus.

Primus eſt,quando vnus tantum poſſidet,
1 †timet autem ſe ab alio turbari,qui nõ poſſi
det,& tũc alter põt implorare officiũ iudicis
ſinè libello, vt illi præcipiatur nè turbet ita
Inn.cap. in præſentia.vbi & Io.Andr. & Bel-
lam.num.9.Ant.nu.33.de probat.Bal.l.ſi ſu-
per.vbi & Salic.Alex.Iaſ.Dec.Cur.& alij. C.
de tranſ. idem Bald.l.ſi ſeruus.C.quod cũ eo.
& l.fin.num.4.C.de edi.D.H.toll.Alexan. ad
Bar.l.ſi vſusfr.alias eſt l.æquiſſimum. de vſu-
fruct.Iaſ.l.quidam exiſtimauerunt.ſi cer.pet.
cum finim.& quàmuis aliqui Doctо.plerun-
que citent has doctrinas in remedio poſſeſſo
rio extraordinario, tamen illæ nihil commu
ne habent cum eo. agunt enim præallegati
de caſu,in quo inter partes non contenditur
de poſſeſſione, ſed vnus tantum poſſidet, &
in his terminis procedit conſ.Gram. 64. qui
licèt agat de caſu in quo erat capta tenuta
ab alio, qui ſe prętendebat poſſidere, alte-
rius tamen poſſeſſio erat iuſtior apparen-
ter.

Secundus eſt caſus,quando iam vnus tur
batur,ita vt nõ ſolum timeat,ſed etiam iam
2 iniuriam† acceperit,& idem eſt,ſi alter ſe nõ
opponat, fiet enim præceptum turbanti,ita
Feli.in Rubr.de treu.& pa.in fi. vbi exæquat
hos caſus,& citat aliquos ex præallegatis.

Tertius eſt,quando is cui præceptum eſt,
comparet, & allegat&ipſe ſuam poſſeſſionẽ,
vel etiam quando nullo præcepto præceden
3 te eſt contentio de poſſeſſione† inter duos:
non enim differunt hi caſus: & tunc ali-
qua eſt diuerſitas inter veteres Doctor. qui-
dam enim volunt partes remitti ad inter
dictum vti poſſid. dato libello: quidam de
poſſeſſione quidem cognoſci, & totam diri-
mi quæſtionem,ſed ſine libello. ita Spæc.de
petito.& poſſ.§.primo.num.38.vbi inquit, ſi
duo contendant de poſſeſſione,Iudex ex offi
cio coget eos ad probandum, & commodo
poſſeſſionis fruetur melius probans,quod ẽt
repetit de lib.conc.§.nunc videndum. verſi.
22. vbi Ioan. Andre. in additionibus ponit
quæſtio. eam Illuſtrem Bononiæ agitatam,
nec reſoluit. Idem Io.And.dicto cap.in præ
ſentia.vbi & Bellam. qui dicunt controuer-
ſiam definiri,vel per interdictum, vel officio
iudicis,ſinè libello, & clarè explicat Bald. l.
quiſquis.C.quo.appell. vbi ait in poſſeſſorio
retinendæ ferri ſententiam,ſinè ordine iudi
ciario,& hoc dictum Bald.intelligit Aret.de
ſententia, quæ pariat præiudicium in pleno
poſſeſſorio,quæ fuit etiam mens aliorum,de
quibus ſupra,vt etiam ſenſerunt. Abb.capi.
primo.num.18.de lib.obl.& Caſtren.l.ordi-
narij.num.2.de re.vind.Docto. itaque hi nõ
agnouerunt ſummarium hoc poſſeſſorium,
quo hodiè ſępius vtimur, ſed articulum poſ
ſeſſionis vnica ſententia abſoluebant,cũ mi
nore litigatorũ ſumptu,erat autem inter eos
quæſt. quomodo diffinitiua ſententia poſſet
ferri ſinè libello,vt per Io.And.in add.prędi
cta. & ob hãc rationem quidam negabant
poſſe hoc modo procedi,vt per Bal.cõſ.338.
in quinto.hos autem Docto.malè intellexit.
Zucc.dicta l.fin.num.122.in poſſeſſorio ſum
mario: quia de eo nullo modo loquuntur.
Cæterum quia plerunque dum agitabatur
lis de poſſeſſione vterque litigatorum perſe-
uerare volebat in poſſeſſione, & alter alterũ
turbabat,ad tollendam omnem ſcandali oc
caſionem inuentum eſt iudicium hoc ſum-
4 marium, † in quo non ſolum iuſta poſſeſſio,
& vera, ſed & iniuſta, ac apparens atten-
ditur, neque enim is vincit in hoc iudi-
cio, qui iuſtiorem habet poſſeſſionem, ſed
qui inſpecto ſtatu præſenti apparentius, &
melius actualem ſuam poſſeſſionẽ probat a-
liàs verò ſi veritas poſſeſſionis, & iuſtitia in
hoc iudicio examinaretur, iam plenarium
eſſet poſſeſſorium,nec differret ab interdicto
vti poſſid. hæc eſt propria,& germana huius
poſſeſſorij natura. Non ignoro Sarmien. do-
ctorem grauiſſ.lib. ſecũdo.2.cap.13.nu.9.ſe-
lect. interpr. damnare hoc inuentum Doct.
ſed volo ſequi communes traditiones, quæ
ſumma ratione non carent.etenim, cum in-
terdictum vti pòſſid. nõ tam facilem habeat
explicationem,& in eo exigantur, & libel-
lus, & cõteſtatio,& cætt.quę in alijs iudicijs:
voluerunt ij, vt hac ſummaria cognitione,
& occaſio rixar.tolleretur,& actor certus cõ-
ſtitueretur. Sic & apud I.C. vt ſciamus cui
incũbat probatio, & quis debeat eſſe actor,
recepta eſt cognitio.l.liberis.§.fi.de lib. cau-
ſa.l.uis eius.C.de prob.& alibi & in hac ma-
teria citant Doct.Tex.in d.l.liberis. aliquot
etiam exempla proponit Caſtren. ſuo conſi.
3.in ſecundo. Remedium itaque quo vti-
mur ĩ hoc poſſeſſorio,eſt officiũ Iudicis, quo
cauſa interdicti præparatur. Huius remedij
meminit Bald.d.l.quidam.ſi.cer.pet.dum in
quit ſummatim inquiritur,& fauetur poſſeſ-
ſori,& d.l.ordinarij.num.9.vbi idem repetit.
ſi enim cognitio eſt ſummaria, non eſt inter
dictum vti poſſid. illud de quo agit. Verum
plenius

plenius rem abſoluit Aret.d. cap. in præſen-
tia.num.34.vbi diſtinguit, an Iudex cogno-
ſcar,vt cohibeat moleſtiam,vel vt de poſſeſ-
ſione pronunciet, primum illud eſt ſumma-
rium, nec ſententia præiudicat in poſſeſſio-
ne,qđ ſecus eſt in ſecundo: & hæc diſtinctio
Aret.veriſſima eſt, etſi Doc. eius nõ memine
rint,& eãdem diſtinctionem agnouit Caſtr.
in d.l.ſi ſuper.vbi pulchrè.qui pleniſſimè om
nium poſtea rem declarauit dicto conſil. 3.
Summarium hoc iudicium plerunque ha-
5 bet locum lite iam mota, † & alio iudicio in
choato. & in hoc caſu eſt dictũ conſ. Caſtr.
3.vt num.2. ver. per quam. & ita declarant
Couarr.cap.17.prac.qq.& Menoc. rem. vlt.
de retin.poſſ.& ſunt deciſſ. Capi. 96. & 209.
quib. narraſ qſio hæc cumulatio fiat. Quòd
autem in hoc iudicio attendatur ſtatus præ-
6 ſens,† & poſſeſſio,quæ eſt in actu; pleriq; tra-
diderunt. Bald.omnium primus in l.ſed ſi di
ſceptetur.vbi pup.educ.vbi trad. inquiri sũ-
matim, quis incũbat poſſeſſioni, & eum qui
detinet defendi. & ita Bal.meram incumbẽ-
tiam,ac detentionem conſiderat. idem Bal.
d.conſ.338.vbi ait eum, qui non eſt in natu-
rali poſſeſſione, non poſſe impetrare inhibi-
tionem, ſed debere ordinariè agere, & pro-
bare de naturali tempore præcepti, & de
hoc remedio non malè intelligetur Bal. d. l.
ordinarij. num.9. qui tamen non omnino ſe
explicat.Ceph.conſ.29.ad fin.Couar.d.cap.
17.num.5. vbi ait non poſſe tolli naturalem
ei,qui eſt in poſſeſſione; ob ciuilem, licèt ea
ſit potior.Bero.conſ.45.num.2. & nu. 5. & 6.
in 3.vbi de actuali.Menoch.in præd.trac.de
recup.num.24.Plo.l.ſi quando.§.3. num.28.
vbi clarè.C.vn.vi.Cõtard.l.1.in 5.rat.dubit.
num.6.C.ſi de mom.poſſ.deciſ.Peruſ.20.n.2.
par.1.Rolan.conſil.8.num.26.in quarto.qui
citans aliquos ex prædictis dicit iniuſtã poſ-
ſeſſionem,quæ ſit in actu attendi debere: qđ
etiam latè probant Ceph.Plo.Couar.Cont.
& alij. vbi ſupra. Et huius rei potiſſima eſt
ratio, quia cũ poſſeſſio cõſideretur eſſentiali
ter,& apparenter,vt pulchrè ſcribit Zaſ. l.3.
§.ex contrario.num.24.de acq. poſſ. ſatis eſt
in hoc iudicio apparenter probare ſuam poſ
ſeſſionẽ,vt puta,quia araſti,plantaſti,ſeuiſti,
fructus percepiſti,reiecta diſputatione ſuper
eſſentia in iudicium plenarium, & hoc non
obſcurè docuit Bald.in ſimili ſpecie.in capi.
licèt.num. 35. de probat. dum vult aliquem
eſſe eiectum ab actibus poſſeſſorijs,non à poſ
ſeſſione: aliàs verò, ſi iuſtitia poſſeſſionis
excutienda hic eſſet, non differret hoc reme
dium ab interdicto,quod nullo modo feren-
dum eſt.Debet.n.Iudex conſeruare partes in
eo ſtatu, in quo ſunt, cum ad eum veniunt,
ita vt ſua cuique poſſeſſio ſalua ſit in p̃lena-
rio iudicio,nec vlla fiat mutatio,vt eueniret,
ſi præferrè vellet poſſeſſionem iuſtam iniu-
ſtæ,aut ciuilem naturali:vel è contrario, &
ita in hoc poſſeſſorio trad.Nat.d.conſ.121.d.
nu.5. vbi inquit, non inſpici quis poſſideat.
ſed quis in p̃ſentanea poſſeſſione nõ debeat
moleſtari. Et hoc etiã obſeruatur in Curia
Galliç,in qua,ĩ iudicio nouitatis,quod huic
noſtro ſimile eſt, conſeruatur in poſſeſſione
is,qui de facto poſſidet.Fab.§.retinendç.nu.
26.de interd.Gui.pap.quæſt.552.nu.4.Reb.
de rem.poſſ.art.11.glo.2.num. 24. & quàm-
uis Plo.d.§.3. nu. 30. dixerit poſſeſſionem de
præſenti clam acquiſitam non prodeſſe, ta-
men loquitur de interdicto vti poſſid. vt Do
ctor. ab eo allegati probant, & ſunt clara e-
ius verba,qui & ſi dicat ſaluo iure agendi ſu
per poſſeſſorio plenario,tamen intelligẽdus
eſt de interdicto recuperandæ,quia, vt ſubij
cit,ſpoliatus non recuperat ex interuallo, &
ideo Coua.vbi ſupra in hoc ſummario rectè
dixit debere agẽtem tum poſſidere, cum lis
inſtituiſ,aliàs,vel ad interdictum vti poſſ.vel
vnde vi. eſſe recurrendum. Cum hæc ità
ſint, videamus in cauſa hac Illuſtr. Comm.
quis obtinere debeat. Et certum eſt eos eſ-
ſe potiores Illuſtr.D.Cæcilia, idque etiam ſi
inſpiceremus tempus primi præcepti, quod
tñ nullo modo inſpiciendum eſt. Vt autem
id ita eſſe conſtet, conſidero, quòd anteq̃
Iudex præciperet,ne turbarent Illuſt. Com.
Dominam Cçciliam, illi iam apprehende-
rant poſſeſſionem,vt ex inſtrumento,de quo
in proc.ex qua apprehẽſione, ciuilẽ,& natu
ralẽ quçſiuerant:non dico nunc iuſta,an in-
iuſta eſſet,quia nõ eſt præſentis inſpectionis:
licuit itaq; Illuſtr. Comm. poſtquàm adepti
erant poſſeſſionẽ,etiam poſt huiuſmodi præ-
ceptũ,cõtinuare in ſua poſſeſſione,prout fe-
cerũt,ut ex teſtib⁹ cõſtat,nã p̃ceptũ ipsũ nul-
lũ aufert ius poſſeſſorio† nec innouãt c.1.vbi
Abb.3.no.vt lite pẽd.& ĩ hac materia noſtra
plura cõgerit Plot.d §.3.n. 34. vbi ſubjcit in
hibitionẽ Iudicis nõ poſſe facere,quominus
quis in poſſeſſione ſua perſeueret. Quare cũ
Illuſt.Com. ante p̃ceptum vti domini feudi,
& legitimi ſucceſſores, apprehẽdiſſent hãc
poſſeſſionem, potuerũt in ea perſeuerare, ét
ſi lis haberet initium à primo præcepto. Et
tanto magis hæc vera ſunt, quia, quatenus
Domina Cæcilia habuiſſet vllam poſſeſſio-
8 nẽ,vt quæ prior apprehenderat, eam omnẽ
amiſit † ſequuta apprehenſione Illuſt. Com.
etenim quamuis admittamus veram eſſe eã
propoſitionẽ,vt nunquàm amittatur poſſeſ-
ſio, niſi colonus eijciatur.vt l.peregrè.§. qui
bus.vbi Doct.& maximè Imo.Caſt. & Alex.

& de

& de aquir.poſs.Bald.conſ. 325.nu.4. in pri.
Dec.conſ.103.& conſil.400. Gozad. conſil.
86.num.10.Bero.conſil.45. num. 10. in 3. &
& in ſuis qq.famil.q.47.num.4. vbi inquit,
& familiam omnē expelli debere, cum alijs:
tamē id nihil obeſt: ſiquidem non ſolum pri
uarur domin⁹ poſseſſione, eiecto colono: ſed
& ſi ipſe rem alij tradat: vt eſt Tex. in l. 3. §.
quòd ſi ſeruus.de acq.poſs.& tradd. Alexan.
l.interdum.§.fin.num.2.& omnes in l.quam-
uis.§.primo.eo. vbi diſtinguunt fictam tradi
tionem à vera, & concludunt per illam non
priuari Dominum poſseſſione, ſed per hāc,
vt & Caſtren.d.§.quibus.Salic.l.fi.C.de acq.
poſs.& poſsem citare plurimos. ſed in propo
ſito noſtro ſubeſt vera traditio, ergò Illuſtriſ.
Domina Cæcilia omnē amiſit poſseſſionē,
9 etenim cum coloni ipſi, † poſtquàm Illuſt.
Comm.apprehenderant poſſeſſionem, ab eiſ
dem ſtarim cōduxerinr; ingreſſus ille habet
vim traditionis, & perindè eſt, ac ſi coloni ip
ſi rem tradidiſſent; ita in terminis trad.Soc.
iun.conſil.146.num.31. in pri. & latius hoc
deducit Io.Bologn.conſil.6.num.58.& ſeqq.
& idem eſt ex menre Affl.deci.325. requiri-
tur itaq; expulſio, quando quis nō eſt ingreſ-
ſus naturaliter animo acquirendæ poſſeſſio-
nis, & colonus noluit recognoſcere ingrediē
tem, at vbi quis iam apprehendit, & mox lo
car colonis reconducēribus, vt concurrant,
& naturalis apprehenſio, & reconductio,
tunc certum eſt poſſeſſionem omnem amit-
ti: quia non eſt hæc traditio ficta coloni, ſed
recognitio ab eo, qui iam per apprehenſio-
nem poſſidet, & quàmuis Aret.conſil.32.co
lum.vlri.obiter dicat colonum, qui eſſe du-
cit ab ingrediente, non auferre poſſeſſionem
domino: tamen Bar. ab eo citatus in l. quod
meo.in fin.& in d.§.ſi conductor.loquitur de
eo, quando corpus coloni, & animus tātum
tradiens interuenir, non autem quando ap-
prehenſio præceſſit. Accedit, quòd ſubſe-
quura eſt tradirio fructuum, receptio ſemi-
num, & plurimi alij actus facti ſunt, ex quib⁹
liquidò apparet colonos voluiſſe parere his
Illuſtr. Com. vt & ipſi ex aduerſo examinati
plenè teſtati ſunt: idque ſciuerunt ipſimet
coniuges actores, vt multi ex teſtibus exa-
minatis depoſuerūt, quæ ſola res facit, vt illi
omnem poſſeſſionem amiſerint, ſecundum
Ang.in l.cum nemo.C.de acqui.poſſ. multò
maximè ergò tot alijs concurrentibus. & in
his terminis eſt conſil.Fulg.194.in quo con-
cludit omnem poſſeſſionem amitti, ſi primi
poſſeſſores ſciant colonos reſpondere de fru
ctibus ei, qui ſit ingreſſus.

Secundo etiam ſi attendamus hoc primū
tempus, adhuc idem eſt conſtituendum.ſ.D.
Cæciliam nullam habere poſſeſſionem: nam
que certum eſt, quòd poſt dies Natalitios co
loni ipſi numquàm recognouerunr D.Cæci
liam, imò ab ea requiſiti, vt fructus ei da-
rent, recuſauerunt, & querelas propoſuerūt
contra Co. Io. vt in proc. & hæc denegatio
priuat omni poſſeſſione; etiam ſi ficta, & non
vera traditio præceſſiſſet. vt per Alex. d.l. q̄-
uis.d.§.1.nu.3. ſic & reſtitutio ſeminum, de
qua deponit idemmet, qui reſtituit examina
tus ex aduerſo, idē probat. & ideo nullo mo-
do poreſt Domina Cæcilia obtinere in hoc
poſſeſſorio, in quo neceſſaria eſt pręſentanea
poſſeſſio, & enim, & ſi dicatur inſpici tempus
litis motæ in hoc iudicio, vt ſciamus quis
10 poſſideat, † tamen oportet etiam, vt hæc poſ
ſeſſio perſeueret lite pendente; aliàs verò im
poſſibile eſt quòd obrineatur, ſed alio reme-
dio opus eſt, vt .ſ. ſpoliatus lite pendenre re-
ſtiruatur, de quo larè Doct.in c.bonæ memo
riæ.de appellat.& Meno.de recup.poſſ. rem.
vlt.num.35.& ideo Couar.d.c.17.num.3. di-
cit, quòd in hoc iudicio narratur, ſe poſſide-
re nunc, vel poſſediſſe tempore motę litis: nā
qui poſſidet tempore motę litis, præſumitur
& ea pendente perſeuerare; vt per eundem
paulo infra, at hæc præſumptio non opera-
tur vbi veritas in contrarium apertè proba- 11
ta eſt, vt hic Barb.conſil.25.in prin.in 4. Ne-
uiz.conſil.80.num.7.

Tertiò, quia & ſi daremus D.Cęciliam nō
amiſiſſe poſſeſſionem ciuilem, ſanè tamen
de naturali non eſt dubium, quia cum Illu-
ſtr.Comm.apprehenderint, & coloni ab eis
reconduxerint, ſaltem naturalem acquiſiue
runt, ex apprehenſione, & reconductione: vt
vt probat Alexan.d.l.quàmuis.§.1.nu.3. vbi
dicit amitti poſſeſſionem à domino, quando
colonus alij dat fructus, ſi ſuſpicetur ſe poſ-
ſe repelli, vel negligat per decennium, quæ
verba tantum de ci.poſſeſſione, non de natu
rali accipi poſſunt. Sola enim ciu.eſt ea, quæ
per decennium animo cōſeruatur.l. ſi id qď.
§.fi.de acq.poſſ.& ratio etiam eſt manifeſtiſ-
ſima, ſiquidem cum naturalis retineatur cor
pore coloni, ſi is alij dat fructus, vel alium re
cognoſcit, apparet nolle primo domino poſ
ſidere, & ita trad.Reb.de cau.benef.poſſ.art.
vlt.glo.vni.nu.13.& 14. Si ergò naturalis eſt
penes Illuſt.Comm.etiam tempore motæ li-
tis, & in ea illi perſeuerauerunt, fructus perci
piendo, & alios actus poſſeſſorios faciendo:
vr in proc. in eadem etiam ſunt nunc defen-
dendi: quia, vt dixi, inſpicitur ſtatus præſens
in hoc iudicio, qui eſt, vt Illuſtr. Comm. ſint
in poſſeſſione naturali, cum facultate perſe-
uerandi in fructuum perceptione, & cæteris
actibus poſſeſſorijs, & vt D.Cæcilia ſit in ſua
ciuili,

ciuili,de qua in iudicio vti poſſid. diſputabitur, an vincat hanc naturalem: & maxime hæc vera ſunt,quia actus Illuſt. Comm.ſunt multi, & euidentem poſſeſsionem præſeferunt:at Domina Cæcilia nullos habet actus poſt dies Natalitios,qui alicuius ſint momẽti:quandoquidem,& ſi lite iam cœpta ſemel Illuſtr. Com. Io. paucula quædam abſtulerit colonis,ea tamen non erant de parte Domini,ſed coloni, vt teſtes ipſimet examinati deponunt,nec ob id deſierunt poſthac coloni parere Illuſtr.Comm. & querelas etiã propoſuerunt contra Com. Io. vt in proc. ſi qui verò actus pręceſſerunt dies Natalitios,coloni voluerunt ſibi caueri,vt eos indemnes cõſeruaret Illuſtr. Com. Io. quæ res non conſeruat poſſeſsionem Fulg.d.conſ.194. nu. 2.

Quartò,& vltimo etiam ſi D. Cęcilia haberet poſſeſsionem ciuilem, & naturalem: adhuc vincere deberent Illuſtr.Comm. etenim tractamus nunc de actuali poſſeſsione: hoc eſt quis ſit in actu percipiendi fructus,ſiuè quis inſiſtat rei: non autem de ciuili poſſeſsione, vel naturali ſecundum iuris interpretationem: & ideo ſuper actuali pronunciandum eſt, adeò vt etiam ſi is qui poterat obtinere ſuper ciuili moueat litem ſup corporali,

11 vel naturali,in qua ſit inferior, † non poſsit Iudex eũ defendere in ciuili. ita Fab. in §.retinendæ.num.22.de interd. qui admonet aduocatum, vt ſit cautus in explicanda qualitate poſseſsionis,vt poſsit vincere.Nec dicatur, imò & hic tractari de alia poſseſsione, vt initio proceſsus in prima partis petitione:nam, ſi diligenter omnia attẽdantur, conſtat planiſsimè rem non ita habere, aut ſaltem non eſse nunc de alia poſseſsione agendum. Accepta rerum poſseſsione curauit Illuſtr.Domina Cæcilia,vt præciperetur Illuſtr.Comm.nè eã turbarent,vt in præcepto Illuſtriſsimi Gub. prætendit nunc pars in prima ſua petitione hoc præceptum tranſiuiſse in iudicatum. ſi id ita eſset,iam extincta etiam eſset prima illa lis coram Gubernatore cœpta,quia ſi præceptum in iudicatum tranſiuit,non eſt amplius de ea tractandum. eſt ergò alia lis cœpta coram Illuſtr. Factoribus, in qua dicitur primum illud præceptum in rem iudicata tranſiuiſse,& inſtatur;vt iterum præcipiatur. noua hæc petitio eſt,& noua lis,quia impoſsibile eſt,vt p̃ceptum tranſiuerit in iudicatum, & lis illa duret. in hac replicatur non eſse pręcipiendum,quia ſunt Illuſt.Com.in actuali poſseſsione, & aduerſarij negant, ſeq; dicunt eſse in eadem actuali, & ſuper hac re ſtatuitur terminus.Demus ergò,quòd præceptum trãſiuiſset in iudicatum: certè Illuſtr. Comm. potuiſsent incidere in pœnam de qua in eo, niſi aliqua cauſa eos excuſaret: ſed quò ad hoc,an iterum ſit præcipiẽdum, præceptum illud nihil prodeſſet, quia non aufert ſuam poſſeſſionem Illuſt.Comm. qui vbi ſemel ſoluiſſent pœnam, non poſſent amplius moleſtari:& ob id pars nunc inſtat,vt iterum præcipiatur,quaſi conſummatus ſit effectus primi præcepti.

Vt ergò ſciamus,quis ſit in actuali poſſeſſione,oportet inſpicere litem hanc, quæ nũc pendet,non eam,quæ iam finita eſt. at tẽpore primæ petitionis,item & noſtræ exceptionis,ac replicationis,non erat Domina Cęcilia in actuali poſſeſſione,vt eſt notiſſ.& dicũt omnes teſtes, ergò. Nec obijciat quis in prima petitione dici ſimpliciter de poſſeſſione pacifica, nec in ea poſitum eſſe verbũ actuali,quia ex ſequuta ſcriptura certũ ſit aduerſarios de actuali ſenſiſſe, vt per Fab. dicto §. retinendæ.dicto num.22.& ideò ſuper ea tãtum pronunciari poteſt. Quòd ſi de alia poſſeſſione in dicta ſcriptura ſentire voluerunt, puta de ciuili,cum Illuſt.Comm.dixerint eſſe præcipiendum Dominæ Cæciliæ ſuper actuali,& ipſa replicauerit,quòd imò eſt præcipiendum illis ſuper eadem, non recedẽdo etiam a prædictis:conſequitur,vt vnum iudicium ſit ſuper ciuili poſſeſſione,alterum ſuper actuali;quia dicunt Illuſtr. Comm. interim ſe debere conſeruari in actuali, anteq̃ de alia re quæratur,& hoc eſt iudicium præparatorium alterius, an ſcilicèt multandi ſint, quia non paruerunt primo præcepto, an illud tranſiuerit in iudicatum,an ſit iterũ præcipiendum ſuper ciuili.quocirca oporteret prius expediri iudicium hoc de actuali, antequàm ad alia progrederemur. Sed certè verius eſt,vt prima ſcriptura, & ipſa ad actualẽ poſſeſſionem pertineat,vt dixi:& ideò impoſſibile eſt,vt cum eo tempore Domina Cæcilia non poſſideret actualiter, illa poſſit obtinere. Verum, & ſi daremus, vt dixi,ſcripturam poſſe referri ad alteram poſſeſſionem:tamen cum illud iudicium:an pręceptum tranſiuerit in iudicatum,an licuerit Illuſtr. Comm. contemnere iuriſdictionem Illuſtr.Gubernatoris, eo quòd ſe prætẽdant heredes ab inteſtato,& dominos feudalium horum bonorum:exigat altiorem indaginẽ: expedienda eſſet inſtantia partium,ſuper actuali hac poſſeſſione: ſaluis iuribus in alio iudicio ordinario, quod iam pendet. Quòd ſi præceptum ipſum Illuſt. Gubernatoris nõ habuit vim præcepti, multominus lis tunc cœpta dici poteſt,quia ab actu nullo iudiciũ non ſumit initium. Et puto hoc veriſſ. vt.ſ. præceptum illud nihil debeat operari: Pro

qua

qua re conſidero primo, quòd hoc præceptũ,
12 † erat vagum, & incertum, nec in eo deſignabantur bona ipſa, nec exprimebantur coloni, quibus non erat inferenda moleſtia, vt neceſſe erat, vt ſaltem in vim citationis valeret, induceretque litis pendentiam, & cogeret ad comparendum Zab. & Imo. in clem. fin. vt lite pend. ille num. 17. hic nu. 8. Vant. de nullit. ſub Rub. de def. ex for. cit. num. 24. & num. 31.

Secundò quia duo ex Comm. erat minores. qui cum non ſint legitimè citati, nullo modo quò ad eos lis poteſt dici pendere l. non eo minus. cum ibi no. C. de procur. ſed & Com. Antonius erat abſens, qui eſt Dominus horum bonorum pro dimidio, & qui nullum habet domicilium Regij, vt eſt notorium: & ideò quò ad eum nulla lis cœpta eſt.

Tertiò, quia Illu. Guber. non eſt Iudex cõpetẽs in hac cauſa feudali, & ſi diceretur præceptum eſſe validum, ſimul etiam definiretur articul⁹ principalis, an feudalia ſint hæc bona, quod nullo modo recipiendum eſt.

Quarto, & ſi daremus omnes eſſe maiores, & omnibus legitimè præceptum fuiſſe cum hac clauſula, vt ſi ſenſerint &c. nihilominus præceptum eſt nullum, & inualidum, ſecundum communem opin. nec citati tenentur comparere, vt hanc communem eſſe dicit Ruin. in §. meminiſſe. l. de pupillo. de op. no. nun. num. 26. quòd ſi admitteremus, vt haberet vim ſimplicis citationis, quaſi hoc caſu liceret inchoare à præceptis ob metum ſcandali, qui non fuit deductus in petitione præceptorum iuxta diſtinctionem. Alexan. d. §. meminiſſe. nu. 7. certè hæc citatio poteſt fortè inducere quandam contumaciam, at in vim præcepti nil operabitur, vt per Alexan. dicto §. meminiſſe. num. 8. qui ſcribit per ſimplicem comparitionem reuocari, quis autem terminus ſit præſcriptus comparitioni non video ſatis explicatum, ſed videtur id pendere ex mente, & propoſito citati, vt per Alexan. dicto num. 8. nam cum verba ipſa ſint prolata, ſub hac conditione, ſi ſenſerit ſe grauatum, ex quo pars ſcit ſibi nullum poſſe fieri præiudicium niſi citetur, poteſt tuto non comparere, & ideò Caſtre. d. §. meminiſſe. num. 5. in fin. ait præceptũ quod ſit cauſa iam cœpta tranſire in iudicatum, † nõ aũt
13 extraiudiciale, quale hoc eſt: quicquid ſcripſerit Plot. dicto. §. 3. nu. 33. Rip. enim ab eo citatus. in d. §. meminiſſe. refert ſe ad Caſtren. qui ita diſtinguit. Rurſus, vt præceptũ maneat firmum, neceſſe eſt accuſaſſe contumaciam non comparentis. vt per Affl. deciſ. 167. num. 4. quod hic nuſquàm factum eſt. Accedit his, quòd hi Illuſtr. Comm. comparuerunt coram Sereniſſimo Duce, & ideò non poſſunt dici vllo modo contumaces, vt qui adiuerint ſupremum tribunal. Quinimò Plo. vbi ſupra vult, vt intra annum liceat cõ parere, & purgare cõtumaciam, vt per eum.

Vltimo nulla hæc comparitio erat neceſſaria, quia cum coram Illuſtr. Gubernatore, non comparuiſſent Illuſtr. Comm. poſt citationem, ſed Principi ſupplicaſſent, vt delegaret cauſam vti feudalem, debuerunt contẽnere præceptum illud, vti nullum, & vt à Iudice incompetẽti emanatum, non etiam de illo diſputare, & præſertim cum nullus eſſet præfinitus terminus citarioni, vt requiritur ſecundum Vantium dicto num. 31. & ideò eſſet ſatis quandocunque comparuiſſe, vt tã dem coram Magnificis Factoribus eos feciſſe videmus: coram quibus cum oppoſuerint ſe eſſe in actuali poſſeſſione, præceptum illud penitus euanuit, vt per Bald. dicto conſi. 177. in tertio. Aret. dicto cap. in præſentia. num. 3. vbi inquit extingui primam petitionem, & ſecundam attendi, & ideò ex eo primo tempore non poteſt dici lis pendere. Et ex his patet, etiam ſi primum tempus ſpectemus obtinere debere Illuſtres Comm. Si verò ſpectemus ultimum, res eſt extra omnem dubitationem, quia notorium eſt, quòd ſi nõ erat in poſſeſsione D. Cæcilia tempore primi præcepti, multo minus tempore huius ſecundæ petitionis, vt ex iam deductis manifeſtiſſime apparet. Quarè concludo præcipiendum eſſe Illuſtr. coniugibus nè vexent, aut turbent ipſos Illuſtr. Comm. in ſua actuali poſſeſſione.

ARGVMENTVM.

STATVTVM Mutinenſe mandans nè vir vxori vltra certam ſummã relinquat, habet locum etiam è conuerſo.

SVMMARIVM.

1 STATVTVM *Mutinæ mandans nè vir vxori relinquat amplius mille libris, an habet locum è conuerſo, & per totum. & quod dicatur fauorabile num. 2. & an correctorium, exorbitans, vel limitans. nu. 3.*

4 *Statuta quando extendantur de caſu ad caſum.*

5 *Lex corrigens in vno ex correlatiuis, ad alterum trahitur, ſi eadem ſubſit ratio.*

6 *Intellectus ad l. fi. C. de indic. vid. tollen.*

7 *Extenſio non ſemper fit de vno actu indiuiduo, ad alterum; ſed totum a ratione pendet.*

CONSILIVM XCVI.

D Iſſicilis profectò, dubia
que eſt propoſita quæſtio, an
Statutum Mutinenſe man-
dans nè vir vxori relinquat,
1 ampliùs mille lib. habeat †
etiam locum in vxore, vt neẽ
ea marito poſſit relinquere: & noſtri Doct.
variè reſponderunt: alij enim voluerẽ, vt ſta
tutum in viro trahatur ad vxorem, alij hoc
negarunt. Sanè tamen plures auctores ha-
bet prima opinio, quam & ipſe vt veriorem,
& crebriorem nunc ſequor. Nolo tamẽ pro-
lixa oratione, & propoſitis vtrinque ad oſtẽ-
tationem argumentationibus hanc rem pro
ſequi, ſed optimis tantum rationibus ſentẽ-
tiam meam confirmare.

Primò igitur ſuppono, quòd hoc ſtatutũ
2 habet fauorabilem† diſpoſitionem, vt in ter
minis trad. Bar. in l. 1. num. 32. C. de ſum. tri.
& fi. ca. nec quicquàm obeſt reſponſio. Soc.
in conſi. 74. in fi. in tertio. dicentis Bar. loqui
quando marito prohibetur, nè vxori relin-
quat, & contrà: quia imò ille non exigit, ꝙ
ſtatutum diſponat in vtroque, ſed vtitur al-
ternatiua, ſiuè in uxore tantum, ſiuè in viro:
quod animaduertendum fuerat. Soc. Docto
ri alioqui egregio. & Cur. iun. in conſil. 6. nu.
16. qui auctore tacito idem ait. & Bar. ſeqq.
Salic. ibi. nu. 11. & in terminis noſtris Rom.
conſi. 39. Ruin. conſi. 174. num. 6. Nat. conſil.
463. Alc. reſpon. 534. nu. 7. & alij. qui ex pro-
poſito de hac quæſtione diſſeruerunt, de q-
bus infra. Et quàmuis. Bald. in dicta. l. pri-
ma. num. 18. & alij eum ſequuti contrà exiſti
marint; tamen verior eſt Bar. opin. vt & rece
ptior. Namq; ratio, ob quam ſtatutum hoc
eſt editum, ea eſt nè amore mutuo, ſe ſpoliẽt
l. prima. de don. int. vi. & vx. Bar. dicto nu. 32.
Alexan. conſil. 41. num. 7. in quinto. Iaſ. l. ſi ar
rogator. num. 43. de adop. Dec. conſi. 196. in
prin. Plot. l. ſi quando. num. 434. C. vn. vi. &
communem eſſe hanc rationem teſtatur no
uiſſimè. Alb. conſ. 88. Quæ ratio fauorem pu
blicum reſpicit, ſiuè educationem liberorũ
ſpectemus, ſiuè concordiam in matrimonio
ipſo neceſſariam. l. ſecunda. de don. int. vir. l.
prima. ſolu. matri. cum ſimm. Et quæ etiam
pari modo attenditur, quando ſtatuitur de
viro tantum: nè ſcilicèt ſi ille dum teſtatur
nolit relinquere vxori; diſſidij, ac odij ſemi-
na excitentur: & certè hæc eſt ſolida, vera,
ac germana ratio. illa altera, ne turbati ho-
mines cogitatione mortis, vxorũ blanditijs
alliciantur ad teſtandum, de qua. Alex. conſ.
54. num. 9. in 7. Soc. dicto conſil. 74. & Natt.
dicto conſil. 468. impulſiua potius eſt, quàm
finalis, ex quo generalis non eſt: neq; enim
omnes mulieres, id curant: & quando ratio
non eſt perpetua, dicitur impulſiua. l. prima.
§. ſexum. de poſt. Bal. l. generaliter. C. de epi.
& cler. Iaſ. auct. quaſi actiones. C. de ſacroſ.
Eccleſ. Et ideò cum ratio, qua ſtatuen-
tes moti ſunt, contineat fauorem, & ſtatutũ
propter eam dicatur fauorabile, vel odioſũ,
vt per Bru. art. 4. num. 3. in ſuo trac. ꝙ ſtant.
Dec. lat. l. 2. C. de in ius vo. cum ſimm. ſat ap
paret de hoc ſtatuto, vt fauorabile iudican-
dum. Nec quicquàm facit argumentum
Bald. in dicta l. prima. & ſequacium. quòd li-
bera facultas teſtandi adimatur: quia veri⁹
eſt illam coerceri quidem, & reſtringi, non
autem adimi. Et hæc multum differunt. fa
uorabiles enim dicunt ll. quæ certas præfini
unt regulas, ob vtilitatem publicam in teſta
mẽtis, vt de Falcidia reſpondit Imp. in inſti.
de le. Falc. in prin. & in §. ſed quia. de fideicõ.
her. & lex Fuſia, de qua Bald. ideò erat inui-
da, quia libertates impediebat, quarum cau
ſa multa contrà communes regulas à veteri
bus eſſe conſtituta manifeſtum eſt. §. vlt. de
donat. & quia quod viuis licebat, aduerſus
omnem humanitatem morientibus denega
bat, vt ibi dicitur, at verò hoc ſtatutum, ob
eandem rationem, quod inter viuos non eſt
permiſſum, in vltima etiam volũtate prohi-
bet. Et ex hac declaratione, patet hoc ſta-
tutum eſſe fauorabile. Nunc paucis agen-
dum, an correctorium, an exorbitans, vel li-
3 mitans † dicendum ſit, & Soc. dicto conſ. 74.
Cur. iun. d. conſil. 6. dixerẽ illud correctoriũ,
vt & obiter. Alexan. dicto conſil. 54. in 7. qui
tamen rectius alibi. conſil. 26. num. 5. in 2. di
xit eſſe exorbitans, vt & alij pleriq, de quib⁹
infra. & quorum opin. ipſe amplector. Neq;
enim prorſus corrigit regulam, qua libera fa
cultas diſponendi permiſſa eſt, ſed hunc ca-
ſum excipit, & alijs incapacibus, de quibus
per glo. in §. legare. de legat. vxorem adijcit.
Sicut ergò latiſſima poteſtas ex lege 12. tab.
tributa, vt vti quiſq; legaſſit, ita ſuæ rei ius eſ
ſet, ſublata non dicitur, ſed coanguſtata, qñ
veteres I. C. pleroſq; teſtamẽti factionem nõ
habere conſtituerunt. l. verbis legis. iun. glo.
in fin. de ver. ſig. ità quoq; & hic dicendũ eſt.
& tanto maximè, quia non omninò prohibe
tur vxorem capere ex ſtatuto, ideòq; non po
teſt dici correctorium, vt per Cor. conſ. 174.
in 4. Cra. in quarta par. ſui tract. nume. mihi
36. de ant. temp. Quibus addo quòd etiam
iure vetuſtiſſ. vir & vxor, ſe inuicem in ſoli-
dum non inſtituebant. l. prima. C. de his. qui
ſe def. lib. 10. l. ſecunda. vbi clarius. C. de in-
firm. pœ. cęlib. decimam enim tantum partẽ
ex viri bonis capere vxores poterant Vlp. in
ſuis

ſuis inſtit.de deci. quod non rectè intellexit
Alci. li.3.diſput.c.3.quarè ex hoc ſtatuto di
cit̃ res ad priſtinum ius reduci, & propterea
ẽt facilè dẽt extenſio admitti.gl.eſt in c. ſta-
tutum.ver.numerandũ.de pręb.in 6.& trad.
Alexan.l.ſi conſtante. num.5.ſo.matr.Felin.
c.cum acceſſiſſent.tertio no.de conſt. Dec.c.
ad noſtram de app.Cur.d.conſ.6.nu.14. Go
zad.conſ.1.& conſi.9.cum ſim.His ità ſuppo
ſitis,dubitandum non eſt ſtatutum Mutinę,
ſub Rub. Qualiter donari &c. trahi debere
ad vxorem, vt ſicut vir non poteſt relinque-
re illi,ita quoq; nec illa viro. Namq; cum ea
ſit ratio, vt dixi, ne ſe inuicẽ amore ſpoliẽt,
quæ pariter viget in ipſa fœmina, certiſſima
eſt iuris regula,vbi vnica ſit ratio, & in ſtatu
4 tis † fieri extenſionem de caſu vno ad alterũ:
gl.l.quamuis. C.de fideicom. tunc.n.non eſt
propriè extenſio,quia omnes caſus ab ea ra-
tione dicuntur comprehenſi. Bal.l.de quib.
nu.35.dell.Caſtr.conſ.261.Alexan.conſ.89.
in 6.& conſi.203.in 7.cum ſim.quod proce-
dit,ſiuè illa ſcripta ſit,ſiuè non.Feli.c.tranſ-
lato.in fi.de conſt.Rim.conſ.40. n.25. in pri.
lat. Cra. d.4.par. num. 47. Ratio.n.quæ ſola
reddi poteſt,pro expreſſa habetur.gl.d.l.quã
uis.Bal.pulchrè.conſ.428.ad fi.in 3.qui vult
ſtatutum,in quo de maſculo agitur,compre
hendere fœminam,ex ratione tacita: quod
& ipſe ex multis poſſem comprobare,ſi opus
eſſet. Quocircà cũ, vt dixi, illa ſit ratio ſola,
nè ſe inuicem coniuges amore ſpolient, &
hic caſus comprehendetur.& licèt non igno
rem Sali.in l.ſi ſerui.C.de noxa.voluiſſe, vt
in dubio præſumamus ſtatuentes pręlib. ra-
tionibus adductos: tamen hoc non eſt verũ
quando ratio eſt certa, exque locis l. C. de-
ſumpta,vt hic.Alcia.lib.j.de ver.ſig.pag.15.
Et quando tractamus de correlatiuis, hoc
non habet dubitationem,vt per Iaſ. lat. poſt
cæt.in l.fin.C.de ind.uid.toll. & per Euer. in
ſuis locis.in loc.à correlatiuis,& paſſim. Et
ideò plurimi Docto.in hoc ſtatuto nomina-
tim reſponderunt,vt licèt de viro loquatur,
trahatur tamen ad vxorem. Iaſ. conſil. 112.
in pri. Cui ſubſcripſerunt.Ambro. Opiz. &
Cur.ſen.vt in conſi.31.inter conſſ.Sylua.qui
omnes in ſpecie,hoc affirmant.idem Iaſ.d.l.
fin.C.de ind.uid.num. 16. & l. non tantum.
de re iud. & hanc etiam ſequuti ſunt, idem
Cur. conſil. 11. Ruin. dicto conſil. 174. in
pri. cuius meminit. Rolan. conſil.60.num.
37.in pri.qui tamen refert contra.Dec.l.pri
ma. num.6.C.de in ius voc.Pau.Pic.in auct.
Prætereà. C. vn. vir & vx. Rip.in Rubr.
de acquir.poſſ.num.7. Plo.dicto num. 134.
dicta l. ſi quando. Cro. l. omnes populi.
verſic. nona.concluſio.de iuſt. & iu. ex qui-
bus patet hanc eſſe communem,& veram sẽ
tentiam:& quamuis aliqui diſſenſerint. Soc.
d.conſ.74.in 3.Cur.iun.lat.d.conſil.6.Alcia.
lib.2.pag.95.de ver.ſig. Plot.ipſe inter conſſ.
vlt.vol.con.168.n.70.& ſeq.tamen ex his pa
tet eos malè conſuluiſſe. & eorum rationes
facilè tolluntur.

Non obſtat.n.Primò,ꝙ ſtatutum ſit corre-
ctoriũ:quia, vt dixi ſupra, hoc verum nõ eſt,
Et licèt ex lege permiſſum ſit,vt vxori relin-
quatur. l.fi. C. de inſt. tamen hoc non eſt ex
aliqua ſpeciali conſtitutione,quæ ità man-
det. Sed totum prouenit à regula generali.
§.diſponat.au c.de nup. quæ dicitur coarcta-
ta,non autem ſublata,vt dixi ſuprà. Præte-
reà, etſi admitteremus ſtatutum hoc poſſe
dici correctorium,tamen quod eſt conſtitu-
tum in viro,ad vxorem quoque porrigendũ
foret,idque ex d.l.fi.C.de ind.uid.toll. iun.l.
2.co.facilè probatur. Etenim cum lex Iulia
correcta eſſet tantum in vxore, in marito
quoq; deficiebat,nec erat neceſſe,vt nomi-
natim tolleretur, vt Imp.aſſerit.in d.l.fi.Hoc
5 enim eſt perpetuum,vt lex † corrigẽs in vno
ex correlatiuis,ad alterum trahatur, ſi eadẽ
ratio ſubſit,quod plenè declarant Iaſ.d.l.fin.
& Euerar.in loco à correlatiuis, & in loc. à
rat.leg.lat.& alij paſſim.Minus etiam obſtat,
quòd hæc ita demum procedant, ſi de vno,
& eodem actu indiuiduo agatur, vt per Soc.
d.conſ.74.& Cur.d.conſ.6.num 13. & quod
etiam Dec. in alio tamen propoſito conſulẽ
do ſequutus eſt:quia rñd.Soc.falli. Namq́ue
qñ aliquis actus eſt prohibitus ratione indi-
uiduitatis, ita vt prohibitio ex neceſſitate v-
trumq; facientem comprehendat,vt in Do-
ctore,& ſcholari,vt illi ſupponunt,tunc non
eſt hoc ex natura correlationis,ſed rei,& di-
ſpoſitionis: idemq; eſſet, ſi poſſet caſus exco-
gitari,in quo de correlatiuis non ageremus.
6 Et lex † d.fi.quicquid Cur.dicat,non loqtur
in actu indiuiduo:namq; permiſſũ erat mu-
lieribus.ex l.2.eo.vt reiecta viduitatis condi
tione nuberẽt, quod nõ oĩnò ex neceſſitate
ad mares porrigebatur, cũ innumeri eſſent,
quibuſcum erat cõnubiũ,pter eos,quibus te
ſtaméto viduitas indicta foret, & quos illæ
in viros ducere potuiſſent.Sed quia mas, &
fęmina ſunt correlatiua, & in vtriſq; eſt ea-
dẽ rõ,fauor.ſ.matrimonij,ob liberorũ pcrea
tionẽ,diſpoſitũ in vno ad alterũ quoq; trahi
tur. Et certè alia eſt viduitas fęminarũ alia
maſculorũ ĩ eo caſu:quia, vt dixi,nõ erat illi
prohibitum in vniuerſum matrimoniũ, ſed
cũ eis,quibus indicta erat viduitas:& diſpo-
ſitio de fœminis, neceſſariò ad mares nõ pti
nebat:quod vel ex dicta.l.fin.in prin.ſat de-
prehenditur,ibi,ad ſenſum noſtræ legis,quę

verba hoc ſignificant non ex neceſſitate, ſed ex ſententia, & ob eandē rōnē debuiſſe quod fuerat in fęminis ſtatutum ad maſculos quoq; porrigi. Quarè Cur. in ſua ſubtilitate deceptus eſt.

Secundò reſpond. non eſſe verum, quòd & ſi de vno actu indiuiduo tractemus, ſemꝑ
7 † diſpoſitum in vno ad alterum extendatur, ſed totum à ratione pender, vt per Felyn. in proęm. decr. num. 9. Hincq; ſi ſit ſtatutum, vt quis non fęneretur, in pœnam non incidet, qui fœnori accipiet. c. ſuper eo. de vſu. quia licèt actus ſit indiuiduus, eſt tamen diuerſa ratio. Item ſi cui prohibitũ eſt nè petat, is licitè capiet ab eo, qui offerat. Dec. & Cagno. l. nemo inuitus. §. fin. de reg. iu. & ſi cui pariter interdicatur, nè accipiat, poterit tamen ei licitè à volente dari, niſi publica vtilitas repugnet. Doc. cap. 1. de ſimo. Dec. vbi ſupra. & tamen dans, & accipiẽs ſunt correlatiua. Monachi etiam Franciſcani penitus ſunt incapaces, & peccant, ſi relictum eis agnoſcãt, clem. exiui. de ver. ſig. quod nemo dixerit, in his qui legauerint. Et multa poſſem ſimilia huc transferre, quæ breuitatis cauſa omitto. Hincq; in l. 1. C. de cupreſs. lib. 10. nõ ſat fuit de emptore meminiſſe, ſed & venditor nominatim comprehenſus eſt, veritus eſt. n. Imp. ne alia ratio videretur in venditore. alioqui ſi, ob actus indiuiduitatem, ſemper quod in vno exprimitur, in altero eriam expreſſum eſſet, ſuperuacua fuiſſet illa additio contrà not. in §. quibus. prima conſt. C. aliter eriam reſpondet Opiz. d. conſ. 31. int. conſſ. Sylua. ad quem me refero. & ſi quis percurrat allegata à Curt. d. conſil. l. 2. de iniur. l. 1. C. de adult. & cætera, planè videbit rationẽ diuerſitatis, quæ ſpontè ſeſe offert. & niſi breuitatis amor me retraheret, eam ipſe proferrem. Nam verè ſunt omnia extra propoſitam materiam. Et hoc vidit etiam ipſe Cur. & ideò id egit, vt inter maſculos, ac fœminas rationis diuerſitatem excogitaret, cęterùm nõ ſat rectè. Etſi. n. ſtatuta faueãt magis ipſis uiris in lucro dotium, hoc eſt, ob onera matrimonij, & vt facilius ad vxores ducendas inuitentur. vt per Doc. in rub. ſo. matr. quarè ĩ cęteris, in quibus eſt eadem ratio, aliud erit dicendum. Illa etiam animaduerſio, ꝙ inductum ſit ſtatutum in gratiam viri, & ideò non debeat contrà eum rerorqueri, puerilis eſt: qm̃ ſi vxor poſſet relinquere, & id non faceret, iam excitaretur odium, & mutuo ſe coniuges non amarent: & ità vir aduerſus mentem ſtatuti amore vxoris priuaretur, quod eſt contrà vtilitatem publicam, cuius cauſa principalitet ità conſtitutũ eſt, vt dixi ſupra. Præterea hoc eſt id, de quo diſputamus. Ait enim ipſe non in gratiam viri ità cautum, ſed & vxoris, quia qui de vno correlatiuo diſponit, alterum quoque per iuris interpretationem comprehendere intelligitur, vt per Feli. lat. d. proęm. dicto num. 9. multos citantem. Illud eriam non omitto. Cur. non rectè reſpondiſſe. Bald. deciſioni in auc. hoc locũ. C. ſi mu. ſec. nup. vt & Cra. admonuit dicta quarta par. num. 35. verſi. planè. in fi. ſicut ẽt nec alijs adductis. per Iaſ. & alios, locis præallegatis. Denique in hoc ſtatuto Mutinenſi, res ipſa non habet dubitationem, quia illic viget ſtatutum alterum, ſub Rubr. 185. vt verba prolata in maſculino intelligantur prolata etiam in genere fœminino, in ſtatutis poſitis in lib. ſecundo, quale hoc noſtrum eſt: intellectus enim non repugnat, imò conuenit rationi, & æquitati, & ita in ſimili ſtatuto arguit. Alex. conſ. 80. num. 4. & 9. in pri. vbi vult, vt ſub nomine aui cõtineatur auia. Alia etiam potuiſſem addere, ſed occupationes multæ me impediunt, & cum plus ocij nactus fuero, ſi opus fuerit, id ipſum libentiſſimè præſtabo.

ARGVMENTVM.

REDVCTIONEM laudi, de quo agitur, concedendam non eſſe, ſtantibus ampliſsimis renunciationibus in compromiſſo, & ſtatuto Ferrariæ ſuperinde diſponente, latè probatur.

SVMMARIVM.

1 REDVCTIONI *ad arbitrium boni viri an, & quomodo poſſit renunciari, & per totum.*
2 *Arbitratoris ex dolo, vbi læſio prouenit, reductio conceditur, & tunc non inſpicimus modica, an magna illa ſit. & quòd non ſufficiat allegare dolum. nu. 3. & quomodo probandus. nu. 6.*
4 *Statuto Ferrariæ ſtante, per quod denegatur reductio laudi ad arbitrium boni viri. huiuſmodi reductioni non eſt locus.*
5 *Iudeis non ſeruatur æquitas, ſed iuris rigor.*
6 *Fœnerator præſumitur rem valentem centũ, quingentis minori æſtimaſſe, & contra hos ſemper ſit interpretatio.*
7 *Arbitrator prius conueniendus eſt, quàm ad reductionem confugiatur, vbi agitur propter dolum.*
8 *Compromiſſo comprehenduntur etiam res iudicatæ, ſtante iuramento, & clauſula, omni meliori modo.*
9 *Læſio enormiſſima dicitur in totum.*
10 *Rimi. Iu. Conſi. 106. reprobatur.*

CONSILIVM XCVII.

1 QVAESTIO hęc,an reductioni † ad arb. boni viri poſſit renunciari, valdè perplexa eſt,& à nouis, ac veteribus Doct.ſœpius agitata , & in qua,vt inquit Abb.c.quintaualllis.n.32.de iureiur.tot ſunt ſententiæ , quot capita. Ego tamen,quæ veriora ſunt, ac receptiora proponam , & in ſingulis ferè caſibus quid tenendum ſit,vt potero,paucioribus explicabo. Primus eſt caſus,quando eſt ſimpliciter renũciatum reductioni, & tunc,ob modicam læſionem, ea peti non poterit,& hæc eſt communis opin. vt per Abb. d.c.quintauallis.n.32.& Io.Bapt.de arb. lib. 7.c.15.qui ambo de cõi.ſed Imo.d.c. quintaualis.n.60.ver.3.& Abb. vbi ſupra.volũt , vt neq; hoc caſu concedi debeat,ob enormem læſionem, vt renunciatio aliquid operetur . Huic tamen argumento rñdet D.Io.Bapt.loco ſupra citato , & cõem defendit . Ego has opin.ita conciliarem,vt aut pura,& ſimpliciſſima ſit renunciatio, & tunc videatur eſſe expreſſum id, quod tacitè ineſt, & nihil operatur.l.3. de leg. 1. poteritq; dare & auferre arbitrator, vt etiam ſinè vlla renunciatione potuiſſet.gl.l.ſi de meis.§.recepiſſe.de arbitr. Aut verò ex aliquibus verbis conſtare poſſit fuiſſe alias expreſſum , q̃ ineſſet , vt quia additum ſit,etiam ſi laudum eſſet iniquum , vel quidpiam ſimile,& tum ex enormi læſione reductio non competet.& ita videntur sẽſiſſe.Ang.conſ.172.Caſtr.conſ.255.in 3.caſu.in 2.planè tamen,ſi lęſio, proueniat ex do
2 lo † arbitratoris, tum ſecundùm omnes datur reductio,nec inſpicimus modica,an magna,ſit lęſio.Bart.l.ſocietatem.§.arbitror.nu. 24.pro ſoc.Butr.d.c.quintauallis.n.46.Imol. n.60.& omnes conſentiunt. Secundus eſt, quando renunciatio eſt generalis , & habet clauſulas prægnantes, & effuſas:vt ſi dictum ſit,& promiſerunt inuicem attendere,& obſeruare , ac parere laudo in omnibus , & per oĩa,nec petere ad arb.bo.viri reductionem . & tũc ſnĩa eſt receptiſſima,vt ꝑ nullam, aut ſimilem, aut magis amplam verborum cautionem poſit renunciari reductioni , & hanc ſnĩam ſequuti ſunt,Bal.qui refert antiquos.ĩ l.cum aña. n. 3. C.de arb.& l.ſi vnus.§.illud . de pact.& cõſ.380.in pri. Alber.d.§.arbitror. n.7.qui ait cõiter.ſic obſeruari.Butr.conſ.24. Bellam.conſ.24.Ana.conſ.16.n.8.vbi & Bologn.n.16.Caſtr.cõſ.70.n.1.in pri.Vinc.Pal. conſ.3.int.conſſ.Curt.Guid.pap.q.519.qui refert,ſic in ſua curia obſeruatum.Iaſ.l.quidam.n.22.de verb.oblig.Dec.conſ.11.nu 6. & conſ.39.n.6.& 7.conſ.533.in pri.& conſil. 587.in ſi.in 2.Cur.iu.l.ſi ex falſis.n.12. in volum. repetent. C. de tranſ. qui inquit , ꝙ potius aſtra de cœlo caderent,q̃ vt renunciaretur reductioni,aliqua verborum cautela , & conſ.79.n.4.Ami.conſ.33.n.28. Lanfr.c.qm̃. ver.interlocutorię.n.125.C.de probat.& alij citari poſſent . Hi.n.oẽs,vel loqq.expreſſim in generali renunciatione, vel in ea ſunt intelligendi . & ideo pleriq; ex illis dicunt hãc renunciationem factam fuiſſe , ſub quadam confidentia, vt trad. Bald.d.l.cum aña. dum cã adfert ationẽ, ꝙ ea ſpe ducti ſunt cõpromittẽtes , quia crediderũt arbitratorẽ aquè iudicaturũ.& idem Bal.in q.ſeq.clarius probat hanc eſſe mentem ſuam, dum quęrit, an ex aliquibus verbis ſpecialibus renuncietur reductioni,& concludit poſſe renunciari , ſi fiat pręciſa mẽtio quantitatis,& ita etiam loquitur.Alber.d.§.arbitror. qui in l.ſi quis arbitratu.n.15.de ver.ob.concipit formulam, quam dicit efficacem. ſi.n. hi doct.exæquaſſent ſpecialem renunciationem generali,fruſtra ſtuduiſſent concipere formulas magis ſpeciales.Sic Caſt.d.conſ.70. ait,illa verba, de alto,& baſſo,eſſe dubia,& citat Bal.d.l.cũ aña. apertè ſentiens aliud in verbis certis, & claris,ſic Dec.ſic cęteri.ferè oẽs.Si tñ huic generali renunciationi addatur iuramẽtũ , multi voluerunt omnem læſionem excluſã eſſe . Frider. conſ.125.Salic.d.l.cum aña.nu. 16.Imo.d.c.quintauallis.n.59.& l.1.§.1.a q. bus app.lic.& cõem dicit Caſt.& ab ea nõ eſſe recedendum in iudicando.in conſil. 260. in pri.in hac tamen re diſſentiunt Butr.d.ca. quintauallis. n. 46. vbi nominatim damnat Frider.d.conſ.125.& alij quos nunc omitto. Tertius eſt, quando renunciatum eſt in ſpecie enormi læſioni,& tũc renunciatio valet, non tamen trahitur ad enormiorem . Cald. conſ.2.de arb.Ang.conſ.353.Imol.d.c.quintauallis.d.n.60.Abb.ibidem.n.32.Zab.c.expoſita.q.12.de arb.Io.Bap.d.c.15.vbi de cõi. Capr.d.conſ.255.in 2.Ang.Aret.l.1.§.1.a q. b9 appel.lic.Quartus eſt,cũ nõ ſolũ enormi, ſed enormiori, & enormiſſimæ læſioni renũciatũ eſt,verb.certis,& claris,& receptiſſima eſt ſnĩa,& hic valere renunciationem , & ita tenuerunt. Cald. & Ang. in quibuſdam ſuis diſputationibus,quas ferè ad verbum referunt Camb.de clauſ.ſub rub.an reductioni renũciet,& eos ſequitur Io. And. ad ſpæc. de arb. §.ſequitur.in additione . in ver.clarius. quotũ ea eſt ratio potiſſima , ꝙ ſtãtibus his verb. ceſſat ea pſũptio,ꝙ crediderint æquè iudicaturos

turos eſſe arbitratores:eiuſdẽ ẽt ſñiæ fuerũt.
Rai.relatus à Bal.d.l.cũ antea.Butrig.in auc.
decernimus.C.de arb.vbi lat. examinat, &
reſpondet obiectis.Butr.d.n.46.qui ref.Hoſt.
& Fran.de Alberg.in d.l.ſi quis arbitratu. &
diſtinguit inter generalem,ac ſpecialem re-
nunciationem,vt illa valeat, nõ autem hęc.
Imo.d.n.60.in fi.qui teſtatur, ob id ſe vidiſſe
in cõpromiſſis additã hanc clauſulã, rõne e-
normis,enormioris,& enormiſſimæ lęſionis.
Abb.d.n.32.Sal.d.l.cum aña.d.n.16.& latius
d.§.arbitror.n.19.Caſt.d.conſ.355.ad fi. qui
refert opi. Doc.diſputãtiũ, & admonet.Bal.
non fuiſſe auſum recedere ab auctoritate ip
ſorũ,licèt ipſe qñ dicit renunciationẽ eſſe va
lidam vtaſ verbo, fortè.Sed tñ in d.cõſ.260.
in fi.definit clarè, ꝙ poſſit renũciari enormiſ
ſimæ lęſioni,ea adductus ratione, ꝙ & ſi ex il
la dolus ꝓſumatur, tñ non intelligitur remiſ
ſus,ob huiuſmodi ſpãlem renunciationẽ,ſed
arbitrator ipſe ſi aliquid dolo fecerit con-
uenietur,q̃ fuit ẽt rõ Com.in l.1.§.ſi quis añ.
a quibus appel.non li.vbi arguit cõtra Doc.
in renũtiatione generali, & quam ẽt probãt
Bolog.ad Ana. conſ.50.& Alc. d.l.quidã.nu.
33.qui ob id ait verius eſſe,vt poſſit reductio
ni renunciari,ex cauſa cuiuſuis læſionis. Et
eandem opin.ſunt ſequti D.Io. Bap. d.c.15.
Bellam.c.non ſinè.n.30.de arb.vbi citat Ioa.
And.Soc.conſ.85.n.4.in pri.& conſ.121.nu.
5.in 3.vbi de magis cõi. & conſuluit in caſu
valdè dubio,in quo ſtabat quędam conſtitu
tio ,ꝙ non obſtantibus quibuſcunq; pactis,
& renunciationibus iuratis, audiretur pe-
tens reductionem, & tñ concludit ei non eſ-
ſe locum,refertq; & ipſe Bal. non eſſe auſum
diſſentire ab opinio. diſputantium. & citat
aliquos ex ſupra allegatis.Idem probarunt.
Ang.Aret.d.l.1.§. 1. a quibus app. vbi clarè
loquitur,& concipit latiſs.formulam,ex qua
dicit induci poſſe hmõi renũciationẽ. Bertr.
conſ.5.in pri.Zaſ.conſ.12.n.18.in 2.& latiſſi
mè.Cur.iun.d.l.ſi vnus.d.§.illud. vbi cõcludit
cõem praxim,vt per nullam cautelã renũcie
tur, obtinere,qñ probatur dolus,vel lata cul
pa arbitratoris,aliàs verò renunciatio ſpãlis
operabitur,& ità opin.cõciliat. ſed quod ait
de lata culpa non tã facilè recipiendũ eſt,vt
dicam infrà. hanc ẽt ſñiam alij pleriq; ſunt
ſequuti,dum conſtituũt,ex verbis quibuſdã
certis,poſſe renunciari reductioni quorũ ali
quos referam.Alb.d.l.ſi quis arbitratu. q ita
concipit formulam, quam efficacem putat,
& ꝑ pactũ renunciauerũt reductioni ad arb.
boni viri, & actioni, ac exceptioni pro illa
petenda competituræ, quãtumcunq; iniquè
laudatum ſit.ceſſat.n.inquit,hoc caſu condi
tio illa, ſi æquè arbitretur, quia in certis nõ
eſt locus coniecturis. de ſimili tamen formu
la dubitauit. Cyn.d.l.cum aña.addit Alber.
vbi ſupra, aliud in generali renunciatione.
Come.l.vbi autem.n.2.de ver.ob.dum vult,
vt ſi dictum ſit, ꝙ poſſit auferre in maxima
quantitate,arbitrator in totum ẽt lædere va
leat.Zab.c.ſi.opp.6.de ma.& ob.& c. expoſi-
ta.q.12.de arb.vbi vult, quòd ſi dictum ſit,
poſſit dare vni,& auferre alteri,intelligatur
de modica quantitate, ſi lædere poſſit in par
ua,& magna,non tamen de enormi:ſi etiam
in enormi,non de immodica: ſi altè, & baſ-
sè,tunc pars conquerens, inquit, non vide-
tur audienda,& ſic,ob hęc poſteriora verba,
tenet reductionem excludi.Abb.tamen con
ſil.77.colum.vlt.in 2.tantam vim ijs non tri
buit,ſed ſolum concedit,vt aliquid amplius
operentur,quàm ea clauſula, dare vni,& au
ferre alteri.de eiſdem etiam verb.dubitat Ca
ſtren.d.conſi.70.ſed,quicquid ſit,certum eſt
ſenſiſſe Zab.vbi ſupra,poſſe reductioni renũ
ciari,ſic & cap. non ſinè de arb.dum ex renũ
ciatione concepta,vt ſupra per Alberi.eadẽ
ductus ratione, putat excluſam eſſe reductio
nem,quod etiam vult conſi.24.ſi modo do-
lus,aut culpa lata arbitratoris deſinit.eiuſdẽ
ſententiæ eſt.Bal.l.ſi procurator. num.j. & 2.
de condit. ind.dum ex verbis,de quibus ibi,
concludit non apparere compromittentes
uoluiſſe, quòd enormiſſimè læderet arbi-
trator,aliud apertè ſentiens, ubi mens clara
ſit,& ideò idem Bald.conſil.252.in ſecundo.
tenet, ꝙ ſi ſit renunciatũ appellationi,redu-
ctioni, reſtitutioni, reſcripto, priuilegio &c.
tollatur reductio, niſi ſubſit dolus, uel lata
colpa,uel error. idem uoluerunt Soc.dicto
conſil.121.in tertio. qui de compromiſſo, in
quo erat data poteſtas lædendi in maxi-
ma quantitate, & uult ſublatam eſſe redu-
ctionem,& Corn.conſil.221.num.9.& 20. in
ſecundo. qui ex illis uerbis, concedendi al-
teri parti in magna, & modica quantitate
in partem, & in totum, ac alijs quibuſdam,
defendit excluſam eſſe reductionẽ,& Cepo.
qui ĩ ſua caut.199.quatuor adhibet modos,
quibus reductioni renũciatur;quibus alium
addit.Alc.dicta l.quidam.ut deponantur,pu
ta,centum, antequàm petatur reductio, ut
dentur alteri parti obſeruanti.

Et ex his omnibus patet hanc opin. eſſe
receptiſſimam, ut ualeat renunciatio redu-
ctionis, etiam ex capite læſionis enormiſſi-
mæ,dummodo de hac ſenſerint compromit
tentes, nec Caſtren. dicto conſil. 70. Butr.
conſil. 24. Socin.conſil.220. num.7.in 2. &
104.num.9.in 4. qui in contrarium citantur
à Ga-

Digitized by Google

à Gabr.lib.2.concl.3. de arb.in communib. opi.verè cõtradicũt,vt de Caſtr.iã dixi.But. verò ait,ſe non decidere. Socin.non proſequor, inquit.Sic nec Fulg.conſ.180.& conſ. 235.ſoluſq; ferè eſt Cæp.conſil.30.& conſil. 34.quem ſatis eſt ſua ipſius auctoritate refellere in d.caut. 199. Sed tamen aduertendũ eſt, quòd aliqui intelligunt procedere hanc ſententiam, quando manifeſtum eſt dolum arbitratoris abfuiſſe,alioqui in dubio volũt ex tanta læſione eum præſumi,vt Butr.dicto num.46.Abb.dicto nu.32.d.cap.quintaualllis. ſed profectò verius eſt, non eſſe dolum præſumendũ,quando arbitrator non extendit poteſtatem ſibi datam,vt aduerſus Butr. concludunt Imol. dicto capit. quintauallis. num.61.ver.nunc reſtat.ad fin.vſq; Corn. d. conſi.221.Io.Bap.dicto cap.15.colum.5.vbi citat Cal.& Io.And.& alij in locis ſuprafcriptis,& in renũciationibus roboratis tot clauſulis, quæ enixam indicant mẽtem partium volentium,vt ſtetur laudo:non loqq. qui dicunt ex læſione enormiſſima dolũ præſumi. Rim.conſil.336.num.28.Rui.conſil.11.in fi. in quarto.cum alijs relatis à Cra.conſi. 192. num.10.vbi conſiderat facilitatem,confidẽtiã, & alia, quæ ceſſant vbi verba expreſſa aliud ſuadẽt. quarè cum in propoſita ſpecie multæ additę ſint clauſulæ, ex quibus conſtat de mente cõpromittẽtium, quod etiam ſapiens electus in ſua ſcriptura fatetur: res eſt poſita extra oẽm dubitationem, & quis lata culpa arbitratoris ſubeſſet, nihilomin⁹ reductioni non erit locus, quicquid dixerit Bald. dicta l. cum aña. quem in terminis reprehendit D.I.Bap.dicto cap.15.colum.6.in fi.& idem Bald.dicto cap.quintauallis.num. 18.& 19. quando pactum vtrinque conceptum eſt, vult eſſe validam renũciationem, nec ex lata culpa arbitratoris reductionem concedi, vt fortè in d.l.cum aña. ſit intelligendus,quãdo ex parte vnius tantum renunciatũ eſt,nè ſibi ſit contrarius, & hanc ſentẽtiam probant etiam Imol.dicto cap. quintauallis. d.ver. nunc reſtat. vbi citat Ioa. And. Cald.& Ang.& Soc.dicto conſil. 121. nu. 8. & ſi quando opinio hæc debet habere locũ, profectò in caſu hoc noſtro recipienda eſt, ſiquidem cum verba ſint amplifs.& ſpecialiſſima,quibus renunciatum eſt reductioni, & non ſolum vna fuerit alicuius Doct.adhibita cautela,ſed omnes ferè,& ex Cęp.& ex alijs in vnum congeſtæ,ex conſilio Ill.& Excell. D.Danthis Sogarij:mens cõpromittentium eſt euidentiſs.& tanto magis,quia fatẽtur,ſe ex animo,& ex certa ſcientia,non ſub confidentia, tam amplam poteſtatem dediſſe arbitratori, & hoc,iudicio meo,nõ habet difficultatem.ex ſolo itaq; dolo ex propoſito in hac ſpecie noſtra reductio peti poterit, cui dolo renunciari non poteſt,nè oria tur occaſio delinquendi.d.l.ſi vnus.d.§. illud. neq;

3 tamen ſatis erit allegare dolum † in ipſo libello reductionis, vt hîc factum video, ſed neceſſe eſt ſaltem ſummatim illum docere. Alexan.conſil.139.num.8.in 7.& trad. optimè omnium. Aret.in l.ſciendum. de appell. quin,& ſi eſſemus in caſu, in quo non eſſent, tàm prægnantes clauſulæ, vt alteram opin. quæ humanior,& æquior eſt, vt per Imol. & Abb.vbi ſupra ſequi poſſemus, certè tñ cum res agatur inter Iudæum,& Chriſtianum, æquitas hæc non poſſet Iudæo patrocinari,

4 cum debeat † iuris rigor,non æquitas cum illis ſeruari.glo. cap. 2. in ver.iuris de Iud. cuius Doct. noſtri paſſim meminerunt, & ſaltem illa vera eſt,quando æquitas nõ eſt ſcripta qualis hæc eſt,vt p Marq. in trac.de Iud. par.2.cap.5.num.7. & tanto magis in credito hoc vſurario. Et ex his omnibus certum eſt,quòd & ſi nos verſaremur in terminis iu. communis,tamen reductio non deberet cõcedi,ob renunciationes plenas,& tot clauſulis confirmatas cum iuramento: ſed ſpecies hæc noſtra adhuc clarior eſt,vt mox dicam.

Quintus eſt ergò caſus, quando cum pacto de non petendo concurrit ſtatutum aliquod: & tum non videtur eſſe locus vllus du-

5 bitationi. quarè † cum in ſtatuto noſtro deneget reductio ex capite læſionis enormis, & enormiſſimę, vel aliquo alio modo cauſatæ,& tollantur omnia remedia, quæ competere poſſent ei, cõtra quem laudatum eſt, verbis ampliſſimis,& diſponatur vt laudum mandetur executioni perinde,ac ſi eſſet ſententia, quæ in iudicatũ tranſiuiſſet: cum ad huiuſmodi ſtatutum partes ſe retulerint: nõ video quomodo poſſit peti reductio, aut aliud remedium implorari,& in hoc caſu, qñ ſcilicèt ſtatutum prohibet verb.latiſs. reductionem, & compromittentes etiam pacti ſunt de ea non petenda, & clauſulis plenis ſunt vſi vt hîc,non credo,quòd probabiliter poſſit dubitari,& in his terminis in hoc ſtatuto Ferrariæ,eſt conſ. Cęph. 121. qui citat aliquos ex his, de quibus ſupra: non tamẽ latè rem proſequitur.& quàmuis hoc etiam caſu,quando ſtatutum tollit reductionẽ,ob læſionem enormiſs. non intelligatur ſublatus dolus,tamen non eſt ſatis eum allegari ex re ipſa,ſed probandus eſt aliundè verus, & ex propoſito, vt eſt deciſ. Com.in conſil. 137. qui agit de ſtatuto diſponẽte,vt laudum mãdetur executioni, ac ſi eſſet ſententia, quæ tranſiiſſet in iudicatum, & ſeq. Socin. iun. conſil.16.num.15.& 16. in pri. qui dicit eſſe

 di-

dictum ſingulare,& hic verißimum eſt, quia
ſtatutum noſtrum tollit dolum hũc præſum
ꝑtum,vt animaduertit.Ceph. dicto cõſ. 221.
num. 11.verſic.quibus. in fi. Quarè cum in
propoſito nullum indicium doli veri extet,
ſed potius arbitrator ipſe ſuam integritatẽ
probauerit,res eſt extra omnem dubitatio-
nem: ille enim cum fuiſſet carceratus, parte
inſtante liberatus eſt, quaſi non deliquerit.
Quomodo autem huiuſmodi dolus verꝰ pro
6 bandus † ſit,tradd.Doct.l.dolum.C.de do.&
in hac materia.Imol.dicto num.61.dicto ca.
quintauallis.Io.Bap. dicto cap. 15.& Ceph.
dicto conſ.121. nec dolus vllus arbitratoris
hîc poteſt cõſiderari, quia inſtrumentũ hoc
celebratum eſt cum fœneratore,qui contra-
xerat cum minore,& prodigo,& qui cum ve
riſimile eſt, pro more, id genus improborũ
hominum,vſuram vſuræ coaceruaſſe,& rem
valentem centum, quingentis,& amplius ei
dem æſtimaſſe:quod etiam aliquos teſtes de
poſuiſſe mihi relatum eſt,& contra fœnera-
tores iſtos ſemper fit interpretatio,vt per Io.
And.& al.cap.ad noſtram.de emp.& vendit.
& cap.illo uos.de pignor.cum ſimm.Et ſaltẽ
vt probetur in re hac vſuraria dolum fuiſſe
adhibitũ ab arbitratore, multo efficaciores
deberent eſſe probationes,quam alias: cum
ſit ęquiſſimum,& humaniſſimũ,nè dicam iu
ſtiſſimum, iſtos,qui id inhiãt,vt miſeros ado
leſcẽtes expilent,ſuis actionibus potius fru-
ſtrari,quàm illos condemnari iniuſtè,quod
vtinam ab Iudicibus frequenter obſeruare-
tur:tot enim familias quotidiè victum quæ-
ritare boni non ingemiſcerent: & poſteri in
maiorum ſuorum domibus beatam agerent
vitam.Quarè ſi quando negata eſt reductio,
in ſpecie hac non ſolum negãda eſt, ſed vix
ferendi ſunt, qui coram viro integerrimo eã
petere audeant.

Illud etiam non omitto,quòd ſi quis do-
lus hîc fuiſſet admiſſus,qui certè non eſt, ſtã
te renunciatione tàm ampla,qua nullam vi
di vnquam ampliorem: prius conueniendus
7 eſſet † arbitrator,quam ad reductionem con
fugeretur,ut quàmplures Docto. conſuluiſ-
ſe refert.Cur.iun.dicta l.ſi ex falſis.nu. 3. qui
hoc dicit notandum in prac. & ſi in repe-
titione.in d.l.num. 12.idem Cur.ſi modo idẽ
eſt,diſſentiat,ſed & Alc.dicta.l. quidam. nu.
33.hanc ſententiam defendit,ut per cũ. Ex
quibus omnibus concludo non eſſe locum
reductioni. Non obſtant nunc aliqua,quæ
audio obijci aduerſus Magnificum Domi-
num Iulium,& primo non obſtat,quòd com
promiſſum ſit nullum,quaſi non ſit facta mẽ
tio in eo,quòd res,de qua compromitteba-
tur, eſſe iudicata.iux.l.poſt rem. cum ſimm.
de re iud.nam reſpond.uerius eſſe, ut ſtanti-
bus clauſula, omni melior modo,& iuramẽ-
8 to,comprehendantur † compromiſſo etiam
res iudicatæ.Iaſ.l.ſi cauſa.num. 11.C de trãſ.
ubi Cur.iun.num.38.& ſeq.dicit communẽ.
& idem ſeqq.Alc.ibi num. 12. Iaſ.l.prima. §.
ſi quis ita.num.24.de uerb.obl.ubi & Galia.
num.43.de communi. Gra. reſpon. 110.nu.
29.in pri.Secundo reſpond.quòd factum eſt
compromiſſum ſuper inſtrumento crediti,
& omnibus ex eo pendentibus, & occaſionẽ
trahentibus, & ideo cum res hæc iudicata
penderet ex inſtrumento uerb.compromiſſi
continetur, ſicut etiam in compromiſſo ple
niſſimo,ſi addatur iuramẽtũ,rem iudicatam
comprehendi tenent Cæp. caut.41.& caut.
220.& Cott. memor.uer.compromiſſum. 3.
in fin. Tertiò reſpond. quòd certa eſt mens
compromittentium,qui in ſpecie meminer-
runt inſtrumenti,cuius executio erat com-
miſſa, ut prætenditur; & qui de eo paſſi ſunt
cognoſci; ex tali enim conſenſu compromiſ
ſum fit ualidum.Ro.l.ſi diuerſa.num. 11. C.
de trãſ. Alc.d.l.ſi cauſa.in fi. Quartò reſpõd.
quòd executio non tranſiuerat in iudicatũ,
ſed ab ea pendebat appellatio,ſi rectè memi
ni.eram.n.tunc aduocatus cauſæ. Nec ob-
ſtat, ſecũdo,quòd arbitrator læſerit in totũ,
dum abſoluit Dominã Iuliam à petitis,qua-
ſi non ſit renunciatum læſioni in totum, ſed
penè in totum: ut in conſil.Illuſ.D.Danthis.
Nam reſpond.ꝗ hoc uerum non eſt: ſiquidẽ
imputauit arbitratot in ſolutionem mille,
quorum ſe ꝑtendebat creditorẽ Iſach ducẽ-
ta, quę poſt inſtrumentum ſoluta fuerunt;
noluitque eſſe locum repetitioni eorum, ut
ex parte Domini Iulij allegabatur, quaſi in
debitè ſoluta eſſent, & ideò non poteſt dici
læſio totalis. Secundò reſpond.quòd uerius
eſt eſſe renunciatum lęſioni in totum: quia
9 lęſio enormiſſima † dicitur in totum,uel pe-
nè in totum: & Docto.non conſtituunt di-
ſcrimen,an arbitrator lædat in totũ,uel pe-
nè in totum,quando eſt renunciatum læſio-
ni enormiſſimæ. ſic enormiſſ. lęſionem intel
ligunt.Imol.dicto cap. quintauallis. uu. 60.
Caſtr.dicto conſil.260.Ruin.conſil. 109.nu.
9.in pri.& alibi Doctor.paſſim. Tertiò re-
ſpond. quòd non ſolum dictum eſt ratione
enormis, enormioris, & enormiſſimæ lęſio-
nis,ſed additum,alio quouis modo cauſatę,
quæ uerba, ut aliquid operentur continent
læſionem in totum, quatenus in præcedd.
non fuiſſet comprehenſa.

Non obſtat, quòd in terminis ſtatuti hu-
10 ius † Rim.iun.conſuluerit.conſil. 106.ex læ-
ſione enormiſſima reductionem concedi:ꝗa
cum ſtatuti uerba ſint clara, de cuius ui diſ-
pu-

putare nobis non licèt, fruſtrà leuis hæc auctoritas obtruditur, præter quòd, & communi iure veriùs eſt validam eſſe huiuſmodi renunciationem.

Non obſtat vltimò, quòd ſtatutum agat de laudo lato à pluribus arbitris: quia hoc falſum eſt, vt ego aliàs latè conſului, vt eſt deciſ.Com.conſil.50.& notiſs. eſt in foro noſtro, quòd quando compromittentes referunt ſe ad ſtatutum, omnis reductio excluditur, ſiuè vnus, ſiuè plures arbitratores laudauerint: quod etiam ex verb.eiuſdem ſtatuti in fi.deprehenditur manifeſtiſſimè, vt aliàs latiſſimè deduxi. Ex quibus omnibus concludo non eſſe Iſach concedendam reductionem ab hoc laudo, ſed pronunciandum eſſe non deuoluere, & eum in expenſis condemnandum. Et ita iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

A Iudice qui denegauit reductionem ad arbitrium boni viri appellari poſſe per pulchrè probatur.

SVMMARIVM.

1 Appellari *an, & quomodo poſſit à Iudice qui denegauit reductionem ad arbitrium boni uiri, & per totum. & quod ſemel tantum. num.6.*

Bart.ſententia. in l.2.de leg.2.improbatur.

2 *Iudex appellatur in iure bonus vir.*

3 *Iudex, coram quo petitur reductio laudi non dicitur ſubrogatus loco arbitratoris.*

4 *Io.Baptiſta ratio. in tract. de compromiſſ. ad finē. num.19.improbatur.*

5 *Appellari poteſt ab actu, qui fit cum Iuriſdictione.*

7 *Recurſus ad ſuperiorem permittitur. vbi denegata eſt reductio laudi.*

8 *Citatio, an requiratur in laudi prolatione, ad illius validitatem.*

9 *Arbitrator debet iura partium diſcutere, vt laudum valeat.*

10 *Verba, ſenza farne motto, ne darne conto alle parti, in compromiſſo poſita quid operentur.*

11 *Dolus arbitratoris quomodo iuſtificandus in Iudicio reductionis.*

CONSILIVM XCVIII.

QVaeſtio hæc propoſita,
1 an † ab Iudice, qui denegauit reductionem laudi ad arbitrium boni viri, poſſit appellari, eſt antiqua, & à Doctor. noſtris tractata in pluribus locis. Ego tamen, vt potero breuius, dicam quod in difficili hoc articulo ſentiam. Prima fuit ſententia Bar.in l.ſecūda.nu.18.de leg.2. quòd non poſſit appellari, quam multi ſequuti ſunt, quorum bonam partem recenſent.Couar.lib.2.cap.12.var. reſolut.& Menoch.lib.1.quæſt.70.de arbitr. iudic.Sed ea rationibus parum validis confirmata eſt. Prima eſt, quia vbi Iudex, vt bonus vir iudicat, non eſt ab eo prouocatio.Innoc.cap.præſenti.num,3.ver.impunè. de reſcr. qui ab ipſo Bart.citatur in dicta l.prima. & quem pleriq; ſeqq. ſed facilis eſt reſpon. quia Innoc.alteram eo loci addit rationem, quia ſcilicet parum intereſt. vbi ergò bonus vir grauiter læderet, tum Innoc.ſentit eſſe locum appellationi: rurſus Inno.citat ea, quæ dicuntur de arbitro, à cuius ſententia non appellatur.l.diem.§.ſtari.de arb.l.prima. C. eo.ſed diuerſa eſt ratio in hoc Iudice.ab arbitro enim non appellatur, quia eius ſententia non obtinet auctoritatem iudicati.d.l. 1. & quia vim capit à contractu, à quo nemo poteſt appellare, vt per Fulg.d.§.ſtari.at ſententia, quæ fertur ab hoc Iudice, pendet ex eius poteſtate, & iuriſdictione, & ideò appellatione ſuſpendi poterit. Tertiò non eſt verum, quòd quando Iudex, vt bonus vir iudicat, non ſit locus appellationi alioqui nunquàm appellari poſſet à ſententia Iudicis. debet enim is perpetuò iudicare, vt bon⁹ vir & innocētis officio fungi.l.ceterę.in prin.famil. erciſ. & bonus vir in iure noſtro Iudex
2 † appellatur.l.continuus.§. cum ita. de verb. oblig. l.vir bonus. iud.ſol. l. ſed ſi vnius. §. ait prætor.de iniur.cum multis ſimm.& ideò rectius plures alij crediderunt à Iudice, qui vt bonus vir iudicauit poſſe appellari quos ref.Menoch.d.quæſt.70.in prin.& poſſet procedere dictum Innoc.in d.cap.præſenti.& in c.fin.de fer. quando libero Iudicis arbitrio, res commiſſa eſſet, vt declarat Alexan.conſil.106 nu.10.in 3·cum alijs relatis a Couar. dicto cap.12.num.4.ver.ſecundò.& Menoc. vbi ſupra. num. 13. & quam diſtinctionem ſequuti etiam ſunt alij, quorum ij nō meminerunt, vt Cur.l.admonendi.nu.377.& ſeq. de iureiuran.

Altera eſt ratio, quia Iudex intelligitur ſubrogatus loco arbitratoris.l.pe.iud. ſol. & ſubro-

ſubrogatum ſapit naturam &c. ſed hæc ni-
3 mium leuis eſt,quia † talis ſubrogatio nuſq̃
iure probatur: ſed pars læſa adit Iudicem,
vt Iudicem, & qui habeat poteſtatem corri-
gendi arbitrium iniquum.hic eſt Text. in l.
vnde.pro ſoc. vbi inquit I.C.quòd per iudi-
cium bonę fid.corrigetur.recurrit ergò pars
ad Iudicem,vt ſuperiorem,qui pro ſua iuriſ-
dictione,& officio rem ipſam definit, & mo-
deratur,non vt ſubrogatus in locum arbitra
toris. & ideò coram eo procedetur ſeruatis
ſolemnibus iudiciorum, vt rectè docuit Ale
xan.dicto conſil. 106.num. 15.quem alij ple-
riq; ſeqq.& profectò abſurdiſs. eſt, vt arbi-
tremur ordinarium Iudicem eſſe ſubrogatũ
in locum arbitratoris, ac induere eius perſo
nam in petitione reductionis, quaſi ſit in fa-
cultate partium iuriſdictionem, quæ publi-
ci iuris eſt,& in Iudice reſidet qui à populo
deputatus eſt, tranſmutare. Et ideo nihil
obſtat,quòd ab arbitris loco Iudicum ſubro
gatis appelletur. l. ſi. C.de iudic.quia illa eſt
vera,& propria legis ſubrogatio, & procede
ret argumentum,quando partes ipſæ conue
nirent,vt Iudex reductionis eſſet loco arbi-
tratoris. Quin & ſi demus hanc rationem
eſſe veram,ſanè tamen illa concludit in ap-
pellatione,non in reductione,ſicut.n. laudũ.
reduci pōt ad boni uiri arbitrium.ità & ſen-
tentia lata ſuper ipſa reductione debebit re-
duci:& ſic argumẽtatio hęc concludit cõtra
Bar.vt aduertit Alex.d.conſil. 106. num. 17.
ver.poteſt etiam,& vltimo.Neque obſtat, ꝙ
ſecundũ hęc,res in infinitũ procederet,vt ar
guit Abb.c.quintauallis. n.40.de iureiu. qa
cum hæc reductio ſit inſtar appellationis. l.
non diſtinguemus.§.cũ quidam.de arb. eius
quoque naturam imitabitur, nec ad ſummũ
tertiò peti poterit to.ti.C.nè lic. ter. pro. vel
ſecundùm Imol.in d.l. 1.num.6.de leg.2. pri-
ma reductio habebit vim appellationis, &
ideò altera tantum petitio admittenda erit,
vt ſint duæ non tres appellationes,& ita etiã
reſpond.Bal.dicta l.prima. C. ne lic. Tertia
ratio quam adfert Blan.in ſuo tract.de com-
pr.ad fin. n. 19. ver.quinto.† inſulſiſſima eſt,
4 is ait negari appellationem,nè fiat aduerſus
mentem partium, quæ litis anfractus euita-
re voluerunt. nam ſecundum hæc, nec pri-
ma reductio peti debuiſſet. voluerũt fateor
euitare,ſed modo æquè iudicaretur, & boni
viri arbitrio. d.l.vnde.l.ſi libertus.de op. lib.
quia inquit Celſ. I.C.ſperantes eũ rectè arbi
traturũ, id faciunt,non quia vel immodicè
obligari velint,& ita etiã trad.Bal.l.ſi quis ar
bitratu. n. 5.de verb.obl. Quoties ergò pars
id agit, vt à ſe læſionem auertat, non dicitur
quicquàm facere contra primam intentio-
nem. Et ex his patet opin.Bart.non eſſe ra-
tionibus vllis ſuffultam, quicquid aliter, &
malè ſcripſerit Soc.iun.conſil. 15.n.5.in pri.

Altera fuit opin.ꝙ a ſentẽtia lata ſuper re
ductione poſſit appellari,quæ validiſſ.ratio-
nibus communita eſt. Prima eſt, quòd ab
5 actu,qui fit cum iuriſdictione, appellari† po
teſt etiam ſi fiat,vt extra iudicium. Bar.l.pri
ma.§.ſolent.quando app.ſit. licèt ergò dare-
mus Iudicem procedere vt arbitratorem, ta
men cum ſit inſignitus qualitate iuriſdictio-
nis,quæ in illo deficit, appellatio eſt conce-
denda: ita Aret.c.ſuper his.nu.47.ver.mihi.
de accuſat.addit & alteram rationem valdè
efficacem.num.49.quæ apud eum videri po-
teſt. mihi enim ſufficit primam retuliſſe.
Addo egò tertio,quòd opin.contra Bar.pro-
batur ineuitabiliter per tex.ĩ d. l. vnde. pro
ſoc.|vbi inquit I.C.quòd per iudicium bo.fi.
corrigetur manifeſta iniquitas. at ĩ iudicijs
bo.fi. non denegatur appellatio, ergò ſi Iu-
dex aliquid definiet poterit appellari. agit
autem illic I.C.de iudicio bon.fid. quia illic
erat contractus pro ſocio,& ideò in l. præce-
denti dicitur, eò magis quia eſt contractus
bo.fi.quaſi ſit ſenſus concedendam eſſe cor-
rectionem,maximè quia eſt bo.fi.cõtractus,
non etiam, quòd non idem ſit in ſtricti iur.
vt Bar.illic notat,cuius opin. recepta eſt cõ-
muniter à Doct.d.l.ſi quis arbitratu.eſt ergò
ſenſus, vt agatur ex contractu,qui pręcedit,
coram Iudice ad correctionem iniquitatis
ſententiæ,ob idq; cum ſuper contractu dica
tur Iudex pronũciare, nihil video quamob-
rem deneganda ſit appellatio,& hoc eſt ſoli-
dum argumentum. Sed & hæc ſententia mi
hi videtur receptior,quicquid Soc. d.conſil.
15.& alij quidam recentiores ſcripſerint. eã
ſequuti ſunt.Bald.d.l.prima.num.7.quando
ſimpliciter concedit appellationem, modo
arbitrator in cauſa appellationis non aſſu-
matur. Butr.d.cap.quintauallis.nu.37. Imo.
d.l.prima.num.6.de leg.2.qui hoc recipit ſal
tem, quando ſemel tantum ſuper reductio-
ne iudicatum eſt. quod etiam repetit d.cap.
quintauallis.num.50 Aret.d.cap. ſuper his.
num.45.Alexan.d.conſil. 106.in 3.qui de cõ
muni.& conſil.20.num. 11.in quarto. & d. l.
1.de leg.2.Io.Bap.de S.Bla.in trac. de arb.q.
vlt.nu.83.Soc.reg.24. fall. 15. qui ait in pra
xi ſeruari opin.contra Bar.Guid.pap.q.436.
num.83. dum vltimo loco refert opin. cõtra
Bar.Pariſ.qui de magis communi.conſil.45.
num.93.in pri. Benint. deciſ. 15. qui pariter
de communi.& hanc etiam opin.dicit verio
rem.Didac.d. cap.12.ego tamen intelligo,
ita demum appellationem habere effectum
ſi conſtiterit appellantem immodicè graua-
tum:

tum: neque enim ſatis eſt, quòd in hac ma-
teria quis læſus ſit, niſi ſit immodica lęſio,
hoc eſt, ſextæ partis iux.doct.Bar.in l.duo.§.
arbitror.num. 25. pro ſoc. vel maioris, aut
minoris, arbitrio Iudicis, vt nouiſſimè decla
rat Menoch.d.tract.de arb.iud.lib.2.caſ.73.
certum enim eſt arbitratori legem tam am-
plum indulgere arbitrium, vt lædere poſſit,
modo non immodicè. d. l. vndè. cum ſimm.
& ideò pleriq; dixerunt, ita demum appella
tionem recipiendam hoc caſu, ſi de immodi
ca læſione narratū ſit: quod etiam arbitror
ſenſiſſe eos omnes, qui hactenus relati ſunt:
ſiquidem vt dixi Iudex non debet corrigere
omnem læſionem etiam minimam, ſed inſpi
cere, quod potuerit, debueritque conſtitue-
re arbitrator, pro ampla eius facultate, nec
ad rigorem iuris rem ipſam redigere. Sic
nominatim diſtinxerunt.Bal.l.1.num.5. C.
de his .quæ pœn.no.& cap.fin. num.11. quo
temp.mi Rom.l.arbitro.nu. 10. qui ſat. cog.
& lat.conſil.261.per to.vbi rationibus id cō
firmat.Corn conſi.188.num.5.lib.3. Præp.c.
de appellationibus.num.7. de app. Affl.lib.
2.conſt.rub.appellationum tpa. nu. 42. qui
licèt dicat in eo caſu reiectā appellationē,
ſentit tamen recipi debere ſi lęſio ſit immo-
dica. Boer.deciſ. 284. num. 18.vbi quòd ve-
rior, & receptior eſt opin.contra Bar. Lanfr.
cap.quoniam contra.ver.interlocutoriæ.nu.
102.vbi ait hanc opin.ſeruari in praxi.Rim.
conſil.356.nu.3.& Menoch.ipſe d.q.70. nu.
17.vbi tamen læſionem enormem putat, ſi
de dimidia agatur, licet alibi id ad arbitriū
Iudicis referat, vt ſupra dixi, & Menoch. ibi
alios recenſet in hanc ſententiam: & ſi om-
nes hi Docto. addantur relatis prius, facilè
apparebit poſteriorem hanc opin. receptio-
rem eſſe: quę etiam tanto magis ſequēda eſt,
quia habet maximam æquitatem, vt ſuccur
ratur ei, qui arbitratoris, & Iudicis iniquita-
te opprimitur, & ſatis erit in libello appella-
tionis narrare ſe enormiter læſum fuiſſe, vt
per Bal.d.l.prima.de his quæ &c. Alexan. d.
conſil.106.nu.15.Rim.d.conſil.356. Benint.
d.deciſ.15.& per alios ſupra relatos. & ſi qui
dam etiam putent non eſſe exprimendam
d.læſionem, quia appellatur à ſententia defi
nitiua.Bald.idem.l.1.§.ſed & ſi quis. num. 6.
C.com.de leg.Aret.dicto cap. ſuper his. nu.
47.ſed nos ſumus extra omnē dubitationē,
quia, vt ſupponitur, in appellatione eſt expſ
ſa læſio grauiſs. Neque obſtat, quòd ſecun-
dum hæc videatur eſſe in facultate partis,
an poſſit appellari, an non, ab hac de redu-
ctione ſententia, vt arguit Blan.d. quæſt.vlt.
verſic. aduerte. qui hanc diſtinctionem im-
pugnat, eius enim ratio eſt nimis inepta, nā
& idem eſt in petitione reductionis, ſi quidē
volunt omnes, vt laudum ita demum redu-
catur, ſi læſio ſit immodica; ſi ergò petens re
ductionem, modicam allegabit, nō auditur,
ſi immodicam, ſecus: & ſic erit in facultate
partis, an admittetur petitio, an minus, ſed
non ita eſt, ſiquidem licèt libellus concept⁹
ſit ſecundum hanc formam, tamen ipſe Iu-
dex non ex abrupto, ſed præuia aliqua cau-
ſæ cognitione appellationē ipſam recipiet,
aut reijciet.Io.And.cap.Romana.in prin. de
fo.comp.in No. in ſexto.& lat.trad.Feli. cap.
ſi clericus.num.2.de fo.comp.Ang.Aret.om
nium optimè.in l.ſciendum.de app.rec.Alc.
in terminis reductionis.conſi.139.num.8. in
ſeptimo. vel etiam ſi demus non eſſe cogno-
ſcendum de hac re ſecundum opin.eiuſdem
Alexan.in l.2.ad fi. ſi quis in ius voc. parum
id refert, quòd ſit in poteſtate partis vtrum
recipiatur appellatio, vel non; eſt enim ſatis,
vt prima figura talis ſit, vt ſi vera eſſent nar-
rata, deberet recipi, nec lex aliquid amplius
exigit, vt per Alexan.d.l.ſecunda.& d.conſi.
106.& per alios, de quibus ſupra.

Et hec opin.eſt longè probabilior ea, quā
Blan.vult defendere in dicta quæſt.vlt. dum
diſtinguit, quòd aut eſt confectum laudum,
& denegata reductio, & tunc procedat opin.
Bar.quia, inquit, approbatus eſt Iudex, vt bo
nus vir, nec debet amplius conqueri is, qui
coram eo reductionem petijt; aut verò lau-
dum eſt correctum, & pars altera rectè ap-
pellabit, quia inuita in iudicium tracta eſt.
Et enim diſtinctio huiuſmodi nullam habet
rationem. namque verum non eſt eum, qui
adit Iudicem, approbare eius perſonam, vt
arbitratoris: ſed ideò adit, quia cogitur a lē
ge ad ſuperiorem recurrere, qui ſi iniquè iu-
dicat prouocatur ab eo, vt à Iudice, vt ſuprà
dictū eſt. Rurſus approbatio, ſi qua eſſet, hēt
tamen eam conditionem, modo æquè ſit iu-
dicatum.d.l.ſi libertus. donec ergò non con
ſtet, an iudicium eius ſit æquum, an minus,
appellationi locus eſſe debet. Tertio partis
approbatio non poteſt mutare qualitatem
iudicij, & facere, vt vel concedatur, vel dene
getur appellatio, ſed totum pendet ex legis
poteſtate, quæ cum metiatur hāc ſententiā,
vt latam ab Iudice, nō vt ab arbitratore, ap-
pellatio eſt omnino concedenda. probabi-
lior eſt diſtinctio Bald.& Imol.de qua ſupra,
vt ob euitandos litium anfractus dicamus
6 ſemel tantum † appellari poſſe, quaſi prima
reductionis petitio inſtar habeat appellatio
nis, verum neq; hęc, ſecūdum ſtrictam iuris
rationem, facilè ſubſiſtit: cum re ipſa vnica
tantum ſit appellatio ab hoc articulo, ſed
quia in hoc caſu ſemel tantum appellatum
eſt,

Digitized by Google

eſt,à denegata reductione,aliter nõ excutio.
7 Poſtremò illud non omitto, quòd recurſus †
ad ſuperiorẽ permiſſus eſt, vbi denegata ſit
reductio. Gemin.c.ſtatutum.§.aſſeſſorem.de
reſcr.in 6.& ſeq.Barb.conſil.36.colum.quin
ta.in ſecũdo.& idem trad.Card. c.expedita.
num.6.de arb.& multos refert. Menoch. di-
ctã quæſt.70.nu.21.ad quem me refero. qui
addit talem recurſum etiam pro leui læſione
cõcedi,vt aliquatenus differat ab appellatio
ne,quod tamẽ an verum,ſit non determino.
Et ex his concludo appellationẽ interpoſitã
ab Illuſtr.Domino Alexandro Bouio, eſſe re
cipiendam,cum in ea deducatur talis leſio,
quæ promeretur reductionem, & recurſum
etiam petitum non eſſe ei denegandum.
Quòd verò attinet ad aliud caput, an lau
8 dum latũ ſit nullum,ob omiſſam citationẽ,†
paucis agam.tritiſs.eſt q.an arbitrator poſſit
ferre laudum parte non citata. Bart. d.l.ſi qs
arbitratu.multis defendit, quòd non:quem
plures ſequuti ſunt:alij verò contra putant,
quorum opin. eſt receptior, vt per Alex. Iaſ.
& alios.in d.l.ſi arbitratu.hi tamen exigunt,
vt quoties aſſumptus ſit arbitrator ſuper re
cõtentioſa,& quæ egeat partium inſtructio-
ne, vt hic: debeat ille monere partes, vt iura
9 ſua deducant: † alioqui ſi id omiſerit laudũ
ſit nullum,quæ fuit Bal.diſtinctio.in l. fi. nu.
10.C.de contr.emp.& conſ.8.num.2.& 5. &
conſ.64.per to.in 3.quam etiam alij ſequuti
ſunt Caſtr.d.l.ſi quis arb.num.4. Rom. nu.7.
Alexan.num.11.Iaſ.num.21. verſ. iſta opin.
Com.conſ.7.cui pleriq; Italiæ Doct.ſubſcri-
pſerunt.& conſ.50.n.4.Salic. d.§. arbitrorũ.
num. 13. & alius Salic. in ſubſcriptione ad
Com. d.conſ. 7. Anch. conſ. 269. dum citat
Bald.d.l.fi.& clarius.conſ.309. Bap.à S.Blaſ.
in trac.de arb.quæſt.70.num.39. qui tamen
aliud putat, ſi ex ipſo compromiſſo poſſit ſe
inſtruere, qui non eſt caſus præſens. Alexã.
conſ.130.num.5.in pri.Barb.conſ.18.col. 9.
num.10.in pri.cum alijs multis, qui poſſent
citari. Et ideò cum non ſolum fuerit omiſ-
ſa citatio in prolatione huius laudi, ſed etiã
nulla cum partibus præceſſerit diſcuſſio: il-
lud eſt nullum.dolus enim præſumitur, qui
non intelligitur remiſſus. vt per Bald.d.l.fin.
& cætt. qui eum ſeqq. Quin & ſi admittere-
remus opin.quorundam, qui dixerunt arbi-
tratorem non teneri, niſi de honeſtate, ex-
cutere iura præſentibus partibus. Butr.d.ca.
quintauallis.num.18.Imol.nu.24.in fi. Abb.
num.45.tamen laudum ad boni viri arb. re-
digi deberet,vt per Imol.ibi, vel potius nul-
lum eſſet,cum ex temporis breuitate cõſtet
illud latum ex abrupto.iux.deciſ.Bal.de inu.
in mar.ſa.num.10.quam ſeq. Abb.d.nu.45.
& enim factum eſt compromiſſum die 19.
Septembris,& die 21.latum eſt laudum,nul-
la præuia diſcuſſione iurium, vt mihi ex
facto ſupponitur: quæ temporis breuitas fa
cit illud eſſe nullum Bald. l.prolatam. num.
12. C.de ſent.& conſ.142.num.2. in pri. vbi
dicit hoc non habere locum, quando iura
partium ſunt notoria,qđ hic nõ eſt.Com. d.
conſ.50.num.4.Soc.conſ.121.nu 3.in 3.qui
tamen vult ipſos arbitratores poſſe atteſtari
de præuia cauſæ cognitione:cum aliquando
partes compromittant in eos.coram quibus
iura ſua prius excuſerant. in cuius tamen ca
ſu,& alius idem deponebat.&. conſ.66.nu.2.
& cõſ.87.per to.in quarto.& quamuis Doct.
ponant exemplum de laudo lato eadẽ die,
tamẽ idem eſt, quando eſt tempus adeò bre
ue,vt non temerè arbitratores potuerint in-
ſtrui,vt trad.Abb.c.cum ex litteris. num. 6.
de reſt. in int.quem ſeqq.Feli.cap.Eccleſia.
num.19.de conſt.& fuit diſtinctio Imo.d.ca.
cum ex litteris.paulo poſt principium.& Ful
goſ. conſ.165.in prin. terminum tredecim,
aut quatuordecim dierũ, adeò breuẽ dicit,
vt nullam eſſe ſentẽtiam concludat. & in ter
minis laudi,quòd nullum præſumatur,ſi lau
dum ſit tribus diebus poſt compromiſſum.
trad.Dec.conſil.564.num. 11.quòd ſi non eſ
ſet tàm breue tempus,ſed præſumi poſſet ali
quam præceſſiſſe cognitionem, tunc ſecun-
dum Abb & Feli.vbi ſupra,ſi laudum non eſ
ſet nullum, oriretur ſaltem magna iniuſtitiæ
præſumptio. Sed in propoſito inſpectio hęc
non eſt neceſſaria, quia cõſtat nullam cogni
tionem præceſſiſſe, vt mihi relatum eſt: &
ita declarant.Peruſ.cap.dilecto.num.163.&
Feli.d.cap.Eccleſia.num.23.
Nec obſtat, quòd dictum ſit in compro-
miſſo,ſenza farne moto,ne darne conto a le
10 parti: † quia hæc verba poſſunt excludere ci
tationem, non autem diſcuſſionem iurium,
quæ debet fieri cum ipſis partibus, vt ꝑ Bal.
d.conſ 8.num.2.& 5.vbi vult, quòd illa ver-
ba,vtraq; parte abſente,tollant citationem,
non diſcuſſionem,& idem vult Comen.d.cõ
ſil.7.dum concludit,ꝙ in ſuo caſu laudũ non
valuiſſet,ſinè præuia diſcuſſione, q̃uis dictũ
eſſet, parte abſente, in compromiſſo. Sic &
Salic.d.§.arbitror.d. num.14. concedit tolli
citationem,non diſcuſſionem,is verbis. Vt
de facto,& pro libito,arbitratores procedãt.
plenariæ enim poteſtatis conceſſio non ex-
cludit cognitionem,quę iure ipſo neceſſaria
eſt,vt per Bald.d.l.prolatam.d.num. 12. vbi
limitat,niſi, aut pars præſens eſſet,aut omo-
logaret,& ſequitur Peruſ.d.cap. dilecto. nu.
161.Nec dicatur verba illa,ſenza farne mo-
to &c. ſecundùm hanc interpretationem vi-
deri

Digitized by Google

deri ſuperflua, quia arbitratores, illis etiam non additis, parte non citata potuiſſent arbitrari, vt per Doct.d.l. ſi quis arbitratu. nam reſpond. quòd ſatis operantur, ex quo tollunt eam dubitationem, quæ maxima eſt inter Doct. cum, vt dixi, plerique ſubſcribant. Bart. & aliqui teſtentur eius opin. ſeruari in praxi, vt Soc.iun.d.l.ſi quis.num.55. ver.retenta tamen. quòd autem ſatis operentur dũ tollunt dubium. tradd. Abb. in cap.certificari.num. 10.de ſepult.& Dec.l.quæ dubitationis.in prin.de reg.iu.cum ſimm. Quinimò tẽtari poſſet, quòd neque hæc verba, ſenza far ne moto, tollant citationem. Sed intelligantur abſque eo, quòd verbotenus arbitratores partes admoneant, quo ſtrictius accipiãtur, vt per Com.d.conſ.7.in prin. ſicut etiam ſi dictum ſit, quòd parte abſente arbitrari q̃s poſſit, non erit ſecundùm aliquos remiſſa citatio. Bolog.ad Anan.conſ.83. num. 3. cum alijs, qui poſſent citari: ſed nihil attinet in hanc rem inquirere, cum crebrior ſit opin.illa, quòd arbitrator poſſit ferre ſententiã parte non citata, vt iam attigi. Et ex his arbitror poſſe laudum hoc ex capite nullitatis infringi. Cum hæc ſcripſiſſem allatæ ſunt aliquæ dubitationes, quibus licèt ex prædictis reſponderi poſſet: nihilominus nominatim reſpondere decreui, breuiſſimè tamẽ, vt Illuſtr. Domini Alexandri ius vndique clarius appareat. Non obſtat ergò, quòd Iudex ad quem debeat ſummatim cognoſcere de cauſa appellationis, an ſit iuſta. Bald. conſil. 203.in quarto. Abb.conſil.14. in pri. Alexã. dicto conſil. 139.in ſeptimo. nam vt hæc demus vera eſſe, poterit Clariſs.Iudex ſummatim inquirere in iura partium: & erit ſatis, vt D. Alexander prima figura oſtendat iniquitatem laudi, vt attigit Alexan. dicto conſil. 139. Sicut dici ſolet de eo, qui pro ſuo intereſſe appellat, vt pulchrè declarat. Feli.ca. veniens.2.num. 13. de teſtibus. Minus ob-
11 ſtat, quòd ex ſolo dolo † arbitrator. poſſit iuſtificari petitio reductionis, & ex eiſdẽ actis. Bart.dicto §.arbitror. num. 24. quia reſpon. quòd imò Bart.ibi num.26.& 27. concludit teſtibus, & alijs probationibus dolum poſſe detegi, alioqui, cum plerunque arbitratores ſinè ſcriptis procedant, vt ille inquit, impoſſibilis eſſet doli commonſtratio. Secundò reſpond. non eſſe verum, quòd ex ſolo dolo arbitratorũ reductio concedatur, ſed imò, & ſœpè ex læſione enormiſſima, adeò vt nonnulli ſcribentium concludant non poſſe per vllam verborum formulam cautiſs. renunciari huic reductioni, de qua re tamen ego aliàs latius diſſerui. Quo fit, vt ſit ſatis Illuſtr. Domino Alexandro apparenter, & facie tenus docere. Quòd ſi quis eligat terã opin. de qua ſupra, vt ſufficiat talia narrari in appellatione, quæ ſi vera eſſent ea deuolueret, tota hæc diſputatio in iudicium reductionis reijcienda eſt. Ex quibus dubitationes ſunt ſublatæ. Et ita iuris eſſe opinor in ſupraſcr.

ARGVMENTVM.

Explanatvr materia fructuum percipiendorum qui ſint, & ad quos teneatur malæ fidei poſſeſſor, & item de fœtibus animalium.

SVMMARIVM.

1 Frvctvs *percipiendi qui ſint, & quomodo in in iure accipiantur, & per totum.*
2 *Sententia, quæ condemnat ad fructus percipiẽdos, quomodo intelligatur.*
3 *Culpa accipitur pro negligentia, & deſidia.*
4 *Intellectus ad l.cæterum.de rei vindic.*
5 *Intellectus.ad l.præterea.de rei vindic. & l. cum fundus.ſi cert.pet.*
6 *Poſſeſſor malæ fidei ſi prætermiſit agros ſtercorare, prata irrigare, & cætera munera obire, quæ ſunt diligentis patris familias, non excuſatur à fructibus percipiendis. & ad quid teneatur.*
7 *Fructus fructuum, an, & quando debeantur per malæ fidei poſſeſſorem, & num.ſeqq.*
Fœtus fœtuum, an & quando teneatur reſtituere malę fidei poſſeſſor, & per totum.
8 *Sententiæ verba capi debent ſecundum Iuris interpretationem.*
9 *Fructuum mentio, an & quando non ſit neceſſaria in ſententia condemnatoria.*
10 *Intellectus ad l.ęquis.de vſur.*
11 *Rui.conſ.55.in 2.declaratur, & damnatur. nu.ſeq.*
13 *Acceſſio, an & quando ſit acceſſioni, & officium officio.*
14 *Vſura fructuum debentur in malæ fidei poſſeſſore.*
15 *Infinitatem eſſe euitãdam, quomodo intelligatur.*

CONSILIVM XCIX.

ET ſi ſubtiles ſint dubitationes excitatæ aduerſus Vicedominum, tamen ſi res ipſa diligentius attendatur, non multo negocio diſſolui poſſunt.

Primum illud, q̃ fructus plures, aut pauciores percipiantur, pro vt poſſeſſor eſt, vel magis, vel minus diligens, iuxta doctri.Bar.in l.ex diuerſo.num.4.de re.uind.

& Ang.

& Ang.in l.ait Prætor.§.per hãc.quæ ĩ fraud.
cred.non obſtat iudicio meo. Etenim licèt
in ſententia condemnatus ſit reus ad fructꝰ
percipiendos per Dominum Bartholomeũ,
nec nos probauerimus, quot ille percepturꝰ
eſſet,non ideo probatione deficimur. Vt au-
tem id verũ eſſe appareat, neceſſe eſt, aliqua
de fructibus percipiendis deducere.

Fuit inter Doctores noſtros controuerſia,
q̃ ſint fructus percipiendi,& quomodo in iu
1 re accipiantur † in d.l.ex diuerſo.& in l.ſi na
uis.§.fi.eo.in l.apud Iulianũ.§. fructus. de le.
1.& in l.domum.C.de re.vind.& in cap. gra-
uis.de reſt.ſpol.vbi Abb. quatuor opiniones
refert,& Bero.latè rem pertractat. Occaſio-
nem huic difficultati præbuerunt. ll.quæ in-
uicem pugnare videntur.d.l.ſi nauis.d.§.fi.&
d.l.domum.in illa enim I.C.fructus hos ęſti-
mat ex perſona petentis,vt& alibi:in hac ex
perſona poſſeſſoris: nihilominus inter has re
ceptior eſt. Bar.opinio. in d.l.domum.ità di-
ſtinguentis,vt aut quis velit conſequi fructꝰ,
qui percipi poſſent ex quadam induſtria ſin
gulari,& tum inſpicienda ſit perſona petito-
ris, cui mora malæfidei poſſeſſoris obeſſe nõ
debet: aut qui ex communi ęſtimatione, &
non referat vtrum horum ſpectemus, & hoc
caſu, quando.ſ.inſpicitur communis ęſtima
tio, loquuntur præallegatæ. ll.quæ modo ſe
referunt ad vnum, modo ad alterum. Ete-
nim re ipſa, inquit Bart. idem eſt: quando
ſecundum hanc communem diligentiã non
percipit vnus plus altero. ſingularis autèm
induſtria non conſideratur, ex parte poſſe-
ſſoris;quia fructus tunc ſecundùm eum ma-
gis percipiuntur ex negociatione, quàm ex
re: nec tenetur malæf. poſſeſſor vti ſua indu
ſtria ſingulari,vt petitori lucrum afferat.Fru
ctus ergò percipiendi. iuxta Bar. & commu-
nem ſententiam,ij ſunt,qui ſecundum com-
munem ęſtimationem,ſeù induſtriam perci-
pi potuiſſent, & quotiès quis tenetur,aut cõ
demnatur ad fructuum percipiendorum re-
ſtitutionem,de his accipiendum eſt,quia nõ
inſpicitur qualis ſit malæfidei poſſeſſor, ſed
qualis eſſe debeat: nè eius negligentia ſit dã
noſa petenti. Hanc opinionem ſequuti ſũt
Bald.d.l.domum.& Salic.ibidem.qui inquit
hoc procedere etiam ſi petitor non fuiſſet
percepturus, & Sicar. etiam,qui ait fructus
percipiendos eos eſſe,quos quis per negligẽ
tiam omiſit, & aliquis diligentior percepiſ-
ſet. Caſtren.dicto.§.fructus.vbi Alex.& Iaſ.
de magis communi. & Zaſ. num.8.qui dicit
optimam eſſe reſolutionem Bar. vt fructus
percipiendi ſint,qui à diligenti patrefam.p-
cipi debuiſſent. Aret.conſil.17.n.11. Barb.
conſil.80.colum.10.verſ.capio tertium.in 3.
& teſtatur ſeruari eam in Curijs. Boer.deciſ.
268.num.4.cum itaque dicatur in ſententia
2 reum teneri ad fructus † percipiendos,ſeu q̃
percipi potuerunt per Dominum Bartholo-
meum: intelligimus ſecundùm diligentiam
aliorum patrum fam.non autem quantitatẽ,
& qualitatem fructuum, ex eius negligẽtia,
ſi modo erat negligens metimur. Fructus.n.
qui percipi potuerunt a Domino Bartholo-
meo fuerunt ij, qui à diligẽti patrefamilias
percepti eſſent,vt in terminis tradit Ruin.in
ſententia condemnatoria.in conſil.161. nu.
15.in 4 Et hoc apud me eſt certiſſimum.

Alia fuit opinio.Cop.in trac.de fruct.lib.
primo.capit.10.& 11.vt hi fructus ſint,qui à
diligentiſſimo percipi potuerunt, quam ille
aliquot I. C. reſponſis probat: & ſcio etiam
idem videri ſenſiſſe.Bal.d.l.domum.dum ait
malæfidei poſſeſſorem teneri ad quanto plu-
rimi.& apertius Barb.ad Abb.d.cap.grauis.
in additione, quam ſi Illuſtre Conſilium
ſequi velit, non repugno. Et cum hæc ità
ſint.

Non obſtat doctrina Ang.in d.§.per hãc.
imò potius facit. vult enim,vt fructus perci
piendi,ſeu qui percipi potuiſſent,conſiderẽ-
tur ex perſona vnius,vel alterius,arbitrio pe
titoris, & vt ei eſt vtilius. quam etiam opi-
nionẽ alibi ſequutus eſt.l.fructꝰ. de rei vind.
d. l. domum & conſil. 380. potuiſſet itaque
Actor ex Ang.ſententia,ſi commodius putaſ
ſet, petere, vt reus condemnaretur ad reſti-
tuendos fructus, qui a ſe percipi potuiſſent,
verum & ſi hoc non fecerit, ideò malęfidei
poſſeſſor non excuſabitur,quin reſtituat fru
ctus, quos diligens paterfamilias percipere
potuiſſet,ex communi opinione, ſecundum
quam ita.ll.hę conciliantur.vt.ſ.omnes intel
ligi debeant de communi æſtimatione. Ten
tauerunt alij aliter conciliare.Pet Lor.l.fru-
ctus.de re.iur.Menoch.rem.1.nume. 388.&
ſeqq.de recup.poſſ.ſed parum fœliciter iudi-
cio meo. Ego tamen (liceat inter tantos vi
ros meam proferre ſententiam) ſemper opi
natus ſum rem hanc non eſſe adeò difficilẽ.
Etenim fructus percipiendi, ſeù quos perci-
pere poterat poſſeſſor,ſunt ij, quos ſua culpa
non percepit,vt eſt textus clarus.in.§.etſi he
reditas.de off.Iud.cui conuenit alter. in l. cũ
autem.§.fin.de ęd.ędic. culpam autem intel
3 ligo † negligentiam,& deſidiam,vt eſt textus
in.§.præterea.quibus mod.re.contr.obliga.
hoc eſt, quoties quis in leui eſt culpa, nec eã
adhibet curam,quam alij diligentes patreſ-
fam.adhibent. & ob id I. C. aliquando hos
fructus exprimunt his verbis,quos percipe-
re debuit.l.ſed etſi.§.ait Prætor.de petit. her.
l.1.C.de fid.inſtrum.& iu.haſt.fiſ.lib.10.C.&
alibi.

alibi.& dixi ſupra.& ſecundùm hanc interpretationẽ nil refert,vt attigit.Bar.an Actorem,an Reum inſpiciamus. ſi quidem quando dico,qui percipi potuiſſent ab Actore,intelligo, quos percepiſſet, ſi diligens fuiſſet: quod idem eſt,ſi de poſſeſſore loquor. Et ob id in d.l.domum.in l.2.C.de fruct.& lit. exp. & in d.§.per hanc.d.l. 1. poſſeſſoris facta eſt mentio, alibi petitoris quia.ſ.ſemper tam I. C.quàm Impp. ſenſerunt de fructibus, qui percepti fuiſſent ab eo,qui non fuiſſet in culpa.ſed exacta vſus eſſet diligentia. Ex qua declaratione infero,quòd ſi poſſeſſor nõ adhiberet eandem diligentiam in re petita, quam in alijs ſuis rebus,diceretur eſſe in culpa.§.item is.d.tit.quib.mod.re.contr. oblig. Et ideò ſi vteretur ſingulari induſtria in colẽdis alijs agris ſuis,eadem vti deberet & in agro controuerſo. alioqui ob omiſſam exactiſſimam eam diligentiam condemnaretur. & hoc admiſit Lanc.Dec.in dicta l.apud. d. §.fructus.in fin.in ſimili induſtria corporali: ego extenderem ad peritiam intellectus, qa lex vult, ne ſit in culpa Reus: quod ſentire viſus eſt Bellam.dicto cap.grauis.num.27.

4 Nec obſtat.l.cęterum.de re.uind.† ex qua Ang.Bal.& Com. in hac peritia contrarium ſentiunt: imò Ang.etiam de cultura agit:nã reſpondeo non fuiſſe habitam ibi rationem fructuũ,qui ex artificio ſerui percipi potuiſſent, quia petitor ille ſumptus nolebat reſtituere,& hoc eſt quod eleganter,ait Paul.improbè deſiderat fructus æſtimari,quos percipere potuit ex artificio,quod ſumptibus eius didicit. non ſecus, ac ſi dixiſſet, improbum eſt, vt nolit refundere ſumptus, & velit haberi rationem non ſolum fructuũ perceptorum,ex artificio ſed,& percipiendorum. de perceptis enim, quomodocunque percepti ſint, non dubitamus, vt per gloſſ.& eundem Bal.& Ang.ibi. Et hoc videtur probare Salic.dum,vt ſupra retuli.ait dicta l.domũ. poſſeſſorem teneri fructus reddere,quos petitor non percepiſſet,licet is ſe referat ad commune intereſſe. ſed eadem ratio viget etiam in ſingulari, vt conſtat ex prædictis. & facit textus in d.l.cum autem.d.§.ſi. de ęd.ędic.neq; refert potuerit, an non potuerit hæc cõſequi venditor,inquit textus. Quin etiam ſi diligens eſſet poſſeſſor,exactiorem autem illo diligentiam adhiberet petitor in rebus ſuis,vt rectè ſenſit Bar.ſpectaremus diligentiã hanc petitoris,& ratio eſt quia non caret culpa, q rem meam malafide poſſidet,niſi eos omnes fructus percipere curet, quos ipſe poſſem p-

5 cipere. Et hoc eſt,quod dicunt † I.C.in l.præterea.de re.uind.& in l.cum fundus. ſi cer.pe ta.teneri Reum cum ſua cauſa reſtituere rẽ, ideſt,vt petitor habeat id omne,quod habiturus fuiſſet,ſi antea eſſet reddita. ex quibus patet nunquam debere obeſſe petitori,quòd poſſeſſor maiores fructus percipere non potuerit,quàm fecerit, quia nõ inſpicimus qd ille fecerit, ſed quid Petitor facere potuiſſet ſecundum communem diligentiam,ſi tẽpore moræ res ſua eſſet ei reddita. Conſiderare itaq; debent viri ampliſſimi, quid facturus eſſet diligens paterfamilias, qui duos Tauros,& tot Vaccas,ac Iuuẽcas habuiſſet,quot ſunt illæ, de quibus in ſententia, planè iudicio meo,is non alienaſſet tot fętus,vt ſola ea pauca Vaccarum capita ſeruaret cum magna impenſa,& ſinè fructu, ſed curaſſet, vt ad numerum ampliorem ſuccreuiſſent, donec multo amplior reditus fuiſſet,quàm impenſa. aliàs verò dũ alit quatuordecim vaccas, & decem iuuencas, famuli cum ſuis familijs omne lucrum rapiunt:illi. n. ſuſſ. cturi erant cum eadem impenſa,maiori armento cuſtodiendo: nec vniuerſo agro Ferrarienſi inuenietur,qui tam modicum armentũ paſcat. non debet ergo excuſari D. Bartholomeus etiam ſi habuiſſet alias vaccas,nec debuiſſet oẽs fętus alere,cum alij habentes integra armenta,id non faciant, quia inſpiciẽda eſt alterius patriſfamilias diligentia;alioqui ij, qui integrum ferè habent armentum poſſent mala fide alienas beſtias occupare, quia ſcirent ſe non teneri, niſi ad quoſdam modicos fructus:& talium eſſet conditio melior,q̃ aliorum,contra omnem iuris ordinẽ, & ob id ipſe etiam Iudex non tantum D.Bartholomei, ſed & omnium eius heredum meminit,qui poterant eſſe negligẽtes minores, & ſinè armento. Si quis tñ Bal. & Ang. ſequi velit in cultura agrorũ, eos intelligemus de ſingulari quadam,& inſolita,& quæ potius, ſit adſcribenda mirificæ prouidentiæ poſſeſſoris,q̃ diligentiæ cõmuni,iux.l.3.ad l. Falc. quam citat Ang.in hac materia.d.l.domum.

6 nam ſi prætermiſerit † malæfidei poſſeſſor agros ſtercorare,prata irrigare,plantaria ſub ſerere,& cætera munera obire, quæ ſunt diligentis patriſfam. non excuſabitur à percipiendis,vt per Zaſ.d.l.ait.d.§.per hanc.& eſt textus.in l.ſi quid.§.ſicut.& l.ei qui. §. fin. de pet.her.Alb.d.l.fructus.nu.6.& ob id rectiſſimè.Bal.in l.2.C.de fruc.& li.expen.dixit malæfidei poſſeſſorem teneri colere agros,& ſementẽ facere, quia & ſi nemo teneatur alterius eſſe Procurator;tñ ſecus eſt,inquit, in malæfidei poſſeſſore, qui ob ſuam temeritatem huic oneri ſe illigauit:& ſequitur Salic. ibi. Debuerat itaque Dominus Bartholomeus vti omni diligentia,& facere omnẽ ſumptũ, vt perciperentur fructus,fętus, & reditus ex

beſtijs, & fętibus, qui veriſimiliter percipi
poterant; alias verò de omiſſione tenetur, vt
per Bald.& Caſtr.d.§.ſicut. quinimò malæfi-
dei poſſeſſor tenetur negociari Domino, ex
re quam poſſidet.d.l.ſi nauis. vbi Bald. de re.
vind.l.mercedes. de pet.her. &, quod magis
eſt, dicit Com.dicta l.ſi nauis, nauim ad lu-
crum non eſſe inuentam, quòd ſi lucrari de-
bet domino ex re nou deſtinata ad lucrum,
quanto magis fętus fętuum ſuſtinere, qui nō
ſunt fructus æquè induſtriales, vt naula, &
mercedes nauium, & iumētorum, de quibus
in dictis ll. nec diſtinguit lex. an ille malęfi-
dei poſſeſſor eſſet nauta, vel mercator, aut ſta
bularius, ſed ſtatim eum obligat negociatio
ni, vt conſequatur Actor, quod eſſet conſe-
quutus, ſi nulla ei eſſet facta mora. Hæc vo
lui latius explicare, quia exiſtimaui digna
eſſe, quæ ſcriptis mandarem, vt alijs daretur
occaſio meliora inueniendi. in conciliatio-
ne legum prædictarū. Ex his autem conſtat
noſtras probationes eſſe optimas. etenim cū
probauerimus, quid ex vaccis percipi poſſit
à diligenti patrefam. quid item à diligētiſſi-
mo conſequitur, vt liquidari debeant fruct⁹,
& fętus, ſaltem ſecundùm communem dili-
gentiam, nec ſit inſpiciendum, quid percipe
re potuiſſet Dominus Bartholomeus, vt Do-
minus Bartholomeus, ſed vt diligēs paterfa-
mil. Et verè Teſtes, & periti noſtri, qui de-
ponunt de fructibus, ſe referunt ad diligen-
tiam communem, & ad exactiſſimam, & ſi
non ob exactiſſimam, ſaltem ob communē
fructus debentur, qui, ſi ineatur iuſta æſti-
matio, excedunt multo maiorem quantita-
tem, quàm iudicatum ſit, vt ego coram ex fa
cto ipſo probabo. Et hęc de primo. Ex qui
bus etiam tollitur ſecundum dubium, nam-
que non eſt verum, quòd in percipiendis fru
ctibus, qui debiti ſunt, ſuprema quædam in-
duſtria exigatur, ad quam, nec malæfidei poſ
ſeſſor teneatur, & vt in dubijs, vt per Ang. di
cta l. ceterum. nam & ego admitto tantam
nō exigi, modò ille culpa careat, ſed vt dixi
patresfam. diligētes hos omnes fructus, qui
ſecundum communem diligentiam percipi
poſſent, non multo negocio perciperent, vt
dicunt noſtri teſtes, & conſentiunt etiam ad
uerſarij. non teneatur Reus ad ſingularem,
quandam induſtriam, at ſaltem ad commu-
nem. Et deponunt teſtes examinati, vt atti
git Dominus Procurator in ſua facti plena
inſtructione, Reum diligētia eſſe vſum, & bo
ues locaſſe ad iugaticam, quis ēt ſi non ſit v-
ſus, nihil id refert, vt dictum eſt.
7 Non obſtat tertiū, q.ſ. fructus fructuū, † &
acceſſiones acceſſionū nō dēantur, vt conſu
luit. Rui. cōſ. 55. in 2. nā rn̄deo, q quicquid ſit
aliàs, nos ſumus, nunc extra oēm dubitatio-
nē, quia verba ſn̄iæ ſunt clara cū fructibus,
fętibus, & reditibus, tàm ex ipſis beſtijs, q̄ ex
fętibus earū: & & ideo in claris non eſt opus
cōiecturis. etenim condēnat ad reſtituendū
beſtias, cū oībus fętibus ex eis, & ex earū fęti
bus, & ſic verbū fętibus accipit ēt per poſte-
ri⁹: nā qn̄ dicit, cū fętib⁹ beſtiarū, & fętuū, oī-
nò de ſecundis accipitur, & ſic p poſterius: fę
tus. n. fętuū non ſunt immediatè, ſed media-
tè fętus ipſarū beſtiarū, nec ſcio ego quid re-
ferat, dicamus fętus, ex fętibus, vel fętus fę-
tuū: nam vtroq; ſermone idē ſignificatur, ſed
nec ſatis habuit Iudex dicere fętus, ex fęti-
bus, ſed oēs fętus, ex fętibus, & ſic vſus eſt di
ctione vniuerſali, q̄ cōpręhēdit quoſcunq; fę
tus: & ideò cū ex natura actionis veniant, &
primi, & vlteriores fętus fętuū, & oīs cauſa,
8 vt dicā infra, verba † ſn̄iæ ſm iuris interpre-
tationē capi debēt. l. miles. §. decem. vbi Rip.
poſt cęteros. de ver. obl. & eſt communis tra-
ditio omnium. Bald. l. 1. colum. 2. C. ſi pend.
app. l. 1. in fin. C. de fruct. & lit. exp. Alex. con
ſil. 2. num. 2. in 3. & conſil. 46. in 5. Caſtr. con-
ſi. 270. nu. 2. in 2. Feli. c. ſignificauerunt. nu. 7.
de except. cum alijs de quibus Crau. conſil.
45. in 5. conſil. 74. num. 9. conſil. 88. nu. 2. vbi
inquit ſn̄iam interpretari debere ſecundum
naturam cōtractus, cuius occaſione lata eſt,
& multi alij citari poſſent. & præſertim, id
verum eſt, quia ēt ſi ſimpliciter Iudex condē
naſſet ad rem reſtituendam, tamèn cū cau-
ſa omni reſtituere deberet. l. qui reſtituere. in
prin. cum gloſſ. de rei uind. Bart. l. ſi cum. §.
hæc autem. quod met. cau. vbi formans ſen-
tentiam, in illa actione, quod met. ca. ait con
demno te ad rem reſtituendam, & tamē ve-
nit omnis cauſa. d. l. ſed & partus. & in termi-
nis. Alc. d. l. qui reſtituere. de verb. ſignific. &
quis diſtinguāt Doc. poſt Inn. in d. c. grauis.
int. act. qđ me. ca. & re. uind. vt in illa ſatis ſit
cōdēnare ad rē reſtituēdam, ī hac ſint expri
9 mēdi fructus, & eſt Tex. in l. partū. de vſu. tn̄ †
quò ad fructus pceptos pēdēte iudicio non
eſt mētio vlla eorū faciēda, ſi Iudex vſus erit
verbo reſtituēdi. Bal. in rub. C. de fruct. & lit.
ex. l. a ſ. §. oīum. de act. in fi. & l. Gallus. §. & qd
ſi. num. 67. de lib. & poſth. & lat. Couar. lib. 1.
cap. 3. var. reſol. ſi ergò quando Iudex omit-
tit mentionem fructuum lex ſupplet omnē
cauſam, quanto magis in ſententia, in qua
ſint ampliſſima, cum omnibus fructibus, fę
tibus, reditibus, profectò cum natura actio-
nis exigat, vt omnis cauſa reſtituatur, &
verba ſententiæ hoc idem ſignificent, mi-
hi abſurdiſſimum, nè dicam iniquiſſimum
videretur, ſi vellemus ita ſententiam inter-
pretari, vt concluderemus malæfidei poſſeſ-
ſorem

Digitized by Google

forẽm non teneri ad omnem cauſam contra omnes ll.& iura. Si enim obligaretur ſolum modo ad conſeruationem vigintiquinque iuuencarum, & reſtitutionem fructuum, & fetuum ex eis, planè non teneretur ad omnem cauſam, nec ex natura actionis, & vt malæfidei poſſeſſor condemnaretur, nec etiã conuenirent verba ſententiæ, vt omnes reditus, & fętus ex fętibus deberentur. Si enim vendere liceret Bartholomeo, quot annis fętus aliquos, quomodo fętus omnes ex fętib⁹ reſtituerentur, vt vult ſententia, in qua non dicitur fętus ex parte fętuum, ſed omnes fętus ex fętibus indefinitè, quæ indefinita in diſpoſitione hominis ęquipollet vniuerſali, quando ęſt omnium eadẽ ratio, vt hîc: Bar. l. ſi pluribus. num. 6. de leg. 3.

Quòd autem fętus fętuum, ex iuris diſpoſitione debeãtur, vt iam attigi, eſt textus clarus: in dicta l. ſed & ſi. §. fin. iunctis. ll. ſeqq. de pet. heredit. augent inquit I.C. hereditatem gregum, & pecorum partus, quòd ſi oues natæ ſunt, deindè ex his aliæ, hæ quoq; reſtitui debent, Ancillarum etiam partus, & partuum partus. ſic & in l. illud. §. prædo. eo. dicitur a prędone fructus fructuum deberi, in ea actione, quæ non differt a rei uindicatione hac in re. §. & ſi. de offic. iud. Ad idem eſt textus in iudicio particulari, in l. Iulianus. §. primo. de re. vind. & in l. equis. la prima. de vſu.
10 † vbi in legato equarum dicitur deberi fętũ ſecundum, vt cauſam: ſecundum autèm appellãt eleganter I.C. vlteriorem, ſicut & ſecũdas nuptias, & ſecundum heredem dicunt, cum omnes alios a primis ſignificant glo. in Rubr. C. de ſec. nupt. & in Rub. de vulg. & in terminis, ita declarant Ang. & Odoff. ibi. qui videndi ſunt.

Nec obſtat, quòd ex quo eſt condemnat⁹ Dominus Bartholomeus ad ſingula capita, non ad gregem, non teneatur ſubſtituere nouos fętus, exemplo fructuarij, vt in l. vetus. iunc. ll. ſeqq. de vſuf. nam reſpond. ꝙ, vt Fulg. ibi animaduertit, ideò fructuarius tenetur ſubſtituere, quia quot capita ſunt, ſunt etiã tot vſusf. qui mortuis capitibus extinguunt: at vbi gregis vſusf. eſt relictus, vnicus eſt, qui durat grege durante, & non dẽt deſtrui per fructuarium, non ita in ſpecie noſtra, quia mortuis primis capitibus, tenetur de interitu ma. fi. poſſeſſor, nec liberatur ab officio, & diligẽtia patrisf. quem veriſimile eſt in locũ demortuorum alia eſſe ſuffecturum, & gregẽ aucturum eſſe, donec ad iuſtum quẽdam numerum perueniat, diuerſum ergo in fructuario, & in ma. fi. poſſ. ille mortuo vno capite liberatur, quia deſinit eſſe fructuarius, hic aũt non deſinit eſſe. ma. fi. poſſeſſor. ſed pſeuerat obligatio percipiendi fructus, & vtendi omni diligentia.

Secundò reſpondeo, quòd Ruin. in ſuo ca-
11 ſu ſupponit † quòd quando res cum ſua cauſa eſt reſtituẽda, debeantur fructus fructuũ, qui eſt caſus noſter, vt eſt textus. in d. l. præterea. & idem voluit gl. in l. ſed & partus. quod met. cau. & ob id ego conuerto auctoritatem Ruin. is enim in conſ. 56. eod. in fin. cum aliquis eſſet condemnatus ad legitimam, cum intereſſe lucri ceſſantis: reſpondit intereſſe intereſſe non venire, quia verba inquit in ſẽtentia ſtrictè, ac per prius, & ſimpliciter accipiuntur. Sed cum Iudex poſtea dubitaſſet, & fortè has Rui. animaduerſiones, vt nimis ſubtiles reieciſſet, eo quòd verba ipſa cũ intereſſe lucri ceſſantis, poſſunt conuenire etiã ſecundo intereſſe, pro ut conuenire debent ſi natura actionis ſuadeat, nè alioqui iniuſtè iudicaſſe Iudicem dicamus: in d. conſil. 55. quod licèt ſit prius numero, fuit tamen poſterius, id agit, vt probet ex natura actionis ſuæ non venire omnem cauſam, fatetur autem, quòd ſi veniret, verba illa, de quibus in ſententia, comprehenderẽt intereſſe intereſſe, quocirca cum nomẽ fętuum cõueniat ẽt poſterioribus, & eo, in hoc ſenſu, vſus fuerit Iudex in ſentẽtia, &, vt dixi, in hanc actionẽ veniat omnis cauſa. decil. Ruin. nobis fauet apertiſſimè.

Tertiò reſpondeo, quòd Rui. agit de fructibus fructuum, qui petuntur, vt lucrum ceſſans, vel damnum emergens: & qui pendent prorsùs ex induſtria hominis, nos autem de illis, qui naturaliter à re proueniunt, & qui non percipiuntur ex ſola cura, & in quibus habemus textus claros, vt ſupra dixi.

Quartò reſpondeo, quòd etiam in ſuo caſu Rui. malè conſuluit, † vt nominatim ad-
12 monuit Cagn. in l. 1. num. 46. ad fi. C. de ſent. quæ pro eo, quòd inter. qui refert à Senatu Subalpino, ſecundum ſuam opinionem iudicatum, teſtatur etiam Bolog. in d. l. 1. n. 127. ſœpius idẽ à Neapolitano obſeruatum eſſe, licèt ipſe vtatur quibuſdam diſtinctionib⁹. quod & ego efficacibus rationibus confirmare poſſem, ſed non eſt opus.

Nec obſtat, ꝙ non ſit † acceſſio acceſſio-
13 nis, & officium officio non ſeruiat, vt attigit gl. in l. neq;. de vſu. & idẽ alij ſenſerunt, in l. heres. §. fi. de pet. her. nã rñd. primo, ꝙ in fętibus fetuum habemus tex. clarum in d. l. Iulianus. nec intelligi põt de extantibus, quo tpe lis agi cępta eſt, quia inquit I. C. vſq; ad rei iudicandæ tẽpus fętus fętuum præſtandos, certè. n. non poterunt peti, qui nati ſunt pen-

 den-

dente iudicio, ſed officio Iudicis veniũt.Bar.
l.ex diuerſo.nu.8.de rei uin.Boer.q.18. cum
ſimm.& ſic officiũ deſeruit officio,in materia
fructuum:quia vt inquit Bal.l.1. nu. 9. C. de
ſent.quæ ſi.cer.qu.prof. fructus ſunt acceſſio
coniuncta, & de ipſa re: vſura aũt odioſa, &
valdè ſeparata.Altera ẽt eſt ratio manifeſtiſ
ſima,quia in fructibus,& fętibus non eſt du-
plex officium, ita vt vnum ſeruiat alteri, ſed
eſt idem officium, vi cuius acceſſio acceſſio-
nis naturalis venit,quod ſenſit apertè.Fulg.
d.l.neq;.dum interpretatur gl.ibi, quæ dicit
non dari acceſſionem acceſſionis,de ciuili:
& ſubdit aliud eſſe in naturali, vt d.l.equis.
verè.n.in vſuris odium verſatur,in fructibus
aũt fauor vt per Salic.d.l. 1.nu. 2.C. de ſent.
quæ ſi.cer.quan.prof. qui eam addit & ipſe
rationem, ꝙ fructus proueniunt naturaliter
ex re, & fuerunt aliqñ pars rei,quod non eſt
in vſuris.Secundo ẽt rñd.quòd in malę fidei
14 poſſeſore vſuræ † fructuum debentur, & tex.
in d.§.fi. intelligitur de eo,qui bo.fi. poſſide-
bat, vt per glo.ibi.Bald. Ang. Fulg.Rom. &
Caſtr.& per Sali.l.1.num.5.& l.2.num.3. C.
de pet.hered.& ideo in ma.fi.poſſeſſore eſt ſe
cus,vt per gloſ.ibi & Sali.vbi ſupra, & eſt ex
mente ceterorum, præter Fulg. in d.§.fin. Si
ergo,ſecundùm hos Docto.vſuræ fructuum
veniunt, quanto magis fructus, & fętus fę-
tuum? Sententia itaq; fuit iuſtiſs. & æquiſs.
dum cõdemnauit ma.fi. poſſ. ad reſtitutionẽ
fructuum,& fętuum,ex fętibus:& interpre-
tatio ea capienda eſt, de qua ſupra, nimiſq;
abſurda eſt illa interpretatio,vt dicamus re-
ditum ex fętibus,ideſt precium:nuſquàm.n.
precium dicitur reditus fętuum, ſed eſſet po
tius impropriè reditus beſtiarũ. Et conſi-
derari debet,quòd ſententia ità cantat,cum
omnibus fructibus,fętibus, & reditibus, ex
beſtijs, & ex fętibus earum; ita vt tria hęc
fructus,fętus,& reditus,æqualiter debeãtur,
tàm ex beſtijs, quam ex fętibus,donec veri-
ſimiliter percipi poſſunt, quæ potentia deſi-
nit, vbi ad eum numerum fętuum ventum
eſt,vt non amplius augeri poſſit armentum,
niſi cuſtodia exactiſs. adhibeatur, vt noſtri,
& ſui teſtes conſentiunt. Et profectò, qui
vult aliter interpretari ſententiam; verba,&
mentem prorſus euertit. ſi enim debentur
fructus, & reditus, & fętus ex beſtijs, & ex
fetibus, qui veriſimiliter percipi potuerunt
a Ma.fi.poſſeſſore:non video ego,ſi concedi-
mus,vt diſtrahi poſſint fętus, antequam ne-
ceſſitas id ſuadeat, quod eſt, vbi ad magnũ
numerum beſtiarum ventum eſt, quomodo
ſit actor habiturus fructus, & fętus ex fęti-
bus.verba ſententiæ ſunt certa, clara, & ma
nifeſta,natura actionis,& qualitas ma. fi.id
ſuadent,& tamen conantur aduerſarij,vt ef
fundant luci lucidiſs. caliginem.

Vltimo etiam non omitto, quòd hic cal-
culus, qui videtur ſummus, & ferè incredi-
bilis, non eſt adeò immenſus,ſi ſeriem facti
ſpectamus, vt idem Dominus Procurator
rectiſſime deduxit. agitur enim annus qua-
drageſimus, ex quo hæ beſtiæ peruenerunt
ad Reum. Et ideò ſi fętus fętuum, & fru-
ctus, quos tam magno temporis interuallo
paterfam. diligens percepiſſet,coaceruētur,
magnus ſurget cumulus. & ſi quis ſecum
penſitet, quòd omnes vtilitates, quæ perci-
pi potuerunt ex his vaccis,præſumuntur ho
diè extare apud Reum, non ſecus, ac ſi eas
cumulaſſet, non videbitur hoc tam diffici-
le.

Non obſtat vltimum,quòd ex tanto tem-
pore præſumantur interijſſe hæc animalia,
cum non eſſent armentum,ſed certa capita.
Corn.conſil.186.colum.ſecunda.lib.primo,
nam cum in ſententia Reus ſit condemna-
tus ad tot beſtias, vna cum fętibus fętuum,
ſupponitur hactenus ſupereſſe. Rurſùs non
video cur ſit conſtituendum diſcrimen,quò
ad fętus inter armentum, & certa quædam
capita,quaſi ex illo,non ex his, fętus proue-
niant,qui ſubrogentur in locum demortuo-
rum:id enim eſt contra textum.in l.equis.ij.
de vſu.in quo ſola hæc differentia conſtitui-
tur, vt equis legatis, fętus ex mora debean-
tur:equitio autem legato, ſinè mora. Ex
vtriſque autem fętus pari modo deberi pro
comperto habet I. C. & ob id de morte non
eſt hîc agendum.

Non obſtat,quòd infinitas ſit euitanda. l.
qui bona.§.fi.de damn.infect. cum ſim. nam
15 reſpondeo, quòd † illud procedit, quando
obligatio protraheretur in infinitum: quod
non eſt permittendum,niſi verba ſint certa,
& manifeſta.Iaſ.l.videamus.§.deferre. nu.6.
& ſeqq.de in lit.iur.& l.quominus.num.236.
de flum.at in propoſita ſpecie erat in faculta
te Proſperi,vt etiam nunc eſt,euitare infini-
tatem,ſi modo hîc infinitas dici poteſt, quia
Doct. non loquuntur de huiuſmodi infinita
te;ſed de ea,quæ nunquàm poſſet habere fi-
nem,& æterna eſſet, & cum hęc immenſitas
inducatur ex voluntate obligati non reſti-
tuentis, illa ferenda eſt,vt per Bar.qui latiſſi-
mè.d.§.fi.& ideò I.C.in actionem hanc om-
nem cauſam venire aiũt, hoc eſt fructus fru-
ctuum,& fętus fętuum,vt dixi ſupra:imputa
tur.n.malęfidei poſſeſſori, qui non reddidit.

Ex quibus omnibus concludo non obſta
re dubitationes,quæ ſunt propoſitæ.

AR-

ARGVMENTVM.

LEGITIMATIONEM factam per Comitem Palatinum in Terris Eccleſiæ valere, in caſu, de quo agitur defenditur.

SVMMARIVM.

1 *LEGITIMARE, an poſſit Comes Palatinus in Terris Eccleſia, & è conuerſo, & per totum, & caſus diſtinguuntur. num. 14.*

2 *Legitimatio dicitur voluntaria, non contentioſa iuriſdictionis.*

Iuriſdictio voluntaria vbiq; exercetur, & illius exercitium maioribus magiſtratibus conceditur.

3 *Imperator. & Reges* } *in alieno Territorio creant Equites, & alias cōferunt dignitates.*

4 *Legitimatio, quo ad perſonam, quicquid ſit quo ad bona, valet in alieno Territorio.*

5 *Pater, qui filium legitimare curauit, etiam ſi Iudex fuiſſet incompetens, lapſo decennio, non poteſt venire contra factum ſuum.*

6 *Pater filio naturali, pro libito, relinquere poteſt.*

7 *Intellect. ad tex. in ca. per venerabilem. qui fil. ſint legit.*

8 *Couarn. de ſponſ. §. 8. c. 8. declaratur.*

9 *Legitimatio differt à iure ſuccedendi.*

11 *Ferraria ex permiſſione quadam Sereniſſimi Ducis, ſubditi ſui legitimati à Com. Palatino, ſuccedere poſſunt.*

12 *Ferrarię Ciuitas in aliquibus conſideratur, vt propria Sereniſſimi Ducis, ob ſupremam eius auctoritatem.*

CONSILIVM C.

QVAESTIO hæc, an Comes Palatinus, in Terris Eccleſiæ, natalibus reſtituere poſ
1 ſit, † eſt protrita, ſed ob varias Doctorũ opiniones difficultate non caret. Si generaliter quęramus profectò; omnes ferè volunt, ob diſtincta Dominia Eccleſię, & Imperij, non licerè his Comitibus in Eccleſiaſtica ditione indulta Imperialia exercere. vt in cap. per venerabilem. qui fil. ſint leg. & in locis infra allegandis. ſi verò conſentiant ij, quorum intereſt, adeò Doct. controuertunt, vt neſcias facilè vtra opin. verior ſit, & receptior. Operæpreeium ergò duxi, quo poterò breuius, totam hanc rem diligenter pertractare.

Prima facie igitur videretur, ēt patre volēte, legitimationem eſſe inualidam. nam id videtur expreſſum in d. cap. per venerabilē. vbi S. Pōt. ideò videtur ſe abſtinuiſſe à legitimando, quia petens legitimationem ſubdit⁹ erat Francorum Regi: & tamē pater ibi erat, qui ſupplicabat.

Secundò quia poteſtas, quę exigitur in actu legitimationis eſt ex his, quæ in teſtimonium ſupremæ auctoritatis Principibus attribuuntur. Butr. & Abb. d. cap. per venerab. Pariſ. conſil. ſecundo. in ſecundo. cum al. de quibus Rolan. conſil. 88. in pri. quæ prorogationem non recipiunt, vt per eoſdem. Butr. & Abb. vbi ſupra. Rui. con. 66. in tertio. cum ſimm.

Tertiò, quia Imp. nullam poteſt exercere iuriſdictionem in Pontificio Imperio. clem. Romani de iureiur. & ità arguit Anchar. conſil. 320.

Quartò, quia facultas legitimandi dicitur cohęrere Territorio, vt per Bal. con. 146. in pri.

Quintò ſaltem in caſu propoſito, in quo ſubditus Sereniſſimi Domini noſtri fuit legitimatus videtur, proculdubiò concludendũ legitimationem eſſe inualidam: quia cum Docto. inuicem contradicunt, ſolet ea ſentētia recipi, quæ diſtinguit. Sed Corn. in conſi. 1. in 3. & conſ. 9. in 4. viſus eſt diſtinxiſſe, an legitimetur ſubditus ſuus in alieno Territorio, an alienus, vt primò caſu valeat, non altero, ergò. Et hanc diſtinctionem pleriq; vidētur ſequuti. Capr. conſi. 2. Rui. conſ. 67. nu. 3. & conſ. 69 nu. 5. in 3. Dec. conſ. 150. & conſi. 557. Ferr. conſ. 105. Couarr. de ſponſ. §. 8 c. 8. num. 14. Reſt. de Imp. q. 102. Boiſ. de princ. n. 181. & quidam int. conſ. Por. conſ. 106.

Sextò, quia plurimi generaliter hanc opinionē ſequuti ſunt. Bal. l. 1. nu. 5. C. de iu. au. ann. & l. eam quã. n. 28. C. de fidei. & conſil. 306. in 2. Anch. fusè d. conſ. 320. Caſtr. conſ. 343. in ſecundo. qui agit de legitimatione facta à Com. Pal. Ferr. Abb. d. cap. per venerabilem. vbi etiam Butr. Fulg. conſ. 23. Homod. conſ. 119. Cur. conſ. 65. num. 15. & conſil. 73. num. 28. Affl. c. 1. §. naturales. ſi de feu. fu. contr. Soc. conſ. 47. in 4. Rui. dicto conſ. 66. & cōſil. 77. co. Iaſ. conſ. 70. in 3. Dec. conſ. præallegatis. Sylua. conſ. 45. Caſſ. con. 31. Pariſ. prout eum citat Rolan. d. conſil. 88. conſ. 1. num. 103. in pri. & conſ. 2. in 2. Alc. reſpon. 201. & reſpon. 215. Soc. iun. conſ. 99. in 2. & conſil. 100. co. vbi dicit magis communem. Rolan. d. conſ. 88. & ille int. conſ. Port d. conſil. 106. Ceph. conſ. 22. nu. 78. ¶ Sed his nō obſtant. ipſe in pręſenti caſu aliud exiſtimo, ſecundũ ea quæ proponuntur: & proximis diebus nolui in ſimili cauſa contra legitimatum conſulere, quamuis non incelebris Doct. conſul

tatio,cui ſubſcriberem , mihi exhiberetur.
Adducor autem ex infraſcriptis.
Primò,quia certum eſt legitimationem eſ
2 ſe iuriſdictionis voluntariæ,† non contentio
ſæ:nemo enim inuitus fit legitimus. tex. eſt
clarus in auct,quibus mo.nat.eff.ſu.§.genera
liter.ſed iuriſdictio voluntaria vbique exer-
cetur,etiam inter non ſubditos,ergò.Id autē
probatur manifeſtè. in l. 2. de off.procon. &
leg.quam Bald. etiam ibi accipit in non ſub
ditis. Exercitium enim hoc voluntariæ iu-
riſdictionis conceditur maioribus magiſtra-
tibus, penes quos eſt legis actio, ob eorū ma
ieſtatem,vt ibi,& l.4. de adopt. quod autem
eſſet legis actio declarant Bud. d.l.4. & Alci.
lib. 3. ca. ſecundo.Parerg. & iccircò legatus
Proconſulis talem iuriſdictionem non habe
bat,cum nec etiam legis actionem.d.l.2.& l.
3.& l.ſolent.in pri.eo.tit. & facit etiam Tex.
in l.apud.de man.vind.vbi I.C.inquit, apud
Proconſulem,cum vrbem egreſſus eſt,manu
mittere poſſumus.eccè generaliter,poſſum⁹,
non autem ait,poſſunt ſubditi. imò verò , vt
Romæ degēs loquitur, hoc ſenſu, nos,qui in
vrbe ſumus manumittimus apud Proconſu-
lem egreſſum Roma.& ideò glo in l.emanci-
pari.de adop.in prima lec. quā Fulg. ibi poſt
Bar.ſequitur,etiam inter nō ſubditos,voluit
exerceri iuriſdictionem voluntariam, quod
eſt etiam ex mente Zaſ.in l.fi.poſt.Iaſ.ibi. de
iur.om.iud.Et profectò ſi hoc indè penderet
an,quis eſſet ſubditus, nec ne,non erat con-
ſtituendum diſcrimen inter maiores,& infi-
mos magiſtratus,cum ſubditi ſimus eodem
modo,quò ad vtroſque, ſed totum hoc in ho
norem maiorum fuit permiſſum , q ſi id ma-
giſtratibus. Ro. quid de ipſo Imp. dicemus ,
q eſt fons omnium dignitatū? Bal.con.218.
& conſ.355.in 3.nec quicquam facit, quod
aliqui reſpondent ideò ita receptum , quòd
omnes Iudices erant ſub Romanorum Impe
rio:quia,& ſi id verum ſit,diſtinctæ tamen e-
rant Prouinciæ, nec vnus poterat alterius iu
riſdictionem vexare.l.fin.vbi glo.pares facit
hac in re ſubditos non ſubditis, de iur.omn.
iud.totum ergò hoc Imperio,& poteſtati ma
giſtratus donabatur.
3 Secundò certiſs. eſt Imp.& Reges† in alie
no Territorio creare equites,& alias confer
re dignitates,vt per Bar.in l.1.num.18.C.de
dign.lib.12.quem ſeqq.& Dec. & Marſ. d. l.
fi.& alibi paſſim Doct.cur ergò non legitima
bit? Nec dicatur agi hîc de pręiudicio al-
terius,nec debere Imp.alicui inuito agnatū,
ſeù heredem parare:quia,vbi is de cuius bo-
nis agitur conſentit,volenti non fit iniuria.
valida ergò ſit ſaltem legitimatio,quò ad cō
ſentientes, quicquid ſit quo ad alios. Quarè
cum Pater hîc per ſe curauerit,vt filia nata-
libus reſtitueretur, quò ad eum legitimatio
ſubſtat. Rurſus præiudicium hoc non eſt cō-
ſiderabile ī alijs,Patre excepto,qui bona ſua
per teſtamentum cuicunque poſſunt relin-
quere. Sic etiam obſeruatur, vt Comites
Palat.creent Tabelliones,& Docto. in qui-
buſque locis, qui poſt vbique terrarum offi-
cio ſuo fungi poſſunt.Bar.d.l.2.de off.pro. cū
ſimm. quarè non video, cur non idem ſit in
legitimatione.
Tertiò hoc eſt certiſs.quòd ſi filius natura
4 lis legitimatus eſſet † in Terris Imper. is eſ-
ſet verè legitimus,ſecundùm omnes,etſi for
tè legitimatio ad bona ſita extra Rom.Imp.
non traheretur. quid ergò refert,an in Ter-
ris Eccleſiæ,an Imp.legitimatus ſit,cum fa-
cilè hoc impetrare potuiſſet, & legem elude
re?l.2.C.comm.de leg. & ideò verius eſt etiā
in Terris Eccleſiæ legitimatum,quò ad ſta-
tum eſſe legitimatum,& ſi aliud quò ad bo-
na diceremus.Præpoſ.Alexan.dicto. cap.per
venerab.num.71.nec vllus eſt ex Docto. qui
tenent contrà,qui audeat negare,quò ad ꝑ-
ſonam, legitimationem valere:quia reſtitue
re poteſt natalibus Imp.& abolere maculam
naturæ,quam lex induxit,cum & legem ab-
rogando,& cōdendo, vniuerſos homines ob
liget,vt per Aret.num.2.in l.1. C.de ſum.tri.
& idem trad.illic Reper. Quod ſi id ita eſt, ni
hil repugnat cur Pater non poſſit approbare
legitimationem,etiam quò ad bona.Et hæc
ratio eſt concludens.
Quartò,quoties Pater ipſe legitimari cu-
5 rauit,& decēnium† lapſum eſt ab ipſo actu,
ille non poteſt venire contrà factum ſuum,
etiam ſi Iudex fuiſſet incompetens,& ſinè iu
riſdictione,hic eſt caſus.in l.poſt mortem.de
adop.quam Bart.& alij ſic intelligunt,& idē
latius traditur à Bald.Sali.& Caſtr.in l.ſi pa-
ter.C.ſi adu.rem iud.& quòd illa l.poſt mor-
tem.loquatur quando actus erat nullus, ob
iuriſdictionem ineptam.Bald.ibi in 2.lec. &
Alb.dicunt.imò verò Albe. ibi ponit exēplū
in emancipatione facta nō coram magiſtra-
tu, & ità apud eum, qui omninò priuatus
erat. Et arguunt noſtri ab emancipatione
ad legitimationem.l.pe.vbi Bar. Bal. & Sali.
C.de eman.lib.Et reg.d.l.poſt mortē.extedi
tur per oēs ibi, ad quoſcunq; act⁹ factos præ
ter legē, qualis eſt legitimatio in propoſito,
ſi verum fateremus non licere Imp.non ſuos
ſubditos legitimare. Sed hæc Magnifica
Domina ad preces Patris legitimata eſt, &
per multos ann. quod magis eſt, vt legitima
ſe habuit,vt notum eſt omnibus,& facilè ꝓ
bari poſſet, & ex ipſo teſtamento paterno, ſi
quaſi poſſeſſionem legitimitatis hic exigere
mus

mus, cum tamen ſolus temporis curſus, ſecũdum Docto. ſufficiat: ergò heres Patris nihil poteſt allegare contra filiam, cum eodem iure vti debeat, quo teſtator. l. cum à matre. C. de re. vind. l. qui in ius. l. nemo. de reg. iur. & hoc eſt perpetuum, vt heres factum teſtatoris impugnare non poſſit, vt alias lat. docui.

Quintò poteſt pater†, pro libito, de bonis ſuis diſponere, & filio naturali etiam relinquere. auc. licèt C. de nat. lib. & per nominationem illum legitimare. auc. item ſi quis. C. eo. quanto magis ergò Imp. vel eius Com. legitimanti conſentire?

Sextò extant multæ confeſſiones patris, tàm in contractibus, quàm in teſtamento, in quo filiæ relinquit pro omni portione ei iure naturæ debita: ergò vel eſt filia iuſta, vel legitimata. his enim ſolis naturali iure debetur portio. l. cum ratio. de bo. damn. Et hic actus, qui filiæ tantũ conuenit, conſtituit eam in quaſi poſſeſſione legitimitatis, vt per Ruin. conſ. 53. nu. 6. in 5. alios citantem. Nec video quomodo poſſit facilè hæc heres venire contra has confeſſiones.

Vltimo hanc ſententiam, quòd patre volente Com. Palatinus in Terris Eccleſiæ legitimare poſſit, ſi ab auctoritate arguere liceat, plures ſequuti ſunt, & eſt hodiè receptior, & illius fuit anteſignanus Iac. Belu. in No. quibus mod. nat. eff. ſu. in prin. & eam probant Bar. conſ. 35. Bald. clarius loquens in procem. C. nu. 8. & ſeqq. & Barb. in addit. ad eum, qui refert ſe Bononiæ ita obſeruaſſe, & idem Salic. ad fi. qui retorquet illã Cle. Rom. contra aduerſarios, vt per eum. Bal. idẽ conſi. 67. in fi. in pri. & conſil. 403. in fin. in 3. vbi quòd non poteſt legitimari in præiudicium eorum, qui non conſentiunt Caſtell. conſil. 20. Ang. conſil. 350. num. 8. 9. & 11. & conſil. 402. & d. l. emancipati. de adop. Alb. ĩ Rnb. C. de nat. lib. num. 14. Caſtr. conſi. 222. conſil. 223. & conſil. 230. in ant. quæ ſunt in no. cõſ. 180. in pri. & cõſ. 125. in 2. Iac. Zocc. & Car. Alexa. in d. c. per venerab. vbi probat hanc opin. ex multis, & nume. 71. reſpondet his, quæ contra adducuntur. Soc. d. conſ. 47. in 4. qui in contrarium à Rol. citatur. vbi reſpond. d. Clem. Romani. & alijs de quibus Anch. in d. conſil. 320. Sed id mirum non eſt: quia Doct. noſtri plerunque parum accuratè legunt, quæ citant, vt ex infrà dicendis patebit. Dec. etiam parum ſibi conſtans in pleriſque locis hanc opin. ſequitur. in conſi. 52. in prin. & conſil. 55. & conſil. 207. num. 7. & conſil. 508. num. 7. ſed & in dicto conſil. 150. licèt teneat contra Bald. & Caſtr. in locis de quibus ſuprà fatetur Doct. communiter eos ſequi, vt in prin. conſ. & quamuis communiſcatur poſt diſtinctionem illam, ex Corn. d. conſi. 1. & dicto conſil. 9. tamen certè. Corn. in d. conſil. 1. loquitur quando legitimatio fiebat ſinè conſenſu patris, vt cõſtat ex his, quæ ſubijcit num. 18. in fi. vbi refert. Caſt. in dicto conſil. 230. Sed & in dicto conſi. 9. non omninò improbat Bald. & Caſtren. & licèt dicat quòd Docto. qui tenent Imp. non poſſe legitimare, innituntur defectui poteſtatis, tamen infra ſubdit, ſi eorum dicta limitentur, quo ad bona paterna, legitimatio valebit. & ita Cor. non eſt auſus nominatim damnare Bal. & Caſtr. ſic & Cap. dicto conſ. 2. videtur potius inclinare, quòd etiam non ſubditus patre volente legitimetur, vt apparebit ſubtiliter intuẽti: quamuis alij recẽtiores, Dec. exemplo, hunc etiam citẽt cum Corn. Quin & idem Corn. conſil. 245. num. 15. in pri. noluit tales Com. legitimare poſſe, quando facultas eſſet reſtricta ad totum Rom. Imp. apertè ſentiens ſecus, vbi generalis ſit, vt hic, vbi dicitur vbique locorum, quæ clauſula intelligitur repetita in ſingulis capitibus Imperialis indulti, tum ob dictionem, inſuper, de qua in illo, quæ habet naturam repetitionis, vt per Bart. l. in repetendis. de leg. tertio. tum quòd verba ipſa ſunt generalia, & ideò intelligũtur generaliter. l. 1. §. hæc autem. de leg. præſt. eandem opin. amplexi ſunt etiam Pariſ. Put. de ſynd. §. quærò. nu. 5. Bertr. conſil. 227. num. 17. in 3. & clarius, ac latius conſil. 26. nu. 9. & ſeqq. in 3. al. in quinto. Gozad. conſil. 48. num. 6. Roſell. in tract. legit. libr. 2. num. 31. vbi ait vera eſſe, quæ tradd. Bald. & Caſtr. vbi ſupra, ſi ſequamur ſententiam illam, quòd ſit prorogabilis hæc facultas, vt ipſe tenet dicto loco. num. 15. Laud. in quęſ. Augerius. num. 79. & nu. 99. & conſil. 60. vbi Plo. qui ſupponunt legitimationem Mediolani a Com. Palatino factam valere. Sard. de nat. lib. rub. de legi. per reſcr. ſi rectè intelligatur Pe. Vbal. de ſucc. ab int. nu. 30. Pariſ. cõſi. 1. in pri. & conſil. 1. num. 8. & conſil. 10. num. 219. in ſecundo. Cagn. dicta l. fin. num. 25. de iur. om. iud. Alc. ſibi contrarius reſpon. 530. nu. 14. Cro. conſil. 60. in fi. & §. & quid ſi tantum. l. Gallus. in fin. de lib. & poſth. vbi dicit magis communem, vt etiam Reſtau. dicta quæſt. 102. quicquid infrà diſtingnere videatur. Iaco. Aemil. conſil. 132. num. 7. vbi de communi. Bero. conſil. 169. in ſecundo. Port. conſil. 105. & nouiſſimè. Lancil. Peruſ. ad vlt. volun. conſil. 186. num. 27. qui & ipſe magis communem, & ab ea non eſſe recedendum in iudicando teſtatur. Et hanc opinionem, vt talem ſecuta fuit. Rot. Rom. vt habetur in Reccollect. Caputaquen. deciſ. 146. & ſeq. lib. 2. Refert, & ſequitur, ac plenè com-

probat

Digitized by Google

probat,quicquid dixerit Rol.dicto conſ. 88. Merzar.in ſuo conſ. 10.poſt num.324.& ſeq. quod fuit ſubſcriptũ à Decia. Torniel.Port. & Mant.vt ibi, & pro hac parte fuiſſe iudicatum teſtatur idem Merzar.in ſuo epit.fideicommiſſ.quęſt. 30. & nouiſſimè hanc tenuit Surd.conſ. 1.num.37.& ſeq. & Paſeth.conſil. 72.n.12. Ex quibus clarè liquet hanc opin. tum auctoritate,tũ ratione præualere: quod etiam ex diſſolutione obiectorum manifeſtius patebit.

Non obſtat ergò.Primò dictum c.per ve-
7 nerab.† qui fi.ſ. Quia reſpõd.ex pleriſq; ſummum Pont. ibi legitimationem detrectaſſe: Primò,quia dubitabat,an Sedes Apoſtolica poſſet, quod tamen multis probat. Secundò,quia in contemptum Eccleſiæ Pater aliã duxerat. Tertiò, quia ſine cauſa diuerterat. Quartò,quia ex damnato coitu filij illi ſuſcepti erant: & huic rationi omnium maximè hæſit S. P. vt ibi, quia tàm lex Moſaica,quam Canonica ſobolem ex adulterio ſuſceptam deteſtatur. Et quamuis addat etiã illum non recognoſcere ſuperiorem, tamen hæc ratio non eſt finalis,ſed impulſiua,vt dicunt:quod probatur ex dictione, prę ſertim, de qua in principio,quæ alterum etiam caſum includit, iuxta tradd. per Deci. l. qui ſe patris. C.vn. lib. Et ideò cum concludatur illic Sum. Pont. poſſe legitimare, præſertim non recognoſcẽtem alium,neceſſario etiam continetur caſus,quando recognoſceret. Et hoc euincunt rationes allatæ ibi. nam prima ſi in ſpirituali,ergò & in tẽporali;concludit in omnibus locis, cum Pontifex de iure ſpiritualem iuriſdictionem vbiq; exerceat. Sic & altera de illo, qui in Epiſcopũ cooptatur.& tertia,quòd monſtroſum ſit,quemq̃ eſſe,quo ad Eccleſiaſtica legitimum,non quo ad temporalia.Idem etiam probant illa verba. Id autem in patrimonio Diui Petri liberè poteſt App.Sed efficere: quorum is eſt ſenſus,vbi Pont.vtitur Principis poteſtate, non egemus rationibus,quia certum eſt liberè poſſe: ſed quæ hactenus dicta ſunt ad aliorum Principum iuriſdictionem pertinent, quando S. Pont. vellet legitimare in eorum Imperio:nam quo ad patrimonium D.P.vbi ſummus eſt Princeps dubitari non poterat. Quarè ſi attentè, & diligẽter Pontificia hæc conſtitutio perpendatur,adiuuat noſtrã ſententiam. Imo vero in Imp. ipſo ex pleriſq; non eſſet locus vllus dubitationi, cuius quãta ſit in temporalibus auctoritas, nemo eſt qui ignoret,ſed nolo nunc ipſe latius de hac re diſſerere de qua in pleriſq; locis aguntur noſtri,& extant integri tractatus, ſatis nunc mihi ſit commonſtraſſe,quòd hoc capit.non impugnat,ſed potius tuetur opin.affirmantium,nec video, quid citra cauillum reſponderi poſſit,ſi rem ita conſideremus. Huic etiam c.reſpond.Præp.illic nu.69.& Caſtren. dicto conſi. 222. & ego inferius aliter etiam reſpondebo.

Secundò non obſtat, quòd hæc facultas ſit de reſeruatis Principi,quia rẽſpõd. ob id non inferri,quin Imp.ſupremus Princeps, q pro iure ſuo habet hoc,poſſit legitimare, aliud eſt enim,ꝙ quid reſeruetur Principi, nã tunc cæteris inferioribus negatur, non autẽ alij Principi,quicquã adimitur: aliud quòd Sum. Pont. vel Imp. tanquàm Principes vetent, nè alter in alterius iuriſdictione iuriſdictionem etiam voluntariam exerceat, vt infrà dicam diſtinguendo.Nam hoc caſu prorogatio prohibetur Port. dicto conſil. 105. nu.15.& 16.

Tertiò non obſtat Cle. Romani, quia vt dixi Saly. & Soc. reſpondent vbi ſupra, & profectò verba illa,quamcunq; iuriſdictionẽ, vt Soc.vult, intelligi omninò debent de contentioſa,vt præcedentia indicant, ibi haberet,teneret poſſeſſiones, & ibi Capitaniæ, ac Poteſtariæ.regulare eſt.n.vt Priora à poſterioribus declarentur.l.ſi ſeruus.§.fi.de leg. primo.cum ſimm.

Quartò non obſtat,quòd facultas legitimandi hęreat Territorio.Bald. conſi. 146.in pri.quia Bald.loquitur de eo, qui habet facultatem legitimandi,tanquàm Princeps in aliquo Territorio, non tanqnàm ab Imp. nã hoc caſu per totum Rom. Imperium legitimabit,quia non coheret tunc Territorio,vt ibi.Secundo reſpõd.coherere hanc facultatem Territorio,niſi is,cuius intereſt,conſentiat. Non poſſit Patre inuito Imp.legitimare,at eo volente,quid prohibet?

Quintò non obſtat diſtinctio Corn. dicto
8 conſil. 1.quia ſupra reſponſum eſt,ſed† & Couarr.in d.§.8.cap.8. falsò adducitur in hanc diſtinctionem,ex Bal.in l. 1. C.de iu.au.ann. quia ſi is diligenter legatur, contra expreſſim ſentit. loquitur enim quando ille, cuius intereſt,non conſentit,vt probant ea verba, non poteſt dici facta prorogatio ſinè conſẽſu eorum, de quorum præiudicio agitur, & hæc ex eodem Bal.d.conſi.67.in pri. & dicto conſil.403.in fi.in 3.Rurſus Bal.de legitimatione, quæ exigit cauſæ cognitionem, quia arguit ab arrogatione,quæ non præuia cauſæ cognitione fieri nequit.l.ſi pater.§.in arrogationibus.de adopt. Sed plerunque ſolent noſtri negligenter legere quos citant, & id euenit hic Couarr.

Non obſtat ſexto, quòd multi hanc opin. ſecuti ſint,quia ſi plurimi ex his perpendantur

tur

tur, potius contrà ſentiunt: adeò parū Doct. aliquos pudet, auctoritates multas in vnum veluti faſciculum nullo delectu conijcere, modò pecuniam corradant. nam Bald. in d. l. 1. C. de iu. au. an. vt iam docui, ſtat à noſtris. Idem in l. eam quam. nume. 28. non tractat quando pater conſentit. imò dum ait per Imp. non poſſe fiſco Eccleſiæ præiudicari, in dicat ſe de hoc caſu non loqui, cū non Imp. ſed pater potius hic dicatur prǽiudicium adferre, ſi modo præiudicium vllum eſſe poteſt, quādo ille in mare patrimonium ſuum proijcere poterat. conſil. etiam 306. eiuſdem Bal. non repugnat: quia ille erat natus ex moniali. & ideo ſecundum eum nume. 2. non poterat legitimari. item alij filij erant ibi, quibus aliquo modo prǽiudicium inferetur, & conſiderabile eſt, an pater qui impetrat legitimationem, habeat alios filios, an non. Docto. dicto. §. & quid ſi. & alibi paſſim. Rurſus Bald. ibi loquitur ab inteſtato: ex quo enim datum † erat ius ſuccedendi, ſed ſpurius verè non erat legitimatus, non potuit Imp. facere, quòd in præiudicium legitimorum talis ſuccederet, qui voluntatem patris non habebat. Sed ſi pater eum inſtituiſſet, innuit Bald. quòd vnà cum fratribus æquè ſucceſſiſſet, is ergo, cui ius ſuccedendi tantum datur, non ſuccedit in Terris Eccleſiæ, quia quo ad bona Imp. non poteſt diſponere in præiudicium aliorum, niſi pater illū inſtituat, ſed qui etiam legitimus ſit vbicunque ſuccedit, poſtquàm ex legitimatione ius acquiſiuit. Butr. etiam dicto cap. per venerabilem. nu. 12. ſi teneamus, quòd iuriſdictio hæc ſit prorogabilis. trad. valere, conſentiētibus quorum intereſt, & huc inclinant Anchar. ibidem, & Hen. Bo. nu. 9. Fulg. etiam in dicto conſil. 23. refert, quòd non conſtabat preces à patre oblatas, nec principaliter hac de re agit. pariter Homod. dicto conſil. 119. quòd Imp. non poteſt, niſi conſentiat, cuius intereſt, & Cur. dicto conſil. 65. num. 15. vbi ait, ſi de patris tantum præiudicio agatur valere legitimationem, & citat Ang. dicto conſil. 350. & Laud. d. diſputatione. Augerius. in conſil. autem 74. quando ſinè patris conſenſu, vt nume. 29. Socin. dicto conſil. 47. vt dixi, apertiſſimè nos tuetur. Caſſan. d. conſil. 31. non attingit, quando pater conſentit, vt nec Luc. Penn. l. eos. C. de his. qui ſp. mu. ſu. lib. 10. Pariſ. dicto conſil. 88. itidem ſequitur noſtram ſententiam, & in conſil. ſecūdo. in ſecundo. nullibi expreſſe contrarium dicit. Sylua. etiam dicto conſil. 45. non omninò id aperit, adeò vt, ſi diligens ineatur Docto. calculus, longè plures habeat pars noſtra, vt facilè conſtet. Socin. iun. dicto conſil. 100. falſo aſſeruiſſe contrariam eſſe receptiorem. Sed & conſilium Caſtren. 343. in 2. qui in hoc articulo fuit ſibi contrarius, licèt nemo ex noſtris aduerterit, parum facit: nam argumentatio illa, quòd notarius patre volente legitimaret, puerilis eſt, quia hic nullā habet iuriſdictionem talem, & ideo prorogatio non admittitur, vt per Prǽp. dicto cap. per venerab. num. 80. aliud enim eſt in Co. Palat. (qui omnibus fatentibus) in Rom. Império reſtituit, aliud in notario, vel alio quocūque Iudice, qui nuſquàm exercet hanc poteſtatem. Ruin. etiam & Dec. ac alijs quibuſdam reſpondet Port. dicto conſil. 104. n. 19. & ſeqq. Et ex his concludo verius eſſe, ac receptius, vt Com. Palatinus de patris volūtate in Terris Eccleſiæ legitimare poſſit. Nunc ad pleniorem huius rei cognitionem
10 aliquot † caſus ſubijciam, ex quibus tota hǽc res perfectè declarabitur.

Primus eſt, quando Imp. vel eius Com. ſinè conſenſu eorum, quorum intereſt, legitimorum iuri reſtituit: & aliqui voluerunt valere legitimationem, quod multis rationibus defendit Cald. conſi. 3. qui ſi. ſint leg. ſed certè communis eſt in contrarium plures. n. approbant ſententiam Iac. Butr. l. 3. de offic. præ.

Secundus eſt, quando legitimatio nullā exigit cauſæ cognitionem, eo quòd nulli p̄iudicium infertur, & tunc legitimatio valet: & ſic aliquot ex præallegatis diſtinxerunt, & nominatim Deci. ità opin. conciliat. in dicta l. fin. nume. 6. de iur. omn. iu. & idem ſentit Præp. dicto cap. per venerab. num. 84. & ſeqq. & hæc diſtinctio ſummam habet rationem: quia iuriſdictio hæc eſt omninò voluntaria, conuenitque caſui propoſito: cum patre legitimationem petente non ſit locus vllus cauſæ cognitioni, præterquàm quo ad perſonam legitimati, vt per Bart. dicto. §. & quid ſi. & Docto. dicto cap per venerabilem. ibi, inſpectis cauſis, & in terminis per Alex. conſil. penul. num. 19. & 25. in quinto.

Tertius eſt, ſi pater petierit, & tum idem eſt, ex ſupra dictis.

Quartus eſt, quādo Dominus loci ab Imperatoris iuriſdictione ſubditos ſuos exemit aliqua conſtitutione, & tunc ſiuè pater, ſiuè alij conſentiant, ex quo poteſtas deficit. legitimatio inualida eſt: & ita diſtinguit Port. in dicto conſi. 105. ſed certè hæc fuit diſtinctio Butr. in dicta l. 3. qui vt refert Bald. in dicto procem. C. num. 8. dicebat non valere legitimationem quoties exempti eſſent ſubditi Rom. Imp. & idcireò etiam patre non conſen-

ſen-

ſentiente,modò non repugnet Dominus,va
lebit legitimatio, quia cum hæc facultas ſit
habitu penes Imper. vbique illam exercere
poteſt,volente domino loci. Et hæc eſt cō-
munis opin.vt per Alex.conſ.11.n.11.in 7.
& ita etiam loquitur Cepha. d.conſ.23. nec
video,qui contradicat, ſicq́; procedet dictū
cap.cum per venerab.ſi generaliter intelli-
gatur,vt per Port.d.conſ.105.& ità Doc.qui
contra tenent,vt Soc.iu.& al.declarari,ac in
telligi poterunt.Et ideo cum in præſenti ca-
ſu certum ſit Sereniſs. Ducem noſtrum non
exemiſſe ſubditos ſuos Imperio, quò ad legi
timationes;imò verò permiſiſſe,†vt legitima
11 ri queant, tam in ſtatuto, q. legitimati. vbi
legitimatio, quò ad ſtatutum non improba-
tur, & ſi inuito patre facta ſit, & ſi quò ad ſuc
ceſſionem exigatur paternus conſenſus, q̃
in proclamate edito, quo cauet, vt ſubditi
ſui,nec à Co. Imperiali nec Pontificio legiti
mentur quo ad feuda, vel fideicommiſſa:ſu-
mus in tuto.ſi.n.legitimatio non fuiſſet vali-
da,quorſum illam prohibuiſſet?Sed & in cæ
teris permiſiſſe videtur.l.cum Prætor.de iu-
di.cum conſenſus tacitus ſufficiat, vt p Por.
alios citantem.d.conſ.105.n.23.eſtq́;† Ferra
12 ria, ob ſupremam Ducis noſtri auctoritatē,
quò ad hęc:non vt ciuitas Eccleſiæ,ſed vt e-
ius propria,quod non eſt opus,vt hic multis
probem. cū aliàs plene docuerim huius claſ
ſis Duces dici non recognoſcere in his ſu-
periorem.& ex hac ratione noluit Alc. d.re-
ſpon.206.licere Pontificio Com.Ferrarien-
ſem legitimare. Sed non aduerterat is ſta-
tutum, & proclama, de quo ſupra, nondum
fuerat promulgatum.Verſamur itaq; nos in
caſu indubitato.

Quintus eſt, quando non tantum pater conſenſit, ſed & poſt probauit talem legitimationem, vel decennium effluxit: tunc.n. nihil poteſt allegari contra factum ſuum.d. l.poſt mortem.& ſupra dictum eſt.

Sextus eſt, quando Imp. legitimaret ad feuda conceſſa a Dño loci,& ſecundùm cōmunem non poſſet.Alex.conſ.60.in 2.& ſic loquitur Cott.in ſuis memo.ver.legitimatio facta,& ſi in contrarium diſſerat Cur.iu.conſil.157.qui & hic defendit legitimationem valere.

Vltimus eſt, quando filius naturalis eſt non etiam ſpurius:nam ſicut pater huic relinquere teſtamento poteſt ita, & legitimanti conſentire.Bal.conſ.37.in 4. Et ex his abſoluta eſt pręſens conſultatio:quam non potui fuſius per tractare,ob lectiones quotidianas. Sed hęc ſatis ſuperque.

ARGVMENTVM.

VERBA in litteris miſsiuis ennunciata non obligare in caſu de quo agitur, & nec dari,ſeù promitti poſſe, vt iuſta ſententię prò ſe feratur,latè defenditur,aduerſus. Cepha. Rimi.iun.

SVMMARIVM.

1 LITTERAE *miſſiuæ, an & quando non obligent.*

2 *Verba in futurum relata non diſponunt, & generalia obligationem non inducunt, & afferuntur exempla, & n.3. vbi quod ſpeciale in donatione;& quid in contractibus innominatis,dabo,vt facias num.8.*

3 *Rimi.iun.conſil.9.& Cepha.conſil.272. improbantur.*

4 *Stipulatio vbi non ſubeſt,vt in litteris miſſiuis, actio non oritur.*

5 *Iudicem corrumpere dicitur, qui ei dat, vt pro ſe ſententiam ferat,etiam in bona cauſa,& idem ſi alteri,vt à Iudice impetret,& pactio ſuper inde facta actionem non parit:& an datum repeti poſſit.n.7.*

6 *Bona in cauſam iudicati capta ad haſtam venduntur,nec creditores cogi poſſunt illa emere.*

8 *Bart.in l.naturalis.§.ſed ſi facio.de pr̨e.ver.declaratur,& quando locus ſit pęnitentia in contractibus innominatis.*

9 *Protectionis nomine venit omnis defenſio.*

10 *Fides cuius aliquid creditum eſt, non poteſt ei contra tenorem ipſarum litterarum aliquid refferre.*

11 *Declarandi,ſeù arbitrandi facultas cum rem reſpicit quanto tempore duret.*

12 *Pręparatoria non faciunt, vt deſinat res eſſe integra.*

13 *Litteras alicuius ſi quis habeat penes ſe, non ideo infertur, quòd illi à ſcribente traddita fuerint.*

14 *Litteras ſcribens non obligatur, niſi eas miſerit.*

15 *Inſinuationem requirit donatio, quæ reſpicit merita de futuro.*

16 *Fama alicuius læditur ſi bona ſua publice ad haſtam vendantur,& ſi quis decoxit.*

17 *Fideicommiſſi renunciatio, ex quibus clauſulis inſtrumenti diuiſionis inſurgat.*

18 *Trebelliana detractio non poteſt prohiberi liberis primi gradus, & in omnem caſum requiritur ſpecialis prohibitio.*

19 *Additione hereditatis non confirmantur, quæ à lege prohibentur, vt prohibitio legitimæ, & Trebelliana.*

Digitized by Google

CONSILIVM CI.

DVo ſunt articuli, quos mihi
excutiendos puto in præſenti
cauſa. Alter eſt an, & quate-
nus litteræ ſcriptę à Fratribus
Piperarijs Illuſtriſſimo Domi
no Sigiſmundo Gonzagę, eos obligent. Al-
ter, an per diuiſionem ſit renunciatum fidei
commiſſo, de quo agitur: Cęteros vt ex his
pendentes miſſos faciam, & quia nullam ha
bent dubitationem, & aduerſarij nihil ferè
obijciunt. Et quo ad primum arbitror, ex
1 litteris † ipſis non oriri obligationem, ex in-
fraſcriptis.

Primò, quia verba illarum ſunt potius of
ficioſa, ac reuerentialia, quàm obligatoria.
etenim in eis dicitur, præter quod erimus vo
bis ſerui, & mancipia, quæ verba ſinè dubio
ſunt more aulicorum dicta, & nihil obligãt:
ſequẽtia etiam ſunt eiuſdem generis, vt quę
à Prioribus declarantur. vt in ſimilibus ter-
minis tradit Ang. l. ſi vi. C. de ſeruit. de illis
verbis, de me, ac de meis facito, vt placet. Si
cut enim perſona non intelligitur, ex his ver
bis iuxta vulgarem liberalitatem prolatis,
alterius ſubiectioni mancipata, ita nec res
ipſæ, vt per eum. Sunt autem hæc, ci contẽte
remo, che il Signor Galeazzo, ò ella, come
più le piacerà, habbia la Corte &c. & della
reſtitutione de' danari riceuuti da detto Si-
gnore, & de' miglioramenti, & della libera-
tione del feudo, la rimettiamo in petto di vo
ſtra Signoria Illuſtriſſima, confidandoſi che
quella non ſia per abbãdonarne &c. Etenim
2 dicitur, ci contenteremo, q̃ † verba in futurũ
relata nullam habent diſpoſitionem. Bald. l.
verbum dolo. C. de fidei. Dec. conſil. 159. cũ
alijs de quibus inferius. indè la rimettiamo
in petto &c. ac ſi dixiſſent, de precio facias,
quod tibi placet, quæ ſcribendi forma inna
nem potius liberalitatem, quàm efficacẽ ob-
ligationem prę ſe ferunt. c. cum veniſſent. de
inſtit. Alexan. l. ita ſtipulatus. num. 5. Iaſ. nu.
45. de verb. oblig. Pariſ. lat. coſ. 89. in 3. cum
ſimm. nimis enim generalia ſunt, vt per Ale
xan. conſil. 135. num. 3. in pri. qui voluit illis
verbis, capias, tibi ſoluas, non induci manda
tum, vt quæ potius ſapiant iactationem, q̃
diſpoſitionem. Et in ſpecie magis dubia,
ſic reſpondit Corn. conſi. 129. in tertio. dum
voluit verba hæc dicta à parte ſponſæ, patri
ſponſi, voglio che ſieno padroni di me, &
della mia robba, non obligare: cum tamẽ ibi
iuramentum accederet, & relata eſſent in In
ſtrumentum, vt num. 2. & 7. & in fin. & Rom.
etiam in Rub. de Arbitr. num. 13. in materia
ſtipulationis, quæ magnam habet delibera-
tionem, vt tradd. omnes in Rubr. de ver. ob.
voluit, vt ſi quis interroget, promittis mihi
veſtem, alterque reſpondeat non tantum ve
ſtem, ſed & quicquid placet: nullam naſci
obligationem: profuſa enim hæc liberalitas,
vt captioſa reijcitur à prudentibus. l. cũ Aq-
liana. de tranſ. Ita & hîc ſerui, ſchiaui, la ri-
mettiamo in petto voſtro, verba ſunt libera-
litatis profuſæ ad aulam magis, quàm ad fo
rum pertinentia, & quæ potius dicta ſunt, vt
allicerent Illuſtriſſimum Dominum Sigiſ-
mundum ad protectionem rerum ſuarum.
Sic, & Bero. conſil. 175. in tertio. excuſat eũ,
qui dixerat, ſe ſi poteſſe hauere vno ch'am-
mazzaſſe &c. non gli verrei mai manco, &
Io ſoſterrei fuori: quaſi verba hæc, vt iacta-
toria, nec mandatum inducant, & in noſtris
ferè terminis eſt deciſ. Rom. ſing. 154. qui in
quit, ſi quis ita dixerit, cura rem filiorũ meo-
rum, & dent tibi mille, non eſſe locum fidei-
commiſſo, & tamen in vltima voluntate be-
nigniorem ſequimur interpretationem, q̃
in contractu. l. in teſtamentis. de reg. iu. l. q c-
quid. de verb ob. Idem & hic protege nos,
& contenti erimus: in futurum enim verba
concipiuntur, vt Rom. ibi conſiderat. nec re-
fert, quòd teſtator in caſu illius diceret, de fi
lijs, non de ſe, quia cum ageretur de teſtamẽ
to, heres grauari debuit: qui etiam eſt idem
cum defuncto: & ex hoc dicto Rom. nouiſſi
mè reſpondit Decian. conſil. 55. num. 14. cũ
qui ſcripſerat in litteris, io ſon per dar à mia
ſorella dua milla ſcudi per dote, non obli-
gari, & tamen cauſa dotis eſt ſemper, & vbi-
que præcipua. l. prima. ſolu. matrim. quanto
minus ergo, hic obligationem inducemus,
ſinè vlla cauſa, & humiliorum, ac deploratæ
fortunæ, & cõditionis ergà Dominum potẽ-
tem? Pariſ. etiam dicto conſil. 89. n. 27. ver
ba huiuſmodi in litteris poſita, noluit vnq̃
operari, niſi ſint emiſſa deliberatè, & ſint
præſentis temporis. & Magon. deciſ. 25. ver
ba hæc, non dubitate, che nõ ſarete cambia-
to voi per altri, & non comporterò ſia leua-
to, non eſſe obligatoria dicit, ſed blanda, &
aulica, nec mirum, quia in futurum ſunt
concepta.

Secundò, quod magis eſt, etiam ſi verba
huius epiſtolæ eſſent ſcripta, animo obliga-
tionis pariendæ, adhuc puto nullam eſſe ſub
ortam. Primo, quia vt iam dixi referuntur
ad futurum ci contenteremo. & ſic in p̃ſens
3 † non obligant. Bald. d. l. verbum. Bart. l. cum
Iudeorum. in fi. vbi & Bald. num. 3. Sali. nu. 2.
C. de ſent. & int. om. iu. Butr. d. cap. cum ve-
niſſent. num. 8. Caſtr. l. Titia. §. Titia. ad fin. de
leg. 2. qui ait ſpeciale eſſe in futuro verbi, ſũ,
vt inducat diſpoſitionem. & Iat. Pic. ibi n. 16.
qui

Digitized by Google

qui enim ait mi contenterò, adhuc non eſt contentus. & ſic voluntas, vt reiecta in futurum, nil diſponit, vt & per Decia. d. conſ. 55. d. num. 14. & vt ait Alexan. conſi. 77. num. 3. in primo. verba futuri temporis non firmant actum de præſenti, & qui dicit, ne ſarai rogato, non rogat Notarium, vt per eum. Neque obſtat, quod verba in futurum concepta inducant obligationem in donatione. Rip. reſponſ. 144. quem citat Rimin. iun. qui in hac cauſa ſcripſit contra Piperarios. conſil. 9. nu. 51. quia, præterquod ipſe reſpondet veram non eſſe. Rip. opinionem, quam & ipſe multoties conſu...ui, addo ego non tractari hic de aliqua donatione, vt falsò ſuppoſuerunt, tam ille, quàm Ceph. conſ. 272. & ipſe in hac cauſa. ſiquidem, vt dicam infra, & precium ſolutum erat reſtituendum, & meliorationes æſtimandæ, & habenda ratio exemptionis à feudo. quæ excludunt omnem mentionem donationis. Si itaque ſpeciale eſt in donatione, vt verba futuri temporis inducant actionem, vt per Rip. vbi ſupra, aliud in cæteris contractibus obtinebit. de qua re tamen dicam aliquid infra. ſecundo, quia in litteris
4 nulla ſubeſt ſtipulatio, † & ſic promiſſio nititur nuda pactione, quæ non parit actionem. l. iuriſgentium. §. igitur. de pact. & cum ſimus in Terris Imperij, non poſſumus recurrere ad cap. primo. de pact. quamuis fortaſſe hodiè receptius ſit, vt certè verius, nec iure canonico, ex pacto oriri actionem, vt dixi in Rub. de verb. ob. nec nunc proſequor. quarè etiam ſi verba hæc tenderent ad obligandũ, nihilominus nullius eſſent effectus. Nec dicatur pactionem hanc eſſe correſpectiuam, quia. ſ. refertur ad futuram protectionem, quo caſu ſolet actionem parere, vti tranſiens in contractum innominatum. Caſtr. l. ſi pecuniam. num. 14. & Alex. num. 6. de cond. ob cauſ. quia, & ſi hoc verum ſit, eſt tamẽ locus pœnitentiæ, vt dicam poſt.

Tertiò, quia oblatio hæc non valet, cum facta ſit, vt ex teſtimonio D. Traiani apparet, quo Illuſtriſſimus Dominus Sigiſmũdus apud Iudices defenderet Fratres Piperarios, quæ cauſa eſt turpis, nec inducit obligationẽm. l. 2. §. vlt. de cond. ob tur. ca. qui. n. dat Iu
5 dici, † vt in bona cauſa, ſecundùm ſe ſententiam ferat, videtur inquit Vlp. corrumpere Iudicem. qui etiam dat; vel promittit alteri, vt ab Iudice idem impetret pro ſe in eadẽ cauſa eſt, dum per alium corrumpere Iudicẽ tentat, & qui accipit, turpiter accipit: non enim licet petere ab Iudice, vt dicat ſententiam ſecundùm aliquem, quia eſt res mali exempli, vt Caſtr. & alij tradd. d. §. ſed ſi dedi. & eſt textus clarus in No. vt litigato. in exord. lit. §. primo. vbi Iuſtin. mandat, vt litigãtes initio iurent, ſe nec Iudici dediſſe, nec alij cuiquam, vt ſibi patrocinaretur, tantum que excipit honoraria, & ſportulas. Itaque cum futura protectio turpem cauſam reſpiceret, eſſetque contra legem, nulla efficax naſci actio potuit, & ſi quid datum fuiſſet, condiceretur, vt ibi. Neque obſtat, quod copioſè nimis reſpondit Rim. d. conſ. 9. num. 72. & ſeqq. laudabile eſſe, vt homo homini opem ferat, vtque honorem alterius tueatur, Vaſqu. lib. 1. controu. c. 21. nu. 29. nam reſpondeo hoc intelligendum eſſe, ſi agamus iuſte, & honeſte, non etiam turpiter, & quamuis admitteremus, opera Illuſtriſſimi Domini Sigiſmundi factum, ne bona Piperariorum publicè venirent, tamen id nihil refert, aut. n. iuſta erat cauſa illorum, & ab Iudicibus, vt pro eis ſententiam ferrent, peti non potuit, vt dictum eſt, aut mala, & tanto minus. l. iuriſgentium. §. ſi ob maleficium. de pact. cum ſimm. Et hoc habet locum etiam ſi eſſet in facultate Iudicis, vel ad haſtam vendere, vel inita æſtimatione bonorum per peritos. Ego tamen non inuenio vnde hanc poteſtatem Iudici deferat Rim. qui ſciam iure no-
6 ſtro caueri, vt bona † vendantur ad haſtam, vt eſt tex. clarus. & ibi not. Bald. Sali. & alij. in l. ordo. C. de execut. re. iud. & poteſt quidẽ creditor iuſta æſtimatione pignus accipere, at non cogitur, vt eſt gloſ. in l. à Diuo. §. ſi pignora. de re. iud. & trad. ibi nominatim vterque Imol. alter. num. 14. alter n. 7. & 11. quod & æquiſſimum eſt, ne creditores inuiti emãt iuſto precio, aliudq; pro alio, aduerſus iuris regulam, accipiant. l. 2. §. 2. ſi cer. pet. cũ ſim. & quarenus Piperarij confugiſſent ad auth. hoc niſi. C. de ſolur. illa habet locũ in re meliori, non autem in omnibus. Ideoque ſi Iudices, procurante id Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo, coegerũt creditores emere bona Piperariorum iuſto precio, non ſatis iure id factum eſt, nec Bal. in l. 2. C. ſi in cau. iud. nec Ang. & Imol. l. miles. §. qui iudicati. de re iud. quos citat Rim. num. 82. tribuunt hanc poteſtatem Iudici, quicquid ipſe dicat. Minus etiam obſtat, quod reſpondit Ceph. dicto conſil. 272. num. 122. protectionem Illuſtriſſimi Domini Sigiſmundi intelligendam eſſe, quatenus cauſa Piperariorum bona eſſet, quoniam, vt dixi, propter malum exemplum, neq; id ab Iudice peti poteſt, vt dicat ſententiam ſecundum aliquem, etiam ſi cauſa eius ſit iuſta. Quod cum forte vidiſſet Ceph. paulopoſt non grauatè admittit, turpitudinem hic verſari, at negat iure nouo re-
7 petitioni † eſſe locum, vultque attendi regulam, quæ habet, in pari turpitudine potiorẽ

eſſe

eſſe cauſam poſſidentis. l. tertia. de condit. ob tur. cau. quæ declaratio non facilè recipienda eſt, quia textus in dicto §. ſed ſi dedi. expreſſe permittit repetitionem, quod etiam volunt ibi Fulgoſ. Alexan. & Iaſ. qui & alios citat. & eſt veriſſimum. Et auct. nouo. C. de pœn. Iud. qui ma. agit de eo, qui dat Iudici, & ſubindè denunciat, & de eo, qui cum ſe dediſſe dixerit, id non probat. at verò, ſi aliquis det, nec denunciat, non declarat ibi Iuſtin. quid iuris: ego itaque recurram ad dictũ §. ſed ſi dedi. Et eſt ea capienda interpretatio, quæ legum correctionem excludit, quoties ergo quis dat Iudici, vt ſecundum ſe in bona cauſa dicat ſententiam, habet locum dictũ §. ſed ſi dedi. & ità reperi, cum hæc ſcripſiſſem, declaraſſe Menoch. caſ. 142. num. 16. de arb. iud. qui addit dictã auct. nouo. procedere. quoties Iudex per ſordes corruptus iniquè iudicauerit, qua tamen in re is decipitur. ſiquidem ea conſtitutio habet locum etiam ſi Iudex non iudicet, quia punit accipientem pecuniam, & ſi ille poſt non iudicauerit. Ponit Nou. vt litig. iurent, ex qua deſumpta eſt dicta auct. nouo. hos caſus, vt qui libet initio litis iuret, ſe nihil dediſſe, vt ſi dederit, & denunciet, in euentu litis, veniam mereatur, hoc eſt, cauſa non cadat: an autem ſit locus repetitioni non explicat Iuſtin. ego ex veteri iure eſſe locum dico. Amplius vt duplum, vel triplum fiſco inferat Iudex. Si non denunciet, nihil ibi dicitur. Ego, & hunc caſum ex eodem veteri iure definio, vt ſcilicet qui dedit, cauſa cadat, quaſi præſumatur, eum corrumpere Iudicem voluiſſe dicto §. ſed ſi dedi. Et hoc ipſum Iuſtinianus innuit à contrario ſenſu, dum eum, qui denunciat, eximit pœnæ, quaſi aliud ſentiat, ſi non denunciauerit. De repetitione dati nihil ibi, quia ſatis veteri iure id declaratum erat.

Secundo etiam reſpondeò, quod Piperarij non dederunt curiam Doſſi Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo, ſed ipſis eius poſſeſſio ablata eſt. & ideo dici non poteſt in pari turpitudine potiorem eſſe eum qui poſſidet: quia id procedit, qnando turpiter agens dat ipſemet rem alteri, non autem ſi is aliundè illam habeat, namque cum dominium ſit apud eum, qui ex turpi cauſa promiſit, agit rei vindicatione, & ſi opponatur promiſſio, replicari poteſt, eam eſſe ex turpi cauſa. Bald. conſil. 379. in quinto. latè Caſ. Alexan. ac alij l. prima. §. primo. de condit. ob turp. cau. & maximè cum niſi eis res fuiſſet ablata poterant pœnitere, antequam darent. l. ſi pecuniam. de condit. ob cau. cum ſimm.

Quarè Rimin. ac Cephal. rationes concidunt. & quamuis Rimin. dicat ex huiuſmodi pactione tranſlatum fuiſſe dominium, & actionem in rem competijſſe Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo, tamen hoc falſum eſt, quia traditionibus, non autem pactis dominia rerum transferuntur. l. traditionibus. C. de pact. quod præſertim verum eſt in contractibus innominatis. dicta l. ſi pecuniam. & l. naturalis. de præſcr. verb.

Quarto etiam ſi promiſſio iuſtam cauſam habuiſſet, ac partes voluiſſent ſe obligare, adhuc puto has litteras non debere attendi; neque enim puto induci contractum innominatum ex his verbis, dabo, vt facias, ex quo efficax obligatio otia-
8 tur, licèt enim Bart. † in dicta l. naturalis. §. ſed ſi facio. num. ſexto. dicat parum referre, an verba contractuum innominatorum concipiantur in præſens, vel in futurum, tamen, vt ego arbitror, ille debet intelligi, quando is qui facturus eſt, facit, iuſſu eius, qui promiſerat ſe daturum, vt promiſſionem ſequatur iuſſus, qui pœnitentiam excludit; at quod ex hac formula dabo, vt facias, inſurgat contractus innominatus efficax, nuſquàm in iure cautum eſt. Ea potius habet vim cuiuſdam contractus, quam obligationis. & ideò interim dum iubeat qui dixit ſe daturum, credo eſſe locum pœnitentiæ, & fruſtra alterum confugere ad implementum ex parte ſua, vt alterum obliget.

Quocircà in dicta l. naturalis. & ſub tot. titulo de condit. ob cau. ſemper in contractibus innominatis ſubeſt ab initio implementum ex parte vnius, vel in dando, vel in faciendo: facti enim nomine promiſſionem etiam ſignifico, promitto, vt facias. dicta l. naturalis. in princ. l. tertia. §. ſed ſi tibi. de condit. cau. dat. & regulare eſt, vt ſi verba in futurum relata ſint, non diſponant, vt dixi ſupra.

Ideòque in huiuſmodi conceptionibus dabo, vt facias, faciam, vt facias, addi ſolet, & ità conuentum eſt inter nos. l. cum mota. C. de tranſact. vbi Doctores, qui dicunt tranſactionem, illis verbis, fuiſſe conceptam, dabo, vt à lite deſcedas, intelligunt verbis alijs eam confirmatam eſſe, quod & ex ipſius conſtitutionis verbis deprehenditur. alioqui verba futuri temporis, vim potius habent tractandi, quam trãſigendi.

ſigendi. Et id puto veriſſimum in præſenti ſpecie, ſi quidem epiſtola hæc videtur fuiſſe ſcripta magis animo tractandi, quam obligationis in præſens ſuſcipiendæ, hoc ſenſu, deſideramus protectionem tuã, contenti erimus dare curiam, arbitrio tuo cõmittimus &c. tu hæc dicito Domino Traiano, vt conuentionem ipſam perficiamus. at verò quod ex illis litteris voluerint obligari, non facilè admiſerim. Teſtantur illę animum de obligatione ineunda in futurũ, at in præſens non obligant, & profectò verba illa, contenteremo, ſuſpendunt voluntatem, nec ponunt aliquid, & in donatione, quæ hodiè ſolo conſenſu perficitur, quod magis eſt, ſic in terminis tradd. Fab. & Aret. § aliæ. de donat. qui volunt, verba hæc donabo tibi, niſi alijs verbis in præſens relatis adiuuentur ad donationem non pertinere: quia vt illi dicunt aliud eſt donare, aliud pręſe ferre animum donandi, ex quorum dictis apparet Rip. malè reſpondiſſe. in dicto reſpon. 144. Ex his ergò litteris præſens obligatio non fuit contracta. Neque obſtat teſtimonium Domini Traiani concipientis obligationem in præſens, che voleuano, che la Corte &c. quia inferius reſpondebo.

Sed & ſi admitteremus verba eſſe præſentis temporis, ci contentiamo, adhuc opinor Piperarijs, cum ſimus in contractu innominato, do vt protegas, licuiſſe pęnitere, nec potuiſſe illos cogi, vt curiam Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo traderent. Verba epiſtolæ ſunt, ſupplichiamo che V. S. Illuſtriſſima ſi degni d'hauer la noſtra protettione. Protectionis nomine defenſionem

9 omnem ſignificamus, † non etiam ad certam quandam rem reſtrictam, vt per Bart. in procem. Pand. in prin. num. 7. vbi Cang. lat. qui alios citat. Quarè cum Illuſtriſſimus Dominus Sigiſmundus, paulò poſt has litteras acceptas, litem agitauerit contra hos fratres, oppugnaſſe eos potius dicitur quam protexiſſe, & ob id cum ipſe non impleuerit ex parte ſua, neque alij implere tenentur. l. cum proponas. C. de pact. & to. tit. de condi. cau. dat. Nec dicatur Illuſtriſſimum Dominum Sigiſmũdum ſatis impleuiſſe, eo quod protectio ipſa erat relata ad caſum ſingularem, nec erat generalis, vt deponit Domin⁹ Traianus, cui videtur habenda fides ob clauſulam eam litterarum, qua hi fratres, ſe ſuaque committunt relationi eiuſdem. Bart. & alij. l. Lucius. de fideiuſſ. cum ſimm. quia huic argumento, quo nituntur aduerſarij, & quo omnem huius cauſæ machinam fulciunt, reſpondeo, quod Domino Traiano, credendum non eſt in his, quæ aduerſantur ipſiſmet litteris: & profectò vir hic alioqui Excellens, nimium laxauit habenas, quarè vt eius fidem prorſus tollam, tria conſidero.

Primum eſt, quod in litteris ipſis dicitur de protectione generaliter: at ille eam reſtringit ad curã, nè bona Piperariorum ſubhaſtentur: quod repugnat verbis ipſis litterarum.

Alterum, quod omittit partem illam, che l'Illuſtriſſimo Signor Galeazzo, ò ella, habbia la Corte &c.

Tertium, quod ex eius verbis inſurgit donatio ſimplex, & in pręſens, nec precij, & aliorum, de quibus in litteris vllam facit mentionem: quæ omnia ei fidem adimunt. Etenim cum, vt dixi, protectio latius ſe extenderet, ipſe verò ad certum negocium illam redegerit, dicitur aduerſari litteris ipſis. Sic & cum expreſſim committant Piperarij fratres precium, & meliorationes, ac alia, arbitrio Illuſtriſſimi Domini Sigiſmundi, hoc eſt boni viri. l. ſi libertus ita. de op. lib. aduerſus manifeſta verba, eorum nomine, ille donationem pollicetur: & cum illi in futurum loquuti eſſent, ipſe in præſens diſponit. Facit ergò contra facultatem ſibi datam, & in terminis, quod ille, qui debet explicare, quæ eius fidei

10 † credita ſunt, non poſſit aliquid referre contra tenorem ipſarum litterarum eſt conſiliũ Pariſ. 47. num. 72. & ſeqq. in pri. quod eſt etiam in cauſa Piperariorũ, vbi id ille multis probat, & ad eum me refero, & litterę huiuſmodi non adeò extenduntur, vt donandi arbitrium deferant, vel Dominum obligandi contra inſolita, & inueriſimilia. Bald. l. fin. num. quarto. C. quod cum eo. vbi hoc in terminis concludit, & idem Bald. in Rubri. C. de conſti. pec. quo loco ait non eſſe habendam Nuncio fidem, ſi tendat ad ſpoliandum Dominum, quanto magis, quando litteris ipſis aliud expreſſum eſt, aliud verò Nuncius teſtatur? ſeq. Boer. deciſ. 282. num. quarto. Et huc tendunt ea, quæ de litteris ipſis paſſim traduntur, debere eas eſſe ſpeciales, & certas, non etiam generales, & confuſas, vt aliquid operentur. Bart. l. ſi pupilli. §. primo. num. quarto. de neg. geſt. Bart. idem. Comen. Imol. Caſtren. & alij. dicta l. Lucius. Boer. dicta deciſ. 282. num. ſecundo. Et ex his in caſu non longè huic noſtro abſimili reſpondit Bero. conſil. 106. nume. 18. in pri. cum litteris quibuſdam ſcriptum eſſet, refert tibi Anſelmus gratiam expeditam, de comprehendenda muliere in

ccitis

c:rtis bonis emphytheuticis, non haberi ei fidem, eo quod bona non eſſent ſpecialiter expreſſa, quanto minus ergò in caſu hoc ha benda eſt, in quo Dominus Traianus ea re fert, quæ ſunt inuerîſimilia, inſolita, & quæ Piperarios nimis lædunt, & quæ ipſis litterarum verbis aduerſantur? Certe mirum eſt, cur Iudices tantam fidem habuerint litteris, quæ & dum explicant protectionem, eam reſtringunt ad actum prohibitum, de corrumpendis Iudicibus, vt ſupra dixi. In ampliſſimo enim mandato nunquam id con tineur, quod bonis moribus, & iuri repugnat. Ex quibus omnibus ſatis conſtat has litteras, quibus vt Sacrę Anchorę hęrent ad uerſarij, nullius momenti eſſe.

Accedit his, quòd Illuſtriſſimus Domin⁹ Sigiſmundus non præſtitit ea, ad quæ virtute litterarum obligabatur. Dicitur in litteris, ci contenteremo, che l'Illuſtriſſimo Signor Galeazo, ouer ella, come più le piacera, habbia la Corte. Neque enim declarauit, an ipſe vellet habere Curiam, an potius Illuſtriſſimum Dominum Galeatium, & quamuis poſtea petierit illam in iudicio; tamen magis fideicõmiſſo nitebatur, quam epiſtola, quæ vltimo loco producta eſt, hæc

11 autem poteſtas arbitrandi, ac declarandi † durabat tantum ſexaginta diebus cum rem ipſam reſpiceret. Bart. l. ſi quis arbitratu. num. 8. de verbor. oblig. quem ſeqq. Com. Imol. Caſtren. Alexan. & Iaſ. qui eos refert. num. 24. verſic. ſucceſſiue. aut verò ſecundùm alios, quam primum poſſet, vt Bald. & Ang. ac alij quidam. Declarare item tenebatur quid propter meliorationes, & liberationem a feudo dare, quodue precium reſtituere vellet, idque cum primum poſſet, eo quod omnia extrinſeca ſint, nec tangant rei ſubſtantiam, vt per Bart. & alios vbi ſupra. At certum eſt Illuſtriſſimum Dominum Sigiſmundum, nihil horum feciſſe, & ideò intelligitur renunciaſſe poteſtati ſibi datę, & obligatio fratrum Piperariorum euanuit. Denique cum, vt dixi ſupra, protectionis nomen generale ſit, etiam, ſi in lite aliqua Illuſtriſſimus Dominus Sigiſmundus protexiſſet hos fratres Piperarios: tamen initium protectionis non excludit pœnitentiam. Caſtren. dicta l. ſi pecuniam. num. 12. & clarius. Alexan. num. quinto. & eſt communis ſententia, vt per Iaſ. ibi num.

12 ſexto. vt præparatoria, † ſiuè extrinſeca ſint, ſiuè intrinſeca, non faciant, vt deſinat res eſſe integra. Nec l. ſi cum fundum. de pac. quam Rimin. dicto conſil. 9. num. 41. conſiderat, ad rem facit, quia illa loquitur, quando conuentio eſt facta in fauorem tertij, & poſt traditionem. Bart. ibi. num. ſecundo. & alias etiam adferunt rationes. Fulg. Caſtren. & Iaſ. quas omitto, & omnes concludunt eſſe locum pœnitentiæ, quando res eſt integra, vt & hîc. Et ex his concludo, litteras de quibus agitur non debuiſſe ſuffragari Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo. Quæ quamuis ſufficerent huic cauſæ defendendæ, ego tamen, vt veritas ipſa magis eluceat, reſpondebo quibuſdam rationibus, quas Cephal. & Rimin. adfe runt.

Primum fuit obiectum Rotæ, & quidem validum, quod nunquam conſtat has litteras de mandato Dominorum Federici, & Vincentij redditas fuiſſe Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo. Nam Dominus Traianus, è cuius ſolius ſpiritu vitam hauſit vniuerſa hæc lis, fatetur nomine Domini Lelij litteras reddidiſſe additque eundem mãdaſſe, vt & aliorum duorum fratrum nomine redderet, aliundè autem id non probatur. Torquet hoc argumentum aduerſarios, & licèt varijs modis reſpondere conentur, eorum tamen reſponſiones ſpontè cadunt. Primò enim, dum Rimin. ait ex illis verbis. Degnandoſi di preſtar piena fede &c. probari quòd de voluntate omnium fratrum litteræ, ſint redditæ, reſpondeo id falſum eſſe.

Namque hinc probari fortaſſe poteſt, litteras eſſe ſcriptas ab eis, at non eorum nomine redditas, ſiquidem cum Dominus Lęlius, ſit eorum frater, non ſequitur ha-

13 bet litteras † ſcriptas, vel ſubſcriptas à fratribus ſuis penes ſe, ergo ab eis illi traditæ ſunt, quia ipſe illas accipere potuit, vt per Rom. ſing. 643. & conſi. 446. & tradunt Bar. & alij. in l. labeo. de pact. & Felin. po⁹ cæteros. in cap. coram. de offic. delegat. dum concludunt non eſſe ſatis proferre inſtrumenta ad cauſam facientia, niſi & a Domino ſibi tradita fuiſſe probetur, quod maximè procedit in perſona coniuncta, qualis erat Dominus Lælius, vt tradd. Doctor. vbi

14 ſupra. & in terminis quod ſcribens † litteras non ligetur, niſi eas miſerit, eſt deciſ. Bald. in Rubr. ad fin. C. de dot. promiſſ. & ſeqq. Put. in deciſ. manuſcripta. lib. primo. deciſ. 116.

Igitur cum non concludat hæc ratio, hic accepit litteras, ergò miſſæ ſunt à ſcribente debuit probari mandatum, ſeu traditio litterarum, & ita in inſtrumento cancellato reperto penes debitorem ſcribit Bart. d. l. labeo. ſaltem quando perſona ſit domeſtica, & Bal. in d. c. coram. quem ſeqq. Barb. & Feli.

ibi, qui omnes exigunt, vt probetur traditio
inſtrumentorum ad cauſam facientium, vt
mandatum inſurgat: nec enim ſufficit, vt
quis ea habeat penes ſe, non probata tradi-
tione, vt per eos. Et ex his tolluntur ea, quę
Rim. dicto conſ. 9. num. 16. & ſeqq. & Ceph.
dicto conſ. 272. num. 86. & ſeqq. latiſſimè de-
duxerunt. Nam primò dum Rimin. ait, ob
illa verba, degnandoſi di preſtar fede &c.
argui mandatum de reddendis litteris, fal-
ſum eſt: quia ipſa litterarum ſcriptio non
obligat, vt dixi: nec ſequitur hic ſcripſit, er-
gò & miſit litteras, & quamuis Cepha. num.
89. & Rimin. num. 35. addant non præſum-
mi mutationem voluntatis, tamen ſat eſt,
vt dictum eſt, vt potuerit mutare, nec huiuſ-
modi præſumptio ſufficit ad inducendam
obligationem, non probata litterarum tra-
ditione. Secunda etiam argumentatio Ri-
min. eadem ratione conuellitur: & tertia, &
quarta, nimis abſurdæ ſunt, & confutatio-
ne non egent. quis enim ſic argumentabi-
tur, ille adſerit ſe reddidiſſe litteras, ergò
nè male feciſſe videatur, mandatum præ-
ſumemus? & deficiente commiſſione præ-
ſentatio eſt nulla, ergò eam pręſumimus?
per Rimin. licebit cuique, ſine vllo manda-
to contrahere, ſed miſſa hæc faciamus.
Quid de argumento à ſolitis dicam? regu-
lariter, qui litteras reddunt, mandatum
habent eas reddendi, ergò, & Dominus Tra
ianus habuit, ſic & per eundem Rimin. ar-
guemus, regulariter qui pro alijs contra-
hunt, mandatum habent, ergò omnes ex
mandato præſumpto obligant? quarè ad-
huc viget hæc ratio, vt litteræ hæ Dños
Federicum, & Vincentium non ligent.
Quæ tamen ſuperuacuo addidi, cum ex ſu-
perius dictis appareat, nullum ex his fratri-
bus obligari.

Quæ de inſinuatione dicuntur, conſul-
to omitto, qui ſciam donationem nullam
hîc ſubeſſe, vt ſupra attigi. Defendi tamen
facilè poſſet, etiam ſi ſequamur opinio-
nem eorum, qui volunt remuneratoriam
15 eſſe, & donationem quæ reſpicit † merita
de futuro, de quibus Titaqu. l. ſi vnquam.
num. 109. C. de reuoc. donat. inſinuatio-
nem exigi, vt conſtat ex relatis à Tiraqu.
ibi, & ſaltem verum eſt, ſi donatio ad-
eò excedat æſtimationem facti reciproci,
vt inſinuationem deſideret, vt per Ant.
Gabr. qui alios citat. conſil. primo. de do-
nat. num. 63. ad quem me referro. At-
qui non agnoſco hac in re tanta merita,
quid enim quæſo prodeſſe potuit Pipera-
rijs opera Illuſtriſſimi Domini Sigiſmun-
di, ſi ius ipſum eiſdem fauebat? ſin minus
protectio erat iniuſta. Et quod ait Rimin.
16 lędi eorum famam, † quorum bona pu-
blicè venduntur, verum quidem eſt l. pri-
ma. ex quibus ca. in poſſ. eat. Inſtit. qui-
bus ex ca. man. non li. §. licèt autem. tamen
ſatis grauata iam erat exiſtimatio Pipera-
riorum, ob decoctionem, vt ex Bald. con-
ſil. 250. in pri. quod eſt repet. conſil. 382. in
quinto. & conſil. 396. eo. lib. qui ait deco-
ctores præſumi fraudatores, & famam eo-
rum eſſe prorſus minutam. quarè ſi bona
Piperariorum, ſub haſta non vendebantur,
potius conſulebatur rei, quàm famæ, quæ
iam perierat. protectio itaque ſequuta non
eſt, qualis debuit: & ob id res donata, e-
tiam ſi traditio facta eſſet, condici pote-
rat, vt per Caſtren. l. vltim. nume. 15. de
condit. cau. dat. Et hæc de primo arti-
culo.

Quò verò ad alterum, dico per hanc di-
uiſionem videri renunciatum fideicommiſ-
ſo: & quia hæc materia eſt valde trita, &
in ea quilibet Doctor mediocriter erudi-
tus multa ſcribere poteſt, vtar breuitate.
Multæ ergò ſunt clauſulæ in pręſenti ſpe-
17 cie, ex quibus renunciatio fideicommiſſi †
inſurgit.

Prima eſt, qua inuicem promittunt alius
ab alio non petere pro rebus diuiſis, nec ea-
rum occaſione, vt in inſtrumento in ver.
Et ſolemniter pręlibati &c. & ibi, & præ-
ſentem diuiſionem cum omnibus, & ſin-
gulis &c. & in aliquo non contrafacere per
ſe &c. aliqua ratione, vel cauſa, modo,
vel ingenio, quod etiam repetitum eſt ibi.
Et ad maius robur &c. Ex his enim ver-
bis renunciari fideicõmiſſo ſcribunt Io. An
dr. §. in primis. ad Spęc. de teſtamen. Ale-
xan. conſil. 208. in ſexto. & l. qui Romæ. §.
duo fratres. de verbor. obligat. vbi &
Rip. num. 47. & plerique alij recentiores,
quos prætereo. Cur. ſen. conſil. 64. ad fi.
Iun. conſil. 49. Pariſ. conſil. 71. num. 14.
in tertio. Grat. reſpon. 60. in primo. cum
alijs quos refert. Menoch. conſil. 87. num.
33.

Altera eſt, dum diuidentes conſtituunt
ſe procuratores, vt in rem propriam. Bar.
dicto §. duo fratres. quæſt. 8. cuius opinio-
nem teſtantur eſſe receptam. Alexán. Iaſ.
& omnes recentiores ibi. Alex. conſil. 189.
in ſecundo. & id quidam habere locum vo-
lunt etiam ſi diuidentes ignorent fideicom-
miſſum. Rip. d. q. 8. licèt id ego non probem.
In hac autem ſpecie illi habebant ſcientiam
fideicommiſſi, vt ibi, non obſtantibus &c.

quę

quæ verba indicant voluiſſe diuidentes, vt non obſtante teſtamento diuiſio eſſet perpetua, & obtinerent alia omnia, de quibus in ipſa diuiſione. profectò enim verba huiuſmodi,nil aliud inferre videntur, quam renũciationem fideicommiſſi,& qui vult contrarium dicere,id probare debet. plenè Meno. d.conſil.87.num.20.qui multos citat.

Tertia eſt promiſſio mutua de euictione, coniuncta promiſſioni de obſeruando. Cur. d.conſ.64.Cur.iu.d.conſil.49.quæ, & in hoc inſtrumento legitur.

Quarta eſt ceſſio iurium præſentium, & futurorum, de qua ibi,& dederunt &c. Dec. conſil.288.Ruin.conſil.119.num.70. conſil. 144.n.19.con.152.n.8.in 2.Pariſ. dicto conſ. 71.n.14. Soc. iu.conſ.116.n.59.& ſeq.in pri. Menoc.qui alios refert, & ſi non hos omnes citet.d.conſil.87.n.27.

Quinta eſt, de qua ibi,& omnia facere,& exercere,quæ verus Dominus &c. illa enim inducit exęquationẽ, ex qua omnia iura veri domini,diuidentes in ſe ipſos mutuo trãſferunt.Caſtr.conſil.34.in fi.in 2. cum plerisque alijs à me alias congeſtis in materia exęquationis,quæ non refero.

Et quamuis hæ clauſulæ ſingulæ fortè nõ inducant renunciationem fideicommiſſi, tamen ſimul iunctæ omnimodo eam debent inducere,vt in ſpecie arguit Soc.iun. d.conſil. 116.vbi ſup.Quocirca cum renũciatio fideicommiſſi, ex tali diuiſione inſurgat,Illuſtriſſimus Dominus Sigiſmundus, non poterat recuperare Curiam Doſſi virtute paterni teſtamenti,& male pro eo iudicatum eſt.

De legitima,& Trebelliana non eſt quod diſputem,quia Rim.vtranque deberi multis probat, cui vt pro Illuſtriſſimo Domino Sigiſmundo ſcribenti,libenter hac in re fidem adhibeo, an autem Illuſtriſſimus Dominus Galeatius,iam vtranque conſumpſiſſet; pendet ex facto. certè ex ſententia apparet eas non fuiſſe conſumptas. Et quamuis.Ceph. dicat d.conſil.272.num.142.videri prohibitam eſſe legitimam,& Trebellianam in teſtamento patris,tamẽ nihil moror, quia etiam ſi verum id eſſe fatemur, tamen prohibitio non tenet. in legitima eſt tex.in l.quoniam. l.omnimodo.C.de inof.teſta.in Trebelliana

18 idem iuris paſſim obſeruatur in liberis † primi gradus, vt ego aliàs latiſſimè deduxi, & nunc ſit ſatis referre Gab.Rom. in ſuis cõcl. ad Treb.concl.1. in prin. Quin etiam ſi admitteremus Trebellianam poſſe prohiberi, id tamen obtinet,ſi expreſſim fuerit prohibita,nec generalia verba ſufficiunt Iaſ. conſil. 84.n.27.in pri. niſi omninò ad prohibitionẽ Trebellianę referantur.Gab.vbi ſupra cõcl. 2. & quod pater prohibendo alienationem, non dicatur prohibere detractionem Trebellianę,reſpondit in terminis.Rom.conſi.206. cuius opinionem dicit veram. Mand.ibi ad eum,& ego alias deduxi latius. Nec obſtat quòd Illuſtriſſimus Dominus Galeatius adiuerit hereditatem,nec legitimam pętierit, vt Ceph.arguit num. 143. quia, pace eius dictum ſit, non aſſequor quid ſibi velit, & excuſandus eſt;quia,vt ipſemet fatetur, raptim dictauit conſilium, aduerſa impeditus valetudine. Etenim & ſi admitteremus prohibitas eſſe legitimam, ac Trebellianam in teſtamento,tamen certum eſt filios adeũtes, vtramque adhuc poſſe conſequi, quoniam

19 qui adit † non confirmat ea,quæ lex prohibet,& in terminis noſtris, quod præter aditionem hereditatis exigatur expreſſa,& certa approbatio teſtamenti, & contẽtorum in eo,conſuluerunt.Cur.conſil.75. Dec.conſil. 257.Rui.conſil.56.nu.8.in ſecundo. Cur. iu. conſ.21.Pariſ.conſil.16.nu.59.conſil.17.nu. 20.in 2.conſil.43.in 3.& ita idem Cepha.in his terminis diſtinguit conſil.153.nu.75.& ſeqq. vbi rem declarat. Quare certum eſt, Curiam hanc Doſſi, imputandam eſſe legitimæ, ac Trebellianæ.

De Dote materna,nihil dicam,quia nullam video ſubeſſe difficultatẽ,& idem etiam fatetur Rim.d.conſil.9.

Et ex his omnibus arbitror malè fuiſſe iudicatum contra fratres Piperarios,& ſic referendum eſſe Sereniſſimo Domino Duci Mantuæ.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis conceſſa pro ſe filijs, & deſcendentibus,filiàs etiam continet,propter vim verbi,deſcendentibus,quod declarat præcedens verbum, filijs,defenditur.

SVMMARIVM.

1 Filia, an comprehenſa ſit in inueſtitura facta pro ſe, filijs, & deſcendentibus.

2 Poſteriora ſicut è præcedentibus,ita priora ex poſterioribus declarantur,& nu.7.

Deſcendentium appellatione cum fœmina comprehendantur, non debet reſtringi oratio ad maſculos tantum,quàmuis fuerit dictum filijs, & deſcendentibus.

3 Nepos ex fratre continetur,vbi dictum ſit pro ſe, fratre, & nepote.

4 Filijs, & heredibus facta inueſtitura,veniunt ẽt fœmina, propter verbum, heres, quod extendit verbum, filijs, præcedens.

5 *Emphytheuſi conceſſa pro filijs, & deſcendentibus, ſi filius, & filia concurrant, ille erit præferendus.*
6 *Cepha.conſi.11.reprobatur, & rationibus per eũ adductis reſpondetur.*

CONSILIVM CII.

SCripsi aliàs in hac cã, ſed
quia nõ attigi tunc articulũ
hũc, q mihi hodiè propoſi-
tus eſt,(neq; .n. de eo ĩ dub.
vlla facta erat mentio,) co-
gor nũc aliqua addere prio-
ribus. Verba ſunt inueſtituræ, pro ſe filijs, &
1 deſcendentibus. Quæritur, an filia † his
verbis comprehenſa ſit, cum regulariter fi-
liorum appellatione in contractibus fœmi-
næ non contineãtur, vt tradd. omnes in hac
propria materia. in l. ſed & ſi. §. liberos. de in
ius voc. vbi Alex. & Iaſ. Et quàmuis hîc ad-
ditum ſit verbum, deſcendentibus, quo ma
res, & fœminæ ſignificantur Alex. conſ. 160.
in ſecundo. cum præcedat verbum, filijs, ge-
neralis, & lata eius ſignificatio reſtricta vr̃,
vt in hac ſpecie concludit Cepha. conſil. 11.
n. 21. Sed tamen ipſe re, in p̃ſenti diligen-
ter examinata, opinor cõtrarium eſſe veri⁹,
& hanc filiam eſſe hac inueſtitura compre-
henſam: & in hanc ſententiam adducor ex
infraſcriptis.

Primò, quia verba sũt hæc, pro filijs, & de
ſcẽdẽtib⁹: & deſcendentiũ appellatione fœ-
minæ ẽt continentur, vt lat. trad. Alex. conſi.
160. in 2. & nemo eſt qui diſſentiat. Nec dica
tur reſtringi, ob verbum p̃cedens, filijs, qđ in
emphytheuſi ad filias non refertur ad tradd.
per Iaſ. l. ſi quis id quod. de iur. om. iud. Rolã.
conſil. 92. in 2. quàmuis contra ſenſerit Soc.
iu. conſil. 104. in ſecundo. Nã reſpond. quòd
verbum, deſcendentes, non habet reſtringi,
ob adiectionem filiorum, ſed potius dictio, fi
2 lij, extendi, quia ſicut † ex præcedd. poſterio
ra, ita ex poſterioribus priora declarantur,
& ita arguit. Rui. conſi. 71. in fin. & conſ. 109.
num. 2. & 3 in pri. vbi allegat reg. l. primę. de
reb. dub. & loquitur de contractu, etenim, cũ
verbum, deſcendẽs, propriè fœminas conti
neat, non eſt recedendum à propria ſignifi-
catione vocabuli.

Secundò in hanc rem adfero. deciſ. Bald.
& Sali. in l. fin. n. 2. C. de ſuc. ed. quam ſeqq. il
lic. Alexan. Iaſ. Dec. & alij. is. n. voluit, vt ſi in
3 ſtatuto dicatur, pro fratre, & nepote † non ſo
lum comprehendatur verus nepos, ſed &
nepos ex fratre: ecce ergo, vt dictio, fratris,
quæ præcedit in cauſa eſt, vt extendatur ver
bũ, nepotis, non vt reſtringatur. Et Dec. ibi
n. 13. arguit ad emphytheuſim. Rõ aũt huius
deci. eſt, quia, vt inquit Sali. dictio, &, auget
ſeqq. Iaſ. ibi num. 10. ſicque ſentiunt apertè
Doct. augeri, non minui ſignificationem: &
ideò cum in hoc caſu dictum ſit, pro filijs, &
deſcendentibus: non video cur fœminæ, ex
propria ui vocabuli non contineantur, quã-
do Doct. augent ſignificationẽ, ob copulam
&, etiam ſi illa ſit impropria. Nepos. n. vt il
lic dicunt omnes, non eſt fratris, ſed filij fi-
lius. Idem etiam probat Alexan. l. ſi dotali.
in prin. ſolut. matr. qui inquit, quòd ſi quis re
cipit pro ſe fratre, & nepotibus intelligemus
etiam de nepotibus ex fratre: & ſic apertè
vult, vt veri nepotes contineantur: & hoc di
cit eſſe ex mẽte omnium. dicta l. ſi. C. de ſuc.
edic.

Tertio facit deciſ. Bal. conſil. 448. in 3. vbi
habet pro abſoluto, vt ſi pater recipiat em-
4 phyt. pro ſe filijs † & heredibus, emphytheu
ſis tranſeat ad fœminas, quæ ſint heredes nõ
autem à ſtatuto excluſæ: & ita verbum, filijs,
non reſtringit verbum, heredibus, & aptius
hoc idem, non citato Bald. voluit Alex. in l.
4. §. liberos. de in ius voc. qui inquit, ſi facta
ſit conceſſio pro ſe filijs, & heredibus: filias ẽt
comprehendi: quia terminus, heres, eſt com
munis ad maſculos, & ad fęminas, ſicq; ver-
bum, heres, extendit præcedens verbũ, filius,
& hanc deciſ. probant Iaſ. d. l. ſiqui. num. 23.
& conſil. 95. in pri. vbi appellat Alex. aureũ,
& immortalem, & Gozad. conſil. 20. num. 7.
Si itaque verbum, heredibus, quod adiacet
dictioni, filijs, & quodammodo pẽdet ab ea,
illam declarat, ac extendit, quanto magis
verbum, deſcendentibus, quod per ſe ſtat, re
tinebit ſuam propriam ſignificationẽ? Con-
ceptio autem hæc, tantum operabitur, † vt ſi
5 concurrant filius, ac filia, ſit ille huic præfe-
rendus, quaſi prior vocatus, ob dictionem, fi
lijs, at quòd & filia, deſcẽdentium, verbo nõ
contineatur nemo dixerit. Habeat ergò v-
traq; dictio ſuum ſenſum, nec poſterior, ob
priorem ſuam proprietatem amittat. Sic &
Salic. in l. 2. num. 30. C. de iu. emphy. ſcripſit,
vt ſi emphytheuſis ſit accepta pro filijs, &
heredibus: ea ad deſcendentes omnes tran-
ſeat, quia verbum, heres, ampliat dictionẽ,
filiorum, ita etiam in hoc caſu dicendum
eſt.

Quartò facit conſi. Loſ. 39. num. 12. dum
reſpondit ſi in emphytheuſi dictum ſit, per li
neam maſculinam prouenientes, & alij, fœ-
minas contineri: licẽt dictio, alius, ſoleat im
plicare eandem qualitatem, & in caſu huic
noſtro valdè ſimili eſt conſil. Bero. 96. nu. 11.
in pri. qui conſuluit, quòd ſi dictum ſit pro ſe
filijs

filijs,& nepotibus maſculis ex eis deſcendẽtibus: continebitur nepos ex filia, ſicq; verbum, filijs, non minuit declarationem illorum verborum, nepotibus maſculis: quæ filium filiæ ſignificant.

Quintò, nè careamus auctoritate, ego in terminis allego conſil. Cor. 230. in fi. in pri. vbi vult verbum, deſcendentibus, comprehendere fœminas, in inueſtitura, quando dictum eſt, filijs,& deſcendentibus, nec non,& Croc. conſ. 165. vbi latè examinat,& in caſu magis difficili: & Bero. conſ. 95. nu. 5. in pri. qui vult, ſi inueſtitura concepta ſit pro ſe, filijs, heredibus,& deſcendentibus, contineri fœminas: nec vim facit in verbo, heredũ, ſed, deſcendentium; & ideò in prin. dum ponit theſim prætermittit. ver. heredibus. Et hi tres ſuperiores ſunt Ceph. auctoritate: quãuis, & rationes, de quibus ſupra coram doctiſs. Iudice ſufficerent, qui, non à quo, dictũ ſit, ſed quid dictum, ſolet aduertere, ſic etiã video Alc. in l. Gallus. § nunc de lege. num. 9 in quæſt. de qua illic Doct. agunt, ſi emphytheuſis recepta ſit pro ſe,& deſcendentibus, ex virili ſexu, ita concipere, pro ſe,& filijs, & deſcend. & tamen concludit ille comprehendi neptem ex filio, ſicq; non conſiderat dictionem filijs. Idem etiam facit Aret. ibi. num. 52. in q. Pauli Caſtr. de emphytheuſi recepta pro ſe,& deſcendentibus maſculis. nam ita concipit, pro ſe,& filijs,& deſcendentibus maſculis. Ex qua re manifeſtũ ſit Doct. nihili facere hoc verbum, filij, vbi,& deſcendentiũ mentio facta ſit.& in terminis fortioribus, eſt dec. Fulg. in conſi. 224. vbi in emphyteuſi eccleſiaſtica. ſi dictum ſit, filijs, & liberis legitimis: vult comprehendi filias nec ex verbo, filiorum, declarari nomen liberorum.

6 Nec obſtant ea, quibus Ceph. † adducitur, quòd verbũ generale, deſcendentibus, reſtringatur à ver. ſpeciali, filijs, ad no. in l. 1. de rebus dubijs, nam præter reſponſiones, quas Illuſtr.& eruditus primus Conſulens adtulit, quæ ſubſiſtunt,& amouent omnem dubitationem: Reſpond. ego præcedd. non

7 magis † declarari ex ſeqq. quã ſeqq. ex præcedd. vt dixi ſupra,& hoc probat illa. l. 1. de rebus dub. dum vult I. C. vt adiectio fundi Seian. quę ſubſequitur, indicet quid ſit Mæuianus, qui præceſſerat, nam & hic deſcendentium nomen operabitur, vt filiorum, verbo, filiæ etiam ſignificentur, quæ & nomine deſcendentium contineri poterant. Sic & Soc. ibi idem ſentit, dũ citat Abb. cap. quintauallis. nu. 32. ver.& hæc puto vera. de iureiur. qui vult, vt illa verba compromiſſi, alte,& baſſe, recipiant moderationem, ab illis, vt videbitur,& placuerit. Bal. item conſil. 358. in pri.& conſil. 253. in 3. reſpondit, ſi dictum ſit, nemo alienare poſſit,& contractus ſit nullus. genus illud alienandi, ex poſterioribus coerceri,& idem probatur ex l. fi. §. cui dulcia. de vi. & ol. leg.& ex l. nam quod §. fin. de pe. lega. Nec mihi facilè perſuadebitur, vt qui legat, puta, menſas,& ſupellectilem ſuã, non aliud intelligatur legare, quàm ſuppellectilem menſis ſimilem, & quòd qui legat fundum,& bona ſua, tantum de immobilibus ſenſerit. nam regulariter genus non reſtringitur,& ſi ei adiungatur ſpecies,& ideo, qui legat empta,& parata vxori, omnia legaſſe creditur, quæ quocunq; modo, vxoris cauſa, comparata ſunt, nec paratum, quod eſt genus ob adiectionem, empti, quæ eſt ſpecies, reſtringitur ad cõparata, ex titulo oneroſo. l. hoc legatum. l. ſi quid earum. §. inter. l. item legato. §. 1. de leg. 3. Et qui legat vas, aut veſtimenta,& quæ vxoris cauſa parata ſunt, omnia generaliter complectitur, nõ quæ vaſis, aut veſtibus, ſint ſimilia. l. Quintus. i. in fi. de aur.& arg. leg. Et in l. fi. C. de iu. emph. vbi lex vetat, nè emphytheuta vẽdere, aut trãſferre poſſit: plerięq; Docto. voluerũt, vt verbũ transferendi, quod generale eſt, trahatur ad donationem,& ſi facta eſſet mentio tituli oneroſi.& qui contradicunt, reſpondent ob verba ſubſeqq. reſtrictam eſſe generis ſignificationem, quòd exiſtiment illi ſolam ſpeciei adiectionem non ſufficere Imol. cap. potuit. num. 11. col. 4.& 5. verſ nec obſtat, ſi dicatur de loca. Iaſ. d. l. fin. nume. 61. Omnes tamen volunt,& verbum, transferre, quatenus donatio aptari poſſit diſpoſitis in d. l. ad illam pertinere,& generaliter etiam interpretatur illud verbum Iaſ. vbi ſup. nu. 66. idem etiam obſeruatur, ſi indiuidua aliqua enumerata ſint, nam in cæteris genus ſuam retinebit ſignificationem, ſecundùm. l. heres. §. 1. de leg. 3. l. 1. de aur.& arg. leg.& l. cũ de lanionis §. cui fundum. de fund. inſtr. Nõ obſtat. l. ſed & ſi. pro ſoc. vbi nomen, lucri, quod eſt latum, non ampliat ſignificationẽ quæſtus, quia vt Bald.& Salic. ibi optimè declarant,& ſentit Alber. id eſt, ob naturam ſocietatis. quarè ille tex. retorquetur, nam & ſi lucri ſimpliciter mẽtio facta eſſet, de quęſtu intelligeretur, vt contractam dicamus ſocietatem ſolius negociationis.& hoc etiam apertè ſentit I. C. d. l. ſed,& ſi. dum poſtquàm dictum erat in ſocierate quæſtus, legata non contineri, addit idem eſſe, ſi & lucri dictum ſit: nõ ſecus, ac ſi dixiſſet, lucrum in hac materia ad negociationem pertinet.

Nec obſtat, quod addit Ceph. ex Bar. l. ſi. de cond. ca. da. de clauſula, dedit vendit,& tradi-

tradidit, quia vt rectè animaduerterit excell. primus Conſulens, in eo caſu certa eſt mens contrahentium, quò ad emptionem, ac venditionem, & non poteſt alio modo intelligi verbum, dandi, cum ſatis ſit venditorem tradere, & ſi Dominium non trāsferat. Non ignoro Rimin. conſil. 179. & Cur. iun. conſil. 322. diſſenſiſſe ſed leuiſſimæ ſunt rationes quibus adducuntur, & ex præcedd. ſublatę: Ex quibus omnibus concuro in ſententiam Illuſt. Domini Conſulentis. Et ego ſi caſus ſe offerret, ita iudicarem.

ARGVMENTVM.

QVAE Statuta dicantur contra libertatem Eccleſiæ, & Clericos non ligent, & quæ eos etiam comprehendant latè demonſtratur, & ſtatutum de ſoluenda Gabella contractuum nòn comprehendere ementes à Clericis defenditur.

SVMMARIVM.

1 STATVTA *quando dicantur contra lebertatem Eccleſia, & quando non ligent Clericos, & quando, & quibus caſibus eos etiam comprehendat, & per totum.*

2 *Alex. conſil. 93. in 2. declaratur.*

3 *Inſinuationem inſtrumentorum ex forma ſtatuti requiſitam, an teneatur facere Clericus, & Eccleſia.*

4 *Ang. conſil. 23. reprehenditur.*

5 *Gabellam, an ſoluere teneantur ementes à Clericis, & quid ſtante ſtatuto. num. 8. & ſeqq.*

6 *Gabella contractuum, moribus, non iure eſt introducta, & de iure ad eam, nec Clerici, nec Laici tenentur.*

7 *Clericus non continetur ſtatuto de ſolutione Gabellarum diſponente.*

9 *Statuti effectus inſpiciendus eſt, non cum quo loquatur, vt cerni poſſit, an illud ſit contra libertatem Eccleſia.*

10 *Statuto ſi permittatur aliquem vendere ſine Gabella, emptor ad eam non tenetur.*

11 *Princeps ius quæſitum Clericis ex longiſſime obſeruantia auferre non poteſt.*

12 *Bertach. de Gabell. par. 7. num. 11 declaratur.*

13 *Clerici, an teneantur ad Gabellam carnium minutatim emptarum.*

14 *Bald. conſil. 496. in quarto declaratur, & in parte reprobatur.*

15 *Clerico beneficium immunitatis conceſſum porrigitur ad famulos.*

CONSILIVM CIII.

VT quæſtio propoſita rectè intelligatur, neceſſe eſt materiam ipſam plenè. ac fusè excuti, quia ex diſtinctionibus, quæ proponentur, apparebit etiam quid iuris ſit in præſenti caſu.

Primò ergò, ſuppono, quòd Statuta dicū
1 tur † eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam, quotiès aufertur Clericis id, quod eis communi iure eſt conceſſum, ità ſcribunt Abb. Imol. & Felin. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtit. & Felin. nu. 69. verſ. tertia. dicit hanc opinionem eſſe iuri conſonam, & num. 89. appellat communem. & Dec. ibidem nu. 3. multos citat, qui eandem amplexi ſunt, quam etiam ſequuti ſunt. Bart. Fulg. & alij. in auth. caſſa. C. de Sacroſ. Eccl. Soci. conſil. 241. num. 3. in 2. Alexan. in l. filiusfamilias. § diui. num. 11. de leg. primo. & conſi. 211. num. 7. in 2. Neuiz. conſil. 39. num. 5. & nouiſſimè Alba conſil. 8. num. 3. qui hoc, vt indubitatum, ſupponit, & multi alij poſſent citari, quos omitto. Et cùm hæc propoſitio ſit generalis, aliqui auſi ſunt generalitèr cōſtituere, vt nullo caſu Clerici ſubſint ſtatutis laicorum, quam ſententiā viſus eſt Frāc. non obſcurè ſequi, in cap. fi. de immun. Ecc. dùm dubitat de conſil. Feder. Sen. 85.

Ego tamèn ex mente Doctorum opinor, ex diſtinctionibus, omnem controuerſiam ſcdari poſſe.

Aut ergò ſtatuta laicorum comprehendunt omnes caſus, & generalitèr concepta ſunt, & ſiuè facta ſit mentio Clericorum, ſiuè minus, ſententia eſt receptiſſima, illis ea nō obeſſe, vt de ſtatuto, nè quis alienet in non ſubditum, à noſtris frequentius receptum eſt, vt per Anch. & Franc. qui alios citant in dicto cap. fin. & dicunt eo non cōtineri Clericos, & idem ſcripſerunt Bart. Alexand. & alij in d. § diui. & Crot. num. 77. Loaz. num. 156. & alij teſtantur communem opinionē hanc eſſe, quam etiàm Pontificij omnes interpretes. in d. cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, ex multis defendunt.

Aut verò ſtatutum non eſt vniuerſale. & habet honeſtatem quandam, nec magnum affert præiudicium Eccleſiæ, & tunc, nè cōfundatur penitùs iuriſdictio ſęculariū Principum, vtilitatis publicæ cauſa, receptum eſt, vt Clerici & ipſi teneantur. Et quoniam exemplis illuſtrari ſolent quæſtiones iuris, non pigebit aliquot Doctorum conſultationes in medium proferre.

Eſt lex municipalis, nè quis vendat non

ſubiecto

ſubiecto rem in finibus poſitam, eam neque Clerico vendere poterit, ità ex facto reſpondit Card. in conſil. 144. qui eam affert rationē, quòd leue eſt præiudicium Clerici, multùm autèm intereſt Principis, nè fines variētur. Simile eſt, quod reſpondit Feder. dicto conſil. 85. qui voluit, quòd ſtatuto, quo cautū eſt, nè fiat ceſſio in magnates, ligetur clericus, quaſi æquitas ſuadeat, nè illi ceſſionibꝰ huiuſmodi inopes, ac plebeios opprimant; quod conſilium noſtri paſſim laudarunt, Caſtr. conſil. 161. in fine, in antiquis, quod eſt in nouis 164. in 2. Felin. in dicto cap. Eccleſia. num. 81. verſ. quartus. Dec. nu. 55. ad finem. Verè tamèn Fed. ibi agit de ceſſionario, qui volebat vti ſtatuto Laicorū, quo caſu ęquū eſt, vt, ſi is pro ſe vti velit, patiatur etiam, vt contra ſe alij vtantur. Sic & ſi ſtatutum augeat legitimam filiorum, paterq; relinquat quid modicum vni filio, & Eccleſias inſtituat, ille ſupplementum petet, non communi iure, ſed ex ſtatuto, Fed. dicto conſil. 85. in fine, & latè Abb. in cōſ. 63. per totum. in pri. & Anch. conſi. 25. qui in ſimili caſu, filiòrum cauſam tuetur contrà Eccleſiam, & Zab. dicto conſ. 144. Eadem ratione conſtitutionibus retractus ſubijciuntur Clerici, quam rē latè tractat Tiraq. de retract. §. pri. glo. 8. nu. 33. & gloſſ. 14. num. 2. licèt is innitatur maximè cap. conſtitutus. de in int. reſt. Sub eadē regula eſt, quod ex Salic. ſcribit Opizo. in dicto §. diui. num. 88 Decretum Principis, quò modus adhibetur aquę ducendæ, ligare Clericos, vt & ſtatutum, quòd ędificantes certū ſpacium ſeruent; quæ res tamèn apud me dubia eſt, cùm generalia ſint hæc decreta. Pariter, ſi cautum ſit ſtatuto, nè minor, aut mulier contrahant inobſeruatis quibuſdam ſolemnitatibus; ſi Clericus cùm eis contrahere velit, curare habebit, vt obſeruentur, vt ex auctoritate multorum probat Dec. in dicto cap. Eccleſia. num. 55. Crot. conſi. 35. nu. 49. quæ fuit diſtinctio. Zab. in cap. perpendimus. num. 13. de ſent. excom. vbi latiore ſtylo hanc materiam proſequitur, & verbis magnificis ſuam doctrinam extollit, derimat tamèn gloriam in Sal. Opiz. in dicto §. diui. nu. 88. & ſeqq. ipſumque Zab. carpit, vt & Barb. conſil. 14. colum. 5. num. 19. in 2. Id tamèn (ex quo eſſet non tenuè præiudicium Clericorum, eo quòd cùm bona parte hominum contrahere prohiberentur) debet intelligi, quandò talis obſeruatio eſt in facili, & in promptu, vt per Dec. vbi ſupra. Et ita pōt.
2 intelligi † conſ. Alexan. 93. in 2. vbi reſpondet valere ſtatutum, quo cauebatur, nè vllus inueſtiretur, non citato poſſeſſore, eoque Eccleſiam ligari: Eſt. n. forma, quæ facilè pōt obſeruari, & eum ſequutus eſt quidam Bōt. inter conſilia Corn. conſil. 64. in 3. & meminit Felin. in dicto cap. Eccleſia. num. 81. in fi. qui tamen non citat numerum; Et ideò ſi ſtatutum diceret, vt rei litigioſæ non fiat inueſtitura, quia hoc eſt non leue præiudiciū Eccleſiæ, eo quòd laici poſſent, in eorum fraudem fingere lites, illud eſſet irritum, & inane, vt per Grat. reſpon. 96. in fin. in pri. Quod ſi ſit forma vniuerſalis omnium teſtamentorum, & donationum, puta, vt actis inſinuen-
3 tur, † non facilè ſcias quid ſit conſtituendū, Doctores. n. parùm ſibi conſtant; Nā Abb. dicto cap. Eccleſia. num. 45. exiſtimauit non valere teſtamentum, quo Clericus ſit inſtitutus, niſi fuerit inſinuatum, & idem etiam reſpondit Card. dicto conſil. 144. Alij autèm diſtinguunt inter Clericum, & Eccleſiā, vt Felin. d. cap. Eccleſia. num. 82. & num. 85. & idem Abb. conſi. 52. num. 5. in pri. dubitauit; Omnes tamèn cauſam piam non contineri putant. Alex. conſ. 209. num. pri. in 2. Corn. conſil. 278. in pri. & conſil. 104. in 2. Felin. d. cap. Eccleſia. num. 83. Crot. in l. omnes populi. num. 80. de iuſt. & iur. & alibi paſſim doctores, & certè tàm Salic. d. auth. caſſa. q̄ Alexan. dicto conſil. 209. num. 4. nominatim agunt de Eccleſia, vt & Caſt. de monaſterio. in conſ. 422. in fin. in pri. Ipſe opinor, ſi inſinuatio poſſit facilè obſeruari, locum eſſe ſtatuto, quam ſi difficultèr, ſecùs eſſe, vt idem videtur ſenſiſſe Felin. in dicto cap. Eccleſia. dicto num. 85.

Et ex his patet malè conſuluiſſe. Corn. cō fil. 114. in 2. qui auſus eſt affirmare, ſtatuto de compromiſſo ligari Clericos litigantes cùm laicis, etiam ſi illa tollant appellationē; id. n. falſum eſt, cum graue præiudicium inferatur ei, cui ius appellandi aufertur, & ideò contrà, & meliùs reſponderunt Bald. con ſil. 5. in 2. & Soc. conſ. 71. in quarto. & declarat Dec. d. c. Eccleſia. nu. 45. ad fi.

Nunc quoniam diximus, vbi ſtatuta ſint generalia, illis non cōſtringi Eccleſiam, hoc ipſum aliquot exemplis illuſtremus. Extat ſtatutum, vt de legato ſoluatur aliquid, Eccleſia non contineatur, Butr. conſ. 40. Abb. conſ. 26. in pri. Sic etiam, ſi ſit lex municipalis, vt ſi bona alienentur in perſonam minùs idoneam, non amoueantur ex libro cēſuali, ſiue ęſtimo, illa ad Eccleſiam nō porrigitur, vt egregiè aduersùs. Nat. conſil. 280. reſpondit Alb. conſ. 8. qui optimis vtitur rationibꝰ. Idem in ſtatuto, vt contractus, non alitèr, q̄ per inſtrumentum probentur, vt per Crot. conſ. 75. num. 13. & in alio, vt intelligatur facta relocatio, niſi quis proteſtetur. Alex. conſil. 17. num. 13. in 4. & ſi Barb. conſ. 14. more ſuo

ſuo reclamauerit, qui tamèn cùm agat de Clerico, qui vt heres ſucceſſerat in locatione, defendi poterit. Et in decreto Sereniſſimi Ducis Borſij, eſt conſil. Socin. 56. in pri. qui conſuluit, quòd et ſi generalitèr eo caueretur, nè non ſubditus hſc acquireret, id tamen non procederet, vbi Eccleſia ex forma Bonifaciani indulti exterum inueſtijſſet. Sic & Bart. conſ. 187. reſpondit, ſtatuto laicorum, quo permittebatur renunciare conductionibus, non contineri eos, quibus Eccleſia locaſſet, & quamuis in eo caſu nominatim fieret mentio Eccleſiæ, tamèn idem eſt, & ſi generaliter ſtatuiſſent. Et ob id Corn. dicto conſil 64. in 3. non ſubſcripſit ſimpliciter Bon. qui reſpondit, ſtatutum, quo cauebatur, vt nemo niſi eſſet albo notariorum adſcriptus, non poſſet conficere inſtrumenta, obeſſe Epiſcopo, qui vtebatur inſtrumento notarij exteri, ſed addidit, ſi illo ſtatuto Epiſcopus vti vellet, debet vti cum ſuis qualitatibus, vt per Bald. in l. pri. in fin. C. de contr. empt. Felin. dicto cap. Eccleſia. num. 81. verſic. primo. & Grat. reſpon. 162. in ſecundo. &
4 per alios. Et ex his conſtat Ang.† conſ. 23. non rectè reſpondiſſe, dum exiſtimauit Ciuitatem Florentinam potuiſſe ſtatuere, nè quis poſſeſſionem beneficij apprehendat abſque licentia poteſtatis ſecularis, & contrarium meliùs ſcripſit Abb. conſ. 83. in pri.

Id etiam apud me dubitabile eſt, quod reſpondit Gram. conſ. 102. ciuil. cuſtodes beſtiarum Eccleſiæ poſſe expreſſim ſtatuto adſtringi ad ſolutionem damni dati, ob culpā eorum, quia, vt dixi, laici non poſſunt inferere Clericos ſuis ſtatutis, niſi fortè quis dixerit hoc ſtatuto idem eſſe cautum, quod com muni iure, quo tales cuſtodes, ob negligentiam coercentur. l. ſi paſcenda. C. de pact. Illud ſanè dubitabiliùs eſt, quod reſpondit Barb. conſil. 31. in quarto. valere ſtatutū, quo punitur is, qui appellat vxorem, quæ nō eſt, & eam in iudicio vexat coram Epiſcopo; aliquatenus enim Eccleſiaſticæ iuriſdictioni derogatur, & ideò cautè legendus eſt Barb. ibi.

Et hæc in vniuerſum dixiſſe ſufficiat, ex quibus liquet laicos non poſſe quicquàm ſtatuere, quod vergat in diſpendium Eccleſiaſticę libertatis, niſi ſint quidam caſus particulares, & agatur de modico præiudicio, & intentio ſtatuentium non tendat in præiudicium Eccleſiæ, & cauſa honeſta ſit, quæ omnia eleganter colligit Alb. d. conſ. 8. num. 22. qui omninò inſpiciendus eſt.

Videamus nunc cuius generis ſit ſtatutū allegatum; Prætendit Magnificus Conductor publicorum, ſe poſſe coercere ementes

5 † à Clericis, ad ſolutionem vectigalis, ſeù Gabellæ, & cū directò eos nō poſſit vexare, indirectè id tentat. Ego verò exiſtimo cuiuſuis modi ſit ſtatutum hoc, id non licere, & quamuis ille iactet ſe non allegare ſtatutum, nec eo velle vti, tamen ſi ius commune attendimus, nec Clerici, nec Laici ſoluent hanc Gabellam, quia nullo iure præſtituta
6 eſt certa Gabella, † ſed moribus introducta, Bald. in l. ex præſtatione. C. de vectig. vbi inquit octauam non ſolui de iure, niſi mores, & vſus eam induxerint. Sed & Gabella cōmuni iure ſoluitur, ob importationem, exportationemque mercimoniorum, non autem ob contractus, qui fiunt quotidiè inter partes, intrà ipſas vrbes. gloſſ. in l. ſi publicamus. §. pri. verſi. municipum. de public. Ang. in d. l. ex præſtatione. & in l. vniuerſo. C. eod. Bald. in l. 2. C. de eunuc. vbi quòd mercatores ſoluunt portorium, ob merces. Quarè ſi vult D. Conductor ſequi ius commune, nec Clericos, nec Laicos grauabit. Confugiendum ergò eſt ad ſtatutum, & de hoc, licèt illud non viderim, nunc agam.

Aut ſtatutum ità ſcriptum eſt, venditor ſoluat Gabellam, & tunc certum eſt non cō-
7 tineri Clericos† vendentes, quia cùm illi nō ſubijciantur Gabellis iuris communis. Bal. in l. ſecunda. C. de Epiſc. & Cler. clem. fin. de imm. Eccl. & paſſim, multò minus Gabellis ſtatutorum; Et ità in terminis tradit Feder. conſil. 207. qui agit de ferro importato per Clericos. Bald. in l. 1. in fi. C. de contr. empt. & in l. placet. colum. ſecunda. verſ. quæro iuxta hoc. C. de Sacroſ. Eccleſ. Butr. in cap. nō minùs. de imm. Eccl. Zab. conſil. 12. Abb. cōſil. 6. in pri. & in conſ. 13. in 2. Feli. dicto cap. Eccleſia. num. 104. Rip. de pri. con. ca. pe. nu. 121. & alij, quos omitto.

Aut verò ſtatutum loquitur de emptore,
8 & venditore, † & hoc difficiliùs eſt, quia videtur cōgruum, vt Princeps poſſit obligare emptores ſubditos ipſius, ad ſoluendum Gabellam. Ego tamen ex prędictis, & ex alijs, quæ ſubijciam, contrà puto.

Primò conſidero, quòd, vt dixi, ſtatutum dicitur violare Eccleſiaſticam libertatem, quotiès adimitur Clericis, quod communi iure eis permiſſum eſt; atqui illi poſſunt contrahere liberè cùm laicis quibuſcunque, ſecundùm ius ciuile, & canonum, nec emētes ab eis tenentur ſoluere aliquam Gabellam, ergò ſi ſtatutum hoc addat, dicitur contrà libertatem Eccleſiæ, cui datum eſt, vt contrahat cùm quocunq;, nec contrahens cum ea quicquàm ſoluat. Dicat ergò Eccleſia, tolle ſtatutum, & ſi emptores tenentur ad Gabellam, compelle; Sin minùs; nè mihi ius

meum

meum auferas; intereſt enim mea habere emptores immunes; Et hoc argumentum iudicio meo eſt efficaciſſimũ,nec video quid reſponderi poſſit,& ita arguit Alb.dicto conſil.8.nu.16.& 17.

Secundò, Doctores in hac materia ſemꝑ cõcludunt nil referre,qui cum loquatur ſta-
9 tutum, ſed effectum † ſtatuti inſpiciendũ eſſe,vt in terminis per Franc. & Anch. in cap. quamio.de priũ.in 6.Abb.in dicto cap.Eccleſia.num.31.Rim.conſil.435.in fi.ſed & ſi ſtatutum,verbo,appellet emptorem laicum,re tamen ipſa,coercet Clericum, ergò; Nam tantò minoris vendet,ſi emẽs Gabellam ſoluat, pro qua re ego allego conſ. Abb. 20. in pri.in caſu enim eius quidam oppidani erãt immunes, importabantur pãni per exteros, quæſitum fuit,an hitenerentur ad Gabellas, & reſpondit,quòd non,quia carius vendidiſſent oppidanis,ſicque euaniſſet immunitas, ità quoque, & hic, inanis erit Clericorum libertas,quia minoris vendent, ſi ementes ab ijs oneri Gabellæ ſubijciantur. Et hæc deciſio multum facit, ſic etiam Butr. in dicto conſ.40. noluit Eccleſiam ligari ſtatuto, vt de legatis certũ quid ſoluatur, vt dixi ſupra, quia,inquit,legatum Eccleſiæ minueretur, & erit conditio Clerici deterior.

Tertiò, allego conſil.Corn.145.num.5.& 6.& ſeqq.in 4.vbi apertè definit hunc caſũ; Quærit is,ſi ſtet ſtatutum,vt nemo abſque licentia vendat,alias & vendens,& emens puniantur,an qui emerit ab Eccleſia ſinè licẽtia,ſubijciatur pœnæ,& reſpõdet, quòd nõ, quia,inquit,eſt contra Eccleſiaſticam libertatem, quòd laicus non poſſit emere ab Eccleſia liberè. Et idem eſt in propoſito,quia laici emptores,& ad onus Gabellæ tenerentur,& ſubirent etiam pęnas non ſoluentium eas, quæ res maximè onerat Eccleſiaſticas perſonas,& in terminis,quòd pęna,quę non poteſt indici Clerico, nec etiam imponatur laico contrahenti cùm eo, ſcribit Alb. dicto conſil.8.num.18.

Quartò, Gabella ex parte emptoris non ſoluitur pro re ſua, ſed ſibi debita, præuenit enim tranſlationem Dominij,ita Bald.conſ. 112.in fi.in ſecundo.verùm,ſi ita eſt,ſolueret laicus pro re dũ eſt Eccleſiaſtica,& in Dominio Eccleſiæ,ſed hoc ferri non poteſt,vt pro re Eccleſiæ ſoluatur Gabella, ergò.

Quintò,multum confert dictum Imol. & Gemin.in cap.eos.§.Clericis.nu.5. de temp.
10 ordin.qui volunt,quòd ſi ex ſtatuto†permiſſum ſit,vt aliquis vendat ſinè Gabella,& emptor poſſit pariter ob connexionem emere, & eos ſequutus eſt Dec.conſ.48.num.1.verſ. tertiò; Cęterùm Clerico licet rem immunẽ vendere, ergò & laico eandem emere, ſinè Gabella.

Sextò, certum eſt, quòd ſi ſtatutum diceret,qui emunt a Clericis, ſoluant Gabellam integram,etiam pro eis,illud non valeret,ſicut nec ſi coloni Clericorum adeò grauentur,vt ſoluant etiam pro Clericis. Fed.conſ. 111.Bar.ĩ l.ſi penès.& l.colonos. C.de agric. & cenſ.Felin.dicto cap.Eccleſia.num.99.Sãcto ſeu.in dicta l.omnes populi.nu.96.& 97. de iuſt.& iur.& latè tradit Rip.de pri.con.cape.num.126.Et ratio eſt huius rei, quia cõditio Eccleſiæ redderetur deterior,eique auferretur, quod iure communi habet; At hæc eadem ratio viget in hoc caſu, quia Clerici minoris res Eccleſiaſticas vendituri ſunt, ergò.neq; enim poſſunt laici aliqua via infringere ius religionis.

Septimò,pro hac ſententia in terminis facit conſ.Anch.155.vbi latè dẽfendit, quòd ſi ciuitas ordinauerit,vt euntes ad molenda frumenta, ad portam ſoluant certum quid, hoc nõ valeat,ſi Eccleſia, & ipſa habeat molendina in flumine,quia ei præiudicaretur, ſi, quod ſolui ſolitum erat in ipſis molendinis, ad portam ſolueretur, & tamen in caſu Anch.coercebantur ſubditi,& res etiam ꝓphanæ,& nihilominus,quia indirectè inferebatur damnum illi Archiepiſcopo, pro quo conſuluit, vult, vt conſtitutio ea non ſubſiſtat,& Anchar.ſequuti ſunt Cald.conſil.12. & Collegium Bonon.conſ.13. inter conſilia eiuſdem,& probant Abb.nu.31.& Felin.nu. 104.dicto cap.Eccleſia.& alij plerique, & ſi Bald.conſ.11.apud eundem Anch. & Cald. conſ.21.de conſtit. vbi etiam legitur ſubſcriptio Anch.in eodem caſu contrarium reſpõdiſſent; At in hoc caſu ſubditi quidem conſtringuntur,& non res prophanæ, ſed clericorum,ergò multò minùs licet.

Octauò,in terminis noſtris,eſt conſ. Bald. 31.in pri.vbi reſpondit, quòd ſi ſtet ſtatutũ, vt emptor, & venditor teneantur inſolidum ad certam Gabellam, non ligantur ij, qui emunt ab Eccleſia; Et ea adducitur ratione,quia tantò minoris illa venderet,ſicq; per indirectum eſſet contra eius libertatem; Et quamuis aliud ſit,quãdò ij,qui emerunt volunt alij vendere,iux.tex.in l.licitatio.§.ſi.de publ. tamen aliud eſt in onere adnexo contractui,qui ſit cum Eccleſia,aliud in ſeparato,& quod ſubſequitur. vt ibi ſubtiliter Bal. definit; Et eſt hęc deciſio pręciſa, & quę ſoluit præſentem quęſtionem,& Baldum ſequitur Amic.conſ.18.num.9. qui tñ in caſu ſuo aliter putat, tum quia agebatur de onere, quod non erat annexum contractui,tum qa illæ Gabellæ erant ſubrogatæ loco ordina-

riarum

riarum functionum, ad quas teneri Immu-
nes ſupponit.nu.6. & Rip. vbi ſupra. de pri.
con.ca.pe.num.129.& Tiraq.§.pri.gloſſ. 13.
num.11.vbi refert verba Bald.& in præf. de
retrac.conuent.num.22. Nec inueni vllum,
qui Bald.contradiceret,ideoq; cum habea-
mus deciſionem in terminis, fruſtra con-
tenditur.
Nonò,& vltimò,ego maximi facio in prę
ſenti caſu conſuetudinem immemorialem;
quæ mihi ſupponitur,quòd nunquàm laici,
qui emerunt à Clericis, hactènus quicquàm
11 ratione Gabellæ ſoluerint; neq;.n. poteſt †
auferri ius quęſitum Clericis, ex longiſſima
temporis obſeruatione.
Nam ſi non poteſt beneficium Eccleſiæ
conceſſum reuocari,vt per Feli.d.cap.Eccle
ſia.num.97.ergò multò minus tolli, quod ip
ſi, ex diuturna conſuetudine,ſibi ipſis aquiſi
uerunt, & in terminis hanc conſuetudinem
perpendit Anch.d.conſ.155.in princ.qui in-
quit,nil poſſe nouari contrà eam; & tritiſſi-
mũ eſt, quòd tempus immemorabile habet
vim priuilegij.l.hoc iure. §. ductus. de aqu.
quot.& æſti. Et multa poſſent dici de vi hu-
ius conſuetudinis. Verèq; non video, qua
ratione illa poſſit nunc reuocari in præiudi-
cium Eccleſiæ,quia reuocatio hæc præſumo
retur facta in fraudẽ eius,vt in terminis ſcri-
bit Parpal.in d.l.placet.num.79.C.de Sacro
ſanct.Eccl.
Nunc aliqua tollam obiecta, ex quibus
fortè adductus eſt Magnif. Conductor, vt
Clericos vexaret.
Nõ obſtat ergò primò,auctoritas Bertach.
12 †de Gab.par.7.nu.11.qui inquit,quòd emẽ-
tes a Clericis, ſoluunt Gabellam pro parte
ſua; Quia reſpondetur eum intelligendum
eſſe, quando ipſi emptores in alios transfe-
runt, non etiam quandò ipſi emunt à Cleri-
cis,& illa verba, pro parte ſua,intelligũtur,
quando ipſi vendunt. Et rem ita eſſe pro-
bant auctores ab eo citati; nam glo.in clem.
ſi. ver. negociandi.de cenſ.& Spec. de imm.
Eccl.ad fin.ac Fed.d.conſil.181.quos ille al-
legat,ità loquũtur,quandò ſcilicèt, qui eme
rũt à Clericis,volunt reuendere,& in hoc ca
ſu is rectè ſenſit,& fuit ſententia Bar. Alb.&
Caſtr. in d.l.licitatio.§.fin.& hodiè eſt com-
munis,vt per Tiraq.dicto §.pri.d.glo.13.nu.
12.qui Bertach.ſic intelligit,& citat multos,
qui idem probant, & apud eum videri poſ-
ſunt.
Non obſtat dictũ conſ.Io. Amic. 18. quia
ſupra reſponſum eſt, quod ille exiſtimauit
eas Gabellas eſſe munus ordinarium, ad qđ
etiam Clerici,& immunes, ſecundùm eum,
tenebantur.

Non obſtat conſ.Caſt.423.in 2.qui voluit
13 Clericos † teneri ad Gabellam carnium mi-
nutatim venditarum, quia is loquitur quan
dò illa Gabella erat impoſita ob ea onera,
ad quæ illi compelli poterant,vt & Boer.de-
ciſ.246.num.4.qui non eſt caſus præſens; Itẽ
innititur antiquiſſima conſuetudine, & ad-
dit præterea, quàm cũ Clerici poſſent ſe ab-
ſtinere ab emptione illa,ſi emunt,debent e-
mere cum ſua qualitate, iux.doctrinam Bal.
in dicta l.pri.C.de contr.empt. & ideò Eue-
rar.conſ.42.nu.30.ea.152.putat deciſionem
Caſtre.non procedere, ſi Clerici non poſſint
aliundè carnes coemere,vt eſt in pſenti ſpe-
cie, neque enim alibi eis res ſuas vendere li-
cet,quàm hic.
14 Non obat conſ.† Bald.496.in 4.in quo vi-
detur concludere,vt ementes à Clericis, te-
neantur ſoluere Gabellam, quia reſponde-
tur illud eſſe intelligendum, quandò iã trãſ-
latum erat dominium in emptores ipſos, nõ
autem in onere adnexo contractui,iuxta di-
ſtinctionem eiuſdem Bald.in dicto conſi.31.
Et quòd ità ſit, cõſtat apertè ex verbis ipſi⁹;
nam allegabat pro communi Montisfl. pro
quo conſuluit.doctr. Bar.in dicta l.licitatio.
& ſpec.in §.nunc dicendum.in fin.de cenſ.q
in tali caſu loquuntur; Hoc etiam indicant
illa verba,quia totus mundus approbat,ne-
que.n.vſus hic eſt vniuerſalis,in his quiemũt
à Clericis,ſed qui empta ab eis reuendunt,
ſic & poſteriora verba,quicunq; contraxerit
cùm Clerico,& illa,ità, quòd portio laici eſt
grauata in ſolidum, debent accipi, quandò
grauantur laici poſt emptionem factam;tũc
enim,cum res ſint in dominio laicorum, ſub
ijciuntur ſtatutis eorum,& talia ſtatuta va-
lent,quia procedunt ſecundùm Doctr.Bart.
& aliorum.in dicta l.licitatio. Et,nè auctore
careamus,ità intelligunt Bald. Rip.vbi ſup.
de pri.con.ca.pe.num.127.& 128.& reſpon.
68.num.17.& Tiraq.dicto §.pri.dicta gl. 13.
dicto num.12. Ex alio tamen ego non pro-
bo dictum conſilium,quia ſupponit Bald. q
ſtatutum diceret,quicunq; contraxerit cùm
Clerico,nam,ſecũdum communem opinio-
nem,ſi ſtatuentes faciunt mentionem Cleri
ricorum,non valet diſpoſitio, etiam ſi illa eſ
ſet honeſta,& æquiſſima Zab.dicto cap.per-
pendimus.num.13.verſic.his attentis.& tra-
dunt omnes in dicto cap.Eccleſia.in dicto §.
diui. & alibi. Quãtò minus ergò in caſu Bal.
& ob id,is meritò dixit, quòd conſcientia eũ
remordebat,& eidem obſtant dicta ſup.in 6.
fundamento.
Et ex his omnibus puto, in hoc articulo,
non poſſe grauari ad ſolutionem Gabellę e-
mentes à Clericis.

Quò

Quò verò ad alterum; An Beneficium im-
15 munitatis † conceſſum Clerico porrigatur ad famulos, non eſt, quòd multis agam, quia hoc habent omnes pro abſoluto: in l. prima. & ſecunda. C. de Epiſc. & Cler. vbi Bald. Sal. & alij. & in cap. ſecundo. de for. comp. & in c. quanto. de cenſ. & conſuluit Oldr. conſil. 11. cuius meminerunt Iaſ. in l. ſecunda. de iuriſdict. omn. iud. Felin. in dicto cap. ſecundo. & Dec. in l. in omnibus. num. 8. & 9. de reg. iur. vbi latè tractat; Et quamuis aliquando Doctores exigant, vt familiaris ſit perpetu^9, non temporalis, tamē agunt illi tunc de priuilegio fori, in quo exigitur, vt quis ſit perpetuò Eccleſiæ oblatus, ſi eo vti velut, & ita loquitur. Abb. in dicto cap. quanto. nu. 4. & eſt ratio, quia effectus priuilegij extenditur ad famulos, ob commodum dominorum, eis tamen non eſt datum, vt per Dec. vbi ſupra. num. 10.

Quarè concludo, non poſſe D. Conductorem compellere familiares Clericorum ad ſolutionem maciuæ; Et quia doctè, vt ſolet, Reuerendus D. Palud. de hac re egit, & per ſe ſat clara êſt, non agam pluribus.

ARGVMENTVM.

Illvstrem D. Clientem conſequi poſſe legatum a filio ſibi relictum in Ciuitate Bon. Non obſtante ſtatuto eius Ciuitatis in caſu de quo agitur clare probatur.

SVMMARIVM.

1 *Legato in annuo capacitatem legatarij ſingulis annis ſpectamus.*

Statutum Bonon quom. & qualiter Forenſ. declaratur. & num. 5. & num. 8.

2 *Annuus redditus, an & quando inter immobilia computetur.*

3 *Actio perſonalis non tranſit in ſingularem ſucceſſorem.*

Fructibus alicuius fundi legati, non dicitur vſusfructus conſtitutus.

4 *Legatum annuum in quibus æquiparetur legato vſusfructus.*

6 *Mulier alibi nupta non amittit ciuilitatem originis.*

7 *Statuto Mutinæ ne Forēſes acquirant immobilia, non continentur annui redditus, nec vſusfruct.*

9 *Statutum Mutinæ de non alienando in non ſubditum declaratur.*

Statutum loquens de contractu, non trahitur ad vltimam voluntatem.

10 *Statutum Bonon. Quod Forenſibus idem ius &c. pertinet etiam ad deciſoria.*

CONSILIVM CIV.

NVlla eſt iuris queſtio, tam certa, quæ obſcura videri non poſſit, ſi per Excellentis alicuius viri ſubtilitatē, ea in dubitationem reuocetur. Certiſs. eſt, niſi fallor, quæ nunc in manibus noſtris verſatur: & tamen dubitabilis reddita eſt, quia doctiſs. I. C. reſponſo oppugnatur. Ego excuſſis tenebris lucem ipſam prodire faciam.

Primò animaduerto cauſam hanc tanti non eſſe, vt in ea tam acriter diſputari oportuerit. Et enim licèt verum eſſe admittamus, vt Illuſtris D. Poliſena ſit incapax, tamen illa excluderetur tantum à legato pri-
1 mi anni, & ei ſatis eſſet, vt nunc in ciuium Bonon. numerum relata, annis poſterioribus capax eſſet. ſiquidem in legato annuo, † quale hoc eſt, ſingulis annis legatarij capacitatem ſpectamus. l. cum in annos. de ann. leg. l. cum in annos ſing. relinquitur. quando di. leg. ced. vbi id expreſſim cautum eſt, vt ſingulis annis ius capiendi in legatario inſpiciamus. Itaq; Illuſtr. hæc domina primi tantum anni legato careret, ſequentium capax redderetur, ſi ciuis fieret, aut Bononiæ conſtitueret domicilium. Quocirca inter hos nobiles de re minima contenderetur. Cęterum exiſtimo Illuſtr. hanc dominam eſſe huius legati capaciſs. nec ei obeſſe, quòd Bononiæ ius idem reddi debeat extero, quod Bononienſi redderetur in foro eius, qui agit, ex ſtatuto Bonon. quomodo, & qual. Foren. quòdque Ferrar. Bononienſes rerum immobiliū, nec vſusfruct. earum ſint capaces, propter ſtatutum, quòd non fiat tranſlatio &c. namque ſi quis diligenter conſideret, reſponſiones multas habebit in promptu. Prima eſt, quòd hoc legatum annuum non computa-
2 tur inter immobilia, quicquid aduocatus aduerſarius in contrarium adferat. Namque, vt annuus † reditus adnumeretur immobilibus, neceſſe eſt, vt & ex re immobili percipiatur, vt clarè. trad. Bald. cap. primo. num. quinto. de controu. int. vaſſ. & epiſc. in vſib. Feud. ideò, inquit, annuæ præſtationes inter immobilia computantur, quia immobilibus adherent, ſtabile habent ſubiectum.

Idem Bald. cap. cum M. Ferrar. num. 12. annuas præſtationes datas in feudum adſcribit immobilibus modo; in longus tempus extendantur, & ratio eſt, quia tunc vtile quaſi Dominium adquiritur, & confeſſoria actio competit, vt idem Bald.

ait in cap.ad audientiam.2.nu.9. de reſcrip.
& alibi.in l.etiam.num.7.& ſeqq.C.de exec.
re.iud.ponit exemplum in eo, qui conſtituit
alicui centum ſuper fundo: & eſt ſententia
communis,vt reditus annuus,ita demum lo
co immobilium rerum habeatur,ſi pro eo a-
ctio in rem cõpetat,& fundus aliquis ſit ſpe-
cialiter obligatus.Bart.l.ſciendum.num. 10.
qui ſatis.cog.& ibidem Bald.in fin. princ. &
Alber.Iaſ.num.23.qui dicit communem Ia-
cob.de S.Geor.nu.10.& ſeq.Cra. conſ. 782.
num.3.quòd ſi ex re immobili non percipe-
retur,ſaltem neceſſe eſſet, quòd aliquid ius ĩ
perſonam eius cui reditus conſtituuntur,
creatum foret,ita Ruin.conſil.82.num. 5. in
ſecundo. Atverò in propoſita ſpecie, nec
fundus aliquis ſpecialiter eſt obligatus,
pro aureis ducentis annuis,nec heres habet
vllum ius in perſonam huius Illuſtr. Domi-
nę,ergò.& mirum eſt quomodo hſc inculce-
tur annuus reditus inter immobilia compu-
tandus, cum actio perſonalis competat ad-
uerſus heredem, qui tenetur ad certam quã-
titatem pecuniæ, quę non magis ex vno, q̃
altero fundo hereditario percipi poteſt,imò
quæ non debetur habita ratione fructuum,
ex hereditarijs fundis percipiendorum.Sed
ſimpliciter.

Quinimò etiam ſi fructus alicuius fundi
huic Illuſtr. Dominę eſſent relicti verb. de
quibus in teſtamento, nullum adhuc ius in
fundo ei daretur. Quotiẽs enim fructus,ab
herede legatario dãdi ſunt,nec is propria au
ctoritate illos capere poteſt, vt hic:clara sũt
enim verba teſtamenti, alienatur ab herede
fundus in præiudicium legatarij, vt eſt text.
iun.gloſſ.in l.fundi.vbi etiam Alber. de vſu-
fru. lega.nam ſola hoc caſu actio perſonalis
3 datur pro conſequutione fructuum,quę † nõ
tranſit in ſingularem ſucceſſorem,vt eſt tex.
not.in his terminis.in l.vltim.de contr.emp.
& tradd.gloſſ. & alij in l. Gaius. de ann. leg.
Bald.conſil.182.in prin.in quinto.gl. & Bar.
ac alij. l. cum hi.§.ſi vni.de tranſ.& l.Lucius.
de ali.leg. & poſſent multi citari, neque ius
vſusfru.tunc conſtitutum eſt.Alber.Ang. &
Caſtr.poſt gl.l.ſi quis ita.de vſufr.Caſtr.con
442.in pri.Rui.conſil.4.nu.12.in 3.Pariſ.cõſ.
74.nu.47.in 3. Si ergo etiam ſi fructus alicu
ius fundi nominatim eſſent relicti, non dice
retur vſusfruct.conſtitutus,nec ius vllum in
rem huic Illuſt.Dominę competeret, multò
magis cum annua quantitas ſit legata, quę
preſtanda eſt ab ipſo herede, non habita ra-
tione vllius corporis hereditarij. Et ex his
tollitur. quod de vſufruct.dicitur in allega-
tionibus, nam negamus eſſe conſtitutum v-
ſumfruct.vt ex prędictis conſtat.

4 Nec quicquàm obeſt,quòd legatum † an
nuum ſit ſimile legato vſusfructus.l.in ſingu
los annos.de ann.leg.quia id verum eſt, quã
do quęrimus quomodo hęc legata finiãtur,
non tamẽ ex legato annuo etiam fructuum,
oritur aliquid ius in rem, vt per Alb.d.l.fun-
di.multo minus ſi quantitas ſit relicta: & q̃-
uis aliquid amplius ſit in legato annuo quo
ad tranſmiſſionem,vt d.l.in ſingulos.actione
tñ perſonali debetur,nec legatarius vllũ ius
habet in re,quod eſt id de quo quęrimus,ra-
tio autem, ꝑꝑ quam facilius extinguitur v-
ſusf.q̃ legatum annuum eſt,quia in hoc fa-
ctum,in illo ius verſatur.l.legatum.de capit.
min.vbi eſt tex.clarus.Cum itaq; legatũ hoc
annuum inter immobilia non poſſit compu
tari. ſtatutum Ferr.non excludit Bononien-
ſem,& iccirco,& Ferrarienſis, Bononiæ hu-
iuſmodi legatum rectè petierit. Accedit,ꝙ
fortè hoc annuum legatum non eſt ad lon-
gum tempus,ſi metimur ętatem iux.l.here-
ditatum.ad l.falc. vt docet Redoan. q. 6. de
loc.rer.eccl.in tract. de rebus eccl. non alie.
5 & certum eſt † annuum reditum,qui non ſit
ad longum tp̃s non adſcribi rebus immobi-
libus.Fęd.conſ.12.cuius meminerunt Doct.
ꝑcitati.& trad.nominatim.Bal.c.cũ M.num.
12.de conſ.Zab.cle.exiui.§. cumq; de verb.
ſig. qui longum tp̃s decennio conſtringunt.
Pariſ.tamen conſ.56.n.15.in 3. ait non debe
re ingredi caput alicuius, vt reditus annui
conſtituti ad certum tp̃s imputentur immo
bilibꝰ, & in eo caſu durabãt ad annos ſexde
cim,vt in con.pręcedenti. nu. 29. quam rem
ego nunc non excutio.

Altera eſt ratio, & quidem, & ipſa mul-
tum efficax, quòd Illuſtr. hęc Domina, eſt
origine Mutinenſis non Ferrarien.&ideò de
bet potius inſpici ſtatutum Mutinę, quàm
Ferrarię, cũ ipſa,etiam ſi alibi nupta ſit, nõ
6 deſinat eſſe Ciuis Mutinenſis,† vt eſt,notiſs.
Bar.deciſ.in l.fi.§.ijdem reſcripſerunt.ad mu
nic.quam ſeqq.omnes,vt per Tiraq.l.prima.
num.37 de ll. conn. quod maximè obtinet,
quia uidua eſt,quo caſu origo ipſa magis po
teſt.Quarè cum ſtatuto Mutinę rub.41.li.3.
caueatur, nè Forenſes immobilia quęrant,
& ponatur exemplum de prędijs, vineis, &
7 terris,nec reditus annui,nec vſusfr. † compꝛ-
hendũtur,quæ nõ ſunt verè immobilia, etiã
ſi inter immobilia computarentur,vt per Ti
raq.§.1.gl 6.nu.4.& gl.7.nu.58.& 59.de retr.
lig.& in terminis, ita in ſtatuto Ferrarienſi
rñdit Zab.conſ.66. per to.quin magis in ter-
minis rñdit Fulg.eum qui legaſſet vſumf.vel
reditus alicuius fundi, rectè legaſſe extero
non obſtate ſtatuto huiuſmodi, quia ſi inqt
non valet legatum, vt vſusfru. valet ſaltem

vt

vt fructuum, & redituum, qui ſunt mobiles, vt conſi. 92. & litteræ Sereniſs. Ducis poſitæ in prim. ſtatutorum Ferrariæ, quibus cauetur vt oẽs recurrant ad ſtatuta dictę Ciuitatis non obtinent Mutinæ, ibi enim ad ius commune recurrunt idque eſt notiſs.

Tertia eſt, quia ipſa Illuſtr. Domina iam poſſidebat bona immobilia in Territorio Bononiæ, quando legatum accepit: at qui poſſident immobilia in Territorio Ferrariæ, alia etiam bona de integro adquirere poſſunt, & hoc perpetuo obſeruatur: ergò, & Illuſtr. hęc Domina capax eſſet huius legati licèt eo immobilia comprehenderentur.

Quarta eſt ratio deſumpta ex ipſomet ſtatuto Bononienſi, quod miror non fuiſſe animaduerſum ab Excellentiſs. aduocato.
8 Verba ſtatuti ita habent, ſeruetur idem ius † circa res, & bona forenſium, quæ haberent, vel acquirere vellent, vel poſſent in Ciuitate Bononiæ. &c. quibus probatur Forenſes, & habere, & acquirere poſſe in Territorio Bononienſi, quod etiam confirmat ſtatutum alterum Bononiæ de prohib. alien. rei imm. iuxt. confinia. quo cauetur, vt ſi Forenſis acquirat rem in confinibus, eam teneatur vendere Ciui Bononienſi intra annum. Et licèt in dicto ſtatuto poſita ſit exceptio hæc, ſaluo in prædictis omnibus ſtatuto. quomodo, & & qualiter ius reddatur Forens, illa nihil obſtat, vt dicam in ſeq. ratione.

9 Quinta eſt ergo, quia ſtatutum Mutinæ † prohibet ne quis contrahendo alienet in nõ ſubditum, & ideò non debet trahi ad vltimã voluntatem. Bald. conſil. 349. conſil. 358. in pri. conſil. 308. in tertio. & id eſt clariſs. vt per Tiraq. §. primo. gloſſ. 9. num. 167. & ſeqq. de retr. cum alijs pluribus, quos omitto. Sic & ſtatutum Ferrariæ admittit ad ſucceſſionem natum ex ciue originario, & ita ſuccedere poterat matri Illuſt. Dominus teſtator, in bonis ſitis in Ducatu Sereniſſimi Ducis, vt natus ex ciue originaria, ergò & illa, vice verſa, ex eius teſtamẽto capere debet, quia in ſucceſſionibus reciprocationẽ ſequimur. l. communium. C. de nat. lib. l. ſi ab eo. C. de leg. her. §. filium. in nou. quibus mo. nat. effic. ſu. cum ſimm. & ideò neutro horum ſtatutorum, in caſu noſtro Forenſis excluditur, & Mutinenſe quod attendi debet eſt valdè clarum.

Quocirca hæc Illuſt. Domina debet conſequi legatum à filio ſuo ei relictum. Sed & videtur apertè definitus hic caſus altero ſtatuto Mutinen. lib. ſecundo. Rub. 151. vbi expreſſim cauetur, vt ſtantibus agnatis tranſuerſalibus mater habeat vſumfruct. eius partis, quæ communi iure ab inteſtato ei obueniret, nam ſecundum hęc mater Bononiẽſis, ſi ei idem ius reddi debet Mutinæ, filio ſuo ſuccederet in vſufruct. ſtantibus agnatis, q̃a vt dixi nullo ſtatuto prohibetur ſucceſſio, ab inteſtato, nec etiam ex teſtamento. Ex quibus omnibus concludo Illuſtr. hanc Dominam iure optimo agere, nec video quibus rationibus illa repelli poſſit: & quæ ex aduerſo obijciunt̃ ſubtilia ſunt potius, quàm verã.

Illud ego omitto, quod alij animaduerte-
10 runt ſtatutum † huiuſmodi, quòd Forenſibus idẽ ius &c. videri pertinere ad ordinatoria, vt & Caſtr. innuit l. 1. in fin. prin. quod quiſq; iur. dum conſiderat litium breuitatem: quia omnes habent pro abſoluto illud ad deciſoria referendum Butr. in his ſtatutis Bonon. & Mutinæ. conſil. 35. Caſtr. conſil. 156. in fin. in pri. Alex. conſ. 111. in 7. Soc. conſ. 192. in 2. & verba Caſtr. huc quoq; trahi poſſunt; nam & lites erunt breuiores, ſi appellatio putà ſublata ſit, ſi à duabus conformibus non appelletur, quod reſpicit deciſoria Peruſ. cap. dilectus. num. 18. de app. Dec. cap. Eccleſia S. M. num. 48. de conſt. Soc. conſ. 71. in 4. cũ ſimm. & Caſt. ipſe ibidem paulò ſupra ponit exemplum de ſtatuto indicente multam pro homicidio. Quare hanc rationem ipſe poſthabeo, vt minus ſolidã. Et ita iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

Emphytheuta, qui canones non ſoluit, inueſtituram non petijt, & rem alienauit, an, & quando poſsit expelli propria auctorita, & quid de Tertio ab eo cauſam habente.

SVMMARIVM.

1 Emphytheuta *canones non ſoluens, aut debito tempore non petens inueſtituram expelli poteſt à Domino, ẽt propria auctoritate, quod habet locum etiam in tertio poſſeſſore cauſam, ab emphytheuta habente. nu. 2. & declaratur. num. 4. & ſeq.*

2 *Ignorãtia an allegari poſſit à tertio, qui habuit cauſam ab emphytheuta, qui non ſoluerat canones, & inueſtituram non acceperat.*

3 *Dominus directi, an & quando teneatur probare ſcientiam alienantis rem feudalem.*

Reſtitutio, an et quando neceſſaria ob non petitam inueſtituram debito tempore; & ob alienationem factam.

5 *Traditio requiritur, vt res emphytheutica cadat in commiſſum per alienationem.*

6 *Citatio an, & quando ſit neceſſaria, vt emptor rei emphytheuticæ expelli poſſit.*

CONSILIVM CV.

SCripſit egregiè Magnificus Caſtaldus in propoſita quæſtione, & ideo ipſe breuior ero. Opponuntur duo in dub. Primum eſt, ꝙ non licuerit iure communi, auctoritate propria, Eccleſię deijcere emptorem rei emphytheuticæ: alterum, quòd ſi ad ſtatutum de vſibus, & rebus &c. recurrimus, nō eſt probatum alienātem ſciuiſſe rem fuiſſe emphytheuticam, quæ eſt qualitas à ſtatuto requiſita. Sed his non obſtantibus pronunciandum eſt pro Illuſtr. Com. Fuluio, qui loco Eccleſiæ ſubrogatus eſt. Conſidero enim, quòd & ſi admittamus Illuſtr. Com. Camillum, qui alienauit, fuiſſe ignarum qualitatis rei, adhuc rectè potuit expelli poſſeſſor. Nam certum eſt eum, ſi neſciuit rem eſſe emphytheuticam, ob canones non ſolutes, & inueſtituram ſuo tempore non acceptam, ipſo iure emphytheuſi decidiſſe, & ſi ope reſtitutionis, ob ignorantiam, ei poſſet fortè ſuccurri, vt eſt communis opin. Doct. poſt gloſſ. in l. ſecunda. C. de iu. emphytheu. vbi Iaſ. num. 184. & ſecundum quam pleriq; conſuluerunt, quos nunc miſſos facio.

1 Competit † autem domino facultas expellendi emphytheutam auct. ſua, quoties canones non ſunt ſoluti, aut non accepta inueſtitura, & hæc pariter eſt opin. receptiſſ. vt per Clar. de emphytheu. quæſt. 13. vbi alios citat, & de conſuetudine ita ſeruari ſcribit Bald. conſi. 301. num quinto. in pri quod maximè verum eſt, quoties ità ingreditur quis, vt nullam prębeat ſcandalis occaſionem, vt quia nuncium, qui in rem ducat, ab Iudice impetret, vt per Imol. cap. potuit. num. 66. de loca. Socin. conſil. 163. num. 10. in fin. in ſecundo. prout hic factum eſt. Et cum hæc facultas competat domino directo. Tertius
2 hic poſſeſſor † non poteſt allegare ignorantiam auctoris ſui, ſed oportuiſſet litem ei denunciare, vt veniret iuraturus ſi poſſet. hic eſt Text. in c. domino cum emptore. de cōtr. int. do. & empt. & ibi Iſern. Bald. & alij, nam cum reſtitutione ſit opus, vt res poſſit remanere apud emptorem: profectò hic Tertius fruſtra allegat ignorantiam, quam nec probat, nec ſi probaret ei prodeſſet, cum reſtitutio concedenda eſſet Com. Camillo auctori, non etiam ipſi. Ideoque quod de ignorantia obijcitur ceſſat, procederet enim quoties auctor adſtitiſſet iudicio, & iuraſſet.

Nec obſtat dictum Bald. in cap. primo. §. ſi Vaſſallus. ſi de feu. fu. contr. int. do. & ag. vbi inquit, quòd dominus reuocare volēs proba-
3 re habet ſcientiam: † nam id verum eſt, quoties vaſſallus ſit paratus iurare, aliàs obtinent tradita in dicto cap. domino. vbi ita demum emptor domino agenti non reſtituit feudum, ſi vaſſallus iudicio adſit, poſſitq; iurare, vt ſunt verba clara dicti ca. vel dictum Bal. intelligitur, cum effectu, vt ſcilicet, ità demum aperiatur feudum domino re ipſa, & cum effectu, ſi vaſſallus ſciens alienet: aliàs verò, & ſi ipſo iure aperiatur, tamen non retinebitur, probata à vaſſallo ignorantia iuramento, & ità apertè ſentit Affl. dicto cap. in prin. dum inquit, quòd vaſſallus qui ſcienter alienat, feudum amittit: non ità ſi præſumptio ſit, quòd ignorauerit, & iuret ſe ignoraſſe: quaſi vero, eo non iurante, res ſit manifeſta: & clarius idem trad. in cap. primo. §. ſi vaſſallus. in prin. de contr. feu. int. dom. & ag. quarè cum in propoſito Com. Camillus non comparuerit, nec ſe iuraturum obtulerit: parum prodeſt hæc allegata ignorantia. nuſquam reperio tertium iurare poſſe de facto alterius: quia lex repugnat, & nūc maximè, quia in inueſtitura, quam is accepit, fatetur ob alienationem iure proprio factam, rem deuolutum eſſe ad Eccleſiam.

Secundò etiam reſpond. quòd cum in ceſſatione ſolutionis canonis, vel quando non eſt inueſtitura accepta, ſit neceſſaria reſtitutio, vt dixi, & in inueſtitura non accepta eſt conſil. Caſtren. 311. in fin. in pri. quiſquis vult eam obtinere, debet ſaltem iuramento ignorantiam probare ità Anch. conſil. 174. num. quinto. Gr. reſpon. 151. num. 14. in ſecundo. & Socin. iun. conſi. 70. num. 23. in pri. & alij paſſim, & ꝙ in terminis Bullæ Bonifacianæ, ſit neceſſaria reſtitutio, vbi non ſit accepta inueſtitura intra tempus, de quo in ea, quando ignorauit inueſtitus. eſt conſi. Corn. 165. num. 30. & ſeqq. in ſecundo. qui etiam ſubijcit num. 34. præſumi ſcientiam in cohabitante, ſi res erat magni precij, qui eſt caſus præſens, & eſt hac in re differētia inter feudum, & emphytheuſim, quia æquitas feudorum conſeruat vaſſallum illæſum Bal. l. fi. C. ſi pend. app. Doct. cap. primo. quo temp. mil. quod ab hoc Reo, nec factum eſt, nec fieri potuit.

Tertiò etiam reſpond. quòd & idem videtur dicendum quando quis cadit ob alienationem ipſam iure ſuo: nam & ignoranti hoc etiam caſu reſtitutio eſt neceſſaria, ſecūdum Maurit. de reſtit. capit. 62. ſi modo id verum eſt: nō. n. facilè ei aſſentior. Et hęc de primò

Quò verò ad alterum, res pariter clara eſt. Et. n. ſi admittim⁹ Co. Camillū ignoraſſe: tū

cum

cũ, vt iam docui; ſit neceſſaria reſtitutio, vt excludatur facultas deijciendi auctoritate propria, quæ nec petita eſt, nec concedi dēt, quia Illuſtr. Com. Fuluius, ſi illa in alio iudicio peteretur, probare poterit ſcientiam: in incolume eſt ius expellendi.

Nec obſtat, quòd hic agatur de tertio poſſeſſore, qui non facilè deijciendus eſt, quaſi hoc iure non útamur contra tertium Bero. dicto cap. potuit. num. 162. namque difficilis non eſt ſolutio. Sed, vt totum hoc, de quo agimus, intelligi poſſit, aliquot capita diſtinguenda ſunt: quando Doct. præſertim conſulentes, & qui ex indicibus librorum conquirunt deciſ. confusè admodum hanc materiam tractant, nec veras differentias agno-
4 ſcunt. Aut † ergò finita eſt emphytheuſis, vel ob canonem non ſolutum, vel ob inueſtiturã non acceptam: & tunc, cum ius depellēdi auctoritate propria emphytheutam, ſtatim natum ſit, ad quemq; res tranſeat, & illud ſequitur, vt eſt deciſ. Bald. conſi. 177. nu. 3. in 3. nec mirũ, quia cum hæc deiectio fiat in executionem iuris realis, huiuſmodi facultas extendit vires contra ſingularem ſucceſſorem, vt per Bar. l. creditores. num. 23. verſ. ſi verò habet. C. de pignor. & id ſenſerunt. Bald. dicto conſil. 177. & Butr. dicto cap. potuit. in fi. dum citant. d. l. creditores. Aut verò, ob alienationem rei, vult dominus expel
5 lere vaſſallum, & ſi non tradidit † rem, non poteſt, quia non ex ſola venditione, ſed ex traditione iure ſuo decidit vaſſallus, vt per Iaſ. l. fin. num. 132. C. de iu. emphy. quicquid imprudenter dixerit Bero. dicto cap. potuit. num. 162. Sin autem res tradita eſt, non pōt emptor expelli auctoritate propria, ſed eſt
6 neceſſaria † citatio, vt eſt gloſſ. penul. quam ſeq. Docto. dicto cap. potuit. vbi Butr. in fi. Imol. num. 32. in fin. & num. 48. Barb. num. 21. & eſt deci. Affl. 97. qui tamen, quod mirum eſt, dicit ſe non vidiſſe hunc articulũ tactum Corn. conſil. 193. in 3. vbi diſtinguit aliquot caſus. Iaſ. conſil. 138. in pri. qui dicit hoc non procedere, quando emptor ſciuiſſet rem eſſe emphytheuticam. Et ratio eſt, q̃a ante traditionem non eſt natum ius expellēdi emphytheutam: poſt eam verò, naſci non poteſt contra tertium, vt tradd. Doct. vbi ſupra, quocirca ſi per traditionẽ res nō deſineret eſſe penes emphytheutã, vt quia licet cōſtituit ſe nomine emptoris poſſidere, eã tamen adhuc detinet, poſſet ille expelli, conſtitutum enim facit, vt in pœnam incidat. Caſtren. l. prima. §. ſi rem depoſ. & hoc ſubtiliter aduertit. Corn. d. conſil. 165. num. 27. qui inquit. gloſſ. in d. cap. potuit. ideò emptorẽ excuſare, quia non deliquit: quaſi, ſubijcit ille, ſentiat aliud, ſi res eſſet penes venditorem. Et ob id cum in inſtrumento donationis legatur clauſula conſtituti, & ideò ſtatim potuiſſet expelli Co. Camillus ius hoc rem afficit, & illam vbiq; comitatur, vt dictum eſt. Siue ergò attendamus, quòd canones non ſunt ſoluti, & non accepta inueſtitura, ſiuè quòd res, vt propria alienata eſt expelli pōt communi iure tertius poſſeſſor. Et ex his patet, quàm ineptè conſulentes cōiungãt duo hæc, quòd ob alienationem, ſinè conſenſu domini factam, & canones non ſolutos, expelli poteſt vaſſallus auctoritate propria: inter quos eſt & Cra. vir alioqui inſignis conſ. 17. num. 7. Quòd ſi cui libeat, vt Illuſt. Com. Fuluius remedio ſtatuti vſus ſit, me refero ad ſcripta eleganter per D. Caſtaldum, qui citat Ruin. & alios uolentes præſumi ſcientiam in filio cohabitante, & præſumi ipſam etiam cohabitationem in filio in poteſtate: & in vxore addidi Corn. dicto conſil. 165. & eſt profectò veriſimile Com. Camillum habere inſtrumenta inueſtiturarum penes ſe: quæ & ipſa res ſcientiæ præſumptionem inducit Caſtren. dicto conſil. 311. in fin. in pri. vel & ſecundò reſponderi poteſt, ſatis probatam eſſe ſcientiam Com. Camilli, quia hic Reus fatetur, vt dixi, ob alienationem factã iu. proprio, rem ad Eccleſiam reuerſam eſſe: quod arguit ſcientiam alienantis, vt attigit idem Magnificus Caſtaldus. Vel & tertio, & ſubtilius reſponderi poteſt, quòd hoc ſtatutum in materia, de qua diſponit, interpretationẽ ſumit à iure communi, iux. trad. in l. 2. C. de noxal. & in l. prima. §. lex falc. ad l. falc. ſicut ergo dominus communi iure ſuã confirmat intentionem, ſi doceat rem eſſe emphytheuticam, & neceſſe eſt emphytheutam iureiurando ignorantiam probare, vt ꝑ Affl. dicto §. ſi vaſſallus. vbi pulchrè, & dicto ca. dño, ita quoq; in ſtatuto probata dicetur ſcientia, vbi conſtet rem eſſe emphytheuticam, niſi vaſſallus iuret, ſe ignoraſſe, vt in materia de qua agitur lex ipſa municipalis iuri communi congruat, qua in re multæ ſimiles deciſs adferri poſſent: ſed coram uiro Doctiſſimo non attinet.

Ex quibus ſublatæ ſunt dubitationes propoſitæ.

ARGVMENTVM.

Primo inueſtitum de re, quæ cæciderat in cōmiſſum, ob alienationem factam, potiorem eſſe altero, qui emerat ſecundo loco inueſtito, demonſtratur, & eſt in eadem cauſa, de qua ſupra.

SVMMARIVM.

1 INVESTITVS *ab Eccleſia de re, quæ ceciderat in cõmiſſum, ob alienationem factam, vti de re propria, an ſit potior tertio poſſeſſore.*

2 *Inueſtitura ex abuſiua, an & quando agi poſſit cõtra tertium poſſeſſorem.*

3 *Statuti Ferrariæ de vſibus. intellectus.*

4 *Intellectus l. quoties. C. de rei vindic.*

5 *Rei vendicatio cedi poteſt, & an, & quando etiam Dominium vtile.*

6 *Ius quæſitum alicui ex prima inueſtitura, non tollitur per ſecundam alteri factam.*

7 *Ius ſuperueniens ex gratia, lite iam mota non adiuuat.*

CONSILIVM CVI.

POTIOR eſt cauſa Illuſt. Co
mitis Fuluij, quia ille inue-
1 ſtitus † fuit de re, de qua cõ
trouertitur, tanquàm ea eſ-
ſet aperta Eccleſiæ, pro vt
verè erat ob alienationem
factam, vti de re propria, quod tam commu-
ni iure non licet. l. fin C. de iur. emph. quàm
ex diſpoſitione Bullæ Bonifacianæ. & quam
uis ex inueſtitura abuſiua non competat ius
agendi contra tertium poſſeſſorem, quæ res
tamen dubia eſt. vt eſt elegans conſi. Bald. 9.
in fin. in pri. tamen in præſenti ſpecie ſumus
2 extra omnem difficultatem, tum † quia in in
ueſtitura omnia bona Abbatiæ obligantur,
quo caſu agi poteſt vtili hypothecaria cõtra
poſſeſſorem, vt per Fulg. conſi. fi. qui pulchrè,
tum quia ceſſit inueſtiens iuribus ſuis Illuſt.
Comiti, eiq́ue eãdem facultatem dedit quã
is haberet pro re recuperanda: & hoc habet
pro abſoluto Bald. dicto conſil. 9. quaſi nomi
ne cedentis poſſit inueſtitus experiri, & ita
intelligit. cap. ex parte. de feud. Quarè cum
3 ex diſpoſitione ſtatuti † de vſibus. approbati
à clero, potuiſſet Abb. auctoritate ſua ingre-
di poſſeſſionem, teneretuŕque iudex eam illi
conſeruare, vt eo diſpoſitum eſt, itidem li-
cuit Illuſt. Comiti Fuluio apprehendere poſ
ſeſſionem auctore Iudice. & nunc in ea eſt de
fendendus. Et hoc idem iure communi ꝑ-
mittebatur, quia licèt fuerit aliqua contro-
uerſia inter Doctores, an poſtquàm Domi-
nus pronunciauit rem eſſe ad ſe deuolutam
poſſit expellere auctoritate ſua occupãtem,
tamen receptior eſt ſententia eum poſſe, vt
alias ſcripſi, vt hic factum eſt. Sicut enim
Abbas potuiſſet; ita, & Illuſtr. Comes, vt ab
eo ius tale conſequutus. Et hoc iudicio meo
non habet dubium, & maximè cum agatur
de caducitate, quæ prouenit ab alienatione,
in quam abſque vlla ſententia incurritur, vt
eſt gloſſ. in dicta l. fin. quam ibi omnes ſequũ
tur.

Nõ obſtat, quòd iſte occupator fuerit poſt
inueſtitus, eiq́ue, vt dicitur, res tradita, & id
4 eò præferendus ſit iuxt. † l. quoties. C. de rei
vind. quæ & in feudis locum habet, vt ꝑ Iaſ.
ibi & per Iacob. Leon. inter conſilia feud. cõ-
ſil. 114. num. 465. & Hier. Schurph. conſ. 127.
inter ipſamet feud. quia multis modis reſpõ
deo, & primo dici poſſet, imò in feudis non
eſſe locum d. legi. vt conſuluit Rom. cõſil. 70.
& ſeq. Marſ. ſing. 82. & Sichard. ĩ d. l. quoties.
quibus, & alij addi poſſent, ſed omiſſa hac di
ſputatione, ſecundo reſpondeo, quòd imò Il-
luſtr. Comes eſt præferendus Minotto, quia
non agitur hic de ſimplici inueſtitura abuſi-
ua, vt loquuntur Doctores, & vt procedit d.
l. quoties. ſed cum ipſa coniuncta eſt ceſſio
iurium pro recuperanda re controuerſa: &
ideò ius ſemel tranſlatum non poteſt amplius
reuocari. l. ſicut. C. de act. & oblig. & licèt nõ
fuerit tranſlatum dominium, quod ſine tra-
ditione nõ tranſit. l. traditionibus. C. de pact.
tamen rei vindicatio, quæ Abbatiæ compe-
tebat, & ius recuperãdi tranſlata ſunt, vt eſt
tex. clarus. in l. vlti. C. de hered. & act. vend.
& ibi omnes dicunt rei vindicationem poſ-
5 ſe † cedi: quinimo, & dominium vtile ex ip-
ſa ceſſione, ſecundũ aliquos, intelligitur trãſ
latum, vt eſt in terminis conſil. Bald. 349. in
ſecundo. quod ſaltem verum eſt poſt appre-
henſam poſſeſſionem, vt tradunt. Bart. Caſtr.
& alij. in dicta l. fin. C. de hered. & act. vend.
& in l. ſi culpa. de rei vind. Quarè cum Illu
ſtri. Comes poſt ceſſionẽ apprehenderit poſ
ſeſſionem, vt eſt inſtrumentum in proc. do-
minium quoq; ad eum ſpectabat: & ob id ſe
cunda inueſtitura non potuit ei obeſſe, quia
6 † ius quæſitum ex prima inueſtitura non tol
litur per ſecundam, vt eſt conſil. Caſtren. 72.
in ſecundo. vbi addit nullo modo dominiũ,
aut ius quæſitũ poſſe à domino auferri, & ſi
alterum inueſtiat. Ceſſio itaq́ue operatur,
vt debeat præferri Illuſ. Comes, cum habeat
vi illius, id omne ius, quod tum penes Abba
tem reſidebat. Tertiò reſpondeo, quòd hæc
inueſtitura nihil prodeſt, vt facta lite pendẽ
7 te, ius † enim quod ſuperuenit ex gratia, lite
iam mota, non adiuuat, vt tradit Abb. in cap.
fin. num. 8. vt lit. pend. & in terminis inueſti-
turæ, in cauſa, quæ agebatur Ferrar. eſt deci
ſio Fel. in conſil. 32. nume. 13. qui hoc tribuit
Caſtren. dicto conſil. 72. qui tamen non ità
apertè loquitur. Quædam aliæ reſponſiones
adferri poſſent, ſed his ſum contentus.

Con-

Concludo itaque confirmandum eſſe pręceptum factum Minottio, nè vllam inferat moleſtiam poſſeſſori. Et ex his ſublatæ ſunt dubitationes per Reuerendum Dominum Vicarium propoſitæ.

ARGVMENTVM.

DEFENDITVR Immunitas Illuſtr.DD.Muſtiorum à Serenis. Ferrariæ Duce, illis conceſſa.

SVMMARIVM.

1 IMMVNITAS *Sereniſſ.Familiæ Eſtenſis, ampliſſima naturaliter.*
2 *Verbis Principis,etiam enunciatiuis creditur.*
3 *Ferrariæ Duces habent omnia Iura, quæ habent Principes ſupremi,& Reges.*
4 *Terminus vnus vbi alteri adęquatur, omnia iura tranſeunt ab eo, cui adęquatur, in adæquatum.*
5 *Adæquatorum natura explicatur.*
6 *Dictionis, quicunque, vis.*
7 *Verbis ex quibus inducatur exæquatio.*
8 *Clauſula generalis ad ea referri non ſolet,quæ habent ſpecialem prouiſionem, & declaratur. nume.12.*
9 *Genus quando non reſtringatur ex ſpecierum enumeratione.*
10 *Priuilegium,quod quis ex ſe habet, an amittatur ex adæquatione facta alteri.*
11 *Genus,quando ſpecies extendat.*
13 *Legitimatus bis poteſt fauorabiliore uti legitimatione.*
14 *Priuilegio duplici vti poſſumus.*
15 *Vſus eſt fidiſſimus interpres priuilegiorum, quoties de illorum interpretatione diſſeritur.*

CONSILIVM CVII.

NON debent Illuſtres Muſtij vexari in immunitate ſua, quæ ampliſs. eſt, & eadem cum illa, qua fruuntur omnes de Sereniſſima familia Eſtenſi, ſed defendēdi sūt in quaſi poſſeſſione, in qua fuerunt à tempore conceſſionis decreti. At verò ex parte Magnif. conductoris publicorum quædam obijciuntur, ipſe oſtendam rem eſſe claram, & omnem dubitationem ſubmouebo.

Primò conſidero, quòd in principio decreti Illuſtres Muſtij exæquantur Illuſtriſſimis Fſtenſibus,& horum omnes immunitates in illos transferuntur, his verbis ampliſs. ita vt
fruantur paſſim,& indiſtinctè,ac in omnib⁹,
& per omnia priuilegijs, & immunitatibus
quibus fruuntur nati è familia Sereniſſima
Eſtenſi. Atqui certum eſt Sereniſſimos E-
ſtenſes, eſſe penitus immunes, quo ad ea de
quibus lis agitur: ergò. Idque verum eſt, ſi-
uè inſpiciamus priuilegia naturalia familię
Eſtenſis, ſiuè ſingula cuique, ex Eſtenſibus
1 conceſſa. Quod.n.† naturaliter hi de hac Se
niſs.fam. fruantur talibus priuilegijs, pręter
quàm quòd notorium eſt in ciuitate, proba-
tur, ex aſſertione etiam Sereniſs. Ducis Her
culis, qui in præfatione decreti conceſſi Illu-
ſtriſſimo D.Guroni Eſtenſi inquit ſe arbitra
ri cōceſſionem illam eſſe planè ſuperuacuā,
cum ille natus eſſet ex hac Sereniſſima fami
lia. Sic & Sereniſs.Herc.primus in decreto
Illuſtr. Taſſoniorum eo ipſo, quòd quædam
prædia fuerunt in patrimonio ſuo, libera il-
2 la dicit fuiſſe,& immunia. Et verb.† tanto-
rum Principum etiam enūciatiuis creditur.
Clem.prima.de probat.& in terminis in Du
ce Ferrar.ſunt conſs.Rui.21.& 227. num. 6.
in pri.& 200.num.1.in ſecundo. Et genera
liter proditum eſt Sereniſ. Duces noſtros ha
bere omnia iura, quæ ſupremi Principes, &
3 Reges habent † Alexan.conſi.primo. nu.29.
in quinto.Barb.conſil.70.in quarto.Felin. c.
cum à nobis. de teſtibus.Rimin. conſil.213.
Ruin.conſil.175.in pri.& conſil.126.in ſecū-
do.Bero.conſil.74.in pri.cum ſimm. Quò ve-
rò ad priuilegia indulta ſingulis, qui nūc sūt
nati ex hac Sereniſs. familia, non eſt quod
multis agam, quia nota ſunt, & quotidiè ma
nibus publicanorum teruntur. Quæ cū ita
ſint, omnes illæ immunitates, quas habent Il
luſtriſſimi Eſtenſes tranſlatæ ſunt in nobiles
4 Muſtios. vbi enim terminus vnus † adęqua
tur alteri, omnia iura tranſeunt ab eo, cui ad
æquatur, in adæquatum, vt per Bart.& cett.
lat.in l.prima.de leg.primo.& multæ ſunt a-
dæquationes in iure noſtro, quarum nonnul
5 las referam, vt natura illarum eluceat.† Exę-
quat Imp. ſibi Auguſtam, iam communicat
omnia priuilegia, quæ ille habet l.Princeps.
& ibi gloſſ.& Doct. de.ll.exæquantur fœmi-
næ maſculis in ſucceſſionibus parentum, eo
dem modo vtriq; ſuccedent.l.maximum.C.
de lib.præt.ſic & libertini, ſi natalibus reſti-
tuti ſunt, quod ad totum ius pertinet, pro
ingenuis habebunt l.ſecunda. de natal. reſt.
idē,& in naturalibus, qui legitimi facti ſint,
nam in omnibus,& per omnia ſunt æquales
natis ex matrimonio, in Nou.quibus mod.
nat.eff.leg.§.ſit igitur.& in No. quibus. mod.
eff.ſu. §. & quoniam. ita & Architri vicarijs
adæquantur.in l.prima. C. de comi.& arch.
lib.12.vbi Bar.& Plat.notāt, ꝙ vtuntur ijſdē
pri-

priuilegijs,& iuriſdictione,ob talem exæqua
tionem,& idem traditum eſt de Conſtanti-
nopoli,vt ob exæquationem eadem præro-
gatiua lætetur,qua Roma l. 1.C.de priu.vrb.
Conſt.lib. 11.propius accedit, quod dicitur
multas colonias Italico iure donatas eſſe: nã
ampla immunitas his verbis conceſſa erat ,
ita vt illæ Italorum priuilegijs fruerentur l.j.
& l.fi.de cenſs. & poſſent ſimiles alij caſus re
ferri, quos breuitatis cauſa omitto. Et in hu
iuſmodi adęquatione pleriq; etiam è noſtris
conſuluerunt. Ang.conſil.351.vbi de Luchi
no Vicecomite,qui erat à Florentinis dona-
tus ciuitate,ita,vt in omnibus, & per omnia
haberetur vt ciuis Florentiæ,nam reſpond.
omnes immunitates in eum collatas. Bald.
conſil.100.in quinto.qui vult,vt ſi Caſtellio
nenſes debeant tractari, vt Monticulenſes
quocunque caſu verba hæc vniuerſalia re-
ferri debeãt ad omnia, etiam ad vectigalia,
& tributa,idem conſil.29.eo quòd Peruſini,
& Tudertini licèt ſint corpora diuerſa, cen-
ſentur vnum,ob pactum paritatis.plenè Cor
ne.conſil. 189. in ſecundo. in Aquaſparta-
nis exęquatis Tudertinis, & Caſtren. conſil.
34. in fin. in ſecundo . dum concludit ,
quòd Dux Mediolani poteſt exercere Im-
peratori reſeruata , ob exæquationem, de
qua in inueſtitura , ita vt poſſit ea facere,
quæ nos poſſemus. Alex.conſil.32.in quin-
to.qui & ipſe putat quoſdam creatos Ciues
Mant.omnibus commodis ciuium frui.& in
ſimili caſu.Dec.conſil.457.& Ruin.conſ.41.
in ſecundo.& conſil.54.in tertio.quod eſt re-
petitum.conſil.43.in quinto. qui & ipſe ar-
guit a natura adęquationis.& Barb.conſi.2.
colu.8.in quarto.qui in hac materia immu-
nitatis vult, vt ſi duo loca ſint exæquata, &
reuocentur omnia priuilegia a Principe prę
ter priuilegia alterius ex his locis, non tamẽ
intelligantur reuocata illa,quæ ad locũ exę-
quatum pertinent. Ita etiam a vi adęqua-
tionis arguunt Doct.in dicta l.prima. de leg.
primo.vbi de Academia Tholoſana,& Pari-
ſienſi,& de ſcholaribus exęquatis ciuibus,&
in l.ſi Ruffinus. C.de mil.teſt.vbi Alexan.Iaſ.
& al.& receptiſs.eſt omnium ſententia tranſ
ferri integra iura termini, cui adæquatur in
terminum adæquatum. Et hæc omnia tanto
magis vera ſunt,quia exæquatio ipſa eſt fa-
cta verbis ampliſs.& prægnantibus,vt ſupra
dictum eſt. Exæquati enim ſunt Illuſt.Mu-
ſtij ſingulis,qui nati ſunt e familia Eſtenſi ,
vt in fi.decreti,ibi,quicũq., qui nati ſint &c.
6 nam dictio † quicunq; hunc habet ſenſum ,
vt quiſquis ille ſit,qui natus ſit, ei ſint exæ-
quati hi nobiles,& in principio etiam decre
ti ſunt multa verba vniuerſalia,paſſim,indi-
ſtinctè,in omnibus, & per omnia, omnimo-
7 da,& indifferens ſimilitudo,quæ penitus † e-
xæquant, & omnem excludunt differentiã.
vt eſt tex.in l.2.§.furioſis.de iu.cod.& multa
ſimilia referunt.Iaſ.& al.d.l.1.de leg. 1.& in
verb. non ita amplis omnimodam exęqua-
tionem inducunt Docto.in multis locis:quo
rum aliquot ſupra retuli, & alia nunc addã.
nam Rom.conſil.82.num.2, & 3. reſpond. ꝙ
ſi contitutum ſit a ciuitate,vt quidam in oĩ-
b⁹,& per omnia habeatur pro extraneo quò
ad alterum,erit ſublata agnatio,ita vt nõ co
gatur facere compromiſſum,& ſi ſtatutũ ex-
tet,vt agnati teneantur compromittere. Bar
ba.conſ.84.in fi.in 3. quòd ſola illa clauſula,
in omnibus,& per omnia, confert veram ci-
uilitatem ei,qui ex priuilegio donatus ſit ci-
uitate,& idem conſil.40.colum. 14.in quar-
to.quòd ſi Põtifex decreuerit,vt fratres obe-
diant vicario,in omnibus , & per omnia, vt
magiſtro ordinis,vicarius ipſe erit magiſter,
& vt per eum. Dec.conſi.73. quòd ſi exæqua
ta ſit in omnibus,& per omnia ſcriptura pri-
uata inſtrumento publico,licebit incipere à
captura.Pariſ.conſi.38.in quarto.quòd ſi Põ
tifex mandet, vt quis habeatur pro familia-
ri in omnibus , & per omnia, erit verè fami-
liaris. Et certè videtur his caſibus facta ex-
ęquatio in vim regulę,quo caſu operaĩ ple-
niſſimè,vt per Docto.dicta l.prima.& per Pa
riſ.conſil.49.num.86.in 3.& alibi.& facit,vt
is qui exęquatur habeat omnia iura,eius q-
cum exęquatus eſt.Nat.conſil.464. Quocir-
ca ſi hæc ſola verba, in omnib⁹, & ꝑ omnia,
veram exęquationem inducunt,dubio pro-
cul in hoc noſtro caſu,in quo tantus eſt ver-
borum cumulus,tanta inculcatio,conſtituẽ
dum eſt,nobiles Muſtios eſſe exæquatos om
nibus,& ſingulis,qui nati ſint è familia Eſtẽ
ſi,& eorum immunitatibus frui poſſe. Et pro
fectò ſi verſaremur in hac ſola verborum ge
neralitate facilè Magnificus aduerſarius li-
te cederet;ſed quia Sereniſs. Dux in quibuſ-
dam enumerauit naturã immunitatis , quã
concedebat, vt ibi pro parte ſua non ſolvãt
Gabellam,& alibi:obijciunt exæquationem
8 non poſſe operari in his, quia clauſula † ge-
neralia non ſolet referri ad ea, quæ ſpecialẽ
habent priuiſionem. l.ſtipulationes commo
diſſimum.l.doli.de verb.obl.quaſi hi nobiles
habeant quidem in alijs priuilegia Illuſtriſ-
ſimorum Eſtenſium,at non in his,quę exp̃ſ-
ſa ſunt. Cęterum,ſi quis diligenter attendat,
modicum negocium facit hæc obiectio.

Primò enim reſpond. quòd quoties pręce
9 dit † genus,& ſequitur ennumeratio aliquot
ſpecierum, ſi fiat relatio ad verbum diſponẽ
di,hęc adiectio facta cenſetur gratia tollen-
dæ

Digitized by Google

dę dubitationis,& ex abundanti,nec reſtrin
git genus,hæc eſt doctr. Bald.in l.quæſitum.
§.penul.num.7.de fund.inſtr.& Abb.cap. ſe-
des.num. 12.de reſcr.Corn.lat.conſil.4. in 2.
& alios citat Gra.conſil.227.num.7.verſi. 4.
& hic eſt caſus præſens,& enim initio decre-
ti generaliter omnis immunitas conceditur:
inde inferius additũ; Prætereà ipſe Illuſtriſſ.
fecit,decreuit.& ita fit relatio ad verbũ, fa-
ciendi, non ad verbum ſignificans genus:
& conuenit exemplum.Bart.dicto §. penult.
promitto fundum vti optimus maximusq;
eſt,& ius deminutum non eſſe. vel promitto
fundum vti optimus maximusq; eſt,& pro-
mitto ius deminutum non eſſe. nam hoc ſe-
do caſu ſpecies appoſita intelligitur ad tol-
lendam dubitationem,& ſecundum hęc,ver
ba inferiora non reſtringunt genus,de quo
ſupra. Et in dubio capitur hæc interpreta-
tio, vt adiectio tollat dubitationem,non aũt
reſtringat.Bart.d.§.penult. nu.primo. & ſeq.
Secundo reſpondeo, quòd hæc expreſſio
eſt facta ad fauorem Illuſtr. Muſtiorum, &
non debet in odium conuerti, & enim dubi
tant aliquando Doct. an ob exæquationem
10 amittatur † priuilegium,quod quis ex ſe ha-
bet, vt d.l.prima.in q. de ſcholari exæquato
ciuibus,& in d.l. ſi Ruffinus.& per Bar.conſi.
59.nè ergò aliquis ſuſpicari poſſet ſublatum
eſſe primum priuilegium,illud confirmauit:
cęterum quòd ex hac confirmatione, quę fit
ad augumentum, inducta ſit deminutio,
nemo dixerit l.legata.de leg.primo. & ita ar
guit Alexan.in his terminis.conſil.32.nu. 6.
in quinto. Si quę enim ſunt in hoc decreto
Muſtiorum,quæ Illuſtſtriſſ. Eſtenſibus fortè
non ſint indulta, adhuc ob hanc cõfirmatio
nem vigebunt.
Tertiò intereſt noſtra habere plura priui
legia.l.cũ filius.§.varijs.de leg. 2. & ideò hęc
confirmatio,quæ nouum tribuit priuilegiũ,
alicuius eſt momenti.
Quarto conſiderandum eſt,quòd decre-
tum confirmatum iam ann. 1532. conceſsũ
erat,at alterum de quò agimus duobus poſt
ann.quarè non eſt conueniens, vt à primo,
hoc decreto reſtringatur ſecũdũ. Si.n.voluit
Dux Sereniſſ. adſciſcere nobiles Muſtios in
familiam Eſtẽſem,& illos frui omnibus quo
rumcunq; Eſtenſium immunitatibus; planè
etiam voluit ampliare gratias, & fauores,
& ob id non eſt aduerſus mentem Principis
recurrendum ad reſtrictionem, alias verò ſi
priuilegium, quod ea ratione conceſſum
eſt,vt ſit fauorabili⁹,& latius,reſtringeretur:
ferè eluderetur ſecunda hæc diſpoſitio.
Quinto aduerto,quòd in decreto hoc prę
cedit genus, ſubſequuntur quædam ſpecies,
& ĩ fine ad genus reditur;ſicut ergò ſpecies,
quæ medium genus habent,illud reſtringũt,
11 l.quæſitum.§.1.de leg.3. ita & genus † vtrin-
que poſitum ſpecies extendere dẽt,& in ter-
minis,ità conſuluit Ruin.conſil.32.n.6.in 2.
Et hanc eſſe mentem Principis manifeſtè cõ
ſtat. namq; primò generaliter omnia priui-
legia,quæ habent Eſtenſes,Sereniſs.conce-
dit,mox confirmat decretum,& ennumerat
quaſdam immunitatum ſpecies, poſtremò
& generaliter, inquit, fruãtur omnibus alijs
priuilegijs,quibus fruuntur Eſtenſes,ſenſus
enim eſt apertiſs. ennumeraui quaſdam im-
munitates,ſed non tantum his,ſed & omni-
bus alijs fruantur Muſtij,quibus,& Eſtẽſes.
Quocirca ſi hic Illuſtriſſimi hoc iure potiun
tur,vt ementes ab ipſis nullam ſoluant Ga-
bellam,idem etiam concedendum eſt his no
bilibus.
Et ex his reſpondetur illi regulæ, quòd
12 clauſula generalis † non refertur ad expſſa,
nam non procedit in hoc caſu, ex ſupraſcri-
ptis. Sed & præterea non deferimus nos
hanc clauſulam ad ſuperiora, quaſi iterum
prouideatur,vbi iam prouiſum erat, neq;.n.
regulariter hoc conuenit, ſed illam trahim⁹
ad omnia nõ expreſſa, quę ſunt Illuſtriſſimis
Eſtenſibus permiſſa,non fiet ergò relatio ad
partem Gabellæ,de qua iam diſpoſitũ erat,
ſed ad alteram:& ita in ſingulis.& hoc mo-
do clauſula ſpecialis,& generalis ſuum ha-
bebunt effectũ. Rurſus quoties clauſula ge
neralis non derogat ſpeciali ea obtinet ſuã
firmitatem: at in ſpeciali, de parte Gabellę
ſoluendę à venditore diſpoſitum eſt,non au
tẽ de parte ſoluẽda ab emptore, igitur clau-
ſula hęc generalis id operabitur, & in ſimili
caſu,ſic reſpond.Gra.reſpon. 78. in pri. illic
emptor ſibi reſeruarat fructus primi anni,in
de addita erat pactio,vt ſingulis annis pen-
ſiones pro fructibus ſoluerentur; vult hanc
clauſulam referri etiam ad fructus primi an
ni: nam de ſolutione,inquit,non erat cautũ,
ita & cum hic de altera parte Gabellæ nõ ſit
diſpoſitum mirum videri non dẽt ſi clauſula
inferior,quæ eſt vniuerſalis,& concepta ver
bis ampliſs. operetur, quò ad omnia, quę
prius erant omiſſa,& regulare eſt,vt genera-
lis clauſula referatur ad omnes caſus, q ſub
ſpeciebus non continẽtur,quales ſunt hi,de
quibus contenditur,vt per Cra. conſil. 209.
& eſt de mẽte omniũm in dicta l. doli. & in
pręſẽti ſpecie veriſs.eſt, quia verba ſunt vni
uerſalia, quæ regulariter extẽdũt priuilegia
ad omnem caſum.Bald.conſil.452. in fin. in
3.Com.cõſi.101. vbi pẽdit verbũ totaliter.
Alexan.conſil.193.n.8.in 2.vbi ob verba in-
ba indefinita, extẽdit immunitatẽ ad onera
futura

futura.conſil.30.num.13. in quinto. vbi ait ſufficere verba generalia, & ſi in caſu ſuo eſſent latiſſima. Dec.conſi.113.num.ſecundo. & nu.ſexto. Pariſ.conſil.68.num.20.in pri. Alc.reſpon.80.num.6. qui tamen agit quando contractus ſubeſt; Nat.conſil. 63. conſil. 160. n.29.conſil.310.conſil.397.conſil.524. & conſil.ſeq.Rolan.conſil.quinto.in pri. Cepha.conſil.58.qui omnes concludunt ex verbis vniuerſalibus, trahi decretum ad caſus quoſcunque.

Non obſtat etiam, quòd Princeps non videatur, ſe corrigere incōtinēti. l. nam ad ea. de cond.& demonſt. namq́ue hæc argumentatio reflectitur. Et enim cum in prima parte decreti omnes immunitates Sereniſſ. Eſtenſium complecterentur verbis illis amplis, & generalibus non ſecus, ac ſi ſingulæ eſſent nominatim expreſsæ, vt per Bar. l. fi. §. cū dulcia. de vi.trit.&c.& Dec.d.conſil.457.ad fin. ſi ſequens ennumeratio reſtringeret, induceretur correctio, quod non eſt recipiendum, vt in terminis per Dec.conſil.69.num.7.ver. vel etiam. qui dicit generale principium nō debere reſtringi, ne ſequatur correctio. Seruet ergo vtrumq́ue priuilegium naturā ſuā, & ex primo habeant Illuſtr. Muſtij quaſdam immunitates: ex altero, omnes eas, quos Sereniſſimi Eſtenſes. Et hæc eſt vera, & germana interpretatio, & poterunt nobiles Muſtij, vti decreto poſteriore: ſicut is, quis bis legiti
13 matus † eſt inniti poteſt fauorabiliore legitimitate, vt per Caſtren.conſil.41.in ſecundo. Dec.conſil.55.num.7.conſil.338.num.8.conſil 393.num.3.& conſil.698.num. primo. & eſt perpetuum, vt qui habet duplicem viam, eligat quam velit. l. nec is. §. primo. de acqui.
14 her. d. l. cum filius. §. varijs, & paſſim, & i † priuilegijs receptiſs. eſt, nos poſſe vti duplici cōceſſione. cap. poſt electionem. de conc. præb. Cald.conſil.7.de elec. Lap. Alleg.132. Rom. conſi.433.num.8. Feli.cap.in noſtra. num.2. de reſcr. Dec.conſil.152.num.primo.& conſil. 302. num. 11. Et in præſenti ſpecie, res eſt extra omnem diſputationem, quia obſeruantia ſequuta declarauit, qui ſit verus ſenſus decreti, & quæ propria mens Principis.
15 Eſt enim † vſus fidiſs. interpres priuilegiorū quoties de illorum īterpretatione diſſeritur, & ita Doct. noſtri ſępè arguunt, & priuilegia declarant, quorū plures ego alias congeſſi in quadam cauſa Bagnarię ad hunc propoſitū. Quare cum à tempore conceſſionis, decretū hucuſq́ue hanc interpretationem habuerit, vt Illuſtr. Muſtij, non ſolum fruerentur immunitatibus, quæ expreſſæ ſunt, ſed & cæteris, quibus fruuntur Sereniſs. Eſtenſes, minime nunc mutanda ſunt, quæ certam habuerunt declarationem. Quare concludo Illuſtres Muſtios frui debere omnibus priuilegijs, quibus fruuntur cæteri nati ex familia Sereniſſima Eſtenſium.

ARGVMENTVM.

Reſtitvtioni locum non eſſe in caſu de quo agitur defenditur. & agitur de interpretatione ſtatutorum Brixelli.

SVMMARIVM.

1 Appellatio *non interpoſita iuxtā formā ſtatuti, nil operatur.*

2 *Aetas minor, quo ad alios, non probatur datione curatoris.*

3 *Reſtitutio ob minorem ętatem petita, ea non probata, ceſſat.*

4 *Reſtitutio, vt minori concedatur, de lęſione docendum eſt, quod procedit, ſiuè ſit minor actor, ſiuè Reus.*

5 *Statutum Brixelli in materia reſtitutionis in integrum declaratur.*

6 *Statutum Brixelli de appellat. declaratur.*

7 *Statuto loci deficiente, prius ad ſtatuta Ciuitatis Dominæ confugiendum eſt, quàm ad ius commune, & ſi eo ſtatuto diſponatur, quòd in non diſpoſitis per eum recuratur ad ius commune ciuile.*

8 *Socin. conſil 271. in ſecundo. habet contra ſe communem opinionem.*

CONSILIVM CVIII.

Dvbivm non eſt petitam reſtitutionem non eſſe concedendam ex multis, quæ nunc ſubijciam.

Primò, quia nulla appellatio interpoſita eſt, & ideò nec deſertioni eſt locus. Namq́ue cum vigeat ſtatutum Brixelli, vt nemo alius Tabellio acta conſcribat, præter deputatum ad ciuilia, & conſtet eum, qui fuit procurator appellationem ip-
1 ſam ſcripſiſſe, † vt in inſtrumento dicitur, periudè eſt, ac ſi nō fuerit appellatum l. quoties. vbi Iaſ. qui ſatis cog. & dixi in prioribus ſcriptis, ad quæ me refero.

Secundò, quia non eſt probata minor æ-
2 tas, vt debuerat. Nec obſtat datio curatoris † tùm quia, quò ad alios non probat, vt per Alexan.conſil.21.in pri. Dec.conſil. 149. ſaltē vbi non ſit adhibita cauſæ cognitio, vt per Alc.reg.2.præſ.14. tum quia agitur nunc de

alio

alio tempore, quàm decreti, hoc eſt deſertio
nis inſtantiæ appellationis . & iccircò opor-
tebat probaſſe præciſè. l. cum actum. de neg.
geſ l. non ſolum. §. ſed vt probari. de op. no.
nunc. nec ſequitur, tùm erat minor. ergò, &
poſt, vt per Alc. d. præſ. 14.

Nec obſtat atteſtatio plebani, quia illa nõ
probat tempus, ſed facit tãtùm præſumptio-
nem, vt in terminis trad. Imol. conſil. 110. in
fine, & quoties de magno pręiudicio agitur,
vt hic, vbi tractatur de reſtituendo aduerſus
ſententiam, non habet id dubiũ, vt per Cra-
ue. par. prima. de ant. tem. num. 264. Et ideò
hic ſtatutum in hanc rem promulgatum eſt.
& Maurit. in cap. 321. in tract. de reſtit. inni-
tur ſoli conſuetudini Gallicæ, non autẽ iuri,
& quamuis allegetur quædam conſuetudo
Brixellenſium: tamen ea ad certos caſus re-
ſtricta eſt, & ideo non poteſt extendi, vt latè
per Crau. conſi. 30. Rurſus hæc omnia nõ ci-
tata D. Catherina deſcripta ſunt, & ideò ni-
hil valent, vt per Bart. & cæteros in rubr. de
op. no. nunc. ad fi. & per Dec. poſt alios auct.
ſi quis in aliquo. C. de eden. itaq; cum ex his
iam pateat non eſſe probatam minorem æta
3 tem fruſtra imploratur † reſtitutio.

Tertiò verius eſt læſionem detegi debere,
4 † vt minor reſtituatur. Bar. quem alij ſequun
tur. l. nam & poſtea. §. ſi minor. de iur. iur. cu-
ius opinio eſt receptior, ac verior, vt ꝑ Rim.
conſ. 87. Nat. latè conſ. 343. & eſt deci. Rom.
de reſt. in int. quam Alexan. ſequutus eſt cõ-
ſil. 55. in quinto. ad fin. idque procedit, ſiuè
minor agat, ſiuè Reus ſit, quicquid Fulg. di-
xerit. d. §. ſi minor. & l. fi. C. in qui. cau. & Bar.
opinio efficaciſſima ea ratione probatur, ꝙ
in dãda in integrũ reſtitutione, exigitur cau-
ſæ cognitio. l. in cauſæ. in prin. & §. 1. de min.
non eſt itaque ſimpliciter petenti indulgen-
dum hoc beneficium, ſed diligenter quærẽ-
dum, an ei expediat, nè fortè vexetur impen
ſis, & tandem cauſa cadat. Quare cum ni-
hil videam probatũ in proceſſu, ex quo poſ-
ſit animus Iudicis adduci ad concedendum
reſtitutionem, vtique deneganda eſt.

Quartò, & ſi hæc omnia concurrerent, ta
men verſamur extra difficultatem, ob ſtatu-
5 tum Brixelli † in proceſſu car. 28. vbi reſtitu-
tio etiam ex cauſa minoris ætatis negatur,
& quàmuis ſubtilis quædam interpretatio
adferretur ab aduocato aduerſario inter cur
ſum, & lapſum inſtantiæ, tamẽ ex nimia ſub
tilitate ruit. Nam ſtatuti verba ſunt clara,
vt inſtantia currat, nec facto partium, aut Iu
dicis poſſit, aut ſiſti curſus, aut prorogari, ſed
vt ſemper intelligatur cucurriſſe: ſubditur,
nec aduerſus curſũ poſſit peti reſtitutio &c.
planè clarius dici non poterat, vt adeò cur-
rat, vt nec ope reſtitutionis reſtauretur. Nã
quòd minor non reſtituatur, dum durat ad-
huc inſtantia, non oportuit prouidere, quia,
ſi non eſt perempta, reſtitutione non eget, &
cum dicatur aduerſus curſum, nõ video cur
intelligatur de curſu pendente inſtantia, ſi
enim minor non poteſt reſtitui contra cur-
ſum, certè non reſtituetur, nec quando cur-
ſus adhuc pendet, nec quãdo abſolutus eſt.
Statutum Ferrariæ 63. quod allegabatur, cõ
tra probat, dum reſtitutionem negat in pri-
ma inſtantia, ea ratione, quòd paulò ante cõ
ceſſerat, vt de integro lis incoharetur. Et ꝓ-
fectò ſtatutum hoc amouet omne dubium.
Nec obſtat, quòd Brixelli non detur inſtan-
tia, in cauſis appellationum, aut ſolutis ex-
penſis, quis iterum audiatur: quia hoc fal-
6 ſum eſt. Namque ſtatutum Brixellenſe † de
app. in proceſſu car. 25. vult cauſam appella
tionis procedere, ac terminari, ſecũdùm mo-
rem loci, in quo agitur. Sed vtiquè confidẽ
tes poſſunt eligi, in dicto loco, vt in ſtatuto ĩ
proceſſu car. 21. & car. 40. in ſecunda atteſta
tione, ergò ſenſerunt ſtatuentes, quòd ſi Bri-
xelli, huiuſmodi cauſa cognoſceretur, parti
cularem inſtantiam haberet, id eſt loci, vt in
dicto ſtatuto. Sed ſi recurreretur ad ius cõ-
mune, iam non eſſet propria inſtantia loci,
ſed communis omnium, ergò.

Præterea verba ſtatuti præfinientis inſtã-
tias, de quo in proceſſu. car. 22. ſunt vniuerſa
lia, nec magis ad cauſam principalem, quàm
appellationis referuntur, ergò. omnes, inqt,
& ſingulæ lites, &c. ſubijcit, quocunque Iudi
ce delegato &c. ſicq; & cauſas appellationis
comprehẽdit, cum illæ coram delegato tra-
ctari poſſint, & qui omne dicit, nihil exclu-
dit. l. Iulianus. de leg. 3. & profectò cũ ex ſta-
tuto præallegato deprehendatur cauſas ap-
pellationis cognoſci poſſe Brixelli, vt con-
ſtat, dum ſe refert ad modum dandi confidẽ
tes, vt in altero ſtatuto, qui, vt dixi, poſſunt
eligi Brixelli: negandum non eſt inſtantiam
propriam, ibi eſſe etiam in cauſis appellatio
num. Sed & Rubrica generalis eſt de inſtã
tia cauſarum ergò, etiam ad appellationem
porrigenda eſt. l. prima. §. generaliter. de
leg. præſt. Accedit ratio ſtatuti, vt diſpendia
litium &c. quæ non magis pertinet ad pri-
mam, quàm ad appellationis cauſam. item
& quòd ſtatutum, de quo ſupra, negans reſti
tutionem parum prodeſſet, ſi de cauſis pri-
mis intelligeretur, quandoquidem etiam ci
tra huiuſmodi auxilium, tam maiores, quàm
minores poſſunt reſtaurare Iudicium, ideo-
que vt operetur debet intelligi de cauſis ap-
pellationum, quibus peremptis ſola reſtitu-
tio iuuat. Nec quicquam facit, quòd in eo-
dem

dem ſtatuto conceſſum ſit,vt ſolutis expen-
ſis lis reſtauretur:quia illud in prima inſtan
tia obtinet, in qua non eſt ius quęſitum par-
ti. Nec neceſſe eſt vt, ſi quò ad inſtantiam
ſit relatio,cætera etiam,quæ ibidem tradun-
tur,ſint obſeruanda in cauſa appellationis,
tum quia diuerſa eſt ratio, tum quia ſat eſt,
vt ſit ſimilitudo in eo, de quo agitur. c.tranſ
lato.vbi Abb.de conſt.& abſurdum eſſet, vt
appellationis cauſa, aduerſ⁹ iura omnia,par
eſſet principali, cum in illa ius ſit quęſitum
parti.Et ex his patet nos eſſe in terminis ſta-
tutorum Brixilli, & reſtitutionem non eſſe
concedendam.

Quintò, vt plenius iura Dñæ Catherinę
tuear, dico quòd & ſi daremus non com-
prehendi cauſam appellationis ſtatuto Bri-
xilli,quod nullo modo verum eſt,tamen illa
perempta eſt,ob ſtatutum Regij. Nam veri⁹
eſt,deficiente iure Brixillenſium, recurri ad
ius Regienſium potius, quàm Romanorũ,
7 quoniam certum eſt prius ad ciuitatis † do-
minæ ius confugi, quàm ad commune, vt ꝑ
Io.And.in add. ad ſpec. de treu. & pa. quęſt.
vltima.& Rom.latè conſil.218. Non obſtat
ſtatutum Brixilli,quo cauetur,vt vbi non ſit
definitus caſus, recurratur ad ius commune
ciuile:quia reſpondeo, verba hæc eſſe acci-
pienda de ſtatutis Regij,vt in terminis con-
ſuluit Rom.latè dicto conſil.218.& eum ſe-
quuntur Soc.conſil.81.in pri.Dec.conſi.17.
Cur.cap.fin.de conſuet. c.27.verſiculo ſecũ-
do.amplia. Grat.reſponſio. 11. in ſecundo.
Claud.aq.l.poſt dotem.num.3. ſolut. matri.
Socin.iun.conſil.ſecundo.in pri.& idem vo-
luit.Corn.conſil.15 1.in tertio. Et quamuis
8 non ignorem.Soci. † conſil.271.in ſecundo.
contradixiſſe, tamen ex his patet communẽ
opinionem contra eum: Nec quicquàm fa
cit verbum illud, ciuile, de quo in ſtatuto,
quia ciuile intelligitur Regienſium, & maio
rem incutit dubitationem verbum, commu
ne,& nihilominus, vt ſupra.à multis reſpon
ſum eſt.

Secundò reſpondeo, quòd ſtatutum hoc
potuit habere locum, antequam Brixillum
vniretur Regio, nam tum ad ius Romanorũ
potuit recurri,ſed poſt vnionẽ,nemo dixerit,
cum ſub Ducatu Regij eſſe cęperit,ſtatutum
illud vigere, ex quo talis vnio impediatur. ſi
enim accedit Caſtrum hoc Metropoli,cer-
tè ceſſant ſtatuta, ex quibus ſeparatio indu-
ceretur: & quamuis confirmata eſſent à Sere-
niſſimo Duce, tamen huc non porrigeretur
confirmatio, vt in terminis per Rom.dicto
conſil.218. & profecto hoc eſſet monſtrum,
vt vnitum eſſet Brixillum Regio, & eius ſta-
tutis non vteretur,& magis dubius erat ca-
ſus. Rom.quia Piſarum Ciuitas erat quidẽ
redacta ſub Poteſtate Florentinorum, ſed
nulla erat vnio ſubſequuta, vt hic. Quini-
mo ex hac vnione omnia Brixilli ſtatuta ſub
lata ſunt ipſo iure,vt eſt deciſ.Bart.in l.ſi cõ-
uenerit.§.ſi nuda. de pig. act. vbi & Alexan.
ad eum. quocirca niſi confirmatio Princi-
pis adhibita fuiſſet:nihil valerent,quæ tamẽ
non porrigitur ad ſtatuta aduerſatiua ipſi
vnioni, quale hoc eſt,vt dixi ſupra, & in ſpe
cie hac, nemo eſt qui contradicat. ideòque
cum & ſtatutum Regij præfigat inſtantiam
in cauſis appellationum, & deneget reſtitu-
tionem etiam ex cauſa ætatis minoris, vt
per Soc.conſil.242.in 2.eſt res extra difficul
tatem. Hæcque omnia veriora ſunt acce-
dente conſuetudine,quam atteſtatur nota-
rius iuris. Additur, quòd Dux Illuſtriſſimus
delegit Regium,vbi daretur Iudex appella-
tionis, ſicque hanc inſtantiam videtur præfi
niuiſſe, & iccirco tantomagis ſuperiora lo-
cum habent.

Vltimò facit, quia in ordinarijs attendi-
tur ſtatutum fori delegantis, non delegati.
Bald.l.licèt.in fin.de off.ord.Fely.c.cum dile
cta.num.12. verſiculo quarto limita. de re-
ſcr.Cur.in Rub.de conſuetud. prope finem.
Bru.conſil.2.num.10. Quarè cum Dux Se-
reniſſimus cauſas Brixellenſium deleget, vt
Dux Regij,inſtantia etiam Regienſium ob-
ſeruabitur. & ex his puto exequendam eſſe
ſententiam, reiectis exceptionibus partis.

ARGVMENTVM.

COMPENSATIONEM non poſſe opponi contra Ceſſionarium poſt litem conteſtatã iux.opinionem Ang latè tuetur,& de materia compenſationis tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Ang. Conſil.159.& Bal.in l.& heredi.§.nos aũt.de pac.* } *comprobãtur.*
Exceptio compenſationis cõtra ceſſionarium,ita demũ opponi poteſt,ſi lis cum eo non ſit conteſtata.
2 *Exceptio peremptoria non poteſt opponi poſt ſententiam.*
3 *Compenſatio an,& quando opponi poſſit poſt ſententiam.*
4 *Alc.diſtinctio facta in reſponſ.293.reprobata.*
5 *Compenſationis exceptio, an opponatur de debito iurato ad debitum iuratum.*
6 *Hyppotheca generalis porrigitur etiã ad futura. & quomodo.*

CON-

CONSILIVM CIX.

1 VEriſſima eſt Ang.deciſ. in conſil. 259. † vt contrà ceſſionarium, ità demum opponi poſſit exceptio compẽſationis, ſi lis cum eo non ſit conteſtata, & idem tradit Bald. in l.& heredi.§.nos autem.in fi.de pact. qui cum ſint duo lumina iuris, nec vllum habeant contradictorem, ſatis mihi eſſet eorũ auctoritate niti. Sed & ſi ad rationem confugimus, ea quoque multum adiuuamur, ſi quidem is, qui litem conteſtatur, nec obijcit exceptionem compenſationis ceſſionario, videtur agnoſcere eum, vti creditorem, & quaſi contrahere cum eo.l.tertia.§.idem ſcribit. de pecul.& ideo ſicut poſt conteſtationem non poteſt ſoluere cedenti. l.tertia. C. de nouat. ità nec cum eo compenſare, conteſtatio enim facit, vt cedens non habeatur àmplius pro creditore, ſolusque ceſſionarius ſit verus, & proprius creditor, ideoquè cùm non poſſit fieri compenſatio niſi eius, quod is debet, qui cum compenſatur.l. eius. C.de compenſat. nec ceſſionarius aliquid debeat, & cedens etiam non ſit creditor, nihil mirum, & ſi non ſit locus compenſationi. Nec dicatur, vt in dubijs, actionem, quæ ceditur, tranſire etiam cum onere ſuo, ità vt ſicut poterat compenſari cum cedente, poſſit etiam cum ceſſionario, Bart.& alij.l.ſi qs in rem. de procurato. cum ſimil.

Nam reſpondeo hoc eſſe verum, donec vt actio cedentis poteſt conſiderari, ideſt ante illos tres actus, de quibus in l. tertia. C. de nouat.at poſtquam omne ius cedentis extinctum eſt, & actio effecta eſt propria ceſſionarij, de ea eſt iudicandum, vt de credito prorſus alieno, donec ſolui poteſt cedenti, vel cum eo compenſari, quia videtur adhuc creditor ipſe, & compenſatio obiecta ceſſionario videtur obiecta cedenti; At poſtquàm omne ius tranſlatum eſt in ceſſionarium, & lis conteſtata, perinde eſt, ac ſi nunquàm ceſſio vlla facta eſſet, & ideo Ang. dicto conſil. 259. conciliando opinionem Doctorum, quorum aliqui noluerunt contra ceſſionarium poſſe obijci compenſationem, (contra quos videtur communis ſententia,) rectè ita diſtinxit, aut lis nondum eſt conteſtata, & habet locum ſententia communis; aut eſt conteſtata, & aliorum opinio obtinet: quæ ſententia vti diſtinguens ſequenda eſt, iuribus vulgari.

Defenditur ergò ratione Ang. & Bald. ſententia, licet ea ſola ipſorum auctoritate fulta, nulla mea egebat ſubſtructionẽ, ſed & eiuſdem ſententiæ fuit Alber. in l.doli.num. 12. de nouat.dum inquit, quod ſicut debitor, poſt litem conteſtatam, non ſoluit cedenti, ità quoque, nec compenſat cum ceſſionario, quia compenſatio habet vim ſolutionis, non ſecus, ac ſi dixiſſet, lite conteſtata non ſoluitur cedenti, quia non habetur amplius pro creditore, non compenſatur etiam cum ceſſionario, quia quodammó do ſolueretur cedenti, & ſic ei, qui deſijt eſſe creditor, & hoc clarè explicat Alber.in ſeq. Ità vt tres magni Illuſt. Coryphei ſint huius opinionis defenſores, & hæc de prima parte dubiorum.

Neque enim, quæ ex Port.conſil.47. & Rimin.conſi.69. adducuntur, vllo modo prędictis obſtant.

Quò verò ad alteram partem, Res eſt pariter extra omnem dubitationem, ſi diligentius attendamus. Conſidero itaque; quòd aut Nurſini, qui volunt nunc compenſare cum Actijs, proponunt huiuſmodi exceptionẽ ex regula illa, quòd exceptio, quæ obeſt cedenti obeſt etiam ceſſionario, & ex iam dictis certum eſt eis non licere; Aut verò excipiunt, quaſi actio ipſa inefficax ſit, ob oppoſitam Machiauello compenſationem; vt in dubijs obijcitur, & idem opinor in hac ſpecie noſtra.

Non auſim inficiari, quòd vbi ante ceſſionem cedenti compenſatio oppoſita eſt, ceſſionarius non videtur poſſe conſequi vllum ius, quaſi ipſo iure compenſatione ſit ſublata actio: iuxta text.in §.bonæ fidei.de actio.& ſcripſi alias, ſicut nec ſi ante denunciationẽ, vel conteſtationem, vel partis debiti receptionem compenſaſſent, in quibus caſibus loquitur Alber. dicta l. doli. num. 12. Non autem, vt in dubijs ſupponitur, ante factam ceſſionem; ſed nimis ſero hæc obijciuntur, etenim dum lis agebatur debuerunt opponere Nurſini Actios experiri ſinè actione, eò quòd nullum ius in eos transferri potuiſſet per ceſſionem, & erat exceptio peremptoria: At vèrò cum hodiè illi condemnati ſint,

2 non poſſunt opponere † huiuſmodi exceptionem peremptoriam, quæ ſententiam ipſam infringeret. l. peremptorias. C. ſent. reſc. non. po.& ibi tradunt omnes, Salic. l. exceptionem. C. de probat.cum ſimm.

3 Aliud eſt opponere compenſationem, † quæ compatiatur cum ſententia, vt ſi aliquis ex vna cauſa condemnatus, ex alia opponit compenſationem, nam quia non impugnat iudicatum, id permiſſum eſt, vt per Rom.conſil.76.Alexan.conſil.61.in tertio.

tio.& conſil.93. cum duobus ſeqq. in quarto. Felin. cap. ſuborta. de re iudic. Afflic. deciſ. 121. Nat. conſil. 189. cum ſimm. Aliud verò opponere compenſationem, quę infringat ius, ſuper quo eſt pronunciatum, vt eſt caſus præſens; & nullo modo conceditur, neque enim tunc compenſatio retinet uim propriam, ſed dicit actionem propoſitam non competijſſe, & ſententiam eſſe iniquam. Et verè quoties Nurſini innituntur compenſatione allegata contra Machiauellum, dicuntque illam rectè oppoſitam, nec reijci debuiſſe, neceſſariò etiam inferunt malè iudicatum: atqui hoc ipſi non poſſunt allegare, ergò. Imputandum eſt itaque illis, qui nec ante litem conteſtatam, nec poſt intra terminum aſſignatum oppoſuerunt exceptionem hanc peremptoriam. Et hoc apud me nullam habet dubitationem. Et ex his ſat confirmata eſt intentio Actiorum, nec vltra progrediendum eſſet, Addam tamen aliqua pro reſponſione eorum, quæ ſubijciuntur.

Non obſtat ergò, quod dicitur, propter compromiſſum reſtitutas eſſe partes in priſtinum; Aut enim intelligimus, ob id perinde eſſe, ac ſi numquàm compenſatio vlla obiecta eſſet, & ſumus in deciſione Ang. dicto conſil. 259. Aut verò dicimus ſublatam eſſe ſententiam, qua excluſa eſt compenſatio, & idem eſt, quia debuit exceptio oppoſitæ compenſationis antè ſententiam deduci, iux. dicta ſuperius.

Non obſtat etiam, quòd ſit locus compenſationi, quia iuramentum eſt de obſeruando, non de ſoluēdo: iuxta diſtinctionem Alcia. in reſponſo 293. nam etſi id ita eſſe admitteremus, ſatis tamen nos ex præcecedentibus addiuuamur.

4 Præterea verius eſt. Alci. † diſtinctionem falſam eſſe, vt latè probat Cacher. deciſ. 92. in fin. & multi ſunt Docto. qui loquuntur ſimpliciter de inſtrumento iurato, qui videri poſſunt apud Sebaſt. Med. in tractat. de compenſatio. queſt. 25.

5 Non obſtat, quòd compenſatio opponatur de debito iurato ad debitum iuratum † ex Deciſ. Peruſ. 15. in pri. par. Quia nuſquàm hoc dicitur, nec verum eſt, etenim ſi vera eſt communis opinio, vt vbi quis iurauit non compenſet, non video cur iuramentum poſſit operari hanc compenſationem, qui enim iurat aliquid facere, poſtquàm ego iuraui, debet adimplere ad unguem, eò quia promiſſio eius eſt ſubſequuta, iuramentum enim meum, vt dicunt Docto. qui in hoc caſu communem opinionem reſpiciunt, non facit quò minus tenearis ad implendum præcisè ea, quæ promiſiſti.

Poſtremum illud, quòd Nurſini, in hoc credito meliora habeant iura, quàm Actij,

6 quaſi in hyppotheca † generali Iſaac Nurſini, & hoc creditum, quod poſtea acquiſiuit Macchiauellus comprehenſum ſit, vt per Neguſ. de pign. ſec. men. ſecunda par. princ. num. 8. Pinel. l. ſecunda. par. prima. in prin. num. ſexto. C. de bo. mat. facillimè diſſoluitur. Etenim, & ſi daremus cōceptionem verborum, de quibus in inſtrumentis geſtis inter Machiauellum, & Nurſinos, tam latam eſſe, vt credita futura continerent, (neque enim ea vidi.) Adhuc hoc nihil facit, impoſſibile enim eſt, vt Iſaac, qui erat obligatus Franciſco de Norte poſt ceſſionem in Machiauellum factam habeat ſe ipſum obligatum, eò quòd incipiat eſſe eius debitor l. Vranius. de fideiuſſ. l. neque pignus. de reg. iur. cum ſimil. acquirit quidem creditor ius compenſationis quoties ſit debitor ſui creditoris, verùm quòd ſe ipſum ſibimet habeat obligatum, abſit. deciſ. itaque Neguſ. & Pinel. procedit in creditis, quæ cum alijs contrahuntur, & ſic ij loquuntur fruſtrà itaque retinere Nurſini tentant virtute hyppothecæ, quæ nulla ſubeſt.

Et ex his conſtat executionem, ab Actijs petitam concedendam eſſe.

ARGVMENTVM.

Hereditatem vxori legatariæ, & vſufructuatiæ applicandam, ſtante moleſtia ei illata per heredes inſtitutos contra teſtatoris præceptum probatur.

SVMMARIVM.

1 Heredes *qui contra præceptum teſtatoris moleſtiam eius vxori intulerunt priuandi ſunt hereditate.*

2 *Vſufructu bonorum per teſtatorē relicto, comprehenduntur etiam bona fideicommiſſo ſubiecta, & quid de emphytheuticis.*

3 *Legari poteſt res ſubiecta fideicommiſſo.*

CON-

CONSILIVM CX.

1 PRIVANDI ſunt hi Rei† cō-
modo hereditatis D.Franci
ſci. Marij Nigriſoli, eaque
eſt applicanda D.Florentię
eius vxori iuxt. diſpoſita in
eius teſtamento. Et enim
conſidero, quòd mandauit is, nè illi aude-
rent, vllam moleſtiam inferre d. D.Floren-
tiæ, ſub pœna priuationis hereditatis, quòd
ſi quid contra facerent, heredem ipſam inſti
tuit. At vero illi ſpreto teſtatoris præcepto
inſtituerunt litem contra eam, & quàmuis
moniti fuerint, vt ab ea deſiſterent, volue-
runt perſeuerare, & vt in proc. Excuſant au
tem ſe à culpa, quaſi non inferant D. Florē.
moleſtiam in bonis proprijs dicti Domini
Franciſci Marij, ſed in ſubiectis fideicom-
miſſo, quorum, vt opinor, credunt non eſſe
relictum ei vſumfruct. Verùm res aliter ha
bet, & pronunciandum eſt eos incidiſſe in
pœnam.
Namque cum illa inſtituta fuerit in vſu-
2 fruct. † omnium bonorum teſtatoris, com-
prehenduntur etiam ſubiecta fideicommiſ-
ſo, vt eſt deciſ. in terminis. Soc.iun.conſ.68.
in quarto. qui refert tres alios celebres Doc.
ita conſuluiſſe inter quos Dominum Marca
brunum Anguilleum, & in eodem caſu, idē
reſpond. Alc.reſpon.611. & idem lat. defen-
dit Bello. conſil 9. & in terminis noſtris eſt
conſ.Alb.73. qui ex pœna adiecta priuatio-
nis, arguit vſumf. etiam fideicommiſſorum
relictum eſſe. ſi enim fuiſſent bona libera te
ſtatoris, nihil attinebat talem addere pęnā,
& omnes hi Doct.lat. hanc opin. probant. &
in terminis proprijs, eſt conſil.Ruin.156. in
tertio. vbi Teſtator vxori legauerat vſumfr,
omnium bonorum ſuorum, quoquomodo
poſſeſſorū, vt num.13. mandaueratque, nè
heredes eam moleſtarent ſub pęna priuatio
nis, & concludit bona emphytheutica, qđ
magis eſt, legato comprehendi, & eos priua
tos eſſe, qui intulerunt moleſtiam, nec re-
ſtringit diſpoſitionem, ob verbum. ſuorum,
de quo in teſtamento, & quàmuis ibi dicere
tur, quoquo modo poſſeſſorū, nihil id refert,
quandoquidem dictio, ſuorum, debuiſſet re-
ſtringere verba illa, quæ præcedebant l. ge-
nerali. §. vxori. de vſufruct.leg. ſed quia ſuo-
rum appellatione etiam emphytheutica cō
prehenduntur, ideo Ruin. ita rn̄dit. & verba
huius teſtamenti latiora ſunt, vbicunq; con
ſiſtant, & eſſe reperiātur, inquit, eandem ſen-
tentiam probat Merz. in ſua epit.par.2. q. 4.
& ita iudicauit Rota Floren. vt refert. Borg.
de vſuf. pag.2914. qui tū tenet cōtrarium, ſed
nulla recta ratione adducitur, & Doct. citati
ab eo ferè oēs agunt de bonis emphytheuti
cis, aut feudalibus. vt Ber.q.95. Cra.cōſ.256.
& alij. Et eſt ratio multum diuerſa, quia alie
nās bona huiuſmodi incidit in pœnam, nec
eſt veriſimile in tali diſpoſitione, ea voluiſſe
quem comprehendere, ex quibus, ſe pœnæ
obliget Corn. conſil. 321. in fin. in quarto.
Ferr.conſil. 119.num.13. Rui.conſil.48. in fi.
in pri. & conſ.171.n.14. in 2. Gra. reſpon.54.
nu.9. in pri. Nat.conſ.119.n.17. Arr.pi. prima
par. Rubr.nu.22. C. de bo.ma. qui in terminis
hanc adferunt rationem, quinimò, & feudū
in diſpoſitione ſaltem vniuerſali comprehē
di voluerunt Dec. conſil. 379. & alij relati à
Cra.d.conſ.256. quorum ſententia aliàs ip-
ſe improbaui ex ratione proxima, at verò
quoties nulla immineat pœna diſponen-
ti, fatendum eſt bona cuiuſcunq; generis in-
3 cludi, & ideo cum poſſit legari res † ſubiecta
fideicommiſſo, vt eſt tex. clarus. in l. cū pater.
§. cum pater. de leg.2. nihil mirum, ſi in vſuf.
vniuerſali talia bona contineantur, ſaltem
quando eſt inſtitutus is, ad quem pertinet fi-
deicommiſſum, vt eſt caſus noſter: namque
tum non videntur inuito auferri bona hæc:
quia ſi velit heres ſcriptus repudiare heredi
tatem, & illa habere poterit, & in his termi-
nis loquitur. d. §. cum pater, pro hac etiam o-
pin. iudicauit Rota Bonon. vt per Benin. dec.
vlt. vbi refert iudicatum fuiſſe, quòd pars do
mus ſubiecta fideicommiſſo veniret ſub le-
gato vſufr. & licèt ille non explicet, quòd
domus pertineret ad illum Creſcentium ex
fideicommiſſo, id conſtat ex Soc.iu.conſ.58.
n.6. in 3. qui in eo caſu conſuluit: adeò vt p̄-
ter multorum doct. ſententiam, extet & iudi
cum primariorū deciſio in hac re. Accedit
his, quia teſtator legat vxori, quam valdè a-
mabat, & talia legata plenius, ac vberius in-
terpretantur. l. cum alienam. C. de lega. Rur-
ſus petunt omnia bona mobilia, de quibus
in liſta exhibita in proc. principali, quarè
cum omnia bona hæc relicta ſint d.D.Florē
tiæ, verb. ampliſs. exceptis tantum quibuſdā
beſtijs, conſequitur, vt illi venerint contra
diſpoſitionem teſtamenti. Et ex his omni-
bus concludo hos Reos eſſe priuandos here
ditate, vt qui perſeuerēt in moleſtando hāc
dominam, eamq; applicandam iuxt. petita.

ARGVMENTVM.

RESOLVTIONES hæc ſunt dubiorum in cau-
ſa, de qua in præcedenti.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris, & in eius dominio dicuntur eſſe bona fideicommiſſo ſubiecta, de quibus diſponere poteſt, & comprobatur in ſpecie, de qua agitur. num. 4.*

2 *Teſtator de re heredis æquè ac de propria diſponit.*

3 *Borgn. auctoritas leuis, & impugnatur in ſuo trac. de vſufr. nu. 107 illiq; reſpondetur.*

CONSILIVM CXI.

Licet dubitationes excitatę cõ
tra D. Florẽtiã ſubtiles ſint,
ego tñ non recedo ab his, q̃
ante ſcripſi, vt q̃, & veriora,
& receptiora ſunt. Pro harũ
itaque ſolutione q̃dã, vti no
tiſs. proponã. Primũ eſt, quòd bona ſubiecta
1 fideicommiſſo † dicuntur teſtatoris, & ſunt
in eius dominio. l. vltim. §. vlt. C. com. de leg.
Dec conſil. 323. Tiraq. de retra. conſ. §. 2. glo.
1. n. 36. & ab eo poſſunt vindicari. l. 1. de fidei
cõ. her. pet. & ideo licet teſtator dixerit ĩ ſuis
bonis, non tamen excluſit bona ſubiecta fi-
deicommiſſo, & ita in terminis reſpond. Soc.
in conſ. 68. nu. 19. in 4. Alterum eſt, quòd ſuo
rum appellatione continẽtur non ſolum ea,
quæ ſunt in dominio, ſed & quæ ſuorum nu-
mero habentur, ita vt & bo. fide poſſeſſa ver-
bo, ſuorum, ſignificentur. l. cum ſuæ. & ll. ſeq.
l. nuper. de leg. 3. Bar. l. quintus. §. argento. in
prin. de aur. & arg. leg. cum itaq; qui bona fi-
deicommiſſo obnoxia poſſidet, ſua illa appel
lare ſoleat, vt propria, & hic eſt vſus commu
nis loquendi notiſs. teſtator ſuorũ appellatio
ne, illa cõtinebit, nam vulgo dicimus, i miei
beni, le mie poſſeſſioni, & ſi ſint ſub fideicom
miſſo, & verba teſtamenti ab vſu recipiunt
interpretationem. l. librorum. §. quod tamen
Caſſius. de leg. 3. Docto. omnes in rub. de op.
no. nun. & paſſim. Tertium eſt, quòd quicquid
ſit in legato, certè in inſtitutione vniuerſali,
qualis hęc eſt, cum nullus vxori coheres da-
tus ſit, ad trad. in l. extraneum. C. de her. inſt.
comprehenduntur res etiam alienę, eſt Tex.
in l. vlt. C. de ed. D. Hab. toll. vbi ait Imp. he-
redem mitti in poſſeſſionem rerum, quæ fue
runt ipſius teſtatoris, & ſic vtitur genitiuo,
quod dominium propriè ſignificat. l. 2. §. j. de
relig. & ſump. fu. Docto. lat. d. rub. de op. no.
nun. & tamen gl. ibi. & cet. omnes poſt eam,
admittunt, quod ſatis ſit teſtatorem poſſediſ
ſe. & etiam tantum detinuiſſe: non alia ratio
ne, quàm quòd & ſi de ſuis bonis teſtatus ſit,
aliena quoque ſit complexus, & in petitio-
nem hereditatis aliena etiam veniunt. l. &
non tãtum. de pet. her. & ita in ter. diſtinguit
Rui. conſil. 45. num. 12. ver. nec obſtat. in pri.
vbi ſeparat legatum ab inſtitutione, &, quod
magis eſt, agit de feudo. & huius rei ea eſt rã
tio, quia nemo poteſt decedere partim inte-
ſtatus, partim teſtatus. l. ius noſtrum. de reg.
iu. & ita in re prohibita alienari, & ſubiecta
fideicommiſſo arguit Dec. conſil. 378. nu. 1.
ver. nec obſtat. Quartum eſt, quòd quando
res eſt heredis, teſtator de ea diſpoſuiſſe in-
telligitur, etiam ſi alias in pœnam incidere
potuiſſet, iux. tradd. a Bar. in l. codicillis. §. in
ſtituto. de le. 2. hic eſt tex. in l. cum filius. §. do
minus. eo. tit. & in ter. lat. conſuluit Corn. cõ-
2 ſil. 84. p to. in 2. teſtator enim de re † heredis
æquè ac de propria diſponit l. vnum. §. ſi rẽ.
d. tit. nec ius tãtum, quod habet, hoc caſu le-
gaſſe intelligitur, vt plenè per Corn. d. conſi.
84. & in non abſimili. Rui. conſ. 25. num. 14.
in 2. Hæc cum ita ſint, facilè tolluntur ea, de
quibus in dub. ſi. n. in ſingulo caſuum propo
ſitorum teſtator complectitur bona fideicõ-
miſſaria, multo magis, ſi omnes in vnum cõ-
curant, vt hic. Non obſtat ergò, quòd teſta-
tor in procemio dixerit, ſe velle teſtari de bo
nis ſuis, & in inſtitutione repetierit, in omni
bus bonis ſuis: vt arguit Borgni. de vſufruct.
num. 107. nam reſpond. q̃ & bona fideicom-
miſſo ſubiecta ſua dicuntur, & quòd aliud in
inſtitutione, aliud in legato, & quòd nos agi
3 mus de re heredis. Sed & Borgn. auctoritas
leuior eſt, vt refutatione non egeat, ille enim
Doctor parum accuratè ſcribit, & ſinè vllo
delectu omnia congerit in vnum, velimque
Iudices ea, quæ ab his modernis eduntur, di
ligentius aduertere, nè alioqui in ſententias
abſonas ruant. Omnes. n. hodiè ſcribũt, pau-
ci aũt rectè. Et ij quos Borgn. citat, aut ad rẽ
non pertinent, aut potius contradicunt. Rui.
conſ. 25. nu. 18. in pri. tractat de renunciante
bonis, & hereditati, & dicit nõ contineri feu
da; qui caſus nihil habet cõe cum noſtro. Si
quidem renunciatio vt, quæ ſtricti iuris eſt,
dẽt etiã ſtrictè intelligi, quod ſecus eſt ĩ inſti
tutione. ꝑterea mouet Ruin. auctoritate Bar.
in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. de iu. patr. q̃, vt
videre eſt apud eum, pluribus adducitur rõ-
nibus: imo Bart. ſentit q̃ illa verba, de bonis
ſuis, referantur ẽt ad emphy theuſim, dũ ſub
dit ea debere intelligi, vt nè petere poſſit de
bonis defũcti. ſ. iu. hereditario, quaſi rectè di-
cantur bona defuncti, licẽt alio iure, q̃ here
ditario ad filiã redeãt. Si ergo in caſu. Bar. di
ctũ eſſet, q̃ filia nullo iure peteret de bonis
defuncti, etiam emphy theuſis cõprehenſa
fuiſſet. Sed & Dec. in conſil. 389. in fin. in eo.
caſu reſpondit contra Ruin. idem Ruin.
conſil.

Digitized by Google

conſil.106.num.13. in ſecundo. loquitur de
legato, ſeu inſtitutione in re certa; qui non
eſt caſus præſens. etenim dicit Rui. quòd cũ
mulier eſſet inſtituta in vſufruct.bonorum,
& heres vniuerſaliter, bona intelliguntur
deducto ære alieno, & deducitur domus fi-
deicommiſſaria non ita ſi inſtitutio ſit vni-
uerſalis, quia tunc, bonorum, nomen omnia
comprehendit.l.nam quod.§.vlt.ad Treb.&
declarant glo.& Docto.in l.ſubſignatum. §.
bona.de ver.ſig.Idem Ruin.conſ.74.eo.con-
tra Borg.potius tenet, dum vult eum, qui le-
gat rem communem cum herede, de tota sẽ
ſiſſe, & tamen in eo teſtamento legebantur,
hæc verba, iuris ipſius teſtatoris, vt per eum.
Ang.in.l.ita.§.qui ſuſpectã.ad Treb.& Guid.
pap.ſing.708. loqq. in alia materia, hoc eſt;
an prælegata veniant in reſtitutionem fidei
commiſſi, & certum eſt venire, ſi dictum ſit,
portionem ſuam, quia intelligitur de relicta
ſibi quocunque titulo, nam ſua eſt, ſi heredi
tariam ſecus.l.Marcellus.§.quidam. ad S.C.
Trebell.Iaſ.in conſil.232.in ſecundo. & An-
char.Reg.quæſti. 12. nihil ad rem noſtram.
Bello.conſil.quinto.quòd in donatione bo-
norum ſuorum non comprehenduntur futu
ra, quod & ipſum nihil ad nos. Crau. conſil.
113.num.4.eſt contra Borg.quia vult, quòd
teſtator legans rem. ſimpliciter intelligitur
etiam legare ius heredis.& in conſil.178. re-
ſpondit de legato ſoluẽdo, de bonis teſtato-
ris, vt & Caſtren.conſi.405.in pri. qui & ipſe
vult lègatum huiuſmodi ſolui debere de ſub
ſtantia teſtatoris. Iaſ.l. ſerui. §. cum fundus.
de leg.primo.& Cap.reg.105.nu.8.9.& Dur.
de lèga.cau.4.de re communi legata, non au
tem de ſpecie noſtra agunt. Pariſ.conſil.51.
nu.35.in ſecundo.an verbum, ſuus, ad here-
dem, an ad teſtatorẽ: quod, quid commune
habet cum noſtro caſu? Bero.quæſt.95.agit
de feudo, de quo ait non ſenſiſſe teſtatorem,
eo quòd ſinè domini conſenſu non poteſt a-
lienari, nec in eo caſu vaſſallus erat inſtitut⁹, 1
tunc enim aliud dicendum eſſet, vt per Rui.
dicto conſil.25.nu.14.in ſecundo. qui inquit
Vaſſallus, qui adiuerit non poſſe opponere,
quòd legatũ rei feudalis non valeat. Benint.
deciſ.98.in fi.ſtat contra Borgn.vt etiam do
cui in prioribus ſcriptis Pariſ.conſil.98.in 2.
tractat de legato alimentorum, nec in caſu
ſuo erãt verba tam ampla, nec fideicommiſ
ſarij erant inſtituti, vt in hoc nr̃o caſu, ſic &
Rolan.conſil.71.in ſecundo. tantum de eo,
qui in bonis ſuis inſtituit, nam vult non cõ-
prehendi bona ſubiecta fideicommiſſo, nè
teſtator in pœnam incidat: quæ ratio deficit
fideicommiſſario herede inſtituto. Quarè
Borgni.de quo in dub.qui cateruam Docto.
malè componit, ſola ſua auctoritate nititur,
nec dignus eſt, qui Docto.ijs, quos citaui in
prioribus ſcriptis, & qui in noſtriſmet termi
nis reſpõderunt, comparetur, & hęc quò ad
Borgninum.

Nunc cętera, quæ in dub. perſequamur.
conſ.Bello.9.optimè probat id, ad quod alle
gatum eſt, & enim licèt in eius caſu dictum
eſſet, quomodocunq; ad ipſum ſpectãtibus,
& quæ ipſe teneret: tamen ratio præcipua,
qua is adducitur ea eſt, quòd ſicut prædile-
xit vxorem in vſufr.cum ſciret bona ea per-
uentura eſſe ad heredes ab inteſtato, ſi non
fuiſſent fideicommiſſaria, ita quoque prædi-
lexiſſe eam veriſimile eſt, etiam ſi ſint ſubie-
cta fideicommiſſo, & hanc appellat ſubtilem
& realem rationem, quæ & ipſa viget in caſu
noſtro, iſti enim Nigriſoli prætẽdunt, ſe eſſe
proximiores teſtatoris, & vt tales ei fuiſſent
ſucceſſuri. conſilium etiam Ruin. 150. in 3.
definit caſum noſtrum, ſiquidem & ille re-
ſpõdit, eum, qui moleſtauerat vxorem in bo
nis emphytheuticis, in pęnam incidiſſe, etiã
ſi teſtator, qui ne ea moleſtaretur prohibue-
rat, non meminiſſet in inſtitutione exp̃ſſim
emphytheuticorum.

Neque obſtat, quod obijcitur in caſu Rui.
dictum fuiſſe bonorum quoquo modo poſſeſ
ſorum, quæ verba, vt ille ait, non recipiunt
reſtrictionẽ, nam, vt alias dixi, dictio, ſuorũ,
quæ præcedebat, debuiſſet reſtringere am-
plam eam ſignificationem, nam ſi verbum,
ſuum, excludit bona emphytheutica, vt in
dub. ſupponitur, profectò qualitas hæc prę-
cedens influit in ſequentia, vt .ſ. vniuerſali-
ter quidem poſteriora verba intelligantur,
vt omnia bona quoquo modo poſſeſſa com-
prehendant, modo tamen ſua ſint: & quòd
verba generalia reſtringantur, ob qualitatẽ
adiectam legato, ſcribit Berou.quaſt.56.qui
lat.& poſſem citare innumera, quòd ſi ſuorũ
appellationem ad bona poſſeſſa a teſtatore
porrigimus, vt iam dixi, non egemus alijs
verbis ſignificantioribus. Sed & Rui. reſpõ
dit in emphytheuſi, quæ non poteſt alienari,
ſinè domini conſenſu, etiam volente herede
inſtituto, quod ſecus eſt in bonis fideicõmiſ-
ſarijs, quæ ex voluntate vocati legitimè alie
nantur. Conſentit autem cum adit heredi
tatem eius, qui de illis diſpoſuit.l.cum a ma-
tre.C.de re.vind. Minus obſtat, quòd Ruin.
num.15. conſideret exceptionem quam fe-
cerat teſtator de quibuſdam bonis emphy-
theuticis, & ex ea arguat aliorum ĩcluſionẽ,
nam debuit animaduertere Magnificus Do.
minus Iudex. Rui.eo loci non dubitare, an

bona emphytheutica teſtamēto cōprehenſa eſſent, quod ſuperius concluſerat, ſed an ius teſtatoris tantum, an res ipſa relicta eſſet: & ex illa exceptione concludit rem fuiſſe relictam: at pro abſoluto habet emphytheuſim comprehēſam fuiſſe, & diſputat quomodo, & quatenus, ſed & exceptio teſtatoris nominatim non agebat de emphytheuſi: tantum enim dictum erat bonorum maternorum, & Rui. potius ſubtiliter, quàm ex mente teſtatoris addit, quod bona materna erant emphytheutica, at quis Rui. reuelauit, vt talia à teſtatore fuiſſe exempta? Sed & inferius oſtendam verba huius teſtamēti, vt ēt attigi prius, latiora eſſe, & generaliora, quàm ea, q̄ Rui. perpendit. Conſ. Alb. 73. non ſolum eſt in proprijs terminis, ſed in fortioribus, quia ille in legato, nos in inſtitutione loquimur, ī quam facilius veniunt bona cuiuſcunq; generis, &, vt dicam mox, verba huius teſtamē ti ſunt ampliora. Et in caſu Albæ concurrebant coniecturę pro fideicommiſſarijs, vt ille in fi. conſ. refert, quę nulla hic extant.

Diſtinctio Magnif. Domini Iudicis, vt aliud ſit ſi quæramus, an bona fideicommiſſaria diſpoſitione comprehendantur, vt vera tunc ſit eorum ſententia, qui contineri putant: aliud an ſi pœna commiſſa ſit, vt aliorū ſit recipienda, præſefert quidem æquitatem: at nulla ſolida ratione defendi, vt nec vllius auctoritate confirmari, poteſt. Si enim bona huiuſmodi inſunt diſpoſitioni, pęna ſubiecta omnino conſtringit contrafacientem: & imputatur ei, qui diligentius non conſiderauit rem ipſam: & in caſu noſtro res eſt extra omnem dubitationem, quia ſępius iudicialiter iſtos heredes Domina hæc commonuit, eiq; interminata eſt pœnam, ſi in teſtamentum committerent, vt in actis.

Et hæc quò ad dubia. Nunc probabimus ex verbis teſtamenti comprehendi bona ſu-
4 biecta fideicommiſſo. † Primò conſidero, q̄ teſtator omne genus bonorum complexus eſt, mobilia, & immobilia, iura, & actiones; & quamuis, ſua, dixerit, id tamen nil refert, & enim, vt ſupra dictum eſt, ſua etiam dicūtur, quæ non ſunt in dominio, & in hoc teſtamēto id eſt certiſs. nam appellat teſtator actiones ſuas, quæ tamen nō ſunt in dominio, ita vt vindicari poſſint, vt declarat Bar. d § argēto. ſicut ergo dictio, ſuis, craſſius accipitur quò ad actiones, ita & quo ad alia bona, vt d̄terminatio ſit ęqualis. l. iā hoc iure. de vulg. Secundo accedunt illa verba, vbicunq; conſiſtant, & eſſe reperiātur, quæ conueniunt æquè bonis fideicommiſſarijs, ac liberis. Tertiò facit expreſſio prædioli legati, nam ſi voluit comprehendere bona, quæ nominatim ante legauerat, multo magis alia omnia. Quarto inferiora verba, omnium bonorum hereditatis ſuæ. plurimum & ipſa adiuuant, nemini enim dubium eſt in hereditate bona etiam fideicommiſſaria comprehendi. dicta l. vltim. C. de ed. D. Ha. toll. & dixi ſuperius. Quintò prohibitio addita, nè de iure, vel de facto moleſtent vxorem, euidenter oſtendit mentem teſtatoris, quomodo enim iure eam heredes moleſtabunt, niſi deducant ius fidei commiſſi? & maximè, quia addit teſtator in bonis, & hereditate prędictis, quę verba etiā fideicommiſſaria comprehendunt. In bonis enim proprijs ipſius teſtatoris iure nullā inferre poterant heredes moleſtiam. Affectio item maxima teſtatoris in vxorem non eſt ſpernenda: coniunctio enim facit, vt plenius accipiamus diſpoſitionem ipſam l. cum alteram. C. de leg. cum ſimm. Quare, ſi quando aliàs, certè in præſenti ſpecie opinor ſequendam eſſe opin. Rui. dicto conſil. 150. in 3. Soc. iu. d. cōſ. 48 qui tres alios Doct. refert. Alc. reſpon. 611. Bello. conſil. 9. Alb. conſ. 73. & Auditorij Florētini teſtāte Marz. in epit. de fideicomm. par. ſecunda. quæſ. 4. ita ab eo fuiſſe iudicatum, nam multa plura hic concurrunt, quàm in ſingulo quoq; caſu p̄cedd. Doctō. & ita ego ſentio.

ARGVMENTVM.

MINOREM qui teſtatotis præcepto contrauenit in integrum non reſtitui probatur, & eſt in cauſa præcedenti.

SVMMARIVM.

1 MINOR *non reſtituitur, ſi eſt in dolo vero. Item ſi eſt verus contumax, & diſtinguitur de dolo in committendo, & in ommittendo. num. 2.*

3 *Minor committens aduerſus teſtatoris præceptūm non reſtituitur.*

4 *Intellectus. l. poſt legatum. § atati. de his quibus, vt indig.*

CON-

CONSILIVM CXII.

NON poſſunt hi minores, qui
aduerſus præceptum teſta-
toris moleſtauerunt Magni
ficam hanc Dominam, pe-
tere in integrum reſtitutio-
nem, ex infraſcriptis.

1 Primò, quia quoties minor † fit in dolo ve
ro, non reſtituit, ſecundùm communem ſen-
tẽtiam, ita Bart. l. vbi. de eden. & ibidem Bal.
Alber. Ang. Caſtr. Fulg. Alexan. nu. quinto.
Iaſ. num. 6. Iacob. à S. Ge. nu. quinto. de eden.
qui dicunt minorem non reſtitui aduerſus
dolum verum, ſed tantum prę ſumptum, &
præſumptum de præterito non de futuro, &
idem tradd. in l. minor. de minor. vbi Bart.
Bald. Alber. & Fulgoſ. idem Bart. l. prima. §.
nunciatio. nu. 34. de op. no. nunc. vbi pleniſſi
mè, & eum ibi ſeqq. alij. & in l. prima. C. ſi ad.
delic. vbi ijdem Bar. & Bald. ac Salic. Caſtr.
Corn. Iacob. & cæt. omnes. & ideo cum hi mi
nores doloſè moleſtauerint hanc Dominã,
quia ſciebant tenorem teſtamenti, nullo mo
do reſtitui poſſunt.

Secundò hoc confirmatur ex doctrina, cõ
muni, quod minor vetus contumax non re-
ſtituitur, vt per Alberi. & Alexandrum dicta
l. vbi. cuius rei ea eſt ratio, quia in dolo
eſt, qui magiſtratum contemnit l. non poteſt
dolo. de reg. iu. ſic etiam, qui præceptum te-
ſtatoris ſpernit, quod habet vim legis dici-
tur eſſe in vero dolo. §. diſponat. ĩ No. de nup.

Tertiò dolus diſtinguitur cõmiſſionis, &
2 † omiſſionis, in hoc excuſatur, non in illo, ita
Caſt. l. 2. C. ſi adu. deli. at hi minores delique
runt committendo, non omittendo: ergò. &
ideo Dec. conſil. 521. num. 17. rectè reſpon-
dit minori non ſuccurri, ſi inſtrumentum
laceret, ſed perindè iurari in litem cõtra eũ,
atq; contra maiorem. Planè tamen etiam
in delicto omiſſionis eſt neceſſaria reſtitu-
tio, quando cum diſpoſitione legis coniun-
gitur, & diſpoſitio hominis. l. 3. §. & ſi heres
inſtitutus. de minor. Bald. l. pupillorum.
in fi. C. de repud. her. Aret. conſil. 67. Rui. cõ-
ſil. 199. in pri. & conſil. 33. in 3. Rimin. conſi.
261. cum alijs, & ideo in caſu d. l. ſecundæ.
defendi poteſt deciſ. Caſtren. qui ait mino-
rem ipſo iure tutum eſſe, quia agit de ſola le
gis diſpoſitione.

Quartò, in terminis ſunt deci. Doctorum
celebrium: pro hac enim ſententia conſu-
luerunt. Fulg. conſil. 61. qui in caſu difficilio-
3 re conſuluit, quidam † teſtamento vetuerat,
nè puella nuberet alij, quàm oriundo Ripa.
alias verò priuaretur hereditate. Veronen-
ſis impetrauerat à Principe, vt pro oriundo
è dicto loco haberetur, vtque ſi puella ei nu
beret, conditio haberetur pro impleta: reſpõ
dit ille puellam, quę aduerſus teſtimentũ nu
pſiſſet, priuatam eſſe hereditate: citra ſpem
reſtitutionis in integrum, nec quicq̃ ei pro-
deſſe reſcriptum. Si ergò. Fulg. in eo caſu,
in quo auctoritas Principis excuſatura vide
batur adoleſcentulam, reſpõdit illam, & pri-
uari, & in integrum non reſtitui: certè cum ĩ
caſu noſtro nulla adferri poſſit excuſatio,
res eſt extra dubitatiunem, ſic etiam Matth.
quidam Fęlici. int. conſſ. Caſtr. conſil. 259. n.
1. reſpondit minorem mulierem, quæ non
habitauit iux. teſtatoris præceptũ, in quadã
domo, hereditate priuari, & non reſtitui in
integrum, eo quia non paruit, & hunc Fęlic.
ſequitur Pariſ. conſil. 19. num. 83. & nu. 233.
in ſecundo. & licèt Aret. dicto conſil. 67. diſ-
ſentiat: tamen ita conciliari poſſunt, vt ſi in
dolo verſetur minor, non reſtituatur, & ita
procedit conſil. Fęlic. ſin minus, reſtituatur:
& conſil. Aret. locum habebit, & verè Aret.
num. 10. ſic diſtinguit. Cra. etiam conſi. 293.
& Ceph. conſil. 356. lat. articulum hunc ex-
cutiunt, an minor reſtituatur aduerſus pręce
ptum teſtatoris de non alienando, & conclu
dunt non reſtitui. & ideò cũ habeamus deci.
in terminis, res videtur clara, & tãto magis,
qa legitime certiorati fuerũt hi minores de
tenore teſtamẽti, ac ſemel, & bis auctore Iu
dice eis ſignificatum, nè quid molirentur cõ
tra hanc Magnificam Dominam, & nihilo-
minus ipſi ſpretis his omnibus, illam mole-
ſtare non deſtiterunt: quæ omnia non ſolum
arguunt dolum, ſed eſt dolum maximum.

Quarè concludo eos in integrum nõ poſ-
4 ſe reſtitui. Neq; obſtat tex. † in l. poſt lega-
tum. §. ætati. de his quibus. vt ind. in quo ha-
betur minorem excuſari, qui accuſauit falſi
teſtamentum, nec ei relictum auferri, nam re
ſpond. ſic eſſe diſtinguendum. aut pupillus
ipſe accuſat, & aut eſt in dolo, & non credo
eũ excuſari, ſicut, nec aliàs d. l. minor. §. nunc
videndum. & §. ſi in cõmiſſum, aut ex aliqua
cauſa adducitur ad accuſandum, & ei ob æ-
tatem ignoſcitur. d. §. ætati. dum inquit Tex.
maximè ſi tutor dicere falſum velit, ſenſus
eſt enim, ignoſcendum ei, quaſi tutoris au-
ctoritatẽ ſit ſequutus, quòd ſi non tutoris e-
xemplo, ſed alia fortè cauſa adductus eſt ad
accuſationem, tum quoque excuſabitur, vt
indicat dictio, maximè; verum primaria e-
rit, & iuſta excuſatio, quæ à tutore proue-
niet. an autẽ ignoſcatur per reſtitutionem,
vel ſit hoc à Principe obtinendũ, non facilè
ſcitu eſt, quia eſt Tex. in l. tutorẽ. d. tit. de his
quibus. vt ind. in quo videtur dici, id impe-
trandum à Principe. Ego hoc eſſe Principis
bene-

beneficium opinor, quaſi Iudices inferiores non debeant procliues eſſe ad reſtituendum eos, qui teſtamentum, in quo aliquid eis relictum eſt impugnant, quod etiam videtur ſentire Paul.lib.5.ſent.tit.12.ver.ætati.& hoc idem videtur ſuaderi ex dicto.§.ętati.ſi enim ex reg.iuris, poſſent reſtitui, fruſtrà Impp.illi conſulti eſſent. Aut verò tutor malitiosè accuſat, & tum ipſe ſarciet damnum, vel ſi non erit ſoluendo minor reſtituetur. l. Polla.C.de his quibus.vt ind.cum ſim.l.properandum.§.ſi. de iudi. in qua re tamen ſcio aliter ſenſiſſe Doct.ſed eſt ſententia mea. Et ex his ſit hæc res expedita.

ARGVMENTVM.

Chirographvm, de quo agitur potius mutuum, quàm depoſitum continere, & exceptionem non numeratæ pecunię in eo procedere oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Mvtvvm *potius, quàm depoſitum contrahi lex præſumit, vbi pecunia numeretur.*
2 *Exceptio, an formaliter, & expreſſim opponi debeat, an ſufficiat ſi narretur factum.*
3 *Exceptio non numeratæ pecuniæ quomodo proponenda, & quibus verbis oppoſita cenſeatur.*
4 *Numeratio pecunia, an ex confeſſione probetur.*
5 *Agens ex numeratione, an obtineat confeſſione probata.*
6 *Actoris mentem in libello quantum fieri poteſt adiuuamus. Ita & Rei in exceptionibus.*
7 *Pecuniam non eſſe numeratam, quis probare debeat, & quando, an Actor, an Reus.*
8 *Confeſſio mutui præteriti non transfert onus probandi in Reum.*
9 *Confeſſio, qua ennunciatur cauſa præterita, probat cauſam contra confitentem.*
10 *Exceptio non numeratæ pecuniæ, an & quando opponi poſſit, vbi agitur de depoſito.*
11 *Depoſita pecunia vbi quis ſit vſus. Depoſitum in mutuum transfertur.*

CONSILIVM CXIII.

Qvoniam anguſtia temporis prȩmor, ea tantum attingam, quȩ mihi negocium in cauſa facere videantur.

Suppono itaque primò, quòd chyrographū exhibitum duo continet, & confeſſionem, quòd numerata fuerit pecunia, vt ibi, quali danari ſono per altri tanti hauuti in danari, &c. & cōuerſionem, ſeu transfuſionem mutui in depoſitum, ibi & gli tengo &c. namque illa verba per altri tanti &c. probāt mutuum, quia vbi pecunia numeretur contrahi potius mutuū,
1 quam depoſitum † lex prȩſumit, vt per Alexan.l.cum quid.num.11.ſi cer.pet.& omnes ibi idem putant Bald.conſ.47. in fi. in quarto.Rui.conſi.19.num.4. in quarto.& eſt recepriſs.vt per Bero.conſil.194.num.36. in pri. Et id eo magis verum eſt quia proponitur per vnum teſtem, ex aduerſo productum partes, cum ſcriptum cōficeretur, faſſas eſſe, 2
quòd erat mutuum, qui contra inducentem plenè probat Rom.conſil.104.cum vulg. Et profectò ſi partes ſenſiſſent de depoſito præcedēte, hoc explicuiſſent. Hæc cum ita ſint, aggredior dubitationes à Clariſs. viris ſubtiliter excitatas. Non obſtat ergo. Primò, quòd exceptio D. Ioſeph non reſpiciat confeſſionem mutui, ſed depoſitum, cōtra quod non obijcitur exc.non nu.pec.priuilegiaria. l.in contractibus.§.1. C. de non nu. pe. quia reſpond.exceptionem dirigi aduerſus chyrographum ipſum, in quo cum, vt dictū eſt, contineatur etiam confeſſio numerationis, negari nequit eam & contra mutuum fuiſſe propoſitam. Idque eo magis obtinet, quia nullum hic ſubeſt depoſitum, vt dicam poſt. Satis itaque fuit D.Ioſeph, qui ſeriem facti optimè nouerat, excepiſſe contra cautionē.

Non obſtat etiam, quòd hæc exceptio nō fuerit expreſſim, & verb. conceptis† oppoſita cōtra confeſſionem mutui, & ideò debuerit ſequi condemnatio ad tradd. per Eman. in l ſi ex cautione.quarta fall. num. 4. C. de non nu.pe. & id eſt, in quo ex aduerſo maximum conſtruitur fundamentum, quia rn̄d. quòd deciſ. Eman.eſt extra propoſitam materiam, & diligenter conſiderent quæſo Excellentiſs. Iudices, Id enim facilè conſtabit, ex his, quæ ſubijciam. Sciendum ergò eſt generaliter eſſe traditum, non debere proponi exceptionem formaliter, vt dicunt, ſed ſatis eſſe ſi narretur à Reo factum, vt eſt deciſ. Bart.in l.prima. & eam ibi crebrius acceptā atteſtatur Socin.num.12.de exce.ſicut.n.formulæ actionum ſunt ſublatæ l. prima. C. de for. ſub. Doct.l.prima.de eden. cur non, & exceptionum ? l.non debet.de reg.iu.& ideò ſicut libellus generalis parte non opponēte procedit, ſic & exceptio generalis, vt eſt cōſ. Cor.55.in 3.& ſicut in actione non exigitur, cōcluſio ſpecialis, ità nec in exceptione.Bal. conſi.187.num.4.in pri.& inquit Soc.vbi ſupra, ſatis eſſe, ſi ex poſitionib⁹ ipſis exceptio deprehendatur, & in terminis exceptionis huius, eſt conſ.Caſſ.13.num.11.qui vult ſufficere, vt in ſcriptura exceptionum opponatur

Digitized by Google

tur non eſſe numeratam pecuniam. Quin-
etiam Eman.ipſe in d.l.ſi ex cautione. ĩ ver.
ſeu doli.admiſit, hanc exceptionem per nar
3 rationem † ſolam facti propoſitam cenſeri,
& verborum conceptionem eſſe ſuperuacuã,
vt per eum,qui lat.explicat in uer.poſtremò.
Et iccircò cum in ſcriptura opponẽte dictũ
ſit D.Ioſeph non eſſe obligatum, & in reſpõ-
ſione, quòd ſe conſtituit debitorem, non
autem pecunias habuit, & in poſitionibus
ipſis facti ſeries ſit enarrata:dubitandum nõ
eſt,excep.non nu.pec.fuiſſe propoſitam,quę
contra tenorem chyrographi directa fuit,
dum negauit,ſe habuiſſe pecunias,verumq́;
illud non eſſe dixit,& cautionis liberatoriæ.
in quarta poſitione meminit. Hæc enim om
nia ad excep.non nu.pe. ſpectant. Imò verò
idem Eman. dicta l. in ver.officium Iudicis,
exiſtimauit debere Iudicem,ſi videat pecu-
niam nõ eſſe numeratam per ſe etiam, parti
non petenti ſuccurrere, ac creditori illicitã
exactionem inhibere,& eius opin. adſtipulã
tur,quæ ſcrib.Marſ.ſin.277.& Rolan. conſil.
primo.num.65. in pri. Ex quibus manifeſtũ
fit non exegiſſe Eman. iſtam verborum for-
mam in hac exceptione proponenda, & in
præſenti ſpecie, illam ſat rectè fuiſſe propo-
ſitam:cum ex facti ipſius narratione religio
iudicantis inſtructa fuerit,ſiuè poſitiones ip
ſas,ſiuè ſcripturam exceptionum conſidere-
mus. Videndum nunc eſt,quid ſibi volue-
rit idem Eman. d. 4.Fall. Diſputat is in toto
eo capite,an ex confeſſione probetur nume-
4 ratio † de qua re agũnt noſtri paſſim, vt per
Bald.conſil.218.& conſil. 269. in fin. in pri.
Alexan.conſil.90.num.7.in 3.Boer.latiſſimè
conſi.25.quidã agebat ex numeratione, nec
confeſſionem allegabat, inficiatus eſt Reus
numerationem, actor produxit confeſſionẽ,
ex qua probatur numeratio, Reus poſt eam
exhibitam, nil oppoſuit, inquit Ema. quòd
condemnabitur, quia cum negata ſit initio
numeratio,& poſt prolatam confeſſionem,
nil oppoſitum,credendũ eſt acquieuiſſe Reũ
poſteriori prolationi. Non agebatur ergò
apud Eman.vi chyrographi, nec illud pro-
ducebatur,at verò in caſu hoc,quando exce
ptio emerſit, iam ſcriptum erat exhibitum,
& nominatim verba ad illud ſunt directa: &
ideo mirandum eſt, quomodo aduerſarij
aduocati tantum ſibi in hac deci.Eman.pla
cuerint:& ſat ſcio doctiſſ. viros vbi eius ver-
ba,& mentem inſpexerint,dijudicaturos,q̃s
ex nob.verius loquatur, idq́; ita eſſe probat
conſil.Bald.50.in quarto.quod is citat,nam
petens non intelligitur proponere querelã,
ſed ſi poſt petitionem opponatur confeſſio,
debet replicari de non nu. pec.quia cũ non-
dum, de confeſſione appareret, non potuit
petitio dirigi contra eam,vt per eum. Sed,
5 an ille vera dicat, vt † agens ex numeratio-
ne obtineat ſi probet confeſſionem, ſciri po
teſt ex locis ſupraſcriptis,& ex Alexan.& al.
l.qui Romæ.§.Chryſogonus. de verb. oblig.
Et profectò verius eſt,vt qui agit ex numera
tione non obtineat,confeſſione probata:qñ
ſumus intra biennium,vt per Alexan.conſil.
179.per to.in 2.niſi dicamus ex ſilentio Rei
poſt exhibitam confeſſionem induci proba-
tionem pro actore. Sed tamen ipſe dubito,
quia,quoties Reus negat.ſublata eſt pręſum
ptio,quæ oritur ex cautione. Bald. dicta l. ſi
ex cautione nu.4. Etenim cum chyrographũ
probet vi præſumptionis intra biennium,vt
per Sali.ibi.num.10.& per Rip.in l.prima.§.
ſi quis ita.n.37.in fi.de verb.oblig.hæc p̃ſum
ptio ſublata eſt per negationem pręcedentẽ.
& cum ante negatum ſit,non debet ſufficere
eadem probatio,quę ſatis fuiſſet,Reo,nil op
ponente. Ex quo enim initio is negauit nu-
merationem,vbi nil aliud, quàm chyrogra-
phum producitur, non poteſt dici probata
numeratio,& ideò actor ſuccumbet: quia p̃-
cedens negatio numerationis non tollitur ꝑ
exhibitionem chyrographi, ſed potius ex
hoc declaratur veram eſſe negationem ipsã,
ex qua vera numeratio exploſa eſt. Et ideò
ipſe non facilè aſſentirem Eman. ſed nolo
nunc latius de hac re diſſerere: ſit ſatis oſtẽ-
diſſe illius dictum non officere cauſæ huic,
rectiſſ.ergò exceptio eſt propoſita,ex factiip
ſius narratione,neq; vllus eſt, apud me ĩ hac
re locus dubitationi.

Neque obſtat,quòd exceptio reſtringi de
beat ad depoſitum. iuxt. tradd. a Cyn.l.ex-
ceptionem.q.2.in fi.C.de probat.quia, vt di
xi, multa hîc concurrunt,quòd ſcriptum nõ
eſt verum,quòd non habuit pecunias,& alia
de quibus ſupra,& ideò quando ponitur, ꝙ
non depoſuit, ſubintelligitur,quia mutuum
non præceſſerat,& ideò non poterat in depo
ſitum conuerti, quando conficiebatur cau-
tio. Et cum veritas ipſa ex tota ſerie facti,
in actis Ferrar.dictatis, aperta ſit, non debe
mus moroſè, ac ſcrupuloſè nimis rudem fi-
guram verborum ſequi.ſicut enim in libello
6 quantum fieri poteſt mentem † actoris adiu
uamus.l.ſi quis intentione.de iud. quidã in t.
conſil.Bald.conſ.468.in 2.Alex.lat.l. 1.num.
25.& ſeqq.de iur.om.iu.& conſil. 121. in pri.
ſic & in exceptionibus ipſis, pręſertim cum
Rei ſint fauorabiliores,& ideò dixit Bal.cõ-
ſil.79.num.7.in 2.eſſe ſatis, ſi Reum dubiam
reddat actoris probationem,ita vt Iudicis a-
nimus titubare incipiat:cum tamen in præ-
ſenti ſit plenè inſtructus ex his, quæ adtuli;

Et

Et ideò illa etiam, quæ in poſitionibus ha-
benẽ buc referenda ſunt:quia, vt dictum eſt,
etiam in his licèt proponere exceptiones,vt
poſt Oldr.trad.Soc.d.l.prima.dicto.num. 12.
de excep. Et ex bis abſolutum eſt primũ ca-
put dubiorum.

Non obſtat, quòd etiam ſi cõfeſſio mutui
præcedentis oriatur ex prima parte chyro-
graphi, & ex teſtimonio Fr. Nicolai res de-
claretur, debuerit Reus probare pecuniam
7 non eſſe † numeratam, quaſi ex confeſſione
mutui præteriti oriatur confeſſio contra eũ,
vt per Sali.l.generaliter.num.3.ver.ſed nũc.
C.de non num.pec.quia reſpond.primò, q
dec.Sali.procedit,quando cauſa ipſa in chy
rographo expreſſa eſt,& ex eius lectione, ac
inſpectione apparet,ſic idemmet Sali. decla
rat.l.aduerſus. in fin. C. dicto tit. at verò hic
non enunciatur cauſa,ſed oportet eam expi
ſcari,ex teſtimonio fratris Nicolai,ergò.imò
verò hæc enũciatio debet eſſe in indiuiduo,
nec ſufficit cauſã ſpecialiter exprimere.Bar.
d.l.generaliter.& ibi Fulg.in prin.& Ang. n.
3.& Salic.dicto num.7.ver.vno modo ponit
hoc exemplum,& ideo doctr.illa hic non ꝓ-
cedit,cum dicatur, quali danari ſono &c.ſiſ
que confeſſio qualis ſit in omnibus chyro-
graphis,in quibus dicitur,ſateor me accepiſ
ſe.& hoc ipſum ſentir Sali.d.num.7.dum ait
non quæri de confeſſione,ſed de cauſa.

Secundo reſpond. quòd verius eſt, quic-
8 quid dixerit Salic.confeſſionem † mutui præ
teriti non transferre onus probandi in Reũ.
ſic trad.Bal.d.l.aduerſus.in fi.dum inquit, q
quoties eſt contentio inter actorem, & Reũ,
de numeratione pecuniæ,ſat eſt,quòd ꝓbet
illam non fuiſſe numeratam tempore cau-
tionis:nam transferet probationem in acto-
rem,& hoc, inquit, innuit gl.quæ cum citat
l.generaliter.eo.ſeparat cauſam mutui ab a-
lijs:quia confeſſio antecedentis cauſæ obeſt
in cæteris contractibus,nõ autem in mutuo.
& ita Bal.expreſſim vult,quòd actor probet,
vbi conſtet non fuiſſe numeratum tempore
confecti chyrographi, vt in noſtro caſu, &
idem concludit Caſtr.num.3.qui non diſtin
guit cõfeſſionem de mutuo præterito ab ea,
quæ ſit de præſenti,ſed ait contra quamcun-
que opponi excep. non num. pec. & ſi aliter
conſtitueretur iam communis opin. contra
Sim. Vicent, quòd cõfeſſio de mutuo præte
rito per excep.nõ nu.pec.eliditur, facillimè
rueret:quia non temerè poſſet Reus negati-
uam probare, quòd. ſ. ante chyrographum
non eſſet numerata pecunia,& ideò condẽ-
naretur, ac mutuantes ſemper curarent, vt
in præteritum confeſſio referretur,vt debito
res ipſos fallerent. Verius itaque eſt ſuffice
re,ſi quis neget numeratam eſſe pecuniam:
ex hoc.n.ſolo probatur d.l.2.vbi glo.& Doc.
d.l.generaliter.in qua mutuum à cæteris cõ-
tractibus diſtinguunt. Eſtque hoc ex mẽte
omnium ibi.

Tertiò reſpond. & hoc etiã non repugnat
9 traditionibus communibus, quòd † confeſ-
ſio,qua ennunciatur cauſa præterita, vtique
probat cauſam contra confitentem,vt dicta
l.generaliter. & ideò ſi ſaſſus ſum me mutuo
accepiſſe,non potero allegare,quòd ſit depo
ſitum,& è contrario. non tamen negat Imp.
quin cõtra mutuum poſſit opponi exceptio
nõ nu.pec.quæ naturaliter ineſt,& ideò ſim-
pliciter dictum eſt in ea l. cauſæ probatione
ſtipulatorem exigere,nõ etiam de exceptio-
ne non nu.pec.mentio facta, idq; ſenſerunt
Doct. dum diſtinxerunt inter mutuum, &
alios contractus, qui licèt re ipſa verum di-
cant, dum volunt excep. opponi,generalia
tamen eius conſtitutionis verba reſtringũr,
quæ omnem cauſam continent,& iccirco ve-
rius eſt, vt ex ea conſtituamus, ex confeſſio-
ne probari quidem cauſam,ſed cũ ſua quali
tate, probabitur ergò ex cõfeſſione hac mu-
tui cauſa quidem, ſed tamen excep. opponi
poterit. Et hæc eſt mea animaduerſio, quæ
ſi Clariſs.viris non placeat,eos refero ad ſu-
periores.Doct.reſponſiones,& cum hæc ſcri
pſiſſem inueni Eman.in quin. Fall. in fin. in
candem propè ſententiam incidiſſe licèt nõ
tam perfectè declarer. Aggredior nunc po
ſteriorem dubiorum partem.

Non obſtat poſtremò, quòd cum agatur
10 de depoſito,† non poſſit opponi exceptio nõ
num.pe.d.§.ſed quoniam.maximè cum non
probetur ſimulatio cõtractus, ad contractũ,
vt per Eman.ſecunda ſall.num. 10. d. l.quia
reſpon.hic ſimulationem probatam optime
fuiſſe,& etiam ex ipſo chyrographo depre-
hendi,nam,vt dictum eſt,in principio ipſius
mutui confeſſio poſita eſt,in fin.eius in depo
ſitum transfuſio.& atteſtatio F.Nicolai, tol-
lit omnem dubitationem,dum deponit par-
tes ſaſſas,quòd erat mutuum, nam ex hoc,ſi
mulatio detegitur, cum mutui confeſſionẽ
in verum depoſitum transferre curarũt par-
tes,& ſimulatio ipſa non poteſt directò pro-
bari,ſed ex coniecturis.l.non omnes.§. à Bar
baris. de re mil.& ſcripſi quandoque latius.
At verò rectius hic probari non poterat,quã
do vnus ex teſtibus aduerſariorum depoſuit
actum eſſe de mutuo, nec pecuniam fuiſſe
numeratam. Et ex hac reſponſione omnis
difficultas ſublata eſt.

Secundo reſpond. quòd §. ſed quoniam
poteſt habere locum in ſimplici confeſſione
depoſiti: ſed quando conſtat, quòd depoſi-
tum

Digitized by Google

tum habet cauſam à mutuo,vt hic:aliud eſt,
vt per Bald.conſil.384.per to. in pri. & idem
ſentit conſil.315.in 3.nec mirum, quia cum
ex confeſſione oriatur mutuum ciuile, & de
poſitum re tantùm contrahatur:fieri non po
teſt,vt deficiente ſubſtantia fiat transfuſio,
vt eleganter.trad.Bald.conſil.114.num.2.in
quarto.& vbi eſt impoſſibilis hæc tranſmu-
tatio,ſimulationis cauſa attenditur, vt per
Dec.poſt al.l.certi conditio.§.depoſui.ſi cer.
pet.& ideò veritas cauſæ debet concurrere,
vt per Caſtr.conſil.170.in 2.nec dicatur cau
ſam mutui ſat veram videri,cum in præteri-
tum relata ſit confeſſio, iux.ſentētiam Sim.
Vicē.quam pleriq; probarunt,vt per Eman.
quinta.fall.dicta l.quia ſupra reſponſum eſt.
nam non eſt adiectum tempus, & expreſſa
cauſa mutui,vt exigunt Docto.qui eum ſeq.
& ex F. Nicolao cauſam ipſam petere opor-
tuit. Rurſus illa Simo.opin. crebrius explo
ſa eſt,vt per eundem Eman.& cum ea pen-
deat ex dicta l.generaliter.vera non eſt vt ſu
pra declaraui. Et illa verba contadi &c.idē
poſſunt, quod alia,fateor me accepiſſe, vel
me debitorem conſtituo.Neq;.n.partes poſ-
ſunt immutare naturam contractuum verb.
ſuis, vt per Deci. conſil. 160. & alibi paſſim
Docto.

Tertiò reſpond. quòd exceptio non num.
pec.non opponitur contra depoſitum,quan
do ſcriptura eſt confecta ad probationem,
vt l.publia.in fin.depoſ.at in propoſito facta
eſt ad obligationem, & ad transfuſionem,
vt etiam in dubb.ſupponitur: ergò.Nec ob-
ſtat reſponſio ad illa verba, quali tengo in
depoſito &c. quaſi non referantur ad conuē
tionem, quæ tum inter contrahentes inire-
tur, ſed ennuncient factum antecedens, vt
per Feli.cap.ſi cautio.num. 53. de fid. inſtru
ment. quia reſpond. primò. verius eſſe,
vt verba hæc inducant conuentionem,
cum ex initio chyrographi, & ex teſtimo-
nio cauſa mutui appareat: eſtq́ue ſenſus, ac
cepi quidem mutuo, ſed nunc depoſita erũt
apud me. aliàs verò ſi intelligeretur,tengo
in depoſito,quia.ſ.antea fuerunt pecuniæ de
poſitæ, mentiti eſſent contrahentes, dum
chyrographi conſcripti tempore dixerunt
quòd erat mutuum; nam ſi id ita eſt, verba
illa,quali tengo &c.non aliud poſſunt opera
ri,quam conuerſionem cauſæ. Secundo re-
ſpond. quòd etſi fateremur,ex his verbis in-
duci probationem facti præcedentis:tamen
non obeſſet,quia cum certum ſit depoſitum
hoc pendere ab mutuo,ſemper illuc reuolui
mur, quòd deberet conſtare veritas,ac ſub-
ſtantia ipſius,vt ceſſaret excep.non num.pe.
& materia.d.l.Publia.ĩ qua abſens ille vltro
emiſerat epiſtolam non obligantem,ſed tan
tum probantem: nil commune habet, cum
noſtra tractatione. Tertio reſpond. quòd
verba,quali tēgo &c.nil operantur,ſicut nec
& illa,quæ penes me habeo,vt aduerſus Ro.
concludit Ema. 8. fall. Quartò reſpond. &
hæc ſuperuacuò adieciſſe volui: verius eſſe,
vt in confeſſione depoſiti habeat locum ex-
cep.non nu.pec.Etenim licèt Ema.in d.fall.
2.dixerit receptius eſſe,vt licèt depoſitum e-
grediatur notiſs. eius terminos, adhuc tamē
habeat priuilegia, tamen id apud me nō eſt
in confeſſo; nam video pleroſq; diſſentire.
Rom.conſil.228.conſil.500.conſil. 520. Ca-
ſtr.conſil.161.in ant.in fi.quod in no.non re-
peri.Soc.conſil.143.ad fin.in pri.Dec.conſil.
116.n.1.& l.contractus.in prin.vbi & Cag.n.
15.de reg.iur. qui ſi addantur alijs per Ema.
citatis in hanc ſentētiā, non facilè dicer qs
contrariam eſſe receptiorem. Et ipſe etiam
Eman.ſubdubitat,& niſi,vt is oppinatur, ex
cogitaſſet rationē diuerſitatis inter mutuũ,
& depoſitum poſteriori ſententiæ acquieuiſ
ſet. Sed certè illius animaduerſio nulla eſt,
11 quia vbi quis depoſita † pecunia vſus eſt,de
poſitum in mutuum transfertur, nec poteſt
amplius pro libito reuocari, & hoc expreſsè
ſentit Bald.conſil.352.in 3. eſtq; ex mente p̃-
allegatorum,poſt vſum .n. idem de eo,quod
de mutuo iudicatur,& in terminis,quòd de-
poſitum aſſumens naturā mutui non habeat
amplius priuilegia,allego Text.à Docto.no-
ſtris,quod mirum eſt,prætermiſſum.in l.ſi vē
tri.§.in bonis.de pri.cred.vbi vult I.C.vt de-
ponens præferatur cæteris creditoribus, niſi
depoſitum in creditum conuerterit. & ex eo
Tex.Rip.& Zaſ.ibi adnotant, quòd depoſi-
tum, ſi in mutuum transferratur non habet
priuilegia. Quo fit, vt qui cautionem con-
ſcribat de depoſito ad numerum, cenſeatur
potius mutuo accipere,quàm cuſtodiam pol
liceri. Et ideò ſicut verum depoſitum,ſi trā
ſeat in mutuum, priuilegio decidit, ſic & ci
uile ipſum,vt ita dicam.Et certè non poteſt
differentiæ ratio adferri. Et propterea Imp.
dicto §.ſed quoniam. depoſitionis certarum
rerum, vel certę pecunię meminit, vt ſpeciē
certam ſubindicaret.

Et ego ſecundùm hanc opin.iudicarem,li
cèt non ignorem.Rolan. conſil. 17. in pri. &
Nat.conſil.438. aliud reſpondiſſe. Nam &
hæc opin.probatur ex tradd.per Bar.& al.in
l.aſſiduis. C. qui pot.in pig. hab. quòd dotis
confeſſio poſt biennium habet eadem priui
legia quæ datio, ergò ſecus ante biennium:
& conſultationes illorum habebunt locum
biennio lapſo. Et in caſu præſenti ipſe du-
bio procul non dubitarem, etiam ſi fuiſſet
ſimplex

ſimplex confeſſio depoſiti, obſtare exceptionem: attentis multis, quæ concurrunt, quòd actricem habuiſſe pecuniam non eſt veriſimile, quòd aliquarum matronarum litteræ exhibētur, in quibus ſcriptum eſt, quòd chyrographum erat combuſtum, quòd nulli alij redderentur pecuniæ, & alia, quæ prudētiſs. ac æquiſs. Iudices pro ſuo exactiſs. iudicio poterunt inſpicere. Ex quibus omnibus concludo Reum eſſe abſoluendum a petitis.

ARGVMENTVM.

TESTATOREM non poſſe remittere vſufructuario cautionem de vtendo, & fruendo, &c. & illius obligationem inutilem eſſe probatur. forma autem cautionis præſtandæ ponitur.

SVMMARIVM.

1 VSVSFRVCTVARIVS *an ſit liberatus cautione, ſi teſtator iuſſerit, vt heres pro eo caueat; & quod non, & qua actione ipſe conueniri poſſit. num. 3.*

2 *Intellectus l. tribus. de vſufruct. ear. rer.*

4 *Teſtator fideiubere non poteſt pro vſufructuario, de utendo, & fruendo &c. quæ cautio per teſtatorem non poteſt remitti; licet remittat illam de legata reſtituendo, & affertur ratio diferentia.*

5 *Vſufructuarius quomodo cauere debeat quo ad mobilia, & immobilia reſpectiuè.*

6 *Caccialup. in Conſ. 9. inter Conſ. Soc. in 4 opinio in materia cautionis per vſufructuarium præſtanda verior dicitur.*

7 *Cautio iuratoria, an & quando ſufficiat per vſufructuarium præſtari.*

CONSILIVM CXIV.

QVAMVIS non oporteret hic tractare, an ſi teſtator iuſſerit, vt heredes caueant † pro 1
fructuario iux. l. trib. de vſufruct. earum rerum. ille ſit omnino liberatus a cautione, quia hic non eſt caſus præſens, tamen poſteaquam Magnificus D. Iudex quædam attigit huc pertinentia, exiſtimaui operepretium me facturū, ſi de hac ipſa re ego quoque aliqua dicerem.

Quia verò difficultas tota pendet ex interpretatione d. l. trib. quā quidā Galli ex profeſſo interpretati ſunt, quorū ſcripta vt, q iādiū Eccleſia damnauit, ad manus meas non peruenerunt, ego quid ſentiam explicabo.

2 Teſtator. in dicta l. tres † heredes inſtituit, & duos tantum pro fructuario cauere iuſſit. vtile eſſe legatum cautionis reſpondit, nec S.C. refragari, quia cum duo coheredes ſibi inuicem caueant, & coniunctim alij coheredi, quod vſufructuarius reſtituet pecuniam, vſusf. auctoritate S.C. conſtituitur, ex hoc itaq; text. apparet, quòd ſi cautio non interponeretur, nec vſusfruct. eſſet amplius, additur placere legatariū cogēdum promittere, cuius rei ea eſt ratio, quòd obligatio fideiuſſoria non conſiſtit abſque principali, & ideò ille conueniri poterit ex promiſſione propria à ſingulis heredibus, ſubijcit finito vſufruct. ſi coheredes ex cauſa fideiuſſoria conueniantur, illos mandati non acturos, & hæc eſt ea legis particula, quam Doct. aliqui conſiderant, ex qua inferunt cautionem re ipſa remiſſam videri, quò ad legatarium, ſi conueniri non poſſit. Bal. l. ſancimus. num. quinto. C. de ver. ſig. Alexan. conſi. 58. n. 10. in 3. Verum ipſe aliter exiſtimo. ſ. fructuarium teneri ex propria promiſſione, vel, vt alij dicunt, actione in factum, ſeu actione ceſſa à coherede. Et n. verba illa cogendum legatariū promittere, accipi poſſūt dupliciter, vel promittere de pecunia reſtituēda tantum, vel & de indēnitate præſtanda fideiuſſoribus. Odoffr. & Caſtr. ibi. hoc ſecundo modo interpretantur, qui volunt fideiuſſores poſſe agere ex promiſſione legatarij, & Alber. in f. idem tenet, dum ait ideò lege cautū, vt promittat, quia deficiebat actio mandati, & neg. geſt. Et horum auctoritas præſtāda eſt auctoritati. Bal. dicta l. ſancimus. qui tamen non omnino perſtat in ea ſententia, ſed inferius ſubdit, quòd habebunt fideiuſſores actionem vtilem neg. geſt. vel in factum ſubſidiariam, ex aliorum ſententia. Mihi tamen magis placet opin. Fulg. in dicta l. tribus. qui putat conueniri legatarium, ceſſis inuicem actionibus, ab alijs coheredibus, vt ibi is declarat. Siquidē promiſſio legatarij, de qua ibi, eſt, vt verè dicā, de reſtituenda re, non etiam de indemnitate præſtanda fideiuſſoribus. Quòd ſi inter tantos patres mihi liceat meam proferre ſententiam dixerim ex eo tex. probari legatariū conueniri poſſe a fideiuſſoribus, quidquid Doct. dubitauerint. Etenim in fine illius l. dicitur. Et cuius intereſſe credidit fideiuſſores non ſuo periculo quærere. Quorum verborum ſenſus eſt, voluiſſe teſtatorem, vt legatarius paratos haberet fideiuſſores, nè ſi eos non facilè inueniret, vſufruct. pecunia careret, leuauit eum periculo quærendi fideiuſſores, non etiam cauit teſtator, vt cohe-

Digitized by Google

heredes ab eo non exigerent, ſi quid ex cau
ſa fideiuſſionis ſoluiſſent. Et longè differt, ꝙ
quis quærat fideiuſſores, ſinè periculo, vel ac
cipiat fideiuſſores, ſinè ſuo periculo. l. ſi remu
nerandi. §. fi. mand. Et hæc eſt veritas. Qua
3 verò auctoritate conueniaẽ † legatarius non
tam facilè ſcitu eſt, aliorum opin. relatæ sũt.
Galli ad Alexan. dicto conſil. 58. referunt, ſe
probare in d. l. trib. quòd actione ex teſtamẽ-
to: quomodo hoc verum eſſe poſſit fateor me
neſcire, niſi dicam⁹, quòd ex quo coheredes
illi cautionis legatum exſoluunt, legatarius
vice verſa ex eodem teſtamento eos indem-
nes pręſtare teneatur, quaſi teſtator mandãs,
vt pro vno caueatur, intelligatur etiam mã-
dare, vt ille indemnis præſtetur.

At verius exiſtimo, vt legatarius vtili a-
ctione teneaẽ, quaſi coheredes illi, accepta
à teſtõre eius nomine pecunia fideiuſſerint.
d. l. ſi remunerandi. §. fin. Sicut enim ſi pecu-
niam dediſſet legatarius, vt coheredes fide-
iuberẽt, ſi non actione mandati, vtili ſaltem
tenerentur: ita & ſi teſtator pro eo dedit. De-
diſſe autem videtur, dum inſtituit heredes,
moxq́ue cautionis legato eos onerauit. Vel
etiam dici poteſt eum teneri act. neg. geſt. li-
cèt enim, vt teſtatori paruerit, cauerint, ta-
men cum & eius negotium geſſerint, act. ne
go. geſt. habent l. ſi pupilli. §. ſi quis ita. de ne-
got. ge. quo loci habeẽ, eum, qui negotium a-
licuius ſciens geſſit mandato alterius, habe-
re contra eum act. neg. ge. quin idem eſſe, &
ſi ignarus geſſiſſet, crebrius receptum eſt. gl.
ibi in ver. ſciens. Alexan. l. mandatum. in pri.
C. eo. At quemcunque ſenſum ex prædictis
probemus, certum eſt ex eo Tex. non deduci
legatarium non teneri fideiuſſoribus, neque
id ratione caret. ſiquidem cum agatur illic
de pecunia in qua vſusfruct. non conſiſtit, ni
ſi data ſit cautio. l prima. eo. de vſufruct. ea.
re. quę vſu &c. ſi cautio ipſa non eſſet efficax,
non eſſet ẽt vſufruct. conſtitutus, qui totus
ex ea pendet: cum paria ſint, vel non cauere,
vel inutiliter cauere. l. quoties. qui ſat. coga.
Cautionem autem eſſe de ſubſtantia in vſu-
fruct. rerum, quæ vſu conſumuntur. trad.
Bart. Bald. & Salic. in l. prima. C. eo. & mul-
ti citari poſſent, de hac nominatim agit. d.
l. prima. illis verb. q̃ oblata ſecundùm for-
mam S.C. cautione. & l. ſi pecuniæ. vt in poſ.
leg. ibi, niſi ſatiſdetur, agi cum herede nõ po
terit. Vt nec obſtat. text. in l. Hos S.C. §. 1. de
vſufr. earum rerum. vbi videtur I.C. cõſidera
re vſumf. pecuniæ, & rerũ, quæ in abuſu con-
ſiſtunt, etſi nõ interuenerit cautio: nam rñd.
ꝙ ibi ideò pecunia condicitur, ꝙ cum heres
paſſus ſit eã eſſe apud legatariũ, videẽ quaſi
vſumf. quendam conſtituiſſe. ſic & aliarũ re-
rum, quæ in abuſu conſtant, quãtitatem, ſeù
æſtimationem condicet, vt ibi: at verè non
erit ſinè cautione is vſusfru. qui auctoritate
S.C. conſtituitur. Quarè dubitandum nõ eſt
hanc cautionem remitti non poſſe teſtamẽ-
to. Et ideò in p̃ſenti ſpecie tenerur hæc mu-
lier cauere, quia heredes damnati non ſunt,
vt in d. l. tribus. ſed teſtator ipſe pro ea fide-
4 iuſſit, † qui non põt ſibimet obligari l. grani⁹.
de fideiuſſ. nã cum heredes ſint eadẽ pſona
cum defuncto. l. fi. C. de her. inſt. & in No. de
iureiu. a mo. præ. quilibet ex heredibus ſibi-
met promiſiſſe videretur, & certè nuſquàm
receptum eſt, vt teſtator poſſit aliquam obli
gationẽ contrahere cum ſuis heredibus. Ex
quibus fit, vt ẽt ſi altera cautio de vtẽdo, &
fruẽdo arbitrio bo. vi. & de reſtituẽda re, poſ
ſet remitti, tamen nulla ſit hic remiſſio vali-
da: quia, vt dixi, hr̃des dãnati non ſunt caue-
re, ſed ipſe teſtator fideiuſſit. Quòd verò hu-
iuſmodi cautio remitti non poſſit eſt tex. cla
rus in l. ſcire. C. vt in poſſ. leg. Cuius rei mul-
tę rõnes adferunẽ in d. l. nemo. & ea videtur
receptior, qua ita cautũ aiũt, ne fructuari⁹ in
uitetur ad delinquẽdum, ſi re ipſa poſſit abu
ti, in qua hẽt vſumf. ſed meritò ab aliquibus
improbaẽ d. l. nemo. vt apud eos videre eſt,
vt p Iaſ. ibi in 2. lec. in fi. Rip. n. 40. & 41. ego
addo cautioni, quã remittit teſtator hr̃di de
leg. reſtituẽdo. l. 2. C. vt in poſ. leg. ineſſe clau
ſulã, dolũ multũ abeſſe, abfuturũ. q. eſſe. l. 1. in
prin. vt leg. no. ca. quocirca ſi teſtator in hac
dolũ remittit, non video. cur nõ idẽ poſſit in
cautione fructuarij, cui eadẽ clauſula ineſt.
l. huic. vſusf. quemad. ca. Nullã ipſe meliorẽ
adferri poſſe rõnẽ arbitror ea, quã Imo. ꝓbat
in l. cũ tale. §. 1. de cond. & de. quia. ſ. cõſtõne
D. Marci teſtatori permiſſum eſt, vt remittat
cautionẽ hr̃di, non fructuario. d. l. ſcire. C vt
in po. leg. añ. n. hãc cõſtõnẽ, nec teſtator, nec
legatarius remittebant eã hr̃di. l. pactũ. ubi
eſt caſus. de pact. Viget ergo regula in cautio
ne fructuarij, nè teſtator poſſit facere quomi
nus leges hẽant locum in teſtamẽto ſuo. Ex
qua re infero, nec proprietariũ poſſ: remitte
re hãc cautionẽ expreſſim. d. l. pactũ. licèt do-
nec eam nõ petierit interim quodãmõ remi-
ſiſſe videatur. l. & ſi vſusfr. vſufr. quemad. ca.
Quòd ſi quis à me q̃rat, cur D. Marcus cõſti-
tuerit remitti poſſe vnam, non alterã cautio
nem: rñdebo illã, q̃ ab herede pręſtatur, tuen
dæ voluntatis defuncti gratia inuẽtam eſſe.
d. l. 2. C. vt in po. leg. Quocirca vbi ceſſat te-
ſtatoris voluntas, publica ſuadet vtilitas, nè
quid contra ſtatuatur. d. l. 2. ſi. n. lex aliquid
iubet pro tuẽda teſtatoris volũtate, nõ eſt, ꝙ
eũ inuitũ, & reluctantẽ cogat. vbi. n. eius vo-
luntas deeſt, eam lex nõ tueretur. quarè me-

ritò ẽt ſi dilapidet heres, fideicõmiſſarius nõ poterit eum cogere, vt caueat.l.ſi.vt leg. no. magis.n.teſtator heredẽ diligit, quã fideicõmiſſariũ, & cogitare potuit inane conſtitui poſſe fideicõmiſſum, nec id curauit, vt ibi ꝑpẽdit I.C. At ĩ cautione fructuarij nõ ita eſt. nulla eſt.n.hic voluntas teſtatoris, quam lex tueatur, qua fructuarius, nõ tenetur reſtituere vſumf. proprietario ex teſtamẽto, quod ſecus eſt in hr̃de, qui vi teſtamẽti obligatur legatarijs, lex ipſa tantum modos inuenit, quibus finitur vſusfr. ipſa etiam prouidit, nè interim res dilapidetur. Si itaq; inter proprietariũ, & fructuariũ, teſtator nullã obligationẽ inducit; voluntatem eius, q̃ nulla eſt, lex tueri nõ põt, ſatis itaq; ſit teſtatori, vt remediũ cã tuendæ diſpoſitionis ſuę inuentũ, tollere poſſit: at legis ipſius non euertat auctoritatem, quæ vſumf. ita conſtituit, vt quis boni viri arbitratu vtatur, & cautionẽ exegit, & maxime quia eſſet ſibi contrarius ſiquidẽ dum vni vſumf. legat, alteri proprietatẽ, ea eſt mente, vt fructuarius reutatur non abutatur, vt proprietas integra poſſit peruenire ad proprietarium, & ideo ſi poſſet tollere cautionem, & dilapidationem permittere. vt d. l.ſi. neq; vſusfr. diceretur conſtitutus, in quo debet quis verſari arbitrio bo.viri, neq; proprietas maneret incolumis. & ſic eſſet voluntas ſecum pugnans, quam lex ipſa reijcit.

Et hæc eſt ſolida ratio. Concludo itaque, nec talem cautionem potuiſſe remitti, & obligationem teſtatoris eſſe inutilem, vt dixi. Forma autem cautionis per vſufructuarium
5 præſtandę talis erit † vt quò ad bona immobilia fideiubeat, quòd boni viri arb. vtetur, ac reſtituet finito uſufr. quò ad mobilia uerò, ſic diſtinguatur, ut ſi ſunt talia, quæ non facilè uſu atterantur, qualia ſunt dolia, & huiuſmodi, eadẽ cautio præſtetur, ſin uerò poſſint conſumi facilè, promittatur de reddẽda ęſtimatione, ſic pulchrè inſtruunt Alexa. d. conſ.58. Caccial. inter conſilia Soc. conſil.9. in 4. qui omninò uidendus eſt. Pic. ubi ſupra n.140. Eſt uerum, ꝙ Alc. lib.7.c.2. Parer. uoluit immobilibus, quę non conſumantur, in tertrituram præſtari, q etiam addit, ꝙ qñ teſtator uoluit, ut mobilia reſtituanĩ qualia erunt tpe reſtitutionis, ſufficiat cautio de utẽdo arb. bo. uir. cuius ſententia ſi uera eſt uſufructuarius hic teneretur cauere eodẽ modo pro mobilibus, & immobilibus, nec eſſet neceſſaria ęſtimatio, quia mandauit teſtator, ut reſtituerentur mobilia qualiacumq; eſsẽt finito uſuf. Sed Caccial. d. conſ.9. contrariũ rñdit, q in terminis noſtris loquitur; cui⁹ opi
6 nio uerior eſt, † quia cautio de reſtituẽda æſtimatione, in talibus eſt de ſubſtantia uſuf. ſm Doct. d. l.1. & alibi. & ideò non poteſt remitti aliquo modo. Concludo itaq; uſufructuarium teneri cauere, ſm ſupradictam diſtinctionem, pro mobilibus, quæ citius conſumantur de ſoluenda ęſtimatione.
7 Sed an ſi fideiuſſorem non habeat † ſufficiat cautio iuratoria? diſtinguunt Doctores inter perſonam induſtrioſam, ac diligentẽ, & ſuſpectam, & parum accuratam. Primò caſu ſufficit, non altero, ſed uſusfructus, uel dabitur proprietario cauẽti ſe daturum fructuario, uel penès ſequeſtrariũ deponeĩ, q eidẽ rñdebit, ut per Durant. tit.8. cautel.1. de art. teſt. Caſſan. in Cõſt. Burgund. in uerb. des drodr. §.6.n.5. & Salluſt. Peruſ. int. conſ. ad ult. uol. cõſ.79.n.21. pleriq; tñ indiſtinctè exigunt fideiuſſionem, & ab hac opin. dicit non recedendum. Bello. conſil.54. Sicq; iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

Compromissvm de quo agebatur nullũ fuiſſe probatur, & laudum etiam nullum.

SVMMARIVM.

1 Compromissvm *factum per mulierem, ſinè ſolemnitatibus de quibus in ſtatuto, etiam ſi in cõmodum illius ceſſerit, dicitur nullum.*
2 *Statutum Ferrarię exigens ſolemnitates in muliere compromittente declaratur.*
3 *Hębrei tenentur ſequi leges municipales Chriſtianorum, quibus ſubiecti ſunt.*
4 *Compromitti non poteſt, vt tertius aſſumatur, per arbitros ad eorum libitum in euentum diſcordia ipſorum.*
5 *Laudum, altero compromittẽtium mortuo, latum, eſt nullum.*
6 *Laudum vbi apparet iniquum, dicitur nullum.*
7 *Compromiſſum nouum cenſetur, per mutationem arbitri.*

CONSILIVM CXV.

Qvoniam multa in hanc rem egregiè ſcripſit Magnificus Baro, olim acutiſſimus diſcipulus meus, ego nonnulla tantùm ab eo prætermiſſa adijciam. Primum eſt, quia hoc compromiſſum non habet ſolemnitates, quas exigit ſtatutum in muliere cõ
1 promittente: & ideò non valet: † ſtatutum enim

enim ſub Rubr.de indemn.mul.inhibet, nè
mulier citra vllas ſolẽnitates, vllo modo, ſe
obligare poſſit,vt eo expreſſum eſt. Nec ob
ſtat, quòd hoc compromiſſum ceſſerit in cõ-
modum d.mulieris,& ob id non liceat alij re
torquere ſtatutum,quod fauore eius editum
eſt contra eam,vt per Caſtr.conſ.91.num.5.
in pri.cum al.de quibus Tiraq.glo.8.n.78.de
ll.conn.nã reſpond.ꝙ huiuſmodi deciſs.ha-
bent locum, quando actus tendit principalĩ
ter ad acquiſitionem,& ſecundario ad obli-
gationẽ,ita Ang.cuius eſt deciſ. originaria .
in l.mutum.§.1.vbi Caſtr.Alex.& al.de acq.
her.at hic actus tendit principaliter ad obli-
2 gandum,ergò.Secundò rñd.ꝙ ſtatutum† no
ſtrum eſt pręciſum , & infirmat contractum
aliter geſtum,& ideo non inſpicitur an ſit v-
tilis,vel damnoſus, ita conciliando opin.de
clarat.Bru.de form.art.de pot.& eff.for. pag.
55.colu.2.verſi. & hæc ampliatio . & hoc eſt
tritiſſimũ, vt actus non ſeruata forma ſit nul
lus.l.cum hi.§.ſi prætor.C.de tranſ. Non ob-
3 ſtat etiam,quòd hęc mulier ſit Hębraica†q̃a
tenetur ſequi ll. municipales Chriſtianorũ ,
quibus ſubiecta eſt.Bald.l.ſpadonem.§.quod
autem.de excuſ.tu.Feli.cap.Iudæi. 2. & cap.
ſicut.de iud.cum vulg.

Eſt etiam nullum hoc compromiſſum,ex
altero capite,quia ſcilicet eſt factum contra
formam iuris:addita eſt enim ea conuentio,
4 †vt ſi duo electi fuerint diſcordes,aſſumatur
tertius à partibus ipſis nominandus,quæ to-
tum vitiat compromiſsum, vt eſt Text. in l.
itẽ ſi vnus.§.ſed ſi in duos. de arb.vbi expreſ-
ſim diſponitur tale compromiſſum non va-
lere:quod adeò verum eſt , vt etiam ſi fuiſſet
ſequuta electio,& lata ſentẽtia , adhuc nihil
profit,vt eſt definitum à S.Pont.in cap.inno-
tuit.de arb & quamuis multis modis Docto-
rem hanc declarent, nos tamen ſumus in tu
to quamcunq; declarationẽ ſequamur.Et.n.
Franc. Accurſ. qui putat , quò ad duos pri-
mos valere compromiſſum,ita vt additio il-
la de tertio eligendo vitiet non vitietur , in-
telligi debet, dummodo a principio tertius
eligatur,vt pulchrè trad.Io.And.in §.fin. ad
Spęc. de arb. in addit. in ver. nihil. Sed &
hæc opin. eſt contra dictum text. in quo di-
citur ſimpliciter, puto compromiſſum non
valere,& quatenus quis eã vellet ſequi, pro-
cederet,ſi in ipſo compromiſſo partes expreſ
ſim conuenirẽt,vt antequàm aliquid fieret ,
& arbitri procederẽt, eligeretur,vt per Zab.
dicto cap.innotuit.colum.antepenul.ad fin.
ſed hic ſumus extra omnem dubitationem,
quando nec à principio tertius eſt electus ,
nec inter partes cõuẽtum eſt, vt eligeretur ,
antequàm arbitri vltra progrederentur,ſin-
autem generaliter accipiatur opin. Franc.
Accur.quæ fuit etiam Iac.de Aret. vt ꝑ Ioa.
And.vbi ſupra.& Bald.in d. §.ſed ſi in duos.
& conſ.73.in 2.præterquàm quòd eſt contra
eum tex. nos etiam ſumus extra terminos e-
ius , quia arbitri electi non dixerunt ſenten-
tiam , ſed & illa opin.eſt à pleriſq; omnibus
improbata , ab Inno.dicto cap.innotuit.ver.
& no.vbi ait tale compromiſſum nõ valere ,
quia malum habet fundamentum Butr.ibi .
num.12.in fi.qui tamen paulò ante contra-
dicit,vt admonet Abb.num.8. verſi.tertius .
qui & ipſe hanc opin.ſequitur Zab.columu.
penult.in fin.Imol.num.13.in fi. Anch.num.
tertio.Anan.num.5.dum vltimo loco recitat
opin.Imol.Aegid.Bellam.num.8.ver.primò.
qui eiuſdem ſententiæ citat Henr. Boich. &
latius.num.11.ad fin.vbi dicit, tamen ſecus
ſi in contrarium ſit, conſiderando quod ſen
tit Io.And.vbi ſupra,vt & Bal.d.conſ.73. ad-
dit,quòd cõfeſſiones,poſitiones,& alia acta,
quæ ſcripta ſunt coram his arbitris non va-
lent.& idem in cap.primo.quæſt.2. ver.quar
ta.eo.tit. de arb. dicit hanc eſſe communem
opin.canoniſtarum, ſed & iuris Cæſarei in-
terpretes eandem probant. Rain.&.Guil. re
lati à Bal.dicto cõſ.77.& Bar. dicta l.item ſi.
§.principaliter.Odoff.d.§.ſed ſi in duos. Alb.
ibidem.Comen.quidiſtinguit inter arbitriũ,
& arbitramentum, vt hoc,non illud valeat ,
& verè Bald.dicto conſi.73. loquitur tàm cõ
trà tex.in dicto.§.ſed ſi.quàm.in dicto cap. in
notuit.& Io.Bap.in tract.de arb.lib.7. cap. 1.
vbi & communem dicit hanc ſententiam ,
additque tale compromiſſum non confirma
ri iureiurando.quod ſanè in præſenti ſpecie
veriſſimũ eſt , quia iuramentum Iudæorum
non confirmat actus, quos lex ciuilis prohi-
bet.Rom.conſ.155.in fi.Caſtr. conſ.95. in 2.
Soci.conſ.65.ad fi.& conſ.ſeq.in pri.Feli.cõ-
ſil.30.nu.18.Dec.cap.1.2.lec.num.8. de con
ſtit.Mar.de ord.iud.3.par.prin.num.55.Qua
re cum lex ciu. hanc compromittendi for-
mam,vt litium excitatricem improbet,hi Iu
dæi non potuerunt iurantes diſpoſitionem
legis euertere.

Tertiò ſi validum eſſet compromiſſum,vt
certè non eſt,tamen laudum ipſum fuit nul-
5 lum,vt latum † mortuo altero compromittẽ
tium:morte.n.vnius ſoluitur compromiſsũ .
l.diem.§.1.l.ſed interpellatur.§.fi.de arb.ca.
fi.extra eo.vbi omnes.Bal.con.102.n.1.in 3.
Ang.conſ.248.in fi.Butr.d.c.quintauallis. n.
23.de iureiur.vbi Abb.num.18. Caſtr.conſ.
2.in 3.quod verum eſt,& ſi heredum mentio
facta eſſet in compromiſſo , quia id actum
cenſetur,vt illi teneantur obſeruare laudum
Caſtr.conſ.341.in 2.Soc.iun.conſ.66. in pri.

Neq; obſtat, quòd mandato Illuſtr. Conſilij mortuo Abraam electus fuerit vnus arbiter in locum abſentis, quia hæc electio non pôt aliud operari, quàm vt hic ſecundus ſit loco primi abſenti ſubrogatus, abſit.n. vt Illuſ. Cõſilium voluerit inducere compromiſsum, ſi iam erat extinctũ: ſicut ergò ille primus nullam habebat facultatem pronunciandi, ſoluto iam compromiſſo, ita quoq; nec ſecũdus, quin & ſi Illuſt. Conſilium voluiſſet, vt nouũ fieret compromiſsum, oportebat citare Pignerium, vti fideiuſſorem. Gabr. alios citans conſ. 43. num. 13. & heredes ipſius Abraam Gneſtij quorum principaliter intererat, qđ nec Illuſ. Conſilium, nec Archyſynagogi obſeruauerunt, & ideo ſoluto compromiſſo ipſa etiam ſatiſdatio extincta eſt. l. cum latè. vbi omnes iud. ſol Abb. in terminis compromiſſi. d. cap. fi. nu. 6.

Quartò, ex alia ratione laudum eſt nullũ,
6 quia fuit iniquum, † nam fuit latũ ex prętextu duorum teſtium falſorum, alter.n. multoties tortus aſſeuerãter faſſus eſt, ſe corruptũ: à Remera, accepto precio, alter verò moriẽs idem conſtãtiſſimè aſſeruit: quarè cum arbitri deberent iudicare de iure, nec formam hanc obſeruauerint, laudum eſt nullum Bar. l. diem. §. ſtari. de arb. Fulg. conſil. 180. Alex. conſ 22. nu. 16. in quinto. cum al. de quibus. Gabr. de arb. concl. 5. quin & ſi illi teſtes fuiſſent legitimi, tamen ea confeſſio extraiudicialis non acceptata à parte non probabat plenè contra inſtrumentum, quando regulariter inducit tantum ſemiplenam. Doct. l. admonendi. de iureiur. multo minus emiſſa parte abſente.

Quintò etiam ſi laudum fuiſſet validum, tamen Pignerius tutus eſt, is.n. promiſit ſoluere quod iudicatũ eſſęt per duos arbitros, de quibus in compromiſſo, quare cum eo nõ conſentientè alter aſſumptus ſit, nõ tenetur amplius. l. cum apud. iud. ſol. cenſetur enim, qui ſatiſdat eligere probitatem arbitri, ſeu iudicare debentium, vt per Bar. ibi. nu. 5. & 11. Bal. & Ang. in prin. Com. n. 3. Caſtr. n. 1. imputet ergò ſibi Remera ſi non curauit renouari fideiuſſionem, vt eſt conſ. Anch. 35.

Sexto, & altera ratione Pignerius liberatus eſt, & enim mutatione arbitri nouum cẽ
7 ſetur† compromiſſum. Bar. l. ſi dominium. de fur. cum al. de quibus Affl. deciſ. 148. Gabr. dicto conſ. 53. num. 14. At fideiuſſor non intelligitur renouatus in nouo compromiſſo, niſi id nominatim actum ſit, vt latè cõſuluit. Dec. conſ. 93. qui loquitur in fortioribus terminis quando partes prorogauerunt primũ compromiſſum, licèt. n. inquit ille, ſit idẽ cõpromiſſum, quo ad eas eſt nouum, quò ad fideiuſſorem: quantomagis ergò quando eſt nouum, & ratione partium, & fideiuſſoris. Idque adeò verum eſt, vt non ſufficiat fideiuſſores tacitè conſenſiſſe, vt per Barb. conſi. 31. 2. colum. in pri. qui tamen, nec expreſſus nec tacitus hic ſubeſt. Et ex his concludo, aut non valere compromiſſum, aut laudũ eſſe nullam, aut ſaltem Pignerium eſſe liberatum, & ideo fruſtrà cõtra eum petiĩ exequutio. Et hęc ſatis. quò ad alia refero me ad ſcripta eleganter per D. Baronem.

ARGVMENTVM.

Ressolvvntvr Dubitationes aliquæ excitatæ in cauſa, in qua aliàs fuit conſultum, vt ſupra. conſil. *66.*

SVMMARIVM.

1 Statvto *Bon. de contractibus minor. &c. an caſus dotis ſit comprehenſus, & ſtatutum illud declaratur. num. ſeqq.*
2 *Subhaſtationes rerum minorum non fiunt de conſuetudine, & idem de rebus Eccleſiæ.*
3 *Statutum, vel lex agens de contractu, an trahatur ad diſtractum.*
4 *Auctoritas quæ, & quorum, & quando, & ex cuius temporis curſu præſumatur internueniſſe.*
5 *Scientia, quando non requiratur in præſcriptione.*

CONSILIVM CXVI.

SCripsi aliàs in hac cauſa, & ex illis ſcriptis ſi diligẽter conſiderentur ſublatæ ſũt omnes difficultates nũc excitatę. Rogo itaq; Excellẽtiſs. Rotæ Auditores, vt attentè legant, quæ latè in hanc rem tum exarata ſunt, vt quòd hæc Magnifica Domina, & ipſa erat minor tempore, quo dos ei conſignata eſt, ꝙ contractus celebratus eſt inter matrem, & filiam, quòd cauſa dotis non continetur ſub ſtatuto, nec exceptiones reſtringunt regulã, vt latè deduxi, & eſt conſ. Ruin. 61. n. 9. in 3. & ꝙ quatenus caſus dotis non eſſet extra diſpoſitionem ſtatuti, ob eam reg. ꝙ lex loquens generaliter non comprehendit cauſam dotis, tñ ex altera rõne eſt extra ſtatutum ꝑꝑ exceptiones, ꝗ ſubijciuntur relatæ ad dotem datam, vel promiſſam, & ꝗ ob eandem rõnem extenduntur ad reſtitutionẽ dotis, maximè cũ à teſtatore eſſet relicta: & alia multa, ꝗ videri poſſũt. Nõnulla tñ addã, nè videar magnif. huic dñę velle deeſſe, & vt clariſs. illis uiris aliqua ex parte ſatisfaciam.

Non

Non obſtat ergò,quòd hic caſus reſtituen
1 dæ dotis non ſit † comprehenſus ſtatuto , In
exceptionibus, quia imò verius eſt eum eſſe
comprehenſum,vt latè prius deduxi, nam ſi
ſtatuto nominatim excipiuntur dos data ,
aut promiſſa,vel confeſſata : certè maior eſt
ratio in dote rèſtituta,in illis enim facilè mi
nores decipi poſſunt,& hoc ſuadent verba il
la ſtatuti, & in contractibus earum, & idem
ſentit Rui.in conſil. 137.num.quarto. in pri.
qui agit de ipſa dotis reſtitutione,& quis ob
ijciatur nō eſſe obſeruatas ſolēnitates iur. cō
munis in hoc contractu, vt ſtatuto diſpoſitū
eſt , & quas etiam ipſe Ruin.ibi exigit:tamē
id falſum eſt,quia imò video omnes hic fuiſ
ſe adhibitas, quæ ſolitæ ſunt. Etenim , nec
2 iure ipſo ſubhaſtationes † ſunt neceſſariç, ſe
cundùm veriorem ſententiam in alienatio-
ne rei minoris,extra iudicium Guil.& Bald.
l.& ſi.§.primò.de minor.& quàmuis etiam id
ita eſſet, tamē ex conſuetudine non fiunt, ſe
cundùm quam abrogata eſt anct. hoc ius.
C.de ſacroſanct.Eccl.nec vidi vnquàm fieri
tales ſubhaſtationes, & ideò rectè dixit Ad-
dens ad conſil.Dec.403.quòd vbi non eſt cō
ſuetudo vt fiant, poſſunt prætermitti,& idē ī
alienatione rerum Eccleſiæ, de qua agitur
nominatim in d.auc.hoc ius.vſu receptū eſt,
vt per Rebuf.de alien.re.Eccl.num.20. & ꝙ
de conſuetudine,res minorum non ſubhaſtē
tur,trad.Imol.conſil.99. num. 7.ſicut etiam
ex eadem conſuetudine decretum inconti-
nenti interponitur à Iudice,ſinè vllo tempo-
ris interuallo,vt per Curt.alios citantem. c.
fin.colum.77.de conſue.Alber.Caſtr.& Ale-
xan.l.actus.C.de feri.quocirca cum aliç ſolē
nitates iur. communis interuenerint , & de-
cretum fuerit interpoſitum , contractus eſt
validus,alioqui ſequeretur,quòd etiam ſi au
ctoritas Antianorū adhibita fuiſſet, adhuc
non ſubſiſteret,quia ſtatutum Bononiæ non
derogat ſolemnitatibus iur. communis , vt
in terminis per Pariſ.conſil. 100.in pri.& cō.
12.n.40.& ſeqq.in 2. & tamen tota difficul-
tas eſt in dicta auctoritate prætermiſſa. Si
ergò ſumus in diſpoſitione iu.communis,&
præceſſit cauſæ cognitio, vt notarius atteſta
tur,cui credendum eſt ſaltem ex conſuetu-
dine,vt dixi,non poteſt vllo modo hæc alie-
natio reſcindi.Nec dicatur ver.hunc,in quo
de dotibus agitur, referri ad adultum , quia
probaui latè in primis ſcriptis idem eſſe etiā
ſi tutor infantis nomine dotem reſtituat,qđ
& ratio ipſa,& ſtatuti verba euincunt,vt a-
liàs lat. deduxi , alioqui non facilè infantes
ipſi poſſent dotes promittere,aut dare , nam
in ſuperiori parte ſtatuti, non agitur de doti
bus,in hac verò illi non eſſent comprehēſi,
& ſic non eſſet caſus definitus,nec poſſent in
fantum ſorores nubere,donec illi ad puber-
tatem perueniſſent, quo nil abſurdius. Ve-
ritas ergò eſt, vt deſideretur iuramentum in
adulto, qui iurare poteſt, non in infante,
cui id denegatum eſt,eſtq; hæc apta,vera,&
congruens interpretatio,vt quando adultus
interuenit contractibus iuret,aliàs a quocū-
que fieri poſſint,vt d.verſ.expreſſum eſt, quā
rem lat.prius excuſſi.

Nec obſtat,quòd verſ.hic,excipimus , lo-
quaī de contractu , nec trahi poſſe videatur
ad diſtractum:quia cum,vt dixi aliàs, diſpoſi
tio pertinens ad dotis dationem, vel promiſ
ſionem porrigatur etiam ad reſtitutionem,
idem quoq; in hoc ſtatuto conſtituendū eſt,
nec verum eſt nos verſari,in materia corre-
ctoria,vt ſupponitur,quia non negat ſtatutū
obſeruādas eſſe ſolēnitates iur.communis in
ſimili conſtitutione dotium , & ob id illud
non corrigit, minus etiam dici poteſt còrre-
ctum ipſum ſtatutum in parte ſuperiori, qm̄
eſt hæc exceptio à regula prælata,vt proba-
ui in primis allegationibus, quòd quoties à
regula excipitur vnus caſus , alij quoq; ſimi
lem rationem habentes excepti intelligun-
tur:quanto magis ergò,quando eſt maior ra
tio ? Quinimò & ſi eſſemus in correctorijs ,
3 adhuc lex,vel ſtatutum † agens de contra-
ctu porrigitur ad diſtractum,vt per Aret. l. ſi
quis cum aliter.num.6.de verb.ob.Tiraq.de
ll.conn.gloſſ.quinta.num.6.quo fit, vt abſq;
dubio exiſtimem.ver.excipimus . pertinere
ad dotis ipſius reſtitutionem,quod arbitror
veriſs.

Non obſtat etiam,quòd l.fin. C. ſi ma. fa.
non procedat quando minor non cōtraxit,
quia etiam ſi ſolus tutor contraxerit habet
locum:eſtq; verior, & receptior opin. & au-
ctoritate ipſa ll.confirmata,vt in dd. allega-
tionibus cōprobaui,nec Eugub.auctoritas,
in conſil.36.& quorundam aliorum,tāti eſt,
vt aduerſus manifeſta verba ll. & veterum
grauiſs.Docto.ſententiam,aliquid ſit conſti
tuendum;nam de alienatione a tutore facta
loquitur tex.in l.2.d. tit.ſi ma. fa. Tota ergò
difficultas redigitur ad ſcientiam , in qua re
me refero ad proceſſum,an quicquàm de ea
ſit probatum: de iure certè videretur præſu-
menda , vt in fortioribus terminis ſcribunt
Ruin.conſil.50.num.17.& conſil. 168. num.
7.& 20.in pri.Corn.conſil. 165. num. 27. &
ſeqq. in 2. & maximè ſi habuit inſtrumenta
penes ſe.Caſtr.conſil.311.in fi. in pri. quod ,
vel ex inuentario tutorum , vel aliunde ſciri
poterit. Et ex his patet Magnificam hanc
Ream eſſe abſoluendam.

Verùm,& ſi hæc non concurrerent, tamē

ex eo ſolo,q lapſi ſunt triginta anni,illa eſſet
tutiſſima,quã rẽ ẽt attigi in priorib' ſcriptis,
& nunc diſtinctius explicabo,vt omnis dubi
tatio ceſſet. Aut ergò agitur de conſenſu,
4 vel † auctoritate eorũ quorum non intereſt,
ſed qui tantum auctorantur contractui, &
ex curſu decem ann. concurrẽte poſſeſſione,
& ſcientia contractus eius,cuius eſt,prçſumi
tur interueniſſe, hæc eſt deciſ. Bald. & Ang.
in l.qui in aliena.de acq.her. quam ſeqq. ibi
Imol.num.2.Rom.num.8.Aret.num.3.Ale-
xan.l.ſciendum.num.19.Aret. num. 12. Iaſ.
num.16.& 17.Zaſ.num.32. Soc. iun. nu. 44.
de ver. ob. qui omnes de cõi Ruin.conſi.66.
num.quarto.in quinto.vbi in terminis.& cõ
ſil.154.num.7.eo.& alibi Docto.paſſim tam
legendo, quàm conſulendo: & ſi decretum
Antianorum huic conſenſui ſimile eſt,vt eſt
vere,quia eorum nil intereſt,ſoli decem an-
ni ſufficerent. Aut verò agitur de præindi-
cio eorum, qui auctorantur, vt in prælato,
vel capitulo quando res Eccleſiæ alienãtur:
& quàmuis multi exigant ſolum idem tem-
pus ann.decem.vt per Alexan.conſ.45.in 3.
& conſil.219.in 6.Crau.in tract.de ant.tem.
3.par.in prin.ver.primus.tamen ego trigin-
ta requiri exiſtimo, & ita conſuluit Anchar.
conſil.136.quem Docto. communiter ſeqq.
vt per Socin.conſil.208.in 2.Cor.conſ.348.
num.26.in pri. Iaſ.conſil.54.in pri.conſ.341.
num.11.& conſil.409. Dec. conſil. 36. cum
multis citatis in primis allegationibus. Et
ſi hic eſſet caſus huic noſtro ſimilis, res
pariter certa eſt, quia lapſi ſunt trigin-
ta anni, & amplius. Aut verò tractatur, de
præiudicio ſuperioris,vt Papę in alienatio-
ne rerum Eccleſiæ, & ſufficiunt pariter anni
triginta, ſed ſcientia probanda eſt,quæ non
exigitur in caſu præcedenti,vt poſt Alexan.
concludunt Affl.dec.107 & Crau.vbi ſupra.
nu.29.vbi aliud putat ſi de tempore immu-
tabili tractemus. Sed hic caſus nil commu-
ne habet cum noſtro: quia non verſamur in
præiudicio ſuperioris,ſed priuati, in quo di-
ſtinguitur,quòd aut eſt modicũ,& ſufficiunt
anni decem,iux.tradd.ab Alexa. poſt alios.
in d.l.qui in aliena.nu.10.& 11. aut magnũ,
& exigunt anni 20.hæc eſt deciſ.Imo.in cap.
peruenit. num.13.de iur.iur.quam Doctor.
ſeqq.communiter.Alexan.dicta.l.qui in alie
na,dicto.num.11.& dicta.l.ſciendum.nu.19.
& conſil.primo.num.20.in quarto. Feli.cap.
illud.num.6.de præſ.cap.ſicut.num.30.de re
iud.& cap.Albericus.in fi.de teſtibus.Socin.
conſil.46.num.37.Iaſ.dicto conſil.54. Corn.
conſil.348.num.26.in pri.Cur.conſil.76.nu.
3.Rimin.conſi.16.num.22.in pri.conſi.292.
num.88.& 89.& conſil.343.num.13.& conſ.
429.num.25.Ruin.conſil.23. num. 20. Gra.
reſpon.91.num.47.in pri.& reſpon. 142. nu.
15.in 2.vbi addit præſumi oẽs ſolemnitates.
Bello.conſil.39.num.6.vbi de communi, &
conſil.46.num.8. Bero.conſi.92. num. 4. in
tertio.Crau.conſil.317.num.2. in 2. Cepha.
conſil.47.num.7. conſil. 171. & conſil. 238.
cum alijs pleriſq; quos omitto,&in terminis
ſtatuti Bononiæ, quòd præſumantur omnia
ſolemniter acta,ex curſu ann.30.in datione,
in ſolutum ex cauſa dotis,eſt conſil.Cro.26.
num. 15. qui loquitur quando tutores de-
derant in ſolutum non interueniente pupil-
lo,quæ eſt deciſ.in terminis,vt dicitur,termi
nantibus. Nec in curſu huius temporis de-
ſideramus ſcientiam aliquam,ſed ſufficit tã-
ti temporis poſſeſſio ſola Alex.d.l. qui in alie
na.num.11.& conſil.17.num.8.in 4.Ruin.d.
conſil.23.num.20.Rim.dicto conſil.429. vbi
eam adfert rationem, quòd nec in præſcri-
ptione tanti temporis neceſſaria eſt ſcientia
eius,contra quem præſcribitur,quæ ratio eſt
valdè efficax, quia facilius præſumitur ſolẽ-
nitas,quàm inducitur præſcriptio,vt p Cra.
d.3.par.num.2.verſi. ſed iterum.qui num.4.
ver.ſecundo.ſequitur hanc opin.& idem ſen
tiunt cætt.omnes præcitati.& quàmuis Eu-
gub.dicto conſil.36.& quidam alij recentio-
res diſſenſerint, tamen potior eſt auctoritas
veterum,quos etiã noui pleriq; ſequuti ſunt.
Si.n.præſcriptio longi temporis currit adner
ſus ignorantem,Bar.l.prima.§.ſi quis. de act.
it.q.pri.cum ſimm.quanto magis ex triginta
ann.præſumetur ſolẽnitas? quod ſaltẽ verũ
eſt,vbi concurrit titulus,vt per Ruin.conſil.
35.num.24.in pri.Sicut etiam idem Eugub.
decipitur dum exigit tempus centum ann.
nam loquitur ex capite ſuo, & nil allegat.
Docto.n.in dicto cap.Albericus. & dicto ca.
illud. communiter volunt ſufficere tempus
30.ann. & appellant tempus antiqnum de-
cennium in ea materia,vt per Felin.num. 3.
& in fin.dicto cap.Albericus. & facilè cõſtat
ab exemplis proprietatis ab Hoſ.But. & cet.
ęquidem fateor,quòd centum anni exigunt
quando non concurrit aliquod adminiculũ,
cum temporis curſu,vt per Ruin.conſi. 154.
num.7.in 3.& ita etiam loquitur Alex.conſi.
218.in 6.qui conſiderat,quòd in eo caſu nul
la poſſeſſio cõcurrebat: quem malè notauit
ſibi contrarium Cra.d.par.3.num.6. ver. ſed
iterum.quamuis & hoc caſu Dec. conſil. 36.
putet ſufficere ann.30.ſed malè iudicio meo
Eugub.ergò.dicto conſil. 36. & qui eum ſe-
quuti ſunt loqq.contra communem ſenten-
tiam,ſecundùm quam,etiam ſi de magno p-
iudicio agatur,ſufficiunt anni 30.vt ſolemni
tates adhibitæ præſumantur, & ideò Alexã.

con-

conſil.179.num.8.& 9. in 7. ſi lapſi ſint anni 30.præſumi ſit ſubhaſtationes in rei minoris alienatione interueniſſe. Dec.conſil. 548. quòd ex tanto tempore præſumuntur in eadem alienatione propoſita fuiſſe edicta, quę ex ſtatuto neceſſaria erant:& Doct.ante allegati in plerisq; ſimilibus caſibus, quorum aliqui idem putant in 10 ann. Cor.conſil. 145. num.3.in quarto.vbi vult præſumi licẽtiam Principis præceſſiſſe in re emẽda, ob decennium. Et ideò cum in propoſita ſp̣ecie lapſi ſint 30.anni & amplius, profectò non intelligo cur non præſumatur interceſſiſſe licẽntia Antianorum, & maximè cum Iudicis decretum interpoſitum ſit, vt per Dec. dicto conſil.341.num.13. quod & aliqui ex præallegatis attigerunt. Ex quibus omnibus concludo malè iudicatum, & rectiſſimè appellatũ.

ARGVMENTVM.

Socervm non teneri alere nurum indotatam in caſu præcipuè, de quo agitur, probatur.

SVMMARIVM.

1 *Nvrvm indotatam, an Socer alere teneatur, ſi filius eo inuito nupſerit.*

Ruin.conſil.144.in quinto.& Ferret.conſ.34.reprobantur.

3 *Mulierem indotatam vbi vir duxit, eam expellere poteſt niſi det dotem, ſi vnde conſtituat hẽt.*

CONSILIVM CXVII.

1 QVamvis non ignorẽ Rui. conſil. 144.in quinto. reſpõdiſſe Socerum tenerit alere indotatam Nurum, etiam ſi filius eo inuito nupſerit, & Io.Bapt.Fer.in conſil.34.eãdem opin. ſequutum eſſe, qui iiſdem propè rationibus vtitur, vt veriſimile ſit alterum alterius legiſſe conſilium: tamen horum ſentẽtia vera non eſt, & quatenus etiam quis eam probaret, in caſu propoſito non obſtat. Sed rationes eorum ſingulas excutiamus.

Primò Rui.citat glo.in l.ſi quis.§. non tantum.de lib.agno. vbi illa ait Nurum à Socero ali debere, nec diſtinguit, vt ille putat, dotatam ab indotata, & hanc etiam gl.adfert Ferr.n. 13. d. conſ. Sed certè argumentatio hæc eſt ineptiſs. primò quia glo. agit de dotata quando allegat tex.in l.ſi filia.§.hoc amplius.fam.erc.vbi pater ideo filij dotem percipit, quia onera Nurus, inquit I.C.agnoſcere dẽt. agitur ergò illic de dotata.& gloſ.dẽt intelligi ſecundùm.l. quam adducit ad Bar. l.non ſolum.§.liberatio.de lib.leg.

Secundò, quia & ſi admitteremus Socerũ teneri alere Nurum indotatam, ſecundum glo.illam: tamen id eſt intelligendum, quando filius eo volente vxorem duxiſſet. nam cum lex ei.improbet matrimonium, in quo patris conſenſus deficit l.2.l.filiusfam.de rit.nu. inſt.eo.in prin.quoties illa cauetur, vt Socer Nurum alat, accipiendum eſt, quando iuſta ſit Nurus, hoc eſt ſuo conſenſu à filio ducta. Et.n.imputatur Socero, qui aſſens⁹ eſt, ſicut & vir indotatam alere tenetur vxorẽ, quaſi perſonam ſuam initio dotis loco dederit.Inno.cap.per veſtras.de don.in ui.& uxo. Alexan.l.ſi cum dotem.§.ſinautem in.ſo.ma. & l.quod in vxorem.C.de neg.geſt.Abb. cõſil.39.in 2.& cap.accedens. in fin. de procur. Rom.conſil.517.in prin. Guid. pa.quęſtio, 439.Iaſ.l.ſi donatarius.§.ſi quis. n.quarto.de cond.ob cau.Soc.reg.254.fall.3. Rui.& Fer. vbi ſupra.cum al.& eſt tex. quem illi non adferunt.in d.l.vlti.C.de repu. Cæterũ, quòd Socer cogatur inuitus exhibere Nurum, nemo eſt, qui dicat. Secunda item ratio, q vt alimẽta filio, ſic & nurui debeantur, procedit quando pater conſenſit, vt enim filium, quem genuit volens alere cogitur, ſic & Nurum, quam vxorem ſuo filio dedit. Aliæ & rationes omnes tam Ferr.quàm Rui. eodem telo confodiuntur, & ideo verius eſt, vt Socer non teneatur præbere victum indotatæ huic Nurui. Et hæc ſententia probari poteſt ex infraſcriptis.

Primò, quia ideò vir obligatur ad alẽdam eã; quam ſinè dote is duxit, quia perſonã illius tanti fecit, quanti ſi dos ab ea eſſet data, vt per Innoc.dicto cap.per veſtras. Sed hęc ratio non viget in Socero, ergo. Ex quo.n.ea eſt in obſequio viri, alimenta etiam ab eo iure expoſcit. Bald.d.l.pro oneribus. ſi tamẽ patrem haberet locupletẽ, qui poſſet dotem dare, aliud eſſet.l.quod ſi nulla.de relig.quã ſic Fulg.intelligit.d.l.quod in vxorẽ. quãmuis pleriq; alij ſecus ſenſerint, vt per Alexan.ibi qui d.l.quod nulla.intelligit procedere, quia mortua iam erat vxor.& communẽ opin. eſſe contra Fulg.teſtatur.

Secundò, quia quoties filia dotem culpa ſua, vel negligentia perdit, pater eam ampli⁹ non dotat tex.eſt in auc. quod locum. & ibi per Iaſ.& Dec.lat.& Dec.Pedem.124.quarè ſi filia ſe ipſam, ob negligentiam, excludit iure dotis petendæ, multo magis filius inuito patre vxorem ducens excluſerit ſe iure con-

ſe-

ſequendi alimenta pro ea: cum regulariter
valeat argumētum à dote ad alimēta,& cō-
tra,vt per Euer.in loco ab alim. ad do. & lo,
ſeq. Nec quicquàm facit reſponſio Rui.d.cō
ſil. dum ait leuem culpam non obeſſe filio,
quò ad ius alimenta à patre babēdi: quoniā
reſpond.deberi magis alimenta filio, quàm
nurui:& hinc non eſt mirum,ſi non præiudi-
cet ſibi,poſſit autem præiudicare ſuę vxori,
nemo.n.dubitat arctius eſſe vinculum patris
& filij,quàm Nurus,& Soceri,ille viuo patrę
eſt dominus l.in ſuis.de lib.& poſt.& eo mo-
riente ſaltē in legitima inſtituendus.§.aliud.
in No.vt cum de app.cog.bæc nihil tale prę-
tendere poteſt,& alia multa adferri poſſent.

Tertiò conſtat ci.iu.ſi filius patre inſcio v-
rem ducat,eum non teneri alere,vt eſt dictū.
at Pontificium confirmat quidem matrimo
nium, ſed quòd adimat hoc ius patri nuſq̃
cautum eſt, ergò ſtat adhuc. l.præcipimus,
C.de app.Simile eſt in ſecundis nuptijs,quę
licèt ex Apoſtoli Pauli oraculo concedātur
dū inquit,ſi vult nubat in dño:nihilomin' pę
nę, quas lex ciuilis īfert ſecūdo nubētib' nō
ſūt ſublatæ,vt p Dec.Rip.ac al.in Rub.C.de
ſec.nup.ſic & ius idē ratū hēt matrimonium
cōtractū inter filiā, & virū conditionis vilis t
tn̄ neq; hic,neq; illa dotē à patre poſſunt exi
gere gl.c.de raptoribus.36.quæſ.prima.Abb.
cap.cum cauſa.de rapt.& conſil.65.in 2.Bal.
l.fi.C.de ſent.quæ ſi.cer.quant.Pariſ.lat.con
ſil.29.num.64. vbi communem dicit in ter-
tio. non alia.ſ.ratione q̃, quòd ius canoni-
cum confirmat quidem nuptias, non aūt im
mutat cætera, & ideò Pariſ. dicto conſil. in
prin.exiſtimauit non obſtante hoc iure poſ-
ſe filiam,quæ indigno nubat exheredari, vt
per eum lat.

Quartò certum eſt,quòd hæc Nurus,quæ
contraxit matrimonium cum filiofa. inuito
Socero,eum quodammodo offendit, ita vt
ipſa,& filius in culpa eſſe dicantur:&iccirco
imputandum eſt ei,quæ duxit virum inopē,
à quo ali non poſſet:ſicut & viro imputatur,
ſi indotatam ducat,vt dictum eſt, debuit.n.
curare,vt Socer conſentiret,vel ſe abſtinere.
Et profectò mihi duriſſ.videtur, vt filius qui
contra patris voluntatem matrimonium cō
trahit,inuitum eum obliget alimētis Nurus:
cum tamen regula ſit,quòd pater à filio non
poſſit obligari,vt C.ne fil. pro pa.& cum nuſ
quàm id iure expręſſum ſit, non aſſenſerim
Rui.& Ferr.in ſuis conſ. cum eorum ratio-
nes ſat frigeant,nec aliquem ſuę opin. ſociū
proponant. Etenim ſicut ſi filius patre non
conſentiente dotem accipiat,eius non acq-
rit pater vſumf.l.contra.§.1.iun.glo.re.amo.
Roma.dicta l.ſi cum dotem. §. tranſgredia-
mur. Ita quoq; nec onus alendi ſentire de-
bet iux. l.ſecundum naturam.de reg. iu. Et
ſententiam meam conſulendo amplexus eſt
Socin.vt ref. Ferr.dicto conſi.34.cuius tamē
conſultatio nō eſt edita. refert idem Cro. in
cap. ſalubriter. de vſu. quem videre adhuc
non potui.tamen Nat. conſil. 278. ait quòd
opin.Soc.ſequitur.ipſe indeciſum relinquit.
Et ex his verior eſt,& æquior opinio, quæ fi-
liū de patrę ſuo malè meritū,& Nurum ī So
ceri contemptum coeuntes coercet, ac caſti
gat,nec inuitum patrem oneri illigat alimē-
torum. Verùm & ſi quis mallet.Rui.ac Ferr.
ſequi; tamē in ſpecie propoſita eorum opin.
non habet locum,quia mulier hæc de ſuo pt
ſe alere. Nam quoties vir indotatam duxit
ſi tamen ea habeat vnde conſtituat ei dotē
2 pōt illam expellere † niſi id fecerit Bald. d.l.
fin. C. de cen. & lat. Lup. in dicto cap. per
veſtras.§ 2,in prin.ergò & Socer qui nurum
habet,quæ ſe poteſt alere dote ſua, non tene
bitur ad alendum, niſi dotem babuerit:cum
ad eum fructus eius ptineant l.prima. & ſe-
cunda.C.de bo.ma.& tradd.omnes d.§.tranſ
grediamur. Atqui puellę huic eſt relicta dos
in teſtamento, & ideo habet actionem ad eā
l.ſeruo legato.§.ſi teſtator.de leg.primo. l.Ti
tio centum.§.Titio.de cond.& demonſt. er-
gò eam petat,ac Socero det.

Nec obſtat,quòd aliter maritus pactus ſit:
quia non ideò ſublatum eſt ei ius ſuum,quo
minus actionem in fratres dirigat,quia pec-
catum viri non ligat vxorem l. prima. C. nè
vx. pro ma, Et huiuſmodi pactio inita con-
tra Socerum eſt nullius momenti: quia non
ſolùm in culpa leui fuit filius,quòd indota-
tam duxit.ſed in lata, dum dotem teſtamen
to patris vxori ſuæ deſtinatam ad Socerum
peruenire prohibuit, aut ergò ipſe vxorem
ſuam alat, aut fratres dotem Socero quam
primum reddant: nè aduerſus omnem ęqui
tatem bic pater onera tantum ferat commo
do autem nullo fruatur. Et verè ipſe nun-
quàm condemnarem hunc Socerum in ali-
menta Nurus,quia Alex.poſt al. dicto §.trāſ-
grediamur.num.9.quando ait Socerum de-
bere Nurum alere conſiderat, quòd & is fru
ctus habeat dotis,& addit, quòd ſi filius iu-
ſta ex cauſa habitet ſcorſum à patre cū Nu-
ru,poteſt dotem repetere ab eo, quaſi ſecus
ſit ſi culpa ſua, vt per Cro. l. ſi conſtante,
2,num.117.ſo.ma. Quò verò ad filij victum
nihil eſt,quod dicam.fateor.n.illum pro mo
do facultatum patris ali debere, etiam ſi in-
dignam vxorem duxiſſet.vt per Dec. conſil.
231.colum.pen.Couarr.2.par.cap.8.num.5.
de ſponſa. meq; refero ad deducta latè per
clariſs.iuriſperitum Raſorium.

AR.

ARGVMENTVM.

Praetiosa data à ſponſo ſponſæ non intelligi donata probatur.

ARGVMENTVM.

1 *Sponsae, quæ à ſponſo data ſunt, ſi precioſa ſint non intelligi donata. etiam ſi dictum ſit, per verbum, dono, & quæ dicantur precioſa. nume. 4.*

2 *Donatio non præſumitur in dubio.*

3 *Intellectus l. ſi cum ante. C. de donat. ante nup.*

CONSILIVM CXVIII.

Adeò clara eſt propoſita hęc ſpecies apud noſtros, adeòque Illuſtris reddita per D. Io. Fräciſcum, ciuem meum atque ac fratrem charum, vt multis verbis in præſens, opus eſſe non videatur: Tamen vt & ipſe videar, quantum mihi licuit, tum ob temporis anguſtiam (properat enim meque vrget nũcius) tum ob imbecillas corporis vires, quæſtionem hanc prægustaſſe, & vt amico optimo, ac ciui meo chariſſimo morem geram, decreui, & addere quædam, & aduerſarij leuia quædam obiecta diſſoluere.

Veriſſima ergò, & conſtantiſſima eſt omnium noſtrorum ſentẽtia, ea quæ à ſpõſo ſpõ
1 ſæ, † dantur, ſi precioſa ſint, donata non intelligi, quales ſunt gemmæ, annuli, & ornamenta (iocalia noſtri appellant.) ſed ad heredes viri pertinere. Et præter eos, quos congeſſit Magnificus Caballatius, hanc opin. ſecquuti ſunt multi alij, qui communem, & receptiſſimam illam teſtati ſunt, quòd nullo
2 caſu, vbi verſemur in ambiguo, donatio † prę ſumatur: ità Bald. conſil. 422. Factum. in 3. in nouiſs. Caſtr. conſil. 428. viſo caſu ſupraſ. num. 2. in ſecundo. nouiſs. qui pulchrè loquitur. Butr. conſil. 38. num. 4. Alexan. conſil. 42. nu. 21. in pri. & 155. in fi. in 7. Corn. qui optimè probat, & loquitur in nobilibus, in Dño Roberto Malateſtio, & Filia Ducis Vrbinatium, & quando etiam dictum eſſet dono, in conſil. 81. per to. in pri. quod ſolum reſponſũ obſtruit os aduerſarijs. & conſil. 65. in tertio. & 114. in quarto. Iaſ. conſ. 65. num. 3. in pri. & conſi. 97. num. 2. ver. item maritus. in 2. Cap. conſil. 75. vbi communem dicit. n. 2. & ſeqq. Card. conſil. 43. Socin. conſil. 123. num. 5. in pri. Rim. conſil. 384. num. quarto. in ſecundo. Io. Amic. qui & ipſe dicit communem conſi. 68. in fi. & Rol. conſi. 10. num. 12. in pri. & Alcia. reſpon. 241. vbi pulchrè. Et Imo. in l. penult. §. ſeruus. ſolut. matrimo. id ipſum ſentit expreſsè, vt mirari non deſinam, cur in contrariũ citetur: imò verò etiamſi verbo, Dono, vſus ſit ſponſus, idem conſtituit. ſub nu. 12. Et Affl. dec. 315. verſi. Tertium, loquitur manifeſtè contrà Bal. in l. cum te. C. de don. an. nu. quem in teſtem profert, ſi quidẽ Bald. ibi. nume. 2. declarando ſuperiora, ait nunq̃ eſſe donationem, niſi expreſsè dictum ſit, & contrà Ro. conſil. 146. num. 2. & contrà Cor. in d. conſil. 81. & alios de quibus ſuprà. & ideò ſolus eſt in ea ſententia, nec legem habet nec rationem, vt infra dicam. Et quòd ità Bald. ſenſerit quicquid Affl. dicat, apertè patet ex eodem in auc. ex teſtamento. C. de collat. num. 8. vbi relatis verbis Ric. Ma. concludit munera æſtimationis magnæ nunquàm eſſe donata.

Probatur autem hæc ſententia ex reg. ea, quòd donatio non pręſumitur vnquàm, ſed potius, vt voluerit vir ornatiorem, & cõptiorem eſſe ſponſam, dum matrimonium cõtraheretur: hancque rationem Doct. omnes inculcant paſſim. Confirmaturque, & altera ratione, quia quodammodò cogitur ſpõſus, hæc mittere: cum indecorum eſſet inornatã puellam deſpondere, & iccircò præſumendũ eſt maluiſſe virũ pudori ſuo conſulere, quàm donare, & ità in ſpecie conſiderant Caſtr. d. conſ. 428. & Corn. d. conſi. 81. & alij. ex ſupra citatis. Ridiculumque eſt, cum interpretari poſſit, id factum à viro, vt mulier honeſtius ſe haberet, confugere ad donationem, quæ ratio æquè viget in ſponſa, atq; in vxore. Et quam Affl. & ipſe d decif. probat, licèt nullo iure poſteà diſtinguat. Vereq; res hæc ità manifeſta eſt, vt nihil manifeſtius.

Neque obeſt quicquàm, huic tantorum patrum veriſſimę opin. Tex. in l. ſi cum antè. C. de don. an. nup. cui Affl. innixus ſuam illã diſtinctionem confinxit, & cui hęret mirum in modum Magnif. Roſcettus: quomiã imò ſententiam Docto. confirmat: nec facilè credendum tot celebres viros contrà conſtitutionẽ illam, quicq̃ temere reſpondiſſe. Dico
3 ergò Impp. ibi † loqui in caſu certo, quando ſcilicèt conſtabat ſponſum donare voluiſſe. Idque ex verbis tex. apparet, dum dicitur in eo, munera darẽtur, nihil. n. aliud eſt munus, quàm donum, & ideò munera dari mittiue dicimus, vt dicit text. clarus. in l. munus. de ver. ſig. l. ſed ſi. §. ſi vir. de don. int. vir. & vxo. l. ſi donatæ. §. vlt. eo. Et dare nihil aliud eſt, q̃ dominium transferre. §. ſic itaque. de act. dare itaq; munus, eſt donare, quia donatio eſt muneris, vel doni datio. l. ſenatus. §. primo. de

de don.ca.mor. Et vt dicam tandem quid ſẽ
tiam, agunt eo loci Impp. de nuptalitio hoc
eſt de munere, quòd in gratiam nuptiarum,
à ſponſo dabatur ſponſæ antiquitus, vt ma-
trimonium ſequeretur, de quo in l.2.C.eo. &
in Pan.Flor.in l.inter donum.de verb.ſignif.
& ſponſalitium vocatur in Rub.ibi, ideſt do
num ſponſæ datum, vt & natalitium, & nu-
ptalitium.d.l.inter.nè rubrum ſit nigro lati*
contra no. in Rubr. ſi cert. pet. Quarè ille
Tex.loquitur in caſu claro donationis: nos
verò in ambiguo: & propterea à contrario
ſenſu arguendo, ibi communis ſententia ꝓ-
babitur. Et hæc ſi diligenter Aff.perpen-
diſſet non tàm imprudenter, nè impudẽter
dicam, illis ſuis diſtinctionibus, ſe implicuiſ
ſet. Nec dicatur indubitatam eſſe hanc iu-
ris ſpeciẽ, vt Magnificus Roſcettus attigit:
nam præterquàm quòd in conſtitutionibus
Cod.dubitandi ratio non deſideratur, vt paſ
ſim traditum eſt, ea conſtitutione id definie
tur nudam pactionem rei traditione veſtiri,
vt in l.2.ſupra eo.& alibi idem reſpõſum eſt,
l.iuriſg.§.quinimò.cum no.de pac.l. legem.
C. eo. quæ eſt principalis præcipuaque eius
cõſtitutionis ſpecies. Et ſi ſenſus hic meus
alicui non placeat ſaltem ille Accur. ſequa-
tur, qui idem aſſerit, quòd ſcilicet animo do
nandi dederat. Siquidem ille in prima gloſ
ſa, appellat munera ſimplicia, quæ à ſola li-
beralitate proficiſcerentur. Duplex eſt. n.
genus munerum in ea materia, ſimplex, &
ob cauſam. l.cum veterum. vbi prima gloſſ.
C.eo.& in dubio ĩtelligitur de dono ob cau-
ſam, vt ibi. Ideò cum Accur.de ſimplici ac-
cipiat eam conſtitutionem, neceſſum eſt, ꝙ
in claris eſſemus: aliàs verò in caſu dubio ad
munus ob cauſam fuiſſet tranſeundum, vt
per eundem in d.l.cum veterum. Quarè ſiuè
hunc, ſiuè illum ſenſum probemus, ſemper
de caſu claro conſtitutio ea accipienda eſt.

Nunc, vt exceptiones Magnifici Roſcetti
euertam opus eſt. Et quò ad primam, illa
eſt prorſus inutilis, quoniam Doct.expreſſim
ſuam ſententiam conſtituunt in precioſis.
Et hæc non eſt exceptio, ſed ipſa regula.
Quòd verò hæc dicantur minus precioſa, at-
tenta nobilitate Illuſtriſſimæ vxoris falſum
eſt, quoniam nobilitas viri inſpicienda eſſet
potius.Bal.c.iurauit.in fi.de probat.Corn.d.
conſ.81.in prin.& per Doct.alios.& dedecet
equitem Galeatium munera hæc dare, quæ
Illuſtriori quoque viro digna forent. Imò ve
rò, & ſi ille fuiſſet ſplendidior magnificen-
tiorque in his precioſis donatio non præſu-
meretur, vt per Corn.dicto conſil.81.nu.42.
qui hoc affirmat. Et Bald.in dicto cap.iura-
uit, intelligitur de rebus non admodum pre
cioſis, vt ex ver.generalibus. quæ ſubiungit
facilè deprehenditur.

Secunda item exceptio omni ratione ca-
ret, & huiuſmodi diſtinctio adhibetur in ve-
ſtibus quidem, nõ autem in gemmis, & alijs
precioſis, vt conſtat ex Doc.omnibus, qui de
hac re agunt. Rurſus nemo crediderit Illu
ſtrem illam mulierem ſingulis diebus, ijs vſu
ram ornamentis, quæ die nuptiarum cele-
berrimo in honorem viri geſtabat, his enim
diebus, & ornatiores, & magnificentiores ſu
mus. Bald.l non ſinè.C.de bo.quæ lib.Doct.
in Rub.ſol.matrim.& ipſe docet rerum vſus.
Quarè inanis eſt hæc ratio, nec ex mẽte Do-
cto.procedit.

Tertia quoq; exceptio facilè ex his reijci
tur, nec veriſſimile eſt, equitem Galeatium
tantam pecuniarum molem effundere vo-
luiſſe, quæ & viro cuique etiam digniori im-
modica videretur. Præterea, vt dixi, neque
potentes precioſa donaſſe intelliguntur, &
4 propriè illa † precioſa, quibus vir ſponſam
nuptiarum die ornauit, vt anuli, torques, &
ſimilia.Cor.dicto conſi.81.num.20.& n.32.
Quarè cum Eques hæc die nuptiarum miſe
rit, nemo non videt ab eo pro valdè precio-
ſis habita fuiſſe, & ideò, nec donata intelli-
gi. Et ſi Cor.Doct.grauiſs.hoc ipſum in Illu-
ſtriſſimo Domino Ruberto Malateſtio, filia-
que Illuſtriſſimi Ducis aſſerere non eſt veri-
tus, quanto magis in equite hoc ciue tãtum
Imolenſi, nec dignitate aliqua ſublimi præ-
fulgente?

Vltima etiam exceptio nullius eſt mo-
menti, nec quiſquàm ex Doct.ob hanc inæ-
qualitatem donationem prę́ſumi vnquam
reſpondit.& deciſ.allegatę habent locum in
claris caſibus. Sed quænam erat, quæſo, in-
ter hos coniuges tanta inæqualitas? quaſi ve
rò non alteram Eques Illuſtrem fœminã du
xiſſet. Et ſi vera eſſet hæc exceptio quicquid
daret vxori vir inęqualis, vim validę donatio
nis obtineret in dubio, contrà totum titulũ
de do.int.vi.& vx.rõnesq; in l.1.& 2.e.ſatiſq;
eſt, ſi in caſibus claris inęqualitas hęc ope-
ratur. Cęterum non tanta erat horũ coniugũ
imparitas, vt vltrò munera dẽret vir vxori of
fere, ſi eam ducere vellet: nec vllo modo ad
id adduci vnquàm potuiſſet. Poſtremum il-
lud, quod de ęquitate dicitur, ob virginitatis
florem delibatum, conſultò à me omitti-
tur, quaſi non ex animo dictum ſit, nè copu-
lam eam, quæ Eccleſiæ Sacramentum perfi-
cit, credam ſeriò à Magnifico Roſcetto quo-
dammodò damnatam.

Et ex his proculdubio arbitror has gem-
mas ad heredes equitis pertinere, & in Ma-
gnifici Caballatij ſententiam pedibus eo.
quam

Digitized by Google

quam & ex alijs comprobaſſem, ſi mihi per ocium, tempus, & valetudinem licuiſſet. Hæc tamen ſatis eſſe ſuperque exiſtimo.

ARGVMENTVM.

Dotem datam per Auum nepti in legitima filij non eſſe imputandam in caſu, de quo agitur defenditur.

SVMMARIVM.

1 Dos *data nepti, an & quando imputetur filio in legitima, & per totum.*

2 *Auus neptem ex filio dotare tenetur, & quando.*

3 *Intellectus l. dedit. de collat. bon.*

CONSILIVM CXIX.

Dotem nostri in quæſtione propoſita adeò variè loqq. vt neſcias facilè, quid eligas, vt verius.
1 † Nam Bald. auct. ex teſtamēto. n. 13. C. de collat. exiſtimauit dotem nepti datam non imputari filio in legitimam. & idem Bald. in l. fin. num. 14. C. de dot. promiſ. & eũ ſequuti ſunt Aret. conſil. 17. num. 20. & l. qui in aliena. §. interdum. colum. 3. de acqu. her. Corn. conſil. 34. in quarto. & Coraſ. expreſſius in l. filium. nu. 242. C. fam. erc. Cyn. verò in l. ſcimus. num. quinto. C. de inoffic. teſt. contra ſenſit, nēpè, quòd dos hæc imputetur in legitimam filij, vt eum in telligunt Alexan. l. in quartam. nu me. 28. ad l. Falc. & alij ēt, quos citant Alc. re gu. 1. præ. 17. & d. l. in quartam. num. 52. vbi eius opin. defendit Ceph. conſi. 105. vbi lat. & Fiumag. nouiſſimè. in dicta. l. in quartam. num. 415. vbi lat. explicat. Sed certè Cy. videtur loqui, quando dos filium eſt proſequuta, hoc eſt, quando ſolu. matrimonio ad eum reuerſa eſt: nam ſic interpretor, quod & ſenſerunt Aret. dicto conſil. 17. & Corn. d. conſi. 34. de qua tamen re dubitat Rip. num. 203. Alij verò diſtinxerunt, an pater ſit Diues, & tum auus dotans intelligitur voluiſſe leuare filium onere dotationis, & ideo imputabit, an pauper, & ſecus. Alex. dicta l. in quartã. n. 27. & l. qui in aliena. §. interdum. nu. 4. de acq. her. & conſi. 31. in quarto. dum ſe refert ad tradd. à ſe ipſo. in d. l. conſi. 117. num. 5. in 6. & ſic etiam declarabitur in al. conſſ. in conſil. 138. & conſi. 179. in quinto. vt in d. l. Dec. conſil. 81. num. 5. Ruin. conſil. 138. num. 11. & conſil. 169. num. 8. in 2. & hanc diſtinctionem eſſe veram reſpondit Nat. conſil. 363. n. 22. & ſeq. Socin. iun. conſil. 79. num. 52. in 3. & communem dicit Neuiza. conſil. 76. n. 12. Alij verò, ex diametro, ſe opponunt, nam ſi pater ſit diues donatum ab auo putāt, ſi pauper ſecus. Rip. dicta l. in quartam. nu. 204. Crau. conſi. 219. num. 3. &, quod mirandum eſt, vterq; citat Alex. d. l. in quartam. & Dec. dicto conſil. 81. qui tamen contradicunt, libenter itaque me à ſcribendo continuiſſē, præſertim cum qualitates omnes non ſint mihi in facto propoſitæ, ſed quia me amicorum crebræ efflagitationes impellunt, & ſi valdè impeditus ſim, inter tantam noſtrorũ cōſiderationem, meum iudicium interponã, Primò autem illud admonebo, quòd quò ad hanc dotem videtur etiam fuiſſe controuerſia inter ipſos I. C. nam in l. dedit. de collat. bo. Celſus ex æquitate eã, auo mortuo, ad patrem reuerti voluit, quod diffiteri uiſi ſunt Lab. & Seruius in l. auus. de iu. do. quæ reſpō. vt concilient noſtri multum laborant. Quarè, vt veritas appareat, quæ pendet ab eorũ interpretatione operęprecium me facturum exiſtimaui, ſi quid ſentiam de his diſſeruero.
2 Primum itaq; ſupponendum eſt, auum† teneri dotare neptem ex filio, vt eſt Tex. in l. qui liberos. de ri. nup. & in l. & ideò. vbi clarè. de in re. ver. nam ibi dicitur, quòd filius dotans gerit patris negocium. l. profectitia. §. ſi fili*, de iu. do. & tradd. omnes in l. 1. ſolu. matrim. cum alijs, de quibus. Socin. iun. d. conſi. 79. in 3. hincque. in l. penul. de lib. agn. Marc. reſpond. ad auum deuolui onus alendæ neptis ex filio, non autem ex filia, quia hæc à ſuo patre ali debebit. & in d. l. dedit. ac d. l. auus. neptis ex maſculo mentio facta eſt. Hanc tamen opin. Docto. in d. l. prima. intelligunt, vbi pater non ſit ſoluendo, quia, ſi diues ſit, ipſe dotare tenebit: quæ fuit diſtinctio Bald. in auc. res quæ. C. comm. de leg. & iuri conuenit, quandoquidem ſi filius dotare poteſt, æquitati repugnat, vt cogatur auus. l. ſi quis. §. ſed ſi filius. de lib. agn. Regulariter itaq; on* eſt aui, qui & neptes dotare, & omnia onera filij ſui ferre compellitur, nunc ad d. reſpon.
3 accedo, dicitur in d. l. dedit. † quòd dos ab auo data, mortua in matrimonio filia, ad patrem redit, ſed an in legitimam imputter, ibi non eſt expreſſum. Ceph. tamen. dicto conſi. 105. ex ea l. id deprehendebat ex multis. ipſe opinor illic probari dotem non eſſe imputãdam. Etenim ex æquitate conſtitutum eſt dotem ad patrē reuerti, occurrit æquitas rei, inquit I. C. vt quod propter me pater meus filiæ meæ dedit, pinde ſit, atq; ego dederim. Verùm ſi filius legitimæ imputat, nulla ſub-

eſt æquitas, cum ob imputationem ipsã gra
uatus ſit, nec vllum commodum capiat ex
dote,quam ob ęquum bonum ei lex detulit,
ſed & ſi ipſe de ſuo dotaſſet, non imputaret,
ergò cum I.C.paria faciat,vel quòd auus de
derit,vel quòd filius: non erit locus imputa-
tioni. Ex qua ratione probatur etiam non
eſſe locum collationi,quicquid illic ſenſerit
Accur.nam ſi fratribus conferret,nulla po-
terat æquitas ſuadere,vt ad patrem rediret,
ſed potius directò poſt mortem filiæ in aui
heredes transferri debuerat, vt inutilis cir-
cuitus euitaretur. idem confirmant reg. illa
de qua in l.nec emãcipati.C.de collat.quòd
quæſita poſt mortem non conferunĩ Deci.
Auc. ex teſtamẽto. num.quinto. eo.& alte-
ra,quòd quæ non imputantur non debẽt cõ
ferri.l.illud.d.tit.

Verus ergo ſenſus eſt,quòd licèt dos,quæ
ab auo data eſt, regulariter ſit neptis, & quò
ad patrem aduentitia dici debeat,non profe
ctitia, cum ex bonis patris non ſit profecta:
nihilominus mortua in matrimonio filia,ex
æquitate, tanquàm profectitia ad patrem re
dibit:quia inquit I.C.officium aui circa ne-
ptem ex officio patris erga filium pendet, &
infra,& quia pater filiæ,ideò auus propter fi
lium nepti dotem dare debet: quorum ver-
borum eſt ſenſus, ideo mortua filia dotẽ ad
patrem reuerti, quia cum in gratiam filij da
ta ſit,videri debet profectitia, & nè auctore
caream Fulg.acutiſs. eam l. in dicta l. auus.
ſic interpretatus eſt. hicq́ue ſenſus mirè qua
drat, quia ſi dicamus ex æquitate cenſeri da
tam dotem nomine filij,vt in text.ipſo. quæ
ex hoc inferunt poſt Doctor. ab omni æquo
longè abſunt. Nec repugnat dicta l. auus.
quoniam ibi mortua non erat filia, & ideo ſi
cum patre concurrat, aduentitia eſt dos,in-
tegreq́ue pertinet ad eam actio. l. 2. §. quod
ſi in patris.ſolu.matrim.& hoc etiam trad.il-
lic Fulg. qui inquit, no. quòd ſi data ſit dos
ab auo, pater uiua filia non habet ius in ea,
niſi vt in aduentitijs: quia occurret centiẽs.
Rui.tamen dicta l.in quartam.nu.61.dictam
l.intelligit.quando viuo auo mortua eſt ipſa
filia, & ita aliàs ego interpretabar, qui & ip-
ſe.in dicta l.dedit.imputationem,ac collatio
nem reijcit.

Ex his ergò concluditur generaliter dotẽ
datam ab auo nepti,ſecundùm ius ipſum ad
eam pertinere,ac eius nomine ſolutam cẽſe
ri,& quàmuis ad patrem redeat,illud ex ęq-
quitate quadam conſtitui. Ex qnibus ẽt fit,
vt non dẽat imputari in legitimam filij,qua
ſi auus onus proprium ſuſtinuerit. ſicut. n. ſi
ille nepotes alit,ipſa alimẽta patri in legiti-
mam non imputantur, nec frater alius, qui
fortè liberos non hẽt, iuſtè conqueri poteſt,
quaſi plus vni datum ſit, quàm alteri: ſic &
vbi dos ſit data, & idem iuris erit, quòd non
ſecus ſit, quàm ſi neptẽ domi ſuæ innuptam
exhibuiſſet;nam alimẽtorum quantitas lon
gè dotẽ ipſam plerunq; ſuperauerit. Et huic
declarationi accedit auctoritas Alexan.quę
dubio procul receptiſs.eſt, & in d. l.in quar-
tam.& alibi, volentis vbi onus dotis ad auũ
ſpectet,non eſſe locum imputationi, & ſi hic
eſt caſus præſens, quia filius non poſſet dota
re filias,legitimæ eius dotes non imputabũ-
tur. Secundus eſt caſus,quando ex conie-
cturis argui poteſt voluiſſe auum,ob affectio
nem in neptem,eam dotaſſe,nam & hic ſecũ
dum omnes non imputabit pater Alexan.
d.conſil.31.Dec.dicto conſi.81.num.6. Soc.
iun.dicto conſil.79.num.52.& 53.Rip. dicta
l.in quartam.nu.202.Hoc tamen erit probã-
dum:quia ſecundum Bar.in d.l. dedit. quem
alij ſeqq.in dubio cenſetur data contempla-
tione patris, probabitur autem ſi magnus
amor aui in neptes fuerit,vt per Doct.pręal
legatos, nec tenuis eſt ea coniectura, quòd
auꝰ dotes filio traditas ipſe acceperit,quaſi,
cum illarum fructibus frueretur, voluerit ẽt
onera ferre iux.l.dotis fructus.de iu. do. & l.
pro oneribus.C.eo.iniquum.n.fuiſſet,vt filiꝰ
qui dotem non habebat de ſuo dotare fuiſ-
ſet obligatus,vt eueniret, ſi in eius legitimã
imputaremus. Tertius eſt,quando pater eſt
diues:& hîc eſt contentio inter Docto. vt di
xi ſupra. Ego tamen exiſtimarim, & hoc ca
ſu dotem patris legitimæ non imputandam.
Etenim,ſi auus,qui non obligabatur,dotet,
cenſetur liberalitatem exercuiſſe, vt ꝑ Co-
raſ.d.l.filium.in fin. Et profectò maior eſt ra
tio imputationis, vbi filius ſit inops, quàm
vbi diues. Siquidem, cum auus neceſſario
dotet, videri debeat exſoluiſſe portionem le
gitimæ potius,quàm donaſſe, nam cum onꝰ
ſit primum filij, mox aui: hic ſoluendo debe
ret p̃ſumi nomine filij ſoluiſſe, quaſi ex quo
poteſt habere legitimã in bonis eius, diues
ſit credendus, & imputatio locum habeat,
nè inuitus ſubire cogatur, & onus dotatio-
nis, & legitimæ filio relinquendæ. Si enim
vbi neceſſitas vrget,non fit imputatio,quan
tominus, vbi auus volens ſponte dotat?
Aequiꝰ enim eſſet ſuccurrere aui neceſſitati,
quàm liberę voluntati.l. ſi fideiuſſor.§.ſi ne-
ceſſaria.qui ſatiſd. cog. cum vulg. quicquid
ſenſerit Ruin.dicta.l.in quartam.num.59.&
inhumanum eſt,vt auus nolẽs, & legitimam
filio,& dotem nepti refundat, ſe verò libe-
ret,vbi non obligabatur. Quo fit,vt exiſti-
mandum ſit voluiſſe auum dotare neptem
ſuam,ob ſanguinis coniunctionem, & vt ni-
hil

Digitized by Google

hil filio ſuo deperiret. alioqui dũ præ ſe fert libertatem, re ipſa videretur auarus, quaſi de alieno, hoc eſt de legitima filio debita ſoluiſſet. nam & aliàs donatio inter aſcendentes, ac eorum liberos facilè præſumitur Alc. reg. prima præſ. 32. Quod ſi filio eum fauere voluiſſe admittamus, conſtituẽdum eſſet neptem dotẽ ab auo habitam imputare debere in legitimam ſibi à ſuo patre debitam, nõ autem filium in bonis patris: cui concinit conſ. Caſtr. 96. in ſec. cuius meminerẽ Alex. Rip. & alij vbi ſup. & Alc. In reſpon. 239. idq; vt æquius ferri poſſet. Ex quibus Crau. & Rip. ſententia defenſa eſt. Quartus eſt, quando dos eſt adhuc penes neptes, nec ad patrẽ reuerſa eſt: nam non imputabitur, ſecundũ Aret. d. conſ. 17. n. 20. quem ſequitur Pic. d. l. in quartam. n. 247. & quàmuis Rip. ibi dubitet nu. 203. tamen ſententia Aret. verior eſt, & confirmatur ex his, quæ ſubijciam, & eam ſequitur Arelat. ad Alc. d. præſ. 17. Vltimus eſt, quando auus ſtipulatur dotem reddi nepti: nam intelligitur eidẽ donata Bar. l. poſt dotẽm. q. 4. ſolu. matr. cum al. de quibus Alc. reſpon. 299. in princ. tuncq; dos hæc conſiderabitur, vt ex bonis neptis, non autẽ aui, vt per Anch. conſil. 50. Caſtren. conſil. 53. in Barb. conſil. 61. in 4. & communẽ dicit Soc. iun. d. l. in qnartã. nu. 140. poſt Alex. & Dec. l. illam. C. de collati. & ideo ſicut heredibus neptis non imputatur in legitimam ab auo debitã, vt per prædictos, quaſi ex bonis eius non ſit, ita nec in legitimam patris, cum aut ad eum peruenire nõ poſſit, aut ſi perueniat, illam ſit habiturus, quaſi ex bonis filiæ, non patris. Et iccirco cum in propoſito auus pro neptibus ſtipulatus ſit, res eſt extra dubitationem, earum enim contemplatione, & dediſſe, & donaſſe apparet, & licèt Anchar. conſil. 365. ſcripſerit ſtipulationem ſecundũ formam iur. conceptam, de dotis reſtitutione, non operari, ſed deferre actionem ei, cui ius det: tamen hic aliud eſt, vbi ſolum nomen neptium expreſſum eſt, iudicauit enim auus ſe maximè illarum contemplatione dediſſe: non ſecus, q̃ ſi dixiſſet, volo reddi neptibus, vel illis non ſuperſtitibus ei, cui ius, & caſus dederit, ſicq; clauſula inferior non derogat ſtipulationi. Sed & in ſpecie Ancharani nomen, & patris, & filię expreſſum erat: hic ſolus filiæ: quæ cum prior ſit nominata præferenda eſt: Imo. & Alexand. l. Gaius. ſo. ma. cum al. quocirca omnino dos hæc ad eam pertinebit. Et hæc in re obſcura dixiſſe ſufficiat. ex quibus omnibus quiſquis ſit, qui iudicare debebit, quid ſit conſtituendum ſcire poterit. Et præmiſſus enim quid receptius ſit, quid verius declaratum eſt.

ARGVMENTVM.

Plvra explicantur in fauorem fideicõmiſſarii pro ſuo fideicommiſſo integraliter conſequendo, quæ ex breui conſi. videri poſſũt.

SVMMARIVM.

1 Filivs *pro ſua legitima, meliora alienare non poteſt.*
2 *Trebellianam non detrahit filius concurrentibus prohibitione patris, & omiſſione inuentarij.*
3 *Legitimę imputantur alienata per filium, etiam ſi fuerit permiſſa alienatio in familiam.*
4 *Succeſſio in fideicommiſſis regulatur ex forma ſucceſſionis ab inteſtato.*
5 *Dictio, proximiori, quomodo intelligatur.*
6 *Nepos an patris perſonam ingrediatur in diſpoſitionibus.*
7 *Nepos quando cum patruo non ſuccedat.*
8 *Verba, in gradu, quid operentur in teſtamento.*
9 *Subrogatur res vna loco alterius in vniuerſalibus.*
10 *Prælegata an, & quando fideicommiſſo cenſeantur ſubiecta.*
11 *Dictionis. alijs, effectus.*

CONSILIVM CXX.

ADeò diligenter, & doctè omnia excuſſit Excellẽtiſſ. D. Simo, vt frater mihi obſeruandus, vt inanem operam ſumere ipſe videar. Nihilominus, vt difficultates videar deguſtaſſe, & vt D. Dionyſio ſatisfaciam, quàm breuius potero, quæ cauſam ipſam maximè reſpiciunt, explanabo. Quò ad primum dubium, cuius temporis æſtimatio ineatur in computatione legitimæ, non laborabo: quia non videtur mihi neceſſariũ, cum vtique cuius temporis æſtimationem ſpectemus, longè amplius alienauerit Hieronymus, quàm eſſet eius quantitas. Qua in re omnia, ſecundum æquitatem Iudex penſabit, nam remanſit in hereditate quædam domus ampla, quæ hodiè non poſſet vendi facilè quanti æſtimata eſt, & alienatæ ſunt Terræ, quæ fertiliores erant, & quarum pręcium ingenter auctum eſt, & ideo plurimum intereſt fideicommiſſarij, quòd domus retẽta, & terræ fuerint alienatæ: quod in cauſa eſt, vt alienatio ad æqualitatem redigatur,
1 cum filius † pro legitima ſua non poſſit alienare meliora, vt poſt alios trad. Rip. l. in quartam. num. 98. ad l. falcid. Quare debet Iudex, inſpecto vniuerſorum bonorum precio, quanta ſit Hieronymi legitima conſtituere,

& habebitur ratio tpis mortis iux. tradd. in
in l. cum quæritur. C. de inoff teſt. & Curt.
conſ. vlt. cum al. quæ copioſè citat primus
Conſulens. De Trebelliana non eſt, quod
agatur, quia bis in hoc fideicommiſſo iudi-
catum eſt eam non detrahendã: quòdq; iuri
conuenit, concurrentibus prohibitione pa-
2 tris, & omiſſione inuentarij, † vt in terminis
tradd. Cur conſ. 54. n. 11. & Gra. rñ. 160. n. 6.
in 2. & Bal. ac alios citaui alias. & maximè id
obtinet, quia voluit teſtator inuẽtariũ fieri,
idq; cauit teſtamento; ex his, quę trad. Pariſ.
cõſ. 18. n. 107. in 2. Et ideò cum Hieronymus
vẽdiderit ann. 1570. Io. Granno aliquot ter-
ras, nec ante quicq̃ alienaſſet, non video cur
diſputetur, an poſſit hoc caſu alienari in fa-
milia: nãq; ſiuè poſſit, ſiuè minus, ſẽper legiti
mæ alienata hæc imputantur. Etenim & ſi
permiſiſſet expreſſim teſtator alienationem
3 in familia, tamen alienata † per eũ legitimæ
imputarentur, ſaltem, quando ex contractu
oneroſo alienaſſet, quãuis ſi lucratiuo aliud
voluerit. Soc. in l. Marc. §. Res quæ. in fin, ad
Treb. quem tñ repræhẽdit in ſuo caſu Cro.
in l. filiusfam. §. Diui. n. 16. Sed cum hic nul-
la ſit permiſſo huiuſmodi alienationis, pla-
nè non intelligo cur diſputationem hanc in
grediamur. Quòd ſi illa ſit neceſſaria aliun-
dè, quod relinquo iudicio exactiori doctiſs.
& acutiſs. Indicis, dico adhuc alienationem
hanc non potuiſſe fieri. Et quàmuis ſciam
maximã eſſe cõtrouerſiam apud noſtros, an
filius ingrediatur locum patris in fideicom-
miſſis, ex his, quę tradd. Bald. & alij quidam,
in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. de leg. ſec. &
Dec. conſil. pri. & alibi: tamen receptiſs. eſt
4 opinio, vt ſucceſſio † hęc reguletur ex forma
ſucceſſionis ab inteſtato, vt per Homod. cõſ.
175. Bald. conſ. 477. in 3. Aret. cõſ. 145. Dec.
conſil. 217. in fin. Rui. conſil. 134. num. 22. in
ſecun. Cur. iun. conſil. 57. & conſil. 124. Alc.
reſpon. 98. Couar. quæſt. 38. pract. qq. cum
alijs innumeris, quæ alias congeſſi, & ſecun
dùm conſilium meum fuit iudicatum, & ic-
circo ſi hic quæreretur indiſtinctè, an filius
ingrediatur locum patris, planè cum aga-
tur de ſucceſſione aſcendentiũ, hoc eſt Ale-
xandri, vel patrui, hoc eſt Hieronymi, Ioan-
nes locum patris ingrederetur: ſed profectò
non ſumus nunc in communi hac opi. quia
non ſunt vocati filij ſimpliciter, nec familia:
ſed ſuperuiuẽtes proximiores in gradu, quo
caſu attenduntur verba teſtatoris, nec filius
locum patris ingreditur.
5 Dictio enim illa, proximior, † non com-
prendit filium fratris. Text. eſt in l. ſi liber-
tus prætcrito. §. 1. de bo. lib. vbi filius fratris
excluditur ab hereditate, & ſolus admitti-
tui patruus, quia lex vocabat proximum, &
ſic eſt ibi caſus? & in terminis ità reſpondit
Pariſ. conſil. 30. num. 58. & conſil. 40. nu. 25.
in ſecundo. & non facilè reperies qui cõtra-
6 dicat. Nam Bald. in conſil. 477. in tertio. qui
in contrarium citatur ab Alexan. conſil. 26.
in 3. & ab Iaſ. conſil. 159. in quarto. hæret,
nec reſoluit, vt adnotarunt etiam nouiſs. ad
dictum conſil. Alex. 26. Rurſus Bald. ſuppo-
nit, quòd ille teſtator, ſe ad ius retulerat, quo
caſu aliud eſt, & in his terminis rectè reſpõ-
dit Iaſ. d. conſ. 159. vt & Dec. cõſ. 79. in prin.
& Pariſ. conſ. 37. nu. 53. conſ. 64. nu. 33. in 2.
& Couar. d. quæſt. 38. verſ. 3. quòd ſi qui ali-
ter videantur ſentire, intelligendi ſunt, quã-
do familiæ, ſub nomine collectiuo, eſt reli-
ctum. Pariſ. d. conſ. 40. & dd. Mod. d. conſ. 26.
loqq. in ſtatuto, vt Alexan. & al. de quibus
Couar. d. ver. tertiò. ſed certè ſi alia hic non
cõcurrerent ratio hæc me nõ moueret: quia
in d. l. ſi liberus. nõ agebatur de caſu in quo
filius fratris cũ patruo inteſtatò ſuccederet.
illo iure in locum patris nõ ſuccedebat ſed
fuit inuentum Iuſtin. in Nou. de her, al. ab
int. §. ſit igitur. & ſi hodie vocetur proximus
non excludetur fratris filius qui inteſtato
ſuccedat, vt alias ſcripſi.
7 Secundò itaque nepos cum patruo † non
ſuccedit, quando dictum eſt, ſuperſtites, vel
ſuperuiuentes ſubſtituit, vt per Pariſ. conſil.
37. in 2. vbi innumeros citat Nat. conſ. 551.
nu. 6. & Port. conſ. 8. nu. 31. qui latius cæteris
de hac re agit, & conſ. ſeq. Nam dictio hæc,
ſuperuiuentes, tantũ facit, quantũ ea clauſu
la, ſalua grad. prærog. Dec. conſ. 300. in fi. Si-
cut ẽt quando dicitur, quibus morientibus
alios fratres ſubſtituit. Alex. conſ. 204. in 2.
8 Tertiò conſidero illa verba, in gradu, †
quæ & ipſa iudicant habuiſſe rationem te-
ſtatorem gradus; non ſecus, ac ſi dixiſſet ſal-
ua gr. &c. quo caſu tenent omnes, quòd
Nepos cum patruo non ſuccedat. Dec. Cor.
& Curt. l. ſecunda. C. de ſucc. ed. lat. Pariſ.
dd. conſſ. & maximè dicto conſilio 40. Co-
uar. dicta quæſt. 38. verſic. octauo. & ſi aliud
poſſet dici, ſi dictum eſſet concurrentes in
gradu, quia verè concurrunt filius, & fra-
tris filius. Alexand. conſil. 88. in pri. Et ſi
in ſingulis his caſibus patruus ſolus admit-
titur, omnibus his concurrentibus, quòd
proximiores, quòd ſuperſtites, quòd in gra-
du, ſit dictum à teſtatore facilius recipien-
dum eſt. Ex quibus non obſtat gloſſ. in dic.
§. in fideicommiſſo, quæ in ſuo caſu proce-
dit eſtque veriſſima, & ſecundum quã mul-
toties conſului, vt declarant dd. Modd. ad
Alexan. & Couar. vbi ſupra, qui lat. rẽ per-
tractat. & ex prædictis ſat apparet.

Et

Et ex his concludo non potuiſſe alienari,
ab Hieronymo in lo.qui ſit de familia, quia
quando fideicommiſſum eſt ſimplex,non au
tem ex prohibitione alienationis inducitur,
non pōt in remotiorem fieri alienatio,vt per
Ruin.alios citantem.conſil. 101.nu. 14.in 2.
Quòd verò dicitur poſſe retineri rem vnam
loco alterius à D.Dionyſio, certum eſt,quia
in vniuerſalibus vna res loco alterius ſubro
9 gatur. † l.ſi rem, & precium.de pet.her.Bald.
conſil. 112,in pri.Iaſ.conſil.231. in 2. Tiraq.
de retr.gent.§.32.gl.prima.num.26. & quòd
alienans rem ſubiectam fideicommiſſo pro-
pria intelligatur ſubijcere eſt text. in l. Imp.
§.vltim.de leg.2. & abſurdum eſſet, vt Gra.
refunderet aliundè petiturus. Quò verò ad
10 prælegata: † pariter dubitandum non eſt,
ea eſſe obnoxia fideicommiſſo, tum quia
hoc teſtamento iam ita eſt iudicatum inter
eaſdemmet pſonas:tum quia in propoſito
non habet difficultatem, vt rectè admonuit
Excellentiſſimus Facchinetus, cuius dicta
profectò omnem dubitationem tollunt. Et
hic clarum eſt prælegata ſubijci fideicom-
miſſo, quia per verba vniuerſalia prohibuit
alienationem omnium, & quorumcunq, bo
norum; nam ex his dictionib' amplis con-
ſtat voluiſſe teſtatorem, & prælegata fidei-
commiſſo ſubiacere. tradd. omnes in l.Mar
celi'.§. quidam. & l.hr̄des.§.cum ità.ad Tre
bell & l.cum virum.C.de fideicom. Dec.cō-
ſil.254.& conſil.597.& lat.Pariſ.conſil.18.in
3. qui etiam alia adfert huic negocio aptè
congruentia.

11 Non obſtat illa dictio,† alijs,de qua ī dub.
obijcitur, quia verius eſt illam nihil obeſſe,
quominus & prælegata inſint reſtitutioni.
Oldr.conſil.158.in fin. Butr.conſil.69. Alex.
conſil.25.num. 12.in pri.& conſil. 252. in 6.
Ruin.conſil.130 & conſil.152.in 3.Cur.iun.
conſil.13.in fin.Boer.decif. 280. & Pariſ.ſibi
contrarius.conſil.79.num.23.in 2. qui pbat
dictū Alexan.conſil.25.& Nat.cōſ.321.nu.2.

Secundò rn̄d.quòd dictio,alijs,poſſet opa
ri, quando eſſet poſita ēt in ſubſtitutione,nō
tantum in inſtitutione,vt p Alex.d.conſ.25.
n.12.& Caſtr.l.cogi.§.1.n.3.ad Treb.

Tertiò rn̄d.quòd deciſ.Bar.in l.ſi quis ſer-
uum.§.fi.de le.2.qua Pariſ. adducitur conſil.
45.in 3.non facit ad rem,quia Bar. loquitur
in legatis, non aūt in hr̄ditate,vt nec obſt. ēt
altera dec.Bart.in d.§.quidam.q.pen.de qua
Iaſ.cōſ.omnium ultimo,quia ibi teſtator ex-
preſsè dixerat,reſiduum bonorum à dictis le
gatis,ſed ſi omiſiſſet poſteriora hęc verba,a-
liud eſſet,vt p eundem Bar.l.centurio.n. 24.
de vulg.quem ſic Alex.declarat d.l.cogi.d.§.
1.num.16.quē legit in l.apud.§.non omnis.

Quartò reſpond.quòd ubi mens teſtato-
ris certa eſt,vt hic,propter prohibitionem ēt
mobilium,& ratione Treb.dictio,alijs, nil fa
cit,& hoc nemo negat. Non obſtat,quòd fa-
uore filiorum non contineatur prælegatum,
ſub fideicommiſſo.Bal.conſ.318.& cōſ.328.
in 5.Soc.iun.conſil.107.in 3.quia rn̄. Bal.lo-
qui.quando mens teſtatoris ex indicijs ap-
parebat,concedentis,vt alienaret rem pręle
gatam:& ſic verè Bal.ibi ſentit. Secūdo rn̄d.
quòd Bald.loquitur,quando ſolus filius erat
inſtitutus, quo caſu quærendum eſt, an tale
prælegatum valeat,de qua re lat.Pariſ.conſ.
79.in 2.Soc.iun.conſ.8.in 2. Tertio reſpōd.
quòd Bal.ſi generaliter ità conſtituit,non re
ctè definit:& eſſet eius deciſ.contra tex.in d.
§.quidam liberis.& in terminis eum ex mul-
tis reprobat Cur.iun conſ.13.per to. Vltimo
reſpond. quòd prohibitio alienationis vni-
uerſaliter concepta,omnem amouet dubita
tionem.Non obſtāt etiam illa verba,liberè,
& pleno iure,quæ habētur in prælegatis,qa
recipiūt declarationem,ex ſubſequenti pro-
hibitione. Sicut & illa,quæ ſunt in vniuer-
ſali inſtitutione, ubi dicitur,quòd pleno iu-
re,quæ idem valent quod liberè, vt p Ruin.
conſil.99.in 4. nam vna pars teſtamenti al-
teram declarat. l. qui filiabus. de leg. 1.&
Doct.paſſim.& in terminis,ità rn̄dit Gozad.
conſ.30.in 2.qui ēt loquitur in ſpecie magis
dubia. Et certè in hoc teſtamento, in quo
tàm vniuerſalis prohibitio alienationis eſt,
nihil ſupereſt dubitationis,& verba illa,pro
ſubiecta materia interp̄tantur, vt per Ruin.
conſil.137.& conſil.138.in 2.& alibi. nam il
læ dictiones geminatæ, omnium,& quorum
cunq; bonorum,includunt quæ aliàs non eſ-
ſent incluſā.Ceph.conſil.36.& conſil.92. cū
uulgaribus. Et ex his dubitationibus Clariſ.
Iudicis eſt ſatisfactum, cui me commendo.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de interpretatione immunita-
tum terræ Lugi, per Serenils. Ferratię Ducē
concellarum.

SVMMARIVM.

1 Immvnitas conceſſa cōmunitati, & hominibus
Lugi, vt poſſint vendere, & emere inter ſe de
ſuis redditibus,an intelligatur,vt non ſemel tā
tum,ſed & pluries facere poſſint, abſq; ſolutio-
ne Gabellæ.

2 Principis beneficum contra eum interpretatur.

3 *Reſcriptum ex precibus declaratur.*
4 *Immunitas ad heredes non tranſit, quando eſt conceſſa perſonæ propter res.*
5 *Dictio, aliquis, omnia continet, nihilq; excludit.*
6 *Verba, eodem modo, vel iuxta preteritum, reſoluũtur. i. quia mos ità fuit.*
7 *Artifices differunt à mercatoribus, & qui ij ſint.*
8 *Immunitas conceſſa Rei, ad connexa etiam porrigitur.*
9 *Beneplacitum morte concedentis quando extinguatur.*

CONSILIVM CXXI.

CVm tractandum ſit de immunitate conceſſa vniuerſitati Lugiẽſium, quæ mihi ſolet eſſe multum commẽdata, ꝓ meo erga eam, & eius homines ſingulari ſtudio, dicam libenter animi mei ſentẽtiam, vt ſciant, quanam ratione, ſibi conſulere poſſint, & verboſas allegationes omittam. Primò illud quę
1 ritur, an vi verborum horum, poſſiate † vender, comprar, & diſporre delle voſtre entrate, ſenza alcuna grauezza, & pagamento; poſſint Lugienſes vendere reditus ſuos inter ſe, non tantum ſemel, ſed pluries, ita vt emptor immunis, & ipſe vendat. Nam dicunt publicani, vbi ſemel fructus ſuos quis vendidit, is qui emit non dicitur ipſe vendere poſt reditus proprios, ſed emptitios. Et opinor ego ex infraſcriptis licere Lugienſibus millies vendere inter ſe.

Primùm illud ſupponendum eſt, beneficium
2 Principis, contra † eum interpretari. l. vltima. de conſtitu. Princ. cap. cum dilecti. de donat. abſurdum eſt enim ad ſtrictam interpretationem recludere liberalitatem eiꝰ. l. fin. C. de præ. ag. in reb. Iaſ. dicta l. fin. nume. 31. & Docto. paſſim. Erit autem benignior liberaliorq; ſenſus, ſi interp̃temur, vt vniuerſitas de reditibus ſuis ad libitum diſponat; accipiamuſque verba hæc, ut dicta communi, non ſingulis. Verè enim non ſinguli, ſed ipſa vniuerſitas miſerat legatos, quibus Sereniſſimus Dux litteras dat poſt ad illam. Excluduntur q; ſecundum hęc, ab immunitate, fructus, qui aliundè conuehuntur, nec à ciuibus Lugienſibus percipiuntur.

Vendat, inquit, communitas reditus proprios. Etenim ſi verba hæc dirigi poſſent ad homines Lugi, vt ſingulos, & vt vniuerſitatem, tamẽ vt maior eſſet Principis liberalitas, ſic interpretaremur: quãto maximè hic, vbi clarum eſt agi de vniuerſitate, nõ de ſingulis: & certè interrogatio declarat r̃ſionẽ. l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. de interr. ac. ſicut ergò, vt communitas, Lugienſes ſupplicãt, ita vt communitati r̃ſum eſſe dẽt, nam reſcriptum declaratur † ex p̃cibus. Alexan. conſi. 82. in pri. Iaſ. l. Iuſtitia. num. 11. de iuſti. & iu. & l. Gallus. §. idem. n. 10. de lib. & poſth. Marſ. conſ. 75. Ceph. qui & alios citat conſi. 284. n. 20. & in his terminis, ita arguit Deci. conſ. 61. num. 2. qui ait, cum vniuerſitas ſupplicauerit Reuerẽdiſs. quoq; intelligẽdum de ea. Et verè quicquid ꝑcipitur à ciuibus Lugienſibus dicitur eſſe ex reditibus communitatis, nec aliter loqui poterat Sereniſs. Dux, quia ſi dictum eſſet, vt vniuerſitas vẽderet fructus ſuos, potuiſſet intelligi de proprijs eius, non ciuium: ideoq; aptiſs. homines alloquitur Princeps, ſentit tamen de fructibus, qui ꝑcipiantur à ciuibus Lugi, nõ vt ſingulis, ſed vt ex communitate non ſecus, q̃ ſi foret dictum, dummodo ſint de reditibus Lugi, vẽdantur immunes. Quo fit, vt cum ſi millies inter ſe vẽdantur, ſint ſemper tales, licèt modo vnius priuati fiant, modo alterius, verba hæc ad noſtrum caſum ꝑtineant. Verũ. n. erit, ꝑpetuò vendi reditus Lugienſiũ, a quocunq: vendantur. Prætereà, & ſecundò cõceſſa eſt immunitas hęc fructibus, in gratiã Lugienſiũ, vt patet ex rõne, hauendo riſpetto à danni, & incommodi voſtri, che hauete patito: non magis ergo de dominis eorum, quàm de emptoribus, hæc intelligi poterunt, cum omnes in vniuerſum labores, damna, & incommoda multa ꝑpeſſi eſſent, ꝗ graſſatus eſſet exercitus Pontificis Iulij Sereniſs. Duci Alphonſo valdè infenſi ꝑ totam eorum ditionem, oppidumq; crudeliter diripuiſſet. Quarè cum hæc ratio omnes æquè conſtringat, ad omnes etiam extẽdetur cõceſſio. l. regula. §. fin. de iur. & fac. igno. vbi Bar. eſtq; triſtiſs. & ĩ terminis immunitatis, ita arguit Alexan. conſ. 71. num. 3. in quinto. Tertiò, quia verba etiam conueniunt: poſſiate vẽdere le voſtre entrate: nam & ſi qui ab alijs emerũt vẽdant, dicuntur vẽdere reditus Lugiẽſium, & ideò ab illis non eſt recedendum. l. nõ aliter. de le. 3. Quartò. ꝗ immunitas ſit cõceſſa ciuibus, vt uniuerſitati, ex eo probat̃, ꝗ ſi intellexiſset Princeps de ſingulis, ut ſingulis, cũ in ipſo reſcripto nõ fiat mẽtio hr̃dũ, illi tã tũ comp̃henſi fuiſsent, qui tũ uiuebant, quia
4 immunitas † ad hr̃des nõ trãſit, qñ eſt cõceſſa ꝑſonæ ꝑꝑ res, ut in terminis cõſuluerunt. Nat. cõ. 163. n. 7. & cõ. ſeq. n. 6. 7. & 28. & Alc. rñ. 203. Et tñ dubium non eſt ciues etiã futuros comp̃henſos eſsę hoc reſcripto, & frui immunitate ipſa, nõ ſecus, q̃ tũ tꝑis illi alij fruerent: quod nõ alia rõne fit, q̃ eo ꝗ priuilegiũ cõceſsũ ciuibus, trahit̃ ad omnes in ꝑpetuũ,

cum

Digitized by Google

cum nomen ciuium ſit collectitium,& ſub ſe
contineat etiam futuros, maximè cum ſem
per eadem ciuitas,& idem populus eſſe intel
ligatur,vt eſt text.in l.proponebatur. de iu-
dic. & in l.ſicut.§.in decurionibus. quod cu-
iuſque vni.& in terminis reſpond.Nat.conſ.
160.num.26. Sed & ſi diceremus hanc im-
munitatem eſſe conceſſam ſingulis,pro redi
tibus proprijs,adhuc idem exiſtimo.nam cō
ſidero primo,illa verba, diſporre ſenza alcu
na grauezza,quæ ſunt vniuerſalia. nam di-
5 ctio,† aliquis,omnia continet,nilq; excludit
Ioa.And.cap.quiſquis.de elect.Gemin.conſi.
29.& conſil.65. Soc.iu.conſil.275. in 2. Go-
zad.conſil.27.cum al.atqui ſi primus vendi-
tor non transferret liberè in emptorem, ſed
cum hoc onere, vt ipſe reuendens ſolueret,
iam aliquid ineſſet grauaminis:ergo.quomo
do enim poſſunt liberè,& ſinè vllo onere di-
ſponere,ſi hanc libertatem adimimus vēdi-
tori, volumuſque,vt ita vendat, vt alius ſol-
uat vectigal,ſi velit vēdere? quid enim, ſi ita
diſponere velint,vt alij ementes non tenean
tur ſoluere? ſanè uis verborum tanta eſt, vt
hunc caſum cōtineat,cum hęc verba,diſpor
re ſenza grauezza,inſerant, vt poſſim liberè
diſtrahere, & pro libito. Secundò dirimit
omnem controuerſiam reſcriptum Sereniſ-
ſimi Ducis Herculis; mandatque (verba
ſunt eius) eas, & ea inuiolabiliter obſerua-
ri, vt hactenus obſeruata fuerunt. Verùm
vero verius eſt conceſſionem hanc ſemp ita
fuiſſe obſeruatam, vt reditus Lugiēſium bis
terq;, quaterq; venderentur immunes: ergò
fruſtra diſputamus in re clara. Et idem etiā
confirmatur ex reſcripto Sereniſs.Ducis no
ſtri,quo cautum eſt,vt obſeruentur iuxt.ap-
probationem prædeceſſor. Si.n.Dux Hercu
les vſum, & obſeruationem confirmauerat,
ita quoq; & ipſe.Et tanto magis id procedit,
6 quia,dubio procul,illa verba†, mādat obſer
uari eodem modo &c.non habent vim cōdi
tionis,ſed reſoluuntur, quia hactenus obſer-
uata ſunt,vt eſt tex.in cap.abbate.de ver.ſig.
vbi illa verba,iux.præteriti temporis morē,
reſoluuntur,quia mos ita fuit,vt per gloſſ.in
cap.quoniam Abbas.de off.deleg.& ex mul-
tis,ſic concludit Nat.in ter.immunitatis. d.
conſil.160.num.19. Nec dicatur ex Princi-
pis iuſſu non debere attendi vſum, ſed pro-
prietatem verborum,quia non agimus nunc
de abuſu,ſed de conſuetudine approbata re
ſcriptis duobus, quæ tolli nō intelliguntur,
niſi expreſſim dictum ſit. Tertiò,quia vide-
mus in caſu ſtrictiore idem permiſſum,vt cō
ſuluit.Dec.conſil.48.qui voluit venditorem
communicare ſuum priuilegium ementi ab
illo, licèt in fin.conſ.videantur velle, nè ad
tertium transferre poſſit. Sed certè nos ver
ſamur in claris,ex prædictis, & tantum in id
cito. Dec.vt conſtet priuilegia perſonaliſs.
communicari contrahentibus ſecum,quę to
ta res recidit in vtilitatem primi venditoris.
Et hæc ſatis,quò ad hoc caput.

Succedit ſecunda q̄ſtio, an pro furno ali-
quid exigi poſſit,ſed facilè ſoluitur, quia in
capitulis ordinatur quidem,vt qui panē cō-
ficiant non lucrentur vltra quatuor ſolidos
in corbes ſingulas, at nil de ſolutione datij.
Et ideò fruſtra diſputatur.

Quò verò ad tertiam, an artifices debeāt
ſoluere datium pro rebus ad artem pertinē-
tibus, in oppidū Lugi importatis,diſtinguē-
dum eſt: nam aut agitur de mercatoribus,
aut de artificibus:illis nullam video indultā
7 immunitatem,ſed tantum his. Artifices, ij†
ſunt,qui rem,vt empta eſt non vendunt, ſed
in aliam transferunt formam,vt de furiori-
bus,ſeù lardarolis dici poteſt,qui ſues,& oc-
cidunt, & particulatim carnem diſtrahunt.
Mercatores,qui rem emptā non immutant,
ſed ſub eadem forma qua empta eſt reuen-
dunt, vt ſunt emptores frumentorum, & id
genus. ita declarant Fęd.Sen.cōſ.207.Abb.
conſil.6.in pri. & multos alios citat Felin. in
procem.decret.in fi & docet Alc.l.mercis.de
ver.ſig.Dicitur in reſcripto, tutti gli Artigia
ni poſſano &c.de mercatoribus verbū nullū.
Oporteret ergò probare, vel ex cōmuni vſu
artificum appellatione contineri mercato-
res,vel ab eo decreto citra,illos frui conſue-
uiſſe immunitate,quia prodeſſet reſcriptum
Sereniſ. Ducis Herculis, vt dictū eſt:alias ve
rò publicani obtinebunt, quò ad mercato-
res. Artificum autem immunitas pertinet
ad ea omnia,quæ neceſſaria ſunt pro eorum
artificio, qualiacunq; illa ſint. poſſano eſer-
citar ſenza pagamento,& datio alcuno:ver-
ba ſunt clara. Nam ſi poſſunt artem exerce
re abſq; eo,quòd vllum datium ſoluant,pla-
nè ea omnia importabunt,ac diſtrahēt, quæ
eorum exercitio ſunt vſui, quando.n.immu-
8 nitas eſt conceſſa rei,† ad connexa etiā por-
rigitur,& ad ea,ſinè quibus illa non conſiſte
ret,vt in terminis conſuluit Oldra. conſ. 11.
quem ſeq.Iaſ.l.2.num.3.de iu.omn.iu.alioq
immunitatis conceſſio inutilis eſſet, ſi artifi-
ces non poſſent importare neceſſaria. quo-
ties.n.ſuam artem exercēt,nihil ſoluere tenē
tur,vt in reſcripto expreſſum eſt.

Nec dicat quis hanc immunitatem eſſe
ad beneplacitum Sereniſ.Ducis noſtri,vt di
citur in primo reſcripto Sereniſs.D.Alphon
9 ſi,quia reſpond.quòd† placitum illud morte
extinctum eſt, cum dictum eſſet, à noſtro be
neplacito, nec nomen dignitatis expreſſum

eſſet in eo, vt declarat lat. Fran. in cap. ſi gratioſè. de reſcr. & tradd. omnes ſl. centeſimis. §. primo. de verb. ob. & ideo cum Sereniſs. D. Hercules confirmauerit ſimpliciter hanc immunitatem, abſq; adiectione placiti; conceſſio facta eſt perpetua, & illa verba, codẽ modo &c. aut reddunt rationẽ, vt dixi, aut referuntur ad qualitatem obſeruantiæ, & vſus, quæ interpretatio, vt extendens liberalitatẽ Principis, capienda eſt, ex iam dictis, confirmat eam verbum illud, inuiolabiliter: nam quòd immunitas ſit ad placitum, & inuiolata maneat, non facilè conuenit. Præterea, & ſi hoc pẽderet à voluntate Sereniſs. Ducis noſtri, tamen nulla apparet reuocatio, necte merè apparitura eſt, cum ille ſoleat augere non imminuere fauores, quibus eius maiores ſubditos promerebantur. Et ſcimus priuilegia gratioſa, etiam ſi ad placitum cõceſſa nõ ſint, pro nutu Principum reuocari poſſe Alc. reſpon. 214. & multos alias in hanc rem citaui. De rubia nihil eſt, quod agam cum capitula ſint clara, quo ad eius datium, & nemo dubitet eam reditus appellatione ſignificari, & ideò neſcio qua ratione velint publicani prohibere ciuibus, nè inter ſe diſtrahant: quia id eſt ab omni iure, & æquitate alienum.

ARGVMENTVM.

Heredem ſpurium, vt incapacem non poſſe immitti in poſſeſsionem ex remedio. l. fi. C. de edic. di. etiam ſi doceat ſe legitimatum, & maximè in bonis feudalibus.

SVMMARIVM.

1 Remedium *l. fin. C. de de edic. diu. non competit heredi incapaci, vt ſpurio; & quid ſi exhibet legitimationem num. 3.*
2 *Legitimatum eſſe filium non creditur patri in teſtamento aſſerenti.*
4 *Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, quid operetur.*
5 *Feudalium bonorum immiſſioni non eſt locus, vbi conſtat heredem illorum eſſe incapacem.*
6 *Remedio in poſſeſſorio non fit reſtitutio, vbi tractatur de locis munitis, quorum difficilis eſſet recuperatio.*
7 *Poſſidentes feudalia ex vi inueſtitura dicuntur legitimi contradictores.*

CONSILIVM CXXII.

IN hac iuris controuerſia opinor heredem ſcriptum non eſſe mittendum in poſſeſſionem
1 † ex beneficio l. fi. C. de edi. D. Had. Primò, quia teſtamentũ hoc non eſt prima figura conſiſtens, vt exigitur ex verb. dictę l. ibi. neq; ex quacunq; ſuæ formæ parte vitiatum, ſed quod prima figura &c. Namq; conſtat ex tenore eius inſtitutum eſſe heredẽ incapacem, dum narratur Illuſt. Dominum Alexandrum ſcriptum heredem; natum eſſe ex clerico ſoluto, & ex ſoluta. Etenim ſecundùm hæc eſt inteſtabilis, cum ad hoc, vt ſuccedere poſſit filius naturalis, neceſſe ſit eum natum eſſe ex muliere in ſchæmate concubinæ retenta, vt eſt cõſil. Gozad. 21. num. 23. & trad. Cagn. referẽs ſe ita obtinuiſſe. in l. ſi qua Illuſtris. num. 9. C. ad S. C. Orfit. Et fuit ſententia antiquorũ, vt Bald. conſil. 206. num primo. in 3. Oldr. conſ. 196. in prin. Laud. in tract. legitim. num. 45. ad numerum vſq; 53. ac aliorum quos omitto, & hoc maximè obtinet in patre Illuſtr. vt Senatus Neap. pronũciauit referẽte. Affl. de ciſ. 203. in alio. n. non Illuſtr. contrarium defendit Alcia. reſpon. 507. qui tamen reſpon. 269. Oldr. ſequutus eſt, alijs etiam relatis. & fuit olim ſimilis quæſtio coram Excell. Sen. Mediol. vt refert Ceph. conſil. 48. qui tamen malè pro filio conſuluit. Et poſſem multis hæc confirmare, ſi oporteret: ſed nunc ſat eſt Illuſtr. Reis ex teſtamẽto probare hũc heredem non eſſe natum ex legitimo matrimonio, mox enim ſubit iuris præſumptio, ſecundùm quam ſpurius iudicatur, vt per Alc. lat. reſpon. 268. & reg. 2. præſ. 5. qui alios recẽſet, quod maximè hic recipiendum eſt, quia clericus erat beneficiatus, vt eſt Doctr. Bart. l. in concubinatu. de concub. quam nouiſsimè defendit Franc. Sarm. lib. primo. cap. 5. num. quarto. & quinto. ſelectar. inter. & plurés eam ſeqq. de quibus. Olaſc. deciſ. 154. in prin. Quarè cum Illuſt. D. Alexander, qui exhibet teſtamentum, habeat præſumptionem contra ſe, quòd ſit incapax non eſt mittẽdus in poſſeſſionem, cum illud remedium non competat illi, contra quem ſtat præſumptio iuris, vt in terminis trad. Pariſ. conſ. 11. num. 15. in 2. Teſtamentum. q. vt pro herede habet probationem probatam, ita, & aduerſus eum. Bero. conſil. 60. num. 2. in 2.

Neq; obſtat, ſi dicatur Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum Cardinalem, addere hũc filium eſſe legitimatum, quaſi ob legitimationem ſit factus capax: nam reſpond. non eſ-
2 ſe habendam fidem † patri in teſtamento aſſe-

aſſerenti filium,quem inſtituit,eſſe legitima
tum,quia ſumus in prohibitis,ac in his,quæ
non pendent ab eius poteſtate. l.ſi fortè. de
Caſtr.pec.Alexan.Iaſ.& Dec. poſt al.l.ſi do-
natione.C.de collat.Tiraq.latiſſimè.l.ſi vn-
quàm.ver.donatione largitus. nu. 89. & ſeq.
C.de re donat.quod verum eſt,etiam ſi iura-
ret.Bar.l.cum quis §.Titia.de leg.2.& eſt tex.
in No.de iureiur.a mor.præſt.& tradd. Doct.
vbi ſupra.& Alc.d.reſpon.268. & in ipſiſmet
terminis noſtris,ita reſponderunt Pariſ.d.cõ
ſil.11.& Gra.reſpon. 140.num.32. in pri.qui
cum Pariſ.in eodem caſu conſuluit, & pro-
bat,patri dicenti in teſtamento filium eſſe le
gitimatum non credi. Idque confirmatur,
quia in hoc iudicio poſſeſſorio ꝑmiſſum eſt
opponere incapacitatẽ hẽdi,vt eſt deciſ.Bal.
in dicta l.fin.num.42.ver.ſecundò cõſideret.
& Igne.auc.ex cauſa.num.90.C.de lib.præt.
qui ponit exemplum in ſpurio inſtituto, &
exæquat teſtamẽtum,quo incapaces ſcripti
ſunt,illi,quod ſit minus ſolẽne,& perfectum.
Et ratio eſt manifeſtiſs. quia vitium huiuſ-
modi,quod legitur in teſtamẽto,dicitur non
impropriè viſibile, ſicut appellant Docto.
vitium præteritionis viſibile,quando teſta-
tor meminit in teſtamento filij,nec eum in-
ſtituit, vel exhẽdauit,& eo volunt impediri
immiſſionẽ,vt Caſtr.ibi.num.5.Cur.iun.nu.
primo.Zucc.num.75.vel ſaltẽ exæquant ta-
le vitium viſibili propriò:quò circa nil mirũ
eſt,ſi miſſioni non ſit locus.vt per Caſt. dicto
num.quinto.Corn.l.prima.C.dicto tit.de ed.
D.H.Ex his itaq; certum eſt Illuſt. Dominũ
Alexandrum, ex ſolius teſtamẽti exhibitio-
ne,non poſſe mitti in poſſeſſionem bonorum
defuncti, ſiuè allodialia ſint, ſiuè feudalia.
3 Sed quid ſi is exhibeat legitimationẽ? † nũ-
quid interim mittendus erit ĩ poſſeſſionem,
reiecta diſputatione,an illa valeat in iudiciũ
petitorium? Et adhuc opinor non eſſe lo-
cum immiſſioni, quicquid ſcripſerint Ruin.
conſi.87.in fi.in 3.Gozad.d.caſu. conſil.6.n.
89.& Bero.conſil.57.& conſi.172.in 2.qui in
eodem caſu reſponderunt.& Soc.iun.conſil.
97.num.46. in 2. Nam verior eſt ſnia Pariſ.
d.conſ.11.& Gra. d. reſpon. 140. qui volunt
legitimatum non habere beneficium dictæ
l.& multas adferunt rationes,quę ex ipſis pe-
ti poſſunt. Ego ſcio illam eſſe efficaciſs.quã
tñ ipſi prætermiſerunt,quòd hoc priuilegiũ,
vt ſtatim fiat immiſſio,datũ eſt ſoli teſtamen
to,vbi.ſ.ex ſe ipſo ſit tale,vt prima figura nul
lum vitium ſeſe exerat.cęterùm, vbi non ſit
huius formæ,& aliundè ſit confirmandũ, nõ
temerè extraordinario illi remedio locꝰ eſt.
& ideò Bàr.in d.l.fi.n. 15.trad.veritatẽ in hac
materia ex teſtamẽto uñ,non ex alia ſcriptu
ra probandam eſſe,neq;.n.alijs inſtrumentis
exequutionẽ paratam leges tribuũt.l.minor
ann.vig.de minor.cum ſimm. at ſi teſtamen-
tũ ex legitimatione robur acciperet,iã iſtru-
mentum legitimationis haberet maius pri-
uilegium ipſo teſtamẽto,quod ferẽdum non
eſt. Et ideò cum aduerſus inſtrumẽtum legi-
timationis multa poſſint obijci, quæ contra
teſtamẽtum non poſſent, cum ſatis ſit illud
prima figura ſubſiſtere;fieri nequit, vt priui-
legium indultum huic, ad illud trãsferatur.
neq;.n.vt dixi, vlla alia ſcriptura confirmat
teſtamẽtum. Et hæc ratio eſt inconcuſſa, &
hanc opin.ſequutus eſt Ruin.ſibi contrarius
conſi.28.num.11.in quinto. Poſſunt q̃dem
alia inſtrumẽta prodeſſe, vt probẽt eſſe locũ
immiſſioni ex teſtamẽto,ex ſe valido, & pri-
ma figura nõ vitiato,vt ĩ fideicõmiſſario,ſub
ſtituto, ac ceſſionario ſcribunt Doct. d.l.fin.
qui volunt probari reſtitutionẽ,repudiatio-
nẽ,& ceſſionem inſtrumentis: at verò ſecus,
vbi ſcriptura addat vim teſtamẽto, ita vt ſi-
nè illa non ſubſiſtat,quale eſt,quando legiti
matio profertur pro inſtitutione confirman
da.hoc.n.caſu nemo dixerit,ex inſtrumento
legitimationis poſſe teſtamẽtum recipere id
priuilegium,quod ante non habebat. De-
bet itaq; per ſe eſſe tale,vt non alio egeat ad
miniculo,quod Iuſtin.illis verbis expreſſit d.
l.fin.non abolitum &c.neq; ex quacunq; ſuę
formæ parte &c.quæ,vt ex Corn.& ex Caſt.
docui,pertinẽt non tantum ad vitium ſcri-
pturæ,ſed & diſpoſitionis.& Alc.reſp.389.q.
& ipſe rñdit pro legitimato,non agit de d. l.
fi.ſed de alio poſſeſſorio,& vult etiam,vt ſi le
gitimatio oppugnetur rationibus efficacibꝰ,
illa non ſufficiat ad impetrandam poſſeſſio-
nem. multæ aũt hic proponi poſſunt,vt dicã
in petitorio,inter cęteras illa eſt animaduer
ſione digna, quòd licèt verba legitimatiõis
ſint ampla, nuſquàm tamen derogatur iuri
alterius,nec.n.Imp.narratũ eſt alios ſupeſſe ĩ
ueſtitos,quibus iam quęſitum erat ius, ex in
ueſtitura, & verba illa generalia referuntur
àd caſus,in quibus non fieret alij pręiudiciũ,
vt ꝑ Ruin.conſil.95.num.6.in 3.& lat.diſſe-
ram ſuo loco. Secundò in hanc ſnĩam ad-
ducor,quia ſacra Cæſ.Maie. delegauit eum
4 clauſula ſola facti † veritate inſpecta, quo
caſu ſolet fieri cumulatio poſſeſſorij, & peti-
torij.Dec.conſ.449.nu.20.Rub.conſ.4.n.12.
Alc.rñ.256.nu.17.Cra.conſ.299.n.8.Benint.
deciſ. 33. qui agunt de interdicto recup. qđ
fauorabilius eſt,& id multis rationibus alias
comprobaui in cauſa, quæ agebatur in-
ter Sereniſsimos Venetos,ac Sereniſſimum
Ducem Ferrariæ, & fuit iudicatum ꝑ Crau.
tertium arbitrum.& nouiſſimè hanc opin. ſe

qui-

quitur Oſaſ.deciſ.1,num.27.& 28.& ſi aliter ſcripſerit Meno.rem.15.num.477. de recup. poſſ. Et hæ rationes uigent, tam quò ad bona allodialia, quam feudalia. Quòd ſi omnia ſint feudalia, vt ſupponitur olim confeſſum eſſe Reuerendiſs. teſtatorē, aliæ etiam rationes adferri poſſunt, quę feudum reſpiciant, & hr̄dem non eſſe mittendum in poſſeſſionē probent.

Prima eſt, quòd naturalis eſt incapax feudi.§.naturales.ſi de feu.fu.contr.& ideò cum cōſtet ex ipſo teſtamēto bona eſſe feudalia,
5 non eſt locus immiſſioni.† Iacob.à S.Georg. d.l.fin.num.49.Gozad.conſ.50.num.26. Iaſ. conſ.138.in fi.in quarto.maximè cum nominatim inueſtituris ipſis Illuſtriſſimi Rei comp̄henſi ſint, vt nouiſſimè cēſuit Senatus Subalpinus, in dec.26. in fi. cum alijs de quibus Meno.Rem.4.n.381.de adip.poſ.& maximè id verū eſt; ſi agnati ipſi ſunt in poſſeſſione; vt hic eſſe ſupponitur, ſecundū diſtinct.Oſaſ. d.deciſ.26.num.21. Et hoc caſu facilius impeditur miſſio, quia certum eſt naturalem eſſe in capacem huius feudi, tam iure ipſo, q̄ ex inueſtitura: cùm fœmina, de qua Doctor. præcitati agunt, ſit aliquando capax, ſatis ergò eſt ex inueſtituris, & teſtamēto habere in promptu probationem, & hoc ſenſit ēt Dec. conſi.424.num.19.vbi tum conſuluit pro filia, & id receptiſs.eſt, vt quando agnati habent in promptu probationes feudi, heres ſcriptus non mittatur in poſſeſſionem. Goz. conſil.7.num.16.Alc.rñ.257.num.4.& communem dicit Rolan.conſil.2.nu.31.in 3.qui alios citat.

Nec obſtat, ſi excipiatur Illuſt. Dominum Alexandrum fuiſſe factum ex legitimatione capacem, quia ſupra reſponſum eſt, eam non prodeſſe, quo ad beneficium. l.fi. præter quòd & quæſtio hæc requirit altiorem indaginem, & in petitorium reijci debet, & ita ſētit Zuce.d.l.fi.num.486.dum ait domino ſatis eſſe, vt probet contra agnatos feudum eſſe nouum: mittitur enim in poſſeſſionē, etiā ſi feudum nouum aliquando ad eos pertineat, vt ex Aluar.& alijs comprobat. Sicut enim agnatus non excludit inſtitutum, niſi liquidò probet incapacitatem: ita & ille hūc non excludet, niſi probata incontinenti capacitate, quod hic fieri nulla ratione poteſt, cum multa poſſint obijci contra legitimationem, vt ſuo loco dicetur, & iam attigi.

Secunda eſt ratio, quia vbi tractatur de arcibus, aut alijs locis munitis, quorum difficilis eſt recuperatio etiam in interdicto, vnde vi.non fit reſtitutio,
6 † vt eſt deciſ.Caſtr.in l.ſecunda.C.eo.de ed.& ibi Iaſ.cum alijs, de quibus Menoc.rem.1,nu,280.de recup.poſſ. & dicto rem.quarto.num.383.

Tertia eſt, de qua ſupra meminimus, quòd hoc iudicium ſola facti veritate inſpecta determinandum eſt, quo caſu eſt locus accumulationi vtriuſq; iudicij.

Quarta eſt, quia Illuſtr.hi rei † dici poſsūt legitimi contradictores in hoc remedio.l. fi.
7 cum poſſideant bona hæc, virtute inueſtiturarum, in quibus ſunt comprehenſi, vt in terminis.trad.Alb.conſil.78.num.18.quod præſertim verum eſt, quia videntur apprehēdiſſe poſſeſſionem de conſenſu Sacratiſs. Imp. ob decretum, quo parte contradicente declaratum eſt non eſſe illis opus noua inueſtitura, quaſi ex veteribus, ſat tuti eſſent. Et enim cum ex hoc decreto manifeſtè appareat hos Reos Illuſtriſ. ad feuda hæc vocari, concurrentibus, & poſſeſſione, quam virtute inueſtiturarum adipiſci potuerunt, vt tradd. omnes.l.traditionibus.C.de pact.Bald.conſ. 9.in pri.Soc.iun.conſil.76.num.69.in pri. & claritate iuris ipſorum: non poteſt eſſe locus dictę l.fin. quicquid ſit vbi ſoli poſſeſſioni innitterentur, quam auctoritate Cæſ.Mai. apprehendiſſent, nulla tamen facta mentione teſtamenti in eius impetrationę, ob ea de quibus Affl.deciſ.119. in fin. Hæc tamen ſuperuacuò adieci, quia ex prædictis apparet non eſſe tractandum hic, de remedio. l. fi. ob incapacitatem heredis.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de materia præcedentis conſil. de l.fi.C.de ædic.di.ad.toll.& an legitimato remedium.d.l.competat, quis ſit legitimus contradictor, & de bonis feudalibus in ſpecie, & contra legitimatum concluditur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſessorivm cum petitorio cumulari poteſt, ſtante clauſula, ſola facti veritate &c. de cuius vi plura.*
2 *Legitimati inſtituto, an competat remedium. l.fi. C.de edic.di.*
3 *Teſtamentum, in quo ſit vitium viſibile non pōt teſtibus, aut ſcriptura adiuuari in remed. l. fin. C.de ędic.di*
4 *Contradictor legitimus in Remed.l.fin. C.de ędic. di.admittitur ad Impugnādū legitimationē.*
5 *Exceptiones quæ in iudicio ſummario admitti debeant, & quid de iuris dubÿ.*
6 *Remedium l.fin. C.de ędic.di.intentans, quid probare debeat, vt obtineat.*
7 *Legitimanti qualitates omnes ſunt narrandę, quæ*

cum

7 *eum difficiliorem reddidiſſent, maximè quo ad feuda.*

8 *Princeps iuri feudorum, an & quando derogare non poſſit.*

9 *In legitimationibus habilitantibus ad feuda de iure, & ſuperextantia agnatorum fienda eſt mentio, & quomodo.*

10 *Legitimi contradictores, qui ſint in remedio. l. fin. C. de edic. di. per legitimatum inſtitutum intentato.*

CONSILIVM CXXIII.

ILLVST. & Doctiſs. Senator Dominus Camillus ordine optimo, in cauſa hac Illuſtr. Comm. Corrigij. ſubtiliſ. excitauit dubitationes: & ideo arbitratus ſum me rectè facturum, ſi eius veſtigijs inſiſterem, & vt quæq; ſe offerret, eam diſſoluerem. Prima illa occurrit, an cumulatio petitorij, & poſſeſſorij fieri debeat. Et profectò cũ cauſa hęc ſola fa. ver. inſpecta definienda ſit, videtur
1 vtrumq; iudicium accumulandum eſſe, † vt ſcripſi prius, & eſt deciſ. Oſaſ. 1. num. 28. neq; obſtat, quod vtraq; cauſa poſſeſſionis, & dominij ſit demandata, ſeruatis iur. communi ſeruandis, & debito iuris ordine, & quòd clauſula præcedens declaret ſequentem, ſola facti &c. vt referatur ad multos effectus, quos habet in modo procedendi, vt p Oſaſ. d. deciſ. pri. nam reſpond. quòd vera interpretatio reſcripti eſt, vt ille iuris ordo obſeruetur, qui ſinè piaculo quodam non poteſt prętermitti, vt quòd pars citetur, teſtes iurati deponant, & ſimilia. Verùm, quòd non poſſit accumulari petitorium, cum poſſeſſorio, qđ iure ciuili merum eſt commentum. l. ordinarij. C. de re. iud. non negat Imp. imò verò cum dicat, audiatis, cognoſcatis, decidatis, ac fine debito terminetis, partibus. q. breuẽ, & expeditam iuſt. adminiſtretis: procedẽdo in præmiſſis, & circa ea, ſummariè &c. comprehendit tàm modũ in procedendo, quàm in definiendo, nam illa verba, procedendo in pręmiſſis &c. referuntur ad omnia ꝓcedd. quib⁹, & proceſſus, & cognitio, & deciſio cauſę continebantur. nè ergò reſcriptum ſecũ pugnet, & vt operetur iux. vim verborum, q̃ referuntur ad omnia, vt dixi, oportet vt intelligamus ordinem quidem iuris ſeruãdũ, ſed eũ, qui conuenit iudicijs, quæ ſola facti ver. inſpecta expediuntur, quæ latè docet Oſaſ. d. deciſ. 1. qui multos citat.

Et idem probat clauſula ſequens, Damus enim vob. &c. qua Imp. decernit, vtampliſs. Senatus eandem habeat poteſtatem, quam ipſe haberet in cauſa hac definienda ſemp. que ea debet interpretatio capi, quæ pugnãtia inuicem non inducat l. nam ad ea. de cõdit. & demonſt. Bald. conſil. 181. in 2. lat. Iaſ. l. prima. num. 7. ne quis eum qui. & Docto. paſſim. Nec obſtat, quòd ſecundùm hæc, non debuit mandari cognitio poſſeſſorij, ſi ſola veritas inſpiciẽda erat: quia hoc factũ eſt, vt ſi partes de ſola poſſeſſione tractare vellẽt, poſſet ampliſs. ordo & huic rei prouidère iuxta uires d. clauſulæ.

Minus obſtat, quòd prima prouiſio ſit plenior vltima, quo caſu ſolet attendi prima. Dec. l. pacta nouiſſima. in pri. C. de pac. nam reſpõd. quòd ſecundùm interpretationẽ, de qua ſupra vtraq; clauſula operatur: prima, dum vult, vt ordo iuris obſeruari debeat: altera, dum declarat qualis ille ſit, nempè, qui in iudicio, in quo ſola veritas inſpicitur obſeruand⁹ eſt, nè fortè, quis credat Imp. velle omnẽ iuris ordinem tollere, quod inferiora verba ſignificare poterant, ibi Damus. n. &c.

Prætereà, & ſecundo conſidero, quòd & ſi admitteremus non eſſe accumulandum vtrũq; iudicium poſſeſſionis, & proprietatis: vi huius clauſulæ: tamẽ nemo negabit, quòd in poſſeſſorio ſola facti veritas ſpectetur: qa dubio procul, clauſula hæc eſt relata non ſolum ad proceſſum, ſed etiam ad deciſionem, tã in poſſeſſionis, quàm proprietatis iudicio, & ideo ex ea inſurget effectus hic, vt Senat⁹ ampliſs. debeat inſpicere veritatem, & iuſtitiã poſſeſſionis, nec ſequatur rigorem iuris, eo quòd agimus de iudicio. l. fi. C. de edi. Di. Had. in quo ſola prima figura ſpectatur, nec facilè admittitur contradictor, niſi probet incontinenti, ſed poſthabitis, hiſce iur. ciu. ſcrupuloſitatib⁹, cõſiderabit, quis poſſideat, & ex qua cauſa, & plenario iudicio de iuſtitia poſſeſſionis vtriuſq; partis cognoſcet, & ei applicabit poſſeſſionẽ, qui potiora iura oſtenderit, vt eſt tex. in d l. fin Et hæc erit virtus huius clauſulæ, vt non detur ei poſſeſſio, qui apparenter, & prima figura iure petere videtur, ſed ei qui verè, & eſſentialiter ſuum ius comprobat. Et hæc, niſi fallor, eſt aptiſs. reſcripti ſenſus, ex quo deducitur Illuſtriſs. Comm. Corrigij, vti poſſeſſores virtute feudi, potiores eſſe, & Illu. Dominum Alexandrum non poſſe ex teſtamento obtinere miſſionem, niſi titulus, quem habet ex teſtamento præualeat titulo feudi, quem illi habent. Sicut aliàs in conflictu poſſeſſionũ obtinet, qui potiora iura hẽt in proprietate, vt per Docto. in cap. licèt. de probat. & per Alexan. conſil. 110. num. 4. in pri. cum ſimm. Quarè cum ſatis conſtet in bonis de quibus agitur

me-

Digitized by Google

meliorem eſſe titulum feudi, quàm teſtamẽ-
ti, vt infra etiam latè deducam, potior ĩ hoc
poſſeſſionis iudicio erit cauſa dd. Ill. Comm.
quàm d. D. Alexandri, qui quò ad feuda nul
lum ius hẽt. Hæc de clauſula ſola facti &c.

Sed admiſſo, quòd poſſeſſorium poſſet tra
ctari ſeparatim, & ius commune obſeruari,
videamus an D. Alexander poſſit obtinere,
qui eſt ſecundus, & præcipuus articulus, de
quo in dub. & quem plenè volo excutere. Et
arbitror illi remedium. d. l. fin. non compete-
2 re. † veriſs. n. eſt ſnĩa, quam prius defendi, le-
gitimatum non poſſe vti beneficio. dictę l.
quando vt legitimatus eſt heres inſtitutus,
& licèt in dub. ſupponatur alteram aduerſ.
Pariſ. conſi. 11. in 2 Gra. rñ. vltim. in pri. eſſe,
tutiorem, non tamẽ abducor ab his, quæ an
te ſcripſi: quia rationes ſunt efficaciſs. pro
Pariſ. & Gr. prima eſt, quòd legitimatus, vt
dicebam, non confirmat ſuam intentionem
ex teſtamento, ſed dẽt etiam exhibere in-
ſtrumentum legitimationis, non. n. creditur
patri dicenti filium eſſe legitimatum. at vbi
extrinſecus aliquid deducitur in remedio. l.
fin. quod ex ipſo teſtamento non accipiat ro
bur, id liquidò, & plenè probandum eſt, vt
in fideicommiſſario, qui poſt reſtitutionẽ be
neficium. d. l. implorat. in ceſſionario, in hr̃de
hr̃dis. nam ille reſtitutionem factam, hi ceſ-
ſionem, & aditionem hr̃ditatis plenè proba-
bunt, vt ſcribit Bart. dicta l. fin. num. 9. & 10.
quem cętt. omnes ſeqq. ſic etiam in iudicio
exequutionis, quod eſt valdè ſummarium,
debent præcedere liquidæ probationes, vt
ſit locus exequutioni, puta, ſi ſtet ſtatutum,
vt fiat exequutio inſtrumenti contra debito
rem. nam etſi contra eius hr̃dem fieri poſſit
conſtare tamen prius debebit illum eſſe hr̃-
dem. Bald. dicta l. per diuerſas. nu. 14. C. man.
qui inquit prius eſſe diſcutiendum, an ſit he
res, & eum ſequuti ſunt Caſtr. & Alexan. in
l. poſtulante. ad S. C. Treb. ille num. quarto.
hic quinto. qui etiam idem dicunt de ceſſio-
nario. Caſtr. idem conſil. 91. nu. 4. & 6. in pri.
& Alexan. conſi. 188. num. 1. in pri. vbi exigit
veram, & legitimam probationem, ac diſcuſ
ſionem. & conſil. 96. num. 3. in quarto. vbi de
ceſſionario. & conſil. 115. in fin. in 7. Rom. cõ
ſil. 142. num. 2. vbi inquit, ſi igitur clarè pro-
batum eſt. &c. & idem probant Socin. conſi.
89. in pri. qui agit de ſtatuto, in quo diceba-
tur, vt prima facie appareret. in conſil. 103.
in prin. in 3. & Alcia. l. 2. §. ex his. num. 10. de
verb. ob. & idem in materia propoſita ſentit
Menoch. rem. 4. de ad. poſ. num. 243. dum in-
quit, quòd heres hr̃dis hẽbit liquidò proba-
re &c. & num. 255. dum nonnullos ex prædi-
ctis citat. & idem apertius trad. Alb. ibi. nu.
10. qui vult, quòd ſi hæc probatio exigat aliã
indaginẽ, vt quia inſtrumentum non extet,
non ſit locus huic remedio, quod & ſi verum
non ſit, quia non omnia, quæ in eo remedio
probantur, debent eſſe notoria, ſed ea tan-
tum, quæ pendent ex teſtamento, ut rectè
docuit Bald. l. ueluti. uerb. ſed an mihi. de
pet. her. tamen ſatis conſtat Alb. exigere
liquidam probationem. fateor tamen, quòd
hæc probatio dicetur ſummaria, & in iudi-
cio ſummario facta, vt ꝑ Bald. vbi ſupra, & ꝑ
Zucc. dicta l. fin. num. 175. ſecundum vet. im-
prętionem, ſed non ideo minus liquida, &
certa eſſe dẽt, vt dixi, & generaliter ꝓditum
eſt in tali remedio probationes plenas eſſe
dẽre Rimin. conſi. 258. num. 33. Men. rem. 4.
quæſt. 79. de adi. poſſ.

Quarè cum legitimatio prolata ex ad-
uerſo, multis obiectis expoſita ſit, & quidem
validis, vt infra patebit, non dicitur liquidò
probatum, quòd D. Alexander ſit legitima-
tus, quo ad bona, de quibus contenditur.

Secundo quia teſtamentum in quo ſit vi-
tium viſibile non põt adiuuari teſtibus, aut
3 ſcriptura. † vt per Bart. dicta l. fin. nu. 15. Bal.
num. 12. Zucc. qui alios citat num. 326. ſecũ
dum nouam editionem, at teſtamẽtum hoc
habet vitium viſibile, quòd filius ſit illegiti-
mus, quia non creditur patri, quòd ſit legiti-
matus Pariſ. & Gra. vbi ſupra, ergò. & ex ſola
teſtamenti exhibitione tale vitium probaĩ,
quod & contra hr̃dem inducit notorium Be
ro. conſi. 60. n. 2. in 2. Hoc aũt eſſe vitium vi
ſibile appellat, quia ex ipſa lectione teſtamẽ
ti cognoſcitur, vt de ꝑteritione. tradd. Caſtr.
dicta l. fin. num. quinto. Curt. num. 1. Zucc.
num. 75. & alij multi. & ita, ob vitium, quod
ex teſtamenti lectione deprehenditur, de-
trudit filium illegitimum beneficio. dictę l.
fin. Gozad. conſil. 21. num. 17. & Bero. conſi.
118. nu. 36. in 2. hr̃dem ſcriptum, quia erat
facta mentio filiæ à teſtatore, nec inſtituta
erat, de qua re infra aliquid dicam. Nec
mirum id eſt, quia exigunt omnes dicta l. vt
teſtamentũ reddat, prima figura, rem noto-
riam iudici, & certam, vt ſit locus immiſſio-
ni, quod non eſt in propoſito, in quo vitium,
quod ex teſtamento ſe prodit, aliundè ſanã-
dum eſt, & ſic teſtamentum non habet quali
tates, de quibus in dicta. l. vt prima facie nõ
ſit aliqua parte vitiatum. Et caſus illi, de
quibus ſupra, quando ceſſionarius fideicom
miſſarius, aut hr̃s hr̃dis petũt immiſſionem,
nihil cum hoc commune habent: quia vt re-
ctè dicit Bald. dicta l. veluti extrinſeca ſunt,
nec teſtamentum ipſum contingunt, quod
prima figura cõſiſtit, & ex eis ius non oritur,
ſed ortũ probatur, at hic ex legitimatione
ius

ius oritur, & teſtamentum ſinè ea habet vi-
tium inſanabile, ergò. Et hæc ratio eſt iu-
dicio meo ſolida.

Tertio, & ſi admittamus poſſe adiuuari te
ſtamentum legitimatione, certè nemo nega
4 bit, æquiſſ. eſſe, vt & contradictor admitta-
tur ad eam impugnandam, † quia inſtrumē-
tum hoc non habet priuilegium tributum à
lege teſtamento, nec poteſt in illud trāsferre
quod non habet. Bal. l. ita pudor. C. de adul.
Amic. conſil. 133. & ideò ſicut Dominus Ale
xander, vult adiuuare teſtamentum inſtru-
mento legitimationis, ita & Illuſtriſſ. Cōm.
audiēdi ſunt, vt eam impugnent, vt æquali-
tas ſeruetur, vt in terminis trad. Caſtr. dicto
conſil. 91. num. 8. & in d. l. fin. Curt. num. 43.
dum vult parte citata probari reſtitutio-
nem factam eſſe, & ſequitur Zucc. dicto nu
me. 175. at citatio in eo remedio conſtituit
quem legitimum cōtradictorem, vt ꝑ Zucc.
num. 358. ergò. & ità in terminis noſtris legi
timationis reſpond. Rip. rñ. 196. proſequen-
do ordinem. num. 10. & 11. & ideo quamuis
Illuſtr. hi Comm. non eſſent legitimi contra
dictores, ſi quæſtio ex ſolo teſtamento pen-
deret, certè cum & de legitimatione ſit quę-
rendum, erunt omnino legitimi. Et hæc ēt
eſt ratio valida.

Quarto, cum exequutiones, quæ aduerſ᷒
5 legitimationem obijciuntur † ex iure ipſo,
& eius regulis comprobari poſſint, in cauſa
ſummaria admittēdæ ſunt, quia ius certum
eſt, nec vbi de eius declaratione agitur aliqs
ordo iudicij requiritur, vt eſt deciſ. Innoc. c.
cum inter. in fi. de conſ. quem ſeqq. Bal. l. poſt
quàm. num. quinto. verſ. ſeptima. C. de pact.
& alij relati à Menoch. de arb. iud. lib. 1. quę-
ſtio. 53. num. 5. qui optimè hanc ſententiam
confirmat, & reſpond. deci. 10. Capic. de qua
in dub. & in noſtris terminis eſt deciſ. Rip. in
d. reſpon. 196. num. 12.

Nec obſtat glo. in l. 3. §. ibidem. ad exhib.
ſi intelligatur ſecundum Tex. quem allegat
in l. ille. §. ſi de teſtamento. ad Treb. & enim
habet ille locus duas partes. in prima defini
tum eſt, exceptiones, quæ non pertinent ad
cauſam, reijci debere, vt ſi de uirib᷒ teſtamē
ti diſputetur inter hr̄dem, & fideicommiſſa-
rium, nam ſi heres adit ex teſtamento nullo,
non obligatur, & ideò eius non intereſt, vt il-
lic docent omnes: quocirca nec auditur, ſi
nullitatem deducat. in altera verò dicitur,
quòd ſi exceptio eſt pertinens, vt quia con-
trouerſia fiat de fideicommiſſo, reſeruatur: ſi
de longinquo ſint petenda verba fideicom-
miſſi, vel incidat iuſta deliberatio de eius
quantitate, quia hæc exigunt longam inda-
ginem: ecce, vt I. C. dubio iuris adnectit fa-
cti quæſtionem, & certè ſi glo. d. §. ibidem. ſē-
tiret, quòd vbi agatur de inhabilitate here-
dis, vel de uiribus teſtamenti, eſſet quæſtio
de iuris apicibus, malè admodum loquere-
tur, quia gloſſ. in l. 2. C. de edi. quam omnes
ibi ſeqq. admittit, vt aliquando hæ exceptio
nes incontinenti probari poſſint. Rurſus ſi
gloſſ. eſſet declaranda, vt ſupponitur, aduer-
tendum eſt, quòd ea tamē agit de quæſtioni
bus iuris, quæ & factum habent adnexū dif-
ficile, vt quia is, qui præteritus eſt, ſit fil us,
quod vix probari poteſt. l. Lucius. de condit.
& dem. quòd ſit iniquè exhr̄datus, quòd te-
ſtator non haberet factionem teſtamenti, &
ſimilia, at verò quando facta ſunt clara, &
aperta, ita vt ex iure ipſo ſolo oīs quęſtio diri
mēda ſit, non erit locus reſeruationi, qui eſt
caſus præſens: certū n. eſt ſupereſſe agnatos
inueſtitura feudorum comprehenſos, & tan
tum de iure quæritur.

Deniq; ſi vera eſſet contraria opin. vt iuris
quæſtiones reijcerentur, quæ profectò non
eſt, illa haberet locum in iure dubio perple
xo, & inuoluto, vt per Feli. ca. de quarta. nu.
27. de præſcr. & in ſimili tradd. Alexan. & alij
l. cum prolatis. de iud. at vbi ius ſit certum,
& clarum, nuſquàm huiuſmodi reſeruatio
admittitur. Tale autem eſt ius, de quo tra-
ctamus, vt apparebit ex ſeqq. ergò. & ex his
reſponſum eſt Ruin. conſ. 87. colum. fin. Rol.
conſil. 22. num. 26. in 3. Contar. l. 1. lim. 12. in
fi. C. ſi de mom. poſſ. qui voluerunt dubia iu-
ris in hac materia reſeruari. nam vel loquū-
tur de articulo iuris valdè dubio, vt Contar.
nominatim, vel adferunt illud de compro-
miſſo, quod fit in quæſtione iuris dubij, vt
Rui. cui rōni rn̄d. rectè Menoch. d. quæſt. 53.
Quin coram ampliſſ. hoc ſenatu, qui Cæſa-
ris uice fungitur, & in quo ſunt viri doctiſſ.
& iuris peritiſſ. non facilè admiſerim, quòd
eſſent reſeruandæ iuris dubij exceptiones,
quicquid eſſet in inferioribus tribunalibus:
ſunt. n. illi in iure ciui. noſtro adeò verſati, vt
poſſint breui tempore omnem iuris ꝑplexi
ambiguitatem diſſoluere, Demus, vt grega
rij iudices per multos menſes, & annos ani-
mi pendeant, nec in aliqua iuris dubij con-
trouerſia ſciant quid ſit conſtituendum: ꝓ-
fectò de uiris. doctiſſ quales vos eſtis Sena-
tores ampliſſ. hoc dicendum non eſt. Et ego
alias coram ampliſſ. conſil. Ferr. in cauſa exe
quutionis ſententiæ, ita obtinui. Et ex his
omnibus confirmata eſt opin. quæ habet le-
gitimatum non debere vti remedio. d. l. fin.
Et licèt dicatur cōtrariam eſſe communem:
non tamen id ego facilè conceſſerim: nam
præter Gram. & Pariſ. Primam ſequuti ſunt
Rui. ſibi contrarius. conſi. 28. in fi. in quinto.

& Rip.

& Rip.dicto reſpon.196,& contra collegam
meum Rim.in conſ.69.fuit iudicatum in ſu-
premo auditorio Sereniſſimi Ducis Ferrar.
fuitq́,reiecta eius conſultatio.Socin.verò di
cto conſi.97.non excutit articulum,ſed obi-
ter attingit, & ideo non eſt adnumerandus
his,qui hanc opin.ſeqq.ſoli ergò.Goz.conſ.
6.nu.89.Bero.d.conſil. 57.& Rolan.d.conſil.
22.& Cont. d.l.1. ſtant cõtra,ſed tamen om-
nes hi loqq. quando erat quæſtio iuris val-
dè perplexi, quod hic non eſt.

Et ſi quis ex tot rationibus adduci non
poſſit,vt hanc opin. ſequatur, ſubſcribat ſal
tem.Alc.reſpon.389.qui perperam adnume
ratur illis, qui contra tenent.is.n.vult,vt ſi
rationes,quæ contra legitimationem propo
nuntur ſint valdè efficaces, legitimatus non
obtineat in poſſeſſorio, cuius opin.vt conci-
liantis,& diſtinguentis, ſi Senatus ampliſſ.
velit ſequi,non recuſo:cum obiectiones,quę
fiunt contra hanc legitimationem, ſint vali
diſſ.vt mox oſtendam.

Non obſtat,quòd quandoq; fuerit iudica
tum pro legitimato,vt per Gozad.dicto con
ſil.6.in fi.& Cont.dicta l.prima.lim.12.nam
reſpond. quòd in caſu Gozad. non conſtat,
quod ſit iudicatum de legitimatione in poſ-
ſeſſorio ſolo, & quando ipſe conſuluit iam
petitorium erat intentatum in quo is teſta-
tur, pro legitimato iudicatum. Rot. etiam
Romana iudicauit in caſu,in quo,vt refert.
Cont.ambigui valdè erant iuris articuli, vt
iam attigi, & vt puto alia multa concurre-
bant in eo caſu, quæ ille omittit. Exempla
autem Senatus ampliſſimi Medio. nihil ob-
ſunt, quia ex facto ſupponitur rem aliter ha
bere,& quamuis non ita eſſet, tamen cũ nũc
deducantur rationes validæ,& efficaces ad-
uerſus legitimatum,cõtra iudicari deberet,
quia exempla præterita nihil obeſſe ſolent.
Deniq;, & illud nõ omitto,ꝙ in terminis feu
di pro legitimato in remedio.dictę l.fin.nul-
lius extat conſultatio,præter Rolan.d.conſi.
22.& Rim. dicto conſil. 69. at & contra fuit
iudicatum, & vterq́; mouetur rationibus le-
uibus,vt ex infra dicendis apparebit.Et hęc
de illo articulo,an legitimatus habeat bene
ficium.l.fin.

Tertio loco ſuccedit quæſtio, an ſi ad-
mittamus huiuſmodi remedium compete-
re, Illuſtr. D. Alexander vincere poſſit. Et
arbitror non poſſe. Et enim,vt ſuperius at-
tigi,& ſupponunt omnes in d.l.fin.vt quis in
eo remedio obtineat, ſaltem probare debet
6 † ſummatim ius ſuum,ita vt prima facie ani
mus Iudicis conquieſcat. Cæterùm in pro-
poſito nihil tale factum eſt. Siquidem legi
timatio exhibita non facit mentionem de
feudis antiquis,qualia hæc ſunt,non de cõ-
uentionibus initis inter ipſos Illuſtriſſ.Cõm.
non de agnatis.& ſi ergò prima figura appa-
reat Illuſtr.Dominum Alexandrum eſſe legi
timatum ad feuda, certè nunquàm appare-
bit illum eſſe legitimatum aduerſus conuen
tiones ad feuda antiqua,& in præiudicium
agnatorũ.Oporteret ergò, vt facta eſſet men
tio harum qualitatum aliquo modo, & nũc
oriretur controuerſia,an rectè,an minus: in
qua fortè ſufficere poſſet Illuſt.Domino Ale
xandro, prima figura,confirmare ius ſuum,
ex facie legitimationis habente formã ſuã,
quò ad feuda antiqua huiuſmodi,quòd.n.il
la valida eſſet,vel minus, quòd mentio de-
buiſſet eſſe magis pręciſa, & ſimiles quæſtio-
nes,eſſent ex ijs, quas in iudicium petitoriũ
quidam reijciendas eſſe contendunt. Sed
certè cum, vt ſupponitur, ex lectione legiti-
mationis, manifeſtè pateat hæc omiſſa, im-
poſſibile eſt dici ius Illuſt.D. Alexandri pri-
ma facie confirmatum eſſe, legitimatio.n.fa
teor,probat illum ad feuda eſſe legitimatũ,
ſed non ad feuda huius generis:quod in pri-
mis ei neceſſarium erat.

Vt autem liquidò conſtet legitimationẽ
hanc non probare prima figura, pro Illuſtr.
Domino Alexãdro,percurram exceptiones,
quæ aduerſus eam obijciuntur, quæ eſt ter-
tia pars dubiorum. Prima illa validiſſ. eſt,
quòd non eſt narratum † Cæſari feuda hæc
7 eſſe antiqua, quod omnino exigebatur: eſt
enim qualitas maximi momenti, facilius.n.
Princeps legitimat in nouis, quàm in anti-
quis feudis. Et in materia legitimationis
vtimur perpetuo hac argumẽtatione,vt quo
ties omittitur qualitas,quæ difficiliorẽ red-
didiſſet Principem, ea nil valeat. Abb. cap.
per venerabilem. num.27. qui fil.ſint legit.
Alexan.conſi.195.n.5.in 2.Barb.conſi.49 n.
12. in 2. Soc. conſil.246.num.6.& 7.in ſecũ-
do.Cur.conſi.16.num.26. in fin. qui inquit,
quòd totus orbis non reſponderet huic ra-
tioni.& conſil.ſeq.in fi.quod eſt Vinc.Palęo.
conſil.35.num.27.& conſil.73.num.31.Feli.
cap.poſtulaſti.nu.2.de reſcr.Rui.conſil.103.
num.16.in 3.cum alijs innumeris, qui citari
poſſent.nec prodeſt ſi quis inuolucro verbo-
rum ſeducat Principem,vt per Rom. conſil.
326.in fi. cuius noſtri in hac materia paſſim
meminerunt, & in terminis, quòd antiqui
feudi ſit facienda mentio: tradd.Bald.conſi.
195.in fin.in tertio. Homod.conſi.218.num.
10.Auchar.conſi.308.num.5.& 6.qui inquit
legitimatum ad feuda intelligi ad heredita-
ria legitimatum eſſe. Ruin. conſil.36.nu.14.
& ſeqq.in pri.Gozad.conſil.26. nu. 41. Soc.
iun.conſil.95.num.3.in 3. Rolan. conſil. 10.
num.

num. 16.& 17.in 3.Menoch.de arb. iud. caſ.
203. num. 10. & hoc tanto magis procedit,
quando ſunt feuda dignitatum, vt hæc.Bal.
l.eam quam.num.42.C.de fideic.Anchar.d.
conſ.308.Soc.iun.d.cnnſ.95.Si.n.Imp.ſciuiſ
ſet, & antiqua eſſe, & dignitati adnexa:non
legitimaſſet, aut nõ tam facilè. Nec dicatur,
vt in dub. feudum hoc eſſe hereditarium.
Affl.deci.195.nam verius eſt eſſe familiare,
vt in hoc ipſo feudo ſupponit Dec.con.588.
& defendit lat.Bero.conſ.68. & 69. in pri. &
generaliter hnc admittit Rol.conſ.67.in pri.
qui articulum examinat.Sed in hoc caſu eſt
indubitatiſs. tum ob conuentiones ab Imp.
confirmatas,tum ob conſuetudinẽ in hac Il-
luſtriſſima domo hactenus obſeruatam. Se-
cunda eſt, quòd non fuit facta mentio harũ
conuẽtionum,quibus cauetur, vt feuda ipſa
tranſeant in legitimos, & naturales: namq;
ſi Princeps tales pactiones ſciuiſſet,nõ teme-
rè derogaſſet iuri Illu.horum Comm. ex pro
prio contractu quæſito,& ita in terminis cõ-
ſuluerunt.Soc.conſil.7.num.2.& Iaſ.conſi.8.
in ſecundo dub. inter feudd. amplius addit
Iaſ. quòd ſi Imp. prius conceſſerit priuilegiũ
vni in re de qua agitur, & mox concedat al-
teri, his additis verb.non obſtãte priuilegio
per nos conceſſo etiam alicui ex agnatis,
adhuc erit reſcriptum ſubreptitium,qui om
ninò videatur, & in ea cauſa fuit pro agna-
tis in Auditorio Romano iudicatum, vt ad-
monuit quiſquis ille ſir, in fin.dicto conſil. 7.
quod etiam teſtatur.Bru.conſ.15.in fin.inter
eadem conſſ.ſic & Rui.conſ.98.nu.15. in pri.
quem ſequitur Rolan.d.conſ.10.num.15. in
3.concludit fieri debere mentionem primæ
conceſſionis,& idem Rui.conſ.36. num. 12.
in pri.dicit non valere legitimationem im-
petratam ab eo qui prius curauerat,vt in in-
ueſtitura legitime nati continerentur: quia
ſubdit, ſi Princeps id ſciuiſſet potuiſſet dice
re quod ſemel placuit amplius &c.
Et profectò notiſs.eſt, quòd ſi Cæſarea Ma
ieſtas nouiſſet huiuſmodi pactiones nõ fuiſ-
ſet procliuis ad derogandum eis,nè violaret
ius, quo illæ firmatę ſunt,vt dicunt Docto.
præcitati.& latè conſuluit Come. conſ.168.
nu.6.& 7.qui ſupponit ſubreptitiam eſſe le-
gitimationem,ſi quid fuerit conceſſum con-
tra conuentionem,etiam ſi dictum ſit, nõ ob
ſtante quòd fieret præiudicium his, qui in
feudo ſuccederent.Nec ratione caret:Siqui
dem pleriq; voluerunt,ꝙ licèt Imp.poſſit de-
rogare iuri feudorũ,non poſſit tamen quicq̃
8 innouare aduerſus ius quæſitum † ex contra
ctu proprio, ſaltem quando repugnat mens
diſponentis vt hic: vocantur enim legitimi
deſcendentes,quæ verba, tum ex ſe,tum ob
materiam feudalem excludunt legitimatos,
vt per Ruin.conſil.69.num.20. & 25. in ter-
tio.ita Dec.conſil.357.num.quinto. & cla-
rius Cur iun.conſi.138.per to.vbi diſtinguit
in terminis, an ſit quæſitum ius ex propria
conuentione,an ex ſolo iure poſitiuo. & latè
ac ſubtiliter.Couar.cap.6.lib.3. var.reſolut.
Eſt itaquè hæc exceptio validiſs.Tertia eſt,
quòd non fuit narratum Cæſari ſupereſſe a-
gnatos, quibus per legitimationem inferri
poſſet pręiudicium:nam & hoc eum remora
turum erat à legitimatione. Et quamuis
non ignorem controuerſum eſſe à quibuſ-
dam,an in legitimationibus ſit facienda mẽ
tio agnatorum, vbi pater legitimari curat fi
lium ad bona, de quibus liberè poteſt diſpo
nere:tamen in feudalibus,& alijs, in quibus
non habet liberam poteſtatem diſponendi:
omnes conueniunt mentionem agnatorum
9 † neceſſariam eſſe,vt præiudicium dicatur il
latum inueſtitis, ita in bonis feudalib⁹ trad.
Bald.d.conſil.31.Hom.dicto conſ.218.num.
10. Butr. cap. per venerabilem.num.16.qui
& conſenſum exigit, qui filij ſint legit. Aret.
conſ.164.num.4.Alex.d.conſ.60.nu.primo.
Bertr.conſi.112.num.28.in 2. Rim.conſ.113.
num.9. Brun.conſ.15.num.19.Cel.conſ.73.
num.48.Bero.conſ.177.num.35.in ſecundo.
Soc.iun.conſ.14.num.3.conſ.99. num.41.in
ſecundo.dicto conſ.95.num.52.in tertio.vbi
quòd & numerus agnatorum exprimendus
eſt. Rolan.conſ.49.num 33.in tertio.qui a-
liquos alios recenſet, & ſi non omnium ſupe
rius relatorum meminerit, & hoc etiã non
negat dicto conſ.22.in tertio.ſed conceditſa
ctam eſſe mentionem. Sic & in fideicommiſ
ſo receptum eſt,vt eius mentio fiat in legiti-
matione, vt ſubſtitutus excludatur. Ale-
xan.conſil.ſecundo.per to.conſil.25. num.6.
conſil.67.nu.7.& conſ.94.in pri.idem l.Gal-
lus.§.& quid ſi.num.30. Soci.num.27.& 28.
conſ.240.num.7.& conſ.251. num.11.12. in
ſecundo.Iaſ.num.48.in ſecunda lec.Rui nu.
191.conſ.106.num.11.in 3 Gr.rñ.65.nu.38.
in pri.vbi ꝙ non eſt ſatis in genere, & ſub in-
uolucro verborum meminiſſe teſtamenti, &
rñ.29.num.58.& rñ.158.nu. 28. in 2. Neuiz.
conſ.99.num.29. Alban.conſ.29. nu.3.cum
alijs relatis paſſim apud iuniores, vt apud
Ceph.conſ.186.Et ratio eſt potiſs.quia ſi ſci
uiſſet Princeps agnatos ſupereſſe non tam fa
cilè legitimaſſet,vt dicunt pręcitati Doctor.
nec mirum, quia pleriq; negant Principem
id poſſe facere, quando feudum ad agnatos
peruenturum eſt.Rui.d.conſ.69.n.23.conſil.
95. n. 7. conſ.99.num.7.in tertio. Iaſ.conſil.
168.num.10.in 4.Rub.conſ.130. cum mul-
tis quæ congeri poſſent, nec deſunt,qui ne-

gent in vniuerſum, Principem habere illam poteſtatem abſolutam, qua iuri alterius, etiã in ſpe deroget, vt Vaſ.ca.6.contr. Ill.Ar. Pin. in Rub.C.de reſc.vend.par.2.num.8.qui lat. Sarm.vir apprimè eruditus.lib.1.cap.8. n.6. ſelect.int.nec diſſentit Cou.d.capit.6. libr.3. var.reſolu. Et ex his conſtat liquidò mentionem agnatorum fieri debuiſſe; nec obſtant ea, de quibus in dub.quòd.ſ.non ſit facienda mentio agnatorum in impetratione legitimationis, vt per Socin.iun.conſil.142. num. 11.& ſeqq.in pri.quia hoc verum eſt, quando pater poteſt de bonis libere diſponere alias ſecus eſt, vt poſt Bart. docent omnes, in dicto §. & quid ſi.& tradd.etiam prællegati Doctor.in locis ante citatis: imo ſunt plerique, qui exigunt etiam citationem, & hanc ſententiam communem dicunt, quod nunc proſequi nihil attinet.

Non obſtat, quòd ſit facta mentio agnatorum in genere, quod ſufficere videtur, vt per Menoch.conſi.20.num.50. nam reſpõ.quòd imò verius eſt non eſſe ſatis Principem conſideraſſe in genere præiudicium alterius, ſed oportere, vt de illo ſit plenè informatus, vt per Corn.conſil.126.nume. 3. & in tract. de ant.temp.par.prima.num.40.vbi alios citat. & quatenus id verum eſſet, procederet quando verba illa talia eſſent, vt omninò inferretẽ Principem voluiſſe præiudicare, vt declarat Ruin.conſil.80.num.6.in tertio. & volunt omnes, qui putant non eſſe ſatis ſub inuolucro verborum imponere Principi. At quis non videt, quòd ſi eſt facta mentio agnatorum in clauſula exequutiua, non tamen ſequitur, quòd eſſent agnati inueſtiti de bonis, quæ poſſidebantur, ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Cardinali? certè hoc eſt maniſeſtiſſimũ, quinimò Alexan.dicto conſil.60.num.22.in pri. voluit non eſſe ſatis, vt fiat mentio eorum, quorum intereſt in exequutione gratiæ, vt per eum: quòd ſaltem verum eſt, vbi ex verbis non deprehenditur clarè mens Principis, vt declarat Cur. iun. conſil. 196. qui pulchrè. Sed & Pariſ. conſil. primò. num. 84. in ſecundo. & Ruin. 124. in quarto. citati à Menoch. dicto. conſil. 20. nihil probant, quia in caſu Pariſ. facta erat mentio in iudicio, in caſu autem Ruin. erat in loco notorium, patrem, qui impetrabat legitimationem habere filias.

Nec obſtant clauſulæ, de quibus in ipſa legitimatione, ex cer. ſc. de plen. pot. quia non operantur, vbi Princeps non fuit informatus Socin. conſil. 164. in ſecundo, Iaſ.dicto conſil.8.& Doct.paſſim.

Concludo itaque ex his omnibus, quòd Illuſtri. Dominus Alexander exhibendo hanc ſuam legitimationem non probat prima facie, ſe eſſe legitimatum ad feuda antiqua, in præiudicium agnatorum, & non obſtantibus conuentionibus, & in his terminis non video vllum, qui contradicat: nam Gozad.dicto conſil.6.num.68.& 69.ſupponit, quòd in caſu ſuo eſſet facta mentio filię, licèt citata non eſſet. & Ruin. dicto conſil. 87.idem fatetur num.15.& 16. dum diſputat, an ſatis ſit dixiſſe, filiam legitimam extare, cum hæc verba etiam ad adoptiuam referri poſſunt. & Bero.conſil. 172.num.10. in ſecundo.qui eſt idem caſus de quo in conſil.57. eo. dum perpendit illa verba vnicam filiam legitimam, licet aliter, & malè ſenſiſſet.dicto conſil.57.nu.28. quaſi nullitas hæc reſpiceret legitimationem, & non teſtamẽtum: debuit enim aduertere, quòd ex nullitate huius, infertur ad nullitatem illius. Gozad. itaque, & Ruin. ac Bero. qui ex aduerſo citantur, nihil obſunt, quia loqq. illi in legitimatiune, quæ figura reddebat legitimatum Capacem bonorum controuerſorũ, quod hic eſt ſecus: quandoquidem ex facto ſupponitur euidentiſſimè conſtare, bona hæc eſſe feudalia, ſentiunt autem Docto.hi quòd ſi ex facie legitimationis non apparuiſſet Comitem illum derogare voluiſſe filiæ, legitimatus non obtinuiſſet in eo remedio.l.fin. Quòd ſi in dicto caſu tandiù diſputatum eſt, & tres Doctor. conſulti, vt defenderetur legitimatus, profectò in hoc noſtro, in quo legitimatio ipſa ſpõtè exerit ſurreptionem nullus eſt locus dubitationi. Et hæc de tertia quæſtione.

Subit nunc quarta, an, ſi legitimatio exhibita eſſet talis, vt prima figura probaret intentionem Illuſtr.Domini Alexan. poſſint Illuſtr.Comm.in hoc iudicio admitti, vt legitimi contradictores: & quàmuis, ex prædictis diſputatio hæc reddatur ſuperflua, tamen paucis dicam animi mei ſententiam.

10 Et opinor eos eſſe admittẽdos.† primo q̃a quoties quis poſſidet, & in continenti probat dominium, in remedio.dictę l.fi. eſt legitimus contradictor. Bar.ibi num.21.Ang.n. 6.Salic.num.19. qui de communi. Caſtren. num.12.Corn.num.42.nec diſtinguitur, an contradictor habeat titulum à defuncto, vel ab herede, an ab alio, vt eſt gloſ. ibi in uer. legitimo: & ſi quandoque Docto.obiter meminerint tituli habiti à defuncto. certè enĩ. Bart. generaliter loquitur, vt aduertit Corn. numero 29.& Caſtren. etiam inquit, dummodo probetur incontinenti dominium auctoris ſui. etſi Bar.malè intellexerit.

Dec.

Digitized by Google

Dec.num.41.qui tamẽ. num.42. non diſtinguit à quo fuerit habitus titulus. Cum itaque in præſenti ſpecie Illuſtr.hi Comm.probent,ex inſtrumẽtis antiquiſſimi feudi,titulum ab eo, qui non poteſt negari eſſe dominus,& deducant etiam confeſſionem Reuerendiſſ. Card. auctoris Domini Alexãdri: ac certum ſit eos poſſidere:habendi ſunt pro legitimis contradictoribus,& ita quando de feudo inter filiam, & agnatos controuerſia eſt,diſtinguit.Oſaſ.decil.26.ad fi.& ſcripſi in primis allegationibus, ceſſat enim tunc pręſumptio,quæ eſt pro filia,quòd bona ſint libera, cuius præſumptionis vi illa mittitur in poſſeſſionem,vt tradd.Iſer.Affl.& al. §. inter filiam.ſi de feu.ſu.con.

Nec obſtat,quòd confeſſio Reuerendiſſimi Cardinalis, vt emiſſa per errorem, poſſit reijci.Burſ.conſi.2.num.40.nam non eſt hoc verum,vt inueſtituræ probant, & egeret hęc res longa diſcuſſione.

Secundo,quod magis eſt,etiam ſi nõ probarent incontinenti dominium, tamen eſſent legitimi contradictores,dummodo allegent titulum:& poſſeſſionem ſinè vitio acquſierint. Bald.dicta l.fin.num. 42. qui de communi.Alexan.num.23.Dec. num. 42. Curt. num.72.& eſt ex mẽte cętt.ibi. quicquid malè ſcribant Gozad.conſil.6.num.89. Rolan. conſil.98.in fin.in tertio. Rom.dicto conſil. 69. num. 20. neque enim verum eſt titulum debere quæſitum eſſe à defuncto, aut ab herede. at verò Illuſtriſs.hi Comm. deducunt titulum, & ſinè vitio potuerunt apprehendere poſſeſſionem,ergò. Quòd antem,ſinè vitio potuerint apprehendere poſſeſſionem certum eſt,quia erat vacans, & ipſi virtute inueſtiturarum habebant tale ius,vt poſt alios concludit Alexan.l.tertia. nume. 15. in princ.de acquir.her. vult enim vt ſtante inueſtitura abuſiua, non habeat locum. l. ſi & ſtipulatione.eo.de acquir.poſſeſs.quam citant Docto.in dicta l.fin. vt per Zucc. nume. 248. & ſeq. dum dicunt eum, qui habet titulum cum poſſeſſione, non eſſe legitimum contradictorem,quia non potuit in exequutionẽ tituli,auctoritate ſua,illam apꝑhẽdere Quin quòd ex ipſa inueſtitura ſit danda poſſeſſio,vt ex ipſo teſtamẽto tra.Rol.cõ.j.in pr. Nec obſtãt ea q̃ de publiciana dicũtur à Salic.num.19.& Zuc.vbi ſupra.& Menoc.dicto rem.4.num.602. quòd ſit potior heres. nam aduertendum eſt,quòd Salic.qui optimè loquutus eſt,etſi Zucc.eum non intellexerit cuius errorem ſequitur Menoch. nihil adfert, quòd obſit.tractat enim ille,an qui habet titulum quæſitum poſt mortem defuncti ſit legitimus contradictor, & reſpondet, quòd non, quia titulus heredis,& cauſa etiam. ex qua poſſeſſio prætenditur ſunt anteriores, quia teſtator prius poſſedit,niſi.n.mortis tẽpore poſſediſſet ceſſat illud remedium:intelligendus eſt autem Salic. quando contradictor non poſſidet,ſed contendit ſibi dandam poſſeſſionem, vt habenti potiora iura, & heres excipit contra eum,alias verò contra titulo poſſidentem non eſſet locus publicianæ, nec heres,excipiendo,ius ſuum efficaciter eſſe comprobaret.l.ſiue autem. §. ſi duobus. vbi omnes.de public. Et hæc eſt vera Salic. declaratio: caſus autem hic eſt extra omnẽ difficultatem, quia Illuſtr. hi Comm. poſſident,& titulus eſt antiquiſs. & ideò legitimi ſunt contradictores,quo caſu non ſufficit,ex ſola apparentia, Illuſtr. Dominum Alexandrum ſuũ ius confirmare,vt poſt Zucc. trad. Menoch.rem.4.num.692.qui docet apparẽte contradictore, plenius, & exactius iura partium diſcuti.

Tertio quoties vitium teſtamenti eſt viſibile,& ſic deficiunt ea,quæ exiguntur ex parte petentis,legitimus contradictor eſt omnis poſſidens,vt poſt Caſtren. trad. Zucc.d.l.fin. num.345. qui putat hoc etiam procedere licèt poſſeſſio ſit vitioſa, quòd aũt hoc ſit vitium viſibile, certum eſt, vt dixi ſupra. ſi q-dem ex ipſa teſtamenti lectione conſtat D. Alexandrum eſſe incapacem, etenim quàmuis pater dicat eum eſſe legitimatum,tamen ei nõ creditur, cum ſimũs in prohibitis Bar. l.ſi fortè.de Caſtr.pec.& in terminis ſcribũt. Gra.Pariſ.& Rip.in locis ante allegatis:ſatis eſt autem,quòd quis legendo teſtamentum, ex iuris præſumptione inferat nullitatẽ teſtamenti. Corn.conſil.204.in 3.Bertr.conſil. 195.in pri.& conſi.4.num.6.in ſecundo. & in noſtris terminis Bero.d.conſil.128.& Goza. dicto conſil. 21. Manifeſtum itaq; eſt in materia.l.fi.vitium hoc dici viſibile,& ob id admitti contradictorem:quod Gr.Pariſ.& Rip. aſſerunt: qui neminẽ habent contradictorẽ legitimationis inſtrumẽto non exhibito. & hoc caſu idem aperte ſentit Bero.d.conſ.57. & d.conſ.172.in prin.in 2.Nec obſtat reſpõſio Rim.d.conſ.69.num.21.dicentis contradictorem non poſſe ſcindere confeſſionẽ partis, nam hoc nõ procedit in prohibitis. Bar d.l.ſi fortè.Doct.l.ſi collatione. C.de donat. nec quando ſtat præſumptio pro vna parte confeſſionis,vt hic,quòd adhuc ſit naturalis Bar.l.Aur.§.idem quæſijt.de lib. leg. cum al. de quibus Iaſ.l.vt uim.de iuſtit.& iur.Socin. l.1.num.10.de vulg.Secundo reſpond. quòd ex priuatione regulariter habitus ſupponi-

tur.l.mandato.de iuſt.& iu. & qui dicitur legitimatus probatur fuiſſe illegitimus, & hęc tacita confeſſio transfert onus probandi cōtrarium in aduerſarium. Caſtren. l.Titia. nume. 2. ſolut.matrim. Zaſ.l.decem. num. 17. & 18. de verb.obl.

Quòd ſi quis dicat inſtrumento legitimationis vitium ſanatum eſſe in propoſito, ſupra reſponſum eſt, nec ratio vlla depellit cōtradictorem ab impugnāda legitimatione, cui lex eam non tribuit exequutionem, quā habet teſtamentum, vt latè ſupra deduxi. Et ex his omnibus abſoluta eſt præſens conſultatio in his quatuor capitibus pro Illuſtr. Comm. Aut enim fit accumulatio petitori, & poſſeſſorij iuxt. clauſulam ſola facti &c. & vincunt, aut ſoli poſſeſſorio inſidet Illuſtr. D. Alexāder, & idem eſt, quia ei, vt legitimato non competit beneficium. d. l. fin. aut admittimus illud competere, & pariter ſuccumbit, quia non dicitur apparenter confirmaſſę intentionem ſuam: aut & hoc ei concedimus, & adhuc Illuſtr. Comm. vt legitimi contradictores admiſſi poſſeſſionem ſuam iuſtiorem eſſe comprobant. Quę tractantur in dubijs de Caſtro Fab. à me conſultò omiſſa ſunt, quia pendent ex facto: nec ego vidi proceſſum, tantum dico, quòd ſi Illuſtr. Domin⁹ Alexander cecidiſſet a poſſeſſione fruſtra tractamus de d. l. fi. quæ non competit heredi, qui poſſeſſionem amiſerit, vt omnes illic fatentur, quòd ſi alio remedio vtitur, multæ exceptiones opponi poſſent, vt Clariſs. Saluatorinus probat in poſtrema parte allegationum, quas in hanc cauſam doctiſs. edidit. ad quem me refero. Cętera pertinentia ad teſtamentum, an ſcilicèt originale exhibendum ſit, an non, de quibus in poſtrema parte dubiorum, non excutio, quia ex prædictis liquidiſſimè commonſtraui cauſam Illuſtriſſimorū Comm. eſſe potiorem, & quia eundē articulum latè excuſſit idem D. Conſultor. Et ego dubio procul ſi cauſa mihi eſſet commiſſa, vt conſului iudicarem: quod & ampliſſi. ordinem ueſtrum facturum eſſe confido.

ARGVMENTVM.

QVOMODO cauſa Ciuilis à criminali ſeparetur oſtenditur, & quæ dicatur via publica, & quæ particularis, vt damnum in loco dantes pœnis ſtatutorum ſubijciantur.

SVMMARIVM.

1 *CAVSA Ciuilis à criminali quomodo ſeparetur.*
2 *Mixta cauſa, quæ dicatur.*
3 *Pęna corporalis vbi adijcitur, etiam ſi concurrat pecuniaria, cauſa dicitur criminalis.*
4 *Statuti verba pœnam imponentis ſunt conſideranda, an cauſa dicatur ciuilis, an criminalis.*
5 *Via non dicitur publica, eo quod per illam omnes longo tempore comearint, & quomodo hoc ſit probandum, & quæ publica dicatur.*
6 *Rimi. conſil. 431. improbatur.*

CONSILIVM CXXIV.

CONTENDVNT Doct. inter
1 ſe varijs in locis quomodo† ciuilis cauſa à criminali ſeparetur, vt per Iaſ. poſt cæter. in Rubrica. C. de iudic. & per interpretes omnes iuris Pontif. in Rubrica extra eo. vbi latè Dec. & Rip. Ei ſententia eſt receptiſſima, vt quoties pœna parti addicitur, ciuilis ſit: at ſi fiſco, criminalis, quæ fuit gl. in l. tertia. §. pri. de ſepul. viol. & ibi Bart. ſequitur illam, & Bald. in conſil. 126. in tertio. & eam video Doct. innumeros amplecti, de quibus Mar. in quarta. par. in prima diſtinc. in principio. in ſuo ſpæculo, & nouiſſimi ad not. Matt. 70. & Iul. Clar. §. fin. in principio. in ſua prax. qui latè rem tractant.

2 Mixta † autem dicitur, quando pęna partim Fiſco, partim accuſatori, vt per Imol. & cęter. in cap. tua. de proc. & per Doct. in dicta Rubrica. Alexan. conſil. 82. ad fin. in pri. Boſſ. de appell. num. 8. Cæterum ſi accuſatio non ſit inſtituta, ſed officio Iudicis procedatur p inquiſitionem, tunc cauſa ſemper eſt criminalis, quia in ciuilibus non proceditur per inquiſitionem. Mar. Soc. in c. qualiter. ſecundo. numero mihi 101. de accuſ. & Boſſ. de inquis. num. 12. & in terminis, ità dicunt nouiſſimi ad Matt. d. no. 70. num. 6. & ideò cum ex Statuto Iudex hic inquirat, cauſa eſt criminalis.

Secundò, quotiēs procurator in cauſa nō poteſt interuenire, ſemper dicitur merè criminalis. l. ſeruum. §. publicè. de procur. l. pen. §. ad crimen. de public. iud. Sed hic tam ex ſtatuto, quam ex communi iure, cum pœna corporalis infligatur, procurator non poteſt interuenire, quia attenditur qualitas nocēs, quæ ex corporali pęna ſurgit, non ex pecuniaria, vt pulchrè. per Mar. cap. veniens. nu. 19. ad fi. de accuſat. ergò.

Tertiò

Tertiò quoties cauſa mixta dici poſſet, iu dicari tamen debet, vt ſimplex, ſi prævalet qualitas altera, vt per Alexan. dicto conſ. 82. & Rip. num. 101. dicta Rubr. de iudic. quod habet locum ſaltem, quando eſt vnica condemnatio, qualis eſt hæc, vt per Rip. ibi & Clar. vbi ſupra verſi. tertius. qui Boſſ. ità intelligit, ſub dicto tit. de appell. & fuit etiam ſententia Papien. in for. lib. de poſſeſſ. turb. in princ. & hęc declaratio probatur, ex pulchra doctr. Bald. in l. prima. ad fin. C. de iud. vbi vult, quod quando id quod parti applicandum eſt, ſub accuſatione comprehendi poteſt, nec eget ſeparata petitione, criminaliter agi dicatur, non ciuiliter.

Quartò quoties cum pęna pecuniaria cō
3 currit † corporalis, tum cauſa ſimpliciter dicitur criminalis, etiam ſi pars aliqua pœnæ pecuniariæ applicetur parti. Et hoc non habet dubium: quia ſi Doctor. diſcrepant, quando tota pœna eſt pecuniaria, certè quā do ſit partim corporalis, non video quomodo poſſit dubitari: & ſi Docto. videantur in locis præallegatis, ſemper pœnam pecuniariam corporali opponunt, vt patet ex Dec. dicta Rubrica: ad fin. & ex Saly. in l. prima. C. de ſepul. viol. & Imol. in Rubr. de pub. iud. in princ. Congruum eſt enim, vt pœna corporalis, vt dignior, totū negocium ad ſe trahat, alias verò ſi ſtatutum eſſet, vt occidens capite plecteretur, & ſolueret centum heredibus occiſi, vel fur ſuſpenderetur, & duplū Domino redderet: cauſa hæc mixta eſſet, quo nil planè abſurdius. Et ideò Docto. vt dixi, de pœna pecuniaria perpetuò mentionem faciunt.

4 Quintò vbi ſtatutum † loquitur per hæc verba, condemnetur centum fiſco, & cētum parti: Iudicium dicitur criminale: ſi verò incidat in pęnam centum, quorum dimidiū fiſco, & dimidium accuſatori detur: ciuile. Hoc eſt notabile dictum Matt. in dicto ſing. 70. quod tamen attentè legendum eſt Iudicibus, quia codex vulgatus eſt corruptus: legēdum enim eſt merum iudicium criminale, in totum, & non ciuile: vt ſeqq. probant, dū ait, & ſic per viam accuſationis, & ſic intellexit. Rip. in d. Rub. ſed ſtatutum Ferrar. in hęc verba conceptum eſt: ergò.

Sextò, ex ſtatutis Ferrar. cauſa damni dati dicitur criminalis, ſi damnum excedat ſolidos quadraginta, vt ſub ſtatuto pęna iniu. fac. ca. 164. & in terminis extant duo conſſ. Rimin. 394. in prin. & 395. Igitur ſtatutum hoc recens editum, quo pœna augetur, non debet inducere, quòd iudicium ſit mixtum cum tendat ad ampliandum non imminuēdum. l. legata. de leg. primo. Et ex his patet ſtatutum quo cauetur, vt mandans in cauſa criminali contineatur ſub faciente, comprehendere hunc caſum: præſertim cum pleriq; voluerit, & regulariter idem eſſe conſtitutū, & ex conſuetudine ſic obſeruari nouiſſimè referat Clar. in ſua prax. §. fi, q. 58. verſ. vnum autem, & latius. quæſt. 89. ver. ſed quæro nun quid ſtatutum.

Quod verò ad alterum pertinet, an probatum ſit viam eſſe publicam, quoniam non legi teſtes, non audeo aliquid certi conſtituere: tantum dicam, quod & ſi poſitiones omnes, quas ipſe vidi, probatæ eſſent, tamen via non diceretur publica, quia non ſequit omnes per hanc viam per longum tempus commearunt, & hodiè commeant, ergò eſt publica. l. prima. §. sūma. de his. qui deiec. & tradd. pulchrè Matth. no. 92. Alexan. ad Bart. l. prima. de loco, & itin. pub. & conſil. 177. num. 5. in 6. & Cæp. de ſeruit. ruſt. præd. cap. 3. num. 17. verſic. & nota. Sed oportet probare, vel ſolum eſſe publicum, & viam ab eo conſtitutam, qui ius habet, vel ſaltem, quòd poſt hominum memoriam illa via ſit habita pro publica. l. 2. §. viam. ne quid in loco public. & l. fi. dicto ti. de loc. & iti. pub. Franc. Marz. dec. 594. vbi lat. Et hęc probatio, quod memoria non ſit in contrarium, eſt difficilis, nec fuerunt factæ poſitiones, vt debuerant, & vt inſtruunt Innoc. & cæt. cap. quid per nouale. & cap. veniens. de verb. ſign. & per alios. in l. arbiter. de probat. & per eundem Alexa. dicto conſi. 177. cum ſimm. Quocirca, dubio procul, exiſtimo non fuiſſe probatum viam eſſe publicam. Et tantomagis, quia Bigius titulum habet emptionis, vt ex inſtrumento cōſtat, quod probat viam eſſe priuatam Bart. l. vlt. de loc. & itin. pub.

6 Nec obſtat. conſil. Rim. † 431. dicentis viā præſumi publicam, niſi probetur extare memoriam, quod ex collatione vicinorum con ſtructa ſit: quia Cæp. ab illo citatus hoc non dicit, ſed tantum quod ſi eſt memoria eam eſſe conſtructam ex collatione, non eſt publica, & è contrario: non ſequitur ergò ſi nō eſt memoria publica eſt, vt ipſe declarat in q. 7. ad quam illic ſe refertur: debet enim probari, quòd in contrarium non extet memoria, & tunc præſumitur ſolum eſſe publicum niſi collatio multorum in ea conſtruenda probetur, & ita dicunt Doct. præcitati.

Verùm, etſi admitteremus viam eſſe publicam, tamen adhuc idem conſtituendum eſt, cum Bigius ſit in quaſi poſſeſſione plantādi. & incolendi à longiſſimo tempore, quod ſufficit, vt ſtatutum habeat locum, cum loquatur de eo, qui damnum paſſus ſit: nec cōſiderat dominium aliquod. Neq; licuiſſet

etiam hominibus Vniuerſitatis, cum poſſeſſio non ſit penes eã, auctoritate propria incidere. l. quemadmodum. ad l. Aq. & declarat latè. Dec. conſil. 221. num. 5. & 6. Euer. conſi. 205. & latè Franc. Marc. deciſ. 596. vbi pulchrè: Imò verò cum via ex hac plantatione deterior non fiat, nec interdicto experiri potuiſſet. l. ſecunda. §. deinde. vbi eſt text. clariſs. ne quid in loco publ. ſed ſi illa eſt publica, qui operibus publicis procurat; eas arbores habere debuiſſet, vel Bigio indicere. l. ſecũda. §. ſi quis nemine. ne quid in loco publ. l. ſi legatum. §. vlt. de oper. publ. ſed profectò, nec villa, nec eius homines vllum ius habebant auctoritate ſua incidẽdi. Quo fit, vt cum negari nequeat illatũ eſſe damnũ. Bigio, qui pro arbitrio plantis vtebatur, & fruebatur, Verba ſtatuti conueniant. Imò verò communis eſt ſententia, quòd etiam ſi ſtatutum ageret de eo, qui rem alterius incideret, ex communi vſu loquendi puniretur, qui rem ab alio tantum poſſeſſam cęderet, vt per Bar. & cęteros. in Rubrica de oper. noui. nunc. quod, etiam circumſcripto communi vſu loquẽdi, verum eſſe illic ipſe defendi. Nec iuri aduerſatur, quòd ex conſuetudine ſecus vias plantetur, quando & in ipſiſmet vijs id permiſſum eſt, ex eadem, vt per Cęp. dicto cap. 3. num. 23. ad fin. Rurſus eſt attendendum illud, quòd nõ ſequitur, hæc via eſt publica, ergo & loca continentia ſeu contigua publica ſunt: quia intelligitur eatenus; tantum pręſcriptum, quaten⁹ eſt poſſeſſum. l. 1. §. ſi q̃s hoc interdicto. de act. it. qui pri. Bar. l. ſi publican. in fin. de publica. ſit ergò uia publica, quaten⁹ itur, nõ autem, vbi poſſideiur, & plantatur, quia præſcriptũ non eſt illi, partes; quæ à Bigio hodiè, & ante ab auctoribus ſuis poſſeſſa eſt. Denique, & ſi dicamus, etiã loca hęc probara publica; certè non aliundè probatum eſt, quàm ex præſcriptione: ſed ius ex præſcriptione, quæſitum non põt opponi à tertio, vt in terminis noſtris trad. Alexan. dicto conſi. 177 num. 12. & 13. in 6. ergò omninò ſtatuto ipſi inciſores ſubiacent: Miſſis facio qualitates, quę facto hærent, quòd noctu, quòd per interualla, quòd vt offenderent Bigium, & cæteras, quas iudices ipſi perpendent.

ARGVMENTVM.

An filiæ à ſtatuto excluſæ augeant legitimã. Quod alienata filio in legitimam non imputentur. An legitima augeatur auctis facultatibus, & quando mobilia. & ſe mouentia ex mente teſtatoris non imputentur filio in ſuam legitimam plenè excutitur.

SVMMARIVM.

1 *Statvto filias excludente, an illæ dicantur in numero liberorum, vt augeant legitimam, & quibus caſibus.*

2 *Alienata legitimę imputantur, vbi alienatio ſit ſimplex, ſecus ſi alia res ſit ſubrogata.*

3 *Fideicommiſſario tantum, an autem, & filio grauato proſit augmentum bonorum, & quòd etiã filio in ſua legitima, & num. 9.*

4 *Curt. ſen. doctrina in conſ. vltimo, vt falſa reprobatur.*

5 *Intellectus ad l. etiam. §. fi. de bo. liber.*

6 *Intellectus ad l. ſi patronum. §. fi. de bo. lib. & nu. 8.*

7 *Aeſtimatur etiam ſpes, & creditum conditionale.*

10 *Legitima filij, an & quando ex verbis teſtamenti non imputentur mobilia, & ſe mouentia.*

CONSILIVM CXXV.

Qvamvis articulus ille, an
ſi ſtatutum excludat filias,
eæ ſint in numero liberorũ,
1 vt augeatur legitima, † & à
triente ad ſemiſſem trãſeat,
ſit maximè difficilis, & Do-
cto. varijs in locis adeò rem obſcurent, vt ne
ſcias facilè quam opin. amplectaris, tamen
in caſu hoc, res ſententia mea ſat clara eſt,
poſſunt enim excipi aliquot caſus, in quibus
ipſi frequentius conueniunt.

Primus eſt, quando filiæ in gratiam maſculorum excluduntur, nam tum computãtur fœminæ ad ipſorum fauorem, & cõmodum. opin. hanc eſſe receptam, & ſecundùm eam iudicatum trad. Bru. art. 13. q. 3. nu. 44. quòd ſtant. maſ. ſic & Soc. iun. conſil. 25. nu. 10. in pri. Pariſ. conſ. 36. num. 29. in 2. Alc. rñ. 479. num. 11. & Boſſ. de quo in dub. d. tit. de bo. pub. num. 2. in fi. idem concludit, ſi auferatur fœminis in gratiam maſculi, qui refert aliquot præclaros Doct. ità iudicaſſe. & ideò cum ſtatutum Ferr. ſit huiuſmodi, res ſat clara eſt. & ità nouiſſimè reſpond. Ceph. conſil. 245.

Secundus eſt, ſi ex ſtatuto dos omninò ſit danda filiabus, vt hic. Caſtren. conſil. 235. in ant. quod eſt 286. in no. in pri. qui omninò videndus eſt, & Ceph. vbi ſupra num. 30.

Tertius eſt, ſi excluſio non ſit perpetua, ſed ad tempus, donec putà extahunt deſcendentes dotare debentis, qualis eſt in ſtatuto noſtro, quòd filia &c. Ruin. conſil. 36. nu. 12. in 3. Dec. conſil. 607. num. 16.

Quartus, vt rem metiamur ex commodo maſculorum, vt ſi id eis vtile ſit ad ſemiſſem

trans-

Digitized by Google

tranſgrediamur, ſin minus intrà ipſum trien
tem conſiſtamus Rub. Alexan. conſil. 122.
Ceph. dicto conſil. 245.
Quintus eſt, ſi in teſtamento, vt hic, filiæ
ſint vocatæ. Caſtr. conſil. 252. in ant. quod
eſt 52.in No.in pri.Alex.conſil.55.num.8.in
ſecundo. cum cætt. qui putant dotem tran-
ſmitti quos aliàs congeſſi. Soc. in terminis
ſtatu. Ferr. conſil.75. num.5.in 3.Ruin.con-
ſil. 25.num.40.in ſecundo.
Et quãuis hoc caſu dicant Doc. aliqui ex
prædictis, augmentum poſſe ẽt ad fœminas
pertinere: tamen in præſenti nõ refert: quia
ſat eſt nobis bona non ſubijci fideicõmiſſo,
nam quò ad petẽtes liberas ædes,vt dicitur,
habemus. Et poſſidens eo ipſo, ꝙ poſſidet
vincit, niſi actor ſuam intentionem probet.
l.2.vt.poſſ.§.commodum. de interd. Ex qui-
bus patet, quod ſiuè ſequamur opin. quòd
accreſcat maſculis, ſiuè, ꝙ fœminis, quæ ẽt
à Pariſ.conſ.53.n.75.& 76. dicitur commu-
nis, nõ eſt locus diſputationi; cum ſit nobis
ſatis, quòd bona fideicommiſſo non ſubij-
ciantur. Et ex his primum caput dubiorum
abſolutum eſt. Nam Rolan. in conſil. 25. in
pri. loquitur vbi filia ſit excluſa ſimpliciter,
vt patet ex Doct. ab eo citatis, & præſertim
ex Caſtr.& concurrentibus tã multis de qui
bus ſupra non reperies facilè, qui diſcrepet.
Quò verò ad alterum, an domus ſit impu
tanda legitimæ,vt alienatæ: iux. tradd. in l.
Marcellus.§.Res quæ.ad Trebel. cum al. de
quibus in dub. breuiter reſpond. illud pro-
2 cedere, quando alienatio † eſt ſimplex, ſed
hæc ſimilis non eſt, quia vſus annuus loco
domus eſt ſubrogatus. & iccircò non poteſt
dici filius ſuam legitimam elegiſſe,ſed vſum
pro domo ſubſtituiſſe; qui nunc partim erit
fideicommiſſo ſubiectus, vt reliqua, partim
etiam liber ob legitimã, & Treb Receptiſs.
enim eſt in vniuerſalibus vnã rem alterius
loco ſuccedere. l. ſi rem & precium. de pet.
her.quin etiam in particularibus idem trad.
Bal. conſ.112.in pri.& latè per Tiraq.de retr.
gent.§.32.gloſſ.prima,nu. 26. Hincq; empta
ex fideicommiſſo fideicommiſſaria fiunt Iaſ.
conſi.231.in 2.cum ſimm.quin & alienata ſi
recuperentur ad cauſam fideicõmiſſi redeũt
vt per Alc.l.in quartam. nu. 29. ad l. Falc.&
alias latè reſpondi,& obtinui.Quarè cum &
hodiè vſus ſit in hereditare,electio nõ poteſt
dici facta. Non inficior tamen,ꝙ ſi cõtractus
huiuſmodi fuiſſet damnoſus, eatenus tene-
retur refundere heres fideicõmiſſario,quate
nus ſe damnum extenderet,ſed vtilem fuiſſe
potius credendum eſt. l.cum de indebito.de
drobat. cum ſimm.Et hæc de ſecundo.
3 Quò verò ad tertium, quòd augmentum
bonorum † proſit fideicommiſſarijs,non aũt
filio petenti legitimam iuxt. vulg. con. Cur.
ſen. vltimum, ſcio ipſe hic nunquam obſer-
uatam eius opin. non ſemelq; Illuſtre Conſi
lium contrà iudicauit, & quadam veluti cõ-
ſuetudine receptum eſt, vt bona ex ęquo di-
uidant fideicommiſſarij,& filij,dum hi legiti
mam, & treb deducunt, illi verò reſiduum
conſequuntur. Verùm,& ſi Cur. opin.ſequa
mur, tamen in propoſito non obeſt: ſiquidẽ
agit is de filio,qui nõ petijt legitimam,& ob
moram vult eum decidere lucro augumẽti,
vt in verſ. non obſtat vltimum, ſed quando
filius poſſidet, nec quicquàm ei poteſt impu
tari,ſentit apertè aliud conſtituẽdum, & hic
eſt caſus præſens: quia bona ſemper fuerunt
penes heredes, quibus non poteſt culpæ ver
ti, ꝙ non petierint quod intus habebãt.Qui-
4 nimò deciſ.Cur generaliter falſa eſt,†& tam
contra æquitatem,vt is fatetur,quàm etiam
contra iuris regg. & contex. illi, quos tanto-
perè extollit, & quibus orbẽ vniuerſum, ait
non poſſe reſpondere, nihil probant, quod
5 eius ſententiam adſtruat. Nam l. † etiam. §.
fin. de bon. lib. quæ dicit tempus mortis at-
tendendum, vt ſciamus quanta ſit pars pa-
trono debita, nihil facit: namq; fateor,& ip
ſe id temporis inſpiciendum; ſed quis Curt.
reuelauit,quòd ſi bona augeantur, non pro-
ſit? ſpectatur tempus mortis, vt partem ex
corporibus conſtituamus: at ſi creſcat, uel
minuatur eorum æſtimatio, nõ ipſa quidem
tertia immutabitur,ſed tãtum precium eius.
ſemper enim tertiam corporum dicetur pa-
tronus habuiſſe, vel habere poſſe. Sed & al-
6 ter tex.in l † ſi patronum.§. fi. ſi rectè intelli-
gatur, nihil probat. Sciendum itaq; eſt iure
Pand. quoties patrono minus parte debita
relinqueretur (eam Iuſtin.hodiè de lib.ſucc.
tertiam eſſe voluit) potuiſſe illum bon.poſſ.
contra tab.perere d.l.etiã.§.toties. & ibi glo.
neq; enim ſupplementũ ex l.petebatur eo tẽ
pore. I.C.itaq; eleganter quærit, an ſi patro-
nus à liberto ex debita portione eorum,quæ
tempore mortis poſſidebat, fuerit inſtitutus,
& mox patrimonium augeatur ob reditum
ſeruorum,qui erant apud hoſtes, is conque-
8 ri poſſit, hoc eſt petere bo.poſſ.contra tab.re
ſpond. I.C. non poſſe. & hoc eſt æquiſſimum
ſi enim libertus, quod verè habebat præſti-
tit,& officio ſuo functus eſt, ob augumẽtum
huiuſmodi non debet reſcindi iuſtum eius
iudicium: æquiſs. itaq; eſt reſponſum illud,
non autem, tam durum, vt putauit Curt. cũ
honeſtum ſit,vt non infringatur liberti teſta
mentum,qui quod in ſe erat,reliquit. Profe-
ctò tamen non negat I.C. poſſe patronum,&
partem ſuam habere illorum ſeruorum non
bo.

Digitized by Google

filijs ex voluntate patrum: tunc enim augmentum eis prodeſt. hæc eſt not. deciſio Sali. in d.l. ſcimus.d.§.repletionem. quem etiã ſeqq. Alexan.d.l.in ratione. & Iaſ. dicta auctori. nouiſſima. quorum auctoritas maior eſt. Quarè cum hic ſit caſus præſens, verſamur extra omnem difficultatem, & hinc eſt, quòd Docto.dicunt hoc caſu filium poſſe duas quartas detrahere, quæ hereditatem dimidiam implent, vt latè per Pariſ. conſil. 45. in ſecundo. cum ſimm. Poſſet verò Cur. ſententia obtinere, ſi opera, & induſtria alterius precium creuiſſet, non natura, vt per Ang. dicta l. in ratione. quem cæt. illic ſeqq. in fin.princ. vel ſi augmentum ſequutum eſſet poſt aſſignationem legitimæ, vel ſi filius quãtitatem pro legitima accipere cogatur. Pariſ. conſil. 16. num.72. in 2. & huc conferunt tradd. ab Iaſ. auct. nouiſſima. in princ. Et hæc de tertio.

10 Quò verò ad vltimum caput, an † mobilia, ac ſe mouentia in legitimam imputentur, ſic dicendum puto. Primò aduertendum eſt, nihil eſſe probatum, quò ad hæc, vt diligenter excuſſit clarus Iuriſp. Pęnit. nam quæ is adtulit ſunt veriſſima: & ideò non eſſet vltra quærendum. Verùm ſi qua extaret legitima probatio, ita res finiẽda eſt, vt non in ſuam legitimam imputentur. Namque licèt Bart. & al. dicta l. in quartam. velint relicta omnia in legitimam imputari, tamẽ id non procedit, quando ex mente teſtantis, ſecus apparet: quia tota hæc materia pendet ex eius voluntate, vt per Soc. iun.nu.33. ibi. Quarè, cum voluerit teſtator, vt altè, & baſſè, de his diſponerent filij, non debent in legitimam imputari: quia alias verba nil operarentur, aduerſus tradd. l. ſi quando. de leg. primo. ſi enim pro legitima illi accipere tenerentur, iam ex teſtamento nihil commodi perciperent, cum legitimam non teſtatoris, ſed legis beneficio conſequantur. l. ſi arrogator. de adop. cum ſim. Oportet itaque, vt pinguia, & ampla, hæc verba excludant omne grauamen, & incommodum, ac onus, quod non eſſet, ſi illi in legitimã imputarent.

Accedit, quòd, vt dixi iam, non coguntur illi habere legitimam in huiuſmodi bonis, vt per Docto. d. dicta l. in quartam. & ideò ſi illa habuerunt videntur potius conſequuti vi facultatis eis permiſſæ, quàm, vt imputarent: & verè illa verba, altè, & baſſè, liberam concedunt diſpoſitionem Ro. Rub. de arb. num. 17. & alia, pro libito voluntatis: quia voluntas non habet limites, nec ad æquum arbitrium redigitur. l. fideicommiſſa. §. quanquàm de leg. 3. Bald. conſ. 195. n. 11 In 2. Imol. ſi filiusfam. de donat. & latè Cor. conſil. 318. in 3. Ruin. conſil. 27. in pri. Pariſ. conſil. 26. in quarto. cum ſimm. & ſunt diligenter pendenda ampliſſ. hæc & prægnantiſſ. verba, quæ non poſſunt eſſe ſinè effectu operandi, & ideò non debent cogi accipere pro legitima; quia aliàs hæc diſpoſitio eſſet inutilis, quod in nulla materia recipitur, & quòd prælegata non imputentur, ſi voluntas teſtatoris ſuadeat contrarium, trad. Rui. conſil. 133. in 2. in fi. & in terminis, quòd ſi filio data ſit poteſtas alienandi, non imputet ſibi in legitimam: trad. Soc. §. res quæ ad ſi. l. Marcellus. ad S. C. Treb. quẽ à Cro. defendit Ferd. Loa. §. Diui. num. 41. l. filiusfam. de leg. primo.

Et cum ſit ſatis clarum, nõ vltrà inſiſtam.

ARGVMENTVM.

NON conſtare de aliqua lęſione in conſtitutione dotis Illuſtr. mulieris, eamq; dote ſibi conſtituta contentã eſſe debere probatur.

SVMMARIVM.

1 F*ILIA conquari non poteſt quaſi à patre fuerit indecenter dotata, niſi ſe læſam enormiſſimè probet, quod procedit etiam poſt mortem patris maximè vbi ſtatutum excludit, & illa renunciat. num ſeqq.*

2 *Statutum Ferrariæ intra quantum, &c. de dote loquens declaratur.*

4 *Læſio enormiſſima dicitur in dotis conſtitutione vbi dimidiam longè excedit; & exempla afferuntur.*

5 *Verbis enunciatiuis in cauſa dotis fides adhibetur.*

6 *Legitima quanta ſit taxanda. & an ſemis, an tertia extantibus tribus filijs maſculis, & duabus fœminis, à ſtatuto excluſis, & opiniones plures referuntur.*

7 *Legitima expreſſè renunciari debet, nec ſufficit agnitio legati, & teſtamenti paterni.*

8 *Dos, vt præſtetur duplicata, propter matrimonium retardatum, non eſt vſu receptum.*

9 *Vſumfructum qui conſtituit in aliquem, adito, vt non alienetur, proprietatem in eum transfert.*

CONSILIVM CXXVI.

AGIT Illuſtr. Dña Iulia Boiarda, aduerſus Illuſtrẽ Dominam Syluiã, & eius filias Boiardas, petitq;, vt a Vob. viri Clariſſ. Sereniſſ. Dño Duci de lęſione, qua ſedum paternis bonis renunciauit, affectam prędicat,

eat,referatur. Videndum itaque eſt,an petitio illius, ſit legitima. Et opinor ipſe ex multis eam ineptè experiri, nec aliquo modo de læſione vlla Principi referendum.

Primò autem ſuppono vnum,quod eſt certiſſimum,filiam † non poſſe conqueri, quaſi à patre indecenter dotata ſit, niſi ſe læſam enormiſſimè probet. nam lex paterno conſilio multum hac in re tribuit, eumq; decernit moderatorem,& arbitrum.Bald.auc.res, quæ.& ibi Caſtr. n.8.C.cõm. de leg. & idem latius declarat conſil. 275. in pri. quẽ cæteri Doctor.indiſtinctè ſequu. & ex eo negant eſſe vlli querelę locum, niſi enormiſſ. læſio probata ſit,vt dixi.Alexan.conſil.33.in quarto. Socin.conſil.288.num.21.in 2. & conſil. 75.num.10.& 11.in 3.qui loquitur in terminis ſtatuti Ferra. Cur.conſil. 27. num. 38. & conſil.73.num.31.& conſi.80.in fi.Cor.conſil.115.in fin.& conſi.290.num.12.in 3. Iaſ. cõſ.231.n.4.in 2.& latè conſi. 133. in quarto.& l.voluntatis. C. de fideicom. Dec.conſil.26. per to. & conſi.35.num.quinto.conſi. 89.num.4.& conſil.180.& conſil.ſeq.& conſ. 203.& conſ.216.num.quinto.Ruin.conſ.52. num.13.in 2.& conſ.27.num.13.in fin.& 56. num.15.in 3.& conſ.152.num.12.in quinto. Bru.art.9.num.33.& ſeqq.Alc. reſpon. 252. & reg. 1.præ.2.in fi.Soc.iun.conſ.72.in 3.Pariſ.conſ.106.num.50.in pri.Rimin. conſ. 40. num.20.in ſtatut.Ferr.vbi iun.Rimi.& conſ. 332.& 339.n.26. Alexandri.conſ.163. nu.3. Cur.iun.conſ.10.in fin.& d.auc.res quæ. nu. 6.& Port.conſil.116. Ceph.conſil.142. latè. & conſ.337. & Iac. Aemi. Ferr. conſil. primo.

Hi enim omnes Caſtren.dictum approbant, quorum etiam multi loq.ſiuè ſtet ſtatutum, ſiuè non:& in ſpecie Cor.conſ. 115.in 3. idẽ putat, & ſi ſtatutum nullum ſit, licèt addat maximè id recipiendum, vbi illud vigeat, ſemperque eam proferunt rationem, quòd nemo vtilius patre filiæ ſuæ conſulit. quam rationem alibi etiam perpendit Caſtr. conſ. 403.num.2.& conſi.421.ad fin.in 2.& Com. in alio propoſito.conſ. 46. & ex hac ratione plerique etiam non citato Caſtr. idem generaliter conſtituunt.Cur.conſil. 54. num. 27. Corn.conſ.210.in pri.in fi.Soc.conſ. 30. nu. quarto.in pri.Pariſ.conſ.26.num. 89. in tertio.Alb.fusè conſ.23.Ceph.conſ.95. & ante Caſtr.hoc trad.Bald.conſ.323. num. 3. in 3. Et profectò nullus eſt, qui Caſtr. improbet. & quamuis Dec.voluerit in conſ.277. vt ei⁹ conſilium procedat viuo patre,ſed poſt mortem liceat filiæ conqueri,tamen is malè loquitur,& nominatim à Ruin. dicto conſ. 56. num.15.reprehenſus eſt,& ab Alc.d.reg.prę.2.& aduerſatur alijs, quæ pluriẽs conſulẽdo affirmauit. Quòd ſi velimus Caſtr.conſultationem habere locum tantummodo, ſi ſtatutum extet,vt vult Ceph. conſ.281. nu. 39. quod & admiſit Corn.conſil.77. nume.2. in ſecundo. dum voluit,vt ſtante ſtatuto,quòd filia. &c. non habeat locum quærela, niſi dos minima eſſe. & in his terminis nos verſamur,ſicut enim in caſu ipſius ſtatutum diſtinguebat inter parentis, & alterius dotationem, ita quoq; hſc. nam in ſeq.ſtatuto intrà quãtum &c.cauetur, vt ſi fratres, aut alij dotent, dos non ſit minor legitima, ſic Cor. conſ.290.in 3.num.12.

2 Nec dicatur † ſtatutum loqui dum aſcendentes,vel deſcendentes ſuperſint, qui non eſt caſus præſens:quia reſpondeò,& hãc ſpeciem ſatis ex ſtatuto comprehensã. Etenim vbi pater maſculos habeat,tempore quo dotem pro filia in teſtamento conſtituit,veriſimile eſt in gratiam maſculorum, qui magis diligi ſolent,minorem reliquiſſe portionem, quam illis deficientibus relicturus eſſet: & ideò,ſi poſt talis caſus emergat,quaſi ex patris mente,filiæ permiſſum eſt, ex ſtatuto, vt congruam dotem ſibi ſuppleri petat,hoc eſt eam,quam veriſimile erat patrem daturum, ſi liberos maſculos non habuiſſet. Cæterum vbi pater initio filios non habet,quamcunque dotem illi decreuerit,ea debet eſſe contenta,quia vt Doc. prææallegati dicunt ſubtilis indagatio in patre non deſideratur, & eſt ſatis,vt tanta ſit dos,vt ea honeſtè nubat,adeò,vt aliquando maior,aliquando etiam minor ſit legitima,vt per Dec.dicto conſ.26. p Soc.iun.dicto conſ.72. in 3. Aliàs verò, niſi ita intelligeremus eſſet eadem conditio patris,ac cęterorum dotes conſtituentium,qui non minorem legitima portionem fœminis dare tenentur, ex dicto ſtatuto intrà quantum &c.quòd ſanè abſurdum eſt,vt idem ſit ius patris,ac aliorum in dotium conſtitutione,& hoc maximè verum eſt,quando agnati,qui ab inteſtato ſucceſſiſſent,inſtituti sũt, vt per Caſtr.conſ.196.in pri. Alexan. conſil. 69.in pri.qui agit de ſtatuto,in quo de deſcẽdentibus fiebat mentio, quibus tamen ille cæteros agnatos pares facit.Cur.dicto conſ. 80.in fin. Dec.conſil.293.& conſ.505.& Caſtren.in conſ.362.in pri. idem reſpondit generaliter, neq; enim de patre mentionem facit,quibus etiã conueniunt ea, quæ alibi Docto.tradd.de filia excluſa, an poſſit agere ad ſupplementum:ſeparat enim agnatos ab extraneis.Dec.l.filiæ.C.de collat.& conſi.379. & conſ.616.& dixi aliàs pleniſſ.& in terminis noſtris non eſt locus dubitationi, ſtante ſtatuto de ſucc.ab int.quo fratre extante fi-

lia

ſta non agit ad ſupplemẽtũ, vt ex verbis eius
manifeſtè deprehenditur. Nec dicat quis
ex ſtatuto, quòd filia &c. illud eſſe intelligen
dum donec ſuprerint: quia reſpond. non eſ-
ſe veriſimile, quòd pater ob amorem frater-
num incõgruè filiam dotauerit: quod facilè
euenire poteſt, vbi filios habuerit. Et ideò di
uerſa ratio aliud ſuadet. Quòd ſi vnquàm
patri licuiſſe debuit pro arbitrio filiam dota
re, hic ſanè caſus vnus eſt. Viderat enim
Co. Ioa. Baptiſta, ſe à patre ſuo cæteris filijs
prędilectum, quibus modicam exiguamq́ue
ducentorum aureorum penſionem quotan-
nis ſoluendam reliquerat, quod non alia ra-
tione factum, ſibi perſuadere potuit, quàm,
vt ſplendori, ac decori familiæ conſuleret:
quid ergò mirum, ſi & ipſe non ingratus er-
gà fratres non eam ad nummum dotem Il-
luſtr. Dñe Iuliæ reliquiſſet, quæ ex ſummo
iure debebatur? & factum patris non tàm
amare examinandum eſt, vt Doct. præcitati
adnotant. Secundò etiam reſpond. quòd
3 quoties fęmina per ſtatutum † excluditur, &
pater dotem conſtituit, illaq́ue renũciat, ita
vt tria hęc concurrant, vt hic: tunc certò cer
tius eſt, non poſſe vllam ab ea quęrelam pro
poni, niſi enormiſſimè læſa ſit, ità propriè di-
cunt recentiores Galli ad Alexan. dicto con
ſi 69. & Ceph. dicto conſ. 281. dicto num. 39.
& ità conſuluit latè Dec. dicto conſil. 181.
Tertiò reſpond. quòd quando filia excluſa
eſt ab inteſtato, & conſequenter à legitima,
& accedit renunciatio, idem eſt, vt. ſ. maxi-
ma tantum læſio poſſit allegari, vt per eun-
dem Ceph. multos allegantem. dicto conſil.
281. num. 38. ad quem in gratiam breuitatis
me refero. Et hic etiam eſt caſus noſter: nã
filia per ſtatutum noſtrum excluſa eſt, & id-
eò nulla ei debetur legitima, & quàmuis nõ
ignorem acerrimam eſſe contentionem in-
ter Doct. an idem ſit facto teſtamento, vt p
Socin. conſ. 150. in 2. & Alexan. latè. in l. Gal
lus. §. & quid ſi. de lib. & poſth. & alibi p Doc.
tamen nos ſumus extra hanc difficultatem;
quia dictum ſtatutum intra quantum &c. nõ
vult, vt dos ipſa in heredes tranſmitti poſſit,
ſed maneat penes eos, qui dotare debebant,
ſiuè in teſtamento filiæ ſit relicta, ſiuè illi à
fratribus, aut alijs conſtituenda, quòd ſi legi
tima eſſet, vel legitimæ iure deberet, ea trãſ-
mitti facilè poſſet, liceretq́ue filiæ, de illa te-
ſtari. Sed & receptior ſententia eſt, vt inſti-
tutis illis, qui ab inteſtato ſuccederint non
debeatur legitima, vt dixi ſupra, & latè trad.
Ruin. conſ. 40. in 3. & ſupra attigi. Quod ta
men nunc non excutio, quia non eſt neceſſa-
rium, & tota hæc res longiſſima egeret diſpu
tatione.

Ex hìs itaq́ue concludo Illuſtrem actricẽ
nõ alijs poſſe queri, quàm ſi enormiſſ. & gra
uiſſ. læſionem probet. Videamus ergò, an
ex actis ea deprehendi queat: quod vt faci-
lius nobis ſit, prius diſſeramus qualis ſit iſta
enormiſſ. lęſio: tunc enim liquidò patebit,
an intrà hos terminos concludamur. Et pro
fectò nullibi Docto. certis finibus eam circũ
ſcripſerunt: dicunt tamen omnes illam de-
4 bere † dimidiam longè excedere: & ſemper
vnanimes ità conſuluerunt. Anch. c. acceſ-
ſorium. num. 5. de reg. iu. in 6. enormiſſ. vo-
cat læſionem ſi acceptis ſexcentis renuncia-
tum ſit quatuor millibus. idẽ affirmat in rep.
cap. canonum. colu. mihi 50. uer. ego etiam
conſului. & eum reff. ac ſeqq. Rim. conſ. 39.
num. 14. vbi de eo, qui pro mille renuncia-
uit 4000. Dec. dicto cõſ. 180. & 181. & dicto
conſil. 203. d. conſ. 216. & conſ. 151. & Andr.
Sic. conſ. 21. num. 5. in pri. & conſi. 53. nu. 17.
in 2. & Rip. reſpon. 138. n. 6. Idem Anchar. in
in conſ. 39. ſi opulentiſſ. hereditas ſit repu-
diata, acceptis quingẽtis, & approbat Dec.
vbi ſupra. Caſtre. d. conſ. 275. ſi ducenta pro
duobus millibus. & conſ. 174. in pri. ſi tertia
tantum pars detur eius, quod verè debitum
erat. & eum ſeq. Soc. conſ. 263. in 2. & Iaſ. d.
conſ. 133. in quarto. qui agit de filia, quę ac-
ceptis duobus millibus, & hereditati pater-
næ, ac maternæ renunciauerat, quæ multo
pluris æſtimabatur, ita vt nec tertiam eſſet
conſequuta. Caſtr. idem dicto conſ. 275. ſi
200. pro 1000. & ſeqq. Dec. dicto conſ. 203.
Cor. conſ. 258. num. 13. in 4. quem ſeq. Cro.
conſ. 120. num. 35. quando in totum, quis lę-
ſus eſt, plus minus. ſic & Soc. dicto conſ. 263.
& Rim. conſ. 336. num. 30. qui & ipſe inquit
læſionem enormiſſ. aut eſſe in toto, aut ferè
in toto. alibi quãdo ſexta, vel ſeptima datur.
conſ. 27. num. 5. in quarto. vel octaua. vt con
ſil. 77. in 2. vbi loquitur in terminis patris do
tantis, ſeù tertia, aut quarta. conſ. 189. n. 17.
in pri. & conſ. 167. num. 11. & 12. in ſecundo.
& conſ. 214. in 3. Gozad. conſ. 97. num. 14. &
conſ. 147. num. 3. & 4. & conſ. 179. num. 10.
in quarto. Gra. reſpon. 88. in pri. & ita diſtin-
guendo, opin. conciliat idem Cor. conſ. 166.
num. 7. in pri. quem ſeq. Dec. conſ. 216. & cõ-
ſil. 551. num. 6. vt ſcilicèt in enormi læſione
iuſiurandum efficaciter obliget, non in enor
miſſ. & per eundem conſ. 45. & conſ. 379. &
Caſſ. conſ. vlt. num. 13. & 19. Affl. deciſ. 322.
num. 11. Pariſ. conſ. 75. in 3. Cur. iun. latè cõ-
ſil. 53. Couarr. multos citans. cap. quàmuis.
§. 4. nume. 3. & melius num. 5. de pact. in 6.
rel. 3 par. Butr. conſ. 45. ſi duplo amplius de-
bebatur. Calc. conſ. 33. num. 25. ſi cum qua-
tuor millia ſoluenda eſſent, mille tãtum ac-
ceperit

Digitized by Google

ceperit.Bertr.conſil. 72. in pri. ſi pro nouem
millibus in præſens debitis, quatuor millia
tantum ſint promiſſa ſoluenda tamen poſt
aliquot ann.& idem ſentit.conſi.137.eo.lib.
Alb.dicto conſi.23.num.3.quando longo in
teruallo excedit læſio dimidiam. Nat.conſil.
166.ſi ſexcentum quis,pro quatuor millib⁹,
recipiat, & citat Anch.d.c.acceſſorium.Ca-
ſtren.dicto conſil.174. & Dec. d.conſil.180.
Rub.conſil.116. quando quingenta pro mil
le,& quingentis: & conſil.139.ſi pro quadra
ginta quatuor millibus, duo millia accepta
fuerint.Soc.iun.conſ.97.in 2.ſi decima, octa
ua,vel ſexta,& idem conſil.129. num. 46. in
pri.ſi tres partes ex quatuor Alc.cap.cum cō
tingat amp.prima. in fi. & ipſe quando quis
quartam partē ex eo, quod eſt ſibi debitum
habet.Ceph.conſil.137.num.46.ſi quis vn-
decimam eſſet conſequutus ex eo,quod de-
bebatur. Ex quibus ſat probatur enormiſs.
eſſe læſionem, quæ, vt dixi, longè dimidiam
excurrat: enormem, quæ paulò excedat: vt
per Bertr.conſil.299.in 3. Pariſ. conſ.16.nu.
73.in 2. His ita præcognitis, nunc ad illud
redeo,quod initio propoſueram, an læſio vl-
la hic probata ſit: & diſputationem hanc in
duo capita diſtinguo.

Primum eſt, an bis mille auri ſufficiant,
demptis millibus quatuor, quæ Illuſt.Actrix
à Gambara habuit, alterum an hi computa-
ri omninò debeant, & illis computatis, iam
de lęſione agi poſſit. Quò ad primum, tota
res pendet ab æſtimatione patrimonij: ſed ſi
ſubtilem ineamus rationem, vt clariſs. Pœ-
nit.plenè in ſua inſtructione probat, & mihi
ſupponitur inter ratiocinatores conuētum,
ea eſt viginti millium auri, plus min⁹. Quòd
ſi detrahantur ea, quæ iure ipſo deducenda
ſunt, conſtiterit facilè nullam hic eſſe læſio-
nem. Et quoniam hæ deductiones vtrique
capiti communes eſſe dēnt, rem plenius exe
quar. Suppono itaq; primo, bona Com.Io.
& Com. Io.Baptiſtæ fuiſſe eadem, vt ex con-
feſſione ad poſitiones noſtras, exq; inſtrumē
tis locationum conſtat, & iuris ēt præſūptio
ſuadet.Aret.conſ.120.cum ſimm.Deducēda
igitur eſt in primis Dos d.Iuliæ Auiæ Illuſtr.
Actricis, vt æs alienum, quę fuit quatuor mil
le, & quingentorum auri, vt ex inſtumento
anni 1486.in quo Io.Antonius, vt procura-
tor Illuſt. D.Thadeę p̄ter quatuor mille auri
promittit quingenta. Etenim verba illa, ſic
ennūciata, multis concurrētibus, plenè pro
bant.Nam in cauſa dotis ſpāliter eſt cōſtitu-
5 tum,vt † verbis huiuſmodi fides habeat̄ Bar.
cōſ.123.Caſt.cōſ.92.in 2.Alex.l.admonēdi.
n.42.vbi & Iaſ.n.85.de iureiu.Bal.No.par.6.
pri.78.idem Iaſ.l.ex his.nu.2.C.de mil. te. &
Benint.q p̄dicta non allegat dec 61.nu.6.Et
licèt hi Doct.agant de verb.ab eo prolatis,
qui ſibi p̄iudicare poſſit, tamen hoc nō aliud
exiſtimandum eſt in præſenti ſpecie. Com.
Io.in teſtamento ſuo mandauit, nè dotē pe-
teret, q̄ res probat eam fuiſſe ſolutam, & con
feſſio hæc ligat Co.Io.Bapt.eius hr̄dem. l. cū
à matre.C.de re.vin.Cra.n.78.in pri. par. de
an.tēp.item ipſa D.Iulia multa reliquit lega
ta in vltimo eius elogio, vtiq; non facilè reli
ctura, niſi amplam dotem habuiſſet, & vir ip
ſe vixit ann.quadraginta, vt oīno credendū;
ſit illum dotem petijſſe, cum onera matrimo
nij ſuſtineret.l.pro oneribus.C.de iu.do.Ac-
cedit iuris efficax p̄ſumptio, ſm quam nemo
indotatas vxores ducit Cra.conſ.40.& conſ.
44. & talis quantitas veriſimilis eſt, attento
vtriuſq; familię ſplendore, & nobilitate: imò
verò cum ex teſtamento certum ſit dotē fuiſ
ſe datam, vt iam dixi, & nulla in eo explice-
tur ſumma, poſſet ea ꝓ boni viri arbitrio de
clarari.l.cum poſt.§.gener.de iu.do.& tradd.
oēs.in l.1.ſol.ma.quæ oīa multo maximè at-
tendi debent, cum vos Viri excellentiſs. ſola
facti veritate inſpecta cognoſcatis.Bald.l.ſo
la.C.de teſtibus.cum al.de quibus Dec.con.
11.ad fi.Detracta itaq; hac dote, patrimoniū
eſt ſexdecim millium auri.ex quibus ſecūdò
deducenda eſt dos D.Aldæ amitæ magnę Il
luſt.Actricis, quæ eſt mille, & quingentorum
auri, vt aliæ filiæ habuerunt, nè inter ipſas in
ducat̄ inæqualitas, aduerſus no.in l.cū pater.
§.euictis.de leg.2.Rui.conſ.212.n.13. in pri.
cū ſimm.Nec ob.ꝙ frater eius Co.Io.ei reliq̄-
rit octoginta auri, in ann.ſingulos, ea lege, vt
nè quid amplius peteret: qm̄ nullibi conſtat
eam hoc legatū agnouiſſe, & quatenus hoc
probari poſſet, non tn̄ aliquod pōt ei adferri
p̄iudicium, tū quia mulier eſt, q̄ citra ſolēni-
tates ſtatuti nō obligat̄, tū quia ſoror fratris
legatum agnoſcēs non excluditur à petitio-
ne reſidui Caſt.in ter.cō.265.in pri.Iaſ.conſ.
69.in pri.& dicā infra dū de legitima diſſerā.
annua ergò hęc octoginta auri legitimę, ſeù
dotis fructib⁹ imputabūt, cū oīmodò ſint red
dendi, & ſi à b.f.poſſeſſore conſumpti forent.
Alex.cōſ.69.in pri.Cor cōſ.265.in pri.Ruin.
cōſ.26.& cō.56.in 2.retinebūt ergò Illu.Reę
hanc dotē, vt hr̄des D.Aldæ, q̄ Com.Iuliū, &
Hyppolitū ī ſuo teſtamēto inſtituit. Reliqua
manent adhuc quatuordecim millia, & qn-
gēta: Ex quib⁹ legitima filiorū detrahi dēt.
Ea verò eſt ſemis, cū quinq; eſſent, tres maſcu
li, & duę fęminę. Et q̄uis non ignorē Doc.no
6 ſtros, in hac cōputatione† legitimæ, ſtāte ſta
tuto excludente fęminas, varijs modis rn̄diſ
ſe, tn̄ nos verſamur extra has difficultates.
Etenim tres ſūt opin.de quib⁹.Cur.conſil.5.

Bru.in trac.ꝙ ſtāt.maſ.art.13.q.3.Soc.iu.lat. cōſ.25.in pri.& nouiſſimè.Port.lib.3. cōcl.5. quarū prima ab omnibus ferè improbata, ea eſt, vt licèt fœmina excludaī, tñ non ideò maior ſit legitima maſculorū, ſed ꝑindè ſit, ac ſi ea ſuccederet: idq́. vtile erit patri, ꝗ am pliorem hēbit facultatē de re ſua diſponendi.Bal.conſ.61.in pri. Secunda eſt, vt impinguetur legitima filiorū, ſed imputēt tñ in ea dotes ipſas. Tertia eſt, vt dos tanq̃ æs alienū detrahatur, & indè portio fœminarū accreſcat maſculis; quam, & veriorē, & crebriorē fatenī Doc.ꝑcitati vbi ſupra; eā ſequuti ſunt Bal.& Ang.in l.Papinianus.§.vnde ſi quis.n. 3.& §.quarta.de inoff.teſ.idē Ang.l.planè. §. ſi duobus.de leg. 1.Com.cōſ.35.& conſil. 45. Fulg.cōſ.26.Aret.cōſ.19.in prin.Soc.cōſ.84. in fi.in pri & conſ.82.in fi.in 4. Cor.cōſ.199. in 3.Iaſ.conſ.65.in pri. Dec. conſ.299.nu.3. Rui.conſ 52.n.10.in 2.& cōſ.152.n.5.in 5. & alibi ſœpè Doc.& reff.Bru. & Soc. vbi ſuprà ita fuiſſe iudicatum, multi aūt ex his ſupponunt ob fœminas non conſtitui ſemiſsē, à ꝗbus tñ diſſidet.Bal.cōſ.498.in pri.& cōſ.373. in 3.qui tñ vult portionē fœminarū non accreſcere maſculis.& cōſ.490.in 4.vbi idē cōſtituit, qñ aut filiæ relictum eſt, aut dotari debet ex ſtatuto. Cæterū, vt dixi, ſumus nunc extra diſputationem, quia hæc obtinere poſſent, qñ fœminæ nullius cōtēplatione excluderentur. Quòd ſi excludantur in fauorem maſculorum, tùm computanī, ſ͞m oēs, in numero, & augent legitimam ad commodū ipſorū.Bru.vbi ſupra.n.44.qui n.46. hāc opin. receptiſs. & veriſs. ait, & ſ͞m eam fatetur ſe obtinuiſſe.Soc.iu.d.conſ.15.n.15.Pariſ.conſil.36.n.29.in 2.Alc.reſpon.479.n.11.Boſſ.de bo.damn.n.2.& fuſiſſimè.Ceph.cōſ.245.vbi ex multis probat hanc ſnīam. Secunda etiā eſt declaratio, vt, vbi dotes ex ſtatuto filiabꝰ ꝓſtādæ ſint, tū & numerū, & partē faciant in fauorē maſculorū: ità Ceph.d.conſ.n.30.qui alios citat: verùm hic eſt caſus noſter, qm̄ id ſtatuto cautum eſt. Tertia accedit, qñ.ſ.ſtatutū ad tp̄s excludit, nō aūt ꝑpetuò. Dec.conſi. 607.Rui.conſ.36.n.12.in 3.vbi hoc affirmāt: taliſq́; eſt lex noſtra municipalis, ꝙ vtitur dictione, donec. Quarta fuit Rub.cōſ.122. quē ſeq.Ceph.d.conſ.245. vt quoties cōmodum ſit maſculis, vt ſemis ſit, tūc rationē ſic ineamus: ꝙ ſi damnum, tunc res ad trientem redigatur: quaſi ſtatutum hoc in fauorem maſculorum excludat fœminas. Quinta eſt, vt qñ ſunt in teſtamēto inſtitutæ filiæ, tū conſtituatur ſemis Caſt.conſ.252.in ant. quod eſt 52. in no.in pri.Soc. inter.ſtat.Ferr.conſ.75.n.5. in 3.Rui.conſ.118.n.24.ī 3.vbi hoc trad.pulchrè Pariſ.conſ.25.nu.40.in 2. Et hic eſt caſus præſens, quia filiæ omnes in teſtamento ſunt ſcriptæ. Et q̃uis hi Doct.velint hoc caſu accreſcere ēt fœminis, tñ ex quo Illuſtr. Comm.Iulius, & Hyppolitus habēt iura ceſſa, poſſunt retinere Illuſtr.Reæ, cū eorū ſint, hr̄des portiones illis debitas, & vt quæ poſſident, excludere petentem etiam pro portione D.Luciæ ad Bar.l.2. de excep. Quamcunque aūt declarationem ex his, amplectamur in ꝑſenti caſu, non refert: dummodo legitimam ad ſemiſſem tranſire dicamus: vt ēt qñque in veſtro ampliſs. auditorio vidi, me aduocato, iudicatū: legitima igitur erit ſeptem milliū, & ducentū, & quinquaginta, quę ſi in quinq; partes diſtribuantur, obuenient ſingulis mille quadringēta, & ſexagīta, & ſi applices portionem fœminarum duarū tribus filijs, cuiuſq́; portio erit duorum millium, & quadringentorū plus minus. Quòd ſi portionem Co.Io.Baptiſtæ, reliquæ hereditati coniungas, ea ad nouē millia, aut paulo amplius perueniet, quórum tertiam partem, hoc eſt tria millia, legitimæ iure Illuſt. Actrix vindicare potuiſſet, & ideò cum bis mille ipſi teſtamento relicta ſint, nullo modo de lęſione tractādū eſt, ꝗ nec ēt enormis hic eſt. Abſolutum eſt, iam primū diſtinctionis membrum. Si verò legitimę imputemus quatuor millia auri, & ſi fateremus bona Co.Io.Bapt. quinquaginta millibus æſtimari, nulla etiam ſupererit conſideranda læſio, detractis his, de quibus ſupra, vt clariſſimè patebit ducta cōputatione: nam legitima Illuſtr. Actricis non egredietur nouem millia, Quarè cum vel; vt alter ex aduocatis aduerſarijs fatebatur, paterna hereditas non excederet æſtimationē quadraginta millium, vel, vt inter ſupputatores conuētum eſſe audio, vigintiquinque, aut triginta: res caret omni ſcrupulo: quia plꝰ ei datum eſt, non minus. Fruſtrà itaq́; Illuſt. aduerſaria contendit, ſe læſam. Et hæc profectò omnia ſecundùm iuris noſtri regulas, & communes Docto opin. confirmata ſunt. Nūc aduerſariorū obiecta nōnulla diluenda ſūt. Nō ob. ergo primò, ꝙ pactio ea de renunciatione hr̄ditatis, de qua in capitulis ītelligaī adiecta à Co.Iulio, nō à D. Beatrice Sfāgia, ꝙ ei tm̄ prodeſſet.l.ſi in cmptione.de cōtr.emp.nā rn̄d.hoc eſſe merum ſomnium, meramq́ue diuinationem: cum liquidò ex multis conſtet non tam ad illum, quàm hanc ipſam pertinere debere.

Et primò, id indicant ea verba mandati, ad ratificandum per publicum inſtrumentū capitulationes, cōuentiones, & concordios inita facta, & firmata inter ipſos Illuſt.Com. Beatricem, & prædictum Iulium Co.ex vna, &c. eccè quemadmodum, & ipſa Domina

Bea-

Beatrix confirmauit omnia pacta. ſubſeqq. alia verba, vnà cum quibuſcunque alijs cõtentis in ipſis capitulis affirmatis,& ſubſcriptis manu ipſorum D.Com.Beatricis.Com. Iu.&c. & ipſa adeò clara,& certa ſunt, vt nõ poſſim non mirari aduerſarios aduocatos ſexdecim coniecturis, & amplius, velle rem adeò manifeſtam obſcurare, in certis enim non ſolemus coniecturari.l.continuus.§. illud.de verb.oblig.accedunt & illa, capitolatione fatta fra gl'Illuſtriſ. Signora Conteſſa Beatricæ Stanga, & Signor Conte Giulio Boiardo,da vna parte &c.ex quibus ſat deprehenditur, non magis pacta huiuſmodi eſſe vnius,quàm alterius.

Vltimo,extrema pars conuentionum hoc adeò manifeſtum facit, vt nō quis cæcutire velit, apertiſſimè rem videat. Verba hæc ſunt, che non facendo la Signora Giulia, la renuncia, la præſente capitolatione s'intenda nulla,& per non fatta,nè ſcritta, & in tal caſo eſſo Signor Caualier, ſia tenuto reſtituir alla detta Signora Conteſſa i mille ſcudi,quæ communia ſunt,tam Com.Iulio, quàm D.Beatrici:imò verò magis huius propria, quandoquidem ſibi reſtitui pecuniam ſtipulatur.

Senſus itaque eſt, vt non aliàs velit dare pecunias ipſa Illuſt. Domina,quam ſi renunciaret: ea enim non renunciante voluit, ſibi reddi pecuniam acceptam. Quòd ſi Com. Iulius ſolus adieciſſet hanc pactionem,& D. Beatrix Illuſtri Actrici tantum conſulere voluiſſet, nunquàm æquo animo id latura fuerat:dixiſſet illa, non tibi,ò Comes, ſed Dominæ Iuliæ prouideo. Quo fit,vt dubitandū non ſit hæc millia quatuor auri eſſe imputāda doti,cum bonis paternis ei foret renunciandum,ſi volebat ipſa conſequi. Subſcriptio etiam idem probat, in qua præcedentia omnia Domina Beatrix confirmauit:nec potuit mehercle tota hæc res clarius explicari. Idem etiam ex ipſo inſtrumento renūciationis docetur,in quo Illuſt.actrix promiſit,quicquid aliundè obueniret ſibi,doti imputaturam, quoties de reſcindendo contractu ab ea tractaretur.

Concludo itaq; nullo modo dici poſſe cõtemplatione Illuſt.agentis, hæc millia quatuor data fuiſſe,ſed potius Com.Iulij.Quarè cum illa,non multo ante,bonam ex his partem exegerit,omnes pactiones, re ipſa probaſſe intelligitur.l.1.vbi glo.C. ſi ma.fac.ra. hab.cum ſimm.

Non obſtat etiam;quòd Illuſt.D.Thadæa bis mille auri remiſerit Com.Ioa. Baptiſtæ, quando inuicem matrimonium diſſoluerūt, & remiſſio hæc non valeat,non obſeruatis ſolemnitatibus ſtatuti,ideòque pater in teſtamento dicatur potius compenſaſſe,quàm de ſuo aliquid legaſſe: nam reſpond. verba teſtamenti eſſe clara. in eo enim relinquit Dominæ Iuliæ pro omni iure ſibi debito in bonis paternis.

Secundò reſpond. non eſſe agendū nunc de hac tranſactione,cum ipſa Illuſtr. Domina renunciationis inſtrumento omne ius in bonis maternis, ſibi exceperit. quocircà ſi tanquàm heres matris dicere vult tranſactionem nullam,alio iudicio opus eſt,in quo Illuſtres Reæ,vel validam tuebuntur,vel D. Thadæam locupletiorem factam, ſi hoc erit earum onus, probabunt, vel & quę à Com. Io.Baptiſta remiſſa ſunt,repetent, vel alia ſibi ratione cauebunt. Quæ omnia altiorem exigunt diſquiſitionem.Neque enim verum eſt indiſtinctè maiorem obligari,qui contrahit cum minore,& contractum ipſum claudicare.l.Iul.§.ſi quis.de act.emp. ſed repellitur minor agens, niſi & ipſe promiſſis ſteterit.Caſt.ibi,vel contractum ipſum ratum habuerit.Rui.alios citans conſil.129.num.9.in quinto.

Non obſtat,quòd Comm.Iulius,& Hyppolitus legatum paternum agnouerint, & ideò legitima ex perſona eorum fruſtra nūc petatur: quia reſpond. hoc nullibi probatū: ſed & ſi id maximè verū fateremur, ſimplex agnitio non poteſt eis obeſſe, ſed oportuiſſet
7 expreſſim legitimæ † renunciatum.l.ſi quando.§.& generaliter.vbi Bald. Caſtren. Saly. & Iaſ.C.de inoff.te.Caſtren.idem conſ.73.in pri.Soc.conſ.230.num.4.verſ.4.in 2.Alex.d. conſil.69.in pri.& conſ.89.nu.12.in 4.vbi loquitur in ſpecie magis dubia, & aliqui idem putant ſi pactum ſit,nè amplius peteretur.& alibi etiam traditum eſt,non tacitam approbationem teſtamenti, ſed expreſſam filijs ipſis in legitima petenda præiudicium adferre Com.conſ.109.Iaſ.d.conſ.69. in pri. Bertr. conſ.28.in pri.Rui.conſ.56.num.8. & conſil. 60.in 2.qui agit de caſu, in quo prohibitum erat,nè plus peteret.Pariſ.conſ.16. num.60. & conſ.17.nu.59.in 2.Alex.conſ.43.qui prægnantiſ.verba exigit.cum al.de quibus Rol. lat.conſ.78.in pri.

Non obſtat etiam id,quod de dote duplicata dicebatur, quoniam reſpond. excuſatū iri Com.Iulium propter Sereniſs. Ducis prohibitionem,de qua in precibus Illuſt. Actri-
8 cis.Rurſus † ſtatutum hoc pœnale, & odioſū non facilè vſu receptum eſt, nec vidi vnquā hac duplicatam dotem præſtari, niſi fortè magnus dolus eorum,qui ad dotandum obligati ſunt,argueretur. Tertiò reſpond.pœnam hanc ex matrimonio ſecuto remiſſam

eſſe:non enim ſtatutum loquitur, quando poſt mulier nuptui data eſt. vt hic;nam purgatur eluiturque mora, ob ſequens implementum, quaſi huic duplicationi, quæ nubit,renunciet.

Non obſtat etiam,quòd fructus legitimæ debeantur:nam reſpond.hoc falſum eſſe, cũ tantum alimenta interim dum nubat, præſtanda ſint, vt in d.ſtatuto intra quantũ &c. non enim legitima, ſed dos mulieribus ex ſtatuto excluſis debetur,& ideò ſi antequàm nupſerint decedant, nihil tranſmittunt ad heredes, vt in d. ſtatuto ad fi. quòd ſi legitima eſſet,illa omninò tranſmitteretur.

Non obſtat etiam quod dicitur poſſeſſionem,dal boſco,eſſe computandam in patrimonio patris,vt dos augeatur, nam reſpõd. contrarium eſſe verius,nè ſuperuacua ſit illa conuentio, vt vſusfruct. reuertatur, contrà no.à Bal.in Rub.C.de cont.emp.ſicut etiam, ſi quis conſtituat vſumfruct. ea lege alicui, vt nè alienet † proprietatem in eum trãsfert Bald.l.Proculus.de vſufr.Rui.conſ.17.num. 13.in 2. Sed & ſi locus conceditur ad fruendum idem eſt,vt per Iaſ.l.cum lii.§. ſi vni. de tranſ. qui communem eſſe opin.teſtat. Verum ſi proprietatẽ huius prædij paternis bonis adnumeramus,parum creſcet ęſtimatio ducta computatione ſecundum. l.hereditatum ad l.Falc.nec tale augmentum poteſt lęſionem vllam inducere.

Poſtremò illud non omitto Illuſtrib⁹ Reis competere ius excipiendi aduerſus Illuſtrẽ Actricem, eò quòd & ſupplementum Dominæ Aldæ, & duarum monacharum retinere poſſint,quod tranſmittitur,licèt viuentibus maſculis fœminæ moriantur Bald. conſ.69. in pri.& conſ.421.in 3.Anch.cõſ.120.Capr. conſ.76.Cra.conſ.129.nu.12.

Hincque ſi diceremus has non feciſſe partem,& numerum,in gratiam maſculorum, aduerſus tradita ſuperius, & vt per Caſtren. conſil.52.& conſil.286.in pri.liceret tamen, & hoc modo Illuſtribus Reis,ſibi proſpicere. Sed quia totam hanc rem optimè iam comprobaui,amplius non vrgebo.

Et ex his omnibus exiſtimo dubio procul Sereniſſimo Domino noſtro referendum eſſe,nè minimam quidem in præſenti caſu læſionem ſubeſſe.Et ità iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

DOTATAM de qua in conſilio contentam fore debere dote,ſibi conſtituta & relicta,probatur,& contraria tolluntur,& ſunt reſolutiones dubiorum in materia conſil. præcedentis.

SVMMARIVM.

1 Dos *an ſit conſtituenda pro modo legitimæ, an patris facultatum,& iuxta conditionem coniugum,& conſuetudinem.*
2 *Statutum Scandiani,de dote conſtituenda,declaratur.*
3 *Statuta Ferrariæ,quòd filia ſit contenta &c. & intra quantum tempus &c.declarantur.*
4 *Statutum Ferrariæ, de dote duplicata præſtanda, non eſt vſu receptũ,& de eius intellectu. n.ſeq.*
5 *Pœna remittitur ob actum contrarium.*
6 *Filij ſi conſentiant matri ſecundo nubenti, videntur renunciaſſe pœnæ in eorum gratiam introductis.*
7 *Dos arbitranda eſt,vt ſit vna æqualis cęteris ſororibus,& quid conſiderandũ pro illius cognitate.*
8 *Tẽpus annorum quinquaginta dicitur antiquum.*
9 *Legitima ſupplemento non renunciatur per agnitionem legati,& niſi expreſſum ſit.*
10 *Filiæ excluſæ,an & quando faciant partem.*
11 *Dote promiſſa, vt renunciet dotata hereditati paternæ;non facta renunciatione,reſſoluitur promiſſio.*
12 *Legato facto de re promiſſa prius ſub conditione; an conditio cenſeatur remiſſa.*
13 *Renunciatio cum ſit ſtricti iuris non extenditur.*

CONSILIVM CXXVII.

ETSI adundè ſcripſerim anteà in hac cauſa, tamẽ cum dubitationes nunc propoſitæ ſint valdè ſubtiles,cogor iterum eundem mouere lapidem. Dabo tamen operã quo ad potero,vt omnia plana reddam. Sũma eſt profectò controuerſia inter Doct. an
1 † dos conſtituenda ſit pro modo legitimæ, an patris facultatum,& iux.conditionẽ coniugum: & variè illi reſponderunt, ac ſibi ipſis fuerunt contrarij. Receptiſs. tamen eſt, ſufficere,vt dos ſit congrua licèt minor legitima ſit. Et hanc ſententiam pleriq; amplexi ſunt, volentes non poſſe mulierem queri, quæ tantam dotem habuerit, vt virum pro ſua dignitate duxerit.Soc.conſ.287.in ſecũdo,qui ait ſomnium ſibi videri, vt Laurentius Medices teneatur vnicæ filiæ tertiam opulentiſſimi ſui patrimonij partem in dotem

tem dare excluſis ab ea agnatis, qui ex ſta-
tuto præferuntur, & eum ſequuti ſunt. Dec.
conl.26.Ruin.conſ.27.& conſ. 56. in 3. Bru.
art.9.n.35.in tract.ꝙ ſtant. Gram. Dec.101.
Tiraq.l.ſi vnq̃.ver.ſuſceperit.nu.110.& ſeq.
& generaliter cæteri ferè omnes conſuetu-
dinem attendendam eſſe, & facultates pa-
tris,ac conditionem coniugum voluerunt,
abiecta legitimæ conſideratione.Corn.con-
ſil.48.conſ.91.conſ.107.conſ.111.conſ.202.
in 2.& conſ.115.in 3.& conſ.1.in 4.vbi teſta
tur, ſe noluiſſe conſulere, quòd debeat eſſe
quanta legitima aduerſus conſuetudinem:
& licèt in conſ.197.in pri.& conſ.167.& cõ-
ſil.207.in ſecundo.& conſ.3.& 4. & conſ.85.
& conſ.100.& conſ. 290. in tertio. & 258. in
4. & alibi dixerit ſimpliciter, dotem eſſe de
bere æqualem legitimæ,tamen in locis præ-
allegatis fatetur hoc non eſſe abſolutè verũ
licèt in dicto conſ. 107. probandam aſſerat
hanc conſuetudinem,vt & Gra. conſil. 236.
& generalius dotem nõ debere legitimæ cor
reſpondere docuerunt.Bal.no.pri.17.par.6.
& Bru.vbi ſupra.& Alc.reſpon.252.in alia ta
men materia. Socin. iun. conſil. 72.83. &
107.in 3.& eſt ex mente Pariſ.conſil.16. nu-
me. 78. & conſil.63. in ſecundo. & conſ. 23.
in 3.& Rolan.conſ.85.in pri.ex quibus con-
ſtat hanc ſententiam plurimos habere au-
ctores,nec ſat rectè conſuluiſſe Dec.ſibi con
trarium in conſil.180.& conſ.379. Et ma-
gnam habet rationem:ſiquidem cum dos de
tur,vt pari nubat,iux.illud ſi neſcis nubere,
nube pari,& latè per Tiraq.de ll.connub. ea
dici debet congrua,quæ huic muneri de fun
gendo ſufficiat,& ideò Com. conſil. 46. re-
ſpond.quòd licèt ęquitas ſuadeat,vt legiti-
mæ ſit æqualis, tamen hoc pendet ab arbi-
trio iudicis,& a conſuetudine;ſicut.n.illa po
teſt excedere legitimã.auc.res quæ. C. cõm.
de leg.& in No.vnde ſumitur.§.quamobrẽ.
ita etiam minor eſſe.Et quatenus horum ſen
tentia dubia eſſet generaliter accepta, in pa
tre tamen dotante omnes ferè conueniunt,
qui probant conſ.Caſtren.275.in pri. ſepa-
rantis parentum ab aliorum dotatione, vt
latè docui in prioribus ſcriptis, nec repeto.
Quarè & ſi Dos hęc bis mille auri,non ęqua
ret legitimam,(longè autem ſuperat,vt in-
fra dicam) tamen hæc Illuſtr. Domina ad-
uerſus prudens, & honeſtum patris conſiliũ
iniuria tenderet: præſertim cum virum parẽ
nacta ſit, & in patria nobiliſs. & ampliorem
dotem habuerit cæteris, quæ ex hac nobili
familia enupſerunt,vt ex inſtrumentis exhi
bitis facillimè patet.

2 Neque obſtat ſtatutum Scandiani,† quo
cautum videtur,vt dos non ſit minor legiti-
ma,quia reſpond.illud non eſſe itá accipien
dum,vt pater tantam dotem cogatur omni-
modo conſtituere:ſed tota illa expreſſio per
tinet ad explicandam dotem congruam,
vt ſit ſenſus patrem competenter dotare de
bere filias: quod fit regulariter, vbi dos ſit
quanta legitima,iux.tradd. in auc. res quæ.
C.comm.de leg. Quòd verò hic ſit ſenſus ex
ſeqq. probatur dum mandant ſtatuentes, vt
filiæ ſint contentæ, nec occaſione legitimæ
poſſint vexare fratres.Etenim ſi patres tene-
rentur dotem relinquere, quæ minor legiti-
ma non eſſet,cui dubium,quòd illę non poſ
ſent aliud petere,cum ſufficiat eas etiam cõ-
muni iure in legitima inſtitutas eſſe.auct.no
uiſs.C.de inoff.teſt. Quarè cum ſtatutum ve
lit,vt occaſione legitimę: nil vltra peti poſ-
ſit,ſupplementum omninò ſublatum eſt, vt
per Cur.iun.conſ.10.n.3.Er niſi itá interpre
temur, verba ſeq.nullo modo conuenient,
quibus,vt dixi,cautum eſt, vt nihil amplius
petant. Eſſetque nimis abſurdum,vt ſi di-
tiſs.pater moreretur vnica filia relicta,ea a-
gnatos excluderet à tertia parte vniuerſorũ
bonorum,vt per Soc.dicto cõſ.288. Conclu
dendum eſt ergò,ſtatuẽtes ideò egiſſe de do
te æquali legitimæ, vt congruam ſignifica-
rent, tunc enim, quæ ſeqq.optimum habe-
bunt ſenſum. Rurſus,& ſi quis adhuc velit,
vt ex his verbis adſtrictus ſit pater ad totam
legitimam relinquendam,tamen hoc obti-
neret quò ad bona, quæ ſunt in territorio
Scandiani,cum tale Statutum illud nõ egre
diatur,vt per Bar.l.1. C.de ſum.tri.Cagno.l.
vlt.de iur.omn.iud.& in terminis:trad. Dec.
d.conſ.277. & ideo in cęteris locis ſufficeret
dotem eſſe congruam.

Non obſtat etiam† ſtatutum Ferr.quòd fi
lia ſit contenta. quod ſuſpendere videtur
petitionem legitimæ, donec deſcendentes
ſuperſint:quia reſpond. verius eſſe, vt ex ſta
tuto hoc nulla filiabus legitima debeatur,vt
aliàs dixi: & probatur manifeſtiſs. ex altero
ſtatuto Ferr. intrà quantum tempus. &c. in
fi.ex quo conſtat morientes filias:nil ad he-
redes ſuos tranſmittere,quod in legitima nõ
eſt.l.quoniam.l.omnimodo. C. de inoff.teſt.
& cum excluſæ ab inteſtato ſint, a legitimæ
etiam petitione repelluntur, quæ pars eius
eſt,quod inteſtato debetur,idq; ſiuè teſtamẽ
tum factum ſit,ſiuè non, ſaltem quando sũt
inſtituti illi,qui eas excluderent,vt per Ca-
ſtren.conſil.196.in pri.Alex.conſil.69.in pri.
Dec.conſ.297.& Cur. conſil. 80. & Bru.qui
communem dicit in dicto trac. art. 10. q.4.
num.32.& Cra.conſil.236.qui & ipſe teſta-
tur receptiorem hanc eſſe, reprobato Sali.ſi
cut, & veriorem dixerunt Rui.conſ.56. in 3.

licèt aliter conſuluerit conſil. 40. eo. & alij
plures,quos nunc recenſere nõ oportet:poſ-
ſunt autem filiæ congruæ tantum dotis ſup-
plementum petere, ſi fortè initio pater mi-
nus competenter illas dotaſſet, vt per Crau.
alios citantem.dicto conſ.236.n.4. Sed cum
hic parens Illuſtr.actricis,fratribus extanti-
bus,deficientibuſque liberis,dotem,de qua
agitur,ab ipſo principio æquam,& competẽ
tem exiſtimauerit,non tam amarè in pater-
num iudicium inquirendum eſt: ſed neceſſe
eſſet læſionem grauiſs. edoceri, iux.conſ.Ca
ſtren.275. Verèq; ſtatutum illud,quòd filia
&c.de his patribus agit,qui filias dotant li-
beris extantibus,quos veriſimile eſt minorẽ
dotem in gratiam eorum conſtituiſſe.Cete-
rùm, vbi illi deficiãt,nemo putauerit patres
incongruas dotes reliquiſſe,cum prę alijs bo
num conſilium capere ſoleant pro filiabus.
Et hic eſt pręſens caſus,nam Co.Io.Baptiſta
fratres duos,nullos autem reliquit deſcẽdẽ-
tes. Idq; etiam probatur ex ſtatuto Ferrar.
de ſucc.ab int.quo cauetur,vt ſi quis,ſine de
ſcendentibus,aſcendentibus, & fratre dece
dat,Dos conſtituta a patre augeatur ad legi
timã vſq;: igitur fratre ſuperſtite dote debe-
bit filia eſſe contenta,nec iudicium patris ar
gui poterit, & hoc indicat ſtatutum alterũ,
ꝗ filia &c. eſſe interpretandum, vt ſupra. ſ.
qñ filij extant: quia tunc veriſimile ſit eorũ
contemplatione minorem dotem relictam
eſſe.Non tamẽ negatur in eo.quin fratre re-
licto liceat idem patri: imò id exp̃ſsè altero
illo de ſucc.ab int.conceſſum eſt:cum filiab⁹
permiſſum tantum ſit ad ſupplementum age
re non relictis aſcendentibus,deſcendenti-
bus, & fratre,quæ qualitates ſi deficiant be-
neficium quoq; ſtatuti ceſſabit.l.3.§.docere.
ne quis eum qui in ius &c. Rol.lat. conſ. 63.
in pri.& paſſim. Et certè hoc ſtatutum tollit
oẽm ambiguitatem, & eſt diligenter à Cla-
riſs.viris conſiderandum,quando ex eo om-
nis quæſtio finiretur,licèt nemo aduerterit.
Hæcq; quo ad primum caput dubiorũ, qua-
tenus dotem minorem legitima conſtitutã
agnoſceremus, quæ tamen ſuperflua videri
poſſunt,cum certum ſit illam longè excede-
re,vt ex his,q̃ inferius ſubijciam,apparebit.
4 Quò verò † ad dotem duplicatam dico eam
nullo modo deberi.primo,quia,vt alias dice
bam,hoc ſtatutum vſu receptum non eſt, &
ideo nõ ligat.l.de quibus.de ll.cap.in iſtis.§.
leges.4.diſtin.Fely.lat.cap.primo.de treu.&
pa.Dec.conſ.649.Ceph.conſ.96.& cõſ.129.
num.9.cum ſimm. Et quàmuis futuræ con-
ſuetudini derogatum videatur in ſtatuto de
obſer.ſtat.iux.tradd.per Gozad.conſ.101,n.
6.& Rui.conſ.32.num.1. in 2. tamen ex quo
pleraq; alia ſunt ſtatuta,quæ non obſeruan-
tur in lib.6.& ſeptimo,quibus mercedes con
ſtituuntur:& Princeps ità fert,videtur tacitè
derogare dictis ſtatutis, vt per Feli. dicto ca.
primo.num.10.in 3.lim. & per Pariſ. conſil.
105.nume.quinto.in quarto. & per alios de
quibus ſupra. & idem de hoc ſtatuto eſt di-
cendum: ſiquidem cum pleriq; fratres non
collocent intra ann.18.in matrimonium ſo-
rores,neq; tamen duplicatã dotem vnquàm
vllus præſtiterit,licèt iudicio conuentus ſit,
ob nimium rigorem, abolitum cenſetur ta-
le ſtatutum,vt per Pariſ.dicto conſil.104. Et
ſaltem hæc inobſeruantia debet excuſare à
pœna,cum quælibet cauſa etiam iniuſta ſuf
ficiat.l.igitur.§.poteſt.de lib.ca.& fuit dictũ
Ang.quod in ore forenſium verſatur:in l.fin.
C.de plag.& eſt tritiſs. quod facilius feren-
dum eſt in pœna legitima,quàm conuentio
nali ex his,quæ ponunt Alexan. conſil.129.
num.18.in ſecundo.& Iaſ.l.ſi quis.nu.34.de
iur.om.iud.& in l.qui Romæ.§.duo fratres.
de verb.oblig.Secundo reſpon.Com.Iulium
feciſſe diligentem inquiſitionem, vt ſtatutũ
exigit:quod inde probatur, quia is ſępius cũ
Duce Sereniſs.de ea in matrimonium collo
canda tractauit. Namq; ſi is non curaſſet, vt
nuptui traderetur,fruſtra de hac re celſitudi
nem ſuam allocutus eſſet. Tertio etiam rñd.
ꝗ hæc duplatio ex matrimonio ſubſequuto
ceſſat,vt dixi prius: ſiquidem ob actum con-
5 trarium remittitur pœna,†vt de domino re-
cipiente canonem ab emphytheuta dici ſo-
let.l.2.vbi Iaſ.poſt cæt.n.124. C.de iu.emph.
Nec obſtat,quod dicitur de pęna legali,quę
non tollitur,& ſi quis rem acceperit. l. ſi pro
fure.§.1.de cond.fur.Amic.conſ.110.quoniã
reſpond.illam reg. procedere, quando eodẽ
tempore vtrumq; deberi incipit,non ſi diuer
ſo,vt per eundem Iaſ.poſt Cyn.& Alb. d.nu.
124.in fi.ſed hic dos debita eſt cum primum
nubilis eſt mulier, duplatio autem ſurgit
ann.18.ergo.

Rurſus reg.illa habet locum in delictis,in
quibus mora non purgatur. l.qui ea mente.
de furt. ſecus verò vbi purgatio morę admit
tatur, ita idẽ Iaſ.vbi ſupra. & profectò ſolus
cõſenſus ſufficit in remiſſione legalis pœnæ.
Hincque ſi filii conſentiant † matri ſecundò
nubenti, pœnis quas, in eorum gratiam lex
introduxit, renunciaſſe cenſentur, vt per gl.
in no.de non elig.ſec.nub.§.primo.vbi Ang.
aduocatos inſtruit,vt conſenſum eorum pro
bẽt.& tradd.Ro.conſil.219.& ſing.251.Cre.
ſing.75.Alexan.conſil.63.in quinto. Dec.in
Rub.de ſec.nup.num.15.C.& conſ.206.con
ſil.318.conſil.396.Bertr.conſi.175.& conſil.
306.in ſecundo.Grat.reſpon.83.ad fin.in 2.

Boer.

Boer.dec. 185. & lat.per Io. Garr. in d.rubr. de ſec.nup.par.ſecunda.num.5. & per Rip.l. fœminæ.num.29.eo.quod habet locum non tantum in expreſſo conſenſu, ſed & tacito, vt per Ang.conſil.396.nu.4.Dec.dicto conſil.206.Pariſ.lat.conſ.29.n.81.in tertio.cum ſimm.

Quarè cum primum hæc Illuſtr. Domina conſenſit matrimonio citra vllam proteſtationem pœnam omnem remiſiſſe intelligitur.idq; adeò verùm eſt,vt etiam ſi minor hodie eſſet reſtitui non poſſet,cum ad lucrum, quod ex mora alterius perciperent, minores,non reſtituantur.l.cum quidam.§. ſi a pupillo.de vſu.vbi Bald.l.auxilium. in prin.vbi Bart.de minor.& eſt tex.in l.ſciendum.ex q.bus cau.ma.quem Docto. intelligunt etiam de reſtitutione minoris,vt per Bal.ibi & l.penu.ad fi.C.de rep.her.quicquid & mâlè ſcripſerit Rim.conſ.261.n.43.nam fauorabilior eſt reſtitutio maiorũ,quam minorum, vt per Alex.l.cum quidam.de acq. her. Ruin.l.1.§. nunciatio.n.175.de op.no.& hoc eſt perpetuum, vt cum alterius iniuria minores ad lucrum non reſtituantur.d.l.cum quidam. vbi Alex.Affl.deciſ.390.Fulg.conſ.61.nu.6.ver. ad tertium.Tiraq.lat.de retr.§.35.gl.2.nu.6. & ſeqq.& gl.4.n.26.

Nec obeſt, quòd hic ſe læſam dicat ex inſtrnmento, vt in dub. quia renunciatio hæc non ex inſtrumẽto inducitur,ſed ex conſenſu,vt dixi. Nec quicquam facit,quòd ſtatutum agere videatur de nuptis poſt 18. ann. quia reſpond. illud eſſe interpretandum,vel quando alij proximiores eas in matrimoniũ collocarent, vt infra in eo diſponitur, tunc enim non poteſt dici remittere, ex quo vtitur beneficio ſtatuti, vel qnando proteſtarẽtur,ꝙ ius earum ſaluum eſſet, vt de domino recipiente canonem dici ſolet:in d.l.2. C.de iu.emph.& paſſim : alioqui ſimplex aſſenſus præiudicat.

Vel, & ſecundo reſpnnd. quòd ſtatutum debet intelligi, quando poſt matrimonium ſtatim mulier conqueſta eſſet:quia fortè excuſarerur,ſi ob reuerentiam fratrum tacuiſſet ĩ ipſo matrimonio, ſed ſi diù poſt tacuit, oritur preſumptio,ꝙ & prius,& liberè conſenſerit, & mox etiam perſeueret. Accedit his,ꝙ cum ſtatutum hoc,ſit valdè ſcrupuloſum,non dẽt habere locum,qñ mulier nullã propoſuit querelam, niſi poſt multum tempus.Etenim credendum eſt, quòd illa ſciuerit diligentem feciſſe inquiſitionem eos,qui ad dotandum tenebantur, & ideò tacuerit. Sicut.n.ea conquerente, onus probandi, ex ſtatuto, incumbit illis:ità etiam hac ſilente, & nubẽte credere par eſt, vt transferatur in eam:vt ex ſimplici hoc aſſenſu ſola ſaltem inſurgat præſumptio diligentiæ, & ſubtilis indagationis. Et hoc optimè conuenit,quia, ex quo illa acquieſcit matrimonio, indicat eos fuiſſe diligentes, cum veriſimile non ſit, vt voluerit renunciare iuri.ſi negligentes illos fuiſſe ſciuiſſet.l.cũ de indebito.de probat. c.ſuper hoc.de renunc.Semperq; ſit capiẽda interꝑtatio,vt renũciatio excludatur:Ceph. conſ.25.nu.49. vtq; pœna euitetur.l.ſemper in obſcuris.de reg.iu.cum ſim.Et poſſem ſexcentis ſimm.id confirmare:ſed non expedit. Et ex his conſequetur,vt nõ dicatur leſa aliquo modo hæc Illuſtr. Domina, nec dotem duplicatam remiſiſſe, cum ea non eſſet debita, ſed tantum onere diligentiam probandi Com. Iulium leuaſſe. Et huic rei maximum præbet argumentum,quòd in inſtrumẽto renunciationis, de hac dote nil dictum eſt, cũ tamen Com.ipſe ſi dubitaſſet,curaturus fuiſſe,vt de illa fieret mentio, Et hæc de altero capite.

Quò verò ad detractiones,quarum habẽdam eſſe rationem dixi prius, adhuc idẽ ſentio,nec ea obſtant, quæ in dub.eleganter obijciuntur. Et primò,quo ad dotem Dominę Aldę, dico eam proculdubio deberi. Et quò ad quantitatem,illa ex multis certa redditur,& ex conditione parentum,& ex conſtitutione dotis alterius ſororis,cum Iudices
7 arbitrari dẽant † equalem dotem inter filias ſtatuendam eſſe,vt per Dec.conſil.26.in pri. & per Alb.in terminis conſ.23.nu.4. & quinto.& ex legato fratris.nam octoginta auri in annos relicta, ferrè correſpondent mille, & quingentis auri, ſi pro ſingulis centũ quinq; annua applices,vt regulariter fit. Quæ omnia ſimul iuncta optimè quãtitatem docẽt. Et profectò non poſſent Clariſſimi Viri minorem dotem decernere, vt equalitas inter ſorores ſeruetur.licèt.n.pater vni filię,quàm alteri,plus relinquere poſſit, vt per Caſtr. & Iaſ.l.parentibus.C.de inoff.te.Bal.conſ.333. in 3.tamen quando nihil ab eo contrà diſpoſitum eſt, curari oportet,vt per omnia ſint equales,vt per Rui.conſ.212.in pri.& ꝑ Iaſ.& alios.d.l.parentibus. & in terminis noſtris : trad.Soc.l.prima.num.39.ſolu.matrim. Nec probandum eſt, quanti æſtimarentur bona patris, vt dotem legitimæ æqualem conſtituamus,vt in dub. quandoquidem,etſi Dos mille,& quingentorum auri excederet legitimam,nihilominus non refert:quia plerũq; dotes,vt congruæ ſint,legitimam ſuperãt, vt per Dec.dicto conſ.26.num.4.cum al.de quibus ſuprà.

Non obſtat, ꝙ præſcriptum videatur iuri petẽdi ſupplementum,cum ſuperuixerit pa-

tri

Digitized by Google

tri ann.triginta,& amplius,vt ꝑ Balb. alios
allegaнrem in tract.de præſcrip.4.par.4.par.
princ.q.23.Port.lib.3.conſ.34. in ſuis concl.
cum al.de quibus in dub.quia rñd.primò, ꝙ
illa non debuit petere aliquid, cum alimen
ta perciperet, & in dies re ſua vteretur, ac
fructus paternorum bonorum,vt filia perci-
peret:quocircà neceſſe non erat peteret, qđ
ipſa poſſidebat.

Secundò reſpond. quòd præſcriptio hæc
non potuit currere. Etenim quandiù nu-
bant,nihil petere poſſunt mulieres,prçter a-
limenta,vt ex ſtaturo Ferr.intrà quantũ &c.
Dos.n.nunquàm debita eſt,niſi matrimonio
contracto, vt ibi:& non valenti agere nõ cur
rit præſcriptio.l.1. C. de ann. exc. Quarè ſi
Domina Alda fuit contenta alimentis, do-
nec in matrimonium collocaretur, cũ poſt
decem,& octo ann.deceſſerit:hoc ius ad he-
redes ſuos tranſmiſit, vt in dicto ſtatuto ad
fin.Quinimò dici poſſet dotem duplicatam
eſſe tranſmiſſam, vt ibidem ſi ſtatuti obſer-
uationem admitteremus.

Procederent itaq; ea,de quibus in dub. ſi
illa nuptui data eſſet,ſinè dote,& tanto tẽpo
re tacuiſſet. Cçterùm honeſtatis laudanda
eſt,quæ maluit domi apud fratrẽ eſſe, quàm
ſpontè ſua virum ducere. Ex quibus patet
dotem hanc rectè peti. Idem & de dote D.
Iuliæ dicẽdum eſt,ob plurimas coniecturas,
de quibus ante memini, & præcipuç ſunt il-
læ,quòd vetuerit in teſtamento Co.Io. nè il
la dotes peteret: quòd veriſimile non ſit quẽ
quàm ducere vxorem indotatam: ꝙ vir mul
to rpe vixerit:quòd Dos ipſa congruat con-
ditioni,& qualitati coniugũ:& ſimiles,quas
non repeto. Et quæ omnes in re antiqua ſat
efficaciter probant. Nec dicatur non verſa
ri nos in tempore antiquo, cum centum an-
ni ex communi ſententia exigantur, vt per
Cra.in ſuo trac.de ant.temp.in prin.Quia re
ſpond.negari non poſſe,quin leuiores proba
tiones ſufficiant, quando & in tempore an-
norum 40.hoc eſt receptiſs. Teſte eodẽ Cra.
vbi ſupra poſt Dec.& alios, quos citat. Imò
verò æquius eſt, vt tempus annorum quin-
8 quaginta antiquum ſit, † & ſecundum hanc
ſniam Auditorium Romanum iudicare con
ſueuit,vt refert nouiſſimè Bartholomeus Ro
mu.in rep.l.ſciendum.n.123.de verb. oblig.
Et profectò cum ex verb.teſtamenti certum
ſit dotem eſſe datam,& quantitas ſit cõgrua,
non eſt dubitandum:nam,vt & aliàs dixi, ꝑ
arbitrio veſtro viri integerrimi ea poſſet de-
clarari,vt hẽtur latè apud Bal.No.par.6.pri.
11.cũ ex his certiſs.ſit dotem eſſe traditam.

Nunc ad legitimam accedo. Et certum
eſt illam detrahendam eſſe.

Nec obſtat,quòd Co.Iulius agnouerit le-
9 gatum † cedendo eo Com. Hippolyto fra-
tri. quia vt anteà probatur ex multis, agni-
tio ſimplex non præiudicat,ſed ſi expſſim pa
ternum teſtamentum filius approbauerit,&
ità loquitur Rui.in conſil.56.in 2. de quo in
dub.& declarant cçteri,quos prius adtuli,&
nunc non repeto,addo tantum Ceph.conſi.
173.n.75.vbi idẽ,& ipſe dicit,& n.79. Et eſt
tritiſs. legitimæ ſupplemento non renuncia
ri,niſi exprçſſum ſit.vt per Caſtr.Saly.& Iaſ.
in l.ſi quando.§.generaliter.C.de inoffi. teſt.
cum alijs ante allegatis, quibus addere poſ-
ſem in numeros, ſed opus non eſt in re clara
laborare.Quanta verò ſit hæc legitima pari-
ter non eſt ambigendum, cum in propoſito
themate manifeſtum ſit illam eſſe ſemiſsem,
ex his,quç in prioribus ſcriptis adtuli.

Quibus non obſtant ea,quæ in dub. pro-
ponuntur.nam Rola.conſil.35. in pri.loqui-
10 tur,quando † filia eſt ſimpliciter excluſa, vt
& Docto.ferè omnes ab eo citati, quod vel
ex conſ.Caſtr.253.deprehenditur, quod eſt
in nouis 286.in pri.vbi & ipſe diſtinguit in-
ter caſum,quo debeat dotari, & quo in totũ
ſit excluſa:qui omninò videndus eſt,ſub nu.
4.& quàmuis.Soc.conſi.288.in 2.& alij quo
que contra ſenſerint,etiam quando filia do-
tari debet, tamen ex declarationibus illis,
quas adduxi prius, tota hæc res definienda
eſt:& maximè cum aliàs hic ita fuerit iudi-
catum in Auditorio veſtro, & Soc.iun.dicto
conſ.25.nu.15.dixerit hanc opin. receptio-
rem, nec habere dubium, quando excluſæ
ſunt filiæ in gratiam maſculorum, vt ꝑ eum
n.14.& per Rub.Pariſ.Alcia.Ceph,ac cæt.in
locis ante adductis:qui videri poſſunt.Et li-
cèt non deſint, qui contradicunt, tamen in
iudicando hæc ſeruanda eſt,cum & cçteri ſe
rè omnes velint maſculis applicari,quod fç
minis aufertur, etſi ſemiſſem non conſtitui
diceremus,vt per Pariſ.conſ.25.n.39.& 40.
in 2.& rationes,quibus adducuntur illi,con
cludunt etiam in conſtituẽdo ſemiſſe: quod
ego non proſequor, cum legi poſſint apud
præallegatos.

Præterea,& ſi ſequeremur opin.eorum,q
voluerunt filias,& partem facere, & vocari
ad partem,quæ opin.etiam dicitur commu-
nis,vt per Pariſ.conſil.53.num.75.& 76.in 3.
idem iuris eſſet, cum duæ moniales iuribus
ſuis ceſſerint Illuſtribus. Comm. Iulio, &
Hyppolito, ideoq; partem illis obtingẽtem
Illuſt.Reæ, vt heredes eorum meritò retine-
rent,vt & partem D. Luciæ,cum ſi non ceſ-
ſione,ſaltem,quia eſt ius tertij penitus exclu
dens ad no.per Bar.in l.2.de excep. Et hæc
omnia habẽt etiam locum, ſi ſequamur de-

cla-

clarationem quintam, de qua in primis alle
gationibus, vt ibi dixi: quia cum inſtitutæ
ſint omnes, proculdubio partem faciunt, vt
per Caſtr.Soc.Rui.& alios, de quibus ibi, &
ideò earum partem Illuſtres Reę pariter vin
dicarent. Et his liquidò patet, quòd etſi tã-
tum bis mille auri Illuſtr. Actrix habuiſſet,
non diceretur enormiter læſa, vt deduxi ſu-
sè aliàs. Hacten⁹ quò ad deductiones. ¶ Nũc
ad quatuor millia auri accedo, qua đ re pau
cis dicam, cum, niſi fallor, adeò clara ſit, vt
non ſit locus vllus diſputationi. Et dubita-
tiones excitatæ videntur potius defungen-
di cauſa, quàm quòd re vera poſſent propo-
ni, illas tamen ſigillatim diſſoluam.

Non obſtat ergò primò, quòd Co.Beatrix
ſimpliciter dans dotem donaſſe intelligatur
l.prima.§.accedit.C.de re. vx. ac cum al. qa
reſpond. dotem non fuiſſe ſimpliciter pmiſ-
ſam equiti Turcio in gratiam Illuſtr. Actri-
11 cis, ſed ea lege, † vt renunciaret paternæ hr̄-
ditati, vt in eo capitulo che il prędetto Si-
gnor Caualiere ſia &c. & non facta hac re-
nunciatione voluit dotis conſtitutionem ad
irritum recidere, vt in alio capitulo, che non
facendo &c. Quocirca cum cauſa hæc fue
rit finalis, conſtat iam non potuiſſe vllumius
quæri Illuſtr. Domine Iuliæ antè renuncia-
tionem, erat enim promiſſio reſoluenda ſub
conditione.l.2.de in di.add.vbi Docto. & de
ficiente cauſa, ob quam illa promiſerat, lice
bat Com.Beatrici recedere, & ſi iã ſoluiſſet.
l.cum te.C.de pact.in.emp.Alex.& Iaſ.l.vlti.
de cond.ob cau.Corn.conſ.101.in pri.& cõ-
ſil.102.in ſecundo.Soc.cõſ.25.in 3.Affl.dec.
280. Crau.conſ.246. cum al. Et hæc non eſt
cõiectura, vt aliàs dicebam, ſed pactio adeò
expreſſa, vt nihil certius. Siquidem promiſ
ſionem voluit reſolui non facta renunciatio
ne, vt dixi. Quod non ex coniecturis indu-
ctum dicimus, ſed verbis apertiſs. & manife-
ſtiſs. Etenim cum ſatis fuiſſet addidiſſe pa-
ctionem, vt renunciaretur: quia non ſequuta
renunciatione potuiſſet condici promiſſio l.
ſi pecuniam.de cond.ob ca. vt voluntas pro-
mittentis illuſtrior eſſet, ſubiecta eſt cõditio
reſolutionis, quæ ipſo iure operabatur l.ſecũ
da.vbi eſt tex.C.d.ti.de cond.ob c. Et ex his
ſat apparet coniecturas eas, quòd mirum in
modum Com.illa Beatrix amaret Illuſtr. D.
Iuliam, ꝙ eius nomine dotem conſtituerit, ꝙ
Com.Iulius eſſet locuples, & ſi quę ſunt hu-
iuſmodi eſſe inefficaces: quia vt dixi finalis
cauſa erat renunciatio futura, & à qua pen-
debat promiſſio, cæteræ verò appellari pote
rant impulſiuæ. Et ideò nodus in ſcyrpo
quærit, qui rem per ſe claram obſcurare per
git.

Nec obſtat, quòd Com. Beatrix legaue-
12 rit † has pecunias Illuſtr.Actrici, & ideò vi-
deatur remiſiſſe exceptionem renunciatio-
nis.Iaſ.l.ſi creditori.de leg.primo.quia rñd.ꝙ
iam renunciatio præceſſerat, & ideò non po
teſt dici remiſſa, imò verò, & ſi illa remittere
voluiſſet non poterat, cum iam quæſitũ eſſet
ius Com.Iulio, quod ei inuito non auferreba
tur.l.Id quod.de reg.iur. Et ideò legatum in
telligitur potius factum ex cauſa pręcedẽti,
quod & in eò eſt exprę́ſſum, & vtile põt eſſe,
vel ob repręſentationem, vel ob exequutio-
nem paratam, vel quia aliàs adfert quale,
quale commodum.§.ſi quis debitori §. ex cõ
trario.de lega.cum ſimm.

Minus obſtat, quòd in inſtrumento renun
ciationis de his quatuor millibus auri, nihil
dictum ſit: nec enim hoc refert, tum quia in
eo actum eſt, vt aliundè accepta imputaren-
tur: & ipſa Illuſtris Actrix poſt exegit: tũ qa
ſat eſt hæc quatuor millia auri initio promiſ
ſa ſub conditione futuræ renunciationis.
Credendumque eſt Equitem Turciũ ſpon-
ſam de tota hac re certiorem reddidiſſe. De-
niq; quicquid, ſit certum eſt promiſſa, ob re-
nunciationem, & conuentum, vt imputaren
tur, & exacta eſſe. Quarè non video, quì fie
ri poſſit, vt legitimæ paternæ non imputenť.
Quò fit, vt multo ampliorem dotem habue-
rit, quàm ei iure deberetur. Et hæc de 4000.
auri. ¶ Poſtremũ nunc aggredior bona ſci
licèt materna. Et hoc etiam caput non ha
bet dubitationem, quia ſi legatur diligenter
totum inſtrumentum, nulla verba poſſunt re
ferri ad matris hr̄ditatem, ſed ſemper agunt
contrahentes de bonis paternis: & ideò renũ
ciatio, quæ ſtricti iuris eſt, & odioſa, & cauſã
13 habet limitatam, ad alteram † non extendi-
tur.Bald.conſil.437.in pri.Caſtr.conſi.86.in
pri.Aret.conſ.161.Dec.conſil.130.cum vul-
garibus. Et maximè ſi ex hac interp̃tatio-
ne inſurgeret, vt ſupponitur, enormiſs. læſio
poti⁹.n.reſtringẽda eſt, vt excludatur, q̃ am-
plianda, vt includatur: vt in ſtrictioribus ter-
minis: trad.Dec.conſil.379.conſil.419.& ali
bi ſœpè Docto. qui verba in renunciationi-
bus accipiunt impropriè, ac reſtringũt, licèt
valdè prægnantia ſint, ad cauſam exp̃ſſam:
quod & ego non ſemel conſultus ex facto re
ſpondi. Et id etiam facilè comprobatur ex
pactione illa, quæ præceſſerat inter Comm.
Beatricem, Iulium, & Equitem Turcium, in
qua nominatim cautũ erat, vt paternę hr̄di
tati renunciaretur: nam ex p̃cedenti actu ſe-
quens declaratur.l.quędam.de re.uind.cum
ſimm. Sed quid in re clara moror? Extant
verba ïueſtiturę pręciſa, & vniuerſalia, quòd
per pręmiſſa nullum fiat pręiudicium bonis
ma-

Digitized by Google

maternis, & Iuri in eis competenti, & comprobato, & quòd nullatenus in inſtrumento comprehendantur. Sanè, qui vult aduerſ⁹ hanc clauſulam includere maternam hereditatem, ſimul etiam curat abrogare inſtrumentum. Nec obeſt interpretatio allata à Clariſs. DD. quòd. ſ. verba hæc adiecta ſint, nè mater tanquàm extranea in dote conſtituenda comprehenderetur, ſub eis pactis, quibus cauebatur, vt inſtirueretur, & imputaretur quicquid ab extraneo datum eſſet. Etenim hic ſenſus nullo modo conuenire poteſt, namq́ue pactione expreſſum eſt, quicquid in futurum daretur pro dote: & exceptio eſt, quò ad ius competens, & competiturum in bonis maternis, non autem quò ad illud, quod dotis nomine a matre daretur: ergo nō poteſt conuenire caſui præpoſito, cum debeat eſſe de regula, vt dicitur l. prima. cum no. de reg. iur. Et maximè conuenit hęc declaratio, quia pactio ad matrem nullo modo debuit pertinere: quandoquidem illa potuiſſet facilè verba eius effugere, non conſtituendo dotem filiæ, vt ea exprimebatur, ſed ex alio titulo in eum transferendo: & ita pactum fuiſſet eluſorium, aliterq; concipi debuiſſet, quam factum ſit, nempè, vt de imputatione, & reſtitutione in eo ageretur, ſicut in prioribus actum fuerat, hoc modo: ità tamen, quòd non imputentur, nec reſtituātur bona, quæ à matre d. Illuſtr. D. Iulia conſequitur.

Verè ego hæc verba eum habent ſenſum, de quo in prioribus ſcriptis, vt. ſ. ius omne, quò ad hereditatem maternā ei ſit ſaluum: quod vel præcedentia indicant, quibus excipit ſibi ius ſuccedendi mortuo Co. Iulio ſinè filijs, vel filiabus. Nam, & ſequentia intelligenda ſunt de ſucceſſione in bonis maternis l. ſi ſeruus. §. fi. de leg. primo. & comprehēduntur, tam duo hec millia auri, quàm vniuerſa alia iura matris, in quibus reſeruauit ſibi ius omne. Et præterquam, quòd hæc apptimè conueniunt verbis, ſunt etiam valdè æqua, & honeſta.

Et ex his oēs dubitationes ſunt ſublatæ.

ARGVMENTVM.

Argenta, de quibus agitur non pertinere ad diſpoſitionem ſynagogæ Hebreorū, ſed illi iudeo relaxanda eſſe, cui in dotem tradita fuerunt demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 Legatum *perſonæ incertæ non valet.*

2 *Iudeis pietatis fauor non prodeſt.*

3 *Epiſcopus, an poſſit eſſe exequutor teſtamenti Iudei.*

4 *Confeſſio curatoris non obeſt minori.*

5 *Legatum annuum ab vſufructuario ſoluendum eſt.*

6 *Actionem negocio congruentem intentare creditur, qui inſtrumentum exhibet.*

CONSILIVM CXXVIII.

QVONIAM cauſa hæc inde multum pendet, an Synagoga Luſitanorum, in his argētis ius habeat, primum de hac re agam. Dico itaque eam nullo modo poſſe hæc argenta conſequi, ex infraſcriptis.

1 Primò, quia legatum † de quo in teſtamē-
to, vt quotannis tercenti aurei erogētur: nō
valet. §. incertis. vbi Aret. & al. de leg. & latè
probat Pariſ. conſ. 38. per to. in 3. & quàmuis
fauore pię cauſę incertum hoc genus ſoleat
reſtringi, & ob id videretur pertinere ad pau
peres, ac puellas degentes in domicilio teſta
toris. l. id quod. l. nulli. l. ſi quis ad. C. de e-
piſc. & cler. latè Pariſ. dicto conſ. 38. tamē fa-
2 uor hic pietatis non prodeſt Iudęis, † qui cū
ſint extra vnitatem Eccleſię, ad pios vſus re-
linquere non poſſunt, ſed de legato eorū, vt
prophano indicādum erit Bart. l. prima. q. 6.
num. 30. C. de ſacroſ. Eccl. lap. all. 29. & 125.
Anch. conſ. 429. Butr. conſil. 28. verè enim cū
Iudęi ſint in ſuperſtitione improbata. l. non
erit. §. Diuus. vbi glo. de iureiur. non poſſunt
frui ijs priuilegijs, quę lex indulget ob Chri
ſti amorem pie diſtribuentibus, & quàm-
uis. Bald. in dicta l. prima. num. 6. verſ. ſextò.
dicat infidelem poſſe reliquere in vſum piū,
tamē loquitur, quoties Chriſtiano relinque-
ret, vt verba eius indicant, & ità eum intelli
git And. Beſſ. ibi relicta. num. 63. & 65. & in
his terminis loquitur etiam Bero. conſil. 28.
nu. 36. in 3. & ob id merito Io. Petr. in termi-
nis noſtris, rem indeciſam reliquit, vt refert.
Socin. conſil. 72. num. 3. in pri. Si ergò lega-
tum hoc non eſt pium, non valet: nec ſyna-
goga vllum ius rectè prętendit.

Secundò arbitrio D. Reinç, ac filiorū tercenta hęc erant eroganda: & cum nunquàm illi ſint arbitrati, non dicitur eueniſſe conditio. l. prima. vbi Alex. latè. de leg. 2.

Tertiò, etiam ſi qua ratio pietatis in legato hoc poſſet conſiderari, tamen non videò vſquàm delatum hoc ius ſynagogę, vt exeq poſſit legata relicta pauperibus loco Epiſcopi: & ideo careret actione, & exequutio hęc

potius

3 potius ad Epiſcopum † pertineret, vt patrē pauperum d. l. ſi quis. qui, vbi id ratio ſuadetet, pauperibns Hebræis diſtribueret, & Chriſtianos eximeret obligationi elargiendi ijs eleæmoſinam, vt tenentur ſi neceſſitas poſtulet: iux. illud Euang. Diligite inimicos veſtros, benefacite, his, qui oder. vos. &c. & quòd Chriſtiani teneantur dare eleæmoſinam Hebræis trad. è noſtris Marq. cap. 7. in trac. de iud. Aequum itaque eſſet, vt Epiſcopus, vt pater vniuerſalis omnium pauperum, foret diſtributor, non aūt, vt ſynagoga talia auderet. Et ita etiam aliquando ſeruatum eſt. Et enim cum quidam Hebręus fœnerator Herberiæ, reliquiſſet quibuſdam pauperibus Hieroſolymitanis mille aureos, Epiſcopus Regienſis illos diſtribuit, eo quòd ij, ad quos onꝰ ſpectabat, non exequæbantur: & id bellè eis cecidit, quia noluerunt allegare, quòd non poſſent in vſus pios relinquere, & id etiam ſupponit Bero. d. conſil. 28. num. 36.

Quartò, & ſi daremus ſynagogę licere exequi, quod tñ falſum eſt, nihilominus reqrebatur monitio, vt D. Reina iure exequēdi priuaretur. in No. de Eccl. tit. §. 2. auc. licèt. C. de epiſ. & cler. cap. tua. vbi omnes. de teſta.

Quintò, probatum eſt Dominam Reinā diſtribuiſſe magnam pecuniarum quantitatem, & credendum eſt, in exequutionem teſtamenti factum, nec enim ea tenetur explicare, quibus diſtribuit. Anch. conſ. 436. n. 3. Iaſ. l. captatorias. C. de mil. teſt.

Sextò, etſi Synagoga Hebræorum aliquod ius poſſet prætēdere, certè neſcio cur potius Luſitanorum, quam Italorum admitti deberet, cum non conſter illam eſſe hac pauperiorem, vt oporteret. Bald. d. l. ſi quis. Hęc cum ita ſint, manifeſtè conſtat ſententiam à Illuſtr. Conſilio, latam inniti ſola oblatione, non autem iure aliquo ſolido. Sed & ſi quā illa haberet actionem adhuc ſententia nihil valer. Namq; tam procurator, quàm curator, vltrò faſſi ſunt D. Reinam non erogaſſe quantitatem, ad quam tenebatur: nil tamē
4 eſt probatum: at huiuſmodi confeſſio † non obeſt, nec minori, nec alteri. l. certum. §. ſed an. de conſ. Pariſ. conſ. 115. n. 21. in pri. Nat. conſil. 543. Dec. Ped. 39. num. 6. quocirca, & ſententia confeſſioni innixa nulla eſt. Secūdò, altera etiā ratione ſententia non prodeſt ſcholæ, quia D. Reina non eſt condēnata, q̃ ſola tenebatur, nō filij, legatum enim annuū
5 † ſoluendum eſt ab vſufructuario, non a proprietario l. vlt. §. finaūt legata. C. de bo. quæ lib. vbi Bald. Fulg. Caſtr. & al. non debuerūt ergò illi condemnari, ſed D. Reina, quæ partem fructuum, in hoc legatum erogare tenebatur. At ſatis erat ſcholæ, quo iure, quaq; iniuria viam ſibi ad argenta facere, & ob id ſubdolè nimis hac in re verſata eſt, vt in capite colluſionis rectè probat clarus D. Procurator. Ex his probatiſſimū eſt, ſcholam non habere vllum ius in hoc legato, & minꝰ in argentis, quæ nec ei deberi poſſent, ſi legatum poſſet petere, vt dicam mox.

Agamus nunc de iure D. Leonis, & certè, vt arbitror, illud eſt apertiſſimum ex inſtrumento, de quo in proc. cap. 43. Nam Domina Violanthes, quæ argentorum Domina eſt, vt etiam aduerſarij fatentur, ea illi in dotem conſignauit, vt latè ipſo inſtrumento continetur. Neq; obſtat, quòd is videatur intendiſſe vindicationem; neq; tamen dominium probauerit: nam reſpon. non ita eſſe.
6 Et enim cum inſtrumentum exhibuerit, † actionem negocio congruentem propoſuiſſe intelligitur, & maximè, ob clauſulas ſalutares Iaſ. §. omnium. de act. Dec. l. vinum. nu. 22. ſi cer. pe. Nec verum eſt agi rei vindicatione, quia & ſi narretur in ſupplicatione argenta eſſe D. Leonis, & vxoris, tamē hæc verba potius excludunt rei vindicationem, qa duo eiuſdem rei in ſolidum non ſunt domini. l. ſi vt. §. ſi duobus. comm. Et in proc. c. 15. deductum eſt D. Leonem habere meliora, & potiora iura, vt etiam ī ſupplicatione narratum erat, q ius ſuum volebat experiri. Quòd ſi quis obſtinatè velit actum fuiſſe rei vindicatione; intelligam de vtili, quæ ex ceſſione Domini Leoni comparata eſt, vt pulchrè tradd. Bald. num. 15. & Salic. eo. num. in l. p diuerſas. C. mand. Nō defuerunt eriam, qui ex ceſſione voluerunt vtile dominium transferri, ſed nunc non excutio.

Non obſtat, quòd argenta, quæ erant obligata Gabrieli Iacobo, non veniunt in obligationem factam D. Leoni, quia verba ſunt nimis prægnantia, & facta eſt ſpecialis mentio eorum, quæ non obligantur: niſi dictum ſit expreſsè, vt ſuppellex, vaſa deſtinata ſynagogæ, & alia: vbi enim ſpecies vna exprimitur, quæ generali obligatione non continebatur, & aliæ omnes comprehendi ſolent Neguſ. par. 2. mem. 2. num. 51. & paſſim. Profectòque verba adeò ampla ſunt, vt non ſit locus diſputationi. Præterea nuſquàm apparet obligatio hæc, quæ allegatur, & ſi. n. D. Violanthes argenta dediſſet Gabrieli Iacobo, vt fideiuberet, tamen cum ſit mulier non obligatur, ob ſtatutum noſtrū, ſed prior reſponſio ſufficit.

Non obſtat, quòd Domina Reina gēmas quaſdam dederit D. Leoni, & D. Abram Beneniſtius quoſdam argenti pondus, quæ ce-

de-

derent loco argentorum, de quibus nũc res eſt: quaſi hac ſolutione ſublata ſit omnis obligatio. quibus mo. toll. ob. in prin. Nam reſpond. ſi diligenter conſideretur, hoc nihil eſſe: ſiquidem cum D. Leo nollet contrahere matrimonium, cum. D. Gratia, niſi argenta hæc expedirentur D. Reina promiſit, ſe id præſtituram, vt in litteris, de quibus in proc. cap. 57. & poſtea in exequutionem huius ꝓmiſſionis, quia argenta non explicabantur datæ ſunt gemmæ quædam, & alia argenta, & hęc pręſtatio id operatur, vt D. Reina non teneatur amplius expedire argenta, vt & D. Leo reſcribens ab hoc munere eam liberat. At verò non eſt ſublata obligatio, quam ille in argentis habet: quia licèt D. Reina, & D. Abram alia quædam dederint D. Leoni: nõ tamen argenta deſierunt eſſe D. Violantis, & D. Leo illa adhuc obligata habet, ex inſtrumento: cauit ergò ille ſibi, vt ſaltem haberet quanti argenta valerent, non tamẽ ſe excluſit facultate conſequendi illa ſi poſſet, vt bona D. Violantis. Verèq; ridiculum eſt, vt dicamus D. Leonem priuatum eſſe iure explicandi argenta, ſi velit. Quæ illi data ſunt hoc præſtant, vt ſi non explicet, adhuc ei cautum ſit, ſed ſi velit explicare, abſit vt ei ſit interdictum. Quòd ſi D. Reina, poſtq̃ D. Leo argenta fuerit conſequutus voluerit repetere, quæ dedit: an id ei liceat non eſt ꝑſentis inſpectionis, nec ſynagoga, hoc rectè poteſt obijcere, ſatiſq; eſt D. Leoni, ꝙ licèt data ſint ei hęc pignora, non tamen aliquo modo ſublata eſt obligatio, quam is in argẽta habet: nec ipſamet D. Reina eũ ab illorũ petitione poſſet repellere. Et tanto magis hęc vera ſunt, quia iam lis eſt inſtituta coram Illuſtr. Conſilio, quo ad hęc bona data pignori, & vult D. Leo probare illa non eſſe bona D. Reinę, nec Abraam Benueniſtij, ſed vxoris ſuæ D. Gratiæ, a qua etiam ſequęſtrata ſunt. Si itaq; in illo iudicio vinceret, certè nullo modo ei eſſet cautum: nam quæ pignori data ſunt, ex alia cauſa, incipet hęre, & nec ea, nec argenta hæc obtineret, ſi vera eſſent, quæ ex aduerſo obijciuntur. Secundò animaduerto, quòd argenta non deſierũt eſſe D. Violantis: ſi ergò D. Leo, vt ceſſionarius, & vt procurator in rem ſuam põt ad cõmodum proprium exigere quecunq; bona illius Dominę, donec conſequutus ſit ſummã 10000. de qua in inſtrumento: cur ei non liceat hæc argenta, vt D. Violantis petere, & in crediti ſui cauſam transferre? certè id mihi videtur indubitatum. ſicut enim D. Violanthes illa poſſet repetere, dubio proculidẽ eſt concedẽdum D. Leoni ceſſionario, & in rẽ ſuam procuratori. Conſtat itaq; legitimè actum. Sed & D. Leoni, vt procuratori D. Violantis, & ad eius vtilitatem rectiſſimè argenta aſſignari poſſent virtute eiuſdem inſtrumẽti, coram conſilio exhibiti, etſi altera tantum cauſa propoſita eſſet: cum procedat ſola facit veritate inſpecta Iaſ. d. l. vinum. lat. Deciſ. Ped. i. vbi de vi talis clauſulæ plurima. Verè tamen, vt dixi in propriam vtilitatem D. Leo iure agit: & ob id non eſt ad hanc viam tranſeundum.

Nũc aliqua de Abenninis. Dicebatur, quo ad eos nullum eſſe proceſſum: quaſi reſcriptum, quo cauſa delegata eſt ipſos non comꝑhenderet. ad no. in ca. ſup. de reſcr. cũ vulg. Sed certè non ita res habet in ſupplicatione enim duo proponũtur a D. Leone, quòd exequutio non poſſit fieri in argentis, & ꝙ liceat illi iura ſua deducere: caput exequutionis verè ad hr̃des Gab. Iacobi pertinebat, de q̃bus mentio in ꝑcibus facta eſt, & profectò, ſi diligenter legatur ſupplicatio, res manifeſta eſt, in reſcripto. n. dicitur, circa narrata cognoſcat, & iuſt. faciat. Et ipſi Abennini in proc. cap. 8. acceptauerunt ꝑces has, & petierunt, vt notificaretur D. Leoni, ꝙ Synagoga curabat, vt vi ſententiæ argẽta hæc ei relaxarentur: & ita ipſimet aggrediuntur hanc diſputationem, quocirca in proc. cap. 15. petitur pronunciari D. Leonem habere iura potiora, quàm ipſa ſynagoga, & heredes Gabrielis Iacobi, & alius quilibet: tamen hr̃des ipſi non citantur principaliter, ſed pro ſuo intereſſe, & ſi ſua putant intereſſe, cum. n. ipſi iam excitaſſent D. Leonem, oportuit, & illos aliquatenus conuenire: proceſſus ergo principaliter eſt contra ſcholam, & ipſi ſunt pro intereſſe ſuo citati, quarè ceſſant omnia, quæ dicebantur, quaſi iudicium æquè principale eſſet contra illos, vt ſcholam. Sanè tamen vbi declaratum ſit hanc nullum habereius extinguitur fideiuſſio, ſi qua ſit Gabrielis Iacobi, & ideo põt Illuſt. Cõſilium vnica ſnĩa pronunciare D. Leonem habere meliora iura, & fideiuſſionem extinctam eſſe, ac argenta relaxanda: quia hr̃des Gabrielis Iacobi, non alia de cauſa prætendunt ſe retinere argenta, quam fideiuſſionis factæ ob ſcholã. Nec obſtat, quòd illi allegent ſe ſoluiſſe iam in exequutionem ſnĩæ, quia nuſquàm id probarunt, & ſi ſoluiſſent, ſibi imputaretur: tũ quia iam illis erat pręceptum, vt argenta apud ſe retinerent, vt ex proc. lat. deducit Dño procurator, tum quia Illuſtre Conſilium non ꝑcepit, vt argenta hæc ob cauſam iudicati darent: ſed mille & viginti, in pecunia numerata, quaſi eſſent fideiuſſores ſynagogæ. Quarè illi non debuerunt tradere argenta D. Violanthis. Siquidem, vt ex inſtrumento

mento

mento in proc.cap.61.D.Gab. Iacobus non promiſerat pro D.Reina, & filijs,qui iam abierant, ſed pro D. Violanthe, quòd iudicio ſtaret,& iudicatum ſolueret. Debebant ergò iſti replicare, pater non fuit fideiuſſor ꝑ Reina,nec pro filijs,ſed pro D. Violante; at non videmus illam condemnatam,ergò hęc ſententia,nihil ad nos. Sed omnes in necem argentorum coniurauerant, & dummodo illa interuerterent, nihil penſi habebant. Oportebat ergò,vt D.Violantes condemnaretur, vt argenta in exequutionem iudicati auferri poſsēt,at ſi illa fuiſſet citata,ſi petitū, vt D.Reina, & filij ſtarent in iudicio,omnia aduerſus ſcholam deduxiſſet, quæ hodiè D. Leo,& fuiſſet abſoluta. Quin & in exequutione ſententiæ debuerat citari,cum ex perſona reorum,& propria etiam ſi fideiuſſiſſet, de iudicatum ſoluendò, poſſet multas exceptiones proponere. Bal.l.prima.§.primo. nu. quinto.C.de vſu.re.iud.& certè, vt conſtat, ex relatis multæ exceptiones erant in promptu:& obid ſi illi ſoluiſſent,eis imputaretur, ſed non arbitror eos, tàm imprudenter argēta, hæc tradidiſſe. Illud quod iam attigi nō omitto,nuſquàm probatum argenta ob cauſam fideiuſſionis data à D. Violante Gabrieli Iacobo,& quatenus id verum eſſet,nō fuerunt obſeruatæ ſolemnitates ſtatuti, & ideò nulla eſt nata obligatio.

Et ex his concludo pronunciandum eſſe pro D.Leone,& argenta ei relaxanda.

ARGVMENTVM.

Non conſtare de læſione, vt locus ſit remedio.l.2.C.de reſcind. ven. in caſu præſentè probatur,nec de vſura tractari poſſe oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Leſione *in probanda, inſpici debet preciſè ipſum uenditionis momentum.*

3 *Remedium reſciſionis contractus,ob lęſionem ceſſat ſtante iuramento, niſi lęſio ſit enormiſſima.*

4 *Aenormiſſima læſio quę dicatur.*

5 *Pactum de retrouendendo dicitur pars precij, & eo addito res minoris æſtimatur.*

6 *Facultas retrouendēdi quandocunque,tollitur triginta annis.*

7 *Clauſula ex contrahentium voluntate præſumuntur appoſitę, vbi ex ſono verborum contrahens intelligit vim illarum.*

8 *Clauſula petens &c. in libello appoſita, quando nō operetur,vt variari poſſit circa actionem.*

9 *Vſurarius contractus non probatur ex ſola exiguitate precij,& pacto de retrouendendo,ſed alia requiruntur.*

CONSILIVM CXXIX.

QVONIAM adeò diligenter ſcripſit in cauſa hac ſua D. Hyppolitus, vt nihil addi poſſe videatur: poteram facilè me continere a ſcribendo: tamen quia is meam ēt petijt ſententiam, volui pauca hæc addere.

Primò illud mihi veriſs. videtur, non eſſe probatam leſionem vllam per aduerſarios, & ideò eſſe locum reg.illi,act. non prob. &c. l.accuſare.C.de ed. Et nè percuram teſtes omnes,quos ille adamuſſim excutit, ſuppono vnum,quod eſt certiſ.illos quot quot sūt, ſe referre ad æſtimationem prædij venditi ꝑ Dominum Philippum Bendedeum, & ſunt aliqui, qui audent æquarè vtriuſque loci bonitatem. At verò licèt hæc omnia vera eſſent,nihilominus id nil iuuat,namq; venditio Bendedei celebrata eſt ann. 1547.vt ex inſtrumento exhibito,noſtram 1541. ſicque non eſt obſeruata forma a Doct.tradita,qui
1 uolunt præciſè inſpici ipſum venditionis † momentum,vt per Cagn. poſt cætt.l.2.num. 213.& ſeq.C.de res.ven.& Rol. conſ.59. nu. 34.in pri.& quàmuis aliqui dicant non obeſſe,quando erit modicum ſpacium inter tempus cōtractus, & tempus de quo teſtes agāt: tamen ſi id admittamus, quod nouiſſimè dānat Pin.in d.l.ſecunda. par. 3. cap. vlt. num. 15. nemo dixerit, ſex annos, qui inter noſtram,& Bendedei venditionem intercedūt, eſſe breue ſpacium. Nec conſequitur ann. 1547. tanti æſtimabantur prædium Bendedei, & noſtrum: ergò & ann. 1541. maximè cum doceat ipſa experientia ex tanto interuallo plerunque rerum precia aliter, atque aliter fingi. Valor rei non probatur, ex valore alterius rei, quæ dicatur eiuſdem eſse qualitatis.

Secundò probatio hæc nulla eſt,tanti empta fuit illa res: ergò, & hæc, quæ eſt eiuſdē qualitatis tantidem valet: cum carius ea venire potuerit,ita in terminis trad.Cagn.d.l. num.233.ver.tertio. Sed teſtes hi omnes, ſic deponunt: ergò.& ſubdit ibidem Cagn. communiter teneri, quòd etiam multa inſtrumenta locorum vicinorum non probent iuſtum precium. Quo fit, vt non ſint proba

Digitized by Google

ta, quæ exiguntur. Sed & ſi aduerſarij pro-
baſſent, quæ ipſi poſuerunt: adhuc obſtant
multa, quæ obijciuntur. Primo, quòd iura-
uit venditor parere contractui, quo caſu ſe-
2 cundum communem opin. ceſſat † reme-
dium, niſi læſio ſit enormiſs. qualis non eſt
hic, vt dicam poſt, quòd hæc ſit communis,
teſtantur Cagn. dicta l. ſecunda. num. 91. &
96. Pin 3. par. cap. primo. num. quinto. Co-
uar. cap. quamuis. par. 3. §. quarto. num. quar
to. de pact. in 6. Rolan. dicto conſil. 59. num.
18. & quæ obtinet, etſi impetretur abſolu-
tio, vt per Cagn, num. 97. Secundo, quia eſt
renunciatum expreſſim dictę l. quo caſu ne-
mo eſt, qui dubitet eius remedium ceſſare,
modo non ſit enormiſs. læſio, cui nolunt Do
cto. poſſe renunciari, vt per Cag. ibidem nu.
98. & Couarr. lib. 2. cap. quarto. num. ſecun-
do & tertio. var. reſolut. qui alios citat. Enor
3 miſs. autem eſt, † quando longè dimidiam
excedit, vt per Cagn. dicto num. 98. & p Ca-
pic. dec. 159. num. 24. vbi ſi duplo, aut triplo
excurrat, & per multos, quos congerit Pin.
dicta l. ſecunda. par. prima. cap. quarto. num.
26. & ipſe aliàs multo plures aggregaui, quos
hic recenſere opus nō eſt. Sed hoc loco, neq;
enormis eſt. Nam venditi ſunt ſextarij ſe-
xaginta terræ, qui ſi 14. lib. ſinguli æſtimen-
tur efficient ſummam lib. 840. quam æſtima
tionem quidam teſtes ingerunt, ſi verò ſex-
decim, vt alij 960. & ſic neutro caſu ad dimi
diam trahi poteſt: tantum abeſt, vt ſit enor-
miſs. Nec dicatur, & ſextarios decem com-
putari debere iux. relationem Raph. Ventu-
rini: quia cum venditio ad corpus facta ſit,
iux. conſi. Oldr. 197. vel ſecundum opin. mul
torum illa cedūt commodo emptoris, vel ſe
cundùm aliquos oporteret augeri pro rata
precium: quod aliter nunc non excutio:
quia in alio iudicio id tractandum erit. Id
enim nunc mihi ſat eſt, hoc ſextarios non
poſſe deduci in computationem, vt augea-
tur precium: nam Dominus Hyppolitus cre
didit ſe emere tres modios, & tot etiam ven-
dere Catinatius, ſicq; horum tm̄ eſt haben
da ratio: in decē reliquis ſextarijs non eſt tra
ctandum. de l. ſecunda. ſed confugiendū ad
deciſs. Docto. in venditione ad corpus. Et
ex hoc fundamento proſternuntur argumē-
tationes aduerſariorum. Quinetiam ſi ſint
70. ſextarij, & æſtimentur ſinguli lib. 14. ex
cedent dimidiam ſolum decem: & ideò tan-
tum enormis erit, non enormiſs. Imò verò,
& ſi æſtimentur ſexdecim lib. & fiat imminu
tio precij, ob adiectam pactionem retrouen-
4 dendi, quæ † pars eius eſt, vt per Abb. cap.
in aliquibus. ſecundo not. de deci, & per eun
dem, ac al. cap. ad noſtram. de emp. & vend.

Iaſ. conſil. 151. & conſil. 153. in quarto. Deci.
conſil. 167. Crau. conſil. 145. cum al. lęſio nul
la ſupererit: nam tertia pars veræ ęſtima-
tionis deducitur ſecundum multos, aut ſal-
tem ſecundum alios, ex ſingulis centum, tri
ginta, vt per Socin. in terminis. con. 15. num.
56. & 57. in pri. qui inquit, quòd nemo dili-
gens paterfam. emeret ſeptuaginta rem, quę
æſtimetur centum eo pacto, vt quandocun
que reuenderet volenti retro emere, & eum
ſecuti ſunt Tiraq. de retr. conu. in præf. num.
20. & Couarr. lib. 3. cap. 10. var. reſol. in prin.
Nec dicatur hæc habere locum, quando pa
ctum rem afficit perpetuò: quia hoc nūquam
eſt, cum etiam ſi quis poſſit quandocunque
5 redimere, tamen † triginta annis, hæc facul-
tas tollatur, vt per Cagno. l. ſecunda. nume.
77. C. de pact. int. emp. & Tiraq. de retr. conſ.
glo. ſecunda. §. primo. num. 28. & num. 31. &
ideo non poteſt dici regulariter vnquàm p-
petuum. Et Docto. innumeri citati à Tira-
qu. d. præf. non adhibēt hanc diſtinctionem,
vt nec ipſe, nec Couarr. nec alius. Vel ſi di-
camus inter hæc intereſſe, quòd fauorabi-
lius ſit emptori tempus breue reluendæ rei
præfiniri, vt per Cæpo. 12. præſ. de ſim. contr.
certè nemo negabit, etiam ex hoc pacto im
minui precium, ſecundùm quam imminu-
tionē, licèt illa eſſet tenuis, excludetur etiā
læſio. Et ſecundùm hæc oportuiſſet omni-
no actores probare iuſtum rei precium, ha-
bita hui⁹ pactionis ratione, vt obtinere poſ-
ſint: nec ſufficeret, quòd probaſſent iuſtam
ęſtimationem, poſthabita hac conuentione,
ita trad. alios citans Cagno. dicta l. ſecunda.
C. de pac. int. empt. nu. 58. quibus addo Rui.
conſil. 16. num. quinto. in quarto. & Rolan.
conſil. 96. nume. 38. in ſecundo. Cæterum
nullus teſtis eſt, qui ſic deponat: & ideo non
eſt probata læſio, vt dicunt præfati Doctor.
Tertiò obſtat, quòd multæ clauſulæ legun-
tur in inſtrumento, & inter cætt. illa, & ſi plu
ris valet &c. quæ excludit venditorem à re-
medio d. legis, vt per Cagno. ibi. num. 130. &
ſeq. Nec dicatur illas ex ſtylo notariorū ad-
iectas cenſeri, quia vt omittam hanc diſpu-
tationem in qua etiam receptius eſt, ex volū
tate contrahentium cenſeri appoſitas, vt per
Dec. cap. cum M. nu. 7. de conſtit. reſpond. 9
vbi ex ſono verborum contrahens intelligit
6 vim clauſularum, † illæ tum ex eius volunta
te pſumuntur adiectæ, ſm diſtinctionem. So
cin. conſ. 93. nu. 27. in 4. Gal. l. 2. col. 2. de ver.
ob. Ceph. qui alios citat conſ. 210. n. 84. at ve
rò tales hæ ſunt: ergò accedit ēt admonitio
notarij, quæ oēm tollit dubitationem. Et ex
his arbitror impoſſibile eſſe, vt actores hi ob
tineant in hoc iudicio, ex remedio. d. l. 2.

Nunc

Nunc aliqua de ſecunda dubiorum parte
adferam. Non obſtat ergo primò, quòd ſi
non ex.l.2.ſaltem ex alio capite, quòd cōtra-
ctus ſit vſurarius cōdemnandus ſit Reus: nã
reſpond. primò, quòd remedium hoc nõ eſt
inrentatum, nec quicquàm facit clauſula il-
7 la † petens &c. quia operatur, vel quando
concluſio eſt inepta, vel quando eſt dubia:
ſed ſecus eſt, vbi illa ex ſe apta ſit, & certa,
vel actio, quam quis vi talis clauſulæ propo-
ſitam eſſe intelligit, ſit prorſus diuerſa ab ea,
quæ intenditur, ſic pulchrè Mar cap.2.n.92.
de lib.ob. quem ſeq. Alc. reſpon.441. Verùm
hæc pugnant, quòd contractus ſit vſurarius,
& reſcindatur, vt talis, & quòd habeat locũ.
d.l.2. ſecundum quam licèt emptori ſupple-
re precium: ergò.

Sed, & in remedio.l.2. fructus non impu-
tantur in ſortem, & alia recipiuntur, quæ in
contractu fœneraticio non ita. Nec fieri po-
teſt, vt propoſirum dicatur tale remedium,
quod & a verbis, & a mente agentium longè
alienum eſt. Secundò reſpond. non eſſe ita
8 clarum, an ex duabus illis coniecturis † exi-
guitatis precij, & pacti de retrouendendo ꝓ
betur contractus pignoratitius, cum non de
ficiant, qui non probari dicant, & hanc eſſe
receptiorem opin. teſtentur: Tiraqu. in di-
cto tract. de retr. conſ. & ad fin. titu. nume.
126. vt & alij relati per Couar. lib.3. capit. 8.
num.3. ver. his ſanè, var. reſol. qui & ipſe non
exiſtimat paſſim duas coniecturas ſufficere,
ſed dicit rem ab arbitrio Iudicis pendere, &
Statutum noſtrum etiam exigir, quòd cõtra
hens ſit ſuſpectus criminis vſurarum, & ideò
etiam ſi opinio hæc vera eſſet, nihil referret.
Tertiò reſpond. quòd modicitxs precij non
eſt probara, vt dictum eſt, & ideò ceſſat præ-
ſumptio. Rolan. dicto conſil.96. nume. 33. &
ſeqq. qui latè in ſecundo. Quartò reſpond.
quòd & ſi ſequeremur illam opin. vt duæ cõ-
iecturæ ſufficerent quam ego aliâs defendi:
tamẽ non habet locum, quoties contrahens
ſit bonæ famæ, qualis eſt Magnif. Dominus
Hyppolitus, qui cum doctura dignitate ful-
geat, pro eo eſt præſumendum, ſic declarat
Rolan. dicto conſil.96. nu.20. 21. Sed & an
hæc duo ſufficiant quidam pendere ab arbi
trio Iudicis, quidam in magno exceſſu verũ
eſſe vt duo ſufficiant dicunt, vt Crau. conſil.
156. nume. 68. quidam alter diſtinguunt. &
multi etiam ex Theologis tria debere con-
currere volunt. Sed quidquid ſit, verum
non eſt alias præſumptiones quas colligit
Magnif. D. Iudex idem operari, quod con-
ſuetudo fęnerandi ſolet: quia nullæ ſunt tan
ti momenti, vt oportet. Ruin. dicto conſ.16
num.11. verſic. nec obſt. in 4. vbi fortiorum,
ac vehementiorum, meminit. Nam illa, ꝗ
partim vendiderit, partim donauerit: nil fa
cit, cum ſit clauſula, quæ in omnibus vendi-
tionum inſtrumentis apponitur, vt per Rui.
ibi. altera verò neceſſitatis, nec probata eſt,
nec æquipollet. Tertia pactorum grauium
nuſquam apparet: quia illa ſunt iuſta, ac legi
tima. & ab vſuræ ſuſpicione defendit Cagn.
emptorem, qui vtilioribus ſibi pactionibus,
ac grauioribus venditori contraxerit. dicta.
l.2. num.60. & 61. C. de pact. int. emp. & v. qui
videri poteſt. Er hæc ſufficianr quò ad ſecũ
dum caput, in quo breuis fui, tum quia pars
non intendit hoc remedium, tum quia apud
me contractus non eſt ſuſpectus: tum quia
ſcio Magnif. D. Vicarium non facilè in ani-
mum inducturum, vt Magnific. Dominus
Hyppolitus voluerit in deteſtabile vſurarũ
crimen incidere.

ARGVMENTVM.

VENDITA iuriſdictione, ex rot fumantibus cõ
ſtante, ſi numerus expreſſus non reperitur
venditorem teneri probatur.

SVMMARIVM.

*1 Venditini vbi qualitas exprimitur, illa præ-
ſtanda eſt, aut precium diminuendum, etiam
ſi ad corpus facta fuerit. & nu.5.*
*2 Venditor integre præſtare debet, quæ ennunciat,
in acceſſorijs.*
*3 Aſſertio per venditorem facta in inſtrumento,
eum ligat, vt empti actione teneatur.*
*4 Venditio quando ad corpus, & quando ad menſu-
ram facta dicatur.*
*6 Venditorem probè ſcire qualitatem, & quantitatẽ
rei ſuæ præſumitur.*
*7 Ignorantia in venditore non excuſatur, ſed in em
8 Oldr. conſ.197. declaratur. (ptore.*
9 Intellectus l. ſi venditor. de act. empt.

CONSILIVM CXXX.

VT tota hæc res clarè liqueat,
in qua Doc. ſe inuoluunt, ip
ſe diligenter eam pertracta-
bo. Dico igitur, ꝗ ex multis
pronunciandum eſt in gra-
tiam Ill. Co. Nicolai.
1 Primò, quia † quot.ẽs exprimitur qualitas
aliqua in vendirione, etſi venditio facta ſit
ad corpus, præſtanda eſt. tex. eſt clarus: in l. ſi
ſeruum. §. pri. agens de venditione, ad ſpeciẽ,

vt per gloſ.ibi.de ac.emp.illic enim ſi vendi-
tor qualitatem Vineæ,aut Prati expreſſerit,
pro bonitate ſit æſtimatio,ſi quid deſit,& fa-
cit etiam text.in l.ſi in qnalitate.eo. qui & ip
ſe agit de venditione ad ſpeciem,& ex his ll.
& alijs ita trad.Spæc.de emp.& vend.§.ſcien
dum.num.74.quem non video ab aliquo im
pugnari:& idem etiam tradd.Bal.& Ang. in
l.ſi ex falſis . C. de tranſ. quos ref. ac probat
Benin.dec.30.qui ait ex voto collegarum ſe
cundùm eum pronunciaſſe,cuius tamen ſen
tentia,neſcio, quàm iuſta fuerit cum in caſu
ſuo,non de qualitate,ſed quantitate agere-
tur,& ideo Viu.par.2.opin. 216. nominatim
eum damnat,ſed defendi poteſt ex eo, quòd
contra venditorem eſt pronũciatum,ex his,
quæ dicam infra. Quarè cum quò ad iuriſ-
dictionem ipſam addita ſit qualitas hæc, vt
conſtet ex tot fumantibus,aut eam præſtare
tenentur venditores, aut imminuendum eſt
precium, quatenus minoris emi debuiſſet.
Item etiam infra explicantur qualitates,ibi,
bonæ importantiæ, magnam poſſeſſionem
&c.Et tunc non procedit Oldr.deciſio conſi.
197.nec vllus eſt,qui ad hunc caſum eam ap
plicet,& in terminis,quòd qualitates expreſ
ſæ in venditione Caſtri,& iuriſdictionis præ
ſtari debeant: trad. Boer. deciſ. 50. in princ.
qui addit nu.21.ita iudicatum,agitq́;, vt ex
Theſi ipſa conſtat,de venditione ad corpus;
nec dubium eſt,quin cum hic dixerint iuriſ-
dictionem eſſe fumantium 137. eiuſq́;quan
titatem poſtea milliaribus circumſcripſerit,
hoc ad qualitatem pertineat.Qualitas enim
poteſt abeſſe citrà ſubiecti corruptionem:&
iuriſdictio eſt ſinè fumantibus, cum in mul-
tis locis iuriſdictionem quis habeat,in qui-
bus nulli degunt.

Secundò facit,quia in acceſſoriis vẽditor
integrè dẽt pſtare, quæ ennunciat: licèt hoc
negaret alter ex aduerſariis aduocatis. text.
eſt in l.ſi quis cũ fundũ.de act.emp. & ibi Ca
ſtr.& Fulg.ſi quis.n.fundum vendat,eiq́: ac-
ceſſura centum dolia dicat,ſi nulla ſint,tene
tur, & ſi pauciora. Nec quicq̃ obeſt deciſio
eiuſdem Caſtr.in l.ſi venditor.d.titu. in qua
multum idem ſibi placebat. Etenim nobis
adeſt.ſi quidem is vult,q̀ aut adiecta ſint ver
ba cauſa diſpoſitionis reſtringendæ,& ven-
ditor ennumerata tantum præſtat, ità proce
dit tex.in l.penu.§.1.d.ti.aut ennunciationis
gratia,& omnia:ſic d.l.ſi venditor.Vtrũ ma-
lint accipiant aduerſarij.ſi.n.dictum putant
gratia limitationis,iã fumantes expreſſos,&
reliqua preſtare tenentur:ſi verò, vt ſimplici
ter ennunciarẽt, non tñ ennunciata, ſed &
alia omnia.Non tñ dicit Caſtr. quòd ſi pau-
ciora ſint ennumeratis, ea tantum dẽantur,
quæ extent: ſed potius expreſsè contrarium
determinat.d.l.in prin.& in fin.declarari etiã
põt doctrina Caſtr.ex Couar.c.3. prac.qq.n.
6.quam tñ rep̃hendit Pariſ.dicto conſ.64. n.
60.& ſeqq Et quòd in his acceſſorijs, ſi quid
deſit, a venditore ſuppleatur. tradd. vt dixi
Caſtr.& Fulg.vbi ſupra.Dy.Bar.Ang.Alber.
Com.& Caſtr.idem.l.ſi ſeruus.§.qui quinq́;.
de leg.3. qui omnes conſtituunt diſcrimẽ in
ter legatum,& emptionem:nam ſi quis legat
decem,quæ in arca hẽt,ſi quinq́; ſiut,illa tñ
præſtantur:ſi verò quis vendit fundum cum
doliis,quę dixit eſſe ſexaginta:ad omnia erit
obligatus.d.l ſi quis cum.quas præcitati Do
cto.inuicem ità conciliant, eo quòd, dicunt
illi legatarius de lucro,emptor verò de dam
no agit.Sunt itaq́; Docto. horum deciſiones
in terminis noſtris, nec aliquis eſt,qui con-
tradicat.

Tertiò,quia non verſamur in ſimplici enũ
ciatione,ſed potius in vera aſſertione.Nam-
que ſi inſtrumentum attentè legatur hoc pla
nè apparebit,ibi,dicentes,& affirmãtes, ibi,
vnam magnam,ibi,importantiæ,& ibi, vt di
xerunt deuoluta:quod etiam ex capitulis, q̃
præceſſerunt inſtrumentum, & ex quibus il-
lud conceptum eſt, facillimè deprehendi-
tur,in his enim ſingula corpora diſtinctè per
ſe referuntur cum ſuis qualitatibus,indè cõ
ſtituitur p̃cium attentis narratis:& inſtrumẽ
tum debet eodem modo intelligi, quo ipſa
capitula,quæ partium ſubſcriptione munita
3 erant,& confirmata. Aſſertio † itaq́; hæc li-
gat venditores, vt teneantur empti actione.
l.Iulianus.§.quod autem,& ibi gl.& Doc. de
act.emp.l.ſi minor. C.eo. l. ſi quid venditor.
in fin.prin.de ędil.ędi.& in terminis,ſic trad.
Bologn.ad Ana.conſ.68.& idem ſenſit Fern.
conſ.91.ad fi.& Cor.conſ.59.in 4.

Quartò, quia negari poteſt venditionem
hanc eſſe ad corpus, cum potius dicenda
4 ſit ad menſuram : quoties enim † præcedit
corpus indeterminatum, vt hic: Caſtrum
cum iuriſdictione: indè numerus additur,
poſtremò fines,ad menſuram venditio dicit:
ſic Dec. conſil. 347. & conſil. 500. vbi tan-
quàm arbiter. & cenſor. conſi. Ruln. 83. in
pri. & Pariſ. 64. in pri. ac Socin. iun. 41. &
42.in ſecundò. ità ex Abb.& aliorum aucto-
ritate. in capit. per tuas. de donat. definit,
probatque Cur. iun. qui in eadem cauſa re-
ſpondit conſil. 131. & Deci. ſequitur Cagn.
ac eius opin. dicit veriorem. l. ſecunda. nu-
me. 182. C. de reſc. vendit. Et hic eſt caſus
præſens: prius enim corpus, mox numerus
fumantium, porrò fines, ſemperque capien
da

dã eſt interp̄tatio, vt potius ad menſuram, q̃
ad corpus vẽditionem factam dicamus, cui
que quod ſuum eſt tribuatur. Alex. conſil. 8.
in 4. & quòd ad menſuram potius facta ſit, &
quòd ennunciata præſtari dẽrent, indicat in
ſtrumẽtum compromiſſi, in quo imminuunt
p̄cium ipſæ partes, quod non ob aliam ratio
nem fit, quam ob eam, quòd omnia integrè
non præſtabantur: & conuentio ea de augen
do, & minuendo eò ꝑtinebat, vt ſi tot deeſ-
ſẽt, vt dẽret minui, imminueretur: ſi verò nõ
tot, tunc augeretur: & hoc probãt teſtes exa-
minati, ex quibus mẽs partium, & inſtrumẽ-
tum ipſum declarantur: & ſi venditio fuiſſet
ad corpus non eſſet ità conuentum. Sed &
ſi eſſemus hic in deciſione Old. d. conſi. 197.
adhuc ea non obſtat.

Etenim loquitur is, quando ꝑfunctoriè,
& obiter fit mentio de numero, ſed corpus ip
ſum certis finibus circumſcriptum eſt, & p̄-
cium, vt ait Bald. in Rub. C. de contr. emp. in
totallitate rei conſtitutum, ità vt manifeſtũ
ſit propter fines locum emptum, nõ propter
numerum, ſic Doct. omnes eum intelligunt.
Alexan. conſil. 120. conſi. 127. in 2. conſ. 107.
in 6. Socin. l. demonſtratio. de condi. & dem.
cum al. quos citat Pariſ. dicto conſ. 64. & de-
clarat ẽt Sali. in l. 2. ad fin. C. de con. emp. Et
rem ità eſſe probatur, ex tex. in l. qui fundũ.
de euic. vbi ſi vendens fundum explicatis fi-
nibus, addat eum eſſe cẽtum iugerũ, ſi quid
euictum ſit emptori, intra fines, & ſi reliqua
adhuc ſint iugera centum, tenetur uenditor:
quia ſcilicèt corporis non quantitatis habi-
ta eſt ratio. At caſus hic longè diuerſus eſt,
illic enim exp̄ſſo corpore, & finibus: certiora
tur emptor quale quantumq; ſit quod venit:
& ideò ſuꝑuacua eſt numeri demonſtratio,
hic verò aliud eſt.

Etſi. n. quis dicat vendo Caſtrum cum iu-
riſdictione, quæ eſt intra hos fines: non tamẽ
emptor certus eſt: poteſt enim eſſe, ſinè fu-
mantibus, ſinè Villis, & communibus Iuriſ-
dictio pôt eſſe cum vna tantum, vel duabus.
At vbi fumantum numerus explicatur, tũc,
& certior ipſe redditur, & p̄cium ab eo con-
ſtituitur horum habita ratione. Et hæc eſt
optima diſtinctio: quia negari non pôt quin
p̄cium Iuriſdictionis præcipuè pendeat à vil
lis, & fumantibus. Hinc etiam fit, vt quàn-
5 do in venditione † ad corpus, quod exprimi
tur, ex quo p̄cium definiri debeat, ꝑindè ſit
ac ſi venditio ad corpus non eſſet, vt in eo,
qui vendens fundum, ait iugera 10. prati, &
20. vineæ hęc enim præſtabit. dicta l. ſi ſeruũ.
§. primo. dicta l. ſi duorum, & meritò, quia tũc
veriſimile eſt ex qualitate rei p̄cium ipſum
definitum eſſe, & attendenda eſt potius exp̄ſ
ſio qualitatis, quàm corporis Alexan. dicto
conſil. 8. num. quarto. & quinto. in quarto.
Et ſi æquiſs. & Clariſs. Iudices hanc diſtin-
ctionem diligenter conſiderent, ſat ſcio eam
probabunt. Secundò etiam reſpond. quòd
deciſio Old. non habet locum ex parte em-
ptoris, ſed venditoris tantum: idq; ex multis
I.C. reſponſis manifeſtiſſimè comprobatur.
Primò ex l. Iulianus. §. ſi Titius. de act. emp. ſi
quis vendit fundum, & ſciens dicat eum eſſe
Iuger. centum: ſi tantum nonaginta ſint, & ſi
ex alluuione decem acceſſerint, tenetur: ſi
verò ignorans, alluuio ei proderit, nè tenea-
tur. Eccè quòd I. C. ſupponit niſi alluuio
eum adiuuiſſet teneri. Et certè facta erat,
ibi venditio ad corpus: ſi. n. ad menſurã fuiſ-
ſet, non erat ſeparandus ſciens, ab ignaro,
quia illa tantum iugera ſemꝑ intelligeban-
tur vendita, quæ modus declaraſſet. l. quod
ſœpè. §. in his. de contr. emp. nec opus fuiſſet
aliqua diſtinctione, & ſic intelligunt Fulgoſ.
ibi. & Couarr. vbi ſupra. & Pin. l. 2. par. 3. cap.
2. num. 10. qui tamẽ in multis diſſentit à Do
cto.

Secundò idem probat tex. in l. ſi vẽditor.
eo. vbi qui vendit ſeruum cum peculio decẽ,
ſi quid deſit, præſtat eſſe decẽ, ſi quid ſit am-
plius, emptoris eſt lucrum; nihil profectò cla
rius, nihil certius, conſtituit ergo diſcrimen
I.C. inter venditorem, & emptorem in re vẽ-
dita ad corpus: homo enim ad mẽſuram nõ
venditur: & Caſt. ibi hoc adnotat, qui ait no.
non eſſe eandem rationem correlatiuorum.
Verèq; rotundus eſt hic tex.

Tertiò hoc ipſum liquidò probatur: ex l.
ſi duorum eo. vbi ſi quid amplius eſt, ad com
pendium emptoris ꝑtinet, ſi quid minus, te-
netur venditor. Eſtq; & ibi ad corpus facta
venditio, aliàs pro modo mẽſuræ augeretur.
l. qui fundum. §. qui agrum. de contr. emp. qđ
& Cur. ſenſit d. conſil. 131. num. 10 & ꝑ hunc
tex. quẽ ſing. ille appellat, ità in terminis de-
clarat Bal. in l. ſicut. in fin. C. de act. emp. Et
quàmuis ſatis videri poſſet hiſce I.C. rñſis di
ſtinctionem hanc confirmaſſe, præſertim
cum coram diſertiſs. & grauiſs. uiris præſens
controuerſia diſceptetur, qui ſolidos ll. con-
textus ſequi potius, quàm commẽtitias Do
ctor. opiniones conſueuerunt, tñ vt mori, qui
inoleuit, ſatisfaciam, non pigebit mè illam
auctoritatibus ẽt cõire. Amplexi, itaq; illam
ſunt Docto. ex noſtris celeberrimi Spęc. ma-
gnꝰ ille Prac. d. §. ſciẽdum. d. n. 74. Bar. clarè
in d. §. ſi Titius. ad fi. quem ref. Iaſ. conſ. 79. in
pri. Bald. d. Rub. de contr. emp. dicta quæſt.
22. & dicta l. ſicut. ad fin. quem & Pariſ. re-
fert dicto conſ. 64. num. 35. Odoffr. d. §. mo-
dus. Imo. d. c. ꝑ tuas. Alb. d. §. ſi Titius Caſtr.

Digitized by Google

d.l.ſi venditor.d.§.modus.& l. 2. C. de peric. comm.r.ven.Alex.d.conſi.8.qui refert Bart. Feli.dum citat Caſtr.cap. ſignificante. nu.7. de reſcri.Prac.Pap.qui hoc dicit in terminis in for.lib.in cauſa vend.verſ.perticarũ.nu.2. in fi.Affl.dum Bald.refert dcc.68.Pariſ.dicto conſ.64.nu.39.Neuiz.conſil.38.Capic.deci. 14.num.3.Soc.iun.conſi.42.num.21.& conſil.43.in fin.in pri.Couar.cap.3.num.7.prac. quæ.& nouiſſimè Benint.dicta deciſ. 30. qui teſtatur, vt dixi,ità pronunciatum. Sed, & Dy. Fulg. Ang.& Com. in dicto §. ſi ſeruus. idem apertè ſentiunt, dum legatum à venditione ſeparãt, ob eam rationem,nè decipiatur emptor: imò verò Old.ipſe,& Io.And.ad Spæc.vbi ſupra.& Alb.in l.comprehenſum. de cont. emp. & alij, idem ſenſiſſe videntur, dum citant d.l.ſi venditor.quæ diſtinguit inter emptorem, & venditorem. nam dicta Docto.ex l.quam citãt,mutuantur interpretationem.Bart.l.non ſolum. §. libertinis. de lib.lega. Ex quibus patet hanc eſſe communem, & veram diſtinctionem, quicquid ex aduerſo diceretur. Nam Caſtr.& Cor. nullo auctore omnium primi, Oldr. deciſionem ad emptorem cõtorſerũt, ſed illi legenti potius,quàm conſulenti fides habenda eſt: huius verò tanta auctoritas non eſt,vt ſolus cæteris præſtet,vt nec Bertr.& Boer.qui eum ſequuti ſunt;ille conſi.30.in 3.hic deciſ.50.Et ſummã habet rationem hæc diſtinctio. Præ-
6 ſumit enim lex vẽditorem probè † ſcire qualitates, & quantitates rei ſuæ. l.quiſquis. C. de reſc.vend.ſaltem quando multo tempore fuit in patrimonio eius,vt Salic.ibi in fi.tradit.at verò emptori ignoſcendum eſt, ſi fidẽ habuit venditori in contractu bo.fid. in quo ſumma æquitas deſideratur.l.bona fides. & ibi Alc.depoſ.l.ex maleficio. de act.& oblig. pulchrè Duar.l.in actionibus.num.12.de in
7 lit.iur. Et in terminis, quòd ignorantia † in venditore non excuſetur,ſed in emptore:allego tex.in l.ſi minor.C.de act.emp.vbi ſi minorem capitationem fundi vendens ignorãs dixerit,tenetur ementi, qui & ipſe neſciret, & ita etiãm Caſtr.in l.1.§.1.ff.eo.tenet: nam ſemper ſuccurritur emptori ignoranti, niſi habeat præſumptionem contra ſe,vt ſi emeret ſeruum,quem furem lex præſumit,& prædium,quod regulariter affectum eſt tributis, vt per Ang.& Caſtr.d.l.ſi minor.& per glo.d. l.Iulianus.§.quod autem. Et ex his patet æquiorem,& veriorem eſſe hanc diſtinctionẽ.
8 Procedet itaq; deciſio Old. † quando venditor.& emptor erunt in caſu pari,hoc eſt vterque notos habuerit fines, & qualitates:conſtat enim tunc eos voluiſſe corpus ipſum deducere in contractum:& ſiuè minus,ſiuè maius ſit, non immutabitur precium: & hoc caſu erit eadem natura correlatiuorum, ob rationem parem,& verè Cor.d.conſ.59. loquitur,vbi venditor ignoret. Tertiò etiam reſpond.quòd quando explicato corpore vno, additur alterum: aut illud eſt incertum, & vniuerſale,& tunc ſi quid minus eſt, vẽditor tenetur;ſi quid amplius accedit emptori: ità
9 intelligitur † tex. in d.l.ſi venditor.in quo peculium,quod conſiſtit in vniuerſitate cũ ſeruo vẽdebatur.l.vindicatio.vbi gl.de re.vind. l.4.de pec.leg.l.depoſiti.§.vlt.de pecu.& lat. Bar.in Rub.ſolut.matrim.Aut verò eſt corpus certum,ac diſtinctum,& ſingulare, & habet locum.d.l.pe.§. 1.de ac. em. vbi dolia vẽdita ſunt,quæ certa ſunt,ac ſpecialia. Et quàmuis declaratio hæc ſit probabilis ex ſe, tñ nè auctore careamus,ſic diſtinguit Alb.d.l.ſi vẽditor.Sed nos de primò caſu tractamus,iuriſdictio.n.eſt quid vniuerſale conſtans ex multis.l.ſolet.l.Prætor.de iur.om.iud. continetq; ſub ſe loca,homines,& alia. Poſtremò illud animaduertẽdum eſt,quò ad multa nos verſari extra conſilium Old.quę ipſi venditores extare affirmarunt principaliter,vt de terris vnius paris boum,de illa magna poſſeſſione, quam aſſeruerunt deuolutam,de paſcuis,de nemoribus,& de operi: in his enim non põt eſſe locus d.conſ. quia non fuerunt prolata demonſtrationis gratia, ſed vt maius preciũ conſtitueretur, propter has qualitates.Nam ſat corpus initio demonſtratum fuerat. Et his ita ſubſiſtentibus ſublata ſunt omnia, q̃ ex aduerſo adferebantur. Illud. n. quod ex emptonis inſtrumento deſumebatur, ad rẽ non facit: Verba.n.ea quantecunq; &c.referuntur ad proximam clauſulam aratoria altaniua &c.nam cum hic nulla exprimeretur certa quãtitas, totum tñ venderetur, additum eſt,quãtæcunq; &c.Sequẽtia itẽ,& quæ ſibi cõpetunt &c. eodem modo accipi debent, ratione condemnationum,prærogatiuarum, hoſpitiorũ. &c. terrarum altaniuarum &c. non tamen vnquàm derogare poſſunt expreſſis prius in altera parte inſtrumẽti, ad no.in l.talis.de leg.1.& l. nam ad ea. de cond.& demonſt.& hoc in ſpecie magis dubia reſpondit Alexan.d.conſ.8.in fi.qui ait, ſi dictum ſit.250.turnaturæ, & quantæcunq; ſint quantitatis, ob hanc adiectionem non reſtringi demonſtrationem ipſam,non ſecus quàm ſi dictum eſſet plus minus: ad modicũ enim referretur.l.ea tamen.de ver.ſig. ſed vt dixi.ſumus nos extra omnem difficultatem, & deciſiones Pariſ.dicto conſ. 104. num.35. in pri.& ſimiles,huc non pertinent, & ſemp ad fauorem emptoris loquuntur. Quod & ipſum inferius magis patet, dum ſe referunt

ad

ad inueſtituram. Indicant.n.ſe de his ſentire,quæ ennumerantur in ea,non tamen quò ad fumantes,& quo ad alia,quæ ea non continentur, recedunt ab his, quæ ſupra dicta ſunt. Voluerunt enim vendere iuriſdictionem, quæ tot fumantes haberet, aliaq; oĩa, quæ nominatim deſignant,& generaliter cętera, de quibus in inueſtitura ipſa, in qua eſt huiuſmodi exprępſſio generalis, de omnibus terrenis, nemorib', Paſcuis &c.ad hæc autẽ teneri noluere, niſi quaten' ius competeret: non tamen à prioribus aſſertionibus,& poſterioribus,ideò receſſerunt:& quoniam ex lectione inſtrumẽti hoc manifeſtò deprehẽditur, ſit ſatis prudentiſſ.Iudices admonuiſſe.

Concludo itaque pro Illuſtribus Taſſonijs omninò pronunciandum,& precium habita ratione eorum, quæ deſunt, ſaltem imminuendum, quamuis,vt aliàs dixi, ſi veritatem ipſam ſpectaremus,detrahendum foret quantò minoris empta eſſet hæc vniuerſa iuriſdictio.

ARGVMENTVM.

Ex ſummario deſumitur.

SVMMARIVM.

1 Vxor *ſoluto matrimonio, an & quando agere poſſit pro dote nondum ſoluta aduerſus patrem vel eius heredes, an teneatur agere contra virum.*

CONSILIVM CXXXI.

QVAMVIS dubitationes propoſitæ ſint valdè ſubtiles,ac ſpeciem ipſam facti reddant multum dubiam: tamen,re diligentius conſiderata,arbitror iudicium rectè inſtitutum fuiſſe,& Reos conuentos condẽnandos eſſe. Et quoniam difficultas indè pen-
1 det,an † vxor ſolut.matrim. poſſit agere pro dote nondum ſoluta aduerſus patrem, vel eius hr̃des, an vero teneatur agere contra virum,exiſtimaui articulum hunc plenè excutiendum eſſe.

Videretur itaq; primò, nullam actionem competere vxori contra eius patrem: nam ex contractu dotis agit, qui ſtipulatus eſt tãtum.l.ſi pro te.vbi Bald.& al. C.de do prom. qui tex.intelligitur etiam matrimonio ſolu. & ideò cum ſupponatur filiam non eſſe ſtipulatam,non põt ei vlla actio dari. Nec dicat quis fingi ſtipulationem pro ea,iux.l.primã. §.accedit.C.de re.vx.act.quia is tex.procedit extraneo dotante,ſed ſecus eſt, ſi fuerit pater,cum & ipſe in fauorem ſuum tacitam habeat ſtipulationẽ,vt ibi expſſum eſt, & trad. lat.Bald.No.par.6.pri.2.num.7.de Dot.ſecũdo etiam reſponderi poteſt,quòd tacita ſtipulatio fingitur contra maritum, non autẽ contra promittẽtem,vt trad.Rip.in l.prima. num.53.ſolut.matrim.qui ait ſe ex facto conſultum non inueniſſe,qui in ſpecie quæſtionem attigiſſet,& eum ſequitur Alc.ibi n.18.

Secundò adfertur.l.ſi ſocer.§.Lucius.d.ti. ſolu. matrim. vbi mulier non agit pro dote promiſſa contra hr̃des patris, niſi vir ei actione ceſſerit,& ibidem Caſtr.Imol. Alex. & al. adnotant dẽre illam à uiro non ab hr̃dibus patris exigere. Et ex his poſt præallegatos, ſic conſuluerunt.Corn. conſil. 149. in pri. & conſil. 1.num. 11. & conſ. 26. num. 3. in 2.& conſil.212.num.2.& conſil.318.num.3.in 3. & conſi.93.num.8.conſil.153.num.1.conſil. 230.conſil.285.num.1. in quarto. & Rimin. conſil.236. Silua. conſil.13. num.10. & 11. Rui.conſi.183.nu.5.in pri.& idem etiam probat Bald.No.d.trac.par.8.pri.24. qui hoc ait eſſe mirabile,quòd agere poſſit mulier contra virum. Et tanto minus in propoſito caſu actio danda eſt hr̃dibus mulieris,quia maritus eius, vt ſoceri procurator vendidit bona hæc, quæ iure hypothecæ nũc petita ſũt, ſicq; videtur renunciaſſe pignori.l.fin. C.de remiſ.pign.Gra.reſpon.148.num.12.in 2. & Tiraq.§.primo.glo.9.nu.270.de retr.lignag. & ideo quamuis curator datus hr̃ditati patris iacenti,ceſſerit iure ſuo, filijs non potuit transferre pluſquàm haberet. l. nemo plus. de reg.iu.cum ſimm.Sed tamen,re maturius animaduerſa, opinor actionem rectè inſtitutam fuiſſe,& Reos condemnari dẽre iux.petita,ex ĩfraſcriptis,& omiſſa deciſ. Guid.Pa. 375. in qua refert per Auditorium iudicatũ eſſe,ſecundùm hãc opin.quam defendo, qm̃ ſi rectè illa conſideretur non ſat, ſibi conſtat Guid.vt num.2.in fi.vbi vult d.l.ſi pro te.habere locum etiam ſolu.mat.alijs vtor ipſe rationibus. conſidero igitur primò, quòd tex. in d.l.ſi ſocer.§.Lucius.non hẽt locum quoties dos intelligitur donata mulieri,vt ꝑ Bal. No.ibi quem ref.ac ſeq.Patiſ.conſ.95. nu. 3. in 2.ſed in propoſito pater intelligitur donaſſe,ex quo ſibi non eſt ſtipulatus.l. ſi cum dotem.in prin.ſolu.matrim.ergò. Nec dicatur fingi ſtipulationẽ interceſſiſſe. l.1.§.accedit. in fi.ibi parenti tacitam dedimus hypothecam,quoniam reſpond.quòd hæc ſtipulatio fingitur à lege eo caſu,quo dos ad patrem re

uerti

uerti dẽtet in eius commodum, alias ad vxoris vtilitatem Bar.l.Gaius.ſo.mat. No.par.6.pri.28.num.2. d. tract. quarè cum ſtantibus liberis dos ex conſuetudine non ſit reddenda patri.l.dos à patre.C.ſo.matr.vbi gl.& al. ẽt ſi tantum ſit promiſſa, vt ꝑ Soc. iun.conſi.35.in pri. quicquid malè reſponderit conſil.114.in 3.vt alias legendo plenè docui:donatio hoc caſu tacitè inſurgit, & perindè eſt, ac ſi extraneus dediſſet, neq;.n.quò ad hoc differunt pater,& extraneus, cum neutri cõcedatur promiſſionem ipſam poſtea immutare.d.§.accedit.& l.ex morte.in fi.C.de pac.conu.& donatio cauſa dotis cõſiſtit inter patrẽ, & filiam l.Pomp.fam.erc.& lat. ꝑ Alexã. d.l.ſi cum dotem.& ex hac declaratione Bal. No. ac Pariſ. infertur non rectè ſenſiſſe Rip. dicta l.1.quia verius eſt ẽt promiſſorem obligari mulieri, ob tacitam ſtipulationem, & certè.d.§.accedit.generaliter loquitur. & cũ huic noſtræ dotis obligationi inſit hypotheca, tam tacita.d.l.1.§.& vt plenius. quam inſtrumẽto exprẽſſa, certum eſt potuiſſe hr̃des matris hypothecariam proponere. Secundò, quia quoties dos conſtituitur viro, quò ad vxorem donatio quædam tacita ſurgit. d.§.accedit.qui & ſi extranei meminerit, tamen idem etiam eſt in patre, in caſu quo apud filiam ſit manſura.d.l.ſi cum dotem. & dixi ſupra.quocirca licèt non poſſet filia ex ſtipulatione agere, quaſi non fingeretur iux. ſententiam Rip. non video tamẽ cur ex donatione non poſſit.

Nec dicatur præſentiam in donatione exigi, vel acceptationem, ſi nuncius, aut Epiſtola abſenti mittantur. l.abſenti. de donat. quoniam reſpond. aliud eſſe in donatione, quæ ui legis inducitur, vt per Caſt.d.l.ſi cum do.nu.6.Imo.n.4. Co. & Alex.& Cro.n.105. in repetit.l. ſi conſtante. dicto tit.ſolu. mat. & in terminis.tradd.Alexan.Iaſ & Cur. iun. l.2.C.de pac.qui citant d.§ accedit.lex.n.fingit mulierem eſſe præſentẽ,& acceptantem, vt ꝑ Caſt.vbi ſupra. Ex qua re etiam ſecundùm Rip. inferri poſſet, quòd daretur actio dotis contra patrem, ex pacto, vt is ait loco p̃ allegato.dum vult, quòd ſi filia ſit p̃ſens dotis promiſſioni, poſſit agere:nam ſi lex prẽſẽtiam fingit, idem erit dicendum, ac ſi p̃ſens fuiſſet: & iccircò proponeret etiam actiones pro dote competentes, ſecundùm Rip., Sed quicquid ſit, quo ad hoc certè nullum eſt dubium, quòd vt donataria agere poterit,& habebit obligata omnia bona promiſſoris, ſi in inſtrumento illa obligauerit: cum donatio inter patrem.& eum non poſſit intelligi, niſi cum his qualitatibus. Nec obijciat quis patrẽ alienando pœnituiſſe:tum quia in donatione tacita non licèt pœnitere, cum ius ſit quẽſitum abſenti:vt dictũ eſt, & eſt Tex.l.cũ à ſocero.C.de iu.do.& d.l.ex morte.C. de pact.conu.tum quia in dote non eſt locus pœnitentiæ.l.ſi ego.§.1.de iu.do. Alex.poſt al. l. qui Romæ.§.Flauius.de verb.obl.Bar.& al.l. ſi pecuniam.de cond.ob cau.Couarr.lat.lib.1.var.reſ.cap.14.

Hincq; cum hodiè virtute clauſularũ ſalutariũ intelligat̃ in libello ea actio propoſita, quæ aptior eſt, vt ꝑ Iaſ.§.omnium. de act. cũ vulg.hypotheca intentata, vel ſecundũ Rip. erit ob dotem, vel ſecundum hãc declarationem vi donationis ipſius, vtrum aũt magis placeat non valdè laboro. Hæcq; opinio eſt æquiſs. alioqui poſſet ẽt poſt promiſſionem mulier eſſe indotata, ſi fortè vir, per acceptilationem liberaret promiſſorem, vt ꝑ Sali.l. fin.C.de do.prom.& Ang.conſil.180. ac ipſe non eſſet ſoluendo.neq;.n.exigere, aut actione cedere ei ꝑmitteretur, cum liberatus eſſet promiſſor, quo ad eum, ſicque mulieri nullo modo proſpectum eſſet, quod abſurdum omninò eſt euitandum.l.fin.C.de iu.do. Et hæc ſententia confirmatur, quia ſol.matr.mulier habet act.in rem, vel hypothecariam.l.in rebus.C.eo.cur ergò non contra promiſſorem, ſi nondum tradiderat?planè nulla ſubeſt ratio diuerſitatis. Tertiò facit etiam, prætermiſſis rationibus his, quæ ſunt veriſs. aliud argumentum efficax, quod eſt huiuſmodi. Fatentur omnes, quòd in dotis conſtitutione oritur actio ex ſtipulatu, & hypothecaria tacita contra virum, & eius bona, & nemo eſt, qui dubitet, hoc ſic ſuppoſito, cum in hypothecaria tacita contineantur omnia bona,& ẽt nomina debitorum, vt & in exprẽſſa Cyn.& Bald.l.hac ẽdictali.§.omnibus. C.de ſec.nup.idem Bald.l.prima.ſolu.matr. Rom. ſing.147.vbi nouiſs.multos citant,& Couar. quæſt.29.in fi.pract.quẽſt.quinimò,& in hac tacita dotis hypotheca etiam vẽnalia, vt ꝑ Bald.l.vbi adhuc.num.18.C.de iu. do. quod & in alijs eſſe receptiſs.trad.Neguſ. de Pign. 2.par.4.mem.num.217.conſequitur, vt hypotheca, quam habebat vir in bonis patris in gratiam vxoris comprehenſa ſit in tacita hypotheca,& iccircò vtilis hypothecaria cõpetat ei, vt eſt tex.in l.grege. §. cum pignori. de pign.& in l.prima.vbi Saly.poſt glo. C. ſi pig.pig.da.ſit.hæcq; in libello dictata intelligetur, & ideò iure obtinebit. cum primum enim nata eſt hypotheca hæc in bonis viri, quæ ſecundùm receptiorem ſentẽtiam oritur initio promiſſionis dotis, vt ꝑ Neguſan. d. mem.4. num.87.bona ẽt patris omnia pignori eſſe cœperunt, quaſi pignus pignori, à viro vxori, lege ipſa ſic diſponẽte, datũ eſſet.

Quartò

Quartò facit quia,vt dixi, etiam nomina de
bitorum tacitæ inſunt hypothecæ:quod ve-
rum eſt ,non tantum quo ad actiones perſo-
nales , ſed etiam quò ad hypothecarias ,
quia cum ſua cauſa , hoc eſt , cum ſuis hy-
pothecis tacitè obligantur , vt in term. rñd.
Caſtr.conſil.198.nu.2.in pri.quod eſt in ant.
395.ſicque hr̄des vxoris contra patris hr̄des
vtili,act. dotis , contra poſſeſſores bonorum
vtili hypothecaria , agere poſſunt vt p Caſ.
in ſuo caſu reſponſum eſt, & in terminis no-
ſtris,quòd mulier,virtute huius tacitæ hypo
thecæ agat contra debitores viri , eſt deciſ.
Bald.in dicta l.ſi pro te.in fin.& in l.heredem
num.2.C.de her.act. & ibidem Saly.nam p-
ſonalis actio,& hypothecaria,quæ erant di-
rectæ apud virum,ſunt vtiles apud ipſam ,
ſicq; licèt ei vtra malit experiri,& ideò cum
quando pater promiſit has terras,vel hēret ,
vel mox habere cœperit,quo ad expreſſam
hypothecam eſſent obligata uiro, quo ad ta
citam vxori , cum nomen ipſum dotale , vt
dictū eſt, cum ſua cauſa eſſet obligatum: ap
paret illam omiſſa vtili dotis ex ſtip.actione
potuiſſe ad vtilem hypothecariam confu-
gere .

Et cum hæc ita ſint,facilè tolluntur obie
cta,quibus etiam ex præcedd.ſat reſponſum
eſt . Non obſtat enim primo . dicta l. ſi pro
te. quia reſpond.primò,quòd verum eſt , nō
poſſe agi act.ex ſtipulatu,ſed tamen non ne-
gatur, quin mulier agat,vt donataria , iuxt.
ſuperius dicta:ſecūdò, quòd illa l. habet lo-
cum de iure veteri. ante l. primā . C. de rer.
vx.ac.quia cū ex ea fingatur ſtipulatio aliud
eſt,vt per Bald.no.& Pariſ.vbi ſupra.Tertio,
quòd aliud eſt in hypothecaria hodiè,ob.d.
l.primā.& in terminis, ita reſpondit Fulg. in
dicta l.heredem.in fin. & omnes hæ reſpon-
ſiones conueniunt etiam dicto. §.Lucius , &
tolluntur auctoritates.Corn.& aliorum , q̄a
procedunt,ſecundùm d.l.ſi pro te.non autē ,
dictā l.primā.& diſtinguendo,res optimè de
claratur .

Minus obſtat,quòd vt procurator vir ven
diderit bona hæc: quia non ideò tollere po-
tuit ius iam quæſitum vxori , vt ſupra de-
claraui . l.id quod noſtrum.de regul.iu.cum
ſimm.& ex his,dubio procul,arbitror pro a-
ctoribus pronunciandum : nam & in ambi-
guis pro dotibus reſpondere ſatius eſt . l. in
ambiguis. de iu.do. Sed certè , ex prędictis
conſtat vos in claris verſari , & ſublatas eſſe
omnes dubitationes .

ARGVMENTVM.

Contractvm, de quo agitur, ſimulatum in fraudem vſurarum factum probatur.

SVMMARIVM.

1 Simvlatio *An præſumatur,ſi cum pacto de retrouendendo concurrat iniuſtitia precij,& quę lęſio requiratur per totum .*

2 *Pactum de redimendo , ſi non ſit liberum præſumitur ſimulatio .*

3 *Intellectus.cap.noſtram.de emp.& vend.*

4 *Locatio rei facta per emptorem venditori cum pacto de retrouendendo, addita modicitate precij arguit contractum vſurarium .*

5 *Coniecturis,ex quibus, præſumatur contractum eſſe vſurarium .*

CONSILIVM CXXXII.

PRonvnciandvm eſt ab
Illuſtr.Conſilio, licerè Fron
torio opponere ſimulationē
contra inſtrumentum loca-
tionis. Videamus,an ſit pro
bata . Et opinor eſſe , cum
hîc concurrant aliquot coniecturæ , quæ
meo iudicio ſufficiunt. Vulgata eſt quęſtio,
an ſi cum pacto de retrouendendo, concur-
1 rat iniuſtitia precij, ex † his duobus præſu-
matur ſimulatio . Et Docto.varij ſunt: nam
multi putant præſumi,multi contra:& quod
magis eſt,multi etiam modo aiunt,modo ne
gant,vt auri occaſio ferebat . Ego quoniam
video multum referre in propoſita ſpecie,v-
tram harum opin. ſequamur , quid ſentiam
explicabo . Et arbitror,vt veriorem,ita , &
receptiorem eſſe ſententiam eam,quòd hæc
duo ſufficiant, in quam,vt diligentius inqui
ramusr, afferam prius aliquos caſus, ī quib⁹
omnes ferè conſentiunt . Primus eſt,quan-
do læſio eſt valdè enormis , tunc enim etiā
ij,qui contradicunt in læſione non ita enor-
mi,ſeqq.hanc partem,nec video,qui diſſen-
tiat : ità Caſtren.conſ.306. num. quinto . &
conſ.332.num.2.in ſecundo . Imol.cap.illo
vos.num.16.de pigno.Barb.conſ.27.num.9.
int.conſ.Calc.& conſ.22.colum.3.in tertio .
& conſ.8.colum.7.in quarto . Corn. conſ. 4.
num.7.conſ.241.& conſ.346.in fi. in pri. vbi
opin.ita conciliat.Bellam.deciſ.7.Affl.deciſ.
336.Boer.conſ.12.num.8 Ruin.conſ.16.nu.
11.in quarto.Bero.cap.ad noſtram.num.26.
de emp.& vend.Cagn.l.2.num.59.C.de pac.
in.

Digitized by Google

in.emp.Couar.cap.8.num.quarto.lib.3. var. reſol.Oſaſ.deci.42.num.8.valdè enormis eſt læſio,ſecundùm Caſtren. d. conſ. 306. ſi vel dimidiam excedit,vel eſt paulò infrà. Quòd ſi ſit enormiſſima,ſola ſufficit,ad ſimulationē detegendam,vt ſi res, quæ valet mille, vendita ſit centum,vt reſpondit Rom. cōſ. 304. & idem voluit Barb.d.conſ.27.d.num.9. vbi agit de re,quæ valebat decem, & octo millibus, & erat vendita tribus millibus. Concludit́q; tantam vilitatem, vt inauditam, probare ſimulationem: quod etiam ſenſiſſe vis eſt:in dicto cap.ad noſtram. num.9. Secundus eſt, quando læſio non eſt adeo enormis,
2 ſed pactum non eſt † liberum,nec poteſt vēditor redimere rem:niſi lapſo certo tempore,qui eſt caſus in dicto ca.ad noſtram: nam & hîc præſumi ſimulationem pleriq; exiſtimant.Bald.conſ.487.in pri.Abb.conſ.76. in pri.qui idem ſentit.dicto ca. ad noſtram.vbi & Zabar.Corn.conſ.224.num.7. in 2. reſpō. ad cap.ad noſtram.in pri. Soc.conſ.248. col. 3.in prin.in ſecundo.Iaſ.con.153.in quarto. Neuiz.conſ.85.num.3. vbi diſtinguendo inter pactum liberum, & reſtrictum,conciliat opin.Zoann.d.l.ſecunda.num.57.qui vult.c. ad noſtras.pendere ex pacto huiuſmodi,additamq́; eſſe modicitatem precij,ad coarguēdam magis improbitatem vſurarij. Tertius eſt, quando his duabus coniecturis accedit aliqua alia, & tum omnes ferè conſentiunt ſimulationem probari:quicquid Ruin. dicto conſ.16.& conſ.66.num.11. in quarto.vbi licèt aliæ coniecturæ concurrerent, defendit tamen nimis audacter contractum,vt patebit ex his,quæ inferius ſubijciam,interim ſit ſatis allegaſſe Nat. conſ. 178. qui alios citat.

Quartus eſt,quando pactū de retrouendēdo eſt liberum, ſed ei coniuncta eſt modicitas precij: & hic eſt caſus controuerſus, & à Docto.valdè agitatus, & in quo vtriuſque factionis auctores communem opinionem ſibi vindicant. Ego verò,vt dixi,ſequor eā, quæ habet duo ſufficere, & certè probatur
3 efficaciter,ex tex.in d.cap.† ad noſtram.nam S.P.ibi non aliud perpendit, in deciſione, q̄ hæc duo: & ſi enim retuliſſet in narratione facti, quòd is debitor volebat accipere mutuo, tamē in deciſione caſus, duo tantum p̄ponit,ex quibus patet,inquit, contractū vſurarium actum fuiſſe, videlicèt, quòd quandocunq; à ſeptennio intra nouennium 60. vnciæ tarenorum,quæ vix dimidiam iuſti p̄cij contingebant,daret;domos reſtitueret,& oliuas, & quamuis pactum illud eſſe reſtrictum ad certum tempus, tamen id, iudicio meo,nihil refert:quicquid dixerint.Doct.ſupra relati: ſiquidem pactum retrouenditionis ſolum eſt licitum, quomodocunq; concipiatur,ſed tantum,vel magis, vel minus minuit precium, cuius eſt pars.l.fundi partem. de contr.emp. Namq; ſi pactum ſit liberum, fauorabilius eſt venditori,qui poteſt quandocunq; reluere:& precium magis imminui poterit, ſin autem ſit reſtrictum,nō adeò grauat emptorem, & ideò minus minuetur precium, id ita eſſe patet, ex d.l.ſecunda. C.de pact.int.emp.in qua Imp.exæquat hæc,dum inquit,quandocunq;,ſiuè intra certa tempora, emptori precium reſtitueret: nam intra certa tempora intelligimus,vel ſi non poſſit reluere intra, vel ſi poſſit, vt generalitas ea verborum euincit,& hoc adeò verum eſt, vt etiam in foro poli,ſimile pactum obſeruandum ſit,vt trad.doctiſs.Nauar.in ſuo enchir. conſ.cap.17.num.2.qui & ipſe hoc modo p̄cij imminutionem conſiderat; ſi itaq; habeatur ratio pacti in precio conſtituendo, an ſit liberum, an reſtrictum, & vel magis, vel minus, pro qualitate precij minuatur,cōtractus erit legitimus,& iuſtiſs. precij,ergò quātitas ſola ea eſt, quæ pactum reddit improbum, in pacto libero maiorem læſionem, q̄ in reſtricto exigemus quidem, ſed tamen in vtroq; modicitas,ſeù exiguitas precij,ipſam pactionem inquinabit,& hæc eſt vera,& germana declaratio,& ſi Docto.noſtri, dū aliud agunt,parum eam attenderint; nec mirum, id eſt, quia ſi ſola nimia modicitas arguit ſimulationem,certè vbi accedit pactum, euidenter conſtat eum,qui vendidit,voluiſſe potius accipere mutuum, quàm precium, non enim veriſimile eſt,quòd tam modico diſtraxiſſet.l.cum de indebito. de probat. quanta autem læſio hac in re exigatur, Doctor. vel arbitrio Iudicis deferunt, vt Barb. conſ.51. colum.prima.in pri.vel certam regulam præfiniunt,vt dicatur magna læſio, ſi ſit in dimidia,vel vltra,vel etiam ſi ſit citra, ſed magis propè dimidiam,vt ſi res valeat quadraginta,& ſit vendita viginti nouem: nam à dimidia, quæ eſt viginti, diſtat nouem, & à iuſto precio, quod eſt quadraginta vndecim, ità Calcan.conſ.85.num.15.Iudex autem arbitrabitur læſionem,vel magnam,vel paruam, ex qualitate pacti,vt dixi: ſi enim pactum erit perpetuum, vt quādocunq; liceat reemere,maior precij tenuitas exigetur,ſi intra certum tempus,minor,& ideò rectè Soc. conſil. 15.num.56.& 57.in pri. dixit læſionem non eſſe,ſi quis rem emit ſeptingenta, quæ valebat centum, addito pacto perpetuæ reuenditionis. Nec obeſt,quòd S.P. in d.ca.ad noſtram.meminerit dimidiæ: nam id ità, quia ſic ex facto euenerat,non autē,quòd voluerit

Digitized by Google

rit excludere læſionem minorem, vt omnes
Doct.conſentiunt, qui dũ contractus in hoc
conſiderant,proponunt exempla,multò in-
frà dimidiam,vt paulopoſt dicam.. Et verè
S.P.d.cap.ad noſtram.videtur voluiſſe con-
uincere manifeſtiſs. argumentis vſuræ pra-
uitatem,dum inquit,ꝙ ex eo patet, &c. non
ſecus,ac ſi dixiſſet, in tanta læſione certũ eſt
vſurã induci, nec res eget maiori firmitate:
quo loquendi genere nõ eſt vſus idẽ Pont.in
cap.illo vos.de pign.ſed paulò honeſtius di-
xit,contra ipſum emptorem præſumitur ve-
hementer,læſio ergò magna euidenter vſu-
ram probat,minor autem vſuræ præſumptio
nem inducit. Secundo probatur hæc ſentẽ
tia.in d.c.ad noſtram,ſecundum intell.Bald.
in conſi.230.ad fin.in 3.qui vult, quòd in eo
tex.res eſſet empta centum,& viginti,& re-
uenderetur ſexaginta,aut paulò pluris:neq;
enim veriſimile eſt,inquit,emptorem mino-
ris vendere voluiſſe, quàm emiſſet,niſi ſciret
adeò amplos futuros eſſe reditus,vt multum
ſuperlucraretur. Si enim vſura eſt, vbi re-
uenditur multo minore precio, & venditor
iuſtum precium eſt conſequutus,quanto ma
gis,vbi precium modicum initio ſoluitur, &
fructus etiã percipiuntur. Tertiò vtor rõne
efficaci.Etenim veriſimile non eſt eũ,qui ha
bet rẽ valentẽ centum, velle eam vendere
quadraginta, & interim carere fructibus
centum, ſi poſſet aliter ſibi conſulere: cum
huiuſmodi venditio ſit irreuocabilis,nec re-
ſcindi poſſit remedio.l.2. C. de reſcin.vend.
in qua neceſſe eſt, attendi læſionem habita
ratione pacti de reuendẽdo, quod adeò põt
minuere iuſtum precium,vt ei legi non ſit lo
cus:iux.doctr.Abb.in d.cap. ad noſtram. nu.
9.& cap.in aliquibus. ſecundo not. de deci.
& idem eſt præſumendum,ſi vendat vno, &
quinquaginta, quo caſu certiſs.eſt ceſſare d.
l.2.remedium:neque.n. vllus ſani iudicij vir
arbitrabitur tantam velle iacturam facere
eum, qui aliter poſſet imminenti neceſſitati
prouidere: indicat pactio redimendi, quòd
is nollet vendere rem, quam non aliter ven-
dit,quàm vt ei liceat reemere: indicat idem
multo maximè precij modicitas, ſed cũ ali-
ter non poſſit parare nummos,prætextu ven
ditionis, initur mutuum, & ſub colore fru-
ctuum vſura promittitur. Ideòque nemo v-
nus eſt eorum,qui ita cõtrahunt,quem ſi in-
terroges,an malit vendere his conditionib9,
an mutuare ſub vſuris, in rationẽ ſex, octo,
decem, & amplius:nõ continuò reſpondeat
ſe malle accipere mutuo. Et ob id S.P.in d.
cap.ad noſtram.rectiſſimè dixit patere,ex pa
cto de retrouẽdendo, & p̃cij exiguitate, vſu-
rarium eſſe contractum, quia ſi intrinſecus
inſpicias qualitates, & circunſtantias rei,
meram agnoſcis vſuram.

Hincq; perpetuò ſubſeqq. locationes rei
emptæ, & aliæ conditiones adduntur, quæ
probant, nec emptorem emere, nec ven-
dere voluiſſe. Et hanc opin.ſequuti sũt Do
cto.maiore numero poſt gl.cuius eſt origina-
rium dictum in cap.conqueſtus. de vſur. vbi
Butr.num.6.idem. d.c.ad noſtram. vbi Abb.
num.9.quod etiam ſentit Io.Andr.ibi, dum
inquit, quòd vſurarij nolunt facere pactum
reuenditionis,& faciunt ſcribi ferè totum p̃
cium in inſtrumento, quaſi verò, ſi pactum
hoc,& precium, quod verè numeratum eſt.
conſcriberetur, contractus vſurarius dete-
geretur.Imol.d.c.num.6.dum ait Butr. opin.
eſſe rationabilem, & ſequendam, quod etiã
ſenſit.d.cap.illo vos.num.16. vbi cum defen
diſſet,hæc duo non ſufficere,ſubijcit tene mẽ
ti dictum Butr.qui in d.cap.illo vos.idem te-
net,quod d.cap.ad noſtram. & communem
dicit Bero.d.cap.d.num.26. licèt ipſe dicat,
quòd hanc opin.intelligeret procedere in læ
ſione,ex ceſs. quam etiam ibi ſequitur Burg.
Hiſpanus.Ambroſ.Vig.cap.ſalubriter.num.
111.de vſur. qui dicit veriorem eſſe opin. vt
duo ſufficiant.Albe.l.3. C.plus val.qui tamẽ
adeò obſcurus eſt,vt vix ſcri poſſit, an hanc
opin.probet.Fulg.ibidẽ. & Salic.declarat9 à
Barb.d.cõſ.8.col.7.Caſtre.l. 1. d. tit.& d.l.2.
C.de pac.int. emp. nu.5.& l.1. C.de pig. act.
Alex.ad Bar.l.Iulianus.§.idem Papin.de act.
emp.Affl.cap.1.num.105.de feu.da.in ui.le.
comm. & idem tenuiſſe videtur Bald.l.fin. in
fi.C.de cond.inſ. qui modicitatem precij pẽ
dit,ex immoderatis reditibus:sũt & alij Do-
cto.vett.qui legẽdo idem ſequuti ſunt, quos
ego non ponam in numero,quia eos mihi vi
dere non contigit. Sed & multi conſulen-
do eandem ſententiam tutati ſunt.Bal.con-
ſil.487.in pri.qui inquit huiuſmodi pacta, &
precij modicitatem non conſonare cum rea
litate verę venditionis, nec poſſe cadere in
intellectu iuſti Iudicis, hunc contractum
eſſe mundum à lepra peccati vſurarum,& d.
conſil.320.in 3.& huc inclinat etiam conſil.
323.co.dnm ex ſola precij modicitate nõ p-
bari ſimulationem arbitratur, quaſi ſi aliud
concurrat;non ita ſit.& con.438.num. 11.in
quinto.Ang.conſil.293.in fin.Fulgoſ.conſil.
133.colum.pri.Comen.conſil.184.in fin.qui
inclinat cum glo.d.cap.conqueſtus.Rom.cõ
ſil.423. num.14. Caſtr.conſil.109.in prin.&
conſil.332.num.2.in ſecundo.Imol.conſ.55.
num.4.& conſil.99.ver.quintum.num.quin-
to.Abb.conſ.76.in 2.vbi res,quæ valebat cẽ
tum & viginti ſeptem, erat vendita centum.
Anan. conſ. 18.vbi & Bologn.Calc.latè con

ſil.

ſil.26.num.19.& d.conſil.85.num.7.Alex.cõ ſil.46.in 3.quod eſt 54.in 6.vbi ex Imo.d.ca. illo vos.trad.hoc maximè procedere, quãdo eſt in facultate venditoris, vt recedat à contractu: & quàmuis audax Gallus.d.conſi.54. acriter vtrumque Imol. reprehendat, quaſi minor ſit vſuræ præſumptio, quando venditor ſe poteſt leuare onere, quo premitur, nec aliter poſſe opinari dicat, qui non careat ſenſu communi, tñ potior eſt apud me vtriuſq; Imol.auctoritas, quos non debuit ille hebetes, & nullius Iudicij homines appellare, ſiquidem, ab emptore delato reſolutionis arbitrio venditori, ſuſpicatur lex, nè ſub hoc honeſtatis velamento fraus facta ſit, ſicut, & in in d.cap.ille vos.S.P.ſuſpectam habet liberalitatem eam emptoris fructus in ſortem imputare volẽtis: pactiones.n.in hoc genere cõtractuum, quæ pręſeferunt recti ſpeciem, valdè ſuſpectæ ſunt: accedit, quòd cum vẽditor cõueniat, vt poſſit a contractu diſcedere, nõ alia ratione id ab eo factum putamus, quàm vt cum primũ ei licèt uſurarum grauitate ſe eximat, & ꝙ non facilè aliter contraxiſſet. & ideò, vt docuit Imol.d.cap.illo vos.nu.16. nulla eſt lex, quæ contractum præſumat uſurarium, ſi reſolutio contractus ſita ſit in poteſtate emptoris: nec id ratione caret, quia non creditur quemquàm audere eam adijcere ſimulato contractui pactionem, quæ illum talem incontinenti probet. Sed potius præſumetur additam hanc conuentionem, quia lucroſus parum eſſet contractus emptori, quem uerisimile eſt, non ita pacturum, ſi euidens fuiſſet utilitas, quarè Imol.& Alexã. non tam fœde proſcindi debuerunt. Sed redeamus ad recenſendum Doct. Eandem opin.ſequuti ſunt Bald.de Bat.int.conſ.Corn. con.23.in 3.& illi conſ.ſubſcripſerunt Io.de mon.ſper.Bened.de Bãd.Nic.Vbal. & Corn. Barb.d.conſ.27.int.conſ.Calc.ubi teſtaĩ glo. in d.cap.conqueſtus. ſeruari in practica, & d.con.51.colum.prima.vbi latè defendit. gl. d.cap.conqueſtus.& conſ.8. colu. 6. in 3.ubi ait urgentiſs.eſſe coniecturam, ſi res, quæ ualeat quingentis, uendatur ducentis.& gl.auctoritatem.in d.cap.conqueſtus.magnificat. & conſ.22.colum.3.ubi tamen tractat de caſu, in quo erat maxima precij uilitas, & idem ſentit conſil.76. in 3. dum concludit ex ſolo pacto, ſinè precij modicitate non præſumi uſuram, quaſi aliud ſit ſi coniungantur. Iaſ. d.conſil.153.dum reſpond.rationibus dubitandi, & ſeq.Abb.d.c.ad noſtram.Guid.pap. conſil.180.Cro.conſ.141. Dec, conſil.692. ubi de magis communi, Berttan.conſil. 88. num.4.conſil.169.num.3. conſ. 184. in pri. & conſil.32.& conſil.219.ubi de magis communi.conſil.235.conſil.ſeq.& conſil. 287. in 2.conſil.88.num.3.& conſil.111.in 3.quibus in locis aliquos citat, quos omitto, & teſtatur de magis communi. Rim.conſil.318.nu. 35.Pariſ.conſil.55.num.46.in pri. conſil.82. n.36.in 3.Gra.reſpon.11.num.12.in ſecũdo. Crau. conſil. 156. qui de magis communi. Nat.d.conſi. 198.Rolan.conſil.40.n.21.in 2. qui de magis communi.Gabr.Eug.conſ.74. num.2.& 3.qui communem eſſe opin. Cano niſtarum refert. Et in tractatibus etiam, ac deciſs.Doct.hanc ſententiam probarunt. Balb.in trac.præſcr.4.par.5.par.prin. quæſt. 3.Papien.in for.lib.emp.& uend.in prin.n.3. Tho.Ferc.caut.17.ubi & communem opin.dicit, & ſequendam; quia & animæ tutior, & Mediolanẽſe, ac Ticinẽſe Collateralatũ pro ea iudicauit.Gerar.ſing.18.nu. 2. Capr. reg. 87.num.170.Gomeſ.cap.2.num.27.de contrac.Eman.uer.uenditio.num.20.Aff.deciſ. 65.num.2.ubi quòd Senatus iudicauit.deci. 336.& deciſ.339.Gram.deciſ.76. qui de cõmuni, & quòd Senatus iudicauit.Guid.Pap. deciſ.516.Caſſad.deciſ.prima.de uſur.qui teſtatur Romæ obſeruatum, ut duo ſufficiãt. & hi omnes ſunt Docto. num.quadraginta, & amplius, & ex relatis ab eis, alij addi poſsẽt, ut ẽt ſi quis, me ocioſior uellet diligẽtius euoluere recentior. Doc. repertoria facile inueniet: ſed hos ego ſatis ſupq; eſſe exiſtimaui, cũ multi pauciores ſint, qui tria exigunt, & fateantur cõem eſſe hanc noſtram, ut Deci. conſil.167.& Cagn.d.l.2.nu.50.& alij. quos omitto, & quàmuis Rolan. ſibi contrarius. conſil.58.num.8.in 4.teſtatus ſit magis communem eſſe, quòd tria exigantur. & Ceph. conſil.289.num.36.tamen me parum mouet eorũ auctoritas, quia ſi Doct. recenſeantur, apparebit eos falli eggregiè: & ſecurior eſt hæc opin.ut animæ fauens, cuius gratia contractum in dubio uſurarium pſumimus. Gemin.conſil.112.cum ſimil.& ſi Bald.in l. Ro gaſti. §. ſi tibi. dicat in dubio pro contractu præſumendum: ſed ei reſpondet Nat.d.conſ. 198. & ego etiam reſponderem, ſi opus eſſe cognoſcerem.

Nunc ad cauſam propius, & in caſu hoc noſtro manifeſta eſt modicitas precij, & quidem maxima, Etenim emit Reuerendus, hic pręsbiter, has terras, cum ędificijs lib.octingentis, & tamen tres teſtes periti deponunt, quòd ſola edificia tempore uenditionis ualebant lib.1050.in hoc enim pcio omnes conueniunt, ut minore: quòd ſi, & hoc imminuamus, certè tamen ſemper lęſio erit maxima, ſed & uera eſtimatio terrarum, nõ ſolum ex noſtris teſtibus, uerum & ex aduerſatijs detegitur, omnes enim cõſentiunt, quòd

quòd mori ſingulis annis locabantur trigin
ta,aut triginta quinq; pratum quadraginta,
vt ſecũdꝰ teſtis aduerſarij. pag.133.in proc.
tertius 138.quartus 153.Deponunt ẽt ijdem
Teſtes de magna quãtitate Canabis,hoc eſt
de lib.1500.deductis expenſis.vt d.pag.138.
quæ ſaltem valet aureis duobus in ſingula
centum, vt mihi aſſeritur, & ſic ſunt triginta
aurei,ſed valeat etiam vno,erunt ſaltẽ quin
decim,quæ omnes ſummæ coaceruatæ cõſti
tuunt lib.130. nec computantur p̃cia frumẽ
ti,vini,& cęterorũ,q̃ in ipſis terris percipiun
tur,ut nec penſiones domus,aut honorãtię,
quæ loco eius ſoluuntur:planè inſpecta ma-
xima hac læſione, oẽs conſentiunt p̃ſumi cõ
tractum vſurarium , vt ſupra dixi, ſiuè eã ex
p̃cio minore , ſiuè ex reditibus immoderatis
confirmemus,alijs ẽt modis teſtes aduerſa-
rij probant læſionẽ,dum æſtimãt tornaturas
duas deteriores duodecim,lib.55.vt primꝰc.
108.ſi.n.hæ deteriores,ſinè ædificijs tãti sũt,
quanti erunt duodecim meliores & cũ ędifi
cijs ? addit idem teſtis,ꝙ emeret permixtim,
& vt dicĩt ſottoſopra ſingulas tornaturas. li.
160. & tñ certũ eſt , ex varietate t̃pis non in
tm̃ creuiſſe p̃cia, vt ſi hæ terrę t̃pe venditio-
nis valuiſſent.lib.73.& 50.vt ex aduerſo po-
nitur,nunc valerent 160.aliundè ẽt,ex teſti-
monijs læſionẽ probare poſſem,ſed hæc ſuffi
ciant , nec obijciatur, ꝙ in æſtimanda læſio-
ne habenda ſit ratio pacti de retrouen.quod
iuſtum rei precium imminuit.Abb.d.cap.in
aliquibus . 2.not.de deci. cum al. de quibus
Cou.c.10.var.reſolut.nam & ſi id ita eſſet tñ
adhuc læſio eſt magna . Sed verius eſt,ubi p̃-
cium ſit tenue habita rõne veri,& iuſti,nullã
pacti rõnem habendam eſſe,& ita declarat ,
idem Abb.d.c.ad noſtram.nu.9. dum inquit
precium debere eſſe valdè tenue reſpectu ue
ri,& iuſti,tum quia contrahẽtes ſolent ſe de-
cipere,tum quia pactum minuit æſtimatio-
nem,& ſic læſionem conſiderat ex precio iu-
ſto , non habita rõne pacti, quod exemplo
facilè commonſtratur.Res puta valet centũ
iuſto precio vendita abſq; vlla conditione,
additur pactio,de retrou. valebit puta nona
ginta:additur ẽt,ꝙ contrahẽtes ſolent ſe de-
cipere ĩ p̃cio, valebit puta octoginta quinq;
ex hac læſione non arguitur vſurarius cõtra
ctus,quia duo hæc operantur , vt p̃cium pro
iuſto habeatur . At ſi lęſio ſit maior , q̃ duo
exigãt,ſtatim vſuræ ſuſpicio ſuborĩt, nec vl-
la habetur ratio horum duorũ , & ideò Do-
ct.in læſionis æſtimatione,quando agunt de
ſimulatione, ſemper habent rõnem iuſti pre
cij,& hæc eſt mera veritas,& ita etiam decla
rat Eugub.d.con.74. qui tamẽ non rectè ani
maduertit verba Abb.d. capit. ad noſtram.
Sed & præter has duas coniecturas, accedũt
aliæ, quæ rem claram reddunt. Tertia eſt ,
4 quòd emptor † locauit rem venditori, quod
in his contractibus multi Docto.perpendũt.
Nat.d.conſ.198.quinimò.Anch.d.c.illo uos.
quem ſeq. Abb.ibi & Barb. d.conſ.51.col.4.
num.15. & Nat. d.conſil. 298.voluit , vt ſola
locatio coniuncta conſuetudini fœnerandi
probet vſuram,&idem eſt,ſi loco huiuſmodi
conſuetudinis aliæ coniecturæ ſubrogentur,
vt per Nat.d. conſil. n. 33. Quarta eſt, quia
5 penſio † nõ eſt conſtituta habita ratione fru
ctuum,ſed pecunię,quam conſiderant.Bald.
conſ.311.n.11.in 5.Anch.con.257.n.5.Nat.
d.conſ.198.n.11. Quinta eſt, quia conuentũ
eſt,vt in caſum reuenditionis merces inſtru-
menti ſolueretur à venditore,quam in termi
nis expendit Abb.d.conſ.76.Sexta eſt, quia
res nõ eſt exempta ex æſtimo venditoris,ſed
is ſemper ſoluit collectas, quod onus ad em-
ptorem pertinuiſſet, & hãc ponit Pariſ.dicto
conſ.82.n.39.in 3.quòd autem ſoluerit,pro-
bat atteſtatio officialiũ nouiſſimè exhibita .
Septima eſt,quia venditor ſemper manſit in
poſſeſſione,quam omnes Doct. vt primã pro
ponunt,nec ob.clauſula conſtituti,& ſolutio
penſionum,ſi qua probata eſt,quia non ideò
vſuræ ſuſpicio tollitur Nat. d.conſ. 198. nu.
23.Octaua eſt,quia Frontorius vendidit me
liora, & ſi contractus ſtaret, terrarum reſiduũ
eſſet inutile , quod in hac materia.Barb.ad-
uertit d.conſ.22.col.3.Nona eſt, quæ eſt po-
tius probatio,quam cõiectura , quia mos eſt
horum pręsbyterorum , vt locent has pecu-
nias,ſub vſuris honeſtis, ſub ſpecie venditio
nis,quas illi fucato nomine vocant eleęmo-
ſinam,vt quintus, & ſextus Teſtes pręsbyte-
ri, ex hoc conſortio,pro Frõtorio exaĩati de
ponunt,& idem confirmat alius teſtis,ex ad-
uerſo,quintus.c.172.qui ait, ꝙ Clerici cõſor
tij ordinariè recipiunt eleęmoſinam, & om-
nes fuiſſe admiſſos , ad retroemendũ,etiam
lapſo termino.Hoc enim indicat non eſſe ve
ram venditionem,ſed ſimulatam.Et cum pa
cto de retrouen. & modicitati p̃cij accedant
hæ omnes cõiecturę,palpatur manibus ſimu
latio.Cum itaque ex pronunciatione Illuſtr.
Cõſilij,liceàt hanc exceptionem deducere ,
non eſt locus remedio intentato.l.ſi quis cõ-
ductionis.C.loc.quia ex inſtrumento ſimula
to non datur actio: & cum venditio ſit ſimu-
lata,ipſa etiam locatio eodem morbo labo-
rat,vt concludit Bal.conſ.125. in pri.qui in-
quit , quòd ſi principale inſtrumentum eſt
vſurarium, pariter, & acceſſoria .

Concludo ergò abſoluẽdũ eſſe Frontoriũ.

ARGVMENTVM.

PROBATVR ſtatutum Ferrariæ de bonis ingredientium monaſterium, trahi etiam ad bona in ſpe viuentium,& plura in materia poſſeſſorij Iudicij explicantur.

SVMMARIVM.

1 *STATVTVM Ferrariæ de bonis ingredientiũ Monaſterium; an trahatur ad bona in ſpe viuentium.*

2 *Ius in ſpe habere dicitur, qui ab inteſtato ſuccedere poteſt.*

3 *Spei nomine veniunt futuræ hereditates.*

4 *Fideicommiſſum conditionale donari, & vendi poteſt.*

5 *Ceph. conſil. 14. improbatur.*

Iurium in Ceſſione, an conditionalia contineantur.

6 *Iuri in ſpe renunciatio, maximè cum iuramento, an & quando valeat.*

7 *Mortis cauſa donare poteſt ingrediens Monaſterium omnia bona præſentia, & futura.*

8 *Diſponendi, verbum pertinet etiam ad actus viuentium.*

9 *Ratio vna, quando eſt ſcripta in Statuto, aut vna tantum reddi poteſt, etiam in materia correctoria fit extenſio de propria ſignificatione ad latam, ſi eadem ratio ſubſit.*

10 *Statutum vigens tempore, quo defertur hereditas attenditur.*

11 *Statuti Ferrariæ, quod poſſeſſio &c. remediũ competit heredi in re certa inſtituto.*

12 *Legitimanda primo eſt perſona etiam in iudicio ſummario, vbi inhabilitas opponitur.*

13 *Negatio quando ſufficiat abſq; probatione.*

14 *Exceptio, audiri non debes, impedit proceſſum.*

15 *Probationes plenę in Iudicio, vbi tractatur de uera probatione fieri debent.*

16 *Exceptio rei finitæ in quolibet Iudicio opponi põt, licèt requirat altiorem indaginem.*

17 *Exceptionem requirere altiorem indaginem in Iudicio ſummario reiici, quomodo intelligen.*

18 *Legitimato heredi ſcripto, ſi opponatur legitimationem non valere. An & quando impediatur imiſſio.*

19 *Bero. in cap. item cum quis. de reſtit. ſpolia. loqui cõtra communem.*

20 *Statuto ſtante nè poſſeſſiones alienentur in non ſubditum, an impediatur poſſeſſionis translatio.*

21 *Iuris dubium in Iudicio etiam ſummariſſimo eſt diffiniendum.*

CONSILIVM CXXXIII.

1 ETSI ſuperuacaneum mihi vi-
deatur, diſputare, an ſtatutum
de bonis † ingred. mon. traha-
tur ad bona in ſpe viuentium,
hoc eſt ad hereditates, quæ de
ferentur monaſterio poſt pro-
feſſionem monachi, niſi huius ſtatuti diſpoſi
tio extaret, quoniam conſuetudine receptũ
eſt, & multis ſententijs ẽt, ipſæ filiæ depulſæ
ſunt ab hereditate parentum: nihilominus,
vt appareat huiuſmodi vſum iuri conueni-
re, & æquitati, volui de tota hac re diſſere-
re.
Primò ergò, quòd hoc ſtatutum compre-
hẽdat bona in ſpe, ſeù hereditates viuentiũ,
vel potius ius ſuccedendi ab inteſtato: con-
ſidero verba illa, omnia bona, & iura in ſpe,
&.n. negari nequit, eum, qui poteſt ſuccede-
2 re ab inteſtato, habere ius in † ſpe, cum lex
dicat talem habere ſpem ſuccedendi. l. fi. C.
de pac. ibi ſpes alienæ hereditatis fuerat,
ex cogitatione &c. l. 1. de legit. tut. ibi q̃ ſpe
rant ſucceſſionem, qui tex. agit de tutoribus,
qui ſunt plerunq; multò maiores natu pupil
lis, & tñ dicit illos ſperare ſucceſſionẽ eorũ,
& eſt hæc ſpes lege naturæ confirmata. l. fin.
C. quo. bo. vbi lex naturę inquit tex. facit cõ
ſanguineos ſucceſſores, ſi ergò, & I.C. & Imp.
nomine ſpei, vtuntur, dum agnatorum ſuc-
ceſſionis meminerunt, ſtatutum etiam quod
ab vſu illorum interpretationẽ recipit. Bart.
l. omnes pop. q. 6. prin. de iuſt. & iu. ſpei nomi
3 ne † comprehendet futuras hereditates, &
tãto magis, quia verba ſunt vniuerſalia, oĩa
bona, & iura etiam in ſpe, negari.n. non põt,
quin ius hoc ſuccedendi, licèt remotum, nõ
dicatr ius ĩ ſpe: nec alio nominę vti potuiſsẽt
ſtatuẽtes ſi voluiſsẽt rẽ ipsã clarius explica-
re: oportuiſſet.n. dicere, ius, quod hñt in ſpe,
ſuccedendi agnatis, & cognatis, & vti omni-
no, iuris, nomine, & certè illa dictio, omnia,
comprehendit qualecunque ius, etiam ſi
ſpes non ſit certa, & propria, vt eſt in termi
nis deciſ. Iaſ. in conſil. 53. nume. 4. in pri.
vbi in ſtatuto Brixiæ, quo cauebatur, nè mu
lier poſſet renunciare alicui iuri ſuo, reſpon
dit tale ius in ſpe contineri, etiam ſi dictio,
ſuo, repugnaret, propter alteram dictionem
alicui: quarè cum in hoc ſtatuto, ſit dictio,
omnia, quæ eſt vniuerſalis, idem eſt dicen
dum, ſed & conuenit altera ratio Iaſ. ibi
dum ille pendit verbum renunciandi,
quod ad huiuſmodi ius porrigitur, namq́ue,

& hic

& hic verſamur in diſpoſitione, quæ apta eſt
comprehendere iura futura, vt dicam poſt,
præterquòd hic habentur illa verba, in ſpe,
quæ non erant in caſu Iaſ. quæ tanto magis
tollunt omnem dubitationem.

Neq; obſtat, quòd huiuſmodi ſpes non ſit
propria, vt per Bart. quem alij ſeqq. in d. l. fin.
C. de pact. namq; aduertendum eſt, q Bart.
& cæt. dicunt quidē eam non venire in con-
tractum, vel in aliam diſpoſitionem, quia vo
tum captandæ mortis id prohibet, verum, q
non ſit ſpes, nec ſpei nomine ſignificetur, etſi
remota ſit, & incerta, non negant, nec Bar.
nec alij. & ideo rectiſſimè Fulg. ibi. num. 3. di
xit duplicem eſſe ſpē, alteram, quæ nobis a-
dimi poteſt, alteram, quæ non poteſt adimi.
Sed & illi, qui diuidunt ſpem in propinquā,
remotam, & remotiorem, indicant & remo-
tiorem eſſe ſpem, licèt minus firmam, & con
ſtantem. eſt ergo ſpes, nec alio nomine pōt
ſignificari, licèt non ſit de illa ſpecie ſpei cer
ta, & propinqua, quocirca cū in bonis agna-
torum ſpem habeant ingredientes monaſte
rium, ſtatutum noſtrum vtēs illis verbis, oīa
iura in ſpe, de hac ſpe accipiendum eſt: quia
negari nequit hoc ius ſuccedendi.

Secūdò idem probatur, quia verba illa, in
ſpe, niſi ita intelligeremus, eſſent ſuperflua
& ocioſa, ſi quidem iura in ſpe habente fun-
damentum ex cauſa de præterito comprehē
debātur illis verbis, omnia iura, & actiones,
certum. n. eſt quòd de bonis ſubiacentibus,
huic ſpei quomodocunq; diſponi poteſt. l.
ſpem. C. de donat. & trad. Bar. d. l. fi. num. 18.
C. de pact. quia idem de hoc iure eſt iudican
dum, quod de iure in ipſa re. Aret. conſil. 7.
Rom. conſi. 256. vbi Addens. Gomes. in reg.
de non toll. iu. quæ. q. 4. Ceph. conſil. 228. nu.
33. & admittunt omnes in dicta l. fin. & in ter
4 minis in fideicommiſſo conditionali † quòd
donari poſſit, eſt conſil. Fulg. 100. & Iaſ. in l. j.
C. de pact. refert Comen. conſuluiſſe talia fi-
deicommiſſa vendi poſſe, quem ſeqq. Rimin.
ibi in prin. Cagn. num. 86. & d. l. fin. num. 40.
& n. 283. & l. ſecunda. n. 39. & n. 41. C. de re
ſc. vēd. vbi dicit, ita cōmuniter teneri. Alc. l.
conditionales. de ver. ſig. & dicta l. fi. num. 7.
& alibi ſœpè Docto. quarè cum de bonis, in
ſpe propinqua diſponi poſſit, fruſtra addita
eſſent illa verba, etiā in ſpe, ſi nil aliud ſignifi
carent, quàm eam ſpem, de qua regulariter
poteſt diſponi, quæ ſatis continebatur pri-
mis illis verbis: neq; obſtat, quòd iura con-
ditionalia non veniāt ſub his verbis, omnia
iura &c. quando agitur de materia ſtricta.
Rui. conſ. 123. in quarto. quia reſpond. quòd
ibi tractat. Ruin. de confiſcatione, in qua ni-
mis ſtrictè procedimus: & in qua etiam non
eſt verum abſolute iura conditionalia non
comprehendi, & enim quæ pendent ex con-
tractu comprehēduntur. Rom. ſin. 170. cum
alijs relatis ab Alexan. l. ſi marito. in prin. ſo.
matrim. & hi addunt rationē, cur iura con-
ditionalia pendentia ex vltima voluntate,
non veniant in publicationem, & qua ceſsā-
te illa quoque comprehenderentur, & quan
do ſumus in ſtatutis, in quibus non tā ſtrictè
procedimus, verba, quæ poſſunt vtramq; di-
ſpoſitionem, puram, & conditionalem com-
plecti, qualia hæc ſunt, ad ea referēda ſunt,
vt eſt deciſ. Bar. in l. is pōt. de acquir. her. vbi
ait ſtatutum, vt quis profiteatut rem valentē
centum, obligare etiam eum, qui haber ius
conditionale: & ſeqq. Aret. Alexan. & Iaſ. &
idem conſuluit Com. vt reff. Iaſ. num. 3. Zaſ.
nume. 9. Alcia. in fin. l. ſi ſtipnlatus fuerim. §.
primo. de verb. ob. dum reſpondit ſi extet ſta
tutum, vt quis ius ſuum alleget, vbi res ſub-
haſtetur: & eum comprehendi, qui habet ius
conditionale ad rem, & idem Iat. defendit
Cur. iu. l. prima. num. 78. ſi cer. pet. & ita defi-
nit ipſe Comen. l. ſi ita ſcripſiſſet. de leg. ſecū-
do. quem miror non fuiſſe relatum à prædi-
ctis. quarè cum materia hæc, de qua ſtatutū
noſtrum loquitur, æquè conueniat iuribus
conditionalibus, ac puris, eoquòd pariter ve
niunt in diſpoſitionem: certum eſt illis verb.
bona & iura, fuiſſe cōphēſa iura condōnalia.
5 Non obſtat conſi. † Ceph. 14. vbi reſpōdit
legato creditor. non contineri conditiona-
lia: nam præter, quòd reſponderi poſſem eū
loqui malè, cum difficile ſit defendere, quòd
credita etiam creata, poſt teſtamentum non
veniant. Cagn. dicta l. fin. nu. 229. C. de pact.
& eſt deciſ. Caſtren. in dicto §. cum ſtipnla-
mur. quem ſeqq. Alexan. Iaſ. Alc. & Zaſ. ibi q
voluit, damnatum ſoluere omnia debita Ti
tij, teneri etiam ad conditionalia, cuius ille
non meminit: reſpond. etiam aliter, quòd cū
verba ſtatuti ſint vniuerſalia, quod non erat
in caſu Cepha. d. conſ. & poteſtas diſponen-
di, quæ in eo conſideratī æquè conueniat v-
triq; iuri, vt mox dicam, ſumus extra dubita
tionē, ſed & aduerſus Bald. & Imo. quos alle-
gat, in ceſſione iurium contineri conditiona
lia, ſcribit Alc. qui alios citat. d. §. cum ſtipu-
lamur. Et ideò impoſſibile eſt, q prioribus il-
lis verbis, iura &c. non comphēdatur ius cō-
ditionale, ſicq; efficax eſt hęc argumētatio.
Non obſtat, quòd verba illa, in ſpe, ſi referan
tur ad ius conditionale pendens ex cauſa de
præterito non ſint ocioſa, vt dicitur, ſed ali-
quid noui inducant, quaſi illis permiſſum ſit
teſtari de fideicommiſſo conditionali, ac de

re ſub conditione debita ex contractu, puta
de fundo, in quo ingrediens monaſterium
habebat ius ex aliqua inueſtitura, quæ fuit
animaduerſio vltimi D. Aduocati: nam rñd.
ꝙ ſatis cõi iure permiſſa erat harum rerum
diſpoſitio, vt ſupra probaui, nec de ſolo teſta
mento accipitur ſtatutum, vt dicam inferi⁹,
ꝙ ſi admitteremus permitti ingredienti, vt
teſtaretur de huiuſmodi rebus, quaſi cõi iu-
re non eſſet conceſſum, nõ video cur itidem
non teſtetur de alijs omnibus bonis, etiam ĩ
ſpe remota, vt quemadmodum diſpoſitio nõ
operatur niſi conditio venerit, de qua in in-
ueſtitura, & teſtamẽto, ita quoq; non valeat
in propoſito, niſi hereditates fuerint delatæ,
ex perſona ingrediẽtis, ſi in teſtamẽto ingre-
dientis continentur bona quorum conditio
venit poſt ingreſſum, & ſuccedit heres, ex ei⁹
perſona, vt ſupponit hic D. Aduocatus: ne-
ſcio cur non idem iuris ſit in hrẽditatibus q-
buſcunq;: voluerunt. n. ſtatuentes, vt omne
ius, quod dum viuit ingreſſus, in monaſteriũ
tranſiret, applicetur, & transferat̃ in venien-
tes ab inteſtato, quos loco ipſius monaſterij
poſuit, & ita reſponſio hæc retorquetur.

Secundo ẽt rñd. ꝙ ſi ſtatutum adimit hãc
ſpem certam, & probabilem monaſterio, &
quæ mox in illud transferenda eſt, multo fa
cilius aufert remotiorem, & magis incertã:
difficilius. n. præiudicatur in ſpe probabili,
& proxima, quàm in remota. Rom. conſ 184.
cum ſimm. & tantomagis, quia, vt dicam in-
fra, concurrit eadem, imò maior ratio.

Tertio accedunt verba illa, niſi aliter diſ-
poſuiſſet, q̃ aduerſarij oẽs Aduocati objicie-
bãt, & ego retorqueo: namq;, cum diſpoſitio
conueniat huic ſpei, neceſſe eſt, vt ſub ſtatu-
to comp̃hendatur. Imo. l. 4. §. prætor. n. 81. de
dam. inf. cum ſimm. ꝙ aũt diſpoſitioni ſubij-
ciatur hęc ſpes, facilè probatur, ſiquidem eſt
Tex. in l. nec ei. §. præterea. de adop. & in l. cã
cognita. de vulg. quibus in locis dicitur ca-
ueri ab arrogatore legitimis heredibus, de re
ſtituendis bonis arrogati impuberis; profe-
ctò, ſi hęc ſpes eſſet adeò vana nõ temerè co-
gi debuiſſet arrogator ad cauendum, & in
6 ſpẽ poteſt quis † diſponere de hac ſpe, renun
ciando cum iuramẽto hereditatibus patris,
fratrum, & aliorum; iux. tradd. in ca. q̃uis. de
pac. in 6. Et licèt non ignorẽ à plerisq; exigi
conſenſum eius, cuius bonis renunciatur, vt
per Dec. l. pactum. num. 9. C. de colla. Alexã.
l. ſtipulatio iſta hoc modo. nu. 12. vbi & Iaſ.
num. 12. & Cro. & Socin. iun. & alij. Bal. con-
ſil. 437. in pri. tamen aut verior eſt opin. Bar.
dicta. l. ſtipulatio. & quam plerisq; tacitè pro-
bant, & nominatim Iaſ. num. 13. in dicta l. fi.
C. de pact. & ſeqq. Dec. conſi. 31. & alii, quos
omitto: aut ſaltem, ea de conſuetudine ob-
ſeruatur, & ſecundum hanc refert iudica-
tum fuiſſe. Aufr. ad deciſ. Tholoſ. 459. & vidi
innumeras renunciationes, quę non habent
conſenſum eorum, de quorum bonis agitur.
Præterea, ſi vera eſt opin. præcedens, illa ha
bet locum, quando fit renunciatio in gra-
tiam alicuius, quia tunc videtur tacitè inſur
gere pactum, de ſuccedendo, vt per Alexan.
dicta l. ſtipulatio. dicto num. 12. at uerò, ſi fi-
lia ſimpliciter renunciet hereditatibus, vel
agnatorum, vel futuris, non intelligo, quod
huic renunciationi obeſſe queat, ſed & hoc
caſu, quando renunciatio eſt generalis põt
addi perſona, in cuius fauorem fit, nec at-
tenditur votum captandæ mortis. l. 3. §. de il-
lo. pro Soci. & eſt conſ. Homod. 116. in pri.
Bar. dicta l. fi. opp. 7. & quæſ. quarta. & eſt ſen
tentia receptiſſima, vt per Cag. ibi. num. 52.
quarè põt renunciare ingrediens omnibus
hereditatibus futuris, in gratiam cuius ve-
lit, & diſpoſitio eſt valida: ſuccederetque il-
le, ex perſona ingreſſi. Et ideò verba illa, ni
ſi aliter &c. vtiq; huic ſpei conueniunt. Rur-
ſus nihil repugnat, quin donet omnia bona
præſentia, & futura, quæcunque ad eum per
ueniſſent, ſi nõ fuiſſet ingreſſus monaſteriũ,
ſuſpendendo donationem in tempus profeſ
ſionis, quando amplius teſtari non põt: ceſ-
ſat enim tunc ratio, nè ſibi auferat teſtamen
7 ti factionem, ſed & mortis † cauſa omnia bo
na præſentia, & futura donare poterit, ita vt
quę ad monaſterium, ex perſona ſua, poſſent
peruenire: deferantur donatario. quod ge-
nus donationis admittunt omnes. dicta l. fi.
C. de pact. Bar. num. 11. Bald. num. 19. &
cæt. quos omitto, & refert Dec. in l. licèt. nu.
9. C. de pact. & idem eſt, etiam ſi dicatur no-
minatim, & hereditatis futuræ, vt eſt deciſ.
Bald. in cap. primo. num. primo. de feud. da.
in ui. leg. comm. qui quod magis eſt loqui-
tur in hereditate certi hominis, quam ſeq.
Deci. vbi ſupra, & poſſent citari alij. & in ter
minis, quòd ius competiturũ monaſterio au
ferri poſſit per ingredientem. lat. trad. Co-
uarr. dicto cap. quàmuis. §. ſecundo. ver. vnde
multa, qui optimè reſpondet Socin. & Ruin.
ac al. qui ex aduerſo citabantur à Domino
Aduocato ſuo, vt probaret non valere re-
nunciationem, quaſi monaſterium non ſuc
cederet ex perſona monachi.

Et ex his patet ſpem hanc remotam ve-
nire in diſpoſitionem validam, ceſſante vo-
to captandæ mortis, vt rectè animaduertit
Fulgo. ante citatus. d. l. fin. nec obſtat, quòd
8 verbum, diſponendi, † refertur ad vltimam
volun-

voluntatem.§.diſponat.in no. de nupt. quia æquè propriè pertinet ad actus viuentium, vt per Socin.iun.in Rub. ſol.matrim. nu.46. quod hic tantomagis verum eſt,quia plerũque ingredientes monaſterium ſunt in alterius poteſtate, nec poſſunt teſtari.l.qui in poteſtate.de teſta. & quia verbum, diſponẽdi, ſupra in eodem ſtatuto latè ſumitur, ibi. & diſponentis ingredi. Sed & ſi velimus verbum hoc de teſtamento accipe, certè in eo continentur etiam hereditates futuræ.Caſt. d.l.fin.num.ſecundo.& notiſs.eſt teſtamento omnia comprehendi, quæ ante mortem teſtanti obueniunt l.pri.de teſt.cũ ſim.& certè ſi de bonis in ſpe teſtari ſtatuto permiſſum eſt,vt per Feli.c.in præſentia.num.38.de probat.qui loquitur in ſtatuto hoc,omnia bona futura continebuntur, & inſtitutus in bonis præſentibus,& futuris, quæ quomodocunq; ad ingredientem pertinuiſſent, niſi profeſſ⁹ eſſet,ſuccedet, &futurę hereditates.diſpoſitioni ſubiacebunt, quæ cum ita ſint, verba illa,niſi aliter diſpoſuiſſet &c.ad hanc ſpeciem optimè referri poterunt.

Neq; obſtat; cõſideratio illa ſecũdi D. aduocati,ꝙ iura huiuſmodi conditionalia non poſſint transferri, cum tamen ſtatutum vtatur huiuſmodi verbo, quia reſpond. primo, ꝙ transfertur illud ius quod habet in ſpe ingrediens, quod non operatur niſi adueniẽte caſu,vt hereditas deferatur ingreſſo,tunc.n. tranſlatio habet effectum ſuum ex tunc,pro ut ex nunc,vt in ſimili per Zucc.l.prima. C. de pact.num.123.vbi alios citat.

Secundò reſpond. quòd non poſſunt accipi verba illa ſtatuti,applicentur, & transferantur.quò ad bona in ſpe, de vera, ac propria tranſlatione: quandoquidem,nec fidei commiſſum,quod ex teſtamẽto mortui pendet, verè cedi, aut trãſferri poteſt,vt eſt tex. clarus.in l.mulier.§.ex affe.de iu.do.& ibi per omnes. ſicut ergò admittunt Dñi Aduocati aduerſarij virtute ſtatuti applicari ius fideicõmiſſi, quod tamen non ceditur,ita etiã idem eſt dicendum in hac ſpe,quę & ipſa nõ ceditur. eſt.n.ſatis,vt omnis ſpei ius transferatur, & eſt tranſlatio pendens à futuro euentu.

Quartò certum eſt ſpem, de qua agimus dici ſaltem impropriè ſpem, vt etiam ex aduerſo recipitur. quarè cum in materia etiam correctoria,quando eſt † ſcripta ratio in ſtatuto,aut vna tantum reddi poteſt, vt in hoc caſu, ſola enim illa uiget,vt laici ſubditi ſint locupletiores: ſit extenſio de propria ſignificatione ad latam,& impropriam,ſi ratio eadem ſubſit,vt tradd.omnes.in l.ſecunda. C. de in ius voc.in qſt. illa, an excluſis filijs ſint excluſi nepotes.Alexañ.Iaſ.& Soc.l.prima.§. veteres.de acq.poſſ. & l. t. Euer. in ſua cent. in loco à ratione legis ſtricta &c.Bald.conſi. 295.vbi pulchrè. in ſecũdo. Rom.conſ.129. num.2.& conſi.150.num.quinto.qui ait hoc non procedere, quando ſtatutum eſt correctorium, & pœnale. Alexan.conſil.34.n.9. in quinto.Iaſ.conſ.67.colum.2.in pri. & paſſim Docto.& ideò cum ſtatutum in gratiam ſubditorum priuet monaſterium bonis,quæ habet ipſe ingrediens in re,vel in ſpe propin qua, multo magis illud priuabit bonis futuris, in quibus ingrediens non habet tantum ius: & in quibus non ſolum eſt tanta, ſed & maior ratio priuandi,& ipſi etiam ſtatuẽtes, id optimè cognouerunt. ſiquidem in ſtatuto nouo dixerẽ in bonis viuentis,& etiam ex vltima voluntate,quorum verborum eſt ſenſus,vt non ſolum ius incertum,quod ingrediens habet in bonis viuentis, ſed etiam illud firmius,quod pendet ex vltima voluntate trãſferratur:illa enim dictio, etiam, explicat caſum magis dubium, vt eſt tex. in l. qui ſic patris.& ibi Dec.poſt al.C.vn.lib.

Neque obſtat,quòd Anch.conſil.208.reſponderit hoc ſtatutum non porrigi ad bona futura,& tamen eadem ratio ſubeſſet, nã reſpond.quòd verba,tum temporis repugnabant, vt quæ ad bona tantũ præſentia ꝑtinerent,& non eſt ſatis,vt ratio concurrat, niſi, & verba aliquatenus adiuuent.Bald.d.conſ. 295. Et ſtatuentes,vt comprehenderent caſum de quo Anch.conſultus eſt, addiderunt in ſpe parentum:ita enim refert Felin. d.ca. in præſentia.cõceptum fuiſſe hoc ſtatutum, mox verò, vt omnem ſpem comprehenderent expunxerunt dictionem, parentum, vt in ſtatuto anni 1534.& vſu receptum eſt, vt etiam filiæ arceantur à bonis patrum, licèt ſpes eorum, quò ad hereditatem paternam non poſſit venire in diſpoſitionem, vt ꝑ Bal. d.l.fin.num. 4.C.de pact.quod tamen Domini Aduocati aduerſarij non ſunt auſi attingere.

Non obſtant nunc aliqua obiecta D.aduocati ſecundi, & primo, quòd ius hoc ſpei tranſlatum in eos, qui inteſtato ſucceſſuri erant tunc temporis,non poſſit nunc transferri in Illuſtr. Dominam Lucretiam, cui bona tantum immobilia applicantur,ex ſtatuto ꝙ tranſlatio &c.non etiam ius aliquod:quia reſpond.hoc falſum eſſe. ſiquidem non eſt verum Illuſtr.hanc Dominam eſſe heredem ex ſtamẽto,ſed ab inteſtato, ex communi iure. dempto enim gradu ſororis,quæ eſt ĩcapax, conſeruatur ei ius ſuccedendi, vt in ipſo ſtatuto,ſicque ſuccedit ab inteſtato Illuſt. Marchioni, & conſequitur bona immobilia: &

ius illud, quod ipſe habebat, quò ad huiuſ-
modi bona, non poteſt tranſire ad alios here
des, quàm ad capaces bonorum ipſorum, ſi
enim ſuccedit in bonis neceſſariò etiam ius
quod antecedit ei defertur. l. illud. de acquí.
hered. cum ſimm. ſecundò reſpond. quòd ius
tranſlatum in Illu. D. March. erat ius nõ ſuc-
cedẽdi: ex ſtatuto. n. ille acquiſiuerat hoc iꝰ,
vt cum Illuſtr. hęc Domina ingrediens non
diſpoſuiſſet, ei non poſſet etiam ab inteſtato
ſuccedere. Et. n. ingrediens habet ius ſucce
dẽdi multis, & hoc transfert in uenientes ab
inteſtato, qui ex pſona ingredientis impoſte
rum ſuccedent, habet item ius ſuccedendi,
puta patri ſoli, quẽ habet, vel fratri: ius hoc
non transfertur, nec in patrem, nec in fratrẽ
quia nemo poteſt ſibi ipſi ſuccedere, ſed con
uertitur in ius non ſuccedendi, & pater vel
frater acquirunt hoc ius, vt ingrediẽs eis nõ
ſuccedat, ſecundùm hæc Illuſt. Marchio in-
grediente hac Domina adeptus eſt ius ſuc-
cedẽdi agnatis, ex perſona eius, item & ius,
vt ſibi ea non ſuccederet: & iccircò cum illa
ſit excluſa ſemel, perpetuò durat excluſa, &
Illuſt. Domina Lucretia ſubingreditur, vt la
tè ſcribit Socin. iu. conſi. primo. in pri. & ſunt
innumeræ deciſſ. & hæc eſt germana interp̃-
tatio ſtatuti, nec quærendum eſt, in quẽ trãſ-
feratur nunc hoc ius, quod nullum eſt.

Secundò non obſtat, quòd Illuſt. D. Lucre
tia non fuiſſet ſucceſſura ab inteſtato tẽpore
quò Illuſt. hæc Domina ingreſſa eſt: quia id
nil refert: quandoquidem, vt dixi, Illuſt. Mar
chio tum hoc ius eſt cõſequutus ex ſtatuto,
vt illa ſibi morienti non ſuccederet: ideoq́;
nunc Illuſ. Domina Lucretia vocatùr exclu
ſis matre, & ſorore, vt incapacibus.

Deniq; illud non omitto, quòd dici poteſt
nos verſari in ſtatuto recens edito, in quo fit
mentio expreſſa ſpei, quam habet ingrediẽs
10 in honis viuentis: ſiquidem attenditur † ſtatu
tum vigẽs tempore quo defertur hereditas,
vt eſt deciſ. Bald. in l. illam. in fin. C. de dona.
ſicut etiam in ſtatuto deferente lucrum do-
tale non inſpicimus tempus nuptiar. ſed ma
trimonij ſoluti, vt per Rolan. multos referen
tem in ſuo trac. de luc. do. quæſt. 93. & in ple-
riſq; alijs ſimilibus quæſtionibus idem obſer
uari, trad. Socin. iun. conſil. 21. in pri.

Nec obſtat ſtatutum, vt decidantur cau-
ſæ &c. quia loquitur in caſibus, in quibus nõ
eſt aliter diſpoſitum per ſtatuta noua, vt ex-
preſſim eo cautum eſt. item in caſibus in q-
bus inſpicitur initium, non in illis, qui habẽt
exequutionem poſt ſtatuta ipſa, & enim ſi
ſtatutum puta nouum vult adhiberi ſolem-
nitatem in contractu, quæ non exigeretur tẽ
pore veteris, inſtrumentum habebit exequu
tionem ex antiquo ſtatuto, non ita in caſibꝰ,
qui non comprehendebantur adhuc ſub il-
lo, ſed ſuſpendebantur in euentum incertũ.
Et hæc ſuperuacuò adieci, quia non refert
vtrum horum ſtatutorum attendamus. Nũc
ad alteram dubitationem propoſitam ag-
grediamur.

Et certum eſt Illuſ. Dominam Lucretiam
rectè petere, vt defendatur in poſſeſſione,
quæ in eam ex ſtatuto, quòd poſ. defuncti
&c. tranſlata eſt, & enim probauit ſe ciuem,
& ſubiectam ſtatutis, & onera ſuſtinere: iux.
ea, quæ exiguntur ex ſtatuto, quòd tranſla-
11 tio &c. neq; obſtat, quòd remedium † ſtatu-
ti, quòd poſſeſſio &c. non competat hr̃di, in
re certa inſtituto, quia contrarium verius
eſt, vt p Caſſan. conſi. 62. & Tiraq. lat. in trac.
le mort. 4. declar. ſecundæ par. & non habet
dubium, quando poſſeſſio non poteſt in aliũ
transferri. qui eſt caſus pręſens, illi enim, qui
contradicunt, loquuntur, quando heres vni
uerſalis concurrit, in quem putant ipſi poſ-
ſeſſionem trãſire: quod hic non eſt, ex quo di
cimus excluſas eſſe matrem, & ſorores, & id-
eò procedit petitio Illuſ. Dominę Lucretiæ.
Quòd verò attinet ad Illuſ. Dominam Lau-
ram, & Eleonoram, non ſatis aſſequor quo-
modo illæ velint ſibi poſſeſſionem relaxari.
Et enim Illuſ. Domina Eleonora eſt nata Bo
noniæ, & multos annos illic vixit, nec vſq̃
probauit ſe eſſe ciuem Ferrar. vt certè nõ eſt.
Illuſ. etiam Domina Laura, licèt probabilio
rem cauſam habeat, nec ipſa tamen poteſt
conſequi poſſeſſionẽ, niſi prius doceat, ſe eſſe
talem, quę debeat audiri: namq́; exploratiſſ.
eſt quoties diſputatur, an quis poſſit eſſe in
iudicio, vel minus, & opponitur eum eſſe in-
habilem ad agendum, plenè ab illo proban
dum eſſe, quòd ſit perſona legitima, etiam ſi
iudicium ſit ſummarium, † vt eſt gl. commu-
12 niter recepta in l. 2. C. de edi. D. Ha. toll. & al
tera glo. in l. prima. §. ſi ea. de vent. in poſſeſ.
mitt. quæ ait in illo poſſeſſorio plenè proba-
ri dẽre, quòd uxor ſit. Bald. l. 3. §. ibidem. ad
exh. vbi & Flor. qui dicunt hoc etiam proce-
dere, licèt hęc res altam exigat indaginem.
Bart. l. quidam. in fin. pro ſuo. Iaſ. l. ait. nu. 22.
de iureiu. cum plurimis alijs, quos omitto, &
in iudicio ſummariſſimo recredentiæ huiuſ-
modi exceptio admittitur, vt latè probat
Gr. conſil. 104. nec dicatur probari debuiſſe
ab Illuſt. Domina Lucretia qualitates quas
exigit ſtatutum non concurrere in Illuſ. hac
Domina, quia, cum ſuſtinere onera, & eſſe
ſubiectum ſtatutis, ſit quid facti, non præſu-
mitur, niſi probetur. l. in bello. §. facti. de ca-
pt. à natura enim talia non deſcendunt, &
13 ideò negans † habet fundatam intentionẽ,

vt

ut nouiſſime ex multis probat Here. in trac. de neg.num.108. præterea quotiès quis dêt probare ſe habere legitimam pſonam ad agẽdum,ſola negatio ſufficit,nec opus eſt probatione,vt per Ang.Com.Alexan. & al. in l. inilla.de ver.ob.quos ſeq.Hercul.d.tract.nu. 86.& tanto magis hoc verum eſt,quia in ſua petitione dicit,ſe hrẽdem,& ſibi, vt hrẽdi poſſeſſionem dari inſtat,ſed certè non poteſt eſſe heres,niſi concurrant qualitates dicti ſtatuti,ergò.

Secundò, hæc exceptio, nõ debes audiri,
14 † impedit proceſſum.Flor.d.§.ibidem. Salic. l.exceptionem.num.18.& 20. C. de probat. præſertim cum ſtatutum dicat non poſſitius reddi, quæ verba abnegant omnem potentiam.l.prima.de verb.oblig.& faciunt,vt ipſo iure proceſſus ſit nullus.Rip.l.prima.§.ſublata.nu.8.ad Treb.& lat.p Dec.cõſ.275.ver. ſed his non obſtat.qui ait perſonam his verbis inhabilitari, & proceſſum eſſe nullũ,quę omnia eo magis habent locum, quia Illuſtr. Domina Lucretia probauit hanc Illuſt. Dominam habitaſſe Bononiæ,quo caſu ex iuris præſumptione inſurgit,vt non ſit ſubdita ſtatutis.

Tertiò,petitio hæc eſt reijcienda, vti præiudicialis meritis cauſæ,ſi enim Illuſt.Domina Laura admitteretur ad poſſeſſionem,iam & ad proprietatem admiſſa cenſeretur;quia ſtatutum æquè denegat ei vtramq; vt verba ſunt manifeſtiſſima,& in ſimilibus terminis, ita reſpondit Alexan.conſil.60. num. 17. in pri.& ex his patet eam non dêre audiri, niſi plenè probatis qualitatibus, de quibus in d. ſtatuto. Verum, & ſi daremus illam audiri poſſe,adhuc in iudicio hoc poſſeſſorio nõ ſufficeret ei apparẽter probare has qualitates, ex infraſcriptis. Primò,quia ſi demus hoc eſſe interdict. quo. bo. vel aliud remediũ poſſeſſorum in quo de vera poſſeſſione tractẽt:
15 plenæ † probationes debent fieri.l.1.C.quo. bo.vbi Salic.cuius opin.eſt receptiſſima, vt per Adden. ad Matheſ.no.2.& ſcribunt paſſim alij recentiores,at hæc Illuſtr. Domina, dicit ſe hrẽdẽ,ergo probare dẽt,vt dixi ſupra, & in terminis eſt deciſ.Iaſ.conſil.160.in 2.& in hoc ipſo ſtatuto,ſic reſpondit. Deci.conſ. 661.quẽ alij quoq; ſequuti ſunt, vt docui in prioribus ſcriptis,ſic & agens remedio.l.fin. C.de ed.D.H.probat plenè ſe hrẽdem ſcriptũ & bona fuiſſe penes defunctum tẽpore mortis.Anchar.conſil.146. Dec. d.l.fin.num.40.
16 Secundò obſtat exceptio † rei finitæ, qualis hæc eſt, tu poſſidere non potes.Butr. & Abb. cap.ex parte.de reſt.ſpo.in fi.nam ſtatutum, vt dixi,reddit Illuſtr.hanc Dominam etiam reſpectu poſſeſſionis totaliter incapacem, & huiuſmodi exceptio in iudicio etiam ſummario admittẽda eſt, licèt requirat altam indaginem, hic eſt tex.qui non poteſt euitari: in dicta l.tertia.§.ibidem.ad exhib.quem ita declarant Bald.Fulgoſ.& alij ibi. & verba ipſa ſunt planiſſ. ſi qua,inquit,tam euidens exceptio ſit dẽre poſſeſſorem audiri: ſi qua obſcurior, vel quæ altiorem quæſtionem hẽat, differendam in iudicium directum, hoc eſt rei vindicationis planè de quibuſdam exceptionibus omnimodo iudicem ad exhibendum cognoſcere dẽre,vt pacti iuriſiur. & rei iudicatę,quæ dicunt excep.rei,ſeù litis finitæ Docto.n.hæc confundunt. Flor. num. 10. ibi & etiam Fulgoſ.Alexan. d.l.ait prætor.n. 9.& Iaſ.num.15. de iureiur. Neq; repugnat hic tex.communibus Docto. traditionibus,
17 quas plerunq; offendimus, nempè,q† exceptio oppoſita in iudicio ſummario, ſi altam habeat queſtionẽ, reijcitur in ordinarium. l.ille à quo.§.ſi de teſtamẽto ad Treb.cum alijs:nam paucis ita declarari poteſt hęc res. ſi exceptio lit.ſeù rei finitæ eſt oppoſita in vno iudicio,& altam habet quæſtionem, illa poſt lit.cont.differtur,in eodem tamen iudicio expediri dẽt,ita procedunt tradd.in l. nã & poſtea.de in lit.iur.quam Alexan.& Iaſ.legunt cum d.l.ait prætor. aut verò quæritur, an differri poſſit in iudicium aliud plenius, & certum eſt non poſſe d. §. ibidem. vbi Bal. & Fulg.niſi mora ſit periculum allatura.d.§. ſi de teſtamento.vbi Alb.& Caſtr. & probat tex.ibi nè prius heres decedẽs fideicõmiſſarium decipiat, & idem habeẽ in l.ſi quis à liberis.§.ſi vel parẽs.de lib.agn.& in l.3.§. cauſæ.de carb.ed.in quibus locis differẽ in aliud iudicium plena cognitio fauore alimẽtorũ, quàmuis etiam dici poſſet hanc exceptionẽ, tu non es filius,non eſſe excep.rei finitæ in iudicio alimentorum, quia poteſt replicare filius, ſat mihi eſt quaſi poſſeſſio filiationis. Neq; obſtat, quòd ſi legitimato heredi ſcri-
18 pto opponatur legitimationem nõ valere, † interim tamẽ ille mittatur in poſſeſſionem, reiecta diſputatione in petitorium,vt p Rui. conſ.87.in tertio. Gozad.conſ.6.num.89.Pariſ.conſ.57.& conſ.172.in ſecundo. qui omnes in eodem caſu conſuluerunt. Cont. l. 1. lim.12.in fin.C.ſi de mom.poſſ. nam reſpõd. quòd illa exceptio, teſtamẽtum eſt nullum, non concludit, quòd heres ſcriptus non ſit capax poſſeſſionis,quia poteſt eſſe,quòd poſſit vincere in poſſeſſorio,licèt nullum ius habeat in petitorio,at exceptio hæc,tu poſſidere non potes, inficit directò ipſam poſſeſſionem, & ideò de ea eſt prius cognoſcendum, alioqui de exceptione principaliter concernẽte iudicium poſſeſſoriũ diſputaretur in petito-

titorio, quò nil abſurdius, & ita reſpondit
Nat.conſil.474.num.36.& 37.qui, quod ma
gis eſt,idem voluit, ſi eſſet exceptio propoſi-
ta inficiens etiam poſſeſſionem, & eſt notiſs.
aduerſus petentem poſſeſſionem rectè oppo
ni exceptionem,quę concludat eum poſſidē
non poſſe,vt trad. Alex. quem alij ſeqq.in l.
naturaliter.§.nihil commune 7. fall. de acq.
poſſ.non ignoro tamen,quòd in illo articulo
legitimati,contra reſponderunt Pariſ.conſi.
11.in ſecundo.Gta.reſpon.vlt.in pri.Rip. rñ.
196.Ruin.ſibi contrarius conſil.28. in fin. in
quinto.& ſaltem horum opin.verior eſt,quā-
do exceptiones contra legitimationem ſunt
valdè efficaces.Alc.reſpon.389.qui eſſet præ
ſens caſus,quia validè opponitur,quòd Illu.
hæc Domina nullum ius habeat, etiam,quò
ad proprietatem.eodem etiam modo rñd.ad
ea,quæ obijciuntur de filia , quæ mittitur in
poſſeſſionem rerum feudalium,dilata in pe-
titorium cognitione ſuper feudo,vt per Me-
noc.rem.4.num.380.de adip. poſſ. quia neq;
illa eſt incapax poſſeſſionis bonorum feuda-
lium rñdere ēt poſſem filiam aliquando eſſe
capacem feudalium, vt conſiderant Docto.
qui pro filia rñdent. Tertiò etiam dici poſ-
ſet non eſſe locum immiſſioni, quando agna
ti habent probationes in promptu, quòd bo
na ſint feudalia.Gozad.conſil.7.nu.16. Alc.
rñ.257.num.4. & communem dicit Rolan.
conſil.2.num.31.in 2.ideoq́, ſatis eſſet Illuſt.
D.Lucretiæ obijcere ſtatutum,quod dicitur
probatio probata.vt dicam mox.

19 Non obſtant,quæ ex Bero.† adduceban-
tur in cap.item cum quis.nu.45.de reſt.ſpol.
qui voluit laicum poſſe reſtitui ad decimas:
nam pter, quòd loquitur contra communē
opin.rñd.quod dicta ipſius retorquentur,id-
eò enim putat reſtitui laicum,quia pōt poſſi
dere ſaltem naturaliter, & ſic exceptio infi-
ciens proprietatē,ſecundum eum, non con-
cludit penitus in poſſeſſione, quarè cum in
hoc caſu obijciatur Illu. Dominam Lauram
eſſe penitus incapacem poſſeſſionis.Bero.fa-
uet intentioni Illuſt.Dominæ Lucretiæ.

Non obſtat deciſ.Bald.in l.2.in fin.de iur.
20 om.iud.vbi ait,quòd † ſtante ſtatuto, nè poſ
ſeſſiones alienētur in nō ſubditum, poſſeſſio
nis tranſlatio non impeditur: quoniam rñ.
Bald.non loqui,quando ſtatutum reddit nō
ſubditum incapacem etiam reſpectu poſſeſ-
ſionis,ſed poſſeſſionis nomine, fundū ſignāt,
vt l.interdum.de ver.ſig.& Bal.ita intelligūt,
omnes in l.prima.§.ſi vir.de acq. poſs. à quo
ēt aliqui diſſentiunt,vt p Zaſ.ibi, ſed quan-
do ſtatutum prohibet ipſam etiam poſſeſſio
nem transferri, ſecus eſt, vt declarat Bolog.
dicto.§.ſi vir.num.37.quarè cum ſtatutū no-
ſtrum,reddat Illuſ.Dominam Lauram peni-
tus incapacem ratione etiam poſſeſſionis, &
mandet Iudici, nè illam audiat, res eſt extrà
omnem dubitationem,& prius diſcutiēdum
eſt,an ſit capax,vel minus:ſtatutum.n.ſub ea
dem verborum determinatione coniungit
poſſeſſionem,& proprietatem, ideoq́; cū quò
ad proprietatem plena cognitio deſiderēt,
idem quoq; de poſſeſſione dicēdum eſt.l.iam
hoc iure.de vulg.l.quàmuis.C.eo.

Tertiò,ex parte Ill.D.Lucretię probatum
eſt,vt ſupra adtigi Illuſt. Dominam Lauram
ppetuò habitaſſe Bononiæ, quod ēt omnibꝰ
notum eſt, nec vlla ſuſtinuiſſe onera in hac
ciuitate, & tantum ſupereſt articulus iuris,
an ſtatutum eam excludat,vel non, qui non
requirit vllam lit.conteſtationē,nec eget re-
ſeruatione,vt p Bald.l.poſtquàm.num.5. C.
de pact. vbi loquitur in terminis ſtatuti ha-
21 bētis verba obſcura:nam dubium † iuris: in
iudicio ēt ſummario definiendum eſt,vt per
Menoch.lat.lib.primo.caſ.53.qui reſpondet
obiectis,& in terminis,in reſtitutione poſſeſ
ſionis, eſt conſi.Oldr.224.num.22.quē ſeqq.
Alexan.dicto §.nihil.fall.11.& alij item poſt
eum ibi.& Nat.dicto conſil.474.num.36. Et
ex his non eſt,quòd agam de apparentia, &
quę etiam ceſſat, vbi contradictor compa-
reat.Zucc.dicta l.fin.num.83.& quæ deberet
Illuſtr.Dominæ Lucretiæ prodeſſe, eo quod
illa omnia ſibi incumbentia pleniſſimè pro-
bauit,& nunc allegat ſtatutum habens ver-
ba ſatis pręciſa, & quæ prima fronte arguūt
Illuſtr.Dominam Lucretiam incapacem,li-
cèt ea per ſubtiles interpretationes eius diſ-
poſitionem eludere conetur.Et hæc quo ad
pro poſita dubia ſatis.

ARGVMENTVM.

INSTITVTVM in proprietate, in caſu, de quo agitur, ſuccedere etiam, quo ad vſumfructum in bonis, quorum vſufructuarius eſt incapax oſtenditur, etiam non obſtante precepto teſtatoris de non moleſtando vſufructuarium, à quo etiam cautio peti poteſt.

SVMMARIVM.

1 INSTITVTVS *finito vſufructu, an dicatur heres purus, an conditionalis.*

2 *Statutum quo bona in non ſubiectos alienari prohibitum eſt valere.*

3 *Statutum Saxoli, de non alienando, in non ſubditos declaratur.*

4 *Vſusfructus pro parte finiri poteſt.*

He-

Digitized by Google

5 *Heres proprietarius admittitur in totum, in ea parte, cuius vſufructuarius eſt incapax.*

6 *Teſtatore prohibente nè inferratur moleſtia vſufructuariȩ: quomodo intelligatur huiuſmodi præceptum.*

CONSILIVM CXXXIV.

SI velim ea omnia, quæ in du
bitationem reuocantur lon
ga diſputatione excutere,
non facilè ſatisfacere petē-
ti, qui me per momenta la-
ceſſit, ac conſultationē meā
miris modis exquirit.

Primo videndum eſt, an D.Cap. Iacobus
1 ſit heres conditionalis, an purus.† Et exiſti-
mo eum eſſe purum, ex mente teſtantis, li-
cèt verba illa, finito vſufruct. aliquam dubi-
tationem faciant, namq; hæc fuit ſententia
Bald. Aret. & Caſtr. in l.filius. de lib. & poſth.
quòd ſi relicto vſufruct. vxori, poſt mortē he
res alius īſtituatur, verba illa, poſt mortem,
dilationem quidem, quò ad vſufruct. perce-
ptionem inducunt, non tamē inſtitutionem
reddunt conditionalem, & ſecundum hanc
opin. lat. conſuluit Pariſ. conſ. 97. in 2. qui id
multis confirmat. Adiuuatur hæc interpre
tatio ex verb. illis prohibens ab infraſcripto
hr̄de &c. & illis, hr̄dem ſuum priuatum eſſe
voluit &c. nam, vt poſſit vexare hr̄dem vſu-
fructuariam, & vt priuetur hr̄ditate, neceſſe
eſt aditio præcedat: alioqui nec propriè ve-
xare poſſet, nec hr̄ditatis commodo depelli:
cum priuatio ſupponat habitum. l. decem.
de verb. ob. Accedit ſubſtitutio illa proxi-
miorū. Si.n. Dominus Iacobus vexaret putà
pendēte vſufruct. applicabitur agnatis hr̄di
tas, nec conditio aliqua ſuſpenderet aditio-
nē: nè ergo emergat abſurdum, vt Domin⁹
Iacobus dum paret teſtatori, ſit deterioris cō
ditionis, quam illi ſint, qui poſt eum vocati
ſunt, commodiſs. eſt ita interp̄tari. l. Publius.
de cond. & demon. & ſœpè ità arguunt no-
ſtri, vt vitetur abſurdum.

Neq; obſtant verba illa, finito vſufructu.
quia reſoluuntur, poſtquàm finitus erit vſuſ-
fruct. vel cum finitus erit, & tempus principa
liter, ſecundariò conditionē inferunt: ſicut ēt
pleriq; interpretantur, ſol. matrimonio, poſt-
quàm ſolutum erit matrimonium, quo caſu
nil mirum, ſi differatur tantum vſuſfruct. pe-
titio non ēt hr̄ditatis aditio, vt trad. pulchrè
Aret. d. l. filius. Et mirificè congruit hic ſen
ſus mēti teſtantis, quȩ explicatur illa clauſu
la ſequenti, cum hr̄ditas prædicti teſtatoris
ad manus ſuas peruenerit, & vſuſfru. finitus
erit. ſi.n. non pōt eſſe heres, niſi finito vſufru
verba hæc omnia ſunt ſuperuacua. cui.n. du
bium Dominum Iacobum non poſſe cogi ad
ſolutionem legatorum non finito vſufruct.
ſi adhuc heres eſſe nequit? Verùm cum ſci-
ret Teſtator aditionem poſſe præcedere, nè
donec emolumētum ex hr̄ditate non repor-
taſſet, onere adficeretur: poſteriora hæc ver-
ba addita ſunt, quæ ocioſa eſſe non debent. l.
ſi quando. de leg. primo. Quo fit, vt arbitrer
Dominum Iacobum eſſe in præſens hr̄dem
proprietarium. Hæc cum ita ſint, quærēdū
eſt, ſecundum propoſita, quis debeat ſucce-
dere in bonis poſitis in territorio Saxoli. Et
quò ad vſufructuariam dubium nullum eſt
illam vt i exteram, ac non ſubditam ſtatutis
Illuſt. Domini Saxoli non poſſe frui bonis il
2 lic ſitis. Valet.n. ſtatutum, quo† bona in non
ſubiectos alienare prohibitum eſt, vt tradd.
omnes. in l. filiusfam. §. Diui. de leg. primo. &
l. prima. C. de ſum. trin. & fid. Cath. Nec vi-
deo cuius ſit inſpectionis, an D. Camillus eſ-
ſet ciuis Mutinenſis, vel minus: quia, & ſi id
demus, non tamen Saxolenſes, qui transfe-
runt domicilium Mutinam, poſſunt frui pri-
uilegijs, quibus veri ciues Mutinenſ. de qui-
bus actū eſt in permutatione Illuſ. Piorū, cū
Sereniſs. D. Nr̄o nec poſſunt illi, ſe eximere
origini, & iuriſdictioni Saxoli: de qua re cū
aliàs latè egerim, nolo nunc eadem repete-
re: ſed quando opus fuerit pleniſſimè id cō-
monſtrabo. Excluſa ergò fructuaria, viden-
dum, an hr̄des, qui inteſtato ſuccedunt, an
Dominus Iacobus præferatur, & opinor hūc
dēre præferri, quia cum vſuſfruct. hic dica-
tur finitus, eo quòd vſufructuaria intra tres
mēſes, ſe ad habitandum non contulit, con-
uolauit ad proprietatem, cumq; ea conſoli-
datus eſt, ſecundum iur. diſpoſitionem.

3 Nec obſtat, quòd ſtatutum vocet † hoc ca
ſu eos, qui inteſtato ſuccederent: hoc.n. intel-
ligitur, niſi teſtator aliter prouiderit. Sic &
Bart. & Salic. in l. prima. C. de nat. lib. præfe-
runt ſcriptos hr̄des legitimis hr̄dibus, q vo-
cantur, vbi ſit relictum incapaci. & ſeq. Cor.
conſil. 310. in fin. in pri. & conſil. 236. n. 6. in
2. ſic etiam Anch. conſi. 440. in fin. qui rn̄dit,
quòd ſi non ſit petitus tutor à primo hr̄de,
præferetur tum ſubſtitutus proximis, qui à
lege vocantur ad hr̄ditatem pupilli. Idq; in
hac ſpecie, ſat clarum videtur, quia teſtator
prætulit Dominum Iacobum in teſtamento
his agnatis, quos ita demum vocauit, ſi ille
vſufructuariam vexaret. Statutum ergo,
operabitur quando teſtator non prouidit; ſi-
cut etiamius commune vocans agnatos, vel
fiſcum, inſtituto incapace, non habet locum
vbi alius ſit ſubſtitutus: incipit.n. teſtamētū
à ſe-

quàm illos. Poterit tamen ipſe, vt cautius agat, coram Iudice ſic inſtare, vt quatenus vſufructuaria, ob ſtatuta excluſa ſit, vt non ſubdita, præferatur agnatis, & fiſco: vel etiã ſimpliciter petere, vt declaretur ius ſuũ, qui enim ſic petit, nõ dicitur inferre moleſtiam. Bald.conſil.454. nume. quinto. in ſecundo. Et ex his conſtat etiam poſſe Dominum Iacobum cogere dictam Dominam, vt inuẽtarium conficiat, ac caueat, vt concludunt prę allegati.& Soc.iun.conſil. 115.in pri.qui alibi.conſil.72.in ſecundo.remiſſionem cautionis putat tantum operari, vt excuſetur, qui non cauit, & fructus ante percepit, vt per eũ, & cautelę illę, quibus teſtatores fideiubent, vel heredes fideiubere mandant, improbatę ſunt à Pic.l.Titia.§.Titia.num. 145.de leg.2. & al. Ann. Can. d.l. nemo. num. 184.& ſunt contra mentem omnium: nam cum directò non poſſint remitti, neq; etiam per indirectum, & quàmuis Dominus Iacobus eſſet heres conditionalis, rectè petit, vt dixi, & trad. Alexan.d.conſ.58.in 3.

Ex quibus concluditur eam non potuiſſe alienare non confecto inuentario, & non præſtita cautione: excuſabitur tamẽ fortè, ab amiſſione vſufruct. ob ea de quibus. Soc. iun.d.conſ.72.

ARGVMENTVM.

Filias tantum, non autem neptes cenſeri uocatas in teſtamento, de quo agitur probatur.

SVMMARIVM.

1 Testatorem *in dubio, de filijs ſuis, non de nepotibus ſenſiſſe præſumitur, & potius de iam natis, quàm de naſcituris.*

2 *Conditio ſi ſinè filijs.l.cũ auus.licèt regulariter ſubintelligatur, ceſſat vbi ſit adiectum, maſculis, nec etiam intelligitur in eo, quod plus eſt relictum vni, quàm alteri filio.*

3 *Filiarum appellatione regulariter neptes continentur, fallit tamẽ in caſibus ennunciatis.*

4 *Neptes dicuntur linea fœminina filiorum, non Patris.*

CONSILIVM CXXXV.

NEGARI non poteſt, quin difficilis ſit interpretatio verborum, de quib' in teſtamẽto Domini Petri de Roma, cum illa videantur ambigua: Sanè tamen dubitandum non eſt, quin de filiabus proprijs, is ſenſerit. Hanc autem interpretationem multa ſuadent, ſiuè mentem, ſiuè verba attendamus. Et quò ad mentem.

Primò facit, quia diſpoſitio teſtatoris in
1 dubio † refertur ad magis dilectos. l.ſi viua. C.de bo.mat.cum ſim. atqui filios amant pl' quàm nepotes parentes ipſi, cum eorum prima ſit cauſa: ergò. Id tradd.in terminis Caſtren.conſil.58.in pri.Barb.conſi.32.int.cõſſ. Alexan.in 4.cum al. maximèque cum filia, prior nominata ſit, vt per Soc.iun.in ter.conſil.135.num.4.in 2.

Secundo, quia teſtatoris voluntas eſt referenda potius ad iam natos, quàm ad eos, qui naſcentur, erga quos non poteſt affectione teſtator promoueri.l.qui filiabus.de leg.j. l.Titius.vbi omnes.de lib.& poſt Alex.conſ. 52.in 4.Ruin.conſil.151.in 2.Cur.iun.conſi. 58.Rub.conſil.82.Atqui non erant natę tũc temporis hæ neptes, vt conſtat ex tempore, de quo in teſtamento, ergò filiæ tantùm continebuntur.

Tertiò idem confirmatur, quia ſi filias teſtator non eſſet his verbis complexus, melioris eſſent cõditionis remotiores, propinquioribus: contra.d.l.ſi viua.cui non poſſe reſponderi trad.Caſtr.in l.Gallus.§. nunc de lege. de lib.& poſt.cum al.de quibus. Gab.Sar. ad no.Math.129.paterq; aduerſus omnem pietatem filias ſuas à proprijs bonis excluſiſſet, illiſq; non conſuluiſſet: ergò. Et hanc coniecturam ſemper ſequimur, modo verba non repugnent. Rui.conſil.128.nu.22.in 3.

Quartò, quia teſtator ipſe maiorem expſſit amorem in filias: ſiquidem illis dotem cõſtituit certam, quod non præſtitit in neptib. Hæc enim res maioris dilectionis eſt argumentum: iux.illud, cui plus relinquitur, magis etiam diligitur.l.Publius. de cond. & de. Rui.conſil.111.in pri.& conſ.150. in ſecundo.

Vltimò, quia ſi filiæ non admittantur ad hãc hereditatem, iam nullum habent, à quo aliquid ſperare poſſint: at verò neptes ſuos habent patres, quos veriſimile eſt teſtatorẽ, pro voto communi parentum, crediſſe, ꝙ illis hereditatem relinquerent, deficientib' maſculis.l.ſcripto.vn.lib. Quarè ea eſt capiẽda interpretatio, quam æquitas ſuadeat.

Contrà verò mens teſtatoris non fauet, neptibus vllo modo. Etenim licèt aliàs in ſubſtitutionibus aſcendentium ſubintelliga
2 tur ex præſumpta mente, † ſi ſinè filijs, vel filiabus.l.cum auus.de cond.& demonſ.l.cum acutiſſimi.C.de fideicomm.tamen, vbi adiectum ſit, maſculis, vt hic: aliud eſt. Bar.d.l.cũ auus.in pri.q.ibidem.Soc.lat.n.67. Caſtren. conſil. 198.num.2.in 2. & eſt ex mente Soci. iun.

iun.conſi.126.num.16.in 2. fauor.n.agnatio
nis ipſas etiam neptes excludit,vt conſuluit
Caſtr.in conſ.eo,caſus iſte.quod eſt 79.ĩ ant.
& 409.in no.in 2.de quo plerunq; Doc.me-
minerunt.& idem Rui.trad. con.145.in 2.in
fi.& conſil.124.& conſil.141.in 3.& Soc.iu.
conſil.158.num.47.in pri.Quarè ſicut eas in
conditione non poſuit,vt per Alc.reſpõ.529.
num.8. ita etiam multo minus eas vocauit.
Et loqq. Doc.præſati in conditione exp̃ſſa,
quod eſt magis:tunc enim maniſeſtior eſt ip
ſa teſtantis mens.

Secundò hoc confirmatur,quia conditio,
de qua in d.l.cum auus.ſubintelligitur,quã-
do aliquid amplius eſt relictum vni filio, q̃
alteri,tantum quo ad ipſam legitimam, &
Trebell.hæc eſt ſing.deci.Soc.in d.l.cũ auus.
num.41.qui hoc dicit eſſe æquiſſimum. Ne-
ptes itaq; quò ad portionem ſuorum paren-
tum, in conditione hac tacita poſitæ erunt,
ratione.ſ.legitimæ, & Trebell. non etiã quò
ad ipſum fideicommiſſum,nè ſumma ſit inę
qualitas inter neptes & filias,vt per Soc.vbi
ſupra. Quarè quò ad mentem dubium non
eſt potiores eſſe filias ipſis neptibus.

Quò verò ad verba,res difficultate non ca
3 ret:cum filiarum appellatione contineãtur †
neptes, diſpoſitione in incertum euentũ col
lata.l.liberorum.de ver.ſig.Doc.omnes. in l.
Gallus.§.inſtituens.de lib. & poſth. Et ideò
Caſt.in d.conſ.198. cum ſummam rei ꝑple-
xitatem aduerteret in hoc caſu,æqualiter he
reditatem diſtribui debere cenſuit,& ſi teſta
tor filias proprias vocaſſet. Exiſtimo tamen
hîc filias teſtatoris,& conſequenter earũ de-
ſcendentes pręferri debere. Moueor primò,
quia certiſſimum eſt,idem eſſe in hoc teſta-
mento,lineam fœmininam, & filias ſuas, ſi-
uè ad neptes,ſiuè ad filias relatio fiat: nam ſi
lineæ fœmininæ appellatione, intelligimus
de fœminis filiorum continentur neptes, ꝗ
ſi de fœminis teſtatoris ipſæ filiæ: & ſemper
diuerſo nomine idem ſignificatum eſt: licèt
ex vna parte altera declaretur. Quarè cum
tàm priora verba, quàm poſteriora ad filias
pertineant,vt oſtendam,iam neptes ipſę ex-
cluſæ erunt. Et, quòd prima ita intelligen-
da ſint,ex eo probatur,quòd lineam ſuã ma-
ſculinam vocat,& ea deficiente,fœmininã.
Sicut ergò, cum de linea maſculina memi-
nit,ſenſit de propria,ità etiam quando de fę
4 minina. Atqui neptes † ſunt linea fœmini-
na filiorum, non teſtatoris Caſtr.l.maritus.
C.de procur.& conſil.190.in 2. ergò de filia-
bus accipiendum erit. Et hoc ipſum ſuade-
tur ex coniecturis de quibus ſuprà, nè filiæ
propriæ neptibus poſthabeantur. Poſterio
ra itidem, hoc euincunt, ſ.dum dicitur filias
ſuas prædictas,quæ verba ſunt planiſſima.Fi
liæ.n.nomine impropriè neptes appellantur
l.iuſta.l.nator.& vtrobiq;. Alc.Bar.l.libero-
rum.de ver.ſig. & proprietatem potius ſequi
debemus q̃ improprietatem.l.non aliter. de
leg. 3. Suas etiam additur, hoc eſt ipſius
teſtatoris. l.debitor.l.ex facto. ad Trebellia.
abſurdum eſt.n.vt dicamus,linea maſculina
deficiente, ſubſtituit filias ſuas, ideſt eius li-
neæ,vitioſus eſſet.n.ſermo. contra l.Plauti⁹.
de au.& arg.leg.item prædictas, ideſt ſuis ꝓ-
prijs nominibus exprẹſſas.l.ſciendum.§. di-
ctum.de ędil.ędi. quæ qualitates neptibus ip
ſis nulla poſſunt ratione accommodari. Et
ĩ terminis,quòd vbi ſit dictio, ſuus, filiorum
appellatione nepotes non comprehendan-
tur:trad.Soc.poſt eos,quos citat in d.§.inſti-
tuens.in fin.

Nec obſtat,quòd ſicut proximiores graua
to,non teſtatori,intelliguntur vocati.Soc.l.ſi
cognatis.de reb.dub.cuius opin.dicunt com
munem.Soc.iun.d.conſ.126.in 2. & Rolan.
conſi.vlt.in pri.pariter, & filiæ grauatorum,
non teſtantis ſint honoratæ: quoniam mul-
tis modis,& facilè reſpond.primò,quòd illa
opin.vera non eſt,vt docet Couar. prac. q̃ſt.
cap.38.colum.6.ver. Hæc tamen ratio,& cõ-
trariam multi ſequuti ſunt, vt per eum ibi,
adeò,vt non ſit tutum affirmare.Soc.opin.eſ
ſe communem.

Secundò reſpond. quòd etſi admittamus
eam,tamen non procedit, quando mens te-
ſtantis aliud ſuadet,ita no. Alexa. in dicta.l.
Gallus.in §.quidam.num.74.& 75.Sed,vt di
xi iam,in eo quod plus eſt relictũ vni, quàm
alteri filio,non ſubintelligitur conditio. l.cũ
auus.ergò, nec teſtator ĩ diſpoſitione neptes
ipſas debuit comprehendiſſe:accedunt & a-
liæ coniecturæ ſuprà ennumeratę,quæ men-
tem ipſam apertiſſimè indicant.

Tertiò reſpond.quòd pariter illa opin. nõ
habet locum, quando facta eſt ſubſtitutio,
ſub nomine collectiuo, & hanc eſſe commu-
nem teſtatur,idem Rub.Alexan.d. §.quidã.
nu. 88. Quarè cum nomen filiarum,ſit colle
ctiuum plurium graduum,qñ agitur de ma-
teria,in qua nepotes comprehendi poſſint.
Soc.d.§.quidam.num.4.inſpicienda eſſet te-
ſtatoris proximitas.

Quartò reſpond. Soc. ſententiã recipi in
caſu dubio: ſed ex multis hîc conſtat ſenſũ
eſſe de filiabus teſtatoris,vt dixi:ergò. &c.

Non obſtat,quòd ita demum ſubſtituerit
filias, ſi maſculina linea deficeret, quam cũ
diù duraturam is exiſtimaret,non ſit veriſi-
mile, eum de ſuis filiabus ſentire voluiſſe, q̃
tandiù ſupereſſe non poterant:nam facilè re
ſpondetur, teſtatorem optimè diſpoſuiſſe:
quia

quia non filias tantum vocauit, ſed earum deſcendentes. Poterat n.euenire, vt filię ſuperessent, præmortuis filijs maſculis, item, vt & ipſæ p̄decederent, & ideò de illarum deſcendentibus mētionem fecit. Verba.n.illa, & deſcendentes ſuos, nulla poſſunt ratione ad teſtatorem referri, nè & maſculi iterum ſubſtituantur, & fœminæ illis potiores ſint, vel æquales, contra voluntatem eius: quarè omninò ad filias relatio pertinet, nè hoc abſurdum emergat. Eſt itaq; ſenſus teſtamenti verus, & planus, inſtitutam eſſe lineam maſculinam, eaq́ue deficiente ſubſtitutam fœmininam, hoc eſt filias ipſius teſtatoris, earumq́; deſcendentes, ex quibus eſt D.Michael. Nec vlla mehercule aptior, aut ęquior interpretatio capi poteſt.

Non obſtat dictū conſil.Caſtr.198. quoniam multa concurrunt hic, quę non in eius caſu, quòd filię erant natæ, non neptes, quòd additum eſt, ſuas, & prædictas, quæ qualitates neptibus non conueniunt, & quòd verba collectiua ad teſtatorè, quicquid ille dicat, ſunt referenda, vt dixi ſupra. Ex quibus omnibus exiſtimo D.Michaelem p̄ferri debere: nec ſi teſtator ipſe nunc faceret teſtūm aliud diſponeret: æqualiter enim in tota ſua hr̄ditate, & neptes, & neptem ex filia inſtitueret, quæ res maximum declarationi meæ prębet argumentum.l.tale.§.fin.vbi gl.de pact. Quarè cum illæ habeant legitimam, & Trebell. ex perſona patris dimidia altera D. Michaeli reſtituenda eſt.

ARGVMENTVM.

Neptes non ſuccedere in caſu præſenti, nec cenſeri vocatas in teſtamēto de quo agitur, latè defenditur, & eſt in eadē cauſa, de qua ſupra conſil. proximo.

SVMMARIVM.

1 Filiae *ſubſtitutum non excludunt, ſi dictum ſit, ſi ſinè maſculis deceſſerit, cum ipſæ excluſæ ſint.*

Soci.iun.conſil.126.in pri.improbatur.

2 *Linea maſculina deficiente, ſi dictum ſit, idem eſt, ac ſi ſinè maſculis deceſſerint.*

3 *Intellectus ad l.cum auus.de condit. & demoſtrat.*

4 *Verba in dubio ad teſtatorem referuntur.*

5 *Proximitas grauati quando attendenda, & regulariter attenditur proximitas teſtatoris.*

6 *Neptes appellatione filiarum contineri in diſpoſitione collata in euentum incertum quomodo intelligatur.*

7 *Filiorum nomen quando non porrigatur ad nepotes.*

CONSILIVM CXXXVI.

Cvm diligenter iterum atq; iterū animaduerterim verba huius teſtamenti, agnoui facilè ſententiam, quam proximis diebus amplexus ſum adeò veram eſſe, vt nullus dubitationi locus relinquatur. Et hanc totam rem declarabo. Dico igitur, quòd nec ab inteſtato, nec ex teſtamento hæ neptes ſuccedere poſſunt. Etenim licèt alias in ſubſtitutione, qua deſcēdentes vocantur, inſit ea cōditio tacita, ſi ſinè lib. quæ & filias quoq; comprehendat.l.cum auus.de condit. & de.l.cum acutiſs.C.de fideicom. tamen cū in propoſita ſpecie dictum ſit, ſi ſinè maſculis, † filiæ ipſæ ſunt excluſæ, vt dixi aliàs, &
1 Bar.declarat.in d.l.cum auus.q.1. Et quamuis.Soc.iun.in conſ.126.in pri.voluerit, q; in caſu ſimili, in quo dictum erat, & ſi maſculi non ſupererunt, ſuccedant fęminæ; ſubintelligatur ipſa conditio, quaſi, & idem ſit hic, in illis verbis, deficiente lin. maſc.&c.ſ.ſi ſinè filiabus. Sanè is loquitur aduerſus p̄allegatā concluſionem, quæ receptiſs. eſt. Quid enim aliud eſt, ſi maſculi non ſupererint, vel deficiente linea maſculina, quam ſi filij, ſinè maſculis morientur? Eſt.n.inanis quædam, & inefficax Soc.argutatio, qui dum pernicioſa ſubtilitate abutitur, meras affert nugas. Dictum eſt, ſi ſinè maſculis deceſſerint, ſubſtituo alium alij: certè non excludunt ſubſtitutū filiæ: additur, & ſi nulli maſculi ſuperſint, & excludentur? ſanè abſurdiſſimum hoc eſſet: cum ſit verus horum verborum ſenſus, & ſi omnes illi filij decedent ſinè maſculis, ſubſtituo: quod nihil aliud eſt, quam repetere conditionem præcedentem. Et ita rectius ſenſit Caſtr.in conſil.198.in 2.num.ſecūdo. Quod certè in hoc teſtamento non habet dubium, cum talia ſint verba, deficiente li-
2 nea maſculina, & vbi deficeret lin.maſcu. † quod idē eſt cum illis, ſi deſcendentes deceſſerint, ſinè maſcul. neceſſario enim exigitur adhoc, vt linea maſculina deficiat, omnes eos mori ſinè maſculis, ideoq́ue hæc conditio maſculorum omninò repellit filias, cum eadem ſit cum prima, & repetita intelligat̄. Dec.conſi.15.& in his terminis conſi.460.& alibi ſœpè. Verùm etſi in hoc poſtremo capite admitteremus hanc ſubeſſe conditionem, adhuc neptes non excluderent ſubſtitutos, quoniam etſi.l.cum auus. habeat lo-

eum etiam filio teſtatoris ſubſtituto, vt dicit
3 expręſſim tex. tamen hoc recipiendum† eſt,
quando æqualiter filij ſunt inſtituti, in por-
tione enim cuiuſque prædilexiſſe teſtato-
rem nepotes præſumimus. Cæterum ſi v-
nus ſit in vniuerſum heres, alter in legitima,
tunc conditio hæc inerit quidem, ſed ità, vt
in legitima, & Trebell. ſuccedant nepotes,
in reliquo autẽ filius, & æqualis diuiſio fiat,
vt per Socin. dicta l. num. 41. quem ſeq. Dec.
in l. generaliter. C. de inſt. & ſubſt. Et hic eſt
caſus noſter. Namq́; maſculi heredes ſunt
in vniuerſum, fœminæ tantum dotatæ, iccir
cò q́; neptes legitima, & Trebell. maſculorũ
retenta, hereditatem reliquam reſtituerent,
& æqualitas induceretur. Hæc tamen ſuper-
uacuò adieci, quia certũ eſt nullam hic ſub-
intelligi conditionem, quam ideò Ruin. in
conſil. 159. & conſil. 191. in 2. non conſidera
uit, cum tamen in ſuo teſtamento diceretur,
maſculis deficientibus &c. Vidit enim ille
idem eſſe maſculos deficere, vel deſcenden-
tes mori, ſinè maſculis.

Concludo ergò, quòd nullo modo hæ ne-
ptes ab inteſtato ſuccedere poſſunt. Alte-
rum caput nunc tractemus, an ex teſtamẽto.
Et hic idem opinor. Et ſingula percurren-
do: faciamus dixerit, & linea maſculina defi
ciente ſubſtituit filias, nec cætera addiderit,
an putabimus ex his verbis filias ipſas ex-
cludi? Ego verò minimè.

Primò enim verbum, filiarum, magis his
conuenit, quàm neptibus, vt dixi alias.

Secundò relatio non conuenit, ſi filios ſpe
ctemus, ſubaudiri enim oporteret filias eius
lineæ: quæ loquutio abſurda eſt prorſus.

Tertiò, quia in dubio ad teſtatorem ver-
4 ba † referuntur. Rip. l. filiusfam. §. Diui. num.
de leg. 1. Ruin. in hac ſpecie. conſ. 152. num.
quinto. in 3. Pariſ. qui de ver. ſuas. conſil. 51.
num. 34. in 2. Alex. conſil. 56. in pri. vbi Mod.
Galli. Cur. conſil. 40. nu. 113. Ruin. conſi. 15.
num. 19. Cur. iun. conſil. 6. cum ſimm. Qua-
rè omninò filiæ vocarentur. Sed an verbis
relatis ad teſtatorem, ſub nomine filiarum,
neptes etiam continerentur, altera eſt quę-
ſtio de qua poſt: illud nunc certum ſit exclu-
ſas non eſſe filias. Et hoc admiſit Caſtren.
dicto conſil. 198. quem ſeq. Ruin. dicto con-
ſil. 159. num. 12. licèt, dicto conſil. 191. eum
conetur improbare.

Cui non obſtat, quæ is adfert, nam Bar. in
l. fin. de reb. dub. diſputat de clauſula in fine
poſita, ad quos referatur: qui non eſt caſus
præſens, quoniam ſeparata eſt hæc inſtitu-
tio non coniuncta, vt exigit Bart. & ſœpiſſi-
mè etiã relatio ſit ad proxima, vt per Doct.
in l. talis. de leg. primo. & ſcripſi alias lat, cõ-
ſulendo, maximè cum diuerſa ſit ratio inter
filias, & neptes, vt prius diſſerui. Minus ob-
ſtat duplex proximitas, quam perpendit,
quoniam, quod attinet ad grauatum, de pro
ximitate diſputari non oportet, vt dicã mox,
quò ad teſtatorem verò maior eſt coniũctio
filiarum, quàm neptum. Notoriè ergò cõ-
ſtat, & ſi ſimpliciter filias vocaſſet non exclu
di veras, & proprias. Nec dicatur videri te-
ſtatorem ſenſiſſe de neptibus, quoniam inſpi
ciatur proximitas grauati in fideicommiſſo,
ſecundum communem opin. de qua Rolan.
conſil. vlt. in pri. qua ratione. Ruin. & Soc. iu-
nior permoti, ita conſuluerunt in conſſ. ante
allegatis. Namq́; omiſſis reſponſionibus de
quibus in alijs ſcriptis, dico hanc Ruin. &
Soc. animaduerſionem nullius eſſe momen-
ti, nec ad rem propoſitam vlla ratione per-
tinere. Quod enim Socin. in l. ſi cognatis.
de reb. dub. & alij eum ſequuti varijs in locis
dixerunt, grauati † proximitatem in fideicõ
5 miſſo ſpectari: in diuerſis terminis obtinet,
ſcilicèt quando plures nomine collectiuo
putà familiæ ſunt vocati. Vbi enim proxi-
mo ſemel hereditas quæſita eſt, perpetuò in-
ter coniunctiores ei conſeruabitur, nè mo-
dò ad vnum, modò ad alium confluat, dum
teſtatoris ipſius inſpicimus: & ità Socin.
verè loquitur, & eſt æquiſs. Cæterùm, ꝙ vno
gradu inſtituto, ſi alter ſubſtituatur, tunc in-
telligendum ſit de gradu coniunctiori graua
to, non teſtatori, nec Soc. nec qui eum ſeqq.
dixerunt. Quo ſit, vt Ruin. Soc. q́ue iun.
malè nimis hanc propoſitionem cõem ĩ ſuã
ſnĩam detorſerint. Verius. n. eſt, ſi quis inſti-
tuatur, eiq́; ſubſtituta ſit familia, nõ intelligĩ
de hr̃dis, ſed teſtatoris agnatione, vt in ſpẽ
declarant Bar. & alij. in l. peto. §. fratre. de le.
2. & Bar. & Soc. in prima. q. d. l. ſi cognatis. Et
ità conſuluit Iaſ. diſtinguendo in conſ. 159.
n. 4. in pri. qui pulchrè declarat, & eſt ex mẽ
te Cur. d. conſ. 40. & nouiſſimè alios citans
idem probat Rol. conſ. 70. num. 73. in tertio.
Hęcq́; opin. probatur. ex l. vnum. §. ſi de falc.
in ver. neceſſariæ. de leg. 2. Namq́ue dicit
ibi Iuriſcõ. ꝙ ſi hr̃di inſtituto data ſit electio
vnius de familia, eliget eum, quem volet, &
ſi ſit in gradu diſpari, quò ad eũ qui reliquit
fideicõmiſſũ: ecce q̃uo familia teſtõris conſi
deratur: aliud ſubdit gl. p̃dicta, ſi ei nõ fuerit
data electio, quia proximior ſuccedet: quod
oĩnò accipiẽdũ eſt đ proximo teſtõri, de quò
loquiĩ tex. ipſe. Et idẽ ẽt diciĩ in d. §. fratre. &
facit reg. ea. ꝙ verba in dubio ad teſtõrẽ refe
ranĩ, de qua ſup. Et ſi ergò admittam⁹ verã eſ
ſe opin. Soc. tñ ea nihil obeſt, q̃nquidẽ proce
dit facta inſtitutione, ſub nomine collectiuo,
puta inſtituo familiam, vel reliquo familiæ.

Nuſ-

Nuſquàm tamen dixit Soc.intelligi de hr̄
dis cognatione, quando alicui inſtituto fa-
milia ſubſtituit, ſed potius contrarium vo-
luit vbi ſupra. Procederet ergo, & opin.hęc
in familia teſtatoris, vt gradatim.ſ.vocaren-
tur, & poſteà primi ſuccedentis obſeruaretur
proximitas, vt ille ait. Conſtat itaq;, quòd
ſi teſtator hic filias ſimpliciter ſubſtituiſſet,
adhuc de ipſius non hr̄dum filiabus intelli-
gi oporteret. Planior tamen, & facilior eſt
caſus noſter: cum vt clarius manifeſtiuſque
eloqueretur, notis quibuſdam a neptibus fi-
lias diſtinxerit, addit.n.ſuas prædictas, qđ
nihil aliud eſt, quàm ſi dixiſſet filias meas.
Notarius.n.concipiendo inſtitutionem pro
teſtatore, dixit ſuas, quod ipſe meas dixiſſet.
Sicut ergò hoc verbum ad teſtatoris filias re
ferretur, vt per Bal.conſ.477.in 3.ita quoq;,
& illud. Nec video ipſe, quomodo aptius
potuerit explicari. Sanè ergò filiæ vocan-
tur. Sed an vnà & neptes? Caſtr.dicto cōſ.
198. putauit vocatas. Verum, vt dixi pri⁹,
quicquid in ſuo caſu is dicat, in noſtro aliud
eſt. Et inferius patebit, dum reſpondebo
dubitationib⁹ ſubtiliſſimè excitatis. His ità
declaratis, non obſtāt, quæ in dub.proponū-
tur. Nam quò ad primum, dum dicitur ꝙ te-
ſtator, ſicut cum de maſculina linea fa-
cit mentionem, comprehēdit etiam lineam
filiorum ſuorum, ità & quando de fœmini-
na. Reſpōd.hanc argumentationem conuer
ti. Nam & ipſe id fateor, ſed aliter declaro,
dum de maſculina meminit in infinitum vo
cat maſculos filiorum: item, & cum de fœmi
nina vocabit deſcendentes ex filiabus, vt
ſingula congruè applicentur. Semper ta-
men dicetur linea teſtatoris, illa maſculina,
hæc fœminina, quòd ſi lineam fœmininam
ad neptes ex filijs referremus, iam determi-
natio eſſet inæqualis, quia primo loco voca
ret lineam ſuam, & conſequenter, filiorū: al-
tero autem filiorum tantum: quia neptes sūt
linea eorum fęminina, non teſtatoris ipſius,
vt per Alex.d.conſil.53. num.5.in 6.& prius
dixi, vt ergò vtroq; caſu ſuas vocet lineas, ad
filias omnimodò appellatio porrigenda eſt.
Et hoc eſt veriſ. Quod ſubijcitur, illa verba,
filias ſuas &c.referri dēre ad neptes; ex pręce
dentibus, iam ſublatū eſt: quia verius eſt, vt
ad teſtatorem ꝑtineant. Et licèt de neptibus
paulò ſuprà egerit, tamen neptes non dicun
tur filiæ ſuæ prædictæ, & ideò quia non cōue
niunt verba, nec de ijs intelligi poterit. Re-
pugnat ēt recta loquendi rō, quia ſuas.i.eius
lineæ, nemo in æternum interpretabitur.

Nec obſtat, ꝙ collata diſpoſitione in euē-
6 tum incertum † filiarū appellatione neptes
contineantur.l.Gallus.§.inſtituens.de lib.&
poſt.& ibi Doct.nam varijs modis rn̄det. Pri
mò, ꝙ opin.ea non procedit abſq; difficulta-
te, pleriq;.n.in diſpoſitione hominis aliter cō
ſtituunt. Bal.& Com.l.cum ità.§.in fideicom
miſſo.de le.2.quorum opin.& Dec.in conſ.j.
& d.conſ.480.& alibi dixit cōem. Secundò,
ꝙ ea non obtinet, qn̄ nepotes non erant con
cepti viuo teſtatore, vt per eundē Dec.conſ.
95.ver.tertiò principaliter. vbi is communē
dicit.& idem trad.Iaſ.in conſ.37.int.cō.Rub.
qui ait tales non eſſe nepotes propriè, & alij
innumeri hoc paſſim affirmāt, de quib⁹ Soc.
iu.conſ.30.n.22.in 3.& Pariſ.conſ.45.in 2.&
Cur.iu.conſ.57.cum ſim. Tertiò, & hæc reſpō
ſio eſt ex mente oīum, pręcedentes.n.habēt
contradicentes, ꝙ filiorum nomen ad nepo-
7 tes non porrigitur † vbi aliquis terminus diſ-
cretiuus, vt dicit Bal.ſit adiectus. Bal. in cōſi.
167.in 4. Quarè cum in hoc teſtamento di-
ctū ſit, filias ſuas, appellatio hæc reſtricta eſt,
ad primum gradum. Suas.n.propriè accipi-
mus, q̄ ſunt in poteſtate tunc, quales nō erāt
neptes, quæ nondum erant in rerum natura,
& ità in terminis declarat Spęc. de loca.§.
nunc aliqua.ver.146.de quo Alex. conſ.37.
in 6.& alibi. Alb.conſ.86.& conſ.87. qui lat.
ac Doc.alii mentionē faciunt, & ſi Sali. in l.
2.n.28.q.19.dicat hoc eſſe verbum notarij ꝙ
teſtator, meos, dicat. Item, ſuas, dicimus, hoc
eſt ipſius teſtatoris, & neptes filiæ quidē for-
tè apellabuntur, ſed nō teſtōris, vt per Soc.
alios citantē: in d.§.inſtituens.in fin. qui hoc
apertiſſimè affirmat, & idem trad. Dec.conſ.
465.& Nat.conſ.164.n.31. Et eſt tex. clarus
iu.gl.in l.cum pater.§.hr̄ditatē.de leg.2. vbi
ſi data ſit electio filiorum ſuorum, nō poterūt
eligi nepotes, ēt ſi in incertum euentum ſit
collata diſpoſitio: nec ob. ꝙ ſuæ deſcēdentes
poſſint dici, quia filiarum nomē, adeò reſtrin
gitur ex hac adiectione, vt ad proprietatē re
digaꝛ̄, & excludaꝛ̄ impropria ſignificatio. Ac
cedit, ꝙ & prędictas, additum eſt, cuius verbi
natura eſt, vt referatur ad nominatos exprę
ſim: ideoq; hoc caſu non continētur neptes
ità in terminis. Rui.cōſ.101.n.1.in 2.& Curt.
iu.conſ.58.& conſ.161.n.3.qui ij dē vtiꝛ̄ ver-
bis, vt veriſimile ſit alterū, ab altero mutua-
tum fuiſſe.& lat.ꝑ Cra.conſ.98.n.8. Fieri er-
gò nequit, vt appellatio hæc porrigatur ad
neptes. Quibus concinūt multę coniecturę,
quas in prioribus ſcriptis in vnum contuli-
mus, nec repeto. Non ob. ꝙ ſi non vt filiæ, ſal-
tē, vt deſcendentes vocentur ipſæ neptes; ex
conſ.Soc.iu.69.in 3.qm̄ rn̄d.verba hęc poſte
riora non poſſe intelligi de deſcēdētibus te-
ſtōris, quia & maſculi compħenderētur, qui
prius erant in infinitum ante filias inſtituti,
ſed deſcendentes ſuos, hoc eſt ipſarum filia-

rum accipitur, nec Soc.in d. conſ.contradicit.imò inferius idem cõfirmat.Et profectò, ſi de deſcẽdentibus teſtatoris dictum eſſet, abſurdum emergeret maximum, & maſculi aduerſus ꝑlatas inſtitutiones poſthaberẽtur fœminis.Hoc confirmatur,quia cum prædilectæ ſint filiæ neptibus, pariter & deſcẽdentes ex eis.d.l.cum auus. & ita arguũt paſſim Doct.Proximitas ẽt duplex,quæ eſt in neptibꝰ,nihil facit, qñ clarum eſt vocari hic filias tm̃:& proximitas grauati non conſideratur, vt ſupra dixi. Et ex proximitate non recedimus à verbis,nec inducimus fideicommiſsũ, vt per Dec.d.conſ.465.Rurſus cum,qñ agit̃, de interꝑtatione verborum,inſpiciatur tempus teſtamẽti.l.ſi ità.vbi Bar.de au. & arg.le. rõne proximitatis vincunt filiæ, & ex conſequenti deſcendentes ex eis.d.l.cum auus.

Non obſtat ẽt, quòd cum dilexerit magis filios, pariter & deſcend. quia argumentum conuertitur,nam id & ipſe fateor, vt.ſ.ſicut maſculos prætulit,ità & ex eis deſcendẽtes, qui modò eadem ſint præditi qualitate: vt inſtitutio declaret ſubſtitutionem,& ex prçcedentibus patet.

Secundò rñd.ꝙ in claris non eſt opus coniecturis:ſed hîc vocantur filiæ ſuæ prædictæ, ergò.Minus etiam obſtat,ꝙ inſtitutis filijs,neptes dotauerit, & ſubſtitutis filiabus minus dilectis non dotaſſet,quod abſurdum videt̃. Reſpond.n.prudentiſs. fuiſſe teſtantis conſilium Etenim,cum is ſciret ex ſtatuto filias à patruis excludi, eoſq; inteſtatò poſſe apprçhẽdere poſſeſſionẽ,voluit,vt prius dotarẽtur filiæ, vt cantant verba. iccircò in poſteriori caſu eas non dotauit, quia ſat erat eis ex cõi jure conſultum,cum à filiabus non excluderentur: item nè fortè aliquis exiſtimaret teſtatorem voluiſſe, vt omnià bona eius reſtituerentur,nec ex eis neptes dotarentur, ſed ex patrimonio ſeparato patris,quoniam auꝰ dotare non tenetur,ſi pater hẽat. l.dedit. de colla.bo.Doc.in l. 1.ſol.mat. voluit ergò ipſe omninò ex bonis,quç poſſidebat,illas dotari. Secundò reſpond.ꝙ cum certa ſit diſpoſitio, non eſt diſputandum cur magis vno, q̃ alio caſu prouiderit: pendent.n.omnia à voluntate teſtantis, qui plerunq;, vt libet rem moderat̃.Et reſponſiones ad abſurdum,poſtremum, quicquid dicant Doc.de quibus in dub.non tollunt difficultatem, vt conſtat ex his, quæ ſcripſi prius,ad quæ breuitatis gratia, me refero. Præſertim cum ex deductis hactenus omnia optimè confirmentur. Et ex his aſſeuero conſtanter pro D, Mich. eſſe judicandum,

ARGVMENTVM.

Emphytheuſis, bonorum de quibus agitur heredes extraneos capaces eſſe,ac bona huiuſmodi etiam per viam inſtitutionis relinqui potuiſſe oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Emphytheuſis *etiam heredes extraneos continet, vbi loca ſterilia à principio conceſſa fuerint.*

2 *Emphytheuſi conceſſa pro heredibus, & deſcendentibus, an duo concurrere debeant, quòd ſint heredes, & deſcendentes.*

3 *Inueſtiturę antiqua forma mutari non poteſt in præiudicium comprehenſorum.*

4 *Et, copula ampliare ſolet.*

5 *Emphytheuſis an, & quando hereditaria ſit præſumenda.*

6 *Emphytheuſis, vel feudum, quando in præiudiciũ comprehenſorum alienetur.*

7 *Emphytheuſim donari, & legari poſſe, ſinè conſenſu Domini, quomodo intelligendum, & quid ẽt per viam inſtitutionis.*

8 *Caducitati, quando non ſit locus, facta alienatione rei emphytheuticæ.*

9 *Emphytheuſis conceſſio, quando dicatur perpetua, quando temporalis.*

10 *Intellectus ad c.de ijs.12.diſtinct.*

CONSILIVM CXXXVII.

SCripſere in hac cauſa duo grauiſs. & doctiſs. I. C. & ex eorum ſcriptis re ipſa ſublatæ videri poſſunt dubitationes excitatæ per multum Illuſt.Dominum Commiſſarium. Nihilominus,vt veritas ipſa manifeſtior ſit,ego quoq; quædam aliam ſubijciam, ex quibus eædem dubitationes apertiſſimè diſſoluentur.

Primò illud,vt abſolutum ſupponendum
eſt,& ſi demus contractum, de quo agitur eſ
ſe emphytheuſim, comprehendi etiam here
des extraneos, namq; loca hæc ſterilia erãt,
& inculta, cum in emphytheuſim conceſſa
ſunt,vt cõſtat ex actis, quo caſu emphytheu
1 ſis ẽt Eccleſiæ,& perpetua eſt,& ad hr̃des † ẽt
extraneos tranſit, vt poſt alios ab eo relatos
concludit Dec.c.in præſentia. num.48.verſ.
ſecus verò,de probat.& ſi nos verſaremur in
ſimplici hoc caſu,parum laboraremus, vt ẽt
fatetur idem D.Commiſſarius.Cçterũ,quo-
niam perpẽduntur q̃dam verba decreti exhi
biti huius tenoris,declaramus dictos homi-
nes,ac eorum heredes,& poſteros &c.quibꝰ,

vt

vt conſiderat Clariſs. Iudex, videtur immutata natura huius emphytheuſeos, agẽdum eſt de horum verborum interpretatione, indè verò, & aliæ dubitationes tollentur. Et videretur, ex his verbis receſſum eſſe à natura emphytheuſeos, & debere hæc duo con-
2 currere, vt ſint † deſcendentes, & heredes. l. ſi heredi. de condit. inſt. cum al. de quibus in dub. & eſt notiſs. deciſ. Bar. in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. de op. lib. quarè cum ij, t in quos tranſlata ſunt prædia hæc, non ſint ales, rectè videtur accepta tenuta nomine prępoſitutæ. Sed his non obſtantibus arbitror ego contra, ex multis.

Primò, quia verba hæc non habent ſenſum, qui præfertur, ſi diligenter aduertimus.

Etenim non ex ijs, conſtituitur emphytheuſis mixta, hoc eſt partim hr̃ditaria partim familiaris, ſed potius, ſi demus aliquam fuiſſe familiarem, vtraq; ſeparatim exprimitur, declaramus, inquit, dictos homines, & eorum heredes, ac poſteros, hoc eſt, vt ego interpretor, hr̃des, quando emphytheuſis erit hr̃ditaria, poſteros quando familiaris, ſeù ex pacto, & prouidentia. Quod autem id ita ſit, facilè probatur, ſi conſideramus, quòd decreto eo non conſtituitur noua aliqua emphytheuſis, ſed veteres recenſentur: ſi ergò aliquæ erant hr̃ditariæ manent, item & ſi familiares, non autem confunduntur, & in noſtram mixtam tranſeunt, & maximè, quia Reuerendiſs. illæ Præpoſitus, non poterat im-
3 mutare formam antiquarum † inueſtiturarum, in pręiudicium comprehenſorum. Bal. conſ. 215. in 2. Dec. conſ. 193. & conſ. 208. & paſſim Docto. Eſt itaq; ſenſus, quòd ea, de quibus in eo, obſeruētur, ſiuè ſit emphytheuſis hr̃ditaria, ſiuè ex pacto, & prouidentia. Accedit his, quòd ſi diceremus requiri vtrãque qualitatem, loquutio non eſſet multum congrua: ſiquidem ſatis erat dixiſſe pro hr̃dibus, poſteris, vel deſcendentibus, nec erat
4 interponenda copula, & †, quæ ſolet ampliare in hac materia, vt eſt deciſ. Alexan. conſi. 120. num. 1. qui vult, quòd emphytheuſis recepta pro ſe, & filijs, & hr̃dibus, tranſeat etiã ad extraneos, ob illam dictionem, &, cuius natura eſt, vt augeat, & idem repetit. l. quod dicitur. n. 21. de ver. ob. Coua. c. 18. n. 3. lib. 2. variar. reſol. & quàmuis ij agant de emphytheuſi priuatorum, tranſitoria etiam ad extraneos, tamen quando res ſterilis ab Eccleſia cōceditur in emphytheuſim, ea etiam ad extraneos tranſmittitur, vt dictum eſt, & ideò erit idem iuris. Verba ergò hæc ita acciperentur, pro hr̃dibus, & poſteris, hoc eſt pro ijs, qui vt hr̃des volunt ſuccedere in emphytheuſi, vel pro poſteris, hoc eſt pro ijs, qui deſcendentes ſunt, & vt tales poſſunt recipere emphytheuſim, abſq; eo, quòd ſint heredes.

Secundò, quia verius eſt, vt ex verbis decreti apparet, quòd ab initio omnis hæc emphytheuſis erat alienabilis, dicitur enim eo, Nolumus, vt de cętero vllo titulo tranſmittere poſſint, ſinè noſtra licentia &c. ſi prohibetur, nè impoſterum poſſint alienare, ſatis patet, quòd ante poterant, aliàs verò ſuperuacuò prohiberetur, nec mirum, quia vt refert Alber. l. fin. num. 5. C. de iu. emphythe. in his contractibus perpetuæ coloniæ ſolent communiter adijci clauſulæ, ex quibus permittitur alienatio etiam irrequiſitio domino, qui etiam tradit ll. quæ loqq. de emphytheuſi, non eſſe trahēdas ad coloniam perpetuam, qua in re contra reſpondit Fulg. conſil. 240. quem videtur ſequi Iaſ. l. 1. num. 74. C. d. tit. de iu. emphy. Si itaq; emphytheuſis erat alienabilis, profectò verba illa, hr̃dum, & poſterorum, non conſtituebant eam ex pacto, & prouidentia.

Tertiò quia, cum non appareat, qualis initio fuerit hæc conceſſio, & verſemur in re, q̃ ad hr̃des etiam extraneos tranſit, propter ſte-
5 rilitatem, vt dixi: præſumendum eſt †, quòd fuerit, vt plurimum hr̃ditaria, ita vt paucæ admodum fuerint familiares, & ſi enim ĩ feudo fuerit magna conuerſia inter Doct. quale præſumendum ſit, ob eius naturam, vt nouiſſimè per Oſaſ. dec. 161. num. 5. & ſeqq. tamē in re tranſitoria ad hr̃des quoſcunq; ſecus eſt, quia credendum eſt, initio partes pro rei qualitate contraxiſſe, vt per eundem Oſaſ. ibidem num. 12. ſi itaq; emphytheuſis huiuſmodi præſumitur hr̃ditaria, cum non exhibetur inueſtitura, conſtat eam non eſſe deferendam poſteris.

Quartò, & ſi admitteremus, ĩ hac emphytheuſi requiri vtramq; qualitatem, hr̃dum. ſ. & poſterorũ, adhuc ea poſſet de licentia domini alienari, quia hæc emphytheuſis mixta eſt, potius quàm familiaris, vt eſt dictum, licèt. n. pleriq; voluerint feudum pro filijs, & hr̃dibus legitimis, ſeù legitimè deſcend. eſſe ex pacto, & prouid. vt per Rolan. conſil. 67. in pri. ego tamen aliàs oſtendi multo plures eſſe in contraria ſententia, dum ex facto conſultus reſpondi in cauſa Veſcouati, pro Illu. Gambaris, & in hac ſpecie eſt indubitatiſs. etiam ſecundum Clariſs. Iudicem, dum exigit vtramq; qualitatem. Quòd autem emphytheuſis, vel feudum, quæ ſub hac formula data ſunt, ex conſenſu domini, in præiudi-
6 cium comprehenſorũ † alienetur: tradd. Iſer. de ſuc. feu. num. 7. Aluar. de eo, qui ſi. quarſt. j. Caſtr. conſ. 93. in fin. & conſ. 207. in 2. vbi ait patrem in huiuſmodi feudo filijs poſſe pręiu-

tiam concedunt poſſe emphytheuſim legari, vt per Alex.d.§.fin. Hæc cum ita ſint, non video ego, cur ſi donare, & legare permiſſum ſit, non liceat etiam hǣdem inſtituere: quæ res torquet Imol.d.cap.potuit.num. 19.ſic.n. cõiũcti ſunt titulus inſtitutionis, & legati, vt quæ dicuntur de vno, ad alterum transferantur.l.filium.§.ſed etſi portio.de leg. præſt. & ſicut legare permittitur, ac donare, quia d.l.fin.non comprehendit hos caſus, ita, & eadem ratione, idem eſt dicendum in hǣdis inſtitutione, vt merito.Iaſ.d.l.fi.num.76. hos omnes caſus donationis, legati, & inſtitutionis exæquauerit, vt per eum: quibus ita deductis, certum fit ex mente Doct.colligi, 9 ad extraneos emphytheuſis Eccleſiaſtica deuoluitur in præiudicium domini. Quòd ſi id generaliter verum eſt, profectò in hac ſpẽ ex infraſcriptis eſt veriſs. Primò, q̃a agiť hic de re ſterili, q̃ ad quoſcũq; tranſit. Secundò, q̃a ſaltẽ eſt, emphytheuſis quodammodo hǣditaria, & quæ ex conſenſu domini in quoſcunq; põt tranſmitti, vt diximus, ſicut ergò vbi licentia domini ſubeſt, in caſibus in quibus neceſſaria eſt, alienatur in omnes, ita & vbi à lege permiſſa eſt alienatio, nec domini conſenſu opus eſt, idem debet obſeruari. Tertio, quia in ipſo decreto non eſt prohibita inſtitutio, ſed inter viuos tranſmiſſio, ibi trãſmittere, aut vendere, vel obligare, nam ob verba vẽdendi, & obligandi, reſtringitur generalitas verbi, tranſmittendi, vt ꝑ Bal. con. 308.num.3.in 3.Cor.conſ. 140. nu. 16. in 2. Ceph.conſ. 13.num. 17.qui alios citat, & in terminis per Ruin.conſ.86.num. 17.in 3.qui inquit, quòd vna pars altenatiuæ, ab altera declaratur, vt ſunt deciſ.claræ. Si ergò ſola inter viuos alienatio prohibita eſt, in vltima voluntate erit permiſſa, & ita arguit in noſtris terminis Gra.reſpon. 54. nu.9. in pri. & tanto magis, quia ll.magis fauent inſtitutionibus, quàm alienationibus inter viuos, vt tradd.omnes.l.filiusfam.§. Diui.de leg. 1. & paſſim inculcant noſtri, & maximè hic recipiendum eſt, quia ab initio omnis alienatio erat permiſſa, vt dixi. Quartò, quia dici poteſt, quòd licèt ità ſit in decreto, hǣdes, ac poſteros, non tamen deſideretur vtriuſq; qualitatis concurſus: cum agatur de emphytheuſi tranſitoria ad omnes, ſecundum naturam ſuam, vt ſuperius dictum eſt, & ita in terminis conſiderat Alexan. conſ. 9. nume. 4. & numero 9. ver. tertio.in ſecundo. quod & ſupra attigi. Et ex his patet in his bonis inſtitui virum potuiſſe, reſeruato iure Eccleſiæ, vt in teſtamento, vt exigunt Doct.in locis præcitatis, & præſertim Clar.dicta quæſtione 15.

Quò verò ad venditionem, arbitror pariter rem eſſe claram: namq́ue ſi vt ſupponitur in dub. non eſt facta traditio rei, verba illa ſaluo iure Eccleſiæ, à pœna caducitatis pro-
8 tegunt, † licèt enim conſtitutum ex cõmuni ſententia faciat incidere in pœnam emphytheutam abſque domini conſenſu alienantem, vt per Tiraq.de conſt.par. 3.lim. 26. tamen id non obtinet, vbi verba illa, ſaluo iure domini, addita ſint. Bald.capit.Cumana. de elec.quem ſeqq.Dec. conſ. 160.num.4. & Tiraq.qui alios citat loco ꝑallegato. Quinetiam ſi tradita eſſet res, adhuc idem exiſtimarim: quia negari non põt alienationem fuiſſe factam virtute licentiæ obtentæ, ac relatæ in libros Eccleſiæ, vt inſtrumento expſſum eſt: quocirca non poteſt eſſe narratum, quòd linea erat finita, quo caſu Eccleſia non facilè permiſiſſet rem alienari, tamen id nihil eſt, quia illa tenebatur, aut emere, aut licentiam dare; iux.tenorem decreti, & iuris communis diſpoſitionem: ſecundum quam, ſi dominus nolit emere, alienari poteſt alteri irreuocabiliter, vt per Rui. d.conſ. 165. n. 8. Et in propoſito certum eſt, eo quòd emphytheuſis hæc etiam ad extraneos tranſit, vt dixi. Et ex his re ipſa ſublatæ ſunt dubitationes vrgentiores, nunc particulatim cæteris reſpondebo.

Non obſtat, quòd hæc emphytheuſis ini-
9 tio † non fuerit perpetua, quia hoc falſum eſt, etenim ſi non exhibetur conuentio vlla in contrarium, præſumitur quòd contractus ſit perpetuus, vt per Rim.conſ. 100.num. 25. quinimò, & ſi fuiſſet temporarius, Eccleſia debuiſſet illum facere perpetuum in gratiã meliorantium rem ſterilem, vt per Caſtren. conſ. 142.in 2.vbi poſt eos, quos citat, ſic intelligit d. cap. ad aures. vult enim, vt ſi per nouennium res conceſſa ſit, ad meliorandũ; teneatur Eccleſia ſequuta melioratione, eandem concedere in perpetuum, renouanda tamen inueſtitura, de nouennio in nouẽnium.

Secundò, hoc idem deprehenditur ex decreto, dum eo prohibentur alienationes. Nãq́ue ſi propriè temporalis fuiſſet conceſſio, ſat per ſe alienatione interdictum erat, nec oportebat nominatim ita cauiſſe. Et quàmuis eodem decreto dictum ſit, colonos in eorum colonia eſſe conſeruandos, tamen hoc additum eſt, ad amouendam omnem dubitationem, & vt colonia, ſeu emphytheuſis, quæ tacitè erat perpetua, expreſsè etiam talis appareret. Id ita eſſe patet, ex poſitionibus decreto adnexis, quibus ponit à tẽpore immemoriali colonos, & eorũ maiores in colonato perſeueraſſe, ex hoc enim ſatis cõſultum erat ipſis colonis, ſed quia, vt dixi pro li-

bito

bito, tum allenabatur, quod magno incommodo Eccleſiæ cedebat, decretum illud factum eſt, quò verè conſultum eſt Præpoſito, & in ſpeciem tantum colonis, qui tali declaratione non indigebant: nec obſtat, quòd potuerit eſſe contractus ſocietatis. Rim.d.cõſil.100. quia illud procederet, ſi ſcriptura aliqua exhiberetur, vt is ait, alioqui in dubio contractus præſumitur perpetuus, Prætereà, ſi maiores perſeuerarunt in colonatu ab antiquiſs. temporibus: non contractus ſocietatis erat, ſed emphytheuſeos, vel coloniæ.

Non obſtat, quòd Reuerendiſsimus Præpoſitus terras melioratas non debuiſſet concedere in emphytheuſim ꝑpetuam, ſed hoc ex æquitate fecerit: quia verius eſt eum fuiſſe obligatũ, vt dixi, quia ab immemorabili tẽpore coloni vniformiter ſoluebant eidem. Si.n. ius coloniæ quæritur longo tempore, ẽt ſi à principio locata ſit res in quinquenniũ. Bald.l. malè agitur. C. de præſcr. trig. an. Cra. conſ.107. in fi planè vbi ſit immemoriale, & non ſolum primi, ſed & hr̃des, ac poſteri eodem iure vſi ſunt, omnis dubitatio ceſſat, vt per eundem Cra. par. vlt. ſui trac. de ant. tem. n.233. in fi. quo loco dubitat de Bald. deciſione, ob eam rationem, quòd non conueniat habere ingratum ſucceſſorem in colonia, & vt per eum. Ex quo.n. heredes omnes paſſim admittebantur, colonatus perpetuus fuiſſe præſumitur. Quinetiam, ſi nulla fuiſſet conuentio inita inter partes, verius eſt, vt Eccleſia obligetur inueſtire perpetuo eũ, qui meliorauit, vt ex Caſtr. docui, & hanc ſẽtentiam probat Imol. d. cap. ad aures. in fi. dũ conciliando opin. concludit, ſi res meliorata ſit de licentia prælati; teneri eum inueſtire, de qua licentia apparet hic, dum in poſitionibus ijſdem dicitur, quòd fuerunt introducti coloni, per Abbates, qui meliorarent loca ſterilia. Quartum illud, quòd Prælatus debuiſſet concedere rẽ colonis tantum, non alijs, quia non poſſit mutari forma veteris inueſtituræ. Bart. auc. qui rem. num.7. C. de ſacroſanct. Eccl. cum al. de quibus in dub. patitet nihil obſtat: namq; in decreto ſoli factori prohibetur, nè det licẽtiam alienandi in alios, quam colonos: prælato aũt id conceſſum eſt, ſiquidem ita cantat decretum, nõ alienẽt, ſinè noſtra, aut factoris licentia, ſpecialiter aũt, nec cum factoris licẽtia in alios, qui coloni non ſint: ecce, vt ſolus factor exclus⁹ eſt, & nimis iniquum eſſet, vt cum hæc emphytheuſis naturaliter ad quoſcunq; trãſeat, inhiberetur commercium colonis, etiã cum licentia Reuerẽdiſſimi Præpoſiti, & credo, quòd paſſim obſeruetur, vt tales alienationes fiant de eius conſenſu.

Et id optima ratione conſtitutum eſt: quãdoquidem ante decretum alienabantur loca illa in omnes, etiam non colonos, cum licentia Prælati: in decreto autem, vt dixi, interdicitur factori ſoli, nè det licentiam, vt alienetur in eos, qui non ſint coloni, ergò in prælato ius anterius conſeruabitur. Et ex his non oportet ingredi illam difficultatem de qua in dub. an ex diuturnitate temporis omnia præſumantur ſolemniter acta, in qua aliàs copioſè ſcripſi.

Vltimum quod ſubijcitur, quòd conſuetudo maioris Eccleſiæ eſt retinenda in mi-
10 note † c. de ijs. diſt.12. Rom. conſ.218. nihil facit, quia loquitur ille tex. in pertinentibus ad diuina. & ſcimus, quòd varij ſunt contractus, ac diuerſi, vt etiam diuerſi ſunt Eccleſiarum Prælati, & vbi res certa eſt vt hic, non recurrimus ad coniecturas. Et hæc pro ſolutione obiectorum ſatis.

ARGVMENTVM.

EXPONITVR an. & quomodo heres poſsit venire contra factum defuncti, inuentario confecto, vel non.

SVMMARIVM.

1 HERES *an, & quando poſſit venire contra diſpoſitionem defuncti.*
2 *Res vindicatio non confunditur per aditionem hereditatis etiam, ſinè inuentario.*
3 *Fideicommiſſarius, qui ſine inuentario ſit heres poteſt reuocare alienata.*
4 *Inuentarij confectio, heredi quid proficiat.*
5 *Hereditas præſumitur non ſoluendo, ſtante inuentario.*

CONSILIVM CXXXVIII.

ETSI decreuiſsẽ plura in hãc rem non ſcribere, tamen vt ſi quando aliàs, hæc difficultas occurrat, non cogar, quę Docto. in hoc ipſum congerunt perquirere, volui breuiter tamen, & apertè controuerſiam ipſam per aliquot capita explicare.

Primum eſt, quando inuentarium non eſt factum ab hr̃de, & tum plerīq; ſi is ex ꝑſona ſua agat, voluerunt, quòd poſſit venire con-
1 tra † diſpoſitionem defuncti, & in terminis, de fideicommiſſo, citaui. Nat. conſi.470.

qui

qui Caſtren.& alios allegat, & optima rõne mouetur, & idem etiam Crau. in conſ. 200. num.7. & paſſim reſponderunt innumeri, quod vbi ille ex iure ſuo agit, reſcindit, quos nominatim aduocat Tiraq.de retr.gl.9. num. 53. & 58. Sed, vt verũ fatear, ſi dictum hoc non declaretur, falſum eſt. Quarè dico illud accipiendum ità, vt reuocans poſteà de euictio ne teneatur, ex perſona defuncti, hic eſt tex. in l.fin.C.de euic.& in l.Seia.ff.eo.Nec diſtinctio Cur.in conſ.155.num.10.dicentis aliud eſſe in vẽditore, aliud in fideiuſſore vera eſt, citat enim Sali.in d.l. qui nè verbum quidẽ facit hac de re, licèt in l.venditrici. C. de re. al.non al.hoc dicat.vt nec Fulg.conſ.67.qui loquitur contra omnes:in d.l.ſeparantis hr̃dem à fideiuſſore, quòd hic ad reuocandum, non ille, admittitur, vt poſt gl.Bal. Sali.& al. concludũt.& ideò Pin.in l.1.3.par.n.82.ver. videretur igit.C.de bo.ma. improbat illũ, & idem Fulg.eſt ſibi contrarius:in d.l.fi.Illa ergò eſt optima, & certiſs. ratio, quicquid dicat.Pin.d.num.82. ver.primo infertur. cum ſeqq.quæ ab Imp.adfertur: in d. l. quòd.ſ.ex perſona ſua heres fideiuſſoris ageret, quam etiam perpendit I.C.in d.l.Seia.ibi iure quidem proprio non hr̃diiario. & in l. debitor. ad Treb.ibi, poſſidet eam rẽ, quaſi creditor. quod & Bald.attigit.in l.2.C.ſi in fr. patr. in prin.& facit etiam l.Lucius. ſol.matrim. vbi heres exceptionẽ opponit, ex perſona ſua cõtra agentem, quam opponere defunctus nõ potuiſſet, & licèt idem Pin. vbi ſupra.dicat, hoc eſſe contra regg. iur. tamen is fallitur, quia eſt potius ſecundum eas.Etenim p adi
2 tionem † hr̃ditatis, etiam ſinè inuentario rei vindicatio non confunditur.Bal.l.ſi vxor.C. de bo.auc.iud.poſs, Alexan.l.debitori.in pri. C.de pac. & ideò rectè heres vindicat rem, vt dominus, licèt poſt actione perſonali, vt heres teneatur, cui etiam concinit altera regula, quòd non fit compenſatio de quantitate ad ſpeciem.l.fin.C.de comp.cum ſimm.& ideo æquum eſt, vt tanquàm dominus rem habeam, & tanquàm heres de euictione, quãti emptori intereſt tenear. & ità non obſcurè ſenſit.Rom.conſ.140.& probatur. d.l. fin. vbi fideiuſſor agere non poterat. l.exceptione.C.eo.& tamen heres admittitur, vt ibi. & facit etiam pulcher tex.in l.rem alienam.de pig.ac.quicquid Caſtr. illic diſtinguat inter excep.& act.ſi tamẽ agnoſceretur dolus manifeſtus agentis, poſſet per excep. doli ſummoueri.d.l.Seia.& l.cũ à matre.C.de re. uin. & d.l.venditrici.ex quibus etiam, ſic declarabitur. d.l.fin. non tamen præſumetur dolus aliquis, niſi appareat, & ideo iudex aliquãdo exceptionẽ non attendet, ẽt ſi venditor ipſe

ageret ex iure ſuperuenienti.l.vindicantem. iun.l.ſeq.d.ti.quanto minus ergò, in hr̃de eius, cuius intereſſe poteſt habere potius rem ſuam, quam quantitatem? & hoc deprehenditur ex verb.Fulg.d.l.venditrici. quocircà cum opponẽti excep. doli, is reſpondere poſſit dolo non facio, qui quanti tua interſit of fero, planè audiẽdus erit, niſi fortè ſit quid, quod æſtimationem non recipiat.l.filium.de lib.ca.iun.l.libertas. de re.iu. Et his non repugnant iur.regg.nam ex qua perſona lucrũ ſentit, ex ea, & damnum, vt.n.hr̃ditatem hẽt, ita euictionis cauſa obligatur.l.ex qua perſona.de re.iur.item, vt heres præſtat factum de functi: quia refundit quod intereſt, & vt alia perſona ſuum conſequitur abſq; alterius p̃iudicio, quod omni conuenit æquitati:ſiquidem dum is iure ſuo agit, ſi opponitur, tu es heres, is replicat, non vt heres peto. Si verò excipiatur, dolo facis, quia lucrum ex perſona defuncti habes, rñdebit, & ideò, quãti tua intereſt, ſoluam, & ità declarat Affl.dec.278.

Non obſtat.§.cum pater.l.filiusfam.de le. primo.quem tantopcrè extollit.Pin.vbi ſuprà, quia rñdere poſſem, vt idem Pinell.facit pag.578. dum concludit hr̃dem poſſe reuocarem feudum alienatum, & ait conniuenti bus oculis paragraphũ eũ tranſeundũ. Sit n. ſm eũ admittitur fili⁹, & heres ad reuocatione hoc caſu, idem ẽt, & in illo dicẽdum erit.

Secundò reſpond.in d.§.cum pater.nõ negari quominus filij reuocent: ſed tantũ hæc differentia conſtituitur, quod exhr̃dati reuocãt, nec ideò quanti intereſt ſoluunt, quod ſecus eſt in herede qui per doli exceptionem ſi vult rem conſequi refundere tenetur, & ità reſpondit Ruin.conſ.112.in 4. dum vult hr̃dem teneri ad æſtimationem, & ita etiam intelligemus.l.vnum.§.ſed ſi vno. de leg. 2. & ex his deducitur Doctor. non ſat rectè hanc rem percepiſſe, dum modo aiunt, modo negant, vt nec etiam Xuar. in rep. l. quoniam. ampl.7.nec Alc.reſp.135.qui prætereà vult, vt heres, qui non confecit inuentarium teneatur non tantum pro ſua portione, ſed ẽt in totum parere voluntati defuncti. Et licèt hæc ſint veriſs. & ex illis poſſit inferri ad deciſ.caſus præſentis, & ſi non fuiſſet confectum inuentarium, tamẽ quando mos iſte inoleuit, vt dec.ſpeciales adferantur: allego in ter.Bero.conſ.129.n.15.in 2. qui cõcludit
3 fideicommiſſarium, † qui ſinè inuentario ſit heres, poſſe reuocare alienata, cum rei vindicatio ei competeret ante aditionem, quæ cõfuſa non eſt. Et idem eſt etiam in hypothecaria, quæ & ipſa non extinguitur hodiè nõ confectò inuẽtario, vt per Alex. d.l.debitor. ad Trebell. & ita reſpond. Gra.rñ.91.in pri,

in

ſn eodem caſu, in quo, & Bero. qui prætereà
ex alijs rationibus multis confirmat hr̃dem
ſinè bñficio ĩuẽtarij poſſe venire cõtra factũ
defũcti, & ex ꝑſona ſua ſubiecta fideicõmiſ-
ſo reuocare,nec vidi elegantius, & pulchriꝰ
cõſiliũ in materia,quicquid dicat Pin. n.81.
ver.& ità.& inter cæteras rñ. q̃ huic caſui cõ
ueniunt,illa etiam eſt optima,quòd quando
heres alij tenetur reſtituere, eſt locus reuoca
tioni: nec obſtat reg. l.vindicantem. Nam
hi Magnif.Rei tenentur filijs ſuis reſtituere
bona hæc,qui ſunt compreh ẽſi,in hoc fidei-
commiſſo,vt poſſem facilè probare:ſed quia
aliæ rationes concurrunt non laboro, & id-
eò Dec.conſ.445.num.55.rectè cenſuit, etiã
non facto inuentario ab hr̃de feudum reuo-
ri, qui ubi illud cõfectum ſit habet pro indu
bitato.& Socin.conſ.50.in pri.qui voluit fi-
lium, & ſi patris heres ſit emphytheutica bo
na,quæ is alienauit,reuocare.

4 Alterum eſt caput,quando inuentarium†
eſt confectum: & licèt Doctor. videantur
inuicem diſſidere,vt ref.Pin.vbi ſupra:tamẽ
ipſe illos opinor conuenire. Siquidem mẽs
eſt eorũ, vt repellatur heres à reuocatione,
quò ad effectum,vbi hr̃ditas ſit ſoluendo,nõ
tamẽ quiſquàm ex eis dicit,quòd rem, quæ
ex alia cauſa ad eum ſpectat,non conſequa-
tur,& ità etiam declarãda ſunt ea, quæ trad.
Arelat.l.generaliter.par.2.num. 27. & ſeqq.
C.de ſe.nup.Nam cum communis opin. ſit,
quòd inuẽtarium impedit confuſionẽ actio-
num,vt per Alex.Iaſ.& Dec.d.l.debitori. &
Alexan.conſil.19.& conſi.28.in quinto.Rui.
conſ.38.& conſil.47.in pri.Barb.conſi.66.in
quarto.Cur.iun.conſil.138.& conſil.159. Si
giſ.int.conſ.feud.conſil.52.cum al.de quibꝰ.
Rolan.conſil.97.in pri.nihil obeſt,quin & rẽ
ſuam hẽat heres, ob actionem primam,& vt
hr̃s refundat, & ita optimè diſtinguit Deci.
in conſ.185. quod à multis probatũ eſt,quic
quid.Pin.dicat a Rola.vbi ſupra à Grib. int.
con ſ.Port.conſ.40.a Gram.Dec.93.& ab eo
dem Pin.pag.559. & alijs,quos omitto. Et
hæc opin.probatur:ex d.§.in computatione.
vbi inquit Iuſtin. ſi quas actiones contra de-
functum hẽat,non hæ confundantur, ſed ſi-
milem cum alijs creditoribus, ꝑ omnia hẽat
fortunam: eſt ergò tanquàm extraneus, quã
do inuentarium confecit hr̃s: quarè illi Do-
cto.qui dicunt repellendum eſſe eum,intelli
gunt inſpecto effectu:illi,qui contra putant,
ſentiunt quò ad rẽ, volunt tamẽ ſemper hr̃-
dem obligari,vbi hr̃ditas ſit ſoluẽdo:idq́; eſt
omni æquitati congruum, ſicut.n. alij ſuas
actiones ſaluas habent, ita & hr̃s ipſe habe-
re dẽt,quamuis vt hr̃s ad quãti intereſt obli-
gatus ſit,nec Crau.in conſ.225.nec cæt.Do-
cto.aliter loqq.& quàmuis.Rui.cõſ.7. in pri.
obiter diſtinxerit retentionem, ab actione;
tamen hoc falſum eſt,& ab eodem damna-
tum.conſ.38.& conſ.47.in pri.& d. conſ.12.
in quarto.& Alexan.conſ.32.in 3.vbi.n.inuẽ
tarium eſt confectum, hr̃ditas habet̃ pro ia-
cente,vt per Bald.d.l.debitori.& d.§. in com
putatione opp.1.& Iaſ.cõſ.28.in 3. cũ ſimm.
& hæc eſt vera,& germana Doc. cõciliatio,
& nè auctore careamus, allego in terminis
Albe.maximum,& celeberrimum Doct.d.§.
in computatione.num.20.qui inquit.vbi in-
terſit hr̃dis hẽre potius rẽ alienatam, quàm
hr̃ditariam, eſſe in eius facultate vtram eli-
gat,apertè ſentiens actionem non eſſe con-
fuſam, & neminem is habet contradictorẽ.
Corn.q; conſ.37. in 3.ait licerè his hr̃dibus
bona hr̃ditaria dimittere, & ſua conſequi,
quod etiam ſentit Socin.iun.conſ.112. in 2.
nam facto inuentario non habet locum reg.
l.cum à matre.ſed l.ex qua. vt ꝑ Bald.d.§.in
computatione.num.13.& per Xuar. l. quo-
niam.amp.7.quarè ſi is non habet id pro lu-
cro, cur ſuum non obtineat. & quò iaceat
hr̃ditas, & ſimul etiam adita ſit? & ipſe Ar.
Pin. ſi hæc diligenter aduertiſſet non tam
facilè actiones confundi aſſeruiſſet: nec eos
damnaſſet auctores,quos idem numeris ſeq.
probat,& laudat in ijſdem conſs.videat quæ
ſo clariſs.vir.nam & Ruin.& Gram.& cęt. in
ferius ſequitur,& ipſemet.num.99.pag.578.
ver.conijcio.ait Doct.communiter affirmare
facto inuentario licerè hr̃di tendere aduer-
ſus geſta a defuncto: & ideò cum hæc opin.
ſit communis,parum eius auctoritas obeſt,
vt repugnans.ll.& rationibus,& poſſem ſex-
cẽtos cõgerere, dicẽtes dictã.l.cum à matre.
non habere locum facto inuentario, & hoc
etiam idem Pin.affirmat.num.80. pag. 518.
concludens filium facto inuentario poſſe rẽ
ſuam vindicare,& ex legitima quanti inte-
reſt refundere, & dictum Alb. de quo ſupra
gñraliter accipiendum ait,& alibi commu-
nem eſſe opinionem fatetur, vt facto inuen-
tario feudum poſſit reuocari.num.93. & 94.
nec in tota ea re diſtinguit,an hr̃datas ſit ſol
uendo. Ex quibus patet, quòd & ſi hr̃ditas
equitis eſſet ſoluendo, non obſtat exceptio
l.vindicantem. & hæc ſnĩa,præterquàm, ꝙ
eſt communis,& vera,vſu etiam recepta eſt:
& in hac hr̃ditate ſemel fuit iudicatum. Ve-
rùm quod magis eſt,dico ipſe hanc hr̃ditatẽ
5 † non eſſe ſoluendo: & contrarium aſſerenti
incumbere onus:ſiquidem pręſumptio eſt ꝓ
inuentario,ut eſt tex.in dicta l.fin.§.licentia.
C.de iu.delib.& trad.gloſ. in l. cum de lege.
de probat.quam communem dicunt Alexã.
& Iaſ.in l.ſi conſtante. ſolu.matrim.& Iat.per
re-

recentiores.in Rub.de op.no.vbi dixi.& pulchrè Alc.reg.3.præſ.20. quarè cum nõ aliundè probent aduerſarij, quàm ex inuentario bona aliqua eſſe in hrditate, illud cum ſuis qualitatibus acceptent neceſſe eſt, maximè cum illud legitimè factum ſit, iuxt. tradd.à Docto.dicta l.fin.§. cum igitur. & quàmuis Mauri non fuiſſent citati,nil refert cum creditores non eſſent tunc,nec futuri ſint, donec res non fuerint euictæ. Nec ſententiæ ius nunc poteſt allegari, cum altera lata ſit ſententia cum curatore hrditario, & citatis creditoribus qua viſis codicillis pronunciatum eſt,bona Domini Alphonſi ſubiacere fideicommiſſo.

Rurſus Illuſtr. Rondaneli, multa deducere poſſunt,ex hrditate hac, vt ex ipſa ſententia liquet: & ideò tota hæc res altiorem expoſtulabat inquiſitionem, non immeritò ergò, vt ab Illuſtr. Conſilio factum eſt, ius contra bona equitis aduerſario ſeruandum eſt. Et ità ipſe perpetuò obſeruatum vidi.

ARGVMENTVM.

SIMVLATIONEM opponi poſſe aduerſus contractum dotis confeſſatæ defenditur.

SVMMARIVM.

1 CONFESSIO *de dote recepta conſtante matrimonio,an & quando dici poſſit ſimulata.*
2 *Minor donare non poteſt.*
3 *Statutum Ferraria de contractibus minorum declaratur.*
4 *Contractus minoris inobſeruatis ſolemnitatibus factus, qui ex ſtatuto præſumitur doloſus, non confirmatur ſilentio.*
5 *Simulatio licèt quandoq; opponi non poſſit, iſtud non procedit vbi quis ſoluat, ac poſt repetere nollit.*
6 *Iuramentum non impedit, vbi agitur de repetitione allegando ſimulationem.*
7 *Simulatio opponi poteſt obtenta abſolutione à iuramento.*
8 *Abſolutio à iuramento parte non citata conceditur.*
9 *Simulatio opponi poteſt contractus dotis receptæ.*

CONSILIVM CXXXIX.

MIHI videtur ex multis q̃ſtionẽ propoſitã eſſe extra omnẽ dubitationem: & ſi ſciã iuris controuerſi eſſe,an ſtãte iuramento aſſertorio, & promiſſorio poſſit dici confeſſionem de dote recepta emiſſam à viro cõ
1 ſtãte matrimonio eſſe ſimulatam,†de qua re
infrà.

Primò,itaq; conſiderò, quòd hic adoleſcens erat minor tempore quo dotem ſe accepiſſe faſſus eſt:licèt ergò iurauerit, tamen contractus eſt nullus, ſtãte ſtatuto Ferr.quò iuramentum dolo extortum præſumitur.

Nec obſtat,ſi quis dicat obſeruatas eſſe ſolemnitates,de quibus in d.ſtatuto,quia cum ſecundum omnes confeſſio huiuſmodi habeat vim donationis,ex eo non permittitur minori, vt donet cũ donatio ipſa ſit delapidatio, & ob id minorib' donatione ſit ĩterdictũ.l.ab agnato.l.fin.de cur.fur.Quinimò cũ ſtatutũ mandet,vt obſeruentur iur. cõis ſolẽnia,vtibi,ſinè ſolemnitatibus à iure communi requiſitis &c. excludit donationẽ in qua
2 nulla poteſt ſolemnitas adhiberi, cum nec
donare minori†liceat, & ita ĩ terminis trad. Bal.poſt Butr.in l.1.C.ſi ad.don.qui inquit ſi ſtet ſtatutum,vt contractus cum minore factus ſinè curatore, non valeat, etiam ſi is iuret:impoſſibile eſſe,vt minor donet, cũ curator ei non poſſit auctorare,ſi donare velit. & ſeq.Rui.cõſ.200.n.2.in pri.Itidem & hic mãdat ſtatutũ,vt in quolibet contractu minor. obſeruẽt ſolẽmnitates,certè donatio erit excluſa, quæ nulla cum ſolemnitate fieri põt.

Neq; obſtat,quòd donationis meminerit
3 ſtatutum in principio, quia † intelligitur de
donationibus permiſſis minori, & in quibus adhibetur curator,quales recenſent Caſtrẽ. & Sali.in d.l.1.C.ſi ad.don.idem Sali.l.lex q̃. C.de ad.tu.cum al.at verò confiteri, ſe accepiſſe dotem nuſquàm minori etiam cum ſolemnitate permiſſum eſt. Idq; etiam magis confirmatur ex ſtatuto Bagnacabali ſub rubr.quòd null.minor &c. quod prius attendi dẽt noſtro.eo.n.cautum eſt,vt Iudex nõ dẽat interponere decretum,niſi viderit contractũ expedire minori. At verò quænam vtilitas ex confeſſione,quod dotem recepiſſet, adulto huic obueniebat? ſi viderit inquit cõtractum redundare in præiudicium minoris,decretum minimè interponat. Quarè cũ donatio ſemper ſit damnoſa, nec ob id Iudex poſſit minori donanti auctorare,l.fin.vbi Sali.num.2.C.ſi ma.fa.ſi.decr.cum ſimm. conſtat manifeſtè decretum fuiſſe nullum, ob

idq;

idq; contractum, & iuramentum nullam ob
tinere firmitatem, vt ſtatuto nominatim cau
tum eſt, non poterat.n.nec dēbat Prætor ta-
lem confeſſionem relatam ad tēp' prēteritū,
tam facilè confirmare. Hocq; fundamentū
eſt inconcuſſum.

Nec obſtat, ſi quis dicat donationem eſſe
confirmatam eoquòd is factus maior nō cō-
tradixerit, quia quotiès ex titulo lucratiuo
bona, aut alienantur, aut ſupponuntur, decē
nium exigitur, poſt ætatem iuſtam, vt eſt ca-
ſus in d.l.fi. at verò Dominus Hercules, q ma
ior factus deceſſit, paulo egreſſus erat ann.
trigeſ.primum: obijt enim ann. 1561. & quo
tempore inſtrumentum celebratum eſt, hoc
eſt ann. 1558. erat ann. 22.

Secundò etiam reſpond. poteſt, quòd con
4 tractus † factus inobſeruatis ſolemnitatib',
quiq; præſumitur ex ſtatuto doloſus, non cō
firmatur ſilentio, etiam longo, vt in terminis
reſponderunt Rom.conſ.54. Cur.iun.conſil.
50. & 51. Barb.conſ.42. in pri. conſ.72. in 3.
& Ruin.conſ. 170. in pri. vt omittam ex ęqui
tate canonica non eſſe locum huic confir-
mationi. Butr.conſ.45. num.3. Ruin.conſ.41.
num.51. in pri. Nat.conſ.295. cum al.q̄ quan
doque congeſſi. Secundò & ſi demus veram
eſſe opin. de qua ſupra, vt.ſ. non poſſit oppo-
5 ni ſimulatio: tamen aliud eſt, vbi quis † ſol-
uat, ac poſt repetere velit, ita in terminis Go
zad. qui illam opin. ſequutus eſt conſ.69. nu.
23. & idē, magis etiam in terminis: trad. Rui.
conſ.154 num.9. in quinto. neq; vllus cōtra-
dicit hoc caſu.

Tertiò pariter non obſtat illa communis
opin. quando pater, & notarius pro filia ſti-
pulati ſunt, illaq; dum viueret vir ratum nō
habuit. ita Ruin.conſ.132. in fin. in quarto.

Quartò, quicquid ſit in ipſo contrehente,
in eius tamen hr̄de ſecus eſt, vt ex Aret. Sali.
ac Iaſ. probat Rip. in l.nemo.num.78. de leg.
primo. & ſeq. ibidem Bart. Romul. vir appri-
mè eruditus. num.282. & dec. Ped.42. nu.7.
nec diſſentit Pariſ.conſ.54. num.89. & num.
93. in fin. in pri.

Quinto, quotiès agitur de repetitione: iu-
6 ramentum † nil impedit, quia ſi opponatur
de contractu, replicabitur de ſimulatione,
ſic Rip. d.l.nemo.num.79. at verò Magnifici
Hercul. repetunt, vt indebitè ſolutam, dotē,
ergò illis ſimulationem obijcere licèt, in re-
plicationibus.

7 Sextò, cum abſolutio † conceſſa fuerit à
iuramento: verius eſt poſſe opponi de ſimu-
latione, vt per Imo. d.l.nemo. cuius opin. alij
quoq; ſequuti ſunt: veriorq; eſt altera Aret.
& ſequacium. Etenim, ſi ſecundùm omnes,
quando iuramentum eſt ſimplex, licèt alle-
gare ſimulationem, ac impetrare abſolutio-
nem, non video, cur non idem, & qn̄ vtrum-
que iuramentum datum eſt. Dicunt Aret.
& ſui, quòd ex quo petit abſolutionem dicit
ſe eſſe periurum, quaſi iurauerit ea, quæ ve-
ra non erant: an non idem in ſimplici? cer-
tè, ſi non eſſet appoſitum aſſertorium, nil ei
obeſſet, ſecundùm communem opinionem,
& allegaret ſimulationem: ergò neq; & ſi aſ-
ſererit, cum periurium conſideretur non tan
tum quò ad aſſertionem, ſed & promiſſionē:
videt.n. contrauenire, quotiès opponit ſimu
lationem, & ob id Rip. d.l.nemo.num.76. te-
nebat idem eſſe vtroq; caſu. Itaq; ſic opin.
conciliabuntur, aut quis ratione ſolius aſſer
tionis periurus eſt, & impetrata abſolutio-
ne opponet ſimulationē: aut ratione etiam
promiſſionis, quia.ſ. non obſeruauit in tēpo-
re, & Aret. opin. recipietur. Quarè cum Her-
cul. reſtituerint dotem, nunc rectè opponūt
ſimulatum fuiſſe contractum. Hæcq; eſt ve-
riſs. diſtinctio.

Nec obſtat, quòd abſolutio fuerit conceſ
ſa parte nō citata iux.conſ.Ceph.51. qui cō-
8 munem citat: nam verius eſt † talem abſolu
tionem valere, & etiam recepti', vt per Rol.
conſil.13. num.38. in pri. vbi de communi. &
quicquid ſit ex ſtylo pars non citatur, vt per
eum ibi, & p Ant. Gabr. lib.2. de citat. con-
clu. prima. num.93. qui alios citat.

Vltimo, & his etiam deficientibus, in caſu
hoc noſtro, ſecundùm opin. communem nō
denegatur obiectio ſimulationis. Etenim li-
cèt gn̄aliter ſit receptius non poſſe opponi
de ſimulatione, vbi iuramētum aſſertorium,
& promiſſoriū coniuncta ſint, ut p Alex. Iaſ.
ac cæt. d.l.nemo. ſanè tamen in hac ſpecie,
quando agitur de confeſſione ſimili, quòd
dos recepta ſit; omnes ferè Doct. conſentiūt,
9 vt poſſit opponi ſimulatio, † ac pauci admo
dum contradicunt. ſic Soc.l.1.n.101. ſo.ma.
& conſ.66. num.13. & 14. & conſ.67. nu.17.
in pri. Gozad.conſ.28. num.25. Rui.cōſ.130.
num.4. conſ.190. num.9. in pri. conſ.132. nu.
14. vbi lat. & conſ.137. in fi. in 4. & conſ.154.
p to. in 5. Cur.iun.conſ.95. num.4. Gr.reſpō.
55. num.56. in pri. Couarr. lib.1. ca.7. num.3.
ver. Ego ſanè. in fin. Varia. reſol. Et ratio eſt
efficaciſs. quia talis confeſſio non confirma-
tur, ſecundum communem opin. iuramēto
aſſertorio. Rom.conſ.44. conſ.255. conſ.293.
vbi nouiſs. & conſ.520. num.13. quem Co-
uarr. quod eſt magis, intelligit vbi ſupra, in
vtroq; iuramento. Soc.conſ.62. num. quarto.
in pri. Aret.conſ.74. nu.7. Dec.conſ.202. n.3.
Ruin.conſ.169. in fin. in 2. conſ.142. num.8.
in pri. & d.conſ.132. in 4. Gr.rn̄.36. num.27.
Cur. d.conſil.95. qui duo de communi Rip.

reſpon. 125. & reſpon. 127. Lup. in Rubr. de don. int. ui. & vx. §. 51. in fin. Ceph. conſ. 163. num. 21. itaque cum confeſſio ipſa, vt non confirmata iuramento, ſit nulla, ſubſequens etiam promiſſio pariter nulla eſt Gr. d. reſpõ. 55. num. 56. & Ruin. conſil. 135. num. 11. in pri. qui agit de confeſſione minoris iuramẽto munita, quam iuramẽtum promiſſorium ſubſequebatur. Præterea cum confeſſio nõ confirmetur eo quòd lex præſumit ſimulationẽ, iam ex præſumptione iuris dicitur illa eſſe detecta; quo caſu rectè opponitẽ. ita Rui. dicto conſil. 132. num. 14. in quarto. vbi id dicit veriſs. & d. conſ. 142. num. 8. in pri. & alibi. procedet ergo communis opin. in alijs caſibus, quando ſcilicèt actus ex iuramento potuiſſet confirmari, ſi non fuiſſet ſimulatus. Quæ adduntur de ennumeratione mobiliũ, & exhibitione alimentorum coniecturæ sũt, & veritas ipſa admiſſis poſitionibus apparebit. ſicut etiam quod dicitur de ſtatuto Ferra. quòd confeſſio &c. nil facit, quia illud admittit probationem ſimulationis, & eo caſu diſponit nè talis confeſſio valeat, vt in eo. Denique illud non omitto, quòd hæ exceceptiones; quòd non liceret opponere ſimulationem, ante fuerunt propoſitæ, & nihilominus à limine iudicij Herculani non fuerunt depulſi, ſed adſignatus terminus eęque reſeruatæ ad merita cauſæ, & ideò fruſtra nunc idem agitur.

Et certè hæc ſola ratio poterat adducere Magnificum Dominum Conſultorem, vt capitula admitteret, quæ regulariter non reijciuntur. modo ad cauſam aliquatenus faciant. Dec. conſ. 192. cum al.

ARGVMENTVM.

Confessionem de qua agitur plenè fuiſſe ꝓbatam, & ex ea obligari confitentem probatur, non eſſeque in electione creditoris in quam cauam acceptas compenſat in præſenti caſu, docetur.

SVMMARIVM.

1 Confessio *etiam extraiudicialis, ſi plenè probata ſit obligat confitentem.*
2 *Teſtes ſingulares, quando ſint coniungendi.*
3 *Teſtibus ſingularibus, ſi iungantur adminicula, illi plenè probant.*
4 *Fructus fundi ſunt obligati iure taciti pignoris pro penſione.*
5 *Creditori quando non competat electio in quã cauſam vellit accipere.*

CONSILIVM CXL.

PRaeceptum non poteſt exequutioni mandari contra D. Bernardum Francolinum ex infraſc. Primò quia probatum eſt Sauoiam, vti Procuratorem D. Ludouici adminiſtraſſe omnes fructus prędij locati, vt hoc duo teſtes examinati rectè probãt. Id. n. probat prim⁹ dum ait, ꝙ D. Ludouicus confeſſus eſt, quòd retroacceperat poſſeſſionem locatam, & apertius ſuper cap. 12. dum ſubijcit ſe ſcire, quòd Sauoia adminiſtrabat nomine D. Ludouici, quia initio hoc ei dixit ipſemet D. Ludouicus. Alter idem optimè etiã probat, vt in eius teſtimonio, & licèt confeſſio extraiudicialis ſit, tñ cum ſimus in terris Eccleſiæ tãti eſt, vt vbi plenè probata ſit ob-
1 get confitentem † Butr. & Imo. c. ſi cautio. n. 15. Feli. n. 27. qui de cõi. de fi. inſtr. Aret. cõſ. 60. vbi quòd ita iudicaret, & conſ. 64. in 2. dub. Alex. conſi. 246. num. 6. in 6. & cõſ. 115. nu. 7. in 7. Corn. conſil. 113. n. 15. in pri. Affl. dec. 164. in fi. Soc. reg. 63. fall. 10. & 13. Dec. conſ. 146. n. 3. conſ. 163. n. 2. Gra. rñ. 2. nu. 22. & n. 59. & rñ. 58. num. 3. in 2. Gozad. qui communem dicit conſ. 79. nu. 10. Rim. conſ. 118. Maran. 2. par. act. 5. n. 19. Lanfr. c. qm. ver. cõfeſſiones. n. 37. de prob. Bertr. conſ. 319. in pr. Pariſ. conſ. 120. num. 6. in pri. conſ. 7. nu. 12. in 4. Cur. iu. conſil. 168. qui de communi. Alcia rñ. 6. vbi quòd omnes ita. & in Rubr. de ver. ob. num. 11. Ferr. conſ. 168. nu. 16. vbi & ipſe de communi. Soc. iu. conſ. 32. num. 18. n 2. conſ. 5. nu. 10. in 3. vbi de communi. Euer. conſ. 131. Por. conſ. 176. num. 36. Villal. ver. confeſſio. nu. 133. qui omnes volunt, vt extra iudicialis confeſſio probata per duos teſtes obliget de æquitate canonica confitentẽ. Fateor, ꝙ hic vnus tãtum teſtis de ea deponit, & ideo dici non poteſt illam eſſe directò probatam: attamen cum vterque teſtis deponat, ꝙ Sauoia nomine D. Ludouici adminiſtrabat; conſequitur, vt vera ſit confeſſio illa extraiudicialis, quòd poſſeſſionem retrò accepiſſet, ſi enim locatio adhuc perſeueraſſet, non poterat ille mandare Sauoiæ, vt nomine ſuo fructus caperet. Sunt ergo duo teſtes, qui probant Sauoiam adminiſtraſſe nomine D. Ludouici, & conſequenter etiam, quòd illa confeſſio extraiudicialis vera eſt, ꝙ retro acceperat prædium locatum: & enim cũ iuſſerit Sauoiæ, vt nomine ſuo gereret curam fructuum, non alia ratione id facere potuit, quàm quòd locatio iam eſſet finita.

Neque obſtat, quòd hoc videatur factum in exequutionem prouiſionis factæ per D.

Digitized by Google

Prætorem,vt in dub.quia reſpond.contrariũ
eſſe verius: ſiquidem prouiſio facta fuit die
30. Auguſti quo tempore iam meſſis eſt fa-
cta,& fructus in horreo cõditi. Et ideò cum,
vt dicunt teſtes,mandante D.Ludouico fue
rit recognitus Sauoia, qui etiam trituratũ
frumentum exportauerit,conſequitur,vt iuſ
ſus prçceſſerit prouiſionem,& ſi ille poſtea li
te cçpta, vt nè ueritas appareret, curauerit
eundem Sauoiam eligi per D.Prætorem.Et
hæc electio præbet argumentum rem ita hẽ
re. D.Ludouicus,n.id egit,vt ille eligeretur,
quòd ante vteretur eiuſdem opera,& reſpon
dendo etiam capitulis, fatetur, ꝯ etiam pro
eo fideiuſſit.

Neq; obſtat,quòd hi teſtes uideantur ſin-
2 gulares, † quia cum tendant ad eundem fi-
nem, nempe ad probandum,quòd D.Ludo-
uicus elegerit Sauoiam in adminiſtratorẽ :
coniungi debent,cum non ſit hæc ſingulari-
tas obſiſtens,ſed adminiculans.l.ob carmẽ.
§.fi.de teſti.l.qui ſententiam.vbi Bald. C. de
pçn.idem Bald.conſil.35.num.3. conſil.218.
num.3.conſil.270.num.2.in pri.conſi.25.cõ-
ſil.39.num.4 conſil.80.conſil.432. in fi. in 3.
Iat.Crat.in tra.de ant. tem. par.4. num. 157.
ver.ſed in contrarium.& ver.& quòd ſingu-
laritas.actus.n.iterabilis teſtibus ſingularib᷒
probatur.Marſ.conſ.5.num.6.Pariſ.conſ.75.
in pri.Cra.vbi ſupra.& conſ.78.num.2.& ali
bi ſœpè Doct. & quòd teſtes coniungantur,
vt probent, in terminis confeſſionum in va-
rijs locis emiſſarum,ſunt conſ.Caſtr.380. ad
fin.in pri.Alexan.53.num.4.& 5.in pri. Cur.
iu.conſil.64.num.7.Soc.iun.conſ.90.num.7.
& 8. & ſeqqu. conſ.99.num.9. & ſeqqu. in 2.
Alb.conſil.25.Bello.conſil.57. Rolan. conſi.
82.in 2.de communi.& trad.Crau.dicto nu.
157.verſi. Iſtis ita. Quinimo etiam ſi actus
ſint diuerſi, vt quia vnus de promiſſione, al-
ter deponat de numeratione;adhuc ſit con-
iunctio.Alexan.conſil.76.num.4.& 5.in ſex-
to. quem ſeq. Rip.l.admonendi. num. 206.
de iureiuran.& in non abſimili caſu, Anch.
conſil.276. nume. quarto. Aret. conſil. 65.
Corn.conſil.13.in prin.in pri. Calcan.con-
ſil.110. quarè, cum hi duo teſtes deponant,
quòd Dominus Ludouicus faſſus eſt,ſe ele-
giſſem in adminiſtratorem Sauoiam,eis ſtã-
dum eſt,& tantomagis, quia fatetur ſe rece-
piſſe pecunias ab eodem Sauoia redactas ex
fructibus collectis ex prædio locato,quod ei
non permittebatur,ſi Sauoia erat ſequeſter.
l.ei.§.fin.depoſ.nam ſi ab Iudice erat electus,
eidem etiã tenebatur reddere rationem l. li-
tibus,vbi Bar.& al.C.de ag.& cenſ.

Et enim ſi Sauoia erat adminiſtrator no-
mine officij tantum, cur reddebat pecunias
Domino Ludouico collitigatori? ſanè non
erat hoc ei permiſſum, qui pro vtraq; parte
adminiſtrabat.

Accedit, quòd idem Sauoia ex mandato
D. Ludouici incidi fecit quaſdam populos,
ſeù plopas:quod & ipſum ſatis indicat,quòd
ille fruebatur prædio locato pro libito ſuo.
Et certum eſt, quoties teſtibus ſingularibus
adiungimus alia adminicula,eos optimè ꝓ
3 bare. † Caſtren.conſtr.250.in 2.Cra.d.num.
157.in fin.& præſertim cum ſit in arbitrio iu
dicis, vt ſolis teſtibus ſingularibus credat.
Crau.conſil.73.num.35.conſil.78.num.7. &
8.& alibi ſœpè Docto. Eſt itaque Francoli-
nus liberatus à penſione,quia Dominus Lu
douicus adminiſtratorem conſtituit à quo
etiam fructus habuit. Sed, & ſi admittere-
mus Sauoiam non fuiſſe ab eo electum,ad-
huc idem concludendum eſt. fatetur enim
Dominus Ludouicus, ſe recepiſſe precium
redactum ex fructibus perceptis,ex d.ꝑdio,
& ideo compenſare debet in pẽſiones ei de-
bitas.

Neq; obſtat, quòd ille, vt qui habet obli-
gatos fructus, poſſit in quam cauſam velit
accepto ferre.l.in his.§.Imp.l. Paulus. §. vlt.
vbi.Bar.& Caſtren.idem Bar.l.cum ex.nu.3.
de ſolut.& ideo cum non ſolum ei penſiones
debeantur,ſed & ſemina, & alia;ei licuit pre
cium conuertere in quam cauſam velit, &
hoc eſt potiſſimum argumentum,de quo in
dub. at ſi rectè aduertatur facilis eſt reſpon-
ſio.

4 Primò enim conſidero,quòd fructus†qui
naſcuntur in feudo, ſunt obligati iure taciti
pignoris pro penſione.l.ſi in lege.§.ſi colon᷒.
vbi Caſtren.l.qui fideiuſſorum.loca.l.in prç-
dijs.in quibus cau.pig.ta.cõt.Neguſ.4.mem.
ſecunda par.num.176.de pig. non autem vi
deo,quòd ſint obligati pro ſeminibus,& a-
lijs cauſis,nec mirum, quia ſemina ſunt in-
ſtrumentum fundi, & fundo herent. l.quæſi
tum.de fun.inſtr. & ideo pecunia redacta ex
pignore conuerti tota debet ad extinguen-
dam cauſam pignoris. l. ob triginta. vbi eſt
tex.l.pupilli.§.penul.vbi eſt caſus.de ſolut.&
hanc eſſe veritatem pulchrè probat Imol.in
l.ceterum.quam legit cum l.1.num.7.eo.tit.
& maximè id verum eſt, quia etiam cauſa
penſionis eſt grauior cum habeat fideiuſſo-
rem coniunctum,vt eſt tex.clarus.in l.& ma-
gis. & l.ſeq.in prin. dicto tit.de ſolut. namq;
pro penſione eſt obligatus Francolinus,non
pro ſeminibus, & alijs cauſis, vt ex inſtru-
mento liquido conſtat, & quòd quando ꝓ
vtraq; cauſa pignus obligatum eſt,inſpicia-
4 mus & hic cauſam grauiorem, nec electio †
compenſandi ſit creditoris, probat Imol. d.

l.in his.quam legit cum d.l.1.in prin. n.9. & §.Imp.num. 10.in fi.quarè cum,vt dixi, cauſa, quæ habet ſatiſdationem coniunctam ſit grauior,precium acceptum in eam compenſandum eſt, & ideò actor, vt qui plus petijt condemnandus eſt,tam ex iure communi,quàm ex ſtatuto noſtro Amplius cum Sauoia omnes fructus perceperit,etiam ſi non omnes peruenisſent ad Dominum Ludouicum,tamen cum ille adprobauerit electionem D. Prætoris, ei imputandum eſſet ſi Sauoia non eſſet ſoluendo, vt per Rebuf. l. ſequeſt. ver. decima tertia.de ver.ſign Quarè, aut fructus,quos non habuit,petat D.Ludouicus a Sauoia,aut ſibi imputet,qui adprobauit electionem eius, cui conſenſiſſe alios non conſtat. Et ex his ſolutæ ſunt omnes dubitationes.

ARGVMENTVM.

Ecclesiam emphyteuticorũ bonorũ eidẽ relictorum eſſe capacem demonſtratur, & heredem nõ poſſe contradicere etiam pro ſuo prætenſo credito in caſu de agitur defenditur.

SVMMARIVM.

1 Emphytheuticae *rei legatum ſeu institutio ad fauorem Eccleſiæ,an valeat.*
2 *Doctori vni de conſuetudine atteſtanti, an credatur.*
3 *Venditionis verbo quoties ſubiungitur alienatio,ea ad actus inter viuos reſtringitur.*
4 *Pactum, vel contra proferentem interpretatur, vel ſecundum ius commune.*
5 *Heres ſimpliciter, citrà beneficiũ inuentarij, legata integra præſtare debet.*
6 *Heres grauatus ſub conditione imputat fructus interim perceptos ei,quod à teſtatore ſibi debitum erat.*
7 *Heres,qui inſtitutus fuit pro omni debito &c. adeundo tenetur credita ſua compenſare,& volũtati teſtatoris parere.*
8 *Fideicommiſſario quando competat beneficium.l. fi.C.de edic.diui.*

CONSILIVM CXLI.

DVo ſunt, quæ hic tractanda ſunt, primum an inſtitutio, & legatum rei emphytheuticæ rectè in locum pium conferantur: alterum an adiudicatio,de qua in actis,obſit Reuerendo Rectori. Et quò ad primum dubitã-
1 dũ non eſt, valere † inſtõnem, & legatũ. Etenim licèt maxima ſit controuerſia inter Doctores an te Eccleſia ſit capax emphytheuſeos, tam in c.potuit.de loc.quàm in l.fi.de iur.emphy. tamen ex conſuetudine receptum eſt,vt illa ſaltẽ intra annum retineat, & mox alium in emphytheuſim ĩtroducat,& ita atteſtãtur Spec. de loc.q.117.Alex.conſil. 120. in pri. qui in cauſa Mutinenſi,qualis hęc eſt, ſcripſit:& ideò preſentem finit quæſtionem, Iaſ. d.l.fin nu. 91. Henr.Boich.c.ex litteris.col.2.de cõſuet. Iul.Clar.de emphyth.quæſtio.33.lib.4.ſent. Nec obeſt quicquam, quòd Spec. non atteſtetur conſuetudinem hanc eſſe vniuerſalem,quin ex quo Alex.Iaſ.& Clar. qui ĩ diuerſis curijs agebant, dictũ eius in vſum ſuũ trãſferunt, dubioprocul ſignificãt illud de vniuerſali conſuetudine accipiendum. Et ſi vni
2 † Doc.Illuſ. creditur,dũ conſuetudinẽ allegat, vt per Bar.& Iaſ.l.de quibus.de ll.vel ſaltẽ eius aſſertio transfert onus probandi in aduerſarium,vt per Dec.conſ.420.conſ.549.cõſ. 691. & conſ.694.quid dicemus de Spec. Alex. & Iaſ.Doct. excellẽtiſs. quibus etiam additur Clar. verè clari nominis I. C. vt eius opera indicant.

Et his nõ obſunt quæ ex aduerſo proiecta. Nã dũ dr̃ Eccleſiã non eſſe capacẽ,rñd.quicquid ſit de iure,aliud dicendũ ex conſuetudine,& ideo cũ Magn.Prętor Spec.& Alex.ac alios ſit ſequutus,rectiſſimè pronũciauit. Et æquiſs.fuit hęc cõſuetudo:ſiquidem cũ Eccleſia ex iure,ſi nõ rẽ, ſaltẽ æſtimationẽ cõſequeretur.l.filiusf.§.ſi quid alicui.de leg. 1. cõmodius viſũ fuit laycis,vt rẽ per annũ retineret.ità .n.hr̃des defuncti a precio dãdo liberantur, & dño ipſi cõſultũ eſt, qui ſi non vult Eccleſiã retinere, aliũ introducit. Minus obeſt, quod dicat legari, ſeruato iure dñi:quia hoc non hẽt locum in emphytheuſi priuati, qui ĩtelligitur relinq̃re ius qđ hẽt Bal:d.l.fi.ad fi & Iaſ.n.71. ver.& propterea,& ſic loquit̃. Clar. vbi ſupr. q.15.licèt aduerſarius aduocatus parũ fideliter in cõtrariũ hos citaret. Et ideò cũ hæc ſit emphytheuſis priuati, res eſt extra difficultatem.

Tertiò non obſtat,quod dictũ Spec.non hẽat locũ,ſtante pacto quale noſtrum eſt: quoniã reſpond.ex eo potius inferri,vt non tantum ſecundum conſuetudinem poſſit legari Eccleſiæ, ſed etiam perpetuò, & irreuocabiliter:nam non eſt prohibita alienatio in vltima voluntate, vt verba manifeſtè arguũt: quæ loquunt̃ de vendõne,& alienatione. Et quo-
3 ties verbo,vẽdõnis,ſubiungit̃ alienatio,† ea ad actus inter viuos reſtringitur. Bal.cõſ.308. in 3.cõſ.56.conſi.169.in 4.Soc.conſ.13.n.8. in tertio. Corn.conſil.96. num.12. & ſeqq.

in pri. Rui. conſil. 116. in ſecundo, qui addu-
cit. d. l. fin. ibi vendere, vel transferre, & in-
quit ſecundum communem Docto. ſenten-
tiam eam intelligi, de onéroſa tranſlatione,
ob verbum præcedens venditionis. Cephal.
4 conſil. 13. Confirmatur, quia pactum † vel
interpretatur contra proferentem. l. veteri-
bus. de pact. vel ſecundum ius commune. l.
patronus. §. Semproniæ. de op. lib. Feli. c. cau
ſam. num. 19. de reſc. Rui. conſ. 114. in 5. Nat.
conſ. 416. Ceph. conſ. 104. cum ſim. Sed vt
cunq; accipiamus prodeſt emphytheutæ, er-
gò, & in materia noſtra, quòd pactũ ſecũdum
ius commune declaretur eſt, deciſio. Sal. in l.
ea lege. num. 17. C. de cond. ob cau. Accedit,
quòd inferius explicatur ratio interpellatio
nis, vt. l. fiſcus minori precio emat: quæ non
viget nec in legato, nec in inſtitutione, ergò.
Nec videò ſanè quomodo aduerſarius inni-
teretur huic pactioni, quæ illi eſt tam cõtra-
ria: & in terminis. Alexan. d. conſi. 120. num.
2. ita conſiderabat: qui licèt loquatur de pa
cto, in quo dicebatur de venditione tamen,
& idem eſt hic cum alienationis verbum nõ
poſſit referri ad teſtamentum, ex ſupradictis.
Non obſtat, quòd Eccleſia non poſſit quę
rere poſſeſſionem rei, domino nolente: d. l. fi.
num. 68. cum ſimm. de quibus. Clar. d. q. 15.
quoniam reſpond. non cõſtare hic, quòd do-
minus reclamet: qui licèt inueſtiuerit alios,
tamen nondum erat certum ius huius bene
ficij, cui non eſt ideò veriſimile, q̃ pręiudica-
uerit. Præterea, & ſecundò reſpond. quòd
licèt declaratum ſit immittendum eſſe be-
neficium in poſſeſſionem, tamen nondum eã
apprehendit: cum corporis actus ſit neceſſa-
rius. l. 1. l. cum hr̃des. de acq. poſ. & erit ſatis,
ſi lata ſententia ante veram apprehenſionẽ
à domino ipſo id obtinuerit. Bertr. conſ. 124.
in 4. & conſ. 61. in 5. Poſtremò his omnibus
reſponderi poteſt, quòd in remedio. d. l. fi. eſt
ſatis proferre teſtamentum non abolitũ, nec
in ſua figura vitiatum, & excep. aliæ, quę ius
partium concernunt reiiciuntur, vt per oẽs.
in d. l. & ideo filia ſolet immitti in poſſeſſio-
nem feudalium bonorum, nec agnati ſunt
contradictores legitimi, vt per Zucc. ibi. nu.
437. Dec. conſ. 424. conſ. 467. & cõſ. 588. Iaſ.
conſ. 152. in quarto. & alios paſſim. Quarè, &
hic immiſſio non eſt neganda. Ex quib⁹ om-
nibus primum caput abſolutum eſt.
Quo verò ad alterum, concludo pariter
adiudicationẽ nõ obeſſe Rectori huic. Nãq;
cum D. Ioanna non ſeruauerit, quæ exigebã
tur in datione ipſa, nec citauerit eos, quorũ
intererat, actus eſt nullus. Nam cum poſt
mortẽ Iulianæ ipſa eſſet heres oportebat da-
ri curatorem hr̃ditati vel iacenti iuxt. formã
quam tradd. Bal. & Caſtr. in l. fi. §. in compu-
tatione. C. de iu. delib. & Alex. ac alij in l. de-
bitori. C. de pact. Si autem nondũ adiuerat,
ac hr̃ditas iacebat, ſm eandẽ formam dan-
dus erat curator hr̃ditati verè iacenti. Nec
ſtatutum adimit ius hoc, qñ hr̃s eſt certus,
vt hoc caſu. Quin & ſi millies admitteremus
ex eo ſublatas iuris cõis formas: illud quo ad
laycos obtineret, non quò ad clericos. auc.
caſſa. C. de ſacr. Eccl. & ideo cũ de beneficij
huius præiudicio, hic tractaretur, ſtatutũ pa-
rum proderat D. Ioannę. Quo fit, vt cum ad-
iudicatio ſit nulla, meritò ẽt poſt hẽri dẽat.
Sed quamuis illam validam fateremur: tñ
adhuc nihil facit. Etenim cũ D. Iuliana fue
rit hr̃s ẽt proprietaria, & pariter D. Ioa. Iaco-
bi Naſij, & citra beneficiũ inuentarij ambæ
5 adiuerint, legata integra † tenenẽ pſtare. l. fi.
in prin. C. de iu. delib. & hoc eſt clariſs. iuris.
& ideò cum hæc portiuncula terræ nomina-
tim legata ſit in teſtamẽto, bñficio huic: nul
la pñt rõne controuertere, & eſt imputandũ
eis, quæ bñficium legis pmiſerunt, vt d. l.
fi. & §. extraneis inſti. de her. q. & diff. Quòd
aũt illæ vniuerſales hr̃des fuerint, adeò cer-
tum eſt, vt non egeat lõga diſputatione, licet
clariſs. aduerſarius mirabundus tolleret ſu-
percilia, quaſi magnum dixiſſem miraculũ.
Nãq; bñficiũ non poterat erigi, donec vſuſ.
duraret: finitis, inquit, dictis vſufr. erigaẽ &c.
interim ergò illæ nõ hñt cohr̃dẽ, & ſumus in
materia l. extraneũ. vbi Sali. & Iaſ. C. de her.
inſt. Alex. cõſ. 162. in 2. Bello. conſ. 7. cũ innu
meris, q̃ prudens omitto. Certũ eſt. n. inſtitu-
tũ in vſuf. non dato cohr̃de in vniuerſum ius
ſuccedere, vt p eos, alias ſi legatariæ fuiſsẽt,
nõ adita à bñficio hr̃ditate p ſe nõ potuiſsẽt
capere Doct. l. filius. de lib. & poſt. Quarè, cũ
adiuerint ad integra legata obligatæ ſunt,
nec alicuius crediti ptextu ſe excuſare que-
unt. Non prodeſt item illis ſtatutum Mut. de
ind. mul. quia vt ex facto ſupponiẽ, tũ tpis e-
ditum non erat. Ex quibus patet hanc adiu-
dicationẽ nihil momenti hẽre. Prætereà, etſi
oĩa ſeruata eſſent, & ſcriptũ inuentariũ, idẽ
adhuc credendũ eſt. Nã cũ D. Iuliana p quin
que, aut ſex ann. poſſederit D. aũt Io. p ſexa-
ginta, fructus extinguũt creditum earũ, & cõ
pẽſanẽ, ex iuris diſpõne. tex. eſt clarus. ĩ l. qđ
bonis. §. quod auus. ad l. Fal. vbi eſt caſus, q
6 quoties aliquis hr̃s † eſt grauat⁹ ſub cõdõne,
imputat fructus interim pceptos ei, qđ à te-
ſtõre ſibi erat debitũ, & ex eo tex. id trad. ibi
dẽ Bar. Alb. Imo. Caſt. Alex. & nouiſs. Vinc.
Her. c. Bal. ẽt l. cũ pr. §. Titio. de le. 2. & Iat. Par.
cõſ. 26. nu. 63. in 2. Soc. iu. qui cõem, & ab ea
in iudicando non eſſe recedẽdũ conſ. 57. ĩ 3.
Et quãmuis nõ ignorẽ. Rui. ĩ eodẽ caſu Pari.
con-

contrà reſpondiſſe, in conſ. 112. & in ſimili: in conſ. 115. in 2. & Rolan. conſ. 65. in 2. nihilominus prima opin. vt receptior eſt, ità & verior. & Rui. ac Roland. mominatim damnat Cæſ. Fiumag. in rep. l. in quartam. num. 226. Et diſtinguendum eſt, an fideicommiſſum ſit purum, an conditionale: nam primo caſu, niſi teſtator expreſſim dixerit, & falc. & creditum retinebit: ita procedit tex. in l. ſi debitor. ad l. falc. altero autem, pariter falc. ſeù Trebell. habebit, & vbi tot fructus perceperit, quot ad eam implendam ſufficiant, cęteros credito imputabit, nec fit vlla iniuria hǣdi, qui & quartam, & quod ſibi debitum eſt conſequitur, & ità declarat Caſtr. in d. §. qđ auus. in l. mulier. in §. cum proponeretur. ad Treb. in l. cum pater. §. Titio. vbi etiā Com. de leg. 2. & eſt diſtinctio I.C. in d. §. qđ auus. Et tanto magis id procedit hoc caſu, quia teſtator iuſſit D. Iul. excepta domo reliqua bona reſtitui, quaſi voluerit illam non aliud quàm detrahere, ob ſuam dotem, & in terminis facit d. §. Titio, vbi ſi teſtator iuſſerit hǣdem bona ſibi relicta, & propria, reſtituere, omnia reddet, ſi tot fructus cęperit, quot proprij patrimonij precium impleant, & eſt ratio, quia voluit teſtator omnia reddi, quod & hic etiam agnoſcimus, ex prædictis. Acce-
7 dit, quòd D. Io. pro omni debito † inſtituit: & ideò cum tempore mortis D. Iul. eſſet creditrix hǣditatis huius, ex quo illam adiuit, tenetur compenſare, & voluntati teſtantis parere, & in terminis, ita reſpondit Soc. iun. d. conſ. 57. in 3. vbi lat. & inquit ſe maximè inclinare in hanc ſententiam, quòd fiat compēſatio, quando verba hæc addita ſunt. Cra. conſ. 149. num. 3. vbi alios citat. Et profectò non video probabilem dubitationē, cū D. Io. debeat hǣditatem accepiſſe, pro omni debito. Confirmat hæc omnia promiſſio de reſtituendo hæc bona, de qua in inſtrumento, & de vtendo &c, nam cum promittit, ſe reſtituturam, approbare intelligitur compenſationem. Ex quibus ſecundum etiam caput abſoluimus.

Nec obſtat, quòd ſi eſt loco fideicommiſſa-
8 rij † non potuerit implorare, beneficium d. l. fi. vt ex aduerſo dicebatur, quoniam reſpō. illud non habere locum, quando vel reſtitutio facta eſt, vel neceſſaria non eſt, vt poſt alios trad. illic Zucc. num. 174. & ideo cum in Eccleſiam ipſo iure, citrà reſtitutionē, actiones tranſeant. l. fi. C. de ſacro. Eccl. nulla dubitatio ſubeſt, & facit conſi. Bal. 285. num. 5. in 3. Et eò maximè id verum eſt, quia de æquitate canonica, nec in laicis deſideratur reſtitutio, vt per Bald. c. in præſentia. nu. 31. quem ibi Dec. ſeq. in pri. de probat. Boer. lat. dec. 156. Pariſ. conſil. 53. in 3. Caſſan. conſil. 62. num. 30. & per alios. Et ex his conſtat rectè pronunciatum in gratiam rectoris, & malè occupatores bonorum fuiſſe abſolutos, & ideo quo ad hoc ſententiam eſſe reformandam, & illos ad eorum reſtitutionem condēnandos. Et ita iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

Nepotes in caſu præſenti non ſuccedere cum patruo, nec ex ſubſtitutione, nec ex trāſmiſſione demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Reciproca in ſubſtitutione; filiorum nomē non comprehendit nepotes.*
2 *Filij vbi proprijs nominibus vocantur, tunc nepotes non veniunt.*
3 *Inſtitutio vbi eſt pura certum eſt filiorum appellatione non contineri nepotes.*
4 *Relatio facta cenſetur cum ſuis qualitatibus.*
5 *Subſtitutio non poteſt eſſe latior inſtitutione.*
6 *Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, niſi ex coniecturis, & aliqua ennunciantur, & reiciuntur.*
7 *Conditio tacita l. cum auus non habet tātam vim, quantam expreſſa, nec tranſmiſſionem operatur.*

CONSILIVM CXLII.

DECREVERAM ex ordine cōſultationum mihi exhibitar. de tota hac rē diſſerere, & ſingulas obiectiones leuiſſ. profectò, & inanes: certis firmiſque argumentationibus propoſitis amouere: ſed quia Excellen. & doctiſſ. viri totam hanc rē diligenter excuſſerunt, & quotidianæ lectiones, & forenſa etiam negocia non ſinunt, vt longa oratione vtar, ea tantum proponam, quæ in arcem cauſæ, vt dicitur, inuadant. Nec multis eget rationum adminiculis hæc facti ſpecies, quam alias adeò claram, certā, & indubitatam iudicaui, vt noluerim aduerſariorum conſilijs ſubſcribere. Duplici ex capite hi nepotes petunt, vt cum patruo admittantur, vel ex iure ſubſtitutionis, vel trāſmiſſionis. Videamus, an rectè. Et dubio procul neutrum poteſt hic conuenire. Et omiſſis illis difficilibus quæſtionibus, an & quando filiorum appellatione contineantur

tur nepotes,&c. quando ingrediantur locum
patris:in quibus varij varia ſcripſerunt:quo-
niam non eſt hoc præſentis inquiſitionis, &
præter omnem rationem huc ingeruntur;
quas tamen alias fusè tractaui,& fuit me ad
uocato lata ſententia contra conſ. Cephal.
262.per celeberrimum,& clariſs.I.C.Proſpe
rum Paſethum,qui ſex ante dies obijt,nobis
que omnibus maximum ſui deſiderium reli
quit: Dico filiorum appellationem ad ne-
potes hoc caſu nullo modo porrigi poſſe.

Primò, quia in ſubſtitutione reciproca,
1 qualis hęc eſt,filiorum nomen† non compre
hendit nepotes,vt eſt conſil. Caſtr. 131. in 2.
& in his terminis lat. reſpondit Dec. conſil.
465.vbi hanc qõnem apertiſſime finit, & cũ
ſeq.Alb.conſ.29.num.12.

Secũdo, quia vbi nominibus proprijs vo-
2 cant̃ filij,†nemo eſt,qui neptes,tunc contine
ri dicat:nam talibus notis diſtinguuntur,ab
illis Bald.conſil.167.in quarto. Dec.conſil.
480.num.10.& 11.Alb.d.conſil.29. Nat.con
ſil.164.nu.31.cum al.de quibus Por. noſter:
lib.5.conſil.35.ver.tertio, qui tamen horum
non meminit. Et ideò cum teſtator hic no
minatim Franciſcum, Caſſianum,& Hyppo
litum inſtituerit, planè ſi quis nepotes huc
inijcere velit teſtamentum ipſum abrogat:

Tertiò, quia eſt contentio inter Doct. qñ
inſtitutio collata eſt in euentum incertum:
nam tunc quidam aiunt,quidam negant, vt
per Imol.Alex.Iaſ.& cæt.in l.Gallus.§. inſti-
tuens.de lib.& poſth.& in ſexcentis locis per
3 Docto.ſed quando ipſa pura eſt,† nemo tam
fatuus eſt,vt inſtitutionem,quæ de filijs con
cepta eſt,ad nepotes extendat,alias verò for
mula Aquiliana,quam tam doctè, & ſubtili
ter interpretatus eſt Scæ.d.l.Gallus.eluſoria
eſt,dum qui nominatim vocat filios, nepo-
tes etiam inſtituiſſe cenſetur,& maximè hoc
eſt verum,ſi non ſint nati.Ceph.d. conſ.262.
num.14.qui quo ad hoc non eſt reprehẽſus.
& ità poſt Imol.& Alexan.docet Iaſ.d.§.Inſti
tuens.nume.23.& cæt.recentiores ex eo tex.
idem probant.

Hæc cum ità ſint: verba ea inferiora, eos
inuicem &c.ad filios etiam ſolos referuntur
4 cum relatio fiat cum ſuis † qualitatibus, vt
per Dec.d.conſ.465.& in ſubſtitutione reci-
proca eſt tex.in l.qui plures.de vulg.& pu. &
5 ſubſtitutio non poſſit eſſe latior † inſtitutio-
ne,ſed ab ea declaretur.l.cohǣdi.§.qui diſcre
tas.dicto tit.Bald.conſil.38.in 2. & ſicur filij
non ſunt nepotibus ſubſtituti,ità nec è con-
trario,propter inęqualitatem vitandam.l.iã
hoc iu.d.tit.neq;.n.Franciſcus his nepotibꝰ,
ex hoc teſtamento ſuccedere potuiſſer. Et
profectò, quò ad verba ipſa nihil video, qđ
poſſit incutere dubitationem,nã conſ.Pariſ.
5. in 3.& ſimilia nihil cõe habent, cum caſu
noſtro:& multa ibi concurrunt.Et ex his tol
litur etiam quod de ingreſſu in locum patris
conſiderant aduerſarij,quoniam illa quęſtio
agitatur inter Docto. quando certum eſt vo
cari nepotes,dubitatur autem, an cum pa-
truis viuentibus,an illis mortuis tantum,ad
mittantur,ſemper tamẽ iure proprio agunt,
non ex paterno: quarè cum clariſs. ſit il-
los in hoc teſtamento non vocari: fruſtrà de
ingreſſu diſputatur, & ſi percurrantur conſſ.
Dec.& aliorum, de quibus Ceph. conſil.16.
Por.d.conſ.33.Rolan.conſil.68.in pri.& quę
plurima alias ipſe congeſſi,apparebit mani-
feſtiſſimè Docto.ita loqui. dum de fideicom
miſſo familiæ,aut filijs relicto agũt.Quo fit,
vt imprudenter,& parum ad rem.Ceph.di-
cto conſ.16. hanc rationem in ſuos vſus de-
torſerit: quod vel ex eo ſatis conſtat, ꝙ ſub
num.64.ingenuę fatetur nepotes nõ ex ſua,
ſed patrum perſona,& non ex ſubſtitutione,
ſed tranſmiſſione in eo caſu ſuccedere:& idẽ
repetit clarius ipſe Ceph. conſil.283.nu.25.
vbi in iiſdem terminis pro nepote conſuluit
innitens tãtum tranſmiſſioni, licèt ea ad ver
bum ferè proponat de quibus.d.conſ.16. Et
hæc de primò.

Quo verò ad alterum caput tranſmiſſio-
nis:exiſtimo etiam nullum ius competere ip
ſis nepotibus,& rem eſſe extra omnem diffi
cultatem. Veriſs. eſt enim iuris noſtri reg.
6 fideicommiſſum † conditionale nè ad filios
quidem tranſmitti.l.ſi in perſonam. C.de fi-
deicom.l.1.§.ſin autem.C.de cad.toll.Doct.l.
cum filio.de leg. primo, & in fideicommiſſo
reciproco inter fratres,eſt glo. receptiſsim.
in l.1.C.de his qui an.ap.tab.Doct.tamen ex
varijs coniecturis,plerunq; aliud conſtituũt,
de quibus.in l.hǣdes mei.§.cum ità. ad S. C.
Treb.vbi Zanch. poſt alios plurimas conge-
rit.Inter cæteras ea eſt,quam aduerſarij mul
tum faciunt,quę fuit Soc.vbi ſupra. nu. 13.
quando filij ſunt inuicem ſubſtituti, ſi ſinè li
beris,&c.& ſi omnes ſinè lib.decedant extra
neus:vult enim is tranſmitti fideicommiſſũ;
ex rationibus de quibus per eum.Sed hoc ni
hil me mouet. Et omittendo,quòd hęc So
cin.coniectura eſt damnata à multis, & ab
eodem Soc.alibi.vt per Alc.reſpon.585. per
to.& per omnes rep.d.§.cum ità.p Cro. in §.
Cato.lec.2.num.9.l.5.de ver.obli. p Cra.d.l.
cum filio.par.2.num.347.& p Rui.conſ.181.
in 2.cum al.p conſulentes primos congeſtis:
reſpond.nos verſari extra omne periculum:
quia non ſumus in caſu Soc. Fateor.n.quòd
ſi ſpecies hæc eſſet eadem cum ſua,non care
ret difficultate,cum multi etiam conſulẽdo.

Soc.

Soc.ſequuti ſint de quibus.Zanch.d.§.cũ ità.nu.275.& quos breuitatis gratia prætermitto:& fortè durum eſſet in praxi aduerſus hãc ſnĩam obtinere. Sed verè hæc diſſimilia sũt. Nam Soc.ponit factã ſubſtitutionẽ reciprocam inter filios, ſi ſinè lib. & mox additum, vt ſi oẽs ſinè lib. deceſſerint ſuccedat extraneus.& indè ex his tres rationes deducit,qa prælati ſunt.l.Lucius.de her.inſt.quia nõ ſolet ꝓferri extraneus ſuis.l.cum acutiſs. C. de fideicom. & quia ſubſtitutio eſt iuncta iuri accreſ.l.qui patri.de ac.her. quæ hic non vigent:quandoquidem nulla liberorum mentio iniecta eſt, nec extraneus etiam aliquis ſubſtitutus,ſed ſuus,& ideo illi, qui Soc.coniecturam probant ſemper etiam extranei inſtitutionem perpendunt. Iaſ.conſil. 52. in 3. & conſ.154.in quarto. Ruin.conſil.178. in 2. vbi aliud putat, non inſtitutis extraneis. Cur.iun.conſil.16.num.6.& ipſemet Soc. ſic diſtinguit in conſil.6. num.12. in 3. Rurſus Soc.conditionem geminat,& vtitur illis verbis, ſi omnes &c. quæ ipſa per ſe excludũt ſubſtitutos, vt admonet Ruin. d.conſ. 181. num.7. Quarè mirandum eſt quomodo auctoritatem Soc.inculcent hic Seccadinari⁹, & alij. Coniectura eſt altera,quando filij sũt tantum in conditione poſiti,quam Ceph.in d. conſ.16.ex Bal.d.l.prima.C.de his qui an. ap.tab.adfert:& quã iidem obtrudunt. Sed & hæc vera non eſt, & quatenus vera eſſet, non obeſt. Dico autem veram non eſſe, qa eſt contra glo.in d.l.prima.quæ ſupponit fideicommiſſum reciprocum factum inter fratres,ſi ſine lib.&c. & tamen concludit nõ trãſmitti,& cæteri ſubſcribunt. Quarè Bal.non debet intelligi,quando filij ſimpliciter ponũtur in conditione: nã loqueretur contra glo. quam tamen probat,ſed quando alijs indicijs de teſtatoris mente apparet:& ideo inqt arg.l.Lucius.quaſi ſentiat, quòd ſicut ſi ponat filios in conditione, dicitur eos ab inteſtato prætuliſſe,ità etiam poſſit aliquibus indicijs tranſmiſſionem inducere:non autem, quòd ſufficiat eos in conditione ponere: qa tunc l.Lucius. non in argumentum citari debuerat,ſed in definitionem. Quarè Dec.conſs.39.7.& 574.quæ Cephal. allegat aliundè ſemper mentem conijcit, nec in eo vim facit,quòd filij ſint in conditione poſiti, & ſi is conſ.594.in fi.huic hereat coniecturæ, nullũ tamen citat auctorem,& certè iſti loqq.aduerſus communem hanc opin.& contra Bal. conſi.145.dum idem conſtituit,vel quòd coheres non ſit ſubſtitutus, vel quòd inſtitutus decedat poſt pubertatem, quando compendioſa in fideicommiſſariam tranſit,& conſil. 254.in 2.vbi vult in filios non tranſmitti licẽt ſint in conditione poſiti. & idem repetit latius conſil.435.in quarto.Com.conſi 122. Alexan.conſil.206.& conſi.250.vbi idem caſus,qui hic ad vnguem.& conſil.252. in 6. & conſil.62.in 7.vbi facta erat ſubſtitutio, ſi ſinè filijs maſculis filij decederent,& tamen à patruo nepotem excludi reſpondet, nec fideicommiſſum tranſmitti.Soc.conſil.77.nu. 3.iun.prin.in pri.Guid.pap.conſil.165.& cõſil.214.Dec.d.conſ.465.vbi num.16.ver.vltimo declarat Bal.d.l.1. C. de his qui.nec putat ſufficere,quòd filij ſint poſiti in conditione,vt & cæteri omnes præallegati. Ideòque Bero.conſil.107.in 2.conſuluit in eodem caſu pro patruo contra Ceph.qui reſpõdet plenè omnibus,& Alb.d.conſil.29. num.19. & 20.in his terminis dixit non eſſe habendã rationem nepotum,nec vi ſubſtitutionis, nec trãſmiſſionis,qui tñ vt ex initio conſ. videre eſt agebat,de ſubſtitutione reciproca, ĩ qua filij inuicem ſubſtituebantur, ſi ſinè maſculis: quod fortius eſt:cum multi tunc filios in conditione poſitos vocari contendant: ſed neq; Alb.neq; Alexan.d.conſ.62.hanc maſculinitatis qualitatẽ tanti faciunt, vt putẽt ex ea trãſmiſſionẽ induci,& recepti⁹ eſſe multi dñt,vt poſiti in condõne,ob qualitatẽ maſculinitatis non ſint vocati,vt nuper conſuluit.Iat.Rolan. conſ.51. in 3. qui innumeros citat, & communem eſſe opinionem teſtaẽ, & nouiſſimè etiam.Nat.conſil.551.qui optime probat ex his non eſſe locum tranſmiſſioni,& declarat conſs.Com.13.& Fulg. 15. & verè vterq; ſupponit filios fuiſſe in diſpoſitione,vt malè Dec.d.conſ.594.eorum auctoritate ſit vſus. Et idem aſſerit.Zanch.d.§.cũ ità.num.306,& hoc eſt adeò certum,vt nullus dubitationi locus relinqui poſſit,nam vt antedixi hic eſt caſus glo.in d. l.1. C. de his, qui an.& eſt conſ.Rom.480.& probatur aptiſſimè. in d. §. cum ità.vbi frater decedens non tranſmittit ad filios ſuos, in conditione poſitos,& idem gloſ.hoc adnotat, à qua nemo illic diſſentit. Quarè Nat. d. conſ.551. voluit nuſquàm ſufficere, quòd filiorum teſtator meminerit,niſi & eos vocauerit in teſtamento. Sicq; intelligit.Bald.in l.ſi pater. q.4.C.de inſt.& ſubſt.& in d.l.1.C.de his,qui an.& hoc idem rectius tradidit idem Ceph. conſil.283.num.24. Nec dicat quis non eſſe quærendum de tranſmiſſione,vbi ſubſtitutio facta ſit: quoniam reſpond. vel intelligendum eſſe filios vocatos eſſe in alia parte teſtamẽti, vel quòd vtilius ſit illis ſuccedere ex tranſmiſſione,quàm ex ſubſtitutione, qa ex hac fortè nõ admitterentur cum patruis, ſi eſſemus in caſu, in quo patrum non ingrediuntur perſonam,ſed ex illa,vt Ceph.trad.

vbi

Digitized by Google

vbi ſupra. Et ex his patet coniecturam hãc non eſſe attendendam, in huiuſmodi terminis. & Alcia. reſpond. 623. & ipſe hanc ſpeciem finit, licèt quando plures gradus ſubſtitutionum ſunt, & vltimo fideicommiſſario ſubſtitutum eſt, ſi ſine filijs &c. quidam aliter exiſtimauerint, vt per Soc. iu. conſil. 141. num. 24. in 2. qui ſeipſum ita declarat in d. §. cum ità. num. 57. vbi & Zanch. nu. 306. quare certum eſt. Ceph. malè conſuluiſſe, & contrà cõem ſnĩam, & clariſſ. multorũ doctorũ deciſiones. Cęterũ, quod magis eſt, licèt illã veram eſſe fateremur, tamen nihil nobis, vt dixi, obeſt. Etenim in hoc teſtamento hi Nepotes, nec in conditione ſunt poſiti, nec aliter vocati, ſed ſumus in ſimplici ea reg ꝙ fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, de qua ſupra; & nulla ſubeſt hic, nè minima quidem coniectura, ob quam recedatur ab ipſa regula. Quarè cum fideicommiſſũ hoc ſit conditionale, propter mortis conditionem omninò ſubintellectam. l. heres meꝰ. de cond. & dem. l. ſi cum heres. quando di. le. ced. cum ſimm. nullus poteſt eſſe tranſmiſſioni locus.

7 Nec dicatur tacitam hanc † conditionem ineſſe ex l. cum auus. de condi. & demonſt. & ex d. l. cum acutiſſimi, quia reſpon. quòd hæc ſubintellecta conditio non habet tantã vim, quantam expreſſa, vt probat ex multis Soc. d. l. cum auus. num. 111. ver. eſſet etiam. & in terminis, quòd non operetur tranſmiſſionẽ, ex multis tenet Rui. conſi. 140. num. 13. in 2. licèt vbi exprimatur, aliud putet ſi modo extraneus ſit ſubſtitutus: nam tunc ſequitur cõiecturam Soc. de qua ſupra. & Alex. in d. conſil. 250. vt iam dixi, definit hunc caſum: nam & illic, vt ex facti narratione conſtat ſubſtitutio erat eadem cum noſtra. vbi. n. verba ſunt clara, non eſt locus tranſmiſſioni, vt trad. Cur. iu. conſ. 69. per to. Et ex his tollitur quod adferebatur de ſubſtitutione coniuncta cum iure accreſcendi ex l. qui patri. de acq. her. namq; in ſubſtitutione fideicommiſſaria nõ inducit hęc vnio tranſmiſſionẽ. Imo. d. l qui patri. in fi. & eſt ex mente oĩum, qui conditionale fideicommiſſum inter filios reciprocum non tranſmitti affirmant. Poſtremum illud, quòd veriſimile eſt teſtatorem fuiſſe diſpoſiturum ſi cogitaſſet. l. tale. in fi. de pac. nullius momenti eſt: quia reg. ea procedit, quando non extrinſecus, ſed ex ipſo teſtamento mentem deprehendimus, vt ꝑ Soc. d. §. cum ità. & gl. ſic declarant Rui. cõſil. 4. num. quarto. in 3. Dec. dicto conſil. 465. & alij paſſim. & ideò ad aliam confugimus regulam, vbi non loquitur ſubſtitutio &c. Old. cõſ. 21. cum ſimm. l. quidam. de her. inſt.

quæ perpetua eſt, ſi de perſona ad perſonam extendere vellemus. Arct. d. l. Gallus. §. & quid ſi. ad quem ſemper recurrimus. Namque ſi pro arbitrio nos induceremus ſubſtitutiones, fruſtrà plerunque teſtatores de bonis ſuis diſponerent, & meritò etiam quis diceret Franciſcum eſſe ſubſtitutum, his nepotibus: & filios fratrum, & ipſos inuicem: quo nil abſurdius: & quoniam hæc ſunt notiſſ. & tritiſſ. vltra non progredior.

Et ex hic concludo nepotes non poſſe cũ patruo ſuccedere: et ideo, vt dixi, conſultus alias pro aduerſarijs reſpondere recuſaui, neque debet Iudex æquior, aut clementior eſſe ipſa lege, vt ꝑ Dec. in fi. dicto conſil. 465. qui tamen loquitur in caſu, in quo aliquã liberorum mentio erat facta. Sed certè hic nulla poteſt æquitas ſubeſſe, contrà verba teſtamenti maniſeſtiſſima, ad no. in l. Placuit. C. de Iud. Et hęc ſint ſatis.

ARGVMENTVM.

Tractatvr de materia l. ſi quis maior. C. de tranſact. & de indiuiduitate contractus.

SVMMARIVM.

1 Pactvm *de non appellando, quando non obſit.*
Obſeruandum non eſt, non obſeruanti.
2 *Dies vbi præfinita eſt implemento, illa in mora cõſtituit.*
3 *L. ſi quis maior. beneficio non adiuuatur, qui primo peccat. & de ea plura num. 6. & ſeq.*
4 *Periurus in vna cauſa non repellitur ab agendo in altera, & quando repellatur ab excipiendo. nume. 11.*
5 *Inſtrumentum emptionem, & locationem, ac alia continens dicitur quadam conuentio potius, quàm emptio, & locatio.*
7 *Indiuidua quando dicatur conuentio. & nu. 9.*
8 *Connexa quæ dicantur, & correſpectiua.*
10 *Obligatio vna quoties continet plures pactiones, illę habentur pro vna.*
12 *Actor poteſt expedire ea, quæ exigunt ſpeciale mandatum.*
13 *Periury exceptio, quando cenſeatur remiſſa; & quid operetur hæc remiſſio.*

CONSILIVM CXLIII.

1 PACTVM de non appellãdo
† nihil obeſt Illuſtr. Muſtijs,
quia cum Dominus Hyppo
litus, non obſeruauerit con
uenta, ei quoq; non eſt ob-
ſeruandũ. l.cum proponas.
ij.C.de pact.cap.3.de iureiur.cum ſimilib. &
in terminis huius pacti ſunt conſs. Imol. 81.
& Rim.364.num.18.quòd autem ille nõ ob-
ſeruauerit liquidò conſtat. Etenim cum lo-
cauerit quaſdam terras, & equas,& promiſe
rit ſe duo iuga boum,ac duos famulos in a-
gro colendo adhibiturum intra certum tem
pus,hoc eſt die S. Michaelis ſubſequuturo,
nihilq; horum præſtiterit, conſequitur eum
non ſtetiſſe conuentis. Quoties enim dies
2 † præfinita eſt implemento ea interpellat, ac
in mora conſtituit.l.traiectitiæ.§.de illo. de
actio.& oblig.& ſatis eſt exhibere inſtrumẽ-
tum quo tempus ſit præſtitutum,vt contra-
uentio probetur,vt in terminis.l.ſi quis ma-
ior.tradunt Corn.conſil.101.num.9.conſil.
102.num.14.in pri. conſil.25. num. 18. in 2.
conſil.40.num.8.in quarto. Gra. reſpon. 93.
nu.3.in pri.Alex.conſ 30. vbi quòd ad dena
riũ vſque,implendũ eſt, & Parp. ſi qs maior.
q 8.C.de trãſ.Et generaliter id verum eſt in
quacunque materia, vt per Alex. conſ. 129.
in 2.& conſ.79.in quarto.& quamuis mox Il
luſt.Muſtij non obſeruaſſent,quod tamẽ ne-
gatur, id non poteſt aduerſus ipſos obijci,
3 quandoquidem,qui primo peccat † non de-
bet eius legis beneficio adiuuari,vt in termi
nis reſponderunt.Corn.conſil.246.in tertio.
Brun.conſ.48.num.8.Alexan.dicto conſ. 30.
nu.3.& Rip.reſp.100. Rolan. qui alios citat
conſ.57.num.20.in pri. Et in hac locatione
ità demum ad ſoluendam penſionem obli-
gabantur,ſi locator impleuiſſet.l.quare.§.in
ter.loc. cum ſim. Indubitatiſſimum itaq; eſt
Dominum Hyppolitum non obſeruaſſe, &
hoc non inuitus agnoſcit Dominus Iudex,
dum in dubitationibus ſcribit, nam poſito,
ꝙ prius ex parte Domini Hyppoliti con-
trauentum eſſet &c. nec etiam Dominꝰ Ad-
uocatus aduerſarius id negare auſus eſt.Prę
terea,cum Dominus Hyppolitus inſtrumen
to innitatur,debet probare, ſe impleuiſſe ex
parte ſua.l.Iulianus.§.offerri.de act.emptio.
Alex.cõſ.49.in 2.Cor.conſ.297.in 3.& Cra.
conſ.151.per to.qui lat.at nuſquàm tale ali-
quid probauit, ergo non poteſt vti pacto, ꝙ
non liceat appellare,quod habet locum,etſi
quis iuſta ex cauſa impeditus non potuiſſet
obſeruare,vt rectè ſcribit Nat.conſ.451.nu.
38.ſecundùm hæc prorſus excluſus eſt Fan-
tius à repellenda appellatione? Videamus
num alia via illi ſuperſit, qua ſe tueatur: &
appellationem excludat: & dubitatur ad-
uerſus Illuſtr. Muſtios, quia nunc tractatur
de contractu venditionis, non locationis,
quaſi licèt Dominus Hyppolitus non obſer
uauerit contractum locationis,poſſit tamen
frui beneficio pacti, in alio contractu diuer-
4 ſo, quia periurus † in vna cauſa non repelli-
tur ab agendo in altera. Feli.in cap. dilecti.
de except.& in terminis.d.l.ſi quis maior,eſt
ſingulare.Rom.499.& conſuluit Bero. conſi.
150.num.28.in pri.Sed profectò hæc ſunt le
uiſſima, & facilè ex infraſcriptis tolluntur.
Primò enim conſidero, quòd hoc inſtru-
5 mentum continet † varias pactiones inter
partes,& appellari debet potius conuentio
continens venditionem,locationem,& alia,
quàm venditio,& locatio, idq; ex proœmio
deprehenditur,ibi, ſi ſono contienuti,& pat
toiti, come di ſotto: quicquid ergò in hoc
inſtrumento poſitum eſt, pacti appellatione
continetur, quia ex proœmio natura cõtra-
ctus dignoſcitur.l.fin.de hered.inſt. cũ vulg.
Et ob id in dicto inſtrumẽto vtitur tabellio
dictione, item, in principio ſingulorum pa-
ctorum,quaſi vnum alij coniugatur,& ſit q̃-
dam ſeries mutua. Et ex his inſero nos ver
ſari in terminis proprijs.d.l.ſi quis maior.ibi
pacta,& tranſactiones &c.qua cautum eſt,vt
non obſeruans pacta incidat in pœnas,de q
6 bus ibi,quæ † tamen ſecundum communem
ſententiam locum habet in quocunque con
tractu,vt illic per Doctores. infero,& aliud,
quòd hæ conuentiones ſunt connexæ, quia
alia ob aliam inita eſt, & inuicem ſe reſpi-
ciunt,& id manifeſtè ex ipſo inſtrumẽto de-
prehenditur,quia venditio pendet ex loca-
tione,vt ibi,fra'l termine di nuoue anni, poi
che ſaranno paſſati i primi tre anni,di detto
affitto,eccè,vt voluit Illuſtr. Com. omninò
frui tribus annis, antequàm locus eſſet recu
perationi,quandò ita demum ea poteſt fieri
ſi annis tribus locatio durauerit, quòd ſi nõ
incipit, quia locator non obſeruat, quomo-
do anni tres præteribunt? quod enim non
habet initium,nec finem habebit. l.titio vſu
fruct.de cond.& demonſ. l.non poteſt vide-
ri.de regu.iur.Et profectò cum Illuſtr. Com.
Alphonſus omnes has pactiones retulerit in
inſtrumentum,& ità conuenerit, vt vendere
tur,locaretur,& alia fierent,de quibus in eo,
veriſimile eſt, non aliter fuiſſe contractũrũ.
Idq́ue facilè deprehenditur ex eodem pro-
œmio inſtrumenti, & enim cum vellet ſibi
Dominus Hyppolitus dari certas pecunias,
non aliter numerare eas voluit Illuſt. Com.

quàm

quàm ſi pacta illa inirentur, vt in ipſo princi
pio inſtrumenti narratum eſt, & ob id con-
7 uentio dicitur † indiuidua, & in totum reſol
uũ, ſi in vno contraueniatur, vt per Rim. con
ſi. 419. num. 17. & ſeqq. Et ex hac animaduer
ſione reſpõdetur his, de quibus in dub. ꝙ ſci
licet inobſeruantia non operatur quò ad ſe
parata; ſed quò ad connexa tantum, vt per
Brun. dicto conſil. 48 & tradunt multi in d. l.
cum proponas, quòdque cum locatio, & ven
ditio ſint penitus diuerſa, qui in vno nõ ob-
ſeruat, non eſt tamen de alio puniendus, nã
verius eſt hanc eſſe vnicam conuentionem,
quæ habeat multa capitula ſe mùtuò cõtin-
gentia, & ob id pœnam inobſeruantiæ ad to
tum contractum pertinere, vt per Bru. d. cõſ.
8 48. qui inquit quòd capitula ſunt connexa †
quando vnum eſt poſitum contemplatione
alterius, & in terminis tradunt Butr. & Abb.
dicto cap. 3. ad fi. de iureiur. qui dicunt obli-
gationes eſſe in hac materia connexas, quã
do ego tibi promitto aliquid, quia & tu vice
verſa reſpondendo tunc promittis, qui eſt
caſus præſens, nam Illuſt. Com. dedit pecu-
nias, & conuenit de reuendendo, quia & in
gratiam ipſius aliqua pacta adduntur, ſic &
Dec. con. 33. num. 2. illud dicit eſſe connexũ,
quod fit contemplatione alterius rei, aliud
eſt quando vnus paciſcitur, & poſtea alius,
nec facilè apparet alterum in alterius contẽ
plationem geſtum eſſe. Et ob id Corn con-
ſil. 226. in 3. reſpondit, quòd ſi qui inierint
ſocietatem inſimul, ac promiſerint quietè,
& pacificè viuere, violata hac ſecunda pro-
miſſione, omne commodum, etiam quò ad
ſocietatem, applicabitur obſeruanti, ſic &
Iaſ. conſ. 179. in 2. quòd ſi quis vẽdidit, & pro
miſit alium habiturum ratum, & id non cu-
rat, incidit in d. l. ſi quis maior. quò ad totũ
contractum. Bero. etiam conſ. 155. num. 26.
in pri. quòd ſi locaui tibi in decennium ea le
ge, vt redimere poſſis lapſo illo tempore, &
deficis in ſolutione penſionis; non redimes,
ob inobſeruantiam in vno.

Et p̃ſumitur hos contractus, & has pactio
nes in vno inſtrumento celebratas, correſpe
ctiuas eſſe, vt eſt deciſ. Crau. conſ. 11. num. 3.
quin idem quando in diuerſis inſtrumentis
modo incontinenti, vt per Cra. ibi. & ꝑ Alc.
alios citantem reſpon. 149. quib. addo Dec.
conſ. 245. num. quinto. & conſ. 279. nu. 8. qui
vult, vt duo actus celebrati eodem die, corã
iiſdem teſtibus, præſumantur geſti vnus in
contemplationem alterius, & vt per eum.

Secundò reſpondeo, quòd conuentio hęc
9 dicitur indiuidua † ob adiectionem pœnæ,
quæ facit, vt ſit ſatis vnum non obſeruaſſe,
vt tradit Zaſ. in l. ſcire. nu. 18. de verb. oblig.
qui hoc admittit etiam in obligationibus
dandi, & ait eſſe ſuam nouam limitationem,
nec ratione caret, quia pœna ipſa vnica eſt,
& cõiungit omnes pactiones, eſſet enim val-
dè iniquum, iudicio meo, vt ſi alter ex cõtra
hentibus non obſeruaret ſingula promiſſa in
inſtrnmento, tot deberet pœnas, quot ſunt
contractus, & capitula: operatur ergò adie-
ctio pœnæ, vt ſi deficit in vno, tota pęna præ
ſtetur: quaſi paria iudicauerint contrahẽtes
in vno, vel in omnibus deficere, & ſi ideo li-
cèt in omnibus deficiat ſimul, vna etiam erit
pœna non plures.

Tertiò reſpond. quòd iuramentum inter-
poſitum ſuper contractu, in quo multæ ſint
res, ac obligationes, eſt vnicum, vt per Iaſ. in
d. l. ſcire. num. 6. qui citat Arch. 22. q. 4. ca. in-
ter cętera. & ibi idem vult Aegid. Bellem. &
propterea qui periurus eſt dicitur peieraſſe,
quò ad totum contractum, nec diſtingui poſ
ſunt capitula connexa a ſeparatis. Hinc etiã
teſtis, qui falſum deponit ſuper vno capite,
dicitur falſus. ac periurus etiam quò ad alia
capitula ſeparata, eo quod vnicum iuramen
tum eſt, & indiuiduum, vt eſt conſ. Oldr. 37.
qui inquit, quòd ſiuè articuli ſint coniuncti,
ſiuè ſeparati, non refert, cum vnicum ſit iura
mentum, & Oldr. ſequuntur Bald. Alber Sa-
lic. & alij in l. pen. ad fin. C. de tranſ. & idem
Bald. conſ. 96. in pri. & Alexan. ac alij paſſim
conſulendo, & eſt communis opinio, vt teſta
tur Clarus ſenten. lib. quinto. §. fin. q. 53. ver-
ſic. ſed quæro. & verſic. & hæc concluſio, &
verè cum vnicus dicatur contractus, ob iura
mentum, non poteſt dici aliqua capitula eſ-
ſe ſeparata, aliqua connexa, & in terminis
noſtris ità trad. Cagn. in d. l. ſi quis maior. nu
me. 196. qui inquit, quòd data inobſeruãtia
in vno capitulo, tota conuentio redditur in-
obſeruanda, nec diſtinguit ſeparata à conne
xis, ſic & Bru. d. conſ. 48. in materia. l. cũ pro-
ponas. C. de pac. conſiderat, an capitula ſint
ſeparata, an non, ſed vbi agit de d. l. ſi quis
maior. ſolum iuramentum perpendit, & ob
id Abb. & Feli. d. cap. 3. de iureiu. quando di-
cunt eum, qui periurus eſt in vna conuentio
ne, poſſe agere ex altera, loquuntur quando
ſunt plura iuramenta, & vnus ante, alter po-
ſtea iurauit, & ita etiam Bero. d. conſ. 155. &
conſi. 158. in pri. qui quando ſunt duo inſtru
menta, vult periurum ex vno, ex altero poſſe
ſe tueri, non quando vnicum. nec Pariſ. in
conſil. 45. in pri. dicit, quòd quando iuratum
eſt in inſtrumento intelligantur eſſe tot iura
menta, quot promiſſiones, etſi in id allegare
tur: ſed tantum, quòd mandatum ad iuran-
dum ſuper vno, non trahitur ad aliud, vt nu
54. & alia quædam addit, quæ ad rem nõ fa-
ciunt,

Digitized by Google

ciunt, fortè voluit Dominus Aduocatus al legare conſ.Pariſ.17.num.16.eo.ſed neq; ibi quicquàm dicitur aduerſus definita ſuperi⁹. ſed tantum, quòd ſi quis alienauit res feudales à varijs dominis recognitas ea lege, vt conſenſus dominorum interueniret, & iurauit, ſi quidam conſentiant, quidam nō: valebit alienatio, quo ad eas res, in quibus fuerit conſenſum, nè vtilè per inutile vitietur, ſentit itaq; potius, quòd vbi omnes contractus valere poſſunt, iuramentum ſit indiuiduū, & ratio eſt, vt ibi nu. 24. quia conditio relata erat ad plures dominos, a quibus res ſeparatim recognoſcebantur, & quàmuis tot intelligantur iuramenta, quot capitula, tamen q̃ eſt in vno periurus, in totum dicitur periur⁹, cum ſecundum veritatem iuramentum ſit vnicum, & indiuiduum, & ob id abſolutus ab vno iuramento, adhuc erit periurus, quò ad alia, nec ei proderit abſolutio ab vno impetrata, vt per Soc. conſil.59. num. 8. in 3. quem illic citat Pariſ.& per Rom.conſ.226. vbi Addens alios quoq; in idem adducit.

Quartò reſpond.quòd quoties plures pa-
10 ctiones in vnam obligationem † conglutinantur, habentur pro vna, & multa etiam capitula pro vno, vt eſt deciſio ſingularis Zab. in d. cap.3. quem Felin.ibi ſequitur, at hic, poſtquàm omnes conuentiones fuerant abſolutæ, addita eſt clauſula, quæ omnia & ſingula &c. quæ præcedentia in vnum conglutinauit, ergò omnia capitula habentur pro vno, & in terminis d.l.ſi quis maior. eſt conſ. Corn.25.num.9.in 2.vbi conſiderat dictam clauſulam, quæ omnia &c. & concludit eū, qui peccat in vno, fieri omnium reum, & hanc eandem clauſulam in iuramento expēdunt.Alexan.conſil.17.num.6.in 3.& Iaſ.cōſil.134.num.4.in 4.& Caſtren.conſil.188. in ant.quod eſt 176.in ſecundo.in no.inquit, q̃ qui in vno non obſeruat, dicitur nihil obſeruaſſe, quando oratio ſumitur ex vniuerſo, vt per eum, & eſt deciſ.Spæc.in §. ſequitur. nu. 39.de arb.cuius miror non meminiſſe prędictos, qui vult, vt laudum quod diuiduum eſt ob plura capitula, fiat īdiuiduū ob huiuſmodi clauſulam, ſitq; ſatis in vno non parere, nec mirum, quia hæc clauſula reddit omnia pacta, & conuentiones indiuidua.vt per Bolog.l.4.§.Cato.num.398. de ver. ob. & idem ſentit Dec.conſil.421.num.4.qui vult, quòd hæc verba, quando hauerà conſegnato quāto dee, licèt indefinita, operentur, vt contractus ſit vnicus, & hanc clauſulam in ſim. caſu, quò ad vim iuramenti examinat Pariſ.cō ſil.97.num.92.& ſeqq. in pri. Et hæc tanto magis procedunt in hoc inſtrumento, quia multoties promiſſio hæc inculcatur, vt in illa clauſula, & ſi dictę partes, ibi, omnia, & ſingula à ſe, vt ſupra promiſſa: & in altera, quæ omnia & ſingula, & in tertia in qua ponitur iuramentū, vbi pręcisè iurant obſeruare omnia, & ſingula, quarè certum eſt omnes has obligationes habendas eſſe pro vna, quò ad commiſſionem pœnæ, ſi quidem pœna facit, vt omnia capitula pro vno habeanī Rip. reſpon.176.

Concludo itaq; Fantium non poſſe vti pacto de non appellando, quò ad conuentionē de retrouendendo, ex quo non obſeruauit alia pacta, de quibus in iuſtrumento etiam ſi dici poſſet, & aliquo modo non pertinere ad venditionem, ſed ad locationem. Poſtremū illud, de quo in dubitationibus, quòd periu-
11 rus † non repellitur ab excipiendo, vt p B ut in d.cap.dilecti.& per Doctores.in cap. intel leximus. de iudi.ad rem non facit, aliud eſt enim, quòd periurus excipiendo poſſit ſe defendere, aliud quòd velit vti beneficio inſtrumenti, quod non obſeruauit, nam id ei non eſt permiſſum, eo quòd d.l.ſi quis maior.habet locum, tam in Reo, quàm in Actore, vt per glo.& doctores ibi, & communem dicit Parp.quæſt.vltima.oportet enim, vt q̃ vult, vti beneficio contractus, ad vnguem impleuerit ex parte ſua, vt dixi, & in terminis noſtris in pacto de non appellando, citaui dec. Imol.& Rim.

Non obſtat, quòd hæc appellatio exigeret mandatum ſpeciale, quia dominus pōt incidere in pœnam.l.3.§.ſi procurator, quod quiſq; iu.lat.Soc.conſi.120.in pri.qui inquit eſſe ſatis id contingere poſſe: nam reſpōd.nos verſari extra hanc difficultatē, quia ſumus in actore legitimè conſtituto, qui habet ad-
12 miniſtrationem a lege, & poteſt † expedire etiam illa, quæ exigunt ſpeciale mandatum quia habetur pro domino, vt trad. Spæc. de act.num.8.qui inquit, quòd iurare poteſt de calumnia, etſi in id exigatur mandatum ſpeciale.cap.fin.de iura.cal.in 6.Abb. & al. in c. in pertractandis.eo.in decretalibus, nec mirum, quia non pupillus, ſed ipſe adminiſtrator in pœnam incidit, vt per Docto. omnes. d.§.ſi procurator.vbi Caſtr.num. 1. Alexan. & Iaſ.num.15.Dec.num.21.cum alijs.ſi itaque actor iniuſtè appellauerit, is in pœnam incidet, non pupilli, aut minores, iurauit.n. vtilia facere, & inutilia prætermittere, & ob id appellare cogebatur.

Non obſtat, quòd periurij exceptio videa
13 tur † remiſſa, ex quo non fuit oppoſita à principio.Lap.all.24.Pariſ.dicto conſi.45. nu. 9. nam reſpond.quòd quatenus id verum ſit, il lud procederet, quò ad hoc, vt non poſſet repelli ab agendo, quia exceptio periurij eſt li

tis

ris finitæ exceptio,vt per Butr. in ca.dilecta.
nu.2.de excep.non tamen ſunt excluſi Illuſt.
Muſtij,ab opponenda exceptione, quòd nõ
impleuerit Fantius,quæ etiam in exequutio
ne,& quandocunq; opponi poteſt,vt ꝑ Cra.
d.conſ.151.qui alios citat.& in his terminis.
loqq.Imol.& Rim.qui volunt,vt poſt ſenten
tiam liceat excipere de inobſeruantia, & de
fendere appellationem,ſi ergò periurij exce
ptio remiſſa eſſet, illud non obtinebit, quò
ad hoc, vt iuri ſuo intelligantur renunciaſſe
minores,ſed adhuc illi poterunt agere aduer
ſus Dominum Hyppolitum ad conſequen-
das pęnas, de quibus in inſtrumẽto: tantũq;
proderit remiſſio,vt admittatur ad proban-
dum, ſe obſeruaſſe, quinimò in materia.d.l.
ſi quis maior. receptio ſortis nõ liberat à pę-
na.Cor.conſil.179.in ſecundo. & conſil.40.
num.9.in ſi.in quarto. non excludimus ergò
Fantium ab agendo propter periurium, ſed
dicimus eum non obſeruaſſe. Non omitto,
quòd Illuſt.Muſtij ſunt minores,quòdq; vni
ca tantum citatione præuia in re magni mo
menti iudicatum eſt.

Quarè concludo appellationem ipsã om-
ninò deuoluere.

ARGVMENTVM.

EXPLANATVR materia ęſtimationis meliora-
mentorum quomodo illa fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 MELIORATIONVM *æſtimatio quomodo facien-
da.*
2 *Rui.conſ.14.in pri.notatur.*
3 *Intellectus l.domus.de leg.pri.*
4 *Pacti verba ſecundum ius commune ſunt interpre
tanda.*

CONSILIVM CXLIV.

MAXIMA eſt controuerſia in
ter Docto. de meliorationũ
æſtimatione, & vix eſt, vt ſi
recentiores ſequamur, res
ipſa poſſit intelligi,adeò il-
lam multiplicibus diſtin-
ctionum capitibus obſcurant,& inuoluunt.
& Menoch.qui poſtremus omnium, ni fal-
lor,materiam hanc excuſſit,dum declaratio
nem ſuam profert, loqui [illegible] aduerſus notiſs.
iuris noſtri,reſponſa:quod ex ſeqq. patebit,

1 Ipſe opinor, † eum qui impendit poſſe conſe
qui,vel ſumptus,ſi res tanto melior eſt reddi
ta,quantum impenſum eſt, vel quanti reſti-
tutionis tempore valet, ſi melioratio tãtum
rem non auxit, vt precium quidem inſpicia
tur, quando redditur res, nunquàm tamen
amplius ſoluatur, quàm impenſum fuerit.
Probatur autem primò hæc ſententia ex l.
in fundo.de re.vind.vbi Celſ.I.C. ait domi-
num fundi reddere ſumptus, ex quo precio-
ſior fundus eſt factus, & ſi plus precij fundo
acceſſerit, ſolùm quod impenſum eſt. Et q̃-
2 uis non ignorem Rui.† in conſi.14.in pri. vo
luiſſe,vt hic tex.accipiatur in poſſeſſore non
in domino,quem putat is vniuerſum augmẽ
tum debere percipere:tamen is neminem ci
tat.imò verò Doct.omnes, dum eam.l.inter
pretantur, & quærunt poſt glo.cur ſicut poſ-
ſeſſoris eſt detrimentum, non ſit etiam me-
lioratio, eas adferunt rationes,quæ & in eo,
qui dominus ſit,concludunt. Inquit Caſtr.
ideò ſic conſtitutum, quia iniquum eſt, vt ſi
vtilitatem, ſinè damno tuo, habeo,tibi eius
rei gratia ſoluam, an non hæc ratio viget in
domino, qui reſtituere tenetur. Addit Co-
men.eum qui impendit, ſi non conſequatur
augmentum,lucro decidere: illum verò cui
redditur,damno affici,ſi ſoluat id quod tunc
non exiſtat, nunquid, & hæc ratio domino
non conuenit? Quarè Caſtren. conſil. 270.
colum.3.ver. ſi verò nulla.iun.ver.ſed coge-
tur.in ſecundo.rectius reſpondit etiam in co
lono ad longum tempus,vel emphytheuta,
qui interim domini ſunt, habere locum id
quod dicitur.d.l.in fundo.& ei conſ.ſubſcrip
ſerunt Poſdoc.Com.& Ang Perigl.quod itẽ
ſeq.Par.Put.de reint.feud.rub.& circà iſtas.
num.6 & Cur.iun.conſil.144.in fin.Comen.
etiam in l.qui exceptionem.§.ſi pars.de cõd.
ind.intelligit.d.l.in fundo.in fideicommiſſa-
rio,de quo is tex.loquitur. & ſic etiam ex ea
declarat.l.domos.de qua infra. & Cagno.in
terminis noſtris retrouenditionis. in l. 2. C.
de pact.int.emp.quæſt.49.num.175.idẽ defi
nit, ex d.l.in fundo.& citat etiam Caſtr. vbi
ſupra,& idem etiam habetur in l.colonus. lo
ca.vbi ſi conductor ità coluerit agrum,vt au
reis annuis denis àmplius in ſingulos annos
locari poſſit,impenſas tantummodo repetit.
Nec Rui.argumentatio, ꝙ inter ſe differant
poſſeſſor,& dominus in hac materia, quia il
le cum fructibus impenſas compenſat, non
autem hic,ad rem facit: ſiquidem ratio di-
uerſitatis eſt manifeſtiſs. nam qui bo.fid.poſ
ſidet,dum fructus capit, re ipſa quod ſuũ nõ
eſt,percipit:domini enim eſſe deberent. At
verò ſi fideicõmiſſari⁹, vel emphytheuta,vel
alter dominus capiat, ſuum conſequitur: &

ſi

ſi fieret compenſatio auferrentur illi fruct⁹, quos pro iure ſuo percepiſſet, & ita ſentit Caſtren. in conſ. 17. ad fi. in ant. quod in no. non reperi. & ſequ. Neguſ. de pig. 5. par. mem. 4. n. 188. & fuit dictum Accur. il. emptor. in prin. gl. pe. in fi. de re. uin. quod Alex & cęt. ſeqq. d. l. domos. cum al. de quibus. Boer. q. 44. & Menoc. in trat. rec. rem. 15. n. 507. Quarè Rui. ex hac ratione in contrariam ſententiam adduci non debuit. Sed eius eſt natura, vt plerunq; à veterum probatiſs. opinionibus deſciſcat.

Secundò optimè probatur hæc declara-
3 tio ex l. dom⁹. † de leg. 1. ſi rectè perpẽdatur. Etenim Papin illic vult, ſi fideicommiſ. rem hereditariam refecerit, vt ſumptuum rões boni viri arbitratu deducantur, ędificiorum quantitatibus æſtimatis, vel vt P. Flo. habẽt ætatibus examinatis, vel vt Caſtr. & alij ibidem legunt, quãtitatibus extantibus, & ità, & ſumptuum, & pręcioſitatis, ſeù meliorationis extantis, rationem habẽdam putat. Sed ſi, vt Rui. ait augmentum, & detrimentum ad fideicommiſſum pertineret, fruſtrà I. C ſumptuum meminiſſet: quia ſatis illi fuiſſet de quantitate ædificiorum extante feciſſe mentionem: ergò. Senſus eſt, itaq;, quòd inſpiciemus impenſas, & ædificij precium, vt ſi tantum ſit, quanta impenſa, tantundem refundatur: ſi minus, minus: ſi plus, tunc quod impenſum eſt: coniunxit. n. I. C. inſpectionẽ ſumptuum, & ædificij, vt indicaret nũquàm amplius, quàm erogatum eſſet, pręſtandum, alioqui, vt dixi, de ædificij precio tantũ meminiſſe debuerat, & regulam conſtituere, vt pro modo meliorationis redderetur, ſiuè illa excederet, ſiuè non. Et hæc eſt veriſs. eius loci interpretatio, & ex mente Iac. ab Are. Bar. Bal. Ang. Alber. Come. Caſtr. Alex. & Iaſ. qui ſemper dicunt inſpici tempus reſtitutionis, vt ſi res minus valeat, tota impenſa non debeatur, & ità expreſſim ſentit Cor. conſ. 180. in 4. & eſt ex mente Rip. in l. vbi. §. fin. ad S. C. Treb. Et qñ Ang. adfert exẽplum de eo, qui impẽdit tpe peſtis, vel belli, quo ſumpt⁹ rei p̃cium ſuperabat, redditque poſt, qñ æſtimatio creuerat, non id vult, vt vltrà impẽſas petat, vel retineat, ſed hoc ei vtile dicit, quia multo plus retinebit, q̃ ſi antea reſtituiſſet, & nemo eſt, ex noſtris, qui aliter intelligat Ange. nemo ẽt, qui ab hac opin. diſſentiat, p̃ter Rui. d. conſ. 14. & cõſ. 165. in 4. cuius auctoritas ſi tot, ac tantorũ patrũ maieſtati cõferaẽ, nulli⁹ p̃cij ẽ, etſi eũ ſequut⁹ ſit Rol. cõ. 28. ĩ pr.

Tertiò probaẽ, quia tã apud I. C. q̃ Doc. ſẽ p̱ ſumptuũ mentio eſt facta, ẽt in materia fideicõmiſſarij, vt ex tex. ĩ d. l. qui exceptionẽ. §. ſi pars. de cõd. ind. quo loco ſumptus tũ retineri, vel condici videmus. & Bar. Bal. Ang. Com. Caſt. Sali. Alb. & Iaſ. ſumptuũ meminere poſt Marti. ibi. vt & Cor. qui eũ allegat. d. cõſ. 180. n. 8. in 4. ſic & d. l. vbi purè. §. fi. & in l. mulier. §. ſi heres. ver. ſed & ipſe. & vtrobiq; p̱ Doc. & maximè Rom. ad Treb. ſumptuũ habita eſt ratio. Sed & Bal. in c. 1. § ſi Vaſſallus. hic fi. lex Fęd. & in §. ſi quis de mãſo. de cõtr. inu. quẽ Rui. citat dd. conſ non vult dñm teneri vltra impenſas, q̃uis niſi totas reddat p̱ mittendam dicat abraſionẽ vaſſallo, vt & in auc. excipiẽ. C. de bo. ma. qđ an verũ ſit, nolo nũc diſſerere: interi ſatis erit cõmonſtraſſe, ꝗ & Bal. dominũ non grauat vltrà ſumptus. Quartò confirmat hãc ſñiam. text. in l. intrà. §. vendentibus. de minor. vbi ſi minor omiſſo ordinario remedio cõfugiat ad reſtitutionẽ, teneẽ oẽs impenſas reddere emptori: quia repetit iure ſpãli, vt p̱ Bar. & Alb. ibi. ergò quoties quis cõi iure vtiẽ: contrà ſtatuendũ eſt l. 1. ad munic. nec id caret rõne. Etenim cũ vẽditio illa eſſet valida, & emptor effectus dñs, nõ debuit minor reſtitui in integrũ cum alterius iniuria, & iccircò oẽs impenſas reddit, nec rei p̃ciũ attendiẽ, nõ tñ voluit I. C. minorem vltra ſumpt⁹ obligari: quod ſi vnquàm, ibi recipiendũ erat. Vltimo facit hæc rõ, ꝗ quicquid accedit rei, vel ex fideicõmiſſo reſtituendæ, vel ex pacto reuendendæ, in eius naturã, & ſubſtantiã transfunditur, nec p̱ ſe facilè cenſeri põt. l. in rẽ. §. 1. & §. tignũ. de re. vind. igitur, ſicut augmentũ, & detrimẽtum toti⁹ corporis ſpectat ad fideicõmiſſariũ, vel emptorẽ: ita & meliorationum, videtur. n. res eadem, vel deducto ſumptu, ſi tantò melior eſt reddita, vel eatenus quatenus precioſior eſt. Et iniquiſſimũ eſſet hos teneri ad id, qđ non eſt impenſũ, cum heres, & emptor tanq̃ in rem ſuam impẽderint, & ea ẽt vſi fuerint, vt p̱ Alex. poſt alios. d. l. Domus. in pri. Ex q̱bus apparet Rui. malè conſuluiſſe. & cui ex diametro cõtradicit Meno. d. rem. 15. n. 565. qui putat bo. fi. poſſeſſorẽ repetere poſſe oẽs ſumptus, non aũt eũ, qui vt dñus poſſidebat, ſed ei⁹ diſtinctio eſt cõtra. d. l. in fundo. Quarè Magnif. Morellius nõ põt à Nobili Caſtellio p̃ciũ tpis p̃ſentis, ſed id tm̃, qđ expẽſũ eſt repetere: & pitũ ſic referre debuiſſe exploratiſ. eſt. Verba ẽt † pacti, vt teneatur Caſtel-
4 lius Morellio ſoluere meliorationes, debẽt interpretari, ſecundùm ius cõe. l. patron⁹. §. Semproniæ. de op. lib. Feli. c. cauſam. nu. 19. de reſc. lat. Ceph. cõſ. 104. ex cuius diſpoſitione is ſoluit meliorationes, qui vel ſumptus in eas factos, vel earũ p̃cium, ſi id ſibi expediat, reddere paratus eſt, vt ſupra dixi, & in terminis noſtris, ſic tradd. Bal. cõſ. 167. & cõſ. 303. in pri. & Cag. d. q. 49. d. l. 2. Imò verò, qđ

Vu magis

magis eſt, nè impenſas quidem debet ſoluere Caſtellius: quia is negat vllas extare meliorationes, ſiquidem cum debuiſſet Morellius veterum arborũ inuentariũ conficere, vt illæ poſſent æſtimari. vt inſtrumento cautum eſt; idq; ab eo ſit prætermiſſum, nulla poteſt nunc ſecũdum conuenta fieri æſtimatio, quia licèt Morellius dicat, has plantas conſerui, tamen ei non eſt habenda fides: cũ poſſit excipi, veteres etiam euelliſti, quarum inuentarium teneris exhibere. Et poſſet etiã deferri iuſiurandum contra eum, vt qui non obſeruauit conuenta, & ideo ſit in dolo, iux. tradd. in l. in actionibus. de in li. iur. & in l. ſi quis maior. C. de tranſ. Et ſaltem eſſet tranſlatum onus in eum probandi negatiuam, ꝙ arbores nullæ eſſent, in locis vbi plantatio facta eſt.

Quò verò ad precium fundo accedẽs, ob meliorationes, nihil eſt, quod dicam: quoniã ex præcedentibus hoc declaratur. Sed & ſi præſentis temporis æſtimatio deberetur, nõ video, quomodo poſſint ſeparari incrementa hæc duo inter ſe, cũ arbores ipſæ ſint pars fundi, vt per Caſtr. d. conſ. 270. & eſt tex. in l. ſi fundi. de re. vind. & ſi quid augmenti eſt ratione terræ, ex pacto debetur retrò ementi: & verè non ſat ſcio ipſe talia incremẽta, q̃ confuſa ſunt, ſecernere: vt meritò peritus rẽ hanc aggredi noluerit.

De fructibus autem anni præſentis non agam multis: quia à die depoſiti precij ad Caſtellium pertinẽt. Soc. conſ. 80. in 3. Cag. l. 2. n. 28. uer. 8. C. de pact. int. emp. Nec dicatur depoſitum nõ fuiſſe integrum: quia imò fuit integerrimum, cum meliorationes, nec tunc, nec hodiè certæ ſint, fueritque ſatis fideiubere ad euitandam moram, ad tradd. p Alex. conſ. 102. nu. 5. in pri. & per Docto. in l. quod te. ſi cer. pe. & alibi. Et maximè cum neq; hodiè conſtet fundum eſſe precioſiorẽ. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

PERSONAS Eccleſiaſticas teneri concurrere ad expenſas, quæ fiunt pro muniendis eorum bonis oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 ECCLESIASTICOS *teneri ad impenſas, quæ fiunt vt Ager territorij in quo bona poſſident rediga tur ad culturam.*

2 *Principis aſſertioni ſtatur, quo ad ſubditos ei.*

3 *Clericorum immunitas, an & quando eos tuet, vbi tractatur de opera illis proficua.*

4 *Intellectus. c. non minus. de immunit. Eccleſ.*

CONSILIVM CXLV.

OPINOR ex his, quæ ex facto
ipſo deduci poſſunt, Eccle-
1 ſiaſticos † teneri pro rata cõ
ferrè ad impenſas, quæ fiũt,
vt ager Regienſis ad cultu-
ram redigatur. Namq; con-
ſtat ex multis arua Eccleſiarũ ad meliorẽ ſta
tum perducta eſſe, ob amplas foueas in quas
aquæ exundantes defluunt, & quæ olim ter-
ras ipſas adeò complebant, vt valles potius,
q̃ agri viderentur. Primò animaduerto hæc
omnia facta eſſe de mandato Sereniſ. Ducis
noſtri, ꝙ iudicauerit vtile eſſe ſuis ſubditis,
vt aquæ per has foueas in loca depreſſiora
decurrerent. Sed profectò nemo crediderit
tãtũ Principẽ voluiſſe, vt tot impenſæ fierẽt
per ſubditos, niſi magnam ex illis vtilitatem
eſſent relaturi: ergò. Et enim ſtatur aſſertioni
2 † Principis quò ad ſubiectos ei, vt eſt deciſ.
Abb. in cap. cum a nob. de teſtibus. Socin.
conſil. 120. in 3. Iaſ. l. ſi teſtm̃. num. 5. C. de te-
ſtam. cum ſimm. & in hac materia eſt fuſ.
conſ. Barb. 1. in 3. vbi lat. probat credi Alphõ
ſo Regi Neapolis, qui atteſtabatur publicè
intereſſe, vt onera quædam indicerentur, &
Nat. conſ. 487. n. 38. ſcribit credi March. M.
Fer. dicenti ſe imponere collectã ex neceſſi-
tate. Quocirca eum certum ſit clericos, & lai
cos in iiſdẽ locis permixtim poſſidere, aut fa
tendum eſt opus hoc omne eſſe inane, quod
Principis aſſertioni, & decreto repugnat, aut
pariter vtriuſq; prodeſſe, qñ per rerum natu
ram fieri nequeat, vt loca eiuſdem poſituræ,
quò ad laicos meliora, quò ad clericos dete
riora reddantur. Secundò facit, ꝙ periti retu
lerunt id cedere in vtilitatem clericorum, &
ipſorummet peritus non eſt auſus id penitꝰ
negare, ſed in quibuſdã locis cõmodũ nõ in
uitus agnoſcit, vt ex relatione eius patet, ob
hancq; cauſam fortè oblata eſt rata, de qua
in actis, & peritis ſtatur iux. trad. in c. propo-
ſuiſti. de prob. & q̃uis in multis contradicat
ipſe peritus clericorũ, tñ cũ peritis laicorũ cõ
currit auctoritas Principis, & rei veriſimili-
tudo, & ſũt ẽt pitiores, vt ſupponit̃. Tertio ac
cedũt teſtes examinati in ꝓc. q̃ oẽs vno ore
deponũt poſt cõſtructionẽ Taſſoni loca plu-
rima inferiora ad culturã eſſe redacta, vt in
margine eorũ adnotatũ eſt, & idẽ ẽt probant
pleriq; ex aduerſo examinati, q̃bꝰ cõtra ĩdu
cẽtes plenè credit̃ Ro. cõſ. 104. cũ ſim. Quar-
to ipſa locorũ inſpectio fideles oculos Iudi-
cis inſtruat, q̃ nunq̃ excluſa eſt. l. ſi irrup. in
fi. fin. reg. poterit. n. explorare ſitũ ꝓdiorũ, an
altiore loco laicorum, depreſſiore clerico-
rum poſita ſint, vel contra, & veritatem ip-
ſam re oculis ſubiecta inquiret.

Et

Digitized by Google

Et profectò cum dubitandum non ſit publicæ vtilitatis cauſa Seren. Ducẽ decreuiſſe, vt aquæductus hi fierent, nullus ſani ingenij vir exiſtimare poterit, cum laici, & clerici in iiſdem locis mixtim poſſideant, vnis eos eſſe vtiles, alteris damnoſos. Difficultas inde pẽdet, an ſi demus commodo clericorum cedere hæc, quæ facta ſunt, adhuc illi immunes eſſe debeant, ob priuilegia ampliſſ. à ſũmis Põtificibus Eccleſijs indulta, qua in re egregiè adeò ſcripſit laicorũ patronus, vt videatur potius aduocati, quàm procuratoris perſonam gerere Ego tñ, nè Illuſ. Co. Alphonſo Taſſonio deſim, qui id mihi muneris iniũxit, & vt res clarior, & Illuſtrior ſit, plenè diſſerã.

3 Sciendum itaq; † eſt, poſſe conſiderari in hac materia aliqua opera, quæ nõ ſint vtilia Eccleſijs principaliter, ſed per conſequentiam, quæ dicũtur reſpicere publicam vtilitatem, ſed ſecundariò pertinent ad laicos pariter, & clericos. Alia verò, quæ ad priuatum commodum vtrorũq; principaliter referantur, & ſecundariò publicum. Priorũ exemplum eſt conſtructio, ſeù refectio murorum, quib⁹ loca muniuntur, volunt. n. quidam id eſſe munus laicorum principaliter, & in his quicq̃d aliqui exiſtimauerint, receptius eſt, vt ſi muri non ob ornatum, ſed ob neceſſitatem erigantur, clerici contribuere debeant, ità ſcribunt Iaco. Butrig. Petr. Bellap. Cy. Bal. Alb. qui dicit vidiſſe de facto ſeruari Salic. Aret. qui refert ſe conſuluiſſe. l. ad inſtructiones. C. de ſacr. Eccl. Parp. l. placet. n. 76. eo. Anch. Butr. Zabar. & Anan. ca. non minus. de imm. Eccl. idem Bal. conſ. 146. & conſil. 310. in 3. Bellam. ſeù Inno. int. eius conſſ. conſil. 46. & ſentit Cor. licèt non oĩno affirmaret cõſ. 72. n. 15. in 4. Barb. d. conſ. 1. in 3. & conſ. 29. in 4. Prac. Pa. in act. rea. nu. 47. Bertr. conſ. 49. in 5. alias in 2. qui tamẽ alibi conſ 53. in quarto. alias pri. fluctuat, propter conſ. Abb. tertium in pri. Pariſ. conſil. 25. num. 74. in pri. Boer. deciſ. 246. Guil. cap. Ranutius. in ver. & vxorem nomine Adelas. n. 468. de teſti. licèt alibi conſ. 63. ad fin. videatur voluiſſe cõtrariũ. Bero. conſ. 152. nu. 10. in 3. Nat. conſ. 280. ad fi. Duen. qui diſtinguit, & ipſe, an ad ornatũ, an ex neceſſitate conſtruantur, & ita opin. cõciliat reg. 100. fall. 16. Vaſq. lib. 3. §. 21. lim. 10. n. 182. par. 1. de ſucceſſ. Lãc. Conr. qui teſtatur opin. contra Abb. in d. conſ. 3. cõem, & approbatam. §. 1. n. 28. de decur. Viu. opi. 42. in 2. par. Cach. dec. Ped. 68. nu. 6. Ema. Soar. in ſuo Theſ. ver. clericus. n. 135. & nouiſſimè Burſat. conſ. 16. n. 24. vbi & alios quoſdam recenſet, ex quibus cõſtat hãc opin. eſſe cõem, & Abb. d. c. nõ minus. n. 18. & d. conſil. 3. cum ijs quos ipſe citat, & Alc. d. l. placet. & Euer. conſ. 42. col. 9. & quoſdã ẽt Theologos, de q̃bus infra faciam mentionem, malè ſenſiſſe. Alterius generis exẽplũ eſt refectio viarũ, & pontiũ, de quibus meminit Imp. dicta. l. ad inſtructionem. & in his conſtans ẽt eſt omniũ ſnĩa, vt Eccleſiæ debeant contribuere, & ità omnes in locis præallegatis concludũt. Quibus addo. Io. And. d. c. non minus. Odoff. l. ad inſtructionẽ. Homod. conſ. 82. Luc. Penn. l. fi. col. 2. C. de exa. trib. & l. 2. quib. mun. ne. lice. lib. ij. Zab. c. 1. n. 18. de uit. & hon. cle. Cæp. de ſeru. ui. n. 48. Rui. conſ. 219. n. 12. in pri. Alex. cõſ. 68. n. 13. ĩ 2. Guid. pa. q. 78. Iaſ. d. l. placet. n. 14. in pri. lect. Bertr. conſ. 123. in pri. & cõſ. 126. in 4. alias pri. Amic. cõſ. 146. Balb. in cõ. edito poſt d. dec. Pedem. 68. Rip. rñ. 68. & rñ. 168. & l. 4. n. 31. de re iud. & de peſte. de rem. præſ. num. 44. & de reme. ad conſ. vb. num. 234. Nat. conſ. 311. Alb. conſ. 8. Aegid. Tho. c. 62. n. 2. lat. in tract. de colle. Burſ. conſil. 42. n. 10. & hi aliquos alios citant: patet ergo nõ rectè ſenſiſſe D. Anton. par. 3. tit. 12. c. 3. §. 2. Ang. Clauas. verſ. immunitas. n. 37. & Sylue. de imm. 1. n. 20. qui putãt. l. ad inſtructionẽ. eſſe correctã. Tertij generis exẽplũ eſt, quando vtilitas priuata clericorũ, & laicorũ cõiũcta eſt publicæ, cuiuſmodi eſt, ſi quid detũ militib⁹, nè agros depopulentur, & hoc caſu nemo contradicit, & ità cõſuluit. Anc. con. 96. & eũ multi ex p̃allegatis ſecuti ſunt, qđ tñ verũ eſt, niſi laici ipſi cauſã dediſſent depopulatiõni, vt eſt cõſ. Caſt. 423. ad fi. in 2. & in hoc tertio capite nemo diſſentit, nam & Abb. ipſe d. c. nõ minus. n. 20. idem expreſsè definit, & eidẽ ſubſcribũt multi, de quib⁹ ſup. & ipſimet. Clauas. & Silu. in locis adductis. & Eue. d. cõſ. 42. quib⁹ addo Caſtren. in d. l. ad inſtructionẽ. vbi citat. l. ſm naturã. de reg. iur. & idẽ ꝓbat Alc. ibi. Quarè cũ nos tractem⁹ de hoc genere, quia clerici ꝑcipiũt cõmodũ particulare, cũ eorũ p̃dia rediganꝫ ad fertilitatẽ, ſumus extra omnem dubitationẽ, & nè in terminis auctoritate careamus, in aquæductib⁹ eſt dec. Io. Plat. in l. ad reparationem. C. de aquæ. lib. 11. quem ſeqq. Cæp. de ſer. ur. num. 48. Rip. d. reſpon. 168. nu. 6. & alij quidam ex relatis. in aggeribus verò eſt dec. Butr & Anchar. in d. c. non minus. & ibi Anan. ponit exemplum in Rheno, qui tum excreſcens prędia Bononienſium inundabat. & Anch. ſeq. Barb. d. conſil. 1. & d. conſil. 29. Rip. d. reſpon. 168. & alij multi ex ante allegatis. & nemo hac in re diſcrepat.

Nec obſtant d. c. non minus. & c. aduers⁹. de imm. Eccl. nam Doct. rñdent multis modis, q̃n agũt de pri. & ſecũdo gñre impẽſarũ, vt reff. Barb. d. conſ. 1. & d. conſ. 29. & alij. de q̃b⁹ ſup. at ĩ 3. gñre ipſe. Abb. nõ cõtradicit,

4 Ego tamen planius reſpond. quòd† in dicto cap. non minus. agitur de oneribus, quę pro arbitrio laicorum indicebantur, non autem ex legis diſpoſitione iam erant impoſita, quod probant ea verba, tot onera frequẽter imponunt Eccleſijs &c. & ea, ſiuè quidẽ foſſata, ſiuè expeditiones, ſiuè alia quælibet arbitrentur agenda: ecce, vt illi arbitrabãtur, non tamen neceſſitate adacti erant. Et quamuis inferius dicatur, niſi tantam neceſſitatem, vel vtilitatem aſpexerint: hoc additum eſt, vt coercerentur laici, qui cum nimis premerent clericos, meruerunt, vt in ſubſidium tantùm ſubleuarentur, etſi neceſſitas, & vtilitas aliud ſuadere viderentur: intelligo tamen de neceſſitate, quam lex ipſa nominatim non approbat, vt indicant illa verba, abſque vlla exactione &c. ſi enim eſſent caſus comprehenſi legibus, eſſet locus exactioni, nec in eorum voluntate ſitum eſſet contribuerent, an non. Et ſi aliter interpretaremur, magnum emergeret abſurdum, quòd clerici ditarentur, cum iactura laicorum, quòdque commodo fruerentur, nec vllum ferrent incommodum, & quamuis addatur inferius, ad releuandas communes vtilitates, & neceſſitates, tamen ex mente Docto. intelligendum eſt de communi, hoc eſt publica vtilitate laicorum, non Eccleſiarũ, quicquid aliter Abb. ſenſerit. d. cõſ. 3. nè correcta iura ciuilia dicamus, & eſt ſenſus, vt etſi clerici nullam ſint laturi vtilitatem, ex ipſis expeditionibus, tamen ſi hoc multum R. P. interſit, poſſint pro eorum pietate contribuere, & hæc ſubſidia humiliter, & deuotè inquit Pont. in d. c. aduerſus, & cum gratiarum actione laici recipiant.

Nec obſtat, quòd foſſator. fiat mentio. in d. c. non minus. quæ munire ciuitates ſolẽt: nam reſpõd. quòd & foſſata reſpicere ſolam vtilitatem laicorum poſſunt, vt ſi fierẽt, quò prædia illorum ad culturam redigerentur: Namque quoniam hoc etiam publicè intereſt (erit enim vberior ciuitas) ſi non ſuppetant laicorum facultates, ex æquitate poſsũt Eccleſiæ contribuere, & honeſtius eſt, vt has cõſtitutiones intelligamus in oneribus, ad quæ ſi conferant clerici, id eorum charitati referendum ſit, quàm in illis, quæ ſi detrectent, omnem videantur aſpernati æquitatem: eſt. n. congruum, vt Eccleſia cultrix Iuſtitiæ legibus æquis, & naturalibus ſubiecta ſit. Sic etiam clerici tenentur cuſtodire ciuitatem, vbi id neceſſitas ſuadeat. c. peruenit. de imm. Eccl. vel & ſecundo illa cap. procedunt, quãdo clerici irrequiſito Epiſcopo, & clero indicunt munera pro arbitrio, & Eccleſiaſticos cogere volunt ad cõtributiones, at ſi prius requirant Epiſcopum, & clerum, qui negent, tunc res iudicio terminabitur, & pro rata contribuent, vt non liberentur dd. cap. clerici à ſolutione, ſed mandetur laicis, nè ſua auctoritate illos compellant. Et hæc eſt æqua interpretatio, quæ & laicorum temeritate mretundit, & clericorum nimiam libertatem coercet.

Præterea & ſecundò reſpond. q. etſi d. cap. non minus. & d. ca aduerſus. intelligantur de vtilitate, quæ ſecundariò clericos reſpiciat, vt fuit ſententia Abb. qui noluit Eccleſiam teneri, nec ad primi, nec ad ſecundi generis impenſas, tamen hęc noſtra concernit principaliter, tam clericos, quàm laicos: & eſt potius priuata ſingulorum, q̃ publica: & Abb. ipſe d. conſ. 3. d. c. non minus. fatetur poſſe cogi Eccleſiaſticos in hoc caſu, apud ſuos Iudices, quod & omnes alij, de quibus ſupra, confirmant, eſſet. n. nimis iniuſtum, vt laici proprijs impenſis prędia clericorum ad culturã redigerent, & hęc eadem Iuſtitiæ ratio adduxit D. Ambroſium in c. ſi tributum. & c. ſeq. cau. 11. q. 1. vt affirmaret Imperatori, ab Eccleſia ſolui debere tributa. quæ capitula, & ſi Illu. & Reuerendiſs. Card. Albanus. in q. de imm. Eccl. ita velit interpretari, vt dicat nõ eſſe obſtrictas Eccleſias, tamen verba adeò certa ſunt, vt ille euertat potius, quàm declaret. Si. n. cenſum, inquit, filius Dei ſoluit, qs tu tantus es, qui putas non ſoluendum? Debent itaq; æquo animo pati clerici hanc cõtributionem, quæ Iuſtitiæ, & æquitati conuenit. Et ità in hac iur. controuerſia exiſtimo, ſaluo tamen S. E. R. iudicio. Et hęc ſatis.

ARGVMENTVM.

Est in cauſa pręcedenti, & hic probatur vtilitas clericorũ in munitione, de qua agitur.

SVMMARIVM.

1 Servitvtibvs *aqua in præſcribendis, requiritur probatio ſcientia, & patientia inferiorum, & bona fidei ſuperiorum.*

2 *Seruitutem aquę ducendæ, quam præbeat natura loci, & quod diuerſum eſt vbi eſt opus manu factum.* (Elus.

3 *L. in ſumma §. apud namuſam. de aq. pl. arc. intelle*

4 *Aqua, vt reſtagnetur, ſi quis facit opus, contra facientem reſiſti poteſt.*

5 *Inferiores vicini ſuperiores cogere poſſunt, vt aquęductus veteres reſtituant, & curent, vt aquę ſolitum curſum retineant.*

CON-

CONSILIVM CXLVI.

Concluſi proximis die-
bus teneri clericos ex iuris
diſpoſitione contribuere ꝑ
expenſis, quæ ſiccandorum
agrorũ cauſa fiunt, pro rata
tamen vtilitatis, quam ex
aquæductibus ipſis relaturi ſunt. Nunc quo-
niam clariſs. Iudex reuocat in dubiũ, an vtili
tatem vllam clerici, ex operibus ſactis, acce
pturi ſint, ego planum faciam, quòd aquędu
ctus hi valdè illis vtiles ſunt. Conſtituo pri
mo, quòd loca illa, quæ dicuntur Valles Re-
gij olim erant Terræ, ex quibus fructus per-
cipiebantur: Hoc teſtantur viginti teſtes pro
laicis examinati ad vnum: & nõ põt dubita-
ri, cum clarè, & apertè omnes id deponant.
Et ex hoc fundamento infertur non eſſe ve-
rum, quòd loca hæc, vt valles debeant reci-
pere aquas ſuperiores; an autem ex natura,
dicam paulopoſt. Secundo ſuppono etiam,
quòd antiquitus erant tres aquæductus, Ca
naliuũ Brixiana, & Modolena, quibus aquæ
ſuperiorum inferiorumq; agrorum in Terri
torio Nouellarenſe importabantur, quòdq;
opere facto inhibitæ ſunt, vt deponunt ijdẽ
ferè omnes teſtes: indeq; euenit, vt propter
reſtagnationem loca prius culta in valles a-
quoſas degenerauerint, & ex hoc infero, ꝙ
non natura loci, illa eſt, quæ nocet, ſed ipſa
aquæductus obſtructio, & ob id inferiores ę-
quo animo id ferrè non tenentur, vt eſt text.
l. in ſumma. §. apud Namuſam. de aq. plu. arc.
His ita propoſitis, videamus, an obſtent ea,
de quibus in dub. Dicitur primo ſuperiores
dominos immiſiſſe aquas ſuas in Valles, &
illorum loca fuiſſe æquè fertilia ante cõſtru-
ctionem aquæductuum, atque poſt. Sed dili-
genter attendendum eſt. Et. n. licèt aliqui te
ſtes deponant aquas ſuperiores, ad Valles
defluxiſſe tamen id nil refert, quia non eſt ꝓ
1 bata † ſcientia, & patientia inferior. nec bo.
fides ſuperiorũ, quæ omnia exiguntur in prę
ſcribendis ſeruitutibus. iuxt. tradd. in l. ſerui
tutes. de ſerui. & l. 2. C. eo. plenè Balb. 2. par.
4. par. prin q. 1. per to. de præſcrip. Pariſ. con-
ſi. 112. num. 37. in pri. & in terminis de aquis
decurrentibus ad valles eſt conſil. Rim. 276.
& in caſu non abſimili eſt conſil. Caſtren.
243. in 2. & ideò poſſunt nunc inferiores a-
uertere aquas ſuperiorum, quaſi nullum ius
eis competat immittendi.

Nec dicat quis, naturam loci vicem ſerui
2 tutis præbere, † & fundos inferiores teneri
excipere aquas ſuperior. l. 1. §. deniq; ait. de
aq. plu. arc. Cæp. c. 4. de ſer. ruſt. præd. nu. 77.
cum al. de quibus Bero. conſ. 139. & cõ. 143.
in 3. nam reſponſio ex prædictis facilis eſt. Si
quidem agri inferiores tenentur quidem ex
cipere aquas ſuperior. Sed hoc verum eſt, ſi
ſponte, & naturaliter fluant, vt eſt tex. in l. 1.
§. item ſciendum. de aq. plu. & tradd. Doct. in
locis præcitatis. quarè cum aquæ, de quibus
agitur, per aquæductus decurrerent manu
factos, non eſt locus legi illi naturæ, ꝙ locus
inferior ſeruiat ſuperiori, nec mirum, quia
operibus factis aqua velocior, & citatior de-
fluit, & maius adfert damnum. d. l. 1. §. Nera-
tius. vbi Caſtr. Et profectò cum ex teſtibus
laicorum probetur has aquas olim decurriſ-
ſe in agrum Nouellarenſium, quo tempore
Valles ſiccæ erant, non video, quæ æquitas
cogat inferiores obſtructis antiquis aquędu
ctibus continere intra ſua prædia, omnẽ vim
aquarum reſtagnantium: & ſi fiant noui per
quos aquæ decurrãt minus etiam intelligo,
cur ſuperiores non debeant contribuere,
quorum aquæ per illos defluunt. Et ex hac
re tollitur, quod infra in dub. ſubiectum eſt,
non debere inferiores conqueri, ſi natura lo
cus mutatus ſit. ſiquidem verius eſt hominũ
facto aquas ipſas inhibitas, vt dicunt teſtes.
Quin æquiſſimum putarem, vt etiam ſi ob
naturalis poſituræ mutationem aquæ ipſæ
reſtagnarent, deberet eis ſuccurri, & id pro-
3 batur † d. l. in ſumma. d. §. apud Namuſam.
in fi. dum vult I. C. vt vicinus cogatur pati, vt
locus in priſtinam faciem reſtituatur, non ſe
cus, ac ſi opus eſſet factũ: & ita exæquat mu-
tationem naturalem, & opus manu factum,
re ipſa, nec obſtat tex. in d. l. 1. §. item ſciẽdũ.
ibi, cum ipſius loci natura nocet. &c. quia in
telligendus eſt, quando locus ſit in ſua natu
rali poſitura, nõ etiam caſu aliquo valdè im
mutatus, tunc. n. habet locum. d. §. apud Na-
muſam, ſic etiam, & ſi conſtituta ſit ſeruitus,
tamen vbi aqua lædat immoderatè, non eſt
recipienda. d. l. in ſumma §. fin. vbi omnes, &
maximè Caſtren. quod totum ęquitate ſub-
nixum eſt, & certè cum non poſſent facilè
cogi Nouellarenſes, vt reſtituerẽt opera ob-
ſtructa, non poſſum mihi perſuadere totum
damnum, ad ipſos inferiores debere recide-
re, eſſet. n. id nimis iniquũ. cum ſit ingentiſs.
ex qua cauſa, vt dixi etiam, conſtitutam ſer
uitutem moderari permiſſum eſt. Et in ter-
4 minis, quod vbi aliquis facit opus, † ex quo
aqua reſtagnet, agi poſſit contra facientem
opus, & immittentem aquam eſt text. in l. 2.
§. ſi quis in ſuo. nè quid in loco pub. & idem
poteſt deduci ex ratione. l. ſi tertius. de aq.
plu. Et ex his apertè conſtat Valles Regij
non eſſe tales, vt naturaliter in eas decurre-
re debeant aquæ ſuperiores: quando ſui erãt
aquæductus veteres, per quos illa ad loca de

eliuiora defluebant. Minus obſtat, quòd
ſuperiores nullam videantur vtilitatem per
cipere ex aquæductibus, eo quòd aquæ illo-
rum ad Valles decurrebant: quia id falſum
eſt: nã & teſtes ex aduerſo examinati pleriq;
de manifeſta vtilitate deponunt, & primus
Monachor. S. Io. qui inquit, credo, ch'i frati
riceuano vtile, perche l'acque ſi ſcolano me-
glio, & teſtis deponens per verbum, credit,
probat contra inducentem. Rom. conſi. 104.
cum ſimm. ſic & teſtis ſecundus Monachorũ
S. Petri, che dapoi, che ſono ſtati fatti i due
occhij al Ponte delle rotte, l'acque de' frati
vãno più veloci alle dette chiauiche. & quin
tus, che ſi ſcolano meglio dopo'l Taſſone.
idem & deponunt teſtes Domini Siluij, & a-
liqui etiam ex noſtris idem deponunt, & om
nes ferè de cloacis fratrum S. Petri, ꝙ vbi Ca
nalatium eſt elatioribus aquis, tum cloacæ
non poſſunt immittere aquas ſed illas regur
gitat, quæ in Brixianam deſcendunt, inde-
que fit, vt Illuſ. Dominus Cæſar, nolit admit
tere aquas conſortum, ob admixtionem ha-
rum aquarum, quæ pluuiales non ſunt: quæ
res quantum adferat incommodum, nõ eſt
quòd dicam, cum ſit notiſs. Prætereà cũ, vt
dixi, duo extarent veteres aquæductus, qui-
bus aquæ in agrum Nouellarenſem immitte
bantur, qui obſtructi ſunt, nulla ſuadet ra-
tio, vt cum noui defluxus aquis ipſis adhibe
antur, non concurrant omnes accolæ, ſicut
& iuris præſumptione in veteribus illis con-
tribuiſſe conſtituendum eſt. Et quàmuis
nullam vtilitatem inde ſuperiores percipe-
rent, quod nullo modo fateri poſſumus, ta-
men nè inferiores cogantur aduerſus omnẽ
legem, conuentionem, & æquitatem: ꝑmit-
tere, vt loca, quę ad naturam priſtinam agro
rum redire poſſunt, maneant valles; omninò
contribuere deberent, neque enim inferio-
res tantam aquarum molem, quantam aquę
ductus manufacti important ſuſtinere tenẽ-
tur, etſi fortè aliud eſſet vbi naturaliter de-
fluerent iux. dicta ſuperius.

Et hoc diligenter attendendum eſt: & tã-
to maximè, quia auctoritate Principis hæc
facta ſunt, quem præſumimus, & prudenter,
& iuſtè conſtituiſſe, vt aquæ in aliena territo
ria defluerent, & loca ſua ad culturam redi-
gerentur: quocirca omnes, quorum aquæ de
currunt per aquęductus, tenentur contribue
re: & ſuperiores debent æquo animo hęc pa
5 ti, quia poterãt inferiores† agere cõtra ſupe
riores, vt tres illos aquæductus veteres reſti-
tuerent, curarentque, vt aquæ ſolitum curſũ
retinerent, vt eſt tex. clarus d. l. in ſumma. §.
apud Alphenum, & ibi Caſtren. de aq. plu. &
trad. Cæp. dicto cap. 4. de ſer. ru. præd. nu. 74.

compenſent nunc has impenſas cum illis. Et ex his concludo omnes hos ſuperiores teneri dubio procul conferre pro rata ad exſolutionem ſcutorũ 4000. Quo verò ad alia loca Monachorum gratiarum, & Monacharũ S. P. Mart. nihil eſt quod dicam, quia teſtes examinati ab ipſis probãt aquæductus eſſe illis vtiles, & deponunt de damno, quod olim pati conſueuerant, vt in proc. legere eſt, & ego non refero. Illud non omittam, quòd fratres, qui excipiunt aquas Barrigelli intra ſuum canalem paucis ante ann. impetrauerunt à Regienſibus, vt eis liceret conſtruere opus ad Croſtolum, quo in illud aquæ defluerent, quæ res indicat aquas eorum nõ habuiſſe exitum: vt & hodiè non habent, cum excreſcente Croſtolo cloaca vti nõ poſſint. Quarè cũ eorum aquas ad Modolenas nunc tranſmittere laici velint, non poſſunt recuſare contributionem,

Et ex his ſublata ſunt ea, quæ pro clericis contra laicos excitabantur: quarè concludo omnes ad contributionem pro rata teneri. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Secvndi matrimonij filijs non potuiſſe plus relinqui, quam primi in caſu de quo agitur defenditur.

SVMMARIVM.

1 Mater *an, quando, & quomodo plus poſſit relinquere filij, ſecundi matrimonij, quàm primi, & quando cenſeatur relictum in fraudem, ex coniecturis.*
2 *L. Hac edictali habet locum etiam in legato vſusfructus.*
3 *Filia ſecundi matrimonij, an in dotatione poſſi meliorari, ſtante ſtatuto Mediolani.*

CONSILIVM CXLVII.

Scripſere in hac facti ſpecie aliqui præclariſ. I. C. Mediolanenſes, quorum ego ſcripta vix legere potui, ob maximas occupationes, & quæ, vt arbitror, ſufficere poterant: ſed quia Illuſtr. D. Aeneas de me petijt, vt ſaltem breuibus animi mei ſententiã explicarem, cogor abſq; vlla ferè librorum
re-

reuolutione paucula hæc,vt ei, cui multum
debeo, morem geram dictare.

Quod attinet ad illum articulum, an ma
2 ter poſſit relinquere † liberis ſecundi matri-
monij amplius,quàm liberis primi, res non
caret difficultate,aliqui tamen caſus ſunt di
ſtinguendi. primus eſt quando pater ſtipu-
latur pro filijs nondum natis.& Alberg. & li
gna.quor.conſs. habentur apud Caſtr. 261.
& 263.in pri.exiſtimarunt ſtipulationem nõ
valere.Bal.tamen tam ibi.conſil.262.&264.
quàm conſi.11.in 3.vbi ait ſe iocularíter de
riſum. & conſil. 22. in quinto. & in l. pri-
ma. C. de inoffic. dot. & l. hac ędicta-
li. C. de ſec. nupt. acriter contradixit.
Sed Ric.Sali. cuius ſententia habetur apud
Caſtr.vbi ſupra,poſt conſil.264. pronuncia-
uit contra Bald. ipſo multum reclamante,
vt in d.conſil.22.& quàmuis.Bald.ſententiã
ſequantur.Caſtr.in auc.vnde ſi.num.2.C.de
inoff.te.Alexan.ad Bar.d.l.hac edictali.Dec.
auc. præterea. num. 7. C. vnde vir. & vxo.
Bertr.conſ.63.in pri.& conſ.186. in 3. Boer.
dec.200.Paris.conſ.91.num.44.in 3.Alc.rñ.
71.vbi ait, quòd videtur magis communis.
qui tamen in l.poſt contractum. num.51. de
donat.aliter loquitur. Rolan.conſi.62.num.
29.in pri.Durans de leg.caut.65.Vaſq.dicta
auc.vnde ſi parẽs. n.22.tñ verior mihi videt
ſententia Alberg.& Lign. quam ſequuntur.
Caſtr.ſibi contrarius conſil.150. ad fin. in 2.
Corn.conſ.82.in 3.Cur.conſ.78.nu.quarto.
Iaſ.d.auc.vnde ſi parens.Rui.lat.conſ.112.p
to.in pri.qui idem vult, etiam ſi dictum eſſet
nè quid viro acquireretur. Addens ad Dec.
d.conſ.246. & Florian. in ſua diſp.1. nu. 22.
huic opin.viſus eſt ſubſcribere, dum pro ea
validiora argumenta ſtare ibi ſubijcit. item
& Salic. d. l. hac ædictali. licèt dicat ſe non
magis vnam, quàm alteram ſententiam pro
bare. & ſolidiſsma eſt ea ratio, quòd ma-
ter nullam poteſt fraudem facere. d. l. hac
ędictali.quæ facillimè fieret,ſi huiuſmodi ſti
pulationes conſiſterent. etenim omnia de-
uoluerentur indirectè ad ſecundum virum,
in præiudicium filiorum primi matrimonij,
& ideo Caſtr.conſ.193.in 2.reſpond.fraudẽ
præſumi,ſi vir donet cognatę vxoris, ſi coha
bitabant,quod & generaliter admittit, quã-
do donatarius eſt in poteſtate eius,cui dona
ri non poteſt,vt per eum. Quod ſi quis ſequi
velit.Bal.eius opin.facilius recipietur,ſi ma-
ter citrà operam viri donauerit filijs, qui na
ſcentur, & donationem in eos directè contu
lerit,ita Cra.conſ.42. in fin. qui tamen alibi
conſi.193.num.11. exiſtimauit tolli fraudis
præſumptionem, modo filij poſtea nati pa-
tre viuente ſtipulationem ratam habeant.

ego tamen crediderim Bald.ſententiã gene-
raliter falſam eſſe,quia negari non poteſt hu
iuſmodi pacta principaliter iniri, vt matri-
monium ſequatur,vt per Rui.dicto cõſ. 112.
Alter eſt caſus,quando mater donat filijs ſe-
cundi matrimonij,iam natis,&, ſi certum ſit
nullam ſubeſſe fraudem,donatio valebit: p-
mittitur.n.lege,vt plus relinquat mater ſi ve
lit filijs ſecundi, quam primi matrimonij. §.
illud.in No.de nup. qui tamen text. vt rectè
admonuit Caſtr.conſi.150.in ſecundo. non
loquitur apertè,quando ſecundus vir ſuper-
eſt. Quod ſi qua fraudis ſuſpicio ſubſit,ne-
que hoc caſu diſpoſitio valida erit,vt per Ca
ſtren.dicto conſ.150.& conſentiunt omnes.
Quarè cũ hic agamus de filijs iam natis diffi
cultas tota inde pendet, an aliqua fraudis
coniectura hic vigeat,quod & alij I.C. rectè
aduerterunt. Et opinor ſubeſſe. Prima eſt,
quia mater inſtituit heredem filiam ex ſecũ
do matrimonio, nec vetuit vſumfruct. patri
acquiri,& enim licèt Bal.locis ſupraſcrip. &
Caſtr.d.conſ.150.dixerint vſumfruſ. hoc ca
ſu non quæri patri, tamen vt admonuit etiã
Sali.d.l.hac ędictali. nulla ratio hoc ſuadet:
nam viget regula generalis, in aduentitijs,
qualia ſaltem hæc ſunt,vſum fru.acquiri pa-
tri.§.1.per quas perſ. cum ſim. nec exceptio
huiuſmodi ad regulam, vllibi probatur: qua
rè cum Bald.& Caſtr.ſupponant ſi vſusfruc.
ſecundo viro quæratur præſumendam eſſe
fraudem,diſpoſitiones hæ non valebunt, ni
ſi quatenus lex concedat. Nec obſtãt, quæ
de nepote filij ſpurij tradita ſunt à Bart.& a-
lijs.in l.Gallus.§.quid ſi is.de lib.& poſth. &
ab eodem Bart.conſi.118.quòd vſusfru.non
quæratur filio ſpurio licèt nepos ſit in eius
poteſtate:quia illo caſu cauſa eſt penitus in-
iuſta, nec à nepotis conſenſu recipere põt
confirmationem: quod ſecus eſt hic, quia
maritus ſecund⁹ non eſt penitus incapax, &
valet diſpoſitio, ſi conſentiant filij primi ma
trimonij:rurſus illa opin.Bar.& aliorum pro
cedit,quando ſatis conſtat nepoti ſua cauſa
relictum,vt quia pater ſit prodigus, vel alijs
vitijs laboret,vt per Caſtr.d.§.quid ſi is. n.6.
& per Add. ad Alexan. conſil. 74. in tertio.
Secunda eſt ſuſpicio, quia nudam legitimæ
proprietatem reliquit filijs, ex primo matri-
monio,vſum fru.autem voluit peruenire ad
ſecundum virum, quòd ſi in legitima voluit
fraudare filios,quibus vſusfruct. debitus eſt
auc.nouiſſima.C.de inoff.te.multomagis, &
cęterorum bonorum vſumfruct.ad eum per
uenire credidit, quæ animaduerſio facit, vt
caſus hic ſit lõgè clarior eo,de quo Bal.agit.
Tertia eſt,quia addidit,vt ſi diſpoſitio nõ va
leret vir in æqualem portionem cum filijs,
ex

Digitized by Google

ex primo matrimonio ſuccederet: quod eſt argumentum fraudis, vt per Bald. conſ. 161. in pri. vbi trad. quòd ſi dictum ſit, ſi non valeat legatum relictum uiro, lego filijs ex ſecundo matrimonio: præſumitur id factum in fraudem, Quarta eſt, quia ex toto teſtamento deprehenditur enixa voluntas Illuſt. D. Virginiæ deferẽtis omnia bona ſua viro, etſi occultare hanc mentem voluerit, & his concurrentibus non habent locum tradd. à Bertr. conſ. 186. in 3. & Cra. d. conſ. 41. qui diſtinxerunt, an filijs ex matrimonio ſecundo, mater donet, ſinè vlla patris opera, vel ſtipulatione eius interueniente. Et certè in præſenti ſpecie, ego arbitror non tenere Illuſtr. huius dominæ diſpoſitionem, præſertim, cũ habeamus conſilium Imp. in d. §. illud. hortãtis, nè inæqualitas inducatur inter filios primi, & ſecundi matrimonij, & nullus ſit text. ex quo appareat, viro ſecundo viuente, licere matri relinquere plus filijs ſecundi, quàm primi matrimonij. Et hæc de primo, ſecundũ q̃ eſſet conſiderandum quanti æſtimetur vſusfruct. ſeparatus a proprietate, itẽ & quãti nuda proprietas, & quanto plus valet vſuſfruct. uiro ſecundo auferendus, & illud plus filijs primi matrimonij applicandum eſſet. Namq; † l. hac ędictali. habet locum etiam in legato vſusfructus, ſitq; computatio iuxt. l. hereditatum. ad l. falc. vt ſcribunt Rui. conſil. 53. in 2. & Crau. conſil. 194. & alij recentiores.

Quò verò ad alterum, an Illu. D. Virginia potuerit meliorare filiam ſecundi matrimonij, ſtante ſtatuto Mediolani, etſi videã plura fuiſſe ſcripta vtrinq;, ego tamen exiſtimo verius eſſe, vt non admittaturélioratio, in hoc caſu, verba. n. præciſa, quę ex aduerſo cõſiderantur, accipi debent in fœminis, quarũ vna meliorari põt in alterius piudiciũ, & ita cãtãt, qđ in hoc ſtatuto optimè vidit Iaſ. cõſ. 42. in 3. at verò, quòd fœmina meliorari poſſit contra maſculum, à quo ab inteſtato excluditur, non facilè admiſerim, hoc enim caſu habent locum argumenta Iaſ. in d. conſil. 42. qui ideò putat non eſſe locum extenſioni: quia verba repugnant, & quàmuis ſtatutum ſit odioſum, tamen tritiſs. eſt illud, vbi eadem ratio ſubſit, extendi, vt ſunt deciſ. notiſs. meliorata eſt autem filia hæc, tum quia plenior eſt eius inſtitutio, tum quia, & eius patri relictum eſt, quod in fraudem ſtatuti factum eſſe præſumi poteſt, quicquid dixerit Alc. d. reſpon. 71. qui d. l. poſt contractum. d. num. 51. nulla illectus auri cupiditate in eodem caſu ſincerius locutus eſt.

Quod verò attinet ad teſtamentum Illuſ. D. Thomæ Marini, ſi conſideramus inſtitutionem in bonis feudalibus: certum eſt filias fuiſſe nominatim vocatas, ſed eſt dubiũ, an Illuſt. D. Marcus, vti maſculus ex fœmina deſcendens, præferatur cęteris. & ſi nulla filia ſuperſit, nec vllus alius maſculus ex eis, ſed tãtum fœminæ, ſolus Illuſt. D. Marcus ſuccedit, vt lat. probat. Cur. iun. in pri. par. 3. par. q. 16. de feud. vbi enim fœminæ, & maſculi cõcurrunt, præferuntur maſculi, etiam ſi feudum ſit tale, vt in eo ſuccedant fœminę. Sin autem adhuc ſupereſt altera ex filiabus dubium eſt, an cum ſit ius ei quæſitum auferri illi poſſit ex perſona Illu. D. Marci. de qua re me refero ad Io. Tho. Mar. de feud. quæſt. 9. Quòd ſi inſtitutionem allodialium perpendimus, quicquid videam hactenus ſcriptum fuiſſe, arbitror filias, & deſcendentes earũ nõ vocari, ſi qui ſuperſint deſcendentes, vel maſculi, vel fœminæ, ex Illuſt. D. Andræa: prælatæ. n. ſunt à teſtatore filiæ Illuſtr. huius domini, ſuis filiabus, & cęteri deſcẽdentes ſunt poſiti in conditione, vel, vt verius puto, ſunt inſtituti, quia nomen filiorum trahitur ad nepotes, ſi ex alia parte teſtamenti mens teſtatoris deprehendatur. cum itaque filios, & filias ſupra dixerit, inferius autem vtatur nomine deſcendentium, omnes comprehenſi videntur, & in hanc rem ſunt deci. ſed & plerunque filiorum appellatio ſola ad nepotes porrigitur.

Et ideò puto, ſi ſuperſit aliqua etiam neptis Illuſt. D. And. non vocari filias. Et hęc currenti calamo.

ARGVMENTVM.

Captvram de debitore in domo factam nullam fuiſſe probatur.

SVMMARIVM.

1 Captvra *pro debito ciuili facta in domo eſt nulla, etiam ſi fiat aduerſus ſuſpectum, & quamuis adſit iuramentum in obligatione. nu. 3.*

2 *Statutum in caſu exaquato recipit interpretationem à iure communi.*

3 *Ceſſioni bonorum, nec etiam per pactum iuratum, poteſt renunciari.*

4 *Statutum Ferrariæ, quòd quis non capiatur in apotheca declaratur.*

CON-

CONSILIVM CXLVIII.

CAPTVRA hæc tam ex diſpoſitione iur. communis, quàm ſtatuti, nulla eſt, communi
1 iure, quia nemo † è domo ſua extrahi debet. l. pleriq; de in ius voc. l. nemo. de regu. iu. idque adeò verum eſt, vt ſi quis captus ſit illicò dcat dimitti, non excuſſis aliter meritis cauſæ. Bal. ibi. & Caſtr. num. 4. Et procedit hæc. l. etiam in debitore ſuſpecto, quicquid ſomniauerit Iaſ. tum ibi, tum in l. vinum. num. 4. ſi cer. pet. nam rationes, & hoc caſu vigent, quòd domus eſt tutum cuiq; refugium, vt ibi, & quòd ſit iniuria debitori, ſi ſe inuito creditor domum ingrediatur. l. qui domum. de iureiuran. quarè & legis diſpoſitio debet habere locum, & hanc opin. ſeqq. Doct. Soc. d. l. pleriq; ad ſi. Cagn. qui alios ref. & communem dicit. d. l. vinum. num. 50. Bero. lat. conſ. 11. & 12 in 3. Et ratio Iaſ. quòd ſicut die ſacro capitur ſuſpectus debitor. gl. l. fin. C. de fer. & ibi Bal. & alii. ita & in loco prohibito, cum valeat argumentum de tempore ad locum: nihil valet primò, quia lex expreſſim diſponit, nè quis domi capiatur: at nulla eſt lex prohibens quem capi die ſacro, facilius itaq; eſt limitare generalem, & vagam ſanctionem, de qua in d. l. fin. vt diebus feſtis iudicialia non tractentur, & excipere caſũ vnũ, quando mora eſt allatura periculum, quàm corrigere prouiſionem ſpecialem, nè quis domi capiatur. Secundò, quia diuerſa eſt ratio inter locum, & tempus: ſiquidem niſi quis caperetur die ſacro, non facile creditor, quod ſibi debitum eſt, conſequeretur, & ideò Doctores exigunt, vt aut ſit in actu fugæ, aut appareat ex indicijs eum fugam adornare, vt per Dec. conſil. 75. Rip. reſpon. 90. Mand. ad Ro. conſil. 242. & per alios paſſim. non ita in loco, quia vbi quis ſe domi continet non tam commodè fugam arripere poteſt, & ſi is ſtatim abiturus ſit, obſeruet creditor, & comprehendat: alias ſibi imputetur: ſin diù domi manſurus, iam mora non eſt allatura periculum, & non ſumus in caſu, in quo debitor etiã die feſto capi poſſit. Et hæc eſt ſolida ratio. Et ideo cum ſtatutum exæquet tabernã domui, & eam velit haberi pro domo, omnis lex, quæ de domo in hac materia diſponit, diſponet
2 etiam in apotheca, cum ſtatutum † in caſu exæquato recipiat interpretationem à communi iure. l. 1. §. lex falc. vbi Doct. ad l. fal. & l. vetus nouas declaret, ac diſtinguat. l. ſciendum. qui ſat. cog. & eſt tritiſs.
3 Nec obſtat iuramentum † de quo in inſtrumento, ob cautelam Ferr. 22. quia ſtatutum vult, vt iuramẽtum non attendatur, quo ad hoc beneficium. l. pleriq;. & ideò ſi ob iuramẽtum communi iure ſuſtineri poſſet, aliud eſt, ſi coniungamus ei ſtatutum. Quinimò, nec ea cautela Ferr. vera eſt, & malè is Bald. in l. & omnibus. C. de decur. intelligit. nam ille loquitur in factis non in dationibus, & quamuis iuramentum obliget præciſè ad dandum, vt per eum, tamen in obligationibus, quæ in dando conſiſtunt, tenetur quis præciſè dare abſq; iuramento, vt tradd. omnes. in l. 4. §. cato. & l. ſtipulationes. de ver. ob. & ideò, ſicut non tollitur in dationibus, hoc priuilegium, ob eam rationem, quòd quis præciſè ſit obligatus, ità nec ob iuramentum habens naturam præciſè obligandi: quarè iſte Ferrarius valde fallitur, & rectius Bologn. in d. l. vinum. num. 47. non vult ob periurium, quem poſſe domo extrahi, niſi aliqua lex priuata, vt in regno, ſecus ſtatuat: ſed & Bal. loquitur, quando aliquis domo exhibitur, vt faciat, quod promiſit: non autem, vt carceretur, facilius autem explicamus facta promiſſa, quàm ſoluimus pecuniam: & ſi eſſet tale factum quod ſinè impenſa non poſſet explicari, & debitor domi lateret, quia nulla ſibi pecunia ſupereſſet, non procederet Bald. deciſ. loquentis in facto, quod ob vtilitatem publicam non debuit prætermitti.

Secundò dici poteſt, quòd debitor nõ ſit præciſè obligatus, ob iuramentum: cũ poſ-
4 ſit cedere bonis, cui † ceſſioni ſecundum pleroſq;, nec pacto expreſſo iurato renunciatur, tantum abeſt, vt ſolum iuramentum confirmans obligationem hunc effectum poſſit operari, vt poſt multos relatos cõcludit Matt. Bru. in trac. de ceſſ. quæſt. 20. quar. par. princ. Abeat itaq; Ferratius cum ſua cautela lutea potius, quàm ferrea. Et hæc de inualiditate proueniente, ex diſpoſitione iur. cõmunis
5 Quò verò ad ſtatutum † res etiam clara eſt. Eo enim expreſsè cautum eſt, nè quis in apotheca poſſit capi. Nec obſtat verſ. Et hoc niſi veriſimilia indicia fugæ &c. nam ſtatutum ennumerat loca, in quibus nõ poteſt quis capi: indè addit, & tempus, hoc eſt dies ſacros, in quibus recedit à communi iure, cũ aliquos tãtùm excipiat, mox ſubijcit, & hoc niſi &c. & ideò cum exceptio ſit relata ad tẽpus, non ad loca, ad hęc non porrigetur, tum quia eſt diuerſa ratio, in hac materia inter locum, & tempus communi iure, vt dixi, & ſtatutum tractans de captura recipit ab ipſo iure communi interpretationem, ea in re, tum quia corrigeretur diſpoſitio legis, ſecundùm quam nemo in domo capi poteſt, quod ſecus eſt in diebus feſtis, exceptio itaq; hæc relata ad domum, ſeù apothecam, quæ pro domo

domo habetur correctoria eſt, non ſi referatur ad tempus cui ſubiecta eſt, & tanto magis, quia inter cętera loca ennunciantur Ecclesia, & palatium Principis, quæ violari nõ debent, & ſi mille ſuſpiciones conſtarenr.

Secundo eſt nulla, quia non fuit cauſa cognita impetrata: neq;.n. narratum eſt, quòd ille domi ſe contineret, petitumq; vt licentia concederetur debitorem extrahendi, quod oportebat, ſi.n. Iudex non eſt informatus de negocio ipſo, nec licentia ad capiendum domi extendi poteſt, nec vllus Doctor eſt, qui in hoc caſu contradicat. Et ſi rem ordine narraſſet creditor, nunq̃ impetraſſet capturam, ſicut nec eam cauto Ferr. voluit cõcedere cautior, & melior Iudex, vt is refert, in d. caut. 22.

Nec obſtat, quòd probatio illa, quòd vellet abire, non poſſit aliud operari, quàm, vt domi capiatur: quia falſum eſt. Et.n. ſolus eſt primus teſtis, qui hac de re deponit, & tamẽ addit, quòd non erat abiturus, niſi negocio quodam confecto: alter nil de hoc, & ideò non eſt probata fugæ ſuſpicio, prætcrea, & ſi demus millies, quòd id eſſer probatum, poterat operari capturæ conceſſio, in tẽpore prohibito: & exquiſitiorem ſuſpicionem exegiſſet in domo ipſe Magnif. Iudex, quàm in die feſto, cùm vnus caſus ſit ſaltem altero magis dubius. Quocirca, & ſi fortè ſub illa generali fugæ ſuſpicione voluiſſet creditor extorquere capturam, etiam quò ad domum, nihil id ei prodeſſe debet, cum ſi nominatim petijſſet, non tam facilis futurus eſſet Iudex in concedendo, nec debet quis vtens verbis generalibus obrepere prætori, ſicut nec Principi.

Secundò nulla etiam eſt captura, ex alio capite, quia non fuit interrogatus eadẽ die, vel ſeq. quo caſu captus debet relaxari, vt ſtatutum diſponit: nec obſtat verſ. ille & vbi &c. quo cauetur, vt ſi de debito conſtet, licèt captura ſit nulla, captus non relaxetur: quia id verum eſt, quando ex aliquo alio capite poſt adſignatos terminos, & factas probationes hinc indè, Iudex vna ſententia expedit cauſam, quò ad merita, & quò ad capturam, vt expreſsè cantat ſtatutum: at prouiſio, de qua ſupra, ſpecialis eſt ante aſſignationẽ termini, & antequàm ad vlteriora procedatur, & licèt exhibeatur ab ipſo principio inſtrumentum, tamen nondum poteſt Iudex pronunciare ſuper vtroque capite, cum multæ exceptiones contra illud proponi poſſint, ſed debet ille mandare, vt non obſtante inſtrumento relaxetur. Et hæc eſt ratio, & fundamentum inconcuſſum: cum nũquàm fuerit terminus adſignatus, nullæ factæ probationes, & adhuc inſtetur ſuper inualiditate capturæ propter omiſſam ſuo tempore interrogationem, & certè magnum eſt piaculum, tandiù retinere miſerum hunc debitorem intra carceres contra diſpoſitionem iuris communis, & municipalis: rogo itaq; vt quàm citiſſimè cauſa expediatur.

ARGVMENTVM.

Acta facta cum actore conſtituto à muliere, quæ ad ſecundas nuptias tranſiuit, valere ẽt poſt tranſitum defenditur.

SVMMARIVM.

1 Mandatum *durat etiam poſt mortem, quando res non eſt integra.*

2 *Tutor etiam finita tutela connexa expedit.*

3 *Procurator inuito Domino non poteſt mutari, poſt litem conteſtatam.*

4 *Actor, ſeù Procurator conſtitutus à tutore, ſi res non ſit integra durat poſt eius mortem.*

5 *Clem. vlt. de procurat. declaratur.*

CONSILIVM CXLIX.

Etsi in foro non ſoleat diſputari, quando extant alicuius Doctoris præclari deciſiones, quæ rem in ſpecie definiant, ſi nullus ei contradicat, vt in præſenti caſu, (id enim pertinet ad ſcholaſticos Doctores potius) tamen, vt Clariſs. Iudici ſatisfiat, libet in præſens, controuerſiam propoſitam diligentius excutere, & non tantum Fulg. auctoritate, ſed & aliorum ſententiam meam confirmare.

Dico ergò, quòd ſententia lata cõtrà Borgias, in gratiam orabonιorum valida eſt, & ſi tutela finita eſſet, eò quòd tutrix tranſiuiſſet ad ſecundas nuptias. Nam cum lis conteſtata eſſet, cum Domino Palmerio Actore legitimè conſtituto, & contra eum etiã pronunciatum ſit, fruſtrà obijcitur mandatum finitum eſſe, & id ex aliquibus deduco.

Primò, quia regula eſt, quòd quoties res
1 non eſt integra, mandatũ † etiam durat poſt
mortem. l. mandatum à contrario ſenſu, &
illic tradunt omnes. C. man. l. ſi defunctus.
de procur. l. nulla. C. eo. cum ſimm. Hinc, cũ,
vt dixi, lis iam conteſtata eſſet, nec res ideò
integra dici poſſet, durat mandatum, & cum
nos inhereamus regulæ, ſi quis vult contra

pro-

probare ſuam deducat exceptionem.
Secundò, poſt litem conteſtatam procu-
tor ſit dominus litis, & mandatum non ex-
tinguitur morte domini.d. l.nulla. Sed hic
caſus noſter non excipitur, ergò eſt ſub regu
la. Et ideò Iaſ.rectè.d.l.nulla. limitat in ſo-
lo prælato.
Tertiò licèt finita ſit tutela, nihilominus
2 tutor † connexa expedit.l.ita.§.fin.l. 1. C. vt
cau.pup.&c. in quibus de lite cępta ꝓgēda
tractatur, ergò ſicut tutrix, quæ nullas ratio-
nes reddiderat, nec inſtrumēta dederat, cau
ſam defendere cogebatur, vt dictis. ll.ita. &
ipſe actor, & in terminis, quòd finita tutela
per tranſitum ad ſecunda vota, mulier ad-
huc teneatur expedire: trad.Bald.in l.& poſt
3.de tranſ.qui licèt loquatur de ea, quæ de-
clarauerat ſe velle tranſire, tamen ſupponit,
quòd hæc declaratio, tantum valeat, quan-
tum ipſe tranſitus, ex quo eaſdem pœnas ſta
tuit.
3 Quartò procurator non poteſt mutari † in
uito dño poſt litem conteſtatam. l. mutari.
de procur.vbi Bart. Hincq; licèt vniuerſitas
conſtituerit actorem ad tempus, ſi litem is
conteſtatus ſit, cogitur etiam inuitus, parte
volēte in iudicio perſiſtere, etſi tempus iam
lapſum ſit.Bart.d.l.ita autem.§.fi. Quocircà
non potuit domina Lucretia nubens, reuo-
care actorem, nolentibus Magnificis Orabo
nijs.
Vltimò hanc opinionem ſecuti ſunt om-
nes, nec video, qui in terminis contradicat,
4 quòd procurator † conſtitutus à tutore, ſi res
non ſit integra, poſt mortem eius duret, vt
poſt gl.ij.concludit Imol.in clem.vlt.de pro-
cur.& eum ſequūtur alij, quem etiam refert.
Alexan.conſi. 128.in 6.qui hoc habet pro in
dubitato. Nec verum eſt Imol.contradice-
re, neq;.n. Alexan. celeberrimus Doct. eum
pro ſe citaſſet.d.conſ.ſi aduerſaretur, ſed ſub
num.3.dum improbat.Anch.& ait, quòd l.ſi
per Epiſtolam, re integra loquitur, hoc aper
tè ſignificat, aliud eſſe vbi res integra nō ſit,
ſic & Caſt.d.l.ſi per epiſtolam.de acq.her.in
fin.idem expreſſim conſtituit. & l. ſi quis. §.
impubes.num.5.de inſt.act. Sali.d.l.manda-
tum.num.8. Nec Aret.ibi, vel Imol.contra-
dicunt: quia non loquuntur, quando res nō
eſt integra, & ſolus eſt Anch.in d. Clem. qui
idem vult in cuiusquè adminiſtratoris pro-
curatore, & malè, vt infrà dicam: quamuis
ex verbis Imol.ibidem conſtet non eſſe inte-
gra nunc eius cōmentaria, qui refert Anch.
non definire, ſed cogitandum relinquere, &
hoc perpetuum eſt, vt mandatum, quod vi
alicuius officij ſuſtinetur, non expiret ꝑ mor
tem, quò ad inchoata. Bald. d.l.mandatum.

num.4.& quidam in repetitione.l.ſi. de ſolu.
neq; enim puto fuiſſe Caſtr. vt inſcribitur,
cum in locis ante citatis contrarium dixe-
rit. Sed, etſi admitteremus. Anchar. diſ-
ſentire, quò ad procuratorem, tamen in
actore nullus repugnat, & habemus mul-
torum deciſiones in terminis, in ipſo. Gu-
gliel. de Laud. & Bernard. in dicta clem.
& Imol.ibidem.num.7.qui licèt, quò ad Re-
ctorem hoſpitalis, contrà inclinet, tamē quò
ad Actorem habet pro abſoluto, ob auctori-
tatem Iudicis, & Bal.d.l.neq; ibi.ſic, & man-
datum Actoris &c.ex illis enim verbis, vult
finiri mandatum Actoris, eodem modo, quo
& procuratoris finitur. Et in ipſiſſimis ter-
minis, quando tutrix ad ſecundas nuptias
tranſiuit, eſt deciſio cuiuſdam Doctoris nō
incelebris, vt ex allegationibus eius conſtat
conſulentis Fulg.& eiuſdem Fulg.conſ.182.
per totum, vbi hoc probant multis rationi-
bus, & vt dixi nullus contradicit in indiui-
duo, & Fulg.ſequitur Iaſ.d.l.neq;. C. de pro-
cur.ſicq; trium Doctorum clariſſimorū ſtat
auctoritas, in his terminis, quibus etiam ac-
cedit Bald.d.l.& poſt.eſtq; maior ratio in A-
ctore, quia decretum Iudicis, etiam concur-
rit, cuius natura eſt, maiorem efficaciā acti-
bus addere.
5 Non obſtat clem.prædicta, quoniam † ea
non habet locum in procuratoribus aliorū
adminiſtratorum, quam Eccleſiæ, vt per glo.
2.ibi.& eſt ex mente Imol.Zabar.& aliorum
ibidem, vt dicam nunc, & idem tradunt Bal.
in d.l.mandatum.num. 11.& Sali.ibi, ſecun-
da oppo.& Caſtr.d.l.ſi per Epiſtolam. & d.§.
ſi impubes.in fi.& Alex.d.conſ.128.& id, eò
quia diuerſa eſt ratio, nam mandatum præ-
lati poſt litem cōteſtatam extinguitur, quia
prælatus non habet ſucceſſorem, vt per Imo.
ibi.num. 14.Zabar.nu.5. & pulcherrimè om
nium per Iaſ.conſ. 138.in 4.& quoties, quis
moritur ſinè herede, ſiuè res integra ſit, ſiuè
minus, mandatum perit. Cum eius ius tunc
à nemine poſſit pendere. Bal.l. 1.C. de act.&
oblig.Feli.c.relatum non longè à principio.
de offic.del.Soc.conſ.60.num. 10.& conſ.87.
in principio. in pri. cum alijs, quæ ratio non
viget in procuratoribus aliorum admini-
ſtratorum, nam illis mortuis virtus mandati
manet, ex perſona dominorum, ſiuè illi mi-
nores ſint, ſiuè vniuerſitates: & in terminis,
quòd mādatum ex perſona pupilli ſuſtinea-
tur: tradunt Sali.d.l.mandatum.nu.8.& Ca-
ſtren.d.l.ſi per Epiſtolam. & in alijs admini-
ſtratoribus, idem tradit.Bald.d.l.mādatum.
num. 10.& 11.idq; tantò verius erit in Acto-
re, in quo conſtituendo Iudicis decretum in
teruenit, & ideò ceſſat omnis ſuſpicio, quod
ſe-

Digitized by Google

ſecus eſt in procuratore conſtituto à ſolo tutore: ex quibus liquidò conſtat cle.eam non obſtare, quæ de prælati procuratore tractat, & Fulg. virum maximum alteri Doctori, cũ conſulenti, iure optimò ſubſcripſiſſe: & ideò pronunciandum eſt, omnia acta, & ipſam ẽt ſententiam valuiſſe, ac malè etiam iudicatũ fuiſſe per primum Iudicem, qui, vt nobiſcũ iniquius ageret, noſtros minores expenſis etiam multauit, & horum celebrium Doctorum auctoritatem, vt ſolus ſapere videretur, poſthabuit, & niſi rem ità intelligeremus, cũ Actore, qui illegitimè comparuit, non ſatis benè ageretur.

Et ex his manifeſtè patet nos eſſe in caſu ſatis claro.

ARGVMENTVM.

FILIOS poſitos in conditione ex coniecturis, quæ perpenduntur cenſeri vocatos, & alienata reuocari poſſe per fideicommiſſarium etiam viuente eo qui alienauit, in caſu de quo agitur, probatur.

SVMMARIVM.

1 POSITI *in conditione, ex coniecturis cenſentur vocati, & coniecturæ ennumerantur.*

2 *Fideicõmiſſo ſtrictiſſimo, vbi teſtator ſubycit eius bona, poſiti in conditione dicuntur vocati.*

3 *Prohibitio expreſſa reddit à principio alienationem innutilem.*

4 *Cauſæ expreſſio, quando non ſit neceſſaria in prohibitione alienationis.*

5 *Res ſubiecta reſtitutioni, quando vindicantur ẽt viuo alienante.*

6 *Prohibitio vbi adeſt expſſa alienationis, vindicãti bona fideicommiſſo ſubiecta, non eſt neceſſe probare ſcientiam fideicommiſſi in alienante, & emente.*

CONSILIVM CL.

NOLO nunc excutere gl. in l. Lucius. de her. inſt. & inquirere in eius veritatem, quia non expedit: alias tamen cõſului cõtra eã, & oñdi nõ facile ſciri poſſe q̃nam ſit receptior opin. vel d. glo. vel contra dicẽtium: nam pleriq; etiam opin. cõtra eam receptiorem eſſe teſtati ſunt, vt per Gr. reſpon. 48. nu. 12. in pri. & reſpon. 32. nu. 20. & reſpon. 101. num. 13. in 2. & Soc. iun. conſil. 158. & conſil. 174. in 2. & conſil. 78. num. 12. in 3. quicquid nouiſſimè ſcripſerit. Rol. conſil. 51. in 3. Sed omiſſa hac diſputatione, dico ex multis rem eſſe in propoſito extra omnem dubitationẽ,
1 conueniunt enim omnes, vt† vbi coniecturę
concurrant, filij poſiti in conditione ſint vocati, quæ multæ in præſenti ſpecie conſiderari poſſunt.

Prima eſt qualitas maſculinitatis, quæ etſi à multis reiecta ſit, pleriq; tamen eam ſũt ſequuti, & communi calculo dixerunt probari Soc. iun. conſil. 119. num. 31. in pri. Ceph. conſil. 251. num. 77. Alc. reſpon. 482. Por. cõſil. 40. & ſeqq. & ideò An. Gabr. conſi. 4. lib. 4. num. 4. & num. 8. relatis vtrinq; multis, non eſt auſus ſuum interponere iudicium de cõmuni.

Secunda eſt, quia teſtator grauauit, nè vẽderent, ibi, al detto figliuolo, & à detti nepoti, poſiti enim in conditione intelligũtur vocati ſi grauentur, quæ fuit opin. Bar. in l. Centurio. de vulg. quam ſeqq. multi relati à Gabriel. vbi ſupra nu. 17. & alij etiam addi poſſent, & quàmuis vna ſola, ex his coniecturis non ſufficeret, tamen ſi ambæ coniungãtur, ſecus eſt, vt pet Ruin. conſil. 128. num. 7. & conſil. 139. num. 17. & conſil. 167. num. 8. in tertio.

Tertia eſt, quia teſtator plures gradus ſubſtitutionum complexus eſt, iux. conſil. Anch. 74. quæ & ſi ſola à multis reprobetur, alijs tamen coniuncta multum poteſt, vt per Rip. l. centurio. num. 165. de vulg. & in terminis, ſi maſculi poſiti ſint in conditione, & plures gradus ſubſint, induci vocationẽ trad. Alb. conſil. 86. in fin. & conſil. 87. num. 12. & Soc. iun. conſi. 110. & Zanc. l. heredes. §. cum ita. num. 788. ad Treb. lat.

Quarta eſt, quia teſtator habuit rationẽ agnationis conſeruandæ, qđ ex eo patet, q̃a mandauit, vt heredes ferrent nomen familię Groſſię, & non aliter, inquit, nec alio modo, & quoties agnationis habita eſt ratio, filij ſunt vocati. Ruin. conſi. 181. num. 15. in 2. Cur. conſ. 75. num. 3. & Gr. reſpon. 89. nu. 8. & reſpon. 106. num. 47. in 2. & in terminis. quòd ſi ſubſtituti iuſſi ſint vti inſignibus familiæ teſtatoris, poſiti in conditione vocati ſint, trad. Rip. d. l. centurio. nu. 146. & l. 1. nu. 10. C. de pact. & idem reſpond. reſpon. 131. nu. 11. & Alc. reſpon. 781. in prin. & num. 3. Zanch. d. §. cum ità. nu. 769.

Quinta eſt, quia vetuit alienationẽ, quò caſu ſimplex fideicommiſſum inducit, quò ad filios poſitos in conditione, vt eſt deciſ. Ruin. in conſ. 122. num. 4. & conſ. 124. nu. 4. vbi clarius. in 2. & idem eſt ex mẽte Cur. iu. conſi. 121. num. 10. & ſeqq. & facit conſ. Ca-

ſtren.

ſtren. 343. in pri. qui voluit ſi res, quæ relin-
quitur ſit naturæ talis, quæ in agnatione ſer-
uetur non extingui ſubſtitutionem illam, ſi
ſinè liberis, quàmuis poſteà liberi, ſinè libe-
ris deceſſerint, & eum ſeq. Crau. conſil. 98.
Sexta eſt, quia addidit verba illa, ex legi
timo matrimonio, quo caſu cenſentur filij e-
tiam vocati, vt conſuluit Socin. iun. d. conſil.
110. num. 25. & conſi. 145. num. 39. in tertio,
qui ait nihil poſſe obijci aduerſus hanc ani-
maduerſionem, vt per eum.
Vltima eſt non coniectura, ſed diſpoſitio,
2 quæ ex illis verbis deprehenditur, † & ch'eſ-
ſa mia heredità, s'intenda eſſere ſottopoſta,
al più ſtretto fideicommiſſo. &c. quomodo
enim ſubiacebit efficaciori fideicommiſſo, ſi
filios tantum in conditione ponimus? ſic e-
tiam aliàs prohibitio alienationis extendit
fideicommiſſum, & omnes perſonas cōſtrin-
git, vt per Alb. alios citantem. con. 97. in pri.
& ſcripſi alias copioſè. Et profectò, ſi ex qua
libet etiam leui coniectura recedimus à glo.
l. Lucius. vt per Cra. conſ. 62. num. 6. Zanch.
in d. §. cum ità. num. 727. & alibi ſœpè Doct.
multo magis, vbi mens teſtatoris expreſſa
eſt, & certa: & quòd hæc verba inducant fi-
deicommiſſum, vbi alias non eſſet, eſt deciſ.
Aret. in terminis. conſi. 37 num. 9. quem ſeq.
Cro. conſ. 3. num. 10. ſic & Alc. reſpon. 497.
in fi. ob hæc verba voluit, vt legata, quæ re-
gulariter ſoluuntur ex corporibus heredita
tis, ſolui debeant ex fructibus, qui videri po
teſt.
Quarè concludo filios in conditione poſi
tos, & vocatos etiam intelligi: & ex his ab-
ſoluta eſt pars prima dubiorum. ¶ Alteram
nunc aggredior, an illi patre viuo alienatio
nes ab eo factas reuocare poſſint. Et opinor
eis permittendum.
Conſidero. n. primò heredibus inſtitutis
vetitū, nè quoquo modo vendant, aut obli-
gent bona ipſis relicta. Et hæc prohibitio ex
preſſa † reddit à principio alienationem inu
tilem, vt eſt glo. receptiſſima. in l. cum pater.
§. libertis. de leg. 2. Caſtren. l. ſeruo legato. §.
primo. & l. filiusfam. §. diui. num. 7. de leg. pri
mo. & l. peto. §. fratre. eo. 2. & omnes dicto. §.
Diui. vbi Rip. num. 47.
Nec obſtat, quòd non ſit expreſſa cauſa,
& ideò præceptum, vt nudum contemni poſ
ſit: quia reſpond. primò, quòd imò cauſa ad-
dita eſt, namque verba illa, & ch'eſſa mia he
redità, s'intēda eſſere ſottopoſta &c. vim ha-
bent cauſæ: cum ſenſus ſit, vt ideo prohibea
tur alienatio, quòd bona ſubiecta ſint fidei-
commiſſo, quod non ſecus eſt, quàm ſi dixe-
rit volo bona eſſe apud heredes inſtitutos,
quo caſu prohibitio eſt valida, vt eſt deciſ.
Crot. in dicto. §. diui. num. 2. quem ſeq. ibidē
Loaz. alios citans. num. 4.
4 Secundò reſpond. † quòd cum ſupponi-
tur factum hic eſſe fideicommiſſum, non autē
oriri, ex prohibitione alienationis, non eſt
neceſſaria cauſæ vllius expreſſio: quando e-
nim ex lege prohibita eſt alienatio, ſi poſt-
modum præceptum teſtatoris acceſſerit, il-
lud eſt iuſtum abſque eo, quòd cauſa expri-
matur. §. ſanctiſſimas. in No. de alien. & em-
phyth. & Docto. omnes in dicto. §. Diui. exce
pto. Cro. qui ſolus diſſenſit. & in terminis no
ſtris eſt deciſ. Ruin. in dicto conſil. 111. in fi.
in 2. quem ſeq. Rolan. conſil. 7. num. 77. in 3.
Tertiò reſpōd. ſat eſſe, vt cauſa tacitè col-
ligi poſſit Cyn. & al. l. quoties. C. de fideicō.
& eſt tex. in d. §. Diui. ibi, niſi īueniatur &c.
& dixi ibidem, at certum eſt, ex prædictis te-
ſtatorem voluiſſe agnationem ſuam conſer-
uare: ergò. quo fit, vt valida ſit prohibitio a-
lienationis. His itaque ſic deductis infe-
ro nunc filios Domini Fęderici reuocare
poſſe alienata per patrem, etenim licèt re
5 gulariter † res ſubiecta reſtitutioni non vin
dicetur, niſi poſt mortem alienantis. l. 2.
§. ſin autem. C. comm. de leg. tamen vbi ſub-
eſt prohibitio expreſsa, ſecus eſt, vt per Ca-
ſtren. d. §. Diui. cum al. de quibus ſupra. Ale-
xan. conſ. 23. num. 2. in pri. Soc. conſ. 43. nu.
11. in 3. & conſ. 43. in fin. in 4. quod ſi concur
rant, & expreſſa, & tacita, tum nec ex cauſa
neceſſaria fiet alienatio, ex regu. deſumpta
ex d. §. ſanctiſſimas. quòd ſi duplex ſit prohi-
bitio, inhibetur alienatio etiam in caſibus,
qui in ſimplici ſola ꝑmiſſi eſſent, & ideo Rui.
in conſil. 23. nu. 11. in quinto. referebat hoc
caſu, nec ex cauſa neceſſaria licitam eſſe a-
lienationem, quæ ex ſimplici prohibitione
non tollitur. l. peto. §. prædium. de leg. ſecun-
dò. qui tamen alibi. conſ 109. in ſecundo. cō
tra reſpondit, ſed ego alias primam opin. la-
tè defendi. ſic etiam idem, ob duplicem ꝓ-
hibitionem noluit poſſe, ex cauſa dotis alie-
nari. conſ. 123. num. 12. quod an verum ſit
non excutio. Et hæc declaratio multo ma-
ximè hic conuenit, ob ea verba, non poſſa-
no vſque in perpetuum, mai per alcun mo-
do, &c. quæ omne genus alienationis, & cu-
iuſuis temporis prohibent: nam certum eſt
ex his etiam neceſſariam alienationem, &
quæ in vita hr̄dis fieret eſſe comprehenſam.
glo. l. quidam. §. 1. de fidei. lib. Aret. l. Panto-
nius. §. 1. de acq. her. Rui. conſil. 98. num. 11.
in 2. Ceph. conſ. 58. num. 17. cum al. quæ ci-
tari poſſent, & de dictione, cōtinuò, idem re
ſpondit Alexan. dicto conſil. 23. num. 12. &

num. 14.& conferunt multa, quæ trad.Dec. conſ 442.Soc.iun.conſ.49.num.9.vbi perpẽdit hæc verba.in 3.cum al.de quibus.Rolan. conſi.98.in 2. Rurſus multum valet ea clauſula, al più ſtretto &c.nam ex his conſtat voluiſſe teſtatorem bona ſua eſſe apud fideicõmiſſarios;& in hac re in primis mens attenditur.l.in conditionibus.de cond.& dem. cũ vulg.Soc.d.conſ.49.num.9.

Non obſtat, quòd non ſit probata ſciẽtia alienantis, & ementis:quod neceſſarium ſolet eſſe, vt per Rip.dicto.§. Diui.nu. 11. quia reſpondeo ſecus eſſe, vbi teſtator † expreſsè vetuerit alienationem, vt aduerſus Rui. conſil. 118.in ſecundo.de quo in dubb.lat. probat Rolan.conſil.81.in ſecundo.per tot. qui etiam atteſtatur communem eſſe contra eũ, & eandem opinionem ſeq.dicto conſil. 7. in tertio.licèt temerè citet Ruin. d.conſil. 118. Et ex his ſublatæ ſunt dubitationes propoſitæ, nolui autem longius ſcribere,& maximas allegationum aceruas congerere, tum quia cauſa agitur coram viris doctiſs. tum quia furens hic æſtus adeò membra laſſat, vt vix calamum ducere poſſim. Sint ergò hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

PROMISSIONEM de compromittendo non tranſire ad heredes, defenditur, & in materia compromiſſorum, quædam adducuntur.

SVMMARIVM.

1 CONVENTIO *ad heredes porrigitur, licet eorum nulla mentio ſit.*

2 *Heredes non comprehendit promiſſio de compromittendo.*

Compromiſſum ſolui morte vnius ex compromittentibus, quod dicitur, an habeat locum in arbitratore.

3 *Arbitri de facto pronunciare non poſſunt.*

4 *Compromiſſum potius in arbitros, quàm arbitratores factum in dubio cenſetur.*

5 *Compromiſſum primum, per ſecundum cenſetur ſublatum.*

6 *Fructus, an & quando compenſentur in precio meliorationum.*

7 *Meliorationes licèt in ſententia non ſint ſeruatæ, tamen in exequutione deduci poterunt.*

CONSILIVM CLI.

1 SI conuentio exhibita approbata fuit, ab Illuſt.Domino Aloyſio, vt ſupponitur, nullum eſt dubium eam quoq; ad heredes porrigi† licèt eorum nulla mentio ſit facta. l.ſi pactum.de probat.Bar.& al.l.ſi ſic.vbi lat. Iaſ.de ver.ob.quod habet locum, ſecundum aliquos, etiam ſi dictio, tantum, eſſet addita pactioni, vt per Crau.alios recenſentem: in trac.de ant.tem.pat.4.nu.69. in qua re tamẽ ſoleo diſtinguere ſecundum Dec. conſ.282. num.5.

Quarè ſi Illuſtres filij ſunt heredes, dubio procul tenentur obſeruare omnia, quæ per eum ſunt promiſſa, & naturaliter in heredes tranſeunt. Hincque ſtandum eſt conuentioni ea in parte, in qua Illuſtr.Dominus Aloyſius relaxat bona pro eo precio, quo vendita ſunt. Quòd verò pertinet ad promiſſionem de compromittendo, arbitror defendi poſſe eam non cõſtringere heredes
2 † ipſos, quia compromiſſum morte vnius ex compromittentibus ſoluitur.l.diem.§. 1. de arb.& quamuis Specul. de arbit. & arbitra. §.finitur.nu.3. poſt Vber.Bob. voluerit cum text.non habere locum in arbitratore, cuius opinionem communem teſtatur Iaſ.in l. ſi quis arbitratu.num.28.de ver.ob.& quam etiam multis relatis ſequitur Alexan.ibi.nume.23.tamen ſi ennumerentur auctores, apparebit fortè ſententiam aduerſus Spæcul. eſſe receptiorem, eam enim amplexi ſunt. Bart. dicta. l.ſi quis arbitratu.n.13.Imol. qui in arbitratore adſumpto ad litem definiendam hoc putat.& Rom.ibidem num.21.qui optimè opin.hanc tutatur. Iaſ. dicto nu. 28. Ambr.Opizo.in rep. dictę l. num. 82. Abb. c.ſi.de arbit. qui inquit dictum Spæcul. non habere rationem.& Card.Zab.ibi. Bald.conſil. 102.iun.conſil. 101.in prin.in tertio. Caſtren.conſil.3.in ant.quod eſt in no.341. Bero.latè.in conſil. 27. in tertio. Et ſaltem in duobus caſibus hæc opin. ſinè ſcrupulo procedit, vel quando heredes ipſi reclamant iuxta.l.fundi.de acq.poſs. quæ fuit declaratio Bald.& Imol. dicta l.ſi quis arbitratu, & quã à nemine reprobatam eſſe teſtatur Bero.dicto conſil. 27.nume. primo. vel quando appellatio non concederetur à ſententia ab arbitratoribus lata, vt per Socin.iun.dicta. l. ſi quis arb.num.88.& 89.qui eſt caſus præsẽs, quia Illuſtr. hi Marchiones appellationi renunciauerunt.

Præ-

Præterea, ſi diligenter inſpicimus verba
conuentionis non euincunt, vt illi tres, qui
nominãtur, ſint arbitratores, quia nuſquàm
hoc nomine appellantur, imò verò illi ſim-
pliciter arbitri dicuntur, & tantum ordo iu-
diciorum ex cõuentione remittitur illis ver-
bis, ſummariè, ſimpliciter &c. quarè nos ver
ſamur extra difficultatem ſuperiorem. Et
profectò nuſquàm data eſt poteſtas arbitris
3 † pronunciandi de facto, quæ ſola res conſti
tuit arbitratorem, vt per Imol. poſt But. cap.
quintauallis. num. 20. 21. & 22. de iureiu. poſ
ſunt autem partes ſolemnitates iudicij re-
mittere arbitris, vt hic factum eſt, ex clauſu-
la, ſummariè, iux. tradd. in cle. ſœpè. de ver.
ſig. & in Extrau. ad reprimendum. vbi Bart.
4 lat. Et interpretamur, vt partes voluerint †
potius, vt in arbitrum quàm, vt in arbitrato
rem compromittere, vt per Imol. d. cap. quin
tauallis. num. 13. & Alexan. l. 1. §. & poſt ope
ris. de op. no. nun. qui in electis pro lite expe
dienda, hoc putant procedere, quamuis in
alijs caſibus, ſecus fortè dici poſſet, iux. ſing.
Ro. 151. Partes. Deniq; , & ſi vellimus hic
eſſe compromiſſum, vt in arbitratores, quod
falſum eſt ex prædictis, ſanè tamē nemo diſ
fitebitur, & vt in arbitros compromiſſum eſ
ſe: quo caſu licet electis vtram malint viam
eligere, vt per Imol. poſt al. quos allegat d. c.
quintauallis. num. 14. Quarè cum facultas
hæc morte Illuſt. Domini Aloyſij ſit ſoluta,
non conuenit, vt partim valeat conuentio,
partim non, cum ſoleat potius attendi cau-
ſa, quæ nocet, quàm, q̃ iuuat. l. 3. §. fi. ad Sill.
& iniquum eſſet, vt cum pactio deferret po-
teſtatem his, qui recepti erant, eligendi viam
arbitri, vel arbitratoris, nunc illi arbitrato-
res eſſe cogerentur. Sed ex prædictis patet,
hæc poſteriora ſuperuacuò addita, cum cer-
tum ſit hos non eſſe arbitratores.

Neq; obſtat, ſi quis dicat non agi hic de
compromiſſo, ſed de conuentione de com-
promittendo, quæ videtur tranſire ad here-
des, iux. naturam aliorum pactorum. dicta. l.
ſi pactum. & quæ res traxiſſe videtur in erro-
rem Magnificum Burgontium, quia reſpon-
deo idem iudicari de hac promiſſione, quod
de ipſo compromiſſo, ſic in terminis reſpon-
dit Caſtren. conſil. 31. in ant. quod in no. non
reperi, qui addit hoc eſſe verum etiam, ſi di-
ctum eſſet, vt compromitteretur toties quo-
ties opus eſſet, & quouſque lis finita eſſet, vt
per eum. & ſeq. Blan. de compr. 7. quæſt. nu.
primo. ver. intellige.

Ex quibus concludo non obligari here-
des virtute promiſſionis exhibitæ. Succe-
dit altera quæſtio, an ſtante ſecundò com-
promiſſo, primum ſit ſublatum; quatenus du
5 raret: & certum eſt eſſe † ſublatum, ſi ſecun-
dum fuit validum. l. ſed ſi in ſeruum. §. fi. vbi
eſt caſus. de arbitr. per quem ita concludit
Blanc. dicta par. 7. num. 11. Tertia eſt, an
meliorationes debeantur Illuſtriſ. Marchio
ni Maximiano, & certum eſt regulariter de-
beri. l. ſumptus. de re. vind. l. Domos. de leg.
primo. & paſſim. an autem compēſentur fru-
6 ctus percepti † in precium earum, diſtingui
ſolet iux. glo. l. emptor. §. primo. de re. vind.
an ſcilicet is, qui percepit, dominus eſſet, &
non compenſantur: an bo. fid. poſſeſſor, &
ſecus eſt, de qua gloſ. lat. Boer. quæſtio. 44. &
ſunt innumera conſ. noſtrorum in hac rem,
quæ ipſe alias congeſſi, & extat hodiè. conſ.
Rolan. 28. in pri. vbi num. 17. aliquot recen-
ſet. Cuius autem æſtimationis ratio habē-
da ſit tractat ille ibidem: & ipſe fuſius ſcrip-
ſi alias, & exhibebuntur allegationes, quan-
do opus erit, nunc autem non inſtabo.

7 Et quàmuis hæ meliorationes † in ſenten
tia ei non ſint ſeruatæ, tamen in exequutio-
ne deduci poterunt. l. prima. vbi omnes. C.
de iur. & fac. igno. Rolàn. dicto conſil. 28 An
autem exceptio hæc impediat exequutionē;
variæ ſunt noſtrorum ſententiæ, & ipſe alias
ſum ſequutus diſtinctionem illam, quam in
ſupremo totius orbis Romano Auditorio ob
ſeruari refert Gales. de for. cam. 4. par. quęſt.
2. qui inquit ita demum impediri exequutio
nem, ſi probatum iam ſit extare melioratio-
nes, quam rem, tum latius tractaui. Hęc cum
ita ſint paucis agam de remedijs adhiben-
dis contra Dominum Marchionem prædi-
ctum. Ille itaque, aut volet, vt fiat compro
miſſum iuxt. conuentionem: & ſi Illuſtres he
redes ſint in loco contractus conuenientur
ibi, iuxta. l. heres abſens. de iudic. ſin minus,
lis inſtituenda erit in loco domicilij, nec po
terit aliter fieri: quia & ſi vellet citare Illu-
ſtrem tutricem Ferrarię, vt ſaltem peruenīri
poſſet ad primum decretum iuxt. doctr. Ca-
ſtren. in dicta l. heres abſens. non arbitror
Sereniſſimum Dominum Ducem, id per-
miſſurum. Quod ſi hic conueniantur, exci-
piemus non teneri Illuſtr. heredes parere. d.
conuentioni in hac parte: & ſi præfatus Mar
chio inſtabit, vt tota aboleatur, non detre-
ctabimus, & ex iure noſtro poſſeſſionem tue
bimur. Si verò, omiſſa conuentione, litem
de meliorationibus agere velit: opinor hāc
quæſtionem pertinere ad Iudices iam dele-
gatos à Cæſ. Mae. cum tota hæc res ſpectet
ad exequutionem ſententiarum. Cautius
tamen erit, vt Illuſtr. heredes hic ſint,
nè fortè Sereniſsimus Dominus Dux

Mantuæ indulgeat, vt vbi nunc ſunt citentur, & lis noua quò ad hæc inſtauretur. Nam & ſi demus hypothècariam competere pro meliorationibus, tamen ipſe vidi ſeruatum in praxi, vt non poſſit conueniri Reus actione in rem, niſi ibi ſit inuentus, quæ fuit opin. Caſtren in l.fin C.vbi in rem act. Quocircà curandum eſt, vt quàmprimum heredes ipſi huc veniant: quia tutius, & ſecurius, id fuerit. Et hæc ſatis nunc.

ARGVMENTVM.

An filia Monaſterium ingrediens, tantum habeat, quantum habuiſſet ſi nupſiſſet, & an in emphytheuticis bonis dos peti poſsit, quæritur, & negatiuè reſpondetur.

SVMMARIVM.

1 Monasterivm *ſi filia ingredi vellit, an idem ſolus debeat, ac ſi nupſiſſet, & quod ponderatis verbis teſtamenti.*

3 *Dos ad matrimonium carnale refertur.*

4 *Emphytheutica bona non veniunt appellatione hereditariorum.*

5 *Emphytheutica bona non poſſunt transmitti in nõ comprehenſos in inueſtitura.*

6 *Statutum Ceſenæ, quod bona emphytheutica in dotem dari poſſint declaratur.*

CONSILIVM CLII.

Qvoniam, & me premit mirum in modum anguſtia temporis, & me conſulentis celeberrimæ flagitationes exagitant, propoſitas ſpecies paucis abſoluam, tantumque quid ſentiam explicabo.

Primum illud eſt, an cùm filia vna ingreſſa ſit monaſterium, idem ſolui debeat, ac ſi
1 nupſiſſet. † Et tritiſs. eſt quæſtio hæc, & ab antiquis Doct. diſputata: in qua nè deterioris ſint conditionis Virgines Deo deuotæ, mulieribus, quæ ſe carnali ſponſo coniungunt; ab ijs reſponſum eſt, eandem dotem deberi, vt refert Ioa. An. ad ſpæc. de ſta. mon. & alibi paſſim à noſtris traditum eſt. Bald. in l. Deo nobis. C. de Epiſcop. & cler. Matth. no. 52. vbi nouiſs. in addit. Tho. Fer. caut. 9. cum ſim. qui idem putant, licèt expreſſim pater ingredienti monaſterium minus reliquerit: quàmuis tunc ex communi vſu aliud receptum eſſe, & Bald. & Caſtren. in auct. niſi. C. ad Treb. & alijs etiam in locis teſtati ſint, quorum opin. conſuetudo ipſa approbat: vt ego nõ ſemel expertus ſum. Verumtamen in propoſito caſu aliud ipſe
2 opinor. Namque dubium non eſt † teſtatorem ſenſiſſe de matrimonio carnali, vt verba indicãt, ibi, Dotare, & Dotiũ, & c. dos. n.
3 ad matrimoniũ tale † refertur. l. fi. C. de don. an. nup. l. tertia. de iu. do. & tradd. omnes in Rubr. ſolut. matrim. non ad ſpirituale, pro quo dari non poteſt. cap. ſatis. de ſimo. Alex. conſil. 121. num. 6. in ſecundo. cum al. Quod etiam probant verba ſequentia, nupſerint; & caſu viduitatis &c. dicatæ enim Deo Virgines nunquàm Viduæ eſſe poſſunt, cum earum ſponſum, iam non moriatur, & mors ei vltrà non dominetur, vt ait Apoſt. Senſit itaque ſinè dubio teſtator de matrimonio carnali: quo caſu lex ipſa, & ad ſpirituale porrigit. Nou. de ſanctiſs. epiſ. §. ſed hæc pręſenti. & in locis præallegatis traditum eſt, quod locorum piorum fauore eſt introductum, vt in d. §. dicitur.

Non ergò ex eo, quòd verba id patiãtur, ſed in fauorem religionis, ità Iuſtin. conſtituit, voluitque talem conditionem haberi pro non adiecta, vt locis venerabilibus relicta applicarentur. Quarè cum, vt mihi ſupponitur, mulier hęc patri ſuo renunciauerit, non poteſt is legatum petere: non ex teſtamento, quia verba, vt dixi, repugnant: non ex lege, quia ea applicat monaſterio non parenti. Potuit ergò ea ingrediens monaſterium illi eandem dotem applicare: quia tũc conditio tollitur: ſed ſi illa velit in alterum transferre eam, tunc non poteſt, quia conditio prohibet, quæ cum non amoueatur, omninò implenda eſt, ſi totum vult. l. Mæuius. l. qui heredi. de condit. & demonſtr. Eſt ergò hic caſus, tàm à lege, quàm à teſtatore omiſſus; & poteſt mulier petere in bonis patris legitimam, quaſi auus ei tantum conſuluerit ſi nuberet. Oportuiſſet ergò, quòd ipſa fuiſſet ingreſſa, indeque monaſterium iure ſuo ceſſiſſet patri.

Verum, & ſi hæc non obeſſent, quæ ſanè ſunt veriſs. ex alijs etiam exiſtimo dotes, de quibus agitur non eſſe præſtandas. Et hæc non tãtum monacham, ſed & cæteras filias, quæ forent dotandæ, reſpicient.

Primò enim conſidero, quòd voluit teſtator, ex bonis hereditarijs dotes ſolui, quarè cum emphytheutica ſint, de quibus quæſtio eſt, huic oneri non ſubijciuntur cum hereditariorum

4 tariorum appellatione † non veniant.l.item.
§.vlt.vbi Bar.& a l.de pet.her.Alex.lat.conſ.
91.num.10.in pri.eum ſim.nec in hac generali diſpoſitione teſtatorẽ de his ſenſiſſe veri ſimile eſt,de quibus,nec in ſpecie poterat diſponere,cum bona hæc non ex teſtamẽto,ſed ex inueſtitura ad hos nepotes ſpectent, vt ꝑ Bart. & cæt.in l.ſi patroni. ad S.C. Treb.nec ad fœminas vllo modo tranſire poſſunt,quã doquidem emphytheuſis altera pro maſculis nominatim concepta eſt, altera verò de eiſdem ſecundum receptiſs. ſententiã intelligit̃. Namq; filiorũ appellatione in emphytheuſi fœminæ non continentur, vt per Iaſ. alios citantem:in l ſi quis. de iur. omn. iudi. num.19. quod adeò verum eſt, vt quàmuis hmõi bona in legitimam imputentur filijs, non poſſint tamen in eos, qui inueſtitura
5 cõprehenſi non ſunt,tranſmitti, † vt per Ale
xan.conſil.44.num.quarto.in pri.
6 Nec dicatur ex.l.municipali Cęſenæ†dotes etiam ex his bonis conſtitui, quoniam cum ea ſit iuri communi aduerſa, ex quo nõ poſſunt dari pro dote,niſi quo ad vixerit is, qui inueſtitus eſt,eum ad hr̃des nõ tranſeãt, vt per Felin.in cap.quæ in Eeeleſiarum . nu. 75. de conſtit. ċum ſim. intelligenda eſt, in ſubſidium,hoc eſt ità demum, ſi bona propria non ſufficiant, ſicut de bonis fideicommiſſo ſubiectis: tradd.Docto.in auct.res quę. C.comm.de lega.præſertim cum tendant in præiudicium Eecleſiæ,cuius cauſa eſt valdè fauorabilis, alias eſſet in facultate emphytheutæ pro libito alienare alia bona aduerſ⁹ omnem æquitatem.

Nec obſtat, quòd licere videatur ipſis filiabus petere,ſe dotari in his bonis,quaſi earum intentio ſit confirmata, quòd alia non extent,vt per Dec.conſ.519.in fin.quoniam reſpond. hoc poſſe facilè probari per conuentos,qui parentis alienationes ſtatim cõmonſtrabunt.

Minus obſtat, quòd ſœpè reſpondit Caſtren.conſil.15.conſil.80.& conſi.219.in pri. quòd ſi filius legitimam, & Trebell. alienauerit,mulier non tenetur conuenire poſſeſſores,ſed ex fideicommiſſo, dos reſtituẽda eſt, quia alia eſt ratio in bonis illis, alia verò in his emphytheuticis,illa enim omnia ab initio obligata pro dote ſunt, perindè, ac ſi viueret is,qui dotare deberet, vel dotem recipiens ſe obligare, vt per Cur. dicta auct. res quæ.num.8.non eſt itaque mirum,ſi permittatur mulieri electio,ſicut etiam permitteretur, ſi auus, aut pater viuerent. Hæc verò etiam ſi id expreſſim actum foret, obligari non poterant, vt dixi: cum ex proprijs bonis, non emphytheuticis dos conſtituenda ſit. Rurſus, cum pater, vt mihi ſupponitur, filias ſuas,ex patrimonio ſuo dotare poſſit, non eſt ad emphytheuſim confugiendum, vt per eundem Cur. poſt alios vbi ſupra nu. 11. qui concludit ſubiecta fideicommiſſo non poſſe pro dote erogari, ſi pater aliundè habeat: non enim ad dotandum tenetur auus, ſi pater ſit locuples. l. dedit. de coll. bo.& tradd.omnes in l.prima. ſolu. matrim. vbi dixi. Denique,ſi id permitteretur, nonnè potior eſt conditio poſſeſſorum,qui & ipſi de dote materna excipiunt? & anteriorẽ habent hypotheeam? l. aſſiduis.§.fin.C.qui pot.in pig.ha.

Neque obſtat quicquam, quòd ſemel patri dos conſignata ſit,quia,vt ſupponitur, eius ſunt heredes cum beneficio inuentarij. Ideòq; cum is alienauerit rem traditam, ipſi iure ſuo vtuntur, & cum hypotheeam habeant in bonis omnibus, tectiſſimè, ſe tueri poſſent aduerſus alios.

Et ex his reſpondetur alijs quæſitis. Itàque ipſe iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

Ex ſummatio patet.

SVMMARIVM.

1 Descendentivm, *ſeù libererorum, aut filiorum maſculorum appellatione, qui contineantur in diſpoſitionibus.*

CONSILIVM CLIII.

DVbitabile apud noſtros eſt, deſcendentium,ſeù libero
1 rum, aut filiorum † maſculorum appellatione (non enim differentia eſt,ſecundùm aliquos,quo nomine horum vtamur, vt ꝑ Alb. alios referentem.conſ.87.num.4.)qui contineantur. Et variè obſcurèque illi loquuntur,modoq; vnum, modo aliud, prout lucri cupiditas ſuadebat,aſſerunt.Ego tamen, vt potero paucioribus, diſtinctè declarabo rẽ, & quid in propoſita ſpẽ dicẽdum ſit,rñdebo. Docto.oẽs generaliter dixerũt maſculorum filiorum appellatione intelligi de maſculis, qui ex ſexu maſculino orirentur, & hac vſi ſunt ratione, quòd filij non debeant eſſe melioris conditionis, quàm ſint matres.

Digitized by Google

l.ſi viua.C.de bo.mat.cui nunquàm potuiſſe reſponderi refert Caſtr.in l.Gallus. §. nũc de lege.de lib.& poſth. & ità paſſim tradiderunt multi quos referunt Alex.& Iaſ. in d. §. nunc de lege.& in l.ſed ſi hac.§.liberos. ď in ius voc.& nouiſſimè per Tiraq.13. q.num.6. de iu.primig.Rip.l.ex facto.§. fin.num. 8. ad Treb.Gabr.Sar.ad no.Matth.129.hi.n.omnes non diſtinguebant, an ratio agnationis habita fuerit,nec ne,ſed innixi. d. l. ſi viua. non præferebant nepotes filiabus,vt ꝑ Cor. conſil.120.& ſeq.& conſil. 124. in pri. & per Ruin.conſi.18.num.5.& 6.in 3.qui dicit hoc eſſe ex mente oĩum. Socin.poſtea in d.§.nũc de lege.in fi.& in l.cum auus.nu.82.de condi.& de. propoſitionem hanc reſtrinxit, nè procederet ſi filiabus facta eſſet huiuſmodi ſubſtitutio quaſi tunc ratio nulla cogat, vt ſequamur primam eam declarationem, & Socinũ ſequuti ſunt Rub.cõſ.22.& cõſ.128. Socin.nep.in conſ.2.in 3.& moder. Gall. in conſue.§.16.num.7. Sed tamen hoc etiã caſu communis opin.eſt contrà hos Docto.qui non rectè rñdent. d. l. ſi viua. Nec prætereà quicquid ipſi dicant,mens teſtantis eos adiuuat:ſi.n.ſubſtituit filiabus ea lege,vt ſi ſinè maſculis deceſſerint: cõſtat manifeſtiſſimè, quòd noluit bona ſua confluere ad alias familias, quam ad eas,in quibus eſſent nuptæ filiæ, dum dixit, ſinè filijs maſculis: quòd ſi ad nepotes, ex neptibus peruenirent, iam voluntati eius non pareretur. Et quamuis addant Rub. & Soc.aliqua potuiſſe adduci ratione teſtatorẽ,vt is mares à fœminis ſepararet,quòd illi maiora ſubeant onera, tamẽ nulla auctoritate,hoc ipſi probant,ſed merũ eſt eorum commentum,cum lex ideò deferat ſœpius maſculis hr̃ditatem,quòd familiæ per eos conſeruẽtur,non etiam eo, quòd grauiora onera ferant.§.cęterũ. de leg. agn. ſucc.§.item vetuſtas.de ſucc. ab int. Sed etſi ratio hæc teſtatorem permouiſſet,non iccircò de maſculis erat mentio facienda, cũ ſecundum communiter accidentia,& ſi ad fęminas initio hr̃ditas pertineret,ea tamẽ poſteà ad maſculos aliquando deueniſſet:quoniam ex conſuetudine quadam iam introductum eſt,vt etiam matres filios maſculos fœminis præferant. Prætereà huiuſmodi ratio conſideranda eſſet in maſculis filiarum, non neptum, quæ ſunt excluſæ ab hereditate teſtantis.

Sed & præter has rationes contrà Socin. ſtat auctoritas.Caſtr.conſ.91.in 2. quod probat Iaſ.conſ.115.ver.6.& vltim.in 4.& conſi. 58.in pri.Fulgoſ.conſ.18.& 38.qui loquitur de fœmina teſtatrice,quod etiam admonuit Soc.d.l.cum auus. num.84. addens ideò eſſe cogitandum,& hæc duo conſs. probat Soc. iun.conſ.1.num.114.in pri. & conſ. 168. nu. 84.& ſeqq.in 2.vbi etiam de Caſtr. conſ.58. mentionem facit.& Dec.conſ.15.in fi.& alibi.idem Dec.conſ.514. idem rñdit vbi fęmina ſit teſtatrix.Bal.in l.prima. C.de cõd.inſ. & Sali.ibidem volentium verba hæc accipi, de filio maſculo tantum, non de nepote: & hos duos refert ſequiturq; Cap. in his terminis.conſ.18.vbi lat.& Capr. alibi retulit idẽ Soc.iun.nec improbat conſ.69.num 28.in 3. & Soc. dictum damnant etiam nominatim. Grat.rñ.120.num.46.in 2.qui ait,quòd licèt ceſſet agnationis ratio,tamen aliæ conſideratæ per Doct.vigent,& Ruin.d.conſ.18.nu. 8.in fi.in 3.qui idem repetit, & Caſtr. auctoritate vtitur.d.conſ.91.Quo fit,vt Socin. diſtinctio non ſit attendenda, vt quæ ſit cõtra communem opin. generaliter acceptam, & vt quę nominatim etiam à pleriſq; improbetur. Et ex his etiam fit manifeſtum non rectè reſpondiſſe Alb.conſ.86. nu. 4.vbi aliam eſſe opin.communem teſtatur.& conſil. ſeq. verè.n.Doct.omnes ad Soc.vſq; ſimpliciter, & abſolutè loquebantur.

Nec obſtat, quod dixit Alb. vbi ſupra: ꝙ ſit maſculus,& deſcendens, vel filius:quoniã attenditur mens teſtantis,quem non eſt veriſimile voluiſſe ꝑferri remotiores proximioribus nominatim excluſis: quemadmodum alias dici ſolet non deficere conditionem illã, ſi ſinè liberis, relicta nepte cuius mater non fuerit inſtituta,etſi verè ex liberis illa ſit, vt per Caſtr.& alios in conſs. præcitatis. & per Soc.in d.l.cum auus.num.86.ver.5. & in his terminis,ità rñd.Corn.d.conſ.124.num. 14. in pr.idq; confirmat conſ.Bal. quod eſt 254. in pri.& Alc.rñ.663.num.1.Nec profectò vlla efficax ratio excogitari poteſt, vt admittamus maſculum ex filia,quæ ipſa non ſuccedat:d.l.ſi viua.neq; ob.rñſiones Ruin.in cõſi. 142.in 2.ex conſ.Alexan.38. in 6. qm̃ facilè tolluntur.& pri.non obſtat,quòd hi nepotes non ſint melioris conditionis, quàm filiæ, quoniam non ſunt vocati,ſed poſiti in conditione.glo.l.Lucius.de her.inſt.cum ſim.qa negari non poteſt, quin prælati ſint aliquo modo, eoquòd ipſi ad ſuam vtilitatem facerent deficere fideicommiſſum,quod filiæ nõ poſſent:& ità pręlati ſunt ſubſtitutis, quibus tamen filiæ ipſæ poſtponuntur:quarè adhuc ratio.l.ſi viua.obſiſtit. Eodem etiam modo rñdetur ſecundæ rationi,quòd bona hęc ſint grauati, poſtq̃ adiuit, cui ſuccedunt ipſi nepotes,non teſtatoris:quoniam imò dicam eſſe grauantis,& fideicommiſſo ſubiecta, ſi ſinè maſculis &c.quæ conditio, an defecerit, eſt idipſum, de quo diſſerimus, & hoc caſu

ma-

maximè id perpendendũ eſt, quoniam ſunt
vocati illi, qui ſub qualitate maſculinitatis,
in conditione ponuntur. Rip. l. 1. C. de pact.
Soc. iun. conſ. 119. in pri. & alibi ſœpè Doct.

Non obſtat etiam, quòd hi nepotes ex ꝓ-
pria perſona ſuccedant, & ideò non obſtat.
d. l. ſi viua. vt per Soc. iun. d. conſ. 2. nu. 20. &
23. quoniam præcedens rñſio, & hic accom-
modatur: ſiquidem nego ipſe, quòd vocetur
ex ſua perſona: ſi enim teſtator non vocauit
matrem, multominus etiam filium vocaue-
rit. Itaq; mirum non eſt, ſi Caſtr. d. §. nunc de
lege. dixit non poſſe rñderi. d. l. ſi viua. vt ſup.
dixi. quæ omnia nunc ſufficit attigiſſe, aliàs
latius comprobanda. Verum, etſi Soc. de-
clarationem reciperemus, tamen ex nonnul
lis in hac ſpẽ ea non obeſt: ſed ſumus extra
omnem difficultatem.

Primò. n. illa non obtinet, quando mater
maſculi nullo modo honorata eſt, q̇ caſus p̃-
ſens: nam mater huius nepotis ſuccedere nõ
põt, nec aliqua ratione vocata eſt, ità Ruin.
conſ. 100. num. 8. in 2. qui Soc. Corn. quę ci-
tat. & idem repetit. conſ. 142. eo.

Secundò non procedit, quando teſtator
vſus eſt verbo filiorum, nec aliquo modo ap
paret, eum de nepotibus ſenſiſſe: ſemper. n.
verba per prius intelliguntur. Alc. in termi-
nis rñ. 541. qui pulchrè loquitur, atqui hic
nõ ſolũ filiorũ nomine vſus eſt, ſed ẽt fratres
ſuos ꝑdilexit, eos honorãdo in teſtamẽto, &
dictionẽ tantũ addidit, q̃ aliud nõ põt opera
ri, q̃ vt nepotes excludat, vt intuenti patet:
ergò. & quòd verba in huiuſmodi ſubſtitu-
tionibus aliquid debeant inducere: trad. Al
cia. reſpõ. 113. num. 4. & rñ. 563. nu. 3. quòdq;
dictio, tantum, excludat nepotes ex filia, ſen
tit apertè Soc. iun. conſ. 53. num. 6. in 2. & eſt
etiam ex mente Alex. conſ. 56. in 5. in fi.

Nec ob. conſ. Cra. 155. quoniam taxatiua
hæc ſi referatur ad maſculos eſſet ſuperflua,
cum & fœminę abſq; ea excludebantur, quę
maſculorum appellatione non veniũt. Abb.
conſ. 36. in pri. cum al. de quibus Alci. reſpõ.
618. num. 2. Præterea in caſu Cra. liberorum
nomine ſœpè teſtator vſus erat, vt ille ait, q̇
prorſus huic rationi innititur. Et verè ſi hic
volumus, quòd non ſit ocioſa neceſſe eſt ne-
potes excludi: ſed & altera etiam efficaci ra-
tione oſtenditur de ſolis filijs ſenſum eſſe, nõ
de poſteris: etenim in codicillis conſtituit, ꝙ
ſi non eſſent capaces fratres prędicti, quo tẽ-
pore D. Antonia decederet ſinè filijs, tũc bo
na &c. namq; ſi velimus filiorum appellatio
ne hic nepotes, & cęteros contineri, verba
hæc non conuenient, quoniam non poſſunt
tandiù viuere, donec deſcendentes omnes
naſci poſſint, & ideò reſtringenda ſunt omni
nò ad primum gradum: quemadmodum, &
alias ſi ſubſtitutio fiat de patribus, & eorum
deſcendentibus, filij non vocantur cum pa-
tribus, quia conſtat teſtatorem ſenſiſſe, vt or
dine ſucceſſiuo ſuccederent, cum in deſcen-
dentes contulit ſubſtitutionem, quorum na-
tiuitatem per rerum naturam patres expe-
ctare nequeunt, cum tamen aliud ſit, vbi fi-
lij, & parentes inſtituuntur: tunc. n. vnà ſuc-
cedunt. l. Gallus. §. 1. vbi Doct. omnes. de lib.
& poſth. Cra. conſ. 22. Soc. iu. conſ. 136. in 3.
& alias lat. declaraui, & dicam ſuo loco. Ad-
do, & tertiam adhuc efficaciorem, deſumptã
ex ijſdem codicillis, cui nullo modo reſpon-
deri poteſt, quæ eſt, ꝙ ità demum hr̃des Do-
minæ Antoniæ vocentur, ſi ipſi fratres erunt
incapaces tempore hr̃ditatis delatæ: ſed hi
nepotes dicunt ſe hr̃des eius, ergò nullo mo-
do vocari poſſunt, nè melioris ſint conditio-
nis poſtpoſiti, ijs, qui pręlati ſunt, cõtrà l. Pu
blius. de cond. & de. & l. ſi viua. C. de bo. ma.
Nãq; ſi in prima ea conditione de nepotibꝰ,
ex fœminis ſenſiſſet, verba ea, dicto fideicõ-
miſſo ſuppoſita permanere &c. fruſtrà adij-
cerentur, cum omninò ad eos ſpectaſſent,

Tertiò non habet locum, vbi teſtator ad
agnationem ſuam reuerſus eſt, poſtquàm fę
minas inſtituerat, ità expreſſim Alexa. dicto
conſ. 38. num. 4. & 5. in 6. Gra. d. rñ. 129. n. 48.
Soc. iu. conſ. 116. num. 10. in 3. & faciunt lat.
tradita per eundem. conſ. 23. num. 36. in pri.
Sed teſtator hic poſt ſubſtitutionem filiarũ,
ſi ſinè maſculis filijs, vocauit agnatos: ergò.
Et ſatis illi fuit prætuliſſe agnationi ſuæ fi-
lias, & earũ proximè maſculos. Interpreta-
mur. n. mentem teſtantis tunc, vt noluerit
quoſlibet maſculos contineri ſua diſpoſitio
ne, & ità declaratur conſ. Caſtr. 409. in 2. à
Dec. conſ. 370. & conſ. 414. num. 3. & conſil.
568. & à Ruin. conſ. 146. nu. 7. in 2. Pariſ. cõſ.
48. num. 18. in 2. & à cæteris, maximè ſtante
ſtatuto. Alexan. d. conſ. 38. num. quinto. Rui.
conſ. 158. Alc. reſpon. 618. Rim. conſ. 37. nu.
13. in pri. Dictum itaq; Soc. procederet, vbi
ſolæ filiæ inſtituerent, illiſq; deſcendentes
maſculi ſubſtituti eſſent: & ità illud accipiũt
moder. Gall. vbi ſupra.

Vltimo etiam non recipitur vbi mater ne
potis ſit ſuperſtes. Ruin. l. Gallus. §. etiam ſi.
quem ref. Socin. iun. dicto conſ. 2. num. 26.
ſed & ipſe Ruin. idem affirmat conſ. 49. nu.
6. & conſil. 120. nu. 14. in fin. in pri.

Et ex his ſublatæ ſunt omnes difficulta-
tes.

ARGVMENTVM.

Textorem teneri de tela furto ſubtracta probatur.

SVMMARIVM.

1 Textor *qui telam texendam conduxit tenetur preſtare cuſtodiam, & an ipſe ſuam diligentiam, an Dominus Culpam probare teneantur, & per totum.*

2 *Furtum, an preſumatur, factum ex leuiſſima culpa eius, qui cuſtodire debet, an ex culpa ſimpliciter.*

3 *Furtum, an culpa inhabitantium preſumatur ſequutum, & quis probare debeat culpam adeſſe, vel abeſſe.*

4 *Dormiens, an & quando excuſetur.*

CONSILIVM CLIV.

NVllvm eſt dubium texto-
1 rem, † qui telam texendam
conduxerit teneri cuſtodiã
eius præſtare, ac ſi ei furto
ſubtracta ſit, ob eius culpã
poſſe ad rei precium conue
niri. l. itaq; fullo. l. fullo actione. de fur. Sed
an textor teneatur probare ſuam diligẽtiã,
an dominus culpam, nõ tam facilè ſcitu eſt,
quando Doct. hac in re parum ſibi conſtãt.
Namq; Alex. in pleriſq; locis poſt Sali. in l. ſi
vendita. de per. & comm. huius fuit ſenten-
2 tiæ, vt furtum præſumatur † factum ex leuiſſ.
culpa eius, qui cuſtodire debuit: quo caſu cũ
in locatum non veniat culpa hæc. l. contra-
ctus. de reg. iu. oporteret dominum probare
textorem in leui culpa fuiſſe, & hanc opin.
ſequutus eſt in l. ſi quis ex argen. §. prætor.
de eden. in l. domos. de leg. 1. & latiſſ. in con.
50. in pri. & idem voluit Cæp. conſ. 18. num.
25. & con. 69. crim. Alex. verò alij etiam mul
ti probauerunt. Iaſ. d. l. ſi quis ex argent. qui
tamen in d. l. domos. non ſat ſe explicat. idẽ
conſ. 116. in pri. qui inquit non eſſe ab hac
opin. quæ fuit gl. in §. præterea recedendum
in iudicando. & in his locis reſ. Iaſ. Anan. cõ-
ſil. 71. vbi & Bolog. tanquàm huius ſentẽtiæ
ſectatores, quod tamen verum non eſt: quia
illi ſimpliciter de culpa, & Bolog. ibi excuſat
Reum, quia diligens fuerat, vt per cũ. Marſ.
l. 1. num. 113. ad l. Cor. de ſicar. Gozad. conſi.
63. vbi de cõi. Bertr. conſ. 197. in pri. & conſi.
140. in 3. Aug. ad Ang. in ver. incendiario. in
2. addit. Bero. conſ. vlt. in 3. qui inquit domi-
num habere quidem ſuam intentionem cõ-
firmatam contra conductorem, quòd fuerit
in culpa leuiſſ. verùm non poſſe, ob id expe-
riri contra eum, cum non teneatur, ex hac
culpa. Alij verò ſunt in ſententia diuerſa,
vt ſcilicet dominus quicquam nõ teneatur
probare, quia furtum ex culpa leui factum
præſumitur: quarè ſi velit conductor ſe excu
ſare, is ſuam diligentiam probare tenebitur.
Et hæc opin. verior eſt, & vt puto etiam rece
ptior, quam ſequuti ſunt Homod. Signo. cõſ.
148. in 2. int. conſ. Bal. & ipſe Bal. conſ. 436.
in 3. repe. conſ. 491. in 4. cuius meminerunt.
Alex. d. conſ. 50. & alibi. & Gozad. d. cõſ. 63.
nam ſecũdum illum ſi habitator eſt diligẽs,
culpa in eum non reijcitur: ſuam tamen in-
terim diligentiam habet probare, & idẽ Bal.
3 conſ. 174. in 2. vbi, quòd præſumitur † culpa
habitatoris, variauit tamen pro more: nam
in conſ. 441. in pri. inquit, quòd cum dicat
lex plerunq; præſumi culpam inhabitantiũ,
conſtat aliquando, quòd & ſinè culpa. Sed
hæc arg. falſa eſt, cum dictio plerunque con
ſtituat regulam, & ſatis ſit allegantem ei in-
niti, vt per Ang. in terminis. conſ. 197. vbi &
ipſe ſic arguit, & rñdet, & alibi. conſ. 132. in
4. quòd culpa eſt probanda ab eo, qui agit.
Homod. etiam ſententiam ſeqq. Anc. conſil.
348. & Ang. d. conſ. 197. Imo. d. l. Domos. vbi
adnotat hoc eſſe mem. tenendum. Abb. con-
ſil. 82, in 2. vbi, quòd is cui res ablata eſt pro
bat ſuam abfuiſſe culpam, & Caſtr. l. ſi credi
tor. C. de pig. act. & Gram. conſ. 22. nu. 11. 12.
Barb. conſ. 66. inter conſs. Calc. Calc. conſ.
39. & Roſel. conſ. ſeq. q ex culpa patriſf. fa-
ctũ pſumitur, ſi aliud nõ appareat Ang. Are.
d. §. præterea. vbi inquit, ſe in cauſa cuiuſdã
Apolloniæ hic obtinuiſſe. Cor. conſ. 28. in 3.
vbi, quòd ſi lupus deuorauerit beſtiam, tene
tur cuſtos, qui præſumitur in culpa, cum ad
cuſtodiam ſit obligatus, & idem tradd. Alb.
l. iam duobus. §. damna. pro Soc. idem tamẽ.
Corn. conſ. 242. in pri. reſ. quòd Matth. de Pi
ſau. præſumi leuiſ. dicebat Bal. aũt Bartoluc.
leuem: ipſe verò non definit. Affl. etiam dec.
57. culpæ tantum mentionem facit, vt & alij
multi. Bald. & Alb. l. 3. §. cognoſcit. de off. pf.
vig. vt & Dec. conſ. 437. num. 6. vbi excuſat
cuſtodem, quia fuerat diligens. & id etiã cõ-
uenit verb. l. C. qui ſimpliciter dixerunt, fur
tum, ac incendium præſumi culpa inhabitã
tium. d. l. 3. d. §. cognoſcit. d. §. damna. & cul-
pę appellatione leuis ſignãtur. d. §. præterea.
quibus mo. re contr. ob. Alexan. conſ. 74.
num. primo. in 6. & l. ſi mora. ſo. ma. Iaſ. l. ſi qs
nec. ſi cer. pet. & hanc ſententiam videtur ẽt,
ſequi Ferr. cau. 36. dum inſtruit, vt diligentia
probetur, quæ etiam non diſplicuit Turz. in
q. 185. int. communes opin. dum ſubſcribit
Ang.

Ang. in d.§.prætereà. etſi periculoſam dicat materiam,nec ſatis ſe explicet, & eandẽ lat. defendit Gr.reſpon.46.in 2.vbi damnat. gl. in d. §.prætereà. quam etiam Por. ibi & Iaſ. & Bald.ac Fulg.d.§.damna.improbant.& ex multis confirmat culpam leuem præſumi,& in hanc ſententiam cõcurrit etiam ipſe Alexan.conſ.45.in pri.& certè veriſs.eſt,& probatur ex d.l.ſi vendita.vbi dicitur,quòd incendium,ſinè culpa fieri non poteſt,ſed ſinè patriſf.culpa,& ideò ſi eam diligentiam adhibuerit, quam debent homines frugi, non tenebitur: ecce, quòd culpa eius præſumitẽ; niſi probet diligentiam: & vbi furtum factũ eſt,ſiuè à ſeruo,ſiuè ab alio,is tenetur,modo non probet, ſe culpa vacare: cum negligentiam ſuæ familiæ præſtare teneatur, vt in dicto.conſ.40. int.con. Calc. quo fit vt verũ non ſit, non præſumi culpam determinati hominis,vt per Anan.d.conſ.71.quia ſi præſumitur culpa inhabitantium, & ex eorum factotenetur dominus:conſequenter uis preſumptionis in eum redundat,& ideò Bolog. ibi culpam conſiderabat.ex alijs etiam Gra. d.reſpon. 46. tuetur hanc ſententiam, quæ apud eum legi poterunt. Illud non omittã, quòd gl.in d.§.præterea. non dicit leuiſs. culpam in furto præſumi,ſed furtum non poſſe fieri, ſinè culpa leuiſs.quod falſum eſt, cũ ſit aliquando caſus fortuitus, vt ſi à domeſtico fiat,vt per Iaſ.conſ.42.int.reſpon.Gr.in 2.Pariſ.conſ.156.num.20.in 4.quarè ex ea gl. poterat quidem deſumi furtum non poſſe fieri abſq; culpa leuiſs.non autem illam in furto præſumi. Ex quibus arbitror poſteriorem ſententiam veriorem,ſecundum quam Dominus Dominicus, ſat confirmatam hẽt ſuã intentionem aduerſus textorem,cuius nulla diligentia probata eſt. Sed & ſi alteram ſequeremur, idem puto,cum nimis negligens fuerit, ex his,quæ ſubijciam.

Primò ergò conſidero, quòd alias furto ſunt ſubtractæ res in hoc loco huic textori, vt Teſtes probant:& ideò,vt is huic periculo occurreret,dormiebat in taberna, & cum texendas telas Domini Dominici ſuſcepiſſet,adhuc perſeuerabat, vt ipſe etiam fatetur reſpond.poſitionibus. Ex hac re deprehendo primum, quòd is timebat, nè fures ſubtraherent, & ideò cum,vt idem in dd.reſponſionibus aſſerit, quando telæ ſubreptæ ſunt, ibi amplius nõ dormiret,ſed cum vxore; diligentia, quæ adhibebat cœpit eſſe negligentia: nam credere par eſt eum dormiſſe,vt diligentius magiſtri officio fungeretur.

Secundò,quia ipſe ponit ꝙ lapidẽ peſſulo admouebat, vt cadens è ſomno excitaret dormientem. Qua in re ſic arguo, aut ille lapis erat adeò grandis, vt ſuo ſtrepitu poſſet excutere ſomnum dormientisfrugi patrisfam. & tum eſt in culpa, ex quo non eſt
4 expergefactus: quia dormientes † non excuſantur,niſi fortè potionem aliquam ſomniferam ebibiſſent.glo.d.§.damnat.Ang.l.ꝗ fortuitis.C.de pig.ac. vbi meminit opij: aut verò nimis paruus erat,& imputatur illi,qui cum ſciret ſomnum ſuum non eum admouit,qui ex ſtrepitu excitaret.

Tertiò quod magis eſt, expergefacta eſt vxor,& virum ſomno ſepultum euocauit,ac ſtrepitus admonuit,vt eam ſic eſſe faſſam teſtes dicunt,ſed quis diligens textor,cui aliàs telæ ablatæ fuiſſent,non ſurrexiſſet acclamãmante vxore? Nec vis venti eum excuſat, quia cum per totam noctem, vt voluit probare, flaſſet:nõ video cur ſemel tantum ſtrepitus audiri debuiſſet, ac non ſemper eodẽ tenore flaret. Si itaque vxor ictum vnũ audiuit,& vocauit eum, ſurgere debuit:præſertim cum doceat rerum experientia longè differre ſtrepitum cadentis lapis ex propoſito admoti,ac venti flantis,& ſi vxor ipſa diſcrimen hoc cognouit multo magis ille debebat.

Quarto, quia promiſit textor dormire in taberua, & præſtare tellarum ſecuritatem, & contractus ex conuentione legem accipiunt ità,vt ſi regulariter veniat leuis,ex pacto poſſit venire leuiſs.l.contractus. de regu. iu. ſed,vt dictum eſt,dormire ibi deſijt:ergò.

Vltimò, quia non eſt probatum legitimè furtum,quod tamẽ probari debuerat. Rim. conſil.164.& 165.Gra.reſpon. 94. in 2. cum multis ſeqq.conſs.aliorum Doct. d. eius reſpon.ſubſcribentium. At in proc.non video uſpiam probationem,quæ ſit ſatis. Ex quibus textorem ad precium telarum arbitror eſſe condemnandum.

ARGVMENTVM.

Ex breui conſilio deſumitur.

SVMMARIVM.

1 Habere, *vel habere poſſe paria ſunt, item vel cogere poſſe ad exhibendum.*

2 *Statutum Ferrariæ in materia exhibitionis ſcripturę declaratur.*

3 *Confeſſio tutricis non affert præiudicium pupillo.*

4 *Præſumptio iuris ſufficit, vbi dictum ſit, ſi repereris &c.*

CON-

CONSILIVM CLV.

QVAESTIO hæc duo habet
capita,alterum,an Magnif.
Dominæ Ioãnæ pręcipiẽdũ
ſit iux.diſpoſitionem ſtatu-
ti,cuius remedium implora
tur,alterum,an Com.Hiero
nymus teneatur, vel Magnificæ D. Lauræ,
vel D.Io.ſoluere pecuniam, de qua in inſtru
mentis. Primum eſt certum:quia ipſa Dña
Ioa.dicitur habere ſcripturas iux.verba ſta-
tuti,ità concepta,ſi quid debeo huic,de quo
habet, vel habere dicat. Namq́ue dicitur,
quis habere inſtrumentum, licèt copiam e-
ius nõ habeat, modo eam à Tabellione poſ-
1 ſit obtinere. Paria enim ſunt habere, † vel
habere poſſe.l.quod te.vbi Docto.ſi cer. pet.
Hincq́ue ſi extet ſtatutum, vt habens inſtru
mentum teneatur illud inſinuare intra dies
15.non excuſatur, ſi non habeat illud penes
ſe,ſi ſciat notarium habere:ità refert Ang.ſę
pius de conſilio Bartoli iudicatum in l. item
veniunt.§.petitam.de pet.hered. quod eſt in
caſu ſtrictiore,cum ibi agatur de pœna, hoc
eſt de infirmando actu. l.Senatus. de contr.
emp.. Secundo, quia in materia editionis i-
dem eſt habere inſtrumentum,vel poſſe quẽ
cogere ad illud exhibendum.Rim.l.procura
tor.C.de ed.Cagn.l.qui actionem. de reg.iu.
cum itaq́ue agatur hic de ſcriptura edenda,
2 ſic ſtatutum † intelligemus, quod regulari-
ter recipit interpretationem paſſiuam à cõ-
muni iure.l.prima.§.lex Falc.ad l.Falc.

Tertiò, quia ex communi vſu loquendi,
dicitur quis habere inſtrumentum, quando
à notario illud eſt conſcriptum (vulgò enim
dicimus,io ho vn inſtrumento,contra il ta-
le,) & ideo, cum etiam ſtatuta, ex vſu hoc
vulgari declarentur.l.librorum.§.quod tñ.
de leg.3.Bar.& cæt.in rub.de op.no.nunc.ſa
tis D.Io.haber inſtrumentum. Quartò, qa
etiam ſi non haberet, idem puto ex mẽte ſta
tuti. Et hic aduertendum eſt. Etenim, qñ
ſtatutũ tradit formulam, ſi quid debeo huic
de quo habet,vel &c.non id,ſententia mea,
exigit,quòd omninò habeat, vel dixerit, ſe
habere:ſed eſt ſenſus, quòd ſtatim debeat p̃-
cipi,vt intrà menſem exhibeat. Alioqui, ſi
neceſſe eſſet,quòd haberet, vel dixiſſet ſe ha
bere, ſtatutum, quod vult faciliorem viam
inuenire,quàm ex l.difamari. C.de ing.inuẽ
ta eſſet,grauius premeret: ſi quidem oporte-
ret contrà omnem ęquitatem probare,quòd
ſcripturam haberet contra ſe:quod ab om-
ni ratione abhorret. Hincq́ue etiam ſtatu-
tum nõ eſt vſus verbo pręterito, dixerit:ſed,
dicat,quod ergò ſi non dicat,cum iudicium
inſtituitur, an non erit locus ſtatuto? ſanè
hoc nimis abſurdum foret. Eſt ergò formu
la hæc,ſe tu hai,ò dici d'hauere ſcrittura,ec-
cè,volo ſoluere. Et ſi is tacet, nec exhibet,
fit præceptum,voluit enim ſtatutum certum
modum proponere, quo conſultum eſſet pe
tenti:nec infertur iniuria conuento: qui aut
poteſt exhibere ſcripturam, aut aliquam p-
ferre excuſationem. Verum ſi taceat, nec
contra quicquàm alleget,dubio procul arbi
tror ſtatim præcipiendum: imò verò, cũ pri
mum quis proponit formulam ſtatuti, exiſti
mo non oportere vltrà diligentius inquire-
re,ſed ſtatim debere præcipi: quia altero ex-
hibente aliquid poſt,vel excuſationem adfe
rente,pręceptum ſuſpendetur:& hæc eſt ger
mana mens ſtatuti innitentis oblationi de-
bitoris. Quòd ſi dicatur D.Ioa. non habere
amplius actionẽ cõtra hr̃editatem, ſed cõtra
Com.Hieronymum,hoc non refert,quo ad
Dominam Lauram, cui nõ obeſt tranſactio
mox inita,& quo ad eam,vt heredem patris
tenetur D.Ioa.exhibere. Et ex his primum
caput abſolutum eſt. Quò verò ad alterum,
arbitror Com. Hieronymum teneri etiã ſol-
uere pecuniam petitam dictæ Dominæ Lau
ræ: nam inita eſt conuentio inter eos,vt ſi re
pertum ſit aliquem ex nominatis nõ eſſe de-
bitorem tantundem refundere teneaẽ: quæ
conditio iam euenit. Ex quo enim Domi-
na Laura offert ſe paratam ſoluere, & petit
ſcripturans exhiberi, quæ non ſunt hacten⁹
exhibitæ, ſat reperitur Dominum Io.non eſ
ſe creditorem.

3 Accedit,quòd eſt confeſſio tutricis,† quæ
non affert præiudicium pupillæ, vt nouiſſi-
mè per Nat.conſ.543.& præſertim ſtante ſta
tuto de ind.mul.nec refert,quòd Magn.Cor
nelius auctorauerit: quia poterat is quidem
ſuam interponere auctoritatem,quo ad tran
ſactionem, ſed confeſſio erat quid diuerſum
prorſus. Item non fuit confeſſio libera,ſed
cum ea conditione, ſi reperiretur, quòd ali-
quis non eſſet creditor, & ſatis reperiri dici-
tur, cum cauſæ in tranſactione allegatæ non
probantur. Et maximè cum paciſcentes
ſe referant ad id,quod D.Ioa. dicebat, & ad
inſtrumenta,quæ nullibi extant. Et certè cũ
hodiè dicat in iudicio Domina Laura, volo
ſcire,qua ex cauſa debeatur tibi ò D.Io.quia
ſum parata ſoluere, ex ſtatuto ſuam confir-
mat intentionem. Namq́ue verba illa, ſi re
periretur aliquem non eſſe creditorem, per
Com.Hieron.&c. ſic intelligenda ſunt, ſecũ
dùm intentionem partium, ſi aliquis ex his
non probabit ſibi deberi:non autem ſi ipſe
Com.Hieronymus,vel D.Laura probabunt
illos non eſſe creditores: nè interpretemur
illos

Digitized by Google

illos aſſumpſiſſe onus probandi negatiuam impoſſibilem.l.actor.C.de probat.l.aſſeueratio.C.de non num.pec.verus enim ſenſ⁹ eſt, ſi reperietur &c.hoc eſt ſi quando aliquis petet in iudicio, vel extra ſibi ſolui, non probabit, ſe verum creditorem, & ità reperietur illum non eſſe creditorem. Abſurdum namque eſſet, vt pupillam onere probandi affectam diceremus: cũ nequeat regulariter negatio probari. Et certè negocio propoſito, id congruit: ſi enim do tibi centum ea lege, vt ſoluas Antonio, & ſi eum repereris non eſſe creditorẽ mihi reddas: non alius eſt ſenſ⁹, quàm ſi non probauerit Antonius, ſibi deberi, redde: id enim partes voluerunt, vt cum non probet, dicat iam repertum nil deberi: & verba illa, ſi repereris &c. reſoluuntur, ſi erit creditor. Nam ſicut, ſi dictum ſit, ſi repereris creditorem, interpretamur, ſi eſt: ità quoque ſi repereris non eſſe, hoc eſt, ſi non eſt, vt idem ſit propoſitum &c. l. fin. de leg. tertio. Quin, & ſi aliquid probare teneretur, ſatis dicitur probaſſe, ſi alleget nil deberi: habet.n. præſumptionem pro ſe, quòd non debeat. l. prima. C.de probat. & verba illa, ſi reperiet, non exigunt certam probationem, ſed ſola præſumptio ſufficit: nam qui iuris præſumptioni innititur, ſatis probat.l.licèt.de leg. 1. & id obtinet etiam ſi verſemur in ſtatutis, & in diſpoſitionibus ſtrictis Alc.lat. de præſ. in arg.tertiæ par.ad fin. Et in terminis, quòd
4 ſi dictum ſit, ſi repereris, † iuris præſumptio ſufficiat tradd.Lap.& Imol.de offic.deleg. in clem.prima.& idem Lap.in alleg.61.qui volunt, ſi dictum ſit, ſi eum idoneum reperies, vel laudabilis vitæ, conferas beneficium, ſufficere iuris præſumptionum, ex qua quilibet idoneus præſumitur. Alcia.reg.3.præſ.3. d. tract.licèt aliud ſit, quando additũ ſit, ſi ꝑ inquiſitionem repereris.clem. prima. de conc. præb.vel ſolerter inquiras, & ſi repereris Old.conſil.41.

Quarè cum in propoſito ſimpliciter dicatur, ſi reperietur, ſola debet ſufficere iur.præſumptio, quòd nemo ſit creditor alterius: ꝑſertim cum in deciſs. præallegatis tractetur de probanda affirmatione, & hic de negatione, & concurrat etiam iudicialis interpellatio, ex forma ſtatuti. Denique verba hæc quò ad Co.Hieronymum, ſi volumus, quòd aliquid transferãt oneris, hoc ſignificant, vt non debeat vltrò ſoluere, ſed ſi repererit alicui non deberi, hoc eſt, vel ſi petentes non probabunt, vel ſi ipſe non cognouerit, certè enim cum dictum ſit ſi reperierit, aliqua eius diligentia exigitur in inquirendo, ſaltem, vt non ſoluat petenti, non apparente cauſa, maximè cum ex verbis inſtrumenti non appareret D.Ioa.eſſe creditricem, & ex bona fide teneretur id inquirere. l.ſi fideiuſſor.§.quædam.mand. Et ideò non debuerat tam facilè, ſe obligare D.Ioa.

Et ex his concludo refundendum eſſe D. Lauræ: quia dicitur ſatis conſtare, quòd hæ mulieres non ſint creditrices. Conſiderent que clariſs.Iudices hoc eſſe æquius, vt Dominæ Lauræ, tantum ſoluatur, quàm, vt vtrique. Et ſententia mea omnibus erit proſpe ctum, facto præcepto. ſi enim interim illę ſcripturas exhibebunt, cõſultum erit omnibus, ſin minus, idem etiam erit: quia clarè, tum apparebit illas non eſſe creditrices, quo caſu non cogetur etiam Com.Hieronymus ſoluere. Et hæc eſt via ſanctiſs. & æquiſs. quæ tanto magis eſt eligenda, quia ſumus coram ampliſſimo Tribunali veſtro, quod æquitatem iuris apicibus anteponit.

Et ità iuris eſſe opinor.

ARGVMENTVM.

TESTAMENTVM inter liberos valere, quàmuis non publicatum, & fideicommiſſarijs in eo competere beneficium.l.fi.C.de edic.di. defenditur.

SVMMARIVM.

1 *INSTRVMENTVM, quod nec lectum, nec publicatum fuit, an valeat inter liberos.*
2 *Inſtitutus pleno iure in vita, dicitur heres vniuerſalis.*
3 *Fideicommiſſario competit beneficium.l.ſi.C.de edic.di.*

CONSILIVM CLVI.

MVONIAM, & Excellentiſ. Maluaticeus, & doctiſs. Caualiatius, frater mihi cariſs. ciuiſque meus Forocornelienſis, de propoſita ſpecie adeò acutè, & ſubtiliter diſſeruerunt, vt nullus dubitationi locus relictus ſit; ideò cum vt tantum ſubſcribam, roger, breuiſſimè, quę ab ipſis reſponſa ſunt, cõfirmabo.

Prima eſt quæſtio, an teſtamentum ſubſiſtat, quod nec lectum, nec publicatum fuit.
1 † Et in hac multa quidem dici poſſent, verũ tamen dubitandum non eſt, quin tale teſtamentum non valeat inter liberos, in vim nũcupationis. Iaſ.ità pulchrè in auc. quod ſinè.

ver.

ver.Egò limito.& l.hac cõſultiſſima.§.ex im-
perfecto.num.4.C.de teſtam.quod ante eum
ſcripſerant Bar.Imol.& Aret.in l.ſi is. de teſt.
Illud enim quod trad.Bald.in d.auc.quod ſi
nè.& poſt eum Nat.num.2.procedit,ſi de te-
ſtamento in ſcriptis ageretur. Nec oportet
probari mandatum fuiſſe id notario, vt atti
git Iaſ.d.auc.quod ſinè. & affirmauit poſt in
conſil.155.ad fin.in quarto. quoniam cõtra-
rium verius eſt, vt ſcilicet notario ſoli creda
tur,vt ex multis probat Couar.cap.relatum.
ver.ſecunda concluſio.ad fi.de teſta.Ad alia
etiam, quæ contrà hoc teſtamentum obijci
poſſent,reſpondet idem Couar. ibi, & latius
Ceph. conſ.99. vbi rem omnem perpendit.
Et licèt ipſe videatur diſtinguere, an manu
teſtantis, an notarij ſcripta ſit ſchedula, ta-
men vbi quò ad voluntatem perfectum eſt
teſtamentum, ſolaque deeſt publicationis
ſolemnitas, nihil refert vtrius manu ſcriptũ
ſit,vt idem Ceph.ait,& trad. Doct.præalleg.
imò verò etiam inter extraneos, ſecundum
pleroſq;, ſi teſtamentum coram ſeptem te-
ſtibus perfectum ſit,etſi lectio,vel publicatio
deſit,auctore Iudice, ad publicam formã re-
digi poterit.Caſtr.conſ. 307. in pri. & alij eũ
etiam ſequuti ſunt. Illud etiam,quò ad hãc
quæſtionem conſiderandum eſt, quòd Doc.
in d.§. ex imperfecto. & in l. eam quam. C.
de fideicomm.qui volunt,vt dilectio habeat
vim clauſulæ codicillaris, videntur loqui in
legatis,& fideicommiſſis, non in ipſa inſtitu
tione,vt expſſim trad.Matth.no. 41. & Nat.
d.§.ex imperfecto.quęſt.27.& tamen nos agi
mus,de ſubſtitutione vniuerſali.

Sed reſpond. idem eſſe in fideicommiſſis
vniuerſalibus;tantum enim inter liberos, &
alios coniunctos hæc eſt differentia,quòd il-
li directo,hi autem per obliquum ſuccedũt;
& id ſenſit,ſi rectè pẽdatur Matth.vbi ſuprà.
nec diuerſitatis ratio reddi poteſt, cum clau
ſula codicillaris æquè operetur in particula
ribus,ac vniuerſalibus,vt per Doct. in auct.
ex cauſa.C.de lib.præt.per Bar. in l. 1. de iu.
cod.cum vulgar.

Præterea in teſtamento imperfecto ſubſti
tuere licèt filio pupillariter, vt poſt Bart. &
alios declarat Rip.l.2.num.28.de vulg.& pu
pill.quæ ſubſtitutio cum hic habuerit locũ,
& mater pupillo filio ſucceſſerit,conſequens
eſt,vt cum onere ipſius reſtitutionis ſucceſſiſ
ſe dicatur,in quę, & legitima etiam contine
bitur, in quã per fideicommiſſum grauatur
ſubſtitutus filio, quamuis ipſe nequiret gra-
uari,vt per Bar.& alios.l.ſi fundum. de leg.j.
& latiſſime per Iaſ.l.coheredi.§.cum filiæ. de
vulg.

Altera quæſtio de illa ſcriptura, & atteſta
tionibus,an teſtamẽto obſint:caret difficul-
tate,ſiquidem illa omnia facta ſunt parte nõ
citata,& nullo iuris ordine ſeruato. Et ſi fuiſ
ſent,& notarius, & alij de hac ſubſtitutione
interrogati iux.teſtamẽti tenorẽ reſpondiſ-
ſent,cum notarius ipſe,nihil contra ſuum in
ſtrumentum deponere poſſet. Et miror quo
modo aduerſarij,in hac fabula ſibi placeãt.

Tertia pariter indubia eſt:quia,& ſi dice-
remus proprietate priuatam matrem ob ſe-
cundas nuptias,eamq; in Franciſcam tran-
ſlatam,quod non eſt, vt Magn. Cauallatius
optimè probat, tamen cum ea prædeceſſe-
rit Catherinæ,hoc nil referret, cũ poſt mor-
tem matris,ex ſubſtitutione proprietas hæc
vbicunque illa foret, debeat ad proximiorẽ
ex teſtamento deferri, etiam ſi culpa ſua ma
ter eam amiſiſſet. Quo fit, vt indè pendeat
hæc res, an aliquid iuris Franciſca uiuente
matre, ex teſtamẽto haberet:cum voluerint
quidam hoc modo inſtitutum eſſe interim
proprietarium,vt attigit idem clariſs.cauſa-
rum patronus. Sed certè licèt contentio
ſit inter Docto. quando vnus in vſufruct. eſt
inſtitutus, alter poſt mortem in vniuerſum:
(quo etiam caſu ſententia illa receptior eſt,
vt moriens non tranſmittat. Ang. l.filius. de
lib.& poſth.Alexan.conſil.162.in 2. Iaſ. qui
alios citat.l.extraneum. num.6.verſ.Tertiò.
C.de her inſt.Ruin.conſ.36.in 2.vbi cõmu-
nem dicit. Soc.iu.conſ.183.num.45.in 2.cũ
fim.) tamen hîc præſens diſputatio non exi-
gitur,quia pleno iure in vita Mater inſtitu-
2 ta † eſt:& ideò heres vniuerſalis dicitur Bal.
& Imol.l.hereditas ex die.de her.inſt.Alexã.
conſil.111.in 2.Cor.conſ.303.in pri.& conſ.
307. in 2. & trad. in caſu dubitabiliori.Nat.
conſ.459. Et eſt in ſpecie deciſ.Caſt.conſil.
241.in 2.nouiſs.& Dec.conſ.279. in prin. &
conſ.497.num.2.fideicommiſſum itaq; huic
mulieri iniunctum eſt.

Quartà ſuccedit quæſtio, an rectè reme-
dium.l.fin.C.de ed.D.H. toll.fuerit intenta-
tum: in qua reſpondendum eſt, quòd ſic.
Communis enim ſententia eſt Dec.vt fidei-
3 commiſſario † competat,vt poſt Bart.tradd.
omnes d.l.fin. Et quamuis exigant ipſi reſtĩ
tutionem verbo,ſeù re fieri, tamen cum iudi
cium hoc in terris Eccleſiæ ſit inſtitutum,id
ipſum nihil prohibet, cum ex canonum ęq-
tate,nulla exigatur huiuſmodi reſtitutio, vt
eſt no.& ſingulare dictum Bal. quod ibi ſeq.
Dec.in cap.in præſentia.num.31.de probat.
& lat.trad.Guil.Ben.in rep.cap. Raynutius.
in ver. ſi abſque liberis. 2. in prin.ver. de ęq-
tate canonica. & in verb. mortuo teſtatore.
ver.adde.quòd curia parlamenti. qui loqui-
tur in caſu magis dubio. & Pariſ. conſil. 12.
nu,

nu. 115. in 2. Et quamuis Boer. deci. 156. nu. 7. reprehendat Guil. in dd. locis, tamen eius reprehenſio quatenus vera ſit poteſt habere locum in poſſeſſorio recuperandæ, quod ex ſtatuto deſcendat, non in adipiſcendæ, quale eſt remedium. d. l. fi. per ea. quæ tradd. Alexan. conſil. 82. in ſecundo. & Dec. conſi. 467. quod ex mente eiuſdem Boer. num. 6. 11. & 12. ſatis patet. Alias verò ineptè idem Boer. loqueretur. Et tale beneficium licèt non competat extraneis in teſtamento imperfecto ſcriptis, vt eſt de mente Doct. tamen cũ, vt dixi, dilectio vim clauſulę codicillaris habeat, competet, vt ex codicillis, ſecundum Bald. cuius opin. verior eſt, vt per Boer. dicta deciſ. 156. num. 20. & lat. per Zucc. in dicta l. fin. num. 173.

Nec quicquàm allegata præſcriptio prodeſt, quoniam ignorantia teſtamenti, abſentia, & multa alia, petentem excuſant. Et beneficium eius legis, quod officio Iudicis imploratur, vt eſt communis opin. ibi. triginta annis tãtum tolli debet per trad. lat. à Balb. 4. par. 4. par. prin. q. 30. quamuis idem foret ſi Bar. ſequeremur, cum cõdictio, & ipſa tanto temporis ſpacio maneat. l. ſicut. C. de præſcr. 30. ann. quam rem, tamẽ non proſequor, quia non eſt opus.

ARGVMENTO.

Tractatvr de teſtamento imperfecto inter liberos & in caſu præcedentis conſ.

SVMMARIVM.

1. Testamentvm *quo ad voluntatem imperfectum inter liberos, an valeat.*
2. *Teſtamentum, quando dicatur imperfectũ, quo ad voluntatem, & quando quoad ſolemnitatem.*
3. *Teſtamentum inter liberos valet, vbi dum notarius iam diſpoſita in ſcriptu redigeret, teſtator defectus ſit.*
4. *Verba, Actum &c. in teſtamento perfectionem illius arguunt.*
5. *Clauſula codicillaris habet effectus ſuos in teſtamẽtis imperfectis, inter liberos, in quibus etiam ſubintelligitur.*

CONSILIVM CLVII.

Qvoniam, vt alias rñdendo dixi, vis huius cauſæ ex teſtamẽto pendet, ideò cũ aliqua poſſent obijci contra D. Ioa. Franciſcum, quibus nè prolixior eſsẽ, q̃ par erat, rñdere tunc non potui, cũ hodie vt ſingula capita ꝑcurrẽ cõſulentis preces me coegerint: operæprecium facturum exiſtimaui, ſi paucula hæc ad rem ipsã illuſtrandam cõgererem. Fuit inter noſtros
1 controuerſia, an teſtamentum † quò ad voluntatem imperfectum, inter liberos obtineret, & nonnulli reſponderunt valere. Bald. l. ex ea. de teſta. Rom. auct. ſimiliter. C. ad l. Fal. Abb. c. 1. nu. 3. de ſucc. ab int. Barb. fusè. conſ. 58. lib. 5. cum al. Et horum opin. efficaciſſimè probatur: ex l. ſi. C. fa. erc. ibi cęptum, & non impletum, quæ verba, tàm ad ſolemnitatem, quàm voluntatem referri debẽt, vt ex ſequentibus apparet. Sed tñ opin. altera crebrior eſt, vt per Caſtr. & Aret. l. ſi is. de teſta. poſt glo. & alios. & ideò licèt prima fortè verior ſit, tñ qñ hæc receptior videtur, & nos verſamur extra hanc dubitationem, in præſens diſputatione opus non eſt. In eo difficultas maxima eſt apud eoſdem Doc. qñ dicatur imperfectum teſtamentum, quo ad vo
2 luntatem, † & qñ quo ad ſolemnitatẽ, qua in re, in duas veluti factiones ſcinduntur. Alij enim voluerunt eum, qui voluntatem ſuam integrè, coram teſtibus explicuiſſet, indè verò, vt tabulis conficiendis notarius adhiberetur iuſſiſſet, non teſtatum eſſe, ſed ſe ad teſtandum paraſſe. l. ex ea. de teſta. l. fideicommiſſa. §. quoties. de leg. 3. Horum anteſignanus eſt. Oldr. conſ. 119. qui loquitur in cauſa pia, & eum ſecuti ſunt. Caſtrẽ. conſ. 75. in pri. & conſ. 450. in 2. & Corn. dubius tamen. conſ. 49. n. 9. in pri. Rui. conſ. 20. in 2. & conſi. 7. in 3. Fulg. qui tamen de illo non meminit. conſil. 29. Iaſ. conſ. 8. ver. quintò: & num. 4. in 3. & conſil. 155. in quarto. Rimin. conſi. 331. num. 17. Dec. conſ. 159. & conſ. 488. Pariſ. cõſil. 146. in 4. & alij. quos nunc omitto. Alij verò pleriq; ẽt, aut Old. improbarunt, aut eũ in ſuo tñ caſu rectè loqui dixere. Imo. n. in c. cum eſſes. n. 30. de teſta. nominatim Old. dãnat. Alex. l. hac conſultiſſima. §. ex imꝑfecto. C. de teſta. & conſ. 105. n. 4. in 7. & conſ. 74. n. 10. in pri. & Ant. de pra. conſ. 73. inter conſil. eiusd. lib. Rui. conſ. 15. ver. non omitto. in 2. qui ẽt reprehendit Caſtr. d. conſ. 450. & ipſemet Caſtr. quodammõ ſecũ pugnans. cõ. 37. & conſ. 456 n. 3. in pri. Cor. & ipſe conſ. 215. ꝑ to. in 2. & conſ. 307. n. 12. ver. nec ob. quintũ. in 3. Iaſ. lat. conſ. 68. in pri. Calc. conſ. 91. & eſt ex mente Soc. nepo. conſ. 144. n. 43. ĩ 2. & lat. Nat. d. §. ex imperfectn. nu. 147. Quarè uix eſt, ut q̃ opinio probabilior ſit, ĩtelligas. Illi. n. ex ea teſtatione præparationem quandam, hi verò teſtamentum inferri aſſerunt. Non deſunt qui, vt dixi, in ea ſpẽ Oldr. probent, quando. ſ. de alio teſtamento tollendo agitur. Alex. conſil. 4. in fi. in 7. cuius opin. &

alij,quidam ſubſcripſerunt.

Attamen, & ſi in hac re diſcrepent Doct. inter ſe, omnes tamen conueniunt, vt vbi voluntas in futurum ſuſpenditur, nullum teſtamentum factum eſſe dicatur, ſin minus, aliud ſit.Cor.conſil.118.nume.quarto. in 3. Rim.conſil.587. & alij in locis præcitatis, ſi diligenter obſeruentur.& Boer.lat. dec.240. num.quinto.

His ita breuiter ſuppoſitis, videndum,an pro perfecto hoc teſtamentum haberi dēat, Et verius eſt debere. Etenim voluntatis ſuſpenſionem indicant hæc,ſi dixiſſet teſtator, item volo,Ruin.dicto conſil.184.& in his terminis loquitur Socin.iun.conſil. 147. vt nu. 8.dicitur.vel ſi notario, in diem craſtinā perficies. Caſtr.dicto conſil.450 Alexan.conſi. 73.& ſeq.in pri. vel ſi cras, aut perendiè reuerteris,quoniam aptabo teſtamentum.Iaſ. conſi.196.in 2.per tot.vel alias,quòd pro imperfecto haberet teſtamentum,aperuiſſet,vt per Imol.conſ.91.& Pariſ. dicto conſil. 146. & conſil.24.num.11.in 3.Quæ nulla hic sūt: Imò potius perfectiſſima vndequaque fuit voluntas: cum notario atteſtante articulatè apertèque omnia iam teſtator protuliſſet, tantumque rogandi teſtes eſſent, & legendum publicandumque teſtamentum, quæ ſingula in teſtamentis inter liberos ſunt remiſſa,vt dixi,& in ſpeciè declarat Corn. dicto conſil.118.num.4.in 3.Itaq; dum Tabellio,in ſcriptum, iam diſpoſita redigeret,vo-
3 ce teſtator † defectus eſt: quæ ſcriptura non ad voluntatem perficiendam, ſed ad eam facilius probandam adhibebatur, & qua omiſſa teſtamentum ſubſiſtebat.Caſtren. dicto conſil.456. ſola etenim nuncupatio coram teſtibus ſufficiebat,vt per eundem Caſtren.conſil.93.in pri. Alexan.conſi.176. in quinto.& conſil.105.in ſeptimo.& Iaſ. dicto conſil.8.in 3. cum ſimm. Et qui vult dicere voluntatem imperfectam probet,perfecta enim in dubio præſumitur.Alexan.dicto conſil.105.in fin.in 7. Ruin.conſil.pri.& conſil.
4 7.num.3 in 3.maximè cum verba ea†actum &c. perfectionem arguant,vt tradd. Caſtrē. conſil.111.in pri.Iaſ.dicto conſil.8.in tertio. & ī huiuſmodi ſcriptura habēte verba hęc, & reperta in prothocolis notarij, ità reſpōd. Ang.conſil.400.cum ſeq.additione.qui ſupponit eam vbi ſit manu publicę perſonæ cōſcripta,pleniſſimam facere fidem,quod etiā ſenſit Caſtr.d.conſil.111.& dicto. conſ.456. Eſt itaq; ſcriptum hoc notarij, vltimæ huius volūtatis, certiſſimum teſtimonium: ex quò etiam perfectio eius,& implementum comprobatur.perindè,ac ſi teſtibus omnia eſſent probata.Etenim ſi Docto.volunt, ꝙ ſi pater coram duobus teſtibus dixerit teſtatus ſum, vt in ea ſchedula,valeat, & ſi aliena manu, puta notarij ſcripta ſit.Iaſ.auc.quod ſinè. C. de teſta. Alexan. conſil.176. in quinto.cum al.vt per Nat.d.auc.quod ſinè.quæſt.11.quātomagis hic, vbi ex ordine omnia coram teſtibus ſeptem geſta, & ſcripta fuere.

Ex quibus fit manifeſtum conſultationē Socin.iun.nob.nulla ratione obeſſe, cui, etſi Excellentiſ. ciuis meus optimè reſpondiſſet,& ipſe etiam reſpōdere volui, rem latius diſtinguendo.

Illud item,quod dicitur de ſecuta approbatione,nō eſt ſpernendum,vt doctè admodum diſſeruit idem aduocatus eggregius: addoque in terminis de matre probante imperfectum teſtamentum,qui eſt caſus noſter Caſtren.conſil.374. in prin. in pri. Et verè, quò ad ipſum filium, iudicio meo, nulla eſt dubitatio,quin teſtamentum hoc, vt teſtamentum ſubſiſtat. Quò verò ad extraneos, in vim codicillorum operabitur, cum † clau
5 ſula codicillaris, etiam in his teſtamentis effectum ſuum habeat Rimin. conſil.329. vbi Iun. Rimin.in addit.quæ hic adeſſe intelligitur,tum ob dilectionem,quæ inter fratres pſumitur.Gramm.dec.62.in fi.qui loquitur in caſu magis dubitabili, tum eo quòd in teſtamentis inter liberos ſubintelligitur,vt eſt glo.ſing.in l.coheredi.§.cum filiæ.& ibidem omnes,de vulg.& lat.Boer.d.q. 240. num. 6. verſ.etſi non valeat.& vt fideicommiſſum hęreditas ipſa debebitur,vt de legatis in ſimili teſtamento extraneis relictis, doctè,& ſubtiliter rñdit Caſtr.d.conſ.93.in pri.& quàmuis Nat.d.§.ex imperfecto.n.135.Caſt.reprehendat, tñ huius auctoritas grauior eſt: & idē cōſuluit iterū Caſt.conſ.97.in pri.atq; iterū cō. 362.in 2.eum ſeq.Boer.dec.241.in fi.qui & pterea citat Homod.conſ 66.n.1.ver.hoc etiā. nec negat Nat.quin.vbi ſubſit clauſula codicill.dēantur legata,ꝗ hic eſſe fingitur,& hoc caſu idem probat Nat.vt in 4.limit.ibi.

Hæcq; prioribus ſcriptis addita ſunto.

ARGVMENTVM.

Ex pœna conuentionali non ceſſare pœnam legis,& emphytheuſi finita extinctum cenſeri pactum defrancando in caſu præſenti defenditur.

SVMMARIVM.

1 POENA *conuentionalis non facit ceſſare pœnam legis in contractu emphytheutico.*

2 *Emphytheuſi finita,an & quando pactū res liberādę,& oneri eximendæ cenſeatur ſublatum. Burſat.conſ.60.impugnatur.*

CON-

CONSILIVM CLVIII.

PROPOSITA ſpecies duo habet capita, & vtrumq; iudicio meo, ſat certum eſt, quãuis ex Doct dictis parum accuratè conſideratis, in ſecũdo aliqua difficultas inſurgere poſſit. Quod attinet ad primum, an pęna conuentionalis in hoc inſtrumento em-
1 phytheuſeos faciat ceſſare † pœnam legis, reſpond. nos habere gl. quæ receptiſs. eſt in l. 2. ver repellere. C. de iu. emphy. concludẽtem pœnam conuentionalem non tollere pœnam legis, & glo. eam cõiter recept. trad. Iaſ. ibi. num. 143. & poſſem multis probare. Accedit, quòd in hoc inſtrumento eſt clauſula rato man. pacto, quo caſu nullus poteſt dubitare: nam & ſi pœnam exegiſſet dominus, adhuc emphytheuta pœnam legis eo volente ſubiret, vt dicta. glo. ver. item ſi promiſit. & eam ſeqq. omnes. Sed & hic alia etiam ratione ſumus extra difficultatem, quia pacto nominatim conuentum eſt, vt emphytheuta non obſeruante id, ad quod iure obligatur, res reddeat ad dominum: neque enim ea interpretatio capienda eſt, ex qua inducamus correctionem, in eodem inſtrumento. l. nam ad ea. de cond. & demonſt. & tradd. omnes. l. pacta. C. de pact. vt eueniret, ſi pęna cõuentionualis, poſt addita, tolleret pœnam legis deductam prius in pactionẽ. Quarè concludo primum caput nullam habere dubitationem. Quò verò ad alterum, in ea ſum ſententia, vt pactum rei liberandę, & oneri eximendæ finita emphytheu-
2 ſi ſit ſublatum † quicquid ſcribat Burſ. conſ. 60. n. 30. nam & ibi, vt alias etiam ſolet, nullo delectu Doct. auctoritates congerit. Ego, vt veritas ipſa eluceat, diſtinctione, vt moris mei eſt, vtar, & nonnullos caſus explicabo.

Primus eſt, ſi de duobus inſtrumentis agamus, quorum in altero, & venditio, & pactũ reemendi explicata ſint, in altero emphytheuſis: & ſi emphytheuta cadat iure ſuo, ob canonem puta non ſolutum, non ideo, non poterit rem reemere Cæp. in tract. de ſim. cõtr. 2. præſ. ad fi. quem imprudenter. Iaſ. reprehendit. d. l. 2. n. 4. nam ratio, qua is mouetur, nempè pactũ reluendi eſſe partem inueſtituræ, valida eſt, ſi in ipſa inueſtitura pactũ ponatur, quo caſu. Cæp. eſt eiuſdem ſñiæ cum Iaſ. vt nominatim ille diſtinguit ubi ſupra: malè ergò. Iaſ. damnat Cæp. planè, ſi alter contractus alterius contemplatione geſtus eſſet, & vt dicũt eſſent correſpectiui, rõ. Iaſ. non eſſet ſpernenda, ẽt ſi duobus inſtrumentis, res explicata eſſet, vt per Alc. reſpon. 149. nu. 7. qui in duobus correſpectuis cõtractibus vtitur rõne Iaſ. ex l. fundi partẽ. de cont. emp. declarari poſſet hic caſus, ex tradd. in l. cum ꝓponas. C. de pact. ſed quia noſter non eſt, eum miſſum facio.

Alter eſt, qñ in eodem inſtrumẽto vendit̃, & datur in emphytheuſim, & hic eſt valdè controuerſus, nec Doc. vnà conueniunt, etſi Burſ. eos, vt concordes citet d. conſ. 60. Cæp. vbi ſupra exiſtimauit ꝑempta emphytheuſi, & pactum eſſe ſublatum, & eidẽ aſſentit̃. Iaſ. d. l. 2. ſi rõnem eius attendimus. contra ſenſit. Barb. conſ. 51. colu. 15. nu. 20. in pri. dum generaliter loquitur, etſi in eo caſu, vt dicã inf. eſſent duo contractus ſeparati, & eum ſeqq. Dec. l. in bonæ. n. 11. C. de pac. Gozad. conſi. 86. n. 26. & l. 2. q. vlt. vbi aliquibus vtit̃ rõnibus. & citat Barb. d. con. 51. q̃uis in via diſputationis putet poſſe dici cõtrariũ, & aliquos caſus diſtinguit, vt ꝑ eum. & Cag. ẽt ibi. nu. 178. eſt eiuſdem opin. licèt, & ipſe imprudenter Cæp. citet Alc. reg. 3. præſ. 45. n. 3. & l. petens. in fi. C. de pac. vbi tñ addit aliquid huic opin. vt dicam mox. Ceph. conſ. 370. num. 8. Menoc. conſ. 2. caſ. 275. n. 20. de arb. iud. qui duo tñ ſimpliciter referũt Doct. nec aliter examinant. Viu. in ſuis comm. opin. opin. 94. qui & ipſe, quo ad Cæp. labitur, & hæc videt̃ cõis opin. At tñ ẽt ſi veram eſſe hanc opin. admittamus, non procedit ſimpliciter, ſi aliorũ ſñiam conſideremus: nam licèt ſublata emphytheuſi, adhuc maneat pactum, nihilominus reluens non conſequetur rem integram, ſed dominiũ vtile quod erat penes emphytheutã tranſibit in ipſum dñm, & dñium directũ, ac ius exigẽdi penſiones in ipſum reluentẽ, ita Com. cõſ. 40. & Fulg. & Paul. Dot. ei conſ. ſubſcribunt, & idem ferè ſenſit. Alc. d. præſ. 45. n. 3. & d. l. petẽs. & hæc non aduertit Burſ. qui Comen. Barba. coniungit, etſi admoneri potuiſſet à Tiraq. de retr. cõſ. ad fi. tit. q. 12. vbi ipſe diuerſitatẽ hãc notat, & credo ipſe horum opin. eſſe veriorẽ, nè pactũ reluẽdi trahat̃, ad id, qđ ex culpa emphytheutæ dño adplicat̃, & ei liceat delicti ꝓprij omnẽ pœnã euitare. Sed qcqd ſit, hic nõ eſt caſus nr. ¶ Tertius eſt, qñ nulla venditio præit, ſed tñ conſtituta eſt emphytheuſis, addito pacto, vt ſoluta certa ſũma, res incipiat eſſe libera. Et hic eſt extra oẽm controuerſiam, & & hoc apertiſſimè ſenſit. Alex. cõſ. 228. in 6. dum conſiderat ſeparatim additam fuiſſe pactionem in ſuo caſu: qđ tñ Barb. de eadẽ ſpẽ cõſultus. d. cõſ. 51. nõ aduertit. & Galli ad d. cõ. id hñt, ꝑ abſoluto, & eiuſdẽ ſñię ſũt Ceph. d. conſ. 370. n. 92. dũ diſtinguit inter pactum ſeparatum, & vnitum. Tib. Decia. rñ. 4. nu. 8. nu. 22. & in fi. in pri. & eſt ex mente Gozad.

d.l. 2. in fin. qui inquit ſi pendente emphytheuſi liceat reluere, tale pactum expirare ea extincta, quod etiam non obſcurè ſentit Ruin. conſ. 78. in prin. in pri. Habetq; horum deciſ. efficaciſs. rationem, ſiquidem, quando quis dat in emphytheuſim cum pacto de affrancando, eſt tale pactum pars emphytheuſeos, & hac ſublata illud conſiſtere non pôt d.l. ſundi. de contr. emphy. neq; enim poteſt affrancari emphyteuſis, quæ nulla eſt. Non ita vbi venditio præcedit cum pacto de re emendo: extincta enim locatione vel emphytheuſi, manet adhuc venditio, cui pactũ adhæret. rurſus affrancatio facienda eſt ab emphytheuta, vt, cui permiſſum eſt vt eximat ſe oneri ſoluendi canonis, ac aliarum obligationum: atque, vbi deſijt eſſe emphytheuta; non poteſt eſſe affrancatio, ſed eſſet potius emptio vera; quod eſt contra mentem contrahentium: quomodo enim affrancare quis poteſt emphytheuſim, quæ iam perijt?

Eſtque hic caſus noſter, & ideo non erit locus affrancationi: confirmatur autem hoc ipſum, alia ratione, quia in inſtrumẽto expreſsè conuentũ eſt vt ſi emphytheutæ nõ obſeruauerint, ius emphytheuticum deuolutum ſit ad dominum quare nihil manet penes emphytheutam. & nimis abſurdũ eſſet, vt committens in partem principalem contractus: quę eſt emphytheuſis, haberet beneficium ex acceſſoria, quæ eſt affrancatio.

Et huc etiam pertinent alia verba inſtrumenti, affrancare poſſeſſionem, & terras, & liberare, ac ſuas allodiales facere, quomodo enim liberare poſſunt emphytheutę, ac ſuas allodiales facere, ſi iã nullũ ipſi ius habẽt, neq; vllum eſt onus, à quo amplius liberentur. liberatio ergo, & affrancatio habet locum, dum emphytheutę ſunt, ac poſſunt liberare.

Vltimus eſt, quando contractus iureiurando eſt communitus: nam propter periurium quis cadit à toto commodo, ità Cro. conſil. 49. in pri. non eſt tamen iuramentum in hoc noſtro inſtrumento.

ARGVMENTVM.

Legatvm integrum deberi probatur, quàmuis ex certo loco non ſufficiente, ſit relictum, in caſu, de quo agitur.

SVMMARIVM.

1 Legato certę ſumma ex certo loco facto, an & quando totum debeatur, ſi tota ſumma non ſit in loco.

2 *Caſtren. Conſil. 338. in pri. & Deci. conſil. 325. declarantur.*

3 *Legata bona, quando dicantur eſſe in obligatione.*

CONSILIVM CLIX.

QVONIAM ex aduerſo adhibebatur diſtinctio. Caſtr. in cõſ. 53. in ant. quod eſt 338. in pri. nouiſs. & Dec. in conſ. 325. nu. 1. qui diſtinguunt,
1 an † quando legatur quid ex loco: ſint duæ orationes, vel vna tantum: vt primo caſu videatur demonſtraſſe teſtator, vnde ſoluatur: altero certam ſummã præfiniuiſſe, quę ſi integra non extet, nil aliud tamen ſuperaddatur: operęprecium duxi, etſi hoc non valdè conueniat propoſito caſui, nonnulla in hanc rem adferre, vt ſi quando alias occaſio dabitur, in promptu mihi ſit, quid depromam ex cellario. Sic ergò res declaranda eſt. Aut teſtator legans adijcit locum vndè ſoluatur, in exequutione, aut in diſpoſitione.

Primò caſu totum debetur, quàmuis non ſit totum in loco nominato, altero id ſolum, qđ inuentum eſt. Et hæc vera eſt diſtinctio, & ex mente I.C. & Doct. Primum membrum probat tex. in l. quidam teſtator. in prin. de le. 1, vbi, ſi ita legatum ſit, aureos quadringentos Pamphilæ dari volo, ab Iulio Actore tot, & in caſtris quos habeo tot, & in numerato tot: debentur aurei quadringenti ex alijs bonis, ſi ſummæ prędictę in alios vſus tranſlatæ ſint. Eſt illic oratio vnica pendens à ver. volo. & tamen integrum legatũ dẽtur. Hincq; Bar. ibi tale propoſuit exemplum, lego tibi decem, quæ ſoluantur, ex his, quæ habeo in arca: & inquit integra decem dẽri: licèt aliud ſit, ſi lego decem, quæ habeo in arca, omiſſo verbo exequutiuo ſoluendi. Et eſt hic præſens caſus. Verba enim ſunt, reliquit aureos ducentum, habendos de bonis Finalis, hoc eſt, qui habebuntur, qui detrahẽtur, qui ſoluentur, ex dictis bonis: & ità locus eſt adiectus verbo exequutionis, non diſpoſitionis. & Bartolũ ibidẽ ſequut⁹ eſt Caſt. in prin. Idem ẽt probat pulchex text. in l. Firmio. qñ di. le. ced. vbi legant qnquaginta ex fructib⁹ anni futuri. & tñ vbertas ẽt ann. ſeq̃ntis attẽdit, ſi primi nõ ſufficiant. Et eſt ratio, qa fructus ſunt adiecti ſoroni, nõ obligationi, vt in

ter-

terminis.trad.Comen. l.inter ſtipulantem. §. ſacram. nu.8.de ver.ob.quòd ſi fructus relicti eſſent, non pecunia, ex fructibus: aliud eſſet,vt per Comen.ibi. Ex qua re is deducit non referre,an in vna oratione,an in diuerſa locus apponatur. Id etiam confirmatur ex auctoritate Io. And. ad Spæc. de fruct. & int.§.ſcias.in ver.prædicta. vbi dum declarat dictã l.firmio.in qua vnica orationis ſtructura teſtator legatum cõplexus erat, inqt demonſtrationem, nõ conditionem,ex illis verbis induci,& eum ſeqq. Dec.dicto.conſi. 225.& ipſe Caſtren. dicta. l.quidam.in fin. prin.& concludit Io.And.in loco prauallegato,quòd ſi centum præſtanda ſunt, tantùmque decem ex fructibus fundi cõfici poſſint, centum tamen aliundè exſoluentur. Illa er-
2 gò,quæ ex Caſt.& Dec.ſallegantur, optimè quidem procedunt,ſed rectè debent intelligi. Nam quando diſtinguunt,an vna ſit oratio,an duæ:non ſunt eorum dicta reſecanda ad viuum, vt.ſ.ſint orõnes duæ ſeparatæ, ac perfectæ,ſed hoc ſignificant,ſatis eſſe,ſi legato perfecto aliquid addatur, exemplum eſt, lego decem,quæ ſoluantur ex fructibus, qđ ait Caſtr.quæ volo ſolui: namq; non ſunt hę duæ orationes verè,ſed vna potius.ideoque Gal.in d.l.quidam. in prin.non orationis tãtum meminit, ſed & verborum conceptionis,vt indicaret legatum debere eſſe purũ,& ſimplex,puta decẽ,quæ ſunt in arca,vt taxari, non demõſtrari diceretur,& ità intelligit tex.in l.ſi ſeruus.§.qui quinque de leg.pri. & idem etiam apertiſſimè ſenſit.Bart. qui exẽplum tale propoſuit, lego decem, quæ in arca habeo : nam licèt ſint duæ orationes, tamen teſtator taxauit, non demonſtrauit. Et ratio eſt manifeſtiſs. quia quando legantur decem,quæ ſunt in arca, refert ſe teſtator ad certum corpus, & ſi tantum quinque ſint,illa debentur,& non amplius,quaſi legauerit,qđ in rerũ natura nõ erat,vt in d.§.qui quinq;.& in l.ſi quis ſeruũ §.ſi quis legauerit de leg. 2. Bald. conſil.471. in 2. quandò verò dicitur, ſoluenda ex arca,vel quæ ſoluentur ex arca, tum demonſtrauit vnde ſoluerentur,non quæ in arca erant reliquit. Caſtren.itaque.in dicto conſil. 53. diſtinxit inter vnicam orationem,& duas, non quòd exigat, vt ſint duæ orationes perfectæ, vt ex ijs demonſtratio inſurgat : ſed duas orationes appellauit, quando legato puro aliquid amplius acceſſiſſet, ex quo videretur teſtatorem demonſtraſſe: quod eſt, quando is locũ adijcit exequutioni, & ità declarant Alb, & Imol.dicto.§.ſacram.ille num. 15. hic nu. 14. eſtque ex mente Rip. in l.ſtichus,qui meus. num.12.de leg.primo. dum citat Fely. cap. ſuper.nu.4.de reſcr.qui & ipſe diſtinguit, an vna,an duæ ſint orationes. & in caſu Caſtr. verbum exequutiuum, & obligatiuum erat idem,nam ita concipiebatur:volo ſolui, ex fructibus, & nil præcedebat hãc formulam. quarè mirum non eſt, ſi & fructus dicantur in obligatione,& idem ſit, quod in dicto. §. qui quinque. Sed ſi dictum eſſet,lego decem ſoluenda, vel quæ ſoluẽtur ex fructib⁹:aliud ex prædictis conſtitueretur, imò verò exiſtimarim,& ſi ità legetur,decem ex arca, idem eſſe,quia arca videtur nominari,vt locus, ex quo ſolui commodè poſſint,appareat.

Et hæc eſt mera veritas. Secundum membrum non proſequor,quoniam ex præcedenti declaratum eſt. Et ideò cum hæc teſtatrix ducenta legauerit,ſoluenda ex bonis Finalis,locus dicitur adiectus cauſa demonſtrationis, & integra debentur,etiam ſi loca Finalis non ſufficerent. Hæcque, ſi bona eſſe in ſolutione dicamus, nõ in obligatione: itẽ ſi legatum ſit extraneæ non coniunctę. Verum ſpecies propoſita eſt extra omnem difficultatem. Namque bona legata ſunt, &
3 ideo ſunt etiam † in obligatione, volente legataria:quoties enim certa ſpecies adijcitur ſolutioni, illa etiam dicitur in obligatione, vt per Bar.in l.ſi quis ſtipulatus.ſit 10.de ſol. Ruin.conſil.65.num.8.in ſecundo. & ideò ſi velit Monialis hęc bona,poteſt conſequi, & cum aliena dicantur,redimenda ſunt, quia ſciebat teſtatrix eſſe fideicõmiſſo obnoxia, vt ex verb. teſtamenti, cuius vi ipſa eſt heres,& cuius habuit ſciẽtiam,vt ex inſtrumẽto,de quo in proceſſu apparet,& ex iuris diſpoſitione pſumitur, cum ſimus inter extraneos,vt poſt Bar.trad.omnes in l.qui Romę. §.duo fratres.de ver.ob.l.cum alienam.C.de lega.Bal.conſ.84.in 2.quod procedit etiam ſi ignoraſſet,cum ipſa monacha ſit teſtatrici valdè coniuncta, vt d.l.& etiam ſi dixerit,ſuper bonis ſuis Iaſ.ibidem.nu.2.& dixi prius: nec vltra,quo ad hoc inſiſto. Quinetiam,ſi bona non eſſent in obligatione,idem eſſet,ſi ex illis integra ducentum non poſſent conſici:præſumeretur.n.voluiſſe ſuppleri, propter coniunctionem ex alijs bonis: ſicuti, qñ relinquitur res aliena ignoranter, coniuncto, præſumitur idem facturum fuiſſe teſtatorẽ, ſi ſciuiſſet. Ex quibus omnibus ſit manifeſtum legatũ deberi, etiam ſi inter extraneos verſemur,maximè verò,ſi inter coniunctos, vt hic. Quarè concludo eſſe condemnandos heredes hos iux.petita.

ARGVMENTVM.

1 Minor qui precium reivenditæ,per tutorem accepit, & longo tpe tacuit, venditionẽ approbaſſe cẽſetur, nec cõtra tutorẽ agere pt

SVMMARIVM.

1 Precivm *rei venditę accipiens alienationem probare videtur.*
2 *Remedio altero intentato, an & quando alteri renunciatum cenſeatur.*
3 *Venditionem, qui probat non videtur renunciare precio.*
4 *Minor qui contractum Tutoris confirmat, non videtur audiendus ſi velles eum doli arguere.*
5 *Quinquenale ſilentium non tollit actionem tutelæ, & quomodo id intelligatur.*
6 *Dolus tantum excluſus in approbatione.*

CONSILIVM CLX.

ADversvs D. Ferrantem
Furnium, dubitatur ex infraſcriptis.
Primò, quia cum recepe-
1 rit precium† rei venditæ, a-
lienationem probaſſe vide-
tur.l.item ſi.§.vlti.ad Maced.Bal. conſ. 148.
in 2.Aret.qui & ipſe de minore loquitur.cõ-
ſil.128.in 2.Alex.conſi.127.in 5. cum pleriſ-
que alijs,quos omitto,& citantur à Tiraqu.
de conſt.30.lim.num.12.à Ceph.conſil.51.à
Menoch.rem.15.num.120.de recup.poſ.&
a multis recentioribus.
Secundò, quia pluries recepit precium,
quæ geminatio actus ſolet operari regulari-
ter.l.Balliſta.ad Treb.Par.& Ceph. in his ter
minis ille.conſ.49.num.22.in pri. hic dicto
conſil.51.num.18.Dec.conſil.109.ad fin.
Tertio lapſus quinquennij, eidem vide-
tur præiudicaſſe.l.fi.C.ſi ma.fact. Nec viden
tur obeſſe, quę ſubtiliter à uiris cõſultiſs.qui
pro D.Ferrante ſcripſerunt, adferuntur pro
his obiectis diſſoluendis.
Primò enim quod dicũt remedia hęc, vti
2 diuerſa † hoc eſt actionem tutelæ, & rei vin-
dicationem electione nõ tolli, nõ facilè reci
piendum eſt:nam l.etiam.l.fi.C.ſi tut.vel cur.
int.agunt.de remedio ordinario, & extraor-
dinario,qualis eſt reſtitutio in int.in qua ma
teria variæ regulæ conſtituuntur.Bar.l.in ꝓ
uinciali.de op. no. nun. at vtrumq; noſtrum
eſt ordinarium, nec cum ipſo iure ſit tutus
minor,eſt locus in int.reſtitutioni.l.in cauſę.
2.de min. quo caſu vnius electio alterius re-
nunciationem videtur operari, vt in re no-
ſtra eſt tex.in l.1.§.in tutela. de tut.& rat. de
trah.vbi ſi eligatĩ actio tutelæ.de rat. detrah.
agi non poteſt, quæ tamen aliquid amplius
continere ſolet.l.actione.eo.Et in noſtris ter
minis videtur tex.in l.illicitè.de reb. eo. vbi
ſi tutor conuentus ſoluat rei venditæ ęſtima
tionem, emptor ſit ſecurus, & ſic eligens a-
ctionẽ perſonalem, & obtinens, amittit act.
in rem,non alia ratione,vt per Com.ibi in fi.
quàm ea, quòd agens contra tutorem vendi
tionem probat. Ita quoq; & è contrario di
cendum videtur,vt qui precium recipit ſpõ-
te,ab emptore ſecurum reddat tutorem: cũ
paria ſint,vel extra iudicium recipere, vel
ex Iudicis officio.l.ab ea parte. C. de euict.
quin efficacior videtur extraiudicialis hæc
adprobatio: quandoquidem, qui emptorem
conuenit,id agit,vt quanto plus poteſt con-
ſequatur; & ſi emptor non refundat, id totũ
quod eius interſit,conuenire fortaſſis tutorẽ
poterit.l.ex duobus.de tut & rat detr. l. qui
tutor.§.fi.de ad.tu.& vtrobique gl. at qui vo
lens recipit precium,cum probet contractũ,
vt rite geſtum, conſequenter videtur libera-
re tutorem,& in terminis,hoc videntur vel-
le.Iac.ab Are.Bar.& Alb.ĩ l.1.in prin. de tut.
& rat.detra.dum volunt minorẽ,qui cũ poſ-
ſit vindicare, eligit act.perſonalem cõtra tu
torem,teneri eidem cedere ſuis actionibus,
& citant in argumentum.d.l.illicitè. quorũ.
deci.videtur multum facere ad præſentis ca
ſus definitionem:quomodo autem D. Ferrã-
tes ſua actione cedet contra emptorem, ſi
probando contractum, eadem defectus eſt?
Planè ergò tanti videtur adprobatio cõtra-
ctus,vt liberationem tutori præſtet, cui vt ę-
quum eſt minor non poteſt amplius actio-
ne cedere. Et hoc ſentiunt.Bar.& Alber.dũ
citant in argumentum.d.l.illicitè,quæ vt an
te induxi ſumpto arg. à contrario, hoc ip-
ſum videtur ſtatuere,& loquitur. d.l.prima.
de tutore, qui admiſiſſe dolum præſumitur,
dum rem pupilli donauit, ſic & alias minor
actione tutori cedit.l.tutores qui.§.periculo.
de adm. tut. & ita videtur intelligi debere
tex.in l.1.§.manet.de rebus eorum quod sẽ-
ſit Raph. Com. ibi, dum ſe retulit ad no.
in d.l.1.in prin.de tut.& rat.detra.Et hoc e-
tiam procedit ſi intelligamus.d.l.Illicitè. ſe-
cundùm alterum ſenſum gl.ibi,quæ vult, vt
ſi emptor conuentus ſit à pupillo, & ſoluat
æſtimationem actionis tutelæ,ideſt,vt illa in
terpretatur,rei venditæ, ſecurus reddatur,
& ſic videtur exæquare.Acc.vtramq; actio-
nem,dum æſtimationem vnius ad alteram
transfert. Huc etiam accedit. l.cum interdi
ctę.C.arb.tut.quam patroni D.Ferrantis, in
vſus ſuos perperam tranſtuliſſe videntur: nã
probata venditione, ſecundum eam legem,
manet petitio reſidui precij,quod tutor do-
lo retinuit. Si ergò non eſt admiſſa fraus
in precio participando, ſecus videtur conſti
tuendum. Nec mirum,quia qui probat vẽ-
3 ditionem † non videtur renunciare precio,
quod

quod ex ipſa retinuit tutor, aut dolo remiſit
emptori,ſecundum glo.ibi.precium.n.ven-
ditionem comitatur:& qui ſubſcribit vendi
tioni,id agit,vt illud poſſit conſequi. At ve-
rò cum hic Tutor in receptione precij,quod
videam non admiſerit fraudem,vt qui peri-
torum, ſeu vicinorum ęſtimationem ſequu-
tus eſt,adprobatio venditionis eum videtur
liberaſſe. Et enim,qui confirmat † contra-
ctum non videtur audiendus contra tutorē,
ſi velit eum doli arguere,vel latæ culpæ, qa
eſſet impugnare,quod ab eo probatum eſt,
petitio reſidui precij de qua d.l. cum interdi
ctæ. eſt exequutio contractus probati, & id-
eò ꝑmiſſa:at arguere tutorē doli,eſt tendere
quodammō cōtra id, quod adprobatum eſt.
Et ideò in l.magis.§.manet.de rebus eorum.
tantum dictum eſt agi poſſe in rem, & in per
ſonam, non etiam, quòd ſi actum ſit contra
vnum, poſſit agi,contra alterum:quod nō vi
detur admittendum facilè, quia ſicut cōue-
niens tutorem liberat emptorem, ita quoq;
ſi contra emptorem egerit videtur liberare
tutorem.d.l.illicitè.

Nec obſtare videtur, quòd ſilētium quin
5 quenale † non tollat act.tut.quidquid ſcrip-
ſerit Alb.d.l.fin.quia,vt hoc ipſe dem, quod
puto verius,vt per Caſtr.& Iacob.de S.G. ac
alios in l.prima.C.ſi tut. vel cur. tamen non
ideo videtur prorſus tolli obiectum: quoniā
non dico,quòd ſilentium quinquennale ſo-
lum id præſtet:ſed dubito,an cum præceſſe-
rit adprobatio,propter receptionem precij,
& ſequatur tam diuturnum ſilentium,inſur-
gat præſumptio,quòd voluerit, ita probare
D.Ferrantes contractum,vt nihil de eo poſ-
ſit amplius diſputari. Et hoc eſt,quod trad.
Alexan.conſi.117.in 6.quòd ſilentium quin
quennij operatur, vt contractus initio rectè
geſtus eſſe videatur,& ex cauſa neceſſaria,in
caſu cuius vna tantum ratificatio concurre-
bat hominis.ſ.non legis,at hic,& legis,& ho
minis,vt dixi, quæ ſimul iunctæ plus debent
operari. Et hæc eſt natura adprobationis,
6 vt † dolus tantū intelligatur excluſus.l.Pom
poni⁹. de neg.geſt. ſm veram interpretatio-
nem.Caſtr.& Fulg.ibi quos,& alij ſeqq.Do-
lum intelligo,qui admiſſus ſit in ipſa geſtio-
ne, non qui præſumatur ex eo,quòd ſit omiſ
ſa ſolemnitas.Qui enim probat actum videt̄
velle,vt valeat, licèt ſolemnitates adhibitæ
non fuerint:at non ideò dolum remittere,
quod non facilè factum eſt, & ità in termi-
nis videtur definire Bald.d.l.cum interdictę.
dum inqt ꝙ prima culpa, q̄ verſat̄ in vēdēda
re,quæ non dēat alienari,purgat̄ ꝑ cōtractus
adprobationem:non altera, quę verſatur in
vendendo vilius,vt per eum.

ARGVMENTVM.

An, & quando lite pendente,ſit locus ſeque-
ſtrationi declaratur.

SVMMARIVM.

1 Sequestrationi *quando locus ſit.*
2 *Diſſipare fructus non dicitur, qui in proprios vſus conuertit,& quid ſit diſſipatio.*

CONSILIVM CLXI.

TRITA eſt hæc materia ſeq̄-
ſtrationis,& ideò dubitatio
nes propoſitæ facilè diſſolui
poſſunt. Ego,vt veritas ipſa
magis eluceat,aliquot caſus
diſtinguam.

1 † Primus eſt, quando ſumus in cauſa prin
cipali, & nullus ſubeſt timor depopulatio-
nis, & tum non eſt locus ſequeſtrationi, qa
poſſeſſor debet liberè vti re, cum lite pen-
dente nil nouari poſſit, quòd ſi ille depo-
puletur,quidam nominatim dixerunt eſſe lo
cum ſequeſtrationi.Imo.cap.vlt.de ſeq.poſſ.
& Com. l.Impp. §. vlt. de Appell. alij verò,
vbi de depopulatione agatur,nō diſtinguūt.
Gl.Cyn.Odoffr.Bald.num. 2. C. de prohib.
pec.ſeq.ſed hi cum citent. d.l.Impp.§.vltim.
quæ agit de cauſa appellationis, debent in-
telligi,ſecundum eam,& glo.in l. ab exequu
tione.C.quorum app.exꝑſſim loquitur,de cā
appellationis,& certè veriſſ. eſt ſententia,vt
nō ſit locus ſeq̄ſtrationi in cauſa principali,
etiam ſi quis fructus depopuletur,& manife
ſtiſſimè id probat.d.§.vlt.vbi refert I.C. non
eſſe vſitatum, fructus in cauſa appellationis
deponi, niſi quis eos depopuletur: ſi.n.in
cauſa appellationis tantum, id vſu receptū
eſt, ergò non in cauſa prima, & ita arguit.
Cur.in d.l.1.in prin.num.8.nec inficiari de-
bemus potiorem eſſe cauſam eius,pro quo
lata eſt iam ſentētia,quàm eius, qui tantum
litem inſtituit:& ideò quidam Doct.ſequuti
hanc opin. innituntur præſumptioni oriēti,
ex ſnīa Io.And.dicto cap.fin. vbi & Card. &
Butr.& Abb.num.9.& Bellam.num.2.alij ve
rò ſimpliciter mouentur,ex d.§.Impp.Bar.&
Alb.ibi Salic.d.l.1.num.3. Rom. conſil.312.
Barb.conſ.9.colu.antep.in 2. Cro. conſ.110.
Pariſ.conſil.41.num.45. in pri. Non deſunt
tamen, qui etiam in cauſa principali locum
eſſe ſequeſtro putent, ſi qui depopulatur nō
ſit ſoluendo.Abb.d.c.vlt.nu. 7. & idem vult
Addens ad deci.Tholoſ.478. & Abb. refert.
Aim.

Aim.art.8.nu.16.des iug. in conſuet. Aruer.
ſed profectò hoc dictum nulla lege confir-
matur:nam cap.pen.de ſeq.poſs. fru. in quo
S.P.cauet, vt fiat ſeqſtratio ſi fructus diſtra-
hantur,non diſtinguit ſoluendo ſit, vel non
qui diſtrahit,ſed ea eſt ratio in eo text. quia
qui cauſa cuſtodiæ miſſus eſt in poſſeſſionē,
& diſtrahit:legem,quę vult eum ſeruare fru
ctus,violat, & ideo fit ſequeſtratio, ſed ēt ibi
cauſa eſt beneficialis,i qua ſolet ſubeſſe ma-
ior æquitatis ratio. Quarè Abb.dictum ſo-
la ſua auctoritate ſuſtinetur,& Anch.Regiē.
q.47.par.1.teſtatur communem opin.eſſe cō
tra eum,& citat Pariſ.d.conſ.41. qui tamen
in hoc caſu non loquitur,ſed ſolent iſti mo-
derni plerunq; imprudenter citare. Ego id
arbitrio Iudicis facilè permitterē, qui ſi vi-
derit reum conuentum depopulari fructus,
nec aliter poſſe conſuli victori, quàm per ſe-
queſtrationem, curare debebit nè victoria
inanis futura ſit,calumniari.n.eum præſumi
mus, qui lite mota incipit depopulari, & id
ſatis æquum fatetur Cur.d.l.1.num.9.in fin.
qui licèt paulò ſupra impugnet Abb.in cap.
2.num.16.d.tit.de ſeq.poſs. dum nimis arbi-
trariam vult eſſe materiam ſequeſtrationis,
tamen in hoc articulo,quando non eſt ſoluē
do poſſeſſor,& depopulatur, nō contradicit.
Hic nō eſt caſus de quo agimus,nec vſquàm
probatur,quòd rei non ſint ſoluēdo, vel nūc
depopulentur fructus.

Alter eſt,quando actor obtinuit ſentētiā,
& reus appellauit,& tunc omnes fatentur eſ
ſe locum ſequeſtrationi, accedente diſſipa-
tione.d.l.Impp.d.§.fin. tantum controuerſia
eſt qūo intelligatur diſſipatio: pleriq; .n. vo-
lunt,vt ſi Reus conſumat fructus in proprios
3 vſus, dicatur † diſſipare Inno.Io.And.Anch.
d.c.ſi.Com.d.l.Imp.d.§.vlt.vbi.& Aret. alios
citat.Socin.reg.409.& cōem dicūt Anan.d.
c.ſi & Barb.d.conſ.9.ſed certè nō eſt verum,
eum, qui in vſus proprios more diligentis
patriſ.conſumit depopulari,aut diſſipare,vt
rectè probat Barb.d.conſil.9. qui licèt dicat
ſe eſſe ſolum peregrinum in Hieruſalem con
tra hanc communem,tamē fallitur, nā Zab.
d.c.vlt.depopulationem interpretatur, quā-
do Reus non vtitur fructibus more diligētis
patriſf.& eum ibi ſeq Abb.num.9. Et vere I.
C.in d.§.vlt.& S.P.in d.cap.vlt. vtuntur, pri
mus verbo, depopulādi, alter, diſſipādi,quæ,
vt arguit Barb.d.conſ.9.ſonant in vitium:de
populari.n.nil aliud eſt,quàm depdari,ac di
ripere quod verbum hyſtoricis eſt frequen-
tiſs.& in P. F. legimus populitaretur, quod
maiorem direptionem,ac deprædationem ſi
gnificat. Diſſipare etiam:nil aliud eſt,quàm
diſpergere, ac in partes varias diſtrahere, ſi
latini ſermonis puritatem ſectamur, quòd ſi
craſſius illud accepit S.P.vt puto, diſſipare:
nil aliud eſt,quàm conſumere, & diſperde-
re.& Anan.etiam.d.cap.fin.in hanc ſenten-
tiam inclinat,qui in d.§.fin.id expreſsè ad-
firmat,vt refert Ang.Aret.ibi.& ſic Barb.tres
habet comperegrinos in ſua Hieruſalem.
Planè,ſi in vſus proprios Reus conuertat fru
ctus,nec ſoluendo ſit, erit locus ſequeſtratio
ni,vt per Abb.d.num.9.& Ang.Aret.d.§.fin.
à quibus non abhorret Nat.con.584.vt nec
Aim.d.tit.8.d.num.16.quorum opin.vti con
traditionum conciliatrix, ſequenda eſſet,
(quàmuis in praxi difficilè ſit euitare hoc ca
ſu ſequeſtrationem, quia Iudices plerunque
nolunt inquirere in facultates reorum.) Sed
neq; hic caſus ad rem noſtram pertinet, qa
filij D. Agricani nunquàm fuerunt condem
nati,nec vlla eſt ſententia,quæ in meritis la-
ta ſit contra ipſos, vt dicā in ſolutione alia-
rum dubitationum.

Tertius eſt,quando tractatur de exequu-
tione ſententiæ,& tum indiſtinctè fit ſeque-
ſtratio.d.l.ab exequutione. C. quorum app.
non rec.& hoc eſt certiſs.neque vlla eſt inter
noſtros altercatio. Id tamen obtinet,ſi ſen-
tentia iam tranſiuit in iudicatum,& appel-
tio interpoſita eſt propter exceſſum, vt per
Imo.d.cap.ſi.vbi & Bellam.num.2.Bal.d.l.ab
exequutione.num.9.& Sali.num.10.Aemil.
Ferr.cum al.de quibus in dub. & hoc obti-
net in exequutione,quæ facti eſt,vt per gloſ.
ibi. quæ clara eſt.& text. ab ea citatus in l.e-
xequutorem.C.de exec.re.iud.id optimè ꝓ-
bat,ſecundum communem ſenſum,quia in-
telligitur de exequutore nullam habente iu
riſdictionem,quales ſunt nuncij communis,
vt per Salic.ibi. & hoc idem clarè deprehen
ditur ex d.l.ab exequutione.ibi, ad rem reſti
tuendam exequutoris opera fuerit indulta,
quę verba merum factum ſignificant. Sed,
etſi tractaremus de exequutore mixto,& ha
bēte iuriſdictionem,adhuc ſumus extra dif-
cultatem,quia in caſu hoc non eſt ſimplici-
ter commiſſa exequutio, ſed pronunciatum
ſententiam eſſe exequendam, à qua pronun
ciatione, ſecundum multos appellare licèt,
vt per Feli.in cap.quod ad conſultationem.
num.11.& 12.de re iud.qui licèt teneat con
trarium,tamen in caſu noſtro,res non habet
difficultatem,quia quò ad appellantes nulla
præcedebat ſententia:tunc enim omnes cō-
ſentiunt poſſe appellari,vt per Feli.ibi.n.15.
Quod plenius apparebit ex ſolutione aliorū
dubiorum. Et ex his re ipſa reſponſum eſt
omnibus obiectis.

ARGVMENTVM.

In quam cauſam ſolutionem factam præſumamus, ennucleatur.

SVMMARIVM.

1 Solutio, *quando ſorti, non ei quod intereſt imputari debeat.*

2 *Solutio facta præſumitur pro eo debito, quod habet exequutionem paratam, & pro puro, & in grauiorem cauſam.*

CONSILIVM CLXII.

QVAMVIS dubitationes per Magni. Vincentium propoſitæ, ſint ſubtiles: tamen ex multis opinor ipſe ſolutio-
1 nes de quibus agitur, ſorti † non ei quod intereſt imputandas. Etenim, licèt regula ſit, vt ſolutum videatur prius pro vſuris, quàm pro ſorte. l. j. l. 3. l. cum ex pluribus, vbi Bar. de ſolut. cum al. de quibus in dub. tamen in præſenti ſpecie ex his, quæ infrà ſubijciam, non procedit.

Primò enim dici poteſt, quòd reg. illa habet locum in vſuris tantum, non autem in alio intereſſe, quod etiam ſecundum canones debetur: cum nulla ratio ſuadeat, vt idem iuris hic ſit. Idque deprehendi poteſt, ex rationibus, quas in hãc rem varijs in locis Docto. congerunt. Alb. in d. l. prima. de ſolut. ideò prius vſuris, quod ſoluitur imputandum ait, vt tollatur debitum odioſum: ſed certè intereſſe, quod nunc petitur, odioſum non eſt: ergò. Idem Alb. l. cum & ſortis. de pig. act. quia acceſſorium non ſtat ſinè principali, quod ſecus eſt in eo quod intereſt. l. centum. l. ſi. de eo. quod cer. lo. l. 4. depoſ. Cyn. & Sali. in l. 1. C. eo. ſic conſtitutum dicunt, nè creditor in duobus grauetur, & dum particulatim pecuniam, ſibi debitam accipit, & vſuræ commodum amittit, ſi ſors minuatur: vſurã enim vſura non creat: quod item in propoſito nõ cõuenit, cum intereſſe per ſe ſubſiſtat, non ex ſorte oriatur. Aliæ etiam rationes de quibus Imol. d. l. prima. minimè hîc aptari poſſunt: & ideò ſuccedit illud, vt vbi non ſit eadem ratio, nec eadem etiam iuris diſpoſitio: & in terminis, quòd in vſuris tantum, nõ in alijs acceſſionibus reg. præallegata locũ habeat: trad. Imol. vbi ſupra. num. 3. qui reprehendit Cyn. & Ruin. conſ. 49. in 5. ad fin. hac auctoritate Imol. adductus, in caſu noſtro idem reſpondit, volens, vt qui debet ſortem, & intereſſe diuerſum ab vſuris, pro ſorte prius ſoluiſſe videatur, cuius conſultatio controuerſiam hanc definit. Sed, & ſi porrigamus reg. hanc ad alias acceſſiones, ex mente Cy. d. l. 1. quem reff. ſimpliciter Sali. ibi. & Rim. conſ. 348. num. 3. nihilominus aliter in præſenti ſpecie decernendum eſt.

Primò, quoniam quotiês debitum vnum certum eſt, alterum incertum: ſolutio intelligitur facta pro liquido. text. eſt, & ibi declarat Bar. d. l. 1. & idem affirmant Bald. & Ang. d. l. 1. C. ſed quãdo factæ ſunt hæ ſolutiones, ſors liquida erat, intereſſe verò incertum: ergò. & in ſpecie eſt tex. in dicta l. cum & ſortis. ibi, quas iam tunc deberi conſtat.

Secundò quotiês vnum debitum hẽt exe-
2 quutionem paratam alterum non: † ſolutio præſumitur facta pro habente exequutionẽ. l. ſi quid ex famoſa. de ſolut. vbi Ang. Imo. d. l. 1. num. 4. ver. quartò modo. Barb. conſil. 37. nu. 7. in pri. Pariſ. conſ. 122. in 4. ſed quò ad ſortem exequutio erat in promptu, tam ob ſententiam, quàm ob inſtrumentum conuẽtionis: ergò.

Tertiò, quãdo debitum vnum eſt purum, alterum in diem, ſemper ſolutio imputatur puro. dicta l. prima. Barb. dicto conſil. 37. Alexan. conſ. 39. in 7. Gra. reſpon. 54. num. 60. & ſeqq. Pariſ. d. conſil. 122. Sed intereſſe ab initio debita non erant, ſed ſingulis annis deberi incipiebant: ergò. Nam petit Mellius, ab ann. 1557. ad ann. vſq;. 1568. & iccircò, quando ſoluebatur, nõ poterat fieri imputatio pro intereſſe nondum debito.

Quartò, ſemper in grauiorem cauſam ſolutum intelligitur. d. l. 1. l. & magis. Bart. l. cũ pluribus. de ſolut. ſed vtilius eſt debitori, vt ſors extincta ſit: ergò. Nec dicatur eſſe eandem; rationem in vſuris, quoniã reſpond. ob moram non ſoluentis, ita ſtatutum eſſe, vt per Caſt. Bar. & Ang. d. l. 1. quæ mora non poteſt conſiderari in Ceſenderio: ſiquidem is ſoluit iux. conuenta, & intereſſe ipſa non poterant ſolui, donec non eſſent redacta ad liquidum, & interim non poterat dici in mora, vt dicã mox.

Quintò, ſi ſolutio Ceſenderij non minuit ſortem, is in mora eſſe inciperet, quia illam promiſerat: at qui pro intereſſe nullam põt incurrere morã, niſi liquida ſint, vt pulchrè conſuluit. Alexan. conſil. 49. num. 3. in 2. fiet ergo interpretatio, vt potius ſit ſolutum pro debito, quod omnihò debebatur, & certum erat, & cuius cauſa debitor in mora eſſe poterat, quàm pro eo quod erat declarandum.

Sex-

Sextò conſidero, quòd reg. illa habet locum, quando ab initio ſors tantum debita erat principaliter, vſuræ autem ſecundariò, ſcilicet, ſi tempore ſuo ſors non redderetur: & eſt rō, vltrà pallegatas, quia debitor ſortis in mora eſt, & ideò grauatur nè quod ſolutũ eſt ſortem minuat, at propter moram in futurum quoq; vſuras pẽdat: ita Bart. & Ang. ac Caſt. d. l. 1. de ſolut. Rui. conſ. 136. in 4. qđ eſt repetitum conſ. 162. in quinto. Verùm quando in eodem inſtrumento intereſſe, tũ debitum, ac ſors promiſſa eſt, ac facta q̃dam coaceruatio omnium, non procedit ipſa, qa tunc non minus vſuræ quam ſors principale debitum dici poteſt: neque enim ab ipſo illæ pendent, nec ex ea oriuntur, ſed per ſe ſubſiſtunt: & iccircò regu. illa non debet egredi ſuos terminos, vt per Rui. d. conſ. 136.

Quare cum hic intereſſe ſint in eodem inſtrumento promiſſa, in cauſam eam conuertenda eſt ſolutio, quę vtilior ſit debitori, iux. aliam reg. de q̃a in d. l. 1. in fi. & l. 3. & 4. & d. l. cum ex pluribus d. tit. vbi dicitur, ꝙ quando plures ſunt cauſę æquè principales, in grauiorem ſolutum videtur. Diuerſitatis autem ratio eſt, quia non poteſt imputari aliquid debitori, qui iuxtà cõuentionem ſoluit, nec in aliqua eſt mora: quod ſecus eſt in eo, qui permittit, vt vſuræ currãt, antequàm ſoluat, & quòd ſi mora non ſubſit, regula ea nõ procedat trad. Ruin. d. conſil. 49. ad fi. Hincque cum Ceſenderius Domum quandam in ſolutum dederit Mellio pro vniuerſa ſumma, & ſingulis annis ille penſiones perceperit, ſitque vtilius debitori, vt ſors intelligatur ſoluta, hanc interpretationem capiemus. Nãque ſi extinctam ſortem dicamus, nullũ poſt hac intereſſe deberi potuit, ob fructus ex p̃diolo non perceptos, qui nunc petuntur, cũ & rem, & precium, nemo habere debeat. l. curabit. C. de act. empt. ideoque multo vtilius eſt Ceſenderio, vt ſors prius intelligatur ſoluta. Et hæc eſt ratio efficaciſs.

Septimò, facit ordo ſententiæ, & promiſſionis in quibus prior recenſetur ſors, quàm intereſſe: nam ex ordine verborum in materia hac arguunt quandoque Docto. Imol. d. l. 3. nu. 4. ver. ſed hic poſſet. Barb. d. conſil. 37. num. 7. in pri. Nec obſtat d. l. In his. §. vlt. & l. ſeq. d. tit. de ſolut. quoniam reſpond. illũ tex. habere locum, quando forte accedunt ipſæ vſuræ: ſed, quando intereſſe æquè principaliter debetur, ac ſors: nulla ſuadet ratio, vt recedamus ab ordine verborum. Et ex his &c.

ARGVMENTVM.

FILIO naturali in caſu, de quo agitur competere hypothecam tacitam pro alimentis in bonis patris ab herede alienatis, & etiam cõditionem in rem ſcriptam.

SVMMARIVM.

1 HYPOTHECARIA *non competit filio naturali pro alimentis contra Durant. niſi fundo in cauſam pręciſam deſtinato, & quod remedium ſibi concedatur.*

2 *Pater ex lege obligatur filio ad alimenta.*

3 *Debitor, qui eſt ex lege, intelligitur legare in eam cauſam.*

4 *Filius petens ſuplementum legitimæ habet hypothecam in bonis patris.*

5 *Condictio in rem ſcripta datur contra quemcunque ſucceſſorem, pro legitima, & pro alimentis.*

CONSILIVM CLXIII.

CASVS hic propoſitus difficilem habet explicationẽ, dicam tamen, quid ſentiam paucis. Et certum eſt hy-
1 pothecariam † non competere filio naturali, pro alimẽtis, quicquid imprudenter viſus ſit ſenſiſſe Duran. tit 3. cau. 17. de ar. teſt. niſi fundus puta, ſit deſtinatus in cauſam alimentorum, vt eſt deciſ. Bart. in l. Lucius. de ali. leg. & cõem opin. dicit Rom. conſ. 388. & nominatim reprehenſus eſt Duran. a Couar. in cap. 8. §. 6. num. 14. par. 2. de ſponſal. & quàmuis Nico. Moro. de tre. & pa. quæſt. 21. voluerit eum defendere, nihilominus nemo ex Docto. ab eo allegatis affirmat hypothecam competere, & ipſemet videtur intelligere Duran. in alimentis legatis, vel aliter conſtitutis, ſicut ab eo citati concludunt, vt Ro. dicto conſi. 388. Caſtren. conſi. 367. in pri. & alij, & certè hæc opin. veriſſima eſt quoniam, nec bona dotalia, quæ alimentis filiorum, & cęt. matrimonij oneribus deputantur, tacitè ex hac̃ cauſa obligantur. Ro. conſil. 454. Alc. cap. cum contingat. num. 10. de iureiu.

Videndum ergò, an alio remedio ſuccurri poſſit huic naturali filio, aduerſus eos, qui bona patris poſſident titulo oneroſo acquiſita, ab eius herede. Et opinor hoc caſu tacitã hypothecam competere. Conſidero enim, quòd pater in teſtamento reliquit huic filio domum quandam, & illa ex iur. diſpoſitione

in-

Digitized by Google

intelligitur relicta in cauſam alimentorum, quia pater ex lege ad illa obligatur, & eſt de
2 bitor † neceſſarius, vt eſt deciſ. communis Docto. in l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ſol. matr. in l. huiuſmodi. §. cum pater. de leg. 1. in auct. præterea. C vn. vir & vx. vbi concludunt, 9
3 qui ex lege eſt debitor, intelligitur legare † in eam cauſam, ex qua tenetur, & compenſare. & in terminis noſtris eſt deciſ. Caſtren. in conſil. 5. num. 6. in pri. qui dicit patrem legãtem filio naturali, intelligi in cauſam alimẽtorum relinquere. ſeq. Tiraq. l. ſi vnquàm ver bis. donatione largitus. num. 75. C. de reuo. don. quinimo Ruin. conſil. 124. in pri. voluit, vt ſi pater donet naturali filio, & exprimat cauſam meritorum, adhuc donatio referatur ad cauſam alimentorum, vt per eum. Secundum hæc alimenta ſunt relicta in teſtamento, & ideò ſuccedit concluſio, quòd fili⁹ poteſt petere ſupplemẽtum in bonis patris, vt per Rui. d. conſ. num. 12. Sicut ergò, quãdo † pater relinquit partem legitimæ filio
4 in teſtamento, is pro ſupplemento habet hypothecam, quaſi quod à lege ſuppletur, habeatur pro relicto à patre, vt eſt deciſ. Deci. conſil. 235. in fi. quẽ ſequitur Neguſ. 4. mem. ſecundæ par. caſu 24. numero 160. de pign. ita, & in alimẽtis, nec mirum, quia quod ſuppletur à lege, & ex teſtamento peti poteſt, vt per Caſtr. poſt Fulg. l. omnimodo. num. 5. C. de inoff. teſt. & Bert. qui multos citat in l. hac ędictali. verſ. ita tamen. num. 11. ver. tertius. C. de ſec. nup. Sed & ſi cõdictione ex lege peteretur, tamen cum cauſaliter, ex teſtamẽto veniat, hypothecaria datur, vt per Dec. & Neguſ. vbi ſupra quod verò in legitima dicitur, & ad alimenta porrigi debet.
5 Alterum eſt remedium, cõdictio in rem † ſcripta, quæ datur contra quemcunque ſucceſſorem, & ipſa filio competens aduerſus heres patris non ſit ſoluendo, vt ſcribũt oẽs: in l. in quartam. ad l. falc. Deci. conſil. 663. Rolan. alios citans conſ. 65. in pri. qui dicit, hoc etiam procedere, quando ſingulares ſucceſſores meliora poſſident. & plenè Cra. con ſil. 109. num. 5. & ſeqq. vbi vult hanc conditionem dari, contra omnes tertios poſſeſſores, & idem in alimentis eſt conſtituendum, ſicut. n. pro legitima datur hæc condictio, q͂a eſt onus reale, vt per Cra. d. num. 5. qui alios citat: ità quoq; & onus alimentorum dicitur reale, vt per Sard. in trac. de legit. quæſt. 4. & per Capic. deciſ. 164. num. 3. & hoc expſſius. trad. Caſtr. conſil. 80. num. primo. verſi. illud autem. in pri. vbi inquit, quòd actio, qua pater ad alimenta tenetur, heret eius bonis, & tranſit ad quemcunq; bona transferantur. & idem Caſtr. conſ. 219. in fi. vbi pariter arguit ad obligationem, qua tenetur pater, ob dotem nurus, ob cuius reſtitutionem omnia bona ſua obligare adſtringitur. iux. tradd. in d. l. ſi cum dotem. §. transgrediamur. ab ea, qua alere cogitur, & vtramq; putat inherere bonis, vt per eum. citat enim Cyn. in l. ali menta. C. de neg. geſt. qui loquitur de alimẽtis. Hinc etiam ſit, vt licèt mater alienauerit fundum dotalem inæſtimatum, iuramento addito, quæ alienatio valet. d. cap. cum cõtingat. poſſint tamen filij, ſi aliundè non habeant alimenta, dictum fundum reuocare, vt eſt deciſ. ſing. Imol. ibi. num. 14. quem Alc. ſequitur: & hoc etiam extendit Imol. ad legitimam, & dicit notatu dignum, quòd ſi matre viuente eſt locus reuocationi pro alimẽtis, & legitima, multo magis, quando patre mortuo, heres eius alienat: cum nõ ſit æquũ, vt obligatio, quæ eſt iam facta irreuocabilis eludatur. Et ità concludo.

ARGVMENTVM.

MATERIA compenſationis dilucidatur, quãdo ipſo iure fiat, & quando opponi debeat, & quando contra ceſsionarium opponi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *LIBERATIO principalis ipſo iure non ſequitur, ex ſolutione per fideiuſſorem.*
2 *Compenſatio ipſo iure, quando fieri dicatur, & quando non.*
3 *Soluens pro alio non perimit ipſo iure actionem, cõtra ſe competentem, licèt ſecus ſi facit de cõſenſu ſui creditoris.*
4 *Compenſatio non inducitur ex eo, quòd quis fiat creditor ſui debitoris, donec ipſe declaret in quam cauſam compenſare velit.*
5 *Compenſatio non inducitur, ſeu præſumitur ex tacita voluntate debitoris, ſed expreſſa requiritur, in quam cauſam.*
6 *Compẽſatio regulariter non fit ipſo iure, ſed requiritur factum hominis, & quando fiat ipſo iure.*
7 *Compenſatio, an & quando contra ceſſionarium, vel eum qui habet nomen obligatum opponi poſſit.*
8 *Bald. in l. & heredi. §. nos autem. de pact. declaratur.*
9 *Exceptio compenſationis denunciatione, vel litis conteſtatione aufertur debitori.*

Com-

10 *Compenſari non poteſt, niſi reſſiduum offerratur.*

11 *Creditor ſecundus an, & quando habeat plus iuris in exigendo debitore, quàm haberet primus.*

D. Golditor, & Ludouicus conduxerant ab Illuſtr. Calcagninis, quædam prædia, & inſolidum ſe obligauerant: pro Ludouica fideiuſſerat Morettus pro certa portione, Calcagnini conuenerunt Golditorem, & ſoluit impetrata ceſſione tam contra Morettum, uti fideiuſſorem, quàm contra debitores Ludouici. Morettus ſoluerat quandam portionem Calcagninis, ut fideiuſſor, & perceperat, ut ſibi cõſuleret quoſdam fructus è rebus locatis. D. Golditor, qui habebat ceſſionem, capi eum fecit, ut fideiuſſorem, qui ſoluit id, ad quod, ut fideiuſſor tenebatur. mox Golditor inſtituit iudicium contra eum ut debitorem Ludouici, ut qui perceperat fructus de quibus ſuprà. Obijciebat, quòd cum ſoluiſſet, uti fideiuſſor, creditum Ludouici erat extinctum, & quòd deſierat eſſe debitor eius, nec ideò poterat conueniri. Secundò, obijciebat compenſationem, quia dicebat ego ſolui pro Ludouico, & habeo actionem contra eum, & ideò quatenus Golditor ſit creditor Ludouici compenſet contrarium deciditur. Ex his de quibus in conſilio.

CONSILIVM CLXIV.

QVONIAM materia hæc difficilis eſt, & ſubtilis, latiꝰ diſſeram. Vt ſi quando ſimilis caſus euenerit, habeam in promptu, quæ ſparſim, & cõfuſè a noſtris varijs in locis tractata ſunt. Sed antequàm excutiamus, an compenſatio fiat ipſo iure: vidẽdum eſt, an in propoſito tractari poſſit de compenſatione huiuſmodi, quæ inducatur, ipſo iure, & arbitror, ex infraſcriptis non poſſe.

Primò, quia Morettus ſoluendo Golditorio non liberauit ipſo iure Dominum Ludouicum ab obligatione, qua ipſi Golditorio tenebatur. Etenim Morettus, vt fideiuſſor ſoluit, & vt propriam diſſolueret obligationem, non autem, vt liberaret principalẽ
1 debitorem, vt dixi aliàs, & ſolutio † huiuſmodi facta à fideiuſſore, non liberat Reum ipſo iure. l. ſtichum. §. ſi mandato. de ſolut. & eſt glo. quam ſequuntur omnes in l. cum alter. C. de fideiuſſ. quòd autem ſoluerit, vt fideiuſſor, certum eſt, quia actiones ei ceſſæ ſunt, & vt fideiuſſor captus, & condemnatus eſt, vt in proceſſu, & in dubio, ita præſumitur, vt poſt Cyn. concludit Salic. d. l. cum alter Caſtren. l. 1. §. penu. num. 6. & 9. de exerc. & pulchrè conſuluit idem Caſtren. conſ. 181. in pri. & conſ. ſeq. ver. ſecundò principaliter. & in quo etiam caſu Fulgo. conſi. 186. Si ita-
2 que Morettus ſoluens, vt fideiuſſor, † nõ liberat Ludouicum ipſo iure, non poteſt tractari de compenſatione, ex qua dicatur is, qui ſoluit, eſſe liberatus ipſo iure, ſi enim adhuc Ludouicus erat obligatꝰ Golditorio, ſolùm tutus erat exceptione, vt per Docto. d. l. cum alter. & Caſtren. d. conſil. 181. & ſeq. Conſequitur, vt & ipſe Morettus non poſſit dici liberatus ipſo iure à Ludouico, nè plus ille habeat, quam præſtet, non enim conuenit, vt fideiuſſor, ſe liberet, niſi & eum, cuius cauſa ſoluit, liberauerit. Acquirit ergò, ex cauſa ceſſionis, actiones contra Ludouicum, quibꝰ contra eum experiri poterit, vel ſi ipſe conuentus fuiſſet obijcere compenſationem, vt enim compenſatio ipſo iure fiat, oportet, vt par ſit conditio creditorum, vt que ex æquo liberentur.

3 Secundò, quia quoties quis ſoluit † pro alio, non perimit ipſo iure actionem ei contra ſe competentem, ſed adhuc conuenitur. l. quoniam. & l. ſeq. vbi eſt caſus. C. de cõpenſat. & ratio eſt, quia non intercedit conſenſꝰ creditoris, q forte potuiſſet opponere, quòd debitum ſolutum non erat tale, quod impediret exactionem, & compenſari poſſet, vt ꝑ Socin. conſil. 65. num. 6. in quarto. qui ità declarat in ſimili. etenim, ſi quando creditor, ex conſenſu ſuo, fit debitoris ſui debitor, ipſo iure fieri compenſationem admittamus, id ea ratione ferri poſſet, quòd expreſſa intercedit eius voluntas, ſpontè ſe debitorem cõſtituentis, at quòd ipſo iure fiat compenſatio, quoties debitor inſcio creditore ſoluit alteri, & abſurdũ eſt, & nunquàm repertum. Debitor. n. ſoluens creditori creditoris, nõ liberat ſe ipſo iure, ſed ſibi parit exceptionẽ, niſi ſuus creditor habeat ratam ſolutionẽ. l. ſi opera. vbi gl. de except. do. l. ſolutum. §. ſolutam. vbi Bart. de pig. act. Soc. latè d. conſil. 65. cum ſimm. ſi ergò, ſe non liberat, quomodo poteſt induci compenſatio ipſo iure? nã ſi ob acquiſitam compenſationis exceptionem eſſet obligatio ſoluta ipſo iure, fruſtrà Docto. exigerent ratihabitionem, quarè cũ Morettus non contraxerit cum Ludouico, ſed ſoluerit eius creditori, eo animo, vt non illum, ſed ſe ſolum liberaret, impoſſibile eſt, quòd hinc ipſo iure obligatio, qua tenebatur, ſublata ſit. Hæc cum ita ſint fruſtrà diſputatur, an Morettus poſſit nunc opponere compenſationem heredibus Domini Golditoris, quaſi ſoluens, ipſo iure ſe liberauerit, nam non ità eſſe, conſtat ex prædictis,

tan-

Digitized by Google

tantum potuiſſe ille opponere Ludouico cõ
penſationem iux.d.l.quoniam.& l.ſeq.quam
tamen Golditoris heredibus obijcere non
poteſt,vt dicam infra. Sed etſi ſupponerem⁹
nos eſſe in caſu, in quo fiat ipſo iure compẽ
ſatio,quãdo ſcilicet creditor volens, fit debi
tor ſui debitoris, adhuc nos verſamur in tu
4 to: nam compenſatio † non inducitur ex eo,
quòd quis fiat creditor ſui debitoris, donec
ipſe declarat in quam cauſam compenſare
velit,ideòq; Imol.in l. 1.in fi. princ. de ſolut.
concludit,ſi certus mercator, vt fieri ſolet,
ſcribat alium mercatorem in libro ſuo, ut
creditorẽ,nec dicat ſibi ſolutum animo obli
gationis prioris diſſoluendæ:poſſe eum, qui
ſoluit cõpenſare in quam cauſa velit, quod
nõ euenit in ſolutione,quæ pſumitur in cau
ſam antiquam,vel grauiorem, quod dicit eſ
ſe nota.& Imol.ſequuti ſunt Alex.conſ.85.in
3.& conſ.196.in 7.Soc.conſ.17.num.7.in 3.
Dec.conſ.308.in fin. non fuit ergò liberatus
Morettus ipſo iure,ſed ius compenſandi ſibi
5 quæſijt,neq; enim ex tacita † voluntate indu
citur,aut præſumitur compẽſatio, ſed tñ ex
expreſſa, qñ ſcilicet eligit debitor in quam
cauſam velit compenſare,vt per Alex.d.cõſ.
85.nu.3.& eſt tex.clarus in l.labeo,de cõpẽſ.

Nec obſtat,ꝙ plerumq; legamus in corpo
re iuris ciui.fieri compenſationem ipſo iure
l.poſteaq̃. de compenſ.l.ſi conſtat.l.fi. C. eo.
§.in bo.fid.de actio.cum ſimm.Nam ſm Do-
cto.res ità declaranda eſt,vt regulariter ipſo
6 iure † abſq; aliquo facto hominis non fiat
compenſatio,ſed opponi debeat, vel ſaltem
ad notitiam Iudicis deduci,ſi quis in iudicio
velit compenſare,vbi.n.quis hęc fecerit,tũc
ius ipſum compenſat, & dicitur fieri cõpen-
ſatio ipſo iure,ità Bar.l.verum. de compenſ.
Bal.d.l.ſi conſtat.in princ.vbi & Ang. & Sa-
lic.& cęt.& hanc eſſe receptiſſimam opinio.
teſtantur omnes in d.§.in bonæfidei.vbi Iaſ.
nu.77.Zaſ.nu.7.qui pulchrè declarat. Fulg.
conſ.196.in princ.cum innumeris, quæ cita
ri poſſent, ſubſiſtit itaq; debitum, licèt exce
ptio opponi poſſit.Bar.l.qui inuicem, vbi &
cęteri.de cond.ind. fit autẽ in aliqbus caſib⁹
compenſatio ipſo iure,vt in pœna, & in vſu-
ris.Anch.conſ.5.omnes d.l.ſi conſtat. vbi ta-
men Caſtr.declarat etiam hoc caſu non tol-
li ipſo iure ſubſtantiam obligationis,qui vi-
dendus eſt,ſed non procedit,quando iam pę
na eſt comiſſa.Alexan.con.196.num.7.fit ẽt
in maleficijs.l. ſi ambo. de compenſ.Bald &
Sali.d.l.ſi conſtat. Ita quoq; ſi quis ſuccedat
ſuo creditori, verè tñ hæc eſt potius extin-
ctio debiti,q̃ compenſatio,vt per Alex.conſ.
149.in 2.de quo in dubijs,nam qui ſuo debi
tori ſuccedit non poteſt hẽre ſe ipſum obli-
gatum.l.Vranius. de fideiuſſ. niſi inuentariũ
conſcribat,quo eiactiones ẽt propriæ conſer
uantur.l.debitori.vbi Alex.C.de pac.l.fi.§.in
compenſatione.C.de iur.delib.Alij ẽt caſus
addi poſſent, ſed nihil attinet. Oportuiſſet
ergo, vt Morettus ſaltem extra iudicium de
claraſſet ſe velle compenſare iux.Doctr.Bar.
in dicta.l.verum.& Aret.d.§.in bon. fid. Sed
cum nihil tale appareat, non eſt agendũ de
compenſatione ipſo iure introducta, quia
poſt ſolutionem nuſquàm oſtendit, ſe velle
compenſare. Non obſtat, ꝙ nunc ille velit
compenſare cõtra heredes Dñi Golditoris,
& contra ceſſionarium opponere eandem
exceptionem, quam poſſet contra cedentẽ,
iux.ea,quæ tradunt Bart.& Alex. l. ſi quis in
rem.de procu.Gui.Pa.q.567. Add. ad deciſ.
Tholoſ.93.Port.conſ.47.num.3.& eſt tritiſſi
mum.Quia ad hoc,in quo videtur rei cardo
vertere,facilis eſt reſponſio. Dico.n.ꝙ quo-
7 ties tempore ceſſionis,† vel obligationis no-
minis,quia hæc à pari procedunt,vt per Bal.
& cæt.l.4.C.quæ res pig.oblig. nondum eſt,
nata compenſatio,& ſi debitor poſtea ſibi cõ
paret exceptionẽ hmõi,eam non poteſt obij
cere contra ceſſionarium,vel eum,cui nomẽ
eſt obligatum,vt per Ang.d.l.ſi quis in rem.
vbi concludit ideò compenſationem a debi
tore opponi contra ceſſionarium,quia actio
iam erat affecta, qñ ceſſa eſt, & ĩ terminis eſt
dec.Fulg.in d.l.qm.C.de compenſ. q̧ diſtin-
guit in hunc modum. Vt aut ceſſionis tpe,
compenſationis exceptio nata eſſet, & tunc
actio cum ſua cauſa tranſeat,& in ceſſiona-
riũ opponatur,aut poſt ceſſionem nata ſit,&
tunc ſecus, & hanc diſtinctionem ſequitur
Fulg.l.in rem.de compenſ.& idem.d.l.qm.di
cit eam eſſe ex mente Doct.in l.eius.C.eo.&
certè ita eſt, quia omnes, qui putant contra
ceſſionarium poſſe opponi compenſationẽ,
eam adferũt rõnem,quia, vel in rem eſt, vel
rei coheret,vel eſt in rẽ ſcripta,& ideò actio-
nem tranſeuntem comitatur. At ſi nondum
nata eſt,non poteſt ſequi,ergò;Et ſm hęc de
8 claratur Bal.l.& cohrdi.† §.nos aũt. in fin.de
pac. cuius tñ lectura corrupta eſt, & fortè,
ſic emendanda,niſi fortè poſtq̃ eſt oppoſita,
apparet,ꝙ tpe ceſſionis non cohrbat rei, ſed
fecit actio liberũ tranſitum,& hanc ſnĩam ſe
quitur Port.d.conſ.47.nu.28.etſi neminẽ ex
pdictis citet.Nec obijciat quis,ꝙ facta ceſſio
ne debitor ſoluere poſſit, niſi ea obſeruarit,
de quibus, in d.l.3.& videtur valere argumẽ
tum, vt qui põt ſoluere,poſſit ẽt compẽſare.

Quia rñdetur,ꝙ facultas ſoluendi nata eſt
tpe,quo ceditur, & ob id eſt imputãdum ei,
qui non denunciat debitori,ſm ea,de quib⁹.
d.l.3.at in cõpenſatione non põt is diuinare,

ān ex aſia cauſa ſit poſtea contracturus obli
gationem,& eſt ſatis,vt non minuatur ius q̄
ſitum debitori vt poſſit ſoluere, ſe liberādo,
nouam autem non dēt ſibi comparare, in
præiudicium ceſſionarij, qui liberam quæſi-
uit actionem, & qui ſicut pōt impedire ſolu
tionem primo creditori,ita, & compenſatio
nem,qñ contra ſe proponeretur,at contra ip
ſum primum creditorem,iure ipſo prohibi-
ta videtur. Quarè cū Morettus multo poſt
obligationem nominum,ius compenſandi
acquiſierit:fruſtrà tentat nunc talem exce-
ptionem opponere: quin etſi compenſatio
fuiſſet nata ante obligationem,adhuc idem
eſt, quia licèt verum ſit poſſe ſolui cedenti,
aut obliganti nomina,vel actiones. d.l.4. C.
quæ res pig.l.3.C.de nouat.niſi p̄cedat denū
ciatio,vel conteſtatio,vel partis debiti ſolu-
tio,vt ibi, & hoc procedat ēt in compēſatio-
ne,vt per Ang.latiſſimè con.259.Tñ id nihil
obeſt.quia nuſq̄ apparet factam fuiſſe com-
penſationem cum Ludouico,quæ ſi facta eſ
ſet, tum Morettus fortè poſſet ſe defendere,
quaſi vnum ex illis tribus non interueniſſet,
ſed cum velit nunc compenſare,cum hr̄dib⁹
D.Golditoris ipſis inuitis non eſt audiēdus,
nimis.n.ſerò ſapit, ſi quidem in Proceſſu an-
no 1558.Morettus conuentus eſt,vt debitor
Ludouici,& ſemper negauit,ſe quicq̄ illi de
bere,nec vllam oppoſuit compenſationem,
ante litis conteſtationem. & vt in exceptio-
nibus pag.10.& 26.dicto Proceſſu, ſed fuit
aſſignatus terminus inter partes. pag. 35. &
idcirco,nec hodiè hmōi exceptio poteſt op-
9 poni.† quæ, vel denunciatione,vel litis con-
teſtatione aufertur debitori.Bal.in terminis
d.§.nos autem.in fi.& Ang.d.conſ.259. Sali.
l.1.nu.21.C.de actio.& obli.& quæ denūcia-
tio habet vim prohibitionis,vt hoc caſu exi
gitur. iuxt. deciſ. Com. conſil. quarto. ſi
enim negabat ſe aliquid debere,nolebat ali
quo modo compenſare,is enim,qui compē-
ſat,dicit ſe debitorem Bar.d.l. qui inuicem.
de cond.ind.ſed compenſando,extinguit de
bitum ipſo iure. Quinimò,nec potuiſſet op-
ponere cum iam ſn̄iarū tenor ei denūciatus
eſſet,vt contra eum fieret exequutio,vt cre-
ditorem Ludouici,vt per Ang.d.conſil.259.

Præterea, & ſecundo ex alio capite nō po
tuiſſet compenſare Morettus, cū Ludouico,
quia maius erat creditū Ludouici, q̄ ipſius,
10 niſi † obtuliſſet reſiduū,vt eſt dec.Imo.in d.l.
1.in fi.prin. de ſolut. ſicut ergo non potuiſſet
Ludouico inuito compenſare, niſi facta reſi
dui oblatione,ita quoq;, nec cū ceſſionario,
vel hn̄te obligatum nomen poterit,niſi offe-
rat,quod nuſq̄ factū eſt.Tertio, ex alio ēt nō
pōt obijci compenſatio, quia conſtat Ludo-
uicū non eſſe ſoluendo, quo caſu ſola ſciētia
ſufficit,ſinè denunciatione, vt p Pariſ.conſi.
19.n.65.in 3.quarè cum hic ēt ſn̄ię ſint inti-
mātę,ſicut præcluſa eſt via cōpenſandi,cum
Ludouico,ita ētcum hr̄dibus D.Golditoris.

Non ob.doctr.Ang.in l.à diuo.§.pen.de re
11 iud.quòd creditor† non ħēt plus iuris,in exi
gendo debitore ſui debitoris, q̄ haberet pri
mus debitor,creditor debitoris ſui.Nam rñ-
deo, hoc eſſe verum, ſed & pariter illud eſſe
verum, vt debitor non habeat plus iuris in
diſſoluenda,vel elidenda obligatione primi
creditoris, q̄ ipſe primus debitor hēret. ſed
hic poſt ceſſam obligationem nō pōt immu-
tare debitum,aut nouam inire pactionem,
in præiudicium ceſſionarij:ergò,nec ſecun-
dus debitor poterit extinguere inuito credi
tore,cui obligauit nomina, ius debiti, vt ex
Fulg.in d.l.quoniam,docui ſupra.

Secundo rñdeo Ang. loqui de modo exe-
quendi,vt ſicut nō poterat ille grauari à ſuo
creditore,in forma Cameræ;nec à creditore
creditoris poterit.

Tertio rñdeo,ꝙ ſecundus creditor pōt ali
qua ad cōmodū ſuū,q̄ non concedebantur
primo:nā pōt inhibere cōpenſationē,vel ſo-
lutionē debitori debitoris, qđ nō pmittitur
primo creditori,vt p Ang.d.cōſ.259.& alios
in locis p̄citatis.Pōt ēt litem conteſtando au
ferre debitori beneficiū cōpenſationis, vt p
Bar.d.§.nos aūt,quod nō licèt primo credito
ri, contra quē ēt in cauſa appellationis,& ex
cutionis opponeretē cōpenſatio,Abb.c.ſubor
ta.vbi & Feli.latè.de re iud.Alex.conſ.93.&
duobus ſeqq.in 2. Addēs ad dec. Thol.263.
Port.alios citans.d.conſ.47.n.6.Sic, & exce-
ptio,q̄ poſſet opponi cedēti,ex perſona ſua,
nō oberit ceſſionario.Rom.conſ.87.nu. 3. &
alia ſimilia inuenire facilè foret. Et rō eſt,
quia ei pmittendū eſt,id omne,quod facilio
rem ei pręb eat viam,in recuperatione eius,
quod debetur in præiudicium cedentis, vel
obligātis,nō aūt,vt aliquo modo lędat ius al
terius.Et ex his dubitationes ſubtiliſſimę cla
riſſ.& Excellent.D.Ludouici ſunt diſſolutæ.

ARGVMENTO.

Explicatvr materia fructuum, & qui indu-
ſtriales dicantur, & quos ſuos faciat bonæ
fidei poſſeſſor,ad quorum reſtitutionē non
teneatur.

SVMMARIVM.

1 Frvctvs *qui ex molendinis percipiuntur dicun
tur induſtriales.*

2 *Poſſeſſor bona fidei quos fructus ſuos facit.*

In-

3 *Intellectus ad l.bona fidei.de acq.rer.dom.& l.fru ctus.de vſur.*
4 *Intellectus.l.ſequitur.§.lana.da vſucap.*
5 *Intellectus ad l.ſequitur.§.fructus.de vſucap.*
6 *Bona fides quo tempore requiratur, vt quis faciat fructus ſuos.*
7 *Fructus induſtriales quos percepit bonę fidei poſſeſſor, non tenetur reſtituere, etiam ſilocupletior ſit factus.*
8 *Probatio incumbit aſſerenti quem factum eſſe locupletem.*
9 *Pecunia quando comixtione dicatur conſumi.*
10 *Vſucapio trienny, quo ad fructus quando locum habeat.*

CONSILIVM CLXV.

1 CErtvm eſt fructus, qui ex molendinis percipiuntur † eſſe induſtriales: nam egent nõ ſolum multa, ſed & diurna ferè opera, tum in effodiendis canalibus, tum in ſeptis faciendis, ac reficiendis, tum in molis aptandis, tum in alijs multis quę omitto. Si enim penſiones domuum induſtriales dicuntur, eo, quòd diligentia hominis potius, quàm natura proueniunt, vt per Bald. l. ex diuerſo. de re uind. Bal. l. ſi traditio. C. de act. emp. Aret. conſil. 160. profectò de fructibus molendinorum, dubitari non poteſt. Hæc cum ita ſint D. meus Cliens, vt bo. fidei poſſeſſor, qualis eſſe præſumitur, modo contrarium non appareat, glo. c. ſanctorum. c. ſi diligenti. de præſcr. quæ communis eſt, oẽs fructus, qui ex molendinis, de quibus agitur, ꝓuenerũt acquiſiuit: nam bonæ fidei poſſeſſor,
2 hos fructus ſola perceptione ſuos † facit. l. bonæ fidei. de ac. rer. dom. licet in natural ib⁹ ſit ſecus, vt eſt tex. in l. fructus. de vſur. vbi ex ꝓſſim dicitur eos tñ fructus pertinere ad bo. fid. poſſeſſorem, quos ex ſuo facto ꝑcipit, & ita gl. tum. ibi, tũ alibi ſępè, ſic declarauit. Sanè Bar. in d. l. ex diuerſo. ſi poſſeſſor bo. fid. habeat titulum. naturales ẽt ſola ꝑceptione ei q̃ri voluit, quem alij quoq; ſequuntur. Sed certè verior eſt opinio gl. quia tam in d. l. fructus. q̃ in d. l. bo. fid. agunt I. C. de bo. fid. poſſeſſore habẽte titulum, licèt inualidum. nec repugnant verba. d. l. bo. fid. † non tm̃, qui diligentia, & opera eius prouenerunt, ſed oẽs, intelligimus. n. ſed oẽs ſi non eius, ſed alteri⁹ induſtria prouenerint, vt non ocioſè poſita ſit illa dictio, eius, etenim ſi de oĩbus ĩduſtria lib⁹ agebat I. C. debuiſſet abſolutè ſcribere, qui diligentia, & opera proueniunt, ſed oẽs, tũc, n. fateret in dictione, oẽs, ſignificari poſſe naturales tm̃, at cum ille addiderit eius induſtria, oẽs, intelligemus qui, & aliena induſtria proueniunt, & ſunt induſtriales, & hæc interꝑtatio eſt aptiſſima, quia regula illa, ꝙ naturales fructus ſola ꝑceptione nõ fiãt bo. fid. poſſeſſoris. ſatis, vt opinor, nota erat, ſemper. n. I. C. qñ agunt de hmõi fructuũ acquiſitione pendunt culturã, & curã. §. ſi quis a nõ dño. de rer. diuiſ l. qui ſcit. §. 1. de vſu. & alibi. culturæ nomine diligentiã ſignificant, qua vtimur in ſegetibus, curæ verò, quã adhibemus in aĩalibus, vt eſt tex. in l. diuortio. §. non ſolum. ſol. mat. nec mouere dẽt generalis rõ, de qua in d. l. bo. fi. dum ſubijcit I. C, quia qđ ad fructus attinet penè loco dñi eſt, nã ſenſus eſt, vt ſit loco dñi, hoc eſt, vt quemadmodum dñus non ſolũ ſatos à ſe, ſuos facit, ſed & ſatos ab alio, ità & bo. fid. poſſ. & hæc eſt ĩterꝑtatio non mea, ſed I. C. in d. l. qui ſcit. de vſu. vbi dum ille q̃reret, an bo. fid. poſſeſſor faciat ſuos fruct⁹, quos alius ſeuerit, cęteris rõnibus quas adfert, vt probet eũ q̃rere, hãc addit, qa loco dñi eſt. omittitq́, dictionẽ penè, q̃ extat in d. l. bo. fid. & ita vterq; I. C. eadem vtitur rõne in eademmet facti ſpẽ. ſi rem ſic declaremus, & ſm hanc interꝑtationẽ, cõciliantur optimè. d. l. bo. fid. & d. l. fructus. quas multi opinanẽ implacabiles. & quas Menoc. in rem. 15. n. 580. qui tñ interꝑtationẽ deſumpſit à Cuiac. in d. §. ſi quis a non dño. & Pine. l. 2. par. 2. n. 53. C. de reſcin. vẽd. fruſtra conciliare tentarũt. etenim dũ ille ait interim fieri bo. fid. poſſeſſoris fructus, vt hẽtur in d. l. bo. fid. hoc eſt dũ poſſidet, non fieri aũt dùm res euincit. vt d. l. fruct⁹. abſurdiſs. eſt, vtrobiq;. n. I. C. de ipſo perceptionis momento agit, nec differentia vlla eſſet inter naturales, & induſtriales, quia nec hi fiunt eius ſi extẽt tpe euictionis, quã tñ I. C. pendit apertè. d. l. fructus. Quod verò dicit Pin. nec cuiſlibet. i. nõ cuiuſuis gñris bo. fid. poſſeſſoris. quaſi aliqui ſint, qui naturales fructus ſuos faciant, non min⁹ explodendũ eſt, qa potius illo verbo I. C. cõtrariũ vult inferre, hoc ſenſu: nõ ſolũ vir non facit ſuos fructus naturales, quos è re donata ab vxore ꝑcipit, ſed nec alius quilibet bo. fid. poſſ. idq; probat ſubiuncta rõ, quia nõ ex facto eius is fruct⁹ naſcit, quaſi nõ aliter fructus bo. fi. poſſeſſori q̃ranẽ, q̃ ſi eius induſtria prouenerint, nõ eſt ergò recedendũ ab interꝑtatione Accur. rõnibus, quas attuli ſuperi⁹ optimè confirmata. Hæc paulò fuſius, quia propoſito noſtro ſeruiũt, vt mox patebit. Eſt ergò differentia inter fructus induſtriales, & naturales, quia illi ſtatim q̃runtur bo. fid. poſſeſſori, nõ aũt hi: neq; caret hęc I. C. diſtinctio ſumma rõne: æquũ. n. arbitrati ſunt, vt fruct⁹ quos alienus ager, ſinè vlla, aut modica cultura fert, dño q̃rantur, quaſi dñium nudę poſſeſſioni ꝑualere dẽat. Nec ob. l. ſequit. §. lana.

de vſuc.dũ I.C.in agnis conſumptionẽ conſi
derat,vt fiant bo.fi.poſſeſſoris,qui tñ cura no
ſtra dicuntur q̃ri. d.§ non ſolũ. & vt lana sũt
in fructu.l.in pecudũ.de vſu. §.in pecudũ.de
rer.diui.& videbaẽ,vt ſicut Vlp.ibi.lanam ſta
tim fieri bo.fi.poſſeſſoris ait,ità & de agnis i-
dem dicere debuiſſet,& de hoc tex.meminit
Gabr.cõſ. 108. qui putat illũ ad vſucapionẽ
pertinere,cuius nullũ verbum ibi.Sed veriſſi
4 ma eſt rñſio,illic agi † de agnis ouis furtiuę,
qui ſi concepti ſint apud furẽ,vel eius hr̃dẽ,
non fiunt bo.fi.poſſeſſoris,niſi conſumantur.
Sũt.n.furtiui,l.q vas.§.ſi ancillã.de fur.qua ĩ
re tñ fuit apud veteres I.C. magna cõtrouer
ſia,& quidã voluerunt fętũ æquè, ac lanam
ouis furtiuæ,eſſe in fructu.l.ſi aliena.§.ſcæuo
la.de vſuc.qđ & Paul.ſubindicat d.l.bo.fi.in
fi.ſed certè in lana,& lacte, id certũ eſt,vt d.
l.bo.fid.vbi cũ fętũ furtiuæ rei acquiri bo. fi.
poſſeſſori,Paulus I.C.dixiſſet, inſ.id vt abſo-
lutum ponit in lacte,& lana.In fętu obtinuit
ſnĩa Iuliani.in l.pe.de ſtat.hom.& l.non ſolũ.
de vſuc.Vlp.ĩ l.ſi ego.§.partꝰ.de publ.& Põp.
ĩ l.ſi ancillã.ꝓ ſuo.in q̃bus locis,& ſi agaẽ de
partu rei furtiuæ,tñ idem eſt in fętu.d.§.ſi an
cillã.& ideò Vlp.in §.ſcęuola. refert ſimplici
ter opinionẽ Scęuolę,at eã nõ probat, qnam
refellit.in d.§.partus.qui ex eod.lib. 16.ad e-
dictũ deſumptꝰ eſt,ex quo,& d.§.ſcęuola.ita,
vt vnus locus ſit cũ alio coniungendus.me-
ritò itaq; Paulus.d.l.bo.fid.dixit,& ſanè, qn
lac ſuũ non faciat dubitari nõ põt:idẽq; in la
na. quaſi in fętibus,de quibus ſupra egerat,
nõ ita res clara eſſet,lana ergò nata,apud fu
rem,detonſa à bo.fi.poſſeſſore, fit eius, quaſi
furtiua nõ ſit,non ita in agnis cõceptis apud
furẽ,& editis apud bo.fi.poſſeſſorẽ,niſi cõſũ-
pti ſint. Videẽ, & obſtare huic declarationi
5 eadẽ.l.ſequiẽ.§.fructus,de vſuc.† fructus, in-
quit,partus,& fętus ſi defuncti nõ fuerint v-
ſucapi:nã ſi fętus ſunt ex fructibus induſtria
libus,qũo poſſunt non fuiſſe defuncti, ſi ꝑce
ptione q̃rantur,vt aſſerimus.Gab.d.cõſ. 108.
malè exponit, ſi defuncti nõ fuerint.i.ſi non
ſint cõſumpti,ſed extẽt.Sed ꝑterq nemo,qui
in latina lingua parũ verſatus ſit,defungi in
terp̃tabitur pro conſumi,nõ ideò tollitur dif
ficultas, qũo.n.non fuerit ſtatim hr̃dis perci
pientis, ſi vera eſt regula ꝑdicta?ſed & nimis
abſurdè I.C.fructus ſi non extant non vſuca
piunẽ:cui.n dubium rẽ,q̃ non eſt nõ vſucapi.
ille ergò locus,quò ad fructꝰ,intelligiẽ de na
turalibus,qui non fiunt percipientis iux.tra-
dita ſuperius.in partu caret oĩ ſcrupulo,q a ĩ
fructu is nõ eſt.d.§.ĩ pecudũ.ĩ fętu ẽt accipiẽ-
dus eſt,qñ ille non eſt in fructu, vt quia in lo
cũ demortuorũ capitum alia ſint ſubrogãda
l.verꝰ.de vſuſ.l.deducta. §.hr̃ditatẽ. ad Treb.
ſi ergò defunctus dẽbat ſubmittere fętus in
locum demortuorũ capitum,heres id igno-
rans bo.fi.eos vſucapit,qui defuncti non fue
rint.Et ſi alius caſus excogitari poſſit,in quo
fętus non ſint in fructu,in eo habebit locum
ille tex. Sit ergò cõcluſum fructus induſtria-
les acquiri bo.fi.poſſeſſori,ſola perceptione,
6 non item naturales.Satis autem† eſt bo.fidẽ
adeſſe initio ſationis,nec refert,an poſt ma-
la fides ſuperueniat.d.l.qui ſcit.in fi.cui non
obſtat.d.l.bonæfid.in qua dicitur,ſi quis pu-
tet rem vendentis eſſe cũ traditur,inde ſciat
alienam, fructus ſuos non facit. quia id in-
telligendum eſt,niſi ab eo ſati fuerint, ante-
què ſciuerit, rem eſſe alienam. etenim cum
ſati ſunt,mala fides ſuperueniens non impe
dit acquiſitionem,quaſi pro cultura,quæ ꝑi-
uit eos acquirat:ſpectamus ergò in annis ſin
gulis,an bo.fid. tp̃e ſationis inſit,& ſic vtra-
que lex optimè declaratur:nã nõ eſt ſatis ſe-
mel bo.fidẽ habere ſm Paul.I.C.vt quis ac-
quirat fructus: non tamẽ momentis ſingulis
eam exigimꝰ,ſufficitq́;,vt adſit tp̃e ſationis,
vt Iulia.ait.& verba ea,quæ habentur.in d.l.
qui ſcit.in fi.quamdiu euictus fundus nõ fue
rit,hunc habent ſenſum, q̃diù mala fides nõ
ſuperuenerit:euictionis aũt facit mentionẽ,
quia regulariter per litis conteſtationẽ,quis
in mala fide conſtituitur,à qua euictio, quò
ad fructus incipere dr̃, & ideò plerunq; dr̃ à
litis conteſtatione fructus reſtitui.l. 1. & per
totũ.C.de vſu.& fr.leg.& alibi ſępè.malè er-
gò multi,& nouiſſimè Couarr.d.c.3. de harũ
legũ conciliatione deſperãt. Et hæc mea eſt
ſnĩa in tãto, tam multarũ opinionum in hac
fructuum materia,conflictu, quæ niſi fallor,
& verbis I.C.conuenit,& efficaci ratione cõ
munitur. In tantum autem ſuos facit fru-
ctus induſtriales bo.fidei poſſeſſor,vt ẽt ſi lo-
7 cupletior † factus ſit, non teneatur eos reſti-
tuere, eſtq́; hæc receptior opin. vt per Cur.
conſ.71.in fi.cum alijs prius citatis.& in ma-
teria legatorum nos hẽmus.Bal.in terminis.
in d.l. 1.C.de vſu.& fr.leg.& apertè id proba
tur in d.§. ſiquis à non dño. dũ ibi, ait Imp.
q bo.fi.poſſ. fructus ſuos facit pro cultura,
& cura,& infra,q de conſumptis agi non po
teſt.Si.n.non põt agi,ergò,nec quatenus lo-
cupletior quis eſt tenetur:nam illa verba,nõ
põt, omnem adimunt actionem.l. 1.de verb.
ob.vbi Doc.idẽ euidentiſſimè probat tex.in
§.etſi hr̃ditas.de off.iud.dum illic dr̃ nõ hr̃i
rõnẽ:neq; conſumptorũ: neq; ꝑceptorũ fru-
ctuũ:ſi non habetur rõ,certe, nec bo.fi.poſſeſ
ſor tenebitur,itẽ ſicut de nõ perceptis nullo
modo agiẽ,ità nec de cõſũptis, exæquanẽ.n.
hi fructus ibi.Idẽ confirmatur in l.4.fin. reg.
vbi inquit I.C.q bo.fi. poſſ. lucratur fructus
bo.

bo.fi.pceptos.ſi conſumpti ſunt.Si lucratur, iam non poteſt teneri, q locupletior ſit, hoc enim eſt lucrum proprium,vt etiam ſi fuerit locupletatus eos non reddat. Accedit, & hic ratio,q ſiunt fructus conſumpti bon.fid. poſſeſſoris irreuocabiliter.l.quæſitum.in fin. de acqu.rer.dom. ubi I.C. inquit bo.fid.poſſeſſor fructus conſumptos ſuos facit: nam ſi ſola perceptione ſuos fecerat,ſed reuocabiliter,& conſumptio etiam ſuos facit; dominium hoc irreuocabile ſit, neceſſe eſt, & ſic non tenebitur etiam ſi ſit locupletatus.

Quarè Dominus Cliens meus, quo ad fructus conſumptos, nulla ratione obligari poteſt,etiam ſi factus eſſet locupletior: quia præterquòd communis opin. Doctor. nobis fauet, illa auctoritate I.C. in locis præallegatis, adeò confirmata eſt, vt nullo modo ſit dubitandum.

Neq; obſtat,q in petitione hereditatis,attendamus,an bo.fid.poſſeſſor, ſi factus locupletior.l illud.§ prædo.de pet.here.l. 1. C.eo. quia in iudicio illo vniuerſali fructus iure actionis debentur.l.item.§. fructus. de petit. her.d.§.prædo.ita Bald.d.l. 1.C. de vſu. & fr. & alibi ſæpè Doct. accedit,& altera ratio, quia ibi in illa actione precium ſubrogatur loco rei,& res vna in locum alterius.l.ſi precium.de pet her.quarè hoc argumentum re. torquetur. Si.n.ſpeciali ratione, ita cautum eſt,in hoc iudicio vniuerſali: in cæt.ſingularibus aliud eſt conſtituendum, in quibus hi fructus ex officio Iud.debentur. Et ideò Soc. conſ.25 1.in 2.qui coram arbitratore, inter conſanguineos opin.Bar.vt æquam obſeruari dere putat,decipitur.&.n.Bar.opin.vt patet ex prædictis,falſa eſt,quæ etiam ſecundũ ipſum Bar.ſola æquitate eſt ſuffulta, quarè ſi ea reijcitur,æquitas etiam,quam ille conſiderat reiecta eſt. Quinimò magnam habet iniquitatem opin.iſta. Siquidem non conuenit, vt idem conſtituamus in fructibus, qui ſpontè naſcuntur,& in his qui diligentia,& cura noſtra proueniunt: in quibus etiam ipſe Bar.d.l.ex diuerſo.in aliquib⁹ caſibus differentiam conſtituit,vt eueniret ſi tam de induſtrialibus,q̃ de naturalibus bo. fi.poſſeſſor locupletatus conueniretur. Præterea ratio Bar.in d.l.ex diuerſo.vera non eſt,dũ putat ideò teneri bo.fid.poſſeſſorem.qui ſit locupletior,quia æquitas.l.ſi me & Titium conſideratur non ſolum,quando res mea eſt,ſed & mihi debita: nam vt demus ita eſſe, fruct⁹ induſtriales poſſunt dici debiti,ſi extant,q̃a eos bo.fid.poſſeſſor.tunc reſtituit. l.certum. C.de re vind.at vbi conſumpti ſunt.non debentur amplius,& conſumptio extinguit officiũ Iudicis, quod ipſis extantibus,ex æquitate competebat,vt per Bal.d.l. 1.num. 8. C. de vſu.& fr.ſic & cõſumptio.in dicta.l.ſequitur.de vſuc. transfert dominium agnorum. in bon.fi.poſſeſſorem: debuit ergò probare Bart. q conſumptio, quam I.C. in hac fructuum perceptione perpetuo inculcant, vt, quæ ſit maximi effect⁹:nil operaretur;quod, nec probauit,nec poterat. Quarè Soc. in d. conſ.25 1.non rectè reſpondit,innixus opinione.Bar.d.l.ex diuerſo.quæ,& crebrius improbatur,& falſa eſt.

Præterea etiam ſi opinionem eius ſequeremur, debuiſſet probari ex parte D. Aduerſarij D. meum clientem eſſe factum locupletem,quandoquidem receptiſs. eſt incumbere hoc onus,aſſerenti aliquem factum locupletiorem,vt rñd.Cur.d.conſ.71.& eſt ſententia receptior, vt alias dixi. Nec in hoc Dño præſumenda eſt locupletatio, quia ſi alij priuati ideò non præſumuntur locupletes,quia lautius,ac ſplendidus vixiſſe potuerunt,nec probat hoc eſſe, quo ab hoc contingit abeſſe: non video cur, non hæc ratio etiam in hoc D. vigeat,qui & ipſe quo maiores habet reditus, eò liberalior,& ſplendidior,ac lautior eſſe ſolet. Quin,etſi illum locupletiorem factum diceremus,ex altera opinione minus communi: vel quaſi,adhuc pecunia eſſet in arca: neq; adhuc rectè conueniretur Dñus meus Cliens: quia cum tot annis fuerit poſſeſſa,vſucapta eſſet. Bart.d.l. ſequitur. d.§.fructus. qui ſolum triennium , vt in cæt.reb.mobilibus.in vſucapione fructuum exigit,& ſcripſi ante.Nec dicatur huiuſmodi pecuniam, vt alijs nummis commixtam,dici conſumptam,& ideò non poſſideri.l.ſi alieni.de ſolut.Soc.d.conſil.25 1. namque non eſt verum,quòd commiſcens ſuam pecuniam,eam deſinat poſſidere:nam ſi qs, mihi alienam pecuniam mutuauerit, ea qui
9 dem per commixtionem dicitur† conſumi, quia dominus amittit dominiũ, & ego, qui miſceo illud acquiro.l.nam etſi fur §.fin.vbi Caſtren.Iaſ.& Dec.l.ſingularia.vbi omnes, ſi cer.pe.mutuum.n.,vt declarant hi Doct. reconciliatur conſumptione: at q miſcens, qui conſequitur dominium,nõ poſſideat,ſalſum eſt: dominus illud amittit,quia quo ad eum dicitur conſumpta pecunia, cũ ampli⁹ non ſit in eius dominio , non ſecus, ac ſi illã expendiſſet: nam vſus pecuniæ eſt eiuſdem conſumptio,ex Ariſt.in Ethicis,quem noſtri ſeqq.& non de miſcente,ſed de ipſo domino pecuniæ loquitur.d.l.ſi alieni.

Sed qui miſcet pecuniam, vt eius eſt dominus,ita, & poſſeſſor: non ſufficeret etiam quęuis miſtio, & ſi in commiſcente. d. l. loqueretur, ſed talis debet eſſe, vt nummi

diſcerni non poſſent.vt dicit I.C.dicta.l.ſi a-
lieni.quod cum facti ſit,non præſumitur. d.
l.in bello.§.facti.potuit enim D.meus cliens
retinere hanc pecuniam ſeparatim,vt ſolẽt
etiam alij Domini, qui non confundunt
menſas, ſeù ſtationes, ſed curant, vt cuiuſq;
loci reditus diſtincti ſint,& ſumptus. Quarè
cum non ſolum per triennium, ſed etiam ꝑ
vicennium ferè,pecunia hæc fuiſſet in arca,
is erat dominus,& poſſeſſor, & in terminis,
quòd fructus commixti alijs, non dicantur
conſumpti, modo ſint in rerum natura eſt
deciſ.Bal.in l.2 num.5.C.de fruct. & lit exp.
nimiſque ineptum eſſet,vt dominus ſuę pe-
cuniæ poſſeſſionem amitteret, dum eam alij
miſcet.

Verum,& ſi commixtio hæc haberet vim
conſumptionis,quod,vt dixi, nõ eſt recipiẽ-
dum:adhuc triennij vſucapio Domino meo
prodeſſet,quia illa habet locum tam extan-
10 tibus, quàm conſumptis fructibus † ità Ca-
ſtren.in terminis.d.§.fructus.quem ſeq.Cur.
d.conſ.71.Balb.de præſcr.4.par.4. par. prin.
ver.35.num.6.Alc.d.l.ſi me.ſi cer.pe.quo lo-
ci referi pleroſq; ita ſenſiſſe, & nominatim
improbat Dec.Pin.d.l.2.par.2.cap.1.nu.48.
C.de res.vend.Bec.conſ.6. in fi. & ex quibus
conſtat hanc eſſe communem, quicquid So
cin. dicto conſil. 251. & Ruin.conſil.204. in
pri.& Dec.d.l.ſi me.dixerint, & qui ſi vidiſ-
ſent Caſtr.in d.§.fructus.& clienti ſeruire no
luiſſent, eius eſſent auctoritatẽ ſecuti,qui ad
Dec.vſq; non habuerat contradictorem. &
probatur hæc opin.ratione optima, quia tra
ctatur hic non de vſucapienda re, eo quod,
vt dictum eſt,ab initio bo.fi.poſſeſſor. domi
nus eſt factus,ſed de præſcribendo officio iu
dicis.l.ĩ bello.§.ſi quis.de capt.ità Bar.Caſtr.
& al.poſt gl.d.§.fructus. ſicut ergò fructibus
extantibus, prę́ſcribitur triennio huic offi-
cio Iudicis:certè eadem ratio ſubeſt ijs con-
ſumptis.imò etiam maior, quia vt ſupra ad-
monui, conſumptio defert aliquid amplius
bo.fi poſſeſſori quam ſola perceptio.Et val-
dè incongruum videretur, vt verus domi-
nus eſſet melioris conditionis re eius perem
pta, quam extante. Quocirca quocunque
nos vertamus, nullo iure cogi poteſt Domi-
nus meus Cliens ad ſolutionem horum fru-
ctuum,niſi poſt lit.cont.& hoc tam verũ eſt,
quàm quod veriſs.

ARGVMENTVM.

Ex ſummario patet.

SVMMARIVM.

1 LEGATO *facto de bonis mobilibus, & immobi-
libus non continentur nomina debitorum.*
2 *Vſufructuarius bonorum mobilium,& immobiliũ
non tenetur ad ſolutionem æris alieni.
Debita defuncti ex quibus ſolui debeant vſufru-
ctu legato.*

CONSILIVM CLXVI.

QVAMVIS verba teſtamenti
non viderim,tamẽ vt ex ꝓ-
poſito themate apparet v-
ſusfruct.omnium bonorum
ſimpliciter non eſt legatus:
ſed omnium bonorum mo-
bilium,& immobilium; & ideò concurro in
ſententiam Excellent.D.Conſultoris, olim
acutiſs. mei auditoris,quam ille,vt ſolet ad-
eò communiuit,vt nulla egeat ſuperſtructio
ne,addam tamen aliqua. Dico ergò,quòd
in hoc legato non continentur nomina debi
1 tor.† vt eſt elegans conſ.Bald.318.in 3. & in
donatione his verbis concepta,idem reſpon
derunt Iaſ.conſ.5.in 3.& Dec.conſil. 237. &
ob id non verſamur in illa difficultate, an v-
2 ſuſructuarius † oĩum bonorum teneatur ad
æris alieni ſolutionem,de qua Bar.in l.fin.de
vſufr.leg. in qua tamen eſt communis opin.
quòd non,vt lat.probant Rolan.conſ.8.in 2.
& Couarr.lib.2.cap.2.per to.Variarum reſo.
& innumera extant, & veter. & recentior.
Docto.reſponſa in hanc rem. Quocirca im
minebat onus heredi exſoluẽdi ęs alienum:
non imminuto tamen vſufruct. cum certarũ
rerum,non omnium,vſusfruc.relictus ſit, vt
eſt omnium receptiſs.ſententia in d.l.fi.& in
l.ſi ſeruum.§.fin. de leg. 2. conſtituunt enim
Docto.vim in eo, an bonorum nomen ſit iu-
rium,an corporũ,vt per Caſt.d.§.fi.poſt Bar.
& al.imo vero fuit etiam aliquorum ſenten-
tia, vt vſuſructuarius oĩum bonorum, nullũ
debeat participare onus cum herede,in ęris
alieni exſolutione,vt ꝑ Bal.conſ.237.in pri.
& conſ.237.in 5.& Gozad.conſil.94. nu.23.
quorum opin. ſaltem obtinere debet in ſpe-
cie hac. Quòd ſi ẽt vſusfru.vniuerſalis eſſet,
nihilominus, vt rectè admonuit idem D.cõ
ſulens ex fructibus,pecunia, & alijs mobili-
bus,prius ſoluendum fuit,quàm ad immo-
biliũ alienationem deueniretur. vt lat. trad.
Pic.l.Titia.§.Titia.quæſt.59.de leg.2. & mul
tos congerit Bell.conſ.7. An autem illata di
catur moleſtia,ita,vt pœna priuationis com
miſſa ſit,dubitandum non videtur: totum id
tamen pendet ex verbis teſtamenti, quæ ip-
ſe non vidi, ſolutio autem quæſtionis vltra
de-

deducta eleganter ab eodem clariſs.I.C.peti
poterit,ex Alexan.conſil.52.conſi.151.in 2.
conſil.195.in 6.Dec.conſil.613.Ruin.conſil.
77.in 2.& Soc.iun.conſil.113.in pri.declarã
do tamen,vt per Caſtr.conſ.221.in 2.Capr.
conſil.9.Iaſ.conſil.40.in pri.Dec.conſil.565.
Ruin.conſi.202. in 2.¶Poſterior pars,cui hr̃
ditas applicari debeat,non caret difficulta-
te. Etenim,ſi concludimus vſumfruct. hunc
non eſſe omnium bonorum, non video, quo
modo coheres dici vxor poſſit:nam vel lega
taria eſt, vel in re certa inſtituta. iux.l.ex fa-
cto.de her.inſt.& l.quoties.C.eo.quòd ſi om-
nium etiam bonorum,idem eſt. Ipſe, cum
non viderim teſtamentum, id conijcere ne-
queo. Inde tamen pendet quæſtio,an ſub-
ſtituti quorum meminit D. primus Conſul-
tor prælati ſint,an minus,vxori. Si.n.primo
hr̃de repudiante hr̃ditas ad vxorem,vt cohr̃
dem iure accr.deuolui debuiſſet, antequam
eſſet locus ſubſtitutioni (quod tñ neſcio,
quî euenire potuerit, cum potentius ſit ius
ſubſtitutionis d.iure accreſcẽdi.l.2.§.ſi duo.
de bo.poſs.ſecundum tab.l.1.§.ſinautem. C.
de cad.toll.) pęna quoque illi applicabitur;
ſin minus hr̃ditas,aut ad ſubſtitutos, aut ad
uenientes ab inteſtato pertinebit.Bar. Imol.
& Com.l.paterfam.de her.inſt. idem Bart. l.
vxorém.§.heres.de leg.3. Ruin.d.conſi.202.
aut ſecundùm Bald.in auc.cui ita. nu.11. C.
de ind.vid.toll. ad eos,quos gradatim vocat
auc.hoc amplius.C.de fideic.qui tamen in l.
1.C.de his quæ pę.no. ſimpliciter Bartolum
ſequi viſus eſt.num.43. & ſi Imol.d.l.paterf.
num.8.referat eum ab illo diſſidere. ſed cer-
tè in vulgatis Bal.commentarijs non ita eſt.
Ex quibus fit,vt ſecundum prædicta poſſit,
quæſtio diſſolui,non ignoro hanc deciſ.Bar.
Com.& Imol.dubiam eſſe,cum pœna in gra
tiam vxoris adiecta ſit,ob idq́ue ei adplican
da videatur.l.ſeruo legato.§.ſi teſtator.de le.
1.l.2.§.pe.de coll.bon.Abb.conſil. 75. in pri.
Rom.conſ.32.num.8.conſ.129.uer.3.conſil.
411.in fi.Cur.iu.conſ.87.num.4.conſ.93. n.
7.Soc.iu.conſ.158.num.159.in 2.cum al.ni-
hilominus in praxi ab eorum ſententia,quã,
& alij quoque ſeqq.non receſſerim:ſubſcri-
bere itaq; ſimpliciter cum non viderim te-
ſtamentum non audeo.

Quò verò ad præſcriptionem non eſt la-
borandum,cum non currat terminus, niſi à
die agnitionis fideicommiſſi, ſi ſequamur o-
pin.Bar.d.l.paterfam.qui voluit hoc caſu hr̃
dẽ non obſeruantem per fideicommiſsariũ
priuari,vel à die aditionis,ſi opin.Bal.qui di
recto ſuccedi exiſtimauit, referente Imol.
d.l. Sed nec verba ſtatuti conueniunt caſui
propoſito,vt patet. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

In quarta vxori Inopi per virum debita com
putanda eſſe per eum titulo lucratiuo alie
nata oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 Vxor *inops,an reuocare poſſit alienata titulo lu-
cratiuo à viro,vt quarta ſibi debita ſuppleatur.
& quomodo id intelligatur,vt ſic alienata ve-
niant in computationem, num.2.*

CONSILIVM CLXVII.

DIfficillima eſt ea quæ-
ſtio, & in vtramq́ue partem à
Docto.noſtris diſputata, an †
1 † vxor inops poſſit reuocare
alienata à viro,ti.lucratiuo,vt
quarta ſibi debita ex auct.præterea.ſupplea-
tur,eam lat.examinat Pep.d.auc.num.40.ad
numerum vſq; 44.qui nihil definit.Dec.etiã
num.9.valdè heret,& ſi dicat opin.negatiuã
videri veriorem.Cur.iu.num.19.inclinat po
tius in affirmatiuam.Cor.ibi.& in conſ.178.
in 2. vbi latiſſime, amplectitur negatiuam.
Forſt.in tract.ſuo.de ſuc.ab int.pag.358.mul
ta vtrinque arg. proponit, & tandem conci-
liat opiniones. Ego,vt meum interponam iu
dicium, veriorem credo ſententiam,quæ ha
bet virum non poſſe alienare, in præiudiciũ
vxoris,pro qua efficacia vrgent arg.primum
eſt, quòd in hac quarta magis eam lex dili-
git,quàm filios in legitima, & .n. quot quot
ſint filij, ſemper illa quartam partem habe-
bit,filij tantum quintam aliquando,vel ſex-
tam pro numero. §. quoniam vero. in no. de
exh. re.Si ergò,quarta hæc minuit legitimã,
& filis reuocatio permiſſa eſt,ſi pater alienet
titulo lucratiuo,vt per Bar.l.non vſq; ſi quis
à par.fue.man.multo magis vxori permittẽ-
da eſt,cuius cauſa eſt fauorabilior.Secundo
Iuſti.in d.§.abſurdum putat, vt filij patri ſuc
cedant, mater in extrema degat inopia,&
ob id ad mortui ſucceſſionem,hanc cum il-
lis vocat, quaſi eadem debeat eſſe omnium
cauſa, at ſi filij reuocant,non mater, adhuc
abſurdum illud vigebit, quia ſi pater omnia
bona alienauerit, filij ad legitimam vſq; re-
uocabunt,mater niſi habeat reuocationem
inopia laborabit:ergo. Tertio, niſi ità con-
ſtituamus,inutilis,& eluſoria erit Iuſtin. diſ-
poſitio, quid enim ſi vir ſub mortem omnia
donet extraneo,vxori nil relinquatur. Planè
niſi reuocatio ſit conceſſa, fraus fit legi, quæ
non rebus. ſed verbis ſcripta erit, aduerſus
notiſs. iuris noſtri regulas. Et hæc ſolidio-
ra ſunt, quàm, quæ Doctor. ipſi excogitant.

Qui-

Quibus, non obſtat, quòd in materia hac reuocationis, non procedamus de ſimilibus, ad ſimilia. d. l. non vſque adeò. quæ ratio potiſſimum induxit Corn. in contrariam ſententiam, & quæ alios nutantes, & dubios reddidit: nam leuiſſimum id eſt. Siquidem. d. l. nō vſq; ſubeſt ratio diuerſitatis. Etenim patronus habet caluiſianam, nè à liberto, in quem maximum libertatis prçmium contulit, debita parte fraudetur, at verò pater, qui emancipauit, nihil aliud filio dedit, quam beneficium quçrendorum bonorum, vt ait tex. l. 1. in prin. d. tit. ſi quis apar. putarunt veteres eſſe ſatis, ſi parenti poſs. con. tab. darent, & patrono illum hac in re exæquarent. Sed non vſq; adeò, inquit lex, vt reuocatoria ei concedatur: quandoquidem liberis hominibus liberam non eſſe rerum ſuarum adminiſtrationem iniquum eſt, non ſecus, ac ſi dixiſſet: Sufficit parenti, vt quartam habeat, ſi filius eum teſtamento prætererit: verùm non vſq; adeò coercendus eſt emācipatus, vt ne habeat inter viuos liberam bonorum adminiſtrationem: debita ſit parenti ſucceſſio, ſed ſi mortis tempore bona ſuperſint. At in propoſito eſt exæquata mater liberis, & quarta ei delata, vt illis legitima portio. quocirca succedit paſſiua interpretatio, de qua noſtri. in l. ſciendum. qui ſat. cog. & l. 1. §. lex falcidia. ad l. falc. quæ eſt. vt vbi terminus aliquis nouus exæquatur veteri, ad illum omnia trahātur, quæ in hoc ſunt diſpoſita. & ideo niſi I. C. d. l. non vſque adeò. differentiam hanc inter patrem, & patronum conſtituiſſet, ob ſimplicem exæquationem, quicquid in patrono cōſtitutum erat, debuiſſet trahi ad parentem, quamobrem cum quarta, quam lex defert vxori, ob eius inopiam ſubleuādā, debita ſit, neq; vir illam ea poſſit priuare, vt pote etiā contra eius teſtamentum applicandam, vt eſt communis Doct. ſententia d. au c. ꝓtereà. conſequitur, vt omnia priuilegia, quæ indulta ſunt all. veteribus huiuſmodi ſucceſſionibus, quæ contra teſtamentum debentur, trāſlata ſint in hanc quartam. Hæc cum ita ſint, facilè reſponderi poteſt argumentis, quæ adferuntur pro altera ſentētia, vt facilè cognoſcet doctiſs. Iudex, vel tantum legendo argumentationes à Doc. propoſitas. Inferamus iā ad caſum Colornij. Dico integram quartam deberi eius vxori, nec eam eſſe minuendam, ob donationem collatam in Nanium: namq́ue cum ex vniuerſo patrimonio debita ſit, non potuit vir donādo, aliquid adimere vxori.

Non aſſero tamen reuocandam eſſe Nanij donationem, ſed tantum aio eam venire † in computationē, vt ex patrimonio, quod ſupereſt tantum habeat, quantum habitura fuiſſet, ſi non donaſſet: cum ſit in poteſtate viri, vt quartam minuat, iux. dicta ſuperius, & in terminis. ita trad. Forſt. c. 362. de ſucce. dū cōciliando opin. Doct. inquit, quòd ſi vir ex cauſa neceſſaria alienauit, vxor non reuocabit: ſecus ſi ex voluntaria, quia tunc reuocat, vt quarta ſuppleatur. Ecce, vt vult quartā eſſe integram, & ſi non non ſufficiat patrimonium, quod ſuperfuit, eſſe locum auocationi. Si enim quarta ſupereſt, de reuocatione non agetur. cum itaque in propoſito heredes, tam amplum habeant patrimonium, vt quartam poſſit vxor conſequi, & ſi non reuocet donata, ei conſulendum eſt, perinde, ac ſi patrimonium non ſufficeret.

Et hæc ſatis, ex quibus opinor huius rei veritatem iam eſſe in promptu.

ARGVMENTVM.

Ex ſummario, & breui conſilio habetur.

SVMMARIVM.

1 Confeſſio *extraiudicialis parte pręſente, vel abſente facta, an, quando, & quid operetur.*

CONSILIVM CLXVIII.

QVONIAM, & Terræmotus, qui vrbem quatiunt, & nimia diligētia nuncij huius, non ſinunt, vt latè diſſeram de hac re, ea tantum adferam, quæ arcem ipſius cauſæ inuadant, & dubitationes diligenter, & acutè propoſitas diſſoluam. Materia hęc cōfeſſionis extraiudicialis variè à noſtris tra-
1 ctata eſt: ipſe diſtinctius, & clarius exponā. Aut confeſſio, † quæ fit parte abſente extra iudicium, eſt obligatoria, & ſecundum communem opin. non obeſt, quicquid voluerit Iac. cuius meminerunt Homod. conſ. 33. & Alb. l. non ſolum. §. ſi liberationis. de lib. leg. & ita tradd. Bald. & Sali. l. generaliter. C. de non nu. pe. & Sali. l. 1. C. de conf. & Alexan. ac alij legendo, & conſulendo. Semiplena tamen probatio inducitur ex huiuſmodi cōfeſſione, ſecundum omnes in l. admonendi. de iur. iur. vbi Iaſ. communem, vt & Viu. ver. confeſſio. prima par. reg. 49. & nouiſs. ad Ro. conſ 372. Sed ſi confeſſio non operatur videant iſti, q͂d ꝓfutura ſit probatio ſemiplenum.

na. Iure tamen Pontificio huiuſmodi confeſſio plenè prȩiudicat Butr. & Imol. nu. 15. Feli.num.27.vbi communem, in cap.ſi cautio.de fi.inſtr.Aret.conſ.60.vbi, quòd ita iudicaret.& conſ.64.in 2.dub.Alex.conſi.246. num.6.in 6.& conſ.115.num.7.in 7.Cor.cōſil.113.nu.15.in pri.Affl.dec.164. in fi. Soc. reg.63. fall. 10.& 13.Dec.conſ.146. nu. 3.& conſ.163.num.2.Gra.reſpon.2.nu.22.& nu. 59.& reſpon.58 nu.3.in 2.Gozad. qui communem.conſ.79.num. 10.Rim.conſ. 118.nu. 17. Lanfr. cap. quoniam.ver. confeſſiones. num.37.de probat. Bertr.conſil.319.in pri. Pariſ.conſil.120.num.6.in pri.& conſi. 7.nu. 12.in quarto. Cur.iun.qui & ipſe communem.conſ.168.num.12.Ferr.qui,& ipſe conſi.168.num.16.Alc.reſpon.6.vbi omnes,ait, ſic opinari,& in rub.de ver.ob.num.11.Soc. iu.conſ.32.num.18.in 2.& conſil.5.num.10. in 3.vbi communem.Euerar.conſi.131.Por. conſi.176.num.36.Villalo.ver.confeſſio.nu. 143.qui tamen horum non meminit. Et ideò,ſi ageremus de confeſſione obligatoria, ex quo ſumus in terris Eccleſiæ,illa obſeruāda eſſet,quicquid malè ſcripſerint idē Alex. conſil.179.in 2.Iaſ.l.tale.de pact.& Rui. conſil.120.in 5. Si verò illa fiat parte præſente, ſecundū multos requiritur acceptatio,ſecūdùm multos etiam non eſt neceſſaria, nec facilè ſcitu eſt,quæ ſit communis, & quàmuis plures in dubb. citentur, qui exigunt acceptationem,tamen Alc.reg.3.præ.21. de præ. & ipſe multos recenſet,& veriorem eſſe alteram opin.defendit,quæ fuit etiam Dec.in c. at ſi clerici.de iudi.qui citat Alex.& Barb.& poſſent addi alij, ſi opus eſſet, ſed hic caſus noſter non eſt,& ſi de æquitate canonica ligat parte abſente,quanto magis præſente?

Aut verò confeſſio eſt liberatoria: & tum aut parte abſente,aut præſente.

Primò caſu, ſecundum multos etiam iur. ciu.prodeſt,& eſt efficax, quæ fuit ſnīa gl. in d.§.ſi liberationis & q̃uis ea habeat plures, qui contradicant,tamen opin.Bal.diſtinguētis recipienda eſt,qui ait, quòd hæc confeſſio non operatur in vim pacti,ſed probationis,ſic ille in d.l.generaliter.nu.17. poſt Cy. num.7.& cap.fi.nu.20.de conſ. & conſi.263. & conſ.387.in 3.& conſ.466 in 4. in quibus locis communem teſtatur,& hanc opin.ſeq. Alex.d.conſil.245.num.5.in 6.& conſil.115. num.4.in 7.Aret.d.conſi.60. Rim.conſ.397. num.7.Gram.conſil.17. num.10.vbi addit, quòd ſi pars erat præſens,& acceptau't,non eſt loc' reuocationi.Mar.l.fi.n.16.de iur.om. iu.vbi etiam citat Alex.conſil.177.in 7.& in rub.de probat.n.107.& ſing 202.Pariſ.conſ. 120.nu.5.in pri & fuit etiam opin. antiq. vt Alb.in l.tale.de pact.& in l.rationes. num.5. de probat.alias eſt.l.1.de vi & effi.ſcr.&And. & Ray.in l.idem de pac vt refert. Alb. ipſe. Ang.verò ibi voluit, quòd in vim renunciationis ſaltem operaretur,quem Iaſ.ſequutus eſt,quod item ſenſit Bald.cap.1.de eo, qui fi. fe.ag.in fin.& Ang.& Sali.l.poſtquam. C. de pac.& hæc diſtinctio nobis etiam prodeſſet, ſi confeſſio facta eſſet parte abſente, ſicut & illa,quæ fuit Bald.d.l.poſtquam.& Caſtr.d.l. id eſt. quòd poſt ratihabitionem proſit hæc confeſſio:nam Scardouus ratum dicitur habuiſſe,cum eam oppoſuit. Similiter,ſi quis ex confeſſione nolit inducere liberationem, ſed ex ea probare illam præceſſiſſe,tum nemo negat probationem induci.l.publia depo.Soc.conſil.21.nu.11.ver.6.in pri. & Cur. iun.dicto conſil.168.nu.12.Verè tamen nos non ſumus in confeſſione facta abſente parte.Aut verò confeſſio liberatoria,ſit præſente parte,& tum ſiuè ius ciu.ſiuè Pontificium inſpiciamus,ſufficit ſola prȩſentia,nec neceſſaria eſt aliqua acceptatio, hic eſt tex.in d.l. tale.& ibi hoc tradd.Bar.Caſtr.Iaſ.& al.Galia.in rubr.de ver.ob.nu.63.& nemo eſt, qui hoc caſu contradicat,ſiuè ius ci.ſiuè Pontificium ſpectemus.Et hic eſt caſus noſter:quia iſte Blancolus faſſus eſt, ſibi fuiſſe ſatisfactū præſente Scardouo. Et tanto minus habet dubitationis, quia acceptata fuit hæc confeſſio,quoniam ſubintulit ille, mittito mihi chyrographum,quaſi diceret, quando me liberaſti,reddito etiam apocham,vt magis appareat me eſſe liberatum,iux.tradd.à noſtris in l.labeo.de pac.vbi volunt,quòd reſtitutio apochæ inducat probationem ſolutionis, & ſic ſatis eſt,quòd etiam tacita acceptatio appareat,vt dicunt Docto tam in l.quæ dotis. ſol.mat.quàm in l.qui patitur. mād. & alibi. Et ex his patet confeſſionem eſſe omnino ſequendam,vt quæ habeat vim efficaciſs. probationis.

Non obſtat,quòd illa non ſit veriſimilis, cum Tonninus poſuerit ſolutionem, non cōfeſſionem,quia hoc falſum eſt:nam, & cōfeſſio ipſa nominatim deducta eſt, & quidē de menſe Aprilis, & ideò quàmuis nō ſit probata ſolutio, nihil id refert, neq; enim ponens adſtringitur omnia probare, vt eſt vulgatiſ. Minus obſtat, quòd veriſimile non ſit eum, tam effuſo ſermone in ſuum præiudiciū confeſſum eſſe:quia in qualibet confeſſione ſemper idem diceremus,quod falſum eſt. Et cū teſtes examinati,id vnanimes deponant,certe de confeſſione dubitari non poteſt,vt nec etiam Clariſs. Vicarius dubitat,qui tantum efficaciam eius principaliter in dubium reuocauit. Et veriſimilis eſt hæc confeſſio ët

ex

ex eo, quòd iſte Blancolus non diſtuliſſet per biennium ſuam petitionem, ſi verè creditor fuiſſet. l. ſi fortè. cum al. de pœn.

Minus obſtat reuocatio, quia notiſs. eſt huiuſmodi confeſſiones non poſſe reuocari, ſi error non doceatur, vt per omnes in l. error. C. de iur. & fac. ign. & tradd. Docto. præal legati. duplex autem eſt hic acceptatio, & illa prima, & hæc poſterior iudicialis. Sed & poſt lit. conteſtationem: non eſt locus reuocationi non docto errore Doct. dicta. l. error. De teſtibus examinatis contra noſtros in termino reprobatorio, non eſt, quòd agam, cũ neque etiam Clariſ. Vicarius vim in eorum teſtimonijs conſtituat: & Dominus Procurator, & variationes, & contrarietates in illis mixtas detexit: & ego ex alijs fidem eorum labefactarem, ſi opus eſſet. Et ſatis eſt, quòd de alio die, de alia confeſſione poſſint intelligi, & nemo ex illis audeat negare, quæ noſtri teſtes deponunt vera eſſe.

Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

FIDEICOMMISSVM extare in caſu, de quo agitur latè defenditur.

SVMMARIVM.

1 *FILIVS quando dicatur grauatus, ſub duabus conditionibus.*

2 *Reciprocum fideicommiſſum inductum cenſeri inter poſitos in conditione.*

3 *Subſtitutio facta in tota hereditate, an & quando inducat reciprocum fideicommiſſum.*

4 *Subſtitutio facta dicitur in tota hereditate, vbi dicitur ſic, ſubſtituo heredem vniuerſalem.*

5 *Filij poſiti in conditione, quando dicantur vocati.*

CONSILIVM CLXIX.

QVONIAM, ob anguſtiam temporis, mihi non licèt vagari latius, dicam paucis quid in propoſita ſpecie ſẽtiam, & ſolidiores tantum rationes proponam, quibus apparebit fideicommiſſum in hoc teſtamento ſubeſſe etiam reciprocum, quia de ſimplici nullo modo, dubitandum eſt. Quamuis. n. allegetur conſ. quoddam Anch. quod, vt puto eſt 137. in quo ille videtur reſpõdiſſe in ſimili teſtamento aduerſus fideicommiſſum, tamen ſi quis diligenter attendat, caſus ille, cum hoc noſtro non eſt conferendus, vt patebit ex hîs, quæ inferius proponam.

Primò ergò, quod fideicommiſſum hic ſit, ſuadet opin. Bar. in l. centurio. de vulga. quæ quò ad hoc eſt communiter recepta, vbi ait, quòd quando inſtituto herede aliquo, dicit, & ſi ipſe, vel eius filij deceſſerint, ſinè filijs in
1 ſtituo heredem Gaium, filius eſt † grauatus, ſub duabus conditionibus, ita, vt ſit fideicõmiſſum, quod non ſolum a filio inſtituto, ſed & à poſterioribus qui, & ipſi cenſentur honorati ſit reſtituẽdum, ita ille. n. 37. at hic dictũ eſt, & ſi d. D. Franciſcus, & d. eius filij decederent &c. ergò, neq; hic eſt caſus Anch. quia ſubſtitutio illa, quæ facta erat Iacobo filio Mengucij, intelligebatur facta, ſecundũ cũ eo caſu, quo inſtitutus erat, hoc eſt, ſi pater eius teſtatori præmoreretur, vt apparet ex prin. d. conſ. Anch. at ſi ſubſtitutio hæc, quæ fit Franciſco, ſecundum Ancharanum referenda eſt ad caſum, in quo ſit inſtitutus: certum eſt eam valere, quia grauatur ad reſtituendam hereditatem, ſi ſinè filijs, & vt in teſtamento. in conſ. Ancharani grauabatur inſtitutus, ſed non in caſu inſtõnis, at hic Franciſcus, & inſtitutus eſt, & grauatus. Et hoc nõ habet vllam dubitationem, neque obſtat, ꝗ Bart. concipiat ſubſtitutionem per dictionẽ vel, hic vero dicatur, & filij, & ſic concepta ſit coniunctim: nam inter hæc: nil intereſt, vt per Gali. d. l. centurio. nu. 456. & Rip. nu. 169 & Bolog. num. 270. & eſt deciſ. Sali. in l. precibus. num. 26. quæſt. 6. C. de imp. & tradd. & alij varijs in locis. Quarè certum eſt fideicommiſſum hic ſubeſſe, quia grauatus eſt Franciſcus ſub duplici conditione, & quandocunque deficiat linea eius, Monaſterium bona huius teſtatricis rectè petet.

Difficilius eſt, an hoc caſu inſurgat † reciprocum, ſed & ex mente Sali. videtur inſurgere. d. q. 6. vbi ait, quòd omnes intelligũtur grauati, & loquitur in hoc caſu, quando ſcilicèt teſtator deſcendentes omnes poſuit in conditione, qui videatur, & in terminis, ità tradd. Cur. iu. conſ. 139. n. 19. vbi multis verbis id probat. & Pariſ. conſ. 75. n. 64. in 2. Sed certè niſi, & alijs rationibus in præſenti ſpecie vti mihi liceret, Pariſ. & Curt. auctoritatem tanti non facerem, vt ratus eſſem, pro fideicommiſſo reſpondendum, Sali. enim loquitur in caſu, in quo poſteri in conditione ſunt poſiti, quo caſu magis de voluntate cõſtat, vt per Bolog. d. l. centurio. d. n. 270. Cur. autem loquitur in terminis. q. Bart.

Secundò ergò conſidero, quòd hic ſumus in illa materia, an quando ſubſtitutio eſt facta poſt mortem plurium, in tota hereditate.

te, vel ab vltimo, ſit inductum reciprocum fideicommiſſum inter omnes, quæ eſt valdè obſcura, & egeret longiſſima tractatione. Sed quia nunc non vacat, ſequar aliorũ Doctorum traditiones, aut † ergò facta eſt ſubſtitutio, poſt mortem plurium, & in tota hereditate, & diſſident Doct. quidam dicunt non induci, quos recenſet Alb. conſil. 30. & 31. quidam contra, vt per Pariſ. lat. conſ. 43. in 2. & vtraq; factio, ſibi communem opin. aſſerit. aut verò nouiſſimo, & in tota, & conueniunt omnes induci reciprocum. l. Titia. §. Seia. de leg. 2. Doct. l. vel ſingulis. de vulg. l. heredes. §. cum ita. ad Treb. & alibi ſœpè.

3

Videamus vtro in caſu ſimus, & opinor nos verſari in hoc poſteriore, & enim licèt non ſit facta nominatim ſubſtitutio ab vltimo: tamen re ipſa facta eſt: quod manifeſtè probo, quando ſubſtitutio eſt facta poſt mortem plurium, dicunt, qui tenent contrarium, quòd ſinguli intelligũtur grauati in ſuis partibus, licèt non fiat reſtitutio, niſi quando moritur vltimus Caſtr. l. ſi duos. de vulg. Alexan. conſil. 191. in pri. Rui. conſil. 134. in tertio. Socin. iun. conſil. 174. in 2. & alibi ſœpè. Docto. quarè cum hoc caſu pluralitas nô reſoluatur in ſingularitates, ob dictiones illas tunc, & eo caſu, vt in terminus ſcribit Ceph. conſil. 166. num. 21. & 22. vltim° tantum grauatus eſt: nam hæ dictiones faciunt, vt ſubſtitutioni nunquàm ſit locus, nunquàm ſit ſubſtitutum monaſterium, niſi, quando linea deficit: quod ſecus eſt, atque in caſu præcedenti, in quo venit quidem dies ſubſtitutionis, ſed differtur reſtitutio in tempus mortis vltimi, & loquitur Ceph. quando ſubſtitutio eſt facta poſt mortem plurium, & in terminis, quòd quando ſubſtitutio eſt facta finita linea, dicatur facta ab vltimo: trad. Rim. conſ. 189. num. 9. & 17. quod tanto magis eſt verum hîc, ob illa verba, tunc, & eo caſu, quæ non erant ibi, & hoc idem probant illa verba, ita, quòd in totum deficeret, quæ reſtringunt, vt per Rui. conſi. 18. in 2. & alia, adeoq; nullus extaret, quibus euincitur teſtatricẽ item ita demum, ſibi ſubſtituere monaſterium, ſi linea deficiat, & non aliter, ſed ſi intelligeremus ſingulos grauatos in ſuis portionibus, vellemuſq; pluralitatem reſolui in ſingularitates, ſubſtitutio re ipſa haberet locum ante lineam finitam, licèt differretur reſtitutio in tempus finitæ lineæ, vt dictum eſt, cui rei verba ipſa teſtamenti repugnant, ergò. Primum igit̃ concurrit, q̃ facta eſt ab vltimo ſubſtitutio, concurrit, & alterum, quòd in tota: nam dicitur in teſtamento ſubſtituit
4 ſibi heredem vniuerſalem, † quæ verba idẽ valent, ac ſi dictum eſſet in tota hereditate, vt in terminis ſcribit Socin. iun. conſil. 189. in 2. quod eo magis procedit, quia dictũ eſt ſibi, vt per eundem Soc. conſil. 146. in tertio. itaq; cum verſemur in caſu, in quo duo illa, quæ exiguntur à Doct. vt inducatur fideicõmiſſum reciprocum, concurrant, nihil videò cur non ſubſit. Quinimò etiam ſi non in tota hereditate facta eſſet ſubſtitutio, ſed indefinitè, adhuc verior eſt ſententia, vt inducatur reciprocum, vt plenè defendit Cur. iun. l. pe. num. 13. C. de imp. & al. ſub. & ſœpè etiã ità conſuluit, & alij poſteriores plerique ſequuti ſunt.

Neq; obſtat, ſi quis dicat lineam Franciſci, ſeù eius deſcendentes eſſe poſitos in conditione, & ideò non eſſe vocatos gloſ. vulg. l.
5 Lucius. de her. inſtit. nam reſpond. † quòd his duobus concurrentibus, quòd facta ſit ſubſtitutio in tota hereditate, & ab vltimo, illi intelliguntur vocati Iaſ. d. l. centurio. nu. 58. dum ait, quòd Imola, & Alex. nil boni dicũt ad d. §. Seia. Rip. d. l. hr̃des. d. §. cum ita. n. 29. ver. conſidera. Et num. 27. dum aliud vult, ſi ſubſtitutio non ſit facta à nouiſſimo. Rim. d. conſil. 189. num. 18. vbi hoc apertè dicit. Decia. int. conſ. Port. conſ. 44. num. 5. & eſt ex mente omnium, qui impugnant Caſtr. in l. pen. num. 3. C. de imp. & conſ. 354. duo ſunt videnda. in ant. quod in no. eſt 404. in pri. dũ eam addunt rationem, quòd duo requiſita non concurrunt, vt per Iaſ. d. l. pe. num. 8. & p cett. vbiq; & ideo pleriq; ex ijs, qui dicunt in hac materia poſitos in conditione non eſſe vocatos, loquuntur in ſubſtitutione facta poſt mortem plurium, vt per Soc. d. §. cũ ita. colum. prima. & conſ. 104. nu. 9. in 3. & alios alijs in locis: nec mirum, ſi duobus illis, de quibus ſupra concurrentibus, vocati ſint, q̃a viget ratio, de qua in d. §. Seia. quaſi. ſ. teſtõr voluerit omnia bona peruenire a nouiſſimo in ſubſtitutum, quod nunquàm poteſt eueni re, niſi vltimus ſit, & vocatus, & ſimul etiam grauatus, & ob hanc rationem: in d. l. vel ſingulis. etſi ſubſtitutum ſit pupillo nouiſſimo, & in tota hr̃ditate, vt ego puto, non inſurgit ſubſtitutio, quia ẽt ſinè illa, neceſſariò bona erant peruentura, ad vltimum, eo quòd illi pupilli non poterant teſtari, nec habere, ſecundum ea tempora alios hr̃des ab inteſtato, q̃ fratres, quod quidam illic attigerunt, quod ſecus eſt in fideicommiſſo, in quo plerunque mens teſtantis fraudaretur, niſi illud induceremus.

Præterea, & tertio, magis eſt, vt filij poſiti in conditione hoc loco ſint vocati, quo caſu etiam in ſubſtitutione facta, poſt mortẽ plurium inducitur fideicommiſſum reciprocũ, vt per Soc. conſil. 249. num. 3. & 6. in 2. Cur.

iu.conſ.43.num.7.& d. conſil. 139. num. 19. & paſſim admittunt Docto. vt quando ſunt vocati, reciprocè etiam ſint ſubſtituti. Ruin. conſil. 139. num. 13. & num. 22. conſil. 140. n. 9. conſi. 167. num. 5. in 3. quòd autem ſint vocati, primo probatur, quia, aut volumus, ꝙ maſculi fœminis præferantur in ſubſtitutione, ſicut in inſtitutione ſunt prælati, vt per Dec. conſil. 270. & qualitas maſculinitatis facit, vt vocati ſint, & eſt hodiè receptior ſententia, vt alias lat. deduxi, & in his terminis eſt conſ. Soc. iu. 151. & conſ. 176. in 2. & conſil. 145. num. 48. & 50. in 3. & ſunt alia conſ. Ruin. & cætte. aut verò volumus fœminas æquè poſitas in conditione vnà cum maſculis, & idem eſt: quia fœminæ cum eis ſuccedere non poſſunt, niſi ex teſtamento vocentur, ob ſtatuti diſpoſitionem, at illæ vocãtur, ſic etiam maſculi, & ità in terminis arguit Rui. conſil. 160. num. 22. 23. 24. in 2.

Altera eſt coniectura, quia eſt pia cauſa ſubſtituta. Rui. d. conſ. 139. in 3.

Tertia eſt, quia illi de linea poſſent excludi ab inteſtato ab ijs, ꝗ eſſent de alia linea, quid enim ſi vnus moreretur relicto cognato excludente eum, qui eſſet quidem ex linea, ſed remotior? & hãc efficacem, ait Soc. iu. conſ. 158. nu. 74. d. conſ. 175. in 2. Ceph. conſ. 251. num. 86.

Quarta eſt, quia vltimus eſt grauatus, & ſic omnes de linea, quia quiſq; poteſt eſſe vltimus, vt per Rimin. d. conſ. 189. & hæc fuit Bar. d. l. centurio. vbi ſupra, quæ ſola ſufficit, ſecundum plurimos, quos alias congeſſi.

Quinta eſt ſubſtitutio facta ab vltimo, vt iam attigi.

Sexta eſt, quia ponuntur in conditione filij legitimi, & naturales: & ideo nè ſi vnus ex linea moriatur cum filio naturali in eo caſu, quo patri ab inteſtato ſuccedit: legitimi, & naturales remotiores de linea excludantur, neceſſe eſt eos dici vocatos, ità ad excluſionem legitimator. arguit Soc. iu. in d. conſi. 110. num. 25. & conſ. 145. num. 36. in tertio. in cuius caſu poſiti erant in conditione filij nati, ex legitimo matrimonio, quam coniecturã ille appellat indubitatã. ¶ Vltima eſt, quæ deprehenditur ex conſ. Anch. 74. vt per Cur. d. conſ. 43. num. 9. & quæ alijs iuncta ꝓdeſt Rip. d. l. centurio. nu. 165. Quòd ſi duæ coniecturæ ſufficiunt, ex ſententia Burſ. conſil. 1. num. 10. certè cum hoc caſu, ſint multo plures videtur res extra dubitationẽ poſita. Ego tamen pluris facio, quòd vltimo loco à nouiſſimo ſubſtitutum eſt, & poſita ſunt ea verba in teſtamento, ita, quòd in totum linea &c. nam ex his verbis manifeſte cognoſcimus mentem fideicommittere uolentis, & fideicommiſſa, ex coniecturis inducuntur. l. cum proponeretur. l. vnum. §. fin. de leg. 2. cum ſimni.

Et ex his opinor optimè defendi poſſe, ꝙ fideicommiſſum hîc ſubſit, ſiuè dicamus ſubſtitutionem eſſe factam nouiſſimo, & in tota, quod verius eſt, ſiue poſt mortem pluriũ, & in tota. quoniam deſcendentes ſunt vocati, vt ex prædictis conſtat. Poſſet quis opponere conſ. Oldr. 21. ſed reſpond. Soc. iu. dicto conſ. 151. & notiſs. eſt recedi ab eo conſil. ex coniecturis Cur. iu. conſil. 121. Cra. conſ. 98. Præterea non diſputauit ibi Old. cuius efficaciæ ſit ſubſtitutio vltimo loco facta, & alias reſponſiones petere quis poterit ex Port. cõſil. 44. in fi. & ita iuris eſſe puto.

ARGVMENTVM.

Svpplementvm legitimæ deberi Illuſtriſsimę Clienti legitimatæ probatur.

SVMMARIVM.

1 Legitimatvs *quis, nõ diſpenſatus dicitur, quãmuis nec ad feuda, nec ad fideicommiſſa ſit vocatus.*

2 *Legitimato etiam filio eſt debita legitima, & legitimæ ſupplementum.*

3 *Legitimatus ita, vt ſuccedat ex teſtamento, & ab inteſtato, non contra teſtamentum, an petat ſupplementum legitimæ.*

4 *Legitimatus, quando venire poſſit contra teſtamẽtum.*

5 *Legitimæ ſupplementum petens, non dicitur venire contra teſtamentum.*

6 *Intellectus ad ſtatutum Ferrariæ, quòd filia ſit cõtenta.*

CONSILIVM CLXX.

INter has Illuſtr. ſorores, nulla intercedit animi diſſenſio, ſed vtraq; pariter cupit ſcire, quid iuris ſit in propoſita ſpecie. Ego itaque ſyncerè, & cãdidè, quid ſentiam explicabo. Legitimatio de qua agitur ampliſs. eſt, ita, vt nemo dubitare debeat Illuſtr. has dominas eſſe legiti-
1 matas † non autem diſpenſatas. Et enim licèt eæ non vocentur, nec ad feuda, nec ad fideicommiſſa ui legitimationis, non ideo minus eſt legitimatio, & ita reſponderunt in difficiliore caſu plerique ex noſtris, qui voluerunt,

Digitized by Google

ſuerunt eum dici legitimatum,qui de volun
tate patris,tantum ſuccedere poteſt,dũmo-
do,quòd ad perſonam attinet, ille ſit legiti-
matus,& antiquæ ingenuitati reſtitutus. So
cin. conſil.246.num.3.verſi.4.pri.in 2.Corn.
conſi.94.num.17.in 2.Cur.conſi.73.verſi.2.
reſpondemus. Dec.conſil.258. & conſ. 264.
l.pactum.num.15.C.de colla.Rui.conſil.86.
num.6.in 3.Pariſ.conſil.7.num.17. in ſecun-
do. Alc.lib.3.cap.4.parer.conſ.205. nu.14.
& in Rubr.de lib.& poſth. num.33.Soc.iun.
conſil.93.num.4.in 3.Couar.lat.capit.8.§.8.
in prin.in 2.par.epit.de ſponſ. Rolan. conſil.
26.in 4.& reſpondent pleriq; ex præallega-
tis.Caſtren.in.l.adoptiui. §.patronum. de in
ius voc. & in alijs locis eumque declarant,
& alij poſſent citari. Hinc fit, vt ex vi hu-
iuſmodi legitimationis,legitima debeatur,
2 quæ, vt naturali † filio, ita& legitimato de-
bita eſt.Bald.cap.de cauſis.colum.vlt.de off.
deleg.Rom.conſil.34.Alexan.conſil.139. in
pri.Iaſ.in Rubr. de lib. & poſthum. Tiraqu.
verb. ſuſceperit liberos.l.ſi vnquàm. nu. 79.
C.de re.don.cum alijs innumeris,quos omit
to, & ideò ſi pater minꝰ legitima reliquerit,
ſupplemẽtum hic legitimatus petet,vt trad.
Docto.præcitati,& plenè Pariſ.d.conſil.7.n.
53.vbi ait hoc habere locum, etſi pater ve-
tuerit,nè peteretur. & idem Pariſ.conſ.pri-
mo.num.19.& 20. in ſecundo. & conſil. 55.
in 3.qui alios recenſet.& eſt tex.clarus. in §.
ſi quis verò.in §.ſit igitur. in Nou. quibꝰ mo.
nat.leg.& in §.illud.in No.quibus mo.nat.ef
fe.ſu. quibus in locis dicit̃,legitimatos habe
re iura ſuorũ, eſſe ſub poteſtate,& nihil dif-
ferre à legitimis,& ideò etiam ſi ijs legetur,
vt præteriti rumpunt teſtamentum. Cur.cõ
ſil.13.num.13.Habent enim ius dicendi nul
lum teſtamentum,& quærelam proponendi
contra illud,& bo poſſ. contra tab. petendi,
vt per Tiraq.vbi ſupra.num.81.qui infinitos
propè in hanc rem congerit. Quæ cum ita
ſint, non video quomodo licuerit Illuſtriſſi-
mo,& Excellentiſ.Domino Franciſco, codi
cillis prohibere Illuſtr. D. Bradamanti, nè
amplius peteret,quàm ei eſſet relictum teſta
mento. Et ſi enim admitteremus verba q-
bus vſus eſt, comprehendere poſſe legitimæ
ſupplementum: non potuit eius Excellen.
quicquàm aduerſus. ll.conſtituere: & om-
nis cõditio,& grauamen reijcitur: iux.l.quo-
niam.C.de inoffic.teſt.& ibi lat. Xuar. limit.
12. & tradd. Doctor. præallegati. Obijciet
fortaſſe quis aduerſus hæc nonnulla,quę pri
ma fronte,aliud ſuadere videantur.

Primum eſt,quòd hæ Illuſt. filiæ videntur
3 legitimatæ † vt ſuccedant ab inteſtato,& ex
teſtamento, nõ autem contra teſtamentum:
longè autem tria hæc differunt, vt per Soci.
in dicta Rubr.de lib. & poſthum. Ceph.con-
ſil.442. nume.43. Sed facilis eſt reſponſio.
Primò,quia cum legtiimatio ſit plena,vt di-
xi,verba hæc, ab inteſtato,& ex teſtamento,
ita debent intelligi, nè corrigant præceden
tia, ſed vt ſint potius addita ad denotãdum
aliquos effectus legitimationis,ità Iaſ.con-
ſil.40.num.primo. in tertio. qui vult, quòd
vbi quis ſit legitimatus, moxque additum,
vt in bonis patris ſuccedat,non tamen a ſuc
ceſſione aliorum excludatur, quia eſt effe-
ctus inſurgens ex legitimatione,vt per eum,
& in ſtrictiore caſu idem ſenſiſſe viſus eſt Ca
4 ſtren.conſil.30.num.quarto. in pri. qui ait †
diſpenſatum, vt ſuccedat ab inteſtato, poſſe
venire contra teſtamentum, quia tanquàm
filius eſt diſpenſatus, cui ſi defertur ius ſuc-
cedẽdi ab inteſtato, pariter etiam defertur
ius ſuccedendi contra teſtamentum, quod
his competit, qui inteſtato ſuccedunt, &
quàmuis, vt ille dicit, pungendo, non deci
dendo hæc tangat,tamen Ruin.dicto conſil.
86. num. 15. eum ſeq. & malè reprehenſus
eſt ab Iaſ.dicta.Rubr.de lib.& poſthu. num.
13.& 14.quia longè differunt, aliquem legi
timari, vt ex voluntate patris ſuccedat, de
quo caſu non loquitur Caſtre. quicquid Iaſ.
dicat,& vt ab inteſtato ſuccedat, qui eſt ca-
ſus Caſtren.nam vt ille arguit, cum vt filius
ſuccedat patri ab inteſtato,conſequitur om
nia iura,quæ habent filij, eo quòd patribus
ab inteſtato ſuccedunt. quocirca Caſtr. &
Rui. rectè.

Secundo reſpond. quòd his verbis ex te-
ſtamento, & ab inteſtato, comprehenditur
etiam ſucceſſio contra teſtamentum, quia
hæc eſt ſimplex diuiſio I. C. vt hereditates,
vel ab inteſtato, vel ex teſtamento deferan-
tur. l.prima,ſecunda,& tertia.de pet. here. §.
ſunt autem.de bo.poſſ.vbi bo. poſſeſſio con-
tra tab.dicitur ex teſtamento,& eſt gl.cõiter
recepta.in l.ſi.C.vn.leg. & in terminis legiti-
mationis,ità declarat Iaſ.conſ.202. in 2. vbi
diuidit ſucceſſiones in vnã,q̃ ab inteſtato,&
in alterã,q̃ ex teſtamento, & rurſus vtramq;
ſubdiuidit,hanc in eam, q̃ ex tacita volunta
te deſcẽdit,iux.l.cõficiunt.de iu.cod.&in eã,
q̃ cõtra voluntatẽ, vt qñ q̃rela proponit̃: illã
pariter in eam,quæ ex teſtamento, ſecũdum
voluntatem,& ex teſtamento contra volun-
tatẽ:concludit aũt in ſuo caſu legitimatũ nõ
ſuccedere contra teſtamentum,quia legiti-
matus erat,vt de patris voluntate ſuccede-
ret,quia tunc certum eſt non cõpetere ei ius
vllũ contra teſtamẽtũ, vt per Alex. conſ.25.
in pri.conſil.30.in quarto.& conſil. vltim. in
quinto. cum multis alijs, de quibus ſupra,

ſupponit autem, vt abſolutiſ. quòd demptis illis verbis ſuccedat contra teſtamentum, & eſt deciſum in Rub. quibus mo. nat. eff. ſui. in qua ſubijcitur, & de eorũ in teſtamento, vel ab inteſtato ſucceſſione, & nihilominus, vt dixi, communis eſt opin. ꝙ contra teſtamentum ſuccedant: ſicq́ue verba illa comprehẽdunt in hac materia ſucceſſionem huiuſmodi, neq; hoc vllum habebit dubium.

Tertio reſpond. quòd cũ legitimatio ſit fauorabilis, latè eſt interpretanda, vt comprehendat etiam ſucceſſionem contra teſtamẽtum, ita arg. Soc. reſpondet Alc. d. Rub. num. 22. & paſſim Doct. tradd. legitimationem, vt beneficium Principis latiſſimè interpretandam. l. fi. de conſt. prin. & verè Ceph. d. conſi. 442. loquit̃ in diſpenſatione, vt per eum ꝗ ẽt debet intelligi, quando verba hæc afficiunt ſubſtantiam diſpenſationis; vt in legitimatione diſtinguit Dec. d. conſil. 258. non autẽ, quando ſunt poſita in clauſulis exequutiuis quod tamen non auſim affirmare, quia, vt dixi, hæc eſt I. C. diuiſio omnes ſucceſſiones cõplectens, & ideo ipſemet Socin. parum huius arg. rationem habens inferius in d. Rub. nu. 17. concludit legitimatum ſuccedere cõtra teſtamentum.

Quartò reſpond. vt mox attigi, quòd hæc verba, ex teſtamento, & ab inteſtato, vt poſita in clauſula exequutiua, non reſtringũt diſpoſitionẽ, ſed qui legitimatus eſt plenè omnia iura filiorum conſequitur; perindè, ac ſi nõ fuiſſent adiecta, quaſi exprimant id ipsũ quod inerat tacitè, ità in terminis ipſiſs. declarat Zucc. in præl. l. poſthoc. num. 35. & 36. C. de bo. poſſ. con. tab. & in hac legitimatione, eo certius eſt, quia ſœpius repetitum eſt, vt hæ filiæ Illuſt. nihil à legitimis filijs differant, & in bonis omnibus ſuccedant, præterquam in ſubiectis fideicommiſſo, & feudo, & vt omnia iura ſuorum habeãt: & p̃ſertim, quia poſt ea verba, ex teſtamento, & ab inteſtato, ſubſequitur clauſula, ijſdem etiam, auctoritate præmiſſa, omnia iura ſuorum, & q̃ ſeqq. & propterea Doct. omnes, qui excludũt legitimatos à beneficio impugnandi teſtamẽtum; ſemper agunt de caſibus, in quibus illi erant legitimati ea lege, vt ſecundum patris voluntatem ſuccederent, quaſi pro comperto habeant ſecus conſtituendum eſſe in alijs legitimationibus, & hanc ſolam cautelam proponit Dur. de ar. teſt. de lib. inſt. vel exh. cau. 6.

Quinto reſpond. ꝙ petens ſupplementum
5 legitimæ † non dicitur venire contra teſtamentum Iaſ. l. omnimodo. n. 1. & n. 5. C. de inoff. teſt. Ana. conſ. 67. Soc. conſ. 230. r. 5. in 2. qui voluit filiam conſentientẽ matri, minus legitima ſibi in teſtamento relinquenti, petere ſupplementum: quaſi nec contra cõſensũ, nec contra teſtamentum aliquid faciat, & in fortiore caſu Pariſ. d. conſ. 7. n. 53. qui agit de eo, qui erat legitimatus, vt ſuccederet ex patris voluntate: ipſo. n. iure ſupplemẽtũ, hoc accedit, etiam ſi plus petere, eſſet quis prohibitus, vt per eum. Et tanto minus cõtra voluntatem hic peteretur ſupplementũ, quia non eſt expreſſim inhibitum codicillis huic filiæ Illuſt. nè illud petat, & verba generalia nunquàm trahuntur ad legitimam. l. ſi quando. §. illud. vbi omnes. C. de inoff. teſt. & in fortioribus terminis eſt deciſ. Iaſ. in conſi. 162. in pri. ibi. n. pater legitimauerat filium, ita, vt ſuccederet ĩ eo, quod ſibi relinqueret. reliquit autem minꝰ legitima, & addidit, ſaluis legatis relictis alijs, rñdit Iaſ. propter legata non minui legitimam, cui non derogatur, niſi fiat eius mentio ſpecialis, vt per eũ, ſi ergò in eo caſu, in quo erat ille legitimatꝰ, vt ſuccederet ex patris voluntate, non arcet̃ filius à petitione ſupplementi, ob illa verba, ſaluis legatis, quę dubio procul ſignificabãt, vt legata integrè p̃ſtarentur, multo minus hic, quaſi verba codicillorum generalia non referantur ad legitimam, quod non caret rõne, ſiquidem prohibetur ei, nè petat amplius q̃ teſtamento relictum eſt, at verò ſupplemẽtum non ineptè dicitur teſtamento relinqui, vt trad. Aret. l. ex facto. de vulgar. ſupplementum. n. actione ex teſtamẽto petitur, vbi lex ſupplet ipſo iure, nec tendit directò cõtra voluntatem teſtatoris, vt hic, vbi nulla ſuberat prohibitio Fulg. & Caſt. d. l. omnimodo. Bertr. lat. l. hac ędictali. ver. ita tñ. nu. 10. vbi alios citat. C. de ſec. nup. & ſecundùm hęc defendi poterit huiuſmodi petitionem nõ eſſe contra teſtamentum, ſeù voluntatẽ, ideòq; verba illa, ex teſtamento, & ab inteſtato, nihil obeſſe. Quin ẽt ſi verba eſſent ampliora non traherẽtur ad ſupplemẽtum legitimę, vt dixi, & ob id Bal. ĩ d. l. ſi qñ. §. & generaliter. ĩ hmõi patris prohibitione addit illa verba, occaſione legitimæ, & hoc praxis notariorũ hodiè recepit ĩ teſtamẽtis cõficiũdis, & hoc ſentiũt Pariſ. d. conſ. 7. n. 55. Boc. dec. 3. n. 10.

Vltimò addi põt prohibitionẽ additã codicillis nihil operari, &. n. cum teſtamẽto nõ eſſet prohibita petitio ſupplementi, vt dixi, ipſo iure cepit dẽri, vel condictione ex l. ſm cõem, vel actione ex teſtamẽto, vt ꝑ Vaſq. la. l. qñ. §. 10. n. 516. vbi lat. de ſucc. creat. & ideò codicillis auferri non potuit. Ro. conſil. 169. Pariſ. conſ. 35. in 2. Rui. cõ. 23. in 2. q:ii volũt, vt relictũ filio in ſolẽni diſpõne, non poſſit in alia minus ſolemni adimi, & alij poſſent citari, & hæc de primo obiecto.

Al-

Alterum obiectum forte quis adijciet, ex
6 ſtatuto, q̀ filia ſit cont. † Sed facilis eſt re-
ſponſio, quia id obtinet, ſi deſcendentes ſup-
ſint, vt loquitur ſtatutum, ſuſpenditur. n. non
tollitur ius petendi ſupplemẽtũ, & ſit ſatis al
legare Soc. iun. conſil. 1. in pri. qui nulli hic
ſunt: quia, & alias filia nõ tenetur eſſe conten
tæ dote, quãdo agnati, quorum gratia exclu
duntur fœminæ, non ſunt inſtituti Caſtren.
conſil. 196. in pri. Alex. conſil. 69. in pri. Dec.
conſil. 297. Cur. conſil. 80. Brun. qui commu-
nem dicit art. 10 queſt. 4. nu. 32. quòd ſtant.
maſ. Ruin. conſ 56. in 3. Cra. conſ. 236. cum
alijs. Dici etiam poſſet ſtatutum in hac ſuc
ceſſione, & caſu præſenti non eſſe conſide-
randum, ſed nolo hoc excutere, quia non eſt
præſentis inſpectionis.

Tertium eſt, quòd beneficium à patre im
petratum non debeat in eius odium conuer
ti: quaſi non conueniat filiam legitimatam
oppugnare patris voluntatem: ſed huic ra-
tioni reſpondent Doctor. in d Rubr. de lib. &
poſth. qui dicunt legitimato æquè compete
re ius dicendi nullum, ac naturali, nec mirũ,
quia legitimatio non patris, ſed Principis
eſt actus, & beneficium. Dec. conſil. 150. con
ſil. 258. conſil. 557. & alibi ſępè Doct.

Ex quibus concludo ſupplemẽtum legiti
mæ deberi, quod non ſolum ex rebus, quæ
ſunt apud Illuſtriſſimam Dominam Marfi-
ſam, ſed & ex legatis debebitur. l. ſcimus. §. re
pletionem. C. de inoffic. teſt. Bart. conſil. 34.
ad fi. cum ſimm. & ita iuris eſſe cenſeo.

ARGVMENTVM.

Testamento ſi diſponatur, vt exequutores dent dotem puellis maritandis, non extendi ad monaſterium ingredientes, & legato immobilium pecunias in caſu, de quo agitur non contineri demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 Exeqvvtores *relicti in teſtamento, vt dotent puellas maritandas, non poſſunt eas dotare, quę religioni velint initiari.*

2 *Pariſ. conſ. 26. in 4. reprehenditur.*

3 *Legato immobilium an, & quando pecunia non contineantur.*

CONSILIVM CLXXI.

Qvaestio hæc non caret
difficultate, & eo attentius,
ac diligentius eſſet diſſeren
dum de illa, quia ex eius de
finitione danda eſt forma
exequutioni teſtamenti in
perpetuum. Sed quoniam res celeritatem
deſiderat, ac ſatis eſt, vt animi mei ſenten-
tiam dicam, breuibus quid exiſtimem expli
1 cabo. Et arbitror non poſſe exequutores †
dotare ex bonis huius hereditatis puellas,
quæ religioni velint initiari, & in terminis
eſt deciſ. Bald. in auc. niſi. num. 11. C. ad Tre
bell. qui inquit ſi exequutores dati ſint mari
tandis virginibus non poſſe eos erogare quã
titatem relictam, in eas, quæ monachiſmum
velint profiteri, & eum ſecutus eſt Bald. No.
part. 6. priui. 77. qui lat. examinat, & nouiſſ.
Couar. cap. 3. num. 11. ver. 6. de teſta. & Nat.
conſil. 296. num. 4. & idem Bald. l. prima. ad
fi. C. de his quæ pœnæ no. inquit legatum re
lictum pro virginibus maritandis non poſſe
conuerti in alium vſum pium. Eſtq; huius
rei ratio, quia forma mandati non eſt mutã-
da. l. diligenter. man. & exequutor debet ad
vnguem, & formaliter exequi. Bald. l. qui in
aliena. §. libertos. de neg. ge. & l. ſi pupillorũ.
vbi hoc expreſſim trad. de reb. eo. Dec conſi.
72. num. 2. Rim. conſil. 129. & conſil. 435. nu.
17. & quia in vnum pium vſum relicta in al-
terum transferri nequeunt, vt per Bal. dicta
auc. niſi. & per Abb. cap. tua nobis. n. 4. de te-
ſta. & per omnes ca. quia contingit. de relig.
do. in Clem. Quo fit, vt exequutores huiuſ-
modi non poſſint voluntatem teſtatoris im-
mutare. Non ignoro tñ Pariſ. † conſi. 26. nu.
2 36. in quarto. in caſu ferè ſimili contrarium
reſpondiſſe, voluit enim, vt exequutor da-
tus virginibus dotãdis, poſſit dotem dare in
grediẽtibus monaſterium, quia inquit valet
argumẽtum à matrimonio ſpirituali ad car-
nale, & contra. cap. tuæ. de ſponſ. cum al. Sed
certè is malè loquitur: quia cum dos nõ poſ-
ſit dari pro matrimonio ſpirituali. cap. ſatis.
de ſimo. Alexan. conſil. 121. num. 6. in 2. non
video, quomodo nomẽ dotis ad monachiſ-
mum transferri poſſit.

Nec obſtat, q̀ plerunque valeat arg. ab v-
no ad aliud matrimonium, quia id non eſt
perpetuũ, & multi ſunt caſus, in quibus non
procedit, vt per Euer. in loco à matrimonio
carn. ad ſpirit. & in propoſita materia nõ eſt
recipiendũ, q̃a exequutor dẽt p̃ciſè obſerua
re formã à teſtõre traditã, nec eam poteſt ali
quoquo modo immutare, vt ſupra dictũ eſt.

Defendi poſſet Pariſ. ſi ex communi vſu,

quæ eleemoſinæ prætextu dantur, dotis verbo ſignificarent, cum teſtamēta ex vſu vulgi mutuentur interpretationem, vt per omnes in Rub.de op.no.nun.

Minus obſtat.§.ſed hæc præſenti.de ſanc. epi.in No,quia reſpond.aliud eſſe ſi quidpiā alicui relinquatur ſub ea conditione,ſi nupſerit, quæ pro non adiecta eſt, vbi quis velit eſſe religioſus: aliud,ſi tales exequutores de putentur,vt reſpond.Nat loco præallegato. & ratio eſſe poteſt, vltra eā quā is adfert, qa vbi quid ſit legatum vni, ſi cōditio non amo ueretur, perſona ea a contemplatione retra heretur,vel ſi monachiſmum profiteri inciperet,legatum caderet; at verò vbi exequutores dati ſunt,non poſſunt ipſi ſpernere formam præfinitam,quia diſpenſantur tantum illi per legem,qui honorati ſunt, non autem illi,quibus exequutio eſt demandata.Et huius rei ratio eſt, quoniam ij,quibus legatum eſt, ſi religioni initiantur, duriorem eligunt vitam,& Chriſti Crucem tollunt, & ideò fauore etiam proſequendi ſunt, & ſubducēda conditio. at verò, quòd exequutores pro libito deferant dotes monachiſmum profitētibus,ac verba teſtantium inuertant,& volūtates eorum eludere parent,& ipſi nihil præſtent iniquum eſt. Sequeretur enim, quòd poſſent ſemper dotare monachas, ſi vellent, nullamq; puellam maritare. Confirmantur autem hæc omnia in caſu propoſito,ſi mens etiam teſtatoris huius penitus inſpiciatur, nam in pleriſq; locis videtur excludere monachas.

Primò ex qualitate relicti,neq; enim vult, vt amplius lib. ducentis præſtentur,& tamē ſecundum communiter accidentia in hac ciuitate maior eleemoſina datur monaſterijs.

Secundo,quia ſæpius dotis meminit,quę vt dictum eſt ad matrimonium carnale refertur.

Tertiò,quia vult teſtator,vt plenè ſe informent exequutores, an honeſtæ ſint conditionis puellæ eligendæ,ſed ſi monachiſmū profeſſurę eligerentur,tam exacta indagatio nō eſſet neceſſaria,cum regulariter virgines tantum deo ſe dicent.

Quartò,quia excluſit eas,quę in monaſterijs ſuſtinerentur, & tamen hæ facile Chriſto nubere poſſunt,ſicq; videtur quodammodo noluiſſe eas,quæ religionem profiterētur frui hǣditatis ſuæ commodo. Illud tn̄ conſiderandum eſt,ꝙ ſi inſtitutæ eſſent hę puellæ, ante electionem factam, poſſet reijci conditio:iux.§.d.ſed hæc pſenti.& d.cōſ.Nat.eſſemus.n.in caſu illo,qn̄ relinquitur ea cōditio ne,ſi nupſerit.Sed certè tota res pendet hic, ab electione,quia nunquàm petere poſſunt, niſi illa pcedat,quę cum reſtringatur ad eas, quæ nupturæ ſint,hæ ſolum eligi debent. Et ita opinor in hoc articulo.

3 Quò verò ad alterum quæſitum,an † legato mobilium pecuniæ contineanť,res eſt dubia eſt. Namq; regulare eſt eas contineri, vt eſt tex.in l.ſi chorus.§.1.de leg.3.& tradd. Dec.conſ.381.& Pariſ.conſil.67.num.11. & conſil.79.in fi. in 2. Sed certè ego hic aliud exiſtimo. Etenim mobilium appellatio hoc loco referť ad ſuppellectilem, vt probāt illa verba,& fornimenti d'eſſa caſa, quaſi pro eo dē habuerit teſtator mobili,& fornimēti,qđ item ſuadent poſteriora verba,de quali mobili,& alia inferius,goda detto vſuf. di caſa, & mobili,& in illa clauſula,dichiarando, in qua dř,che la detta caſa, & mobili debbano ritornare:ecce,quòd teſtator omiſit aliud nomen fornimenti,in his tribus locis.

Secundo,quia voluit,vt mobilia ſub eadē æſtimatione non reddantur,ſed qualia erūt, & hæc qualitas non cōuenit pecunijs,q̄ nullā recipiunt ęſtimationē,nec vſu fiūt deteriores,& ex adiectione qualitatis declaratur diſpoſitio Dec.conſil.92.

Tertio,quia nō credo, ꝙ teſtator hēret pecunias,vt theſaurum,ſed potius mercationi expoſitas,quo caſu mobilium appellatione non cōprehenduntd.§.1.Dec.d.conſ.381.& ſub illa exceptione continerentur, eccetto le robe mercantili.

Quartò, quia cōis vſus loquendi videtur eſſe, vt mobilium nomine intelligantur, le maſſaritie di caſa,vt conſuluit Old. cōſ.219. Nat.conſ.117.qui licèt dicat mobiliū appellatione cōtineri pecunias,dēt intelligi inſpecta ſignificatione propria.Sed dū ſubijcit auream torquem non cōphendi ob vſum,neceſſariò idem ēt de pecunia cōcludit. Et credo, ꝙ hic cōis vſus poterit probari facilè in hac ciuitate.Cætera q̄ſita oli definita fuerūt copioſè,& me refero ad allegationes illas.

ARGVMENTVM.

Ex breuitate conſilij deſumitur.

SVMMARIVM.

1 PROMISSIO, *ſeu pactum de donando, an pariat actionem.*

2 *Donata ex cauſa adoptionis cauſa nō ſequuta condici poſſunt.*

3 *Donata ſub modo,vel conditione legibus interdictis repeti poſſunt,*

CON-

CONSILIVM CLXXII.

CVm de ſola ſubſcriptione ro
gatus ſim, omittã multa, q̃
dici potuiſſent: Et aliqua
tãtum addam, quæ alij duo
viri conſultiſſimi prætermi-
ſerunt. Fuit olim controuer
ſum: An promiſſio, ſeù pactum de donando
1 pariat † actionem, vt conſtat ex congeſtis ab
vtroq; conſultore, hodiè poſtquàm in lucẽ
exierunt omnes Iuſtin. Nouellæ. res nullam
hẽt dubitationem, ſiquidem ipſe. in No. 102.
declarat. l. ſi quis argentum. C. de donat. ꝓce
dere ĩ donatione nõ in pacto. Eius verba nõ
referã, quia ibi legi poſſunt. Hinc ſequitur, vt
licuerit donatorem pęnitere: ſiquidem pro-
miſſio hæc eſt inſtar contractus innominati:
donatur enim D. Aurelio, vt is vice verſa fe-
rat nomen donantis, vt in chyrographo, &
in contractibus innominatis eſt locus pęni-
tentię. l. ſi pecuniam. vbi Iaſ. lim. 7. & 9. qui de
huiuſmodi pacto. de cond. ob cau. & in ter-
minis in promiſſione de vẽdendo, quod ma-
gis eſt, quia certum eſt venditionem eſſe con
tractum nominatum, quod de donatione nõ
tã facilè dici poteſt, vt per Bar. & al. l. fi. d. ti.
de cond. ob ca. extat deciſ. Corn. conſil. 300.
in pri. & Fab. in tract. de empt. & vend. quæ-
ſtio. quinta. prin. num. 56. qui volunt eum, q
vendere promiſit, poſſe pœnitere. Quinetiã
ſi pactum hoc ſimplex eſſet: non, vt dicũt no
ſtri, correſpectiuum, adhuc idem iuris eſſet:
quia, vt docui in Rubr. de verb. oblig. pacta
huiuſmodi nè naturalem quidem pariunt
obligationem, cum à iureq. probata nõ ſint,
quo donatio tantum, quæ re perficiebatur
agnita erat, non autem nuda promiſſio de
donando, quod multis rationibus compro-
baui. Et ſi contractus innominati, quibus
ineſt mutuum factum, ex eo iure, pęnitentia
tolluntur, etiam ſi alter paratus ſit implere
d. l. ſi pecuniam. quanto magis inefficax erit
huiuſmodi pactum ſimplici tantum conſen
ſu ſubnixum? Mouet tamen, quòd hîc ad-
dita eſt clauſula, ex nunc, vt ex tunc &c. ſed
illi reſpondent lat. ijdem Excellentiſſ. DD.
ego verò, ſi ante menſem pœnituit donato-
rem, dico rem eſſe ſatis claram, quia inerat
conditio, niſi eum pœnituiſſet, quòd ſi eum
non pœnituerit, recurrendum eſt ad reſpon
ſiones eorum, & ex his, quæ nunc ſubijciam,
alia & reſponſio adſeretur.

Secundò ergò conſidero, ꝙ donatio hæc
2 in Dñm Aurelium collata eſt, † vt ſequere-
tur adoptio, vt probant illa verba, eo etiam
propoſito, & deliberatione &c. & illa, q fer-
ret debeat nomen donantis, & eius inſignia
gerere, & quæ ſeqq. ſatis. n. eſt, ꝙ cauſa dona-
tionis colligi poſſit ex verbis chyrographi,
& ꝙ propoſitum mente non ſit retentum, vt
eſt caſus: in l. ſi non repetendi. C. de cond. ob
cau. Et hanc eſſe cauſam donationis probãt
ẽt verba ſequentia, hr̃ditate eius priuetur, &
enim cum donatio ipſa non ſit habitura exi
tum, niſi poſt mortem donantis, vt conuen-
tum eſt, ꝑdium hoc donatũ in hr̃ditate quo-
que eſt remanſurum, in qua res etiam alie-
næ eſſe dicũtur, vt eſt tex. in l. item videndũ.
§. fi. de pet. her. Cum itaq; cauſa non ſit ſecu-
ta, hoc eſt adoptio, res donata condici poteſt
l. 2. & 3. l. dictam. C. de cond. ob cau. l. 1. C. de
don. quæ ſub mo. Nec obijciat quis paratũ
eſſe D. Aurelium ea facere, ad quæ obligatꝰ
eſt, quia rñd. quòd ex quo non obtulit, ſe an-
tehac adoptandum: non eſt amplius audien
dus: eſt. n. contra bonos mores, vt quis metu
amittendæ rei donatæ, cogatur ſe adoptan-
dum dare, tex. eſt in l. vxorẽ. §. heres. de lega.
3. vbi gl. Bar. in l. ſi quis in teſtamento, & ibi
clarius Ang. de cond. inſt. Quinimò facilè ẽt
defendi poſſet donationem hanc initio fuiſ-
ſe inutilem, dono, vt ſinas te adoptari, quan-
doquidem dabit ſe quis adoptandum, metu
pęnę, hoc eſt, nè amittat donationem: nõ aũt
3 volens, quod bonis moribus repugnat, vt di-
xi, & vbi quis donat † ſub cõditione, vel mo
do. ll. interdicto repetit, eoꝙ implemẽtum,
ſequi non poteſt, vt eſt tex. in l. ſi militẽ. vbi
Salic. ad fi. & d. l. dictam. vbi idem. num. 3. &
ſeq. C. eod. de cond. ob cau. vbi vult eſſe locũ
repetitioni, etiã ſi quis in iure erraſſet. Quid
quid tamen ſit quò ad hoc, nolo. n. nunc, de
hac re plenius agere, & ſcio Com. voluiſſe o-
nus adoptandi tenere, vbi adoptio honeſta
ſit, quem ſeq. Em. à Coſt. lib. 1. ſelec. int. c. 13.
certè cum iam inter donantẽ, & donatariũ
lites ortæ ſint: adoptio honeſtè ſequi non po
teſt, quæ tota pendere debet, ex mutuo amo-
re, non autem ex metu vllo. Et hanc eſſe po
tiſſimã rationem arbitror, ob quam non ſit
ratum fideicommiſſum, vt quis adoptetur,
de quo in d. §. heres. quia. ſ. bonis moribus
aduerſatur, vt cogamus aliquem, ſe alterius
poteſtati ſubijcere, lite cõtra eum inſtituta:
delicata eſt nimis patria poteſtas; delicatũ
nimis officium, quò inuicem pater, & filius
conſtringuntur, & ob id I. C. prudentiſſimè
voluerũt, vt facilè in diſpoſitionẽ deducere-
tur promiſſio reſpiciẽs futuram adoptionẽ.
Etſi itaq; admittamus initio rectè cauſã ado
ptionis inſertam donationi, quaſi honeſtè il
la ſequi poſſet, qđ tñ non facilè receperim,
certè cum hodiè iurgia, & lites orta ſint
inter partes, bonis moribus repugnat, vt

adoptio ſequatur, & cauſa hæc adoptionis non impulſiua eſt, ſed finalis, quia reſpicit commodum donantis, cuius intereſſet habere filium, qui ei pareret, familiæque nomen in longius traheret, vt eſt tex. in l. Titio. Secundo reſpon. de cond. & dem. per quem ita concludit Salic. in d. l. ſi repetendi. Ex his autem colligitur reſponſio, cuius ſupra memini.

Et hæc loco ſubſcriptionis ſufficiant, plura non potui excluſus tempore.

ARGVMENTVM.

Ex ſummario colligitur.

SVMMARIVM.

1 Sententiae, *an & quando dicantur conformes, ſi qua in parte, aut ſumma diſcordent.*

CONSILIVM CLXXIII.

Qvidam arbitrati ſunt ſententias non eſſe conformes, 1 † ſi qua in parte, aut ſumma diſcordent, vt eſt deciſ. Ro. 14. de re iud. vt eam declarat Crau. conſ. 183. in prin. Alij verò idem voluerunt, quoties ſumma ſit diſpar, vt quia prima condemnat centum, altera quinquaginta, vel è conuerſo, vt nouiſſimè ſcripſit Gabr. Eugub. conſ. 56. qui improbat eos, qui contra tenent quaſi ſententia ſit indiuidua, etiam ſi contineat ſummas natura diuiduas, vt per eum. Et ſi horum ſententiam ſequeremur, planè certum eſſet nõ poſſe nunc tractari de exequutione, cum nulla eſſet in his ſententijs conformitas. Verum, vt ingenuè dicam, non placet mihi horum opinio: nam quicquid Cra. dicat in conſil. 183. deciſ. illa Ro. nil definit, ſed tantum agitatam fuiſſe quæſtionẽ in Auditorio refert, vt certum ſit Cra. aut parum accuratè legiſſe eam deci. aut relatori alicui fidem habuiſſe, quod eſt noſtrorum commune peccatum. Gabr. etiam egregiè fallitur. pleriq; Docto. grauiſs. contra ſentiunt. eſtq; ille acutus quidem, & ſubtilis, & plurimæ eruditionis, ſed nimis audax in veterum opinionibus conuellendis. Et quod is ait ſententias eſſe indiuiduas, etiam ſi ſummas diuiſibiles contineant, verum quidem eſt, ſed aliò pertinet. Quærunt enim Docto. in l. 1. vbi Bald. Sali. Caſtr. & al. quos ipſe citat. C. ſi ad. rem iu. & in l. 2. C. de re iud. an ſi petantur centum, & feratur ſentẽtia de quinquaginta, ea valeat, & dicunt, quòd non, quia non eſt conformis libello, quia iam deciſum refricaretur in dubium, dum altera quinquaginta peterentur, & alias adferunt rationes, vt per eos. Sed in propoſito noſtro certum eſt valere ſententias, tantumq; agi de exequutione, & prima, quæ naturaliter erat indiuidua, ex ſecunda cõfirmante diuiditur, & quatenus eſt cõformis exequutioni mandatur, & eſt regulare, vt ſententia, quæ à principio non valuiſſet, ſi ſuper parte tantum lata eſſet, ex poſt valere poſſit, vt per Caſtren. d. l. 1. in prin. C. ſi ad rem iudic. & in his ferè terminis, eſt tex. in l. diem. §. ſi plures. de arb. vbi ſi ex tribus arbitris vnus condemnat quindecim, alius decẽ, alius quinque: ſententia valet in quinque, quia inquit I.C. omnes in hanc ſummam cõueniunt: ecce, vt dicuntur conformes in ea parte, in qua congruunt. Verèq; non valet ſententia, tanquàm indiuidua in terminis, de quibus agunt Doct. d. l. prima. quia Iudex non fungitur probè officio ſuo, dum de parte tantum iudicat: at non ità hîc, cum vterque ſuper toto pronũciat, & ſi diuerſimodè, dum vnus putà in ſolidum condemnat, alter verò partim etiam abſoluit. Et ideò rectiſſimè Caſtr. conſ. 163. nu. 2. in 2. dixit laudum quatenus conforme eſt, mandandum exequutioni, & ſequitur Cur. iun. conſil. 30. in princ. & in ſententia idem ſcribit Zabar. Cle. prima. num. ſecundo. de re iud. poſt Laudun. & Zenzel. & in terminis, quòd quando ſententiæ continent ſummas diuerſas, fiat exequutio quatenus conueniant, pleniſſimè conſuluit Barb. conſ. 10. in pri. & ità fuit pronunciatum à conſilio Neapolitano, vt per Affl. deciſ. 362. in fin. & generaliter, idem voluerunt Dec. conſil. 385. Rui. conſ. 114. in 5. Soc. iu. conſil. 18. in pri. qui omnes in eodem caſu conſulti ſunt, & hoc etiam probat Couar. cap. 25. num. 6. ver. 11. pract. qq. & eſt ex mente Alexan. conſil. 77. in ſecundo. Et profectò negari nequit conformitatem eſſe in ſimilibus ſententijs, & ſi eſſemus in hoc caſu non dubitarem eſſe locum exequutioni. Ceterùm ſpecies propoſita eſt longè diuerſa. Fuit enim primo cõdemnatus Dominus Alphonſus ad reſtitutionem partis domus ſimpliciter, mox in ſecunda ſententia idem confirmatum eſt, ſed addita hæc clauſula, condemnamus tamen Dominam Laurã ad conſeruandum eum indemnem, ob euictionem ipſam &c.

Conſidero, quòd hæc confirmatio hàbet adnexam hanc qualitatem, vt ſeruetur indẽ-

nis

Digitized by Google

nis Dominus Alphonſus, & nõ aliter poteſt obtinere vi huius ſententię Domina Laura, quàm ſi praſtet illi indemnitatem, & ſic connexa ſunt hæc duo capita inuicem, vnumq; pendet ab altero. Hæc cum ità ſint, appellatio interpoſita ex aduerſo, ſuſpendit etiam exequutionem, quò ad reſtitutionem dom⁹. quoties enim capita ſunt connexa, reputantur vnum, & idem, vt trad. Bald. in d.l. 1.nu. 6.C.ſi ad rem iu. & idem trad. ibi Salic. nu. 3. & plenè proſequitur Feli. cap. cum inter. nu. 7. de re iud. a quo multa accepit Menoch. li. 2. cap. 95. de arbitr. iud. qui latè examinat, & in terminis, quòd ſententia dicatur habere connexa capita, quoties vnus condemnatur ad rem, alius ad precium eſt glo. no. in l. etiam. §. primo. de minor. & ibi Bald. trad. q; hæc duo capitula ſunt adeò connexa, vt pro vno indiuiduo haberi debeant, & ſeqq. omnes ibi, & Odof. exemplum alterum huic nõ ſimile proponit, vt per eum, & eam gloſſ. ſequitur etiam nouiſſimè Gab. conſil. 38. ſic, & connexa dicuntur capitula, quando vnum alteri addit modum, & qualitatem, vt per Zab. conſi. 21. num. 13. qui voluit, vt ſi in vno capite declaratum ſit Titium non eſſe debitorẽ, in altero additũ, vt is contra quẽ latum eſt laudũ poſſit petere nouũ compromiſſum, adeò hæc connexa ſint, vt pro vno habeantur: quaſi altero petente compromiſſum non habeat locum declaratio ipſa, & eſt tritum, vt in appellatione attendatur connexitas capitulorum. Bal. l. ampliorem. nu. 4. C. de appell. † maximè quando vnum capitulum eſt cauſa alterius, vt hic, vbi reſtitutio domus eſt in cauſa, vt precium reddendum ſit, vt eſt conſil. Iaſ. 187. nu. 3. in 2. & eſt perpetuum, vt quando vnum capitulum pẽdet ab altero, & conſequitur: de illis iudicetur, vt de vno, & indiuiduo. Soc. conſ. 85. nu. 8. in pri. & in ipſis terminis noſtris, quòd appellatio ſuſpendat exequutionem, quando capitula ſunt connexa eſt deciſ. Alb. in d. l. etiam. d. §. primo. Et tanto magis hæc obtinent in propoſito, quia verba ſententiæ id ſuadent. Dicitur enim quatenus ſententia prima ſit huic conformis, bene iudicatum, quatenus diformis malè: neq; enim conformis eſt, quia prima illa condemnat ſimpliciter, hæc addita qualitate, & eſt ſenſus malè iudicatum, quia non debuit Dominus Alphonſus ſimpliciter cõdemnari, ſed cum ea adiectione, vt conſequeretur lib. quingentas nomine euictionis. Et hæc eſt merā veritas.

Et procedunt dicta ſuperius, quando caput conforme non habet nouam qualitatem coniunctam, & connexam: hoc enim caſu non poteſt fieri exequutio, nec dicuntur ſententiæ conformes quò ad ipſam exequutionem.

ARGVMENTVM.

FILIOS neptis in caſu de quo agitur non cenſeri à teſtatore vocatos probatur.

SVMMARIVM.

1 FILIORVM *appellatione, quando contineantur nepotes.*

2 *Filius maſculus, ex nepte non debet eſſe melioris conditionis matre.*

3 *Alexan. conſil. 38. in 6. & Ruin. conſi. 142. in 2. rationes diſſoluuntur.*

VERBA *teſtamenti talia ſunt, In omnibus bonis &c. duas filias &c. & illis parturientibus, vel altera earum parturiente filios maſculos, eos ſibi inſtituit, & ſubſtituit, dotari autem fœminas &c. Et ſi alia filios maſculos non haberet voluit, vt eligatur arbitrio parentum magis idonea, quæ ſit heres, cætera dotētur. Modo vna ſuſcepit maſculum, altera fœminam, ex qua maſculus, quæ mortua eſt ante matrem heredem.*

CONSILIVM CLXXIV.

QVONIAM intrà duarum horarum ſpacium cogor explicare, quid in ſubtili, hoc iuris articulo ſentiã, eo quòd cras ſummo mane per publicum tabellarium ſcripturæ mittendæ ſunt, & Doctiſs. I.C. egregiè reſponderunt, quorum licèt conſultationes uix mihi legere contigerit, tamen vidi eos rem diligenter excuſſiſſe. paucis. agam. Exiſtimo, tres eſſe caſus, qui teſtamento comprehenſi ſint.

Primus eſt, quando ambæ filię pepererint maſculos.

Secundus eſt, quando earum altera tãtũ.

Tertius eſt, quando neutra, ibi & caſu quo &c. Id autem ita eſſe conſtat, quia in ſecũdo caſu relinquit lib. centum pro qualibet, & non diſtinguit magis idoneam a minus prudenti: quocircà cum ſubijciat mox, & caſu quo &c. non eſt credendum, quòd ſe voluerit corrigere. l. nam ad ea. de cond. & demõ. cum ſimm. nam ſi altera tantum parturiente, filias quaſlibet alterius voluit dotari, quo modo inferius mandare potuit, vt vna cæteris præferatur? Et ideò non eſt legendum,

& caſu

Digitized by Google

& caſu quo alia, ſed caſu quo aliqua, & ſi inſpiciatur matrix, fortè ità erit ſcripium, plerunq; tamen imperiti notarij non ſat rectè teſtamenta concipiunt, quorum ignorantia, vt ait Bald. conſil. 5. in 4. mundum deſtruit. Vel etiam ita intelligi poterit, ſi ambæ cum maſculis, vel ſi vna tantum cum maſculis deceſſerit, & infra, caſu quo alia &c. hoc ſenſu, & caſu, quo etiam alia decedat, ſinè maſculis, tunc &c. & ità ordinabitur teſtamentum, ſi ambæ cum maſculis moriantur illi ſuccedant, ſi altera tantum, alterius maſculi pariter ſint hr̄des; quòd ſi etiam alia, & ſic ambę, tunc, & eo caſu eligatur prudentior, & vt in teſtamento. Et dubio procul ad hunc ſenſum notarij huius imperiti verba referri debent à Iuris conſultis. Et ſic etiam interpretati ſunt, qui ante ſcripſerê, quàmuis ſe ĩ eo magis exercuerint. Cęterùm, & ſi ità eſſe faciamus, tamen non eſt caſus extra difficultatem, licèt præſtantiſs. conſulentes illũ videantur habere pro abſoluto. Namq; videtur eueniſſe caſus ille, quòd ambæ cum filijs maſculis deceſſerint, quandoquidem, q cum nepote maſculo moritur, cum filijs maſculis decedit. l. j. C. de cond. inſer. Præſertim
1 cum filiorum † appellatione contineantur nepotes, & in hominis diſpoſitione, quando ab inteſtato pariter ſuccedunt, qui eſt caſus hic: teſtatori enim, & nepos, vt matris locum ingrediens, & filius æqualiter eſſent hr̄des. §. cum filius. de her. quæ ab int. & ità opin. conciliando frequentiſs reſponſum eſt. Bal. conſil. 477. Homod. conſ. 157. Aret. conſil. 145. Alex. conſil. 4. num. 12. in 4. Corn. conſi. 131. num. 7. in 3. Dec. conſil. 2?7. ad fin. Gozad. conſil. 4. num. 31. Rui. conſil. 26. ad fin. in pri. conſil. 101. num. 18. conſil. 134. num. 22. conſil. 167. conſil. 169. num. 8. & 9. & conſil. 171. in 2. & conſil. 127. num. 9. in 3. Cur. iu. conſil. 57. & conſil. 128. num. 11. Alc. reſpon. 98. nu. 13. Pariſ. conſ. 3. nu. 41. in pri. conſ. 38. nu. 15. conſil. 39. num. 12. conſil. 40. num. 24. in 2. & conſil. 42. in 3. Soc. iun. conſ. 149. in 2. Rub. conſil. 82. Ceph. conſil. 16. num. 32. Et maximè cum diſpoſitio ſit collata in euentum incertum, lux. doctr. Imol. & cæt. in l. Gallus. §. inſtituens. de lib. & poſt. cum ſimm. & in his terminis habemus auctoritatem Soc. in d. l. Gallus. §. nunc de lege. ad fin. & l. cum auus. num. 82. de cond. & demon. & Rub. Alexandrini. in conſil. 22. & conſil. 128. qui licèt loquantur, quando nomine liberorum teſtator vſus eſt, tamen in propoſito ex pręcedd. non refert, & ità in ſpecie reſponderũt Soci. iun. conſil. 2. in 3. & Alb. conſ. 86. & 87. q de filijs agunt. Ex quibus videretur, ex æquo nepotem cum filio admittendum, & certè, ex his redditur dubia hæc conſulattio.

Nec obſtat, ſi quis dicat: de filijs tantum ſenſiſſe teſtatorem, ob verbum illud, parturientibus &c. quod videtur referendum ad actum quendam inherentem perſonæ, quaſi quòd nepos non pariatur ab auia, quoniam reſpond. imò nepotem dici natum ex corpore auiæ, vt per Bal. quem alij ſeqq. illic in d. l. 1. C. de cond. inſ.

Secundò reſpond. actum parturiendi hic eſſe ocioſum, non ſecuſq; eſt, quàm ſi dixiſſet, ſi ſinè filijs maſculis deceſſerit, vt in ſimili trad. Bald. conſil. 122. & conſil. 128. in pri. quem ipſe alias: in l. commodiſſime. de libe. & poſth. defendi ab Iaſ. morſibus. in l. quod dicitur. d. tit. & id probant inferiora verba, q̄ præcedd. aduerſantur ibi, & caſu quo alia filia non haberet filios: nam, pariendi, verbũ teſtator prætermiſit, ac locutus eſt, vt communiter fit, & vna pars teſtamenti alteram declarat. l. hr̄des. §. ſed ſi notam. de teſta. l. ſi ſeruus. §. vlt. de leg. 1. cum ſimm. Cęterum ex his non adducor a ſententia virorum Excellentiſ. quam iuri congruam eſſe opinor.

Namque cum certum ſit ex pręmiſſis neptem teſtatoris præmortuam non eſſe vocatã,
2 nec maſculus ex ea natus ſuccederet† poteſt, nè melioris ſit conditionis ipſa matre: contrà l. ſi viua. C. de bon. mat. propter quam rationem ſœpè noſtri ſic tradiderunt. Caſtr. d. §. nunc de lege. qui ait nunquàm potuiſſe reſponderi huic rationi, & ibidem Iaſ. & in l. ſed ſi hac. §. liberos. de in ius voc. Bar. & Sali. d. l. j. C. de cond. inſ. Matth. no. 129. vbi Gab. Sar. multos citat. Rip. l. ex facto. §. fin. num. 8. ad Treb. Tiraq. de iu. primi. 13. q. num. 6. Et ex facto etiam frequenter reſponſum eſt, vt per Bal. conſ. 254. in pri. Caſt. conſi. 18. in pr. & conſ. 91. in 2. quem ſeq. Ia. conſil. 115. ver. 7. per Fulg. conſ. 18. & conſ. 38. qui adit de fęmina teſtatrice, & duo hæc conſs. probat Socin. iun. conſil. 1. num. 114. in pri. per Corn. conſil. 120. & ſeqq. & conſil. 124. in pri. Rui. conſil. 18. num. 6. in 3. qui ait hoc eſſe ex mẽte omnium. & Soc. damnat quem ſeq. Socin. iun. conſil. 69. in 3. per Cap. conſil. 18. Dec. conſil. 15. & conſil. 514. vbi de fœminæ teſtamento, & Gra. reſpon. 120. nume. 46. in 2. qui & ipſe Socinum improbat. & Alcia. reſpon. 663. num. pri. Ex quibus patet non rectè cõſuluiſſe præallegatos Doct. Namque cum inſtituerit maſculos ex filiabus; conſtat noluiſſe teſtatorem bona eius confinere ad alias familias, quàm ſuorum generum, quarum ſplẽdori voluiſſe conſulere præſumitur. §. cęterũ. de leg. ag. ſucc. §. item vetuſtas. de here. quæ ab int. quicquid dixerint Rub. & Soc. vbi ſupra. de oneribus, quæ maſculi ferunt maio-

ra

ra filiabus,nam ex eorum capite confectum
3 eſt. Rationes etiam † quædam Alex.conſil.
38.in 6.& Rui.conſil.142.in 2. facilè diſſol-
uuntur: nam dum dicunt filios non eſſe me-
lioris conditionis matribus,falſum eſt,quan
doquidem hi ad commodum ſuum facerẽt
fideicommiſſi conditionem deficere non au
tem illæ. Sic etiam reſpondetur,dum aſſe-
runt bona eſſe grauati non grauantis: quia
hoc eſt id, quo quærimus, cum ſi hi maſculi
non faciunt deficere conditionem,bona ſint
fideicommiſſo obnoxia. Prętereà hic ſumus
in claris, quia certum eſt matrem non eſſe
vocatam, quòd tamen ſecus eſt in filijs, qui
non ſunt poſiti in conditione,vt in caſu Ale
xan.& Rui.ſed in diſpoſitione.

Minus obſtat,quòd nepos ex perſona ſua veniat,vt per Soc.d.conſil.2.num.20.Alb.d. conſ.87. quoniam diffiteor hic, cum ex ſua perſona vocatum eſſe, cum ſi nõ mater, multo minus ipſe,vt meritò dictum ſit à Caſtr.d. §.nunc de lege.non poſſe reſponderi rõni.d. l.ſi viua. Quæ omnia volui attigiſſe, latius tamen comprobaſſem,ſi mihi per tempus licuiſſet. Et ex his ſatis reſponſum eſt deciſ. Soc.d.§.nunc de lege.& alijs,qui eum ſecuti ſunt: nam communis eſt opin.in contrariũ, vt patet ex deductis. Poteſt etiam reſpõderi eam non procedere, quando mater nullo modo eſt honorata Ruin.in terminis.conſil. 100.num.8.in 2.qui Cor.& Soc.citat.& conſil.142.eo lib.item quando filiorum meminit teſtator, nec apparet eum de nepotibus ſenſiſſe Alcia.reſpon.541. Nam licèt filiorũ nomine,& nepotes veniant, tamen non habet locum,quando radix infecta eſt,nè eueniat abſurdum, de quo in d.l.ſi viua. Et hæc ab alijs omiſſa, quæ valdè ad rem conferunt raptim dictaui,nè amico deeſſem: quę lati⁹, & copioſius adferam, ſi oportuerit, & mihi ſatis ocij dabitur. Interim diligenter conſiderabũt hæc omnia uiri diſertiſſimi, qui pro filio conſuluerunt, a quibus veniam peto, ſi breui,& conciſè rem ſeriam excuſſi : nec enim mihi aliter licuit in hac temporis anguſtia.

ARGVMENTVM.

Sententiam, de qua agitur, nõ nocere huic minori quàmuis cauſam agi ſciuerit probatur.

SVMMARIVM.

1 Creditor *qui patitur de proprietate pignoris debitorem diſputare an,& quãdo ſibi piudicet.*
2 *Sententia inter alios dicta quando obſit.*
3 *Minori denunciatio litis facta non officit.*
4 *Pupillo an,& quando denunciari poſſit.*
5 *Citari an poſſint minores, & Pupilli, & quando valeat Citatio.*
6 *Tertium appellare non poſſe, vbi appellatio denegatur principali, quomodo intelligatur.*

CONSILIVM CLXXV.

Sententia lata aduerſus
Dominam Catherinam nõ
obeſt Anguilleo, etiã ſi cau
1 ſam agi ſciuerit: nam & ſi
creditor,† qui patitur de ꝓ-
prietate pignoris debitorẽ
diſputare,ſibi præiudicet. l.ſœpè . de re iud.
ſecundum lect.P.Flor.quæ & verior eſt,& ab
omnibus,quò ad hoc recepta.l.præſes. C.de
pig.tamen illud verum eſt, ſi defenſio ad eũ
principaliter ſpectabat, tũc enim ex quo pa
titur alterum experiri de iure,quod is primũ
tenebatur defendere, exceptione rei iudica
tæ ſubmouetur.d.l.ſœpè.verſi. ſcientibus . &
ver.is verò. Id autem ita demum obtinet,ſi
creditor rem ſibi obligatam poſſidet, non ẽt
ſi debitor,ſic declarant Comen. d.l.ſœpè. in
in prin.& Alexan.num.59.& Couar.cap.13.
num.7.verſ.ex quibus pract. quæſt. pignoris
enim meminit I. C. quod propriè eſt id, qđ
creditori traditur,à pugno dictuml..plebs.§.
primo.de ver. ſign. hypothecæ nulla tranſit
poſſeſſio.l.ſi rem.§.1.de pig.act. & horũ opin.
licèt ipſi non aduertant confirmatur. d.l.ſœ-
pè.ibi, aut poſſeſſor venditorem &c. ſicut.n.
I.C.poſſeſſionem illic perpendit, ità, & in ſu
perioribus exemplis eadem omnino ſuppo-
ni debet, cum creditor, non autem debitor
pignus, & maritus nõ etiã ſocer, & vxor, rẽ
dotalem poſſideant, ſic,& in alijs etiam lo-
cis, in quibus de hac re tractatur,pignoris ꝑ
petua eſt mentio,nunquàm hypothecæ.l.iu-
dicatæ.§.vlt.de exe.re.iud.l. ab exequutore.
§.pri.in fi.de app.& d.l. præſes. Et huius rei
2 ea eſt ratio,vt dixi, quia ſententia † inter a-
lios dicta,tunc alteri obeſt, quãdo defenſio,
vel actio principaliter ad aliquem ſpectat,iſ-
que ſequenti experiri permittit.d.l.ſępè.ver.
ſciẽtibus,quæ in pignore quidem efficax eſt,
cuius poſſeſſio, cum ſit penes creditorem . l.
per ſeruum.de acq.re.do.l.1. §.per ſeruũ . de
acq.poſſ.rectè is conueniĩ rei vindicatione.
l.officium.de re.vind.quod ſecus eſt in hypo
theca,quæ cum à debitore poſſideatur, eius
etiam eſt defenſio, & hanc rationem expen-
dunt Comen.Alex.& Couarr. in locis prçal.
& ſi non tam clarè explicent.

Quarè

Digitized by Google

Quarè cum Macrius fideicommiſſaria hæ̃
ditatis petitione conuentus rem poſſideret,
& defenſio præcipua eius eſſet,parum inter-
eſt ſciuerit Anguilleus,an ignorauerit cau-
ſam agi,nihilq; id ei nocet.

Secundò,quod magis eſt,etiam ſi defen-
ſio pertinuiſſet ad Anguilleum, tamen cum
3 is minor ſit † ei obeſſe non potuit litis denun
ciatio, & quicquid geſtum eſt contra ipſum
indefenſum nihil valet.

Sicut enim citatio eum non adficeret,
niſi curator eius defenſione ſuſcepta ius ip-
ſius tueretur.l.contra pupillum: de re iudi. l.
cum,& minores.C.ſi ad rem iud. vbi eſt ca-
ſus,& illic omnes notant.Salic.l.ſi præſes. n.
3.C.quom.& quan.vbi lat.de hac re, ſic etiã
denunciatio ſola ei non oberit,cum à nemi-
ne ſit defenſus, & in terminis, quòd de-
nunciatio iudicialis facta minori indefenſo
non noceat.eſt tex.in l.is cui.§. ceſſatum. vt
in poſs.leg.per quem,ita definit Sali.in l.mo
ra.num.5.de vſur.& in l.ſi ex legati.num.9.in
fin.de ver.ob.vbi totidem ferè verb.idem re-
petit,& tantomagis, quia iuri communi, ex
ex quo non habet minor legitimam perſonã
ſtandi in iudicio.C.qui legit.perſo.per to. ac
cedit, & ſtatutum Ferr. idem diſponens ſub
rub.8.lib.2.& certè ſi citatio ei non præiudi-
cabat,niſi legitimè defenderetur, minus, &
denunciatio.

4 Neque obſtat, quòd pupillo † denuncie-
tur lis mota.l.ſi dictum.§.vlt.de euict.quia re
ſpond.eius fauore,ità conſtitutum, nè em-
ptor ſe a defenſione retrahat,vt per glo. ibi.
quam communem dicit Alexan.in d. l. ſi ex
leg.& trad.Caſtr.in terminis.conſi.240.nu.j.
ver.ſuper ſecundò.in pri. & quia denuncia-
tio ea tendit ad conſeruationem iuris pupil-
li,non ad eius obligationem, vt per Ang. d.
§.vlt.quod etiam repetit Salic.d.l.mora. n.4.
& d.l.ſi ex legati.num.8.qui addit,& neceſſi-
tate denunciationis, & nè mora periculum
adferat emptori,ita eſſe receptum,ſic & Bal.
in rep.l.Aemilius.num.1.in fi.de min.ſcribit
poſſe denunciari pupillo ad excuſandã mo-
ram propriam, non ad conſtituendum eum
in mora, ſi itaq; id fauore pupilli conſtitutũ
eſt.in d.§.vlt.in cett.ſecus dicendum erit, &
ita arguit rectè Nat.conſ.513.num. 9. & 10.
vbi declarat.d.§.vlt. ſeparant alij laudatio-
nem, ab interpellatione,vt.ſ.emptor aucto-
rem pupillum laudare poſſit,vt d. §. vlt. non
etiam in mora eum conſtituere,vt Cuiac.no
uiſſimè.d.l.ſi ex legati,quod tamen non ſatis
congruit verbis I.C.qui illic denunciationis
expreſsè meminit, eius tamen declaratio
nos iuuat.

Ego reſponſum id ex benignitate conſti-
tutum eſſe ſcio.benignius inquit Paul.ibi re
ceptum eſſe; Trebatius ait in eo verſatur be
nignitas,vt ego puto,quia cum ille pupillus
tutorem haberet, qui non apparebat, latita
tio eius non debet eſſe damnoſa emptori, ſi
modo is interim defenſionem cauſæ non ne
gligat, & quantum in eo eſt præſtetur, quod
etiam ſenſit nouiſſimè Duar.in l. ſed ſi ex ſti-
pulatu.de ver.obl.

Parum autem pupillo,id nocet, quia etiã
ſi aliquatenus læderetur in int. reſtitutionẽ.
rectè peteret.l.2.C.ſi adu.vend.& ibi Docto.
maxime Caſtr.& Corn. qui idem in minore
admittunt,prout de vtroq; ille tex.loquitur,
dictat æquitas,vt non apparente tutore, fiat
denunciatio pupillo, nè emptoris ius inte-
reà depereat:dum inquiritur, an habenti tu
torem poſſit dari tutor, quæ inquiſitio non
eſſet fortè habitura,tam facilè exitum,cum
regulariter habenti tutorem,tutor dari non
ſoleat. §. interdum. de curat. rectè ergò
Trebat. benignius eſſe ait. cęterum cum,
& pupillus,& minor,vt diximus in integ. re-
ſtitui debeant, etiam ſi denunciatio hęc ali-
quo modo obligaret Anguelleũ minorẽ, is
per in integrum reſtitutionẽ adiuuandus eſ-
ſet,vt etiam concludit Ruin.poſt Alex. in d.
l.ſi ex legati,qui vult adultum etiam legiti-
mè interpellatum reſtitui: habẽt.n.minores
actionem contra curatores,& reſtitutionem
in integrnm,vt eſt tex.in l.etiam.C.ſi tut.vel
curat.

Non obſtat,quòd & pupillus,& minor ci-
5 tari poſſint † Bar.l.1.§.ſufficit.de ad.tut. cum
al.de quibus in dub.quia vt demus huiuſmo
di citationes valere,quod eſt valdè contro-
uerſum,vt poſt cætt.trad.Tiraqu.de retract.
glo.13.num.19.tit.pri.tamen oportet, quòd
poſtea pupillus,ac minores defendantur, vt
dixi,& eſt tex.in l.acta.§.vlt. de re iud. vbi in
iudicialibus non diſtinguitur, an pupillus
tutorem, & adultus curatorem habeant, vel
minus,vt per gl.ibi.& in terminis, quòd quã
do citatur terti9,qui, qđ magis eſt,ſit maior,
nec compareat,ſententia diffinitiua, contra
alium lata ei non præiudicet:trad.Alexan.di
cta.l.ſœpè. num.7. planeq; nimis abſurdum
eſſet indefenſum minorem,iure ſuo, ex ſola
denſiciatione velle detrudere,cum nec etiã,
ſi citatus fuiſſet excluderetur.

Non obſtat,quòd quãdo is, contra quẽm
iudicatum eſt, non poteſt appellare,nec ter-
tius admittatur.Feli.cap.cum ſuper. nu. 1 t.
de re iud.quia reſpond.illud verum eſſe, quã
6 do † tertius nititur eodem iure, de quo iudi-
catum eſt, & ſententia lata contra alium ei
obeſt,& ita Feli.loquitur,& lat.trad. Couar.
d.c.11.pract.qq.verum,vt dixi,neq; ſentẽtia
ob-

Digitized by Google

obeſſe poterat Anguilleo, neq; idem ius deducere is vult, ergo. fieri enim poteſt, vt bona ſint ſubiecta fideicommiſſo, & tñ dos ex illis detrahenda ſit, & vtcunq; ſit res inter alios acta ei præiudicium non adfert, & ideò ſœpè à noſtris dictum eſt, titulum, nè liceat tertio prouocare non procedere in tertio. Bar. l. a ſententia. num. 8. de app. Feli. d. ca. cũ ſuper. nu. 11. Port. conſ. 172. nu. 12. qui multos citat Anch. quæſt. 44. lib. 2.

Et ex his reſponſum eſt omnibus, de quibus in dub.

ARGVMENTVM.

[illegible] electionem ad decurionatum nullam fuiſſe probatur.

SVMMARIVM.

1 Minores *ad Reipublica adminiſtrationem admitti non poſſunt.*

2 *Minor ad decurionatum promoueri non poteſt.*

3 *Annus ætatis alicuius ceptus, an & quando habeatur pro impleto.*

CONSILIVM CLXXVI.

CERTVM eſt hanc eſſe regulam,
1 vt minores † nõ poſſint admitti ad adminiſtrationẽ R.P. l. ad R.P. de mun. & hono. & tradd. Bar. Alex. Iaſ. & alij. l. de pupillo. in prin. de op. no. Bal. & cȩteri. l. fi. vbi Dec. lat. C. de mi. teſt. & ob id cum penes decuriones ſit adminiſtratio rerum omnium ad vniuerſitatẽ pertinentium, vt per to. tit. de adm. rer. ad ciu. & illi pleraque munera obire teneantur, ex quibus R.P. obligari poſſunt. l. 2. ad munic. l. 1. l. filios. vbi fit mentio adminiſtrationis. l. prouidendum. C. de decur. li. 10. certum eſt hũc
2 minorem non potuiſſe † ad decurionatum promoueri: & ideò rectè I.C. in l. non tãtum. de decur. minores non poſſe creari decuriones, niſi ex cauſa, reſpondit, & in d. l. ad R.P. poſt prælatam regulam, quòd minores arcẽtur ab adminiſtratione, intulit deniq;, nec decuriones creantur: quaſi decurionatus cũ adminiſtratione coniunctus eſſet.

Nec obſtat, quòd annus cœptus pro impleto habeatur d. l. ad R.P. quia hac in re ità
3 diſtinguitur, † aut tractatur de obligando aliquo muneribus, & in gratiam R.P. annus, q cepit habetur pro perfecto. l. quidam filium. §. fin. ad Treb. aut de honore alicui deferendo, & aut eſt dignitas, ſinè adminiſtratione, & idem eſt. dicta l. ad R.P. aut verò coniuncta eſt honori adminiſtratio, & ſecus. ſi enim rei ſuæ gerendæ, non ſunt idonei. l. 3. §. minorem. de minor. multominus R.P. in qua maius periculum, adminiſtrare poterunt. Et hoc expreſſum eſt, ĩ d. l. ad R.P. ibi, ſed in his honoribus in quibus R.P. quid eis non committitur. Si ergò non habetur pro impleto in honoribus habentib⁹ adminiſtrationẽ adnexam, talisq́; eſt decurionatus, vt dixi, & trad. Bart. l. 1. C. qui æta. & l. 1. num. 9. & 17. C. de mul. & in q. & c. lib. 10. certè non ꝓdeſt huic electo, ꝗ ingreſſus ſit annum 25. Et ratio eſt manifeſtiſs. quia, vt inquit text. d. l. ad R.P. vel damnum publicum ea in reverſaretur, ſi fauor ætatis adiuuaret, vel ꝑnicies minoris: ſi ex adminiſtratione obligaretur.

Nec obſtat, quòd videatur ſaltem eis concedi, vt ſint in decurionatu, & ſi non ferant ſuffragium. l. ſpurij. §. 1. dȩ decurio. quia quò ad hoc eſt diligenter aduertendum: nam regula eſt, vt dixi, quòd nullus minor creatur decurio: ea non procedit, ſi aliqua cauſa aliter ſuadeat d. l. non tantum. minores tamen ex cauſa ad decurionatum promoti interim non ferunt ſuffragium, ita in terminis declarat glo. in d. l. ſpurij. in ver. facti. dum addit. ſ. ex cauſa. intelligit enim eum text. in minore creato ex cauſa. iux. d. l. non tantum. at ſi nulla ſubſit cauſa, creatio eſt nullius mòmenti, quia legi repugnat. & ideò. gl. in d. l. ad R.P. ver. creati. inquit. ſ. de facto, & ſecundũ hanc interpretationem eſt ſenſus, vt non ferãt ſuffragium, nec ſint decuriones, ſi. n. de facto ſunt creati, ius eis non adſiſtit, ſola enim albi proſcriptio, vt habent Pan. Flo. vel ſalarij præſcriptio, vt in vulg. codic. non facit decurionem eum, qui contra legem ſit creatus. l. Herennius. de decurio. addit glo. eadem. vel de iure. & tum ſunt in honore, ſed non ferũt ſuffragia.

Quarè cum in propoſito non appareat vlla cauſa, ex qua minor debuerit aſciri in album decurionum, electio hæc de facto proceſſit, & eſt nulla. Et ſecundùm hȩc omnes minores poſſunt eſſe, ex cauſa, decuriones, nõ tamen ferre ſuffragium: vbi autem cauſa deſit, nunquàm: niſi ex diſpenſatione, vt ꝑ Alex. d. l. fi. C. de mi. teſt. quòd autem annus ceptus habeatur pro impleto in decurionatu, vel alia dignitate adnexam habente adminiſtrationem, repugnat. d. l. ad R.P. vt ſup. dixi. Viget ergò regula, vt minores ad R.P. adminiſtrandam non admittantur, & ſi attigerint an. vigeſimũquintũ, quicquid malè

ſcrip-

ſcripſerint Io.And.ad Spæc.de ſynd. num. 3. verè enim,id eſt contra d.l.ad R.P. quę vult annum cœptum non haberi pro profecto,in honoribus, cum adminiſtratione coniūctis. Quinetiam, & ſi darem' minores poſſe creari decuriones, & legitimam fuiſſe hanc electionem, quod nullo modo dicendum eſt: certè tamē ſi, vt etiam fatetur D.Iudex,ille non poteſt ferre ſuffragium, cum conſilium debeat eſſe plenum, & conſtare ex certo numero hominuua ſuffragia ferentium, debet admitti D. Simo. quia electio minorum inhabilium, non poteſt impedire quominus alij habiles ad numerum vſque integrum cooptentur,vt rectè munia R.P.expediri poſſint.eſt enim è Republica,vt ordo ſit plenus. l.generaliter.§.ſpurios. de decurio, alias verò,ſi plerique minores eligerentur, qui ſuffragium ferre non poſſunt, Res publica per paucos maiores adminiſtraretur: quod non conuenit, eligerentur itaque minores,ſi eos admitti poſſe fateremur, vltra numerum cōgruum,vt interim inſtruerētur de negocijs. & poſſent aduenięte maiori ætate maturius decernere. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Ex Summario habetur.

SVMMARIVM.

1 Tvtor *pecunias ad honeſtum lucrum collocare tenetur,& quando ad id obligetur,quando etiā excuſetur, vt mora ſibi imputari non poſſit.*

CONSILIVM CLXXVII.

1 SI velim inficiari tutorem†nō teneri collocare pecunias ad honeſtum lucrum,hoc eſſet aduerſus reſponſa Iuriſconſ.& traditiones Docto. pugnare, ex quibus apertiſſimè,id deprehenditur.l.tutor.qui.§.vſuræ.l. ob fœnus.de ad.tut Caſtr.& Alexan. l.diui. ad l.falc.Soc.conſil,2.in fi.in pri. Rolan.conſil.49.nu.34.in pri.cum al.de quibus in dub. Videndum tamen eſt,an probata ſint, quæ oportuerant hoc caſu. Et exiſtimo ipſe, ꝙ non. Debuerat enim aduerſarius docere, quòd in promptu eſſent mercatores. qui pecunias eſſent accepturi, quia non o.ligatur tutor,niſi contumax fuerit.d.l.ob fœnus.vbi eſt tex.clar⁹.Bar.d.l.Tutor.§.ſi poſt.Dec.cōſ. 178.ī fi.& in terminis Cra.cō.89.n.4.imò verò,ſm receptiorem ſentātiam, nō eſt ſatis,ꝙ mercatores fuerint parati,ſed oportet lucrū eſſe,vt dicunt,in potentia propinqua.Caſtr. & Iaſ.in l.3.§.fi.de eo quod cer.lo. Feli. Dec. & Pariſ.in ca.cum venerabilis. de excep.idē Dec.conſil.323.ad fi.Curt.l.2.§.mutui.ſi cer. pe.Rub.Alexan.conſil.20.num.4. & nouiſſimè.Rolan.alios citans.conſil.35.nu.13.quicquid Cagn.in l.prima.nu.42.C.de ſent. quæ pro.& in l.quatenus.de reg.iur.Neutrum autem horum probatum eſt hîc, ideò non eſt locus petito lucro.

Nec obſtant teſtes, qui dicunt eſſe Ferr. plurimos mercatores,ſolitos pecunias accipere,qui ſoluunt pro ſingulis centum, octo. Namq; oportebat nominatim explicare, q & quales illi ſint: aliàs probatio ipſa incerta eſt,vt per Rolan.dicto conſil.35. num. 19. & 20. Et maximè obtinet id, hoc loco,quoniam omnes teſtes examinati ctlant nomina horum mercatorum de induſtria, quòd putent actum eſſe de eorum fama,ſi publicè innoteſcat. Quæ res planè indicat clam,& occultè hæc fieri,& ideò non eſſe tam facilè collocare pecunias,

Accedit,quòd ſecundus teſtis interrogatus,an tales mercatores,quandoq; accipiāt, ſed verè non exerceant pecunias,dixit ſe neſcire. Et certè eſt difficilimum inuenire mercatores idoneos, volentibus licitè pecunias ponere, quia plerunq;, & ſors,& lucra amittuntur.

Et ſcimus eſſe hanc conſuetudinē Ferr.vt etſi mercatores accipiant, conuolent tñ plerunq; pecuniæ, ad manus nobilium: & hæc ſunt illa octo,pro centum:idq́, etiam in cauſa fuit,vt teſtes nomina conticuerint: veritas enim potuiſſet deprehendi. Atq́; tutor non tenetur in hunc modum pecunias pupillares ponere: cum tales contractus ſint vſurarij,vt eſt tex.clarus.in auct. nouiſſimè. C.de ad.tu.& trad.gl.in d.l.ob fęnus. & Soc. dicto conſil. 2.& Dec.dicto conſil.178.in fin. Quo fit, vt non rectè probauerint tutorē potuiſſe locare pecunias. De altero verò,quòd lucrum eſſet in potentia propinqua,nullum verbum. Poſſunt enim eſſe tales mercatores ij,qui pecunias hoc modo accipiunt,quibus non ſit tutum credere, quiq́; poſſint æquè perdere,ac lucrari. Ex quibus cōſtat, etſi vera ſint ea,de quibus in dub.tamen nulla luera à Naſello deberi,cuius nulla apparet contumacia.

Prætereà cōſidero,quòd hodiè Reus nullas habet pecunias Actoris,vt conſtat ex re-

latione

latione pitorũ de qua in proc. in qua ipſe apparet creditor lib. quinq;: & ideò ad lucra teneri non poteſt, cum ſi nulla eſt ſors nullæ ẽt ſint acceſſiones. l. 4. C. depoſ. cum ſim. Nec dicatur debuiſſe, vbi exigeret Naſellus ſtatim omnes pecunias ad lucrum ponere: quoniã, ſi legatur liber rationum, qui exhibitus eſt, & cui fides habita eſt, vt probat electio peritorũ, qui retulerunt, vt in proceſſu, & eſt etiã de iure, vt per Nicol. à Neap. l. 1. §. officio. de tut. & rat. diſtr. Aret. in §. actionum. num. 38. de act. Iaſ. in l. admonendi. num. 126. de iure iu. cum ſim. apparebit plerunq; modicam sũmam exactam fuiſſe, & quæ non poterat facilè locari, quoniam nõ inueniuntur mercatores, qui tam exiguam quantitatem accipiant, nec id eſt probatum, vt exigebãt. Caſt. conſil. 301. num. 6. in pri. item, & ſi magna eſſet ſumma, eam fuiſſe in alios vſus erogatam intrà paucos dies, & non permanſiſſe penes tutorem, quod eum excuſat, vt per Caſtren. vbi ſupra. Quarè in nulla mora fuit ipſe Naſellus. Aduertendum tamen eſt. quòd ſi aliqua vltra deberentur, illa non poſſunt deberi pro libris ſex millibus, vt in poſitione Prima, quia integra hæc ſumma non peruenit eodem tempore ad Naſſellum, ſed debita eſſent pro rata temporis, quo ocioſam retinuit pecuniam. Exempli gratia, hodiè exigit centum, hinc ad quatuor menſes impendit ſexaginta, lucra debebuntur pro quadraginta tantum retentis, & pro centum, quò ad illud tempus, quo non poſuit pecunias ad lucrum: & ita de ſingulis. Semper tamen detrahendi ſunt duo menſes, per quos licèt tutori non elocare pecunias, vt eſt text. clarus in dicta l. tutor. §. vſuræ. de ad. tu. Et ſi hic ordo obſeruetur, vt inſpiciamus tempus exactionis, & erogationis paulũ temporis mortua fuerit pecunia, & modica etiam lucra præſtanda erunt, maximè ſi, vt æquitas ſuadet, non octo pro ſingulis centum, ſed quinque taxentur, iux. tradita de vſuris pupillaribus à Mod. Pariſien. in ſuo tract. quæſt. 76. ver. hæc eſt ſumma. Quæ res, ex diligenti ratiocinatoris ſupputatione doceri poſſet. Verè enim omnia, quæ ad tutorem peruenerunt, ſunt etiam reddita, vt ex ipſa relatione.

Quibus non obſtat, quòd capitula ſint habita pro confeſſis: quia præterquàm, quòd hoc in meo proceſſu non inueni, veritas ipſa aliter habet: neque enim in vſus ſuos conuertit pecunias, ſed, vt ex libro, & relatione conſtat, pro pupillo impendit: & ideò contumacia illa, ei non deberet obeſſe, præſertim cum poſtea Magnifico Iudice mandante, reſponderit. Et ſcio ego apud æquiſſimum Iudicem hunc rigorem iuris nullius momenti futurum.

Non omitto, quòd cum Naſellus plerunque iuerit extra vrbem pro negocijs pupilli, & fuerit multarum litium eius ſollicitator, congruit æquitati, ut ei, officio Iudicis, ut eſt petitum, ſalarium decernatur, ut trad. Caſtr. d. conſ. 301. num. 7. & Aret. d. §. actionum. num. 36.

Ex quibus omnibus dubitationes re ipſa ſolutæ ſunt, & probatum, ductis diligenter rationibus, parum debitum iri Ancigero.

ARGVMENTVM.

Militi noſtri temporis competere priuilegium teſtandi, ſine ſolemnitatibus defenditur.

SVMMARIVM.

1 Militvm *in teſtamento, quæ, & quando indulgeantur.*

2 *Milites noſtri temporis, an habeant priuilegium militiæ conceſſum.*

3 *Peregrini religionis cauſa teſtari poſſunt, abſque ſolemnitatibus.*

CONSILIVM CLXXVIII.

1 IN priuilegijs, † quæ militibus in teſtamentis conficiẽdis indulta ſunt, res ita habet. Aut milites ſunt in ipſo actu pugnæ, & quoquomodo teſtentur, eorum voluntas rata eſt, nec ulla debet adhiberi ſolẽnitas, ſiue pugnantes in prælio, ſiue uulnerati, poſt prælium, mox deceſſerint. l. milites. C. de mili. teſt. ubi Ang. Rom. & Alexã. Aut degunt in expeditione, & tunc poſſunt teſtari, quidem more militari, ſed non omnis ſolemnitas remiſſa eſt. l. Diuus. de milit. teſt. & declarat pulchrè. Ang. l. nè quidam. C. eo. ubi uult, quòd poſſint teſtari corã duobus modo rogati ſint, quæ tamen rogatio non eſt ità ſolemnis, ut in paganorum teſtamentis, ſed ſufficit conſtare militem uoluiſſe teſtari. dicta l. Diuus. & l. prima. eo. ubi Bart. docet eſſe ſatis, quòd teſtes duo probent militis uoluntatem, quem cæt. ſeq. & Iat. probat Corn. conſil. 118. nume. 7. in 3.

Plenior quædã probatio hoc caſu exigitur;
quando verò ſunt in actu pugnæ, non ita:
ſed ſi, vel in clypeo, vel in vagina, vel in pul-
uere litteris ſanguine rutilantibus volun-
tatem ſuam ſcripſerint, id ſufficiet. dicta. l. mi
lites. Quod in militibus dictum eſt, trahi-
tur, & ad alios, qui in loco hoſtili deprehen-
ſi ſint. l. fin. de mil. teſt. l. 1. de bon. poſſ. ex teſt.
mil. Dec. conſil. 284. num. 3. Bened. cap. Ray
nutius. ver. teſtamentum. pri. nu. 15. de teſta.
Quæ res probat, idem obſeruandum eſſe in
2 militibus noſtri † temporis, & ſi, nec vngan-
tur, nec verb. conceptis iurent, nec alias ſolẽ
nitates, quando militiæ initiantur, obſeruẽt,
vt per Alexan. l. centurio. num. 23. verſ. hoc
tamen. vbi, & Soc. num. 2. & Gali. nu. 18. Rip.
num. 9. & 10. Soc. iun. num. 77. Bolog. nu. 30.
vbi de communi. de vulg. & pup. & fuit ſen-
tentia Caſtrẽ. in l. ſcriniarios. vbi & Alex. C.
de mil. teſt. ſeqq. Dec. in Rub. d. titu. num. 5.
Add. ad deciſ. Thol. 131. & 141. Rom. conſi.
43. conſil. 306. & Bertr. conſil. 196. in 3. & alij
multi, quos longum eſſet recenſere, & quorũ
multos ennumerat Sfor. Odd. in trac. comp.
part. quinta concl. quinta. in fin. & in militi-
bus Pontificis hoc eſt indubitatum. Ang. l. il
læ autem. vbi, & Imo. de her. inſt. Soc. dicta. l.
prima. num. 3. & in his, qui pro fide Catholi
ca pugnant, qualis hic noſter erat: eſt enim
bellum iuſtiſſ. vt per Old. conſil. 72. ſicut, &
3 qui religionis cauſa peregrinantur † teſtari
poſſunt abſque ſolemnitatibus iur. ciu. auc.
omnes peregrini. C. comm. de ſucc. Iaſ. l. fin.
num. 9. C. de teſtam. cum ſimm.

Nec obeſt, quòd hic miles adhibuerit ſe-
ptem teſtes, quia nõ ob id militis priuilegio
renunciaſſe cenſendus eſt. l. tertia. de mil. teſ.
& lat. proſequitur Sfor. Odd. d. part. quinta.
præ. quinta. in princ. qui vult, quòd & ſi dixe
rit, ſe iure communi teſtari, nihilominus va-
leat teſtamentum iure militari, ſi communi
non valeret, certum ergò eſt, hoc teſtamen-
tum iure militari ſubſiſtere: quod, & Magni.
Vicarius non grauatè admittere videtur, dũ
aliundè illud oppugnat. Quæ tamen propo-
nit, & ipſa nihil obſtant. Primum. n. quòd
hic non potuerit teſtari, quaſi iure communi
ei interdictũ ſit adminiſtratione, non obſtat:
quia non video obſeruatam formã, de qua
per Doct. in l. is cui de verb. obl. vbi Rip. nu.
26. Alterum verò de ſtatuto, pariter non ob.
quia, nec obſeruatus eſt modus eo p̃finitus,
nec ſi obſeruatus eſſet, aliquid faceret, quia
illud loquitur de contractu, nec ad vltimam
voluntatẽ, in qua eſt alia ratio, trahi poteſt,
vt p. Bal. in terminis. conſ. 37. in 3. & certum
eſt, ꝙ etiam ſi quis ſit prodigus, non eſt inter-
dicta adminiſtratio ei ipſo iure, ſed Iudicis
ſententia opus eſt, etiam ſi manifeſtum, ac
notorium eſſet illum eſſe prodigum, & hæc
eſt opin. communis, à qua in iudicando non
eſt recedendum, vt p Iaſ. d. l. is cui. n. 9. quod,
& Rip. fatetur. num. 5. & 8. quocirca non vi-
deo, quid iſthæc obiecta prodigalitas poſſit
efficere.

Et ex his dubitationes ſunt ſublatę.

ARGVMENTVM.

Ex conſil. breui deſumitur.

SVMMARIVM.

1 SOLEMNITAS *eadem requiritur in alienatione bonorum hoſpitalium, quæ in bonis Eccleſiarũ, quando auctoritate Epiſcopali conſtructa ſunt.*
2 *Maior pars hominum in alienatione rei Eccleſiæ quomodo inſpiciatur.*
3 *Bulla Pauli Papæ II. de alienat. rerum Eccl. habet locum in hoſpitalibus.*
4 *Statutorũ confirmatio non trahitur ad ſtatuta inualida.*

CONSILIVM CLXXIX.

IN alienatione bonorũ hoſpi-
talium, quæ auctoritate Epi-
ſcopali cõſtructa ſunt, eadem
1 ſolemnitas † requiritur, quæ,
& in bonis Eccleſiarum. Caſt.
conſil. 269. in pri. & conſil. 167. in 2. Iat. Feli.
c. de quarta. n. 3. de præſcr. Rebuff. in compẽ-
di. alien. rer. Eccl. n. 50. & nouiſſimè Redoã.
in trac. de rebus Eccl. non al. ſub Rub. de his
qui conſent. §. ſed quod de bonis. pag. 173.
& ſub rub. an in materia alienat. appel. Eccl.
pag. 230. qui alios refert. Et ideò ſi hoſpitale
huiuſmodi ædificatũ eſt de auctoritate Epi-
ſcopi, nullum eſt dubium alienationem eſſe
nullam.

Nec obſtat, quòd maior pars hominum,
2 in alienatione rei Eccl. inſpiciatur, † habita
ratione dignitatis, nõ numeri, vt excitatum
video in quibuſdam dub. nam nullus eſt Do
ctor, qui hoc dicat: & eſt à veritate alieniſſ. ſi
quidem exigunt pleriq; fateor, vt duo hæc
concurrant, vt ſit maior pars, & ſanior, nullꝰ
autem auſus eſt aſſerere, quòd ſufficiat mi-
nor, ſi ſit ſaniorisiudicij, vt per Feli. c. cũ om-
nes. n. 18. uer. 13. de conſt. & lat. Redo. ſub d.
Rubr. de his, qui conſil. §. ſed ſi opponatur.
n. 8. qui tamen refert vſu receptum, vt ſolus
nu-

numerus attendatur, poſthabita iſta ſanita-
te, quem morem inualuiſſe crediderim, nè
ſœpè oriatur controuerſia inter homines ip-
ſos, quis eorum ſit alio præſtantior. Quarè
ſi maior pars, inſpecto numero, non conſen-
ſit alienationi, ea nulla eſt: idq; eſt indubita
tum. Planè, ſi in diœceſi Bonon. recepta eſt
Bulla Pauli I I. quæ hodiè relata eſt inter ex-
trauag. ſub tit. de rebus Eccl. non alien. tan-
to magis nulla eſt alienatio, quæ fieri nõ po-
teſt inconſulto Romano Pontifice, & ſi aliæ
oẽs ſolemnitates interuenirent, & quæ Bul-
3 la † in hoſpitalibus habet locum, vt verba
eius manifeſtiſſimè euincunt, & probat Feli.
dicto cap. de quarta. dicto num. 3. ver. 2. quia.
Et hæc de primò obiecto.

Quò verò ad alterum dubium, an ſtatutũ
Bonon. approbatum à S.P. intelligatur diſpo
nere de rebus Eccleſiæ, nõ eſt, quòd aliquid
dicam, quia certum èſt talem confirmationẽ
4 non trahi ad ſtatuta † inualida. Bald. & Imo.
l. legata inutiliter. de leg. 1. Alexan. conſi. 59.
num. 9. in pri. qualia ſunt laicorum ſtatuta,
ſi Eccleſiaſtica bona concernunt auc. caſſa.
C. de ſacroſan. Eccl. & hoc non habet vllam
dubitationem.

Concludo itaque, quòd ſi ex ſubhaſtatio-
ne vllum ius erat quæſitum hoſpitali, remit-
ti non potuit, citra ſolẽnitates, qđ. n. in alie-
natione diſpoſitum eſt, trahitur ad remiſſio-
nem. Abb. conſil. 45. in pri. cum alijs, quæ ci-
tari poſſent. Et hæc ſatis.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ipſo ſumitur.

SVMMARIVM.

1 Sententia *lata contra vxorem non poteſt mandari exequutioni in bonis dotalibus, per maritum poſſeſſis, & ſi ipſe ſciuerit cauſam agi.*

CONSILIVM CLXXX.

ETsi ſupponeremus Maritũ
ſciuiſſe ea omnia, quæ geſta
1 ſunt, contra vxorem ſuam, †
tamen cum ipſe ſit in poſſeſ-
ſioue rei dotalis, ſententia la
ta, contra eam non poteſt mã
dari exequutioni contra ipſum. Et enim re-
gula. l. ſœpè. de re iud. quæ habet ſententiam
latam, contra vxorem, de re in dotem data
nocere viro ſcienti, tanti non eſt, vt ſi is poſ-
ſideat, ſententia contra eum poſſit exequu-
tioni mãdari, nam rectè ſe opponit, & ſuam
poſſeſſionem tuetur, ita Rom. declarat d. l. ſœ
pè. conſil. 342. ad fin. & quàmuis Bellam. de-
ciſ. 711. inclinet in contrariam ſententiam,
tamen, vt ipſemet refert, alij Domini ei ad-
uerſabantur, & Feli. in cap. cum ſuper. in fin.
de re iud. teſtatur Auditorium Romanum iu
dicaſſe contra Bellam. & hodiè extat deciſ.
Achil. Gr. 334. inter deciſs. manuſcriptas,
quæ in terminis, & in caſu Feli. appellauerat
poſſeſſor, & appellatio erat deſerta, & tamen
ait non poſſe fieri exequutionem contra eũ,
qui eſt caſus dubitabilior: ſiquidem cum il-
le appellaſſet, & paſſus eſſet appellationẽ de-
ſeri, videbatur ius proprium contempſiſſe,
& tamen adhuc Feli. vult non poſſe fieri exe
quutionem contra eum, & hãc op. ſeq. etiam
Alex. dicta l. ſœpè. num. 117. & præter alias
rationes, quas præcitati adferunt, illa addi
poteſt, quòd cum is, qui agit ſit in culpa, qa
ſcire debuit virum poſſidere, & pariter vir in
culpa quadam, quia neglexit litem, viro po
tius ſuccurrẽdũ eſt, vt tractanti de dãno vitã
do, & hanc raõnẽ, cõſiderat in ſimili caſu idẽ
Ach. deci. 336. quinimò cũ is, qui vult agere
rei vindicatione dẽat inueſtigare poſſeſſorẽ.
l. qui petitorio. de re. vind. ſi alleget ignoran
tiam, debet eam probare Rom. dicto conſi.
342. num. 5. Quarè cum in hac ſpecie cer-
tum ſit, virum olim poſſediſſe, ac hodiè poſſi
dere, non autem vxorem, fruſtrà aduerſarius
tentat, vt ſententia exequutioni mandetur
contra eum: namq; cum domum vna inha-
bitent vir, & vxor: poſſeſſio pſumitur eſſe pe
nes virum. l. ob maritorum. C. ne vx. pro ma.
Alexan. l. qui iure. num. 5. de acq poſſ. & tan-
tomagis cum ſit ei data in dotem, cuius ma-
ritus eſt dominus, & adminiſtrator. l. dote. C.
de re. vind. l. in rebus. C. de iu. do. l. 1. & p tot.
pro dot. Quin, quod magis eſt, etiam, ſi quis
detineat, & alter poſſideat, adhuc non poteſt
fieri contra eum exequutio, in præiudicium
ſuæ poſſeſſionis, vt per Butr. d. cap. cum ſup.
nu. 16. ver. tertius caſus. at vxor hęc noſtra,
nec vllo modo detinet, ſed potius, & ipſa, &
domus à viro detinentur. gl. l. & habet. de pc.
Caſtr. conſ. 138. in prin. in pri. & ideo iure op
timo, maritus ſe exequutioni opponit.

Secundò negatur maritum ſciuiſſe causã
agi, nec probata eſt ſcientia: quin, nec ſuffice
ret, q habuiſſet ſcientiam litis motæ, niſi etiã
ſciuiſſet de dominio rei datę in dotem tracta
ri. Bar. d. l. ſœpè. nu. 3. vbi & Alex.

Et hęc nunc ſatis.

ARGVMENTO.

DEFENDITVR cauſa cuiuſdam Annonę Præfecti qui in contentione cum lanio imputabatur dediſſe cauſam homicidij in perſonā illius, per Nuncium ipſius Præfecti perpetrati, & teſtium dicta examinantur.

SVMMARIVM.

1 TESTIVM varietas pręſe fert falſi ſuſpicionem.
2 Teſtes duo ſaltem, in delictis concordare debent. Teſtium conciliatio, quando non poſſit fieri.
3 Singularitas teſtium obeſt, quando non agimus de probando quid in genere, & quando non obſit.
4 Teſtibus fides adimitur, ob variationes.
5 Teſtes qui iurarunt deponere veritatem ſuper tota cauſa, in adiunctis falſi, in totum repelluntur.
6 Teſtes examinati parte non citata non probant.
7 Teſtibus periuris in criminalibus impoſſibile eſt, vt fides adhibeatur.
8 Teſtibus non idoneis fidem adhiberi, vbi aliæ deficiant probationes quomodo intelligendum.
9 Teſtibus minus idoneis, vt credatur, oportet probare veritatem aliunde haberi non potuiſſe.
10 Teſtes viles, pauperes, & varij nullatenus probant.
11 Teſtes rogati de formalitate, ſi variè deponant, nihil probant.
12 Teſtes ſi dicunt ſe referre verba formalia, ſi diſcordant in cortice verborum: nil probant.
13 Teſtis, & notarius, qui ſcripſit, ſi non concordant neutri ſtatur.
14 Fama quomodo probetur.
15 Fama bona probatio indicia perimit.
16 Prohibere qui potuit delictum, an teneatur, & nume. 32.
17 Iudex, qui poteſt iniuriam ſibi illatam per viam iuris vlciſci, non creditur ſe uelle conuertere ad verbera, & neces.
18 Auarus rerum ſuarum curā habet, quaſi propriæ, illis autem vtitur quaſi alienæ ſint.
19 Teſtis pro fiſco receptus, contra eum plenè probat.
20 Teſtibus affirmantibus potius, quàm negantibus fidem adhiberi, non procedit, vbi negatiua eſt coarctata.
21 Teſtibus qui delictum excludunt, etiam negantibus, potius ſtatur pro Reo.
22 Nobili pro vero ſtat præſumptio.
23 Annonæ Præfecti cogere poſſunt omnes, qui rem venalem expoſuerunt, illam vendere, maximè eſculenta, & opulenta.
24 Iudici officium ſuum exercenti reſiſti non poteſt, quàmuis iniuſtè agat, dummodo damnum non ſit irreparabile.
25 Iudex qui iuris ordinem contemnit iniuſtè agit, & quando.
26 Interpretatio ea capitur, quæ delictum excludit.
27 Homicidij mandatum non inducitur per verba, dagli: niſi ſequatur ratihabitio.
29 Pœna ordinaria teneri eum, qui operam dat Rei illicitæ ſequuto homicidio, quomodo intelligatur.
30 Magiſtratum teneri de facto ſuæ familiæ non porrigitur ad pęnam criminalem.
31 Homicidium regulariter reputatur inter actus momentaneos.

CONSILIVM CLXXXI.

QVONIAM Clariſs. Iudex in tres partes diuiſit ſubtiliſs. dubitationes, & ipſe eius veſtigijs innixus, quàm potero breuius illas diſſoluam. Primum caput eſt, an ſit probatum verbum illud, Dai, ſeù Dagli, ex ore Magnif. Domini Iulij prodijſſe. Et, dubio procul, opinor non eſſe, quamuis egregiè admodum Excellentiſs. Iudex, contra adſtruere velit in dub. Et quia tota hæc res pendet à teſtibus, eorum teſtimonia non indiligenter excutienda ſunt. Dico itaq; hos teſtes, ex multis, nulla prorſus fide dignos eſſe. Nā ſecum adeò pugnant, vt nullo modo conciliari poſſint. Tertius teſtis refert, cum D. Iulius conatus eſſet eripere carnem lanio, neq; potuiſſet, in hæc verbá Io. Iacobo mandaſſe, Dagli, toglicla, & illico hunc vulnus intuliſſe in mammillam ſiniſtram, & Albertum abiecta carne, & hei mihi exclamantē in quendam porticum fugiſſe. Idem etiam repetitus perſtat in illo verbo illico, in vn ſubito, īquit, vtroq; loco, at verò alij repugnāt. Nam quintus teſtis poſt verba illa, ab Iudice prolata, narrat congreſſum quendam inter nuncium, & Albertum, tàm in primo, q̃ in ſecundo examine, ſic & vndecimus, qui ēt addit nuncium pedem retuliſſe, antequàm enſem educeret, & quartusdecimus ēt probat vocē, dagli, quā percuſſio inſequuta eſt, fuiſſe poſt congreſſum.

Variant etiam teſtis 14. & 15. in facti relatione, dum ſeptimus refert ante iuſſum tentaſſe nuncium, vt carnem eriperet, mox ad Iudicem redijſſe, qui quædam ei verba immurmurauerit, & ſtatim illatum vulnus: alij aūt, vt 14. narrat verbum, dagli, dictum in congreſſu, 15. ante congreſſum nuncij, & Alberti. tantaq; hæc varietas, & inconſtantia
1 maximam præſe fert † falſi ſuſpicionem.

Nec

Nec dicatur hos teſtes ſat concordare; eo quòd agatur de facto iterabili, quaſi ſit ſingularitas adminiculans, non obſiſtens, ad no. per Bald. in rub. de contr. inu. cum ſimm. quia reſpond. nullo modo poſſe hos inter ſe conuenire. Si.n. poſtquam non potuerat Iudex eripere carnem, mãdauit, vt Io Iacobus percuteret, ſtatimque vulnus inflictum eſt, vbi congreſſus? vbi multa aliæ, de quibus in teſtimonijs? Nam deponunt aliqui teſtes ipſum Iudicem, dum nuncius gladio impeteret lanium, fuiſſe ferrè exanimem, vt veriſimile non ſit eum ingeminaſſe, verbum illud, dagli, quamuis 11. teſtis audacter nimis, & temerè, aduerſus omne veriſimile, dixerit illum ſubriſiſſe, ò hominem fide dignum. Virum probum. & locupletem, ac natura pauidum ridere in tali facinore. Præterea, ſi iam percuſſus erat lætaliter, vt ſanguinolentus gladius indicabat, quænam ſænitia impelleret Caſſolium, vt occidione, occideret? Abeſt hoc à veroſimili, & ideò falſitatis habet imaginem. Bald. l. 1. num. 9. C. de ſeru. fug. cuius Docto. paſſim meminerunt.

Quod ſi etiam concederemus poſſe teſtimonia hæc conciliari, quaſi ſępius Caſſolius exclamaſſet, dagli, nihilo ſecius nõ ideò magis probarent, cum ſi rectè inſpexeris nemo vnus ſit, qui alij conueniat, ſed ſint omnes in dictis ſuis ſoli, & ſingulares, vnuſque de vna prolatione, alius de alia deponat, & tamen
2 exigunt Doct. vt ſaltem duo † in delictis concordent, vt per Abb. cap. cum tu. num. ſecundo. de teſtibus, qui in teſtibus deponentibus de adulterio, in diuerſis locis admiſſo, duos exigit de vtroq; loco, ſic etiam Bald. conſil. 25. in 3. in confeſſione, quæ eſt actus iterabilis, inquit, quòd ſingularitas lacerat teſtimonia. & in l. de quibus. nu. 38. in fin. de ll. quòd minima differentia inducit variationem, in teſte. & conſ. 15. in fi. in 3. reprobat teſtes, qa varij in tempore, & alibi ſœpè Doct. & cum hæc prolatio, Dai, momento tranſeat, nõ poteſt fieri interpretatio, vt vnus principium vocis, alius finem audiuerit, cum id habeat locum in actibus, qui aliquo tempore durẽt, vt pulchrè ſcribit Gemin. conſ. 4. in fin. Sic etiam Frider. conſil. 162. reſpondit, ſi vnus teſtis dicat cæſim fuiſſe quem percuſſum, alter punctim, neutri credendum, etſi in percuſſione conueniant. & ſeq. Cro. in tract. de teſt. par. quarta. num. 332. & idem probat ex Oldrad. ſed vt arbitror, corrupte. Ami. conſ. 27. num. 32.

Quinimò etiam ſi plures eſſent, qui ita deponerent, non fieret conciliatio, & ſi quandoque non omnes ictus feriant, verumq; eſſe poſſit, vt vtraq; percuſſio facta ſit, licèt vulnus vnum appareat, ea quidẽ ratione, quòd in criminalibus reijciantur huiuſmodi conciliationes, vt declarat Feli. Frider. citans in dicto conſil. in d. c. cum tu. num. 16. Et ſin-
3 gularitas † ſemper obeſt, quando non agim' de probando quid in genere, vt per Anchar. conſil. 277. num. quarto. & ſexto. quod eſt repetitum. conſil. 439. quem ſeq. Marſ. conſ. primo. num. 62. & ſeqq. multiplicatio enim actuum tantum prodeſt, vt teſtes à falſo excuſentur, vt per Alexan. conſil. 94. num. quarto. in 6. quod etiam ſenſit. Salic. in l. teſtium. q. 8. & 9. C. de teſtibus. Hincq; Alexan. conſil. 116. in pri. in teſtibus, quorum aliqui dicebant renunciatum ante conſignationem, aliqui poſt, reſpondit renunciationem non eſſe probatam, & in confeſſionibus, quòd res fuiſſet vendita. conſil. 20. num. 4. & conſil. 21. per tot. in quarto. idem voluit, ob diuerſitatem temporum, & locorum, negans fieri poſſe cõiunctionem, & ipſe etiam. Ruin. conſil. 31. in quatto. notat ſingularitatem teſtium, ex diuerſitate actuum, vereq; vt dixi, quoties non agitur de probando genere, non adhibemus fidem teſtibus, niſi de eodem actu agant, vt lat. probat Crau. conſil. 78. num. 6. & conſil. 151. n. 13. qui loquitur de probatione quorundam verborum, & poſſent addi multi.

Quarè, cũ, vt patet ex teſtimonijs, nullus teſtis alteri conueniat, & vt excuſentur à falſo diuerſis prolationibus intelligere neceſſe ſit, nemo dixerit probatum eſſe, quòd Iudex dixerit hoc verbum. & Socin. conſil. 9. nu. 9. in 2. & Crau. conſil. 267. n. 4. ac al. de quibus. in dub. qui volunt ſingularitatem non obeſſe in actu iterabili, agunt de actu, qui ſemper ſit idem, vt in terminis explicat Cra. & ſic ẽt loquitur Alex. d. conſ. 53. puta de confeſſionibus, quòd quis ſit debitor: nam ſemper eſt, idem debitum. at in propoſito hoc, ex tẽporis diuerſitate varietas mãdator. inſurgeret, cum aliud ſit mandatũ præcedens cõgreſſũ, aliud ſubſequens, & in criminalibus, id non hẽt dubiũ, vt dixi ſupra, eſtq; hæc ſingularitas obſtatiua, vt dicunt, quę ẽt hẽt locum in actu iterabili, vt per Cra. 4. par. n. 155. ver. & iſta. & ver. ſed aduerte. de ant. tem. qñ ſcilicèt de vnico facto, vt hic, agitur. Eſt item diuerſificatiua, ſi de pluribus ageretur, ut ꝑ eũdem. d. nu. uer. alia, & tertia, quæ tamen non obeſſet, ſi ſemꝑ idẽ factũ maneret, ut dictũ eſt ſupra. & declarat. Cra. d. n. 155. uer. aliter etiã, nec dicaĩ aliquos eſſe cõcordantes in una ꝓlatione uerbi, Dai, ut ſupponiĩ in dub. Id. n. uerũ nõ eſt, nã tertius teſtis ĩquit ſtatim poſt uerbum, dai, inflictum uulnus, & tamen agit de prolatione, ante comgreſſum, nam repe-

Digitized by Google

titus ait poſt dictam prolationem, il meſſo s'accoſtò per torgli la carne. Nonus, clamatum, poſt admotam manum pugioni, in ipſo congreſſu 11. refert multa interceſſiſſe, inter verbum, Dai, & percuſſionem. 15. agit de alio verbo, dagli li, & tantum inter hæc non conſtituit interuallum: omitto innumeras varietates, quas ex ſe poteſt deprehendere egregius Iudex, & octo teſtes, qui de culpa vnius deponebant, reſellit Alexan. conſil. 100. in pri.

Secundò, quod magis eſt, hi teſtes ſibimet ipſis aduerſantur, & ideò, ſaltem, vt probēt, conciliari nequeunt, ob ea, quæ trad. Alex. l. 1. §. 1. de ver. ob. quod in criminalibus nō habet dubium, vt ex Feli. retuli ſupra. qui agit non de conciliando vno teſte ſecum, quod eſt difficilius, ſed de pluribus inuicem: nam tertius teſtis, in primo examine, inquit hæc fuiſſe formalia verba, dagli, togliela, repetitus autem diuerſa refert, dagli, togli quella carne. Nonus item falſus: nam pro curia examinatus, ait Iudicem dixiſſe nuncio, togli quella carne, & cum acceſſiſſet Nuncius replicaſſe bis, dagli, togli quella carne, repetitus vero prorſus contra: nam, che formalmēte dagli, dagli, togli quella carne: quomodo hæc conuenire poſſint, videat quæſo Iudex æquiſ. ſubdit etiam prius verbum, quod de ore Caſſolij audiuit, fuiſſe, dagli, cum tamen in priori examine, alia prius dicta aſſeruiſſet, togli quella carne. 11. etiam, nè ab alijs eſſet diſſimilis in primo examine, de ſuo addidit va, in altero ſubtraxit, & primum verbum fuiſſe, togli, retulit. Pariter, & decimus quintus, nunc dagli li, nunc dagli ti: ità vt in facto ipſo, & quiſq; ſecum, & oēs inuicē pugnent.

Nec dicatur, vt in dub. ſatis eſſe, quòd nō diſcordent in facto principali, quia omnes fatentur verbum illud, Dai, prolatum fuiſſe, neq; hic agi de verborum conceptione, ſed effectu Rei: quia reſpond. ex dictis teſtiū deprehendi eos loqui de diuerſis prolationibus, vt dictum eſt, quo caſu teſtes non rediguntur ad concordiam, vt probent Feli. d. c. cum tu. ver. tertia concluſio. Cro. d. par. 4. nu. 331. & attigi ſuperius, quod non habet dubium ſaltem, vbi duo non ſint conteſtes Alexan. conſil. 143. num. 3. in 2. Rurſus ob va-
4 riationes ipſas† fides adimitur eis, ita, vt nullus ſit integer ad faciendam fidem ſemiplenè, vt trad. Bald. d. l. de quibus. nu. 39. quem ſeq. Alexan. dicto conſil. 143. in prin. qui agit de duobus teſtibus, quorum vnus dicebat Virginem. dum reſponderetur, ſtetiſſe, alter ſediſſe: item vnus iuratū ad imaginem Chriſti, alter ad Virginis. Et generaliter traditū eſt teſtes varios etiam in adiunctis (cohærētias, & circunſtantias noſtri dicunt) eſſe ſuſpectos. Bald. l. ſi ex falſis. in fin. C. de tranſac. Soc. conſil. 229. num. 6. & ideò minus eis credendum. Dec. conſil. 105. num. 5. ver. ſimiliter quartus. Marſ. ſing. 638. Gra. reſpon. 2. nu. 14. in 2. & ante hos. Bald. conſil. 455. num. 3. in pri. & Ang. conſi. 194. num. 4. idq; certum eſt, ſi variatio ſit in tempore, vel in loco, vt ꝑ Alexan. conſil. 5. num. 10. in pri. tum quia inquit, nō eſt circa principale, ſeù cohęrētias, in loco ſcilicèt, & tempore, tum etiam quia &c. ecce, vt paria iudicat has cohęrentias cum principali, ſicq; caſtigandus eſt Alexa. qui mendoſus circunferē, & idem repetit cōſil. 65. in 3. in his. & vere locus, & tempus sūt prædicamenta, in quibus teſtes conuenire neceſſum eſt, vt per Bald. dicta l. de quibus. num. 37. & 38. & ex hac ratione teſtes Suſannæ damnati ſunt, vt ex noſtris multi adnotarunt, & ideo idem Bald. in d. l. teſtium. C. de teſti. de loco, & tempore interrogandos eſſe teſtes docet, & ob variationes huiuſmodi repelli eos ſcribunt Ruin. conſil. 149. num. 1. in 5. Gr. reſpon. 152. num. 14. in 2. & ideò plurimi faciendum eſt, quòd aliqui dicant de vno tempore, aliqui de alio, & quòd propè lanium eſſet, vel procul ab eo Iudex, vt ī terminis conſiderat Capr. conſil. 75 num. 18.

Tertiò etiam reſpond. variationem in acceſſorijs non obeſſe, quando teſtes ſint omni exc. maiores, quales profectò hi non ſunt, vt etiam fatetur Clariſs. Iudex, qui eos in ſubſidium admittēdos diſputat, de qua re infra, ſic in terminis trad. Dec. dicto conſil. 105. dicto. num. quinto. ver. non obſtant allegata in contr.

Quartò reſpond. varietates, quæ aliquo modo pertinent vitiare teſtimonium. Bald. conſil. 276. in ſecundo. Aret. conſil. 71. num. j. Corn. conſil. 298. num. 18. in pri. Alber. cap. 7. num. 62. de teſt. Iaſ. l. ſecunda. num. 16. C. de bo. poſſ. ſec. tab. Gra. reſpon. 74. nume. 10. in pri. & ſcit diſertiſs. Iudex in cauſa Vallienſium Maceratæ, me hanc opin. vnà ſecū defendiſſe, quā ſequutus eſt etiam. Boſſ. in trac. de tor. teſt. n. 31. & aperte ſenſit. Hom. omniū primus conſil. 242. num. 22. Atqui multum refert, an præceſſerit verbum, Dai, an fuerit ſubſequutum, & an ante congreſſum probatum fuerit, vel quando lanius apprehendebat pugionem, vt dicam infra: ergò.

Qunto rńd. vbi teſtes iurauerint ſuper to-
5 ta † cauſa, vel etiā ſe dicturos veritatem, in his, de quibus interrogabuntur, tū falſos in adiunctis, in vniuerſum repelli. Bald. in rub. de contr. inue. Alexan. conſ. 44. num. 7. conſil. 65. num. 6. in ſecundo. Nat. conſil. 96. nu. j.

Cra.

Cra.conſil.6.num.19.Curt.concl.5. de teſti.
ſicq; intelligitur Gr.reſpon.50.nu.30. & 31.
in 2. Quare cum hi teſtes multa dicãt con-
traria in pri.& in ſecundo examine,in his,in
quibus iurauerant,ſe dicturos veritatem, vt
periuri in vno, in omnibus reſelluntur. Old.
conſil.37. & ob indiuiduitatem iuramenti,
ſic arguunt Docto.vbi ſupra.

Nec obſtat, quòd hæc examina ſint di-
uerſa,& ſtãdum ſit primo,vt in dub.dicitur.
iux.lat.tradd.à Couarr.lib.2.cap.13.num.8.
ver.cæterum.var.reſol.qui inquit communẽ
eſſe opin.ut ſtetur primo dicto: nam vt dem'
ita eſſe,tamẽ in propoſito ſecus eſt,quia imò
hoc examen dicitur vnicum, cum non fue-
rint teſtes interrogati,quando pro curia de-
ponebant,liceatque parti petere,vt interro-
gentur,etiam ex interuallo,vt per Aret.cap.
de teſtibus.num.23 & Feli.num.12. de teſti.
& in cap.p tuas.vbi omnes. eo. & per Alexã.
conſil.172.num.7.in 2.cum ſimin.perindeq;
eſt, ac ſi eodem contextu ita depoſuiſſent.

Præterea primum examen eſt multo infir
6 mius,vt factum parte non citata,† ſicque te-
ſtes nil probant Sali.l.fin.C.de quæſt.Alexã.
conſil.179.in pri.Marſ.conſil.96.nu.6.Ruin.
conſi.10.num.9.in 5.vbi de teſtibus receptis
ante inquiſitionem, & conſil. 7. eod. vbi ait
debere teſtes iurare parte citata,quod habet
locum etiã ſi mille eſſent Gram. alios citans
vot.3.num.7.& in aſſaſſinio idem vot.11.nu.
16.& quando ſola facti veritate inſpecta pro
ceditur Bru.conſil.21.nu.7.& ab Iudice am-
pliſs. arbitrium habente Alexan.conſi.183.
nume. 10. in 6. & ideo ſecundum proſternit
primum, quo curia innixa eſt, & in terminis
ita conſuluit.Aml.conſil.78.num.primo qui
reijcit teſtes,qui prius pro curia dixerãt,poſt
veſperas ante occaſum ſolis:quoniam repeti
ti aliqui ex eis crepuſculo, hoc eſt,vt ille ait,
fra lume è ſcuro,ſeù lume,& luſtro.

Accedit,quòd neutrum teſtimonium va-
let,vbi parte non opponente fuerint exami-
nati teſtes,qui primo depoſuerant. Aret. ca.
cum in tua.num.tertio.de teſtibus. quem ci-
tat Couarr.vbi ſupra. & certè in criminali-
7 bus † impoſſibile eſt,vt fides habeatur per-
iuris, & ideò in ciuilibus tantum, illa opin.
recipi poſſet,vt per Ceph.conſil.204.nu.33.
vel quando non eſſent penitus contrarij Gr.
reſpon.74.num.15. & generaliter etiam tra-
ditum eſt, ſecundo teſtimonio primum in-
firmius reddi.Abba. dicto capit.cum in tua.
num.9.Feli.num.quarto. nec ex eo poſſe de-
ferri iuſiurandum in ſupplemẽtum, Zab. c.
veniens.nu.2.eo.Feli.vbi ſupra.Gra. dicto re
ſpon.74.quomodo ergò in criminalibus cõ-
demnari poterit?poſſet itaq; ſufficere ad tor
turam,vt per Clar.§.fin.quæſt.53.ver.quar-
tus.in pract.qui tamen refert, ſub Dominio
Mediolani obſeruari,vt illud dictum atten-
datur,quod tortura confirmat: an autem id
verum ſit,vt ob hæc teſtimonia poſſit haberi
quæſtio de Domino Iulio non eſt præſentis
inſpectionis.

Sextò reſpond. variationem in adiunctis
non obeſſe,quando teſtes aliunde fidem me
rentur,at vbi illi ſint ſuſpecti, vt iſti,qui mul
tis laborant vitijs, varietas hæc teſtimoniũ
labefactat.Alexan.conſil.153.in 5 Grã.con-
ſil.26.nu.36.Cum al.de quibus.Marſ.d.ſing.
618.qui lat.Sunt autem iſti viles, pauperes,
& minus integri, cum tamẽ in criminalibus
illi ſoli admittantur,qui ſint omni exceptio.
maiores.Bald.l.2.C.de proba. Pariſ. conſil.
169.in 4.Grãm.conſil.59.num.18.Crim.eſt-
que vulgatiſs. & hoc facilè admiſerit clariſ.
Iudex,qui ob id confugit ad reg.eam, quòd
in ſubſidium ſaltem recipi debeant. Sed id
falſum eſt,vt mox addam.

Septimò itaq; rñd ꝙ etſi hi teſtes non va-
riarent, tamen eis non poteſt hèri fides,ſaltẽ
quò ad condemnationem,qñ,vt dixi, minus
idonei ſunt. Nec verum eſt eos,etiam ſi in-
habiles ſint,dẽre admitti,ex reg.illa,qua cre
berrimè traditum eſt,vbi aliæ deficiant pro-
bationes minus integris adhibendam eſſe fi-
dem.Nãq;,vt id verũ ſit, non eſt ſatis te ipſa
8 idoneos non adfuiſſe,† ſed neceſſe eſt,vt ad-
eſſe non potuerint,vt ſi agamus de facto do-
meſtico,& clandeſtino,quod nequeat proba
ri per alios. ita tradd.omnes in c.tertio loco.
vbi Feli.n.3.& in c. de cætero. vbi idem ĩ pri.
limit.& cap.veniens ij.nu. 21. de teſti. Butr.
conſil.24.ad fin.Alexan.conſil.64 num.5. in
pri.conſil.148.num.6.conſil.151.num.4.con
ſil.152.num.11.in 6.Dec.conſ. 133. num. 6.
Ruin.conſil.120.num.6 in quinto.qui ait nõ
eſſe ſatis,quòd quis alleget peſtem viguiſſe,
quo tamen tempore non facile hominem
repereris. Marſ.conſil. 31. conſil. 41. num.
6.& conſil.80.num.62.& ſing.73.Pariſ.con-
ſil.15.num.32.in 2. & conſil.59. num. 30. in
quarto.Gramm.conſil.26.num.36.conſ.45.
nu.21.& 22.vbi vult, vt in ſubſidium etiam
non probent,non adhibita tortura.Nat.con
ſil.298.num.9.conſil.394.num. 18. Iaſ.conſ.
5.num.25.in 2.Gra.reſpon.59.num.38. in 2.
vbi tractat de delicto noctu facto, in uia pu-
blica, & concludit teſtes inhabiles non pro-
bare,quod etiam ſubdit eſſe verum, ſi aliter
de delicto non conſtet,quàm ex dictis corũ,
qui eſt caſus hic: ſiquidem non apparet de
hoc mandato aliundè, quàm ex his teſtimo
nijs,imò verò,vt dicam infra, contra proba-
tum eſt.

Exi-

Digitized by Google

Exigunt item hi Doct.vt probetur,quòd
9 aliter veritas haberi non potuerit,† nec cre-
ditur inhabilibus affirmantibus alios nõ aſ-
fuiſſe,vt tradd.Gra.dicto num.38.Nat.dicto
num.9.poſſentque in hanc rem plures con-
geri. Verùm in præſenti ſpecie hæc geſta
ſunt in loco publico,in quo multi erant,qui
examinati ſunt, & aliter depoſuerunt, vel
examinari potuerũt,ergò reg.hæc,ꝙ inhabi-
les in ſubſidiũ, non eſt attendenda.Si.n.ta-
lia per inhabiles admittamus probari, iam
pares ſunt inhabiles idoneis. Et docet re-
rum vſus in locis publicis, & præſertim ad
macella multos non infimæ conditionis
conuenire, nec vllus Doctor inueniri pote-
rit, qui talia dicat per inhabiles probari, li-
cèt id,vt abſolutum habere videatur Magn.
Iudex, quem rogo, vt attentè legat Docto.
hac in re: agunt enim de actibus occultis,
& in quibus per rerum naturam idonei eſ-
ſe non poſſint, nec ſatis eſſe dicunt, ſi forte
fortuna non interuenerint: cum tamen hic
teſtes apertè dicant, v'era gente aſſai, &
cætera.

Et hæc reſponſio nullam habet dubita-
tionem. Sed, & ſi ageremus de facto,quod
10 probari poſſet per inhabiles, tamen,cum iſti
† varijs notis affecti ſint, quia viles, paupe-
res, & varij, non poſſet vlla eis haberi fi-
des Gr.dicto reſpon.59.num.41.Grãm. con-
ſil.45.num.22.Crim.Ceph.conſil.250.num.
33.qui alios citat. & generaliter id videtur
receptum,in cauſis etiã priuilegiarijs. Marſ.
conſil.102.Rolan.conſil.24.num. 61. in pri.
Ceph.conſil.65.num.27.& conſil. 204.num.
9.qui alios in id allegat.Et hæc de varietati
bus dicta ſint.

Nunc aliqua de formalitate, quam cen-
ſet poſthabendam Iudex doctiſs. cum de ea
non agatur principaliter, at ipſe plurimi fa-
cio, quòd non conueniunt in conceptione,
& formula verborum. Etenim verius eſt,
11 vt teſtes rogati † de formalitate, ſi variè de
ponant; nil probent, vt eſt deciſ.Bald.in ca.
bonæ.1.de elect.& in conſil.81.in tertio.vbi
ait numiſma proprium, non aliud eiuſdem
precij, à teſtibus explicandum. Alex.con-
ſil.47.num.6.de quo in dub. in pri. & conſil.
150.num.ſecundo in quinto. Corn. conſil.
153.in pri.Rui.dicto conſil. 149.in fi.& con-
ſil.150.num.11.in 5.Barb.conſi.32.ad fin.in
pri.& conſil.3.colum.8. num. 15. conſil. 25.
num.10.conſil.47.colum tertia. num. 10. in
2.Rim.conſil. 145.num. 14.conſil.360. num.
18.Socin.iu. cõſ.29.n.23. in 2. & communẽ
eſſe opin. teſtatur Rolan. conſil.33.num.20.
in 2. ſed hi teſtes fuerunt interrogati de for
ma: ergò,

Secundò, quoties teſtes dicunt, ſe referre
12 † verba formalia, ſi diſcordant in cortice
verborum: nil probant Alex.conſil. 111.nu.
8.in 3.& conſil.153.num.4.in 5.& conſ.176.
num.1.in 7. at iſti fatentur, ſe velle referre
verba formalia: ergò.Et profecto ſi perlegan
tur teſtimonia, nullus hac in re alij cõuenit.
Et tanto magis hic, id eſt recipiendum, q̃a
agitur de verbo, ex quo ſolo delictum inſur-
git. Et multum refert,quomodo prolatum
ſit,& quo tempore,& an dictũ, Dai,vel dai-
ne, vt diſſeram infra. Ex quibus concludo
hos teſtes,vt varios, pauperes,& viles,& for
malia verba, diuerſo modo referentes, nihil
poſſe probare,in cauſa criminis,in loco pu-
blico admiſſi.Idq́; apud me, tam certum eſt,
vt nihil certius.

Cæterum quia, ex aliquibus adminiculis
acutiſs.Iudex eorum fidem confirmare niti-
tur: commodiſs. eſt, & illa diruere,& contra-
rium potius eſſe probatum, in gratiam Rei
paucis adſtruere.

Prima eſt conjectura, quòd videtur ſatis
probari,prolatum fuiſſe illud verbum, Dai,
a duobus teſtibus integris, licèt illi dicãt ſe
neſcire, quis fuerit. Si enim teſtes illi quat
tuor deponunt,de hoc verbo prolato ab Iu-
dice,& certum eſt prolatum eſſe,augetur fi-
des inhabilium. Sed certè non ita eſt. Nam
teſtis. 10.non eſt idoneus teſtis, cum in pri-
mo examine dicat, ſe vidiſſe, in altero audi-
uiſſe,& ideò varius ſit, & licèt addat Tabel-
lionem erraſſe in ſcriptura,nihilominus,vel
13 ſtatur notario,vel neutri. † Alex. conſil. 70.
num.2.& conſil.74.num.12.in pri.conſil.65.
num.1.in 2.cum al.præterea non aperit, an
in congreſſu ipſo,an ante, prolata fuerit di-
cta vox.14. autem, vt dixi ante,multa addit
de ſuo,& ſi vera ſunt,quæ ait,verbum, Dai,
refertur potius ad lanium,qui dixerat,al ſan
gue della noſtra ti darò, & acclamatum eſt,
Dai: quæ videtur fuiſſe vox hominis cohor
tantis lanium.vt minas exequeretur:& iccir
co,ſibi conſuluit nuncius, & occaſionẽ præ-
ripuit.

Et veriſimilius eſt clamatũ ab aliquo, ple
beio vel, vt lanius, qui negabat, ſe vendere
carnem pœnas daret, vel ẽt,vt nuncius va-
pularet: nam huius generis ſtatores, miro
odio plebs inſectatur, Labefaciunt etiam
hanc præſumptionem conjecturę, & teſtes
pro Reo, de quibus infra. Fama, quæ alle-
gatur,apud me nullius momenti eſt, tum,
quia teſtes ipſi non explicant eos, a quibus
audiuerint, tum quia plerique omnes non
ſunt integri, tum quia aliqui teſtes narrant
de contraria fama: & fatetur clariſs. Iudex
eam non eſſe probatam, vt oportuit.

Nec

Nec obſtat, quòd teſtes,numero decem,
deponant de fama, quo caſu ſufficit etiam
14 informis † probatio,vt per Alexan. ad Bart.
l.de minore.§.ſi plurium.ver.ſed quid. de q̃ſ.
Mont.tract.de fin.cap.56.cum al.de quibus.
Rolan.conſil.82.in fin.in ſecundo. nam rñd.
opin.hanc quatenus vera ſit, habere locum
vbi illi vnanimes, de ſama publica depone-
rent:iux.doctr.Bald.in auct. quod locum. in
fi.C.de collat.& verèſic loqq. Docto. præci-
tati.ſic & Comen.conſil.58.num.3. at in pro
poſito paucíſs. de fama,& ruditer admodũ,
& omnes ferè de auditu,vel ab eo,quem ne
ſciunt,vel à ſuſpecto, & hoc caſu certíſs. eſt
his teſtibus nullam habendam fidem, vt in
materia famæ in mille locis tradd.noſtri, &
eſt tex.in d.l.teſtium.C.de teſtibus. & ponit
Alexan.conſil.100.num.4.in pri.Quinetiam
ſi omnes,qui de auditu deponunt,atteſtarẽ-
tur, & de fama publica iux.præced. doctrinã
nõ eſſent decem,demptis vilibus, varijs, per
iuris,& ſuſpectis. Hæc ergò coniectura po-
tius retorquetur, perturbatur enim animus
qui Iudicis,dum videt multos deponere,ſe
audijſſe,& nemo ferè explicat à quo,ſicq; te
ſtimonium de auditu: nil operatur, vt per
Nat.plenè.conſil.170.& murmuratio hæc,
nè dicam famam,traxit originem à bonis il
lis teſtibus.de quibus ſupra,& ſi teſtes aliqui
pro Reo,& ipſi dicant ſe audiuiſſe:nil mirũ,
nemo tamen,quòd fama publica eſſet.Audi
re enim,& illi potuerunt ab ijſdem, qui ma-
lè affecti erga Iudicem temerè nimis depo-
ſuerunt.

Non obſtant coniecturæ,ex ipſo facto de-
ductæ,quòd ſolus Dominus Iulius, cum la-
nio contenderet,ſolus,vt eriperetur caro mã
daret.& illi ſoli obediret nuncius, & ob hæc
veriſimile eſſe verbum, Dai, prolatum,inter
mandatum de carne abripienda,& vulneris
illationẽ exijſſe,de ore Iudicis,ad quem con
tentio pertinebat.

Nam reſpond. primò,incertum eſſe quo
tempore vox hæc audita fuerit, an cum mã-
dato ipſo.an poſt,teſtes enim non conſtant,
quinimò,nec eam fuiſſe prolatam liquet, vt
dixi. Verùm, & ſi demus,id quod ſupponi-
tur verum,non video, cur non aliquis infi-
mus potuerit etiam proferre vocem illam,
Dai,& ità potius credendum eſt, quam, vt
impingamus delictũ hoc homini probo, &
qui per omnem vitæ curſum nemini infenſ⁹
15 fuit,& probatio bonæ famæ † perimit indi-
cia.Bal.l.fin.ad fi.C. de probat. Corn.conſil.
58.num.21.in 4.Dec.conſil.189.num.5.ver.
accedit.Marſ.in praxi.§.diligenter. nu.196.
& conſil.120.num.35.cum al.de quibus.Gr.
reſpon.59.num.36.in 2.Cra.conſil. 151. nu.
21.& Soc.iun.conſil.39.num.23.& conſi.61.
num.40 in 2.qui agit in terminis.de bona fa
ma in genere

Et hic manifeſtum eſt,concurrentibus a-
lijs,de quibus ſupra.

Non obſtat alia pręſumptio,quòd nũcius
vulnerauerit in conſpectu Iudicis,qui prohi
16 bere † potuiſſet ad no. per Feli.ca.Petrus. de
hom.& Alc.reg.3.præ.40.nam,aut conſide-
ratur Dominus Iulius,vt priuatus, & nulla
contra eum oritur præſumptio,etiam ſi non
vetuerit maleficium cum poſſet.Dec. & Ca-
gn.l.culpa caret. & l.nullum crimen. de reg.
iur.& tradd.omnes.in cap.primo.de off. de-
leg.& in terminis noſtris eſt deci.Blan.in l.fi.
num.305.de quæſt.aut verò,vt Iudex,& non
intelligo cur, ob id, magis credendum ſit eũ
dixiſſe, dai, licèt ſi eſſemus in caſu,de quo a-
gunt Docto.quando Prætores poſſunt prohi
bere,nè delinquatur,nec faciunt:poſſet quæ
ri, an officio eſſet priuandus,ad no. per Feli.
in c.quantæ.num.2.de ſent.excom.de qua re
dicetur ſuo loco.

Cupido etiam vindictæ, & ira,in quam fa
cilè natura labitur Dominus Iulius, nullam
inducunt præſumptionem. Nam poterat il
le iure inobedientem multare, & iuriſdictio
nem ſuam tueri,nec credendum eſt Iudicẽ,
17 † qui poteſt eligere viam iuris,& iniuriam il
latam vlciſci,velle ad verbera,& ad neces ſe
conuertere,iux.no.per Feli.dicto ca.Petrus.
num.5.nam pro Iudice ſolet præſumi.l.1. de
off.præſ.præ.cum vulg. Poterat q; ira conci-
tare hominem ad iniuſtam,potius condem-
nationem, quàm ad vulnera: maximè cum
ſit diues, & immineret pœna grauis, q̃ nunc
intentatur in inquiſitione,& qui,licèt ira ex
candeſcat,nunquàm tamen in aliquod deli-
ctum prorumpit, & ſolemus arguere à vita
anteacta,& a rectè geſtis.cap.mandata.ca.fi.
de præſ.c.cum in iure.de off.deleg.cum al.de
quibus.Marſ.d.§.diligenter.d.num.196.

Auaritia etiam,q̃ allegatur multum con-
fert,cum non ſit veriſimile Auarum omnem
pecuniam,multo,& adſiduo labore conqui-
ſitam,momento profuſurum. Auarus enim,
vt quidam ex plurimis retulerunt.rerũ ſuarũ
18 curam habet, quaſi propriæ †, illis autem
vtitur, quaſi alienæ ſint. Et quod dictũ eſt
Auaritiam omnium malorum eſſe radicem,
tum à Salomone, & Diuo Paulo,tum etiam
à Diogene.verum quidem eſt,quando auari
omnia audent,vt diuitias comparent: cõpa-
ratas autem tenaciſſimè ſeruant. Hæc dicta
ſint,nõ,quòd teſtes de ſordida auaritia Caſ-
ſolij agant,(parſimonia enim,& quidem lau
de digna,eſt appellanda,) ſed, vt obiectum
clariſs. Iudicis diluerem. Quæ de tenui car-
nis

nis lucello adferuntur, ſcio dicta eſſe ioco,
cum nemo crediderit virum parcum carnis
ouillæ fruſtulum, tam magno precio emere
voluiſſe. Et hæc dicta ſint pro depulſione
coniecturarum, quas contra Reum ſubtili-
ter excitauit Magnifi. Iudex, quæ etiam ſi ve
ræ fuiſſent, non tamen addi poſſet fides teſti
busiſtis, minus idoneis, cum eorum fides ſup
plenda eſſet per alios omni except. ma. non
autem per huiuſmodi præſumptiones leues,
& incertas. Alexan. conſil. 93. num. 12. in 6.
Corn. conſil. 27. conſil. 61. in 3. Cra. conſil. 6.
num. 125. & conſil. 99. num. 9. nec etiam ex
numero adiuuantur. Nat. conſil. 61. in 3. con
ſil. 298. num. 10. conſil. 394. num. 18. & multi
addi poſſent.

Nunc, & teſtimonia, & præſumptiones, q̃
illi fauent excutiamus. Primus eſt teſtis 17.
pro curia, qui inquit ſe non audijſſe illud ver
bũ, Dai, ex ore Iudicis, quòdq; credit ſe fuiſ
ſe auditurum, ſi eſſet dictum, cum propè eũ
eſſet, & idem confirmat teſtis 19. qui eum re-
19 cepti ſint pro fiſco † contra eum plenè pro-
bant, etiam ſi vtantur verbo credit. Ro. conſ.
104. cum vulg. & tanto magis, quia deponũt
ad defenſionem Rei, quo caſu etiam teſtes,
de credulitate admittuntur. Iaſ. l. vt vim.
num. 4. de iuſt. & iu. Rimin. conſil. 44. num. 7.
Marſ. alios citans ſing. 19. cum vulgaribus.

Secundò, accedunt teſtis primus, 2. 3. &
20. pro Reo, qui dicunt ſe credere Iudicẽ ta-
le verbum non protuliſſe. & rationem ſat ef-
ficacem reddunt, quia erant propè illum, q̃
in probationẽ negationis attenditur. Bar. l. j.
in fin. quem. teſt. ap. cum al. de quibus. Pariſ.
conſi. 162. num. 5. in 4. & hanc rationem ad
dunt etiam teſtes pro curia.

Tertiò, confirmant hoc duo alij teſtes, ſe-
xtus, & 19. qui negationem loco, & tempore
coercent, & præſertim 19. qui generaliter ſe
credere non fuiſſe dictum putat, & ſpeciali-
ter affirmat non contexuiſſe Iudicem hanc
orationem, togli la carne, & dagli: qua in re
prudenter depoſuit.

Neq; obſtat, quòd quædam alia prolata,
ab Iudice, non audiuerint, quia, vt deponunt
teſtes pro curia, initio nullus erat clamor, &
facilè omnes audire poterant Iudicem, dum
mandaret, vt caro eriperetur, ac percuteret:
mox verò ingens, poſtea ingentiſſ. exortus
eſt: vt non ſit mirum omnia exaudiri nõ po-
tuiſſe. Sanè tamen veriſimile eſt, quòd ſal-
tem initio rixæ, audiſſent, Dai, ſi prolatũ fuiſ
ſet. Nec dicatur, vt in dub. maiorem habe-
20 ri fidem negantibus, quam † affirmantibus
teſtibus. l. diem proferre. §. ſi plures. de arb. cũ
vulg. quia reſpond. nihil hæc differre, vbi lo-
co, & tempore circunſcribatur negatio. Bal.
dicto. §. ſi plures. Iaſ. conſil. 81. ad fi. in 3. Cur.
conſil. 24. Grã. reſpon. 81. num. 68. in 2. & di-
xi alias in cauſa Vallien. & multa citat Ant.
Gab. conc. 4. de teſtibus, & in terminis dicit
Bald. conſil. 158. in pri. tantum pollere nega
tionem, quòd non percuſſerit, quantum aſ-
ſertionem contrariam.

21 Præterea † quando teſtes negantes ſunt
pro Reo, affirmantes contra eum, ſtatur po-
tius illis, qui delictum excludunt Soc. conſi.
54. num. 22. in 4. Bertr. conſil. 189. num. 6. in
pri. Marſ. lat ſing. 541. Curt. iun. conſil. 150.
num. 11. Ant. Gabr. dicta concl. 4. num. 9. de
teſtibus. & in terminis noſtris eſt conſil. Iaſ.
167. in 4. dubitabatur enim, an quidam D.
Paris dixiſſet, Traditori &c. & inquit Iaſ. cre
dendum eſſe potius duobus negantibus, q̃
pluribus affirmantibus, & conſiderat etiam,
quòd diuerſo modo verba referebantur, quę
ratio, quam optimè hoc loco conuenit, ex ſu
pradictis. Et hoc etiam obtinet, etiam ſi ne
gantes eſſent digniores. gloſ. cap. clerici. 81.
diſt. quæ vult credendum eſſe potius duob⁹
laicis pro Reo, quàm clericis contra eum, &
eam ſeqq. Docto. præcitati. & Soc. conſ. 183.
num. 13. in 2. Felin. conſil. 50. num. 28. & alij
multi, quos omitto, tanto magis ergò in pro
poſito, cum, vt probatum eſt, teſtes pro curia
ſint viles periuri, pauperes, & multis notis af
fecti: ſed & infenſi ſunt valdè Domino Iu-
lio, ſiquidem audẽt deponere, quòd verbũ,
Dai, iudicio ſuo inferebat delictum, quod
patratum eſt, ex hoc enim tales teſtes reijcit
Iaſ. dicto conſil. 167. in 4. & generaliter credi
tur potius teſtibus Rei, quam officij. Ro. con-
ſil. 156. Alexan. conſil. 169. in 5. & lat. Ant.
Gab. dicta concl. 4. num. 44. & aliqui recepti
pro curia faueant Caſſolio, vt docui paulò
ante.

Nũc aliquot præſumptiones pro Reo col-
ligamus. Prima eſt bona fama, ac vita in-
nocens in hanc vſq; diem, quæ multum fa-
cit, vt dixi.

Altera eſt viri nobilitas, familia enim Caſ
ſolia eſt ſat celebris, & habuit Philippum
Caſſolium Excellentiſſ. I. C. cuius aliquot
conſſ. leguntur. inter conſſ. Baldi. & pro viro
22 nobili præſumitur. l. quòd ſi nolit. §. qui man
cipia. de ędil. edi. Alc. lat. reg. 1. prę. 48. de p̃ſ.

Tertia eſt lucrum nullum, & iactura gra-
uiſſ. neq; enim credibile eſt honeſtæ condi-
tionis ciuem, ob fruſtulum ouillæ carnis tan
to ſe periculo exponere voluiſſe, vt in termi-
nis trad. Nat. conſil. 595. num. 20.

Quartà eſt, quòd nemo delinquere præſu
matur. l. merito. pro ſoc. & ideo ſtatĩ potius te
ſtib⁹ pro innocẽtia deponẽtibus, q̃ pro deli-
cto. Cra. conſ. 8. n. 7. & conſ. 75. nu. 12. cum al.

Quinta

Quinta eſt, ex facto ipſo deprehenſa: nam ùeriſimilius eſt plebeium hominem, quorũ genus odit, & lanios, & nuncios, protuliſſe uerbũ, Dai, cum illi ſint procliuiores ad peccandum. l. reſcripto. de mun. & hono. Io. Plat. l. ne quis. C. de dig. lib. 10. Tiraq. cap. 3. num. 24. de nobil. cum al.

Sexta eſt, quia poterat facilè Iudex caſtigare lanium mulcta in eum iure indicta, & ideo non temere credet quis eum uoluiſse ad arma confugere, ad tradd. per Feli. dicto. cap. dilecti. num. 5. & infra dicam.

Septima eſt, quia pro Iudice ſemper præſumitur. dicta l. prima. de offic. præſ. prçt. Alc. reg. 3. præſ. 9. & maximè cum antehac nunquàm in officio deliquerit. His adduntur natura hominis pauida, ætas, & alia, quç magis nota eſſe poſſunt uiro clariſs. quàm mihi, qui tantum de nomine Dominum Iulium noui. Ex quibus fit, ut proſternantur contrariæ præſumptiones, ſi quæ ſint, & non habeatur fides teſtibus, qui deponunt contra ueriſimile. ca. quia ueriſimile. de præſ. Tiraq. in præſ. l. ſi unquàm. nu. 44. C. de re. do. item, ut magis credatur teſtibus pro Reo, qui habent præſumptiones pro ſe, ut aliàs dixi, in dicta cauſa Vall. præſertim cum ſemper capiatur interpretatio excludens delictũ. Ro. conſ. 68. cum al.

Et ex his omnibus concludo non eſse ꝓbatum Caſſolium protuliſſe uerbum, Dai, & ob id, eum, ut mandatorem non poſſe puniri. Sic abſoluta eſt prima pars dubitationũ.

Secundum caput eſt, an ſi demus probatum eſſe uerbum, Dai, Dominus Iulius aliqua pœna adficiendus ſit: quod Dominus Iudex, ut abſolutiſſimum in diſquiſitionem non reuocauit, & eius ſententiam fortaſse aliqui conſulentes confirmarunt, qui illud uerbum, Dai, alio conuerterunt, Dai della carne, quorum interpretatio uiſa eſt frigida ipſi clariſs. Domino Iudici, licèt eam cõprobent quidam, ex teſtibus pro Reo, & non abhorreat ab natura altercationis. Sed ipſe exiſtimo, etiam ſi dictum ſit a Domino Iulio, Dai, eum nulli culpç, aut pœnç obnoxiũ eſse.

Pro qua re conſidero primò, quòd Præfe-
23 cti † annonæ (Epiſcopos appellat Arcadius I.C. in l. ult. §. item Epiſcopi. de mun. & honor. Aediles Põp. l. ſecunda. §. capta. de orig. iur. quorum etiam meminit, lex 12. tab. ſunto ædiles curatores urbis annonæ &c.) cogere poſsunt omnes, qui rem uænalem expoſuerunt, eam uendere, ſaltem ſi Eſculenta, & poculenta ſint. l. prima. §. cura carnis. ubi Bar. & Alb. de off. præf. urb. idem Bar. l. annonam. de uar. & extr. crim. & l. ult. ad l. Iul. de ann. ubi, & Albe. Bald. Salic. & al. l. prima. de Epiſc. aud. Imol. cap. primo. num. 11. de emp. & vend. vbi Abb. num. 6. communem opin. dicit, & ſeqq. alij ibi. Rip. de rem. præſ. contr. peſt. num. 195. & multi addi poſſent. Itaque cum hic lanius carnem publicè expoſuiſſet vænalem, Dominus Iulius ædilis, qui mãdabat, vt venderet, dabat operam Rei licitæ, & ideò ipſe lanius, qui reſiſtebat, in culpa erat manifeſta, vt arguit Bart. in l. vt cum. in prin. de iuſt. & iu. Neque hanc iuriſdictionẽ reſtringit ſtatutum Regij, ſub rub. quòd Beccarij. pag. 122. ſed potius ampliat. Vult. n. vt non ſolum cogantur, ſed etiam, vt ad arbitrium emptoris carnem dent, & ſinè additamento pedis iecinoris &c. Excuſantur tamẽ ſi alij vendiderint, modo carnes ſeparatæ ſint ab alijs, vt in dicto ſtatuto. Sed hoc caſu lanius, non conſtabat ſibi, modò enim dicebat, ſe carne opus habere, modo venditã alij clamabat, vt dicunt omner teſtes. Quo fit, vt quò ad Iudicem, principium eſſet licitum, & iccirco quicquid poſteà mali euenit, lanio ſibi imputet, vt eſt tex. in l. item Mela. in prin. ad l. Aq. Bolog. conſil. 63. nu. quarto. Potuit etiam Iudex reſiſtenti lanio carnem eripere, pro tuenda ſua iuriſdictione, vt eſt tex. clarus. in l. quemadmodum. §. Magiſtratus. dicto titu. ad l. Aqu. & hunc tex. in hanc rem citat Pari. in trac. de ſyn. ver. reſiſtentia. in fin. & no. inquit. Fulg dicto §. licere damnum in ferre ei, qui iuriſdictioni reſiſtit. Si quid tamẽ, inquit, tex. aduerſus reſiſtentẽ vi fecerit Magiſtratus, non tenebitur Aquilia, & in terminis, quòd ædiles de facto, vt ita dixerim, procedant eſt tex. in l. lectos. de peric. & com. re. vend. lectos empros, inquit, cũ in via publica poſiti eſſent, ædilis concidit, ſubdit tex. in l. ſeq. emptorem, ſi id non iure feciſſet, cum eo acturum. Ecce, ſi non iure. Iuſtè ergò poteſt concidere, ſicque non tantum multare ponentem lectos in via, ſed & ipſos lectos dilacerare. Eſt & text. in l. item quæritur. §. ſi quis menſuras. loca. vbi Magiſtratus, menſuras frangi iubet, & loquitur, de ædile: cuius tale erat mun⁹, vt verba ipſa legis 12. Tab. euincunt. & à Bud. Alc. & alijs, linguæ latinæ peritis, non vno in loco adnotatum eſt.

Quarè cum Dominus Iulius, pro officio ſuo curaret, vt caro uolentibus emere, venderetur, nihil video, cur non potuerit violẽtius reſiſtentem compeſcere: vis enim non eſt ea, quàm magiſtratus rectè intulit, & iure honoris, quem ſuſtinet, vt eſt text. in l. 3. qnod me. cau. vbi I.C. iniuſtam vim appellat, quando magiſtratus metu verberum, aut mortis, pecunias alicui extorſerit.

Secundò

Secundò, quoties Iudex aliquis exercet
42 officium † ſuum,licèt iniuſtè agat, ei nõ põt
reſiſti,modo præiudicium non ſit irreparabi
le,vt trad.poſt al. Claud. Aq. in d.l. vt vim.
num.33. & ſeqq. poſt glo. & ibidem Zoann.
num.38.& ſeqq. Iaco. Bo. in l. capitalium.
§.famoſos. num. 143. de pœn. & hanc opin.
receptiorem eſſe aſſerit Clarus.in §.fi. quæſt.
29.ver.ſed hîc incidenter.in ſua prax.& eam
ſeqq.Salic.in l.1.in fi.poſt Cyn.C.vn.vi.Feli.
cap.ſi quãdo.ver.2.fallit.de off.deleg.& mul-
ti alij,quos recenſet.Plaz.in Epit.dcli. c. 28.
num.7.ver.5.quicquid ipſe, poſt diſtinguat.
Quarè cum Dominus Iulius exerceret offi-
cium ſuum,iubendo vt carnem lanius diuẽ-
deret,non potuit ei reſiſti,ſed parendũ erat,
etiam ſi iniuſtus eſſet iuſſus, cum præiudiciũ
reparabile eſſet,poſſetq́; lanius coram maio-
re magiſtratu,ſi illatam ſibi iniuriam crede-
ret eum conuenire.

Tertiò,& ſi vera eſſet aliorum opin. quòd
vbi grauamen ſit notoriè iniuſtum,licèt poſ
ſit reparari, liceat Iudici impune reſiſtere,
quam ſequutus eſt Dec.alios citans. d. l. vt
vim.num.26.d.c.ſi quando.n.3. idem dicen-
dum eſt, cum non appareret liquidò Domi-
num Iulium iniuſtè agere. Etenim aſſertio
lanij, quòd carnem vendidiſſet non redde-
bat rem adeò notam,vt Iudex non debuerit
verisimiliter dubitare. Quocirca dici non
poteſt eum aliquid mandaſſe,quòd apertiſ-
ſimè iniuſtum eſſet. Et quamuis dicatur Iu
26 dicem,qui † iuris ordinem contemnit, iniu-
ſtè agere,vt per Marſ.l.j.num.86.ad l.Corn.
de ſicar.tamen ei non licèt reſiſtere,niſi no-
toria ſit iniuſtitia,ſecundũ hanc opin. poſte-
riorem. Sed profectò,cum in hoc Iudex ea
iuberet, quæ ad officium ſuum ſpectabant,
& lanius eius auctoritatem ſperneret,nõ tan
tum ea licuerũt ei,quæ facta ſunt,ſed & mul
to maiora permiſſa fuiſſent, cum datum ſit
Iudici, pro defenſione ſuæ iuriſdictionis ar-
ma capere. Bart.l.hoſtes.de capt.& poſtl. re.
Si.n.licèt iſtis lictoribus viliſs. reſiſtentem
nè capiatur occidere, vt per Boer. q. 170.&
Grãm.dec.41.qui multos citant:quanto ma
gis iudicibus, quos violaſſe crimen eſt læſæ
maieſtatis?vt per Capic.lat.diſputantẽ deci.
130.cum alijs.

Sed oſtendamus maximam fuiſſe Mode-
ſtiam Domini Iulij, hac in re, etiam ſi vera
ſint, quæ teſtes aduerſarij comminiſcuntur.
Iubet primùm Dominus Iulius lanio,vt ven
dat:recuſat ille,apprehẽdit D.Iulius carnẽ,
cogitans veriſimiliter dimiſſam iri,tẽtat eri-
pere reluctanti, vt ſi non alia de cauſa, faltẽ
ob reuerentiam magiſtratus impurus ille la
nio rixari deſinat, Agnoſcat quæſo Iudex
æquiſs. Caſſolium ſtatim non mandaſſe nun
cio armato, vt auferret, voluit ipſe obuiare
ſcandalo,ſi poterat. Vbi videt lanium pa-
rere nolle,tum nuncio,togli la carne,& da-
gli,quorum verborum ſenſus eſt,aufer car-
nem,vt vendi poſſit ementibus, quòd ſi re-
cuſet,percute eum. Conſideret Magnificus
Iudex,ſicut non mandat prius, vt percutiat,
ſed,vt carnem auferat:ante enim ſit exequu
tio in rem mox in perſonam. Ex qua re ẽt
certum ſit multum referre,quo ordine ver-
ba hæc prolata ſint, vt in primo capite atti-
gi. Nam æquior eſt iuſſus,& iuri magis con
gruens, ſi præcedant verba, togli la carne.
Quòd autem ſic intelligi debeant,ſi carnem
non dederit, percutito, vel indè probatur,
26 quòd ea ſemper capitur interpretatio,† quæ
delictum excludit.l.meritò pro Soc. Rom.d.
conſil.68.conſ.113.Bar.l.non ſolum.§.ſed vt
probari.de op.no.nun.cum ſimm. quæ Doc.
paſſim congerunt. Hincque.Bar.conſ.108.
reſpondit, ſi quis dicat mio Padre nõ fù mai
recato sù le barrelle, non ideò iniuriam fe-
ciſſe,quamuis orationem conuerteret in eũ,
cuius pater fuerat occiſus.& Bald.conſil.98.
in pri.ſi quis iactaſſet, ſe deiecturum ex loco
alium, putat hoc accipiendum, modo iure
id poſſet.Alexan.etiam conſ.15.in 3.defen-
dit Hebræum,qui dixerat, nol potrebbe far
Iddio, refertq́; verba ad dictum illud, quòd
Deus facta nequit infecta reddere,& in eo-
dem caſu conſuluit.Soc.vt refert Alexan. &
fatetur ipſe Socin.conſ.103.in pri.& l.1.§. ſi
vir.num.6.de acq.poſſ.vbi refert, ſe pro He-
bræo conſuluiſſe,licèt inſertum ſit quoddam
conſ. int. eius conſs. contra Hebræum 102.
eo.arbitror.n.ipſius non eſſe ex prædictis,qđ
& Nicon. teſtatur. in rubr. de op. nou. nu-
me. eo,quòd Theologos alleget, & princi-
pium ſit diuerſum, & quia reprehendit Bal.
conſil.466.in 3.quem ſeq.conſ.119.in 4. Idẽ
etiam Alex.conſ.128.in 4.excuſat eum, qui
dixerat,io ti darò il modo d'hauer i danari,
&c.indeq́; ille,quem monuerat ſurripuerat:
nam dicit verba accipienda,de modo iuſto,
& idẽ rñd. Vinc. Palæot.conſ.127. d.lib.Sic,
& idẽ Alex.conſi.188.nu.7.in 7. ſi dictum ſit
io me ne vindicherò, interpretatur prætore
auctore. Et Marſ.conſ.132.num. 17.tuetur
eum,qui mandauerat,vt vlciſceretur,ex ea-
dem interpretatione,quamuis Alexan. non
alleget,vt & Caſſan.conſ.58.num.6.& ean-
dem ſententiam ſeq.Nat.conſ.592.& Crau.
conſ.151.nũm.17.ſi probatum ſit,quòd ali-
quis ſit minatus alteri,intelligit ex cauſa li-
cita. Nota etiam ſunt conſs. Iaſ.167. in 4.
cuius ante memini. Dec.256. & Ruin. 145.
in 5.qui conſuluerunt pro Paride illo,qui di
xerat

xerat Ruina,Ruina,quæ multum ad rem fa-
ciunt,nouiſſimè etiam Rolan.conſil. 11.in 3.
& Nat. dicto conſil. 592. defendunt quen-
dam, qui Principi maledixiſſe accuſabatur,
vt & Bero. in queſt. 10. qui de eo tractat, qui
mandauerat fratri, vt iniuriam ſibi illa-
tam vlciſceretur, & occiderat, & in caſu a-
trocíſs. eſt conſ.Bart.Ghit. 157.int. Crim.di-
uerſ.qui voluit, vt ſi quis interrogatus à ma-
tre, præſente filia grauida,quid de partu fa-
ciendum eſſet, vt honor adoleſcentulæ eſſet
incolumis, & vt non reſciretur,responde-
rit,andate,& fatene,quel che faceſte dell'al
tro,non teneatur parricidij,quàmuis partus
fuiſſet ſuffocatus,vt & primus fuerat. Et in-
terpretatur,andate,& fate &c. eas,& parias,
vt ante,item,vt quatenus delictum importa
rent non puellæ,quæ ſuffocauit,ſed matri di
cta ſint,quæ poſt non deliquerat,& vt per eũ
lat.& licèt eius cõſultatio,nõ ſatis mihi pla-
ceat,ex ea tamen deprehendimus, quanto-
pere connittẽdum ſit, vt à verbis delictum
excludamus. Quòd,ſi verba omninò ad de
lictum referenda ſunt, tum minus eligitur,
vt eſt deciſ.Bald.in l.prima.nu.10. C. de ſer.
fugit.& eiuſdem in l.vlt.num.17. C.de ædil.
act.quem ſeq.Aret.conſil.31.nu.6.vbi etiam
citat Bart.idem Aret.conſi.80.num.6. Ruin.
conſil.122.num.8.in 4. conſ.primo. num. 3.
conſil.165.num.8.in 5. Marſ.conſ.21. nu. 1.
& 2.Cra.conſ.6.num.69.cum al. Quo fit,vt
etiam ſi Iudex mandaſſet delictum, debeat
tamen accipi prius de carnis ablatione, q̃
de verberibus. Et in terminis ſtrictioribus
eſt conſ.Nat.412.vbi tutatur quendam, qui
cum audiſſet quoſdam inuaſiſſe rem ſuam,
dixerat ſatis eſſe caſtigare arrogantiores cũ
ſex baſtonatis ait enim hęc ita intelligenda,
ſi reſiſterent,& addit poſſe Reum ſua verba,
ita interp̃tari, quam rem exequitur latius
Dec.dicto conſi.256.Si ergò in priuatis, ver
ba ſic interpretamur, multo maximè, id in
Iudice erit admittendum, qui dixit nuncio,
pro ſua iuriſdictione tuenda, togli la carne,
& dagli,& eſt ſenſus purus,ac germanus, ſi
carnem dare recuſet,percutias. Eadem etiã
conueniet interp̃tatio, ſi dicamus verbum,
Dai, dictum eſſe, poſt admotam manum pu
gioni,à lanio,ſcilicèt ſi te peutcre voluerit,
& tu percute: & hæc maior fuerit modeſtia
Domini Iulij, qui cum videret lanium non
tantum reſiſtentem, ſed etiam minantẽ, di-
xit, Dai. Neq;.n.debuit expectare,vt percu-
teretur. Bald.l.prima.num.18.C.vn.vi.cum
al.de quibus.Clar.§.Homicidium. verſic.ſed
quomodo. in prax. & curare etiã oportebat,
nè violaretur nuncius, in contemptum ſuũ,

Dai,ſi vides, quòd pro tua defenſione neceſ
ſe ſit, vt interpretatur Nat.vbi ſupra, ſicut e-
tiam,ſi quis promittat non offendere,non in
cidit in pœnam,ſi is prius offenſus ſit Bart.l.
facta.§.cauſa.de pœu.cum al. quæ paſſim ha
bentur.

Ex quibus patet Dominum Iulium non
exceſſiſſe terminos pacati magiſtratus. Ge-
neraliter etiam mandauit, Dai,non vulnera,
non occide, & ob id de leuiori percuſſione
intelligi debuiſſet, vt mox addam. Et ex
his omnibus,ſic conſideratis, concludo non
potuiſſe pro decore officij Caſſolium beni-
gnius agere cum lanio. Imputandum eſt
itaq; huic, ſi violentius reſtitit,ſi pugionẽ e-
ducere voluit,ſi verb. laceſijt,vt eſt conſ.Ca-
ſtren.255.in pri.& trad. Dec. poſt al.dicta l.
vt vim.

Non eſſet nunc opus alias dubiorum par
tes excutere, quia ſi legitimè id factum eſt,
omnis culpa reijcitur: nonnulla tamen pro
declaratione materiæ,de qua in dub. adde-
te operæprecium eſt,nè videar illam noluiſ-
ſe prægustare.

Conſtituo itaq; primo, quòd etiam ſi di-
ctum eſſet, Dai, & malo animo, ac iniuſtè,
nullo modo poſſet Dominus Iulius teneri
de homicidio,quia mandatum eſt generale,
Dai,non autem præciſum, vulnera,aut occi
de: interpretamur ergò, in minorem partẽ,
infer pugnum, alapam,ſeù colaphum,cum,
vt dixi ſemper minus delictum in dubio prę
27 ſumatur. † Et in terminis ſtrictioribus alle
go Bal.qui omnia ſciuit in conſil.259.in pri.
vbi reſpondit non induci mandatum homi-
cidij,ſi quis dixerit habẽti lanceam,ac inſe-
ctanti fugientem, da al traditore: quia in-
quit poteſt intelligi, vt pugno feriat, vel
haſta,non ferro. Sic,& Corn.excuſat eum,
qui dixerat, ſum contentus,eatis, detis: in
conſil.57.per to.in 4.& Iaſ. conſil.188. in 2.
in caſu non abſimili,dum enim quidam in-
uenit riualem,is cum ille non abiret dixit fa
mulo, dagli vn gnocco, ſe non ſi parte, qui
eum occidit: nam reſpondit de homicidio
ordinaria pœna, non teneri.

Quarè etiam ſi Dominus Iulius vſus eſſet
verbo. dai, non tamen homicidij Reus eſt,
cum nemo ſani iudicij cogitare debeat, vt
vir huius generis pro modica offenſione,
quam iure vlciſci poterat, uoluerit hominẽ
occidi. Quid enim iniquius, quid crude-
lius, ac ſęuius homo perditus, ac ſcelera-
tus conſtituere poterat.

Non eſt certè Dominus Iulius inter ſce-
leſtos,& improbos temerè collocandus, & ſi
in percuſſionibus capitur benignior ſenſus,

quia ſiquis percutiat haſta,cum poſſet ferro,
vel manu armata,cum gladio: non intelligi-
mus,quòd fecerit animo occidendi Marſ. l.
prima.§.Diuus.nume.39.de ſic. Aret.conſil.
146.num.10.multo maximè in verb.id obti
nere debet: cum ſicut dictum eſt, Dai,ità fa
cilè potuiſſet dicl,ammazza.

Nec huiuſmodi interpretationibus repu-
gnat deciſ.Bart.in l.ſi quis mihi bona.§.pa-
ter Seio.de acq. her. re. domin. qui dixit fa-
mulo, nè redeas &c. cuius tam frequenter
Docto.noſtri meminerunt: nam, vt demus
eam eſſe veram,multa exigunt, vt procedat,
& inter cætt.vt inimicitia capitalis præceſſe
rit,vt per Alexan.conſil.178.in quarto.Boſ.
de mand.ad homic.num.49.Clar.§.fi. quęſt.
89.in fin.& multa alia exigit Iaſ.in l. prima.
num.27.& ſeqq.C.de ſer.fug.& Marſ.conſil.
132.& in id innumeri citantur per adden-
tes ad Rom.ſing.719. & Matt. 187.ad quos
28 me refero.nolo enim nunc omnia proſequi.
Eſſet etiam vera,vbi mandans ratum habuiſ
ſet † delictum: nam per ratihabitionem ge-
neralia verba declarantur,& in his terminis
defendi poteſt conſil. Caſtren. 262. in anti.
& eſt 29. in tertio. At nihil horum hoc
loco concurrit, & repugnat etiam quali-
tas perſonæ,cum tamen in caſu Bar.ille eſſet
miles. Quocirca,ob doctr.Bar.non recedimꝰ
à regula interpretationis,de qua ſupra:nam
concurrentibus illis,quæ Doct.conſiderant,
tum pro natura, & qualitate rei in deterius
interpretamur,& ità non obſcurè ſenſit Boſ.
dicto num.49.de quo in dub.& Grām. conſi.
74.cri.

Suppoſito autem,quòd non ſit dictū,Dai,
ſed ꝙ D.Iulius mandauerit, vt auferretur ca
ro: videndum eſt,an ob ſecutum homicidiū
ordinariè poſſit puniri,quaſi auctor rixæ, q̄
eſt ſecunda pars dubiorum.Et dubiò procul
29 opinor non poſſe. Nam,& ſi Bar.quem alij,
quidam ſecuti ſunt,exiſtimauerit, vbi quis
det operam rei illicitæ teneri † pœna ordina
ria,de delicto.l.reſpiciendum.§.delinquunt.
in fi.de pœn.tamen verius eſt, vt licèt princi
pium ſit illicitum, nihilominus non tenea-
tur eadem pœna eſt,tex.in l.1.§. Diuus. ad l.
Cor.de ſicar.vbi ſi quis in rixa percuſſerit a-
lium claua,aut cucuma,quàmuis ferro vſus
ſit, homicidij.l.Cor.non tenetur.& tamen ri
xa eſt quid illicitū, & claua,& cucuma ſunt
inſtrumenta ferrata,vt indicat verbum illud
Ferro: ad idem facit.l.in lege.§.1.eo. vbi qui
ꝑ laſciuiā cauſam mortis ꝑbet,non incidit ī
Corneliā.& trad.Grām.vo.21.n.16. Et laſci
uia,ſm Accur.& alios, eſt culpa, & ſm Bud.
tam ibi,q̄ in l.ex conducto.loca. & Aug. lib.
4.c.11.emend,petulantia q̄dam noxia, & ef
frænata animi cupiditas,quorū vtrumq́; ma
lum eſt. Sic,& in l.fi.eo.ſi plures in rixa per-
cutiant, ictus cuiuſq; contemplamur,& is tā
tum homicidij Reus erit, qui vulnus lætale
intulerit, licèt maximè omnes in rem illici-
tam incumberent. Hincq́; Comen. conſil.
135.reſpōdit eum, qui manu percuſſerat epi
lepticum,qui mortuus erat,non teneri pęna
ſtatuti,licèt fuiſſet in dolo. Aret.etiam conſ.
80.excuſat à pœna mortis eum, qui doloſe
aliquem gladio vulnerauerat, & homicidiū
erat ſecutum, quaſi non habuiſſet animum
occidendi,eoquòd gladius erat paruꝰ,& nu.
6.docet ex Bar.aliud eſſe,ex propoſito vulne
rare cultello, aliud præter mentem occide-
re:& alibi in conſil.146.nume.8. inclinat in
hanc ſententiam pro eo, qui manu percuſ-
ſus ad lapidemq́ue alliſus,interijt. cuius rei
meminit,& Ang.conſil.27.ad fin.& Alexan.
conſil.140.in ſecundo.conſuluit eum non eſ
ſe ordinariè puniendum, qui cum offendi-
culum feneſtræ adpoſuiſſet, vt venientem
caperet, in cauſa fuerat, vt datus in præceps
mortuus eſſet. Sed,& Grām.conſ.5.crim.vo
luit eum, qui cum vellet vnū occidere, aliū
occidiſſet non eſſe capitaliter puniendum
contra Bart.dicto.§.delinquunt, & idem vo.
23.tuetur dominam, quæ ità acriter baculo
percuſſerat ancillam,quam grauidam vir e-
ius fecerat, vt mortua eſſet, extraordinemq́;
coercendam probat.

Et certè cum auferre carnem alicui, non
ſit principaliter ordinatum ad homicidium,
etiam ſi homicidium ſit ſecutum,non poteſt
teneri pœna ordinaria, is qui mandauit, vt
caro auferretur,quæ fuit doctr.Bar.ī l.Diuꝰ.
in fin.ad l.Corn. de ſicar.cuius etiam men-
tionem faciunt. Aret. & Alexan.vbi ſupra.
& in fortioribus caſibus habemus deciſ. in
terminis. Nam Dec. conſil. 234. reſpondit
eum,qui mándaſſet,vt mulier raperetur, ho
micidij Reum non eſſe,ſi a raptoribus ſuffo-
cata,& in mare proiecta eſſet,& tamen cri-
men raptus nihil commune habet cum car
nis ablatione, & conſil. 623. eum qui man-
dauerat, vt alius cicatricaretur, vel vt is ait
sfregiaretur,excuſat inſecuto homicidio à
pœna ordinaria, & tamen nemo non nouit
cicatricationem eſſe homicidio proximio-
rem, hac carnis ablatione. Sic, & Marſ.
cō.67.& Pariſ.conſ.161.in quarto.& Grām.
conſil.20.idem conſtituunt de eo,qui man-
dauerat, vt quis baculo afficeretur, & occi-
ſus erat,& hac ſententia non abhorret Ca-
ſtren. conſil. 277. in ſecundo. vt per Marſ.
qui & alios citat ſing.176.

Quinimò,& ſi quis mādet,vt vulneretur,
ſecuto homicidio, non infligetur in eum
pœna

pœna ordinaria, vt per Dec. conſil. 482. per tot. qui refert Ang. de Caſtr. Fran. liſtam, & Roſe. qui ita conſuluerunt int. conſs. Cæp. 35. 36. & 37. quàmuis ipſe Cæp. in conſ. 34. ſecus voluerit, & quàmuis Boſ. dicto titu. de man. ad hom. nu. 10. dicat communem eſſe opin. cum Cæp. quē ſeq. Clar. in dicta prax. quæſt. 89. ver. pone. tamen ipſe alias, hic defendi contrariam ſententiam, & obtinui: quia non debet puniri eadem pœna is, qui voluit tantum vulnerare, cum eo, qui voluit occidere. Sed quicquid ſit, nos ſumus in tuto, quoniam verba illa, togli la carne: nil cōmune habent, cum mandato, de occidendo: imò verò, & ſi Domino Iulio non licuiſſet p legem, aut ſtatuta expreſſim diſponentia, ita mandare, tamē inſpecta conditione lanij, & ſecundùm conſuetudinem vrbium, & pro honore magiſtratus, id erat honeſtiſs. vt petulantiam lanij compeſceret, & certè non erat præceptum reponendum in genere malorum. Quarè iudicio meo, de pœna ordinaria, hic fruſtra tractatum eſt. Et profectò, ſi qua eſſet culpa, illa eſſet leuiſs. quia ſi non diligentiſs. magiſtratus, ita feciſſet, ſaltem quiſquis diligens in eundem incidiſſet errorem: iux. definitionem. Bar. in l. quod nerua. num. 27. dep. quilibet enim ob honorem ſuū mandaſſet nuncio, vt carnē auferret, cum lanius eam, ante ſibi relaxare noluiſſet, Nec ſcio ēt quomodo poſſit dici leuiſs. quando magnū cuilibet magiſtratui dedecus erat, ſi lanius eo inuito carnem retineret. Inanis tamē eſt hæc diſceptatio, ex ſupradictis.

Poſtremum caput nunc Sequitur, quod ſuperuacuum eſt, ex prædictis examinare, aliqua tamen addam pro declaratione materiæ. Dico ergò, quòd aut volumus dominum Iulium teneri pro delicto nuncij, quòd

30 magiſtratus teneatur de facto ſuæ † familiæ iux. no. in l. prima. §. familię. de public. & hoc ad pœnam criminalem non porrigitur, vt eſt conſil. Rom. 11. & 15. & paſſim traditum eſt, & ideo non pertinet ad præſentem inquiſitionem. Aut, vt quaſi dominus de delicto famuli, & regula eſt, vt non teneatur Fel. d. c. petrus. num. 2. Cor. conſi. 40. in pri. Dec. l. nullum crimen. de reg. iur. Grām. cōſ. 8. Plaz. lib. 1. c. 14. num. 2. qui multos citat. in Epit. ſua.

Neq; obſtat, ſi dicamus D. Iulium ſciuiſſe tale maleficium, quo caſu aliud eſt, quia reſpond. ſcientiam in hoc caſu conſiderari, ſi talis ſit, vt ex ea tacitum mandatum inducatur, ità in terminis. Feli. d. c. Petrus. qui refert dictum Bart. in d. §. pater Seio. poſt Bal. in ca. veritatis. de do. & cont. ſic & Alc. reg. 3. præſ. 40. ibi, ſi cōſultus de delicto, & Plaz. d. c. 14. num. 5. ver. his ſanè pmiſſis. cum alijs. & ideo Bal. conſil. 491. in quinto. noluit patrem teneri de delicto filij, licèt opera famulorū eius vſus eſſet, niſi aliquid commodi ad illum perueniſſet.

Neque obſtat, q videns non acclamauerit, nec prohibuerit homicidiū fieri ad, trad: per Cur. lat. conſil. 41. & per Alc. vbi ſupra. Nam omnes teſtes dicunt, rem adeò improuiſam, ac ſubitam fuiſſe, vt Dominus Iulius obuiam ire non potuerit, & regulariter ho-

31 micidium † reputatur inter actus momentaneos, vt per Alexan. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi. num. 24. de op. no. nun. & Iaſ. conſil. 139. in quarto. & veriùs eſt, etiam nullo caſu aliquē

32 teneri prohiberet † etiam ſi poſſit, ut per Clar. quæſt. 87. dicto. §. fi. ver. Dictum, quamuis in patre, & domino, ex non prohibitione oriatur ſuſpicio. mandati, vel conſilij, quia eſt in culpa, & ita loquitur Bald. dicto cap. veritatis. qui inquit famam eſſe probabilem contra dominum, ſi non prohibuit ſeruo, quia in culpa eſt, & ita Feli. & alij intelligendi ſunt, & nimis audax fuit Curt. dicto conſil. 41. & ideò quàmuis multa concurrerent ibi, tandē in fi. conſ. ad pœnam extraordinariam confugit. & certè Iaſ. poſt al. num. 14. in d. §. ſi q̃s ipſi Prætori. deprehendit præſumptionem cōtra dominum, & magiſtratum, ex eo, quòd non prohibuerit, non autem dicit eadem pę na illos affici. Sunt hæc indicia, quidē conſilij, ſuaſionis, & mandati, at non probationes, quæ tamen omnia hic ceſſant, cum pter quàm, q D. Iulius non potuerit prohibere, conſtet etiam, ex teſtimonijs eum indoluiſſe, & valdè territum, ob homicidium ipſū.

Non ob. qđ dicitur eſſe illum in culpa, q penes ſe haberret infamatæ conditionis hominē: quia non video id probatū in proc. nā Doct. agunt de dño, qui retincat lęnones, improbos, ſceleratos, & homicidas, & ſolitos delinquere, vt p Alc. d. pſ. 40. & l. 2. C. de pac. qui ſceleſtorū colluuiē, inquit, in famulitiū adciſcat, & Plaz. d. c. 14. n. 3. Verū nullibi cōſtat talem fuiſſe hunc nunciū, ergo. Et ſi aliqñ deliquiſſet, tñ non conſtat, q ſolitus eſſet delinquere, cum in famulū adſcitus eſt. Extat, & cōſ. Ang. Gamb. int. Cri. 74. qui rñdit ī fortiori caſu nō teneri dños ex delictis famulorū, ēt ſi eos poſt delicta recepta ſſēs. Quarè cōcludo D. Iuliū, vt qui nō potuit prohibere, nec fuit in culpa, eo, q talem aſſūpſerit famulū, non poſſe puniri. De poſteriorib⁹ tñ hiſce capitib⁹ egi ſuperuacuò: qñ, vt probaui D. Iulius non exceſſit terminos ſui officij. Hæc quò ad defenſionē hui⁹ Ciuis Regięſis. Qua in re ſi fui pter morē prolixus nunq;. n. hacten⁹, tā ſusè ſcripſi, venia dignus ſū tū ob grauitatē cauſæ, tū ob acutas, & ſubtiles du-

bitationes à Magn. D. Nigrellio excitatas, tũ quia oportuit amicis ſatisfacere, nè meam hac in re diligentiam toties, & verbo, & litteris expetitam deſiderarent. Laus D. O. M. & D. Bartholomæo, cuius diem feſtum Eccleſia hodiè concelebrat.

ARGVMENTVM.

De iniuria teneri eum, qui de falſitate notariũ probum arguerat in præcibus Principi oblatis, probatur.

SVMMARIVM.

1 Iniuriari *aliquem, quando quis dicatur, & ex loco, & perſona atrox iniuria efficitur. nume. 3. & ſeq.*
2 *Falſi crimen cęteris famam hominis grauius labefactat. maximè quo ad notarios. nu. 5.*
4 *Fama, nil carius, & precioſius eſt homini.*
6 *Notariatus officium, licèt ſit vile, tamen dignitatem habere dicitur.*
7 *Iniuria alicui in ſcriptura illata, vt in ſupplicatione, & precibus Principi porrectis, grauior dicitur.*
8 *Teſtes ſingulares, quando iungantur.*
9 *Ignorantia, quando dicatur inexcuſabilis.*
10 *Proteſtatio in illatione iniuriæ facta, quòd iuris ſui tuendi gratia &c. dicitur contraria facto, & non admittitur, præcipuè, ſi crimen obiectũ non ſit probatum.*

CONSILIVM CLXXXII.

Iniuria eſt, quotiès quis ſpõ
tè, ac ſciens alicui nocet con-
trà eius voluntatem eumq́ue
1 contumelia † afficit, quod pro
batur, ex l. 1. in prin. de iniur.
& ex his, quæ ſcribit Ariſtot. lib. ethic. 5. c. 9.
Fitq́ue re, vel verbis. d. l. 1. §. primo. l. eum qui
item apud. §. primo. eo. l. ſi non conuitij. C. di
cto tit. c. cũ te. de ſent. & re iud. vbi Docto. &
ſi libellus Principi det̃, quo q̃s famã alteri⁹,
ſit inſectatus. d. ti. de iniu. l. itẽ. §. ſi quis libel-
lo. & quo grauiora ſunt verba, eo etiam atro
cior eſt iniuria. glo. l. ſi inimicitiæ. de his qui-
bus, vt ind. quæ loquitur de eo, qui alium ap
pellarit cornutum. Rip. l. fin. num. 21. C. de
reuoc. don. Alexan. & alij. l. Turpia. de leg.
primo. & l. et ſi peperceris. de lib. & poſthu.
adeò, vt pęnæ etiam corporales inferri poſ-
ſint. Bald. dicto cap. cum te. de re iud.

His ità propoſitis, dubitandum non eſt,
quin Alphonſus Maſius atrocem in Bonſi-
gnorium iniuriam intulerit. Quod, vel fa-
cilè apparebit, ſi rem ipſam diligenter excu
tiamus. Verba hæc ſunt, quòd in teſtamen
to, per Bonſignorium conſcripto inſerta fuit
donatio, cuius nè verbũ quidem, dum teſta
mẽtariç tabulç conſignarentur, factum erat.
Quod nil aliud eſt, quàm impingere tabel-
lioni falſi crimen, qui voluntatem reuocabi-
lem, in irreuocabilem tranſtulerit. l. prima. §.
qui in rationibus. de falſ. cum falſum nil a-
liud ſit, quàm veritatis immutatio, auctẽ. de
inſtr. ca. in prin. & per Azo. in eius ſum. eòd.
cum al. quæ lat. congerit Marſ. in dicta rubr.
ex verbis ergò atrox iniuria eſt: quoniam fal
2 ſi crimen † cæteris famam hominis grauius
labefactat, & proſcindit, vt per Caſtr. conſil.
130. in prin. lib. primo. & trad. Cyn. in l. tran-
ſigere. C. de tranſ. quòd qui in tale crimen in
cidit homo eſt nullius numeri, ſine fide, & bo
ni omnis expers. & Ang. in auct. de nup. §. mi
norem, quòd delictum hoc veneficio, homi
cidioq́ue longè grauius eſt. & Io. Ana. in rub.
de falſ. quòd eſt tàm abominabile, quàm a-
liud nullnm, & multa de hoc crimine p̃ So-
cin. iu. conſ. 39. num. 3. in 2. & per Mant. ſing.
16. & ideò tales ex l. 12. tab. è ſaxo Tarpeię
deijciebantur, vt per Gell. lib. primo. ca. 24.
noct. attic. verbaq; illa iniurioſa dicuntur, q̃
alicuius honori, & nomini detrahunt Bart.
conſ. 108. Anan. conſ. 44. Rom. conſ. 97. Soc.
conſ. 146. in prin. in pri. Affl. §. ſi quis homi-
nem. de pa. ten. quarè acerbam nimis iniu-
riam facit, qui alium falſi crimine damnat.
3 Ex loco item atrox iniuria eſt, † quia verba
hæc dicta ſunt coram Sereniſs. D. Duce eiuſ
q́ue Excellentiſs. Conſiliarijs: ex quo atrem
iniuriam æſtimamus. §. atrox. inſtit. de iniur.
d. l. item. §. ex his. Quid. n. grauius, quid inho-
neſtius potuit euenire Bonſignorio viro egre
gio, quàm, quòd coràm tanto Principe, &
4 tot uiris præclariſsimis eius fama, † tam fœ
dè comminueretur? qua nihil eſt homini
charius, nihil precioſius. l. Iulianus. ſi quis
om. ca. teſt. l. quiſquis. C. de poſtul. quod &
Salo. pro. 22. cap. affirmat, in hæc verba, me-
lius eſt bonum nomen, quàm diuitiæ multę.
& Ariſtot. lib. ethic. 3. ca. 3. famam bonorum
externorum maximum appellat. & ideò ij
deteriores exiſtimantur, qui gloriæ noſtræ
detrahunt, quàm qui fortunas, bonaq; no-
ſtra diripiunt. cap. deteriores. 6. quęſt. prima.
& honoris cauſa, vitæ cauſæ par eſt. l. iſti,
quod me. ca. l. iuſta. de man. uind.

Et noſtra intereſt, ab omnibus, maximè autem à bonis, qualis eſt Princeps: Bald. conſil. 395. num tertio. in pri. & conſil. 355. in 3.

pro-

probari,& uirum bonum haberi.l.cognitio-
ni.§.exiſtimatio.de var.& extr.cog.cum mo-
rum ſimilitudo,animos etiam firma ſocieta-
te deuinciat,quod lib.off.1.cap. de vitæ con
iunct.fœliciter explicat Cic. Augetur,quia,
& hæc iudicialiter ſunt propoſita,vt per An-
char.conſil.325.num.2.Boer.conſil.4.nu.38.
Attociſsima eſt hæc iniuria ex perſona Bon-
ſignorij,quia, ſi crimen falſi ſummo alijs eſt
dedecori,multo maximè in ipſis tabellioni
5 bus† eſt deteſtabile,quorum officium eſt,pu
blicis tabulis ſimplicem, & nudam veritatẽ
conſignare.l.generali.C.de tab.lib.10.Alex.
conſil.37.in 3.cum multis per Dec.& Cagn.
congeſtis.in l.ſi librarius.de reg.iur.Grauius
enim eſt in his,quæ ſunt ex officio ſuo delin-
quere.l.ſi aliquid.C.de ſuſcept.& arcar.libr.
10.l.Iudices.C.de dignit.lib.12.l.2. C.de pa
lat.ſacr.larg.cum ſim.& in terminis,in tabel
lione,hoc ſcribit Bar.l.eadem.§.hac lege.ad
l.Iul.repet. Et ideò, & ſi notarius multis, ſe
implicuerit ſceleribus,ſemper tamen officiũ
retinet:ſolum falſi crimen ipſo iure illum de
ijcit,quia datam fidem fallit,ſeq; periurio il
ligat. Bar.d.§.hac lege. Idem.l.ſi quis.§.co-
gentur.vbi.Caſt.Alex.& al.de eden.& in l. &
militibus.& ibi Dec.poſt alios,C.de mili.te-
ſta.

Accedit duplex dignitas Bonſignorij,quo
6 niam licèt alias tabellionis munus vile † ſit.
l.vniuerſos.vbi gl.& Doc. C.de decur.li.10.
Oldr.conſ.75.Ang.conſil.284. tamen vbi il-
le ſit Iudex carthularius,& in actibus volun-
tariæ iuriſdictionis poſſit quandoque ſuam
auctoritatem interponere, vt Ferrariæ: tum
dignitatem habere dicitur, vt no. declarat
Io.Plat.dicta l.vniuerſos. quem Dec.ſeq.in l.
1.C.de mand.prin.item,& quia Illuſtriſsi.ni
Principis Frãciſci Eſtenſis notarius eſt, mul
tarumq; Illuſtriſs. familiarum, nam, & hoc
caſu tabelliones dignitate præditi exiſtimã-
tur,vt dicit tex.in dicta. l.prima. vbi Bart. &
cæt.C.de mand.prin.Arct.l.laudabile. C.de
ad.diu.iud.Plat.l.maximarum. C. de excuſ.
mu.lib.10.& l.prima.& vlt.vbi & Bar. C. de
primi.libr. 12. Ex his itaq; fit manifeſtum
omnibus modis iniuriam hanc atrocem ap-
pellandam,à crimine, à loco, & à perſona.
Illud poſſet addi, maiorem eſſe hanc infen-
ſam, quoniam non tantum verbo, ſed ſcri-
ptis Bonſignorium laceſſere Maſius auſus
eſt, licèt enim has iniurias pares dicat Ro.
conſil.378.tamen,negari nequit,quin ſcrip-
7 tura † magis,magiſque famam hominis tra-
ducat,vt quæ per ora virorum,vt ille ait, la-
tè volet, & ideò lex iubet talia aggreſſum in
ſtabilem eſſe. l.lex Corn. §. ſi quis. de iniur.
cum ſim.

Meritò igitur potuit Bonſignorius iniu-
riarum agere,& eſtimare,vt in libello,mille,
& quingentis aureis ſolidis. iuxt. trad. per
Bart. in l.iniuriarum æſtimatio. de iniur. &
Abb.in dicto cap.cum te.de re iud. cum ſim.

Neque his obſtat,quòd hęc verba videan
tur ambigua, quo caſu interpretantur, vt
iniuriam non contineant,vt per Ruin. conſ.
145.num.24.in 3.qñ imò certa ſunt,& cla-
ra,ac ſpecialia. Non enim video, qui poſſit
expreſſius dici, quòd falſum Bonſignorius
commiſerit, quàm per ea verba, de quibus
in precibus,nemo enim alius inſerere potuit
donationem, quàm ipſe: & hæc criminatio
ad falſum tantùm,referri poteſt. Sed Ruin.
loquitur,quando verba prætextu aliquo po-
terant excuſari,vt ibi. nume.11.vel quando
erant media,quæ noſtri appellant indifferen
tia,tam ad bonum, quam ad malum, vt per
eundem.conſil.81.per tot. lib. 4. vel vbi ali-
qua poſſit præſumptio capi, quòd non ani-
mo iniuriam faciendi dixerit,vt idem Ruin.
declarat ibi.num.15.& in caſu ſuo recipi po
teſt,vt conſtat ex verbis,quæ refert.num. 7.
Verùm hic nulla poteſt coniectura accipi a-
lia, quam iniuriæ,ex verbis, & ex re ipſa, &
ideò oporteret Maſium contra probare.Do-
cto.dicta.l.ſi non conuitij. Socin.conſil.146.
num.7.in ſecundo. Siquidem,vt deponunt
duo teſtes, palam faſſus eſt,quòd litem inſti-
tuerat,vt Bonſignorio,quem ille appellat im
probum,rem ingratam faceret, qui duo te-
ſtes, ad hanc rem probandam in vnum iun-
8 guntur,licèt † ſingulares ſint,vt egregiè pro
bauit Magnif. Rimin. Addo ego Caſtren.
conſil.380.num ſecundo.in pri.& conſ.109.
num.ſecundo.in ſecundo. Fulg. conſ. 172.
Cur.iun.conſil.65. Pariſ. conſ.57.num. 46.
& conſil. 75.num. 13.in pri. & Rolan. conſil.
82.nu.42.cum ſeqq.in pri.qui & ipſi dicunt,
quòd teſtes coniunguntur ad probandam
confeſſionem extraiudicialem, ex qua ple-
na inſurgat probatio. Sed,quicquid ſit, ne-
mo inficiabitur, ſaltem ex hac confeſſione,
tantam oriri præſumptionem, vt ſi qua eſſet
in contrarium boni animi, quæ certè nulla
eſt,ea prorſus tollatur.l.diuus. in int. reſt. cũ
vulg.& huic ſi addas alteram confeſſionem,
coram Reuerendo Vicario factam,omnimo
dò res eſt in tuto,qui enim petit abſolutio-
nem,culpam fatetur.capit.venerabilem, &
ibi per glo.& Doct. de elect. & ideò cum ue-
lit diſpenſari,nè incidat in periurium,nemo
non videt,quòd fatetur,ſe iutaſſe.

Non etiam excuſatur, quòd potuerit veri
ſimiliter adhibere fidem teſtibus donationẽ
non fuiſſe factã referentibus,qñ cũ de facto
9 ſuo ageret inexcuſabilis† eſt hæc ignorãtia.

l.fin.pro ſuo.& in ſpecie ità reſpond. Soc.dicto conſil. 146.num. 11.in fi. maximè cũ vniuerſum patrimonium elargiri ſit factum valdè inſigne,quodq; non facilè, ex animo efluit.c.cum illorum.§.circà.de ſent.excomm. c.quod dicitis.16.diſtin.Abb.conſil.3.q.17. Rom.conſil.311.& ſi quis iuraret,ſe neſcire, ei non crederetur.Abb.ea.fin.qui matr. acc. Ro.conſil.481.Alc.reg.3.præſ.16.& in terminis, quòd quis non præſumatur ignorare donationem trad.Boer.conſ.41.num.3.Quarè,etſi teſtes millies ei dixiſſent donationem factam non fuiſſe, nullam eis fidem habere debuerat totius rei vere conſcius. Et ea, quæ dicuntur,excuſari credentem homini probo.l.qui cum.§.ſi pater.de bo.lib. gl.l.Titio de cond.& demo. habent locum in factis alienis,& ità loq.Cæp.conſ. 70.nu.13.& 14. Nec refert,quòd agatur de damno vitando. quo caſu error excuſat, quia non procedit vbi error non ſit probabilis.Cra.alios citãs. conſ.188.num.10.

Illud poſtremò quod dicebatur, iuris ſui tuendi cauſa hæc a Maſio dicta fuiſſe, & eũ, qui iure ſuo vtitur neminem lædere.l.null9. l.nemo damnum.de reg.iu.l.iniuriarum.§.1. de iniur. pariter non obſtat, quoniam hæc
10 proteſtatio.†vt facto contraria,nulla eſt Bar. & alij.l.ſi quis extraneus.de her.inſt. Abb.c. ea te.de iureiur.& d.c.cum te. Ang.l.veſtem. de iniur.Alex.d.l.turpia.Iaſ.l.vt vim. in fi. de iuſt.& iu.& l.fi.in prin.vbi expreſsè,quod qs. iur.Feli.cap.dilecti.de excep. Rub.l.non ſolum.§.morte.num.461.de op.no. nunc. Alc. l. de teſtamento. de verb. ſign. Socin. dicto conſil. 118. num. 6. cum ſim. Aliàs verò nunquàm Notarius poſſet iniuriarũ agere,vbi falſi argueretur: ſemper enim exciperet aduerſarius,vt ſe defenderet, ſibi licuiſſe. Quòd eſſet valdè abſurdum. Præthereà hæc excuſatio nõ admittitur,ſi crimen obiectum probatum non ſit. Abb.d.cap.cum te. num.28.de re iud.Soc.conſil.146.nu.12.vbi citat.Rom.conſil.96.Oldr.conſil.53.Ancha. conſi.325.cum al.de quibus.Rip.d.l.fi.n.28. C.de reuoc.don.

Conſtat autem Maſium, nihil probaſſe, ex multis quę ſubtiliter perpendit Magnificus Riminaldus ad quem me refero: & ideò iniuriarum actione teneri,& iuxt.petita eſſe condemnandum. Et ita iuris eſſe opinor.

ARGVMENTO.

DECLARANTVR ſtatuta Ferrariæ in materia Raptus,& probatur fiſcum habere intentionem fundatam, quod mulier rapta,ſit honeſta, & Reo inquiſito incumbere onus probandi inhoneſtatem.

SVMMARIVM.

1 *Honestatem, ſeù inhoneſtatem,an fiſcus, an inquiſitus de raptu probare habeant, ſtante ſtatuto loquente de muliere honeſta.*

2 *Qualitatis, quæ ineſt à natura non præſumitur mutatio,nec illa eget probatione.nũ.7.*

3 *Meretricem rapiens excuſatur à pęna raptus.*

4 *Meretrix ex quibus probetur.*

5 *Virginitas rapta,an per eam ſit probanda.*

6 *Delictum præſumitur niſi probetur.*

8 *Conſ.Cępol.17.improbatur.*

9 *Teſtium qualitas,à ſtatuto requiſita quod ſint bona,ſeu optima,vel omni exceptione maiores an & quando ſit probanda.*

10 *Communes opiniones non conſtituuntur, ex his, quæ obiter, ſed quæ conſtanter Doctores dicunt.*

11 *Statutum recipit interpretationem à iure communi.*

12 *Crott.Conſ.341.reprehenditur.*

13 *Bonus, an quis præſumatur in alterius præiudicium.*

14 *Statutum Ferrariæ requirens honeſtatem mulieris in materia raptus declaratur, & ſupra, & per totum.*

15 *Præſumitur quilibet eſſe bonæ exiſtimationis.*

16 *Statutum de muliere rapta diſponens, intelligitur de honeſta.*

CONSILIVM CLXXXIII.

FVI quandoque interrogatus, an quando aliquis inquiritur raptus, ex ſtatuto
1 noſtro,ab eo probanda ſit † vt ſe excuſet à pœna, inhoneſtas mulieris,vel honeſtas à fiſco,vt puniri poſſit. Reſpondi autem ſimpliciter, fiſcum habere intentionem fundatam,quòd mulier ſit honeſta, & à Reo probandam eſſe inhoneſtatem, & paucula quædam hanc in rem tum adnotaui. At verò, quoniam audio aliquos diſſentire operęprecium, me facturum exiſtimaui, ſi plenius de hac re diſſeruero,vt impoſterum ſciant Rei,quid ipſis agendum ſit, vt pœnam euitent. Dico itaq; intentionem fiſci,ex iuris præſumptione ſat confirmari, quoniam cum qualitas
2 honeſtatis mulieri natura inſit,†mutatio nõ præſumitur, niſi probata ſit: ità in terminis tradd.Docto.omnes in c.1.de adult.quo loci ſcribunt mulierem,quam quis cognouit,virginem præſumi,nec vlla opus eſſe probatione,& Marian. Soc.ibi optimam præter alios adfert rationẽ, quia inquit cum virginitas, & probitas natura inſint, nec ex curſu temporis,

poris, vt ætas mutentur manere adhuc p̄ſu-
muntur. Cuius dictum idem probat in hone
ſtate, tum quia eadem eſt ratio, tum quia nõ
ſolum virginitatis, ſed,& bonitatis cuius ho
neſtas eſt ſpecies, is meminit, & ſicut ſtatur
iuramento virginis, ꝙ virgo eſſet, vt tradd.
Doc.d.c.j.ita,& iuramento honeſtæ,ꝙ hone
ſta Iod. in ſua prax. de rap.num.9. Sic,& ra-
tio alia, quam cętt. Docto. illic adferunt, hic
optimè conuenit. Aiunt illi æquum eſſe, vt
onus probandi in delinquentem, propter e-
ius delictum, transferatur, ſic Abb.nu.5.quæ
fuit etiam ratio antiquor. vt per Io.And. ibi
in prin.Anch.& Anan.num.2.qui Zab.nomi
ne eius tacito reſpondet, qui opinabatur, rẽ
pendere ex coniecturis. ex c.per tuas de pro
bat. qui text.in materia prorſus diuerſa lo-
quitur, nempè, de probatione filiationis, quę
cum difficillimæ ſit probationis. l.Lucius.de
cond.& demon.poteſt enim eſſe, quis natus,
ex vno, vel ex alio ad coniecturas confugiẽ
dum eſt. Eſt itaq; horum Docto. qui articu
lum excutiunt deciſ. in terminis, & eos ſeq.
Alex.conſ.229.in prin.in 6.

Secundò hoc eſt ex mente omnium Do-
cto.in l. 1.poſt glo.ibi.C.de rap.virg.dum di-
3 cunt, quòd ſi quis rapuerit meretricem † ex-
cuſabitur à pœnis d.conſtitutionis.Marſ.ibi
poſt cæt.num.23.& l.Maritus.in vlt.quæſ.de
quæſt.& in pract.§.diligenter.num.106.& in
ſing.ſuo 74. Bar.l.verum.de furt.Caſtr. conſ.
272.in 2.Barba.conſil.63.in 4. Alc.reg.2. p̄ſ.
9.cum alijs pluribus relatis à Menoch.de ar
bitr.iud.caſ.291.& hoc probatur.d.l.j.ĩ prin.
dum dicitur raptores virginum honeſtarũ. à
contrario.n.ſi ſint inhoneſtę, non habebit lo
cum pœna.d.l.Fiſcus itaq; habet fundatam
intentionem contra Reum, ſi dicat pœna ra
ptus habet locum, niſi ſit meretrix mulier,
at eſſe meretricem aliquam non pręſumim⁹,
4 niſi probetur: ergò. probamus † autem, ſi illa
degat in lupanari. Bald.l.in ambiguo. de ll.
vel etiam, ſi in caupona, vt trad.Bal. in l. vlt.
C.ſi man. ita væn. ne proſt. & infertur, ex
tex.in l.Athletas.§.ait prætor. de his qui no.
inf.& l.quæ adulterium.C.de adult.vel ſi per
alienas domos vageẽ, vt de ancilaſtris.trad.
Ang.l.ſi qua illuſtris. C. ad orf.ſeq.Pariſ.cõ-
ſi.160.in quarto.vel ſi aliàs quæſtum ſui cor-
poris fecerit.l.palam.de rit.nup. Abb.c.cum
decorem.in fi.de ui.& ho.cler.& c.inter ope-
ra.de ſpõſ.Rectè ergò dicet fiſcus, nõ eſt mu-
lier meretrix, ergò Reus puniendus eſt.

5 Tertio facit, quia ſi virginitas, † de qua ibi
d.l.j.probanda eſſet raptæ, quando non fuit
à raptore uiolata, quo caſu locum habet di-
cta.l.j.vt ibi Marſ.nu.244. & per Clar. in ſua
prax.§.raptus.ver.ſed quid.certè raro admo
dum, hoc caſu eſſet locus d.conſtitutioni, q̃a
virginitas eſt difficilis probationis, & puella
cogeretur ſe exhibere ſpectandam obſtetri-
cibus: iux.tex.in cap.fraternitatis. de frig. &
malef.quod indecorum eſt virgini.

Quartò concurrit, quòd nunquàm præſu
6 mitur delictũ † niſi probeẽ.l.meritò.pro Soc.
Alc.lat.reg.3.præſ.j.at qui dicit mulierem in
honeſtam, ſupponit eam deliquiſſe, ergò id
probare dẽt: quarè, ſi fiſcus dicit honeſtam,
qui negat, cum ſupponat delictum, probare
debet. l.cum pater.§.rogo.de leg.ſecundo. l.
ſeruos. l.teſtamento in prin.& §. fi. de man.
teſt. ubi ſi relinquatur ei, qui meruerit, is ad
mittitur ad relictum, quia præſumitur me-
ruiſſe, niſi contra probetur, & qui ſe deliquiſ
ſe negat, transfert onus probandi in aduer-
ſarium, vt poſt al.tradd.Bart.num.10.Iaſ.nu.
15.Rip.num.16.& cæt.omnes ſeqq. l.in illa.
de verb.oblig.& plura congerit.Herc.in ſuo
trac.de neg.num.44.& 45.

Quintò perpetuum eſt, vt qualitas, quę na
7 tura ineſt, non egeat probatione † Docto. in
cap.fin.de præſ.vbi Butr.n.14.Bellam.nu. 4.
Hoſt.2.colum.Anch.nu. 4. Et Abb. num. 6.
& Feli.num.2.exemplum ponunt de caſtita
te, at quæ caſta eſt mulier, cui dubium, quòd
& honeſta? quarè nulla fiſcus probatione
egebit, & ideò qui negat qualitatem alicui
ineſſe, quę natura inſit, probare tenetur.Lan
fr.cap.quoniam contra.in prin. nu. 12. cum
pluribus citatis ab Her.in ſuo trac.de neg.in
prin.num.12.quin & Docto.in d.cap.fin. di-
cunt Eccleſiam præſumi hodiè locupletem,
ſi conſtat, quòd olim eſſet.Io.And.ibi. in fin.
Butr. num.13.Zab.in prin.Abb.nu.10. Bel-
lam.num.30.

8 Hæc cum ità ſint: non obſtat conſ.† Cæpo.
57.in quo, in ſtatuto Vicentino, huic noſtro
non abſimili, videtur concludere honeſtatẽ
eſſe probandam à fiſco: nam reſpõd.quòd il-
le non examinat articulum, ſed obiter.hoc
dicit, & tranſit ad alteram reſponſionẽ, qua-
ſi prima non ſubſiſteret. Præterea Cæp.ip-
ſe eſt ſibi contrarius: nam in caut. 118. tenet
cum cæt.Docto.quòd quando qualitas, quæ
ineſt natura, nõ uariatur tempore, & tractat
in terminis de honeſtate, is dicatur probaſ-
ſe, qui talem præſumptionem habet pro ſe;
concluditq; ob hanc vnam rationem, filium
præſumi legitimum, nè parentum inhone-
ſtas arguatur. Et quàmuis dictum eius im-
probetur à Docto.& præſertim à Dec.in l. ſi
emancipati.C.de collat. tamen ſat eſt nobis
illum probare cętt.Doct.in hac materia.

Secundò etiam reſpond. quòd Cæp. falſa
adducitur ratione. Etenim dictum Ange.
quod citat.in l.2.§.diem.n.4.quemadm.teſt
ap.

ap.non facit ad rem.agit enim ille, de ſtatu-
to exigente,vt teſtes ſint optimæ opinionis:
concluditq́; contra Io.Ligna.id eſſe proban-
dum: neq; id ratione caret, quia licèt quis
præſumatur bonus, id tamen intelligimus,
de probitate mediocri, non etiam ſumma,
qualis verbo, optimi, ſignificatur,& ità ĩ ter
minis declarat Imol.l.prima.§.ſi quis neget.
dicto tit.qui diſtinguit.an ſtatutum dicat bo
næ,an optimæ opin.& ſeq.Alc.reg.3. præſ. 2.
num.10. Quinimò Barb.cap.tertio loco.nu.
61.de probat.voluit quem præſumi optimũ.
Sed eius opin. meritò reiecta eſt: nec auct.
ſed cum teſtator. C.ad l.falc. qua mouetur
Barb. quicquàm facit, quia loquitur fateor,
de teſtibus bonæ opin. ſed non dicit illã qua
litatẽ eſſe probandam: Quarè, vt dicit Alc.
vbi ſupra,relinquiẽ res ſub iuris cõmunis di
ſpoſitione ideoque non erit prohanda, de-
eſt autẽ negatio,in Cod. Alc. ſed corruptè,
vt ex prioribus euincitur.

Minus obſtat doctr.Bar.in d.§. ſi quis ne-
get: namq́; agis is,quando inſtrumentum,
& teſtes,ſe inuicẽ colliduntːtunc enim,quia
ſumma rei ad vim probationum redigitur.
rectè inſtruit aduocatos, vt probent inte-
gritatem notarij,ac teſtium.alioqui,dum,ꝓ
inſtrumento,& pro teſtibus præſumitur,pro
batio dubia eſſet. Rurſus cum,vt dicitur in
d.§.ſi quis neget.vbi Com.num.8.quando a-
gitur de inſtrumeuto reprobando teſtes de-
beant eſſe omni except.maiores, talis quali
tas non ineſt natura, ſed probari debet, vt
per Dec.conſil.37.num.8.quem ſeq. Alc.di-
cta præſ.2.dicto num.10.& per Zuccard. l.ſi.
num.83.in fin.C.de ed.D.Had.quicquid ma
lè ſenſerit Feli.dicto cap.fin.

Quarè cum ſtatutum agat ſimpliciter,de
honeſtate,non autem de ſumma,& perfecta:
res eſt extra omnem dubitationem. Parum
autem accuratè plerunq; noſtri trahũt pror-
ſus aliena, ad ſpecies,quas tractant, vt ſer-
uiant cauſæ. Et,vt obiter declarem,quomo
do hæc materia procedat,quamuis hic alie-
9 num eſſe videatur:dico,† quòd aut ſtatutum
ſimpliciter loquitur,vt,duobus teſtibus pro
betur,& ſumus in materia regulari, & teſtes
erunt,quales iure communi,eo caſu deſide-
rantur, ex regula illa, quòd ſtatuta, ſecun-
dum ius commune interpretãtur.Aut ſtatu-
tum aliquid ſingulare conſtituit,vt putà, ꝙ
ſola fama ſufficiat,& tunc oportebit adhibe
re teſtes idoneos,& omni excep.maiores, &
qualitas hæc probanda erit,ità Dec.cap.di-
lecti.1.num.9.de app.& dicto conſil.37. n. 8.
Affl.lib.2.conſt. rub.46. verb. corruptelæ.n.
3.Addens ad Matheſ.not.51. num. 13. & in
hoc caſu procedit conſ.Sòc.iun.22.nume.9.
& 10. in ſecundo. & hoc etiam caſu ſtatutũ
capit interpretationem à iure cõmuni, qđ
& ipſum in materia irregulari requirit teſtes
omni exc. maiores, vt per Anch. conſ. 253.
Idem etiam conſtituendum eſt,quando pro
bationes inuicem ſe collidunt, vt ſi agatur
de inſtrumento reprobando: namq́; cũ præ-
ſumptiones vrgeant ab vtraque parte; qui
vult vincere neceſſe eſt probet ſuos teſtes eſ
ſe magis integros,ità procedit Doctr. Bar.d.
§.ſi quis neget.quam Doct.imprudenter tra-
hunt ad quoſcunque caſus: & ſi ſtatutum de
hac materia diſponat, à iure communi mu-
tuabitur interpretationem. Aut verò ſtatu
tum dicit,quòd teſtes ſint optimę opinionis
& quia certum eſt,illud addere voluiſſe com
muni iuri,qualitas hæc erit probanda, vt ex
Doctr.Ang.dicto.§. diem.idem erit, ſi dictũ
ſit de teſte integro,& omni except. maiore.
Barb.conſil.47.colum.9.num.19. in pri. vbi
Ang.citat.vel ſi præclaræ famæ,& circunſpe
ctæ conuerſationis,vt per eundem conſ. 54.
colum.3.num.10.& 11. eo. vel ſi de teſtibus
grauioribus,& omni excep.maioribus. Soc.
iun.dicto conſil.22.nume.9. vel conditionis
electæ,vt Grãm.conſil.35.num.3.vbi,& ipſe
Ang.citat. Aut verò agit de teſtibus bonę
opinionis,& ſufficit iuris præſumptio:iux.di
ſtinctionem Imol.dicto.§.ſiquis neget.quam
ſeqq.Barb.dicto conſ.54.Soc.conſi.274. nu.
10.in ſecundo. vbi tamen ait allegari debe-
re iuris præſumptionem,& ſeq. Pariſ.conſil.
24.n.16.17. in 3. qui licèt paulò ſup. dixerit
in ſuo caſu probãdum eſſe,quòd teſtes eſſent
idonei, & legitimi, quaſi hęc qualitas eſſet
eadem cũ illa Ang.dicto.§.diem.tamen quia
videbat parum id firmum eſſe, confugit
ad illud, quòd ſit neceſſaria allegatio, ità
quoq; Barb.conſ.32.colum.8.num.9. in pri.
idoneum hominẽ, pro eo, qui ſit omni exce
ptione maior. & ſufficere p̃ſumptionem ait,
quod falſum eſt,ex prædictis.Sic,& Arno.in
epit.14.fidedignos teſtes intelligit, ꝓ omni
except.maioribus,& ideò,vult hanc qualita
tem eſſe probandam,& citat Ang.d.§.diem.
& Alexan.dicto conſil. 82. quod tamen ve-
rum non puto,quia quilibet præſumitur fi-
dedignus, non autem omni exceptione ma-
ior, de qua re tamen dubitauit Monc. ad
Cro.de teſtibus.dicto num.395.& ſeqq. nec
ſciuit reſpondere Cur.iun.& tandem, & ip-
ſe confugit ad neceſſitatem allegandæ præ-
ſumptionis. ex quibus patet malè Aſin. lo-
cutum eſſe in ſua prax.§.19.q. 37. dum vult
probandum eſſe,quòd teſtes ſint bonæ opin.
& citat Ang.d.§.diem.& Alex.d.conſ.82.qui
agunt,quãdo ſtatutum loquitur de optima.
ſed,& ratio illa, quã petit ex Cin.& al.in l.2.

C.de

C.de probat.vbi volunt qualitatem,cũ ſan-
guinis effuſione,probandam,non facit ad rẽ
quia eſt qualitas facti, & extrinſeca, non au
tem intrinſeca, & quæ natura inſit,vt nos lo
quimur.

Neq; obſtat,quòd ſtatutum aliquid adde
re debeat iuri communi, vt per Bar.d.l.quar
ta.§.prætor ait.quem citat Monc.d.nu. 395.
namq; facilis eſt reſponſio, procedit enim
illa Bar. deciſ. quando lex communis in illa
materia vtitur verbis improprijs, & ſtatutũ
ſimiliter improprijs:nam intelligitur, vt ia-
cet,ità notanter declarat Abb.illam Bar.do
ctrinam:in dicto cap.cauſam quæ.num.6.de
reſcr.aliàs verò ſtatutum intelligetur,ſecun
dum ius commune,vt per Abb.ibi.& ſubla-
to vno,alterum tollitur, vt per Alexan. qui
lat.diſputat in l.prima.num.24.ad l.falc.

Nunc ad rem:Non obſtat itaq; quòd ple-
riq; videantur ſecuti. Cæp.dicto conſ.57. vt
Rim.conſil.17.Rolan.conſil. 84. in 3. Marſ.
l.ſi quis.num.137.de quæſtio.in Rubr. C.de
probat.num.442.ſing.187.& cõſil.96.Ceph.
conſil.206.conſil.350.conſil.504. conſ. 601.
Plor.l.ſi quando.nu.355.Aſin.in prax.§.19.c.
35. Moncad. ad Cro. de teſtibus.num.394.
Burſ.conſil.69. cum alijs, qui citari poſſent:
quia reſpond.quòd præter Rim.Plot.& Burſ.
cæteri citant Cæp. obiter, nec ex propoſito
tractant quęſtionem,ſed aut de teſtib⁹ agũt,
qui debent eſſe omni exc.maiores,vt Monc.
& Aſin.aut quando probationes inuicem,ſe
collidnnt,vt Rolan.& conſil.Alex.82.in pri.
cuius meminit Plot. agit de teſte oprimę o-
pin. Atqui non ex his,quæ obiter dicuntur
10 à Docto.conſtituimus communes opin.†nec
quæſtiones definimus,ſed ex his,quæ conſtã
ter, & ex propoſito. Imponunt aurem aduo
cati, ſœpè iudicibus craſſioris Mineruæ lon
ga auctorum nomenclatura,qui corticem le
gum inſpiciunt,ſenſu autem abdita non in-
telligunt.

Minus obſtat, quòd aliud ſit, de iure
communi aliud in ſtatuto, quaſi prælle-
gata poſſint habere locũ cõi iure nõ munici-
pali,quia effugiũ hoc inuiũ eſt; agnoſcunt ꝙ
hæc dicunt, adeò firma eſſe,quæ ſuperius di
cta ſunt,vt nullo modo reſponderi poſſit, &
vellent elabi. At cui non patet ſtatuta in
11 materia,de qua agitur,recipere † interpreta
tionem, à communi iure.l.2.de noxal. & eſt
glo.quam ibi ſeqq.omnes.l.vlt.§.in compu-
tatione.C.de iu.delib.quod procedit, etiam
ſi ſint cõi iuri contraria,reprobata opin.Bal.
in l.maximum.C.de lib.præt.vt per Cur.cõſ.
7.num.8.Soc.iun.conſil.72.nu.40.in 3.Cra.
conſ.236.num.9. cum alijs citatis per nouiſ.
ad Rom.conſil.399.Rolan.de luc.do. quæſt.
26.num.10.& 11.quarè inanis eſt huiuſmo-
di diſtinctio. præſertim hoc caſu, quo ſtatu
tum iuri communi conuenit, & in terminis,
ꝙ hoc ſtatutum à iure communi interprete-
tur:trad.Boſ.de rap.num.8.Vaſq.l.ſi quando
in prin.num 3.C.de inoff.teſt.

Minus obſtar, quòd quando qualitas ad-
iecta auget pœnam,illa probanda ſit, vt per
Rim.dicto conſil.27.& per alios paſſim:nam
reſpond.ex hoc ſtatuto noſtro , non infligi
maiorem pœnam, quàm iure communi in-
fligatur. d.l.prima.§. pœnas. de rapt. in No.
conſt.de pœn.rap.Præterea,etſi id verum eſ-
ſet,procedit in qualitate extrinſeca non au-
tem,quæ natura inſit, & ita loqq.omnes Do
cto.poſt Io.And.in ca.primo. de homic. in 6.
vbi ait probandum eſſe à fiſco,quòd occiſus
eſſet Chriſtianus,hæc enim eſt qualitas,quæ
non ineſt. Quinimò,& Clar.in §.aſſaſſiniũ.
in princ. in prax. hanc qualitatem probari
non oportere dixit, quando in terris Chri-
ſtianorum delictum ſequatur, & Clar.ſentẽ-
tia probatur optimè, ex doctr. Bald.in Rub.
C.de fi.inſtr.quam declarat Cur.iun.dicta l.
ſi emancipati.num.9. volentis, ſi conſtet de
teſtamento præſumi notarium rogatum, cũ
regulariter, ità eueniat, non enim procedit
regula illa, quòd facta non præſnmantur,
quando ſumus in ſolitis,vt per Curt. Quarè
cum in terris Chriſtianorum, omnes ferè,
ſint Chriſtiani, conuenir, vt Reus prober ta
lem non fuiſſe,quem occidit, at quicquid ſit
certè in naturali qualitate, non eſt dubitan
12 dum, nec Doct. agunt de huiuſmodi: peſſi-
mè autem Cro.† reſpondit conſil.341.nu.9.
in hac noſtra materia, quòd ſi ſtatutum di-
cat, ſi mulier rapta fuerit contra volunra-
tem parentum,probandum ſit, quòd ita fue
rit, quia ex quo raptus ſecutus eſt præſumi-
tur inuitis parentibus id factum, vt quando
res ſubrepta eſt inuito domino ſubtractam
præſumimus,vt Bar.ait in l.inter.§.rectè.nu.
quarto.de fur.quem omnes ſeqq.

Nec etiam obſtat, quòd quis non præſu-
matur bonus † in alterius præiudicium.Feli.
cap.cum in iure.de offic.deleg.nam reſpõd.
Abb. ac Felin. & cæteros, loqui, quando
qualitas extrinſeca, non naturalis proban-
da eſt,vt Abb.& Feli. nominatim notant, in
princ.agebatur enim ibi,de probanda dele-
gatione, & concluditur non eſſe habendam
fidẽ,dicẽti ſe delegatũ,non ità hic, maximè
cum agatur, de raptore, in quem transfer-
tur onus probandi propter delictum, vt dixi
ſupra, & tractetur potius de præiudicio mul
lieris, quàm ipſius. Quarè vero verius eſt fi
ſco non incũbere onus honeſtatis probãdæ,
& rectè dixit Boſs.ſub tit.de plur.viol. n. 65.
ob-

obſeruari in foro,vt inquiſiti probent inhoneſtatem, vt in caſu Cæp.Caſtr. Rim. Pariſ. ac aliorum probata fuerat.

14 Sed quid ſi ſtatutũ dicat,† quæ communi opin.reputetur honeſta, vt in ſtat. noſtr. de pęn.fil.fam.rap.li.3.ruh.78.& videretur tum probari oportere hanc communem reputationem, cum verba hæc ſonent in factum extrinſecum,quod natura ineſſe nõ videtur, & ita ſenſit Vulp.conſ.61.Sed ego aliter opinor,nec Vulp.auctoritas me mouet.Etenim etſi ſtatutum dicat communi opin. reputatã honeſtam, non tamen excludit præſumptionem naturæ. Sed ſenſus eſt, quòd etiam ſi mulier verè non eſſet honeſta, idem tamen ſit,ſi communi opinione, pro tali habeatur. Quarè ſi Reus probaret mulierem ab vno fortè fuiſſe cognitam,fiſcus,& ipſe probabit reputatam fuiſſe, ꝓ honeſta cõmuniter, qđ ſatis eſt, comprehendit itaq; ſtatutum caſũ vtrumque,vel quando verè honeſta eſt, qđ præſumitur,vt dixi, vel quando ſolum reputata eſt; hicq; eſt veriſs. ſtatuti ſenus, habentis pro honeſta eã, q̃ communi opinione talis reputatur ad excludendum defenſionem Rei vnum,aut alterum peccatum probãtis, quod occultum eſſet, ſed & ſtatutum alterum, ſub rubr. 100. eo. libr.quod eſt de eadem materia raptus, dicit honeſtè viuentem, quod non ſecus eſt, quàm communi opin. honeſtam eſſe, honeſtè enim uiuit,quæ,vt talis reputatur,& vnum ſtatutum,ab altero declaratur, vt per Dec.alios citantem.dicto.capi.cauſam quę.num.8. de reſcr.

Præterea,& ſecundò reſpon. ꝙ imò quili-
15 bet præſumit† eſſe bonæ exiſtimationis,cum illa ſolo delicto minuatur, aut conſumet,ut eſt tex.in l.pe.de var.& extraor.cogni. vbi I.C.expreſſim,ita ait, & per hunc tex.ſic concludit Alc.d.Reg.d.præſ.num.11. qui loquitur in ſtatuto,id autem ita eſſe conſtat,ex illis, quos ſupra citaui, diſtinguentibus inter bonam,& optimam opin.Quarè,qui volunt dicere,ciues malè de aliquo exiſtimare, id probent: quia ſicut quis bonus præſumitur, ita,& pro tali eum haberi præſumẽdum eſt. Poſſet autem Iudex,ſi id ei videretur, etiã publicatis atteſtationibus,ſe ĩformare de qualitatibus huiuſmodi,vt per Alc. d. præſ.2.d. nu.11.

Sed quid ſi ſtatutum diceret, ſi quis rapuerit mulierem, nec adderet honeſtam? & certum eſt de honeſta ſtatutum accipien-
16 dum,† ſicut,& lex communis ità accipitur.l. qui.§. qui vacantem. ad l. Iul. de ui pub. l.prima.cum ſeqq.C.Theod.de rap.uirg.vbi nulla eſt honeſtatis mentio,ut nec tit.quinquageſimo octauo. Βασιλικων quo loci reditur in epitom. l. prima. C. de rap. uirg. nec honeſtatis qualitas exprimitur, vt nec Harmen.lib.4.tit.6.cap.de adulterio.§. qui virginem.& lib.6.tit.7. ſic, & in duina lege Deut. cap.22.tantum virginis,ſit mentio,nec additur honeſtæ,& ita in terminis trad. Bald.l.in ambigua.de ll.quem noſtri ſeqq.paſſim. qui ait,quòd abſurdus eſſet ſtatuti ſenſus,niſi ita intelligeremus. Ex qua re infero, quòd ſicut hoc caſu non erit probanda honeſtas, quia lege non eſt expreſſa,ita nec ubi exprimatur,cum tacitè ineſſet iux.tradd.in l.3.de leg.primo.& certum eſt,ꝙ verba ſtatuti: nil operantur,vbi aliquid referunt,quia,vt inquit Feli.d.c.cauſam quæ.non expreſſio relatiua, ſed diſpoſitiua operatur, & eſt deciſ. Bald.in cap.cum ordinem.num.11.de reſcr. quod maxime verum eſt hic, propter odiũ, quo lex raptorem proſequitur, vt per Doct. d.ca.1. de adult. & dixi ſupra.honeſtas dixit virgines Iuſtin.d.l.1. quia pudicitia propria eſt virginis uirtus.l. in coniunctione. C. de nup.& plura congerit Tiraq.lege 9.nu. 181. de ll.connub.

Et ex his poterunt forenſes procuratores intelligere quomodo Reos defendere debeant coram Iudicibus.

ARGVMENTVM.

CONFESSIONEM in caſu,de quo agitur, vti extortam,nullam fuiſſe; & de delicto nõ conſtitiſſe, condemnationemque iniquè fuiſſe ſubſequutam, & non præiudicare filio condemnati in feudalibus bonis,ac etiã fideicommiſſo ſubiectis defenditur.

SVMMARIVM.

1 TORTVRA *non debet inferri illi; qui membri debilitate patitur,cum vita periculo.*

2 *Confeſſio ſequuta torturam indebitè illatam,non lędit Reum.*

3 *Tortura,vt Reo inferratur donec fateatur,ſi Princeps comittat,eſt contra regulas iuris.*

4 *Confeſſio metu tormentorum extorta, nõ nocet,& nec pariter ratificatio.*

5 *Ratificatio confeſſionis Rei, quando dicatur legitima.*

6 *Defenſiones Reo non ſunt denegandæ, & infra.*

7 *Innocentia, vt probari poſſit terminus eſt praſigendus*

gendus Reo etiam confeſſo.
8 *Defenſionibus proprys, quis renunciare non poteſt.*
9 *Bal. in l. à procedente. C. de dilat. declaratur.*
10 *Statuti forma non ſeruata quicquid geſtum eſt nullum dicitur.*
11 *Statuta Mantuæ de modo procedendi &c. & de tormentis, &c. declarantur.*
12 *Condemnari non poteſt Reus in cauſa criminali, niſi ſit confeſſus, vel conuictus.*
13 *Sententia in cauſa criminali lata, eſt nulla, vbi Iudex reicit Reum petentem defenſionet.*
14 *Delictum, quando ex ſententia probetur.*
15 *Reſcriptum ſi contineat, quod fiat Iuſtitia, His verbis intelligitur data poteſtas, de re iudicata cognoſcendi.*
16 *Sententia lata contra vnum principaliter de crimine, an aly cuius ſecundario interſit noceat.*
17 *Feudo an, & quando priuetur filius, cuius pater ex fratricidio fuit condemnatus.*
18 *Feudum etiam hereditarium deffertur filio etiam ſi heres eſſe non poſſit.*
19 *Proximitas in fideicommiſſo quomodo attendatur.*
20 *Delicto comiſſo, quando fideicommiſſary, & vocati per teſtatorem admittantur.*

CONSILIVM CLXXXIV

RECTISSIME retulit Illuſt. Senatus Mantuæ, Sereniſs. Duci, D. Carolum Puſterlã eſſe capacem bonorum feudalium, atq; ſubiectorum fideicommiſſo, eſtque relatio optimis rationibus confirmata. Quarè, & tantorum virorum ſententiam, ego quoque libenter amplector ex his, quæ ſequuntur.

Prima eſt ratio, quia D. Aeneas Puſterla pater d. Domini Caroli, qui ob fraticidium, vltimo ſupplicio adfectus eſt, non fuit legitimè, & iuris ordine ſeruato condemnatus. Etenim cum Iudex de eo quęſtionẽ
1 † habere vellet, is ſe brachio, ità debilem dixit, vt non ſinè magno vitæ periculo torqueri poſſet. Et peritus quidam ab Iudice adhibitus idem confirmauit, vt in proceſſu apparet: quarè cum, neſcio quo ductus malo ſpiritu, idem Iudex, contempta hac relatione, grauem de D. Aenea quæſtionem habuerit, & proteſtationes à miſero Reo, multoties repetitas, contempſerit, confeſſio, quæ ſecuta
2 † eſt, nihil eum lędit. Bal. l. Imperator. de ſta. ho. Bar. l. prægnantis. de pœn. lat. Marſ. §. expedita. n. 10. in pract. & in l. edictũ. in prin. n. 16. 17. de quęſt. qui omnes volunt confeſſionem Rei, qui non debuit torqueri, nihil ei obeſſe. ¶ Altera eſt. quia Sereniſs. Dux mãdauit, vt de D. Aenea quæſtio haberetur
3 † donec faſſus eſſet: quod mandatum, præter quod fuit contra Iuris regulas, quia per indirectum proprijs defenſionibus depellebatur, quod nec Pontifici, nec Imperarori licèt, vt tradit Bald. l. vt vim. num. 2. quem omnes ſequuntur. de Iuſt. & iu. Marſ. ſing. 388. fuit ẽt ſubreptitium. Quis enim dubitet, ſi Iudex Principem reddidiſſet certiorẽ, de Rei debilitate, quòdque retulerat peritus, eum ſinè periculo vitæ non poſſe torqueri, aut pro ſua ęquitate reuocaſſet decretum, aut ſaltem eſſet moderatus.

Tertia eſt, quod confeſſio iſta fuit extorta
4 † metu tormentorum, vt & ipſe Reus proteſtatur, & nimis apertè patet, ex variationibꝰ eiuſdem, qui dum ĩ Tortura eſſet fatebatur, depoſitus verò negabat. Et, vt mittam, quod confeſſiones carceratorũ, vt plurimum ſunt metu extortæ, vt per Marſ. d. §. expedita. nu. 10. ſcio enim in praxi, non facilè tales deciſiones recipi, vt per Clar. in pract. quæſt. 64. Bec. lat. conſil. 70. num. 13. certè præſens hęc ſpecies nullum habet dubium, tum ob debilitatem, tum ob proteſtationes ſœpius repetitas, & in terminis, ità nouiſſime reſpondit Decia. rñ. 80. num. 35. in 3. qui ait confeſſionem dici metu factam, eo quod Reus dixerat, non voglio più corda, quanto magis hic, vbi D. Aeneas toties inculcauit, ſe dolore pcuſſum confiteri, quod verum non eſſet: fuit etiam repetita multoties tortura, nullis alijs indicijs ſuperuenientibus, quod nõ licebat. l. repeti. & ibi lat. Marſ. de quæſt. quarè confeſſio hæc adeò nulla eſt, vt nihil magis: ratificatio, & ipſa, præter quod, nõ eſt ſolemnis, eſt etiam ipſamet manifeſtò extorta metu tormentorum. Verba D. Aeneæ ratum habentis, ſunt hæc, che non può portare tormento, & che però dice di sì, d'hauer fatto fare tali homicidi, ex quibus manifeſtò deprehenditur, eum metu adactum confiteri, & ideò non poterat ille condemnari, ſed potius erat locus dicto Parid. Put. cuius meminerê paſſim DD. & præſertim Marſ. §. quoniam. num. 5. in pract. is, dum tractaret cauſam Rei, qui dum tortus eſſet fatebatur, dũ verò depoſitus negabat, metũq; oſtendebat tormentorum: iuſſit illum liberari, & iure quidem, quia confeſſio metu tormentotum facta, non eſt efficax, vt dixi ſupra. Et trad. Iar. Anch. conſil. 24. quin, etiam ſi in ratificatione ipſa, non meminiſſet Reus tormentorum, nec declaraſſet, ſe ob illorum metum fateri, ad huc præſumeremus eius confeſſionem extortam metu, quoniam à tormentis eſt ductꝰ in cubiculum Capitanei, nullo intercedente

Digitized by Google

te temporis interuallo,& ſic idem metus du
rabat,vt per Salic.poſt.al.in l.2.num.9.C.de
cuſto.re.& tradd.alij paſſim. Etenim,vt ra-
5 tificatio † ſit legitima, debet ſaltem, vna
dies concedi Reo intra quam, & deliberare
poſſit, & ſpiritus à tormentis fractos aliquã-
tulum reſtaurare,Bald.l.cum te. num.11. C.
de conf.Ang.d.l.2.C.de cuſt.re.Alexan.con-
ſil.45.in 4. Corn.conſ.41.num.16.in 4.Cep.
conſi.39.num.54.& alij,quos omitto. Et hic
nullum ſupereſt dubium,quia in ſtatuto Mã
tuæ,de tormentis.cautum eſt:in verſ.adden-
tes,vt nullus cogatur ratificare eadem die,
vel ſequenti,quod obſeruari debuerat,vt di
cam poſt.

Quarta eſt, quia reo petenti defenſiones
6 † denegatæ ſunt,& ideò ſententia lata,con-
tra eum vti indefenſum nulla eſt. Nam cer
tum eſt Reo, etiam confeſſo,præfiniendum
eſſe certum terminum, intra quem poſſit, ſi
7 velit,ſuam innocentiam † probare. l.vnius.
§.cogniturum.de quæſt. l.3. de re mil. d. l.2.
C.de cuſt.re.vbi ita reſcriptum eſt,ſi quis di
gnus eſt clauſtris carceris propter ſcelus, e-
ducatur,& audiatur, & ſi conſtiterit, ideſt ſi
fuerit conuictus teſtibus,vel cõfeſſus, vt pul
chrè trad.Salic.ibi, & Græci interpretes in
Baſilic.tit.35.num.19. lib. 60. conijciatur in
carceres, & mox eductus audiatur. Ecce, vt
poſt cõfeſſionem iterum debet audiri, priuſ
quàm de eo feratur ſententia. Et in termi-
nis,ſic ſcripſerunt Gand. de defenſ.à re. fac.
in fi.Bar.d.§.cogniturum.vbi & Alber.num.
2.qui dicit ſententiam eſſe nullam, niſi ter-
minus adſignetur.idem.l.omnes qui.num.1.
& 2.C.de epiſ.& cler.Guid.Suzar.de ind. &
tor.num.49.Bald.d.l vt vim. num. ſecundo.
l.vlti.num.14.de ſer.l.pactum.inter. de pact.
l.nouerint.num.2.C.vt intr.cer.temp.c.ſigni
ficante.nu.4.de appell.Mar.in ſuo ſpæc. par.
6.ver.tortura.act.14.nu.15.Caſon. de torm.
cap.18.num.5.& cap.ſeq.num.11. Clar.§.fi.
quæſt.49.ver.eſt igitur.& ver. ſeq. quæſt. 64.
ver.ſinautem.& quæſt.ſeq.in prin.Quin,nec
8 etiam, ſi quis velit,poteſt renunciare † pro-
prijs defenſionibus.Bar. l.cuſtodias. de pub.
iud.dum renũciationem Rei,ita demum ad-
mit,ſi fiat,vt celerius abſoluatur, non etiam
ſi,vt condemnetur, & Ang & Imol. ibidem
excludunt renunciationem Rei, niſi cõſtet,
eum non habere vllas defenſiones,dicuntq;
quòd ſi dubitetur,quandocunque poterit eũ
pœnitere renunciationis,quod repetit idem
Ang.d.l.pactum.vbi addit,quòd ideò,ex cõ-
cluſione in cauſa renunciatur defenſioni,qa
ius huic renunciationi adſiſtit,vt per Iacob.
d.l.pactum.ſubijcitque ſemper dandam eſſe
dilationem Reo, antequam condemnetur,
& Iacob.damnat Angelum ibi, volentẽ poſ-
ſe negari dilationem Reo, ſi dubiũ ſit, an is
habeat defenſiones,quod & ipſe verius pu-
to. Et Fulg ibidem dicit,quod,nec renun-
ciatione,nec concluſione,imò nec ſententia
tollitur ius defenſionis,quia ſemper debet eſ
ſe locus veritati. Et idcircò idem Bal.in l.
raptores.num.4.C.de epiſco.& cler. etiam ſi
Reus ſit deprehẽſus in crimine,& cõfeſſus,
non negat dari defenſiones ei,niſi ille dicat
ſe nullas habere,& quamuis.in c.cum veniſ-
ſent.in fin.de teſtibus. putet Reum poſſe re-
nunciare,ſi non habeat certas defenſiones,
idq; præſumi, ex renunciatione, intelligo id
verum eſſe,ſi delictum ſit indubitatum, alio-
qui non temere eius renunciatio erit reci-
pienda,vt alia loca.Bald.citata probant, &
peſſimè faciunt Iudices, qui curant, vt Rei
confeſſi renũcient defenſionibus,vt ex Ang.
trad.Cur.Iu.auc.iubemus. C. de Iud.ſed &
Boſ.de conſ.n.7.reprehendit Baldum, dum
in l.à procedente.in fi.C.de dilat. dixit Iudi-
cem poſſe denegare dilationem Reo cõfeſ-
ſo, ſenſit enim Boſ. hoc nullo modo Iudici
permittendum,& certè rectè. Bal. reprehẽſ⁹
eſſet, ſi eius dictum generaliter acciperetur.
9 Atqui † Bal.dictum eo tantum caſu accipio,
quo confeſſio reddit delictum notorium, &
manifeſtum eſt,dilationem calumniæ cauſa
peti, & hæc eſt, niſi fallor, mens Bald. qui
ſubdit, & Iudex denegat, quia maleficiũ eſt
notorium,& ſic nititur notorietate. Hincq;
idem Bald.d.l.nouerint,ſupponit Reo etiam
confeſſo, dandam eſſe dilationem,quarè nè
ſecum pugnet diſtinguemus, an maleficium
adeò notorium ſit, vt ſubſit præſumptio ma-
nifeſta calumniæ, an minus. Pariter, & Cur.
iu.d.l.pactum.num.14.inquit, ſi Reus confeſ
ſus ſit,& crimen ſit certum, & indubitatum,
adſignari terminum Reo, moxque caueri,vt
ille renunciet defenſionibus, quod ille ex
Bal.accepit.in c.ſignificante.nu.4.de appel-
lat. Ecce vt,& ille tantum admittit renun-
ciationem, ſi certum ſit Reum eſſe omni de-
fenſione deſtitutum. Exigitur autem termi-
ni adſignatio, vt rigor iuris obſeruetur, etiã
ſi mox ſecutura ſit renunciatio, & delictum
ſit indubitatum.Ipſe tamen video,parum id
prodeſſe Reo,qui mox renunciaturus ſit. Et
hi Docto. id potius excogitarunt, vt ſaltem
in ſpecie iuris regulis ſatisfacerent, ſecun-
dum quas terminus debet adſignari. Et id-
eò ſatis eſſe puto ſi Iudex, hoc caſu, interlo-
quatur calumniæ cauſa peti dilationem, vt
Bal.rectius ait d.l.à procedente. Et hãc fuiſ-
ſe mentem Baldi probatur ex eo, quod ille
trad.d.l.pactum.dum,ità demum adimit de-
fenſionem Reo,ſi conſtet eum nullam habe-

re,

re,ſic & d.l.vt vim.exemplum adfert de eo,
qui in crimine ipſo deprehenſus ſit. Et in d.
c.ſignificante.inquit, & ſi homicida, latro,
vel adulter nullam poſſunt habere defenſio-
nem,adhuc tamē Iudex dat eis dilationem,
& ſic etiam ſi Reus nullo modo poſſit ſe de-
fendere,vult,vt ei adſignetur dilatio. Et q̄-
uis ſubdat, quòd mox Iudex coget eum re-
nunciare, nihilominus ſatis indicat vbi deli
ctum non ſit notorium, non poſſe Iudicem
tollere defenſiones Reo,de ſimili etiam con
feſſione intelligo eundem Bald.in Rub. ex-
tra de pact.num. 11.dum ait,quod totus mū-
dus ſeruat,vt ſpontè, & ſolemniter confeſſ⁹
renuntiet,non autem ſi per tormenta,& ex-
tra Iudicium: nam confeſſio ſpontè, & ſo-
lemniter facta reddit rem manifeſtam.

Sed,& idem ſępe alibi generaliter prodi-
dit Reum non poſſe defenſioni ſue renuntia
re.l.1.num.27.C.de conf.vbi,quod nec cum
iuramēto,& l.1 num.43.C.de ijs, qui accuſ.
c.cum non ab homine. in fi.de Iudic. ca. pa-
ſtor. num. 13. de appellat, quod, & alij plu-
res tradiderunt Caſtren.Iaſ. Iacob. & al. di-
cta. l.pactum. Marſ.§.examinata. in prin. in
pract. & obtinet non ſolum vbi tractatur de
vita hominis,ſed etiam ſi de minuenda pœ-
na, neq; enim poteſt Reus renunciare defen
ſionibus minuentibus delicti pęnam. Alex.
ad Bar.d.l.cuſtodias. Quòd ſi id communi
iure ſtatutum eſt, planè caſus hic eſt extra
omnem dubitationem,tum quia Reus vi tor
mentorum confeſſus eſt, tum quia petijt de-
fenſiones, nec fuit auditus, tum quia con-
currunt ſtatutum, & alia multa, de quibus
ſupra.

Quinta eſt, quia in parte vlla non fuerūt
obſeruata ſtatuta Mantuæ, quarè quidquid
10 eſt † geſtum,nullum eſt,& enim quoties ſta-
tutum aliquid addit communi iuri,illud cē-
ſetur inducere pro forma Ancha. conſil.36.
in prin.& ſeqq.alij paſſim, at hic multa ad-
duntur.

Primò enim ſtatutum de modo proceden
11 di.† mandat, vt confeſſo adſignetur termi-
nus ſaltem trium dierum, vt ſe defendat,
huic autem reo petenti negatæ ſunt defen-
ſiones,tam aduerſus formam ſtatuti, quàm
etiam contra Iuris communis diſpoſitionē,
vt dixi. Sed neq; aliud quidquàm obſerua
tum eſt,ex ijs,quæ in ſtatuto hoc poſita ſūt.
Ex ſtatuto etiam de tormentis res manife-
ſtior redditur: eo enim præſcribitur forma
torturæ, mox additur, vt ſi quis aliter tor-
tus fuerit, quidquid inde ſequutum ſit, vel
eius occaſione,ſit nullum,quarè cum forma
huius ſtatuti non fuerit obſeruata,conſequi
tur,vt confeſſiones,& ſnīa, quæ earum occa
ſione lata eſt,nullius ſint momenti,ſicque de
facto D.Aeneas, & contra iuris formam in-
quiſitus condemnatus, & punitus fuit. ſi
enim forma ſtatuti non obſeruata actus eſt
nullus.Anch.d.conſ.36.& conſ.241. Iaſ.cōſ.
97.in 4.Marſ.lat.conſ.65.conſ.131. cōſ.133.
planè vbi ſtatutum habet clauſulam infir-
mantem,quale hoc noſtrum eſt,nulla ſuper-
eſt dubitatio.l.non dubium.& ibi tradd.om-
nes.C.de ll.l.1.de lib.& poſt.cum al. de qui-
bus Bero.conſ. 105. in 3. Neque his obſunt
ea,de quibus in dub.ſ.ꝙ pro ſententia præſu
matur, & ꝙ pro veritate habenda ſit, & ꝙ
valeat, etiam ſinè probationibus, nam, vt
mittam nunc quæſtionem eam,an ſentētia
lata abſq; probatione ſit ipſo iure nulla, vel
egeat reuocatione, de qua latè agunt Abb.
& al. in ca. Eccleſia ſanctæ. de conſt. planè
certum eſt, in. cauſa criminali Reum non
12 poſse † condemnari, niſi, aut confeſſus ſit,
aut conuictus. l. qui ſententiam. vbi eſt
caſus. C. de pœn. & ibi tradd. Bald. Sal.
& al. imò, nec vinciri debet, niſi conuin-
catur,& confiteatur.l.2.C.de exh. re. vbi eſt
textus clarus.& quod irrita ſit ſentētia, quę
feratur in eum,qui non ſit,vel conuictus,vel
confeſſus, eſt clare expreſſum.in c.nos. in c.
ſeq.& c.primates.2.q. 1.& probationes, vel
confeſſo apparere debent ex proceſſu ipſo,
vt rectè trad.Imo.d.c.Eccleſia.num.8.nec ſa
tis eſt, quod Iudex aliunde, ſcire veritatem
potuerit,quidquid in dub.dicatur, quod ma
ximè hic procedit,vbi conſtat Iudicem ni-
xum confeſſione Puſterlæ, licèt nulla, eū cō
demnaſſe,plerunq;.n.proteſtatur, ſe nolle re
cedere à præcedentibus confeſſionibus, &
quas etiā ratas haberi à Puſterla voluit co-
rā teſtibus. Si.n.harum confeſſionū non ha-
buiſſet rationem, non hæc tam diligenter
curaſset.

Accedit his, quòd quoties Iudex ipſe re-
ijci Reum petentem defenſiones,vt petebat
hic noſter,nemo eſt,qui non fateatur ſnīam
13 tum eſſe nullam, † vt poſt Bald.Car.& Imol.
quos ref.trad.Barb.d.c.Eccleſia.n.88. n. 97.
& n. 104.qui plenè examinat articulum, &
idem vult Sali.in l.prolatam.n.2.in fin.C.de
ſent.& eſt conſ.Alex.105.n.4.in 5. Prætereà
cum ex ſtatuto Mantuano non liceat appel
lare ab ordine procedendi, nec à ſententia
in cauſa criminali, ceſſat ratio exiſtiman-
tium ſententiam,ſine probationibus latam
valere, quæ eſt, quia remedio appellatio-
nis ſibi poteſt conſulere condemnatus,& in
ſecundo iudicio probare l. per hanc. C.
de temp.app.vt per Peruſ.cap.dilecto. quęſt.

55.num.158. de app. at verò vbi Reus omni
remedio deſtituatur, Index diceretur tollere
defenſiones, quod ei permittendum nõ eſt,
vt dixi ſupra, & hoc caſu nemo eſt, qui diffi-
teatur ſentẽtiam eſſe nullam, cum nihil poſ-
ſit imputari Reo nõ appellanti, qđ maximè
hic recipi debet, vbi ſtatutum mandat præci
sè, vt reo adſignetur terminus, vt ſe defende
re poſſit. Quarè cum in proceſſu exhibito
nulla fuerit adſignata dilatio Puſterlæ eam
petenti, nec vllę probationes pro curia ap-
pareant, præter nudam confeſſionem, quæ
tam ex communi iure, quàm ex ſtatuto nul-
la eſt, iniquè admodum, & contra formam
iuris ille condemnatus fuit, nec memini vn-
quàm videre proceſſum criminalem magis
plenum iniuſtitiæ, & iniquitatis. Et quam-
uis miſer iſte poſt condemnationem, petie-
rit, vt ſibi liceret Teſtari, ex qua re infertur,
in dub. quod ſententiæ adquieuit, tamẽ hoc
nihil eſt; quid enim faceret, cum nec ei lice-
ret appellare, & cum vidiſſet, ſe iam defen-
ſionibus proprijs excluſum. Imo nec expreſ
ſa ſententiæ adprobatio adtendi deberet,
cum Reus non poſſit renunciare proprijs de
fenſionibus, vt ſuperius dixi. Ex quibus ma-
nifeſtum eſt ſentẽtiam hanc nullius eſſe mo-
menti, & ideò ex ea probari non poſſe fratri-
cidium contra filium D. Aeneæ. Ex quibus
ſequitur, quod etſi admittamus ex patris fra
tricidio filium iure priuari feudis. c. 1. an il-
le, qui interf. fra. do. cum ibi not. tamen cum
lex notet factum, non ſententiam, vt ſunt
verba eius capituli. D. Carolũ non debere a-
mittere feudũ, de quo agitur. l. palam. §. quæ
in adulterio. de ritu nup. ex ſententia nulla
nec probatio facti, nec alius iuris effectus ſe-
qui poteſt. Et quamuis DD. ſupponant, ex
14 ſententia delictum probari † in cap. 1. §. de-
niq; quæ fue. pr. ca. benef. am. nihilominus
agunt de ſententia, quæ legitimè lata ſit, &
iuris ordine ſeruato, vt dicam mox: neq; id
mirum, quia præſumitur contra Iudicem in-
ordinate procedentem, vt per Mars. d. §. ſe-
cunda. num. 65. Alc. reg. 3. præ. 9. cum ſimm.

Non obſtat, quod ſententia nullis præce-
dentibus probationibus lata, valeat, ex Bar.
in l. probatum. C. de ſent. quia iam reſponsũ
eſt, defenſionem non poſſe tolli. Et in cauſa
hac criminali, ſtantibus denegatione termi
ni, & ſtatuto Mantuæ, ac alijs, de quibus ſup-
ſumus extra oẽm difficultatem. Non obſtat,
quod in iudicio ſubhaſtationis nõ diſpute-
tur de vi ſñiæ Boſ. de procla. qđ ſit bo. pub.
n. 20. quia rñdeo, & fatetur etiã Boſ. ibi, hoc
eſſe verum, qñ ſñia valida eſt. l. 4. §. condẽna-
tum. de re iud. nec credo extare aliquid de-
cretum Mantuæ, quo prohibeatur allegari
hmõi nullitatem ſñiæ, abſq; eo, qđ Princeps
adeatur. Sed, etſi extaret, ſatis ei factum eſ-
ſet ex reſcripto, quo Princeps rectè inſtruct⁹
de ſententia lata reſcripſit, vt Iuſtitia fieret,
15 † his. n. verbis intelligitur data poteſtas de
re iudicata cognoſcendi Bald. c. 2. n. 3. & ibi
lat. Barb. de off. leg. ſeq. Boſ. de prin. num. 88.
alias fruſtra mandaſſet Princeps Senatui, vt
referret Celſitudini ſuæ, vt Bal. dicit, quod ſi
Bal. illis verbis reſcripti putat datam pote-
ſtatem cognoſcendi, de ſentẽtia valida, quã-
to magis data erit de nulla? Præterea cũ A-
gnati in hoc iudicio deducant ius ſuum ex
ſententia, permittẽdum eſt D. Carolo exci-
pere contra eum, cum quo ad hos litigantes
agatur de cõmodo priuato, vt mox addam.
Rurſus decretum hmõi, quatenus extet, in-
telligi dẽt de ijs, inter quos eſt lata ſñia, non
de tertio vt in decreto ipſo Mediolani rñdit
uiſſime Ceph. conſ. 396. n. 48. qui multos ci-
tat, qui ẽt n. 44. ait, ꝙ nullitatis deductio non
eſt ſublata, ſi in vim exceptionis proponatᷣ,
vt hic fit, & de qua re ego alias ſcripſi lat.

Septima, & vltima eſt rõ, quia etiam ſi da
remus ſñiam latã contra D. Aeneã rectè latã
fuiſſe, tñ non dẽt obeſſe D. Carolo in feudo,
ad quod is vocatur: qm̃ ipſe non fuit citat⁹,
vt oportuerat: hęc eſt doct. Bar. receptiſs. in l.
cum filiusf. de ver. ob. qui inquit, quod quo-
16 ties ſñia † lata contra vnum principaliter de
crimine, reſpicit vtilitatem priuatam, non
obeſt alij, cuius ſecundariò intereſt, quàmuis
aliud ſit, ſi reſpiciat vtilitatem publicam, &
Bar. ſeqq. ibi Caſt. Imol. Alex. Iaſ. Alc. Zaſ. &
al. & Soc. dicit eius opinionem communem,
& eandem probant Bald. l. prima. num. 8. Sa-
lic. l. ſi filius. nu. 3. C. ne fil. pro pat. Butr. con-
ſi. 5. Abb. conſi. 66. in 2. & in eodẽ caſu Rom.
conſil. 329. num. 10. & alibi conſil. 154. Ale-
xan. conſil. 84. in 3. & l. ſępe. nu. 74. de re iud.
Ang. de malef. verb. Dictum Sempronium.
num. 12. Rim. conſil. 171. Loffr. conſil. 10. nu.
13. qui ex hac Bart. doctrina pulchrum ca-
ſum definit, vt per eum. Et quàmuis cauſa,
quæ agitur, ſit huius naturæ vt ſententia la-
ta contra patrem, poſſit obeſſe filio, tamen
hoc non procedit quando dubium eſt, an ſit
talis: nam tunc citandus eſt filius, vt illi no-
ceat, ſic reſpondit in cauſa quadam Mantua
na Iaſ. conſil. 111. in fin. in pri. vbi ita decla-
rat Bar. in dicta. l. cum filiusfam. quod autem
hic dubium ſit, an ſententia lata contra pa-
trem noceat filio, inde apparet, quòd etſi
dixerit Bald. in dicto cap. primo. an frat.
inc. ſatis eſſe ſententiam criminalem fer-
15 ri, vt condemnatus † à feudo cadat,
tamen

Digitized by Google

tamen dictũ eius reprobatur ab Affl.& Alu. ibi.& ab Alex.poſt Imo.i l.ſi finita.§.ſi de vectigalib'.n.25.& 26.de dam. inf. qui uolunt vel quod frater fratrem per proditionem occiderit, vel vt feudi partem alterã haberet, quarum qualitatum neutram hic probatam video. Non defuerunt etiam, qui licèt agatur de vtilitate publica, & ſententia lata ſit pro fiſco, putent alij, cuius ſecundariò interſit, non præiudicare ſententiam, niſi quoad ordinem. Et ideò ſi fiſcus egerit contra occiſores defuncti, & eos condemnari fecerit, tamen dicunt eſſe opus nouo proceſſu, cõtra heredes, quorũ negligẽtia arguatur, ob inultam mortem Bal.l.1.in fi.vbi cam. fiſ.qui ait acta cum vno obeſſe alij, quo ad ius ordinis non quo ad probandum, & conuincendum, & ſeq. ibi Salic.notans expreſſim. geſta contra occiſores non obeſſe heredi, & Caſtren. & ipſe exigens nouum proceſſum, & Comen.l.in cognitione ad S.C. Silan.Iſern. & quæ ſint reg.verb.& quæ. vt ĩdignis. n.28. & Affl.n.23.tradunt filium debere citari, vt ei ſententia, obſit dum dicunt, quod quando contra hr̃des agetur, oportebit probare defunctũ fuiſſe occiſum, ſm quæ, ſnĩa, qua fuerunt condemnati occiſores, vbi agitur poſtea contra hr̃des, vt hr̃ditas eis, vt indignis auferatur, nõ probabit homicidium, ſed etſi opinionem Bar.in d.l.cum filiusf.ſequamur, certè, & is vbi tractamus de vtilitate priuata, fatetur ſnĩam de crimine latam alijs non obeſſe. Et ſunt plerique qui generaliter, & in oibus caſibus exigunt, vt citetur is, cuius intereſt per conſequentiã, vt ei ſententia noceat, vt nouiſſimè tradit Oſac.deciſ.157. qui plenè articulum examinat, & multi alij addi poſſent, quos ille non recenſet, at quia ſiuè nos Bartoli, ſiuè aliorũ ſententiã ſequamur, ſumus in tuto, nolo latius de hac re diſſerere. Et in terminis noſtris eſt conſ.Alex.30. in 6. vbi concludit, quod ſi fuerit lata ſententia contra aliquos feudatarios de crimine, & bona eorum publicata, & inter dominos oriatur controuerſia, cui eorum adplicãda ſint, deducta in primo illo iudicio non facient ſidem inter ipſos, & opus erit nouis probationibus, quia, vt ibi apparet, tractabatur de cõmodo priuato, vt etiam conſtat ex conſi.13. eo, quæ eſt deciſ.in ſpecie, & citat Alex.Bart. in dicta l.cum filiusf. Quarè, etſi nos admitteremus ſẽtẽtiam hanc eſſe iuſtam, adhuc illa non obeſſet filio D.Aeneæ, ſed oporteret agnatos, qui ſe putant vocari ad feudum, docere contenta in inquiſitione vera eſſe, & ſi quoad fiſcum aliud eſſet, & ſententia deberet hr̃ri pro veritate, quò ad eum. Et hæc ſola Alex.deciſ.deferret victoriam, etſi ſnĩa fuiſſet rectè, & ritè lata. Nec quicq̃ facit, qđ feudum hoc ſit hr̃ditarium, vt ſupponitur, quo caſu illud filius habere non poteſt, niſi ſit heres, quia verius eſt, feudum etiam hr̃di-
18 tarium † deferri filio, ſi heres eſſe non poſſit, vt plenè ex multis defendit Minad. reſpon. 10. ad quem breuitatis cauſa me refero, & cuius opin.ego alias lat. defendi, & congeſſit multos caſus Mari. lib. 1. titu.6. de feud. quibus filius habet feudum hr̃ditarium, nec patris factum præſtat, & eſt deciſ. Affl. 385. quarè cum pater in cauſa ſit p.p delictũ, ex quo bona publicantur, vt filius ſibi non ſit heres, feudum, quod non venit in publicationem erit penes filium, cui ſententia patris non nocet. Quod tanto magis verum erit, ſi feudum hoc mixtum eſſe dicamus, & non propriè hr̃ditarium, vt plerique exiſtimant, de quibus Rolan.conſil.23. & conſil. 60. in pri. quod tamen nunc non examino, quia eſt articulus valdè implicitus, & in quo DD. ſibimet ſunt contrarij, & quia quòd ad deci. pręſentis caſus pertinet, non multum refert hr̃ditarium ſit, an mixtum. Et ex his abſolutũ eſt caput pertinens ad feudum.

Quò verò ad bona ſubiecta fideicommiſſo, cum non viderim verba teſtamenti, non poſſum rem ipſam latius excutere. Certum tamen eſt, quòd etiam ſi ex eius verbis vocati eſſent Agnati, quo tempore fratricidium admiſſum eſſet, præferri deberet Dominus
19 Carolus, qui poſtea † proximior eſſe cœpit. Caſtren.conſil.257.num.quinto.ver.item allegatur, quod dicti Agentes in pri.Rolan.lat. conſil.70.in tertio. Nat. in eodem caſu con-
20 ſil.675. Præterea licèt admiſſo delicto † excludatur poſſeſſor bonorum, & alij fideicommiſſarij admittantur ex teſtamento, tamen hoc verum eſt, poſtquàm fiſco bona incorporata erunt, nam niſi ſequatur traditio rei, quæ alienari prohibita eſt, non incidit in pœnam, qui alienat, vt eſt notiſſ. & multos congerit in hanc rem Tiraq.§ primo.glo.ſecunda.num.45.de retract. & in terminis in fideicommiſſo eſt deciſ.Caſtren.in l.peto.§. fratre.in prin.de leg.ſecundo. quarè cum quo tempore condemnatus fuit Dominus Aeneas, & ante incorporationem bonorum, iã conceptus eſſet Dominus Carolus, vt proponitur, nulla ratione alij Agnati vocari poſſunt, quandoquidem Dominus Aeneas, ex delicto ſolo non priuàtur, ſed ſecuta demum incorporatione.

Voluit enim cauere teſtator, nè bona fiſco adquirerentur, non etiam illa auferre delinquenti ex eo ſolo, quod deliquiſſet. Solẽt .n.teſtatores addere has cautiones, vt bona cõſeruent in familia, & nè trãſeãt in fiſcum;

Et ideò eis eſt ſatis, ſi pęna non ſequatur delictum, & bona è familia non exeant. Nec poſſunt alij ſequentes in gradu excludere poſſidentem, ex ſolo delicto, niſi, & prætereà curarent, vt prius cōdemnaretur iux. ea quæ in ſimili caſu traduntur à Bart. Bald. Sal. & al. in d. l. prima. C. vbi Cau. Fiſc. & ab eodē Bar. & al. d. l. in cognatione, vbi eſt loc⁹ ſuus: nimiſq; abſurdum eſſet ſi diceremus fideicōmiſſarium priuari, propter ſolum delictum, ſufficit ergò, vt quo tempore eſt locus pęnæ, hoc eſt, quando bona auferuntur, vt fuerit conceptus Dominus Carolus. iuxt. tradd. in Leum. de cond. & dem. & l. interuenit. de leg. præſt. cum ſimm.

Et ex his puto relationem Illuſtr. Senatus fuiſſe æquiſſimā, & adgnatos D. Caroli fruſtra niti hac ſententia. Et ita iuris eſſe opinor,

ARGVMENTVM.

Mvlierem cecidiſſe à comodo teſtamenti, tàm ob inhoneſtatem, quàm etiam ob non adimpletam aliter teſtatoris voluntatem in caſu de quo agitur, clarè probatur.

SVMMARIVM.

1 Matrimonii *in probatione teſtes debent eſſe oī exceptione maiores, & plura reiciuntur, in materia probationis matrimonij.*

2 *Probationes plenæ, & integræ eſſe debent in cauſa ardua.*

3 *Mulier, quæ clam matrimonium contrahit non dicitur proba, & honeſta.*

4 *Matrimonia clandeſtina contrahentes dicuntur infames.*

5 *Caſtitatis conditio appoſita legato quid operetur.*

6 *Viduitas, quando à teſtatore cenſeatur indicta.*

7 *Viduitatis conditio, an & quando per heredem remitti non poſſit.*

8 *Filius impubes cui teſtator in teſtamento conſuluit, an fauori ſuo poſſit renunciare.*

9 *Conſenſus ſuperueniens retrotrahi non poteſt in præiudicium Iuris alteri quæſiti.*

CONSILIVM. CLXXXV.

EX duplici capite arguitur inhoneſtatis hæc mulier, & quia à Titio fuerit cognita, & à Sempronio de Titio dictū eſt aliàs, & res pendet ex teſtimonijs, quæ diligenter, vt ſolet ſcrutabitur clariſs. D. Prætor, illud tamen non ommittam, teſtes ſingulares, vt dictum eſt ſufficere, & pręſumptiones, ad probandam hanc impudicitiā in genere, & vltrà allegatos ante, ſic tenent Cra. conſi. 73. nu. 33. Boer. deciſ. 23. Soc. iu. conſ. 99. in 2. Alb. conſ. 25. qui pulchrè. Gabr. de teſti. concl. 2. num. 50. Burſ. cōſil. 69. num. 12. & conſil. 88. num. 16. Nunc tractādum eſt de Sempronio. Et certum eſt, tam ex noſtris, quàm aduerſariæ probationibus illam multoties fuiſſe cognitam à Sempronio, nec ex aduerſo, id negatur: & ob id euenit caſus priuationis, de quo in teſtamento, vt ſi inhoneſta eſſet priuaretur omni commodo: & id non habet dubium. Sed qnia obijcit, quòd contractum erat matrimoniū inter ipſos, vt hoc veluti colore inhoneſtas excuſetur, videndum an id probatum ſit. Ee dubio procul non video matrimonium hoc rectè probari in proc. Etenim in probatione

1 † illius teſtes debent eſſe omni excep. maiores Pariſ. conſ. 53. num. 9. in 4. Soc. iun. conſi. 86. num. 6. & 13. & conſil. 88. nu. 8. in 2. Laur. de Pin. conſil. 72. int. conſs. matr. vbi Zilett. recenſet plurimos. Rub. conſil. 73. Gra. conſil. 75. num. 22. d. vol. conſs. matr. Et tanto magis id verum eſt hîc, vbi rea excipiendo deducit principaliter matrimonium, vt ſe excuſet; nam Reus debet plenè probare ſuam exceptionem, vt abſoluatur. l. in exceptionibus. de excep. & in materia matrimonij, eſt latiſs. conſil. Soc. 39. in pri. & in fortiori caſu reſpond. Ceph. conſil. 82. num. 45. qui voluit probatum eſſe matrimonium, quādo agitur iudicio petitorio ad bona, ſi teſtes depoſuerint de tractatu, & nominatione, vt num. 48. & ego alias oſtēdi in probatione filiationis, matrimonij, & ſimilium, ſi agatur de hereditate petenda, non ſufficere tractatum, & multos citaui: non ignoro tamen multos etiam repugnare. Verùm, quòd tractatus, ſeù actus alij, ex quibus inferatur matrimonium non ſint plenè probandi. nemo eſt, qui dicat. Etenim cum cauſa ſit ardua probationes etiam plenæ, & integræ † eſſe debent, cnm pleriq;

2 velint eam eſſe parem criminali Anch. conſ. 64. vbi de cauſa mille, & ducentorum auri Boſ. de indic. num. 165.

At certè nulli ſunt teſtes, qui probēt hoc matrimoniū. Vnicus eſt, qui deponit ſe interfuiſſe, ſed eſt amiciſs. vt fatetur ipſemet, quæ eſt qualitas deminuens fidem, & ità non eſt omni exc. maior, & ob id repellitur, vt ꝑ Pariſ. d. conſ. 53. n. 13. ſed & laborat alijs vitijs, vt ex teſtimonio ipſius deꝑhenditur. Hic ergò, qui ſolus deponit de matrimonio, nihil probat. Minus etiam probant duo teſtes, qui deponūt ſe audiuiſſe à quodam Factoretto, ꝗ interfuerat matrimonio, ſicut. n. ille aſſerēs talia extra iudiciū: nil probat contra Magnif. Actores, ita nec, qui ab eo audiuerunt.

Sed

Sed, & hi teſtes ſunt minus integri, pauperes, viles, ruſtici, & parum veriſimilia dicentes, & ob id repellendi, vt in terminis p Cepha. dicto conſil. 82. num. 44. vbi ait debere probari teſtes deponentes de auditu in ſimili caſu matrimonij eſſe bonæ opin. & famæ. Et certè nemo dixerit, ex vnico illo teſte minus integro, & his alijs duobus vilibus pbari in cauſa ardua matrimonij.

Non obſtat, quòd Monachus dicat multos ante annos d. mulierem dum peccata ſibi confiteretur dixiſſe Semproniũ fuiſſe eius virum: nam præterquàm, q hic teſtis non iurauit in hac cauſa, & ideo cum ſit res inter alios acta, non probat: reſpond. non eſſe credẽdũ dictæ mulieri confitenti, quãdo nec ſi moriens dixiſſet, vllam mereretur fidem, vt per Nat. conſ. 473. num. 40. qui in terminis. Et maximè quia, vt dicã mox, illa non erat cõfeſſio, ſed confuſio. Sed, & hi teſtes deponũt contra veriſimile, & iuris præſumptiones.

Primò, quia ex cohabitatione huiuſmodi non connubium, ſed fornicatio potiùs præſumitur c. Illud. & ibi tradd. omnes de præſ. Nat. d. conſ. 473. d. nu. 40. Et ſolent fornicarij, ſe vocare coniuges, vt pretexant hoc nomine culpam, vt per Nat. ibi qui Virg. citat, & eſt deciſ. Inno. in c. ex parte M. in fi. de reſt. ſpol. quem ſeq. Ceph. d. conſ. 82. d. num. 45. Et ex his falſis dictis ortum habuit rumor, de quo aliqui teſtes. conſideret tamen Magnifi. Prætor nullum eſſe, qui deponat de mutua nominatione, ſed tantum quidam dicũt hanc mulierem non appellaſſe quidem Sẽpronium virum ſuum, ſed dum reprehenderetur, id allegaſſe.

Secũdo, quia nõ eſt mutatus habitus, poſt matrimonium, ab ea; vt arguunt Alex. conſ. 151. nu. 9. in 5. Nat. d. conſ. nu. 43. qui etiam conſiderant ſeparatam habitationem vtriuſque.

Tertio, quia iterum deſponſata eſt, nec matrimonium fuit publicatum: iux. ca. cum inhibitio. de cland. deſp. vel iux. Conc. Trid. ſi enim erat iam deſponſata, non debuit iterum deſponſari, & maximè clam, & non obſeruatis ſolemnitatibus, nam & hoc matrimonium ſecundum eſt clandeſtinum: quarè non eſt veriſimile, quòd alterum ſimile præcederet.

Quarto, quia non eſt credendum, quòd diù latuiſſet hoc matrimonium, hoc eſt per ann. decem. non enim facilè euenit, q matrimonia tanto tempore occultentur: & ideò cum id ſit inſolitum, non eſt habenda fides vilibus teſtibus, qui ſecus dicant: nec adiuuat fama bona huius mulieris, de qua multi videtur deponere: nam reſpond. quòd ẽt ſi eſſet probata honeſtas eius, illa nil conferret ad probationem matrimonij, vt in terminis trad. Nat. d. conſ. 473. in fin. aliàs eluderetur facillimè quod dicitur ex cohabitatione pſumi fornicationem, non matrimonium: adhibitis teſtibus, qui in genere de honeſtate deponerent.

Non obſtat, quòd in actu clandeſtino leuiores probationes ſufficiant: quia id nõ obtinet in matrimonio: eſt enim imputandum coniugibus, qui tales adhibuerunt, ſic Alex. conſ. 152. num. 11. in quinto. Aret. conſil. 13. num. 17. Soc. conſ. 17. num. 5. Fer. conſ. 364. num. 9. & alij poſſent adferri, ſed & hic vnicus eſt teſtis, qui interfuerit matrimonio, & ideò, & ſi aliquando, quod verum non eſt, reciperentur teſtes minus idonei, in cauſa matrimonij, duo ſaltem requirerentur, quos adiuuare poſſent alia adminicula.

Non obſtat, quòd vnus ex noſtris teſtibus dicat ſe audiuiſſe Sẽpronium dici illius maritum, quia non deponit, id dictum fuiſſe tredecim ab hinc ann. vt exigeretur, quia prætenditur ab eò tempore matrimonium fuiſſe contractum: & poteſt eſſe, q paulò antè depoſitionem ipſius, Audiuerit, & ſic aliquo tẽpore fuerit fornicatio.

Secundo reſpond. quòd licèt ita audiuerit, tamẽ non ideo matrimonium probatur, quia fama originem trahebat ab ipſis amaſijs, qui prætextere ſolent hoc nomine culpã, vt dixi.

Non obſtat, quòd alij duo teſtes dicant, io credeua, che foſſe ſuo marito: nam cum viderent actus impudicos, pia quadam ratione, ita debuerunt credere: at non addunt, ſe nunc credere illos, vel olim fuiſſe, vel hodiè eſſe coniuges.

Ex quibus omnibus concludo nullum eſſe probatum matrimonium, & profectò non debet adduci Magnif. Prætor, ex emendicatis his teſtibus, vt exiſtimet tanto ante contractum eſſe matrimonium inter hos, quod tandiù abſq; aliqua cauſa fuerit occultatũ, cum ſcandalo Eccleſiæ, & honeſtatis publicæ: Caret n. omni ratione, & longè abeſt a veroſimili. Et ex hoc ſolo fundamento ius nobilium actorũ, ſatis confirmatum eſt. nec vltra eſſet progrediendum: attamen, vt vndiq; appareat Ream nullo iure ſe defendere, dico, quòd & ſi demus clandeſtinum hoc matrimonium fuiſſe contractum, quod certè nõ eſt, adhuc cõdemnanda eſt, ad reſtitutionẽ:
3 mulier enim, quæ clam † contrahit nuptias, non dicitur proba, morigerata, & honeſta, vt in teſtamento: nam peccat mortaliter. Prę. poſ. in rubr. de cond. deſp. in fi. Hen. Bo. c. fin. in fi. eo. Couar. par. 2. c. 6. num. 8. de ſponſ. at ne-

nemo dicet teſtatorem voluiſſe inuitare il-
lam ad delinquendum, cum potius manda-
uerit, vt proba eſſet, ergò.

Secundò, qui contrahunt talia matrimo-
4 nia † ſunt infames, & dicunt eſſe in ſtatu dã-
nationis, ob peccatum mortale, in quò vi-
uũt, Gaiet. primo. to. opuſc. trac. 13. q. 2. ver.
vtrum, qui eam adfert rationem, quòd licèt
apud Deum connubia hæc ſubſiſtant, nihi-
lominus, quò ad Eccleſiam ipſam, & forum
fori, vt loquimur, ſunt adulteria, & fornica-
tiones tex. eſt, & ſi is non allcget 30. q. 5. cap.
aliter. Addit etiam, confeſſores, qui patiun-
tur Chriſtianos viuere in hoc ſtatu, grauiter
peccare: vt meritò dixerim ſupra, bono illi
confeſſori non habendam fidem. Si ergò
hæc mulier vixit tandiù in peccato mor-
li, ſi infamis fuit, quò proba, & honeſta
appellari poterat. Sic & Bero. q. 107. ſcri-
pſit ſtatutum, de lucro dotis non habere lo-
cum in tali matrimonio, quia inquit quò ad
forum pro adulterio habetur, & ex eo, ẽt filij
non reſtituuntur natalibus. Ceph. conſ. 276.
num. 15. & Alex. Neu. conſ. 2. num. 5. & ipſe
dicit mulierẽ, quæ matrimonium illud con-
trahit, reddi infamen, nec poſſe in vlla cau-
ſa matrimoniali eſſe teſtem, cum non dica-
tur probatæ uitæ, & bonę opinionis, quæ, &
ipſa eſt deciſ. in terminis. Itaq; cum in hoc
foro exteriori, hi coniuges pro adulteris, &
fornicarijs reputent̃, nemo dixerit iſtã mu-
lierẽ cui teſtator iniũxit, vt proba, caſta, m
rigerata, & honeſta eſſet, poſſe vocari, ex te-
ſtamento. Et hæc eſt ſolidiſs. ratio. Sed
quod magis eſt, etiam ſi matrimonium legi-
timum contraxiſſet, adhuc ex mente teſta-
toris à ſucceſſione repellitur, idq; tam verũ
eſt, quàm quod veriſs.

Conſidero enim. Primò, quòd teſtator op
5 poſuit † caſtitatem matrimonio, in vna enim
parte egit de illa, ĩ altera de hoc. Legat eidẽ
mulieri, illamq; filio ſubſtituit, ea lege, vt ca
ſta ſit, & in euentum etiam, in quem nubat
relinquit mille &c. conſidero, quòd ſi dica-
mus ſubſtituo ea lege, vt caſta ſit, & in hoc
capite verbo, caſtitatis, matrimonium etiã
comprehẽdamus: hic eſt ſenſus, ſi caſta erit,
id eſt, vel in cælibatu honeſta fuerit, vel nup
ſerit, ſubſtituo, atq; hoc abſurdiſs. eſt, quia ſi
de nuptijs ſenſiſſet in primo caſu, nõ erat in
ſeq. membro nominatim, idem diſponendũ:
& ſequeretur hãc mulierẽ eſſe melioris con-
ditionis nubentem, quàm in cælibatu degẽ-
tem: quo nil inueriſimilius. Et. n. ſi admitta
mus dictionẽ etiam, idem valere quod, hoc
amplius, & alimenta, & mille haberet, ac cõ-
modo ſubſtitutionis frueretur. Nemo autẽ
arbitrabitur magis fauiſſe teſtatorem matri
monio, quàm cęlibatui: quia id ab omni ra-
tione alienum eſt, cum iniunxerit curam fi-
lij matri ipſi, & id repugnet communi ſen-
ſui, ſolent. n. relinquere alimenta mulierib⁹,
donec nupſerint: & ita in terminis arguit So
cin. conſ. 56. num. 6. in 3.

Si ergò in hoc teſtamento oppoſita eſt ca
ſtitas matrimonio, & aliter diſpoſitum in v-
no, altiter in altero caſu: impoſſibile eſt, ꝙ
eiuſdem fauoris ſint nuptiæ cum caſtitate.
Erit ergò verus ſenſus, ſi caſta ſit, & legati, &
ſubſtitutionis commodo potiatur: & etiã ſi
nubat, non omnino derelicta ſit, ſed mille
habeat, & id optimè deprehenditur ex te-
nore teſtamẽti, abſoluitur. n. primũ caput, &
legantur alimenta iniungitur cura, fit ſubſti
tutio, & addit̃ declaratio, vt hæc habeant,
locum, ſi caſta ſit, inde his abſolutis diſponi
tur in euentum, in quem nuberet, & ideò nõ
poſſunt dicta ſuperius intelligi repetita: cum
ſint diuerſi caſus, & hoc mihi videtur clariſ
ſimum.

Confirmat̃ hæc interpretatio, quia in ca-
ſu matrimonij, teſtator grauat legatariũ ad
fideiubendum, de reſtituendis mille, & tamẽ
de bonis ſubſtitutione comprehenſis, quæ
longè pluris valent, nè verbum quidem, con
ſuleret ergò hr̃dibus filij, quo ad illa mille,
qui ſunt incogniti teſtatori, non autem fra-
tribus, quos hr̃des inſtituerat, & filijs filij prę
tulerat, quod eſt abſurdum. Et verè cum in
caſu primo liberauerit teſtator d. mulierem
à præſtãda cautione de fruendo arbitrio bo.
vi. bonis ei relictis, quæ maximi ſunt precij.
& in hoc ſecundo oneret eam cautione, ob
modicam ſummam, quid aliud cõſequitur,
q̃ eum illic de cęlibatu ſenſiſſe, non de nup-
tijs? & hæc eſt ſolida coniectura voluntatis.
Rurſus, ſi alimenta etiam nubens d. mulier
conſequitur, quomodo ex fructibus deducẽ
tur mille, vt teſtator iubet. Sanè non erat le-
gatum adeò opulentum, vt hæc commodè
fieri poſſent, nec credibile eſt dére deteriorẽ
eſſe conditionem filij matre nubente, quàm
ſi ea ſit in cęlibatu. Illa ergò verba, & in euẽ
tum etiam, non ampliant, nec repetunt, ſed
tantum addunt nouam diſpoſitionem: quod
& in verbo, amplius, euenire ſolet, aliquãdo,
licèt ſit aptius repetitioni, quàm dictio, etiã,
vt eſt tex. clarus. in l. fin. ſeruus. leg. §. ſi ita. de
leg. 1. & lat. declarat Bar. in l. ſi tibi. co. 3. & re
gulare eſt, vt vbi non ſit eadem ratio, repeti-
tioni non ſit locus Bal. conſil. 153. in 5. cum
ſimm. quod hic eſt indubitatum, propter diſ
poſitiones ſeparatas, & perfectas.

Secũdò, quòd de caſtitate deſtinata à ma
trimonio ſenſerit in prima parte teſtator, ꝓ
batur, eo, quòd iniunxit curam filij, & dom⁹

d. mu-

Digitized by Google

d.mulieri,nam ex his verbis,etiam ſi dictum
6 non eſſet,quòd maneat caſta,† viduitas indi
citur.l.ſed ſi hoc.§.ſi.de cond.& dem. imò ve
rò,& tutela decernitur,vt per Caſtr.ibi,& q̃
uis.Bar.Imol.& Caſtr.in l.cum tale. d.tit. de
cond. & dem. dixerint non indici viduitatē
illis verbis,nè à filio diſceſſeris:tamen inter-
pretatio illorum vera eſt,ſecundum ius Pād.
nam eo tempore non poterat iniungi vidui-
tas,& ideò etiam ſi verba,id ſignificare vi-
derentur, nihilominus non debat capi inter
pretatio,per quam euerteretur diſpoſitio ip
ſa,vt apertè ſentit Rui.conſ.42. nu. 22. in 2.
& cõtra Bar. etiam,eſt receptior ſentētia, vt
per Garr.in rub.C.de ſec.nup.n.30.Et in ca-
ſu hoc, quando eſt iniuncta cura nemo con-
tradicit,quia ceſſat ratio,Bar.& aliorum,qui
dicunt nuptam poſſe morari cum filio: nam
ſecus eſt,quò ad curam,cum mater,quæ ſu-
perinducit vitricum, cenſeatur infenſa eſſe
filijs,& tutelam illorum abieciſſe, vt p Bald.
& al.l.1.C.de leg.& eſt tritiſs.Cum itaque in
præcedentibus, ſit interdictum concubinæ
nuptijs, quæ inferius de caſtitate adduntur
recipiunt declarationē à ſuperioribus:nam
cum domi filij caſta eſſe debeat, ab ipſis nu-
ptijs abſtineat oportet Ruin.conſil.43.num.
ſecundo.in 2.vbi ex Salic. probat maritū, q
mandauit vxori,vt domi ſuæ caſta eſſet,ma-
trimonio interdixiſſe,& alij ſeqq.vt per ipſū
Salic.quem citat in l.fi.num.5.C. de ind. vi.
Nec habet locū hoc caſu ratio Bar. Caſtrē.
& Imo.d.l.cum tale.qui dicunt eum poſſe do
mi eſſe cum filio & ſuperinducere virum;
quia ſi iura filiorum demandata ſunt ei nō
eſt credibile, vt eam nubere voluerit.

Tertio etiam conſidero, quòd in caſū nu-
ptiarum reliquit mille,atq; etiam voluit, vt
ea heredibus filij poſt mortem reſtitueren-
tur, quaſi noluerit, vt quicquām perpe-
tuò, tunc d. mulier conſequeretur, etiam ſi
mortuus eſſet filius,quomodo ergò legatū,
& ſubſtitutionem ei applicabimus? & certè,
ob id teſtator præcisè, & ad vnguem dixit,
tunc,& eo caſu habeat mille, quæ verba re-
ſtringunt ad d.caſū Rom.con.131.& alij paſ
ſim,non ſecus,ac ſi dixiſſet, tunc & eo caſu,
de quo in ſuperioribus nulla mentio facta
erat. Et ex his multa tolluntur, quæ ex ad-
uerſo non multum certè ad rem inferebanť.
Dum enim dicebatur, priuationem in hoc
capite non repeti, facilè conceſſerim: quia
non dicimus repetendam eſſe priuationem,
ſed plenius eſſe conſultum d.mulieri cælibi,
q̃ nuptæ: quarè ſicut nos eis concedimus,vt
non repetatur priuatio:ſic, & illi concedant
nè inducatur aliarum diſpoſitionum repeti-
tio,ſi caſta,legato,& ſubſtitutione fruatur:ſi
nubat,mille: ergò,& cæteris de quibus ſup.?
Profectò id eſt nimis alienum à mente teſtā-
tis. Etenim cum in ſuperiori parte non aga
tur de matrimonio, vt dixi, ſed in inferiori:
vtraq; per ſe cenſenda eſt,nā ab vna ad alte
ram inferēdum; & maximè cum non ſoleat
fieri repetitio,quando ſequens oratio eſt per
fecta,vt hic Bar.l.in repetendis.cum vulg.de
leg.3.& quando non eſt eadem ratio, qui ēt
eſt caſus præſens,cum fauorabilior ſit cauſa
matris filium educantis,quàm nubentis, &
id obtinet etiam in concubina,quæ ſi filium
derelinquat, ijs eſt ſubdita pœnis,quibus,&
vxor,vt eſt tex.clarus.in §.ſin autem.ver.ſi ve
rò.in No.de nupti.vt mirum non ſit,ſi volue
rit teſtator eam nubentem habere tantum
mille,quaſi contra pietatem maternam,& le
gem faceret.

Non obſtat,quòd quatenus viduitas indi
7 cta ſit,† id fuerit in gratiam filijs:& is fauo-
ri ſuo renunciauerit, quia verius eſt, & in
gratiam ſuam teſtatorē ita diſpoſuiſſe. Ver-
ba.n. illa, caſta honeſta &c. appoſita ſunt,
quia teſtator noluit,vt nuberet, ꝙ indecorū
putaret,vt ea,quæ poterat hõneſtè apud fi-
lium eſſe,in alienas familias demigraret, ꝙ
veriſimiliter arbitraretur mulierem concu-
binam nobili viro iungi non poſſe,& dede-
cori eſſe familiæ ſuæ, ꝙ mater filij vileſce-
ret, & quæcunque fuerit ratio, certum eſt
cauſa etiam ſua,ità à teſtatore iuſſum, ſicut,
& in probitate,& honeſtate,nè alioqui eadē
diſpoſitio inæqualis ſit contra l.iam hoc. de
vulga. nec fuit ei ſatis in gratiam filij con-
cubinę matrimonio interdixiſſe illis ver-
bis, gubernium &c.ſed addidit caſta, &c.vt
appareret cauſa ſua etiam,ita ab eo diſpoſi-
tum. Quod etiam ex eo patet, quia conſu-
luit d.mulieri etiam poſt mortem filij, & ob
id dici non poteſt quin, & eius cauſa, ità cō-
ſtituerit:ſi enim contemplatione filij tãtum,
eo mortuo debuiſſet ceſſare commodum, vt
per Dec.conſ.485.conſ.537. conſ. 620. quæ
reddita ſunt in eodem caſu.Rui.d.conſil.42.
Soc.iun.con.108.in pri. qui & ipſi conſulue
rūt in caſu Dec.in relicto vxori, ſi cum filijs
habitaſſet. Vt & idem Soc. conſil. 58. in 3.
& in tali legato verſari etiam fauorem lega-
tariæ,ſupponunt Bar.conſil.56.& Abb.conſ.
78.in fi.in 2.& eſt indubitatum, quoties filiꝰ
non ſit valetudinarius, qui auxilio, & cura
matris perpetuò egeat,vt conciliando opin.
probat Rui.d.conſ.42.num.22.quarè, & fi-
lium,& matrem,& teſtatorem hēc coniungi
mus,nō autem ſolius filij habemus rationē,
vt etiam concludit Benint.deciſ.vlt.qui con
ſiderat nonnulla,quæ hic conueniunt: nam
liberata eſt d. mulier à præſtatione cautio-
nis

nis,de vtendo,& fruendo arb.bo.uiri cauſa ſua, non filij. Quatenus ergò prohibitio,hęc concernit teſtatorem, remitti à filio non potuit, quicquid ſit in pęnis legitimis, de quibus, Bald.l.prima.C.de ſec.nup. Rom.conſil. 219.Dec.conſil.485.cũ alijs. Sic in terminis trad Matt.Fęlic.int.conſ. Caſtr.conſ.159.in pri.& eum ſequitur Garr.d.rub.nu.123.Imo quod magis eſt, nec ipſe filius potuiſſet renunciare eductioni maternæ, & concedere matri,vt nuberet, quia quoties aliquid in fauorem minoris iuſſum eſt, præceptum hoc dicitur veſtiri à minori ætate, nec poteſt illi renunciari.tex.eſt in l.2.C.de vſuc.pro emp. per quem ita tenet Bar.cum quo eſt communis opin.in l.filiusf.§.Diui. de leg. primo. & ibi Loaz.num.99. Soc.iun.num.57. Quarè
8 cum impuberi filio teſtator conſuluiſſet, † non poterat is etiam volens fauori ſuo renũciare,& in terminis,quòd vbi, ob vſum neceſſarium filiorum iuſſerit teſtator, vt quis eſſet apud eos,illi nullo tempore poſſint renunciare fauori proprio,eſt tex.in l.fi.C.qui ad lib.peruen.vbi ſi pater vetuerit ſeruum educatum cum filio manumitti, ob vſum ei⁹ neceſſarium,filius non poterit eum ad libertatem perducere,ſed cogetur habere eũ penes ſe: quãto minus ergò, impuberes filij maternæ eductioni,& curę renunciabunt? & q̃uis non ignorem Sali.d.l.fi.voluiſſe, vt filius poſſet manumittere ſeruum: tamen,vt dicebat Soc.iu.in d.§. Diui. illud eſt contra eum tex.& lat.dixi ibidem ego,poſt alios recẽtiores. Et certè vbi is,cui iuſſum eſt, ſit Impubes,nullum eſt dubium: quàmuis verius ẽt, ſit, idem eſſe in eo, qui pubes ſit,quaſi publicè interſit adoleſcentes bonis moribus imbui.

Secundo, & ſi admitteremus filium potuiſſe renunciare fauori ſuo,tamen conſenſus hic debuiſſet eſſe ſolemnis, nec ſatis fuiſſet tutorem auctoratum eſſe.Bal. conſ. 22. in 5.cum al.de quibus.Gar.d.Rub. nu. 122. qđ multo magis verum eſt,quia obligabatur ſecuto matrimonio filius ad mille libras, & tamen ſtante ſtatuto noſtro, de contract.mi. non poterat hoc fieri, nec præſtari conſequenter conſenſus.l. oro.de ſponſ.c.cum q̃dẽ.de reg.iu.in 6.&cum impuberes non poſſint cõſentire matrimonio matris, ita,vt ceſſent pœnę ſecundo nubentium, quicquid ſit in maioribus, vt dixi, cum ſtatutum noſtrum æquet minores impuberibus:ſolemnitates in hoc conſenſu debuerunt interuenire, maximè,quia minor habens curatorem, ſinè eo nihil agit.l.ſi curatorem. C.de in int. re.mi.

Tertiò non eſt probatum filium vnquàm conſenſiſſe, nec id etiam fuit vſquàm allegatum: & quatenus apparere poſſet aliquis conſenſus,tamen ille fuiſſet,poſt matrimonium,vt clarum eſt: & ideò cum iam d. mulier eſſet excluſa,quaſi caſtè non nupſiſſet,& ſubſtitutio iam eſſet tranſlata ad DD. Borſium, & Aloyſiũ: ſuperueniẽs conſenſus
9 † non poteſt trahi retrò in præiudicium iuris eis quæſiti,vt probat Tiraq.innumeros ꝑpè citans.§.1.gl.10.num.69.& 71.de retr. lign.quod.n.ſemel eis eſt adplicitum,ſine eorum facto non aufertur.l.id quod. de reg. iu. maximè cum ſpes hæc,quæ pendet ex teſtamento mortui, dicatur probabilis,& æſtimabilis.Bar.l.is poteſt.nu.10.de acq.her. & ſcripſi aliàs fuſè, & ob id, nec à Principe facilè tollitur.l.ſi teſtamẽtum.C.de teſta.& paſſim.

Quartò, animaduerto conſenſum filij non prodeſſe dictæ mulieri, quò ad ſubſtitutionem: nam ſi ipſa nuberet priuabatᷣ,hoc eſt non erat vocata in caſum nuptiarum, ad ſubſtitutionẽ:nupſit,& ſic vocari deſijt,mox filius, cuius cauſa indictam uiduitatem nũc ſupponimus, conſenſit, certè hic conſenſus nõ reſtaurat,quod amiſſum eſt, ſed ſi mulier aliò iure vti poteſt, qđ ob ſecundas nuptias ſuſpenderetur, illud ob talem conſensũ reuiuiſcit,ita in terminis trad.Soc.iu.conſ.71. in fi.in 2.qui inquit,ꝙ ſi mulier amiſit ꝓprietatem rerum à viro, ſibi relictarum,ob tranſitum ad ſecundas nuptias, & filius remittat iniuriam, proprietas omiſſa non ideò ad illã reuertitur, ſed ei intelligitur ſeruatum ius, quod habebat,itaque cum illa eſſet iam excluſa,ob nuptias;filius conſentiendo,aut iniuriam remittendo, non introducit nouã vocationem,ſed ſeruat ei ius,ſi quod hẽt,& ratio eſſe poteſt,quia diſpoſitio ſemel extincta non reuiuiſcit. Soc.iu.d.conſi.110.num.9.in pri.qui reſpondit ſi relictum ſit matri, ſi cum filia ſit morata, & filia, iuſta ex cauſa, receſſerit, ita,vt legatum ſit extinctum,illud nõ redintegrari,licèt filia ad matrem redierit, & in d.caſu conſuluerunt Dec.conſ.621.& Ruin. conſ.46.in 2.quinimò, neq; omnis conſenſus ſufficit in liberando à pœna ſecundo nubentem, ſed dẽt eſſe clarus,& apertus, ita ꝑ Garr.d.rub.num.118.qui citat Caſtr. conſil. 149.& 150.ĩ 2.qui loquitur in pulchro caſu. Hæc tamen, & alia multa ſuperuacuò addidi,cum non eſſet opus ingredi has difficultates ex dictis ſuperius:ſed, vt intelligeret clariſs. D. Prætor, vndiq; nobiles Actores eſſe præferendos d.mulieri, non me piguit hæc adſcribere,

AR-

ARGVMENTVM.

Agitvr de eadem cauſa præcedentis Conſilij.

SVMMARIVM.

1 Matrimonivm, *ex quibus cõcub inę per teſtatorem in teſtamento, prohibitum dici poſſit, vt emolumentis ei relictis in caſu matrimonij priuata cenſeatur.*

2 *Viduitatis conditio, quando in relicto cenſeatur repetita.*

3 *Conditionis repetitio fit quoties eadem viget ratio.*

CONSILIVM CLXXXVI.

ETsi ex his, quæ, & ſcripſi, & coram dixi, iam res adeò clara ſit reddita, vt nullus ſit locus dubitationi, hæc tamen pauca addere mihi tribuit, vt oculis ſubiecta fidelibus mentem teſtantis legenti Magn. Iudici, idẽ-
1 tidem ingerant, & inculcent. Iniungitur † Prima parte, teſtamento, cura filij huic mulieri, vt què domi eum gubernet iubetur, ex his matrimonio, vt alias dixi, interdictum, eſt, quandoquidem mater, quæ virum ducit filij curam abijcere cenſentur, vt rectè trad. Bald. l. 1. C. de leg. & ideo, & ſi eius tutrix eſſet, ſtatim eſſe deſinit, quaſi lex ea parũ fidã filio præſumar. l. 2. C. quando mul. cũ ſim. & eædem pęnæ ſtatutæ ſunt in concubinam nubentem, quæ & in vxórem. No. conſt. de nup. §. ſi nautem. & ideò cum dicta mulier duxerit virum, vt parum curans filium, priuatur emolumentis eidem relictis, vt per Bald. d. l. 1. qui in hoc approbatus eſt, & non hẽt contradictorem, quando cura eſt iniuncta. Dicitur, quòd hæc prohibitio non trahitur ad ſubſtitutionem, quia eſt diuerſum caput, & conditio in vna parte teſtamenti appoſita, ad alteram non porrigitur, & longa ſeriè citantur conſs. Caſtr. Alex. Anan. Hug. Cel. Paril. & aliorum, ſed, vt dicebam, inanis eſt hæc diſputatio, quia teſtator continenti ſpiritu coniungit ſubſtitutionem legato, & inducit priuationẽ. Et enim iniuncta cura, ſubſtituit, & addit, declarans ſe legaſſe, & ſubſtituiſſe, vt viuat caſta, & honeſta &c. alias è domo expellatur: ecce, vt ſupponit eam viuere apud filium, & domi ſuæ, & ita duæ ſunt conditiones, vt domi ſit, & caſta ſit. Et quis inducat animum, vt voluerit teſtator matrem, quæ ſtatim filij curam deſereret, & nuberet, frui commodo ſubſtitutionis, hoc erat iam inuitaſſe ad nuptias: quod an facere voluerit, iudicium eſto clariſs. viri. Quin & ſi teſtator duo hæc in ver. declarans, non
2 coniunxiſſet, adhuc fieret repetitio in hac † conditione viduitatis, quia eadem eſt ratio in ſubſtitutione, quæ, & in legato, ſicut enim vno caſu enixè prouidet, vt filij curam habeat, cur non, & altero. Et quoties eadem
3 ratio viget, fit † repetitio conditionis Alex. conſ. 47. num. 3. in 5. Dec. conſ. 190. num. 3. ver. 7. Neuiz. conſil. 72. num. 18. Anch. Reg. q. 53. num. 5. deciſ. Ped. 52. num. 5. cum alijs, qui citari poſſent. Rurſus ſi noluit eam habere alimẽta, ſi nuberet, an dicemus, vt voluerit habere ſubſtitutionem, quæ longè ampliſs. eſt? eſt enim efficax hoc argumentum in his terminis, noluit habere quod minus eſt, ergò nec quod maius, ita Caſtren. qui in hoc non habet contradictorem conſil. 11. in fi. in 2. idem in ſimili Bald. l. precibus. nu. 13. C. de imp. quem ſeq. Alex. l. 2. de vulg. vbi ſi dictum ſit, relinquo vxori centum ſi nubar, & additum poſt, ꝙ filio ſit ſubſtituta, vult ſubintelligi, niſi nubat: quia cum prouiderit in caſum nuptiarum de re minori: nõ eſt credendum, ꝙ voluerit teſtator, & maiorem eã conſequi. Et generaliter, ꝙ fiat repetitio conditionis, quoties ea eſt vniformis, etiam, ſi non concurrat eadem ratio, facilè probare poſſem, vt alias obtinui coram D. Prætore. Sed moris mei non eſt aliena inſerere. Et hæc eſt prima via, qua excludimus hanc mulierem. Eſt, & altera planior, & facilior, ꝙ teſtator ponat duos caſus, & in vtrumque prouideat, & ob id ceſſent omnia, quæ de repetitiòne conditionis dicuntur. Primus eſt, qui eſt in prima parte teſtamẽti, lego alimẽta D. N. eamq́ue ſubſtituo (omittamus curam liberorum, & priuationem.) Alter in ſecunda parte, ibi, & in euentum in quem. Si enim diſponit de nuptijs in ſeq. parte, conſtat, quòd in ſuperiori, caſus ille non comprehendebatur, alias ſi dicimus lego, & ſubſtituo, ſiuè nubat, ſiuè non nubat, & ſi nubat relinquo mille, quid abſurdius? certè ſi nolebat hunc poſteriorem caſum eſſe diuerſum à primo, non erat, quòd meminiſſet nuptiarum, ſed ſatis erat dixiſſe, item relinquo mille &c. Quarè cum ſeparauerit teſtator hos duos caſus, & in vtrumq; prouiderit, mirandum eſt, quomodo omnia aduerſarij velint inuertere, nam quæ de repetitione dicunt, habent locum, quãdo teſtator vnum caſum explicat, & quærimus, an fiat repetitio, in ſeqq. ſed in hoc teſtamento. ver. ille, & in euẽtum. inducit nouam prouiſionem, & opponi-

tur

tur præcedd. quaſi adhuc in caſum nuptiarum: nil prouiſum eſſet. Et hæc, niſi velimus ponere dictionem, etiam, pro hoc amplius, & concludere, vt nubens habeat legatum, ſubſtitutionem, & mille. quod an conueniat videat D. Iudex. Accedunt pro hac interpretatione coniecturæ efficaces: nam certũ eſt, quòd ſi volumus teſtatorem, quãdo agit de heredibus filij, non ſenſiſſe de Magnific. Muzzolis, ſed de alijs extraneis, plus dilexit teſtator Muzzolos, quàm illos extraneos, hos enim inſtituit in teſtamento, & ſubſtituit filio, illos non honorauit aliquo modo. Si ergò in caſu nuptiarum priuat mille libris dictã mulierẽ, & vult, vt eas teneatur reſtituere illis extraneis, quaſi nil nubens debeat habere proprium, de quo diſponat: an dicemus voluiſſe, vt fruatur cõmodo ampliſs. ſubſtitutionis, & de decem millibus diſponere poſſit: nec mille concedit teſtator, & nos ei decem millia dabimus? Altera eſt, ꝙ non vult cauere hanc mulierem ſubſtituris vocatis, & dilectis, ſi veniat caſus ſubſtitutionis, & tamen mandat, vt caueat, ſe redditurã extraneis: planè illa eſt ratio, quòd dicta mulier non tenetur cauere, ſi non nubat, & ſubſtitutione fruitur, eſt.n.tũ chara teſtõri. Sed vbi nubat, mille tantum habere debet, & cauere, ea nimirum ratione, quòd caſus nuptiarum, & caſtitatis ſeparantur. Tertia eſt cõiectura quòd eſſet dicta mulier melioris conditionis nubens, quàm cęlibem agens vitã, vt alias deduxi, & tamen tot verbis iniungit curam filij teſtator eidem. Et ſecundum interpretationem aduerſariorum, eam ad nuptias inuitaret. Et hæc currenti calamo.

ARGVMENTVM.

Svnt ſcripta in eadem cauſa de qua in Conſs. præcedentibus.

SVMMARIVM.

1 Testis *mortuus in cauſa matrimoniali, quando habeatur pro conteſte.*
Ferett. Conſ. 49. & Conſ. 86. declaratur.
2 *Fama bona quomodo probetur.*
3 *Matrimonium clandeſtinum nequaquam probatur per teſtes non maiores omni exceptione.*
4 *Matrimonium quale dicatur clandeſtinum.*
5 *Matrimonium clandeſtinum licitum eſt ex cauſa.*
6 *Viduitas ex quibus per teſtatorem cenſeatur indicta.*
7 *Concubina, quæ filium deſerit ijſdem ſubdita eſt pœnis, quibus & vxor.*
8 *Viduitatis conditio, an & quando cenſeatur repetita.*
9 *Viduitatis conditio, an & quando in concubina reiciatur.*

CONSILIVM CLXXXVII.

Etsi dubitationes propoſitæ diſſolutæ ſint, ex præcedentibus ſcriptis, videarq́; hodiè actũ, vt aiunt agere: tamẽ quãdo Magn. Prætor munere ſuo defunctus eſſe videri vult, anteq̃ in cauſa hac pro Magnif. principalibus meis pronunciet: pauca hæc addam, quæ potius repetita erunt, quàm noua. Et ſequendo ordinem dubiorum, dico non eſſe probatum hic vllum matrimonium: namq́; vnicus eſt teſtis Panigaleus, qui de illo deponit, & minus integer, vt alias adnotaui, & idcò nullam habet fidem. c. licèt. de teſtibus.

Nec obſtat, quòd quinque, aut ſex deponant ſe audiuiſſe à quædam Factoretto, ꝙ interfuerat cum Panigaleo d. matrimonio, & teſtis mortuus, in cauſa matrimoniali habeatur pro conteſte Ferr. conſil. 49. num. 11. & conſ. 86. nu. 9. nam reſpond. ꝙ id obtinet,
1 † quando alij teſtes, qui ſoli ſufficerent, deponũt, ꝙ aliqui intererant: nam probato matrimonio, præſumitur, & hos ſtare pro illo, & ita loquitur Ferr. vbi ſupra: nam in d. conſil. 49. quatuor conteſtes, qui & ipſi præſentes fuerunt deponebant interfuiſſe matrimonio duos viros religioſos, inquit ille, & hos haberi pro teſtibus in fauorem matrimonij, ita, vt ſex pro eo depoſuiſſe videantur, ſic & in d. conſil. 86. Tres conteſtes deponebant alium pariter interfuiſſe, & hunc ille numero teſtium adſcribit, ita vt quatuor pro m̃rimonio eſſe videantur. At hic vnus, & idem eſt, qui de matrimonio deponit, & de pręſentia Factoretti: & ob id cum ſit ſolus, neutrũ horum probare poteſt.

Et huius rei ea eſt ratio, quia vbi actus ſit probatus, lex præſumit mortuum. & ipſũ, pro illo depoſiturum fuiſſe, & ita loquitur Dec. in conſil. 101. quem Ferr. allegat, dum vult num. 2. ver. 4. teſtem mortuum præſumi ſtare pro inſtrumento, quod eſt ſcriptura publica, nihilominus præſumptio huiuſmodi, quæ inſurgit ex lege, non eſt adeò efficax, vt talem pręſtet probationem, qualem vera depoſitio, vt in terminis declarat Cra. conſ. 56. num. 15. Et abſurdiſs. eſſet ſi vellemus teſtes mortuos haberi pro conteſtibus, vbi ma-

tri-

trimonium alias non eſſet probatum.
Fateor ergò, quòd ſi aliundè aduerſaria
ſuum matrimonium probaſſet, & duo teſtes
ſaltem deponerent Factorettum hunc mor-
tuum adfuiſſe, poſſet ille adnumerari teſtib';
verùm,cum hic vnus ſolus,& minus integer
deponat,& pro matrimonio,& de præſentia,
fruſtra diſputatur:nam cum cauſa hæc ſit ar
dua,& tractetur de probatione matrimonij,
vt elidatur obiectum inhoneſtatis,ob quam
bona hæditaria amiſſa ſunt, probationes de-
bent eſſe quales in cauſis grauibus exigun-
tur,& maximè contra tertium,cui nil impu-
tari poteſt, quicquid ſit inter ipſos contra-
hentes.
Non obſtat, quòd fama videatur proba-
ta,eo quòd plures vltra decem,licèt informi
ter,de illa depoſuerint,vt p Bal.auct.quod lo
cum.C.de collat.Hiero.Mont.de finibus.ca.
56.& Ferr.conſil.48.nu.16. nam reſpon.con
trarium eſſe verius, nec vllam famam hic eſ
2 ſe probatam:†ſiquidem non ſunt numero de
cē,qui de illa vnanimes deponant, dicantq;
hanc famam fuiſſe publicam in vicinia, vt
exigitur.Bald.auc.quod locum. in fin. C. de
collat.cum al.de quibus Rolan.conſil.82.in
fi.in ſecundo. Sed & teſtes ipſi agunt,de fa-
ma recenti,& quæ conuenit nouo matrimo
nio,non autem primo illi,quod prætexitur,
vt 3.teſtis,qui de tempore, quo in militiam
filius profectus eſt. Sic, & quintus, & ſe-
xtus.de ann.69.& 14.ab hinc biennium 15.
16. & 20. ab hinc triennium: quarè nullus
eſt, qui de fama publica in vicinia, quò ad
matrimonium, etſi quidam, vt 11. dicat
ſe audiuiſſe à vicinis, & alij à Factoretto
illo. quinimò non fuiſſe de hoc matrimo-
nio vllam famam probant apertè teſtes ad-
uerſariæ: nam 19. teſtis inquit publicè di-
ctum ab hinc trien. dictam mulierem nu-
ptam eſſe filio, at verò ante ab aliquibus tm̄
id dicebatur,quomodo ergo erat fama pu-
blica? Et hoc ità eſſe probat ille Panig.
qui ait ſe monitum, nè nemini panderet
viſionē,nam veriſimile eſt famam nullam eſ
ſe ortam de re,quæ facta non erat,vel quæ ſi
facta erat occultari debuit, non inuulgari.
Sed,& aliquæ ſunt præſumptiones,quæ ar-
guunt matrimonium nullum fuiſſe, nè dicā
probationes:nam quartus teſtis, quòd audi-
uit à filia ſua ancilla dictæ mulieris Sempro
niū eſſe patruū filij, ecce, vt ad agnationem
confugiebatur,nè quis crimen adulterij,vel
fornicationis, obijceret, ſubijcit ſe à dome-
ſticis accepiſſe illum eſſe virum, nunquàm
tamen cum eadem cubaſſe, ſed profectò
omnia hæc matrimonio repugnant. deci-
mus etiam teſtis refert filium, cum fuiſſet
interrogatus à quodam, quæ nam eſſet ita
arcta neceſſitas inter Titium, & dictam eius
matrē, rñdiſſe, maximo beneficio me cumu
laueris,ſi poſt hac nullum mihi verbum hac
de re dixeris 38.& ipſe narrat ſe non adhi-
buiſſe fidē quibuſdā de hoc mrmonio atteſtā
tibus; quia ſępius audiuerat à dicta muliere
quòd nolebat nubere. tertius etiam rē aper
tiſſimè detegit, refert.n. ſe ita allocutum
filium,an relicta domi ſola matre in militiā
proficiſceris? eumq; reſpondiſſe,non erit ſo-
la,quia Sēpronio nupſit,& ſic agit ille de ma
trimonio nouo,non de illo ſimulato,dixiſſet
.n.multis,ab hinc annis nupta eſt: quarè hic
teſtis,qui eſt illa Ludouica, q̄ optimè nouit
hanc mulierem,& cuius ancilla fuit,rem im
prudens prodit, dum ſe de matrimonio illo
ſimulate nihil audiuiſſe commonſtrat,& à fi
lio ipſo confeſſionem,de vero,& recēti aucl-
lit.cōcurrunt,& aliæ multę præſumptiones,
quòd mulier hæc alias fuit vitæ inhoneſtæ,
quòd potius fornicatio, quàm matrimoniū
præſumitur,& ſimiles, de quibus egi prius:
quarè vero verius eſt nullum matrimoniū,
probatum eſſe.
Non obſtat, quòd filius callidus eſſet, vt
aliqui deponere videntur, ob idque non ſit
ueriſimile cum paſſum eſſe, vt Sēpronius cū
matre rem veneream exerceret: quia erat
is tum temporis impubes, quando mortis
tempore agebat ann. 21. quarè mirum vi-
deri non debet,& cum grandior eſſe cœpit,
curauit,vt matrimonium contraheretur, vt
ex prædictis conſtat: quarè coniectura hæc
reflectitur.
Non obſtat, quòd ipſi Titius,& dicta mu-
lier ſint confeſſi pluries, ſe coniuges eſſe,
quia quò ad Sempronium nullas video pro-
batas confeſſiones in proc. & vt dixi alias,
fornicarij coniugij nomine, prætexunt cul-
pam. Sed, & hic tractatur de præiudicio
Nobilium Muzzarelliorū, & ideò tales con-
feſſiones,nihil obſunt,niſi de matrimonio li
quidò conſtet. De confeſſore nihil dicam,
tum quia nō iurauit in hac cauſa, tum quia
in prioribus ſcriptis reſponſum eſt.
Non obſtat,quòd teſtes aliqui,ex noſtris,
dicant ſe credidiſſe,quòd eſſent vir, & vxor.
nam, vt dixi prius, quilibet vir bonus in
eam opin.adductus eſſet, dum vidiſſet actus
eos inhoneſtos:cum potius bene, quàm ma-
lè de proximo iux.euangelium iudicandum
ſit,eſt ergò,credulitas hæc non,vt teſtis, ſed
vt Chriſtiani: quarè nil obeſt. Ex quibus
patet manifeſtiſsimè, non eſſe vllum matri-
monium hic probatum. Accedit his, quòd
teſtes examinati ferè omnes,multis laborāt
vitijs, vt Panig. ille, qui ſolus eſt ocula-
tus

tus, eſt minus integer, & quàmuis vera eſſet opin. quòd matrimonium probaretur teſtibus, etiam nõ omni exceptione maioribus, in qua re me refero ad prius dicta, tamen in
3 clandeſtino † imputatur ei, qui minus idoneos adhibuit, vt lat. docui ante, & addo Cra. conſil. 281. num. 6. ver. Non obſtat, ꝙ hic. & in matrimonio hoc idem probat lat. Ferr. ex aduerſo allegatus conſil. 51. num. 1. & num. 16. qui videndus eſt, & tanto magis, quia non agitur hic obiter de matrimonio, ſed potius principaliter, cum ſit primaria exceptio, quæ opponitur, & quã Reus ęquè tenetur probare, vt Actor ſuam intentionẽ, vt deductum eſt alias. Et hæc de primo capite dubiorum. Nunc de altero.

Dico, ergò, quòd et ſi daremus, hic matrimonium fuiſſe probatum, illud eſſet clandeſtinum. Et enim quamuis duo, aut tres teſtes interueniſſent, non ideò minus dicitur
4 occultum † & clandeſtinũ Bar. l. 2. C. de his, qui ex pub. pec. mut. &c. Ang. conſ. 10. nu. 4. Iaſ. l. clam poſſidere n. 10. de acq. poſs. Dec. l. quo tutela. §. clam. de reg. iur. Boer. cõſ. 40. num. 5. & multi addi poſſent, & caret hic res omni dubitatione, quia dictum eſt, vt matrimonium non inuulgaretur, ſed occultum eſſet, vt deponit Panig. vt lat. declarat Pariſ. conſ. 57. num. 12. in 4 qui plenè tractat materiam, ſuccedunt itaq; dicta prius, vt hæc Dña peccauerit, & fuerit infamis. Nec video ipſe quis poſſit, vbi hæc omnia expenderit, non credere hanc mulierem, quæ tandiù fuit in matrimonio occulto, nõ eſſe probam honeſtam, & morigeratam, qualis à teſtatore exigitur. Et enim nemo ibit inficias plurimos eam habuiſſe pro impudica, cum vt dictum eſt, quidam teſtes aduerſariæ fateantur, ſe non intellexiſſe, de hoc matrimonio, niſi ab hinc biennium, & tamen conſuetudo horum erat notoria. Non inficior autem matrimonium clandeſtinũ olim valuiſſe, quicquid ſit hodiè, propter Concilium Tridentinum, ſed cõſtanter aſſero eos, qui contrahunt clam, & peccare, & fieri infames, vt dixi ante, addo Sylu. in ſum. §. matrimonium. ij, ad fi. qui & ipſe inquit hos mortaliter peccare.

5 Neq; obſtat, quòd ex cauſa liceat † clam matrimonium contrahere, quia illud verum eſt, ſi cauſa ſit honeſta, & rationabilis, vt ſi ſe nex erubeſcat deſponſare puellam publicè, vel virgo ſub iniquo tutore conſtituta clam nubat timens nè indigno collocetur, vt per Silu. vbi ſupra, & per Couar. cap. 6. nu. 8. par. 2. de ſponſ. atqui hîc cauſa eſt potius iniuſta, dum matrimonium occultabatur in præiudicium alterius, vt ref. decimus teſtis, qui ait id ea cauſa factum, quia nupta nõ poterat frui quodam prædiolo. Conſtat, itaq; matrimonium hoc eſſe clandeſtinum, & nullũ, ob cauſam iuſtam clam eſſe contractum. & ideò hanc mulierẽ, vt indignam non debere vllum commodum reportare, ex teſtamento Amaſij. Et hæc ſola animaduerſio poteſt deferre victoriã nobilibus Muzzarellis. Nũc ad poſtremum caput aggredior, in quo nullam agnoſco dubitationem: certum enim eſt dictam mulierem, ſi nubet non intelligi ſubſtitutam, quare, & ſi nuptiæ iuſtæ eſſent, adhuc debent obtinere nobiles Muzzarelli.

Primò. n. conſidero teſtatorem iniunxiſſe curam filij dictæ mulieri, vt ibi, volens, vt teneatur habitare &c. & ibi pro domus ſuæ gu
6 bernio, & clarum eſt indici viduitatem † matri, ſi iuſtum ſit, vt cum filio habitet, eumque regat, vt dixi prius, quæ cum ita ſint, verba ſubſeqq. declarans ſe reliquiſſe ad guberniũ &c. & cum eo cohabitare &c. eamq; ſubſtituiſſe, &c. ſi caſta, & honeſta. indicant voluntatem teſtantis apertiſſimam: nam ſi iniũxit curam, legauit, ac ſubſtituit, modo ſit caſta, & quò ad alimenta, & curam, caſtitas intelligitur de cælibatu: certè impoſſibile eſt, quò ad ſubſtitutionem aliter accipi, cum in hoc verſ. declarans, coniungat vnica oratio ne omnes diſpoſitiones.

Secundo facit, quòd priuatur legato, & ſubſtitutione, & de domo expelli debet, vbi illa caſta non ſic, & ſic eodem momento omnium inducitur priuatio, atqui ſi poſſet nubere, nec in hoc caſu priuata eſſet ſubſtitutione, ſed tantum legato, & habitatione: diuerſum tempus in priuãda dicta muliere induceretur, cõtra verba, ergò. ſupponit enim teſtator, ꝙ vbi illa non ſit caſta, ſit è domo expellenda; ſicq; vult, vt interim ſit apud filium, eiuſq; curam habeat, nec nubere poſſit. Si enim ob inhoneſtatem priuatur, & legato, & cura filij, & è domo expellitur: in neceſſarium antecedens ſupponitur, illã nõ poſſe nubere, alias verò non ob inhoneſtatem priuaretur, his omnibus, ſed iam priuata eſſet, ob nuptias legato, & de ſola ſubſtitutione agendum eſſet.

Tertio, & hæc eſt ratio efficaciſs. oppoſita eſt, vt alias dixi caſtitas nuptijs: namq; ſubſtitutione, & legatis honorata eſt, modo caſta ſit: inde additum, Et in euẽtum etiam, in quem nuberet, lib. mille reliquit, &c. ſuperiꝰ ergò teſtator nõ diſpoſuerat, vbi mulier hæc nuptias appeteret, ſed in hac poſteriore parte caſum omiſſum complecti voluit, alias verò ſi, & in ſuperioribus complectebatur caſum nuptiarum, & volebat, vt ea nubẽs frueretur commodo ſubſtitutionis, fruſtra repeti

ta eſt eadem diſpoſitio, & male opponuntur in diuerſis orationibus caſt itas, & matrimonium. Nec obijciat quis hunc verſ. & in euẽtu ẽt in quem &c. ampliare, ob dictionem, ẽt, quoniam, vt prius attigi, teſtator, qui agit, vt mater educet filium domi ſuæ, & multis verbis mentem hanc ſuperius expreſſit, omnia præcedentia corrigeret, & D. Iuliam ad nubendum alliceret: quo nil abſurdius, quis. n. dicat melioris eſſe conditionis matrem, quę filij cura abiecta, ſe totam viro dedit, quam ſi eum, & curet, & alat? nè videatur ergò teſtator non iniungere curam matri, ſed contẽptum, ſic vt dictum eſt interpretabimur, & profectò impoſſibile eſt, vt verſicul' ille, & in euentum &c. ampliet diſpoſitiones: ſed eſt potius caſus diuerſus, & oppoſitus primo, quaſi ſuppoſuerit teſtator ſuperiora pertinere ad cœlibatum, inferiora ad matrimoniũ, alias verò teſtator ſecum pugnaret, & cum valde ſtudeat, vt mater ſit apud filium, aliud tamen diſponere videretur. Et quamuis nõ adeò contriſtetur anima concubinarij, ex ſecundis nuptijs, vt viri, ſanè tamen † concu-
7 bina, quæ filium deſerit iiſdem eſt ſubdita pœnis, quibus, & vxor. §. ſinautem. ver. ſi verò. in No. de nup. quarè cũ magis in filij gratiam q̃ concubinarij interdictum ſit nuptijs D. Iuliæ, conſequitur, vt nullo modo debeat eſſe melioris conditionis nupta, q̃ innupta.

Quarto facit, quòd teſtator in ver. declarans. &c. eadem clauſula legata, & ſubſtitutionem concluſit, quarè æqualis debet eſſe determinatio. Iiam hoc. de vulg. vt ſicut nubens legato decidit, ita, & ſubſtitutione: multa alia omitto, quæ in prioribus ſcriptis attigi: nè videar omnia velle deſcribere: nam & hęc ipſa, ex illis deſumpta ſunt, quamuis hic latius exarata. Et ex his non oportet ingre-
8 di eam difficultatem, an cõditio uiduitatis, † vni legato adiecta, ad alterum trahatur, in qua etiam facilè vincimus: vbi. n. ſit eadem ratio, fit repetitio etiam in diuerſis orationibus, vt ſunt conſs. Bal. 153. num. 2. in 5. de quo in dub. Caſtr. 11. in fin. in 2. Ruin. 84. nu. 9. in 2. Bero. 32. num. 6. in 2. & probant Garr. in rub. C. de ſec. nup. num. 101. & Oct. Cach. dec. 52. nu. 5. & traditum generaliter eſt, ab Imo. In Lauia. de cond. & dem. Alexan. conſi. 47. num. 3. in 5. Dec. conſil. 190. num. 3. verſi. ſeptimò. Neuiz. conſ. 72. num. 18. Anch Reg. q. 53. num. 5. & ab alijs. at qui hic eſt eadem rõ, quia inhibitæ ſunt nuptiæ, ob curam filij iniunctam, ergo. Præterea fit ẽt repetitio, nè inducatur abſurdum, vt plus habeat nupta, quàm innupta. Caſtr. d. conſi. 11. & alibi paſſim cæteri. at, vt dixi, multo melioris conditionis eſſet D. Iulia ſi nuberet: ergò.

Non obſtat, quòd conditio viduitatis, in
9 concubina reijciatur † Corn. auct. cui relictũ. C. de ind. vid. roll. nam id verum eſſe poſſet, ſi nunquam D. Iulia fuiſſet nupta, at poſt primas nuptias licitè indicitur conditio uiduitatis, vt dixi in prioribus allegationibus: eam autem nuptam fuiſſe conſtat ex inſtrumento exhibito, & ex teſtibus 6. & 39. ex aduerſo examinatis. Poſtremum illud, ex Bened. in cap. Raynutius. in 3. par. ver. qui cum alia. num. 207. de teſtam. non eget reſponſione, nam dum inquit, ſi à marito vxori mille relinquantur, ſi non nupſerit, & quingenta ſi nupſerit, illam poſſe conſequi mille, ſi nubat, corruptus eſt, & vellent imponere aduocati aduerſarij Magnif. Prætori, ſicut etiam corruptus eſt Crem. in ſing. 75. à quo forte ille Bened. imprudenter illa deſcripſit. videatur ergò Bal. cuius verba ille refert in l. 1. C. de ſec. nup. nu. 6. ver. ſed pone. qui ait, q; habebit quingenta, quaſi teſtator pęnam remiſerit; & eſſet contra verba teſtatoris, & mentem, ſi cum ille diſpoſuiſſet, vt haberet quingenta in caſum nuptiarum: mille ei darentur, quinimò regulariter fit interpretatio contra mulierem nubentem: ideoq; ſi teſtator vxori decem reliquerit, eamq́, filio impuberi, ſi heres non erit, ſubſtituerit, non continetur tacita pupillaris in expreſſa vulgari, quaſi ſola decem eam cõſequi voluerit Bal. l. precibus. nu. 13. C. de imp. & ideò cautè legendus eſt Bened. d. loco. quis. n. putet vbi teſtator dicat non nubens habeat mille, nubẽs quingenta inuerti voluntatem eius, & idem eſſe vtroq; caſu? Eſt id adeò abſonum, vt nõ poſſit venire in mentem homini, qui ſenſu communi vtatur.

Et ex his dubitationes ſunt ſublatæ.

ARGVMENTVM.

Declaratvr, an & quando teſtis pœnã falſi incurrat, & quando etiam viens.

SVMMARIVM.

Teſtis dictum valet, quàmuis ſit falſus in his, quæ extranea ſunt ad cauſam: & ipſe extra ordinem punitur: fallit niſi iuraſſet deponere veritatem ſuper his, de quibus interrogabitur, uel ſuper tota cauſa.

Teſtis falſus in pertinentibus ad negocium, dicitur falſus in toto dicto, & quomodo puniatur, & quando res dicatur ad negocium pertinere.

Viens teſte falſo pœna ordinaria ſtatuti Ferrariæ, an, & quando teneatur.

CONSILIVM CLXXXVIII.

CVM multa in hanc rē acutè, & ſubtiliter ſcripta ſint
à iunioribus I.C. ipſe paucis vtar, eaq; tantum attingam, quæ cauſam ipſam de
finiant. Receptiſs. eſt ſententia, vt quoties teſtis eſt falſus in his, quæ
extranea ſunt, nec ad cauſam pertinent, te-
1 ſtimonium valeat, † hæc eſt deciſ. Innoc. in
cap. fraternitatis. in prin. de heret. quem illic
ſeqq. Butr. Abb. Maria. Feli. ac alij, & idem
traditum eſt a Bald. & Salic & al. in l. pe. C.
de tranſ. Ang. conſ. 276. num. quinto. Alex.
conſil. 88. nu. 19. in quinto. Corn. conſil. 298.
num. 18. in pri. Iaſ. l. 2. num. 16. C. de bo. poſs.
ſecundùm tab. Ruin. conſi. 36. num. 3. & con
ſil. 41. num. 2. in 4. Grā. conſil. 19. num. 4. Soc.
iun. conſil. 41. num. 11. In ſecundo. Nat. conſ.
96. & alij paſſim. nihilominus hic teſtis puni-
tur extra ordinem, vt eſt deciſ. Iac. Butr. in l.
Lucius. de his qui no. inf. quam omnes ſeqq.
Alb. & Ang. ibi. & conſil. 194. in prin. Iaſ. d. l.
2. d. num. 16. Rim. conſil. 24. num. 12. Nell. de
teſtibus. num. 233. Alb. Mal. cap. 7. num. 62.
& Cur. iun. concl. 5. in d. tract. de teſti. planè
tamen exemplum Ang. d. conſil. 194. non ad
modum conuenit, quia an teſtis ſit coniun-
ctus, an, non poteſt valdè ad cauſam pertine
re, & ideò Cur. d. conc. 5. & Alc. l. j. §. ſed ſi mi
hi. num. 58. de ver. ob. volunt, vt ſi teſtis ſit in
tali gradu, vt fides eius minuatur, teſtimoniū
totum concidat, & idem ſentit Iaſ. d. l. 2. vbi
ſupra. & Aret. conſil. 71. & infrà latius pate-
bit, & certè rectius eſt exemplum Inno. dum
inquit ſi depoſuit vnum eſſe cōſanguineum
illius, vel illius, & eſſe ex illa, vel illa vrbe,
quia hæc ſunt penitus extranea, nec ad teſtē
ſpectāt. Et hæc eſt prima concluſio, q̄ auctori
tate Innoc. communita eſt d. c. fraternitatis.
Nō defuerūt tamen, qui dixerunt Innò. in d.
loco ſenſiſſe, & hoc caſu totū teſtimonium eſ
ſe falſum, ob illa poſteriora verba, quia nun
quàm dēt ponere in inſtrumēto, niſi quod no
uit, aut vidit, vt per Ign. l. 3. §. ſi quis tabulas.
n. 146. ad Sylania, qui plenè examinat, ſed
certè is fallitur, & opin. de qua ſupra eſt ve-
ra, & propria Inno. vt vel illi quos citat faci-
lè conuincunt Io. And. & Hoſt. d. c. fraterni-
tatis. Fab. d. l. pe. qui ita intelligunt Innoc. vt
retuli, & poſtrema verba referuntur ad eū ca
ſum, qñ teſtis deponit de ſubſtantia negocij,
tunc. n. ſi deponat quid contra veritatem, te
ſtimonium falſum eſt, & ita diſtinguit ipſe
Io. And. quarè non eſt recedendum ab inter
pretatione cōi ad dictum Innoce. quicquid
Ign. dicat. Quòd ſi teſtis iurauerit decē veri
tatem, ſuper his, de quibus interrogabitur, tū
etiam ſi mentiatur in extraneis. dictum eſt
penitus falſum; quia iuramentum eſt indiui
duum. Bal. d. l. pe. & in Rub. de contr. inu. n.
Feli. d. c. fraternitatis. nu. 23. idem eſt, ſi iura-
uerit dicere merā veritatem ſuper tota cau-
ſa, vt ꝑ Alb. Mal. c. 3. ad fi. de teſti. & hoc puto
veriſs. ſi iurauerit teſtis iux. formas quas po-
nit Ign. ex Hoſt. & Io. And. in d. §. ſi quis tabu
las. n. 151. & ſecundum hæc non extra ordi-
nem, ſed falſi punietur, cum totum teſtimo-
nium ſit nullum, vt per eundem Ign. nu. 158.
quod tñ non omnino affirmo, quia aliqui vi
dentur diſſentire, certè tamen ſi teſtis aliun-
de ſit ſuſpectus, qualis hic non eſt, quia pleri
que de malefactis eius deponūt, ſum, & ipſe
huius ſnīæ, vt falſi puniri dēat: & idem vult
Ign. vbi ſupra n. 159. & 160. Et hæc ſit exce-
ptio ad regulam eam, ꝙ teſtimonium ſit va-
lidum, ēt ſi teſtis mentiatur in re extranea:
nam non procedit, quoties iurauerit, vt ſup.
Secunda eſt concluſio, qñ teſtis eſt falſus
in pertinentibus ad negocium, † quæ hēt, ꝙ
totum dictum eſt falſum Inno. d. c. fraternita
tis. & alij qui ſupra. Bar. conſ. 88. Imo. l. 1. §. ſi
quis ſimpliciter. in fi. de ver. ob. Bal. cōſ. 296.
in 2. Aret. d. cōſ. 71. Alc. d. n. 58. Curt. d. cōcl.
5. & oēs conueniunt. Sed an hic teſtis falſi,
an extra ordinē puniat̄? certè Doct. dū cōclu
dūt eum, cuius dictum valet, puniri pęna ſtel
lionatus videntur ſentire, vt qñ ſit nullū falſi
ordinariè puniatur, vt ꝑ Alb. d. l. Lucius. nu.
4. Bal. conſ. 106. in pri. Nell. d. num. 133. cir.
materiā teſt. Alb. Mal. d. c. 3. fic. & oēs alij, de
quibus ſupra, qui tñ apertè hoc non dicunt.
Sed ipſe tñ in terminis allego Bal. in c. cum
venerabilis. n. 18. de excep. cuius Doct. non
meminerunt, qui vult, vt teſtis deponēs fal-
ſum in pertinentibus ad cauſam. l. Cornelia
puniatur. eius verba qm̄ definiūt p̄ſentē con
trouerſiam ſubijciēda duxi. Si teſtis deponit
falsū ſup articulo impertinenti, an teneat̄ l.
Corn. de falſis? dic, ſi eſt ꝑtinens per ſe, vel
cū alio, vel de hoc dubitatur punitur: ſecus ſi
oīno impertinēs apparēter, & exiſtēter, vt. ff.
de falſ. l. ſi quis legitima. ſed ibi erat ꝑtinens
ad factū, non ad ius: hic nec ad factū, nec ad
ius: & ideò non tenet̄. l. Corn. ſed arbitraria
pęna. Hæc ille, ex quibus probat̄, locū eſſe pę
næ ordinariæ, qñ dictū teſtis ē aliquo modo
ꝑtinēs, vel ēt dubitat̄: arbitrariæ verò, qñ eſt
oīno impertinēs, & ſi Meno. lib. 2. c. 307. n. 5.
aliud ſentiſſe videat̄, ſola ſua auctoritate fre
tus, & Bal. hoc idē voluit in cōſ. 477. in fi. ī 5.
& p̄ter eū. Cy. in l. 1. C. de ſep. iur. vbi trad. ꝙ
ſi teſtis dictū eſt euidēter nullū, vt q̄a depo-
ſuit extra articulos, punit̄ extra ordinē, ſi fal
ſū dixit; ſi nāt nō ſit euidēter nullū, pęna falſi.

Et ideò cum in propoſito multum referat, an teſtis de quo agitur fuerit ea nocte qua Fœnile combuſtum eſt, apud Bigum incontrium, an minus; conſequitur, vt totum teſtimonium ſit falſum, & quòd ille falſi puniri deberet iux. formam ſtatuti, ſi viueret; Reſpondet ille interrogatus, ſe non commorari Maſsæ, quo loci ignis accenſus eſt: ſubinſert examinator, at vbi ea nocte eras, vt potueris ignem videre? reſpondet ſe diuertiſſe apud Incontrium, certè eſt hoc valdè pertinens ad ſubſtātiam: nihil enim aliud vult inſerre, quàm etſi non commorarer Maſsæ, tamen eram in loco non valdè remoto, vt facilè ad ignem accurrere potuerim, quocirca cum ſit probatum teſtem non fuiſſe, apud Incontrium, falſitas ipſa manifeſta eſt. Accedit, quòd domeſtici Incontrio teſtes probant, tum non fuiſſe auditam Campanam, qua ad ignem extinguendum homines aduocabantur, vt non ſit veriſimile excitatum hunc teſtem à ſonitu. Et ſi Cur. iun. conſi. 122. num. 8. qualitatem ſubſtantialem appellat, quoties teſtis dicat nihil mihi cum illo, ſi appareat, quòd ſit debitor eius: certè ſubſtantialiſs. hanc nos dicemus, quæ attingit ipſum negociũ, ſi enim non habitat Maſſæ, vbi ignis accenſus eſt, debuit ſciri, vbi nã eſſet ea nocte, & tanto magis hæc vera ſunt, quia tale interrogatorium fuit propoſitum à parte, & vt pertinens ab Iudice admiſſum, quarè manifeſtum eſt dictum eſſe falſum, & teſtem in pœnam ordinariam incidiſſe.

Idem etiam eſt dicendum de vniuerſita-
3 te Maſsæ, quia cum vſa † fuerit teſte penitus falſo, incidit, & ipſa in pœnam ordinariam ſtatuti, quod. n. dicitur non puniri vtentem falso teſte in acceſſorijs, habet locum, quando teſtimonium non eſt in totum nullum, & acceſſorium non pertinet ad cauſam: aliud verò, ſi ſit pertinens, & teſtimoniũ ſit penitus falſum, & in ipſiſs. terminis, imò in ſtrictioribus ĩ hoc ſtatuto Ferr. allego Marſ. in ſuo conſ. 70. vbi rñdit, ꝙ teſtis, qui dixerat ſe vidiſſe in domo cuiuſdã Marci, ſita ad S. Mariam à Vado, falſi pœna tenebatur, vt & is, qui eo vſus erat: quia probabatur Marcũ nunq̃ habitaſſe ad Diuæ Mariæ ædẽ, quod ẽt ſubijcit de altero teſte, qui dixerat ſe cũ d. Marco fuiſſe in arce Lugi, planè. n. non videbatur multum intereſſe, an domus ſita eſſet, vel in hoc, vel in illo loco: & poterat teſtis erraſſe in deſignanda habitatione; nihilominꝰ. Marſ. vult, vt vterq;, & teſtis, & vtens pœnis ſtatuti ſubijciantur, & multis id probat argumentis, etſi non proferat eas auctoritates de quibus ſupra, ꝙ ſi ĩ eo caſu, id verum eſt, multo magis in hoc noſtro, cũ multæ excitẽtur ſuſpiciones contra hũc teſtem, cũ hęc vniuerſitas alias falſos teſtes produxerit, & cum interrogatorium fuerit propoſitum à parte, & admiſsum, vt pertinens. Quin, & Marſ. d. conſ. nu. 12. & ſeqq. defendit; eũ, qui vſus eſt, incidere in pœnam ſtatuti, etiam ſi teſtis ſola pœna ſtellionatus plecti deberet: quaſi nimis temerè voluerit vti teſtibus, quos ſciuit falſos in ea parte. Concludo ergo vniuerſitatem hanc eſſe condemnandam.

ARGVMENTVM.

CONTRACTVM de quo agitur ab omni vſura alieniſsimum eſſe probatur.

SVMMARIVM.

1 FVNDVM, *ſi locatur cum inſtrumento æſtimato, ea lege, ut reddatur æſtimatio, dicitur contractus locationis, habens admixtam venditionẽ, quæ ſecundũ naturam venditionis iudicabitur.*

2 *Locandi, verbum, aliquando ob ſubiectam materiam trahitur ad venditionem.*

3 *Contractus dicitur licitus, ſi locatur res, & traduntur alia q̃dam æſtimata, vt poſtea redãtur.*

4 *Vſuram non ſapit contractus, quo datur pecunia alicui, vt negocietur, nec additur clauſula, vt ea ſit ſibi quocunque caſu incolumis.*

5 *Pecunia vbi datur in negotiationem ſub certo lucro, periculum eſt dantis, non accipientis.*

6 *Conuentio intelligitur, ſecũdum naturã cõtractus.*

7 *Mutuum, an fieri poßit ea lege, vt ſoluas mihi tot, quæ cedant in deminutionem eius, quod mihi ab alio debetur, & quando.*

CONSILIVM CLXXXIX.

MIRVM eſt, quomodo tot viri clariſs. adducantur in ſuſpicionem vſuræ, ſtante natura huius contractus. Eſt. n. tam alienus à ſimili prauitate, q̃ qui alieniſs. Ego paucis id ipſum probabo. Dico ergò, ꝙ hæc eſt locatio pura, & ſimplex. Et. n. à Ducali Camera Mainlius, & Bonghius conduxerant facultatem conficiẽdorum ſaponum in hac ciuitate, ſub certa annua penſione, eandem ipſi locant Baratto, ſub grauiore, & ſub alijs pactis, quod genus contractus nõ eſt improbatum, ſic locantur cotoriæ. in l. Cęſar. de public. ſic argentifodinæ, ſalinæ, & ſimilia. Obijcitur, locatos eſſe cineres, & res alias pro conficiendis ſaponibus, quæ cum vſu cõſumantur videtur eſſe vſura.

Sed hoc inane eſt, nè dicam vafrum, & cavilli plenum. Et.n.& ſi dicatur in inſtrumento,item,& res pro laborādis ſaponibus,vide licèt cineres &c.& illa dictio, item, repetat verbum, locauit,ex natura ſua tamen nō eſt locatio, ſed potius venditio accedens contractui locationis,& pars,ac ſequela eius, ſi-
1 cut ſi quis locat † fundum cum inſtrumento æſtimato,ea lege,vt reddatur æſtimatio, hic dicitur contractus locationis quidem, ſed habet admixtam venditionem, quæ ſecundum locationis naturam iudicabitur.l.3.vbi omnes. loca.& trad.in ter.Ancha. conſi. 72. vbi.n.conuenitur de æſtimatione reddēda, intelligitur contracta emptio,etiam ſi ſit ſpecies non recipiens in ſuo genere functionē. l ſi vt certe.§.commodatum.Commo. Bald. & Sali.in d.l.3.& alibi Doct quarè cum hic non res ipſæ,ſed earum æſtimatio reddenda eſſet,conſequitur, vt venditio eſſet hæc,non
2 locatio,nec mutuum. Et quàmuis verbum, locandi,† repeteremus,tamen ob ſubiectam materiam,ad venditionem illud traheretur. l.ſi vno.loca.Bar.in his ter. locationis rerum publicarum.q.3.num.10.& eſt vulgatum,vt verba in ſenſu improprio accipiantur ratione materię ſubiectæ,vt per Tiraq.multos citantem.in l.ſi vnquam.ver.reuertatur. num. 37.C.de re.dona. & ideò rectè Bal. ſcribit in l.multum.C.ſi quis alt.vel ſi.quòd ſi quis cōſtituat procuratorem in re,in qua non poſſit conſtitui,nomen procur.accipitur pro nuncio,& multa poſſent adferri ſimilia. locatur itaq; hic facultas exercendi artem ſaponum conficiendorum, & venduntur cineres,hęc tamen venditio ſequela eſt contractus principalis,ita,vt hos mercatores locaſſe, nō vēdidiſſe propriè dicamus, vt eſt dict. conſil. Anchar. 72. Perinde eſt itaq;, ac ſi locaſſēt hi mercatores ea lege,vt cineres, & alias res,quæ exiguntur pro dicta arte exercenda tradere æſtimatas obligati eſſent. Et hæc eſt vera, & propria huius contractus eſſentia.

Paria autem ſunt, vel tradere has res ęſtimatas, vel numerare pecuniam, qua parentur,neutro autem horum caſuum poteſt cōſiderari vſura, cum huiuſmodi contractus †
3 ſit licitus: loco tibi facultatem exercendi artem ſaponi conficiendi, trado æſtimatas res huic negotio neceſſarias,vel numero pecuniam, qua pares hæc omnia, licèt enim aliquid amplius ſoluatur, propter res traditas pro faciliore exercitatione artis,tamē nullo modo vſura dici poteſt, quia totum lucrum attribuit locationi, in cuius gratiam pactio huiuſmodi addita eſt, & ita in fortiore caſu reſpond.Abb.conſil.15.in pri.qui voluit, vt ſi locetur vinea,& poſt certa quantitas mutuetur,non ſit vſura, ſed totum dicatur lucrum, ex locatione, & ibi facilius poterat fraus præſumi, quàm hîc, quia mutuum nō tantum conferebat ad locationem vineæ, quantum confert hęc pactio ad locationem huius artis.

Secundo conſidero,quòd & ſi admitteremus propter pecuniam, & has res mobiles datas,non eſſe meram locationem,quod falſum eſt, vt ex prædictis patet, tamen adhuc nulla ſubeſſet vſuræ ſuſpicio: namque quo-
4 ties datur pecunia alicui, † vt negocietur, nec vlla additur pactio,vt ea ſit ſibi quocunque caſu incolumis,& ſalua, dicitur contractus innominatus, do,vt facias,nec ſapit vſuram vllam,hic eſt tex.in l. Titius. de præſcr. ver. illic Titius dat Sempronio pecuniam, ea lege,vt ex vſuris ſemiſſibus pendat tributa, ad quę is tenetur,& vt quanto minus præſtitum eſſet,id reſtitueretur: quod ſi vltra ſemiſſes vſuras lucraretur, Sempronio cederet: Reſpond.I.C.contractum eſſe innominatum, non autem fœnori creditam pecuniā, & ex eo tex.no.ibi Caſtren.quòd quoties datur pecunia alicui ī negociationē pro certo lucro,nec accipiēs pſtat eius periculum, eſt contractus innominatus ſimilis ſocietati. Et hic eſt caſus præſens, quia data eſt pecunia,vt exerceatur in conficiēdis ſaponibus, nec addita pactio, vt illa ſit ſalua dantibus. Et quàmuis dicatur in inſtrumento penſionem eſſe ſoluendam,ſiue Barattus negocietur,ſiuè minus:tamen id intelligitur, quando eius dolo,vel culpa deſineret,& in hoc caſu procedit dicta l.Titius.ibi,ſinè dolo malo pecuniam vacuam habuiſſet, quod facilè probat ſequens pactio,qua prouiſum eſt, vt ſi caſu aliquo non poſſit exerceri ars,reddantur tria millia,& nil ſoluatur.

Et ratio eſt in dicta l.Titius.quia quando
5 datur pecunia † in negociationem,ſub certo lucro, periculum eſt dantis,non accipientis, vt ibi traditum eſt, & hanc eſſe mirabilem deciſionem,& veram rationem. no. ibi. Caſtren.& ob id illa l.etiam iur. canonico. procedit, vt per Bero.conſil. 168. num. 20. in pri.& latius,ac clarius cap. nauiganti.nume.47.de vſur.vbi dicit, quòd limitat.gloſſam. in cap.plerique 14. quæſtio.tertia.quæ vult, vt ſi mutuetur pecunia negociatori,ea lege,vt periculum ſit accipientis,contractus ſit vſurarius.

Nec dicatur conuentū eſſe, vt pecunia reſtituatur Mainlo,& Bonghio,quia hmōi pactio intelligitur, dummodo illa extaret, aut culpa Baratti non periiſſet,ſicut etiam,quādo locantur prædia cum beſtijs,pacto addito,

to,vt reddantur in fine locationis ſubintelli
gitur, modo extent, quod habet locum etiã
facta æſtimatione beſtiarum. l.ſi gratuitam.
§.1.de preſcri.verb.& lat.alias ſcripſi:nã con
6 uentio†intelligitur,ſecundum naturam con
tractus.l.ſi ſtipulatus.de vſur.l.damni.§.1.de
damn. inf. Alex. conſil. 33.in pri.conſil. 21.
nu.9.in 5 Dec.conſil.373.num.11.& conſil.
74.num.16.& ſcripſi alias lat. quod tãto ma
gis verum eſt,quia ſi interpretaremur,vt pe-
riculum eſſet Baratti,contractus ſaperet vſu
ram, cum tamen ſemper ea ſit interpretatio
capienda.qua delictum excludatur. l.meri-
tò.pro Soc.& diſpoſitio licita pręſumatᷣ,non
vſuraria Alexan.conſi.138.num.7.in 2.cum
ſimm. Et eſt hic caſus longè honeſtior, q̃
is de quo in d.l.Titius.quandoquidem Ma-
inlus,& Bonghius nihil lucrãtur, ſed id om-
ne,quod a Baratto ſoluitur,cedit in deminu
tionem crediti,quod illi habebant cum Mo
randis,& vt in inſtrumento, ſieq; in hac ſpe-
cie,hi dantes agunt de damno vitando:et in
d.l.Titius. de mero lucro. & ideò ſi nulla eſt
vſura.in d.l.Titius.multo minus hic.

Tertiò,& vltimo,& ſi darem⁹ hoc eſſe mu-
tuum ſimplex, non accedens locationi, ad-
huc contractus,ſecundum formam ſuã eſt li
7 citus.nihil.n.repugnat † quominus ego mu-
tuem tibi centum, ea lege,vt ſoluas mihi qn
que,aut decem,quæ cedant in deminutionẽ
eius,quod mihi dẽtur ab alio: nam non con
uenit definitio vſuræ,quæ lucrum deſiderat.
nullo etiam damno æfficitur accipiens,quia
hẽt actionem contra eum, cuius cauſa ſol-
uit, vt gerens vtiliter eius negotium. Et
certè nihil video,quod obijci poſſit,quoties
bo. fide contractus geſtus ſit. Non ignoro,
ꝙ ſi nomen ſit inane,vſura poſſit committi,
ſed tamen exigitur,vt quis ſit ſolitus ſœne-
rari, vt vſura præſumatur, ita Ro.ĩ ſing.445.
quæro nunquid.& ideò Bal.l.cum allegas.n.
11.C.de vſu.exigit,vt tales ſint ſęneratores,
alioqui in viro probo, etiam ſi debitor eſſet
non ſoluendo non pſumitur vſura,ſed quod
potius contrahens ipſe, vel velit liberare
debitorem ex cauſa pietatis,vel ſperet exa-
ctionem faciliorem.Hincq; cum nuſq̃ appa
reat hos dantes ſolitos fęnerari, contractus
ſm ſuam formam eſt licitus.Rurſus nuſq̃ p-
batum eſt Morandos non fuiſſe ſoluẽdo,ſed
potius contrariũ:nam ipſe met Barattus eo-
dem ferè momento illos probauit, & cũ eis
contraxit,vt exhibetur inſtrumentum: qua-
rè ſiue volum⁹ prima figura inſpicere inſtru
mentum,& non ſapit vſuram,aut aliunde ar
guere,& probata eſt honeſtas. fatetur etiam
Barattus in iudicio ei. ſe potuiſſe lucrari de-
cem millia ex hoc contractu,cuius cõfirma-
tio multo poſt contractũ emiſſa,& citra frau
dis ſuſpicionẽ,non põt habere parem proba
tionem.l.generaliter.C.de non nu.pe. Deni-
que illud non omitto,ꝙ,& ſi contractus eſſet
vſurarius audientia non poſſet denegari vir
tute ſtatuti, nec impediri,quominus coram
Iudice ciuilium exigeretur,quia ſumus in ca
ſu iurato,in quo ſtatutum non habet locum,
vt alias ſcripſi.

ARGVMENTVM.

ASSISTENTEM delinquenti in caſu, de quo a-
gitur mitiori pœna puniendum probatur.

SVMMARIVM.

1 OPEM *ferens delinquenti, an & quando eadem pęna ſit puniendus, & quando mitiori.*
2 *C.ſi quis viduam.50.diſtinct.declaratur.*
3 *Statutum Ferrariæ de ferente opem delinquenti declaratur.*
4 *Illicitæ rei dans operam, an & quando videatur obligatus ad id,qđ pręter eius propoſitũ euenit.*

CONSILIVM CXC.

CAVSA hæc Illuſtr. D. Pauli
Brulantini modicã hẽt diffi
cultatẽ, & ideò paucis agã.
Duo ſunt delicta,de quibus
agitur,ꝙ Baptiſta baculo p
cuſſus eſt, & ꝙ palliũ eidem
ablatũ. Sed horum neutro condemnari põt
D.Paulus.Et quò ad primũ nuſq̃ probatum
eſt ab eo percuſſum eſſe d.Baptiſtam, vt nec
verè percuſſit: adſtitit autem maleficio, &
1 ideò,vt qui opem tulerit,eadem pœna † vi-
detur puniendus,vt eſt deciſ.Inno c.continẽ
tia.de cler,.percuſs.quam vtriuſq; iuris inter
ptes ſeqq.teſte Alex.conſil.138.nu.6. in 6.&
multos recẽſet Feli.c.ſicut.n.5. de homic. &
alibi paſſim Docto.Certè tñ nõ ita eſt. Et.n.
cũ D.Paulus nollet percutere, vt ipſe dicit,
ſed tñ comitareᷣ Perellũ,vt eũ adiuuaret, ſi
fortè aliqui reſiſtere voluiſſent,nec fuſtẽ ge-
reret, pœna mitiore afficiendus eſt, hic eſt
caſus in c.ſicut.§.illi etiã,de homic.vbi expſ-
sè definitum eſt, vt qui aliũ comitatur, vt ei
opem ferat,ſi ab alijs impedireᷣ exequi ma-
leficium,paulò minore pęna multandus ſit,
& in his terminis veriſs.eſt opin.Dy. quã pro
bãt Salic.in l.prima C.de rap.virg.Dec.poſt
al.c.1.n.12.de off.deleg.& multos reff.Carer.
§.homic.n.69.Plaz.li.j.c.16.in epit.delict. &
Couar.ele.ſi furioſ⁹.2.par.§.2.n.2.de homic.
ad quos me refero, & in ſpecie eſt deciſ.
Bald. in conſil. 492. in pri. cuius Doctor.

non meminerunt,qui vult,vt qui adſtat ar-
matus,ſi nolit percutere, mitiori pęna ple-
ctatur.

2 Nec obſtat.ca.ſi quis viduam † 50. diſtin.
quia reſpond.illud procedere,quando is,qui
comitabatur re ipſa reſtitit adiuuantibus,
quia tunc,& ipſe dicitur cooperari:ſed quã-
do nullus accurrit, ſed facilè exequitur de-
linquens maleficium, tum locum habent di
cta ſuperius,ita ĩ terminis diſtinguit Carer.
d.§.homicidium.num.7.in ſua praxi.

Non obſtat etiam dictum Inno.d.c.conti-
nentia.quia non ait is puniri eadem pœna il
lum,qui armatus adſtiterit cum eo, qui per-
cuſſerit,ſed tantum,quòd aliquod auxilium
præbet, idq; profectò non negamus: ſi enim
adſtat armatus, aliquam proculdubio fert
opem,ſed non ideò ſequitur,vt eadem ſit pę
na vtriuſq;,& potius contra ſentit Inn. dum
inquit aliquod auxilium prębet,illa.n.dictio
aliquod, refertur etiam ad minimum, quaſi
ſit ſenſus eum teneri,de quali quali auxilio.
Sententia aũt aliorum Doct.de qua Ang. in
verb.dicto maleficio adſtitit. in ſuo trac. ma
leſ.Marſ.in §.conſtante. in praxi, & alij alijs
in locis, habebit locum quoties illi, qui ad-
ſtant ſunt etiam parati percutere, quæ res
etiam nõ caret difficultate, vt per Marſ.cõſ.
24.& conſi.47.& alibi, & profectò cum illi,
qui tantum adſtant non dicantur præbere
opem cooperantem,vt per Carer.d.§.homi-
cidium.num.8. non debent plecti eadem pę
na, qua illi,qui cooperantur,cum vbi minus
delictum eſt, ibi etiam leuior pœna eſſe de-
beat. l. miles. §. mulier. ad l. Iul. de adult.
cum al.de quibus Salic.in d.l.1.num. 24. C.
de rap.virg.& ita declarant Carer.vbi ſupra
& alij multi, at D.Paulus nullo modo percu
tere volebat, nec baculum habebat: ergo.

Nec obſtat,quòd ſtatutum noſtrum,quod
loquitur de faciente procedat etiam in fe-
3 rente opem,vt † lib.3.cap.58. quia reſpond.
illud debere intelligi,ſecundum iur.commu
nis diſpoſitionem, vt.ſ. teneatur, qui opem
præſtat ſecundum diſtinctionem à legibus
traditam,& pro modo auxilij,vt in terminis
per Dec.d.c.1.num.22.& Carer. d.§. homic.
d.num.69.trad.Marſ.qui alios citat ſing. 15.
Concludo itaq; Dominum Paulum nõ poſ-
ſe teneri eadem pœna, qua percuſſores ipſi.
Vt autem ſciamus qualis pœna in eum poſ-
ſit infligi, conſtituendum eſt, qua teneatur
auctor delicti. Et certum eſt hanc eſſe pœ-
nam pecuniariam,& leuem,pro inſultu.n.fa
cto ante horam primam noctis, qualem hũc
eſſe deponunt omnes teſtes,pœna eſt lib. 15.
quæ duplatur vbi duo, aut plures aggreſſi
ſint,vt ex ſtatuto,ſub Rub.81.lib.3.erit ergo
pro inſultu pœna libr.30.cum duo inſultaue
rint. Pro percuſſionibus autem cum baculo
illatis, quoties ſanguis effuſus eſt, & oſſa ali-
qua rupta, pœna eſt libr.viginti,vt rubr. 86.
d.lib.quę ſi primis addantur,ſumma ſit libra
rum quinquaginta:duplicatio.n.pœnarum,
de qua in d.ſtatuto 81.referĩ ad quantitates
ibi expreſſas,vt probant ea verba, dictis pœ-
nis,& illa,quas pœnas,nec non, & ſequẽtia
in pęnis prædictis,& præterquàm,quòd ver-
ba id ſuadent;hęc interpretatio etiam capiẽ
da eſt,vt pœnæ reſtringantur.l.interpretatio
ne.de pęn.cum vulg. Huic ſummæ addi poſ-
ſent lib. tres, quæ pœna infligitur in gerentẽ
baculum magnum,vt ſub Rub.93.ſed nõ eſt
probata hæc qualitas, quòd excederet men-
ſuram,vt erant partes curiæ.c.1.vbi Io.And.
de homic.in 6.& multos congerit Pariſ.con-
ſil.152.nu.5.in 4.ſi ergò, contra auctorem de
licti non poteſt infligi pœna maior lib. quin
quaginta,quæſo clariſs.DD.qualis, & quan
ta in D.Paulum infligenda ſit. Sed,& vbi il
lam conſtituerint,ſciant poſſe tantum quar-
tam partem ab eo conſequi,cum ſit tutus be
neficio pacis,& confeſſionis,vt Rub.19.d.li-
br.3. & ideò ad minutulam ſummam res re-
cidit. Quod dicitur inquiſitos fuiſſe alienis
pannis indutos,& barbas mento appendiſ-
ſe,nè cognoſcerentur, falſum eſt: & ſolus in
ter eos fuit Perellus:ſed non video,ob id au
geri pœnam, quinimò ex ſtatuto eadem ſta-
tuitur, ſiuè quis laruatus, ſiuè aperto vultu
delinquat,vt ſub Rub.83. d.lib.3. Et quate-
nus,ex aliquo proclamate illa poſſet augeri,
tamen cum hæc ſit qualitas inherens Perel-
lo ſoli,ea nõ noceret Domino Paulo iux.de-
ciſ.Bald.in d.l.1.num.4.C.de rap.virg. Quo-
circa non poteſt, ob id creſcere pœna, quæ
in eum conſtitui poſſet.

Concludo ergò Dominum Paulum,ob il
lata verbera in Baptiſtam, minima tantum
pęna poſſe affici: quæ, & ob confeſſiones, &
pacis beneficium,& hominis vilitatem mul-
tò etiam leuior eſſe debebit. Et hæc de pri-
mo capite,nunc de altero.

Et opinor Illuſtr. D. Paulum nullo mo-
do furti poſſe teneri.Si.n.vix ex delicto prin-
cipali puniri poteſt,certè multo minus ex eo
quod præter eius propoſitum admiſſum eſt.
Quinimò,nec Perellus tali crimine condẽ-
nari dẽt,& vt omittam,quòd furtum non eſt
probatum,quia nullus eſt,qui deponat pal-
lium fuiſſe ſubreptum à percuſſoribus:dico,
quòd & ſi demus alterum famulorum fura-
tum eſſe,de qua re aliqua eſt ſuſpicio, tamẽ
non poſſunt alij condemnari. Et.n.certum
eſt,quòd nec Perellus volebat rapere,& mul
to minus Illuſtr. Bruſantinus, vt ex proceſſu

appa-

Digitized by Google

apparet. Et ideò cum præter eorum inten-
tionem furtum factum ſit, teneri nõ poſsũt,
vt eſt tex.in l.qui iniuriæ.de furt. vbi ſi quis
iniuriæ cauſa fores alterius effringat, alijque
bona eius diripiant, effractor tamen furti nõ
tenetur: quia voluntas diſtinguit malefi-
ficium.

Nec obſtat, quòd vbi quis dat operam rei
4 illicitæ † videatur obligatus etiam ad id qđ
præter propoſitum eius euenit, vt eſt trad.Io.
And.in reg.cum quis.& reg.quod quis.in fi.
in mercurial. quia deciſ.eius procedere põt,
quando delictum eſt ordinatum, ad id quod
ſequitur, alias ſecus. Qua in re tamen, ita
diſtinguere ſoleo, aut qui dat operam rei illi
citæ delinquit contra eius propoſitum, & ſi
factum erat ordinatum aliquo modo, ad id
quod ſequitur, & mitiore pœna delinquens
adficitur, vt eſt tex.clarus.in l.1.§.Diuus. ad
l.Corn.de ſicar. vbi ſi quis claua percutiens
occidat, non tamen, vt homicida punitur,
etſi tñ percuſſio illa ſit ordinata aliquatenus
ad mortem. Et huic tex.non reſpondent,
qui contrariã opin. ſeqq. ad idem adducere
conſueui.l.lege.§.1.l.in lege.& l.fin.cod.ad l.
Cor.de ſicar.quibus in locis idem probatur,
& ſecundum hanc ſententiam conſuluerunt
Caſtr.conſ.277.in 2.qui reſpondit eum, qui
baculo ꝑcutit non eſſe Reum homicidij, ſe-
cuta morte.Signor.conſil.63. qui putat non
teneri virum pœna ordinaria, ſi calce vxorẽ
percuſſit, etiam ſi talis percuſſio ad mortem
ordinata eſſet, & ad id plures alias adduxi,
dum conſulerem in quadam cauſa Regienſi
pro defenſione cuiuſdam Præfecti Annonæ
in dicta Ciuitate, qui ſuo Nuncio carnem la
nio auferenti, dixerat hoc verbum, Dai, &
Nuncius vulnus intulerat, ex quo lanius vi-
ta functus fuerat; & defendi eum à pęna or-
dinaria, & alij etiam citari poſſent, ex re-
centioribus, ſed hi ſufficiant. Ex quibus
infero, ꝙ ſi delictum de quo agitur eſſet ali-
quo modo ordinatum ad furtum, non tamẽ
pœna ordinaria in Perellum poſſet infligi: &
reſpondent Docto.reg.illi de dante operam
rei illicitæ, vt per eos. Si verò delictum non
eſt vllo modo ordinatum ad id, quod ſecutũ
eſt, nunquàm tenetur delinquens ex eo, qđ
præter propoſitum euenit, vt eſt deciſ. Bart.
receptiſs.in l.Diuus.in fi.ad l.Corn. de ſicar.
vbi diſtinguit, vt ſupra diximus, an delictũ,
ſit ordinatum ad id quod ſequutum eſt, an
non, & primo caſu dicit teneri delinquentẽ,
non altero, eſt tamen Bar. intelligendus ſe-
cundum prædicta, alias in primo caſu malè
loquitur. Quarè cum percutere aliquẽ ba-
culo non ſit ordinatum ad rapinam vllo mo
do, nec Perellus ipſe ob tale furtum tenebi-
tur, vt d.l.qui iniuriæ.& per Bart.d.l. Diuus.
& doctr.Io.And.non procedit, quando deli-
ctum nõ erat ordinatum ad id, quod euenit,
vt per Dec.d.cap.1.num.11.ver.non obſtat,
quod dans operam.de off.deleg.& in his ter-
minis excuſat Dec. ab homicidio eum, qui
mandauerat nautis, vt raperent mulierem,
quam illi poſt occiderant conſil. 234. quaſi
raptus non ſit ordinatus ad homicidium, &
cum illa deciſs.Bar.ſit probatiſs. non inſiſto
lat. Quòd ſi Perellus ipſe furti non tenetur,
multo minus D.Paulus, qui affuit, non vt ꝑ-
cureret, ſed, vt reſiſteret, ſi qui prohiberent,
& quem, ob nobilem qualitatem ſuam, nun
quam veriſimile eſt, quòd tali facinori con
ſenſiſſet, vt dicunt omnes teſtes.

Concludo ergò, ſi pallium ablatum eſt,
eum ſolum teneri, qui abſtulit. Quinimò,
& ſi delictum fuiſſet ordinatum ad id, quod
ſecutum eſt, tamẽ D.Paulus non teneretur,
cum non haberet animum furandi, quicq̃d
tunc eſſet in ipſo Perello, vt eſt deciſ. Ang.in
l.quoniam.C.de ui.pub. cuius meminerunt
Caſtr.d.conſ.277.& Rim.con.13.qui voluit,
vt ſi vnus coegerit homines, vt poſſeſſionem
occuparet, & homicidium ſecutum ſit, tene
ri eum, qui occiderit, non alios, qui opem fe
rebant, cum conueniſſent cauſa poſſeſſionis
occupandæ, non vt aliquem interficerent.
Quarè D.Paulus abſoluendus eſt.

ARGVMENTVM.

Defenditvr Reus, qui in tortura non legiti
me illata fuerat confeſſus.

SVMMARIVM.

1 Tortvra, *vt ex dicto vnius teſtis inferri poſſit; ille debet eſſe omni exceptione maior.*
2 *Confeſſio emiſſa in tortura, & etiam ratificata, ſinè indicijs nihil valet.*
3 *Confeſſio etiam vltro emiſſa non ſufficit ad condẽnationem, niſi ſit perſeuerans.*
4 *Confeſſio ſola, abſque perſeuerantia, vt plenam pa- ret præiudicium eſt fienda coram Iudice pro tri bunali ſedente.*
5 *Confeſſio Rei per eum reuocata non ſufficit ad condemnandum, niſi cogatur perſeuerare.*
6 *Proteſtatio Iudicum, quando infertur tortura, quòd non de confeſſis, at conuictis &c. an, & quid operetur.*
7 *Confeſſio metu extorta quid, & quando operetur.*

CON-

CONSILIVM CXCI.

EXISTIMO proculdubio ab-
ſoluendum eſſe D. Troilum in
præſenti cauſa: idq́; ex his, quę
ſubijciam iuri congruum eſſe
apparebit.
Primò ergò cõſidero, quòd
de illo habita eſt quæſtio non pcedentibus
legitimis indicijs: nam tabellarius ille, vt ſo-
lus, & vilis, & infamis non facit indicium,
cum vnicus teſtis debeat eſſe omni exceptio
1 ne maior, vt quis ex eius dicto torqueri † poſ
ſit Bar. l. maritus. de quæſtio. Bal. l. fi. C. fam.
erc. cum ſimm. & maximè cum proteſtatus
eſſet procurator contra curiam, nè ex dicto
eius quicquàm durius animaduerteret in Vi
ualdum, ſeque obtuliſſet infimam illius con
ditionem probare, item, & quia iſte teſtis,
ſat inconſtanter depoſuit, etenim cum eiob-
latus eſſet quidam Lampius, dixit videri ſibi
eum, qui litteras dederat, mox ſe eſſe ancipi
tem, & pendere animi. Quæ res indicat eum
non ſciuiſſe certè quis dediſſet litteras: non
enim dubitaſſe, ſed negaſſe debuiſſet. Et q̃-
uis poſt addiderit, ſe noſſe D. Troilum, tamẽ
negari nequit indicium hoc eſſe incertum,
& valdè tenue. Hinc fit, vt cum bis tortus eſ-
ſet D. Troilus, anteq̃ eſſet confeſſus (id autẽ,
an iure factum viderint ipſi Iudices) iam in-
dicia omnia ſublata eſſent, nec amplius ve-
xari dẽret, & ideo confeſſio ipſa, vt potè ſinè
indicijs emiſſa, nihil valet, & ſi millies rata
2 † habita eſſet: quod à noſtris ſœpè traditum
eſt, vt reff. Alex. conſil. 5. in pri. & conſ. 144. in
2. & alibi, Marſ. l. j. in prin. num. 14. de quæſt.
& in ſexcentis locis. Et ità confeſſio huiuſ-
modi non debet obeſſe D. Troilo. Verùm, &
ſi admittamus eum legitimè tortum, & con-
feſſionem validam eſſe, adhuc, ſecundùm ꝓ
poſita, eſt abſoluendus: ſiuè dicamus eũ vl-
trò confeſſum, ſiuè metu. Namq́; ſi ſequimur
opin. Comen. in conſ. 139. quæ fuit gl. in l. 1.
§. Diuus. de quæſt. & in l. ſi quis. eſt l. 2. C. de
custo. reo. & quam ſeqq. Marſ. in ſua praxi. §.
poſt q̃. num. 22. & ſing. 329. nu. 9 & Rim. iun.
conſ. 106. nu. 14. pri. vol. crim. & eſt ex mente
Boſ. de conf. num. 5. vt confeſſio ſola, etſi vl-
trò emiſſa ſit, non ſufficiat ad condemnatio-
3 nem, niſi † perſeuerans ſit: res eſt extra omnẽ
dubitationem, quia D. Troilus, non perſeue-
rat, ſed confeſſionem ipſam reuocauit, vt ex
actis apparet. Et arbitror ipſe hanc opin. eſ-
ſe veriorem: nam probatur optimè. in dicto.
§. Diuus. dum I.C. vult ita demum confeſſio
nes reorũ haberi pro exploratis criminibꝰ,
ſi probatio aliqua religionem iudicantis in-
ſtruat. Nec poteſt ille tex. intelligi de con-
feſſione extorta metu tormentorum, quia
aut apud acta non eſt à reo rata habita, &
non obeſt, ſecundum omnes, vt infra di-
cam: & ideò ex ea non poteſt Reus damna-
ri, etſi aliqua probatio ei coniuncta eſſet:
vt lat. defendit Marſ. in l. repeti. n. 20. de quę
ſti: aut rata fuit habita, & cum par tũc ſit ei,
quæ ſpontè profecta eſt, vt per Saly. in d. l. 2.
ſi I.C. aliquam ſubeſſe probationem cum ea
exigit, iam planum eſt ſolam non ſufficere.
Et ſic ille tex. ità conſideratus probat ſentẽ-
tiam Com. licèt de violenta confeſſione in-
telligamus: nam vt dixi, ſi non perſeuerat,
contemnitur: aliàs æquipollet ei, quæ ſpon-
tè emittitur, & de qua accipiendum eſt illud
reſpon. ſi volumus, vt de violenta agatur i-
lic, vt Bartolus, ibi, & Saly. in d. l. 2. & alij. ve-
rè tamen generaliter locutus eſt Iuriſc. de cõ
feſſionibus reorum, nec diſtinxit voluntariã
à coacta. Idem etiam probatur. in §. ſi quis
vltrò. ea. l. vbi dicitur non eſſe ſemper haben
dam fidem vltrò confitenti. Et quàmuis
Saly. in d. l. 2. ob dictiones eas, non ſemper,
de quibus. in d. §. conſtituat regulam in con
trarium, quaſi, quòd ſi aliquando non eſt cre
dẽdũ ſpontè faſſo, regulariter aliud ſit: tamẽ
id intelligere oportet, quando aliundè etiã
religio Iudicis inſtruebatur. d. §. Diuus. vel
certè, quando ipſe Reus perſeuerabat in cõ-
feſſione, & ità intelligit Gand. cui primas
Doct. omnes deferunt de quæſtio. nu. 24. &
idem etiam defendit Ign. l. 3. §. ſubuenitur.
num. 87. ad S.C. Silann.
Ideoq́; Prætor, quem humanitatis egre-
giæ, & prudentiæ laudant DD. fratres, vltrò
confeſſum damnauit. ſed antequam exeque
retur, de conſcijs quæſiuit, quos cum nullos
eſſe, & cum in ſe temerè commentum conſti
tiſſet, decreti gratia facta eſt. Ethnici illi
Præſides, & poſt ſententiam, nè innocens dã
naretur etiam ſuper confeſſis, & ludicatiſite
rum torquebant candidè, & ſimpliciter: at
noſtri Chriſtiani, omni humanitatis, & ęqui
tatis ratione poſthabita, miſeros Reos, qui
imprudenter confeſſi ſunt, mox negantes,
mille præeuntibus proteſtationibus, quòd
non de conuictis, & confeſſis interrogant,
quas diri latrunculatores, in ſcriptis ſuis, in
humani generis perniciem excogitauerunt,
crudelibus cruciant modis. Et hæc etiam
ferri poſſent, ſi quis moderatè vteretur, ra-
tionẽq; haberet facinorũ, & perſonarum, at
qui cum præclarum hodiè putemus, & glo-
rioſum, ſi multi condemnentur (ſic. n. boni
prætoris nomen comparatur) barbarè ni-
mis in omne perſonarum genus ſæuitur. Sed
Deus Opt. Max. viderit. Si verò ſequamur sẽ
tentiam Saly. in d. l. 2. vt ſola confeſſio ſit ſa-
tis

tis, abſq; perſeueratione, quam multi ſunt
amplexi, de quibus nouiſſimè Clar. in praxi
ſua. §. fi. quæſt. 65. idem puto: quia volunt Do
cto. omnes, ꝙ huiuſmodi cõfeſſio, vt plenum
4 pariat præiudiciũ, facta † ſit iudicialiter, hoc
eſt coram Iudicibus, pro tribunali ſedenti-
bus, vt per Foll. multos citantem in pri. par.
tertiæ. par. num. 7. in pract. & Clar. d. §. fin. q.
21. ver. ſed hic cadit. talis autem nõ eſt con-
feſſio D. Troili, vt patet ex actis, & tanto ma
ximè hæc vera ſunt, quia curia non habuit
eum, pro cõfeſſo, cum ſemper ad carcerem
ſit remiſſus, cum proteſtatione de illũ repe-
tendo: & ità arguunt practici.
5 Secundò, quia confeſſio hæc † reuocata
eſt, quo caſu etiã vltronea, non ſufficit ad cõ
demnandum, niſi cogatur perſeuerare, & eſt
diſtinctio Bald. in d. l. 2. dum vult, quòd ſi ex
tant indicia pro reuocatione concedi ea
debeat, & tutus eſt reuocans, nec vltrà in eũ
quicquàm animaduertitur. Sinautem indi-
cia ſunt contra eum: tum ex ſola reuocatio-
ne non eſt conſultum Reo, ſed repetitur quę
ſtio, & neceſſe eſt in tormentis perſeueret,
vt damnari queat: Quòd ſi, nec pro eo, nec
contra eum: poteſt allegare errorem, & cum
probare, nec interim poterit torqueri, ſed ni
ſi eum probet, intelligitur perſeuerare: & ità
diſtinguit Bal. ſi rectè aduertatur in d. l. 2. cũ-
que ſecuti ſunt Bru. q. 6. in 2. par. num. 22. de
indi. & tort. Foll. in 2. par. ſecundæ. par. num.
39. & Carrer. d. l. obſeruare. nu. 24 dum ſe ad
Bru. ref. & quod dicitur ſolam confeſſionem
ſufficere, quæ ſpontè fiat, vt quis damnetur:
procedet, vbi non ſit reuocata: nam tunc
pro veritate habetur, modo ſit poſſibilis, &
Et hæc eſt veritas, quia non debet quis ex
confeſſione ſola condemnari, niſi perſeueret
in ea, & ità reſpond. Anch. conſ. 24. qui dicit,
ſe obtinuiſſe.

Tertiò quia Dominus Troilus perſeuera-
uit in negando, & reuocando inhumaniſſi-
mè ter tortus, ferreiſque compedibus obli-
gatus, quod non video, quo iure factum ſit,
vt mox ſubijciam: nam ſubſequens quæſtio
tantæ eſt efficaciæ, vt non tantum confeſſio-
nem, ſed & probationes omnes aboleat. Al-
ber. l. edictum. de quæſt. Cæp. conſ. 32. crim.
num. 19. Marſ. ſin. 262. & d. l. edictum. ac paſ-
6 ſim alij. Nec quicquàm facit proteſtatio †
illa Iudicum, quòd non de confeſſis, & conui
ctis &c. nam licèt ſciam Cæp in d. conſil. 32.
ità inſtruere Iudices, quos ideò cautos vocat
Boſs. de ind. ante tor. nu. 130. tamen cautio
hæc nullius eſt momenti. Etenim velim mi
hi dicant, quid illud ſit, quod probationes,
ac confeſſionem præcedentes elidit: certè
non aliud, q̃ conſtantia Rei in tormẽtis, vt ꝑ
Alb. vbi ſupra, quæ cum eadem ſit, licèt Iudi
ces proteſtati ſint, cur non idem operabitur?
hincq; Alber. non docuit talem proteſtatio-
nem licèt falsò eam illi adſcripſerit Cęp. ſed
tantum dixit de alijs delictis interrogandos
Reos. Et profectò. ſi tota res pendet à con-
ſtantia, nulla diuerſitatis ratio contrarium
ſuadet, etiam hac proteſtatione pręmiſſa. Et
in propoſito res omni caret dubitatione,
quia proteſtatio, de qua Iudices, nullius mo
menti fuit, cum non eſſemus in caſu, in quo
ſecundum conſuetudinem, etiam de alijs in
terrogari poſſet Viualdus: (ſunt enim tantũ,
quædam crimina, vt per Clar. d. §. fi. quęſ. 64.
ver. ſucceſſiuè quæro) ideòque cum contra
ius interrogatus ſit, nihil debet obeſſe prote
ſtatio, item, & quia fuit contraria facto: nam
cum ante confeſſus eſſet de conſilio Lauren-
tij de Franco, ſcripſiſſe, ac nominaſſe quoſ-
dam, ſępè de eadem re fuit interrogatus, &
iccircò non valet, vt per Cæp. d. conſ. 32. de-
niq; velim mihi dicant DD. Iudices, quo iu-
re ter acerrimam quæſtionem de hoc Reo
habuerint, dum interrogaretur de ſocijs: nã
nulla vigent indicia, quòd aliquis ſocius fue
rit, ꝑter illum Laurentiũ, quẽ iam ante nomi
nauerat, & inhumanũ fuiſſet, vt ſemel tortus
eſſet de alijs, vel delictis, vel mandatoribus.
Et tamen, ſibi licere exiſtimauerunt Iudices
in caſu, in quo non eſt permiſſum ter ſæuiſſi-
mè torquendo, de talibus interrogare. Ego,
fatear ingenuè, non video quo ſpiritu. Sed
certè indirectè volebant extorquere perſe-
uerationem omnibus modis, an iure ipſi
viderint, ſcio ipſe, quòd licèt cogi poſſit, ꝗs
perſeuerare, nihilominus non tam acerbè
torqueri debet, vt per Aug. ad Ang. verb. cõ-
parent dicti inquiſiti. num. 10. Boſs. de conf.
per tort. num. 13. Accedit, quòd Laurentius
ipſe tortus, contrarium aſſeruit, nec confeſ-
ſus eſt. Nam ex quo de conſcijs mentitus
eſt, ità etiam de ſe ipſo idem eſt credendum,
præſertim cum poſteà perſeuerauerit in ne-
gatione, & pro hoc facit tex. in d. §. ſi quis vl-
trò. vbi ex eo, quòd conſcij non ſunt confeſ-
ſi, & Reus in negatione perſtitit: tollitur cõ-
feſſio ſpontè emiſſa, vt per Gand. d. num. 22.
Vrgent, & aliæ coniecturæ pro D. Troili in-
nocentia: quòd amicis ſuis, quibus ſolent ar
cana committi, ſępius dixit, ſe has litteras
non ſcripſiſſe, quòd duobus, aut tribus dieb⁹
poſt D. Martini ſolemnia, quo tempore dicũ
datas eſſe litteras rus abierat, vt ſeptimus,
& nonus teſtes dicunt, quòd litteræ hę famo
ſæ, non ſunt manu eius ſcriptæ, vt periti refe
runt, quòd eſt inſignis probitatis, ꝙ non eſt
veriſimile eum daturũ fuiſſe litteras, nè pro-
deret ſe, ꝙ ille Tabellarius rem alio ordine
nar-

Digitized by Google

narrauit Magnif. Muzzarellio, & alia multa, quæ patent ex teſtimonijs, & tum, qñ.ſ.præſumptiones vrgent cõtra confeſſionẽ, nemo dubitat ẽt vltroneã reuocari, vt per Bal. cõſi. 465. in quinto. qđ citãt paſſim Doct. omiſſo numero: quàmuis, vt dixi, verius ſit reuocationem indiſtinctè ſufficere, quo ad effugiendam condemnationem. Hæcq; ſi tractaremus de confeſſione libera. Atqui ve-
7 rius eſt hanc eſſe metu extortam. † Quo caſu certiſs. eſt, niſi ea ante tribunal confirmata ſit, reuocari poſſe, tantũq; operari, vt Reus in quæſtionibus repetatur, vt per Ang. verb. ꝗ ſam. publ. nu. 112. in ſuo tract. maleſ. Boer. dec. 163. Clar. d. q. 64. ver. cæterum. & alios paſſim. Quòd autem fuerit metu extorta probatur, arguendo à communiter accidentibus, vt per Bal. d. conſ. 465. qui inquit præſumi regulariter aliquem fuiſſe tortum, & quia tortura præceſſerat. etenim tunc ſemper metus præſumitur. Bald. l. ſi quis. in hoc. C. de epiſc. & cler. Brun. dicta queſt. 6. nu. 20. Marſ. in ter. conſil. 48. num. 23. Barb. conſil. 70. in 2. Et oportuiſſet, vel curare, vt illa repeteretur ad tribunal, vt per Saly. dicta l. 2. num. 4. vel ꝗ fuiſſent alij Iudices, coram quibus fateretur, vt per Grãm. conſ. 40. nu. 22. tunc. n. metus præſumeretur ceſſaſſe. Nam cõfeſſio, quæ fit poſt torturam, etiam corã teſtibus, quod eſt magis, non habet uim ratihabitionis, vt per Ang. Caſtr. conſi. 94. int. conſ. crim. Quo fit, vt cum reuocata ſit, & poſt perſeuerauerit in reuocatione Reus, & hodiè ẽt perſeueret, nullo modo de condemnatione agendum ſit, & ità in terminis reſpondit Anch. conſ. 24. quem ſeqq. Alex. conſil. 52. in 3. Marſ d. §. ſi quis vltrò. Bru. d. q. 6. num. 20. Aug. d. ver. quòd ſam. pub. num. 117. de maleſi. & alij quos omitto.

Et ex his concludo, dubio procul, eſſe abſoluendum Dominum Troilum, cum confeſſio iã ſit reuocata, & indicia omnia, ſi qua ex ea ſurgebant, ſublata. Et Tabelarius ipſe, nunc abſit, nec exhibeatur à curia nob. petẽtibus, vt oporteret, ſecundum trad. per Bru. num. 9. & 10. in prin.

ARGVMENTVM.

Defenditvr qui alium occiderat, & tortus ſuſtinuerat feciſſe ad ſui defenſionem.

SVMMARIVM.

Occidisse *qui fatetur, ſed ad ſui defenſionem capitaliter puniri non poteſt.*

2 *Boſſ. de confeſſ. nu. 24. improbatur.*
3 *Indicium quod dicatur legitimum.*
4 *Teſtis dicto poſteriori in tortura ſtandum eſt, maximè ſi ad defenſam.*
5 *Sclopi ſunt armorum genus fallax.*

CONSILIVM CXCII.

ETsi dubitationes propoſitæ à Magnif. D. Commiſſario Fuſignani, olim ſcholari meo, non modicam difficultatẽ facere videantur in cauſa hac Stephani Laghini: tñ arbitror eum nullo modo pœna ordinaria plectendum eſſe, ex infraſcr.

Primò, quia quoties quis fatetur, ſe occi-
1 diſſe, ſed † ad ſuam defenſionem, etſi adiecta qualitas non probetur, non poteſt capitaliter puniri, vt eſt dictum Abb. in c. auditis. nu. 32. de præſcr. quem Doct. communiter ſeqq. Alex. l. non ſolum. §. ſciendum. num. 5. de op. no. Iaſ. l. vt uim. num. 13. vbi etiam Aquen. in prima lect. colum. 13. & in ſecunda. colu. 23. de iuſt. & iu. Dec. cap. cum venerabilis. n. 20. de excep. vbi lat. Marſ. ſing. 185. & l. repeti. n. 30. & conſ. 53. num. 36. Boer. dec. 164. & alij paſſim. Quarè cum hic Reus faſſus ſit quidem ſe occidiſſe, ſed addiderit id feciſſe, ob defenſionem ſuam, non poteſt vllo modo puniri capitaliter.

2 Non obſtat nunc, quòd Boſs. † ſub tit. de conſ. num. 24. dicat, illud dictum Abb. non procedere, quando vltra confeſſionem Rei, concurrunt aliqua indicia, vt quia vnus teſtis de homicidio deponat, quia reſpon. primo, quòd Boſs. peſſimè loquitur, & ſinè vlla ratione, & auctoritate, nec Abb. vllo modo, id ſentit, licèt enim dicat, quòd ex illa ſola confeſſione Reus non debeat puniri, ſaltem capitaliter, non tamen idcò vult, vt ſi cõcurrat aliquod indicium vltra eã, ordinaria pœna teneatur: ſed eſt ſenſus, vt niſi conuincatur Reus legitimis probationibus poſt confeſſionem, is capitaliter puniri non poſſit: quaſi illa qualitas defenſionis, ita obſcuret confeſſionem, quò ad pœnam corporalem, vt claris probationibus opus ſit, & ita rectiꝰ intellexit Abb. Afflic. lib. tertio. Conſt. rubr. 40. in fin. qui ex Abb. auctoritate concludit hunc Reum, qui ità confeſſus eſt non poſſe capitaliter puniri, niſi probetur, quòd ille fecerit ad offenſionem, & ſic exigit probationes, non autem indicia. Et huius rei eſt efficax ratio, quia ſequeretur, quòd qualitas defenſionis addita confeſſioni, indicio ſimplici tolleretur, & pœna mortis, quæ propter adie

ctam

ctam illam qualitatem ſublata erat per ſolũ indicium reſurgeret, quo nil abſurdius, & loquitur Boſſ. contra tex. in l. qui ſententiam. C. de pen. vbi exigit lex, vt aut Reus ipſe fateatur, aut conuincatur teſtibus in vnum finem concordantibus, quod certè non eſſet, ſi minus clara confeſſio cum indicio inferẽdæ pœnæ mortis ſufficeret. Rurſus Abb. limitatio nunquam ferè procederet, quia regulariter nullum eſt homicidium, quod nõ aliquo indicio probetur: neq; n. alias poſſet inquiri, niſi indicia ſufficientia ad ſpecialẽ inquiſitionem præcederent, quæ plerunq; poſſunt dici etiam legitima, vt ꝑ Boſ. de inquiſ. in prin. & Clar. q. 2 1. ver. vnus teſtis. §. fin. in pract.

Non obſtat, quòd Boer. d. deci. 164. dicat, & ipſe, quòd ſi alia concurrant indicia, & ꝓſumptiones, confeſſio huiuſmodi non proſit, quia intelligo illum, quando præſumptiones, & indicia ſunt valdè vrgentia iux. trad. in c. afferte. de ꝓſump. & eodẽ modo eſt intelligẽdus Clar. d. q. 55. ver. fortè, quod probãt illa verba ſequentia, etiam quòd ex alijs ꝓbationibus eſſet conuictus, aliàs verò malè loqueretur.

Secundo etiam reſpond. quòd nullum legitimum indicium hic concurrit, & enim vt
3 indicium ſit † legitimum, oportet ꝙ teſtis, ſit omni excep. maior, vt eſt communis ſnia, vt ꝑ Clar. alios citantem d. q. 2 1. d. ver. vnus teſtis, at verò hi teſtes, qui de hoc facto agunt, laborant multis morbis. Petrus Menguriius, & eius filius sũt affines, vt ex eorum teſtimonio apparet: & ideò non teſtificantur contra Reos, vt condemnentur, ſecundum communem opin. de qua Clar. q. 24. ver. quæro modo. item ſunt contrarij alijs. ſi quidem Ancilla dicit, quòd Stephanus allocutus eſt D. Ioãnem, hi autem negant, & addunt nullum uerbum fuiſſe prolatum præter illa, ò Dio &c. item Ancilla, quòd inſequebatur Stephanꝰ ipſum Dominum Ioannem poſtquàm eum uulneraueràt, Hi autem, quòd uerſus flumẽ illico fugere cœpit: quæ duo ſunt contraria, & cum Stephanus tortus dicat, quòd eum inſecutus eſt, ſi id uerum eſſe admittimus, tanto magis arguitur mendacium iſtorum deni que, quòd falsò deponant ex multis alijs ꝓbari poteſt: namq; dicũt, quòd laghinus ſubſtitit, moxq; ſclopo D. Io. præcuntem tranſuerberauit: at uerò Dominicus Brunus deponit, quòd Laghinus præiuerat, & poſt ſequebatur Dominus Ioannes, item nõ eſt ueriſimile, quòd Laghinus uoluerit occidere D. Io. in medijs domibus Iorillorũ, cum ſperare non dẽret, ſe poſſe euadere, ut nec euaſit: & quæ non ſunt ueriſimilia falſi habent imaginem, poterat enim ille in loco tutiore ipſum aggredi, ut eſt notorium. Teſtimonium etiam Ancillę ultimum ualdè adiuuat hunc Reum, narrat enim illa rem omnẽ, ex ordine, & conuenit cum his, quæ Reus ipſe fatetur, & quàmuis in priore examine a-
4 liter dixerit, tamen ſtandum eſt poſteriori † dicto: quod in tormẽtis ipſa cõfirmauit. Bart. l. eos. de falſ. cum alijs, de quibus de opp. cõ. te. in prin. & Clar. q. 53. & maximè cum primum ſit contra uitam alterum autem ꝓ defenſione, quæ eſt ualde fauorabilis, ut plenè ꝑ Marſ. l. unius. §. cogniturum. n. .de queſt. & ꝑ Boſ. ſub tit. de fauor. defenſ. ꝑ tot. & Anchar. conſ. 283. ad fin. reſpondit eum, qui habet unicum teſtem pro ſua defenſione non poſſe puniri pęna mortis, quem ſub numero corrupto ref. Anch. ubi ſupra.

Tertiò, quod magis eſt, etiam ſi hic Reus haberet contra ſe teſtes legitimos, tamen cũ tortus quinquies ſemper ꝑſeuerauerit, quòd fecit ad ſuam defenſionem, omnia indicia ſunt ſublata, iux. doctr. Alb. in l. edictum. de quæſ. quem ſeqq. Cęp. conſ. 32. & alij paſſim: & in his terminis eſt deciſ. Alc. l. 1. §. ſi quis. num. 33. de uerb. ob.

Neq; obſtat, quòd alia indicia ſuperuenerint, ex quibus capitaliter damnari poſſe uideatur: iux. tradd. in l. repeti. de quæſt. quia nullum eſt indicium concernens factum, ſuper quo tortus eſt, ſed ſunt ualdè remota, parumq; refert, an uno, an in altero loco laghinus allocutus ſit D. Ioannem, nec indicia hæc remota poſſunt tanti eſſe, ut capitaliter puniatur, quandoquidem is defenſionis cauſa, ſe feciſſe homicidium ſemper aſſeruit in ipſa tortura, & indicia, quæ conſiderantur à Boſſ. ut ſupra retuli, concernunt ipſum homicidium, ut putà teſtis de uiſu. De Corello non eſt, quòd dicam aliud, quia ſupra reſpõſum eſt.

Secundò pro Laghino facit, quia nemo negabit quòd probationes hæ non ſunt liquidæ, & claræ. Ancilla enim uaria eſt, & ut dixi fauet potius Reo: Duo teſtes de uiſu laborant multis morbis, & confeſſio habet adnexam qualitatem, & ideo neceſſe eſt Iudex titubet: quarè minor pœna eligenda eſt. l. ſanctio. de pen. ut potius nocens minus puniatur, quam acerbius ad no. l. abſentem. eo. Et ex his tolluntur omnia, quæ in dub. adducũtur, quibus etiam reſponderi poteſt ſigillatim.

Non obſtant teſtes examinati, quia iam reſponſum eſt, quòd non probant.

Non obſtat, quòd notarius retulerit uulnus eſſe a latere poſteriori, quia ei, ui ſingulari non creditur, & præſertim cum non ſit

peritus

peritus in iudicando vtrum vulnus habuerit initium in parte anteriori, an poſteriori, quod pertinet ad medicos, ſeù chyrurgos.

Secundò etiam reſpond. potuiſſe euenire, vt cum vidiſſet D. Io. Laghinum inclinaſſe ſclopum, ſe retro conuerteret, & ictus habuerit, ob hanc cauſam initium in parte poſteriore, non autem, quòd defenſionis cauſa factum non ſit, & ſcimus vbi rota Ferrea relaxata ſit, non poſſe euitari, quominus percuſſio ſubſequatur.

Non obſtat, quòd ſecundo loco dicitur, non eſſe veriſimile hominem accinctum gladio falcato aggredi eum, qui ſclopis ſit armatus, Cæp. conſ. 28: cũ alijs. & noſtri omnes in c. ſignificaſti. de homic. quia reſpond. quòd
5 imo ſclopi, † vt docet experientia, ſunt armorum genus fallax, & plerunq; videmus homines armatos, vel enſe, vel haſta ferrea occidere eos, qui habent ſclopos. Præterea quando occaſio ſeſe offert, non ſolent milites armorum diſparitatem tam acutè conſiderare; vt eſt notiſs. & credere potuit D. Ioa. priuſq̃ Laghinus ſclopo vti poſſet, ſe illum grauiter vulneraturũ. Quod verò Laghinus fuerit prouocatus argumento eſt, ꝙ non eſt vſus longo ſclopo, quo certior plaga, & maior inferri poterat: & quẽ veriſimiliter paraſſe debuerat, ſi deliberaſſet ſe velle occidere D. Io. Vſus eſt itaq; ſclopo illo, qui celerius potuit expediri, vt aggredientẽ depelleret. Quæ verò ſubijciunt de ſingularitate, vel potius diuerſitate, quæ eſt inter Ancillã, & alios duos teſtes, non multum faciunt, quia certum eſt non poſſe hic dari conciliationem, ſiquidem Ancilla deponit Laghinum poſt ictum ſclopi inſecutum eſſe, ac D. Ioannem iterum vulneraſſe: hi verè eum illico verſus flumen fugiſſe, & clarum eſt, quòd nullo vulnere affectus eſt D. Io. præter ictum ſclopi: nec verum eſt factum hoc, vti momentaneum non debere eſſe in conſideratione, quia cum ſit pars alterius facti, quod, & ipſum, quàm celerrimè tranſit, quicquid in dub. dicatur, ex Rol. conſil. 15. in pri. qui in alia materia loquitur, certum eſt eius habendam eſſe rõnẽ, ſicut etiam dicimus in facto momentaneo attendi ſingularitatem, licèt aliud ſit in ſucceſſiuo. Gem. conſ. 4. in fi. Marſ. conſi. 1. num. 62. cum ſeqq. & cum vnus dicat rem vno modo geſtam, alij alio, profectò diſcordant, & ſœpẽ Docto. huiuſmodi diuerſitates notant in teſtibus, & quamuis Laghinus faſſus ſit, ꝙ inſectatus eſt D. Io. fugientem, & videatur, ob id concordare cum Ancilla, tñ ſatis eſt, vt mendacij conuincantur alij duo teſtes, & hæc inſectatio, quæ momento ferè durauit, non aggrauat Laghinum, ſed potius leuat, & enim cum ſe repreſſerit, nec fugientem domum vſq; ſit perſecutus, primum iræ impetũ cohibuit: & tamen ſcire non poterat, an ex ictu ſclopi deceſſurus eſſet, an non: & ei facile erat etiam domum ingredi, & alijs vulneribus ipſum confodere. Quod de affinitate ſubſequitur, ſupra attigi, & quàmuis hi duo teſtes eſſent in gradu remotiore, nec omnino repellendi eſſent, tamẽ clarum eſt eos aliquibus ſuſpicionibus laborare, nec eſſe omnino integros, vt dixi, & tortura ipſa cũ perſeueratione elidit omnem eorum probationem. Ad alia, quæ de ſuperuenientia indiciorum ſubijciuntur iam reſpondi: nam præter quòd vera non eſt Boſ. declaratio: ipſe etiam Corellus non eſt teſtis omni exceptione, maior qualis eſſe debet, vt legitimum indicium faciat, & indicium etiam quod facit non differt ſpecie, & ſubſtantia ab eo, quod facit pater ipſius, quo caſu non repetitur tortura, vt per Boſs. de tort. num. 42. ſatis enim huiuſmodi indicium præcedentia tormẽta ſuſtulerunt, alij verò duo Dominicus, & Antonius nihil faciunt quò ad actum homicidij, de quo Laghinus in tortura ſe defendit.

Non obſtant conſs. Aret. 34. & Aluar. 74. in pri. crim. de quibus in dub. quia reſpond. quòd ibi conſtabat quis fuiſſet aggreſſus: at hic ſecus, quia Reus in tortura dicit perſeueranter ſe feciſſe ad defenſionem, & cum eo conuenit Ancilla in ſecundo.

ARGVMENTVM.

VIDVAM de qua agitur, ob ſtúprum intra annum luctus comiſſum dotem amiſiſſe probatur.

SVMMARIVM.

1 *VIDVAM ob ſtuprum, an & quando amittat dotem.*
2 *Crauett. conſ. 205. improbatur.*

CONSILIVM CXCIII.

1 DIFFICILLIMA eſt ea quæſtio, an vidua † ob ſtuprum dotem amittat, namque duo, ex noſtris, primarij interpretes in uicem diſſenſerũt, & vterque multos habet ſectatores. Paul. Caſtr. in l. ſororem. C. de his quibus, vt ind. & in cõſ. 147. in 2. exiſtimauit dotem amittere. contra verò Alex. d. l. ſororem. Sed certè ſi Doct. receſ-

ſcantur

ſeantur crebrior eſt opin. Caſtr. vt eam communem atteſtantur. Boer. dec. 338. num. 11. Add. ad Abb. cap. plerunq; de don. int. vir. & vxo. Bello. in rub. C. de eden. num. 83. quem ref. Pin. de bo. ma. l. 4. num. 9. Nec Soc. iu. con ſil. 111. in 3. id negat, ſed inquit, quòd fortè hodiè communis opin. eſt contra Caſtren. & ſic non audet affirmare, nec immeritò, quia ipſe Socin. iunior cum retuliſſet innumeros, qui in partes Paulianas conceſſerunt, in quit, ſed non Pauci Alex. ſecuti ſunt. Ecce, quòd tacitè ſenſit plures à Paulo ſtare, ſic & communem, relatis vtriuſq; partis auctoribus, eam dicit nouiſs. Oct. Cach. in ſua dec. 77. Sed quicquid ſit, ſi opin. Caſtr. generaliter accipiatur, certè in propoſito probabilis eſt, cum agatur de ſtupro intra annum luctus admiſſo. Ita. n. opiniones conciliant Garr. in auc. eiſdem. num. 20. C. de ſec. nup. Rolan. conſi. 86. num. 41. in 2. & eandem cõciliationem non inuitus agnoſcit Couarr. in ep. de ſpon. cap. 7. §. 6. num. 11. licèt dicat ſuf fragio proprio, ob æquitatem probaſſe aliquando ſententiam Alexan. etiam intra annum, & idem non obſcurè ſenſit Alc. reg. 2. præſ. 9. dum conſiderat mulierem fornicantem poſt annum non ſubijci pœnis. l. primę. C. de ſec. nup. & quàmuis non ignorem Cra.
2 conſ. † 205. contra diſſeruiſſe, & præſertim ex §. fin. in no. de reſt. & ea, quæ par. quem iſti pro ſe adferunt, quia inquit ex eo mulier ſubditur pœnis ſtatutis contra ineuntes ſecundas nuptias, inter quas hæc non eſt: tamen iudicio meo, is fallitur, quandoquidem vltra pœnas illas, periculo etiam inſcriptionis ob adulterium, ſeù ſtuprum ſubijcitur, vt ibi traditum eſt, obſcurè quidem in verſione vulgata, at clarè admodum in Haloan drina. Cuius verba hæc ſunt, nunq̃ enim ſcortatio ſuperiores partes, quàm caſtitas obtineto, ſed iſdẽ pœnis, & ipſa ſubijcitor, & prętereà metu inſcriptionis de adulterio, in periculum adducitur, vt neq; intempeſti uas appetat nuptias, neq; legitimas nuptias improbiore eludat commento, ſtuprum hoc vocat Halo. adulterium, & ideò ſi ob adulterium mulier dote priuatur. l. conſenſu. C. de rap. dicto cap. plerunque. ita quoque, ob tale ſtuprum.

Non eſt ergò verum, id quod exiſtimauit. Crau. ex eo text. deſumi mulierem ſolis pœnis ſecundò nubentis ſubiugari, quia, & ſtupri pœnam patitur, quæ an adiunctam habeat dotis amiſſionem, vel minus, non definit apertè Iuſtin.

Verè tamen, ſi quis attentius legerit, in eo loco efficaciter probatur hæc diſtinctio, ſiquidem, vt illic Imp. tradit ideò pœna conſtituta eſt in ſecundò nubentem, quia ſuſpicio eſt, nè malignè ſe habuerit hæc mulier, quæ nubit intra annum, erga primum virũ, hoc eſt, vt inquit glo. ibi, nè parum pudicè apud eum vixerit, at verò vbi ſeſe proſtituerit, non ſuſpicio eſt, ſed increpatio manifeſta. Et eſt ſenſus, ſi matrimonium contrahat mulier intra annum, præſumi illam fuiſ ſe in matrimonio impudicam, ob idque mul tari, ſinautem inhoneſtam egerit vitam, indubitatam eſſe probationem, quòd ante deliquerit. Ratio enim, ob quam punitur nõ eſt, ob delictum præſens, ſed ob ſuſpicionẽ, alioqui etiam poſt annum luctus eaſdem pę nas pateretur, quod ibi Imp. negat. Sicque locus ille Iuſtin. ità conſideratus probat hãc conciliationem.

Confirmatur hic ſenſus, quia vt ibi dicitur decies millies, quæ ita peccat caſtigationibus, vel vt rectius vertit Halo. mille pę nis, eſt ſubdita, quæ verba hyperbole huiuſmodi atrocitatem criminis præſeferunt. Si ergò nupſerit intra annum, punitur, quia lex ſuſpicatur eam, & dum in matrimonio eſſet, deliquiſſe: ſi verò pudicitiam proſtituerit, lex iam non coniectatur, ſed pro certo habet eam legitimas nuptias commaculaſſe, ita vt hoc delictum non ſolum puniatur per ſe, ſed etiam, quia veri adulterij probationem inducit. Idem etiam probat altera ratio, ob quam lex intra annum legitimis nuptijs interdixit, quæ eſt, ne ſanguis turbetur. l. liberorum. §. 1. de his qui. no. inf. hoc eſt, nè incertũ ſit, cui viro proles deferatur. dicta l. conſenſu. §. ſed hæc niſi. ea enim indicat viduam adhuc eſſe in vero matrimonio, quandoquidem ſi intra vndecimum menſem partus edatur, & primi eſſe poteſt viri, & ſecundi: adulterium itaque rectè con ſideratur cum marito defuncto ſpurium filium, pro legitimo peccans hæc mulier eodem modo ſupponere dicatur, quo ſi in matrimonio eſſet, hoc eſt vir eius viueret, quo ſit vt Iuſtin. dict. No. in fin. optimè dixerit, vt neque acerbas deſideret nuptias, nec legi timas nuptias maiore malo circumueniat, maius enim malum eſt, ſi per ſtuprum, quàm per nuptias ſanguines ipſi turbantur. Ex quibus omnibus patet diſtinctionem hanc bonis rationibus confirmari, & ideò Oct. Cacher. teſtatur ſubalpinum Senatum, ſecundum eam iudicaſſe, vt in deciſ. ſua 77. ad fin. & ex his etiam ſublatæ ſunt rationes Crau. in dicto conſil. 205. quibus etiam ſigillatim reſpondere libet.

Primò ergò non obſtat, quòd peccans intra

tra annum iiſdem ſolum pœnis ſubijciatur, quibus,& nubens: nam hoc falſum eſt,cum & præterea adulterij teneatur,vt dixi.

Non obſtat ſecundò, quòd conſtante ma trimonio dos ſit mariti, & eo ſoluto verè vxoris,nec valeat argumentū de iure quærēdo,ad ius quæſitum.l.ſi ſponſus.§.ſi maritus. de don.int.vi.& vxo.quia reſpon. ſecundùm veritatem mulierem eſſe dominam dotis ſuę etiam matrimonio conſtante, licèt per nimiam.ll. ſubtilitatem dominium in virum videatur tranſlatum. tex. eſt l. in reb. C. de iu.do.& ideo bonis viri publicatis,dos vxori ſalua eſt.

Non obſtat, quòd ſtuprum adulterio leuius ſit crimen: quia,reſpond. hoc non eſſe verum in ſtupro admiſſo intra annum, cum ęquè ex eo poſſit turbari ſanguis, ac ex adul terio,vt dictum eſt.

Secundo reſpond. mulierem puniri non ſolum,ob ſtuprum,ſed quia lex certo præſumit in matrimonio eam fuiſſe impudicā iux. ſuperius tradita.

Non obſtat quartò, quòd vir grauius læ- datur ob adulterium, quàm hrdes eius ob ſtuprum,vt arguit ille.nu.29. quia hoc ſomnium eſt, quandoquidem non punitur mulier,vt offendens hrdes,ſed quia offenſa hæc primo matrimonio illata dicitur,& viri primi violata religio.l.ſi qua.C.ad S. C. Ter. d. No.de reſt.ibi legitimas nuptias maiore ma lo circumueniat,& vt dixi ſuſpicio, quòd in primo matrimonio caſtitatem prodiderit,& turbatio ſanguinis, cauſa ſunt pœnæ, quæ duo virum mortuum reſpiciūt potius,quàm hrdes eius,& ideò ſtuprum hoc,licèt videatur ſtuprum, cum matrimonium ſit ſolutū, verè tamen eſt potius adulterium, ſecūdum legem, quæ ita conſtituit, nec incongruum eſt, vt ꝑ adulterio habeatur infandum hoc crimen. Sic,& aliæ rationes Cra.ex his cōcidunt.quæ potius conuenire poſſunt adulterio poſt annum admiſſo, quàm ante, vt, & præcedd.& profectò.Crau.non attigit ibi in ſpecie adulterium intra annū,ſed generaliter locutus eſt,vt & Caſtren.quarè in hac di ſtinctione non eſt, qui apertè audeat impugnaſſe. Quòd ſi quando mulier vlla pœnæ huic ſubijcienda fuit, ſanè digna hæc eſt, cuius etiam adulterium ſtante matrimonio probatum eſt, ſaltem per vnum teſtem, qui re fert ſe multoties comitatum eſſe D. Bartholomeum Bettium,dum noctu ad D. Veniam,vt eius amaſiam, ſe conferret, & ſępiꝰ de illo audiuiſſe,ꝙ illius amplexibus frueba tur. Et cum concurrat legis certa præſumptio,cum hoc teſte, qua delinquentem vxorem intra annum etiam in matrimonio pec caſſe creditum eſt,eo magis teſtimonio eius habenda fides eſt.c.quia veriſſimile.de præſ. cum al. & ob tale adulterium hrdes viri rectè excipiunt dotem eſſe amiſſam.ſi vir igno rauerit,vt lat.per Couarr.vbi ſupra. num. 9. qui ſic in praxi, ait ſeruari. Et hæc quò ad amiſſionem dotis. Quò verò ad teſtes ipſos,an probent adulterium intra annum,exiſtimo non poſſe dubitari,quia manifeſtè illi deponunt.

Nam primus teſtis,quòd intra vnū menſem,& plures à morte,vt in proc. à ca. 6.

Secundus verò.ca.7. quòd erant ſex, aut ſeptem menſes poſtquàm mortuus erat, & quàmuis dicat ſe audiuiſſe, tamē inter alios recenſet D.Veniam, & ex alio dictum confirmatur,quia nutrix erat D.Genebræ, quæ cum nata eſſet in vita patris infantula omni no erat,ſi indigebat nutrice.

Tertius etiam teſtis idem probat,dum inquit,quòd poſt mortem D. Blaſij carnaliter cognita fuit,& per multum tempus poſt, nā eſt ſenſus,quòd poſt mortem incepit cognoſcere, ac diu perſeuerauit, ſicq; tres hi teſtes deponunt de tempore luctus.

Non obſtat,ſi quis dicat eos eſſe ſingulares,quia ad probandam huiuſmodi inboneſtatem coniunguntur,Bald.conſil.207. in 4. Abb.c.præterea.num.3.de teſtl. Alex.conſil. 13.num.24.in 7.Nat.conſ.478.cum vulg.

Et ex his omnibus patet, ſiue ſequamur ſententiam Caſtren. quæ communis eſt,ſiue quorundam diſtinctionem D. Veniam priuandam eſſe dote.

ARGVMENTVM.

Defenditvr promittens receptare eum,qui dixerat velle dare alteri,quem deinde interfecit.

SVMMARIVM.

1 Dare *ſe velle,qui dixit, non intelligitur velle occidere.*

2 *Interpretatio mitior ſemper capitur in delictis.*

3 *Receptaturum qui promittit delinquentem, an & quomodo teneatur.*

4 *Tractatus de dare,non trahitur ad homicidium.*

5 *Auxilium præſtans delinquenti, an & quando eadem pœna puniatur.*

Clar.in pract.cri.quæſt.90.reprobatur.

CON-

CONSILIVM CXCIV.

CVM certum ſit attendi debere confeſſionem eam poſteriorem Cap. Cam. qua dicit Dñm. Herculem egiſſe ſecum de verberãdo quodam, nõ autem primam, in qua de occidendo Foſcherio, quia hec facta eſt in tormentis, altera verò ſinè tormentis, & quia ſola vltima rata habita fuit, vt ĩ ꝓc. & maximè cum ipſemet Cap. Cam. fateatur ſi quid prius dixit aliter, id eſſe falſum, oſtendam paucis eum non poſſe ordinaria pœna affici, & ſi promiſerit ſe D. Herculem in domum ſuam eſſe recepturum poſt illata verbera.

Primò.n.conſidero, ꝙ D. Hercules dixit Cap.Cam. vno ha fatto correre mio fratello, dandogli mi ſaluerò io in caſa voſtra ? at hæc verba non inferunt aliquo modo ad homicidium, nec ſecundum eorum propriam ſignificationẽ, nec ob cauſam adiunctam. Et enim cum vindicta regulariter ſoleat correſpondere iniuriæ, vt in terminis trad.Iaſ.l.1. n.30.C.de ſer.fug.& Bero.q.10.n.6. cum Foſcherius, vt in proceſſu hř, haueſſe fatto ſola mẽte correre M. Gio. Gherardo, fratrem D. Herculis, veriſimile erat, ꝙ cum diceret, dan dogli non ſentiret ipſe D. Hercules de occiſione, ſed vel de vulnere, vel potius de alia minore percuſſione. Rurſus verbum hoc, da
1 re,† ſecundum vernaculum ſermonem non refertur propriè ad homicidiũ, ſed ad aliud genus percuſſionis, vt eſt notorium, & ideo non debuit credere Cap.Cam.D.Herculem velle occidere, cum tm̃ diceret di voler dare. Et tanto magis hæc vera ſunt, quia in delictis ſemper ea capitur interpretatio, quæ
2 mitior eſt, & minus† delictũ continet Bal.l.j. n.17.C.de ędil.act.quem ſeqq.Aret.conſ.31. n.6.conſ.80.n.6.Rui.conſ.122.n.8.in 4.conſ. 1.nu.3.& conſ.165.n.8.in 5.& Marſ.con.21. n.j.& alij, quos omitto, cum itaq; ſi intelligamus de percuſſione ſola, ſit minus delictũ, nõ poſſumus vllo modo ad homicidium verba referre, & in fortioribus terminis, ꝙ hoc ver bũ, dare, non referatur ad homicidiũ, allego Bal.cõſ.259. in prin.in pri. vbi rñdit, ſi quis ità allocutus eſſet inſequẽtem alterum, cum lancea, dà al traditore, non induci mandatũ homicidij, quia verbũ hoc referri poteſt ad pugnum, vel ad percuſſionem cum haſta, ꝓfectò ſi in caſu Bald. ſit huiuſmodi interpretatio, in quo multa concurrebant, vt apud eum videre eſt, nos ſumus in ſpecie noſtra extra omnem dubitationem.

Secundò, quia non fuit expreſſum nomẽ eius, quem volebat percutere D Hercules, hinc.n.probatur Cap.Cam.non potuiſſe adduci ad receptandum eum, eo quòd percuſſurus eſſet aliquem ſibi inimicum, ſed, vt potius eidem D. Herculi rem gratam faceret: ideoq; ſi diceremus æquè puniri promitten
3 tem, ſe præbiturum opem ei, qui occiderit † certum hominem, & ſibi inimicum, atq; eũ, qui polliceatur auxilium ſola contemplatione occidentis, eſſet id contra omnem æquitatem, vbi.n.maius eſt delictum, ibi etiam maior pœna infligĩ.l.1.C.de his q latro.Salic. l.1.C.de rap.virg.n.24.etenim cum iam deliberaſſet D.Hercules delinquere, vt conſtat ex proc.Cap.Cam. pollicendo ſe eum domi ſuæ recepturum, videtur animoſiorem tantum reddidiſſe ipſum, ac quodammodo reflammaſſe ad delinquendum, ob idq; pœna ordinaria plecti non poteſt, vt in ſpecie magis dubitabili reſpond. Ang. conſ.22. cuius noſtri paſſim meminerunt, illic.n.inquiſitus dixerat, tu farai bene a farlo, & expreſſum fuerat nomen eius, qui debebat occidi, addi tumq; ſpacciati, fa preſto. In propoſito autẽ, nihil tale dictum eſt, & quamuis Cap Cam. receperit domi D.Herculem, tamen quò ad ipſum homicidium, non poteſt dici particeps.

Nec obſtat deciſ.Bar.in l.in furti.§.ope.in fi.de fur.ex qua deprehendit Clar. quæſ.90. §.fin.in pract.eum qui ante delictum dat ſpẽ euadendi occiſuro, teneri pœna homicidij, quia facilis eſt reſponſio: nam quò ad Bart. verba ſunt clara, ſiquidem ille inquit, niſi præceſſiſſet conſilium ante, puta, facias, quia adiuuabo te ad euadendum, quæ verba cõiungunt cõſilium auxilio, ſic & Ang. in trac. maleſ. in verb.dicto maleficio. num.17. ait, niſi prius datum eſſet conſilium, vt puta facias.& Marſ.d.l.1. num. 113.C. de rap. virg, & Plaz.in epit.deli.c.16.n.5 dum cõſiderat, ꝙ in caſu Bar.cooperatur ipſi delicto, & clarius Blanc.in prac.c.120.ver.poſt ꝗ vidim⁹, qui intelligit doctrinam eam Bart. q̃n is, qui opẽ ſe laturum promittebat, ꝓmonuerat, vt delinqueret; quocirca cũ hîc nullum conſilium nullaue præmonitio, vt occideretur Foſcherius, ꝓceſſerit, ſum⁹ extra Bar.deciſionẽ. Sed, & ſi intelligeremus eam doctrinam, ſecundum Clar.qui non ità ſtrictè accipit Bartolum, adhuc idem eſt: nam, & ille dicit ideo pollicentem huiuſmodi auxilium eadem pœna teneri, quia animo interfuit homicidio. Sicque conſiderat, quòd fue-

Digitized by Google

rit particeps, & conſcius. Verùm cũ hic
non fuerit dictum de homicidio, nec etiam
expreſſum nomẽ eius, qui occidendus erat,
dici non poteſt, quòd animo interfuerit ho-
micidio Cap. Cam. ergò. Et certè quate-
nus Clar. ſententia vera eſſet, de qua re dicã
infra, oporteret nominatim actum de homi
cidio, & ſcienter promiſs. fuiſſe auxilium,
quæ hic nullo modo concurrunt. Et ex his
patet ordinaria pęna coerceri non poſſe Ca
4 pit. Cam. ſi dicamus † tractatum fuiſſe, di
dare. Cæterum licèt admitteremus, quod
magis eſt, Dominum Herculem ſeriem fa-
cti narraſſe Cap. & expreſſiſſe, quòd vellet
occidere Foſcherium, ſum tamen in eadem
ſententia, vt nullo modo ordinariè plecti
poſſit. Et quoniam in hac materia auxilij
Doct. variè loqq. vt etiam admonuit Clar.
d.quæſt.90.oſtendam veriorem eſſe opin. &
receptiorem, vt in caſu hoc non poſſit agi de
pœna ordinaria.
5 Prima ergò ſit concluſio, quòd ſimplex
auxilium non punitur eadem pœna Io.And.
cap.fœlicis.§.illud.de pœn.in 6.Ang.l.is qui
opem.de furt.Bellam.cap.1.nu.5.de off. de-
leg.Iaſ.conſ.137.in fin.in pri. cum alijs mul-
tis, qui citari poſſent, dicitur autem ſimplex
fauor, quando eſſet mandatum delictum exe
quutioni, abſq; illo, vt per Ang.d.l.is qui. &
Iaſ.d.conſ.167. & communem dicit Rim.cõ
ſil.59.n.13.vbi excuſat quendam, qui hoſpi-
tatus fuerat homicidas noctu ante homici-
dium admiſſum, & idem repetit d. caſu con-
ſil.50.Atqui certum eſt D.Herculem tale ho
micidiũ fuiſſe admiſſurũ non ꝑuia hac pro-
miſſione, vt arguit Rim.d.conſ.59.ergò.Vide
mus.n.multos occidi, tam Mutinæ, q̃ alibi,
& homicidas aufugere.Quin, & ſi non cõſta
ret D.Herculẽ non fuiſſe occiſur.foſcheriũ,
planè ẽt non cõſtat, ꝙ talis promiſſio fuerit
cauſa ipſius homicidij, ſed ſi quis hoc allega
ret ſoli inniterẽ ꝓſumptioni, at ex pręſũptio
ne tali nemo ordinaria pęna dãnatur, vt in
terminis ꝑ Cæp.cõſ.27.n.12.Crim.q inquit
poſſibile eſt, ꝙ ſinè auxilio feciſſet, poſſibile,
quòd non feciſſet: & ideò pęnę arbitrarię lo-
cus erit.

Secunda ſit concluſio, quoties auxiliũ nõ
cooperatur delicto, ſed eſt remotũ, non puni
tur opem ferens eadem pęna cum delinquẽ
te, ità.Bald.l.1.C.de crim.pecul.& l.1.vbi. &
Ang.C.de nil.agg.& in terminis contra Bar.
in dicta.l.is qui.& in d.§.ope.hoc trad.Salic.
d.l.1.num.24. C.de rap.virg. qui inquit ini-
quum eſſe, vt vbi minus auxilium eſt, ſit ea-
dem pœna, & exigit, quòd auxilium ſit cau-
ſa ipſius delicti, & cooperatiuum, & Salic. ſe
cuti ſunt pleriq; Docto.Cæp. dicto conſ. 27.
vbi defendit quendam, qui dixerat ite ad
occidendum, portabo enim inſtrumenta q-
bus eum ſepeliemus, qui eſt caſus fortior,
concurrebat enim ibi quoddam conſilium,
vt probant ea verba ite &c. & videbamur in
caſu Bar.de eo, qui promittit ſe præbiturum
opem ante homicidium, & nihilominus non
vult eum pęna ordinaria affici, & conſi. hoc
Cæp.probant Blan.in prac.vbi ſupra.c.120.
& alij multi, de quibus infra, & eandem Do
ct. Salic. ſeq.in conſ.34.num.15.& ſeqq. vbi
lat.quam etiam ſecuti ſunt Anan. c. ſicut.§.
illi.& Feli.num.2.de homic.Barb.dicto cap.
1.num.73.& 74.de offi.deleg.vbi & Feli. nu.
13.& Dec. num. 12. qui inquit communem
opin.Bar.non habere locum, quando auxi-
lium non præbuit cauſam delicto. Bero. nu.
98.& 99.Boer. deciſ. 167. Aug. ad Ang. dd.
verb. & maleficio.num.17.Rim.d.conſil.59.
num.11.vbi ait opin.Bar. procedere in actu
proximo. & dicto conſil. 50. vbi addit opin.
Salic.vti diſtinguentem inter Bar.& Dy.ac-
cipiendam eſſe.Marſ.l.ſi in rixa. num. 35. &
num.44.ad l.Cor.de ſicar.& §.conſtitute.nu.
50.& 61.in pract.conſil.24.num.17.conſ.39.
num.54.conſi.47.num.6.conſil.81. num.24.
ſing.15.& alibi ſœpè.Grat.reſpon. 52. num.
15.in 2. in cuius caſu auxiliator ille inueſti-
gauerat offenſum, denũciauerat domo exiſ-
ſe, curaueratq;, vt veniret ad locum in quo
fuerat occiſus, vt in prin. conſilij. & tñ con-
cludit non teneri pœna ordinaria. Socin.iun.
conſ.34.n.16.in 2.Pariſ.cõſ.152.n.37. & cõſ.
154.n.22.in 4. Carrer. qui latiſſime. in prin.
§. homicidiũ.n.69. vbi dat exempla de illo,
qui auxiliatus eſt ante delictum, inter quæ
ponit illud Cæp.dicto conſil.27. Plaz.dicto
cap.16.num.quinto. Iodoc.in ſua prac.cap.
134.Couar.cle. furioſus. §.ſecundo.num.ſe-
cundo.& multi ex prædictis citant Cæp.di-
cto conſil.27.alios poſſem congerere, ſed hi
ſufficiant.

Cum itaque nemo dicturus ſit, auxilium,
hoc eſſe proximum, vt potè, quòd mortis
cauſam non præbuerit, de pœna ordinaria
nullo modo tractari poteſt. Et hanc ſentẽ-
tiam confirmant multa I.C. reſponſa, ſi dili-
genter attendantur, quorum aliqua ipſe ad
feram, & primo facit. dict. §. ope. vbi I.C.
inquit opem fert, qui adiutorium, ad res ſur
ripiendas præbet, quod clarius explicatur.l.
ſi pignorare.§.qui ferramenta.eo. tit. de fur.
qui ferramenta ait tex.ad effringendum, ſca
lam ad aſcendendum, accommodauerit.pro
fectò effractura, & aſcenſio ſunt actus præci
pui in furto.

Sic,

Sic,& in l.ſi ſciente.ad l. Pom. de parric. qui pecuniam ad ſcelus committendum ſubminiſtrauit,puta ad mali veneni comparationem, vel vt daretur aggreſſoribus,qui parentem occiderent, certè, & hi actus ſunt principales,& ob id rectè glo.in l. nihil intereſt. ad l.Cor.de ſic.in qua I.C.pari pęna efficiendos ait, occidentem, & præbentem cauſam mortis,exemplum adfert in eo, qui venenũ vendiderit,& eſt text.clarus,quem miror nõ perpendiſſe Doct.in l.& ſi amicis.ad l.Iul. de adul.vbi I.C.adulterij pęna eum teneri reſpõdet, qui prebuit domum ad colloquium, quia ſubijcit,ſinè illo colloquio adulterium non committeretur,ecce,vt exigit,opẽ, quã quis fert,eſſe cauſam præcipuam delicti, & ſine qua illud nõ eſſet, factum,& ex hoc tex. mirificè probatur ſententia Salic.ſecundum quam non erit inſpiciendum,an actus ſit ꝓximus, vel remotus, ſed an præbuerit cauſã mortis,vt per Socin.conſil. 188.num.6. & 7. in ſecundo.Boſ.de homi.num. 33. quicquid dixerit Menoc.de arb.iud.caſ.549. Et verè nimis iniquum eſſet, vt omnes qui ferunt opem, eadem pœna punirentur, cum negari non poſſit dari gradus auxilij, vt rectè ſcribit Bald.conſil.492. in pri. quem etiam ſeq. Gra.d.reſpon.52.vbi ait opem eſſe, aut paruam,& remotam, quando quis ſcalas commodat, mediam quando armatus adſtat, conſubſtantialem,quando vulnerat lætaliter,& ideò in ſuo caſu eum excuſat,qui dum opere ferret, intulerat vulnuſculum,& idem reſpon.Gab.Eug.conſil. 176. nec repugnat, quod diximus ſcalas commodantem præbere cauſam delicto.d.§ qui ferramenta,q2 in furto,id verum eſt,in quo regulariter talia inſtrumenta exiguntur, non in homicidio, & ideò idem Bald. rectè. dicta l. prima. C.de nil.agg.dixit talia commodantem facere præparatoria,& ob id minus deliquere. Vel etiam dici poſſet,ſecundũ Aug.ad Ang. dd.verb.& mal.dicto num. 17.in fin. ꝙ deciſ. Bald.& Salic. procedit in pœna corporali, & tex.d.§.qui ferramenta.in ciuili.Quod itẽ addit Bald. de adſtante cum armis, vt mediam opem ferat;intelligendum eſt, quando vel procul adſtat,vt per eundem Bald. l. ob hæc.de his,qui no.inf.& conſil.235.in ſecundo.vbi uocat nimis rigoroſos, qui aliter conſtituunt:vel quando adſtat,vt ſi qui velint opem ferre offenſo,ſeſe opponat,& nullus accurrit, ita, vt maleficium, ſit perpetratum, nec opus fuerit eius auxilio, vt per Carrer.dicto.§.homicidium. num.ſeptimo. & ideò rectè.Cap.dicto conſil.34. nume.21. vt ferens opem eadem pœna teneatur exigit, vt ſit particeps homicidij. & ipſi maleficio, non tantum adſtiterit,ſed & mortis cauſam præbuerit.

6 Et ex his infero,quòd Clar. dicta q. 90. † peſſimè loquitur,ſi vult eum,qui dedit ſpem homicidæ, de eum adiuuando ad fugam, teneri eadem pęna, cum homicida: id enim eſt falſiſs.quia ſi inter auxilia, eſt gradus, vt dixi, certè huiuſmodi auxilium,non eſt,nec conſubſtantiale,nec medium,ſed valdè remotum: & oporteret probare, quòd ſinè tali ſpe delinquens non fuiſſet aliter occiſurus. Verùm, vt dixi loquitur Clar. quando, & ſpem dedit quis homicidæ, & animo interfuit homicidio, eiuſq; particeps fuit. vbi enim hæc concurrant, quòd detur ſpes, & quòd quis animo interſit delicto,quia ſibi gratificatur, qui occidit tolerabilior eſt doctrina Clar.ſed,vt dictum eſt,hic non eſt caſus noſter,quia Cap. Cam. tantum id agebat,ut adiuuaret delinquẽtem,quò facilius fugeret, at an unus, vel alius occideretur non curabat. Ego tamen, & ſi eſſemus in hoc caſu,Claro non ſubſcriberem,quia ſinè lege, & auctoritate loquitur, ſed definirem negocium ex prædictis,& naturam, ac qualitatem auxilij expenderem,& pęnam ipſam, vel minuerem,vel augerem.

Et ex his omnibus concludo non poſſe Cap. Cam.pęna ordinaria teneri.

ARGVMENTVM.

Blaſfemanten pœna ſecundi edicti tantum; non autẽ,& primi puniri poſſe deffenditur.

SVMMARIVM.

1 Blaſfemans *maxima percitus ira, an poſſit puniri, & quando, & qua pœna.*
2 *Lex non tenet, niſi ſit recepta.*
3 *Pœna poſterioris legis, an & quando pœnam antiqua tollat.*
4 *Legis appellatione, an veniant edicta.*

CONSILIVM CXCV.

QVONIAM ego non vidi proceſſum,nec ſcio,an hic Blaſphemus ex aliqua ratione poſſit excuſari à pœna: tantum inquiram,an primũ edictum, an poſteriora attẽdi debeant, quod eſt in hac re præcipuum.

Digitized by Google

Illud tamen non omittam, quòd ſi Dominus
1 Biſius blaſphemaſſet tanta percitus ira, † vt
quid loqueretur non intelligeret, nulla pęna
in eum poſſet conſtitui, eo quòd huiuſmodi
blaſphemia veniale tantum peccatum eſt,
quo ira Dei non prouocatur: ob quam cau-
ſam proclamata ipſa edita ſunt, hæc eſt
Theologorum opin. receptis, vt per D. Tho.
2. ſecundæ. quæſt. 13. Silue. in ver. blaſphe-
mia. Tabien. in d. ver. in ſummis. & ſcribit
nouiſſimè Nauar. in ſuo enchir. cap. 12. n. 84.
Rurſus, etiam ſi ſciuiſſet blaſphemiam eſſe
verba, quæ proferebat, animi tamen impe-
tus, & calor pœnam minuit, ac mitigat: quæ
eſt receptior opin. Doct. vt trad. Abb. c. 2. nu.
6. de maled. licèt ille reſtringat aliquo modo
hoc dictum. Sed certè regulare eſt, vt delin
quens in ira mitius puniatur. l. aut facta. §.
cauſa. de pęn. cum vulg. Hæc ſcio Iudices æ-
quiſs. præ oculis habituros, & ex proceſſu ip
ſo rem definituros eſſe. Quarè videamus nos
an edicto primo teneri D. Biſius poſſit. Et exi
ſtimo nullo modo poſſe ex infraſcriptis.

Primò, quia edictum primum nunquàm
fuit ab initio moribus populi approbatum,
& ideò, nec vim legis habuit, vt eſt tex. clar⁹.
in l. de quibus. de ll. nam cum leges, inquit,
non alia ratione nos teneant, quàm quòd iu
dicio populi receptæ ſunt: ecce, vt lex non te
2 net, niſi recepta ſit, † & ita in terminis trad.
Gemin. c. leges 4. diſtinct. quem ref. & ſeq. Fe
li. omnino videndus in cap. 1. num. 12. ver. in
telligo quarto. de treu. & pa. vbi ait legem in
telligi promulgatam à Principe, ſub hac cō
ditione, ſi recipietur morib⁹, alias, nè ſit lex:
& idem tradd. Rui. conſi. 13. num. 28. in 2. cū
al. quę Ceph. conſil. 96. num. 15. & conſ. 155.
num. 16. & alij recentiores alibi congerunt.
Quocirca cum nulla vnquàm ſit ſubſecuta
condemnatio ex primo illo edicto, ante po-
ſteriorum promulgationem, ſatis conſtat
ipſum, vti fortè nimis rigoroſum, & excedēs
pœnas iur. etiam ci. in quo dēt, vel conſue-
tudo, vel incorrigibilitas attendi, vt ꝑ Cyn.
Bal. & Sali. l. 2. C. de rebus cred. & per Anan.
lat. d. c. 2. cum al. per Excellentiſs. D. Danthē
allegatis, non fuiſſe iudicio populi receptū.
Nec credendum eſt intra ſex annorum ſpa-
cium neminem blaſphemaſſe, quandoquidē
tanta inualuit huius vitij conditio, vt quem
admodum ſcribit Bello. conſil. 69. ſi omnes
blaſphemi capite plecterentur, nullus eſſet
ſuperfuturus, qui D.O.M. malediceret, quòd
omne ferè hominum genus perderetur. Et
hæc ſola ratio tollit omnem dubitationem,
neq;.n. verba illa, non derogādo le pene &c.
referri poſſunt ad huiuſmodi edictum non-
dum receptum, ſed ad legē aliquam validā,
& ſtatutum ꝑtinebunt. Si.n. lex non eſt, niſi
recepta, nec nomine legis continebitur. l. ei⁹
qui. ſi cer. pet. cum ſimm. & trad. in ter. Rui. d.
conſ. 13. d. num. 28.

Secundo hæc tanto magis vera ſunt,
quia per totum decennium, & amplius, ob-
ſeruatum eſt, vt alia pęna inferatur, & ex po
ſterioribus ſolum edictis, nunquàm verè ex
primo: tantum.n. ſpacium legi, etiam iam
receptę, derogat, vt eſt glo. no. in d. l. 1. de tre.
& pa. quam omnes ibi ſeqq. & in termi-
nis noſtris, ꝙ quando ex duabus ll. pœna in-
ferri poteſt, ſi inferatur tantum ex vna, tolla
tur ꝑ decennium pœna, quæ ex altera infer-
ri potuiſſet, eſt in terminis deciſ. Rui. in conſ.
143. num. 20. in quarto. qui ēt addit onus ꝓ-
bandi, quòd fuerit receptum, incumbere, id
dicenti, vt per eum, qui videatur.

Tertio, quod magis eſt, etiam ſi primum
edictum fuiſſet receptum vſu, tamen hodiè
pœna illa arbitraria non rectè infligeretur
contra blaſphemum, eoquòd eſt ſublata po-
ſterioribus edictis. Et quoniam vulgo cir-
3 cunfertur dictum illud, quòd pœna nouæ †
legis, non tollit pœnam antiquæ. l. quoties.
de act. & obli. l. qui ſepulchra. C. de ſep. vio.
quod, & Clarus, & Boſs. in ore habēt, ac alij
recentiores: paucis declarandum eſt, quo-
modo hoc obtineat: facilè.n. apparebit prio
ri edicto eſſe derogatum.

Dico ergò, quòd quoties duæ pœnæ inui
cem repugnant, & vt dicunt, ſunt incompari
biles, poſterior tollit primam, ità Bal. referēs
aliquos, ſic tenere, in l. non eſt nouum. de ll.
& clarè ꝑ Bero. c. de cauſis. num. 76. ad fin. de
off. deleg. qui ait ſtatutum tollere pęnam iu.
communis, quoties infligit pœnam ei cōtra-
riam, at hic, ſi quis tertiò blaſphemauerit, ex
primo edicto lingua ei abſcindenda eſt, ex
altero perforanda: item ſi ex poſteriore rele-
gandus eſt, nec ſi quartò blaſphemet, poſſit
in eum pro arbitrio Sereniſſimi Ducis, ex
primo animaduerti, quia ſi eſt relegatus, iā
ob quartā blaſphemiam non ſubijcitur edi-
cto, quod non egreditur territorium. l. fin. de
iu. om. iud. conſequitur, vt hæ pœnæ prorſus
repugnent.

Secundo reg. hæc non procedit quando
conſtat, quòd voluit Princeps pœnam anti-
quam imminuere: ità Bal. l. in eum. C. de fur.
at hic multò leuior eſt ſecunda, nec poſſunt
hæ duæ pœnæ concurrere inuicem, ergò.

Tertiò, lex ſecunda, tollit primam, quan-
do concipitur verbis imperantibus. Bal. d. l.
in eum. quem Fulg. ibi ſequitur: ſed hic vti-
tur Princeps his verb. commanda &c. ergò.

Quartò, ſi idem eſt modus agendi, ex vna
lege, qui ex altera, & vtraq; ad vindictam re-

lata eſt, prima tollitur ꝑ ſequentem: hæc eſt ſingularis deciſ. Sali. in d.l. qui ſepulchra. nu. 6. qui optime declarat: ſed hic eſt caſus noſter, quia idem eſt modus agendi, ex primo edicto, qui ex altero, & pœna ad uindictam refertur, ergò. nec in his terminis video contradictorem: quinimò communis eſt opin. etiam cum Sali. in illa q. an ſtatutum tollat pœnam iur. communis, vt ꝑ Dec. d.c. de cauſis. Clar. §. fi. q. 85. in ſua praxi. & ità ſeruatur vt ꝑ Alb. lib. 1. quæſt. 8. de ſtat. Gomeſ. de delic. c. 1. num. 38. in fi.

Nec obſtat, ſi dicatur Principem cauiſſe, nè alijs pœnis derogaretur, vt ibi, non derogando. &c. nam huic obiectioni, quam ſcio iudicibus optimis aliquid faceſſere negocij, facilè reſpondetur, ſi quis vim horum uerborum diligentius inquirat: inueſtigandum itaq; in ſignificationem eorum. Ego aſſero verba illa, non derogando alle altre pene delle leggi &c. non comprehendere edictum primum, quia, vt dixi, non habebat vim legis.

Secundò, quia cum de lege loquimur, nõ
4 edictum † intelligimus, ſed ius commune, in potiore ſenſu. l. 1. §. qui in perpetuum. ſi ag. vect. & eſt tex. in terminis. in §. ius autem. de iu. na. g. & ciu. vbi Aret. no. idq; eo magis, q̃a edictum hoc non eſt proprie lex, iux. l. humanum. C. de ll. ſed pro lege habendum eſt, vt ſunt verba Principis, & aliud eſt haberi pro tali, aliud eſſe tale. l. mercis. iun. gl. de ver. ſig. quarè verba hæc nullo modo poſſunt referri ad edictum prius, & hoc iudicio meo, eſt veriſs.

Tertiò, etiam ſi daremus Principem, his verbis, de huiuſmodi edicto ſenſiſſe, quod tamen nemo admiſerit: adhuc verſamur in tuto: quia id accipiendum eſt, quatenus vna pęna alteri non ſit contraria, & in illis partibus, in quibus edictum poſterius non repugnat primo, nec redditur ſuperfluum: hęc eſt gl. vlt. in terminis. in d.l. qui ſepulchra. in pri. ſolutione, quam quò ad hoc Bald. Ang. Sali. & al. ſeqq. indicit nouam pęnam Imp. ea conſtitutione in violatores ſepulchrorum, & ſubdit, quæ pœna priſcæ ſeueritati accedit, nihil. n. derogatum eſt, &c. quærit gl. quomodo pœna illa decem pondo auri, de qua ibi, poſſit infligi, cum iure veteri violatores deportarentur, bonaq; eorum fiſco inferrẽtur, reſpond. quòd eo caſu deportationi coniuncta non erat bonorũ publicatio, eſt ergò ſenſus, quòd ſi bona publicata fuiſſent, illa verba non potuiſſent referri ad legem eam, quę continuiſſet publicationem, eoquòd pœnæ ſecundæ nunquàm eſſet locus, quia ſi bona omnia publicantur, certum eſt non poſſe dari pondo auri decem, & ideò Bald. rectiſſimè. no. ibi. in prin. ꝗ quando ll. ſunt compatibiles, ex vtraq; agitur: qui cum id ex illo text. deſumat, intelligi debet, ſecundum terminos eius, vt ſcilicèt incompatibilitas non tollatur per illa verba, non derogando, & certè glo. & Bal. in noſtriſmet terminis loquuntur, quarè cum in caſu hoc, ſi propter trinam blaſphemiam, quis relegandus eſt, vel triremi dandus, ideoque in eum, ob quartam nõ poſſit animaduerti, verba illa non derogando &c. Non poſſunt aliquo modo referri ad primum edictum, & quatenus id reciperemus, ad illas partes pertinerent, quæ nõ omnino repugnant, nec ſunt incompatibiles.

Vltimo addi poteſt, ꝗ lex ſecunda tollit primam, quoties, ſi ex prima ageretur, non poſſet rediri ad pœnam alterius, vt ꝑ Salic. d.l. qui ſepulchra. num. 6. item, quando pęnæ non reſpiciunt eandem rem, vt per eum, ibi, qui loquitur in terminis. d. l. quorum vtrũq; viget in caſu noſtro, ergò. Et ex his opinor conſtare nullo modo poſſe, hic primum edictum attendi.

ARGVMENTVM.

DEFENDITVR quidam, qui poſt delictum, delinquenti certo modo auxilium præſtiterat, eumq; non denunciauerat.

SVMMARIVM.

1 BANNIENDVS *de proximo, quando habeatur pro bannito.*

2 *Delinquentem denunciare nemo compellitur.*

3 *Reum inſtruentes ad tacendum veritatem, nulli pœnæ obligantur.*

4 *Aſſocians delinquentem poſt delictum an, & quando puniri poſſit.*

CONSILIVM CXCVI.

QVONIAM quotidianæ lectiones me impediunt, & alijs etiã negocijs detineor: ſcribam paucis, quid ſentiam de inquiſitione contra D. Paulũ Follianũ inſtituta.

Primum eſt caput, quod pertinet ad edictum, nè quis opem ferat bannito, & opinor eum in nullam pœnam incidiſſe. Et. n. cum Illuſt. Marchio Guido nondum bannitus eſſet, etiam ſi D. Paulus cum eo fuerit, cumq;

ſit

Digitized by Google

fit comitatus,non tenetur verb.edicti, quia cum ſimus in materia pęnali, verba ſunt ſtrictè,ac propriè accipienda.l.cum quidam.de lib.& poſth.cum ſimm.& ideò cum in edicto nominatim agatur de bannito,non comprehenditur is,qui nondum bannitus eſt,& quãuis quandoq; a noſtris ſcriptum ſit,eum,qui
4 de proximo banniendus eſt haberi † pro bãnito.Caſtr.l.3.§.ſi ſeruus.de acq.poſs.vt eum referunt pleriq; in libris.n.editis non habetur.Iaſ.conſil.52.& Camp.conſ.ſeq.in 2.crimi.Marſ.conſ.74.& ſing. 106.tamen id habet locum,qnando iam Reus conuictus eſt, & nihil aliud expectamus, quàm vt ſententia dicatur, & in his terminis ſunt hæ deciſ. Præterea Aret.& Alex.d.§.ſi ſeruus. improbant Caſtr.& ſecundùm omnes eius ſnia nõ procedit, vbi de infligenda pœna agitur, & enim Caſtr.vult excuſare eum, qui bannitũ occidit,vt & Iaſ.& Marſ.& alij ſuperius citati:at nemo eſt,qui pęnam eandem ſtatuat in eum caſum, quo quis tantum ſit conuictus, & eum,quo iam bannitus,& hac ratione ab Aret.defendit Caſtrenſem Socin. d.§.ſi ſeruus.in fin.

Tertiò, non ſequitur occidit aliquis honem, ergò eſt banniendus: potuit ab eo pruuocari, ita, vt dici poſſit defenſionis cauſa occidiſſe. Et longè differt,an quis iam confeſſus ſit,an nondum accuſatus:qui eſt caſus præſens.

Alterum eſt,quòd non detexerit,ubi occultaretur idem Illuſt.Marchio,cum Illuſtr. D.Gubernator Mutinæ præcepiſſet, ſub pœna indignationis Principis,& lęſę maieſtatis pleriſq;,vt eum indicarent.Sed,& ab hoc eſt omninò abſoluendus: & vt mittam, ꝙ DD. Gubernatores non videntur habere ius præcipiendi,ſub tanta pœna,vt eſt in terminis. conſi.Iaſ.46.num.primo.verſ.præſertim.in 3. alia quoq; ratione ſumus extra omnem difficultatem, quia nullum ei præceptum factũ eſt,vt conſtat ex proceſſu, quibus.n.Illuſtr. Gubernator pręcepit,iidem ſe nihil ſcire ſtatim reſponderunt, vt notarius atteſtatur. Quarè cum nemo cogatur alterum denunciare,vt alias lat.probaui,& ſcribũt Ign. l. 3. §.ſi quiſquàm.num.7.ad S.C. Silan. & Clar. § fi.q.87.ver.dictum.in ſua praxi. & quando ex ſecreta alterius relatione,rem intellexit, eſt certiſs.Soc.conſ.102.in 4.D.Th.ſecunda ſecundæ.quęſ.70.art.5.qui inquit,quòd nec hoc caſu,ex præcepto ſuperioris obligatur, nulla ſubeſt dubiatio. Non debuit.n.Dñs
5 Paulus cui non erat iuſſum,vltrò † deferre Illuſt.Marchionẽ, cum ei cederet id dedecori l.ex quibuſdam.de iu.fi.l.nulli.C.de epiſc.& cler.l.3.C.de iniur.& ideo viri clariſs.& milites non poſſunt deferre.l. hi qui. de accuſ. l. deferre.de iu.fi.vbi reſponſum eſt veteranos arceri à delatione propter honorem. Non deliquit ergò Dominus Paulus, qui honori ſuo conſuluit,nec auctoritatem Magiſtratus contempſit,qui ei nihil iuſſerat. Nec punit lex eum,qui non indicat Principi delinquẽtem:& ſi quis audit in platea de coniuratione contra Principem, qui eſt caſus concernens publicam vtilitatem, in quo quis obligatur, etiam iure diuino,ad denunciandum, vt ſcripſi aliàs,nec ideo reuelat trad.Boſ.nu. 49.de cri.læ.ma. eum mereri maximam rephenſionem, nullam aliam pœnam in eum conſtituit.

Tertium eſt, quòd admonuerit eundem Illuſtr.Marchionem,nè in territorium Mutinæ ſe reciperet: ſed, & hic abſoluendus eſt: quia ſicut is,qui timet nè capiatur,ſe abſtinere iure poteſt à locis ſuſpectis, vt eſt deci. Bar.in l.1.de bo.eorum.qui mor.ſi.conſ.ita, & alijs permitti debet, vt eum admoneant, de eadem re. Sic etiam ſicut Reus in foro fori non punitur,dum negat cum iuramento,ſe deliquiſſe etiam,ſi periurus ſit,vt eſt dictum Alex.d.l.1.quod fuit tamen antiquiorum,vt in conſil.41.in pri.crim.& quod omnes ſeqq.vt ꝑ Addentem ad Abb.c.j.de teſt. cog.& ꝑ Bero.q.134. ita quoq; aduocati, &
3 alij,qui eum inſtruunt † ad tacendam veritatem,nulli pęnæ obligantur.l.poſtulauerit. §.quæſtioni.de quæſtionibus.vbi dicitur patronos intereſſe poſſe reorum quæſtionibus, qui vſus eſt ſublatus hodie,nè illos inſtruãt, vt ꝑ Clar.d.§.fin.q.64.quin cum Reus poſſit indicem corrumpere,vt redimat ſuum ſanguinem,idem quoq; alteri licèt Bar.l qui explicandi.C.de accuſ.quod nullum habet dubium,quando ex parte alterius promittentis nulla eſt corruptio.Soc.iun.conſil.38.nu. 6.& 7.in 2.& in terminis,quòd non ſolum liceat admonere delinquentes, nè veniant ad loca,in quibus capi poſſint. ſed etiã conſulere, vt fugiant poſtquam capti fuerint, ſcribit lat.Dom.Sot.lib.5.q.6.art.4.de iuſt.&iu. extraordinariæ pœnæ locus eſſe poſſet, ſi dũ curia inſequeretur Illuſtr. Marchionem, ei viam indicaſſet,qua fugeret,& ita loqq.Sal. in l.prima.num. 19.C.de rap.virg.& cæt.recẽtiores,qui auctore tacito idem ſcribunt. At verò,ſi quis admoneat amicum, nè veniat in loca,in quibus capi poſſit,nulli pęnæ obnoxius eſt,nec video,qui hunc condemnet, & ll.quæ citantur à Salic. agunt de illis, qui crimnoſo opem ferunt, qualis non eſt, qui tantum admonet.

Poſtremum caput, quo inquiritur, non multum diſſimile à primo, vt ꝙ male factorem

Digitized by Google

rem ſit comitatus per ſtatum Sereniſſimi
Ducis,& ipſum nullam habet dubitationē,
& enim, & ſi extra ordinem punitur is, qui
4 poſt delictum,ex interuallo adſociat † homi
cidam.Bald.l.non ideò minus.num.27.C.de
accuſat.Vitali,quid ſit accuſ.num.129.cum
pleriſq; relatis à Plaz cap.16.in epit.deli. ta-
men hoc procedit,quando adſocians fert o-
pem delinquenti,& ideo Bald. ait talem, vt
receptatorem puniri. dicto num. 26. ex qua
re apparet id uerum eſſe, ita demum, ſi deli-
cti ſit particeps, vt quia eum tuetur,& custo-
dit,nè capiatur Bar.l.in furti.§. ope.de furt.
Cur.conſil.41.in fin.Menoch.caſ. 349. num.
22.lib.4.de arb,iud.nam receptatores ij sūt,
qui delinquentem cœlant, vt commodius
poſſit delinquere.l.prima.de recept. Salic.l.
prima.num.2.C.eod.Foller. lat. in praxi ſua
ver.banniuntur.num.22.quod eſt genus au-
xilij. At Dominus Paulus,nec tutatus eſt,
nec cuſtodiuit,nec cęlauit delinquentem,er
gò.& ideo cū crimen receptationis non faci
lè cōmittat̄, in oībus locis Italiæ uigent ſta-
tuta aduerſus receptantes bannitos,quibus
pecuniaria,& leuis pœna infertur: quod vti
que non fuiſſet neceſſe paſſim conſtituere, ſi
receptans ſimpliciter bannitum, diceretur
receptator malefici hominis, receptatio. n.
iur.ci.prohibita eſt, coniuncta cum partici-
patione delicti,& poſita inter gradus auxilij
à noſtris. Et ſicut,vt ſupra dixi,licitè admo
nere potuit Illuſt. D.Marchionem, nè in ter
ritorium Mutinæ veniret,ita etiam, & comi
tari, vt inde recederet. Si enim principium
eſt licitum, media etiam licita eſſe debent.
Quod tanto magis in hoc caſu verum eſt,
quia,vt dixi nō conſtabat d.Illuſtr.Marchio
nem eſſe delinquentem, nam non ſequitur,
vt qui occidit hominem,ſit continuò delin-
quens, cum quandoq́ue etiam quis alterum
occidat impunè:item,& quia inter Dominū
Paulum,& D.Marchionem, magna interce
dit amicitia,quòd ſi fuerē, qui voluerint ex-
cuſari amicum, qui bānitum receptet Marſ.
lat.in l.1.num.239. C. de rapt. uirg. quanto
maximè,ſi nondum bannitum, tantum ad-
moneat,& comitetur? quod nullo R.P.ſcan
dalo ſit. Hæc cum ſcripſiſſem dubitationes
Clariſs. Prætoris oblatæ ſunt, quibus cum
ex ſupraſcriptis, ſat ſuperq́ue reſponſum ſit,
nihil addam. Tantum dixero non eſſe, nec
iure,nec vſu receptum, vt quis teneatur ca-
pere malefactorem,vt ſcribit Albe.lib.quar
to.quæſt.34.de ſtatu.& paſſim traditum ex-
tat. & l.prima.& ſecunda. C. de his qui la-
tro. agunt de ijs, qui occultant Reos, nec
curiæ exhibent,etiam admoniti,vt claraſūt
verba.in fin.l.2.

Et ex his puto abſoluendum eſſe Domi-
num Paulum ab inquiſitione ſupraſcripta.

ARGVMENTVM.

Defenditur quidam, cui præceptum erat,
nè recederet è domo; qui receſsit, & ſtatim
reuerſus eſt; vt non dicatur pœnam ſtipula
tionis comiſiſſe.

SVMMARIVM.

1 Poenam *ſtipulationis non committit Reus,
qui ex loco ſibi deſtinato abijt, moxq́; reuerſus
eſt.*
2 *Mora purgari poteſt intra modicum, quoties pęna
ex maleficio committitur.*
3 *Amoris cauſa quis excuſatur.*

CONSILIVM CXCVII.

CVm ex facto conſultus ſim,
an Dominus Hieronymus,
qui ex loco ſibi deſtinato a-
bijt,moxq́;reuerſus eſt, cō-
miſerit pœnam ſtipulatio-
nis, quid ſentiam candidè,
ac ſyncerè explicabo. Et opinor ex his,quæ
ſubijciam, non commiſiſſe.

Primo,quia vbi carceratus,qui abijt, ſta-
tim reuertitur,non dicitur abijſſe,& ideò nō
incidit in pœnam, quaſi pro facto non ha-
beatur,cuius cōmemoratio non manet. Bal.
l.prima.num.7.C.de ædil. act. & clarius, ac
expreſſius idem Bald.in l.prima.num.15. C.
de ſer.fug.qui inquit,ſi ſtet ſtatutum puniēs
aufugientes ex carcere,non comprehendi,
qui quamprimùm redierint. Et eum ſecu-
ti ſunt Bertr.conſil.61.in 2.Marſ.l.fi.nu.161.
de iur.om.iud.& in rub.de fideiuſ.num.440.
& l.qui falſam.num.40. de falſ. & conſ.122.
Gramm.conſil.57.in prin.crim. Amic.conſi.
7.num.11.Carer.qui & alios citat.l.obſerua
re.num.116.in ſua praxi.Cur.ſe.l.admonen-
di.num.158.de iureiur.vbi ait næc memorię
commendanda, quia plerunq; honorantur
ex ijs conſultores. & ibidem Rip.num.169.
& Tiraq.l.ſi vnquàm.ver.ſuſceperit liberos.
num.179.C.de re.don.Et horum aliqui Bal.
dictum ad conuentionem porrigunt:quàm-
uis fortior, & magis præciſa ſit legis diſpoſi-
tio,& quę etiam ſi dura ſit, eſt ſeruāda.l.pro
ſpexit. qui & a quibus Alc.lat.lib.1.non lon
gè à principio de ver.ſig.& in terminis,in p̄-
cepto Iudicis,idem poſt gl.tradd.Archi.Ge-
mi.& Fran.in c.ſi poſt.de elect.namq; qui re-
c'it

Digitized by Google

dit omnem abolet maculam delicti, & ideo non incidit in pœnam legis, qui fracto carcere aufugit, ſi modo ſit reuerſus, vt per Grill. de relaxat. carc. ſub rub. de fu. in carc. num. 8. & 14. tanti faciunt legum latores reditum eius, qui fugerat, & eſt Grill. deciſio in terminis ſtrictioribus, ob carceris ipſius effractionem, & conſpirationem, quæ is conſiderat.

Secundo, quia in pœnalibus non attendũtur momenta, vt per Iaſ. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. num. 24. de verb. ob. Alexan. conſi. 86. in quarto. Marſ. conſil. 136. nu. 12. Hincq; ſi ſtet ſtatutum, vt ingrediens palatium tantam pœnam refundat, ſi quis ingreſſus ſit, & exiens mox reuerſus, vnicum erit delictum, non duo Bart. l. inficiando. §. infans. de fur. Bald. l. quicunque. in prin. C. de ſer. ſug. Alb. l. eos. C. de mo. mul. & ſecũda par. trac. ſtatut. quæſt. 34. & ſeqq. & conferunt tradd. à Bart. in l. aut facta. §. tempus. de pęn. Sicq; qui in carcere erat, ſi ſit egreſſus, & illicò redierit, ſemper manſiſſe intelligitur. Et ideò Anchar. conſi. 75. reſpondit eum, cui interdictũ erat nè ſtaret in Comitatu Cæſenæ, ſed vt tãtum tranſiret, non incidiſſe in pœnam, ſi trib. aut quatuor diebus manſerit, & ex hac ratione excuſat eius fideiuſſores: nã, inquit, ſtetiſſe non videtur, qui citò abijt: vt & abeſſe non præſumitur, qui ſtatim redijt Bal. cõſil. 299. in 2. idem Anch. conſil. 90. ad fin. Et ex his Ro. conſil. 263. excuſat teſtem, qui dixerat, ſe continue in ciuitate fuiſſe, quia ceſſante peſte ſtatim redierat. & Ang. in conſil. 270. eum ab vrbe abſuiſſe trib. annis conſuluit, qui tamẽ aliquando tribus, aut quatuor diebus ad eã fuerat, & alia poſſent adſerri. Et ideò cum Dominus Hieronymus pauxillum tantum extra carcerem fuerit, dicitur ſemper in carcere ſtetiſſe: quia ex hoc momento non violatur promiſſio.

Tertiò in terminis ipſiſs. eſt conſilium Ro. 193. p tot. qui q̃ſtionẽ hanc definit, & certè, vt dici ſolet, eius conſultatio ponit gladium ad radicem. Nam ibi quis promiſerat, ſe non receſſurum ex curia, licentia non petita datis in id fideiuſſoribus, mox, & abierat, & reuerſus fuerat. Quæritur, an pęna ſit commiſſa, & Rom. reſpon. quòd non, & eius rationes apprimè conducunt caſui noſtro. Prima eſt, quia promiſſio hæc ideò fiebat, vt poſſet Iudex in perſonam, quid vellet conſtituere, & ex reditu ſatisfactum eſt intentioni, quæ hic conuenit, nam cum hodiè ſit carceratus Dominus Hieronymus animaduertere in eum poteſt curia, ſi velit. Secunda eſt, quia quoties ſit ſatis menti duobus modis, ſufficit, quòd vnus impleatur, ſed D. Hieronym. ſatisfaciebat, vel ſi ſemper maneret, vel ſi exiens rediret: ergò. Tertia eſt, quia vbi duo ſint promiſſa, quæ ad eundem finem tendũt, alterum tantum implere eſt ſatis. Quarè cũ D. Hieronymus promiſiſſet non recedere, & ſtare, cum hodiè ſtet, receſſus pœnam non committit. Vltima eſt, quia non intereſt ſtipulatoris, quæ, & hic congruit, cum, vt dixi, poſſit curia, quam velit pęnam infligere in Accium, nec vlla ex parte ius illius ſit factum deterius, citat etiam Rom. doctr. Bald. præallegatas. Et iccircò cum in terminis noſtris habeamus deciſ. Rom. de eo, qui non poterat abire, licentia non obtenta, vltra nõ eſt quærendum. Et Ro. ſecuti ſunt Affl. deciſ. 130. Boer. deciſ. 215. & Grãm. dec. 95. qui loquitur de inquiſito, vt eſt caſus hic.

Quartò facit, quia quoties ex maleficio
2 pęna committitur, intra modicum licet † purgare moram, ſi male faciens velit, ſic declarat. Rip. l. ſi inſulam. num. 95. de ver. ob. quod maximè verum eſt, quia non eſt imminutũ, ius curiæ. l. & ſi poſt. ſi quis caut. Et profectò nimis durum eſſet, ſi ex tam paruo interuallo adeò commiſſam pœnam fateremur, vt non eſſet locus purgationi morę, & refert. Viui. opin. 219. ſe abſoluiſſe eum, qui tenebatur repræſentare intra octo dies, quia poſt intra modicum tempus moram purgauerat.

Vltimò † facit, quòd hic adoleſcens libi-
3 dinis explẽdæ gratia abijt, qua expleta mox eſt reuerſus. Ignoſcendum eſt enim ei, quaſi Veneris furore correptus ſit, & conſuluit. Old. conſi. 210. num. 4. eum qui magicam artem amoris gratia exercuerat, excuſandum eſſe, cuius meminit Tiraq. de pę. cau. 4. Clar. §. fin. q. 60. quanto magis idem hic dicemus in iuuene cupido, & qui nil deliquit, ſed vt exiuit, & eſt regreſſus? Sic etiam, qui adulterium admittit cum vxore eius, qui cum pacem iniuerat, non incidit in pœnam violatæ pacis, quia libidinis ſatiandæ gratia potius feciſſe videtur, quàm, vt iniuriam inferret. Bar. l. verum. de fur. Ro. conſil. 183. & conſil. 258. Alex. conſi. 113. in 2. Ang. verb. illis, che m'hai adulterata. &c n. 60. Cor. conſil. 51. in pri. & conſil. 41. in 2. & communem dicit Horat. Mand. ad Ro. d. conſil. 183. & poſſent addi multi caſus, in quibus Veneris cauſa ignoſcitur.

Non obſtãt verba illa, quouis loco, & tempore, quæ videntur clara, & à quibus in hac materia non receditur Boſs. de carc. fide. nu. 49. quia ſi rectè is aduertatur, aliud ſentit, inferius enim ſubdit, habere tamen excuſatũ, ſi reuerteretur &c. aperte inferens, quòd licèt uerba repugnent, ſit locus veniæ. Et hoc apertiſſimè deprehẽditur ex d. conſ. Ro. 193. vbi

Digitized by Google

vbi dictum erat,nè recederet licentia nõ petita,& ſic verba erant præciſa, & clara, & tamen Rom.defendit fideiuſſorem.

Secundò reſpond.quòd hęc clauſula,quouis loco,& tempore eſt intelligenda, quãdo nunquàm reuerſus eſſet. Sed in propoſito non dicitur abijſſe, ex prædictis,& ideò non incidit in pœnam. Senſus enim eſt, non recedere quouis loco,& tempore cum effectu, ità,vt nunquàm redeat. Nam verba cum effectu accipiuntur.l.pri.§. hæc autem verba, vbi Iaſ.infert ad multa,quod quiſq; iur.ideo que Bart.l.ſicut.§.ſuperuacuum.quibus.mo.pig.&c.ait eum non paruiſſe Iudici, qui mãdauerat,vt exiret,ſi ſtatim redierit,& multa poſſent congeri.

Et hoc eſt æquiſs.ſi enim hunc, qui redijt pęnam incurriſſe dicimus: quid quæſo grauius in eum ſtatueretur, ſi veram fugam arripuiſſet? quæ ratio debet multum permouere iudĩcantem.

Tertiò reſpond. quòd his verbis expreſſũ eſt,quod inerat tacitè quo caſu,nil operantur.l.3.de leg.1.cum ſimm.quæ alias cõgeſſi.

Nec obſtat,quòd vniuerſalia ſint,quia nõ ideo immutatur natura promiſſionis. Bald. l.à procuratore.C.man.vbi de dictione omnis.idem conſil.77.nu.2.vbi dictionem quandocunq; interpretatur, ſecundum naturam actus,ſic,& qui promiſit reſtituere totam dotem ad dimidiam tantum tenebitur,niſi aliundè conſtet eum voluiſſe vniuerſam dotem reſtituere.Dec.conſil.402.Nat.cõſ.103. & alia multa poſſent addi.

Vltimò, quòd in pœnalibus generalitas reſtringatur ad ea,quæ ſunt rationi conſona Iaſ.conſuluit. Crau.conſil.3. qui loquitur in terminis dubitabilioribus. Nam erat inhibitum, nè quis alloqueretur carceratum aliquo modo, directè,vel indirectè. Et tamen Cra.Iat.defendit quoſdam,qui cum eo ſermonem habuerant,ex multis, quæ huc ipſe nolo trãsferre,cum apud eum videri poſſint. Et verè illius conſultatio omnem amouet ambiguitatem, & ideò eſt attentè legenda; probat.n.verba vniuerſalia,ſic debere coerceri,vt fiſcus cum alterius iactura non locupletetur, nec in hac materia poteſt adferri aptior deciſio.

Et ex his omnibus ego,ſi eſſem Iudex,abſoluerem D.Hieronymũ, nè in hac materia pœnarum nimis durus viderer, aduerſus. l. pe.de pęn.cum ſimm.ſicq; Illuſt.D.Criſpum æquitatis amatorem facturum confido.

ARGVMENTVM.

FIDEIVSSOR, qui promiſerat pro Reo in cauſa criminali, ex pluribus in præſenti ſpecie concurrentibus, defenditur.

SVMMARIVM.

1 FIDEIVSSOR, *qui promiſit nè alius è domo diſcederet,non tenetur,ſi is diſceſſit citatus à Iudice, etiam ſi poſtea non reuertatur:et nec ſi illi alius locus ſit deputatus. num.3.*

2 *Fideiuſſor de præſentando liberatur, ſi reus fugiat,poſtq; Iudici fuit præſentatus.*

4 *Fideiuſſor qui promiſit, quod alius non diſcedet è domo per ſententiam liberatur.*

CONSILIVM CXCVIII.

ARBITROR fideiuſſores hos non potuiſſe condemnari, & ſententiam eſſe reuocandam,ex infraſcriptis.

1 Primò, quia † fideiuſſio concepta eſt, nè Barberius diſcederet è quodam cubiculo, pro carcere ei deputato ad placitum Illuſt.Com.Fuluij: at verò is diſceſſit citatus ab Iudice delegatò,ab eodem met domino, vt deponit nuncius curiæ,cui in his, quæ ad eius officiũ ſpectant creditur.Iaſ.l.properandum.§.& ſi.n.8. C.de iudic.& conſtat ex proc.ca.87. & ideò nulli pœnæ obnoxius eſt.l.2.§.ſi quis.ſi quis caut.vbi ſi quis promiſerit, ſe ſtaturum in iudicio,ſi ab alio iudice fuerit euocatus, vt teſtimonium diceret,excuſatur,ſi iux.promiſſa non comparuit,ita,& hic excuſandus eſt, qui licèt promiſiſſet,ſe non diſceſſurum, vocatus abijt,& tanto magis,quia idem Iudex, qui præceperat,euocauit. Itaq; ſi Barberius arripuiſſet fugam, poſtquàm exierat domo citatus,non committebatur pęna,ſed imputabatur Iudici,ut dicam poſt:nam fideiuſſores promiſerant, quòd ille domo nõ exiret. at verò,ſi citatus eſſet,quòd reuerteretur, nõ cauerant:& ſatiſdatio,quæ eſt ſtricti iur.non extenditur.l.quicquid.de verb.obl.

Præterea,& ſecundò conſidero, quòd lata ſententia,mandatur Barberio, nè diſcedat, donec alios fideiuſſores induxerit pro quingentis: & ita fit nouatio præcedentis fideiuſſionis. Bart.l. Valer. de præt.ſtip. Fulg.conſil.129.& ideò cum fideiuſſores ipſi in hunc caſum non promiſerint,non tenentur. Etenim vbi Barberius ſemel exiuit,videtur iam extincta fideiuſſio: ſtetit.n.donec

vocatus

vocatus fuit: ſicut,& qui tenetur exhibere, 2 † liberatur ſi Reus aufugiat poſtquàm Iudici fuerit exhibitus.Bald.l.qui crimen.quæſt. 10.C.qui ac. non,poſſunt: nam culpa cuſtodis non imputatur fideiuſſori.l.milites.l. ad commentarienſem.de cuſto.& exh.re. Si ergò vocatus extra locum non eſt reuerſus, im putandum eſt Iudici, qui ſprenit formulam ſtipulationis.

Tertio probatum eſt per duos teſtes,quòd idem Iudex permiſit Barberio, vt per totam domum,& per cohortem deambularet,& id 3 eo,† ſi aufugit non dicitur aufugiſſe,ex cubiculo deſtinato, ſed ex alio loco:& accuſandus eſt prætor ille nimiæ indulgentiæ, fideiuſſio enim intra limites ſuos coercetur, ꝙ is non exibit è cubiculo, non autem, quòd vbi impetrata venia exiuerit,non aufugiet, nec enim illa poteſt porrigi ad caſum nõ expreſſum, & ſicut ſi tempus mutetur deficit Marſ.Rub.de fideiuſ.nu.98. qui vult eum, qui promiſit pro aliquo non teneri, ſi prorogatio fiat debitori,& multos citat:ita quoq; de loco dicemus,vt qui fideiuſſerunt, nè de cubiculo vno Reus diſcedat non teneantur, ſi de alio in quo erat de conſenſu Iudicis abierit: cum ualeat argumentum de tempore ad locum.l.Vinum.ſi cer.pet.cum vulg.Tota ergò culpa recidit in Iudicem,qui debuit ob ſeruare fideiuſſionem,non autem indulgere Barberio,vt per alia loca deambularet. Sic, & alias imprudentia Iudicis excuſat fideiuſſorem,vt ſi fortè admiſerit præſentationem minus legitimam, & Reus mox aufugerit : nam ſolus Iudex à fiſco conuenietur, vt per Boſſ.de carc.fideiuſſ.num.36.

Quartò,quæcũque promiſſio intelligitur, rebus ità ſtantibus.ca.cum inter.de renunc. lat.Iaſ.l.quod Seruius.de con. ob cau. ſed in propoſito euocatus eſt Barberius,data eſt,ei venia per alia loca ambulandi:ergò,fideiuſſio non continet hunc caſum.

Quintò, in terminis ferè noſtris eſt deciſ. Io.And.ad Spec.de accuſ.§.ſequitur.ver.exceptionem,qui vult, vt ſi quis promiſerit alterum ſiſtere,qui captus ſit,& aufugerit, fideiuſſor liberetur,quaſi curia ad capturam, ſe conuertens liberauerit eum, vt declarat Grãm.conſ.66.num.65.crim.& Io.And.ſeq. etiam Rom.conſ.137.in fi.& ſecundum eius opin.fuiſſe plures votatũ ref.Affl.deciſ.130. in fin.& ex hac deciſ.arguit Grãm. d. conſil. nu.64.ad caſum noſtrum,dum uult, vt ſi qs promiſerit, quòd Reus ex vno loco non diſcedet,euaneſcat promiſſio,ſi curia in alium locum eum coniecerit,vt per eum: quarè cũ ipſe Iudex,vt probatum eſt,permiſerit,vt exiret,ei imputandum eſt. Quinimò minus dubius eſt caſus præſens,quia agit Grã.de Iudice,qui arctius cuſtodierat, & ideo nulla pœna, aut culpa dignus videbatur: nos autem de illo,qui negligenter remiſit cuſtodiam.

Sextò conſidero, quòd hæc ſatiſdatio de 4 nõ diſcedendo, † effectu inſpecto, habet eandem vim, quam illa de ſiſtendo in iudicio, & de parendo mandatis,& ideo lata ſententia extinguitur.l.Græce.§.& poſt.de fideiuſ. Iaſ.poſt Alex.& al.l.2.§. fin.nu.9. vbi lat. qui ſatiſd.cog.Neq; obſtant verba illa ad placitum Illuſt.Com. Fuluij: quia intelligunt̃ ad ſententiam vſq;,vt ex Ang. docet Iaſ. l. eum pro quo.in fi.de in ius vo.qui vult, vt ſi quis promiſerit exhibere Iudici Reum, quoties fuerit ab eo requiſitus,tamen non tenebitur poſt ſententiam,& cum in caſu noſtro id ſuſpicaretur Iudex, mandauit Barberio, vt fideiuberet poſt ſententiam,vt in proc.ca.86. & cum ille non haberet fideiuſſores, reditũ eſt ad priorem cautionem,ſed tantum,ſe obligauit Barberius: fideiuſſores autem nil promiſerunt: & ob id non reuiuiſcit fideiuſſio extincta abſq; aſſenſu prædictorum.

Nec obſtat,ꝙ alter eorum affuerit, quando obligatio hęc contracta eſt,quia affuit,vt teſtis,& ideo ſibi non præiudicat.l.Gaius.de pign.ac.l.Titia.§.lucia.de leg.2.Bart.l.ſicut. §.non videtur.de pignor. cum al. Et ex his non fuiſſet opus priores rationes adtuliſſe, quæ habent locum vrgente fideiuſſione, at vbi extincta ſit, nil vltra quærendum erat. Poſtremum illud non omitto,quòd ſentẽtia hæc fuit iniuſta,quia cum iam lata eſſet ſententia,& condemnatus Barberius ad centũ, & ad commorandum in caſtrouitreo, ſub pœna quingentorum, nõ potuit is recedens incidere in pœnam poſitam in inſtrumento fideiuſſoris, quia multa non poteſt eſſe maior ipſo delicto,vt eſt deciſ.Sali.ad quam cõ fugiunt quotidiè practici in l.ſecunda. C.de ſport.ſi enim iam ita condemnatus erat, vt non poſſet teneri,niſi ad ſexcẽta,etiam ſi recederet ex Caſteouitreo, quomodo ad mille condemnabitur. Et ex hac ratione illud etiam deduci poterit fideiuſſores, qui non promiſerunt pro ſexcentis liberatos eſſe, cũ pęna pro qua ipſi ſe obligauerant committi non potuerit.

Ex quibus omnibus arbitror abſoluendos eſſe hos fideiuſſores, & ſententiã latam reuocari debere.

ARGVMENTVM.

Ressolvvntvr dubitationes in cauſa de qua ſupra in præcedenti.

SVMMARIVM.

1 *Cavsa ſi qua extat, quę delictum excludit, vt criminis ſuſpicio vitetur; ex ea admittitur excuſatio.*

2 *Argumentum à maioritate rationis non procedit in lege pœnali, & corrigente.*
Extenſiò nunquàm fit in correctorijs, & pœnalibus, quando pęna eſt ſupra delictum, & lex eſt ex terrore potius, quàm ex ratione dicta.

CONSILIVM CXCIX.

Etsi dubitationes propoſitę in hac cauſa poſſint videri ſolutę, ex his, quæ ante ſcripſi, tamen me non pigebit aliqua addere, vt veritas ipſa magis eluceat.

Non obſtat ergò. Primò, ꝙ cauſa, quæ adfertur in excuſationem non ſit probata. Et enim id falſum eſt, ſi quidem ex proceſſu cõſtat, antequam capti eſſent inquiſiti alterum alteri dixiſſe nobili viro indecorum eſſe, ſi Reum aliquem Prætori deferret: nam vterq; hoc deponit in ſuo examine, eſtq; alter alteri mutuus teſtis.

Secundò, cauſa etiam probata eſt, tam ex regulis iuris, q̃ ex teſtimonijs multorum, qui dicunt virum nobilem inſamari, ſi quē apud Prætorem, vel accuſauerit, vel detulerit.
1 Namq; quoties, † quis adduci poteſt ex cauſa excludente delictum, nè faciat, ea præſumitur adductus, vt vitetur criminis ſuſpicio. l. meritò. pro Soc. Ro. conſ. 68. & conſil. 113. cum ſimm. & ideò Doct. ſemper id agunt, vt delictum effugiant. Hincq; Bar. conſil. 68. excuſat ab illata iniuria eum, qui alteri dixerat, mio Padre non fu recato ſu le barrelle, & Bal. conſil. 98. in pri. alium, qui iactauerat, ſe è loco deiecturum quendam, & ait id intelligi modo iure poſſet. Sic, & Alex. defendit Hebreum, qui dixerat, nol potrebbe far Iddio. conſil. 15. in 3. & refert verba ad dictũ illud vulgarum, quòd facta Deus non poteſt infecta reddere, & idem conſuluit cum eo. Socin. vt refert ibi Alexan. & fatetur idem Soc. conſil. 103. in pri. & l. 1. §. ſi vir. num. 6. de acq. poſs. quamuis inter conſs. eius inſertum ſit contrarium conſilium, quod eſt 102. eo. nam non eſſę eius, ex prædictis conſtat: & trad. Niconit. in Rub. de op. nou. nu. 85. idem quoq; cernere eſt apud eundem Alex. conſ. 128. in quarto. poſt Vinc. Palæo. conſil. 127. eo. & conſil. 188. num. 7. in 7. Iaſ. conſ. 167. in quarto. Dec. conſil. 256. & Ruin. conſil. 145. in quinto. qui tres conſuluerunt pro quodã Paride, qui accuſabatur maledixiſſe Principi, & nouiſſime in ſimili caſu quendam excuſant Rolan. conſil. 11. in 3. & Nat. conſi. 592. & poſſent citari pleriq; quos omitto. Si itaq; ſubeſt cauſa excuſans hos Reos, interpretari debemus ea illos fuiſſet adductos. Quinimò quoties duæ ſunt cauſæ quarum vtraque ad delictum infert, præſumirur is, qui deliquit motus ab ea, quæ leuior eſt, & minus iniqua Bald. l. 1. num. 10. C. de ſer. fug. & l. vlt. n. 17. C. de ædil. act. quem ſeq. Aret. conſi. 31. num. 6. & conſil. 80. num. 6. Ruin. conſil. 122. num. 8. in quarto. conſil. primo. num. 3. qui agit de crimine læſæ maieſtatis. & conſil. 165. num. quinto. in 5. Marſ. conſil. 21. num. 1. & 2. Cra. conſil. 6. num. 69. & alij paſſim. Ideoq́ue offendens eum, qui cum pacem iniuit, præſumitur offendiſſe potius, ex noua cauſa, quam & vetere inimicitia. Rom. conſil. 183. in fin. Iaſ. l. qui ſeruum. de verb. obli. Pariſ. conſil. 165. num. 26. in 4. vbi alios citat. quod verum eſt, ſi cauſa noua ſit probata, ſola enim allegatio non ſufficit, ita enim Auditorium Romæ intelligit Romanum, vt per Mand. d. conſil. 183. & ſic loquitur Cepha. conſil. 35. num. 9. de quo in dub. dum vult cauſam nouam aliundè probari, quam ex aſſertione: ea autem probata, inquit, præſumi quòd pot. illa fuerit adductus, quam antiqua, & quo ad hoc ſtatur aſſertioni eius Rim. conſil. 22. num. 6. Quarè cum in propoſita ſpecie cauſa allegata non ex aſſertione inquiſitorum pendeat, ſed ex iuris doctrina, & ex communi hominum opinione, vt. ſ. inhoneſtum ſit nobili viro deferre, ſuccedit, vt præſumendũ ſit eos adductos ab hac ipſa cauſa, quæ delictum excludit.

Non obſtat deciſ. Alexan. conſil. 103. in pri. & Corn. conſi. 33. in ſecundo, qui dicunt, quòd ſi qui velint, ſe a pœna excuſare, probare debent cauſam, qua adducti ſint: nam reſpond. eos loqui, quando cauſa non probatur aliunde, quàm ex aſſertione ipſorum, ſed vellent ipſi confingere cauſam, & excuſationem.

Secundò reſpond. ꝙ illi agunt de cauſa iniuſta, & beſtiali, at nos agimus de iuſta, & legitima: quarè cum ea cauſa beſtialis habeat iuris præſumptionem contra ſe, quia creditur quilibet ſcire iura. l. leges. C. de ll. nil mirum, ſi non creditur aſſerenti, quod non eſt veriſimile. In his enim, quæ ab animo

pendent ſi ſit iuris præſumptio, in contrarium non habetur fides affirmanti id, quod
aduerſetur. dicta.præſumptioni.l.1. C. ad l.
Cor.de ſicar.cum ſim.ſed hi Rei habent præ
ſumptionem iuris pro ſe, quia non eſt credē
dendum, quòd quis famam ſuam negligat,
& honoris iacturam facere velit, vt lat.alias
deduxi.

Tertiò, quod magis eſt, puto quòd in caſu
Corn.verius ſit credi aſſerenti, quòd errauerit in iure, dummodo ille, qui deliquit ſit dignus fide, ac iuret: nam iuris ignorantia hoc
caſu probatur iuramento. Bald.l.2. C.ſi quis
ignor.rem mi.& in terminis. eſt conſil. Ang.
288.num.11.qui vult iurantem ſe erraſſe in
iure, & ideo deliquiſſe, excuſari à dolo, & in
fortiore caſu excuſat Marſ. quendam, q ſalſi accuſatus erat.conſi.77.num.19.quia dicit ei iuranti habendam fidem, q ita crediderit, & vt per eum.& d.conſil.Alexan. 103.
ſic declarat Syluan.conſ. 7.ver.& Alexan.&
num.20.ver.&licet.qui alios citat.& ego plures addere poſſem, ſed non expedit: quia
non allegatur hic cauſa, contra quam vrgeat præſumptio. Alia etiam excuſatio
adferebatur, de qua deponunt duo Patres
confeſſores quam omitto, eo quòd nihil contra propoſitum eſt, à clariſs.Iudicibus. Et ex
his ſatis patet, quòd excuſatio allegata non
eget alia probatione, ab his, quæ extant in
proceſſu, & q Iudex non poteſt arbitrari hos
Reos malo animo prætermiſiſſe declarationem, quod multo maximè procedit, nè ex
coniecturis incertis, pęna tam atroci illi afficiantur aduerſus tradd.in c.afferte.de ꝓbat.
& ponit lat.Marſ.d.conſ.77.

Non obſtat, quòd ex actu ſubſecuto videatur declarari Co. Io. Baptiſtam habuiſſe
animum contemnendi mandatum Principis, quia voluit opem ferre illis ſceleratis:
nam reſpond.non ita eſſe. Si quidem verius
eſt in lege pęnali, & corrigente non poſſe ar-
2 gui † à maiori ratione, licèt ſit expreſſa in ea
gl.in cle.2.ver.eiuſdem.de æta.& qual.quam
ſeqq.illic Zab.Abb.Imo.Vital.& al. & idem
in terminis tradd.Rom.conſil.129.Alex. l. ſi
conſtante.n.5.ver.hoc tñ.& Cro.n.57.in pri.
lect.ſo.mat.Iaſ.l.ſi.n.5.C.de in ius voc.& auc.
quas actiones.n.22.C. de ſacr.Eccl.& alibi,
vt ꝑ Mād.ad Rom.vbi ſupra.de quo in dub.

Nec ob.tex.in l.cū mulier.eo.ex quo Rip.
num. 66.d.l.ſi conſtante.auſus eſt dubitare
de cōi, quia loquitur in diſpoſitione limitatoria, non corrigēte, vt fatetur idem Rip.ibi
n.63.in qua eſt facilior extenſio.Iaſ.d.l.ſi cōſtante.n.73.& cōiter tradd.ibidem cætt. nec
Gra.rñ.75.n.11.& rñ.91.n.17.de quo in dub.
loquitur quando lex eſt ſimul corrigens, &
pęnalis. Et ideò, & ſi verum eſſet Co.Io.Baptiſtam voluiſſe opem ferre, vt ſupponitur,
tamen cum caſus, hic non ſit comprehenſus
edicto non poteſt argui, ex tali tentamento
contra eum: neq;.n.dicitur contemnere legem Principis, quæ ad tale factum non porrigitur.

Secundò reſpond.quòd & ſi admitterem⁹
3 poſſe fieri extenſionem † in correctorijs, &
pœnalibus, quod tamen nullo modo recipiendum eſt, illud non obtinet, quando pœna eſt ſupra delictum, & lex eſt ex terrore potius, quàm ex rōne dicta, vt per Alc.lib.2. de
ver.ſig.n.52. in fin. qui agit de lege pœnali.
quanto ergò magis in correctoria, & pęnali?

Tertiò reſpond, q ſi Com.Io.Baptiſta excuſatur in ſenſu proprio, & directo, quaſi eo
non intelligatur comprehenſus, nè honoris
proprij iacturam facere cogatꝰ, multo minus
plecti poterit ex ſenſu, qui per argumēta colligitur, qui enim excuſatur, vbi verba, &mēs
legis concurrunt, multo magis excuſandus
eſt, vbi ſola mens ſubſit, valeret ergo argumētū deductum à maiori, quo ad eos, qui in
capite principali nullam haberent cauſam
excuſationis, & hoc modo procedit etiam
argumētū ab abſurdo, de quo in dub. quòd
ſcilicèt abſurdum ſit teneri ſcientem ſolum,
non autem ſcientem, & ferentem opē: nā &
ipſe id fateor, ſi.n.ex ſola ſcientia dignus eſt
pœna, multo magis ex ſcientia coniuncta cū
ope. Verùm, q ſi quis ex ſcientia non pōt puniri, puniatur ex auxilio, non eſt facilè recipiendum, quia ſunt caſus diuerſi, & quia ab
vno ad alterū non arguitur, & quia quatenus
argui poſſet, haberet locū in his, qui nō poſ
ſunt in caſu expreſſo, ſe excuſare. Et ideò ſi
quis denunciaſſet ſyncerè Prætori, vt Nefarij iſti homines darent pœnas, mox ductus
humana quadam pietate eis implorantibus
opem ferret, arbitrarer illum edicto non cōꝑhēdi, modo citra fucū, & ex animo, vt dixi,
detuliſſet: cum verba ad hunc caſum nullo
modo porrigantur, & is qui detulit bona fide paruerit mandato Principis.

Nō ob. q diſpoſitio reddatur eluſoria, q a
ſat eſt, vt operetur in ſuis caſibus, & Doc.qui
reijciunt extenſionē de caſu ad caſum habēt
pro abſoluto, q ſit eluſoria, quo ad caſus eos,
ad quos nolūt eam extendi. Stant ergo hæc
ſimul, q Co.Io.Baptiſta ex cauſa non paruerit proclamati, dum nō detulit, & q noluerit
contēnere, dum opem ferre voluit, quia credidit ad talē caſum, illud non pertinere. Si
quid aūt peccaſſet, alia pœna eſſet adficiendus, nō proclamatis, ſi modo vlla ſtatuto, aut
edicto aliquo in eum, qui tentauit opem ferre infligitur, quod ego nunquàm audiui.

Digitized by Google

Illud non omitto, ꝙ poſterior pars dubiorũ non attingit Orabonium, qui tantum ſciuit, nec tentauit ſceleſtis illis auxiliari, & ideò ſi defenditur Com. Io. Baptiſta multo maximè Orabonius.

ARGVMENTVM.

Declaratvr Promiſsio de nõ offendendo, & eius varij effectus adducuntur.

SVMMARIVM.

1 Promissio *de non offendendo aliquem, intelligĩtur quo ad perſonam, & diſtinguitur, ſecundũ formam cautionis, & verborum.*
2 *Pęnitentia ſola, quando omnem pœnam aboleat.*

CONSILIVM CC.

Voniam nuncius vrget ſcribam paucis currenti calamo, quid ſentiam hac in re. Arbitror ergò pœnam non eſſe commiſſam. Et.n. qui promittit alium non of
1 fendere, intelligitur promittere, vt non † offendat perſonam, vt per Caſtren. l. licitatio. §. quod illicitè. de public. & ideo, & ſi inferat iniuriam ei, cui promiſit, vt quia rem eius rapiat, aut vxorem ſtupret, pax, aut promiſſio non dicitur violata. Rom. conſil. 183. & conſil. 258. Alex. conſil. 113. in pri. cum ſimm. & hanc eſſe communem teſtatur Mandoſ. ad Rom. d. conſil. 183. & multa ſimilia poſſent adferri. Etſi ergò, is dicatur offendi, cuius vxor ſtupratur, aut res rapitur, tamen offenſa in materia propoſita, non intelligitur generaliter, vt ſupponitur in dub. de omni offenſione, ex qua inferatur iniuria, ſed de offenſione, quæ lædat perſonam. In qua re diſtinguitur, ꝙ aut verba inſtrumenti dicunt, vt non offendatur quis in perſonam, & tum tactus corporis requiritur, nec aggreſſio ſufficit, aut ſimplicia ſunt, & tum ſatis erit, ſi veſtes tactæ ſint, vt ꝑ Dec. conſ. 406. Quinimò etiam ſi dictum ſit, ꝙ non offendatur in perſonam, tamen quælibet iniuria, & percuſſio non ſufficit, quia leuis non comprehenditur, vt per Marſ. conſil. 80. & Pariſ. conſil. 165. in 4. & per Hercul. cau. 27. qui de communi. Et ideo cum hic inquiſitus verè non offenderit, ſed potius offendere tentauerit, pœnæ locus eſſe non poteſt.

Et tanto magis, quia actus eſt valdè remotus ab offenſione perſonali, cuius natura eſt, vt ſaltem exigat terrorem incuti re ipſa, vt eleganter reſpond. Barb. conſil. 11. column. pe. in 4. qui noluit eum teneri, vt violatorem promiſſionis, qui inclinata haſta dixit, vuoi tu nulla? niſi aliquo ictu inimicum terruerit, ſic, & Melch. Faci. cõſ. 78. n. 34. & ſeq. inter cri. noluit eũ teneri ad pœnam, de qua in inſtrumento, qui prouocauit alium ad pugnam, quia inquit requiritur factũ. Et Hercul. in d. cau. 26. de qua in dub. qui ſupponit mandantem teneri ad pœnam, quando verba ea addita ſunt, nec per ſe, nec per aliũ &c. nihil obeſt, quia loquitur, quando actus fuit conſummatus, quod hic non eſt.

Secundò, quia hic Reus nullam meretur pœnam. Siquidem, quando tentatio initio
2 ſuo nemini præiudicat pœnitentia † omnem pœnam abolet. Bald. l. ſi quis non dicã. ver. quarto. C. de epiſc. & cler. Sali. l. is. qui cũ telo. num. 6. C. ad l. Corn. de ſicar. eſtq; text. clarus. in l. qui falſum. de falſ. vbi in delicto atrociſſimo non eſt ſatis parare formas cuſoria, & metallum fundere, vt pęnæ falſi ſit locus, modo numiſmati Principis imago non inſculpatur: nam iuſtę, inquit lex, pęnitentię ſuffragio aboletur, quæ verba ſunt manifeſtiſſima, & ſi quidam recentiores, & hoc caſu locum eſſe pęnæ extra ordinem crediderint, quod falſum eſſe verba relata facilè euincunt, ſed quicquid eſſet eo caſu, in quo quis ad actum proximum deuenit, planè in hoc noſtro res clara eſt, quia Doct. qui dicũt aliquem puniri non ſecuto effectu, exigunt actum delicto proximum. Bald. dicta. l. ſi qs. ver. tertiò. actus autem proximus eſt, quem nullus alius actus poteſt ſequi. Bal. conſ. 356. in pri. Boer. dec. 316. cum ſimm.

Tertiò, in terminis fortioribus definit hãc quæſtionem Bero. conſil. 202. in 3. vbi multis quidem rationibus defendit eum, qui data pecunia mandauit quibuſdam, vt interficerent illum, qui cum pax erat inita: & non erat ſecutus effectus, & vult, quòd non dicatur commiſſa pœna promiſſionis, ob tale mãdatum, & declarat quomodo procedat deci. Bar. in d. §. quod illicitè: quarè cum vltra rationes ꝑmiſſas habeamus dec. Bero. in ſpecie res videtur carere probabili dubitatione, plura adtuliſſem, ſi licuiſſet. Sed quia nuncius iterum, atq; iterum interpellat finem dicendi facio.

ARGVMENTVM.

DEFENDVNTVR carcerati,qui effractis carceribus,non tamen effugerunt.

SVMMARIVM.

1 CARCERATVS, *qui carceres effregit, & effugit, qua pœna puniatur, & quando pœna capitalis.*

2 *Carceratus qui carceres effregit, non tamē euaſit, an puniatur, & quomodo.*

CONSILIVM CCI.

EXISTIMO Menzanium abſoluendum eſſe ab inquiſitione contra eum inſtituta. Et enim cum is ſit innocens, quò ad crimen ei obiectum nullā etiam meretur pœnā, eoquòd carcerati cum eo fores carceris effregerint, & fugere conati ſint. Et quò ad ius cōmune certum eſt pœnam, de qua in inquiſitione infligi non poſſe, ſiquidem in ea materia,quam Doct. confusè tractant,ità diſtin-
1 guendum eſt; Aut † carcerati effringunt carceres,& effugiunt, & ſecundùm omnes pęna capitis damnantur.l.1.de effract. l.milites.§.eius.de re milit.eadem pœna tenetur,qui cōſpirauit cum eis,vt fugerent, licèt ipſe non effregerit.d.l.1.in prin.ibi, ſiue conſpiratione,&c.vel qui, ui alio modo euaſit.l.penu.§.miles.de pœn.planè tamen ſecundùm multos duo hæc debent concurrere, effractura, & conſpiratio,vt locus ſit pœnæ Carer.l.obſeruare.num.116.in ſua pract. Clar.§. fin. q.21. ver. quæro autem.in pract. & ſecundùm aliquos pœna capitis,non eſt pęna mortis, ſed relegationis, vel operis publici. d. l.1.in fi.Ign.l.3.§.ſubuenitur.num.97.ad Sllan.cōtra quem tamen eſt communis opin.vt ipſemet fatetur. Præter hanc pęnam habeť etiā pro cōfeſſo.Bar.l.in eos.de cuſt.re. Marſ.lat. in prac.§.attingam.n.44.quam tñ pęnā nuſq̃ in iure reperio,ſed glo.ita intellexit.d.l. in eos. quā pleriq.ſeqq.ſanè tantum apud I. C. nulla eſt hmōi pęnæ mentio.Hæc aūt ſecundum Doct. obtinent,vbi quis verè deliquerit:at vbi ſit innocens,habeť tñ pro confeſſo,non ēt pœna capitis afficitur, ità intelligunt ij.d.l.in eos.vt per Bar.& Caſtren.ibi & alios de quibus Gomeſ.c.9.num.11.delict.& ſic declarandus eſt Menoc.caſ.301.num.5.lib.2.de arb.iud.Sed certè opinor ego,vt dixi effractores puniri pœna capitis,vbi effracto carcere euaſerint, ſi modo criminis Rei erant, at ſi innocentes ſint, vix crediderim eos haberi poſſe pro confeſſis, etiam ſi effractis carceribus effugerint, quandoquidem innocens, qui eſſet accuſatus crimine capitali, eadem pœna teneretur,qua is,qui verè deliquit,quo nil abſurdius, & ob id.in d.l.in eos.I.C.non dixit eos habendos eſſe pro confeſſis,ſed puniendos, cuius reſponſi malè intellecti à Docto.is eſt ſenſus, vt ſi deliquerit is,qui carceres fregit,vt aufugeret, amplius in eum conſtituatur, quàm cauſa, ex qua receptus eſt,repoſcit, hoc eſt, vt licèt inſpecta cauſa illa non poſſit puniri tam acriter, tamen ob fracturam grauius puniatur,ſin autē innocens ſit, qua pœna puniri debeat, non explicat I.C. ſed tantum ait eſſe puniendos, & ideò erit pœna mitior arbitrio Iudicis, quòd ſi intelligeremus hunc haberi pro confeſſo, iam puniretur plerunq; eadem pœna, qua nocentes ipſi, & fruſtra I,C. diſtingueret: nam primo caſu loquitur de eo,qui erat in culpa,altero de eo, qui erat innoxius, & ideo Feli.cap.nullus de præſum.num.3.dubitauit valdè de communi interpretatione ad eum text. Non ignoro Alber.d.l.in eos.& Com.conſ.106.quorum meminit Boer.deciſ.215.intellexiſſe.d.l.in eos.quando carcerati attentarunt delictum, nec ad effectum perduxerunt. Sed illi decipiuntur,& potior eſt apud me vetuſtiſſimorum Græcorum interpretum auctoritas,qui vera ll.ſenſa ab ipſo.Iuſtin.eis per manus tradita tenuerunt, ij lib.60.tit.35.Baſilic.ſic d.l.in eos vertunt. ſi qui erant in vinculis, facta conſpiratione ruperint vincula, & euaſerint: ſi innocentes, puniuntur. Si nocentes amplius puniuntur, quàm crimen repoſcat, ob quod ſunt recepti.

Aduertendum tamen eſt, quòd Alb. non conuenit Comen.quicquid dicat.Boer.d.deciſ. 215. hic enim ob ſolam fracturam, & ſi non fugerit carceratus,vult eum plecti capite,& ſine lege loquitur,& ratione: imo ll.ab eo allegatæ contra probant, ille autem diſtinguit duo capita,quando tentauerunt fugere,& quando fugerunt, nec aperit,an referat,ſi non fugerint fractum eſſe carcerem, vel non,vt apud eum videre eſt:qui cum exigat, vt euaſerint, vt pęnæ capitis locus ſit, planè innuit ſecus eſſe, ſi non abierint, ſed quicquid ſit, certum eſt eam.l.in eos. intelligendā,quādo carcere effracto aufugit Reus, vt auctoritate veterum interpretum Græcorum probaui,& idem Bart. & cætt.in dicta.l. communiter recipiunt,dum dicūt eum, qui fugit haberi pro confeſſo.

Aut

Digitized by Google

Aut verò carcerati non euaſerunt,& ſi carceres fregerint,& nuſquam inuenio pęnam cer
2 tam in eos conſtitutam, † etſi Alberic.d.l.in eos.dicat eos arctius cuſtodiendos,quaſi ſentiat arctiores carceres eſſe loco pœnæ hoc caſu, & hanc pęnam dicit eſſe arbitrariam, & quamuis ille poſt hanc opin.alteram addat,vt habeatur pro confeſſo,prior tamē, vt æquior eſt tenenda,vt trad. Iaſ.l.placuit.n.2. C.de iudi.qui inquit primam opin.a Docto. relatam præferri vltimæ, ſi modò ſit ęquior. Et certè ſiue concedamus tales effractores arctioribus vinculis in pœnam conſtringendos, eſſe ſiue alio pœnæ genere mitiore plectendos, nihil moror:modo Comen.opin.d. conſ.106.non probemus, quæ caret ratione,& ideo Senat.Mediol.vt ref.Clar.vbi ſupra, hos effractores torquere conſueuit,non tam ſęuè,& acerbè,vt is vult, in eos animaduertere, Statutum noſtrum pœnam pecuniariam modicam infligit lib.25.ſiue carcer non ſit fractus,ſiue ſit, modo nullus aufugerit,vt li.3.c.148.& quamuis loquatur in eo, qui non ſit carceratus:tamen idem eſt in ipſis carceratis:tum quia in pri.capite.eos exæquauit, tum quia conſiderat allatam opem carceratis,quæ res indicat,& eos deliquiſſe, tum quia minor ratio eſt in eo, qui eſt extra carceres,grauius enim peccat, & eſt in dolo maiore,ignoſcendum enim eſt quodammodo Reis, qui carceris pedore infecti, libertatem inquirunt. Secundum hæc ipſi effractores iu pęnam lib.25.poſſunt incidere, Menzanius autem,nec effregit, nec conſpirauit, nec carcerem exijt, & ideo uon video eum hac pęna poſſe affici. Nec dicatur illum aliquatenus opem tuliſſe,dum lumen manu tenebat: quia hoc modicum eſt auxilium, & ob illud etiam teneri non poteſt,cum illi idē eſſent facturi,etiam ſi is lumē non tenuiſſet, iuribus vulgaribus.

Et hæc ſufficiant, poſteriora hæc attigiſſe fuiſſet ſatis,ſed volui rem hanc in qua Doct. variant plenius exarare, vt aliquando eandem poſſim alijs rationibus, & auctoritatibus confirmare, contentus nunc,niſi fallor, viam veritati aperuiſſe.

ARGVMENTVM.

LITTERAS remiſſoriales in cauſa ctiminali, de qua agitur concedendas eſſe ad probandum Innocentiam Rei probatur.

SVMMARIVM.

1 REMISSORIALES *littera, an concedi debeant in criminalibus pro examinandis teſtibus extra territorium ad probandum Rei innocentiam.*

2 *Intellectus, & declaratio ad Nou.de teſtibus. §. multę.*

3 *Alcia.reſp.462.declaratur.*

4 *Conſuetudinem atteſtanti Doctori creditur ſaltē, vt onus probandi contrarium transferatur in aduerſarium.*

CONSILIVM CCII.

ARBITROR permittendum eſſe Magnif. Domino Iulio, vt Venetijs teſtes examinet
1 ad probandam ſuam † innocentiā in hac cauſa commiſſi,& in hanc ſententiam adducor ex infraſcriptis.

Primo aduerto, quòd iure veteri, & codicis hoc erat permiſſum,vt in cauſa criminali, teſtes extra locum Iudicij examinari poſſent.l.Iudices.C.de fi. inſtr. iun. auct. apud. ibi quæ.l.præcedentem reſtringit, vt Docto. omnes concludunt, fuit ergò Iuſtin. qui in no.de teſtibus.§.multæ. cuius tenor ponitur in dict.auct.apud.conſtituit,vt teſtes in cauſa criminali Iudici exhiberentur.Sic, & iure antiquo in delictis non admittebatur remiſſio,ſed abſentes annotabantur, ac mox per litteras euocabantur,vt l.prima.de req.re.niſi fortè delictum eſſet atrociſs. l. ſi cui. §. vlt. de accuſ.at Iuſtin.indiſtinctè remiſſiones induxit in No.vt nul.iud. §. ſi verò quis comprehenſor. quod Docto.tradd. in l. heres. §. primo.vbi Caſtren.inter cætt.num. 10.de Iudic.

2 Huius autem Rei † ratio illa fuit,quòd eo tempore omnes ferè partes orbis Imperio Rom.ſubijciebantur, vt ipſemet indicat in no.ut omnes obed.§.hæc conſiderantes. vbi mandat pareri iudicibus à ſubditis Imperio ſuo: quod ait, & ad orientem,& ad occidentem, & ad vtrumq; latus pertingere, ideoq; cum ſuccedente tempore Imp.Romanum decreuerit, multæque Ciuitates, & Prouinciæ eius exierint dominium, remiſſio hæc, q̃ primū abolita, & hodiè in vniuerſo orbe Chriſtiano, extincta eſt, quod plerique è noſtris adnotarunt, relatis à Couar. q. 11. ver. 12. prac.qq.& Clar in prac §.fi.q.38.ver.ſed certè. & nemo id non nouit. Et ſi fierent hoc tempore tales remiſſiones, Principes noſtri non eſſent veri domini, ſed iudicum exterorum mandatis parere cogerentur.

ab eodem fonte defluxit conſtitutio illa, vt, in cauſa criminali, teſtes coram Iudice debeant exhiberi, quia ſcilicèt ipſe poterat cogere etiam remotiores, vti Rom. ſubiectos Imperiò, quæ ratio cum hodiè ceſſet, ipſa ēt lex ſublata eſt, quòd autem ea conſtitutio de teſti. hunc habeat ſenſum, probant verba illa, omnibus modis apud Iudices præſentari teſtes, quibus ſignificatur eos debere omnino curare, vt teſtes ſe exhibeant: quod præſertim verum eſt in criminibus, in quibus ꝓceditur per inquiſitionem, & in quibus nulla eſt pars, quæ exhibeat, at verò cum hodiè Iudex cogere non poſſit teſtes, vt ſe p̄ſentēt, ob diuerſitatem iuriſdictionum, ſicut ſublatum eſt ius inducens remiſſiones, ita, & hæc conſtitutio, de teſtibus. ab aula receſſit: & ideò pleriq; Doct. celebres voluerunt, vt hodiè Iudices permittere debeāt examinari teſtes, qui non ſunt ſubditi, etiam in cauſa criminali, ità Bal. in c. ſi quis. in prin. de teſtibus, vbi inquit, quòd quando teſtes cogi non poſsūt ſit commiſſio examinis. idem Bald. in d. auct. apud. ref. Iac. ab Aret. & Nic. Matt. hanc ſententiam ſequi, & reſpond. illi auct. quòd neceſſitas facit probabile, quod alias non eſſet, ſed melior eſt reſponſio ſuperius illata, vt ea auct. procederet, quia omnes Imp. Rom. ſubijciebantur, & ſi qui erant, qui non parerent, ij, aut erant in adeo remotis partibus, vt nūquàm oporteret eos exhibere in teſtes, pro his, quæ fiebant in Prouincijs Romanorum, aut verò non adhibebātur, quia Iudices eos coercere non poterant, & idē vult Odoſ. ibi modo Princeps illè cui teſtes ſubditi sūt non ſit infenſus parti, quæ negat teſtes recipiendos. Fulg. etiam in d. auc. hoc dicit eſſe iuſtum, quia, ſubijcit, æquius eſt, vt nocēs abſoluatur, quàm, vt innocens damnetur, quaſi ſentiat, ꝙ licèt ij teſtes, qui deponūt in aliena iuriſdictione poſſint falſo teſtari de innocentia alicuius, id ferendum ſit potius, quàm, vt innocentes damnentur, nec ſuis poſſint vti defenſionibus. Caſtr. item, & Sicard. doct. Germanus. in d. l. Iudices. ſeqq. Bal. & Matt. vt & Io. Ana. in c. in tantum. n. 3. de colluſ. deteg. Barb. c. conſtitutus. nu. 8. de fideiuſs. Affl. lib. j. rub. 51. nu. 6. in conſt. Reg. Feli. c. cum cauſam. num. 24. de teſtib. Alber. Male. c. 6. num. 52. de teſtib. Curt. concl. 29. de teſtib. Gram. conſi. 41. num. 16. vbi lat. & Soc. iu. conſ. 60. num. 7. in 2. Viu. par. 1. opin. 363. Menoc. rem. 15. num. 362. de recup. poſ. & nouiſſimè Præt. conſil. 14. per to. vbi refert hanc opin. eſſe magis communem, & ab ea in iudicando non eſſe recedendum, & in auditorio Vrbini Ducis ita iudicatum, & in hanc etiam ſnīam inclinat Aret. coſ. 82. in fi.

Nec video Doct. qui diſſentiant, prçter Abb. in d. c. cum cauſam. num. 22. qui tamen aliquo caſu id concedit, vt dicam infra: nā Cy. in d. auc. apud. & qui eum ſeqq. non negant id abſolutè, ſed dicunt rem duram, & periculoſam, & Salic. etiam hoc admittit aliquibꝰ caſibus, vt infra attingam, ex quibus patet Clar. valdè deceptum in §. fi. q. 26. in prac. ſi quando atteſtatur in contrarium eſſe cōmunem opin. intelligit eam procedere, ſi teſtes aliter haberi non poſſunt: nam Viu. ab eodē citatus aliter loquitur, vt in ver. limita ſecundo. nec ſoleo ego his recētioribus facilè credere, ſed ſemper antiquos conſulo, qui exacte, & ſolerter rem examinant, nec ſunt meri relatores. Quocirca cum tot Docto. admittant in cauſa prçcisè capitali litteras remiſſorias, certè in criminali pecuniaria, ſi modo hæc eſt cauſa criminalis, multo facilius ſunt concedendæ, vt arguit Bald. in dicta. auct. apud. in fin. & in ſimili cauſa celsant rationes. Cyn. & ſequacium, quia hic caſus nō eſt ita ꝑiculoſus, vt eſt ille, in quo de uita hominis agitur, vel de pœna corporali, & No. ipſa in d. §. multæ. loquitur de criminalibus. in quibus, inquit, de magnis eſt periculum, quæ verba cum ſint iuris communis antiqui correctoria, debent intelligi in cauſis, quæ ſint verè, ac propriè criminales, & in ꝗbus de magnis agatur, quales certè non sūt pecuniariæ, & præſertim pertinentes ad fraudem vectigalium, quia modica pœna conſtituta eſt in fraudatores communi iure. iuxt. tradd. à Menoc. lib. 2. caſ. 397. de arb. iud. & quia etiam pœna huiuſmodi, nō dicitur applicari fiſco, ſed ærario populi, cuius loco ſucceſſit Princeps, ſiquidem vectigalia. & huiuſmodi ſunt in ærario populi, at quæ confiſcātur, in fiſcum, hoc eſt priuatum patrimoniū, & proprium Principis tranſeunt. l. 2. §. hoc interdictum, nè quid in lo. pub. l. pacta. §. fin. de cōtr. emp. l. 1. §. hæc aūt omnia. C. de cad. tol. & aliquid attigit Iac. Ræuar. li. 4. Varior. c. 4. Et declarani ego latius. in l. 1. ſol. ma. & ideò multæ sūt ciuitates hodiè, quæ ſubſunt Principibus, & tū retinent ius exigendi vectigalia, & pçnç in çrarium ipſarum, nō in fiſcum Principis transferūtur, q̄ res ſuadet hāc cauſam, aut non dici criminalem, aut certè non eſſe ex illis, in quibus de magnis ſit periculum, & oporteat teſtes exhiberi coram Iudice.

Secundò, quando tractatur de excusādo innocente, nullus eſt, qui neget litteras dēre concedi, hæc eſt deciſ. Salic. in d. auct. apud. quam ſeqq. Soc. iun. d. conſ. 60. nu. 7. & Gab. lib. 7. de crim. concl. 25. num. 8. in ſuis cōm. concl. & neminem habet contradictorē: qua

rè cum hic ſit caſus noſter, res caret dubitatione.

Tertiò, quando res eſt difficilis probationis in loco Iudicij, vt per Soc.iun.d.conſi. & ꝑ Gab.d.concl.nu.7.at, quòd hic probemus ea, quæ geruntur Venetijs inter mercatores Riui alti, nemo facilè factu dicet ergò.

Quartò, ſi perſonæ examinandę ſunt egregiæ, hoc idem omnes conſentiunr Bellam.d. c.ſi qui.nu.3.Iac.ab Aren. d.auc. apud. Abb. d.c.cum cauſam.d.num.24.dum citat.c.mulieres.de iud.in 6.at multi ex noſtris teſtibus ſunt tales, ergò.

Et ex his patet, quòd ſiue attendamus generaliter hanc opin.ſiue caſus aliquos ab oĩbus probatos, nos ſumus extra omnem dubitationem, & verè nulla eſt lex, præter. d. no. de teſtibus. quæ prohibeat teſtes examinari in cauſa criminali, extra locum iudicij, quæ ſuam habet rationẽ, tempore.n.illo latiſſimi erant fines Rom.Imperij.& facile erat teſtes ex vno ad alterum locum euocare, quod nũc non eſt, vt dixi ſupra, & quàmuis Alc. in rñ. 462.multa exigat, vt hæc litteræ concedantur, & in caſu ſexto neget in cauſis arduis, &
3 criminalibus illis eſſe locum, tamen † intelligendus eſt in toto eo reſpon. quando teſtes ſunt quidem extra territorium, ſed tamen in Dominio eiuſdem Principis, ita, vt cogi poſſint, alias verò malè loqueretur, & contra cõmunem opin.nec profecto Doct. ab eo citati.nu.7.agunt de teſtibus, qui eſſent exteri, vt nõ poſſẽtcogi, vt videre eſt apud eos. Dec. enim in c.1.de appella.in fi. tractat de remiſſoria, in cã appellationis, at certè ſcimus appellationes committi ab eodem Principe.

Poſtremò hoc eſſe receptum de conſuetudine, atteſtantur innumeri Doct. Bald.dicta auct.apud Ana.d.c.in tantum. Cur.d.conſil. 29.qui hoc dicit notandum. Soc. iu. d.conſ. 60.vbi alios citat.Gab.dicto. concl. 25. qui, & ipſe innumeros propè allegat.Clar.d.quęſtio.26.qui & ipſe multos refert, & quàmuis diſputari ſoleat, an Doct.atteſtanti conſuetudinem, ſit credendum, & varij ſenſerint variè: tamẽ nuſquàm vidi reuocari in dubium atteſtationes multorum celebrium Doct.vt ꝙ de conſuetudine in delictis non fiat remiſſio: quòd non puniatur affectus eadem pęna qua effectus: & ſimiles, quæ in ore omnium verſantur. & ideò cum innumeri Docto. qui in pluribus Italiæ partibus viguerunt atteſtẽtur hanc eſſe conſuetudinem, eis credẽdum eſt, maximè cum illi potuerint videre litteras ſcriptas, & in curia in qua viuebant, & tranſmiſſas ab alijs curijs ad eam. Quinimò,
4 & vni Docto.atteſtanti † conſuetudinem, ſecundum ſententiam communem, adeò creditur, vt ſaltem transferat onus probandi contrarium in aduerſarium, vt per Dec.conſil.420.in fin.& conſil.69 1.num.12. & conſi. 694.num.4. vbi conciliando opin. ita Bart. declarat. Gozad.conſ.59.num.18. Cur. iun. conſil.60.num.5.Silua.conſil.56.Nat.conſil. 218.num.4.Cra.conſil.166. & latius conſil. 325.vbi de cõmuni. Benint. deciſ.95. vbi, & ipſe de communi, & in conſuetudine vniuerſali.Rolan.conſil.71.num.20.& conſi.87.nu. 11.qui, & ipſe de communi in pñ. Menoch. conſil.1.num.164.conſil.54.nume. 6. conſil. 92.num.55.& in terminis huius conſuetudinis, eſt deciſ.Soc.iun.d.conſ.60. num. 10. in ſecundo.

Ex quibus omnibus liquidò patet remiſſorias omnino debere cõcedi: quod & aliàs coram Fontanio in cauſa ſimili obſeruatum vidi.

ARGVMENTVM.

Defenditvr quidam carceratus, qui alterũ inſtruerat, nè fateretur crimina obiecta.

SVMMARIVM.

1 Delictvm *nè quis confiteatur, ſi alter carceratus inſtruxerit, an vlli pœnæ ſit obnoxius.*
2 *Reo licèt obiecta crimina, etiam cum iuramento negare, nec de periurio punitur, quod procedit etiam quo ad ſocios.nu.5.*
3 *Iudicem corrumpere, an liceat, vbi adeſt pęna ſanguinis.*
4 *Reum inſtruere, vt neget, nè luat pęnas, an ſit licitum, & an docere orationes, quæ ſilentium linguæ eius imittant.*

CONSILIVM CCIII.

Novvm eſt hoc genus inquiſitionis, quod mihi exhibitum eſt, nec memini apud aliquem legere, cuiquam tale crimen obiectum: quæritur, an ſi vnus carceratus
1 alterum inſtruxerit, nè † crimina confiteretur, ex quibus vltimum ei ſupplicium imminebat, vlli pœnę, ſit obnoxius. Et arbitror rem hanc eſſe claram.

Conſidero enim, ꝙ ipſi Reo inquiſito licèt negare obiecta crimina, etiam cum iura
2 mento, nec de periurio † punitur, vt eſt ſingulare dictum Alex.in l.1.de bo.eo.qui mor. in add.ad Bart. quod extollit Addens ad Abb.

cap.1.

cap. 1. de teſtib. cog. & eius paſſim memine-
runt Docto. & ante Alexandrũ idẽ alij tradi
derunt, vt in conſ. 41. in pri. crim. in fi. & nul-
lus diſcrepat, vt per Bero. q. 134. ſi itaq; im-
punè is negat, quiſquis ei ſuadet talem ne-
gationem, eumq; ad id inſtruit, facit actum
permiſſum: & in fortioribus terminis eſt de-
ciſ. Bart. in l. qui explicandi. C. de accuſ. vbi
concludit, ꝙ cum inquiſito liceat corrumpe
3 re † Iudicem, quoties pœna ſanguinis ingeri
tur, alius etiam poterit accepta pecunia pro
mittere, ſe corrupturum, & quàmuis de do-
ctr. Bar. dubitari poſſit, ob ea de quibus Ang.
& Salic. d. l. tamen quoties non ſubeſt corru-
ptio, ex parte eius, qui ſuſcipit tale onus, o-
pin. Bar. eſt vera vt per Rub. Alex. int. cõſ. So
cin. iun. conſil. 38. num. 6. & 7. in 2. vbi cõclu-
dit, idem licere alteri, qui Reum defendere
vult quod, & ipſimet Reo quando ſanguinẽ
ſuum vult redimere, vt per eũ qui lat. Quòd,
ſi licitum eſt corrumpere Iudices, & cũ alijs
de eius ſalute tuẽda, quo iure, quaq; iniuria,
tractare, ijs tamen modis, quibus, & Reo ipſi
permiſſum eſſet. quanto magis dignus eſt ve
nia, qui cum ſolo Reo de hac re agit, eumq;
tantum inſtruit ad id ipſum, quod ex lege ei
dem conceſſum eſt. Et ideò Aduocati, &
4 procuratores quotidie Reos inſtruunt, vt †
negent, nè luant pœnas, ſi fateantur. Et q̃-
uis non ignorem concludi a Theologis, & a
noſtris in foro poli id non licere, vt ꝑ D. Th.
ſecunda ſecundæ. quæſt. 69. art. 1. & 2. Abb.
ac al. in d. c. 1. de teſt. cog. Boſs. in tract. de re-
ſp. a re. fac. nu. 18. Couar. c. 2. lib. 1. var. reſol.
& nouiſſimè per Nauar. in ſuo man. c. 25. nu.
35. tamen in foro fori nemo vnus eſt, qui du
bitet, quinimò, ſecundum iura vetera, quan-
do nondum inualuerat tanta acerbitas, pa-
troni cauſarũ, intererãt quæſtioni, & interro
gando Reum iuuare poterant, vt eſt tex. cla-
rus. in l. ſi poſtulauerit. §. quæſtio. ad l. Iul. de
adul. qui vſus hodiè ſublatus eſt, hac vna p̃-
cipuè cauſa, nè aduocati Reos inſtruant ad
negãdum, vt quotidiè fit, ita Clar. q. 64. ver.
quæro nunc. in fi. in §. fi. in ſua pract. Planè ſi
lex id concedit, ſi quotidiè obſeruatur, vt ait
Clar. certum eſt, id licere, alioqui malè age-
retur cum Aduocatis, ſi ob id puniendi eſ-
ſent: quotus enim quiſq; eſt alicuius nomi-
nis, qui in tale crimen non inciderit? Quod
ſi Aduocatis id liceat, quanto magis carce-
ratis ipſis, id permittendum erit, qui mutuã
ſalutem curant, & alter alterius onera fe-
rũt, quiq; non ducti præmio, ſed cognatione
tantum naturali, qua omnes homines affici-
mur. l. vt vim. de iuſt. & iu. ſaluti alterius ac-
cinguntur? quod ergò attinet ad inſtructio-
nem, inquiſitus hic eſt omnis culpæ expers,

Secundò, ſi vt dixi licet Reo qũocunq; sã-
guinem ſuum redimere, d. l. j. licere etiam de
bet alteri eidem opem ferre, nè videatur lex
vna manu panem oſtentare altera gerere la
pidem, vt trad. Alc. poſt al. l. tranſigere. nu. 4.
C. de tranſ.

Tertiò, non ſolum ipſi Reo, ſed & alij cui-
que ob cognationem inter homines cõſtitu
tã, licèt redimere eius ſanguinẽ, ita, vt peni
tus extraneus admittatur ad redimendum
alterius ſanguinem. Rim. d. l. tranſigere. col.
2. ſi ergò quilibet poteſt ſponte alium Reum
adiuuare, quanto magis prouocatus, & laceſ
ſitus ab eo, lex. n. fauet potius huic humani-
tati, quàm vtilitati publicæ, ſecũdum quam
delicta ſunt punienda. Alc. d. l. tranſigere. in
prin. Quò verò ad ſchedulas nomine Rei
ſcriptas, & pannis quibuſdam inſutas, vt la-
terent cuſtodes, & tutò exportarentur, idem
dicendum eſt, quia ſicut id Reo ipſi impunè
licuiſſet, ita & alteri eius nomine, vt ſupra do
cui, ex d. conſil. Alex. 38. quoties. n. Reo ali-
quid eſt conceſſum, cætera etiam conceſſa in
telligũtur, quibus ad illud perueniri poteſt,
vt per Cur. iu. conſil. 239. num. 42. in 3. vbi in
quit, ꝙ ſi ex lege, aut ſtatuto ꝑmiſſũ ſit Reo,
vt neget cum iuramento, nè ſuum detegat
5 peccatum, non tantum poterit † de ſe ipſo
negare, ſed & de ſocijs, quia & hoc ei ꝑmitti
debet, cum perueniatur ad detectionem ſui,
ipſius detecto ſocio, & quia licet ei qualiter-
cunq; ſanguinem ſuum redimere. Tertium
illud de incantationibus, pariter caret om-
ni dubitatione, quia non video in proceſſu
facta aliqua ſortilegia, ſed tantum Reum e-
doctum fuiſſe quædam verba euangelica, &
prophetica, quæ, & ſi eo dicerẽtur, vt eorum
virtute cogeretur Reus, aut tacere, aut nega
re: tamen id nihil eſt: quia ſicut inſtruere po-
terat Reum, vt taceret, iux. ſupra dicta, itidẽ
6 poterat † docere orationes, quæ ſileniiũ im-
mitterent ori, & linguæ ipſius, ꝙ ſi tales ora-
tiones habeant aliquid incantationis, an mi
nus, pertinet ad Theologos inquirere, non
ad Iudicem. Verba. n. ſancta ſunt, & diuina,
quibus ſi vti licèt Reo ſaltem in foro fori ꝑ
ſua uita tuenda, nihil repugnat quominꝰ ea
poſſit ab alio diſcere. Inſtruere Reum, vt
veritatem taceat in foro poli peccatum eſt,
in foro fori non punitur; ſic & docere huiuſ-
modi orationes apud Deum poteſt eſſe deli-
ctum, non autem in foro Iudiciali, niſi ea cõ
currant, ex quibus ſortilegium inducatur, vt
ꝙ quis diabolicam religionem profeſſus ſit.
Gril. de ſortil. lib. 2. q. 1. num. 4. quod profe-
ctò dicendum non eſt in eo, qui hæc verba
docet cum ſit potius, ſi quid peccati eſt, quę
dam ſimplex ſuperſtitio non ſortilegium.

Et

Et ideò Docto.qui paſſim meminerunt ha-
rum ſuperſtitionum,nunquàm tamen refe-
runt aliquem debere puniri, ſicut nec Iudi-
ces vnquàm hactenus aliquem puniuerunt,
& ſi in dies,& breuia,& characteres,ac ſimi-
lia repererint,vel in ore,vel in alijs partibus
corporis ipſorum reorum. Quarè minimè
ſunt mutanda &c.

Quo vero ad proclama,non video cur vl-
la pęna plecti debeat,cum illud agat de his,
qui foris sũt, non autem decarceratis,prout
alias obtinui coram clariſſimo Nigrello,nec
ſoleant huiuſmodi proclamata extendi.

ARGVMENTVM.

DEFENDITVR receptator Banniti,ob pręſum-
ptam illius ignorantiam.

SVMMARIVM.

1 NOTORIVM *quomodo, & qualiter quid dica-
tur.*

2 *Bannitus , quando dicatur notoriè condemna-
tus,*

3 *Proclamata,quando præſumantur deueniſſe ad no
titiam ſubditorum.*

CONSILIVM CCIV.

ETSI dubitationes ſint acu-
tæ,& ſubtiles, tamen ijs fa-
cilè reſponderi poteſt, ſi res
ipſa diligentius attendatur.

Primò ergò conſidero, ꝙ
quatenus vera eſſent ea , de
quibus in dubijs, tamẽ nos ſumus extra om
nem dubitationem,ſiquidem quando aliqs
bannitus eſt , ſuper podiolo, non ita banni-
tus eſt, vt inter bannitos reputetur , ſed põt
adhuc comparens docere innocentiam ſuã,
vt diſponit ſtatutum Ferr. & ideò licèt dare
mus,ex ſono cornu induci notorium,tamen
notorium hoc eſſet reſpectu illius actus tan-
tum:ſed,quòd poſtea is,qui vocatur compa
ruerit,vel non condemnatus ſit, vel abſolu-
tus,quomodo poſſit dici notorium, non in-
telligo:etenim licèt poſtea condemnetur in
palatio, & referatur nomẽ banniti in libros
Maſſariæ: tamen hæc non poſſunt inducere
1 notorium , quia † notorium illud eſt , quod
ſit coram vniuerſo populo , vel maiore eius
parte:imò verò,quando reſpicit factum Pro
uinciam totã,vt hic:toti Prouinciæ, uel ma-
iori parti deberet innoteſcere,vt trad. Cap.
de quo in dub.in d.tract.not.memb.2. nu.4.
at verò hæ conditiones plerunque fiunt pau
cis ſcientibus,& libri Maſſariæ non ſunt po-
ſiti pro roſtris ita,vt quiſq; poſſit legere no-
mina bãnitorũ,vt fieri oporteret,ſi præſumẽ
da eſſet ſcientia,vt per Boſs. de rapi. nu. 22.
& 23. qui atteſtatur Mediolani, ita obſer-
uari , ſed hic libri aſſeruantur priuatim , vt
notum eſt , quocirca mihi videtur præter rẽ
diſputare in hac re de notorio,& de præſum
ptione ſcientiæ.

Quinimò,& ſecundò,quod magis eſt,etiã
ſi publicaretur condemnatio in podiolo prę
miſſo ſono Cornu , adhuc exiſtimarim non
probari ſcientiam omnium,qui habitant in
Territorio Ferrarienſi , ſed potius à pleriſq;
poſſe allegari ignorantiam:idq; ex infraſcri
ſcriptis facillimè probo .

Primò,quia hic inoleuit conſuetudo anti
2 quiſs. vt proclamata † ter publicẽtur, vt no-
tiſs.eſt, quocirca ſi ſemel tantũ fuerint publi
cata , non præſumitur , quòd deuenerint in
notitiam ſubditorum,ita in terminis procla
matis Sereniſſimi Ducis Ferrar. reſpondit
Rimin.conſil.60.num.2.

Secundò,& ſi non vigeret hæc cõſuetudo
in hac Ciuitate,nihilominus , ex proclama-
te huiuſmodi non induceretur præſumptio
ſcientiæ,namq; Docto.quidam exigunt , vt
& affigantur proclamata , & publicentur ꝑ
inſigniora loca ciuitatis,vt in omnium ſciẽ-
tiam perueniſſe præſumatur.Bar.in conſt.ad
reprimendum.ver.publicè.in fin. Comen. l.
qui hominem.§.ſi Titium.de ſolu.Salic.l.mã
datum.num. 18.mand.Feli. ca. ex parte. nu.
23.de reſcr. quidam afflixionem non deſide
rant , ſed contenti ſunt ſola publicatione in
locis inſignioribus.Bald.auct.qui ſemel.nu.
11.C.quomodo,& quando Iud.vbi,& Albe.
num. 7. ſed quando bannum publicatur in
foro tãtum,poteſt allegari ignorantia ab eo,
qui habitat in remotiore parte ciuitatis , vt
eſt deciſ.Oſaſ.in terminis.71.num.34.& quã
do quis habitat extra ciuitatem,nullum eſt
dubium, quòd nõ præſumitur ſciẽtia talium
proclamatum.Mar.de citat.art.25.num.8.&
ideo Bar.in l.1.de recept.in hac materia exi-
git,vt notorium ſit in eo vico,in quo eſt rece
ptus,talem eſſe bãnitum.idem Bar.l.omnes.
2.C.de agric.& cenſ. ſeqq. Iaſ.l.is poteſt.nu.
72.de acq.her.& alij alijs ĩ locis,& ideo Boſ.
vbi ſupra. trad. nomen banniti debere poni
pro roſtris, vt nè poſſit ignorantia prçſumi ,
& idem in ſimili materia voluit Aret. conſ.
103.num.7.dum ait non poſſe allegari igno-
rantiam, ab eo,qui & coniunctus eſſet,& cõ
uerſaretur in loco , in quo proſtabat pictu-
ra

ra rebellis: quæ notorium facit.

Tertio, an quod notorium ſit, vel non, pẽdet ab arbitrio Iudicis, vt per Menoc. d. caſ. 166. de quo in dub. ſed ſi quærat ille à ciuib⁹ ipſis, qui hic degunt, an ſcirent hunc eſſe bãnitum, inuenerit multos, qui nè quidem hnc vnquàm dici audiuerunt, non pnteſt ergò dici notorium cum maiori parti populi non ſit notum.

Quartò, vt mihi ſupponitur, in hoc caſu pœna corporalis infligitur in receptantem bannitum, de vera ergò ſcientia nõ pręſumpta conſtitutio accipienda eſt, quia non poteſt quis corporaliter puniri, ob pręſumptã ſciẽtiam, ſed requiritur vera, & propria Bal. l. 1. nu. 2. C. de his, qui latro. qui loquitur de receptante latrones: quarè cum proclama infligat pœnam corporalem in receptãtem bannitum, neceſſe eſt, vt de eo intelligamus, qui ſcienter receptat, & cuius ſciẽtia verè ꝓbatur non ex præſumptionibus. Quæ cum ita ſint tolluntur modico negocio ea, de quibus in dub.

Non obſtat ergò, quòd bannitus hic dicatur notoriè bannitus, vt per Capr. in tract. not. quia reſpond. quòd nullum hic proponitur proclama, quo quis poſt conditionem bannitus publicetur.

Secundò reſpõd. quòd vnica publicatio, ſtante conſuetudine, de qua ſupra non facit notorium, vt dixi.

Tertiò reſpond. quòd quatenus induceret notorium, illud poſſet eſſe verum in his, qui habitant in locis propinquis foro, vel ꝗ ſaltem ſunt in Ciuitate, non in his, qui ſunt ruri, vt dixi.

Non obſtant ſing. Arn. 9. & quæ habentur apud Carr. §. 4. num. 27. de homic. & Nell. in tract. bannit. 3. par. 2. tem. nu. 20. quia hi omnes loquuntur, quando bannitus eſſet notoriè pro bannito habitus, ſecundum Bart. in d. l. omnes. qui non eſt caſus hic, quia negatur, quòd eſſet is, qui receptatus eſt, bannitus eo in loco notorius.

Non obſtat dec. Grãm. 36. quia agit de ꝓclamate publicato à quatuor tibicinibus per loca Ciuitatis, & concludit pręſumi ſciẽtiam ciuium, quia omnibus innoteſcebat illa publicatio, at nos agimus de habitante ruri, & de publicatione non inducente notorium, vt dixi. Ex quibus arbitror excuſandum eſſe hunc receptatorem, ob ignorantiã præſumptam iux. doctr. Bar. in l. 1. §. non tantum de inc. rui. nau. cum ſimm. Quæ omnia tanto magis vera ſunt, ſtantibus aliquibus coniecturis reſurgentibus ex proc. ex quib⁹ ignorantia ipſius liquidò probata videtur.

Et hęc ſatis.

ARGVMENTVM.

MANDANS occidi bannitum, qui dicebatur toleratus, defenditur ab incurſu pœnæ.

SVMMARIVM.

1 BANNITVM *toleratum, an quis impunè occidere poſſit.*

2 *Tolerantia banniti quid operetur, & qua requiratur, & à quo.*

CONSILIVM CCV.

QVONIAM audio ex parte curiæ obijci aduerſus Baronem, quòd bannitus, quem is cura-
1 uit occidi, eſſet toleratus † in
Dominio Sereniſſ. Ducis noſtri, & ob id ſit puniendus non obſtãte ſtatuto, quòd bannitum liceat impunè occidere: ſcribam aliqua in hanc rem, quæ coram viro grauiſſimo, & doctiſſ. ſuperuacua quidem arbitror (ille enim omnia hæc optimè nouit,) ſed cogor ſatisfacere precibus cliẽtis.

Dico ergò, quòd etſi qua tolerantia probata eſſet, illa nihil officeret D. Iacobo, quia
quicquid dixerit Salic. in l. nullus. C. de iu-
2 de. tolerantia † ſola non facit, vt quis habea
tur pro rebannito, ſed neceſſe eſt, vt aliquis actus Principis interueniat, vt quia patiatur admitti bannitum ad ea munera, quorum eſſet incapax, ita lat. Ruin. conſil. 85. in 4. qui ſolidiſſimis rationibus Salic. deci. conuellit. Nec dicatur hunc bannitum fuiſſe aſſumptum in militem, quia, vt ibidem ſcribit Rui. Munus militię tanti non eſt, vt Princeps dicatur remiſiſſe bannum, vt per eum.

Secundò, & ſi tolerantia aliquid operari poſſet, id obtineret ante occiſionem, nõ pnſt, & ideò Ana. c. ſicut. num. 12. de iud. teſtatur, ſe vidiſſe ſeruari Bononiæ cõtrarium ab eo, quod Salic. docuit. in d. l. nullus. & in terminis. Dec. conſil. 327. colum. vlt. trad. ꝙ opin. Sali. non attenditur, poſtquàm bannitus eſt occiſus, & eum ſeq. Thob. Non. conſil. 112. num. 16.

Tertiò, quod magis eſt, nulla probata eſt tolerantia, imò verò D. Iacobus multis teſtibus, ac Iudicum, & Prætorũ atteſtationibus probauit, quòd ignorabatur publicè fuiſſe eũ, qui occiſus eſt bannitum, & in ſpecie probatum eſt, ꝙ Illuſtr. Comm. Albineæ è quorũ Territorio bannitus erat, nunquàm hũc hominem in ſua ditione tolerauerunt: & tamẽ neceſſe fuiſſet probaſſe curiam, quòd fuiſſet

leratus in ipſomet loco, e quo erat bannitus, vt in terminis ponit Bero. conſil. 183. nume. 25. in 3.

Quinimò, neq; etiam probatum fuit eum fuiſſe toleratum in Dominio Sereniſs. Ducis noſtri: vt dixi ſupra, & deponũt teſtes, ac atteſtantur Iudices, in quorum curijs degebat: qui dicunt, quòd ſi ſciuiſſent eum bannitum pœnis debitis affeciſſent. Verùm, & ſi Iudices toleraſſent hunc, quod certè falsũ eſt, nihilominus eorum tolerantia, nihil ei profuiſſet, quia is ſolus poteſt tolerare, qui etiam gratiam concedere, vt per Bero. dicto conſ. 183. dicto num. 23. & Marſ. in ſua prac. ver. aggredior. num. 29. & ſeqq. vbi inquit, q̃ debet eſſe tolerantia notoria ſuperioris, alias verò, & Iudex, & priuatus in bannitum ſęuire poterunt, & idem volunt Iul. Scarl. conſil. 113. num. 22. in pri. crim. in forma magna. Thob. dicto conſil. 112. qui inquit Gubernatores non habere hanc poteſtatem tolerandi, & Menoc. lib. 1. quæſt. 90. num. 57. qui addit hanc tolerantiam debere eſſe talem, vt appareat Principem approbaſſe habitationem banniti non etiam ſimpliciter, & velut de facto toleraſſe. Atqui nuſquàm apparet Sereniſſimum Dominum noſtrum ſciuiſſe hunc de quo agitur fuiſſe bannitum, ergò, nec de tolerantia eſt tractandum: quando & ſi ſciuiſſet exigerentur tamen omnia, de quibus ſupra, quinetiam in hoc caſu aliquid amplius exigererur, quia cum eſſet bannitus è Territorio vaſallorum, ſicut Princeps huiuſmodi bannitis non concedir gratiam, niſi vti vellet plenitudine ſuæ poteſtatis ita, nec eos dicitur tolerare etiam ſi pateretur, vt in ſuo Territorio habitarent, ſed eſt tolerantia de facto potius. Et hæc de tolerantia. Quò verò ad alterum caput, an quis mandare poſſit, vt bannitus occidatur, ſcripſi alias, & ideò non repeto, & enim adeò ſunt infenſi hi banniti, vt habeantur pro hoſtibus patriæ, & ob id licitum eſt pecunia occiſores conducere, vt ſcribit Dec. d. conſil. 327. & eſt indubitatum, quoties quis nõ violet datam fidẽ, & occidendo incurrat in crimen proditionis, vt per Clar. §. homicidium. ver. ſed an licebit, in ſua pract. in qua re tamen ego aliter quandoq; ſum opinatus, quia ſtatutum huiuſmodi eſt fauorabile, & debet ampliari, vt p̃ Dec. d. conſil. 327. & alibi ſœpè Docto. & ideò Boſ. tit. quod bann. in prin. & ipſemmet Cla. ibi, dicunt, q̃ in practica non attenditur, an proditoriè fuerit occiſus, an non.

Ex quibus concludo D. Baronem abſoluendum eſſe.

ARGVMENTVM.

INCISORES arborum in caſu de quo agitur non excuſari per nominationem mandantis probatur.

SVMMARIVM.

1 ARBORES *non cæduas incidens, dicitur dare operam Rei illicitæ.*

2 *Mandatarius, quando excuſatur per nominationem mandantis.*

3 *Denunciatio, quando debeat præcedere mandatũ, & fieri re integra.*

4 *Proteſtari ante actum perfectum ſatis eſt.*

CONSILIVM CCVI.

MVLTA concurrunt hic, ex quibus cõſtat mandatarios eſſe condemnandos, nec ſufficere nominationem mandantis. Quotiês enim dolus eorum probatus eſt, totiês debet eſſe locus condemnationi. Hîc autem perſpicuis indicijs manifeſtus eſt.

Primò, quoniam dederunt operam Rei illicitæ, cum inciderint arbores non cęduas.
1 † tex. eſt clarus. in l. ſecunda. de ter. mo. quem in terminis conſiderat Iaſ. in l. de pupillo. §. nunciationem. in fin. de oper. nou. nunc. & trad. Alexan. in conſil. 36. in pri. vbi hoc dicit expreſsẽ: & ante eum Ang. in auct. vt omnes Iudices. ver. ſextò. hoc enim caſu mandatum eos non excuſat, vt per Bal. qui omninò videndus eſt conſ. 440. in 3.

Secundò, quia noctu tales arbores, & die feſto inciderunt, vt per Rom. ſing. 722. vbi lat. nouiſs. in addit. Et hoc deponunr expreſſim nonnulli, ex noſtris teſtibus, non ſolent enim operarij nocturnò tempore, & diebus feſtis operas ſuas locare. Et Docto. qui
2 dicunt excuſari eos propter mandatum, † loquuntur, quando res bona fide tractata eſt, nec aliqua ſubeſt ſuſpicio. glo. & Bar. l. in rẽ. §. tignum. de re. vind. & ità declarat Bal. conſil. 144. in pri. quod eſt repetitum. conſ. 454. in 3. dum inquit eos excuſari, quia ſic locare ſuas operas conſueuerũt, & latius idem Bal. conſ. 314. in pri. vbi conſuetudinem, & vſum perpendit.

Tertiò, quia ipſi ſunt vicini, vt facilè clariſs. Iudices intelligere poterunt: quarè cum perpetuò dictarum arborum Iſnardus fuerit poſſeſſor, debuerunt ſcire, non licere ipſis incidere: & ità expreſſim declarat. Bald. dicto.

conſil.

conſil. 144.& dicto conſil. 440. vbi & vnum
amplius addit, debere, quando vicini ſunt,
inueſtigare: & Bald. ſequitur Rip in cap. de-
cernimus. num. 41. de iudic.

Quartò, quia facta eſt denunciatio, nè in-
ciderent, propter quam debuerunt ſe abſti-
nere ab inciſione. Etſi enim denunciatio
regulatiter debeat præcedere mandatum,
3 † vt operetur, ſecundum Rolan. conſi. 54. in
pri. de quo in dub. alios allegantem: tamen
in propoſita ſpecie aliud eſt. Illud enim pro-
cedere poteſt, alijs non concurrentibus, qa
non tenentur, tunc credere potius mandan-
ti, quàm prohibenti: cum ex iuris præſum-
ptione, vnus non magis alio verum dicat,
ſed hîc quia nox erat, arbores non cęduæ,
dies feſtus, & ipſi vicini: poſt denunciationē
debuerunt ſe tēperare ab incidēdo: alioqui
dolus ipſorum maximus arguitur. Præterea
non facilè procedit quod Rolan. dicto con-
ſil. 54. affirmat. ſ. quòd denunciatio debeat
fieri re integra: nam contrariū tenent Ang.
dicto. §. Tignum. & dict. auct. vt omnes iud.
vbi ſuprà. Imol. & Rom. dicto. §. nunciationē.
quorum auctoritas Præferenda eſt auctorita
ti Alexan. cui herent Socin. & Rolan. pręſer
tim cum Alexan. fuerit, ſibi contrarius. di-
cto conſil. 36. vt Iaſ. admonuit. dicto. §. nun-
ciationem. & contrà Alexan. facit text. cla-
rus. in l. ait Prætor. §. ſi quis particeps. quæ in
fr. cred. vbi dicitur eum non carere fraude,
qui facta denunciatione perſeuerat, namq;
ſi conſideratur ibi perſeueratio, res non erat
integra, cum perſeuerare dicatur, qui cępit:
iux. illud non qui incęperit &c.
4 Rurſus ſatis eſt proteſtari † ante actum p-
fectum. Bart. in l. ſi ita ſcriptum. de leg. 1. ve-
rum eſt enim, quòd denunciatio non ope-
ratur, vbi iam res perfecta eſt, & ita loquitur
Bart. in l. penul. pro empt. & in l. ſi fundum.
C. de re. uin. quem Alexan. citat. ſed quòd an
te rei conſumationem facta non habeat ef-
fectum, nullus dixit, excepto Alex. qui nec
lege, nec ratione adducitur, verèque nul-
la diuerſitatis eſt ratio. Si enim ob de-
nunciationem oportet, quem abſtinere ab
incipiendo: quia debet adhibere fidem de-
nuncianti: cur etiam non à perficiendo? ma
le ergò Alexan. & qui eum ſecuti ſunt. Cæ-
terùm, quod magis eſt, & ſi Alexan. opin. ſe-
qui velimus, cui & ipſe multum tribuere ſo-
leo: adhuc locus eſt condemnationi. Is enim
diſtinxit in dicto §. nunciationem. licèt Ro-
lan. in dicto conſil. 54. fortè cauſæ inſeruiēs
diſtinctionem eius diſſimulauerit, aut enim
inquit Alexan. verſamur in materia, in qua
edictum oper. nou. nunciationis. vel inter-
dictum quod ui, aut clam, habent locum:
& tunc ſiuè antè factum, ſiuè in ipſo facto
denuncietur, non refert: aut in alia, in qua
hæc remedia deficiunt, vt ſi de colligendis
fructibus agatur, & ante factum denuncia-
ri oportet, citat is tex. clarum. in l. ſi alius. §.
notauimus. quod ui au. cl. Sed talis eſt caſus
hic, quia ſi arbores incisè ſint, datur interdi-
ctum, quod ui. d. §. notauimus. l. denique. l.
competit. §. primo. eo. ergo. Alexan. declara-
tio ſpeciē propoſitam definit, ſiquidem tunc
quocunque tempore denunciatum ſit, nihil
refert, & ideò falsò reſpond. Rolan. d. conſi.
& prudentiores fuerunt. Socin. dicto conſil.
54. Ruin. & alij quos allegat, qui ſemper in-
trà primum diſtinctionis membrum, ſe con-
tinuerunt. Abeat itaque Rolan. cum ſua
conſultatione.

Et ex his ſublatæ ſunt omnes difficulta-
tes, de quibus in dub. Et profectò debent
Iudices tantam temeritatem horum ruſtico
rum, qui tam audenter aliena inuadunt, re-
primere.

ARGVMENTVM.

Ex Summario, & Conſilio Ipſo conſtat.

SVMMARIVM.

1 Ebrietas *eſt multiplex, & qua, & qualis proſit ad lenimentum pæna.*

CONSILIVM CCVII.

ADeò plenè excuſſus eſt hic
articulus per clarum iuriſ-
peritum Dominum Io. Bap-
tiſtam Bertacciolum, vt pau
ca addi poſſint, nonnulla ta
men in medium proferam,
ex quibus dubitationes tollantur. Et quo-
niam Docto. in hac materia ebrietatis con-
fusè loqq. & inuicem pugnant, ego diſtin-
ctè explicabo.
1 Eſt ergò multiplex ebrietas † leuiſs. leuis,
& magna, leuiſs. eſt, quæ mentem non impe-
dit, ſed tantum exhilarat hominem eumq;
promptiorem reddit, & de hac agit. Bald. l. 1.
num. 40. C. vn. vi. ob eamque ait pęnam non
imminui. & ſeq. Blan. in prac. cri. ver. ebrius.
num. 23. Rip. l. fin. num. 79. C. de re. don. leuis
eſt, de qua idem Bal. in l. data opera. num. 6.
C. qui accuſ. poſſ. quando calor vini mētem
turbat, & in hac dolus aliquis ineſt, & de ea
ſecundum Bald. intelligitur. l. reſpiciēdum.
§. de-

Digitized by Google

§. delinquunt.de pœn.quo loco I.C. ex eodē Bal.vbi ſupra,triplex delicti genus explicat, ex propoſito, & in hoc dolus præmeditatus uerſatur, qui maior eſt: ex impetu, in quo indeliberatus, qui minor,& ex caſu. In hac ebrietate videtur Bal. ibidem ſentire, quòd pœna leniaē,quod, & Tiraq. admonuit cau. 6.de pœn.in fi. Et profectò grauius delictum eſt,in quo maior eſt adhibitus dolus, quàm in quo minor.l.aut facta. §.qualitate.eod.de pœn.vbi graſſatura à rixa ſeparatur. Quod autem ſic Bald.accipiendus ſit,ex eo probatur, quòd in eodem loco agit de ebrietate, quæ eſt,ſine exilio mentis:nam in d.l.prima. quòd quaſi mentis exilium induxerit,inquit in d. autem. l. data. non tamen cum mentis exilio. ecce,vt de eadem ebrietate. quando itaq; ſubijcit, alias pœna non lenitur, intelligere oportet, quando non accedit propè ad mentis exilium,quam is leuem appellat,ſed tantum,vt dixi, exhilarat leuiſsimaque eſt.

Magna verò eſt,quæ mentis abalienationē inducit,furori propè ſimilis,de qua Bald. in locis præcitatis,& eſt tex.in cap.a crapula.de vi.& hon.cler. Sic,& leuiſſimam iram, & leuem,& magnam conſtituere poſſumus, vt poſt dicam. Ebrietas leuiſſima non prodeſt, quò ad lenimentum pœnæ, vt dixi: quia cum homo ſit mentis compos, & ſi ob vini calorem exultet,ei non parcitur. Sic, & minima ira non excuſat.l.ſi non conuicij. C.de iniur. Dec. & Cagno.l.quicquid.de regu. iur.alioqui nulla fere homicidia punirentur, cum plerunque ira concitati, ſint homicidæ, vt per Dec. vbi ſupra. Leuis autem ebrietas, quæ ad exilium mentis propè accedit, excuſat aliquatenus, & pœnam minuit, vt per Bald. dicta l. data. num.6. & de hac, ſecundum eum loquitur text. in dicto. §. delinquunt. Eſt tamen verum, quòd Bald. ibi,ſupponit ebrietatem,de qua dicto. §. habere dolum aliquem admixtum, vt in d. l.prima. num. 40. vbi citat. d. §. delinquunt. non aperit, an dolus, an culpa inſit dictæ ebrietati. Ipſe tamen opinor de culpa potius, quàm de dolo agi in dicto §. delinquunt.nam verbum,impetus,de quo ibi, propriè ad culpam refertur, vt per Dy. & Alberi. ibidem. & hanc interpretationem videtur ſecutus idem Bald. in d. cap. a crapula. vbi ebrium inquit non ſtudioſè facere,ſed impetuoſè. Sed vtrum ſenſum probemus, non multum refert, quoniam ſemper pęna ipſa remittitur, erit tamen leuior, ſi ex culpa ebrietatem ſurgere cōſtituamus, quàm ſi ex dolo.Sic,& ira leuis excuſat,vt p Abb.in cap.ſicut.num.2.de iureiu.vbi & Feli.& in cap.dudum.de conuer.coniug. Rom. ſing.614.volo.nu.4.vbi nouiſs.addunt multos.& Tiraq.cau.prima.de pœn. qui, vt erat ſcriptorum omnium maguus helluator,non diſtinguit ſat aptè. Magna ebrietas, quando.ſ.mens omnis abalienatur, non tantum excuſat aliquatenus, ſed delictum prorſus diluit, cum ebrius hic ſit ſimilis furioſo, vel dormienti.Ang.de malef.verbis,ſciēter &c. num.17.Blanc.vbi ſupra. Sic,& magna ira, quæ mētem abalienat,vitiat contractus omnes,& alias diſpoſitiones,vt per Dec. & Cagno. d.l.quicquid. & in terminis trad. Abb. c.2.de his.qui fil.occid.num.2.vbi ait, quòd calor iracundiæ non excuſat à delicto, niſi inducat furorem, intelligo enim,quòd non excuſat in totum,ſed mitius punitur.Dec.tamen ibi. num.7.arbitratur eum, qui mente ob iram alienata,delinquit plectendum,ſed non pœna ordinaria,quod puto verius,cum præcedat culpa:nam,& in valdè ebrio idem eſt.Si enim culpa inebriatus ſit, aliquas dabit pœnas: ſi citra culpam,ſecus,& in terminis,ita diſtinguit.Plaz.lib.primo.cap.30.nu. 3.ver.ex quibus.in epit.delictorum,qui fuſiſſimè omnium explicat materiam ebrietatis. His ita ſuppoſitis,infero nunc ad caſum præſentem, dicoque,aut magnam in hoc homicida fuiſſe ebrietatem, aut certè leuem, & ideo pœnam leniendam.

Conſidero enim, quòd duo teſtes deponunt, quòd ante cęnam erat ebrius,& licèt non concludant de plena, ac graui ebrietate,quia non potuit iſte potator ad ſaturitatem bibere, tamen eò concludunt, ꝙ erat poco meno,che vbriaco. A cœna vero quis dubitet valdè ebrium fuiſſe, cum ſe vino ingurgitauerit? Naturaliter iſte inebriatur, bene potus it cęnatum,& exhilaratus: inter cœnam bibit nouies, vt deponit tertius teſtis, à curia probatus, & ideò plenam faciēs fidem,ad Ro.conſ.104.& dubitamus nō fuiſſe ebrium? Certè hoc adeò apud me veriſimile eſt,vt nihil magis,ebrioſi.n.facilè fiunt ebrij,& ab hilaritate ad ebrietatē facilis, eſt deſcenſus. Et deponit idem teſtis de hac re plenè,cui vt dixi fides habenda eſt,maximè cum deponat veriſimilia. Concurrũt,& alia multa,ꝙ homicidium ex improuiſo admiſſũ eſt, & ex ira, ꝙ nulla præceſſerat iniuria, ꝙ iſte eſt naturæ placidæ, & alia quæ accuratè perpendit idem clarus iuriſperitus. Et hæ qualitates additę ebrietati,multum poſſunt. Profectòque, ſi hoc maleficium eodem modo punimus, quo vera, ac doloſa: non iuſtè facimus.

Neque obſtat, quòd enſem ſanguinolentum intra cubiculum reliquerit, ꝙ ſe admiſſo facinore occultauerit (cętera omitto ante magnam ebrietatem dicta) quia, & hæc ebrio conueniunt: quis.n. ſcit, an enſis deciderit, an ſponte abiecerit? quis an, vt vino ſõnoq; ſepultus iacuerit, an vt ſe curiæ occultaretur? Planè hæc potius ebrij fuiſſe videntur. Potuiſſet enim ſubdolus homicida latere curiam: vt quotidie euenire videmus. Præterea non exigit ebrietas mentis exilium, vt pęna minuatur: ſed eſt ſatis, ſi ad exilium propè accedat. Demus ergò fuerit iſte non mentis quidem prorſus inops, ſed certè, nec, & compos.

Quarè concludo pœnam eſſe leniendam, & iſtum citra mortem puniendum. Et hæc currenti calamo dictaſſe ſufficiat.

ARGVMENTVM.

Fratrem non poſſe cogi ad cauendum pro alio fratre de alium non offendendo.

SVMMARIVM.

1 Cavtio *de non offendendo à quo præſtari dẽat, & an etiam pro altero, & pro quo ſit prçſtanda num. 7.*

2 *Bar. in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de off. præſid. declaratur.*

3 *Promittere factum alienum nemo tenetur.*

CONSILIVM CCVIII.

DVBITATIONES propoſitæ à Magnificis Iudicibus facilẽ habent explicationem, & ideò breuibus expediam rem. Animaduertendum primo eſt, quod caſus hic eſt extra omnem dubitationem, nec vidi apud vllum ex noſtris ſimilem quæſtionem proponi. Dubitant. n. Doc.
1 multis in locis † pro quibus teneatur cauere offenſus de non offendendo, vel pro quibus is, qui voluit offendere, vt in l. illicitas. §. nè potentiores. de off. pſ. in rub. de treu. & pa. & alibi, vt ꝑ Plaz. c. 7. lib. 1. Epit. delict. atqui, ꝙ vel frater, vel conſanguineus dẽat promittere, ꝙ vel offendere volens, vel offenſus nõ offendent, inauditum eſt: quia cum ipſi nullas gerant inimicitias, nullam excitauerint diſcordiæ cauſam, nulla ſint in culpa: iniquum eſt, vt ij tanq̃ principales cogantur cauere ꝓ eo, qui potius deberet cauere pro illis. Et ſecundum hæc, dubia propoſita modicum faciunt, quia cum ſupponatur mihi fratres D. Cornelij nunq̃ tentaſſe offendere aliquẽ, ex his, pro quibus petitur cautio, ſoluſq; D. Cornelius culpæ Reus ſit, ſi modo eſt, quia non vidi proceſſus, mirum eſt cur aduerſus omnẽ iur. diſpoſitionem illi vexentur, & certè, vt dixi, in vniuerſa Doct. ſchola non excitatur huiuſmodi quæſtio: quia ſupponunt omnes debere pręcedere iuſtam cauſam ſuſpicionis inter eos, quorum cauſa tractatur de cautione, vt per Pariſ. poſt cett. conſ. 168. in 4. Sed, & ſi dicemus ex cauſa aliqua poſſe peti cautionem, ab his Magnif. fratribus, adhuc opinor, eos non teneri cauere pro Domino Cornelio fratre. Et in hac re non vidi aliquẽ contradictorem: ſed omnes in id conſentiũt, tam veteres, quàm recentiores.

Conſtantiſſimas eſt. n. omnium ſenten-
2 tia, quòd nemo teneatur cauere † pro altero, niſi ei ſubiectus ſit, ita vt valeat prohibere, quominus malè agat, ità Guil. Cun. relatus à Bar. d. §. ne potentiores. is enim citat. l. qui inſulam. §. ſi. loca. vbi de ſeruo agitur. & ibi no. Caſtr. dominum teneri de facto eius, quem poteſt prohibere, & ideo quando Gui. rñdet aliquem teneri cauere, pro ſuis familiaribus intelligẽdus eſt, ſm. l. quam allegat hoc eſt de ſibi ſubditis, & idem probat Alb. ibi, qui citat. l. ſi ſtipulatus. fuero per te nõ f. de ver. ob. vbi de vxore, & l. 1. C. ſi rect. pro. vbi de rectore, qui prohibere poterat propinquis, nè arras ſponſalitias reciperent, & ita
3 etiam ſentit apertè Bart. † in q. præced. dum citat. l. cum pręcario. de præc. d. l. ſi ſtipulatus & l. non ſolum. de vſu, & hab. nec diſſentit in hac ipſa quæſt. namque dum ſubijcit, quod non intelligo, ità indiſtinctè, quia ſi ab aliquo inimico ſuo &c. ſenſus eſt, quòd non tenetur pro omnibus familiaribus ſibi ſubditis, cauere, quia ſi vnus eorum eſſet inimicus ei cauenti, iniquum eſſet, vt ex offenſione illata per eum, teneretur dominus, iux. text. in l. ſi merus. §. culpę. loc. ab eo citatum, & quòd ità ſit intelligendus Bart. manifeſtè patet, quia ſi acciperemus de inimico, non familiari, non teneretur, quia pro eo non promiſit, & in terminis noſtris, ita declarat Bartolum Herc. cap. 8. quem vidi poſtquàm, & ipſe Bart. ita interpretatus eram. & ob id ſubijcit promittendum pro familiaribus, & cõplicibus ſuis hoc eſt, pro familiaribus, qui aſſectentur illum, eique operam in malefactis prębeant, non etiam ſint eius inimici. ſic. n. cõplices declaramus, vt ꝑ Feli. d. rubr. Sic etiam Guil. Cun. & Barto. intelligit Salic. l. denunciamus. C. de his, qui ad eccl. qui

& ipſe

& ipſe citat ex eo.d.l.qui inſulam. & l.in le-
ge.eo.vbi Caſt.ſummat tex.in eo,qui poteſt
prohiberi,additq; ipſe Salic. l.fluminum. §.
quanquàm.de dam. inf. vbi, & diſtinguitur
expreſſim,an quis poſſit prohibere, an non:
& ob id Anch.conſil.52.vocat.odioſum, &
pœnale ſtatutum compellãs ſatiſdare, quòd
conſanguinei non offendent:quaſi pro com-
perto habeat, id iurè non caueri: ità etiam
intelligendus eſt Feli.d.Rubr. de treu. & pa.
dum allegat Bar.nec ob.deciſ.Bal.in l.1.n.3.
C.de epiſ.& cler.quia vel declaratur ſecun-
dum prædicta,vel is loquit̃,ſecundum quan
dam congruitatem:inquit.n.ſi vult fidelis eſ
ſe ſicut decet:præterea agit de pace, ad quã
nemo cogitur,Bonif.Vit.de pa.n.7.Bald.l.1.
§.quies.de off.præ.ur.& alibi ſœpè Doct. &
ideò ſi is volens promittit in pacis inſtrumé-
to pro adherentibus, vt fidelis, ſit nihil ini-
quitatis emergit. & quòd ità ſit manifeſtè
patet, quia iniens pacem, cum fratre vno,
non dicitur eam frangere, ſi alterum poſt
occidat, qui in illa non intelligatur compre
henſus, niſi exprimatur,vt per Bar.Alexan.
Iaſ.& al.l.ſi ita.§.Cbryſogonus.de ver.ob. &
ita etiam apertiſſimè cõcludunt Rip.in rub.
de dam. inf.num. 15.qui tamen refert Bart.
d. §.ne potentiores.nimis generaliter. Herc.
d.cap.8.Oct.Vulp.de pa.quæſt. 83. & nullus
eſt, qui contradicat, & in terminis noſtris
in fratre,quòd non teneatur cauere,pro al-
tero fratre, eſt.d.conſ.Pariſ.168. in quarto.
Eſt enim nimis iniquum, vt quis teneatur
3 promittere† factum alienum,cum id iure fie
ri non poſſit.l.ſtipulatio iſta.de verb.obli. &
quamuis etiam permitteret ſe facturum, &
curaturũ, quòd frater nõ offendet,cum eum
non poſſit prohibere,excuſaretur faciens id,
quod poſſet iuxt.tradd.ab Herc.cap. 33. nu.
18.& parum, de iure,huiuſmodi cautio pro
deſſet. De ſtylo nihil eſt quod dicam, quia
non eſt probatus,vt per Pariſ.d. conſil. 168.
& quia mihi affirmatur non temerè, id ob-
ſeruatum Regij,nec multis ab hinc annis a-
liquis eſt compulſus cauere pro fratribus, &
eſt nimis inhumanum. Nec deſunt alij faci-
liores,ac honeſtiores modi, quibus hæ nobi
lium familiæ in concordiam redigi poſſint,
& vrbis incommodo ſuccurri,ſi quod immi-
net. Eſt enim id potius oleum, quàm aquã
in ignem,vt dici ſolet immittere.

Et ex his ſublatæ ſunt dubitationes, nec
neceſſe eſt ſigillatim reſpondere:quia nullus
ex Doct.citatis aliter loquitur, quàm ſuprà
concluſum ſit.

ARGVMENTVM.

Defenditvr quidam, qui tentauerat te-
ſtes, vt falſum deponerent, effectu non ſe-
cuto.

SVMMARIVM.

1 Delictvm *quale dicatur leue.*
2 *Tentans ſimpliciter teſtes, vt falſum deponant,
an pœnam incurrat, non ſecuto effectu.*
3 *Actus proximus quis dicatur.*
4 *Tractatus,an puniatur non ſecuto effectu.*

CONSILIVM CCIX.

ADeò multa ſcripſit Magn.
Portius,vt mihi nullus ferè
ſit locus relictus addendi:
ſed, vt videar, & ipſe ali-
quid præſtare velle, pauca,
hæc ſubijciam.

Conſidero primò, quòd delictum de quo
agitur ſecundùm formam ſtatutorum no-
ſtrorum leue eſt,aut ſaltem non ex atrocib9,
1 ſed commune,quia pro eo indicitur † pœna
pecuniaria lib.300.vt lib.3.rub. 109.nam a-
trocia ea ſunt, pro quibus pœna mortis infli
gitur,vt nouiſſimè ſcribit Iul. Clar. §. 1. ver.
ſunt etiam. in ſua praxi. ſi enim in cauſa cri
minali hac,induxiſſet Albareſanus falſos te
ſtès non obligabatur alij pœnæ, quàm libr.
300. ut ſub dicto ſtatuto, quod in quacun-
que cauſa ciu. & criminali diſponit. Hæc
cum ita ſint,etſi admittamus,quòd ille ten-
2 tauerit, † vt quidam falsò deponerent con-
tra Capitaneum Thadęum, tamen cum nõ
ſit vllus effectus ſecutus, nulla etiam pœna
eum manet, & in terminis, quòd in delicto
non atroci,etiam ex mandato, quod magis
eſt, non puniatur quis extraordinaria pœ-
na, eſt deciſ.Bart.in l.non ſolum.§. ſi manda
to.num.tertio. de iniur. & generaliter idem
in tentamento ſcribunt Bal.l.ſi quis non di-
cam.num.primo.ver.ſecundo.oppono C.de
epiſ.& cler.& alij quos ref.& ſeq. Couar.cle.
ſi furioſus.init.ſecundæ par.num.9.ver.quar
tò.planè etiam in his communibus delictis,
ſi quis ad actum exteriorem proximum ta-
men deuenerit,extra ordinem coercebitur.
l.ſaccularij.de var.& extraor.crim. Bald. di-
cta. l. ſi quis. verſic.tertio. & ſic declarandus
eſt Couarr. vbi ſupra. verſi. tertio. dum
citat dicta l. ſaccularij. in qua fur domi

deprehenſus eſt: & ait, nec ſtetit per conantem, quin delictum conſummaret.

Quocircà cũ Albareſanus ad actum remotum ſolum deſcenderit explicans eis, quos tentabat, animi cogitationem, nullam pęnã
3 incurrit, actus enim proximus † eſt, quẽ nullus alius ſequi poteſt, vt per Bald. conſi. 356. in pri. Boer. deciſ. 316. cum al. de quibus Menoch. lib. 2. cent. 4. ca. 360. num. 36. nam hic eſt primus actus, qui poteſt ſequi cogitationem: quia cum quis in animum induxit aliquos corrumpere, eos primum alloquitur, mox alia multa facit, vt rem finiat.

Secundo his accedit, quòd hic conatus nemini adfert iniuriam, nec ex eo aliquis paſſus eſt: & ideo penitus pœnitentia aboletur: hæc eſt deciſ. Bal. d. l. ſi quis non dicam. ver. quartò. vbi trad. quòd quando tentatio ſuo initio nemini præiudicat, ſola pœnitentia omnem pœnam extinguit: & idem ſentit expreſsè Sali. l. is qui cum telo. num. 6. C. ad l. Corn. de ſicar. & eſt tex. in l. qui falſam. ad l. Corn. de falſ. quem illi citant. ibi. n. agitur de delicto atrociore, & licèt quis ad actus extrinſecos deuenerit, vt parando formas cuſorias, metallum fundendo, modo imaginem Principis non inſculpſerit iuſtæ pęnitentiæ ſuffragio, inquit lex, abſoluitur: & quàmuis Couarr. in d. clem. ſi furioſus. num. 11. in fin. putet hunc extra ordinem poſſe puniri, citetque Ign. in l. 1. §. cum dominus. num. 23. ad Sillan. cum Ign. ibi hoc non dicit, & eſt contra manifeſta verba l. C. dicentis abſolui ſuffragio pęnitentiæ. vbi. n. pœna eſt, ibi nulla abſolutio, & ob id rectius. Bal. & Sali. vbi ſupra. & Alb. d. l. ſi quis non dicam. num. 16. dixerunt non puniri talem affectum: & idem probat Marſ. d. l. qui falſam. num. 8. & quòd quando tractatur de delicto atroci non conſummato, non infligatur pœna extraordinaria, niſi alicui initium noceat. trad. Fran. c. 1. num. 7. de hom. in 6.

Tertiò, facit doctr. Bald. cuius paſſim noſtri meminerunt. in l. non ideo. num. 13. ver. & ſi dicas. C. de ijs, qui acc. vbi in atrociſs.
4 Concludit ſolum tractatum, † & ordinationem non puniri, niſi procedatur ad alium actum ordinatum per ſe ad factum ipſum, ſequitur Feli. de cona. num. 4. at Albareſanus tantum tractauit, non eſt vltra progreſſus: ergò, & licèt Couarr. vbi ſupra. ver. ſextò. velit interpretari Bal. in pœna extraordinaria tñ egregiè fallitur, quoniã exæquat Bal. tractatum cogitationi, & ſicut ob hanc nulla indici ſolet pœna, ita nęq; per illum. citat enim ille. l. cogitationis. de pœn. eſt ergo præciſa hæc Bal. deci. nec rationę caret, qui enim tantum tractat, nec actum facit ſeparatum à tractatu, videtur conſiſtere intra fines cogitationis, cum quod attinet ad R. P. nil interſit inter cogitationem ipſam, & hanc talem tractationem, quid enim ſi quis agat cum alio domi ſuæ de occidendo Seio, nec vltra progrediatur, certè nulli pœnæ ſubiacebit: quia nemini infert iniuriam. Et hoc eſt, quod Bald. vbi ſupra dicit, ſolam ordinationem, & tractatum non puniri. Et hic eſt caſus præſens: quia Albareſanus tractauit de inducendis falſis teſtibus, & ad nullum actum prætereà deuenit. Et quàmuis in mandato non facilè procedat dictum Bald. quia pleriq; ſubſcribunt Bar. d. §. ſi mandato. qui vult eſſe locum pœnæ extraordinariæ, vt ſupra attigi. Ang. verb. Seium mandatorem. q. 2. de maleſ. nihilominus in tractatu non inuenies facilè cõtradictorem: & diuerſa eſt ratio inter hæc: quia qui mandauit, quantum in ſe eſt, perfecit delictum: at qui ſolum tractauit, videtur potius ſe præparare ad delinquendum, quam delinquere arg. l. ſi is qui. de teſta. & certè ipſum mandare dicitur aliquando delictum conſumatum, vt in terminis. dicto cap. primo. de homi. ſcribunt Io. And. & alij ibi. at verò tractare eſt mera præparatio ad delictum, quam ſequitur proceſſio, & conſummatio, ſeù exequutio, vt per Bald. conſil. 131. in 4.

Ex quibus omnibus concludo nullam pęnam poſſe inferri in Albareſanum.

ARGVMENTVM.

Contractvm de quo agitur vſurarium eſſe probatur.

SVMMARIVM.

1 Vsvrarivs *contractus non comprehenditur ſub diſpoſitione ſtatuti.*

2 *Vſuram dicitur admittere, qui lucrum certum vult percipere, & periculum omne à ſe auertit, & dantur exempla.*

3 *Remiſſio in contractibus vſualibus fieri debet quando penſio correſpondet fructibus.*

4 *Contractus præſumitur illicitus, quoties pacta cedunt comodo emptoris, & damno venditoris.*

CON-

CONSILIVM CCX.

STATVTVM quo aduerſa-
rius innititur, non poteſt
prodeſſe in ſpecie præſenti,
& enim cum contractus, de
quo in inſtrumento ſit vſu-
rarius, non comprehendi-
1 tur, † ſub diſpoſitione ſtatuti. Bald.l.cũ pre-
cibus. C. de prob.l.prima.in fin.C.plus val.
quod ag. & l. fin. §.in computatione. nume.
17.C.de iu.deliber. & poteſt nunc obijci nõ
licet tibi agere virtute contractus illiciti.
Et certè ſtatutum debet intelligi, de actu va
lido, & legitimo, vt pulchrè ſcribit Rom.
conſil.78. Quòd autem contractus ſit vſu-
rarius facilè probatur. Et enim, & ſi inſtru
mentum cantet de venditione, & de conceſ
ſione ad vſum, re tamen vera eſt mutuum,
ſub vſuris.

Namq́ue quoties, quis vult certum lu-
crũ percipere, & periculum à ſe omne auer-
2 tit, vſuram dicitur † admittere Pe. Vb. in tra
cta.de duo. fra.4.par.num. 6. Butr. Abb. &
al.cap.nauiganti. de vſu.& eſt text.in cap.il-
lo vos. de pigno. vbi ſi quis vendit rem.
libr. 23. ea lege, vt ſi emptio diſpliceret in-
tra ann. duos, venditor intra annum libr.
26. daret, emptor fructus imputaret in ſor-
tem, eſt contractus vſurarius, quia emptor
vult ſecurè lucrari. Si enim nullos fructus
perciperet, iam tres libras habet vltram
ſummam datam, quòd ſi, & fructus impu-
tat habet, & eaſdem, & tanti eſt hac in re
velle certum lucrum ſtatuere, vt etiam ſi con
traria pactione curetur, vt ſuſpicio oriens
ex tali certitudine lucri attenuetur, tamen
adhuc illa emineat, & alteram pactionem,
quæ honeſta per ſe videri poterat reddat ſu-
ſpectam, vt euenit in dicto cap. illo vos. li-
cèt enim emptor velit imputare fructus in
ſortem, ad quod nõn tenebatur cum poſt
emptionem perfectam ſui eſſent, vt Butr. &
alij omnes aduerſus Abb.illic defendunt, &
plenè.Bero.cap.ad noſtram.de emp.& vend.
Couar.cap.9.num.primo.var.reſo. nihilomi
nus, quia conſtat emptorem voluiſſe certum
conſequi lucrum, pactio hæc, quæ videba-
tur excludere ſuſpicionem vſurarum, cum
tenderet ad commodum venditoris, eam po
tius auget, non ſecus, ac ſi voluerit emptor
hoc velamento præſumptionem vſuræ ſub-
ortam, ex certitudine lucri ſtudioſè conte-
gere.

Non enim credendum eſt emptorem, ità
conuenturum fuiſſe, ſi contractus ſyncerè,
& bona fide geſtus eſſet, & quòd ex illa certi
tudine lucri præſumatur contractus vſura-
rius, pulchrè ſcribit Bald.conſil,320.in 3.ad
fin. Quòd, ſi eò caſu contractus præſumi-
tur vſurarius, in quo, vt dixi, pactum il-
lud de fructibus computãdis, videbatur poſ
ſe omnem ſuſpicionem abſtergere, certè hic
nulſa ſubeſt difficultas, quando omnes pa-
ctiones ſunt additæ in fauorem venditoris.
Quod autem id ità ſit facilè apparet.

Primò enim emptrix conuenit, vt Marti-
nellus ſuſciperet omnes caſus fortuitos, &
nè ipſa teneretur ad vllam remiſſionem: quę
pactio vſuraria eſt, tum quia vult percipere
tutò quinque pro ſingulis centum, quod nõ
licèt, vt in caſu Ferr.reſpond. Grãm. reſpon.
11.num.30.in 2.qui agit de contractu liuel-
li, tum quia eſt contra naturam contractus:
Si quidem quoties penſio correſpondet fru
3 ctibus debet fieri remiſſio † in his vſibus, vt
fit in emphytheuſi, quicquid ſit vbi eſt mo-
dica recognitio, vt eſt conſilium Alex. 112.
in pri. cum al. de quibus Clar. de emphyth.
q.8.ver. Sed quid ſi emphytheuta, nec mi-
rum, quia vbi pecunia ſoluitur contempla-
tione fructuum, illis perditis nihil ſoluẽdum
eſt, nè vſura committatur. Cagn.l.curabit.
num.29.C.de act. empt. Et certè, quando
pactum eſt contra naturam conuentionis, il
la præſumitur fictitia, vt eſt text. dicto cap.
illo vos.vbi omnes.Bero.conſil. 165. nu. 17.
in pri.& paſſim id traditum eſt.

Secunda eſt pactio, quòd vſuarius tenea-
tur ad omnes collectas, & affictus, ac alia
omnia onera, & grauamina impoſita, & im-
ponenda, quæ eſt, & ipſa contra naturam
contractus, quia dominus directi ad hęc ob-
ligatur, vt is, qui re ipſa fructum capit, vt ſcri
pſi alias, & ità obſeruatur: & quòd ex huiuſ
modi pacto ſurgat ſuſpicio vſuræ: trad. Bald.
conſil.311.num.10.in quinto.& per Cæp. in
tract.ſimul.præſ.6.qui loquitur, quãdo onus
ſoluendæ mercedis inſtrumenti ad vendito-
rem delatum eſt.Bero.conſil.165.num.13.in
pri.& generaliter quoties pacta cedunt com
4 modo emptoris, & damno venditoris † con-
tractus præſumitur illicitus, vt per Nat.conſ.
198.num.13.& conſil.497.num.13. His ad-
miniculantur præſumptiones aliquæ.

Prima, quia penſio eſt proportionabilis,
& correſpondens pecuniæ in ratione quinq;
pro centum, ex qua vſuram arguit Anchar.
conſil.257.

Secunda, quia ſemper Martinellus fuit in
poſſeſſione.l.ſicut. §.ſuperuacuũ quibus mo.
pig.Abb.& al.d.cap.ad noſtram.dicto.c.illo
vos. Dec.conſil.692.

Tertia,

Tertia, pactum retrouenditionis, de qua Docto.ibidem.

Quartà modicitas precij, quæ collatis in ſtrumentis, de quibus in proc.ſe prodit: nam decem ſextarij terræ empti ſunt a Magnific. Palmerolis lib. ferè quadringentis, cum tamen hæc Domina Thadæa emerit quatuor decim lib. centum, & nonaginta, & ſi pleriq; voluerunt, vt ſolæ hæ duæ coniecturæ, ſcilicèt pactum de retrouendendo, & exiguitas precij probent vſurarium eſſe contractum, vt per Nat. lat. dicto conſil. 198. de qua re latè alias tractaui: certè concurrentibus alijs, de quibus ſupra; nemo dubitabit, ſed & aliæ etiam coniecturæ citra modicitatem precij probant contractum vſurarium, vt p Grám. d. reſpon. 11. n. 15. & alij alijs in locis.

Concludo ergò, non licere Schiuazappio vti beneficio ſtatuti. de vſibus, &c. quia hic contractus, vt vſurarius, & ſimulatus eſt ipſo iu. nullus. Alexan. conſil. 142. num. 9. in quinto. & de eo ius reddi non poteſt, vt per ſtatutũ noſtrũ expreſſim cautum eſt, libr. 2. rub. 97. ver. iubentes.

Et hæc nunc ſatis.

F I N I S.

FERRARIAE.

Excudebat Victorius Baldinus
Typographus Ducalis. M.D.XCIV.

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli